H0-25/11

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANNALES
ORDINIS
S. BENEDICTI
OCCIDENTALIUM MONACHORUM
PATRIARCHÆ.

In quibus non modo res monaſticæ, ſed etiam eccleſiaſticæ hiſtoriæ non minima pars continetur.

Auctore Domno JOHANNE MABILLON, *presbytero & monacho ejuſdem Ordinis è Congregatione S. Mauri.*

TOMUS QUINTUS,

Complectens res geſtas ab anno Chriſti MLXVII. ad annum MCXVI. incluſive, cum Appendice, & Indicibus neceſſariis.

LUTECIÆ PARISIORUM,

Sumtibus CAROLI ROBUSTEL, via Jacobea, ad inſigne Arboris Palmæ.

M. DCC XIII.

CUM PRIVILEGIO REGIS ET SUPERIORUM FACULTATE.

Digitized by Google

IN TOMUM QUINTUM
ANNALIUM BENEDICTINORUM
PRÆFATIO
FR. RENATI MASSUET.

SI quintus hic Annalium Ordinis noſtri tomus ſerius quam ſperabatur, in lucem prodeat; cauſa omnibus nota legitimam habet excuſationem. Nam præter inopinatam acerbamque toti Ordini noſtro, immo & reipublicæ litterariæ, tum auctoris, inclytæ memoriæ domni Johannis Mabillon, tum diſcipuli ejus domni Theoderici Ruinart, mortem, quæ Annalibus noſtris grave & irreparabile damnum intulit; ingraveſcente paullo poſt ex aſperiori hieme diuturniorique bello annona, interruptoque commercio, animum ſic deſponderant bibliopolæ, ut ingratas muſis ferias prælis ſuis imperaſſent. Aſt mentem cœptis dignam reſumente bibliopola noſtro, animoſque addente illuſtriſſimi abbatis Bignonii, litteris ſemper propitia, beneficentia, prodit tandem, qui diutius in ſcriniis delituerat quintus hic Annalium tomus. Is enim ipſe eſt quem jam typis paratum nuntiaverat Mabillonius in præfatione quarti voluminis: adeo ut talis fere detur, qualem reliquit vir clariſſimus; paucis quibuſdam exceptis quæ tum à Ruinarto, tum à nobis poſtmodum addita ſunt, ex variis quæ per amicos nobiſcum communicata ſunt, monumentis.

Complectitur vero hic tomus annos quinquaginta, triginta ſcilicet & quatuor reſiduos undecimi ſæculi, & ſexdecim duodecimi. Haud ſcio an ulla pars hiſtoriæ noſtræ & jucundior & utilior eſſe poſſit. Huic enim tanta conjunctio cum eccleſiaſtica & civili, adeo cognata & colligata cum monaſticis eccleſiaſtica & civilia illius ævi eventa, ut alia ſine aliis enarrari non potuerint. Enarravit porro Mabillonius ea qua pollebat dexteritate & ſolertia, tamque conſerte & artificioſe intermiſcuit, ut generalem potius quam particularem hiſtoriam ſcripſiſſe videatur. Deſcribenda ſiquidem illi erant geſta & inſignia virtutum exempla, quibus non modo Ordinem noſtrum, ſed & eccleſiam ac rempublicam illuſtrarunt Hugo ille magnus, Cluniacenſis familiæ decus, Ber-

Digitized by Google

nardus Claravallenſis, qui naſcenti Ciſtercienſi congregationi tantum ſplendorem contulit, ut ab eo nomen deinceps acceperit; Petrus Damiani, Lanfrancus & Anſelmus, uterque Cantuarienſis archiepiſcopus, ut omittam ſummos pontifices multos, primarum ſedium epiſcopos, legatos ſanctæ ſedis, & alios plures, qui omnium fere rerum ſui ſæculi participes exſtitere, tantaque apud principes, magnates, ſummos pontifices & epiſcopos gratia & auctoritate valuere, ut humiles monachi legum & judiciorum arbitri evaſiſſiſſe viderentur. Quam quidem gratiam & auctoritatem conciliavit, non ambitus, aulæ frequentatio, turpis aſſentatio, aliæque ejuſmodi artes mundi gloriæ cupidis familiares; ſed ſola ſanctitatis & eruditionis fama, quæ inviarum & inacceſſarum ſolitudinum, ſtudioſius quæſitarum, tenebras evincens, virtutem vel invitam prodebat, mundumque exoſum licet ac contemptum ad fugientes retrahebat.

Non mirum proinde ſi Ordo Benedictinus fulgens undecimo ac duodecimo ſæculo tot præclaris luminibus, ut nullo pæne alio aut plura protulerit aut majora, tam longe lateque eo ævo propagatus ſit; certatim ac pia æmulatione contendentibus principibus, magnatibus, nobilibus, ipſis etiam plebeiis, vel de novis exſtruendis monaſteriis, vel de veteribus reformandis. Hinc tot novæ iis ſæculis ortæ congregationes, quibus velut repullulaſcens Ordo, ramos in omnem terram emiſit, fructuſque protulit Eccleſiæ nec ingratos, nec inutiles. Abſit ut oſtentationis cauſa longam ſeriem hic texamus eorum qui e noſtris aſſumti ad primas Eccleſiæ dignitates, eccleſiaſtica munia ſumma cum laude obierunt: ſi quæ fuerint eorum in eccleſiam merita, eidem quod debuere perſolverunt. Ut enim fideles quique, ſic & monachi in eccleſiæ gremio nati & educati, ſuam ei operam, cum opus fuerit, ipſaque vocaverit, præſtare tenentur. Sed operæ forſitan pretium erit hoc loco, ad noſtrorum documentum, accendendoſque tum ſuperiorum, tum inferiorum animos, majorum noſtrorum ſtudium commendare, qui de tuenda aut reſtituenda monaſtica diſciplina ſic ſolliciti fuere, ut ſacrarum litterarum ſtudia apud ſuos & per ſuos in eccleſia refloreſcere ſimul curarent.

Exiſtimabant illi, idque funeſta decimi ſæculi experientia didicerant, tantam eſſe pietati ac diſciplinæ tum eccleſiaſticæ tum monaſticæ cum ſcientia neceſſitudinem, ut altera ſine altera ſtare vix poſſit, neglectiſque ſemel bonis ſtudiis latiſſimus ad vitia quæque aditus cito pandatur. Præ oculis habebant clericorum conjugatorum ac ſimoniacorum, maleque inſtitutorum monachorum diſſolutos mores, quos ſacrorum canonum regularumque monaſticarum turpis ignorantia in mala præcipites egerat. Quare ne ad eum ſcopulum allliderent ii quos inſtituendos ſuſceperant; ſcientiæ facem præferendam eſſe, neceſſariumque pietatis & diſciplinæ ſubſidium ac fulcimentum ſacrarum litterarum notitiam advocandam eſſe cenſuerunt. Ea propter ſuis in monaſteriis tanto cum labore academias inſtituerunt, in quibus excitata, quæ ubique pæne non ſine magno eccleſiæ detrimento exſtincta erant, litterarum ſtudia viam ad informandos ad pietatem adoleſcentium ſeu ſæcularium ſeu regularium mores tutius aperirent, quo probe exculti juvenes, hauſta

cum

Digitized by Google

cum virtutibus ſcientia, aut utilem ſibi curam impendere, aut aliorum ſaluti, ſi ſeſe daret occaſio, fructuoſam operam navare poſſent. Tales fuere in Galliis academia Cluniacenſis, Beccenſis, Fiſcamnenſis, Cadomenſis, Floriacenſis, Corbeïenſis; in Germania Fuldenſis, Hirſaugienſis, Corbeïenſis-nova; in Anglia Weſt-monaſterienſis, Malmeſburienſis, ſancti Albani, ipſaque publica Cantabrigenſis academia, quæ a Crulandenſibus noſtris fundata, ſuam ordini Benedictino refert acceptam originem: e quibus omnibus prodiere inſignes viri non pauci, qui ſanctitatis & doctrinæ laude commendandi, egregiis ſcriptis eccleſiam & rempublicam litterariam locupletavere, & cum ingenti utriuſque fructu vel ſui temporis hæreticos refellere, vel pravas hominum cupiditates coërcere ac refrænare laborarunt.

Norunt eruditi quique, maximam veterum librorum partem monachorum curis atque diligentia ab interitu ſervatam fuiſſe: totque nunquam exſcriptos fuiſſe codices atque ſæculo undecimo in monaſteriis. Is erat patrum noſtrorum quotidianus labor: vel in veteres libros deſcribendos, vel in novos edendos incumbebant; rati ſibi non licere inter ſolitudinis otia diffluere otio, turpique languori ac deſidiæ ſe dedere. Alii de veteribus chartis, quæ plerumque inſignia erant fundatorum ac benefactorum pietatis monumenta, conſervandis ſolliciti, eas in chartularia tranſcribebant: alii res in ſuis monaſteriis vel in patria ſua geſtas litteris mandabant, ut vel ſic de ſuis bene mererent. Quod utinam imitarentur poſteri, aut ſaltem quæ à majoribus ſcripta ſunt relegentes, operam ſuam paulo libentius accommodare vellent iis qui publicæ utilitati inſervire ſtudent. *Abſque monachis*, ait Joannes Marſham, *nos ſane in hiſtoria patria ſemper eſſemus pueri.* Et revera, ſi quam habent Angli rerum ſuarum notitiam, monachis fere ſolis debent: quod idem, proportione ſervata, de aliis gentibus dici poſſet, ut ſatis teſtantur tot chronica vel hiſtorica monumenta ab undecimi præſertim & duodecimi ſæculi monachis elucubrata. *Propyl. tom. 1. Monaſt. Angl.*

Singulare eſt, nec ſilentio prætermittendum, quod apud monachos Anglos ſtatutum refertur, in ſingulis regalibus monaſteriis deligendum eſſe peritum aliquem accuratumque ſcriptorem, qui præcipua regis geſta & regni eventa notaret, & in acta referret; omnia ad proximum generale capitulum, poſt obitum Regis, deferenda: ut ex omnium collatione, a ſagacioribus quibuſdam a capitulo deſignatis facta, accurata chronica conſcriberentur, in archivis monaſteriorum diligenter aſſervanda. Sic patriæ mortui, ei tamen utilius inſerviebant, quam tot alii qui hac una ratione de patria ſua bene mereri ſe poſſe putant, ſi monachis invidiam conflantes, eos ceu inutiles ac otioſos homines traducant, quorum tamen laborioſis otiis debent quidquid fere de patriæ ſuæ hiſtoria norunt. Si tanta fuerit patrum noſtrorum in conſcribendis hiſtoriis, quibus bibliothecas ſuas locupletarent, diligentia; non minor fuit de veteribus reparandis, aut novis comparandis libris cura: adeo ut certorum quorumdam prædiorum annuos reditus ad bibliothecæ augmentum aſſignatos conſecratoſque voluerint. Præclaram ea de re conſtitutionem Udonis abbatis ſancti Petri Carnutenſis habemus, ſuo loco referendam. Plures alias ſimiles exhibere liceret, quibus palam *Præfat ad Matth. Pariſ.*

ſit, majoribus noſtris nihil antiquius fuiſſe, quam ut ignorantiam a clauſtris modis omnibus arcerent, bonas litteras foverent, bibliothecaſque ſuas optimis quibuſque libris inſtructas haberent. Qui etiam nunc ſuperſtites manent, temporum edacitati, ac tot incendiorum & vaſtationum calamitati ſubducti codices, eorum ſtudium ſatis ſuperque commendant, poſteriſque clamare videntur, ut piiſſimorum patrum veſtigiis inſiſtentes, quod cœperunt amplificent, & vanis ac inutilibus impenſis parcentes, eas potius in deſolatas bibliothecas conferant. Quid enim turpius, quam monachorum oculos frivolis ac nugatoriis ornamentis paſcere, dum bibliothecæ libris vacuæ impaſtam mentem ad inutilia ferri cogunt?

Hæc & alia animo reputandi occaſionem præbebit hic Annalium tomus, in quo eumdem ubique Mabillonium, eamdem eruditionem, diligentiam, modeſtiam ac pietatem ſuſpiciet quiſque. Optàndum ſane fuiſſet, hæcque erant piorum omnium vota, ut vir tantus, Ordinis noſtri decus, totum opus abſolvere potuiſſet. At cum mors, ſera licet, immatura tamen, tantum bonum nobis inviderit, enitemur operi ſupremam manum imponere: aſt longe diſpari & dexteritate & ſucceſſu & feſtinatione. Si lentior videatur gradus, quintumque hunc tomum paulo tardius ſequatur ſextus, quam vellent noſtri; meminerint gradum viribus & eruditioni reſpondere, nobiſque in hoc ſcribendi genere parum exercitatis ſatis eſſe, ſi id tandem pluribus annis abſolvamus, quod paucioribus abſolviſſet Mabillonius, modo non infeliciter prorſus abſolvamus. Interim operæ pretium facturos nos putamus, ſi brevem celeberrimi piiſſimique auctoris vitæ ſynopſim lectorum oculis hic ſubjiciamus. Quamvis enim id patria lingua jam præſtiterit piæ memoriæ domnus Theodericus Ruinart, pro ea qua valebat eruditione, ac in magiſtrum ſuum obſervantia & dilectione; quia tamen ex Ordinis alumnis multi Gallicum librum aut videre aut intelligere non poſſunt, haud ingratum illis erit, ſi præcipua quæque tanti viri geſta huic tomo præmittentes, ejus memoriam poſteritati commendemus. Nec abs re erit, puto, diſcipulum cum magiſtro conſociare, ipſiuſque Theoderici Ruinart, de Annalibus noſtris tam bene meriti, vitæ compendium breve Mabillonii vitæ ſynopſi ſubnectere.

Digitized by Google

DOMNI JOHANNIS MABILLON VITÆ SYNOPSIS.

DOmnus Johannes Mabillon honeſtis parentibus natus eſt die XXIII. Novembris anni M DC XXXII. in vico ſancti Petri de Monte, vulgo *Saint Pierre-mont*, diœceſis Remenſis, in Campaniæ finibus, duabus circiter Gallicis leucis a Muſſiponte. Ruri primis grammatices elementis imbutus, poſtea Remos mature miſſus, liberalibus artibus in Academiæ gymnaſio operam navavit. Progreſſus is fuit, qui parentum magiſtrorumque ſpem longe ſuperaret. Quæ tum elucebant in juvene ſingulares animi dotes, ingenii ſagacitas, judicii maturitas ætate major, utrique par modeſtia, nec pietas minor, quis qualiſque futurus eſſet adultus jam portendebant: adeo ut doctrina & virtute cæteris prælucentem Mabillonium ſine invidia ſuſpicerent ſodales, ipſique magiſtri non ſine admiratione in exemplum aliis proponerent. I. Mabillonii ortus.

Tantæ ſpei adoleſcentem ut arctius diœceſi Remenſi manciparent ejuſdem rectores, locum ei conceſſerunt anno M D C L. in Metropolitanæ eccleſiæ Seminario, ſed alium jam deſignaverat ſuperna Dei providentia. Expleto quippe philoſophiæ curſu, frequentatiſque per annum ſacræ Theologiæ ſcholis, monaſticam vitam in Congregatione ſancti Mauri amplecti conſtituit. Admiſſus pro votis in celebre, quod exſtat in urbe Remenſi, ſancti Remigii monaſterium, ubi tum inſtituebantur novitii, ibique per annum probatus, ſollemnem profeſſionem emiſit die VI. Septembris anni M D C L I V. Tantos autem in virtute progreſſus fecit juvenis monachus, tantæque animi dotes ſingulari cum pietate in eo relucebant, ut ſummam de eo ſpem jam tum conciperent Superiores Congregationis. Sed ſpem in arcto poſuit contractus ex fervore nimio morbus. Dum enim fidei ardori magis quam corporis imbecillitati conſulens Mabillonius acriori, quam par erat, ſtudio in exercitia pietatis incumbit, in graviſſimum, eumque continuum capitis dolorem incidit, quo diu conflictatus, ſic defecit, ut qui aliis recte cogitandi exemplar futurus erat, vix cogitare ac ne vix quidem officium divinum recitare poſſet. Tentatis primum remediis morbus exaſperabatur potius quam leniebatur. Unde cum ſpes exigua ſupereſſet, ad monaſterium beatæ Mariæ de Novigento prope Codiciacum miſſus eſt: ut ruris otio & liberiori cælo afflicta valetudo refici poſſet. II. Ingreſſus in congregationem S. Mauri. Infirma valetudo.

Grata quidem Mabillonio fuit Novigenti ſolitudo: at eadem ſemper corporis valetudo. Inter eas tamen nebulas, quibus velut offuſcabatur nobile ingenium, ſe prodebat animus ad antiquitatis inveſtigationem comparatus. Dum enim morbi pertinacioris evincendi cauſa rebus externis vacat; rudera omnia monaſterii vicinorumque locorum, triſtes Calviniani furoris reliquias, aliave, ſi qua nunciarentur, antiqua monumenta ſollicitus perluſtrabat, ut abditum quidpiam inde erueret, quo animum jam tum antiquarum rerum cupidum expleret. Miſſus III. Prima ſtudia & officia.

Digitized by Google

initio Julii anni MDCLVI. Corbeiam-veterem, nobile agri Ambianenſis monaſterium, antiquis monumentis, manuſcriptiſque codicibus, rebus Mabillonio gratiſſimis, locuples; cum nec iis vacare pro votis, nec ſcholas quæ tum ibi habebantur aſſidue frequentare, immo nec regularibus exercitiis inſiſtere, præ morbo, liceret, exterioribus officiis deputatus eſt. Viliora non refugit humilis monachus: ſed ad præcipuum cellerarii munus promotus, ſuſcepit quidem hortante obedientia, ægre tamen. Terrebat nempe in eo munere gravior ac multiplex rerum temporalium cura, frequentiorque cum ſæcularibus hominibus conſuetudo, in quibus modum tenere, nec umquam extra cancellos religioſi ſtatus egredi, arduum. Hæc Mabillonio, ad tranquilla ſolitudinis otia nato, moleſtiſſima cum eſſent, immo & periculoſa viderentur, ab importuno munere abſolvi petiit, obtinuitque.

IV. *Sanitatem recipit.* Inter ea ſacer preſbyteratus ordo, ad quem promotus eſt die XXVII. Martii an. MDCLX. novos pietati ſtimulos addit, cujus fovendæ gratia optimos quoſque libros, quantum per valetudinem licebat, evolvit. Dum in tot ſanctorum hominum, qui Corbeïam olim pietate ac eruditione ſua illuſtrarunt, vitas & hiſtoriam, quo exemplis eorum accendi poſſet, animum confert; incidit in hiſtoriam Adalhardi, ſanctiſſimi quondam Corbeïenſis abbatis, cui præ cæteris impenſius ſtuduit. Cumque legiſſet, ſanctum Gerardum, Corbeïenſem undecimo ſæculo monachum, eadem ferme corporis infirmitate laborantem, atque ipſe tunc conflictabatur, Adalhardi precibus & meritis convaluiſſe; eadem ſpe & ipſe fretus ſanctiſſimum abbatem humilibus continuiſque precibus rogavit, ut quod olim Gerardo præſtiterat, ſibi non denegaret. Nec vana fuit ſpes: quæ enim medicamenta tenacis morbi vis hactenus vicerat, eadem effectum paulatim ſortita, acerrimum ac diuturnum capitis dolorem levare primum cœperunt, ac demum penitus depulerunt. Reddito ſibi Mabillonio prima cura fuit meritas Adalhardo gratias referre. Et ut in hoc etiam inſiſteret Gerardi veſtigiis, qui ut gratum ſe præberet in beneficum ſibi ſanctum, ejus vitam, antiphonas & reſponſoria in ejus feſto decantanda compoſuerat; ipſe accepti beneficii memoriam ſignificare ſtuduit, editis in Adalhardi laudem hymnis, qui etiam nunc in abbatia Corbeïenſi in illius feſto cani ſolent. Hoc primum Mabillonii peritiæ ſpecimen Corbeïenſibus probatum cum fuiſſet, ab iis rogatus hymnos etiam in laudem ſanctæ Bathildis reginæ compoſuit: tum ad alia ejuſdem monaſterii officia propria manum admovit, & vel nova edidit, vel vetera emendavit: quæ omnia in unum collecta typis edita ſunt, ad uſum eccleſiæ Corbeïenſis. Et hic primus fuit fœtus confirmatæ à morbo valetudinis Mabillonii, uberiores poſthæc & ampliores edituri.

V. *Pariſios venit.* Miſſus anno MDCLXIII. in regalem ſancti Dionyſii abbatiam prope Pariſios, ibi per annum cimeliarchæ munus ſic implevit, ut ſtrenuam litteris operam navaret. Tum temporis degebat in ſuburbano S. Germani a Pratis Pariſienſi monaſterio domnus Lucas d'Acheri, qui in eruenda colligendaque ſummo cum delectu vetera monumenta indefeſſus incumbebat. Spicilegii nomen indiderat operi, cujus aliquot tomos, ſummo cum eruditorum omnium plauſu, jam in lucem emiſerat.

Digitized by Google

rat. Monente vero exacta jam & affecta ætate ſarcinas colligendas eſſe, conſilium fuit aliquem eximiæ ſpei adoleſcentem in partem operis vocare, qui & poſt auctoris mortem perſequi poſſet. Oculos ſtatim conjiciunt Superiores in Mabillonium, quem egregio ad litteras ingenio natum probe noverant. Vocatur itaque ut ſuppetias ferat venerando ſeni. Tulit ille, nec litterarias modo, ſed & civiles quaſcumque potuit, in infirmum præſertim ſenem beneficus & officioſus. At anguſtis Spicilegii (cujus tamen poſteriores ſeptem tomi ipſo juvante vulgati ſunt) limitibus contineri non potuit vaſtiſſimum ingenium. curas in novam ſancti Bernardi operum editionem conferre compulſus eſt. Eam quidem ſuſceperat domnus Claudius Chantelou, qui delectos quoſdam ſermones uno volumine in 4°. comprehenſos jam publicaverat. Sed dum novam omnium operum editionem parat, inopina mors piis conatibus intercedens, rem infectam vixque cœptam dimittere jubet, totumque onus in Mabillonium devolvit. Subit ille, nec invitus, pro innata ſibi in Bernardum pietate, mſſ. codices undique conquirit, diligenter conſulit, errata præcedentium editionum corrigit, genuina à ſpuriis ſecernit, plura hactenus inedita luce donat, omnia denique doctiſſimis præfationibus, notis & obſervationibus illuſtrat. Prodiit ea editio anno MDCLXVII. tum duobus voluminibus in fol. tum novem minoribus in 8°. Opus eruditis omnibus acceptiſſimum celebritatem & nomen tota Europa fecit auctori, magnaque ex tam præclaris initiis conſtituta in eo ſpes omnium. Tam felici ſucceſſu permoti ſuperiores noſtræ Congregationis, animum ad ſanctorum Patrum, tum Græcorum, tum Latinorum editiones ad antiquorum exemplarium fidem expurgandas adjecerunt; quod factum hactenus eo ſucceſſu, quem non modo probi quique, ſed & Eccleſiæ præſules, ipſique ſummi pontifices non ſemel gratulari haud dedignati ſunt.

Novam editionem Sancti Bernardi adornat.

VI. *Eamdem recognitam recudi curat.*

Diſtractis vero prioris Bernardi editionis exemplaribus, novam prælo ſubjicere rogatus Mabillonius, eo lubentius annuit, quo ſtudiis in Bernardum aſſidue collatis, auctiorem ac perfectiorem editionem ejus operum dudum meditabatur. Accurate igitur recognitis ſancti doctoris operibus, ſecundam editionem duobus tomis in folio publicavit anno MDCXC. auctam quinquaginta fere novis epiſtolis, pluribuſque diſſertationibus præviis & annotationibus illuſtratam: adeo ut ſecunda hæc editio numeris omnibus abſoluta dici poſſet, niſi ea iterum brevi diſtracta, tertiam majori ſtudio perpolire, noviſque acceſſionibus locupletare cogitaſſet vir doctiſſimus, ſi Deus vitam paulo diutius produxiſſet. Libros de Conſideratione elegantioribus typis commodiorique forma ſeparatim edi curavit anno MDCCI. monitus acceptiſſimum munus fore Clementi XI. Romano pontifici, ſi opus à Bernardo ſcriptum ad Eugenium Papam, ejus ſucceſſori nuncuparetur, qui id in promptu, velut quoddam enchiridion, ſe habere velle declaraverat.

VII. *Acta ſanctorum Ordinis in lucem emitit.*

Aliud, nec minus operoſum, maximique ad Ordinem noſtrum, immo & eccleſiam momenti conſilium mente dudum agitabant majores noſtri, ut nimirum generalis & accurata Ordinis ſancti Benedicti hiſtoria conſcriberetur. Jamque materiam operis parari juſſerant, miſſis varias in provincias ac regiones peritis monachis, qui monaſteriorum

Digitized by Google

& eccleſiarum bibliothecis & archivis ſollicite perluſtratis, ex iis colligerent quæcumque in rem facere viderentur. Eo loco res erant, cum Mabillonius Pariſios venit. Ubi prima ſui ſpecimina dedit, omnium ſtatim opinio fuit, nec vana, peritiorem nullum architectum tantæ molis operi præfici poſſe. Paruit ille ſuperiorum mandatis; remque ut ab imis fundamentis duceret, a publicandis ſanctorum Ordinis actis authenticis, e quibus præcipua hiſtoriæ noſtræ capita petenda erant, incipiendum eſſe ſibi merito cenſuit. Jam igitur collectis ab Acherio bene multis ſanctorum actis, ad ea in unum corpus redigenda & in ordinem digerenda, habita ſæculorum & temporum ratione, aggreſſus eſt Mabillonius, ſincera a ſpuriis, integra a vitiatis, certa ab incertis ſecernendo, omnia vero criticis annotationibus & obſervationibus illuſtrando. Primum tomum vulgavit anno MDCLXVIII. quem paulatim ſecuti ſunt alii octo: unus dumtaxat ſupereſt ad complendum opus, iſque fere typis paratus. Omnibus porro nomen ſuum ſic præfigi curavit, ut Acherii ſemper præponi, in poſterioribus Ruinarti adjungi voluerit: quamquam cujus potiores eſſent in opere partes nullus neſciret. Quantum valeat ea actorum collectio non tantum ad informandos ſanctorum exemplis mores, ſed etiam ad illuſtrandam hiſtoriam tum civilem, tum eccleſiaſticam, tum monaſticam, immo & ad firmanda catholicæ religionis dogmata, norunt eruditi, quibus eorum actorum ope, ac facem præferente Mabillonio, licet multa hiſtoriæ capita obſcuriſſima ac pæne impervia tuto pervadere, quæ nemo hactenus niſi infeliciter tentaverat. Sed pretium augent quam maxime eruditiſſimæ illæ præfationes ſingulis tomis præmiſſæ, tanti viſæ multis, ut eas ſeparatim edere non ſemel cogitarint. In iis vero præfationibus ſelecta, eaque difficillima cujuſque ſæculi hiſtoriæ capita, ac præcipua quæque quæ ad diſciplinam, tum eccleſiaſticam, tum monaſticam pertinent, ipſaque dogmata ſic pertractantur, ut miretur, quiſquis legerit, ſummam auctoris eruditionem, nec minorem eruditione modeſtiam. Si quem enim interdum confutat, (plures certe, nec infimi nominis viros, feriit ejus cenſura) tam modeſte, tam civiliter ac urbane confutat, ut confutantem vel invitus amet qui confutatur. Certe quantum lucis attulerit vir doctiſſimus controverſiis quæ nono ſæculo de rebus euchariſticis efferbuerunt, quantas difficultates ſecuerit, patefactis quorumdam operum genuinis auctoribus; quantum rem catholicam juverit, hæreticam afflixerit, verum quæſtionis ſtatum aperiendo & reſtituendo, grati agnoſcunt eruditi omnes. Nemo neſcit, nomen & ætatem Anonymi Cellotiani per Mabillonium nobis innotuiſſe, Ratramno Corbeïenſi monacho invicte aſſertum fuiſſe librum de corpore & ſanguine Domini, de quo prius ambigebatur, Ratramni an Johannis Scotti Erigenæ fœtus eſſet, utriuſque demum auctoris catholicam de Euchariſtia fidem a Calvinianorum objectionibus ſtrenue vindicatam fuiſſe. Alia multa ſileo, quibus eruditarum præfationum pretium commendari poſſet: hæc quippe uſu & lectione notiora fient, quam verbis.

VIII. Quo affectus erat animo dum ſcriberet.

Initio tamen non omnes, e Benedictina familia præſertim, collectioni Mabillonianæ æqui bonique conſuluerunt. Quem enim modum tenuit vir recti amans, veritatiſque ſtudioſiſſimus, in deligendis ſanc-

torum actis, nec niſi veris indubitatiſque Ordinis alumnis Ordini vindicandis & aſſerendis, is diſplicuit pluribus, quos immodicum Benedictini nominis ſtudium infuſcaverat. Male actum cum Ordine exiſtimabant illi, ſi Benedictinus eos albo ſanctorum noſtrorum expungeret, quos credula nimis majorum noſtrorum pietas kalendariis noſtris inſcripſerat. Hinc multiplices in auctorem querelæ, ſparſaque ſcripta, interdum duriora. Ingrata quidem hæc illi fuere, ſcriptiſque apologiis propoſitum ſuum approbare præpoſitis neceſſe fuit: ſed quidquid egerint adverſarii, flecti numquam potuit animus veri tenax, palamque conteſtatus eſt Mabillonius, malle ſe a ſcribendo penitus ceſſare, quam Ordinis gloriæ ultra modum ſtudioſis gratificando quidquam ſcribere, quod a veritate & ſinceritate, præcipuis hiſtoriæ ſcriptoris dotibus, vel latum unguem declinaret. Ut æquitatis amor, aiebat ille in apologia mſ. prima judicis dos eſt, ſic & rerum ante actarum ſincera & accurata inveſtigatio hiſtorici munus eſſe debet. Judex perſona publica eſt, ad ſuum cuique tribuendum conſtituta; ejus judicio ſtant omnes in rebus de quibus fert ſententiam: maximi proinde criminis reum ſe facit, ſi pro virili ſua parte jus ſuum unicuique non reddat. Idem hiſtorici munus eſt, qui & ipſe perſona publica eſt, cujus fidei committitur examen rerum ab antiquis geſtarum. Cum enim omnibus non liceat eas per ſe inveſtigare; ſententiam ejus ſequuntur plerique, quos proinde fallit, niſi æquam ferre conetur. Nec ſatis eſt tamen verum amet & inveſtiget, niſi is inſit animi candor, quo ingenue & aperte dicat quod verum eſſe novit. Mentiri ſi Chriſtianis omnibus, à fortiori religioſam vitam profeſſis nulla umquam ratione licet, longe minus cum mendacium exitiale & pernicioſum multis evadit. Fieri vero non poteſt, quin hiſtorici mendacia vertant in perniciem multorum, qui verbis ejus fidem adhibentes decipiuntur, dum errorem pro veritate amplectuntur. Non levis proinde ejus culpa eſt, quæ tot alias ſecum trahit. Debet ergo, ſi candidus ſit, procul ſtudio partium certa ut certa, falſa ut falſa, dubia ut dubia tradere, neque diſſimulare quæ utrique parti favere aut adverſari poſſint. Hæc Mabillonii verba, quæ quo affectus erat animo, dum ſcriberet, probant: ſed id ſcripta ipſa verbis omnibus luculentius demonſtrant.

IX. De pane azymo & fermentato ſcribit.

Cum vero in præfatione in primam partem tomi tertii actorum inter cætera diſſeruiſſet de materia ſacrificii euchariſtici, probaſſetque contra Sirmundum, perpetuum fuiſſe ſolius azymi panis in eccleſia Latina uſum, nec a Photii tempore adhiberi cœpiſſe; quæ etiam oblique ſaltem feriebant ſententiam eminentiſſimi Cardinalis Bona, contendentis promiſcuum & indifferentem fuiſſe, ante Photii ſchiſma, azymi & fermentati panis apud Latinos uſum: hic, pro innato ſibi veritatis amore, non moleſte tulit, immo ad Mabillonium litteras dedit, quibus hortabatur, ut rem accuratius & enucleatius pertractaret, reſiduoſque ſcrupulos excuteret. Paruit ille, diſſertationemque *de pane euchariſtico, azymo & fermentato* edidit anno M DC LXXIV. in 8°. eminentiſſimo Cardinali Bona nuncupatam, in qua retractato toto argumento difficultatem plenius ac uberius expendit, ſententiam ſuam novis rationibus & auctoritatibus muniit, & adverſariorum argumenta, dubia, ſcrupulos

Digitized by Google

omnes diſcuſſit excuſſitque. Accepta perlectaque erudita diſſertatione gratias egit Em. Cardinalis, & de victoria perinde Mabillonio gratulatus eſt, ac ſi ipſe reportaſſet. Procul diſſimilis ab iis qui diſputationes æternare ſtudent, & quantumvis adverſariorum argumentis obruantur, graviſſimum pondus excutere non valentes, movere tamen utcumque nituntur, nihilque adeo reformidant, quam victos ſe ſilentio ſaltem ſuo fateri. Quæ vero diſputatio doctiſſimis viris diſcordiæ fomes eſſe potuiſſet, eos potius ſanctioris amicitiæ nexibus, ſola morte ſolvendis, ſic conjunxit, ut quidquid deinceps alteruter ſcripſerit, alteri conſilium ſuum approbaverit, emergenteſque ſubinde difficultates propoſuerit.

X. Animadverſiones in Vindicias Kempenſes.

Paullo diverſa fuit, tum argumento, tum certandi modo, controverſia quam non multo poſt habuit Mabillonius cum uno e RR. PP. canonicis regularibus congregationis Gallicanæ, occaſione libelli de Imitatione Chriſti. Eo fere devenerat cœpta dudum diſputatio, ut cauſæ periculum ex ſcriptis codicibus penderet. Cum autem plures proferrentur à noſtris, qui Johanni Gerſeni aperte faverent; adverſarii, præeunte Gabriele Naudæo, qui ob ſuſceptas Romæ cum Conſtantino Cajetano Caſinenſi inimicitias, iras deinceps per libellos ſuos ubique totis paginis adverſus Benedictinos evomuit, nodum hunc ſecare conati ſunt, falſi poſtulando codices; ſicque majores noſtros corruptorum exemplarium reos palam ac publice agebant. Fœda certe atque illiberalis nota, quam a piiſſimis patribus noſtris amoliri officii noſtri eſſe duximus. Facile fuit. Impetratis quippe iis ipſis codicibus qui falſi poſtulabantur, nec iis tantum, ſed & illis omnibus qui ex Italia, Germania, Belgio & Gallia, quam maximo numero fieri potuit, corrogari potuerunt, Luteciamque Pariſiorum adductis, exhibiti ſunt peritis, ſi qui tunc temporis fuerint, perſpicacibus, & a ſtudio partium alienis judicibus, ut decretoriam de ſinceritate aut corruptione ſententiam ferrent. Quibus vero? Clariſſimis viris, Antonio Faure Doctori Pariſienſi Sorbonico, Carolo le Cointe Oratorii Preſbytero, Annalium Eccleſ. Francorum auctori, Antonio de Vion domino d'Herouval Rationum publicarum auditori, Hadriano Valeſio Hiſtoriographo Regio, Stephano Baluzio Colbertinæ bibliothecæ præfecto, & Johanni Baptiſtæ Cotelerio ſocio Sorbonico: quorum omnium agmen ducebat illuſtriſſimus Pariſiorum archiepiſcopus Franciſcus Harlæus, qui in cauſæ cognitionem deſcendere haud dedignatus eſt, conventumque in ædes ſuas hac de re indixit anno MDCLXXI. Prolatis codicibus &, quam diligentiſſime potuit, excuſſis, & ad ſeverioris criticæ leges exactis, comprobati ſunt omnes, & ab iis falſi ſuſpicio prorſus remota; quod ſolemni inſtrumento non ſolum peritiſſimi arbitri, ſed etiam illuſtriſſimus archiepiſcopus declararunt. Cui quidem inſtrumento poſtea ſubſcripſit, expenſis ſeorſim codicibus, qui ad examen vocatus opportuno tempore adeſſe non potuerat, Carolus du Freſne domnus du Cange, regii ærarii Quæſtor, vir in mſſ. codicum lectione verſatiſſimus. Exacto dein biennio cum ſuos codices exponere non curaſſent adverſarii, noſter Franciſcus Delfau inſtrumentum vulgavit, apologiamque pro Johanne Gerſen edidit, inſtrumento maxime innixam. Toto triennio, quo ſuperſtes fuit Delfavius, nulla apologiæ Gerſenianæ reſponſio oppoſita eſt: eo vero, dum Britanniæ

Digitized by Google

tanniæ inferioris fretum trajiceret, ſæviente procella aquis obruto, jam inexſpectata prodiit, ſub hoc titulo, *Vindiciæ Kempenſes a R. P..... Canonico Regulari Congregationis Gallicanæ, adverſus R. P. Franciſcum Delfau &c.* Nec id reprehenſione dignum, ſi auctor a verbis temperaſſet, quæ in totius Benedictinæ familiæ redundabant injuriam. Eam diſſimulandam non eſſe ratus Mabillonius edidit anno MDCLXXVII. *Animadverſiones in vindicias Kempenſes*, in quibus illatas Ordini Benedictino & Delfavio injurias ſolita moderatione propulſat, mſſ. codicibus & prædicto inſtrumento fidem & auctoritatem aſſerit, adverſariique præcipuas objectiones diluit.

XI. Iniquum auctoris bibliothecæ criticæ judicium.

Biblioth. crit. to. I. p. 18 & ſeqq. p. 89. & ſeqq.

Utrumque ſcriptum, Delfavii videlicet & Mabillonii, ſi legiſſet auctor bibliothecæ criticæ, quatuor tomis diſtinctæ, quæ Gallico idiomate cum omnium offenſione prodiit annis MDCCVIII. & MDCCX. a referendis tum brevi quodam R. P. Du Molinet, Canonici Regularis, (ſi quæ critico fides) ſchediaſmate, tum Naudæi virulento calamo ſcriptis libellis forte abſtinuiſſet. Sed longe magis debuiſſet, ſi vel oculos injeciſſet in ea quæ Mabillonius ſcripſit lib. III. de Re Diplomatica c. III. & in Supplemento cap. IV. & XIII. ubi ſingulas Naudæi, aliorumque Naudæo ſimilium criminationes valide refellit. Hæc diſſimulanda non erant, nec ea iterum in os impingenda quæ jam turpis calumniæ convicta fuerant; longe minus audacter pronuntiandum erat, Pariſienſibus omnibus probata fuiſſe Naudæi ſcripta, & ab eo jus omne ſtetiſſe. Forte Pariſienſes non erant illuſtriſſimus Pariſienſium archiepiſcopus, Johannes Launoius,* Antonius Faure, Carolus le Cointe, aliique peritiſſimi & integerrimi arbitri, qui præmiſſo diligenti examine a Gerſenianis Benedictinorum codicibus omnem falſi ſuſpicionem removerunt. Præſtat certe ab ejuſmodi judicibus abſolvi, quam a critico damnari, cujus jam notior fides, quam ut cuiquam imponere poſſit ſolita dicendi confidentia. Egregium ſane judicem, qui ſententiam ferre ne lectis quidem litis inſtrumentis auſit; immo ex iis ipſis partis unius inſtrumentis, in quibus ingenium non minus quam eloquentiam deſiderari fatetur ipſemet. Aſt non admodum attendebat bonus ille Criticus, obviis quibuſque modo libros infarciret, ut creſcente librorum & numero & mole, accreſceret & auctori merces. Sane legenda erant quæ ex erudito Societatis Jeſu presbytero, Maximiliano Raſſero, refert Mabillonius in Supplementi loco citato. Ille diplomatis Lindavienſis vindicias ſuſcipiens adverſus Hermanni Conringii cenſuram, ſancti Benedicti familiam ab inuſta per iniquum cenſorem confecti Lindavienſis diplomatis nota vindicat;* improbatque quod attexuerit hic auctor cenſuræ ſuæ Gabrielis Naudæi ſatyram, an diras, contra totum ampliſſimum magni Patriarchæ cœtum, eamque ipſe latinitate donaverit (idem facinus eſt in novam lucem protuliſſe, quod in oblivione dudum jacebat.) quod facere boni viri non fuiſſe dicit. Nam vel ea labes, inquit, adulterandi nimirum Pontificum, Cæſarumque decreta, vel mſſ. codices, vere adhæſit Ordini tam inclyto; vel ab homine irato, & ſui præ vindictæ cupidine impote, ex toto, aut magnam partem per nefas conficta eſt. Si illud; profecto lex illa caritatis, tantopere in ſacris oraculis inculcata, non faciendi alteri quod tibi fieri nolis, vulgari & propalari «

* *vid. Animadvers. in vind. Kemp. p. 58.*

* *De cenſ. dipl. Lindav. c. 2. n. 8.*

„ arcanum non ſinebat; tantoque minus ſinebat, quod res non unum
„ aliquem hominem, ſed cœtum numero ampliſſimum, antiquitate ve-
„ nerabilem, & nullis non titulis hodieque præfugentem, tangebat. nec
„ enim vel privatus quiſque æquo fert animo, quod nullus aut pauci
„ ſciebant, id unius loquacitate populi rumorem fieri. Quid ergo neceſſe
„ erat communi eruditorum lingua vulgari (dicerem ego, denuo publi-
„ care) quod ſoli Galli, & ex his non multi, (jam pene nulli) ad eam
„ diem legerant & ſciebant? At ſi commenta ſunt iſta hominis rancore &
„ invidia tabeſcentis, ut ſane exiſtimo, quæ prudentiæ, quæ humanitatis,
„ quæ caritatis jura ac leges ſinebant, ne dicam jubebant, tenaci char-
„ tarum memoriæ eadem illini, & viros plane innocentes tam turpiter
„ & ignominioſe coram eruditis omnibus traduci? Quem igitur æſtima-
„ bimus Conringium, (vel Criticum Conringio longe iniquiorem) qui
„ iſtud facere non dubitarit? Quid fidei mereatur, qui nullo, vel ſuo
„ vel publico emolumento famam alienam tam invide allatravit; tam
„ probroſe traduxit? Hoc omnino eſt artibus non bonis uti. Hæc religio-
ſus Soc. Jeſu preſbyter ad hominem heterodoxum. Sed quid ad catholicum? Quid ad ſacerdotem, qui in iis artibus, quas ille non bonas vocat, conſenuit? Facinus horruiſſet vir pius, nec jam artes non bonas, ſed peſſimas, & characterem ſacerdotalem dedecorantes vocare non dubitaſſet. Sed jam ad cœptum ſermonem redeo.

XII. Veterum Analectorum. tomi quatuor. Ex quo vulgandis Sanctorum noſtrorum actis animum adjecerat Mabillonius, varias bibliothecas & archiva perluſtrare neceſſe fuerat. Ex iis autem, præter Sanctorum acta, alia plurima monumenta litteraria eruit, hactenus inedita, quæ in communem reipublicæ litterariæ uſum publicare operæ pretium viſum fuit. Huic collectioni inditum nomen *veterum analectorum*, quorum primus tomus prodiit anno MDCLXXV. in 8°. tres alii annis MDCLXXVI. MDCLXXXII. & MDCLXXXV. Antiqua monumenta ſunt, non temere & prout ſors offerebat, collecta & inſerta, ſed maturo examine ſelecta, qualia ſunt opuſcula theologica, fragmenta conciliorum, chronica, fundationes eccleſiarum & monaſteriorum, epiſtolæ imperatorum, regum, ſummorum pontificum & epiſcorum, inſcriptiones, acta, formulæ, & alia ejuſmodi, quibus pretium addunt collectoris notæ, obſervationes & diſſertationes. Plura alia ejuſmodi monumenta in ſcriniis reliquit, ſuo tempore publicanda.

XIII. Libri de re diplomatica. Sed fructum quem hactenus ex Mabillonii peregrinationibus, pluriміſque ab eo luſtratis archivis ceperat reſpublica litteraria, vicit, eruditorum omnium judicio, is quem percepit ex libris *de re diplomatica*. Dum archiva perſcrutaretur, plura in iis invenerat tum primorum regum noſtrorum, tum imperatorum, tum veterum ſummorum pontificum, tum denique aliorum nobilium virorum diplomata, quorum pulverem excutere vix tentabat quiſquam, quia vix legere poterat. Studioſe vero collegit vir ſagaciſſimus, rei pretii non ignarus. Alium quemvis deterruiſſent inſolentes ac impliciti litterarum characteres, ſtyli barbaries, ſermonis ambages, ut alia bene multa ſileam, crucem alteri cuivis figere nata. At difficultates improbo labore non tantum ipſe ſuperavit, ſed & ſuperandi viam alios edocuit, certas regulaſque tradidit, quibus tota veterum inſtrumentorum ratio, uſus, formulæ,

Digitized by Google

auctoritas, ſinceritas aut falſitas dignoſci poteſt. Ut tamen non minus novum, quam arduum ac ſalebroſum erat argumentum, nihil feſtinandum eſſe cenſebat vir prudens, donec maturitatem aſſecutum eſſet tantæ molis opus. At cœpta dudum, jamque ſatis meditata maturare compulit Danielis Papebrochii, viri editis Sanctorum actis celeberrimi, tentamen. Is cum veterum chartarum nulla ſibi fuiſſet parabilis copia, nullaſque fere ſcripturas authenticas vidiſſet, quod nulla ſibi archiva luſtrare licuiſſet, ut modeſte fatetur vir candidus; unius dumtaxat aut alterius chartæ inſpectione in tranſverſum actus, judicium omnibus iniquum tulit. Pronuntiare ſiquidem non dubitavit, in Propylæo ad Aprilis tomum ſecundum, chartas fidem habere eo minorem, quo majorem præferunt antiquitatem: in toto Franciæ regno nullam chartam ſinceram ac genuinam reperiri ante regnum primi Dagoberti; pauciſſimas autem ſub illo, ac poſt illum uſque ad ſecundæ ſtirpis Reges ſcriptas haberi, quæ vel autographæ dici poſſint, vel ex autographis fideliter deſumtæ: eodem modo ratiocinandum & de privilegiis apoſtolicis, quibus ab epiſcoporum juriſdictione exempta monaſteria, & ſub immediatam ſedis Romanæ protectionem ſuſcepta ſunt: denique de Adeodati papæ privilegio pro Martiniano cœnobio, deque aliis aliorum pontificum pro Dionyſiano, atque aliis porro omnibus, tempore primæ ſtirpis regiæ editis, illud omnino tenendum eſſe, tanto minus adhibendum eis fidei, quanto plus præ ſe ferunt antiquitatis.

Hæc & alia cum archivum Dionyſianum velut officinam falſorum diplomatum traducerent, & in omnium aliorum, in uno confoſſorum, immo totius Francici regni redundarent injuriam, æquo animo ferre non valens Mabillonius, falſis Papebrochii regulis veras opponendas eſſe duxit. Ad argumentum igitur dudum ſuſceptum jam probe meditatus accedens, quæcumque ad rem diplomaticam pertinebant accuratius & attentius expendit, digerit, explicat, archivorum fidem & auctoritatem tuetur, collatiſque ſecum invicem infinitis propemodum, quas inſpexerat, chartis, regulas eruit quibus genuinæ à ſpuriis, integræ a vitiatis diſcerni queant, veterum ſcripturarum varia ſpecimina, in tabulis LX. accuratiſſime delineata, oculis exhibet; & ut verbo dicam, inſignem illam de re diplomatica lucubrationem in lucem emittit, anno MDCLXXXI. in fol. maj. Ad novum illud antiquariæ artis genus, quod hactenus aggreſſus erat nemo, obſtupuit litteratus orbis, ac præter mentis acumen auctoris, ingenii ſagacitatem, profundam eruditionem, immenſam veterum recentiorumque lectionem, miratus eſt rem diplomaticam certis quibuſdam regulis ſubjici potuiſſe, quibus coërceri poſſe deſperabant omnes. Ea laus poterat eſſe hominis dumtaxat longo uſu in ea arte contriti ac ſubacti. Plauſere proinde antiquarii, forenſes, omnis generis & nationis homines, novamque ſibi viam aperiri & æquari geſtierunt, quam imperviam, ancipitem & inexplicabilem eſſe putabant. Plauſit in primis vir doctiſſimus Daniel Papebrochius, omnemque reſpectum ſincero, quo flagrabat, veri ſtudio poſtponens, non tantum non moleſte tulit, ſe à Mabillonio confutatum fuiſſe, nec præpropere conceptam opinionem vanis rationibus & cavillationibus tueri ſtuduit, ut juvenculus quiſpiam tyro feciſſet; ſed ſcriptis ad auctorem

XIV. Eorum ſcopus & argumentum.

Digitized by Google

litteris gratias egit, eique tropæum ipſe ponere non detrectavit. Litteras ex autographo, quod penes nos eſt, vulgavit Mabillonius initio Supplementi ad rem diplomaticam, de quo inferius.

XV. A quibuſdam impugnantur. Hæc fuit Mabillonii gloria, tam diu manſura quam diu vigebit antiquitatis ſtudium, ad quam illuſtrandam quantum conferant veteres chartæ, norunt qui experti ſunt. Ut tamen juncta ſemper invidiæ gloria, quam vir doctus merito conſecutus erat, quidam poſt viginti & amplius annos quam prodierat opus de re diplomatica, imminuere conati ſunt. Sed conatibus non reſpondit pro votis exitus. Quæ enim de auctore & opere fuerat apud eruditos exiſtimatio, manſit incolumis; immo ex irritis conatibus crevit. Idque veriſſimum eſſe expertus eſt prudens quiſquis rerum æſtimator, quod initio libri primi de re » diplomatica pronuntiaverat Mabillonius, ad id argumentum pro di- » gnitate tractandum opus eſſe in primis eruditione non vulgari, tum » multo veterum chartarum atque archivorum uſu, quibus etiam mo- » deratio & æquitas accedat Qui vel uno horum deſtitutus id ſuſceperit, » timendum eſſe, ne aut falſas regulas pro veris obtrudat, aut incidat in » temerariam præcipitemque cenſuram. Nam, ut addit in Supplementi » cap. I. ſi de uno ſingulari inſtrumento decretorium ferre judicium diffi- » cile eſt homini in hoc argumenti genere minus verſato: quanto magis » de univerſis ſtatuere arduum & periculoſum, ſi non adſit ea experien- » tia, quæ non niſi longo hujuſmodi monumentorum uſu comparari » poteſt? Nec ſufficiunt ad hoc judicium humaniores artes, orationis po- » litioris ſtudium, nec denique lectio aſſidua melioris litteraturæ aucto- » rum: immo hæc ſtudia ad id plurimum obſunt, ſi eadem dicendi ele- » gantia vel puritas in vetuſtis illis inſtrumentis exigitur. Ad hæc enim » improbanda vel rejicienda ſuopte marte ducitur animus politioribus » illis imbutus auctoribus, quorum leges aliquo modo dediſcendæ » erunt, ut his infimæ latinitatis monumentis animus aſſueſcat. Et tamen » plerumque accidit, ut qui illis ſtudiis imbuti ſunt, de his quoque ſum- » mo jure judicandi poteſtatem uſurpent, rideantque alios qui ſecus ſen- » tiant. Quapropter qui ſe rei diplomaticæ arbitros profiteri volunt, de » his idem exigendum eſt, quod de pædagogis exigebat Quintilianus: (*Quintil. l. 1. c. 1.*) » nimirum, ut aut ſint eruditi plane, aut ſe non eruditos eſſe ſciant. » Hactenus Mabillonius.

XVI. Præmittitur novæ eorumdem editioni Supplementũ. Cum autem vir clariſſimus adverſariorum rei diplomaticæ objectiones jam plus ſatis vel confutaſſet, vel occupaſſet in opere de re diplomatica, vel ea principia ſtatuiſſet ex quibus omnes pæne à peritis facile ſolvi poſſent, nova ſcripta doctorum judicio permittere maluit, quam data opera refellere; ne refellendo, vel eadem cum tædio lectorum iteraret, vel lites cum temporis majoriſque momenti laborum diſpendio perennaret. Ne tamen & ſibi & doctorum amicorum conſiliis prorſus deeſſe videretur, mediam hanc iniit rationem. Paratum dudum habebat Supplementum, novæ librorum de re diplomatica editioni ab omnibus expetitæ, quam tum meditabatur, ſubjungendum; ſeparatim tamen imprimendum, ne qui priorem editionem ſibi comparaſſent, novam emere cogerentur. Huic illud præmittere conſultius eſſe duxit, ratus (nec fefellit ſpes) id plus ſatis eſſe ad ſuccutiendas inanes

Digitized by Google

inanes adverſariorum objectiones; iis tamen, velut ſi nulli fuiſſent, ne nominatis quidem aut expreſſe confutatis. Prodiit igitur in lucem *Supplementum* anno MDCCIV. in fol. dilata interim in opportunius tempus nova editione, quæ demum vulgata eſt anno MDCCIX. In eo Supplemento, retractata breviter Diplomaticæ totius argumento, archetypa pro regulis propoſita, ipſæque regulæ denuo confirmantur, noviſque ſpeciminibus & argumentis aſſeruntur & illuſtrantur; diplomata plura, formulæ, veteraque monumenta hactenus inviſa in lucem emittuntur, ac demum objectiones omnes, quæcumque proponi poterant, aut propoſitæ hactenus fuerant, ſedulo excutiuntur ac planiſſime diluuntur: ita ut nihil jam ſupereſſe confidens, quod lectorem æqui verique amantem remorari poſſet, a contentioſis ſcriptis abſtinendum ſibi merito cenſuerit. Si quis, inquit, rixas & contentiones perſequi & ingerere amet, „ nihil reſponſi a me exſpectet. Ut enim ab ejuſmodi cavillationibus ſemper „ abhorruit animus; ita, nunc maxime, his tricis confici puderet „ reliquum hoc ætatis meæ ac temporis, quod melioribus ſtudiis occupari „ decet. Fecit quod dixit vir pacificus: quidquid enim egerint qui- „ dam ut veteranum militem proritarent, a propoſito dimoveri non potuit, non cauſæ ſuæ diffiſus, quæ jam abſoluta videbatur, ſed paci ac tempori conſulens.

XVII. Mabillonii vindicias ſuſcipiunt doctiſſimi viri.

Quibuſdam tamen ex Mabillonii amicis cum major tanti viri moderatio videretur, quam res ferret; amici, veterumque diplomatum, adeoque venerandæ antiquitatis vindicias ſuſceperunt. Inter eos excelluit illuſtriſſimus D. Juſtus Fontaninus, tunc in Romano archigymnaſio publicus eloquentiæ profeſſor, vir non ſolo politiorum muſarum ſtudio, ſed omnigena eruditione conſpicuus, & ad ejuſmodi pugnam, ſi quis alius, inſtructus & munitus. Is ergo librum edidit Romæ anno MDCCV. cui titulus, *Vindiciæ antiquorum diplomatum*, quem ſummo pontifici Clementi XI. nuncupavit, in quo ſingulas adverſariorum objectiones accurate expendit, ac ſolide & erudite refellit. Egregium opus non multo poſt exceperunt epiſtolæ duæ de eodem argumento: altera eſt *Domini Lazzarini ex nobilibus de Murro ad amicum Pariſienſem, pro vindiciis antiquorum diplomatum Juſti Fontanini Forojulienſis. Romæ* MDCCVI. Altera eſt *M. Antonii Gatti ad v. c. Jacobum Bernardum. Amſtelodami* MDCCVII. Ea omnia continenter referre viſum eſt, quia ad idem argumentum pertinent. Nunc ad incœptum redeo.

XVIII. Oblatas penſiones recuſat.

Opus ſuum de re diplomatica nuncupavit Mabillonius illuſtriſſimo viro D. Johanni Baptiſtæ Colbert, generali ærarii moderatori, ſummoque regiorum ædificiorum præfecto, cui acceptiſſimum munus fuit, tum ob argumenti novitatem ac dignitatem, tum ob auctoris ipſius meritum. Is pro amore ſuo ac ſtudio in bonas artes & ſcientias, quas ad regni decus & ornamentum modis omnibus promovere ſatagebat, eruditos homines quoſcumque noverat, mira liberalitate fuſis ex ærario donis recreare & accendere geſtiebat. Mabillonium proinde inter eruditos non infimum tenentem locum, ſibique jam dudum & virtute ſua & eruditione notiſſimum, inter beneficiarios Regis deſcribi curavit; conſtitutaque ei ex ærario regio annua penſione, miſit qui ſchedulam deferret. Sed qui repulſam ferre, in iis præſertim rebus, non ſolebat, mi-

ratus eſt regiæ munificentiæ dona a Mabillonio recuſari. Ubi enim ſchedulam vidit humillimus & religioſæ paupertatis amantiſſimus monachus, ſtatim abnuit, nec ulla ratione flecti potuit ut acciperet. Id unum reſponſi elici ab eo potuit, ſe illuſtriſſimo litteratorum Mæcenati pro liberalitate ac beneficentia, quam maximam poſſet, habere gratiam: cæterum ſe nullius rei indigere, ut pote cui neceſſaria omnia, pro ſtatu ac conditione, affatim e monaſterio & congregatione ſuppeditarentur; ſe id unum ab illuſtriſſimo viro efflagitare, ut congregationi ſuæ, quæ litteras litteratoſque pro modulo colit, favere pergat; quod ſi obtineat, ſe opipare muneratum ac perbeatum exiſtimare. Sic fuit piiſſimi viri animus, quam diu vixit: nec ſemel alias ejuſmodi *penſiones* ſibi ab amicis oblatas accepturum ſe conſtanter negavit, ſtudio paupertatis utique, monaſticarumque legum, quibus nihil potius umquam habuit.

XIX. Criminationes auctoris bibliothecæ criticæ.

Quod ſi a penſionibus annuis adeo abhorruerit Mabillonius, quod repugnare viderentur monaſticis legibus, a quibus ne latum unguem deflectere volebat; quis fuerit ejus animus erga eccleſiaſtica vel monaſtica beneficia, quæ eum monaſtico ſtatu penitus eduxiſſent, ampliſque reditibus excuſſo obedientiæ jugo ditaſſent, facile, me etiam tacente, probus quiſque judicabit. Et tamen mox citatus Criticus palam aſſerere non erubuit, Mabillonium dignitatem abbatialem ambiviſſe, vel nullum non lapidem moviſſe ut exitum ſibi e congregatione ſancti Mauri pararet. Is nempe in bibliothecæ criticæ tom. 4. pag. 293. & ſeqq. fabellas pro more narrat, dignum bibliothecæ criticæ argumentum, quas referre nec juvat, nec decet. Id tantum ad inſtitutum facit. Famam fuiſſe, Mabillonio graves cum monacho quodam ſimultates fuiſſe, quod hic, ut erat in mſſ. codicum lectione verſatiſſimus, paſſim inveheretur in Mabillonii ſtudia: aiebat enim ſibi, dum Landeveneci in inferiori Britannia habitaret, pluſquam mille & ducentas chartas videre licuiſſe, ex quibus ſaltem octingintas falſas deprehendiſſet. Nec inter illos dumtaxat iras fuiſſe, ſed & inter alios omnes qui in monaſterio ſancti Germani a pratis litteris operam dabant; adeoque flagraſſe, ut non ſolum foras erumperent, ſed etiam Mabillonius, turbarum ſi non auctor, ſaltem incentor, earum tandem pertæſus nihil intentatum reliquerit, ut congregatione diſcederet: quod revera feciſſet, ſi regularem abbatiam rex chriſtianiſſimus ab illuſtriſſimo præſule rogatus concedere voluiſſet. Hæc fabula, quam frigidis inficetiis identidem ornare ſtudet auctor. Ubi quot fere verba, tot calumniæ ſunt.

XX. Diluuntur.

Falſum ſi quidem eſt, ullas umquam Mabillonio cum dicto monacho ſimultates fuiſſe; niſi quod Mabillonius, pro ſua pietate & regularis diſciplinæ ſtudio, impatienter ferret illius mores, haud ſatis religioſos. Falſum eſt, hunc Landeveneci umquam habitaſſe: vix tota vita ſua quatuor dies in eo monaſterio moratus eſt, per quos monaſterii chartarium vix evolvere licuit. Hæc leviora. Sed gravius & inſulſius, cum amplius mille & ducentas chartas ibi vidiſſe, quarum octogintæ ſaltem falſæ eſſent, à monachis utique aut ſuppoſitæ aut vitiatæ: hac enim familiari criminatione delectatur in primis Criticus, illucque per fas & nefas, opportune importune ſemper revocat conceptum in monachos odium inexorabile: quamvis de injuriis lege poſtulatus, mente

Digitized by Google

male conſcia timens, ne meritas dudum pœnas tandem daret, palinodiam ſollemni ſcripto, dato die 19. Martii anno MDCC. coram eminentiſſimo Cardinale de Noailles archiepiſcopo Pariſienſi canere, quam cauſam adhibitis probationibus dicere ſibi tutius eſſe cenſuerit. Leviſſima certe ſatisfactio, ſi injuriarum toties repetitarum ratio habeatur: quam tamen hortantibus tum chriſtiana caritate, tum eminentiſſimo Cardinale, tum clariſſimo quodam abbate, amico communi, accepere Benedictini, meliora deinceps de hoſte ſperantes. At ſi palinodia inſuper habita ad ingenium redire chriſtianæ leges ſinant, artificioſius ſaltem inſtruenda erat criminatio, nec ita infabre cudenda, ut riſum magis quam ſtomachum moveat. Ridiculum ſane in exiguo ſatis & obſcuro monaſterio, cenſu tenui, in angulo Britanniæ minoris ad mare ſito, cui ſi quæ alia vicina ſint monaſteria, ea certe perpauca, modicique cenſus, tantum occurrere potuiſſe chartarum ſeu genuinarum ſeu ſpuriarum numerum, quantum vix tota Britannia ſuppeditaret. Niſi contendat Criticus maximam partem illius provinciæ chartarum, ſive quæ in archivis publicis, ſive quæ in monaſteriis aliiſque eccleſiis, ſive quæ apud privatos aſſervantur, falſitatis aut corruptionis vitio laborare. Id certum, ſi quas umquam chartas illi monacho videre licuerit, pauciſſimas fuiſſe, quaſdam nimirum ex iis quæ in hiſtoria Britanniæ a noſtro domno Alexio Lobineau conſcriptæ aut citantur, aut integræ referuntur; quæ ſi falſi poſtulentur, falſitatis argumenta, ſi quæ ſint, non calumniæ, convitia, falſi rumores, anileſve fabulæ proferantur; excipiet auctor, nec concertationem detrectabit. Sed mirum prorſus falſis chartis indeſinenter repetitis aures noſtras obtundi a garrulis illis, qui ne forte quidem unam authenticam tota vita ſua viderint, legere vix poſſint, nec prima regularum elementa noverint, quibus genuinæ a ſpuriis diſcerni queant. Verum calumniis citius quam argumentis res conficitur.

XXI. Aliæ critici criminationes tum in Mabillonium, tum in monachos expenduntur.

Quod addit Criticus, fictitiarum diſſenſionum vel auctorem vel incentorem fuiſſe Mabillonium, adeo inſulſum eſt, ut ſi perſuadere voluerit, iis certe ſcripſerit, qui Mabillonium ne nomine quidem noverint: aliis, quibus perſpecta eſt piiſſimi viri morum lenitas, humanitas, caritatis ac pacis ſtudium, animus, non dicam à rixis, ſed ab ipſis rixarum & contentionum umbris alieniſſimus, veſana calumnia videbitur. Hæc gravis quidem: ſed longe gravior & intolerabilior ea, qua tanti viri famam adſpergere non veretur Criticus, quaſi regularem abbatiam ille ambiiſſet, ut à congregationis noſtræ legibus ſolutus ſibi deinceps viveret. Id enim conſtanter ac fidenter affirmamus, fidemque apud probos & honeſtos quoſque habebit affirmatio, eam eſſe cogitationem quæ non tantum Mabillonii mentem numquam ſubierit, ſed a qua, pro ſua in Deum pietate, ſincero in congregationem amore, tenaci in perſolvendo officio conſtantia, ſcrupuloſa in minimis quibuſque regularibus exercitiis diligentia, abhorruiſſet tanti viri animus. Vacante quidem abbatia ſancti Tiberii, quæ modici cenſus regularis abbatia eſt noſtræ congregationis, in Agathenſi diœceſi, ad quam nominandi jus penes regem Chriſtianiſſimum eſt; hortati ſunt Mabillonium Superiores majores, & tantum non juſſerunt, ut opera & favore illuſtriſſimi

Remenſium archiepiſcopi, Caroli Mauricii le Tellier, apud quem multum poterat, eam à Rege ſibi impetrari curaret: non ut abbatiali reditu frueretur, ac de eo arbitratu ſuo ſtatueret; hoc numquam conſilium fuit: ſed ut eo cedente monaſterio, res illius afflictæ hac acceſſione relevari poſſent. Eo animo paruit vir optimus, archiepiſcopum adiit, hic regem. at negotium non ſucceſſit ex ſententia; damno utique, non Mabillonii, ſed monaſterii. Sed quam alienus fuerit ab ejuſmodi dignitatibus humillimi viri animus, alia paulo poſt patefecit occaſio. Defuncto abbate Mauri-monaſterii *, quæ regularis abbatia eſt in Alſatia, nulli congregationi addicta, liberaque eligendi ſibi abbatis, annuente rege, facultate gaudens, de ſubſtituendo in ejus locum Mabillonio cogitavit amicus ejus, R. P. piæ memoriæ domnus Hiacynthus Alliot, abbas regularis Mediani-monaſterii, congregationis ſancti Vitoni; eoque facilius obtinuiſſet à monachis, quo gratiæ & auctoritati, quibus apud eos plurimum valebat, acceſſiſſet candidati per ſe commendatiſſimi virtus. at eo adduci numquam potuit Mabillonius, ut huic rei aſſentiretur. Quidquid enim ſcriptis ad eum litteris egerit optimus abbas, ut conſenſum eliceret, adductis etiam in medium monaſterii rebus non nihil confuſis ac perturbatis, quibus pietate ac prudenti œconomia ſubveniret; hic conſtanter negavit, reſponditque ſe ſua ſorte contentum, dignitates nec ambire, nec adipiſci velle; abbatialem neque propoſito, neque ſtudiis, neque vivendi rationi convenire; gratiis proinde amico actis rogare, ut ab incœpto deſiſtat, nec optatam quietem ſibi invideat. Hæc fere Mabillonii epiſtola, cujus autographum penes R. Patrem Alliot vidiſſe ſe fidem facit teſtis omni exceptione major R. P. domnus Auguſtinus Calmet congregationis ſancti Vitoni monachus, eruditis ac exquiſitis in ſacram Scripturam commentariis celeberrimus.

* Maurſmunſter.

Hæc & alia ſi diligenti ſciſcitatione quærere voluiſſet Criticus, ab inofficioſa cenſura forte temperaſſet; temperare certe debuiſſet. Sed ejuſmodi ſcrupulis dudum excuſſis, majorem ingenii fœcunditatem, quam religionem & diligentiam in conſcribendis hiſtoriis prodere voluiſſe videtur. In exemplum, inter ſexcenta alia, proferri adhuc poteſt quod ait, Benedictinos ſancti Germani a pratis, mortua Maria *Moriſet*, relicta Ludovici *Billaine*, Typographi Pariſienſis, ex ſolo mercimonio librorum ad uſum congregationis ſancti Mauri ab eo editorum, iniquis omnino rationibus ſibi vindicaſſe ſummam viginti & novem millium librarum, fraudatis ea ſumma hæredibus; hæcque ſe didiciſſe ex ipſis inſtrumentis quæ ſecum communicavit D. *Touret*, dictæ viduæ hæres ex aſſe. Atqui tamen & D. *Touret* adhuc vivens & valens, cum id audiviſſet, palam proteſtatus eſt coram graviſſimis viris, quorum fides, religio & auctoritas paullo minus nutant quam Critici, totam eam narrationem falſam eſſe & calumnioſam: & ipſa authentica inſtrumenta & acceptilationes, quæ penes nos ſunt, clamant, non Benedictinos a D. *Touret*, ſed hunc potius a Benedictinis accepiſſe viginti mille & nongentas libras, pretium videlicet librorum ad uſum congregationis ſancti Mauri impreſſorum, puta Breviariorum, Diurnalium, Gradualium; & aliorum ejuſmodi, quos in auctione publica mercimonii dictæ viduæ licitati

Biblioth. crit. to. 4. p. 54.

licitati ſunt. Sic inſtrumenta legit Criticus, ſummaque cum fide refert ſummam iis expreſſam. Ejuſdem fidei eſt Calviniſmi accuſatio, quam in Benedictinos, novæ Auguſtini operum editionis auctores, moliri non veretur : cui tamen quatuor aut quinque voculæ dumtaxat anſam præbuerunt. Nempe monuerunt, ab Apoſtoli verbis, Rom. I. 20. *Ut ſint inexcuſabiles*, quæ citat Auguſtinus libro de Spir. & lit. cap. XII. particulam *ita*, quam præferunt editi, abeſſe tum in mſſ. Auguſtini codicibus, tum in ipſius Apoſtoli textu Græco, qualem utique exhibent libri cum editi publica auctoritate, tum ipſi etiam manu exarati. *Editi*, inquiunt, ITA UT. *Abeſt* ITA *à mſſ. & a Græco.* Pauciſſima verba, eaque pure hiſtorica. Ipſa tamen ſunt quæ catholicæ fidei ſtudio ſuccenſus optimus ille Catholicus acriter redarguit, quaſi dedita opera ſcripta ut Calvinianorum impietas firmetur; hincque conjici poſſe audacter aſſerit, eodem animo omiſſas fuiſſe in nova editione Lovanienſium annotationes, quibus Calvinianorum errores refelluntur. Sane præſtat egregiis Dialectici illius argumentis Calvinianiſmi poſtulari, quam Epiſcoporum, doctiſſimorumque hominum, tum Catholicorum, tum Proteſtantium rationibus, ipſiſque edictis publicis, Socinianiſmi, aliorumque graviſſimorum errorum, ac flagitioſæ malignitatis palam argui.

Biblioth. crit. to. 3. p. 110.

Alia ejuſdem furfuris plurima, quæ nec in bibliotheca critica, nec uſpiam alibi locum habere debuiſſent, miſſa facimus. Sicubi vela dedit auctor ingenio mordaci, (primum hoc ſpecimen non fuit) nullibi certe tam paſſa. Non mirum proinde ſi tantam habuerit apud omnes offenſionem, ut querelis ad illuſtriſſimum Cancellarium delatis, Regii conſilii decreto ſuppreſſum fuerit opus, ſub graviſſimis pœnis prohibitum, & ad chartariorum piſtillum damnatum. Et merito quidem. Tanta quippe comminiſcendi laſcivia eſt, ut pauca ſint quibus ſua ex omni parte conſtet veritas, plurima ex toto conficta, ſecum pugnantia, falſi ſæpe convicta & confutata, iterum tamen incredibili audacia prolata: tantæ iræ, ut laxatis frenis in obvios quoſque, vivos, defunctos, ipſoſque ſanctos, nullo diſcrimine habito, inſiliat auctor, mordeat, laceret, diſcerpat; ſed nullos crudelius quam monachos, Benedictinos præſertim, hominum genus injuriis opportunum. Si homini fides, falſarii, ſunt, chartarum, diplomatum & manuſcriptorum corruptores, prædones, fœneratores, impoſtores ex ſuppoſitis Sanctorum reliquiis quæſtum facientes, Calvinianorum fautores, omnis eruditionis expertes atque ignari, quorum editiones, quibus a tot annis incumbunt, inutiles prorſus, nec aliud exhibent quam male congeſtas codicum mſſ. lectiones, abſque judicio & eruditione; quorum clauſtra diſcordiæ ſedes, &, ut verbo dicam, dæmones ſunt. Nihil hic verbis exaggeratur. Iis enim coloribus paſſim in tota bibliotheca critica delineantur monachi. Et tamen ſacerdos fuit, iſque fere octogenarius, qui hæc proferre, ſcribere, in vulgus efferre, & ad nauſeam repetere non erubuit, quæ horreſceret honeſtus quivis ethnicus. Pudet quidem tantas ineptias, calumnias & impietates retuliſſe; aſt protuliſſe pudere debuiſſet magis. Sed, ut Salluſtii verbis utar, *cum omnibus locis nos maledictis laceret* Criticus, *non placuit*, occaſione data, *reticere : ne quis modeſtiam in conſcientiam duceret.* Operæ ſaltem pretium fuerit hominis ingenium pateteciſſe,

To. 1. p. 22. 101. 109. To. 2. p. 223. To. 3. p. 101. & ſeqq. 104. 105. & ſeqq. 110. 111. 115. 116. 331. & ſeqq. 334. 335. 337. 339. 344. 353. 354. 360. 361. 365. To. 4. p. 54. 297. 298.

Digitized by Google

non ut recens mortui (utinam ſatis expiata quæ viventem adusſit aliis invidiam conflandi purigine) cineribus dolorem inurere videar : ſed ne cui fucum faciat in ſcriptis ſemper manens affectata dicendi confidentia. Sed ad Mabillonium, a quo non nihil digredi coëgerunt ſæpius iteratæ, hactenuſque diſſimulatæ criminationes, redeat oratio.

XXII. In Germaniam proficiſcitur Mabillonius.

Anno MDCLXXXII. Burgundiam ſtudiorum cauſa paragravit, ut illius provinciæ archiva & bibliothecas perluſtraret. Occaſione captata, illuſtriſſimus D. Johannes-Baptiſta Colbert diplomata quædam ad regiam familiam ſpectantia per eum examinari curavit. Ex relatione ſibi facta magis ac magis comperit vir illuſtriſſimus ſummam eſſe Mabillonii iis in rebus peritiam, nec minorem ſinceritatem & fidem. Quas quidem animi dotes cum eximias ac ſingulares eſſe cogitat, eas totas, dum liceret, in reipublicæ litterariæ utilitatem, regnique ipſius decus, quo nihil antiquius habebat, convertere ſtatuit. Inter hæc ſubiit mentem cogitatio, ſi Mabillonius in Germaniam nomine & ſumtibus regis mitteretur, ampliſſimas illius regionis bibliothecas & chartophylacia luſtratum, magnum inde emolumentum, & in bibliothecam regiam, & in ſcientias redire poſſe. nec fallebat opinio. Re chriſtianiſſimo regi per magnificum litteratorum patronum approbata, Mabillonius ad iter accingere ſe jubetur. Paret ille; & quamvis a ſolitudine monaſtica avelli in exteras regiones ægre ferret: ea tamen diſpendia abunde reſarcitum iri ſperabat, ex iis quæ ad illuſtrandam hiſtoriam noſtram collecturus erat. Ubi doctiſſimi viri in Germaniam adventus proximi fama ad amicos, quos frequentes illic habebat, perlata fuit, cuncti gaudere, gratulari, & tantum non feſtos dies agere, nulli non ad ſe invitare. *Omnibus ſolatium erit*, ſcribebat unus, *vel conſpexiſſe tantum virum.* Diſcedit ergo Pariſiis anno MDCLXXXIII. menſe Junio exeunte, ſocium itineris habens, qui & ſtudiorum erat, domnum Michaëlem *Germain.* Quinque menſium ſpatio peragrat Burgundiæ comitatum, Alſatiam, Sueviam, Bavariam, Tirolium, Helvetiam, aliaſque provincias. In Auſtriam cogitabat : ſed iter intercluſit Turcarum exercitus Viennam tunc obſidens, qui etiam reditum maturare coëgit, ne quæ ſuſpicio oriri poſſet de Gallis monachis Germaniam ſuſpicionis pleno tempore percurrentibus. Non morabor peregrinationis circumſtantias, ampliſſimoſque honores clariſſimo peregrino ubique exhibitos : hiſtoriam ipſe deſcripſit initio tomi quarti Analectorum ; & quamvis præ innata ſibi modeſtia maximam delatorum honorum partem reticuerit, ex iis tamen quæ ſcripſit ſatis conjicitur quod non ſcripſit, certatim videlicet contendiſſe ornatiſſimos omnium ordinum viros de excipiendo, quo maximo poterat honore, tam inſigni hoſpite.

XXIII. Quartum Analectorum tomum, & Liturgiam Gallicanam publicat.

Rediit porro Mabillonius ex ea peregrinatione non honoribus tantum cumulatus, ſed, quod jucundius erat, pretioſis antiquitatis monumentis onuſtus, quæ ex archivis & bibliothecis, ſibi ubique fere ultro reſeratis, eruerat. Haud contemnendam partem luce donavit in tomo quarto Analectorum, qui primus itineris fructus fuit : in quo præter iter Germanicum, operi præmiſſum, ubi narrat præcipua quæque quæ ſibi occurrerunt, & quæ in Germaniæ bibliothecis viſuntur, plurima reperiuntur hactenus inedita, quæ quiſque hiſtoriæ ſtudioſus legerit,

Digitized by Google

laboris eum non pœnitebit. Aliis vero multis, quæ publici juris facere operæ pretium non erat, uſus eſt ad illuſtrandos Annales Ordinis noſtri. Sed gratior forte Gallis noſtris, immo & Germanis ipſis, itineris Germanici fructus fuerit eximium opus de liturgia Gallicana. Cum enim Germaniam adiret vir doctiſſimus, ad Luxovienſe monaſterium acceſſit, atque inter ſemilaceras veteris ejus loci bibliothecæ reliquias invenit antiquiſſimum Lectionarium litteris Franco-Gallicis ſeu Merovingicis ſcriptum, quod in ſacris ad legendas prophetias & epiſtolas cum evangeliis ante annos mille apud Gallos in uſu fuerat. Re poſt reditum maturius expenſa, accurateque digeſta, hoc de argumento ſingularem edidit tractatum: in quo liturgiæ Gallicanæ, qualis ante Carolum Magnum apud majores noſtros recepta erat, veram formam, genuinoſque ritus explicavit. Opus in tres libros tribuitur. In primo tota liturgiæ Gallicanæ ratio, vetus ſacræ ſupellectilis apud Gallos noſtrates, eccleſiarumque forma & apparatus deſcribitur, & illuſtratur. Argumentum hactenus obſcuriſſimum, & a nemine, niſi irrito conatu, tentatum; deficientibus quippe idoneis hujus rei monumentis. Quæ fuerit etiam majorum noſtrorum per id tempus de euchariſtia fides & perſuaſio, in exordio & fine libri exponitur. Secundus liber exhibet lectionarium Gallicanum, continens lectiones prophetiarum, epiſtolarum & evangeliorum per totum annum in miſſa, & in aliis majorum ſollemnitatum officiis recitandas: quibus omnibus lucem afferunt Mabillonii obſervationes ſubjectæ. Tertium librum conſtituunt miſſalia tria antiquiſſima, Gothico Gallicanum, Francorum, & Gallicanum vetus, quæ quidem licet a Joſepho-Maria Thomaſio jam edita, a Mabillonio probationum inſtar iterum vulgata ſunt, ne ob raritatem exemplarium Romanæ editionis ea ſuo operi deeſſe nonnulli cauſarentur. Accedit denique doctiſſima & ſingularis diſquiſitio de curſu Gallicano, id eſt de divinis officiis quæ in eccleſia Gallicana jam inde a primis temporibus obtinuerunt. Hæc fere ſumma operis de liturgia Gallicana, quod prodiit in 4°. anno MDCLXXXV. non minor certe fructus quem ex Mabillonii itinere Germanico retulit res chriſtiana. Eidem itineri accepta referri debet Trithemii annalium Hirſaugienſium nova editio, triplo ut minimum auctior quam hactenus fuerat. Cum enim inter mſſ. codices bibliothecæ ſancti Galli pretioſum hunc theſaurum reperiſſet Mabillonius, mox San-Gallenſes noſtros hortatus eſt ut eum eruditis cupientibus diutius non inviderent. Benigne conceſſerunt illi, ſuiſque typis opus in duos tomos in fol. diſtinctum ediderunt anno MDCXC.

Reverſus e Germania Mabillonius illuſtriſſimum Colbertum, itineris auctorem, e vivis ereptum magno tum ſui, tum eruditorum omnium mœrore reperit. Fore ut optata quiete frui diutius ſibi liceret, ſpes erat; at non permiſit qui litterarum promovendarum poſt Colbertum curam ſuſceperat illuſtriſſimus Remorum archiepiſcopus Carolus-Mauricius *le Tellier*. Cum enim Mabillonio impenſe faveret, ſuoque & aliorum experimento didiciſſet quantum utilitatis ex itinere Germanico cepiſſet eccleſia; eum ad Italicam peregrinationem inducendum eſſe exiſtimavit, tum ut aliquid utilitatis eccleſiæ, reique litterariæ inde accederet; tum ut conquiſitis regia bibliotheca libris fieret locupletior. Pro- XXIV. Iter Italicum.

poſitum Rex conſilium laudavit, juſſitque ut iter Italicum, quemadmodum & Germanicum, regiis impenſis conficeretur. Mandata regia exſequi dum non jubetur modo, ſed & urgetur Mabillonius ineunte vere anni MDCLXXXIV. iter in annum ſequentem differre cogit ſuperveniens morbus. Interim dum confirmatur valetudo, autumnum in perluſtranda Normannia, ſtudiorum cauſa, inſumit. Sed tandem exacta hieme, longinquior ac diuturnior in Italiam peregrinatio ſuſcipienda fuit. Diſcedit itaque Pariſiis, cum D. Michaële *Germain*, prima die Aprilis MDCLXXXV. illuc reverſurus die II. Julii anni inſequentis. Totis quindecim menſibus Italiæ bibliothecas veteres ac novas, archiva & cimelia perluſtravit, ipſaſque adeo librariorum officinas: ex quibus omnibus magnam pretioſamque ſupellectilem, utilitati publicæ conſecrandam, ſecum retulit, bibliothecam regiam ter mille & amplius rariſſimis libris, tum ſcriptis, tum editis auxit. Quas vero urbes, bibliothecas, eccleſias, monaſteria, &c. inviſerit, quidve in ſingulis obſervatione dignum invenerit, enucleate docet iter Italicum tomo primo Muſæi Italici præmiſſum. Opus ab iis omnibus legendum, tum qui rei litterariæ Italicæ notitiam ſibi comparare voluerint, tum qui eadem loca cum fructu peragrare cupierint. Longum eſſet ſummos honores ubique locorum a Principibus, Ducibus, Cardinalibus, Legatis, Præſulibus, Abbatibus, eruditis omnibus, omniumque ordinum ſpectatiſſimis viris, Mabillonio delatos enarrare. Facilis uſque ad viros principes aditus, theſes publicæ ei nuncupatæ, laudes ejus frequenti auditorum cœtu ſtricta & ſoluta oratione celebratæ, illuſtriſſimi cujuſque urbis viri turmatim in occurſum ejus effuſi, ac de excipiendo & retinendo apud ſe tam inſigni hoſpite contendentes, ſecretiora & pretioſiora quæque ei comiter & hilariter reſerata, ſatis ſuperque teſtantur quanta eſſet tanti viri apud Italos fama & exiſtimatio. At tantum abeſt ut honores ambiret humillimus monachus, ut potius ſtudioſe fugeret: adeo ut ſæpius delituerit, amicorumque conſilium fruſtratus fuerit, ne qui deferrentur; ſæpe tamen & ipſe ea in re deceptus ab amicis. Romæ dum moratur, ad congregationem Indicis inter conſultores vocatus, ſententiam pronuntiare ſuffragiumque ſuum promere juſſus de quibuſdam libris Voſſianis de diluvio non univerſali, tanta cum eruditione & modeſtia protulit, ut mirati Cardinales ſecundum eum ſententiam dixerint.

XXV. Muſæum Italicum.

Perluſtratis demum præcipuis quibuſque Italiæ locis, quo duxerat non vana curioſitas, ſed illuſtrandæ antiquitatis cupiditas, Pariſios rediit, theſauros illic inventos & Italiæ & orbi cum fœnore redditurus. Primitiæ fuerunt *Muſæum Italicum*, in 4°. vulgatum anno MDCLXXXVII. in duas partes diviſum. Prima continet Iter Italicum litterarium, in quo totius itineris ſeriem deſcribit; Italicarum bibliothecarum, monumentorumque veterum, quæ occurrerunt, notitiam exteris hominibus, qui litteras amant, præbet, additis ubique criticis obſervationibus; ac denique viros litteratos, quos in Italia novit, in aliorum cognitionem venire curat. Altera pars complectitur vetera monumenta plura hactenus numquam vel imperfectius edita, quales ſunt virorum illuſtrium epiſtolæ & vitæ, epiſcoporum, ducum & abbatum indices, concilia, capitularia,

Digitized by Google

capitularia, libri diurni Romanorum Pontificum ſupplementum, antiquiſſima belli ſacri ſeu expeditionis Hieroſolymitanæ hiſtoria, a teſte oculato ſcripta, varia de ritu Ambroſiano, quibus lucem afferunt Mabillonii annotationes non hic modo, ſed & ſingulis monumentis præmiſſæ. Sed pretioſius nullum, quam vetus Sacramentarium ante mille annos ſcriptum, in Bobienſi monaſterio repertum, quod ad liturgiam Gallicanam pertinere demonſtrat vir doctiſſimus, & propter ea Gallicanum vocat; quod excipit antiquus liber pœnitentialis, in quo multa ſcitu digna occurrunt ad veteris diſciplinæ eccleſiaſticæ cognitionem. Biennio poſt, id eſt anno MDCLXXXIX. prodiit alter ejuſdem Muſæi Italici tomus, in quo continentur antiqui libri rituales S. R. E. qui Ordinis nomine comprehendi ſolent, plerique antea haud vulgati; et ſi qui jam editi, ob novas acceſſiones & notas quamdam novitatis gratiam præ ſe ferentes. Operi pretium addit præmiſſus in ordinem commentarius, in quo præcipuos Romanæ eccleſiæ ritus explicat Mabillonius. Plura alia ejuſdem operis volumina in lucem edidiſſet, ex iis quæ in Italia collegerat, niſi conſilio obices injeciſſent tum alia ſtudia, quibus otium impendere neceſſe fuit, tum maxime turbatus rerum Europæ ſtatus, quo liberum commercium cum exteris intercluſum fuit.

Inter ea Mabillonii auxilium implorantibus ſuis, ad alia calamum vertere compulſus eſt Ordinis monaſtici vindex acerrimus. In ſollemnes ordinum ducatus Burgundiæ conventus ab hominum memoria non modo admiſſi ſunt Benedictini præcipuarum & antiquiſſimarum provinciæ abbatiarum octo, ſed & primum ex parte cleri regularis, ante cæteros omnes Regulares, locum ſemper tenuerunt. Ea prærogativa nemine contradicente gaviſi ſunt, donec Canonici Regulares circa annum MDCLXXXVII. litem movere eoſque de poſſeſſione dejicere tentarent. Id ut obtinerent, ſcriptum obtulere tum Regi, tum ordinibus Burgundiæ, in quo auctor ſic fere cauſam agebat, ut unam Ordinis ſui antiquitatem ab Apoſtolis ipſis repetitam obtenderet, aliaque proferret argumenta quæ Benedictinorum poſſeſſionem nihil aut parum attingebant. Huic ſcripto aliud oppoſuit Mabillonius, in quo miſſis adverſarii declamationibus, obiterque caſtigatis verbis in Ordinem monaſticum probroſis, ad rem propius veniens, de antiquitate & clericatu utriuſque Ordinis diſſeruit. Cumque Mabillonii ſcripto reſpondere conatus fuiſſet alter e Canonicis Regularibus, ſed priori moderatior, ejus reſponſionem altero ſcripto confutavit. Acta ſunt ea omnia anno MDCLXXXVII. Erit forte qui litem hanc aliis ejuſdem naturæ ſimilem eſſe putans, totam conſuetis litium ambagibus agi exiſtimaverit. at judicium longe diverſum tulerit, qui viri doctiſſimi ſcripta perlegerit. Totidem diſſertationes ſunt, omnigena eruditione refertæ, in quibus quidquid ad antiquitatem tum monaſtici, tum canonici Ordinis ſpectat, expenditur & illuſtratur, quas quiſque partes in eccleſiæ officiis, honoribus, dignitatibus & adminiſtratione obierit, exponitur; antiquorum canonum & auctorum teſtimonia elucidantur; uno verbo præclara hiſtoriæ ac diſciplinæ ſeu eccleſiaſticæ ſeu monaſticæ capita ſolide pertractantur, adeo ut mirum ſit tam brevibus ſcriptis, ſi rerum ratio habeatur, tanta congeri ac digeri potuiſſe. Ea poſtmodum ſuos

XXVI. Diſceptatio cum Canonicis Regularibus Burgundiæ.

in uſus Latine converterunt, edique curarunt Benedictini noſtri Helvetii & Germani, a Canonicis Regularibus ſimiliter laceſſiti.

XXVII. Epiſtola de primario Romarici-montis inſtituto. * *Remiremont.*

Eodem anno ſcribere compulſus eſt Mabillonius epiſtolam ad amicum, de primario inſtituto Romarici-montis*, quæ eccleſia, olim nobile monaſterium ſanctimonialium Ordinis ſancti Benedicti, nunc, collapſa regulari diſciplina, converſa eſt in collegium Canonicarum ſæcularium. Cum enim illius loci abbatiſſa Canonicarum ſuarum mores in melius reformare vellet; hæ novæ reformationis impatientes, abbatiſſæ litem intenderunt. In iis vero ſcriptis quæ in vulgus emiſere, non tantum contendebant eccleſiam ſuam numquam monaſtico Ordini & regulæ ſancti Benedicti addictam fuiſſe, ſed & Mabillonium aſſertionis ſuæ vadem perperam omnino citabant. Is eo magis indignatus, quo contrarium aperte ſtatuerat multis in locis, & in iis ipſis quæ allegabant; edidit anno MDCLXXXVII. epiſtolam, in qua accuratius retractato argumento, ſolita eruditione ac moderatione probat, abbatiam Romarici-montenſem, in monialium dumtaxat gratiam conditam, regulæ ſancti Benedicti ab ipſis primordiis addictam fuiſſe, nec illius loci monachas eam regulam profiteri deſtitiſſe, donec anno circiter M D. abjecto cum monaſticis veſtibus & nomine, in ſæculares Canonicas, nullis conſtrictas votis, evaſerunt.

XXVIII. Tractatus de vocibus *Miſſa* & *Communio* in Regula S. Benedicti adhibitis.

Biennio poſt alia difficultas Mabillonium cum doctiſſimis viris, quos impenſe venerabatur, commiſit. Illuſtriſſimus quidam abbas ſcripſerat Gallico idiomate commentarios in Regulam ſancti Benedicti, in quibus contendebat, nullam in tota Regula mentionem fieri ſacrificii euchariſtici, communioniſque ſacramentalis; ac proinde voces *Miſſa* & *Communio ſancta*, quibus utitur ſanctus Patriarcha regulæ ſuæ capitibus XXXV. & XXXVIII. a vulgata acceptione detorquendas eſſe, ut priori ſignificetur divinorum officiorum concluſio ſeu finis; poſteriori, pauculum panis & vini quod a lectore menſæ ſumitur ante lectionem, in ſignum eccleſiaſticæ communionis cum fratribus ſuis, quibuſcum edere non poteſt. Violenta quidem & toti contextui repugnans videbatur hæc explicatio: cum tamen illuſtriſſimi abbatis commentarius typis editus non eſſet, ſed à multis exſcriptus dumtaxat & lectus, facile diſſimulari potuiſſet, niſi doctiſſimus auctor diſſertationis Gallicæ de Hemina vini, quam ſuis indulget ſanctus Benedictus, in ſecunda editione in abbatis ſententiam, ſua retractata, non modo iviſſet, ſed & pro ea decertaſſet: quem non multo poſt ſubſecutus eſt alter, qui Regulam e Latino in Gallicum ſermonem convertit. Veritus Mabillonius ne nova hæc opinio, a conſtanti totius Ordinis traditione diſcedens, & communi interpretum Regulæ ſententiæ repugnans, latius ſerperet, eam ſcriptis coërcendam eſſe ſibi putavit. Tractatum proinde patrio ſermone edidit anno MDCLXXXIX. in quo novam eorum auctorum explicationem confutat, nullaque ſolida ratione niti poſſe demonſtrat. Argumenta vero petit tum a priorum monachorum, ſancto Benedicto antiquiorum, praxi, tum a communi totius Ordinis diſciplina, tum ab interpretum fere omnium ſententia: oſtenditque eum in monaſteriis morem ſemper obtinuiſſe, ut ſingulis dominicis ac feſtis diebus monachi euchariſtiæ ſacrificio intereſſent, ſacraque communione Chriſti corporis refice-

Digitized by Google

rentur : eos vero fratres qui coquinæ & refectorio deſerviebant, & lectorem menſæ, quibus indultum erat ut pauculum panis & vini (quod *mixtum* vocabatur) ante refectionem ſumere poſſent, *ne grave eis eſſet jejunium ſuſtinere, mixti* ſumptionem iis diebus *poſt Miſſas & Communionem*, id eſt poſt miſſæ ſacrificium & communionem euchariſticam, quæ a jejunis percipienda erat, diſtuliſſe : tum vero lectorem *mixtum* ſumſiſſe *propter Communionem ſanctam*, ne ipſa lectione & contentione vocis periculo ſacras particulas exſpuendi objiceretur. Hæc fere tractatus ſumma, in quo auctor identidem alia affinia diſciplinæ eccleſiaſticæ & monaſticæ capita illuſtrat. Hunc tractatum domnus Claudius *de Vert*, ex antiqua obſervantia Cluniacenſi, quem nonnihil feriebat, confutare aggreſſus eſt, oppoſita diſſertatione, ſed verbis (ſæpius parum urbanis & inofficioſis) ac confidentia, quam argumentis & rationibus graviori; in qua proinde refellenda a contentione ſemper abhorrens Mabillonius otium abuti noluit : quamvis juſtæ querelæ locus eſſe potuiſſet, quod auctoris tractatus nomen ideo ſibi ignotum eſſe diſſimulaſſet diſſertationis auctor, ut incivilius appetere poſſet.

Gravior ac paulo diuturnior exſtitit quæ ſubinde exarſit Mabillonium inter & clariſſimum abbatem Trapenſem, ex ſtrictiori obſervantia Ciſtercienſi, concertatio de ſtudiis monachorum. Jam dudum Mabillonium hortabantur & urgebant non modo majores noſtræ congregationis, ſed & alii doctiſſimi viri, ut accurate diſſereret de ſtudiis monachorum, quæ nimirum & qualia & quouſque eis frequentanda eſſent, certamque ſtudendi methodum præſcriberet, qua cum ipſe tam feliciter uſus eſſet, alii, pro ſuo quiſque fine ac ingenio, iiſdem veſtigiis inſiſtentes ſimiliter uti poſſent, & ad eam ſtudia ſua cum fructu exigere; rati videlicet, nihil periculoſius eſſe junioribus, quam ut rectore ac duce deſtituti ſeipſos avidius quam conſultius immenſæ lectioni committentes, obvia quæque temere captarent, ſicque incerti quo ferrentur, totam vitam in ſtudiis, ſed incaſſo labore, ducerent, ſibi & eccleſiæ inutiles ſemper futuri. Re, ut par erat, expenſa Mabillonius Superiorum & amicorum conſiliis concedendum eſſe putavit; atque adeo tractatum edidit de ſtudiis monaſticis in 4°. anno MDCXCI. quem in tres partes diſtribuit. In priori oſtendit, ſtudia litterarum, ea etiam quæ conſuetis jamque receptis ſcholarum exercitiis coluntur, monaſtico ſtatui non tantum non repugnare, iiſque monachis non interdici, ſed adeo neceſſaria eſſe, ut monaſtica diſciplina, rectuſque monaſteriorum ordo & œconomia ſine iis conſiſtere vix poſſint : quod eo verius eſſe demonſtratur, quo jam monachi clericatu nobilitati, ea ſcientia, aliiſque dotibus inſtructi eſſe debeant, quas ſacri canones exigunt. Tum argumenta petit ab ipſius ſancti Benedicti regula & praxi, ab exemplo tot illuſtrium Benedictinorum qui ſcientiæ laude floruerunt, a locupletiſſimis præcipuorum monaſteriorum bibliothecis, & a conſtanti demum & perpetua totius Ordinis traditione & diſciplina; probatque tantum abeſſe ut a litterarum ſtudiis monachos arcuerint concilia & ſummi pontifices, ut potius admoveri juſſerint, longeque majoribus ac funeſtioribus malis objici monachos imperitos, quam litterarum ſtudioſos. In ſecunda parte expendit ea omnia ſtudiorum genera, quæ

XXIX. Tractatus de ſtudiis monaſticis.

Digitized by Google

monachis ſolitariis convenire poſſunt, oſtenditque omnia illis permitti poſſe, quæ eccleſiaſticis viris liceant. Tum, quod caput eſt, præcipuuſque operis finis, ad ſingula particulatim deſcendens, quo quiſque gradu ferri debeat, quibus ſubſidiis munitus ad ſtudium ſibi præſcriptum, aut a ſe delectum accedere, quos auctores & quo ordine evolvere, qua ratione lectiones ſuas dirigere & digerere, qua arte collectanea conficere, & in adverſaria redigere; uno verbo, qua certa methodo quiſque procedere, ut ab errandi periculo tutus ad ſcientiæ, cui vacat, culmen pertingere valeat, fuſe pertractat & docet. In tertia parte agit de fine quem ſibi in ſtudiis ſuis proponere debent monachi, eumque eſſe debere merito contendit, ut ad veritatis notitiam & caritatem referantur, nec a præcipuis, quibus monachus quiſque tenetur, monaſticæ vitæ officiis avocent; ſecus non inutilia modo, ſed & noxia futura. Hanc partem excipit curioſa & ordine ſæculorum digeſta ſeries difficultatum, quæ in lectione conciliorum, Patrum, & hiſtoriæ eccleſiaſticæ occurrere poſſunt, ſubnotatis auctoribus qui eas ſolvere conati ſunt: ut ad eas attendant legentes, & ſtudioſius obſervent ea omnia quibus illuſtrari poſſunt. Accedit denique catalogus ſelectorum librorum quibus eccleſiaſtica bibliotheca inſtrui poteſt, indicatis, ubi opus fuit, melioribus editionibus.

XXX. *Multoties & variis linguis editus.*

Nullus fere liber majori omnium plauſu exceptus eſt, quam tractatus iſte de ſtudiis monaſticis, qui non monachis dumtaxat, ſed omnibus aliis, doctis juxta & indoctis, utilis, incipientibus tutam & expeditam ad ſcientias viam, provectioribus exemplar, omnibus vaſtiſſimum eruditionis campum aperit: adeo ut mirum ſit, hominem qui in eruendis e pulvere & ſitu chartis veteribuſque monumentis maximam vitæ partem egerat, de aliis omnibus ſcientiis ſic diſſeruiſſe, quaſi in unaquaque totam vitam inſumpſiſſet. Tanta fuit operis fama, ut brevi diſtractis prioris editionis exemplaribus, alteram vix elapſo anno curare neceſſe fuerit; quam eamdem anno inſequenti typis ſuis recudere Bruxellenſes. Et ne tanto munere defraudarentur exteri, librum in Latinum ſermonem convertit, Campodunenſibuſque typis in Suevia edi curavit anno MDCCII. R. P. Udalricus *Staudigl*, monaſterii ſancti Angeli Andechs, e congregatione ſanctorum Angelorum cuſtodum Benedictino-Bavarica monachus: dubia hiſtorica etiam latine vertit, & in ſuorum uſum apud ſanctum Gallum in Helvetia edidit R. P. Hermannus *Schenk*, ejus monaſterii bibliothecarius. Totam vero ſecundam operis partem quæ ad uſum magis comparata eſt, cum difficultatum ſerie, Italico ſermone donatam, Romæ vulgavit anno MDCCI. ſub hoc titulo, *La Scuola Mabillonia*, R. P. Nicolaus Hieronymus *Ceppi*, Auguſtinianus. Hæc quo in pretio apud omnes eſſet Mabillonii tractatus, ſatis ſuperque teſtantur.

XXXI. *Ab Trapenſi abbate impugnatus.*

Probatum tamen omnibus de ſtudiorum monaſticorum ratione opus diſplicuit viro clariſſimo Amando-Johanni Butillerio abbati B. M. de Trappa, ſtrictioris obſervantiæ Ciſtercienſis: adeo ut ſententiam de eo ſuam diſſimulare non potuerit. Jam enim edito tractatu vernaculo *de ſanctis monaſticæ vitæ officiis*; ſeverioris diſciplinæ zelo ultro metas abreptus, ſtudia monachorum non modo vexare aggreſſus erat, verum

illis

Digitized by Google

illis turbari monaſteria, ſanctiorem diſciplinam enervari, monachorum animos a rebus ſeriis ad nugas avocari, ſuperbiaque inflari, pietatem exſtingui, ea tandem cum religioſæ vitæ profeſſione, ſanctorumque patrum legibus & inſtitutis conſtare non poſſe acerbe deploraverat. Non poterat Mabillonius, de ſtudiis monaſticis ſcribens, abbatis illius teſtimonium, quod magni ponderis apud multos eſſe intelligebat, ſilentio præterire, & argumenta illius ad examen non revocare. Fecerat id, more ſuo, tam modeſte, ut nihil contentioſæ diſputationis haberet ejus oratio, quam ita temperaverat, ut nobilis ille adverſarius ne verbulo quidem læſum ſe queri poſſet. Is tamen lecto tractatu de ſtudiis monaſticis, ſtatim illum, ne monachis ſuis, ut aiebat, fraudi foret, (quibus tamen aſceticos dumtaxat, non certe Mabillonianum legere permittebat) refellendum ſuſcepit; ſed ſtylo vehementiori, quaſi actum foret de monaſtica diſciplina. Cauſam porro non tam argumentis, quam vivida & variis figuris ſplendida oratione ita pertractat, ut non Mabillonius modo, ſed congregationes religioſæ & perſonæ pietate conſpicuæ ab inofficioſa cenſura intactæ non ſint; quaſi ſcilicet nihil tam abditum in profana etiam litteratura ſit, quod non Mabillonius addiſcere juberet; ipſas veteres inſcriptiones, numiſmata, fabulas, linguas peregrinas, leviora tandem pabulum ſtudii doctrinæque aſcetarum eſſe vellet.

Tam ſiniſtre accipi ſententiam ſuam doluit Mabillonius. Et ſi quidem ſoli ſibi, quamvis immerenti, facta fuiſſet injuria, corde facile preſſiſſet: ſed contumelias in totum Ordinem jactas, oblitoſque ſtudiis litterarum falſos colores diſſimulari nec poſſe, nec debere, non ipſe modo, ſed & Superiores, virique alii clariſſimi, inter quos illuſtriſſimus Franciæ Cancellarius, cenſebant. Iis igitur hortantibus reſumto calamo, abbatis Trapenſis reſponſioni animadverſiones in eamdem reſponſionem (is libro titulus) opponere feſtinavit: adeo ut octavo circiter menſe quam prodierat reſponſio, (prodierat menſe Februario anni MDCXCII. ineunte) animadverſiones e prælo exierint, menſe videlicet Septembri ejuſdem anni ineunte, anno inſequenti iterum recuſæ. Ubi in ipſo limine plurima ſibi ab abbate male impacta fuiſſe conqueſtus eſt, oſtenditque; diſſimulatum aut male conſtitutum quæſtionis ſtatum reſtituit; an videlicet ſtudia litterarum, ea maxime quæ viros eccleſiaſticos decent, monachis liceant, majora tamen aut minora, pro cujuſque captu & Superiorum judicio; non vero, ut falſo expoſuerat abbas, utrum ſcientiæ omnes, de quibus egerat Mabillonius in tractatu ſuo, monachis neceſſariæ ſint; longe minus an monachi omnes promiſcue, nulloque diſcrimine habito, in majora ſtudia altius ſeſe demittere debeant. Tam inſulſa cogitatio Mabillonii mentem numquam ſubierat; & quam ab ea abhorreret, ſic declaraverat, ut diſertius non poſſet, tum in tractatus ſui epiſtola nuncupatoria ad juniores monachos, tum alibi paſſim, ubi ea ſtudia quæ ad mediocrem ſaltem litterarum ſacrarum intelligentiam conferunt, omnium; majora & altiora, paucorum; certa quædam, ut mathematicarum, numiſmatum, inſcriptionum, &c. fere nullorum eſſe ſcribit. Itaque reſtituto, quem deformaverat abbas, genuino quæſtionis ſtatu, totum argumentum inſtaurat, eaque vi & effi-

XXXII. Abbas refellitur.

cacia, ſoliditate & perſpicuitate pertractat, adverſarii objectiones ſolvit, criminationes diluit, nimium in omnibus zelum coërcet, vehementiores impetus reprimit, male laceſſitos plures illuſtres ac ſanctos viros integraſque congregationes vindicat, ut ſi abbatem ſuſcepti conſilii non pœnituerit, ſaltem pœnitere debuiſſe conſtans omnium ſententia fuerit. Sed ſi in tota ea diſputatione Mabillonii eruditionem, præſtantiſſimumque ingenium; moderationem non minus mirati ſunt univerſi: quamvis enim inofficioſe & dure, immerens licet, exceptus fuiſſet, eum tamen modum tenuit, ut verbum nullum exciderit quod convicium ſapiat, cauſamque interdum infirmare malit, quam ea confutare, quæ non niſi inclementioribus verbis refelli poſſent. Et ne qua vel leviſſima tecti in corde odii ſuſpicio in aliorum animis oboriri poſſet, clariſſimum abbatem, quem impenſe veneratus ſemper fuerat, a sereniſſima principe fœmina invitatus, ultro adiit, habiturus ei honorem, veteremque amicitiam, ſi forte diſputatione refrixiſſet, renovaturus. Sic finita eſt controverſia quæ diutius attentos tenuerat omnium animos.

XXXIII. Annales Ordinis S. Benedicti ſcribit Mabillonius.

Eos labores eluctatus Mabillonius, totum ſe deinceps ad ſanctius otium referre, convertereque ſe a turba in ſolitudinem meditabatur, ubi curis alienis vacuus, totus Deo ſibique vacans cogitaret dies antiquos & annos æternos jugiter in mente haberet. Piiſſimum quidem conſilium, ſed eccleſiæ damnoſum, quæ ex tanti viri laboribus non modicum fructum adhuc collectura erat. Id ubi audierunt duo illuſtriſſimi præſules, graviter improbarunt, rati, quod res erat, tanto viro non licere ingenii dotes ſibi a Deo in aliorum commodum conceſſas obruere. Hortati ſunt proinde ut novam ſancti Cypriani operum editionem curaret. Aſſenſit ille; jamque ad opus ſe accingebat, cum ab alio occupatum eſſe cognoſcens, priſtinum conſilium repetere volebat. Sed acriter obſtitere tum Superiores, tum amici, expoſuëruntque, ſuſcepta hactenus ſtudia, peregrinationes, opera, ad illuſtrandam Ordinis noſtri hiſtoriam collimare cum debuiſſent, eamdem ab eo ſolo conſcribi & poſſe & debere, præter quem vix ullus alius umquam occurreret, qui tot ſubſidiis & dotibus inſtructus ad opus accedere poſſet: hanc eſſe omnium de eo ſpem, omnium vota, totius Ordinis exſpectationem, quæ ſi fruſtraretur, juſtum de eo apud poſteros expoſtulationis locum fore; ex ſe quidem arduum eſſe opus, ſed ei longe facilius qui tantam rerum monaſticarum peritiam jugi ſtudio, ſummamque ſcribendi facilitatem aſſidua exercitatione comparaverat; quod proinde aggredi ſi negaret, alios deinceps ejus exemplo deterritos ne tentare quidem auſuros, ſicque opere utiliſſimo, immo & neceſſario Ordinem, eccleſiam & ipſam rempublicam defraudatum iri. His ſimilibuſque rationibus permovebatur quidem Mabillonii animus; una remorabatur caduca jam ætas affectaque valetudo: at Dei auxilio confiſus rei tandem manum admovere conſtituit. Admovit revera medio menſe Julio anni MDCLXXXXIII. hucque deinceps ſtudium omne contulit.

XXXIV. Epiſtola encyclica de morte Mariæ de Blemur.

E maxima tamen occupatione tempus interdum eripuit vel caritas proximi, cui inſervire ſtudebat, vel promovendæ aut defendendæ religionis neceſſitas. Cum anno MDCLXXXXVI. e vita ceſſiſſet Maria de

Digitized by Google

Blemur, e Benedictina Congregatione adorationi perpetuæ ſanctiſſimi Sacramenti addicta, monialis, rogatus ſcripſit epiſtolam encyclicam de ejus morte ad cætera ejuſdem inſtituti monaſteria, animam piiſſimæ virginis ſororum precibus commendaturus, ejuſque laudes celebraturus. Eo lubentius fecit, quo eximia illius pietas, præclaraque in totum Ordinem, immo & eccleſiam merita juſtis laudibus digniſſima eſſent. Ipſa eſt enim quæ Annum Benedictinum Gallice conſcripſit, opus XII. voluminibus in 4°. diſtinctum, in quo præcipuorum Ordinis ſanctorum vitas, prout in kalendario ſingulis anni diebus occurrunt, digeſſit; ac poſtmodum aliorum ſanctorum in eccleſia notiorum acta deſcripſit, ediditque duobus voluminibus in folio, & aliis pluribus libris pietatem & ſcientiam ſuam poſteris commendavit. Anno ſequenti regulam ſancti Benedicti cum ſtatutis quæ Stephanus Poncherius, epiſcopus Pariſienſis, ad reformanda monialium Ord. ſancti Benedicti monaſteria diœceſis Pariſienſis ediderat, Gallice denuo convertit Mabillonius in gratiam monialium inclyti parthenonis Calenſis.

Regula ſancti Benedicti cum ſtatutis Poncherii.

XXXV. Epiſtola de cultu ſanctorum ignotorum.

Sed inſignius fuit quod anno ſubſequenti MDCXCVIII. edidit opus, mole quidem parvum, ſed argumenti dignitate magnum. Epiſtola eſt, quam ſub nomine Euſebii Romani ad Theophilum Gallum, de cultu ſanctorum ignotorum ſcripſit. Nomen ſi diſſimulaverit Mabillonius, fecit prudentia; quod nimirum haud neſciret lubricum & invidioſum eſſe argumentum, pluribuſque diſplicituram eſſe epiſtolam. At latebras fruſtra quærebat auctor, quem ſtyli nitor, modeſtia, pietas, rationum pondus & efficacia, ac eruditio ſemper eadem ſibique conſtans, vel invitum ſatis prodebant; adeo ut Mabillonium ex iis dotibus facile agnoſcerent periti. Conſcribendæ vero epiſtolæ ea fuit occaſio. Sæpius & aures & animum pulſaverat ea quæſtio, an veri martyres habendi eſſent illi, ſive anonymi, ſive obſcuri nominis, quorum corpora e Romanis cœmeteriis eruuntur: tum quibus indiciis eorum ſanctitas & martyrium diſcerni poſſint: quo denique cultus genere ſancti illi incogniti ſint honorandi. Dum Romæ verſaretur, his de rebus viros Romanæ eccleſiæ peritos conſulere, & ſubterranea urbis cum reverenter, tum accurate luſtrare cœmeteria curaverat, ut ejuſmodi quæſtionibus aliquid lucis afferre poſſet. Reverſus ſtatuit ſcriptis committere quæ hac de re didicerat, tum ut piorum hominum votis ſatisfaceret, tum ut cavillos refelleret hæreticorum, qui Romanam eccleſiam ea de re traducunt & infamant, quaſi ſanctos perſonatos fidelibus venerandos exponat; approbetque profuſos illos cultus, qui ejuſmodi reliquiis impenduntur nonnullis in locis. Sic omnino ille conſilium exponit in poſtrema epiſtolæ editione. Exſequi vero diſtulit, aliis ſcilicet ſtudiis occupatus, donec interrogatus quid ſentiret de duabus duorum tumulorum inſcriptionibus, quarum altera in agro Veſuntionenſi, altera apud Ambianos nuper reperta erat; deque corporibus in illis tumulis inventis, eſſentne chriſtianorum, an paganorum; &, ſi quidem chriſtianorum, an ſanctorum dicenda eſſent, iiſque cultus impendi poſſet, qualis corporibus ſanctorum Roma advectis impendi ſolet; occaſione hinc captata, rem altius repetens, epiſtolam de cultu ſanctorum ignotorum ſcripſit, vulgavitque. In ea epiſtola tria ſibi diſcutienda proponit,

expenditque, primo quid de Romanis cœmeteriis ſentiendum ſit, & utrum omnes qui in eis ſepulti ſunt, martyres, an ſaltem ſancti habendi. Quod ſi non omnes, an certis notis & indiciis ſancti ac martyres ab aliis ſecernantur. Ad hæc, an ſanctos illos, ſive proprio nomine præditos, ſive anonymos, quos ob inditum recens nomen *Baptizatos* appellari mos eſt, profuſo illo cultu, qualis in quibuſdam Gallicanis eccleſiis impendi ſolet, honorari velit ſummus pontifex, cujus hac in re ſumma eſt auctoritas. Quo præſtructo fundamento, de prædictis duabus inſcriptionibus, duobuſque tumulis apud Veſuntionem & Ambianos repertis differit.

XXXVI. Quibuſdam diſplicet.

Ea epiſtola eruditorum omnium favorem habuit, & quibuſdam epiſcopis ita placuit, ut ad præſcriptum ejus ſanctorum ignotorum cultum in diœceſi ſua exigi voluerint. Nec ſemel deinceps in Gallia & Belgio tum Latine tum Gallice recuſa fuit. Ex Proteſtantibus qui candidiores erant, ea lecta confeſſi ſunt, plura ſæpe Romanæ eccleſiæ vel apoſtolicæ ſedi perperam vitio verti, quæ privatorum hominum vel inſcitia, vel immoderata pietas in cultum ſacrum invexit; quæ tamen catholici peritiores palam damnant, nec Romana probat eccleſia. Quæcumque tamen fuiſſet auctoris circumſpectio ut neminem læderet, vitare non potuit quin aliquorum offenſionem incurreret. Quidam, quos bonus quidem, ſed cæcus ac præpoſterus impellebat zelus, quidam, quos occultior quæpiam cauſa, quam palam efferre pudor erat, ægre ferebant ſeverioribus regulis coërceri populorum pietatem, cujus remiſſionem non fruſtra timebant. Hinc Mabillonii lucubratiuncula libellis aliquibus impetita fuit, ſed tam infeliciter ut vix quiſquam legere dignatus ſit. Alii ut invidiam auctori conflarent, epiſtolam ad Romanæ Inquiſitionis tribunal detulerunt; nec felicius. Cum enim Mabillonius non ipſum cultum ſanctorum ignotorum reprehendiſſet, ſed abuſum, qui aliquibus in locis, præter regulas a ſummis pontificibus conſtitutas, irrepſerat; hunc eum in modum excreviſſe, qui ferri non deberet, ultro faſſi ſunt e Romanis doctiores. Quod & Mabillonius liquido oſtendit in commonitoria epiſtola ad D. Claudium Eſtiennot, procuratorem generalem congregationis ſancti Mauri in curia Romana, ſuper epiſtola de cultu ſanctorum ignotorum. Quam cum legiſſent utrique congregationi, Inquiſitionis & Indicis, præfecti cardinales & prælati, ſibi admodum probari conteſtati ſunt, virique doctiſſimi epiſtolam de cultu ſanctorum ignotorum ab omni cenſura tutam eſſe palam aſſeruere plures.

XXXVII. Ad Congregationem Indicis defertur, ſed fruſtra.

Ut tamen repulſis accenditur potius quam extinguitur invidia, malevoli homines paucis interjectis annis ad ſolitas artes rediere, acriuſque quam antea Mabillonii damnationem apud congregationem Indicis inſiſtere cœperunt, bene ſibi ceſſiſſe putantes ſi per latus doctiſſimi & celeberrimi viri, noſtræ congregationis famæ aliquam infamiæ notam adſpergere poſſent. Eo rem adduxerant, ut vix de lucubratiunculæ cenſura dubitaretur, cum ſapientiſſimorum quorumdam cardinalium conſilio tota conſpiratio diremta eſt. Ii quippe, pro ſuo in eccleſiæ, Romanæque ſedis decus ſtudio, ſummum pontificem Clementem XI. adierunt, expoſituri, indignum probis omnibus viſum iri, ſi Mabillonius,

Digitized by Google

billonius, vir doctus ac pius, præcipiti cenſura notaretur, quod profuſum & interdum imprudentiorem ſanctorum ignotorum cultum intra juſtos limites coërcere ſtuduiſſet, quem ejus deceſſor & Rituum Congregatio reprimere decretis ſuis ſtuduerant. Hæc, ut Mabillonio, cujus epiſtolam Cardinalis legerat, propitius erat pontifex, benigne excepit, ſtatimque Congregationem Indicis ulteriori cauſæ cognitione interdixit; prudenter ratus, monitum Mabillonium, pro ſua pietate intimaque in ſanctam Romanam eccleſiam & apoſtolicam ſedem obſervantia, haud repugnanter nullaque mora explicaturum quidquid in epiſtola ſua obſcurius videretur. nec ſpem pontificis fefellit vir optimus: nam ubi primum ejus voluntas innotuit, ilico novam epiſtolæ ſuæ editionem vulgavit ann. MDCCV. in qua retractato argumento, noviſque acceſſionibus aucta lucubratione, ſi quid ſcrupulum injicere potuiſſet, explicuit; ſi quid durius, emollivit; ſi quid minus accuratum, emendavit; omnemque vel leviſſimam offenſionis occaſionem amoliri ſategit. Romanis omnibus probata eſt nova hæc editio, ſummo pontifici in primis, qui ea lecta, laudavit, gratulatoriaſque ad auctorem ſuo nomine ſcribi juſſit litteras per procuratorem generalem congregationis ſancti Mauri. Scripſerunt & cardinales multi, in quibus Eminentiſſimus Otthobonius iis verbis uſus eſt: *Ut*, inquit, *in ſacra Indicis Congregatione comparuit*, (nova editio) *Eminentiſſimorum patrum unanimi conſenſu pleniſque ſuffragiis commendata & approbata fuit.* Nova ejuſdem epiſtolæ editio.

Paullo poſt editam primum epiſtolam de cultu ſanctorum, alteram longe diverſi argumenti ea occaſione ſcribere neceſſe fuit. Miſer quidam religioſus, non noſtri quidem Ordinis, ſed cujus nomen ad Mabillonianum ſatis accedebat, abjecta cum monaſticis veſtibus fide, ad Proteſtantes defecit. Hinc ſiniſter per Germaniam & Angliam diſſipatus rumor, Mabillonium catholicæ fidei deſertorem ad hæreticorum caſtra in Hollandiam perfugiſſe. Tam atrocem maleque ſtructam excitari de ſe calumniam doluit ex animo vir pius, catholicæque fidei, ſi quis alius, ſtudioſiſſimus; nec minus catholici, quos fictus ille tanti viri caſus non parum conturbabat. Et quidem ſparſa in Germaniam calumnia fidem, eamque timidam apud paucos habuerat; quam proinde ſcriptis illuc litteris ad amicos reprimere haud difficile fuit. Latius vero per Angliam vagabatur, ſollicite diſſipantibus, ſive gaudio, ſive dolo, Proteſtantibus, indeque adverſus afflictos catholicos ſuperbius ſeſe efferentibus. Id ubi Mabillonio renunciatum eſt poſtremis anni MDCXCVIII. diebus, nec mora ſcripſit epiſtolam ad catholicos Anglos, qua infabre cuſam calumniam falſi revincit, quid de catholica fide ſentiat umquamve ſenſerit, exponit, eoſque demum, pro ſuo in eam fidem ſtudio, hortatur ut in illa perſeverent, quam ſolam veram & ad ſalutem neceſſariam eſſe probat. at epiſtola haud opus fuit ut reprimeretur fama, quam detecta nominis æquivocatio, perlatæque in Angliam variæ, tum e Gallia, tum e Hollandia litteræ, ſatis compreſſere; adeo ut epiſtolam illuc mittere neceſſe non fuerit. XXXVIII. Epiſtola ad catholicos Anglos.

Nondum ſummi pontificis prudentia & æquitate finitum erat negotium, quod Romæ faceſſere Mabillonio ſtudebat aliquorum invidia, cum inde accepta occaſione aliud non Mabillonio ſoli, ſed toti Ordini XXXIX. Epiſtola ad Illuſtriſſimum epiſcopum Bleſenſem de ve-

veteribus reliquiis diſcernendis.

Benedictino arceſſere conatus eſt Johannes Baptiſta Thiers, vehementioribus ſcriptis notiſſimus. In abbatiali eccleſia ſanctiſſimæ Trinitatis Vindocinenſi, diœceſis alias Carnutenſis, nunc Bleſenſis, aſſervatur, maximaque fidelium veneratione & concurſu colitur, jam ab ipſa monaſterii fundatione, id eſt a ſexcentis amplius annis, pretioſa quædam ciſtella vitream ampullam cærulei coloris continens, qua incluſa creditur una ex Chriſti lachrymis, quas in excitatione Lazari fudit Salvator. Hoc munere Vindocinenſem eccleſiam donavere Gaufridus Martellus & Agnes ejus conjux, monaſterii conditores, accepto, ut ferunt, ab Henrico rege, cui a Nitkero Friſingenſi epiſcopo, allatum ex urbe Conſtantinopoli, donatum fuerat. Hanc hiſtoriam repræſentant tum ipſa capſula, tum arcuata rudi artificio ſtructa fabrica, ſub qua hæc capſula recluſa eſt, eodem fere tempore erecta, quarum ſpecimen æri inciſum exhibet Mabillonius tomo Annalium IV. p. 532. Ceteræ tranſlationis circumſtantiæ prorſus incertæ ſunt, ut quas ſcriptis mandare neglexerint primi Vindocinenſes monachi. Sæculo proxime elapſo unus ex eodem cœnobio breviſſimum quemdam libellum Vindocinenſibus typis ad vulgi uſum edidit, in quo quid ferret accepta populis ea de re traditio haud eleganti ſermone, nec majori artis criticæ peritia, ſimpliciter tamen & bona fide expoſuit, populi pietati magis, quam criticæ regulis conſulens. Plerumque proſtat libellus ad majores eccleſiæ valvas apud mulierculas infimæque ſortis mercatores, victum ſibi ex ejuſmodi mercibus corradentes. Is ipſe tamen eſt, quem litteratis prorſus ignotum ſerio ſibi refellendum ſuſcepit Joannes-Baptiſta Thiers, ſcripta diſſertatione adverſus ſacram lacrymam Vindocinenſem, anno MDCXCIX. Pariſiis edita. Si quidem ſolum id feciſſet, giganteos in formicam elidendam conatus riſiſſent omnes. Sed quod captata hinc anſa diras in totum Ordinem Benedictinum ſcripſerit, Benedictinoſque traduxerit, quaſi turpiſſima omnium impoſtura falſas reliquias populis obtrudere geſtiant; quod impios ac ſcurriles jocos ex profligatiſſimo omnium libro, apparatu ad apologiam Herodoti, hauſtos ſermonibus admiſcere non puduerit; quod demum eas regulas ad ſecernendas veras reliquias a falſis ſtatuerit, quæ ſi valeant, peſſum eunt omnes reliquiæ, ullæque vix inconcuſſæ ſtare poſſunt; id diſſimulari omnino non potuit, nec decuit. Veritus Mabillonius, pro ſua pietate, ne hominis fama qualiſcumque leviſſimis ac futilibus argumentis adderet pondus, indeque conturbati fideles ſacras omnes reliquias promiſcue & temere in dubium revocarent, immo & contemptui haberent; repreſſa hominis temeritate, cauſam non Vindocinenſis modo, ſed & omnium aliarum eccleſiarum, quæ per Vindocinenſis latus configebantur, ſibi agendam eſſe duxit. Scripſit proinde patrio ſermone epiſtolam ad illuſtriſſimum epiſcopum Bleſenſem, de veteribus reliquiis diſcernendis, edivitque anno MDCC. In ea primum expendit regulas a diſſertationis auctore propoſitas, & exempla quibus muniebantur; tum oſtendit alias falſas eſſe, & in reliquiarum omnium perniciem ac fidelium conturbationem conſtitutas, alias vero nihil prorſus ad rem facere; tum alias, majori certe judicio, prudentia ac pietate, ipſe conſtituit, ad quas in veterum reliquiarum habendo diſcrimine attendendum ſit;

Digitized by Google

tum expoſtulat cum adverſario, cujus impie ſcurriles & dicaces impetus identidem caſtigat, quod iniquo partium ſtudio abreptus falſarum aut dubiarum reliquiarum, quales perperam fingebat, crimen Benedictinis ſolis affingat; cum tamen veteres omnes eccleſiæ cum ſæculares, tum regulares, ſimilibus glorientur, gloriarique ſe merito poſſe exiſtiment; tum denique eccleſiæ Vindocinenſis traditionem ac bona cum fide junctam poſſeſſionem legitimis niti fundamentis, & ab adverſarii ſimiliumque telis tutam eſſe demonſtrat.

XL. Iniquum de ea epiſtola judicium auctoris bibliothecæ criticæ.

Johannis Thiers diſſertationem accurate legit Criticus alter, nec æquior, nec moderatior, auctor videlicet bibliothecæ criticæ ſuperius memoratus, adeoque placuit, ut omnes quibus ſcatebat, injurias, probra, convitia, calumnias & ineptias, unis exceptis Herodotianis, quas tamen aliis ubertim compenſavit, dignas cenſuerit, quas in adverſaria ſua, ejuſmodi ſuppellectile, ſi quæ alia, ditiſſima, referret, ut iterum Benedictinis ſolita fide ingereret *. Mabillonii vero epiſtolam ſi viderit, vel ab ipſo titulo ſtatim faſtidiens, tanto viro indignam eſſe audacter pronuntiat; immo graviter reprehendit, quod diſſertationi Thierſii reſpondere aggreſſus ſit. Non quod invalida eſſe Mabillonii argumenta probet; ne quidem attingere audet: ea quippe eſt ejus prudentia, ut ſcripta quibus obloquitur, eminus quidem adlatret, cominus numquam adoriatur. Sed id revera in Mabillonii epiſtola offenſionem habet apud ejuſmodi homines, quod vir pius præcipitem temerariamque audaculorum cenſuram coërceat, eaſque leges in habendo veterum reliquiarum diſcrimine conſtituat, quæ nihil imprudenti aleæ, nihil effrenatis animi levioris impetibus permittant, ſed totum maturiori judicio & examine, maxima cautione, & circumſpecta pietate fieri jubeant. Hæc effreni criticæ moleſtiora, quam ut placere poſſint.

* *Biblioth. crit. tom.* 3. *p.* 331. *& ſeqq.*

XLI. In regiam Inſcriptionum academiam cooptatus Mabillonius.

Cum anno MDCCI. regiam Inſcriptionum academiam novo ſociorum delectorum ſupplemento augeri, noviſque ſtatutis informari Rex Chriſtianiſſimus juſſiſſet, in ſpectatiſſimorum hominum cœtum merito & eruditione ſua adſcitus eſt Mabillonius, litteraſque ea de re ad illum ſcribere dignatus eſt illuſtriſſimus comes *de Pontchartrain*. Delatum honorem tantum refugit vir modeſtiſſimus, quantum alii ambiunt; accipit tandem, a clariſſimo abbate Bignonio, majoribuſque ſuis juſſus. Tam incluti nominis ſocio auctam ſe gloriata eſt academia, quantique illum faceret publicis argumentis, quoties occaſio ſe tulit, demonſtravit. Cui quidem exiſtimationi pro virili ſua parte reſpondere conatus eſt gratiſſimus Mabillonius, academiam, quantum per occupationes licebat, frequentando, eamque novarum lucubrationum lectione interdum recreando.

XLII. Librum edit de morte chriſtiana.

Inter honores quibus undique cumulabatur humilis monachus, ſuæ ſortis numquam oblitus ad extrema ſemper reſpiciebat. Dumque ex ſanctiſſimi patriarchæ ſui præſcripto, *mortem quotidie ante oculos ſuſpectam haberet*, quæcumque inter legendum occurrebant piiſſimi ſanctorum hominum obitus exempla, ab ocularis teſtibus, aut qui ab his acceperant, enucleate deſcripta; ea ſibi eiſdem omnino verbis ſtudioſe colligebat, identidem relecturus. Hanc collectionem cum legiſſent plures pietate & ſapientia conſpicui viri, dignam cenſuerunt quæ in fidelium

Digitized by Google

uſum patrio idiomate vulgaretur. Acquievit tandem Mabillonius, librumque edidit anno MDCCII. *De morte chriſtiana*, reginæ majoris Britanniæ nuncupatum. Præmiſſa huic epiſtola nuncupatoria, cum admonitione, auctoris pietatem, mentemque cui jugi mortis meditatione faſtidit mundus, pie affectis lectoribus produnt.

XLIII. Annales Ordinis emittit in lucem.

Jam totum novennium in Annales Ordinis noſtri conſcribendos inſumpſerat Mabillonius: præcipua hæc ejus erat cura; cætera quæ cœpto majoris molis opere ſcripta memoravimus, horis ſubſecivis elucubrata ſunt. Quamvis autem rerum eccleſiaſticarum & monaſticarum, immo & patriæ hiſtoriæ ſcientia, miraque ſcribendi facilitate nulli ſecundus eſſet, opus tamen præfeſtinare noluit, donec maturitatem eſſet aſſecutum, duoſque ſaltem tomos typis paratos haberet: ut dum hi prælo ſubjicerentur, cæteros parare liceret, citiuſque prioribus ſubjungere. Iis igitur paratis, primum in lucem emiſit anno MDCCIII. Inſigne, ſi quod ſit, opus hiſtoricum, eruditorum omnium laudibus merito commendatum, cui pretium faciunt ſtyli nitor, ſcrupuloſa diligentia, prudens critica, multa paucis complectens oratio, mira rerum varietas ſapienſque delectus, ſingularis modeſtia, & identidem inſperſæ obſervationes, ex rebus ipſis natæ, quæ vel rerum aridarum faſtidium minuant, vel lectoris animum ad pietatem accendant & a vitiis dehortentur. Hæc enim auctoris laus eſt, ſtudioſe ſemper, quotieſcumque ſe ſponte obtulit occaſio, adnotaſſe, adnotarique a lectoribus curaſſe, unde primum vitia & virtutes ortum & incrementum acceperint, a quibus initiis labefactata vel inſtaurata regularis, vel ipſa etiam eccleſiaſtica diſciplina: ut quiſquis Annales legerit, non nudam & jejunam rerum hiſtoricarum notitiam referat, ſed & egregia documenta & exempla inde colligat, ad quos mores inſtituat. Notius eſt opus, quam ut diutius in explicando & ſcopo & argumento immoremur. Sed ſi quis forte ab eo legendo deterritus fuerit, quod exſanguem rerum monaſticarum, quæ nihil aut parum ad multos attineant, hiſtoriam complecti putet; is legitimam ſibi operis ideam haud effingit. Nam hiſtoria monaſtica, eccleſiaſtica & civilis ſcite adeo & perite intermiſcentur, ut hiſtoria generalis propemodum dici poſſit; nulla certe, quæ Francorum hiſtoriæ præcipua quæque eventa accuratius & certius exponat. Ad hæc, infinita pene eventa, aut eventorum circumſtantiæ, e tenebris eructa & illuſtrata; chronologia, quæ prius in multis vacillabat, ex certiſſimis monumentis firmata vel reſtituta; concilia hactenus ignota, ignoti epiſcopi, abbates, viri illuſtres, ſcriptores, &c. in lucem primum prodeuntes; eruditæ identidem, licet breves, diſſertationes, ſelecta vetera monumenta quæ dictis fidem conciliant, & alia ejuſmodi bene multa, quæ enarrare longum eſſet, omnium curioſitatem accendere debent, vel moroſiorum quorumque abunde explere poterunt.

XLIV. In lethalem morbum incidit.

Secundus Annalium tomus prodiit anno ſequenti M DCC IV. tertius anno M DCC VI. quartus anno M DCC VII. In iis idem ſemper Mabillonius, ſibique conſtans res eadem methodo, perſpicuitate, diligentia, ac eruditione pertractat: omnes proinde eodem plauſu ab omnibus excepti. Quintum prælo ſubjecturus erat, ſextoque operam dare cœperat, cum ecce labori immoritur. Dum prima die Decembris anni M DCC VII.

Calam

Calam *, nobile virginum Benedictinarum agri Pariſienſis cœnobium, ** Chelle.* octo circiter millibus à Lutetia diſſitum proficiſceretur, ſtranguriæ morbo in ipſo itinere correptus, graviſſimoſque dolores perpeſſus, vix tandem illuc pedes adverſa & iniqua omnino tempeſtate pervenire potuit. Remediis per octo dies nequicquam tentatis, quippe natura morbi haud ſatis cognita, Pariſios revectus eſt, ubi opportunioribus adhibitis remediis nonnihil remiſit ſe morbus, dubiique aliquamdiu inter ſpem & metum hæſere ſocii & amici. Sed tandem graviſſima interveniente febre, recrudeſcentibuſque doloribus, ſalutis ſpes abiit. Iis diutius graviſſimeque conflictatus, ſuccubuit tandem eccleſiæ ſacramentis munitus, die 27. Decembris ſancto Johanni Evangeliſtæ patrono ſuo ſacra, anno MDCCVII. hora quinta veſpertina. Pie obiit.

XLV. Mabillonii mores & virtutes.

Sic ceſſit e vita præclarum Ordinis noſtri lumen, immo & eccleſiæ, quibus inſervire ſemper ſtuduerat, hunc nec alium ſibi laborum ſuorum finem proponens. Vita reſpondit morti, & hæc vitæ; utraque ſanctiſſima, qualis piiſſimum monachum decebat, qui ad ſanctorum exempla, quorum virtutes deſcripſerat, mores inſtituere conatus fuerat. Quæ fuerit ejus pietas, quæ humilitas, paupertatis & pœnitentiæ ſtudium, ac vitæ regularis amor, ſcripta ſatis produnt, in quibus animi ſenſus identidem emicant. nec diſpar fuit animi ſenſibus vita. Quiſquis ad tot & tanta, & tam exquiſitæ eruditionis opera, & ad litterarum commercium, quod ipſi cum omnium ordinum & nationum ornatiſſimis viris intererat, animum adtenderit, dixerit ſane Mabillonium ſtudiis altius immerſum nihil aliud vel cogitaſſe, vel egiſſe: ſed quiſquis in totam vitæ ſeriem oculos convertiſſet, dixiſſet numquam ſtuduiſſe, aut ſcripſiſſe. Sic quippe ſtudiis vacabat, ut a conſuetis, immo etiam minimis, vitæ regularis exercitiis numquam diſcederet; ſic regularibus exercitiis inſiſtebat, ut ſtudia non negligeret. Orationis præſertim ſtudioſiſſimus fuit, cui cujuſque diei intia & finem conſecravit ſemper, & ad quam in ipſo ſtudiorum æſtu mentem, ne plus æquo diſtraheretur, identidem revocabat. Tantum abeſt ut doctrina qua valebat, publicis honoribus, omnium laudibus, ipſorum etiam celſiſſimorum hominum exiſtimatione ac benevolentia ſuperbiret, ut potius ſincera humilitate magis ſeſe demitteret, ad viliſſima quæque miniſteria & officia, ubi licebat, ſeſe abjiciens, latebras quærens, lucem ſplendoremque fugiens, omnibus, ipſis etiam inferioribus & imperitioribus, cedens, omnibus ubi ſe offerebat opportunitas, inſervire gaudens, nulli umquam moleſtus, nullum deſpiciens, effuſa caritate omnes complectens. Interdum viſus eſt eos homines adiiſſe a quibus ipſe graviter offenſus fuerat, vel de quibus juſta querela eſſe potuiſſet; eos veniam demiſiſſime rogaturus, qui rogare debuiſſent, ut ſic exulceratum eorum animum mitigaret. Vir ſimplex & rectus ac timens Deum, toto corporis habitu modeſtiam ſpirans, in converſatione manſuetus, de rebus piis diſſerere feſtinus, de litterariis tardior; ſententiam, cum rogabatur, promebat quidem, ſed modeſte, a vincendi, longe magis contendendi ſtudio alieniſſimus; ea dumtaxat quæ ad rem quæſitam faciebant, proferens, cætera omnia humili ſilentio premebat. Ad regulam tum quam voverat, tum quam ſibi ipſe ſtatuerat, actiones omnes ſic exigebat, ut ab ea, ſive

Digitized by Google

bona, ſive adverſa valetudine, ſive intra, ſive extra monaſterium degens, numquam, quantum licebat, declinaret; iiſdem horis mane ſurgens, & lectum petens, iiſdem orationi & lectionibus piis, quas numquam etiam in itineribus omittebat, vacans, & officia divina recitans. Peregrinationes vero quas identidem ſuſcepit, ita confecit, ut pedibus, paupertatis & pœnitentiæ cauſa, quantum ætas & vires permiſere, incedens, potius in cella degens, quam in itinere conſtitutus videretur. Eadem quippe mentis in Deum intentio, eædem lectiones piæ, orationes, preces, officia divina conſtitutis horis perſoluta; itineris moleſtias pſalmorum & hymnorum ſacrorum cantu levare ſolitus. Ea loca adiit, non quo vana curioſitas, ſed quo juſta neceſſitas vocabat: illa præ cæteris inviſere gaudens, quæ reliquiis ſacris, & ſanctorum tutela, miraculis & habitatione celebriora erant. Hæc dum primum eminus videre licebat, equo ſtatim deſiliens, ſi conſcendiſſet, in genua procumbebat, loci tutelares ſupplex veneraturus; tum reliquum iter, interdum pedibus, & nudo capite, inter ipſos ſolis ardores, ſemper vero pſalmos cantans, piiſſimaſque orationes fundens, conficiebat. Quas orationes fundere non omittebat, quotieſcumque novæ diœceſeos fines ſubibat, ut tutelarium patrocinium imploraret. Nulli tamen moleſtus, ſi quibus extraneis itineris ſociis adjungi neceſſe foret; eos in pia colloquia ſollerter inducebat; vana, multo magis mala, prudens ſemper avertebat. Ita in ipſis itineribus & in ipſa turba ſolitudinem extra ſolitudinem reperiebat aut ſibi parabat pius ille ſolitarius. Quamvis tenuis & infirma eſſet corporis valetudo, nemo tamen ſibi minus indulſit, vix quidquam, majorum juſſu, de conſuetis jejuniis, abſtinentiis, corporiſque macerationibus remittens, niſi cum tanta erat morbi vis, ut alias ſuccumbendi periculum fuiſſet. Uno verbo, ſi eruditiſſimus vir fuit Mabillonius, ſanctiſſimus exſtitit monachus, qui pietatem cum ſcientia miro & individuo nexu ſic conjunxit, ut illam tamen iſta ſuperiorem eſſe ſemper voluerit, quique monachorum ſtudia, qualia eſſe debeant, dum in ſuo tractatu de ſtudiis monaſticis delineavit, ſua ipſius, qualia fuerint, expreſſit.

XLVI. Patientia in extremo morbo.

Ut primum morbo tentatus eſt, extremum eſſe ſtatim perſenſit; dudumque antea familiari ſuo Ruinarto, velut vaticinando, dixerat, ſe ſtranguria moriturum, & eodem ætatis anno quo S. Anſelmus Cantuarienſis archiepiſcopus obierat, id eſt ſeptuageſimo-ſexto ineunte. Ut igitur fatalem morbum ſenſit, ilico curis omnibus terrenis abjectis, totum ſe ad Deum convertit, ſpiritualibuſque ſtudiis addixit. Inter acutiſſimos, quibus vexabatur, dolores, ea erat vultus ſerenitas ac mentis tranquillitas, ut nihil fere pati videretur, nullæ aut pauciſſimæ erumpebant querelæ, nulla prorſus impatientia, ſed divinæ voluntati ſe totum permittens, illud cum ſancto Job frequenter ingeminabat: *Sicut Domino placuit, ita factum eſt; ſit nomen Domini benedictum.*

XLVII. Pietas & humilitas.

Cum divinis officiis intereſſe, ſolitiſque ſpiritualibus exercitiis vacare jam non liceret; jacturam compenſare ſtudebat, ſatagens ut libri pii, ii præſertim qui ad mortem ſancte obeundam juvare poſſent, ſibi legerentur, divinaque officia prope lectum recitarentur, ſanctum vero ſacrificium in ſacello vicino, in quod e cubili proſpectus erat, celebra-

Digitized by Google

retur : quæ attentis auribus , attentiori mente audiebat , quibuſque pro modulo reſpondebat. Cæterum pſalmorum, canticorum, & eccleſiæ precum recitatione, jugi oratione, cæleſtiumque meditatione, æternæ felicitatis gaudia prævenire nitebatur, & ad ea totus anhelabat; aliis omnibus inſuper habitis. Hinc cum frequens eſſet ſingulis diebus virorum omnium ordinum ſpectatiſſimorum in abbatiam San-Germanenſem confluxus, ut de Mabillonii valetudine ſciſcitarentur, de qua ſolliciti & anxii erant omnes; vix tamen ullos admittere voluit, niſi quorum verbis ad pietatem accendi poterat animus, de cæterorum adventu vel ſollicitudine ne quidem moneri ſe paſſus eſt, ne quæ vanitatis aura animum afflaret. Vix exprimi poteſt quo fervore, amore, pietate ac humilitate divina ſacramenta ſibi allata ſuſceperit, cui Deus id indulſit, ut ipſa ſuprema die, Johanni patrono ſuo ſacra, ſanctiſſima euchariſtia iterum ſummo mane paſtus fuerit. Nihil deinceps ex ejus ore erupit, præter ſacra cantica, jaculatorias orationes, quibus mentem ad humilem fiduciam in Deum concipiendam excitabat. Sic demum animo pæne uſque ad ultimum momentum præſenti, inter fratrum gemitus & ſelectorum amicorum ſuſpiria piiſſimam mortem cum piiſſima vita commutavit magnus ille Mabillonius, in memoria æterna apud Deum & homines futurus. Id ſemper in votis habuerat, ſæpiuſque humilibus a Deo precibus efflagitaverat, ut ſibi Annales Ordinis uſque ad obitum S. Bernardi perducere liceret. Piiſſimis votis & precibus annuit miſericors Deus : Annales quippe non tantum uſque ad mortem S. Bernardi, ſed etiam ultra triennium perducere dedit.

XLVIII. Omnium mœror de Mabillonii morte.

Ubi primum tanti viri caſus lugubri majorum campanarum ſonitu per urbem diſſipatus eſt, mœror omnium animos invadere, amici ſibi dolere, nobis condolere, omnes in monaſterium confluere, ut ejus vel mortui conſpectu frui ſemel adhuc liceret. Die ſequenti SS. Innocentium ſepultus eſt in oratorio beatiſſimæ Virginis, ubi Superiores dumtaxat ſepeliri ſolent, præſentibus omnium ordinum ornatiſſimis viris, cum infinita promiſcui vulgi multitudine. Sed poſtera die, quo ſolemnia pro eo ſacra facta ſunt, longe major fuit concurſus : quotquot enim fere Mabillonium noverant, (eccui ignotus erat tantæ famæ vir?) nobiles & eruditi, iis ſacris intereſſe voluerunt, lacrymaſque ſuas & preces cum noſtris miſcere. Deinceps in tanti viri laudes effuſi oratores & poëtæ laudationibus funebribus ſepulcrum ejus certatim exornaverunt : adeo ut ſi omnes colligerentur, juſtum volumen ex iis confici poſſet. Sed in primis excelluit regia inſcriptionum academia, cujus ſecretarius panegyricum, frequente ornatiſſimorum hominum cœtu, ſocio quondam ſuo, immo & ſibi dixit. Ea enim fuit oratio, quæ numeris omnibus ac partibus expleta, meritas laudes utrique conciliaverit. Id quidem pro more academiæ factum eſt : ſed præter morem fuit, quod oratio typis confeſtim mandata fuerit, ut publicis omnium votis fieret ſatis; unico ac ſingulari hactenus exemplo. Nec ipſi exteri, ii etiam qui ab eccleſia Romana diſciſſi ſunt, a lacrymis & laudibus, ubi mortis nuntium fama detulit, temperarunt. Quotquot enim fuere quibuſcum interfuit cum Mabillonio commercium, cardinales, epiſcopi, principes, in primis magnus Etruriæ dux, & eminentiſſimus cardinalis Mediceus, nobiles, eruditi,

Digitized by Google

perceptum dolorem litteris ſuis ſignificare dignati ſunt. Acerbiſſime doluit & ipſe ſummus pontifex Clemens XI. pro paterno quo Mabillonium fovebat affectu; litteriſque ad eminentiſſimum cardinalem Coloredum miſſis, in quibus tota Mabillonii morbi & mortis ſeries deſcribebatur, ſemel & iterum lectis, per eumdem eminentiſſimum ſignificari juſſit, *jucundum ſibi fore, ſi talem virum aliquo magis diſtincto loco humaremus;* appoſito ad ſepulcrum lapide, cujus indicio moneantur litterati omnes, quotquot Pariſios venerint, ibi Mabillonii cineres deliteſcere. at eam diſtinctionis notam, licet meritiſſimam, non ferunt Congregationis noſtræ leges.

Domni Theoderici Ruinart vitæ compendium

Mabillonii mortem vehementer dolentes tum ſocios, tum amicos una ſpes recreabat, fore ut domnus Theodericus Ruinart, tanti magiſtri præceptis, arte & veluti manu ad ſcientias informatus, cœptos Annales proſequeretur, abſolveretque. Eo major ſpes erat, quo magiſtri laborum ſocius & particeps dudum factus, in operum partem venerat, ſuis jam in lucem editis maximo cum ſucceſſu notiſſimus. Sed ecce præpropera mors, quæ doctiſſimum virum florente ætate, elapſo nondum a morte Mabillonii biennio eripuit, conſolationem hanc nobis invidit. Deſcripta breviter magiſtri vita, licebit, re ipſa monente, in diſcipuli, de Ordine & Annalibus noſtris tam bene meriti, præcipua ſaltem geſta excurrere.

XLIX. Ruinarti natales & adoleſcentia.

Theodericus Ruinart honeſto genere natus eſt Remis die decima Junii anno MDCLVII. A piis parentibus pie & liberaliter educatus, novennis collegium academiæ Remenſis, vulgo dictum *Bonorum puerorum*, frequentare cœpit, humanioribus litteris operam ibi daturus. Liberalium artium curſu feliciter ac naviter confecto, in clerum per tonſuram clericalem jam adſcriptus, artium laurea redimitus eſt an. MDCLXXIV. Dehinc mundi vix ſibi noti pertæſus, de ſanctiori azylo, ubi innocentiam tutaretur, cogitare, monaſterium ſancti Remigii adire, ut admitteretur omnibus precibus contendere. Admiſſus tandem, pro votis, die ſecunda Octobris an. MDCLXXIV. veſte monaſtica indutus eſt die 18. ejuſdem menſis, ſollemnem profeſſionem emiſſurus die 19. Octobris anni inſequentis, in monaſterio ſancti Faronis Meldenſi, quo tranſlatus fuerat novitiatus. Prioris ac monachorum utriuſque monaſterii conſpirantibus ſuffragiis ad profeſſionem facile admiſſus eſt; cujus morum puritas & vitæ innocentia, fervens pietas, egregiæ animi dotes, ingenium acre, judicium ætate majus, qualis in adulta ætate futurus eſſet, ſatis portendebant. nec fefellit opinio. Nam expleto, pro more congregationis S. Mauri, a profeſſione biennio, cujus partem Meldis*, partem Latiniaci*, in ſpiritualibus exercitiis eadem ſemper pietate ac animi fervore egit; veterem Corbeiam conſuetorum philoſophiæ (quam iteravit) & theologiæ ſtudiorum cauſa miſſus, inter primos ſic excelluit, ut ingenium ad ſcientias egregie comparatum facile adverterint periti rerum æſtimatores. Jam tum in lectione aſſiduus, ſcripturæ ſacræ intentus, in evolvendis Patribus, boniſque auctoribus indefeſſus, quæcumque occurrebant vetera monumenta hiſtorica laudanda curioſitate expendebat, obſervabatque. Sed quiſquis eſſet in litteris progreſſus, major erat in pietate ac virtute. Sic ſtudere ſolitus, ut de religione nihil decederet;

* *Meaux.*
* *Lagny.*

morum

Digitized by Google

morum candore, humilitate, manſuetudine, ſincera ac ferventi in Deum pietate, omnibus approbatus, ac condiſcipulis ut ſtudendi, ſic & vivendi exemplum factus.

L. A Mabillonio in ſtudiorum ſocietatem adſciſcitur.

Interim Mabillonius magnæ ſpei juvenem quærebat, quem in laborum partem vocare poſſet, ut ad ea, quibus ipſe vacabat, ſtudia a ſe informatus, iiſdem ille inſiſtere poſſet, eaque ſtrenue perſequi. Egregiæ Ruinarti animi dotes, quas ex fama didicerat, animo ſtatim cum obveniſſent, hunc ſibi dari ſtudiorum ſocium & participem Superiores rogavit, facileque obtinuit. Confectis igitur ſtudiis, Pariſios vocatus eſt Ruinartus anno M DC LXXXII. Mabillonio duce ac comite litteris operam navaturus. Prima magiſtri cura fuit diſcipuli ingenium & mores excolere; alterum certiſſimis regulis ad ſcientias, alios ſanctiſſimis præceptis ad pietatem informare, tyronique viam inoffenſam aperire, quam ipſe dudum anticipaverat. Hanc facile iniit optimi magiſtri diſcipulus optimus, eique ita inſtitit, ut quem ducem aſſequi non valeret, ſaltem quam proxime liceret, ſequeretur.

LI. Acta martyrum ſincera & ſelecta in lucem emittit.

Quam feliciter ſe ad Mabillonii inſtituta & mores finxiſſet Ruinartus, brevi patefecit, in lucem editis jam ab anno MDCXC. *Actis martyrum ſinceris & ſelectis.* Liber eſt in 4°. continens authentica, quotquot reperiri potuerunt, primorum martyrum acta, eorum qui prioribus quatuor eccleſiæ ſæculis pro chriſtianæ fidei defenſione paſſi ſunt. Ea mire illuſtrant exquiſita eruditione refertæ admonitiones in ſingula, & notæ in difficiliora loca. Operi præmiſſa doctiſſima præfatio, in qua primum recenſet modos quibus ſincera martyrum acta ad nos pervenerint; tum invicte probat infinitos prope modum martyres exſtitiſſe, quorum acta vel perierint, vel deſcripta non fuerint; nec proinde martyrum numerum ex actorum numero repetendum eſſe. Id quidem voluerat Henricus Dodwellus edita anno MDCLXXXIV. Oxonii inter Cyprianicas diſſertatione, *de martyrum paucitate* inſcripta, in qua contendebat, paucos admodum martyres in primævis perſecutionibus paſſos fuiſſe; tantamque ſanctorum martyrum turbam, quam eccleſia catholica in martyrologiis, aut in officiis eccleſiaſticis celebrat, nulla alia quam fabulatorum, aut monachorum otioſorum auctoritate fulciri. Temerariam hominis ſententiam, vaniſſimis conjecturis, ut ſolet, ac commentis potius quam argumentis fultam tam valide refellit Ruinartus, ut is ad incitas redactus ne mutire quidem deinceps auſus fuerit. Agit denique Ruinartus de honore quo martyres in eccleſia afficiebantur, oſtenditque maximam ſemper & ab omni ævo fuiſſe totius eccleſiæ in eos reverentiam. Primus huic Ruinarti fœtus in pretio fuit apud eruditos, nomenque fecit auctori. Ut noſtratium qui latine neſciunt, utilitati inſervire poſſet, patrio ſermone donatum duobus tomis in 8°. edi curavit anno MDCCIX. clariſſimus *D. Droüet de Maupertuis.* Sed Latinam editionem jam rariorem, ab auctore ante mortem recognitam, elegantibus typis ſuis renovari curat, magno rei chriſtianæ & litterariæ bono, D. Weſtein Amſtelodamenſis typographus.

LII. Hiſtoria perſecutionis Wandalicæ.

Huic operi ſatis affinis eſt *Hiſtoria perſecutionis Vandalicæ*, quam anno MDCXCIV. publici juris fecit Ruinartus in 8°. cum nulla fere perſecutio

Digitized by Google

ſit, quæ plures cælo martyres intulerit. Eam hiſtoriam deſcripſit Victor Vitenſis epiſcopus, cujus proinde aureum opuſculum, cum variis codicibus accurate collatum & emendatum, notiſque & obſervationibus illuſtratum præmittitur. Sed quia Victor multa prætermiſerat, & narrationem ſuam intra ſolius Africæ fines concluſerat, quamvis ad longe plures provincias perſecutionem Genſerici pervaſiſſe fateatur; omiſſa ab eo ſupplere ſtuduit Ruinartus, remque altius repetens totam hiſtoriam a tempore, quod a prima Vandalorum in Gallias impreſſione effluxit, uſque ad exſtinctum eorum in Africa imperium, id eſt annos circiter centum & vinginti-octo perſecutus eſt. Et ut major ei lux affulgeret, de imperii viciſſitudinibus, ac de illis principibus qui tunc temporis imperarunt, breviter egit, veteraque nonnulla interſeruit ſcripta, quæ hiſtoriam confirment & illuſtrent, filo tamen minime interrupto. Addidit alia quædam antiqua opuſcula hactenus nondum, vel imperfectius edita, quorum potiſſimum eſt notitia eccleſiæ Africanæ, cui accedunt auctoris notæ & obſervationes.

LIII. Nova editio operum Gregorii Turonenſis.

Abſoluta ea hiſtoria, ſtimulum addentibus pluribus viris clariſſimis & amicis, novam editionem operum ſancti Gregorii Turonenſis aggreſſus eſt, eamque demum publicavit anno MDCXCIX. in fol. Hactenus quidem non ſemel prodierant ea opera, ſed diſperſa, & cum variis variorum auctorum operibus permixta, eaque mendis reſperſa, & pluribus in locis mutila. Hæc in unum volumen collegit vir doctiſſimus, & ad veteres codices accurate recognita priſtino decori reſtituit, additis ad marginem brevibus notis quibus textus explicatur, rejectis vero ad calcem fuſioribus, quibus ea quæ ampliorem exigebant adnimadverſionem, elucidantur. Addidit Fredegarii ſcholaſtici epitomen Gregorianæ hiſtoriæ & chronicon, quod eſt ejus veluti continuatio, cum chronici continuationibus, & aliis antiquis monumentis. Totum editionis conſilium & ſcopum exhibet præfatio, in qua, præter cætera, auctor plura pertractat quæ ad veterum Francorum hiſtoriam, mores & diſciplinam eccleſiaſticam ſpectant, quæ legiſſe non pœnituerit.

LIV. Sextum ſæculum Actorum Sanctorum Ordinis.

Anno ſequenti MDCC. Mabillonius in lucem emiſit ſextum ſæculum actorum ſanctorum Ordinis S. Benedicti, duobus tomis in fol. diſtinctum. Cum magnam partem in actis digerendis, in ordinem redigendis & illuſtrandis habuiſſet Ruinartus, hunc merita laude defraudare nolens modeſtiſſimus & æquiſſimus Mabillonius, utriuſque nomen operi præfigi curavit.

LV. Apologia pro miſſione ſancti Mauri in Franciam.

Biennio poſt, miſſionem ſancti Mauri, diſcipuli ſancti patriarchæ Benedicti, in Franciam a criticorum quorumdam cavillationibus vindicandam ſibi ſuſcepit Ruinartus. Jam illuſtriſſimi Harlæi archiepiſcopi Pariſienſis temporibus, cum in reformandum Pariſienſe breviarium naviter incumberent delecti ab eo periti critici, lectioneſque omnes breviario inſerendas ad ſeverioris criticæ leges expenderent, lis ea de re mota fuerat, ſed facile ſopita, prolatis quippe a noſtris San-Germanenſibus argumentis & auctoritatibus, quibus vetus & recepta hactenus in eccleſia Pariſienſi, & toto Ordine Benedictino traditio nitebatur firmabaturque. Sic feſtum ſancti Mauri abbatis, quod ſollemni veneratione ſemper celebravit eccleſia Pariſienſis, ex quo præſertim ejus

Digitized by Google

reliquiæ in monaſterium Foſſatenſe Pariſiis vicinum illatæ ſunt, priſtinam ſedem & dignitatem in novo breviario retinuit, cujus lectiones in eo feſto legi ſolitæ miſſum à ſancto Benedicto Maurum in Gallias palam aſſerere perrexerunt. Sed cum illuſtriſſimus archiepiſcopus Antonius *de Noailles*, nunc cardinalis eminentiſſimus, breviarium Pariſienſe accuratius recognitum & emendatum edere meditaretur, acrius recruduit ſopita, non exſtincta, de miſſione ſancti Mauri controverſia. Qui enim miſſioni adverſabantur, reſumtis ea occaſione animis, eam modis omnibus concutere conati ſunt; non quidem prolatis rationibus & auctoritatibus, quæ rem factam negarent; nullæ erant: ſed congeſtis difficultatibus & cavillationibus, quibus vulgata ſancti Mauri acta in ſuſpicionem vocarentur, infirmataque veteri traditione, nova opinio paulatim ſuccreſceret. Vocatis in commune conſilium partibus, auditiſque ac expenſis utrimque rationibus, ſententiam a deceſſore latam confirmavit illuſtriſſimus archiepiſcopus. Nec ſic tamen a cœpto deſtitere adverſarii, ſed quæ viva voce protulerant, ſparſis per urbem ſcriptis, immo & in Hollandiam miſſis, publicare cœperunt. Lectis iis ſcriptis Proteſtantes pro more exſultare, triumphos agere, Catholicis, immo & ſancto Mauro, quaſi larvæ, inſultare, Benedictiniſque ipſis palam imponere, quaſi adverſariorum argumentis victi agnoviſſent tandem, fabuloſam eſſe totam ſancti Mauri hiſtoriam, ſanctumque ipſum fictitium. Hactenus nulla ea de re ſcripta protulerant noſtri, ſatis habentes adverſariorum objectiones viva voce diſſolviſſe. Sed quod factum nondum fuerat, jam tum facto opus eſſe res ipſa monebat. Hanc provinciam cum ſuſcepiſſet Ruinartus, edidit anno MDCCII. patrio idiomate *Apologiam miſſionis ſancti Mauri, Benedictinorum in Francia apoſtoli*, in 8°. Ab ipſo limine probat, exſtitiſſe ſanctiſſimum quemdam Benedicti diſcipulum, nomine Maurum, quem ipſum eſſe primum abbatem ac conditorem monaſterii Glannafolienſis in Andecavenſi comitatu, recepta jam ac conſtantiſſima nono ſæculo traditio ferebat. Quam quidem traditionem a ſancti Benedicti temporibus ad nonum ſæculum, dehinc vero ad noſtra uſque tempora continuata ſerie manaſſe, certiſſimiſque argumentis, auctoritatibus & monumentis fultam eſſe demonſtrat vir doctiſſimus: & quamvis acta ſancti Mauri interpolata fuerint, certos tamen in iis reſiduos eſſe characteres, quibus ſarta tecta maneat eorum auctoritas, ac ſecerni haud difficile valeant poſterioris manus additamenta a primæ ductibus, qui miſſionis ſancti Mauri teſtimonium ferunt, nullis argumentis, ſive Baſnagii, ſive aliorum (quæ quam infirma ſint, oſtendit) concutiendum. Et quia Baſnagius, & alii quidam cum eo critici modum omnem excedentes, non tantum acta vulgata, ſed ipſum etiam martyrium, immo & perſonam ſancti Placidi, ſancti Benedicti diſcipuli, & ſociorum ejus, meram eſſe fabulam contendebant; Ruinartus additamento ad calcem apologiæ ſuæ facto, moroſiores illos criticos egregie refellit. Ingenue quidem fatetur, vulgata martyrii acta vix ullam fidem mereri; inconcuſſam tamen manere veterem traditionem, tum de miſſo a patre ſuo Benedicto in Siciliam Placido, tum de ejus illic ac ſociorum martyrio, quam invicte confirmat inventio corporum ſanctorum martyrum facta anno

Digitized by Google

MDLXXXVIII. in eccleſia ſancti Johannis Baptiſtæ Meſſanenſi. Hæc fere ſumma apologiæ ſancti Mauri, quam latine converſam edidit Mabillonius ad calcem tomi primi Annalium Ordinis ſancti Benedicti.

LVI. Eccleſia Pariſienſis vindicata.

In alterum poſtea certamen venit Ruinartus, pro magiſtri ſui Mabillonii gloria, haud tamen periclitante, pugnaturus. Libros de re diplomatica ſcriptis publicis adorti fuerant, venerandumque ſenem aliis intentum ad certamen provocaverant quidam. Is rixas fugiens, publicato ſtatim Supplemento quod dudum paratum erat, captos fruſtra conatus infringere ſatis habuit. Ne tamen cauſam Mabillonio tradere viderentur adverſarii, nova ſcripta Supplemento oppoſuere. Veritus Ruinartus ne verborum pompa & apparatu, auctorumque confidentia imperitorum oculis pulvis oſtenderetur, oppoſitam Supplemento diſceptationem refellere ſic aggreſſus eſt, ut tamen in omnibus excutiendis, quæ confidentius objiciebantur, tempus fruſtra terendum non eſſe merito cenſeret. Ex omnibus ſelecta una ſingulari charta, in quam majores fuerant impetus, hujus defenſionem præ cæteris ſuſcepit, ratus ſi tutam ab adverſariorum telis facile ſervaret, ex hoc vel uno ſpecimine facile intellecturos omnes, quo loco habendæ & quanti faciendæ eſſent aliæ in alia diplomata leviores objectiones. Teſtamentum Vandemiris eſt, viri illuſtris, & Erchambertæ uxoris ejus, quod inſignis eccleſiæ Pariſienſis veteres titulos ſeu baſilicas ſpectat, a Vandemire magnificæ dotatas, quod proinde ab injurioſis ictibus illæſum ſervari multum illius eccleſiæ intererat. Strenue ſervavit Ruinartus, ſcripta an. MDCCVI. lucubratiuncula ſub hoc titulo, *Eccleſia Pariſienſis vindicata*, &c. in qua expenſis ſingulis objectionibus, eas nullius roboris eſſe invicte demonſtrat.

LVII. Præfatio in novam editionem librorum de re Diplomatica.

Mortuo anno inſequenti Mabillonio, quam acerbus Ruinarti animum invaſerit dolor, facile conjecerit, qui generoſam ejus indolem, ſummam adverſus magiſtrum reverentiam, intimum amorem, gratiſſimum ob accepta beneficia animum, mutuam demum amicitiæ conjunctioniſque neceſſitudinem cognoverit. Sed qui prius magiſtri laborum ſocius & particeps erat, totum eorum pondus deinceps ſolus ſuſtinere debuit. Novam editionem librorum de re diplomatica, viris litteratis ex variis Europæ partibus efflagitantibus, paulo ante mortem aggreſſus erat Mabillonius, præloque ſubjecerat, recognitam, auctam & emendatam: properabat ad finem, cum invidente fato, laboris fructum deguſtare non licuit. Una ſupererat præfatio, quam majori otio & cura conſcribendam ſervaverat, cum appendice nova, in quam vetera aliquot monumenta relaturus erat. In præfatione accurate expendendam ſibi proponebat ſententiam clariſſimi viri Georgii Hickeſii. Hic enim in ſuo *Linguarum ſeptentrionalium theſauro*, qui prodiit e theatro Sheldoniano Oxonii anno MDCCV. poſtquam Mabillonii opus de re diplomatica ſummis laudibus extulit, plura ex eo decerpſit, regulaſque a doctiſſimo viro conſtitutas, ſi recte explicentur, calculo ſuo probavit; neſcio quo fato in tranſverſum actus, in Mabillonium ipſum paulo incivilius inſurgit, quia regulis male explicatis abuti quiſpiam poteſt. Hæc ſunt quæ Mabillonius expendere ſtatuerat. At quod morte occupatus exſequi non potuit, ſupplevit Ruinartus, præmiſſa novæ editioni

præfatione,

Digitized by Google

præfatione, in qua poſt explicatas novæ iſti editioni factas acceſſiones, & commendatam artis diplomaticæ neceſſitatem & utilitatem, regulas a Mabillonio conſtitutas a præcipiti Hickeſii cenſura vindicat, oſtenditque pleraſque a Hickeſio nonnihil oſcitanter lectas & expenſas fuiſſe, unde imprudentius quam malignius Mabillonio plura impoſuerit quæ verbis ejus & ſenſui aperte repugnant; omnes vero tanta cautione, diligentia ac circumſpectione ab auctore ipſo explicatas fuiſſe, ut nemo, niſi qui ſponte cæcutire voluerit, abuti umquam poſſit. Quod vero ſpectat ad appendicem, præter ea vetera monumenta quæ paraverat Mabillonius, nonnulla addidit Ruinartus quæ ad ſe poſt ejus obitum venere.

LVIII. Mabillonii vitæ ſynopſin edit Ruinartus.

Cum a multiplicibus curis, in quas conjecerat Mabillonii mors, paullo liberiorem ſe ſenſit Ruinartus, primum conſilium fuit egregia clariſſimi viri geſta poſterorum memoriæ tradere. Ad id non modo hortabatur gratiſſima in magiſtrum pietas, ſed etiam accendebant nobiliſſimorum hominum vota & preces, veritorum ſcilicet ne dum æternum viveret libris ſatis commendata eruditio, multorum præclare ac pie geſtorum, quæ paucis nota intra clauſtri fines continuerat religioſa humilitas, interiret aliquando memoria. Obſtabant dumtaxat Congregationis noſtræ mores, a quibus id alienum eſſe videbatur; hactenus ſaltem data opera factum non fuerat. At tanti meriti viro ſingularem prærogativam deberi monentibus iis, quorum monita præceptorum loco habenda erant; Mabillonii vitæ ſynopſim, quam vernaculo ſermone paraverat Ruinartus, in lucem emitti conceſſere majores noſtri. Edita eſt igitur, cum maximo bonorum omnium plauſu, anno MDCCIX. ſanctos Mabillonii mores, ac totius piiſſime actæ vitæ ſeriem accuratius, quam operum ac librorum hiſtoriam deſcribens; hæc quippe ſatis nota, illa minus.

LIX. Ejuſdem fatalis morbus & mors.

Totum ſe deinceps convertit Ruinartus ad Annales Ordinis noſtri, quos tamen intactos brevi dimiſſurus erat alteri, niſi quod quinto tomo, quem paratum reliquerat Mabillonius, plura addiderit. Dum enim ad continuandos cæteros probe jam meditatus acceſſurus erat, prius in Campaniam, Galliæ provinciam, proficiſci voluit, locupletiſſima illius regionis eccleſiarum & abbatiarum archiva iterum luſtraturus. Jam quidem a Mabillonii morte, tum jugis aſſiduitas morienti nocte dieque exhibita, tum preſſus, non exſtinctus, hærenſque ſemper animo dolor, valetudinem ſenſim affecerat, feſſumque corpus fatiſcebat. Ut tamen ſibi minus quam aliis parcebat Ruinartus, itineri ſe commiſit ſub menſis Auguſti finem. Vix aliquo pervenerat, cum miſſa quietis & valetudinis cura, indefeſſo labore perquirebat exſcribebatque quæcumque ad rem ſuam opportuna videbantur. Sic Remos pervenit, commodiori tamen, quam cum hinc diſceſſerat, valetudine. Sed cum peractis ex ſententia rebus Pariſios revertitur, ad Altivillarenſem* ſancti Petri abbatiam, Congregationis ſancti Vitoni, agri Remenſis, octo circiter millibus a metropoli, divertit. Eo vix pervenerat, cum ipſa nocte in febrim quotidianis incrementis gravem incidit, qua per decem & ſeptem dies conflictatus, tandem die 27. Septembris, expetitis & intimo pietatis ſenſu ſuſceptis eccleſiæ ſacramentis munitus, ad ſupernam patriam,

*Hautvillier.

(ſic ſpes eſt) quam imo pectore defixam ſemper habuerat, quamque moriens in ore ſemper habebat, evolavit, annum ætatis agens quinquageſimum tertium. Sic vitam finivit doctiſſimus ac piiſſimus noſter Theodericus Ruinart, præclaris, quibus eccleſiam illuſtravit, ingenii ſui monumentis toto orbe celebris, ſed inſigni pietate, morum puritate, regularis vitæ ſtudio, animi candore, ſingulari comitate, humilitate ſincera, aliiſque chriſtianis ac monaſticis virtutibus magis adhuc quam eruditione commendandus, & ut verbo plura complectamur, totus ad Mabillonii magiſtri ſui mores & præſcriptum effictus. Sic enim litterarum ſtudiis indefeſſus vacavit, ut nihil umquam optimi aſcetæ officiis deceſſerit, de quibus vel inter ipſas itinerum moleſtias, aut valetudinis incommoda nihil quidquam, quantum licuit, remiſſum voluit. Extremo morbo oppreſſus, inter ipſos continuæ febris ardores, de paſcendo ſolitis lectionibus piis animo ſollicitus erat, conſuetaſque preces ſibi ad lectum conſtitutis horis recitari volebat. Et quamvis in alterius Congregationis monaſterio hoſpes decumberet, eadem tamen in monaſterii Superiores reverentia ac obedientia erat, nihil vel minimum quidquam iis inconſultis agere volens.

LX. Altivillarenſium monachorum ſingularis in Ruinartum humanitas.

Quæ fuerit RR. PP. Altivillarenſium in hoſpitem ſuum humanitas, cura, aſſiduitas, quæ caritatis officia ei certatim exhibita, vix exprimi poteſt. Pium erat inter eos de caritate certamen, quis ægroto majori ſtudio ac impenſiori cura miniſtraret; & cum unus noctu diuque ſatis fuiſſet ægroto miniſtraturus, plures tamen ſimul, de hoſpitis valetudine quam de ſua ſollicitiores, vigilias noctis, eaſque ſæpius repetitas, agitare pertinaci, ſed amico ſtudio volebant, promptam & alacrem operam ad minimum quemlibet nutum oblaturi. Medici & chirurgi e diſſitis etiam urbibus & opidis vocati; remedia quæcumque opportuniora viſa ſunt affatim & liberaliter miniſtrata; nullis denique ſumtibus & impenſis parſum. Hæc breviter commemorare libuit, ut meritam gratiam verbis ſaltem perſolvamus iis, a quibus obtineri nulla ratione potuit, ut ſumtus facti, ut par erat, refunderentur. Mortuum denique magno eorum & omnium noſtrum mœrore Ruinartum honorifico loco in eccleſiæ ſuæ navi ſepeliere, inſcripto tumbæ lapideæ hoc epitaphio: *Hic jacet domnus Theodericus Ruinart, Remenſis, preſbyter & monachus S. Germani a Pratis, pietate, morum lenitate & doctrina conſpicuus, qui in hoc monaſterio hoſpes exceptus, gravi febre decumbens obiit die 27. Septembris anni* MDCCIX. *Requieſcat in pace.*

LXI. Alia quædam Ruinarti opera nondum edita.

Præter opera ſuperius memorata, ſtudioſe collegit Ruinartus epiſtolas omnes, quotquot inveniri potuerunt, Urbani II. papæ e noſtris, quarum plurimæ nondum editæ ſunt. Collectioni vero præmiſit accuratam geſtorum ejuſdem pontificis hiſtoriam, quæ lucem afferat epiſtolis. Ejuſmodi operibus iniquior cum ſit turbida bellorum tempeſtas, tantiſper exſpectandum donec reformata pace, tranquilliori luce donari poſſit. Plurimum etiam laboravit in conquirendis & colligendis Mabillonii epiſtolis, ut delectu facto eas in lucem emittere poſſet, quæ digniores viderentur. Sed eo labori immortuo, larga hactenus non fuit meſſis. Largiorem reddere ſi dignentur ii ad quos ſcripſit Mabillonius, remiſſis ad nos epiſtolis, gratiſſimum certe & nobis & eruditis facient.

Digitized by Google

BREVIARIUM

TOMI QUINTI

ANNALIUM BENEDICTINORUM.

LIBER SEXAGESIMUS-TERTIUS.

Ab anno Chriſti 1067. *ad annum* 1071.

I. *FLorentini epiſcopi cauſa igne probata.*
II. *Petrus pſeudepiſcopus reſipiſcit. S. Petri monaſterium Florentiæ.*
III. *Willelmus Belli monaſterium condit.*
IV. *Ejus reditus in Neuſtriam & geſta.*
V. *Maurilio archiepiſcopo ſuccedere Lanfrancus recuſat.*
VI. *Gervaſius Remorum præſul obit.*
VII. *S. Martini de Campis dedicatio.*
VIII. *Gerardus epiſcopus Oſtienſis.*
IX. *Balduino comiti ſuccedit Balduinus alter.*
X. *Floriaco aſſerta & data.*
XI. *Majori-monaſterio data eccleſia S. Machuti.*
XII. *Wlgrini epiſcopi obitus.*
XIII. *Majori-monaſterio aliæ donationes factæ.*
XIV. *S. Florentio reſtituta eccleſia caſtri Salmurenſis.*
XV. *Dolenſes abbates & Kemperlegienſes. S. Georgii abbatiſſa.*
XVI. *Cluniaco datur Ajas inſula & Exciſum.*
XVII. *Angeriaci monacha Senegundis, & filii monachi.*
XVIII. Rotbertus *Caſa-Dei abbas obit.*
XIX. *Ejus diſcipuli, ſucceſſor & monaſteria.*
XX. *Heinrici Germaniæ regis male facta. Tegernſenſes abbates.*
XXI. *Johannis abbatis liber ad Agnetem.*
XXII. *Anſelmus Guibertum inſtituit. Quædam ejus virtutes.*
XXIII. *Godefridi futuri epiſcopi Ambianenſis nativitas.*
XXIV. *S. Vincentio Laudunenſi data S. Gobani eccleſia.*
XXV. *Vindocinenſium lis de cella Credonenſi.*
XXVI. *Alia lis de S. Aniano.*
XXVII. *Agnes comitiſſa adhuc ſuperſtes. Loratorii cella.*
XXVIII. *Burgulio cella S. Porcarii data.*
XXIX. *Concilia tria.*
XXX. *Clariacum monaſterium.*
XXXI. *Fratricida pœnitentia.*
XXXII. *Cluniaco data eccleſia S. Stephani Nivernenſis & Laudenſis.*
XXXIII. *Uſercenſes abbates. Cella Barri ad Sequanam.*
XXXIV. *Petrus Damiani Heinrici divortio reſiſtit. Alexandri querelas patitur.*
XXXV. *Marianus Moguntiæ incluſus.*
XXXVI. *Willelmus electus Hirſaugiæ abbas.*
XXXVII. *Augienſes Abbates.*
XXXVIII. *Gorzienſibus eccleſia Satanaci data.*
XXXIX. *Udoni Tullenſi epiſcopo ſuccedit Pibo. Salvatoris monaſterium Tulli.*
XL. *Selebienſe monaſterium conditur.*
XLI. *S. Dionyſio data eccleſia in Anglia.*
XLII. *Balduinus abbas ſancti Eadmundi.*
XLIII. *S. Martini cœnobium prope Pontiſaram conditur. Galterius abbas.*
XLIV. *Monaſterium-novum Pictavis conditur.*
XLV. *S. Cypriani monachi ad id quid contulerint.*
XLVI. *Lanfrancus in Berengarium ſcribit.*
XLVII. *Rivipullo cella B. Mariæ data.*
XLVIII. *S. Gregorii monaſterium in Italia.*
XLIX. *Stigandus Cantuariæ ſede dejicitur.*
L. *Lanfrancus ei ſuffectus.*
LI. *Angliæ ſtatus per eum innovatus.*
LII. *Glaſtoniæ turba ob cantum.*
LIII. *Guitmundus epiſcopatum recuſat.*
LIV. *Weſtmonaſterii abbas Vitalis. Oſbernus abbas Bernaci.*
LV. *Guillelmus Cadomi abbas poſt Lanfrancum.*
LVI. *Odilo abbas Crucis litem movet de Giſorti cella.*
LVII. *Majori-monaſterio donationes factæ. Odelina Belli-montis abbatiſſa.*
LVIII. *Bartholomæi abbatis epiſtola de Vivonio.*
LIX. *Oratoria domeſtica monaſteriorum.*
LX. *Vindocini ſancti Columbæ abbatis reliquiæ.*
LXI. *Nucariarum & Cormeriaci abbates.*
LXII. *Sigoni Salmurienſi abbati ſuccedit Guillelmus.*
LXIII. *Evenus abbas S. Melanii.*
LXIV. *Anſa concilium. Inſula-barbara data ſancti Laurentii cella. S. Teuderii abbas Almannus.*
LXV. *S. Benigno altaria confirmata. Wido abbas ſancti Apri.*
LXVI. *Jarento abbas ſancti Benigni. Gualterus Ferrarienſis.*
LXVII. *S. Amando facta donatio.*
LXVIII. *Balduinus Montenſis Haſnonii humatur.*

Digitized by Google

Balduinus ejus filius ſancto Ghiſleno infeſtus.
LXIX. *Aurea-vallis monaſterium. Bullionis cella & alia ſancto Hucberto data. Sigibergenſi monaſterio reliquiæ data.*
LXX. *Romæ mortuus reviviſcit.*
LXXI. *Legerenſis monaſterii dotes confirmatæ.*
LXXII. *Alfonſi regis Caſtellæ in Cluniacenſes benevolentia.*
LXXIII. *Cluniacenſium gratitudo.*
LXXIV. *S. Pauli baſilicæ porta ærea.*
LXXV. *Offæ abbatiſſæ obitus.*
LXXVI. *Fructuariæ privilegium.*
LXXVII. *Monaſterium de Dunfermelin in Scotia conditur, &c.*
LXXVIII. *Caſinenſis eccleſiæ dedicatio. Guaiferius Caſini monachus.*
LXXIX. *Lanfranci iter Romam & lis cum Thoma Eboracenſi.*
LXXX. *Monachi cathedrali Wintoniæ aſſerti.*
LXXXI. *Idem factum in eccleſia Cantuarienſi.*
LXXXII. *Anſelmus Monologium ſcribit.*
LXXXIII. *Lanfrancus, archiepiſcopi nepos, Becci monachus.*
LXXXIV. *Mauricius ibidem monachus.*
LXXXV. *Herluinus abbas Lanfrancum adit.*
LXXXVI. *Gerberti abbatis commendatio.*
LXXXVII. *Gervino abbati lepra percuſſo nepos ſuccedit.*
LXXXVIII. *Herimarus abbas S. Remigii obit.*
LXXXIX. *Willelmus ejus ſucceſſor.*
XC. *Ibriacenſe monaſterium conditur.*
XCI. *Floriaco facta donatio.*
XCII. *Vindocino aſſerta capella caſtri Oleronis.*
XCIII. *Soricini abbas Raimundus.*
XCIV. *Dalmatius Craſſæ abbas.*
XCV. *Coxano facta donatio pro miſſis.*
XCVI. *Romani ritus in Hiſpania recepti.*
XCVII. *Aquilinus abbas ob id Romam miſſus.*
XCVIII. *Cellæ Trecenſis donatio firmata.*
XCIX. *Malmundarium Stabulaco reſtitutum.*
C. *Anno duo monaſteria condit. Salefelda monaſterium. Lambertus eo venit.*
CI. *Fridiburga virgo Treviris ſacras reliquias detegit.*
CII. *Willelmi Hirſaugiæ abbatis ordinatio & virtutes.*
CIII. *Aldenmunſter cella inſtauratur.*
CIV. *S. Udalrici eccleſia dedicata.*
CV. *Ekkehardus junior obit.*
CVI. *Augiæ intruſi abbates. Einſidlenſes & Corbeiæ novæ abbates.*

LIBER LXIV.

Ab anno Chriſti 1071. ad annum 1076.

I. *CAſinenſe monaſterium renovatur.*
II. *Johannes archipreſbyter Caſini monachus. S. Angeli ad Formam monaſterium Caſino datum.*
III. *Sublacenſis reformatio per Johannem abbatem.*
IV. *Farfenſium lis de Minione compoſita.*
V. *Petri Damiani ultima legatio & obitus.*
VI. *Agnes imperatrix Wormatiam adit.*
VII. *Rubertus abbas ob ſimoniam Augia pulſus. Udalricus abbas ſancti Galli.*
VIII. *Sigifridus archiepiſcopus Cluniacum ſecedit. Ruthardus Herſfeldenſis abbas.*
IX. *Gruninga cœnobium conditur. Item Gottwicenſe.*
X. *Pibo ſancto Apro duo dat altaria. Herimannus epiſcopus Mettenſis. Gemblacenſes abbates.*
XI. *Dervo facta donatio. Eidem quædam aſſerta.*
XII. *Walterus ad ſanctum Remigium ſepultus.*
XIII. *Lis de Credone rurſus agitata. Pariſienſe concilium.*
XIV. *Ebroilo datur eccleſia apud Rutenos.*
XV. *S. Iſidori monaſterium in Hiſpania. Veremundus abbas Hirachenſis.*
XVI. *Anglicanum concilium.*
XVII. *Glouceſtrenſes & Elienſes abbates.*
XVIII. *Lanfranci epiſtola pro ſancto Hilario.*
XIX. *Anſelmi quædam epiſtola.*
XX. *Præclara ejus monita ad abbates.*
XXI. *Galterius abbas Pontiſaræ regimen deſerit.*
XXII. *Hugo Mellenti comes, Becci monachus.*
XXIII. *Gandenſia.*
XXIV. *Henrici mali mores.*
XXV. *Lis de decimis. Othlonus vitam ſancti Bonifacii ſcribit.*
XXVI. *Alexandro ſuccedit Gregorius VII.*
XXVII. *Deſiderio abbati aliiſque ſcribit.*
XXVIII. *Willelmus abbas ſancti Remigii ei ſcribit.*
XXIX. *S. Remigii abbatiam vult abdicare. Gregorii hac de re epiſtola.*
XXX. *Dominici abbatis Caſaurienſis & epiſcopi ſucceſſores.*
XXXI. *Anſelmus Lucæ epiſcopus fit monachus.*
XXXII. *Johannis Gualberti abbatis obitus.*
XXXIII. *Gregorii papæ epiſtola ad Vallumbroſianos.*
XXXIV. *Johannis vitæ ſcriptores & diſcipuli.*
XXXV. *Gregorii epiſtolæ de variis abbatiis.*
XXXVI. *Fraxineti & ſancti Proſperi monaſterium.*
XXXVII. *Stephanus de Tigerno facultatem obtinet inſtituendi ſui Ordinis. Examinatur hæc bulla.*
XXXVIII. *Sancti Benigni corpus an tranſlatum in Germaniam?*
XXXIX. *Godefridus quinquennis fit monachus. Parentum ejus pietas. Odo ejus frater aliique monachi piiſſimi.*
XL. *Tumultus apud ſanctum Audoenum.*
XLI. *Beccenſium altera mutatio. Ainardus Divæ abbas obit.*
XLII. *Vindocinenſia.*
XLIII. *Ebrardi vicecomitis donatio facta Majori-monaſterio, ejuſque converſio.*
XLIV. *Leſati & ſancti Licerii monaſteria Cluniaco ſubjecta.*
XLV. *Dominicus Silenſis obit. Placitum Hiſpanicum.*
XLVI. *Simorra aſſerta cella ſanctæ Dodæ in concilio Orreæ.*
XLVII. *Rotenſe monaſterium conditur.*
XLVIII. *Civilia bella in Saxonia.*
XLIX. *Herſfeldenſes & Fuldenſes res direptæ.*
L. *Ruthardus & Arnoldus abbates mortui.*
LI. *Coloniæ ſeditio.*
LII. *Corbeiæ novæ abbates.*
LIII. *Augiæ abbati intruſo ſuccedit Echardus.*
LIV. *Sanctæ Crucis Parthenon turbatur ob advocatiam.*
LV. *Monaſteria duo in Alſatia condita.*
LVI. *S. Apro Baini-villa aſſerta.*
LVII. *Lis fratrum ſancti Michaëlis ad Moſam cum epiſcopo.*

Digitized by Google

LVIII. *Pibo Tullenſis falſo accuſatus.*
LIX. *Willelmus S. Remigii abbatiam abdicat.*
LX. *S. Caloceri ſeu Mauri-montis abbatia inſtaurata.*
LXI. *Theodoricus abbas Romam adit.*
LXII. *Simon Criſpiacenſis de patre mortuo ſollicitus. Bellum ejus cum Philippo rege.*
LXIII. *Hugo abbas Cluniaci Romam vocatus. Odo item prior,*
LXIV. *Odonis genus & prima facta.*
LXV. *Figiacenſes Cluniaco ſe ſubdunt.*
LXVI. *Alia res Cluniacenſes.*
LXVII. *Condomenſes abbates,*
LXVIII. *Anianenſes & Gellonenſes abbates.*
LXIX. *Willelmus abbas S. Theotfridi.*
LXX. *Gregorii VII. varia epiſtola pro monaſteriis. Pulsarienſes exacti.*
LXXI. *S. Sulpicii & Belliloci abbates.*
LXXII. *Lis inter S. Sergii & S. Albini abbates.*
LXXIII. *Vindocino illata injuria reparatur.*
LXXIV. *Vindocinenſium concordia cum Ebrolienſibus. S. Maxentii abbates.*
LXXV. *Donadeus abbas Lemovicenſis & ſucceſſores.*
LXXVI. *Jarento fit Caſa-Dei monachus.*
LXXVII. *S. Germani & S. Columba abbates.*
LXXVIII. *S. Adalhardi corpus refertur in Flandriam.*
LXXIX. *Fontanellenſium lis finita.*
LXXX. *Hunfridus de Vetulis obit.*
LXXXI. *S. Catharina abbates.*
LXXXII. *Cantuarienſis eccleſia reformatio.*
LXXXIII. *Northumbria monaſteria reſtituta. Turgoti Dunelmenſis varia fortuna.*
LXXXIV. *S. Theobaldi tranſlatio Vangadiciam.*
LXXXV. *Placentina & Peruſina monaſteria.*
LXXXVI. *Cluſini ab epiſcopo Taurinenſi vexati. Eporedienſes contra beneficiis affecti.*
LXXXVII. *Beneventana ſynodi decretum pro S. Sophia monaſterio.*
LXXXVIII. *Benedicti abbatis ſollicitudo.*
LXXXIX. *Abbates a papa legati,*
XC. *Herimannus Bamberga epiſcopus fit monachus.*
XCI. *Widerado abbati Fuldenſi ſuccedit Ruthardus.*
XCII. *Laureshami abbates.*
XCIII. *Anno archiepiſcopus Colonienſis obit. Hermannus item prior Sigebergenſis.*
XCIV. *Willelmus Hirſangia abbas Romam adit. Augienſis rixa.*
XCV. *S. Vitoni, &c. jura advocatorum temperata.*
XCVI. *Ivo abbas S. Dionyſii ſimonia incuſatus.*
XCVII. *Galterii abbatis zelus & auſteritas. Cæcilia regia puella, monacha.*
XCVIII. *Simon comes bello & nuptiis renuntiat. Caſa-Dei viri illuſtres.*
XCIX. *Gervinus Centula abbas obit.*
C. *Gervinus ejus nepos ac ſucceſſor.*
CI. *Moliſmi cœnobium condit Rotbertus. Latiſco & Latiſcenſis pagus. Sinemuri cella.*
CII. *Floriaco duo altaria conceſſa.*
CIII. *Miciaci abbas Chriſtianus. Pontis-monachorum cella.*
CIV. *Res Vindocinenſes & Pontilevienſes.*
CV. *Pictavenſe concilium. Monaſterii-novi abbates. Kemperlegienſibus data S. Maria eccleſia. Doli obſidio.*
CVI. *S. Stephani de Vallibus abbatia conditur. Aſſilienſis cœnobii jura aſſerta.*
CVII. *Bulla caſtrum S. Luciano reſtituitur. Donatio eidem facta.*
CVIII. *Roffenſes epiſcopi.*
CIX. *Londonienſe concilium. Lanfranci caritas & prudentia.*
CX. *Schiſma in eccleſia. Kadalaus papa legatus.*
CXI. *Godefridi ducis cades.*
CXII. *Stephanus Muretí ſuum Ordinem inſtituit Quodnam ejus inſtitutum.*
CXIII. *Regula peculiaris an ab eo ſcripta?*
CXIV. *Magenciaco facta donatio.*
CXV. *Bellilocenſe & Gigniacenſe monaſteria Cluniacenſibus commiſſa.*
CXVI. *Monaſterii-novi privilegia.*
CXVII. *Evenus abbas fit Dolenſis archiepiſcopus.*
CXVIII. *Rothonenſes abbates.*
CXIX. *Guitmundus & Durandus in Berengarium ſcribunt.*
CXX. *Anſelmus Guibertum erudit.*
CXXI. *Gundulfus epiſcopus Roffenſis creatur.*
CXXII. *Anſelmi ad eum epiſtola. Gundulfi exercitia.*
CXXIII. *Belli abbates primi.*
CXXIV. *Ingulfus fit abbas Crulandenſis.*
CXXV. *Gerardus Jeroſolymis reverſus fit abbas.*
CXXVI. *S. Medardi abbas Arnulfus.*
CXXVII. *Abbatia cedit. Gerardus ſuffectus pellitur.*
CXXVIII. *Codiciacus ejuſque Domini.*
CXXIX. *S. Baſolo data duo altaria.*
CXXX. *S. Theoderici & S. Projecti abbates atque Humolarienſes.*
CXXXI. *Varia de Belgicis monaſteriis.*
CXXXII. *Gerardus II. epiſcopus Cameracenſis.*
CXXXIII. *Turba clericorum conjugatorum.*
CXXXIV. *Varia de Aquitanicis aliiſque monaſteriis.*
CXXXV. *Admontenſe monaſterium conditur.*
CXXXVI. *Thiemonis vita monaſtica.*

LIBER LXV.

Ab anno Chriſti 1077. ad annum 1080.

I. H*Einricus rex abſolutus, rurſus fidem fallit. Bernardus abbas captus.*
II. *Lambertus Scafnab. nobilis hiſtoricus. Gerardi & Agnetis auguſta obitus.*
III. *Benedictus abbas Cluſenſis multa paſſus. Muſinaſci & Caramania monaſteria.*
IV. *Warmundus abbas fit archiepiſcopus Viennenſis.*
V. *Cluniaco auctus cenſus à rege Alfonſo. Carionis monaſterium & alia eidem data.*
VI. *Cluniaci & Hugonis abbatis elogium.*
VII. *Æduenſe concilium. Jarento fit abbas Divionenſis.*
VIII. *Manaſſes Remorum archipræſul exauctoratus.*

Digitized by Google

IX. *Turbæ in S. Remigii monaſterio. Henricus ejus loci abbas.*

X. *Novigentenſis monaſterii primordia.*

XI. *S. Nicolai in Boſco initia.*

XII. *Simonis Criſpiacenſis converſio.*

XIII. *Beccenſis eccleſiæ dedicatio. Cadomenſis item eccleſia. Paulus abbas S. Albani.*

XIV. *Rodbertus abbas Carnutum poſtulatus epiſcopus.*

XV. *Hucbertus & Euſtachius abbates Carnutenſes.*

XVI. *Ainardo Divenſi abbati ſuccedit Fulco. Hugo Lexovii epiſcopus obit.*

XVII. *S. Symphoriani eccleſia Floriaco datur.*

XVIII. *Res Vindocinenſes.*

XIX. *Anaſtaſius monachus Sarracenis fidem prædicat. Frotardus S. Pontii abbas.*

XX. *S. Johanni de Pinna facta donatio. Nobiliaci abbates. Morlanenſis cella.*

XXI. *Brunwillarenſes villam ablatam repetunt.*

XXII. *Turbæ apud S. Gallum.*

XXIII *Schirenſis cœnobii origo.*

XXIV. *Concilia duo Romana. Berengarius denuo examinatur.*

XXV. *Hugo Abbas Cluniacenſis quanti habitus.*

XXVI. *Evenus præſul ab æmulo vexatur.*

XXVII. *Pictavinſe concilium. Abbates in illo concilio.*

XXVIII. *Vindocino aſſeritur Olona. Campionum oblatio.*

XXIX. *S. Florentii cella prope Dolum. Johannes ejus auctor, qui?*

XXX. *Cluniaco datur Avalonis eccleſia. Odo prior factus epiſcopus Oſtienſis.*

XXXI. *Widonis comitis converſio. Hugonis item ducis Moliſmo benefici.*

XXXII. *Cluniaco & Moiſiaco quadam ſubjecta monaſteria. Hugonis abbatis ad Moiſiacenſes epiſtola.*

XXXIII. *Elariaci parthenon.*

XXXIV. *Caſæ-Dei datur S. Andulfi eccleſia.*

XXXV. *Durando abbati facto epiſcopo ſuccedit Seguinus. S. Illidii abbates.*

XXXVI. *Adalelmus abbas in Hiſpaniam miſſus.*

XXXVII. *Pontius Fraxineti abbas.*

XXXVIII. *Floriaco data S. Gervaſii eccleſia.*

XXXIX. *Herluinus Becci abbas obit.*

XL. *Anſelmus abbas eligitur.*

XLI. *Beccenſes monachi ſub Herluino.*

XLII. *Johanni abbati Fiſcannenſi ſuccedit Guillelmus II.*

XLIII. *Wulſtani epiſcopi conſtantia in Lanfrancum.*

XLIV. *Abbates S. Michaëlis ad Moſam & S. Vitoni.*

XLV. *Gemblaci abbates & viri illuſtres. Sigebertus monachus.*

XLVI. *Thiofridus Epternacenſis abbas.*

XLVII. *Mediolacenſes abbates & Laurishamenſes.*

XLVIII. *S. Ægidii abbatia in Hungaria.*

XLIX. *Pinarolii abbates & benefactores.*

L. *S. Theobaldi reliquiæ Latiniacum tranſlatæ. Latiniaci abbates.*

LI. *Stephanus abbas S. Urbani vitam ſcribit.*

LII. *Synodus Romana in Berengarium. Albericus & Bruno ejus adverſarii.*

LIII. *Bruno Signienſis epiſcopus.*

LIV. *Gregorii in Berengarium verſipellem caritas.*

LV. *Falſo accuſatus a Berengario relapſo & aliis.*

LVI. *Gregorii epiſtola ad Hugonem abbatem S. Martini de Campis eccleſia Cluniaco data.*

LVII. *Johanni archiepiſcopo Rotomagenſi ſuccedit Guillelmus.*

LVIII. *Guitmundus Italiam petit.*

LIX. *Anſelmus Becci abbas ut ſe gerit. Lanfranci in Beccenſes caritas.*

LX. *Anſelmus in Angliam trajicit. Ejus ſententia de Elfegi ſanctitate.*

LXI. *Beccenſes in Angliam miſſi.*

LXII. *Rodulfi Belvacenſis converſio. Buriaci eccleſia Angeriaco data.*

LXIII. *Corbeiæ vicecomitatus reſtitutus.*

LXIV. *Majori-monaſterio data eccleſia S. Nicolai de Roceio.*

LXV. *Vindocinenſibus remiſſæ exactiones.*

LXVI. *Cella S. Sepulcri de Balgenciaco.*

LXVII. *S. Eutropii eccleſia inſtaurata.*

LXVIII. *Baldricus abbas Burgulienſis. Sabbato abſtinentia a carnibus. Sancti Silvani monaſterium.*

LXIX. *S. Mariæ de Solaco eccleſia monachis S. Crucis aſſerta. Dolenſium rixa componitur.*

LXX. *Bernardus abbas Maſſilienſis, legatus.*

LXXI. *S. Victori donatio facta.*

LXXII. *Bernardus abbas obit. Richardus ejus frater ſuccedit.*

LXXIII. *Montis-majoris abbates. Ejus bona reſtitui jubet Gregorius.*

LXXIV. *Aquicinctenſe monaſterium conditur. S. Sepulcri abbatia.*

LXXV. *Walo abbas Metenſem epiſcopatum occupat. Wido abbas S. Apri.*

LXXVI. *Corbeiæ-novæ abbates. Fritiſlar combuſtum.*

LXXVII. *Leoni Cavæ abbati Petrus ſuccedit.*

LXXVIII. *Quædam ejus facta.*

LXXIX. *Turba nova in eccleſia. Giſelbertus monachus obit.*

LXXX. *Decretum pro Cluniaco.*

LXXXI. *Robertus monachus apud Gregorium male audit.*

LXXXII. *Varia hujus anni concilia. Arnulfus Sueſſionum epiſcopus eligitur.*

LXXXIII. *Willelmo Floriaci abbati ſuccedit Veranus. Galterius abbas Ferrarienſis.*

LXXXIV. *S. Dionyſii de Nogiomo monaſterium datur Cluniaco.*

LXXXV. *Monaſterium item S. Benedicti ad Padum.*

LXXXVI. *Pitverenſis cellæ facta donatio. Curvavillæ cella.*

LXXXVII. *Fulcherius de Turre monachus. Servi voluntarii oblatio.*

LXXXVIII. *Johel Culturæ abbas.*

LXXXIX. *Dolenſium lis cum epiſcopo Lemovicenſi. Auriliacenſibus cella Dalmaraci reſtituta.*

XC. *Maimacum monaſterium conditur.*

XCI. *Abbates Uzercenſes, Tutelenſes & Sollemniacenſes.*

XCII. *S. Fermerii monaſterium S. Florentio ſubjicitur.*

XCIII. *Leothericus monachus Cormaricenſis.*

XCIV. *S. Cypriano privilegium datum.*

Digitized by Google

XCV. *S. Eparchii Abbatia Angeriaco ſubjecta Brantoſmum, Caſa-Dei.*
XCVI. *Silva-majoris cœnobium conditur.*
XCVII. *Ejus libertas probata in Concilio Burdigalenſi.*
XCVIII. *Monaſterii conditi tempus, & ſocii S. Gerardi.*
XCIX. *Carroſenſes & Nantoliacenſes Abbates.*
C. *Ebroilo facta donatio.*
CI. *Bernardus ex monacho epiſcopus Aquenſis.*
CII. *S. Pontio Tomeriarum facta donatio.*
CIII. *Turba in Monte-majori.*
CIV. *Montis-majoris & Craſſa reformatio.*
CV. *Dalmatii abbatis Savimiacenſis geſta & obitus. Ejus ſucceſſores.*
CVI. *Jarento abbas Mettenſem epiſcopum abſolvit. Rodulfus Virdunenſem reconciliat.*
CVII. *S. Vitoni monachi ab epiſcopo pulſi. Fulcradi abbatis facinora in S. Vitonum & S. Michaëlem.*
CVIII. *Meſſinenſis parthenonis ſtatuta.*
CIX. *Pons lapideus Dionantenſis. Everni-curtis cella.*
CX. *Scafuſanum monaſterium.*
CXI. *Altmannus epiſcopus religioſiſſimus, Gotwicenſis cœnobii auctor.*
CXII. *S. Afra monaſterii incendium.*
CXIII. *Res Beneventana.*
CXIV. *Farfenſes, Aſculana & Regienſes.*
CXV. *Caſini acta.*

LIBER LXVI.

Ab anno Chriſti 1081. ad annum 1085.

I. R*Es eccleſiaſtica & civiles.*
II. *Bernardus abbas Saguntenſis.*
III. *Archiepiſcopus Toletanus creatur.*
IV. *Arnulfus Sueſſionum epiſcopus conſecratur.*
V. *Simon Criſpiacenſis regem adit.*
VI. *Confluentina Becci cella.*
VII. *Gregorii papæ epiſtola ad Anſelmum. Anſelmi ad Hugonem incluſum epiſtola.*
VIII. *Godefridus fit œconomus, tum presbyter.*
IX. *S. Benigno cella Wangionis-rivi addicta. Majori-monaſterio & Vindocino facta donationes.*
X. *Epiſcopi & abbates Andecavenſes. Cenomanenſes epiſcopi.*
XI. *Turba in eccleſia Turonenſi.*
XII. *S. Petri de Serziaco eccleſia S. Florentio data.*
XIII. *Evenus Dolenſis epiſcopus obit. Benedictus abbas fit epiſcopus Namnetenſis.*
XIV. *Cluniaco tributa monaſteria.*
XV. *Sithienſes abbates. Adalberoni abbati S. Vincentii Laudunenſis cella datur.*
XVI. *Geroldi-montenſe monaſterium conditur. S. Dionyſii in Brocarcia cœnobium.*
XVII *Elienſis monaſterii ſtatus.*
XVIII. *S. Eadmundi eccleſia monachis aſſerta.*
XIX. *Res Germanica.*
XX. *Fambonenſe monaſterium.*
XXI. *Heinrici nova Romæ facinora. Farfæ acta.*
XXII. *Deſiderium abbatem ad ſe vocat.*
XXIII. *Canuſinum & Praxinorenſe monaſteria.*
XXIV. *Simonis monachi Romæ geſta & obitus.*
XXV. *Turba nova apud S. Gallum. Corbeiæ nova privilegia renovata.*
XXVI. *Meldenſis concilii acta pro Dervo & aliis.*
XXVII. *Cella Briegenſis data Majori-monaſterio. Fulcoius poëta.*
XXVIII. *S. Celinia cella, aliaque item Majoris-monaſterii. Concilia Exoldunenſe & Carroſenſe.*
XXIX. *Vindocinenſes abbates. S. Albini & S. Sergii abbates.*
XXX. *Moritonii cella B. Mariæ.*
XXXI. *Fontanellenſium lis de exemtione. Beccenſium immunitas.*
XXXII. *S. Germani Pratenſis abbates.*
XXXIII. *Augienſis cella Cluniaco ſubjicitur.*
XXXIV. *Hugo Gratianopolitanus epiſcopus Caſa-Dei fit monachus.*
XXXV. *S. Agerici monaſterio Theodericus epiſcopus munificus.*
XXXVI. *Giſlebertus abbas Weſtmonaſterienſis.*
XXXVII. *S. Trudonis monaſterii ſtatus & abbates. Alexii Comneni bulla aurea.*
XXXVIII. *Hirſaugia novum monaſterium. Garſtenſe conditur.*
XXXIX. *Heinrici regis nova facinora.*
XL. *Monaſtica. Monaſterium S. Benedicti in Tuſculano.*
XLI. *Pedemontana monaſteria. Lis de ſepultura.*
XLII. *Warmundus archiepiſcopus & abbas Dolenſis obit. S. Andreæ abbas Humbertus.*
XLIII. *Cluniaco facta donatio. Hunaldus Moiſiaci abbas. Saguntenſe privilegium.*
XLIV. *Moliſmo & Reomao facta donationes.*
XLV. *Caſtaneti & Nanciaci cellæ.*
XLVI. *Floriacenſium jura apud Moritonium.*
XLVII. *Dongii cella & alia. Bartholomæi abbatis miracula.*
XLVIII. *Silva-maris cella.*
XLIX. *S. Saturnini eccleſia monachis deſtinata.*
L. *Ribodimontenſis monaſterii initia & primi abbates.*
LI. *Affligemium conditur.*
LII. *Luxemburgenſe item ſeu Monſterienſe.*
LIII. *Turba apud S. Trudonem. Egmondæ donationes confirmata.*
LIV. *Marcwardus Corbeiæ abbas.*
LV. *Hirſaugienſis inſtituti propagatio.*
LVI. *Laicorum fratrum inſtitutio. Mariani Scoti chronicon.*
LVII. *Glaſtoniæ ſeditio ob cantum. Mathildis reginæ obitus.*
LVIII. *Schrobeſburienſe monaſterium conditur.*
LIX. *Romæ nova procella. Pontifex Salernum ſecedit. Berta Caſinum adit. Farfenſium bona confirmata.*
LX. *Piſtorii monaſterium S. Michaëlis.*
LXI. *Sueſſionenſe concilium. Ventiliaci cella.*
LXII. *Rainaldus Remorum archiepiſcopus.*
LXIII. *Brunonis canonici Remenſis ſeceſſus. Quænam ejus cauſa.*
LXIV. *Cartuſiæ majoris initia.*
LXV. *Cartuſienſium regula & inſtituta. Primi eorum mores.*
LXVI. *Bruno an Roſbertum Moliſmi abbatem conſuluerit? Planciaci monaſterium & alia Moliſmo data.*
LXVII. *Aldenburgenſe monaſterium.*
LXVIII. *Fulgentius monachus Affligemium venit.*

Digitized by Google

LXIX. *Andrenſe monaſterium conditur.*

LXX. *Majoris-monaſterii cella in Morinis. Bernardus abbas. Hamenſe monaſterium.*

LXXI. *Angeriaco ſubjicitur S. Luciani eccleſia.*

LXXII. *Guibertus ſtudia proſequitur.*

LXXIII. *S. Theoderici abbates.*

LXXIV. *B. Mariæ de Campis eccleſia Pariſiis.*

LXXV. *S. Remigio Senonenſi eccleſia S. Baldi conceſſa. S. Germani Autiſiodorenſis abbates.*

LXXVI. *S. Juliani & Nucariarum abbates.*

LXXVII. *Silvæ-majoris inſtitutum apud Aragones.*

LXXVIII. *Mediani-monaſterii & S. Apri abbates.*

LXXIX. *Sigefridus archiepiſcopus obit.*

LXXX. *Hirſaugienſes Anſelmum conſulunt.*

LXXXI. *Abendoniæ abbates ex Gemetico.*

LXXXII. *S. Indalerii tranſlatio in Pinnatenſe monaſterium.*

LXXXIII. *Lirinenſes abbates.*

LXXXIV. *Odo in Germaniam legatus.*

LXXXV. *Reinardi-fontanum monaſterium & alia.*

LXXXVI. *Bellum novum in S. Gallum. Aliæ res Germanicæ.*

LXXXVII. *Jarento abbas papam comitatur Salernum. Legatus cum Petro Igneo ad ſuos redit.*

LXXXVIII. *Gregorii papæ extrema facta, & obitus.*

LXXXIX. *Roberti Guiſcardi obitus, & dona Caſino facta.*

XC. *Deſiderius pontificatum refugit.*

XCI. *Saxi-vivi cœnobium conditur.*

XCII. *Odo epiſcopus Oſtienſis e Germania redit. Abbatia S. Dalmatii de Pedona.*

XCIII. *Theodericus monachus in Gregorium ſcribit.*

XCIV. *Nova turba apud S. Trudonem.*

XCV. *Aſmantia capella data S. Michaëli ad Moſam.*

XCVI. *S. Vitoni monachi apud S. Benignum recepti. Hugonis profeſſio.*

XCVII. *Jarentonis eximia caritas.*

XCVIII. *Pibo epiſcopus fit monachus Divione.*

XCIX. *Robertus Moliſmo ſecedit ad cellam Alſenſem.*

C. *Obſervanda quædam de Alberico & Stephano.*

CI. *Beſuenſis monaſterii ſtatus. Stephanus abbas.*

CII. *Novi-monaſterii abbates.*

CIII. *Udalricus ſcribit conſuetudines Cluniacenſes. Eximiæ caritatis exemplum.*

CIV. *Willelmi Hirſaugienſis liberalitates. Ejus caritas in Haſungenſes.*

CV. *Cluniacenſes conſuetudines qua occaſione ſcripſerit Udalricus. Bernardus hunc præceſſerat.*

CVI. *Hirſaugiæ conſuetudines.*

CVII. *Udalricus inique vexatus. Simoniacus preſbyter ad celebrandum non recte admiſſus.*

CVIII. *S. Baudilii cella Caſæ-Dei ſubjecta. S. Pontii res confirmatæ.*

CIX. *Seguini abbatis prophetia de S. Illidii abbate. Maimacenſis monaſterii privilegium.*

CX. *Arnulfus Sueſſionum epiſcopatum abdicat. Hilgotus Petræ-pontis cellam auget.*

CXI *Compendienſe concilium.*

CXII. *Strumenſe parthenium conditum.*

CXIII. *Res Anglicanæ. Paulus abbas S. Albani.*

CXIV. *Cella S. Sulpicii prope Aquilam.*

CXV. *Alfani Salernitani archiepiſcopi obitus & ſcripta.*

CXVI. *Monaſterium Vallium Malliaco ſubjicitur.*

LIBER LXVII.

Ab anno Chriſti 1086. ad annum 1091.

I. D*Eſiderius abbas papa renuntiatur invitus.*

II. *Hugonis archiepiſcopi de ea electione judicium refellitur.*

III. *Anſelmi Lucenſis obitus & ſcripta.*

IV. *Camaldulenſium ſanctimonialium primum monaſterium.*

V. *S. Victori datur eccleſia B. Mariæ de Monachia.*

VI. *S. Savini Levitani reformatio.*

VII. *Calmeliacenſes abbates.*

VIII. *Gerardi prioris Caritatis obitus.*

IX. *Caritatis cella.*

X. *Girardi ſucceſſores.*

XI. *Anaſtaſii monachi obitus.*

XII. *Lis de cella Domnæ-Mariæ.*

XIII. *S. Petro de Cultura facta donatio. Mille miſſæ. Berno Vindocini abbas.*

XIV. *Godefridus Novigenti abbas.*

XV. *Nobiles feminæ ejus conſiliis reguntur.*

XVI. *S. Baſoli abbates. Valentianis baſilica B. Mariæ conditur.*

XVII. *Affligemii & Aquicincti dedicatio.*

XVIII. *Affligemii pax turbata.*

XIX. *S. Trudonis nova turba.*

XX. *Metenſis quoque eccleſia turbata.*

XXI. *S. Galli rerum quis ſtatus.*

XXII. *Res Anglicanæ. Malmesburiæ abbates.*

XXXIII. *Victoris III. conſecratio, acta, & obitus.*

XXIV. *Ejus ſcripta & diſcipuli.*

XXV. *Aldemarii abbatis acta.*

XXVI. *Oderiſius Caſini abbas.*

XXVII. *Leo Marſicanus.*

XXVIII. *Amatus, Conſtantinus & Guaiferius Caſinates.*

XXIX. *S. Nicolai tranſlatio Barium. Barenſia monaſteria.*

XXX. *S. Jacobi de Pontida prior S. Albertus.*

XXXI. *Gravæ cella conditur.*

XXXII. *Amatus S. R. E. legatus, an monachus?*

XXXIII. *S. Lupercii cella.*

XXXIV. *Pontio Andaonenſi abbati ſuccedit Petrus.*

XXXV. *S. Benigno facta reſtitutio.*

XXXVI. *Arnulfus Sueſſionum præſul obit.*

XXXVII. *Hariulfus ejus vitæ ſcriptor.*

XXXVIII. *Aldenburgenſes abbates. Hariulfi ſcripta.*

XXXIX. *S. Medardi monachi corpus S. Arnulfi ſubripere tentant.*

XL. *S. Theoderici abbatiæ altaria data.*

XLI. *Adalbero abbas Laudunenſis.*

XLII. *S. Sergii & S. Albini quædam acta.*

XLIII. *Monaſterii-novi bona confirmata, & abbates.*

XLIV.

Digitized by Google

XLIV. *Willelmus Rex Anglorum obit.*
XLV. *Cadomi humatur.*
XLVI. *Beccenſes libertatem ſuam ſtrenue defendunt. Nortmanniæ infelix ſtatus.*
XLVII. *Abbatum mortes in Anglia. Turgotus prior Dunelmenſis.*
XLVIII. *Apud S. Trudonem nova turba.*
XLIX. *Cella in caſtro Porcienſi fundata, & data Andaginenſibus. Theoderici abbatis Andaginenſis obitus. Senonienſes abbates.*
L. *Benno Oſnabrugi epiſcopus, duorum monaſteriorum auctor. Marcwardus ſucceſſor.*
LI. *Ad S. Udalricum miſſæ S. Felicis reliquiæ. Friderunа Geiſenfeldæ abbatiſſa.*
LII. *Urbanus II. eligitur. Bantini monaſterii baſilicam dicat.*
LIII. *Hugonis archiepiſcopi epiſtola ad Mathildem.*
LIV. *Toletana eccleſia primatum reſtituit.*
LV. *Petrus abbas fit epiſcopus Compoſtellanus.*
LVI. *Hugoni abbati Cluniacenſi Urbanus electionem ſuam ſignificat.*
LVII. *Cluniaci nova eccleſia conſtrui cœpta. Ejus deſcriptio.*
LVIII. *Andaonenſibus facta donatio. Pueri oblatio Gellone.*
LIX. *Pontonis monaſterium. Burdegalenſe concilium.*
LX. *S. Cypriano abbatia S. Romani data. S. Laurentii eccleſia Angeriaco data.*
LXI. *Bernardi Tironienſis vitæ primordia, & monachatus. S. Cypriani monachi illuſtres.*
LXII. *Andreas Vallumbroſanus in Gallia condit monaſteria.*
LXIII. *Beſuenſes reformat Stephanus abbas.*
LXIV. *Reomaenſes & Noviomenſes abbates.*
LXV. *Theodericus epiſcopus Viriduni, à monachis abſolutus moritur.*
LXVI. *Richerus ſucceſſor per Rodulfum abbatem reconciliatur.*
LXVII. *Alosti & Giſtellæ parthenia.*
LXVIII. *Fulgentius Affligemii abbas. Affligemienſes monachi illuſtres.*
LXIX. *Witebienſe monaſterium inſtauratur. Beatæ Mariæ Eboracenſis origo.*
LXX. *Wigorniæ monachi inſtituti & aucti. Sedes epiſcopalis in monaſterio Bathonienſi.*
LXXI. *Halberſtatenſes epiſcopi.*
LXXII. *Lambacenſis eccleſia dedicatur.*
LXXIII. *Augienſes abbates.*
LXXIV. *Lanfranci archiepiſcopi obitus, & apologia. Scripta ejus & diſcipuli.*
LXXV. *Quædam in ejus ſcriptis notanda.*
LXXVI. *Sagienſes abbates & Troarnenſes.*
LXXVII. *Girberto abbati Fontanellæ ſuccedit Lanfrancus.*
LXXVIII. *Anſelmus ſcribit in Roſcelinum.*
LXXIX. *Fulco monachus fit epiſcopus Belvacenſis.*
LXXX. *Anſelmi hortamenta ad vitam monaſticam.*
LXXXI *Ejus epiſtola pro abbate S. Wlmari.*
LXXXII. *Fiſcamnenſes ab archiepiſcopo vexati.*
LXXXIII. *Majori-monaſterio facta donatio. Kemperlegienſi item monaſterio.*
LXXXIV. *Rainaldus archiepiſcopus in S. Remigium beneficus.*
LXXXV. *S. Agerici abbates. Marcianis facta donatio.*
LXXXVI. *Melfitanæ ſynodi ſtatuta.*
LXXXVII. *Berardi Farfæ abbatis obitus & ſtatuta. Rixa de ſucceſſore.*
LXXXVIII. *Gregorius Farfæ chartophylax.*
LXXXIX. *Padolironi ſubjicitur S. Martini monaſterium in collibus.*
XC. *Mellicenſe monaſterium Benedictinis datum.*
XCI. *S. Bernardi Claravallenſis ortus illuſtris.*
XCII. *Bruno e Carthuſia Romam evocatur. Seguini Caſæ-Dei abbatis epiſtola.*
XCIII. *S. Nicaſii abbates.*
XCIV. *S. Remigii renovata privilegia.*
XCV. *S. Theoderici corpus in Flandriam delatum.*
XCVI. *S. Clementis tranſlatio Mettas.*
XCVII. *S. Quintino Albani afferti.*
XCVIII. *Capella monaſterium conditur. Anſelmi monita ad Idam comitiſſam.*
XCIX. *Vindocino facta donatio.*
C. *Majori-monaſterio privilegium ab Urbano datum.*
CI. *Bernardus abbas præfecturam abdicare vetatur. Namnetenſem epiſcopum ſibi reconciliat.*
CII. *Lis inter S. Sergii & S. Albini monachos.*
CIII. *Rangerius ex monacho archiepiſcopus Regienſis*
CIV. *Hilgotus epiſcopus ad Majus-monaſterium ſecedit.*
CV. *Glannafolio facta reſtitutio.*
CVI. *Tauniacenſe monaſterium.*
CVII. *Calmeliacenſe privilegium. Lis cum Cluniacenſibus.*
CVIII. *Craſſæ duæ abbatiæ reſtitutæ, &c.*
CIX. *Farfæ novus abbas Beraldus II.*
CX. *Palumbus monachus ſpecûs Sublacenſis.*
CXI. *Caſinates duo facti epiſcopi.*
CXII. *Herrandus epiſcopus in ſchiſmaticos ſcribit.*
CXIII. *Laureshami incendium.*
CXIV. *Theotgerus abbas S. Georgii.*
CXV. *S. Felicis eremitæ Hiſpani tranſlatio.*

LIBER LXVIII.

Ab anno Chriſti 1091. ad annum 1094.

I. B*Eneventana ſynodus. Petri Cavenſis modeſtia.*
II. *Rainerus abbas Criſpinii Urbanum adit cum Arberto*
III. *Gervinus epiſcopus Ambianenſis; Urbani de eo epiſtola.*
IV. *Serlo abbas Sagii epiſcopus creatur. Rogerius electus abbas Uticenſis.*
V. *Pauliacenſe monaſterium reſtruitur.*
VI. *Montis-burgi monaſterium conditur.*
VII. *Seditio apud Cenomannos.*
VIII. *Nobiliaci abbates. S. Crucis abbatiſſa.*
IX. *Caſæ-Dei donatio facta.*
X. *Fontis-Gombaudi abbatia conditur. Angeriaci & Moiſſiaci abbates.*
XI. *S. Eugendi abbates. Cluniaco facta donatio.*
XII. *Nova turba apud S. Trudonem.*
XIII. *Heribrandi & aliorum converſio.*
XIV. *Antonius fit abbas Senonienſis. Res Medianenſes.*
XV. *Wolfelmus abbas obit.*
XVI. *Willelmus item Hirſaugienſis. Ejus diſcipuli.*

XVII. *Thiemo archiepiſcopus Salzburgi.*
XVIII. *Communis vita laicorum.*
XIX. *Benedictus Cluſenſis obit.*
XX. *Willelmus, ejus vitæ ſcriptor. Ermengaudus ſucceſſor.*
XXI. *S. Auguſtini Cantuarienſis tranſlatio.*
XXII. *Crulandæ incendium.*
XXIII. *Dira machinatio in Crulandenſes.*
XXIV. *Ingulfi abbatis hiſtoria.*
XXV. *Compoſtellani epiſcopi.*
XXVI. *Angerius epiſcopus Catanæ.*
XXVII. *S. Cypriano conceſſa eccleſia. Ivonis epiſcopi ordinatio.*
XXVIII. *Italicæ res turbatæ. Johannes abbas pacem diſſuadet.*
XXIX. *Canuſii monaſterium. Padolironenſes & Fructuarienſes vexati.*
XXX. *Averſano monaſterio privilegium concedit Urbanus. Cavenſis baſilica dedicatur ab Urbano.*
XXXI. *Materæ monaſteria.*
XXXII. *Bruno in Calabria domum condit.*
XXXIII. *Anſelmus in Angliam ægre trajicit.*
XXXIV. *Ceſtrenſe monaſterium ordinat. B. Mariæ de Bono-nuntio cella.*
XXXV. *Nicolao S. Audoëni abbati ſuccedit Helgotus. Fulco Divenſis abbas exſul.*
XXXVI. *Bertoldi-curiis monaſterium.*
XXXVII. *Aldebertus archiepiſcopus Bituricenſis. S. Gundulfi monaſterium Virzioni ſubjicitur.*
XXXVIII. *Corneliacenſis cella aucta. S. Aviti parthenium.*
XXXIX. *Bonæ vallis abbates.*
XL. *Dolenſium diſſenſio.*
XLI. *Bleſenſes abbates. Philippi regis copula cum Berta.*
XLII. *Odo Aurelianenſis celebris magiſter. Auguſtini libri de libero arbitrio lectione converſus.*
XLIII. *Wolbodo in S. Laurentii abbatiam denuo intruſus. Gemblacenſes abbates.*
XLIV. *Ruperti primordia & inſtitutio.*
XLV. *S. Vincentii abbatia Veſontionenſis. Laienſis cellæ dedicatio.*
XLVI. *Res Germanicæ. Marcwardus epiſcopus Corbeiam repetit.*
XLVII. *Qualis rerum civilium ſtatus.*
XLVIII. *Anſelmus Cantuariæ archiepiſcopus invitus eligitur.*
XLIX. *Conſentientibus omnibus conſecratur.*
L. *Anſelmi hac de re epiſtola.*
LI. *Willelmus in abbatia ei ſuffectus.*
LII. *Cantuariæ abbates S. Petri. Ernulfus prior in eccleſia Chriſti. S. Albani & Elienſes abbates.*
LIII. *Anſelmi epiſtola de cantoris Pariſienſis ſeceſſu.*
LIV. *Concilium Sueſſionenſe in Roſcelinum.*
LV. *S. Theobaldi de Baſilicis monaſterium.*
LVI. *Gervino epiſcopo Ambianenſi ſcripta litteræ.*
LVII. *S. Theoderico altaria data.*
LVIII. *S. Maglorii monaſterium reformatum.*
LIX. *S. Faræ monaſterii infelix ſtatus.*
LX. *S. Martini de Valle cella.*
LXI. *Goffridus Vindocinenſis abbas electus.*
LXII. *Collecta pro Urbano facta. Gervaſii abbatis & Bernardi altercatio.*
LXIII. *Bernardi Tironienſis receſſus in eremum.*
LXIV. *Gervaſii S. Savini abbatis varia fortuna.*
LXV. *Fruliaci monaſterium.*
LXVI. *Eremitæ Credonenſes. Rotbertus de Arbriſello.*
LXVII. *Vitalis & Radulfus.*
LXVIII. *Herveus incluſus.*
LXIX. *Eva recluſa, & Benedicta.*
LXX. *Caſale-Benedictum conditur.*
LXXI. *Alfonſus Rex Cluniaco munificus. Hugo quoque vir nobilis Cluniaci monachus.*
LXXII. *Ramirus Deo apud ſanctum Pontium oblatus.*
LXXIII. *Berengarii monachi obitus.*
LXXIV. *Raimundus abbas S. Stephani de Vallibus*
LXXV. *S. Michaelis cella Burgalienſis. Burdegalenſe concilium.*
LXXVI. *S. Trudonis abbatiæ infelix ſtatus.*
LXXVII. *Lacenſe monaſterium inchoatur.*
LXXVIII. *Satanaci cella Gorziæ reſtituta.*
LXXIX. *S. Nicolai monaſterium in Lotharingia.*
LXXX. *Burſfeldenſe monaſterium conditur.*
LXXXI. *Pegavienſe item, aliaque Germaniæ monaſteria.*
LXXXII. *Udalrici Cluniacenſis obitus.*
LXXXIII. *Gigniaco & Novaliſiæ facta donationes.*
LXXXIV. *Pompoſiæ abbas Hieronymus, & inſignis bibliotheca.*
LXXXV. *Rerum ſtatus anni ſequentis.*
LXXXVI. *Petrus eremita Urbanum excitat ad ſacram expeditionem.*
LXXXVII. *Anſelmus libros de Incarnatione ſcribit.*
LXXXVIII. *Regis indignationem incurrit.*
LXXXIX. *Willelmus Becci abbas ordinatur. Monachis vitandi diſcurſus.*
XC. *Beccenſium lis cum Moliſmenſibus de cella Pexei.*
XCI. *Boſo & Eadmerus Anſelmi diſcipuli.*
XCII. *Beccenſium veſtis alba.*
XCIII. *Pratellenſes benefactores.*
XCIV. *Galteri abbatis Pontiſarenſis pœnitentia & obitus.*
XCV. *Theobaldus ejus ſucceſſor. Hildeburgis iſtuc ſecedit.*
XCVI. *Ivoni S. Dionyſii abbati ſuccedit Adam. Sugerius monachus. Latiniacenſes abbates.*
XCVII. *S. Remigio ſatisfacit Hugo comes.*
XCVIII. *Majoris-monaſterii libertas aſſerta.*
XCIX. *S. Dionyſii de Nogento cella Cluniaco vindicata. S. Sergii abbates.*
C. *Nobiles viri Cluniaci monachi.*
CI. *Marciniacenſium ſanctimonialium mira fides & conſtantia.*
CII. *Biliomi monaſterium S. Lupi. Direptum à Biliomenſibus canonicis.*
CIII. *Seguino Caſæ-Dei abbati ſuccedit Pontius. Viennenſis S. Andreæ abbatia Caſæ-Dei ſubjecta. Moiſiacenſes turbæ.*
CIV. *Silvæ-majoris cellæ in Hiſpania.*
CV. *S. Michaelis ad Moſam abbates.*
CVI. *Laubienſis abbas Fulcardus. Bullonii cella.*
CVII. *Weingartenſe monaſterium ditatur.*
CVIII. *Campidonenſis abbatis Eberhardi obitus. Uttemburæ caſus.*
CIX. *Formbacenſis cella in abbatiam erigitur. Abrinſbergenſe monaſterium ſeu Mons-ſanctus.*
CX. *S. Blaſii monaſterium augetur. Getwicum colonia deducta.*

Digitized by Google

CXI. *Liparenſis & Pactenſis eccleſia Benedictinis data.*

CXII. *Cartuſia Squillacenſis dedicatio.*

LIBER LXIX.

Ab anno Chriſti 1095. ad annum 1100.

I. *Urbani papæ acta Placentiæ & alibi. Albertus abbas Pontidæ obit.*

II. *Anſelmus pallium accipit. Herbertus epiſcopus Norwicenſis.*

III. *Anſelmi variæ epiſtolæ.*

IV. *Wolſtanus epiſcopus obit.*

V. *S. Dionyſio eccleſia S. Goberti data. S. Vincentio data eccleſia Alsimontenſis.*

VI. *Henrico abbati S. Remigii ſuccedit Robertus. S. Petri Remenſis abbatiſſæ.*

VII. *Novigenti res in ſynodo confirmatæ.*

VIII. *S. Helenæ probata reliquia.*

IX. *Reſbaci abbates. S. Quintino de Monte facta donatio.*

X. *S. Martini Tornacenſe monaſterium inſtauratur. Alulfi monachi converſio.*

XI. *Alio fugere volentes retinentur.*

XII. *Sanctimoniales apud S. Martinum.*

XIII. *Viri quidam illuſtres.*

XIV. *Radulfi aliorumque converſio.*

XV. *Converſarum duo domicilia.*

XVI. *Alii viri inſignes, & ſcriptores.*

XVII. *Hugo abbas Elnonenſis, S. Martini fratribus ſuccurrit. Giſleberti monachi obitus.*

XVIII. *Johanni abbati Sithienſi ſuccedit Lambertus.*

XIX. *Verano Floriaci abbati Joſcerandus. S. Sergio facta donatio.*

XX. *Geraldus abbas Silvæ-majoris obit.*

XXI. *Urbani papæ geſta ante concilium Claromontanum.*

XXII. *Claromontanum concilium. Durandi epiſcopi obitus.*

XXIII. *Concilii acta. Majoris-monaſterii & Vindocinenſis libertas denuo aſſerta.*

XXIV. *Gervino abbatia S. Richarii ablata.*

XXV. *Statuta de redemtione altarium, & vicariis perpetuis.*

XXVI. *Expeditio ſacra.*

XXVII. *Jarento abbas in Angliam legatus.*

XXVIII. *Guntardo Gemetici abbati ſuffectus Tancardus.*

XXIX. *Urbani acta poſt concilium.*

XXX. *Mauricius Burdinus an Uſercæ monachus?*

XXXI. *Urbani acta apud Lemovicas.*

XXXII. *Humbaldo epiſcopo ſuffectus Guillelmus. Uſercenſes abbates.*

XXXIII. *Neresheimenſe monaſterium conditur.*

XXXIV. *Urbani acta Pictavis, Andecavis & Vindocini. Natali S. Nicolai abbati ſuccedit Lambertus.*

XXXV. *Turonis acta ab Urbano. Majoris-monaſterii dedicatio.*

XXXVI. *Cruce ſignati iter aggreſſi.*

XXXVII. *Urbani acta in Aquitania.*

XXXVIII. *S. Georgii Oleronenſis eccleſia Vindocino reſtituta.*

XXXIX. *Auſculfus Angeriaci abbas ab Urbano honoratus. Ejus lis cum Cluſenſibus. Auteæ-vallis cellæ origo.*

XL. *B. Mariæ de Solaco eccleſia S. Cruci aſſerta. Genitenſis eccleſia dicatur.*

XLI. *Urgellenſe B. Mariæ cœnobium inſtauratur. Taraſconenſis cella.*

XLII. *Urbani acta Toloſæ & Nemauſi. Juviniaco datum privilegium.*

XLIII. *S. Antonii Ordinis Viennenſis origo. Urbani reditus Romam.*

XLIV. *S. Vigoris cella S. Benigno data. Robertus de Tumbalenia abbas. Guiſfredus abbas Pratellenſis.*

XLV. *Epiſcopi ab Anſelmo ordinati. Willelmi epiſcopi Dunelmenſis obitus.*

XLVI. *Benedicto Selebienſi abbati ſuccedit Hugo.*

XLVII. *Foreſtenſe parthenium conditur.*

XLVIII. *Fulconi Corbeiæ abbati ſuccedit Nicolaus. Odelricus an Corbeiæ abbas?*

XLIX. *S. Martino à Campis data S. Gemmæ eccleſia. Commerciacenſis cella.*

L. *Iſnenſe monaſterium conditur. Sigefridi & Liutfridi abbatum obitus.*

LI. *Reinhauſenſe monaſterium.*

LII. *S. Petri vivi abbates.*

LIII. *Latiniacenſium lis cum epiſcopo Pariſienſi.*

LIV. *Foſſatenſes vita laxioris.*

LV. *Vindocinenſium concordia cum comite. Ivonis hac de re epiſtola.*

LVI. *Ebrardus ex canonico monachus; an denuo poſſit eſſe canonicus? Quinciacenſium lis cum Majori-monaſterio.*

LVII. *Sablolio & Burgulio facta donationes.*

LVIII. *Aldebertus archiepiſcopus Bituricenſis obit. Dolenſes abbates. Hoelli epiſcopi, & Johelli abbatis obitus.*

LIX. *Hildebertus fit epiſcopus Cenomannenſis; an monachus?*

LX. *Abbates Bellilocenſes.*

LXI. *Bernardus Tironienſis a S. Savini monachis quæſitus fugit.*

LXII. *Navenſes abbates.*

LXIII. *Adelelmus abbas Burgis obit.*

LXIV. *Santonenſis concilii decretum pro Vindocino. Lis de monaſterio S. Æmiliani.*

LXV. *Roberti abbatis S. Remigii cauſa examinata.*

LXVI. *Remenſis ſynodi ſententia reſciſſa. Robertus Odoni cardinali commendatus à Baldrico.*

LXVII. *Monachi emancipatio penes abbatem.*

LXVIII. *Odo epiſcopus Oſtienſis ex monacho.*

LXIX. *Noveii cella conditur.*

LXX. *Petri Abaelardi prima facta. Diſcidium cum Guillelmo de Campellis. S. Victoris abbatiæ origo.*

LXXI. *An auctor epiſtolæ contra Roſcelinum?*

LXXII. *Hugo fit abbas Flaviniacenſis.*

LXXIII. *Alſenſe monaſterium & Balernenſe conduntur.*

LXXIV. *Cluniacenſium lites cum Trenorchio.*

LXXV. *Saviniacenſium judicium de vicariis. Niorti eccleſia eiſdem data.*

LXXVI. *Nivernenſe S. Stephani monaſterium inſtauratur.*

LXXVII. *Nivernenſium epiſcoporum index emendatur. Abbatia ſuburbana ſancti Victoris Niver-*

Digitized by Google

nenſis monaſterio Caritatis ſubjecta.
LXXVIII. *S. Amando altaria data.*
LXXIX. *S. Jacobi cella in Lotharingia.*
LXXX. *Bella-vallis cella, & alia Medianenſes. Vaudani-montis comites.*
LXXXI. *Romaricenſis monaſterii ſtatus.*
LXXXII. *Augia Brigantina. Laureshamenſes abbates. S. Eadmundi item abbates.*
LXXXIII. *Anſelmus archiepiſcopus in Galliam venit.*
LXXXIV. *Glannafolium Caſinatibus reſtitutum. Caſinenſis monaſterii prærogativa.*
LXXXV. *Caſæ-aureæ monaſterium ſedi Apoſtolicæ commendatur & inſtauratur. Farfenſe monaſterium in monte cœptum.*
LXXXVI. *Ciſtercienſis monaſterii & Ordinis primordia.*
LXXXVII. *Anſelmus archiepiſcopus Romam pergit. Teleſiam, dein le Capuam adit.*
LXXXVIII. *Hugonis abbatis diſcordia cum epiſcopo Æduenſi.*
LXXXIX. *S. Remigii combuſtum monaſterium. Anſcherus Centulenſis abbas.*
XC. *S. Michaëlis ad Moſam cœmeterium.*
XCI. *S. Quintini de Monte abbates.*
XCII. *Vindocinenſes à comite vexati. Comitis ſatisfactio.*
XCIII. *Goffridi abbatis egregia monita & facta.*
XCIV. *Placitum pro S. Nicolao apud Andecavos.*
XCV. *Burdegalenſe concilium.*
XCVI. *Vaurenſis eccleſia Tomerienſi unitur.*
XCVII. *Anſelmus cum Urbano Averſæ.*
XCVIII. *Barenſi in concilio Græcos refellit. Romæ pro eo acta. Cingla & S. Sophiæ monaſteria Caſinatibus aſſerta.*
XCIX. *Vindocinenſium, aliorumque privilegia.*
C. *Bernardus abbas Majoris-monaſterii exagitatus.*
CI. *Padolironenſes abbates. Gaufredus Mala-terra monachus & hiſtoricus.*
CII. *Poſt concilium Romanum Anſelmus Lugdunum redit.*
CIII. *Rotbertus Moliſmum redire cogitur.*
CIV. *Albericus Ciſtercii abbas.*
CV. *Rotbertus an Ciſtercienſis congregationis auctor?*
CVI. *Levitatis immerito culpatus.*
CVII. *Urbani bulla pro variis monaſteriis.*
CVIII. *Urbani II. obitus & inſtituta. Paſchalis II. ejus ſucceſſor.*
CIX. *Landuinus Cartuſiæ prior Brunonem adit. Brunonis epiſtola.*
CX. *Baldricus Aurelianenſi epiſcopatu excluſus.*
CXI. *Leotherici monachi obitus. Res Uticenſes.*
CXII. *Buxienſibus Caſſanolii eccleſia data. Galterius eremita.*
CXIII. *S. Petri de Eſtoncia monaſterium inſtauratur.*
CXIV. *S. Michaëli ad Moſam jus monetæ conceſſum.*
CXV. *Rodulfus abbas S. Vitoni obit.*
CXVI. *Laurentius ejus ſucceſſor: Romam miſſus.*
CXVII. *Hugo abbas Æduenſis.*
CXVIII. *Guiberti abbatis elevatio.*
CXIX. *Theodericus S. Trudonis abbas eligitur. Res Germanicæ.*
CXX. *Mediolanenſis S. Protaſii eccleſia monachis aſſerta.*
CXXI. *Berardi Farfenſis abbatis ſucceſſores. Monaſterium S. Michaëlis Montis-Caveoſi.*
CXXII. *Paſchalis prima facta.*
CXXIII. *Ciſtercii confirmatio per Paſchalem.*
CXXIV. *Hugo abbas Flaviniacenſis reſtituitur.*
CXXV. *Pictavenſis ſynodi acta. Rotberti abbatis S. Remigii cauſa retractata.*
CXXVI. *Preſbyteri incontinentis infelix exitus.*
CXXVII. *Wiberti antipapæ obitus, & ſucceſſores.*
CXXVIII. *Landuinus Cartuſiæ prior obit. Ejus ſucceſſores.*
CXXIX. *Anſelmus Rege mortuo in Angliam revocatur.*
CXXX. *S. Eadmundi abbates. Elienſes & Abendonienſes abbates.*
CXXXI. *Hugo abbas S. Germani Autiſiodorenſis. Commodoliaci geſta ab Hugone abbate.*
CXXXII. *Monaſteria Cluniaco addicta triplicis generis.*
CXXXIII. *Paſchalis privilegium pro Dervo. Humolarienſes abbates.*
CXXXIV. *Bernardus abbas Majoris-monaſterii obit. Hilgotus ſuccedit.*
CXXXV. *Gervini epiſcopi donatio. Widonis comitis reſtitutio.*
CXXXVI. *Bernardus Tironienſis fit abbas S. Cypriani.*
CXXXVII. *Pictavenſi concilio intereſt.*
CXXXVIII. *Fontis-Ebraldi monaſterii & Ordinis origo.*
CXXXIX. *Viri abbatiſſæ ſubjecti.*
CXL. *S. Benedicti regula utriſque præſcripta. Fontebraldenſium quantus numerus.*
CXLI. *Goffridus abbas Vindocinenſis, an auctor epiſtolæ ad Rotbertum?*
CXLII. *Marbodi ad eumdem epiſtola.*
CXLIII. *Santonenſes abbatiſſæ. Caſæ-Dei ſubjecta monaſteria S. Baudilii & S. Mariæ apud Nemauſum.*
CXLIV. *Res Alemannicæ & Germanicæ.*
CXLV. *Montis Gargani xenodochium Caſino datum. Paulus cæcus, monachus Caſinenſis, aliique.*
CXLVI. *Mathildis comitiſſæ litteræ pro Vallumbroſanis.*
CXLVII. *Pictavenſe concilium.*
CXLVIII. *Cellæ-novæ infeſtatio.*
CXLIX. *Ordinis noſtri propagatio in locis ſacris.*
CL. *Monaſterii de Latina initia.*
CLI. *Ordinis militaris S. Johannis inde origo.*

LIBER LXX.

Ab anno Chriſti 1101. ad annum 1105.

I. *Ciſtercienſium prima ſtatuta.*
II. *Cluniacenſium propagatio. Sithienſium reformatio.*
III. *Alchiacenſium quoque & Bergenſium.*
IV. *Anſelmus ob regis conjugium immerito culpatus.*
V. *Ob inveſtituras à Rege vexatus.*
VI. *Norwicenſe monaſterium conditur. Monachis de Bello cœmeterium aſſertum.*
VII. *Weſtmonaſterii abbas Giſlebertus, & alii ſcriptores.*
VIII. *Johannes cardinalis miſſus in Angliam.*

IX. *Mellentum introducti monachi Beccenſes.*
X. *Gemeticenſes & Cadomenſes abbates.*
XI. *Goisfredo Pratellenſi abbati ſuccedit Richardus.*
XII. *Oibernus abbas Ulterioris-Portus, & alii.*
XIII. *Gaufridus anachoreta ob colloquia cum devota arguitur. Bleſenſis abbas factus, abbatiam Mauricio cedit.*
XIV. *Magnatum familiaritas monachis periculoſa.*
XV. *Stephani comitis altera profectio ad loca ſancta, & obitus. Adela comitiſſa monacha Marciniaci.*
XVI. *Marciniacenſes priores. Harpinus monachus Cluniacenſis.*
XVII. *Goffridus abbas ad ſucceſſorem eligendum vocatus.*
XVIII. *Rothonenſes abbates. Terraſonenſes abbates.*
XIX. *Petri Venerabilis parentes, & fratres.*
XX. *Ejus ortus, educatio, & prima facta.*
XXI. *Sugerius apud S. Dionyſium floret.*
XXII. *S. Marculfi corporis delatio.*
XXIII. *Henricus abbas S. Quintini de Monte.*
XXIV. *Bernerus abbas S. Nicolai de Boſco.*
XXV. *S. Benigno remiſſa exactiones. Moliſmo facta donationes.*
XXVI. *S. Pontio, item & Craſſa & Gelloni.*
XXVII. *Aldebertus abbas Lirinenſis. Pontius fertis ſuccedit.*
XXVIII. *Varia monaſteria condita.*
XXIX. *S. Bruno Cartuſianum auctor obit. Brunonis ſcripta.*
XXX. *Diſſenſio in eligendo ſucceſſore.*
XXXI. *Thiemonis archiepiſcopi monaſterium.*
XXXII. *Turba apud Cameracenſes & Leodicenſes.*
XXXIII. *Andaginenſes monachi vexati.*
XXXIV. *Marcwardus exſul. Laureshamenſium diſperſio.*
XXXV. *Hirſangienſes ſchiſmaticis odioſi. Monaſticus habitus.*
XXXVI. *Varia monaſteriorum conſuetudines quatenus probanda.*
XXXVII. *Garſtenſe monaſterium datum monachis.*
XXXVIII. *Valcidiorenſes abbates, & viri illuſtres.*
XXXIX. *Aquicinctenſes abbates, & Vedaſtini.*
XL. *Londonienſis concilii acta.*
XLI. *Anſelmi varia ſcripta de variis Miſſa ritibus.*
XLII. *Anſelmus quam alienus à ſimonia. Malmesburia abbates.*
XLIII. *Anſelmi egregia monita ad monachas.*
XLIV. *Sanctimoniales ſacrata.*
XLV. *Carnutenſes & Navenſes abbates.*
XLVI. *Pontelevium reliquia è locis ſanctis allata.*
XLVII. *Pontius abbas Caſa-Dei fit epiſcopus Anicienſis. Aymericus poſt eum abbas.*
XLVIII. *Hugonis Flaviniacenſis varia fortuna, & ſucceſſores.*
XLIX. *S. Walburgis eccleſia Moliſmo data.*
L. *Montis-majoris privilegia renovata.*
LI. *S. Romani de Aquilia monaſterium Pſalmodio unitum.*
LII. *Didaci archiepiſcopi iter Romam. Cluniacum adventus.*
LIII. *Landulfus epiſcopus Aſtenſis.*
LIV. *Padolironi tributum hoſpitale Mantuanum.*
LV. *Lanuinus S. Brunonis ſucceſſor monaſteria viſitat.*
LVI. *Metauri cœnobium exſtruit.*
LVII. *Anſelmus ex Anglia ſolvit.*
LVIII. *Milo legatus Cluniaci privilegia confirmat.*
LIX. *S. Theoderico data altaria. S. Nicaſii abbates, & viri illuſtres.*
LX. *S. Germani Pratenſis abbates. Criſpiaci priores.*
LXI. *Joſceranno Floriaci abbati ſuccedit Simon. Cormaricum allata reliquia.*
LXII. *Auſculfo Angeriacenſi ſuccedit Henricus. Ludovicus cum patre regnat.*
LXIII. *Bernardus abbas S. Cypriani Cluniacenſibus ſubjici detrectat.*
LXIV. *Abdicata abbatia prædicationi inſiſtit.*
LXV. *Regulæ injuſtum teloneum remiſſum.*
LXVI. *Seveiraci monaſterium. Bego Conchenſis abbas.*
LXVII. *Montis-Olivi varia nomina, & abbates.*
LXVIII. *Tomerienſi monaſterio facta donationes.*
LXIX. *Petrus archiepiſcopus Aquenſis. Saviniacenſium controverſia.*
LXX. *Lirinenſis clades. Hildebertus cupit eſſe Cluniaci monachus.*
LXXI. *S. Mauri Virdunenſes abbatiſſa.*
LXXII. *Ambroſiana baſilica abbates. Vallumbroſa conſulit Mathildis comitiſſa.*
LXXIII. *Gebehardus Conſtantia epiſcopus pulſus.*
LXXIV. *Erchemboldo abbati & aliis indulta privilegia.*
LXXV. *Trecenſe concilium.*
LXXVI. *Godefridus abbas electus epiſcopus Ambianenſis.*
LXXVII. *Novigentum redit. Conſecratur epiſcopus.*
LXXVIII. *Guibertus fit abbas Novigenti.*
LXXIX. *S. Petri-vivi privilegium aſſertum. Ferrarienſes abbates.*
LXXX. *Eliſabeth conditrix parthenonis de Roſeto. Fontis-humidi monaſterii initia.*
LXXXI. *Caſali-Benedicto privilegium datum, & alia. Duellum pro Nobiliaco.*
LXXXII. *Benedictus abbas S. Cypriani Romam petit. Pictavenſe concilium. Angeriacenſes abbates.*
LXXXIII. *S. Petri de Curte monaſterium Moiſiaco ſubjicitur.*
LXXXIV. *Moiſiacenſes & Leſatenſes abbates.*
LXXXV. *S. Marcello Floriacus aſſertus.*
LXXXVI. *Monaſteria quædam duplicia improbata in Hiſpania.*
LXXXVII. *Bruno epiſcopus Signienſis fit Caſini monachus.*
LXXXVIII. *Theotgerus varia monaſteria reformat. Feminarum cœnobia condit.*
LXXXIX. *Fulda magna lues.*
XC. *Tharienſe monaſterium.*
XCI. *S. Cuthberti corpus incorruptum. Glóceſtrenſes abbates.*
XCII. *Res civiles anni ſequentis.*
XCIII. *Anſelmus Lugduno venit in Normanniam.*
XCIV. *Saviniaci & Novoburgi monaſteria condit Vitalis. Marbodi duæ notabiles epiſtolæ.*
XCV. *Vitalis quale inſtitutum.*
XCVI. *Mathildi abbatiſſæ Cadomenſi ſcribit Anſelmus. Mathildi item comitiſſæ.*
XCVII. *Hugo Cluniaci abbas Anſelmo ſcribit Morandus Altxirxa Prior.*

XCVIII. *Lit de cella Credonenſi.*

XCIX. *Monaſteriolum Berlaii, & alia data monachis S. Nicolai.*

C. *Hilgoto abbati Majoris-monaſterii ſuccedit Willelmus.*

CI. *S. Maxentii & S. Maximini abbates. Res Lemovicenſes. Tutelenſes abbates.*

CII. *Vallis-coloris cella Moliſmenſis.*

CIII. *Columbenſes abbates. Ivonis ſententia de decimis monachorum.*

CIV. *S. Fuſciani monaſterium.*

CV. *Altimontis eccleſia S. Vincentio data.*

CVI. *Odo abbas electus epiſcopus Cameracenſis.*

CVII. *Nicolai de S. Walarici privilegio narratio expenditur.*

CVIII. *Viri comati arguuntur.*

CIX. *Godefridi mira humilitas.*

CX. *Gebehardus abbas fit epiſcopus Spirenſis. Bruno in Hirſangia ei ſuccedit.*

CXI. *Cuno fit abbas Sigebergenſis.*

CXII. *Broburgenſe parthenium, ejuſque prima abbatiſſa.*

CXIII. *S. Albani & Iſineburgenſes abbates. Medianenſes item abbates.*

CXIV. *Petrus Anagniæ epiſcopus obit.*

CXV. *Caſino facta donatio. Oderiſio abbati ſuccedit Otto.*

CXVI. *Caſinenſes quidam ritus.*

CXVII. *Res Caſaurienſes.*

LIBER LXXI.

Ab anno Chriſti 1106. ad annum 1110.

I. H*Einrici IV. abdicatio & obitus. Paſchalis iter in Galliam.*

II. *Antipapa ſub Paſchali.*

III. *Farfenſium abbatum ſeries, & Berlandi acta.*

IV. *Anſelmus infirmatur in Nortmannia. Regis ac reginæ de eo dolor.*

V. *Praeclara ejus monita ad ſanctimoniales.*

VI. *Pratellis facta donatio judiciaria poteſtatis. Abbas amiſſas poſſeſſiones revocare debet.*

VII. *B. Virginis capilli Anſelmo, aliiſque dati.*

VIII. *Fulconi Divenſi abbati ſuccedit Rodbertus intruſus. S. Taurini abbatia Fiſcamno ſubjecta.*

IX. *Guiberti abbatis mater obit.*

X. *Mauriniacenſis monaſterii initia. Philippi & Ludovici regum benefacta.*

XI. *Urſo priori S. Martini a Campis ſuccedit Theobaldus.*

XII. *Manaſſa Remorum archiepiſcopo ſuccedit Rodulfus.*

XIII. *Lambertus S. Bertini abbas ad id electus non acquieſcit. S. Quintino de Inſula data altaria.*

XIV. *Latiniaci & S. Columbæ abbates.*

XV. *Bleſenſes item abbates.*

XVI. *Bernerius abbas Bonæ-vallis.*

XVII. *Bernardus Tyronienſis S. Cyriani libertatem tuetur. Varias luſtrat ſolitudines.*

XVIII. *S. Albini abbates. Stephanus abbas Nucarienſis. Pictavenſe concilium. Pamperonii cella.*

XIX. *Hugoni archiepiſcopo Lugdunenſi ſuccedit Joceramnus abbas.*

XX. *Salinenſis eccleſia S. Benigno reſtituta.*

XXI. *Aletha S. Bernardi mater ſepulta apud S. Benignum.*

XXII. *Vizeliacenſis abbatis cædes, ejuſque ſucceſſores. Goffridus abbas vexatus. S. Agerici & S. Michaelis abbates.*

XXIII. *Thiofridus abbas Epternacenſis obit. Ejus ſucceſſores. Buoſonis-villa monaſterium.*

XXIV. *Lorſacenſi monaſterio Erminoldus præficitur.*

XXV. *Corbeia-novæ abbates, & eventus.*

XXVI. *Paſchalis iter, & geſta per Franciam.*

XXVII. *S. Benedicti tranſpoſitio in novam thecam. Boſo abbas Simoni ſuccedit.*

XXVIII. *Petri diaconi fabula refellitur.*

XXIX. *Otto Caſini abbas durior in fratres. Bruno ejus ſucceſſor.*

XXX. *Anſelmus in Angliam redux res eccleſiæ curat.*

XXXI. *S. Eadmundi & S. Auguſtini abbates ordinati. Ejus ſcripta & exercitia in morbis.*

XXXII. *Guillelmo Fiſcamnenſi abbati ſuccedit Rogerius.*

XXXIII. *Horum abbatum & Fiſcamnenſium elogium.*

XXXIV. *Organa muſica an probanda? Cadomenſes abbates.*

XXXV. *Angliæ regnum Anſelmo commiſſum. Vota facta ante profeſſionem an tenenda?*

XXXVI. *S. Amandi parthenium Rotomagi. Elnonenſes abbates.*

XXXVII. *S. Eligii parthenium Foſſatenſibus tributum.*

XXXVIII. *Novigenti & Guiberti abbatis elogium. Plani-caſtelli cella erigitur.*

XXXIX. *Bernardus Tironium ſecedit.*

XL. *Qualis ejus vita inſtitutio & fama.*

XLI. *Orbiſterii monaſterium conditur. Marolii & Brolii-Grolandi monaſteria.*

XLII. *Gordanica cella Anianæ adjudicata. S. Severi abbates. Res Lemovicenſes.*

XLIII. *S. Benigno libertas ab Hugone duce firmata.*

XLIV. *Willelmi Matiſconſis comitis donatio facta Cluniaco. Alia res Cluniacenſes.*

XLV. *Turbæ in Tornacenſi S. Martini monaſterio. Quomodo ſedatæ.*

XLVI. *Dunenſis monaſterii initia.*

XLVII. *Theoderico S. Trudonis abbate mortuo, novæ ibi turbæ.*

XLVIII. *Fulcardo Laubienſi abbati ſuccedit Walterius. Illic etiam turbatio.*

XLIX. *Turbæ in Virdunenſi eccleſia.*

L. *Piboni Tullenſi epiſcopo ſuccedit Riquinus.*

LI. *Levino facta donatio.*

LII. *S. Modoaldi reliquiæ tranſlatæ in Saxoniam. Berengoſus abbas Trevirenſis.*

LIII. *Cellæ Paulinæ initia. Gerungus primus abbas.*

LIV. *Paſchalis acta Beneventi & Capuæ. Capuanæ S. Benedicti eccleſia dedicata.*

LV. *Johannes chronographus S. Vincentii ad Vulturnum.*

LVI. *Philippus rex humatus Floriaci. Ludovicus coronatur.*

LVII. *Nivernenſium epiſcoporum index emendatur.*

LVIII. *Ludovici colloquium cum rege Anglorum.*

LIX. *Gundulfus epiſcopus Roffenſis obit. Radul-*

Digitized by Google

ſus Sagienſis ei ſuccedit.
LX. *Anſelmi notabiles epiſtolæ. S. Neoti monaſterium Becco datum.*
LXI. *Turgotus electus epiſcopus S. Andreæ. Priores Cantuarienſes.*
LXII. *Elienſis eccleſia in epiſcopalem erecta. Elienſis hiſtoriæ ſcriptores.*
LXIII. *Ternetenſis monaſterii abbates.*
LXIV. *Nogionis cella in Vilcaſſino.*
LXV. *Godefridi epiſcopi modeſtia.*
LXVI. *Baldricus epiſcopus Dolenſis. Guibertus abbas ejus ſucceſſor.*
LXVII. *Majori-monaſterio data eccleſia Inſulæ Aaron & Dinanni.*
LXVIII. *Hugonis abbatis Cluniacenſis ultima ſtatuta.*
LXIX. *Richardus abbas S. Victoris fit archiepiſcopus Narbonenſis. Craſſæ abbates & S. Remigii.*
LXX. *Rodulfus abbas S. Trudonis, ejuſque prima facta.*
LXXI. *S. Diſibodi monaſterium inſtauratur. Aliæ res Germanicæ.*
LXXII. *Anſelmus archiepiſcopus Cantuarienſis obit. Eadmerus ejus vitæ ſcriptor, & alii.*
LXXIII. *Hugo quoque abbas Cluniacenſis obit. Vitæ ſcriptores.*
LXXIV. *Sanctitatis ejus varia argumenta. Cluniaci ſub eo celebritas.*
LXXV. *Pontius ei ſuccedit.*
LXXVI. *Albericus abbas Ciſtercii obit. Coloris mutatio ab eo inducta.*
LXXVII. *Alberico ſuccedit Stephanus. Pratenſes monachi in Ciſtercienſes benefici.*
LXXVIII. *Mauriaci grande ſcandalum.*
LXXIX. *Floriaci facta a rege manumiſſio. Alia ab epiſcopo.*
LXXX. *Dolonenſis eccleſia Majori-monaſterio data.*
LXXXI. *Contentio de perfectiori ſtatu vitanda.*
LXXXII. *S. Vitalis eccleſia Trenorchio aſſerta.*
LXXXIII. *Adelelmus eremita duo monaſteria condit, Eſtivalis & Nidi-avis monaſteria.*
LXXXIV. *Guillelmus abbas Cormelienſis obit. Redonenſes abbates.*
LXXXV. *Alfonſi regis obitus, & benefacta. Monaſteria ab eo condita.*
LXXXVI. *Ingulfus Crulandæ abbas obit.*
LXXXVII. *Goisfridus ejus ſucceſſor locum inſtaurat.*
LXXXVIII. *Cantabrigienſem academiam inſtituit.*
LXXXIX. *Aurelianenſium ſcholarum celebritas. Mauriniacenſes abbates.*
XC. *S. Vedaſti monaſterium reformatur.*
XCI. *Ottonis epiſcopi Bambergenſis prima facta. Monaſteria ab eo condita.*
XCII. *Fuldenſes abbates, & S. Udalrici.*
XCIII. *Egino fit abbas S. Udalrici.*
XCIV. *Res eccleſiaſticæ & civiles.*
XCV. *Fabarienſium libertas aſſeritur contra epiſcopum Baſileenſem.*
XCVI. *Arnaldo abbati Senonenſi ſatisfacit.*
XCVII. *Floriacenſe concilium. Floriacenſibus eccleſia confirmata.*
XCVIII. *Hugo de S. Maria Floriacenſis monachus doctus, ejuſque ſcripta.*
XCIX. *Rotbertus abbas Moliſmenſis Alpenſes & Balernenſes monachos reconciliat.*
C. *Rotbertus abbas obit.*
CI. *Wido ejus ſucceſſor. Rotberto epiſcopo dat monaſticum habitum.*
CII. *Stephani Ciſtercii abbatis memorabile factum.*
CIII. *Bernardi corporis & animæ dotes, & pericula.*
CIV. *Hinc mundum fugere cogitat.*
CV. *Guigo Cartuſiæ prior quintus. Statutorum ejus ſpecimen.*
CVI. *Cluniaco reſtituta eccleſia S. Columbæ. Conſiaco data eccleſia.*
CVII. *Guibertus Liſiardo geſta Dei per Francos dicat. Liſiardi quædam ſcripta.*
CVIII. *S. Angilberti miracula, & canonizatio.*
CIX. *Guillelmus Rotomagi archiepiſcopus obit.*
CX. *Servis monachorum teſtificandi poteſtas aſſerta. Diogili cella.*
CXI. *Bernardus Tironienſis monaſterium conſtruit.*
CXII. *Principum ac Regum in eum beneficia.*
CXIII. *Monaſteria Tironio ſubjecta.*
CXIV. *Bonifacius abbas Conchenſis. Petrus epiſcopus Pampilonenſis. Lerinenſes abbates, & S. Eugendi.*
CXV. *Conſtantienſes ad Rhenum epiſcopi.*
CXVI. *Bertholdus abbas Garſtenſis, ejuſque pia opera.*
CXVII. *Cremiſanenſes abbates. Mellitio immunitas data. Alia res Germanica.*
CXVIII. *S. Guiberti Gemblacenſis elevatio.*
CXIX. *Leſcienſe monaſterium inſtauratur.*
CXX. *Fructuaria donatio Villæ-novæ confirmata.*
CXXI. *Grimoaldo abbati ſuccedit Albericus.*

LIBER LXXII.

Ab anno Chriſti 1111. ad annum 1116.

I. *Paſchalis a Cæſare capitur. Heinrico inveſtituras cedere cogitur.*
II. *Id improbat cum multis Bruno abbas Caſinas. Abbatiam abdicat.*
III. *Ivonis hac de re ſententia.*
IV. *S. Vitoni monachi denuo vexati & pulſi.*
V. *Conradus quoque archiepiſcopus exagitatur.*
VI. *Rupertus ſcribit libros de divinis officiis.*
VII. *Adverſarii ejus multi. Guillelmus à S. Theoderico.*
VIII. *Guillelmus Campellenſis, & Anſelmus Laudunenſis.*
IX. *Gottis Augienſe monaſterium conditur.*
X. *Senonienſi monaſterio infeſtus Herimannus comes ſatisfacit.*
XI. *Mettenſes & Tullenſes abbates. Dervenſibus facta donationes.*
XII. *Sugerius Tauriaci jura propugnat.*
XIII. *Elnonenſibus facta donationes a Rotberto comite. Rotberti Flandriæ comitis mors, & ſucceſſor.*
XIV. *S. Laurentii de Helliaco eccleſia varii ſtatus.*
XV. *Nobiliaco aſſerta Frontiniaci eccleſia. Caſa-Dei Gazenolienſes eccleſia.*
XVI. *Aymericus abbas fit epiſcopus Claromontenſis, Stephanus poſt eum fit abbas.*
XVII. *Fontis-dulcis monaſterii fundatio. Tenalia & Granateriæ monaſteria.*
XVIII. *Gerardi de Salis vitæ initia. Grandiſ-*

Digitized by Google

ſilvæ monaſterium.

XIX. *Raimundus monachus fit epiſcopus Maſſilitenſis.*

XX. *S. Benigni abbates.*

XXI. *Paſchalis concilium ad ſe purgandum cogit.*

XXII. *Pontificatum abdicare vult. Ejus apologia per Hildebertum. An merito culpatus a Baronio?*

XXIII. *Concilium Viennenſe ejus cauſa habitum.*

XXIV. *Goffridus abbas hac de re graviter ſcribit.*

XXV. *Leonis Oſtienſis ultima facta, & obitus. Alberico abbati Caſaurienſi ſuccedit Giſo.*

XXVI. *Fructuarienſibus commiſſa eccleſia in locis ſacris.*

XXVII. *Cluſenſis abbas in Hiſpaniam miſſus.*

XXVIII. *Cluniaco datur monaſterium in Hiſpania. Pontius abbas Ivonem conſulit.*

XXIX. *Bernardus propinquos, alioſque Deo lucratur.*

XXX. *Gualdrici epiſcopi Laudunenſis, ac civium cædes.*

XXXI. *Communitatum origo, & mala ex his ſecuta.*

XXXII. *Guibertus tractatum in Judæos edit.*

XXXIII. *Manichæi heretici judicio aquæ probati.*

XXXIV. *Radulfo S. Theoderici abbati ſuccedit Gaufridus.*

XXXV. *S. Nicaſio Ruminiaci eccleſia ſubjecta. S. Nicaſii viri illuſtres.*

XXXVI. *Helgoto abbati S. Audoëni ſuccedit Guillelmus. Cadomenſes abbatiſſæ.*

XXXVII. *Floriaco remiſſæ exactiones.*

XXXVIII. *Andreas abbas Caſalis-Benedicti obit. Ejus ſucceſſores.*

XXXIX. *S. Sulpicii parthenon Redonis fundatur.*

XL. *Ejus cellæ, & abbatiſſæ.*

XLI. *Majori-monaſterio facta donationes.*

XLII. *Tucionis monaſterium conditur.*

XLIII. *Saviniacenſe item monaſterium.*

XLIV. *Siſbienſes Cluniacenſibus ſubjici detrectant.*

XLV. *Aquicinctenſes abbates. Alvinus abbas.*

XLVI. *Sigeberti Gemblacenſis obitus.*

XLVII. *Lacenſe monaſterium conditur. Ejuſque abbates.*

XLVIII. *Apud S. Gallum ſchiſma de eligendo abbate.*

XLIX. *Robertus fit abbas Thorneïenſis.*

L. *Bernardus Ciſtercium ingreditur. Novitius ut ſe gerit.*

LI. *Juliaci parthenii origo.*

LII. *Illuc Bernardi ſociorum uxores ſe recipiunt. Juliacenſium propagatio.*

LIII. *Petrus prior Juliacenſis.*

LIV. *Bartholomæus fit epiſcopus Laudunenſis.*

LV. *Guibertus abbas moralia in Geneſim ei dicat.*

LVI. *Abaëlardus Laudunum adit Anſelmum auditurus. Pariſiis docet.*

LVII. *Odo epiſcopus Cameracenſis obit.*

LVIII. *Alulfus monachus Gregorialem componit.*

LIX. *Godefridus epiſcopus Ambianenſis S. Dionyſii cellam reſtituit.*

LX. *Godefridus ob turbas in Cartuſiam ſecedit.*

LXI. *Firmitatis monaſterium conditur.*

LXII. *Tironienſes monachi in Angliam tranſlati.*

LXIII. *Borneti monaſterium conditur. Ebalus abbas Tutelenſis.*

LXIV. *Beringerus abbas Rupertum Cunoni abbati commendat.*

LXV. *Rupertus Sigebergam ſe recipit. Gemblacenſes abbates, & alia res Belgica.*

LXVI. *Goſvinus fit Aquicincti monachus. Wirnto abbas Formbacenſis. Incorrupta calavera. Dedicatio eccleſiæ Mellicenſis. Eidemque facta donationes. Mellicenſes abbates.*

LXVII. *Pontida Liprandus preſbyter obit.*

LXVIII. *Sublaci geſta per Paſchalem papam, & Johannem abbatem. Thaborenſes monachi a Turcis cæſi.*

LXIX. *Radulfus fit archiepiſcopus Cantuarienſis.*

LXX. *Ernulfus poſt eum epiſcopus Roffenſis.*

LXXI. *Crulandenſis novæ eccleſiæ fundamenta jacta.*

LXXII. *Wlfii anachoretæ vitæ compendium.*

LXXIII. *Res Belgica. S. Georgii de Bacbervilla eccleſia in abbatiam erigitur.*

LXXIV. *Richardus Virdunenſis electus obit. Laurentius S. Vitoni abbas reſtituitur.*

LXXV. *Pontii abbatis Cluniacenſis iter Romam.*

LXXVI. *Moliſmenſium lis cum monachis S. Petri-vivi.*

LXXVII. *Pontiniaci monaſterium exſtruitur.*

LXXVIII. *Dolonenſis cœnobii primordia.*

LXXIX. *Ligurienſe parthenium conditur. Girardi de Salis elogium.*

LXXX. *S. Martialis abbates.*

LXXXI. *Varia de Kemperlegio & S. Sergio. Burgulienſium duellum pro Coliberto.*

LXXXII. *Fontis-Gombaudi abbates, & monaſteria combuſta. S. Maxentii & S. Launomari abbates.*

LXXXIII. *Paſchalis decretum de cella Gordanica pro Aniana.*

LXXXIV. *Canigonenſe monaſterium Craſſenſi ſubjicitur.*

LXXXV. *Craſſæ & Saviniaci abbates.*

LXXXVI. *Ceperanum concilium. Caſinates a Saracenis cæſi.*

LXXXVII. *Belvacenſe concilium. Epiſcopum petunt Ambianenſes. Judicium pro parthenone ſancti Pauli.*

LXXXVIII. *Erminoldus fit abbas Pruſeningenſis.*

LXXXIX. *Monaſteria imperialia & regia. Alia res Germanica.*

XC. *Godefridus epiſcopus e Cartuſia venit ad Remenſe concilium.*

XCI. *Guibertus de eo ſiniſtre ſentit.*

XCII. *Synodi Remenſis littera pro S. Amando. Alia concilii acta. Catalaunenſe concilium.*

XCIII. *S. Pauli cellæ altare.*

XCIV. *S. Criſpino facta reſtitutio. Odo S. Criſpini abbas.*

XCV. *Bernardus Claram-vallem conſtruit. Abbas ordinatur.*

XCVI. *Clara-vallis florens ſtatus.*

XCVII. *Morimundi abbatia conditur.*

XCVIII. *Robertus Cluniaco migrat Ciſtercium.*

XCIX. *Moliſmo Nanciaci cella B. Mariæ data.*

C. *Caſteniaci cellam S. Apro cedunt Moliſmenſes.*

CI. *Paſchalis epiſtola pro S. Albino.*

CII. *Radulfo Cantuarienſi pallium defertur. Turgotus epiſcopus obit.*

CIII. *Placentiæ apud S. Sixtum monachi feminis ſubſtituti.*

CIV. *Mathildis comitiſſæ donatio facta S. Benedicto.*

CV.

Digitized by Google

CV. *Pontius abbas Cluniacenſis illic excipitur.*
CVI. *Mathildis ultima facta, & obitus.*
CVII. *Petri diaconi Caſinenſis genus, & fortuna.*
CVIII. *Godefridus Ambianorum præſul obit apud Sueſſionas.*
CIX. *Nicolaus monachus, ejus vitæ ſcriptor, aliique.*
CX. *Abaëlardi lapſus, & varia fortuna.*
CXI. *Adam abbas ab Ivone defenſus.*
CXII. *Caduini monaſterium conditur. Caſtanea item cella.*
CXIII. *Portarum domus Cartuſienſium fundatur. Priores ejus primi.*
CXIV. *Bernardi primi prioris ſcripta.*
CXV. *Res Belgica & Germanica.*
CXVI. *Lateranenſe concilium. Pontius abbas Cluniacenſis intereſt.*
CXVII. *Res Germanica. Fabarienſis libertas aſſerta.*
CXVIII. *Lingonenſe ſeu Lucenſe concilium.*
CXIX. *Ciſtercienſe primum capitulum generale.*
CXX. *Hugo abbas fit epiſcopus Autiſiodorenſis.*
CXXI. *Gervaſius in abbatia ei ſuccedit. Hugo abbas Pratenſis.*
CXXII. *S. Remigio ſatisfacit Ingelramnus.*
CXXIII. *Mathildis abbatiſſa Sueſſionenſis, ejuſque parentes.*
CXXIV. *Ivonis epiſtola de Jotrenſi abbatiſſa, ejuſque obitus.*
CXXV. *Probatur ex actis Rotberti de Arbriſſellis.*
CXXVI. *Turoldo abbati Columbenſi annuum miraculum S. Gratiani probatum. Columbenſes abbates.*
CXXVII. *Nobiliaci abbas Radulfus, ejuſque ſucceſſores.*
CXXVIII. *Donoaldus abbas fit epiſcopus Aletenſis. S. Melanii abbates.*
CXXIX. *Monaſterium S. Mariæ Electenſe a Bera comite fundatum. Abbates Electenſes. Lis inter Electenſes & Craſſenſes de monaſterio S. Polycarpi.*
CXXX. *S. Johannis de Podio monaſterium.*
CXXXI. *S. Ægidii miracula, & nova baſilica.*
CXXXII. *Rupertus in Willelmum & Anſelmum ſcribit.*
CXXXIII. *Anſelmi epiſtola in Rupertum.*
CXXXIV. *Rupertus ſcribit librum de omnipotentia Dei.*
CXXXV. *Paſchalis littera de monialium reformatione.*
CXXXVI. *Sideſtetenſe monaſterium noſtris datum.*

APPROBATIO.

JUſſu illuſtriſſimi Franciæ Cancellarii, *Annalium Benedictinorum Tomum quintum, opus poſthumum viri clariſſimi Domni Johannis Mabillonii*, legi, editioneque digniſſimum judicavi: cum non ſolius Benedictini Ordinis, ſed Eccleſiæ totius hiſtoriæ explicandæ plurimum lucis afferat. Lutetiæ Pariſiorum 19. Martii 1713.

EUSEBIUS RENAUDOT.

PRIVILEGE DU ROY.

LOUIS PAR LA GRACE DE DIEU ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE. A nos amez & feaux Conſeillers les Gens tenans nos Cours de Parlement, Maîtres des Requeſtes ordinaires de noſtre Hoſtel, Grand-Conſeil, Prevoſt de Paris, Baillifs, Sénéchaux, leurs Lieutenans Civils, & autres nos Juſticiers & Officiers qu'il appartiendra, SALUT. Noſtre bien amé CHARLES ROBUSTEL, Libraire à Paris, Nous a très-humblement fait remontrer qu'il a ci-devant fait imprimer, en vertu de nos Lettres de Privileges, les Livres qui ont pour titre, *Sermons des Miſſions*, par le Pere Loriot: *Prieres Chrétiennes en forme de Méditations: Exercices de pieté pour les trois Conſecrations: Vies des Saints tant de l'ancien que nouveau Teſtament, avec des Réflexions: Conſolation interieure*, ou *l'Imitation de Jeſus-Chriſt: Année Chrétienne, & Réflexions des ſaints Peres ſur l'Euchariſtie: L'Hiſtoire Eccleſiaſtique du Sieur de Tillemont: Hiſtoire des Empereurs dudit Sieur de Tillemont: Jeſus-Chriſt pénitent: Prieres tirées de l'Ecriture*, par le Sieur Treuvé: *Sermons ſur les Dimanches: Vie des Riches & des Pauvres: Traité de la Flaterie & de la médiſance: Les Ouvrages de Dom Mabillon*: mais que le temps que nous luy avons accordé par nos Privileges pour la vente & l'impreſſion deſdits Livres devant bien-tôt expirer, & qu'étant encore chargé d'un grand nombre d'Exemplaires, il auroit beſoin de nos Lettres de continuation de Privilege, qu'il Nous a fait ſupplier de luy accorder, dans la crainte qu'il a qu'on ne les luy contrefaſſe. A CES CAUSES, voulant favorablement traiter l'Expoſant, & ceux qui auront droit de luy, Nous luy avons permis & accordé, permettons & accordons par ces Preſentes, d'imprimer ou faire réimprimer leſdits Livres autant de fois qu'il voudra, de telles marges, caracteres, & gran-

deur qu'il ſouhaitera dans tout le Royaume, Terres & Seigneuries de noſtre obéiſſance, pendant le temps de quinze années conſecutives, à compter du jour & datte des Preſentes. Faiſons défenſes à tous Libraires, Imprimeurs, & à toutes autres perſonnes, de quelque qualité & condition qu'elles ſoient, de contrefaire ni imprimer leſdits Livres ſous aucun prétexte que ce ſoit, en vendre ni diſtribuer aucuns Exemplaires contrefaits, en tout ou en partie, ſoit dedans & hors noſtre Royaume, à peine de confiſcation deſdits Exemplaires, & de trois mille livres d'amende contre chacun des Contrevenans, dont un tiers à Nous, un tiers à l'Hôtel-Dieu de Paris, & l'autre tiers à l'Expoſant, & de tous dépens, dommages & intereſts, à la charge que ces Preſentes ſeront regiſtrées tout au long ſur le Regiſtre de la Communauté des Imprimeurs & Libraires de Paris, dans trois mois de la datte d'icelles, & que l'impreſſion ſera faite dans noſtre Royaume, & non ailleurs, en bon papier & de beau caractere, conformément aux Reglemens de l'Imprimerie; & qu'avant de les expoſer en vente il en ſera mis deux Exemplaires dans noſtre bibliotheque publique, un dans le Cabinet de nos Livres en noſtre Chaſteau du Louvre, & un dans la Bibliotheque de noſtre très-cher & feal Chevalier, Chancelier de France, le Sieur Phelypeaux Comte de Pontchartrain, Commandeur de nos Ordres; le tout à peine de nullité des Preſentes, du contenu deſquelles vous mandons & enjoignons de faire joüir l'Expoſant ou ſes ayans cauſe, pleinement & paiſiblement, ſans ſouffrir qu'il leur ſoit fait aucun trouble & empêchemens. Voulons que la copie deſdites Preſentes, qui ſera imprimée au commencement ou à la fin de chaque Exemplaire deſdits Livres, ſoit tenuë pour dûment ſignifiée; & qu'aux copies collationnées par l'un de nos amez & feaux Conſeillers-Secretaires, foy ſoit ajoûtée comme à l'original. Commandons au premier noſtre Huiſſier ou Sergent ſur ce requis, de faire pour l'execution d'icelles tous actes requis & neceſſaires, ſans demander autre permiſſion, & nonobſtant clameur de Haro, Charte Normande, & autres Lettres à ce contraires: CAR tel eſt notre plaiſir. DONNE' à Verſailles le vingt-uniéme jour de Mars, l'an de grace mil ſept cens onze; & de notre regne le ſoixante-huitiéme. *Signé*, Par le Roy en ſon Conſeil, LAUTHIER.

Regiſtré ſur le Regiſtre numero 3. de la Communauté des Libraires & Imprimeurs de Paris, page 154. numero 163. conformément aux Reglemens, & notamment à l'Arreſt du 13. Aouſt, 1703. A Paris le 15. Avril 1711. Signé, DE LAUNAY, *Syndic.*

Permiſſio R. R. Superioris Generalis Congregationis Sancti Mauri.

NOs Frater Arnulfus de Loo, Superior Generalis Congregationis S. Mauri, Ordinis ſancti Benedicti, facultatem concedimus chariſſimo fratri noſtro Domno Renato Maſſuet, ejuſdem Ordinis & Congregationis preſbytero & monacho, in lucem edendi tomum quintum Annalium Ordinis ſancti Benedicti, opus poſthumum Domni Johannis Mabillon, a viro clariſſimo & eruditiſſimo Domino Euſebio Renaudot, juſſu illuſtriſſimi Franciæ Cancellarii examinatum, & approbatum. In cujus rei fidem has litteras propria manu ſubſcriptas, & a Secretario noſtro ſubſignatas, dedimus. Pariſiis in monaſterio S. Germani a Pratis, die triceſima-prima Martii, anno Domini milleſimo ſeptuageſimo decimo-tertio.

F. ARNULFUS DE LOO.

De mandato R. P. Superioris Generalis,
F. NICOLAUS DOE', *Secretarius.*

ANNALES

Digitized by Google

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI OCCIDENTALIUM MONACHORUM PATRIARCHÆ.

LIBER SEXAGESIMUS TERTIUS.

Ab anno Chriſti 1067. ad annum 1071.

ANN. CHR. 1067.

I. Florentini epiſcopi cauſa igne probata.

EFFERBUIT uſque ad annum inſequentem milleſimum ſexageſimum ſeptimum inter Florentinos [a] ſeditio; eoque prorupit, ut, civitate in duas factiones diviſa, alii in alios mutuis cædibus conflictarentur. Sed tandem inter eos convenit, ut e Vallumbroſano monaſterio accerſeretur venerabilis abbas Johannes, cujus judicio hæc contentio finiretur. Nec mora, vir ſanctus Florentiam adit. tum pſeud-epiſcopum convenit, urgetque ut crimen agnoſcat, ut tanto ſcandalo finis demum imponatur. At ille factum negare pergit. ideo Johannes ignis probatione rem dirimendam cenſuit. Placet utrique parti ſententia. Eligitur ad eam actionem Septimianum cœnobium, ſeptimo ab urbe milliario diſtans. Illic duæ ſtrues lignorum, utraque decem aut duodecim pedum, altrinſecus juxta ſe in longum diſpoſitæ exſtruuntur, relicta in medio intervallo unius brachii ſemita, & ipſa ſtrata ſiccis lignis, igni concipiendo maxime idoneis, per quam unus homo tranſire poſſet, ut veritas erueretur, ſi pertranſiret illæſus. Mox utraque pyra ſuccenditur: flammæ in multa volumina glomerantur. Tum Johannes Petro diſcipulo ſuo præcipit, ſacra ut myſteria peragat, exutuſque dein caſula, Dei miſericordiæ confiſus, inter utramque pyram pertranſeat. Ingreditur Petrus fide ſuccenſus ardentem rogum, tranſitque omnino illæſus. Quo facto ſtupefacti omnes, unanimi conſenſu ſimoniacum epiſcopum condemnant, & ſede Florentina extrudendum conclamant. Epiſ-

a *V. lib. 62. n. 3. & 4.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1067.

tolam de toto hoc negotio ſcripſere Florentini ad Alexandrum papam, quam Baronius ad annum M LXIII. referendam putavit. Aſt eam ad hunc annum differendam eſſe diſcimus ex codice bibliothecæ ſancti Remigii Remenſis, in quo hæc epiſtola habetur ſub hac inſcriptione: *Incipit textus miraculi, quod Dominus ad deſtructionem ſimoniacæ hæreſis operari dignatus eſt in epiſcopatu Florentino, anno ab incarnatione ſua milleſimo* LXVII. *menſe Februario, feria quarta prioris hebdomadæ in quadrageſima.* Conſentit epiſtola Florentinorum, in qua id factum legitur feria quarta primæ hebdomadæ quadrageſimæ, ſed menſe haud deſignato. Johannes-Baptiſta Marus menſem Februarium itidem habet in notis ad librum tertium Victoris, ſed fallit in aſſignando ejus menſis die decimo ſexto, qui nec anno M LXIII. nec M LXVII. ſed anno M LXV. convenit. Prima quadrageſimæ hebdomada concurrebat cum menſe Februario anno M LXVII. quo anno paſcha in octavum Aprilis, non anno M LXIII. quo in viceſimum ejuſdem menſis incidebat. Hanc hiſtoriam itidem retulit Victor III. in libro tertio Dialogorum.

Petrus Igneus.

Hinc multa in exiſtimatione fuit Petrus ille monachus, Johannis abbatis diſcipulus, qui ex hoc facto Igneus cognominatus eſt, ac demum Albanenſis epiſcopus creatus, clarus quoque legationibus in Germaniam & in Gallias, dum Heinricus IV. & Rodulphus de imperio decertarent, eo ipſo tempore ſuperſtes, quo Victor III. hæc ſcribebat. Poſt mortem, quæ VI. idus Januarii, anno M LXXXVII. accidit, apud ſuos Vallumbroſanos humari voluit.

II. Petrus pſeudepiſcopus reſipiſcit.

a Ital. ſac. tom. 3. p. 97.

Quod attinet ad Petrum illum ſimoniacum epiſcopum, auctor eſt Victor III. eum demum reſipuiſſe, & pœnitentia tactum *ſub ſanctæ converſationis regula* reliquum vitæ tempus exegiſſe. At quando Florentina ſede ceſſerit, non ita exploratum. Si Ughelli [a] tabulis fidere licet, poſt Petri ſimoniaci depoſitionem Alexander pontifex alteri Petro, viro venerabili & catholico, Florentinam eccleſiam regendam attribuit: verum quod ait poſt Baronium, illius Petri depoſitionem anno M LXIII. factam eſſe, falſum eſſe patet ex iis, quæ modo a me allata ſunt. Veri ſimilius eſt, alterum

S. Petri monaſterium Florentiæ.

b ibid. p. 98.

Petrum eſſe illum, qui donationes parthenoni ſancti Petri, quem Majorem vocant, a Florentinis factas confirmavit, datis [b] hoc anno litteris, quas Ughellus integras profert. » Earum ſumma eſt, eſſe quamdam eccleſiam in honorem S. Petri, non longe » a Florentina urbe poſitam, Florentinorum ſumtibus innovatam & decoratam, quam » ex canonicorum ſuorum conſilio ancillarum Dei ordini committere cupiat, eam» que munificentia ſua juvare, ut illic progreſſu temporis ancillarum Dei accreſcat » numerus. Cum vero nec ipſe ad id omnino ſufficeret, divina miſeratione contigiſſe, » ut quædam potens ac nobilis matrona, Giſla nomine, multa de prædiis ſuis prædicto » venerabili contulerit loco, in quo quatuor filias ſuas ſanctimoniales omnipotenti » Deo ſerrituras obtulerit: cujus donationem in præſentia Gottifredi ducis & mar» chionis, atque Gregorii Vercellenſis epiſcopi & regis cancellarii confirmavit. quod

c ibid. p. 100.

d ibid. p. 101.

etiam ejus rogatu præſtitit Alexander papa diplomate [c] dato Laterani XI. kal. Junii, anno ab incarnatione M LXVII. indictione V. quod diploma *cariſſimo fratri Petro Florentino epiſcopo* inſcriptum eſt. Poſt annos ſex Rainerius Florentinus [d] præſul ejuſdem loci poſſeſſiones auxit; ſtatuitque, ut de ejuſdem monaſterii congregatione abbatiſſa eligatur. Hactenus idem monaſterium perſtat Ordini noſtro addictum, nunc muris urbis incluſum.

III. Willelmus Belli monaſterium condit.

e Monaſt. Angl. tom. I. p. 311.

Cum Willelmus dux Normannorum Angliam in poteſtatem ſuam redegiſſet, & Londoniæ in natali Domini coronatus fuiſſet; mox de exſequendo voto quod in procinctu pugnæ de conſtruendo monaſterio fecerat, cogitare cœpit, ejuſque operis curam [e] Willelmo Fabro, Majoris-monaſterii monacho, qui olim in ſæculo ipſi ſervierat, tumque in ejus comitatu erat, commiſit, cujus conſilio illud monaſterium in honorem ſancti Martini dedicari curavit. Nec mora conducti artifices monaſterii fabricam aggreſſi ſunt ipſo in loco, ubi prælium commiſſum fuerat, illudque Belli vocabulo in rei memoriam rex inſigniri voluit. Loci ariditatem cauſatus Willelmus Faber, monaſterium in loco aptiori conſtruendum ſuggeſſerat; at reſtitit princeps pollicitus ſe daturum operam, ut magis ei vini abundaret copia, quam aquarum in alia præſtanti abbatia. Faber itaque opus acceleraturus, Majus-monaſterium ocius adiit, indeque quatuor monachos, ſcilicet Tedbaldum cognomento Vetulum, Willelmum *Coche*, Rotbertum de Bolonia, & Rotbertum Blancardum, viros religione inſignes, qui operis adjutores eſſent, ſecum in Angliam

Digitized by Google

abduxit. Hoc monaſterium poſitum erat in agro Suſſexienſi, in loco *Hethelande* dicto, Orderico *Senlac*, ubi prælium, ut dixi, commiſſum fuerat; idque non modo in facti monumentum rex inſtitui voluit, ſed etiam in memoriam eorum, qui in illa pugna occubuerant, ut ſcilicet pro eis in perpetuum preces & hoſtiæ ſalutares Deo illic offerrentur.

IV. Ejus reditus in Neuſtriam, & geſta.

Diſpoſitis ad conſtruendum monaſterium omnibus, rex ad componendum regni ſtatum applicavit animum; & nobiles Anglos beneficiis ſibi conciliare ſtuduit. Tum in Neuſtriam reverſurus, Willelmo [a] Oſberni filio rei bellicæ, Odoni epiſcopo fratri ſuo rerum eccleſiaſticarum curam commiſit. Dehinc oceano tranſmiſſo, in Neuſtriam venit ipſis quadrageſimæ diebus, quos ejus adventus in paſchalia gaudia commutavit. Ad Fiſcamnenſe ſanctæ Trinitatis profectus monaſterium, paſcha ibidem cum frequenti curia celebravit. Inde ad monaſterium ſuper Divam, quod jam dudum a Leſcelina comitiſſa exſtructum fuerat, acceſſit, interfuitque illius baſilicæ dedicationi, quæ kalendis Maii in honorem beatæ Mariæ facta eſt. Non dubitem, quin tunc luſtraverit utrumque Cadomenſe monaſterium, quod nuper ipſe cum Mathilde uxore conſtruxerat. Altero poſt menſe, id eſt kalendis Julii, eccleſiam ſanctæ Mariæ apud Gemeticum dedicari curavit a Maurilio archiepiſcopo, cui celebritati & ipſe adfuit. Utraque eccleſia ab eo large dotata.

a *Orderic. lib.* 4 *p.* 506.

V. Maurilio archiepiſcopo ſuccedere Lanfrancus recuſat.

Non diu poſt hanc dedicationem ſuperſtes fuit Maurilius archiepiſcopus e noſtris, quippe qui inſequenti menſe, nimirum v. idus Auguſti, ad Deum, cui diu piiſſime ſervierat, migravit. Is in extremo agone poſitus, dimidia fere die pro mortuo habitus, dum in eccleſiam jam jam deferendus eſſet, ad ſe reverſus adſtantibus dixiſſe fertur, ſe a dæmonibus territum fuiſſe, quod *veniales culpas confeſſione* non diluiſſet, hiſque dictis ſpiritum emiſiſſe. Hæc Albericus in Chronico. Corpus ejus in majori eccleſia, quam ipſe ante annos quinque conſecraverat, ante crucifixum honorifice conditum eſt; cum epitaphio cupri laminis litteris aureis inſculpto, quod Richardus Herluini filius, ejuſdem eccleſiæ canonicus, compoſuit in hunc modum.

Humani cives, lacrymam nolite negare
Veſtro pontifici, Maurilio monacho.
Hunc Remis genuit, ſtudiorum Legia nutrix
Potavit trifido fonte philoſophico.
Vobis hanc ædem cœptam perduxit ad unguem,
Lætitia magna fecit & encenia.
Cum tibi, Laurenti, vigilat plebs ſobria Chriſti,
Tranſit, & in cælis laurea feſta colit.

Vir fuit, ſi quis alius, pietate & ſanctitate inſignis, qui in pontificali dignitate monachi modeſtiam & exercitia retinuit. Corpus ejus *miraculo, ut aiunt, divino*, tribus pedibus altius ſupra terram elevatum eſt. Ita Albericus. Locum habet in martyrologiis Gallicano & Benedictino: ſed tamem neque in Rotomagenſi eccleſia, neque Fiſcamni, ubi monaſticam profeſſus eſt vitam, ullo publico cultu honoratur. Eo mortuo, Rotomagenſes canonici Lanfrancum Cadomenſem ſibi præſulem elegerunt, ejuſque electioni rex Willelmus cum ſuis optimatibus, & univerſo populo ultro aſſenſus eſt. At vir modeſtiſſimus [b] *tanti primatus ſarcinam refutavit, & ſibi ad hunc apicem Johannem Abrincatenſium præſulem præferri ſategit.* Interea Willelmus rex, dum in Neuſtria moraretur, ejus tranquillitati [c] ſollicite proſpiciebat, juſtis legibus ferendis, & rectis judiciis ſanciendis; optimoſque duces & rectores per ſingulas provincias conſtituit. Monaſteriis etiam paterna caritate providit, eaque regiis privilegiis ab injuſtis exactionibus liberavit; & ſub finem hujus anni in Angliam reverſus eſt; ubi multos conflictus cum ſeditioſis & rebellibus ſuſtinuit, de quibus hic agere non eſt noſtri inſtituti.

b *Orderic. ibid. p.* 507.

c *ibid. p.* 509.

VI. Gervaſius Remorum præſul obit.

Paullo ante Maurilium fato functus eſt Gervaſius Remorum archipræſul, in Ordinem noſtrum munificus, qui eximium fidei ſuæ argumentum dedit in extremis, cum ſacrum viaticum perciperet. Id ex codice eccleſiæ Remenſis, conſcripto ab Odolrico præpoſito, qui rei geſtæ interfuit, totidem verbis referre juvat. *Anno epiſcopatus domni Gervaſii XII. nondum finito, ſed in ipſis idibus* [d] *Octobris, ſi viveret, finiendo*, III. *kal. Julii, feſtivitate ſanctorum Petri & Pauli ad veſperum aggravatus infirmitate, qua poſt ſexto die mortuus eſt, prædictus domnus Gervaſius archiepiſcopus fecit*

d *V. ſupra lib.* 60. *n.* 64.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1067.

ad ſe fratres & canonicos convocari, qui tunc inveniri poterant. quibus accerſitis & præſentibus credulitatem ſuam aperuit, &, ut vere catholicus, confeſſionem ſuam fecit; ſicque poſtea communicavit de ſacrificio altaris Domini. Nobis quoque, ut ei ante Deum teſtes fuiſſemus, quod idem vere corpus & ſanguinem crediſſet, injunxit, & poſtulavit. Poſt hæc, ut in eadem membrana legitur, admonitus, ut eccleſiæ Remenſi ob damna ab ipſo illata faceret ſatis, *vadium dedit Odolrico præpoſito*, promiſitque, ſe, ſi ſuperviveret, omnia emendaturum. Idem etiam promiſſum fecit Herimaro ſancti Remigii abbati. In eodem codice Gervaſius multa Remenſi eccleſiæ ornamenta contuliſſe dicitur, quæ omnia recenſentur; inſuper *fratribus eccleſiæ Remenſis* ad
» anniverſarium ſuum faciendum dediſſe quatuor molendinos bene inſtructos ad
» Duos-pontes ſuper Vidulam; & ſancto Remigio cambutam auream ponderis trium
*ſ. manſuram & ſemis librarum. *ad honorem Remenſis archiepiſcopi, ſemper ibidem manſuri**. In veteri necrologio, quod in eodem codice habetur, IV. *nonas Julii deceſſiſſe perhibetur domnus Gervaſius, archiepiſcopus, qui dedit ſanctæ Mariæ molendinos citra pontem, ad dividendum canonicis, quidquid inde exierit, in anniverſario ſuo.* Hic dies convenit iis, quæ
a *Marlot. to. 1. p. 119.* modo de ejus obitu retulimus. Ex his patet falli Marlotum [a] qui eum IV. Aprilis obiiſſe dicit. Poſt ejus obitum Manaſſes ſimoniace pontificatum invaſit, ex quo poſtea merito dejectus fuit. Unde in veteri indice archiepiſcoporum Remenſium, cujus prima manus in Gervaſio deſinit, expuncto hoc Manaſſe, proxime ſubjicitur Rainoldus, & poſt eum Manaſſes ſecundus, qui prioris infamiam recte factis delevit. Manaſſes tamen ille prior à quatuor epiſcopis ordinatus fuit, ſed tandem depoſitus anno M LXXIX. ut ſuo loco dicturi ſumus. Guibertus malos ejus mores graphice depingit.

VII. S. Martini de Campis dedicatio.

Hoc ipſo anno Philippus rex eccleſiam ſancti Martini de Campis, à patre ſuo Heinrico inſtauratam, dedicari curavit, & quidem IV. KAL. Junii, ut recens ſchedula habet. Ad hanc dedicationem convenit cum rege magna pontificum & procerum
b *Martin. p. 14.* multitudo. Hi omnes ſubſcripti [b] reperiuntur diplomati, quo idem Philippus donationes, eidem eccleſiæ à patre ſuo factas, confirmavit, addita nuper abbatia ſancti Symphoriani & ſancti Samſonis apud Aurelianos ſita, cum media parte proventuum, qui ex nundinis, ab ipſo in loco ipſius monaſterii inſtitutis, perciperentur. *Actum Pariſius publice anno ab incarnatione Domini* M LXVII. *indictione* V. *anno regni Philippi regis VII.* Subſcribunt poſt regem Hugo frater regis, Balduinus comes Flandriæ, tum Richerus Senonenſis archiepiſcopus, Gaufridus Pariſienſis, Guido Ambianenſis, Gualterus Meldenſis, Hugo Trecenſis, Rogerus Catalaunenſis, & Ivo Saxenſis ſeu Sagienſis epiſcopi; dein multi clerici, in quibus Milo decanus ſancti Dionyſii de Carcere, Engelardus abbas ipſius loci, ſcilicet ſancti Martini de Campis, & Giſlebertus prior, an etiam ſancti Martini, ubi necdum monachi inſtituti erant. His ſubjuncti ſunt Balduinus comes junior, filius ſcilicet Balduini Pii comitis Flandrenſis, qui tertius ſubſcripſit; Hugo comes Mellendis ſeu Mellentis; Willelmus Sueſſionenſis & Rainaldus Turbulienſis item comites. Prætereo alios proceres, qui prædicto diplomati ſubſcripſerunt, in quibus *Engelramus pædagogus regis* locum habet; & poſt omnes Giraldus Oſtienſis epiſcopus, & Rainbaldus apoſtolicæ ſedis legatus, qui aliquando poſt alios ſubſcripſit.

VIII. Gerardus epiſcopus Oſtienſis.

Si Giraldus ſeu Gerardus ille Oſtienſis epiſcopus hoc anno prædictis litteris ſubſcripſit, in hac dignitate ſucceſſerat Petro Damiani ante ejus obitum, qui non ante annum M LXXII. contigit. Certe Petrus hanc dignitatem longe ante [c] abdicaverat,
c *V. lib. 61. n. 39.* etſi Oſtienſis epiſcopi titulo deinceps inſigniatur; potuitque Gerardus in ejus locum ſubſtitui, cum ille conſtanter in ſua abdicatione perſeveraverit. Gerardus porro, natione Germanus, patria Ratiſponenſis, monachus ac prior fuerat Cluniacenſis, poſt Petrum creatus ab Alexandro papa II. cardinalis epiſcopus Oſtienſis, in Gal-
d *V. lib. 64. n. 13.* liam [d] primum ab eodem, tum à Gregorio VII. in Hiſpaniam, poſtremo in Germaniam legatus; quo in munere ab Heinrico IV. dire exagitatus, & in carcerem conjectus; demum vinculis excuſſis, Romam reverſus exceſſit e vivis Gregorii VII. pontificatu.

IX. Balduino comiti ſuccedit Balduinus alter.

Quod attinet ad Balduinum Flandriæ comitem, cognomento Pium, ſeu Inſulanum, qui prædicto diplomati tertius ſubſcripſit, is tutor ac moderator Philippi regis necdum adulti ab Heinrico rege deſignatus fuerat, eoque munere recte perfunctus, ſub finem hujus anni deceſſit kalendis Decembris; Inſulis in templo ſancti Petri ab ſe condito ſepultus. Paullo ante obitum, penuriæ ſancti Winnoci monacho-

Digitized by Google

rum compaſſus, ſuggerente conjuge ſua Adela cum filiis ſuis Balduino atque Rotberto, totam decimam [a] Wormholti, aliaſque ſancto Winnoco, per manus Rumoldi abbatis conceſſit. Actum Bergis hoc anno in ſolemni curia pentecoſtes, adſtante Drogone Tervanenſi epiſcopo, qui *juſſu comitis* hanc donationem excommunicationis interminatione firmavit in præſentia corporis ſancti Winnoci. Litteris hac de re ſcriptis ſubſcripſit poſt comitem, ejuſque uxorem ac filios Euſtachius comes Boloniæ, Rogerius de S. Paulo, aliique. Adela vero ejus conjux, Rotberti Francorum regis filia, poſt mariti obitum Romam profecta, ab Alexandro papa ſacrum velamen accepit; indeque reverſa, in Meſſinenſi parthenone, quem ipſa condiderat, reliquum vitæ piiſſime peregit, marito tantum quadriennio [b] ſuperſtes. Succeſſit patri in comitatu Balduinus alter, dictus Montenſis. Hic cum Rotberto Friſio patruo ſuo, qui Flandriæ tutelam ſibi ex fratris teſtamento aſſerere volebat, acre bellum ſuſtinuit, quo in bello Philippum regem habuit adjutorem.

ANN. CHR. 1067.

a Miræi Not. p. 191.

b V. Locrium p. 206. & ſeq.

X. Floriaco aſſerta & data.

Balduinus Pius ejus pater adhuc ſubſcriptus invenitur litteris Philippi regis, quibus Floriacenſium noſtrorum compoſuit querelas adverſus quemdam Widonem, qui multas eis vexationes intulerat, extorquendo varias conſuetudines in terra ſancti Benedicti. Guido vero demum pœnitentia ductus, in conventu procerum coram Philippo rege ſe contra Deum & ſanctum Benedictum peccaſſe confeſſus eſt: *cujus humilitatem agnoſcentes abbas & monachi, pro amore mei*, ait rex, *quidquid inde foris fecerat, dimiſerunt ei*. Hugo tunc Floriacenſis monaſterii abbas erat. Philippi regis litteris ſubſcribunt Wido epiſcopus Ambianenſis, Gaufridus Pariſiacenſis, tum Carnotenſis, cujus nomen in membrana lacera deeſt, & Hadericus Aurelianenſis; tum poſt Widonem de Monte-Leutherico & Wazelinum de *Chalnei*, Anna regina; dein *Balduinus conſul, cujus regni providentia monarchia ſervabatur*; & poſt multos alios *Ingelramus magiſter regis, & Marcellinus magiſter Hugonis fratris regis. Actum publice Meleduno anno ab incarnatione Domini* M LXVII. *regis Philippi VI.* * Balduinus cancellarius ſubſcripſit.

* l. VII. vel VIII.

Eodem anno Willelmus rex Angliæ ac dux Nortmannorum pactum fecit cum Hugone Floriacenſi abbate de eccleſia ſanctæ Gemmæ & ſancti Jacobi, quam olim Richardus dux Nortmannorum & Rotbertus ejus frater ſancto Benedicto contulerant. Quia vero hæc eccleſia in confinio Nortmanniæ & Britanniæ ſita erat, Willelmus ſua intereſſe putavit, ut ad Nortmanniæ præſidium ibidem caſtellum exſtrueretur. Ejus rei cauſa *leugam cum ſanguine, & teloneo & mercato de Cruce*, à Ramnulfo abbate ſancti Michaelis de Monte comparavit, multaque alia fecit ad illius loci augmentum & commodum. Horum mediam partem Hugo abbas & monachi Floriacenſes ab eo obtinuerunt, ea lege ut unaquaque hebdomada pro « ſua uxoriſque ac filiorum ſalute & incolumitate miſſam unam celebrarent, & ſem- « per unum pauperem paſcerent; & poſt ejus obitum preces & eleemoſynas pro illius « animæ refrigerio, tam Floriaci, quam in omnibus ejus cellis, perſolverent. *Actum publice apud Redolium ſuper Auduram * fluvium, menſe Aprili anno ab incarnatione Domini* M LXVII. *regnante Philippo rege anno* VIIII. His litteris prævio ſigno crucis appoſita ſunt ſigna Willelmi regis Anglorum & ducis Nortmannorum, Mathildis conjugis ſuæ, Rotberti & Richardi ejus filiorum, aliorumque.

* l'Eure.

XI. Majori monaſterio data eccleſia S. Machuti.

c Spicil. to. 11. p. 294.

V. Menage. Sablé p. 98.

Eædem ſunt chronicæ notæ litterarum, quibus Rotbertus de Sabulio [c] & uxor ejus Hadviſa conferunt Majoris-monaſterii monachis collegiatam ſancti Machuti eccle- « ſiam ejuſdem caſtri, ita ut decedentibus quatuor ejus canonicis totidem monachi « ibidem conſtituantur. Hanc autem eleemoſynam faciunt pro animabus propinquo- « rum ſuorum, ſignanter pro anima Gaufridi, ſcilicet comitis Andecavenſis, fratris « Hadviſæ; eamque fecit confirmari auctoritate Philippi regis Francorum, *dum eſſet rex in obſidione caſtelli Calvi-montis, & Balduini cognati ipſius regis, filii Balduini comitis Flandriæ, & comitis Gaufridi, de cujus caſamento erat; & uxoris ejus, nomine Julitta, & fratris ejus Fulconis; tum etiam Bartholomæi Turonenſis archiepiſcopi, in cujus erat archiepiſcopatu, & ad quem ſingulariter cura tunc pertinebat Cenomanenſis epiſcopatus, in quo poſt Wlgrinum epiſcopum nondum erat alius ſubſtitutus.* Teſtes adfuerunt Gaufridus epiſcopus Pariſiacenſis, Adhericus ſeu Hadericus Aurelianenſis, Ivo Sagienſis, Baldricus *aquilibrator*, id eſt moderator regis, aliique majores regni officiales. *Data* VII. *iduum Auguſtarum anno* IX. *Philippi glorioſiſſimi regis. Actum apud caſtellum Calvi-montis, indictione* V. *anno ab incarnatione Domini* M LXVII. Annus nonus Philippi regis, in ſuperiori & poſteriori hoc inſtrumento notatus, deſumendus eſt ab anno M LIX. quo rex a patre deſignatus fuit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1067.

XII. Wlgrini epiſcopi obitus.

a Analect. to. 3. p. 312.

Ex hoc autem poſteriori documento diſcimus Wlgrinum Cenomannenſem epiſcopum, qui antea ſancti Sergii apud Andecavos abbas fuerat, hoc anno defunctum fuiſſe: cujus depoſitio in necrologio Sergiano notatur VI. idus Maii. Sepultus eſt in capitulo monaſterii ſancti Vincentii in ſuburbio Cenomannenſi. Poſt eum Arnaldus ſeu Ernaldus epiſcopatum adeptus eſt, ex Abrincatenſi territorio [a] oriundus, nepos Rotberti celebris eo tempore grammatici, qui Cenomannenſi eccleſiæ multa commoda doctrinæ & utilitatis contulit. Eo mortuo ſcholarum regimen habuit Arnaldus, primum Gervaſii, dein Wlgrini pontificatu. Electus demum eſt epiſcopus a clero & populo, contradicentibus tamen nonnullis, propterea quod filius eſſet ſacerdotis. Conſultus hac de re Alexander papa reſcripſit, quod in Chriſto ſpiritualiter renato generatio carnalis non poſſet officere, quo minus ad ſacerdotium promoveri deberet, ſi nullus eo melior in eccleſia illa poſſet inveniri. Ejus tempore multæ rixæ fuerunt de comitatu Cenomannenſi, qui ad Willelmum ducem Nortmannorum devolutus erat: quo in Angliæ rebus [b] occupato, Atto Italiæ marchio comitatum uſurpavit.

b ibid. p. 314. & ſeqq.

XIII. Majori monaſterio aliæ donationes factæ.

c Spicil. to. 11. p. 296.

Exſtat in Caſtro-Ledi apud Cenomannos eccleſia [c] ſancti Guingualoëi, ſeu Wingualoëi, quam Gervaſius, tunc Cenomannorum præſul, poſtmodum Remenſis archiepiſcopus, ejuſque propinqui pro canonicis conſtruxerunt, atque dotaverunt. Orto autem bello inter Gaufredum Andecavorum comitem, & dominum prædicti caſtelli, cum idem comes cuncta circumquaque ferro & flamma devaſtaſſet, res quoque illius eccleſiæ diripuerat, ita ut plerique e canonicis inopia hac illacque diffugere coacti eſſent; ſicque divina illic officia negligentius celebrarentur: quod gravate admodum ferens Gervaſius miles, ad quem ex parentum hereditate hæc eccleſia ſpectabat, eam in priſtinum ſtatum reſtituere ſtatuit. Adhibito itaque procerum & amicorum ſuorum, necnon Ernaldi epiſcopi mox laudati conſilio, hanc eccleſiam Bartholomæo Majoris-monaſterii abbati commiſit, ut in ea monachos canonicorum loco conſtitueret, qui illic die noctuque divino cultui deſervirent: ut eorum precibus
» ſuffulti, tam Gervaſius ipſe quam parentes ejus Rotbertus & Eliſabeth, uxorque ſua
» Aremburgis, necnon ipſius avus Amelinus & avia Hildeburgis, ac Gervaſius Remo-
» rum archiepiſcopus, qui locum illum fundaverant, peccatorum veniam a Domino
» conſequi poſſent. Hanc autem donationem Alexander papa, ejuſdem Gervaſii militis rogatu, confirmavit, diplomate dato Luccæ IX. kal. Octobris anno M LXVII. pontificatus ſui anno VII. per manum Petri ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſubdiaconi ac bibliothecarii.

Eodem anno Hugo de Roceto, qui ante aliquot annos eccleſiam ſancti Martini de Beliſmo Majori-monaſterio, quibuſdam rebus exceptis, donaverat; idipſum, quod ſibi retinuerat, eidem dedit, cum illic monachus factus eſt. Actum in eadem eccleſia *anno ab incarnatione Domini* M LXVII. *præſidente* Majori-monaſterio *anno quarto domno Bartholomæo, menſe Decembri*, VIII. *idus ejuſdem menſis, præſentibus tunc ibidem atque hanc donationem ſuſcipientibus nonno Odone tunc priore, nonnoque Beraldo eccleſiæ ipſi præpoſito; præſente quoque atque favente domno Ivone Sagienſi epiſcopo, de cujus erant ea omnia fevo.* Huic donationi eodem die obſtitit Herveus de Breviareo, prædicti Hugonis propinquus, hac ſcilicet ratione, quod ambo inter ſeſe pactum feciſſent, ut qui prior eorum obiret, alteri res ſuas dimitteret. Sed tandem Herveus ille, agentibus Odone atque Beraldo monachis, accepta quadam pecuniæ ſumma, ſub annuo cenſu factæ donationi acquievit, præſente eodem Ivone epiſcopo. quod etiam roboratum eſt ſignis Philippi Francorum regis, Hugonis Mellendis comitis, Balduini dapiferi, Galeranni camerarii, Guillelmi comitis Nivernendis, qui *ipſo die filiam ſuam donavit Wiberto vicecomiti Cenomannorum.* Sicc reſcebat in dies, Bartholomæo abbate, res familiaris Majoris-monaſterii cum religione, cujus fama circumquaque diffundebatur, Cluniaco quodam modo æmula, ita ut nulla fere eſſet eccleſia, quæ alterutrius loci monachos habere non cuperet. quod ex conſequentibus amplius manifeſtum fiet.

XIV. S. Florentio reſtituta eccleſia caſtri Salmurenſis.

d Gall. chr. t. 4. p. 395.

Hoc etiam anno ſancti Florentii monachis reſtituta fuit eccleſia caſtri Salmurenſis, quam ſeculares canonici occupaverant. Id quo pacto factum ſit, ex veteri notitia [d] ſic accipe. Glonnenſes ſancti Florentii monachi, deſtructo à Nortmannis ſuo monaſterio, cum hac illacque palabundi refugiſſent; demum in Salmurenſe caſtrum a Theobaldo comite cum ſancti Florentii corpore admiſſi, novum inibi mo-

Digitized by Google

naſterium conſtruxerunt. Non multo poſt Fulco Andecavorum comes, cognomento Niger, obſeſſo Salmurenſi caſtro, novum illud cœnobium injecto igne conſumſit. Hinc ad proximam ſui juris eccleſiam ſecedere compulſi monachi, Salmurenſis caſtri eccleſiam, utcumque inſtauratam, ab Huberto Andecavorum epiſcopo reconciliari curarunt, & à ſex monachis ſuis inhabitari, uſque dum Gaufridus Martellus, prædicti Fulconis filius, caſtrum illud dono patris accepit. Interim ſancti Florentii monachi cœnobium in alio quidem eidem caſtro proximo, ſed quietiori ac ſecretiori loco conſtruere cœperunt. Interceſſit Gaufridus, eoſque hortatus eſt, ut monaſterium denuo intra caſtrum reſtruerent. At illi ſibi nec ſalutiferum, nec tutum eſſe repoſuerunt, in medio ſcilicet turbarum verſari, ubi ſua omnia jam bis conſumſiſſet incendium: quod non probans Gaufridus, canonicos in caſtro loco monachorum conſtituit. Injuriam ſibi factam dolentes monachi, nihil tamen ab eo extorquere potuerunt, dum ille ad extrema perductus, ductuſque pœnitentia, ſi qua hujuſmodi errata commiſiſſet, partim ipſe correxit, partim ſuis corrigenda mandavit. Eo mortuo, ipſius nepotem & honoris heredem Gaufridum, cognomento Barbatum, itidem convenerunt monachi, placitoque publico coram Euſebio Andecavenſi epiſcopo, & eodem comite, aliiſque illarum partium primoribus habito, factam ſibi conqueſti injuriam, jus antiquum ſibi reformari poſtularunt. Petitioni aſſenſere omnes; nec tamen aliud præter Mauniacum villam cum eccleſia, ejuſque adjunctis a comite obtinere potuerunt.

ANN. CHR. 1067.

Poſt non multum tempus, & quidem hoc anno, Fulco Richinus, ejuſdem Gaufridi germanus, fratre comprehenſo, & in carcerem conjecto, Salmurenſis caſtri factus eſt dominus. Hunc adeuntes canonici poſſeſſionem ipſam, quam ſolam ex toto jure ſuo monachi tum receperant, eis rurſus auferri, ſibi reſtitui petunt. Evenit tunc temporis, *ut apoſtolicæ ſedis legatus Stephanus cardinalis, ſumma ſedis auctoritate Gallicanarum correctionem procurans eccleſiarum*, ad prædictum caſtrum veniret. Adfuit etiam cum illo Bartholomæus Turonenſis archiepiſcopus, aliique complures utriuſque ordinis viri nobiliores. In eorum audientiam admiſſi monachi querelas denuo iterarunt. Tandem omnimoda eis adjudicata reſtitutio: ſed tamen exoratum, ut canonicis neceſſaria ſubſidia ſuppeditarent. quod facile illi annuerunt. *Acta & pacta ſunt hæc apud cœnobium ſancti Florentii, anno ab incarnatione Domini* M LXVII. *regnante Philippo rege anno* VIIII. *præſidente eidem cœnobio domno abbate Sigone anno* XII. *menſe Martio & quinto ejuſdem menſis*. Præmiſſo chriſimo & litteris græcis A & Ω, Stephanus cardinalis & ſedis apoſtolicæ legatus ſubſcripſit cum Fulcone comite, *qui hæc monachis reſtituit pro anima Gaufredi avunculi ſui, & ſua, & parentum ſuorum*. His litteris item appoſita ſunt ſigna Bartholomæi archiepiſcopi Turonenſis, Warechi epiſcopi Namnetenſis, epiſcopi Venetenſis, Sigonis abbatis, Rademundi abbatis Dolenſis, Vitalis abbatis ſancti Gildaſii, qui ambo erant ex diœceſi Bituricenſi; Stephani abbatis Belli-loci, Frotmundi abbatis ſancti Amandi ſeu Amantii, diœceſis Ecoliſmenſis. quod monaſterium Buxienſe * dictum, ab Arnaldo Ecoliſmenſi comite inchoatum [a], perfectumque eſt à Guillelmo ejus filio ſub finem ſæculi præcedentis. Perſtitit Sigo abbas ad annum circiter M LXX. unde conſequens eſt falſam eſſe chronologicam notam cujuſdam inſtrumenti, in tomo primo Galliæ-chriſtianæ [b] relati, in quo Willelmus abbas, qui Sigoni ſucceſſit, anno M LXIV. a Gaufrido Pariſiorum epiſcopo eccleſiam caſtri de Brueriis aliaſque obtinuiſſe dicitur.

* *de Boiſſe.*
a *V. Gall. chr. to. 4. p. 37.*
b *to. 1. p. 422.*

XV. Dolenſes abbates & Kemperlegienſes.

Rademundus abbas Dolenſis idem eſſe videtur cum Raymundo piæ memoriæ abbate, notato in brevi chronico [c] Dolenſi, ubi anno M LXIII. obiiſſe dicitur, forte legendum M LXXIII. illudque monaſterium magnopere exornaſſe. Raymundo ſucceſſit [d] Petrus, Petro Guarmundus, creatus demum archiepiſcopus Viennenſis.

Eodem anno Conanus, Alani Britanniæ ducis filius, cum in Andecavos [e] armis irrupiſſet, ſubita morte interiit. quo item anno, poſt mortem Ingumarii abbatis Kemperlegienſis, factus eſt abbas Benedictus, frater Hoëli Cornubiæ comitis, poſtmodum epiſcopus Namnetenſis.

c *Labbe bibl. to. 1. p. 316.*
d *id. to. 2. p. 741.*
e *id. to. 1. p. 288.*

S. Georgii abbatiſſæ.

Eodem anno Adela ſancti Georgii apud Redonas abbatiſſa, de qua ſuperius [f], ex hac vita migravit IV. nonas Martii, de qua hoc diſtichon ad ipſum diem:

f *lib. 56. n. 82.*

Hoc Adela die ſua ſolvit debita terræ:
Cum Genitrice Dei vivat per ſæcula felix.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1067.

Ei ſucceſſit Hodierna, ſoror vicecomitis de Dinanno, a Mainone Redonenſi epiſcopo benedicta, cui poſt annos decem ſucceſſit ad ſexennium Theophania, eo nomine prima, benedicta a Silveſtro epiſcopo Redonenſi. Haud ſcio an proxime ei ſuffecta fuerit Adela II. Hoelli comitis Namnetenſis, poſtmodum Britanniæ ducis, & Hadwiſæ filia, quæ ultra medium ſæculum duodecimum vixit. Hanc excepit Adela de Matheſelone, ex cujus ſtirpe tres aliæ abbatiſſæ proceſſu temporis fuere in eodem cœnobio, quod primæ nobilitatis abbatiſſas & plurimas ſanctimoniales illuſtres habuit, hactenus ampliſſimo virginum collegio nobilitatum.

XVI. Cluniaco datur Ajas inſula & Exciſum.

* *Chatelaillon.* * *Aix.*

Paullo ante hoc tempus Iſembertus filius Eblonis, dominus Caſtri-Alionis * una cum uxore ſua Clariſcia, aſſentiente eorum filio Eblone, inſulam Ajas * apud Pictones Hugoni abbati & Cluniacenſi monaſterio largitus eſt. Eamdem donationem Iſembertus poſt mortem Clariſciæ conjugis ſuæ confirmavit una cum Gilberga ſecunda uxore & filio ſuo Eblone, eamque auxit, laudante Guidone Pictavorum comite, adductus fama Cluniacenſis monaſterii, quod *inter alias totius orbis eccleſias religionis obſervantia tunc florebat, tractuſque odore unguentorum illius*, quæ ejus verba ſunt, *ut tantæ eccleſiæ beneficium*, id eſt communionem ſuffragiorum, *promereri poſſet.* Hujus rei teſtes recenſentur ipſe Hugo abbas Cluniacenſis, Odo Angeriacenſis, Ademarus Lemovicenſis ſeu ſancti Martialis. Tunc etiam Willelmus quidam & uxor ejus Aimeruz cum filiis ſuis eccleſiam ſanctæ Geniveræ virginis & martyris, cum ſubjectis ei eccleſiis, Cluniaco itidem contulerunt. His litteris præſenti anno datis appoſita ſunt ſigna Hugonis vicecomitis, Odonis abbatis incerti loci, & aliorum. Quo in loco ſita fuerit hæc eccleſia, non liquet.

* vulgo *Eiſſes.* * *le Lot.*

Denique hoc ipſo anno Fulco quidam, filiique fratris ſui Willelmi conferunt Cluniaco monaſterium Exciſum, *Exis* * vulgo nominatum, cum ſuis appendicibus, ſitum in pago Aginnenſi ad Oltum * fluvium prope Villam-novam, in honorem ſanctorum martyrum Gervaſii & Protaſii conſtructum, quod abbati & fratribus Moiſiacenſis cœnobii regendum committunt, quamdiu in ſubjectione monaſterii Cluniacenſis perſtiterint. Exienſe monaſterium modo eſt ſub congregatione ſancti Mauri.

XVII. Angeriaci monacha Senegundis, & filii monachi.

* *Eſſovert.* a *Beſly C. p.* 445.

Dum Odo abbas Angeriacenſi monaſterio præeſſet, Aimericus, ejuſque mater Senegundis, domina Mare-vallis, Angeriacenſibus ceſſerunt quidquid habebant apud Exolvertum * in manu Odonis abbatis, anno Domini M LXVII. Jam ante id tempus hæc donatio facta fuerat ab eadem Senegunde, quæ, facto hoc dono, quoddam molendinum a ex ipſo alodio ſuo, permiſſu Gaufridi abbatis, ad proprias neceſſitates retinuerat, ea lege, ut poſt ipſius obitum ad jus monaſterii rediret. Tum *religionis habitum ſuſcepit, & prope cœnobium ſancti Johannis mutata veſte diu permanens, de ſti-*
„ *pendiis monachorum aſſidue vixit,* & poſt deceſſum ſuum inter illos ſepulta fuit. De-
„ hinc Aimericus ejus filius, qui donationem probaverat, res donatas invaſit: aſt,
„ agente Odone abbate, eas reſtituit, & ceſſionis chartam, acta in ea cruce, ſuper al-
„ tare poſuit. Nihilominus idem Aimericus prædictum alodium denuo invaſit: ſed,
* *Noaillé.* „ cum apud Nobiliacum * gravi morbo decumberet, facti pœnitens, vocato ad ſe
„ Odone abbate, ablata rurſus reſtituit, & factus ilico monachus, inter monachos
„ ſepultus eſt. Hanc reſtitutionem ratam habuit Hugo ejus filius, qui & ipſe monaſtico
„ indutus habitu, *in cœmeterio monachorum humatus fuit.*

XVIII. Rotbertus Caſæ-Dei abbas obit.

De anno, quo ſanctus Rotbertus Caſæ-Dei abbas ad cælum migravit, variæ ſunt recentiorum ſententiæ. At rem aperte definit Bernardus monachus in opere de ejus vita tripertito, in quo ait, eum deceſſiſſe xv. kal. Maii, tertio die poſt octavas paſchæ, quod feſtum hoc anno M LXVII. in diem octavum Aprilis incidebat. Certe Hugo Flaviniacenſis, auctor illorum temporum, hoc ipſo anno Rotbertum ad Deum migraſſe, & ſucceſſorem Durannum deſignaſſe diſerte tradit. Feria ſexta ante dominicam in ramis palmarum, cum *in orientali collocutorio* Caſæ-Dei, nonnullis fratribus ſibi adſtantibus, de rebus monaſterii ſermonem haberet, locum ſibi ſepulturæ ad portam monaſterii cælitus deſignatum audivit. Inſequenti hebdomada in vigiliis, aliiſque divinis officiis peracta, ſabbato ſancto *infantes nobilium terræ illius virorum, ut mos eorum erat, illi ad baptizandum oblati ſunt.* Verum, uno vix baptizato, febre correptus, uni e fratribus alios ſacro fonte luſtrandos commiſit, *ceteriſque ſacris ab eo peractis*, ad lectum defertur. Sacro paſchæ die nihilo minus, reſumtis viribus, miſſarum ſollemnia celebravit; iiſque expletis, a fratribus imbecilla membra ſuſtentantibus ad ſtratum ſuum deducitur. Ingraveſcente morbo, omnes fratres ad retinendam

Digitized by Google

nendam hortatus eſt caritatem, quæ eos in unum congregaverat. Propterea ſe majus altare *in præcipuo ſummi Dei nomine, quod eſt caritas*, conſecrari curaſſe, ut iſtius cœnobii, membrorumque ejus caritas obtineret principatum; nec ullus tenacitati atque avaritiæ ſupereſſet locus. Si hæc ſervaverint, bona eis temporalia, ac demum gaudia æterna repenſanda: ſi vero contra his defuerint, tribulationem & rerum omnium penuriam eos manere. Dehinc mortis ſuæ diem & horam prædixit: poſtea *inunctus*, in oratorium ſe portari fecit, ubi imago beatæ Mariæ, Chriſtum infantem in gremio geſtantis, aderat; ibique paſtoralem baculum in brachia Chriſti depoſuit, in hæc omnino verba: Jeſu-Chriſte, Domine meus & Deus meus, a te baculum regiminis hujus loci ſuſcepi; tibi, tuæque Genitrici eumdem trado, quos perpetuos rectores iſtius loci, in quantum ad me pertinet, volendo relinquo, & deprecando ſubſtituo. His dictis, *divinis Sacramentis* munitus, dato fratribus oſculo, pueris in choro pſallentibus & dicentibus, *Omnis ſpiritus laudet Dominum*, xv. kal. Maii, feria tertia poſt octavam paſchæ, hora diei tertia, uti prædixerat, ad ſocietatem angelorum migravit, deductus a ſanctiſſima Chriſti Matre, uti Radulfo cognomento Paſſerono, ejus diſcipulo, in quiete revelatum fuiſſe tradunt Marbodus Redonenſis præſul & Bernardus monachus qui ejus acta in litteras retulere, poſt Geraldum de Venna Caſæ-Dei monachum, ipſius Rotberti capellanum. Humatus eſt octavo poſt obitum die in loco deſignato, corpore ejus vino prius abluto, & in corio cervino diligenter compoſito; retentis ejus veſtimentis in gratiam præſentium & futurorum. Servatur adhuc in eccleſia Caſæ-Dei pars ſuperior baculi ejus eburnei, in modum litteræ T deſinentis.

XIX. Ejus diſcipuli, ſucceſſor & monaſteria.

Mirum eſt, quanta fuerit Caſæ-Dei ſub ſancto Rotberto abbate celebritas; ut intra viginti circiter annos, quibus locum rexit, ad trecentos numerus ejus diſcipulorum excreverit. Hi tum in principe illo monaſterio, tum in cellis & monaſteriis ei ſubjectis habitabant, quæ omnia *ordinem Caſæ-Dei*, inſtar Cluniacenſis & Majoris-monaſterii, conſtituebant. His adde, quod ſæcularium non modicam multitudinem verbo & exemplo ad vitam pie inſtituendam adduxit, & quod quinquaginta circiter eccleſias, quæ in ſolitudinem redactæ erant, inſtauravit. Ex diſcipulis ejus præcipui fuere Stephanus, quem ex milite vir Dei ad Chriſtum convertit. Alius fuit Radulfus-Paſſeronus, ex villula ſancti Silvani apud Arvernos, Murato opido proxima, oriundus, quem mimicæ arti addictum Chriſto lucratus eſt, cujus opera multæ poſſeſſiones monaſterio provenerunt. Tertius exſiſtit Geraldus de Venna*, qui viculus eſt itidem apud Arvernos non longe a Budilione* caſtro. Hic beati Rotberti capellanus fuit, primuſque ejus vitam & miracula, quod opus excidit, litteris mandavit, retulitque ad ſummum pontificem, Alexandrum II. an Gregorium VII. qui ejus memoriam ſolemni cultu celebrari ſanxerit. Tot vero ac tanta fuere ſancti Rotberti miracula, ut, cum innumerabilem hominum turbam ad ejus tumulum adducerent; majores monaſterii zelo ferventiores, eum deprecati ſunt, ut a patrandis deinceps miraculis ceſſaret, ne in poſterum divina officia, ut tunc fiebat, interturbarentur. Interim cautum fuit, ne quis ad ſancti Rotberti tumulum accederet; nec eis ulterius valvæ apertæ ſunt, nec obſequia exhibita: ſicque paullatim deſiit inquietudo, *& ſuccrevit ſanctæ quietis religio.* His ejus diſcipulis accenſendi ſunt Durandus ſeu Durantus, ejuſdem Rotberti in abbatiali regimine ſucceſſor, & poſtmodum evectus ad ſedem Claromontenſem, ubi *ex privato genere* hominum illius urbis ortus erat; tum Adelelmus, electus poſt Durandum abbas, qui ſtatim in Hiſpaniam ad regendam Burgenſem abbatiam miſſus, locum fecit Seguino abbati, qui unus ex inſignioribus beati Rotberti diſcipulis fuit. Præter hos omnes Caſam-Dei in primis illuſtravit Petrus Rogerii ibidem monachus, poſt varios dignitatum gradus tandem promotus ad ſummum pontificatum, dictus Clemens VI. Inter varias cellas & abbatias, quæ Caſæ-Dei ſubjectæ fuere, eminent præ ceteris Mons-Albanus in comitatu Toloſano, a Johanne XXII. erectus in ſedem epiſcopalem; ac Mons-Piloſus in Baſilicata provincia regni Neapolitani, in qua cum aliquamdiu ſtetiſſet epiſcopalis ſedes, exſtincto poſtea epiſcopatu, juriſdictio ad abbatem Caſæ-Dei devoluta fuit; ſed poſtmodum ibidem reſtituta epiſcopalis ſedes.

* *la Venne.*
* *Buiſſon.*

Quædam etiam virginum cœnobia eidem abbatiæ ſubjecta fuere, quorum unum, ſancti Andreæ de Cumis* olim, poſtea de Valle-Dei* appellatum, vivente ſancto

* *de Comps.*
* *de Vaudieu.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1067. Rotberto condi cœpit. Situm eſt in diœceſi olim Claromontenſi, modo ſancti Flori, ad ripam Sinus-aurei * fluvioli. Primi ejus auctores Radulfus de Lauziaco *, filiique ejus Petrus & Bertrandus, necnon Radulfus abbas Brivatenſis, qui eccleſiam illam ſancti Andreæ Deo & domno Rotberto Caſæ-Dei abbati contulerunt; eodemque tempore prædictus Radulfus de Lauziaco filium ſuum Bernardum Rotberto dedit. Paullopoſt Rotbertus comes Arvernorum & filius ejus Willelmus quædam prædia eidem loco dederunt propter amorem Audetæ comitiſſæ, prædicti Rotberti comitis uxoris. Item Rotbertus comes, & Guillelmus frater ejus ſanctimonialibus de Cumis terram, quæ Inter-mentes vocatur, contulerunt. Mitto alias donationes eidem factas parthenoni ſeu prioratui, qui hodie quoque ſubſiſtit, Caſæ-Dei ſubjectus, in quo beati Simonis Criſpiacenſis ſponſa [a] monaſticum habitum videtur induiſſe. Mitto etiam alias cellas Caſæ-Dei ſubjectas, de quarum pleriſque in conſequentibus agemus.

* Senoire. * de Luzeac.

a lib. 64. n. 99.

ANN. CHR. 1068. XX. Heinrici Germaniæ regis male facta.

ANno inſequenti MLXVIII. ut in chronico Saxonico necdum edito legitur, Heinricus Germaniæ rex laſcivienti adoleſcentiæ laxatis frenis, Saxonia ceteris imperii partibus prælata, principes deſpicatui habere cœpit, venationi ac ludicris, non juſtitiæ operam dare, omnia denique per fas & nefas agere. Unus apud eum in pretio & honore erat Adelbertus Bremenſis archiepiſcopus, qui in his omnibus adoleſcenti aſſentabatur, homo tantæ ſuperbiæ, ut neminem ſibi ſanctitate parem exiſtimaret, ſeque Petro apoſtolo poteſtate haud imparem diceret. Atque ut tantæ poteſtatis quoddam præberet argumentum, cuidam abbatiſſæ, quæ tunc ægrotabat, præcepiſſe dicitur, ut intra quindecim dies moreretur; non minorem ratus eſſe ſuam poteſtatem, quam Petri in Saphiram. Atqui tamen abbatiſſa intra quindecim dies illos convaluit. quod multum probrum archiepiſcopo accerſivit. Is erat conſiliarius, quo Heinricus per abrupta vitiorum ferebatur, maxime in libidinem effuſior, propria conjuge deſpecta. Quin etiam unicæ ſorori ſuæ, quod flagitiorum peſſimum eſt, haud peperciſſe dicitur, *cui non profuit*, ait auctor, *quod imperatoris filia, quod ipſius ex utroque parente ſoror unica, quod ſacro capitis velamine Chriſto fuerat deſponſata.* Hæc videtur fuiſſe Adalheidis Gandersheimenſis abbatiſſa, cujus paullo ante rogatu quamdam ſilvam [b] Heciloni Hildensheimenſi epiſcopo conceſſerat. A ſtupris ventum ad cædes & homicidia, quæ ipſum toti imperio exoſum reddiderunt. Talis fuit Heinricus quartus, quem adverſarium infeſtiſſimum Gregorius VII. ſuſtinuit, quem vero patronum ac fautorem ſimoniaci & incontinentes clerici habuere. Unde Fridericus palatinus comes, Adelberti archiepiſcopi germanus, fratri regis gratiam plurimi faciendam eſſe ſuggerenti, reſpondiſſe traditur: *Vere cognovi, quod qui hujus regis familiariter habet gratiam, habere non poterit æternam vitam.*

b Annal. Paderborn. p. 555.

Tegernſenſes abbates.

Tantis flagitiis ac male-factis id inſuper addidiſſe dicitur, quod epiſcopos non pro meritorum qualitate, ſed pro majori pecunia vel adulandi ſtudio conſtitueret. Unde ſuſpectum redderetur Bernardi abbatis Tegernſenſis meritum, quem hoc anno poſt mortem Seifridi ei loco [c] præfecit, niſi ipſius Bernardi recte facta ejus meritum comprobarent. Fuit is nobilis Suevus, idemque monaſterium laudabiliter ac pie adminiſtraſſe traditur, vetera inſtauraſſe ædificia, nova erexiſſe, clauſtrum muro cinxiſſe. Eo poſt annos regiminis tres ac viginti defuncto, ſubrogatus itidem ab Heinrico Udalſcalcus, frater comitis Sibothonis. Alios ſucceſſores apud Hundium videre licet. nam piget abbatum, qui nihil memoratu dignum geſſere, nuda nomina his annalibus inſerere.

c Hund. to. 3. p. 392.

XXI. Johannis abbatis liber ad Agnetem.

Talia filii ſui flagitia intolerabilia erant Agneti auguſtæ, quæ ut ne oculis ea propriis cerneret, jam dudum aulæ ſe ſubtraxerat, & Romæ plurimum verſabatur, nempe in monaſterio ſanctæ Petronillæ. Hæc dudum a Johanne [d] abbate, & quidem, ut videtur, Fiſcamnenſi, petierat, ut ex Scripturis & ſententiis patrum colligeret breves quoſdam ſermones, in quibus ipſa facile diſceret normam bene vivendi. Fecit ille quod rogatus erat: atque inſuper ſermonem addidit de vita & moribus virginum, *ad inſtruendas ſanctimoniales, quæ in tuo*, inquit, *monaſterio congregatæ ſunt.* Et quia eam actibus miſericordiæ deditam compererat, illam monet, ut, *non eccleſiaſticis divitias multas poſſidentibus, ſed viduis, orphanis, infirmis, peregrinis, illiſque permaxime, qui vere ſunt pauperes Chriſti*, eleemoſynas ſuas diſpenſet. Sub finem

d Analect. to. 1. p. 133.

Digitized by Google

præfationis petit admoneri eos, ſi qui ipſius libellum habere cupierint, ut eum diligenter tranſcribi curent, nec aliquid addi, vel ſubtrahi, aut immutari patiantur. & in fine: *Ego Johannes, ultimus ſervorum Chriſti, & qui mecum ſunt fratres, beatitudinem tuam ſalutamus in Chriſto, pia mater pauperum, & nobile decus viduarum.* Sequuntur libri duo, varias preces continentes, ex quibus nonnullas apud ſanctum Anſelmum videre licet.

ANN. CHR. 1068.

XXII. Anſelmus Guibertum inſtituit.

Jam vero quando Anſelmi incidit mentio, ſuccurrit id, quod Guibertus, Flaviacenſis tunc monachus, de eo [a] commemorat, nimirum ſe eum in ſtudio ſacrarum Scripturarum præcipuum habuiſſe incentorem, virum doctrina incomparabilem, & vita ſanctiſſimum: qui, cum Beccenſis cœnobii prior eſſet, ac deinde abbas, ipſum Guibertum in ſuam familiaritatem admiſerat, & vixdum adoleſcentem ſuper regimine corpuſculi ſui ac rationis informaverat, ſubinde Flaviacum accedere ſolitus, ut de religione ac doctrina cum eo ſermonem conferret. Ab eo doctore ſubdit ſe didiciſſe modum commentandi ſacros libros ſecundum triplicem aut quadruplicem ſenſum; ac primum experimentum feciſſe in expoſitione Geneſeos, quam poſtea Bartholomæo Laudunenſi epiſcopo nuncupavit.

a *Guib. lib. 1. vitæ ſuæ c. 16.*

Quædam ejus virtutes.

Cum vero Anſelmus foras progredi pro monaſterii ſui negotiis cogebatur, quibus ob decrepitam ætatem Herluinus abbas vacare non poterat; equos & alia equitaturis neceſſaria privatim Anſelmo ſubminiſtrari pius abbas præceperat. At ille *ad nomen proprietatis inhorruit*, & quæcumque ſibi ad iter faciendum parata fuerant, omnibus foras profecturis communia eſſe voluit. quod quidem tum ex concepta monaſtici voti religione oriebatur, tum ex innata quadam humanitate, qua ita, etiam in ſæculo, comparatus erat, ut ſua omnia in commune aliorum commodum libenter effunderet. Nec illud omittendum, quod oblata ſibi quælibet, etiam auri & argenti, donaria numquam in proprios uſus accipere voluit, ſed abbati dari omnia ad communem fratrum utilitatem. Cum autem is, qui ſua offerebat, ei ſoli conceſſa eſſe vellet: ille ſe talium opus non habere, nec a quoquam quidvis privatim ſe accepturum reponebat.

Hinc in tanta omnium æſtimatione erat Anſelmus, ut certatim ab aliorum monaſteriorum abbatibus & monachis ad faciendum de rebus ſpiritualibus ſermonem invitaretur, ejuſque dicta pro ſacris oraculis haberentur. Frendebat ad hæc invidia humani generis hoſtis, & quos occultis fraudibus ab ejus opinione avertere non valebat, manifeſta increpatione id facere tentabat. Id patuit in quodam nobili milite, nomine Cadulo, qui plurimum viri Dei auctoritati deferebat. Hic quadam die, cum vigiliis & precibus inſiſteret, diabolum audiviſſe traditur ſub voce ſcutarii ſui, quaſi omnia ſua a latronibus diriperentur, jamque aſportanda, ni citius accurreret, ſuggerentem. at ille nequaquam his motus eſt, *majus videlicet damnum deputans orationi cedere, quam ſua perdere.* Id cum dæmoni non ſucceſſiſſet, vertit ſe ad alias artes: de quibus miles Anſelmum conſulendum cenſuit, nihil curans ejus voces, quibus Anſelmum hypocritam eſſe ſuggerebat. Venit itaque ad Anſelmum Cadulus, eoque audito, abnegato ſeipſo & ſæculo, religioſæ vitæ ſe devovit, moxque in Majori-monaſterio cucullam induit. Is enim erat in Anſelmo propriorum commodorum neglectus, ut nulli umquam, qui monachus fieri vellet, ſuum alienis monaſterium prætulerit; & quidem prudenter, ne, ſi aliquando in illo monaſterio, quod ex alterius ſuggeſtione ingreſſus eſſet, male ſe haberet, id illius perſuaſioni imputaret.

XXIII. Godefridi futuri epiſcopi Ambian. nativitas.

Ad hunc annum revocanda eſt nativitas Godefridi, futuri Ambianorum epiſcopi; ſiquidem anno MCXVIII. quinquagenarius deceſſit. Ortus eſt parentibus maxime ingenuis & catholicis, Frodone & Eliſabetha, qui in ſuo prædio pagi Sueſſionenſis, vocabulo Moulicurte, degere conſueverant. Forte ad eos aliquando divertit venerabilis Godefridus, monaſterii ſancti Quintini de Monte abbas, cujus ſuperius [b] meminimus: qui ab eis honorifice exceptus, poſt multa de rebus ſacris colloquia, quæ illi ex ejus ore attentis animis excipiebant, percontatur, num aliquem e liberis ſuis Deo jam obtuliſſent. Tum vero illi non ſine lacrymis reponunt, ſe id necdum feciſſe: duos vero tantum ſibi eſſe filios, quorum alter Fulco, alter Odo dicebatur, ſed jam ſæculari militia implicatos: ceterum ſibi toto decennio nullam editam fuiſſe prolem; jamque ætate provectis nullam ſpem habendæ ſobolis deinceps ſupereſſe. Si tamen viri Dei precibus filium obtinere poſſent, ſe eum monaſticæ profeſſioni mancipaturos. Ad hæc ille, ſe unum ad id impetrandum imparem eſſe reſpondit:

b *lib. 61. n. 11.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1068.

aliorum ſervorum Dei preces ad id promerendum poſtulandas. Deum tamen illi precarentur, nec dubitarent, id quod cum certa fiducia peterent, ſe accepturos. His ultro citroque dictis, diſceſſuro venerabili abbati duas vineas contulere, unam apud Morellicortem, alteram apud Cupheias, ad ejus monachorum uſus: qui, monente abbate, pro duobus illis piis conjugibus preces & ſacrificia cum jejuniis Deo offerre non deſtiterunt, donec Eliſabeth filium enixa eſt. Ubi primum in lucem editus eſt infans, hunc parentes ad prædictum ſancti Quintini monaſterium deferunt, ab ipſo Godefrido baptizandum, ejuſque manibus e ſacro fonte ſuſcipiendum: cui ille nomen ſuum impoſuit, dato parentibus mandato, ut eum ſollicite enutrirent, utpote Deo aliquando ab ipſis offerendum.

XXIV. *S. Vincentio Laudunenſi data S. Gobani eccleſia.*

Tunc temporis Laudunenſe ſancti Vincentii monaſterium quod Laudunenſium epiſcoporum ſecunda ſedes tum cenſebatur, eratque cœmeterium præſulum, canonicorum & nobilium, ſub Reginero abbate ad egeſtatem ita redactum erat, ut monachorum ſolitum numerum minui neceſſe eſſet. Verum eorum inopiæ conſulens Elinandus epiſcopus, ad Regineri abbatis preces, opportunum eis contulit ſubſidium, altare ſcilicet ſancti Gobani: ſitum in Vadogiaca ſilva *, cum capella vici Selviaci *, alioque altari: ut ipſi monachi preces Deo fundant pro ſalute corporis & animæ ſuæ, ſuorumque ſucceſſorum, necnon cleri ſui, & omnium militum, omniumque illic humatorum & humandorum. Actum incarnationis dominicæ anno M LXVIII. indictione VI. epacta XIIII. regnante Philippo anno IX. anno XVI. præſulatus Elinandi. Sancti Bobani * eccleſia converſa eſt in prioratum, qui locus vitrariæ artis officina nunc inſignis eſt.

* *de Voas.*
* *Servay.*
* *S. Bobain.*

XXV. *Vindocinenſium lis de cella Credonenſi.*

Cum Stephanus cardinalis in Gallia legati apoſtolici munere fungeretur, ſancti Albini monachi eum adiere apud Salmurum, ubi eum anno ſuperiori [a] verſatum fuiſſe diximus, precati, ut cauſam de cella Credonenſi, inter ſe ac Vindocinenſes, jam non ſemel ventilatam, denuo expenderet. Reſpondit legatus ſe eos auditurum Burdegalæ, ubi proxime concilium eſſet habiturus. Convenere patres in illam urbem kalendis Aprilis. Prolatæ ſunt, lectæque in ſynodo Hugonis Trecenſis, & alterius Hugonis Nivernenſis, necnon Walteri Meldenſis epiſcoporum litteræ, quibus teſtabantur, rem in ſynodo Romana ſecundum Vindocinenſes a Nicolao papa fuiſſe definitam. His auditis, legatus dixit non licere denuo retractari, quod Romanus pontifex ſemel definiiſſet. Hanc ſententiam comprobavere ſynodi patres, ſcilicet Goſcelinus Burdegalenſis, Goderannus Santonenſis, Guillelmus Engoliſmenſis, Iſembertus Pictavenſis, Ragemundus Vaſatenſis, Quiriacus Namnetenſis, Mengiſus Venetenſis, Iterius Lemovicenſis, & Guillelmus Aginnenſis. Non tamen huic judicio acquievere ſancti Albini monachi, ſed novam hac de re litem coram Gerardo [b] Oſtienſi epiſcopo, itidemque legato, excitarunt. Hunc itaque convenere apud Carnotum Odericus Vindocinenſis & Orbrannus ſancti Albani abbates, flagitantes, ut litem hanc tandem componeret. Hac de re inferius.

a *ſupra n.* 12.
b *V. ſupra num.* 8.

XXVI. *Alia lis de S. Aniano.*

Ex ſuperioribus colligitur, Archembaldum ſancti Maxentii abbatem, jam tum dejectum fuiſſe ſede Burdegalenſi, ejuſque loco promotum fuiſſe Goſcelinum, qui prædictæ ſynodo Burdegalenſi interfuit. Id amplius elueſcit ex alio inſtrumento Vindocinenſi, dato hoc anno menſe Octobri, quo tempore Odericus Vindocini abbas Guidonem Aquitanorum ducem & Pictavorum comitem apud caſtrum [c] Surgerias * adiit, expoſtulaturus adverſus comitis præpoſitum, qui terræ de ſancto Aniano quæ cum omnimoda libertate Vindocinenſibus conceſſa fuerat, varias exactiones imponebat. Impeditus alias comes, hanc cauſam *Archembaldo archiepiſcopo jam depoſito* atque Goſfrido de Rupeforti diſcutiendam commiſit. Poſt varias altercationes, re infecta, denuo ventum ad comitem: iſque donationem ab Agnete matre factam, & à Guillelmo fratre ſuo roboratam omnimode confirmavit, omnemque terram Vindocinenſis monaſterii, ubicumque ſita ſit, *ab omni conſuetudine conſulari*, id eſt conſuli ſeu comiti debita, liberam penitus & exemtam eſſe voluit. Teſtes Odo abbas ſancti Johannis de Angeriaco, abbas ſancti Michaelis de Hero ſeu de Heremo, ut ſcribebant, aliique viri nobiles, & poſt eos *Archembaldus archiepiſcopus de ſancto Maxentio.*

c *Beſly comit. p.* 447. *Gall. chr. to.* 1. *p.* 204.
* *Surgeres.*

XXVII. *Agnes comitiſſa adhuc ſuperſtes.*

Vixit ad hunc annum Agnes comitiſſa Pictavorum, mater Agnetis imperatricis, uti diſcimus ex quadam charta monaſterii Vindocinenſis, cui illa mediam [a] partem eccleſiarum & decimæ de Olona donavit. Litem hac de re intentavit Cadolo de Ta-

a *Beſly comit. p.* 448.

Digitized by Google

lamonte : at mox lis ſedatur. *Actum eſt hoc caſtro Talamonte, in camera ipſius Cadalonis, tempore Philippi Francorum regis, & Guidonis Pictavorum comitis, præſulante Pictavis Iſemberto pontifice, venerabili autem Oderico monaſterium Vindocinenſe fideliter & prudenter adminiſtrante; Agnete vero comitiſſa adhuc vivente, ſed jam veſte mutata, anno* M LXVIII. *ab incarnatione Domini.* Certe Agnes anno præcedenti ſuperſtes erat, præſenſque aderat in curia Guillelmi Pictavorum comitis, filii ſui, quando ſententia lata eſt contra quemdam Wlgrinum, filium Ulgerii decani ſancti Martini, exigentem iniquas conſuetudines a monachis Majoris-monaſterii apud Loratorium*, qui locus tunc ad illos pertinebat, poſituſque eſt in confinio Turonum & Pictonum. Id actum anno M LXVII. paſchalis hebdomadæ feria quarta, quæ illo anno in tertium idus Aprilis incidebat. Teſtes Iſembertus Pictavorum epiſcopus, Hildebertus comes de Marchia, Hugo de ſancta-Maura, multique alii. Decennio poſt apud Loratorium rixa contigit, in qua nepos Hugonis de ſancta-Maura cæſus fuit. Interveniente Bartholomæo Majoris-monaſterii abbate, ſtatutum eſt ut Loratorii homines pro multa *decem libras denariorum Turonenſium maſculorum*, id eſt fortium, Hugoni perſolverent, & monachi pro anima occiſi ejus nepotis preces Deo funderent. Nunc Loratorii prædium eſt abbatis Majoris-Monaſterii. Ceterum prædictæ Agnetis obitus notatur in necrologio Vindocinenſi IV. idus Novembris in hæc verba : *Obiit Agnes Pictavorum comitiſſa, poſt ſæcularem maritum Deo meliori marito copulata, vivens mundo mortua, poſt mortem felicius victura.*

Loratorii cella. * Loroir.

XXVIII. Burgulio cella S. Porcarii data.

Cum Goſcelinus Burdegalenſis archiepiſcopus in Pictavenſi ſancti Hilarii baſilica quæ Major dicitur, theſaurarii officio fungeretur; ad eum acceſſit Raimundus [b] Burgulienſis abbas, qui monaſterio ſancti Porcarii apud Pictones, non ut abbas, ſed ut præpoſitus præerat; rogavitque Goſcelinum ut hoc ſancti Porcarii monaſterium Burgulienſi abbatiæ conferret, ac cellæ nomine ſubjiceret. Annuit ille petenti, conſenſu & juſſu domini ſui abbatis Goſfredi Aquitanorum ducis, & Iſemberti Pictavenſis epiſcopi, necnon beati Hilarii canonicorum, eo pacto, ut ſolitas conſuetudines canonicis & eccleſiæ beati Hilarii perſolverent. *Acta ſunt hæc menſe Majo, anno* VIII. *regni Philippi regis Francorum, &* XI. *Goſfridi ducis Aquitanorum, & ab incarnatione Domini* M LXVIII. *anno.* Subſcribunt Goſcelinus Burdegalenſis archiepiſcopus & theſaurarius beati Hilarii, Goſfridus dux Aquitanorum & Mathilda comitiſſa ejus uxor, Odo de Marchia, aliique permulti. Ubi obſervare convenit, Goſfridum ducem trinominem fuiſſe, dictumque Guidonem-Goſfridum-Guillelmum, qui abbatis ſancti Hilarii titulo gaudebat, uti & alii Pictavorum comites, ex quo ſancti Hilarii baſilica a monachis ad ſæculares canonicos tranſiit; eoque nomine reges Francorum eumdem titulum retinent, eumdemque pari jure in Turonenſi ſancti Martini baſilica, a tempore Rotberti fortis. De ſancto Porcario ſancti Hilarii quondam abbate, cujus nomine prædicta cella inſignita eſt, in primo horum annalium volumine [c] egimus.

[b] *Beſly comit. p.* 451.

[c] *lib.* 7. *num.* 55.

XXIX. Concilia tria.

Tria hoc anno concilia in Gallia habita fuere, præſidentibus Romanæ eccleſiæ legatis : unum Burdegalæ ſuperius memoratum [d], cui Stephanus cardinalis ac legatus præfuit : alterum in urbe Auſciorum, præſente Hugone Albo cardinali, tertium Toloſæ ſub eodem cardinale. Toloſani chronicæ notæ vitiatæ ſunt in deſignando ſaltem anno Philippi regis. Hoc enim concilium habitum dicitur anno ab incarnatione M LXVIII. indictione VI. octavo anno Alexandri ſecundi, *ſecundo vero anno Philippi regis Francorum, ac tuitione Balduini Flandrenſis comitis*, qui ſub finem anni ſuperioris deceſſerat, ſed forte nuntium de ejus morte nondum ad illas partes pervenerat. quod argumento eſt iſtud concilium habitum fuiſſe initio anni M LXVIII. qui Philippi regis octavus a morte patris erat. In illo concilio decretum eſt, ut Lectorenſis * eccleſia, quæ propemodum deſtructa erat, & in monaſterium converſa, denuo in epiſcopatum reformaretur; ejuſque conventus epiſcopus, nomine Raimundus, locum propriæ ſuæ ſedis in illo monaſterio poneret, & monachos ibi morantes religioſe & ſecundum regulam ſancti Benedicti vivere ut Dominus abbas conſtringeret, iiſque mortuis clericos probos ſubſtitueret. Adfuere huic concilio cum Hugone cardinale Guillelmus Auſcienſis archiepiſcopus, & Aimo Bituricenſis; ex epiſcopis Durannus Toloſanus, Geraldus Caturcenſis, Godemarus Santonenſis, Gregorius Laſcurrenſis, Petrus Adurenſis, Guillelmus Comvenenſis, & ipſe Raimundus Lectorenſis, Bernardus Coſeranenſis, & Bernardus Aquenſis.

[d] *ſupra num.* 21.

* Leitoure.

Digitized by Google

ANNO CHR. 1068. Ex abbatibus vero Hugo Cluniacenſis, Ademarus de ſancto Martiale, Beraldus de ſancto Ægidio, Raimundus Condomenſis, Odo de ſancto Johanne Angeriaco, Bernardus Maſſilienſis, Conſtantius de Clayraco, Raimundus de ſancto Papulo, & Frotardus de ſancto Pontio. Epiſcopi e noſtris erant Guillelmus, cognomento de Monte-alto, archiepiſcopus Auſcienſis ex monacho ſancti Orientii, de quo mox agemus, & Durannus epiſcopus Toloſanus, præter alios forte, quorum profeſſio nobis ignota.

Eodem anno celebratum eſt aliud concilium apud Auſciam civitatem metropolitanam, tenuitque concilium prædictus Hugo-Albus cardinalis *cum bonæ memoriæ* Auſtindo archiepiſcopo & omnibus ſuffraganeis ſuis epiſcopis, & abbatibus, atque magnatibus totius Waſconiæ. In hoc concilio ſtatutum eſt, ut ſemper quartam partem decimæ unaquæque eccleſia ſuis ſedibus perſolveret. At Raimundus abbas ſancti Orientii, de quo ſuperius [a] actum eſt, huic decreto interceſſit pro ſuo monaſterio, in quo ſanctus Orientius confeſſor ſepultus fuerat, aſſerens, ejus eccleſiam, quæ per tot tempora ingenua & immunis fuerat, tali jugo ſubmitti non debere. Aſſenſere omnes, decretumque eſt, ut priſtina illius eccleſiæ immunitas inconvulſa permaneret.

a *lib.* 62. *num.* 103.

XXX. Clariacum monaſterium. Clariacum vulgo Clairacum monaſterium ſancti Petri,, ſitum in diœceſi Aginnenſi ad Oltum * fluvium, in amœniſſima valle pagi Nitrobrigum, incertæ eſt originis. Ejus primordia referunt ad Carolum Magnum, ſed nullo fundamento. Nihil de eo comperti nobis occurrit ante hunc annum, quo Conſtantius abbas prædicto Toloſano concilio ſubſcripſit. Hoc monaſterium peſſum dedere Albigenſes; ac demum hæretici noſtri temporis penitus ſolo æquarunt. Ejus reditus eccleſiæ Lateranenſi attribuit Henricus IV. rex Francorum, annuente cum paucis, qui illic ſupererant, monachis Johanne abbate, qui Romæ in eccleſia Lateranenſi ſepultus eſt. Alia eſt Clariaci abbatia ſæcularis apud Benearnos, cujus ſæpe meminit Petrus de Marca in hiſtoria Benearnenſi.

* *le Lot.*

XXXI. Fratricidæ pœnitentia. Per id tempus Alexander II. epiſtolam [b] ſcripſit ad Guillelmum Petragoricenſem ac Durannum Toloſanum epiſcopos, atque ad Hugonem Cluniaci abbatem, in qua pœnitentiæ modum ei præſcribit, qui fraternæ cædis, quamquam nolens, cauſa fuerat. Huic condignam pœnitentiam prædicti epiſcopi impoſuerant: at cum ille Romam adiiſſet, eam moderandam cenſuit pontifex. Sed vide qualis moderatio!
» Præcipit ſiquidem Alexander, ut, cum ille domum redierit, mediam partem to-
» tius patrimonii ſui pro fratris animæque ſuæ remedio pauperibus tribuat; alterius *
» vero hereditatis ſuæ portionem pro eadem cauſa diſtribuat, uſu-fructu ſuæ neceſſi-
» tati reſervato: &, ſic ordinatis omnibus, *liber* in monaſterium ingrediatur, ubi
» per unum annum ejuſmodi pœnitentia maceretur, ſcilicet ut a pentecoſte uſque
» ad feſtum ſancti Michaëlis bis in unaquaque hebdomada jejunet in pane & aqua:
» dehinc uſque ad quadrageſimam tribus diebus jejunet ſimiliter in pane & aqua, to-
» taque quadrageſima præter dies dominicos; & ut a corpore & ſanguine Domini
» toto triennio abſtineat, niſi periculum mortis immineat. Ad hæc ut arma numquam
» per totam vitam ſuam portet; conjugio uſque ad peractam ſeptem annorum pœni-
» tentiam non utatur; ac demum ſexta feria, donec vixerit, jejunet. Quis non hoc tempore crudelem vocet hanc moderationem? Vide ſis aliam pœnitentiam [c] ab eodem pontifice impoſitam patri, qui filium non ſponte occiderat.

b *Alex. ep.* 33.

* *ſ alteram.*

c *id. ep.* 37.

XXXII. Cluniaco datæ eccleſiæ S. Stephani Nivernenſis & Laudenſis. Ex his apparet, quanta fuerit fama non tantum ſanctitatis, ſed etiam doctrinæ Hugonis abbatis Cluniacenſis, utpote ad quem pœnitentium crimina adjudicanda referebantur ab epiſcopis & ab ipſo pontifice Romano. Unde non mirum quod tot eccleſiæ ejus tempore Cluniaco ſubjectæ fuerint. Ex his duæ hoc anno conceſſæ leguntur: una eſt ſancti Stephani Nivernenſis, quam ruinæ proximam Malguinus ejuſdem urbis epiſcopus, Willelmus comes, & Hugo ipſius Nivernenſis eccleſiæ decanus una cum Hugone vicecomite ac Leone ejus fratre, necnon Gauzberto mi-
» lite, dono Gerardi clerici, qui unus e canonicis eccleſiæ ſancti Stephani ſuperſtes
» erat, Deo & ſanctis apoſtolis Petro & Paulo ad locum Cluniacum, cui domnus Hu-
» go abbas præerat, conferunt, remiſſis omnibus malis conſuetudinibus, quas ab illa
» eccleſia exigere ſolebant. Hanc eccleſiam hactenus poſſident Cluniacenſes.

Eodem etiam anno Ingezo quidam, civis Laudenſis in Lombardia, conſtructam ab ſe in ejus urbis ſuburbio, dotatamque ſancti Marci evangeliſtæ ac ſancto-

Digitized by Google

rum Fabiani & Sebaſtiani eccleſiam donat Cluniacenſibus abbatibus, ut ſecundum ejus loci facultates monachos illic conſtituant, qui officium divinum regulariter viventes peragant, ſicut ceteri monachi Cluniacenſes: nec illius eccleſiæ reditus alio poſſint divertere; alias in poteſtatem heredum ſuorum reverſuros. ANN. CHR. 1068

XXXIII. Uſercences abbates.

Haud dubie Cluniacenſes fuerint tres illi nominatiſſimi monachi, quos Ademarus vicecomes adduxiſſe traditur in Uſercenſe monaſterium, quorum primus Guillelmus, cognomento Deva, Arnaci præpoſitus, tum Caleſii prior & Figiaci abbas extitit: ſecundus Alcius, prior Lemovicenſis: tertius Geraldus, quem Uſercenſes abbatem elegerunt poſt obitum Conſtantini, de quo alias [a] actum eſt. Hic, ſcilicet Geraldus, Uſercenſem eccleſiam bonis temporalibus & ſpiritualibus auxiſſe dicitur, eamque viginti-octo annis laudabiliter rexiſſe: quibus exactis apud Lemovices in monaſterio ſancti Martialis fato functus eſt die feſto ſancti Mauri, ibidemque humatus. Ibidem etiam poſt duos regiminis annos deceſſit ejus ſucceſſor Gaubertus Malafayda, vir nobilis: cujus nepos Stephanus Malafayda monachus, cæcus a nativitate, qui in monaſterio Soliacenſi beatiſſimæ Virginis ope luce donatus eſt. Hæc fuſius in chronico [b] Gaufridi Prioris Voſienſis.

Cella Barri ad Sequanam.

Hoc etiam anno Rainardus, cognomento Hugo, ex antiqua Barro-Sequanenſium comitum ſtirpe ortus, parœcialem Barri-Sequanenſis eccleſiam, a progenitoribus fundatam atque dotatam, in cellam erexit, eamque Tornodorenſibus ſancti Michaëlis monachis regendam commiſit. Rem ſacram facienti adfuere archidiaconi ſex, Ewrardus decanus, & Gozelinus cancellarius, qui chartam conſcripſit. Archidiaconorum princeps erat Gebuinus, Hugonis III. comitis Divionenſis filius, poſt aliquot annos creatus archiepiſcopus Lugdunenſis. Hæc ex chronico Lingonenſi, auctore Jacobo Vignerio Soc. Jeſu. Tunc Tornodorenſe ſancti Michaëlis monaſterium rexiſſe videtur Angelbertus ſeu Engelbertus abbas poſt Rotbertum, cum hic Cellenſis abbatiæ adminiſtrationem reſumere coactus eſt.

a lib. 56. n. 49.

b Labbe to. 2. bibl. p. 288. & ſeqq.

ANN. CHR. 1069.

XXXIV. Petrus Damiani Heinrici divortio reſiſtit.

Vix biennium erat, ex quo Heinricus Germaniæ rex Bertam, Ottonis Italiæ marchionis filiam, uxorem duxerat, cum divortium facere decrevit; atque ut id facilius exſequeretur, Sigefridum Moguntinum archiepiſcopum, decimis in totam Turingiam, quas ille magnopere cupiebat, ei conceſſis, ad indicendum ſuper ea re Moguntiæ conventum induxit. Interim, dum rei eventus exſpectatur, Berta regina in Laureshamenſe monaſterium ſecedere compellitur. Alexander papa, ea re comperta ex litteris ipſius Sigefridi, qui ab hoc divortio ſe abhorrere, vere an ſimulate, ſignificavit; Petrum Damiani, virum [c] ætate & vitæ innocentia admodum reverendum, legatum in Germaniam ad impediendum divortium miſit. Is Moguntinum archiepiſcopum ab habendo concilio, Heinricum a faciendo divortio deterruit, rem peſſimam, & a nomine chriſtiano nedum regio alienam eſſe cauſatus. Hæc fuſius Lambertus, & alii. Conſtat poſt hæc reconciliatam utcumque reginam fuiſſe regi, qui ex ea Heinricum filium, futurum regni ſucceſſorem, ſuſcepit.

c Lambert. in chron.

Alexandri querelas patitur.

Re feliciter perfecta reverſus in Italiam Petrus, cui Eugubina eccleſia commiſſa erat, amaras ſuper ea ab Alexandro litteras accepit, quarum cauſa non omnino explorata. Ad has reſcripſit [d] modeſtiſſime, ſed tamen validiſſime Petrus, peccatis ſuis deputans, quod Eugubina eccleſia, velut area, quæ pedibus conculcatur, abjecta ſit. Hoccine eſſe, quod cauſæ pontificis perorator tot conciliis adfuerit; tot legationes obierit, in quibus, quaſi quidam cauſidicus, pro eo declamaverat; quod in ejus hoſtes acriter invectus, eos repreſſerit; denique quod tot pro eo labores ac pericula pertulerit? Agat ergo pontifex, ut is, qui læſit, condignam agat pœnitentiam; ut is, qui læſus eſt, non compellatur debitam exaggerare querelam. Mitiget ergo pontifex aceti mordentis acrorem, ne ipſi quoque aliquid duriuſculum excidat. Hæc pluribus Petrus.

d Pet. Dam. lib. 1. ep. 14.

XXXV. Marianus Moguntiæ incluſus.

Marianus Scottus de ſe ipſe ſcribit, ſe hoc anno, *juſſu epiſcopi Moguntinenſis & abbatis Fuldenſis*, feria ſexta ante Palmas, III. nonas Aprilis, poſt decem annos recluſionis ſuæ in monaſterio Fuldenſi, inde Moguntiam veniſſe, & in feſto ſanctorum Septem-fratrum ſecundo incluſum fuiſſe; eodemque anno, & quidem IX. kal. Decembris, novum ſanctæ Mariæ monaſterium conſecratum fuiſſe. Quodnam ſit iſtud monaſterium, an eccleſia ſanctæ Mariæ in Campis, nunc ſanctæ

Digitized by Google

ANN. CRR. 1069.

Crucis dicta; an ſanctæ Mariæ ad Gradus, nunc collegium canonicorum, nobis incompertum eſt, uti & locus, ubi recluſus fuit Moguntiæ Marianus, qui poſt mortem in ſancti Martini cathedrali eccleſia ſepultus eſt, non in ſancti Albani monaſterio, ubi veri ſimile videri poſſit eum recluſum fuiſſe.

XXXVI. Willelmus electus Hirſaugiæ abbas.

a *lib.* 61. *n.* 107.

Interim Hirſaugienſe monaſterium paſtore deſtitutum erat, Friderico abbate exauctorato. Unde Hirſaugienſes rectore diutius privari non ferentes, Willelmum ſancti Emmerammi monachum, cujus ſuperius[a] facta mentio eſt, communibus votis eligunt. Id ubi per eorum nuntios reſcivit Willelmus, Dei voluntatem precibus ac jejuniis conſulendam cenſuit. Dein profeſſus eſt, ſe non alio pacto electioni factæ aſſenſurum, niſi prius eidem monaſterio ſua libertas reſtitueretur. Sub hac conditione Hirſaugiam venit v. kal. Junias hujus anni, neſcius injuriarum, ait Trithemius, quæ Friderico abbati illatæ fuerant. quas ut reſcivit, Adelbertum comitem, qui ejus exauctorationis auctor erat, exhortari cœpit, ut innoxium virum ſuæ dignitati reſtitueret, nefas eſſe ratus, ejus locum, dum viveret a quoquam occupari. Tergiverſante comite, jam reditum ad ſuos parabat Willelmus: ſed ab Hirſaugienſibus exoratus, in loco remanſit, cum eo, ut, vivente Friderico, abbatialem benedictionem ab epiſcopo non ſuſciperet. Is fuit Hirſaugiæ ſtatus ad annum ſequentem, quo defunctus eſt Fridericus: ſed tamen ad alterum annum Willelmi dilata benedictio eſt.

XXXVII. Augienſes abbates.

Longe alius animus, aliique mores erant Meginwardi abbatis Hildinesheimenſis, qui Augienſem abbatiam poſt mortem Udalrici abbatis hoc anno invaſiſſe dicitur apud Lambertum, *patefacto in eam ſibi per multam largitionem aditu*. Verum, cum ſe contemtum, & quidem merito, animadverteret, poſt annum & aliquot menſes abbatiam reſignavit; ſicque locum fecit Ruperto abbati Babengergenſi, ſed ipſo non meliori, qui ab Alexandro II. ob ſimoniæ crimen exauctoratus eſt, ut in conſequentibus videbimus.

XXXVIII. Gorzienſibus eccleſia Satanaci data.

b *V. lib.* 17. *n.* 2.

* *Stenay.*

c *Mir. not. p.* 195.

Tunc temporis Lotharingiam ſuperiorem & inferiorem adminiſtrabat dux Godefridus, cognomento Magnus ſeu Barbatus. Is eccleſiam ſancti Ragoberti[b] regis & martyris apud Satanacum *, quod nunc opidum eſt in confinio Lotharingiæ & ducatus Luxemburgenſis ad Moſam, ejuſdem ſancti martyris corpore, multiſque aliis ſanctorum reliquiis illuſtratam dolens, omnino neglectam eſſe a canonicis, qui carnalem illic vitam agebant; *virum*[c] *boni teſtimonii & ſanctæ converſationis Heinricum Gorzienſem abbatem*, ejuſque monachos, inſtinctu Beatricis conjugis ſuæ, *cum conſilio domni Cuonradi, ſanctæ Treverorum ſedis archiepiſcopi, in cujus diœceſi locus ipſe ſitus erat*, aliorumque fidelium, eo convocavit, amotiſque canonicis monachos ſubſtituit. *Actum Bulioni, anno dominicæ incarnationis* M LXIX. *indictione* VII. *regnante Heinrico, filio imperatoris Heinrici, anno regni ejus* XIII. His litteris ſubſcribunt cum Godefrido duce & Beatrice ejus conjuge Godefridus Barbati filius, Heſelinus & Fulco comites, aliique. Non diu poſt hæc ſuperſtes fuit Godefridus Barbatus, primum Gozeloni, patri adhuc viventi in ducatu Moſellano ſuffectus, tum eo ſpoliatus ab Heinrico imperatore, profectuſque in Italiam, ubi Beatricem, Bonifacii Tuſciæ marchionis viduam, ſecundis nuptiis uxorem duxit; ac demum in Galliam reverſus, & in ducatum reſtitutus, poſt mortem ſepultus eſt Virduni in monaſterio ſancti Vitoni. Ex priori conjuge habuit Godefridum Gibboſum, qui præmiſſis litteris ſubſcripſit, Lotharingiæ inferioris ducem; & Idam Euſtachii ſecundi Bolonienſis comitis uxorem, Godefridi Bulionii matrem. Bulionius vero, Gibboſi avunculi ſui honorem adeptus, eccleſiam ſancti Dagoberti, ab Arnulfo comite occupatam, monachis Gorzienſibus reſtituit. Porro ex priori illa donatione, quæ cum conſilio Cuonradi Trevirenſis archiepiſcopi facta dicitur, colligere licet, ipſum Cuonradum, de cujus nece ſuperius[d] actum eſt, ad hunc annum ſuperſtitem fuiſſe.

d *lib.* 62. *num.* 112.

XXXIX. Udoni Tullenſi epiſcopo ſuccedit Pibo.

Non alienum erit ab inſtituto noſtro hic emaculare mendum, quod in chronicon Lamberti Scafnaburgenſis irrepſit ad hunc annum, in hæc verba: *Toloſæ epiſcopus obiit, cui Bibo cancellarius ſucceſſit.* qui locus ita reſtituendus eſt: *Udo Tulli epiſcopus obit, cui Pibo cancellarius ſucceſſit.*

Salvatoris monaſterium Tulli.

Udo Pibonis anteceſſor, memor beneficiorum, quæ a Brunone prædeceſſore ſuo acceperat, ab ipſo quippe educatus & ſucceſſor deſignatus, quoddam monumentum, id eſt monaſterium, in ejus memoriam & animæ remedium erigere conſtituit. Erat in ſuburbio Tullenſi quædam poſſeſſio ad Indenſe pertinens monaſterium, ec-

eleſia

Digitized by Google

cleſia videlicet ſancti Aniani, quam epiſcopi Tullenſes jam pridem in ſuum dominium transferre cogitaverant nec potuerant: ſed tandem Udo eam ab Heinrico tertio imperatore per legalem commutationem rerum ſibi a parentibus relictarum, *laude & conſenſu Werrici abbatis* Indenſis fratrumque omnium ejus loci, & ejus advocati Heinrici comitis palatini, in jus ſuum proprium vindicavit, ibique *ad memoriam & venerationem Salvatoris mundi, ob remedium animæ ſanctæ memoriæ Leonis noni apoſtolici* cœnobium conſtruere decrevit, & Salvatoris nomine abbatiam vocitari, ac ipſius loci præcipuam feſtivitatem celebrari voluit *in octavis pentecoſtes, in feſto ſummæ Trinitatis.* Dein ſucceſſores ſuos obteſtatur, ut ne alterius Ordinis congregationem ibi conſtituant, niſi monachorum ſub regula S. Benedicti viventium. Stationes quoque feſtivas ibidem inſtituit, quinta feria paſchæ & pentecoſtes, & in feſto ſancti Johannis Evangeliſtæ poſt natale Domini. Hæ litteræ, chronicis deſtitutæ notis, relatæ ſunt in Appendice novæ hiſtoriæ Gallicæ R. P. Benedicti Capucini, qui ait, non diu monachos noſtri Ordinis illic perſtitiſſe, ſed eccleſiam illam ante mortem ipſius Udonis ad priorem ſtatum rediiſſe.

ANN. CHR. 1069.

Pibo ejus ſucceſſor natione Saxonicus erat, parentibus claris, patre ſcilicet Theotmaro, & matre Duguerca * progenitus, ut in actis epiſcoporum Tullenſium legitur; primum canonicus in eccleſia Halberſtatenſi, adeoque linguæ Tullenſium ignarus. Hinc ingemiſcens, quod populum ſibi creditum patria lingua erudire non poſſet, *divinitus linguam Tullenſium ſexagenarius didiciſſe traditur.* Hic cum Conrado comite Jeroſolymam profectus, voto ſe obligavit, ſe, ſi quando in Galliam rediret, monaſticam vitam profeſſurum. quod reipſa exſecutus eſt in Divionenſi ſancti Benigni monaſterio, cui primo ſui pontificatus anno altaria ab Udone conceſſa litteris ſuis confirmaverat.

* al. Udica.

XL. Selebienſe monaſterium conditur.

Tria hoc anno condita invenio noſtri Ordinis monaſteria. Primum Selebienſe in Anglia, duo alia in Gallia, ſcilicet ſancti Martini in pago Vilcaſſino prope Pontiſaram, & Monaſterium-novum apud Pictavos. Selebienſis primordia diſcimus ex auctore [a] anonymo, qui ſub finem ſæculi duodecimi libros duos de illius monaſterii origine & progreſſu compoſuit. Sita eſt Selebia ſuper ripam Uſæ fluminis, ad auſtralem plagam Eboracæ civitatis, ab eaque diſtans ſpatio milliarium circiter decem, ſilvis undique ac nemoribus coronata. Illuc ſe contulit Gallus quidam monachus, Benedictus nomine, ex Autiſſiodorenſi monaſterio ſancti Germani ejuſdem urbis epiſcopi, cujus digitum furtim ſecum aſportavit. Cum aliquandiu illic ſub tentorio conſtitiſſet, exſtruendo in honorem ſancti Germani oratorio ſubſidia ei ſubminiſtravit Hugo vicecomes Eboracenſis, qui locum etiam a Willelmo Anglorum rege ad condendum monaſterium obtinuit. Fratrum conventu illic adunato, Benedictus, volente ac jubente rege, a Thoma ſeniore Eboracenſi archiepiſcopo abbas ordinatus eſt, rexitque monaſterium annis viginti-ſeptem, quibus exactis, orta inter fratres diſcordia, loco ceſſit, ut fuſius ſuo loco exponemus. Prædictus anonymus ait raros tunc fuiſſe in illis Eboracenſibus partibus monachos, & fere nullos, præterquam in eccleſia [b] Dunelmenſi. Et tamen idem auctor memorat Durannum [c] monachum ſanctæ Mariæ Eboraci, cui haud dubie præerat Stephanus ille Eboracenſis abbas mox laudatus, qui ad Benedictum comprehendendum a rege miſſus fuerat.

a Labbe bibl. to. 1. p. 594. & ſeqq.

b ibid. p. 601. & ſeq.

c ibid. p. 610.

XLI. S. Dionyſio data eccleſia in Anglia.

Dum in Anglia verſamur, non omittenda Willelmi regis donatio, facta Pariſienſi ſancti Dionyſii monaſterio, cui eccleſia [d] de *Derheſt*, ſita in territorio Gloëceſtrenſi data eſt, prout eam antea rex Edwardus Balduino ejuſdem cœnobii tunc monacho, poſtmodum ſancti Eadmundi abbati, in ſuos uſus conceſſerat. Actum Wincestræ in monaſterio ſancti Swithuni * ſecunda die paſchæ, dum miſſa celebraretur. His litteris ſubſcribunt cum Willelmo rege Mathildis *regina ejuſdem regis*, & Richardus ejuſdem filius; tum Stigandus Cantuarienſis, & Aldredus Eboracenſis archiepiſcopi; dein epiſcopi novem, in quibus Odo Bajocenſis frater regis, Goisfridus ſancti Laudi ſeu Conſtantienſis, Balduinus Ebroïcenſis, Ernaldus Cenomannenſis; ex laïcis Rotbertus comes regis frater, Willelmus comes Oſberni filius, Rotbertus comes Augenſis caſtri, & alii. Tunc temporis Dionyſiano monaſterio præerat Rainerius abbas, qui privilegiorum confirmationem ab Alexandro II. [e] obtinuit, & a Philippo rege præceptum, quo rex auctoritate ſua roboravit ejuſdem pontificis judicium, vetantis, ne generales [f] ad monaſterium acceſſus, & communes ſtationes ab epiſcopo & clericis Pariſienſibus fierent. Idem abbas multa in diœceſi Bituricenſi amiſſa recupe-

d Doublet p. 839.

* ed. Spiddun.

e id. p. 466. & 469.

f Hiſt. Pariſ. t. 1. p. 721.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1069.

ravit, favente Richardo archiepiſcopo, cujus hac de re litteris [a] teſtes adhibentur Warmundus abbas Dolenſis, Walterius Millebeccenſis, Sulpicius Maſciacenſis, Gerardus Exoldunenſis, Humbaldus Virſionenſis, omnes abbates; Emeno præpoſitus Cambonenſis, & poſt canonicos Bituricenſes Albertus monachus ſanctæ Valeriæ, & Willelmus monachus ſancti Dionyſii. Actum apud Maſciacum in vigilia Aſſcencionis, regnante Philippo.

a *Doublet p. 469.*

XLII. Balduinus abbas S. Eadmundi.

Balduinus ſeu Baldewinus mox laudatus, ex monacho ſancti Dionyſii abbas ſancti Eadmundi monaſterii, quod a Cnuto rege conditum antea diximus, hanc præfecturam adeptus eſt initio regni Willelmi conquæſtoris, cujus favore [b] multa prædia & complures liberos homines, quos *Sokemannos* vocant, monaſterio ſuo acquiſivit. Tantarum poſſeſſionum copia cupiditatem proritavit Erfaſti Tetfordenſis epiſcopi, qui ob eam cauſam ſedem epiſcopatus ſui apud ſanctum Eadmundum conſtituere molitus eſt. Ad hanc controverſiam dirimendam Balduinus Romam profectus eſt ad Alexandrum papam, qui monaſterii libertatem novo diplomate aſſeruit, ipſumque Balduinum ſacerdotem ordinavit, eidemque altare quoddam, geſtatorium ſcilicet, ex porphyretico lapide, ab ſe conſecratum, donavit. Hanc monaſterii libertatem poſtmodum rex Willelmus litteris ſuis roboravit, in quibus totam controverſiam explicavit. Eamdem poſtea redintegrarunt alii Tetfordenſes ſeu Norwicenſes epiſcopi, ut patet ex notitia, quam hac de re ad poſterorum cautionem Willelmus *Curteys* abbas [c] ſcriptis mandavit, uſque ad Alexandri III. pontificatum. De Rotberto Balduini ſucceſſore inferius.

b *Monaſt. Anglic. t. 1. p. 288. & ſeqq.*

c *ibid. p. 290.*

XLIII. S. Martini cœnobium prope Pontiſaram conditur.

Alterum ex tribus illis monaſteriis, quæ hoc anno condita fuiſſe diximus, cœnobium eſt ſancti Martini prope Pontiſaram, haud ignobile pagi Vilcaſſini opidum in finibus diœceſis Rotomagenſis. Huic abbatiæ originem dedere duo illius opidi illuſtres viri, Warnerius & Amauricus, qui oratorium in honorem ſancti Germani Pariſiorum epiſcopi eo in loco, ſcilicet ad confluentes Bionæ * fluvioli in Iſaram conſtruxere: ubi pauci monachi principio inhabitarunt. Id diſcimus ex litteris [d] Philippi regis, apud Pontiſaram hoc anno datis, quibus prima hæc monaſterii rudia principia confirmat, ſubſcribuntque Hugo comes, Walerannus, Balduinus dapifer, Rainaldus buticularius, Walterus conſtabularius, Wido de Monte-Lethario, Adam de Inſula, & Hugo de Monte-morenciaco. Accitus eſt ad regendum monaſterium ex Reſbacenſi Galterius ſeu Gauterius vir ſanctus, ortus in Ambianenſium finibus, pago Vinenacenſi, & quidem in loco qui Andani-villa * nuncupatur. Parentum nomina reticent ejus vitæ ſcriptores. Litteris inſtructus adoleſcens, relicta patria receſſit ad Reſbacenſe monaſterium, ibique monaſticen profeſſus, ita in virtutis ſtudio profecit, ut nullus eo dignior ad regendum novum ſancti Germani monaſterium viſus ſit. quod munus nonniſi ægre admodum ſubiit. Memoriæ proditum eſt eum, cum paſtoralem baculum pro more illorum temporum in ſignum inveſtituræ a rege acciperet, manum ſuam regis dexteræ ſuperpoſuiſſe, ac dixiſſe: Non a te, ſed deſuper regimen eccleſiæ ſuſcipio. quod generoſe dictum omnes, & rex ipſe approbarunt. Non multo poſt Galterius in proximo colle novam exſtruxit baſilicam in honorem ſancti Martini, cujus nomine hactenus cum toto monaſterio inſignita eſt: tametſi ſanctus Germanus Pariſiorum epiſcopus ibidem primarius etiam nunc patronus habetur. Cum aliquamdiu hoc cœnobium rexiſſet vir ſanctus, paſtoralis officii pondus refugiens, ad Cluniacenſe monaſterium ſeceſſit, ut poſtea dicturi ſumus.

* *la Vione.*

d *Neuſtria pia p. 550.*

Galterius abbas.

* *Anville.*

XLIV. Monaſterium-novum Pictavis conditur.

Duobus illis monaſteriis tertium addendum eſt, ſcilicet Monaſterium-novum, (ſic enim vocatur) quod Guido-Willelmus dux Aquitanorum & Pictavorum comes hoc anno in ſuburbio Pictavenſi ædificare cœpit, teſtante chronographo Maxentiano ſeu Malliacenſi, illudque magnifice dotatum in honorem beatiſſimæ Virginis, ſancti Johannis Evangeliſtæ & ſancti Andreæ apoſtoli dedicari curavit. Hujus monaſterii conſtructio tribuitur quoque ſancto Hugoni abbati Cluniacenſi in ejus vita: ſive quod ejus inſtinctu a Guidone comite exſtructum ſit: ſive quod eidem abbati commiſſum fuerit, ejuſque curis abſolutum, forte per Guidonem, quem primum illic abbatem inſtituit anno MLXXV. quo anno illud monaſterium Hugoni abbati commiſſum fuiſſe dicitur, cum ſcilicet jam perfectum eſſet. Plura de hoc monaſterio inferius.

XLV. S. Cypriani monachi ad id quid contulerint.

Pictavenſi ſancti Cypriani monaſterio per id tempus præfectus erat Rainaldus abbas, unus ex diſcipulis [e] beati Rotberti Caſæ-Dei abbatis, qui Rainaldus rem præ-

e *Vita Bern. abb. Tiron.*

Digitized by Google

clare adminiſtravit. Cum ejus tempore ſurgeret Monaſterium-novum mox lauda- ANN. CHR. tum, aliquid ad ejus dotem conferre voluit, ut probat ejus charta, cujus hæc ver- 1069. ba ſunt. *Ego in Dei nomine Rainaldus abbas, & fratres noſtri cœnobii beati Cypriani, videntes humilitatem & devotionem Willelmi piiſſimi ducis circa ædificationem ſanctæ eccleſiæ, aliquod auxilium impendere optamus Novo-monaſterio, quod ipſe dux ædificavit Pictavis, ut ibidem fratres monachilis habitus Deo deſervirent. Dedimus itaque, & dando ipſi novo monaſterio concedimus medietatem eccleſiæ de Livers, & de decimis, & de omnibus, quæ ad eam pertinent: quam eccleſiam totam, & omnia ad eam pertinentia ex integro dederat nobis Airaudus pius, quando factus eſt monachus cœnobii noſtri ſancti Cypriani.* Hic eſt Airaudus ſeu Airaldus de Montoiranno, qui prædictam eccleſiam & alodium ſuum de *Bellefont*, cum eccleſia ſancti Hilarii, cœnobio ſancti Cypriani donavit per manus Rainaldi abbatis, qui eum *monachum ordinavit, regnante Philippo rege*, ut in ejus charta legitur, cujus hoc initium: *Airaldus peccator de Montoiranno.* His adjungere licet reſtitutionem alodii Ludriaci, & eccleſiæ ſanctæ Farcintæ, monaſterio ſancti Cypriani factam ab Iſemberto epiſcopo, & quidem ut Beſlio [a] videtur, ejus nominis ſecundo, qui patrem ſuum Manaſſen, matremque Ameliam vocat, & avunculum Sandebaldum, quorum corpora in eodem monaſterio ſepulta eſſe dicit. Quo tempore Rainaldus regimen cœnobii ſancti Cypriani inierit, incertum: at certum eſt eum floruiſſe jam inde à pontificatu Gregorii VII. & ad Paſchalem II. perveniſſe. Cluniacenſibus monachis qui ejus monaſterium ſibi ſubjicere moliebantur, ſtrenue reſtitit tribus in conciliis, faventibus ſibi Amato legato, & Iſemberto epiſcopo Pictavenſi. Virum doctrinæ haud mediocris fuiſſe probant ſcriptæ ad eum epiſtolæ Lanfranci & Anſelmi, ut inferius videbimus.

a *Beſly Evesq. p. 63.*

XLVI. Lanfrancus in Berengarium ſcribit.

Non ſerius, nec forte prius hoc anno Lanfrancus opuſculum adverſus Berengarium compoſuit. Epiſtolam vocat, ſcribens ad Alexandrum II. qui illud opuſculum petierat. Tempus ſcripti opuſculi ſubindicat Lanfrancus, cum ait ſe illud compoſuiſſe, cum adhuc Cadomenſis abbas eſſet. Hæc ipſa verba ſunt epiſtolæ, quam ille jam Cantuariorum archiepiſcopus ſcripſit. *Epiſtolam*, inquit, *quam Berengario ſchiſmatico, dum adhuc Cadomenſi cœnobio præeſſem, paternitati veſtræ, ſicut præcepiſtis, tranſmittere curavi.* quæ verba ſatis innuunt, hunc librum tum, cum hæc ſcriberet, novum fuiſſe: cum necdum in manus Alexandri papæ veniſſet, & quidem editum extremo tempore præfecturæ ſuæ in Cadomenſi monaſterio, quod ab anno MLXIII. rexit ad annum MLXX. quo anno creatus eſt archiepiſcopus Cantuarienſis. Ex his conſequens eſt, ea, quæ de concilio Romano ſub Gregorio VII. in capite ſecundo editionis Acherianæ dicta ſunt, ab eodem Lanfranco poſtmodum, cum jam archiepiſcopus eſſet, adjecta & inſerta fuiſſe. Certe in antiquioribus editis tres illæ de concilio Romano capitis ſecundi ſectiones deſunt.

XLVII. Rivipullo cella B. Mariæ data.

Ad res Hiſpanicas quod attinet, hoc anno Ermengaudus comes & marchio, credens, ut ejus verbis [b] utar, adorans, ac metuens divinum judicium, monaſterium in honorem ſanctæ Dei-Genitricis Mariæ ex rebus ſuis propriis in loco, qui *Gualter* vocatur, juxta fluvium Sicoris, conſtruere decrevit cum conſilio uxoris ſuæ Luciæ, & Bernardi-Willermi Urgellenſis epiſcopi. qui locus *antiquitus ab incolis Mater-eccleſia honoris gratia vocitatus eſt;* ſed tunc ex nimia vetuſtate magna ex parte conſumtus. Hunc vero locum ab ſe dotatum tradit comes in manibus domni Bernardi Rivipullenſis abbatis, ejuſque monachorum, quibus jure legali ac donatione Guifredi comitis proavi ſui hic locus jam ſubjacebat. Facta hæc charta donationis IV. idus Junii, anno IX. regni Philippi regis. Poſt annos tres Rivipullenſe [c] monaſterium ſubjectum fuit Maſſilienſi ſancti Victoris monaſterio, ex quo aſſumti ſunt deinceps Rivipullenſes abbates, quorum primus notatur Bernardus, qui alius videtur ab eo cujus in præmiſſis litteris facta mentio eſt.

b *Marca Hiſp. p. 1151.*

c *Labbe to. 1. biblioth. pag. 340.*

XLVIII. S. Gregorii monaſterium in Italia.

Petro-Damiani ex legatione Germanica reverſo Petrus Bennonis filius, nobilis Ariminenſis, prædium obtulit ad conſtruendum monaſterium prope Marcianum ad Conchæ profluentem in Romandiola, Opizone epiſcopo probante; illudque liberaliter dotavit, ut ex ejus litteris [d] diſcimus. In his ait ſibi jam dudum veniſſe in « mentem, ut omnia quæ ex divina liberalitate acceperat, ad utilitatem ſervorum « Dei conferret, & ex his unum elegiſſe, quem inter mortales magis idoneum ad « hoc opus exiſtimaverat, eique omnia commiſiſſe, *videlicet domno Petro-Damiani ſanctiſſimo anachoretæ patri ſuo*, « conſentiente uxore ſua Algunga, hoc eſt partem ſuam «

d *Ital. ſac. to. 2. p. 421.*

ANN. CHR. 1069.

» de ecclesia ſancti Johannis Evangeliſtæ, palatium ſuum dominicatum; caſam hortoſque ſuos in civitate Arimino, & in ejus ſuburbio; aliaque permulta, quæ in illis » litteris enumerantur. Actum anno M LXIX. Alexandri papæ octavo, die ſeptimo-decimo menſis Junii. Poſt biennium Petrus Damiani monaſterium illud ſubmiſit Opizoni epiſcopo, ſubſcripſitque poſt eum litteris hac de re confectis *Ungarus preſbyter, monachus atque abbas ſancti Gregorii*. Petrus Damiani Urbano ejuſdem loci abbati apparuiſſe dicitur. Hæc abbatia, vulgo dicta ſancti Gregorii de Concha, cœnobio ſancti Laurentii in Monte, Ordinis Olivetani, a Martino V. unita fuit.

ANN. CHR. 1070.

XLIX. Stigandus Cantuariæ ſede dejicitur.

Roger. Hoved.

UBi primum rex Willelmus Angliæ regnum quiete ac tranquille obtinuit, tum primum componendo eccleſiarum & reipublicæ ſtatui ſedulam operam impendit, maxime inſtituendis, ſicubi defecerant, epiſcopis, aut deponendis illis, qui vitio creati fuerant. Eam ob rem maximam ſynodum epiſcoporum in octavis paſchæ Wintoniæ anno M LXX. celebrari curavit, præſidentibus Ermenfredo Sedunenſi epiſcopo, & preſbyteris Johanne & Petro cardinalibus, Alexandri papæ legatis. In hac ſynodo quidam exauctorati epiſcopi, in his Stigandus Cantuariæ archiepiſcopus tum ob multa alia, tum quia Cantuarienſem archiepiſcopatum, vivente Rotberto archiepiſcopo, retento Wintonienſi epiſcopatu, uſurpaverat. Die autem Pentecoſtes altera item ſynodus Windreſſoris habita eſt, in qua nonnulli itidem epiſcopi depoſiti ſunt, & abbates, quorum dignitates Nortmannicis monachis dedit. Has duas ſynodos in unam Windreſſorenſem conflavit Milo-Criſpinus in libello de vita Lanfranci, & poſt eum Ordericus-Vitalis[a]: at præferenda videtur Rogerii-Hovedeni, aliorumque Anglicanorum ſcriptorum auctoritas, qui duas diſtinguunt, & in priori, ſcilicet Wintonienſi, depoſitum Stigandum tradunt. De hac depoſitione purgare ſe rex conabatur, præceptum papæ objectans, ut Willelmus Malmeſburienſis auctor eſt. Non tamen opinionem affectatæ depoſitionis excludere potuit, vel ex hoc maxime, quod Stigandum toto vitæ ejus tempore Wintoniæ ſub cuſtodia detinuit: ubi ille tenui admodum victu vitam toleravit. quippe modicum annonæ ex fiſco ei inferebatur: & ipſe ingenita mentis duritia id de ſuo ſuppleri non ferebat, per omne ſanctum pejerans, ſe nec nummum repoſitum habere, etſi ingentem opum copiam, ut poſt ejus mortem compertum fuit, in ſubterraneis ſpecubus reconditam ſervaret, cujus claviculam ex collo dependentem gerebat.

a *Orderic. lib. 4. p. 516.*

L. Lanfrancus ei ſuffectus.

Cogitanti regi, ac regni proceres conſulenti, nullus ad vitia exſtirpanda & ſaluberrimam doctrinam inſtillandam aptior viſus eſt, quam Lanfrancus, tunc Cadomenſis abbas, vir pietate & litterarum ſcientia inſignis, quo in Nortmannia conſiliario antea uſus fuerat. Mox apud eum qua precibus, qua juſſis inſtitit rex, ut ad ſe accederet, oblatam accepturus dignitatem. Hanc vero conſtanter recuſavit vir modeſtiſſimus, qui Rotomagenſem archiepiſcopatum paullo ante recuſaverat. Rex tamen a cœpto non deſtitit: ſed ad eum expugnandum mittendos apoſtolicæ ſedis legatos cenſuit. Ex his Ermenfridus epiſcopus, coacto Nortmanniæ epiſcoporum atque abbatum concilio, regis petitionem ac mandatum, ſimulque ſuam aliorumque legatorum voluntatem Lanfranco expoſuit. Ille vero inducias ad conſulendum petiit. Inſtat regina cum filio, ut votis omnium cedat; jubet Herluinus abbas vel invitus, quippe qui optimi diſcipuli ſolatio ac conſilio ſe deſtitui ægre patiebatur. In his anguſtiis mœſtus Lanfrancus in Angliam excuſatum ire ſtatuit. Adventantem rex cum multo gaudio, nec impari reverentia excipit, reluctantem expugnat. Victus itaque Lanfrancus poſt paucos a ſuo adventu dies, in ſede metropolitana IV. kalendas Septembris conſecratus archiepiſcopus a Willelmo Londonienſi, aliiſque provincialibus epiſcopis.

Quantum violentiæ in ſubeunda illa dignitate paſſus ſit Lanfrancus, teſtis eſt ipſius ad Alexandrum papam epiſtola, in qua ſalutatione præmiſſa ita loquitur: *Cum de Beccenſi congregatione, in qua habitum religionis aſſumſi, a principe Nortmannorum Willelmo abſtractus, Cadomenſi præeſſem cœnobio, imparque exſiſterem paucorum regimini monachorum; incertum habeo, quo judicio omnipotentis Dei factus ſum, te cogente, ſpeculator multorum, numeroque carentium populorum. quod cum præfatus princeps, jam rex Anglorum factus, multis variiſque modis laboravit efficere; caſſatis tamen laboribus ſuis, a me nullo modo potuit impetrare, quoad uſque legati tui, Hermenfredus videlicet Sedunenſis epiſcopus, atque Hubertus ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalis, in Nortmanniam venerunt, epiſcopos, abbates, ejuſdemque patriæ nobiles convenire fecerunt, atque in eorum præſentia,*

Digitized by Google

ut Cantuarienſem eccleſiam regendam ſuſciperem, ex apoſtolicæ ſedis auctoritate præceperunt. Adverſus hoc imbecillitas mearum virium, morumque indignitas prolata in medium nihil profuit: excuſatio incognitæ linguæ gentiumque barbararum, nullum apud eos locum invenire prævaluit. Quid plura? aſſenſum præbui, veni, ſuſcepi: in quo tot moleſtias, tot tædia, tantumque ab omni fere bono defectum mentis quotidie ſuſtineo, tot aliorum in diverſis perſonis perturbationes, tribulationes, damna, obdurationes, cupiditates, ſpurcitias, tantumque ſanctæ eccleſiæ caſum inceſſanter audio, video, ſentio, ut tædeat me vitæ meæ, doleamque plurimum, me uſque ad hæc tempora perveniſſe. Poſt hæc pontificem rogat Lanfrancus, ut ab impoſito munere ſe abſolvat, vitamque cœnobialem, quam *præ omnibus rebus* diligere ſe dicit, repetendi licentiam concedat, commemorans officia quæ ejus conſanguineis, aliiſque ejus nomine ex urbe Roma venientibus contulerat; ſimulque ſe vereri aſſerens, ne, ſi pontifex dimiſſionem neget, peccati periculum incurrat. Nullum quippe in iſta terra ſui profectum eſſe; aut, ſi ullus ſit, tam exiguum eſſe, ut detrimentis ſuis comparari non poſſit. In fine addit, ſe Romam ire, & tribus, quatuorve menſibus in palatio hoſpitari, ut pontifex petierat, modo non poſſe. quod poſtea exſequi in votis habeat. Ceterum ſummopere optandum eſſe, ut Deus longam vitam, pacemque domino ſuo Willelmo regi Anglorum concedat. Eo enim vivente pacem qualemcumque habendam: at poſt ejus mortem, nec pacem, nec quodvis aliud bonum ſperandum eſſe. quod in conſequentibus probavit eventus. ANN. CHR. 1070.

LI. Angliæ ſtatus per eum innovatus.

Non tamen profectus expers Lanfranci labor in Anglia exſtitit, tametſi multa paſſus ſit adverſa ab indigenis, qui extraneis eccleſiaſticas dari dignitates indignanter ferebant. Quippe Lanfranci curis & ſtudio innovatur inſtitutionis eccleſiaſticæ ſtatus: monaſticus ordo qui ad laïcalem diſſolutionem multis in locis prolapſus erat, ad probatiſſimorum diſciplinam monaſteriorum reformatur: clerici canonica coërcentur regula: denique populus, rituum barbarorum interdicta vanitate, ad rectam fidei, morumque formam componitur. Hæc Milo-Criſpinus in Lanfranci vita: quæ Ordericus[a] Vitalis itidem Willelmo regi tribuit, cujus ſcilicet auctoritate hæc per Lanfrancum præſtita ſunt. Hujus quoque, ut credere par eſt, inſtinctu Willelmus, poſt mortem cujuſlibet paſtoris, ad orbatas eccleſias legatos mittebat, qui res eccleſiæ vacantis, ne a profanis diriperentur, deſcriberent. Deinde præſules & abbates, alioſque prudentes viros convocabat, eorumque conſilio, quis melior ad regendam Dei domum & utilior eſſet, ſollicite ac diligenter indagabat, eumque rectorem conſtituebat. quod per quinquaginta-ſex annos, quibus in Nortmannia & Anglia regnavit, accurate obſervavit. Ad hæc ſimoniacam, ut tum vocabatur, hæreſim omnimodis abhorrebat; atque in eligendis epiſcopis & abbatibus præ omnibus ſanctitatem & ſapientiam electorum attendebat. Denique ſub eo pax in Anglia regnabat[b] & publica ſecuritas, adeo ut nemo prædari auderet: inſtaurabantur veteres baſilicæ, & novæ conſtruebantur, atque in eis res divina cum decore per ſacros oratores rite adimplebatur. Res ab eo geſtas ad hunc uſque annum ſcripſit[c] Guillelmus, Pictavinus dictus, propterea quod illic philoſophiam didiciſſet; ſed Nortmannus genere, ortus e vico Pratellenſi, ubi ſororem habuit in ſancti Leodegarii monaſterio abbatiſſam, forte Emmam, quæ prima illic abbatiſſa fuit; demum ex archidiacono Lexovienſi creatus ejuſdem eccleſiæ epiſcopus. Willelmi tamen regnum non ita glorioſum & innocuum fuit, ut in conſequentibus teſtatur Ordericus, nimirum infeſtum per extraneos dominos, ſcilicet Nortmannos, quos rex, prætermiſſis indigenis, moderandis provinciis præficiebat. Verum hæc, utpote ab inſtituto noſtro aliena, omitto.

a *Orderic. lib. 4. p. 516.*

b *id. p. 520.*

c *ibid. p. 521.*

LII. Glaſtoniæ turbæ ob cantum.

Unum tantum addo, quod ad res noſtras facit, de Turſtino monacho Cadomenſi, quem rex Glaſtonienſi monaſterio præpoſuerat. Hic,[d] ut protervus erat, ſuos Glaſtonios cantum, quem a beati Gregorii papæ diſcipulis acceperant, relinquere, ſibique ignotum nec auditum antea cantum, a Flandrenſibus & Nortmannis[e] ediſcere coëgit. Hinc orta lis eſt acerrima, quam mox ſacri ordinis contumelia ſubſecuta eſt. Cum enim nova inſtituta recipere detrectarent monachi, & nihilominus contumacis pertinacia magiſtri perſiſteret; laïci abbati ſuffragati monachis vim intulere: quorum alii crudeliter percuſſi, alii letaliter ſauciati ſunt. Hinc Turſtinus Nortmannus vocatur in Monaſtico[f] Anglicano, iſque anno M LXXXI. Glaſtoniæ præfectus fuiſſe dicitur, forte anno M LXXI. ubi Willelmus rex illius monaſterii res magnopere mutilaſſe perhibetur, eaſque militibus ſuis in feudum tradidiſſe. quam jacturam poſtea utcumque ſarcire ſtuduit. Eam vero fere ex integro reparavit Turſtini ſucceſſor Herlewinus abbas, qui novam eccleſiam inchoavit.

d *ibid. p. 523.*

e *V. Annal. to. 4. p. 689.*

f *Monaſt. Anglic. to. 1. p. 17.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1070.

LIII. Guitmundus epiſcopatum recuſat.

[a] Orderic. lib. 4. p. 524.

[b] V. ſupra lib. 61. n. 94.

Secundum Lanfrancum Guitmundus ſeu Witmundus, monachus cœnobii, quod Crux-Eltonis [a] ſeu ſancti Audoëni, aliis ſancti Leutfredi vocatur, præclarum itidem modeſtiæ ſpecimen dedit. Is quippe ut erat ætate maturus, necnon pietate inſignis [b] & doctrina, quam probat ejus liber de corpore & ſanguine Domini contra Berengarium, cum juſſu Willelmi regis in Angliam transfretaſſet, oblatum ſibi a rege & proceribus epiſcopatum conſtanter recuſavit, ſcripſitque inſuper gravem regi epiſtolam, in qua occupatum regnum rapinam deputat, eumque de cetero officii ſui admonet. Integram epiſtolam refert Ordericus, ex qua quædam loca excerpere viſum eſt ad demonſtrandam viri religionem. Principio ſe eccleſiaſtico miniſterio excuſat. *Multæ,* inquit, *cauſæ me repellunt ab eccleſiaſtico regimine, quas omnes ſingulatim nolo, nec decet exprimere. In primis infirmitates meas, quibus in corpore & anima inceſſanter premor, conſidero: quibus diligenter perſpectis, divinum examen vehementer pertimeſco, mærens, quod in via Dei quotidie laboro, & a veritate vacillo. Et dum me ipſum ſalubriter moderari nequeo, qualiter aliorum vitam ad ſalutis viam dirigere valeo? Omnibus vigili mente perluſtratis, non video qua lege digniter præeſſe valeam illorum cuneo, quorum extraneos mores, barbaramque locutionem neſcio: quorum patres, caroſque parentes & amicos occidiſtis gladio, vel exheredatos opprimitis exſilio, vel carcere indebito, vel intolerabili ſervitio. Scrutamini Scripturas & videte, ſi qua lege ſancitur, ut dominico gregi paſtor, ab inimicis electus, violenter imponatur. Eccleſiaſtica electio prius debet ab ipſis ſubjectis fidelibus cum ſinceritate fieri: ac poſtmodum adſtipulatione patrum & amicorum, ſi canonica eſt, reverenter confirmari. alioquin cum caritate debet emendari. Quod bello & effuſione multi cruoris truculenter rapuiſtis, qua ratione mihi, aliiſque contemtoribus mundi, qui ſponte pro Chriſto nudati ſumus propriis, ſine culpa impartiri poteſtis?* Hæ ſunt rationes, quæ
» Guitmundum ab acceptando epiſcopatu deterrebant. Deinceps regem monet, ut ne
» eum decipiant fallaces adulatores, nec pro ſecundis eventibus inſoleſcat; immo Dei
» judicia ſuſpiciat: quippe regna pro ejus nutu mutari. proinde ne glorietur victor de
» ruina comparis, certus, nec ipſum ſtaturum, niſi quantum ſiverit diſpoſitio Condito-
» ris. Remotis legitimis heredibus, ipſi ceſſiſſe regnum Angliæ, ex divino judicio, quod
» quanto occultius, tanto terribilius exiget rationem commiſſæ villicationis. Ceterum
» ſe paratum eſſe cum ejus venia quantocius in Nortmanniam redire, & opimam An-
» gliæ prædam amatoribus mundi, ceu quiſquilias, relinquere. *Liberam paupertatem Chriſti amo*, inquit, *quam Antonius & Benedictus amplexati ſunt, magis quam divitias mundi, quas Crœſus & Sardanapalus nimis amaverunt, & poſtmodum miſere pereuntes hoſtibus ſuis deſeruerunt.* Hæc, aliaque plura Guitmundus in epiſtola ad Willelmum: qui adeo gravibus hiſce monitis offenſus non eſt, ut potius admiratus ſit cum proceribus ſuis tantam inſignis monachi conſtantiam, multumque reverentiæ ei exhibuerit, & condigne honoratum in Nortmaniam remeare permiſerit, juſſeritque, ubicumque vellet, ſe præſtolari. Ille vero ad monaſterium ſuum reverſus eſt, multorum paſſus deinceps invidiam & oblocutiones, quod monaſticam paupertatem epiſcoporum divitiis prætuliſſet; & quod obtentum Angliæ regnum rapinam appellaſſet; denique quod epiſcopos & abbates, qui Anglis invitis eorum eccleſiis prælati fuerant, rapacitatis redarguerit. Alter fuit [c] Witmundus monachus ſanctæ Trinitatis Rotomagenſis, de quo ſuperius egimus.

[c] lib. 62. n. 21.

LIV. Weſtmonaſterii abbas Vitalis.

[d] lib. 61. n. 83.

Mortuo vel amoto Eadwino, qui primus [d] inſtaurato Weſtmonaſterio præfectus eſt, ſucceſſit in ejus locum Vitalis, tum Bernacenſis abbas, agente Willelmo rege, & annuente Johanne abbate Fiſcamnenſis monaſterii, a quo Bernacenſe tunc pendebat. Willelmus hac de re litteras ad Johannem ſcripſit, quas ex codice Fiſcamnenſi accepimus, hoc tenore.

Willelmus rex Anglorum Johanni abbati ſalutem. Diu mecum cogitanti, mi dilecte, in cujus manu & cuſtodia poſſem mittere & commendare abbatiam ſancti Petri de Weſtmonaſterio, quam in maxima veneratione & habeo, & ex debito habere debeo; (ibi enim jacet vir beatæ memoriæ dominus meus & cognatus rex Ethwardus; ibi etiam tumulata eſt regina Etgith, uxor ejus inclyta; ego etiam ibidem, Dei clementia providente, ſceptrum & coronam totius regni Anglici ſuſcepi:) tandem conſilio Lanfranci archiepiſcopi meorumque procerum, Vitalem abbatem, quamvis invitum ad hoc coëgi, ut illam aſſumeret. Cum enim abbatiam de Bernaco ex minimo multum, ut patet, ſublimaverit, intellexi illum dignum eſſe abbatia de Weſtmonaſterio, & utilitate, & prudentia. Quapropter liceat mihi iſtud fieri, quod de eo communi conſilio meorum providi procerum, licentia tua & bona volun-

tate, & conventus fratrum. Volo etiam tibi notum eſſe, me elegiſſe Oſbernum, fratrem ſcilicet Vitalis abbatis, ut habeat abbatiam de Bernaco. Et hoc tua licentia mihi fieri liceat. Vale. ANN. CHR. 1070.

Ad has litteras Johannes reſpondit in hunc modum. Oſbernus abbas Bernaci.

Willelmo, divina favente gratia, Anglorum regi in magna gloria, Johannes Fiſcannenſis cœnobii pater, victoriam de inimicis in gladio Domini & Gedeonis. Rex inclyte gentis Anglicæ, & dux Normannorum bellicoſa virtute, ecce ego Johannes, veſter totus in Domino, humiliter vobis ſuggero, & litteris ſignifico, quam moleſte acceperim, quod frater noſter domnus Vitalis ſine licentia noſtra de abbatia ad abbatiam migravit, niſi hoc quod vos diligo, & veſtra conſilia honorare volo. Idcirco laudo & confirmo, quod veſtra regalis ſancivit auctoritas. Jam vero quod Oſbernum ſuum fratrem germanum, non Fiſcannenſem monachum, in noſtri juris loco elegiſtis abbatem; annuo libenter ad veſtram fidelitatem; ita tamen, ut fiat ſecundum auctoritatem: videlicet ut, accepta licentia a ſuo abbate, noſter fiat monachus & obediens ſecundum regulam ſancti Benedicti & ordinem. His ita prælibatis, rogo dominum meum, ut memor meæ ſenectutis, jam me ad terminum vitæ curvantis judicet cauſas noſtras, & faciat nobis juſtitiam, ut ego lætus in Domino moriar. Quæ ſunt hæ cauſæ? Primum ex promiſſo, quod perdimus in Aſtingo, recompenſet in corde pleno, & animo benevolo. Sunt alia plures cauſarum noſtrarum neceſſitates, quas rogo pius rex judicet & finiat, dum vivit & vacat, ad ſummæ Trinitatis honorem & gloriam: quatinus ipſa Deus-Trinitas illum de Anglis provehat ad gloriam, quæ eſt in angelis. Valete.

His ſubjungendæ videntur litteræ, quibus Johannes abbas Vitalem Bernaci abbatem permittit migrare ad Weſtmonaſterii abbatiam. ſic vero ſe habent.

Johannes Fiſcannenſis abbas confratri Vitali ſalutem. Scire te volo, utilis & honeſte frater, quod pro amore regis & merito tuæ dilectionis, autorizo tuam promotionem, & fratris Oſberni in noſtro Bernaco ordinationem. Sed ego & totus conventus ſanctæ Trinitatis rogamus & monemus, ut memor tuæ profeſſionis, memor noſtræ ſocietatis, locum tuum melius recognoſcas & honores, quamplures, qui de nobis exierunt, fratres, & per noſtrum locum venerunt ad magnos honores. Vale.

Oſbernus Vitalis frater, qui Bernaco poſt eum ſuffectus eſt, monachus erat Troarnenſis monaſterii, cui tunc Durandus abbas præerat.

LV. Guillelmus Cadomi abbas poſt Lanfrancum.

Ex longo diverticulo revertendum eſt ad Cadomenſe ſancti Stephani cœnobium, cui poſt Lanfranci promotionem ad ſedem Cantuarienſem præfectus eſt Guillelmus, cognomento Bona-anima, quem Lanfrancus ſecum e Beccenſi monaſterio ad Cadomenſe adduxerat, ut novitios erudiret. Erat is Ratbodi [a] Sagienſis epiſcopi filius, an ex legitimo ante epiſcopatum [b] conjugio, & conſobrinus Guillelmi Ebroïcenſium præſulis; primum quidem Rotomagenſis canonicus & archidiaconus ſub Maurilio archiepiſcopo; tum ad ſacrum Chriſti Domini ſepulcrum profectus cum Theodorico Uticenſi abbate, dein poſt reditum factus Becci monachus, poſtmodum Lanfranci adjutor in Cadomenſi monaſterio informando, cujus ſecundus abbas fuit, futurus demum poſt novem annos archiepiſcopus Rotomagenſis.

a *Orderic. lib. 4. p. 520.*
b *V. infra lib. 65. n. 55.*

LVI. Odilo abbas Crucis litem movet de Giſortii cella.

Præerat hoc tempore Odilo abbas monaſterio Crucis ſancti Audoëni ſeu ſancti Leutfredi diœceſis Ebroicenſis, quod Rotomagenſi abbatiæ ſancti Audoëni ſubjectum erat. Hic Odilo monachis Majoris-monaſterii litem movit de cella ſancti Audoëni de Giſortio, quam Bartholomæo Majoris-monaſterii abbati ab Hugone de Calvo-monte datam fuiſſe ſuperius [c] diximus. Tracta eſt cauſa in curiam Johannis Rotomagenſis archiepiſcopi: rationibus ultro citroque prolatis, Odilo juri ceſſit, aſſenſitque Nicolaus abbas ſancti Audoëni, *ad quem abbatia de Cruce reſpiciebat.* Nihilominus Majoris-monaſterii monachi pacis & caritatis cauſa, Odiloni abbati *ſex libras denariorum* conceſſerunt. Acta ſunt hæc in curia archiepiſcopi XIII. kal. Martii anno ab incarnatione Domini M. LXX. in præſentia multorum Normanniæ procerum & aliorum, adſtantibus Nicolao abbate ſancti Audoëni cum Geſleberto monacho & Rotberto *camerlario* abbatis; necnon Odilone abbate de Cruce cum Witmundo ſeu Guitmundo & Boſone aliiſque monachis. qui Guitmundus ille ipſe eſt, qui epiſcopatum in Anglia, ut mox dicebamus, recuſavit. Poſtera die Nicolaus abbas in capitulo ſuo id confirmavit; & poſt quatuor dies idem præſtitit Odilo abbas in capitulo de Cruce.

c *lib. 62. n. 99.*

LVII. Majori-monaſterio donationes factæ.

Eodem anno Gerardus, cognomento Brunellus, totam terram ſuam de Seon-villa contulit ſancto Martino & monachis Majoris-monaſterii, qui ei ſuffragiorum ſuorum ſocietatem grati animi ergo rependerunt, inſuper polliciti, ſe eum gratuito admiſſuros, ſi vellet fieri monachus; ſecus, poſt mortem eum apud ſe humaturos. Hoc pacto

Digitized by Google

ANN. CHR. 1070.

» aſſenſere uxor Ermengardis & tres filii ſui, acceptis viginti ſolidis, ut firmior & magis » ſpontanea eſſet eorum conceſſio: quarto vero ejus filio datum pſalterium, hoc ad» dito, quod monachi eum paſcerent duobus annis apud Caſtrum-dunum, ſi illuc mit» teretur ad ſcholam. *Actum per manum Odonis prioris & Herberti monachi, anno incarnationis Domini* M LXX. *domni Bartholomai abbatis octavo.* Paullo ante, id eſt, Bartholomæi abbatis anno ſeptimo, Burchardus de Inſula monachis Majoris-monaſterii apud Tavennum Riperam contulit ad ſarciendum damnum, quod eis intulerat, quando bellum habuit cum Gaufredo Foaldo avunculo ſuo, qui ei *honorem* ſuum auferre volebat. Hunc Burchardus in Tavennenſi monaſterio incluſum, ſeque e turri eccleſiæ defendentem cum capere non poſſet, totum monaſterium injecto igne in favillas redegit. cujus facti poſtmodum pœnitentia ductus, primo Riperæ mediam partem loco reparando conceſſit; dein morti proximus alteram, annuente Gaufredo ipſius avunculo: ibique poſt mortem in capitulo humatus eſt, præſente Fulcone Andecavorum comite, qui prædictam donationem confirmavit. Tunc octodecim monachi erant apud Tavennum.

* Mante.

Sub idem tempus Guillelmus miles de Madanta*, cognomento Rufinus, capellam ſancti Ægidii, Madantæ proximam, ſancti Martini monachis conceſſit, ut in ea monaſtica religione Deo ſerviretur, cum eo ſpatio terræ adjunctæ, quod conſtruendis officinis & cœmeterio ſufficeret. quod donum rex Philippus manu ſua & nominis ſui charactere confirmavit, Simone de Nielfa ſedente ad pedes regis, & Erchenaldo monacho chartam tenente, *quando rex in ea ſignum crucis ſcripſit.*

His addenda eſt eccleſia ſanctæ Mariæ & ſancti Lupi in caſtro Reliaco diœceſis Andecavenſis, quam Airardus præpoſitus ædificaverat: ubi tum *clerici ſub titulo canonicorum* negligentius res divinas tractabant. De his cum Gaufridus de Reliaco, cognomento Papabos, querimoniam apud Euſebium Andecavenſem epiſcopum feciſſet, conſilium ab eo accepit, ut aliunde alios probatioris vitæ clericos, vel monachos illuc adſciſceret. Monachos prætulit Gaufridus, adeoque Bartholomæo abbati Majoris-monaſterii, ejuſque monachis prædictam eccleſiam conceſſit cum conſenſu Adoiſæ uxoris ſuæ, ſuorumque fidelium. Hanc mutationem Euſebius epiſcopus litteris ſuis confirmavit, eo pacto, ut anniverſarius ejus dies a fratribus Majoris-monaſterii in perpetuum recoleretur.

Odelina Belli-montis abbatiſſa.

Eodem tempore Odelina abbatiſſa Belli-montis parthenoni præerat, ut diſcimus ex litteris Bartholomæi abbatis & monachorum Majoris-monaſterii, qui hoc anno aream molendini in fluvio Chauſilii apud Fraxinum ſub annuo cenſu recipiunt ab Odelina abbatiſſa Deo ſacratarum feminarum Belli-montis. Theophaniam ejus loci primam abbatiſſam in ſuperioribus[a] laudavimus: quænam vero inter eam & Odelinam abbatiſſæ fuerint, quæve Odelinæ ſucceſſerint, nobis incompertum.

a lib. 52. n. 103.

LVIII. Bartholomæi abbatis epiſtola de Vivonio.

Sub idem tempus Bartholomæus abbas litteras ad Ernaldum[b] Cenomannenſem epiſcopum ſcripſit, querelarum plenas, quod altare de Vivonio, ſancto Martino ab Wlgrino epiſcopo ejus deceſſore conceſſum, revindicare tentabat, contra fidem ab eodem epiſcopo & canonicis datam, qui ob id *in ſocietatem totius benefacti* monaſterii admiſſi fuerant, facto hac de re ſcripto, quod ab ipſo Ernaldo ante epiſcopatum compoſitum fuerat. Hanc porro molitionem in ſanctæ Cenomannenſis eccleſiæ injuriam redundare ait abbas: *cum omnes eccleſia totius Francia & Aquitania, immo & totius Gallia, hanc obtineant dignitatem, ut quod ſemel in capitulo earum firmatum eſt, nullus poſterorum violare praſumat.* In fine profitetur Bartholomæus, ſe decreviſſe, numquam hac de re, tanta auctoritate firmata, in judicium venire. Hanc epiſtolam[c] in elogio ipſius Bartholomæi abbatis integram retulimus.

b V. lib. 63. num. 12.

c Sæc. 6. parte 2. p. 387.

LIX. Oratoria domeſtica monaſteriorum.

Hoc ipſo anno Agoberto Carnutenſi epiſcopo, de quo ſæpe in ſuperioribus mentio facta eſt, ſucceſſit Arraldus, ut diſcimus ex quodam inſtrumento Vindocinenſis monaſterii, in quo legitur, anno M LXX. indictione VIII. nonis Decembris conſecrationem capellæ, *qua maxime propter pauperes & familiam monaſterii ſancta Trinitatis in ejus cæmeterio condita fuerat*, factam fuiſſe *per domnum Carnotenſem epiſcopum anno primo ordinationis ipſius.* quod de Arraldo interpretandum eſſe ex eo intelligitur, quod ipſe Arraldus litem de Credone biennio poſt compoſuit, ut ſuo loco dicturi ſumus. Ejuſmodi domeſtica oratoria in bene moratis cœnobiis tunc temporis fabricari mos erat, ut nos docet ejuſdem monaſterii chartaceus codex, in cujus charta CLII. hæc legimus: *Ut moris eſt in ordinatis monaſteriis profeſſionis noſtra, capellam quamdam*

Digitized by Google

quamdam cœpimus infra murum monaſterii facere.* Ejuſmodi oratoria alia erant pro monachis, ubi ſecretius orare poſſent, ut alias obſervavimus: alia erant pro familiaribus & domeſticis, qualis erat illa, cujus modo meminimus. ANN. CHR. 1070. * i. e. intra.

LX. Vindocini ſancti Columbæ abbatis reliquiæ.

Prædicta capella dedicata fuit *in honorem & venerationem glorioſæ Dei-genitricis & ſemper virginis Mariæ, & ſanctorum Leonis papæ, & Eutropii Santonenſis epiſcopi & martyris, atque ſancti Leontii Santonenſis epiſcopi & confeſſoris, ſancti quoque Columbæ abbatis, & ſanctæ Brigidæ virginis*, & aliorum. Horum ſanctorum, ſcilicet Eutropii, & Columbæ reliquiæ in eccleſia Vindocinenſi jam tum aſſervatæ erant, & quidem radius brachii S. Columbæ hactenus ibidem aſſervatur cum corpore ſancti Eutropii, quod ab ipſo Gaufredo Vindocinenſis monaſterii conditore iſtuc ex urbe Santonum tranſlatum eſt. Sancti Columbæ feſtum hoc ipſo anno illic celebratum fuiſſe diſcimus ex quodam inſtrumento in hæc verba: *Actum Vindocini in capitulo beatæ & individuæ Trinitatis, anno dominicæ incarnationis* M LXX. *indictione* VIII. *menſe Junio*, V. *idus ejuſdem menſis, feria* IIII. *circa horam diei ſextam, poſt miſſam in memoriam & honorem beati Columbæ abbatis, eodem die ſollemniter celebratam.* Hæc obiter. Hic Columba abbas non alius videtur a ſancto Columba Hiienſi abbate de quo in tomo primo noſtrorum Annalium actum eſt.

Hoc eodem anno Rainaldus filius Rotberti Burgundionis, & uxor ejus Euroguena, filia Rotberti de Vitreo, *nata de ipſius legali conjuge, filia videlicet Warini, naturalis heredis & domini Credonenſis honoris*, donationem eccleſiæ ſancti Clementis Credonenſis, a Gaufrido Andecavorum comite factam, Vindocinenſibus confirmavit, tamquam naturalis heres ex parte ſuæ conjugis. Quam ob rem eidem Rainaldo Vindocinenſes monachi dederunt quinquaginta denariorum libras; & uxori ejus ſeptem. « quibus acceptis, idem Rainaldus venit ad eccleſiam ſancti Clementis, & *donum illud* « *ſuper altare ſancti Clementis per fruſtum ligni tradidit*, confecta hac de re charta, cujus « exemplum Romam tranſmitti, & ſuper altare beati Petri imponi decrevit, ibique in teſtimonium in perpetuum reſervari. *Actum eſt hoc apud Credonem in monaſterio ſancti Clementis, anno ab incarnatione Domini* M LXX. *indictione* VIII. *regnante Philippo Francorum rege anno* XI. *& præſulante Euſebio epiſcopo anno* XXII. *patrocinante; & domno Oderico abbate anno* XXV. Has litteras in appendice integras habes.

LXI. Nucarienſium & Cormeriaci abbates

Sub idem tempus Gaufrido Nucarienſi abbati [a] ſucceſſit Rainerius ſeu Raginerius, *vir admirandæ pietatis & ſollicitudinis.* Hic cum Bartholomæo Majoris-monaſterii abbate concordiam iniit de loco & eccleſia ſancti Ægidii de Inſula-Burchardi, quam Turonenſes monachi, qui *in obedientia Taventi agebant*, ſuam eſſe contendebant. Cauſam obtinuit Rainerius ipſo Bartholomæo judice, quem apud Majus-monaſterium convenit, a quo *in ſignum amicitiæ caſulam* dono accepit. Idem Rainerius cum aliquando Lemovicenſem obiret pagum, ad ſanctum Valericum pervenit: ubi ei occurrit Maingaudus miles pagi Turonenſis, a quo pratorum cenſus recepit, *eo quod nutritus fuiſſet* apud Nucarias, eoque impenſas ſuppeditante clauſtra refecit, idem monaſterii inſtaurator. Stephanum habuit ſucceſſorem, de quo inferius. a V. lib. 61. n. 115.

Tunc Cormaricenſe monaſterium poſt Rotbertum [b] ſecundum regebat Guido ſeu Wido abbas, ejus nominis ſecundus. Ejus tempore Fulco Andium comes Cormariceno cœnobio largitus eſt villam & eccleſiam de Vedunta * pro remedio animæ ſuæ, atque avunculi ſui Gaufredi Martelli, donationem firmante Hugone fratre Amelini de Longeïo, præſentibus ex baronibus comitis Rotberto Burgundione, Johanne de Caïnone, Gervaſio de Ledio, Hugone de ſancta Maura, & aliis. *Data Turonis civitate, menſe Auguſto, die ipſius menſis* XXVIII. *regnante Philippo Francorum rege, anno ab incarnatione Domini* M LXX. *vacante ſede Turonica ab epiſcopo, anno tertio poſt mortem Bartholomæi archiepiſcopi.* qui locus notandus eſt ad finiendum tempus obitus illius archiepiſcopi, quod incertum relinquitur in editis libris. b V. lib. 60. n. 58. * Vonne.

Vedunta locus eſt prope fluvium Agnerem *, Cormarico mille paſſibus diſtans, ubi prioratus eſt ſeu capella regularis. De hoc loco non multo poſt litem movit Hugo de ſancta Maura, cauſatus, ſe Fulconis comitis domini ſui metu ac reverentia prædictam donationem confirmaſſe. Guidone abbate Cormeriaci floruit beatus Leothericus monachus, ſanctitate & miraculis clarus, ut ſuo loco videbimus. * l'Indre.

LXII. Sigoni Salmurenſi abbati ſuccedit Guillelmus.

Jam venerabilis Sigo [c] abbas Salmurenſi ſancti Florentii monaſterio annis tredecim ac menſibus fere ſeptem præfuerat, cum jam amplius morum quam annorum maturitate caneſcens, plenus dierum deceſſit pridie idus Junii. Ejus corpus fratres, quos verbis & exemplis informaverat, juxta deceſſorem ipſius pone altare Cruci- c V. lib. 60. num. 66.

ANN. CHR. 1070.

fixi cum honore debito humarunt, poſt multos annos repertum incorruptum ad indicium ejus ſanctitatis. Subrogatus eſt in ejus locum quidam bonæ indolis adoleſcens, filius Rivalloniæ de Dolo, nomine Guillelmus, natalium ſplendore clarus, ſed morum probitate longe clarior, qui locum ſanctitatis opinione adeo illuſtravit, ut ad ejus fratrumque orationum præſidia non modo vicini, ſed etiam remotiores quique concurrerent. Exemplo eſt illuſtris Apuliæ dux G. (an Guiſcardus) qui audita Guillelmi abbatis, ejuſque monachorum fama religionis, pretioſa eis xenia ſubmiſit, eoſque ab omni debito, quo erga ipſum tenebantur, abſolvit; ſicque meruit, ut anniverſarium ejus quotannis a poſteris recoleretur. Eadem fuit eorum exiſtimatio apud Aimericum Thoarcii vicecomitem, qui *obedientiam,* ut vocant, de Caſa [a] beato Florentio contulit, cujus obitus anno M XCIII. notatur in chronico ſancti Florentii. Non mirum itaque, quod ipſius Guillelmi abbatis germanus frater Johannes Dolenſis dominus, præclaram eidem apud Dolum obedientiam conceſſit. Quin etiam ad tranſmarinas majoris Britanniæ partes diffuſa eſt ejuſdem patris fama, cujus merito Monemutam, aliaſque ibidem poſſeſſiones monaſterium acquiſivit. Uterque abbas, Sigo ſcilicet ac Guillelmus, complures inſignes habuit diſcipulos.

[a] *V. Gall. chr. to. 4. p. 396. & ſeq.*

LXIII. Evenus abbas S. Melanii.

Ex diſcipulis Sigonis præcipuus fuit Evenus, primus inſtaurati ſancti Melanii monaſterii Redonenſis abbas, quod Gaufridus Redonenſis comes, cognomento Baſtardus, inſtinctu Bertæ uxoris ſuæ, ruinæ proximum denuo excitavit. Hoc monaſterium in ſuburbio Redonenſi ſæculo ſeptimo ad tumulum ſancti Melanii ejuſdem urbis epiſcopi primitus [b] conditum fuerat: ſed poſt duo ſæcula everſum a Nortmannis. qua tempeſtate monachi ejus loci cum ſancti Melanii corpore ad caſtrum Turonenſis agri Prulliacum confugere. Illic ſervatum ſancti viri corpus uſque ad pontificatum Julii de Mateſelone, qui popularibus ſuis (quippe Britto Armoricanus erat) ſacrum illud depoſitum reſtitui curavit. Præiverat Gervaſius Remorum archipræſul, ante epiſcopus Cenomannenſis, qui quaſdam ſancti Melanii reliquias, quas a parentibus acceperat, *Eveno ſancti Melanii venerando abbati* prius conceſſerat, ſcripta ad eum ſub præmiſſo titulo [c] epiſtola, in qua quædam miracula ad illas reliquias facta commemorat. Has reliquias primum poſſederat *felicis memoriæ* Rorans avia ſua, quæ cum in pago Cenomannenſi in villa dotalitii ſui Argentrada * moraretur, ſacras illas reliquias exorto illic incendio oppoſuit, quod ſubito reſtinctum eſt. Rorans eaſdem reliquias ſuo ex filio nepoti reliquit, qui eas ad Caſtrum Ledi * tranſtulit, ubi multa miracula, quædam etiam ſe præſente facta Gervaſius teſtatur. Denique idem præſul Eveno abbati petenti *ne tanti patroni pignore* ejus monaſterium privaretur, eaſdem reliquias conceſſit, eo pacto, ut Haimonis & Hildeburgis Gervaſii parentum, necnon domini ſui Heinrici memoria illic æterna ſervaretur. Ex his intelligitur ſancti Melanii monaſterium inſtauratum fuiſſe ante annum M LXVII. quo Gervaſius deceſſit. Si non fallit Eveni epitaphium, hic abbatiam regere cœpit ab anno M LIV. aut inſequenti, adeoque Sigonis Salmurenſis abbatis primo. ſiquidem poſt annos regiminis viginti-ſeptem, anno M. LXXXI. obiiſſe dicitur. Et tamen in chronico Kemperlegienſi, edito in tomo primo Miſcellaneorum Baluzianorum, monaſterium ſancti Melanii anno M LXXIII. inchoatum fuiſſe dicitur. Cum illud inſtaurare aggreſſus eſt Gaufredus comes, ad eas anguſtias redactum erat, ut vix uni monacho neceſſaria ſupereſſent. Perfectis ædificiis prædictus comes nuntios ad Sigonem abbatem miſit, rogatum, ut illam abbatiam reformaret, eamque, tamquam propriam, in perpetuum poſſideret. Roganti acquieſcens Sigo, *fratrem Evenum, illuſtrem genere, & ſumma religionis virum*, ſancti Melanii monaſterio præfecit, quod ille brevi probatiſſimis monachis, libris & ornamentis ditavit. Eo abbate monachorum illic numerus intra viginti-ſeptem ejus regiminis annos ad centum accrevit.

[b] *V. lib. 13. num. 30.*

[c] *Bolland. Jan. to. 1. p. 333.*

* *Argentré.*

* *Chateau du Loir.*

LXIV. Anſæ concilium.

Anſa opidum eſt agri Lugdunenſis haud procul a fluvio Araris, ubi ſynodus epiſcoporum hoc anno habita eſt, præſidente Humberto Lugdunenſi archiepiſcopo cum Hugone Chryſopolitano ſeu Veſontionenſi, quibus Agano ſeu Hagano Æduenſis, Achardus Cabilonenſis, & Drogo Matiſcenſis epiſcopi adjuncti; ex abbatibus *venerandus abbas Saviniacenſis cœnobii Dalmatius, Athanacenſis Wicardus, Ambroniacenſis quoque Rainaldus*. In illo concilio profeſſus eſt Achardus Cabilonenſis præſul, ſe cupere, antiquum monaſterium, olim a beato Grato * ſedis ſuæ antiſtitite in honorem ſancti Laurentii conſtructum & dotatum, tunc pæne ad nihilum redactum, ut priſtinum in ſtatum reſtitueretur, ex conſilio & aſſenſu canonicorum ac fidelium ſuorum

* *al. mendoſe Gregorio.*

Digitized by Google

ANN CHR. 1070.

donare monaſterio ſancti Martini Inſulæ-barbarenſis, cui tum Ogerius abbas præerat. Aſſenſere patres, eo pacto, ut abbas Inſulæ-barbarenſis una cum fratribus ſibi commiſſis in perpetuum illud poſſiderent, & regulariter ordinarent. Confectum hac de re inſtrumentum ab eodem Achardo epiſcopo, datum VII. kalendas Februarias hujus anni, indictione VIII. cui inſtrumento Achardus epiſcopus ejuſque canonici ſubſcripſere, nimirum Sifridus abbas, & Anno itidem abbas: quos Roclenus decanus, tres archidiaconi, aliique canonici ſubſequuntur. Ogerio ſeu Hogerio abbati ſucceſſere apud Inſulam-Barbaram Clemens, Guigo, & Girinus, quorum poſtremus locum rexit ineunte ſæculo ſequenti. Hæc ex libro gallice edito, cui titulus eſt, *Rudera Inſulæ-Barbaræ.* [Inſulæ barbaræ data S. Laurentii cella.]

Tunc ſancti Teuderii monaſterium in pago Viennenſi adminiſtrabat Almannus abbas, ut diſcimus ex quodam inſtrumento chartarii eccleſiæ Viennenſis, in quo [S. Teuderii abbas Almannus.]
Hugo quidam & uxor ejus Elizabeth ſacro-ſancto monaſterio ſanctæ Mariæ & ſancti «
Teuderii confeſſoris, ubi domnus Almannus monachorum inibi Deo militantium «
congregationi præerat, contuliſſe dicuntur eccleſias omnes, quas in pago Salmoriacenſi poſſidebant, ac decimas, tam annonæ & vini, quam animalium, ad illas eccleſias pertinentes. Et quia, inquiunt, militibus jure non licet eccleſiarum decimas vel «
altarium oblationes poſſidere; annuunt prædictis monachis, ut eas ab illis militibus «
vel laïcis, qui ejuſmodi decimas vel oblationes ab ipſis in beneficium tenebant, acquirere poſſint. Actum anno ab incarnatione Domini M LXX. a reſurrectione autem «
M XXXVIII. regnante Heinrico cæſare. Ex quibus patet, Hugonem illum virum fuiſſe primariæ dignitatis, quippe qui milites ſub ſe habebat.

LXV. Ubi primum ad Tullenſem eccleſiam regendam acceſſit Pibo epiſcopus, cujus mentio ſuperius [a] facta eſt, ipſum adiit Adalbero [b] ſancti Benigni apud Divionem abbas, petiitque, ut altaria, quæ in ejus diœceſi ſancto Benigno a ſuis deceſſoribus collata fuerant, eidem confirmaret adverſus quorumdam clericorum cavillationes, qui poſt mortem Udonis epiſcopi recens defuncti, de eis rixas Benignianis faceſſere cœperant. Petenti aſſenſit Pibo, eaque altaria ſancto Benigno reddidit *per paſtoralem baculum;* conceſſitque ut alia etiam ſuæ diœceſeos altaria acquirere poſſent. Teſtes Wido cœnobii ſancti Apri abbas, Widricus prior, Walterus decanus & archidiaconus, Lambertus archidiaconus de Bar, Odelricus archidiaconus de Volferei-curte, Henricus advocatus urbis, aliique. *Acta ſunt hac publice Tulli in capella ſanctæ Mariæ, die feſtivitatis ſancti Martini, anno dominicæ incarnationis* M LXX. *regnante Heinrico, filio Heinrici imperatoris.* Wido ſancti Apri abbas Widrico paullo ante ſucceſſerat: cujus tempore Walterus de Hadonis-villa fratribus ſancti Apri donat quidquid apud Hadonis-villam poſſidebat. quibus litteris ſubſcripta ſunt ſigna prædicti Walteri decani, archidiaconi & cancellarii, Odelrici præpoſiti & archidiaconi, Lamberti archidiaconi majoris, Hugonis archidiaconi majoris & quatuor aliorum archidiaconorum, Friderici comitis & aliorum. [S. Benigno altaria confirmata.] [a *a num.* 39.] [b *Perard. p.* 192.] [Wido abbas S. Apri.]

LXVI. Non diu poſt hunc annum ſuperſtes fuit Adalbero ſancti Benigni abbas, cujus depoſitio notatur in necrologio IX. kal. Februarii. Huic ſubrogatus Jarento ex monacho Caſæ-Dei apud Arvernos, vir pietate, ſcientia, eloquio & conſilio præſtans, principibus tam eccleſiaſticis, quam ſæcularibus acceptiſſimus, qui religionis cultum in priſtinum [c] ſplendorem illic reſtituit, amiſſas recuperavit poſſeſſiones, novaſque acquiſivit. Quin etiam ad exteras regiones profectus, in Hiſpaniam ſcilicet atque Angliam, multas inde opes, necnon eccleſiaſtica ornamenta convexit. Plura de eo inferius. [Jarento abbas S. Benigni.] [c *Spicil. to.* 1. *p.* 473.]

Per id tempus Ferrarienſi monaſterio præſidebat Gualterus abbas, ad cujus preces rex Philippus malas conſuetudines, quas ejus anteceſſores in terris illius monaſterii exigere ſolebant, liberaliter remittit, anno ab incarnatione M LXX. indictione VIII. & quidem XV. kal. Aprilis, feria V. anno XII. Philippi regis ab ejus coronatione vivente patre facta. Datum & actum *civitate Pariſiaca.* Adſcripta ſunt regiis litteris ſigna Hugonis fratris regis, Rodulfi comitis; tum Gualeranni *camberarii*, Adelelmi conſtabularii, Balduini dapiferi, & aliorum. Eidem Gualtero abbati Alexander II. monaſterii privilegia confirmavit anno ſequenti. [Gualterus Ferrarienſis.]

LXVII. Florebat tunc temporis Anſelmus de Ribodi-monte in Gallia, qui hoc anno villam Hertinium ſitam in pago Tornacenſi, quæ jam ſancti Amandi erat, liberam conceſſit monaſterio Elnonenſi, conſtructo *in honorem ſancti Stephani protomartyris & ſancti* [S. Amando facta donatio.]

ANNO CHR. 1070. » *Amandi confeſſoris*, ea lege, ut abbas & fratres jam dicti monaſterii in feſto ſancti » Remigii tres ſolidos denariorum Tornacenſis monetæ *eccleſiæ dominæ noſtræ ſanctæ* » *Mariæ Tornacenſi* quotannis perſolverent. Idem ejuſdem villæ mancipia prædicto mo- » naſterio tradit, eo pacto, ut in feſto ſancti Remigii, quod kalendis Octobris cele- » bratur, duos denarios pro cenſu capitali unuſquiſque ſervus eidem loco perſolvat; » licentiam vero conjugia ineundi ab ejuſdem monaſterii abbate, vel ab ejus mini- » ſtris accipiat, & pro mortua manu, ſi uxorem duxerit non de ſua lege, quidquid » habuerit vel poſſederit, in jus monaſterii veniat. Et ut hæc traditio firmior ſit, » Agnes Anſelmi mater huic traditioni interfuit, & conſenſit, præſente venerabili ab- » bate Fulcardo, qui & Lambertus cognominatus. *Actum Elnone monaſterio anno Verbi incarnati* M LXX. *regnante rege Francorum Philippo, tenente Flandriam marchione noſtro*, inquit ille, *Balduino, filio Balduini Barbati, præſidente Noviomenſi ſeu Tornacenſi cathedræ Balduino.* Per id tempus in monaſterio ſancti Amandi aſſignati erant certi quidam cenſus ad varia officia, puta ad lumen eccleſiæ & ornamenta, cenſus capitalis, colligi ſolitus in feſto depoſitionis ſancti Amandi, oblationes factæ in eccleſia, aliaque; ad theſaurum eccleſiæ reparandum *Hertinium quod ex argenteo crucifixo emtum fuiſſe dicitur;* ad opera clauſtri *Moniels*, & alia; ad vinum monachorum Bariſiacus, &c. ad panem fratrum, hoſpitum, & operariorum Ferinium, Tipſiacus, &c. ad cellerarium coquinæ fratrum molendina ſupra Scarpum, furni, &c. ad camerarium *Villemels* &c. ad præpoſitum juſtitia villæ ſancti Amandi, & alia. Hæc ſunt clauſtralia, ut vocant, officia, quæ ſæculo nono jam in more fuiſſe, in tomo tertio noſtrorum Annalium vidimus.

LXVIII. *Balduinus Montenſis Haſnonii humatur.*

Hoc anno Balduinus Montenſis, Flandriæ comes e vivis exceſſit, vir pacis & recti ordinis amans, ac longiori vita dignus. Jacet in baſilica Haſnonienſis monaſterii ab ipſo inſtaurata, & a Lietberto Cameracenſi, Ratbodo Noviomenſi, & Rainerio Aurelianenſi epiſcopis conſecrata: ubi monachos loco ſæcularium canonicorum reſtituerat. Duos ex Richilde filios reliquit, Arnulſum natu majorem, cui Flandriam; & Balduinum, cui Hannoniam teſtamento aſſignavit, Arnulfi tutela Rotberto Friſio commiſſa. quæ res funeſti belli ſeminarium fuit inter ipſum & Richildem Arnulfi matrem, quæ hanc ei tutelam denegavit in magnam ſui & filii Arnulfi perniciem, cui Rotberrus Flandriæ comitatum vi abſtulit.

Balduinus ejus filius S. Ghiſleno infeſtus.

Ad Balduinum Hannoniæ comitem quod attinet, hunc eſſe puto, qui Cellam ſeu monaſterium S. Ghiſleni dire vexavit. qua de re graviter conqueſtus eſt apud Heinricum imperatorem Widricus, ut videtur, abbas, cujus hoc loco epiſtolam referre non pigebit.

Domino glorioſo Romanorum imperatori cæſari auguſto H. W. Cellenſis cœnobii abbas cum grege ſibi commiſſo, triumphare feliciter & regnare cum Chriſto. Summe priorum princeps, cui Deus regni commiſit habenas; ut judicium pauperum quæras & oppreſſorum cauſam diſcutias, tibi miſeriarum noſtrarum & oppreſſionis tyrannicæ, quam patimur, clamorem dirigimus; a te gemituum noſtrorum ſolamen imploramus. Balduinus comes, in cujus exitiabili comitatu noſtra pridem eccleſia in honore principis apoſtolorum & ſancti patris noſtri Giſleni munificentia regali fundata & regalis eleemoſina nuncupata, modo vero vix ſubſiſtit; nos per tres & eo amplius annos ita vaſtavit, attrivit & diripuit, ut penitus ſpem ſubſiſtendi non habeamus, niſi tu, glorioſe imperator, cujus patres, avi, atavi nos fundarunt, & liberos regali jure fore conſtituerunt; tuæ defenſionis manum exſeras, & ſcutum protectionis obtendas. Neque nos fruſtra conqueri judicet pietas tua. Non enim tyrannum miracula, quæ per patronum noſtrum, ſanctum videlicet Giſlenum, Dominus multoties operatur, quando pro perpetratis in nos rapinis & violentiis, ut ejus tepeſcat furor, ſanctum ſibi corpus præſentatur, ab incœpto ſcelere revocant; non dominorum imperatorum decreta cohibent; non majeſtates ſigillis impreſſæ deterrent; non bonorum virorum dehortatio, non illata chriſtianitatis animadverſio, non noſtrorum ſolidorum, librarum, marcarum multiformis impenſio. ad cumulum quam frequenter in villis, in manſis, in poſſeſſionibus, ob amorem Dei ſanctorumque Petri atque Giſleni, largitate regum, ducum, pontificum, ceterorumque fidelium Dei, nobis collatis, imperiali libertate firmatis, demoratur, jacet, ponit colloquia; poſtremo recedens diripit, vaſtat, prædatur omnia. Dum per quinque dies in Hornuto, Durno, Buſſuto, regia liberalitate conceſſis, regio jure firmatis, moraretur; quinta die quæ S. Matthæi apoſtoli & evangeliſtæ tunc temporis paſſione vernabat, quidquid prædæ invenit, abduxit: cumque ſancti patris noſtri corpus opponentes

Digitized by Google

ſibi, timorem Dei regiamque libertatem reclamaremus; quidam ſuorum noſtros, ſanctum corpus ſuſtentantes, tantis verberibus affecerunt, ut loculus ſancti ſanguine vulneratorum pollueretur. Heu! quot ſervos & fideles eccleſiæ noſtræ plageariis ſuis captivos tradidit, & omnia bona illorum diripuit! Heu! quot prædas non ſolum familiarum noſtrarum, ſed ex noſtro peculio ducentis libris & eo amplius meliores nobis arripuit! quæ omnia qualiter diſtraxerit, ne regias aures offendamus, dicere timemus. In hoc adhuc præſenti anno ipſius rapacem furorem quoquo modo ſedare geſtientes, decem marcas argenti ex noſtra paupertate pro nobis, noſtriſque dedimus, quaſi pacis ac tranquillitatis obſides. quibus receptis, mox cuidam villæ noſtræ, quæ Villare, inſiluit, necnon inter atrium eccleſiæ totius villæ prædam diripiens abſceſſit. Poſt hanc ſancti Johannis Baptiſtæ celebritatem, quæ nuper celebrata eſt, in altera villa, quæ Erchana, centum ſolidorum prædam & eo amplius meliorem ſervis & ancillis eccleſiæ noſtræ arripuit, & inſuper uni monachorum noſtrorum equum, quo in noſtris neceſſariis utebatur, abſtulit. Nunc jam, ſumme cæſar, glorioſe rex ac domine, quoniam honor regis judicium diligit, &, teſte Apoſtolo, non ſine cauſa gladium portas; pro anima domini noſtri divæ memoriæ patris tui, cujus regia majeſtas nos libertati condonavit, aures pietatis ad clamorem noſtrum aperi, dexteram juſtitiæ viriliter exſere, ad inſtar evangelici regis mortem filii viduæ vindicantis, vindica nos de adverſario noſtro: ne ſancta mater eccleſia reclamans invindicata venienti in judicio ſugillet te. Regis regum miſericordia & Domini dominantium in cujus manu ſunt corda regum vel tempora, veſtra imperia ſic ordinet & diſponat, ut & hoſtes pacatos & ſubjectos faciat, fideles & amicos multiplicet & cuſtodiat. Vale, decus imperii. ANN CHR. 1070.

Hactenus epiſtola Widrici, ut puto, abbatis, qui Heribrando ſucceſſerat, idem, ut videtur ac Guidricus, qui Folcardi abbatis ſucceſſor a quibuſdam perperam, ſi non fallor, ponitur. Folcardum excepit Alardus, qui concilio Claromontano ſub Urbano II. interfuit.

Extat in Cimacenſi ſeu Chinienſi comitatu inſigne Ciſtercienſis Ordinis monaſterium, Aurea-vallis* nuncupatum, cujus initia & incrementa Johannes Bertelius fuſe commemorat in Hiſtoria Luxemburgenſi hic compendio referenda. Anno M LXX. monachi quidam Benedictini inſtituti ex Calabria in Lotharingiam prædicandi evangelii cauſa acceſſerunt. Cumque varia loca peragraſſent, tandem in locum quemdam peramœnum ſilvæ Arduennæ, fontium limpidiſſimorum ſcaturigine irriguum, ab hominum remotum conſortio, adeoque chriſtianæ philoſophiæ aptiſſimum inciderunt. Loci commoditate illecti, ibidem conſiſtere, & monaſterium ædificare conſtituunt, annuente Arnulfo Chinienſi comite, ad quem loci dominium pertinebat, & cuncta neceſſaria liberaliter conferente. Forte accidit, ut Mathildis comitiſſa, Godefridi-Gibboſi Lotharingiæ ducis conjux, illuc diverteret. quæ monachorum pietate recreata ex dolore, quem ex filio aquis ſubmerſo contraxiſſe fertur, oratorium ibidem in honorem Deiparæ Virginis exſtruxit, novi monaſterii cenſum auxit, & loci donationem ab Arnulfo comite anno M LXXX. confirmari curavit, magna inſuper ſumma pecuniæ ad amplioris baſilicæ fabricam collata. Nec mora monachi opus aggrediuntur: verum, dum operi ſtudioſe inſiſtunt, præter ſpem a ſuo abbate in Calabriam revocati, opus imperfectum & locum vacuum relinquunt. Poſt mortem Arnulfi comitis, quæ anno M CX. accidit, ejus filius ac ſucceſſor Otto inchoatum opus abſolvere ſtatuit, locumque duobus ſæcularibus clericis, aſſentiente Trevirenſi archiepiſcopo, conceſſit, qui illic ſub præpoſiti regimine vixerunt uſque ad annum M C XXXI. quo Adalbero Virdunenſis epiſcopus, e Chinienſium comitum ſtirpe ortus, locum S. Bernardo Clarævallenſi abbati obtulit. Ante prædictum annum ſollemni ritu dedicata fuit eccleſia ab Henrico Virdunenſi epiſcopo, anno ſcilicet M C XXII. ut ſuo loco videbimus. Illic renovata noſtro tempore Ciſtercienſium primigenia inſtitutio, inſigne religioſæ vitæ exemplum toti provinciæ, immo & Galliæ præbet.

LXIX. Aureæ-vallis monaſterium. * Orval.

Bullionem ſeu Bullonium, ſilvæ item Arduennæ caſtrum, tunc hereditario jure poſſidebat Godefridus Barbatus ſenior, Lotharingiæ dux, & poſt eum ſucceſſores, & quidem ex beneficio archiepiſcopi Remenſis, dum Rainaldus archiepiſcopus, ejus nominis ſecundus, Alberoni Leodicenſi antiſtiti, ejuſque ſucceſſoribus certis illud conditionibus anno M C XXVII. dedit. Illic prædictus Godefridus hoc tempore monachos, ex vicino ſancti Hucberti cœnobio evocatos, *concedente venerabili Theoderico abbate*, in eccleſia ejuſdem caſtri, ſancto Petro ſacra conſtituit, annuiſque cenſibus dotavit, idque Alexandri papæ auctoritate confirmari curavit. Hæc conſtant ex litteris [a] Go-

Bullionis cella, & aliæ ſancto Hucberto datæ.

a *Mir. cod. donat. p. 110.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1070.

defridi Bullionii, poſtea Jeroſolymorum regis, qui avi ſui prædicti Godefridi Barbati donationem auxit, conceſſo eidem eccleſiæ Baſeïo, cum conſenſu Idæ ejuſdem ducis filiæ, fratrumque ſuorum Balduini & Euſtachii anno M XCIV. Theoderico ſecundo ſancti Hucberti abbate. Hactenus ibidem cella eſt abbatiæ ſancti Hucberti.

* *Prix.* * *VVarc.* * *Everni-court.*

Præter illam cellam Bullionenſem, quædam aliæ ſancto Hucberto conceſſæ ob famam venerabilis Theoderici abbatis primi: cujus gratia Arnulfus Warchenſis comes, filius Ludovici comitis, homo licet multæ vanitatis & levitatis, una cum conjuge ſua Adelaide, eccleſiam ſeu abbatiolam ſancti Sulpicii in villa, quam Piros * vocant, prope Macerias opidum & Warcum * ſita ſancto Hucberto dedit, ubi ejus rogatu idem Theodericus abbas monachos collocavit. Idem præſtitum in eccleſia beatæ Mariæ apud Evernei-curtem *, quam Elinandus Laudunenſis antiſtes eidem conceſſit. Porro altare prædictæ villæ ſancti Sulpicii, quod Pirenſi eccleſiæ vicinum eſt, itidem ſancto Hucberto largitus eſt Gervaſius Remorum archipræſul, vir optimis dotibus inſtructus, ſed natura & moribus ferox, qui ejuſdem venerabilis abbatis conſuetudine & monitis multum feritatis depoſuit.

Sigebergenſi monaſterio reliquiæ datæ.

a *Baluz. to. 4. Miſcell. p. 444.*

Per id tempus Anno Colonienſis archiepiſcopus Romam profectus eſt. In reditu multis precibus flagitavit ab Adelhaida, tunc Alpium Cottiarum marchioniſſa, ut Thebææ legionis martyrum quaſdam reliquias ex Agaunenſi monaſterio, quod ejus ditionis erat, ſibi impertiretur. Annuente illa, hic donis ac promiſſis ſacrarum ædium cuſtodem ita flexit, ut, remotis arbitris, ſancti Innocentii corpus una cum capite ſancti Vitalis ipſi concederet. Utrumque reverenter extulit Anno, & Sigebergenſi monaſterio intulit III. idus Maii, qui dies Aſſcenſionis hoc anno erat. Sigebergenſis cœnobii fit mentio in epiſtola Walonis [a] ad Widonem epiſcopum. Idem etiam beati Cæſarii martyris brachium contulit eleganti ſacello ab ſe conſtructo, quod ſancti Georgii templo contiguum erat. Cum vero illud in honorem ſancti Jacobi ab ipſo conſecraretur, ſubito incendium ingens obortum toti civitati excidium allaturum videbatur. Verum id dæmonis arte factum intelligens ſanctus pontifex, adſtantes ſecuros eſſe juſſit; &, quanti meriti eſſet ſancti Cæſarii invocatio, ſequenti exemplo declaravit.

LXX.
Romæ mortuus revixit.

Erat in urbe Roma vir quidam opibus & divitiis affluens, ſed laxioris vitæ, Andreas vocabulo, qui præter nomen nihil chriſtianæ religionis habere videbatur, niſi quod beato Cæſario martyri devotus, ejus eccleſiam cum cereis frequentare ſolebat. Hic generali mortis lege conſtrictus, ſero pœnitens, animam exhalavit. Mox corpus in feretro compoſitum, dum ſepultura in alterum differtur diem, protractis ad medium noctis parentantium excubiis, moto repente feretro, caput erigere cœpit. Tum, qui aderant, aliis præ metu diffugientibus, aliis, qui conſtantiores erant, illic rema-
» nentibus, & an mortuus fuiſſet dubitantibus; ille graviter ſuſpirans: Non, inquit,
» ſimulate, ſed vere mortis ſortem ſubii; at perpetuæ damnationis pœnas luiturus, niſi
» Cæſarii martyris interceſſiſſet ſupplicatio. Ad hæc multa intulit, quæ ſibi in divini examine judicii contigerant, & adſtantes ad pœnitentiam & cautelam adhortatus, ſuper feretrum denuo ſe collegit, & obiit. Quo tempore id contigerit non expreſſit Anno, nec vitæ ejus ſcriptor, qui hæc ex eo refert: ſed factum videtur non longe ante illud tempus, nec ſcio an ſancti Brunonis converſioni, qui hoc ex Annone, utpote Colonienſi, reſcire potuit, occaſionem dederit.

LXXI.
Legerenſis monaſterii dotes confirmatæ.

b *Tepeſ. append. tomi 4.*
c *V. lib. 55. n. 29.*

Quartus erat hic annus Sancii Ranimiri ſeu Ramiri, regis Aragonum & Montiſonis, qui tunc inſigne privilegium [b] Legerenſi ſancti Salvatoris monaſterio, ac Sancio abbati, ejuſque ſucceſſoribus indulſit, commemoratis ſuperiorum regum privilegiis, & confirmatis. In primis refert privilegium Sancii regis [c] avi ſui, qui multa eidem cœ-
» nobio bona & ampliſſimam dignitatem contulit, miſſo ad ſedem apoſtolicam Sancio
» abbate & epiſcopo, magiſtro ſuo, pro libertate ejuſdem loci, aſſerens inter alia, quod
» *hoc primum & antiquiſſimum, atque regium & præcordiale totius regni ſui cœnobium ha-*
» *beretur*. Illuc etiam tranſlata eccleſiæ Irunienſis, nuper vaſtatæ, epiſcopalis ſedes,
» cujus inſtaurandæ cura eidem Sancio abbati & epiſcopo commiſſa. Mortuo prædicto
» Sancio abbate & epiſcopo, qui in eccleſia Legerenſi ſepultus quieſcit, Legerenſe mo-
» naſterium rexit Sancius alter abbas & epiſcopus, minor dictus, cui prædictus rex
» Sancius omnes ejus loci poſſeſſiones confirmavit, & Ranimiro regi filio ſuo corro-
» borandum privilegium obtulit. quo mortuo, Ranimirus iſte patris ſui decreta in-
» violabiliter conſervavit, eaque Sancio-Ranimiro filio ſuo conſervanda commenda-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1070.

vit. quod ſe præſtitiſſe ait Sancius, primum quidem anno præcedente, qui tertius regni ejus annus erat, convocato in monaſterio Legerenſi concilio, cui Hugonem Candidum cardinalem preſbyterum intereſſe contigit. Hic rogatu regis prædictum Sancium abbatem & epiſcopum, ejus nominis ſecundum, ad Alexandrum papam direxit, ut Legerenſe monaſterium in ſuam tutelam reciperet. quod & obtinuit. Denique idem rex Legerenſibus talia privilegia & jura concedit, *qualia habet Cluniacenſe monaſterium, de cujus ſanctiſſimo fonte ordo beati Benedicti*, id eſt reſtauratio diſciplinæ regularis, *in his partibus prius emanavit.* Subſcribunt poſt Sancium Petrus & Aldefonſus rex Aragonenſium & Pampilonis, ejuſdem Sancii regis filii. *Facta charta æra* M C VIII. XIV. *kal. Maii in ſancto Salvatore, anno* VIII. *pontificatus domni Alexandri papæ* II. *anno ab incarnatione* M LXX. *indictione* VIII.

LXXII. Alfonſi regis Caſtellæ in Cluniacenſes benevolentia.

Paullo ante, id eſt æra M C I. Sancius alter, Caſtellæ rex, dum fratrum ſuorum regna occupare pergit, in obſidione Zamoræ accepto vulnere exſtinctus eſt: cujus corpus Caſtellani ad Onienſe [a] monaſterium cum multo planctu detulerunt: ubi illud pro regia dignitate ſepulturæ mandarunt. Quia vero Sancius prolis expers deceſſerat, Caſtellani & Navarri Aldefonſum ejus fratrem, qui captus a fratre, monaſticum habitum, non ſponte, ſed coactus, in cœnobio ſanctorum Facundi & Primitivi induerat, indeque ad Almenonem regem Toletum confugerat; ad recipiendum regnum revocant, accepto prius ſacramento, quod ipſe fraternæ cædis minime conſcius eſſet. Hic ſtrenuiſſimus princeps fuit, idemque religioſiſſimus, qui Cluniacenſes noſtros in primis maxime honoravit. Is monachum quemdam ab Hugone venerabili eorum abbate poſtulavit ex ſacro illo cœnobio. Miſſus primum Rotbertus monachus, cujus adventu rex adeo recreatus eſt, ut litteris ad Hugonem ſcriptis ei gratias egerit, ſimul eum rogans, ut quoſdam inſuper alios ad ſe mitteret, pollicitus ſe duplicaturum cenſum, quem ipſius pater ſanctiſſimo illi Cluniacenſium loco dare ſolitus erat. Inſcripta eſt epiſtola [b] *Hugoni venerabili & excellentiſſimo abbati Cluniacenſium, virtutum floribus claro, fomite divino ſuffulto, atque cunctæ dulcedinis melliſluo ſeniori, quem ſuæ dignitatis clarificat gradus; necnon cunctæ nobiliſſimæ congregationi apoſtolorum Petri & Pauli.* Epiſtolæ exordium ſic habet: *Quanta te, glorioſiſſime pater, devotione diligam, melius, ut deputo, ipſe cognoſcis, quam aliquis doctor in charta ſcribere poſſit. Rotbertum quem ſuper omnes monachos teneo excellentiorem & cariorem, veſtrumque ex intimo corde fideliſſimum confratrem,* [*ad te remitto*] *ſcientem qualiter tuus amor factus eſt mihi velut ignis, tota die & nocte ardens in corde meo. unde ſi omnia mihi dediſſes, quæ in mundo habere potes, puto nihil eſſe ad comparationem illius boni, quod cauſa mei particulam tui gregis, quem ſpirituali fovisti manu, in noſtris partibus miſiſti.* Dein petit rex ſibi quoſdam alios mitti ejuſdem ſanctiſſimæ religionis monachos, *ut illum noſtrum*, inquit, *& veſtrum locum, quem tuo ſanctiſſimo fonte incœpiſti rigare, repleant tua dulcedine, dum in hoc fragili corpore moveor.* In fine poſtulat, ut cenſus ille, quem forte per Rotbertum mittebat Cluniacum, ad comparandam annonam, unde illa ſanctiſſima ſuſtentaretur congregatio, expenderetur. Eo quippe tempore ſterilitas Galliæ incubuerat. Quam male poſtea ſe geſſerit Rotbertus ille, inferius videbimus.

LXXIII. Cluniacenſium gratitudo.

Acceptorum a rege beneficiorum memor Hugo abbas, ſtatutum [c] edidit, quo univerſis Cluniacenſibus fratribus, tam præſentibus quam futuris, de domno Alfonſo Hiſpaniarum rege, ſuo fideli amico, qui tanta ac talia bona ipſis fecerat, faciebatque indeſinenter, ut nullus regum vel principum, ſive priſcis ſeu modernis temporibus ei comparari poſſet, præcipiebat, ut eum omnium bonorum, quæ apud ſe fiebant, tam in vita, quam poſt mortem, participem facerent; pſalmum *Exaudiat* cum ſua collecta ad horam tertiam, dum viveret, pro eo decantarent. Ad hæc ut die cœnæ Domini triginta pauperes pro eo ad mandatum, ut vocant, admitterentur; & die ſancto paſchæ centum pauperes pro eo reficerentur. Inſuper quotidie præbendam in refectorio ad majorem menſam haberet, pauperibus erogandam. Denique ut in eccleſia nova majori, *quam ipſe de propriis facultatibus conſtruxiſſe videtur*, unum altare ex præcipuis ad celebranda pro eo divina myſteria deputaretur. Poſt obitum vero ejus, præter officia, miſſas & eleemoſynas, quæ pro eo faciendæ eſſent, integro anno divina pro illo myſteria in illo altari celebrarentur; & anniverſaria ejus dies in perpetuum, *ſicut pro domno Heinrico imperatore auguſto*, ſollemniter celebraretur. quod etiam de regina ejus conjuge, cui nomen Urraca, fieri

a Roderic. Tolet lib. 6. c. 19.

b Spicil. to. 6. p. 445.

c ibid. p. 447.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1070.

» mandat, cujus anniverſarium diem, *ſicut imperatricis Agnetis*, fieri conſtituit.

LXXIV. S. Pauli baſilicæ portæ æreæ.
a V. Inſcript. baſil. S. Pauli p. 1. & 2.

Quod Baronius annalibus ſuis inſerendum putavit, noſtris haud indignum cenſendum videtur, nimirum quod ipſe refert de januis [a] æreæ portæ primariæ baſilicæ ſancti Pauli, extra urbis mœnia poſitæ via Oſtienſi, quas conſul Pantaleon Conſtantinopoli fabricari hoc anno curavit, egregium ipſius pietatis monumentum. Geminæ januæ ſunt, quinquaginta-quatuor partitæ æqualibus ſpatiis, in quibus Chriſti Domini, ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, necnon prophetarum quorumdam & apoſtolorum imagines inſculptæ ſunt cum quibuſdam inſcriptionibus, quarum prima ſic habet: *Anno milleſimo ſeptuageſimo ab incarnatione Domini, temporibus Alexandri ſanctiſſimi papæ II. & domni Hildebrandi venerabilis monachi & archidiaconi, inſtructæ ſunt portæ iſtæ in regia urbe Conſtantinopolitana, adjuvante domino Pantaleone conſule, qui ill s fieri juſſit.* Sequuntur quidam verſus, quibus Pantaleon beatum Paulum ſibi propitium fieri rogat, ubi ſe *Malfigenum* vocat his verſibus.

Paule beate, preces Domino ne fundere ceſſes.
Conſule Malfigeno pro Pantaleone rogando,
Ductus amore tui qui portas has tibi ſtruxit.

Alios verſus prætereo non magni momenti, quos ibi videre licet.

LXXV. Offæ abbátiſſæ obitus.
b Paul. diac. lib. 6. c. 1.

Haud ſcio an ad hoc uſque tempus pervenerit venerabilis Offa, ſancti Petri intra Beneventum parthenonis abbatiſſa, ad montis Felicis radices poſiti, quod Paulus [b] Warnefridi a Theuderada, Romualdi ducis uxore, conſtructum fuiſſe dicit. Offæ geſta quædam Deſiderius abbas Caſinenſis ſeu Victor tertius commemorat in libro tertio Dialogorum, ex relatu Bellæ amitæ patris ſui, quæ cum fuiſſet deſponſata viro, domo patris clam egreſſa, ad prædictum ſancti Petri monaſterium confugerat: ubi *in ſanctimoniali habitu* a primævo juventutis flore uſque ad extremam ſenectutem converſata, Offæ geſta didicerat. Hæc itaque Offa primum quidem in monte ſanctæ Agathæ, juxta Capuanam urbem ſito, diu eremiticam duxerat vitam, antequam prædicti monaſterii regimen ſubiret, ex quo forte ad illam ſolitudinem ſeceſſerat. Accepto monaſterii regimine, quadam nocte, ſororibus adhuc quieſcentibus, oratorium ingreſſa, accepit thuribulum, *ut more ſolito thura adoleret altaribus*: cumque thus in thuribulum immittere vellet, e manu ejus in terram thus cecidit, nec illud, lampade quippe exſtincta colligere potuit. Tum repente quemdam ſibi adſtare ſenſit, qui, manu ejus accepta, in thuribulum thymiama immiſit tanti odoris, ut ex eo tempore ad horam uſque nonam, non modo eccleſiam, ſed totum monaſterium ſua fragrantia impleverit. Quo ex loco intelligimus, moris olim fuiſſe, ut in monaſteriis virginum noctu altaribus thus adoleretur. quod etiam in virorum monaſteriis uſu receptum fuiſſe docent in primis ritus Floriacenſes, in quibus præcipitur, *ut ante matutinum altaria a ſacriſta thurificentur.* Denique religioſiſſima illa abbatiſſa, cum jam morti proxima eſſet, cunctis, qui adſtabant, videntibus, e lectulo ſuo ad menſuram trium fere cubitorum ſurſum erecta, expanſis in cælum manibus ſic ſtetit; factaque oratione cum ſe iterum in lectulo compoſuiſſet, ultimum ſpiritum exhalavit. Hæc cum infirma decumberet, rogata ut aliquantulo cibo corpus refocil-
» laret, ut erat deliciis minime aſſueta: Si quid, ait, infuſorum leguminum mihi attu-
» leritis, forſitan aliquantulum ex eis potero deguſtare. *O abſtinentia*, inquit Deſiderius, *in femina prædicanda! quæ in infirmitate poſita, infuſis leguminibus pro ſummis etiam deliciis utebatur.* Quanta fuerit ejus ſanctitas, probavit ruſticus quidam, qui cum ſaccum frumento plenum ſuper ejus tumulum irreverenter depoſuiſſet, excuſſo cælitus ſacco, frumentum in terram ſparſum obſtupuit: probavit & alter quidam vir nobilis, qui ſuper eumdem tumulum ſedere auſus, tanto viſcerum dolore repente correptus eſt, ut ſe ilico moriturum crederet. aſt, intellecto cujus eſſet illud ſepulcrum, petita venia, meritis Dei famulæ ſanatus eſt. Hæc ex Victore, quæ Petrus Damiani [c] etiam retulit.

c Pet. Dam. lib. 8. ep. 3.
LXXVI. Fructuariæ privilegium.
d Bibl. Sebuſ. p. 298.

Exſtat in Bibliotheca Sebuſiana [d] Alexandri papæ privilegium, interventu Agnetis imperatricis & Annonis Colonienſis archiepiſcopi indultum *venerabili Alberto abbati monaſterii ſanctæ Mariæ, ſiti in Ipporegienſi loco, qui dicitur Fructuaria*, ejuſque *ſucceſſoribus regulariter promovendis.* quo privilegio confirmat pontifex libertatem il-
» lius cœnobii, illudque ſub tutelam ſedis apoſtolicæ recipit, ita ut non liceat cuiquam
» ſervos Dei ibidem, vel in cellis ſuis degentes inquietare, vel de eorum ſubſtantia quidquam

ANN. CHR. 1070.

quidquam detrahere; & ſignanter Ipporegienſi epiſcopo ibi hoſpitium facere. Datum « Laterani anno Domini M LXX. Is erat abbas Albertus, ejus nominis ſecundus, qui » cellam in Ripa-rubea erexit, atque in ea duodecim monachos cum priore collocavit, ad annum M LXXIX. ſuperſtes. Huic ſucceſſit Ubertus ſeu Guibertus, factus demum epiſcopus Eporedienſis, cujus tempore, ſcilicet anno M LXXX. Taurini placitum [a] habitum eſt ſuper controverſia, quæ vertebatur inter abbates Fructuarienſem & Divionenſem, quorum hic Fructuarienſe monaſterium Divionenſi ſubjectum eſſe contendebat. Hæc controverſia ventilata fuit coram Hermanno S. R. E. cardinali, Hugone epiſcopo Dienſi, Gratianopolitano, Sedunenſi & Morienenſi, atque Adelaide comitiſſa, ejuſque nuru, ſcilicet Agnete, & Friderico marchione: at cauſa remiſſa ad papæ audientiam ad proximam ſynodum quadrageſimæ.

[a] *Guichen. to. 2. hiſt. Saband. p. 19.*

LXXVII. Monaſt. de Dunfermelin in Scotia conditur, &c.

Regnabat tunc temporis in Scotia Malcolmus hujus nominis III. qui monaſterium Fermelodunum ſeu Dumfermilingenſe in honorem ſanctæ Trinitatis una cum uxore ſua Margarita condidit. Primas fundationis tabulas exhibet Marshamus in tomo 2. Monaſtici Anglicani, quæ nullam præferunt chronologiæ notam; at id hoc anno M LXX. contigiſſe diſcimus ex chronicis Scoticis, biennio ſcilicet poſtquam Malcolmus Margaritam in uxorem duxiſſet. Hæc enim fuit condendi monaſterii occaſio, ut teſtatur Turgotus in ejuſdem ſanctæ Margaritæ vita cap. 4. ubi ſic habet: *Poſtquam culmen aſſcenderat honoris Margarita, mox in loco ubi ejus nuptiæ celebratæ fuerant, æternum ſui nominis & religioſitatis erexit monimentum. Triplici autem ſalutis intentione nobilem ibi eccleſiam in ſanctæ Trinitatis ædificavit honorem*, &c. qui locus, ut ait Fordonus in chronico Scotiæ, *Dumfermelin* dictus, haud longe aberat a ſinu maris quo Regina ex Anglia adventans applicuerat. Incertum eſt an huic monaſterio tum primum præfecti fuerint abbates. Certe tabulæ fundationis quas laudavimus, *abbatiam* ſemel & iterum appellant; nullus tamen ante Davidis tempora abbas hujus loci invenitur. Quin & libro V. hiſtoriæ Novorum Eadmeri, Alexander Scottorum rex anno M C XX. legatos ad Radulfum Cantuariæ metropolitanum miſiſſe dicitur, *viros honoratos & ſtrenuos*, qui Eadmerum in ſancti Andreæ epiſcopum peterent, ex quibus primus *erat monachus & prior eccleſiæ Dumfermelinæ, Petrus nomine, clerici duo, & unus miles*. Idem innuit auctor [b] chronici ſanctæ Crucis Edimburgenſis, ad annum M C LIV. ubi *Gaufridus primus abbas de Dumfermelin* obiiſſe dicitur, *ejuſque nepos Gaufridus in illius locum ſucceſſiſſe*. Quare haud ægre iis aſſentimus, qui aiunt monaſterium illud conditum quidem fuiſſe a Malcolmo rege, ſed ex eo tempore ei præfuiſſe ſolummodo priores, ad annum M C XXVIII. quo, uti ex Florentii Wigornienſis continuatore diſcimus, *vir religionis eximiæ Cantuariæ prior, Goſfridus nomine, rege Scottorum David petente, & archiepiſcopo Guillelmo annuente, abbas eligitur ad locum in Scotia, qui Dunfermelin dicitur, ordinatus a Roberto epiſcopo ſancti Andreæ.* Ejus eccleſia dedicata eſt anno MCL. ex chronico Edimburgenſi, cujus abbates hoc ordine præfuiſſe ex chartis domeſticis collegit amicus noſter Thomas Inneſius, preſbyter Scottus, videlicet Goſfridus ſeu Gaufridus ab anno M CXXVIII. ad M C LIV. Gaufridus II. ad M C LXXVIII. Archimbaldus ad M C XCVIII. Willelmus ad M CC XXXVIII. Goffridus ad M CC XL. Robertus, &c. Extat tomo 2. Angliæ ſacræ Davidis regis charta, qua multa eidem loco conferuntur. Huic multi *teſtes & aſſertatores* ſubſcribunt, idque non ſtatim poſt datam chartam. Nam Johannes abbas de Kelchow, qui inter alios recenſetur, nonniſi ſeptennio poſt Davidis obitum hanc dignitatem accepit. Porro Scotiæ reges qui antea in monaſterio Ilienſi ſeu Ycolmkillenſi ſepeliri conſueverant, a Malcolmo III. & Margarita apud Dunfermelin tumulos habuere, ubi veſtigia monumentorum regiorum, inter celeberrima iſtius abbatiæ rudera etiamnunc viſuntur. Quanta vero fuerit olim ejus loci celebritas & potentia, ex iis diſce quæ refert Matthæus Weſtmonaſterienſis in Floribus Hiſtoriarum, ad annum M CCC III. *Duæ*, inquit, *erant in Scotia famoſiſſimæ abbatiæ, in facultatibus opulentiſſimæ & in ædificiis munitiſſimæ, Aberbredok, videlicet & Dunfermelin. Porro Dunfermelin infra procinctum ſuum ampla erat nimis, continens tres carrucatas terræ, palatia quaſi regia continens in ſe multa, ita ut tres inclyti reges cum eorum ſequela, ſinguli ſine alterius improbitate ſimul & ſemel hoſpitari poterant; idcirco propter nimiam capacitatem ſoliti fuerant majores natu regni Scotiæ illuc convenire.* quæ omnia Eadgari Anglorum regis exercitus anno M CCC. III. ſolo adæquavit; *eccleſia duntaxat ab incendio reſervata, & paucis domibus monachis regulariter competentibus.*

[b] *Tom. 1. Angl. ſac. pag. 161.*

ANN. CHR. 1071.

LXXVIII.

Caſinenſis eccleſiæ dedicatio.

a *Chron. Caſin. lib.* 3. *c.* 30.

INſequens annus M LXXI. novæ Caſinenſis eccleſiæ dedicatione inſignis fuit, maxime ob conſecrantis dignitatem. Hanc baſilicam intra quinquennium conſtruxerat Deſiderius abbas & cardinalis, cujus rogatu Alexander pontifex Caſinum Septembri menſe profectus eſt, ut novam eccleſiam conſecraret. Ea res kalendis [a] Octobris, & quidem die ſabbati, ſollemni ritu peracta eſt. Adfuerunt plerique ulterioris Italiæ epiſcopi cum tota curia Romana; necnon frequentes vicinarum civitatum populi, tum etiam principes Richardus Capuanus, Giſulfus Salernitanus, Landulfus Beneventanus, atque duces Neapolitanus & Surrentinus. Tantam illic populorum multitudinem confluxiſſe tradit Leo Marſicanus, ut non modo univerſæ monaſterii officinæ, ſed omnia ab imo ad ſummum montis itinera, domuſque opidi ſancti Germani & plateæ omnes, verum etiam omnia longe lateque camporum adjacentium ſpatia innumerorum hominum cuneis conferta eſſent. Novæ illius eccleſiæ quinque erant altaria: quorum duo mediana, unum in honorem beatiſſimi patris Benedicti, ſancti Johannis-Baptiſtæ alterum pontifex ipſe conſecravit: tertium, quod in auſtrali parte ſitum erat, Johannes epiſcopus Tuſculanenſis in honorem ſanctæ Dei-genitricis: quartum, ad Aquilonem poſitum, ſub patrocinio beati Gregorii, Hubaldus epiſcopus Sabinenſis: quintum ſancti Nicolai Eraſmus epiſcopus Segrinus conſecrarat. Ipſa die ampliſſimæ [b] indulgentiæ ab apoſtolico indultæ, tam iis, qui præſentes aderant, quam ceteris, qui per octo conſequentes dies illuc convenirent, peccatorum, quæ confeſſi eſſent, abſolutione conceſſa. Eo etiam acceſſit Agnes [c] piiſſima imperatrix, ibique per medium fere annum commorata eſt, multis donariis ſancto Benedicto oblatis. Quot vero, quantiſque ornamentis novam illam baſilicam decoraverit Deſiderius, longum eſſet percenſere, quæ omnia ſingillatim refert Leo Marſicanus. Addit idem auctor [d] conſtructum fuiſſe de novo monaſterium ab eodem abbate, quod anno ſequenti reſervandum.

b *ibid. c.* 31.

c *ibid. c.* 32.

d *ibid. c.* 33.

Guaiferius Caſini monachus.

e *ibid. c.* 61.

Tunc temporis in Caſinenſi monaſterio florebat Guaiferius, domo Salernitanus, vir ſapientiſſimus ac facundiſſimus, teſte [e] Leone, qui Salerno Caſinum converſionis gratia venit tempore Deſiderii abbatis, a quo admiſſus, factuſque monachus eſt. Hic inter alia libellum ſcripſit de inventione corporis ſancti Secundini epiſcopi, cujus corpus Trojæ in Apulia, cum templum ſancti Marci Evangeliſtæ conſtrueretur, inventum eſt. Hujus inventionis hiſtoriam ſcriptis mandavit Guaiferius, præmiſſo prologo [f] ad Trojanum epiſcopum, quem *fratrem & coëpiſcopum* vocat. tametſi epiſcopus ipſe non fuerit, ut ex Leone Marſicano & Petro diacono intelligimus. Henſchenius opinatur, Trojanum illum epiſcopum eſſe Stephanum, qui hoc anno eccleſiæ Caſinenſis dedicationi interfuit. In prologo ſuo Guaiferius ſic epiſcopum illum alloquitur. *Quæſiſti a me per Caſinienſem abbatem, quem ego cauſa honoris Deſiderium nomino, virum inter bonorum antiſtites operum & religione laudatum, & moribus comprobatum, ut, ſi quid mihi otii tua poſſet amicitia ſuadere, ad ſcribendum potiſſimum hiſtoriam confeſſoris Secundini conferrem. Faciam rem difficilem, & cauſam felicem agam: neque illi hortanti deero, nec tibi roganti: cum & illi obedientiam, & tibi debeam caritatem.* In contextu libelli ait auctor, igne probatas fuiſſe ſancti Secundini reliquias, de quarum veritate nonnulli dubitabant. Guaiferium faſtis Benedictinis ut ſanctum, ſed incerto die, conſignat Wion, & poſt eum Menardus, ſed non ſatis ſolido, ut videtur, fundamento.

f *Bolland. to.* 2. *Febr. p.* 531.

LXXIX.

Lanfranci iter Romam & lis cum Thoma Eboracenſi.

g *Alberic. ex VVillelmo Malmeſb.*

Initio hujus anni Lanfrancus anno ſuperiore creatus Dorobernenſis archiepiſcopus, Romam profectus eſt, pallium ab Alexandro accepturus, quod abſenti dari non poſſe Hildebrandus litteris ſuis ſignificaverat, quæ inter Lanfranci epiſtolas ſexta eſt. Accedenti dignanter aſſurexit pontifex, profeſſus ſe illud inſigne reverentiæ detuliſſe, *non honore* [g] *archiepiſcopi, ſed amore magiſtri.* Ob eamdem cauſam, poſt conceſſum pallium dari conſuetum, aliud ſuperaddidit in ſignum amoris, illud ipſum ſcilicet, quo idem pontifex uti conſueverat in celebratione miſſarum.

Eodem tempore Romam quoque acceſſerat Thomas, ex canonico Bajocenſi electus Eboracenſis archipræſul, petendi itidem pallii cauſa, ſimul ut de primatu Cantuarienſi, coram pontifice cum Lanfranco diſceptaret. Hujus controverſiæ originem ac ſeriem fuſe deſcribit Willelmus [h] Malmeſburienſis, quam hic compendio referemus. Ubi primum conſecratus eſt in ſede Cantuarienſi Lanfrancus, ad eum venit Thomas ab ipſo conſecrandus. Cum ab eo profeſſionem obedientiæ exigeret Lan-

h *idem VVillelmus lib.* 1. *de pont. Ang. c.* 1.

Digitized by Google

ANN CHR. 1071.

francus, negavit Thomas id ſe facturum, niſi prius ſcriptas hac de re antiquas auctoritates videret, quibus id juſte, ac ſine ſuæ eccleſiæ præjudicio fieri poſſe ſibi conſtaret. quod potius hominis extranei & Anglicani moris expertis ignorantiæ, quam pertinaciæ ac ſuperbiæ Willelmus tribuit. Abiit itaque Thomas minime conſecratus: at paullo poſt reverſus, melius conſultus profeſſionem fecit, qua ſe Lanfranco in omnibus quæ ad chriſtianæ religionis cultum pertinent, ſe obtemperaturum abſolute promiſit; ſucceſſoribus vero ejus non ita, niſi prius in frequenti epiſcoporum concilio manifeſte probaretur, anteceſſores ſuos Dorobernenſis eccleſiæ primatibus hanc profeſſionem feciſſe, & facere debuiſſe. Profectus itaque Romam Thomas eodem ac Lanfrancus tempore, litem movit de primatu Dorobernenſis eccleſiæ coram pontifice, aſſerens, Cantuarienſem eccleſiam atque Eboracenſem paris eſſe honoris, nec alteram alteri, ſecundum beati Gregorii conſtitutionem, debere ullatenus ſubjacere, ſed tantum conſecrationis [a] ordinem inter utriuſque archiepiſcopos ſervari. Ad hæc reſpondit Lanfrancus, Gregorianam illam conſtitutionem, non de Cantuarienſi & Eboracenſi eccleſia, ſed de Londonienſi & Eboracenſi eſſe prolatam. quibus auditis, cenſuit Alexander, hanc cauſam in Anglia totius regni epiſcoporum & abbatum judicio definiendam. Ambo itaque archiepiſcopi in Angliam reverſi, in paſchali ſollemnitate regem convenere. In frequenti curia juſſum eſt fieri tranſſcriptum, totius cauſæ ſummam continens. Prolata inſtrumenta refert Willelmus, quæ Cantuarienſis eccleſiæ primatui ſuffragabantur: quibus Thomas unam beati Gregorii conſtitutionem oppoſuit, homo ſermone non admodum eloquens, quem Lanfrancus ea, qua præditus erat dicendi arte facile ſuperavit. Hæc controverſia proceſſu temporis non ſemel denuo ventilata fuit.

a *V. lib.* 10. *n.* 26.

LXXX. Monachi cathedrali Wintoniæ aſſerti.

Eodem tempore gravis in monachos perſecutio exoriri cœpta eſt in Anglia, molientibus cum rege quibuſdam epiſcopis, ut monachi e cathedralibus eccleſiis expellerentur, eorumque loco canonici ſeculares ſubſtituerentur. Jamque Walchelmus Wentanus antiſtes, vir cetera bonus, ſed ſuſurronum flexus conſiliis, quadraginta minimum canonicos *cappis & ſuperpelliciis* ornaverat, in eccleſiæ ſuæ poſſeſſionem mox inducendos. Et quidem regem jam in ſuam traxerat ſententiam, eo pacto, ut Lanfranci archiepiſcopi conſenſum eliceret. At ille novum facinus exhorruit, & papæ auctoritate, ne id epiſcopi auderent, effecit. Vulgata eſt [b] nuper Wintonienſium monachorum ea de re epiſtola ad Alexandrum papam, cujus hæc inſcriptio & exordium. *Domino ſancto, & in Chriſto ſemper venerabili, univerſali papæ Alexandro, humilis fratrum congregatio, in eccleſia ſanctorum Birini, Swithuni, & Adelwoldi Deo deſerviens in civitate Wentana, fideles orationes cum æterno famulatu per omnia ſecula. Inter inumeras omnium contritorum Anglicæ eccleſiæ querelas, ô omnium mærentium unica reſpiratio, & periclitantium deſiderabilis portus domine papa, extremæ prolis veſtræ paterna aure incumbite querimoniæ; &, qui omnium vos invocantium gemitibus compati debetis ex officio paſtoralitatis ſuſceptæ, ſingultibus quoque noſtris & precibus, quæſumus, adeſtote pro Dei & beati Petri amore. Videatis nos humi proſtratos coram majeſtate apoſtolicæ ſedis veſtræ, ſupplicantes videlicet & obteſtantes per viſcera miſericordiæ Dei noſtri, & per pietatem beati Petri & hujus univerſalis matris eccleſiarum, quæ ſinu præcellentiſſimæ benignitatis ad ſe confugientes protegere conſuevit; ne patiamini nos, humilem Chriſti gregem, nativo profeſſionis noſtræ ſepto violenter ejectos, irruentibus lupis exponi: in quo ſcilicet eccleſiæ ſepto ab ipſa infantia plantati & radicati, & viciſſim bonis uſi & mala perpeſſi, jam per multa annorum ſecula inolevimus: ita videlicet ut ipſa antiquitas jam nobis pro auctoritate eſſe poſſet, etſi nullum auctorem haberemus.*
Subdunt deinde illi monachi, inclytum regem Eadgarum, patrem beati Edwardi «
regis & martyris, & ſanctarum virginum Edgithæ & Alfgivæ, cum per matrices ec- «
cleſias clericos a feminarum conſortio non poſſet compeſcere, habito ſynodali con- «
cilio per ſanctum Dunſtanum Cantuarienſem archiepiſcopum & ſanctum Adelwol- «
dum Wintonienſem epiſcopum cum aliis totius Britanniæ epiſcopis, in tribus An- «
glorum eccleſiis, Cantuarienſi ſcilicet, Wintonienſi & Wigornienſi, monachos in- «
ſtituiſſe. quo ex tempore per annos amplius centum tranquille, nullo epiſcopo in- «
terturbante, in ſua eccleſia perſtiterint. Quapropter pontificem rogant & obteſtan- «
tur, ut pro amore beati Benedicti & patronorum ſuorum, apoſtolica ſua auctori- «
tate ipſos tueatur, ut ne ab eccleſia avelli poſſint. «

b *Anglia ſacr. to.* 1. *p.* 320.

Ad has litteras reſpondit pontifex in hunc modum.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

Alexander epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, congregationi monaſterii Wintoniæ, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Legati noſtri, qui ad partes veſtras miſſi concilium ibi celebraverunt, ſicut a pleriſque majoribus & antiquioribus gentis veſtræ ſe didiciſſe confeſſi ſunt, eccleſiam veſtram a vetuſta conſtitutione in ordine & officio atque cultu monachorum exſtitiſſe nobis indicaverunt. Sunt etiam nonnulli, qui aſſerunt, , fere omnes majores eccleſias ejus terræ conſuetudinem monaſtici ordinis ex eo cepiſſe & tenuiſſe, quod S. Auguſtinus legatus beatiſſimi papæ Gregorii & ejus terræ prædicator, quos percepta fide ad obſequium divini miniſterii & eccleſiaſticos ordines perducere potuit, in hac forma religionis & cultu præcipue conſtituit & ordinavit. Quibus quoniam longe nos impares eſſe cognoſcimur, ſtatuta mutare vel infringere indignum eſſe ducimus, præſertim cum ea catholicæ fidei eruditionibus obeſſe non invenimus. Unde per præſentia ſcripta ſtatuimus & confirmamus, ut eccleſia veſtra in eo ſtatu monaſtici ordinis, quo hactenus manſit, deinceps ſine omni læſione & perturbatione conſiſtat. Vos autem ut cariſſimos filios admonemus, quatinus propoſitum veſtræ profeſſionis ea ſinceritate & ſtudio de die in diem, adjuvante Domino, in melius proficiendo peragatis: ut ex interiori conſcientia veſtra ſervitus & devotio divino conſpectui placeat, & exterioris forma converſationis nulli reprehendendi vos occaſionem tribuat; ſed omnibus exemplum ſanctitatis, & erga diligentiam veſtræ religionis amorem & deſiderium confirmandæ dilectionis præbeat. Ceterum ſi quis audaci temeritate vel pravo ſtudio hunc ſtatum & ordinem eccleſiæ veſtræ mutare vel confundere attemptaverit, procul dubio ſciat ſe iracundiam apoſtolicæ ſedis incurrere, &, niſi ceſſet, anathematis in ſe judicium provocare.

Aliam ejuſdem argumenti epiſtolam idem pontifex ſcripſit ad Lanfrancum archiepiſcopum in hæc verba.

Alexander epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, in Chriſto fratri Lanfranco Cantuariorum archiepiſcopo, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Pervenit ad aures noſtras, quod monaſterium Wintoniæ multas perſecutiones & indignas oppreſſiones ab his ſuſtineat, quorum immoderata pravitas ordinem & officium monachorum inde ejicere ac prorſus expellere certat. Verum, quia nobis non leve videtur tam antiquas conſtitutiones, &, ut dicitur, a beato Auguſtino prædicatore ejus terræ profectas & ductas, ſubita & inconſulta permutatione diruere, nec eas catholicæ fidei eruditionibus obviare videmus: fraternitatem tuam rogando monemus, ut his qui talia conantur prudenti defenſione reſiſtat, & præfatum monaſterium a ſtatu & ordine monaſticæ congregationis labefactari aut deſtitui, quoad poteſt, nullatenus patiatur, neque permittat. Præterea de liberatione capti epiſcopi, quod experientiæ tuæ commiſimus, valde miramur, an hoc tua prætermiſerit negligentia, an regis pœnam adjiciens contempſerit inobedientia. Per præſentium etiam latorem dilectionem tuam interpellare curavimus, ut quæ apud te impetrare deſiderat, dummodo concedenda ſint, tua ſibi benignitas pro noſtra caritate concedat.

His apoſtolicis litteris ceſſit Wintonienſis epiſcopi molitio, quæ alios etiam imitatores habuit.

LXXXI. Idem factum in eccleſia Cantuarienſi.

Idem quippe tentatum in eccleſia Cantuarienſi a nonnullis clericis, qui, adjuncto ſibi quorumdam præpotentium laïcorum præſidio, monachos itidem inde exturbare conati ſunt. Verum eorum molitiones diſſipavit Alexandri papæ auctoritas, ſcriptis hac de re ad Lanfrancum litteris, quarum hæc ſententia. *Accepimus a quibuſdam venientibus de partibus veſtris ad limina ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli; quod quidam clerici, aſſociato ſibi terrenæ poteſtatis, laïcorum videlicet, auxilio, diabolico ſpiritu repleti, moliuntur de eccleſia ſancti Salvatoris in Dorobernia, quæ eſt metropolis totius Britanniæ, monachos expellere, & clericos inibi conſtituere. cui nefario operi molitionis ſuæ hoc adjicere conantur, ut in omni ſede epiſcopali ordo monachorum exſtirpetur, quaſi in eis non vigeat auctoritatis religio. Qua de re zelo Dei compulſi, ſcrutinium de privilegiis eccleſiarum fieri præcepimus: & venit ad manus noſtras ſtatutum prædeceſſoris noſtri beatæ memoriæ Gregorii Majoris de eccleſiis Angliæ, quo modo ſcilicet præcepit Auguſtino, gentis veſtræ apoſtolo, ut ejuſdem ordinis viros, cujus & ipſe noſcitur eſſe, poneret in præfata ſede metropolitana.* tum relatis Gregorii Magni & Bonifacii quarti ea de re litteris, ita pontifex concludit. *Unde quia, ratione dictante, quieti eccleſiarum utile eſſe perſpeximus, præſens decretum ſupra nominatorum patrum confirmamus, & vice apoſtolorum ſub eodem anathemate eos conſtringimus, quicumque huic obviare contenderint.* Ita repreſſa clericorum in Cantuarienſes monachos licentia, quæ ſubinde novos motus, ſed fruſtra, excitavit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

LXXXII. *Anſelmus Monologium ſcribit.*

Eodem tempore Anſelmus, tum Becci prior, Monologium ſuum flagitatu quorumdam e fratribus ſuis, rogantium, ut quædam quæ illis de meditanda divinitatis eſſentia, & quibuſdam aliis eidem argumento cohærentibus, familiari colloquio diſſeruerat, in ſcripta redigeret, eaque plano ſtilo & vulgaribus argumentis, philoſophico more explicaret. Id vero, invitus licet, exſecutus eſt uno libro, cujus hoc potiſſimum argumentum eſt, dari quiddam optimum, & maximum, & ſummum omnium quæ ſunt, a quo & per quod eſt quidquid eſt. Libro præmiſſa eſt præfatio, in qua ait ſe nihil in illo dixiſſe opuſculo, quod non catholicorum patrum, & maxime beati Auguſtini ſcriptis cohæreat. In eo vero quod ſcripſit, ſummam Trinitatem poſſe dici tres ſubſtantias; Græcos ſe ſecutum fuiſſe, qui tres ſubſtantias in una eſſentia eadem fide, qua nos tres perſonas in una ſubſtantia, confitentur. Ideo rogat, ut ſi quis iſtud opuſculum transſcribere voluerit, hanc præfationem ne omittat. Multum quippe prodeſſe puto, inquit, ad intelligenda ea quæ legerit, ſi quis prius, qua intentione, quove modo diſputata ſint, cognoverit. Hoc primum Anſelmus opuſculum abſque *titulo*, id eſt abſque epiſtola nuncupatoria, compoſuit, illud nequaquam tanti exiſtimans, ut in fronte inſigniretur Lanfranci nomine, cui illud corrigendum [a] ſubmittit per Rotbertum monachum. Id patet ex epiſtola [b] ad Mauricium Beccenſem monachum, qui Cantuariæ cum Lanfranco verſabatur, brevique Beccum reverſurus erat: quem rogat, ut Monologii exemplar, Lanfranco ab ſe miſſum, aut *confirmatum* ad ſe & correctum deferat, aut *deſtructum* ipſi referat. In fine ſalutat domnum Arnulfum Belvacenſem, domnum Hulvardum Anglum, conſobrinum domni Oſberni, domnos Vitalem & Rogerum, ac fratrem Samuelem Cadomenſes.

[a] *Anſelm. lib. 1. epiſt.* 63.
[b] *ibid. ep.* 65.

LXXXIII. *Lanfrancus archiepiſcopi nepos, Becci monachus.*

Lanfranco archiepiſcopo ex fratre nepos erat cognominis, cui per Rotbertum monachum eodem tempore ſcripſit Anſelmus, *amico ſuo dilectiſſimo, & dilectori fideliſſimo Lanfranco*. ſic enim habet epiſtolæ [c] inſcriptio. In hac epiſtola ejus abſentiam ſe gravate ferre ait Anſelmus: & in fine ſalutat domnum & fratrem ſuum Guidonem, Becci monachum, quem ſecum eſſe per amorem deſiderabat indeſinenter, & per obedientiam ſecum non eſſe tolerabat impatienter, cum monens ac rogans, ut ſtudioſe inter ſuas occupationes vitam ſuam diſcutiat, & in bonis quotidie proficiat; &, ſi qua in eo adhuc veteris hominis ſuperſint veſtigia, ab his aſſidue deficiat. Non multo poſt idem Lanfrancus Becci monachus factus eſt, eo miſſus a Lanfranco archiepiſcopo, cui Anſelmus ob id gratias [d] egit, quod Beccum potius, quam alio nepotem ſuum miſerit, teſtatus, ſe multum relevari onere prioratus, cum ſibi *tale pignus* commiſit. inde fieri, ut cum imbecillus animus prius gemeret ſub pondere, jam pæne nolit quod premit deponere. Huc ſpectat Lanfranci archiepiſcopi [e] epiſtola ad Anſelmum ſuperiori reſpondens, qua ei gratias agit, quod dulciſſimum fratris ſui filium, quem ſicut animam ſuam ſe diligere dicit, cum ingenti lætitia ſuſceperit. Tum rogat, ut eum ſæpe colloquii ſui participem faciat, de rebus ſpiritualibus contra tentationes, novitiis accedere ſolitas, ab eo informandum. Ad hæc ſignificat, ſe ei diſceſſuro præcepiſſe, ne primo anno aliquam vel in refectorio, vel in capitulo, vel in monaſterio, id eſt eccleſia, lectionem faceret, quoadusque pſalmorum ſcientiam, ſuique ordinis aliquem uſum haberet. Non paruit monenti Lanfrancus nepos: qua de re archiepiſcopus eum graviter arguit in ſequenti epiſtola, ipſi inſcripta & Guidoni, qui cum eo Beccum ſe receperat, & poſtea *magiſterio puerorum* addictus eſt, ut patet ex alia Anſelmi epiſtola [f] ad Lanfrancum archiepiſcopum, quem de nepotis ſui ſancto profectu, ejuſque capitis dolore commonefacit. In fine ejuſdem epiſtolæ petit Anſelmus, ſibi mitti *regulam vitæ monachicæ*, quam ſanctus Dunſtanus inſtituit. quod forte intelligendum de Concordia regulari, quæ Eadgari regis mandato a Dunſtano condita, ſancitaque eſt.

[c] *ibid. ep.* 66.
[d] *ibid. ep.* 19.
[e] *ibid. ep.* 22.
[f] *ibid. ep.* 31.

LXXXIV. *Mauricius ibidem monachus.*

Quod attinet ad Mauricium, cui Monologium ſuum commendat Anſelmus, eum non mediocris ſcientiæ ac meriti fuiſſe oportet, quippe quem Anſelmus tanti faciebat, ut ejus abſentia ægre ſe privari teſtetur, eumque *meritis dominum, converſatione fratrem, cura filium cariſſimum* vocet in epiſtola [g] ad Albertum medicum in Anglia degentem. cui Mauritium capite laborantem, ut ab eo curetur commendat. Idem in aliis epiſtolis [h] quanti eum faceret, & quantopere ejus ſanitatem optaret, ſatis ſuperque teſtatur. Nec minori loco erat Mauricius apud Lanfrancum archiepiſcopum, qui eum ad ſe in Angliam mitti petierat, eique Beccum redeundi veniam concedere nolebat. Denique Mauricius ex præcipuis Anſelmi diſcipulis erat, utpote

[g] *id. ep.* 28.
[h] *ibid. ep.* 24. *& ſeqq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071. cujus flagitatu Monologium ſcripſit, eique ſcriptum [a] ſuum *de malo* miſit.

a *id. lib.* 1. *ep.* 8.

LXXXV. Herluinus abbas Lanfrancum adit.

Eodem tempore Herluinus Becci abbas, tametſi jam ſenio gravis, in Angliam trajecit, Lanfrancum archiepiſcopum, diſcipulum quondam ſuum, inviſurus. Cum vero ad eum perveniſſet, dici non poteſt, *quæ tunc inter eos ſummittendi ſe ſe ad invicem pia fuerit contentio.* Summus antiſtes, & in eccleſiis tranſmarinis vices apoſtolicas gerens, inſtar cujuſvis monachi, ſuo quondam abbati ſe ſummittebat, ſecundus ubique ab eo, etiam ad miſſarum ſollemnia, reſidendo, ejuſque manum, cum ab eo aliquid acciperet, niſi raptim ille retraxiſſet, oſculando. Illi ſedes eminentior, ac jubendi auctoritas omnis deferebatur: nec id ſolum privatim, ſed in quovis numeroſo epiſcoporum & procerum conventu fiebat. quæ tanti archiepiſcopi modeſtia maximam omnibus Anglis admirationem concitabat, & Herluini exiſtimationem.

LXXXVI. Gerberti abbatis commendatio.

b *id. lib.* 1. *ep.* 9.

Non omittenda hoc loco Anſelmi epiſtola [b] ad venerabilem Gerbertum Fontanellenſem abbatem, apud quem intercedit, cuidam viduæ dudum indultam, relaxato ſervitio quod abbati Fontanellenſi debebat, gratiam jam filii ſui morte afflictæ ne retraheret. quod ut obtineret Anſelmus, *ad ſanctitatis*, inquit, *veſtræ me veſtigia mente proſterno, intercedens, pro eadem vidua paupercula, cujus animam in tribulatione viduitatis & paupertatis miſericorditer propter Deum refrigeraſtis, cum ei illud tantillum ſervitii quod a paupercula veſtræ magnitudini ſolvebatur, me interveniente relaxaſtis.* Ejuſdem Gerberti doctrinam commendat Anſelmus in alia epiſtola [c] ad quemdam Gualterum, qui ipſum de quæſtione aliqua conſuluerat. *Habetis vobiſcum*, inquit, *domnum & patrem noſtrum reverendum abbatem Gerbertum, qui vobis de ea quam ſcripſiſtis quæſtione, & de aliis pro quibus vos velle meam adire parvitatem ſignificaſtis, melius poteſt præſens colloquendo, quam ego vel loquendo, vel ſcribendo ſatisfacere. Precor tamen, ne deſpiciendo meam fatuitatem, contemnatis viſere noſtram caritatem.* Ex his verbis forſan quis colligat, Gualterum illum, ad quem ſcripta eſt hæc epiſtola, fuiſſe monachum, & quidem Fontanellenſem. at rem dubiam reddit inſcriptio, *Domino ſponte diligenti, merito dilecto, non ut ignoto, ſed ut familiari amico Gualtero*, quem Anſelmus domnum, non dominum; & fratrem, ſi monachus fuiſſet, dicturus fuiſſe videtur.

c *ibid. ep.* 76.

LXXXVII. Gervino abbati lepra percuſſo nepos ſuccedit.

In Pontivo Gervinus Centulenſis abbas, poſt vitam piiſſime exactam lepra percuſſus, eximium patientiæ atque conſtantiæ ſpecimen dedit. Nam cum morbus ille vocis ei abſtuliſſet facultatem, hic tamen ſolita pietatis officia non prætermittebat, id eſt, *prolixitatem orationum, genuflexionum continuitatem, ſacrarum ædium circuitionem, ſacrorumque canonum de ſancta Trinitate, de Spiritu ſancto, deque ſancta Maria, ac de omnibus ſanctis expenſionem:* &, cum ad ſumendum cibum, & ad requiem capiendam pæne deficeret, ad hæc omnia divini officii obſequia deficere neſciebat. Etſi autem ob morbi qualitatem a cœtu fratrum ſequeſtrare ſe vellet, is tamen erat fratrum adverſus eum amor, ut continuo eorum ſedulitate vallaretur. In eo ſtatu, videns ſe ad monaſterii regimen ſufficere non poſſe; illud nepoti ſuo cognomini, qui ſancti Remigii apud Remos monachus erat, committi a Philippo rege poſtulavit obtinuitque. Itaque in ejus locum ſuffectus eſt Gervinus alter, ordinatus hoc anno, & quidem x. kal. Novembris.

LXXXVIII. Herimarus abbas S. Remigii obit.

Eodem anno aut inſequente, rectore deſtitutum fuit ſancti Remigii inſigne monaſterium, poſt mortem ſcilicet Herimari abbatis, quæ accidit die ſeptima Decembris, cum annis viginti quatuor & menſibus octo ſacrum illum locum rectiſſime adminiſtraſſet. humatus ad dextram partem capituli, in aditu ad oratorium olim ſancti Chriſtophori, quod nunc everſum eſt. Optimo patri mœrentes filii inſigni epitaphio parentarunt, quod lapidi inſculptum, ne penitus oblitteretur, hic apponendum duxi.

Hic jacet Hermarus, cui ſe ſi conferat alter,
Si ſe per meritum conferat, alter erit.
Per meritum dico, per quod pater ordinis hujus,
Ordinis & rerum commodus auctor erat.
Nil ſibi virtutum, nil ſanctæ defuit artis;
Nec gravis inceſſus, ſed neque ſermo gravis.
Mille trecentenis decurſibus hebdomadarum,
Appoſitis ſeptem, rexit ovile ſuum.
Cum ruit, hac ipſa noſter ruit ordo ruina,
Decidit & totus hoc moriente locus.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

Qui ſi non tantum, ſi quod facit, eſt aliquantum;
Credimus hoc per eum diſpoſuiſſe Deum.
Exuitur membris ſeptena luce Decembris:
Sed peperit meritum vivere poſt obitum.

Paullo ante obitum Herimarus eximium pietatis ſuæ ſpecimen dedit, conferendo ad ſtipendium fratrum, ad uſum infirmorum & pauperum, quod ipſis deeſſe videbatur. Hoc ejus pietatis monumentum ex codice Remigiano hic exhibere viſum eſt ad tanti viri reparandam memoriam.

Domini favente clementia H. abbas, ſuis dilectis in Chriſto filiis. Divina bonitatis reſpectu & veſtro omnium aſſenſu ad regimen animarum veſtrarum aſcitus, licet tanto prælationis ſim gradu indignus, & ad tantum opus minus idoneus, de veſtra tamen ſalute ſum valde ſollicitus. Scio enim, quia a diſcipulis quidquid delinquitur, reſpicit ad magiſtrum, & pertimeſco juſtum judicem Deum, utpote de vobis omnibus rationem de me exacturum. Vobis igitur, fratres, qui Deo in hoc cœnobio militatis, ad conſervandum vitæ regularis ſtatum neceſſaria debeo miniſtrare, ſicut ſcriptum eſt;* DIVIDEBATUR *ſingulis prout cuique opus erat. Nec vobis timentibus Deum aliquid timeatis deeſſe, memores promiſſi Veritatis dicentis:* PRIMUM *quærite regnum Dei & juſtitiam ejus, & omnia adjicientur vobis. Cum ergo de quotidiano victu & reliquis neceſſariis merito conqueri poſſitis, ſed pro Deo patientes eſtis; propoſui in animo, quod hactenus imperfectum & inordinatum, ad cœnam veſtram aliquod certum aſſignare ſtipendium, ut ſine murmuratione unanimes ſitis in oratione; & deputari villam Taſſiacum* cum molendinis & omnibus, quæ ſolvere conſuevit. Adjeci etiam de decima ovium de Curte-auſorum*, ſicut ſuis terminis perſolvitur, ita in Curte ejuſdem villæ congregari, & ad veſtram utilitatem ibi conſervetur. Decrevi itaque, ut hæc cellerarius ſub ſua providentia habeat, ad hoc tantummodo deputata, ut ex his cœnam veſtram præparet & diſponat, & anniverſario die depoſitionis meæ omnibus annis pro remedio animæ meæ vobis refectionem faciat. His ita diſpoſitis, quoniam infirmorum cura ante omnia & ſuper omnia adhibenda eſt, utile duxi eis miniſtrare neceſſaria, minus ſollicite ab anteceſſoribus noſtris procurata. Itaque ad eorum uſus aſſigno eccleſiam ſancti Juliani cum altari, eccleſiamque de Hiſla* cum altari & molendinis, minutam decimam de Salice-ſancti-Remigii* & de Villare-aleranni*; cenſum etiam de Ario, de Columnis, quodque comes Rodulfus dedit pro anima filii ſui, videlicet terram & homines. Præterea pauperum & peregrinorum ſolatia procuramus, quia in ipſis magis Chriſtus ſuſcipitur. His decerno molendinos de ſancto Martino, molendinum unum ſuper fluvium nomine Py, molendinum Hugonis*, molendinum ad pontem ante portas monaſterii, cenſum etiam de Exia & Valle-dominica* cum multonibus,* XVII. *quoque jugera terræ & vineam unam, quæ Richardus ſerviens noſter Jeroſolymam iturus reliquit. Placuit hoc noſtro conſilio confirmare decretum, ne quis minuere vel immutare illud præſumat in poſterum. Auctoritate igitur ſumma & individuæ Trinitatis Patris & Filii & Spiritus-ſancti ne quis hoc decretum violare audeat prohibemus. quod qui præſumpſerit, & a communione ſanctæ Dei eccleſiæ eccleſiaſticum ſtatutum ſe ſeparaverit, anathematis vinculo obligatus a communione cæleſtis & perennis eccleſiæ in perpetuum ſeparetur.*

* *Herimarus.* * *Taiſſy.* * *Courtiſot.* * *Iſle.* * *Saux-S. Remy.* * *Viller-al-leran.* * *de Huon.* * *Vaux-demange.*

Diſcipuli ejus.

Ex ejus diſcipulis celebriores fuere Anſelmus, is, qui hiſtoriam concilii Remenſis, præſente Leone IX. apud ſanctum Remigii habiti, ejuſdemque pontificis iter deſcripſit; Remigius ſancti Nicaſii primus abbas, Gervinus Centulenſis abbas mox laudatus; Heinricus ſancti Remigii poſt eumdem Herimarum abbas, Rotbertus itidem abbas, qui tranſmarinam expeditionem ſcriptis mandavit in cella ſancti Oricoli, ubi relegatus degebat; & Erluinus ejuſdem cellæ prior.

LXXXIX. Willelmus ejus ſucceſſor.

In Herimari locum non ſtatim, ſed aliquanto poſt ſuffectus eſt Willelmus jam tum Mettenſis ſancti Arnulfi abbas, omiſſus in vulgatis indicibus, etiam apud Marlotum[a], uti etiam in ſyllabo ſancti Arnulfi abbatum. Certum ejus rei argumentum habemus ex ipſius Willelmi[b] epiſtolis, quarum prima, anno M LXXIII. ſcripta, qua Gregorio VII. de ejus electione gratulatus, ita de ſe loquitur. *Scire autem te cupio, quorumdam conſilio me deceptum, abbatia ſancti Remigii pondus peſtiferum ſuſcepiſſe. quod quidem tam impatienter, graviterque & iniquo animo fero, ut illud a me longius propellere cogitem, ſi tamen in hoc opus, tuum potero impetrare favorem.* Eumdem porro ſancti Arnulfi quoque abbatiam tenuiſſe perſpicuum eſt ex Gregorii VII. epiſtola ad Hugonem Cluniacenſem abbatem, in qua ait, admodum ſibi placere hunc abbatem; «

a *Marlot. to.* 1. p. 352.
b *Analect. to.* 1. p. 247.

ANN. CHR. 1071.

& laudaturum, *ſi poſſet ferre opus, ut utraſque abbatias regeret, Mettenſem & Remenſem.* Et quidem ad Remenſem accerſitus eſt a Manaſſe archiepiſcopo, qui poſtea ejus admonitionibus & conſtantia in eum commotus, quod ipſi ſancti Remigii rebus inhianti reſiſteret, id demum effecit, ut Willelmus ſancti Remigii abbatia cederet, ut in conſequentibus videbimus, & ad ſancti Arnulfi remigraret monaſterium, in quo eum monaſticen profeſſum fuiſſe veri ſimillimum eſt. Porro eum non ſtatim abbatiæ Remigianæ impoſitum fuiſſe patet ex Gregorii VII. epiſtola [a] ad Manaſſem Remorum archiepiſcopum, primo ſui pontificatus anno data, in qua eum arguit, quod necdum abbatem illic ordinaſſet. quippe qui Willelmi abbatis promotionem nondum reſcierat. Tunc ad Willelmum ſcripſit quidam abbas, Hugo, ut puto, Clu-
» niacenſis, ſe mirari eum ſic decipi [b] potuiſſe, ut in terra Francorum, quaſi in lacu
» leonum, ſe paſſus eſſet tam temere, facileque contrudi. Ad quod reſpondet Willel-
» mus, ſe quadam virtutis imagine deceptum, ut miſeris monachis & afflicto loco con-
» ſuleret, pollicente nimirum archiepiſcopo, ſe vineam Domini, ut antea ſolebat,
» numquam depaſturum, nec de ea quidquam ablaturum, niſi quod ei manus meæ,
» inquit, ſpontanea largitio contuliſſet. At eum promiſſis non ſtetiſſe, alibi videbimus. Porro Willelmus præceptorem habuit, cujus nomen a littera A. incipiebat, ut patet ex ejus epiſtola ſeptima, *Præceptori ſuo A* inſcripta. quod de Adelmanno forſan intelligendum, qui litteras apud Leodicum docuerat. Eumdem, de ſua ipſius converſione magnopere dolentem conſolatur, & ad ſæculi contemtum hortatur hac epiſtola, in qua multa præclare dicit de ſtatu vitæ monaſticæ, & monaſterii, in quo degebat. *Si noſſe deſideras*, inquit, *quali in caſtris ejus regula militemus, breviter tibi illam deſcribimus. Sunt nobis cuncta communia, unum cor, una anima, unum idemque propoſitum. Virtus autem obedientiæ ſic præpollet, ut, cum nobis incredibile ſit ſtudium legendi, nullus tamen obedientiæ præferre audeat lectionem. De gratuita vero paupertate quid referam? cum omne, quod corporeus ſenſus attingit, ſit nobis omnino contemtui, animumque avocantes a corpore, conſueſcamus mori.* Plura de hoc abbate inferius.

a *Greg. VII. lib. 1. ep. 13.*

b *Analect. to. 1. p. 160. & ſeqq.*

XC. Ibriacenſe monaſterium conditur.

Ad hunc annum revocanda eſt origo monaſterii beatæ Mariæ de Ibriaco * ſeu Ibreio, quod Rogerius de Ibriaco, Willelmi Nortmannorum ducis pincerna, a fundamentis exſtruxit anno quinto, quam Willelmus Anglos in poteſtatem redegit. Ibriacum, munitiſſimum olim caſtrum, Henrici IV. Francorum regis parta in foederatos rebelles victoria celebre, poſitum eſt ad Auduram * fluvium prope Anetum in diœceſi Ebroïcenſi. Illic pietatis ſuæ monumentum in honorem beatæ Mariæ excitavit Rogerius, collata congrua dote ad quindecim monachos cum abbate alendos. Primus abbas Petrus aſſumtus fuit ex proximo Columbenſi monaſterio, ea lege, ut cum ipſe, tum ejus ſucceſſores in Columbenſium eſſent poteſtate, quam diu illi ſecundum ordinem Majoris-monaſterii & Cluniacenſium inſtituta vitam conformarent. quod Willelmus dux auctoritate ſua roboravit. Eamdem illic diſciplinam fovit Petri ſucceſſor Herbertus, & ipſe eductus e Columbenſi monaſterio: & ſequentes abbates, quorum indicem in Neuſtria pia videre licet, alii ex Fiſcannenſi & Carnutenſi monaſteriis aſſumti ſunt. Grave damnum pertulit ſub finem undecimi hujus ſæculi Ibriacenſe monaſterium, cum adverſus Guillelmum Britulienſem, Ibriaci dominum, rebellavit Aſcelinus, cognomento Goellus, qui arcem a Guillelmo extorſerat. Hanc munitionem in cœnobio monachorum, teſtante Orderico, militibus ſuis conſtituere coactus eſt Guillelmus: ad quam expugnandam Goellus ignem in locum injecit, quo baſilicam ædeſque monachorum cum eorum ſupellectili penitus conſumſit. Alterius Goelli mater piiſſima Hildeburgis quædam Ibriacenſibus contulit initio ſæculi ſequentis. Multas alias ſubinde clades pertulit illud monaſterium tum a Francis Nortmanniſque bello contendentibus, tum noviſſime a Calviniſtis, qui monaſterium expilarunt, eccleſiæ navim everterunt, eoque locum redegerunt, ut actum foret de illo cœnobio, niſi Congregationis noſtræ ſuperiores ſubveniſſent, quorum ope ac ſubſidiis nova loco forma & dignitas reſtituta eſt.

* *Ivry.*

* *l'Eure.*

XCI. Floriaco facta donatio.

Necdum biennium erat, ex quo Hugoni ſucceſſerat Guillelmus ſeu Willelmus Floriacenſis abbas, cum Petverenſis * ſeu Pitiverenſis caſtri miles, *ſanctæ converſionis flagrans deſiderio, & labentis ſæculi tranſitoriam pompam ducens pro nihilo*, res quaſdam hereditatis ſuæ tradit *eccleſiæ ſanctæ Dei-genitricis Mariæ & ſancti patris Benedicti, ubi ipſe ſanctus pater humatus, veneratus divina prædeſtinatione & ſua electione habetur, ubi etiam domnus abbas Guillelmus paſtoris officio fungitur.* quæ res ſitæ ſunt non longe a Petverenſi

* *Pivier.*

Digitized by Google

ANNO CHR. 1071.

* *Eſſonne.* * *Baudreville.*

a Petverenſi caſtro diœceſis Aurelianenſis in Belſia, ſuper fluvium Exonæ *, id eſt manus-firma, quæ Baldrici-villa * dicitur, ſicut eam poſſederat pater ſuus Teſcelinus, cum eccleſia parochiali ſancti Martini. Hæc autem omnia Hugo tradit ſancto Benedicto, ſimul etiam donat ei ſeipſum ad ſerviendum, eo pacto, ut Floriacenſes alteram eccleſiam in eadem villa cum officinis ad cohabitandum & Deo ſerviendum aptis ſibi conſtruant, & fratribus illic Deo ſervituris aſſignent quidquid apud Scotinas villam poſſidebant. Hæc autem donatio ab Hugone facta eſt, annuente matre ſua Milesinde & fratre ſuo Alberto cum filiis ejus. quæ ut firmior haberetur, ipſe Hugo & frater ejus Albertus domino ſuo Philippo regi chartam iſtius donationis corroborandam obtulerunt: rex vero libentiſſime annuit, eamque chartam & ſigilli ſui auctoritate, & proprii nominis ſubſcriptione corroboravit. *Actum Floriaco publice, anno ab incarnatione Domini* M LXXI. *regnante Philippo rege anno* X. His litteris appoſitum eſt ſignum Philippi regis cum cruce, tum ſigna Hugonis filii Teſcelini Peteverenſis. Verum, ut eſt verſatilis mortalium voluntas, eodem anno Teſcelinus & filius ejus Hugo nonnullas conſuetudines poſſeſſionibus ſancti Benedicti ſitis in pago Petiverenſi impoſuere. Qua de re cum Guillelmus abbas apud Philippum regem queſtus eſſet, præceptum regium adverſus eos obtinuit. *Actum Mileduno publice, anno ab incarnatione Domini* M LXXI. *Philippi vero regis glorioſiſſimi anno* XI. Poſt monogramma Philippi regis apponitur *ſignum Gualeranni magiſtri domus regis, & Hugonis fratris ejus*, id eſt regis.

XCII. Vindocino afferta capella caſtri Oleronis.

Eodem anno Goſcelinus Baſciacenſis abbas litem Vindocinenſibus movit de capella caſtelli Oleronis, quam Gaufridus Andecavorum comes, ejuſque uxor Agnes, annuentibus ejuſdem Agnetis filiis, Guillelmo Pictavorum comite & Guidone ejus fratre, olim Vindocinenſi monaſterio contulerant. Aſt inita hoc anno concordia eſt, aſſenſu Goſcelini Burdegalenſis archiepiſcopi, & Boſonis epiſcopi Santonenſis in Baſciaco monaſterio. Hæc ex archivo Vindocinenſi, in quo alia charta data dicitur die natalis ſanctorum Gervaſii & Protaſii, feſto ſanctiſſimæ Trinitatis. quod argumento eſt, jam tum hoc feſtum, uti etiam modo, celebratum fuiſſe octava die poſt feſtum pentecoſtes. Idem conſtat ex multis aliis Vindocinenſis archivi monumentis, eodem ſæculo datis. quod in tranſcurſu adnotare viſum eſt.

XCIII. Soricini abbas Raimundus.

a *Baluz. to. 4. Miſcell. p. 447.*

Jam decimus erat annus, ex quo Soricinienſe monaſterium, diœceſis modo Vaurenſis, rectore carebat: cum tandem diuturnæ orbitatis pertæſi monachi, divino diſponente [a] conſilio, fratrem quemdam, Raimundum nomine, virum monaſticæ diſciplinæ amantem, morum probitate & ſacrorum librorum doctrina pollentem, eligendum conſtituunt, ejuſque electionem approbante Froterio venerabili Nemauſenſi epiſcopo, qui hunc locum magnopere diligebat *præ magnitudine ſanctarum reliquiarum*, quæ illic aſſervabantur. Itaque electus eſt Raimundus, abbaſque *conſecratus* Toloſæ in baſilica ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, conſilio domni Alexandri papæ atque Hugonis Candidi cardinalis, conſenſu quoque domni Durandi Toloſæ civitatis antiſtitis, qui omnes ejuſdem monaſterii poſſeſſiones confirmavit. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXI. & quidem XVIII. kal. Septembris, adſtipulantibus Froterio Nemauſenſi epiſcopo, Raimundo abbate ſancti Papuli, aliiſque. Ex quo intelligitur Durandum e noſtris Toloſanum, cujus non ſemel facta mentio eſt, ſaltem ad hunc annum perveniſſe.

XCIV. Dalmatius Craſſæ abbas.

Tunc Craſſenſe monaſterium regebat Dalmatius magni nominis abbas, Randulfi ſucceſſor, cujus opera inter quatuor tribunos Malvierenſes, de ditione diſceptantes, concordia inita coram Raimundo Barcinonenſi comite & Aimerico Narbonenſi. Eo abbate Berengarius-Raimundi, ejuſque nepos Raimundus-Villelmi conferunt Deo & ſanctæ Mariæ cœnobii Craſſæ, & præſenti Dalmatio abbati, ejuſque ſucceſſoribus & monachis eccleſiam ſanctæ Mariæ & ſancti Pauli de Alta-ripa, cum conſenſu domni Iſarni Toloſani epiſcopi, qui Durando mox laudato ſucceſſerat. In eadem charta Petrus-Bernardi & ejus uxor Stephania eidem monaſterio donant filium ſuum Leonem, *ad monachum*, ut loquebantur, cum prædicta eccleſia. *Facta eſt hæc ſcriptura donationis pridie idus Februarii, regnante Philippo Francorum rege, immo regnante Domino noſtro Jeſu-Chriſto ſine fine.* Poſtmodum idem Dalmatius abbas promotus eſt ad archiepiſcopatum Narbonenſem.

XCV. Coxano facta donatio pro miſſis.

b *Marca Hiſp. p 1162.*

Dum Gauzfredus [b] abbas Coxano monaſterio præeſſet, Willelmus Ceritaniæ comes, pro remedio animæ ſuæ & Elizabeth uxoris quondam ſuæ, eidem cœnobio ceſſit

Digitized by Google

omnes cenſus, quos *in honore* prædicti cœnobii percipere ſolebat, eo pacto, ut ejus

ANN. CHR. 1071. a *ibid.* p. 1163.

» loci monachi *per unumquemque annum centum* [a] *miſſarum ſollemnia celebrent* pro ſe &
» pro uxore ſua prædicta, a nativitate Chriſti uſque ad caput quadrageſimæ; ipſo vero
» anno, quo facta eſt donatio, *trecentas* miſſas uſque ad paſcha, & quolibet anno ip-
» ſius anniverſarium faciant. *Facta hæc ſcriptura donationis* XIII. *kal. Januarii*, *anno* XII.
» *regnante Philippo rege*. Non diu ſuperſtes fuit Gauzfredus abbas: cujus ſucceſſor Gerbertus eccleſiam beatæ Mariæ de Riquerio, a Bernardo Seniofredi fundatam & Coxano tributam, a Raimundo Elenenſi epiſcopo poſt biennium [b] dedicari curavit. Non multo poſt prædictus Willelmus Ceritaniæ comes pœnitentiam egit ob damna, quæ ejus milites Coxano intulerant.

b *ibid.*

XCVI. Romani ritus in Hiſpania recepti.

Superius vidimus, Hugonem-Candidum cardinalem ab Alexandro in Hiſpaniam miſſum fuiſſe. Hujus legationis duplex cauſa, nimirum ut ſimoniæ labes omnino aboleretur, & ut Romani ritus in rebus ſacris admitterentur. Ad hoc enim maxime intenti fuerunt Romani pontifices poſt Gregorium Magnum, ut aliorum regnorum eccleſiæ Romanos ritus ſuſciperent, propriis abdicatis quos ab initio receptæ chriſtianitatis acceperant. Eorum ratio hæc erat, ut omnes eccleſiæ, quarum una fides erat, iiſdem etiam ritibus conformarentur. Non omnino eadem mens fuit Gregorii Ma-
» gni, qui Auguſtino Anglorum apoſtolo, cur, cum una ſit eccleſiarum fides, diverſa
» ſit nihilo minus in Gallicanis miſſarum conſuetudo; reſpondit ſibi placere, ut ſive in
» Romana, ſive in Galliarum, ſeu in qualibet eccleſia, aliquid inveniret, quod am-
» plius Deo placere poſſet, illud in Anglorum nova eccleſia inſtitueret. Non enim pro
» locis res, ſed pro bonis rebus loca amanda eſſe. Verum non diu poſt Gregorium viguit Gallicanarum eccleſiarum in celebratione miſſarum peculiaris ritus, qui Pippini regis principatu abjectus eſt, ut Romano locum faceret. Idem ab Alexandro ſecundo in Hiſpania tentatum, agente Hugone-Candido cardinale, tandemque perfectum eſt a Gregorio VII. qui id demum evicerunt, ut Mozarabum ritus abrogarentur, Romaniſque cederent.

XCVII. Aquilinus abbas ob id Romam miſſus.

Itaque Hugone cardinale agente, Sancius Aragoniæ rex, Alexandro pontifici rem gratam facturus, Romanos illos ritus in Pinnatenſi primum monaſterio ſuſcipi curavit, & regni ſui monaſteria, ab eccleſia Romana dudum alienata, eidem reſtituit. quod per Aquilinum iſtius monaſterii abbatem pontifici ſignificavit. Hac occaſione uſus abbas, privilegium monaſterio ſuo ab Alexandro obtinuit, inſcriptum *Cariſſimo filio Aquilino, religioſo abbati monaſterii ſancti Johannis-Baptiſtæ de Pinna in Aragonia provincia:* cujus privilegii hæc verba ſunt: *Apoſtolicæ ſedi non noſtris meritis, ſed ſola Dei miſericordia præſidentes, accepimus, in partibus Hiſpaniæ, catholicæ fidei unitatem a ſua plenitudine declinaſſe, & pene omnes ab eccleſiaſtica diſciplina, & divinorum cultu interiorum aberraſſe. Itaque, inſtigante nos commiſſæ ſanctæ & univerſalis eccleſiæ providentia, ad correctionem eccleſiarum Dei filium noſtrum, Hugonem-Candidum & cardinalem presbyterum, in partes illas miſimus, qui divina ſuffragante clementia, chriſtianæ fidei robur & integritatem ibi reſtauravit; ſimoniacæ hæreſis inquinamenta mundavit, & confuſos ritus divinorum obſequiorum ad regulam canonicam & ordinem reformavit. Dilectus ergo filius noſter Sancius rex Hiſpaniæ, divina gratia præventus & accenſus amore, cum omnibus quibus potuit, ad veram perfectamque fidem nobilitatis ſuæ gloriam convertit, & protinus ſemetipſum apoſtolicæ dignitati commiſit ac ſubdidit, & monaſteria ſuæ ditionis diu alienata, Romanæ eccleſiæ proprio jure tenenda reddidit. Hæc autem rex piiſſimus per te, dilectiſſime fili, prædicti monaſterii ſancti Johannis-Baptiſtæ de Pinna abbatem & ſuum ſpiritualem patrem, mediante Hugone cardinale noſtro, in noſtram præſentiam cum chartarum monumento deferri deſtinavit, & proprium teſtem ſuæ devotionis adhibuit: ſpecialiter quidem hoc a nobis impetrare deſiderans, ut præfatum monaſterium, cui eo juvante ſerviendo præſides, juxta votum & poſtulationis ſuæ deſiderium, conſtituto cenſu, videlicet unius unciæ auri per ſingulos annos, in tutelam & ſingulare patrocinium ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſuſciperemus, & privilegio apoſtolicæ tuitionis idem monaſterium cum omnibus ſibi pertinentibus muniremus. Cujus oblationem & dignam petitionem per te omni caritate & benevolentia ſuſcipientes, pariterque religioſis deſideriis ſuis libenter annuentes, (quoniam te apoſtolicæ dignitati devote ſubjectum, & ad regimen abbatiæ reluctantem & invitum adductum eſſe cognovimus) te, & monaſterium tuum, cum omnibus ſibi pertinentibus, in jus & defenſionem ſedis apoſtolicæ ſuſcipientes, privilegii apoſtolici ornamentum præſidiumque tibi concedimus.* Ad hæc ſtatuit pontifex, *ut abbas in*

Digitized by Google

eodem monaſterio, ſicut regula ſancti Benedicti præcipit, nonniſi communi fratrum conſenſu eligatur, & ab epiſcopo illius diœceſis, ſi catholicus fuerit, alias a quolibet alio epiſcopo ordinetur, qui nullatenus ſine judicio ſedis apoſtolicæ deponatur. *Datum Laterani* XV. *kal. Novembris, per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis ac bibliothecarii, anno* XI. *pontificatus domni Alexandri II. papæ, anno ſcilicet dominicæ incarnationis* M LXXI. *indictione* IX. Non tamen continuo abrogatus eſt Mozarabum cultus, non modo in Hiſpania tota, ſed ne quidem in Aragoniæ regno, ut ex Gregorii VII. ad Sancium regem alioſque epiſtolis conſtat. Ad res Gallicanas revertor. ANN. CHR. 1071.

XCVIII. Cellæ Trecenſis donatio firmata.

Apud Trecas ſuburbano Cellæ monaſterio tunc præerat Bernardus [a] abbas. Is Philippum regem in urbe Senonum adiit, petiitque, ut eccleſiæ ſanctæ Savinæ, ſuburbio Tricaſſino proximæ, donationem a Theobaldo Trecenſium comite factam, regia auctoritate confirmaret. Petenti annuit rex conſilio Richerii Senonicæ eccleſiæ metropolitani, aliorumque præſulum, qui regiis litteris ſubſcripti ſunt, ſcilicet Hugonis Trecenſis, Galterii Meldenſis, Gaufredi Pariſiacenſis, Arraldi Carnotenſis, Rainerii Aurelianenſis, Gaufredi Autiſiodorenſis & Hugonis Lingonenſis. *Actum publice in Senonico palatio, anno incarnati Verbi* M LXXI. VII. *kal. Maii, indictione* IX. *regnante Philippo rege anno* XII. Petrus cancellarius præceptum ſcripſit, eique ſubſcripſit. Hugoni Lingonenſi epiſcopo ſucceſſit Rainaldus anno ſequenti.

a Camuzat p. 4.

XCIX. Malmundarium Stabulaco reſtitutum.

Lambertus Scafnaburgenſis auctor eſt, Stabulenſes monachos cum ſancti Remacli corpore *pro repetitione monaſterii Malmundarienſis* hoc anno ad Heinricum imperatorem, qui tum Leodici verſabatur, acceſſiſſe. quod ut intelligatur, altius repetenda res eſt. Stabulenſe monaſterium & Malmundarienſe a ſancto Remaclo abbate, alterum in Tungrenſi, alterum in Colonienſi diœceſi, ita condita & inſtituta fuerant, ut ſub uno rectore eſſent ſeu abbate, qui tamen Stabulaci reſideret, probante illius temporis archepiſcopo Colonienſi, ſcilicet Cuniberto. Id ægre tulerunt ſubſequentes archiepiſcopi, quorum nonnulli Malmundarium ſubinde revindicare moliti ſunt, aſſentantibus Malmundarienſibus, qui Stabulenſium jugum impatienter ferebant. Mortuo Heinrico imperatore adminiſtratio imperii & juvenculi regis Heinrici moderatio primo quidem commiſſa fuit Annoni Colonienſi archiepiſcopo: aſt, eo abſente, Adalbertus Hammaburgenſis archipræſul utrumque uſurpavit. Hinc multa rixarum materia ejus cum Annone, hoc demum pacto utcumque ſopita, ut Adalberto Corbeienſis & Lauriſhamenſis abbatiæ; Annoni Inda & Malmundarium a rege donarentur. Forte fortuna an conſilio contigit, ut rex juvenculus Stabulaci curiam haberet, comitante cum aliis Annone; quem ut ſibi demererentur Malmundarienſes, corpus ſancti Ailulfi ſeu Agilolfi quem ex abbate Stabulenſi archiepiſcopum Colonienſem factum tradunt, ei pollicentur, ut ipſos in libertatem aſſereret. Promiſſo firmato, dum curia Treviris haberetur, Anno perhumaniter apud ſanctum Maximinum acceptus eſt a Theodorico abbate, qui etiam tunc Stabulenſi monaſterio præerat. Ubi pactum reſcivit abbas, ſubmonito Frederico duce, Stabulaci advocato, ſibique adjuncto, Malmundarium munit. Anno Cuonradum comitem, Friderici nepotem, ejus loci advocatum conſtituit. In curiam citantur Fridericus & Theodericus abbas cauſæ ſuæ rationem reddituri. Ambo adſunt apud Triburias: ubi dux rem non bene ceſſuram prævidens, in periculo relinquit abbatem: qui juſſus baculum reddere, conſtanter negat; & tandem inde poſt menſem evadit. Interim moritur dux Fridericus, & Stabulaci ſepelitur. Mox ab Annone Cuonradus comes Malmundarium mittitur, ut abbatem eligendum curet. Electus Tegeno monachus ex cœnobio Brunwillarenſi. Ad ſupplicationes recurrunt Stabulenſes, & ſancti Remacli loculum ſuper pavimentum eccleſiæ cum multo ejulatu deponunt. Abbas vero adit Godefridum Tuſciæ ducem potentiſſimum; ille promtam pollicetur opem. Abbas Goſlariæ apud regem ſe ſiſtit cum Godefrido, cui Stabulaci advocatio data. Dein templi opes expendit, ut regem & aulicos ſibi conciliet. Rex muneribus capitur, ſed poſtea datam fidem fefellit. Tandem poſt multas tergiverſationes, cum archiepiſcopus nec precibus, nec lacrymis, nec ipſa perurgentium importunitate moveretur; Stabulenſes inito conſilio, corpus beati Remacli Leodicum, ubi rex cum frequenti curia verſabatur, deferunt, illudque, rege ſollemne epulum agente, ſuper menſam ipſam apponunt, obſecrantes per Deum, ut, ſi minus filiorum, ſaltem tanti patris reſpectu, ablata reſtitui jubeat. Hoc ſupplicationis genere inſolito rex adeo flexus non eſt, ut contra ſupra modum

ANN. CHR. 1071.

efferatus, relictis epulis in palatium ſe proripuerit, irarum plenus, quas in abbatem coquebat. Sed ecce menſa, ſuper quam ſacræ reliquiæ depoſitæ erant, confracta corruit, miniſtroque regis, haud obſcuri nominis viro, crura pedeſque contrivit. qui paullo poſt, exorata per interventum beati Remacli pietate divina, integræ reſtitutus eſt ſanitati. Huic miraculo multa alia ſucceſſere: nec tamen rex aut archiepiſcopus flectitur. Sic Stabulenſes fruſtrati, cum maximo mœrore diſcedunt. Non multo poſt, dum rex Fritiſlariæ moras agit, interiori morbo torquetur. quod ſibi ob injuriam ſancto Remaclo factam accidiſſe credens, abbatem acccerſit, eique Malmundarium reſtituit. Mox abbas, allato ſancti Remacli corpore, locum redigit in ſuam poteſtatem. Tum Romam petit, & loci poſſeſſionem ab Alexandro confirmari curat. Interim, eo abſente Malmundarienſes Annonem invitatum eunt ad locum denuo invadendum. Ejus rei cauſa Gerlaſius ab Annone, qui tum Salaveldæ verſabatur, Malmundarium mittitur, ſed re infecta inde redire cogitur. Romam conveniunt archiepiſcopus & abbas. Anno a pontifice increpitus, quod Parmenſi æmulo ſuo, ſcilicet Cadelao, communicaſſet; pro piaculo, conſilio Beatricis marchiſæ, nudis pedibus procedit in publicum. Purgatus demum ſe omnia Stabulenſibus reſtituturum pollicetur. Totam hanc hiſtoriam quæ Triumphus ſancti Remacli inſcripta eſt, anonymus monachus Stabulenſis ſcripſit duobus libris: quorum priorem ſuis Stabulenſibus, poſteriorem ipſi Theoderico abbati nuncupavit. Eamdem compendio retulit Lambertus hoc anno, quo Leodici curia habita eſt. In illius reſtitutionis memoriam anniverſaria ſollemnitas VII. idus Maïas inſtituta. De his omnibus ſilet Annonis vitæ ſcriptor, niſi quod ait, eum ſancti Agilolfi corpus Malmundarienſibus prærípuiſſe, & ad eccleſiam ſanctæ Mariæ ad-Gradus tranſtuliſſe.

C. Anno duo monaſteria condit.

Si quid in his humani paſſus eſt Anno, id aliis piis operibus & ſuis in monachos benefactis abunde compenſavit. Nam, præter duas collegiatas eccleſias, tria monaſteria exſtruxit; primum Sigebergenſe, de quo ſuperius actum eſt; alterum Graſſcafenſe dictum, in honorem ſancti Alexandri martyris & ſex ejus ſociorum apud Weſtphalos; tertium Salefeldenſe ad fluvium Salam, in confinio Turingorum & Sclavorum ſub patrocinio beati Petri apoſtolorum principis, unde canonicos ejecit. Utrumque congruis ædificiis & prædiorum reditibus inſtruxit, & ad normam Sigebergenſium vivere inſtituit, ejuſdem cœnobii fratribus inde adductis.

Salefeldæ monaſterium.

De Salefelda opido, deque origine Salefeldenſis monaſterii, præter anonymum in libro de vita ſancti Annonis, fuſe egit Chriſtianus Schlegelius in Schediaſmate de nummis Salefeldenſibus, ubi tabulas refert Richezæ nobilis matronæ Ezonis ſeu Erenfridi comitis palatini filiæ ac Polonorum reginæ, ſed a marito rejectæ, quæ Salefeldam Annoni archiepiſcopo ceſſit. In his litteris Anno *ſecundus*, ut ſe vocat, Colonienſis archiepiſcopus, teſtatur, ſe in proprietate cujuſdam nobilis feminæ Richetzæ, in opido *Saleſelt* ſita, quam juſta & legitima interveniente conditione obtinuerat, monaſterium ſanctis apoſtolis Petro & Paulo, omnibuſque ſanctis conſtituiſſe, eo ardentius, *ut populum rudem & chriſtianæ religionis inſcium, paganiſmo & vano errore vanitatis eliminato, ad glorioſum Dei nomen benedicendum induceret.* tum enumerat poſſeſſiones omnes, quas dotando monaſterium contribuit, cum libera eligendi abbatis facultate. *Actum anno dominicæ incarnationis* MLXXIV. *indictione* XII. quæ omnia cum ſuis augmentis Honorius II. Walthero abbati confirmavit anno MCXXVI. Hunc primum Salefeldæ abbatem fuiſſe volunt. Ezzonem Trithemius præfert, antea monachum ſanctæ Felicitatis in *Schwarzach*, ac diſcipulum Egberti ſanctiſſimi abbatis. Hoc Salefeldæ monaſterium habuit jus cudendæ monetæ, cujus aliquot nummos prædictus Schlegelius præfert. Hoc jus ſenatui Salefeldenſi Henricius abbas vendidit medio ſæculo decimo quarto. Hujus monaſterii ultimus abbas exſtitit Georgius ex prænobili Thunaviorum ſtirpe, quo abbate pulſi e cœnobio monachi, cujus bona in manus Alberti comitis Mansfeldenſis Lutherani devenerunt.

Lambertus eo venit.

Lambertus Scafnaburgenſis teſtatur, ſe tunc temporis ad illa duo monaſteria veniſſe, collationem habiturus cum illorum locorum monachis de ordine & diſciplina vitæ monaſticæ; propterea quod magna quædam & præclara de illis vulgi opinione jactarentur, novarum ſcilicet rerum avidi, qui ad inſolita & incognita ſtupere ſolet, uſitata nihili facit. Hac opinione imbuti populares, monachos illos non homines, ſed angelos reputabant, alios vero penitus aſpernabantur. Hæc autem opinio prin-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

cipum quoque mentibus altius inſederat: a quibus ad populum derivatus rumor, tantum terroris pleriſque illius regionis monaſteriis injecerat, ut ad ingreſſum illorum plerique alii monachi, auſterioris vitæ metu conterriti, e monaſteriis ſuis aufugerint. Hanc vero deſpectionem ſuper illos monachos merito a Deo effundi fatetur Lambertus. quippe quorumdam pſeudomonachorum privata ignominia nomen monachorum vehementer infamaverat, qui omiſſo ſtudio divinarum rerum, totam operam pecuniis & quæſtibus inſumebant. adeo ut pro abbatiis & epiſcopatibus principum aures quotidie obtunderent, & ad honores eccleſiaſticos, non via virtutum, ut majores noſtri conſueverant, ſed ambitione & pecuniarum profuſione viam ſibi facerent, qui crucis ſcandalum & paupertatis titulum præferre debuerant, & præter ſimplicem victum & veſtitum nihil rei familiaris habere. Ea re offenſi principes, ad inſtituendam in Teutonicis monaſteriis divinæ ſervitutis ſcholam, tranſalpinos monachos (nam e Fructuarienſi monaſterio Sigebergenſes acciti fuerant) evocabant, & ſuos populares, quicumque in illorum inſtituta concedere noluiſſent, de monaſteriis cum ignominia ejiciebant. Ego tamen, addit Lambertus, ad eos veniens, & per «
quatuordecim hebdomadas apud eos, partim in Salefelt, partim in Sigiberg com- «
moratus, animadverti noſtras quam illorum conſuetudines regulæ ſancti Benedicti «
melius congruere, ſi tam tenaces propoſiti, tamque rigidi paternarum noſtrarum «
traditionum æmulatores vellemus exſiſtere. «

CI. Fridiburga virgo Treviris ſacras reliquias detegit.

Florebat per id temporis in Horreenſi apud Treviros parthenone piiſſima ſanctimonialis, nomine Fridiburga. Hæc meridiano tempore in æde ſacra cum inter precandum obdormiſſet, ſecundum quietem audire vocem ſibi viſa eſt, jubentis, ut bibliothecæ ſchedas, aureis exaratas litteris, perquireret. Expergefactam, reique incertam, iterum ac tertio vox eadem inſtantius monet, ut juſſa exſequatur. Tum, forulis ac ſcriniis diligenter excuſſis, venit in manus hymnus de ſancti Paulini illius urbis epiſcopi laudibus olim conſcriptus, quo ejus ſepulturæ locus indicabatur, ubi aliorum martyrum actus annotati eſſent. Ea re cum ſancti Paulini collegio communicata, & ad Udonem archiepiſcopum relata, effoſſa loci deſignati humo, tredecim martyrum inventa corpora, & paullo altius pretioſum beati Paulini corpus, & ad ejus loculum tabula reperta marmorea, jam inde a Nortmannorum illuvie terris obruta, atque alia item ſubter eam plumbea, quæ ceterorum corporum poſitionem, tum martyrum etiam certamina & nomina continebat, quæ apud Browerum [a], fuſius iſta tractantem videre licet, a Trithemio etiam obſervata in chronico Hirſaugienſi ad hunc annum, & a Lamberto anno ſequenti.

[a] Browver. to. 1. p. 547.

CII. Willelmi Hirſaugiæ abbatis ordinatio & virtutes.

Poſt mortem Friderici Hirſaugienſis abbatis, quam anno ſuperiori accidiſſe diximus, Willelmus, eo vivente electus, abbatem demum ſe ordinari paſſus eſt. Id factum, non IV. idus Maii, ut ait Trithemius, ſed IV. idus Junii, ipſo dominicæ aſſcenſionis die, ut in libro de Willelmi vita legitur; adeoque hoc anno, quo aſſcenſio Domini in illum diem incidebat. Inita hac dignitate, eo majori cæleſtis ſtudii fervore flagrare cœpit, quanto ceteris ſe ſuperiorem eſſe noverat. Maxima ejus cura & ſollicitudo fuit de religionis monaſticæ obſervatione. Ardens & efficax erat in exhortando, ſeverus in corripiendo, cum gravitate affabilis, quo diſcipulorum animis ſuaviter influebat. Principio libertatem monaſterii ſui, quam Adelbertus comes advocati nomine pæne deſtruxerat, redintegrari ſategit, reſciſſo chirographo, quod Adelbertus ab Heinrico tertio imperatore ſubripuerat; & novo obtento, quod Heinricus quartus regio ſigillo roboravit, & Gregorius VII. poſtea confirmavit. Eximia caritate præditus, neminem, Deo ſervire cupientem, ſive ob paupertatem, ſive ob imperitiam, a monaſterio excludebat. In hoſpites, & maxime in pauperes liberalis, ſi quando rei familiaris penuria premebatur, eam non modo tolerabilem, ſed gratam ſibi, ſuiſque reddebat, aſſerens hanc eſſe Chriſti amatorum probationem, & brevi conſolationem ſucceſſuram. Humilitate haud impar, pretioſis veſtibus in re ſacra uti nolebat, manus & genuum abbatis oſculationem exoſus. Ad menſam nihil ſingulare, ſed omnia communia & mediocria ſibi apponi volebat, cupedia & epularum varietatem, quæ ſunt fomenta libidinis, abhorrens. Eadem in veſtibus modeſtia. Si quando iter ei agendum erat, non ſuperbo equo, ſed equa, aut vilis aſelli dorſo vehebatur. Tantis virtutibus miracula non defuere: ſed miraculis potior videtur reformatio morum in Germanicis monaſteriis ab eo procurata, ut inferius videbimus.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

CIII. Aldenmunſter cella inſtaurata.

Jam annus ſextus-decimus erat, ex quo Laurishamenſi cœnobio præerat Udalricus abbas, cum ejus animo inſedit quamdam inſtaurare cellam in proxima inſula, *Aldenmunſter* dictam, id eſt Vetus-monaſterium, a quo inſula *Aldenmunſter* appellata: quam cellam congruis prædiis dotavit, edito hac de re inſtrumento, cujus hæc verba ſunt. *Scientes nos in hoc vocatos, in hoc poſitos eſſe, ut decorem domus Dei diligamus; divina favente clementia animum induximus, non ſolum eccleſiæ noſtræ diſperſa congregare, verum etiam in his maxime, quæ ſunt ad Deum, diruta reformare, & reformata propagare. Ea propter notum ſit omnibus Chriſti fidelibus, qualiter nos ob honorem Dei & beati Petri principis apoſtolorum, cellam Aldenmunſter, primitivam eccleſiæ noſtræ matrem, monitu & rogatu ſereniſſimi Heinrici domini noſtri IV. regis, necnon fratrum miniſterialium ac fidelium noſtrorum conſultu & anniſu, diu deſolatam renovavimus, & ad divinæ religionis augmentum fratres noſtræ profeſſionis adunavimus*, &c. Deinde quædam ad uſus & ſuſtentationem fratrum aſſignat, ejuſque rei chartam *ſigilli* ſui *impreſſione* ſe roboraſſe dicit. quod argumento eſt abbates jam tum ſigillo uſos fuiſſe, ſive proprio, quod malim, ſive monaſterii ſui. *Actum in ipſa eccleſia Aldenmunſter, in feſto beati Petri, anno dominicæ incarnationis* M LXXI. *regni vero Henrici quarti Romanorum regis anno* XV. *introitus autem domni Udalrici abbatis anno* XVI. *ab eo quo primum per Rudgangum archiepiſcopum eadem conſecrata eſt eccleſia anno* CCC IIII. Id autem rex Heinricus diplomate ſuo Laurishami eodem anno confirmavit, relato cum ſuperiori in chronico Laurishamenſi. Porro idem Udalricus abbatiæ quoque Murbacenſi præpoſitus fuit, nec multo poſt carne ſolutus ad Dominum migravit.

CIV. S. Udalrici eccleſia dedicata.

Ex prædicto chronico eccleſia ſanctæ Afræ & ſancti Udalrici ab Embricone Auguſtenſi, Gunzone Aiſtetenſi, & Ellenhardo Friſingenſi epiſcopis eſt conſecrata. Stengelius id factum dicit præſente Heinrico IV. in vigilia nativitatis ſanctæ Dei-genitricis, & eccleſiam ab Embricone epiſcopo inſtauratam. Quis tunc monaſterii abbas fuerit, non prodit iſte auctor, qui Adalberonem ſeptimum abbatem a civibus injuria affectum, quod Alexandri II. partibus faveret, eumdemque Romam profectum, in reditu anno M LXIV. obiiſſe dicit. In chronico Auguſtano poſt Adalberonem octavus abbas nec clericus, nec monachus fuiſſe dicitur; unde nec memoria dignus. Nonus Sigehardus, Fidelis dictus, de quo inferius.

CV. Ekkehardus junior obit.

Obiit hoc anno Ekkehardus junior, ſancti Galli monachus, qui librum de caſibus monaſterii ſui poſt Hartmannum & Ratpertum compoſuit, initio ducto a Salomone tertio abbate, in quo Ratpertus deſierat. Hunc librum ſcribere aggreſſus eſt Ekkehardus ſub Nortperto, *cujus hodie ſub regimine*, inquit ille in ſua præfatione, *non prout ipſe & nos, ut inquiunt, volumus, ſed, prout poſſumus, vivimus.* Non tamen hiſtoriam ſuam perduxit ad illius abbatis tempus, ſed tantum ad Notkerum, in quo deſinit, quam Burchardus continuavit. Erat Ekkehardus junior ſancti Galli præpoſitus, Moguntiæ mortuus, & apud ſanctum Albanum ſepultus. Id nos docet ejus epitaphium, cujus hic titulus in codice ſancti Galli: *Epitaphium Ekkehardi monachi, presbyteri, præpoſiti, Moguntiaci ad ſanctum Albanum ſepulti.* In illo rudi epitaphio nihil notatu dignum præter diem ejus obitus, hoc diſticho expreſſum:

In Maii decimis Galli ſymmiſta kalendis
Ekkear in requiem tendit, obitque diem.

Annum ejus obitus notavit Goldaſtus initio tomi primi rerum Alamannicarum, ubi quinque Ekkehardos, omnes ſancti Galli monachos, diſtinguit, eorumque opera recenſet. De aliis in ſuperioribus egimus.

CVI. Augiæ intruſi abbates.

In Augienſi monaſterio Meginwardus Hildensheimenſis, quem ante biennium in Augienſem abbatiam irrepſiſſe vidimus, ea dignitate hoc anno ſe ultro abdicavit, offenſus tum infeſtatione quorumdam militum ſuorum, qui eum gravibus contumeliis affecerant; tum importunitate regis, qui frequentibus eum edictis urgebat, ut prædia monaſterii, quæ tam ejus, quam ſuperiorum abbatum largitione dilapidata, vix fratrum uſibus neceſſariis ſufficere poterant, militibus ſuis in beneficium erogaret. In ejus locum ſimoniæ vitio irrupit Rubertus Babenbergenſis abbas, cognomento Nummularius, annumeratis in ærarium regis mille pondo argenti puriſſimi. Hic ſordidiſſimis quæſtibus & uſuris factus ſupra modum locuples, quaſcumque dignitates infami commercio nundinari ſtudebat, eoque veſaniæ evaſit, ut, præter

Digitized by Google

occulta munera, quibus auriculariorum favor redimendus erat, regi centum pondo argenti promitteret, ut, *ejecto* eximiæ ſanctitatis viro abbate Widerado, Fuldenſis abbatia ipſi traderetur. quod quidem obtinuiſſet, niſi pauci, quibus leges eccleſiaſticæ pecunia cariores erant, in faciem regi, ne id faceret, obſtitiſſent. Ita vero monachorum ſanctam & angelicam profeſſionem ſuo tempore Lambertus (quod jam ſuperius [a] ex eo notavimus) in Teutonicis illis partibus infamatam & corruptam fuiſſe
dicit, ut monachi non innocentia & integritate vitæ, ſed quantitate pecuniæ æſti- «
marentur; nec quæreretur in abbatibus eligendis, quis dignus præeſſe, ſed quis ca- «
rius abbatiam poſſet emere. quam ille labem, quæ viri optimi pietas erat, magno- «
pere deflendam jure merito exiſtimabat. Sed ut ad propoſitum revertar, Augienſis advocatus, comperto quanta pecuniæ quantitate pecuniarius ille abbas, ceu lupus rapax, in ovile Chriſti aditum ſibi patefeciſſet, miſſis obviam nuntiis ſub interminatione ſalutis propriæ eum deterruit, ne in monaſterium accederet. alioquin accedenti cum armata manu ſe occurſurum, eoſque vindicaturum in libertatem, quos ipſe tam caro mercimonio in ſervitutem coëmerat. His ille minis deterritus, etſi primo rem armis dirimendam cenſuerat, tamen a ſuis melius conſultus, pedem retulit, & apud fratrem ſuum negotii eventum præſtolaturus reſedit. Interim Babenbergenſem abbatiam obtinuerat Ecbertus, *Gorzienſis diſciplinæ monachus:* ad cujus adventum diffugere monachi, quos prior ille nummularius abbas peſſimis uſurariæ artis diſciplinis inſtituerat. Ruberto porro ſpes omnis obtinendæ Augienſis abbatiæ anno ſequenti ab Alexandro papa adempta: at nihilominus res infecta permanſit uſque ad Gregorii VII. pontificatum.

ANN. CHR. 1071.

[a] *ſupra num.* 100.

Einſidlenſes & Corbeiæ novæ abbates.

Hic annus primus erat Selingeri abbatis Einſidlenſis, ſucceſſoris Henrici, qui anno ſuperiori, XIV. kal. Maii obiiſſe dicitur. Anno præfecturæ ſuæ tertio Selingerus monaſterii ſui libertatem ab Heinrico rege confirmari curavit. qua in re Utonem Trevirenſem & Gebehardum Saltburgenſem archiepiſcopos, necnon Ottonem Conſtantienſem epiſcopum cum Berta regina interventores habuit. Poſt annos præfecturæ viginti locum ceſſit Rudolfo ejus nominis primo, ex comitibus Raperſvillanis, qui Geronem initio ſæculi ſequentis ſucceſſorem habuit.

Apud Lambertum Saricho ſeu Saracho abbas Corbeiæ-novæ hoc anno deceſſiſſe traditur, cui Werinherus ejuſdem cœnobii monachus ſucceſſit.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS QUARTUS.

Ab anno Chriſti 1072. ad annum 1076.

ANN. CHR. 1072.

I. Caſinenſe monaſterium renovatur.

a *lib.* 63. *n.* 77.
b *Chron. Caſin. lib.* 3. *c.* 33.

PERFECTA nova Caſinenſi baſilica, ut ſuperius [a] diximus, & dedicata, Deſiderius abbas vetera monaſterii ædificia, qua ſenio fatiſcentia, qua ſuo ſitu inconcinna & incommoda, magna ex parte ſubruit, atque alia longe elegantiora & commodiora conſtruere [b] aggreſſus eſt. Et primo quidem periſtylium ſeu clauſtrum, quod tantæ congregationi anguſtius erat, amplificare volens, everſo vetere refectorio, quod a latere templo, contra quam decebat, a fronte vero capitulo inhærebat, in ulteriori futuri clauſtri parte, juxta meridianum atrii eccleſiæ latus, novum, & quidem ampliſſimum exſtruxit, cujus longitudo cubitorum nonaginta-quinque, latitudo viginti-trium erat, quindecim vero altitudo. Ejus ingreſſus ab orientali parte, ab occidentali abſida, cui abbatis menſa, valde ampla, ex tranſverſo præſtituta cernebatur. Omnes feneſtræ a meridiano latere quatuordecim; a ſeptentrionali tantum duæ; totidemque in frontibus ſingulis rotundæ. Refectorio ab auſtrali parte adjuncta coquina fratrum, ampla & pulchra, duobus fornicibus conſtans inter ſe ſe connexis, quos una tantum columna ſuſtentabat. Hanc inter atque refectorium gradus & janua erat, qua quæque neceſſaria in refectorium conferebantur, atque inde referebantur. Ex altera coquinæ parte cellarium, ex quo utrique, id eſt refectorio & coquinæ, neceſſaria inferebantur. Novum inſuper dormitorium exſtructum cum domo infirmorum. Dormitorii longitudo ducentorum cubitorum, viginti latitudo ab uno muro interiori ad alterum, altitudo cubitorum triginta. Feneſtræ amplæ ad meridiem viginti: quarum tres maximæ tribus columnellis marmoreis fulciebantur. His intra tres circiter annos abſolutis, capituli ædes ab orientali parte per tranſverſum ita conſtituit, ut interior ejus frontiſpicii angulus exteriori angulo baſilicæ connexus; abſida vero ejus dormitorio proxima eſſet. Habebat in longum cubitos quinquaginta tres, in latum viginti, in altum octodecim; a latere uno feneſtras novem, ab altero totidem; a fronte aquilonari tres rotundas, ab auſtrali duas æque rotundas. Laqueari ſuperius, pavimento inferius, picturiſque hinc inde exquiſitiſſimis ornatum. Cum vero mons ad illius capituli ſpatium ampliandum ſuffoderetur, frequentes terræ motus facti ſunt. quod Leo Marſicanus ob ſepulturas tunc neceſſario violatas, quæ ſanctorum forte hominum fuerant, accidiſſe putat, tametſi conſimiles illic non raro fiant. Denique, ut cætera prætercam, ab occidentali parte clauſtri cellam novitiorum conſtruxit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1072.

ſtruxit. Hinc eccleſiam beati Martini quæ ſola fere ex veteribus ædificiis intra monaſterii ambitum remanſerat, magnifice itidem inſtauravit, ut fuſe deſcribit [a] Leo Marſicanus: cujus opus hoc loco deſinit, quod Petrus diaconus deinceps proſecutus eſt.

a V. lib. 60. num. 2.

II. Johannes archipreſbyter Caſini monachus.

Hoc ipſo anno Johannes, Marſicanæ eccleſiæ archipreſbyter, Caſini habitum monaſticum a Deſiderio abbate accepit, eodemque die codicem, continentem lectiones, quæ in vigiliis præcipuarum feſtivitatum leguntur, ipſius ſumtibus a Leone quodam exaratum, ſanctiſſimo patri Benedicto ſuper ejus altare obtulit. In illo codice depicta eſt imago ſancti Benedicti ſedentis, & ad ejus pedes Johannes ipſe in habitu novitii, capitium ſuperiori tunicæ aſſutum gerens, utraque manu cucullam ſancto Benedicto exhibens, ſibi imponendam. In eadem tabella quam in æs inciſam tomo primo [b] noſtrorum Annalium exhibuimus, depicti ſunt Deſiderius abbas cum veſte ſacerdotali, dextra amplectens eumdem Johannem, (ſic enim interpretor) veſte monaſtica jam indutum, qui prædictum codicem ſancto Benedicto offert, appoſita ſequenti inſcriptione.

b Annal. Bened. to. 1. p. 120.

Anno dominicæ incarnationis milleſimo ſeptuageſimo ſecundo, indictione decima, cum poſt tranſitum ſanctiſſimi & eximii patris Benedicti in hoc ejus venerabili cœnobio Caſinenſi, ubi ſacratiſſimum ejuſdem patris & legiſlatoris noſtri, atque ipſius egregiæ ſororis Scholaſticæ corpora honorifice humata quieſcunt, ſeptimo & triceſimo loco domnus Deſiderius venerabilis abbas præeſſet; inter cetera ſuorum monimenta magnalium, quibus præ omnibus ſuis anteceſſoribus mirifice floruit, hunc quoque pulcherrimum librum deſcribi præcepit, continentem ſcilicet eas lectiones, quæ in vigiliis præcipuarum feſtivitatum, id eſt nativitatis Domini, ſancti Stephani, ſancti Johannis-Evangeliſtæ, epiphaniæ, reſurrectionis, aſcenſionis ac pentecoſtes, debeant legi. Quem videlicet librum ego frater Johannes, Marſicanæ dudum eccleſiæ archipresbyter, nunc autem ultimus ejuſdem ſancti loci famulus, ob meam meorumque ſalutem ex propriis ſumtibus componere feci; ipſique ſanctiſſimo patri Benedicto eo die, quo ejus habitum ſuſcepi, ſuper ipſius altare devote obtuli; conteſtans ut, ſi quis hunc quolibet obtentu ex hoc ſancto loco auferre præſumpſerit, cum illis manſionem ſortiatur æternam, quibus in extremo judicio dicturus eſt Chriſtus: Ite maledicti in ignem æternum, &c. Quiſquis autem hæc legeris, ſubjectum quoque diſticon legere ne pigriteris.

Hujus ſcriptorem libri, pie Chriſte, Leonem,
In libro vitæ, dignanter ſupplico, ſcribe.

An is ſit Leo Marſicanus, qui tum Caſini junior monachus erat, adeoque ipſius Johannis concivis, aliis divinandum permitto. Hanc inſcriptionem cum pictura ex Diario Italico noſtri Bernardi *de Monfaucon* accepi. Ex tribus, quæ tabellæ in æs inciſæ additæ ſunt imagines, prima quidem videtur eſſe monachi, ſola tunica & capitio induti; ſecunda abbatis cum humerali capuciato & pedo paſtorali benedicentis monachum, qui parvam cucullam ſeu ſcapulare antiquæ formæ geſtat. Ceterum totam illam inſcriptionem, etiam ubi agitur de ſanctiſſimi patris Benedicti ſororiſque ſanctæ Scholaſticæ corporibus, quæ Caſini quieſcere dicuntur, relatam volo abſque præjudicio noſtræ poſſeſſionis, quam in ſuperioribus ſatis aſſeruiſſe mihi videor.

S. Angeli ad Formam monaſterium Caſino datum.

Hoc item anno monaſterium S. Angeli ad Formam ſeu Formas apud Capuam Richardus princeps [c] ſancto Benedicto obtulit in manu Deſiderii abbatis, qui illud reſtruxit, aſſignata ei media parte mobilium Albanetæ cellæ Caſinenſis, ex qua etiam monachorum coloniam illuc deduci curavit. Hoc monaſterium poſitum erat ad arcum Dianæ Tifatinæ, ſic dictæ a Tifata proximo monte, ubi unus tantum monachus paullo ante medium ſæculum decimum habitabat. Verum cum Sico epiſcopus illud inique invaſiſſet; Marinus papa [d] ipſum eidem monacho reſtitui juſſit, & monaſterium liberum eſſe ſanxit ſub cuſtodia monaſterii ſancti Benedicti Capuani. Exſtat apud Peregrinium [e] in hiſtoria principum Longobardorum inſignis formula judicati, data anno MCXLIX. in gratiam Johannis præpoſiti S. Angeli ad Formam.

c Chron. Caſin. lib. 3. c. 37.
d ibid. lib. 1. c. 57.
e Pereg. p. 251.

III. Sublacenſis reformatio per Johannem abbatem.

Tunc temporis Sublacenſe monaſterium ad miſerabilem ſtatum redactum erat, tum ob vexationes [f] hominum ſæcularium, qui poſſeſſiones monaſterii diripiebant, tum ob diſſolutionem monachorum, qui, etſi pauci, vix ex relictis bonis vivere poterant, peculium quiſque ſuum habentes, propriamque ſequentes voluntatem. quos

f V. lib. 60. n. 2.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1072. Humbertus abbas, ſenio & infirmitate prægravatus, ad officium revocare non valebat. Forte aliquando illuc divertit venerabilis Hugo, Oſtienſis & Veletrenſis epiſcopus qui ſacri loci ſtatum miſeratus, convocatis vicinis militibus, qui ad monaſterii perniciem conjurati erant, eos ab iniquo ſacramento abſolvit, alioſque, qui deinceps talia auſuri eſſent, accenſis candelis, pulſatiſque campanis, tam ſua, quam pontificis auctoritate, diris addixit. Tum reverſus Romam, Alexandro papæ deſolationem illius cœnobii expoſuit. quo ex relatu commiſeratione tactus pontifex, Hildebrandum archidiaconum cum Deſiderio Caſinenſi abbate illuc direxit, ut tantis malis medicam manum adhiberet, & labenti ſacræ domui ſuccurreret. Itaque Roma profectus Hildebrandus, menſe Junio, die dominica eo advenit; moxque capitulum ingreſſus, congregatis fratribus adventus ſui cauſam explicavit. Cum ei aſſurrexiſſent omnes, & gratias egiſſent; Humbertus abbas in ejus manus virgam paſtoralem reſignavit, humique toto corpore proſtratus, veniam de commiſſis erratis petiit, ſe ad abbatiale munus imparem eſſe confeſſus. Indulgentia ſupplici data, Hildebrandus eligendi abbatis copiam fratribus fecit. Illi vero Johannem Farfenſem monachum, Johannis-Oddonis filium, qui præſens aderat, a ſe jam alias electum, unanimi conſenſu denuo elegerunt. quod archidiaconus probavit. Mox ille in eccleſiam cum cantico *Te Deum* deductus, in ſede abbatis collocatus eſt. His peractis, miſſaque celebrata, archidiaconus ad ſacrum Specum beati patris Benedicti cauſa devotionis aſſcendit; indeque reverſus, ſuper mulam in Urbem remeavit. Humbertus vero ex-abbas, fratribus ſalute data & accepta, apud Oderiſium, Turelli filium, ſe recepit, & apud eum uſque obitum permanſit, ibique poſt mortem in eccleſia beatæ Mariæ de Quinque-milliariis ſepultus eſt.

Itaque Johannes in ejus locum electus, ſacri loci abbas triceſimus-ſecundus, non multo poſt ab Alexandro pontifice conſecratus eſt. Mox de recuperandis monaſterii caſtellis & prædiis quæ diſtracta & in beneficium data erant, conſilium iniit, collecta militum manu, qua obſiſtentes ſubigeret. Et primo quidem ordinationis ſuæ anno Servariam, quem locum Ezulus, Humberti abbatis frater, precario tenebat, in poteſtatem redegit; &, ut alia omittam, Sublacum opidum ordinationis ſuæ anno quinto recuperavit. ubi palatium cum præſidio & eccleſiam in honorem ſancti Thomæ apoſtoli conſtruxit, quam multis ſanctorum reliquiis decoravit. Ab Adam Attenſi epiſcopo venerabiliſſimo dedicata eſt. aliquot miracula quæ in ea patrata ſunt narrat Chronographus: inter alia ſic habet de neſcio quibus girovagis. *Venerant quodam tempore in Italiam ex Francia homines inſani, qui dicebantur Confuſi, qui circumquaque pergentes per Campaniam & reliquas provincias calamitatis tantæ incutiebant timorem. Contigit quod tres ex ipſis advenerunt Sublacum, agitando ſine intermiſſione caput, inſana facta agendo; cumque ibi per aliquot dies morarentur, primus eorum in præfata eſt ſanatus, Deo juvante, eccleſia. poſtea vero reliqui duo ibidem adducti, gratia Dei ſano capite exierunt laudantes & benedicentes Dominum*, &c. Quod attinet ad ſacra & regularia inſtituta, in primis conſtituit, ut fratres quotidie *canticum graduum* ad miſſas dicerent, litanias quotidianis diebus facerent, & familiares pſalmos ſuper formas cantarent. Deinde, ut quotidie ad miſſam defunctorum omnes panem & vinum offerrent pro animabus omnium chriſtianorum; ad majorem vero miſſam viciſſim offerrent, id eſt die lunæ prior a læva cum aliis; die altera a dextra qui aſſiſterent, & ad pacem irent qui offerrent. Ad hæc, ut quovis tempore pedes in clauſtro lavarentur tribus pauperibus, qui *juſtitiam de pane & vino monachorum* acciperent defectu nummorum. Inſuper ut certis diebus proceſſionem per clauſtrum excalceati cum cruce & aqua ſancta facerent. Præter ea, ut in feſtivitate ſancti patris Benedicti ſollemnem proceſſionem cappis induti facerent ad ſacrum Specum; ibique miſſarum ſollemnia celebrarent. quam feſtivitatem cum octava peragi præcepit. Inde autem reverſi, poſt cœnam vigilias facerent pro animabus omnium ejuſdem monaſterii abbatum, & miſſam ſequenti die cum ſonitu omnium campanarum. quo die duodecim pauperes in xenodochio reficerentur. In feſtivitate vero S. Gregorii conſimile officium fieret pro animabus ſummorum pontificum. in ſecunda feria primæ hebomadæ quadrageſimæ pro parentibus & propinquis ſuis mortuis: in ſecunda feria ſequentis hebdomadæ pro familiaribus: reliquis autem diebus pro omnibus communiter defunctis. quibus diebus præcepit, ut de cellis monaſterii ſingillatim fratres ad refectionem piſces acciperent. Denique conſtituit ut Litania-major, quæ ante

Digitized by Google

ANN. CHR. 1072.

ad ſancti Laurentii eccleſiam fiebat, ad Specum ſancti Benedicti fieret, Romanæ eccleſiæ exemplo; juſtum eſſe ratus, ut, ſicut illa die Romani ad ſanctum Petrum, ita Sublacenſes ad ſanctum Benedictum vota ſua redderent. Idem abbas ſub anathematis vinculo pro veſtimentis & calceamentis fratrum aſſignavit caſtellum, Apollonium dictum, quod ſanctus Gregorius olim conceſſerat. Idem eccleſias ſancti Blaſii & ſancti Quintini dedit ad infirmorum procurationem, quibus etiam domum conſtruxit, uti & domum ad ſuſceptionem hoſpitum & peregrinorum, quibus reditus aſſignavit. Alia ejuſdem abbatis facta in conſequentibus referemus.

IV. Farfenſium lis de Minione compoſita.

Eodem tempore renovata eſt contentio inter Farfenſes & monaſterium ſanctorum Coſmæ & Damiani in Mica-aurea, de eccleſia ſanctæ Mariæ in Minione. Hoc comperto, Hildebrandus S. R. E. archidiaconus apud Alexandrum papam ſatis egit, ut abbates utriuſque monaſterii coram pontifice ſe ſiſterent in Lateranenſi palatio ad illam controverſiam finiendam. Mox illi adſuere cum ſuis ambo præceptis & privilegiis. quibus perlectis, præfecto & judicibus viſum eſt, Farfenſium cauſam potiorem eſſe, utpote quæ validioribus inſtrumentis fulciretur. Ideoque prædicta eccleſia his adjudicata fuit, ea conditione, ut adverſæ parti centum denariorum libras ad emendam poſſeſſionem perſolverent; ſicque ſanctorum Coſmæ & Damiani abbas juri cederet ſub pœna viginti librarum auri, ſuaque hac de re privilegia refutaret. Aſſenſit abbas ſancti Coſmæ Odmundus, id ei nomen erat, moxque ſua privilegia, ***cum virgula in capite ſcripta,*** reddidit, quæ tum ***lecta fuerunt & inciſa;*** accepitque pactam denariorum ſummam, quæ præfecto & majoribus Tranſtiberinæ regionis ad quinquennium depoſita fuit, dum ex illa poſſeſſio a monachis ſancti Coſmæ emta fuiſſet. cujus rei litteras cautionis abbati vel œconomo Farfenſi conſignarent. His peractis, Johannes Portuenſis epiſcopus & Petrus protoſcriniarius, cum Berardo abbate Farfenſi, necnon Durando ſcriniario, cum teſtibus in monaſterium ſanctorum Coſmæ & Damiani convenerunt, & fratrum conventu ante eccleſiam adunato hæc omnia a protoſcriniario recitari fecerunt, quibus lectis, Odmundus abbas, ejuſque monachi aſſenſi ſubſcripſerunt. Actum Romæ Alexandri papæ anno pontificatus XII. die octava menſis Octobris, id eſt anno Chriſti MLXXII. indictione XI. a Septembri inchoata.

Paullo ante, ſed eodem anno, Saxo comes, filius comitis Rainerii, mediam partem civitatis Vetulæ Farfenſibus contulit ***ex precepto & judicio patris ſui***, qui dum viveret, & in camera civitatis Caſtellanæ infirmus jaceret, id fieri præceperat.

V. Petri Damiani ultima legatio & obitus.

Mortuus eſt hoc anno Henricus archiepiſcopus Ravennas, qui ob rebellionem communione privatus, epiſcopalia nihilo ſecius officia obierat, & Ravennates in ſchiſma pertraxerat. Eo mortuo, delectus ab Alexandro pontifice Petrus Damiani, ut per eum Ravennates Romanæ eccleſiæ reconciliarentur. Hanc vero legationem vir Dei, licet jam ætate & vitæ auſteritate confectus, libenter ſuſcepit, ac feliciter confecit. In reditu, prima ſtatim manſione, Faventiæ * ex febre decubuit. qua invaleſcente, ſub medium noctis, quæ feſtum cathedræ ſancti Petri præcedebat, exitus ſui horam proximam eſſe præſentiens, nocturnum officium coram ſe recitari juſſit. quo peracto, animam Deo reddidit in monaſterio beatæ Mariæ ſuburbano, cujus in eccleſia ad gradus principis altaris honorifice humatus eſt. Vir eximiæ ſanctitatis & rigidiſſimæ auſteritatis, religionis ac morum integritatis ſtudio cum paucis conferendus, ut ejus ſcripta teſtantur, in quibus aliquando fervoris æſtu extra lineas abripi videtur, ceterum in hiſtoricis factis referendis non ſemper accuratus: ſed tamen ob pietatem & doctrinam non vulgarem cum fructu ac ſtudio legendus. Libellum de ejus vita ſcripſit Johannes monachus ipſius diſcipulus, eumque nuncupavit Liprando priori & ceteris ſenioribus eremi Fontis-Avellani, quod caput eſt ejus nominis congregationis ab eodem Petro inſtitutæ ſub regula ſancti Benedicti, ut ſuperius [a] probatum eſt. Ejus porro obitum hoc anno refert Bertholdus Conſtantienſis, cum inſigni elogio in hæc verba: ***Anno MLXXII. Petrus Damiani, piæ memoriæ cardinalis epiſcopus, jam dudum mundo crucifixus, migravit ad Dominum VIII. Kalendas Martii: cui domnus Geroldus,*** [b] ***revera monachus***, ſcilicet Cluniacenſis, ***ſcientia Scripturarum inſignis, & moribus ſuo prædeceſſori non impar, ſucceſſit.*** In necrologio Cluniacenſi præſcribitur, ut ***fiat officium plenum, ſicut de abbatibus Cluniacenſibus, pro Petro Damiano epiſcopo, qui corpus beati patris noſtri Odilonis relevavit, & in loco, in quo nunc requieſcit, mira devotione collocavit.*** Non omittendum illuſtriſſimi cardinalis Baronii de Petro elogium, quem ait hoc deploratiſſimo ſæculo, cum excreviſſet ad eccle-

* *Faenza.*

a *Tom.* 4. *lib.* 58. *num.* 14. 15.

b *Lib.* 63. *num.* 8.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

» ſiam obruendam diluvium carnis, divinitus datum mundo tantum virum, qui auſ-
» teriſſimæ vitæ exemplo, verbique prædicatione & ſcriptis exſiccaret tantam putre-
» dinem, pariterque pugnaret contra ſimoniacam hæreſim, quæ ubique graſſabatur
» impune. Petri diſcipuli inſigniores fuere Dominicus Loricatus, Rodulfus epiſcopus Eugubinus, quorum geſta litteris mandavit Johannes Laudenſis, ſanctitate inſignes. Beati Petri Damiani reliquiæ coluntur Faventiæ in prædicto ſanctæ Mariæ monaſterio extra-murano, quod ad Ciſtercienſes tranſlatum eſt. Eum patronum habent Faventini.

VI. Agnes imperatrix Wormatiam adit.

Eodem anno Agnes regina ex Italia Wormatiam acceſſit ad filium ſuum regem Heinricum, qui cum Rudolfo Sueviæ duce diſcidium habere cœperat. Jam annus minimum ſextus erat, ex quo piiſſima illa regina, Germania relicta, in Italiam ſe receperat: ubi tanta auſteritate vitam inſtituerat, ut communem humanarum virium menſuram, teſte Lamberto, excederet jejuniorum ac vigiliarum patientia. Rudolfus apud regem novandarum rerum inſimulatus, quamvis ab culpa remotiſſimum ſe ſciret; conterritus tamen Ottonis Bajoariæ ducis, nuperrime exauctorati, recenti exemplo, Agnetem obnixis precibus *in Galliam* (ſic Lambertus [a] non ſemel Germaniam appellat) evocavit, ad prævertendam naſcentis belli tempeſtatem. Hinc imperatrix, *quamquam cuncta ſeculi negotia religionis obtentu in perpetuum abjuraſſet*; nec a propoſito tamen ſuo nimium abhorrere, nec ab eccleſiaſtica functione alienum fore judicavit, ſi viro, erga ſe optime merito, & affini in anguſtis rebus opem ferret, & filio juveniliter tumultuanti modum imponeret. Venit itaque Wormatiam, *ampliſſimo ſtipata numero monachorum & abbatum*, in primis venerabilis Hugonis Cluniacenſium abbatis, & prædictum ducem regi Heinrico utcumque reconciliavit: ſtatimque compoſitis, propter quæ venerat, negotiis, a filio abſceſſit: *ut non tam carnali affectione, quam communis commodi ratione ad hanc ſecularis negotii adminiſtrationem ſe adductam liquido cunctis pateſceret.* Mortuus fuerat tempore quadrageſimæ Adalbertus Bremenſis archiepiſcopus, tumque regni procuratio Annoni Colonienſi denuo commiſſa erat. qui tanta induſtria & auctoritate rem tractaſſe dicitur, ut ambigeres, pontificali eum, an regio nomine digniorem judicares, uti Lambertus teſtatur. Reverſa in Italiam Agnes, non multo poſt ad Sublacenſe monaſterium devotionis cauſa ſe contulit: ubi honorifice, ut par erat, a Johanne abbate, fratribuſque excepta, pretioſum pallium eccleſiæ obtulit, ſeque in poſterum longe plura largituram promiſit. Verum mors ejus brevi ſubſecuta promiſſi effectum prævertit.

a V. Lamb. an. 1071. ſub fin.

VII. Rubertus abbas ob ſimoniam Augia pulſus.

Dum Hugo Cluniacenſium abbas in Germania cum Agnete moraretur, Alexandri pontificis litteras & mandata Ruberto Augienſi abbati, quem per inſignem ſimoniam eo intruſum vidimus, pertulit, quibus ſignificabatur, eum anathemate perculſum, eique omne eccleſiaſticum interdictum eſſe officium, & ad abbatiam Augienſem & quamvis aliam eccleſiaſticam dignitatem aditum intercluſum: propterea quod ſimoniæ labis inſimulatus, &, ut objectum crimen purgaret, ad ſynodum ſecundo ac tertio vocatus, venire diſtuliſſet. Ita ille compulſus a rege, baculum paſtoralem, quem non ut paſtor, ſed ut mercenarius uſurpaverat, multa cum animi ægritudine reddidit. Huic ſuffectus ab Heinrico rege Ekkehardus ex comitibus de Nellenburgo, qui contra ipſum Heinricum Rudolfo ejus æmulo favit, ac multa prælia cum Udalrico ſancti Galli abbate geſſit, tandemque a Welfone Bajoariæ duce deſignatus Auguſtæ Vindelicorum præſul, dum eo pergeret, in itinere periit.

Udalricus abbas S. Galli.

Hoc ipſo anno deceſſit Nortpertus abbas ſancti Galli, in pervigilio ſancti Remacli, cujus feſtum ſollemni ritu illic celebrari præceperat; eique ſubrogatus Udalricus ſecundus ex præpoſito monaſterii, bonus œconomus, ſed nulla alia re geſta inſignis, quippe cui non toto quinquennio præfuit. Librum de ſanctæ Wiboradæ vita eidem dicavit Hepidannus ſancti Galli monachus, qui eum communi fratrum electione Nortperti ſucceſſorem hoc anno factum dicit. Rudolfus ex duce Sueviæ rex Germaniæ contra Heinricum electus, Liutoldum ſancti Galli monachum in abbatiam intruſit: ſed eum monachi non diu ſuſtinuerunt. Ekkehardus vero Augiæ abbas, Rudolfo addictus, nihil omiſit, quod reducendo Liutoldo conduceret. Hinc origo conflictuum, quos ille cum Udalrico ſecundo, ejuſque ſucceſſore Udalrico tertio habuit.

VIII. Sigifridus archiepiſcopus Cluniacum ſecedit.

Inter ea Sigifridus Moguntinus archipræſul, in nativitate beatæ Mariæ Mogun-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1072.

tia egreſſus, cum in Galliciam quaſi orationis cauſa profectionem ſimulaſſet, in Cluniacenſe monaſterium ſeceſſit; dimiſſiſque his, qui una ſecum venerant, abdicatiſque omnibus quæ habebat, ſtatuit illic deinceps privatus ætatem agere, atque ab omni ſæcularium negotiorum ſtrepitu ſub voluntariæ paupertatis titulo in perpetuum feriari. Verum brevi a clero & populo Moguntiacenſi revocatus, vix inde abſtractus, in natali ſancti Andreæ Moguntiam rediit. Ita rem narrat Lambertus: paullo aliter Marianus, qui ait, Sigefridum orationis cauſa in Galliciam ad ſanctum Jacobum perrexiſſe. cum autem Cluniacum dominica die *ante miſſam* ſeu feſtum ſancti Michaëlis veniſſet, eundo ſcilicet, non redeundo, clauſtrum intraſſe ac ſæculum reſpuiſſe. Sed, cum mercenarii Moguntinum epiſcopatum pretio comparare vellent, Sigefridum *in obedientia ſancti Benedicti, quam abbati deberet*, violenter compulſum, Mogentiam VIII. idus Decembris rediiſſe.

Ruthardus Herſfeldenſis abbas.

Menſe Januario ejuſdem anni Ruthardus Herſfeldenſis abbas ægrotare cœpit, ſicque per totum annum continua ægritudine decoctus, cum evaſurum ſe deſperaret, abbatia & paſtorali dignitate, quam præ infirmitate adminiſtrare non poterat, III. idus Decembris ultro ſe abdicavit, anno tertio-decimo exacto, quam Meginhero abbati ſucceſſerat. Hic poſt abdicationem duos annos ac dimidium ſupervixit caduco per id tempus morbo vexatus, ex quo mentis deliquium incurrit. Harwicus ab eo ſucceſſor deſignatus eſt: cujus nomen, prima dumtaxat littera in Lamberti editis expreſſum, Maderus ex alio ejuſdem auctoris opuſculo ſupplevit.

IX. Gruningæ cœnobium conditur.

Per idem tempus Gruningenſe monaſterium in Briſgoïa conditum eſt, & Cluniaco ſubjectum ab Heſſone, pio & locuplete milite, qui eccleſiam de *Rimeſigun* cum variis prædiis Cluniacenſibus donavit: quam donationem Heinricus IV. hoc anno litteris ſuis confirmavit: ut monachi Cluniaco ad prædictam eccleſiam tranſmiſſi, ibique collocati, ex illis [a] rebus viverent. Actum Wormatiæ VI. Kal. Auguſti, anno dominicæ incarnationis M LXXII. cum ſcilicet Agnes imperatrix filium in illa urbe convenit. Non tamen illic collocati ſunt Cluniacenſes, ſed in alio loco, ſecundum nominis ſui etymologiam ob adjacentium camporum, ſilvarumque amœnitatem *Gruningen* appellato: quem locum Heſſo, facta cum duce Bertholdo commutatione, comparavit. Illic præpoſitus ſeu prior ab Hugone abbate inſtitutus eſt Udalricus, Cluniaci monachus pietate inſignis, jam ſuperius laudatus [b] non ſemel: ubi dæmoniacam quamdam ſua benedictione liberaſſe traditur, interventu Warinheri monachi, a quo anonymus vitæ ſancti Udalrici ſcriptor hoc factum accepit. Non tamen diu Gruningæ ſubſtitere Cluniacenſes, qui ad locum Cellam dictum eodem Udalrico agente poſtea tranſlati ſunt.

[a] *Bibl. Clun.* p. 526.

[b] *V. lib.* 60. *n.* 18. & 61. *n.* 89.

Item Gotwicenſe. * *Kotwein.*

Hoc etiam anno ædificari cœpit Gotwicenſe * in Auſtria inferiore monaſterium, in proſpectu Danubii, in editiſſimo & pæne inacceſſo monte ſitum, adeoque fontibus penitus carens. quod nullo medio Romano pontifici ſubjectum, inter illuſtres provinciæ ſtatus non mediocrem locum obtinet. Ejus auctor beatus Altmannus epiſcopus Paſſavienſis, qui illud in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ dedicavit, ibidemque humatus magno honore colitur. Locus primo canonicis regularibus conceſſus, ad Benedictinos tranſiit pontificatu Urbani II. ut ſuo loco videbimus.

X. Pibo S. Apro duo dat altaria.

Plerique Tullenſes epiſcopi in ordinem monaſticum optime affecti fuere: quos inter Pibo non ultimum locum tenet, ut ex jam dictis patet, & ex dicendis inferius patebit. Is hoc anno ſuburbanum ſancti Apri monaſterium cum inviſiſſet, quædam ad victum fratrum, ut eorum preces amplius ſibi conciliaret, deceſſorum ſuorum exemplo augere cupiens, duo eis altaria conceſſit, ſcilicet altare de Bladenaco ſuper Moſellam, cujus jam mediam partem habebant, & altare eccleſiæ de Fanis * ultra Moſam juxta Barrum caſtrum, ea videlicet lege, qua cetera ejuſdem abbatiæ altaria antiquitus tenuerant, « *id eſt, ut decedentibus vicariis, quibus tantummodo curam animarum*, ait Pibo, *committimus, ipſi eadem altaria redimere non compellantur, ſed ſolummodo, ut dictum eſt, ſuccidnos vicarios exhibeant, qui de manu noſtra curam animarum ſuſcipiant.* » His addit alia dona idem præſul piiſſimus, & anteceſſorum ſuorum donationes confirmat, obſecratque ſucceſſores ſuos, ut hanc ipſius oblationem ratam habeant, ſicuti propria ipſorum decreta obſervari vellent. *Data* IIII. *idus Octobris in plenaria ſynodo, anno ab incarnatione Domini* M LXXII. *indictione* X. *regnante Henrico* IIII. *Romanorum rege, anno regni ejus* XVII. *duce Teoderico.* Hæc ex authentico, cui ſubſcripta ſunt poſt Pibonem ſigna Hugonis primicerii, Milonis

* *Fains.*

Digitized by Google

ANN. CHR 1072.

Virdunenſis primicerii & Tullenſis ſedis archidiaconi, tum octo aliorum archidiaconorum; dein Frederici hujus urbis comitis, Haimonis comitis & filii ejus Odelrici, Everardi comitis & filiorum ejus Gilleberti & Heinrici, & poſt quoſdam alios *domni Widonis abbatis ſancti Apri, & domni Grimbaldi abbatis ſancti Manſueti.* Idem Pibo biennio poſt, cellam Bainivillæ ſancto Apro reſtitui curavit.

Herimannus epiſcop. Mettenſis.

Lambertus Scafnaburgenſis ſcribit, Adalberonem Mettenſem epiſcopum obiiſſe hoc anno, & quidem idibus Novembris, eique ſucceſſiſſe Herimannum Leodicenſem præpoſitum, qui monaſterio ſancti Arnulfi ſe munificum præbuit, ei reſtituendo [a] *forum,* * ut vocant, in ſollemnitate ſancti Arnulfi in perpetuum habendum. Id factum rogatu Walonis abbatis, *necnon religioſiſſimæ atque virginis Deo conſecratæ inibi recluſæ domnæ Hodiernæ.* quales recluſæ complures in monaſteriis noſtris illo ævo fuere. Poſtea tamen Herimannus multum infenſus fuit Waloni abbati, qui in ejus ſedem ab Heinrico imperatore intruſus eſt, ut poſtea videbimus. In additionibus ad Sigeberti chronicon Miſac ſeu Maſcelinus abbas hoc anno obiiſſe dicitur, eique Thietmarus ſucceſſiſſe. Id non bene convenit cum chronico Gemblacenſi, in quo Olberti obitus anno M XLVIII. ponitur, ejuſque ſucceſſori Maſcelino anni viginti-octo regiminis tribuuntur. De Maſcelino plura inferius.

a V. Meuriſſe p. 370.
* La Foire.

Gemblacenſes abbates.

XI. Dervo facta donatio.

Qui regiis Philippi litteris pro Cella Trecenſi ſubſcriptus invenitur Hugo [b] Lingonenſis præſul, idem Rainardus cognomento dicebatur, quo nomine mediam partem alodii ſui Epotemontis * Dervenſi monaſterio, ad preces Brunonis abbatis contulit, Walteri Breonenſis * comitis heredis ſui, ejuſque uxoris & filiorum nutu & aſſenſu. Rainaldi litteris adſcripta ſunt ſigna Evrardi decani, ſex archidiaconorum ac trium abbatum, quæ Lingonenſis eccleſiæ dignitates fuiſſe videntur, tum Walteri comitis Breonenſis, Engelberti ejus filii, Euſtatiæ comitiſſæ, Widonis comitis & Girardi ejus militis. *Acta ſunt hæc Lingonis anno ab incarnatione Domini* M LXXII. *indictione* X. *regnante Philippo rege Francorum anno* XIIII. ex quo rex vivente patre coronatus fuerat. Editæ ſunt hæ litteræ in tomo ſecundo Galliæ [c] chriſtianæ, ſed cum aliquot mendis.

b Supra lib. 63. n. 98.
* Eſpulteimont.
* De Brienne.
c Gall. chr. to. 2. fol. 658. verſo.

Eidem quædam aſſerta.

Eodem tempore Alexander papa Piboni Tullenſi epiſcopo ſcribit, ad aures ſuas perveniſſe, quod eccleſiam ſancti Mauricii, ſitam in loco, qui dicitur Villa, ſuper
» Bleſam, eadem libertate vellet deſtruere, qua domnus Leo papa Dervenſibus con-
» ceſſerat, ut inibi habitantes monachi abſque ulla emtione altare ſancti Mauricii per-
» petuo poſſiderent, excepto quod *capellanus*, qui curam Villæ habuerit, ſynodum
» atque concilium viſitaret, cenſumque perſolveret; & poſt ejus deceſſum alter à
» monachis oblatus abſque ulla ſervitute locum teneret. *quod quia illum*, inquit Alexander, *ſanctiſſima conſideratione ſtatuiſſe manifeſtum eſt; nec a te diſſolvi; nec nos, ut ſolvatur, diſſolvere convenit.*

Sub idem tempus Rodulfus comes, & abbas Wandelgerus, cognomento Bruno, & cuncta Dervenſium congregatio ſuper quadam ſilva, juxta villam Loſam poſita contentionem habebant. quam *mitigare* ac finire cupiens comes, eam partem illius ſilvæ, quam tenebat, Dervenſibus ceſſit, tam ipſe, quam filii ejus, Walterus & Si-
» mon, ceterique ejus heredes, eo pacto, ut ſecunda feria cujuſque ſeptimanæ una
» miſſa celebraretur pro ſua, heredumque ſuorum ſalute; & unus pauper in eodem
» monaſterio *victum & prebendam* in perpetuum haberet. Hæc charta caret chro-
» nicis notis.

XII. Walterus ad S. Remigium ſepultus.

Hic eſt Rodulfus Criſpiacenſis ſeu Vadenſis comes, cujus filius alter Walterus, cum ab expeditione Flandrica, ad quam una cum Philippo Francorum rege & patre ſuo Rodulfo, Arnulfi Flandriæ comitis auxilio contra Rotbertum Friſium profectus erat, reverteretur, prope Remorum civitatem occiſus eſt, & in baſilica ſancti Remigii humatus, quod hoc anno contigiſſe rerum Flandricarum ſcriptores docent. Cariſſimi filii necem ſummopere dolens ac lugens Rodulfus, res quaſdam ſancto Remigio cui Walterus aliquantulum infeſtus fuerat, tum pro noxæ expiatione, tum pro ſepultura conceſſit, ut ex authenticis ejus litteris diſcimus, quarum fragmentum ex editione Marloti [d] huc referre juvat. ſic autem habent.

d Metrop. Rem. to. 2. p. 138.

Notum ſit univerſis catholicæ matris eccleſiæ filiis, tam præſentis temporis quam futuri, quod ego Rodulfus comes de Creſpeio filium habui Walterum nomine, quem maximo ſemper amore dilexi, pluſquam omnes liberos meos, quos mihi Deus donare dignatus eſt. Contigit autem, ut dominus meus Francorum rex Philippus expeditionem equitatus ſui

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

duceret ad caſtrum Vitereium recipiendum, cui expeditioni ego & prædictus filius Walterus cum principibus regni interfuimus. Verum idem filius meus Walterus, cum eſſet ingentis animi & totius ſemper militiæ deditus, in fidelitate & ſervitio domini ſui regis Francorum Philippi, non longe ab urbe Remorum tunc interfectus eſt. Ego vero conſiderans quod beatus confeſſor Remigius populum noſtrum, hoc eſt gentem Francorum, ad Deum converterit, & quod eum in die judicii, ante conſpectum omnipotentis Domini præſentabit; ſimulque cogitans quod filius meus, dum viveret, res ejuſdem ſancti aliquantulum inquietaſſet, & quod ego locum illum, ubi venerabile corpus præfati ſancti requieſcit, ſemper amavi, & maximo honore veneratus ſum: has omnes cauſas mecum reputans, exanime corpus filii mei ad ſanctiſſimam ejus eccleſiam deportari feci. De omnibus quoque, quibus filius meus contra eumdem ſanctum peccaverat, ego juſtitiam Deo, & beato confeſſori Remigio præſentialiter feci; ſicque animum & corpus filii mei ſanctis ejus orationibus commendans, in cæmeterio ejus, hoc eſt in clauſtro monachorum ipſius, eum ſepeliri feci, quatinus pro anima illius intercedat, atque in die judicii ductor & advocatus ante Deum exiſtat, quem ad ſolam ejus miſericordiam attuli, & in manu pietatis ejus dereliqui. Pro hac igitur re, ego Rodulfus comes, accipiens de ſervis & ancillis meis, quos circa Buxitum caſtellum meum habebam; tradidi eos beatiſſimo Remigio Francorum apoſtolo, cum omnibus terris & domibus ſuis, cum filiis & filiabus, cumque omni ſubſtantia eorum, ita ut omnes conſuetudines & totum ſervitium, quod mihi & caſtello meo, miniſtriſque meis debebant, totum omnino eis dimittam, quatinus ſoli beato Remigio ac monachis ejus deſerviant. Nulla itaque perſona, nullus omnino homo, clericus aut laïcus, ſervus aut liber, in eis aut in terra eorum aliquam poteſtatem exerceat, &c. Hoc autem totum ſicut ſupradictum eſt, ita ſtatuo & confirmo, & laudare facio Simonem filium meum, duoſque generos meos, quos de filiabus meis habeo, id eſt Heribertum comitem, & juvenem nobiliſſimum Bartholomæum. Præterea milites meos de Buxito, hoc eſt Odelricum, Widonem & Boſonem, fratremque ejus, alterumque Boſonem filium Widonis, & Warinum cum filiis ſuis, miniſtros etiam meos, quos in illo caſtello habeo, id eſt Andream & reliquos omnes tam liberos quam ſervos. Hoc itaque totum feci pro anima mei dilecti filii Walteri, atque pro remiſſione peccatorum meorum, ac pro animabus omnium parentum meorum. quod etiam volo eſſe firmum & ſtabile uſque in ſempiternum, qui autem infregerit aut deſtruxerit, iram Dei incurrat, & a regno ejus alienus fiat. Facta eſt vero iſta largitio in eccleſia beati Remigii ante corpus ipſius, cum ibi adeſſent multi epiſcopi & comites & alii nobiles viri, quos ibi præſentia regis contraxerat. Volui igitur atque rogavi, ut monachi in hac eadem carta ſcriberent nomina ſervorum ancillarumque, quos donaveram, & ad quos uſus eccleſiæ eos vellent convertere: quatinus ipſi certi eſſent, quid ego pro anima filii mei beato Remigio largitus fuiſſem, & ego cognoſcerem quid ipſi de eleemoſyna mea facturi eſſent. Placuit domno abbati Herimaro & omnibus fratribus noſtris monachis beati Remigii, ut eleemoſyna, quam comes pro anima filii ſui Walteri beato Remigio obtulit, ex hoc nunc uſque in æternum ad ſervitium infirmorum fratrum pertineat, & ſolis uſibus eorum deſerviat, qui ſecundum præceptum ſancti Benedicti pro reparatione in cella infirmorum commorantur. Hoc autem ſtatutum eſt ut nullus abbas, nullus præpoſitus, nulla omnino perſona audeat aliquando infringere vel mutare: ſed quidquid de præfata eleemoſyna exierit, quantumcumque ſuccreverit, ſicut ordinatum eſt, ægrotis fratribus ſolummodo deſerviat, & ad nullum aliud officium aliquid inde inflectatur: ſed integre ad cellam infirmorum pertineat. Qui aliter fecerit, iram Dei incurrat. Et hæc ſunt nomina ſervorum, ancillarumque, &c.

Hanc donationem ratam habuit, auxitque Simon Rodulfi comitis filius, is qui poſtea monachus factus eſt in ſancti Augendi monaſterio, multiſque virtutibus claruit. Nulla huic inſtrumento apponitur chronica nota, in quo laudatur Herimarus S. Remigii abbas, cujus obitum ſuperius [a] retulimus, qui ad hunc annum differendus eſſet, ſi certo conſtaret, prædictum Walterum hoc ipſo anno interiiſſe.

a *Lib.* 63. *n.* 88.

XIII. Lis de Credone rurſus agitata.

Hoc tempore lis de cella Credonenſi, quæ inter Vindocinenſes & ſancti Albini monachos dudum agitata fuerat, denuo ventilata eſt. Ad hanc finiendam Odericus Vindocinenſis & Otbrannus ſancti Albini abbates Girardum [b] Oſtienſem epiſcopum & apoſtolicæ ſedis legatum apud Carnutas conveniunt. at, cum ea res illic finiri non potuiſſet, ad urbem Pariſiorum, ubi concilium celebrandum erat, eum ſequuntur. Sed neque illic quidquam promotum. unde Carnutas reverſi abbates, agente Arraldo epiſcopo, in id conventum eſt, ut ſancti Albini monachi, acceptis

b *V. lib.* 63. *n.* 25.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1072. ſolidorum quatuor millibus, ſeu ducentis libris denariorum, jure ſuo cederent, quod ambo abbates litteris ſuis legato ſignificarunt. Oderici epiſtola ſic habet.

Giraldo Oſtienſis eccleſiæ epiſcopo, ſanctæ autem Romanæ ſedis legato, Odericus ſanctæ Trinitatis abbas, & qui cum eo ſunt fratres, orationum fidelia. Notum vobis ſit, veterem querelam, qua nos & ſancti Albini monachos diu adverſos fecerat, per manum domni Arraldi Carnotenſis epiſcopi finem accepiſſe. Conſtituimus etenim, pro dimiſſa calumnia eccleſiæ Credonenſis ſancti Clementis, ſolidorum quatuor millia eis donare, ea quidem conditione, ut in capitulo ſancti Albini cum conſenſu omnium fratrum ac totius familiæ id ratum faciant. Valete.

Ejuſdem argumenti ac tenoris eſt epiſtola Otbranni S. Albini abbatis ad eumdem legatum. De hac conventione inſtrumentum [a] confectum eſt, in quo totius negotii ſeries exponitur, datum anno *ab incarnatione Domini* M LXXII. quo proinde anno prædictum concilium Pariſienſe habitum eſt. Huic inſtrumento appoſita ſunt ſigna Arraldi epiſcopi, Otbranni abbatis, Ingelranni decani & aliorum; tum Orrici ſeu Oderici abbatis, &c.

[a] *Baluz. Miſcell. to. 2. p. 163.*

Pariſienſe concilium.

Adverſus hanc conventionem reclamarunt nihilominus monachi ſancti Albini, litteris ſcriptis [b] ad P. nepotem Alexandri papæ, in quibus de injuſtitia ſibi a legato [c] facta conqueruntur. In primis quod res primum ventilata fuerit *in curia pontificis Arraldi, Vindocinenſium quondam monachi*, hominis verſutiſſimi. Deinde, quod Remis in ſynodo teſtibus ſuis, ad jus ſuum affirmandum paratis, negatus ſit audientiæ locus, & cauſa ad aliud concilium dilata. Denique, ſe Carnutas reverſos ab epiſcopo coactos fuiſſe accipere *ducentas libras propter eccleſiam* Credonenſem, *contra canonum interdicta*, extorta a ſuo abbate promiſſione, id in capitulo ſancti Albini confirmatum iri. quod quidem abbas præſtiterit, *ſed priore ſuo abſente, nec vocatis decanis, nec viris majoris intelligentiæ & ætatis*, præſentibus tantum junioribus, quorum non pauci repugnaverint, cunctis pæne reclamantibus, ſe invitos & coactos tali pacto aſſentiri. Inde orta inter ſuos contentio pejor, quam civilis ſeditio; nec parvum toti eccleſiæ detrimentum, nemine in poſterum verituro eccleſias vendere, quippe qui auctoritatem ex apoſtolico legato habiturus ſit. Poſtremo nullum deinceps, audito cauſæ ſuæ fine, *Romam petiturum cauſa juſtitiæ*. Ex his intelligitur, obductam fuiſſe, non ſanatam diuturni mali cicatricem, quæ rurſus Urbani II. pontificatu recruduit. In tranſcurſu hic obſervo, in quadam charta Vindocinenſi, data hoc anno initio quadrageſimæ, mentionem fieri de Johanne Brittone litterato, apud Santonicos haud ignoto.

[b] *Martene Miſcell. to. 1. parte 2. p. 33.*
[c] *V. lib. 63. num. 8.*

XIV. Ebroilo datur eccleſia apud Rutenos.

Apud Arvernos Ebroilenſi ſancti Leodegarii monaſterio tunc præerat Guillelmus abbas, Giſleberti ſeu Gilberti ſucceſſor: cujus loci monachus quidam, Hugo nomine, cum quodam clerico iter hoc anno aggreſſus eſt ad Conchenſem ſanctæ Fidis eccleſiam, quæ apud Rutenos ſita eſt, Petro epiſcopo, ſecundum ſæculum potentiſſimo, Rutenenſem eccleſiam gubernante. Cum ad locum illius pagi, *Legagnac* dictum, tempore quadrageſimæ perveniſſent, ejus loci eccleſiam beatæ Mariæ dicatam, & frequentibus illuſtratam miraculis, admodum deſertam videntes, (quippe illius preſbyter Romam cum domino illius loci Gilberto Airaldo profectus erat) illic ſubſiſtere ad divina officia peragenda ſtatuerant, dum reverſi eſſent preſbyter & loci dominus. Hic poſt reditum, comperta monachi religione, mediam illius eccleſiæ partem, quam a Raimundo & Berengario vicecomitibus in feodum tenebat, Deo & ſancto Leodegario, atque Guillelmo abbati ejuſque monachis conceſſit: alteram vero partem ſimiliter dedit nobiliſſima quædam matrona, nomine Aldiardis, conſobrina Binardis, prædicti Gilberti uxoris, quæ Aldiardis in alio caſtro, quod Stagnum * dicitur, manere conſueverat. Hanc vero donationem prædicti vicecomites, quorum hæc eccleſia alodium erat, agente Hugone monacho, in placito apud *Severat* habito ratam habuerunt.

* *Eſtaing.*

XV. S. Iſidori monaſterium in Hiſpania.

Hoc anno Aldefonſus, *rex Hiſpaniarum atque Leonenſis*, Cluniacenſi monaſterio & domno Hugoni abbati donat monaſterium ſancti Iſidori martyris, ſitum inter flumina Carrionem & Piſorgam. Actum IV. kalendas Junii æra M C XI. *regnante Aldefonſo rege in Caſtella & Legione*. Subſcribunt Bernardus epiſcopus Palentinus, Scemenus epiſcopus in Burgos, Pelagius Leonenſis, & Petrus Aſtoricæ epiſcopus; tum Gunſalbus comes & alii. Hic eſt Aldefonſus, quem ex monacho regem factum ſuperius [d] diximus.

[d] *lib. 63. n. 72.*

In

ANN. CHR. 1072.

Veremundus abbas Hirachenſis.

In regno Navarræ florebat per id tempus Veremundus abbas Hirachenſis monaſterii, cujus loci ea religionis fama erat, ut in propriis controverſiis vel unius monachi teſtimonium abſque juramento valeret. Veremundus illi aſceterio præfectus eſt ad annos quadraginta poſt Munionem avunculum, ibique maxime ſanctitate floruit, dignuſque habitus, qui annuo cultu octava die Martii honoretur in Hirachenſi monaſterio hactenus celebri, in quo ejus reliquiæ aſſervantur. Magna in beatiſſimam Virginem ejus devotio fuiſſe traditur; idemque fame graſſante, cum egenis annonam ſuppeditare non poſſet, miſſa celebrata omnes divinitus refeciſſe. Ex illo monaſterio Romam delatum miſſale Mozarabum, quo Hiſpanicæ eccleſiæ utebantur: ut Romanis earum ritus, quos illi improbabant, approbarentur.

XVI. Anglicanum concilium.

In Anglia habitum eſt hoc anno concilium, primo quidem in Wentana civitate, deinde in villa regia, quæ Windleſora dicitur, in quo cauſa primatus Cantuarienſis ſuper Eboracenſem eccleſiam, prout Alexander papa ſuperiore anno mandaverat, agitata fuit. Poſt longam diſceptationem, itum eſt a tota ſynodo in ſententiam Lanfranci, definitumque, ut Eboracenſis Cantuarienſi ſubjaceret. Id factum præſente Willelmo rege & Mathilde regina, qui actis concilii ſigna ſua appoſuere. Eiſdem ſubſcripſere Hubertus ſanctæ Romanæ eccleſiæ lector & Alexandri papæ legatus; tum Lanfrancus, & poſt eum tredecim epiſcopi & undecim abbates, ſcilicet Scollandus abbas cœnobii ſancti Auguſtini, Elfwinus Rameſienſis, Elnodus Glaſtonienſis, Turſtanus Certeſienſis, Elwinus ſeu Ailfwinus abbas Eoveshamenſis, Fridericus ſancti Albani, Goisfridus ſeu Goffridus abbas cœnobii prope Londoniam, id eſt Weſtmonaſterienſis, Baldwinus ſancti Eadmundi, Toroldus Burgenſis, Adelelmus Abbendonienſis, & Rualodus abbas Novi-monaſterii Wintonienſis. Has litteras integras retulit Willelmus [a] Malmeſburienſis. De rebus in ſynodo geſtis Lanfrancus accuratam reddidit rationem Alexandro papæ, cui gratias in fine epiſtolæ agit ob humanitatem ipſi, dum Romæ eſſet, a pontifice exhibitam, duplexque pallium conceſſum; eidemque mittit *epiſtolæ* ſeu opuſculi exemplum, quod contra Berengarium ſcripſerat, cum adhuc Cadomenſi cœnobio præeſſet.

a *VVillelm. Malmeſb. lib. 3. de regib. Ang.*

XVII. Gloceſtrenſes & Elienſes abbates.

Poſt obitum Weſtani Gloceſtrenſis abbatis, ſuffectus eſt a Willelmo in ejus locum Serlo IV. kal. Septembris hoc anno, conſecratus a Wolſtano Wigornienſi epiſcopo, quem in prædicto concilio a Lanfranco exagitatum Labbeus perperam exiſtimavit. Serlo, gente Nortmannus, primo quidem [b] Abrincatenſis eccleſiæ canonicus, dein monachus fuit apud ſanctum Michaëlem in monte Tumba. Quinto converſionis ſuæ anno, ſuggerente Oſmundo, tunc regis Willelmi cancellario, poſt Sariſberienſi epiſcopo, regimen accepit Gloceſtrenſis cœnobii, ubi duos tantum maturæ ætatis monachos, & octo circiter juniores invenit. Is multa huic loco bona contuliſſe traditur, tum novis acquirendis, tum iis, quæ ad alienas manus devenerant, recuperandis, adjutore in primis Odone cellerario, poſtmodum ipſius ſucceſſore, qui anno regiminis ſui quinto habitum monaſticum ab ipſo accepit. Idem Serlo novam eccleſiam a fundamentis exſtruxit.

b *Monaſt. Anglic. to. 1. p. 110. col. 2.*

Eodem anno in locum demortui Turſtani Elienſis abbatis ſubrogatus eſt a rege Theodewinus [c] Gemeticenſis monachus, abbas ejus loci octavus, ſed non conſecratus, qui non prius promotioni ſuæ acquievit, quam rex ablata [d] monaſterio reſtituiſſet. Poſt annos duos & dimidium defunctus, Godefridum monachum, qui ei individuus comes adhæſerat, vicarium reliquit. Hic monaſterium ſeptem fere annis procuravit, remque non minus recte geſſit, quam ſi conſecratus abbas fuiſſet. Sub finem ſuæ procurationis libertas eccleſiæ ſuæ diſcuſſa.

c *Anglia ſac. to. 1. p. 610.*
d *V. lib. 62. n. 91.*

XVIII. Lanfranci epiſtola pro S. Hilario adverſus Berengarium.

Sub idem tempus Lanfrancus archiepiſcopus epiſtolam [e] ſcripſit Reginaldo ſeu Rainaldo Pictavorum urbis apud ſanctum Cyprianum abbati, necnon Sewino monacho & Henrico canonico, qui eum conſuluerant de calumnia quadam Berengarii hæretici adverſus ſanctum Hilarium, quem de Chriſti domini paſſione male ſenſiſſe calumniabatur. Reſpondet Lanfrancus, minime mirum eſſe, quod Berengarius, qui de ipſo capite Chriſto Domino tam nefanda docuit, de ipſius capitis membro tam pernicioſa dicat. Quiſquis Hilario hæreſeos notam imponat, multos orthodoxos patres qui magnis eum laudibus extulerunt, ejuſdem erroris macula involvere. Tutius eſſe lectori in difficillimis ſanctorum patrum ſententiis, quas ingenii ſui imbecillitas capere non poſſit, ignorantiam ſuam fateri, quam pertinaci arrogantia fidei contraria definire. Ceterum Hilarium, ſi quando doloris ſenſum a Chriſto videatur excludere,

e *Lanfr. ep. 50.*

AN. CHR. 1072. » id de eo, ut Deus eſt, eſſe interpretandum. In fine Reginaldum & ſocios monet vigi- » lare adverſus ſchiſmaticos, eorumque fautores, qui circa eos & inter eos verſabantur. Hinc in Pictavenſi concilio tanto animorum æſtu Berengarii cauſa agitata fuit, ut Berengarius ipſe, qui præſens aderat, propemodum interemtus ſit, teſtante chronographo Malliacenſi ſeu Maxentiano, qui hoc concilium idibus Januarii anno ſequenti habitum fuiſſe dicit. Ideo autem Berengarius ſancti Hilarii auctoritatem elevare conabatur, quod ea ſe premi ſentiret in aſſerenda Chriſti corporis vera præſentia in ſanctiſſimo ſacramento.

XIX. Anſelmi quædam epiſtolæ. [a] *Anſelm. lib. 1. ep. 74.*

Prædicto Rainaldo abbati ſanctus Anſelmus, tunc Becci prior, Monologium ſuum [a] petenti miſit, eum rogans, ut ne illud cuivis evulgaret ob quoſdam cenſores, qui nonnulla in illo opuſculo carpebant, in eo ſcilicet, quod ſecundum Auguſtinum & ſecundum Græcos ſcripſiſſet, quod *illa ſumma & una Trinitas* ſive trina unitas neceſſitatis ratione poſſet dici *una eſſentia, & tres perſonæ ſive tres ſubſtantiæ*, ita ut ſubſtantia non ponatur pro eſſentia, quæ minus proprie pro eſſentia videtur uſurpari. Librum meditationum hoc tempore cum ſcripſiſſet Anſelmus, earum lectione Durandus Caſæ-Dei abbas ſe in auctoris amorem vehementer accenſum fuiſſe ſcripta ad eum epiſtola [b] teſtatus eſt; ideoque cupere mutuam ſuffragiorum communionem cum Beccenſi congregatione habere. Ad has literas reſpondet Anſelmus cum magna animi demiſſione, ſe eum non eſſe quem putabat Durandus. *Rogo itaque*, inquiens, *paternitatem veſtram, agite ſanctis veſtris precibus, quatenus & quod ego noxie ſum, a me auferatur; & quod nondum utiliter ſum, mihi tribuatur: & vobis, quod miſericorditer indigenti proximo impenditis, retribuatur.* Dein rogat obnixe, nomen ſuum *ultimum* eorum nominibus ſubſcribi; ſicque eos optat in Caſa-Dei converſari, ut aliquando inter beatos Deum in ſæcula ſæculorum laudare mereantur.

[b] *ibid. ep. 61. & 62.*

XX. Præclara ejus monita ad abbates. [c] *ibid. ep. 71.*

Poſt Fredericum S. Albani abbatem, qui ſuperiori concilio Anglicano ſubſcripſit, promotus eſt in ejus locum Paulus monachus, genere Nortmannus, cui Anſelmus [c] gratulatur quod vita ejus Deo in occulto ſic placuit, ut eam ad exemplum in aperto ſublimaret. Etſi vero *barbaris* prælatus ſit, quos verbis docere propter linguarum diverſitatem non poſſit; eum tamen apud diſtrictum judicem non omnino excuſandum, ſi alios lucrari Deo negligat. Quod enim verbis docere non poſſit, id vita poſſe oſtendere. Quippe efficacius exemplo, quam verbo bonum perſuaderi. Plus ſtudeat diligi ab omnibus manſuetudine & miſericordia, quam timeri nimis auſtera & nulli parcente juſtitia. Lætentur affines patrem & paſtorem ad ſe veniſſe, non tyrannum; conſultorem & adjutorem, non alienarum rerum invaſorem. *Sunt enim multi prælati noſtri*, inquit, *Ordinis, qui quaſi ſollıciti, ne deſtruatur res Dei in manibus eorum, agunt ut diſſipetur lex Dei in cordibus eorum* *. *Non tantum conantur eſſe prudentes, ne decipiantur ab aliis; [quantum] ut fiant aſtuti, ad decipiendum alios. Adeo ſunt cauti, ne fiant prodigi, & quæ habent, irrationabiliter perdant; ut avari fiant, & quæ ſervant, inutiliter putreſcant.* In alia epiſtola ad quemdam Fulconem [d] electum abbatem, eum hortatur, ut oblatam ſibi dignitatem ſubeat, quam ſine inobedientia recuſare non poſſit.

* *f.* aliorum.

[d] *ibid. ep. 51*

XXI. Galterius abbas Pontiſaræ regimen deſerit.

Per id tempus Galterius ſeu Gualterius Pontiſarenſis abbas, monaſterii regimen impatienter ferens, clam inde receſſit, & Cluniacum ſe recepit, credenſque ſe tutum illic inveniſſe latibulum, abbatem ſe eſſe non indicavit. Interim fratres ejus abſentiam moleſte ferentes, comperto loco ubi lateret, litteris a Johanne Rotomagenſi archiepiſcopo ad Hugonem Cluniaci abbatem petitis & acceptis, ad cœnobium reverti eum coëgerunt. Verum privatæ & ſolitariæ vitæ ſtudio ſeceſſit in quamdam cryptam horridam, monaſterio proximam, quæ nuper ad amplificandum abbatialem hortum deſtructa eſt: ubi corpus ſuum inedia, vigiliis, & acrioribus diſciplinæ verberibus mactabat. Neque hac latebra contentus iterum fugit ad inſulam ſanctorum Coſmæ & Damiani, in proſpectu Turonicæ civitatis poſitam, ubi mirum eſt, quanta ſe ipſe vitæ aſperitate diſcruciaverit. At nec diu illic vir talis ac tantus latere potuit. Tum miſſa munuſcula, & invito data, quæ ille pauperibus erogabat, vir adeo profuſæ caritatis, ut egeno ab eo quiddam petenti, cum non haberet quod daret, libros ſuos donaverit; alteri vero cucullam & tunicam, quæ paullo ante Majoris-monaſterii monachi ei dono miſerant. Sed tandem, indicante quodam peregrino, nomine Guarino, detectus a ſuis, denuo ad proprium locum reducitur. At non diu illic ſubſtitit. nam paullo poſt Romam ad Gregorium VII. perrexit, ut pontifex ab eo

Digitized by Google

paſtoralem ſarcinam, quæ ipſi intolerabilis erat, amoliretur. Verum ſecus quam optaverat, accidit, & apoſtolica auctoritate ad locum ſuum redire compulſus, illic quietus perſtitit. Non dubito quin is ſit Gualterus, cui Anſelmus [a] ſcribit, ut ne contra omnium conſilium, contra obedientiam ſibi divina diſpoſitione per archiepiſcopum ſuum & regularem electionem injunctam, contra miſericordiam & caritatem oves ſibi commiſſas, paſtorali cura deſtitutas, lupis infeſtantibus lacerandas deſerendo exponat, quamdiu vel unam conſiderat ſua cura ad ſalutem poſſe proficere. proinde ad monaſterium ſuum redeat, curamque abjectam miſericorditer reſumat. Calumniam quippe, quæ eum terrere ſolebat, a ſancti Arnulfi abbate, per communem ejus & fratrum monaſterii ſui conſenſum omnino eſſe exſtinctam. Quænam fuerit illa calumnia, ignoratur. Abbas ille ſancti Arnulfi, haud dubie Criſpeienſis, forſan is eſt Hugo, ex monacho Reſbacenſi, laudatus ſub finem libri primi de miraculis ſancti Agili abbatis.

ANN. CHR. 1072.

[a] ibid. ep. 53.

XXII. Hugo Mellenti comes Becci monachus.

Hoc fere tempore Hugo ſecundus Mellenti comes cucullam induit in Beccenſi monaſterio ſub Herluino abbate. certe aliquanto poſt annum M LXIX. quo anno mediam partem villæ Taxicurtis Beccenſibus donavit. quam donationem Philippus rex in Piſciacenſi procerum conventu confirmavit. Hugo iſte filius erat Galeranni ſeu Waleranni comitis Mellentenſis, eo nomine primi, ſancti Nicaſii eccleſiæ conditoris; nulliſque ex Adelaïde conjuge ſuſceptis liberis, comitatum Mellenti reliquit Rotberto de Bello-monte, qui Adelaïde, ipſius Hugonis ſorore, Rogerio de Bello-monte conjugio copulata, natus erat. Hic, abjecto Belli-montis domini titulo, Mellenti comes deinceps dictus eſt; comitatum quoque Leyceſtrenſem in Anglia conſecutus, & Beccenſes monachos in Mellentenſem ſancti Nicaſii eccleſiam, pulſis clericis, induxit, utpote Guillelmi de Bello-monte Beccenſis abbatis cognatus, qua de re plura initio ſæculi ſequentis.

XXIII. Gandenſia.

Cum Rotbertus Friſius comitatum Flandrenſem obtinuiſſet, omnes Blandinienſis cœnobii poſſeſſiones rogatu Folcardi abbatis, litteris ſuis hoc anno confirmavit. Idem Folcardus reliquias Bertulfi abbatis & aliorum in novam thecam inferri, novoque altari imponi curavit anno ſequenti, Radbodo epiſcopo Noviomenſi eccleſiæ præſidente, anno prædicti Folcardi abbatis regiminis tertio, qui hanc tranſlationem peregit XIII. kal. Junii, abſente epiſcopo, qui hunc diem litteris ſuis feſtivum deinceps eſſe ſanxit. quæ omnia cum vita ſancti Bertulfi fuſe litteris mandavit anonymus Blandinienſis monachus juſſu ejuſdem Folcardi abbatis.

ANN. CHR. 1073.

XXIV. Heinrici regis mali mores.

INſequens annus milleſimus ſeptuageſimus tertius, Alexandri papæ II. ultimus, Gregorii VII. primus, magnis motibus initium dedit, auctore in primis Heinrico IV. cujus flagitioſi & turbulenti actus totum fere occidentem perturbarunt. quod diſerte in primis & ſincere litteris mandavit Lambertus Scafnaburgenſis. Principio Romam citatus eſt ab Alexandro papa Heinricus, reſponſurus ad accuſationes, quæ adverſus eum a Saxonibus perlatæ fuerant ad apoſtolicam ſedem, de ſimoniaca ſcilicet hæreſi, aliiſque criminibus emendatione dignis. Hæc citatio facta eſt per Annonem, Colonienſem archiepiſcopum, & Hermannum Babenbergenſem antiſtitem, quos rex ipſe Romam miſerat ad colligendam pecuniam, quæ ipſi debebatur. Ille vero pontificis mandato inſuper habito, nihilo ſecius agere perrexit. Unde Anno magnopere iis, quæ contra jus faſque in aula gerebantur, commotus, vacationem procurationis publicæ, quam nuper reſumſerat, a rege poſtulavit. quam is haud gravate conceſſit, ne Anno, quod facere ſolitus erat, pravis ejus conſiliis & libidinibus obviam iret. Itaque rex hoc importuno, ut putabat, ac ſeveriſſimo quaſi pædagogo liberatus, refractis omnibus pudoris ac modeſtiæ vinculis, liberius dein omnibus flagitiis & ſceleribus atque ſubditorum vexationibus frena laxavit. Tum vero Saxoniæ ac Turingiæ colles caſtellis ac præſidiis cum firmaſſet, prædas paſſim ex proximis agris villiſque a militibus ſuis agi permiſit.

XXV. Lis de decimis.

Ad hæc Sigefridum Moguntinum archiepiſcopum ad decimas a Turingiæ ſacerdotibus exigendas, ut longe ante animo propoſuerat, adduxit. Ejus rei cauſa VI. idus Martii archiepiſcopus Erfordiæ ſynodum indixit: ubi Turingis, maxime Fuldenſi & Hersfeldenſi abbatibus, Widerado & Ruthardo, Moguntinorum antiſtitum conceſſiones & Romanorum pontificum decreta opponentibus, &, ni rex ab incœpto deſiſteret, pontificem ſe appellaturos aſſerentibus, non ſolum cum archiepiſcopo acer-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1073.

rime repugnavit, verum etiam, ſi illi ad pontificem provocarent, extrema eis omnia intentavit. His conterriti abbates, eorumque exemplo ceteri Turingi ſacerdotes, demum cedere coacti ſunt, atque in hanc tandem pactionem archiepiſcopus & abbates convenere, ut Herſfeldenſis abbas in decem ſuis decimalibus eccleſiis duas partes decimarum, tertiam archiepiſcopus acciperet: in reliquis vero eccleſiis (quod Fuldenſis quoque in cunctis ſuis decimalibus eccleſiis permiſit) dimidia pars abbati, archiepiſcopo altera contingeret. Hæc fuſe apud Lambertum, qui etiam inſecutam inde Saxonum & Turingorum defectionem enarrat, ex qua factum eſt, ut nulla deinceps fieret decimarum exactio.

Othlonus vitam S. Bonifacii ſcribit.

Dum hæc de decimis rixæ ferverent, rogatus eſt a Fuldenſibus Othlonus, Ratiſponenſis ſancti Emmerammi, ut conjicere licet, monachus, ut vitam ſancti Bonifacii epiſcopi & martyris, olim a ſancto Willibaldo epiſcopo ſcriptam, alio ſtilo ſcriberet, quod tempore Leonis IX. jam tentatum fuerat. Flagitantibus tandem aſſenſit Othlonus, duoſque hoc de argumento libros compoſuit, inſertis ſancti Bonifacii, aliiſque aliorum ad eum epiſtolis, cum præfatione ad Fuldenſes, in qua contra invaſores decimarum Fuldenſium invehitur. Is, inquam, mihi videtur eſſe ille auctor, a me ſub Anonymi [a] Ratiſponenſis titulo editus, qui anno M LXII. e monaſterio ſuo ob perſecutionem egreſſus, Fuldam ſe recepit: ubi poſt quatuor annos [b] interpellatus eſt a fratribus ejuſdem monaſterii, *ut ſancti Bonifacii vitam, difficili ſtilo editam, faciliori ederet.* cui petitioni ait ſe *diu* reſtitiſſe, ſed tandem acquieviſſe.

[a] *Analect.* to. 4. p. 442. [b] *ibid.* p. 445.

XXVI. Alexandro ſuccedit Gregorius VII.

Inter ea Alexander II. optimus pontifex, Ordiniſque noſtri ſtudioſiſſimus, e vita migravit; cui ſtatim Romani, inconſulto Heinrico rege, Hildebrandum archidiaconum, *virum ſacris litteris eruditiſſimum*, ait Lambertus, *& in tota eccleſia tempore piorum pontificum omni virtutum genere celeberrimum*, unanimi conſenſu, quidquid Benno cardinalis ſchiſmaticus contra effutiat, ſubſtituerunt. Eorum judicium his verbis conceptum erat: *Nos ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinales, clerici, acolythi, ſubdiaconi, diaconi, presbyteri, præſentibus venerabilibus epiſcopis, abbatibus & monachis, conſentientibus pluribus turbis utriuſque ordinis, eligimus nobis in ſummum pontificem Hildebrandum archidiaconum, virum religione, doctrina, juſtitiaque præſtantem, in adverſis conſtantem, in proſperis moderatum, pudicum, ſobrium, caſtum, hoſpitalem, domum ſuam bene regentem, in gremio hujus eccleſiæ a pueritia egregie educatum & eruditum; eumque poſthac eſſe & dici Gregorium VII. pontificem volumus & conſentimus.* Hanc electionem, ſe inconſulto factam, indigne tulit Heinricus, miſſoque Romam Eberhardo comite, facti rationem expoſtulavit: at comperto, Gregorium ad eam dignitatem non ambitu, ſed vi adductum, ſe ordinari paſſum non fuiſſe, donec in electionem ſuam tam regem, quam principes Teutonicos conſenſiſſe certo reſciviſſet; haud illibenter ſatisfactionem accepit, ſuoque ſuffragio ordinationi ejus aſſenſit, quæ anno ſequenti in purificatione ſanctæ Mariæ facta eſt, cum hoc anno in pentecoſte preſbyter ordinatus fuiſſet, indito ipſi Gregorii VII. nomine, quod ille grati in Gregorium VI. animi cauſa, qui ſe educaverat, ceteris prætulit. Non hic repeto quæ in ſuperioribus dicta ſunt de ejus ortu, patria, educatione, rebuſque ante pontificatum geſtis. Sunt qui eum in Colonienſi eccleſia educatum fuiſſe colligunt ex ejus epiſtola [c] ad Annonem archiepiſcopum, in qua ait, ſe peculiari ſtudio affectum eſſe in illam eccleſiam, *ob recordationem diſciplinæ, qua tempore anteceſſoris*, inquit, *noſtri in eccleſia Colonienſi enutriti ſumus.* Verum Gregorium in Romana eccleſia educatum & enutritum fuiſſe ex dictis conſtat; nec aliam ob cauſam ſe dicere in Colonienſi eccleſia enutritum fuiſſe ejus diſciplina, quam quod eam, dum præſens illic, legationes obeundo, adeſſet, in tranſcurſu didiciſſet.

[c] *Greg. VII. lib.* 1. *ep.* 79.

XXVII. Deſiderio abbati aliiſque ſcribit.

A ſua ſtatim electione Gregorius ſcripſit ad Deſiderium Caſini abbatem, quæ prima
» in ejus regiſtro epiſtola eſt, ſignificans mortuum eſſe dominum ſuum papam Alexan-
» drum, cujus mortem ſuper ſe cecidiſſe dicit, & quodam Romanorum impetu vim ſibi factam eſſe ad ſubeundum pontificatum. quales vero anguſtias patiatur, ſe, utpote in lecto jacentem, enarrare non poſſe. *Te itaque*, inquit, *per omnipotentem Dominum rogo, ut ſuffraganeos fratres & filios, quos in Chriſto nutris, ad exorandum Deum pro me provoces, & ex vera caritate invites. quatenus oratio, quæ me liberare debuit, ne incurrerem periculum, ſaltem tueatur in periculo poſitum.* In fine jubet, ut
» quantocius ad ſe venire non prætermittat; quippe Romanæ eccleſiæ ejus præſentiam
» & prudentiam eſſe neceſſariam. Tum dominam Agnetem imperatricem, quæ tunc

Digitized by Google

AN. CHR. 1073.

Caſini verſabatur, & Rainaldum venerabilem Cumanum epiſcopum ſuo nomine ſa- «
lutari jubet, & quantum erga ſe dilectionis habeant, effectu oſtendi cupit. Non «
multo poſt pontifex ipſe Caſinum adiit, ut inferius videbimus.

Ex alia ejuſdem Gregorii epiſtola [a] ad Girardum Oſtienſem epiſcopum, in Galliis legatum, per Hugonem-Candidum, quem in Hiſpaniam mittebat, perlata, intelligimus, nonnihil diſſenſionis interceſſiſſe inter prædictum Hugonem-Candidum & Hugonem Cluniacenſem abbatem, quos Alexander papa jam in concordiam revocaverat, in qua eos per Girardum confirmari Gregorius cupit. Eumdem vero abbatem rogari jubet, ut quoſdam e ſuis monachos Hugoni-Candido, qui eum in Hiſpanica legatione comitentur & adjuvent, concedat.

a *Greg. VII. lib.* 1. *ep.* 6.

XXVIII. Willelmus abbas S. Remigii ei ſcribit.

Inter eos qui litteras gratulatorias Gregorio [b] de ſua electione ſcripſere, unus fuit Willelmus Mettenſis abbas, cui ſancti Remigii apud Remos abbatia [c] commiſſa fuerat a Manaſſe archiepiſcopo, qui eum poſtea, quod ſuis pravis moribus adverſaretur, infenſum habuit. Principio Deo gratias agit Willelmus, quod Gregorium jam olim diſciplinis eccleſiaſticis eruditum, eccleſiæ rectorem conceſſerit; eique gratulatur, quod electio unanimi omnium ordinum conſenſu facta ſit. Ejus verba contra Bennonis ſchiſmatici commenta hic referenda videntur. *Tantus autem*, inquit, *ut nobis relatum eſt, totius populi tui electioni tuæ conſpiravit aſſenſus, ut nullus omnino ex tanta multitudine viſus fuerit diſſentire. Et unde, quæſo, tanta unanimitas, tanta potuit eſſe concordia, niſi ex Spiritus illius inſtinctu, cujus olim adſpiratione plebs primitiva credentium unum cor & unam animam habuiſſe deſcribitur? Gratias ergo Deo, qui ſic tuæ favit electioni, ut non pateret eccleſia ſciſſioni.* Ideo ait neminem huic electioni «
tam unanimi auſurum repugnare, niſi qui *reſpectu miſeræ conſcientiæ* pondus ſenten- «
tiæ Gregorii ſibi imminere formidaret. quo in numero ponit Gregorium Vercel- «
lenſem, Cadaloi antipapæ fautorem cum ſuis aſſeclis, metuentem ſcilicet, ne illo «
zelo, quo in hoſtes eccleſiæ exardeſcere ſolebat Gregorius, ejus flagitia, dedecora & «
probra damnarentur. Dein pontificem hortatur Willelmus, ut nullius metu, nullius «
minis ab hoc ſpirituali conflictu retardetur. Omnes quippe magna ab eo exſpectare, «
ex præteritis colligentes, quid in majori officio ſit acturus, qui quondam poſitus in «
minori, non ſine gloria militaverat. «

b *Analect. to.* 1. *p.* 247.
c *V. lib.* 63. *n.* 89.

XXIX. S. Remigii abbatiam vult abdicare.

Poſtremo idem Willelmus, quem paullo ante Herimaro abbati Remigiano ſuffectum fuiſſe [d] diximus, aſſerit ſe quorumdam conſilio deceptum abbatiæ ſancti Remigii pondus ſuſcepiſſe. quod tam impatienter & iniquo animo ferat, ut illud abs ſe longius propellere cogitet, ſi tamen pontificis ad hoc favorem impetrare poſſit. Id vero duplici maxime ex cauſa ſe facere velle dicit: una, quod fruſtra laborare ſibi videtur in corrigendis quorumdam monachorum vitiis. *Scis enim*, inquit, *quia perverſi difficile corriguntur, præſertim hi, qui in monaſtico propoſito tenuerunt.* Alteram cauſam ſic exprimit. *Huic autem calamitoſæ ſterilitati, & ſterili calamitati illius ſingularis feri accedit immanitas, cui ſi quid projecero, plus acuit dentes: ſi ſubſtraxero manum, ictus non effugio ſævientes.* Id intelligendum de Manaſſe archiepiſcopo Remenſi, ejus nominis primo, qui monaſterii rebus avide inhiabat; homo tam projectæ vitæ, ut in ordinem redigi meruerit. Quod attinet ad monachos illos, quorum vitiis emendandis fruſtra ſe operam dare ait Willelmus; id de quibuſdam tantum intelligendum videtur, (nam Herimarus ejus deceſſor monaſterium recte inſtituerat) iis ſcilicet, qui Willelmum, extraneum hominem, jamque ante Mettenſis ſancti Arnulfi cœnobii abbatem, ſibi a Manaſſe impoſitum graviter ferebant.

d *ibid.*

Gregorii hac de re epiſtolæ.

Hanc Willelmi in abbatia Remigiana præfecturam necdum reſcierat Gregorius VII. cum duas hac de re epiſtolas hoc anno pridie kal. Julii ſcripſit. Una [e] eſt ad Manaſſen archiepiſcopum, quem arguit, quod necdum rectorem monaſterio ſancti Remigii præfeciſſet, prout Alexander papa tum per epiſtolas, tum per legatos eum præmonuerat; immo non modo res monaſterii devoraret, ſed etiam religioſas ejus perſonas crudeliter divexaret. Altera [f] epiſtola ſcripta eſt ad Hugonem Cluniacenſem abbatem: in qua ait, duos ſancti Remigii monachos, conquerentes, quod Ma- «
naſſes archiepiſcopus locum ſuum quotidie diſſipet ac confundat, *diu* apud ſedem «
apoſtolicam commoratos fuiſſe: quibus non aliud in præſens opportunius ſolatium «
exhibere potuiſſet, quam ut litteras ad eumdem archiepiſcopum ſcriptas ipſi Hugoni «
dirigeret, quas per idoneum nuntium mittat: quibus eum magnopere admonet, ut «
quantocius prædictum monaſterium regulariter ordinet, & in quiete dimittat. Ve- «

e *Greg. lib.* 1. *ep.* 13.
f *ibid. ep.* 14.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1073. rum, ubi pontifex Willelmum eidem abbatiæ præpoſitum eſſe ex ejus litteris comperit, jamque procurationis ſuæ vacationem obnixe flagitare; ejus precibus demum, tametſi ægre annuit, ut anno ſequenti videbimus.

XXX. Dominici abbatis Caſaurienſis & epiſcopi ſucceſſores. a lib. 58. n. 87.

Vacabat tunc temporis Caſaurienſis abbatia & Valvenſis epiſcopatus poſt obitum Dominici abbatis & epiſcopi ſuperius [a] laudati, qui piiſſime deceſſit v. kal. Martii, poſtquam Caſaurienſe monaſterium annis viginti-octo & dimidio adminiſtraſſet, ſepultuſque eſt, uti juſſerat, in eodem ſarcophago cum ſancto Widone abbate, cujus ſucceſſor exſtiterat. Tum paſtore orbati Caſaurienſes, cum ob Teutonicum diſcidium & ſeceſſionem ab apoſtolica ſede imperatorem convenire non poſſent, Gregorium papam una cum Valvenſibus ſancti Pelini clericis adiere, ut ejus ad nutum rectorem obtinerent. His auditis, Traſmundus monachus genere nobilis, frater Oderiſii Caſinenſis poſt Deſiderium abbatis, monachis ſancti Clementis abbas, & clericis ſancti Pelini epiſcopus datus eſt. Idem pontifex in generali concilio Romæ tunc habito b Spicil. to. 3. p. 459. ſententiam [b] promulgavit contra pervaſores prædiorum ſancti Clementis, nominatim contra Nortmannos, uti Alexander II. ejus anteceſſor jam fecerat. Verum hæc ſententia effectu caruit: immo Hugo Malmazettus, Caſaurienſium infeſtiſſimus hoſtis, cum munitiones a Traſmundo abbate conſtrui animadvertiſſet, illum de improviſo comprehendit, truſitque in carcerem, ac tam diu vinculis conſtrictum tenuit, donec omnia nova ædificia ſubruiſſet, & abbatiæ res omnes ac ſupellectilem diripuiſſet. Quam ob rem Traſmundus, mœrore affectus, quod abbatiam ſic nudam & ſpoliatam videret, eam abdicavit poſt annos octo regiminis, & ad epiſcopatum ſuum reverſus, paucis poſt diebus mortis debitum ſolvit, ſepultuſque eſt in eccleſia ſancti Pelini. Tunc diſſipatis hac illac monachis, quatuor tantum ad ſancti Clementis loculum perſtiterunt, monaſterii ſui deſolationem lugentes. Sed quia ſine abbate eſſe non poterant, unum e ſuis, Adam nomine, monaſterii præpoſitum, abbatem elegerunt: quo poſt ſex annos mortuo, electus eſt, ægre permittente Malmazetto, Johannes, eo nomine tertius, & ipſe triennio poſt creatus epiſcopus Valvenſis: cujus dignitatis occaſione, abbatiæ curam poſtponere cœpit, & de ſolo epiſcopatu curare. Hinc Malmazettus quemdam ſuum capellanum, Gilebertum nomine, commiſerationis ſpecie, at ſpe ſpoliandi monaſterii, in ejus locum intruſit. Egit ille quod juſſus erat, & quidquid ſupererat ſacræ ſupellectilis, aſportavit. In his anguſtiis Caſaurienſes Malmazetto hanc cladem, tamquam neſcienti, gementes exponunt. Ille vero fingens ſe velle miſereri, eis permiſit, ut quem vellent, abbatem eligerent. Conſultus Johannes epiſcopus mox laudatus, eis perſuaſit, ut Grimoaldum monachum ſancti Vincentii eligerent, de quo inferius agendum.

XXXI. Anſelmus Lucæ epiſcopus fit monachus.

Lucenſem epiſcopatum, quem ante pontificatum ſub Anſelmi nomine rexerat Alexander II. uſque ad ultimum vitæ ſuæ annum (quod ante eum Leo IX. de Tullenſi fecerat) retinuit, exſpectans ſcilicet, dum idoneum ſucceſſorem inveniret. Tandem vero extremo vitæ ſuæ anno, Anſelmum alterum ad illam dignitatem promovere cupiens, utpote vitæ meritis ac ſcientia pollentem, eum ad Heinricum regem inveſtituræ cauſa direxit, dato ei comite religioſo ſanctæ Rufinæ epiſcopo, Meginardo ſeu Mainardo nomine, qui ex monacho Caſinenſi illius ſedis epiſcopus & cardinalis creatus fuerat. Ivit ergo ille in Germaniam, aſt inveſtituræ horrore, quam poſtea graviter inſectatus eſt, re infecta reverſus eſt. Alexandro mortuo, Gregorius c Greg. lib. 1. ep. 21. V. ep. 11. eum denuo ad capeſſendum epiſcopatum impulit, eum tamen [c] monens, ut ab accipienda inveſtitura abſtineret, dum Heinricus pacem cum apoſtolica ſede compoſuiſſet. Ea utcumque compoſita, inveſtituram accepit Anſelmus: qua de re tanto dolore paullopoſt affectus eſt, ut, relicto epiſcopatu, factus ſit monachus *regulæ S. Benedicti & Cluniacenſium conſuetudini ſubjectus*. Locum, ubi monaſticum induit habitum, vitæ ſcriptor haud obſcure indicat, monaſterium ſcilicet ſancti Benedicti, *quod eſt in ripa* * le Po. *fluminis Eridani*, ſub obedientia Cluniacenſis cœnobii*, Padolironenſe dictum, in cujus capitulo poſtmodum humari voluit. Verum inde Gregorii juſſu revocatus, retento monachi habitu, Lucenſis eccleſiæ regimen ſubire coactus eſt. Primum ejus ſtudium fuit, ut eccleſiæ ſuæ canonicos ad communem vitam, quemadmodum olim præſcripſerat Leo IX. adduceret. qua in re multas procellas ſuſtinuit. adeo ut unus ex illis ſeditioſis, Petrus nomine, in ipſius locum intruſus ſit. Non impar ejus zelus fuit ad
» monachos reformandos, malle ſe inquiens, nullos habere vel clericos, vel mona-
» chos, quam irregulares & irreligioſos. In omnibus porro factis ſuis magiſtrum ſuum

Digitized by Google

ANN. CHR. 1071.

Gregorium papam imitari ſtuduit, cujus meritis quidquid in ipſo boni fuit, tribuebat. Nihil in eccleſia legi permiſit præter ſcripta orthodoxorum patrum, & in cantu atque lectionibus uniformem ritum inſtituere conatus eſt. Pſalmos non curſim, ſed moderate cantari volebat; ſecus agentes aſpere increpabat. Media nocte ad matutinum officium ſurgebat; in divinis officiis raro ſedere ſolitus, & miſſarum ſollemnia numquam ſine lacrymis explevit. Mira ejus in victu parſimonia erat. Cibos delicatos, & exquiſitos reſpuebat: vinum fere ut venenum fugiebat. In ſumma, corporis delicias & cuncta ſæculi blandimenta, quibus ceteri frui gaudent, abhorrebat. Eidem Gregorius Mathildem comitiſſam in rebus ſpiritualibus dirigendam committit. Eamdem ipſe ad cultum Deiparæ [a] & ad frequentem ſacræ Euchariſtiæ perceptionem hortatur.

[a] *id. lib. 1. ep. 47.*

XXXII. Johannis Gualberti abbatis obitus.

Hic annus ſupremus fuit Johannis-Gualberti abbatis Vallumbroſani, ſanctitate inſignis. Hunc paullo ante obitum Mediolanenſes catholici, qui ſcilicet ſchiſmaticorum partes averſabantur, interpellarunt, ut ipſis ſuccurreret, quippe qui per multos annos pœnitentiæ & ſacræ communionis expertes fuerant, defectu catholicorum ſacerdotum, a quibus utramque acciperent. Erant apud Vallumbroſanos quidam Mediolanenſes catholici, qui ad Johannem confugerant ad vitandum conſortium ſchiſmaticorum, id eſt ſimoniacorum. Hos Johannes a Radulpho Tudertino præſule, eximiæ ſanctitatis viro, cui poſt Petrum ſimoniacum Florentina eccleſia commiſſa fuerat, preſbyteros ordinari curavit, eoſque cum aliquot e ſuis Mediolanum remiſit. Non multo poſt religioſiſſimus abbas Paſſiniani in ſuburbio Florentino, in morbum incidit. Mox ad eum multi ejus diſcipuli, vicinorum ſcilicet monaſteriorum abbates, confluxere, de tanti patris inſtante morte ſupra modum mœrentes: quos ille ad obſervationem regularis diſciplinæ, & ad commiſſi ſibi gregis ſollicitam curam adhortatus, mox ad propria monaſteria remiſit, retento tantum penes ſe Læto Paſſinianenſi abbate, & Ruſtico priore. Horum rogatu epiſtolam omnibus inſtituti ſui fratribus de ſervanda concordia & caritatis unione ſcripſit, cujus hæc ſumma erat: « nimirum tenendo caritatem omnia operiri peccata; abſque ea ceteras virtutes inanes. nec ſufficere, ſi unius loci ſpatio ea corpora contineantur, niſi corda caritatis glutino uniantur. Ad hanc porro ſervandam unitatem opus eſſe, ut omnes ſub unius rectoris cuſtodia conſtringantur. quare totius Ordinis generalem curam, qualem ipſe hactenus geſſerat, ſe Rodulfo committere. Imminente obitu, in breviculo ſequentem confeſſionem ſcribi curavit, ſecumque in tumulo apponi præcepit. *Ego Johannes credo & confiteor fidem, quam ſancti apoſtoli prædicaverunt, & ſancti patres in quatuor conciliis confirmaverunt.* Poſt hæc, corporis & ſanguinis Domini communione munitus, ad Deum migravit IV. idus Julii. Corpus ejus poſt triduum Paſſiniani humatum eſt, ita illæſum ab omni fœtore, quemadmodum illæſam fidem, quoad vixit, ſervare ſtuduerat.

XXXIII. Gregorii papæ epiſtola ad Vallumbroſanos.

Conſolatoriam ſuper ejus obitu epiſtolam Vallumbroſanis ſcripſit Gregorius papa, quam ex Baronio hic referre viſum eſt.

Gregorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei, clericis monachis, ac religioſis laicis, diſciplinam ſanctæ recordationis Johannis-Gualberti abbatis imitantibus, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Licet veneranda memoriæ eumdem Johannem patrem veſtrum corporeis oculis non viderimus; quia tamen fidei ejus puritas in Tuſciæ partibus mirabiliter reſplenduit, multo eum amore dileximus, cujus ſanctæ converſationis ſtudium, quamvis vos imitatores eſſe non ambigimus, ut vigor rectitudinis veſtræ ad exſtirpandam de agro Dominico zizaniam ſollicitius invigilet, attentiuſque ferveat, paternæ vobis exhortationis verba impendimus. Vos itaque, dilectiſſimi, in quantum humana poſſibilitas permittit, vitam illius ſequentes, & vere filios ejus & heredes ſimili vos converſatione probantes, viriliter agite & confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus; documenta ſanctarum Scripturarum, quibus hæreticorum argumenta deſtruuntur, & fides ſanctæ eccleſiæ defenditur contra membra diaboli, quæ diverſis machinationibus chriſtianam religionem conantur evertere, mens veſtra quotidie meditetur, & ea, qua ſolet, libertate in malorum confuſione erigatur. Eos vero qui in vobis confidunt, & conſilium religionis veſtræ ſequi diſponunt, more prædicti patris veſtri ſuſcipite, & de his, quæ ad ſalutem eorum pertinere videntur, ſanctis exhortationibus inſtruite: ut non ſolum veſtra, ſed & vos ſequentium circumpoſiti populi conſiderantes ſancta opera, glorificent Patrem veſtrum qui in cælis eſt. Nos autem ipſum amorem, quem patri veſtro & vobis olim impendimus, donec noſtros ſpiritus re-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1073.

xerit artus, exhibere deſideramus, & tanto quidem deinceps majori vos caritate fovebimus, quanto vos in divinis negotiis ferventiores eſſe probabimus: quibus non ſolum ſpirituale, ſed & ſæculare, ſi neceſſe fuerit, auxilium, Deo adjuvante, miniſtrabimus. Vos igitur omnipotentem Dominum exorate, ut ipſe vires & facultates nobis tribuat; quatenus ſuſcepti regiminis importabile pondus poſſimus tolerare, & ſanctam eccleſiam in ſtatum antiquæ religionis reducere. Valete.

Hactenus Gregorius, qui compunctionis gratiam, quam in celebrandis ſacro-ſanctis miſſarum ſollemniis experiri ſolebat, triduo intermiſſum dolens, eamdem ſancti Johannis invocato nomine recuperavit.

XXXIV. Johannis vitæ ſcriptores & diſcipuli. a *Ital. ſac. to. 3. p. 94.*

Vitam ſancti Johannis primus litteris mandaſſe dicitur Andreas Januenſis, cujus hac de re lucubrationem, etſi diligenter perquiſitam, reperire nobis non licuit. Ejus fragmentum refert Ughellus [a]. Eamdem recenſuit Atto, Vallumbroſani Ordinis generalis abbas quartus, natione Hiſpanus, patria Pacenſis, qui anno M CLIII. deceſſit. Hunc in eodem munere poſt Johannem præceſſere Rodulfus ejus ſucceſſor ab ipſo deſignatus, qui tantum triennio congregationem rexit. Rodulfum excepit ad ſexdecim annos Ruſticus, antea ſub eo in Paſſiniano prior, ſucceſſorem ſortitus Attonem, cujus liber de ſancti Johannis rebus geſtis vulgatus eſt.

Præter Rodulfum & Ruſticum, præcipui Johannis diſcipuli fuere Teuzo Razolenſis abbas & Petrus, cognomento Igneus, ſuperius laudatus, cui Johannes primum cuſtodiam vaccarum & aſinorum, quam ille humiliter ſubiit, in Vallumbroſa commiſit; tum apud Paſſinianum præpoſiti officium, dein abbatis munus geſſit in Ficiclo: ac demum cardinalis & epiſcopus Albanenſis creatus eſt.

XXXV. Gregorii epiſtolæ de variis abbatiis. b *Greg. lib. 1. ep. 31.*

Antequam ex Italia diſcedamus, non omittendæ ſunt quædam Gregorii papæ epiſtolæ, ad res noſtras attinentes. Una eſt ad Lanfrancum [b] Cantuariæ archiepiſcopum de abbatia ſancti Eadmundi, quam Arfaſtus epiſcopus graviter vexabat. quod ut intelligatur, obſervandum eſt quod jam ſuperius præmiſimus, ſubacta a Willelmo Anglia, Arfaſtum ſeu Erfaſtum, genere Nortmannum, Willelmi olim cubicularium, ad Helmanenſem epiſcopatum promotum fuiſſe; indeque ſedem Tetfordum tranſtuliſſe; ac demum, cum neque illic ſatis bene pro voto ſibi eſſet, eamdem voluiſſe transferre ad abbatiam ſancti Eadmundi, cujus poſſeſſionibus inhiabat. Erfaſti molitioni pro virili reſtitit Baldewinus ſeu Balduinus abbas, tandemque ad Alexandrum papam ſe contulit, ac monaſterii libertatem apoſtolico decreto confirmari curavit. Cum nihilominus Erfaſtus eumdem locum vexare pergeret, Gregorium adiere ſancti Eadmundi monachi, & adverſus novos Erfaſti inſultus ejus patrocinium implorarunt. Hæc fuit occaſio ſcribendæ ad Lanfrancum epiſtolæ, in qua pontifex ſe mirari » ait, qua fronte Arfaſtus Alexandri papæ decreta contemneret; hortaturque Lanfran» cum, ut ejus *nugas* vice ſua compeſcat, & ſancti Eadmundi abbatiam ulterius inquie» tari ne permittat, cujus injuria in ſe redundet; inſuper ſuo nomine Willelmum re» gem admoneat, ut ne Arfaſti vanis perſuaſionibus acquieſcat. Si vero Arfaſtus denuo » recalcitret, eidem & Balduino abbati præcipiat, ut ambo ſedem apoſtolicam ad hæc » finienda conveniant. *Data ad ſanctum Germanum*, quod opidum eſt ſub monte Caſino XII. *kal. Decembris*, *indictione* XII.

c *ibid. ep. 32.*

Altera epiſtola [c] eſt ad Arraldum Carnotenſem epiſcopum de ſancti Launomari batia Bleſenſi, cujus abbate Iſembardo Jeroſolymam profecto, Guido monachus in ejus locum intruſus fuerat. Hoc intellecto, Iſembardus apoſtolicam adiit ſedem, injuriam ſibi factam conqueſturus. Litteras hac de re Gregorius ſcripſit ad Arraldum, cui injunxit, ut Iſembardi *remotionem*, & Guidonis *ordinationem* examinet; &, ſi quidem Guidonis ordinatio legitima ſit, Iſembardum ad ſe cum litteris remittat, & Guido in ſuo loco permaneat: ſi vero Guidonis promotio ſimoniaca ſit, hic ſine mora deponatur. *Data Argenteæ* v. *kal. Decembris*, *indictione* XII. a menſe Septembri inchoata.

d *ibid. ep. 33.*

Ibidem etiam die ſequenti ſcripta eſt alia Gregorii epiſtola [d] ad fratres monaſterii beatæ Mariæ diœceſis *Dordonenſis*, in quo, poſt mortem Uberti ſeu Huberti abbatis, Benedictus in ejus locum electus fuerat. Hic ad Gregorium detulit quoddam monaſterii ſui privilegium, a pontifice confirmandum. quod Gregorius roborare ſuperſedit, utpote ſibi ſuſpectum, tum *corruptione latinitatis*, tum *diverſitate canonicæ aucto»ritatis*. Quia vero electus abbas, etſi honeſtis præditus moribus, ad abbatis tamen » officium, cum ætate, tum etiam corporis infirmitate, minus idoneus pontifici viſus eſt;

eſt; eum a prælatione deſiſtere monuit, ſi ſe invalidum fratrum opportunitatibus non poſſe ſufficere ſentiat. Fratres tamen eidem reverentiam exhibere jubet, & in ejuſdem religionis tenore perſeverare, in qua eos defunctus inſtituerat pater, ſcilicet Ubertus: ceteros quoque monachos eorum conſocios, qui in cellis ab eodem patre conſtructis habitabant, cum ipſis unanimes eſſe, & eidem abbati reverenter obedire. Quodnam ſit illud beatæ Mariæ monaſterium, non facile dixerim. Situm erat in parochia ſeu epiſcopatu *Dordonenſi*, cujus ſedes tum vacabat, ut ex hac epiſtola conſtat. at quænam ſit illa *Dordonenſis* eccleſia, hæreo. Mihi videbatur eſſe Dertonenſis: at illud obſtat, quod Petrus illi eccleſiæ poſt longum pontificatum, ultra quatuor abhinc annos apud Ughellum præfuiſſe dicitur, id eſt ad annum M LXXVII. Ignotum quoque nobis eſt prædictum beatæ Mariæ monaſterium.

XXXVI. Fraxineti & S. Proſperi monaſterium.

Paullo minus obſcura eſt abbatia, quam Beatrix marchiſa, ejuſque filia Mathildis hoc anno apud Fraxinetum in alpibus Apenninis fundaſſe perhibentur in chronico Alberici. An forte idem eſt monaſterium ſanctæ Mariæ & omnium Sanctorum, ſitum in loco Fraſſinorum diœceſis Mutinenſis, cui eadem Beatrix quædam [a] prædia ante biennium contulit? Eadem etiam cum filia Mathilde munificam ſe exhibuit monaſterio [b] ſancti Proſperi, nunc ſancti Petri de Regio, ubi ſancti Proſperi confeſſoris Chriſti cineres & oſſa aſſervari dicuntur in diplomate Alexandri II. quod Giſelberto ejuſdem monaſterii abbati inſcriptum eſt. Hic quintus abbas cenſetur illius monaſterii, quod ſæculo octavo extra urbem conditum traditur a Thoma Regienſi epiſcopo, qui corpus ſancti Proſperi illuc tranſtulit, a Tauzo epiſcopo intra civitatem ſæculo decimo reſtitutum. Hujus loci primus abbas, qui quidem notus ſit, Landulfus erat incunte ſæculo undecimo, cujus ſucceſſores Ughellus [c] refert. Petrus Gazadius hiſtoriam ſcripſit illius monaſterii, hodie quoque inſignis, quod congregationi ſanctæ Juſtinæ unitum eſt.

a *Bullar. Caſin to. 1. p. 102.*

b *ibid. p. 104. & ſeq.*

c *Ital. ſac. to. 5. p. 1580.*

XXXVII. Stephanus de Tigerno facultatem obtinet inſtituendi ſui Ordinis.

Vix pontificatum inierat Gregorius ſeptimus, cum eum adiit Stephanus de Tigerno, qui ab annis quatuor Romæ in aula papæ Alexandri verſatus erat, rogavitque obnixe, ut monaſticum Ordinem juxta regulam ſancti Benedicti, quam inter fratres de Calabria, non tamen ſumto habitu, diu exercuerat, inſtituere ſibi liceret. Annuit demum ejus petitioni Gregorius, eique litteras hanc in rem conceſſit, a nobis editas in ſecunda præfatione ad ſextum ſæculum Benedictinum, ubi de origine Grandimontenſis Ordinis egimus. Pontificis diploma inſcriptum eſt *Dilecto filio Stephano vicecomiti Tierneo, ejuſque fratribus regularem vitam profeſſuris.* Stephanus quippe nobilis Arvernus, in opido inferioris Arverniæ Tierno ſeu Tigerno, Stephano ejuſdem loci vicecomite & Candida parentibus natus eſt. In Italiam voti cauſa cum patre profectus adoleſcens, Beneventum adiit: ubi hoſpitatus apud conterraneum & forte propinquum ſuum Milonem illius urbis archiepiſcopum, in morbum incidit, curanduſque apud eum a patre relictus eſt. Florebat tunc temporis in Calabria religioſa quædam Benedictinorum congregatio, cujus alumnos archiepiſcopus ſubditis ſuis commendare conſueverat. Horum vitæ genus & mores imitari cupiens Stephanus, aliquamdiu apud eos manſit; indeque Romam profectus, ibidemque apud Alexandrum papam quadriennio commoratus eſt, novi Ordinis, inſtar prædictorum monachorum, inſtituendi facultatem a pontifice flagitans. at cum tenerioris videretur habitudinis, res dilata fuit ad pontificatum Gregorii VII. qui ei optatam demum facultatem dedit, litteris ei conceſſis in hæc verba. *Quoniam religioſam vitam inſtituentes apoſtolico oportet uti judicio & conſilio, ne quidam poſt ſuum proprium ſentire abeuntes, cum temeritate & inexpertis viribus aggrediantur pœnitentiæ iter, quod non poſſint perficere, ac deficiant in eo, ita ut a propoſito reſilire cogantur, ad confuſionem & injuriam ordinis eccleſiaſtici. Nos vero cognito, quod apud venerabilem fratrem noſtrum Milonem archiepiſcopum Beneventanum, cum frequentatione filiorum & fratrum noſtrorum Benedictinenſium de Calabria virtutis tirocinium ſine habitu poſueris, & ſumto de ſolido tui deſiderii fervore experimento, per quatuor annos in aula pontificali ſanctiſſimi patris bonæ memoriæ Alexandri divina providentia papæ hujus nominis ſecundi, prædeceſſoris noſtri, dum coram ipſo beatiſſimo pontifice archidiaconum cardinalem ageremus: cum tuis viribus a natura delicatis diffideremus, non tam cito manus ſuper te impoſuimus, ſicut nos cum Timotheo docuit Apoſtolus, ad cujus tumbam conſiſtimus. Verum cum indeſinenter ac indeficienter a ſancta ſede, in qua ſedemus, licet indigni & inviti, poſtules poteſtatem auſpicandi conceptum Ordinem monaſticum juxta regulam beati Benedicti, quam diu expertus es in-*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1073.

ter fratres de Calabria : nos nolentes extinguere ſpiritum, eo propenſius ac benignius inclinati, nunc tibi concedimus & annuimus, quo majori Spiritus-ſancti flamma accenſi deſideramus agrum dominicum tam ſanctis virtutum ſeminariis ditari. In conſequentibus Stephano, ejuſque cœptis bene precatur Gregorius; optatque ei adduci ſocios innumeros, & beatum patrem Benedictum in ſpiritualibus & temporalibus ſuffragari. *Datum Romæ in præſentia cariſſimæ filiæ Agnetis auguſtæ imperatricis, & ſex fratrum noſtrorum cardinalium, kalendis Maii, pontificatus noſtri anno primo.* Certe Gregorius tunc Romæ uſque ad kalendas Julii verſatus eſt a ſua electione, quæ XI. kalendas Maii facta eſt, quo tempore Agnes imperatrix Caſini, ut diximus, morabatur. ſed inde Romam ſtatim, audita Gregorii electione, reverti potuit. Huc referri poteſt quod ſcribit Bernardus Guido agens de origine [a] Grandimontenſis Ordinis, ubi Stephanus Romanum pontificem, ſcilicet Gregorium, cui notus erat, adiiſſe dicitur, & ab eo inſtanter petiiſſe, tandemque obtinuiſſe, ut vitæ eremiticæ formam & ordinem, quem in Calabria viderat & didicerat, obſervari ſibi in remiſſionem injungeret peccatorum. *Ductus igitur*, inquit, *a ſancto Spiritu, & Romani pontificis licentia & auctoritate ſuffultus, convolavit ad eremum, quæ Muretum dicitur, in pago Lemovicenſi.* quæ quidem verba ſatis innuere videntur, hanc licentiam & auctoritatem non voce dumtaxat, ſed ſcripto etiam conceſſam fuiſſe.

a *Labbe to. 2. bibl. p. 275.*

Examinatur hæc bulla.

Hoc pontificium diploma viderat Ordinis Grandimontenſis Annaliſta, qui ad hunc annum refert *primam apoſtolicam confirmationem futuri Ordinis Grandimontis, factam a Gregorio VII. ſummo pontifice, qui ſanctum Stephanum, multis oblatis beneficiis eccleſiaſticis, ſibi notum retinere volebat.* Quin etiam ejuſdem diplomatis initium & clauſulam refert [b] idem auctor, quod apud prioratum de Francorio, Ordinis Grandimontis, inquit, dicitur ſervari, cujus initium & finem a Franciſco Eſcouvetta Cæleſtino ſe accepiſſe aſſerit. Franciſcus iſte Grandimontenſis Ordinis hiſtoriam aggreſſus erat, iſque Lariaci prope Divionem prioratum adeptus, collectas a ſe chartas ibidem reliquit, ex quibus præmiſſi diplomatis exemplum e noſtro ſancti Benigni monaſterio ad me tranſmiſſum eſt. Hujus tamen diplomatis validitati, ne quid diſſimulem, quædam haud levis momenti adverſari videntur. Unum eſt quod Gregorius in ejus inſcriptione dicitur *ſervus ſervorum Dei.* quam formulam ante ſuam ipſius conſecrationem, quæ anno tantum ſequenti, in purificatione beatæ Mariæ facta eſt, non uſurpavit, ſed iſtam, *Gregorius in Romanum pontificem electus*, ut patet ex multis ejus epiſtolis anno præſenti ſcriptis. Verum aliæ quoque ejuſdem epiſtolæ exſtant vulgari inſcriptione [c] præditæ, *Gregorius epiſcopus ſervorum Dei*, a ſecundo kalendas Julii hujus anni, forte poſtquam rex Heinricus ejus electioni aſſenſiſſet. at integra remanet difficultas in prædictum diploma, cujus tamen inſcriptio a librariis vitiata dici poſſet.

b *Annal. Grandim. p. 30.*

c *V. ſupra n. 33.*

Altera difficultas majoris eſt momenti, ſcilicet quod Stephanus manſiſſe dicitur cum Milone archiepiſcopo, ante quam præmiſſum diploma obtineret, & quidem annis duodecim, ut tradit vitæ ejus ſcriptor Gerardus, ſeptimus Grandimontenſis prior, qui addit eum poſt Milonis obitum Romam adiiſſe, ibique quatuor annis deinceps permanſiſſe ante ſui Ordinis inſtitutionem, quod etiam Bernardus-Guidonis [d] tradit, unde Bollandus [e] Milonis obitum anno M LXX. conſignat. quæ omnia longe repugnant inſtrumento ipſius Milonis apud Ughellum [f] relato, in quo Milo primum ſui præſulatus annum cum anno Chriſti M LXXV. componit. Hic nodus inſolubilis videtur, niſi dixeris aut Gerardum Stephani vitæ ſeriem non bene aſſecutum, aut inſtrumenti ab Ughello relati chronicas notas vitiatas fuiſſe. Vodalricus ſeu Udalricus, Milonis deceſſor, archiepiſcopus creatus eſt anno M LIII. a Leone IX. dum Beneventi pontifex verſaretur; idemque anno M LIX. concilio Romano interfuit. Non potuit ergo Milo Beneventanam ſedem inire ante annum M LX. Falſum proinde quod ſcribit Gerardus, Stephanum duodecim annis cum Milone archiepiſcopo commoratum fuiſſe; dein, eo mortuo, quatuor annis Romæ, ante acceptam a Gregorio inſtituendi novi Ordinis facultatem. Certe Milonem anno M LXXV. Beneventanæ eccleſiæ præfuiſſe ex actis ſynodi Beneventanæ poſtea referendis conſtat; immo eumdem anno M LXXVIII. ſuperſtitem fuiſſe intelligitur ex veteri inſtrumento de origine cellæ ſancti Florentii prope Dolum in Armorica exſtructi, quod Johannes [g] quidam conſtruere cœpit in honorem ſanctæ Mariæ ſanctique Florentii, *per auctoritatem papæ Gregorii VII. & per teſtimonium Milonis archiepiſcopi, qui prius decanus Pariſiacenſis eccleſiæ ab apoſtolico ordinatus eſt archiepiſcopus Beneventanæ, quem de hac re interceſſorem apud papam*

d *Labbe to. 2. biblioth. pag. 275.*

e *Bolland. to. 3. Feb. p. 603.*

f *Ital. ſac. to. 8. p. 135.*

g *V. infra lib. 65. n. 29.*

Digitized by Google

habuit Johannes : cui conſtructioni Eventius ſeu Evenus archiepiſcopus Dolenſis annuiſſe dicitur. Ex quibus evincitur, Milonem prædicto anno in vivis fuiſſe, atque ab apoſtolico, & quidem, ut videtur, Gregorio VII. archiepiſcopum ordinatum, cui calculo Ughellus ſuffragatur. Id ſi ita eſt, ut quidem conſtare videtur, conſequitur falſum eſſe quod ſcribit Gerardus in vita ſancti Stephani, & poſt eum alii, ſcilicet Stephanum duodecim annis cum Milone Beneventano archiepiſcopo commoratum fuiſſe; eoque mortuo Romæ quatuor annis apud Alexandrum II. ſiquidem non ante obitum Alexandri Milo archiepiſcopus ordinatus eſt. Eodem telo configitur præmiſſi diplomatis auctoritas, in quo etiam idem Stephanus apud Milonem archiepiſcopum Beneventanum demoratus fuiſſe dicitur, antequam iſtud diploma obtineret, quod non omnino ſapit, ut verum fatear, ſtilum cancellariæ Romanæ. Hæc fuſius pertractare oportuit non tantum ad infirmandum iſtud diploma, ſed ad corrigendos nævos vitæ ſancti Stephani, quæ ab auctore parum accurato ſcripta eſt.

Verum ex his naſcitur aliud incommodum, nimirum quod hinc corruere videatur quod legitur de Stephani conſuetudine cum eremitis ſeu anachoretis Calabriæ, quorum propoſitum dum apud Milonem Beneventi degeret, ex ejus relatu reſciviſſe ac didiciſſe perhibetur. Verum id forte conciliari poteſt in hunc modum, ut Milo Beneventi aliquamdiu verſatus ſit, antequam ad illam ſedem proveheretur; tuncque Stephanum eum, utpote conterraneum, & forte propinquum ſuum, adiiſſe, & ab eo notitiam illorum anachoretarum accepiſſe. Certe parum veri ſimile eſt Beneventanos de eo eligendo cogitaſſe, niſi eum antea e propinquo noviſſent. Supereſt inquirendum quinam fuerint illi eremitæ ſeu anachoretæ, quorum vivendi inſtitutum in Calabria didicit Stephanus, & ad quorum normam Ordinem ſuum inſtituit. *Juſtorum religioſa congregatio* dicitur a Gerardo, quæ *pecudibus, poſſeſſionibus & univerſis rerum mundanarum occupationibus penitus renuntiaverat :* Bernardus-Guido eremitas ſeu anachoretas vocat. Florebat tunc temporis in illis partibus religioſa Uticenſium noſtrorum congregatio ſub Rodberto abbate, qui complura illic monaſteria, ut ſuperius [a] vidimus, informaverat. Erant quoque in iiſdem Cavenſes monachi, qui eremiticas illic cellas incolebant, de quibus inferius [b] agemus. Utri illorum, immo an alterutri fuerint, quos frequentaverit, ſibique imitandos propoſuerit Stephanus, non definio, rem tantum propono, permiſſo aliis judicio. Forte id melius conveniet Magellenſibus eremitis, tunc temporis in Aprutio claris, apud quos Deſiderius, is qui poſtea Caſinenſis abbas, ac demum ſummus pontifex creatus eſt, aliquamdiu manſit.

a *lib.* 62. *n.* 16.
b *lib.* 65. *n.* 78.

XXXVIII. S. Benigni corpus an tranſlatum in Germaniam.

Hoc anno corpus ſancti Benigni martyris in Sigebergenſe monaſterium tranſlatum fuiſſe dicitur in libro de vita ſancti Annonis Colonienſis archiepiſcopi, ſcripta ab æquali auctore, qui quidem factæ tranſlationis alicujus idoneus teſtis eſt; at corporis ſancti Benigni omnino falſus eſt, quod in Divionenſi ſancti Benigni eccleſia hactenus aſſervari conſtat. Prout tamen proditur res, quia quædam hiſtorica facta haud ſpernenda continet, hic referenda videtur. Cellam ſancti Viti in Suevia dux quidam Alemannorum & Burgundionum conſtruxiſſe dicitur, & in ea monachos collocaſſe. Is Divionem profectus, inde corpus ſancti Benigni ſacerdotis & martyris cum reliquiis tergeminorum fratrum aſportaſſe, & in prædicta cella repoſuiſſe fertur. Poſt multos annos, cum hæc cella regali Elewangenſi monaſterio ſubjecta eſſet, foſſoribus eccleſiæ pavimentum ob quoddam opus proſcindentibus, illud ſancti Benigni corpus cum aliis repertum. Elewangenſibus tunc præerat Reingerus abbas, Annonis conſanguineus: qui ad regis curiam in natali Domini Babenbergam profectus, ibidem Annonem reperit, eique ſancti Benigni corpus ſe inveniſſe lætanter aſſeruit. Mox nomen martyris ex ore illius rapiens archiepiſcopus, ejus corpus ſibi concedi flagitavit, patroni quippe ſuorum Sigebergenſium, qui ex Fructuarienſi ſancti Benigni cœnobio educti fuerant. Aſſenſit ille, modo ut pro ſua apud regem auctoritate quoddam debitum ſibi relaxari curaret. Conditione accepta, præſul conceſſum corpus Sigebergam tranſtulit, cui advenienti ſanctæ memoriæ Erpho abbas cum monachis ſuis occurrit, ſacrumque loculum in ſuam baſilicam feſtiva pompa XIII. kal. Martii hoc anno tranſportavit. Hæc fuſius anonymus auctor, fide quidem dignus ad factum adſtruendum, ſed non ad veritatem corporis ſancti Benigni aſſerendam, quod hactenus, ut jam dixi, poſſident noſtri Divionenſes.

XXXIX. Godefridus quinquennis fit monachus.

Cum quinquennis eſſet Godefridus, futurus quondam Ambianorum epiſcopus, de cujus ortu ſuperius [c] actum eſt, ad Godefridum Montis-ſancti-Quintini abbatem,

c *lib.* 63. *num.* 18.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1073.

Deo conſecrandus adducitur. Ille vero puerum exoſculatus, mox *habitum religionis* induit, diſciplinisque tum liberalibus, tum monaſticis diligenter erudivit, quas puer avide a magiſtro audiebat, & in utriſque brevi perfectus evaſit. unde factum eſt, ut ab illo monaſterii patre impenſius amaretur, & ab omnibus coleretur. Forte aliquando, cum ſolus in monaſterii propatulo ambularet puer, grus annoſa oblongum roſtrum in ejus oculum alte infixit, ex quo maximum nedum amittendi luminis, ſed etiam vitæ diſcrimen incurrit. At ille, ſigno crucis vulneri idemtidem impreſſo, non mortem, non oculi jacturam, immo nec minimum quidem dolorem perſenſit. Relicta tantum in rei monumentum abſque ulla deformitate cicatrix. Erat is in vigiliis pernox, in precibus frequens, ſcripturæ divinæ non ad oſtentationem, ſed ad pietatem ſtudioſiſſimus; in cibo & potu parcus, & ſæpe pane & aqua contentus, ad obediendum promtus, ab omni obtrectatione & otioſis ſermonibus prorſus alienus. Infirmorum curam ſibi impoſitam libenter ſubiit adoleſcens, nullum officii genus erga infirmos prætermittens.

Parentum ejus pietas.

Interim Frodo ejus pater in monaſterio beatæ Mariæ de Novigento fit monachus, ubi præclara virtutum exempla reliquit: mater vero in viduitate caſtiſſime perſeverans, marito uſque adeo ſupervixit, quoad filius ſuus Godefridus ejuſdem monaſterii regimen obtinuit.

Odo ejus frater, aliique monachi piiſſimi.

Huic erat Germanus frater, Odo nomine, quem a ſæculari militia ad monaſticum propoſitum abſtraxerat, ejuſdem in monaſterio Montis-ſancti-Quintini factus collega, ubi annis amplius quadraginta, ſobrie, pie, & juſte verſatus eſt, divinas quidem litteras ignorans, ſed eas opere complere ſollicitus. Decem & octo annis eſu carnium abſtinuit, etiam infirmus: donec abbatis juſſu communem monaſterii regulam ſequi vel invitus compulſus eſt. Quadrageſimæ maxime tempore per annos decem ſilentii adeo tenax fuit, ut nullum omnino, *præterquam in confeſſione ſacramentali*, verbum proferret. Nec ſolum iis quadrageſimæ, ſed etiam aliis anni diebus pane & aqua contentus, corpus multis affligebat modis, quotidianiſque flagellationibus atterebat. Monaſterii vero res, quæ ſibi creditæ erant, tanta fide adminiſtravit, ut ne obolum quidem cuiquam abbatis injuſſu donaverit. Denique, inſtante obitu, dominicis munitus ſacramentis, extenſis inter preces manibus, hilari vultu animam Deo reddidit. Erant tunc in eodem monaſterio alii quoque religioſiſſimi fratres non pauci, in his Richardus, vir in primis reverendus, qui vitam monaſticam annis amplius quinquaginta piiſſime duxit: de quo illud memoriæ proditum eſt, quod, cereo ardente ſuper altare incaute relicto, ſubjecta lintea omnino illæſa reverſus invenit.

XL. Tumultus apud S. Audoënum.

a Analect. to. 2. p. 245. & ſeqq.

Apud Rotomagum in monaſterio ſancti Audoëni ingens tumultus hoc anno excitatus eſt. quod hac occaſione accidit. Cum in expeditione Cenomannica rex Willelmus occupatus eſſet, inter reliquos [a] proceres ei adfuere Johannes Rotomagenſis archiepiſcopus, & Nicolaus ſancti Audoëni abbas. Imminente ſancti Audoëni ſollemnitate, quæ IX. kalendas Septembris recolitur, miſſione a rege petita, abbate apud regem occupato, Rotomagum concite revertit archiepiſcopus, ut miſſarum ſollemniis eo die in baſilica ſancti Audoëni pro more intereſſet. Feſto die mature adſunt majoris eccleſiæ canonici, præmiſſuſque nuntius, qui mox adfuturum archiepiſcopum nuntiaret. Poſt aliquantam moram, communi conſilio viſum eſt, ut miſſa interim inchoaretur. Id factum magna canentium moroſitate uſque ad hymnum angelicum, quem Richardus Sagienſis abbas inchoavit. Tum intervenit antiſtes, factumque indigne ferens, monachos excommunicavit, abbatemque & monachos a proſequendo ſacro ceſſare præcepit, quod canonicis proſequendum indixit; ipſe vero ad complendum officium ſe parat. Hujus rei quidam impatiens, turri conſcenſa majorem campanam pulſat. Hinc ocius toto foro advolant turmæ, archiepiſcopum ſancti Audoëni loculum aſportare velle vociferantes. Proſiliunt omnes a domibus, ille gladium, hic bipennem, alii quidvis obvium arripiunt. Tum archiepiſcopus circumfrementium turba ſe appeti veritus, ab altari ad monaſterii valvas ſe recipit. Quidam ſuis candelabris, perticis, aliiſque inſtrumentis armati, in monachos inſiliunt: ſed tamen, offuſa cælitus e ſanctuario caligine, nulla ſanguinis effuſione, totus ille turbo meritis ſancti Audoëni diſſipatur. Interim adfuit vicecomes, qui archiepiſcopum periculo exemit. Poſtera die fratres unum e ſuis mittunt ad abbatem, qui factum ad regem referat: at præceſſerat archiepiſcopi nuntius, regiſque animum in monachos

exaſperaverat. Rex tamen eccleſiam ſtatim reconciliari juſſit: at, reluctante archiepiſcopo, loci reconciliatio Michaëli Abrincatenſi epiſcopo demandata. Hujus tumultus auctores crediti quatuor monachi, ad alia monaſteria relegantur, Wrnemarus Fiſcamnum, Benedictus Fontanellam, Rodulfus Gemeticum, alius ad alium locum: quos tamen archiepiſcopus rogatu Nicolai abbatis poſtmodum ſuo monaſterio reſtitui permiſit. Ex his patet quam turpiter falſus ſit Matthæus Pariſius, ejuſque ſequaces, qui Johannem archiepiſcopum tunc interfectum fuiſſe calumniantur, quem diu poſt hæc ſuperſtitem fuiſſe conſtat. Certe etſi alia nos hac de re argumenta deficerent, id luce clarius demonſtrarent [a] duæ Lanfranci archiepiſcopi ad ipſum Johannem epiſtolæ, in quibus *temerariam ſuperbamque temeritatem miſerrimorum hominum, & perditiſſimæ congregationis, adverſus Dominum, & pontificale faſtigium præſumtam* merito damnat.

ANN CHR. 1073.

a Lanfranc. ep. 14. & 15.

XLI. Beccenſium altera mutatio.

Hoc item anno ſecunda Beccenſium monachorum mutatio facta legitur, præter primam ſtationem, quæ fuit apud Burnevillam. Cum enim vetus apud Beccum monaſterium loco humido & incommodo ſitum eſſet; illud inde ad unum lapidis jactum transferre Herluino viſum eſt. Abſolutis itaque ædificiis hoc anno in vigilia omnium Sanctorum, Beccenſes monachi e veteri monaſterio egreſſi, ad novum illud commigrarunt. Ad quatuor tamen annos dilata fuit novæ baſilicæ dedicatio. Hoc item anno dedicata eſt baſilica ſancti Stephani Cadomenſis, ut legitur in chronico ejuſdem monaſterii, edito ad calcem hiſtoriæ Orderici Vitalis.

Ainardus Divæ abbas obit.

Sub idem tempus, ut ex hoc auctore diſcimus, Ainardus Divenſium primus abbas ex hac vita migravit XIX. kalendas Februarii, vir multa religione præditus, verſificandi & canendi peritiſſimus, ut patet ex his, quæ de ſancto Chiliano Wirziburgenſi epiſcopo, & de ſancta Catharina virgine compoſuit. Ejus funus curavit Durandus Troarnenſis abbas, qui & ejuſdem epitaphium compoſuit, ab Orderico [b] relatum, in quo vir magnus, probitate & doctrina conſpicuus prædicatur. Poſt eum Divenſis eccleſia Fulconi Uticenſium priori ad regendum commiſſa, qui Fulco a Rotberto *Salarienſi* ſeu Sagienſi epiſcopo ordinatus abbas, multis annis iſtud monaſterium recte adminiſtravit. Is quatuor ex Uticenſi cœnobio monachos Divam ſecum adduxiſſe traditur, Bernardum ſcilicet, cognomento Matthæum, cognatum ſuum, Guillelmum de Monſterolo, & Turchetillum, peritiſſimos librarios, & Richardum, in divino cultu maxime exercitatos, qui Fulconi abbati magno adjumento fuere.

b Orderic. lib. 4. p. 545.

XLII. Vindocinenſia.

In Vindocinenſi monaſterio multi hoc tempore nobiles viri monachi facti ſunt, etiam ex iis, qui monachi ad ſuccurrendum tunc dicebantur. In his unus hoc anno vir clariſſimus, Hamelinus nomine, cognomento Eſcherpellus, lecto decumbens, & morti, ut videbatur, proximus, monaſticum petiit habitum: qui, ſanitate contra ſpem recepta, egredi e monaſterio recuſavit, ubi *monachus inter monachos ſanctiſſime vixit*, ut in Vindocinenſi tabulario legitur. Eodem anno Hugo de Aloïa miles, & uxor ejus Richeldis, quamdam Vindocinenſibus decimam contulerunt, eo pacto, ut pro eis, quamdiu vixiſſent, una miſſa quotidie diceretur, pauper unus paſceretur, & poſt evangelium miſſæ majoris pſalmus unus cantaretur, ac nomina eorum in canone miſſæ in perpetuum recitarentur, denique ut pro eis mortuis eadem, quæ pro monachis, fierent. Hic eſt Hugo de Caſtello *, quo apud Bleſas captivo detento, uxor ejus Richeldis venit in Vindocinenſe capitulum, pro more tunc recepto, ibique coram Oderico abbate, & fratrum conventu quamdam donationem fecit. Forte hæc eſt Richeldis, Fulcherii de Turre filia, de qua in eodem tabulario fit mentio.

* Chateau en Anjou.

XLIII. Ebrardi vicecomitis donatio facta Majori-monaſterio, ejuſque converſio.

In ſuperioribus [c] actum eſt de Ebrardo Britolienſium comite, qui exemplo Theobaldi piiſſimi eremitæ, ſæculo nuntium remiſit, omnibuſque pro Chriſto relictis, in longinquas partes clam diſceſſit, ubi carbonariam artem exercuit; ac demum in Majori-monaſterio factus eſt monachus. Idem erat Carnutenſium vicecomes, uti nos docet notitia quædam Majoris-monaſterii, in appendice integra relata, cujus quamdam pericopen hic referre juvat. *Illuſtris quidam Carnotenſium vicecomes, Ebrardus nomine, audita Domini voce, qua dicit,* NISI *quis renuntiaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus; timens, ne ab ipſa Domini benigniſſima admonitione ſe faceret alienum, excogitare cœpit qualiter ad ipſum Dominum propius accederet, ipſiuſque ſervitio ſe familiarius manciparet. Et quia ad hoc magnum ei faciebat impedimentum præſens ſæculum, & quæque in eo poſſidere videbatur, nec facile illi erat adimplere quod volebat: maluit omnia relinquere, quam pro his in perpetuum infernales cruciatus ſuſtinere. Igitur*

c lib. 60. n. 39.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1073.

honorem ſuum & poſſeſſiones fratribus ſuis dereliquit: reliqua autem, quæ in auro & argento habere potuit, pauperibus erogavit. quatinus nihil jam ſollicitus de rebus tranſitoriis, ſecurius & expeditius inhiaret divinis. Inter illa quidem, quæ Domino per manus pauperum ſuorum condonavit, dedit nobis, monachis videlicet Majoris-monaſterii beati Martini, ſub regimine nunc agentibus domni abbatis noſtri Bartholomæi, anno ab incarnatione Domini M LXXIII. *quidquid in dominio habere videbatur in villa illa, quæ Nantulfi nuncupatur, quæ in Dunenſi territorio conſiſtit, & eccleſiam quamdam, quæ apud Averdonum ſita eſt.* Illius autem villæ hæc prærogativa eſſe dicitur, (ſic ferebat mos illorum temporum) *ut de proximis circumquaque villis ad judicium calidi ferri portandum, & ad bellum campionum clypeo & baculo faciendum ex antiquitate ſemper illic accuſatores & accuſati convenirent, totaque cauſa ad ipſius villæ domini referretur audientiam. Sed ut ad propoſitum redeamus, domnus Ebrardus, pauper & nudus effectus, patria & parentibus ſuis derelictis, peregre profectus eſt. Cumque de peregrinatione illa, in qua multo tempore demoratus eſt, reverteretur, ad Majus-monaſterium, habitum inibi monachorum ſuſcepturus, devenit: ubi cum pro quibuſdam uxoris ſuæ impedimentis aliquamdiu in laïcali habitu moraretur, venit ad eum Hugo frater ipſius, qui ei in honore vicecomitatus ſucceſſerat. qui cum ab eo plurima ſalutis ſuæ monita audiſſet, compunctus timore divino, immo etiam commotus amore fraterno, dedit nobis*, inquit notitiæ auctor, *medietatem illius villæ, cujus alteram medietatem jam ſupra diximus domnum Ebrardum nobis donaſſe; & inſuper donum ipſius domni Ebrardi auctoritate ſua in capitulo ſuo nobis libentiſſime confirmavit, & de utraque donum ſuper altare beati Martini portavit. Eodem quoque modo gratantiſſime auctorizavit utriuſque donationem Gualerannus dominus de Bretulio, frater ipſorum.* quod auctoramentum a Gualeranno factum dicitur *apud Puteolum, caſtellum domni Hugonis fratris ipſius, quando domnus abbas Bartholomæus quærebat ſolutionem inter domnum Ebrardum & uxorem ejus.*

His etiam acceſſit *auctoramentum* ſive confirmatio Tetbaldi comitis, de cujus *caſamento* hæc erant, & filii ejus Stephani, ad preces Bartholomæi abbatis, qui forte tunc illum *apud Bleſium** *caſtrum* adierat. cujus rei gratia idem Tetbaldus petiit a Bartholomæo abbate, *ut pro hoc ſibi centum miſſas a ſacerdotibus monachis juberet celebrari.* quod abbas libentiſſime promiſit, *audiente Guidone abbate & Guarino præpoſito, qui forte tunc aderant.* Guido iſte tunc abbas erat ſancti Launomari, ſuffectus[a] in locum Iſemberti, qui Jeroſolymam profectus, abbatia excidit. *Factum eſt hoc, ſicut diximus, apud Caſtrum Bleſium intra curiam, retro palatium prope turrem, patulo inter caminatas quidem palatii ſito,* XV. *kalendas Maii, die Dominico, poſt meridianam.* quæ notæ anno M LXXVI. conveniunt. Ex præmiſſis intelligitur, Ebrardi ſeceſſum in Majus-monaſterium ante hoc tempus non contigiſſe: ubi quam pie & religioſe ſe geſſerit[b], ſuperius expoſuimus.

* *Blois.*

a *ſupra n.* 35.

b *ibid.*

XLIV. Leſati & ſancti Licerii monaſteria Cluniaco ſubjecta.

Leſatenſe monaſterium, ab Attone-Benedicti alias conſtructum, propemodum ad ſæcularem ſtatum hoc tempore prolapſum erat. quod ægre ferentes monachi, inſtaurandæ religionis ſtudio accenſi, una cum nobilibus viris, ſcilicet Rogerio comite, Raimundo Willelmi, Berengario de Alta-ripa, & Bernardo de Marca-fava*, quibus abbatis electioni intereſſe competebat, Hugonem Cluniacenſem abbatem, ut locum iſtum ad rectum ordinem reduceret atque ordinaret, interpellarunt. Ille vero non ante acquievit, quam abbatis electio ei, ejuſque ſucceſſoribus committeretur, *quamdiu Cluniacenſis locus in religione monaſtica vigeret.* quod quidem ideo facere ſolebat, *ne in vacuum laborare videretur, & ne ſemel recuperatus locus iterum in pejora laberetur.* Conditionem admiſere monachi, necnon clariſſimi illi viri, quos abbatis electio ſpectabat, ac Leſatenſe monaſterium Hugoni abbati, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum ſubjecerunt, & abbatis electionem detulerunt, *quamdiu Cluniacenſis locus religionem monaſticam ſecutus fuerit.* quod apoſtolica auctoritate confirmari poſtulant. *Facta eſt hæc charta die quarta poſt feſtivitatem omnium Sanctorum, anno incarnationis dominicæ* M LXXIII. *indictione* XI. *præſidente domno Hugone abbate Cluniacenſi, & domno Hunaldo abbate Moiſſiacenſi, necnon & Auxienſi archiepiſcopo Willelmo, ſedem vero apoſtolicam domno Gregorio VII. tenente, regnante Philippo Francorum rege.* Hanc abbatiam tenuerat paullo ante Bernardus-Raimundi de *Peles*, ſimul epiſcopus Coſeranenſis & abbas: ex parte vero Cluniacenſium eidem loco præfectus fuit Pontius, qui ſucceſſores ad finem illius ſæculi habuit Seguinum, Gaucelinum, & Gerardum, cui Odo de *Bajeras* ſucceſſit.

* *Marque-ſave.*

Eodem fere tempore monaſterium ſancti Licerii* epiſcopi & confeſſoris, diœceſis

* *S. Lizier.*

Digitized by Google

Coſeranenſis Cluniaco unitum fuit, de quo intelligendum videtur vetus inſtrumentum archivi ſancti Petri de Curte ſeu de Manſo-garnerii, in quo legitur, quod Pon- « tio palatino Toloſanorum comite & Durando piiſſimo ac eruditiſſimo præſule eccle- « ſiam Toloſanam moderante, quidam Aimardus, ſancti Petri monachus, antiquam « ſancti Licerii eccleſiam, in partibus Savienſium ſitam, opem ferentibus dominis de « Modlone, Willelmo-Unaldi, aliiſque inſtauraverit. «

ANN. CHR. 1073.

XLV. Dominicus Silenſis obit.

In Hiſpania Dominicus Exilienſis abbas, diuturno morbo confectus ad immortalem vitam hoc anno tranſiit. Ante diem quartum obitus ſui, accito ad ſe monaſterii præpoſito, omnia in adventum Regis & Reginæ, necnon epiſcopi præparari præcepit. Cum hæc præter omnem opinionem viderentur, ſub veſperam feriæ quartæ, in qua feſtivitas beatæ Mariæ pro more Hiſpanorum triduo ante natale Domini celebranda erat, ſupervenit Scemenius Ocenſis epiſcopus: cui, peracta ſollemnitate, diſcedere volenti prædixit vir Dei, brevi eum reverſurum. Quod vero de adventu Regis & Reginæ dixerat, id de Chriſto Domino, deque ſanctiſſima ejus genitrice Maria intelligendum eſſe, ipſiuſque Dominici obitum inſtare, poſtmodum patuit. Feria ſexta epiſcopus denuo adfuit; tumque Dominicus, præmiſſis ſolitis precibus & officiis, *percepta devotiſſime ſacra dominici corporis & ſanguinis communione*, ad cælum migravit XIII. kalendas Januarii, qua hora duæ coronæ ſuper ipſius caput a quibuſdam viſæ ſunt. Sepultus eſt ab eodem epiſcopo intra clauſtrum ante portas eccleſiæ. quo ex loco, crebreſcentibus ad ejus tumulum miraculis, ſacrum ipſius corpus conſilio Fortunii abbatis ejus ſucceſſoris, præſente Aldefunſo Hiſpaniarum rege, Fredelandi regis filio, in eccleſiam ad altare ſancti Martini honorifice tranſlatum eſt XV. kal. Septembris, quo die feſtum ſanctæ Helenæ, Conſtantini matris, illic celebrabatur, teſte ejuſdem cœnobii monacho æquali, qui librum de ſancti Dominici geſtis compoſuit, eumque Fortunio abbati nuncupavit. Hunc Griminicum vocant nonnulli; at quiſquis ille ſit, alius mihi videtur a Grimoldo ſancti Æmiliani monacho, qui tranſlationem ſancti Felicis eremitæ deſcripſit, Dominico Silenſi longe poſterior. Hujus ſancti Dominici abbatis tempore vixit prope monaſterium incluſa quædam virgo, Oria nomine, quam vir Dei ab infeſtatione dæmonis celebrata miſſa, & ſacra communione virgini porrecta liberavit. Infinita ejus miracula prædicantur: in quibus Petrus-Palagii Galliciæ comes, morbo oculorum, & Garſias-Munionis, vir nobiliſſimus epilepſi exemti ſunt. Hinc celebris per totam Hiſpaniam evaſit ſanctus Dominicus Exilienſis abbas, cujus meritis beatum Dominicum, Ordinis fratrum Prædicatorum inſtitutorem, parentes a Deo impetrarunt.

Placitum Hiſpanicum. a *Daguirre conc. to. 3. p. 153.*

Hoc ipſo anno exorta eſt contentio *inter fratres de Domnis-ſanctis* [a] ſeu monachis ſanctorum Facundi & Primitivi, & fratres ſancti Petri de Exlonza in regno Legionenſi, ſuper parochiali eccleſia ſancti Mammetis, ſita in territorio Melgarenſi ad amnem Ceam, quam fratres ſanctorum Facundi & Primitivi a trecentis annis pacifice poſſederant. Adverſus eos prædicti fratres ſancti Petri contendebant hanc eccleſiam ad ſe pertinere. Ventilata hac controverſia coram Aldefonſo rege, ejuſque ſorore domna Urraca, in id demum partes convenere, ut fratres ſancti Petri juri cederent fratrum monaſterii ſanctorum Facundi & Primitivi, cui tunc Julianus abbas præerat, & ab eis viciſſim duo acciperent monaſteria, unum ſancti Vincentii, ſitum inter amnes Pormas & Turium, & ſancti Pelagii ad rivulum Parmam, aſſenſu Urracæ Aldefonſi ſororis, quæ facto hac de re inſtrumento ſubſcripſit.

XLVI. Simorræ aſſerta cella ſanctæ Dodæ in concilio Orreæ.

Conſimilis rixa fuit inter monaſterium Simorræ & monachos cellæ ſanctæ Dodæ, quam Guillelmus Aſturicenſis comes principatu Heinrici Francorum regis exſtruxerat, & Ottoni Simorræ abbati, ejuſque monaſterio ſubjecerat. Proceſſu temporis illius cellæ monachi, favente Sancio Guillelmi comitis filio, Simorrenſium jugum excutere moliti ſunt. Inter ea contigit celebrari concilium apud ſanctam Mariam Orreæ in territorio Bigorritano, convocatum a Guillelmo-Bernardi Auſcienſi metropolitano, qui illud cum ſuis comprovincialibus epiſcopis celebravit. In hoc concilio adeo exarſit hæc controverſia, ut *abſque lege ſæculari* minime finiri potuerit. *Decretum eſt itaque*, ut verbis ipſius inſtrumenti utar, *ut judicio aquæ frigidæ ſecundum morem patriæ res probarentur. quod poſtea* * *ipſe idemque memoratus archipræſul propria manu, vidente populo, ſacravit & benedixit: tandemque victi monachi* ſanctæ Dodæ, *cedentes juri ſub regimine abbatis recepti ſunt. Tunc quoque domnus Sancius, filius dicti Guillelmi comitis, & comes regionis illius, qui prius erat quaſi adverſarius, videns quod nihil proficeret, patris ſui donum in æternum firmavit ſuper altare ſanctæ Mariæ Simorri-*

* *f.* propterea.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1073.

tanæ. Hoc factum eſt in feſtivitate beati Hyppolyti idibus Auguſti, luna XXVII. *regnante Philippo rege Francorum, Gregorio VII. prius Hildebrando dicto, Romanorum pontifice. Hujus vero rei teſtes ſunt legitimi, Pontius Bigorrenſis epiſcopus, Bernardus de Roca, Moyſes monachus, & alii, anno Domini* M LXXIII. Hactenus inſtrumentum. Prædictus Pontius epiſcopus tunc abbas erat Simorrenſis monaſterii, cui deinceps ſubjecta fuit cella ſanctæ Dodæ uſque ad ſæculum XVI. quo ab hæreticis multas clades pertulit, dein ad ſimplicem redacta prioratum, qui demum Auſcienſi collegio Societatis Jeſu unitum eſt.

XLVII. Rotenſe monaſterium conditur. * Rot. a Hund. to. 3. p. 264.

In Bajoaria ſub idem tempus Rottenſe * monaſterium ad Oenum fluvium in diœceſi Friſingenſi conditur [a] in honorem ſanctorum Marini & Aniani a Conone Waſſerburgenſi comite, ejuſque filio cognomine, necnon ipſius conjuge, qui liberorum expertes, bona ſua Deo conſecrarunt, & dotando monaſterio contulerunt. Nurus quoque ſenioris Cononis Elizabeth dotem ſuam eidem loco tradidit, cum toto patrimonio, quod in Lotharingia habebat, ſi abſque liberis decederet. Hoc monaſterium beato Petro & ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſub annuo cenſu tributum fuit; ejus autem advocatio imperatori reſervata, quam nomine imperii aliquamdiu tenuit Conradus epiſcopus Ratiſponenſis. Bertrico abbati Innocentius II. privilegia monaſterii confirmavit, idemque Lothario abbati præſtitit Eugenius III. Fridericus abbas poſſeſſionum confirmationem a Friderico imperatore, cognomento Ænobarbo, impetravit. quæ omnia apud Hundium videre licet. Subſiſtit hactenus illud monaſterium, quod aliquando in tranſcurſu inviſimus.

ANN. CHR. 1074. XLVIII. Civilia bella in Saxonia.

ANno proximo M LXXIV. ineunte, cum diſſenſio inter Heinricum regem & Saxones late ſerperet, & in apertum bellum, ni rex caſtella in Saxonia erecta everteret, eruptura videretur; Corbeiæ poſt epiphaniam convenere Sigifridus Moguntinus & Anno Colonienſis archiepiſcopi cum epiſcopis & principibus ſibi addictis, hortatique ſunt Saxones, ut ab oppugnatione caſtellorum abſtinerent. Indignati ea re Saxones, ſe facturos negant. Interim rex, contractis quas licuit copiis, VI. kalendas Februarii, rigente hieme, Wormatia egreſſus, ubi natale Domini celebraverat, Hersfeldiam venit: cujus loci abbatem Hortwicum ad Saxones, tum quatuor epiſcopos de pace ſciſcitatum miſit. Conſenſere demum illi, modo ut caſtella everterentur, ſuiſque aſſeclis impunitas daretur. Poſt hæc, rege Wormatiam regreſſo, Saxones caſtella evertere aggreſſi, primo Harteburgum funditus deſtruunt, nec rebus ſacris aut eccleſiis abſtinent; niſi quod ſanctorum reliquias, quæ effractis altaribus erutæ fuerant, abbas ex vicino cœnobio, an Fritiſlarienſi, opportune ſuperveniens, furenti vulgo eripuit, atque in ſuum monaſterium honorifice tranſvexit. Rex tanta injuria exaſperatus, legatos Romam miſit, ut Gregorium papam contra ſacrorum violatores interpellarent. Eodem tempore pontifex frequentem epiſcoporum conventum in Laterano convocaverat, in quo inveſtituræ damnatæ, & de clericis ſancitum, ut ne uxores ducerent; qui vero haberent, aut eas dimitterent, aut ſacerdotium dimitterent; nec quiſquam deinceps ſacris ante initiaretur, quam perpetuum cælibatum profeſſus eſſet. Tum legati in Germaniam miſſi ad exſequenda concilii decreta, Girardus Oſtienſis & Humbertus ſeu Hubertus Præneſtinus, cum Curienſi & Comenſi epiſcopis. Hos ſubſecuta eſt Agnes auguſta, Heinrici regis mater, ut filium ad obtemperandum pontificis decretis inflecteret. quam viventem *piæ memoriæ* imperatricem vocat pontifex in litteris ad Heinricum regem, ubi ſcribit, *quod piæ memoriæ Agnes* ejus mater cum legatis teſtificata eſſet, eum ſimoniacam hæreſim de regno ſuo exſtirpaturum, & inveteratam clericorum incontinentiam pro virili correcturum. quod tamen minime præſtitit, ſimoniacis & concubinariis clericis in ſuo ſcelere obfirmatis. Nec auditi ab epiſcopis ſibi male conſciis legati, qui concilium ſeorſim hac de re habere volebant. Quin etiam Moguntino archiepiſcopo extrema pernicies ab eiſdem pſeudepiſcopis intenta in ſynodo Erfordenſi, in qua eos urgere cœpit, ut ſe aut ſacerdotio, aut conjugio abdicarent. quod illi non ferentes, ſeceſſione facta conſilium interficiendi archiepiſcopi iniiſſe dicuntur. quo cognito, archiepiſcopus ad quæſtionem de decimis, jam ante agitatam, ſe convertit, pollicitus ſe quam primum ad pontificem ſcripturum, ut ab hac ſententiæ auſteritate decederet.

XLIX. Hersfeldenſes & Fuldenſes res direptæ.

Dum rex Heinricus Hersfeldiæ cum ſuis copiis moraretur, ut neceſſario commeatu deſtitutus erat, miles prædæ quam pugnæ avidior, contiguas illius loci villas hoſtili more

more devaſtabat, & ſub prætextu neceſſarii victus, innocentibus præter miſeram vitam nihil reliqui faciebat, rege non prohibente injuriam, ut militem ſibi magis addictum redderet. Eadem clade acciſæ ſunt quoque Fuldenſis monaſterii poſſeſſiones, adeo ut, ingraveſcente alimentorum penuria, fratres ægre in monaſteriis continerentur. Eodem tempore, dum Spatenbergum a Turingis obſideretur, eo miſſus eſt Hersfeldenſis abbas Hartwicus ad eripiendam inde prægnantem reginam, quæ Hersfeldiæ filium peperit, tertio poſt die baptizatum ab Ezzone Altenburgenſi epiſcopo, qui tunc forte apud abbatem hoſpitabatur, & Conradum atavi ſui nomine vocatum, quem abbas & fratres Hersfeldenſes, deficientibus magis idoneis perſonis, e ſacro fonte ſuſceperunt. Hæc omnia fuſius refert Lambertus, domeſticus & gravis auctor. ANN. CHR. 1740.

L. Ruthardus & Arnoldus abbates mortui.

In eodem monaſterio Ruthardus ſenior abbas, qui ob affectam valetudinem ante biennium abbatiam Hartwico reſignaverat, v. idus Junii deceſſit, vir, ut Lambertus tradit, in ſacris ſcripturis apprime eruditus, & ita ad loquendum expeditus, ut nemo illa ætate verbum Dei copioſius, nemo ſubtilius, elegantiuſve tractaret; aſt *in obſervatione ſanctæ Regulæ* paullulum, quam mores & tempora expeterent, remiſſior fuiſſe dicitur. Is miro Dei judicio, qui quos diligit, corripit, & flagellat omnem filium quem recipit, biennio amplius ante obitum ſenſu defecit, phreneſi ſimul & caduco morbo graviſſime vexatus; tandemque fato functus eſt, anno integro & ſex menſibus exactis poſt abdicatam præfecturam. quod tamen factum poſtea luxiſſe fertur, quoties a ſtupore atque hebetudine mentis tantiſper reſpiraret. adeo dominandi libido mortalium animis inſita & infixa eſt, maxime cum ex diuturna præfectura altas radices egit. Ruthardo quædam tribuit opuſcula Trithemius, in his unum de tranquillitate vitæ, alterum de miſeria vitæ præſentis; itemque aliud de ſacramento altaris contra Berengarium. quæ omnia, ſi quidem genuina ſint, adhuc in tenebris latent. Eodem anno, ut tradit Marianus Scottus, obiit Arnoldus ſancti Albani abbas, in cujus locum Godeſchalcus ſubſtitutus eſt.

LI. Coloniæ ſeditio.

Lambertus auctor eſt, eodem tempore gravem Coloniæ ſeditionem in Annonem archiepiſcopum excitatam fuiſſe. Occaſio nata eſt ex pontificis miniſtris, qui naviculam, a quodam cive Colonienſi occupatam, in uſum domini ſui conducere volebant. Tum civis ille, injuria, ut putabat, ſibi facta exacerbatus, plebem jam pontifici infenſam ad arma concitat. Cum vero nec in templo ſancti Petri tutus eſſet archiepiſcopus, in proximam domum egreſſus, per poſticum ex urbe effugit. Dein, portis eccleſiæ recluſis, cum eum illic non inveniſſent turbulenti homines, arreptum quemdam de turba ſuper portam urbis ad ignominiam archiepiſcopi ſuſpendunt, parumque abfuit, quin monachos ſancti Pantaleonis omnes trucidaverint, ob id ſcilicet, quod, expulſis ab archiepiſcopo prioribus monachis, *novum illic inuſitatumque religionis genus inſtituiſſent.* Nihil hac de re ſignanter legitur in actis ſancti Annonis, niſi quod generatim omnes ſuæ curæ creditas congregationes monaſticas, in quibus regularis diſciplina refrixerat, ad meliorem frugem revocaſſe dicitur. Addit illorum actorum ſcriptor, ubi de prædicta ſeditione ipſis fere Lamberti verbis agit, ſeditioſos illos homines induxiſſe animum, ut ſanctæ Cæciliæ abbatiſſam perimerent, non aliam ob cauſam, quam quia ſancto antiſtiti conſanguinitate conjuncta erat. In iiſdem actis mentio fit cujuſdam puellæ, in eodem ſanctæ Cæciliæ monaſterio ſtudioſe educatæ: qua in extremis poſita, *ſubito tactu ſigni notiſſimi ſorores ad egreſſum animæ evocatæ,* intermiſſo quod inchoaverant completorio; non ſine magnæ *prævaricationis audacia,* ad morientem concurrunt puellam, quæ dæmonis inſultus ſe pati teſtata eſt, quod propter eam *detrimentum ſervitii ſui* Chriſtus habuiſſet. Nunc ibi collegiata eſt utriuſque ſexus eccleſia.

LII. Corbeiæ novæ abbates.

In Corbeiæ novæ monaſterio poſt Sarachonis abbatis obitum, qui anno ſuperiori contigit, electus eſt Wernherus abbas. Hic litem habuit cum Bennone Oſenburgenſi epiſcopo, ut ex Gregorii VII. litteris [a] intelligimus, qui hanc litem Annoni archiepiſcopo finiendam commiſit. Verum, cum a legatis ſuis Uberto ſeu Humberto Prænestino & Giraldo epiſcopis intellexiſſet, eam neſcio qua de cauſa indiſcuſſam remanere; Annonem urget pontifex ad eam quantocius definiendam: ſin minus, utraſque partes ad proximam quadrageſimæ ſynodum Romam adire jubet. Hanc litem ob decimas motam fuiſſe docent nos Corbeienſes annales, in quibus legitur, epiſcopum & abbatem ad ſynodum vocatos fuiſſe. Eadem controverſia ſpectabat

[a] *Greg. VII. lib. 1. ep. 25.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1074.

etiam quamdam abbatiſſam, in Gregorii litteris haud nominatam, forte proximi parthenonis Herifordenſis.

LVIII. Augiæ abbati intruſo ſucce-dit Echardus. a *lib.* 63. *n.* 7. b *Greg. VII. lib.* 1. *ep.* 82.

Actum eſt ſuperius [a] de Ruberto ſeu Roberto Babenbergenſi abbate, in Augienſem abbatiam ſimoniace intruſo, qui Alexandri II. decreto exauctoratus, male occupata præfectura demum ceſſerat. Eo amoto canonice electus Echardus ſeu Ekkehardus ex ipſa congregatione, quem Gregorius VII. a ſe diligenter examinatum [b] ac probatum conſecravit. Verum, cum invaſor ille hominibus ſæcularibus, ut eos ſibi conciliaret, monaſterii poſſeſſiones contuliſſet, nec illi eas reſtituere vellent, eos excommunicatos denuntiat pontifex, ni male parta quantocius reſtituant.

LIV. S. Crucis parthenon turbatur ob advocatiam.

Per id tempus in puellari ſanctæ Crucis monaſterio, quod a Leone IX. in Alſatia conditum fuiſſe diximus, gravis exorta perturbatio eſt ob rixas Hugonis & Gerardi, prædicti pontificis nepotum, qui de illius parthenonis advocatia contendentes, ejus bona diripiebant. Ea re comperta, Gregorius papa Guarnerio ſeu Wernhero Argentinenſi, ejus nominis ſecundo, & Burchardo Baſileenſi epiſcopis mandavit, ut illuc ſe conferrent, &, cauſa diligenter inveſtigata, huic contentioni finem imponerent ſecundum Leonis IX. conſtitutionem, qui hanc advocatiam ei, qui de ſua progenie in caſtro *Engesheim* natu-major eſſet, aſſignaverat. Addit pontifex, potiorem videri cauſam Gerardi, quem ætate ſuperiorem eſſe intellexerat. Id ſi ita eſſet, auctoritate apoſtolica & ſua prædicti epiſcopi Hugoni interdicerent, ne ulterius ullo modo in illam advocatiam ſe intruderet, aut bona monaſterii quoquo pacto impeteret; alias excommunicatione a ſe multandus.

LV. Monaſteria duo in Alſatia condita.

Hoc item anno Theodericus comes Bellicardi monaſterium ſanctæ Waldeburgis, auctoribus Weiberto, Manico & Adelberto Ordinis noſtri monachis, condere cœpit in diœceſi Argentinenſi haud procul Hagenavio, idque pro monachis ampliſſime dotaſſe memoratur. Primus ejus loci abbas fuit Bertholdus, cui Fridericus dux Sueviæ cum uxore ſua Juditha & coherede ſuo Petro comite, multa prædia ad Foreſtamſanctam contuliſſe traditur apud Guilimannum. Idem comes ad jactum bombardæ a prædicto monaſterio aliud virginum cœnobium ædificavit, in quo filiam ſuam Gunthildem primam inſtituit abbatiſſam, cujus ſanctitas miraculis illuſtrata dicitur.

LVI. S. Apro Baini-villa aſſerta. c *V. ſupra n.* 8.

Sancti Apri Tullenſi monaſterio cum præeſſet Wido abbas, exorta eſt inter eum & Odelricum militem controverſia de portione prædii Baini-villæ, quod idem miles cum matre ſua Holdierde cellæ [c] ejuſdem loci ad ſubſidium fratrum inibi Deo ſervientium contulerat tempore Widrici abbatis, ejuſdem Widonis anteceſſoris. Eidem militi hujus loci manſionile ad vitam conceſſerat Widricus, ea lege, ut, ſi heres illi ex legitima uxore proveniret, ei relinqueretur: ſi vero non eſſet, ipſe quidem illud vitæ ſuæ tempore ad uſumfructum poſſideret. Poſtea vero idem miles rem datam denuo invaſit, fratreſque ejuſdem loci cum eorum familia non modicis injuriis affecit. Id cum animadverteret Pibo epiſcopus, qui viſitationis cauſa ad eamdem cellam diverterat, hanc litem diremit, & donationem factam prædictæ cellæ vindicavit, ut ex ejus authentica charta diſcimus. *Acta Tulli publice in plenaria ſynodo*, v. *idus Octobris; anno ab incarnatione Domini* M LXXIIII. *indictione* XIII. a Septembri inchoata, *regnante Heinrico IV. Romanorum rege*, *anno regni ejus* XVIII. *duce Theoderico*. Huic chartæ affixum erat ſigillum Pibonis epiſcopi, & appoſita ſigna cum ejus, tum Hugonis primicerii aliorumque canonicorum, in his etiam *Hugonis cardinalis ſanctæ Romanæ ſedis*. Eodem Widone abbate Walterus de Hadonis-villa fratribus ſancti Apri donat quidquid in eadem villa poſſidebat.

LVII. Lis fratrum S. Michaelis ad Moſam cum epiſcopo. d *Greg. VII. lib.* 1. *ep.* 81.

Tunc temporis quædam ſimultas erat inter Theodericum Virdunenſem epiſcopum & monaſterium ſancti Michaëlis ad Moſam, cui tunc Albertus ſecundus præerat. Diſcidii hæc cauſa erat, quod epiſcopus [d] exigeret, ut illius loci monachi cum litaniis ad majorem ſeu epiſcopalem eccleſiam ſingulis annis omnes ſimul procederent. quod cum illi, utpote inſolitum, recuſarent, divinum apud eos officium epiſcopus interdixit. Interpellatus hac de re Gregorius papa, litteris epiſcopum commonuit, ut locum interdicto abſolveret, ac nihil niſi canonicum a monachis exigeret. Illo autem non acquieſcente, Udoni Trevirenſi archiepiſcopo mandavit pontifex, ut, Herimanno Mettenſi & Popone ſeu Pibone Tullenſi epiſcopis ſecum aſſumtis, Theodericum ad colloquium ſuum apoſtolica vice advocet, eique injungat, ut prædicto loco communionem ſacroſancti & divini miniſterii reſtituat, dum ejus cauſa, ſive in conventu epiſcoporum, ſeu in præſentia Romani pontificis dijudicetur. quod ſi ne-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1074.

glexerit, interdictum ipſimet relaxent, & epiſcopum ad reddendam ſuæ pertinaciæ rationem ad ſedem apoſtolicam citent. Veri ſimile eſt, Theodericum Udonis monitis acquieviſſe, ſuamque libertatem dimiſiſſe monachis, quibus poſt annos quinque altare Troniaci conceſſit tempore Seyfridi abbatis, qui Alberto ſucceſſerat. Prædicta Gregorii epiſtola ſcripta eſt pridie nonas Maii, indictione XII. quæ huic anno reſpondebat.

LXVIII. Pibo Tullenſis falſo accuſatus.

Non multo poſt Pibo Tullenſis antiſtes & ipſe male audiit apud Gregorium papam, ut intelligimus ex alia ejuſdem pontificis epiſtola, eodem anno ſcripta [a] ad Udonem Trevirenſem archiepiſcopum XVII. kal. Novembris, ut cum Herimanno Metenſi, convocatis Tullenſibus clericis, de moribus Pibonis inquirat, qui ſimoniæ aliorumque gravium criminum apud ſe inſimulatus fuerat a quodam clerico, cui Pibo quamdam eccleſiam, quam ille ſibi debitam eſſe aſſerebat, denegaverat. Verum hæc accuſatio a malevolo clerico profecta videtur in Pibonem, cujus nonniſi laudabilia facta in actis Tullenſium epiſcoporum leguntur. Hunc vero tanti fecerunt Tullenſes, ut, cum poſt reditum ex Jeroſolymitana peregrinatione monachus factus eſſet in Divionenſi ſancti Benigni cœnobio, apud Romanum pontificem inſtiterint, ut ad ſuam eccleſiam reverteretur. Vir de profectu animarum adeo ſollicitus, ut *linguam Tullenſium*, quam ut pote Teutonicus neſciebat, jam ſexagenarius addidicerit.

a *id. lib.* 2. *ep.* 10.

LIX. Willelmus S. Remigii abbatiam abdicat.

In ſuperiori libro [b] egimus de Willelmo ſancti Arnulfi abbate, cui Remenſem ſancti Remigii abbatiam commiſſam fuiſſe diximus. Id paullo ante reſciverat Gregorius papa, cum litteras ſcripſit ad Manaſſem [c] Remenſem archiepiſcopum, quem laudat, quod tandem *ibi honeſtum moribus & eruditum litteris hominem* poſuiſſet, ſcilicet prædictum Willelmum. Hunc ſibi admodum placere ait pontifex, ſeque probaturum, ſi utramque abbatiam regere poſſit, quippe qui *vir ſapiens & religioſus* eſſet. ſi vero pondus utriuſque regiminis ferre non poſſit, Manaſſem hortatur pontifex, ut ejus conſilio & conſenſu, per electionem congregationis, ſecundum regulam ſancti Benedicti idoneum illic rectorem conſtituat. Jam vero pontifici ſignificaverat Willelmus, ſe utrique oneri eſſe imparem, ut patet tum ex ejus litteris ſuperiore anno relatis, tum ex aliis Gregorii litteris [d] ad Herimannum Mettenſem epiſcopum itidem pridie idus Martii datis, in quibus inter alia ſcribit pontifex, « quod abbas ſancti Arnulfi, vir, ut ſibi videbatur, religioſus, malit ſub Herimanni regimine pauper vivere, quam alibi dives « & potens; ac velle renuntiare abbatiæ ſancti Remigii, & alia eſſe contentus. Ad Gre- « gorii litteras reſcripſit Manaſſes [e], aiens Willelmum hominem eſſe pacificum, humi- « lem & quietum, lectioni ſemper intentum; adeoque Francigenarum, ſuiſque moribus « non convenire: ſed tamen ſe quadam opinionis ejus fragrantia, quam tamen in eo « pax, non virtus pepererat, inductum fuiſſe, ut ei abbatiam ſancti Remigii commen- « daret. Has Manaſſæ litteras riſiſſe dicitur domnus apoſtolicus, ac Willelmo liberam « reliquiſſe [f] poteſtatem abbatiam ſancti Remigii vel retinendi, vel relinquendi; ac « Manaſſæ mandaſſe, ut nihil citra ejus conſilium ac conſenſum de illa abbatia ſtatueret. Hæc aliaque plura Willelmus in epiſtola ad ipſum Manaſſem, in qua uti & in aliis, ejus moderatio deſideratur. Etſi enim Manaſſes ob multa vitia culpandus eſſet, non tamen ab homine ſecundi ordinis tam dure & inciviliter tractandus erat tantæ ſedis præſul. Tandem vero exaſperatus in Willelmum Manaſſes, baculum paſtoralem ſibi remitti minaciter juſſit, comminatus, ſe poteſtatem ſubjectionis in illum exſecuturum. Ad quod Willelmus abrenuntiare [g] ſe dicit ejus baculo, abrenuntiare « prælationi, non tamen dilectioni. *Scimus enim*, inquit, *inſpirante Domino, & illos* « *amare, quorum animos ad dilectionem non poſſumus provocare. Quod vero poteſtatem ſubjectionis in nos exſecuturum te canonice minitaris: prius ipſe debes canonice vivere, ut id canonice proſequaris.* quod effatum cum grano ſalis intelligendum eſt. In ejus locum ſuffectus eſt in Remigiana præfectura Henricus jam abbas Humolarienſis, ſed non ſine turbis, ut videbimus in libro ſequenti.

b *Lib.* 63. *n.* 89.
c *Greg. lib.* 1. *ep.* 52.
d *ibid. ep.* 53.
e *Analect. to.* 1. *p.* 258.
f *ibid. p.* 259.
g *ibid. p.* 253.

LX. S. Caloceri ſeu Mauri-montis abbatia inſtaurata.

Exſtat in confinio diœceſis Catalaunenſis & Virdunenſis juxta opidum ſanctæ Manechildis [*] abbatia ſancti Caloceri, vulgo Mauri-montis dicta, quæ hoc tempore inſtaurata eſt, curante in primis Odolrico præpoſito eccleſiæ Remenſis, ut diſcimus ex litteris prædicti Manaſſæ archiepiſcopi, apud Marlotum [h] vulgatis. quod antequam expono, de illius abbatiæ origine quædam præmittenda ſunt. Hæc a quodam comite, Nantero nomine, primitus conſtructa traditur pro duodecim canonicis in honorem ſanctorum martyrum Caloceri & Parthenii, quos Decio & Grato conſu-

* *Sainte-Menehould.*
h *Marlot. to.* 2. *p.* 168.

ANN. CHR. 1074.

libus paſſos fuiſſe eorum acta teſtantur, & cum omni poſſeſſione ad victum ſanctæ Mariæ Remenſis canonicorum tradita. Quo tempore vixerit comes ille Nanterus, (ſic enim legitur in necrologio, non Nanceïus, ut apud Marlotum) non eſt exploratum. Exiſtimo hunc eſſe Nantarium illum, cui ut pote amico [a] ſuo fideli, ſcribit Hincmarus pro rebus ſancti Remigii diſponendis in Wormacenſi pago. Hæc abbatia injuria temporum & violentia militum vicinorum, qui ejus bona invaſerant, ad unius ſacerdotis titulum redacta erat, *qui raro acceſſu*, ut in Manaſſæ litteris legitur, *reliquiis ſanctorum martyrum Calocerii & Parthenii ibi negligenter poſitis famulabatur*. Id gravate ferentes Odolricus ſanctæ Mariæ Remenſis eccleſiæ præpoſitus, & Guido decanus eccleſiæ ſancti Stephani Catalaunenſis, hunc locum cuidam monacho, Galtero nomine commiſere, ut eum procuraret ac relevaret. Egit ille pro virili quod ſibi injunctum erat, paucoſque illius eccleſiæ ſervos ac cenſus recollegit. Obſtitit miles quidam de vicino caſtello, dicto Vienna, Drogo nomine, & ſervos illos novis exactionibus vexare cœpit. Hoc comperto, Odolricus eum citavit coram duce Godefrido, Gozelonis filio, cujus ditioni prædictum Viennenſe caſtrum ſubjacebat. Convictus in præſentia ducis Drogo, de damnis loco illatis ſatisfecit, ſeque ejus cuſtodem deinceps fore promiſit, *duodecim nummis de legibus* tradens Odolrico, *quos in præſentia illius perforatos* idem Odolricus *ſecum detulit in teſtimonium ipſius placiti conſervandos*. Ad hæc duci Godefrido, utpote qui res ſanctæ Mariæ adjacentes *vicario jure* gerebat, certum cenſum renovavit in illo placito, cui Rogerius ſecundus epiſcopus Catalaunenſis interfuit ad vicem Widonis Remenſis archiepiſcopi, cujus tempore id factum eſt. Gervaſius Widonis ſucceſſor monaſterium illud commiſit cuidam monacho, nomine Johanni, quem Manaſſes ibidem abbatem primum conſtituit cum monachis, ad quorum uſus & victum canonici poſſeſſiones illas, quas olim illa eccleſia poſſederat, contulerunt. Manaſſæ hac de re charta data eſt *anno ab incarnatione Domini* M LXXIV. *indictione* XII. *kal. Novembris, in generali ſynodo Remenſi corroborata & confirmata*. Accepti beneficii memores monachi, quotannis certam frumenti penſionem canonicis eccleſiæ beatæ Mariæ Remenſis hactenus perſolvunt. In necrologio monaſterii ad diem nonam Septembris fit commemoratio *Nanteri comitis hujus eccleſiæ fundatoris*, & die XX. Aprilis venerabilis Odolrici ejus reparatoris. Illic prædictus miles Drogo monaſticum habitum in extremis expetiit; accitoque abbate, ac duobus filiis ſuis, Raginero & Gualtero, rurſus ob damna illata, dato pignore, ipſi abbati ſatisfecit; interminans filiis ſuis, ne ullam ſancto loco injuriam inferrent. Verum illi, patris monitis haud obſecuti, monaſterium vexare ac diripere non dubitarunt: quod facinus Raginerus non multo poſt morte ſua luit, veniam a Johanne abbate precatus. Gualterus ex fratris interitu nihilo melior factus, ab eodem abbate coram Manaſſe archiepiſcopo, necnon Theoderico Virdunenſi & Herimanno Mettenſi, multiſque nobilibus ſiſtitur: ubi legaliter convictus, ſe nihil juris in eo loco habere palam confeſſus eſt. Primus ejus loci abbas Johannes notatur die ſecunda Julii in necrologio, in quo multi alii abbates, ſed abſque nota temporis notati ſunt. Bernardus abbas ſancti Caloceri anno M C XII. ſubſcriptus invenitur litteris Rodulfi Viridis archiepiſcopi apud Marlotum [b] & anno M C XIX. Durannus [c] abbas *Mauri-montis*. Ex quibus intelligitur, promiſcue *ſancti Caloceri* & *Mauri-montis* dictum fuiſſe primitus hoc monaſterium, quod hactenus perſiſtit ſub Benedictina Congregatione ſancti Vitoni.

[a] *Frodoard. lib. 3. c. 26.*

[b] *ibid. p. 252.*

[c] *ibid. p. 239.*

LXI. Theodericus abbas Romam adit.

Sub hunc annum Theodericus Andaginenſis ſeu ſancti Hucberti abbas Romam cum Herimanno Mettenſi epiſcopo profectus eſt: ubi, cum vota ſua Deo ad limina Apoſtolorum perſolviſſet, perhumaniter acceptus eſt a Gregorio VII. cui jam pridem familiaris erat. Hinc facile privilegium a pontifice obtinuit ſub gravi interminatione, ne ullus dux, comes, aut quivis alius quidquam de monaſterii poſſeſſionibus detraheret. quod privilegium pontifex Remenſi vel Trevirenſi archiepiſcopo, necnon epiſcopis Laudunenſi ac Leodicenſi, cujus juris locus erat, cum litteris apoſtolicis direxit, eos rogans, ut id ſua ſubſcriptione corroborarent. Aſſenſere omnes præter Theodewinum Leodicenſem epiſcopum, qui quorumdam malevolorum conſiliis impulſus, apoſtolicas rejecit litteras, repulitque a ſuo conſpectu abbatem, alias ſibi pro vitæ merito acceptum, indigne ferens, quod monaſterium ſuæ ditionis apoſtolico juri mancipaſſet. Id vero longe ab animo ſuo fuiſſe repoſuit abbas, qui hoc privilegium ob eam tantum cauſam a ſe poſtulatum dixit, ut monaſterii ſui poſſeſſiones intactas ſervaret. Plura dicere paranti epiſcopus ſilentium indixit, iratuſque diſceſſit; abbas

Digitized by Google

ANN. CHR. 1074.

vero ad monaſterium remeavit. quod ubi reſcivit Gregorius, acriter [a] reprehendit epiſcopum, quem Dietwinum vocat. quæ litteræ datæ ſunt x. kal. Aprilis anni inſequentis. Tandem vero poſt multas tergiverſationes abbas auditus ab epiſcopo in conventu Hoyenſi*, abſolutuſque eſt. Non multo poſt rebus humanis exceſſit Theodewinus epiſcopus, anno ſcilicet M LXXV. cui Henricus ſucceſſit, Theoderici noſtri amicus præcipuus, cujus permiſſu denuo Romam petiit.

a *Greg. lib* 2. *ep.* 61.
* *Huy.*

LXII. Simon Criſpiacenſis de patre mortuo ſollicitus.

Hoc etiam tempore contigit obitus Radulfi Vadenſis* comitis ſeu Criſpiacenſis, cujus filius Simon Gregorium papam conſuluit, quid pro patris animæ remedio ageret, quem ſæcularibus rebus dum viveret, nimis implicatum fuiſſe ſciebat, & qui in caſtello Montis-deſiderii*, quod legitimo poſſeſſori vi abſtulerat, humatus erat. Reſpondit pontifex, ejus corpus illinc efferendum, & pro ejus anima miſſarum ſollemnia & eleemoſynarum erogationes fieri oportere. quod Simon poſt tres annos exſecutus eſt. De majoribus Simonis ſuperius [b] egimus.

* *du Valois.*
* *Mont-dider.*
b *lib.* 51. *n.* 10.

Bellum ejus cum Philippo rege.

Parente utroque orbatus Simon, bello impetitur a Philippo rege, qui juvenem auxilii & conſilii expertem, adeoque injuriæ opportunum ratus, ejus hereditatem ſe facili negotio invadere poſſe exiſtimavit. Mox ejus prædia & municipia deprædari, igne & ferro devaſtare cœpit: cui Simon coacta ſuorum manu occurrens vim vi repellere properat, & regis viciſſim ditiones armis laceſſit. Sed tandem tantorum malorum commiſeratione ductus, armis ſepoſitis, Romam pergit, ut pœnitentiam a ſummo pontifice petat & accipiat.

LXIII. Hugo abbas Cluniaci Romam vocatus.

Interim Gregorius papa Hugoni Cluniacenſi abbati [c] ſcripſit, aitque ſe mirari, quod *conſolationem* ejus *viſitationis toties quæſitam*, necdum obtinuiſſet. quod non tam ejus occupationibus imputat pontifex, quam quod ejus ſanctitas labores fugeret, & graviora negotia, quaſi pigritans, quibuſdam occaſionibus declinaret. Addit pontifex, ſe diutius ejus abſentiam ferre non poſſe, eumque meminiſſe debere, quot & quanta negotia in ejus manu, & Giraldi Oſtienſis epiſcopi poſuiſſet, quæ propter ejus abſentiam peſſum ibant, abſente itidem Giraldo, qui in ſervitio beati Petri ultra montes ad Germaniæ regem miſſus fuerat. In fine preces pro ſe poſtulat. *Data Romæ* XIV. *kal. Aprilis, indictione* XII. An tunc Romam profectus ſit Hugo, ejus acta non produnt: at ex Orderico [d] diſcimus, eum poſcenti papæ Odonem monaſterii ſui priorem, cum aliis cœnobitis Romam miſiſſe, quos papa, veluti a Deo ſibi miſſos adjutores, gratanter excepit. Ex his Odonem præcipuum ſibi conſiliarium elegit, & Oſtienſis eccleſiæ pontificem conſtituit: alios vero monachos ad varias dignitates promovit. Verum Odonis promotio ad epiſcopatum Oſtienſem facta non eſt ante annum M LXXVIII. ut ſuo loco videbimus. quo forte anno ab Hugone abbate ad pontificem miſſus eſt.

c *Greg. lib.* 1. *ep.* 62.
d *Orderic. lib.* 4. *p.* 531.

Odo item prior.

LXIV. Odonis genus & prima facta.

Erat Odo ex provincia Remenſi oriundus, quem Albericus in opido Caſtellione ſuper Matronam natum [e], & quidem filium domini *de Lageri*, vici Remenſis fuiſſe dicit. Ordericus civem Remenſem vocat: Guibertus vero *ex territorio & clero Remenſi ortum eſſe*. Odo ipſe, cum jam ſummum pontificatum adeptus eſſet, in diplomate pro cella Baſſionenſi*, qui vicus eſt pagi Sueſſionenſis, hunc locum ſibi ex parentum jure contingere aſſerit. Cheſnius contendit, eum prænobili ſtirpe Caſtellionenſi prodiiſſe. Denique certum eſt eum in eccleſia Remenſi educatum, atque canonicum fuiſſe, immo & archidiaconum, ſi Guidoni apud Albericum credimus. Certe Odonem archidiaconum litteris [f] Widonis archiepiſcopi ſubſcriptum invenio anno M LII. & litteris Gervaſii [g] anno M LXIV. an vero is ſit Odo noſter, hæreo. nam ſi ita eſſet, jam provectæ ætatis fuiſſet, cum promotus eſt ad Romanam ſedem, quem tamen modicæ tunc ætatis fuiſſe conſtat. Ex canonico dein factus eſt Cluniacenſis monachus, quo tempore, quave occaſione, incertum. Cum Hugo abbas Nantoaci inter miſſarum ſollemnia Orii obitum cælitus didicit, *erat ibi Odo, qui fuit prior Cluniacenſis*, inquit Hugo monachus in vita ſancti Hugonis. Jam prioris officium gerebat, cum Hugo miles eccleſiam ſancti Georgii ſub caſtro Vendoparæ cum ipſo ſuburbio exemtam Cluniacenſi monaſterio donavit in manu priorum duorum, ſcilicet *domni Warmundi & domni Odonis*: ſed hujus donationis inſtrumentum caret chronicis notis.

e *lib.* 65. *n.* 30.
* *de Binſon.*
f *Marlotto.* 2. *p.* 110. *&* 111.
g *ibid. p.* 114.

LXV. Figiacenſes Cluniaco ſe ſubdunt.

Tunc temporis Figiacenſes ſeu Fiacenſes monachi a recto diſciplinæ regularis tramite prolapſi, de erratis ſuis corrigendis ſollicitі, Hugonis abbatis emendationi ſe ſubjecere. Principio hanc curam detrectavit Hugo, ſed tandem victus precibus domni Hugonis monachi ſui, cui olim, dum in ſæculo eſſet, Figiacus ſubjacuerat,

Digitized by Google

AN. CHR. 1074.

» accedente etiam domni Geraldi cardinalis Romani & epiſcopi Oſtienſis auctoritate,
» atque aſſenſu Begonis prædicti domni Hugonis filii, *tam loci quam patriæ procuratoris*
» *& domini*, necnon domni Geraldi Caturcenſis epiſcopi, ſed & comitis Rutenorum
» Raimundi, ejuſque fratris Willelmi comitis Toloſani, prædictum locum ſecundum
» regulam ſancti Benedicti reformandum ſanctus abbas ſuſcipere conſtituit. Interim
» moritur Hugo monachus: ſed tamen Bego ejus filius, patris voto ſatisfacere cupiens,
» rem exſequi maturavit, omneſque malas conſuetudines, loco impoſitas, ſuo, ſuorum-
» que poſterorum nomine refutavit. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXIIII.
» indictione XII. ſabbato & quidem ipſo die feſto beati Lucæ. Ex quo intelligitur, Hugonem abbatem, qui illic præſens adfuit, Romæ tunc non fuiſſe. Hic Figiaco abbatem ſub ſe præpoſuit Willelmum, qui poſt biennium ſubſcripſit litteris, quibus Bellilocenſes in Lemovicibus ſe ſuumque monaſterium Cluniaco ſubjecerunt.

LXVI. Aliæ res Cluniacenſes.

Eodem anno ineunte idem Hugo abbas obedientiam quamdam Cluniacenſis monaſterii, ſitam in loco, qui dicitur, Adpontem, quæ ex eleemoſyna Berengarii vicecomitis Cluniaco provenerat, inſtaurandam, ſub annuo cenſu decem ſolidorum *ad urnam ſancti Petri* perſolvendo conceſſit, eo pacto, ut poſt ejus obitum locus ſic inſtauratus Cluniacenſibus cederet, & idem epiſcopus in ipſa civitate Avenionenſi monaſterium ſancti Agricolæ, aut aliam eccleſiam ipſis concederet. *Facta eſt autem hæc charta, præcipiente domno Hugone venerabili Clunienſium abbate, ſimul etiam domno Roſtagno epiſcopo præcipiente & rogante, anno incarnationis dominicæ* M LXXIIII. *indictione* XII. *feria* V. *ante purificationem ſanctæ Mariæ, apoſtolicæ ſedi præſidente domno Gregorio papa VII. regnante Henrico rege Provinciæ, imperante autem domino noſtro Jeſu-Chriſto.*

Eodem anno Willelmus Auxienſis epiſcopus & Raimundus Lecturenſis, una cum Oddone vicecomite, ejuſque nepote Viviano, donant Cluniaco in manu domni Hugonis abbatis, locum de ſancto Genio cum ſuis appendicibus, ubi olim cœnobium monachorum fuerat, ut deinceps hunc locum poſſideant Cluniacenſes, *quamdiu monaſtica religio in ſupra dicto Cluniaco viguerit*. Actum iiſdem anno & indictione, *regnante Philippo Francorum rege, imperante autem Domino noſtro Jeſu-Chriſto.* Subſcribit cum donatoribus Unaldus ſeu Hunaldus abbas Moiſiacenſis. Ejuſdem abbatis ſignum appoſitum eſt litteris, quibus Rotgerius comes, ejuſque uxor Sicardis caſtrum *Lurdad* eidem monaſterio conferunt, aliaſque res, ſitas in comitatu Toloſano, in valle Savartenſi. Id vero factum dicitur *hortatu & conſilio domni Iſarni Toloſani pontificis, die dominica, luna* IV. *in converſione beati Pauli, anno ab incarnatione Domini* M LXXIIII. Poſt donatores appoſita ſunt ſigna Rogerii abbatis, Unaldi abbatis Moiſiacenſis, & aliorum. Prædictæ chronicæ notæ anno M LXXIV. ſecundum veterem calculum conveniunt, anno ſequenti ſecundum novum. Iſarnus epiſcopus Toloſanus ſucceſſerat Duranno ſeu Durando e noſtris, epiſcopo & abbati Moiſiacenſi, quem prædictus Unaldus in regimine monaſterii excepit.

LXVII. Condomenſes abbates.

Tunc Condomenſe ſancti Petri monaſterium adminiſtrabat Raimundus abbas, cujus tempore tres fratres in pago Fezentiaco eccleſiam [a] Villæ-novæ ad fluvium Ozam ſancto Petro contulerunt, aſſentiente eorum matre, quæ tunc ſanctimonialis facta eſt. Hanc vero eccleſiam in ſolitudinem redactam & pæne deſtructam, inſtaurarunt Condomenſes. Hæc donatio facta eſt hoc anno M LXXIV. Gaufredo Waſconum duce, Aimerico comite Fezentiaco, & Guillelmo-Bernardo Auſciorum archiepiſcopo, paullo ante laudato. Hujus loci ab inſtauratione tertius abbas videtur fuiſſe prædictus Raimundus, quem Petrus & Verecundus præceſſerant. Poſt annos abhinc duos Gregorius VII. [b] monaſterii donationes confirmavit eidem Raimundo, quem ſubſecutus eſt Seguinus [c], cujus mentio frequens in chronico Condomenſi, in quo res abſque ullo ordine referuntur. Seguino ſucceſſiſſe videtur Aynerius Sancionis, qui Condomenſibus præerat [d] pontificatu Innocentii II. & Raimundi-Bernardi epiſcopi Aginnenſis, qua in diœceſi ſitum erat Condomum. Garſias abbatiam regebat tempore [e] Alexandri III. Peregrinum [f] ſortitus ſucceſſorem. Montaſinus abbas obiit [g] anno M CC XLVII. quo anno Johannes magiſter Ordinis fratrum Prædicatorum ſocietatem [h] iniit cum Condomenſibus Augerius [i] de Andirano ejus ſucceſſor, mortuus anno M CC. LXXXV. Arnaldus-Odo [k] anno M CCC V. Raimundus de Galardo ultimus abbas, cujus tempore, id eſt anno M CCC XVII. Condomenſis eccleſia facta eſt epiſcopalis ſedes; idemque Raimundus primus epiſcopus Condomenſis, ut ſuo loco videbimus.

a Spicil. to. 13. p. 476.
b ibid. p. 444.
c ibid. p. 456.
d ibid. p. 469.
e p. 475.
f p. 494. & ſeqq.
g p. 502.
h p. 498.
i p. 503.
k p. 504.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1074.

LXIII. Anianenſes & Gellonenſes abbates.

Jam annus fere tertius-decimus erat, ex quo Pontio Anianenſi abbati ſuffectus erat Emmeno, antea Gellonenſis monachus, dein prior cellæ ſancti Petri de Salve in diœceſi Nemauſenſi, cum idem Emmeno litteras [a] ad Gregorium VII. ſcripſit, quibus conqueritur, quod Gellonenſes, aliique aliorum locorum monachi, Anianæ olim ſubjecti, ejus jugum excuſſerant. In his ait quamdam cellam, Gellonis nuncupatam, a Ludovico Pio, cum conſilio Willelmi comitis ejus conditoris Anianæ traditam ac ſubjectam fuiſſe, *quam hactenus anteceſſores noſtri*, inquit, *tenuerunt, donec prævalente ſimoniaca hæreſi, monachi ejuſdem cellæ præpoſuerunt ſibi abbates contra jus & monaſticum ordinem, quos non ſolum abbates, ſed & pontifices, qui eos confirmarunt, tui anteceſſores, Nicolaus videlicet & Alexander, in privilegiis ab iiſdem nobis traditis, ſub anathematis vinculo poſuerunt, quouſque ordinatio & diſpoſitio poſſibilitaſque jam dictæ Gellonenſis in manu conſiſtat abbatis Anianenſis.* Tunc Petrus abbatiam Gellonenſem tenebat, electus haud dubie inconſulto abbate Anianenſi, uti & ſubſequentes: ſicque Gellonenſe monaſterium ſui juris factum eſt. Petro abbati jam anno MLXXIX. ſucceſſerat Berengarius, quem Guillelmus eo nomine primus, ineunte ſæculo duodecimo excepit. In fine epiſtolæ Emmeno Anianæ abbas queritur itidem de Caſæ-Dei monachis, quod cellam Gordanicam diœceſis Uceetienſis a prædicto comite Willelmo ſibi traditam, vi ſibi auferrent. Emmenoni Anianæ abbati ſuffectus Petrus *de Salve*, de quo inferius.

[a] *V. lib. 62. n. 105.*

LXIX. Willelmus abbas S. Theotfridi.

Circiter hunc annum Guido [b] Calmiliacenſis ſeu ſancti Theotfredi abbas, eo nomine tertius, cum regendo monaſterio imparem ſe ſentiret, curam & baculum paſtoralem dimiſit. Suffectus in ejus locum Willelmus, itidem tertius, qui decani officium in monaſterio ſanctæ Eugeniæ virginis recte geſſerat. Ordinatus eſt abbas ab Hugone Dienſi epiſcopo, quem anno ſuperiori electum Gregorius VII. Romæ conſecravit, & conſecratum ad Dienſem eccleſiam remiſit, ſcriptis X. kal. Aprilis hujus anni litteris commendatitiis ad [c] Guillelmum Dienſem comitem, cui excommunicationem interminatur, ni Dienſi eccleſiæ & epiſcopo jura ſua reſtituat. Ordinatus Willelmus abbas prolapſos mores ejus loci monachorum in primis reformare ſollicitus, improbos & indociles e monaſterio expulit, bene moratos ad meliora provexit, accitis aliunde probatis regularis vitæ magiſtris, ut priſtinum ſplendorem, odoremque bonæ opinionis loco reſtituerent. Hinc factum eſt, ut multi ſæcularium ex clericali & militari ordine iſtuc confluerent, qui non mediocrem monaſterio utilitatem ſanctioris vitæ converſatione attulerunt. Ne vero fratres ob indigentiam querendi occaſionem haberent, Willelmus omnibus cellis & eccleſiis ſancto Theotfredo ſubjectis indixit annuum cenſum, ex quo veſtes fratribus ſuppeditarentur, quippe quibus nihil proprium habere licet. Idem complures monaſterii poſſeſſiones diſtractas recuperare ſategit, novamque eccleſiam loco veteris, quæ ruinæ proxima erat, exſtruere aggreſſus eſt: ſed morte præventus abſolvere non potuit. Non deerant qui alio loco eccleſiam fieri cenſebant, propterea quod vetus baſilica ob fluxa fundamenta vix per centum annos ſubſiſtere potuerat. At prudentiſſimus abbas ſacra loca majorum converſatione conſecrata, non facile deſerenda eſſe ratus, hac de re venerabilem Hugonem Cluniaci abbatem conſulendum ſtatuit. Is vero conſultus reſpondit, non decere locum mutari propter antiquam ejus ſanctitatem, & multorum ibidem quieſcentium corpora fidelium; ſed majorem adhibendam curam in jaciendis fulciendiſque fundamentis. Neque tam ſapienti conſilio contentus ſanctus abbas, non modicam auri ſummam ad pium illud opus ſubmiſit. Hoc ſalubri conſilio & ſubſidio munitus Willelmus, peritos ex aliis regionibus conduxit artifices, & ſolido ac ſtabili fundamento novam fabricam erigere aggreſſus eſt, quam ejus ſucceſſor abſolvit.

[b] *V. lib. 53. n. 71.*
[c] *Greg. lib. 1. ep. 69.*

LXX. Gregorii VII. variæ epiſtolæ pro monaſteriis.

Complures hoc anno epiſtolas pro variis monaſteriis Gregorius papa ſcripſit. "Una eſt ad Froterum Nemauſenſem [d] epiſcopum, quem graviter arguit, quod monaſterium ſancti Ægidii, juri beati Petri ab ipſo ſancto confeſſore mancipatum, uſque adeo affeciſſet injuriis, ut ejuſdem abbatem, a Romano pontifice conſecratum, comprehendere auſus eſſet, ſpreto rigore canonum, contemtiſque privilegiis ab apoſtolica ſede derivatis. quæ res in Romanæ majeſtatis contumeliam vertat. Addit ſibi diſplicere, quod prædictum cœnobium interdixerit; præcipitque, ut deinceps ejus loci fratres nullo modo perturbet. Data Romæ XI. kal. Aprilis, indictione XII."

[d] *Greg lib. 1. ep. 68.*

Alia ejuſdem epiſtola [e] ſcripta eſt ad Iſembertum Pictavenſem epiſcopum ob querelas ſancti Hilarii canonicorum, qui Nobiliacenſe ſui juris monaſterium ab eo de-

[e] *ibid. ep. 72.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1074.

tineri conquerebantur, nec aut rationem habuiſſe litterarum, quas ea de re Alexander II. ad ipſum ſcripſerat. Data Romæ pridie idus Aprilis.

Pultarienſes exacti.

a *Id. lib.* 2. *ep.* 15.

Tertiam quoque epiſtolam [a] ſcripſit idem pontifex ad Humbertum archiepiſcopum Lugdunenſem pro Pultarienſi apud Lingones monaſterio, cujus abbas Humbertus, diu Romæ pro ſui monaſterii neceſſitatibus commoratus, multas vexationes a clericis Lingonenſibus ſe ſuoſque paſſos fuiſſe querebatur. quod archiepiſcopo examinandum committit. Data Romæ III. idus Novembris. Neque tantum Lingonenſes clerici, ſed etiam epiſcopus ipſe Rainardus, cognomento Hugo, Pultarienſibus maxime infeſtum ſe exhibuit. Eorum quippe immunitatem infringere molitus, dum illos repugnantes experitur, rem vi conficere aggreſſus eſt. nam adjunctis ſibi Barro-Sequanenſium & Tornodorenſium copiis, quorum comitatus pro nepotibus ſuis nondum adultis adminiſtrabat, monaſterii fores occluſas effringit, obvios quoſque cædit, ac demum monaſterium ipſum atque opidum incendit. Id factum pontificatu Alexandri II. qui facti indignitate commotus, eccleſiaſticis cenſuris terret præſulem, ni damna quamprimum reſarciat. Pœnitenti compaſſus abbas, injuriæ immemor, pro ipſo apud pontificem deprecator acceſſit, a quo demum facinoris veniam & anathematis relaxationem extorſit. Clericos nihilominus Lingonenſes conſimilis cauſa in Pultarienſes excitaverat, cum Gregorius prædictam epiſtolam ſcripſit. Dum Humbertus abbas Romæ verſaretur, in ſocietatem admiſſus eſt Sublacenſium noſtrorum, cum Burchardo priore inſcriptus libro Sacramentorum Johannis abbatis Sublacenſis, quod modo in Vallicellana bibliotheca ſervatur.

LXXI. S. Sulpitii & Belliloci abbates.

b *ibid. ep.* 19.

c *Labbe bibl. to.* 1. *p.* 316.

Tunc temporis neſcio quid litis vertebatur inter Dolenſem pagi Bituricenſis, & ſancti Sulpitii abbatem, de quo Dolenſes apud Pontificem querelas depoſuerant. Gregorius cauſam in ſe recepit Dolenſis monaſterii, quod juris ſancti Petri eſſe dicit, eamque dijudicandam Rodulfo Turonenſi archiepiſcopo committit una cum Richardo Bituricenſi, ad quem ea de re ſcribit [b], epiſtola data XVII. kal. Novembris, uti & ſequenti. Tunc ſancti Sulpitii monaſterium regebat Odo abbas, vir religioſus & in procurandis rebus temporalibus gnavus. cui Evrardus poſt aliquot annos ſucceſſit. Dolenſibus præerat Guarmundus abbas laudatus in chronico [c] Dolenſi, poſtea factus archiepiſcopus Viennenſis.

d *ibid. ep.* 21.

e *Goffrid. Vindoc. lib.* 3. *ep.* 1.

Horum æqualis fuit Stephanus Bellilocenſis apud Turones abbas, qui diſcidium quoque habuit cum prædicto Rodulfo Turonenſi antiſtite. cui abbas nullam obedientiam impendere velle dicebatur, iſque uſuris, aliiſque ſceleribus implicatus eſſe, uti diſcimus ex Gregorii epiſtola [d] ad abbatem Bellilocenſem. Non conſtat an penitus fides habenda ſit Rodulfo archiepiſcopo, qui poſt ſeptem annos exauctoratus, ſeceſſit ad Bellilocenſe monaſterium, ubi reliquos vitæ dies exegit, abbatia per id vitæ tempus potitus. Eo mortuo Petrus monaſterii regimen accepit, ſi is eſt, ut quidem Sirmundo videtur, cujus mentionem facit Goffridus [e] abbas Vindocinenſis. Bertrannus abbas præfuit tempore Urbani II. & Paſchalis itidem ſecundi, qui *ob amorem & reverentiam ſancti Sepulcri*, cujus titulo Bellilocenſis eccleſia inſignita erat; facultatem conceſſit omnes clericos & laïcos Lochenſes ſepeliendi in ejuſdem eccleſiæ cœmeterio; juſſitque ut cœmeterium, quod canonici ſanctæ Mariæ *contra Romanam auctoritatem* in eodem caſtro uſurpaverant, irritum atque deſertum haberetur. Hactenus de Gregorianis hujus anni epiſtolis pro variis noſtri Ord inis monaſteriis Gallicanis: de Italicis inferius.

LXXII. Gregorii VII. variæ epiſtolæ pro monaſteriis.

Hoc anno gravis contentio excitata inter Dacbertum ſancti Sergii & Orbrannum ſancti Albini abbates apud Andecavos ſuper curte & eccleſia Campiniaci, aliiſque rebus: quæ contentio ex condicto utriuſque partis arbitrio abbatum provinciæ Turonicæ & Andecavenſis concredita eſt. Itaque in Salmurenſi ſancti Florentii monaſterio convenere Willelmus ſancti Florentii, Bartholomæus Majoris-monaſterii, Haimo ſancti Nicolai apud Andecavos, Evenus ſancti Melanii Redonenſis & Gumbertus Millebeccenſis abbates cum monachis e ſuis ſapientioribus: qui omnes, auditis utriuſque partis rationibus pro ſancto Albino ſententiam protulere, cui ſancti Sergii tunc acquievere monachi. Poſtea tamen iidem litem denuo redintegrarunt, querelis renovatis apud *Hugonem, virum ſpectandæ virtutis & totius Galliæ primatem*, ſcilicet Dienſem epiſcopum, ut ſuo loco videbimus. Sergianorum cauſa nitebatur conceſſione Gairardi comitis, qui approbante Carolo Calvo villam Campiniacum abbatiæ S. Sergii & S. Godeberti contulerant.

Interim

Digitized by Google

ANN. CHR. 1074.

LXXIII. Vindocino illata injuria reparatur.

Interim magnam in Vindocinenſi monaſterio procellam excitavit Eudo [a] quidam, dictus de Blazone. Is monachis Vindocinenſibus rixam movit de eccleſia Caviriaci [*], quam, data opportunitate, aſſenſu Fulconis comitis extorto, invaſit. Deplorato itaque comitis auxilio, monachi ad divinum confugere, adeo ut ipſam crucifixi Domini imaginem (ſic mos illorum temporum ferebat) in pavimentum depoſuerint, ad quam quotidie ſupplices Deo preces proſtrati effundebant. Forte accidit, ut comes Fulco ad prælium cum Willelmo Pictavenſi comite ſubeundum neceſſitate quadam conſtrictus eſſet. qui memor injuriæ Vindocinenſibus a ſe permiſſæ, voto ſe obſtrinxit, ſe, ſi victoriam ipſi Deus concederet, eis ablata reſtitui curaturum. Itaque, conſerto prælio, victor exſiſtens, ſoſpes ad ſua reverſus eſt. Tum accitum Eudonem ad tale pactum adduxit, ut, acceptis decem libris denariorum a monachis, ablatam eis eccleſiam cum damnis illatis reſtitueret. Sub hac conventione ambo ad Vindocinenſem eccleſiam convenerunt. quod *donum ſimul & auctoramentum Eudo ſuper altare impoſuit per unum denarium Andecavinum & unum cultellum, quem ad hoc ipſum donavit quidam homo ſanctæ Trinitatis, Garnerius ſcilicet, qui dicebatur Filius-Mariæ.* Deinde iidem Fulco & Eudo crucem Domini cum magno pœnitentiæ indicio e pavimento erexerunt, &, ſpectante univerſo populo, qui frequens ad ſpectaculum illud confluxerat, in proprium locum reſtituerunt. Hujus rei inſtrumentum Eudo fecit in camera comitis. *Actum Andecavis, anno dominicæ incarnationis* M LXXIIII. *indictione* XII. *menſe Auguſto, præſulante domno Euſebio Andecavorum epiſcopo, anno pontificatus ipſius* XXVI. *domno quoque Oderico monaſterii Vindocinenſis tunc temporis dicto abbate.*

a *Beſly comteſ. p.* 457.

* *Chevivy.*

LXXIV. Vindocinenſium concordia cum Ebrolienſibus.

Sub idem tempus Odericus Vindocinenſis abbas, cauſa orationis Romam proficiſcens, ad Ebrolienſe divertit monaſterium apud Arvernos, ubi a Willelmo abbate & monachis honorifice acceptus eſt. Erat inter utrumque monaſterium controverſia de eccleſia loci, qui Mons-revellis dicitur, quam Vindocinenſes, uti Ebrolienſes querebantur, injuſte occupaverant. Hæc cauſa in multis ſynodis ventilata fuerat, ſed ad id tempus indefinita. Cum itaque Odericus abbas Ebrolium veniſſet, cum conſilio fratrum, qui ſecum erant, pro ipſa eccleſia villam Ruzacam Ebrolienſibus conceſſit. Hanc commutationem confirmavit Willelmus præpotentiſſimus & nobiliſſimus dux Aquitanorum, accepta a Willelmo abbate optima mula, qua ad iter Romanum uſus eſt. Id factum coram Boſone epiſcopo Santonenſi, in cujus diœceſi prædictæ villæ ſitæ erant. Hæc ex veteri notitia Ebrolienſi, in qua Odericus abbas *Auricus* appellatur, nullis appoſitis chronicis notis. At id fieri non potuit ante hunc annum, quo defunctus eſt Goderannus Santonenſis epiſcopus VIII. idus Auguſti, idemque ſancti Maxentii abbas: cui in epiſcopatu ſucceſſit Boſo mox laudatus, & Drogo in abbatia. Drogo vero, relicta non multo poſt abbatia, Cluniacum ſeceſſit, ubi bona morte obiiſſe traditur. Hæc ex chronico Malliacenſi. Benedictus ſancti Maxentii jam abbas erat [b] anno M LXXVI.

S. Maxentii abbates.

b *Beſly comteſ. p.* 463.

LXXV. Donadeus abbas Lemovicenſis & ſucceſſores.

Apud Lemovicas in monaſterio ſancti Martini, poſt mortem Berengarii ſecundi abbatis, electus fuit Donadeus monachus Tutelenſis, qui pœnitentiarius Lemovicenſis fuiſſe dicitur, vir bonus & juſtus, & miracula quædam in vita ſua feciſſe. Tempore bellorum Anglicanorum oſſa Hildoini primi abbatis & ipſius Donadei a quodam monacho e tumulis extracta & aſportata ſunt, ſed facta pace in locum ſuum reportata, quæ Bernardus abbas honorifice ſepeliri curavit, ſolidis decem ad anniverſarium Hildoini aſſignatis. Itaque honor ambobus, ut viris piis habitus eſt, ſed non cultus. Berengarius Donadei anteceſſor in diſſenſione obiiſſe dicitur in itinere, uti & Jordanus Donadei ſucceſſor, mortuus extra monaſterium, quorum anniverſaria non fiunt. Quintus abbas fuit Geraldus, monachus itidem Tutelenſis, cujus tempore tantam penuriam patiebantur fratres, ut ille per diœceſim pro eis victum quæreret. Sextus abbas fuit Ragenaldus ex Agedunenſi monaſterio: ſeptimus Guillelmus ab anno M C XXXIV. cui Petrus ſucceſſit, antea Saligniaci prior, de quo alias.

LXXVI. Jarento fit Caſæ-Dei monachus.

Hoc ipſo anno Jarento [c] monaſticum habitum induit in cœnobio Caſæ-Dei prima die Novembris, futurus abbas ſancti Benigni Divionenſis. Hic ortus fuit in territorio Viennenſi, parentibus Arnaldo & Agnete genere claris, educatus & litteris eruditus apud Cluniacum ſub ſancto Hugone abbate. Ubi adolevit, in ſæculum ingreſſus, acceptæ gratiæ ingratus, levitati animum adjecit, & canonicæ profeſſioni militarem vitam prætulit, quietis impatiens, impiger laboris, ita ſæculo deditus, ut ejus poſtea converſio pro miraculo habita ſit. Ubi voluptati ſatisfecit, cœpit aliquando tædere

c *Labbe to.* 1. *p.* 197.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1074.

quod libuerat. Sed rurſus inter ipſa converſionis primordia reverberatus animo, ad ſolitas ineptias relapſus eſt. at vicit tandem hominem metus mortis & gehennæ; & Chriſti munitus auxilio, omnia ſprevit ac deſeruit, & ad Caſam-Dei ſe recepit, ubi tunc temporis nullæ divitiæ, nulla gloria; ſola habitantibus inopia ſufficiebat. Illic vaſta erat eremus, ut pote quæ ante annos viginti, quam ſanctus Rotbertus illam incoluiſſet, hominibus inacceſſa erat. Ad hunc ergo locum, cui poſt obitum ſancti illius patris Durannus ſeu Durandus abbas præerat, diſcipuli morigeri & bene morati animum ac formam protinus induit: ſed mox compulſus eſt aliorum fieri magiſter, & prioris officium ſubire juſſu abbatis, totiuſque congregationis, quod per triennium exercuit, promotus interim ad eccleſiaſticos gradus ab Hugone epiſcopo Dienſi, tandemque factus ſancti Benigni abbas, ubi multa laudabiliter geſſit.

LXXVII. S. Germani & S. Columbæ abbates.

Apud Autiſiodorum Galterus abbas anno decimo præfecturæ obiit XII. kalendas Novembris, cui Rotlannus ad undecim annos ſuffectus. Hujus tempore incenſa civitas, & multa eccleſiæ ſancti Germani ornamenta amiſſa fuere. Hunc excepit Guibertus abbas, genere quam moribus nobilior, ut poſtea videbimus.

Apud Senonas in monaſterio ſanctæ Columbæ Wilenco ante biennium ſucceſſerat Arnulfus abbas, ex ſtirpe comitum Campaniæ oriundus, idemque abbas Latiniacenſis, qui corpus ſancti Theobaldi Vicentini eremitæ, fratris quondam ſui, ex Italia in Galliam tranſtulit. Hujus rogatu Philippus rex omnes malas conſuetudines, quas regii miniſtri in villa Sarmaſia exigere ſolebant, monaſterio ſanctæ Columbæ relaxavit, diplomate dato Pariſius anno M LXXIV. cui regii miniſtri, ſcilicet Fredericus dapifer, Hervæus magiſter pincernarum, Hugo camerarius & Adelerius conſtabularius ſubſcripti ſunt, & poſt eos Theobaldus & Burchardus comites, aliique. Willelmus cancellarius litteras legit ac ſubſcripſit.

LXXVIII. S. Adalhardi corpus refertur in Flandriam.

Ante biennium Balduino Flandriæ comiti, Inſulani filio, ſucceſſerat Rotbertus frater, qui mox cum Philippo Francorum rege conſanguineo ſuo diſcidium habuit. Rotberti mater Adela, Rotberti regis filia, quæ cum Balduino Inſulano nupſit, Corbeiam in dotem a patre acceperat. quod gravate ferens Philippus, rupti fœderis occaſione uſus, hoc opidum in ditionem ſuam revocavit. Ea re offenſus Rotbertus, Corbeienſis monaſterii poſſeſſiones, quæ illis ex ſancti Adalhardi patrimonio in Flandria provenerant, clarigationis jure occupavit. Injuriam conqueſti Fulco abbas & fratres Corbeienſes, cum nihil eorum preces neque apud regem, neque apud comitem proficerent, ſancti Adalhardi corpus in illas partes deferre conſtituunt, ut ejus præſentia flexus comes res occupatas ſancto Petro reſtitueret. Et primo quidem ſacer loculus defertur ad villam Curbam*, ubi juris ſancti Petri habebatur eccleſia: tum ad opidum pagi Tornacenſis, Schelmas* vocatum, quod comes tum obſidione cinxerat. Is procerum, qui ei adhærebant, conſilio, etſi repugnans, obviam ſacro corpori proceſſit, &, ſacro loculo in manus accepto, ſublevantibus ejus aulicis, in proximam illud eccleſiam deportavit: ubi Corbeienſibus omnia ablata reſtituit. Sed mox aliud illis ſucceſſit incommodum perquam moleſtum. Nam cum hi Corbeiam reverſuri ad opidum Inſulam declinaſſent; Adela comitiſſa, Rotberti mater, quæ illic tunc aderat, retinendi ſacri corporis opportunitatem ſe habere gaviſa, Corbeienſibus dixit, ſe animo conſtituiſſe, ut ſanctum Adalhardum, conſanguinitate ſibi propinquum, apud ſe retineret, eique vel novam conſtrueret eccleſiam, vel ejus corpus ad Blandinienſe transferret cœnobium, ubi præ aliis ſanctis, quorum illic reliquiæ inibi habentur, honor ei exhiberetur. Proinde ſe vetare, ne ejus corpus moveretur ab eccleſia S. Stephani, ubi depoſitum erat. Turbatis tam inſperato juſſu monachis, & quid agerent anxiis, hoc demum eis conſilium inſedit, ut unus ex ipſis intempeſtæ noctis ſilentio ſacras ex argentea theca reliquias ſubtraheret, eaſque Corbeiam clam reportaret. Id negotii commiſſum Everardo monacho, qui illud dextre omnino exſecutus eſt. quod ubi comitiſſa intellexit, ceteros monachos cum loculo argenteo abire permiſit.

* *Corbehen.*
* *Seclin.*

LXXIX. Fontanellenſium lis finita

Per id tempus grandis rixa erat inter noſtros Fontanellenſes & Willelmum Ebroicenſem comitem ſuper ſilvis Caldebecci & Gotvillæ, in quibus comes denegabat monachis quædam jura, quæ ex dono & munificentia Richardi Nortmannorum comitis acceperant. Jamque eo res devenerat, ut *campi pugna* ſeu duello dirimenda eſſet, cum Willelmus rex Anglorum, duxque Nortmannorum, veritus ne cauſa eccleſiæ humani ſanguinis effuſione finiretur, hanc litem compoſuit, & mona-

Digitized by Google

chis ſua jura in illis ſilvis aſſeruit. *Actum caſtro Julio-bona* [a], *anno ab incarnatione Domini* M LXXIV. *indictione* XII. *reſidente in ſede Romana papa Gregorio anno* II. *qui erat glorioſi Anglorum Willelmi annus adepti regni* VIII. *Girberti abbatis in abbatia* XII. Subſcripta ſunt poſt Willelmum regem ſigna Rotberti & Willelmi filiorum ejus, Willelmi Ebroicenſis comitis, Eudonis dapiferi, Goiffredi filii Eudonis, Rogeri de *Montgomery*, & Rogeri *de Belmont*, filii Hunfridi de Vetulis, de quo nunc agendum. ANN. CHR. 1074. a *Neuſtria pia p. 163. & ſeq.*

Hunfridus de Vetulis, Pratellenſis monaſterii inſtaurator, hoc anno deceſſit in pervigilio ſancti Michaëlis, IV. kalendas Octobris, Ansfredo primo loci abbate, cum paullo ante ſanctæ religionis habitum induiſſet, ut in chronico Fontanellenſi [b] legitur. Humatus fuit primo in navi eccleſiæ, dein ad latus evangelii in chorum tranſlatus, ac demum in medium chori, ubi hactenus ejus cineres aſſervantur. Ejus effigiem tumulo impoſitam hic repræſentari curarunt noſtri Pratellenſes, ipſius beneficiorum memores. LXXX. Hunfridus de Vetulis obit. b *Spicil. to. 3. p. 267.*

Hunfridus de Vetulis fund. Pratell.

Succeſſit in patris honores Rogerus de Bello-monte, ejus filius natu-major, & poſt Rotberti fratris mortem ex aſſe heres, jam ſuperius laudatus: qui unus [c] ex præcipuis Willelmi regis optimatibus fuit, poſtmodum factus Brionæ comes. Is Adelinam, Waleranni Mellenti comitis filiam, in matrimonium duxit, ex qua duos filios habuit, Melletenſis comitatus heredes: ac demum patris pietatem ac munificentiam imitatus erga Pratellenſes, monachus factus eſt in extremis, ut ſuo loco videbimus. Porro Alberadam, Hunfridi conjugem, ejuſdemque Rogeri parentem, quam Arturus [d] anno M XLIV. obiiſſe putat, marito ſuo ſupervixiſſe colligitur ex quadam charta parthenonis Pratellenſis [e], (nam duo illic monaſteria erant) in qua donationes recenſentur eidem parthenoni factæ poſt mortem Hunfridi, ex quibus Rogerus & mater ejus Alberada contuliſſe dicuntur duos manſos terræ in Corbello monte de

c *Orderic. lib. 4. p. 686.*
d *Neuſtria pia p. 516.*
e *ibid. p. 522.*

Digitized by Google

AN CHR. 1074. » terra Turchetilli ſui avunculi : qui Turchetillus ſancto Leodegario, ejuſdem parthe-
» nonis patrono quædam donaſſe memoratur pro anima uxoris ſuæ Durandæ, quæ in
» eodem parthenone monacha facta fuerat, & ſepulta, uti & Alberada ejuſdem cœnobii fundatrix, cujus obitus XII. kal. Octobris notatur.

LXXXI. S. Catharinæ abbates. Hoc etiam anno vel inſequenti deceſſit Rainerius, montis ſanctæ Catharinæ prope Rotomagum abbas ſecundus, Iſemberti ſucceſſor, cum annos quatuor & viginti monaſterium rexiſſet, ut in ejus epitaphio legitur, in quo *ſicut ſimplex eremita* vixiſſe dicitur, & in capitulo ſepultus. In ejus locum ſubrogatus Galterus, abbas ordine tertius Caleto oriundus, aſſumtus ex Fontanellenſi ſancti Wandregiſili monaſterio, ubi cantoris officio functus fuerat. Hic multa virtute & prudentia præditus fuiſſe dicitur, & majorem eccleſiam fere integram exſtruxiſſe & ornaſſe, & quadraginta vel amplius annos monaſterio præfuiſſe. De eo intelligendus Anſelmus in epiſtola [a] ad Walchelmum epiſcopum Wintonienſem, de Stephano ejuſdem cœnobii monacho ſcribens. Hunc ſibi a Rainero abbate abſolute conceſſum dicebat epiſcopus, negabat Galterus, qui illum repetebat, aſſerens epiſcopi precibus ea lege conceſſum, *ut quandocumque ab ipſo, aut poſt ipſum a priore ſui monaſterii revocaretur, abſque excuſatione rediret.* Walchelmus iſte ex Cadomenſi monacho creatus fuerat epiſcopus Wintonenſis.

a *Anſelm. lib. 2. ep. 30.*

LXXXII. Cantuarienſis eccleſiæ reformatio. In Anglia Cantuarienſis eccleſia Salvatoris igne ita combuſta fuit, ut parietes ceciderint, nec aliud quidquam ex monaſterii officinis, præter dormitorium & refectorium, reliquum fuerit, teſte Oſberno in vita ſancti Dunſtani. Verum horum omnium ruina in melius commutata, agente venerabili viro Lanfranco archiepiſcopo, *omnium, qui noſtra*, inquit Oſbernus, *ætate in terra fuerunt, ſanctiſſimo ſimul & ſapientiſſimo.* Is, cum fundamenta novæ coloniæ ponenda eſſent, id abſque tranſlatione corporis ſancti Dunſtani fieri non poſſe advertit. Indicto itaque jejunio, ſancti antiſtitis theca, intacto corpore, e tumulo ſublata & in præparatum locum delata eſt. Tunc illius eccleſiæ decanus [b] erat Henricus, & quidem ultimus, e Beccenſi monaſterio accitus, qui, juſſu Lanfranci illam eccleſiam reformare volentis, decani titulum in prioris nomen commutavit. Reſtituta magnificentius eccleſia, eam Lanfrancus centum-quinquaginta monachis replevit, ac prioris regimini ſubjecit, rejectis canonicis, qui ab aliquot annis permiſti monachis erant. Ita per annos circiter CCL. decani locum rexere poſt abbates, qui primitus illic [c] ſub archiepiſcopo inſtituti fuerant. De Henrico priore mentio frequens in Anſelmi epiſtolis, qui ei anno MCVII. Ernulfum ſubrogavit, non multo poſt ad abbatiam Burgenſem promotum. Idem Lanfrancus in Cantuarienſi eccleſia inſtituit archidiaconum[d], cujus magna erat auctoritas.

b *Angl. ſac. to. 1. p. 135.*

c *V. lib. 10. n. 14.*

d *ibid. p. 798.*

Hujus reformationis cauſa Lanfrancus librum decretorum ſeu rituum monaſticorum ex variis monaſticis inſtitutis compoſuit, eumque Cantuarienſis eccleſiæ *dilectiſſimis fratribus ſuis Henrico priori & ceteris* inſcripſit. In præfatione recte monet, eoſdem ritus in univerſis monaſteriis obſervari nec poſſe nec decere; ea vero ſola, ſine quibus ſalus æterna comparari nequit, id eſt fidem, caritatem, contemtum mundi, caſtitatem, humilitatem, obedientiam, erratorum pœnitudinem, inviolata ſervari oportere. Longum eſſet recenſere ritus illos a Lanfranco ſelectos. Tantum obſervo, monachos omnes in triduo ante paſcha, adeoque ipſo paſchatis die, ſacra communione refectos fuiſſe; pauperes vero, quibus in cœna Domini pedes abluebantur, *de oblatis non conſecratis* communicatos fuiſſe. Novitios denique, facta profeſſione, tribus diebus *communionem corporis & ſanguinis Chriſti* percepiſſe, ac ſilentium tenuiſſe, capite involuto caputio, quod tertia die ad pacem miſſæ eis detrahebatur. Porro novitio illi profeſſo, etiamſi ſacerdos fuiſſet, intra primum converſionis ſuæ annum miſſam celebrare non licebat, niſi probatæ fuiſſet caſtitatis in ſæculo, & abbas ei ſpeciatim permiſiſſet. Cetera paſſim cum ritibus Cluniacenſis monaſterii conveniunt.

LXXXIII. Northumbriæ monaſteria reſtituta. Jam ducenti & octo anni erant, ex quo Dani eccleſias & monaſteria in provincia Northanimbrorum ferro & flamma devaſtaverant: cum Aldwino priori monaſterii Wincelcumbenſis e provincia Merciorum, probatiſſima vita moribuſque monacho, cælitus inſpiratum eſt conſilium, ut ad inſtaurandam illis in partibus monaſticam diſciplinam ſe conferret, quas multis ſanctorum monachorum choris olim inhabitatas fuiſſe didicerat. Eo animo profectus ad Eoveshamenſe monaſterium, duos in ſui propoſiti ſocietatem adjunxit monachos, quorum alter Elfwius, tum diaconus,

Digitized by Google

poſtea preſbyter; alter Reinfridus vocabatur, ignarus litterarum. Abbatis venia impetrata, pedibus iter illud aggrediuntur tres illi monachi, unum tantum ſecum ducentes aſellum, quo ad libros neceſſarios, & ſacerdotales veſtes deferendas utebantur. Profecti primo ad locum, qui *Muncaceſtre*, id eſt civitas-monachorum appellabatur, recentioribus Novum-caſtellum, poſitum ad ripam Tini fluminis, illic aliquamdiu conſtitere, permittente Hugone Eboracenſi vicecomite, ad quem locus pertinebat. Id ubi reſcivit Walcherus Dunelmenſis epiſcopus religioſiſſimus, in cujus parochia locus ille ſitus erat, eos ad incolendum ſui juris locum, Girvum vocabulo, invitavit, ubi olim Benedictus, cognomento Biſcopus, monaſterium in honorem ſancti Pauli apoſtoli exſtruxerat, quod, ſtantibus adhuc parietibus, vix aliquod priſcæ nobilitatis ſignum retinebat. Illuc adducti ſervi Dei, culmen e lignis informibus & feno parietibus ſuperponunt, ac divina ibidem officia celebrare cœperunt; factaque ſub ipſis parietibus parva caſa in ſuos uſus, fidelium eleemoſynis pauperem vitam ſuſtentabant, magnam rerum omnium penuriam tolerantes, qui in monaſteriis ante ſuis rebus omnibus affluebant. Horum exemplo multi provocati, pauci ex Northumbrenſibus, ex auſtralibus Anglis plures, eis ſe adjungi poſtularunt, & monaſticum ab eis habitum acceperunt, religioſæ converſationis magiſtrum habentes Aldwinum. Tanto profectu Walcherus præſul ſummopere lætatus, quod exſtinctam illis in partibus monaſticæ converſationis lucernam reviviſcere ſuo tempore videret, omnem eis paſtoralem ſollicitudinem & opem impendit. ANN CHR. 1074.

Rebus illic recte conſtitutis, Aldwinus, relicto inibi Elfwio, viro multæ innocentiæ & compunctionis, ad alia loca informanda perrexit. Streaneshalam ſeceſſit Reinfridus, qui locus Witebi alio nomine poſtea dictus eſt; ibique monachorum habitationem conſtituit, qui poſt ejus obitum ad Eboracenſe ſanctæ Mariæ cœnobium commigrarunt. Aldwinus vero, Girvo egreſſus, Dunelmum adiit, comitante Turgoto, necdum monacho; amboque ad Malbroſenſe quondam monaſterium, tunc autem vaſtam ſolitudinem, progreſſi, ſecreta loci habitatione delectati, Chriſto ibidem ſervire cœperunt. Verum Malcolmi Scottorum regis, ad quem locus pertinebat, injuriis divexati; Walcheri inſuper epiſcopi interminatione excommunicationis, ni redirent, compulſi, ad eum reverſi ſunt. Ille ſtatim locum Wiramutham incolendum eis conceſſit, olim monaſterio inſignitum, tunc vero in ſolitudinem redactum: ubi, caſis factis ex virgultis, non paucos ad ſuam ſocietatem attraxerunt. Illic Aldwinus Turgoto monaſticum tribuit habitum, & ad ferendum Chriſti jugum verbo & exemplo animavit. Walchero magnopere placuit piorum virorum converſatio, quos ille ſæpius ad colloquium evocabat, & conſiliis ſuis adhibebat, futurus aliquando & ipſe monachus, ni funeſta cædes effectum prævertiſſet. Hi autem veterem ſancti Petri eccleſiam, cujus ſoli parietes ſemiruti ſtabant, ſuccisis vepribus & ſpinis, quæ ejus aream occupaverant, expurgare, &, culmine impoſito, divinis officiis celebrandis habilem reddere maturarunt. Hic locus ad oſtium Wiri fluminis poſitus, unde vocabulum accepit, a venerabili Beda celebratus, ejuſque ſeceſſu illuſtratus fuit.

Hæc omnia litteris mandavit Turgotus ipſe ſub finem libri tertii de hiſtoria Dunelmenſi, quæ Simeoni Dunelmenſi perperam adſcripta eſt. Idem argumentum retractavit idem Simeon in libro de geſtis regum Anglorum, in quo ipſius Turgoti variam fortunam deſcripſit. Turgotus apud Anglos non infimo genere ortus, unus fuit inter alios, qui Willelmo Conqueſtori, ſubjugata Anglia, obſides dati ſunt. Is, cuſtodibus pecunia emollitis, in Norwegiam ægre trajecit, deprehenſus a Willelmi regis legatis eo miſſis. Vix illuc advenerat, cum ad notitiam venit Olavi regis, qui ſacros codices tractare, & pios viros familiares habere amabat, eoque magiſtro ad diſcendos pſalmos uſus eſt. Rebus proſpere fluentibus intepeſcere cœpit Turgoti pietas, qui poſt aliquot annos in patriam cum multa pecunia remigrare conſtituit. aſt valida tempeſtate jactatus, rebus omnibus amiſſis, Dunelmum ad Walcherum ſe recepit: a quo benigne acceptus, vitæ monaſticæ propoſitum, quod animo agitabat, ei aperuit. Id vero pergratiſſimum fuit epiſcopo, qui illum Aldwino mox laudato commendavit, futuro poſt eum Dunelmenſi priori, ac demum eccleſiæ ſancti Andreæ in Scotia epiſcopo, ut inferius videbimus. Turgoti Dunelmenſis varia fortuna.

LXXXIV. S. Theobaldi tranſlatio Vangadiciam.

Ad res Italicas quod attinet, cum S. Theobaldi eremitæ corpus Vicentiæ [a] aliquamdiu quieviſſet, Petrus Vangadiciæ abbas, qui illud ſuo monaſterio vi ablatum graviter ferebat, voti demum ſui compos factus eſt. Id contigit hoc anno, agente Odone, [a] *V. lib. 62. n. 113.*

ANN. CHR. 1074.

viri Dei olim miniſtro, qui prope eccleſiam, ubi ſanctus Theobaldus ſepultus erat, hoſpitatus, effoſſo intra tres hebdomadas & quatuor dies pariete, corpus ſacrum ſubripuit, illudque intempeſtæ noctis ſilentio Vangadiciam detulit, comitante Petro abbate, qui hac de re Veronæ in cella ſua ſancti Salvatoris cælitus admonitus fuerat. *Ambo itaque pervenerunt cum ſanctiſſimo corpore ad monaſterium venerabile, quod eſt ſitum juxta flumen Adeſis, ubi dicitur Vangadicia.* quod ſatis patet divinitus eſſe patratum, ait anonymus auctor, ut illic corpus ejus quieſceret, unde cæleſtis vitæ doctrinam a patre monaſterii acceperat. Superſtes erat ad id tempus ſancti Theobaldi mater, quæ in proxima cellula incluſa manebat. Multa Vangadiciæ miracula patrata leguntur, in his quidam energumenus liberatus dicitur præſente Azone marchione, illorum locorum domino: cui viſum eſt, uti & Petro abbati, ut ſacrum corpus in annum pietati fidelium expoſitum remaneret. Iſtius tranſlationis fama pervenit ad aures Arnulfi abbatis Latiniacenſis & ſanctæ Columbæ, ejuſdem ſancti Theobaldi fratris, qui Vangadiciam profectus, partem ſanctarum reliquiarum ab Azone marchione obtinuit, & in Franciam aſportavit, ut poſtea dicturi ſumus.

LXXXV. Placentina & Peruſina monaſteria.

Inter varia Placentinæ urbis monaſteria unum erat ſancti Sabini ſeu Savini, cujus eccleſiam, cum ex Pannonica rabie conflagraſſet, Everardus epiſcopus ineunte ſæculo decimo inſtauraverat, collocatis ibidem monachis ſub Grimalco primo abbate. Proceſſu temporis abbatiam ejus loci *interventu pecuniæ* adeptus eſt Rigizo. quo comperto, Dionyſius epiſcopus eum miſit ad Gregorium VII. ut quid facto eſſet opus decerneret. Inveſtigata cauſa, convictus Rigizo abbatiam refutavit in manus pontificis: qui tamen monaſterium ei procurandum commiſit, dum legitimus abbas electus fuiſſet. Hæc nos docent ipſius Gregorii litteræ [a], tum ad Dionyſium epiſcopum, tum ad monachos ſancti Savini, quos hortatur ad faciendam electionem abbatis ſecundum regulam ſancti Benedicti, *poſthabita conſanguinitatis & amicitiæ gratia*; & ad fundendas preces pro ſtatu eccleſiæ. Ex prioribus ad Dionyſium litteris intelligitur, inter ipſum & abbatem ſancti Sepulcri, plebemve Placentinam motam fuiſſe controverſiam, cui componendæ epiſcopum operam dare præcipit. Idem Dionyſius hoc ſancti Sepulcri monaſterium excitaverat [b] anno M LVI. idemque in ſanctum Savinum munificus fuerat, conceſſa quadam decima Alberico ejus loci abbati; aſt anno ſequenti depoſitus, ob id maxime quod Cadaloi antipapæ fautor eſſet. Porro ſancti Savini abbatia nunc unita eſt collegio Anglorum urbis Romæ: at ſancti Sepulcri monaſterium Olivetanis conceſſum a Sixto IV.

a Greg. VII. lib. 2. ep. 27.

b V. lib. 60. n. 90.

Peruſiæ tunc exſtabat cœnobium ſancti Salvatoris, cui præerat Sigebaldus abbas, cujus ſuaſu Gregorius papa quemdam Albericum monaſterio ſancti Anaſtaſii a duobus epiſcopis amotum, reſtituerat. at, cum eum multis criminibus infamatum reſciviſſet pontifex, graves ad Sigebaldum litteras [c] ſcripſit, juſſitque, ut vel Albericus abbatiam dimitteret, & alteri injuſte ejecto reſtitueret: aut ambo Romam convenirent, cauſæ ſuæ rationem reddituri. Hactenus exſiſtit Salvatoris monaſterium Peruſinum: at ſancti Anaſtaſii monaſterium nobis ignotum.

c ibid. ep. 37.

ANN. CHR. 1075.

LXXXVI. Cluſini ab epiſcopo Taurinenſi vexati.

SUb finem hujus anni Gregorius litteris [d] ad Cunipertum Taurinenſem epiſcopum ſcriptis, eum arguit, quod ſancti Michaëlis monaſterio, Cluſino ſcilicet, moleſtiam inferat, eumque citat ad futuram ſynodum cum illius loci abbate; mandans interim, ut ne ullum ei incommodum crearet, ejuſve abbati, ſcilicet Benedicto, de quo ſuperius egimus [e]. Id pollicitus eſt epiſcopus, at minime promiſſis ſtetit. nam vix Taurinum reverſus erat, cum abbatem & monachos vexare inſtitit. qua de re admonitus Gregorius, graviter eum increpuit, litteris ad ipſum datis v. idus Aprilis, indictione decima-tertia, quæ ſequenti anno M LXXV. reſpondet. In hac epiſtola ſcribit pon-
» tifex, clamorem fratrum ſancti Michaëlis ad ſe perveniſſe, quod contra quam ille
» promiſerat, multo aſperior atque crudelior in venerabilem illum locum, quam an-
» tea, eſſe diceretur, ita ut pacem, quam ſervis Dei provideri par eſſet, ille nec pati
» poſſet, nec vellet. Non ideo epiſcopis conceſſam eſſe paſtoralis regiminis poteſtatem,
» ut monaſteria quæ in ſuis parochiis conſiſtunt, pro libito opprimant, & ſtudium re-
» ligionis, indebite poteſtatem ſuam exercendo comminuant. Ob ejuſmodi infeſt-
» ationes epiſcoporum religioſa monaſteria juri eorum ſubtracta fuiſſe, & ſedi apoſto-
» licæ tributa. Caveret epiſcopus, ne de ſancti Michaëlis monaſterio, quod iniquis
» vexationibus opprimebat, idem facere pontifex cogeretur. Interim eum ad proxi-

d Greg. VII. lib. 2. ep. 33.

e lib. 62. n. 118.

Digitized by Google

mam ſynodum citat, jubetque, ut monachos illius loci ab interdicto abſolvat: ſin minus eos abſolutos declarat pontifex. Nihilominus perſecutio in eos perſeveravit, non modo per Cunipertum, ſed etiam per ejus ſucceſſorem, fautores Heinrici Germaniæ regis, qui hoc anno victoria de Saxonibus relata ferocior, ſeceſſionem a pontifice moliri cœpit.

Eporedienſes contra beneficiis affecti.

Longe favorabiliorem ſe exhibuit Ogerius Eporedienſis in ſancti Stephani ſuburbanum monaſterium, quod ab Heinrico ipſius anteceſſore conditum ſuperius [a] diximus. Is enim pro remedio beatæ [b] memoriæ domni Heinrici imperatoris, proque exaltatione, vitæque productione invictiſſimi regis item Heinrici tunc ſuperſtitis, & pro anima bonæ memoriæ domni Heinrici epiſcopi prædeceſſoris ſui, qui monaſterium ſancti Stephani in ſuburbio civitatis ſitum devote fundaverat, conſtruxerat, pluribuſque beneficiis dotaverat; tres eidem loco parochiales illius urbis eccleſias cum palatio ejuſque adjunctis concedit, rogatu venerabilis Taurini abbatis, cui, ejuſque ſucceſſoribus donat duos canonicatus ex duodecim preſbyterorum, ita ut tam ipſe, quam ſui ſucceſſores ſint in ordine canonicorum; inſuper duas caſas in ſuburbio Eporedienſi prope monaſterium Caſtanetum. *Datum Iporediæ anno* MLXXV.

a *lib.* 58. *num.* 37.
b *Bibl. Sebuſ. p.* 241.

LXXXVII. Beneventanæ ſynodi decretum pro S. Sophiæ monaſterio.

Hoc ipſo anno apud Beneventum ſynodus habita eſt, cui Milo archiepiſcopus præfuit *primo anno præſulatus ſui*, ut ipſe litteris ſuis teſtatur, in illa ſynodo editis pro Beneventano ſanctæ Sophiæ monaſterio, cui tunc Madelmus abbas præerat. In eadem ſynodo, cui provinciales epiſcopi cum abbatibus & nobilibus Beneventanis interfuere, definita eſt controverſia ſuper duabus eccleſiis, videlicet ſanctæ Mariæ in Alcino, & ſancti Benedicti apud Beneventum, de quibus Campo Draconariæ epiſcopus adverſus ſanctæ Sophiæ monachos diſceptabat. Auditis utrimque partibus, cum Madelmus abbas judicium protuliſſet Udalrici Milonis anteceſſoris, qui pro Amico ſanctæ Sophiæ abbate in Leonem, tunc Draconariæ epiſcopum, ſententiam jam protulerat; Campo ſententiæ acquievit; ſicque controverſia ſecundum ſanctæ Sophiæ monachos definita fuit. Id factum dicitur *anno dominicæ incarnationis* MLXXV. *domino Gregorio VII. ſummo pontifice Romano, ſecundo anno pontificatus ſui*; & quidem *primo anno præſulatus* Milonis archiepiſcopi, qui hanc ſynodum cum provincialibus, ut jam dixi, epiſcopis, abbatibus & nobilibus Beneventanis in baſilica ſanctæ Dei-genitricis Mariæ habuit. Synodicis hac de re litteris, quæ apud Ughellum [c] & Labbeum [d] ex chronico ſanctæ Sophiæ referuntur, ſubſcribunt cum Milone undecim epiſcopi, Leopaldus abbas ſancti Salvatoris de Teleſia, & Albericus abbas, forte Albertus abbas ſancti Modeſti, qui cum Laurentio Neapolitano & Savino abbate ſancti Lupi prædictæ ſynodo interfuere.

c *Ital. ſac. to.* 8. *p.* 135.
d *Labbe conc. to.* 10. *p.*1813.

LXXXVIII. Benedicti abbatis ſollicitudo.

Inter ea Benedictus abbas ſedulam regendo monaſterio navabat operam, necnon viſitandis ejus cellis, adeoque fratribus in eis reſidentibus, de quibus magna illi cura erat. In his diſcurſibus non paucos deferebat libros, qui *ad paſtum animæ* ſibi comitibuſque ſuis poſſent ſufficere, nullum diem elabi ſinens, quin per aliquot horas lectioni vacaret. Si autem obſtaret ſæcularium tumultus, qualis in diverſoriis paſſim accidere ſolet; hic in locum remotum ſecedebat, ut abſque ſtrepitu huic exercitio vacaret. Ubi ad cellas ventum erat, fratrum mores & actus ſerio examinabat, curabatque, ut plures, quam bini, ternive in eis habitarent, eos admonens, ut ad princeps monaſterium, vel ad cellas, in quibus major eſſet regularis diſciplina, frequenter recurrerent. Denique eos obteſtabatur, ut ſimoniam deteſtarentur, nec pro decimis vel eccleſiis, ut quorumdam tunc mos erat, vel unius oboli pretium darent. Si quando ejus abſentia prolixior eſſet, vix eam ferebant monaſterii ſui fratres, multo minus pauperes: qui omnes ad ejus reditum obviam effuſi, in plauſus ac jubilos erumpebant. Benedictum abbatem Gregorius VII. pacis [e] conciliatorem cum epiſcopo Aſtenſi adhibuit, reformandæ inter Cunipertum Taurinenſem præſulem & abbatem Cluſinum, de quibus paullo ante egimus.

e *Greg. VII. lib.* 6. *ep.* 6.

LXXXIX. Abbates a papa legati.

Ineunte hoc anno MLXXV. Gepizonem abbatem ſancti Bonifacii, & Maurum ſancti Sabæ in Urbe legatos ſuos inſtituit ad diverſa negotia variis in locis peragenda, litteris datis tum ad univerſos [f] fideles, ut eos congruo honore excipiant, eiſque obedientiam præſtent: tum ad Feretranos & Eugubinos [g], ut idoneum eis paſtorem eligerent. quæ litteræ datæ ſunt Romæ IV. nonas Januarii, indictione decima-tertia, qua hic annus præditus erat. Prædictus Gepizo abbas poſtmodum Cæſenatis eccleſiæ præſul eſſe meruit. Ex eo tempore pontifex in magnas conjectus eſt anguſtias, tum ob

f *Greg VII. lib.* 2. *ep.* 40. & 41.
g *Ital. ſac. to.* 2. *p.* 459.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1075.

contumaciam & ſeditionem clericorum ſimoniacorum & incontinentium, qui ejus pro reformatione leges ſubire detrectabant; tum ob ſeceſſionem Heinrici Germaniæ regis, qui ſubactis Saxonibus ferocior, a pontifice deficere cœpit, ſeque facinoroſis clericis adjunxit. In ejuſmodi anguſtiis Gregorius ad venerabilem Hugonem [a] Cluniacenſem abbatem ſcripſit, lugens miſerrimum eccleſiæ ſtatum ſuamque ſortem, quippe qui inter Romanos, Longobardos & Nortmannos, Judæis quodam modo pejores, habitaret. Sed illud in primis dolendum, quod orientalis eccleſia deficeret a catholica fide; in occidentali vix *legales epiſcopi* invenirentur, & inter ſæculares principes nulli, qui Dei honorem ſuo, & juſtitiam lucro præponerent. Ob has aliaſque cauſas pontifex ab Hugone preces poſtulat, petitque, ut fideles omnes ad comprimendam impiorum ſævitiam adhortetur. Hæc epiſtola data eſt Romæ XI. kalendas Februarii, in qua ait, ſe in ea urbe coactum *jam a viginti annis* inhabitaſſe. Ibidem habita in quadrageſima ſynodus, in qua ſimoniaci & incontinentes clerici rurſus damnati, & in his Herimannus Babenbergenſis epiſcopus ob ſimoniam epiſcopatu privatus. quod quibus incentoribus factum ſit, non abs re erit hoc loco ex Lamberto exponere.

[a] *Greg. VII. lib. 2. ep. 49.*

XC. Herimannus abbas Bambergæ epiſcopus fit monachus.

Herimannus epiſcopus eccleſiam in honorem ſancti Jacobi extra muros Babenbergæ propriis impenſis exſtruxerat, ibique clericos viginti-quinque, ſcientia & moribus haud obſcuros congregaverat, ſuppeditatis affatim omnibus, quæ eis ad victum & veſtitum neceſſaria erant. Non multo poſt facti eum pœnituit. nam, mortuo novæ illius eccleſiæ præpoſito, clericos inde expulit, nullo eorum crimine offenſus; ipſumque locum cum ſuis appendicibus Egberto abbati ſuburbani ſancti Michaëlis monaſterii tradidit, ut illic congregationem inſtitueret monachorum, quorum vitam clericali præferebat. Id graviter admodum tulere expulſi clerici, ſtipe eccleſiaſtica ſe ſine cauſa deſtitutos cauſati: quibus adjuncti majoris eccleſiæ canonici, id in ſui ordinis injuriam factum conquerebantur. Junctis itaque precibus epiſcopum adorti, eum obteſtantur, ne clericos, congruo ſtipendio privatos, reique familiaris expertes, probro & oſtentui ſæcularibus fieri ſineret; paucas eſſe in ſuo epiſcopatu clericorum congregationes, quibus ipſi magis opus eſſet quam monachis; eccleſiam recens exſtructam, in mediis huc illucque diſcurſantium turbis poſitam, monachis parum idoneam eſſe. *Si Deo familiarius adhæreant monachi, tamquam honeſtior & ſublimior portio corporis Chriſti; non idcirco clericos, tamquam membra putrida, penitus abſcindendos ab eccleſia. quia licet ſtella ab ſtellis differant in claritate, unam tamen cæli faciem decentiſſime diſtinguant ſua varietate; &, licet membra diſparia ſint, & ſuis ſingula functa officiis, concordi tamen, licet diſpari famulatu neceſſitatem expleant unius ejuſdemque corporis.* His nequaquam a ſententia dimotus epiſcopus, reſpondit, honorem, quem deferret monachis, nullum clericis detrimentum afferre; ſui juris & arbitrii eſſe eccleſiam ſuis exſtructam impenſis, quibus vellet, tribuere. Tum clerici rei familiaris inopia & rei indignitate exaſperati, Romam ſe conferunt: ubi expoſita pontifici ſuæ exactionis hiſtoria, epiſcopum jamdudum infamatum, ſimoniæ reum denuntiant. quibus auditis, pontifex eum diris affecit, propterea quod de graviſſimis criminibus jam pridem accuſatus, & Romam citatus non comparuiſſet; ſuamque clericis eccleſiam reſtitui præcepit. Ita exauctoratus epiſcopus, amici ſui Sigefridi Moguntini archipræſulis opem imploravit. cujus patrocinio excommunicationis abſolutionem ea tantum lege obtinuit, ut monaſterium ingrederetur, ubi a ſæculi actibus feriatus, eccleſiæ malo ac pernicioſo exemplo offenſæ faceret ſatis. Suffecto a rege in ejus locum Rodberto, nequaquam meliore, cum nulla reſtitutionis ſpes ſupereſſet, in monaſterium Suarzam ſeu Swarzacum diœceſis Herbipolenſis ſeceſſit, ibique ſub Eggeberto ſeu Egberto abbate ſanctæ converſationis habitum induit. Mox cum eo Romam profectus, factorum pœnitens, a pontifice abſolutus, ſacerdotalis miniſterii facultatem, excepto pontificali, recepit.

XCI. Widerado abbati Fuldenſi ſuccedit Ruthardus.

Expeditioni Saxonicæ, quam rex Heinricus magno apparatu hoc anno ſuſcepit, adeſſe compulſus eſt Wideradus Fuldenſis abbas, tametſi jam per biennium ita paralyſi affectus erat, ut niſi baculo aut miniſtrorum humeris innixus, nuſquam progredi poſſet. At, cum ad locum, ubi coadunandus erat exercitus, ferventiſſima æſtate vehiculo ſedens perveniſſet; ſtrepitu circumfuſæ multitudinis fatigatus, & nube concitati pulveris ſuffocatus, pæne ſpiritum exhalaverat. Relatus itaque in monaſterium, a ſtupore quidem mentis paullulum reſpiravit, ſed nullum ulterius verbum proferre

Digitized by Google

proferre potuit; ſicque per ſex hebdomadas graviſſima corporis moleſtia decoctus, xvii. kalendas Auguſti rebus humanis exemtus eſt. Vir plane ferventis in Deum fidei, teſte Lamberto, ſuis tamen omnibus admodum inviſus, propterea quod ejus tempore Fuldenſe monaſterium multis calamitatibus vehementer attritum fuiſſet. Ubi ad eligendum ſucceſſorem ventum eſt, grandis concertatio inter monachos & abbates, qui eo convenerant, exorta eſt, aliis aureos montes, aliis beneficia, ſi eligerentur, promittentibus, ita ut eos a cupiditate ſua, non pudor nominis Chriſtiani, non arctioris propoſiti ſanctitas, non ipſum denique recens deterreret exemplum Babenbergenſis epiſcopi, quem ob ſimilem cauſam epiſcopatu & communione privatum noviſſime viderant. Horum impudentiam rex, ut par erat, deteſtatus, monachum quemdam Hersfeldenſem, Ruthardum nomine, Lamberto Ruzelinum, qui pro cauſa monaſterii juſſu abbatis ſui ad curiam venerat, nihil tale cogitantem advocat, eique baculum paſtoralem tradens, eum abbatem renuntiat, ceteroſque ut ejus electioni aſſentiantur perſuadet, reluctante uno Ruzelino, qui nunc imperitiam ſuam, nunc malam valetudinem, nunc abbatis ſui abſentiam obtendens, vix tandem ut conſentiret adduci potuit. Is utiliter præfuiſſe dicitur, & monaſteria beatæ Mariæ & ſancti Michaëlis inſtauraſſe, monaſterii reformator habitus. Non leve ejus pietatis argumentum eſt, quod Halberſtatenſem epiſcopatum recuſavit. ANN. CHR. 1075.

XCII. Laureshami abbates.

Eodem anno deceſſit Udalricus Laureshamenſis abbas, præfecturæ anno viceſimo, idemque Murbacenſis abbas, dignus laude, dignus memoria, inquit chronographus Laurishamenſis, quippe qui lupo veniente non fugit, non oves dimiſit, ſed murum ſe pro domo Iſraël oppoſuit. Cum omnes præpoſitum ejuſdem loci ſubſtituendum cenſerent, quem regi ob officia & merita gratum fore putabant, rex tamen alium quemdam ejuſdem cœnobii monachum Adalbertum nomine, prætulit, eumque repente injecta manu (nam cum aliis ad curiam venerat) in medium protrahit, & rei novitate præ aliis attonito baculum paſtoralem tradit. Verum regimine vix biennio functus, incertum qua de cauſa, deponitur, eique alter, non meliori auſpicio ſubſtituitur.

XCIII. Anno archiepiſcopus Colonienſis obit.

Annum hunc, multis cladibus inſignem, in primis lugubrem fecit obitus Annonis archiepiſcopi Colonienſis. Hic, poſt ſuperius deſcriptam Colonienſium nefariam conſpirationem, ex illa urbe levandi animi cauſa egreſſus, Saleveldam adiit, ut naſcentis monaſterii ſpiritualibus exercitiis recrearetur, Inde Hersfeldiam profectus, ubi feſtum purificationis beatæ Mariæ celebravit; dein Sigebergum, illic male habere cœpit, inſtantiſque mortis viſione perterritus eſt. Ibidem ſingulis diebus ac noctibus ſingula frequentans altaria, proſtratus ad ſingula, eccleſiæ ſtatum, ſuamque ipſius animam Deo commendabat. Et quidem ſeptuageſimæ dies, partemque quadrageſimæ ibidem peregit. Eodem reverſus ad celebrandam pentecoſten, maximo mœrore affectus eſt ob mortem potiſſimum Hermanni Sigebergenſis prioris, regularis vitæ obſervantiſſimi, unice ipſi cari, tantæque apud ipſum auctoritatis, ut, quidquid ille præciperet, haud ſecus ac divinum oraculum acciperet Anno, & incunctanter exſequeretur. quem defunctum, *ſumtis ſacramentis*, id eſt celebrato miſſæ ſacrificio, ſtans poſt feretrum, funebri oratione laudavit.

Hermannus item prior Sigebergenſis.

Poſt hæc, inſtante feſto ſancti Michaëlis, denuo reverſus ad ſuos Sigebergenſes, ſepulturæ ſuæ locum extra chorum deſignavit. Percontanti uni e ſuis, cur non in ſacratiori templi loco humari vellet; reſpondit, ideo ſe nolle, ne ille, ejuſque ſimiles ad ejus ſepulcrum orandi cauſa venturi, fratribus divina perſolventibus officia moleſtiam exhiberent; atque ut pauperculis feminis acceſſus illuc pateret. Denique Coloniam reverſus, tanto podagræ dolore affectus eſt, ut tandem ad extrema redactus ſit. Toto illo tempore ei aderant quidam fratres Sigebergenſes, interdum Erpho abbas, tum etiam Reginhardus prior, cui regularis diſciplinæ obſervationem, quippe quem abbati ſucceſſurum prævidebat, efficacibus verbis commendavit, obteſtans, ne montem illum dcſereret, magnorum illi periculorum materiam ſubtractum iri, *ſi peccandi licentiam, quæ religionem omnem evertit, in fratribus regulari ſeveritate coërceret.* Tum primarios cleri & urbis viros accerſivit, eoſque, ſumta ad collum ſtola, ſub pœna excommunicationis adjuravit, ut corpus ſuum in Sigebergenſi monaſterio ſepeliri ſinerent. Quarta ante obitum hebdomada, Erphonem Sigebergenſem abbatem, alioſque monaſteriorum patres & fratres non minus duodecim ſibi aſſidere juſſit, omnemque vitæ ſuæ curſum perluſtrare, confeſſione publica

ANN. CHR. 1075. ſe reum proclamans; eiſque ſtolam paſtoralem reſignare voluit, ea ſe indignum confeſſus. At Erpho abbas, eam ut reciperet, ex obedientia injunxit. Creſcentibus doloribus ad matrem eccleſiam ſe deferri præcepit, ubi, ſacris reliquiis impenſo cultu, ſacris myſteriis interfuit, omneſque, quos quacumque ex cauſa ligaſſet, abſolvit, dato mandato, ut debita creditoribus ſuis accurate perſolverentur, & certa pecuniæ ſumma pauperibus erogaretur. Inde domum relatus, tandem poſt diuturnum morbum, ſancta Maria ceteriſque ſanctis invocatis, hoc anno, epiſcopatus ſui viceſimo-primo, ex hujus ſæculi tenebris ad ipſum lucis fontem feliciter emigravit pridie nonas Decembris, illuceſcente feria ſexta. Nullum lapidem non moverunt Colonienſes, ut ſacrum ejus corpus in ſua urbe humaretur: ſed tandem, agente in primis comite Gerlaco, tranſlatum eſt ad Sigebergenſe monaſterium, ubi prout ille vivens mandaverat, condigno honore ſepultus eſt.

Poſt beati viri obitum abbas Sigebergenſis veritus ne fratribus, tam liberali patrono deſtitutis, deeſſent res neceſſariæ, eis alimenta parcius adminiſtrare cœpit. qua de re a viro ſancto in ſomnis increpitus traditur, pollicente, ſe loco etiam poſt mortem non defuturum. Certe tot miracula ad ejus ſepulcrum facta ſunt, totque oblata donaria, ut, cum vix illic antea quadraginta eſſent monachi, brevi ad ſeptuaginta vel octoginta accreverint. Paullo fuſius egimus de morte ſancti Annonis, quod præclara ejus in Ordinem noſtrum merita poſtulare videbantur, utpote qui tria monaſteria ex ſuo ære fundavit, aliiſque multa beneficia præſtitit. Librum de ejus vita ſcripſit anonymus monachus Sigebergenſis, auctor gravis, juſſu Reginhardi ſecundi abbatis, qui Erphoni ſucceſſerat. Multa ex eodem libro retulit Lambertus Scafnaburgenſis, qui ait, ſanctum Annonem in medio eccleſiæ Sigebergenſis ſepultum fuiſſe.

XCIV. Willelmus Hirſaugiæ abbas Romam adit. a V. lib. 63. num. 101.

Cum Willelmus Hirſaugiæ abbas ab Heinrico rege libertatis [a] diploma obtinuiſſet, apoſtolicam quoque ſedem adire ſtatuit, ut privilegium cœnobio ſuo *ſecundum ſcita canonum* a Gregorio papa compararet. Illic a pontifice benigne acceptus, id quod petebat impetravit, ſcilicet *privilegium apoſtolica auctoritate plenum*, cujus exemplum *in ſcrinio ſancti Petri* repoſitum eſt. Utrumque privilegium, regium ac pontificium, ſed mendoſum, retulit Trithemius in chronico Hirſaugienſi. Romæ aliquamdiu demoratus Willelmus, in graviſſimam infirmitatem incidit, horribili ventris inflatione ita oppreſſus, ut a medicis ejus ſalus deſperaretur. Deplorato humano remedio, ad divinum confugit, ſeque ad altare beatæ Mariæ duci præcepit; tantaque fide preces ſuas animavit, ut ſubito contra ſpem omnem ope Dei genitricis convaluerit, ſalvuſque & incolumis ad ſua reverſus ſit. Exorto per id tempus ſchiſmate, ſedi apoſtolicæ conſtanter adhæſit, multoſque ad unitatem eccleſiæ retinendam ſervandamque adduxit, ut inferius videbimus.

Augienſis rixa. b Greg. lib. 1. ep. 60.

Eodem tempore ſimultas erat inter Ottonem Conſtantienſem epiſcopum & Eccardum Augiæ abbatem. Ab utroque interpellatus Gregorius, ſcriptis [b] ad Ottonem litteris mandavit, ut communes utrimque amicos & ſapientes viros ſeligerent, quorum conſilio lis eorum dirimeretur. quod ſi non ſuccederet, ambo ad apoſtolorum limina convenirent, pontificis hac de re judicium ſubituri. Interim concordiam ſervarent, temeritatis pœnas daturi, ſi apoſtolicæ auctoritati reverentiam non exhiberent.

XCV. S. Vitoni &c. jura advocatorum temperata.

Virdunenſi ſancti Vitoni monaſterio præerat Grimoldus abbas, cujus tempore dux Godefridus, cognomento Gibboſus, litem compoſuit de juribus advocatorum, qui exactiones indebitas majori eccleſiæ, ac monaſteriis imponebant. Hac de re graves querelas ad ducem retulere cathedralis eccleſiæ canonici, abbates quoque monaſteriorum ſancti Vitoni, ſancti Pauli, & ſancti Mauricii ſeu Bellilocenſis, ac præpoſitus abbatiæ ſancti Germani ſeu Montis-falconis, necnon abbatiſſa ſancti Mauri. Horum gravaminibus auditis, dux Godefridus, Virduni in palatio reſidens diebus pentecoſtes, uxoris ſuæ Beatricis hortatu, aſſenſu quoque comitis Manaſſis, aliorumque nobilium, advocatorum & ſubadvocatorum jura temperavit, prout antea, vivente Gozelone patre ſuo, & Richardo epiſcopo definita fuerant. Subſcribunt poſt Manaſſem comitem alioſque nobiles Grimoldus abbas ſancti Vitoni, Folcradus ſancti Pauli, Richardus ſancti Mauricii abbates, & Giberga abbatiſſa ſancti Mauri. Hoc inſtrumentum caret chronicis notis, at vix poteſt differri in annum ſequentem, quo dux Godefridus cæſus eſt, ut legitur in libro de vita ſancti Annonis archiepiſcopi Colonienſis, qui morti proximus ducis necem prædixit. Grimoldus ſancti Vitoni abbas

Digitized by Google

ANN. CHR. 1075.

ſuperſtes fuit ad triennium; adeoque error eſt in vulgato chronico Hugonis Flaviniacenſis, in quo ejus obitus notatur hoc anno. Folcradus ſeu Fulcradus abbas ſancti Pauli in necrologio ſancti Agerici laudatur kalendis Januarii. Catalogus abbatiſſarum ſancti Mauri parthenonis apud Virdunum exſtat in tomo v. [a] chronici Yepeſii verſionis gallicæ.

a *chron. Yepeſ. tom. 5. p. 539.*

XCVI.
Ivo abbas S. Dionyſii ſimoniæ incuſatus.

In percelebri ſancti Dionyſii apud Pariſios monaſterio poſt mortem Rainerii abbatis, quæ xv. kalendas Februarii accidit, jam ante aliquot annos in ejus locum ſucceſſerat Guillelmus, hactenus, etiam Boſcio & Dubleto domeſtico auctori ignotus. Hunc tamen Dionyſiano monaſterio tunc temporis præfuiſſe fidem facit concordia [b] anno M LXXI. inita inter eum, ſancti Dionyſii abbatem, & Johannem Rotomagi archiepiſcopum, qui nonnulla altaria pagi Velocaſſium certis conditionibus monaſterio ſancti Dionyſii dimiſit. Poſt hunc Guillelmum electus eſt Ivo, contradicentibus æmulis nonnullis, qui eum ſimoniæ apud Gregorium papam inſimularunt. Exſtant hac de re Gregorii epiſtolæ duæ [c], una ad ipſum Ivonem, altera ad monachos Dionyſianos. In priori Ivoni præcipit, ut coram legatis ſuis, ſi tum in Galliis adſint, ipſe ſe ſiſtat, eiſque cauſam diligenter exponat, & eorum judicio pareat. alias, Romam accedat ante feſtivitatem ſancti Andreæ, de objectis reſponſurus. Interim gregem ſuum ſollicite curet. Eadem fere monachis pontifex ſcribit, quos ad concordiam & obedientiam hortatur, dum abbas de ſimonia coram legatis ſuis, vel coram ſe purgatus ſit. Hæ litteræ datæ ſunt Romæ VIII. kal. Aprilis. Biennio poſt nondum omnino ceſſaverant hæ turbæ, ut ex aliis Gregorii litteris [d] intelligitur. Purgatum fuiſſe Ivonem ex eo intelligitur, quod monaſterii præfecturam retinuit, haud tamen abſque æmulis, uſque ad obitum, ut ſuo loco videbimus. Ejus tempore Willelmus rex Anglorum ſenior turrim in Dionyſiana baſilica, non ſatis firmis fundamentis, ex ſuis conſtrui fecit. Ea ruente, nihil tamen detrimenti paſſa eſt baſilica, quam Ivo abbas meritis beatæ Mariæ incolumem ſervatam fuiſſe teſtatus eſt, auctore Guiberto abbate ſub finem libri III. de vita ſua.

b *Felib. Hiſt. S. Dionyſ. lib. 3. n. 9.*
c *Greg. VII. lib. 2. ep. 64. & 65.*
d *id. lib. 4. ep. 22.*

XCVII.
Galterii abbatis zelus & auſteritas.

Per id tempus Galterius Pontiſarenſis abbas Romam profectus erat, ut a pontifice muneris ſui vacationem obtineret. Verum ſecus accidit quam ſperaverat. nam ejus virtute & prudentia comperta, pontifex non modo eum non abſolvit [e], ſed contra ne monaſterii regimen dimitteret, ſub anathemate interdixit. Roma itaque reverſus vir Dei deinceps evadendi occaſionem non quæſivit, nec monachis tantum ſuis, ſed extraneis etiam, & quibuſlibet poteſtatibus, immo ipſi etiam regi conſulere ſtuduit. Unde aliquando ad Philippi regis colloquium profectus, eum libere arguit, quod eccleſiaſticas dignitates ſub pretio conferret, ex quo id mali oriretur, ut epiſcopi, quibus ſacros honores vendiderat, ipſi ſacros ordines & manuum impoſitionem aliis venderent; adeoque rex omnium illorum malorum caput eſſet. Eodem zelo animatus vir Dei in concilio Pariſiis congregato Gregorii pontificis decreta conſtanter aſſeruit, reſtititque epiſcopis, qui ea intoleranda eſſe cauſabantur, eiſque parendum non eſſe cenſebant. qua conſtantia exaſperati epiſcopi, virum Dei, multis contumeliis affectum, e concilio expuliſſe dicuntur, & in cuſtodiam extruſiſſe: unde a quibuſdam magnatibus, quibus ejus ſanctitas perſpecta erat, ereptus eſt, & in monaſterium ſuum reſtitutus. Illic de cetero duriſſimum vitæ genus ſibi vir ſanctus impoſuit, in quamdam cellulam monaſterio proximam ſecedere ſolitus, ubi ſævis verberum cruciatibus atque cilicio continuo corpus ſuum divexabat, viliſſimis paſſim cibis contentus & aqua pura, quam loco vini in poculo ſuo per fidum miniſtrum clanculum apponi curabat.

e *ſupra n. 21.*

Cæcilia regia puella, monacha.

Hoc ipſo anno, indictione XIII. Orderico [f] teſtante, Willelmus Conquæſtor Fiſcamni ſanctum paſcha celebravit, filiamque primogenitam, Cæciliam nomine, per manus Johannis archiepiſcopi Deo conſecrandam obtulit. Jam tamen oblatam fuiſſe Cadomi, ipſo die dedicationis eccleſiæ parthenonis Cadomenſis, teſtantur litteræ Willelmi [g] ducis & Mathildis, ſeu Notitia de dedicatione, fundatione & dotatione monaſterii; cui inſtrumento potior videtur habenda fides, quam Orderico. Cæcilia ſumma cum diligentia in parthenone Cadomenſi educata & erudita, in virginitatis propoſito ſanctæ Regulæ addicta permanſit ſub venerabili Mathilde prima abbatiſſa, cui poſt annos quadraginta ſeptem regiminis defunctæ in abbatiali munere ad quatuordecim annos ſucceſſit. Inde rex Willelmus Dolum caſtrum in Britannia obſedit; ſed obſidionem ſolvere a Philippo rege coactus eſt, ut inferius videbimus.

f *Orderic. lib. 5. p. 548.*
g *V. lib. 61. n. 95.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1075.

Non poſſum præterire hoc loco verſus, quibus Cæciliæ ſuum in religionem ſeceſſum & caſtum cum Chriſto connubium gratulatur Baldricus Burgulienſis, inſcriptos *Cæciliæ regis Anglorum filiæ.* Sic autem habent.

Regia virgo vale, vale, inquam, regia virgo,
Virgo Romuleis tunc anteferenda puellis.
Virgo virginibus nunc anteferenda coævis:
Quam pater auguſtus æquavit regibus Anglis,
Quam ſpecies formæ cum virginitatis amore,
Et morum probitas ingenti laude venuſtat:
Quam ſatis exornat ſua ſollicitudo legendi:
Quam patre nobilior ſponſus ſibi gratificavit.
Ergo placere tuo, virgo, contende marito.
Nam neque nupſiſti quaſi cuilibet e grege ſponſo:
Sed magis egregio, cujus te forma perennet:
Quod tibi, quæ multa eſt, librorum lingua loquetur:
Ecce tibi, virgo, ſi quid tamen ipſe valebo,
Offero me pro poſſe meo, vel ſi placet ultra.
Audivi quamdam te detinuiſſe ſororem,
Cujus fama meas aliquando perculit aures.
Nomen it elapſum, vidiſſe tamen reminiſcor.
Bajocenſis erat, ſed tunc erat Andegavenſis.
Quam, tibi ſi placeat, noſtra de parte ſaluta,
Atque mihi nomen reſcribe, tuumque ſuumque.

Tres præter Cæciliam rex Willelmus filias habuit, ſi rotulo Cadomenſi jam citato fides, Adelam ſeu Adilidem, quæ Stephano Bleſenſi comiti nupta, eo mortuo Marciniaci ſanctimonialis facta eſt; alteram, Mathildem an Conſtantiam [a], Alfonſo Galliciæ regi deſponſam, quæ precibus a Deo poſtulaſſe dicitur, quod obtinuit, ut ſalva & integra virginitate moreretur. De alterutra ſine dubio intelligendi ſunt illi verſus, quam Cæcilia ſecum in monaſterium traxerat, ubi & præmature obierit.

a *V. Appendic.*

XCVIII. Simon comes bello & nuptiis renunciat.

Interim Philippus rex Simonem Criſpiacenſem comitem bello laceſſere non deſiſtebat, fiebantque utrimque ingentes regionum vaſtationes. Harum commiſeratione tactus [b] Simon armis abſtinere, & ad ſanctorum Apoſtolorum limina pœnitentiæ cauſa proficiſci ſtatuit. Ubi Gregorio rem expoſuit, non ante admiſſus eſt ad pœnitentiam, quam arma deponeret. quo facto, pontifex ei pœnitentiam indixit, cujus partem in ſe ſuſcepit, partem duobus aliis religioſiſſimis peragendam aſſignavit. Dein eumdem, armis reſtitutis, ad propria remiſit, terramque ſuam gubernandam, donec cum rege pacem reformaret, iterum commiſit, ipſumque Hugoni Dienſi epiſcopo ac legato, atque Hugoni abbati Cluniacenſi commendavit. Haud ſcio quorſum ſpectabat hæc pœnitentia. nam reverſus ad ſua Simon, denuo bellum cum Philippo redintegrat, nec ante deſtitit, quam parta victoria regem ad conditiones pacis adduxit. Facto itaque nobilium conventu, pax ſancitur, & res Simoni ablatæ reſtituuntur, in his Vitriacum opidum agri Catalaunenſis. unde ad hunc annum, teſte Alberico, ſcriptum erat in annalibus, *redditio Vitriaci.* Pace igitur reſtituta, Simoni uxor offertur, filia Hildeberti Marchiæ comitis apud Arvernos. Data fide & accepta, ſponſalia celebrantur. Verum mutuæ continentiæ votum ſponſæ ſuggerit Simon: cui illa ſtatim acquieſcit, & ſanctimonialis habitum quantocius induere ſtatuit. Nec mora, nocte inſequente ad monaſterium Caſæ-Dei, duobus viris ſibi propinquis comitata, clam pergit, ibique monaſtico habitu induitur cum duobus ſociis, quorum alter poſtmodum Bituricenſis archiepiſcopus eſſe meruit: alter uſque ad finem vitæ humiliter in monaſterio perſtitit; Simonis vero ſponſa in habitu ſanctimonialis uſque ad obitum perſeveravit, ſed nomen ejus & loci ignoratur; forte in parthenone ſancti Andreæ de Cumis, de quo ſuperius [c] actum eſt. Primus ex ejus comitibus dictus eſt Aldebertus de Monte-Maurilionis*, ex monacho Caſæ-Dei factus abbas Dolenſis, ac demum archiepiſcopus Bituricenſis: cujus frater Garnerius, depoſito militiæ cingulo, in monaſterio Caſæ-Dei veſtem monaſticam induit. His nuptiis extricatus Simon, parum abfuit quin aliis paullo poſt cum filia Willelmi Anglorum regis im-

b *V. ſupra n. 63.*

Caſæ Dei viri illuſtres.

c *lib. 63. n. 19.*

* *Montmorillon.*

Digitized by Google

plicaretur: ſed tandem iiſdem expeditus, monaſterii portum & ipſe ſubiit. ANN. CHR. 1075.

Jam quartus erat annus, ex quo Gervinus Centulenſis abbas ob lepræ morbum Gervino nepoti regimen ceſſerat, cum ille diutino morbo demum confectus eſt. Imminente obitu peccata fratribus confeſſus, eccleſiaſtica nihilominus officia coram ſe recitari curabat. Interrogatus, ubi ſe humari vellet, id fratrum reliquit arbitrio: at, urgentibus illis ut locum indicaret: Scio, inquit, vos mihi non obtemperaturos: « ſed tamen magnum mihi ſceleſto, ſi id faceretis, proveniret remedium. nimirum uno « pede meo ad reſtim alligato, trahite me per plateas, & projicite in ſterquilinium, « quippe non meliori dignum ſepultura. Ad hæc verba obſtupuere fratres in lacrymas « effuſi; quibus ille injunxit, ut inſtante ipſius obitu, ſe in ſancti Richarii baſilicam deferrent. Illic ſtrato cilicio ante ſancti-Johannis-Baptiſtæ altare depoſitus, dum litaniis finitis, preces continuarent fratres, ad hæc verba, ***Suſcipiat te Chriſtus***, ad Chriſtum ejus anima evolavit v. nonas Martii, feria tertia ſecundæ hebdomadæ quadrageſimalis. Is ante altare beatæ Mariæ in crypta orientali ſepultus eſt, pro ſancto ſtatim apud Centulenſes habitus, ut probat index ſollemnitatum ***ad Centulam proprie pertinentium***, ſcriptus tempore Hariulfi, in quo fit ejus mentio v. nonas Martii. Ejuſdem epitaphium compoſuit idem Hariulfus, retulitque in chronico ſuo, in quo ***proprii corporis martyrizator, regula virtutum, & corpore virgineo*** a puero fuiſſe dicitur. Centulenſem bibliothecam triginta ſex voluminibus auxit, quæ ſubtrahi ſub anathemate vetuit. Idem corpus ſancti Agilberti ſuo tempore invenit, incerto ad id tempus loco a Ribbodone abbate ob metum paganorum occultatum; ejuſque diem obitus didicit ex codice apud Gorziam reperto, in quo quædam geſta Centulenſium abbatum continebantur.

XCIX. Gervinus Centulæ abbas obit.

Si quid carpendum in Gervini vita, illud eſt in primis, quod Gervinum alterum, ipſius ex ſorore nepotem, ſibi in abbatem ſubſtitui curaverit. Fuit quidem ille facundus lingua, ſed moribus longe diſſimilis; vanitati & oblectamentis totus addictus, niſi monaſterii ſeniorum monitis & hortamentis tantiſper repreſſus fuiſſet. Ejus tamen tempore Centulæ admiſſi ſunt viri quidam inſignes, in his Hariulfus chronographus, & Anſcherus, futurus ejus ſucceſſor præ Cæſario ipſius nepote, ac ſancti Remigii, ut Gervinus ipſe, monacho, cui abbatiam cedere cogitabat. Id unum laudabile feciſſe dicitur, quod baſilicam Salvatoris, quæ ex lapſu turris ſubruta fuerat, inſtaurare cœpit, Centulenſibus expenſas certatim conferentibus, ne corpus ſancti Richarii de more ad ſubſidia conquerenda longius efferretur. Erant tum Centulæ multi monachi pietate inſignes, qui degeneres abbatis mores redarguere non verebantur: quorum objurgationes cum ille impatienter ferret, quoſdam ſibi magis adverſos e monaſterio expulit. Eorum nomina Hariulfus notavit in chronico, quæ cum deſint in editis, hic ſubjicere lubet. ***Expulſorum, quos recolo, a ſecundo Gervino nomina ſunt hæc. Walterus, cognomine Ambroſius; Walterus, cognomento Samuël; Walterus, Germanus, Teudoldus, Wido, Bernardus, Willelmus, Herluinus, Hildemarus.*** Idem Gervinus epiſcopatum Ambianenſem per ambitum adeptus eſt, retenta abbatia, quam Urbanus II. in concilio Claromontenſi ei merito abrogavit, cum vanas ſpes emendationis, Rainaldo archiepiſcopo Remenſi, aliiſque nobilibus viris datas ſæpius fefelliſſet. Sed tandem reſipiſcens, abdicato epiſcopatu, ad Majus-monaſterium ſe recepit. Hæc fuſius apud Hariulfum, qui longe optatius fore dixit, bona & laudabilia de Gervino ſecundo referre: ſed ea idcirco ab ſe relata, ut ſucceſſores ejus noverint, malos rectores æterno improperio ſubjacere.

C. Gervinus ejus nepos ac ſucceſſor.

Poſtea quam Colanenſibus ª eremitis aliquamdiu præfuiſſet Rotbertus, antea Cellenſis abbas, inde cum aliquot fratribus ſeceſſit ad quoddam nemus, cui Moliſmus vocabulum erat. Poſitus eſt hic locus in finibus Lingonum, Montem-Barrum inter & Muſciacum. Hic ſubſtitere viri religioſi: ubi proprio manuum labore ex arborum ramis ſibi caſas conſtruxere cum oratorio, quod beatiſſimæ virgini Deiparæ nuncupatum eſt. Illic duriſſimam vitam inſtituêre piiſſimi athletæ, leguminibus ad victum contenti, quæ ipſi ſibi excoluerant, & paraverant. Hæc origo percelebris Moliſmenſis cœnobii, quod in declivi colle ad dextram Lagnis * fluvioli ſitum, in opidum tandem accrevit, meliori gaudens cœlo, quam ſolo. Prima loci Moliſmi donatio facta legitur ab Hugone de Marlenniaco, ejuſque ſororibus ac propinquis, qui quidquid alodii apud Moliſmum habebant, totum beatæ Mariæ & fratribus ibidem Deo

CI. Moliſmi cœnobium condit Rotbertus.

ª V. lib. 62. n. 55.

* Leignes.

ANN. CHR. 1075.

ſervituris contulere, excepta parte decimationum, quas a proxima Polliacenſi eccleſia percipiebant; quarum decimationum partem Rainaldus de Moliſmo, aliique „ prædictis fratribus ceſſere. Hæ litteræ datæ ſunt Philippo regnante, Rotberto Bur„ gundiæ duce, & Rainardo Lingonenſium epiſcopo, ſed abſque diſtincto anno, nulla Rotberti facta diſerta mentione. Quod attinet ad Polliacum,* cujus eccleſia hic memoratur, villa erat Moliſmo proxima, nunc exciſa, quam Milo de Monte-Barro, laudante & aſſentiente Rainardo fratre ſuo, eccleſiæ Moliſmenſi donavit. Annum conditi monaſterii exprimit hoc diſtichum.

* Poüilly.

Anno milleno quinto cum ſeptuageno,
Sub patre Roberto crevit domus hac in aperto.

In tanta vero rerum omnium inopia principio Moliſmenſes Deo ſerviebant, ut, cum ad eos forte aliquando divertiſſet epiſcopus Trecenſis, nihil habuerint, quod ei apponerent. cui penuriæ pius præſul poſtea ſuccurrit, directa ad eos quadriga, panibus & pannis onerata. quod exemplum alii quoque ſubinde imitati, etiam ex remotis locis neceſſaria ſervis Dei ſubmittebant. Omnibus autem præcelluit Rainardus, alio nomine Hugo Lingonum præſul, a Guilenco ejus ſucceſſore dictus *ipſius abbatiæ primus conſtructor & fundator glorioſiſſimus*, cui ſequens de Moliſmo verſus tribuitur:

En quaſi baptiſmus, quibus eſt in honore Moliſmus,

Iſtuc certatim confluebant etiam ex remotiſſimis regionibus nobiles viri, qui ſe ſuaque illic offerebant Deo. Hinc inopiam ſecuta eſt rerum temporalium copia, quæ ſubinde Moliſmenſium animos emollivit, rerumque ſpiritualium inopiam ac fervoris remiſſionem induxit. At Rotbertus rebus affluentibus cor non apponens, magis magiſque ad profectum accendebatur, ſuoſque animare conabatur. quod ubi non ſucceſſit, ab eis recedere ſtatuit, ne, dum in eis fruſtra quæreret ſpirituale lucrum, ipſe ſalutis ſuæ detrimentum incurreret.

Latiſco & Latiſcenſis pagus

* Leignes.

Lagnis fluviolus ad quem poſitum eſſe Moliſmum diximus, oritur ex opido Laniaco* duabus ſupra Moliſmum leucis. Ad eumdem amnem paullo ſupra Moliſmum viſuntur veterum ædificiorum rudera, ubi ſtetiſſe tradunt accolæ quamdam urbem, quam *Lens-ſur-Leigne*, contracto vocabulo, *Lanſuine* vocant: quo ſanctum Lupum Trecenſium antiſtitem, poſt emollitum Attilam, cum ſe ſuis ſuſpectum animadvertiſſet, ad biennium ſeceſſiſſe aſſerunt. Latiſconem vocat Lupi vitæ ſcriptor his verbis. *Reverſus autem vir Dei, ut vidit ſe deſperatione ſuorum turbatum, ad montis perfugium Latiſconem ceteris ſollertior feſtinavit.... Illud perfugium diſtat ab urbe milliaribus quinque & quadraginta. Manens illuc biennii ſpatio, offenſus raritate ſuorum eo venientium, Matiſconem ſibi cenſuit expetendam.* Hæc ſi conferas cum vulgari illa traditione, eam urbem, cujus rudera prope Moliſmum ad Lagnem viſuntur, ipſam eſſe Latiſconem facile concedes. tametſi ſpatii intervallum ab urbe Tricaſſina non exacte quadrat. Verum non ita accurata eſſe ſolet ejuſmodi ſcriptorum computatio. Porro Latiſconem celebrem olim locum fuiſſe conſtat, & quidem comitatu inſignem, a quo & Latiſcenſis* pagus, & Lingonenſis eccleſiæ archidiaconatus Latiſcenſis nomen accepit. In pago Latiſcenſi Lingonicæ diœceſis locatur ab Herico monacho in libro de miraculis beati Germani epiſcopi Autiſiodorenſis ᵃ *fundus notiſſimus*, Ladriacus* nomine, ſancti Germani baſilica inſignis; & villa non multum diſtans, *cui Marcenniacus* vocabulum eſt.* quæ duo loca prædictæ urbi dirutæ vicina ſunt, unde nummi & numiſmata paſſim eruuntur. Hæc obiter dicta ſint ad illuſtrandum locum alias celebrem, nunc omnino incognitum, beatiſſimi Lupi antiſtitis ſeceſſu, ſi quidem, ut mihi conſtat, Latiſco eſt, conſecratum.

* Laſſois.
ᵃ Labbe to. 1. bibl. p. 546.
* Larrey.
* Marcenay.

Sinemuri cella.

* Semur.
* de l'Auſſois.

Pervenit ad hunc annum ex præmiſſis Rotbertus Burgundiæ dux auctor eccleſiæ, beatiſſimæ virgini Deiparæ ſacræ apud Sinemurum* opidum pagi Alexienſis*, ibidemque ſepultus: quo ſuperſtite Moliſmenſe cœnobium conſtrui cœpit. Inſignis eſt hæc eccleſia, cella ſeu prioratu inſignis, Flaviniacenſi abbatiæ ſubjecto, quem patrum noſtrorum ſæculo tenuit celebris noſter Genebrardus, cujus ibidem tumulus viſitur. Aliud eſt Sinemurum caſtrum ad Ligerim, in cujus territorio ſanctus Hugo

Digitized by Google

ANN. CHR. 1075.

Cluniacenſis abbas Marciniacenſe parthenium exſtruxit. Hujus caſtri dominus, Gaufridus nomine, Cluniaci monachus factus eſt, poſtea Marciniaci prior, ut alias videbimus. Rotbertum porro Burgundiæ ducem in eccleſia Floriaci ad Oſcaram * fluviolum dedecoroſe obiiſſe diſcimus ex quodam Hugonis placito. in quo Floriaci eccleſia Cabilonenſi ſancti Marcelli monaſterio reſtituta eſt, ut ſuo loco videbimus.

* l'Ouche.

CII. Floriaco duo altaria conceſſa.

Haud alius fuiſſe videtur epiſcopus ille Trecenſis, qui Moliſmenſium relevavit inopiam, qui hoc anno ſuam in ſanctum Benedictum pietatem, ſuumque in Floriacenſes noſtros ſtudium & affectum teſtatus eſt, confirmata eiſdem donatione duorum altarium, quæ eis olim a ſuis anteceſſoribus collata fuerant. Id patet ex ipſius litteris [a], in hæc verba. *Beatum Benedictum cupiens mihi & eccleſiæ meæ patronum & interceſſorem habere, fratribus eccleſiæ Floriacenſis dictæ, quæ eſt in honore beatæ Dei genitricis Mariæ, ubi requieſcere dicitur beatus Benedictus corpore, concedo & laudo uſque in perpetuum illa duo altaria epiſcopatus mei, quæ prius ab anteceſſoribus meis collata fuerant: unum ſcilicet proximum villæ-Mauri, apud villam, quæ dicitur Curtis-Marni * : alterum vero vicinum civitati, apud villam quæ dicitur Toriacum **, eo pacto ut epiſcopus & fratres eccleſiæ Trecenſis haberent ſocietatem Floriacenſium, & ab eis honorifice apud Floriacum ſuſciperentur. quod Hugo epiſcopus in concilio Senonenſi, habito in eccleſia ſancti Stephani, ratum haberi curavit ab epiſcopis, qui ejus litteris ſubſcripſerunt, videlicet Rocherius archiepiſcopus, Rotbertus Carnotenſis, Rainerius Aurelianenſis, & Goffridus Altiſiodorenſis epiſcopi comprovinciales. Eiſdem adſcripta ſunt ſigna Tetbaudi comitis, & Stephani ejus filii. *Factum eſt hoc anno* M LXXV. *incarnationis dominicæ, Philippo quidem regnante, monaſterii autem beati Benedicti Willelmo abbate*, poſtmodum *confirmatum Senonis ab epiſcopis in concilio in eccleſia ſancti Stephani*. Hugoni ſucceſſit poſt annos ſeptem Philippus, qui ſancto Rotberto Moliſmenſi itidem ſe munificum præbuit, conſtructo ac dotato prioratu de Inſulis, ut ſuo loco dicturi ſumus.

a Camuzat fol. 169. verſo.

* al. Morini.

* Tury, al. S. Benoiſt ſur Seine.

CIII. Miciaci abbas Chriſtianus.

Miciacenſe apud Aurelianos monaſterium regebat eo tempore Chriſtianus abbas, cui rex Philippus hoc anno donationes eidem loco factas confirmavit, præcepto dato Aurelianis anno regni ſui XVII. quod Gaufridus epiſcopus Pariſienſis atque cancellarius ſubſcripſit. Miciacum rexit Chriſtianus uſque ad initia ſæculi duodecimi, ut poſtea videbimus.

Pontis-monachorum cella.

Exſtat in Aurelianenſi agro cella quædam ad pontem Oſtantiæ ſeu Uſtantiæ prope Caſtrum-novum, cujus cellæ originem ad hunc annum referendam eſſe Philippi regis litteræ nos docent. In his quippe rex teſtatur, fratres quoſdam Cluniacenſes ad ſuam ſerenitatem acceſſiſſe, poſtulantes ut quamdam terram de dominio ſuo, « ad pontem Oſtantiæ ſitam, ipſis concederet, aliaſque terras contiguas, quas tum In- « gelbardus miles, cognomento Manſellus, tum alii fideles eiſdem contulerant, a « qualibet exactione immunes præſtaret. quod rex petentibus annuit, *Actum publice* « *Aurelianis, anno incarnati Verbi* M LXXV. *Philippo rege anno* XVI. Poſt regium monogramma appoſita ſunt his litteris ſigna *Hugonis fratris regis*, Frederici dapiferi, Hervei magiſtri pincernarum, Hugonis conſtabularii, Hugonis de Piſiaco camerarii, Wiberti de Loiſiaco, Warini de Beliſmo. *Godfridus Pariſiorum epiſcopus, regis cancellarius relegendo laudavit*. Hæc cella modo vocatur Pons-monachorum.

CIV. Res Vindocinenſes & Pontilevienſes.

Ineunte hoc anno Burchardus Vindocinenſis comes, Fulconis filius, quam primum eum honorem adeptus eſt, adhuc *puer*, donationes Vindocinenſi monaſterio a Gaufrido comite ejus conditore factas confirmavit menſe Januario, poſtridie octavæ epiphaniæ. Idem III. nonas Martias ejuſdem anni, acceptis triginta ſolidis, malas conſuetudines, quas Guido comes ejus anteceſſor relaxaverat, Vindocinenſibus monachis itidem remiſit, poſito *cultello fracto* ſuper altare ſanctæ Trinitatis. qui traditionis ritus in aliis inſtrumentis legitur.

Hoc ipſo anno Gaufridus de Calvo-monte, filius Gelduini, conditoris monaſterii Pontilevienſis, regreſſus ex Anglia, ubi Willelmum regem comitatus fuerat, prædicti cœnobii confirmationem a Philippo rege obtinuit anno regni ejus ſexto-decimo. Idem reverſus in Angliam, Adelam Willelmi regis filiam Stephano Bleſarum comiti petiit in uxorem, obtinuitque, eam ſine dubio, quam Willelmus Simoni Criſpeienſi comiti deſponſare cupiebat, ut anno ſequenti videbimus. Ceterum Gaufridus, conjugii & liberorum expers, centenarius obiit, & in Pontilevienſi monaſte-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1705. rio ad patrem ſepultus eſt. Tunc locum illum regebat Wido abbas ſecundus, Anſberti ſucceſſor, cui ſucceſſiſſe videtur Giraldus. De Petro abbate inferius.

C V. Pictavenſe concilium. Pictavis idibus Januarii habitum eſt concilium præſidente Giraldo ſedis apoſtolicæ legato, in quo actum de corpore & ſanguine Domini contra Berengarium, qui ferme interemtus fuiſſe dicitur. Aliud item concilium VII. kal. Julii apud ſanctum Maxentium, ubi adfuerunt Goſcelinus Burdegalenſis archiepiſcopus, Willelmus Petragoricus præſul, aliique multi. Hæc ex chronico Malliacenſi, in quo Monaſterium-novum, quod Willelmus, cognomento Gaufridus, Pictavorum comes ante ſex annos inchoaverat, Hugoni abbati Cluniacenſi commiſſum fuiſſe dicitur. Verum Guillelmi comitis hac de re litteræ, quibus potior fides, id differunt in annum ſequentem, ut in appendice videre licet. Miſſi ſunt iſtuc octodecim monachi, eiſque præfectus Wido abbas, antea Cluniaci prior, qui poſt octo annos eodem ſe recepit, ubi & mortuus eſt. Widoni ſucceſſit Girardus ad tres annos & dimidium: quem excepit Letaldus, ſancti Hugonis nepos, vir magnæ prudentiæ & religionis, qui locum annis quinque rexit, & poſt eum Marcus, de quo alias. Iſtud monaſterium ampliſſime dotavit idem comes litteris poſt biennium datis, quæ a Beſlio [a] vulgatæ ſunt, teſte inter alios Odone abbate ſancti Johannis Angeriacenſis.

Monaſterii-novi abbates.

a Beſly p. 468.

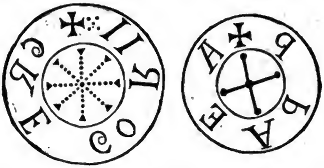
Kemperlegienſibus data S. Mariæ eccleſia. Dum Kemperlegienſi monaſterio ſanctæ Crucis Benedictus abbas præeſſet, Berta comitiſſa, Alani Redonenſis ducis uxor, pro redemtione animæ ejuſdem, necnon filiæ ſuæ Hadevis comitiſſæ, Hoëlis Britanniæ ducis conjugis, & incolumitate eorum filiorum, ſuorum nepotum, Alani & Mathiæ, *eccleſiam ſanctæ ſanctarum dominæ noſtræ & virginis Dei-matris Mariæ infra muros Namneticæ civitatis ſitam*, quæ ipſi a prædicto duce Hoëlo ejuſque conjuge & filio conceſſa fuerat, monachis ſanctæ Crucis Kemperelegienſis donavit *in præſentia jam dicti conſulis & filiorum ejus, ejuſque fratris Quitiaci Namnetenſis epiſcopi, de qua eccleſia idem præſul propria manu fratrem ſuum Benedictum, tunc Kemperelegienſem abbatem, inveſtivit pro redemtione animæ patris ſui Alani comitis, prædicti monaſterii fundatoris*, &c. *Factum eſt hoc in civitate Namnetica, anno ab incarnatione Domini* M LXXV. Cum de hac eccleſia controverſia fuiſſet inter capitulum eccleſiæ Namnetenſis & Kemperlegienſes monachos, ex mandato Guillelmi cardinalis titulo ſancti Petri ad Vincula & apoſtolicæ ſedis legati, tribus ex utraque arbitris conſtitutis, ad concordiam demum ita convenerunt, ut canonici a monachis duodecim ſolidos quotannis acciperent. Ex parte canonicorum nominati ſunt David abbas de Buzeio, & Ernaudus abbas de Alba-corona cum uno canonico Andegavenſi: a monachis vero deſignati Guethenucus abbas Ruienſis, & Mauricius abbas de Langonio, cum alio canonico, adjunctis duobus epiſcopis, Bernardo Namnetenſi, item Bernardo Coriſopitenſi. Actum Namnetis in capitulo ſancti Petri, anno ab incarnatione M C LXI. In hac eccleſia modo collegium eſt canonicorum ſecularium.

Doli obſidio. Apud Rogerium Hovedenum rex Anglorum Willelmus mari trajecto, in minorem Britanniam expeditionem moviſſe, & caſtellum Rodulfi comitis, quod *Dol* nominatur, tamdiu obſediſſe dicitur, donec Francorum rex Philippus illum inde fugaret. Huc ſpectat quod legere memini in quodam exemplo bullæ Gregorii V. pro Turonica ſancti Martini eccleſia. cum duo canonici Turonenſes illud ad Bartholomæum Majoris-monaſterii abbatem detuliſſent, ut id ipſum ſibi legeret & tranſſcriberet; id ille præſtitit appoſita ad bullæ tranſſcriptum hac clauſula. *Ego frater B.* [*] *abbas notum volo fieri omnibus hoc privilegium legentibus, qualiter illud in manus noſtras devenerit. Hugo theſaurarius ſancti Mauricii, & Galterius archipresbyter venerunt ad me, & attulerunt quoddam antiquum privilegium, dicentes ſe mitti ab archiepiſcopo ſuo Radulfo, & mandare mihi ipſum archiepiſcopum, ſe inveniſſe illud præceptum de rebus ſancti Mauricii. Sed quia erat Romana littera ſcriptum, non poſſe legi a ſuis clericis. rogare ſe, ut facerem illud legi, & ſibi tranſcribi. Legimus itaque illud, & invenientes multo aliud in eo contineri, quam ille putabat, tranſcripſimus. In quo & ſigillum apoſtolicum, quod in in illo erat, depinximus ita, ut inverſum, ſicut & in illo vetuſto erat. Erat autem mecum tunc prior noſter domnus Petrus, quando illi duo canonici illud privilegium mihi obtulerunt. Et factum eſt hoc in anno, & in ipſis diebus, quando ibat rex Franciæ Philippus in Britanniam ad pugnandum contra regem Anglorum, qui ibi obſidebat Dolum-caſtrum.* Hactenus Bartholomæi teſtimonium de illo Gregorii V. privilegio, quo Martinianis canonicis

* Bartholomæus.

Digitized by Google

nonicis jus habendi & eligendi epiſcopum confirmatur. Bullæ pontificiæ, ita ut inverſa eſt, typum hic referre viſum eſt.

CVI. S. Stephani de Vallibus abbatia conditur. * S. Eſtienne de Vaux.

In diœceſi Santonenſi condita eſt hoc tempore abbatia ſancti Stephani de Vallibus*, cujus primi auctores fuere duo nobiles fratres, Petrus Gammonis filius, & Arnaldus. Verum cum Petrus opere necdum inchoato deceſſiſſet, id exſequendum in ſe ſuſcepit Arnaldus, obtento prius aſſenſu Gaufridi Aquitaniæ ducis & Goderanni epiſcopi Santonenſis, eidemque loco Martinum abbatem præfecit, e Malliacenſi aſceterio acceptum ab ipſo Goderanno epiſcopo, qui Malliacenſis itidem abbas erat. Eo mortuo, Boſonem ejus ſucceſſorem adiit Arnaldus tempore ſynodi generalis, petiitque, ut hæc abbatia ſynodali auctoritate confirmaretur, & ne ulli ex ſua progenie, ullive alteri eccleſiæ ſubjiceretur. quod ipſi conceſſum, hoc anno M LXXV. datis ſynodicis litteris, quibus ſubſcripſere Goſcelinus archiepiſcopus Burdegalenſis, Guillelmus Engoliſmenſis epiſcopus, Boſo Santonenſis, & Guillelmus Petrocoricenſis; ex abbatibus vero Odo Angeriacenſis, Frovinus ſancti Eparchii Engoliſmenſis, & Joſcelinus Baſſatenſis. Non multo poſt prædictæ abbatiæ monachi Malliacenſi monaſterio ſe ſubjecerunt, ut poſtea videbimus.

Aſſilienſis cœnobii jura aſſerta. a *Capitul. to. 2. p. 1554.*

Exſtat in diœceſi olim Toloſana, nunc Appamienſi, antiquum ſancti Stephani Aſſilienſe monaſterium, ad quod cum veniſſet hoc anno Dalmatius [a] archiepiſcopus Narbonenſis, ibique honorifice, ut par erat, ſuſceptus fuiſſet; eodem quoque advenit Iſarnus Toloſanus præſul. Hic rogatus ab eodem archiepiſcopo & abbate, fratribuſque ejuſdem monaſterii, omnia eorum jura confirmavit, eaque ſe pro virili ſervaturum promiſit, & ſuæ diœceſeos eccleſias eis ſubjectas ſua auctoritate eidem monaſterio aſſeruit. *Hoc totum factum eſt in generali capitulo, in præſentia ſupradicti archiepiſcopi & abbatis, & Pontii prioris, & Bernardi ſacriſtæ, & aliorum virorum nobilium, anno ab incarnatione Domini* M LXXV. Ex his intelligitur, Dalmatium archiepiſcopum tunc fuiſſe illius monaſterii abbatem.

CVII. Bullæ caſtrum S. Luciano reſtituitur. b *Louvet lib. 1. p. 632.*

Apud Belvacos Hugo comes de Domno-Martino, pœnitentia ductus, quod eccleſias de Bubulis, ſancto Luciano quondam [b] a Childeberto rege & Conſtantino Belvacenſi epiſcopo cum caſtro ejuſdem loci donatas, abſtuliſſet, & canonicis tradidiſſet, Widonem epiſcopum conſuluit, ejuſque conſilio Tetbaldum ſeu Theobaldum ſancti Luciani abbatem adiit, ſuam ſuorumque anteceſſorum injuſtitiam recognovit, ipſas eccleſias, laudantibus canonicis, quos ibi poſuerat, cum ſuis adjunctis ſancto martyri Luciano reſtituit. Verum, cum ſancti Luciani monachi in priſtinam earum poſſeſſionem regredi vellent, obſtitere clerici, qui litem hac de re monachis intentarunt. Dum hæc diutius procederet, ab eodem Hugone comite prædictæ eccleſiæ conceſſæ ſunt Vizeliacenſibus monachis, abſque epiſcopi conſenſu. quæ res novæ litis materiam ſuppeditavit. Hæc anno M LXXXI. ventilata in concilio Exoldunenſi, in quo poſſeſſio Vizeliacenſibus adjudicata uſque ad tempus legitimæ diſcuſſionis, ſed abſque ulla finitiva ſententia, uti diſcimus [c] ex Ivone, qui præſens eidem concilio interfuit, eaque de re ſcripſit ad Richardum epiſcopum Belvacenſem. Nihilo minus Bullenſis cellæ poſſeſſio ſtetit penes Vizeliacenſes.

c *Ivo epiſt. 181.*

Donatio eidem facta. * *Mont-didier.* d *Diplom. p. 586.*

Hoc ipſo anno contigit, Widonem Belvacenſem epiſcopum adire caſtrum, quod Mons-deſiderii * vocatur., comitante ſancti Luciani abbate Theobaldo: ubi audito [d] nobilem militem Goſcelinum, cognomento Infantem, Aſcelini de Bulis filium, gravi morbo decumbere, ad eum conſolandi cauſa divertit. quo ille mirifice recreatus, abbatemque Theobaldum, quem valde diligebat, prope aſtare videns, ad epiſco-

AN. CHR. 1075. » pum converſus: Per manum, inquit, veſtræ ſanctitatis, trado eccleſiæ beati Lu-
» ciani ad uſus fratrum, in memoriam anniverſariæ depoſitionis meæ, poſtquam il-
» lic ſepultus fuero, mediam partem feodi mei apud Howecurtem. Id factum præſentibus Hugone de Bulis & de Domno-Martino, necnon Matthæo atque Pagano avunculis Goſcelini, qui ipſo die quo ſepultus eſt Goſcelinus, id eſt IV. idus Julii, hoc donum ſuper altare ſancti Luciani, uti ille mandaverat, poſuerunt.

CVIII. Roffenſes epiſcopi. In Anglia, mortuo Siwardo, Roffenſi epiſcopo, qui Certeſeiæ abbas ante epiſcopatum fuerat, ſucceſſit Arnuſtus ſeu Ernoſtus Beccenſis monachus, qui paullo ante in Angliam trajecerat; ſed paucis diebus ſupervivens, fatum explevit. Tunc ingens in illa eccleſia rerum omnium penuria erat, ubi quatuor tantum canonici erant, qui victu exili & plebeio indumento vitam tolerabant. Has miſerias emendare cupiens Lanfrancus, Arnuſtum loco epiſcopum dedit. ſed is in epiſcopatu anno tantum dimidio vixit. Suffectus in ejus locum Gundulfus, ipſe Beccenſis monachus, agente Lanfranco, cui ejus ſanctitas probe comperta erat: ſed ejus ordinatio ad annum MLXXVII. dilata, ut annales [a] Roffenſes nos docent. Ad Arnuſtum revertor, quem alii Ernuſtum, & Hernoſtum vocant, in cujus conſecratione, cum ſuper altare inventus eſſet hic verſiculus, *Cito proferte ſtolam primam* &c. Lanfrancus prædixit, eum brevi moriturum. Vaticinium probavit eventus. nam eodem anno e vivis exceſſit poſt acerrimos ac diuturnos morbi dolores, ad quorum conſtantem patientiam Anſelmus [b] eum hortatur, quem *olim ſocium* & peculiari familiaritate ſibi conjunctum fuiſſe dicit, eique in hac vita integram incolumitatem, in futura perfectam felicitatem apprecatur. Hæc in epiſtolæ inſcriptione, & in contextu ait,
» ſe humana ob frequentes & graves ejus moleſtias mœſtitia affectum eſſe, at ſpiritali
» lætitia relevatum, quod per hæc ejus anima nutritur ad æternitatem. Tanto quippe
» amplius in tribulatione gaudendum, quanto per eam in filiorum hereditatem nitendum. *Cum enim ſemper gratum ſit Deo*, inquit, *ſi numquam ab ejus ordinatione diſſentimus; tunc utique valde illi placemus, ſi & in noſtra adverſitate ejus voluntati hilariter aſſentimus*

a *Angl. ſac. tom.* 1. *p.* 342.

b *Anſelm. lib.* 1. *ep.* 44. *V. notas.*

CIX. Londonienſe concilium. Roffenſis eccleſia jam vacabat, cum Londoniæ habitum eſt hoc anno concilium, præſidente Lanfranco archiepiſcopo, conſidentibus Thoma Eboracenſi archiepiſcopo, aliiſque epiſcopis. In eo renovata ſunt nonnulla eccleſiaſtica inſtituta, quæ ob intermiſſionem conciliorum neglecta fuerant. De monachis ſtatutum, ut proprium non haberent: ſi quis vero in proprietate *inconfeſſus* obiiſſet, ut in cœmeterio non ſepeliretur. Quidam epiſcopatus e villis ad urbes tranſlati. Cautum, ne quis in concilio, abſque venia metropolitani, exceptis epiſcopis & abbatibus, loqueretur.

Lanfranci caritas & prudentia. Hujus concilii acta retulit Willelmus, qui in conſequentibus Lanfranci caritatem mire prædicat, & in diſtribuendis eleemoſynis diſcretionem. Expendebat pauperibus panes, calceos & prorſus omnia, quæ ad victum & veſtitum neceſſaria erant. Eiſdem ipſe ſuccinctus miniſtrabat. Clericis & monaſteriis egentibus affatim nummos erogabat, verecundiores ad petendum invitans. Mirum eſt, quot refectæ ab eo eccleſiæ, inſtaurata monaſteria: quot ornamenta utriſque collata. Idem Cantuarienſes monachos, qui, excepta pudicitia, vix laïcis diſſimiles erant, venationi, ludicris & genio indulgere ſoliti, ut magis conſules quam monachi ex frequentia famulantium viderentur, ad meliorem frugem ſenſim revocavit, aliquamdiu patientiam tenens, nec indiſcreta auſteritate principio eos terrens, ratus, *repentina morum converſione teneriores exacerbari animos*. Quapropter blandis monitionibus per intervalla temporis nunc illa, nunc iſta ſubtrahens, eos demum ab inolitis vitiis ad recta inſtituta reduxit. In illo concilio Wlketulus Crulandenſis abbas amotus eſt a paſtorali regimine, & in clauſtrum Glaſtoniæ retruſus *ſub cruentiſſimo tum abbate Turſtano*, agentibus Nortmannis, qui eum exoſum habebant, propterea quod Waldevi comitis ab ipſis occiſi, & Crulandæ ſepulti, miracula prædicabat. Facta itaque in eum conjuratione, de idololatria & de monaſterii incuria nequiter, teſte Ingulfo, accuſatur, ob idque deponitur. Tum monaſterii theſaurus direptus, & in uſus regios addictus. In ejus vero locum ſuffectus Ingulfus, de quo plura anno ſequenti.

ANN. CHR. 1076.

CX. Schiſma in eccleſia. INſequens annus funeſto ac diuturno ſchiſmati principium dedit, auctore in primis Heinrico Germaniæ rege, qui nefariis actibus regnum infeſtare pergebat. Huic ſæpius benigne nequicquam admonito Gregorius denuo per legatos ſub finem anni

Digitized by Google

præcedentis edixit, ut ſecunda inſtantis quadrageſimæ hebdomade ad concilium Romæ indictum de criminibus, quorum argueretur, cauſam dicturus adeſſet. quod ſi facere neglexiſſet, ſe a communione eccleſiæ ſejunctum iri pro certo haberet. Hoc nuntio rex ſupra modum offenſus, legatos indigne a conſpectu ſuo repulit, & Wormatiæ conventum in ſeptuageſimam indixit, in quo pontificatus Gregorio abrogatus, conſpirantibus præter duos viginti-quatuor epiſcopis, pontifici ob cælibatum & ſimoniæ notam infenſis, cum Hugone cardinale Blanco, quem pontifex ob Cadaloi ſectam exauctoraverat. Re ad Urbem perlata, Gregorius litteras Heinrici in ſynodo apud Lateranum habita recitari juſſit. Earum lectione indignati omnes, ipſum regio Germaniæ atque Italiæ titulo, & jurato principum, populorumque obſequio & eccleſiæ communione privandum cenſuerunt. Conditum ilico hac de re decretum : quod ubi Germanis innotuit, plerique ab Heinrici ſocietate receſſerunt. Ea re commotus Heinricus reſipiſcere viſus eſt, & ſe vetera flagitia novis moribus deleturum ſpopondit, ac demum facile omnes conditiones, a Saxoniæ & Suaviæ principibus ſibi propoſitas, accepit : quorum ea potior fuit, ut ante annum ſe anathemate a pontifice ſolvi curaret. Principes legatis miſſis hæc omnia mox pontifici nuntiarunt, obnixe orantes, ut ad tantam ſeditionem exſtinguendam Auguſtam-Vindelicorum* ad purificationem beatæ Mariæ accederet. quam conditionem pontifex libenter accepit. Verum Heinricus in colloquio *Oppenheim* menſe Octobri habito conſultius eſſe duxit, ut pontifici in Italiam occurreret, atque ab eo anathematis abſolutionem quoquo modo impetraret. Itaque ſub finem anni Spira profectus, aſperrima hyeme in Burgundiam venit, &, natali Domini Veſontione celebrato, mox in Italiam contendit. Ad prædictum Oppenheimenſe colloquium *frater Kadalaus*, ut Bertoldus ſcribit, *ex ſæculari militia converſus, legationem papa detulit, quam eidem, multum ægrotanti, papa in remiſſionem peccatorum omnium impoſuit*; idemque frater Kadalaus *expleta legatione, ſuſcepto monachi habitu, ſub evangelica perfectione requievit in pace.* Nec plura de hoc Kadalao.

ANN. CHR. 1076.

* Auſbourg.

Kadalaus papæ legatus.

CXI. Godefridi ducis cædes.

Gozelo ſeu Godefridus, cognomento Gibboſus, dux Lotharingorum, Antuerpiæ hoc anno cæſus eſt per inſidias, ut tum putabatur, Rotberti Flandriæ comitis, Virduni ad patrem ſuum ſepultus in monaſterio ſancti Vitoni. Lotharingiæ ducatum Heinricus Conrado filio ſuo conceſſit, marchiam vero Antuerpienſem Godefrido, Gozelonis ducis ex ſorore Ida nepoti, Euſtachii comitis Bolonienſis filio, Bullionio dicto, qui poſtea regnum Jeroſolymorum ſibi comparavit. Mathildis comitiſſa, orbata Godefrido viro ſuo, Walfoni Bajoariæ duci poſtea nupſit, ſed liberorum expers.

CXII. Stephanus Mureti ſuum Ordinem inſtituit.

a Supra n. 37. & ſeq.

Pontificia, ut ſuperius a dictum eſt, auctoritate munitus Stephanus de Tigerno, nobilis Arvernus, ex urbe in patriam revertit, Ordinem ſuum, qui poſtea Grandimontenſis dictus eſt, fundaturus. Parva apud ſuos facta mora, qui de ejus reditu admodum recreati ſunt, clanculum receſſit, variiſque ſolitariis locis perluſtratis, apud Muretum tandem conſedit, ſitum prope Grandimontem in agro Lemovicenſi, ubi, facto ex virgultis parvo tugurio, prima Ordinis ſui fundamenta hoc anno jecit, jejuniis, vigiliis, precibuſque aſſiduis inſiſtens. Illic, inſerto in digitum ſuum anulo, quem unum ex omni ſubſtantia ſua reſervaverat, ſe Deo totis vitæ ſuæ diebus ſerviturum promiſit, concepto voto in hunc modum. *Ego Stephanus abrenuntio diabolo & omnibus pompis ejus, & offero atque reddo me ipſum Deo Patri, & filio ejus, & Spiritui ſancto, uni & trino Deo, vivo & vero.* Et, ſcripta ſua profeſſione, capiti ſuo eam impoſuit, in hæc verba. *Omnipotens & miſericors Deus, qui ſemper idem permanens, vivis & regnas trinus & unus Deus; ego frater Stephanus promitto tibi amodo me ſerviturum in hac eremo in fide catholica; & propter hoc pono chartam iſtam ſuper caput meum, & anulum iſtum in digito meo : ut in die obitus mei ſit mihi hac promiſſio & hac charta ſcutum & defenſio contra inſidias inimicorum meorum. Quæſo, Domine, ut mihi reddas veſtem nuptialem, & in numero filiorum ſanctæ eccleſiæ me annumerare digneris, & ad cœnam nuptiarum Filii tui, ſanctiſſime Pater, animam meam de corpore exeuntem, tua charitatis veſte indutam, in regnum tuum cum ſanctis omnibus introducas.* Ad hæc ſanctæ Mariæ matri Domini Jeſu-Chriſti, animam, corpus, ſenſumque ſuum commendavit; nec deinceps ad ſæculum reverſus eſt. Ab illa die pane tantum & aqua uſus eſt uſque ad triceſimum ſuæ converſionis annum, quo modicum vinum adhibuit ad relevandum ſtomachum, quem ciborum ariditas, parcitaſque omnino de-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1076. bilitaverat. Lorica ferrea ad cutem indutus erat: lectus ei ex tabulis ligneis inſtar ſepulcri conſtrictis. Primo converſionis ſuæ anno ſolus in illa eremo vixit: altero anno duos ſocios habuit. Hos multi alii ſubinde ſubſecuti ſunt, paratis principio cellulis in diverſis locis bini vel terni, qui omnes eremitarum more viventes, dominicis & feſtivis diebus Muretum conveniebant, ut rei ſacræ & collationi ſpirituali intereſſent. Poſt hæc vitam cœnobiticam amplexi ſunt, quibus modicum vinum Stephanus indulſit, ſuis longe benignior quam ſibi. Solitudinis adeo amans, ut ſæculares nequidem in monaſterium & vix in oratorium admitteret, Deum precari ſolitus, ut ſe ab hominum conſpectu abſconderet. Hoſpitalitatem nihilo minus ſedulo exercebat: ſed hoſpites in domos regulares introduci haud ſinebat. vir tantæ humilitatis, ut, quamquam ſacerdos, ſacris tamen altaribus non alio quam diaconi officio fungi ſuſtinuerit.

Quodnam ejus inſtitutum. Quodnam primarium ejus Ordinis inſtitutum fuerit, quæve prima Regula, quam vir Dei diſcipulis præſcripſerit ſuis, diſquirit Annaliſta Grandimontenſis, variaſque in partes ſe torquet, neſcius quo ſe vertat. Illud in primis probabile, immo & certum putat, quod, ſi primam Grandimontenſis Ordinis inſtitutionem ſpectemus, non alia videatur, quam *quidam rivulus* cœnobitarum Calabriæ: ſed cujus Ordinis illi fuerint, incertum eſſe putat. Benedictinos fuiſſe Yepeſius, aliique e noſtris aſſerunt, ideoque Grandimontenſes noſtris accenſent. Conjecturas hac de re meas ſuperius [a] propoſui, quas hic repetere non juvat. Reclamant Grandimontenſes, ſaltem reformati, nec Benedictini eſſe, aut videri volunt. Ego vero, etſi Grandimontenſem Ordinem plurimi faciam, abſit tamen, ut ex eo contra fas velim creſcere Ordinis noſtri decora, qui alienis honorum titulis non eget. Certe ſanctus Stephanus non aliam ſuis regulam, quam Evangelium propoſuiſſe dicitur, qua ratione ejuſdem inſtituti & regulæ ſumus omnes. Ut ut ſit, primigenius eorum habitus, qualem deſcribit Annaliſta, non multum a Benedictino differebat. Erat toga uſque ad talos protenſa cum ſuperpoſito ſcapulari, ab utroque humero uſque ad talos pertingente, cui inſutum erat caputium in acumen deſinens verſus extremum capitis verticem. De Grandimontenſium habitu Johannes Iperius, qui ait eos ſuo tempore Ciſtercienſis Ordinis inſtituta ſectari, quod etiam Jacobus a Vitriaco tradit. *Habitum*, inquit ille, *gerunt brunum ſive griſeum, tunicam ſcilicet & ſcapulare; deſuperque, non cucullam, aut frocum, ſed cappam ante ſciſſam; & ſunt quaſi recluſi.*

a Supra n. 37.

CXIII. Regula peculiaris an ab eo ſcripta. Quod attinet ad vulgatam eorum regulam, hæc, ut ipſe ejus editor monet, non ab ipſo S. Stephano conſcripta fuit, ſed verbo & exemplo per quinquaginta fere annos diſcipulorum cordibus inſculpta, & poſtmodum ab ipſis, maxime vero a Petro Lemovicano, qui ſancto Stephano primus ſucceſſit, collecta; & deinceps a Gerardo, Grandimontis ſeptimo priore, in eum ordinem, quo nunc habetur, redacta. Idem factum in ſacro Ordine Cartuſiano, cujus prima inſtituta, viva voce & uſu primum tradita, poſtmodum venerabilis Guigo, Cartuſiæ quintus prior, in ſcripta redegit. Qui prima illa ſancti Stephani inſtituta collegit, nulli Ordini aut Regulæ addictus videri voluit. Unde inquirentibus, cujus [b] Regulæ vel Ordinis monachi ſui eſſent, reſpondendum ait, ſe chriſtianæ religionis, quæ prima ac principalis regula eſt, Evangelii ſcilicet, qualeſcumque obſervatores eſſe; ceterum nullarum Regularum ſanctorum patrum, Baſilii, Auguſtini, Benedicti expertes, quibus cor unum ſit & anima una; omnia denique communia, nihilque proprium, præter caritatem & obedientiam. Multa in illa Regula præclare inſtituta; gravia non pauca, quæ proceſſu temporis relaxata ſunt. In primis [c] inculcatur paupertas & obedientia, tamquam religionis præcipuum fundamentum. Quippe non eſt peritus religionis, quem terret paupertas. Nulla res enim tantopere ſecurum reddit hominem in amore divino, quemadmodum paupertas, illum præcipue, cui placet ex corde. Terras extra metas [d] monaſterii poſſidere nefas, uti & apud Cartuſienſes. Eccleſias [e] quoque, & res ad ipſas pertinentes habere non licebat, nec quidquam pro miſſis oblatum recipere, nec judicia pœnitentiæ exercere in ceteros. Dominicis & feſtis diebus aditus in oratorium ſæcularibus interdictus, quibus convenit in eccleſiis ſuis divinis intereſſe officiis. Pecorum vetita poſſeſſio ad vitandam cupiditatem, omniſque quæſtus [f] vitandus. Deficientibus rebus neceſſariis [g] recurrendum ad epiſcopum: qui ſi non ſuccurrat, poſt bidui jejunium mittendi [h] ad petendam oſtiatim eleemoſynam duo fratres in religione firmiores. Nundinæ [i], negotiatio ac lites prohibitæ. Mulie-

b Reg. S. Step. prolog.
c cap. 1.
d cap. 4.
e cap. 5.
f capp. 6. & 7.
g cap. 9. & ſeqq.
h cap. 13.
i cap. 15. & ſeqq.

AN. CHR. 1076.

res [a] ad illam inſtitutionem non admittantur, nec viri [b] alterius Ordinis: nullus ſæcularis infra viceſimum ætatis annum. Silentium [c] in eccleſia, clauſtro, refectorio & dormitorio religioſe ſervandum, & a completorio uſque ad finitum capitulum. Aliud ſilentii genus aliis temporibus & locis, *tacere inutilia, & loqui neceſſaria*. Temporalium cura [d] ſolis converſis commiſſa. quæ res magnorum jurgiorum occaſio fuit non ſemel, ut ex Jacobo Vitriaco diſcimus. Præclara ſunt, quæ eadem Regula præſcribit de infirmis [e], quibus relevandis eccleſiaſtica etiam ornamenta vænumdari præcipit. Carnium eſus [f], tam volucrum quam quadrupedum, eis omnino interdictus. A ſancto paſchate uſque ad exaltationem [g] S. Crucis duplex refectio. Ab exaltatione vero ad paſcha perpetuum jejunium, exceptis diebus dominicis & natali Domini, adeoque unica refectio; ab exaltatione quidem uſque ad quadrageſimam ſumenda poſt nonam; a quadrageſima uſque ad paſcha poſt veſperas. Denique a feſto omnium ſanctorum ad natale Domini, cibi tantum quadrageſimales; ceteris vero diebus extra quadrageſimam ova & caſei permittebantur. Electioni prioris [h] Grandimontenſis bini fratres ex ſingulis cellis Grandimontem conveniebant: ex quibus duodecim eligebantur ad eligendum priorem, ſex clerici & totidem converſi. Electo [i] clauſtra Grandimontis, niſi urgente gravi neceſſitate, egredi non licebat. Hæc ex regula Grandimontenſi, quæ ſubinde a Romanis pontificibus in pleriſque temperata eſt. De iſtius Ordinis primordiis ſcripſit Bernardus-Guidonis, retulitque ſyllabum Priorum uſque ad ſuum tempus: ex quibus Petrus Lemovicanus ſeu Lemovicenſis, Mureto Grandimontem ad duo milliaria fratres tranſtuliſſe perhibetur, unde Ordo Grandimontenſis deinceps dictus eſt.

[a] c. 39. [b] c. 40. [c] c. 47. [d] c. 54. [e] c. 56. [f] c. 57. [g] ibid. [h] c. 60. [i] c. 61.

Quod vero Stephanus infirmis eſum carnis interdixerit, quem S. Benedicti regula eis indulget; in cauſa fuiſſe videtur Græcorum ſchiſmaticorum objectio, qui pontificatu Leonis IX. monachis Latinis ſeu Benedictinis hunc uſum improperabant, ut ſuperius vidimus. cujus reprehenſionis occaſionem ut removeret Stephanus, abſtinentiam a carnibus etiam infirmis, inſtar orientalium, præſcripſit. Qua in re S. Bruno eum imitatus eſt.

CXIV. Magenciaco facta donatio.

Quo tempore Stephanus Ordinem ſuum inſtituit, Tiernenſis princeps erat Willelmus, uti diſcimus ex chronico [k] cellæ Magenciacenſis apud Arvernos, cujus loci prior, Theotardus nomine, Guillelmum Tiernenſem principem clariſſimum adiiſſe dicitur, & exoraſſe, ut pro anima patris ejus Guidonis quoſdam uſus in ſilva, quæ vocatur Borno, ſancto Launomaro concederet. quod ille benigne annuit, idque ab uxore ſua Adalaide, filiiſque ſuis, Widone, Stephano, Willelmo & Theotardo confirmari voluit. Id factum anno ſequente MLXXVII. præſente Hugone abbate Tiernenſi, qui hanc chartam conſcribi fecit, cui Ermengardis Willelmi ſoror, ejuſque filii, Mauricius de Monte-Buxario, multique alii nobiles ſubſcripſere. Tunc Guido abbas præerat Bleſenſi ſancti Launomari monaſterio, a quo Magenciacenſis cella pendebat. Idem Willelmus eccleſiam ſancti Porciani, in eadem ſilva ſitam, contulit Mauricio Magenciacenſi priori, qui Theotardo ſucceſſit. Is Jeroſolymis rediens, Widonem apud Rhodas offendit, a quo patris ejus donationes confirmari fecit.

[k] *Sæc. 4. Bened. parte 2. p. 257.*

CXV. Bellilocenſe & Gigniacenſe monaſteria Cluniacenſibus commiſſa.

Per idem tempus Bellilocenſe ejuſdem pagi Lemovicenſis monaſterium ad magnas rerum, cum ſpiritualium, tum temporalium anguſtias redactum erat. Ejus ſtatum miſeratus Hugo de Caſtello-novo ſæcularis abbas, in cujus manus hic locus ex ſucceſſione parentum devenerat, eum inſtaurare cupiens, domno Hugoni Cluniacenſi abbati ordinandum commiſit, annuente Widone Lemovicenſi epiſcopo, aſſenſu quoque Archimbaldi, Eblonis ac Boſonis vicecomitum, necnon Girberti ac Bernardi fratrum, dominorum Corbonicenſium. His aſſenſere in primis Bellilocenſes boni teſtimonii fratres cum domno Frodino Tutelenſi abbate, decano ſuo, & Bego de Calvomonte nobiliſſimus miles. Hæc diſcimus ex litteris tum Bellilocenſium monachorum, tum Hugonis de Caſtello-novo eorum abbatis, qui omnes illius loci cenſus & poſſeſſiones ſancto Hugoni abbati & Cluniacenſibus tradidit, exceptis nonnullis, quæ Bernardus epiſcopus, ipſius Hugonis de Caſtello-novo *avunculus, in ſuo dominio* tenebat. Hugonis litteris appoſita ſunt ſigna ejuſdem Hugonis, Widonis epiſcopi Lemovicenſis, Archimbaldi, Eblonis atque Boſonis vicecomitum, Girberti & Bernardi fratrum Corbonicenſium, Frodini abbatis, ſcilicet Tutelenſis & Bellilocenſis decani, Willelmi abbatis Fiacenſis. Altera charta facta dicitur *in menſe Aprili, anno ab incarnatione* MLXXVI. *Philippo rege, & domno papa Gregorio ſacræ religionis monarchiam regente*, appoſito ſigno Willelmi Toloſani comitis, & aliorum. Eodem anno Rogerius

Digitized by Google

ANN. CHR. 1076.

comes, & Sicardis ejus uxor, inſignem eccleſiam, in caſtro ſuo pagi Toloſani ab ipſis conſtructam, eidem ſancto Hugoni abbati & Cluniacenſi monaſterio contulerunt, præſentibus Iſarno Toloſano & Raimundo-Ebbo Lecturenſi epiſcopis.

a *Bullar. Clun. p.* 18. b *ibid. p.* 20.

Sub finem ejuſdem anni Gregorius papa Cluniacenſi cœnobio confirmat [a] omnia monaſteria & loca eidem ſubjecta, quæ ſingulatim enumerat; aliiſque litteris [b] *cariſſimo filio ſuo Hugoni Cluniacenſi abbati* inſcriptis, *Gignenſe* ſeu Gigniacenſe monaſterium, *quod proprium beati Petri apoſtolorum principis eſſe dinoſcitur*, ubi olim mirifice floruerat religio, ſed tunc *propter abbatum præpoſitorumque remiſſiorem ſollicitudinem* penitus vigorem & ſubſidia temporalium rerum amiſerat; eidem Hugoni commen-
» dat, ut ejus ſtudio ibidem religio poſtliminio reviviſcat, & res temporales inſtauren-
» tur: ita ut nullus illic abbas eligatur aut ordinetur, niſi præſente per ſe vel per legatum
» ſuum Cluniacenſi abbate, eodemque approbante. *Datum Laterani per manus Petri S. R. E. cardinalis ac bibliothecarii, anno* IV. *pontificatus domni Gregorii papæ VII. indictione* XIV. Iiſdem anno & die idem pontifex, prædicto Hugoni abbati ſcribens [c], confirmat Monaſterio-novo ſancti Johannis, Pictavis a Willelmo comite fundato, donationes eidem loco factas; vultque ut abbas illic a Cluniacenſibus abbatibus inſtituatur, permittens ut ordinationes monachorum & clericorum a quocumque epiſcopo fieri poſſint.

c *ibid.*

Paullo ante, id eſt III. kal. Maii, cives Cremonenſes ſuburbanam capellam ſanctorum Gabrielis & Raphaëlis Cluniacenſibus donant, aſſignata dote, ut monaſterium ibidem conſtrueretur, ſublata Cluniacenſibus abbatibus facultate hæc convertendi in alios uſus; aliàs rebus omnibus ad heredes revocandis. Hujus loci traditio facta eſt per *cultellum & feſtucam nodatam, per wantonem & waſonem terræ & ramum arboris ſeu wandiluc.*

CXVI. Monaſterii-novi privilegia.

d *Beſly Comit. p.* 465.

Præter ſuperius diploma, quod Gregorius papa de Monaſterio-novo Pictavenſi ſancto Hugoni conceſſit, rex Philippus eidem cœnobio donationes factas, faciendaſve confirmavit rogatu [d] Gaufredi Aquitanorum ducis, qui illud in ſuburbio Pictavenſi, in loco dicto *Chaſſaigne* ædificaverat. Atque ut hoc privilegium ratum eſſet ac firmum, rex ſignum crucis in inferiori margine hujus chartæ propriis manibus fecit, defectu ſigilli ſui, propterea quod tunc cum magna feſtinatione Pictavim ad Gaufredum ducem Aquitanorum venerat, auxilium ab eo poſtulaturus *contra Guillelmum regem Anglorum, comitem Nortmannorum, qui tunc contra nos*, inquit, *in Britannia quoddam opidum obſederat.* Huic diplomati ſubſcripta ſunt ſigna Gaufredi Aquitanorum ducis, Hugonis Magni fratris Philippi regis, *Fulconis in Ambianenſem epiſcopatum tunc electi, non adhuc conſecrati*, Raginaldi ſancti Martini theſaurarii, Galeranni Silvanectenſis camerarii regis, Audeberti comitis de Marchia, & Guidonis Nivernenſis. *Acta ſunt hæc Pictavis idibus Octobris anno ab incarnatione Domini* MLXXVI. *regni Philippi regis.* XIX [*]. Litteras a Willelmo-Gaufredo duce initio anni ſequentis datas apud Beſlium [e] legere licet. quibus prædictum monaſterium dotat, facta charta *in manu Willelmi filii* ſui, audientibus & videntibus Odone abbate ſancti Johannis, ſcilicet Angeriacenſis, Guidone Nivernenſi, & aliis.

* *l.* XVII. e *ibid. p.* 466.

CXVII. Evenus abbas fit Dolenſis archiepiſcopus.

Dolenſi eccleſiæ tunc temporis incubabat Johoveus quidam, facinoribus infamis, quem Dolenſes ab illa eccleſia expellendum curarunt, ſcriptis litteris ad Gregorium papam, qui eum in ordinem redegit, & alterum ejus loco eligendum decrevit. Electus nobilis adoleſcens Gilduinus, cujus pater Rudalenus, cognomento Capra-cana, inter Dolenſes potentiſſimus, mater ex Puteacenſium apud Aurelianenſes prænobili familia; ſtatimque Romam ſe contulit, non tam ut ordinaretur, quam ut eam dignitatem a ſe amoliretur ob immaturam ætatem. Supplicanti aſſenſit pontifex, ejuſque loco Evenum ſeu Evantium ſancti Melanii abbatem, qui in ejus comitatu erat, ipſiuſmet rogatu, archiepiſcopum ordinavit. Exſtant ea de re duæ [f] Gregorii epiſtolæ, V. kal. Octobris hoc anno datæ, una ad Dolenſes, altera ad epiſcopos Britanniæ, quibus ſignificat, ſe eorum petitioni ſatisfacere non potuiſſe ordinando juvenem illum electum, ſed ejuſdem juvenis rogatu Evenum [g] ſancti Melanii abbatem, quem Ivonem vocat, *licet invitum & obedientia adſtrictum*, conſecraſſe. Interceſſit ejectioni Johoveni Willelmus rex Anglorum, ad quem hac de re Gregorius litteras [h] dedit, quibus illius ejectionis cauſam retractandam Hugoni Dienſi epiſcopo & Huberto Romanæ eccleſiæ ſubdiacono committit, pollicitus ſe illuc miſſurum Teuzonem monachum, (ſic enim legendum, non Leuzonem [i]) ubi ex morbo, quo Romæ

f *Greg. VII. lib.* 4. *ep.* 4. & 5. g *V. lib.* 63. *n.* 63. h *ibid. ep.* 17. i *V. lib.* 64. *n.* 24.

Digitized by Google

detinebatur, convaluiſſet. In reditu e Romano itinere Gilduinus ad ſuos Puteacenſes dominos divertit: apud quos morbo correptus, Carnutas ſe devehi curavit, beatiſſimæ Dei-genitricis Mariæ eccleſiam orationis cauſa aditurus, & ſanctorum, quorum illic reliquiæ habentur, ſuffragia imploraturus: ubi *capſam*, *in qua ejuſdem Dominæ noſtræ ſubtegmen contineri creditur, quod etiam multis ſæpe probatum eſſe conſtat miraculis*, ſæpius deoſculatus ac veneratus eſt. Inde ad ſuburbanum ſancti Petri monaſterium deductus, ibidem piiſſime deceſſit, atque ſepultus VI. kal. Februarii in medio eccleſiæ choro, ubi multis miraculis claruiſſe traditur ab anonymo ejuſdem loci monacho, qui librum de ejus vita & miraculis Fulcherio abbate, id eſt medio ſæculo duodecimo, compoſuit. Gilduini obitus contigit tempore Hucberti [a] abbatis, & quidem anno MLXXVI. ut tradit ille anonymus, at ſecundum veterem calculum, ut ex litteris Gregorii papæ intelligitur, datis V. kal. Octobris indictione XV. a Septembri inchoata, id eſt anno MLXXVI. cum Romæ adeſſet Gilduinus, qui ſub finem menſis Januarii inſequentis mortuus eſt, id eſt VI. kal. Februarii, quo die in necrologio ſancti Petri notatur *Giſluinus archiepiſcopus*. ANN. CHR. 1076.

a V. lib. 62. n. 83.

CXVIII. Rothonenſes abbates.

Tunc temporis Rothonenſi ſancti Salvatoris monaſterio præerat Almodus abbas, cui Gregorius [b] papa illius loci privilegia confirmavit, conceſſa facultate eligendi novi abbatis ex gremio monachorum, vacante abbatia, aut ex alio loco expetendi, ſi inter eos idoneus inveniri non poſſit, cum conſilio Romani pontificis. Almodo abbate eremita quidam, Gundironus nomine, Rothonenſibus ſe adjunxit, & ſtabilitatem ſuam apud eos firmavit, conceſſo loco, ubi prius habitabat, qui Juviniacenſis cellæ fundus eſt. Bilius ejus ſucceſſor elevationi corporis beati Gurloëſii Kemperlegienſis abbatis poſt annos quinque interfuit, Rotbertum ſortitus ſucceſſorem, dein Juſtinum, de quo alias.

b *Martene Miſcell. to. 1. parte 2. p. 31.*

CXIX. Guitmundus & Durandus in Berengarium ſcribunt.

Interim Berengarius ſæpius ejuratos errores diſſeminare pergebat, eo liberius, quo Lanfrancum, ſibi olim adverſantem, jam Cantuariæ archiepiſcopum, aliis negotiis implicatum videbat. At vicem ejus ſupplevit inſignis ejus diſcipulus Guitmundus cœnobii Crucis ſancti Audoëni ſeu ſancti Leutfredi in Neuſtria monachus, nuper reverſus ex Anglia, ubi epiſcopalem dignitatem recuſaverat. Is itaque Berengarianam hæreſim impune ſerpere animadvertens, eam debellare conſtituit, editis tribus libris ad Rogerium conſodalem ſuum, qui ipſum ad id operis, rem his temporibus neceſſariam, aggrediendum excitaverat. Hi libri dialogi more ſcripti ſunt, interlocutoribus ipſis Guitmundo, & Rogerio, medicinæ arte perito; ſcripti ſunt, inquam, poſt concilium Romanum ſub Nicolao II. habitum, in quo Berengarius errorem ſuum abjurare viſus eſt, & quidem Gregorio pontifice, quem non ſemel laudat, ſed ante concilium Romanum anni MLXXVIII. cujus nullam facit mentionem. Nullus eo vel accuratius Berengarii artes, & Berengarianorum varias ſectas retexit, vel errores validius ac preſſius revicit. Hos *impanatores* [c] dixit, quo nomine haud ſcio an quiſquam ante eum uſus eſt. Plura de eo inferius.

c *Guitmund. lib. 3.*

Eodem fere tempore, ſed longe diſpari vi & facundia, Berengarium itidem impugnavit Durandus Troarnenſis in Neuſtria abbas, cum vigeret

Jam per Francorum fines & caſtra vagantum
Schiſmaticorum hereſis, per quos cœpit nova noſtris
Temporibus, veneranda negans myſteria Chriſti,

ut Durandus ipſe canit in verſibus operi ſuo præfixis, quod novem in partes diſtinxit. Ex prolixo carmine, quod initio præmiſit, nongentos verſus continente, cujus tantum procemium noſter Acherius, primus operis illius editor, retulit; ex illo, inquam, carmine diſcimus, compoſitum fuiſſe hoc opus ante annum MLXXVIII. quo deceſſit Anſfridus Pratellenſis abbas, cui Durandus illud inſcripſit, his verſibus.

Anſfrido patri, meritis & honore cluenti,
Durandus frater, quæcumque ſalubria ſemper,
Si mihi ſuppeterent quæ vellem, ſcribere poſſem.
Sed tibi, non alii valeant, quæ juro referri
Contra ſchiſmaticos & eorum dicta modernos.
& infra: *Hæc, Anſfride pater, tibi divo munere proſper*
Scribere non metui, nec mittere diſſimulavi.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1076.

Et ne quis dubitet hæc de Anſfrido Pratellenſi abbate interpretanda eſſe, ſic in fine carminis legitur:

Jam valeas felix, memoriſque tui memor aſſis,
Et fratres noſtra dominoſque ex parte ſaluta,
Quos nutrit Chriſto tua dulcis ſollicitudo
Intra cœnobium, quod Pratellenſe vocatum
Priſca ætas coluit, ſed noſtra hæc nobilitavit
Mœnibus & ſtudiis virtutum, & rebus opimis.

Hæc carptim ex illo carmine, quæ vir ſagaciſſimus Pelehester ex veteri codice mihi communicavit. Pratellenſis monaſterii perantiqui abbas ab inſtauratione ſecundus fuit Anſfridus, ab ipſo Berengario perperam tentatus, qui poſt triginta præfecturæ annos XVI. kal. Aprilis obiit anno MLXXVIII. atque adeo Durandus ante hunc annum librum ſuum de corpore & ſanguine Domini ſcripſiſſe dicendus, decennio poſt eum ſuperſtes. Mirum eſt eum nullam Lanfranci facere mentionem.

CXX. Anſelmus Guibertum erudit.

Inter ea Anſelmus Beccenſis prior non tantum domeſticis, ſed etiam exteris erudiendis inſiſtebat. Hos inter unus erat Guibertus monachus Flaviacenſis, quem identidem Anſelmus conveniebat, ut eum tum ad virtutis tum ad ſacrum litterarum ſtudium accenderet, ac deduceret. qua de re ita Guibertus [a] ipſe loquitur. *In his præcipuum habui incentorem Beccenſem abbatem Anſelmum, poſtea Cantuarienſem archiepiſcopum, ex tranſalpinis partibus, Auguſtana videlicet regione oriundum, virum incomparabilem, documentis & vita ſanctiſſimum; qui, cum in prioratu prælibati cœnobii ageret, ſuæ me cognitioni adſcivit, & omnino puerulum, & in ſumma & ætatis, & ſenſus teneritudine poſitum, qualiter interiorem meum hominem agerem, qualiter ſuper regimine corpuſculi rationis jura conſulerem, multa me docere intentione propoſuit. qui ante abbatiam, & in abbatia poſitus, cum ad Flaviacenſe, in quo eram, monaſterium familiarem religionis & doctrinæ ſuæ gratia haberet adventum, adeo ſedule mihi eruditionis indulgebat beneficia, tanta ad id elaborabat inſtantia, ut unica ac ſingularis ſui ad nos adventus & frequentationis ego viderer ſolus eſſe cauſa.* Tali itaque ac tanto informatus magiſtro Guibertus, ſcripturas ſacras juxta triplicem vel quadruplicem modum explicare & explanare didicit. unde factum eſt, ut is aliquando cum abbate ſuo ad quoddam illius provinciæ cœnobium profectus, die feſto ſanctæ Mariæ Magdalenæ ſermonem in conventu vice abbatis ſui habuerit, ſumto argumento ex libro Sapientiæ in hæc verba, *Sapientia vincit malum* &c. qui ſermo ita placuit auditoribus, ut eum ſcripto ſibi tradi petierit loci illius prior. at Guibertus id excuſavit; quoniam abbatem ſuum id ægre laturum ſciebat. Quam ob cauſam commentarium ſuum in hexaëmeron, quod ille tunc temporis aggreſſus eſt, furtim compoſuit, *videns quod non niſi ſpinas ſcripta talia oculis ejus ingerebant.* Hic abbas Garnerius erat, cujus tempore Guiberti ſtudia delituere ſilentio. quo decedente, prædictum opus explevit.

a Guibert. lib. 1. vitæ c. 16.

CXXI. Gundulfus epiſcopus Roffenſis creatur.

Anſelmi uti & Lanfranci præcipuus amicus erat Gundulfus monachus Beccenſis, qui hoc anno ad Roffenſem epiſcopatum promotus eſt. Hic natus erat ex pago Vilcaſſino, quem Nortmannicum vocant, Hatheguino & Adeleſia parentibus. Clericus factus in eccleſia Rotomagenſi, Maurilio archiepiſcopo valde familiaris fuit, agente in primis Willelmo archidiacono, ipſius amico, qui-cum Jeroſolymitanam peregrinationem aggreſſus eſt. In reditu ambo graviſſima tempeſtate in mari jactati, votum ediderunt, ſe, ſi ex ea evaderent incolumes, vitæ monaſticæ nomen daturos. Ex illo erepti periculo, in patriam redeunt. Voti exſecutionem ad tempus differente archidiacono, Gundulfus Becci religioſa veſte induitur, ſub Herluino abbate & Lanfranco priore monaſticis diſciplinis informatus, ab eis factus dein ſacriſta; vir multæ abſtinentiæ, obedientiæ, & orationis, tantæque compunctionis, ut ejus oculi duo lacrymarum rivuli eſſe viderentur. quam gratiam etiam in epiſcopatu retinuit. Eodem tempore Anſelmus iſtuc ad converſionem venit, tanta deinceps neceſſitudine Gundulfo devinctus, ut ſe alterum Gundulfum, Gundulfum vero alterum [b] Anſelmum diceret, & dici gauderet. Ejus rei teſtes ſunt complures Anſelmi in libro primo epiſtolæ, Gundulfo inſcriptæ. Cum Lanfrancus Cadomenſi monaſterio [c] præfectus fuiſſet, eumdem Gundulfum ſibi in regimine adſcivit adjutorem, qui matri ſuæ Adeliſæ perſuaſit, ut ſanctimonialis fieret in Cadomenſi ſanctæ Trinitatis monaſterio, ubi hæc in obſervatione ſanctæ Regulæ, piiſque operibus uſque ad obitum perſeveravit.

b V. Anſelm. lib. 1. ep. 33. &c.
c V. lib. 61. Annal. n. 25.

ravit. Subacta per Willelmum ducem Anglia, Lanfrancus Cantuarienſis archiepiſcopus creatus, Gundulfum ſecum duxit, eumque rei ſuæ familiaris procuratorem conſtituit, quod ille officium pie ac prudenter adminiſtravit. Interim idibus Julii hoc anno moritur Arnuſtus ſeu Ernoſtus, ex Beccenſi monacho Roffenſis præſul, vix dimidio epiſcopatus ſui anno peracto. Volens autem Lanfrancus, ut pro veteri more monachus monacho in illa eccleſia ſuccederet, non alium aptiorem invenit quam Gundulfum, qui illius ruinas reſarcire poſſet. Hanc electionem comprobarunt rex & epiſcopi, quibus ille cedere invitus coactus eſt. Ejus ordinatio dilata uſque ad annum ſequentem, facta XII. kal. Aprilis, qui dies ſancto Benedicto ſacer eſt. Tanta vero prudentia uti & ſanctitate illam ſedem rexit Gundulfus, ut intra triginta & unum regiminis annos non modo eccleſiam præ ſenio pæne dirutam inſtauraverit, ſed etiam religioſos monachos amplius ſexaginta ibidem inſtituerit, ubi vix quinque clericos invenerat. ANN. CHR. 1076.

CXXII. Anſelmi ad eum epiſtola.

Ejus promotione comperta, Anſelmus, ſingularis ejus amicus, litteras eximiæ amicitiæ indices ſcripſit [a] *olim dilectiſſimo fratri, nunc dulciſſimo patri*, partim ei congratulans, quod eum divina gratia dignum invenerit, ut inter principes eccleſiæ ſuæ connumeraretur; partim condolens, quod eo ipſo, quo magis exaltatus eſt, majori tribulatione gravaretur. *Sed item*, inquit, *cum conſidero, quoniam, teſte divina Scriptura, de tribulatione naſcitur patientia, quæ opus perfectum habet; & probatio, quæ operatur ſpem, quæ non confundit; utique intelligo, non tantum condolendum eſſe veſtræ ſanctitati in tribulatione propter laborem, quem ex illa ſuſcipitis, quantum congratulandum propter perfectionem & ſpem, ad quas per illam proficitis.* & paullo infra eumdem hortatur, ut nullo modo tribulationem putet, quod nec corpus nec animam lædit: *ne, ſi adverſitas earum rerum, quas ſervus Dei contemnere debet, vos*, inquit, *contriſtat, probetis vos, pluſquam oportet tranſitoria diligendo, minus quam decet æterna diligere. Aperte enim unuſquiſque homo oſtendit ſe ea diligere, quorum læſionem pati non poteſt ſine triſtitia.* Hæc illa ſinceri amici religioſa congratulatio, ab omni prorſus adulationis fuco aliena.

[a] Anſelm. lib. 1. ep. 69.

Gundulfi exercitia.

Quodnam vitæ genus ſibi præſcripſerit in epiſcopatu Gundulfus, pluribus exponit ejus vitæ auctor anonymus, miſſarum ſcilicet duarum quotidianam celebrationem, (quarum una erat de beata Maria, vel de ſancto Andrea eccleſiæ patrono, aliove ſancto; altera de defunctis;) ejus ſollicitudinem in audiendo vel perſolvendo divino officio, pietatem in paſſionem Domini, aliaque pia exercitia, quæ eum omnibus amabilem & venerabilem reddebant, ita ut reges ipſi eum in quoquam offendere vererentur. Hinc multa multi, in primis Lanfrancus, ei ejuſque eccleſiæ conferebant, quæ ille in alios, maxime in pauperes refundebat. Auctis itaque eccleſiæ poſſeſſionibus, viſum eſt ei, ut pars epiſcopo, pars monachis cederet, ne quis ejus ſucceſſorum monachos congruo ſtipendio fraudaret.

CXXIII. Belli abbates primi.

Interim abſoluto Belli [b] monaſterio, quod rex Willelmus eo in loco, ubi Haroldum devicerat, ante aliquot annos exſtruere cœperat; multis eo confluentibus, rex unum ex his, quos e Majori-monaſterio acciverat, monachum quemdam & monaſticæ diſciplinæ ſervantiſſimum, Gauſbertum [c] nomine, abbatem præfecit, ea tamen lege, ut nec ipſe, nec ſucceſſorum ejus ullus a Majori-monaſterio penderet; & ut mortuo abbate, univerſa [d] poſſeſſio monaſterii libera & integra in poteſtate prioris & monachorum eſſet, ob hanc ſcilicet cauſam, quod *abbas de Bello proprios reditus non haberet, ſed communes cum fratribus*. Principio illic ſexaginta monachos rex congregari ſtatuit, monaſterium tot poſſeſſionibus dotaturus, *ut conventus ejuſdem numero ſepties-viginti monachorum exſiſteret*, quibus panes ex regia menſa, quorum ſinguli *ſexaginta ſolidos*, ſeu tres libras penderent, ſuppeditari voluit. Eiſdem monachis collata [e] fuit ſancti Olavi regis apud Exoniam capella, quæ poſtmodum in monaſterium accrevit, ſancti Nicolai patrocinio inſignitum. De hac cella intelligendus eſt Anſelmus, in epiſtola [f] ad Oſbernum epiſcopum Exonienſem, quem rogat, ut prohibeat clericos ſuos ab infeſtatione monachorum *de monaſterio, quod vulgo dicitur de Bataillа*, in ejus civitate commorantium; nec ipſe impediat, quo minus iidem monachi ſigna pulſent ſecundum ordinem ſuum pro divinis officiis. Ea denique Belli monaſterii prærogativa & libertas fuit, ut tota in circuitu ad unam leugam poſſeſſio ab omni tributo & exactione immunis eſſet; & quiſquis reus ad ejus eccleſiam confugiſſet, in nullo læderetur, ſed liber & abſolutus dimitteretur. Ab-

[b] V. lib. 63. n. 3.
[c] Monaſt. Anglic. to. 1. p. 314.
[d] ibid. p. 318.
[e] ibid. p. 315.
[f] Anſelm. lib. 3. ep. 20.

Digitized by Google

ANN. CHR 1076.

a *Orderic. init. lib. 4. p. 505.*

bati quoque per totum Angliæ regnum latronem vel furem, alteriuſve criminis reum, a ſupplicio liberare conceſſum erat. De hoc monaſterio agens [a] Ordericus, ait Willelmum multis opibus vel fundis, ut regalem decebat munificentiam, illud ditaſſe, ibique Goiſbertum ſeu Gauſbertum, Majoris-monaſterii religioſum monachum, abbatem conſtituiſſe: quo monitore illic monaſticus ordo & regularis diſciplina commode viguerit: poſt cujus obitum Henricus, Cantuarienſis prior, abbatis officium honorifice geſſit; & poſt eum Rodulfus Roffenſis prior, monachuſque Cadomenſis, qui ſtudio ſanctitatis & ſalutaris doctrinæ multis profuit, & in bona ſenectute, ſpiritualibuſque ſtudiis fervidus obiit anno Heinrici regis viceſimo-quinto. Henricus abbas Anſelmo perquam familiaris erat, ut jam vidimus, patebitque ex conſequentibus, ubi etiam de Rodulfo agendum. Hunc puto eſſe Rodulfum monachum, ad quem duas Anſelmus [b] epiſtolas ſcripſit, & quem jam abbatem in alia [c] ſalutat.

b *Anſelm. lib. 1. ep. 10. & 21.*

c *id. lib. 2. ep. 50.*

CXXIV. Ingulfus fit abbas Crulandenſis.

d *V. ſupra lib. 64. n. 109.*

Amoto ſub finem anni præcedentis Wlketulo abbate in ſynodo Londonienſi [d], a præfectura monaſterii Crulandenſis, & in clauſtrum Glaſtoniæ relegato, ſuffectus in ejus locum Ingulfus, tum Fontanellæ in Neuſtria prior. Is natione Anglus, domo Londonienſis, primum in Weſtmonaſterio, dein Oxonii litteris eruditus, Willelmo Nortmannorum duci, qui in Angliam ad colloquium cognati ſui Edwardi trajecerat, adhæſit, ejuſque ſcriba factus eſt, multæ in ejus curia auctoritatis. Inde Jeroſolymam cum triginta ſociis, pluri miſque Germanicis epiſcopis & optimatibus pro-
» fectus, & poſt multa pericula nudipes & macie confectus cum viginti dumtaxat ſo-
» ciis, reverſus in Neuſtriam; ne de cetero, ut de ſe ipſe ſcribit, mundi vanitatibus ſe
» involveret, domum ſuam ſcopis mundatam, deinceps mundam conſervare volens,
» ad cœnobium Fontanellenſe convolavit: ubi a Gerberto abbate monaſtico habitu
» indutus delicta juventutis ſuæ emundare & emendare indefeſſa vigilantia ſategit. Poſt aliquot annos, mortuo venerabili priore domno Vitono, ab eodem abbate in partem ſollicitudinis vocatus eſt. Dein ab eodem miſſus ad comitatum Willelmi ducis, qui poſt mortem Edwardi apud ſanctum Walaricum trajiciendi in Angliam tempus aptum operiebatur, eidem abbatis ſui nomine duodecim juvenes electos, equites & armatos cum centum marcis obtulit, a quo grati animi cauſa donationem totius villæ Cari-loci obtinuit. Denique Willelmus, Anglia in poteſtatem redacta, Ingulfi memor, vacante poſt Wlketuli depoſitionem Crulandæ abbatia, eum in Angliam accerſivit, & prædicto monaſterio abbatem impoſuit. Hæc omnia fuſius narrat Ingulfus ipſe in chronico monaſterii ſui, ubi ſe in natali Domini a Lanfranco archiepiſcopo, & ab epiſcopo Lincolniæ Remigio apud Londoniam benedictum, & in converſione ſancti Pauli hoc anno ineunte Crulandæ inſtallatum fuiſſe tradit. Illic monachos ſexaginta-duos invenit, ex quibus quatuor fratres laïci erant, præter multos alios ejuſdem loci, ut ipſe vocat, *comprofeſſos*, qui in aliis monaſteriis verſabantur. Statim atque præfecturam iniit novus abbas, monaſterii poſſeſſiones diſtractas recuperare ſtuduit; & anteceſſoris ſui commiſeratione tactus, eum e Glaſtonienſi ad Burgenſe monaſterium, ubi humanius cum illo ageretur, transferri curavit, ſubinde eum Crulandam invitans, omnique honoris officio proſecutus ad decem annos, quibus ipſe Wlketulus ſupervixit. Inter ea, quæ Ingulfus fecit, monaſterii ſui poſſeſſiones regia auctoritate recenſeri curavit, prolatis chartis & inſtrumentis, quæ tum *Saxonica, tum Gallicana manu* conſcripta erant. quæ Gallicana manus a tempore Alfredi regis, qui a Gallicanis doctoribus eruditus fuerat, frequentari cœperat.

CXXV. Gerardus Jeroſolymis reverſus, fit abbas.

In Gallia Gerardus Corbeïæ monachus & ædituus, cum ſancti Petri eccleſiæ inſtaurandæ & exornandæ operam impendiſſet, ſacra Jeroſolymorum loca voti cauſa perluſtrare conſtituit. Petita & fere negata venia, Fulco abbas tandem flagitanti ea conditione annuit, ut ad monaſterium poſt peregrinationem reverteretur. Diſceſſit itaque vir Dei, luſtratoque Domini ſepulcro, aliiſque ſacris locis, ad ſua remeavit. Poſt ejus reditum abbas ſancti Vincentii apud Laudunum Reginerus, qui ipſius carnalis frater erat, ex hac vita migravit, & ut in ejus locum ſuccederet Gerardus, poſtulatus eſt. Hic ſubiit onus non libenter: at cum illius loci fratres ad reſecanda peculiaria, aliaque vitia minus obſequentes experiretur, abdicandæ præfecturæ propoſitum iniit. Conſultus hac de re quidam piiſſimus ejus loci incluſus, auctor ipſi fuit, ut inde diſcederet, eique milites quoſdam haud ignobiles, qui relinquendi ſæculi conſilium eodem auctore ceperant, ſociavit, ejuſque providentiæ commendavit. Tum Gerardus, reſignato in manus Helinandi epiſcopi, a quo inſtitutus fuerat,

Digitized by Google

abbatis officio, cum ſociis Lauduno diſcedit, ad exteras peregrinaturus regiones. Audiendus hac de re Gerardus ipſe in notitia ab eo facta de origine monaſterii Silvæ-majoris. *Ego Geraldus Deo largiente abbas, quamvis indignus, diu optaveram eripi de mundanis fluctibus, quibus contundebar acrius, quam fragilis ferre poſſet animus. Ceterum ſubjecti mihi minus obediebant, nec eorum ferrea molliri pectora quiverant, quos quidem ſæcularia plus nimio negotia induraverant. Denique, monſtrante divina clementia portum ſalutis, placuit animo antra petere ſolitudinis, ubi nulla eſſet ſæcularis habitatio hominis. Itaque, commendata epiſcopo cura commiſſi gregis, egreſſus ſum de monaſterio comitantibus paucis, ignorans omnino quo curſus ferret itineris. Sed tandem, Domino ducente, quippe qui numquam abeſt ſperantibus in ſe, pervenimus ad domnum Willelmum Pictavenſem comitem, virum adprime nobilem, totius quoque Aquitaniæ ducem, qui locum attribuit nobis congruum, Silva-major nuncupatum.* Hactenus Gerardus.

ANN. CHR. 1076.

CXXVI. S. Medardi abbas Arnulfus.

Paullo ante apud Sueſſionas in monaſterio ſancti Medardi mortuus erat Rainaldus abbas, qui non ſemel exauctoratus fuerat. Poſt eum Pontius quidam pſeudomonachus, a Philippo rege abbatiam pretio adeptus, cunctam loci ſubſtantiam cum ornamentis ita exhauſit, ut divina illic officia ob rerum omnium penuriam defecerint. Tanta indignitate commoti ſanioris conſilii fratres, conſilio Tetbaldi ſeu Theobaldi Sueſſionenſis epiſcopi, regem adeunt, ab eoque obtinent, ut, ejecto Pontio, novi fieret abbatis electio, qui intruſi damna repararet. Electus unanimi fratrum & loci *caſatorum* ſeu feudatariorum conſenſu, *concordante clero & populo*, Arnulfus, tunc illic a tribus annis ac dimidio incluſus, & ſilentii ſtrictiſſimus obſervator. Ubi id reſcivit, ſcripto in tabella reſponſo inducias petit in ſequentem diem. Dolum advertentes fratres, noctu circum ejus cellam cuſtodes diſponunt. Verum, illis ſomno ſopitis, Arnulfus ſcala conſcenſa e muro foras ſe proripit, & per denſiſſimas noctis tenebras errabundus, demum ad quamdam villam, ſubtus montem Lauduni poſitam, divertit, indeque ad remotiora loca fugere conſtituit. Verum errore viarum reverſus ad urbem Sueſſionum, in cavatam rupem ſe abdit, ſed ab agricolis & cæſoribus lapidum deprehenſus, ad monaſterium reducitur, demumque abbatis onus ſubire cogitur. Mox regulari diſciplinæ reformandæ ſedulus incumbit, eccleſiæ ornamenta reficit, ablataſque poſſeſſiones recuperat. Ejus rei cauſa ad pagum Sambricum aſello vectus pergit, ut quamdam monaſterii villam, Hancenias* vocabulo, a Godefrido Florinenſi, viro potenti, qui eam occupaverat, redimeret.

* *Henſiennes.*

CXXVII. Abbatia cedit.

Dum his ſtudiis inſiſtit vir Dei, æmulum paſſus eſt quemdam ejuſdem loci monachum, nomine Odonem, qui abbatiæ honorem affectabat. Ut vero Arnulfum a regimine removeret, regi ſuggerit, ut eum pro veteri more ad militarem expeditionem cogeret, certus fore ut religioſiſſimus & ſolitudinis ſtudioſiſſimus abbas dignitati nuntium remittere mallet, quam ſæculari militia implicari. Et quidem res ita ſucceſſit, ſed non omnino ad votum Odonis. nam conditione propoſita, re vera maluit vir Dei præfecturam abdicare, quam militiam ſectari. Hoc facto conſternati fratres, eum conſulunt, ecquem in ſuum locum ſubſtituendum cenſeret. Ille vero Gerardum ſuggerit, qui forte tum ad eos poſt abdicatam ſancti Vincentii præfecturam in tranſcurſu diverterat. Acquieſcit Gerardus. quo audito, Pontius ille tyrannus, qui denuo abbatiæ inhiabat, Bertam reginam de expellendo Gerardo ſollicitat. Ut id præverteret Arnulfus, e cella in quam denuo ſe recluſerat, reginam adit, ut eam ab hoc conſilio deterreret; abnuenti repudium & malam mortem vaticinatur. quod ita non multo poſt accidit: ſiquidem Berta ob Bertradam a Philippo rejecta, in Pontivum cum dedecore relegata eſt, ubi multa calamitate affecta, more plebeio reliquum vitæ traduxit, ibidemque ſepulta eſt. Gerardus vero ab ea pulſus, dedit locum iræ, & in Aquitaniæ partes cum ſociis ſeceſſit, ubi a duce honorifice exceptus, illuſtre cœnobium in Silva-majori exſtruxit. Ceterum Arnulfus in optatam cellam denuo ſe recepit, ubi in precibus, vigiliis, & jejuniis cum rigido ſilentio perſtitit, donec ad Sueſſionenſem epiſcopatum promotus eſt. Diebus dominicis & ſollemnibus clauſtrales cibos edebat ad vitandam vanitatem. Auctores hac in re habuit Gregorium VII. Hugonem abbatem Cluniacenſem & Girardum Silvæ-majoris abbatem, quorum litteris ſæpe erudiebatur, ut ne plus ſaperet quam oporteret.

Gerardus ſuffectus pellitur.

In ea recluſione multa futura prædixit, in his prolem Bertæ reginæ ex Philippo naſcituram; malam fortunam Albrici Codiacenſis domini, ab Avelina conjuge de-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1076.

pravati, cujus captionem Ermengardi ejus ſorori, quæ Guidoni Caſtellionenſi toparchæ nupſerat, prænuntiavit. Felicem quoque partum vir Dei aſſeruit eidem Ermengardi prægnanti, cujus filio abſque oculis nato, ſaliva adhibita oculos patefecit. is Petrus dictus eſt, factus ſuo tempore archidiaconus Sueſſionenſis. Denique, ut alia taceam, Gerici nobilis militis, ſui olim in ſæculo conſodalis, converſionem a Deo precibus obtinuit, agente Judith ejus uxore, cui liberis orbatæ filium, nomine Lambertum, paterni honoris futurum heredem, cælitus impetravit. Nec illud reticendum, quod venenum in piſce latens deprehendit, Adela ſorore ſua præſente, cujus filio mortem ob matris ſuperſtitioſum factum eveniſſe affirmavit.

CXXVIII. Codiciacus ejuſque domini.

* Lully.
* Coucy
* l'Aiglette.
a Frod. lib. 1. cap. 14.
b Id. lib. 4. c. 23.

Præmiſſum Arnulfi vaticinium de Albrici Codiciacenſis dejectione nos admonet, ut hic quædam obſervemus de Codiciaco, ejuſque dominis, quorum frequens mentio in conſequentibus occurret. Chlodoveus Magnus beato Remigio res quaſdam conceſſiſſe traditur Sueſſionicæ civitati vicinas, quarum *capita* erant *Luliacus* * *& Codiciacus* *, quæ loca ad fluviolum Aquilam * in pago Laudunenſi poſita, Remenſis eccleſia poſſedit uſque ad tempus Frodoardi [a], a quo hæc accepimus. Utriuſque loci eccleſiæ, Codiciaci ſcilicet ac Luliaci, qui in editis mendoſe *Juliacus* dicitur, ſancto Remigio ſacræ ſunt. Initio ſæculi decimi Herveus Codiciacum præſidio [b] munivit. Non multo poſt ſancti Remigii monaſterium, quod ad id tempus in poteſtate Remenſium archiepiſcoporum fuerat, proprios abbates habere cœpit, eique Codiciacum caſtrum conceſſum eſt. Verum illud non diu tranquille poſſedit. nam Viromandenſis comes Heribertus nomine Hugonis filii ſui, quem in epiſcopatum Remenſem, pulſo Artaldo, intruſerat, tum Theobaldus Campaniæ comes, aliique ſubinde principes, locum illum occuparunt. in his Rotbertus quidam, dictus *Cociaci* dominus, qui multas ſancti Medardi abbatiæ moleſtias intulit. Hunc excepiſſe videtur Albricus laudatus in actis ſancti Arnulfi, tunc ſancti Medardi abbatis, qui Ermengardi Albrici ſorori, mariti ſui Guidonis ſalutem ejus precibus commendantis, prædixiſſe traditur, poſtridie fore, ut Albricus ejus frater, Codiciaci dominus, conjugis ſuæ Avelinæ conſiliis depravatus, ab inimicis caperetur & caſtello ſuo privaretur. Id factum ab Ingelranno, Drogonis Botvenſis, ut videtur, filio, qui hoc caſtellum ab eccleſia ſancti Remigii advocatiæ nomine accepit ſub annuo, ut prius, cenſu ſexaginta ſolidorum, quos diu perſolvere detrectavit, ſed tandem piorum virorum monitis compunctus acquievit. ſicque hic locus ad ejus poſteros Codiciacenſes præpotentes dominos devolutus eſt.

CXXIX. S. Baſolo data duo altaria.

c Marlot to. 2. p. 172.

Etſi Manaſſæ Remorum archipræſulis, eo nomine primi, fama ſiniſtra fuerit apud ſui temporis homines, non tamen omnis pietatis expers erat. Argumento eſt inter alia inſtrumentum illud, quo ſancti Baſoli monaſterio duo altaria [c] confert, Atteïæ videlicet atque Caprillæ, eo animo, ut *manum caritatis porrigendo*, animæ ſuæ portum tranquilliſſimum præpararet. Hæc vero altaria dedit ea lege, *ut ea fratres per-*
» *petuo ſine perſonatu teneant, tantum ſomniaticas*, id eſt procurationes, *perſolvant*; &
» pro ipſo, quoad viveret, duas ſingulis hebdomadis miſſas, *unam privatim, alteram*
» *vero communiter* celebrent, atque per ſingulos annos in ejus anniverſarii die ejuſdem
» loci fratres ex illorum altarium reditibus *in refectorio regulariter epulentur. Actum Remis anno dominicæ incarnationis milleſimo* LXXVI. *regni autem Philippi regis* XVII. *archiepiſcopatus vero domni Manaſſæ* VII. *indictione* XIIII. Poſt duos archidiaconos, præpoſitum, decanum, & cantorem eccleſiæ Remenſis appoſita ſunt ſigna Heinrici abbatis ſancti Remigii, Joſſelini abbatis Altivillarenſis, Gibbuini abbatis Moſomenſis, Raimbaldi abbatis ſancti Theoderici, & aliorum. *Bruno cancellarius ſcripſit & ſubſcripſit*, idem, ut videtur, qui non multo poſt a Manaſſe ob ejus facinora receſſit, & Cartuſienſem Ordinem inſtituit. Authentico affixum eſt ſigillum Manaſſæ archiepiſcopi, exhibens effigiem beatæ Mariæ, Chriſtum puerum in ſiniſtro brachio geſtantis, cum hac inſcriptione, *Manaſſes Remorum archipræſul.*

CXXX. S. Theoderici & S. Præjecti abbates atque Humolarienſes.

Qui in prædicto inſtrumento laudatur Rainaldus ſancti Theoderici abbas, ex auro argentoque exornavit ſanctorum Theoderici & Theodulfi abbatum loculos, quos in urbem Laudunum deportavit ad finiendam controverſiam, quam ſuper quodam fundo clerici Laudunenſes in ipſius monaſterium intentaverant. Idem prædictorum ſanctorum reliquias per Manaſſen archiepiſcopum e loculis extrahi, & populo oſtendi curavit. Rainardi abbatis religione comperta, Ratbodus Noviomenſium epiſcopus, in concilio apud Sueſſionas in eccleſia ſancti Medardi habito, Manaſſæ archiepiſcopi

obtentu, altare villæ *Emmes* ſancto Theoderico tribuit ſub eadem libertate, qua rex Lotharius altare & eccleſiam Atheïarum eidem ſancto conceſſerat. ANN. CHR. 1076.

Tunc ſancti Præjecti apud Viromandos monaſterium regebat Waldricus abbas, cujus precibus Henbertus [a] comes, ejus nominis quartus, omnes exactiones eidem loco relaxavit. *Actum apud ſanctum-Quintinum anno incarnationis Domini* M LXXVI. *indictione* XIV. *regnante rege Philippo anno* XVIII. Idem Heribertus cum matre ſua Pavia confirmavit ea, quæ pater ipſius Otho, ejuſque genitrix Ermengardis, ejuſdem Heriberti avia, Humolarienſibus contulerant, præſente Waleranno abbate, cunctaque ejus congregatione, cui hoc tempore præerat Henricus, & ipſe quoque ſancti Remigii apud Remos abbas. Eodem anno aut inſequente mortuus eſt Heribertus comes: cui ſucceſſit Hugo comes Criſpeïenſis, ducta in matrimonium Adela, ipſius Heriberti filia & herede, cujus frater Odo fatuus principatu indignus judicatus eſt. Hic eſt Hugo, Magnus dictus, qui bello [b] contra comitem Andecavenſem Philippo regi adfuit, indeque ſancti Florentii reliquias e Salmurenſi monaſterio in Royenſem ſancti Georgii eccleſiam, quæ ob id ſancti Florentii dicta eſt; reliquias vero ſanctæ Pecinnæ e Glonnenſi Auguſtam-Viromanduorum in eccleſiam ejus nominis tranſtuliſſe fertur. quod Salmurenſes noſtri pernegant de ſancti Florentii reliquiis, niſi id de quibuſdam particulis intelligatur. Certe longe poſt iſtud tempus, id eſt anno M C LIX. apud Salmurum exſtabant.

a Hemerè. probat. p. 37. & ſeqq.

b id. Hiſt. p. 116.

CXXXI. Varia de Belgicis monaſteriis.

Deceſſit hoc anno Lietbertus epiſcopus Cameracenſis, IX. kal. Julii, ſepultus in ſancti Sepulcri monaſterio, quod ipſe in eadem urbe condiderat, ubi ſepulcrum ſuum paraverat ante annos quinque, quam ex hac vita migraret. Vir multæ virtutis, dignuſque qui cælitum numero adſcriberetur. Liber de ejus vita abſque nomine auctoris editus eſt in Spicilegii tomo IX. Nomen ſuggerit Aquicinctenſis codex, in quo poſt finem illius vitæ hæc clauſula legitur: *Explicit vita domni Lietberti epiſcopi, edita a quodam monacho, nomine Rodulfo.* qui mihi non alius videtur a Rodulfo monacho, dein abbate ſancti Trudonis, qui chronicon monaſterii ſui, & vitas ſanctorum non paucas conſcripſit. Balderici chronicon Cameracenſe deſinit in Lietberto, cujus ſucceſſori ac nepoti Gerardo inſcriptum eſt.

CXXXII. Gerardus II. epiſcopus Cameracenſis.

Gerardus iſte, eo nomine ſecundus, ortus erat ex territorio Aloſtenſi, monachus ac præpoſitus ad ſanctum Vedaſtum ſub Adolfo abbate, poſtremus epiſcoporum qui Cameracenſi & Atrebatenſi ſimul eccleſiæ præfuerunt. Ejus electionem in concilio examinandam Gregorius papa [c] Hugoni Dienſi epiſcopo committit, propterea quod ille ab Heinrico rege inveſtituram acceperat.

c Greg. VII. lib. 4. ep. 22.

CXXXIII. Turbæ clericorum conjugatorum.

Gerardum porro noſtrum ab Hugone Dienſi ordinatum fuiſſe diſcimus ex epiſtola clericorum Cameracenſium ad Remenſes, quorum opem implorant adverſus Romanos & ſuum epiſcopum, qui eos ad cælibatum adſtringere volebant, & unica præbenda contentos eſſe. In his potiſſimum ſugillant Hugonem Lingonenſem, alio nomine Rainardum, *cujus vita*, inquiunt, *& mores ſatis omnibus innotuerunt; Hugonem quoque Dienſem, ut dicunt, epiſcopum, cujus præter nomen nulla nobis eſt cognitio.* Dein conqueruntur etiam de ſuo epiſcopo, qui Romanorum adſtipulationi conſentiens, *prædictum onus* eorum cervici imponere moliebatur, & *clericos conjugatos chorum intrare*, ibique *miniſtrare* prohibebat, eorumque *filios ad ſacros ordines provehi.* Ipſis autem ne id ageret humiliter orantibus, & ad metropolitani audientiam appellantibus, reſpondiſſe dicitur, « *quod ab Hugone Dienſi impoſitum ſibi* [*mandatum*] « *tranſgredi non auderet, a quo ei exhibita eſt benedictio.* Hæc ſatis ad hunc locum: epiſtolam integram in Appendice referemus. Ejuſdem argumenti eſt Noviomenſium clericorum epiſtola [d] ad ipſos Cameracenſes, conquerentium, quod filii clericorum ſacris ordinibus arcerentur. Hæc epiſtola ſcripta fuit poſt exauctorationem Manaſſæ archiepiſcopi, quam potius per invidiam, quam per juſtitiam factam eſſe cauſantur.

d Muſ. Ital. to. 1. p. 128.

Walterus ſancti Sepulcri primus abbas annis fere viginti Lietberto ſupervixit, quem Colvenerius putat eſſe auctorem vitæ ſancti Vindiciani epiſcopi ad Johannem Montis-ſancti-Eligii primum abbatem. Prædictum Cameracenſe chronicon ſcripſit Baldericus, cum eſſet cantor Morinenſis, quod [e] Rainaldus Remorum archipræſul, ipſo petente, approbavit. Mortuus eſt quoque hoc anno venerabilis Fulcardus, qui & Lambertus, abbas Elnonenſis, idibus Decembris. Subrogatus eſt in ejus locum Bovo ſenior, cujus tempore plurima pars theſauri direpta eſt, ex quo diſcordia inter fratres orta eſt. Succeſſor ejus Hugo ex propoſito novam eccleſiam conſummavit.

e Marlot. to. 1. p. 201.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1076.

Tunc etiam obiit Adelardus [a] abbas Laubienſis in ſenectute bona, ſepultus ante gradus presbyterii veteris eccleſiæ ſancti Urſmari. Subſtitutus Arnulfus agente in primis Oibaldo Cameracenſi archidiacono, quem monaſterii præpoſitum & adminiſtratorem conſtituit, qui ambo ſacri illius loci bona dilapidarunt. qua de re Laubienſes conqueſti ſunt, ſcripta epiſtola [b] ad Otbertum Leodicenſem epiſcopum ſucceſſorem Henrici, qui Henricus Theoduino ſeu Deoduino tum ſucceſſerat, *religionis æmulator non fictus præſul*, ut legitur in libro de vita ſancti Theoderici abbatis Andaginenſis, ei admodum familiaris.

a Spicil. to. 6. p. 595.

b ibid. p. 598.

Ejus permiſſu piiſſimus abbas Romam ſeptima vice profectus eſt: ubi a Gregorio papa officioſiſſime ſuſceptus ac retentus per totam paſchalis ſollemnitatis hebdomadam, indeque cum apoſtolica benedictione dimiſſus, ad Remorum urbem acceſſit. Erat eo anno poſt rigidiſſimam hiemem tanta ſiccitas, ut arentibus agris ingentem mortalibus & pecudibus perniciem minitaretur. Rogatus a civibus Remenſibus, quibus ejus ſanctitas perſpecta erat, ut periclitantibus opem ſuis precibus conferret, & pluviam cælitus impetraret; diu quidem negavit, ſed tandem flagitantium importunitate victus, indicto unius diei jejunio, miſſa in majori Deiparæ eccleſia celebrata, profuſum imbrem a Deo impetravit. Actum hoc anno ab incarnatione Domini M LXXVI. atque communi decreto annalibus Remenſibus conſignatum, tot habens teſtes, quot cives ex his, qui in urbe tunc erant, ſuo tempore ſuperſtitites fuiſſe tradit ejus vitæ anonymus ſcriptor æqualis. Theodericum laudat in primis chronographus [c] Laubienſis monaſterii, cujus eccleſiæ optimum pallium conceſſiſſe perhibetur.

c ibid. p. 607.

CXXXIV. Varia de Aquitanicis aliiſque monaſteriis

Hoc etiam anno Gregorius papa Raimundo Condomenſi abbati donationes, ab Hugone Aginnenſi epiſcopo factas, confirmavit. *Datum Lateranis* VIII. *idus Martii per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis ac bibliothecarii.* quo item anno, & quidem idibus Auguſti, Amatus apoſtolicæ ſedis legatus, altare ſancti Willelmi confeſſoris in Gellonenſi monaſterio conſecravit. Gellonenſi monaſterio tunc præerat Petrus abbas anno M LXXIV. ſuperſtes; aut certe Berengarius, quem anno M LXXIX. abbatem fuiſſe domeſtica monumenta probant, cui Malefacti cognomen tribuunt. Ei ſucceſſit Guillelmus ejus nominis primus ineunte ſæculo duodecimo.

Exceſſit e vivis hoc ipſo anno Willelmus Ecoliſmenſis epiſcopus, qui in extremis altare [d] Angeriacenſe pro remedio animæ ſuæ monachis Angeriacenſibus dedit: hi vero ſtatuerunt, ut duo monachi pro ejus anima ſemper in eccleſia ſubſtituerentur. Ejus obitus contigit XII. kal. Octobris. Succeſſit in epiſcopatu ipſius frater, Ademarus nomine, patre Gaufrido Ecoliſmenſi *conſule* ſeu comite, Petronilla matre, Stirpenſis eccleſiæ abbas, monachorum amans, quos per Ecoliſmenſem epiſcopatum, quoad potuit, propagavit, auditus aliquando dicere, ſe cupere, unamquamque ſui epiſcopatus eccleſiam eſſe prioratum monachorum. cui Hucbertus ſacriſta reſpondiſſe fertur: Et nos, inquit, canonici in ſingulis eccleſiis Ecoliſmenſis epiſcopatus ſingulos vellemus eſſe epiſcopos. Hunc excepit Gerardus epiſcopus, de quo mentio frequens occurret ſæculo inſequenti.

d Labbe to. 2. bibl. p. 257.

CXXXV. Admontenſe monaſterium conditur.

In Stiria Auſtriæ provincia nobiliſſimum Admontenſe monaſterium ad fluvium Anſim ſeu Anaſſum * conditur, dotaturque liberaliſſime a Gebehardo Saltzburgenſi archiepiſcopo ſub patrocinio beatiſſimæ Deiparæ-virginis & ſancti Blaſii epiſcopi & martyris. Primus ejus loci abbas Iſingrinus, e Saltzburgenſi ſancti Petri aſſumptus cœnobio, annis ſexdecim præfecturam tenuit. Multa paſſus eſt Gebehardus a ſchiſmaticis, pulſuſque ab Heinrico IV. Bertholdum ſuſtinuit ſedis ſuæ invaſorem, qui Admontenſe monaſterium non ſemel diripuit. Poſt novem annorum vexationes & exſilia ærumnis confectus ſanctus præſul anno M XCI. honorifice conditus eſt in ſuo monaſterio. quo anno Iſingrinus abbas multis itidem vexationibus ob eamdem cauſam confectus, Giſilberto abbati locum fecit. In hoc monaſterio aliquamdiu latuit ſanctus Thiemo Gebehardi in ſede Saltzburgenſi ſucceſſor, de cujus primordiis nunc agendum eſt.

* Ens.

CXXXVI. Thiemonis vita monaſtica.

Thiemo ingenuis parentibus apud Bajoarios ortus, adhuc puer in Altahenſi monaſterio, Superiori an Inferiori, monaſticis ac liberalibus diſciplinis erudiendus traditur. Ubi aliquamdiu illic verſatus eſt, deſerendi propoſiti tentatione pulſatus, illinc receſſit; ſed mox remordente conſcientia in monaſterium reverſus, cum omnes ei culpam gratuito condonarent, ipſe deſertoris pœnam ſponte ſubire voluit.

Digitized by Google

Poſt multos in religioſa vita progreſſus contigit ut Irembertus, Juvavenſis ſeu Saltz- ANN. CHR.
burgenſis ſancti Petri monaſterii abbas, propter adverſam valetudinem, præfectu- 1076.
ram reſignaret, & in ejus locum Thiemo ex Altahenſi monaſterio poſtularetur. Nec mora expetitus a venerabili Gebehardo archiepiſcopo, ab eodem abbas ordinatur. Id factum ſub annum M LXXIX. quo tempore Heinricus rex in omnes, qui Gregorio VII. addicti erant, atrociter ſæviebat. Hac procella vexatus Gebehardus, & ſede ſua pulſus eſt, eique ſubſtitutus Bertholdus ſchiſmaticus. Hinc veritus Thiemo ne peccatis alienis communicaret, ad Hirſaugienſe monaſterium, tunc temporis religione celeberrimum, ſe recepit. Triennio illic exacto, ad ſancti Petri monaſterium revertit, ejuſque adminiſtrationem reſumſit. qua de re gaviſus eſt invaſor, eum ſuis partibus obſequentem fore ſperans. At vir Dei ejus blanditias & contagionem pertimeſcens in Admontenſe monaſterium ſeceſſit: ubi tam diu latuit, dum mortuo Gebehardo, legitimo Juvavenſis eccleſiæ archiepiſcopo, in ejus locum ſubrogaretur. Admontenſis monaſterii ſitum ita fere deſcribit auctor, qui vitam Thiemonis litteris mandavit. Locus ille inter montana Bavariæ juxta Anſim fluvium ſitus, aditum difficilem viatoribus præbet, adeo natura undique munitus, ut altiſſimorum ambitu montium, qui fere ad cælum pertingunt, tamquam muris obſitus videatur. Nullus locus religioſæ ſolitudini & recluſioni magis idoneus, quem ſtrenui quique monachi amant, expetuntque; alii horrent ac fugiunt. Illic religioſam vitam duxit nobiliſſima virgo Sophia, Belæ Hungariæ regis filia, de qua inferius.

Digitized by Google

ANNALES
ORDINIS
S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS QUINTUS.

Ab anno Chriſti 1077. ad annum 1080.

ANN. CHR. 1077.

I. Heinricus rex abſolutus, rurſus fidem fallit.

PROGRESSUS Veſontione rex Germaniæ Heinricus, ubi natale Domini celebraverat, emenſis alpibus, Gregorio Pontifici, in Germaniam, uti anno ſuperiori condictum erat, accedenti, apud Canuſium occurrendum cenſuit, veniam imploraturus. Poſt multa ultro citroque colloquia, flexus demum pontifex eum ad pœnitentiam admiſit. Acceſſit ergo propius ad urbem, ut juſſus erat, Heinricus, atque intra ſecundum murorum ambitum (nam triplici opidum cinctum erat) receptus, regio cultu abjecto, laneis indutus, ſine calceis, ſæviente hieme, jejunus uſque ad veſperam reſponſum pontificis exſpectavit. quod cum iterum ac tertio feciſſet, quarta demum die, Mathilde comitiſſa, Azzone marchione, atque Hugone Cluniacenſi abbate deprecantibus, ad pontificem admiſſus eſt, eique reddita communio eo pacto, ut in Auguſtano concilio objecta crimina dilueret. Id factum v. kalendas Februarias. Non facile aliam illuſtriorem in ſpeciem pœnitentiam invenias: at vix a pontifice receſſerat Heinricus, cum a Guiberto Ravennate, aliiſque ejuſdem factionis epiſcopis in tranſverſum actus, ad ingenium & priſtinam contumaciam rediit, & adverſus pontificem nova moliri cœpit. Qua re cognita, Moguntinus archiepiſcopus, aliique Germaniæ epiſcopi ac principes Forchemii in Alſatia conveniunt, atque Heinrico imperium abrogant, quod Rudolfo Sueviæ duci deferunt. His de rebus certior factus pontifex, adeundæ Germaniæ ad tot turbas componendas conſilium cepit. Mox Bernardum, Maſſilienſem ſancti Victoris abbatem, cum altero Bernardo cardinali diacono ad Teutonicas partes miſit, eiſque litteris [a] præcepit, ut Heinricum & Rudolfum commonerent, ut ipſi tutum in Germaniam iter procurarent ad ſeipſos: quorum alter, qui id præſtare nollet, communione & regno privaretur; qui vero paruiſſet, in regno confirmaretur. Litteræ hac de re ſcriptæ ſunt pridie kalendas Junii indictione decima-quinta, quæ huic anno M LXXVII. reſpondet. Bernardum Maſſilienſem abbatem in ea legatione captum fuiſſe teſtatur Gregorius ipſe [b] in epiſtola ad Udonem Trevirenſem archiepiſcopum: ſed a quo captus ſit, & quid ipſi tum acciderit, explicat Bertoldus Conſtantienſis ſcribens, Rudolfum regem apud Auguſtam paſcha celebraſſe cum legatis apoſtolicæ ſedis: ex quibus unus, *religioſiſſimus ſcilicet abbas Bernardus* Romam dirigitur: ſed ab Uldarico

[a] *Greg. VII. lib. 4. ep. 23. & 24.*

[b] *id. lib. 5. ep. 7.*

ANN. CHR. 1077.

rico comite Lentzburgenſi, Heinrici aſſecla, captus & ſpoliatus, annum pæne dimidium in captivitate detentus eſt; quem Hugo Cluniacenſis abbas de manibus Heinrici vix demum eripuit. Addit idem auctor, Heinricum Uldarico duci beneficia contuliſſe, *eo quod venerabilem abbatem Bernardum, apoſtolici legatum, adhuc in captione cruciaret.* Hunc Bernardum Hirſaugienſe monaſterium tunc adiiſſe, ibique in medio fratrum menſibus decem cum ſumma humilitate converſatum fuiſſe tradit Trithemius; ejuſque conſilio Willelmum abbatem duos ex ſuis monachos regularis inſtitutionis perdiſcendæ gratia Cluniacum miſiſſe: quibus domum reverſis, iterum alios duos, ac tertium duos alios iſtuc miſerit, unde Cluniacenſium conſuetudines retulere.

Bernardus abbas captus.

II. Hic deſinit Lambertus Scafnaburgenſis, nobilis in primis hiſtoricus, relata electione Rudolfi regis, conſequentia aliis ſcribenda conſulto permittens, ne ſcilicet uni præ altero favere videretur. Fuit, ut ſuperius vidimus, monachus Herſfeldenſis, Scafnaburgenſis a patria dictus, qui veſtem monaſticam anno M LVIII. idibus Martiis induit Meginhero abbate, exeunte eodem anno a Lupoldo Moguntino antiſtite preſbyter ordinatus, ſtatimque Jeroſolymitanam peregrinationem aggreſſus. Scripſit breves annales ab orbe condito ad annum M L. deinceps vero res potiſſimum Germanicas fuſe & accurate enarrat ad annum M LXXVII. in quo, ut mox dicebam, prudens deſinit. Nemo eo politius res Germanicas, teſte Barthio [a], litteris commiſit; miraturque Scaliger [b], in ſæculo tam barbaro tantam hominis & in loquendo puritatem, & in temporum putatione ſollertiam fuiſſe, ut chronologis noſtri, inquit, temporis pudorem aliquem exprimere poſſet, ſi aliquem ſenſum harum rerum haberent. Maderus Lamberto tribuendum ſuſpicatur libellum de inſtitutione Herſfeldenſis monaſterii ab ſe editum: at ſtilum Lamberti & ingenium non aſſequitur monachus ille Herſfeldenſis, qui ſe novitium ſcriptorem eſſe fatetur, & *exercendi cauſa ingenii* ſuſcepiſſe hoc opus, in cujus prologo monaſterii ſui infelicem ſtatum deſcribit. Quam diu poſt hunc annum ſupervixerit Lambertus, nobis incompertum.

Lambertus Scafnab. nobilis hiſtoricus.

a *Barth. adverſ. 49. c. 4.*
b *Scalig. de emend. temp.*

Eodem tempore obiit Gerardus cardinalis & epiſcopus Oſtienſis e noſtris, qui ad reconciliandos Mediolanenſes una cum Anſelmo Lucenſi antiſtite a pontifice legatus, in Longobardia ab Heinrici hominibus captus eſt, teſtante Gregorio papa [c], & cum eo Anſelmus Lucenſis epiſcopus, ut ſcribit Bertoldus, qui Gerardi obitum eodem anno refert his verbis: *Geraldus venerabilis Oſtienſis epiſcopus, jam dudum ſæculo vivus, mundo crucifixus, de hujus vitæ ergaſtulo liberatus eſt* VIII. *idus Decembris.* Sic legendum videtur, aut IX. kalendas, non IX. idus, ut in editis. Fuerat is monachus ac prior [d] Cluniacenſis, antequam in Oſtienſi epiſcopatu Petro Damiani ſuccederet.

Gerardi card. & Agnetis aug. obitus.

c *Greg. VII. lib. 5. ep. 5.*
d *V. lib. 60. n. 18.*

Relato ejus obitu, Bertoldus ſubdit, Agnetem religioſiſſimam imperatricem, *viginti annis*, immo viginti duobus, in viduitate devotiſſime expletis, filio ſuo Heinrico contra apoſtolicam ſedem nequaquam conſentientem, Romæ in pace requieviſſe, ibidemque ſepultam fuiſſe in eccleſia ſanctæ Petronillæ. idem tradit Uſpergenſis abbas. at in ejus epitaphio apud Baronium relato, Agnes imperatrix auguſta, « poſt mortem Heinrici II. viri ſui anno XXII. die XIIII. menſis Decembris, animam, « bonis operibus fecundam, Lateranis Salvatori ſuo atque omnium bonorum Deo « auctori reddidiſſe dicitur; & hic, id eſt ad ſanctum Petrum, ubi antea militaverat, « clavigero cæli, pro cujus amore ibidem peregrinata fuerat, quinta die menſis Januarii membra carnis commendaſſe. Confer ea quæ ſuperius diximus [e] de religioſa ejus vita. Heinricus ejus filius Papiæ [f] hoc anno verſabatur III. nonas Aprilis, cum bona & privilegia ſuburbani Salvatoris monaſterii confirmavit.

e *lib. 61. n. 102.*
f *Bullar. Caſin. to. 2. p. 111.*

III. Heinrico aſſentabatur Cunibertus Taurinenſis præſul, admodum infenſus Benedicto Cluſenſi abbati, Gregorii papæ partibus addicto, quem ille ob hanc maxime cauſam plurimum exagitavit, ac demum adjuncto Petro marchione, expulit e monaſterio. Dum in vico ſancti Antonini exſul moraretur Benedictus, legendæ ſancti Benedicti regulæ intentus, ſuper quibuſdam ejus ſententiis ſcrupulos paſſus eſt: at earum ſenſum, monente in ſomnis ipſo ſancto Benedicto, ex lectione Caſſiani aſſequitur. Exſtant Gregorii litteræ [g] de cauſa, quæ inter Cunibertum & Benedictum vertebatur, quibus pontifex damna monaſterio illata reſarciri jubet, præcipiens, ut in proxima ſynodo epiſcopus ſe ſiſtat, ut ſancti Michaëlis monaſterium probet in proprietate & allodio epiſcopii ſui, uti aſſerebat, conſtructum eſſe. Idem a Gregorio Romam invitatus, cum inde ad Caſinum montem tenderet, ab Heinrici ſatellitibus comprehen-

Benedictus abbas Cluſenſis multa paſſus.

g *Greg. VII. lib. 6. ep. 6.*

ANN. CHR. 1077.

ſus, multas paſſus eſt injurias, longe majores paſſurus, ni Adelaidæ marchiſæ interventu liberatus fuiſſet. Reverſus itaque ad monaſterium, Petro marchione & Cuniberto epiſcopo mortuis, quietam illic vitam deinceps acturus videbatur. at nova ludibria paſſus eſt a Witelmo Cuniberti ſucceſſore, necnon a Gregorio-Vercellenſi ſchiſmatico, cui aliquando miſſam in monaſterio celebrare volenti conſtanter reſtitit, multis ob id injuriis ab eo affectus. Adelaida marchiſa, mox laudata, filia erat Manfredi Seguſiæ marchionis, uxor quondam Odonis, quæ Pinarolenſem, ut vidimus, abbatiam conſtruxit, monachorum colonia Cluſis adducta. Huic ſoror erat Immilla, quæ hoc anno ſancti Petri eccleſiam apud Muſinaſcum [a] in monaſterium convertit, eo pacto, ut quolibet anno, in *miſſa* ſeu feſto ſancti Martini unciæ auri cenſus Romanæ ſancti Petri eccleſiæ ſolveretur. Eadem Immilla conditrix fuit parthenonis virginum Benedictinarum [b] apud Caramaniam, quarum loco ſubſtituti ejuſdem Ordinis monachi, ac demum Hieronymiani.

Muſinaſci & Caramaniæ monaſteria.
a *Ital. ſac. to. 4. p. 1455.*
b *ibid. p. 1457.*

IV. Warmundus abbas fit archiepiſcopus Viennenſis.

Viennæ in Gallia, poſt mortem Leodegarii archiepiſcopi, in illam ſedem ſubrogatus eſt Warmundus abbas Dolenſis in pago Bituricenſi, cujus electionem Gregorius papa laudavit, ſcriptis litteris ad clerum & populum Viennenſem, gratulatus, quod haberent *ex dono divinæ propitiationis ordinatum Warmundum, bonum & juſtum epiſcopum, virum religioſum atque prudentem*, cui eos obedientes eſſe jubet. Idem pontifex aliis litteris Warmundo ipſi confirmat Viennenſis eccleſiæ primatum ſuper ſeptem provincias, eidemque eccleſiæ ſubjectas eſſe vult virorum abbatiam ſancti Petri extra portam urbis ſitam, atque virginum abbatiam ſancti Andreæ intra eamdem urbem; necnon ſancti Theuderii abbatiam, quæ ejuſdem diœceſis erat. Idem Gregorius eidem archiepiſcopo mandavit, ut cenſuris compelleret ſanctimoniales ſanctæ Columbæ juxta Rhodanum ad præſtandam abbatiæ ſancti Petri obedientiam. quod cum illæ exſequi differrent, illius negotii curam archidiacono Vapincenſi commiſit. Hæc ex Antiquitatibus Viennenſibus Johannis a Boſco. Tunc Viennenſem pagum regebat Geilinus comes, qui ſuburbanam ſancti Victoris eccleſiam conceſſit, vel potius aſſeruit ſancti Theofredi cœnobio pro animæ ſuæ & filiorum ſuorum remedio, maxime pro anima Willelmi filii ſui, qui ejuſdem cœnobii monachus, & poſtmodum abbas fuit. Huic donationi aſſenſit Warmundus archiepiſcopus mox laudatus. Eamdem eccleſiam Lambertus Valentinenſis epiſcopus, jam pæne deſertam, longe ante Guigoni abbati inſtaurandam commiſerat, ſcilicet anno M. XI. Dolenſem abbatiam cum archiepiſcopatu retinuit Warmundus uſque ad obitum, qui poſt ſex annos contigit. De eo conqueritur Manaſſes Remorum archiepiſcopus in litteris [c] ad Gregorium papam.

c *Labbe to. 1. bibl. p. 203. & Greg. reſp.*

V. Cluniaco auctus cenſus a rege Alfonſo.

Hoc anno Adefonſus ſeu Aldefonſus, vulgo Alfonſus, rex Leonum in Hiſpania, ſanctis apoſtolis Petro & Paulo apud Cluniacum, & domno Hugoni, totique ejus congregationi annuum cenſum, quem Fredenandus ſeu Ferdinandus ipſius pater dare conſueverat, duplo auxit pro anima ejuſdem patris ſui & matris ſuæ Sanciæ reginæ, ſed tamen eo pacto, ut, quod ille veſtimentorum cauſa conceſſerat, emendo tritico inſerviret, eo maxime anno, quo magna frugum ſterilitas fuerat. *Data* VII. *idus Julii, æra* M C XV. *regnante rege Adefonſo in Legione & Caſtella & in Pampilione.* Petrus Azuris & Didacus Azuris comites, Gondiſalvus Salvatoris comes, Monius & Gonſalvus comites, & Sancius Ordonii itidem comes id confirmant; ex epiſcopis Pelagius epiſcopus in ſancta Maria, Petrus Aſturicenſis, & Bernardus epiſcopus incertæ ſedis; ex abbatibus Fredenandus, Julianus & Ramirus, non deſignatis eorum monaſteriis. Ex his Julianus abbas erat monaſterii ſanctorum Facundi & Primitivi.

Carionis monaſterium & alia eidem data.

Hoc item anno Taraſia comitiſſa uxor comitis Gomiz-Didaz, cum liberis ſuis,
» quoddam monaſterium ſub patrocinio S. Johannis-Baptiſtæ & S. Zoyli conſtructum
» juxta urbem ſanctæ Mariæ, *quæ dicitur Carrionenſis*, & corporibus ſanctorum Cor-
» dubenſium, Zoyli & Felicis decoratum, quod hereditario jure ipſi provenerat, *fun-*
» *datum antiquitus ſupra ripam ejuſdem fluminis*, ſcilicet Carionis, *ad ingreſſum & exi-*
» *tum portæ*, quod prædictus comes & ipſa ejus conjux inſtauraverant, cum ſuis adjun-
» ctis confert ſacroſancto cœnobio Cluniacenſi æra M C XV. *regnante Aldefonſo rege in civitate Legionenſi uſque ad montes Pyraneos, præſidente epiſcopo Pelagio in eadem civitate, & Bernardo præſule in Palentia & domno Symeone in Burgos.* Carion nobile oppidum eſt in regno Legionenſi ad fluvium cognominem in ipſo limine Caſtellæ veteris. Illic habetur ſancti Zoyli monaſterium Benedictini hactenus Ordinis, in quo

Digitized by Google

ANN. CHR. 1077.

ſancti martyris Felicis Complutenſis corpus in argentea theca ſervatur, & magna religione colitur, teſte Morale in notis ad Eulogium, ubi obſervat, illuc ſancti Felicis corpus tranſlatum tradi, tametſi ejus cadaver per ignem & aquam diſſipatum fuiſſe teſtetur Eulogius [a]. Verum potuit pia chriſtianorum diligentia, inquit Morales, oſſa non penitus conſumta de flumine extrahere. quod utique facile fuit, cum igne deſiccata ſupernatarent. Idem *ſereniſſimus princeps*, cum conſenſu ſororum ſuarum Uracæ & Gelviræ, filiarum *magni ac glorioſiſſimi imperatoris Fredenandi*, parvum habitaculum, quod ad Eremitas vocant, ſitum ſub alpe Cerratos procul amne Durio, cum monaſterio ſancti Petri de Campo-modo, Hugoni abbati concedit, *ut ordo & regula ſancti Benedicti, & inſtituta Cluniacenſium ibi ſtudioſe ſerventur*, ad honorem ſanctorum Jacobi apoſtoli & fratris ejus Johannis, Petri & Pauli, Martini epiſcopi, & ceterorum, quorum reliquiæ illic reconditæ erant, eo pacto, ut Hugo ipſe & frater ejus Rainerius abbas, & qui poſt eum fuerint cum fratribus ſuis, teneant ibi ordinem & conſuetudinem Cluniacenſium, & nullus homo ſuper eos poteſtatem habeat niſi ſolus abbas Cluniacenſis. Actum æra M C XV. & quidem XI. kalendas Junii. Subſcribunt poſt Aldefonſum Agnes regina, Uracha & Gelvira filiæ Fredenandi principis, Bernardus epiſcopus Palentinæ ſedis, & Simon Aucenſis; Siſebudus Caridignæ abbas, Julianus abbas ſanctorum Facundi & Primitivi, Vincentius abbas ſancti Petri de Aſlanza, & Rainerius abbas una cum fratribus, quos habebat in ſubjectione domni Hugonis abbatis.

[a] Eulog. Memor. lib. 3. c. 9.

VI. Cluniaci & Hugonis abbatis elogium.

Honorificum in primis eſt Gregorii VII. privilegium, Cluniaco datum hoc anno in concilio Lateranenſi, in quo pontifex patres alloquens ait, inter ultramontana monaſteria eminere [b] Cluniacenſe monaſterium, tutelæ apoſtolicæ ſedis præcipue aſſignatum, quod ſub religioſis & ſanctis abbatibus ad id uſque dignitatis & religionis pervenit, ut ceteris monaſteriis, quamvis multo antiquioribus, in Dei ſervitio & fervore præcellat, & nullum in terra illa huic omnino adæquari videatur. Cujus rei cauſa fit, quod omnes ejus ad id tempus abbates ſancti fuerint, nec ulli, eorumve monachi, Romanæ eccleſiæ filii, umquam degeneres exſtiterint, aut genua ſua coram Bahal curvaverint: ſed ejus ſemper libertatem & dignitatem imitantes, quam ab origine traxerunt, auctoritatem nobiliter ſervaverint, nulli umquam niſi beati Petri poteſtati ſubjecti. His præmiſſis, pontifex ejus immunitatem confirmari cenſet: cui omnes aſſentiuntur.

[b] Bullar. Clun. p. 21.

His apprime convenit elogium, quod idem protulit [c] de ſancto Hugone Cluniacenſi abbate in epiſtola ad Hugonem Dienſem epiſcopum hoc anno ſcripta, ei præcipiens convocari ſynodum in Gallia ad examinandam cauſam Gerardi Cameracenſis epiſcopi, anno ſuperiore, ut vidimus, electi, qui inveſtituram ab Heinrico rege imprudens acceperat; necnon cauſam Catalaunenſis epiſcopi & Carnotenſis eccleſiæ, Anicienſis, Arvernenſis, aliarumque. Hæc autem omnia diſcuti jubet coram ipſo Dienſi epiſcopo, Manaſſe Remenſi archiepiſcopo, & Hugone abbate, quem laudat his verbis. *Volumus etiam ut fratrem noſtrum Hugonem venerabilem Cluniacenſem abbatem tecum ſynodo intereſſe ex noſtra parte convitare rogando, & multum inſtando procures, cum propter alia multa, tum maxime ut cauſa Arvernenſis eccleſiæ competenti & firma determinatione cum Dei & illius adjutorio finiatur. Confidimus enim in miſericordia Dei & converſatione vitæ ejus, quod nullius deprecatio, nullius favor aut gratia, nec aliqua prorſus perſonalis acceptio eum a tramite rectitudinis dimovere poterit.* quo elogio nihil magis honorificum afferri poteſt. Porro Anicienſis eccleſiæ cauſa erat Stephanus de Mercorio, cui propter ſimoniam epiſcopatus abrogatus. Hæc epiſtola ſcripta eſt IV. idus Maii, indictione XV.

[c] Greg. VII. lib. 4. ep. 22.

VII. Æduenſe concilium.

Ad has cauſas dirimendas Gregorius ſynodum in his partibus haberi, *cum conſilio & conſenſu regis Francorum;* ſi vero noluiſſet, apud Lingonas convocari iiſdem litteris præcipiebat. Hanc apud Æduam celebrari conſultius viſum eſt, aſſentiente Hugone Burgundiæ duce: ubi multi ex Francia & Burgundia illuſtres viri, epiſcopi, abbates, monachi ac nobiles convenere, ut ſcribit Hugo Flaviniacenſis. Tunc ſancti Benigni Divionenſe monaſterium, Adalberone abbate IX. kal. Februarii mortuo, rectore deſtitutum erat, & de ſucceſſore deligendo monachi diſſidebant. Movebat in primis antiquæ nobilitatis & religionis monaſterium, quod a priſtino fervore, Rotberti ducis violentia & incuria prælatorum, nonnihil deflexerat ex eo tempore, quo rediviva illic religio beati Willelmi opera maxime refloruerat. Et quia labente inte-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1077. rius religione exterius quoque cetera defluunt, *intus parum erat religionis, foris cumulus deſolationis*. Synodo aderat Jarento, Caſæ-Dei prior, querimoniam facturus de injuriis ſuo monaſterio illatis; aderat quoque Rainardus Lingonenſis præſul, cognomine Hugo, cujus erat ſancti Benigni monaſterio proſpicere, qui Jarentonem ante ejus converſionem noverat, ejuſque religionem compertam habebat. Concilio inito, de multis eccleſiæ neceſſitatibus quatuor primis ſeſſionibus actum eſt. Accuſatus ſimoniæ Manaſſes archiepiſcopus a ſuis clericis, & ſuſpenſus ab officio, quia vocatus ad concilium non venerat ut ſe purgaret. Quinta die in ſede Lugdunenſi ſubſtitutus eſt Gebuinus archidiaconus Lingonenſis in locum Humberti ob ſimoniam expulſi, qui ad Iurenſe ſancti Eugendi cœnobium ſeceſſerat, ibique monachus factus erat.

Id ægre tulit Lingonenſis præſul, conqueſtus quod patres dextrum ei eruiſſent oculum, cui ſuum abſtuliſſent archidiaconum, in quo ſuum ipſius conſilium, totiuſque diœceſis ſolatium reſidebat. Tum ſancti Benigni monaſterio idoneum rectorem

Jarento fit abbas Divionenſis. providendum monet, qui labentis religionis damna reſarciat. Rogatus edicere, ecquem ad id aptum cenſeret; ille Caſæ-Dei priorem manu deſignans: *Date mihi*, ait, *hunc piſcem de fonte Dei*. cui obtinendo Hugonis ducis preces adhibuit. Repugnabat Hugo Dienſis, qui eum Caſæ-Dei neceſſarium judicabat: ſed maxime reclamabant Caſæ-Dei monachi, qui cum priore ſuo ſynodo aderant: nec minus prior ipſe reſiſtebat. Jamque fugam clanculum parabat, cum patrum juſſu capitur, tenetur, & Lingonenſi traditur epiſcopo, quem legatus monet, ut Deo de conceſſo tali viro gratias agat, ipſumque ea caritate foveat, quo olim Bruno epiſcopus Willelmum ejuſdem loci abbatem. quod ille dignitatis ſuæ periculo pollicitus eſt. Id actum ſexta ſeſſione. Mox Divionem miſſus nuntius, qui electum monachis nuntiaret. Adſunt ilico monachi, & electioni aſſentiuntur. Nec mora uno die, id eſt xv. kalendas Octobris, Æduæ conſecrati ſunt Gebuinus in Lugdunenſem archiepiſcopum a legato, & Jarento in abbatem ab epiſcopo Lingonenſi. Hic ſtatim Divionem pergens, die XXI. Septembris apud ſanctum Benignum exceptus eſt. Obſervato loci ſtatu, cum languentem illic religionem, domum ære oppreſſam alieno, eccleſiam ornamentis ſpoliatam, ædificia denique ſemiruta vidiſſet; conſilium & opem ab Hugone Cluniacenſi abbate quærendum judicavit, ut ex eodem fonte reſurgeret monaſterium, ex quo per Willelmum abbatem derivata erat ejuſdem loci religio. Nec eum fefellit vana ſpes. nam inde octo accepit religioſos monachos, ex quibus unum priorem conſtituit, ceteris ſingula officia deputavit: ut eorum exemplo reliqui inolita vitia corrigerent, & virtutes appeterent. Sic brevi factum eſt, ut in priſtinum ſtatum inibi refloreſceret religionis cultus, & amiſſa recuperarentur, & nova acquirerentur, multique nobilium & mediocrium Deo militaturi eo confluerent.

VIII. Manaſſes Remorum archipræſul exauctoratus. Ad prædictam ſynodum citatus, ut diximus, Manaſſes Remorum archipræſul, ut ſe de objectis criminibus purgaret, adeſſe recuſavit. Adſuere clerici Remenſes ejus accuſatores, ſcilicet Manaſſes alter, Bruno & Pontius. Accuſationum præcipua capita erant, ſimoniaca in ſedem Remenſem intruſio, ſacræ ſupellectilis direptio, ſpoliatio clericorum, eccleſiarum, abbatiarum, injuſtæ excommunicationes. Manaſſes unus ex ejus accuſatoribus is eſſe videtur, qui poſt Rainaldum, Manaſſæ archiepiſcopo ſuffectum, illam ſedem adeptus eſt: Bruno vir ille ſanctus erat, ab eccleſia Colonienſi ad Remenſem tranſlatus, qui ejuſdem Manaſſæ ſceleribus offenſus, poſtmodum in ſolitudinem ſeceſſit, ubi ſacri Ordinis Cartuſienſis fundamenta jecit. Damnatus ab Hugone Dienſi Manaſſes in concilio Æduenſi, Romanum pontificem appellavit, obtinuitque ab eo, ut, quia legatum ſibi infenſum cauſabatur, non ille, ſed abbas Cluniacenſis de ſe judicaret. Ita enim aſſerit idem ipſe Manaſſes in Apologetico, in quo Hugoni Dienſi rationem reddit, cur ad Lugdunenſe concilium ab eo vocatus non adeſſet. Excuſandi cauſas referre non eſt noſtri inſtituti, quas cuivis in illo Apologetico a me edito[a] legere licet, ſcripto ante concilium Lugdunenſe anno M LXXX. celebratum. In illo ſcripto ait, ſe cum Manaſſe pro omnibus ſociis concordiam feciſſe, exceptis duobus, *quorum unus*, inquit, *ſcilicet Bruno, nec noſter clericus, nec noſter natus aut renatus eſt, ſed ſancti Cuniberti Colonienſis, in regno Teutonicorum poſiti, canonicus eſt: cujus ſocietatem non magnopere affectamus, utpote de cujus vita & libertate penitus ignoramus; &, quia quando apud nos fuit, multis beneficiis a nobis in eum collatis, male & nequiter tractati ſumus*. Hanc ſolam recuſandi

a *Muſ. Ital. to. 1. p. 119.*

ANN. CHR. 1077.

Brunonis teſtimonii cauſam profert Manaſſes, alias graviores non prætermiſſurus, ſi inculpatæ omnino vitæ non fuiſſet Bruno. Quid ad Manaſſæ poſtulata reſponderit pontifex, ipſius epiſtola probat, data apud ſanctum Germanum ſubtus montem Caſinum, XI. kalendas Septembris, indictione prima, id eſt anno M LXXVIII. Ex qua intelligitur, præceſſiſſe concilium Æduenſe, in quo Remenſes illi clerici Manaſſen archiepiſcopum abſentem accuſarunt. Porro Manaſſen canonicum cum Brunone ei adverſari inſtitiſſe ex Gregorii VII. [a] litteris diſcimus, etſi contrarium archiepiſcopus aſſerat.

a Greg. VII. lib. 7. ep. 20.

In eodem Apologetico queritur Manaſſes, quod Hugo Dienſis interdixerit Drogonem Taruennæ epiſcopum, virum tantæ ſenectutis, ut, cum ante epiſcopatum in ordine preſbyteri diu permanſiſſet, jam tunc *ultra tempus* LX. *annorum* gradum tenuerit epiſcopi. Id ſi ita eſſet, ejus epiſcopatus initium ab anno M XVII. repetendum eſſet. at paullo ſerius ſtatuendum eſſe ſuperius [b] vidimus. Jam in locum Drogonis in illa ſede ſucceſſerat hoc annno Hubertus, qui tunc litteris [c] pro erectione abbatiæ ſancti Johannis de Vineis in ſynodo Sueſſionica ſubſcripſit. Præter ea queſtus eſt Manaſſes, quod duo ſuffraganei ſui, Laudunenſis & Sueſſionenſis, ſe inconſulto Ambianenſem conſecraverint. quod intelligendum de Radulfo, qui poſt mortem Fulconis electus eſt.

b lib. 56. n. 95.
c Marlot. to. 2. p. 173.

IX. Turbæ in ſancti Remigii monaſterio.

Ex eorum numero quos Manaſſes archiepiſcopus excommunicavit, fuere duo ſancti Remigii apud Remos monachi, Robertus & Lambertus, qui ob id Romanum pontificem appellarunt. Excommunicationis hæc cauſa prætexebatur, quod *cuidam extraneo abbati, interventu pecuniæ*, ut aiebant, *& omnino contra regulam ſancti Benedicti & auctoritatem ſanctorum patrum, indigne illis & præfato monaſterio pro abbate appoſito, obedire & ſub ejus regimine in eodem cœnobio manere noluerint.* Idcirco ſe ab « archiepiſcopo excommunicatos, &, excæcato quodam eorum fratre laïco, omni « miſeria circumventos eſſe dicebant; nec eis quidquam profuiſſe, quod ſedem apo- « ſtolicam appellaverint. Hæc cum ex eis reſciſſet Gregorius papa, ſcriptis [d] ad Joſfredum ſeu Goſfridum Pariſienſem epiſcopum litteris, ei hanc cauſam diſcutiendam committit, eique præcipit, ut archiepiſcopum inducat ad relaxandam illam excom- « municationem, & prædictos monachos ſine omni moleſtia in pace dimittendos; ſin « minus, ipſe eos ab excommunicationis vinculo abſolvat; abbatem vero illum, qui « prædictum ſancti Remigii monaſterium per ambitum occupaſſe dicebatur, commo- « neat, ut vel Hugoni Dienſi epiſcopo, vel aliis apoſtolicis legatis, qui in Gallia ſy- « nodum celebraturi eſſent, ſe ſiſtat introitus ſui rationem redditurus; aut certe ad « ipſum pontificem in proxima feſtivitate omnium ſanctorum veniat cum fratribus « ejuſdem monaſterii, qui de ejus intruſione conquerebantur. «

d Greg. VII. lib. 4. ep. 20.

Henricus ejus loci abbas.

Tunc ſancti Remigii cœnobio præerat Heinricus abbas, qui anno ſuperiore Manaſſæ litteris pro ſancto Baſolo ſubſcripſit, jam ante Humolarienſis abbas. Is poſt abdicationem Willelmi Mettenſis abbatis, cujus ſuperius [e] meminimus, ſancti Remigii præfecturam adeptus, eam cum Humolarienſi retinuit, adjuncta etiam Novigentenſi, quam tamen poſtmodum dimiſit. Huic recte convenit quod *extraneus abbas* in præmiſſis litteris dicitur. at quod de ejus ſimoniaca intruſione refertur, obſtare videtur Guiberti [f] abbatis teſtimonium, qui eum *magnificum virum* appellat; qui etſi *non litteris, non genere clarus eſſet, in rerum tamen foraſticarum* ſeu exteriorum *ſic fuit diſpenſatione conſpicuus, ut interioris regulæ ſtatui bona ſollicitudine pariter redderetur intentus.* qui *his tribus monaſteriis præſidens, ex ditiorum copiis duorum*, Remigiani ſcilicet atque Humolarienſis, *tertii hujus*, nempe Novigentenſis, *quod coaleſcere cœperat, ſupplebat indigentiæ.* Ejus porro in Remigiano cœnobio præfecturam Gregorio, ejuſve legatis probatam fuiſſe ex eo intelligimus, quod ſancti Remigii abbatiam per viginti duos fere annos retinuit cum Humolarienſi, depoſita Novigentenſi, quam *ævo gravis & oculis captus*, Godefrido ſancti Quintini de Monte monacho reſignavit, opulentiores retinens, quæ facilius regi poterant. Hæc abbatiarum pluralitas Heinrici abbatis religionem parum probat, cujus in abbatia Novigentenſi ſucceſſoris Godefridi longe defæcatior fuit pietas, qui oblatam ſibi ſancti Remigii abbatiam recuſavit, pauperiore illa contentus.

e lib. 64. n. 59.
f Guibert. lib. 2. de vita ſua c. 2.

X. Novigentenſis monaſterii primordia.

Admoneor hoc loco agere de origine Novigentenſis beatæ Mariæ monaſterii, quod eo tempore condi cœptum eſt, uti diſcimus ex Guiberto, ejuſdem cœnobii tertio abbate, qui initio libri ſecundi de vita ſua fuſe de ejus primordiis egit. No-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1077.

vigentum locus eſt maxime ſolitarius ſubtus Codiciacum * caſtrum poſitus ad amnem Aquilam * in diœceſi Laudunenſi : *quantum ad habitationem monaſticam novus*, inquit Guibertus, *quantum vero ad uſum ſæcularem vetuſtiſſime cultus.* Ejus antiquitatem probant innumera, quæ illic Guiberti tempore eruebantur ſepulcra, quæ gentilium fuiſſe putat Guibertus, hoc ordine diſpoſita, *ut circulatim in modum choraulæ, ſepulcrum unius multa ambirent*, in quibus *quædam vaſa*, ſeu urnæ reperiebantur, *quorum cauſam* ſive uſum, ait ille, *neſciunt chriſtiana tempora.* Illic vetuſtiſſimum templum erat, *virgini pariture* ante Chriſtum conceptum, ut tum credebatur, dicatum, ubi *quædam litteræ metro compoſitæ* legebantur : quibus rex quidam Britonum, paullo poſt Chriſti Domini paſſionem Jeruſalem aditurus, illuc divertiſſe ferebatur, & in reditu, viſis apoſtolis eodem revertiſſe, ibidemque mortuum ac ſepultum fuiſſe cum quadam capſula varias reliquias continente, quæ ex ejus tumulo eruta Guiberti tempore ibidem viſebatur. Illud certum, exſtitiſſe illic eccleſiam ab antiquo ſub nomine Dei-genitricis Mariæ, quæ *villis vetuſtæ memoriæ, & ditiſſimis conſtipata*, magno adjacentium populorum concurſu ac veneratione frequentabatur, & miraculis, diviniſque luminibus crebro illuſtrari dicebatur. Hinc *ex devotorum conſilio propoſitum eſt, ut ad frequentiam divini ſervitii inibi habendam monachis traderetur.* Principio ſex tantum illic collocati ſunt monachi ob tenues reditus, iiſque præfectus mox laudatus Heinricus ſancti Remigii abbas, *qui jamdudum Humolarienſi monaſterio præerat.* Hic eccleſiam novam conſecrari curavit ab Elinando Laudunenſi epiſcopo, a quo privilegiis inſignita, a pleriſque vero aliis penſionibus & muneribus aucta eſt. Idem Elinandus altare Novigenti, rogatu Albrici Codiciaci domini, liberum fecit, ut ſuperius [a] vidimus.

* Coucy.
* l'Aiglette.
a lib. 61. n. 41.

XI. S. Nicolai in Boſco initia.

Novigentenſi monaſterio, ut ſitu, ita & tempore proximum fuit cœnobium ſancti Nicolai, in ſaltu Vedogio ſeu Voëſia ſitum, vulgo ſancti Nicolai in Boſco nuncupatum, quod a quibuſdam eremitis originem habuit. De ea ſic loquitur Ingelrannus Laudunenſis epiſcopus in ſuis litteris pro eodem monaſterio, anno M C III. datis. *Erat ſolitudo deſerti in ſilva Voëſia, in qua devoti Deo eremitæ cœperunt de proprio labore ſuo vivere, & eccleſiam in honorem ſancti Nicolai ædificare. Deo autem bonæ inceptioni eorum provectum tribuente, de incultis facta eſt terra cultibilis, de loco beſtiarum eccleſia Domini, de ſolitudine religioſa congregatio monachorum. Erat autem locus ille in parochia ſancti Petri de Criſpeio.* Hactenus Ingelrannus, qui monaſterii eccleſiam liberam fecit, ibidemque parochiam inſtituit pro devotis laïcis, qui illic habitaturi convenerant. Primus ejus loci abbas fuit Letbaldus, de quo necrologium III. kal. Octobris : *Obiit domnus Letbaldus abbas & fundator hujus cœnobii.* Nullum ejus inſtrumentum invenimus ante annum M LXXXIX. quo anno Ricuinus ac Warnerus germani fratres, liberiori exorti genere, abbatem & fratres S. Nicolai de ſaltu rogavere, ut ipſos in ſuum conſortium admitterent, eiſque habitum monaſticum concederent. quod obtinuere, toto alodio ſuo, quod in villa Choelniaci habebant, eiſdem abbati & fratribus collato. His litteris Clarembaldus dominus Vendolii, Wido frater ejus, aliique ſubſcripſere.

XII. Simonis Criſpiacenſis converſio.

Non ante præſentem annum M LXXVII. Simon Criſpiacenſis comes monaſticæ vitæ propoſitum exſecutus eſt. Ante triennium pontificem conſuluerat, quid ageret pro remedio animæ patris ſui Radulfi, apud Ambianos in Montis-Deſiderii caſtello humati, quod hic legitimo poſſeſſori vi abſtulerat. Reſponderat pontifex, ejus cadaver inde efferendum, alibique ſepeliendum ; & pro ejus animæ refrigerio miſſas celebrandas, erogandaſque eleemoſynas. Huic mandato Simon obſecuturus hoc anno parentis exuvias ex illo caſtello removit, & Criſpiacum in eccleſiam beati Arnulfi tranſtulit, monaſterio inſignem, ubi illud ad uxorem ejus, Simonis matrem ſepelivit, multaſque eleemoſynas pro eo erogavit. Inſuper beati Arnulfi eccleſiæ per anulum aureum tradidit terram Bonooculi *, & duo pretioſa candelabra, ut per merita beati Arnulfi martyris anima patris ſui luce æterna frueretur, litteris datis XI. kal. Aprilis hoc anno, indictione XV. Ex quibus intelligitur, Simonem necdum tunc ſæculo nuntium remiſiſſe. Paullo ante quam diſcederet, prædictam ſancti Arnulfi abbatiam Hugoni abbati & Cluniacenſi congregationi ſubjecit, litteris ad Hugonem ſcriptis, ad ejus vitam a nobis relatis, in quibus ait, ſe Hugonem præ omnibus mortalibus diligere, eique tradere ſancti Arnulfi abbatiam per abbatem unum e ſuis ordinandam. Hanc unionem poſtea confirmavit Hugo epiſcopus Silvanectenſis, ad cujus diœceſim Criſpeium pertinet. Guibertus [b] abbas auctor eſt, Simonem, detecto viſo-

* Boneüil.
b Guiber. lib. 1. de vita ſua c. 10.

Digitized by Google

que lurido patris cadavere, ad tale ſpectaculum ita exhorruiſſe, ut jam tunc hono- ANN. CHR. 1077.
res ſæculi faſtidire cœperit. *Concepta itaque hac ipſa voluntate, fervente tandem deſiderio, quod parturiebat emiſit, & patria ſuorumque fugax, fines excedens Francicos, Burgundiam ad ſanctum Eugendum in territorio Iurenſi conceſſit*, inquit Guibertus.

Rem fuſius narrat Simonis vitæ ſcriptor anonymus. Is, ut ſuperius [a] vidimus, Hildeberti Arvernenſis comitis filiam deſponderat, eique perpetuæ continentiæ votum perſuaſerat, eodem & ipſi jam tunc animo affectæ. Inde ad ſua reverſus, ut de re familiari ſtatueret, a Willelmo Anglorum rege, a quo educatus fuerat, interpellatur, ut filiam ſuam ducat uxorem, forte Adelam, quæ Stephano-Heinrico Campaniæ comiti poſtea nupſit. Ille propinquitatis impedimentum obtendit, atque papam hac de re conſulendum. Annuente Willelmo, Simon Romam ſe adire fingit: at in ipſo itinere divertit ad ſancti Eugendi monaſterium, ubi cum ſociis, nobiliſſimis viris, monaſticum induit habitum, abjectis ſæculi honoribus quam plurimis. Erat quippe non modo Criſpiacenſis ſeu Vadenſis *, ſed etiam Medantenſis * comes, necnon Vitriaci, Barri-ſuper-Albam, aliorumque locorum dominus. Tantus vir jam monachus factus, totum ſe vigiliis, jejuniis, & orationi dicavit, obedientiæ in primis addictus, tantæ denique frugalitatis, ut deficiente tritico, pane avenæ contentus eſſet. Non multo poſt ipſius converſionem annuente abbate (is Odo erat) in ſolitudinem cum aliquot ſociis ſeceſſit, ubi proprio manuum labore ſibi victum comparabat. Cibus ei panis cum aqua, legumen & poma ſilveſtria, & quidem ſemel in die, exceptis dominicis & ſollemnibus feſtis. Tam inſigne exemplum complures illuſtres viros, in his Hugonem Burgundiæ ducem, necnon Widonem comitem Matiſconenſem, alioſque ejuſdem ordinis viros ad converſionem adduxit, ut videbimus anno ſequenti. Præmiſerat ante ſe Simon, ut ex Johanne [b] Beſuenſi chronographo diſcimus, duos illuſtriſſimos viros, Rodulfum ſcilicet ac Franconem: ſecum vero duxit Rotbertum, Arnulfum & Walterium, æque nobiles, qui Deo cum eo ſe conſecrarunt. Hos brevi poſtea ſecutus eſt Stephanus, Arnulfi comitis *de Riſnel* filius, clariſſimi *conſulis* ſeu comitis *de Fontvenz* filiam matrem habens, factus demum abbas Beſuenſis monaſterii, ubi diſciplinam regularem reſtituit, de quo plura inferius.

a *lib. 64. num. 98.*
* *du Valois.*
* *de Mante.*
b *Spicil. to. 1. p. 606.*

XIII. Beccenſis eccleſia dedicatur.

Per id tempus Willelmus rex Anglorum in Gallia verſabatur regni ſui procuratione Lanfranco archiepiſcopo commiſſa. Cum in his Gallicanis partibus verſaretur; rei publicæ neceſſitas poſtulavit, ut Lanfrancus ad eum accederet, de incidentibus regni negotiis cum eo acturus. Ordericus [c] id factum dicit in reditu Lanfranci ex Romano itinere, ex quo cum Thoma Eboracenſi & Remigio Lincolnienſi epiſcopo reverſus erat. At certius videtur, quod ex actis Lanfranci mox retulimus: cum is nonniſi ſerius Romam adierit, ſiquidem Gregorius VII. in epiſtola [d] ſcripta poſt biennium ad ipſum, id eſt VIII. kalendas Aprilis, indictione II. queritur, quod ex eo tempore, quo ad ſummum pontificatum provectus fuerat, ad ſe venire Lanfrancus non multum curaſſet. Cum itaque in Galliam veniſſet Lanfrancus, prima ejus cogitatio fuit reviſendi venerabilem abbatem Herluinum, & cariſſimos Beccenſes fratres, a quibus maximo cum gaudio & honore acceptus fuit. Nova necdum ſacrata erat eccleſia, quæ ejus conſilio inchoata fuerat. Rogatus ab amantiſſimis fratribus, ut eam dedicaret, id lubens præſtitit X. kalendas Novembris hoc anno MLXXVII. Ejus rei gratia illuc convenere plerique illius provinciæ epiſcopi & abbates, multique proceres. Epiſcopos quinque adfuiſſe teſtatur Beccenſis chronographus, Odonem ſcilicet Bajocenſem, Giſlebertum Lexovienſem, Giſlebertum item Ebroïcenſem, Rotbertum Sagienſem, & Ernaldum ſeu Arnaldum Cenomannenſem. Rex ipſe adeſſe non potuit, urgentibus negotiis impeditus, nimirum revocandis, ut puto, ad ſuas partes Cenomannis, qui tunc temporis ab eo defecerant, ut in actis [e] epiſcoporum Cenomannenſium legitur. Nova eccleſia in honorem beatæ Mariæ dedicata: cujus princeps altare Lanfrancus, alii epiſcopi alia conſecrarunt. Vetus eccleſia, quæ beati Herluini a poſteris dicta eſt, ſubſtitit ad annum MCCCCXVIII. quo anno, dum Angli cœnobium obſiderent, æquata ſolo eſt. Tertio poſt prædictam dedicationem die, diſcedendi miſſionem Lanfrancus a ſuis Beccenſibus popoſcit, a quibus ægre avulſus eſt, maxime a venerabili patre Herluino, qui eum, ut cariſſimum filium, ſuper omnes mortales amabat, nihil ulterius hujus mundi cupiens, utpote ejus præſentia recreatus, quem ſemel priuſquam moreretur, videre peroptabat.

c *Orderic. lib. 5. p. 548.*
d *Greg. VII. lib. 6. ep. 30.*
e *Analect. to. 3. p. 286.*

Digitized by Google

ANN. CHR 1077. Cadomenſis item eccleſia.

Becco diſcedens Lanfrancus Cadomum ſe contulit, ubi Cadomenſis monaſterii baſilica in honorem ſancti Stephani dedicata, tum ab ipſo Lanfranco, tum a Johanne Rotomagenſi archiepiſcopo, Thoma Eboracenſi, aliiſque epiſcopis, præſentibus ipſo Willelmo rege & conjuge ſua Mathilde, ipſius monaſterii conditoribus, cum infinita virorum illuſtrium & promiſcui vulgi multitudine. Multis aliarum eccleſiarum dedicationibus interfuit Lanfrancus, qui in Angliam reverſurus Mainerio Uticenſi abbati ad inſtaurationem baſilicæ & monaſterii multam pecuniæ ſummam contulit.

Paulus abbas S. Albani. a V. lib. 62. n. 94.

Florebat tunc in cœnobio Cadomenſi Paulus monachus, *natione Neuſter*, humili loco natus, ut Matthæus Pariſius tradit. Poſt mortem Fretherici [a] ſancti Albani abbatis, Paulus agente Lanfranco archiepiſcopo, cujus propinquus falſo dicitur, ad vacantem abbatiam hoc anno promovetur III. kalendas Julii, vir religioſus & litteratus, & regularis diſciplinæ rigidus exactor, cautus tamen ne repentina mutatio tumultum generaret. Ejus rei cauſa Lanfranci conſuetudines & ſtatuta monaſtica illuc induxit, ex quo bonæ ejus loci famæ odor ad remotas regiones Romam uſque dimanavit. Ad hæc reformatæ ab eodem ſanctimoniales, quæ prope monaſterium habitabant: quibus mantellum nigrum & ſilentium ſuo tempore, tempuſque quietis & vigiliarum, ac terminos exſpatiandi præſcripſit. Idem abbas rem familiarem ſollicite curavit, novamque baſilicam, aliaque ædificia ex lapidibus & tegulis veteris civitatis Verolamii exædificavit. Cetera ejus facta minutatim apud Matthæum Pariſium videre licet. Exſtat præclara ad eum Anſelmi [b] epiſtola, qua ipſi de ejus promotione gratulatur, & præclara monita tradit, in his ut ſtudeat plus diligi ab omnibus manſuetudine & miſericordia, quam timeri nimis auſtera & nulli parcente juſtitia. quod tamen ille non omnino obſervavit, ſi vera ſint quæ de eo ſcribit Willelmus Pariſius.

b Anſelm. lib. 1. ep. 71.

XIV. Rodbertus abbas Carnutum poſtulatus epiſcopus. c Orderic lib. 5. p. 583.

Cadomenſis eccleſiæ dedicationi interfuiſſe ab Orderico traditur Rodbertus nobilis abbas, olim Uticenſis, tunc vero ſanctæ Euphemiæ in Calabria, qui in Galliam Philippi regis invitatu reverſus, ad colloquium venit Willelmi regis, cui veniam [c] petenti, quod ipſum olim in exſilium injuſte extuliſſet, facile indulſit. Ideo vero hunc Philippus rex accerſierat, ut Carnutenſem epiſcopatum, qui poſt Araldi obitum vacabat, ei conferret. *Sed Gallis*, inquit Ordericus, *Nortmannorum devitantibus magiſterium*, (Rodbertus quippe nobilis Nortmannus erat) Goiſfredus, Euſtachii Bolonienſium comitis nepos, pontificatum occupavit. Hæc Carnutenſis electio multis turbis obnoxia fuit. Primo quidem Robertus quidam monachus epiſcopatum illum *nefanda ambitione* occupaſſe dicitur; ideoque epiſcopali officio a Gregorio papa privatus, ſupra corpus beati Petri apoſtoli ſacramento ſe obligaverat, in illam ſedem ſe non ingeſturum: ſed tamen Roma reverſus, illam invadere inſtitit, eamque a legato apoſtolico licet admonitus, dimittere noluit. Hæc diſcimus ex duabus [d] Gregorii epiſtolis, IV. nonas Martii Carpinetæ datis: quarum una ſcripta eſt ad Carnotenſes, altera ad Richerium Senonenſem archiepiſcopum, cui præcipit eumdem Robertum & fratrem ejus Hugonem commonere, ut Carnutenſi eccleſiæ ablata reſtituant, nec deinceps in eam ſe immiſceant. Verum cum Robertus ille pertinaciter in illa ſede permaneret, ab Hugone Dienſi epiſcopo excommunicatus, depoſituſque eſt. Quam ſententiam Gregorius confirmavit litteris [e] ad eumdem Hugonem ſcriptis, in quibus ei ſignificat, Philippum regem Francorum iterata poſtulatione legationem ad ſe direxiſſe *pro Roberto abbate* [f] *monaſterii ſanctæ Euphemiæ de Calabria, qui & hoc anno*, inquit, *cum in Longobardia eramus, per nos tranſivit in Franciam, ut eum ad regimen Carnotenſis eccleſiæ epiſcopum probaremus, & ordinaremus.* tum ſubdit. *Reverſus eſt etiam ille idem Robertus abbas ad nos, dicens, ſe donum epiſcopatus, offerente rege, refutaſſe, nec quidquam inde ſine noſtro conſilio facere voluiſſe, vel facturum eſſe.* Inſtitere nihilominus ejus poſtulationi Carnutenſes clerici: ex quibus duo pontificem ejus rei cauſa adierunt. Sed quoniam abſentium vota pontifici haud comperta erant, ejus rei cognitionem retulit ad Hugonem Dienſem epiſcopum: at quid iſte ea de re ſtatuerit, non liquet. Certe Rodbertum abbatem ad ſuum monaſterium revertiſſe, ibique poſt ſeptemdecim regiminis annos idibus Decembris feliciter ad Dominum migraſſe auctor eſt Willelmus [g] Gemeticenſis.

d Greg. VII. li. 4. ep. 14. & 15. e id. lib. 5. ep. 11. f V. lib. 62. n. 16. & ſeqq. g VVillelm. Gemet. lib. 7. c. 30.

Ad Robertum ſuperiorem illum monachum quod attinet, hic poſt latam in ipſum ab Hugone excommunicationis ac depoſitionis ſententiam ad Gregorium papam

Digitized by Google

pam denuo confugit: a quo diu detentus, ut ſe ipſe canonice purgaret, tandem abſolutus fuit, ut ex ſequentibus Gregorii [a] epiſtolis intelligimus. Verum in illo ſive alio itinere, dum Roma rediret, in cella Cluniacenſi apud Silviniacum deceſſit. De eo enim intelligendum videtur Carnutenſis eccleſiæ necrologium [b] ad decimum kalendas Januarias, quo die *Silvaniaci* obiiſſe dicitur Robertus epiſcopus, *Roma veniens, quo ipſe perrexerat, ut eccleſiam iſtam diu inquietatam reduceret ad ſtatum priſtinæ tranquillitatis, quam toto corde diligens reddiderat ei, redimendo plurima ornamenta, male ab aliis diſtracta,* eique nova quædam dediſſe, *multo plura & majora dare proponens, ſi Deus longiorem vitam ſibi præſtitiſſet.* Hic eſt ſine dubio Robertus epiſcopus, cujus ſepulcrum e terra erectum viſitur in eccleſia cellæ Silviniacenſis apud Burbonenſes. Hæc certiora videntur iis, quæ in veteri indice epiſcoporum Carnutenſium leguntur, ubi Robertus epiſcopus ſedis apoſtolicæ legatus in Aquitania fuiſſe dicitur, eamque propriis ſumtibus viſitaſſe. Hunc in ſede Carnutenſi præceſſerat Araldus epiſcopus, ut in ſuperioribus vidimus, qui in editis Roberto male poſtponitur. Goſfridus ab Orderico ſupra memoratus, ſimoniæ inſimulatus apud Gregorium VII. [c] depoſitus fuit a Paſchali II. In quadam charta Vindocinenſi annus epiſcopatus ejus primus componitur cum anno M LXXIX. Huic ſuffectus anno M XCII. venerabilis Ivo, de quo multa erit in conſequentibus dicendi materia.

ANN. CHR. 1077.

a Greg. VII. lib. 9. ep. 15. & 16.

b Analect. tom. 2. p. 557.

c Greg. VII. lib. 5. ep. 17.

XV. Hucbertus & Euſtachius abbates Carnutenſes.

Tunc Carnutenſi ſancti Petri monaſterio præerat Hucbertus abbas, cujus tempore Gaufridus illius loci monachus, *totius congregationis aſſenſu, atque Hucberti abbatis præceptione* rerum in Nortmannia ſitarum *cuſtos & proviſor factus*, teſtatur, quod quidam Gerardus, prænomine Caper, quoddam prædium contulerit beatæ Mariæ de Plancis, quæ cella erat ſancti Petri in diœceſi Sagienſi. Hoc donum prædictus Gerardus, bello impeditus, per Guarinum fratrem ſuum ſuper altare beatæ Mariæ poſuit. Huic donationi aſſenſum præbuere Guillelmus de Molinis-caſtro, & uxor ejus Albereda, ad quos prædii illius dominium pertinebat. *Actum Plancis publice, vivente Willelmo invictiſſimo Nortmannorum duce, Anglorumque rege; in Francia vero regnante sereniſſimo rege Philippo, indictione* XV. *Paulus monachus exſtitit notarius.* Hæc indictio convenit præſenti anno M LXXVII. quo proinde anno in abbatiam reſtitutus erat Hucbertus abbas, quem Araldus epiſcopus multum exagitaverat, & monaſterio cedere atque Drocas ſe recipere coëgerat, Euſtachio Corbeiæ monacho in ejus locum ſubſtituto. Huic denuo cedere coactus eſt Hucbertus, agente Gaufrido ſeu Goſfrido epiſcopo mox laudato, cui Euſtachius favebat, Romam cum eo ad Gregorium profectus. Quam ob rem Nogentum-Rotroci ad capeſſendum ſancti Dionyſii monaſterium pergit Hucbertus: aſt a Beatrice comitiſſa repulſam paſſus, ut Cluniacenſibus [d] locum faceret, ad Bruerolenſem cellam ſeceſſit. Hanc cellam Gaufridus epiſcopus Euſtachio abbati ab omni ſynodi, circadarum, aliarumque conſuetudinum onere liberam aſſeruit anno M LXXXIV. quo anno forte Hucbertus abbas jam deceſſerat. Euſtachius ejus ſucceſſor res temporales ſtrenue procuravit, haud ſcio an eodem ſtudio ſpirituales. Ad tot turbarum cumulum anno ipſo M LXXVII. incendio conſumtum eſt hoc ſancti Petri cœnobium IX. kalendas Septembris, antequam fratres ad nocturnas vigilias ſurgerent, ſancti Hilarii baſilica, quæ parœcialis eſt, manente illæſa, ut in brevi chronico [e] Andegavenſi legitur.

d V. infra n. 84.

e Labbe bibl. to. 1. p. 288.

XVI. Ainardo Divenſi abbati ſuccedit Fulco.

Cum annum regiminis unum ac triceſimum ageret Ainardus Divenſis abbas, ſuperius [f] laudatus, is ſenex plenuſque dierum, vitæ præſentis curſum complevit, obiitque XIX. kalendas Februarii. Ejus corpus in baſilica ſanctæ Mariæ ſepelivit venerabilis Durandus Troarnenſis abbas, qui ejus epitaphium compoſuit, ejus mauſolei laminæ inſculptum, & ab Orderico relatum [g], in quo virtutum multis floribus & meritis redimitus dicitur, vir magnus, mitis inſtar agni, pollens prudentia & conſilio. Hic quoſdam verſus de ſancto Kiliano Wirziburgenſi epiſcopo & de ſancta Catharina compoſuit. In ejus locum ſubrogatus a Willelmo duce Fulco Uticenſium præpoſitus ſeu prior, qui quatuor illuc Uticenſes monachos ſecum duxit, Bernardum ſcilicet, cognomento Matthæum, cognatum ſuum, Richardum, Guillelmum de Monaſterio, & Turchetillum, peritos librarios, & in divino cultu ferventiſſimos, qui ad jugum Domini ferendum humeros ei avide ſuppoſuerunt. Porro Fulco a Roberto *Salarienſi* ſeu Sagienſi epiſcopo abbas conſecratus eſt, *poſtea a Willelmo rege Anglorum ad Bertam comitiſſam pro privatis cauſis in Brigiam* * *miſſus*. Hunc

f lib. 58. n. 103.

g Orderic. lib. 4. p. 545.

* la Brie.

ANN. CHR. 1077.

a *Anſelm. lib. 1. ep. 52.* b *id. lib. 2. ep. 51.*

eſſe puto Fulconem, quem Anſelmus [a] ad ſubeundam oblatam dignitatem hortatur; & quem in alia [b] epiſtola rogat, ut mitius agat cum monacho apoſtata, qui facti pœnitens erat. Poſt aliquot annos injuſte exagitatus, & ex abbatia pulſus Fulco, ſolum vertere coactus eſt, in Italiam profectus: ſed comperta ejus innocentia, in abbatiam reſtitutus.

Hugo epiſcopus Lexovii obit. c *Orderic. lib 5. p. 550.*

Mortuus eſt hoc anno Hugo Lexovienſis [c] præſul juxta opidum, quod Pons-epiſcopi dicitur, quatuor leugis Lexovio diſtans. Ejus corpus in urbem relatum, ad octodecim dies inſepultum fuit ob litem canonicorum, de ejus ſepultura contendentium cum ſanctimonialibus beatæ Mariæ parthenonis, quem Hugo una cum matre ſua Leſcelina comitiſſa conſtruxerat. Illi epiſcopum ſuum eſſe dicebant, ac proinde in eccleſia ſua humari debere: hæ contra reſpondebant patrem ac conditorem ſuum eſſe, qui ipſas in Dei obſequium aggregaverat, & ſicut pater filias educaverat, in eccleſia ab eo conſtructa ſepeliendum eſſe, prout ille vivens ſtatuerat. Lite fervente, res ad Willelmum regem Rotomagum refertur. Juſſus illuc ire Johannes archiepiſcopus renuit, utpote Hugoni, dum viveret, infenſus. Miſſus iſtuc Giſlebertus Ebroïcenſis præſul, defuncti corpus in choro ſanctimonialium (ſic enim rex mandaverat) honorifice ſepelivit, præſente Roberto Aucenſi comite, defuncti præſulis germano. In ejus locum ſubrogatus Giſlebertus, cognomento Maminotus, regis archiater & capellanus, conſecratus a Michaële Abrincatenſi epiſcopo, in præſentia Johannis archiepiſcopi, qui jam obmutuerat.

XVII. S. Symphoriani eccleſia Floriaco datur.

Apud Æduam urbem ſuburbana ſancti Symphoriani eccleſia, ejuſdem ſancti martyris nobilitata reliquiis, varias, ut pleræque aliæ, paſſa eſt vices. Principio monachorum erat, quorum abbas fuit ſanctus Germanus, poſtmodum Pariſiorum antiſtes. Sub finem ſæculi ſeptimi Anſebertus epiſcopus multa eidem eccleſiæ legavit, ejuſque clericis, ſæcularibus an monachis, non ita liquet. Poſt medium ſæculum decimum illic canonici erant, quibus præerat Rodulfus *prælatus;* ita enim ſe dicit in litteris, quibus res quaſdam ſancti Symphoriani in beneficium ſub annuo cenſu concedit canonicis eccleſiæ ſancti Cyrici Nivernenſis, interventu Natranni hujus urbis epiſcopi. At ſæculo undecimo procedente hæc ſancti Symphoriani eccleſia ita neglecta erat, ut fere in ſolitudinem redacta eſſet. Hanc in priſtinum monaſtici ordinis ſtatum reſtitui præcepit Gregorius papa. quod ut exſequeretur Pontius de Glana, ejus loci advocatus, eam Floriacenſi monaſterio in melius reformandam commiſit, idque Philippus rex litteris ſuis confirmavit, in quibus legitur, » Pontium de » Glana eccleſiam ſancti Symphoriani, in Æduenſi ſuburbio ſitam, ejuſdem beatiſſimi » Symphoriani martyris præſentia corporis ac ſpiritus ſublimatam, fultamque patro- » cinio, in qua ordo monachilis beato Germano ejuſdem loci fratre ac monacho, » poſtmodum Pariſiorum epiſcopo, floruerat, adnullatuſque deinceps; nunc Deo pro- » pitiante ad formam & honorem ejuſdem ordinis revocatam per auctoritatem ſedis » Romanæ præſulis, videlicet domini Gregorii, faciente idipſum & laudante duce » Burgundiorum domino Hugone, concedente etiam & approbante ejuſdem civitatis » Æduæ epiſcopo Aganone, aſſenſu quoque Adelidis ejuſdem Pontii uxoris, eorum- » que filiorum, ſanctæ Dei-genitrici, ſanctoque Benedicto Floriacenſi liberam contu- » liſſe. His litteris appoſita ſunt ſigna Philippi regis, Bertæ reginæ, Manaſſæ Remenſis, Richerii Senonenſis & Richardi Bituricenſis archipræſulum; dein Aganonis Æduenſis, Rainerii Aurelianenſis, Roderici Cabilonenſis, Widonis Belvacenſis, Landrici Matiſconenſis, Radbodi Noviomenſis, Tetbodi Sueſſionenſis, atque Hugonis Nivernenſis epiſcoporum; poſtea Federici dapiferi, Hugonis conſtabularii, Gualeranni camerarii, & Hervei magiſtri pincernarum; ac demum Widonis Pictavenſis, & Stephani Campanienſis comitum. *Actum publice Aurelianis in palatio noſtro, celebrato regali concilio, anno incarnati Verbi* M LXXVII. *regni noſtri* XVIII. Goffridus epiſcopus Pariſiorum, regis cancellarius, relegit & laudavit. Conqueſti ſunt hac de re clerici illi Æduenſes apud Gregorium [d] papam, qui factum improbavit litteris ſcriptis ad Hugonem epiſcopum. Floriacenſi monaſterio ad id tempus præerat Guillelmus abbas, in ſuperioribus laudatus.

d *Greg. lib. 9. ep. 31.*

XVIII. Res Vindocinenſes.

Inter illuſtres Vindocinenſis monaſterii benefactores non ultimus cenſendus eſt Rotbertus Burgundio, vir eo tempore nominatiſſimus, qui hoc anno quamdam iſti » loco donationem fecit pro anima ſua, & fratris ſui Heinrici, atque uxoris ſuæ, *illius,* » *quæ Blanca vocata eſt,* filiorumque ſuorum. Actum eſt hoc *apud Andecavem,* in capi-

Digitized by Google

tulo monaſterii novi ſanctæ Trinitatis anno M LXXVII. die feſtivitatis ſancti Andreæ " AN. CHR. 1077.
apoſtoli. Huic filius erat inter alios Rainaldus, cujus uxor, nomine Ennoguena, "
filia Rotberti de Vitreio, nata de ipſius legali conjuge, filia videlicet Warini, naturalis heredis & domini Credonenſis, ut legitur in quadam charta Vindocinenſi. Hoc dominium ad ipſum Rotbertum devolutum eſt: qua de re vide Menagium in hiſtoria Sablolienſi: ubi obſervat Blancam, Rotberti uxorem, alio nomine Hadviſam [a] dictam fuiſſe, filiam quidem unicam Gaufridi domini Sablolienſis. Hæc obiter. Alia Vindocinenſibus donatio hoc anno itidem facta eſt a quodam opidano, pro anima filii " ſui, qui nocte vigiliæ ſancti Johannis-Baptiſtæ, cum ad ludos, *quos paganico more,* " *quaſi ex conſuetudine, inſaniter exercebant, cum aliis juvenibus exiiſſet*, inter ludendum " vulneratus, ſine confeſſione & communione defunctus eſt. Actum anno M LXXVII. " menſe Junio, die natalis ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli. "

a *Sablé p. 77.*

XIX. Anaſtaſius monachus Sarracenis fidem prædicat.

Per id tempus Anaſtaſius, ex monacho ſancti Michaëlis in Periculo-maris factus Cluniacenſis, juſſu Gregorii VII. & trina Hugonis Cluniacenſis abbatis admonitione, in Hiſpaniam profectus eſt, Chriſti evangelium Sarracenis prædicaturus: ubi, ad probandam fidem & Sarracenorum contumaciam emolliendam, per rogum ardentem celebratis miſſarum ſollemniis, tranſire voluit: at Sarraceni conditioni acquieſcere noluerunt. Verum, cum eos in errore ac cæcitate ſua obfirmatos videret, excuſſo in illos pulvere pedum ſuorum, Cluniacum reverſus eſt: indeque poſt ſeptem annos in ſolitudinem ad Pyræneos montes, Hugone abbate ægre annuente, ſeceſſit, conſcenſo monte altiſſimo, quem Abriſcolam vocant.

Frotardus S. Pontii abbas.

Hoc etiam anno Gregorius papa in Hiſpaniam miſit Amatum Ellorenſem ſeu Oleronenſem epiſcopum, cui vices ſuas commiſit, ad repetendam veterem penſionem, quam ſancto Petro ab antiquo debitam eſſe dicit, & ad reſtituendam eccleſiaſticam diſciplinam; eique abbatem ſancti Pontii adjunxit, *virum venerabilem, fide & morum honeſtate probatum*, ut ſcribit pontifex ipſe in litteris [b] ad Hiſpanos, Carpinetæ datis IV. kal. Julii, indictione XV. Hic eſt Frotardus, poſt Ademarum abbas ſancti Pontii Tomeriarum ab anno M LXXVIII. *illuſtriſſimus* dictus in charta, qua Pontius-Gauberti & uxor ejus Emma Deo & ſancto Pontio, *ac illuſtriſſimo abbati Frotardo* " mediam partem eccleſiæ, quæ vocatur Capella, juxta flumen quod dicitur *Lauzat*, " conferunt anno M LXXVIII. "

b *Greg VII. lib. 4. ep. 28.*

V. Marca Bearn. p. 331. & ſeq.

XX. S. Johannis de Pinna facta donatio.

Tunc Bigorrenſem comitatum procurabat Centullus comes, qui pro remedio animæ ſuæ, parentumque ſuorum & avi ſui Centulli-Guaſtonis, monaſterio ſancti Jo- " hannis de Pinna in Aragonenſi provincia ſito, ad utilitatem ſervorum Dei ibidem " habitantium, donat unum ruſticum, cui nomen Lupo-Garſias [c], cum uxore & libe- " ris ſuis & omni alodio ſuo, in villa *Iſuici*; ibidemque paſcua porcorum ſuorum, quos " idem ruſticus procurare debebat, & in domo ſua nutrire & cuſtodire. Actum æra " M C XV. anno incarnati Verbi M LXXVII. in atrio ejuſdem ſancti Johannis-Baptiſtæ, & " in illius feſtivitate. His litteris poſt Centullum ſubſcripſit Sancius rex Aragoniæ, do- " nationem confirmans cum optimatibus ſuis, qui ſequuntur, ſcilicet Garſias epiſcopus eccleſiæ Jaccenſis, Garſias Legerenſis monaſterii abbas, Sancius prædicti ſancti Johannis monaſterii abbas, Grimaldus monaſterii ſancti Victoriani abbas, & hujus chartæ ſcriptor, id eſt monaſterii Aſanenſis, cujus primus abbas ſanctus Victorianus fuit, in tomo primo noſtrorum Annalium laudatus. Hæc fortaſſe nonnullis minutiora videbuntur, quam ut in noſtris Annalibus referri debeant. at eadem referre viſum eſt poſt illuſtriſſimum Petrum de Marca, qui hæc hiſtoriæ ſuæ Bearnenſi inſerere non dubitavit.

c *Marca Bearn. pag. 314.*

Nobiliaci abbates.

Ob ſimilem rationem non omittenda videtur charta manumiſſionis [d], qua Petrus, Nobiliacenſis apud Pictones abbas, quemdam Aimericum, ejuſdem monaſterii ſervum, in libertatem hoc anno aſſerit. Petro abbati Bertrannus ſucceſſit, cujus nomen ſubſcriptum eſt concilio Pictavenſi, in quo clericorum filii a præbendis ſancti Hilarii eccleſiæ deinceps arcentur. Ex quo intelligitur, hoc concilium non ante annum ſequentem habitum fuiſſe.

d *Beſly comit. p. 473.*

Morlanenſis cella.

Redeo ad Centullum, primum quidem Bigorræ vicecomitem, poſtea comitem, quem Gregorius ſæpius tum litteris, tum legatorum ſuorum monitionibus pellexerat, ut ab illicita Giſlæ conſanguineæ ſuæ copula recederet. at ille, etſi alias vir admodum pius, faventem ſibi patriæ conſuetudinem ſalubribus monitis obtendebat. Tandem vero ad meliora converſus conſilia, Giſlam abjecit, & in facti piaculum

Digitized by Google

ANN. CHR. 1077.

a Marca Bearn. lib. 4. c. 13.

cellam apud Morlas [a] in honorem ſanctæ Fidis erexit, eamque Hugoni Cluniacenſi abbati commiſit in manu Hunaldi abbatis Moiſiacenſis, fratris ſui germani. Id factum tum propter ſe, tum propter Giſlam uxorem ſuam & filium Gaſtonem, & quidem conſilio & aſſenſu Willelmi Auſciorum epiſcopi & Bernardi Laſcurrenſis atque Amati Oleronenſis epiſcoporum, necnon Bernardi Tumapalerii avunculi ſui, olim comitis, tunc vero monachi in Monte-ſancto, in comitatu Armeniaco. Giſla porro habitum monaſticum Marciniaci induit; at Centullus Beatricem Bigorritanam comitiſſam ſecundis nuptiis ſibi copulavit ante annum M LXXX. quo tempore jam Bigorræ comitem ſe dicebat.

XXI. Brunwillarenſes villam ablatam repetunt.

Dum Gregorius VII. in Gallia Ciſalpina moraretur, Wolphelmus, Brunwillarenſis in pago Colonienſi abbas, legatos ad eum direxit, ut ejus auctoritate beato Nicolao, monaſterii ſui patrono, reſtitueretur villa Cloteno, quam Richeza Poloniæ regina, ejuſdem cœnobii conditrix, ei contulerat. Hæc eo loci ſepulturam ſuam olim deſignaverat: ſed Anno archiepiſcopus ejus corpus Coloniæ humari curaverat in eccleſia ſanctæ Mariæ Ad-gradus, cui prædictam villam ob id aſſignavit. Interpellatus hac de re idem præſul, ſe Brunwillarenſibus eam reſtituturum pollicitus erat, at morte præventus, promiſſo non fecit ſatis. Iteratis apud Hildolfum ejus ſucceſſorem querelis, cum ille reſtitutionem monachis negaret, & rex Heinricus ſuum hac de re judicium in dies differret; Wolphelmo viſum eſt per legatos adire ſummum pontificem, qui tunc in Gallia Ciſalpina, ut mox dicebam, verſabatur. Auditis Brunwillarenſium querelis, pontifex ſcriptis litteris Hildolfum archiepiſcopum ad reſtituendam villam hortatur. at ille ad pontificis monita obſurdeſcit, ſed non multo poſt repentina morte pœnas luit. quod Hartmanno Tuitienſi abbati viſo prænuntiatum fuiſſe traditur.

XXII. Turbæ apud S. Gallum.

Mortuo apud ſanctum Gallum Udalrico abbate, ejus nominis ſecundo, Rudolfus Sueviæ dux, rex contra Heinricum electus, Liutoldum ejus loci monachum Udalrici loco ſubſtituit, reluctantibus ceteris monachis, qui Heinrico ſtudebant. Interim Heinricus ex Italia redux venit ad ſanctum Gallum, Udalricum, Marquardi Carinthiæ ducis filium, abbatem conſtituit. Inde fugatus Liutoldus, Augiam ſe recipit ad Ekkehardum abbatem, Rudolfi ducis fautorem, qui Udalricum e ſancto Gallo armis expellere conſtituit. Ille contra, collectis viribus, adverſus eum ſe munit. Uterque juvenis, uterque nobilis & litteratus, ſed parum recti & honeſti, nedum religionis memor. Ad vim apertam prope ventum eſt: aſt amicis ſaniora conſilia ſuadentibus, Ekkehardus, re infecta, ad ſua rediit. Is dehinc Romanum iter aggreſſus, in opido ſancti Domnini captus a Cadaloo Parmenſi epiſcopo ſchiſmatico, poſt longam captivitatem, Gregorii & Mathildis comitiſſæ interventu liberatus eſt. Dum in cuſtodia detinetur, vulgato de ejus morte in Alamanniam nuntio, ejus abbatia Udalrico ſancti Galli abbati ab Heinrico rege traditur, Bertoldo marchione infeſto, qui in odium Heinrici totam Briſgaugiam, in primis res ſancti Galli, in illis partibus ſitas, adjuncto cum aliis Welfone duce, diripit ac devaſtat. Hinc ſancti-Gallenſes ad extremam redacti penuriam, ſacram ſupellectilem & pretioſa pleraque eccleſiæ ornamenta in ſubſidium divendere compelluntur. His injuriis commotus abbas, vicem adverſariis retaliare pergit. Verum cum a ſuis militibus, ob quædam denegata beneficia, fere deſertus eſſet, ad rupem *Rachenſtein*, natura & ſitu loci ſatis munitam, ſe recipit. Udalrico in his periculis mœſto & anxio quidam peregrini ſpecie adſtitiſſe fertur, eique conſilium dediſſe, ut Agennum Galliæ Narbonenſis civitatem adiret, orationis cauſa, ſanctæ Fidis reliquias inde relaturus, ejuſque in honorem ſacellum erigeret, certus ſibi ejus patrocinium adfuturum. quod ita, ut prædictum erat, eveniſſe inferius videbimus.

Inter ea Ekkehardus Augienſis abbas, e captivitate reverſus, monaſterii ſui injuriam ultum ire properat, &, collectis copiis, in ſancti Galli monaſterium quatuor vicibus hoſtiliter debacchatur, abbatis ædes ſolo proſternit, magnamque prædam inde abducit: inſuper in ſupercilio proximi montis arcem conſtruit. quæ ab Udalrico ſancti Galli abbate brevi expugnata, everſaque eſt. Hæc aliaque, quæ conſulto mittimus, furentibus militibus potius, quam abbatibus conveniant: ſed nec ſic deferbuit abbatialis ille furor, ut in conſequentibus dicturi ſumus.

XXIII. Schirenſis cœnobii origo.

Exſtat in ſuperiore Bavaria Schirenſe haud ignobile monaſterium, cujus pro variis ſedibus varia origo eſt. Prima ejus initia fuere in ſilva, quam Willingen vocant, in

Digitized by Google

loco, qui modo Interior-cella nominatur: ubi duo viri nobiles, Otto & Adelprechtus, in illam ſolitudinem, ut Deo liberius vacarent, ſeceſſere, ibique eccleſiam in honorem ſanctæ Margaretæ conſtruxere, fundum & ſuppetias ſubminiſtrante Haziga piiſſima comitiſſa, quam Conradus, Schirenſis ſæculo tertio-decimo cœnobita & chronographus, antiquo Schirenſium genere ortam; recentiores vero regis Aragoniæ filiam dicunt. Hæc comiti Caſtellenſi Hermanno primum nupta, dein Ottoni Schirenſi comiti, ex quo tres filios, Ottonem ſcilicet, Bernardum & Echardum comites, procreavit. ANN. CHR. 1077.

Prima illius loci eccleſia hoc anno M LXXVII. ab Ellenhardo Polenſi epiſcopo, qui ejuſdem Hazigæ materteræ filius erat, conſecrata fuit, annuente Meginwardo Friſingenſi epiſcopo, in cujus diœceſi hic locus ſitus eſt. Creſcente fratrum numero, prædicta comitiſſa hunc locum Willelmo Hirſaugiæ abbati commiſit, qui duodecim illuc monachos, totidemque laïcos fratres miſit ad normam Hirſaugienſium victuros. Hi, propter viarum difficultatem, aſperitatemque ſilvarum, victualia iſtuc comportare non valentes, apud comitiſſam, ejuſque filios effecerunt, ut monaſterium in commodiorem locum, *Viſpach* nomine, transferretur: ubi eccleſia in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ anno M LXXXVIII. dedicata fuit. Non multo poſt eadem comitiſſa, videns in dies fratrum numerum ac religionem illic augeri, novum ibidem opus aggreſſa eſt, & locum in abbatiam erexit, ac monaſterium ſub patrocinio ſancti Martini conſtruxit. Id factum conſilio Willelmi Hirſaugienſis abbatis, qui e monaſterio ſuo nobilem ac religioſum monachum, Erchemboldum nomine, eo direxit, ibique primum abbatem inſtituit. Annum haud expreſſit Conradus: ſed id factum oportuit ante annum M XCI. qui Willelmi ſupremus fuit. Hinc patet falſum eſſe Conradum, cum Willelmum ad annum M C XI. ſuperſtitem facit. Hujus monaſterii fit mentio in actis ſancti Willelmi abbatis. Sed nec ultima hæc monaſterii ſedes. nam ſæculo duodecimo ineunte ejus tranſlatio facta eſt in locum *Uſenhoven* dictum, ad fluvium Glanan; cujus monaſterii conſecratio anno M C I. facta dicitur, ac demum ad *Schiren*, ut ſuo loco videbimus.

POſtero anno M LXXVIII. Romæ duo habita concilia: unum V. nonas Martii, in quo ab epiſcopis fere centum Guibertus Ravennas, aliique ſchiſmatici præſules excommunicati ſunt; & quod ad res noſtras attinet, abbati Farfenſi, ſcilicet Berardo, octo dierum induciæ conceſſæ: quibus finitis, niſi ad emendationem veniſſet, excommunicatus denuntiatur, eique corporis & ſanguinis Domini communio interdicitur, atque abbatis ordine privatur. Quid cauſæ fuerit, quod tam ſevera ei animadverſio intentata ſit, illius cœnobii monumenta non produnt. Non dubitem id ei contigiſſe, quod Heinrico regi ſchiſmatico adhærere crederetur, maxime cum hæc abbatia ad id tempus imperatoribus ſubjecta & addicta fuiſſet. Certe Heinricus ipſe poſt annos quinque perquam honorifice in illud monaſterium admiſſus eſt. Ut ut ſit, Berardum apud pontificem purgatum fuiſſe eo evincitur, quod longe poſt hunc annum abbatia potitus eſt. In Normannos, qui in Caſinatium terras graſſabantur, ſtatutum eſt, ut, ſi quis ex eis prædia monaſterii ſancti Benedicti montis Caſini invaſerit, vel quaſcumque res ejuſdem monaſterii abſtulerit, poſt trinam admonitionem excommunicationi ſubjaceat. ANN. CHR. 1078. XXIV. Concilia duo Romana.

Altera Romana ſynodus in eccleſia Lateranenſi habita eſt, non X. kal. Decembris, ut vult Bertoldus, ſed in feſto Omnium Sanctorum, teſte Berengario, qui tum ſynodaliter conventus, ut ab hæreſi ſua toties jam ejurata, ſed necdum ex animo depoſita, reſipiſceret, brevem fidei ſuæ formulam edidit, qua profitebatur panem altaris poſt conſecrationem eſſe verum corpus Chriſti, quod de Virgine natum eſt; & vinum eſſe verum ſanguinem, qui manavit de latere Chriſti. Verum cum ſub his veri corporis & ſanguinis verbis æquivoca latere non immerito crederetur, alia confeſſio explicatior ab eo petita, ejuſque rei cauſa inducias ad proxime futuram ſynodum, quæ anno ſequenti celebrata eſt, obtinuit. Intermedio tempore Hugo Cluniacenſis abbas de hoc hæreſiarcha Gregorium papam miſſis ad eum nuntiis conſuluit, quo pacto cum eo ſe gereret, utpote qui errorem ſuum tueri pergeret. Excidit illa Hugonis epiſtola, ad quam ita reſcripſit [a] pontifex: *De Berengario, unde nobis ſcripſiſtis, quid nobis videatur, vel quid diſpoſuerimus, fratres; quos tibi remittimus cum prædicto cardinali noſtro*, ſcilicet Richardo, *nuntiabunt*. Veri ſimile eſt, Hugoni abbati injunctum fuiſſe, ut Berengarium Romam perducendum curaret, ut in prædicta Romana ſynodo denuo examinaretur. Berengarius denuo examinatus.

[a] Greg. VII. lib. 5. ep. 21.

Q iij

ANN. CHR. 1078.

quæ res in ſequentem annum, ut dixi, dilata eſt. Subdit pontifex. *Vos autem certa fide, immo & oratione, Dei omnipotentis miſericordiam implorate, ut mentes noſtras ſecundum ſuam voluntatem dirigat, & in magna tempeſtate nos gubernans, ad portum ſuæ pietatis nos perducat. Tot enim anguſtiis premimur, tantiſque laboribus fatigamur, ut ii, qui nobiſcum ſunt, non ſolum pati nequeant, ſed nec etiam videre poſſint.* Hæc epiſtola data eſt hoc anno, nonis Maii, indictione prima.

XXV. Hugo abbas Cluniac. quanti habitus. a ibid. ep. 20.

Ea porro erat venerabilis Hugonis abbatis in eccleſia exiſtimatio & auctoritas, ut nullum fere in Gallia negotium abſque eo tractaretur, nullum concilium haberetur, cui de pontificis mandato non intereſſet, adeo ut ſedis apoſtolicæ legatus cenſeretur. Unde Gregorius in epiſtola [a] ad Rainerium epiſcopum Aurelianenſem, qui eccleſiæ ſuæ ornamenta dilapidaverat, aliaque errata commiſiſſe dicebatur, præcipit, ut epiſcopus, reſtitutis omnibus, ad ſynodum his in partibus indicendam ſe ſiſtat, *ibique coram legatis noſtris*, inquit, *videlicet Hugone Dienſi & Hugone abbate Cluniacenſi, necnon & Rogerio ſubdiacono noſtro, de his & aliis, quæ tibi intentantur, rationem canonice exponas.* Idem patet ex aliis ejuſdem papæ epiſtolis, maxime in cauſa Eveni archiepiſcopi Dolenſis, cujus cauſam, , uti & Manaſſæ archiepiſcopi Remenſis, qui itidem eccleſiæ ſuæ ornamenta conſumſerat, aliorumque epiſcoporum, Gregorius in concilio dijudicandam commiſit Hugoni Dienſi, *adjuncto ſibi abbate Cluniacenſi*, ut ſcribit pontifex in epiſtola [b] ad Hubertum Romanæ eccleſiæ ſubdiaconum, & Teuzonem monachum, legatos ſuos, quos monet, ut ambo, vel eorum alteruter, eidem concilio adſit. Hic Teuzo monachus, in aliis etiam Gregorii epiſtolis celebratus, videtur eſſe ille magnanimus Teuzo [*], Johannis Gualberti diſcipulus, *qui ſic uſque ad ſenectam caritate fervens exſtitit, ut non ſolum animabus, ſed etiam corporibus illuc venientium vellet ex corde præbere pro poſſe medelam*, a Johanne Razolenſis abbas inſtitutus. Quamquam alter fuit Teuzo monachus, & incluſus Florentiæ in abbatia ſanctæ Mariæ, in actis ſancti Johannis itidem laudatus.

b ibid. ep. 22.

* al. mendoſe Leuzo.

XXVI. Evenus præſul ab æmulo vexatur. c lib. 64. n. 117.

Quæ fuerit Eveni archiepiſcopi cauſa, ex iis, quæ ſuperiori libro [c] diximus, facile intelligitur. Expulſo ex illa ſede ob ſolutiorem vitam Johoveo, electus fuerat in ejus locum Gilduinus, vir cum primis nobilis ac pius, ſed prævmaturæ ætatis, qui Romam profectus, Eveno ſancti Melanii abbati itineris ſui ſocio locum ceſſit. Conſecratus a Gregorio papa Evenus, ubi Dolum rediit, ſedem illam invenit a Johoveo rurſus occupatam, qui Willelmi Anglorum regis favore & auctoritate præſidebat. Inde Romam reverſus Evenus, querelas apud pontificem de ſua expulſione deponit. His motus pontifex, litteras [d] ſcribit ad Hubertum & Teuzonem, legatos ſuos, ut cum Hugone Dienſi epiſcopo & Hugone abbate hanc litem dirimant, *procurantes etiam, ut Anglorum rex ex ſua parte illuc legatum dirigat.* Alias quoque [e] litteras ejuſdem argumenti ſcripſit ad Goſfredum Redonenſem duoſque alios Britanniæ comites, quibus ſignificat, ſe Hugoni Dienſi epiſcopo curam demandaſſe convocandi concilii, in quo negotium iſtud, aliaque in regno Francorum exorta definirentur; eoſque rogat, ut epiſcopos & religioſos Britanniæ abbates, clericos quoque & laïcos idoneos ad illud concilium mittant, ut, diligenter explorata, ac demum deciſa hac lite, Dolenſis eccleſia pacem & tranquillitatem recipiat. *Datum Lateranis* XI. kal. *Junii, indictione prima.* Ad hæc idem Gregorius [f] Willelmo regi Anglorum ea de re ſuperiori anno ſcripſerat, hanc cauſam ita finitam ſibi viſam eſſe, ut nihil ſuper ea ulterius tractandum reſtare videretur, epiſcopo ſcilicet ab ſe in Dolenſi eccleſia ordinato, & illo pro quo rex intervenerat, ob ſua facinora legitime dejecto. Attamen, ne regis deprecationem inſuper habere crederetur, ſe cauſam illam legatis ſuis commiſiſſe in illis partibus retractandam, ubi totius negotii teſtes facilius adeſſe poſſint. Forte hæc cauſa examinata fuit in ſynodo Pictavenſi hoc anno habita. Sententia dicta in gratiam Eveni archiepiſcopi, qui deinceps Dolenſem eccleſiam cum S. Melanii abbatia uſque ad obitum pacifice rexit. Pulſus a Dolenſibus Johoveus ad montem S. Michaëlis ſe recepit, ibique munitus loci præſidio, multas Dolenſibus intulit injurias.

d Greg. lib. 5. ep. 20.

e ibid. ep. 22.

f id. lib. 4. ep. 17.

XXVII. Pictavenſe concilium.

In prædicto concilio Pictavenſi multæ turbæ ab archiepiſcopo Turonenſi & Redonenſi epiſcopo excitatæ ſunt, quas Hugo Dienſis deſcribit in litteris ad Gregorium papam, ab Hugone Flaviniacenſi abbate relatis. In his abbas Bergenſis eccleſiæ de Flandria, ſimoniæ convictus, depoſitus fuit. Is videtur eſſe Ermengerus, qui ab æmulis injuſte [g] ejectus dicitur, poſtea reſtitutus: cujus ſucceſſor Manaſſes, Roberti Friſonis Flandriæ comitis cognatus, a Gregorio VII. epiſcopalia inſignia acce-

g V. Sæc. 4. Act. parte 1. p. 328.

Digitized by Google

AN. CHR. 1078.

piſſe fertur. In illa ſynodo ſanciti decem canones, quorum tertius ſtatuit, ut nullus abbas, monachus, vel quilibet alius pœnitentias injungat, niſi quibus proprius epiſcopus hanc curam dederit. Quartus, ut abbates, monachi, canonici eccleſias, quas numquam habuerunt, non emant, niſi conſentiente epiſcopo, in cujus fuerint diœceſi: in illis vero, quas hactenus abſque calumnia habuerunt, redditus beneficiaque obtineant. Legi quoſdam verſus Willelmi de Romanis ad Hugonem Dienſem adverſus eos, qui eccleſias emebant. Sextus canon eſt, ut abbates, qui preſbyteri non ſunt, preſbyteri fiant, aut prælationes amittant. Hoc Pictavenſe concilium præceſſerat alia Hugonis Dienſis ad Gregorium papam epiſtola, ex codice Virdunenſi a Labbeo [a] edita, in qua Manaſſem ſuum in Chriſto amicum, canonicum ſcilicet Remenſem, qui in Claromontano concilio Remenſis eccleſiæ male acquiſitam præpoſituram in manu ſua dimiſerat, pontifici commendat, ſicut catholicæ fidei ſincerum defenſorem; *& dominum Brunonem Remenſis eccleſiæ in omni honeſtate magiſtrum*, qui non multo poſt ſacrum Ordinem Cartuſienſem inſtituit, ambos Manaſſæ archiepiſcopi ob ejus facinora adverſarios, ut ſuperius [b] vidimus. In fine epiſtolæ de Teuzone monacho & legato hæc habet: *Teuzo filius veſter jam rediſſet ad vos, niſi ad convocandum concilium*, XVIII. *kal. Februarii Pictavis, Deo annuente, celebrandum, detineretur*. Hic vero in illius concilii tumultu pæne interfectus eſt, ut idem Hugo Dienſis in alia epiſtola mox laudata ſcribit, eum ad pontificem remittere ſe innuens his verbis: *Si quid vero minus ſcripſimus ſanctitati veſtræ, Teuzo filius veſter, fideliſſimus cooperator noſter in Domino, de Tarnanenſi epiſcopo cum Pictavenſi quid ſtatuerimus, plenius intimabit.*

a Labbe conc. to. 10. p. 364. & ſeqq.

b Supra n. 8.

Paullo poſt iſtud concilium Goſfredus dux Aquitanorum & Pictavenſis comes, & abbas, *quantum* [c] *laico licet*, eccleſiæ ſancti Hilarii, ejuſque filius Willelmus, petentibus ejuſdem eccleſiæ canonicis, & præcipue domno Goſleno, Burdegalenſi archiepiſcopo & ejuſdem eccleſiæ theſaurario, aſſenſu quoque Iſembardi epiſcopi Pictavenſis, edixit, ut ſecundum ſanctionem Gregorii papæ ab Hugone Dienſi in concilio Pictavenſi recitatam, nullus clericorum filius, nulluſque ſpurius deinceps in illa eccleſia canonicus admitteretur. qui vero ante admiſſi fuerant, non promoverentur ad ulteriorem gradum. His litteris poſt canonicos ſubſcripta ſunt ſigna Goſfredi Aquitanorum ducis & Willelmi ejus filii tum pueruli, dein Goſcelini archiepiſcopi Burdegalenſis, Iſemberti Pictavorum epiſcopi, *Amati apoſtolicæ ſedis vicarii*; tum Guidonis abbatis Monaſterii-novi apud Pictavos, Ademari abbatis ſancti Martialis apud Lemovicas, Odonis abbatis Angeriacenſis, Gervaſii abbatis ſancti Savini, & Bertranni abbatis ſancti Juniani Nobiliacenſis, de quo ſuperius egimus. qui omnes prædicto concilio haud dubie interfuerunt.

c Beſly Comitſ. p. 449.

Abbates in illo concilio.

XXVIII. Vindocino aſſeritur Olona.

Tunc etiam in eadem urbe factum eſt placitum *in rotunda domo Pictavenſis epiſcopi*, ante ducem Aquitanorum Guidonem-Goſfridum & archiepiſcopum Burdegalenſem Goſcelinum, & Iſembertum epiſcopum Pictavenſem pridie nonas Septembris hujus anni, ſuper eccleſiis de Olona, Vindocinenſi monaſterio ab Agnete comitiſſa olim datis, quarum mediam partem Ebrardus abbas ſanctæ Crucis de Thalamonte contra Odericum abbatem & monachos Vindocinenſes ſibi arrogabat. Verum is coram judicibus convictus, rem male uſurpatam Vindocinenſibus reſtituit. Huic placito ex parte Vindocinenſium interfuerunt monachi Robertus de Olerone, Clarus de ſancto Aniano, Arnaldus de Podio-rebelli. Hæc apud Beſlium ex [d] tabulario Vindocinenſi, in quo Petronilla, mater Burchardi comitis, hoc anno kalendis Novembris obiiſſe dicitur, quæ duodecimo ante obitum die, cum in Caſtro-Rainaldi ægra decumberet, duos Vindocinenſes monachos, Martinum & Hubertum, ad ſe viſitandum accerſivit, & per eos ſanctæ Trinitati, favente Burchardo filio ſuo Vindocini comite, aliquot jugera terræ contulit.

d ibid. p. 450. & ſeqq.

Campionum oblatio.

Non omittendum quod legere memini in chartario Vindocinenſi, quod Rainaldus caſtri Credonis dominus, ejuſque uxor Ennoguena, cognomine Domitilla, *ſcuta bellorum & denarios, qui mittentur in caſtello ſuo a jurantibus ad reliquias ſacramentorum*, reddiderunt & conceſſerunt ſanctæ Trinitati & Vindocinenſi monaſterio in manu Oderici ejuſdem loci abbatis. *Actum eſt hoc apud Credonium in monaſterio ſancti Clementis* VII. *kal. Februarii, anno ab incarnatione Domini* M LXXVIII. *indictione* I. *regnante Philippo Francorum rege, anno* XVIIII. *& præſulante Euſebio epiſcopo anno pontificatus ſui* XXX. Ex quibus intelligas, victores pugiles, quos campiones vocant, arma

ANN. CHR. 1078.

ſua & denarios ob acceptam victoriam in eccleſia offerre ſolitos fuiſſe ad reliquias ſanctorum, quos duellum inituri invocaverant. quod etiam ſacramenta ad ipſas reliquias facientes præſtabant.

XXIX. S. Florentii cella prope Dolum.

Hoc ipſo anno condita fuit cella ſancti Florentii prope Dolum in Armorica, in villa, quæ *Meſvoit* tum vocabatur. Tunc temporis Salmurenſe ſancti Florentii monaſterium regebat Guillelmus abbas, nobilis Armoricus, qui *ad monachatum veniens*, multa ſancto Florentio contulerat. Huic duo germani fratres erant, Johannes & Gilduinus, is forte, quem ad Dolenſem archiepiſcopatum electum, ſed non conſecratum fuiſſe ſuperius [a] diximus, ambo itidem in ſanctum Florentium munifici. Hi quippe inter alia Salmurenſi monaſterio *dederunt villam Meſvoit prope caſtellum Doli, cum omnibus conſuetudinibus, quas in ea habebant:* ſubinde vero Johannes *pro ſua & pro fratris ſui Gilduini anima* villam *Berthon*, quæ in parochia de Ros ſita erat. Demum idem Johannes in prædicta villa *Meſvoit* cœpit conſtruere monaſterium *in honorem ſanctæ Mariæ, ſanctique Florentii per auctoritatem papæ Gregorii VII. & per teſtimonium Milonis* [b] *archiepiſcopi, qui prius decanus Pariſiacenſis eccleſiæ ab apoſtolico ordinatus eſt archiepiſcopus Beneventanæ, quem de hac re interceſſorem apud papam habuit Johannes. Evencius etiam* ſeu Evenus *archiepiſcopus Dolenſis, ut conſtrueretur annuit, & cimiterium ipſe benedixit.* Hoc ipſum etiam confirmavit Goſfredus Redonenſis comes; idque pariter Goſfredus Eudonis comitis filius, cum ad colloquium veniſſet » cum Goſfredo Redonenſi comite in regionem, quæ Ploaſna dicitur, petente Johanne, ratum habuit, teſte Alano comite, ejus fratre, aliiſque. Ad hæc octavo poſt » anno Alanus, cognomento Sergandus, comes Britanniæ, eamdem eccleſiam *Dolis in honorem ſanctæ Trinitatis, & memoriam ſanctæ Dei-genitricis, ſanctique Florentii confeſſoris fabricatam, rogatu & ammonitione domni Johannis Dolenſis, a quo ipſa res cepit exordium*, monachis ſancti Florentii conceſſit. *Actum eſt hoc in Nannetica urbe, tertia feria, pridie idus Julii, anno ejuſdem eccleſiæ fundationis octavo, ab incarnatione vero Domini* M. LXXXVI. Hujus rei teſtes fuere ex monachis Radulfus, frater domni Ginhenochi monachi, Johannes frater domni Guillelmi abbatis Salmurenſis, multique alii. Denique Baldricus archiepiſcopus idem confirmavit, ut ſuo loco dicturi ſumus. Johannes prædictæ eccleſiæ auctor, ex comite monachus, ex monacho electus eſt archiepiſcopus Dolenſis, ſed ante ipſius conſecrationem mortuus, quem carmine celebravit Baldricus, qui ei in illa ſede ſuffectus eſt.

a lib. 64. n. 117.

b V. lib. 64. n. 37.

Johannes ejus auctor, quis.

XXX. Cluniaco datur Avalonis eccleſia.

Redeo ad Hugonem Cluniacenſem abbatem, cui Hugo dux Burgundiorum hoc anno conceſſit eccleſiam beatæ Mariæ apud Avalonem, ubi novem canonici præbendas [c] habebant. Actum XI. kalendas Martii, præſente Odone priore Cluniacenſi, anno ab incarnatione M. LXXVIII. indictione prima. His litteris appoſita ſunt ſigna Odonis fratris ducis Hugonis, Rotberti alterius ejus fratris clerici, Widonis comitis Matiſconenſis, Bernardi de *Montfort*, Euſtachii filii ejus, Artaldi de Avalone, & aliorum, qui omnes in Cluniacenſium ſocietatem tunc admiſſi ſunt. Ex his diſcimus, Odonem Cluniaci priorem, cujus ſuperius [d] meminimus, necdum tunc ad Oſtienſem epiſcopatum a Gregorio promotum fuiſſe: quod tamen haud ſerius hoc anno factum videtur. ſiquidem Gerardus, ejus in illa dignitate anteceſſor ex Cluniacenſi itidem priore ſub finem anni præcedentis mortuus eſt, ut ſuperius [e] vidimus. Odoni in Cluniacenſis prioris officio ſucceſſit Ivo. Avalonis eccleſia, de qua hic mentio, ſita eſt in diœceſi Æduenſi, ubi eccleſia ſanctæ Mariæ & ſancto Lazaro jam tum ſacra erat, ut alias [f] vidimus. Aliud eſt caſtrum Avalonis in diœceſi Gratianopolitana, ubi cella [g] eſt Cluniacenſis, de qua non videtur intelligenda prædicta donatio, facta ab Hugone Burgundiæ duce, ad quem Gratianopolitanus pagus non pertinebat.

c Spicil. to. 6. p. 454.

Odo prior factus epiſcopus Oſtienſis.

d lib. 64. n. 64.

e Supra n. 2.

f lib. 36. n. 74.

g Bibl. Clun. pag. 179.

XXXI. Widonis comitis converſio.

Non multo poſt, & quidem hoc ipſo anno, Wido Matiſconenſis comes ſæculo nuntium remiſit, commotus exemplo Simonis comitis Criſpiacenſis, cujus converſionem ſuperiori anno retulimus. Facturus vitæ monaſticæ profeſſionem apud Cluniacum Wido comes, quædam ex ampliſſimis ſuis bonis ſacro illi monaſterio contulit, ut patet ex ejus litteris ab Acherio [h] noſtro editis, quarum exordium ejus pietatem ſapit. ſic autem habet. *Notum ſit omnibus Chriſti fidelibus, quod ego Wido, aliquando comes Matiſconenſis, perpendens quam inutilis eſt omnis honor hujus ſæculi, immo quam nocuus & illecebroſus ad æternam damnationem, miſericordia Chriſti me viſitante & inſpirante, pro ejus amore ex toto renuntiavi ſæculo, & contuli me ad memoriam ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli in monaſterio Cluniacenſi: ut de cetero ibidem regulari*

h Spicil. to. 6. p. 457.

Digitized by Google

ſtri diſciplinæ ſubditus pœnitentiam agerem peccatorum meorum. Neque vero is ſolus, ſed tota ejus familia, multique viri nobiles monaſticam cum eo vitam amplexi ſunt, ſcilicet uxor ejus cum filiis ſuis & triginta militibus, eorumque uxoribus, quæ Marciniaci ſanctimoniales factæ ſunt, ut in chronico Cluniacenſi [a] legitur, ubi Wigo Albionenſis comes itidem Cluniaci monachus tunc exſtitiſſe perhibetur. ſed id paullo poſt.

ANN. CHR. 1078.

a *Bibl. Clun. p. 1647.*

Non minus illuſtris fuit ipſius Hugonis Burgundiorum ducis mox laudati converſio, qui ejuſdem Simonis comitis animatus exemplo, abdicatis ſæculi honoribus, cum Widone Cluniacum ſe recepit, ab Hugone abbate conſanguineo ſuo peramanter acceptus. Id factum tertio poſt anno, quam Rotberto avo ſuo, Rotberti regis filio, cujus conjux erat Adela Hugonis abbatis ſoror, in ducatu ſucceſſerat. quo in munere omnes optimi ducis partes religioſe implebat, bonis amicus, malis & injuſtis [b] terribilis. Unde Gregorius papa in Hugonem acriter increpuit, quod hominem rei publicæ adeo utilem Cluniaci admiſiſſet. *Cur*, inquit [c], *frater cariſſime, non perpendis, non conſideras, in quanto periculo, in quanta miſeria ſancta verſatur eccleſia? Ubi ſunt qui ſe ſponte pro amore Dei opponant periculis, reſiſtant impiis, & pro juſtitia & veritate non timeant mortem ſubire? Tuliſti vel recepiſti ducem in Cluniacenſem quietem, & feciſti ut centum millia chriſtianorum careant cuſtode. Quod ſi noſtra exhortatio apud te parum valuit, & apoſtolicæ ſedis præceptum apud te obedientiam non invenit; cur gemitus pauperum, lacrymæ viduarum, devaſtatio eccleſiarum, clamor orphanorum, dolor & murmur ſacerdotum & monachorum te non terruerunt? Hæc ideo dicimus, quia, quod vix aliquis princeps bonus invenitur, dolemus: monachi vero, Deo miſerante, ſacerdotes & milites, & non pauci pauperes per diverſa loca, qui Deum timent, reperiuntur: principes autem Deum timentes & amantes in toto occidente vix aliqui inveniuntur.* Hæc carptim ex Gregoriana epiſtola, ex qua intelligitur, Hugonem abbatem contra præſcriptum pontificis Hugonem ducem Cluniaci recepiſſe. Jam vero quomodo pius ille dux in monaſterio ſe geſſerit, teſtatur ſcriptor anonymus in libro de miraculis ſancti Hugonis abbatis Cluniacenſis. *Vidimus*, inquit, *& Hugonem ducem prius Burgundiæ, & poſt militiæ ſpiritualis ſigniferum, qui ſolebat calceos ungere fratrum, ſeque ita deſpicere & humiliare, ut omnes viles perſonæ ſtuperent, cum ſub ſe viderent talem principem ſternere. Hic poſt certamen quod geſſit, ſuſtinendo etiam corporalem cæcitatem, tandem obtinuit æternam quam meruit lucem, & ſuave olentia nobis reliquit exempla.* Is Cluniaci annos fere quindecim in piis illis & humilibus exercitiis exegit, demumque obiit ſacerdos, ſepultus pone capellam ſanctæ Mariæ de cœmeterio.

Hugonis item ducis Moliſmo benefici.

b *Orderic. lib. 13.*
c *Greg. VII. lib. 6. ep. 17.*

Antequam Cluniacum ſecederet, multa bona contulit Rotberto abbati naſcentis cœnobii Moliſmenſis; in primis *presbyteratum eccleſiæ Mercennaicæ* * cum tota terra ſancti Veroli *, aliaque. Actum apud Caſtellionem *, cujus honorem ex patrimonii ſucceſſione ſe accepiſſe dicit. Teſtes Gerardus de Granceïaco, Bernardus de Monte-Barro, Stephanus de Nuccario, & alii. Poſt annos quinque dux Odo Hugonis frater, ipſam villam Marcennacum Moliſmenſibus donavit, aſſentientibus ejuſdem fratribus Rotberto & Heinrico, necnon Beatrice & Helia. Tanti vero beneficii vice Moliſmenſes ei dederunt *loricam pretii triginta librarum, quam Hugo frater ejus*, priuſquam ſæculum relinqueret, *beatæ Mariæ Moliſmenſi jam conceſſerat.* Hanc donationem idem Odo, Jeroſolymam profecturus, confirmavit, auxitque. Cum vero animadvertiſſet Rotbertus abbas, villam Mercennacum juris eſſe Bituricenſis eccleſiæ, & ad eccleſiam beatæ Mariæ de Salis pertinere; ne quid injuſte poſſidere videretur, Bituricam adiit civitatem, cum litteris Rotberti Lingonenſis epiſcopi, qui Rainardo ſucceſſerat; rogaturus, ut prædicti loci donatio Moliſmenſi eccleſiæ aſſereretur. Hujus petitioni communi conſilio beatæ Mariæ de Salis prior & canonici, Moliſmenſium paupertati compatientes, ſub annuo cenſu aſſenſum præbuerunt.

* *de Mercenay.*
* *S. Verle.*
* *Chatillon ſur Seine.*

Hoc eodem anno Bernardus Biſuldunenſis comes Cluniaco quædam ſubjicit monaſteria, quæ a regulari tramite deflexerant, ſcilicet ſancti Petri Campi-rotundi in Gerundenſi territorio, ſanctæ Mariæ ad Arulas in Elenenſi, ſancti Pauli Valloſiæ ſeu in Valle-olei in Narbonenſi: ut hæc monaſteria ſecundum regulam ſancti Benedicti ordinarentur. Et quidem Bernardus comes ait, ſe abbatiam de Arulis a Guifredo Narbonenſi archiepiſcopo centum unciis auri, totidemque ab Arnaldo-Arnaldi; & abbatiam ſancti Petri centum quoque unciis auri a Petro vicecomite Fenollenſium redemiſſe, qui quidem has abbatias *in fevum* tenebant; eaſque tradidiſſe in

XXXII. Cluniaco & Moiſiaco quædam ſubjecta monaſteria.

Digitized by Google

ANN CHR. 1078.

manus cariſſimi ſui conſobrini Hunaldi Moiſiacenſis abbatis, de quo ſupra, ubi hoc monaſterium Cluniacenſi ſubjectum fuiſſe diximus.

* *Cubiere* * *de Pierre Pertuſe.*

Ad hæc Raimundus-Petri de inſtaurandis eccleſiis perquam ſollicitus, animum adjecit reſtituendæ eccleſiæ, quæ olim conſtructa fuerat in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ in valle Cubaria *, ſitæ in pago Narbonenſi intra fines ſeu limites Petræ-Pertuſenſis* ſecus fluviolum Rivum-frigidum: ubi congregatio monachorum adeo floruerat, ut abbatiæ vocabulo etiam tunc indigitaretur. Hæc vero eccleſia ex parentum ſucceſſione prædicto Raymundo obtigerat, eratque ſub poteſtate prædicti Bernardi comitis Biſuldunenſis. Hi pari conſenſu, una cum Berengario Petri, locum illum in monaſticum ordinem denuo erigere cupientes, cum conſilio & aſſenſu Wilfredi archiepiſcopi Narbonenſis, eamdem eccleſiam cœnobiis Cluniacenſi & Moiſiacenſi reformandam ac regendam tradiderunt.

Hugonis abbatis ad Moiſiacenſes epiſtola.

Per id tempus neſcio quid adverſi Moiſiacenſibus accidit, quos Hugo Cluniacenſis abbas ſcripta epiſtola conſolatus eſt, & ad vitam religioſe tranſigendam hortatus in hunc modum.

Dulciſſimis & amantiſſimis fratribus ac filiis, ſub patrocinio beatorum apoſtolorum Petri & Pauli apud Moiſiacum degentibus, fratri Hunaldo abbati, ſalutem animarum & corporum, & æternam benedictionem. Noveritis, filii cariſſimi, qualiter vos ſemper dileximus, quamque ſpeciali amore locum illum præ omnibus Congregationis noſtræ locis habuimus & honoravimus. Hoc namque privilegium vobis & loco veſtro ſemper conceſſimus & concedimus, ut in amore & honore atque memoria Congregationis noſtræ ſpeciales ſitis. Unde, filii, rogamus, ut noſtri memores, Dominum ſuper omnia diligatis, timeatis, honoretis, eique gratias ſuper beneficiis ſuis agatis. Licet enim vobis plures ſupervenerint anxietates, ejus tamen miſericordia non defuit vobis, in bonis augmentum præſtans, & in neceſſitatibus ſolatium. Idcirco, cariſſimi, ipſum in omnibus & ſuper omnia præ oculis habetote; dominis noſtris ſummis apoſtolis ſervire non ceſſate; ordinem veſtrum & ſacram religionem, ſanctamque obedientiam cum ſumma diligentia cuſtodite. Penſate quam nihil ſit quidquid in mundo cernitis. Cogitate cum quanto ſudore laborandum, ut poſſit illud evadi terribile judicium, & perveniri ad gaudium numquam finiendum. Dominus abbas, quem vobis præfecimus, vir bonæ intentionis & religioſus, nobis & fratribus noſtris non parum carus, ſatis ſe laudat de vobis. Unde gaudemus, & ut magis magiſque ipſum diligatis, honoretis, eique devote obediatis, utpote tam glorioſo viro, volumus & admonemus. De cetero commendamus vos omnipotenti Deo, qui vos benedicat, & adjuvet, & protegat, & ab omnibus peccatis abſolvat, vobiſque perſeverantiam in ſancta religione tribuat; & poſt hanc vitam, precibus & meritis ſummorum apoſtolorum, quibus deſervitis, vos ad æternam perducat, amen. Et quia vos corporali aſpectu videre non poſſumus, ſpiritali nos videamus. Orate pro nobis & pro fratribus noſtris.

Hactenus Hugonis abbatis epiſtola non antehac edita, quam idcirco integram hoc loco referre viſum eſt.

XXXIII. Elariaci parthenon.

* *Laré.*

a *Perard. p. 192.*

Elariacus * locus eſt in ſuburbio Divionenſi, ſancto Benigno a Guntchramno rege jam pridem collatus, ubi conſtitutæ longe ſerius Ordinis noſtri ſanctimoniales. Harum prima occurrit mentio in litteris Gregorii VII. [a] Jarentoni ſancti Benigni abbati inſcriptis, in quibus, poſtquam pontifex monaſterii privilegia confirmavit, de Elariaco ita ſubdit. *Eccleſiam quoque beati Germani* de Laré, *ubi ſanctimoniales conſiſtunt, vobis perpetuo confirmamus poſſidendam; & ut ipſæ ſanctimoniales numquam a ſubjectione eccleſiæ Divionenſis ſe removeant, ſub anathemate prohibemus, ſed ſemper per veſtram providentiam gubernentur* &c. *Data Lateranis per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis* XIII. *kal. Julii, anno ab incarnatione Domini* M LXXVIII. *indictione* I. *pontificatus autem domni Gregorii papæ VII. quinto.* Non abſimilis veri eſt Petri Franciſci Chiffleti [b] conjectura, cenſentis, ſanctimoniales illic primum a Jarentone inſtitutas, cum ex priore Caſæ-Dei factus eſt Divionenſis abbas, eoque deductam fuiſſe Hildeberti Marchiæ comitis filiam, Simoni Criſpiacenſi comiti deſponſatam, quæ ipſius Simonis ſuaſu ſanctimonialis habitu apud Caſam-Dei, ſive in parthenone ſancti Andreæ de Cumis induta eſt, inde forſan tranſlata [c] cum Jarento Divionem migravit. Hujus parthenonis ſæculo inſequente abbatiſſa exſtitit Guidonis, ſancti Bernardi ſenioris fratris, conjux, a Gaufrido monacho laudata. *Ipſa eſt, quæ uſque hodie,* inquit, *in monaſterio Lairiacus, quod prope Divionem ſitum eſt, perſeverat, mulier virtutis, & multarum in Chriſto virginum mater.* Ibidem, & forte ſub hac abbatiſſa, Hugo dux Bur-

b *Chifflet. opuſc. p. 181.*

c *lib. 63. num. 19.*

ANN. CHR. 1078.

gundiæ, eo nomine ſecundus, filiam ſuam Aremburgem Deo conſecravit.

Ad Caſam-Dei quod attinet, eodem tempore Bertrandus quidam, vir nobilis, cognomento Dictus, Deo & beatæ Mariæ, ſanctiſque martyribus Vitali & Agricolæ, & beato Rotberto, & Caſæ-Dei domno Duranto abbati, ceteriſque ejuſdem loci monachis, ſancti Andulfi eccleſiam cum terra de Bernoïra, in ſuo dominio ſitam, cum appendicibus ſuis tradit pro redemtione animæ ſuæ, parentumque ſuorum, aſſentientibus conjuge ſua & fratre ſuo Atone Claromontenſi abbate, aliiſque; eo pacto, ut poſt mortem illorum preſbyterorum, qui tunc eccleſiam iſtam tenebant, *per manum domni regatur Duranti abbatis*. Bernardus ejuſdem Bertrandi frater, Dictus itidem cognominatus, Deo quoque & beato Rotberto ceſſit quidquid in illa eccleſia habebat, præſentibus Guigone monacho, *fratre domni Hugonis Dienſis epiſcopi*, & Caliſto monacho & camerario Caſæ-Dei. Bertrandus porro, *qui ſe devoverat atque promiſerat in manu ſanctæ memoriæ domni abbatis Rotberti monachum eſſe futurum*, id a Caſæ-Dei monachis obtinuit, ut, *ſi in laico habitu, quamdiu vixerit, voluerit in monaſterio habitare*, id ipſi liceret. Ex his litteris patet, Rotbertum, Caſæ-Dei primum abbatem, jam tum pro ſancto habitum fuiſſe.

XXXIV. Caſæ-Dei datur S. Andulfi eccleſia.

Non multo poſt Durantus ſeu Durandus ad epiſcopatum Claromontenſem promotus eſt, cum Caſæ-Dei per decem circiter annos a ſancti Rotberti obitu præfuiſſet. Futuram hanc ei dignitatem vaticinatus fuerat Rotbertus, cum ei prandenti fruſtum panis comedendum porrexit, quem ille aperto ore ſtatim comedit. Eo abbate Rotbertus comes Arvernorum, & Rotbertus Caſæ-Dei prior, ei in regimine monaſterii collaborarunt, hic contra inviſibiles, ille contra viſibiles hoſtes. Exſtat Durandi abbatis epiſtola [a] ad Anſelmum, tum Becci priorem, in qua ejus Meditationes laudat, petitque admitti in Beccenſium ſocietatem, a quibus pro pignore epiſtolas beati Pauli ſibi dari poſtulat, paratus ipſe dare quod illi vellent. Ad hanc perhonorificam epiſtolam modeſtiſſime reſpondet Anſelmus, ſuas pro eo preces, quod perviles eſſent, offerre ſe non audere profeſſus; ſed eas, cum ille poſcere dignaretur, negare non debere. Ceterum quamvis minimum ſit quod ipſe concedit, aliquid magnum ab eo expoſcere, proſtratum mente ab eo ejuſque ſancta congregatione flagitantem, ut ſe ſervum ſuum, velut unum e ſuis accipiat, & ſuum nomen ultimo loco, ubi eorum ſcripta ſunt nomina, adſcribi faciat.

XXXV. Durando abbati facto epiſcopo ſuccedit Seguinus.

[a] *Anſelm. lib. 1. ep. 61. & 62.*

Durando in abbatiali dignitate ſuffectus traditur Adalelmus: ſed eo ſtatim in Hiſpaniam miſſo, ſubrogatus Seguinus ſeu Siguinus vir illuſtris, ex caſtro pagi Lugdunenſis Eſcotaiaco * oriundus, canonicus quondam Lugdunenſis, teſtante Hugone Flaviniacenſi, morum probitate conſpicuus, *nunc felici*, inquit ille, *beatus exceſſu*. Ejus tempore Caſæ-Dei monaſterium & religionis fama, & ampliſſimis poſſeſſionibus excrevit; idem ſignis & virtutibus inſignis. Hic cum aliquando in Carennacenſi cella, quæ ad Dordoniam fluvium in Cadurcenſi pago ſita eſt, diem feſtum pentecoſtes celebraret, cuidam homini locum infeſtanti, nec ejus monitis reſipiſcere volenti, interitum prædixit. Idem Petro de Ponte-Gibaudi Caſæ-Dei monacho abbatialem ſancti Illidii Claromontenſis dignitatem ominatus eſt, ſcilicet poſt Atonem abbatem, in ſuperioribus Bertrandi litteris laudatum. Sub illius Petri præfectura, quem corporis imbecillitas attrivit, bellicus turbo comitis Claromontenſis & canonicorum monaſterium ſancti Illidii oppreſſit, ut in libro de miraculis ſancti Rotberti legitur.

* *Eſcotay.*

S. Illidii abbates.

Quod ſpectat Adalelmum, quem in Hiſpaniam miſſum modo dicebamus, erat is nobili genere natus, Lauſduni * in confinio Pictavenſis & Andecavenſis pagi, pietate & liberalibus ſtudiis apprime informatus. Militiam ſectatus adoleſcens, re familiari in egenos expenſa, dum Romam voti cauſa progreditur, apud Arvernos in Iciodorenſe Benedictinæ familiæ cœnobium divertit: ubi a Rotberto Caſæ-Dei abbate, qui forte illic verſabatur, benigne acceptus, fidem dedit, ſe, peracta Romana peregrinatione, ad eum reverſurum. Poſt reditum, a ſancto patre apud Caſam-Dei in cœtum fratrum admiſſus, ea ſedulitate religioſa exſecutus eſt munia, ut non multo poſt informandis novitiis præfectus ſit; ac demum ordinatus ſacerdos, Durando abbate ad ſedem Claromontenſem promoto, electus in ejus abbatiali ſucceſſor: ſed mox in Hiſpaniam miſſus, Seguino abbati locum fecit, ob id omiſſus in vetuſtis indicibus Caſæ-Dei abbatum. Ut vero in Hiſpaniam proficiſceretur, effecit apud Alfonſum regem Conſtantia ejus ſecunda uxor, Rotberti Burgundiorum ducis filia,

XXXVI. Adalelmus abbas in Hiſpaniam miſſus.

* *Loudun.*

ANN. CHR. 1078. teſte Glabro, proindeque Rotberti regis neptis: quæ Adalelmi virtutum ac miraculorum rumore commota, eum ad ſe accerſiri per regem curavit. Nec vana famæ fides. nam ubi ad Hiſpaniam pervenit, cum aulam & urbes miris in dies facinoribus illu-„ ſtraret, rex tam ſanctum virum apud ſe retinere decrevit, eique ſancti Johannis Evangeliſtæ ſacellum cum monaſterio quod ad portam Burgenſis urbis ad peregri-„ norum xenodochium & ſepulturam condiderat, aſſignavit, fundis ac reditibus ad „ pium iſtud opus abunde collatis. Illic duriſſimam vitam duxit vir Dei, quotidie miſ-„ ſas poſt matutinos celebrare ſolitus; reliquum diei in peregrinorum uſus expendens. „ Ex variis miraculis ab eo patratis, Tagum fluvium exundantem, minimeque tranabilem, vir Dei aſello inſidens, ſigno crucis prætento, ſtupente rege, facile trajeciſſe memoratur.

XXXVII. *Pontius Fraxineti abbas.* Sub prædicto Seguino Caſæ-Dei abbate, ut tradit Hugo Flaviniacenſis, ordinatus eſt [a] a papa Gregorio abbas Fraxinenſis eccleſiæ Pontius, Caſæ-Dei, ut videtur, monachus, qui poſt aliquot annos, infeſtatione Heinrici Germaniæ regis, abbatiam dimiſit, quæſita ab Anſelmo Luccenſi epiſcopo & obtenta venia, immo extorta, ut ſatis ex ejuſdem Anſelmi epiſtola intelligitur, ab eodem Hugone relata, in qua ait ſe crediddiſſe, *domni abbatis & ſanctæ congregationis Caſæ-Dei, necnon venerabilis patris Hugonis Lugdunenſis archiepiſcopi obedientiam cum benedictione apoſtolica beatiſſimi patris* » *noſtri Gregorii omnibus iniquitatibus majorem eſſe.* at Pontium non credendo ſe ea gra-» tia indignum reddidiſſe. Se quidem eum in ſuam fidem olim ſuſcepiſſe ea condi-» tione, ut curam regiminis ipſi injunctam cum omni ſollicitudine gereret, nec animæ » ſuæ cuſtodiam commiſſi ſibi gregis neceſſitatibus præponeret: ſed, eum a ſuo præ-» poſito & præconcepta dimittendi regiminis intentione nullo modo revocari poſſit; » ſatius ſibi viſum eſſe, ut ardenti ejus deſiderio cederet. tolerabilius reputanti, ut » ille ſolus periret, quam ut ſibi commiſſos omnes in diſcrimen adduceret. *Si itaque*, inquit, *alia via plus tibi placet, noſtra licentia depone ſarcinam, quam impoſuit tibi ſola ſine caritate neceſſitas, & ſanctis orationibus adjuva me in alia navi laborantem.* In fine ſalutari ſuo nomine jubet domnum Lugdunenſem archiepiſcopum, *ſi tamen rationabilis neceſſitas a totius orbis neceſſitate excuſat. Si enim aut timore, aut negligentia, aut quietis noxia amore matrem ſuam*, id eſt Romanam eccleſiam, *viſitare, & liberare de manu mortis diſtulerit, reus erit judicio, niſi ſine mora venire, & in omnibus auxiliari ſtuduerit.* Hæc ſcribebat Anſelmus ante annum M LXXXVI. quo deceſſit, atque adeo Hugo Dienſis ante illum annum ad archiepiſcopatum Lugdunenſem jam promotus erat. Fraxinenſis illa eccleſia, cui Pontius abbas præfectus fuerat, videtur exſtitiſſe Fraxineti [*], quod opidum eſt Italiæ apud Inſubres ad Padum fluvium in ducatu Montis-ferrati.

a *Labbe to. 1. bibl. p. 215.*

* *Freſſinet.*

XXXVIII. *Floriaco data S. Gervaſii eccleſia.* Revertor in Galliam, ubi dum Floriacenſi ſancti Benedicti monaſterio præeſſet Guillelmus abbas, eccleſia ſanctorum martyrum Gervaſii & Protaſii, quæ extra muros urbis Aurelianenſis ad orientalem plagam ſita eſt, hoc anno Floriacenſibus conceſſa fuit, quæ anno ſuperiori adhuc ſæcularium canonicorum erat. Id conſtat ex diplomate Philippi regis, qui eo anno canonicis illius eccleſiæ eccleſiam ſancti Remigii de Cantoïlo donavit, atque clauſum vinearum in eodem loco, quod *noſtræ*, inquit, *procurator pueritiæ plantari fecit Balduinus Flandrenſium comes* &c. *Actum publice Aurelianis anno incarnati Verbi* M LXXVII. *anno regni noſtri* XVIII. *Goſfrido Pariſiorum epiſcopo cancellario noſtro.* At ſequenti anno idem rex monachis Deo ibidem ſervientibus exactiones ſui juris in ſolo Floriacenſi remiſit, adjecta inſuper domo quadam, ſita juxta forum ejuſdem Aurelianæ civitatis. Actum itidem Aurelianis anno incarnati Verbi M LXXVIII. regni ſui XVIII. Giſlebertus ad vicem Rogerii cancellarii ſubſcripſit. Deſtructa fuit hæc cella Anglorum tempeſtate, & in ſimplex beneficium redacta ſub titulo ſancti Pharetrii [*].

* *S. Phalier.*

XXXIX. *Herluinus Becci abbas obit.* Necdum annus integer a conſecratione novæ Beccenſis eccleſiæ elapſus erat, cum emeritus ſenex venerabilis Herluinus abbas, jam votis ſatisfactum ſuis videns, quippe qui & novum opus abſolutum cernebat, & amantiſſimum Lanfrancum adhuc ſemel conſpexerat; de cetero nil niſi diſſolvi & cum Chriſto eſſe optabat. Deinceps omni membrorum officio deſtitui cœpit, & ſenſim ad exitum properare. Menſe Auguſto inſequente, id eſt tertio-decimo kalendas Septembris, omnino lecto decubuit, & mortem ſibi inſtare ſenſit. quod ubi fratribus innotuit, tantus univerſos pervaſit mœror, quaſi omnes morti jam addicti eſſent. Nulla eis de cibo, nulla de ſomno

curа. Tertio die vir Dei abſolvi ſe, & cetera quæ morientibus exhiberi ſolent, officia ſibi exhiberi rogavit. Adſunt filii vale dicturi amantiſſimo patri, lacrymis ac ſingultibus preces interrumpentibus. Ventum ad agendam confeſſionem, ut extremam pii patris benedictionem & abſolutionem perciperent. Ipſe in lacrymas effuſus, ne verbum quidem proferre valebat: ſed vix tandem eluctatus in vocem, abſolvit filios, & benedictionem omnibus impertiit. Ipſa die, qua moriturus erat, ubi primum ad matutinas inſonuit ſignum, domnum Rogerum Exaquenſem abbatem,[a] qui ad caput ejus accumbebat, ilico excitavit, juſſitque adeſſe Anſelmum priorem, qui propius aderat. Prima luce omnes diei horas coram ſe recitari poſtulavit; tumque imminente exitu, viatico ſe muniri, ipſiuſque animam Deo commendari. Ocius ad eccleſiam ivit Rogerius, *ſed nullam in Euchariſtia*, id eſt in pyxide, *hoſtiam invenit.* Forte unus e ſacerdotibus tunc miſſam pro eo celebrans, ſumendum adhuc in manibus tenebat corpus Domini. Sacræ hoſtiæ portionem accepit abbas, & morienti viaticum tulit. Ejus exitum commendaturi ſtatim accurrunt fratres: quorum lacrymas ille ſuſtinere non valens, ſumto viatico innuit, ut in clauſtrum redeant. Tandem poſt veſpertinam ſynaxim, nocte jam proxima, quæ in dominicum diem illuceſcebat, VII. kalendas Septembris, felix illa anima ex hujus ſæculi tenebris migravit ad perpetuam lucem. Obiit anno ætatis octogeſimo-quarto, monaſticæ profeſſionis quadrageſimo-quarto, ac fere totidem abbatialis dignitatis; ſepultus in capitulo, quod ipſe recens exſtruxerat: ubi hactenus ejus tumulus viſitur, nigro lapide abſque ulla inſcriptione ornatus. Epitaphium ejus duplex ad ejus acta retulimus, ſcripta primum a Giſleberto-Criſpino ejus diſcipulo, ac dein Weſtmonaſterienſi abbate; dein ab alio anonymo. Adfuit cum vicinis abbatibus Giſlebertus Ebroïcenſis epiſcopus, qui funus curavit. Satis fuerit ad Herluini laudem dixiſſe, eum fuiſſe auctorem percelebris Beccenſis monaſterii, quod innumeros doctrina & pietate præſtantes viros tulit. Præcipua Herluini, Beccenſiumque monachorum devotio fuit erga beatiſſimam Virginem Mariam: ex quo factum putamus, ut illi veſte alba præter morem noſtrorum uſi ſint uſque ad noſtrum tempus, quo ſancti Mauri congregationi aggregati ſunt. Plura hac de re inferius[b]. Nullo adhuc publico cultu honoratus eſt beatus Herluinus, cujus corpus e tumulo elatum non fuit. Editæ ſunt tamen de eo quædam collectæ ſeu orationes, ſed numquam publico, ut credimus, eccleſiæ uſu receptæ.

ANN. CHR. 1078.

[a] *V. lib.* 61. *n.* 61.

[b] *lib.* 67. *n.* 92.

XL. Anſelmus abbas eligitur.

Ubi de ſucceſſore ſubſtituendo actum eſt, omnium ſuffragia in unum Anſelmum priorem convenere. Ille ſolo proſtratus id oneris a ſe deprecatur: at fratres contra humi procumbentes, ut illud ſubeat, inſtant. Elapſis in has viciſſitudines aliquot diebus, fratrum demum conſtantia victus Anſelmus, ſimulque conſtrictus præcepto Maurilii quondam Rothomagenſis archiepiſcopi, qui eum ad ſubeundum non modo prioris officium, ſed majorem quoque, ſi ei deferretur, præfecturam adegerat; quantumvis reluctans, electioni ſuæ acquieſcere viſus eſt. Hanc protinus Willelmo principi, qui tum in Neuſtria verſabatur, ſignificavere Beccenſes: at ejus confirmationem diſtulit, dum Brionam ipſe accederet. Ubi illuc venit, tres ex optimatibus ſuis Beccum miſit, qui, an unanimi conſenſu facta eſſet electio, inquirerent. Ubi rem ita ſe habere reſcivit princeps, electum ad ſe deduci præcepit. Electus denuo reluctatur: ſed tandem ſuorum precibus expugnatus, ad ducem acceſſit, baculumque paſtoralem, nullo tamen facto hominio, accepit. Tum cuidam epiſcopo injunctum, ut electum Beccum reduceret, & in ſedili abbatis ſollemni ritu collocaret. Verum Anſelmus numquam adduci potuit, ut paſtoralem baculum portaret, nec alio modo ſe geſſit, quam in prioratus officio fecerat. Dilata ejus benedictio ad octavum kalendas Martias anni ſequentis, a Giſleberto Ebroicenſi epiſcopo facta *abſque ulla mentione profeſſionis*, vacante Rotomagenſi eccleſia. Hæc carptim ex libello de libertate Beccenſis monaſterii, quem in Appendice referemus. Anſelmus prior ſequentes libros compoſuit, ſcilicet Monologion, Proſlogium, Apologeticum contra Gaunilonem, libros de veritate, de caſu diaboli, de libertate arbitrii, de grammatico, Meditationem, quæ incipit, *Terret me*, & alias.

XLI. Beccenſes monachi ſub Herluino.

In Beccenſi monaſterio ſub Herluino abbate admiſſi ſunt monachi triginta ſex ſupra centum, ex quibus duo archiepiſcopi Cantuarienſes, Lanfrancus & Anſelmus; & unus Rotomagenſis, Guillelmus Bona-anima, Johannis ſucceſſor; epiſcopi tres, Gundulphus & Hernoſtus Roffenſes, tertius Fulco Belvacenſis; abbates quinque,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1078.

nempe Rogerius Exaquenſis, Guillelmus Cormelienſis, Giſlebertus-Criſpinus Weſt-monaſterienſis, Henricus de Bello, & Richardus ſanctæ Walburgæ. In aliis monachis inſigniores exſtitere Rogerius Cadomenſis, artis poëticæ peritus, qui carmen de contemtu mundi compoſuit, incipiens ab his verbis, *Quid deceat monachum* &c. Baldricus de Sarvavilla, Herluini abbatis cognatus, tertius Becci prior; & Hugo ejus filius; Willelmus-Criſpinus, prædicti Giſleberti-Criſpini pater; Lanfrancus Lanfranci archiepiſcopi nepos, & Wido ejus ſocius, magiſterio puerorum addictus; Oſbernus pius & eruditus; Godbertus ſecretarius, qui beatum Anſelmum luce circumfuſum vidit; Herluinus ab Herluino abbate miſſus ad Gundulfum Roffenſem epiſcopum, quem Anſelmus Heinrico Cantuarienſi priori, qui & ipſe Becci monachus erat, commendavit; Hugo Mellenti comes, aliique complures.

XLII. Johanni abbati Fiſcamnenſi ſuccedit Guillelmus II.

In monaſterio Fiſcamnenſi Johannes abbas, ob corporis exilitatem Johannelinus dictus, cum annis quinquaginta & uno locum rexiſſet, hoc anno deceſſiſſe traditur in brevi chronico [a] Fiſcamnenſi, & quidem VIII. kalendas Martii, ut notatur in necrologio ſancti Benigni, ubi aliquamdiu abbas fuerat, & in altero ſancti Germani a Pratis, rubeis litteris, quo die obitus Hugonis prioris ſancti Benigni in eodem Pratenſi necrologio notatur. Sepultus eſt Johannes in capella beati Johannis-Baptiſtæ cum hoc epitaphio.

Hic jacet ante omnes pius innocuuſque Johannes,
Cujus corpus humum, mens tenet alta polum.
Rexit, Guillelmo primo moriente, ſecundus
Hoc noſtrum parili ſtemmate cænobium.

Vir fuit tum eruditione, tum rebus geſtis clarus, ut probant ea, quæ in ſuperioribus de eo retulimus. Ei ſuffectus Guillelmus II. *de Roz* cognominatus, tertius Fiſcamni ab inſtauratione abbas, quem locum per annos fere viginti-novem [b] perquam laudabiliter procuravit. Is ante converſionem Bajocenſis clericus, id eſt cantor, decanus & archidiaconus ſub Odone epiſcopo; dein Cadomi apud ſanctum Stephanum factus monachus, ac demum vix uno poſt profeſſionem anno Fiſcamnenſis abbas. ut myſtica nardus, teſte Orderico [c], in domo Domini caritate, largitate, ac multimoda probitate fragravit. Cum eſſet Bajocenſis clericus, Uticenſibus noſtris quadraginta libras Sterlingenſium dono dedit. unde nomen ejus inter benefactores adſcriptum, & ſollemnes pro eo preces, ſicut pro monacho loci profeſſo, inſtitutæ. Eo abbate, multi ſapientes & illuſtres viri, ejus amore & exemplo adducti, Fiſcamnum confluxiſſe perhibentur, & in ſchola divini cultus ſub eodem ſanctæ Trinitati religioſe miniſtraſſe. Idem præ decoræ & delicatæ formæ præſtantia cognominatus Puella dicitur. De eo plura inferius. Anno ejus præfecturæ primo cella ſancti Gabrielis, in pago Bajocenſi ſuper Sellam fluviolum, Fiſcamnenſibus conceſſa fuiſſe traditur.

XLIII. Wolſtani epiſcopi conſtantia in Lanfrancum.

Poſt Beccenſis eccleſiæ dedicationem reverſus in Angliam Lanfrancus, Londoniæ concilium habuit. In eo Wolſtanus Wigorniæ epiſcopus [d], agente Willelmo rege, qui eum ob litteraturæ, ut prætendebat, inſufficientiam & imperitiam Gallici ſermonis, epiſcopatu privare volebat, baculum paſtoralem reſignare juſſus a Lanfranco eſt. Ille, nec vultu mutatus nec animo, ſe quidem epiſcopatu indignum, tantoque oneri imparem eſſe confeſſus eſt: at invitum ad illud ſubeundum a clero, rege, & apoſtolica ſede adductum, non alteri baculum reſignaturum, quam ei, a quo accepiſſet. His dictis ad tumulum ſancti Edwardi regis acceſſit, ibique ſtans: Tu ſcis,
» inquit, domine mi, quam invitus & ſæpe ſubterfugiens hoc onus ſuſceperim. Factus
» ſum equidem inſipiens, ſed tu me coëgiſti. Nunc ecce novus rex, novus pontifex,
» nova jura condunt. Te erroris arguunt, qui juſſiſti; me temeritatis, qui conſenſi.
» Nunc conjunctus Deo, pulſis ignorantiæ & erroris tenebris in plena luce verſaris.
» Tibi reſigno baculum cum ovium cura, quas mihi commiſiſti. Has ei trade qui di-
» gnus ſit. Tum baculum tumulo infixit, mox epiſcopalibus exutus veſtibus, inter monachos monachus ipſe reſedit. Id ubi reſcivit Lanfrancus, miſſus ab eo Gundulfus Roffenſis epiſcopus baculum e tumulo efferre tentavit, ſed non valuit. Ea re ſtupefactus Lanfrancus, cum rege & epiſcopis ad tumulum accedit, factaque oratione baculum, ſed fruſtra, inde evellere conatur. Ille impotentiam faſſus, Wolſtanum

a Labbe bibl. to. 1. p. 326.
b Labbe to. 1. p. 328.
c Orderic lib. 4 p. 529. & lib. 8. p. 832.
d V. lib. 61. n. 127. & 128.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1078.

iſtuc adducendum cenſet. Victus precum inſtantia vir Dei, ad tumulum accedit, virgam apprehendit, nulloque negotio recipit. Tum vero Lanfrancus, ad ejus provolutus pedes, delicti veniam petit, ac deinceps eum cum maximo honore habuit, immo & rex ipſe, præcipuus facti auctor. Hac in re quiddam humani paſſus videtur Lanfrancus, non tam ex eo quod Willelmo regi nimium obſequioſus fuerit, Anglicanas dignitates ad populares ſuos transferre ſatagenti, cui Lanfrancus reſtitit non ſemel; quam quod non ſatis forte attendit ad veræ eccleſiaſticæ doctrinæ conditiones. Etſi enim Wolſtanus fabulas poëtarum, ut ait Willelmus, aliaſque profanæ ſcientiæ ſubtilitates ignoravit; ad ea tamen, quæ muneris ſui erant, exſequenda maxime ſufficiens erat, nec erat ignarus eccleſiaſticæ diſciplinæ regularum: uti probavit Anſelmus, Lanfranci in ſede Cantuarienſi ſucceſſor, qui eum aliquando conſuluit ſuper contentione, quam cum Londonienſi epiſcopo de jure conſecrandæ in Londonienſi diœceſi eccleſiæ habuit: ubi ejus ſapientiam, uti & ſanctitatem laudat.

XLIV. Abbates S. Michaëlis ad Moſam & S. Vitoni.

In Lotharingia mortuus erat hoc anno Albertus abbas ſancti Michaëlis ad Moſam, eo nomine ſecundus, notatus in necrologio ad diem XIV. menſis Aprilis, ubi *reſtaurator hujus eccleſiæ* dicitur. Suffectus in ejus locum Sigifridus ſeu Seifridus ex monacho ſancti Agerici, ut ex ejuſdem loci necrologio diſcimus. Seifrido abbati Theodericus Virdunenſis epiſcopus confirmat altare ſancti Cyrici, quod Alberto ejus anteceſſori ante annos undecim *in renovatione eccleſiæ* ſancti Michaëlis conceſſerat; additque altare Troniaci. *Actum publice Virduni anno incarnationis* M LXXVIII. *indictione* II. forte a Septembri inchoata, ſi non legendus annus M LXXVIIII. *Theoderici epiſcopatus anno* XXXVII. His litteris apponitur ſignum Rodulfi abbatis, ſcilicet ſancti Vitoni. Sancti Michaëlis cœnobium rexit uſque ad annum M XCVIII. Sigifridus abbas, cujus frequens mentio per id tempus in vetuſtis ejus loci inſtrumentis occurrit.

Rodulfus mox laudatus in regimine ſancti Vitoni monaſterii anno ſuperiore jam ſucceſſerat Grimoldo abbati adhuc viventi, ut in brevi ejus loci chronico legitur, ubi Grimoldus hoc anno obiiſſe dicitur. Rodulfum biennio ante ſucceſſiſſe tradit Hugo [a] Flaviniacenſis in chronico, in quo Grimoldus anno M LXXV. die ſancti Nicolai abbatiam dimiſiſſe perhibetur, eique Rodulfus ſucceſſiſſe, ordinatus die ſancti Urbani, adeoque menſe Maio anni inſequentis. Conſentit idem auctor [b] cum brevi chronico in aſſignando mortis anno Grimoldi abbatis, quem ait anno M LXXVIII. obiiſſe, dum Roma regrederetur, & Mantuæ in eccleſia ſancti Andreæ XIV. kalendas Julii ſepultum fuiſſe, cum a tribus annis ſancti Vitoni monaſterium regeret Rodulfus abbas, *Grimoldo de prælatione abbatiæ excuſato* ob nimiam ſimplicitatem. Ejus obitus in necrologio notatur VIII. idus Junii. Clarius hæc explicat Laurentius de Leodio in continuatione [c] hiſtoriæ Virdunenſis, ubi ait, ſub Grimoldo abbate, qui ſancti Vitoni monaſterio per ſexdecim annos præfuit, religionem quorumdam inſolentia deperiiſſe; & quia per illum emendari non poterat, eum a Theoderico epiſcopo amotum fuiſſe: cui venerabilem Rodulfum, ſancti Agerici monachum, *religione, ſcientia & moribus inſignitum*, ſubſtituit, qui per ſe, alioſque monachos ſecum ex ſancti Agerici cœnobio adductos, *ſummam ordinis* reſtituiſſe, & plurima bona ſancto Vitono contuliſſe dicitur, multis viris nobilibus & induſtriis ibidem aggregatis, quos bonus religionis odor eo attraxit, quorum probitate locus iſte in priſtinum decus refloruit. Tunc vero ita religione florebat ſancti Agerici monaſterium, ut eo tempore duodecim abbates inde per diverſa loca aſſumti ſint, *omnes magnorum geſtorum viri*, inquit Laurentius de Leodio.

a *Labbe bibl. to.* I. *p.* 197.

b *ibid. p.* 215.

c *Spicil. to.* 12. *p.* 286. *& ſeqq.*

XLV. Gemblaci abbates & viri illuſtres.

Apud Gemblacum Maſcelino abbati a ſex annis [d] jam ſubrogatus erat Thietmarus, qui anteceſſoris ſui veſtigia in omnibus ſequens, monaſterii ſubſtantiam adauxit,[e] potius, quam minuit. Chriſti nihilo minus paupertatem imitari ſollicitus erat, & mundi gloriam fugere, *vir columbinæ ſimplicitatis*. Hic commiſſam ſibi familiam per annos viginti-tres rexiſſe dicitur: cujus tempore apud Gemblacum floruere in primis Guiricus, quem alii Guerinum vocant, & Sigebertus. Primus, ſcilicet Guiricus, Olberti quondam abbatis conſanguineus & diſcipulus, multis annis prioris functus officio, tam religioſe ſe geſſit, ut *aurum multo meritorum igne probatum, & vas honori Dei aptum cognominaretur*. Intentus jejuniis & precibus, in celebrando miſſæ ſacrificio ita aſſiduus, ut, ſi quando, quod raro accidebat, tam ſacro operi deeſ-

d *V. lib.* 64. *n.* 10.

e *Spicil. to.* 6. *p.* 534. *& ſeqq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1078. ſet, nullam requiem habere videretur. Ejus tumulo hoc epitaphium adſcriptum eſt.

Norma, decus, ſpeculum, Guerinus honor monachorum,
Doctor Gemblacus hoc tumulo tegitur.

Sigebertus monachus.

Sigebertus, haud ignobilis auctor, Gemblaci jam florebat tempore Maſcelini abbatis. Hinc, fama ejus ad Mettenſes perlata, a cœnobitis ſancti Vincentii expetitur. Illic ſub Fulcuino abbate diu converſatus, *ſapientiæ fons patens erat*, ut loquitur Gemblacenſis chronographus, *non ſolum monachis, ſed & clericis ad ſe undique confluentibus*. Immo non ſolum chriſtianis, ſed & Judæis in eadem urbe commanentibus acceptus erat, utpote Hebraïcæ veritatis peritus. Illic ſanctæ Luciæ virginis [a] & martyris paſſionem, cum metro, tum proſa celebravit, & quædam alia compoſuit. Demum poſt multum temporis, vix impetrata facultate, rediit ad ſuos Gemblacenſes, quibus multa contulit ad ornatum eccleſiæ, ex iis ſcilicet, quæ a ſuis auditoribus in præmium acceperat. Non minor apud Gemblacum auditorum ejus frequentia erat. Si quid quæſtionis occurreret, ad eum reccurrebatur. Eum præcipue conſulebat Heinricus archidiaconus & decanus eccleſiæ Leodicenſis, cujus rogatu ſcripſit ad Trevirenſes librum de jejuniis quatuor temporum, & alia, quæ ipſe commemorat in libro de viris illuſtribus, ubi in fine opera ſua recenſet. In his, rogatu prædicti archidiaconi, reſpondit ad epiſtolam Hildebrandi ſeu Gregorii papæ, quam ſcripſit ad Hermannum Mettenſem epiſcopum, *in poteſtatis regiæ calumniam*. Hinc apud Baronium male audit Sigebertus, uti & propter ejus reſponſionem ad epiſtolam Paſchalis papæ, *qui Leodicenſem eccleſiam, æque ut Cameracenſem, a Rotberto Flandrenſium comite jubebat perditum iri*, propterea quod ſchiſmatico imperatori faverent. Unde factum eſt, ut imperatoris partes ſecutus, pontificibus plus æquo fuerit infenſior. Prædicta Gregorii papæ [b] epiſtola ad Hermannum epiſcopum ſcripta eſt VIII. kalendas Septembris, indictione XIV. quæ anno M LXXVI. reſpondet.

XLVI. Thiofridus Epternacenſis abbas.

Florebat quoque per id tempus Thiofridus Eſternacenſis ſeu Epternacenſis abbas, qui hoc anno M LXXVIII. Regimberto ſuperius [c] laudato ſucceſſit. Jam illic monachus erat anno M XXXI. quo ſancti Willibrordi tranſlatio [d] facta eſt, Humberto abbate Regimberti anteceſſore, ut ipſe teſtatur in libro Florum capite VI. Regimberti adhuc viventis adjutor factus, eo mortuo, cum quidam competitor Heinricum regem appellaſſet, ipſe viciſſim adiit Gregorium VII. quo judice jus ſuum obtinuit, id eſt abbatiam, quam viginti-octo annis rexit. Bertelius [e] in hiſtoria Luxemburgenſi ait, Thiofridum anno M LXXXI. Regimberto ſucceſſiſſe. Et tamen domeſtica inſtrumenta docent id triennio citius contigiſſe, ducto forte ejus præfecturæ initio ab eo tempore, quo Regimberti coadjutor factus eſt. Quanta in exiſtimatione fuerit, illud argumento eſt, quod Bruno II. Trevirenſis archipræſul ſuam ipſius animam, id eſt conſcientiæ ſuæ curam ei commendavit. Nec illud minoris momenti, quod incolæ Walichrenſis inſulæ, quam olim ſanctus Willibrordus prædicatione ſua illuſtraverat, mutuis in ſe ſe cædibus debacchantes, Thiofridum abbatem ad reformandam pacem accerſiere. quam ille provinciam haud illibenter aggreſſus eſt, procedentibus obviam ei Antwerpienſibus univerſis *cum ſanctorum ſuorum pyxidibus*, eamque feliciter exſecutus eſt, comitante & interprete Ekehardo, *cœnobita egregio*, qui *ante converſionem inter principes ejuſdem inſulæ nominatiſſimus* erat. Id Thiofridus ipſe litteris mandavit in libro de vita ſancti Willibrordi, cujus ſcriniolum, in quo particula ejus coſtæ erat, in ea legatione detulit, ejuſque virtute nonnulla miracula, & concordiam inter Walichrenſes patravit. De cetero vir non modo pietate, ſed doctrina inſignis fuit, græce & hebraice pro tempore peritus.

XLVII. Mediolacenſes abbates & Laurishamenſes.

Inter cetera ejus opera ſcripſit librum de vita ſancti Liutwini archiepiſcopi Trevirenſis, quondam aſſumti e cœnobio Mediolacenſi, quod his verbis commendat. *Noſtra quoque memoria tam clara mundi luminaria, tam magnifica ibi virorum claruerunt nomina, ut, qui minimus inter eos cenſeretur ordine, digniſſimus haberetur ſummi honoris culmine; &, quacumque eccleſia ex eis nacta eſſet rectorem, ut mundus ſolis jubare, ſic ejus doctrina ac virtutum illuſtraretur lumine.* Hæc tametſi hyperbolice dicta ſint, id tamen ſaltem probant, Mediolacenſes noſtros ab antiqua religione haud omnino tum degeneraſſe. Hunc locum per id tempus regebat Mizo, eo nomine ſecundus, qui Everhelmi ob ſimoniam exauctorati, erratis caſtigandis, & diſſipatis monaſterii

a *V. lib. 56. n. 105.*
b *Greg. VII. lib. 4. ep. 2.*
c *lib. 61. n. 52.*
d *lib. 56. n. 104.*
e *Bertel. p. 166.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1078.

ſterii fortunis colligendis utilem operam navavit, templumque ſplendide exornavit. Hunc excepit Libo, cujus tempore Theodericus, Moſellanorum dux, quadriennium vitæ ultimum in Dei cultu illic exegiſſe dicitur.

Laurishami Adalberto abbati poſt bienni regimen, incertum quas ob cauſas, depoſito, alter non meliori auſpicio ſupponitur, ſcilicet Wintherus, non paſtor, ſed lupus, Sigehardi comitis frater, Adelberti Moguntini archiepiſcopi patruus. Is nobilitatis faſtu inflatus, monaſterii poſſeſſiones fratri ſuo, aliiſque in beneficium tradidit, ac demum Wormatienſem epiſcopatum ſimoniaco ambitu, & maximo Laurishamenſium detrimento invaſit. Præter ea, ſi ejus loci chronographo fides eſt, *ut fratrum diſturbaret concordiam, nova cujuſdam ſecta neſcio quas inſolentias ſubinducere conatus eſt: ſed, cunctis unanimiter obnitentibus, propoſito fruſtratus eſt.* Id dictum videtur a chronographo de Hirſaugienſium inſtitutis, quæ Wintherus Laurishamum forte introducere conabatur. Illud argumento eſt, quod, exactis in epiſcopatu tribus annis, epiſcopatu & abbatia ceſſit; de cetero privatus vivere pollicitus in Hirſaugienſi monaſterio, quod ſpecie converſionis expetiit. Verum inde non multo poſt ab amicis revocatus, nihilo melior factus, Laurishami prædia denuo in beneficium expoſuit. Sed tandem, abdicata rurſum utraque dignitate, Hirſaugiam reverſus, ibidem rebus exceſſit humanis, *miſerabili ſane exitu*, inquit chronographus, quippe *qui tanta rapuit, nec exſolvit.* Tenuit epiſcopatum annis tribus, abbatiam annis undecim. Eo Hirſaugiam ſecundo reverſo, concordi fratrum electione ſubrogatur Anſelmus, vir conſilio & prudentia præditus, qui ablata monaſterio recuperavit. Ejus tempore combuſtum monaſterium, quod ille ſtrenue inſtaurare curavit.

XLVIII. S. Ægidii abbatia in Hungaria.

In Hungaria ſanctus rex Ladiſlaus, Belæ pugilis filius, *nobiliſſimam abbatiam de Sentigis* fundaſſe dicitur, in *qua non ſolent recipi niſi Franci*, inquit Albericus. Quænam ſit illa abbatia, diſcimus ex diplomate [a] Paſchalis II. Inſcriptum *Hugoni abbati monaſterii ſancti Ægidii, quod in valle Flaviana ſitum eſt* prope Nemauſum, Galliæ Narbonenſis civitatem. In hoc enim diplomate legitur, quod Latiſlavus, bonæ memoriæ Hungarorum rex, ad honorem Dei & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, in memoriam ſancti confeſſoris Ægidii Semichenſem fundavit eccleſiam, & eam per manus Odilonis, felicis memoriæ prædeceſſoris ipſius Hugonis, prædicto ſancti Ægidii obtulit monaſterio, ubi ejus venerabile corpus requieſcit. Id vero confirmat Paſchalis eo pacto, ut quicumque Semichenſis abbas fuerit, abbati monaſterii ſancti Ægidii obedientiam profiteatur, & perſeveranter obſervet: negotia vero, quæ monaſterio Semichenſi acciderint, ſolius regis judicio terminentur. *Datum Parmæ per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis & bibliothecarii* IV. *nonas Novembris, indictione* XV. *anno dominicæ incarnationis* M C VI. *pontificatus autem domni Paſchalis ſecundi papæ octavo.* Hujus monaſterii nullam mentionem invenio apud rei Hungaricæ ſcriptores, Bonfinium & Thwroczum, ſed tantum monaſterii [b] Waradienſis, quod Ladiſlaus in honorem ſanctæ Mariæ conſtruxiſſe dicitur: ubi & ſepultus eſt.

a Baluz. Miſcell. to. 2. p. 183.

b Thwrocz. cap. 59.

XLIX. Pinarolii abbates & benefactores.

Actum eſt ſuperius [c] de origine Pinarolienſis in Pedemontana regione monaſterii, cui Aginulfus ſeu Arnulfus primus abbas præfuit, pervenitque ad pontificatum Gregorii VII. a quo privilegium, Adelaidæ comitiſſæ rogatu obtinuit. Hoc privilegio, quod Anſelmo abbati monaſterii ſanctæ Mariæ in Pinarolio inſcriptum eſt, hunc locum in ſuam tutelam ſuſcipit pontifex, ejuſque poſſeſſiones confirmat, ſtatuitque inſuper, ut, defuncto abbate illius cœnobii, abbates monaſteriorum Fructuarienſis, Bremenſis, ſancti Solutoris Taurinenſis, ſancti Michaëlis Cluſenſis, aliique, ſi qui illis in partibus fuerint, in unum conveniant, & in eorum præſentia fratres unum ex ſua congregatione, ſi quidem illic idoneum reperire valeant, in abbatem ſibi eligant: ſin minus aliunde adſciſcant. Datum Laterani per manum Petri S. R. E. cardinalis. Deſunt aliæ chronicæ notæ apud Guichenonem [d] qui hoc diploma retulit. Arnulfi abbatis ſucceſſor Arduinus laudatur in litteris hoc anno ſcriptis, quibus Agnes comitiſſa, filia quondam [e] Willelmi Pictavienſis comitis, & relicta nobiliſſimi marchionis Petri, filii Adelaidæ comitiſſæ, donat monaſterio quæcumque ſui juris erant apud Pinarolium. Hujus Agnetis epitaphium legitur in abbatia ſancti Petri de Ferrania, ſita prope caſtrum Caïri, quæ ab origine fuit

c lib. 62. n. 67.

d Guichen. to. 2. hiſt. Sabaud. p. 16.

e V. Chron. Pedem. p. 316.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1078. Ordinis noſtri, poſtea canonicorum regularium, nunc abbatiali [a] titulo gaudens. Sic autem habet epitaphium.

a *ibid. p. 316.*

Hac recubant foſſa matris venerabilis oſſa,
Cujus erat patulum vita boni ſpeculum.
Hæc Pictavorum comitum ſpes nobiliorum,
Pulcra fuit facie, nurus Atalaſiæ.
Defunctoque viro, longe poſt ordine miro
Mundum deſeruit, ſicque ſecuta fuit.

Hæc Adalaſia conditrix fuit monaſterii Pinarolienſis, filia Manfredi Secuſiæ marchionis & Bertæ comitiſſæ, uxor primo Humberti Maurianæ comitis, dein Ottonis marchionis Italiæ, ex quibus Sabaudiæ duces originem trahunt. Ceterum Arduino abbate Pinarolio ſubjecta fuit abbatia ſancti Petri de Muſinaſcha, quam Immilla, ſoror Adalaidis comitiſſæ, paullo ante condiderat. Arduino abbati ſucceſſit Ubertus abbas, cui Humbertus Maurianæ comes alter anno M XCVIII. donavit quidquid juris habebat in loco, qui dicitur Ferruciades. Nunc Pinarolienſem abbatiam occupant Fulienſes.

L. S. Theobaldi reliquiæ Latiniacum tranſlatæ.

Poſt quatuor annos, quam corpus ſancti Theobaldi Vicentini eremitæ Vangadiciam [b] tranſlatum fuerat, Arnulfus Latiniaci, ſimulque ſanctæ Columbæ abbas, ejus frater, hortatu Rodulfi ejuſdem ſancti diſcipuli, qui in Franciam venerat, in Italiam profectus eſt cum Ivone Latiniacenſi monacho, tum ut partem reliquiarum ſancti Theobaldi fratris ſui obtineret, tum ut Willam matrem, adhuc ſuperſtitem, inviſeret. Ejus votis annuit Azo marchio cum Petro Vangadiciæ abbate, qui ei brachium ſancti confeſſoris cum aliquot aliis reliquiis dedere, quas ille mox in Franciam advexit. Cum ad pagum Senonenſem perveniſſet, Richerio Senonenſi archipræſule per nuntium præmonito, venienti occurritur a clero & promiſcui vulgi multitudine infinita, & ad majorem ſancti Stephani eccleſiam pervenitur. Inde Pruvinum ſacræ deferuntur reliquiæ, ubi eccleſia in ſancti Theobaldi honorem conſtructa. Tandem Latiniacum adveniunt, ibique magno tripudio excipiuntur. Non multo poſt eccleſia ſancti Theobaldi nomine inſignis, haud procul Latiniaco, in ſilva, quam Fagos vocant*, erigitur, hactenus cella monaſterii Latiniacenſis. Idem Arnulfus prope Senonas alteram eidem Sancto eccleſiam nuncupavit.

b *V. lib. 64. n. 84.*

* *le bois du Fou.*

Latiniaci abbates.

Ab inſtaurato Latiniacenſi monaſterio non ita rata eſt abbatum ſeries, qui locum rexerunt. Primus fuit Herbertus ex Judæis ortus, ſed a puero chriſtianus, ſancti Germani apud Pariſios monachus, Fulberto & Gerberto magiſtris in litteris apprime eruditus, de quo non ſemel in ſuperioribus facta mentio eſt. Hunc excepit Rogerius, cui Imbertus Pariſiorum præſul anno M XXXVI. Curviſnarum ac Montis-Evrini altaria conceſſit. Anno M L. Radulfus abbas detectioni corporis ſancti Dionyſii interfuit. Ejus ſucceſſor, haud ſcio an proximus, exſtitit Arnulfus, ſancti Theobaldi frater, Campaniæ comitum propinquus, qui ſancti Florentini martyris reliquias Latiniacum transferri curavit, ut inferius videbimus. Idem ſanctæ Columbæ apud Senonas abbas, a Philippo rege relaxationem a conſuetudinibus, quas in villa Sarmaſiæ regii miniſtri exigebant, obtinuit. *Actum publice Pariſius, regnante Philippo rege anno* XIV. *anno incarnati Verbi* M LXXIIII. Willelmus cancellarius legit & ſubſcripſit, & ante eum præcipui regni officiales & miniſtri.

LI. Stephanus abbas S. Urbani vitam ſcribit.

Antequam hunc annum claudamus, non abs re erit obſervare, Stephanum abbatem ſancti Urbani monaſterii in diœceſi Catalaunenſi, de cujus primordiis alias egimus, hoc tempore paſſionem ſancti Urbani papæ & martyris, patroni ſui, novo ſtilo ſcripſiſſe & exornaſſe, eique epiſtolam apologeticam præfixiſſe ad dominum Rogerium Catalaunenſem epiſcopum: in cujus fine ait, eumdem Rogerium ipſi auctorem fuiſſe, ut ſanctorum ejuſdem eccleſiæ pontificum, Memmii videlicet, Elaſii ac Leudomiri acta expoliret. quod an præſtiterit, incertum. Sancti Urbani paſſio, Stephano auctore, habetur in codice Ciſtercienſi. Cum vero tres fuerint ſæculo undecimo Rogerii præſules Catalaunenſis eccleſiæ; ad quem eorum referenda ſit hæc Stephani apologetica epiſtola, non omnino exploratum. Poſt illam epiſtolam ſequitur Præfatio ejuſdem auctoris ſub hoc initio: *Sæpius rei cujuſlibet* &c. tum Piſſio ab his verbis: *Urbanus igitur urbis Romæ epiſcopus* &c.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079.

LII. Synodus Romana in Berengarium.

Poſt Romanam ſynodum anni M LXXVIII. ut diximus, in feſto Sanctorum omnium habitam, in qua Berengarius brevem fidei ſuæ formulam, ſed inſufficientem, ediderat; altera inſequenti anno in quadrageſima, menſe Februario convocata eſt. In hac Bruno monachus e noſtris, poſtea Signienſis epiſcopus, & Albericus diaconus Caſinas, contra ipſum Berengarium diſputationem habuere; eiſdemque agentibus factum, ut Berengarius novam, duabus aliis explicatiorem fidei formulam ſubſcribere coactus ſit, quam in Gallias reverſus denuo refellit. Si Petro diacono ac monacho [a] Caſinenſi credimus, in hac poſteriori ſynodo Romana, cum nullus Berengario reſiſtere valeret, Albericus monachus, unius hebdomadæ acceptis induciis, adverſus eumdem Berengarium librum edidit, ſanctorum patrum teſtimoniis roboratum, in quo omnes ejus aſſertiones erroneas deſtruxiſſe, æternæque oblivioni tradidiſſe dicitur. Hoc *nimis glorianter, ac mendaciter* ſcriptum ait Baronius, id referens ad concilium Romanum anni M LIX. in quo Berengarium hæreſim ſuam ſponte damnaſſe putavit. Et quidem Petrus nonnumquam res ſuas nimium effert, ut forte hoc loco acciderit: at ſynodus illa cui Albericus vocatus interfuit, non illa, quæ prædicto anno ſub Nicolao II. habita eſt; ſed alia poſterior intelligenda, Romæ itidem celebrata ſub Gregorio VII. in qua inſtitit Albericus, ut formulæ profeſſionis fidei, Berengario tum propoſitæ, vox *ſubſtantialiter* adderetur. Hujus rei teſtem habemus Berengarium ipſum, qui in refutatione noviſſimæ iſtius formulæ ab ipſomet facta, quam ex veteri codice Gemblacenſi deſcriptam habemus, Albericum acriter, immo petulanter ſugillat, quod vocem illam *ſubſtantialiter* prædictæ formulæ addendam curaviſſet, contra ſanctos, ut hæreticus ait, patres, & contra ipſam veritatem. *Non* enim REALITER, inquit ille, *eorum quiſquam, non* SUBSTANTIALITER, *quia nec ipſa veritas, addendum putavit. Erravit potius, facilius plane erravit Caſinus ille, non monachus, ſed dæmoniacus Albericus,* (hæ ſunt hæretici hominis amœnitates) *mentituſque eſt errare me de menſa dominica, niſi, cum dicerem,* PANIS SACRATUS IN ALTARI EST CORPUS CHRISTI, *adderem* SUBSTANTIALITER. Ex quibus, aliiſque intelligitur, Albericum contra Berengarium decertaſſe in poſteriori ſynodo Romana, anno M LXXIX. habita, in qua hæc vox *ſubſtantialiter* ultimæ Berengarianæ fidei profeſſioni inſerta eſt. Ceterum an Alberici ſcriptum illud, quod unius hebdomadæ ſpatio contra Berengarium compoſuiſſe dicitur, alicubi exſtet, necdum reſcire mihi licuit, certe nec Caſini nec Florentiæ illud invenimus, tametſi Johannes-Baptiſta Marus aſſerit, cunctas ejus lucubrationes haberi manu deſcriptas Florentiæ in bibliotheca conventus ſanctæ Crucis fratrum Minorum conventualium, quam haud indiligenter revolvimus. Hunc cardinalem diaconum ſanctorum Quatuor-coronatorum a Stephano X. creatum fuiſſe tradunt, ad quorum eccleſiam eum ſepultum fuiſſe teſtatur Petrus diaconus, qui tamen ejus cardinalatus diſerte non meminit. Alius fuit Albericus junior, domo Campanus, monachus itidem Caſinenſis, quem plerique cum altero confundunt. De eo in conſequentibus agemus.

[a] *Chron. Caſin. lib. 3. c. 35. & lib. de viris illuſt.*

Albericus & Bruno ejus adverſarii.

LIII. Bruno Signienſis epiſcopus.

Ad Brunonem quod attinet, in Liguriæ provinciæ villa Soleria natus eſt, Andrea & Willa parentibus. In ſancti Perpetui monaſterio diœceſis Aſtenſis educatus, dein ſtudiorum cauſa Bononiam ſe contulit, poſtea Senas, ubi inter canonicos ab epiſcopo & canonicis majoris eccleſiæ cooptatus eſt. Inde Romam profectus, a Petro Igneo epiſcopo Albanenſi acceptus hoſpitio, cum Romana illa ſynodus haberetur, contra Berengarium una cum Alberico diſputavit; paullo poſt a Gregorio VII. factus epiſcopus Signienſis; ac demum, abdicato epiſcopatu, monachus Caſinenſis. Hæc ex ejus vitæ auctore, cui non concordat Petrus diaconus [b]. Hic enim ſcribit, Brunonem ſeu Brunum, non Senenſis, ſed Aſtenſis eccleſiæ canonicum fuiſſe; eumque regni cæleſtis deſiderio, patria parentibuſque relictis, ad Caſinenſe monaſterium, ut ſub monaſtico habitu Deo liberius ſerviret, properantem, ad Romanam urbem acceſſiſſe; atque ab Urbano II. creatum epiſcopum Signienſem. Verum, ut cetera omittam, in eo falſus eſt Petrus, quod eum ab Urbano II. creatum epiſcopum dicit, quem a Gregorio VII. ad eam dignitatem promotum fuiſſe conſtat, & quidem anno, ut videtur, proximo poſt illam cum Berengario concertationem. ſiquidem deceſſit anno epiſcopatus quadrageſimo-quarto, Calliſti II. quinto. De eo plura in ſubſequentibus.

[b] *Chron. Caſin. lib. 4. cap. 31.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079.

LIV. Gregorii in Berengarium verſipellem caritas.

Ceterum, abſoluta poſteriori ſynodo Romana, Gregorius ex Urbe dimiſit Berengarium, quem erroris ſui vere pœnitentem exiſtimavit, conceſſis ei ſalvi-conductus litteris, *omnibus beato Petro fidelibus* inſcriptis, quibus anathema intentat iis, qui ullam in ejus perſonam vel poſſeſſiones injuriam facturi, vel qui eum vocaturi eſſent hæreticum. Addit pontifex, ſe ei comitem adjunxiſſe fidelem ſuum, Fulconem nomine, quem Berengarius *transmontanum clericum, & domini papæ convictorem* vocat. Alias item litteras pontifex pro eodem ſcripſit Radulfo Turonum archiepiſcopo, & Euſebio Andecavorum epiſcopo, quos monet ſuo nomine præcipere Fulconi Andecavorum comiti, ut Berengarium vexare deſinat, & contra omnes ejus inimicos opem ferat. Has litteras refert Franciſcus de Roya, anteceſſor Andegavenſis, in libro ab ſe compoſito de hæreſi & pœnitentia Berengarii.

LV. Falſo accuſatus a Berengario relapſo & aliis.

Verum tanta Gregorii indulgentia indignum ſe exhibuit hæreticus verſipellis, eumque mox deluſit. Vixdum enim in Galliam reverſus erat, cum ultimam illam fidei profeſſionem iterum violavit, ſcriptoque edito refutavit, in quo Gregorii papæ in ipſum indulgentiam in malam rapuit partem, quaſi ejus erroribus faviſſet. quod triplici ex capite probare conatur. Primum, quod fidei profeſſionem, ab ipſo Berengario [a] editam, in priori ſynodo Romana, quæ anno M LXXVIII. habita eſt, ad fidem catholicam ſufficere dixiſſet Gregorius, ſi homini hæretico credimus. Alterum, quod igniti ferri judicium ad probandam Berengarii fidem in poſteriori ſynodo Romana ſtatuiſſet. Tertium, quod religioſum quemdam virum precibus & jejuniis operam dare præcepiſſet, ut per eum cæleſti oraculo diſceret, quid de illa » controverſia eſſet definiendum: reſponſumque ab eo acceptum, nihil de Chriſti » ſacrificio cogitandum, nihil tenendum, præter id, quod haberent authenticæ ſcri- » pturæ, contra quas Berengarius nihil ſentiret: ac demum juſſiſſe pontificem, eum » bono animo eſſe: ſed tamen poſtea quorumdam cardinalium improbitate ab illo » conſilio dejectum, aliam a Berengario confeſſionem, quæ poſtrema eſt, exegiſſe. Eadem fere Gregorio imputat Benno cardinalis ſchiſmaticus in ipſius vita. nempe » Gregorium indixiſſe jejunium cardinalibus, ut Deus oſtenderet, quis rectius ſenti- » ret de corpore Domini, Romana-ne eccleſia, an Berengarius: & miſiſſe duos cardi- » nales, Attonem & Cunonem ad ſanctam Anaſtaſiam, ut cum Suppone ejuſdem ec- » cleſiæ archipreſbytero triduanum jejunium peragerent, & illic tribus diebus ſinguli » per dies ſingulos pſalterium & miſſas decantarent, ut ſupradictum eis ſignum Chri- » ſtus oſtenderet. quod minime contigit. Hinc traducendi papæ occaſionem arripientes ſchiſmatici, numero triginta, incontinentes ſcilicet ac ſimoniaci, quos ille exagitabat, anno M LXXX. conventu Brixiæ apud Noricos habito, pontificem abjecere, varias in eum ſtruentes calumnias, quaſi catholicam de euchariſtia fidem in quæſtionem poneret, & Berengarii antiquus diſcipulus eſſet. quod utrumque a vero prorſus abhorrebat.

[a] V. ſupra n. 14.

Enimvero quam alienus a Berengarii errore fuerit pontifex, facile demonſtrari poteſt, tum ex eo, quod Gregorius ante pontificatum in concilio Turonenſi anno M LIV. lata ſententia illum damnandum curavit: tum ex duabus ſynodis eo pontifice convocatis, in quarum poſteriori domnus papa, ut acta ſynodi teſtantur, Be- » rengario præcepit auctoritate Dei omnipotentis & ſanctorum apoſtolorum Petri & » Pauli, ut de corpore & ſanguine Domini numquam ulterius cum aliquo diſputaret, » vel aliquem docere auderet, excepta cauſa reducendi eos, quos ſeduxerat. quæ de verbo Lanfrancus refert. Etſi autem igniti ferri judicium pontifex indixiſſe dicitur: id, ſi verum eſt, eo conſilio facere potuit, ut hominis verſipellis, toties ad errorem relapſi, animum hoc modo probaret. Verum, ea probatione omiſſa, ad preces ac jejunium ſe convertit pontifex, ut futuri concilii exitum Deo commendaret, & præfractam hæretici hominis mentem emolliret. Sed, ut appareat quam male inter ſe ſe mendaces cohæreant, aſſerit Benno cardinalis, Deum nullo ſigno declaraſſe pontifici, quid tenendum aut definiendum eſſet: contra vero Berengarius aſſerit, a beata Maria id oraculi acceptum, *nihil de ſacrificio Chriſti cogitandum, nihil eſſe tenendum, niſi quod haberent authenticæ ſcripturæ, contra quas Beringerius nihil haberet.* Sic mutua comparatione utriuſque mendacium confutatur. Neque porro ulla fides habenda eſt, ſive Bennoni, utpote Gregorii hoſti infenſiſſimo; ſive Berengario, qui toties fidei violatæ reus, indignus fide eſt in propria cauſa. Fatendum eſt tamen, Gregorium forte cenſuiſſe, mitius tractandum Beren-

Digitized by Google

garii ingenium, quippe qui realitatem admittere videretur: ne homo verſipellis & turbulentus novas in eccleſia turbas & factiones concitare pergeret. Ad id vero inductus eſt pontifex, tum majori eccleſiæ bono, tum ſuapte indole, quæ ad commiſerationem & indulgentiam propenſior erat. quod forte non facile ſibi perſuadere plerique patientur, quos ejus facta in Heinricum IV. in contrariam abduxere ſententiam. At quiſquis ejus epiſtolas & acta illius temporis attente perlegerit, haud ægre id quod dico intelliget. Certe qui partes Rudolfi tuebantur, nimiam Gregorii in Heinricum, ejuſque aſſeclas facilitatem ſæpius incuſarunt, ut fidem faciunt eorum epiſtolæ ad ipſum Gregorium. Sed de his ſatis ſuperque ſatis pro loco, quæ a me fuſius diſſerta ſunt in Præfatione ad partem ſecundam Sæculi ſexti Benedictini.

LVI. Gregorii epiſtolæ ad Hugonem abbatem.

Duas hoc anno epiſtolas Gregorius ſcripſit venerabili Hugoni abbati Cluniacenſi: unam [a], qua eum arguit, quod Hugonem Burgundiæ ducem religioſiſſimum in ſuum monaſterium admiſiſſet: qua de re anno ſuperiori [b] egimus. Alteram [c], qua eum monet, ut bona Matiſconenſis eccleſiæ, quæ Landericus epiſcopus ab ipſo uſurpata dicebat, aut eidem eccleſiæ reſtituat, aut facta commutatione compenſet: ſin minus, Dienſi epiſcopo & abbati ſancti Pauli litem inter eos finiendam pontifex committit. Id intelligendum videtur de abbate ſancti Pauli in Urbe, cujus nomen ignoramus. Prima ex his epiſtolis data eſt Romæ IV. nonas Januarii; altera ibidem XVIII. kalendas Maii.

a *Greg. VII. lib. 6. ep. 17.*
b *V. ſupra n. 31.*
c *Greg. lib. 6. ep. 34.*

S. Martini de Campis eccleſia Cluniaco data.

Hoc anno rex Philippus, cum in Floriacenſi monaſterio verſaretur, eccleſiam ſancti Martini ad Campos ſeu de Campis, ab Heinrico patre ſuo, ut ſuperius [d] dictum eſt, inſtauratam, & quæ tunc canonicorum erat ſub Engelardo abbate, Hugoni abbati Cluniacenſi, ejuſque ſucceſſoribus donavit: « ut Deus omnipotens, intervenientibus beatis apoſtolis ſuis Petro & Paulo, regnum & vitam ſuam cum pace & tranquillitate in præſenti ſæculo diſponeret, & in futuro ſempiterna gaudia concederet. *Actum publice apud ſanctum Benedictum de Floriaco, anno incarnati Verbi* MLXXIX. *anno regni noſtri* XIX. » Giſlebertus ad vicem Rogeri cancellarii hoc diploma relegit & ſubſcripſit. Regiis litteris adſcripta ſunt poſt regem ſigna Aganonis epiſcopi Æduenſis, Rainaldi comitis de Nivernis, Roberti dapiferi & aliorum. Mox in illam eccleſiam inducti ſunt e Cluniaco monachi, quibus Hugo priorem præfecit Urſum ſeu Urſionem, virum pietate clarum, & regularis diſciplinæ ſtudioſiſſimum: cui Theobaldus ſucceſſit, ut alias videbimus.

d *lib. 61. n. 55.*

LVII. Johanni archiepiſcopo Rotomagenſi ſuccedit Guillelmus.

Poſt annos tres, quam Rotomagi in eccleſia ſancti Audoëni tumultus [e] excitatus fuerat inter Johannem archiepiſcopum & illius eccleſiæ cœnobitas, paralyſi [f] percuſſus archiepiſcopus, nihilo minus ad ſancti Audoëni eccleſiam, feſto ejus die, ſe deferri præcepit; & quia per ſe miſſam celebrare non potuit, Giſleberto Ebroïcenſi epiſcopo vices ſuas commiſit: ipſe vero in medio cantorum ſpecie præcentoris adſtitit. Verum, urgente infirmitate, lecto evangelio, poſt fidelium oblationes eccleſia egredi coactus, tribus aliis annis eodem incommodo laboravit. Ordericus [g] ſcribit, cum ſubita paſſione percuſſum, turba ſpectante ad terram dejectum fuiſſe, & biennio quo ſupervixit, elinguem exſtitiſſe. Demum, reſignato epiſcopatu, in villa ſancti Filiberti duodecimo præſulatus ſui anno vitam explevit, in Rotomagenſi eccleſia humatus quinto idus Septembris. Duobus ante ejus obitum menſibus in ejus locum ſuffectus fuerat Guillelmus [h] Bona-anima cognomine, ex archidiacono factus antea Becci monachus, jam tum Cadomenſis abbas, vir generis nobilitate & probitate morum præpollens, qui tum communi electione, tum apoſtolica & regia auctoritate ad hanc dignitatem promotus eſt. Hæc ex actis archiepiſcoporum Rotomagenſium: ex quibus patet longe falli Matthæum Pariſium, & Galliæ chriſtianæ auctores, qui Johannem a ſancti Audoëni monachis occiſum criminantur. Guillelmi promotioni non ſtatim aſſenſit Gregorius VII. ut fidem facit ejus epiſtola [i] ad Hubertum S. R. E. ſubdiaconum, propterea quod *ſacerdotis*, ſcilicet Radbodi Sagienſis epiſcopi, filius diceretur. *Audivimus etiam*, inquit, *Rotomagenſem archiepiſcopum ſacerdotis filium eſſe. quod ſi verum deprehenditur, noveris promotioni illius nos aſſenſum nequaquam tribuere.* Poſtea tamen ejus promotio ab eodem pontifice probata eſt, ſive quod Guillelmus Radbodi ex legitimo ante epiſcopatum conjugio filius fuerit; ſive quod cum eo Gregorius de hac irregularitate diſpenſaverit. In hac dignitate Guillelmus ſtatum quidem, non animum mutavit, optime ſemper affectus in monachos, quorum inſtituta fovere ac tutari perſeveravit, teſtante in primis An-

e *V. lib. 64. n. 40.*
f *Analect. to. 2. p. 453.*
g *Orderic. lib. 5. p. 550.*
h *V. lib. 63. n. 55.*
i *Greg. VII. lib. 7. ep. 2.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079.

ſelmi [a] epiſtola ad Urbanum II. Cadomenſe ſancti Stephani monaſterium poſt eum rexit Giſlebertus, Callidus cognomento, domo Conſtantinienſis, ad quem duæ exſtant Anſelmi epiſtolæ [b] de acutiſſima febre, qua vexabatur, ex quo ab eo diſceſſerat.

a *Anſelm. lib.* 2. *ep.* 33.
b *Anſelm. lib.* 2. *ep.* 44. & 47.

LVIII. Guitmundus Italiam petit.

Ordericus [c] auctor eſt, mortuo Johanne archiepiſcopo, Guitmundum ad archiepiſcopatum a rege aliiſque electum fuiſſe; ſed ejus æmulos, quos ille vituperaverat, ejus electioni obſtitiſſe, & effeciſſe, ne archiepiſcopus eſſet, objicientes, quod filius eſſet presbyteri. *Ille autem*, ait idem auctor, *ab omni avaritia purgari volens, & inter exteros paupertate premi, quam inter ſuos diſſenſiones fovere malens, Odilonem* [d] *monaſterii ſui*, id eſt Crucis ſancti Leutfredi, *abbatem reverenter adiit, & humiliter ab illo licentiam peregrinandi petiit, & accepit. Porro illiteratus abbas metiri neſciebat, quantus ſapientiæ theſaurus in præfato doctore latebat. ideo deſiderabilem philoſophum de monaſterio ſuo facile dimiſit: quem Gregorius VII. papa venientem ad ſe gaudens ſuſcepit, cardinalem S. R. E. præfecit, & Urbanus papa, jam probatum in multis, metropolitanum Adverſis urbis ſollemniter ordinavit.* Hactenus Ordericus: qui alibi [e] ejus in divinis officiis aſſiduitatem laudat, prædicandi uſum, patientiam & benignitatem adverſus omnes.

c *Orderic. lib.* 4. *p.* 516.
d *V. lib.* 63. *n.* 53.
e *Orderic. lib.* 5. *p.* 551.

LIX. Anſelmus Becci abbas ut ſe gerit.

Etſi Anſelmus anno ſuperiore in locum Herluini Beccenſis abbatis electus eſſet, ejus tamen ordinatio, dum ille onus ſubire refugit, in hunc annum dilata eſt. Sed quia Rotomagenſis eccleſia tunc paſtore deſtituta erat, utpote Guillelmo in locum Johannis, qui epiſcopatu ceſſerat, necdum ſubſtituto, juſſu principis Giſlebertus Ebroïcenſis epiſcopus Anſelmum abbatem in ipſa Beccenſi eccleſia VIII. kalendas Martias *abſque ulla mentione profeſſionis* ordinavit. Ordinatus autem adeo nihil de priſtina converſatione remiſit, ut contra de quotidiano profectu longe magis ſollicitum ſe exhibuerit. Principio ſingula monaſterii officia ſingulis fratribus, de quorum fide & prudentia ſecurus erat, aſſignavit, ut monachis erudiendis & informandis totum ſe daret. Si quid tamen majoris momenti negotii emergeret, id ad ſe referri ſatagebat, ſollicite cavens, ne quiſquam quovis dolo malo vel arte circumveniretur. Erga hoſpites tanta caritate præditus erat, ut cum deeſſet quod eis apponeret, ex refectorio fratrum ſuppleret. Sic tamen neceſſitati fratrum providebat, ut nihil deeſſet, nihil ſuperflueret. Ubi rei familiaris copia deerat, querentibus œconomis ſpem in Deum reponendam aiebat, cujus providentia numquam ipſi defuit. Sæpe enim poſtera die vel naves ex Anglia, rebus neceſſariis onuſtæ, ad proximum appellebant portum; vel vicini eis ſubveniebant, vel denique vitæ monaſticæ candidati ſe ſuaque monaſterio offerebant. Beccenſium in hoſpites caritatem prædicat Ordericus [f], confeſſus eam verbis a ſe explicari non poſſe. Interrogandos potius hac de re Burgundiones, Hiſpanos, & quoſvis alios, e longinquo ſive e proximo iſtuc adventantes, qui quanta benignitate ab eis accepti fuerint, ingenue proferant, eoſque in ſimilibus imitari ſincere ſatagant. *Janua Beccenſium*, ſubdit ille, *patet omni viatori, eorumque panis nulli denegatur caritative petenti.* Non mirum itaque ſi Deus eis affluenter rependebat, quod tam liberaliter in omnes expendebant.

f *Orderic lib.* 4. *p.* 530.

Lanfranci in Beccenſes caritas.

Unus e præcipuis Beccenſium benefactoribus fuit Lanfrancus Cantuarienſis archipræſul, qui, comperta Beccenſium penuria, quæ ex terræ ſterilitate ſtatim poſt Herluini abbatis obitum eos affligebat, viginti libras ad eos per Herbertum abbatem, aliaſque eleemoſynas miſit, necnon aurum ad calicem conficiendum. Pro utriſque gratias ei agit Anſelmus duabus primis libri ſecundi epiſtolis, quarum in priori ſignificat, eam fuiſſe tunc Beccenſium egeſtatem, ut etiam leguminibus emendis impares fuiſſent.

LX. Anſelmus in Angliam trajicit.

Ipſo ordinationis ſuæ anno Anſelmus in Angliam trajecit, tum ut quaſdam monaſterii ſui poſſeſſiones luſtraret, tum ut Lanfrancum inviſeret. Mare ingreſſus hora diei prima, intra ſex horas portum attigit, & in villa Limingis a Lanfranco exceptus eſt. qua de re Beccenſes litteris [g] ſuis certiores fecit. Ubi Cantuariam advenit, perquam honorifice a conventu eccleſiæ Chriſti, quæ cathedralis erat, acceptus, multa coram monachis de caritate, rebuſque moralibus præclare diſſeruit. Ejus ſermonis ſummam retulit Eadmerus, illius eccleſiæ jam tum monachus adoleſcens, qui in ejus familiaritatem ex eo tempore admiſſus eſt, futurus ejuſdem in archiepiſcopali dignitate capellanus, & rerum ab eo geſtarum ſcriptor. Inter amica col-

g *Anſelm. lib.* 2. *ep.* 9.

Digitized by Google

loquia Lanfrancus ſe quodam teneri ſcrupulo dixit erga quoſdam, quos Angli colerent, ſanctos; de quorum ſanctitate nonnihil dubitabat. In his unus erat Elfegus, Cantuarienſis olim pontifex, vir bonus quidem, quem illi non modo inter ſanctos, verum etiam inter martyres numerabant, tametſi non pro Chriſti nominis confeſſione, ſed quia ſe pecunia redimere noluit, ne videlicet ſubditos ſuos rebus ſuis ſpoliaret, a paganis cæſum faterentur. Quamquam & alia ſuberat necis ejus cauſa, nempe quod paganis civitatem & eccleſiam Cantuarienſem, ejuſque cives ad mortem tradere noluiſſet. Ad Lanfranci ſcrupulum multis ſatisfecit Anſelmus, in ſumma, Elfegum merito ſanctum, & quidem martyrem coli, quippe qui ſubditorum ſuorum commoda propriæ vitæ pretio redimere non dubitaſſet. quo reſponſo ita confirmatus fuit Lanfrancus, ut deinceps beatum Elfegum, ut vere magnum & glorioſum martyrem, impenſe coluerit, ejuſque hiſtoriam, ab Oſberno Cantuarienſi monacho editam & ad modulos compoſitam, ſollemni decreto probaverit. Nullus in ea inſula fuit, qui Anſelmi monitis inſtrui non cuperet; nullus non melior ab eo recedebat, clerici, monachi, ipſique conjugati, principes & magnates. Monachos, ut ne minima ordinis ſui inſtituta contemnerent, admonebat, quod ex minimorum contemtu omnium bonorum jactura & ruina oriretur. quod quidem ſub vivarii ſimilitudine exponebat, ejus clauſuram diſtrictioni ordinis monaſtici ſimilem eſſe inquiens: quando quidem ſicut piſces defluente vivarii aqua ſenſim moriuntur, ſi ipſius clauſuræ minutatim decidant, nec reficiantur: ita monaſtici ordinis religio funditus perit, ſi per modicorum contemtum vitiorum paullatim a fervore deficiat. His aliiſque rebus vir Dei magnam ſui apud Anglos exiſtimationem & auctoritatem concitavit.

ANN. CHR. 1079. Ejus ſententia de Elfegi ſanctitate.

LXI. Beccenſes in Angliam miſſi.

Ex omnibus Anglis, qui Anſelmum in illo itinere coluere, unus fuit dominus Richardus cum ſua conjuge Rohaide, qui Beccenſes monachos ab eo expetiere, ut eos in quadam poſſeſſione ſua inſtituerent. Reverſus ex Anglia Anſelmus id exſecutus eſt, miſſis illuc quibuſdam e ſuis, quos Gundulfo [a] Roffenſi epiſcopo, in cujus forte diœceſi collocandi erant, & Balduino, ſeu Baldewino ſancti Eadmundi abbati commendavit, ut eorum protegerentur auxilio, conſilio regerentur, eorumque judicio ac cenſura eorumdem monachorum vita diſcuteretur. Balduinus iſte monachus fuerat ſancti Dionyſii in Francia, qui Leofſtano ſancti Eadmundi abbati [b] a Willelmo vel ab Edwardo rege jam dudum ſuffectus fuerat. Alias ejuſdem argumenti epiſtolas ſcripſit Anſelmus tum ad Henricum [c] Cantuarienſis eccleſiæ priorem, tum ad prædictos Richardum & Rohaidem, qui hos monachos ad ſe mitti petierant. Poſteriorem hanc epiſtolam ſcribit Anſelmus tum ſuo, tum Richardi *parvuli*, ut ipſe vocat, monachi nomine, id eſt novitii, qui Richardus Giſleberti ſeu Gilberti nobiliſſimi comitis ex filio Richardo nepos erat, factus poſtmodum ultimus Elienſis monaſterii abbas.

a *Anſelm. lib. 2. ep. 3. & 4.*

b *V. lib. 62. n. 93.*

c *Anſelm. lib. 2. ep. 5. & 6.*

Ex his, qui tunc in Angliam miſſi ſunt, unus fuit Richardus alter, poſtea ſanctæ Walburgæ abbas; tum Henricus de Gornaco, qui Beccum redire expetens, domni Richardi reditum exſpectare jubetur; inſuper Mauricius, ad quem ſcribit Anſelmus de quodam monacho, regis aulam ſæpius frequentante, quem ab aula revocari jubet; & præter hos Odo, Gualterus & Henricus camerarius, eo miſſus ad procuranda monaſterii negotia. qui cum minus religioſe ſe gereret, Beccum revocatus eſt. Ex his Gualterum Lanfrancus cœnobio Eoveshamenſi abbatem præfecit. Lectu digna ſunt Anſelmi de his epiſtolæ [d] duæ, quarum una *Richardo & aliis de Beccenſi congregatione in Anglia converſantibus* inſcripta eſt, quos monet, ut memoriam monachicæ religionis perpetuam habeant: ut quod habitus exterius profitetur, vita & moribus exhibeant; ut ſe non mundi, nec eorum quæ in mundo ſunt; ſed Dei tantum, & eorum quæ Dei ſunt, amatores oſtendant. Dein ſevere objurgandum præcipit Henricum camerarium, qui in multis inordinate ſe gerebat, & in gildis ſeu popinis cum ebrioſis vino ſe ingurgitabat. Sequens epiſtola eſt de monacho diutius in curia morante: in quem, niſi ſe quantocius emendat, ſevere ſe animadverſurum aſſerit: malle tamen illius ſpontaneam correctionem, quam ullam ei inferre auſterioris diſciplinæ correptionem. Hæc epiſtola directa eſt fratri Mauricio, ad quem ſcriptum ſuum de malo, an aliquid ſit, nuper a ſe compoſitum mittit.

d *ibid. ep. 7. & 8.*

LXII. Rodulfi Belvacenſis converſio.

Dum Anſelmus in Anglia moraretur, Beccum divertit Rodulfus nobilis adoleſcens, theſaurarius Belvacenſis, filius Lanſcelini, ſæculi amator immoderatus. Is

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079. Becco diſceſſurus, ſubita Spiritus-ſancti gratia mutatus, monachum ſe fieri poſtulavit. a ibid. ep. 10. Ea re accepta, Anſelmus gratulatorias ad eum litteras [a] dedit, quibus eum ad propoſiti conſtantiam hortatur, & contra dæmonis tentationes præmunit, Chriſto ipſum precibus commendans, qui eum ab amore ſæcularis vanitatis abſtraxerat, & ſanctiſſimæ matri ejus, quæ ipſum ad ſe fugientem ſub ſua tutela ſuſceperat. Eidem Rodulfo amicus erat, & olim in ſæculo ſocius, nomine Lambertus, quem Anſel- b ibid. ep. 39. mus, haud dubie inſtinctu Rodulfi hortatur, ut ſæculum [b] relinquendo Chriſtum ſequatur, & per temporalem humilitatem & paupertatem, exaltationem & divitias æternas conſequatur, paratum ſe eſſe dicens, ad ipſum obviis ulnis in Becco ſuſcipiendum. Non videtur Lambertus hortanti aſſenſiſſe. Nullum enim ejus nominis invenio in numero eorum, qui ſub Anſelmo abbate apud Beccum vixerunt. Prædicti c ibid. ep. 19. Rodulfi exemplo utitur Anſelmus [c] in epiſtola ad Guillelmum virum nobilem, ut eum a militia ſæculi ad ſpiritualem convertat, dehortans eum ab itinere Jeroſolymitano, quod ille meditabatur, ut fratrem ſuum *tenentem regnum Græcorum* inviſe- d ibid. ep. 25. ret. Eidem ſcripta videtur & alia [d] epiſtola, qua eum hortatur Anſelmus ut fugiat ſæculum, & Beccum veniat.

Buriaci eccleſia Angeriaco data. Eodem anno Albertus canonicus eccleſiæ Belvacenſis ſancto Johanni & cœnobio Angeriacenſi dedit eccleſiam Buriacenſem *, quæ olim parochialis ſub titulo ſancti * de Bury. Luciani fuerat, poſtmodum ab eo pro quatuor canonicis dotata; ejuſque donationem confirmavit Wido epiſcopus Belvacenſis, litteris datis Belvaci, die natali ſancti Petri anno M LXXIX. indictione II. regnante Philippo rege, anno regni ejus XIX. His litteris ſubſcribunt Petrus abbas monaſterii beati Luciani, qui Theobaldo recens ſucceſſerat; Garnerius abbas monaſterii beati Geremari, Radulfus abbas ſancti Symphoriani, Ivo abbas de ſancto Quintino canonicorum regularium, qui poſtea Carnutum epiſcopus fuit; præter hos nobiles laïci, Ivo comes de Bello-monte, Galerannus de Britolio, Adam de Inſula, quæ ab eo Inſula-Adami dicta eſt, Giſle- * Delieux. bertus de Merlo, Radulfus Delicatus *, Hugo de Autogilo, Bernardus de Monceïo, & Giſlebertus de Claro-monte. Poſtea vero idem Albertus, qui ſub ordine canonico digne & laudabiliter vixiſſe traditur, cum conſilio canonicorum fratrum ſuorum, in animum induxit, ut in eadem eccleſia *diſtrictiorem ordinem & Deo placentem* inſtituerent. Horum itaque precibus pulſatus Odo Angeriacenſis abbas, Auſculfum priorem cum Gaufrido monacho illuc miſit, quibus prædicta eccleſia inhabitanda, & monaſticis ædificiis inſtruenda conceſſa fuit anno M LXXXIV. quod rex Philippus anno ſequente confirmavit. Illic quatuor monachi fuere ſub Gaufrido præpoſito, qui cum Auſculfo iſtuc venerat. Guillelmus de Monciaco eidem eccleſiæ tres frumenti modios annui reditus donavit, ut ipſe fieret monachus ſancti Johannis Angeriacenſis. Varios dominos ſubinde habuit hæc eccleſia ſeu cella, a Benedictinis primum tranſlata ad canonicos regulares, tum ad Præmonſtratenſes; nunc redacta ad ſimplicem, ut vocant, prioratum. Præter hanc eccleſiam prædictus Albertus intramuranam ſancti Luciani eccleſiam Angeriacenſibus conceſſit, ut inferius videbimus.

LXIII. Corbeiæ vicecomitatus reſtitutus. Hoc ipſo anno Fulco veteris Corbeïæ abbas, pactum iniit cum Ingelranno Bovenſi comite ſuper vicecomitatu Corbeïenſi, quem iſte invaſerat. De hoc pacto Fulco ſcriptum edidit, in quo teſtatur, Corbeienſis monaſterii ab ipſa origine abſolutam fuiſſe libertatem uſque ad tempus Maingaudi abbatis, quem rex Rotbertus a regimine expellere tentavit, & alium in ejus locum ſubrogare, ſed non potuit, reſiſtente abbate, qui *in regno prævalidus erat*, utpote *ſummus in honore, nec inferior in genere*. Hac tamen occaſione uſus Galterius Ambianorum comes, Corbeienſes vexare cœpit, vicecomitatum & omnem tribunitiariam Corbeiæ poteſtatem invaſit: Fulco vero ejus filius, ejuſdem urbis epiſcopus, pari conſilio in ipſum Corbeiæ locum ejuſque clericos jus exercere inſtitit. ſed apoſtolica repreſſus auctoritate, a cœpto deſtitit. Poſt Galterium Ingelrannus Bovenſis comes, qui Corbeienſis monaſterii *caſatus* ſeu cliens erat, vicecomitatum itidem uſurpavit: at Corbeia e manibus Arnulfi Flandriæ comitis per Philippum regem redemta, vicecomitatum recuperarunt Corbeienſes, frendente Ingelranno, qui eos prædis & incendiis vexare non deſtitit, dum Franco abbas hanc cum eo concordiam iniit, ut quidquid *infra præcinctum Corbeiæ* ad vicecomitatum pertineret, exceptis clericis & monaſterii famulis, utrique commune eſſet: at opidani in ſola remanerent abbatis poteſtate.

Actum

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079.

Actum Corbeiæ ſub die VIII. *kalendas Martii anno ab incarnatione* M LXXIX. *indictione* II. aſſentientibus ex utraque parte Effrido de Encra, Roberto fratre ejuſdem Ingelranni, Lamberto de Ribodi-monte & aliis.

LXIV. Majori-monaſterio data eccleſia S. Nicolai de Roceio.

Eodem anno, cum Bartholomæus, Majoris-monaſterii abbas, urbem Laudunum adiiſſet, ſocietatem precum iniit cum Laudunenſi eccleſia, eique Elinandus epiſcopus eccleſiam ſancti Nicolai apud Roceium * ſitam, conceſſit, cum ea prærogativa, ut monachi illic degentes divinum officium, etiam tempore interdicti, ibidem celebrare poſſent. *Actum eſt hoc Lauduni, domnis archidiaconis Fulcrado & Ebalone laudantibus, atque theſaurario Manaſſe cum univerſa Laudunenſis eccleſiæ congregatione, anno incarnationis Domini* M LXXIX. *indictione* II. *anno ejuſdem Elinandi epiſcopatus* XXVII. Tunc etiam Hilduinus comes de Roceio, & Adelais uxor ejus, cum filiis ſuis Ebalo, Andrea & Hugone, beato Martino Majoris-monaſterii & monachis ejus contulere monaſterium, quod in honorem ſancti Nicolai apud Roceium conſtructum eſt. Poſtea tamen comitiſſa illud monachis ſancti Theoderici donare voluit in manus Reinaldi abbatis: at Hugo monachus Majoris-monaſterii, qui apud Ventiliacum prior erat, huic donationi interceſſit, effecitque ut prior valeret donatio. Id factum in curia Roceii coram ipſa comitiſſa, ejuſque baronibus, & quidem in dedicatione illius monaſterii, præſente Elinando epiſcopo, qui illud conſecravit.

* Roucy.

LXV. Vindocinenſibus remiſſæ exactiones.

Per id tempus Wido Pictavorum comes, alio nomine Gaufridus-Willelmus, adiit ᵃ Monaſterium-novum, in pago Santonico *infra terras ſanctæ Trinitatis*, id eſt Vindocinenſis monaſterii, ſitum, ubi ab ejus loci monachis honorifice, ut par erat, exceptus fuit. Poſt epulas parato ipſi lecto in calefactorio, ubi paullulum quievit, petiere monachi, ut ab injuriis & vexationibus, quas patiebantur, ipſos eximeret. Ille vero promiſit ſe eis facturum ſatis, cum ex inſula Aias, quo ob Cluniaci negotia pergebat, regreſſus eſſet. Miſſi nihilo minus ad eum monachi duo, Clarus & David, ad terram, quæ vocatur Maritima *, ubi ille in reditu ex illa inſula morabatur. Tum, auditis monachorum rationibus, ſe in culpa eſſe confeſſus eſt, & terras cultas & incultas, quas ejus parentes, Gosfridus comes & Agnes, monachis ſanctæ Trinitatis de Vindocino contulerant, confirmavit, malaſque conſuetudines, ab eis exigi ſolitas relaxavit, dato illis duobus monachis ſcirpo ex viridi junco, quo domus conſtrata erat, *ſicut ſolemus facere*, inquit illius notitiæ auctor, *quando aliquem perſonæ potentis, vel dominum ſuſcipimus, vel amicum*. Actum X. kalendas Junii hoc anno, qui indictione ſecunda præditus erat. Hæc ex tabulario Vindocinenſi, in quo alia charta eodem anno data dicitur de quadam eccleſia *die feſtivitatis ſancti Petri, quæ dicitur Gula-auguſti*. Eodem anno Burchardus comes in quadam charta teſtis notatur, qui tunc in ſanctæ Trinitatis eccleſiam oraturus venit, *regnante Philippo Francorum rege anno viceſimo, præſulante Gosfrido Carnotenſium epiſcopo anno primo, paternante Oderico abbate anno* XXXIII.

ᵃ Beſſy comteſ. pag. 477. & ſeqq.

* Marine.

LXVI. Cella ſancti Sepulcri de Balgenciaco.

Tunc temporis florebat Lancelinus miles de Balgentiaco ſeu Belgenciaco genere & militari virtute, nec minus pietate illuſtris, qui hoc anno eccleſiam quamdam, prope murum caſtri ſui ſitam, atque in honorem ſancti Sepulcri Chriſti Domini & ſanctæ Mariæ ejus genitricis, omniumque ſanctorum conſecratam, primitus a Chriſtianis inchoatam, ſed a ſe perfectam, Vindocinenſi monaſterio contulit cum filio ſuo Radulfo, ut eam *ſub nomine cellæ* monachi illius loci jure perpetuo tenerent & poſſiderent, ac divinum inibi ſervitium die nocteque jugiter celebrarent. *Hæc donatio facta eſt apud caſtrum Belgenciacum anno* M LXXIX. III. * *nonas Februarii, dominica die ab ipſo Lancelino ſuper altare quam dedit ipſius eccleſiæ, videntibus his & concedentibus Radulfo filio ipſius Lancelini, & ſorore ejus, qui auctorizaverunt, Herveo fratre ipſius Lancelini de Lavarzino, Antelmo de Bello-monte, Archembaudo monacho.* Poſtea idem Lancelinus hanc donationem ratam habuit apud Vindocinum in capitulo fratrum, eodem anno, XIV. *kalendas Junii, die feſto ſanctæ Trinitatis.* Subſcripſit poſt Lancelinum *Radulfus filius ejus, qui auctorizavit, & cum eo donum ligneum ſuper altare poſuit*, aliique, denique *omne capitulum ſanctæ Trinitatis, quod domnus Odericus abbas tenebat.* Hujus Lancelini pater fuiſſe videtur Lancelinus vaſſus, dominicus de caſtro Balgenciaco, a quo Agnes comitiſſa, conditrix monaſterii Vindocinenſis, eccleſiam ſancti Beati comparavit, pro qua eidem Lancelino dedit *nummorum ſolidos mille, & ſuæ uxori duas muſcas aureas in pretio duodecim librarum*, & quædam alia; itemque a filiis ejuſdem Lancelini, Johanne & Lancelino, quædam

* al. IIII. ſed male.

ANN. CHR. 1079.

a *Sirmund. p. 97.*

apud Caſtrum-dunum. De Lancelino juniori & Radulfo ejus filio conſule ſi vis Goſfridi abbatis epiſtolas & Sirmundi [a] notas, ubi Lancelinus de Balgenciaco Fulconis Rechini Andecavorum comitis ſocer fuiſſe dicitur. Fuit & tertius Lancelinus de Balgentiaco, qui Vindocinenſibus conceſſit *nundinas ſancti Beati apud Balgentiacum in curia monachorum ante portam galileæ ſancti Sepulcri in præſentia domni Roberti abbatis, domno abbate in paleſrido ſuo ſedente, anno ab incarnatione domini* M C L I I.

LXVII. S. Eutropii eccleſia inſtaurata.

b *Beſly comm. p. 480.*

Habitum eſt hoc anno Burdigalæ concilium, cui præſederunt Amatus Olorenſis ſeu Oloronenſis epiſcopus, & Hugo Dienſis apoſtolicæ ſedis legati. Tempus diſcimus ex quodam [b] inſtrumento tabularii Santonenſis, in quo Willelmus Pictavorum comes & totius Aquitaniæ dux prædictos epiſcopos ſupplex adiiſſe dicitur, conſilium ab eis petiturus, quo pacto animæ ſuæ ſaluti conſuleret, & quo in loco cœnobitas, qui pro ſuis ſuorumque parentum delictis Deum exorarent, conſtitueret. Viſum eſt ut id fieret in eccleſia parochiæ Santonenſis, ubi corpus ſancti Eutropii epiſcopi requieſcebat, ita neglecta, ut nullus in ea regularis ordo teneretur, a Willelmo nuper erepta e manibus laïcorum, qui eam in uſus profanos converterant. Placuit Willelmo conſilium, ſimulque Boſoni Santonenſium epiſcopo, qui concilio aderat, aſſentientibus ejus archidiaconis cum Goſcelino Burdigalenſi archiepiſcopo, & Kalone vicecomite, *de cujus jure ipſa eccleſia ſecundum ſæcularem conſuetudinem fuerat* &c. *Actum Burdigalæ in concilio ibidem celebrato anno* M LXXIX. *pridie idus Octobris indictione* II. Huic concilio adfuere quam plures epiſcopi & abbates, in his Ademarus Engoliſmenſis epiſcopus, Raimundus Vaſatenſis, Petrus epiſcopus de Area, Boſo Santonenſis; abbates vero Odo ſancti Johannis Angeriacenſis, Reginaldus ſeu Rainaldus ſancti Cypriani, Arnaldus *de Corac* Burgulienſis, multique clerici. Non tamen ante biennium illic inſtituti ſunt Cluniacenſes, ut inferius [c] videbimus.

c *lib. 66. n. 14.*

Eodem anno Willelmus dux Aquitanorum locum Silvæ-majoris Geraldo abbati ad conſtruendum monaſterium liberaliter conceſſit, eumque ab omni ſervitute exemit. quod anno ſequenti in altero Burdigalenſi concilio a patribus confirmari curavit, ut inferius videbimus. Utrique concilio dux Willelmus interfuit.

LXVIII. Baldricus abbas Burgulienſis.

d *Neuſtria pia p. 227.*

Qui hic laudatur Arnaldus *de Corac* Burgulienſis abbas, in vulgatis indicibus omiſſus, collocandus eſt poſt Raimundum, ac proinde Baldrici proximus anteceſſor. Nec fere ſerius hoc anno Baldricus Burgulio præeſſe cœpit. ſiquidem annis fere triginta illud rexit, & anno M C VIII. ad Dolenſem epiſcopatum promotus eſt, ut ſuo loco demonſtrabimus. Certe idem ipſe Baldricus in [d] epiſtola ad noſtros Fiſcamnenſes abbatialis ſui regiminis annos diſerte exprimit his verbis. *Admirabar paradiſum opimam, quæ me inter mala ſua granata diu nutrierat, Burgulium & jucundabar: præſertim quoniam horto illi ferme ſex luſtris cuſtos & hortulanus exſtiteram.* Jam ſi ab hoc anno M LXXIX. numeres ſex fere luſtra, id eſt triginta fere annos, utique pertinges ad annum M C VIII. quo Baldricus epiſcopus factus eſt. Fuit is haud incelebris ſuo tempore poëta, natus Magduni * ad Ligerim paullo infra urbem Aurelianorum, unde Aurelianenſis a nonnullis dicitur. Magduni ſe natum eſſe ipſe diſerte aſſerit in carmine necdum edito ad Emmam abbatiſſam excuſans, quod nulli flores urbani eloquii in ſuis verſibus ineſſent. quippe, inquit,

* *Meun.*

Ruſtica dicta mihi, quia ruſticus incola ruris,
Magduni natus, incolo Burgulium.

e *Cheſn. to. 4. p. 268.*

Illic magiſtrum habuiſſe videtur Hubertum, cujus leſſum [e] compoſuit, in quo hic *doctorum ſpeculum*, & *Magduni clara lucerna* vocatur. Hinc Baldricus Burgulii factus monachus, dein abbas, poëticæ maxime deditus fuit, non tam gravis ſententiis, quam verbis profuſus, & aliquando pro more poëtarum liberior. In prædicto carmine ad Emmam queritur quod apud magnates viloſcant poëtæ, ipſeque Marbodus, *vatum ſpectabile ſidus*. Eidem Marbodo, utpote *poëtarum optimo*, carmina ſua corrigenda offert. Cujus loci abbatiſſa fuerit hæc Emma, necdum mihi compertum. Eo abbate abſtinentiam a carnibus Burgulii non viguiſſe patet ex carmine, quod idem Baldricus ſcripſit in quemdam monachum apud ſuos commorantem, qui ſabbato carnes edere detrectabat, unde ille ad eum:

Sabbato abſtinentia a carnibus.

* circumciſus.

Sabbata cuſtodis, tamquam Judæus apella,*
Cum tamen alterius legis iter teneas.

Digitized by Google

& infra: *Tu vero refugis per ſabbata tangere carnes,*
Nobis eſt licitum tangere quas volumus.
Ergo ſi noſtra vis legi participare,
Amodo judaicum pone ſupercilium
Senti nobiſcum, promittas ad faciendum,
Quod faciunt fratres, fratribus ipſe favens.
Aut igitur veteris ſectæ præcepta ſequaris,
Aut carnes aliquas tangere non renuas.

Ex quibus intelligitur, quod alia nos argumenta docent, ſæculo undecimo abſtinentiam a carnibus ſabbato necdum ubique viguiſſe. Sed tamen Glaber [a] Rodulfus auctor eſt, eam anno milleſimo inductam fuiſſe in gratiarum actionem ob redditam abundantiam & pacem; præceptumque, *ut omnibus hebdomadibus ſanctione perpetua, ſexta die abſtineretur a vino, & carnibus ſeptima, niſi forte gravis infirmitas compelleret, aut celeberrima ſollemnitas interveniret.* Hoc ſtatutum confirmavit Gregorius VII. in concilio Romano, addita exceptione *de majori feſtivitate vel infirmitate.* Tempore Petri [b] venerabilis, Baldrico ſubæqualis, *abſtinebant Dei cauſa ipſi mimi vel lixæ a carnibus omni ſabbato*, forte ob honorem Deiparæ Virginis, cui ſabbatum ex eo tempore jam præcipue dicatum erat, teſte Petro [c] Damiani. Unde mirari ſubit, hanc abſtinentiam apud Burgulienſes monachos necdum obtinuiſſe, quam violare ipſis mimis & lixis tunc religio erat. quod argumento eſt, laxatam apud eos tunc fuiſſe monaſticam diſciplinam, nec tam de abſtinentia & ſeveriori vita, quam de libris & verſibus curam fuiſſe. Unde Baldricus ipſe in carmine ad Gerardum Lauſdunenſem, quem hortatur ut monachus Burgulii fiat, non aliud ei illicium proponit quam libros & optatum ad ſtudia ſeceſſum.

a *Glab. lib. 4. c. 5.*
b *Petr. Ven. lib. 6. ep. 15.*
c *Pet. Dam. opuſc. 33. c. 3.*

Sed libri deſunt fortaſſis & otia deſunt.
Ipſe locum novi, qui floridus otia gignit,
Libros & chartas, & cuncta ſtudentibus apta.
*Burgulium locus eſt, & Campio * dicitur amnis,*
Flumine perpetuo qui vitreus irrigat hortos.
Hocque loco locus eſt a turbis pæne remotus,
Qui tutat fratres a ſollicitudine mundi,
Et fovet in gremio diuturnos pacis alumnos.

* *Authion.*

Hortanti paruit Gerardus, factuſque eſt Burgulii monachus, ubi & deceſſit: cujus epitaphium cecinit Baldricus [d]. Cum vero nonnulli ei improperarent, quod ſtudiis, & maxime poëſi nimium addictus videretur; reſpondet in hunc modum in carmine ad Godefridum Remenſem magiſtrum tunc percelebrem.

d *Cheſn. tom. 4. p. 269.*

Ecce tibi dixi, mi Godefride, quid hoc ſit,
Quod ſtudeo, licet hoc nihil valeat ſtudium.
Carmina confiteor nil in ſe noſtra valere:
Sed valet id, quod me devocat a vitiis.

& inferius: *Non mores noſtros infecit carminis uſus,*
Nec noſtros actus, ut reor, inficiet.
Denique ſi curæ non ſunt mea carmina cuique;
Qui vult rejiciat; cui placet, ipſa legat.
Si nulli noceo, ſi non exaſpero quemquam,
Si nullus quatitur improbitate mea;
Dumque laboro ſtudens, mecum quoque nemo laborat;
Cur in me nequam quilibet invehitur?

Alterum in Baldrico carpebant ejus cenſores, nimirum quod *rabulas* inſectaretur, & quod *non demiſſo* incederet *ſupercilio.* Qua de re ſe ipſe purgat in carmine [e] ad Odonem epiſcopum Oſtienſem, cujus favorem in obloquentes ſibi propitium eſſe rogat, ſecurus futurus, ſi ejus præſidio fulciretur; adeoque tutior Romam iturus, quo proficiſci Odone favente cupiebat. In ejuſmodi carminibus etſi multa ſunt parum

e *ibid. p. 275.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079.

utilia, non pauca tamen juvant ad illuſtrandam illius temporis hiſtoriam, præſertim ad dignoſcendos ejus ætatis viros illuſtres, quos, cum vivos tum mortuos, verſibus ſuis Baldricus celebravit. Hic Batoricus appellatur in quadam charta [a] de controverſia & duello, quod factum eſt *in curia ſancti Petri Burgulienſis* pro prædio Croïaci prope Peregrinam, quod Giraudus de Blanco-furno ſancti Albini abbati Girardo & monachis ſubtrahere volebat.

[a] *Baluz. Miſcell. to. 2. p. 175.*

S. Silvani monaſterium

Dum Arſendis abbatiſſa Santonenſi beatæ Mariæ parthenoni præeſſet, ſancti Silvani monaſterium eidem parthenoni conceſſum eſt. Hoc monaſterium a Boſone Petragoricenſi comite primitus in honorem beatæ Mariæ & ſancti Silvani conditum fuerat in pago Petragoricenſi, ac monachis traditum, qui ſub Adelberto ejus filio illic perſtiterunt. Verum Elias, tertius ejus filius, locum monachis abſtulit. quibus reclamantibus, eum religioſiſſimis ſanctimonialibus & abbatiſſæ Santonenſis cœnobii in perpetuum conceſſit, præſentibus Lucretia, Garſendi & Adela ſanctimonialibus, multiſque aliis clericis & laïcis. Actum Gregorio VII. pontifice, Philippo regnante, Willelmo comite, Boſone Santonenſi, Willelmo Petragoricenſi epiſcopis, Joſcelino ſeu Goſcelino archiepiſcopo Burdegalenſi, & Santonenſis parthenonis Arſendi Bruna, ut in Eliæ litteris legitur. Hoc inſtrumentum, chronicis deſtitutum notis, vix differri poteſt ultra hunc annum, poſt quem Boſo Santonenſis, & Willelmus Petragoricenſis epiſcopi vix biennio ſua dignitate potiti ſunt, alter ſede pulſus, alter morte exſtinctus. Willelmus Petragoricenſis epiſcopus, a prædicto Willelmo quartus, id factum dicit dono & conſenſu Boſonis comitis & Audeberti ſeu Aldeberti ejus filii: at præferenda ipſius Eliæ litterarum auctoritas. In hujus Willelmi epiſcopi litteris anno M C XXXI. Willelmus comes prædictum locum ſanctimonialibus Santonenſibus abſtuliſſe dicitur, & ſancti Martialis monachis mille ſolidorum pretio vendidiſſe. aſt Elias ejus ſucceſſor & Willelmus epiſcopus eumdem locum ſanctimonialibus reſtitui curarunt, ut ſuo loco videbimus.

LXIX. S. Mariæ de Solaco eccleſia monachis S. Crucis aſſerta.

Per id tempus lis erat inter ſanctæ Crucis apud Burdigalam, & ſancti Severi in capite Waſconiæ monachos de eccleſia ſanctæ Mariæ de Solaco, quam ambæ partes ſibi competere contendebant. Hac de re jam diſceptatum fuerat coram Alexandro II. ab Arnaldo Trencardi abbate ſanctæ Crucis contra Gregorium ſancti Severi abbatem, & prolata ſecundum Arnaldum ſententia. Verum Arnaldus Deſtios, Gregorii abbatis ſucceſſor, litem denuo hac de re movit, quam Gregorius VII. Amato Olorenſi epiſcopo finiendam commiſit, litteris Romæ datis VIII. idus Martii, indictione II. in quibus ſe olim litteras ſuper hac re abbati ſancti Severi tranſmiſſas in- » veniſſe dicit, quibus abbas non paruerit. Sed tamen ne ſibi præjudicium factum que- » ratur, hanc cauſam coram ipſo Amato & Hugone Dienſi epiſcopo retractari jubet. quod etiam Arnaldo abbati ſancti Severi litteris eodem die ad eum datis idem pontifex ſignificat. Juxta pontificis mandatum hæc cauſa in concilio Burdigalenſi hujus anni iterum diſcuſſa fuit, eaque eccleſia monachis ſanctæ Crucis aſſerta, ut fidem faciunt ipſius Amati epiſcopi litteræ, quas in Appendice integras referemus.
» In his litteris teſtatur Amatus, ſe juſſu ac vice domini papæ Gregorii VII. ob eccle-
» ſiarum Dei correctionem in Aquitaniæ partes directum, una cum Hugone S. R. E. le-
» gato & Dienſium epiſcopo, in illa ſynodo finem demum impoſuiſſe controverſiæ illi
» & altercationi, quæ inter Arnaldum Trencardi abbatem ſanctæ Crucis, & Arnaldum
» abbatem ſancti Severi, eorumque monachos ſuper eccleſia ſanctæ Mariæ de Solaco
» dudum agitata fuerat, indicto penultimo concilii die ad illam controverſiam finien-
» dam: quo die, auditis utriuſque partis rationibus, ac diligenter diſcuſſis, ut Arnaldo
» abbati ſancti Severi, ejuſque ſucceſſoribus perpetuum ſuper hac re ſilentium imponeretur, *ex decreto concilii juravit Arnaldus Trencardi abbas ſanctæ Crucis in ſexta manu monachorum ſuorum illud idem ſacramentum ſive juramentum, de veritate ſcilicet ſui privilegii, quod dominus papa Alexander jam diu ante decreverat Romæ debere ante ſe jurari ab ipſo Arnaldo Trencardi tertia tantum manu monachorum ſuorum, Gregorio abbati ſancti Severi.* quo facto Burdigalenſis concilii patres Arnaldum abbatem ſanctæ Crucis de eccleſia ſanctæ Mariæ de Solaco denuo inveſtierunt, quod Alexander II. jam olim præſtiterat. *Actum & definitum in concilio Burdegalenſi in ipſa matre eccleſia, in honore beatorum apoſtolorum Andreæ & Jacobi conſtructa, anno* M LXXIX. *ab incarnatione, indictione* II. *concurrente* I. *epacta* XV. IV. *idus Octobris, anno vero pontificatus domni papæ Gregorii VII. ſexto, adſtante & confirmante Guillelmo nobiliſſimo Aquita-*

Digitized by Google

norum duce & comite Waſconiæ cum ſuis principibus. Sed nondum illius controverſiæ finis, quam iterum Suavius ſancti Severi poſt Arnaldum abbas, inſtauravit. Actum eſt in ſuperioribus de illa eccleſia beatæ Mariæ de Solaco, quæ in finibus terræ ad litus Oceani ſita eſt. Quid ſit jurare *in manu monachorum* ſatis patet ex iis, quæ in primo horum Annalium [a] volumine diximus.

a lib. 14. num. 69.

Dolenſium rixa componitur.

Alia per idem tempus ſimultas exorta eſt in Dolenſi monaſterio apud Bituriges, cujus ſimultatis hæc fuit origo. Ante biennium Warmundus ejus loci abbas promotus fuerat ad archiepiſcopatum Viennenſem. Hic, more illius temporis ſatis uſitato, abbatiam ſimul cum archiepiſcopatu retinere volebat. Obſtabant Dolenſes monachi, & jus novi abbatis eligendi ad ſe devolutum eſſe præfracte contendebant. Re ad apoſtolicam ſedem relata, vetitum eſt monachis ſub excommunicationis pœna, ne alium abbatem eligerent. Electus nihilo minus ab eis Gualterius, ſed in Romano concilio depoſitus. Cum vero nec ſic a cœpto deſiſterent monachi, graves ad eos litteras [b] ſcripſit Gregorius, eiſque apoſtolica auctoritate mandavit, ut Warmundo archiepiſcopo, *ſicut patri & abbati*, in omnibus obedirent, ſeque Valentiæ coram Hugone Dienſi epiſcopo ſiſterent dominica prima poſt pentecoſten, pœnitentiam ob inobedientiam ſubituri; ſecus excommunicationis latæ confirmationem. *Data Romæ* VIII. *kal. Aprilis*, *indictione* II. Ejuſdem argumenti eſt ſequens epiſtola, inſcripta *Rodulfo*, *Odoni*, *Epponi*, *Umbaldo*, *Everardo*, *Boſoni*, *Giraldo*, *Adelardo & ceteris principibus Bituricæ regionis*. In primis præcipit Rodulfo, qui in his plus ceteris auctoritate pollebat, ut Warmundum in abbatiam ſine ſimulatione & dolo reſtituat.

b Greg VII. lib. 6. ep. 27.

LXX. Bernardus abbas Maſſilienſis legatus.

Bernardus Maſſilienſis abbas, vir religione & prudentia inſignis, itemidem a monaſterio ſuo aberat, a Gregorio papa ſubinde obeundis per magna diſcrimina legationibus, tum in Germaniam, tum in Hiſpaniam occupatus. Hic initio hujus anni Romæ detentus erat ob eccleſiæ negotia. quod cum gravate ferrent ſancti Victoris monachi, conſolatoriam ad eos epiſtolam ſcripſit [c] pontifex in hæc verba. *Contriſtavi vos, immo beatus Petrus commovit, turbavit; & ipſe ſanabit. Filius namque illius, abbas veſter, venit ad nos, & pro ejus amore factus eſt obediens uſque ad corporis captionem; &, quia paratus fuit, ſi oporteret, mori, & ex hoc habebit retributionem. Sed, ſicut ſcitis, fratres mei, rari ſunt boni, qui etiam Deo in pace ſerviant: ſed rariſſimi, qui pro illius amore perſecutiones non timeant, vel qui ſe contra inimicos Dei indubitanter opponant, proinde chriſtiana religio, heu prô dolor! pæne deperiit, & impiorum ſuperbia nimis accrevit. Prædictus autem pater veſter, re vera apoſtolorum principem diligens, in ejus acie nobis adhæſit, & adjutorium, Chriſto gubernante, nobis impendit.... ſed quia caritas, licet ratio vos conſoletur, ad dolorem vos impellit, eo quod tantum patrem, tamque vobis dulcem quaſi longo tempore amiſeritis; rogamus vos ex parte omnipotentis Dei & amore beati Petri, patienter ſupportate nos: quia cito, Deo adjuvante, eum vobis lætum remittemus.* Hactenus pontifex, quibus nihil magis honorificum de Bernardo noſtro afferri poteſt. In conſequentibus addit ſe velle *locum B. Pauli & eorum monaſterium ita unire, ut ſicut jam ex longo tempore Cluniacum apoſtolicæ ſedi ſpecialiter adhæreat, & ſpeciali eccleſiæ hujus adjutorio & benedictione congaudeat. Data* IV. *nonas Januarii*, *indictione ſecunda*. Non multo poſt idem Bernardus Amato Oleronenſi epiſcopo legationis ſocius adjunctus eſt, uti nos docet ejuſdem Gregorii [d] epiſtola ad Centullum Bigorræ comitem & vicecomitem Bearnenſem, quem licet ob juſtitiam aliaſque dotes laudet, in eo tamen reprehendit quod conſanguineam habeat uxorem. quod ut *ſecundum conſilium Amati epiſcopi*, *Elorenſis*, *& Bernardi abbatis Maſſilienſis*, ſiquidem ad ejus partes pervenire potuerint, emendare curet, eum hortatur. *Data Romæ* V. *idus Martii indictione ſecunda*. Bernardus cum Amato deſtinatus fuiſſe videtur ad legationem Hiſpanicam, qua Richardus ejus ſucceſſor perfunctus eſt, ut mox videbimus.

c ibid. ep. 15.

d ibid. ep. 20.

LXXI. S. Victori donatio facta.

Bernardo abbate abſente monaſterium ſancti Victoris regebat Rainaudus ſeu Rainaldus præpoſitus, cujus tempore, & quidem hoc ipſo anno, Gausfredus vicecomes Maſſilienſis, ejuſque filii Aycardus Arelatenſis archiepiſcopus, Gausfredus, Hugo, Raimundus, Pontius, Fulco & Petrus; necnon Guillelmus ipſius frater cum filiis ſuis, *Deo ac ſanctæ Mariæ, ſanctoque Victori martyri, & præclaro fundatori cœnobii Maſſilienſis Caſſiano, domnoque abbati Bernardo, ſive etiam abbatibus ac monachis præſentibus & futuris*, donationem faciunt aquæ-ductus, qui vocatur Welna, cum omnibus " fontibus in eamdem aquam deſcendentibus, omnemque terram, *per quam itura eſt* "

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079. *ex apprehenſione ipſius aquæ, quæ eſt ad eccleſiam ſancti Melnæ, & omnem piſcationem ipſius aquæ uſque ad deſcenſum ejus in mare* &c. *Acta hæc donatio in ſollemnitate ſancti Victoris in cœtu omnium hominum illic aſtantium, epiſcoporum, presbyterorum, abbatum, monachorum, ex diverſis provinciis congregatorum*, ante *altare ſancti Petri principis apoſtolorum, in hoc ardentius & inſtantius laborante & inſudante Rainaudo præpoſito ejuſdem cœnobii patre ...... anno incarnationis dominicæ* M LXXIX. Eo dem anno idem vicecomes ſancto Victori itidem contulit eam partem, quam habebat in caſtro vel in villa Sex-furnis, cum conſenſu uxoris ſuæ Rixendis & filiorum ſuorum: quam donationem fecit pro duobus filiis ſuis Fulcone & Petro, quos Deo tunc obtulit, *ut in profeſſione & habitu monaſtico regulariter ſervirent, in ſupradicto cœnobio.* Ex his Petrus monachus poſtmodum creatus eſt archiepiſcopus Aquenſis.

LXXII. Bernardus abbas obit. Interim Bernardus abbas hoc ipſo anno mortem oppetiit XIII. kalendas Auguſti, forte in ſuo monaſterio, vel in itinere ad prædictam legationem. Annum notat chronicon [a] Maſſilienſe his verbis: *Obit domnus abbas Bernardus, plenus Chriſti dilectione. rexit abbatiam annos* XV. Eadem fere habet Bertoldus, qui eum itidem plenum caritate vocat. Litteras ſuper ejus obitu conſolatorias ad Maſſilienſes monachos ſcripſit idem Gregorius [b], teſtatus, majus ſibi, quam illis, aut certe æque magnum de ejus tranſitu incommodum eveniſſe, qui talem tantumque adjutorem ſibi e latere ſubductum ſentiret. in ipſius quidem prudentia & conſilio, ſi quidem ſuperfuiſſet, plurimum utilitatis non ſolum in tranſalpinis, verum etiam in Italiæ partibus, cum multorum ſalute, ſanctæ Romanæ eccleſiæ proventurum fuiſſe. Ejus vero cauſa, quem in ſinum Abrahæ incunctanter receptum non dubitat, ſe eorum monaſterium peculiariter dilecturum, & contra quoſvis adverſarios tuiturum, quod ſedi apoſtolicæ, uti Cluniacenſe vult eſſe unitum. Ceterum, comperto quod ipſi filium ſuum cardinalem preſbyterum Richardum, loco germani ipſius Bernardi, abbatem eligere vellent; ſe eorum electionem approbare, & apoſtolica auctoritate firmare; in hoc ſe ipſis eſſe obnoxium, & gemino quaſi vinculo annexum, quod Romanæ eccleſiæ filium ſibi rectorem expetierint. *Data Romæ quinto nonas Novembris, indictione tertia*, a Septembri inchoata.

Richardus ejus frater ſuccedit.

a Labbe bibl. to. 1. p. 341.
b id. lib. 7. ep. 8.

Ex his dubitare forte quis poſſit an Richardus monachus fuerit. Verum hoc dubium reſolvit idem Gregorius in alia epiſtola ad ipſummet Richardum, data quarto nonas Novembris, qua in epiſtola ait, fratres Maſſilienſes, in litteris ſuis *ſanctæ memoriæ* fratris ejus, nuntiantes obitum, novo ipſum dolore ſauciaſſe, petentes inſuper contemplatione amoris ſancti ejus fratris, eum, ut ipſum alterum futurum ſperantes, ſibi abbatem concedi. quod pontifex annuit. tum ſubdit. *Volo ergo, ut fratres tuos nullo modo pertinaciter reſiſtendo contriſtes, ſed voluntati Dei & ſanctorum fratrum facile acquieſcas. Volumus etiam atque monemus, ut, in quantum potes, ſpes tantorum fratrum de te vana non fiat, ſed ſpiritum ſanctum fratris tui viriliter induas; ſæcularia ac juvenilia deſideria ut mortem fugias; ſanctæ Regulæ medullitus te adſtringas: ne occaſione tuæ juventutis monaſterium ſanctum, quod avertat Deus, patiatur aliquod detrimentum religionis.* Ubi cum Maſſilienſes monachos Richardi *fratres* vocat Gregorius, ſatis ſuperque innuit, eum ejuſdem loci monachum fuiſſe. Ex eadem epiſtola etiam intelligimus, Bernardum abbatem non Romæ, ſed forte in monaſterio ſuo, aut certe, ut mox dicebam, in procinctu vel ipſo itinere ad ſuam legationem obiiſſe. ſiquidem ex Maſſilienſium relatu Gregorius didicit ejus obitum, quem tanti fecit, ut *ſanctum* & *ſanctæ memoriæ virum* appellet; nec dubitet, eum in ſinum Abrahæ incunctanter receptum fuiſſe. Ad Richardum quod attinet, is hoc anno in Hiſpaniam ad Alfonſum Caſtellæ regem pro eccleſiaſticis cauſis ſecundo miſſus a Gregorio eſt, tulitque ad regem *claviculam* [c] *auream, in qua de catenis beati Petri benedictio continebatur.* Hæc epiſtola data eſt Romæ XVIII. kalendas Novembris; indictione tertia, ut ſupra. Hanc itaque legationem denuo aggreſſus, Pictavos divertit, & concilio illic habito, cum Hugone Dienſi epiſcopo, ut legatus interfuit. In Hiſpaniam ubi venit, Mozarabicum ritum, quod ipſi mandatum erat, abrogari, ejuſque loco Romanum admitti curavit. Reverſo Montis-majoris & Craſſæ reformationem eidem commiſit Gregorius, cujus partibus conſtanti animo ſemper adhæſit. Poſtremo Richardus promotus eſt ad archiepiſcopatum Aquenſem, ut ſuo loco dicturi ſumus.

c ibid. ep. 6.

Digitized by Google

Exauctorato, ut ſuperius [a] diximus Eldeberto, Montis-majoris abbate, ſuffectus eſt in ejus locum a Raimbaldo Arelatenſi archiepiſcopo Rolandus ſeu Rolannus, quia poſtolicæ protectionis litteras anno M LXI. a Nicolao II. obtinuit. Idem Raimbaldum archiepiſcopum placavit ob paludes monaſterio circumjacentes infeſtum, earumque limites figendos curavit anno Chriſti M LXVII. ordinationis ſuæ nono. Eidem ſe munificum præbuere Roſtagnus epiſcopus Avenionenſis, & Gausfredus Provinciæ comes cum Stephanica uxore & Bertranno filio, ibidem ſepultus in clauſtro ad fores capituli, ubi ejus epitaphium implicitis litteris ſimulque connexis habetur. ANN. CHR. 1079. LXXIII. Montis-majoris abbates. a lib. 57. n. 76.

Rolanno mortuo vacantem præfecturam occupavit Bermundus vir flagitioſæ vitæ, ſi litteris comitis Arelatenſis fidem habemus, anno ſequenti ad Gregorium miſſis. Hoc autem anno idem pontifex litteras [b] ſcripſit ad epiſcopos, principes, & quoſcumque clericos & laïcos, quorum aliqui cum illius monaſterii, quod ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſpeciali jure ſubjectum eſſe dicit, bona ſacrilega manu invaſiſſent, ac diripuiſſent; ea reſtitui præcepit pontifex ſub gravi interminatione. Data eſt hæc epiſtola Romæ pridie kalendas Aprilis indictione ſecunda. Plura de hoc monaſterio anno ſequenti. Ejus bona reſtitui jubet Gregorius. b id. lib. 6. ep. 31.

In Belgio inchoatum eſt hoc anno Aquicinctenſe ſancti Salvatoris monaſterium, ſic dictum a circumfluentibus aquis, quod ad Scarpum fluvium in diœceſi Cameracenſi poſitum eſt. Ejus auctores fuere illuſtres duo viri, Sicherus atque Walterus. Sicherus conjugem [c] habebat, Mathildem nomine, nobilem genere, ſed moribus præcellentem; quæ virum ſuum ad pium iſtud opus aggrediendum exſtimulabat, ob eam maxime cauſam, quod ſanctus quidam eremita, Gordonius nomine, ſolitariam in illa inſula vitam duxiſſe ferebatur. Hinc animati ambo illi viri, Anſellum, ſeu Anſelmum de Ribodi-monte, virum nobiliſſimum, a quo hæc inſula pendebat, ſimul adeunt, & ab eo locum exſtruendo monaſterio expoſcunt. quod facile obtinent. Unde ex condicto pariter Gerardum ſecundum, Cameracenſis eccleſiæ præſulem, conveniunt, eique conſilium aperiunt ſuum. Eorum votis benigne annuit epiſcopus, receptoque fundo de manu Anſelli, qui eum a Gerardo in beneficium tenebat, eumdem cum arundineto adjacente eis tribuit. Nec mora prædicti viri cœnobium illic conſtruere cœperunt, & de ſuis alodiis dotarunt. Mox ibidem aggregati Deo devoti homines, qui ſe cum ſuis facultatibus Chriſto conſecrarunt. quibus ad vitæ monaſticæ normam informandis idem præſul duos ex Haſnonienſi proximo aſceterio probatæ vitæ monachos iſtuc adduxit, quorum unum, Alardum nomine, abbatem ordinavit. Hic miræ ſimplicitatis fuiſſe dicitur, qui cum fratribus in clauſtro reſidere ſolitus, immodica venerationis obſequia, quæ aliis abbatibus exhiberi ſolebant, ſcilicet manuum vel genuum oſcula ſibi impendi prohibebat, ne ſucceſſores eadem reverentiæ officia exigerent. Idem pontifex multa eidem loco beneficia contulit, necnon Hugo Cameracenſis eccleſiæ decanus, qui omnem fere ſubſtantiam ſuam illo convexit, ex qua *monaſterium & habitacula fratrum* primitus ædificaſſe traditur. Hic Lietberti epiſcopi, qui Gerardum præceſſit, capellanus antea fuerat, ut nos docet Rodulfus [d] monachus in libro de ipſius Lietberti vita, in quo laudatur *Hugo capellanus, cujus ſanctitatem*, inquit Rodulfus, *monſtrant clauſtra canonicorum eccleſiæ matris; monſtrat monaſterium Aquicinctenſe*, cujus proinde inter fundatores Hugo cenſendus eſt. LXXIV. Aquicinctenſe monaſterium conditur. c Miræi orig. Bened. p. 126. d Spicil. to. 9. p. 701.

Quæ hactenus de origine Aquicinctenſis monaſterii retulimus, a Miræo fere deſumta ſunt ex codice Gemblacenſi, in quo Sigeberti chronicon, quibuſdam acceſſionibus auctum, continebatur. Idem auctor edidit [e] Gerardi epiſcopi hac de re litteras, in quibus duo milites ejus parochiani, genere & divitiis præclari, Walterus ac Sicherus, *mundana militia cingulum* deponere, omnemque hujus mundi proprietatem contemnere volentes, ut theoricæ vitæ ſe totos darent, ſe ſuaque omnia Deo dediſſe, ipſique uni deinceps ſervituros promiſiſſe perhibentur; atque in loco, qui Aquicinctus [*] dicitur, eccleſiam inſtauraſſe, quam a ſancto Gordanio, ejuſdem loci olim eremita, quondam ædificatam eſſe acceperant. Hoc autem conſilium Walterus per matrem, Sicherus per uxorem Anſello aperuiſſe dicuntur. ipſe vero Anſellus inſulam illam Aquicincti, & arundinetum ad eam pertinens, cum villa Vedreto eidem inſulæ contigua, quæ a Gerardo epiſcopo in beneficium tenebat, in ejus manus reddidiſſe, qui ea omnia in jus novæ illius eccleſiæ convertit. Actum anno ab e Mir. not. p. 105. * Anchin.

Digitized by Google

AN. CHR. 1079. » incarnatione Domini M LXXIX. indictione II. præſulatus Gerardi epiſcopi IV. Ex his intelligitur, prædictos fundatores, Walterum & Sicherum, ibidem monaſticam vitam profeſſos fuiſſe. Inſigne fuit, eſtque etiam nunc hoc monaſterium, ex quo poſt annos quindecim nova colonia prodiit ad inſtaurandum Tornacenſe ſancti Martini perantiquum cœnobium.

S. Sepulcri abbatia. Idem Gerardus epiſcopus ſe munificum exhibuit in Cameracenſem ſancti Sepulcri abbatiam monachorum, ab anteceſſore ſuo Lietberto conſtructam, cui, & abbati [a] ejus Waltero, *ac monachis decem pauperibus*, altare *de Lierre* hoc ipſo anno conceſſit, liberum ab omni conſuetudine, excepto annuo cenſu decem ſolidorum. Hic Walterus, uti tomo ſuperiori vidimus [b], primus ejus loci abbas, ſcripſit vitam ſancti Vindiciani Cameracenſis & Atrebatenſis eccleſiarum epiſcopi, quam nondum editam vulgati auctores laudant. Ejus initium ſimul cum præfatione Johanni abbati, ſcilicet primo Montis ſancti Eligii prope Atrebatum, & *cunctis fratribus cum eo ad ſuperna tendentibus*, inſcripta, præ manibus habemus; ex iis diſcimus Walterum ad id opus aggrediendum, agente ipſo Johanne, *epiſcopalibus edictis commonitum fuiſſe*; & quidem ut in anniverſaria beati antiſtitis ſollemnitate legeretur, uti conjicere eſt ex primis ejus verbis. Qui vero ſecuti ſunt auctores Herveus & alii, ex ea compendia edidere; at Franciſcus *Doreſmieux* Montis ſancti Eligii initio ſæculi præcedentis abbas, collectis undequaque monumentis novam ſancti Vindiciani vitam adornavit, quam habes die XI. Martii apud Bollandianos. Walterus obiiſſe dicitur anno M XCI. die XI. Martii. Initio ſæculi ſequentis Godefridus Barbatus Lotharingiæ dux capellam Dominici ſepulcri & ſanctæ Mariæ prope Bruxellam Parvino abbati & monachis ſancti Sepulcri Cameracenſis in eleemoſynam dedit ea conditione, ut ibi fratres diu ac noctu Deo & beatæ Mariæ obſequia impendant.

a *ibid. p.* 106.

b *lib.* 62. *n.* 51.

Mira. orig. Bened. p. 263.

LXXV. Walo abbas Mettenſem epiſcopatum occupat. Interim magis magiſque flagrabat in dies ſchiſma Henricianum, quod epiſcopos & principes in diverſa partium ſtudia ſcindebat, aliis Gregorio pontifici, aliis Heinrico regi, aliis Rudolfo adhærentibus. Ex epiſcopis Herimannus Mettenſis a partibus papæ conſtanter ſtabat. qua re exacerbatus rex, eum in conventu Moguntiæ habito hoſtem imperii declarari, & ſede ſua dejici curavit, ac Wallonem [c] ſancti Arnulfi abbatem in ejus locum intrudi. Hanc ſedem occupabat Walo adhuc anno M LXXXV. ac ſequenti. At videns ſe nihil proficere, tumque uſurpatæ ſedis pœnitentia ductus, ad Herimannum acceſſit, perpetrati facinoris veniam petiit, & piaculi cauſa in Gorzienſe monaſterium ſeceſſit, factus ibidem cuſtos puerorum, ut tum loquebantur. Demum tantæ modeſtiæ & pœnitentiæ exemplo compulſus ad commiſerationem Herimannus, eum in priorem reſtituit honorem. Non multo poſt idem præſul iterum ſede ſua pulſus eſt, & Bruno quidam, comitis Salmenſis filius, in eam intruſus: cujus inſolentiam Mettenſes non ferentes, intra puellare ſancti Petri monaſterium, quo confugerat, gladiis lanceiſque confoſſum interemerunt. Tunc etiam Lanzo ſancti Vincentii abbas multa ab Heinricianis paſſus eſt.

c *Meuriſſe p.* 373. *& ſeqq.*

Wido abbas S. Apri. Tullenſi S. Apri monaſterio adhuc tum præerat Wido [d] abbas, cujus rogatu Pibo epiſcopus hoc anno confirmavit res omnes, quas *bonæ memoriæ Bruchardus, ad monachatum converſus*, eidem cœnobio apud Roſerias contulerat. Idem anno ſequenti, ad preces ejuſdem Widonis donationes, a Gauzelino & Brunone eidem loco factas, ratas habuit.

d *V. lib.* 61. *n.* 97.

LXXVI. Corbeiæ novæ abbates. In monaſterio Corbeiæ novæ Wernherus abbas IX. kalendas Januarii hujus anni obiiſſe dicitur, qui anno præcedente eccleſiam ſancti Michaëlis archangeli in monte ſancto conſtruxerat, ut in annalibus Corbeienſibus legitur. Hæc eccleſia in monte haud procul Huxaria [e] opido ſita erat, quam Wernherus abbas, aliis Warinus, petente Humberto exſtruxerat, dotaveratque pro ſuſtentatione ejuſdem Humberti & Simonis converſi, cui idem abbas monaſticum habitum impoſuit. Eamdem eccleſiam Poppo Patherbrunenſis epiſcopus hoc anno dedicavit. Poſt Wernheri obitum electus eſt in ejus locum Frethricus *in pœnam & ruinam monaſterii, homo nullius devotionis, lurco, & vanitatum coryphæus*; ideoque poſt triennium non integrum merito depoſitus & ejectus. Sub eo Erchimbertus hoſpitalarius Ereſburgi abbas factus eſt; Iſibordus vero, vir doctus, claruit. Apud Trithemium laudatur Bernardus ejuſdem loci monachus & ſcholaſticus, qui hoc anno deceſſiſſe dicitur, & poſt eum Hermannus ſcholis præfectus fuiſſe, multoſque ſub ſe diſcipulos habuiſſe. At in catalogo ejuſdem cœnobii monachorum, qui tunc numero pauciſſimi erant, nullus lector ſeu ſcholarum præfectus

e *V. Annal. Paderborn. p.* 599.

Digitized by Google

ſectus notatur ſub quatuor abbatibus, qui Marcwardum Frethrici ſucceſſorem præceſſerunt: at ſub Marcwardo ſchola Corbeienſis refloruiſſe dicitur, quo abbate amplus fuit ac numeroſus conventus, treſque ſub eo lectores notantur. Idem Trithemius ait Bernardum illum ſcripſiſſe opus luculentum, ſed mordaciori ſtilo, ad Harduinum Magdeburgenſem archiepiſcopum contra Heinricum IV. Romanæ eccleſiæ rebellem & excommunicatum. ANN. CHR. 1079.

Hoc item anno Fritiſlaris opidum cum monaſterio, quod ſanctus Bonifacius archiepiſcopus quondam in Haſſia exſtruxerat, combuſtum fuit in expeditione, quam Rodulphus rex in Haſſiam movit, ut in Saxonicis annalibus nondum editis legitur. Fritiſlar combuſtum.

In Cavenſi monaſterio deceſſit hoc anno Leo [a] ejus loci ſecundus abbas, reſignato prius regimine Petro ejuſdem loci monacho, qui Alferii, primi ejuſdem cœnobii abbatis, *nepos* erat. Extremis vitæ ſuæ diebus Leo ad eccleſiam ſancti Leonis de Veteri ſeceſſit, paullo ante ab ſe conſtructam: ubi, cum rebus divinis contemplandis aliquamdiu vacaſſet, glorioſo fine quievit IV. idus Julii, anno præfecturæ viceſimo-nono. Dum funus ejus curaretur, cereus ardens in pallium, quo feretrum ejus opertum erat delapſus, nullum omnino detrimentum panno attulit. LXXVII. Leoni Cavæ abbati Petrus ſuccedit. a *V. lib.* 59. *num.* 108.

Succeſſor ejus Petrus, domo Salernitanus, venerabilis Alferii *nepos*, ſeu, ut alii ſcribunt, ejus ex nepte filius, anteceſſores ſuos ſanctitate reddidiſſe traditur, lucro ſuperaſſe. A Leone abbate monaſtica veſte indutus vitæ religioſæ propoſitum tanto ſtudio arripuit, ut rigiditate antiquos etiam patres æquare videretur. nam tantæ abſtinentiæ fuiſſe dicitur, ut quinque aut ſex modici panes illi ad totam quadrageſimam ſufficerent. quo tempore in præcelſo monte ſancti Eliæ, qui Cavenſi ſupereminet, ſacros illos dies tranſigere ſolebat. Cum ad eum Cluniacenſium noſtrorum fama perveniſſet, iſtuc cum aliquot e ſuis acceſſit, æmulandæ eorum religionis cauſa: ubi ab Hugone abbate perhumaniter acceptus, in clauſtro privatus quinquennium, & in capella abbatis triennium exegiſſe dicitur. Inde Cavenſibus reſtitutus, cum virtutibus excelleret, ad Policaſtrenſem epiſcopatum, petente clero & populo, ac Giſulfo Salerni principe, promotus eſt: ubi cum breve tempus expendiſſet, exterioris vitæ ſtrepitum non ferens, relicta inſula, ad Cavenſes ſuos denuo ſe recepit. Tunc Leo venerabilis abbas, timens ne tanto viro iterum privaretur monaſterium, ſimul etiam ſe regiminis oneri ferendo præ gravi ætate imparem ſentiens, in ejus humeros aſſentientibus fratribus ſarcinam rejecit. Tanta vero ejus tempore Cavenſium religionis fama erat, ut tribus amplius virorum millibus, qui eo certatim confluebant, ſanctæ converſationis habitum impoſuiſſe referatur: quibus viri in ſæculo potentes abunde neceſſaria ſubſidia conferebant. Ipſe vero non ſolum de ſuis, ſed etiam de externis ſollicitus, ea caritate pauperibus & egenis catervatim ad ſe confugientibus ſubveniebat, ut etiam per vicos & opida quæreret, quibus veſtes & alimenta præberet. Ipſe contra in ſe aſperior, lorica ferrea indutus ad cutem, vino ſic abſtinebat, ut, etiam debilitato ſtomacho, & voce jam fere amiſſa, vix a bonæ memoriæ Urbano ſecundo ad parciſſimum ejus uſum reduci potuerit. Hinc a magnatibus, qui multa ei promittebant, ob eximias virtutes expetitus, ad eos accedere omnino refugiebat, ratus, pro temporalibus rebus a Deo recedendum non eſſe.

Multa alia de venerabili Petro referuntur, ex quibus ea tantum facta, quæ aliquid majoris ædificationis continent, paucis commemorare viſum eſt. Hic aliquando Calabros fratres inviſurus, ad ſancti Matthæi eccleſiam, quæ in Lucano litore ad ejus ſepulcrum erecta erat, declinare, & miſſarum ſollemnia ibidem celebrare ſtatuit: at, viſo ad navigandum opportuno tempore, rem in reditum differendam cenſuit. Verum cum in reditu, velut inſalutato apoſtolo pertranſire vellet, ad ejus eccleſiam ſubverſa navicula, quod promiſerat reddere coactus fuit. Hos Calabros fratres Cavenſis cœnobii monachos fuiſſe ex alio ejus facto intelligitur, relato in hunc modum. Cum frater quidam *de cella quadam Calabriæ* ad Cavenſe monaſterium veniret, contigit, ut cujuſdam ſæcularis hominis hoſpitio exceptus, ad edendos communes cibos, id eſt carnes, invitaretur. Ille primum tergiverſari, renuere; quippe id ſibi per regulam monaſterii non licere. Sed tandem invitantium importunis precibus victus, ſe eſurum promiſit. Interim dum prandium paratur, in ſoporem ob itineris laborem reſolvitur monachus: cui venerabilis abbas Petrus dormienti apparuiſſe dicitur, eumque arguiſſe, eccur ſeductori ſuo tam cito aſſenſum præbuiſſet? &, *taliſne eſt*, inquit, *ordo* ſeu diſciplina *Cavenſis, ut in via directi fratres carnibus veſ-* LXXVIII. Quædam ejus facta.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1079.

cantur? Cumque ille culpam agnoſceret, ac veniam peteret, exſpoliari juſſus eſt, ac flagellari. Ex quo expergefactus denuo invitantibus ut carnes ederet, reſpondit: ſi ob cibos nondum a ſe ſumptos flagella meruiſſet, quid ſi jam comederet? Ex quibus patet, illam Calabriæ cellam, ex qua profectus erat iſte monachus, Cavenſi monaſterio ſubjectam fuiſſe.

Erat in Cavenſi monaſterio frater quidam ortu Amalphitanus, Fredericus nomine, qui extra monaſterium in quadam cella manens, negligenter ſe habuit, & religionis ſplendorem malis actibus deturpavit. Is aliquando gravi morbo redactus ad extrema, culpas ſuas confiteri erubeſcebat, nec corpus Dominicum ſæpe ſibi oblatum, ſumere poterat. Tandem vero Petro abbati conſcientiam aperuit ſuam: quem vir Dei, ne omnino *impurgatus* e mundo abiret, *corporali vindictæ* ſubdi juſſit. Ille porro paternæ caritatis verbera patienter excepit, tumque corpus Dominicum facile percepit, & ſtatim magna cum pace, non ſine ſpe adeptæ veniæ, deceſſit. Quiddam ſimile alteri monacho ægrotanti accidit, quem ob nonnihil reſervatæ pecuniæ, *tarenum* vocant, dæmon ſibi vindicabat: ille vero contra ſe purgare conabatur. Forte tunc quidam ſenior ex more monaſterium perluſtrans, monachum illum eminus quaſi cum alio loquentem audivit, & ſolum inveniens, cum quo fuiſſet locutus, ab eo inquiſivit. Ægrotus ſigno innuit, ſe ſequenti die id ei renuntiaturum. Prima luce adfuit ſenior, cui infirmus erratum faſſus eſt, idque ut abbati ſuggereret rogavit. quod ut pater agnovit, eum, ſicut alium, corporali pœna expiatum abſolvit, eodem die moriturum.

Alterum exemplum addere lubet de quodam milite Gallo, qui Cavam ad converſionem venit. Illic cum aliquamdiu religioſe vixiſſet, relicto demum monaſterio arma reſumſit, & ſæculariter, ut prius, vivere cœpit. Tum vero multa morte digna commiſit: ſed divinæ tandem miſericordiæ reſpectu compunctus ad monaſterium rediit, & multas quas conquiſierat opes, tamquam gratiſſima munera, ſecum attulit. At venerabilis pater prodigum filium ad ſe redeuntem peramanter complexus, quæ attulerat, tamquam purgamenta in foveam projici, atque igne comburi præcepit, » inſigni poſterorum abbatum documento, ut fratrum perſonas diligant, & ani- » mabus damna inferri nullius lucri obtentu permittant. Is erat Petrus abbas, vir tantæ modeſtiæ, ut, cum ipſi in ſynodo nudo capite reſidenti ſanctæ memoriæ Urbanus II. pontificalem infulam miſiſſet, vir Dei eam quidem receperit, ſed ea uti noluerit, damnans hoc exemplo, inquit auctor, quorumdam arrogantiam, qui indebitos ſibi ejuſmodi honores ambiunt.

ANN. CHR. 1080.
LXXIX.
Turbæ novæ in eccleſia.

Anno ſubſequente ſupra milleſimum octogeſimo habitum eſt Romæ concilium generale nonis Martii, indictione III. quo in concilio Heinrico regi, Germaniam bello, armiſque miſcere pergenti, neque toties repetita ſacramenta ſervanti, immo in pertinacia obſtinatius perſiſtenti, cum ſuis aſſeclis anathema dixit Gregorius, regnumque abrogavit, Rudolfum vero in regia dignitate confirmavit, profeſſus, ſe invitum nec niſi poſt tentata in caſſum alia remedia, ad hæc extrema deſcendiſſe. Ea re amplius efferatus Heinricus, coacto apud Brixinam Noricorum urbem triginta factioſorum epiſcoporum conventu, legitimum papam abjuravit, eique Guibertum, Ravennæ archiepiſcopum, antipapam ſub nomine Clementis oppoſuit; atque ita totam non modo Germaniam, ſed etiam Italiam conturbavit, ut nullus ſecure [a] ad apoſtolorum limina ire poſſet, niſi prius juraſſet, quod Gregorium papam non adiret. Gregorii cauſam contra ſchiſmaticos Anſelmus Luccenſis, & Deuſdedit cardinalis e noſtris, ſcriptis ſuis propugnarunt. His actis, Heinricus ferocior & erectior ad perſequendas Germanici belli reliquias factus, Rudolfum ſummo congreſſus eſt prælio, in quo Rudolfus, licet victor, idibus Octobris occubuit, tertio anno quam rex dictus fuerat.

a *Bertold. hoc an.*

Giſelbertus monachus obit.

Eodem die, teſte Bertoldo, Giſelbertus religioſiſſimus preſbyter & monachus, ejuſdem Rudolfi ad papam legatus, in Longobardia requievit in pace: at cujus loci monachus fuerit, ignoramus; niſi is ſit Giſelbertus ille vir doctus ac pius, cui Willelmus Hirſaugienſis abbas Erfodienſis monaſterii præfecturam commiſit.

LXXX.
Decretum pro Cluniaco.

In prædicto Romano concilio editum videtur inſigne illud decretum, quod Gregorius [b] papa in gratiam Cluniacenſis monaſterii fieri curavit anno pontificatus ſui ſeptimo, in hæc verba præfatus. *Noveritis, fratres & conſacerdotes noſtri, immo tota hæc*

b *Bullar. Clun. p. 21.*

ANN. CHR. 1080.

ſancta ſynodus cognoſcat & ſciat, quia cum ultra montes multa ſint monaſteria ad honorem Dei omnipotentis & beatorum apoſtolorum Petri & Pauli nobiliter & religioſe fundata, inter omnia quoddam illis in partibus habetur, quod quaſi peculiare & proprium beato Petro & huic eccleſiæ ſpeciali jure adhæret, Cluniacenſe videlicet, ad honorem & tutelam hujus ſanctæ & apoſtolicæ ſedis ab ipſis primordiis principaliter aſſignatum, &, favente divina clementia, ſub religioſis & ſanctis abbatibus ad id uſque dignitatis & religionis pervenit, ut ceteris monaſteriis, quamvis multo antiquioribus, quantum ipſe cognoſco, in Dei ſervitio & ſpirituali fervore præcellat; & nullum in terra illa, quod ego ſciam, huic omnino valeat adæquari. Nullus enim abbas umquam ibi fuit, qui ſanctus non fuiſſet. tum ſubdit pontifex, ſacri illius cœnobii abbates & monachos nullo modo de- «
generes exſtitiſſe, ſed ſanctæ Romanæ ſedis libertatem, dignitatemque imitantes, «
quam ab origine traxerunt auctoritatem ſemper ſervaſſe, nec ulli poteſtati, præ- «
terquam Romanæ eccleſiæ, colla ſubdidiſſe. Denique totius concilii aſſenſu ponti- «
fex Cluniaci libertatem & immunitatem omnimodam ſollemni decreto confirmavit.

LXXXI. Robertus monachus apud Gregorium male audit.

Ab hoc ſtudio tantiſper refrixiſſe videtur Gregorius occaſione Roberti Cluniacenſis monachi, quem rex Caſtellæ Alfonſus ante aliquot annos obnixe ad ſe mitti petierat. Hujus mutationis hæc fuit cauſa. Miſerat anno ſuperiore in Hiſpaniam Gregorius Richardum cardinalem & abbatem Maſſilienſem, eam maxime ob cauſam, ut Hiſpani Ordinem Romanum in divinis officiis & miſſis, abrogato ritu Mozarabum, admitterent. quæ res, ſæpius jam tentata, Gregorio in primis cordi erat. Huic novationi, quam Richardus pro ſuo munere urgebat, interceſſit Robertus, ejuſque ſuggeſtione rex & populi obicem Richardo afferebant. qua re intellecta, pontifex gravem ſcripſit epiſtolam [a] ad Hugonem Cluniacenſem abbatem, quem ſic initio compellat. *Quanta impietas a monaſterio veſtro per Roberti monachi veſtri præſumtionem exierit, ex litteris Richardi legati noſtri, abbatis videlicet Maſſilienſis, potes cognoſcere. qui nimirum Robertus, Simonis magi imitator factus, quanta potuit malignitatis aſtutia adverſus beati Petri auctoritatem non timuit inſurgere, & centum millia hominum, qui laboris noſtri diligentia ad viam veritatis redire cœperant, per ſuggeſtionem ſuam in priſtinum errorem reducere. cujus iniquitati non ſolum te conſenſiſſe non credimus; verum etiam pro immanitate ſceleris nobiſcum triſtari, & ad exercendam debitam ultionem animum habere intelligimus: præſertim cum fidei noſtræ antiquum præbeas experimentum, de honore ſanctæ Romanæ eccleſiæ idem nobiſcum ſentire, & ad exſecutionem juſtitiæ, quæ, frigeſcente caritate, jam pæne terris exceſſit, libertatem rectitudinis reſervaſſe.* Quod Robertus *in priſtinum errorem* reduxiſſe dicitur centum millia hominum, *qui ad viam veritatis redire cœperant*, non aliud intelligendum exiſtimo, quam quod ille a recipiendo Ordine Romano Hiſpanos dehortaretur, ſuaderetque Mozarabum ritum, qui apud eos jam dudum in uſu fuerat, eſſe retinendum. Subdit pontifex, ſe nihilo minus a concepta in Hugonem favorabili opinione nullo contrario adverſantium & obmurmurantium rumore, nulla ſuggeſtione abſtrahi poſſe: tametſi *pæne omnes*, inquit, *qui nobiſcum ſunt fratres, niſi freno rationis noſtræ retinerentur, amorem, ab eis loco veſtro exhibitum, in gravem inimicitiam convertiſſent.* Tum Hugonem admonet, ut Robertum illum, *qui ſupra dictæ iniquitatis auctor exſtitit, qui diabolica ſuggeſtione Hiſpa-*
nienſi eccleſiæ tantum periculum invexit, introitu eccleſiæ & omni rerum ſuarum mi- «
niſterio interdicat, donec Cluniacum redeat, & temeritatis ſuæ dignas pœnas luat. «
denique, ut regem ipſum, ejuſdem monachi fraude deceptum litteris ſuis ad reſi- «
piſcentiam hortetur; ſecus graviſſimam in ſe beati Petri ultionem provocaturum, «
quod legatum Romanæ eccleſiæ indecenter tractaverit, & falſitati potius, quam ve- «
ritati crediderit. In fine, Roberto excommunicationem, niſi erratum corrigat, com- «
minatus, Hugonem monet ejus eſſe ſtudii, *ut monachi in iiſdem partibus injuſte diſperſi,* «
ad proprium redeant monaſterium; & nulla ibidem ordinatio vires obtineat, niſi quæ legati fuerit auctoritate probata. Ex quo intelligitur, non ſolum Robertum, ſed alios quoque Cluniacenſes monachos, qui in Hiſpaniam, reformandæ monaſticæ diſciplinæ cauſa miſſi fuerant, prædictæ novationi contrarios fuiſſe. Ejuſdem argumenti ſunt duæ ſequentes epiſtolæ, una ad Alfonſum Caſtellæ regem, altera ad Richardum legatum, quem ad patientiam hortatur, & in perſequendo propoſito confirmat. In utraque Robertum coërcendum, & in monaſterii ſui clauſtra ad pœnitentiam retrudi mandat; & quidem eamdem eſſe Hugonis abbatis hac de re mentem. *Eadem enim via*, inquit, *eodem ſenſu, eodem ſpiritu ambulamus.* Data eſt prima epiſtola, haud dubium

[a] *Greg. VII. lib. 8. ep. 2.*

ANN. CHR. 1080. quin & aliæ duæ, v. kalendas Julii Ciperani, quod Campaniæ opidum eſt, indictione tertia, quæ huic anno octogeſimo convenit. Pontificis mandato in his aliiſque rebus paruit rex Alfonſus, ut patet ex ſequentibus ad eum Gregorii [a] litteris; nec dubium quin etiam Hugo abbas Cluniacenſis.

a id. lib. 9. ep. 2.

LXXXII. Varia hujus anni concilia

Præter Romanum alia etiam hoc anno concilia variis in locis habita ſunt, quibus fere omnibus Hugo Dienſis præfuit. In primis occurrit Lugdunenſe, in quo depoſitus Manaſſes Remorum archiepiſcopus ab Hugone Dienſi epiſcopo, cui ille trecentas auri uncias, aliaque munera, ut eum ab hoc concilio excuſaret, clanculum obtulerat. Alterum eſt Avenionenſe, in quo electus dicitur præter alios Hugo Gratianopolitanus præſul. Tertium Juliobonenſe in Caletis, cujus tredecim decreta exſtant, ex » quibus duodecimum tantum monachos ſpectat, quo ſtatuitur, ut presbyter, qui pro » monachis eccleſiam habet, eam honorifice teneat, qui ſi cum monachis vivere no- » luerit, congruum ex illa eccleſia ſtipendium habeat: quæ vero ſuperabundant, ab- » bati cedant in uſus monaſterii. Quartum concilium eſt Santonenſe, in quo monaſterium Regulæ, quod *Squirs* vulgo tum vocabant, ſitum in diœceſi Vaſatenſi ad Garumnam, Floriacenſi S. Benedicti cœnobio aſſertum eſt adverſus Raimundum epiſcopum Vaſatenſem, qui de eo contendebat. Huic concilio, præter novem epiſcopos, adfuere abbates quinque, ſcilicet Odo Angeriacenſis, Draco ſeu Drogo Malliacenſis, Irenæus abbas ſancti Stephani Pedaniæ, Ademarus Lemovicenſis ſeu ſancti Martialis, Arnaldus-Trencardus abbas ſanctæ Crucis Burdigalenſis. *Acta anno Domini* M LXXX. *regnante Philippo rege* XXII [*]. *anno abbatis Willelmi*, ſcilicet Floriacenſis, *cujus inſtinctu ſopita eſt ſupra dicta calumnia, decimo. Data per manum Lamberti cancellarii vicarii* ſeu legati *Hugonis*, nimirum Dienſis VI. *idus Januarii* apud *Santonas*. Hæc ex Johanne Beſlio [b]. Chronicæ iſtæ notæ deſunt in editis libris conciliorum, quas ad annum ſequentem, ſecundum novum calculum, referendas perſuaderet annus XXII. Philippi regis, ducto initio ab anno M LIX. quo rex vivente patre dictus eſt, niſi obſiſteret Verani abbatis Floriacenſis præfectura, qui prædicto Willelmo abbati hoc ipſo anno M LXXX. ſucceſſit, ut mox videbimus. Adfuere in illo concilio, præter duos legatos, videlicet Amatum, qui ei præſedit, & Hugonem Dienſem, quatuor archiepiſcopi, nimirum Joſcelinus Burdigalenſis, Guarmundus Viennenſis, Richardus Bituricenſis, & Rodulfus Turonenſis. necnon tres epiſcopi, Ademarus Engoliſmenſis, Hugo Lingonenſis, atque Raimundus Vaſatenſis, prædictæ litis auctor. His omnibus conciliis adde Burdigalenſe, ineunte Octobri hujus anni habitum, in quo damnatus ultimo Berengarius, de quo nulla deinceps mentio in conciliis; adde etiam Meldenſe, de quo nunc agendum eſt.

* ſ. XXI.

b Beſly Comraſ. p. 484.

Arnulfus Sueſſionum epiſcopus eligitur.

Poſt mortem Tetbaldi Sueſſionenſis epiſcopi, Urſio quidam, habitu monachus, litteris quidem a puero eruditus, ſed ad paſtorale officium moribus & animo nequaquam idoneus, hanc ſedem occupavit favore Gervaſii regis dapiferi, fratris ſui germani, qui illam dignitatem ob palatina ſua obſequia fratri ſuo apud regem procurare ſatis egit. Hoc intellecto, Gregorius papa rem dijudicandam commiſit Hugoni Dienſi epiſcopo, qui, convocato apud Meldas epiſcoporum cœtu, Urſionem abjecit, & de legitimo paſtore eligendo patres conſuluit. Pars ſanior conſenſit in Arnulfum, tunc recluſum apud ſanctum Medardum, de quo jam in ſuperioribus egimus. Miſſi illuc ſtatim e concilio nuntii, qui electum ad concilium ſiſterent. Ille haud ſponte ad concilium venit, cui legatus ex obedientia ſubeundi honoris legem impoſuit. Inde ad ſancti Medardi cœnobium receſſit, tempus exſpectaturus condictum ad ſuam conſecrationem, quæ *dominica ante natalem Domini, & quidem* XIV. *kalendas Januarii* ab Hugone Dienſi facta dicitur. adeoque anno ſequenti, quo anno prædictus dies in dominicum incidebat. Forte Urſio ille non alius fuerit ab Urſione illo clerico, qui e Beccenſi monaſterio ad aliud migraverat, de quo Anſelmus [c] ad Petrum abbatem.

c Anſelm. lib. 2. ep. 13.

Non omittenda hoc loco electio Walteri epiſcopi Cabilonenſis præſente anno facta, cui non pauci interfuere *illuſtres cœnobiorum patres, in his domnus Hugo, ſacri cœnobii Cluniacenſis abbas, ſimulque venerandus loci Trenorchienſis rector domnus Petrus, præſidens quoque abbatiæ beati Petri Cabilonicæ urbis domnus Rainardus.* Hæc electio facta dicitur *anno incarnati Verbi unigeniti* M LXXX. *præſidente divina diſpoſitione Romanæ ſedi excellentiſſimo papa Gregorio, ſceptra quoque moderante regni nobiliſſimo regum Philippo, conſulatu urbis Cabilonicæ tunc temporis manente abſque terreno principe.*

Ex prædictis chronicis notis concilii Santonenſis, diſcimus tempus initi a Willel- ANN. CHR. 1080.
mo ᵃ Floriacenſi abbate regiminis, cujus annus decimus cum anno M LXXX. ineunte
componitur. Tortarius auctor eſt, eum ſancti Benedicti reliquias in ſcrinium æneum LXXXIII.
tranſtuliſſe ex arca lignea, ex qua particulæ decerptæ & diſtributæ multis ſanitatem Willelmo Floriaci abba-
contulerint. Non exceſſit hunc annum idem Willelmus: cui Veranus hoc ipſo anno ti ſuccedit Veranus.
ſucceſſit, uti nos docet charta cujuſdam Raugerii de Marſa-rotunda, qui relicta ſæ- a *V. lib. 63. n. 91.*
culari militia, monachum profeſſurus, ſollemnem fecit donationem rerum ſuarum
*ſecundum regulam patris Benedicti in pleno capituli conventu, ante domnum abbatem Flo-
riacenſem Veranum*; & quædam contulit monaſterio Regulæ, pro quo monaſterium
facturus erat. *Actum Floriaco anno ab incarnatione Domini* M LXXX. *regni Philippi ſere-
niſſimi regis Francorum anno* XX. Hic eſt Veranus, *qui per aliquanta annorum curricula
regimen Floriacenſium* obtinuiſſe a Tortario dicitur. quem, quia in vulgatis abbatum
indicibus non reperitur, rectorem tantum ſeu curatum Floriacenſis parochiæ fuiſſe
cum ſociis Bollandi opinatus eram. at vere abbatem fuiſſe tum ex hoc loco, tum
ex aliis a me alias relatis conſtat. In libro ſacramentorum monaſterii Sublacenſis,
tempore Johannis abbatis, filii Johannis-Ottonis comitis exarato, inter nomina fra-
trum conſcriptorum, hæc leguntur *de congregatione ſancti Benedicti de Floriaco:* VERA-
NUS *abbas & omnis congregatio, ejuſdem cœnobii per manum Gualterii monachi eorum
ſuſcepti ſunt in fraternitate & ſocietate noſtra*. Idem Veranus abbas decretum Brocardi
ſeu Burcardi epiſcopi Wormatienſis deſcribi curavit, præfixis in fronte his aliiſque
verſibus.

Abbatum lumen Veranus tale volumen
Fecit conſcribi; dat, Benedicte, tibi.

Is quartanis febribus per menſes fere ſex vexatus, cum medicorum artem omnem
incaſſum adhibuiſſet, demum ad ſancti Benedicti reliquias deportatus, integram
ſoſpitatem recepit, teſtante Tortario. Ejuſdem abbatis tempore Gillebertus mona-
chus quæſturam concionatoriam ad reficienda ædificia exercuit, ex eodem auctore.

Tunc Ferrarienſi ſancti Petri monaſterio præerat Galterius abbas, qui ſynodo Se- Galterius abbas Ferrarienſis.
nonenſi hoc anno interfuiſſe dicitur. Idem ante decem annos a Philippo rege di-
ploma obtinuerat ad removenda monaſterii ſui gravamina, & anno ſequenti privi-
legium ab Alexandro II.

Ante aliquot annos Rotrocus Mauritaniæ comes, ſancti Dionyſii monaſterium, LXXXIV.
quod pater ejus Gaufridus prope caſtrum Nogiomi ᵃ condiderat, ipſe autem rebus S. Dionyſii de Nogiomo monaſterium
ſuis multum auxerat, Carnutenſi ſancti Petri cœnobio contulit rogatu Landrici ab- datur Cluniaco.
batis. Mortuo Rotroco, qui quidquid in auro & argento, vino & tritico habebat,
monachis donavit, filii ejus occaſione uſi depoſitionis Hucberti ᵇ ſancti Petri abba- a *Nogent le Rotrou.*
tis, cui vivens Rotrocus per Euſtachium abbatem Nogiomenſis eccleſiæ regimen b *V. ſupra n. 15.*
commiſerat, omnem annonam mutuarunt, & Beatrix uxor Gaufridi comitis, Ro-
troci filii majoris, quidquid auri & argenti in arce erat, præter unum calicem au-
reum, uſurpavit. Compellentibus vero monachis ut ablata redderet, in tantam iram
exarſit, ut eos inde expulerit, & Cluniacenſes eorum loco ſubſtituerit, aſſentiente
Gaufrido ipſius marito, cujus hac de re litteræ ſic habent. *Ego in Dei nomine Gau-
fridus, caſtri Mauritaniæ comes, manifeſtum eſſe volo, quoniam eccleſiam ſancti Dionyſii,
quam avus meus Gaufridus inter Gioginiæ fluvium, caſtrumque Nogiomi in Pertico fun-
davit, pater meus rebus ſuis magnifice auxit. Hanc autem eccleſiam ego Gaufridus dedi
Deo & ſancto Petro Cluniacenſis cœnobii cum omnibus juribus ſuis* &c. His litteris adſcri-
pta ſunt ſigna ipſius Gaufridi, qui hoc donum fecit, Richerii Senonenſis archiepiſ-
copi, Tetbaldi comitis, Beatricis uxoris Gaufridi, & Rotroci filii ejus. *Hanc vero
chartam Gaufridus comes & uxor ejus Beatrix confirmavere in concilio Meldenſi, cui dom-
nus Hugo epiſcopus Dienſis, domini papæ Gregorii vicarius; & domnus Amatus Olero-
nenſis eccleſiæ epiſcopus, ejuſdem domini papæ vicarius præfuere.* His ſubſcripta ſunt ſi-
gna Aganonis epiſcopi Æduenſis, Hugonis Lingonenſis, Walteri Cabilonenſis, Lan-
derici Matiſconenſis, & Hugonis Nivernenſis. Hæc cella hodie quoque Cluniacen-
ſibus ſubjecta eſt.

Sub idem tempus Mathildis comitiſſa monaſterium ſancti Benedicti ad Padum, LXXXV.
quod a Tedaldo viro illuſtri ipſius avo conditum fuerat, beato Petro & ſedi apo- Monaſterium item S. Benedicti ad Padum.
ſtolicæ ſubjecit in manu Gregorii papæ, qui illud venerabili Hugoni abbati Clunia-

ANN. CHR. 1080. cenſi, ejuſque ſucceſſoribus ordinandum commiſit: Hugo vero illud Widoni abbati regendum dedit. Habes in Appendice hujuſce voluminis Gregorianum hac dere diploma, *Hugoni venerabili abbati Cluniacenſis monaſterii, ſuiſque ſucceſſoribus* inſcriptum, quibus curam prædicti monaſterii, *conſiſtentis inter litora Padi & Larionis fluminum*, unde Padolironenſis vocabulum accepit, & ordinationem in perpetuum committit, ea conditione, *ut inde per ſingulos annos beato Petro & ejus apoſtolicæ ſedi in præſentia Romani pontificis, aut ejus archilegati, Romæ, aut ubi ipſe juſſerit, octo diebus ante vel poſt kalendas Maii, una Romana uncia auri impenſioni reddatur.* tum ſubdit pontifex Hugonem alloquens. *Verum quia tu dilectiſſime frater & abbas venerande, ad regendum illud monaſterium de congregatione Cluniacenſis monaſterii, cui Deo auctore præeſſe dinoſceris, fratrem Widonem nobis donaſti, virum religioſum & prudenter edoctum, qui ibidem ſacræ religionis formam atque doctrinam ſecundum regulam ſancti Benedicti & veſtræ converſationis conſuetudinem edoceret, & Deo auxiliante inſtitueret: ne hujus ædificationis veſtigia in poſterum deleantur, aut tui, frater, ſpiritualis germinis fructus per ſubrogationem alicujus extraneæ converſationis & infecundæ ſupplantationis aliquo deinceps tempore deficiat, vel occaſione depereat; curam illius loci tibi, tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum in noſtra vice committimus, ut in ejus gubernatione atque cuſtodia noſtræ ſollicitudinis tu, omneſque ſucceſſores tui & poteſtatem habeant, & ſtudium procurationis impendant.* Denique decernit, ut mortuo ejuſdem loci abbate, alius eorum diligentia ſubrogetur. Hoc diploma caret chronicis notis: at datum videtur hoc anno: tum quia Petrus abbas, qui Widonem præceſſit, illi monaſterio adhuc præerat anno M LXXVI.

a Probat. hiſt. monaſt. Padolir. p. 17. quo anno placitum [a] coram miſſis Beatricis comitiſſæ & filiæ ejus Mathildis ſuper terris inſulæ prædicti monaſterii habitum eſt: tum quia Wido jam ejuſdem loci abbas erat anno M LXXX. ut ex mox dicendis perſpicuum erit. At non diu ſupervixit poſt hunc annum, ſiquidem Willelmus abbas jam anno M LXXXVIII. ipſi ſucceſſerat.

LXXXVI. Pitverenſis cellæ facta donatio. Widonis abbatis mox laudati avunculi vel patrui erant nobiles viri, Hardericus clericus eccleſiæ Aurelianenſis, & Iſembardus miles ejus frater, qui agente Widone abbate nepote ſuo, prædictum *Sinaquis* dictum, aliaque, Cluniacenſibus contulere; facto hac de re inſtrumento juſſu Philippi regis, necnon Richerii archiepiſcopi Senonenſis, & Rainerii Aurelianenſis epiſcopi, qui ibidem cœmeterium conſecravit, & ædificandæ eccleſiæ primum lapidem poſuit. His litteris ſubſcribunt Guido ſeu Wido abbas & Gaufredus donatorum nepotes. Tempus factæ donationis diſcimus ex diplo-

b Bibl. Clun. p. 529. mate [b] Philippi regis, qui hanc donationem confirmavit. notum faciens, quod *quidam nobiles viri, Hardericus clericus ſanctæ Aurelianenſis eccleſiæ, & frater ejus Iſembardus miles; & nepotes eorum, quidam videlicet Cluniacenſis monachus, nomine Wido, abbas ſancti Benedicti ſuper Padum, & fratres ejus Gaufredus & Unibaldus*, aliique pe-
» tierint, ut ſibi liceret, *Cluniaco religioſo monaſterio*, cui domnus Hugo abbas præerat,
* Piviers. » alodum ſuum *Sinaquis* aliaque donare eccleſiæ prædicti monaſterii ſuper Vadum * Pit-
» veris in honorem beatæ Mariæ & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli conſtructæ,
» & ab ipſis Cluniacenſibus dotatæ, permittente Rainerio Flandrenſi, qui tunc tempo-
» ris eccleſiæ Aurelianenſis epiſcopus erat. quam donationem rex confirmat. *Data per manus Rotgerii cancellarii*, VII. *idus Aprilis anno incarnati Verbi* M LXXX. *indictione* III. Eamdem donationem Ludovicus VI. & Johannes epiſcopus ſæculo ſequenti ratam habuere.

Curvæ-villæ cella. Eodem anno Girogius quidam, Curvæ-villæ in pago Carnutenſi dominus, Majoris-monaſterii monachos in eccleſiam ejuſdem caſtri, ab Ivone genitore ſuo in honorem ſancti Nicolai conſtructam loco canonicorum induxit, aſſentientibus Philippa conjuge ſua, necnon Tetbaldo & Simone germanis ſuis. quod ratum habuit Hugo vicecomes, de cujus beneficio erant, & poſt eum Gaufridus ſeu Goſfridus Carnutenſis epiſcopus, cum apud Pontem-Goëni verſaretur.

LXXXVII. Fulcherius de Turre monachus. Fulcherius de Turre, *vir ſecundum ſæculum nobilis, amplaque terrarum poſſeſſione ditis, &, quod his majus eſt, moribus ornatus probis*, inter inſignes Vindocinenſis monaſterii benefactores cenſendus, multa hoc anno, aliiſque tum præcedentibus, tum ſubſequentibus illius loci monachis conceſſit; tandemque ſe ipſum Deo ibidem conſecravit ſub annum M XC. monaſticam vitam profeſſus.

Servi voluntarii oblatio. Sollemne erat illis temporibus, ut, qui ſe ſe alicui eccleſiæ ſervos mancipabant, fune ad collum alligato ſe ad altare ſiſterent, ſicque ſervos ſe perpetuos profiterentur. Hujus rei exemplum nobis hoc anno ſuppeditat quidam Ingelbaldus, vir a na-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1080.

talibus liber & ingenuus, qui corporali morbo correptus, deplorata ſalute votum edidit, ſe, ſi convaleſceret, Deo in Vindocinenſi monaſterio ſervum perpetuum addictum. quod recuperata ſanitate devote præſtitit: *in cujus facti memoriam quatuor denarios de capitagio ſuo, ſicut mos ſecularis eſt talibus facere, ſuper altare dominicum prædicti loci gratanter impoſuit; funem quoque ſigni* ſeu campanæ *collo ſuo devote circumplicavit, & cartulam ſcribi in teſtimonium poſtulavit, manuque ſua firmavit. Actum Vindocini in capitulo ſanctæ Trinitatis, anno dominicæ incarnationis* M LXXX. *decimo kalendas Octobris.*

LXXXVIII. Johel Culturæ abbas.

Tunc temporis Cenomannenſe ſancti Petri monaſterium, quod olim Cultura-Dei, nunc abſolute Cultura vocatur, regebat Johel abbas. Hunc forte ad Meldenſe vel quoddam aliud concilium, in Francia hoc anno celebrandum, cum Arnaldo ejuſdem urbis epiſcopo, aliiſque Nortmannorum epiſcopis & abbatibus invitaverat Hugo Dienſis; ſed cum illi non adfuiſſent, eos ſuſpenderat Hugo. Interim Rainaldus quidam monachus Culturenſem abbatiam invaſerat. His acceptis Gregorius papa Arnaldum epiſcopum & Johelem abbatem litteris ad ipſum Arnaldum ſcriptis [a] reſtituit; aliaſque hac de re ſcripſit ad ipſum Hugonem epiſcopum, quibus ſignificat ad ſe perlatum fuiſſe, quod ejus religio omnes Nortmannorum pontifices, præter Rotomagenſem, ipſumque Culturenſem abbatem, quem pontifex ipſe reſtituerat, ad concilium invitatos ſuſpenderit: quos non tam inobedientia, quam metus regis Francorum, quia ſecure venire non poterant, abeſſe coëgerat. tum eumdem monet, ut mitius agat cum Willelmo Anglorum rege, qui, licet in quibuſdam non ita religioſe ſe habeat, tamen eccleſias non deſtruat nec vendat, immo pacem & juſtitiam colat. Quam ob rem jubet pontifex, ut Hugo prædictis epiſcopis & abbatibus, non prætermiſſo Culturenſi abbate, litteras reſtitutionis mittat. Poſterior hæc epiſtola caret chronicis notis, quæ ex priori ad Arnaldum epiſcopum ſupplendæ ſunt, *data Romæ octavo kalendas Maias, indictione tertia.* Johel abbas is eſt, qui tum monachus librum de vita ſancti Nicolai ſcripſit, ut ſuperius vidimus.

a *Greg VII. lib. 7. ep. 11. id. lib. 8. ep. 3. V. lib. 9. ep. 5.*

LXXXIX. Dolenſium lis cum epiſcopo Lemovicenſi.

Paullo ante, id eſt ipſis kalendis Aprilis, idem pontifex ſcripſit ad Dolenſes pagi Bituricenſis monachos ſuper querelis, quas de illis Guido Lemovicenſis epiſcopus in Romana ſynodo fecerat, quod eccleſiæ ſuæ duo monaſteria ſubtraxiſſent. qua de re ad duo concilia vocati ab Hugone Dienſi epiſcopo, ſuoque legato, non tamen comparuiſſent. Quapropter ſynodalis conventus decreverat, ut duo illa monaſteria Lemovicenſis eccleſia uſque ad legati adventum poſſideret. quod pontifex obſervari præcipit. Quænam ſint duo illa monaſteria, & quid inde conſecutum ſit, nobis incompertum.

Auriliacenſibus cella Dalmaraci reſtituta.

Alia controverſia eodem tempore agitata eſt Pezanenſes inter atque Auriliacenſes monachos ſuper cella beatæ Mariæ de Dalmaraco ſeu Dalmairaco, quas utrique ſui juris eſſe contendebant. Pezanenſe ſeu Pecianenſe antiquum monaſterium eſt, de quo alias egimus, ſitum in ſuburbio Auſciorum, qua in diœceſi cella Dalmaraci* conſiſtit. Auriliacenſe ſeu Aureliacenſe nobile cœnobium eſt apud Arvernos, ſæpius quoque in ſuperioribus laudatum. Hanc cellam ad ſe pertinere aſſerebant Pecianenſes ex donatione Arnaldi-Willelmi vicecomitis, qui eam omnino deſtructam inſtauraverat, & Pecianenſi monaſterio ſancti Michaëlis, atque Raimundo abbati ejuſque monachis contulerat. quo ex tempore Pecianenſes eamdem cellam per annos ſexaginta, nullo reclamante, poſſederant: dum Aureliacenſes eam in Burdegalenſi concilio, in præſentia Amati S. R. E. legati illam repetierant. Verum Amatus, ratione habita multarum expenſarum, quas Pecianenſes in ejus inſtaurationem contulerant, ipſis hanc cellam adjudicaverat, eo pacto, ut Dodo abbas pro illa eccleſia quinque ſolidos quotannis Romanæ eccleſiæ perſolveret, per quam eam teneret ac poſſideret, confirmante Auſcienſi archiepiſcopo. Verum contra hoc judicium reclamarunt Aureliacenſes, qui hanc cellam ab antiquis retro temporibus ſibi ſubjectam fuiſſe contendebant. Re ad legatos apoſtolicos denuo relata, Willelmo Auſciorum archiepiſcopo hoc negotium commiſſum fuit, eique injunctum, ut juſtitiam faceret Petro abbati Aureliacenſi contra Dodonem Pecianenſem, qui ex longo tempore hanc eccleſiam occupaverat. quod cum Willelmus exſequi ſuperſederet, acres ad eum litteras [b] ſcripſit Gregorius, quibus hanc eccleſiam Aureliacenſibus reſtitui ſub interminatione interdicti præcipit.

* *Dalmayrac.*

b *ibid. ep. 12.*

Aliæ ejuſdem pontificis litteræ [c] exſtant ad Bituricenſes, Narbonenſes & Burdi-

c *ibid. ep. 19.*

ANN. CHR. 1080.

galenſes archiepiſcopos in gratiam eorumdem Auriliacenſium monachorum, conquerentium de Berengario Carlatenſi vicecomite, qui debitum ſervitium & fidelitatem abbati exhibere detrectabat, niſi beneficium, quod immerito detinebat, adhuc de jure abbatiæ augeretur. Hinc ait pontifex ſe abbati injunxiſſe, ut nulli militum, ſive quibuſvis aliis, præter unum manſum ex illa abbatia in beneficium daret, niſi communis utilitas fratrum poſtulaſſet. Inſuper jubet, ut monaſterium Maurzicenſe, cum ſuis adjunctis, necnon eccleſiæ Dalmairaci & Montis-Salvii, aliæque Aureliacenſibus reſtituantur: monaſterium vero Viacenſe, a principibus ipſius terræ in manu abbatis refutatum, eidem confirmat; ac demum eis, qui ablata reſtituere noluerint, ſignanter Berengario, Dei & beati Petri indignationem comminatur. Utraque hæc epiſtola data eſt Romæ ſecundo idus Aprilis, indictione tertia.

XC. Maimacum monaſterium conditur.

Sub idem tempus conditum eſt Maimacum monaſterium in finibus diœceſis Lemovicenſis verſus Arvernos prope Ventadorum, inter Vezerum & Dordoniæ fluvios ſitum. Ejus auctorem eſſe conſtat Archembaldum vicecomitem Combornenſem in piaculum, ut ajunt, cædis Tutelenſium monachorum, & ab ipſo conditore ſubjectum abbatiæ Uſercenſi. Exſtant in hujus abbatiæ archivo teſtes hac de re litteræ, in quibus Archembaldus ſic Maimacenſis monaſterii originem ac progreſſum deſcribit. *Ego qualiſcumque vicecomes Archembaldus, cognoſcens cujus eſſet periculi res eccleſiaſticas poſſidere, adii Guidonem Lemovicenſem pontificem, petiique tam clerum ejus quam ipſum, ut eccleſiam de Maimac, quam de eo in fevo tenebam, liceret mihi ordini monaſtico deputare: ſed obtinere non potui, niſi eccleſiam de Otgiac, quam de ipſis ſimiliter in beneficium habebam in Caſtellania de Comborn, & quam multum appetebant,, redderem. quod & feci.* Maimacenſis eccleſiæ libertatem adeptus vicecomes, eam Geraldo Uzercenſi abbati, ejuſque monaſterio ſubjecit; Guido vero epiſcopus eamdem eccleſiam Geraldo abbati ordinandam commiſit. Hæc omnia conſenſu ſuo approbarunt Rotberga Archembaldi mater, ejuſque conjux Ermengardis, necnon Bernardus ejuſdem frater & filius Ebolus. Sunt & aliæ ejuſdem Archembaldi hac de re litteræ, anno M LXXXV. datæ, in quibus Archembaldum patrem ſuum vocat, fratres vero Ebolum & Bernardum: quibus litteris Gauzbertus abbas Tutelenſis ſubſcribit. In utriſque litteris Hermengardis *uxor quondam ipſius* dicitur, tametſi adhuc vivens, quæ quidquid juris in eccleſia Maimacenſi habebat, totum ſanctæ Mariæ, quæ monaſterii patrona eſt cum ſancto Leodegario, liberaliter donavit. Hoc monaſterium non multo poſt in abbatiam converſum fuit, & peculiares abbates habuit, habetque hactenus, congregationi noſtræ ſubjectum, non vero Uzercenſe, de quo in ſuperioribus egimus.

XCI. Abbates Uzercenſes, Tutelenſes & Sollemniacenſes.

De Richardo Uzercenſi abbate actum eſt ſuperius, cui Conſtantinus abbas pietate inſignis ſucceſſit, Conſtantino Geraldus ſuperius laudatus, qui ſancti Martialis monachus fuerat. Hic regulam a ſuis ſtrictiſſime obſervari curavit, ſæculari modo viventes vicecomiti Segurienſi in vincula conjiciendos tradidiſſe fertur: quo exemplo cæteri territi, rectius mores compoſuerunt, adeoque excreverunt eo abbate, ut ad centum fratres ibidem exſtitiſſe dicantur. Idem abbas monaſterium ædificiis ac poſſeſſionibus auxit, eccleſiam fere totam refecit, quam ab Urbano II. conſecrari rogavit; ſed quid inde conſecutum ſit, ſuo loco videbimus.

Poſt Adacium abbatem, cujus alias mentio facta eſt, Tutelenſe monaſterium rexit Frudinus ſeu Frodinus, uti & Bellilocenſe [a], ſub quo Tutelæ vigebat diſciplina regularis. Id argumento eſt, quod Hilduinus Lemovicenſis antiſtes monachos inde accerſivit, quibus cœnobii ſancti Martini Lemovicenſis curam commiſit, eiſque abbatem Radulfum *de Chantemioule*, Tutelenſem monachum præfecit. Frodino ſucceſſit Gauzbertus abbas, qui Archembaldi litteris, ut modo vidimus, pro Maimaco ſubſcripſit. De Willelmo ejus ſucceſſore alias agendum.

[a] V. lib. 56. n. 100.

Geraldo Sollemniaci abbati, qui Lemovicenſibus conciliis pro ſancti Martialis apoſtolatu interfuit, ſubrogatus eſt Adalfredus, laudatus in litteris Geraldi de Bonavalle, anno M LV. datis. Hunc excepit Guido ſeu Wido abbas, cujus tempore Gaucelinus de Petra-Buſeria monaſterium ſanctæ Crucis ejuſdem loci Sollemniacenſibus commiſit ſub annum M LXX. Guidoni ſuffectus fuiſſe videtur Gauzbertus Uzercenſis abbas, cui Sollemniacenſe monaſterium commiſſum fuiſſe dicitur. Abbatum ejus loci obſcura dein ſucceſſio uſque ad ſæculum ſubſequens.

XCII. S. Fermerii monaſterium S. Florentio ſubjicitur.

Extat in diœceſi Vaſatenſi ſancti Fermerii * monaſterium, haud longe a Droto fluvio

* S. Ferm.

vio & opido Liburnæ * poſitum, quod a quodam Fremundo Burdigalenſi conditum ferunt. Cum illic prolapſa eſſet monaſtica diſciplina, & monachi ſolutius viverent; Raimundus Vaſatenſis epiſcopus & Raimundus de Gentiaco hoc cœnobium cum rebus ſuis tradidere Salmurenſi ſancti Florentii monaſterio & Willelmo abbati ejuſque monachis, *pro emendatione vitiorum monachorum in eodem loco male viventium, ad cellam & quidquid voluerint agendum. quod donum Wido comes Pictavenſium Burdigalis in turre ſua conceſſit*, id eſt confirmavit. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXX. Hoc monaſterium ad hunc diem proprios habet abbates.

ANN. CHR 1080.

* *Liburne.*

XCIII. Leothericus monachus Cormaricenſis.

Hoc fere tempore in Cormaricenſi apud Turones monaſterio florebat Leothericus, patre Mainardo, matre Anſeïſa in vico Sanceïaco apud Senones natus. Militiam primo ſectatus, dein ea relicta Romam orationis cauſa profectus eſt; indeque reverſus, in Lotharingiæ ſolitudinem ſeceſſit. Tum dæmonis inſidiis ac dolis ex ea egreſſus, denuo Romam adit, ac Jeroſolymam proficiſci ſtatuit. Verum nave conſcenſa ex eo itinere ob vitæ diſcrimen revocatus, in patriam reverti cogitat. Inops rerum omnium, cum neceſſaria vitæ ſubſidia in reditu emendicare cogeretur, Cormaricum venit. Forte eo die Cœna Domini celebrabatur, quo die Chriſti exemplo tribus pauperibus manus & pedes illic abluere mos erat. Ex tribus monachis, qui id officii pauperibus exhibebant, unus erat Chriſtienus nomine, qui aliquando Leothericum noverat. Huic dum manus lavat (unus quippe ex tribus pauperibus erat) hominem agnoſcit. Id ubi Guidoni abbati renuntiavit, Leothericum hortatur abbas, ut illic ſacris beati Benedicti ſe initiaret. Id ſe facturum pollicetur, ubi primum patriam & parentes reviſiſſet. It, redit, monachum profitetur, profeſſus eleemoſynarii officium exſequitur. Verum, cum totum ſe contemplationi dare vellet, ad vicum Anchiacum, qui juris monaſterii eſt, ſe recepit: ubi, ſubtractis ſibi quibuslibet cupediis, nihil ſibi reliqui fecit, præter fructus, crudaſque herbas, & aquam, jejunio ſibi perpetuo indicto, cilicio corpori ſemper adhærente, pro lecto nil niſi ſagum & cilicium habens. Veduntam * inde in villam a Guidone abbate accerſitus venit, ubi templum beato Petro nuncupatum erat. illic e vita exceſſit vir beatus XVIII. kalendas Octobris, anno poſt Chriſtum natum M XCIX. humatus in cœnobio Cormariceno, in ſacello beati Nicolai, quem miraculis claruiſſe teſtatur Joachimus Perionius, ejuſdem loci doctiſſimus cœnobita, qui ex antiquiori auctore ejus vitam excerpſit. Nullo cultu publico hactenus honoratus eſt Leothericus: at loculus ejus lapideus, qui in navi eccleſiæ pæne conciſus cernitur, a vicinis populis frequentari ſolet.

* *Venn.*

XCIV. S. Cypriano privilegium datum.

Dum Pictavenſe ſancti Cypriani monaſterium regeret Rainaldus abbas, ſæpius jam a nobis laudatus, Gregorius papa hoc anno ampliſſimum ei privilegium indulſit, quo monaſterii privilegia, jura, & poſſeſſiones confirmantur, malæ conſuetudines reſcinduntur, præcipue epulæ in feſto ſancti Cypriani a clericis illic non ſine ſcandalo fieri ſolitæ, de quibus ita pontifex pronuntiat. *Inſuper apoſtolica auctoritate interdicentes licentiam clericis Pictavenſibus auferimus exigendi illam peſtiferam in feſtivitate ſancti Cypriani conſuetudinem paſtus, de qua ſæpe ſanguinis effuſionem natam eſſe audivimus. Iniquum enim & monaſticæ religioni omnino videtur contrarium, ut pro refectione unius diei tantum ſcandalum oriatur, & Deo ſervientium quies inturbetur monachorum* &c. *Datum Laterani ſexto kalendas Aprilis per manus Petri S. R. E. presbyteri cardinalis ac bibliothecarii, anno ſeptimo pontificatus domni Gregorii papæ, indictione tertia*. Ejus tempore Airaldus *de Montoiron*, monachum illic profeſſurus, alodum ſuum, quod vocatur *Bellefont*, cum eccleſia ejuſdem in honorem ſancti Hilarii conſtructa, aliaque monaſterio tradidit *in manu Rainaldi abbatis*, qui ipſum monachum *ordinavit*.

XCV. S. Eparchii abbatia Angeriaco ſubjecta.

Circiter idem tempus Fulco Engoliſmenſium comes *conceſſit atque donavit Deo, ſanctoque Johanni Angeliacenſi in manu Odonis ejuſdem angelicæ congregationis abbatis, ſuiſque ſucceſſoribus abbatiam ſancti Eparchii regulariter ordinandam, volente & annuente abbate Cluniacenſi domno Hugone, cui jam donum & chartam de eadem abbatia fecerat.*
Id factum conſilio & aſſenſu fratris ſui Ademari epiſcopi, necnon & procerum ſuo- «
rum, Alonis ſcilicet de Monte-Morelli, Iterii Cogniacenſis & aliorum, & quidem «
eo pacto, ut primus illius loci abbas pro libito & voluntate prædicti Odonis abba- «
tis eligeretur: ſubſequentes vero idem Odo ejuſve ſucceſſores cum conſilio comi- «
tis & epiſcopi, eorumque optimatum, e clauſtro ſancti Eparchii eligerent, ſi quis «
illic ad id idoneus repertus fuiſſet; ſin autem, de cœnobio ſancti Johannis. Quod ſi «

AN. CHR. 1080. » Angeliacenſis congregatio a regulari diſciplina excidiſſet, e Cluniaco abbas, aut quo- » vis alio loco aſſumatur. Hujus rei confirmationem Ademarus epiſcopus ab Urbano II. poſtmodum obtinuit, eamdemque abbatiam reſignavit in manu Auſculfi abbatis Angeriacenſis, Odonis ſucceſſoris, qui Auſculfus in præſentia ipſius epiſcopi, omniumque canonicorum; Hugonem Angeriacenſem monachum in monaſterio ſancti Eparchii abbatem ordinavit. Non diu tamen hæc unio duravit.

Brantoſmum Caſæ-Dei.

Tunc temporis Brantoſmenſe monaſterium a priſtina religione ita defecerat, ut fere ad nihilum redactum eſſet. quod animadvertens Helias Petragoricenſium comes in cujus poteſtate erat, illud Seguino Caſæ-Dei abbati in melius reformandum hoc anno commiſit. Inſtrumentum hac de re confectum ſic habet. *Ego Helias comes Petragoricenſium, gehennales pœnas abhorreſcens, & electis Dei me optans ſociari, monaſterium ſancti Petri apoſtolorum principis, ſanctique Innocentis Sicarii, quod nuncupatur Brantoſma, quod modo mea ignavia minime regulariter degit, ſed abuſione habitantium fere ad nihilum redactum eſt: ſub meo jure retinere timui, ac vitiis eorum favere. Ideoque conſilio domni Guillelmi de Monte-Berulfo**, *Petragoricæ ſedis epiſcopi, & cleri ipſius, Siguino abbati Caſa Dei & ſucceſſoribus ſuis tradidi ordinandum*, &c. *Facta fuit donatio iſta anno incarnationis dominicæ* M LXXX. ſortita effectum anno ſequenti. Odo primus ab inſtaurata diſciplina abbas videtur fuiſſe, qui cum Boſone abbate Stirpenſis eccleſiæ ſocietatem ſuffragiorum iniit.

* Montberon.

XCVI. Silvæ-majoris cœnobium conditur.

a *lib.* 64. *num.* 125. *& ſeqq.*

Idem annus inſignis eſt ortu Silvæ-majoris monaſterii, quod ſanctus Gerardus abbas tunc conſtruere cœpit. Hic abdicata, ut ſuperius [a] diximus, ſancti Vincentii Laudunenſis præfectura, pulſus dein ex abbatia ſancti Medardi, luſtratis obiter ſancti Dionyſii apud Pariſios, & ſanctæ Crucis apud Aurelianos eccleſiis, necnon tumulo ſancti Martini apud Turones, Pictavorum urbem cum ſociis adiit. Illic a Guidone-Guillelmo Aquitaniæ duce benigne acceptus, inde per Radulfum Burdigalæ præpoſitum deductus eſt ad locum, qui olim Altus-villaris ſeu Silva-major dicebatur, inter duo maria, id eſt Dordoniam & Garumnam, ſeptem a Burdigala leucis, poſitum, ubi in amœno colle monaſterium conditum eſt. Fundum Gerardo facile conceſſere ejus poſſeſſores, Autgerius de Riontio, Olivarius de Turre, aliique: quos inter matrona quædam, nomine Ermengardis de Giſtris, partem quoque ſuam ei donavit. Hæc paullo ante cuidam Malliacenſis cœnobii monacho, ſolitariam vitam ducere cupienti, ibidem habitandi ſpatium conceſſerat: ſed cum ei locus diſplicuiſſet, hic alio ſeceſſit, relicta capella, quam illic exſtruxerat. is, comperto totum iſtum locum, ne excepta quidem ſua particula, Gerardo collatum fuiſſe, ad Drogonem abbatem ſuum properat, eique rei geſtæ ſeriem explicat. Mox abbas ad concilium, anno ſuperiore Burdigalæ celebratum pergit, ac de Gerardo, tamquam poſſeſſionis ſuæ invaſore, querimoniam facit. *At nos*, inquit Gerardus ipſe qui hæc refert, *magis volentes omnia relinquere, quam quidquam cum lite retinere, quippe qui noſtra dimiſeramus; pro acquirenda pace rogavimus domnum Amatum Romanum legatum, ac domnum Guillelmum, magna memoria Aquitaniæ ducem comitemque Pictavenſem, cujus conſilio & auxilio in prædicto loco remanſeramus, quatinus illi ab ipſo abbate impetrarent, ut ipſam particulam nobis cum pace dimitteret, unde videlicet nihil proficui haberet; nec magis ibi ferarum, quam hominum ac Deo ſervientium habitationem diligeret.* Verum reſpondit abbas, ſe id citra fratrum monaſterii ſui conſenſum facere non poſſe. Tunc Amatus ipſe Malliacum adit cum Letherio monacho, uno ex Gerardi ſociis, fratreſque rogat, ut jure ſuo cedant. Hi primum tergiverſari, reluctari: ſed tandem convicti ratione, quod a caritate abhorreret, id ad Dei ſervitium denegare, ex quo nihil proventus acciperent, aſſenſum præbuerunt, & quidquid in illo prædio ſibi competeret, agente Amato cardinale legato, liberum dimiſerunt.

XCVII. Ejus libertas probata in concilio Burdigalenſi.

His actis, Goſcelinum Burdegalenſem archiepiſcopum, in cujus diœceſi poſitus erat locus, convenit Gerardus; ut ab eo novi monaſterii libertatem obtineret. Petenti facile annuit antiſtes, eique ampliſſimum contulit privilegium, quod in concilio Burdegalenſi hujus anni confirmari curavit. Rem totam itidem Gerardus ipſe commemorat, ex quo ea, quæ magis in rem noſtram faciunt, paucis referemus. Obtento, ut mox dicebamus, Silvæ-majoris loco, *cum ibi vellem*, inquit Gerardus, *incipere monaſterium, perrexi ad domnum Goſcelinum Burdegalenſem archiepiſcopum, in cujus epiſcopatu prædictum erat alodium, ejus quidem rogaturus beneficium. qui, interveniente præfato duce, jam inceptum monaſterium ita omni donavit libertate, ut nec ipſe,*

Digitized by Google

nec alius poſt eum non archiepiſcopus, non archipresbyter, non cujuſlibet ordinis perſona, ANN. CHR. 1080.
aliquod in eo jus vel dominationem poſſit habere: quatinus ibi degentes monachi, abſque ulla inquietudine libere poſſent Deo ſervire. Sed & hoc ſtabilitum eſt ab ipſo, eodem precante Willelmo, ut ſi quando, diſponente Chriſto, villa creverit; nihilo minus in ea archiepiſcopus, vel quilibet miniſter ejus, quidquam habeat juris nec in clericis, nec in laicis; ſed omnia referantur ad abbatis diſpoſitionem, vel congregationis: ita ut tamen *eccleſiarum conſecrationem, ſacroſque ordines, vel chriſma ab archiepiſcopo accipiamus, cum neceſſe fuerit. Hæc conſtitutio iterum ab eodem firmata eſt in proximo concilio, præſentibus Romanis legatis, Hugone atque Amato, multoque aliorum epiſcoporum collegio.* Hinc, *conſulente domno Amato conſtituimus, ut hoc cœnobium ſolummodo Romanæ foret eccleſiæ ſubjectum, obque ſui tutelam domno apoſtolico ſingulos annos ſolveret munus quinque ſolidorum.* Ad abbatis officium quod attinet, illud detrectabat Gerardus ob decrepitam ætatem, & *minus utilis*, ut ipſe ſentiebat, *meliori cedere* cupiebat. *Verum domnus Amatus a noſtris,* inquit, *rogatus fratribus, licet totis reſiſterem niſibus, tamen mihi ex parte domni apoſtolici teſtatus obedientiam, eorum commendavit providentiam.* Hæc ille. *Acta eſt vero ſupradicta confirmatio Burdigalenſi civitate in concilio, anno ab incarnatione Domini* M LXXX. *indictione* III. *pridie nonas Octobris, octavo anno ſeptimi Gregorii papæ, Philippo in Francia regnante.* His adſcripta ſunt ſigna Willelmi Aquitanienſis ducis, Amati & Hugonis apoſtolicæ ſedis legatorum; Goſcelini Burdegalenſis, Rodulfi Turonenſis, & Willelmi Auxienſis archiepiſcoporum; ex epiſcopis, Boſonis Santonenſis, Ademari Engoliſmenſis, Willelmi Petragoricenſis, Raimundi Vaſatenſis, Hugonis Bigorrenſis, Donaldi Agennenſis & Petri Adurenſis; ex abbatibus, Odonis abbatis ſancti Johannis Angeriacenſis, Drogonis Malliacenſis, Rainaldi ſancti Cypriani Pictavenſis, Bertrandi ſancti Juniani Nobiliacenſis, Hildeberti Nantuliacenſis, & Fulcradi ſancti Salvatoris, ſcilicet Carroſenſis. Eodem anno circumpoſitæ regionis viri nobiles civilem quoque libertatem, *Salvamentum* vocant, eidem aſceterio conceſſerunt: *ut ſcilicet nemo, præter abbatem & monachos, in toto alodio ad eamdem eccleſiam pertinente, quidquam juris vel dominationis, ſive advocationis in ulla prorſus re habeat.* quæ libertas denuo aſſerta eſt ſub Gaufrido ejus loci abbate ſexto. Unus e præcipuis Girardi fautoribus ac benefactoribus fuit Guillelmus-Guido Pictavorum comes ac dux Aquitanorum: cui ut gratum ſe præberet Gerardus, cum omni fratrum collegio decrevit, ut pro eo ſingulis hebdomadis [a] *ſpecialis miſſa* caneretur, & « [a] *V. Append.*
una quotidie præbenda, ut cuilibet fratrum, pro eodem pauperibus erogaretur. quod «
etiam poſt ejus mortem obſervari, quamdiu ſteterit Silvæ-majoris eccleſia, præcepit. «

XCVIII. Monaſterii conditi tempus, & ſocii S. Gerardi.

Ceterum ſancti Gerardi iſtuc adventus contigit ſuperiori anno M LXXIX. altero vero anno monaſterium conſtrui cœptum eſt, non anno M LXXVII. ut fallit chronographus Maxentianus. Id enim diſerte habet anonymus ſubæqualis in libro de ejus vita. *Anno ab incarnatione Domini* M LXXIX. *cum ſociis ſuis venit domnus Gerardus in Silvam-majorem, in feſtivitate, ut fertur, apoſtolorum Simonis & Judæ: in ſecundo anno inceptum eſt monaſterium, quinto ſcilicet idus Maii, in honore Domini & beatæ Mariæ virginis, & ſanctorum apoſtolorum Simonis & Judæ.* quod de anno M LXXX. intelligendum eſſe arguitur ex præmiſſa Gerardi notitia, qui inceptum monaſterium dicit, antequam ejus libertatem in concilio Burdegalenſi obtineret.

Gerardi hoc in opere ſocii & adjutores octo fuere, qui eum e Francia in Aquitaniam ſecuti ſunt. Ex his tres priores ſancti Vincentii monachi ſub eo fuerant: alii quinque adhuc laïci, eum ut magiſtrum & patrem pro Dei amore comitati erant. Tres illi priores fuere Martinus, qui poſtea monaſterium ſancti Dionyſii prope Montes Hannoniæ rexit: ſecundus Ebroïnus, qui ex milite factus monachus, deinde incluſus uſque ad mortem ſtrenue pugnavit, VIII. idus Julii laudatus in Silvenſi necrologio, ubi *bonæ memoriæ ſocius beati Geraldi dicitur:* tertius fuit Alerannus ipſius Geraldi nepos, & tertius Silvæ-majoris abbas.

Ex aliis quinque primus fuit Berlegius Francigena, ex urbe Noviomo nobili genere ortus, caſtellani ipſius civitatis germanus: qui relictis litterarum ſtudiis, militiam ſecutus adoleſcens, diu in ea ſe exercuit: ſed tandem divinæ gratiæ inſpiratione afflatus, arma deſeruit, & lacrymarum fonte ablutus, omnibus quæ poſſidebat, abdicatis, Gerardum, immo Chriſtum ſecutus eſt. Alter fuit Wido, Monte-Lauduno * civitate oriundus, miles epiſcopalis ac prædives, vir multæ virtutis & probitatis. Tertius Tezzo, ſtrenuus in ſæculo miles, ſed in Chriſti militia exercitatior, * *Laon.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1080.

* *Coucy.*

ex caſtro Codiciaco * in pago Laudunenſi ortus. Quartus Valterus, & ipſe Lauduni natus, vir militaris in omnibus operibus ſuis valde moderatus. Quintus denique Litherius, itidem Laudunenſis, promtus ad omne opus bonum & ad omnes beneficiis ſibi demerendos. Hi omnes ea quæ ſæculi ſunt pedibus calcantes, de terra & cognatione ſua egreſſi ſunt, ut Chriſtum ſequerentur; ex ſtrenuiſſimis militibus facti ſilvarum exſtirpatores; & qui prius pretioſis veſtibus induti erant, poſtea viliſſimis induti veſtibus ſordebant. His omnibus exemplo prælucebat vir Dei Gerardus, cujus fama ita per diverſas regiones reſperſa fuit, ut multa ſub ejus magiſterio cœnobia variis in locis condita ſint, non modo in Gallia, ſed etiam in Hiſpania: qualia fuere in Belgica ſecunda ſancti Dionyſii prope Montes Noveienſe, aliaque, de quibus agendum ſuis locis.

XCIX. Carrofenſes & Nantoliacenſes abbates.

a *lib.* 58. *n.* 20. & 21.

b *Supra n.* 97.

Poſt Fulcherium Carrofenſem abbatem, qui Vindocinenſis eccleſiæ dedicationi [a] anno M XL. interfuit, nullum invenio ejus loci abbatem ante Fulcardum ſeu Folcardum, quem concilii Burdigalenſis actis ſubſcripſiſſe paullo [b] ante vidimus. Idem quippe mihi videtur eſſe Fulcaudus abbas, cujus tempore, id eſt anno M LXXVII. rex Philippus Carrofenſium poſſeſſiones confirmat. Eodem Fulcardo abbate habitum eſt apud Carrofum concilium, in quo inventæ & demonſtratæ dicuntur reliquiæ, & quoddam altare dedicatum, ex chronico Maxentiano, nimirum poſt inſtauratum monaſterium, quod antea incendio corruptum fuerat. Ad annum ſaltem M LXXXVIII. pervenit Folcardus, quo Burdegalenſem pontificatum iniit Amatus. Id vero diſcimus ex Carrofenſi chartario, in quo hæc verba: *Folcardus abbas Carrofenſis, & Albertus comes Marchiæ, defenſor monaſterii, ſanctam Crucem diu tectam viſitant. quo audito, eo veniunt Amatus Burdegalenſis, Guido Lemovicenſis, & Almarus ſeu Ademarus Engoliſmenſis epiſcopi.*

Nantoliacenſe ſancti Benedicti monaſterium, prope caſtrum Rocæ-Fulcaldi apud Pictones itidem poſitum, jam exſtabat ineunte ſæculo undecimo, quo tempore Abbo Floriacenſis abbas, Regulæ cellam aditurus, per Carrofenſe monaſterium *ad Nantoliacum devenit cœnobiolum, in honore ſanctiſſimi patris Benedicti fundatum*, inquit Aimoinus. Huic loco præerat Petrus abbas anno M XL. quo Vindocinenſi dedicationi cum Fulcherio Carrofenſi interfuit. Hoc cœnobiolum primo commiſſum fuit Salmurenſi abbatiæ [c] per Ademarum de Roca-Fulcaldi, qui ejus inſtaurator fuiſſe creditur; dein Pictavenſi ſancti Cypriani monaſterio per Gumbaldum Burdegalenſem archiepiſcopum pontificatu Lucii II. in vulgatis indicibus omiſſum, ut ſuo loco demonſtrabimus.

c *V. lib.* 60. *n.* 66.

C. Ebroilo facta donatio.

Præter Jeroſolymitanam & Romanam celebris erat per id tempus peregrinatio ad templum ſancti Jacobi, quod in Gallicia Hiſpaniæ provincia magno etiam tunc fidelium concurſu frequentabatur. Illuc orationis cauſa profectus hoc anno quidam nobilis Arvernus Arno de Velcia cum aliquot ſociis, in reditu gravem in morbum incidit, ſeque in obvium ſancti Severi monaſterium, quod in capite Waſconiæ ob ſitum vocant, deferri præcepit. Cum ſe morti proximum ſentiret, convocatis ad ſe militibus peregrinationis ſuæ ſociis, ſcilicet Claudio de Calviniaco, Arnaldo a Laima & Rogerio de Calviniaco, ſancto Leodegario ac monachis cœnobii Ebroïlenſis, quod in ejus patria ſitum erat, donationem fecit cujuſdam ſilvæ ad ſe pertinentis prope villam Chambariacum & eccleſiarum Velciacenſium, eiſque hanc eleemoſynam commendavit, remiſſis inſuper nonnullis conſuetudinibus, quas in opido Ebroïlo exigere ſolebat. Hanc vero donationem poſt ejus mortem ratam habuerunt uxor ejus filiique in capitulo Ebroïlenſi coram Willelmo abbate, & tota congregatione: abbas autem & monachi *beneficia loci & duos annuales* mortuo conceſſere, ejuſque nomen *in martyrologio inter nomina fratrum* adſcripſere, ſtatuto inſuper eidem anniverſario perpetuo, cum erogatione panis & vini uni pauperi facienda. Jam non ſemel in ſuperioribus laudatus [d] eſt Willelmus Ebroilenſis abbas, cujus ſucceſſor, haud ſcio an proximus, Theodardus abbas, ſuo loco memorandus.

d *lib.* 64. *n.* 14. & 74.

CI. Bernardus ex monacho epiſcopus Aquenſis.

* *de Mucron.*

* *d'Acqs.*

Quod attinet ad prædictum ſancti Severi monaſterium, ubi Arno ille deceſſit, in ejus loci chartaceo codice laudatur Bernardus de Mugronio * ejuſdem cœnobii monachus, ex nobili Mugronienſium genere, qui hoc anno factus dicitur epiſcopus Aquenſis *, *vir magnæ probitatis*, ex eodem chartario, cui conſentit quodam modo charta Aquenſis, in qua *vir miræ abſtinentiæ* dicitur, *ſed mollis & timidus in juris ſui defenſione*, nempe quod quemdam eccleſiæ ſuæ fundum facilius ceſſit, idque etiam

Digitized by Google

ſcripto confirmavit. quod in conventu epiſcoporum, apud monaſterium Regulæ in Benearnia convocato, reſciſſum fuit. Litem quoque cum eo habuit Augerius, alterius Regulæ prior, ſuper cella ſancti Capraſii de Pontonis, quam Aquenſis eccleſia, in cujus diœceſi ad Aturim * fluvium ſita eſt, injuſte poſſidebat. Ejus rei querela poſt aliquot annos relata ad concilium Burdigalenſe, cui Bernardus epiſcopus intererat, hæc cella Floriacenſi abbatiæ, ad quam Regulæ monaſterium ad Garumnam pertinet, reſtituta judicio Amati ſedis Apoſtolicæ legati, necnon archiepiſcopi Burdigalenſis, aliorumque epiſcoporum, qui eidem concilio interfuerunt. Charta ſynodalis hac de re facta, qualis penes nos eſt, deſtituta eſt chronicis notis; at referenda videtur ad annum M LXXXIV. ut ſuo loco videbimus. Hæc ſancti Capraſii cella condita dicitur paullo poſt medium ſæculum decimum a Torto ſeu Arre-forti vicecomite Tarticenſi, & Amalberto Floriacenſi abbati commiſſa, nunc redacta in ſimplicem, ut vocant, prioratum.

ANN. CHR. 1080.

* l'Adour.

CII. S. Pontio Tomeriarum facta donatio.

Poſtea quam ex Hiſpanica legatione [a] reverſus erat Frotardus ſancti Pontii Tomerienſis abbas, eidem monaſterio munificum ſe exhibuit Guillelmus Toloſæ, Carcaſſonenſium & Albigenſium comes & dux. Hic enim multa Deo, beatæ Mariæ & ſancto Pontio martyri, ac domno abbati Frotardo, ejuſque monachis contulit in epiſcopatu Albigenſi *pro anima Pontii comitis & patris ſui Guillelmi & matris ſuæ Adelmudis*, ut fuſe legitur in charta donationis factæ anno ab incarnatione M LXXX. & quidem XVI. kalendas Julii: cui chartæ poſt donatores adſcripta ſunt ſigna Raimundi comitis, fratris ipſius Guillelmi, Bertrandi comitis, ejuſdem Guillelmi ex Raimundo fratre nepotis, multorumque aliorum. Haud ſcio an is ſit Raimundus Rutenenſis, Gabalitanus, necnon Narbonenſis, aliorumque locorum comes, qui univerſas ſancti Pontii poſſeſſiones, in variis ſui juris epiſcopatibus ſitas, eidem Frotardo abbati poſt annos quinque confirmavit, promittens, ſe deinceps adjutorem & defenſorem fore illius loci monachorum. Superſtes fuit fere ad hujus ſæculi exitum Frotardus abbas: cujus tempore multi nobiles filios ſuos Deo illic obtulerunt; in his Sancius Aragonum rex filium ſuum Ranimirum, ut ſuo loco dicturi ſumus.

a *ſupra n.19.*

CIII. Turbæ in Monte-majori.

Poſt ſcriptas anno ſuperiori [b] a Gregorio papa litteras ad epiſcopos & principes Arelatenſis provinciæ pro reſtitutione bonorum Montis-majoris monaſterii, quæ quidam ſacrilegi homines invaſerant; ingentes motus ibidem exorti ſunt occaſione Bermundi abbatis, qui ejus loci præfectura privatus fuit, Guillelmo abbate in ejus locum ſubſtituto. Id diſcimus ex quadam epiſtola nondum edita comitis Arelatenſis ad Gregorium VII. in qua totius negotii ſumma exponitur. Hæc epiſtola ſic habet.

b *ſupra n.73.*

*Sublimiſſime domine & princeps totius orbis terræ, ſi bene vales, congratulor valde; ſi autem, quod abſit, aliter, conturbor vehementiſſime. Ego enim ſum veſtri ſervus, & de injuſtitia, quam hactenus paſſus eſtis ab iniquo judice, ita ſum afflictus, quaſi corpore & mente flagellis maximis verberatus. De cetero, pater ſanctiſſime, mando tibi, qualiter Bermundus abbas ſancti Petri & Ri * Montis-majoris abbatia expulſus ſit juſte, & qualiter ipſe ſucceſſerit, quem tibi mitto, Guillelmus nomine. Ille namque tanti erat flagitii & tantæ impudicitiæ, quod pudet me alicui honeſto viro dicere ..... & inde ab ullo vivente corrigi non poterat. Ego quoque & monachi ſupra dicti loci deteſtabilem hujuſmodi rem agnoſcentes, nequivimus diu pati: ſed, conſilio invicem habito, audivimus archipræſulem * Lugdunenſis urbis, qui ei benedictionem tribuerat abbatis, & cujus conſilio atque judicio abbatiam, quam ab archiepiſcopo * Arelatenſi a te anathemate percuſſo, ſimoniace acceperat, amiſit; & hic qui nunc præeſt, paullo ante memorati pontificis decreto regulariter ſubrogatus eſt ei, atque benedictionem ab eodem accepit. Nunc ergo ſupplex imploro tui clementiam, ut propria manu abbatiam a te ſuſcipiat, & privilegia, olim loco illi, qui eſt tuæ ditionis, a patribus indulta, corrobores manu propria, & novum ſibi privilegium tui ex parte attribuas. Noſtis enim quemadmodum dereliquerim, Dei & ſancti Petri & Ri ac tui pro amore, omnes epiſcopatus & abbatias: & nolo ut hæc, quæ ſemper manſit libera, cuilibet viventi, niſi ſancto Petro & Romanæ eccleſiæ & tibi ſubjaceat. Valete.*

* an Benedicti.

* Gebuinum.

* Aicardo.

CIV. Montis-majoris & Craſſæ reformatio.

Quid comiti reſcripſerit Gregorius, incertum: at ex conſequentibus patebit, tenuiſſe Willelmi abbatis ſubſtitutionem. Hinc tamen occaſionem ſumſit Gregorius, ut Montis-majoris & Craſſæ monaſteriorum reformationem demandaret Richardo cardinali & abbati Maſſilienſi, de quo ſuperius [c] actum eſt; Pontificis hac de re verba obſervatione digna ſunt. *Quia ergo quædam monaſteria, alterum in Provincia, videlicet ſancti Petri, quod dicitur ad Montem-majorem; & alterum in Narbonenſi archiepiſco-*

c *ſupra n.72.*

Digitized by Google

patu ſanctæ Mariæ de Craſſa, quæ ad hujus ſedis defenſionem pertinere, propriique juris ejus eſſe noſcuntur, jam dudum ſæcularium monachorum culpa a religionis tramite deviaſſe intelleximus; ea reformare ad lapſi decoris ſpecimen valde eſſe neceſſarium duximus. Scitis enim decentius atque convenientius eſſe, deſtructa reſtruere, & ad gradum ſuum collapſa reducere, quam in dilatandis, vel noviter ædificandis operam dare. Quapropter ad prædictorum locorum reſtaurationem religionis tuæ prudentiam perutilem arbitrantes, licet tu quorumdam proborum virorum precibus adhortatus, abſque licentia noſtra de eorum cura te nolueris intromittere; nos tamen cenſuimus per tuam, ſucceſſorumque tuorum ſollertiam fratribus in eiſdem cœnobiis deinceps manſuris perpetuam regularis vitæ circumſpectionem providere. Proinde circa præfata monaſteria ſollicitudinis noſtræ vicem dilectioni veſtræ committentes, volumus atque præcipimus, ut in eis quæ amputanda ſunt amputetis, quæque corrigenda ſunt corrigatis; & quæ diſciplinæ tenori defuerunt, veſtra vigilantia & labore conferantur, &c. Hæc epiſtola in editis caret chronicis notis: at in codice Montis-majoris ſic deſinit. *Datum Romæ* XIV. *kalendas Maii, pontificatus noſtri anno* VIII. qui præſenti anno incarnationis reſpondet.

CV. Dalmatii abbatis Saviniacenſis geſta & obitus. * la Breſle.

In Saviniacenſi agri Lugdunenſis monaſterio Dalmatius abbas, Duranti II. ſucceſſor, in ſuperiori tomo laudatus non ſemel, hoc anno finem vivendi feciſſe dicitur. Hic Arbrevillam * monaſterii prædium propter imminentia bella muris cinxit, ac turribus munivit. Ad hæc Saviniaci eccleſiam, qualis hodie quoque cernitur, ædificavit. Præclarum de eo ejuſque monaſterii religione teſtimonium tulit Lugdunenſis eccleſiæ capitulum, cum ei conceſſit hoſpitalem in ſuo clauſtro domum, in qua, ſi quando negotiorum cauſa Lugdunum adiret, cum ſuis hoſpitari poſſet. Hujuſce conceſſionis inſtrumentum ex Johannis de Mura [a] hiſtoria Lugdunenſi hoc loco majori ex parte referre operæ pretium eſſe puto, reſecto præludio, cui hæc ſubjunguntur abſque chronicis notis.

a *De la Mure p.* 401.

Noverit igitur omne fidelium contubernium, quoniam Lugdunenſis eccleſiæ generalis conventus ſancto Martino, Dalmacioque abbati Savinienſis cœnobii, ſuiſque ſucceſſoribus cunctis propter ſanctitatem atque reverentiam loci, necnon propter familiaritatem & nimiam amicitiam, utpote quem quaſi intimum, immo canonici loco habebamus; ex propriis redditibus dominici peculii, quam cariorem deputabamus hereditatis portiunculam, domum videlicet quamdam infra muros clauſtri ſitam, dono firmamus, ac perpetuo poſſidendam decernimus: ut ſi forte pro qualicumque negotio ad urbem Lugdunenſem veniendi opus fuerit, habeat ipſe abbas cum ſuis monachis & famulis domum & qualecumque noſtri dono hoſpitiolum, opportunum tamen, ut decet tanti ordinis viros, & abſque alicujus moleſtiæ incurſu debitam quietem capiant. Hoc autem tali tenore tradimus, ut nulli liceat hanc domum & dare & vendere, aut commodare alicui potenti laïco; ſed vicariis tantum atque mancipiis omnibus, qui ex præfati cœnobii familia fuerint, pateat domus. At, ſi forte abbate monachiſque abſiſtentibus, pro communi utilitate ſive epiſcopos, ſive quaſlibet perſonas opus fuerit admitti; cum conſilio abbatis aut cuſtodis domus debere ſuſcipi, ea inſuper exacta pactione, ut & propriis utenſiliis, vel ad domum pertinentibus vaſculis quibuſlibet effractis aut diminutis, aut etiam incuria perditis, judicio canonicorum, aut fiat reſtitutio integra, aut ex jam dicto conventu clericorum cum abbate conveniens exigatur querela. Placuit denique & hoc inſeri, ut, ſi fortuito aut ignorantia, ſive negligentia quiſlibet ſucceſſorum abbati Dalmacii ſuperius adnotatum donum dare & vendere præſumpſerit, ſeu etiam alio quolibet modo conventum hoc violaverit; vocatus ab omnibus veniat in capitulum canonicorum, & accepto quadraginta dierum ſpatio, aut emendet atque reſtituat damnum in priſtinum ſtatum, aut a dono anteceſſorum ſe noverit ſequeſtratum, niſi cum veniæ beneficio ſibi fuerit indultum. Ego Bovo, donum qui primus contuli, & juxta cujus domum illud habitaculum conſiſtit, auctorizantibus omnibus canonicis primus ſubſcribo. Richo decanus, Fredaldus &c.

Nihil luculentius afferri poterat ad declarandam eccleſiæ Lugdunenſis in Dalmatium abbatem & Saviniacenſes monachos ſtudium ac reverentiam. Exceſſit ex hac vita Dalmatius abbas hoc anno, idibus Julii, annis viginti in abbatiali dignitate exactis, humatur in clauſtro ad limen capituli, appoſito epitaphio, in quo *ſapiens & moderator honorum* dicitur. Succeſſor ejus Wido poſt tres annos non integros abbatiam cum Berardo vix uno anno rexit. Widonem excepit Iterius *de Talaru*, vir piiſſimus, qui privilegium a Gregorio ſeptimo conſecutus eſt. obiit quarto idus Aprilis. Succeſſor ejus Girbaudus, partim ſponte, partim coactus, abbatiam Pon-

Ejus ſucceſſores.

Digitized by Google

tio abbati ceſſit, viro memoria digno, de quo in conſequentibus acturi ſumus. ANN. CHR. 1080.

CVI. Jarento abbas Mettenſem epiſcopum abſolvit.

Inter epiſcopos, qui Gregorio VII. maxime addicti fuere, unus e præcipuis erat Herimannus ſeu Hermannus Mettenſis antiſtes. Hic primo quidem adhæſerat Heinrico, a quo etiam inveſtituram acceperat: ſed poſtea eum facti tantopere pœnituit, ut epiſcopatum omnino abdicare ſtatuerit, niſi pontificis voluntas obſtitiſſet. Itaque ab eo poſtulavit abſolutionem errati; mandatumque Hugoni Dienſi, ut eum vice pontificis aut per ſe, aut per alium abſolveret. Hugo vero id officii commiſit Jarentoni Divionenſi abbati, qui Mettim profectus, Herimannum in pervigilio natalis Domini abſolvit. Dein eidem Herimanno petenti, quo pacto ſchiſmaticis occurreret, prolixam [a] ſcripſit pontifex epiſtolam, quam ei per Rodulfum Virdunenſem ſancti Vitoni abbatem ab Urbe miſit. quæ omnia diſcimus ex chronico Hugonis abbatis.

a Greg. VII. lib. 8. ep. 21.

Rodulfus Virdunenſem reconciliat.

Idem auctor in conſequentibus agit de conciliabulo Ultrajectino, in quo anathema Gregorio dictum eſt: ex quo ſe clam proripuere Theodericus Virdunenſis & Pibo Tullenſis epiſcopi, ne tam ſcelerati facinoris eſſent participes, quod unus Willelmus Trajectenſis perpetrare auſus eſt, ſed non impune. Tanta vero animi pænitudo Theoderici animum invaſit, quod ſchiſmaticis aliquamdiu adhæſiſſet, ut ob id paratam ſibi Virdunum revertenti clericorum ſuorum proceſſionem interdixerit, excommunicatum ſe ratus, quod cum factioſis ad horam communicaſſet, bene ſecum actum exiſtimans, quod cum Willelmo Trajectenſi non periiſſet. Quam ob rem, miſſo ad Gregorium papam Rodulfo ſancti Vitoni abbate, cum ſe omnino pro illa communione excommunicatum affirmaret, & ob id ſibi officium interdixiſſet, *in manu ejus*, ſcilicet Rodulfi, *ſtolam reddidit & anulum*, abſolutione ejus Mettenſi epiſcopo reſervata. Verum non diu in propoſito ſtetit Theodericus, ſed ad vomitum reverſus, denuo ad ſchiſmaticorum ſocietatem rediit, & gravioribus deinceps vinculis & peccatis ſe implicavit, ita ut omnem religionis ſpeciem exuiſſe videretur. quæ fuſius apud eumdem Hugonem videre licet.

CVII. S. Vitoni monachi ab epiſcopo pulſi.

Inter hæc Rodulfus abbas cum ſuis legitimo pontifici conſtanter adhæſit. Hinc ſoluta eſt [b] vetus illa neceſſitudo, quæ inter Virdunenſes epiſcopos & monachos ſancti Vitoni ſemper interceſſerat, adeo ut epiſcopus abbatem & monachos, plurimis affectos injuriis, ſuo loco exturbaverit. ſed eis pro juſtitia ita pulſis contraria in bonum mox ceſſere. nam fratres in Burgundiam profugi, a Jarentone ſancti Benigni venerabili abbate, tamquam angeli Dei accepti, per ſeptennium, quo epiſcopus ſupervixit, ibidem perſtitere. Hinc firmata inter utrumque monaſterium ſocietas, longe ſanctior & validior, quam olim inter Sabinos & Romanos. Ea vero fuit Rodulfi abbatis apud pontificem exiſtimatio, ut ei ſchiſmaticos reconciliandi facultatem dederit in tribus epiſcopatibus, Virdunenſi ſcilicet, Mettenſi ac Tullenſi. Hæc monachorum expulſio poſt biennium facta dicitur in chronico Vitoniano.

b Spicil. to. 12. p. 288.

Fulcradi abbatis facinora in S. Vitonum & S. Michaëlem.

Interim Fulcradus ſancti Pauli apud Virdunum abbas, vacantem immo potius vacuam ſancti Vitoni abbatiam invadit, Theoderici epiſcopi auctoritate fultus; ibique nonnulla ornamenta & prædia diripuit. Tunc etiam eumdem Fulcradum cum Richero decano idem epiſcopus miſit *ad ſigillandum altare ſancti Michaëlis* ad Moſam, propterea quod ejus loci monachi a Virdunenſi epiſcopatu ad Tullenſem tranſire vellent, & ad Virdunenſis epiſcopi audientiam accedere nollent. Verum ejuſdem monaſterii familia utrumque comprehendit, & vinctos apud Barrum cuſtodiæ mancipavit. Quam ob rem ejuſdem loci villa & eccleſia *ab hoſtico*, id eſt exercitu *epiſcopali* concremata eſt. *Sigillare altare* hoc loco idem eſſe videtur ac ſigillo epiſcopali Virdunenſis epiſcopi illud inſignire in ſignum dominii ſeu juriſdictionis. Tunc temporis ſancti Michaëlis abbatiam adminiſtrabat Sigifridus abbas, qui hoc anno Sophiam comitiſſam apud Montiacum adiit, conqueſturus de quibuſdam vexationibus quas Boſo *de Viocort* nonnullis monaſterii prædiis inferebat. quam controverſiam comitiſſa mox compoſuit.

CVIII. Meſſinenſis parthenonis ſtatuta.

Biennio poſt mortem Adeliæ Flandriæ comitiſſæ, Rotbertus Friſius ejus filius confirmavit poſſeſſiones [c] Meſſinenſis monaſterii ab ea conditi, ubi ſupremos vitæ dies in habitu viduali tranſegerat, atque humata fuerat. Erant eo loci ſanctimoniales & canonici: utriſque ſubſidia ſecundum Adelæ inſtitutionem aſſignavit comes, adductus, ut fertur, *miraculorum ſignis*, quæ in eodem loco patrabantur. Inſuper ſtatuit, quo pondere, quave menſura victualia ſororibus, numero triginta, ſubmini-

c Mir. cod. donat. p. 192.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1080.

ſtrari debeant, nempe ut panis ex adipe frumenti *penſet quinque marcas*. In dominicis & feſtis diebus quatuor fercula, in aliis vero tria conceſſa: ſingulis diebus *juſta cerevisiæ & dimidia*: vinum in omnibus feſtis, quando *ſequentia* cantatur: quibus diebus unaquæque ſoror quartam partem ſextarii habeat; ad veſtimenta vero ſua triginta libras denariorum. Atque ut abbatiſſa hæc omnia ſororibus ſuppeditare poſſit, certa ei aſſignantur prædia, quæ hoſpitibus quoque excipiendis ſufficiant. Ad hæc ſtatuit comes, ut ad ſepulcrum matris ſuæ lucerna die noctuque in honorem Dei genitricis luceat, & in ejus anniverſario abbatiſſa pauperibus ſex libras diſtribuat. Addit inſuper ut in anniverſario filii ſui Balduini, qui ibidem ſepultus erat, triginta ſolidos ad calceamenta habeant ſanctimoniales. Denique quandocumque ipſe iſtuc acceſſerit, vel quivis ejus heres, ut caritatis amore præbenda ipſi concedatur, ſcilicet unus tantummodo panis, & juſta cerevisiæ. Acta hæc dicuntur Mecinis IV. nonas Februarii, anno ab incarnatione Domini M LXXX. in quibus nonnulla recentioris videntur inſtitutionis.

CIX. *Pons lapideus Dionantenſis.* [a] *Mir. notit. p. 107.* * *f.* modii.

Eodem anno factus eſt pons lapideus [a] Dionantenſis ſuper Moſam, aſſentiente Godeſcalco abbate Valciodorenſis monaſterii, cui navicula ad uſum tranſeuntium competebat ab hoc tempore, quo Eilbertus comes illud condiderat. unde fratribus nonaginta quatuor denarii ſingulis annis, abbati vero quatuor vini ſextarii * veniebant. Cum autem placuiſſet Henrico Leodicenſi epiſcopo, Alberto comiti Namucenſi, Cononi comiti atque opidanis, ut illic pons ex lapide fieret; eo pacto aſſenſit abbas, ut Valciodorenſes a portorio eſſent immunes; & ut Albertus comes beneficium, quod ipſius atavus Robuoldus Valciodorenſi monaſterio conceſſerat, ratum haberet. quod ita inter eos convenit. Actum Dionanti kalendis Septembris anno M LXXX. indictione tertia. Godeſcalcus abbas [b] Lamberto ſucceſſerat, non bonus rei familiaris œconomus.

[b] *Spicil. to. 7. p. 563. & ſeqq.*

Evernei-curtis cella.

Sub id tempus cella Ervernei-curtis in pago Porcenſi condita fuit a Theoderico Andaginenſi ſeu ſancti Hucberti abbate, cui ejuſdem loci altare ab Elinando Laudunenſi præſule conceſſum. Iſtius villæ tertia pars ſancto Hucberto collata fuerat a Joſberto de Marla, quod eſt caſtrum pagi Laudunenſis ad Somenam fluvium, viro nobili ac potente, qui rabidi canis morſu attrectatus, & ſancti Hucberti meritis ſanatus, eidem hoc donum fecerat in grati animi teſtificationem. quæ fuſius videre licet in libro de miraculis ſancti Hucberti epiſcopi, ubi quædam alia miracula, Theoderico abbate, illic facta memorantur. Ibidem prædictus Albertus Namucenſis comes, veneratione loci divertiſſe dicitur cum uxore ſua Idda ad eccleſiam beati Hucberti, poſcente Theoderico abbate, eique comitatum Anſeromiæ, quem vicecomites ſurripuerant, reſtituiſſe. In fine ejuſdem libri fit mentio Lamberti ex Valciodorenſi monacho abbatis Haſterienſis monaſterii, quæ cella modo eſt abbatiæ Valciodorenſis.

CX. *Scafuſanum monaſterium.* [c] *lib. 62. n. 112.*

Florebat per id tempus monaſtica religio in monaſterio Hirſaugienſi ſub venerabili Willelmo abbate, ſæpe jam a nobis laudato: cui Scafuſanum Sueviæ monaſterium, de cujus origine ſuperius [c] diximus, regulari diſciplina in melius informandum commiſſum eſt. quod Gregorius VII. hoc anno probavit. Exſtant ea de re ejuſdem pontificis litteræ Willelmo abbati Hirſaugienſis monaſterii inſcriptæ, in quibus ait
» pontifex ſibi innotuiſſe, quod ipſius Willelmi religio curam monaſterii ſancti Salva-
» toris juris apoſtolicæ ſedis, ſiti in villa Scafuſa, in epiſcopatu Conſtantienſi, obſecrante
» comite Burchardo, viriſque religioſis hortantibus, eo dumtaxat pacto ſuſceperit,
» ut prædictus comes cederet quibuſdam juribus, quæ in illud monaſterium ſibi vin-
» dicabat, & locum ipſum liberum eſſe permitteret. quod pontifex magnopere pro-
» bat, idque apoſtolica auctoritate firmat. *Et quia locus ille, ſicut audivimus*, inquit, *ad religionis ſtatum: Domino miſerante cœpit aſſurgere; nos in quantum valemus, perpetuam illic ſanctitatis ſtabilitatem providere cupientes, fraternitati tuæ ſuper cœnobium illud ſollicitudinis noſtræ vicem committimus, ſcilicet ut fratres ibi diſciplinis regulariter inſtruere, mores eorum vitamque competenter inſtruendo, ea quæ ad ſalutem animarum pertinent, vigilanter providere, ac maxime, ut inibi abbas ſecundum Deum ordinetur,*
» *procures*. Ad hæc, ut fratres ibidem abſque ulla inquietudine omnipotenti Domino
» deſerviant, vetat pontifex, ut ne ullus ſacerdotum, regum, vel ducum aut comi-
» tum, aut quivis alii, ullam eidem loco moleſtiam inferat: *ſed ita ſit ab omni ſæculari poteſtate ſecurus, & Romanæ ſedis libertate quietus, ſicut conſtat Cluniacenſe monaſterium, & Maſſilienſe manere: abbas autem advocatum, quem voluerit, eligat. quod ſi*

is

Digitized by Google

ANN. CHR. 1080.

is poſtmodum non fuerit utilis monaſterio, eo remoto alium conſtituat. Inſuper privilegium quod Alexander II. Everardo comiti, ejuſque poſteris advocatiam, & præficiendi abbatis poteſtatem, & totius rei adminiſtrationem conceſſit, omnino reſcindit &c. *Actum Lateranis, octavo idus Maii, indictione tertia.* "

CXI. Altmannus epiſcopus religioſiſſimus.

Quanti porro Willelmum noſtrum fecerit Gregorius, non ſolum ex hac, ſed etiam ex alia ejus epiſtola [a] intelligitur, Altmanno Pataviensi epiſcopo, & venerabili Hirſaugienſi abbati directa, quibus graviora eccleſiæ negotia, tamquam fidis & incorruptis ejus defenſoribus, committit. Hic eſt Altmannus, incontinentium clericorum inſectator acerrimus, cujus rei cauſa eorum in ſe odium adeo concitavit, ut illi Heinricum regem ad ipſum ſede ſua extrudendum, proſcribendumque adduxerint, effecerintque, ut in clerum ipſi reſtituerentur. Idem religioſus præſul duo monaſteria exſtruxit, unum canonicorum regularium ſub titulo ſancti Nicolai extra muros Patavienſes; alterum Gotwicenſe noſtri Ordinis in Comageno Auſtriæ inferioris monte, amœniſſimo loco ſitum. Poſt ejus diſceſſum ſancti Nicolai clerici cælibes, propterea quod uxoratos clericos ab Heinrico reſtitutos expuliſſent, ab imperatoris ſatellitibus cœnobio extracti, virgis publice cæſi fuere; &, reſtitutis eorum loco clericis conjugatis, ignominioſe non modo e monaſterio, ſed etiam ex urbe, totaque vicinia expulſi.

a *Greg. VII. lib. 9. ep. 3.*

Gotwicenſis cœnobii auctor.

Gotwicenſe * monaſterium, haud longe a Danubio in inferiori Auſtria, ſuper editiſſimo & pæne inacceſſo monte poſitum, in honorem beatiſſimæ virginis Mariæ condi cœpit anno MLXXIII. quo anno Altmannus epiſcopus, ejus auctor, primum lapidem poſuit. Conſecratum vero eſt poſt annos novem: tumque canonicis regularibus conceſſum dicitur: quibus poſt beati Altmanni obitum ſubſtituti monachi auctoritate Urbani II. & Udalrici Paſſavienſis epiſcopi aſſenſu, educti e Briſgovienſi ſancti Blaſii cœnobio, Hartmanno duce, qui primi illic abbatis officium geſſit ab anno MXCIII. Sub hæc Gotwico deducta eſt colonia monachorum in Garſtenſe * ſuperioris Auſtriæ monaſterium, conditum primo pro clericis anno MLXXXII. qui ſub præpoſito Eberhardo eumdem locum viginti annis tenuerunt: quo mortuo, monaſterii conditor dux & marchio Styrienſis, quem Otacherum vocant, monachos Gotwicenſes ſubrogavit. Hæc omnia fuſius proſequitur Stengelius.

* *Kotweich.*

* *Garſten.*

CXII. S. Afræ monaſterii incendium.

In chronico Auguſtenſi, quod Marquardus Freherus vulgavit, Sighardus ſeu Sigehardus abbas hoc anno ſanctæ Afræ cœnobio præfectus dicitur; eodemque anno Heinrici regis adverſarii III. idus Junii ſuburbana Auguſtæ Vindelicorum vaſtaſſe & concremaſſe perhibentur, & ſancti Petri eccleſiam incendiſſe. Ex ædibus ſuburbanis proceſſit ignis ad ſanctæ Afræ & ſancti Udalrici monaſterium, totumque cum officinis fratrum & dormitorio abſumſit, eccleſiam invaſit, & in pulverem redegit. Hinc diſperſi fratres palabundi, ac veluti proſcripti & exules facti ſunt: ſed reſumtis tandem animis, locum paullatim purgare cœperunt. Dum vero altius fundamenta effoderent, ſancti Udalrici ſepulcrum in tertio ſpecu inventum eſt, ut legitur in chronico Auguſtano Piſtoriano.

CXIII. Res Beneventanæ.

Per id tempus Johannes quidam Armenus, Beneventum forte profectus, errores diſſeminare ferebatur. Hunc Roffrido Beneventano archiepiſcopo & Deſiderio abbati Caſinenſi examinandum committit Gregorius papa litteris [b] Roffrido ſcriptis, qui ante triennium Miloni archiepiſcopo ſucceſſerat. Ejus tempore Madelmus Sicenolfi abbatis ſucceſſor, Beneventano ſanctæ Sophiæ monaſterio præerat, cui Gerardus comes [c] eccleſiam ſancti Benedicti prope Mabionam urbem ſitam, conceſſit. quod Roffridus archiepiſcopus probavit anno pontificatus ſui ſecundo. Perſtitit Madelmus abbas uſque ad pontificatum Paſchalis II. variaque privilegia obtinuit a Gregorio VII. Urbano II. ipſoque Paſchali, quæ in chronico [d] ſanctæ Sophiæ videre licet: ex quo diſcimus, Madelmo abbati ſucceſſiſſe Bernardum, qui a Gelaſio II. privilegium impetravit.

b *Greg. VII. lib. 7. n. 28.*

c *Ital. ſac. to. 8. p. 138.*

d *ibid. p. 676. & ſeqq.*

CXIV. Farfenſes, Aſculanæ & Regienſes.

Dum in caſtello ſeu urbe Corgnito comitatus Tuſcanenſis coram Mathilde marchioniſſa & duciſſa, aliiſque judicibus placitum haberetur; eo acceſſit Berardus Farfenſis abbas, & adverſus Luponem, ejuſque conſortes expoſtulavit ſuper eccleſia ſancti Petri, eidem caſtello proxima, quam ab eis injuſte retineri querebatur. Contra Lupo reponebat, eccleſiam illam a parentibus ſuis conceſſam fuiſſe monachis ſanctorum Coſmæ & Damiani, qui eam refutaverant, ob idque Lupo ipſe, tamquam hereditario jure, ſibi vindicaverat. Verum, cum Berardus abbas totum jus in illam eccle-

Digitized by Google

ANN. CHR 1080.

ſiam, quod monachis ſancti Coſmæ competebat, ſuo monaſterio aſſertum fuiſſe judicio Alexandri II. probaſſet; hæc eccleſia ei adjudicata eſt anno ab incarnatione Domini MLXXX. & quidem VII. kalendas Aprilis indictione tertia. Huic placito ſubſcribit ſuo more *Mathilda Dei gratia, ſi quid eſt*, interpoſito ſigno crucis.

Eodem anno duo germani fratres, Aldo & Paganellus, una cum matre ſua, eidem Berardo abbati ejuſque monachis contulere *monaſterium, quod vocatur ſancti Benedicti, infra territorium Aſculanum, in loco qui dicitur Sumati, & vocabulo Tres-caſæ* cum ſuis adjunctis. Hoc monaſterium condidiſſe traditur [a] ſub finem ſæculi decimi Adam epiſcopus Aſculanus, quæ urbs eſt in Piceno ſeu Marca Anconitana: ibique primum abbatem Azonem ordinaſſe.

Exſtabat ab antiquo in ſuburbio Regii-Lepidi [*] eccleſia ſancti Petri & ſancti Proſperi epiſcopi, quæ hoc tempore a Mathilde comitiſſa modo laudata in nobilem noſtri Ordinis abbatiam reformata fuit, & Giſelberto abbati commiſſa: diplomate dato hoc anno, cujus fragmentum refert Margarinus in ſecundo tomo Bullarii [b] Caſinenſis: ubi etiam quædam donatio eidem monaſterio facta eodem anno legitur. Perſtat etiam nunc hæc abbatia, ſed intra muros urbis, unita Congregationi Caſinenſi. Indicem ejus loci abbatum, variaque inſtrumenta refert Ughellus in appendice ad tomum ſecundum Italiæ ſacræ, relata ad calcem [c] tomi quinti.

CXV. Caſini acta.

Hoc ipſo anno Jordanus princeps Capuanus generale præceptum [d] Caſinenſi monaſterio facit de univerſis donationibus, tam a patre ſuo Richardo, quam ab aliis ei factis. Reſipuerat quippe Jordanus amiſſo lumine oculorum ob ſubtractum haud exiguæ pecuniæ ſummæ depoſitum [e], quod Roſellanenſis eccleſiæ pontifex Caſinenſibus commendaverat. Id ubi reſcivit princeps, per ſubmiſſos milites hanc pecuniam, e ſecretario abſtractam, ad ſe deferri mandavit. Fratres autem ad hæc, depoſitum, quod patri Benedicto creditum fuiſſet, ſe nulli mortalium daturos, conſtanter reſponderunt. At milites, nulla ejus reſponſi habita ratione, pecuniam e ſecretario vi abſtrahunt, & ad principem deferunt. quod ubi Gregorius papa reſcivit, divinum in Caſinenſi eccleſia officium ceſſare juſſit, altariaque omnia denudari; Caſinenſes inſuper nimiæ timiditatis arguens, quod tantum facinus paſſi fuiſſent. quippe tolerabilius eſſe, ut caſtella monaſterii in prædam & direptionem darentur, quam ut tam venerabilis locus tantæ injuriæ ſubjaceret. Verum hoc facinus non diu inultum ſivit Deus. nam princeps ejus auctor, ubi abſtractam pecuniam accepit, oculorum lumine uſque ad finem vitæ orbatus eſt. Gregorius vero in concilio reſidens conſtituit, ut, ſi quis Nortmannorum, vel quorumlibet hominum, poſſeſſiones Caſinenſium invaderet, & bis vel ter admonitus factum non emendaret, excommunicationi eſſet obnoxius. Sub idem tempus Michaël imperator Deſiderio abbati dona quam plurima miſit, poſcens ut pro ſe ac liberis, & pro ſtatu imperii ſui Dei omnipotentis clementiam aſſidue ſupplicarent Caſinenſes. Inſuper per præceptum [f] aurea bulla ſignatum conſtituit, ut ſingulis annis Caſinenſe monaſterium e palatio ſuo auri libras viginti-quatuor & pallia quatuor acciperet.

a Ital. ſac. to. 1. p. 494.

* Reggio.

b Bullar. Caſin. to. 2. p. 112.

c Ital. ſac. to. 5. p. 1580. & ſeqq.

d Chron. Caſin. lib. 3. c. 47.

e id. c. 46.

f ibid. c. 39.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS SEXTUS.

Ab anno Chriſti 1081. ad annum 1085.

ANN. CHR. 1081.

I. Res eccleſiaſticæ & civiles.

POST mortem Rudolfi, Heinrici Germaniæ regis æmuli; non ſtatim ad novam alterius regis electionem procedi voluit Gregorius papa, ſatius eſſe ratus, ut cum *aliqua mora provideretur idoneus, quam nimium feſtinando in regem aliquis ordinaretur indignus*, ut ſcribit in litteris [a] ad Altmannum epiſcopum Patavienſem & Willelmum Hirſaugienſem abbatem, quibus multum in illis partibus confidebat. Interim fundendas frequentiſſimas preces, largiſſimas dandas eleemoſynas, omnibuſque modis Deum exorandum, *ut inimici*, inquit, *noſtri, quos ſuo præcepto diligimus, reſipiſcant, & ad gremium ſanctæ eccleſiæ redeant.* At longe aliter, quam optaverat pontifex, res vertit. Heinricus enim, magno delectu habito, primo vere in Italiam contendit, ut vel a pontifice abſolutionem extorqueret, vel eum pontificatu dejiceret. Quam ob rem cum Clemente Ravennate depoſito pridie pentecoſtes Romam acceſſit, urbemque Leoninam obſidere inſtituit. verum ſagittis, lapidibuſque a Romanis repulſus, ad ſuburbana ſuccendenda convertitur, atque æde ſancti Pauli violata, cum ne ita quidem urbis deditio ſuccederet, re infecta Ravennam ſe retulit, proximo vere denuo Romam aggreſſurus.

[a] Greg. VII. lib. 9. ep. 3.

Illius expeditionis accepto nuntio, pontifex litteras [b] ſcripſit *Deſiderio venerabili cardinali ſancti Petri & abbati Caſinenſi*, profeſſus, ſe, ſi pravæ regis, ejuſque aſſeclarum voluntati favere vellet, nullum aliquando anteceſſorum ſuorum a quoquam rege adeo honoratum & cultum fuiſſe, quam ipſe ab hoc rege honoraretur. *Verum, quoniam illorum minas & ſævitiam pro nihilo*, inquit, *ducimus; magis ſi neceſſe fuerit mortem ſuſcipere parati erimus, quam impietatibus eorum aſſenſum præbere, aut juſtitiam relinquere.* Hinc Deſiderium hortatur, ut ſibi adhæreat, & Romanæ eccleſiæ honorem pro virili tueri pergat. quod quidem ſtrenue præſtitit Deſiderius, etſi ab Heinrico tentatus litteris & promiſſis, ut ipſius partibus ſe adjungeret. Ad eumdem ſcripta eſt alia [c] epiſtola, qua pontifex ei mandat, ut exploret, an Rotbertus Apuliæ dux per quadrageſimales dies, *quibus Nortmanni ſolent pugna vacare*, aut certe poſt paſcha, Romanæ eccleſiæ auxilium ferre velit.

[b] ibid. ep. 11.

[c] ibid. ep. 4.

II. Bernardus abbas Sagunteníis.

Per id tempus, expugnata urbe Toleto, adeoque in Chriſtianorum poteſtatem redacta, Alfonſus Magnus eidem urbi paſtorem idoneum poſtliminio ſufficiendum curavit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1081. Hac de re ſcripſit ad Gregorium papam, eique quemdam a ſe deſignatum archiepiſcopum ſuggeſſit. Verum ejus electionem non probavit pontifex, propterea quod, » etſi [a] ſatis prudens & liberalis videretur, expers eſſet ſcientiæ, ſine qua nec alios do» cere, nec ſe ipſe defendere valeret. Quapropter regem monet, ut cum conſilio le» gati ſui Richardi abbatis Maſſilienſis, aliorumque religioſorum virorum, alius eli» gatur, ſive indigena, ſive extraneus. Neque enim reſpuendum extraneum, vel hu» milis ſanguinis virum, dummodo idoneus ſit ad regimen illius eccleſiæ. Si Gregorii epiſtola, ex qua hæc accepimus, cum hoc anno recte componitur, non ſerius expugnata fuit ab Alfonſo urbs Toletum. quod tamen Rudericus [b] Toletanus, aliique, ad æram milleſimam viceſimam-tertiam (ſic legendum, non triceſimam-tertiam) differunt, adeoque ad annum Chriſti milleſimum octogeſimum-quintum. quo anno urbs hæc capta dicitur, & quidem VIII. kalendas Junii, die feſto Urbani papæ & martyris. quod ſane probari non poteſt, ſiquidem ipſo die Gregorius VII. mortuus eſt, qui tamen de eligendo Toletano pontifice, nonniſi poſt captam urbem, prædictam epiſtolam ſcripſiſſe videtur.

a ibid. epiſt.

b Roderic. lib. 6. c. 23.

Quis fuerit ille, quem Alfonſus Toletanæ eccleſiæ præficiendum Gregorio ſuggerebat, incertum: at certum eſt illi ſedi Bernardum, noſtri Ordinis monachum, tandem impoſitum fuiſſe. Is ex Aginnenſi oriundus territorio, opido ſcilicet Salvitatis *, teſtante Ruderico [c] Toletano, cum ab infantia litteris imbutus fuiſſet, ſæculari militiæ nomen dedit; ſed poſtmodum infirmitate coactus, in ſancti Orentii Auxitano monaſterio Benedictinæ regulæ ſumto monaſtico habitu, ſe mancipavit. Inde vocatus Cluniacum ab Hugone abbate, cum eo laudabilem aliquamdiu egit vitam. Dein, cum rex Alfonſus Saguntenſe ſanctorum Facundi & Primitivi cœnobium, ubi aliquando, vitandæ [d] captivitatis cauſa, monaſticum habitum haud ſponte induerat, augere & amplificare vellet; ab Hugone abbate religioſum virum poſtulavit, qui illic abbatis officio fungeretur: ut, ſicut Cluniacum ceteris Galliæ monaſteriis, ſic etiam iſtud Hiſpanicis omnibus præcelleret. Hugo illuc Bernardum, *quem ob ſanctitatis meritum carum* habebat, cum aliis monachis miſit. Hic vero abbas factus, ita ſe omnibus amabilem & acceptum exhibuit, ut, Toleto in chriſtianorum poteſtatem redacto, mox ipſe illius ſedis archiepiſcopus electus ſit. Jam ante aliquot annos hac dignitate ornatus erat, cum eidem eccleſiæ primatum reſtituit Urbanus II. anno pontificatus ſui primo. De prædicto ſancti Facundi monaſterio Gregorius in ſuperiori ad Alfonſum epiſtola ita ſcribit. *Ceterum quod de uxore tua*, ſcilicet dimittenda, *& de abbatia ſancti Facundi poſtulaſti, competentius reſponderi per filium noſtrum Richardum, ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalem & legatum, & fratrem Simeonem epiſcopum arbitrati ſumus.* tum ſubdit *de illa perſona in archiepiſcopum eligenda*, cujus ſuperius meminimus. An autem de præficiendo abbatiæ ſancti Facundi Bernardo monacho locus iſte intelligendus ſit, an vero de concedendo eidem abbatiæ privilegio, non ſatis exploratum.

* la Sauvetat.

c ibid. c. 24.

d ibid. c. 16.

III. Archiepiſcopus Toletanus creatur.

Poſtquam abbatiæ ſancti Facundi aliquamdiu magna cum prudentia & religione præfuiſſet Bernardus, eumdem rex Alfonſus in frequenti epiſcoporum, abbatum & procerum apud regiam urbem conſeſſu electum XV. kalendas Januarii Toletanæ eccleſiæ archiepiſcopum [e] & primatem ordinari curavit, eamdemque eccleſiam liberaliter dotavit. quod etſi forte non ſtatim poſt captam urbem, ſed aliquanto ſerius factum ſit; hic tamen conſequenter exponere viſum eſt. Ubi novam iniit ſedem Bernardus, Sarracenicum fanum, quod Mezquitam [f] vocant, eliminata Muhammedis ſpurcitia, in chriſtianorum templum, ſuadente Conſtantia regina, convertit. quod ubi rex accepit, tanto furore correptus fuiſſe dicitur, quippe qui fanum illud Sarracenis pacto firmaverat, ut e ſancti Facundi cœnobio mox advolaverit, reginam & archiepiſcopum, ſi credi fas eſt, igni traditurus, niſi Arabes ipſi obſtitiſſent, veriti, ne id tandem in eorum caput redundaret.

e ibid. c. 24.

f ibid. c. 25.

IV. Arnulfus Sueſſionum epiſcopus conſecratur.

Jam tempus inſtabat, quo Arnulfus apud ſanctum Medardum recluſus, quem anno ſuperiore [g] electum fuiſſe Sueſſionenſem epiſcopum diximus, conſecrandus erat. Hinc ille, quatuor monachis ſecum aſſumtis, ex ſuo monaſterio, ubi condictum exſpectabat tempus, ad Hugonem Dienſem pergit, ut ab eo conſecraretur, Manaſſe archiepiſcopo tunc in ordinem redacto. Inter eundum Theotbaldum Campaniæ comitem apud Virtutes, * opidum pagi Catalaunenſis, adit, a quo perhumane acceptus eſt. Illic dum verſaretur, unus e ſociis, Oſtremarus nomine, quiddam parum ci-

g lib. 65. num. 82.

* Vertus.

Digitized by Google

vile in fratrem Everolſum, qui & unus comitum erat, protulit, propter quod Arnulfus eum a comitatu ſuo repulit. Mœſtum ob id ac pœnitentem vir Dei Pariſios mittit ad Bertam reginam, ut ei futuræ prolis ortum, qui brevi ſubſecutus eſt, ſcilicet Ludovici, prænuntiaret. Inde iter perſecutus Arnulfus, demum pervenit ad Hugonem Dienſem, a quo conſecratus eſt epiſcopus *dominica ante natalem Domini, qua tunc accidit* XIV. *kalendas Januarii*. Ea vero fuit in illis partibus ejus exiſtimatio, ut Viennenſes illum ſibi archiepiſcopum vi rapere vellent. quippe tunc vacante ſede, ut Hariulfus vitæ ſcriptor tradit. At ille reditum accelerans, Cluniacenſe obiter luſtravit monaſterium : ubi ab Hugone abbate & fratribus perquam honorifice acceptus fuit. Ubi Sueſſionas advenit, urbem ingreſſuro Gervaſius regius dapifer, Urſionis pſeudepiſcopi germanus, cum valida armatorum manu occurrit, eumque urbis aditu prohibuit. Quapropter quoddam ejuſdem diœceſis caſtellum, Ulciacum * vocabulo, ſecedere coactus eſt, ubi paſtoralis officii munia omnia ſollicite implere ſtuduit. Illic dum verſaretur, Everolfum monachum qui ipſi cariſſimus erat, jam pœne exanimem, ſubito ſanitati reſtituit, moxque eum in eccleſiam ad celebranda ſacra miſit. Multa alia vir ſanctus miracula patraſſe dicitur; in his cæcæ mulieri lumen oculorum reſtituiſſe apud Calvum montem *, Remenſis diœceſis opidulum, cujus loci eccleſiam, quæ modo Præmonſtratenſium eſt, invitatu Rogeri comitis Porcenſis dedicavit. Hujus miraculi teſtes fuere non modo comes ejuſque conjux, ſed etiam Angelrannus beati viri archidiaconus, Radulfus-Viridis, poſtea Remorum archiepiſcopus, multique abbates & alii, qui ad dedicationis ſollemnitatem convenerant. Quod ſcribit Hariulfus de vacante ſede Viennenſi, id non ante duos annos accidit, quo tempore deceſſit Warmundus archiepiſcopus e noſtris, idemque Dolenſis abbas, cujus obitus anno M LXXXIII. conſignatur in chronico Dolenſi, ut inferius videbimus.

* *Ouchy le Chateau.*

* *Chaumont.*

V. Simon Criſpiacenſis regem adit.

Per id tempus accidit, ut Rex Philippus quædam Cluniacenſibus auferret. quod gravate ferens Hugo abbas, rogavit Simonem, tum ſancti Augendi monachum, olim Criſpiacenſem comitem, ut, qua pollebat apud regem auctoritate, cauſam ſuam apud eum peroraret. Ille vero abbatis ſui juſſu regem adit apud Compendium eo tempore, quo *ſudarium Domini* in baſilica ſancti Cornelii hactenus aſſervatum, e veteri theca efferendum erat, & in *capſa aurea decentius reponi* deberet, ea ſcilicet, quæ a Mathilde Anglorum regina conceſſa fuerat, etiam nunc in eadem eccleſia cum ſacro illo ſudario aſſervata. Illic cum preces fudiſſet Simon, regem convenit, itineris ſui cauſam expoſuit, & petita mox impetravit. Inde in Neuſtriam profectus, ut regem Willelmum & Mathildem reginam, apud quos educatus fuerat, inviſeret, regem ipſum filio ſuo Rotberto, qui cum eo diſſidebat, reconciliavit. quo facto, ad monaſterium ſuum reverſus eſt, non diu illic moraturus, ut anno ſequenti videbimus.

VI. Confluentina Becci cella.

Tunc temporis eccleſia ſanctæ Honorinæ virginis & martyris, quæ in Confluentio * opido diœceſis Pariſienſis ad Iſaræ & Sequanæ confluentes colitur, Beccenſibus monachis conceſſa fuit ab Ivone domino Belli-montis ad Iſaram, & Adelide ejus uxore, ut illic Beccenſes monachi divina officia perſolverent, aſſentiente Gaufrido epiſcopo Pariſienſi. Mox nova constructa eccleſia, ad quam Beccenſes præſente Anſelmo Becci abbate migrarunt cum corpore ſanctæ Honorinæ, quod eum in locum e Gerardivilla *, ad oſtium Sequanæ poſita, graſſante Normannorum procella, tranſlatum fuerat. Non multo poſt ad novam illam eccleſiam acceſſit vir nobilis Ingerrandus de Bova, pater Thomæ de Marla, *boiarum* ſeu catenarum *tria paria afferens*, Beccenſibus conteſtatus, captum ſe ab hoſtibus, & tribus illis catenis in dolio conſtrictum, oratione Deo facta meritis ſanctæ Honorinæ fuiſſe abſolutum. cujus beneficii memor ſervum quemdam cum generatione ſua, qui vice ſua oblationes quotannis apud Confluentium afferret, perpetuo addixit. Extat ſancti Anſelmi tunc abbatis epiſtola, inſcripta [a] *fratribus Beccenſibus apud Confluentium commanentibus*, quibus litteras mittit, perferendas ad quemdam Bernardum monachum de ſancto Petro ſuper Divam, qui *apud Pariſium in monaſterio ſancti Maglorii*, ſtudiorum cauſa verſabatur contra voluntatem abbatis ſui, ei promittentis, ſe illum benigne recepturum, Anſelmi gratia, ſi quantocius rediret.

* *Conflans.*

* *Gravillé.*

a *Anſelm. lib. 2. ep. 14.*

VII. Gregorii papæ epiſtola ad Anſelmum.

Sub idem tempus Gregorius pontifex perquam honorificam ſcripſit epiſtolam [b] *Anſelmo venerabili abbati Beccenſi*, ejus precibus ſe commendans in hæc verba. *Quo-*

b *Inter Anſelm. ep. 31.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1081.

niam fructuum tuorum bonus odor ad nos uſque redoluit, quam dignas grates Deo refe-rimus, & te in Chriſti dilectione ex corde amplectimur, credentes pro certo, tuorum ſtu-diorum exemplis eccleſiam Dei in melius promoveri, & tuis, ſimiliumque tibi precibus etiam ab inſtantibus periculis, Chriſti ſubveniente miſericordia, poſſe eripi. Noſti, frater, ſi juſti apud Deum prævaluit oratio, quid juſtorum? Prævalebit equidem, immo impetra-bit ſine dubio quod petierit..... Unde volumus tuam, tuorumque fraternitatem aſſidue Deum orare, ut eccleſiam ſuam & nos, qui ei, licet indigni, præſidemus, ab inſtantibus hæreticorum oppreſſionibus eripiat. Anſelmi ad hanc epiſtolam reſponſum deſideratur.

Anſelmi ad Hugonem incluſum epiſtola. a ibid. ep. 22.

Non omittenda hoc loco ejuſdem Anſelmi epiſtola [a] ad Hugonem incluſum, qui, miſſis ad eum duobus laïcis, ipſum conſuluerat, quibus monitis homines, ad ſe » cauſa pietatis accedentes, ad hujus ſæculi contemptum & æterni regni deſiderium » incitaret. Ad quod modeſte reſpondet Anſelmus, Hugonem id tanto facilius per ſe ip-» ſum præſtare poſſe, quanto liberius in ſua recluſione vitæ cæleſtis dulcedinem haurire » & experiri poterat. Sed tamen, ut petentis voluntati quodam modo faceret ſatis, » quædam ei proponit argumenta, quibus ſæcularium animi ad æternorum deſide-rium accenderentur. Eorum ſumma eſt, regnum cælorum eſſe venale, ſed non alio pretio comparari poſſe, quam amore. *Si ergo vis*, inquit, *eſſe rex in cælo, ama Deum & homines, ſicut debes; & mereberis eſſe quod optas. Hunc vero amorem non poteris ha-bere perfectum, niſi evacuaveris cor tuum ab omni alio amore.* Plura ſcire cupientem remittit ad Proſlogium ſuum, in cujus fine de pleno gaudio diſſeruerat. In hac epi-ſtola *ſanctitatis* titulo compellat Hugonem illum incluſum, qui non alius eſſe vide-tur ab Hugone incluſo Cadomenſi, cujus in alia epiſtola [b] meminit.

b id. lib. 1. ep. 37.

VIII. Godefridus fit œconomus, tum presbyter. c V. lib. 64. n. 40.

In monaſterio ſancti Quintini de Monte prope Perronam tunc florebat religio, Godefrido abbate. Unus e præcipuis ejus diſcipulis erat cognominis adoleſcens Go-defridus, ſuperius [c] jam laudatus non ſemel, cujus induſtriam compertam cum ha-beret, id officii ei demandavit, ut vinum, quo regio illa caret, aliaque neceſſaria in uſus fratrum & adventantium pauperum & hoſpitum compararet. Principio ille qui-dem id graviter accepit, ſciens, ægre poſſe eorum animos in virtutibus proficere, qui rebus temporalibus diſtrahuntur: ſed tamen, ut erat eximiæ humilitatis, cu-jus obedientia comes eſt, abbatis voluntati paruit. Interim tamen ſibi minime præ-fidens, fratrum & pauperum opem ac preces flagitare non ceſſabat, ut ne a ſancto propoſito rerum exteriorum tractatione avocaretur. Adeo vero divina illi adfuit gratia, ut res monaſterii, antea valde afflictas & ære alieno obligatas, in integrum reſtituerit, & fratribus aliiſque iſtuc adventantibus omnia neceſſaria abunde ſuppe-ditaverit, univerſis tam externis, quam domeſticis acceptus & honoratus, per atro-cia illa bella, quæ in illis partibus Rotbertus Perronenſis, Odo Namucenſis & Cla-rembaldus Vendoilenſis dominus excitaverant. Forte aliquando vir Dei ad Sueſſio-nenſe ſancti Criſpini monaſterium divertit ipſo die, quo ſanctorum Criſpini & Criſ-piniani martyrum illic quieſcentium ſollemnitas recolebatur, ibique monachorum, clericorumque canentium frequentiæ ſe adjunxit, & ipſe canendi valde peritus. In-greſſus paullo ante miſſarum ſolemnia in refectorium, illic quoſdam offendit mona-chos, poculis & carnibus edendis indulgentes. Eo viſo, illi nonnihil verecumdari cœ-pere: ſed tandem, deterſo rubore, eum, ut ſimul cum eis reficiat, invitant. At ille id longe refutavit, æquum non eſſe inquiens, ante miſſarum ſollemnia ventrem epu-lis infarcire. His dictis, illi minime, ut par erat, emendati, ſed animis exulcerati, atra bile perciti, multa in eum probra & convicia regerunt. quibus nihil motus Go-defridus, ſubmiſſo capite, depreſſiſque luminibus, ad eccleſiam mox rediit, preci-bus vacaturus. Hujus autem facti memoria fratrum illic habitantium animis adeo in poſterum infixa fuit, ut mores in melius commutaverint, teſtante Nicolao monacho, qui hæc refert. Cum vero viceſimum-quintum ætatis annum attigiſſet Godefridus, ejus pietate permotus abbas, eum ſacerdotio initiari voluit: at ille ſe ad ejus pedes abjicit, multiſque lacrymis ne id fieret deprecatur. Verum in ſententia perſiſtens abbas, eum miſit ad Ratbodum Noviomenſem epiſcopum, a quo is preſbyter or-dinatus eſt, novo illo gradu deinceps humilior & ſanctior. His meritis gradum ſibi fecit ad præfecturam Novigentenſis monaſterii, ac demum ad epiſcopatum Am-bianenſem, ut inferius videbimus.

IX. S. Benigno cella Wangionis-rivi addicta. * Vignory. d Perard. p. 194.

Paullo ante id tempus, Rotgerius, caſtri Wangionis-rivi * *advocatus* ſeu dominus, eccleſiam ſancto Stephano in eodem caſtro [d] exſtruxerat, eamque Harduinus Lin-

ANN. CHR. 1081.

gonum epiſcopus dedicaverat. Hæc eccleſia in cellam erecta fuit ab eodem Rotgerio, & ſancto Benigno ſubjecta, probante ipſo Harduino epiſcopo, qui anno M LXV. deceſſit, ſucceſſorem ſortitus Rainardum, cognomento Hugonem. Hujus tempore, id eſt præſenti anno M LXXXI. & quidem XIII. kalendas Octobris, die dominica, Jarento ſancti Benigni abbas, illius donationis inſtrumentum [a] *mane ante Primam relegit, Widone principe*, prædicti Rotgerii filio, *& uxore filiiſque ejus in clauſtro Wangionis-rivi adſtantibus*, qui hanc donationem confirmarunt. His litteris appoſita ſunt ſigna *domni Widonis principis, Helderardis ejus uxoris, domni Widonis infantis, filii eorum, Alberti pueri, Arnulfi pueri* & aliorum. Ex quibus probatur id, quod alias diximus, puerorum olim & infantium nomina litteris donationum, quas ipſorum parentes faciebant, appoſita fuiſſe. Domnus Gotefredus abbas *Bellocenſis* ſeu Bellilocenſis cum tribus monachis ſuis huic confirmationi adfuiſſe dicitur. quod de Bellilocenſi Argonnæ monaſterio interpretor.

a id. p. 195.

Habitum eſt hoc anno concilium Exolduni * apud Bituriges XV. kalendas Aprilis, teſte Clario monacho cum chronographo Autiſiodorenſi: ſed quinam ei epiſcopi interfuerint, quidve in eo ſtatutum ſit, non explicant. Epiſcoporum nomina ſaltem habemus ex litteris Richardi Bituricenſis archiepiſcopi, in Spicilegii Acheriani tomo VI. & a Labbeo relatis, quibus *eccleſiam ſancti Martini de Campis, olim de Briva appellatam, juxta muros Bituricæ urbis conſtitutam*, quam de manu laïca eripuerat, Majorimonaſterio contulit, idque *in concilio Exolduno a domno Hugone Dienſi epiſcopo, & ceteris omnibus firmari rogavit.* His litteris ſubſcribunt *Hugo Romanæ eccleſiæ legatus, Amatus Elleronenſis epiſcopus*; & poſt eos Richardus ipſe Bituricenſis archiepiſcopus, Richerius Senonenſis, Rodulfus Turonenſis & Gauſcelinus Burdegalenſis cum duodecim aliis epiſcopis, qui omnes prædicto concilio intererant.

Majori-monaſterio & Vindocino factæ donationes.
* Iſſoudun.

Superſtes erat etiam tunc Odericus Vindocinenſis abbas, cujus tempore Rotbertus, miles de Monte-contorio *, omne *dominicum*, quod habebat *apud villam de Columbariis* *, ſanctæ Trinitati Vindocinenſi *gratis* contulit, *ſolummodo* pro ſalute animæ ſuæ, parentumque ſuorum. quæ donatio ut rata & firma eſſet, ipſe & duo filii ejus, Gervaſius & Hamericus, *cultellum unum propter recordationem hujus facti ſuper altare Domini Dei* manibus ſuis poſuerunt, & chartam hac de re factam *fidelium* ſuorum manibus confirmandam tradiderunt. In his unus eſt Lancelinus de Balgentiaco cum filio ſuo Radulfo. Idem Rotbertus addit, monachos ſecum pepigiſſe, ut, « ſi quando ipſe monachus fieri vellet, nihil amplius illi ab ipſo exigerent: ſi vero monachus non « foret, ſaltem nomen ejus, necnon filiorum, duarumque ejus uxorum nomina *in martyrologio ſuo* inſcriberent. » Hujuſce donationis notitia facta eſt anno M LXXXI. indictione quarta, Oderico abbate.

* Montcontour.
* Columiers.

X. Epiſcopi & abbates Andecavenſes.

Eodem anno Euſebius Andecavorum epiſcopus, cognomento Bruno, e vivis [b] exceſſit IV. nonas Octobris: cui Goffridus ſucceſſit, ſed ordinatus tantum VIII. idus Maii anni inſequentis. Hic eodem die Girardum ſancti Albini abbatem [c] benedixit in locum demortui Otbranni abbatis, qui anno M LXXXI. deceſſerat. Paullo ante Otbranni obitum, Raginaldus Burgundio de Credone caſtro, Rotberti filius, una cum Domita conjuge, filioque Mauricio, confirmavit omnes ſancti Albini poſſeſſiones, quæ in ipſorum dominio ſitæ erant, ejuſque confirmationis inſtrumentum poſuit in manu Otbranni abbatis, dein ſuper altare ſancti Albini. Aliquanto poſt mortem Otbranni, electus eſt aſſenſu Gaufridi epiſcopi & Fulconis comitis Girardus ex priore, eo nomine ſecundus abbas, cujus electioni centum & quinque monachi ſubſcripti inveniuntur. In quodam chronico dicitur filius Higelli comitis, forte Hoëlli comitis.

b Labbe bibl. to. 1. p. 288.
c ibid. p. 276.

Hoc item anno defunctus eſt *dulcis memoriæ* [d] Arnaldus Cenomannorum epiſcopus III. kalendas Decembris feria ſecunda, ſepultus in monaſterio ſancti Vincentii, in ipſo monachorum oratorio ante gradus altaris; inde poſtea translatus in capitulum ejuſdem monaſterii, & locatus ad ſiniſtram Hoëlli epiſcopi, qui ei ſucceſſit, ſed non ante annum M LXXXV. ſacratus, ut in actis [e] epiſcoporum Cenomannenſium legitur. Hic multa paſſus eſt ab Hilgoto preſbytero, uti & Guicherius decanus, *vir honeſtæ* [f] *converſationis, & litterarum ſcientia non mediocriter adornatus*: qui in hoc peccavit quod monachus factus, *fraterculum duodennem*, necdum litterarum elementis eruditum, in ſuo ipſius conſtituerit loco; & contra eccleſiaſtica inſtituta, *prudentibus puerulum ſenioribus prepoſuerit.* quod ipſius traducendi & vexandi occaſionem & materiam prædicto Hilgoto præbuit.

Cenomannenſes epiſcopi.
d ibid. p. 288.
e Analect. to 3. p. 288.
f ibid. p. 293.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1081.
XI.
Turbæ in eccleſia Turonenſi.
a Chron. Turon.

In eccleſia Turonenſi tunc ingentes exortæ ſunt turbæ. Earum occaſio & cauſa ex eo nata eſt, quod Radulfus archiepiſcopus [a] faveret Amato & Hugoni Dienſi epiſcopo, ſedis apoſtolicæ legatis, qui Philippo regi epiſcopatus regni ſui auferre volebant. Hinc rex Fulconi Rechino comiti Andecavorum injunxit, ut archiepiſcopum ſede ſua dejiceret. quo facto prædictus Radulfus Gregorium papam per nuntios interpellavit, ut comes Andecavenſis & canonici ſancti Martini, qui ejus legatos in proceſſione recipere noluerant, cum toto pago excommunicarentur. Fulconis etiam partes ſectabantur Majoris-monaſterii monachi, uti nos docent litteræ epiſcoporum provinciæ Lugdunenſis, vacante tunc poſt mortem Gebuini archiepiſcopi Lugdunenſi eccleſia, cujus curam tunc geſſiſſe dicitur epiſcopus Matiſconenſis. Hæc autem epiſtola ſic habet in codice ſancti Albini Andecavenſis.

* Agano.
* Rainaldus.
* Gualterius.
* Landricus.

A. Auguſtodunenſis epiſcopus, R*. Lingonenſis, G*. Cabilonenſis, L*. Matiſcenſis vice primatis curam gerens eccleſiæ Lugdunenſis cum toto Lugdunenſis eccleſiæ conventu: omnibus provinciæ Turonenſis epiſcopis, abbatibus, clericis & monachis atque laïcis obedientibus R. venerabili archiepiſcopo Turonenſi, divinam gratiam & ſuam.*

Quam mira crudelitate Fulco comes Andegavenſis matris eccleſiæ Turonenſis viſceribus gladium ſuæ perſecutionis immerſerit. quam ſuperba præſumptione adverſus eamdem matrem eccleſiam monachi Majoris-monaſterii inſurrexerint, nullum veſtrum credimus ignorare. Nec vos latet Gaufrido Andegavenſi epiſcopo non deeſſe poteſtatem cogendi Fulconem ad tanti facinoris emendationem, ſi divinis quam tyrannicis præceptis obedire præeligeret, & apud eum diſtrictionis eccleſiaſticæ quantumlibet ſtudium vigeret. Ipſe vero propoſitum ſuæ profeſſionis violans, nec divinis mandatis, nec archiepiſcopi ſui monitis obediens cum fratribus in defenſionem juſtitiæ deſudantibus, cor ſuum in otio & deliciis nutriens fovit magis quam impugnavit ſupradicti Fulconis malitiam. Cum ergo ſuper his omnibus clamor Turonenſis eccleſiæ noſtram pulſaſſet ſollicitudinem, tam Fulconem comitem, quam epiſcopum Andegavenſem & monachos ad ſanctæ ſedis Lugdunenſis examen, juſtitiam facturos & accepturos invitamus. Quibus ad diem ſtatutum, judicium per abſentiam fugientibus, & in perverſitate ſua manentibus; epiſcopum quidem Andegavenſem ab epiſcopali & ſacerdotali officio, quod & ſuus archiepiſcopus ei interdixerat, ſuſpendimus: Fulconem vero cum monachis Majoris-monaſterii ex auctoritate B. Petri atque domini Hugonis primatis & Romanæ eccleſiæ legati excommunicationis gladio percuſſimus. Omnes quoque fautores eorum, ſeu cum ipſis communicantes ſub eadem excommunicatione concluſimus. Obſecrantes autem fraternitatem veſtram hortamur ut matris veſtræ doloribus, ſicut patri filii condolentes ipſi tota virtute ſolatiari ſtudeatis & Radulfo ejus archiepiſcopo, ſicut patri veſtro totaliter obediatis, nec cum ſupradictis excommunicatis communicetis, ne animas veſtras alienis facinoribus aggravetis Valete.

b V. Spicil. to. 8. p. 253. & ſeqq.
c Greg. lib. 9. ep. 23.

Hactenus epiſcoporum litteræ, ex quibus obiter diſcimus necdum morem fuiſſe, ut epiſcopus Auguſtodunenſis [b] curam eccleſiæ Lugdunenſis vacantis gereret, quod officium olim Inſulæ-Barbaræ abbati competebat. Sed ut ad rem ſermo recurrat, huc ſpectat Gregorii VII. [c] epiſtola ad Turonenſes & Andegavenſes, quibus communionem cum Fulcone interdicit; & in fine præcipit *B. venerabili abbati ſanctæ Mariæ*, (an ſanctæ Mariæ apud Nucarias diœceſis Turonenſis) ut litteras ſuas canonicis ſancti Martini perferat, quæ litteræ quia deſunt in regiſtro Gregoriano, hic eas proferre juvat ex codice ſancti Albini.

Gregorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei, canonicis ſancti Martini Turonenſis. Quia legatis noſtris & archiepiſcopo veſtro non obedire, ſed inſuper eum expuliſſe audivimus, & ab eis vos eſſe excommunicatos ob culpam veſtram didicimus; idcirco ſalutem & apoſtolicam benedictionem mittere auſi non fuimus: cujus rei indignos vos exiſtere profecto plus vobis ipſi dolemus. Nam ſi animarum veſtrarum curam gereretis, omnino nec illud præſumere, nec poſt flagitium tamdiu in impœnitudine manere conſilium haberetis. Quapropter paterna vos allocutione monentes ex parte B. Petri præcipimus, ut de tanto facinore digne ſatisfacientes, prædictum fratrem noſtrum archiepiſcopum ad eccleſiam ſuam cum honore reducere procuretis; ac deinceps ei paternalem, ſicut decet, obedientiam & reverentiam exhibentes obedire nullatenus detrectetis. Præcipimus etiam vobis, ut res tam ipſius archiepiſcopi, quam canonicorum ſancti Mauricii in integrum reſtituatis; atque legatis noſtris de cetero debitam obedientiam exhibentes, & ab ipſo comite excommunicato Fulcone & ab omnibus excommunicatis vos cuſtodire vigilanter ſtudeatis. Quod ſi nec his etiam mandatis ſalubriter obedire volueritis, ſententiam anathematis in vos confirmantes apoſtolicæ ultioni vos ſubjacere decernimus.

Hæc

Digitized by Google

Hæc Gregorii epiſtola longe aliam de canonicis Martinianis inducit opinionem, quam quæ in Galliæ chriſtianæ tomo primo [a] ex chronico Turonenſi ingeritur. Sed hæc non ad nos. Porro comes Fulco cum Radulfo archiepiſcopo colloquium habuit apud Rupes, ut teſtantur ſequentes litteræ cujuſdam ſacerdotis ad Radulfum archiepiſcopum, qui eum ad reconciliandum Fulconem adhibuerat. Has litteras, etſi ad inſtitutum noſtrum proprie non pertinent, tamen ad illuſtrandam illius controverſiæ notitiam ex eodem codice hic exhibere viſum eſt. ANN. CHR. 1081. a Gall. chr. to. 1. p. 762. & ſeqq.

Domino metropolitano R. G. ſacerdos ſalutem.

Ad ea quæ nobis ſatis multa ſcripſit veſtra paternitas ſaltem pauca reſpondiſſem, cum poſſint plurima reſponderi, niſi quod vos propediem ſpero præſentaneè collocuturos. Porro comitem F. ad hoc tandem ſummo labore inclinavi, ut judicium vobiſcum ineat in craſtina ſancti Michaëlis, vobis apud Rupes, ſe autem & ſuis in adverſo ripa Ligeris conſiſtentibus; ita quidem ut prius ſe a vobis injuſte excommunicatum denarret, nec debere ſe ulterius vobiſcum placitare. Quod ſi hoc non potuerit, tunc eamdem integrum ſecundum juſtitiam ſubeat. Sed hæc verba non mea ſunt, ſed ſunt illius, ne forte & ex his contra me indignemini. Valete.* * Roches-Corbon.

Quid inde conſecutum ſit, aliis exponendum relinquo. Ad noſtra revertor.

XII. S. Petri de Sorziaco eccleſia S. Florentio data. b V. lib. 63. n. 61.

Jam annus undecimus erat, ex quo Guillelmus [b] abbas Salmurenſi ſancti Florentii monaſterio præſidebat: cum eccleſia ſancti Petri de Sorziaco diœceſis Petragoricenſis, quæ olim abbatia fuerat, eidem cœnobio collata eſt. Eam hereditario jure tenebat quidam Alquerius miles, caſtri Muſidanii dominus, cui in mentem venit, ut eam abſque ullo pretio, quod tunc inſolitum erat, monachis ſancti Florentii, Petro & Conſtantino, traderet. Hujus rei gratia in urbem Petrocoriorum acceſſit III. nonas Auguſti, ut hanc donationem Willelmi epiſcopi & Heliæ comitis auctoritate firmari curaret. Poſtridie, quæ ſancti Stephani, majoris eccleſiæ patroni, feſtivitas erat, poſt capitulum acceſſit ad dormitorium illius eccleſiæ clericorum: ubi, præſentibus epiſcopo & comite, in frequenti hominum conſeſſu, ſuum hac de re propoſitum expoſuit; profeſſus, ſe id gratuito pro ſola animæ ſuæ, ſuorumque parentum ſalute, hanc donationem velle facere: ſed tantiſper exſpectandum fratrem ſuum Willelmum, qui ipſo die ejuſdem negotii cauſa iſtuc venturus eſſet. Ubi ille advenit, interpellatus eſt ab altero eorum fratre, Arnaldo tunc illius eccleſiæ priore, qui ibidem abbatis nomen tenuerat; rogatuſque ſub trecentorum ſolidorum munere, ut ne prædictam eccleſiam ſancti Florentii monachis cederet. Verum Willelmus, qui Arnaldo primum ſuffragari videbatur, demum Salmurenſium precibus victus, illam domno Natali priori, Frogerio, aliiſque monachis conceſſit. Conſtitutis itaque illic ſancti Florentii monachis, unus ex illis, Giraldus nomine, ad Karrofenſe monaſterium profectus, ſæpe dictam eccleſiam prodere voluit. Ejus machinationi nimium creduli Fulcradus Karrofenſis abbas, ceterique fratres, Alquerium, ejuſque fratres Willelmum & Arnaldum monachum muneribus pertentant. quo accepto, ſancti Florentii monachi, ne id fieret, interceſſerunt hoc anno, Philippi regis XXI.

XIII. Evenus Dolenſis epiſcopus obit.

Ex eodem Salmurenſi monaſterio aſſumtus fuerat Evenus, primum ſancti Melanii apud Rhedonas abbas, ac demum archiepiſcopus, ut tum vocabatur, Dolenſis, qui, ubi ſeptem ac viginti annos abbatiæ præfuiſſet abbas ſimul & archiepiſcopus, cum magno ſui deſiderio e vivis exceſſit, ſepultus in eodem ſancti Melanii monaſterio, cujus ſtrenuus inſtaurator fuerat. Poſt multum vero temporis, venerandæ memoriæ Guillelmo ejuſdem monaſterii abbate, accidit, ut ejus corpus e tumulo relevaretur, tumque revoluto ſepulcrali lapide, plumbea tabula ad ejus caput inventa cum hac inſcriptione: *Anno dominicæ incarnationis* MLXXXI. *Romano pontifice Gregorio VII. conſule Redonenſi Gaufrido, & Silveſtro epiſcopo,* VII. *kalendas Octobris obiit domnus Evenus Dolenſis archiepiſcopus & abbas ſancti Melanii, vir ſtrenuiſſimus, omniumque morum honeſtate præclarus, pater piiſſimus, cœnobiique hujus reſtaurator mirificus. Namque ut primum abbatiam ſuſcepit, unum tantummodo in ea monachum reperit; infra vero* XXVII. *annos, quibus monaſterio præfuit in tantum congregatio crevit, ut die obitus ſui perfectus numerus centum fratrum ibi remanſerit. Idcirco credendum eſt, eum a Domino, non tricenum, nec ſexageſimum, ſed potius centeſimum percepiſſe fructum.* Hæc ex chronico ſancti Florentii. Ex his corrigenda ſeries archiepiſcoporum Dolenſium & ſancti Melanii abbatum: ubi Gervaſius, & ipſe ſancti Florentii monachus, poſt Eveni obitum ſancti Melanii monaſterii regimen accepit, Eveni ſtudioſus imitator, ad annum

Digitized by Google

ANN. CHR 1081.

M C VIII. ſuperſtes. Gervaſio ſucceſſit Herveus ejus nominis primus ad octo annos, quem excepit Dontaldus abbas ex monacho ſancti Michaëlis in Periculo-maris.

Benedictus abbas fit epiſcopus Namnetenſis.

a Baluz. Miſcell. to. 1. p. 523.

In brevi chronico [a] Kemperlegienſi Benedictus abbas ſanctæ Crucis, frater Hoëli comitis, Namnetenſis epiſcopus hoc anno factus dicitur, retento monaſterii regimine, ad quod, abdicato poſt triginta fere annos epiſcopatu, denuo remigravit, ut in conſequentibus videbimus. In eodem chronico tunc quoque Johannes quondam abbas ſanctæ Crucis obiiſſe traditur. Anno vero ſequenti beati Gurloëſii corpus e terra levatur, & eccleſia ſanctæ Crucis inſtauratur.

XIV. *Cluniaco tributa monaſteria.*

Habitum eſt hoc anno concilium apud Santonas, præſidentibus ſedis apoſtolicæ legatis, Amato Olorenſi ſeu Oleronenſi & Hugone Dienſi epiſcopis, quorum conſilio & auctoritate Willelmus Pictavorum comes & totius dux Aquitaniæ, monaſterium ſancti Eutropii titulo & corpore inſigne, quod de manu laïcali eripuerat, in manus Hugonis Cluniacenſis abbatis præſentis tranſtulit, ut ad Dei cultum reformaretur, & quidem omnino liberum, ita ut præter cenſum quinque ſolidorum, quos matri eccleſiæ perſolveret, nulli hominum quidquam deberet. Hoc ratum habuere iidem legati, in prædicto concilio, cui interfuerunt ex abbatibus Ademarus Lemovicenſis, Odo Angeriacenſis, Seguinus Caſæ-Dei & Rainaldus ſancti Cypriani; ex laïcis Calo vicecomes, Rotbertus-Burgundus, aliique; ex ordine monaſtico *domnus Teuzo de palatio domini papæ, domnus Wido monachus de Caſa-Dei, frater comitis Nivernenſis; Clunienſes domnus Fulco, de Galliniaco olim dictus, domnus quoque Gerento & domnus Pontius, & multi alii.* Actum *anno incarnationis dominicæ* M LXXXI. *indictione* IV. *anno & hebdomada qua ſynodus Santonenſis eſt celebrata.* Hac de re jam ante biennium actum fuerat [b] in concilio Burdegalenſi, ſed res infecta fuerat ad hoc tempus, quo iſtuc inducti ſunt Cluniacenſes qui prioris eccleſiæ ſedem mutarunt, nova commodiori in loco exſtructa baſilica, quam Urbanus II. dedicavit. Corpus tamen ſancti Eutropii ex eo tempore ſe poſſidere contendunt noſtri Vindocinenſes. totum an potiorem ejus partem, alii definiant.

b V. lib. 65. n. 67.

Tunc temporis Roſtagnus Aquenſis archiepiſcopus & germanus ejus frater Amelius cum filiis ſuis, ſanctorum Gervaſii & Protaſii monaſterium diœceſis Arelatenſis, ſitum apud caſtrum Foſſas, quod eorum *parentes* ſeu propinqui in proprio alodio fundaverant & conſtruxerant, male ordinatum eſſe videntes, Hugoni Cluniacenſi abbati ordinandum commiſerunt. De hoc monaſterio in conſequentibus fuſius agemus.

Eodem anno M LXXXI. Hugo comes de Domno-Martino ſancti Lupi eccleſiam in villa, quæ dicitur *Eſſerrens*, ad Iſaram, cum altari quod tenebat, reddidit in manus Guidonis Belvacenſis epiſcopi diœceſani. Idem vero epiſcopus hanc eccleſiam cum altari contulit beato Petro Cluniacenſi & ejuſdem monaſterii monachis, *dominis*, inquit, *& fratribus noſtris*, aſſenſu clericorum ſuorum. Poſtea idem comes Hugo prædictam villam cum adjunctis ſuis, Cluniacenſium eccleſiæ donavit, annuentibus Philippo rege & Hugone de Criſpeïo ejus fratre & uxore Hugonis Adela. Hoc donum laudarunt & confirmarunt præ aliis Rodhaidis uxor Hugonis de Domno-Martino, ejuſque filius Petrus, atque filiæ, Baſilia, Adela & Euſtachia.

Ad hæc Adefonſus ſeu Alfonſus, totius Hiſpaniæ imperator, Cluniacenſibus donat ſanctæ Columbæ monaſterium, quod ipſi *ex regali progenie* obtigerat, ſitum Burgis in provincia Caſtellæ, juxta viam quæ ducit ad ſanctum Jacobum. Scripta charta pridie idus Jngii, id eſt Junii, æra M C XVIIII. Subſcribunt Huracha ſeu Uraca, filia Fredenandi regis & Sanciæ reginæ, Jelvira ſoror ejus, comes Petrus Anſuriz, comes Gunſalbus Salvatoriz, comes Nonninus Gunſalbus, comes Martinus Adfonſo, comes Rodricus Monniz, & plures alii.

XV. *Sithienſes abbates.*

In Belgio Heribertus Sithienſis abbas hoc anno carnem exuit, regiminis ſui anno decimo-ſeptimo; ſepultus in medio baſilicæ, quam ipſe perfecerat. Huic ſucceſſit Johannes monaſterii prior, a puero ibidem educatus, humilis & mitis ſupra modum, ordinatus a Gerardo Cameracenſi epiſcopo, ejus nominis ſecundo, cui Morinenſis eccleſiæ cura tum commiſſa erat ob inteſtina Morinenſium cum ſuo epiſcopo diſcidia, quæ a morte Drogonis epiſcopi ſemper in deterius creverant tempore trium epiſcoporum, Hucberti ſcilicet, Lamberti a Rotberto Friſone intruſi, & Gerardi, ut ex Gregorii VII. epiſtolis & Iperii chronico patet. Ex his Hucbertus, a quodam lancea vulneratus, relicto epiſcopatu ſub Heriberto abbate Sithium ſe recepit, ibique ad tempus uſque Lamberti abbatis Johannis ſucceſſoris religioſiſſime vixit in Veteri-mo-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1081.

naſterio, profeſſus ſe indignum eſſe, qui inter fratres in novo degeret. Non multo poſt Johannis abbatis ordinationem incendio conflagravit Sithienſe monaſterium, quod ille inſtaurare ſtatim aggreſſus eſt.

Adalberoni Abbati S. Vincentii Laudunenſis cella datur.

Laudunenſe ſancti Vincentii monaſterium poſt Rogerium tunc adminiſtrabat Adalbero abbas, *Sueſſonis oriundus*, teſte [a] Guiberto, *& bene litteratus*, cujus rogatu Elinandus Laudunenſis præſul eccleſiam ſancti Thomæ, ſubtus Vetus-Laudunum poſitam, hoc anno conceſſit, ut illic monachorum cella fieret. Eidem abbati poſt annos ſeptem Radbodus Noviomenſium antiſtes cellam ſancti Johannis-Baptiſtæ de Vendolio,* ſupra Faram opidum ad Iſaram ſitam, donavit. De cella ſancti Goberti apud Altimontem inferius.

[a] *Guibert. lib. 3. de vita ſua c. 4.*

* *Vendeüil.*

XVI.

Geroldi-montenſe monaſterium conditur.

Paullo ante id tempus apud Declivium * Flandriæ vicum conditum fuerat aſceterium: ſed propter loci anguſtias non multo poſt tranſlatum in opidum, quod Geroldi-montem * vocabant. Id diſcimus ex litteris Gerardi Cameracenſis epiſcopi mox laudati, qui interventu Rotberti [b] junioris comitis Flandriæ & Stephani de Boulario altare *de Huneghem*, cum adjunctis ſuis, eodem ſcilicet Geraldi-monte & Boulario, *liberum ſine perſona & obſoniis*, prædicto monaſterio propter indigentiam conceſſit, ita ut monachi illic habeant quidquid juris parochialis eſt. Actum in eodem opido, anno Verbi incarnati MLXXXI. indictione IV. præſulatus vero Gerardi epiſcopi anno tertio. Hinc corrigas quæ Miræus in libro de monaſteriis Belgicis ſcripſit de hoc cœnobio, quod etiam nunc religione, uti & ſequens, floreſcit, ſcholarium academia inſuper inſignitum.

* *Dicklevenne.*

* *Gramont.*

[b] *Miræi notit. p. 208.*

S. Dionyſii in Brocareia cœnobium.

Eodem anno Richeldis Hannoniæ comitiſſa, mater Balduini comitis, filii Balduini Flandriæ comitis, eo nomine ſexti, qui utrumque comitatum, Flandriæ ſcilicet atque Hannoniæ, tenuit, de animæ ſuæ ſalute ſollicita, conſilium iniit, ut quemdam locum, prope Montes-Hannoniæ poſitum, & ſancto Dionyſio [c] antiquitus dedicatum, denuo erigeret, ibique fratres ſecundum regulam ſancti Benedicti militaturos ad normam Silvæ-majoris monachorum inſtitueret. Locus in Brocareia * ſeu Brocaria poſitus dicitur, indeque ſancti Dionyſii in Brocareïa monaſterium nuncupatur. Acta ſunt hæc in Monte *, qui vocatur Caſtrilocus, anno ab incarnatione MLXXXI. Non tamen id exſecutioni mandatum eſt ante annum ſequentem, quo tempore Richeldis prædictum locum ſubjecit Silvæ-majoris monaſterio, quod recentiſſime conſtrui cœperat a domno Gerardo abbate, ut in ſuperiori libro vidimus. Itaque Geraldus comitiſſæ rogatu monachos illuc miſit, primumque illic abbatem inſtituit, eo pacto, ut cenſus duodecim auri denariorum quotannis initio quadrageſimæ, ſanctæ Mariæ, in cujus honorem Silvæ-majoris monaſterium dedicatum eſt, perſolveretur. Ejus rei diploma ſequenti anno datum eſt, cui Balduinus comes cum Richelde matre ſua, Gerardus Cameracenſis epiſcopus, Anſelmus de Ribodi-monte, aliique ſubſcripti ſunt. Has litteras in obſervationibus ad vitam ſancti Geraldi integras retulimus, in quibus cuivis, præterquam abbati & fratribus, quidlibet juris, dominationis vel advocationis ibidem interdicitur. unde ipſe Gerardus epiſcopus omne jus epiſcopale, quod in illa eccleſia habebat, remittit, *ut ibi degentes monachi, omni prorſus inquietudine ſint liberi*. Si vero aliquando contingeret, ut abbas ſancti Dionyſii contra regulam ageret, Silvæ-majoris abbatis correctioni ſubjicitur. quod etiam de monachis ſtatuitur, qui abbati rebelles forent. Richeldis matris pietatem litteris ſuis poſt biennium proſecutus eſt Balduinus comes, qui non modo illius loci libertatem monachis aſſerit, ſed etiam ſervos & *albanos* ſeu advenas eis concedit, necnon ſancti Petri eccleſiam apud Montes ſitam inter monaſteria ſanctæ Waldetrudis & ſancti Germani, ita ut illius eccleſiæ canonicis obeuntibus, eorum præbendæ monachis cedant. quod Gerardi epiſcopi conſilio comes factum dicit. Biennio tantum ſupervixit Richeldis, mortua anno MLXXXV [d].

[c] *ibid. & ſeq.*

* *Brocheroye.*

* *Mons.*

[d] *Spicil. to. 7. p. 529.*

Primus S. Dionyſii abbas fuit Martinus ex Silvæ-majoris monachis, qui anno MXCVI. concilio Claromontenſi interfuit: ejus vero ſucceſſor Heribertus concilio Remenſi ſub Calliſto II. Hi eorumque ſucceſſores Silvæ-majoris abbati ad duo minimum ſæcula ſubjecti fuere, ita ut eorum electio a Silvæ-majoris abbate & conventu confirmari deberet, eique ſubjectionem poſt ſuam ordinationem profiteri tenerentur, ut in conſequentibus videbimus.

XVII.

Elienſis monaſterii ſtatus.

In Anglia Godefridus Elienſis abbas, ſuperius laudatus, a Willelmo rege ad Malmeſburienſis [e] abbatiæ regimen tranſlatus eſt, ejuſque loco ſubſtitutus in Elienſi

[e] *Angl. ſac. to. 1. p. 613.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1081. Symeon prior Wintonienſis, frater Walkelmi ejuſdem eccleſiæ epiſcopi. Benedictionem ab batialem a Remigio Lincolnienſi epiſcopo accepit, contra privilegia regis Edwardi & Victoris papæ II. qui abbates Elienſes abſque ſubjectionis obedientia a quocumque epiſcopo ordinari præceperant. Nova monaſterio ædificia condidit novus abbas: aſt Elienſium in ſe concitavit indignationem, quod benedictionem a diœceſano epiſcopo accepiſſet, etſi cum ea conditione, ut nullum jus in ſequentes abbates epiſcopus ſibi arrogaret. Hinc Symeon a rege obtinuit, ut decem Wintonia monachos accerſeret, quibus rerum interiorum, exteriorumque providentiam commiſit. quæ res Elienſium animos amplius exaſperavit. Unus ex illis Wintonienſibus monachis, Godricus nomine, vir erat eximiæ ſanctitatis, inde ob exemplum iſtuc adductus. Poſt ſeptem regiminis annos Symeon per reliquos ſeptem in languorem incidit ob exactiones militares, coactus quadraginta milites ſuppeditare ad cuſtodiam inſulæ, totidemque ad expeditionem. Cum ſe inviſum Elienſibus cerneret, regni judices ad ſe vocavit, qui, manu in theſauros injecta, brevem eis annonam conſtituerunt, ſcilicet uno quoque anno ad veſtimenta fratrum ſeptuaginta libras, ad coquinam ſexaginta, ad ſagimen ducentos porcos, certamque frumenti quantitatem & vini, quod in feſtis tantum duodecim lectionum & ſabbato (*caritatem* vocabant) ſubminiſtrabatur. Ita ſæculares rerum domini facti ſunt uſque ad obitum abbatis, gementibus ſub eorum tyrannide monachis, experimento ſuo probantibus, quanti periculi ſit ſæculares in monaſteria ſic accerſere.

XVIII. S. Eadmundi eccleſia monachis aſſerta. In monaſterio ſancti Eadmundi gravis controverſia tunc fervebat inter Baldewinum abbatem & Arfaſtum ſeu Erfaſtum Tetfordenſem epiſcopum, qui ſedem ſuam in ſancti Eadmundi eccleſia ſtatuere volebat. Ea res in conventu Wintoniæ habito hoc anno, præſente Willelmo rege, ventilata fuit. Illic *clamorem* [a] feciſſe dicitur epiſcopus, *ſed ſcriptis & teſtimoniis omnino vacuum.* Abbas contra repoſuit, Cnutum regem, cum conſilio epiſcoporum & optimatum ſuorum, clericos male viventes ex illa eccleſia expuliſſe, eorumque in locum monachos ſubſtituiſſe, ubi per quinquaginta-tres annos citra prædicti Arfaſti anteceſſoris contradictionem perſtiterint, quod præceptis regum & Cantuarienſium archiepiſcoporum auctoritate roboratum ſit. Auditis utrimque partibus, regia & epiſcopali auctoritate ſancitum eſt, ut ab Arfaſti, ejuſque ſucceſſorum dominatione ipſa eccleſia cum adjuncta villa eſſet immunis. Subſcripſere poſt regem Mathildis regina, archiepiſcopi duo, Lanfrancus ſcilicet Cantuarienſis, & Thomas Eboracenſis; tredecim epiſcopi, quorum unus Arfaſtus Tetfordenſis erat; Rotbertus & Willelmus filii regis; abbates ſeptem, nempe Scollandus ſancti Auguſtini, Wlfwoldus Certeſienſis, Vitalis Weſtmonaſterienſis, Ægelnothus Glaſtonienſis, Ægelwinus Eoveshamenſis, Ægelſinus Rameſienſis, & Turoldus Burgenſis; ac poſt eos comites & optimates. *Data pridie kal. Junii, anno* XV. *regnante Willelmo regeglorioſiſſimo, ab incarnatione autem Domini* MLXXXI. *indictione* IV. *Actum apud Wintoniam in palatio regio.* Non tamen omnino repreſſa eſt Tetfordenſium ſeu Norwicenſium epiſcoporum inſectatio, qui novas eidem loco moleſtias faceſſiverunt tempore Willelmi *Curteys* [b] abbatis, Baldewini ſucceſſoris.

a *Monaſt. Anglic. to.* 1. *p.* 189.

b *ibid. p.* 190.

XIX. Res Germanicæ. Interim in Germania, cum Heinrici regis iræ longius procederent, non pauci ab ejus partibus recedentes, ad Gregorii communionem accedebant. Hos fraterne ſuſcipiendos monet pontifex in epiſtola [c] ad Altmannum Patavienſem epiſcopum, in his Onaſburgenſem epiſcopum, ſcilicet Bennonem, quem pontifex ſibi adhærere velle intellexerat. Inſuper Altmannum hortatur, ut litem, quam idem Benno cum Corbeienſi abbate ſuper decimis habebat, componere ſatageret. Corbeiæ-novæ tunc abbas erat, ſed nullius frugi, Frethricus, cujus tempore, & quidem hoc ipſo anno, Erchinbertus, ejus loci monachus, factus eſt abbas Hereſburgenſis, ut in annalibus Corbeienſibus legitur.

c *Greg. VII. lib.* 9. *ep.* 10.

Eodem anno Moguntiæ monaſterium ſancti Martini (cathedralis eccleſia eſt) cum tribus adjacentibus monaſteriis, ac pæne tota civitas conflagravit. Ita Marianus & additiones ad Lambertum: ubi etiam Heinrico regi natus dicitur filius cognominis, is ſcilicet, qui eum regno expulſurus erat.

XX. Rambonenſe monaſterium. Apud Italos in Piceno, haud procul Tolentino, exſtabat per id tempus ſancti Flaviani monaſterium juxta locum, qui dicitur Rambona, a quo Rambonenſe monaſterium dictum eſt. Ei tunc præerat Giſlerius abbas, cui Aldebrandus quidam, filius Hildebrandi, & Idelberga ipſius conjux, hoc anno quamdam ſanctæ Mariæ

in Silva eccleſiam, ſitam in comitatu Auximenſi, contulerunt. Ejuſdem loci abbas erat Albertus anno MCXIII. Nec plura de hoc monaſterio.

VIx annus ſupra milleſimum octogeſimus-ſecundus inchoatus erat, cum rex Heinricus, milite ex hibernis educto, Romam reverſus, urbem Leoninam acri obſidione premere inſtitit; eaque in poteſtatem redacta, cum templum auguſtiſſimum ſancti Petri igne violare fruſtra tentaſſet, veteris urbis oppugnationem aggreſſus eſt. Verum ſævientium æſtuum incommodis conflictatus, Romanis acriter reſiſtentibus, ab oppugnatione receſſit, exercitu per vicina loca diſperſo, cui Clementem antipapam præfecit: ipſe vero in Lombardiam ſe recepit. Ad hoc tempus referenda eſt ejuſdem Heinrici epiſtola ad Theodericum Virdunenſem epiſcopum, in hiſtoria [a] Trevirenſi relata, in qua ait, *ſe die ſancti Benedicti* Romam intraviſſe, « & cum incredibili modo, non ſine miraculo, cum decem tantum homines ſecum « haberet, (quod anteceſſores ſui vix cum decem millibus facturi fuiſſent) a Roma- « nis ultro receptum fuiſſe: adeo ut tota Roma ipſius eſſet, excepto caſtello, in quo « recluſus habitabat Hildebrandus, ſcilicet domo Creſcentii. Porro Hildebrandum « *legali omnium cardinalium, ac totius populi Romani judicio* abjectum eſſe, & electum « papam Clementem in ſede apoſtolica ſublimatum; ſeque conſenſu omnium Romanorum in die ſancto paſchæ conſecratum fuiſſe imperatorem, in quibus etſi quædam præter veritatem jactanter dicta ſint, viſum eſt tamen ſaltem hæc pauca in tranſcurſu delibare.

ANN. CHR. 1082. XXI. Heinrici nova Romæ facinora.

a Spicil. to. 12. p. 288.

Antequam Romam obſideret Heinricus, ad Farfenſe acceſſit monaſterium, cujus abbatem Berardum de caſtro Faræ, & de omnibus monaſterii rebus inveſtivit, ſeque *in fraternitatem & ſocietatem orationum* adſcribi poſtulavit. Inde ad prædictum Faræ caſtrum profectus, ex eo Ruſticum, Creſcentii quondam filium, qui illud invaſerat, expulit, ipſoque die caſtrum Farfenſibus reſtituit. Tempus, quo Farfam acceſſit, diligenter notavit loci chronographus in hæc verba. *Anno dominicæ incarnationis* MLXXXII. *indictione* V. *epacta* XVIII. *concurrente* V. *quinta feria, menſis Martii die* XVII. *prima videlicet hebdomada quadrageſimæ, tertia hora diei, dominus Heinricus* IIII. *glorioſiſſimus rex, a Deoque coronatus piiſſimus auguſtus imperator tertius, ad hoc Farfenſe devotiſſime veniens cænobium, a cunctis fratribus nobiliſſime, valdeque honorifice & amantiſſime ſuſceptus eſt* &c. Hæ chronicæ notæ apprime huic anno, etiam ſecundum noſtrum calculum, conveniunt.

Farfæ acta.

Erant in Italia monaſteria quædam regia, quæ imperatores jure proprio ſibi tunc vindicabant, & quorum ſibi arrogabant inveſtituras: qualia fuere Farfenſe & Caſaurienſe, quale etiam fuit Caſinenſe. Hinc eſt quod prædictus rex Heinricus, dum Farfæ verſaretur, ſive hoc anno ſive ſequenti, ut Baronio viſum eſt, litteras [b] ad Deſiderium Caſinatem abbatem, ut ad ſe veniret, miſit. ad quas cum ille nihil reſpondiſſet, alteras ſubjecit terroris ac minarum plenas, mandans, ut Farfæ ſibi occurreret. Tunc reſcripſit Deſiderius, ſibi integrum non eſſe ad eum accedere ob metum Normannorum. Attamen ſi rex cum Romano pontifice pacem inire vellet, ſe eum incunctanter aditurum. Hoc reſponſo iratus rex, tertias ad eum litteras ſcripſit, poſtulans, ut ad celebrandum ſecum paſcha veniret. Ad hæc anceps animi abbas, quid ageret hærebat. ſi enim ad regem proficiſceretur, ne ſacro anathemati ſubjiceretur, metuebat: ſi maneret, ne ſibi aut ſuo monaſterio detrimentum accerſeret. Divino tamen præſidio, ſanctique Benedicti patrocinio confiſus, iter aggreditur, ſollicite cavens, ne ſive in toto illo itinere, ſive in mora apud regem, cum ullis epiſcopis aut honoratis regii comitatus viris preces haberet, cibumve ſumeret. Denique juſſus ut regi fidem præſtaret, atque ex ejus manu abbatiam ſuſciperet; alterum ſe præſtiturum dixit, cum eum imperatorem legitime coronatum videret: alterum nec pro totius mundi honore facturum conſtanter aſſeruit. Hinc ira excandeſcens Heinricus, Jordano principi, qui ad ipſum tranſierat, præcipit, ut nuntiis ſuis Caſinenſe monaſterium tradat. Verum, cum multa de Deſiderio præclara retuliſſet princeps, mitigatus rex id unum ab inflexo abbatis animo extorquere potuit, ut ſuam apud Pontificem operam pro ejus coronatione interponeret.

XXII. Deſiderium abbatem ad ſe vocat.

b Chron. Caſin. lib. 3. c. 50. al. 49.

His actis, rex ad obſidendam Urbem cum exercitu ſuo profectus, cum in burgo ſancti Valentini maneret, ejus loci eccleſiam Farfenſi monaſterio aſſeruit, diplomate dato *anno primo pontificatus domini Clementis III. papæ*, immo antipapæ, *die* XXIIII. *menſis Maii.*

ANN. CHR. 1082. XXIII. Canuſinum & Fraxinorenſe monaſteria.

Hoc anno, cum ad extremas rei familiaris anguſtias redactus eſſet Gregorius papa, ut ei ſuccurreret Mathildis comitiſſa, Canuſinæ abbatiæ theſaurum, quem eidem loco cum progenitoribus contulerat, Romam perferri curavit. Exſtat hac de re apud Tengnagellum relatio, cujus hoc initium. *Anno Domini* M LXXXII. *comitiſſa Mathildis cum epiſcopo Anſelmo*, ſcilicet Lucenſi, *qui & vicarius* ſeu legatus *erat Gregorii VII. in illis diebus in Longobardia*, *theſaurum eccleſiæ Canuſinæ poſtulavit abbati Gerardo, qui tunc præerat præfatæ eccleſiæ, ad dirigendum papæ pro defenſione Romanæ eccleſiæ, quæ illo tempore perſecutionem grandem habebat a Guiberto hæreſiarcha.* Mathildis voluntati pro ſua in pontificem & Romanam eccleſiam propenſione obſequens Gerardus abbas, mox eccleſiæ ſuæ theſaurum miſit, videlicet coronas viginti-quatuor, quarum duæ aureæ erant, (quales coronæ tunc temporis in eccleſiis ſuſpendi ſolebant ad ornatum) duas altarium tabulas argenteas; turibulum grande argenteum, quod decoctum Canuſii ſeptingentas libras argenti, novemque auri pendebat. In hujus vero theſauri compenſationem abbatiæ Canuſinæ quædam capellæ conceſſæ. Hujus loci occaſione de iſtius abbatiæ origine hic agendum eſt.

Canoſa locus eſt haud procul a Regio-Lepidi in Lombardia, ubi Atto Brixienſis marchio eccleſiam ſub medium ſæculum decimum exſtruxit, ſanctorum martyrum Victoris & Coronæ, nec non ſancti Apollonii Regienſis epiſcopi & confeſſoris corporibus a Gothifredo epiſcopo Regienſi ipſius filio decoratam, quam ſæcularibus clericis commiſit. Attonis ex filio Tedaldo nepos fuit Bonifacius marchio, qui ex Beatrice conjuge Mathildem comitiſſam ſuſcepit. Mortuus eſt Bonifacius VI. kalendas Maii, anno Chriſti M LII. ut diſerte tradit Domnizo, ex quo hæc omnia de Canoſa, & Canuſina abbatia diſcimus. Bonifacio viginti-quinque annis ſupervixit Beatrix, quæ una cum filia Mathilde Fraxinorenſe monaſterium noſtri Ordinis conſtruxit, & Canuſinam eccleſiam itidem Benedictinis attribuit: quod Domnizo [a] teſtatur his verſibus.

a Domnizo lib. 1. c. 17.

——————————comitiſſa Beatrix
Moribus in pulcris natam nutrivit ab ulnis,
Scilicet excelſam Mathildim, mente modeſtam
Bina monaſteria cum qua ſimul edidit ipſa.
Fraxinorenſe monaſterium primum fuit illud.
Prædia multa ſatis dedit illic magna Beatrix.
Eſſe quia monachos pluſquam clericos venerandos
Credebant ambæ; Canuſina quoque ſanctæ
Eccleſiæ nomen mutaverunt & honorem
In melius, dudum cui præpoſitus fuit unus
Uſus cum cleris nonnis tantum duodenis
Deſervire quidem: nunc abbas ſervit ibidem
Cum monachis Chriſto multis famulantibus illo.

Canoſæ monachis haud dubie præpoſitus fuit Gerardus abbas primus, de quo ſuperius facta mentio eſt. Monaſterii de Canuſio meminit Lucius II. cujus loci abbas commendatarius erat anno M D XIII. Ludovicus Tricaricenſis epiſcopus. Nec plura de hoc celebri quondam monaſterio, ubi Atto marchio, Gothifredus epiſcopus ejus filius, aliique ejuſdem ſtirpis ſepulti ſunt.

Ad Fraxinorenſe quod attinet, aliis Fraſſinorum & de Fraſſinaria, ſitum erat [b] in diœceſi Mutinenſi, ſub titulo ſanctæ Mariæ & omnium Sanctorum; nunc vero unitum Romano collegio Maronitarum per Sixtum V.

b V. Luba p. 150.

XXIV. Simonis monachi Romæ geſta & obitus.

Vix in ſancti Claudii monaſterium reverſus erat Simon ex comite monachus, cum a pontifice iteratis litteris Romam accerſitur. Ubi eo advenit, honorifice acceptus eſt, eique domus ad habitandum juxta beatæ Theclæ virginis eccleſiam aſſignatur. Illic dum moraretur, omnes ejus famuli aëris contagione abſumti ſunt, duobus tantum monachis relictis, quorum alter ad monaſterium regreſſus eſt, alter vero, Rotbertus nomine, uſque ad finem vitæ Urbis inæqualitatem cum eo ſuſtinuit. Contigit autem eo tempore, ut Rotbertus Guiſcardus, Apuliæ princeps, a Gregorio diſſentiret: cui reconciliando Simon in illas partes a pontifice miſſus, rem pro voto exſecutus eſt. Inde in Urbem reverſus, cum repetendi monaſterii ſui veniam a papa ſæpius petiiſſet, Dei tandem voluntatem apud ſanctum Petrum perſcrutari jubetur:

Digitized by Google

ubi, cum pervigilem in precibus noctem exegiſſet, morbo corripitur. Tum ad domicilium reverſus ſuum, ut ſe viſeret, pontificem rogat, cui animæ ſuæ arcana aperit. Dein, ejus indulgentia & benedictione percepta, ſacro viatico munitus, pridie kalendas Octobris ſpiritum Deo reddidit. Ejus obitum ſanctus Arnulfus, Sueſſionum tunc epiſcopus, ipſa hora cælitus didiciſſe traditur. Funus ejus perquam honorifice curatum, juſſuque pontificis ſepulturæ locus *inter apoſtolicos* ei conceſſus. Regina vero Anglorum Mathildis, quæ ipſum educaverat, ad tumulum ejus exornandum auri quam plurimum & argenti per quemdam monachum tranſmiſit. Poſt ejus mortem Rotberto monacho, qui cum ipſo Romæ perſtiterat, ad ſua reverſo apparuiſſe dicitur, eumque objurgaſſe, quod duos aureos ſibi relictos in pauperes non expendiſſet. Tum eum de ſua gloria certiorem factum jubet ſignificare *Anſelmo ſanctæ Mariæ Becci abbati, prudentiſſimo & reverendiſſimo viro*, quod modicum ipſi in Deo contuliſſet auxilium, contra quam de ejus pro ſe ſuaque ſalute ſtudio ſperaverat. His dictis, monachum ad proſequenda monaſticæ vitæ, in primis obedientiæ, officia hortatus eſt; moxque evanuit. Hæc cum Anſelmo Rotbertus retuliſſet, illacrymatus vir Dei culpam confeſſus eſt, ſeque eleemoſynis facturum ſatis promiſit. Simonis geſta litteris mandavit anonymus ejus æqualis; epitaphium præter alios compoſuit Urbanus II. quod pyramidi inſcriptum ob meritum cum auctoris, tum beati Simonis, hoc loco exhibere viſum eſt. ANN. CHR. 1082.

Simon habens nomen, majorum ſanguine claro,
Francorum procerum pars ego magna fui.
Paupertatis amans, patriam, mundumque reliqui,
Chriſtum divitiis omnibus anteferens.
Poſt ad apoſtolicam caleſtis principis aulam
Eximius tanti me patris egit amor.
Quo duce promerear tandem ſuper aſtra levari:
Hoſpitor hic, ſacras conditus ante fores.

Præter Criſpiacenſe ſancti Arnulfi monaſterium, quod Cluniacenſibus noſtris conceſſit Simon, complures cellas ſeu prioratus erexiſſe dicitur: unum ſub ſancti Petri titulo apud Barrum-ſuper-Albam Campaniæ opidum: alterum ſanctæ Germanæ in vicino monte: tertium in opido Firmitatis ad Albam: quartum Silvæ-rubræ* ſeu Roboretæ ſecundum Albam fluviolum, uti & quintum ſancti Leodegarii: ſextum apud Confinium* in eodem tractu, & quoſdam alios: quos omnes ſancti Augendi ſeu Eugendi abbatiæ, ubi monachum induerat, attribuit.

* *Sivarolle.* * *Conſin.*

XXV. Turbæ novæ apud S. Gallum.

Interim Hermannus Luciliburgenſis, contra Heinricum anno ſuperiore in feſto ſancti Laurentii rex electus, & poſt natale Domini in feſto ſancti Stephani coronatus, expeditionem in Italiam ad liberandum pontificem parabat. Hujus rei cauſa e Saxonia in Sueviam hoc anno, teſte Bertoldo, acceſſit. quo tempore id ſine dubio contigit, quod Burchardus monachus ſancti Galli [a] ſcribit, nempe quod Hermannus iſte Liutoldo ſancti Galli pſeudoabbate, de quo ſuperius [b] actum eſt, depoſito, quemdam Augienſem monachum, Verinharium nomine, in illum locum intruſerit. Inde novæ rixæ inter Udalricum ſancti Galli abbatem, eo nomine tertium, & Ekkehardum Augiæ abbatem, qui monachi ſui partes tuebatur. At victor non ſemel Udalricus, poſt cædem patriarchæ Aquileienſis in ejus thronum promotus, novas ad reſiſtendum vires habuit ex nova dignitate, cujus potentiam reveritus Werinharius, a præfectura ſancti Galli male uſurpata abſtinere compulſus eſt, ut inferius videbimus. Ad Hermannum novum regem quod attinet, Ottone duce, quem in Saxonia reliquerat, mortuo, ab Italica expeditione animum avertit, in Saxoniam redire coactus.

a *Goldaſt. rer. Alam. to. 1. p. 121.* b *lib. 65. n. 22.*

Corbeiæ-novæ privilegia renovata.

Illic cum apud Goſlare in frequenti procerum ac principum Saxonum conſeſſu verſaretur, ipſum adiit Marcwardus Corbeiæ-novæ abbas recens electus, petiitque, ut duorum cœnobiorum [c] ſibi commiſſorum, Corbeienſis nimirum & parthenonis Herivordenſis privilegia confirmaret, necnon decimarum poſſeſſionem adverſus Brunonem Oſnabrugenſem epiſcopum, eas ex Heinrici regis decreto repetentem. Fecit novus rex quod rogabatur, diplomate dato in palatio regio Goſlare coram multis principibus III. nonas Auguſti anno ab incarnatione MLXXXII. indictione quinta. Itaque

c *V. Annal. Paderborn. p. 607.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1082. ante hunc diem depoſitus fuerat ejectuſque Frethricus Corbeiæ abbas, in cujus locum jam tum ſubſtitutus erat Marcwardus, *bonus pater & doctus, doctorumque amator,* ut in annalibus Corbeienſibus legitur, in quibus hæc confirmatio perperam differtur ad annum ſequentem. Vir frugi fuiſſe dicitur iſte abbas, precibus, ſtudiis & curæ monaſterii ſemper intentus: ſub quo numerus fratrum ampliſſimus fuit, & ſchola Corbeienſis refloruit. Idem oſſa Liutolfi & Dietmari piiſſimorum abbatum elevaſſe, & ante aram ſanctæ Crucis cum ſumma reverentia poſuiſſe memoratur, factus demum epiſcopus Onaſbrugenſis. Ceteris rebus Germanicis hujus anni tantiſper dilatis, ad res Gallicanas divertamus.

XXVI. Meldenſis concilii acta pro Dervo & aliis. Apud Meldas habitum eſt hoc anno concilium, præſidente Hugone Dienſi epiſcopo, ſedis apoſtolicæ legato, cum Amato vicario Gregorii papæ, cui Richardus Biturigum archiepiſcopus, & epiſcopi novem, cum Tetbaldo ſeu Theobaldo palatino comite interfuere. Horum omnium nomina diſcimus ex duobus ejuſdem concilii actis pro Dervenſi monaſterio. Unum eſt contra Breonenſem * comitem, qui injuſtas conſuetudines a prædicta abbatia exigebat contra decretum Theobaldi comitis, ſuperius a nobis relatum. Eas vero in poſterum ſub anathematis pœna exigi vetant patres. Alterum eſt comitis Roſnacenſis, qui, conſilio habito cum Gregorio papa *ut moreretur mundo & viveret Deo*, Dervenſibus alodia quædam conceſſerat apud Roſerias, Muceium, & Tunchereium, eo pacto, ut Dervenſes Cluniacenſibus cederent quartam partem eccleſiæ ſanctæ Margaretæ; ubi illos idem Guarinus collocaverat. quam donationem Meldenſis concilii auctoritate confirmari petiit, obtinuitque. Utriſque actis in Appendice relatis ſubſcribunt cum duobus legatis & Richardo Bituricenſi archiepiſcopo novem, ut dixi, epiſcopi, ſcilicet Hugo Trecenſis, Rogerus Catalaunenſis, Roricus Ambianenſis, Hugo Gratianopolitanus, Hugo item Lingonenſis, Hugo quoque Nivernenſis, Hagano Auguſtodunenſis, Arnulfus Sueſſionenſis, & Landricus Matiſconenſis. Poſt epiſcopos vero Tetbaudus comes, Alais ſeu Adelais ejus uxor, & Odo eorum filius. *Actum Meldis civitate in concilio publico, ubi multitudo ſacerdotum juſſu Gregorii papæ, qui & Hildebrannus dictus eſt, convenerant.*

* de Brienne.

Diem & annum non exprimunt hæc acta: ſed utrumque nobis indicat Clarius monachus in chronico Senonenſi in hæc verba. *Anno* M LXXXII. *die* XIV. *kal. Novembris, obiit Walterius Meldenſis epiſcopus; & inſequenti ſeptimana Hugo Dienſis epiſcopus, Romanæ eccleſiæ legatus, congregavit concilium in eadem urbe, & ordinavit* ibi *epiſcopum Rotbertum abbatem eccleſiæ Resbacenſis. quod quia ſine præſentia & aſſenſu Richerii archiepiſcopi* Senonenſis *& coepiſcoporum ejus factum eſt, excommunicaverunt eum*, ſcilicet Rotbertum, cujus loco Richerius poſt annos duos Walterium epiſcopum ordinavit. In duobus illis actis Hugo legatus adhuc Dienſis epiſcopus dicitur, tametſi ante hoc Meldenſe concilium Gebuino Lugdunenſi archiepiſcopo jam ſucceſſerat: at ſub finem ſecundi inſtrumenti etiam Lugdunenſis archiepiſcopus vocatur. Ad eum jam archiepiſcopum Gregorius papa ſcripſit [a] de lite Seguini abbatis Caſæ-Dei adverſus alterum incerti loci abbatem, quem Hugo interdicto ſuppoſuerat, propterea quod loco, ad diſcernendam juſtitiam conſtituto, non adfuiſſet.

[a] Greg VII. lib. 9. ep. 19.

Sub idem tempus Dudo Dervenſis abbas, Brunonis ſucceſſor, querimoniam itidem movit in Goffridum juniorem, Junvillæ dominum, ſui monaſterii advocatum, qui iniquas conſuetudines in quibuſdam monaſterii prædiis exigebat. Hac de re proclamatio facta dicitur *ad magnanimum comitem Theobaldum:* a quo monitus eſt Gof-
» fridus, ut pro ejuſmodi vexationibus Dervenſibus ſatisfaceret *apud civitatem Meldis.*
» Verum, cum die conſtituto illic adeſſe non potuiſſet comes, utpote vehementer
» occupatus *ob captionem filii ſui Stephani, carcerali cuſtodia a rege Francorum mancipati;*
» inde reverſus Goffridus cum Dervenſibus pactionem fecit, ne iterum a comite hac
» de re corriperetur, pollicitus ſe contentum fore conſuetudinibus, quas avus ejus Ste-
» phanus, cum laude & conſenſu monachorum accipere conſueverat. Hic Stephanus, de Vallibus cognominatus, filia comitiſſæ Junvillæ ſeu Joviniaci ducta in uxorem, ejus loci comitatum obtinuit, ut ex Alberico [b] diſcimus, fuitque pater Goffridi ſenioris.

[b] Alberic. an. 1055.

XXVII. Cella Brigenſis data Majori-monaſterio. In prædicto concilio Meldenſi ſtatutum eſt, ut minores abbatiæ, in quibus duodecim monachorum numerus cum abbate ſuſtentari non poterat, Cluniacenſis vel Majoris-monaſterii abbatum procurationi ſubjicerentur. Quam ob rem Hugo comes de Domno-Martino ejuſque fratres, Ebalus & Andreas, quorum majores abbatiam ſancti Petri, Cellam vulgo dictam, in pago Briegio prope Creceium ad Mucram * in ſuo

* le Grand Morin.

ſuo alodio conſtruxerant, eam religione fere deſtitutam, Tetbaldo comite cum Adelaide probante hoc anno reformandam commiſere Bartholomæo Majoris-monaſterii abbati, qui ægre illam admiſit, ac demum illic monachos ſuos cum priore inſtituit. Longe antiquior erat hæc eccleſia, *La-cella* dicta in litteris Walteri epiſcopi Meldenſis, eo nomine primi, anno ſexto-decimo Heinrici regis datis, quibus fratribus monaſterii *Lacellenſis* altaria duo conceſſit, unum ſub abbatiali nomine in villa, nomine *La-cella*, alterum in villa *Wairat* nuncupata, ea lege, ut ipſi ejuſque ſucceſſoribus parerent abbas & monachi, & epiſcopum, cum illud diverteret, hoſpitio exciperent. quod Bernerius abbas vir religioſus, adhuc vivens implere ſtatuit, ſed morte præventus non potuit. Ex quo intelligitur monachos illic & abbatem exſtitiſſe, antequam hæc cella Majori-monaſterio ſubjiceretur. Horum omnium litteras in Appendice referemus, in quibus habetur confirmatio Rotberti Meldenſis epiſcopi, qui ſe ab Hugone Dienſi conſecratum fuiſſe dicit. Locum hunc verſibus ſuis celebravit illius temporis poëta Fulcoïus ſubdiaconus Meldenſis in hunc modum. ANN. CHR. 1081.

Fulcoïus ſpatians paradiſum per Briegenſem,
Dum fontes, ſaltus, dum Theſſala Tempe reviſo,
Delibans ut apis, quid in arbore, quid ſit in herba,
Occurrit locus hic poſitus Mucram ſuper amnem.
Inſula parva ſitu, muſis gratiſſima ſedes,
Magna voluptati ſuperans Helicona deorum:
Cui nomen Cellæ: Cellam dixere coloni.
Invitante loco, captus regione reſedi.

Poſt hæc ſequuntur verſus de Dudone abbate, qui principatu Philippi primi floruiſſe dicitur.

Cujus nobilitas ſedes poſſedit avitas,
Imperio digna ſpecie per idonea ſigna
Exſtitit illuſtris, non ut plerique ....
Longe tentatus, per tentamenta probatus
Abbas Dudo bonus.

His verſibus ſubjicitur carmen prolixum de ſancto quodam Bladino porcorum paſtore, apud Cellam ſepulto in baſilica ſancti Petri.

——Locus hic qui diſtat ab urbe
Meldis, millenis ſpatio propiore decenis.

id eſt quatuor leucis. Hanc Cellam *abbatiam Cella-Brienſis* vocat Manaſſes primus Meldenſis epiſcopus, eamque *ad cellam* & ad prioratum confirmat fratribus Majoris-monaſterii cum parochiali ejuſdem Cellæ eccleſia. Cellam modo occupant Benedictini Anglicani.

Fulcoïus poëta mox laudatus, ut id obiter notem, ortu Belvacenſis, ſed Meldenſis ſubdiaconus, verſibus ſuis celebravit ſanctos Briegenſes; viros ſui temporis illuſtres, Alexandrum II. & Gregorium VII. Romanos pontifices; Gervaſium & Manaſſen Remorum archiepiſcopos, necnon Richerium Senonenſem; Hugonem Dienſem multoſque epiſcopos; Hugonem abbatem Cluniacenſem, Ivonem Dionyſianum, cujus & *titulum* ſeu epitaphium, multorumque aliorum compoſuit. Viros itidem ſui temporis doctos prædicavit, Lanfrannum ſeu Lanfrancum, Anſelmum & Hermannum magiſtrum, cujus epitaphium edidit. Denique idem auctor titulos quoque ſcripſit parentum ſuorum, Anſelmi & Emonæ, duorumque fratrum ſuorum, Adæ & Tritici, necnon Eſcelinæ nutricis. Idem epitaphium ſcripſit Hugonis cujuſdam ex milite monachi, qui Fulcoïus poëta.

Conculcans mundum ſumſit baptiſma ſecundum.

Hæc ſatis ad internoſcendum obſcurum poëtam, cujus opera exſtant in bibliotheca regia, & Bellovacenſi. XXVIII.

Eodem tempore in ipſa Meldarum urbe ſanctæ Celiniæ virginis eccleſia ſeu abbatiola, quæ olim multos habuiſſe monachos dicitur, ſed tunc in tantas redacta an- S. Celiniæ cella, aliæque item Majoris-monaſterii.

ANN. CHR. 1082.

guſtias, ut vix unum aut alterum miniſtrum alere poſſet, Majori-monaſterio itidem ſubjecta fuit. Primus ejus loci prior fuiſſe videtur Berno, ad cujus preces Galterus ſeu Walterus, eo nomine ſecundus, epiſcopus Meldenſis, Bernardo Majoris-monaſterii abbati confirmat prædictam ſanctæ Celiniæ eccleſiam, & quatuor altaria, necnon eccleſiam beatæ Mariæ de Curte-Evroldi, & eccleſiam beati Jacobi apoſtoli Galliſeri anno M XCVI. Non multo poſt eodem Bernone priore, Adela comitiſſa ejuſ-
» dem loci monachis, qui tunc a præfecto comitis plurimum vexabantur, donat *to-*
» *tum conſulatum* ſeu jus comitis in terra ſanctæ Celiniæ, ſicut habebat ultra pontem;
» & quidem pro anima Stephani comitis mariti ſui, in Palæſtina cæſi anno M C I. & fi-
» liorum ſuorum Guillelmi, Tetbaldi, Stephani & Odonis. quod donum Tetbaldus
» comes ratum habuit, præſentibus Manaſſe Meldenſi epiſcopo, Urſo ſancti Faronis
» & Galeranno ſancti Petri Reſbaci abbatibus atque Galfredo vicecomite. Denique
» Rainaldus epiſcopus Meldenſis ſcripto teſtatum reliquit, Anſellum de Dangiolio,
» in extremis conſtitutum, monaſticum induiſſe habitum inter ſanctæ Celiniæ mona-
» chos, quibus quædam donaria contulerit; eiſdemque longe ante *uſarium unius qua-*
» *drigæ* in nemore ſuo, quod Moleïum dicitur, conceſſiſſe eo tempore, quo *in viam Dei,*
» id eſt ad expeditionem ſacram, cum comite Heinrico proficiſceretur, ſcilicet anno M CXLVII. Hujus ſcripti teſtes duos abbates, Lambertum ſancti Faronis, & Simonem ſanctæ Mariæ, videlicet de Cagia, adducit Rainaldus epiſcopus, qui in Meldenſium epiſcoporum indicibus Genoldus mendoſe appellatur.

Concilia Exoldunenſe & Carrofenſe. a Spicil. to. 7. p. 17. * Iſſoudun. b Concil. to. 10. col. 400.

Paulo ante Meldenſe concilium habitum fuerat aliud concilium [a] apud Exoldunum * Bituricenſis pagi opidum, præſidente itidem Hugone Dienſi epiſcopo cum Amato Ellerenſi ſeu Oleronenſi, quo in concilio Richardus Bituricenſis archiepiſcopus donationem, fratribus Majoris-monaſterii ab ſe factam eccleſiæ ſancti Martini de Campis olim de Briva appellatæ, juxta muros urbis Bituricæ ſitæ, confirmari curavit. Hugo & alii ſexdecim epiſcopi [b] inſtrumento ſubſcripſerunt.

His conciliis adde Carrofenſe, hoc anno celebratum, in quo ejuſdem monaſterii reliquiæ oſtenſæ ſunt III. idus Novembris, ut legitur in chronico Maxentiano, ſeu Malliacenſi, quod potius de quodam conventu fidelium, quam de vero concilio intelligendum videtur. Eodem anno ſancti Maxentii monaſterium cum adjuncto opido flammis abſumtum, uti & Malliacenſe, cui Gaufredus abbas tunc præfectus fuit, poſtmodum rector ſancti Michaëlis de Cluſa in Alpibus Cottiis. Eodem tempore præſidebat Wido abbas Cormaricenſi monaſterio, ubi tum monachus vivebat, nomine Literius, jam a nobis laudatus [c], vir tantæ abſtinentiæ, ut per annos decem nec vinum, nec aquam, præterquam in ſacrificio bibiſſe dicatur.

c lib. 63. n. 61.

XXIX. Vindocinenſes abbates. d Labbe bibl. to. 1. p. 288. * ita mſ.

In brevi chronico Andegavenſi apud Labbeum [d] ponitur hoc anno mors Oderici abbatis Vindocinenſis, ſæpius a nobis laudati, & Davidis ejus ſucceſſoris electio his verbis. *Obiit Odericus hujus loci abba, vir famoſus ſuis diebus in ordine monaſtico & diſciplina*, IV. *nonas Octobris. Vixit autem in abbatia* XXXVIII *. *annos & tres menſes ac dies quatuor: cui ſucceſſit ſequenti anno domnus David abba pridie nonas Junii, non vivens in abbatia amplius quam duos annos, duoſque menſes.* Davidi, bonæ memoriæ abbati, VIII. idus Auguſti, anno M LXXXV. mortuo, ſubſtitutus IX. kalendas Maii inſequentis Berno, ſucceſſorem ſortitus Goffridum, virum doctrina & pietate inſignem, de quo in conſequentibus multa dicendi occaſio erit.

S. Albini & S. Sergii abbates.

Ordinatus hoc anno Gaufridus Andecavorum præſul, Girardum ſancti Albini abbatem eodem die, id eſt VIII. idus Maii, ordinavit. Eodem etiam anno Dacbertus ſancti Sergii abbas deceſſit III. idus Aprilis: cui ſucceſſit in annos undecim Achardus. Poſt biennium magna contentio emerſit inter duos illos abbates de donatione cujuſdam terræ, in burgo ſancti Sergii facta ſancto Albino; eoque ventum eſt, ut rem duello dirimere conſtituerint. Verum dum pugiles in campum procederent, res amice compoſita eſt. Ab iiſdem renovata eſt alia controverſia de Campiniaco, quæ paucis ante annis [e] ſollemni modo compoſita fuerat. Hanc litem redintegrarunt Sergiani, ut inferius videbimus.

e V. lib. 64. n. 72.

XXX. Moritonii cella B. Mariæ. * Mortain.

Exſtat in inferiori Nortmannia, diœceſi Abrincatenſi, Moritonium caſtrum * ſeu opidum haud ignobile, comitatus tituſo illuſtre, quod Willelmus Anglorum rex & dux Nortmannorum fratri ſuo ex matre Rotberto conceſſit. Illic duæ antiquitus erant eccleſiæ, una ſancti Ebrulfi collegiata, altera ſanctæ Mariæ minus præcipua, juxta caſtrum in *rocha* ſeu rupe poſita, unde B. Mariæ de Rocheto vulgo appellata. Hanc

Digitized by Google

ANN. CHR. 1081.

eccleſiam quidam Norgodus in præbendam habebat a ſancto Ebrulfo, a quo eam redemit Rotbertus Moritonii comes, eamque Deo & ſancto Martino, atque Bartholomæo abbati, fratribuſque Majoris-monaſterii cum Mathilde conjuge ſua donavit pro anima Willelmi Anglorum regis fratris ſui & reginæ Mathildis, proque ſua & conjugis ſuæ ſalute. Ad hæc idem comes eidem eccleſiæ ſanctæ Mariæ contulit præbendam in ſancti Ebrulfi eccleſia, eo pacto, ut, ſi illa ſanctæ Mariæ eccleſia in abbatiam erigeretur, ejus abbas hebdomadam ſuam peragat in ſancti Ebrulfi *monaſterio*, & ipſemet interſit in eadem eccleſia feſtivis diebus ad miſſam & veſperas: ſi vero abbas non interfuerit, prior loci ejuſdem id ipſum faciat. Priori donationi hoc anno factæ adſcripta ſunt ſigna Guillelmi regis Anglorum, Guillelmi & Rotberti comitum ejus filiorum, item Rotberti comitis Moritonii & Mathildis comitiſſæ, necnon Guillelmi eorum filii, tum Guillelmi Rotomagenſis archiepiſcopi, Michaëlis Abrincatenſis, & Giſleberti Luxovienſis ſeu Lexovienſis epiſcoporum, & aliorum. Poſterior donatio poſt ſex annos facta eſt. Poſt aliquantum temporis, id eſt anno ſecundo Stephani Anglorum regis, gravis exorta lis eſt inter canonicos ſancti Ebrulfi & monachos Moritonienſes de jure ſepulturæ opidanorum, quod canonici ſibi reſervatum eſſe contendebant. Cauſa Rotomagi præſente rege diſcuſſa, Hugonis archipræſulis & Richardi Abrincatenſis epiſcopi judicio definitum eſt, ut quidquid intra muros opidi continebatur, ad parochiam canonicorum pertineret; cetera quæ foris eſſent, ad monachos, qui olim viginti numero illic erant.

XXXI. Fontanellenſium lis de exemtione.

Hoc ipſo anno, in quo ſiſtimus, alia non minus gravis controverſia inter Willelmum Rotomagenſem archiepiſcopum & Girbertum Fontanellenſem abbatem agitata eſt ſuper exemtione monaſterii, quam archiepiſcopus impugnabat. Cauſa hæc Rotomagi præſente Willelmo rege diſcuſſa fuit ab epiſcopis multiſque abbatibus & nobilibus viris, in idque conventum eſt, non eſſe contra canonicam & apoſtolicam auctoritatem, ut inſigniora monaſteria quadam peculiari prærogativa immunia eſſent ab epiſcoporum & archidiaconorum exactione. Huic definitioni ſubſcripſere poſt epiſcopos Anſelmus Becci abbas, Hugo de Ceſtra, Rogerus de Bello-monte cum filiis ſuis, Rotberto comite Mellenti, Guillelmo Criſpino, multiſque aliis nobilibus viris, qui præſentes aderant. Actum Rotomagi anno ab incarnatione MLXXXII. nonis Septembris, indictione V.

Beccenſium immunitas.

Hic eſt Willelmus, Bona-anima cognominatus, ex archidiacono Rotomagenſi Beccenſis monachus, & poſt Lanfrancum ſancti Stephani apud Cadomum abbas, qui eamdem exemtionem Beccenſibus conceſſit, nempe ut ipſa Beccenſis eccleſia, ejuſdemque loci parochia cum ejus parochianis libera eſſet ab omni epiſcopali exactione, præter ea quæ ad epiſcopalia munia ſpeciatim pertinent, id eſt monachorum & clericorum ordinationes, eccleſiarum conſecrationem, pœnitentium reconciliationem, ac determinationem illius occultæ pœnitentiæ, *quæ ſine conſilio epiſcopi dari non poteſt;* chriſmatis denique & olei collationem. Quod ſi in illa parochia cauſa orta fuerit, quæ *ferri judicio* finienda ſit; tunc pro arbitrio abbatis aut apud matrem eccleſiam cauſa finiatur; aut archiepiſcopus *ferrum judicii* ad locum illum per miniſtros deſtinabit, ibique judicium coram archiepiſcopi miniſtris fiet: pecunia vero, ſi qua inde obvenerit, ſemper abbatis erit. In ceteris autem Rotomagenſis diœceſis parochiis, quæ ad eamdem abbatiam pertinent, hoc ſolum indulſit archiepiſcopus, *ut manu-paſtos ſuos laïcos quietos habeat, illos tantummodo, qui terram vel domos nullo modo poſſident:* ſi quis vero ex his, qui liberi facti ſunt, *contra chriſtianitatem egerit*, & abbas ad corrigendum tardior fuerit, eo monito archiepiſcopus reum emendabit. In hujus privilegii vicem ſi Beccenſis abbas ab archiepiſcopo invitatus eſſet, apud matrem eccleſiam in feſto dedicationis adeſſe debebat, *ſumtus archiepiſcopi habiturus*, ut archiepiſcopo miſſam celebrante chorum teneret; aut vice archiepiſcopi miſſam feſtivam celebraret.

XXXII. S. Germani Pratenſis abbates.

Ad hunc annum non pervenit Petrus abbas monaſterii ſancti Germani Pratenſis, Rotberti ſecundi ſucceſſor, vir tantæ modeſtiæ, ut præfecturam diu ſubire detrectaverit, quam tandem præpoſiti majoris precibus expugnatus ægre admiſit, tenuitque ad decennium. Ei ſubrogatus Iſembardus, ineunte hoc anno Philippum regem, Piſciaci die epiphaniorum reſidentem, adiit, conqueſturus de quodam milite Hugone, cognomento Stavello, qui in poſſeſſione ſancti Germani, quæ Domnus-Martinus nuncupatur, & in villulis ad eam pertinentibus, multa gravamina inferebat,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1082. prætextu advocationis, quam ex parte conjugis ſuæ ſibi competere contendebat. Is cum uxore vocatus ad regis judicium, cum jus uſurpatum probare non potuiſſet, cauſæ ſuccubuit. *Actum Piſciaco caſtro, anno Verbi incarnati* M LXXXII. *regnante Philippo rege anno* XXIII. *Datum menſe Januario die* VI. *indictione* V. Giſlebertus clericus *nutu* Gaufridi Pariſiorum epiſcopi & cancellarii ſubſcripſit. Huic placito adſcripta ſunt poſt regem ſigna Richerii Senonenſis archipræſulis, Gaufridi Pariſiorum epiſcopi, Galterii Meldenſium epiſcopi & Urſonis Silvanectenſium, tum Hugonis Criſpeii comitis, qui regis frater erat, Rotberti Mellenſium, Odonis Campaniæ comitis, Garini Ridelli, aliorumque militum. Idem abbas duo altaria, unum ſancti Germani ſubtus Colliacum ſub gravi penſione a Waltero Meldenſi, ejus nominis ſecundo; alterum Novigenti ad Matronam, quod Artaldi cognominant, ab Hugone Sueſſionenſi epiſcopo obtinuit.

XXXIII. Augienſis cella Cluniaco ſubjicitur. a *lib.* 15. *num.* 56.

Actum eſt in primo tomo [a] noſtrorum Annalium de Augienſi ſeu Oyenſi monaſterio, quod ſanctus Godo in confinio Campaniæ & Brigenſis pagi, prope Sezanam opidum exſtruxit. Lapſu temporis adeo attritum erat, ut non modo ædificiis, ſed etiam religione fere deſtitutum videretur. quod cum animadvertiſſet Hugo Trecenſis epiſcopus, ad cujus parochiam hic locus pertinebat, eum Hugoni Cluniacenſi abbati reſtituendum in priſtinum ſtatum, ordinandumque commiſit litteris hoc anno datis, quarum hic tenor. *Notum ſit omnibus fidelibus, tam futuris quam præſentibus, quod ego Hugo, ſanctæ Tricaſinæ eccleſiæ indignus epiſcopus, de Domno-Petro Dei indultu princeps ac dominus, venerabilium virorum, domni videlicet Widonis Cluniacenſis præpoſiti, germanique ipſius Hugonis, principis caſtri, quod Plaiola vocatur, motus ratione & precibus, monaſteriolum quod in Augia habetur, quod peccatis exigentibus, rebus, ædificiis, &, quod magis dolendum eſt, religione imminutum, & pæne nihilatum eſt, eccleſiæ Cluniacenſi, cui venerabilis Hugo non tam præeſſe, quam prodeſſe videtur, habendum in poſterum, & proprio jure regendum ſecundum ſui voluntatem & loci utilitatem, in poteſtatem prædicti Hugonis abbatis ac ſucceſſorum ejus transfundo, quatenus idem locus de cetero quietus & immunis ab omni perturbatione, Deo volente, in Chriſti ſervitio permaneat, & monaſticus ordo reviviſcat. Actum hoc anno ab incarnatione ſempiterni Principis* M LXXXII. Nunc hæc cella Trecenſi ſancti Petri monaſterio ſubjecta eſt.

* Robio.

Eodem anno monaſterium ſancti Valeriani de Rodobio*, diœceſis Vercellenſis, a quibuſdam civibus Vercellenſibus recens conſtructum, cujus regulares ædes necdum conſecratæ erant, Cluniacenſibus commiſſum eſt.

XXXIV. Hugo Gratianopolitanus epiſcopus Caſæ-Dei fit monachus.

Necdum duos in epiſcopatu a ſua conſecratione annos exegerat venerabilis Hugo Gratianopolitanus præſul, cum paſtoralis oneris pericula & rationes reformidans, & vitæ contemplativæ otium percupiens, ad Caſæ-Dei monaſterium, religionis fama tunc celebre, abdicato epiſcopatu, ſe recepit, ibique monachus ſub Seguino abbate factus eſt. Erat Hugo filius Odilonis nobilis Valentinenſis, viri in militari habitu admodum religioſi, qui in provectiſſima ætate Cartuſienſe inſtitutum arripuit, anniſque in eo circiter decem & octo exactis, fere centenarius inter manus filii ſui Hugonis, qui ipſi unctionem & ſacrum viaticum miniſtraverat, animam Deo reddidit. Non minus pia fuit Hugonis mater, quæ poſt mariti ſui exceſſum, cum ſæculum itidem deſerere vellet, filii ſui conſilio, quia tunc rara erant feminarum religioſa monaſteria, in privata domo reliquum vitæ ſuæ in pietatis officiis impendit. His parentibus ortus eſt Hugo, in pagi Valentinenſis loco, cui Caſtrum nomen eſt, juxta Iſaram* ſito. Scholis Valentiæ adhibitus, ſtudiis expletis cum ab omni contaminatione ſe immunem ſervare vellet, ab Hugone Dienſi epiſcopo & ſedis apoſtolicæ legato, in ejus familiam adoptatur, & ad exſtirpandas ſimoniæ, aliorumque ejus temporis vitiorum tum in clericis, tum in laïcis propagines adjutor adhibetur. Interim contigit, ab eodem legato concilium Avenione celebrari: ad quod Gratianopolitani canonici, qui præſule deſtituti erant, paſtorem poſtulaturi convenerunt. His oblatus a legato Hugo, nihil non tentavit, ut hanc dignitatem declinaret. Sed tandem eam ſubire coactus, cum a Guarmundo Viennenſi archiepiſcopo, qui ſimoniæ inſimulatus erat, conſecrari nollet, cum legato Romam profectus eſt, ut a Gregorio papa ordinaretur. Inde pontificis conſiliis gravi, qua vexabatur, tentatione relevatus, & Mathildis comitiſſæ, quæ ei paſtoralem baculum & quoſdam ſacros codices dono dedit, benevolentia honoratus, ad eccleſiam ſuam venit, in qua clerum & populum valde incompoſitum, ſacerdotes incontinentes & ſimoniacos, laïcos uſuræ addictos & eccleſiarum

* l'Iſere.

invaſores invenit, ex negligentia ejus anteceſſorum epiſcoporum, qui domus epiſcopalis ſubſtantiam devoraverant. His corruptelis emendandis quantum laboris & ſollicitudinis impenderit Hugo, non facile eſt edicere. Verum, cum forte votis ſuis fructum non reſpondere animadvertiſſet, vitæ quietioris ſtudio, necdum duobus poſt conſecrationem expletis annis, ad Caſam-Dei ſeceſſit: ubi *factus monachus, ſanctorum, quorum ibidem aderat copia, virorum ſuccenſus exemplis*, ſuiſque eos viciſſim ſuccendens, *cunctorum imitatione pariter & veneratione* dignum ſe præbuit. Verum, poſt unius anni ſpatium, juſſu Gregorii pontificis ad eccleſiam redire coactus eſt cum multo fenore virtutis ac fervoris; ſicque deinceps vitam inſtituit, ut monachi vitam in epiſcopatu retineret, viris religioſis ſuo contubernio adjunctis, quos inter unus fuit vir venerabilis Guillelmus, tunc prior ſancti Laurentii, poſtea ſancti Theotfredi abbas. In epiſcopatu eam modeſtiam & ſenſuum, maxime oculorum, caſtigationem præ ſe tulit, ut oculos in mulieres numquam defigeret; eam devotionem, ut excipiendis confeſſionibus pœnitentes profuſis lacrymis ad compunctionem provocaret. ANN CHR. 1082.

Juvat ad rerum conſequentium illuſtrationem hoc loco diſquirere, quo præciſe anno Hugo factus & conſecratus ſit epiſcopus. Hujus nodi ſolutio ex duplici capite pendet, ex anno ſcilicet habiti concilii Avenionenſis, in quo electus fuit ad epiſcopatum; & anno fundatæ Cartuſiæ-majoris, quæ anno ejus epiſcopatus fere ſexto facta eſt. Ad primum quod attinet, Avenionenſe concilium celebratum fuit poſt ſcriptam a Gregorio [a] papa epiſtolam ad Arelatenſes, quos ad eligendum ſibi epiſcopum hortatur, qui in prædicto concilio electus fuit, uti & Hugo, ut conſtat ex chronico Hugonis Flaviniacenſis. Atqui hæc epiſtola ſcripta eſt *kalendis Martii*, *indictione* II. adeoque anno M LXXIX. Non ergo ante hunc annum aut inſequentem utraque electio facta eſt. Ut vero potius anno M LXXIX. factam exiſtimem, mihi duo perſuadent argumenta. unum eſt, quod pro comperto habeam, Cartuſiæ fundationem, quæ anno Hugonis epiſcopatus fere ſexto facta eſt, collocandam eſſe anno M LXXXIV. Alterum eſt, quod Hugo deceſſerit, teſte Guigone, anno M C XXXIII. kalendis Aprilis, *ætatis ſuæ anno ad minus octogeſimo* (erat autem annorum fere viginti-ſeptem, quando electus fuit) *conſecrationis autem ſuæ ad minus quinquageſimo-ſecundo*. Quos calculos ſi compares, ejus electionem anno M LXXIX. conſecrationem ineunte anno ſequenti factam admittas neceſſe eſt.

a *Greg. lib. 6. ep. 21.*

XXXV. S. Agerici monaſterio Theodericus epiſcopus munificus.

Apud Virdunum ſancti Agerici monaſterio tunc præerat Stephanus, religioſiſſimus ejus loci abbas tertius, ſub cujus finem præfecturæ Theodericus illius urbis epiſcopus, exemplo anteceſſorum ſuorum Ramberti & Richardi, ſervis Dei inibi degentibus, opportuna ſubſidia procurare ſollicitus, multa prædia, in his villam *Balereis* ſuper ripam Moſæ in vicino poſitam, quam a duce Godefrido receperat, eis contulit. *Data* VI. *idus Septembris anno dominicæ incarnationis* M LXXXII. *indictione* IV. Verum, animum non multo poſt mutavit Theodericus, & a ſummo pontifice iterum diris addictus, Virdunenſes monachos, qui ab ipſius communione abſtinebant, graviter exagitavit, vexavit, ac vagos & extorres fugere coëgit. Poſt biennium obiit Stephanus abbas IX. kalendas Februarii, cujus tempore valde floruit diſciplina regularis in illo monaſterio, ex quo multi abbates ad alia loca aſſumti ſunt, in his Godefridus abbas ſancti Quintini de Monte prope Perronam & Ulricus ſancti Michaëlis ad Moſam. Stephanus abbas libellum de vita ſancti Agerici epiſcopi ſcripſit, ſed parum accurate [b]. Hunc excepit Boſo abbas, pietate & doctrina inſignis.

b *Chron. Bened. to. 6. ad an.* 1037.

XXXVI. Giſlebertus abbas Weſtmonaſterienſis.

Londini in Anglia Vitalis Weſtmonaſterienſis abbas mortem obiiſſe hoc anno ab Uſſerio [c] dicitur, ad quem Sulcardus, ejus loci monachus, librum de prima illius conſtructione ſcripſit, cujus fragmentum refertur in Monaſtico [d] Anglicano. Humatus eſt Vitalis, primus a reſtitutione abbas, in auſtrali chori parte cum hoc epitaphio.

> *Qui nomen traxit a vita, morte vocante*
> *Abbas Vitalis tranſiit, hicque jacet.*

c *Uſſer. antiq. Brit. p.* 318.
d *Monaſt. Angl. to.* 1. *p.* 57.

In ejus locum ſubſtitutus eſt Giſlebertus-Criſpinus, monachus Beccenſis, curante Lanfranco, qui eum paullo ante in Angliam accerſierat. Ejus abſentiam ægre ferebat Anſelmus [e], quem ſibi quantocius reſtitui flagitabat. Verum aliter viſum eſt Lanfranco, qui eum magis utilem in regimine Weſtmonaſterii exiſtimavit. Eidem ad hoc regimen aſſumto nihilominus gratulatur [f] Anſelmus, qui de eo, quippe in

e *Anſelm. lib.* 1. *ep.* 13.
f *ibid. ep.* 16.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1082.

ſancta converſatione nutrito, longe meliora quam de ſe ſuique ſimilibus ſperare ſe dicit. Ejuſdem vitæ in præfectura inſtitutæ rationem, qualem ille expoſuerat, Anſelmus [a] laudat. Non repeto hic quæ de Criſpinorum nobili genere ſuperius dicta ſunt. Vir fuit pro tempore doctiſſimus ille Giſlebertus ſeu Gilbertus, qui multa doctrinæ ac pietatis ſuæ monumenta reliquit, pleroſque in libros ſacros, quorum indicem apud Pitſeum videre licet. Librum ſcripſit de vita beati Herluini abbatis primi Beccenſis; necnon diſputationem, quam ipſe habuit cum Judæo, qui ad fidem converſus eſt, editam inter Anſelmi opera novæ editionis. Eidem Anſelmus inſcripſit epiſtolam [b] de ſacramento altaris. Fuit & alius Giſlebertus, monachus itidem Beccenſis, atque Anſelmo jam archiepiſcopo familiaris & acceptiſſimus, quem ad Heinricum Anglorum regem [c] direxit, ut Paſchalis II. electionem ei ſignificaret.

a *ibid. ep.* 36.
b *id. lib.* 4. *ep.* 105.
c *id. lib.* 3. *ep.* 114.

XXXVII. S. Trudonis monaſterii ſtatus & abbates.

In Haſbanio per id tempus fidelium frequens concurſus erat ad tumulum ſancti Trudonis ob famam miraculorum, quæ illic patrata circumferebantur; tantaque oblationum illic copia erat, ut per ſingulas hebdomadas centum libris [d] æſtimari poſſet. Verum, præterquam quod hæc populorum frequentia monaſticæ diſciplinæ plurimum exitioſa erat, ut ſuperius [e] vidimus; tanta opum ubertas principum avidos animos proritavit. Hos inter Herimannus Mettenſis epiſcopus, ad cujus ſedem locus ex conditoris voluntate ſpectabat, apud Leodicum ob Heinrici regis vexationem profugus, monaſterii facultates in ſuos uſus convertebat; cetera emungebat Heinricus Leodicenſis præſul, qui Adelardum abbatem variis criminationibus & exactionibus vexare non ceſſabat. Inter hæc abbatem vitæ tædebat, ſeceſſiſſetque ad Sigebergenſe monaſterium, ni eum Gerardus præpoſitus retinuiſſet. Sed tandem mœrore confectus occubuit ſub finem hujus anni, id eſt VIII. idus Decembris, cum locum viginti-ſeptem annis rexiſſet. Hic monaſterium magnifice renovavit, longe amplius commendandus, ſi tantum ſtudii adhibuiſſet in tuenda regulari diſciplina, quæ ſub eo plurimum detrimenti paſſa eſt. Quantæ turbæ in eligendo ſucceſſore acciderint, in conſequentibus exponemus.

d *V. Spicil. to.* 7. *p.* 358. *& ſeqq.*
e *lib.* 60. *num.* 76.

Alexii Comneni bulla aurea.

Prædicta Trudoniani monaſterii facultatum direptio revocat in memoriam Alexii-Comneni imperatoris auream bullam hoc anno datam. Hic, ſtrage ſuorum a Nortmannis accepta, prudentior ac religioſior factus, peccatis eam ſuis adſcripſit, quod ex donariis eccleſiarum exhauſtum ærarium ſuppleviſſet; cavitque, ne id umquam, quavis occaſione urgente, a quovis imperatore tentaretur, edita conſtitutione aureo ſigillo munita, quam veluti cæleſte edictum obſervari jubet. Hanc dignam, quæ hoc anno ſuis Annalibus insereretur, judicavit Baronius; nos vero ad alia properantes omittimus.

XXXVIII. Hirſaugiæ novum monaſterium.

In Germania Willelmus Hirſaugiæ abbas, reſtituta in ſuo monaſterio diſciplina regulari, & præclaris conſtitutionibus firmata, novis ædificiis exſtruendis animum adjecit, novumque ex veteri monaſterium facere hoc anno aggreſſus eſt, quod intra novem annos abſolvit. Hujus operis præcipui fuere artifices ipſi monachi, maxime barbati, ut tum vocabant, fratres: ſumtus vero ſuppeditarunt viri nobiles ac divites vicini. Hos inter in primis a Trithemio laudatur Hermanni marchionis conjux, poſtquam ille divino inſtinctus amore Cluniacum ſeceſſiſſet: ubi ignotus degens porcorum paſtor fuiſſe, & in vili illo miniſterio uſque ad finem perſeveraſſe dicitur. Tanta vero Hirſaugienſium fama religionis erat Willelmo abbate, ut pii quique certatim ejus diſcipulos apud ſe habere cuperent, ſive novis conſtruendis, ſive antiquis reformandis monaſteriis, ut anno ſequenti videbimus.

Garſtenſe conditur.

Interim Garſtenſe * monaſterium a Garſte torrente ſic dictum, in ſuperiore Auſtria, ad dextram Anaſi * ripam, paullulum ſupra Stirenſem urbem amœniſſimo loco in honorem apoſtolorum Petri & Pauli hoc anno conditur ab Otachero marchione Stirenſi, qui ſacram ædem ab epiſcopo Patavienſi, haud dubie Altmanno, facta permutatione accepit. Hoc vero primum condidit pro clericis, qui ſub præpoſito Eberhardo viginti annis eumdem locum tenuere: quibus Benedictinos monachos fundator ipſe poſt viginti annos ſubſtituit.

* *Steyr-Garſten.*
* *Ens.*

ANN. CHR. 1083.

XXXIX. Heinrici regis nova facinora.

POſtero anno ſupra milleſimum octogeſimo-tertio, rex Heinricus denuo Romam impugnare pergit ante pentecoſten. Capta ab eo urbe Leonina, ſancti Petri porticum magna ex parte deſtruxit, adjuncto ſibi Guiberto Ravennate, quem ſolio pontificali apud ſanctum Petrum impoſuit. Inter ea Gregorius, nequaquam fractus

Digitized by Google

animo, ad arcem ſancti Angeli ſe recepit, atque ſynodum Romæ ad medium Novembris indixit, cui multi ex Francia & epiſcopi & abbates interfuerunt, non tamen Hugo Lugdunenſis, Anſelmus Luccenſis, & Reginaldus Comanus, qui magis neceſſarii erant, utpote ab Heinrico prohibiti. His ita geſtis, Heinricus, relicto præſidio in caſtello ſancti Petri, ob æſtivos calores in Lombardiam receſſit.

XL. Monaſtica.

In illa expeditione pauci ei adhæſere ſchiſmatici epiſcopi; & quidem unus ex Saxonia Lietmarus Hammaburgenſis archiepiſcopus, cui ille ad rei neceſſariæ ſupplementum contulit Eltenenſem abbatiam ſanctimonialium virginum, haud procul Embrica ad Rhenum ſitam, quæ ex liberalitate Meinwerci epiſcopi Patherbrunenſis, ejuſque ſororis ac conſanguineorum opulentiſſima erat. Heinrici hac de re diploma refert ad hunc annum Nicolaus Schatenus[a], datum x. *kalendas Julii*, hoc anno, indictione VI. *Actum Romæ poſt urbem captam.* Paullo ante, id eſt, XVIII. *kal. Julii*, Farfenſi monaſterio *campum illum, qui eſt in Kinzica, qui fuit vinea dominicata regis*, donavit, intervenientibus *Heinrico patriarcha, Lietmaro Hammaburgenſi archiepiſcopo*, & *Diedaldo* ſeu Thiedalo *Mediolanenſi. Actum* itidem *Romæ*. Burchardus epiſcopus & cancellarius *vice Siſeguini* archicancellarii regias litteras recognovit. Ad hæc Guido quidam, Guidonis comitis filius, in loco Puſterula ad Pertuſum prope urbem Romam, *intus tentorium domini regis Heinrici*, per fuſtem quem in manu habebat, refutavit in «
manu domni Berardi abbatis, quidquid de bonis eccleſiæ beatæ Mariæ de Minione, «
& de Viterbo uſurpaverat. Eidem vero Guidoni, in grati animi indicium, Berardus «
abbas dedit anulum aureum *in præſentia archiepiſcopi Bremenſis, epiſcopi Novarienſis*, «
epiſcopi Aurelienſis & Tretonenſis, & Saxonis comitis, aliorumque. Actum eodem anno, IX. *kalendas Junii*, *indictione* VI. Itaque ad id tempus Heinricus in oppugnatione Urbis hoc anno perſtitit.

Monaſterium S. Benedicti in Tuſculano.

In ipſo archivo Farfenſi, ex quo hæc retulimus, Adam epiſcopus conſilium iniiſſe dicitur, ut monaſterium conſtrueret ad eccleſiam ſancti Benedicti in territorio Tuſ- «
culano, loco qui vocatur Sumatii & ad Duas-furcas, ſeu Para-ſolem, ubi viri Deo «
famulantes pro eo preces Deo jugiter funderent. Quapropter, *ordinato ibidem ab-* «
bate Azano presbytero, humili & honeſto moribus, eidem eccleſiæ conceſſit *terræ modios mille juxta geometriæ rationem*, quorum dimenſiones ipſe commemorat. Si au- «
tem, ipſe ejuſve ſucceſſores ad ipſum aliquando locum orationis cauſa, in quavis ſol- «
lemnitate acceſſerint, *celebrato peractoque divino myſterio, ſimplici ac ſobria benedictione* ſeu refectione *percepta, abſque ullo requiſito dono* ad ſua regredientur. Videretur hic Adam eſſe Tuſculanus epiſcopus: at nullus ejus nominis apud Ughellum[b] invenitur.

XLI. Pedemontana monaſteria.

Ejuſdem Heinrici favore Ragenerius ſeu Rainerius Vercellenſem epiſcopatum adeptus eſt[c] poſt Wennericum, qui ſub nomine Theoderici Virdunenſis epiſcopi de diſcordia regni & ſacerdotii ad Gregorium VII. ſcripſit, ſpecie dolentis ei ſuggerens omnia, quæ contra leges civiles & eccleſiaſticas eum feciſſe & dixiſſe rumor vulgabat. Rainerius vero ejus ſucceſſor, duo noſtri Ordinis monaſteria condidiſſe traditur: unum ſancti Petri de Mulegio haud procul Vercellis, quod Innocentius IV. Vallumbroſanis monachis attribuit: alterum ſancti Jacobi de Bexa ſeu Bexia in comitatu Bugellæ, diœceſis Vercellenſis; quod monaſterium Innocentius II. ſub apoſtolicæ ſedis protectionem admittit litteris Nicolao abbati inſcriptis, in quibus Rainerium *bonæ memoriæ* epiſcopum monaſterii conditorem laudat. Nobilis hæc abbatia, teſte Ughello, multis bonis juribuſque ſpoliata, monachis quoque exturbatis, per abbatem commendatarium adminiſtratur, vel potius deglutitur. Nec plura de hac abbatia in Chronologia Pedemontana.

Lis de ſepultura.

Haud ſcio an ad prædictum concilium Romanum profectus eſt hoc anno Amatus epiſcopus Oleronenſis & legatus cum Odone ſancti Petri Generenſis abbate ſecundo: quo abſente, grandis altercatio cujuſdam ſepulturæ occaſione exorta fuit. Forte miles quidam, nomine Guillelmus-Ramo[d] de Batris, in monaſterio ſancti Petri ſe humari petierat. Dum ejus corpus efferretur a monachis, armata manu adfuit Bernardus Tarbienſis archidiaconus, aſſenſu Dodonis epiſcopi, & defuncti cadaver, e manibus monachorum vi ereptum, Tarbiam deferri curavit. Hinc querelæ ad Willelmum Auſciorum archiepiſcopum & ad Centullum comitem delatæ. Centullus ambas partes coram ſe in caſtro Lurdenſi ſiſti juſſit. Adfuit Odo abbas Roma reverſus; adfuit etiam judicio Amatus epiſcopus cum Ebrardo ſancti Savini & Gregorio Re- «
gulæ Bigorritanæ abbatibus. Auditis utrimque partibus, Centullus ſecundum mo-

a Annal. Paderborn. pag. 609.

b Ital. ſac. to. 1. p. 263.

c Ital. ſac. to. 4. p. 1070. & ſeqq.

d Marca Bearn. lib. 4. c. 19.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1083. nachos ſententiam pronuntiavit. Hic Odo ſancti Petri abbas, cognomento de Benaco, Willelmi-Arioli de Benaco filius, ſancto Petro a parentibus oblatus fuerat cum eccleſia Benacenſi, liberalibus ſtudiis inſtruendus ſub Arſio [a] primo loci abbate, cui ſucceſſit in annos triginta, quo tempore ſancti Petri eccleſiam renovari & dedicari curavit.

a *V. lib. 55. n. 94.*

XLII. Warmundus archiep. & abbas Dolenſis obit.

In brevi chronico Dolenſi hoc anno obiiſſe dicitur Guarmundus ſeu Warmundus decimus-quintus abbas Dolenſis monaſterii apud Bituriges, idemque archiepiſcopus Viennenſis, anno epiſcopatus ſexto, qui ob ſimoniæ crimen depoſitus fuiſſe dicitur. Poſt ejus obitum vacaſſe videtur abbatia Dolenſis uſque ad annum M LXXXVII. quo *adventus domni Aldeberti abbatis Dolenſis* ponitur, nempe ex monaſterio Caſæ-Dei, cujus monachus erat, futurus demum archiepiſcopus Bituricenſis. Hic eſt Aldebertus ſeu Audebertus, qui cum ſponſa Simonis Criſpiacenſis ad Caſam-Dei ſeceſſit, ut ſuperius vidimus. Poſt Warmundi obitum Viennenſes Anſelmum ſancti Medardi monachum, jam electum epiſcopum Sueſſionenſem, in archiepiſcopum poſtularunt: at ille oblatam dignitatem fuga declinavit, deditque locum Guidoni Burgundiæ comitis filio, non minus moribus, quam generis nobilitate inſigni.

S. Andreæ abbas Humbertus.

Tunc ſancti Andreæ monaſterio, *intra mœnia Viennæ urbis poſito*, præerat Humbertus abbas, ut patet ex litteris [b] Emmonis cujuſdam, ejuſque uxoris Eliſabeth, anno ſuperiore datis, quibus filium ſuum Richardum Deo inibi offerunt, & cum eo quartam partem matris eccleſiæ ſancti Petri, id eſt quartam partem oblationum altaris, cœmeterii & decimarum conferunt prædicto monaſterio, atque Humberto abbati & monachis ejus, tam præſentibus quam futuris. *Scripta per manum Bornonis monachi, in menſe Januario, luna ſexta in kalendario.*

b *Spicil. to. 13. p. 294.*

XLIII. Cluniaco facta donatio.

Tunc etiam temporis Teudbaldus, Cabilonenſis comes, ab Hiſpania revertens, morte interceptus, apud Cluniacum ſe humari mandavit, eidemque loco quædam contulit prædia, in his prædium Montis-ſancti-Johannis in villa *Digoins*, quam donationem Hugo ejus filius poſt patris obitum confirmavit. Is filiam vel ſororem habuit Ermengardem, quam Humberto Borbonio in matrimonium dedit, aſſignata ei in dotem terra illa apud *Digoins:* quam, mortua Ermengarde, demum Cluniacenſibus conceſſit, eiſque filium ſuum Humbertum, adhuc puerum tradidit, monaſticis ritibus inſtruendum. *Actum anno* M LXXXIII. *indictione* VII. *epacta* XI. *concurrente* I. *menſe Novembri.* quo tempore indictio VII. a menſe Septembri inchoata erat.

Hunaldus Moiſiaci abbas.

Eodem anno poſt Durandum Toloſanum epiſcopum & abbatem Hunaldus Moiſiacenſe monaſterium rexiſſe dicitur in chronico, quod Aymericus abbas ejuſdem loci compoſuit. De Hunaldo actum ſuperius [c], iterumque de eo in conſequentibus agendum.

c *lib. 61. n. 121.*

Saguntenſe privilegium.

Hoc ipſo anno Bernardus abbas ſanctorum Facundi & primitivi in Hiſpania a Gregorio VII. privilegium ad preces Alfonſi VII. obtinuit, ab Yepeſio relatum, quo monaſterium illud eximitur a juriſdictione epiſcopali eodem modo, quo Cluniacenſe exemtum eſt. Datum Laterani per manum Petri preſbyteri cardinalis, & S. R. E. bibliothecarii. Unde electus abbas in benedictione ſua profeſſionem obedientiæ, non epiſcopo, ſed Romano pontifici præſtabat, ut in aliis monaſteriis fieri conſueverat. Hujus rei fidem facit ritualis codex aſſervatus in eodem monaſterio, quod ipſam immunitatem retinuit ad illud uſque tempus, quo Walliſoletanæ congregationi unitum eſt. Ad Galliam revertor.

XLIV. Moliſmo & Reomao factæ donationes.

Inter præcipuos Moliſmenſis cœnobii benefactores cenſendus eſt Rainardus, alio » nomine Hugo, epiſcopus Lingonenſis, qui eccleſiam ad honorem ſuæ matris Lin- » gonenſis eccleſiæ amplificare cupiens, parochiæ ſuæ quoſvis clericos adhortatus eſt » ad ferenda ſubſidia Moliſmenſi cœnobio, quod in pago Lingonenſi pullulare cœperat, & palmites ſuos dilatare. *Acta ſunt hæc Lingonis anno ab incarnatione Domini* M LXXXIII. indictione VI. Ante hoc tempus quædam eidem loco altaria idem præſul conceſſerat. Idem ipſe quoque ſe munificum præſtiterat erga noſtros Reomaënſes, quibus eccleſiam Barrenſis opidi ad Sequanam in Tornodorenſi tractu donavit, Hugone tum abbate ejus nominis ſecundo, qui Hugoni primo ſucceſſerat. In Moliſmenſes etiam benevolum ſe exhibuit Richerius archiepiſcopus Senonenſis, conceſſa » Senunæ eccleſia Moliſmenſibus monachis, eccleſiæ Senunenſi ſervientibus, ita ut ab- » bas vel prior illius loci ſacerdotem eligant idoneum ad curam animarum. Adjecit quoque eccleſiam Flacciaci, quam quidam Humbertus *Wiſel*, uti & præcedentem

ad

ad id tempus tenuerat. Non minus bene affectus fuit in Moliſmenſes, immo etiam in Beſuenſes Rotbertus, Rainardi in ſede Lingonenſi ſucceſſor, Hugonis Burgundiæ ducis & Odonis frater, de quo in conſequentibus mentio recurret. ANN. CHR. 1083.

XLV. Caſtaneti & Nanciaci cellæ.

Per id tempus Hadwidis *ductrix*, ut tum loquebantur, Gerardo Alſatiæ & Lotharingiæ duce, viro ſuo, ante annos tredecim orbata, eccleſiam ſancti Petri & ſanctæ Mariæ in caſtro Caſtaneti * ſitam, multis prædiis auxit, eamque domno Rotberto Moliſmenſi, ejuſque ſucceſſoribus commiſit: cujus rei litteras Vignerius [a] retulit in probationibus Lotharingicis. Poſt mortem Hadwidis dux Theodericus ejus filius, Caſtanenſem eccleſiam amplificare volens, favente Pibone Tullenſium pontifice, in cujus parochia hic locus ſitus erat, a Rotberto abbate tot monachos obtinuit, quot neceſſarii erant ad regularem ordinem obſervandum, ex quibus unus eſſet abbas, qui baculum paſtoralem ex altari ſancti Petri; benedictionem vero a Tullenſi epiſcopo acciperet, Moliſmenſis abbati correctioni obnoxius. quo mortuo, ſucceſſor e gremio Caſtanenſium, ſiquidem inter eos idoneus reperiri poſſet; ſin minus, e clauſtro Moliſmenſi aſſumendus. De eccleſia vero, quæ antea parochialis erat, ne fratres moleſtiam & inquietudinem paterentur, aſſentiente epiſcopo ſtatutum eſt, ut alia ejus loco fabricaretur cum competenti dote & atrio, ut mos eſt eccleſiarum; eique eccleſiæ abbas preſbyterum provideat, cui animarum cura committatur.

* *Chaſtenoy.*
a *Vignier p.* 105.

Idem Theodericus locum in alodio ſuo apud Nanciacum [b] dedit Deo & ſanctæ Mariæ Moliſmenſi, id eſt campum quemdam ad conſtruendam eccleſiam. quæ quamdiu ſub titulo prioratus permanſerit, Moliſmenſi eccleſiæ annuum cenſum marcæ argenti reddat: ſi vero in abbatiam erigeretur, id conſilio Moliſmenſis abbatis faciendum, qui unum e ſuis abbatem eligat, ipſius diſciplinæ & correctioni ſubjectum. Quod ſi aliquando ad hunc locum venerit Moliſmenſis abbas, ei locum cedat Nanceianus. Hæc eccleſia modo occupatur a canonicis primatialis eccleſiæ Nanceianæ, tametſi nullo legitimo titulo primatiali unita, ejectis tribus aut quatuor monachis abbatiæ Moliſmenſis, illic reſiduis. quod initio præcedentis ſæculi ſeptimi-decimi factum eſt.

b *id. p.* 111. *& ſeqq.*

XLVI. Floriacenſium jus apud Moritonium.

Ad Floriacenſe monaſterium pertinebat prædium quoddam apud Moritonium, inferioris Nortmanniæ opidum, ubi duas eccleſias fuiſſe ſuperius [c] diximus, unam ſancti Ebrulfi collegiatam; ſanctæ Mariæ alteram, quam Rotbertus comes Majori-monaſterio donavit. Illic caſtrum ſancti Hilarii nomine conſtruere volens idem Rotbertus in prædio Floriacenſis monaſterii, monachis annuentibus, decimum quemque opidanum ejuſdem loci eis conceſſit, ab omni exactione liberum & immunem, excepto hoſpitandi jure, quod ſibi in neceſſitate reſervavit. Id factum conſenſu & imperio domni Willelmi Anglorum regis duciſque Nortmannorum anno MLXXXIII. faventibus filiis ſuis, Rotberto & Willelmo, qui cum Willelmo rege his litteris ſubſcripſerunt, & cum eis Michaël Abrincenſis epiſcopus, qui *juſte & legaliter* conſenſiſſe dicitur; Gillebertus quoque Lexovienſis præſul & Hugo abbas Ceraſienſis ſigna ſua appoſuere.

c *num.* 30.

XLVII. Dongii cella & aliæ.

In Armorica Frioldus vicecomes Majori-monaſterio donavit locum ad conſtruendam eccleſiam & cellam cum Burgo juxta caſtellum ſuum Dongium, probante comite Namnetenſi, necnon Quiriaco epiſcopo, qui nihil a monachis & loci incolis, *præter paternam obedientiam*, ſe exacturum ſpopondit. Poſtea idem Frioldus Roma revertens, in Majoris-monaſterii capitulum venit, receptuſque in ſocietatem fratrum, prædictam donationem confirmavit, aliaque de ſuo addidit, poſtulans ut, ſi in pago Namnetico aut Andecavino moreretur, ejus corpus abbas ad Majus-monaſterium, illic ſepeliendum, deferri curaret. Sub hæc Bartholomæus abbas hoc anno petiit Namnetas infra octavas aſſcenſionis Domini, illius provinciæ cellas viſitaturus; obtinuitque, ut Goffridus, Frioldi vicecomitis filius, donationem patris ratam haberet. Poſtera die vicecomes venit ad ſanctam Radegundem, ubi abbas hoſpitabatur, ejuſque loci donationem ei factam approbavit.

Tunc prædictus Quiriacus epiſcopus quemdam locum ſuper fluvium Herdæ, vocabulo *Henort*, in memoriam ſancti Georgii conſtructum, Bartholomæo abbati conceſſit. Cum vero idem abbas Comburnum acceſſiſſet, eum rogavit quidam Maino, ut ad villam *Guguen* deſcenderet, filios ſuos Haimonem & Gauterium, qui gravi morbo detinebantur, viſitaturus. Ivit ille, & ſignum crucis eorum frontibus impoſuit. Mox illis in ſomnum reſolutis, poſt ſomnum integra ſanitas reſtituta. quo viſo,

Bartholomæi abbatis miracula.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1083.

& audito, quod idem abbas leproſum oſculo ſanaſſet, prædictus Maino, & Theenus ejus pater, illius loci eccleſiam cum alia Bartholomæo conceſſit. quæ omnia Johannes dictus Dolenſis, Comburnii dominus, ſcripto teſtatus eſt, in Appendice referendo.

XLVIII. Silvæ-majoris cella. a V. lib. 65. n. 96. * la Foreſt de Legue. b V. Miſcell. Labbe p. 581.

Interim creſcebat fama religionis Silvæ-majoris [a] monachorum Giraldo abbate, multique ad eos confluebant in dies, ſe vel ſua, immo plerique ſe ſuaque Deo in eorum gratiam oblaturi. Inter primos fuit rex Philippus, qui ſancto Giraldo eccleſiam ſancti Leodegarii in ſaltu Leſgua *, diœceſis Sueſſionenſis, cum ſuis appendicibus donavit, dato hoc anno diplomate, cujus exordium [b] huc referre juvat. *Audita fama*, inquit, *nobilium virorum, qui in Silva-majori nuper incœperunt monaſterium, cogitaban: quomodo me poſſem commendare orationibus eorum, ſciens me ſæcularibus impeditum non poſſe evadere interitum, niſi interventione juſtorum. Cum hoc ſæpius mecum mente revolverem, & quo pacto id fieret mecum tractarem, diſponente gratia Dei advenerunt monachi a domno Giraldo, primo ipſius loci abbate, miſſi. Cumque de eorum converſatione multa inquirerem, & omnia, quæ de Deo famulantibus debent nuntiari, audiſſem, pulſavit animum meum mentio cujuſdam eccleſiæ, ſancto Leodegario in ſaltu, cognomento Leſgua, dedicatæ, quam eis obtuli in caritatis exhibitione. Sed eis diu multumque renitentibus, ne Dei munus quovis pretio viderentur impertiri, (jam enim eorum me precibus, ſicut cogitavi, commiſeram) vix tandem obtinui, quod hanc oblationem meam reciperent.* & poſt multa inter teſtes primus adducitur *Techo monachus, qui fuerat caſtellanus de Cocheio, & Rainaldus caſtellanus de Cocheio*, prædicti Techonis filius. Quin etiam Gelduinus quidam de familia regis, ipſo conſentiente, omnem mundi gloriam deſpexit ac reliquit, & monaſticum habitum in Silva-majori a domno Giraldo ſuſcepit.

* Nerowville.

Per idem tempus in eccleſia ſancti Petri Neronis-villæ * diœceſis Senonenſis, cella erecta eſt Silvæ-majoris, probante Richerio archiepiſcopo, ex dono Dimonis viri nobilis, ejuſque conjugis ac liberorum. Non multo poſt quidam clericus, Garmundus nomine, filius Fulconis Faici militis, cum in adoleſcentia ſua vitæ ſolutioris fuiſſet, ex letali morbo reſipiſcens, prædictæ ſancti Petri eccleſiæ ſe ipſum obtulit, ibique monaſtico ſuſcepto habitu, priſtinæ ſanitati ilico reſtitutus eſt.

* Semoy.

Ad hæc quidam vir nobilis Tecelinus ſancti Bartholomæi eccleſiam, prope Aurelianos ſitam, Giraldo contulit in villa Sedis-meri *, ubi cella monachorum Silvenſium erecta, cui Albertus, ejuſdem Tecelini filius, quædam adjecit, aliique poſt eum. Denique ut ceteros mittam, Theodericus Anſelmi cujuſdam filius, deſpecta ſæculi militia, ad Silvam-majorem ſeceſſit, ubi ſe ipſum Deo, beatæ Mariæ & ſancto Benedicto obtulit, variaſque poſſeſſiones, quas apud Aurelianos habebat.

XLIX. S. Saturnini eccleſia monachis deſtinata. c Catel. Langued. p. 873.

Per id tempus Iſarnus Toloſæ epiſcopus apud Guillelmum comitem, eo nomine IV. ſatis egit, ut Moiſiacenſes monachi in ſancti Saturnini eccleſiam canonicorum loco inducerentur. Exſtant hac de re ipſius Iſarni [c] litteræ, quibus hic cum Hunaldo abbate Moiſiacenſi ſtatuit, » ut iſta eccleſia domno Hugoni abbati Cluniacenſi, » ipſique Hunaldo ſub certis conditionibus committatur, *ut ibi Domino ſub monaſtica regula omni tempore ſerviatur*. quod Guillelmus Toloſæ comes laudat, approbatque, ita ut quidem *propter excommunicationem apoſtolici vel ejus legati* Iſarno id honoris au- » ferret, quem in illa eccleſia ei concedebat. Iiſdem litteris vetat Iſarnus, ne in illa » ſancti Saturnini eccleſia inſtituatur abbas, ſed ſemper teneat illam cum priore ſuo abbas Cluniacenſis. Quam diu illic perſtiterint monachi, ſi tamen umquam exſtiterint, incertum. Certe cum apoſtolicam ſedem appellaſſent illius loci clerici, juſſit pontifex monachos inde eliminari, ibidemque reſtitui canonicos, qui paullo poſt vitam regularem amplexi ſunt ad normam regulæ Aquiſgranenſis, ut colligo tum ex litteris Arnaldi Petragoricenſis epiſcopi, qui eccleſiam ſancti Cypriani in ſua diœceſi tribuit præpoſito & clericis ſancti Saturnini Toloſanæ eccleſiæ, ut illic *regulariter vivant ſecundum inſtitutiones beati Auguſtini, Gregorii, Hieronymi, & ceterorum patrum*, ex quorum ſententiis Aquiſgranenſis regula conflata erat. tum ex aliis litteris Geraldi Caturcenſis epiſcopi, idem ſtatuentis de Wiganienſi eccleſia. Porro hanc vitæ regularis inſtitutionem pontificatu Gregorii VII. factam fuiſſe conſtat ex ejus

d Greg. VII. lib. 9. ep. 29.

epiſtola [d] ad abbatem Maſſilienſem, ſcilicet Richardum, in qua ſcribit inter alia pontifex, regulares illos canonicos conqueri de Moiſiacenſibus monachis, qui quamdam ipſorum eccleſiam, contra definitivam Amati legati, aliorumque epiſcoporum ſententiam occupare, *per vim Willelmi comitis*, pergebant. quod pontifex emendari præcipit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1083.

L. Ribodimontenſis monaſterii initia & primi abbates.

In Belgica ſecunda duo hoc anno monaſteria de novo condita fuere, ſcilicet Ribodi-montenſe, & Affligemienſe. Ribodi-mons caſtrum ſeu opidum eſt, ad Iſaram poſitum in diœceſi Laudunenſi, Laudunum inter & Auguſtam Viromanduorum. Hujus caſtri dominus tunc erat Anſelmus, de Ribodi-monte dictus, & Ribodi-montenſis comes, qui ante quatuor annos [a] Aquicincti inſulam ad conſtruendum monaſterium conceſſit. Hic, ut pius erat, ſaluti ſuæ ſerio conſultum volens, aliud monaſterium in honorem beatiſſimæ virginis & ſancti Nicolai in prato caſtro ſuo adjacente conſtruere ſtatuit, cui ſancti Nicolai-de-Prato vocabulum inditum eſt. Exſtant Anſelmi hac de re litteræ in Notis [b] Acherii noſtri ad Guibertum, in quibus ait, ſe eccleſiam ſeu abbatiam illam ab omni ſervitute immunem ac liberam facere, ſalva reverentia & canonica ſubjectione ſanctæ Remenſis eccleſiæ & Laudunenſis, eamque multis prædiis dotat, quæ in iiſdem litteris enumerantur, abbatis eligendi libera facultate monachis relicta: ſed ita ut electus ad benedicendum ab ſe vel heredibus ſuis honorifice ducatur ad epiſcopum, a quo curam animarum per paſtoralem virgam accipiat. *Acta ſunt hæc apud Laudunum, anno incarnati Verbi* MLXXXIII. *indictione* VI. *anno Philippi Francorum regis* XXIII. quibus litteris appoſita ſunt ſigna Elinandi Laudunenſis epiſcopi, Rainaldi Remenſis archiepiſcopi, Rainaldi Sueſſionenſis comitis, & aliorum. Has litteras diplomate ſuo roboravit rex Philippus, *id ipſum poſtulante domno Elinando epiſcopo*, ubi Anſellus de Ribodi-monte appellatur. Actum apud Ribodi-montem anno MLXXXIV. indictione VII. anno regni Philippi XXIV. Diplomati adſcripta ſunt ſigna Elinandi Laudunenſis epiſcopi, tum Rainaldi Remenſis archiepiſcopi, dein Rotgeri Catalaunenſis epiſcopi, Rabodonis, alias Radbodi Noviomenſis, Gerardi Cameracenſis, Gerardi Taruennenſis, Roriconis Ambianenſis, Ingelramni Sueſſionenſis, & Widonis Belvacenſis epiſcoporum; & poſt eos Hugonis comitis Pontivi, Eubali comitis de Roceïo, Rainaldi comitis Sueſſionenſis, Balduini comitis Valentianenſis, & aliorum. Poſt annos viginti Godefridus de Ribodi-monte, Anſelmi filius, patris opus & donationes [c] approbavit, adjecta ſancti Germani eccleſia, quæ in ipſo caſtro ſita erat, ubi Bartholomæus epiſcopus monachos collocari voluit. Primus ſancti Nicolai abbas fuit Rainardus, *abbas & pater monachorum de Monte Ribodonis*, ut ſe ipſe dicit in charta anni MLXXXVII. Huic ſucceſſit Mainardus, qui ſubſcriptus invenitur litteris Godefridi mox laudati. Mainardo ſucceſſiſſe videtur Warulfus, qui, relicto regimine, ſub diſciplinam Godefridi abbatis Novigentenſis convolaſſe traditur in libro primo de vita ipſius Godefridi. Willelmo ejus ſucceſſori Bartholomæus epiſcopus litteras conceſſit, quibus prædictam ſancti Germani eccleſiam in cellam monachorum convertit. Hoc ſancti Nicolai monaſterium a patribus congregationis noſtræ nuper a fundamentis inſtauratum eſt.

[a] V. lib. 65. n. 74.

[b] Guibert. p. 645.

[c] ibid. p. 646.

LI. Affligemium conditur.

Affligemium ſeu Afflegemium locus eſt, tribus a Bruxellis leucis poſitus, in diœceſi olim Cameracenſi, nunc Mechlinenſi, ubi hoc etiam anno monaſterium conſtrui cœpit, quod proceſſu temporis celeberrimum evaſit. Pio ejuſmodi operi occaſionem præbuit Wedericus [d] ſacerdos & monachus ſancti Petri Gandenſis, vir nobilis genere, ſed religione præſtantior: qui apoſtolica roboratus auctoritate, per Flandriam & Brabantiam verbum Dei magno ſtudio prædicavit, multoſque ad pœnitentiam adduxit. In his præcipui fuere ſex milites, rapinis non minus quam factis bellicis famoſi, qui Wederici admonitionibus compuncti, ſuis omnibus relictis, magiſtro ſuo tribus fere menſibus adhæſerunt. Verum, eo conſulente, ad Annonem Colonienſem archiepiſcopum pergunt, eique ante actæ vitæ facinora aperiunt. quibus ille perſuaſit, ut ad locum patratorum facinorum redirent, ibique ſcandala prioris vitæ emendarent. Hi vero tam ſalubribus animati monitis, mox ad natale ſolum redeunt, & ad locum tunc deſertum & latrociniis infeſtum, *Afflegem* vocabulo, in vigilia ſanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli hoc anno conveniunt, ut, ſecundum viri Dei mandatum, pœnitentiæ labori deinceps ſe totos manciparent, tribus tantum panibus emendicatis & uno caſeo ſecum allatis cum paucis ferramentis, quibus terram excolerent. Illic primo pro tenui facultate permodicum oratorium conſtruxere, & tugurium ſibi ad habitandum, cum duplici domuncula ad excipiendos pauperes & peregrinos. Hæc initia fuere percelebris illius monaſterii, cujus primi exſtitere auctores ſex illi milites, ſcilicet Gerardus, cognomento Niger, Cinelinus, Hargerus, Wlbodo, Geldulfus, & Tibaldus. His paullo poſt ſe adjunxit Gerardus alter, cognomine Albus, ſed ferocitate & vitiis deturpatus, qui poſt commiſſum

[d] Spicil. to. 10. p. 585. & ſeqq.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1083.

homicidium, viſo humani generis hoſte, tanto horrore perfuſus eſt, ut ſaluti ſuæ quantocius conſulendum cenſuerit, nihil conſultius ratus, quam ut ad prædictos fratres ſe reciperet: ubi ex lupo in agnum Dei gratia repente mutatus eſt. Hunc brevi ſecutus eſt etiam miles alter, Henrardus nomine, cui jam ex homicidii pœnitentia ſæculum omnino viluerat. Is, explorato loco & habitantium converſatione, reverſus domum ſua omnia abdicavit, & in proximo feſto ſancti Remigii ſe eis adjunxit. Horum omnium una cura & ſollicitudo erat de ſalute animarum ſuarum: ceterum corpora tum corporeo labore, tum fidelium eleemoſynis ſuſtentabant. Novis loci colonis favere ejus domini, & Gerardus Cameracenſis præſul, a quo Aquicinctum miſſi ſunt, ut vitæ monaſticæ magiſtros inde adſciſcerent. Aſſenſit haud gravate Alardus primus ejuſdem loci abbas, eiſque priorem ſuum, Titubaldum nomine, cum fratre Rodulfo conceſſit. Hanc conſtructionem inter alios confirmavit Heinricus Bracbantenſis comes, ejuſque loci advocatus, litteris [a] ſuis poſt triennium datis notum faciens, quo pacto miles quidam ſuus, Gerardus nomine, cum aliis quibuſdam, quos gratia Dei prævenit & ſubſecuta eſt, balteo militari depoſito, ut meliorem invenirent hereditatem, militiam Chriſti profeſſi ſint, & in comitatu ſuo, loco ab antiquis *Haſſlinghem* vocato, *modo autem Novo-monaſterio appellato, habitationem ſaltuoſam adhuc & deſertam elegerint: ut quanto amplius remoti a ſæcularibus, tanto ſub regula beati Benedicti viverent familiarius.* Hic vero, præter alia dona, capellam ſuam in Wavera * eis confert: cujus loci præpoſitus fuit noſtro tempore Benedictus Haëſtenus, vir pietate, doctrina, ſcriptiſque ac ſtudio Benedictinæ profeſſionis apud poſteros æternum commendandus.

a *Mir. notit. p.* 207.

* *Vavre.*

LII. Luxemburgenſe item ſeu Monſterienſe.

Duobus iſtis monaſteriis tertium Belgicæ ſecundæ adjungendum eſt, haud longe a muris Luciliburgi ſeu Luxemburgi, in jugo montis, inter ruinas veteris caſtri & palatium Mansfeldicum, olim exſtructum ſub titulo ſancti Petri, at temporis proceſſu ſanctæ Mariæ patrocinio ac nomine conſecratum, quod ob excellentiam ſupra cetera illius tractus cœnobia vulgo *Munſter* appellatur. Iſtud a Conrado Luciliburgenſi comite, fratre Hermanni regis, aſſentiente Clementia ejus conjuge, hoc anno conditum fuiſſe conſtat ex litteris a Miræo [b] relatis in hunc modum.

b *Miræi notit. p.* 213.

Ego Conradus comes, licet ſero, inſpiratione divinæ gratiæ ad pœnitentiam provocatus, eleemoſynis & ceteris pietatis operibus peccata mea redimere ſtatui. Cœpi itaque in monte hoc, ubi nullus parentum meorum prius adoravit Dominum noſtrum, domum Domini in honore & veneratione apoſtolorum principis a fundamentis conſtruere. quæ omnia ut magis rata eſſent, acta ſunt annuente uxore mea Clementia cum filiis & filiabus noſtris, in præſentia domni Mettenſis epiſcopi Herimanni anno M LXXXIII. *pridie nonas Julii.* Id confirmat Willelmus Conradi filius poſt mortem patris, in Jeroſolymitano itinere poſt tres annos mortui, iſque ſuæ confirmationis litteras cum Conrado filio ſuper altare poſuit. Primus ejus loci abbas Folmarus, incertum quo ex loco aſſumtus, ſucceſſorem habuit Godefridum, religione ac pietate anteceſſori ſuo haud diſſimilem: quorum ſucceſſores, non ſine hiatu relatos, videre licet apud Johannem [c] Bertelium, ejus loci abbatem doctrina & eruditione inſignem, in hiſtoria Luxemburgenſi, ubi ſui monaſterii fortunam accurate deſcribit. Præcipua hæc fuit, quod, bellis inter Carolum V. imperatorem & Franciſcum I. Galliæ regem ſævientibus, hoc monaſterium a Cæſarianis ipſis, ne a Gallis interciperetur, incendio abſumtum eſt, locuſque monachis intra urbem conceſſus, ubi novum cœnobium ædificarunt, cujus conſpectum Stengelius cum brevi monaſterii hiſtoria exhibuit in ſecunda parte Monaſteriologii ſui.

c *Hiſt. Luxemb. p.* 113. *& ſeqq.*

LIII. Turbæ apud S. Trudonem.

In monaſterio ſancti Trudonis poſt mortem Adelardi abbatis, quæ ſub finem anni ſuperioris accidit, convenere fratres III. idus Auguſti inſequentis in capitulo [d] ad novi abbatis electionem, præſentibus epiſcopis Mettenſi & Leodicenſi, Herimanno & Heinrico, necnon Berengario ſancti Laurentii apud Leodicum abbate, & Francone magiſtro ſcholarum ſancti Lamberti, admodum religioſo. Electus Gerardus tum præpoſitus: at ejus electio ab epiſcopis rejecta. Tum vero proferuntur a nonnullis clericis delatrices litteræ, quibus infamabantur e fratribus ii omnes, qui eligi poterant; juſſumque eſt, ut ex aliis monaſteriis eligendus aſſumeretur. Repugnantibus fratribus, electique ſui, qui ex Gumtramni abbatis diſcipulis unus ſuperſtes erat, meritum defendentibus, exſilium contumacibus intentatum ab Heinrico Leodicenſi epiſcopo, cautumque, ne quis eos in ſuo epiſcopatu exciperet. Altera die

d *Spicil. to.* 7. *p.* 363. *& ſeqq.*

Digitized by Google

ambo epiſcopi in monaſterium introducunt Lanzonem, cœnobii ſancti Vincentii Mettenſis abbatem, eique ſancti Trudonis præfecturam committunt IX. kalendas Septembris. Id cum gravate admodum ferrent Trudoniani, plerique voluntarium prætulere exſilium, per varias diſperſi regiones; pars etiam mutato habitu ad clericorum ordinem redacti; pauci cum Lanzone abbate in monaſterio remanſerunt, quorum unus fuit Gerardus ille præpoſitus, qui a fratribus electus fuerat. Inter ea Lanzo duorum fultus epiſcoporum auctoritate, in temporalibus & ſpiritualibus ſtrenue agere cœpit: ſed neſcio quo occulto Dei judicio, præfecturæ ſuæ anno tertio, monaſterium illud magnificum, quod multis curis impenſiſque Adelardus II. numeris omnibus abſolverat, incendio penitus abſumtum eſt VII. idus Martii, anno MLXXXV. Acceſſit & aliud infortunium, Liuponis ſcilicet monachi de abbatia diſceptatio, ut in conſequentibus exponemus. ANN. CHR. 1083.

Per id tempus Egmondenſe monaſterium regebat Stephanus abbas, *bonæ memoriæ* dictus [a] adhuc vivens in litteris, quibus ejus rogatu Theodericus V. Egmondenſis comes anteceſſorum ſuorum donationes monaſterio factas confirmavit, auxitque. In his litteris enumerantur donationes omnes Egmondenſium comitum ab origine monaſterii, cujus eccleſiam ligneam Theodericus I. Walgeri frater, cum conjuge ſua Gena feciſſe dicitur, ibique ſanctimoniales inſtituiſſe. Eamdem ex lapidibus magno ſumtu refecit Theodericus II. monachis loco ſanctimonialium ſubſtitutis. Dein Ecbertus, prædicti comitis filius, Trevirenſis archipræſul, ipſum locum donis honoravit; prædiis vero dotavit Arnulfus comes; maxime Theodericus III. ejus filius cum uxore Othelhilde, uti & Florentius I. ejus filius ac ſucceſſor, cujus filius fuit Theodericus V. qui has omnes donationes ratas habuit hoc anno, Conradi Trajectenſis epiſcopi VIII. Stephani abbatis XXVI.

Egmundæ donationes confirmatæ.
a *Miræi not. p.* 115.

LIV. In Saxonia Frethrico abbati Corbeiæ novæ depoſito ſuffectus hoc anno Marcwardus, *bonus pater & doctus, doctorumque amator*, ut in Corbeienſibus annalibus legitur, quo abbate refloruit ſchola & eccleſia Corbeienſis, quæ ſub regimine Frethrici [b], hominis inutilis, magnopere neglecta fuerat. Sub novo hoc abbate auctus fratrum numerus, antea valde imminutus; amplificata cum religione & doctrina res familiaris ob frugalitatem Marcwardi, qui precibus, ſtudiis, & curæ monaſterii omnino intentus fuiſſe, denique Corbeiam, uti animam ſuam dilexiſſe traditur. Idem oſſa Liudolfi & Dietmari piiſſimorum abbatum e tumulis extulit, & ante aram ſanctæ Crucis cum ſumma reverentia poſuit, factus demum epiſcopus Offenburgenſis.

Marcwardus Corbeiæ novæ abbas.
b *V. lib.* 65. *n.* 76.

LV. Poſtquam Hirſaugienſe monaſterium de novo reſtruxerat [c] Willelmus abbas, mirum eſt quantos ſub eo progreſſus fecerit monaſtica diſciplina, tum novis condendis monaſteriis, tum antiquis ad meliorem frugem convertendis. Septem minimum recenſentur cœnobia, in quibus inſtitutum ſuum propagavit, præter varias cellas Hirſaugiæ ſubjectas. Unum eſt Richenbacenſe, quod hoc anno ab eo exſtructum fuiſſe Trithemius tradit. Locus eſt in Nigra-ſilva, a rivo, qui in Murgam influit, *Richenbach* dictus, quem vir ingenuus ac nobilis Berno Willelmo abbati ad condendum monaſterium donavit. Illuc miſſi tres monachi & quinque laïci fratres locum dumis horridum exſtirparunt, eoque expurgato, monaſterium ſub titulo ſancti Gregorii conſtruxerunt, aut potius agreſtes caſas, in quibus non pauco tempore habitarunt. Horum proviſor & ſub Willelmo abbate pater ſecundus erat Ernuſtus nomine, vir in ſæculo probus & curialis, qui ſe ſuaque omnia jam pridem Deo conſecraverat. Hic ad ſilvam exſtirpandam, ad conſtruendas officinas regulares, per ſe ſuoſque impenſas ſuppeditavit.

Hirſaugienſis inſtituti propagatio.
c *V. ſupra n.* 37.

Alterum monaſterium, quod beato Willelmo ſuam debet originem, eſt ſancti Georgii, itidem in Nigra-ſilva, diœceſis Conſtantienſis. Hezilo vir nobilis, pius ac locuples, fundum contulit exſtruendo novo monaſterio, cujus primus abbas fuit Heinricus, & poſt eum alter minus ad regimen idoneus. Huic amoto ſuffectus Theotgerus, & ipſe aliorum monaſteriorum pater, demumque Mettenſis epiſcopus, de quo inferius pluribus agendum. Hoc monaſterium non ita pridem invaſit dux Wittembergenſis Lutheranus: monachi vero Willingam confugere, ubi domicilium fixere. Illic vidimus aliquando domnum Georgium Geiſſerum, tum monachum, poſtmodum abbatem, doctrina & pietate præſtantem, qui noſtris ſtudiis juvandis totus addictus erat.

In eadem Conſtantienſi diœceſi prope Danubium in Suevia exſtat Zwifaltenſe

Digitized by Google

ANN. CHR. 1083.

aſceterium, ſic dictum ob duplicem aquam, beatæ Mariæ nuncupatum, quod quidem antiquius eſt, ut ſuo loco vidimus, ſed a Willelmo inſtauratum, cui Heinricum abbatem gnavum ac pium præfecit. Liutulfum ex comite ejus loci monachum laudat Bertholdus, qui iſtius monaſterii meminit.

His adde, ut alia prætercam, Wilheimenſe, & in Carinthia Lavenſe, ubi duodecim monachos inſtituit Willelmus ſub Wezilone probatæ virtutis abbate. Adde etiam Scafuſanum, Petershauſenſe, ſuperius memorata, & Campergenſe, quæ tria, jam pæne deſtructa, in priſtinum ſtatum reſtituit, uti & Erfordenſe, a ſancto Bonifacio in honorem Deiparæ Virginis anno DCC LII. conſtructum, ex appendice ad Lambertum, contra quam Trithemius opinatus eſt, qui illud ante Willelmum noſtrum exſtitiſſe negat. His aliiſque præerat Willelmus ut communis ac generalis paſtor, magnopere ſollicitus, ut idoneos ſingulis rectores provideret, id eſt pios & doctos: quorum alterum ſine altero haud ſufficere perſuaſum habebat.

LVI. Laïcorum fratrum inſtitutio.

Præter monachorum monaſteria Willelmus aliud Hirſaugiæ in honorem ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli ad auſtralem plagam conſtruxit pro laïcis converſis, quorum inſtitutio erat, ut res exteriores adminiſtrarent ſub monachorum ſpirituali diſciplina. Hi vigiliis nocturnis, partimque matutinis ſeu laudibus, & completorio, non autem diurnis horis intereſſe debebant. Summo mane miſſam audiebant; & poſt capitulum, in quo de ſuis erratis veniam petebant, ad injuncta opera mittebantur. In tractandis negotiis non ſolum lites & jurgia, ſed etiam otioſos ſermones cavere ſolliciti, omnis proprietatis expertes. Dominica die pars una, ſequenti pars altera *corpus & ſanguinem Domini* reverenter percipiebant, at in ſummis feſtivitatibus omnes ſimul. In coquina ſervientes, monachis & hoſpitibus cibos ſua quique hebdomada parabant, una ſimul reficere ſoliti. Hæc fere diſciplina erat ejuſmodi converſorum laïcorum, teſte Heymone monacho, qui librum de geſtis Willelmi, magiſtri ſui, ſcriptis mandavit.

Mariani Scotti chronicon.

Mariani Scotti chronicon in hoc anno deſinit, ejus ætatis quinquageſimo-quinto, quod chronicon ab orbe condito ad id tempus in editis productum eſt, in exemplari quo uſus eſt Sigebertus tantum a Chriſto nato ad annum præcedentem, falſus quoque duobus annis in ætate Mariani, aut certe librarius, ut Voſſius recte obſervavit. Superſtes fuit Marianus ad tres annos, ſcilicet ad annum M LXXXVI. quo *Marianus Scottus incluſus* obiiſſe dicitur a Dodechino abbate ſancti Diſibodi, ejus continuatore, & *apud ſanctum Martinum* Moguntiæ extra urbem ſepultus fuiſſe. Idem etiam Pſalten regium commentariis illuſtraſſe fertur.

LVII. Glaſtoniæ ſeditio ob cantum.

In Anglia ſeditio ingens in Glaſtonienſi monaſterio exorta dicitur auctore Turſtano abbate, ante Fiſcamnenſi monacho, quem rex Willelmus illic inſtituerat. Is monaſterii ſui Fiſcamnenſis cantum, qualem ſcilicet Willelmus abbas olim ordinaverat, Gregoriano relicto Glaſtoniæ introducere cœpit: monachos autem, Romano cantui aſſuefactos, voluntati ſuæ reſiſtentes, armata militari manu uſque ad eccleſiam perſecutus fuiſſe dicitur, & duos quidem vel tres lancea confoſſos interemiſſe, pleroſque graviter vulneraſſe. quod ubi reſcivit Willelmus, indignum abbatem a præfectura removit, & Fiſcamnum redire juſſit: qui tamen rege mortuo, abbatiam denuo nundinatus fuiſſe dicitur. Hæc fuſe Rogerius Hovedenus, quæ paucis Heinricus Huntindonienſis præſtrinxit.

Mathildis reginæ obitus.

Iidem auctores & plerique alii Mathildis Anglorum reginæ obitum hoc anno collocant. Variant Ordericus & Willelmus Gemeticenſis: aſt annus certus, ſed incertus dies. Alii enim idibus Aprilis, alii III. nonas Novembris, alii denique, quibus ejus epitaphium aperte favet, ipſis kalendis Decembris eam obiiſſe ſcribunt. Omnes conciliat Arturus [a] hoc modo, ut pia regina deceſſerit idibus Aprilis, ejus vero corpus Cadomum ſollemni pompa delatum ſit III. nonas Novembris, ac demum kalendis Decembris humatum in medio baſilicæ monaſterii ſanctæ Trinitatis, quod ipſa conſtruxerat. Funus ejus honorifice curarunt cum ejus loci ſanctimonialibus monachi ſancti Stephani aliique, & clerici cum multo pauperum agmine, quibus ipſa vivens neceſſaria contulerat. Ejus monumentum ex auro & gemmis mirifice conſtructum fuiſſe teſtatur Ordericus, qui ipſius epitaphium refert. Eodem anno rex Willelmus, qui ſine dubio ejus exſequiis interfuit, menſe Julio, die feſto ſancti Arnulfi epiſcopi & martyris, controverſiam compoſuit inter monachos ſancti Stephani & ſanctæ Trinitatis ſanctimoniales exortam ſuper fundo & burgo ſancti Stephani, de quo litem movebant ſanctimoniales: quibus Willelmus portionem burgi ſui ad finiendam

[a] *Neuſtria pia p. 657. & ſeq.*

Digitized by Google

litem conceſſit. Teſtes Giſlebertus Ebroïcenſis, Michaël Abrincenſis & Giſlebertus Luxovienſis, ut tum ſcribebant, epiſcopi; teſtes quoque Balduinus abbas ſancti Eadmundi in Anglia, Rotbertus comes de Moritonio, Rotbertus de Beliſmo & alii. Huic parthenoni tum præerat Mathildis pientiſſima abbatiſſa prima, cui Cæcilia Willelmi regis & Mathildis filia poſt annos octodecim ſucceſſit. ANN. CHR. 1083.

Inter nobiles proceres, qui Willelmum ducem in Anglicana expeditione ſecuti ſunt, unus e præcipuis fuit Rogerius de Monte-Gomerici comes, cui rex multos honores, in his comitatum Salopienſem, adeoque urbem Scroburiam ſeu Salopiam dedit. Illic ad orientalem portam urbis condita fuerat ab ejus conſanguineo lignea capella, quam tunc Odelerius Aurelianenſis, vir multa eruditione & facundia præditus, ejuſdem comitis dono poſſidebat. Ille, ut Rogerio familiaris & *auricularius* ſeu fidus conſiliarius erat, ipſum eleganti oratione, quam Ordericus [a] refert, exhortari cœpit, ut eo loci monaſterium conſtrueret. In illa oratione multa in laudem monachorum dixit Odelerius, quorum mores ſe apprime didiciſſe ait, utpote apud eos ab adoleſcentia educatus. Ceterum ſe ad fabricam monaſterii ſymbolam ſuam, ſcilicet quindecim libras Sterilenſes, collaturum, ſeque ipſum, ac Benedictum filium, ſuaque omnia monaſterio traditurum. Erat Odelerius preſbyter, ſed conjugatus, pater utique Orderici Vitalis, quem litteris imbuendum ad Uticenſe Nortmanniæ monaſterium miſerat. Odelerii oratione permotus Rogerius monaſterium in honorem ſancti Petri eo in loco, ubi capella erat, ad Molam fluvium ſita, ædificare aggreſſus eſt, cui totum orientale ſuburbium attribuit, *& ſuper aram per chirothecas ſuas donationem poſuit.* Evocati e Sagienſi ſancti Martini cœnobio Rainaldus & Frodo monachi regularia ædificia diſpoſuerunt. Primus abbas Fulcheredus fuit, cui Godefredus ſucceſſit, docti & religioſi paſtores, qui annis fere quadraginta locum rexerunt. Odelerius porro quod promiſerat adimplevit, datiſque ducentis libris argenti Benedictum filium ſuum primogenitum Deo ibidem obtulit, & ipſe poſt obitum Rogerii comitis monaſticum habitum induit, & poſt ſeptem annos religioſe exactos, ibidem piiſſime deceſſit. Hæc fuſius apud Ordericum, cujus chronici de hac fundatione characteres non bene ſimul conveniunt. Hæc quippe a Rogerio comite in conventu procerum ſtatuta fuiſſe dicuntur anno M LXXXIII. indictione IV. V. kalendas Martii feria VI. quo anno indictio VI. erat, & quintus dies ante kalendas Martii in ſabbatum incidebat. Sed has minutias mitto. In chronico Johannis Bromtonis comes Salopiæ Warinus anno Willelmi regis quarto-decimo duo cœnobia conſtruxiſſe dicitur; unum in ſuburbio Salopiæ in honorem apoſtolorum Petri & Pauli: alterum in comitatu Salopiæ in villa *Wenloke* in honorem ſanctæ Milburgæ. Primum ex illis duobus illud ipſum eſt, cujus fundatio Rogerio comiti Warini ſucceſſori ab Orderico & Willelmo Malmeſburienſi tribuitur. Forte Warinus haud alius ſit a Siwardo Rogerii conſanguineo, a quo prædictam capellam ligneam, ubi poſtea monaſterium poſitum fuit, exſtructam fuiſſe Ordericus tradit. Apud eumdem Bromtonem Rogerus Beliſmenſis, illuſtris comes Salopiæ, idem qui Rogerus de Monte-Gomerici; poſt annos quinque, cum ex gravi morbo decumberet, *ad ſuccurrendum animæ ſuæ monachus factus* fuiſſe dicitur, Adeliſſa comitiſſa conſentiente; & *miſiſſe Reginaldum priorem Salopiæ Cluniacum pro tunica ſancti Hugonis induenda.* Ordericus tamen ſcribit, Rogerium anno M XCIV. defunctum VI. kalendas Auguſti, & in baſilica nova inter duo altaria ſepultum fuiſſe. Idem tradit, Godefredo [b] abbate ſubita morte prævento, Herbertum gubernaculum *rudis abbatiæ* uſurpaſſe. Plura de hoc monaſterio in Monaſtico [c] Anglicano, ubi indifferenter Salopienſe & Scrobeſburienſe appellatur.

LVIII. Schrobeſberienſe monaſterium conditur.

a *Orderic lib. 5. p. 579. & ſeqq.*

b *id. lib. 12. p. 873.*

c *Monaſt. Anglic. to. 1. p. 375. & ſeqq.*

ANNO inſequente ſupra milleſimum octogeſimo-quarto, Heinricus iterum Romam aggreditur, acceptuſque a Romanis in urbem feria ſexta ante dominicam palmarum, ſequenti dominica Wibertum Ravennatem ſub nomine Clementis III. in cathedra ſancti Petri conſtituit, a quo ſe, Bertamque reginam die feſto paſchæ ſubſequentis imperatorio diademate coronari fecit. Id antequam faceret, hortantibus religioſis viris, in primis venerabili Hugone Cluniacenſi abbate, qui eum e ſacro fonte ſuſceperat, ſuadentibuſque, ut tandem toties excommunicatus reſipiſceret, ſe aſſentire ſimulavit, modo ut a Gregorio papa imperiali corona donaretur: atque ut rei fidem faceret, Odonem cardinalem Oſtienſem, alioſque re-

ANN. CHR. 1084.

LIX. Romæ novæ procellæ.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1084.

laxari juſſit, & cunctis, qui Romam adire vellent, ſecuritatem pollicitus eſt. Verum Gregorius qui hominis verſutiſſimi fraudes frequenti experimento noverat, id ſe facturum negavit, niſi ille prius Deo & eccleſiæ ſatisfeciſſet. qua conditione rejecta, Heinricus ſe a ſuo pſeudopontifice coronari haud gravate obtinuit. Hæc Pandulfus in hiſtoria nondum edita Romanorum pontificum. Interim Rotbertus Guiſcardus, Apuliæ dux, per Deſiderium Caſinenſem abbatem in auxilium pontificis adducitur. quo comperto, Heinricus cum ſuo Clemente Urbe exceſſit, & in Germaniam rediit, ubi, Auguſta-Vindelicorum ab adverſariis capta, res ſuas male ſuccedere intellexerat. Itaque Romani, cum Rotberto aliquamdiu reſtitiſſent, ad deditionem tandem compulſi ſunt. Rotbertus inde Urbe ſibi cedendum ratus, ſaluti Gregorii timens, cui infenſos Romanorum animos ob rejectas pacis cum Heinrico conditiones intelligebat, ipſum ex Urbe eduxit, & Caſinum primum, inde Salernum perduxit. ubi pontifex uſque ad obitum, qui anno ſequenti accidit, demoratus eſt, comitante ipſum inter alios Jarentone, ſancti Benigni apud Divionem abbate, ut ſcribit Hugo [a] Flaviniacenſis. In via Jarento, turba calonum, dum alios tardius ſubſequitur, perſequente, Walterium monachum, qui eis reſiſtere volebat, lancea perfoſſum amiſit, ut anno ſequenti amplius exponemus.

Pontifex Salernum ſecedit.

a *Labbe bibl. to. 1. p. 229.*

Si Johanni de Bayone [b] credimus, Heinricus in Germaniam reverſurus, filium ſuum *ſub ſtola*, id eſt cuſtodia, *Mediolanenſis epiſcopi* reliquit; Berta vero ejus uxor *ad templum caſtri Caſini, a quo omnis mulierum ſexus perpetuo artatur, perveniens, cum a fratrum cœtu arbitrium concederetur introeundi, quoniam hoc aſylum contemplari magnæ jocunditatis eſt; conditionis ſuæ non immemor, ſpecieque regii habitus vim magis interius retinens, non ingreditur.* Eamdem modeſtiam exhibuit eadem regina, ſubdit idem auctor, cum a rege repudiata, in Laurienſe cœnobium ſe recepit.

Berta Caſinum adit.

b *Hiſt. Mediani-monaſt. c. 73.*

In illa porro expeditione novus imperator omnia Farfenſis monaſterii privilegia & univerſas poſſeſſiones cellaſque confirmavit. In earum enumeratione recenſet inter alia in urbe Roma cellam ſanctæ Mariæ in crypta Agonis, & eccleſiam ſancti Benedicti in loco qui dicitur Scorticlarii, cum cryptis earumque pertinentiis; eccleſiam ſanctæ Mariæ in Formello cum fundis, quos Leo papa IX. bonæ recordationis ſanctæ Mariæ contulerat; in territorio *Tuſcano* cellam ſanctæ Mariæ juxta fluvium Minionem; in comitatu Narnienſi monaſterium ſancti Angeli & cellam ſancti Antimi; in comitatu Peruſino cellam ſanctæ Mariæ in Diruta; in comitatu Firmano monaſterium ſanctæ Mariæ & ſanctæ Victoriæ, poſitum in Matenano-monte; in comitatu Eſculano monaſterium Salvatoris juxta fluvium Aſo; in comitatu Teatino monaſterium ſancti Stephani in Lucania; denique, ut alia omittam, in civitate Reatina monaſterium puellarum ſub titulo ſancti Georgii. Hoc diploma datum eſt anno Heinrici imperii primo. quo tempore Rainerius Vercellenſis epiſcopus præſente Heinrico cum pſeudopontifice Clemente, Berardum Farfæ abbatem de eccleſia ſancti Valentini, in burgo ſancti Valentini diœceſis Viterbienſis poſita, *per oſtium & clavem inveſtivit menſe Maio, die* XXIV. *anno primo pontificatus Clementis.*

Farfenſium bona confirmata.

LX.

Piſtorii monaſterium S. Michaëlis.

c *Ital. ſac. to. 3. p. 355.*

Piſtorii in Etruria vetus eccleſia ſancti Michaëlis de Furculis, in ſuburbio tunc poſita, nunc muris urbis incluſa, cum omnino cultu divino deſtituta eſſet, in monaſterium hoc anno converſa eſt [c] a Leone Piſtorienſi epiſcopo, & Ficuclenſis apud Luccam cœnobii monachis commiſſa. Id factum voluit præſul ea lege, ut, ſi quando in abbatiam erigeretur, nullus illic abbas inſtitueretur, niſi quem monachi ibidem habitantes unanimi aſſenſu elegiſſent, *cum conſilio* tamen *& adjutorio abbatis Ficuclenſis, & eorum, qui congregationes Vallumbroſanas pro tempore regerent.* Verum, quia Ficuclenſis abbas primos illic monachos collocavit, per eum monachos illos vult regi epiſcopus, ſed cum Vallumbroſanorum præpoſitorum conniventia: a quibus ſi aliquando diſcordent monachi, alios ibidem monachos inſtituere præpoſitis illis liceat. Id autem non multo poſt accidit, & quidem ante initium ſæculi inſequentis, quo ineunte Petrus, ex monacho Vallumbroſano Piſtorienſis epiſcopus, multa largitus eſt ſancti Michaëlis monaſterio, quod in abbatiam jam tum erectum erat. Haud ſcio an primus ejus abbas fuerit Ildeprandus, ex comitibus Guidis de Romena, qui eidem Petro in epiſcopatu Piſtorienſi ſucceſſit. Hunc excepit beatus Atto octavus abbas Vallumbroſanus, de quo alias. Hactenus iſtud monaſterium occupant Vallumbroſani.

LXI.

Sueſſionenſe concilium.

In Gallia habitum eſt hoc anno concilium apud Sueſſionas, præſidente Rainaldo

Remorum

Digitized by Google

ANN. CHR. 1084.

Remorum pontifice, anno pontificatus ſui primo, aſſiſtentibus ſeptem comprovincialibus epiſcopis, quorum nomina inferius referemus. Hujus concilii notitiam accepimus ex litteris tum Rainaldi archiepiſcopi, tum Tetbaldi ſeu Theobaldi Campaniæ comitis, quibus litteris altare villæ Ventiliaci * Majoris-monaſterii fratribus concedunt. Sita eſt hæc villa in diœceſi Remenſi, inter Axonam & Vidulam fluvios, haud procul a Roccio * opidulo, & Ponte-variæ *, ubi cellam Majoris-monaſterii primum exſtruxerat [a] idem Tetbaldus Palatinus comes, eo nomine tertius, pro ſalute animæ ſuæ, atque patris ſui *excellentiſſimi comitis* Odonis. Hujus loci prior jam ante quinque annos erat Hugo, ut ſuperius [b] vidimus. Idem Tetbaldus prædictæ ſynodo Sueſſionenſi adfuit, effecitque, ut quidam ejus *fidelis*, Seſqualo nomine, qui altare Ventiliaci *in fevum*, ut tum loquebantur, ab ipſo tenebat, illudque filiæ ſuæ in dotem alias dederat, ipſum altare Majoris-monaſterii monachis reſignaret. Rainaldus autem Remorum archiepiſcopus, rogatu Tetbaldi comitis, qui idem altare ab archiepiſcopis *in caſamento* tenebat, ob amorem ſancti Martini, *dulciſſimi domini ac protectoris ſui*, prædictis monachis *ad opus eccleſiæ Ventiliaci*, in perpetuum *abſque perſona tenendum tradidit.* Rainaldi litteris adſcripta ſunt poſt eum ſigna domni Rogeri Catalaunenſis, domni Elinandi Laudunenſis, domni Gerardi Cameracenſis, domni Ratbodi Noviomenſis, domni Roriconis Ambianenſis, Widonis Belvacenſis, & Gerardi Teruacenſis epiſcoporum; tum domni Manaſſæ Remenſis eccleſiæ præpoſiti, futuri poſt Rainaldum archiepiſcopi, aliorumque Remenſis eccleſiæ canonicorum, inter quos non comparet Bruno, qui jam tum ab urbe Remorum receſſerat. *Actum Sueſſonis in concilio, anno incarnationis dominicæ* M LXXXIV. *indictione* VII. *regnante glorioſo Francorum rege Philippo anno* XXIV. *archiepiſcopatus autem domni Rainoldi anno* I. *Godefridus cancellarius ſcripſit & ſubſcripſit.* Defuit huic ſynodo Arnulfus Sueſſionum præſul e noſtris, qui tunc in Belgio verſabatur, ut poſtea videbimus. Ex his patet, Tetbaldum comitem ad hunc ſaltem annum perveniſſe.

Ventiliaci cella.
* *Ventelay.*
* *Roucy.*
* *Pontavere.*
[a] *V. lib.* 58. *n.* 8.
[b] *lib.* 65. *n.* 64.

LXII. Rainaldus Remorum archiepiſcopus.

Obſervandum hoc loco initium pontificatus Rainaldi ſeu Rainoldi archiepiſcopi Remenſis, cujus annus primus in præcedenti inſtrumento hoc anno, ſed incerto menſe, conſignatur. Jam illam ſedem inierat anno ſuperiori, quo litteris Anſelmi comitis pro conſtructione monaſterii Ribodimontenſis ſignum ac nomen ſuum cum archiepiſcopali titulo appoſuit. Turonenſis eccleſiæ theſaurarius erat ante ſuam electionem. unde in præmiſſis litteris pro Ventiliaco ſanctum Martinum *dulciſſimum dominum ac protectorem ſuum* vocat. Electus eſt non ſtatim ab exauctoratione Manaſſæ anteceſſoris ſui, anno M LXXX. facta. Cur tam diu dilata ſit ſucceſſoris electio, id in cauſa fuit, quod Manaſſes poſt ſententiam depoſitionis in ſe latam, & a Gregorio VII. confirmatam, nihilo minus ſe pro archiepiſcopo aliquamdiu geſſerit. Ad hæc Elinandus Laudunenſis epiſcopus, amoto Manaſſe, Remenſem archiepiſcopatum nundinatum fuiſſe, & biennio tenuiſſe a Guiberto [c] dicitur, ſed tandem eo ceſſiſſe juſſum a Romano pontifice, ſcilicet Gregorio, a quo audivit, homini jam conjugato aliam uxorem ſuperducere non licere. Suffectus itaque tandem anno M LXXXIII. in Manaſſæ locum Rainaldus, ex illuſtri Berlaïorum genere progenitus, quo anno Bruno canonicus Remenſis jam Remorum urbe, ut mox dicebam, exceſſerat.

[c] *Guibert. lib.* 3. *de vita ſua c.* 2.

LXIII. Brunonis canonici Remenſis receſſus.

De hoc eximio Cartuſianorum inſtitutore jam non ſemel facta mentio eſt: ſed omnia hoc loco paucis recapitulanda. Bruno ex urbe Colonia haud obſcuris ortus parentibus, ibidemque factus clericus, in civitatem Remorum acceſſit adoleſcens, ibidemque conſedit:

Quem docuit tenerum mater Remenſis alumnum,

ut ſtatim poſt ejus obitum teſtati ſunt canonici Remenſes in *titulo* ſeu carmine, quo ejus funeri parentarunt. Dein pontificatu Gervaſii canonicus & ſcholarum magiſter, ſeu *magnorum ſtudiorum*, ut Guibertus [d] loquitur, *rector*, moxque cancellarius factus eſt. quo nomine chartæ fundationis [e] ſancti Martini Gemellorum apud Ambianos anno M LXXIII. *Bruno cancellarius* ſubſcripſit; idemque poſt tres annos quibuſdam litteris Manaſſæ archiepiſcopi pro ſancti Baſoli monaſterio. Biennio poſt hoc munere fungebatur [f] Godefridus, cum ſcilicet ab iſto officio a Manaſſe remotus eſſet Bruno, qui ejus facinoribus aperte ſe opponebat, ejuſdem exauctorationis præcipuus auctor. Godefridus iſte Remis genitus erat, vir pro tempore doctiſſimus,

[d] *Guib. lib.* 1. *vita c.* 11.
[e] *Marlot. to.* 1. *p.* 154.
[f] *id. to.* 2. *p.* 173.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1084

ad quem *examina diſcipulorum* concurrebant, teſtante Baldrico in carmine alias [a] a me relato, qui & ſubdit:

a *Præfat. 2. ad ſæc. 6. num. 85.*

Et tunc Remis erat, Remis quoque Bruno ſtudebat,
Bruno Latinorum tunc ſtudii ſpeculum.

b *Analect. tom. 4. p. 385.*

His adjunctus erat ſenex Herimannus, quem Gozechinus [b] ſcholaſticus primum laudat inter illius temporis ſapientes & auctoritate præſtantes viros, qui, relictis inferioribus ſtudiis, ad theologiæ otium conceſſerant. Porro Baldricus in prædicto carmine ait, Godefridum *ad ſtudium*, id eſt ſtudiorum magiſtratum, promotum fuiſſe a Manaſſe, qui anno M LXXX. exauctoratus, aliquamdiu pontificatum nihilominus retinuit, ut mox dicebam. Ex his non facile eſt definire, quo præciſe anno Bruno Remis diſceſſerit. Certe non ſerius anno M LXXXIII. ſiquidem anno ſequenti majoris Cartuſiæ fundamenta jecit. Cum vero ante, quam eo adiret, *quemdam magni nominis eremitam*, de quo paullo inferius agemus conſuluerit, aliquantum temporis ad hoc iter inſumſiſſe dicendus eſt.

Quænam ejus cauſa.

Quæ cauſa Brunonem ad hunc ſeceſſum impulerit, ipſe aperit in epiſtola ad Radulfum Viridem præpoſitum Remenſem, quam ex Calabria ſcripſit, ut eum ad exſequendum monaſticæ vitæ conceptum olim propoſitum adhortaretur. *Reminiſcitur,* inquit, *dilectio tua, quod cum ego & tu, & Fulcius-Monoculus quadam die ſimul fuiſſemus in hortulo adjacenti domui Adæ, ubi tunc hoſpitabar, de falſis oblectationibus & perituris mundi hujus divitiis, necnon de perennis gloriæ gaudiis aliquamdiu, ut opinor, tractaremus: unde divino amore ferventes, promiſimus, ac vovimus Spiritui-ſancto, in proximo fugitiva ſæculi relinquere, & æterna captare, necnon monachicum habitum recipere. quod & in vicino peractum eſſet, niſi tunc Fulcius Romam abiiſſet, ad cujus reditum peragenda diſtulimus. quo moram faciente, aliiſque intervenientibus cauſis, divinus amor elanguit, refriguit animus, fervorque evanuit. Quid ergo ſupereſt, cariſſime, niſi a tanti debiti nexibus te citius expedire, ne pro tam gravi tamque diuturno mendacii crimine iram incurras potentiſſimi, & propter hoc cruciatus immanes?* Prima ergo iſtius ſeceſſus cauſa fluxit ex illo colloquio, quo animatus Bruno & duo illi amici, de relinquendo ſæculo conſilium inierunt. Præceſſit & alia cauſa, quam Guibertus ſuggerit, nempe corrupti Manaſſæ archiepiſcopi mores, quos Bruno ſtrenue inſectatus eſt: ſed cum ille perverſe agere pergeret, ejus vitæ horrore perfuſus vir Dei, Remorum urbe relicta, *ad Gratianopolitanum proceſſit territorium*, inquit Guibertus; ibique facultate ab Hugone epiſcopo accepta, *in arduo & admodum terribili promontorio, ad quod difficillimum & valde inſolens iter intenditur, ſub quo etiam prærupiiſſima vallis vorago dehiſcit, habitare deligens, hujuſmodi mores inſtituit*, quales in conſequentibus deſcribit idem auctor, *& ſequaces ejus hodieque ſic vivunt.* Aliam iſtius ſeceſſus cauſam poſt annos minimum ducentos quidam attulere auctores, nimirum Brunonem, dum Pariſiis in ſcholis verſaretur, prodigio redivivi canonici, qui ſe damnatum vociferatus ſit, perterritum, in eremum ſeceſſiſſe, & adjunctis ſibi ſociis Cartuſienſium Ordinem inſtituiſſe. quæ narratio, variis ſubinde aucta circumſtantiis, ſancto Antonino, ipſique Gerſoni, ſolidæ doctrinæ ac pietatis viro, probata, non mirum ſi bona fide a totius ſacri Ordinis alumnis admiſſa & aſſerta ſit, cui Cæſarius Heiſterbacenſis videtur præluſiſſe. At in contrarium viros doctos magnopere movet antiquiorum auctorum ſilentium, qui de Cartuſienſium origine ſcripſerunt, in primis Petri Venerabilis, qui, cum de miraculis, oſtenſiſque ſui temporis ex profeſſo agat duobus libris, quorum in ſecundo Cartuſienſium primordia & inſtituta accurate deſcribit, ubi & cujuſdam fratris Cartuſienſis viſum mirabile fuſe commemorat, ne verbum quidem de redivivo illo canonico agit. Hinc eſt quod poſt diligens & accuratum doctorum virorum examen ſenſim adeo decrevit illius traditionis auctoritas, ut hæc narratio e Romano breviario expuncta ſit. quod nequaquam ſacri Ordinis exiſtimationi præjudicare debet.

LXIV. Cartuſiæ majoris initia.

Remis egreſſus Bruno cum ſociis ſex, conſultis inter eundum ſpiritualibus viris, Hugonem eximiæ ſanctitatis Gratianopolitanum epiſcopum adiit: qui, ſeptem ſtellarum viſo & indicio cælitus de eorum adventu præmonitus, accedentes paterno complexus amore, aſperrimos Cartuſiæ montes eis ad habitandum conceſſit. Mox eo ſe contulere generoſi Chriſti milites paullo ante feſtum ſancti Johannis-Baptiſtæ: ubi, exſtructo in honorem Deiparæ Virginis oratorio, in ſeparatis cellis, totidem

Digitized by Google

caverniſ & ſpeluncis, habitare, & cæleſtem vitam agere cœperunt, Brunone magiſtro ac duce, qui idemtidem in alium locum maxime horridum ſecedere conſueverat. Hæc initia & cunabula fuere ſacræ illius domus, quæ a ſitu Cartuſia dicta eſt, ceteriſque ejuſdem familiæ locis nomen dedit, Major ad diſcrimen aliarum appellata. Hæc, inquam, origo, ſacri illius Cartuſienſium Ordinis, qui veterum anachoretarum orientalium fervorem in occidente excitarunt. Primi Brunonis in hoc ſancto propoſito ſocii & adjutores exſtitere Landuinus Italus, ejus in Majoris Cartuſiæ regimine proximus ſucceſſor; Stephani duo, Burgenſis & Dienſis, ſancti Rufi canonici; Hugo ſacerdos, & laïci duo, Andreas & Guarinus. Hæ ſeptem ſtellæ ſunt, & prima lumina cæleſtis iſtius inſtituti. ANN. CHR. 1084.

In aſſignando anno, qui Cartuſiæ principium dedit, variant auctores, cum recentiores, tum antiqui nonnulli. Alii quippe annum M LXXXIV. alii inſequentem; alii denique annum M LXXXVI. aſſignant. Poſtremam hanc ſententiam, quæ Baronii eſt, propugnat Sirmundus [a] in epiſtola ad Severum a Neapoli Cartuſianum, qui ipſum hac de re conſuluerat. His præiverat ante annos fere quingentos Gerardus [b] prior Voſienſis. *Hic Ordo*, ſubdit ille, *teſte Bernardo, inter omnes eccleſiaſticos Ordines primatum tenet, non ratione temporis, ſed vigore ſanctitatis, unde ipſe vocat eum ſpecioſiſſimam columnam eccleſiæ.* Hæc ſententia, uti & præcedens, fundamentum habet in libro de vita ſancti Hugonis Gratianopolitani epiſcopi, auctore Guigone, quinto Cartuſiæ priore, ubi ſcribit Brunonem ad eum acceſſiſſe anno circiter ſexto Hugonis epiſcopatus, quem in concilio Avenionenſi epiſcopum renuntiatum fuiſſe tradit Hugo, Flaviniacenſis eo tempore abbas. Hoc autem concilium anno M LXXIX. habitum fuiſſe ex iis, quæ ſuperius [c] diximus, facile confici poteſt, non anno M LXXX. ut plerique volunt. atque adeo Hugonis conſecratio, ſi non eodem anno, ſaltem ineunte anno proximo facile fieri potuit. Verum Cartuſiæ-majoris fundationem anno M LXXXIV. factam fuiſſe antiqua Ordinis traditio eſt, cui multa ſuffragantur argumenta. In primis decretoria hanc in rem videtur charta Hugonis epiſcopi Gratianopolitani, ipſo anno ſcripta presbyteris & laïcis ſui epiſcopatus, qua vetat, ne feminæ tranſeant per terram fratrum Cartuſiæ, qui Deo placere cupientes, mundum & turbas fugiebant; & ne quiſquam intra terminos ipſorum poſſeſſionis, piſcationem aut venationem exerceat, & ſua animalia paſcenda deducat. *Datum menſe Julii, anno* M LXXXIV. proximo ſcilicet menſe, quam Bruno cum ſociis ad Cartuſiam venerat, quem circa nativitatem ſancti Johannis-Baptiſtæ eo acceſſiſſe docet libellus [d] de inſtitutione Ordinis Cartuſienſis, deſinens in Guigone priore quinto, ubi articulo quarto de Johanne Tuſco id legitur. In eodem libello Bruno deceſſiſſe perhibetur *undecimo plus-minus anno* poſt egreſſum e Cartuſia, quam ſex annis rexit. Itaque ſeptimo-decimo a primo in eam ingreſſu deceſſit, & quidem anno M C I. ut omnes conſentiunt. quo ex numero ſi annos ſeptemdecim ſubduxeris, reſtabit annus M LXXXIV. qui primus annus erit ejus in Cartuſiam ingreſſus. Idem calculus conficitur ex obitu Guigonis prioris quinti, anno M C XXXVII. defuncti, *cum ab exordio Cartuſienſis eremi annus quinquageſimus-tertius ageretur*, ex eodem libello, qui paullo poſt ejus obitum ſcriptus fuit. Denique id ipſum evincit ipſius Brunonis epitaphium, in veteri codice repertum, cujus primi verſus:

[a] Sirmund. to. 4. p. 676.
[b] Labbe bibl. to. 1. p. 289.
[c] ſupra n. 34.
[d] id. to. 1. p. 638.

Anno milleno quarto quoque, ſi bene penſes,
Ac octogeno ſunt orti Cartuſienſes.
His ortum tribuit excelſus Bruno magiſter.

Itaque non ita rigide, ſed commode interpretandus eſt Guigonis calculus, ubi agit de primis annis Hugonis epiſcopatus, cujus anno quinto, ſecundum hanc ſententiam, Bruno in Cartuſiam acceſſit. Alias Guigo ipſe non ſibi conſtaret aſſignando ſummam annorum ejus ætatis, conſecrationis & epiſcopatus.

LXV. Cartuſienſium regula & inſtituta.

Jam vero inveſtigandum eſt, an certam Regulam ſuis alumnis vir Dei præſcripſerit, antequam prima illius Ordinis Statuta ſcriptis redigerentur. Non dubium quin ſancti Benedicti Regulam, quatenus anachoretarum ferebat inſtitutum, ſibi ſuiſque ſectandam propoſuerit. Illud argumento eſt, quod Guigo ipſe ſtatuta ſua condidit ad mentem regulæ Benedictinæ, ut probat Cartuſiæ Portarum antiquus codex, in quo Statuta illa hunc præferunt titulum: *Statuta Guigonis Cartuſiæ prioris, & aliorum*

Digitized by Google

patrum, juxta Regulam ſancti Benedicti. Unde Guigo ipſe in ſua præfatione ait, ſe hæc Statuta ſcribere diſtuliſſe, *quod vel in epiſtolis beati Hieronymi, vel in Regula beati Benedicti, ſeu in ceteris ſcripturis authenticis, omnia pene, quæ hic religioſe*, inquit, *agere conſuevimus, contineri credebamus*. Certe non aliam a Benedictina profeſſionis formulam proponit. Ad hæc Paſchalis II. Lanuino, Squillacii poſt ſanctum Brunonem priori, indulget, ut in quadam eccleſia juris eremi, quæ apud Squillacium ſita erat, monaſterium conſtituat, *ut fratres, auſteritatem eremi ferre non valentes, juxta beati Benedicti regulam illic poſſint omnipotenti Domino deſervire*, ut ſuo loco amplius explicabimus, ubi obſervabimus, duplex apud Squilliacium genus Cartuſienſium fuiſſe, cœnobitarum & anachoretarum, uti apud Camaldulenſes, omnino ad mentem ſancti Benedicti. Quin etiam Eugenius III. in privilegio Montis-Dei Cartuſiæ conceſſo, ſtatuit, *ut ordo monaſticus ſecundum beati Benedicti regulam, normam quoque & inſtitutiones fratrum Cartuſienſium, perpetuis ibi temporibus obſervetur*. Denique ante S. Brunonis canonizationem Cartuſienſes S. Benedictum, recitando confeſſionem, patrem ſuum dicebant, retinentque etiam nunc diſpoſitionem divini Officii ad normam regulæ ſancti Benedicti, cujus diem feſtum ſollemni, pro more ſuo, ritu ſemper obſervarunt.

Primi eorum mores. a *Guib. lib. 1. vita c. 11.*

Primos eorum mores accurate deſcripſit Guibertus[a], cujus ſumma ſaltem capita hic exhibere juvat. Et primo quidem ad ædificia quod attinet, eorum eccleſia non longe a crepidine montis poſita erat, & circa illam in devexo & ſinuato montis latere tredecim pro totidem monachis cellæ per gyrum diſpoſitæ ac ſeparatæ, in quibus operabantur, dormiebant & veſcebantur. In eccleſia aurum, argentum, ornamenta eccleſiæ a nemine accipiebant, nec niſi unicum habebant calicem argenteum. Ad eccleſiam non horis ſolitis, uti apud clauſtrales, ſed certis conveniebant, miſſas dominicis tantum & ſollemnibus feſtis audire ſoliti. Sub priore agebant: vices abbatis epiſcopus Gratianopolitanus exſequebatur. Ciliciis induti erant ad cutem: ceterarum veſtium multa apud eos tenuitas. Eorum victus hæc ratio erat. Dominica die ab œconomo panem accipiebant & legumina, quod unicum pulmenti genus in cellis ſuis ſinguli coquere potuerant: aquam autem ad potum, ceteroſque uſus ex ductu fontis, qui ſingulorum cellis per occultos meatus influebat. Piſce & caſeo dominico & ſollemnioribus feſtis in communi refectorio utebantur; piſce inquam, non quem ſibi emiſſent, ſed quem ex piorum hominum liberalitate accepiſſent. Vinum, ſi quando bibebant, ita dilutum erat, ut vini ſaporem fere omnino amiſiſſet. Terra illa, in qua degebant, ſterilis & ingrata erat, ac proinde rei frumentariæ cauſa parum ab eis culta. Verum ovium ſuarum, quas plurimas nutriebant, velleribus qualeſcumque ſuis uſibus fruges comparare ſolebant. Infra montem laïci fideliſſimi, viginti numero habitabant, penes quos harum rerum cura & ſollicitudo erat: alii vero divinæ contemplationi abſque remiſſione vacabant. Paupertatis quam maxime amantes, locupletem nihilominus bibliothecam habebant, ut quo minus panis materialis copia exuberabant, tanto magis illo qui non perit, pane reficerentur. Ceterum quanto paupertatis ſtudio flagrarent, inſigni probat exemplo idem Guibertus, quod ipſo, quo hæc ſcribebat, anno eveniſſe teſtatur. Cum Nivernenſis comes, ait ille, vir valde religioſus & potens, illos Dei ſervos cauſa devotionis inviſiſſet, eoſque ad cavendam rerum ſæcularium cupiditatem eſſet adhortatus; poſt ſuum reditum, horum monitorum immemor, eorum indigentiæ compaſſus, argentea eis munera ſubmiſit. Illi vero, comitis monitorum haud obliti, munera ſibi oblata reſpuerunt, effati,
„ ſe neque in expenſis propriis, neque in eccleſiæ ornamentis, pecuniis uti conſtituiſſe.
„ quo intellecto, comes boum coria & pergamena plurima, quæ ad ſcribendos libros eis neceſſaria cognoverat, ad eos miſit. Certe primos illos Cartuſiæ incolas exarandis libris ſedulam navaſſe operam, teſtis eſt Guigo in Statutis ſuis, ubi eos ad hoc exercitium excitare volens: *Quot enim libros ſcribimus*, inquit, *tot nobis veritatis præcones facere videmur*. Tanta porro piorum illorum hominum religio omnes in eorum admirationem ita commovit, ut ad eorum imitationem certatim concurrerent *virorum, feminarumque greges*, immo decennes & undecennes infantuli, qui longe ſupra vires ardua quæque ſubire contendebant. *Fiebat in illis converſionibus*, inquit Guibertus, *quod in antiquis fieri ſolebat martyribus, ut major in imbecillis, teneriſque corporibus inveniretur fidei vivacitas, quam in illis, in quibus grandævitatis ac ſcientiæ floreret auctoritas*. Denique qui ſe ipſos relicto ſæculo conſecrare Deo non poterant, facultates ſuas, operas ac labores in ſervorum Dei ſubſidia conferebant. Hinc

nova monachorum cœnobia conſtrui cœpta, adeo ut in villis, opidis, urbibus, immo etiam in ſaltibus atque agris aliorum monachorum quaquaverſum examina repente fervere viderentur. quod Cartuſienſium pietati ac fervori adſcribit Guibertus, ex quo hoc ſacri Ordinis ſpecimen attulimus. Unum eſt, in quo Cartuſienſium ritum non videtur aſſecutus, ubi ait, eos nuſquam pæne locutos; &, ſi quid peti neceſſe eſſet, *ſigno exigi* potius quam verbis. Ut enim prius illud admittam, poſterius repugnat Guigoni, qui ejuſmodi ſigna non probat, ſufficere arbitratus, *linguam ſolam, non etiam ceteros artus reatibus implicare loquendi*. Hic locus eſſet aliorum auctorum, puta Petri Venerabilis & ceterorum teſtimonia de Cartuſienſibus afferre: ſed jam longius progreſſi, ea tantum ex Petro Venerabili proferemus, quæ a Guiberto omiſſa ſunt. ANN. CHR. 1084.

Scribit itaque Petrus, eorum veſtes non modo viliſſimas fuiſſe, ſed breves & anguſtas, atque omnino hirſutas & horridas, ut nullam inde gloriandi occaſionem haberent; cupiditatem vero eos ita radicitus amputaſſe, ut certos pro locorum fertilitate vel ſterilitate terminos in circuitu cellarum ſuarum ſibi præſcripſerint, extra quos, nec ſi totus eis mundus offerretur, ne pedis quidem terræ ſpatium acciperent. Eadem ratione certum quoque boum, aſinarum, ovium & caprarum numerum ab eis præfixum: &, ne hæc augere cogerentur, non ultra duodecim monachos, excepto priore, ab eis admitti cum octodecim converſis totidemque mercenariis. Ad hæc ad domandam carnem eos non modo ciliciis, ſed etiam pane tantum furfureo ſemper uti, & ab omni carnium eſu tam ſanos, quam ægros in perpetuum abſtinere. Denique tertia feria & ſabbato, aut legumine, aut olere cocto veſci; ſecunda vero, quarta, & ſexta feria, pane ſolo & aqua contentos, ſemel in die ſemper comedere, exceptis octo diebus natalis Domini, totidemque paſchæ & pentecoſtes, epiphania Domini, certiſque feſtis ſollemnioribus per annum. Ad officium divinum quod attinet, omnes ad veſperas & matutinas in eccleſiam convenire, ceteras horas in cellis perſolvere ad campanæ ſonum; præterquam dominicis & feſtis illis diebus, in quibus bis comedebant, quibus diebus miſſas celebrabant. Hæc ſatis ſuperque ſatis de ſacro illo inſtituo, cujus bonam partem, poſt annos amplius ſexcentos, cum perpetua recluſione mirum eſt ad noſtrum uſque tempus potuiſſe retineri, quod etiam de Camaldulenſibus licet dicere.

Quinam ſit ille *magni nominis* eremita, quem Bruno adeundo Cartuſiam conſuluit, nemo hactenus, ne quidem divinando, aſſecutus eſt. Conjiciebam aliquando fuiſſe Stephanum Tiernenſem, qui tum Mureti apud Lemovices non ſine magni nominis fama eremiticam vitam cum ſuis agebat. at quibuſdam monumentis adducor ut credam, illum magni nominis eremitam non alium eſſe, quam Rotbertum abbatem Moliſmenſem. Exſtat in illius monaſterii tabulario Rainardi de Barro, & Johannis de Laniaco charta, qua *terram apud Siccam fontanam*, * *labore hominum* partim *jam complanatam*, laudante Valentio comite Brenenſi & Barrenſi, cujus *hoc caſamentum* erat, eccleſiæ Moliſmenſi conferunt. *Cum vero eccleſia loci illius, quam ædificaverant Petrus & Lambertus, diſcipuli magiſtri Brunonis, qui cum eo in territorio illo erant, & eremitice vixerant, a domno Roberto Lingonenſi epiſcopo in honore beatæ ſemper virginis Mariæ dedicaretur, atriumque benediceretur; prædictus comes & idem Rainardus & Acelinus cum multis aliis præſentes fuerunt.* Ex quibus intelligitur, Brunonem apud Siccam-fontanam, qui locus eſt diœceſis Lingonenſis in archidiaconatu Barri-ſuper-Albam, aliquamdiu *eremitice* vixiſſe cum prædictis Petro & Lamberto ipſius diſcipulis; & de proximo conſulere potuiſſe Rotbertum Moliſmenſem abbatem, magni tum nominis, qui eremiticam paſſim vitam agebat. Nulla prædicto inſtrumento apponitur chronica nota: ſed ad marginem recentiori manu adſcriptus eſt annus M LXXXI. qui tempori ſeceſſus Brunonis apprime convenire poteſt. Nec obſtat quod Rotbertus Lingonum præſul, & ipſe Brunonis diſcipulus, qui Siccæ-fontanæ eccleſiam dedicavit, non ante annum M LXXXV. hanc ſedem inierit. nam hæc dedicatio aliquanto poſt receſſum Brunonis facta eſt. Certe Brunoni Remis Gratianopolim adeunti obvium erat Moliſmenſe monaſterium, adeoque Rotbertus ejus abbas, quem nullus tum eremitarum aut monachorum, ad perfectionem illis in partibus contendentium, non rectorem ac ducem habere cupiebat.

LXVI. Bruno an Rotbertum Moliſmi abbatem conſuluerit.

* *Saiſſe fontaine.*

Per id tempus nobiliſſima quædam matrona, Gilia nomine, inſigne monaſterium exſtruxit prope caſtrum Planciaci * ad Ulmos in diœceſi Trecenſi, ac liberaliter dotatum Moliſmenſi eccleſiæ tradidit: ubi Rotbertus abbas monachos e ſuis, qui ejus

Planciaci monaſterium & alia Moliſmo data.

* *Plancy.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1084.

animam precibus Deo commendarent, conſtituit, quibus illa ſedulo miniſtrabat. Hæc donatio facta eſt annuente Galterio comite Brivenſi, a quo hæc matrona illa tenebat. Eidem loco mediam partem hereditatis ſuæ apud Barriſvillam largita eſt, necnon crucem auro & lapillis ornatam, calicem aureum, multaque alia. quæ omnia Galterius de Capis, ejus filius, cum uxore comprobavit.

Tunc etiam Tecelinus de Maliaco, monaſtico habitu apud Moliſmum induendus, eidem loco eccleſiam Campaniolæ, cum aſſenſu Rainardi Lingonum epiſcopi contulit, necnon poſſeſſiones quæ ipſi hereditario jure competebant, tam pro ſe, quam pro ſorore ſua, Odelina nomine, quæ fratris exemplo apud Moliſmum religioſe, quoad vixit, converſata eſt.

LXVII. Aldenburgenſe monaſterium. a *num. 60.*

Superius[a] diximus, Arnulfum Sueſſionum epiſcopum abfuiſſe a præmiſſo Sueſſionenſi concilio, cui Rainaldus archiepiſcopus, Manaſſæ ſucceſſor, præſedit. Cauſa ejus abſentiæ hæc erat, quod juſſu Gregorii papæ in Flandriam tunc profectus eſſet, ut Rotberto comiti apoſtolicas redderet litteras, quibus cum pontifex a vexatione Arnulfi Morinorum archidiaconi, aliorumque dehortabatur. Exſtat hac de re Gregorii[b] epiſtola: ſed deeſt illa, quam pontifex ad Arnulfum ſcripſiſſe dicitur. Tunc temporis cædibus & rapinis tota Flandria miſcebatur: quibus turbis componendis vir Dei ſtrenuam navavit operam, quam Deus miraculis confirmavit. Id contigit in primis Aldenburgi, ubi duo milites, Conon & Robaldus, mutuis odiis pagum illum conturbabant. quos cum ad concordiam revocaſſet Arnulfus, Aldeburgenſis eccleſia ipſi donata eſt. Aldeburgum * ſeu Aldenburgum primæ olim notæ in Flandria oppidum, Brugas inter & Oſtendam poſitum, ab Attila exciſum tradunt. Hujus loci dominus ſæculo ſexto quidam Aldo, quem beatus Urſmarus ad fidem Chriſti convertit, eccleſiam in honorem beati Petri apoſtolorum principis exſtruxit, eamque prædiis dotatam Laubienſi monaſterio attribuit. Proceſſu temporis collapſum longa ætate hoc templum Aldenburgenſes inſtaurarunt, anno ſcilicet M LVI. quod ab eo tempore miraculis beatiſſimæ Virginis illuſtrari cœpit. Tunc illam eccleſiam Conon, vir nobilis, tenebat a Rotberto comite, qui eam ab epiſcopo Tornacenſi acceperat. Erat Cononi pia uxor, Huſecca nomine, quæ religione tacta, viro perſuaſit, ut eccleſiam illam comiti redderet. quam ubi recepit comes, eam reſtituit Ratbodo Noviomenſium & Tornacenſium epiſcopo: Ratbodus vero eamdem Arnulfo noſtro contulit ad conſtruendum monaſterium, quod hoc anno ædificari cœpit. In his aliiſque operibus in Flandria occupatus eſt vir ſanctus per duos circiter annos. Tum Sueſſionas regreſſus, denuo Flandriam adire coactus eſt, ubi & mortem oppetiit. Cum adhuc Aldenburgi verſaretur, quidam peregrinus Jeroſolymis reverſus ei ſignificavit, ſororem ſuam Odam, quæ ad loca ſacra profecta erat, magno ejus reviſendi & conſulendi teneri deſiderio, antequam ille e vita migraret. At voto ſuo fruſtrata eſt pia mulier, quæ reverſa fratrem ſuum ante dies octo Aldenburgi ſepultum invenit.

b *Greg VII. lib. 9. ep. 13.*

* *Oudenbourg.*

LXVIII. Fulgentius monachus Afſligemium venit. c *ſupra n. 51.*

Cum Affligemienſe monaſterium, ut ſuperiori anno[c] diximus, jam fere diſpoſitum & ordinatum eſſet, eo acceſſit in pervigilio aſſcenſionis Domini Alardus Aquicinctenſis abbas, cui opus & ſitus loci magnopere placuit. Illuc etiam eadem die pervenit Fulgentius ſancti Agerici apud Virdunum a duodecim annis religioſus & eruditus monachus, ex Brabantia oriundus, qui poſtea Affligemii abbas ordinatus fuit. Poſtera die, quæ Domini aſſcenſione celebris erat, Alardus abbas duos fratres veſtes monaſticas induit, ibique duobus vel tribus diebus demoratus, inde ad ſuum monaſterium revertit. Idem poſt dimidium fere annum monachos ſuos, quos illuc præmiſerat, ad ſe revocavit: tum vero domnus Fulgentius, adſcito ſocio ſuo Herimanno, cum illis fratribus remanſit, eoſque in rebus monaſticis & ſpiritualibus informavit. Quod autem Fulgentius e ſuo monaſterio diſceſſerit, in cauſa fuit vexatio Theoderici Virdunenſis epiſcopi, ob pertinaciam ad tuendas imperatoris partes excommunicati: a cujus communione cum ſancti Vitoni, ſancti Agerici & ſancti Pauli monachi abſtinerent, loco cedere coacti ſunt. Idem etiam contigit monachis ſancti Michaëlis ad Moſam, ut ex Alberici chronico diſcimus. *Inter hæc*, inquit Hugo Flaviniacenſis, *Virdunenſis fera, tota humanitatis facie everſa, hac illacque debacchabatur, ita ut omnis in eo religionis ſpecies immutaretur; & obſequium, quod prius viris religioſis, qui tunc a Leodio confluxerant, & ab aliis undique partibus; atque ſub habitu monaſtico in cœnobiis ſuburbanis degebant, exhibuerat, verteret in arma furoris. Totus illi ſermo de imperio Heinrici, de papatu Clementis erat: ita ut publice in eccleſiis nomen*

Digitized by Google

illius hæreſiarchæ nefandi in canone recitari præciperet. quod etiam faciebant plurimi alii epiſcopi, ſubdit idem auctor.

ANN. CHR. 1084.

LXIX. Andrenſe monaſterium conditur.

Tunc temporis apud Morinos Giſnenſem * pagum adminiſtrabat Balduinus comes, cognomento Jeroſolymitanus. Is cum Ingelranno domino Lillerienſi & quibuſdam aliis Flandriæ proceribus in Hiſpaniam ad S. Jacobum profectus, in reditu ad Carrofenſe monaſterium, *ad uſus & conſuetudines Majoris-monaſterii informatum*, divertit; ibique aliquamdiu infirmatus, loci religione & humanitate adeo captus eſt, ut ex ſacro illo virgulto plantas aliquot fructiferas reportaverit. In his præeminebat Gilbertus ſeu Gillebertus, ex vico territorii Ambianenſis Uberio, juxta Corbeiam ſito, oriundus, Everardus & Henrfridus de Bethberga, quos comes in Salvatoris & ſanctæ Rictrudis collocavit eccleſia, quam ipſe recens in vico Andernenſi ſeu Andrenſi haud longe a Giſnenſi caſtro condiderat. quod Guillelmus abbas Andrenſis hac occaſione factum narrat. Dum ſanctimoniales in cœnobio Marcianenſi, quod ſancta Rictrudis ſæculo ſeptimo in Belgio ad Scarpum fluvium exſtruxerat, ubi & humata fuerat, adhuc reſiderent; ædituus quidam, natione Anglicus, ejuſdem ſanctæ reliquias furtim abſtulit, eas in patriam delaturus: at, cum ad Giſnenſe territorium perveniſſet, morbo adeoque morte interceptus, ſacras reliquias ſub quadam ſpina occultatas reliquit. quæ poſt multum tempus ſupernis indiciis detectæ ſunt. quod ubi reſcivit Balduinus comes, eas ad Giſnenſe caſtrum transferre, ſed fruſtra, conatur. Tandem plauſtro abſque auriga impoſitæ, boum ductu ad quamdam ſancti Medardi capellam prope Andernas ſuperno nutu devehuntur. Illic novam eccleſiam conſtruxit comes, baronum & optimatum donis locupletatam, favente Gerardo Teruanenſi epiſcopo, qui ſanctæ Rictrudis, ejuſque reliquiarum cultum approbavit. Eo loci collocata eſt nova monachorum colonia, Carrofo a comite deducta, eiſque conceſſum a Gerardo epiſcopo altare villæ, quæ vulgo *Andernes* tunc dicebatur, litteris anno M LXXXIV. Philippi regis XXXVI. præſulatus Gerardi primo datis. Primis ejus loci monachis præfectus fuit prioris nomine Giſlebertus mox laudatus: qui hoc munere per novem annos rite perfunctus, dehinc quindecim annis abbatis officium geſſit. Non multo poſt conditum monaſterium mortua Balduini comitis uxor Adela, in capitulo monaſterii humata fuit: ad quam poſt annos circiter ſeptem Balduinus ipſe honorifice ſepelitur. Hæc aliaque multa Guillelmus Andrenſis abbas in monaſterii ſui chronico [a], quod ad annum M CC XXXIV. perduxit. Ejus tempore grandis controverſia Andrenſibus intentatur a Carrofenſibus, qui abbatis Andrenſis electionem ſibi competere contendebant. Hanc litem Innocentius III. diremit, ut ſuo loco, Deo dante, videbimus.

* *de Guines.*

a *Spicil. to. 9. p. 338. & ſeqq.*

LXX. Majoris-monaſterii cella in Morinis.

Idem Gerardus Morinorum præſul hoc anno, rogatu Lidiardis caſtellaniæ & filii ejus Balduini caſtellani, altare villæ Nepeglisiæ, ab omni exactione immune, Majori-monaſterio contulit, eo pacto, ut, ſi forte locus ille in abbatiam erigeretur, abbatis electio a capitulo Majoris-monaſterii pendeat: electus vero ad Teruanenſem epiſcopum benedicendus adducatur, eidemque ſubjectionem promittat. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXXIV. anno præſulatus Gerardi primo. Hoc ipſo anno Bartholomæo abbati piiſſimo ſucceſſit Bernardus abbas, cognomento de ſancto Venantio, qui monaſterium ad finem ſæculi rexit non abſque procellis, quas a fratribus quoque paſſus eſt. Eo abbate complurium cellarum acceſſio monaſterio facta eſt. Ejus etiam tempore illuc ſe recepit Hilgotus Sueſſionum præſul, ejus in regimine futurus ſucceſſor. Bernardo quoque abbate Urbanus II. Majoris-monaſterii eccleſiam dedicavit. Prima donatio Bernardo abbati facta occurrit hoc anno, quo Albinus clericus Carnoti conveniſſe dicitur Bernardum abbatem, *redeuntem de placito de Medanta, anno ab incarnatione* Domini M LXXXIV. eique eccleſiam Chamartii conceſſiſſe.

Bernardus abbas.

Hamenſe monaſterium.

Eodem quoque anno, ex Iperio, Hamenſe monaſterium in pago Atrebatenſi, inter Ariam & Lilleriam opida, conditum fuit a prædicto Ingelranno Lillerienſi domino, qui Balduini comitis in peregrinatione ad ſanctum Jacobum ſocius fuerat, & cum eo diverterat ad Carrofenſe monaſterium, unde primos, ut veri ſimillimum eſt, Hamenſis cœnobii monachos eduxit. Aliud eſt ejuſdem nominis monaſterium canonicorum regularium in pago Noviomenſi.

LXXI. Angeriaco ſubjicitur S. Luciani eccleſia.

Ad uſus & conſuetudines Majoris-monaſterii tunc informatum erat, ut mox vidimus, Carrofenſe aſceterium, cujus Fulcaudus abbas erat. Vigebat eodem tempore

Digitized by Google

ANN. CHR. 1084.

diſciplina regularis apud Angeriacenſes ſub Odone abbate, cujus ſæpe jam in ſuperioribus meminimus. Id argumento eſt, quod Albertus, Belvacenſis eccleſiæ canonicus, qui ante quinque annos eccleſiam Buriaci Angeriacenſi monaſterio conceſſerat, aſſenſu canonicorum fratrum ſuorum eccleſiam ſancti Luciani apud Bellovacos eidem ſubjicere conſtituit, ut in ea monachi collocarentur. Itaque *petitione ipſius Alberti & canonicorum*, ut in Angeriacenſi chartulario legitur, Odo *abbas beati Johannis Angeriacenſis multoties pulſatus & provocatus, priorem ſuum Auſculſum nomine cum alio monacho tranſmiſit Bellovacum: Guido vero Bellovacenſis epiſcopus per eos beato Johanni, deprecatione canonicorum, prædictam eccleſiam, ſicut canonici tenuerant, conceſſit, & ut ibi monachi ſecundum Regulam viverent, approbavit*, tanto terræ ſpatio juxta eccleſiam conceſſo, quantum ad conſtruendas regulares officinas neceſſarium eſſet. *Actum Belvaci* VI. *kal, Martii anno* M LXXXIV. *regnante Philippo Francorum rege, anno* XXV. *regni ejus, indictione* VIII. quæ pro novo calculo ad annum ſequentem referenda eſt. Hæc ſancti Luciani eccleſia *intra muros* dicta, ad diſcrimen extramuranæ S. Luciani abbatiæ, primum quidem ex ligno tantum, dein ex lapide conſtructa fuerat a quodam nobili viro, Rodulfo nomine, & Belvacenſi S. Petri eccleſiæ ſubjecta, eo pacto ut quotannis libram incenſi abbatiæ S. Luciani perſolveret, ut Louvetus [a] teſtatur. Rodulfus iſte *Belvacicæ urbis caſatus* dicitur in litteris Guidonis, epiſcopi apud Louvetum, in aliis *dapifer* vocatus. Angeriacenſium in illa eccleſia inſtitutionem Philippus regio diplomate confirmavit, Belvaci anno ſequenti dato, cui appoſita ſigna Galeranni camerarii, Gervaſii dapiferi, Tetbaldi conſtabularii, Adelardi buticularii, Urſionis Silvanectenſis epiſcopi, & Frotgerii epiſcopi Cabilonenſis. An & quamdiu in illa eccleſia exſtiterint monachi, incompertum. Certe ſæculo inſequenti jam collegiata erat, uti modo, hæc eccleſia ſub nomine ſancti Nicolai, qui ſecundarius ejus patronus initio fuerat.

a *Louvet antiq. de B. p.* 490.

LXXII. Guibertus ſtudia perſequitur.

Inter ea Garnerius, Flaviaci ſeu ſancti Geremari abbas, privatæ vitæ ſtudio, præfecturam abdicaſſe dicitur ad undecim annos ſuperſtes. Vir fuit litterarum non multum amans, quippe cujus improbitate Guibertus inchoatum [b] in Geneſim commentarium furtim perſequi coactus eſt, *quo decedente*, inquit [c], *nactus occaſionem, dum paſtore locus ille vacaret*, opus incœptum decem libris explevit, quos ipſe jam Novigenti abbas, Bartholomæo Laudunenſi epiſcopo dicavit. In hoc commentario moralem ſenſum tropologetico ideo prætulit, quod allegoricis moralia tunc utiliora crederet, *fide ex Deo in integrum ſtante, moribus pane omnibus vitio profligatis*. Alia quoque per id tempus in alios ſacræ Scripturæ libros commentatus eſt. Poſt duos circiter vacationis annos Flaviacenſibus præfectus eſt Hugo, melius in litteras ac litteratos affectus, quam ejus anteceſſor. unde eo abbate Guiberto licuit ſtudia ſua libenter explicare. Tunc temporis contigit id, quod idem auctor refert [d] de duobus proprietariis monachis: quorum unus, olim in ſæculo flagitioſus, ſed nobilis miles ad extrema vitæ perductus, *dum pro mortuo terræ diſtenditur*, ſigno crepitante vocati fratres adſunt, pſalmos & preces conſuetas recitant. *quo facto, hominem, ut monaſtici moris eſt, cilicio ſuppoſitum, ut videbatur, in extremis ſtridoribus vix efflantem relinquunt.* His egreſſis, ille, reſumto parumper ſpiritu, priorem abſente abbate advocat, crimen confitetur, & abſolutione accepta, poſt paullulum repetitis ſingultibus exſpirat. Alterum exemplum magis lugubre refert idem auctor de quodam alio, acedioſo quidem, ſed qui nihil inhoneſti in ſæculo commiſerat, cui nihil levitatis præter equitandi aviditatem poterat imputari. Is, duobus ſolidis a quadam nobili matrona furtim acceptis, Belvaci apud ſanctum Quintinum dyſenteriæ morbo correptus, Flaviacum juſſu abbatis refertur. Hunc convenit abbas foras profecturus, ut conſcientiam exoneraret. Ille rei neceſſariæ frequentia ſubinde implicatus, confeſſionem diſtulit. Interim abbas diſcedit: & ille ad lectulum reverſus, mox a dæmone ſuffocatur. Interrogatus abbas abſens, quid de mortui cadavere fieret, is, communicato cum prudentibus viris conſilio, *præcepit agrariam ei fieri ſepulturam, & ab oratione & pſalmis exſortem; & pectori ejus ſuperponi pecuniam.* Privatas nihilo minus pro eo preces fecerunt fratres. Ubi nunc talis invenitur zelus? Quam conſultius pleriſque videretur, ut diſſimularetur culpa, & pecunia reſervaretur! Recte hoc loco » Guibertus obſervat, hoc phylargyriæ vitium in tantum apud monachos pernicio» ſum eſſe, utpote minus naturale, ut vix aliquod crimen inveniatur, cui tantopere » diabolus ſurripiendo inſidietur.

b *V. lib.* 63. *n.* 22.
c *Guib. lib.* 1. *vitæ.*
d *id. ibid. capp.* 20. & 21.

In

In monaſterio ſancti Theoderici prope Remos obiit hoc anno Raimboldus abbas, ANN. CHR. 1084.
beatæ memoriæ dictus in necrologio, in quo ejus obitus notatur IV. kal. Aprilis. Hic LXXIII.
paullo ante obitum anniverſarium ſuum inſtituit, præfatus ſe thecas argenteas bea- S. Theoderici abbates.
torum Theoderici & Theodulfi abbatum ex auro & argento decenter compoſuiſſe.
tum ipſo die obitus ſui fratribus dari conſtituit *generale unum ex piſcibus, ac pitan-*
ciam, & panes ſubcinericios, quos libos vocant. Cujus rei cauſa eleemoſynario altare
de Sompye aſſignat. Electus in ejus locum Richerus, a Rainaldo Remorum archiepiſ-
copo obtinuit novam donationem altaris *de Summopi*, quæ minus legitime antea fa-
cta fuerat, forte quod nonnihil pecuniæ Manaſſæ archiepiſcopo pro hoc altari da-
tum fuiſſet. *Actum Remis anno dominicæ incarnationis* M LXXXIV. *indictione* VII. *regnante*
Philippo Francorum rege glorioſiſſimo anno XXIV. *archiepiſcopatus autem domni Rainoldi*
anno primo. Ubi obſervare convenit, annum regis Philippi hoc anno nunc viceſimum-
quartum, nunc viceſimum-ſeptimum dici, ut exempla non pauca hoc in libro allata
probant, habita ſcilicet ratione anni & menſis, quibus vel patre vivente rex dictus
eſt, vel patri mortuo ſucceſſit.

Hæc obſervatio lucem affert chartæ Goffridi ſeu Gaufridi epiſcopi Pariſienſis, qui LXXIV.
monachis Majoris-monaſterii, in eccleſia beatæ Mariæ de Campis apud Pariſios com- B. Mariæ de Campis eccleſia Pariſiis.
morantibus, conceſſit altare ſanctæ Mariæ in villa quæ dicitur Incampus, altaria
ſancti Juliani de Verſaliis*, ſancti Dionyſii in villa, quam Uncinas* vocant, & ſancti * *Verſailles.* * *Rency.*
Germani in Villa-pyrorum*. Actum anno Philippi regis XXVI. præſulatus Goffridi vi- * *Villepreux.*
ceſimo-quinto. Hanc ſanctæ Mariæ de Campis eccleſiam ſub finem ſæculi præcedentis
incolere cœperunt Majoris-monaſterii fratres, quo tempore Rainoldus Pariſiorum
antiſtes terram de altari ſancti Stephani juxta ſanctam Genovefam, quæ in *fevo* ſeu
feodo Burchardi comitis exſiſtebat, ſitam, Majoris-monaſterii monachis, apud ſan-
ctam Mariam de Campis degentibus, tradit anno Hugonis regis VIII. Rainoldi epiſ-
copi quarto. Haud ſcio an de hac eccleſia intelligenda ſit alia charta, qua Guido
Langobardus, ejuſque filius Paganus anno M LXXXIV. Majus-monaſterium adiiſſe di-
cuntur, & Bernardo jam tum abbati *eccleſiam ſanctæ Mariæ apud Pariſius* contuliſſe,
facta hac de re charta, quam ſuper altare poſuerunt. Perſtitere monachi in illa ec-
cleſia uſque ad annum M DC III. quo Carmelitæ ſanctimoniales excalceatæ eis ſuc-
ceſſere.

Eodem anno M LXXXIV. Richerius, Senonum archipræſul, ſuburbano ſancti Re- LXXV.
migii monaſterio eccleſiam ſancti Baldi, ultra fluvium in monte ſitam, cui unicus S. Remigio Senonenſi eccleſia S Baldi conceſſa.
tum preſbyter miniſtrabat, rogatu Guillelmi abbatis conceſſit, eo pacto, ut in ea
plures monachi ad Dei ſervitium manerent. Et quoniam iſta eccleſia ab antiquo
Senonenſis eccleſiæ theſauro attributa erat, hanc donationem probavit Daimber-
tus canonicus, qui theſauri munus ab ipſo Richerio acceperat. Actum publice in ec-
cleſia ſancti Stephani. His litteris poſt Richerium & ſancti Stephani canonicos adſcri-
pta ſunt ſigna Gaufredi Pariſienſis, item Gaufredi Carnotenſis, Philippi Trecenſis,
Walteri Meldenſis, & Arnulfi Aurelianenſis epiſcoporum; & poſt eos Arnulfi abbatis
ſanctæ Columbæ, Iſemberti* ſancti Germani Pariſienſis, Leowini ſancti Petri Mel- * *al.* Hucberti.
denſis, Guiberti ſancti Germani Autiſiodorenſis, Gualteri ſancti Petri Ferrarienſis,
& Roberti ſancti Florentini Bonæ-vallis abbatum. Data menſe Octobris, regnante
Philippo rege anno XXIII. lege XXIV. aut XXVI.

Si error non eſt in anno hujus inſtrumenti, Rotlanno ſancti Germani apud Au- S. Germani Autiſiodorenſis abbates.
tiſſidiorum abbati jam ſucceſſerat Guibertus abbas, qui ei ſubſcripſit. Attamen in li-
bro de geſtis[a] illius monaſterii abbatum Rotlannus poſt annos undecim regiminis a *Labbe bibl. to.* 1. *p.* 574.
IV. nonas Novembris obiiſſe dicitur, eique Guibertus annno M LXXXV. ſucceſſiſſe. Erat
is nobili genere, a puero illic educatus, ſed paſtorali officio impar, quod ſæculari
faſtu, vita ſolutiori, luxu & ignavia inquinavit, tanto regularis vitæ detrimento, ut
vix poſtea excitari potuerit. Sed tandem, cum inſuper gravis culpæ infamia labo-
raret, ab Urbano II. in ordinem redactus eſt.

Cæſaroduni-Turonum Girbertus ſeu Gilbertus abbas ſancti Juliani novam mona- LXXVI.
ſterii ſui baſilicam ſollemni ritu per Radulfum archiepiſcopum in honorem beatæ S. Juliani & Nucariarum abbates.
Mariæ ſanctique Juliani & omnium Sanctorum IV. idus Novembris hoc anno dedi-
cari curavit. De Johanne ejus ſucceſſore inferius.

Sub idem tempus Rainerio Nucarienſi apud Turones abbati ſucceſſit Stephanus,
vir magnæ virtutis & auctoritatis: quo abbate miles quidam, Sulio nomine, cogno-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1084.

mento Aridum-mare, filius Theachi de Rupibus, ipſo purificationis die, monaſterii cœmeterium homicidio polluit. Mox apud monachos divina ceſſarunt, &, *prout moris eſt, juſtitium fecit eccleſia.* Monitus hac de re archiepiſcopus homicidam diris ſuppoſuit: ille vero die feſto annuntiationis Nucarias venit facinus expiaturus. Tum humi proſtratus, & ad altare nudatus, virgiſque cæſus indulgentiam promeruit, flagitante uxore Tecelina cum eorum filio Guidone de Rupibus, qui monaſterio non pauca beneficia contulerunt.

LXXVII. Silvæ-majoris inſtitutum apud Aragones.

Per id tempus Gerardi Silvæ-majoris abbatis, ejuſque monachorum fama late pervagata, Hiſpanias penetravit, permovitque Sancium Aragonum regem, ut eccleſiam villæ, quæ Toſta dicitur, Gerardi alumnis inhabitandam concederet, eiſque ſubſidia neceſſaria conferret, variis donationibus, tum ab ſe, tum a Milone quodam eremita factis, quas rex cum Felicia regina & filio Petro confirmavit. His beneficiis haud ingratus Gerardus abbas ſtatutum edidit, ut pauper unus in conventu Silvæ-majoris gratis admiſſus, pro rege Sancio, ejuſque progenie perpetuo preces funderet. qua de re Sancius litteris ſcriptis, Gerardo gratias egit. Conſimile grati animi teſtimonium edidit idem abbas erga Willelmum Aquitaniæ ducem, qui fundum exſtruendo monaſterio dederat; ſcilicet ut ſingulis hebdomadis peculiaris miſſa pro eo, quoad viveret, celebraretur; & una pro eo præbenda pauperibus erogaretur.

LXXVIII. Mediani-monaſterii & ſancti Apri abbates.

Jam annus octavus erat, ex quo Bertricus Mediani-monaſterii abbas Benedicto ſucceſſerat, cum ille, ſcilicet Bertricus, baſilicam ſub balma ſeu rupe monaſterio imminente, quæ nunc dicitur Alta-petra, a fratre Theoderico ipſius juſſu conſtructam, a Pibone Tulli-Leucorum epiſcopo in honorem ſanctæ Mariæ Magdalenæ dedicari curavit. Hic anno ſui regiminis nono teſtamentum ſeu memoriale edidit, in quo rerum eidem monaſterio eo abbate collatarum fit enumeratio. Principio laudatur dux Theodericus, qui hortatu Pibonis epiſcopi Medianæ eccleſiæ remiſit ſummam quinque ſolidorum, qui ſingulis annis pro eccleſia Monemenſi ab illa eccleſia exigebantur. Alias donationes prætereo.

Paullo ante Wido abbas ſancti Apri, vir magnæ litteraturæ & ſimplicitatis, diebus pentecoſtes e vivis migraſſe dicitur a Johanne de Bayone. Poſt Widricum ejus loci abbatem, de quo ſæpe facta mentio eſt, occurrit Richardus abbas eo nomine primus, qui anno M LXXVI. litteris Pibonis epiſcopi pro ſancto Michaële ad Moſam, ſcilicet de capella ſanctæ Mariæ ſub Aſmantia ſubſcripſit. Widonem Richardi ſucceſſorem excepit Evrardus, qui litteris Sophiæ comitiſſæ pro eadem capella ſubſcripſit anno ſequenti M LXXXV.

LXXIX. Sigefridus archiepiſcopus obit.

Hoc etiam anno Sigefridus, e noſtris Moguntinus archiepiſcopus, malorum eccleſiam affligentium dolore contabeſcens, defecit, mortuuſque eſt, ſepultus in monaſterio, quod Haſungæ exſtruxerat; vir non ſatis in officio erga pontificem conſtans, cui tamen longe ante obitum ſe reconciliavit. Wecilo ejus ſucceſſor ex clerico Halberſtadenſi, Heinrici partium fautor, abbates & monachos ſibi contrarios multum vexavit.

LXXX. Hirſaugienſes Anſelmum conſulunt.

Ex his qui pertinacius Heinrici partes tuebantur, unus erat Bruno comes de Calba, filius Adelberti conditoris monaſterii Hirſaugienſis: qui Bruno, ob contumacem illam Heinrico adhæſionem, a Gregorio eccleſiæ fulmine percuſſus, cum nihilo minus divinis ſe officiis ultro ingereret, Hirſaugienſes monachos, pontifici quam maxime addictos, perturbavit. qua de re Willelmus abbas Anſelmum noſtrum cenſuit conſulendum, quo pacto ſe cum Brunone comite excommunicato gereret. Hanc epiſtolam ad hunc annum integram retulit Trithemius ſub hac inſcriptione: *Domino & patri reverendo abbati Hirſaugienſium fratrum Willelmo, Anſelmus Cantuarienſis eccleſiæ miniſter indignus, in hac vita diuturnam proſperitatem, & in futura æternam felicitatem.* At in editis Anſelmi epiſtolis hæc [a] ita inſcribitur: *Domno & patri reverendo abbati Guillelmo, frater Anſelmus in hac vita* &c. ſuppreſſo archiepiſcopi titulo, quo necdum inſignitus erat Anſelmus. In hac epiſtola Willelmum monet, comitem illum » excommunicatum, qui eis divina celebrantibus ſe immiſcet, humiliter ac modeſte » eſſe admonendum. quod ſi admonitionem contemnat, Deum plus timendum quam » hominem. ideoque aut ſecundum prolatam in eum ſententiam cum eo agendum; » aut domnum apoſtolicum, ſeu aliquem ejus vices gerentem, hac de re conſulendum. Dein reſpondet ad duo alia Willelmi conſulta, de preſbyteris publice concubinariis, & occulte lapſis ſecrete confitentibus, quæ fuſius perſequi non eſt hujus loci.

a *Anſelm. lib. 1. ep. 56.*

Digitized by Google

Si qua hic Trithemio fides, Anſelmus in reditu e Romano itinere Hirſaugiam adiit, (quod parum veri ſimile eſt accidiſſe ante ejus pontificatum) ibique quatuordecim diebus commoratus, cum Willelmo abbate familiaritatem contraxit, multaſque epiſtolas ſcripſit, & accepit. Apud Johannem de Bayone [a] lego, Brunonem, comitis Alberti de Baltva filium, poſt Walonem ſancti Arnulfi abbatem, in ſedem Mettenſem ad breve tempus intruſum fuiſſe ab Heinrico, pulſo Hermanno epiſcopo, qui Gregorio adhærebat. ANN. CHR. 1084.

a *Hiſt. Mediani-mon. mſ. c. 76.*

In Anglia poſt mortem Athelelmi Abendonenſis abbatis, quæ hoc anno [b] accidit, in ejus locum Rainoldus, & ipſe, uti & ejus anteceſſor, monachus Gemeticenſis ſubrogatur ad tredecim annos: quo mortuo, rex Willelmus, eo nomine ſecundus, abbatiam Abendoniæ, pluresque alias in manu ſua uſque ad obitum retinuit. Hic Rainoldus abbas, Gemeticenſis monaſterii haud immemor, inſignem librum evangeliorum iſtuc tranſmiſit, hactenus ibidem aſſervatum, præmiſſa hac epigraphe: *Rainaldus, non proprii electione meriti, ſed Dei gratia præveniente indignus abbas Abbendonenſis, hunc ſancti Evangelii textum, ſic auro argentoque ac gemmis ornatum, beatæ Dei genitrici ac ſemper virgini Mariæ, beatoque Petro Gemmeticenſis cœnobii mittit, cunctiſque fratribus inibi Deo ſervientibus, ad honorem Dei atque ejus matris perpetualiter in eodem loco ſervandum* &c. Tunc Gemeticenſe monaſterium procurabat Guntardus abbas, ab anno M LXXII. ex Fontanellenſi aſſumtus, qui Willelmo Conquæſtori morienti adfuit, mortuus in ſynodo Claromontenſi. LXXXI. Abendoniæ abbates ex Gemetico.

b *Anglia ſa. to. 1. p. 168.*

In Aragonia præter id quod ſuperius retulimus, facta eſt ſancti Indaletii epiſcopi tranſlatio ex urbe Almeria in Pinnatenſe monaſterium, ſcripta hoc anno ab Hebrethmo Cluniacenſi monacho, cujus non minus inſolitum, quam Indaletii nomen, quem Vecitanum in Hiſpania epiſcopum fuiſſe ferunt. Hujus tranſlationis hiſtoriam retulit Papebrochius [c], ſed tam jejunam & male digeſtam, ut nihil obſervatu dignum contineat. Facta eſt principatu Sancii Aragonum regis, curante Sancio Pinnatenſi abbate, per duos monachos, Evantium & Garſiam, qui in urbem Almeriam, tunc fere in villam redactam, ejus rei cauſa miſſi ſunt, illaſque reliquias in ſuum monaſterium attulerunt. Id ſe vidente factum ait Hebrethmus, qui ſe indignum Cluniacenſis cœnobii monachum vocat, & hanc tranſlationis, ut ipſe vocat, *paginam* juſſu prædicti abbatis hoc anno ſcripſiſſe. Fides ſit penes auctorem. LXXXII. S. Indaletii tranſlatio in Pinnatenſe monaſterium.

c *April. 3. p. 723.*

Tunc Lirinenſi monaſterio Aldebertus ſeu Eldebertus abbas, ejus nominis ſecundus præerat ab anno M LXVI. cujus juſſu Daniel, ejuſdem loci monachus, commentarium in Pſalmos compoſuit, Eldeberto abbati inſcriptum, & in bibliotheca Lirinenſi aſſervatum, cujus prævia ad Eldebertum epiſtola, quæ penes nos eſt, non magnam injicit opinionem de auctore, ejuſque commentario. Aldebertum præceſſerat Aldebertus primus, Amalrici ſucceſſor, qui ſancto Odiloni Cluniacenſi in regimine Lirinenſis monaſterii ſucceſſiſſe dicitur. Aldebertus ſecundus ſuperſtes fuit ad initium ſæculi ſequentis. LXXXIII. Lirinenſes abbates.

PRiuſquam Roma diſcederet Gregorius papa, concilium habuit, in quo anathematis ſententiam in Wibertum pſeudopontificem, & Heinricum, eorumque fautores iterum protulit. Hoc decretum per legatos, Petrum Albanenſem in Franciam, & per Ottonem Oſtienſem epiſcopum in Germaniam perlatum eſt, ut Bertholdus teſtatur. Otto ipſe eſt Odo noſter, ex monacho Cluniacenſi factus epiſcopus cardinalis, qui ante biennium ad Heinricum in Germaniam miſſus, ab eo comprehenſus fuerat. Is, ubi in Germaniam venit, ineunte anno M LXXXV. id eſt XIII. kalendas Februarii conventum in Saxonia habuit, in quo ſententiam in ſchiſmaticos iteratam vulgavit, quam Saxones probaverunt. Mox conventus alter in Turingia habitus, convocatis utriuſque partis epiſcopis & proceribus, ubi pontificis partes defendente Gebehardo Saltzburgenſi epiſcopo; Heinrici vero cauſam agente Wecilone Moguntino, tanto animorum æſtu res acta eſt, ut non ſine ſanguinis effuſione diſceſſum ſit. Inde orthodoxi Quidelinburgum convenere, ibique denuo publicata in ſchiſmaticos ſententia, multa ad ſarciendam eccleſiæ diſciplinam conſtituta, in his ut ova & caſeus in quadrageſima non ederentur. Contra ſchiſmatici Moguntiæ conciliabulum habuere apud ſanctum Albanum: cujus loci abbas Godeſcalcus, forte ab ipſis ſchiſmaticis, deponitur; ejuſque in locum ſufficitur Adelmannus, ut ex Dodechino diſcimus. ANN. CHR. 1085. LXXXIV. Odo in Germaniam legatus.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1085. LXXXV. Reinardi-fontanum monaſterium, & alia.

Per hos nihilominus motus Reinhardbrunnæ in Turingia monaſterium hoc anno ædificatum eſt *a Ludovico Saltatore*, ut legitur in appendice ad Lambertum. Reinhardi-fontanum vocat Franciſcus Paullinus in appendice ad Annales Iſnacenſes, ubi Heinrici imperatoris diploma refert, illius monaſterii conſtructionem, dotationem, & immunitates confirmantis. In illo diplomate hoc monaſterium ſitum dicitur in
» confinio Loibæ Silvæ; in honorem ſanctæ Dei genitricis Mariæ, ſanctique Johannis-
» Evangeliſtæ magnifice conſtructum a Ludovico religioſo comite, ejuſque conjuge
» Adelheida, ac centum-quinquaginta manſis dotatum, ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſub-
» jectum ſub quinquennali cenſu decem ſolidorum, cum integra libertate eligendi
» abbatis ſecundum regulam ſancti Benedicti. Hoc diploma datum eſt ad petitionem prædicti comitis & Giſelberti abbatis, qui tunc eidem cellæ Reginherisbrunnæ præfuiſſe dicitur. Actum Moguntiæ anno ſequenti. Subjuncta eſt ejuſdem Heinrici donatio eidem monaſterio facta anno M C III. Erneſto tunc abbate; dein altera donatio poſt annos quinque eidem facta a Ruthardo Moguntino archipræſule *pro adipiſcendo conſortio laboris & orationis monachorum, die noctuque Dei ſervitio devote inſiſtentium.* De Ludovico Turingiæ comite, illius monaſterii conditore, agens prædictus Paullinus in Annalibus[a] Iſnacenſibus, ſcribit Ludovico I. ſeu Barbato hunc Ludovicum II. patri filium, ſucceſſiſſe, eumque, repudiata priori conjuge, Udalrici Saxoniæ ducis filia, Adalheidam, Ottonis marchionis Stadenſis filiam, & Friderici III. comitis Palatini Saxoniæ viduam, duxiſſe; eumdemque ab Adelberto Bremenſi archiepiſcopo captum, & in cuſtodia detentum ad biennium, demum ſancto Ulrico voto facto, per feneſtram in Salam ſe dediſſe præcipitem, unde Salius ſeu Saltator dictus ſit. tandem pœnitentia ductum fundaſſe inſigne monaſterium Reinhardi-fontanum Ordinis ſancti Benedicti, a Reinhardo figulo, prope fontem inhabitante, nuncupatum: ubi monachus factus beato fine quievit anno M C XXIII. Uxor vero ejus Adelheidis, peccata expiatura, itidem cum marito condidit Schiblicenſe monaſterium pro ſacris virginibus, prima earum abbatiſſa; necnon Oldenſlebienſe prope Saxiburgum pro monachis, utrumque ſub regula ſancti Benedicti. Ratiſponæ erat eodem anno Heinricus v. idus Novembris, cum ad preces Irmingardæ abbatiſſæ omnia[b] Brixienſis ſanctæ Juliæ parthenonis jura & privilegia renovavit.

a *Annal. Iſnac. p. 14. & ſeq.*

b *Bullar. Caſin. to. 2. p. 113.*

LXXXVI. Bellum novum in S. Gallum.

Inter ea Bertholdus marchio & Werinharius Augienſis abbas, veteres in ſanctum Gallum iras denuo renovant, duabuſque turmis ordinatis, ſancti Galli prædia devaſtant. Non multo poſt Udalricus ſancti-Gallenſis abbas, injurias ulturus, Augienſium terras hoſtiliter ingreditur, & talione reddita, nulli parcit: mox Diethelmum Tokemburgi militem, qui ſancti Galli locum armis invaſerat, armatis præſidiis ſuperat, & ſub jugum mittit. Inter hæc mala, quæ prædones potius, quam abbates & monachos decent, Gebehardus, Bertholdi marchionis frater, ſancti Aurelii ſeu Hirſaugiæ monachus, duce Welfone ſuadente, ab Odone, ut tum putabant, Romanæ ſedis legato, Conſtantienſem epiſcopatum obtinet, Ottone epiſcopo adhuc vivente, ac reſiſtente in odium Bertholdi marchionis Udalrico ſancti Galli abbate. Gebehardus ægre ferens, in ſancti Galli domos ſæviiſſe dicitur, vixque a monaſterii incenſione abſtinuiſſe. quod de piiſſimo ceteroquin epiſcopo vix credi poteſt. Tandem vero, cum Udalricus abbas inſperato Aquileienſis patriarcha factus eſſet, Augienſis abbatis ira tantiſper deferbuit, ut anno ſequenti dicturi ſumus.

Aliæ res Germanicæ.

Hoc item anno Volcmarus abbas Nienburgenſis obiiſſe dicitur in chronico Saxonico, cui Erembertus ſucceſſit. Ad hæc Parthenopolitano ſeu Magdeburgenſi epiſcopo Hartwigo fugato Hartwigus Hersfeldenſis abbas ſubſtituitur. Reinhardo quoque Mindenſi epiſcopo, in Helmwardenſe monaſterium *regulari profeſſione ingreſſo*, æmulus ejus Volcmarus epiſcopatum obtinuit. Multæ aliæ per id tempus factæ ſunt epiſcopatuum & abbatiarum mutationes, vel nundinationes, ut patet ex epiſtola[c] Stephani ſive Herrandi Halberſtatenſis epiſcopi ad Waltramum, in qua Heinricus abbatiam Fuldenſem inter alia *pro adulterio* prô pudor! dediſſe perhibetur. Neque tantum abbatias virorum, ſed etiam puellarum aſſeclis ſuis profundebat, ut Lietmaro Hammaburgenſi archiepiſcopo abbatiam Fredenſis parthenonis, præter Eltenenſem, quam eidem paullo ante contulerat. Exſtat apud Schatenum[d] hac de re diploma pro abbatia Fredenſi, datum hoc anno Wormatiæ v. kal. Januarii.

c *apud Dodechin.*

d *Annal. Paderborn. pag. 610.*

LXXXVII. Jarento abbas papam comitatur Salernum.

Sed, his ſceleſtis actis omiſſis, venio ad alterum legatum, Petrum ſcilicet Albanenſem epiſcopum, quem Gregorius miſit ad perferendum in Franciam excommu-

Digitized by Google

nicationis decretum in Heinricum ejuſque fautores. Is eſt Petrus, cognomento Igneus, ex monacho Vallumbroſano factus epiſcopus Albanenſis. Huic in illa legatione adjunctus eſt comes Jarento, ſancti Benigni apud Divionem abbas, qui Gregorium ad urbem Salernum ſecedentem ſecutus fuerat. Quid illi tum acciderit, ex Hugone Flaviniacenſi, qui hæc fuſius refert, compendio accipe. Gregorium ex Urbe diſcedentem ſecutus Jarento, cum pontifex quadam die maturius proceſſiſſet, celerius ſubſequens abbas, calonum turbam offendit, qui extrema hoſtium ſequentes, mira currendi agilitate, ignaros doli trucidabant. Horum fraudes abbas haud ignorans, ſocios iter ocius accelerare monet, nil moratus prædonum illorum clamores, vociferantium, non eſſe eam viam, qua pontifex præceſſerat. Verum abbatis monita nil cunctatus Walterius ejus monachus, ſubſtitit, viam ab eis quæſiturus. quod ille non tulit impune. nam letali vulnere ex lanceolæ ictu, dum ſerius fuga ſibi conſulere tentat, percuſſus interiit, homo alias pontificis partibus non ſatis addictus. Eo ruente, nequaquam a perſequendo deſtitere nefarii illi homines, donec animal, quod ſarcinas ferebat, aſſecuti, curſum ad implendam avaritiam interruperunt, nudatumque veſte Walteri corpus reliquerunt. quod perquiſitum, & in papæ præſentiam perlatum, ille, ut benigno erat animo, pluviali, quo indutus erat, mortui cadaver operuit, & abſolutione ei impertita, miſſam pro eodem cecinit, tumque ſepulturæ mandavit. ANN. CHR. 1085.

Tum conſolatus abbatem, cui duo tantum fratres reliqui erant, eum apud ſe retinere voluit: at ille ſuos Divionenſes quantocius reviſere cupiens, a quibus per annum integrum abfuerat, diſcedendi facultatem obtinuit a pontifice, qui *ei legationem Colimbriæ* impoſuit, datis litteris ad Siſenandum illius provinciæ principem, ut ei, tamquam ſibi crederet. Eidem adjuncti ſunt Petrus Igneus mox laudatus, & Giſulphus Salernitanus princeps, quos cum eo Cluniacum mittebat, cum litteris ad omnes fideles ſcriptis, quibus eos ad ſibi compatiendum & ſubveniendum hortabatur. Illi itaque mare ingreſſi ad vitandas hoſtium inſidias, demum ad ſancti Ægidii fanum appulere: ubi abbati animo fluctuanti, an Colimbriam, uti juſſus erat, pergeret, filios ac fratres ſuos potius reviſere viſum eſt, & quidem opportune. nam, niſi id feciſſet, fortaſſe e Colimbria reverſus, nullos ex eis repeririſſet, ſed omnes hac illac diſſipatos; nec habuiſſet tot alumnos, qui ad ipſum eodem anno confluxerunt. Venit igitur Divionem, & quos ante diſceſſum infeſtos paſſus fuerat, toto ſibi animo ſubjectos & obſequentes invenit; ſarcivitque caritatem, quæ in quorumdam cordibus ſciſſa erat. Legatus cum Petro Igneo, ad ſuos redit.

Interim inſtabat Gregorii papæ obitus, cujus ipſe tempus ineunte hoc anno prædixerat circiter kalendas Junii eventurum. Imminente die vocationis ſuæ, longe ante, inquit Hugo Flaviniacenſis, convocatis cardinalibus epiſcopis & ceteris concaptivis, diem obitus ſui prædixit; conſummatiſque omnibus eccleſiaſticæ inſtitutionis officiis, XV. kal. Junii prædictos fratres ſub diſtricti judicii interminatione, & ſanctæ obedientiæ præcepto conſtrinxit, ut, ſi qua in ſe corrigenda deprehendiſſent, nequaquam reticerent. quibus ejus facta, zelum & doctrinam collaudantibus, reſpondit[a]: Ego, fratres mei dilectiſſimi, labores meos nullius momenti facio, hoc uno confiſus, quod ſemper dilexi juſtitiam, & odio habui iniquitatem. Dein eoſdem cardinales ſingillatim ſibi dexteras dare juſſit, ac polliceri, ſe neque Wibertum illum ſedis apoſtolicæ invaſorem, neque Heinricum regem, eorumque fautores, niſi reſipiſcerent, in communionem umquam recepturos. Ex quibus redarguas Sigebertum & alios, qui dicunt, Gregorium in extremis indulgentiam illis omnibus impertiiſſe. Sub hæc rogatus, ut in tanta rerum perturbatione ſucceſſorem deſignaret, trium dedit optionem, videlicet Deſiderii cardinalis & abbatis Caſinenſis, Ottonis, ſeu Odonis Oſtienſis, & Hugonis Lugdunenſis epiſcoporum, qui ambo tunc aberant. Deſiderio autem, qui, audito ipſius morbo, Salernum venerat, prædixit, eum ſuæ migrationi non adfuturum. qua de re attonitus & mœſtus abbas, dicti veritatem brevi agnovit. nam ſubito admonitus, quoddam Caſinenſis ditionis caſtrum a Nortmannis obſeſſum eſſe, ſuis auxilio adeſſe compulſus, a pontifice invitus diſceſſit. Sic, eo abſente, finem vivendi fecit ſtrenuus pontifex VIII. kal. Junii, ipſo die feſto ſancti Urbani papæ & martyris, obiitque *martyr & confeſſor*, ut loquitur Hugo Flaviniacenſis. Hic Urbani II. epiſtolam refert, in qua Gregorius, prætermiſſo Deſiderio abbate, in ſucceſſorem deſignaſſe dicitur cum Oſtienſi & Lugdunenſi Lucenſem epiſ- LXXXVIII. Gregorii papæ extrema facta & obitus.

[a] a vita num. 108.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1085.

copum, ſcilicet Anſelmum. Verum Paulus Bernriedenſis, qui res a Gregorio geſtas ſcripſit, aliique omnes, Deſiderium præferunt.

» Legi in quodam veteri codice monaſterii ſancti Petri Catalaunenſis, epiſcopum » Auguſtodunenſem (is ſine dubio Agano erat) poſt biennium Jeroſolymis redeuntem, » domni papæ Gregorii depoſitioni interfuiſſe, & aſſerere, pontificem ante octiduum » prædixiſſe obitus ſui diem & horam, nec omnino lectulo decubuiſſe, ſed ipſo ſui » tranſitus die adiiſſe eccleſiam, allocutumque publice cum clero populum totius Sa- » lernitanæ urbis *primo de credulitate*, id eſt fide, *corporis & ſanguinis Domini noſtri; deinde de intentione totius ſui operis; tum impoſita ſibi ſtola, abſolviſſe cunctos a ſe anathematizatos;* (quod cum aliis auctoribus non convenit) ac poſt *genibus & manibus* » incedentem ad altare acceſſiſſe, ubi *viaticum corporis & ſanguinis Domini* ſumſit; ſic- » que domum reverſum, hora qua prædixerat obiiſſe, ſuperpoſito toto ſuæ ſepulturæ » officio, etiam diviſione modicæ quam habebat, ſubſtantiæ. Paucis ante obitum diebus, id eſt VII. idus Maii Gregorius privilegium conceſſit Petro abbati monaſterii Ficiclenſis, de quo ſuperius egimus. Hic finis fuit magni illius pontificis, qui vivens mira & difficilia operatus eſt, reſtituendo cælibatum ſacerdotum, ſimoniam exſtirpando, & inveſtituras moderando eccleſiaſticarum dignitatum: qui denique magno ſpiritu vidit ultima, & inter ſanctos pontifices adſcribi meruit. Hujus ſanctitatem prædicant non modo Paulus Bernriedenſis, & Domnizo ejus vitæ ſcriptores, qui aliqua ejus miracula referunt, ſed etiam Lambertus Scafnaburgenſis, Hugo Flaviniacenſis & multi alii. Accedit, quod qui ei adverſati ſunt, homines malæ frugis & profligatæ plerique famæ exſtitere, malaque morte periere: qui vero ei adhæſere, plerique viri ſanctitate inſignes, ut Anſelmus Luccenſis, Petrus Albanenſis, Gebehardus Saltzburgenſis, Adalbero Wirziburgenſis, aliique non pauci epiſcopi, omnes diſciplinæ eccleſiaſticæ ſtudioſiſſimi. Porro ſi qua in re peccavit pontifex, ut difficile eſt in tot tantiſque conflictationibus ſemper modum tenere; id potius adverſariorum pertinaci inſectationi & contumaciæ & rerum conditioni tribuendum eſt, quam nativo ejus ingenio, quod ad commiſerationem & indulgentiam propenſum fuiſſe patet ex ejus epiſtolis, in quibus magna in Heinricum ipſum humanitas & placabilitas ſubinde elucet. Vixit in pontificatu annos XII. menſem unum ac dies tres.

LXXXIX. Rotberti Guiſcardi obitus, & dona Caſino facta.

Eodem anno ex anonymo Barenſi, vel, ut Bertholdo placet, inſequente, & quidem menſe Julio, deceſſit Rotbertus Guiſcardus Apuliæ dux, qui Gregorium ex urbe Roma eduxerat, perduxeratque Salernum. Obiit porro in expeditione, quam contra Michaëlem imperatorem ſuſceperat. Ejus corpus in Italiam revectum, & in Apuliæ urbe Venuſina conditum eſt. Filii ejus Rogerius & Boamundus paternam hereditatem inter ſe diviſerunt. Rogerius dux Siciliæ, Boamundus Apuliæ princeps factus. Varias ejus donationes, Caſinenſi monaſterio factas, recenſet Petrus [a] diaconus, quaſdam etiam Sicelgaitæ ejus conjugis, qui ambo in ſacrum illum locum optime affecti erant. Prima quidem vice, quando Regium ad Rotbertum profectus eſt Deſiderius abbas, ſexcentos ei byzantios, quinque pallia & unam naviculam auream dux largitus eſt: quando vero dux ipſe primo Caſinum venit, duodecim auri libras cum centum byzantiis in capitulo poſuit, & ſuper altare ſancti Benedicti trecentos ſquifatos & tria pallia; necnon centum ſquifatos in fabricam monaſterii, ac centum in refectorio, quadraginta in hoſpitali, duodecim libras denariorum pro domo infirmorum, & centum michalatos pro pictura capituli. Item ſecunda vice, quando in Tiburtinam urbem perrexit, poſuit in capitulo duodecim libras auri, ſuper altare vero centum ſquifatos, & unum pallium magnum. Tertia denique vice, quando ex Urbe Gregorium adduxit Caſinum, obtulit in capitulo mille ſolidos Amalfitanos, centum byzantios ſuper altare; cum vero inde diſceſſurus erat, centum farganas fratribus in dormitorio contulit. Uxor vero ejus, cum ægrotavit, beato Benedicto miſit quadraginta quinque libras argenti & pallium unum: & quando iſtuc venit poſt mortem ducis, in capitulo, duas auri libras & trecentos ſquifatos dedit, duas vero libras auri in domo infirmorum, unam pro expenſis, alteram ad balneatorium conſtruendum; omneſque refectorii menſas mantiliis operuit. Mitto multa alia utriuſque donaria, necnon varia monaſteria, quæ ambo conjuges ſancto Benedicto contulerunt. Quin etiam ducis conjux anno ſequenti aſſenſu filii ſui Rogerii per chartam aurea bulla ſignatam obtulit beato Benedicto locum in Calabria, qui dicitur Cetrarius, cum ſuo portu & adjunctis, reſervato ſibi uſu-fructuario.

[a] Chron. Caſin. lib. 3. c. 58.

Digitized by Google

Brevi poſt mortem pontificis, epiſcopi & cardinales, Gregorii partibus addicti, poſt pentecoſten convenere ad legendum ſucceſſorem; omneſque in unum Deſiderium abbatem conſenſere. Verum ille ſuæ electioni haud acquieſcens, ad Caſinenſe monaſterium ſe retulit, univerſos interim, quibus res catholica cordi erat, ad eligendum idoneum pontificem litteris ac nuntiis incitans. Deſiderii electioni favebat in primis Jordanus Capuanus princeps, qui, cum æſtatis calores deferbuiſſent, eum Romam perducere conatus eſt eo animo, ut ipſum, etiam reluctantem, pontificem declarari & conſecrari curaret. At ille conſilii haud ignarus, illuc ire perſuaderi non potuit: atque ita res toto illo anno infecta remanſit. Hæc fuſius in chronico [a] Caſinenſi Petrus diaconus, Leonis continuator. ANN. CHR. 1085. XC. Deſiderius pontificatum refugit. a Chron. Caſin. lib. 3. c. 65.

In Umbria, tribus ab urbe Fulginate * milliaribus, conditum hoc tempore Saxi-vivi * monaſterium virorum, inſignis quondam congregationis caput. Huic principium dedit piæ memoriæ Mainardus, monachus & eremita, poſtmodum illius loci primus abbas. Hic amore ſolitudinis cum uno ſocio, Dionyſio nomine, ſeceſſit ad montem, qui *Vecli* dicitur in antiquis monumentis; ibique oratorium ad pedem montis in honorem beatiſſimæ Virginis Mariæ, pontificatu Alexandri II. exſtruxit, aſſenſu Bonfilii epiſcopi & comitis Ugonis ſeu Ugolini, illius fundi domini, qui una cum uxore ſua Ugolina *Mainardo monacho & eremitæ modiola ſex terræ ad menſuram cubitalem regis Liutprandi* anno MLXXII. donavit. In chronico Novalicienſi Liutprandus rex Langobardorum tantæ longitudinis pedes habuiſſe dicitur, *ut ad cubitum humanum metirentur.* unde *menſuram cubitalem*, ut ſupra, ſeu *pedem Liutprandi*, vulgo *Aliprandi* [b] appellant. quæ menſura in agris metiendis apud Inſubres etiam nunc uſui eſt. Plures aliæ donationes Mainardo ſubinde factæ, maxime a comite Gualterio, filio Ugonis comitis, qui palatium ſuum in proxima ſitum rupe, quam Saxum-vivum vocabant, eidem ad exſtruendum monaſterium dedit, in quo filius ejus Albertus, aliique monaſticam veſtem ab ipſo Mainardo tum abbate ſuſceperunt. Non ante hunc annum renuntiatus eſt abbas Mainardus, quippe qui anno ſuperiori tantum præpoſitus eccleſiæ ſanctæ Mariæ *Vecli* dicitur in litteris donationis, ipſo anno factæ a Johanne, filio Attonis comitis: anno vero ſequenti, id eſt MLXXXV. Johannes ejuſdem loci prior in aliis litteris dicitur. quod argumento eſt, Mainardum tunc abbatem fuiſſe, adeoque condi cœptum monaſterium Saxi-vivi, a Bonfilio epiſcopo conſecratum, ſub titulo ſanctæ Crucis & ſanctorum Carpophori & Abundii martyrum, quorum reliquiæ ex prædicto ſanctæ Mariæ oratorio in novum monaſterium, uno tantum milliari diſſitum, tranſlatæ fuere. Superſtes fuit Mainardus ad annum MXCV. Ea vero fuit illius loci abbatum & monachorum ad multum tempus religio, ut multorum monaſteriorum caput exſtiterit, ſcilicet abbatiarum viginti, & ſeptuaginta duorum prioratuum, ut in chronico ejuſdem monaſterii videre licet, quod Ludovicus Jacobillus Fulignas, protonotarius apoſtolicus, Italice compoſuit. Ex his in diœceſi Fulginate, præter ipſum monaſterium Saxi-vivi & quatuor prioratus, una erat abbatia ſancti Stephani de Gallano, quæ poſtmodum in cellam ſeu prioratum redacta eſt. In Saxi-vivo diu viguit diſciplina regularis: ſed tandem, ut ſunt humanarum rerum vices, refrigeſcente ibidem religione, ſub finem ſæculi quinti-decimi tranſiit hoc monaſterium ad patres Olivetanos, qui hactenus illud poſſident, ſed numero pauciſſimi ob tenuitatem redituum, quos illis permittunt commendatarii abbates. XCI. Saxi-vivi cœnobium conditur. * Foligny. * Saſſovivo. b V. Iter noſtrum Ital. p. 177.

Sub autumnum hujus anni ex Germanica legatione revertens Odo epiſcopus Oſtienſis, ad Cluniacenſe monaſterium quondam ſuum divertit, ibique eccleſiam infirmorum conſecravit. Inde cum venerabili Hugone ad Nantuacenſe monaſterium, quod juris erat Cluniacenſis, profectus, capitulo adfuit die dominica, quæ erat IX. kal. Septembris, egitque cum Hugone & fratribus de ſancti Maximi Regenſis, ut putant, epiſcopi corpore elevando & in decentiorem locum transferendo, quod in foſſa quadam occultatum erat, ignoto in loco, cujus duo tantum monachi, Richardus ſcilicet ac Guillelmus conſcii erant. Indicta die ad hanc ſollemnitatem, Odo ſermonem ad populum habuit; factaque tranſlatio ſeptimo kalendas Septembris, *anno ſcilicet eodem, quo eccleſia infirmorum dedicata eſt ab eodem præſule Odone in monaſterio Cluniacenſi*, ut teſtatur antiquus auctor, qui libellum de hac tranſlatione, Odone jam Romano pontifice, compoſuit. Tunc ſine dubio contigit id, quod Hugo monachus in libello de vita ſancti Hugonis abbatis ſcribit, nempe Hugonem celebrando miſſam de defunctis cælitus didiciſſe Orium Caritatis monachum obiiſſe, non XCII. Odo epiſcopus Oſtienſis e Germania redit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1085.

Wilencum priorem, uti nuntio falſo vulgatum erat. cujus rei veritatem Odo, nuntio iſtuc miſſo, comprobavit. E monaſterio Nantuaco Romam reverſus eſt Odo, qui anno ſequenti Victoris III. electioni interfuit.

Abbatia ſancti Dalmatii de Pedona.

a Chron. Pedon. p. 171.

Ad hunc ſaltem annum ſuperſtes fuit Adelaſia, piiſſima Securiæ comitiſſa, ſiquidem hoc ipſo anno abbatiam ſancti Dalmatii [a] de Pedona, quæ ab ipſa pendebat, epiſcopis Aſtenſibus ſubjecit, poſtmodum Montis-regalis epiſcopali menſæ unita, monachis ad alia loca diſperſis. Tempus & auctor ignoratur illius abbatiæ, quæ ad vallis Geſſii fauces, quatuor ab urbe Cuneo paſſuum millibus, poſita erat.

XCIII. Theodericus monachus in Gregorium ſcribit.

b Spicil. to. 12. p. 233.

Interim Egelbertus Trevirorum archipræſul, Gregorio papæ infeſtus, Theodericum monachum ac ſcholaſticum Romam miſit ad Clementem pſeudo-pontificem, ut pallium ab eo obtineret, quod a Gregorio extorquere non potuerat. Hic Theodericus, a fingendis cœnobitarum ingeniis ac moribus ſcholaſtici nomen adeptus, duobus effuſis in lucem maledicentiæ plenis libellis, Gregorii acta pontificis virulento [b] calamo inſectatus, Clementinæ factionis ſe vindicem tulerat, ob idque Egelberto fidem induſtriamque ſuam probaverat. Is, ubi Clementem adiit, facile id, quod petebat, impetravit; domumque reverſus, ob præclaram præſuli navatam operam, ſancti Martini abbatia, ſuper litus Moſellæ ſita, defuncto *beatæ memoriæ Sigeberto abbate*, donatur: cujus facultates, quoad præfuit, ſic decoxiſſe dicitur, ut rerum neceſſariarum copia vix monachis ſuppeteret. Alius fuit Theodericus, ſancti Mathiæ apud Treviros monachus ac ſcholaſticus, qui Annales Trevirenſes compoſuit, eoſque Cunoni archiepiſcopo inſcripſit. laudatus a Trithemio in fuſiori chronico Hirſaugienſi, ad annum M XII. ubi ejus epitaphium retulit, in quo tantum monachus, non abbas dicitur, ſepultus in cœmeterio fratrum pone eccleſiam ſancti Martini, ubi ejus epitaphium, lapidi inſculptum, in muro cernitur. Poſt eum Golſcherus, ejuſdem cœnobii monachus & ſcholæ præfectus, ad hiſtoriam Trevirorum res ſui temporis adjecit. Forſan hæc eſt amborum hiſtoria, quæ in tomo XII. Spicilegii a noſtro Acherio vulgata eſt. Inſuper id aliis facinoribus [c] adjecit Egilbertus, quod in Harreenſi monaſterio puellarum, defuncta Imiſa *ſummæ ſtrenuitatis ancilla Dei, matre cœnobii*, Liutgardam veneficam, fratris ſui filiam, renitentibus ſanctimonialibus, omnibus denique reclamantibus ſubſtituit. quod flagelli loco factum eſſe beatæ virgines Itmina, Modeſta & Anaſtaſia, ejuſdem cœnobii quondam abbatiſſæ cuidam ſanctimoniali revelarunt.

c ibid.

XCIV. Novæ turbæ apud S. Trudonem.

d V. ſupra n. 52.

e Spicil. to. 7. p. 370. & ſeqq.

Inſtituto, ut ſuperius [d] diximus, Lanzone abbate in ſancti Trudonis monaſterio, fratribuſque hac illac diſſipatis, unus ex illis, Luipo nomine [e] qui Leodici apud ſanctum Laurentium ſe receperat, veritus ne a Leodicenſi epiſcopo longius amandaretur, fruſtra tentato Lanzone, ut in monaſterium ſuum reciperetur, animo conſtituit ejus loci abbatiam petere ab imperatore, quem Herimanno Mettenſi epiſcopo, Lanzonis fautore, infeſtum eſſe non ignorabat. Res pro voto illi facile ſucceſſit, &, abbatiæ dono de manu imperatoris accepto, per duos comites (nam & ipſe nobilis genere erat) in ejus poſſeſſionem magna militum pompa, VII. kal. Junii, quæ ſecunda erat rogationum feria, inducitur. His turbatus Lanzo, in turrim quamdam monaſterii cum ſuis refugit, Leodicenſem epiſcopum Heinricum ſibi auxilio adfuturum confiſus. Inter ea quidam e fratribus, qui Lanzonis prælationem graviter ferebant, atque laïci monaſterio beneficiis addicti, Luiponi adjuncti, fidem ei obſtringunt. Refractæ monaſterii fores verſus clauſtrum, nec Lanzo e turri progredi ſinitur. Quinto-decimo demum die miſſus a Leodicenſi epiſcopo Berengarius ſancti Laurentii abbas, Lanzonem aſtu e turri educit, & ſecum in ſuum adducit monaſterium. Luipo vero nil moratus, ad urbem Mediomatricum pergit, & baculum paſtoralem a Walone ſeu Gualone, qui in epiſcopatum intruſus fuerat, accipit. Quo audito, Leodicenſis epiſcopus eum cum ſuis aſſeclis excommunicat VII. kal. Julii, octavis ſcilicet pentecoſtes. Citatus ab Imperatore Heinricus epiſcopus in natali Domini ad curiam Aquiſgranenſem, Luiponem abſolvere cogitur, Trudonianis interim interdicto ſuppoſitis, donec eorum cauſa Leodici coram epiſcopo diſcuſſa fuiſſet. Dum illuc die condicto tendit Luipo, a miniſtris epiſcopi in itinere juxta Jupilam verberatur, ſpoliatur. Leodicum nihilo minus ille pergit: at niſi ſpoliato res ſuæ ſibi reſtituantur, ad epiſcopi audientiam, tertio licet monitus, ſe ſiſtere abnuit, ob idque denuo excommunicatur. Quid inde conſecutum ſit, anno ſequenti proſequemur.

Ante

Digitized by Google

ANN. CHR. 1085.

XCV.

Aſmantiæ capella data ſancto Michaëli ad Moſam.

* *Amance.*

Ante aliquot annos Lotharingiæ dux Theodericus capellam ſub Aſmantia * in proprio fundo exſtruere cœperat, ſed morte præventus perficere non potuerat. Hanc cum abſolviſſet Sophia comitiſſa, cujus ille avus erat, ejuſque conſecrationem procurare vellet; interceſſit Hodierna, ſanctæ Glodeſindis in urbe Mettenſi abbatiſſa, hac inducta ratione, quod hæc capella in territorio Domni-Martini, ad jus capituli ſui pertinente, conſtructa eſſet. Sed tandem eo pacto aſſenſit, ut certum cenſum comitiſſa ſanctæ Glodeſindi perſolveret. Tum hæc capella in honorem ſanctæ Mariæ dedicata a Pibone Tullenſi epiſcopo: eamque Sophia ſancto Michaëli ad Moſam in manu Sigifridi abbatis tradidit anno MLXXXV. Sophiæ hac de re litteris [a] appoſita ſunt ſigna Albrici abbatis ſancti Manſueti, & Evrardi abbatis ſancti Apri. Eidem capellæ libertatem conceſſit Pibo epiſcopus, qui ait, hoc pactum firmatum [b] fuiſſe *illo anno, quo Jeruſalem ipſe iturus erat*, ſcilicet *anno ab incarnatione Domini* MLXXXV. *indictione* VIII. Hanc peregrinationem aggreſſus eſt cum Conrado comite, & in reditu, uti voverat, monachus factus eſt in Divionenſi ſancti Benigni monaſterio, ut poſtea dicturi ſumus. Sophia comitiſſa uxor erat Ludovici comitis, mater vero Theoderici, qui Aſmingiam * cellam diœceſis Mettenſis ſancto Michaëli tribuit. In prædictam Aſmantiæ eccleſiam forte ſe receperant tunc temporis monachi ſancti Michaëlis, profugi a facie Theoderici epiſcopi Virdunenſium perſequentis, a quo *eccleſia* [c] *& abbatia ſancti Michaëlis ſuper Moſam deſtructa* * fuiſſe dicitur in Alberici chronico, *pro eo quod eccleſia illa ſe a Virdunenſi ad Tullenſem epiſcopatum transferre vellet tempore ſchiſmatis.*

a *Baluz. Miſcell.* to. 4. p. 451.

b *ibid.* p. 449.

* *Inſmin.*

c *Alberic.* an 1084.

* *ed.* male *conſtructa.*

XCVI.

S. Vitoni monachi apud S. Benignum recepti.

Non humanius actum eſt cum ſancti Vitoni monachis apud Virdunum, qui cum abbate ſuo Rodulpho refugere coacti ſunt ad prædium ſui monaſterii, vocabulo Flaviniacum diœceſis Tullenſis, quod eis a duce Godefrido collatum fuerat. Qui apud ſanctum Vitonum remanſerant, cum improperio capti, in præſentiam Theoderici epiſcopi adducti fuere, ut pſeudopapæ Clementi & Heinrico imperatori, præſtando juramentum ſuper textum evangelii in medio poſitum, fidem ſuam obligarent. quod qui non feciſſet, cum dedecore & ignominia, veſtibus nudatus ex urbe pelleretur. Ex his unus fuit Rufus nomine, qui cum id facere conſtanter recuſaſſet, ſpoliatus, cæſus, per medium urbis, *nudus in ſola ſtaminea* ductus, per octo milliaria fugatus eſt, dum a quibuſdam ſervis Dei veſte donatus, Divionem adiit ad ſancti Benigni monaſterium, quo alii ejus fratres a Jarentone abbate invitati, immo e villa Flaviniaco ſumtibus ab eo ſuppeditatis deducti, ſe ſe receperant. Hæc fuſe deſcribit Hugo, tunc ſancti Vitoni a puero monachus, poſtmodum Flaviniaci in Burgundia abbas, qui locus confundendus non eſt cum villa Flaviniaco, cujus modo facta mentio eſt. Hac occaſione eximium religioſæ caritatis exemplum præbuit Jarento abbas, in ſuum admittendo monaſterium illos Vitonianos monachos, numero quadraginta, ſed ea tamen conditione, ut omnes ſtabilitatem apud ſanctum Benignum firmarent: *ut concordia & pacis unanimitas inter utraſque turmas artius ſervaretur.* Id a Vitonianis graviter & moleſte acceptum, in primis Hugone, qui hæc ſcribit, quem tunc primum e ſæculo Rodulfus abbas ad Chriſti militiam pertraxerat. Verebantur ſiquidem illi, ne primam fidem infringerent, quippe qui ſtabilitatis votum in monaſterio ſancti Vitoni profeſſi erant. Conſultus inter alios Lanfrancus Cantuariæ archiepiſcopus a Rodulfo abbate, reſpondit, eum perjurii reum non eſſe, qui ſalutis ſuæ cauſa in aliud monaſterium migrat. Id enim propter Deum fieri & propter ejus amorem, ut ei placeatur. Porro qui ſic tranſit, non ab eccleſia ad eccleſiam tranſire, cum una ſit in toto orbe, non plures eccleſiæ. Denique neque id contrarium regulæ ſancti Benedicti, qui monachum ab uno monaſterio ad aliud venientem ſuſcipi jubet.

Hugonis profeſſio.

Huic ſententiæ, nonniſi ægre, aſſenſere omnes, & poſt omnes Hugo, quem tandem Jarento ad faciendam profeſſionem adduxit, calcato ſerpente, qui ejus ſaluti inſidiabatur. Tum ille: *Statim*, inquit, *Jeſu bone! ut hoc in corde deliberatum eſt & aſſenſum, dulcedo tua in me pie convaluit, & ſenſi amorem tuum quaſi exſtinxiſſe in me omnia venena ſerpentis, quæ me ab implenda obedientia profeſſionis impediebant.* & infra: *Precor, Domine Jeſu, non me ſecernas a numero & conſortio ſervorum tuorum, qui dereliquerunt gloriam mundi cum ſuis oblectationibus: quia & ego, cum tu inſpiraſſes cordi meo, ſæculum & quæ ejus ſunt, voluntate promptiſſima poſtpoſui & poſtpono, animam & corpus meum tibi Domino Deo, teſte & mediatrice beata Maria, devovi & voveo, & in*

ANN. CHR. 1085. *tuo ſervitio emori præopto, quia tibi ſervire regnare eſt.* Ita Hugo & alia plura, quæ ejus pietatem aperte oſtendunt, inferius compendio referenda.

XCVII. Jarentonis eximia caritas. Poſt hæc idem auctor laudat Jarentonis abbatis caritatem iis ſane verbis, quæ hic referri merentur. *Vigebat*, inquit, *virtus caritatis in patre noſtro abbate Divionenſi, quæ tanta erat, ut, quamquam eo anno ubique tempeſtatis violentia maturæ ſegetes in ſpicis, & vinum in racemis, omnia proſtrata & prorſus damnata eſſent; nihil tamen minus fieret in refectorio & eleemoſyna: cum fratres centenarium fere excederent numerum; & his, qui de terra fertili & pleniſſima venerant*, ſcilicet ſancti Vitoni monachis, *& nihil minus noverant quam penuriam pati, abundantiſſime in omnibus miniſtraretur. & tua pietas omnia ſupplebat, Domine Jeſu; & quidem juſte. Habenti enim caritatem dabitur, & abundabit. Quæ autem major potuit eſſe caritas, quam virum, anno integro a monaſterio ſemotum, inde ad ſua redeuntem, omnia inveniſſe confuſa & prorſus adnullata, cum omnia deeſſent, panis, vinum, ſubſtantia, quadraginta fratres cum gratiarum actione ſuſcepiſſe; & qui ſuis nullo pacto quibat in neceſſariis ſufficere, hunc pro his, quos non noverat, deducendis ad terras extraneas iſſe, & ſuis eos expenſis ad ſuum locum deduxiſſe? Hæc ſunt tua, Jeſu, mirabilia; hæc de tuo fonte procedunt. Noverat ille tuus famulus, te tuis non defore, qui conſueſti cibos in deſerto parare, & de paucis panibus multa millia hominum ſatiare. Hæc etiam ei tua omnipotentia providiſti, qui & neceſſaria ei ſubminiſtraſti, & inſuper tanta in prædiis & fundis eccleſiæ eidem anno ipſo & deinceps contuliſti, ut duplicatus videretur cenſus eccleſiæ; & inſuper, te donante, benedictionem hereditate poſſidebit, quia in modico inventus eſt fidelis.* Præclarum ſane chriſtianæ caritatis, & divinæ providentiæ exemplum: quod utinam omnium animis, qui res monaſteriorum curant, tam alte infigeretur, ut eorum corda, quæ ſi non cupiditas, ſaltem fidei puſillitas contrahere ſolet, in tempore neceſſitatis explicaret, dilataretque. Ita ſe geſſit beatiſſimus pater noſter Benedictus, ut ſuo loco vidimus: ita noſtri Hirſaugienſes, ut paullo poſt videbimus; & ut de aliis ſileam, noſtri Sithienſes ſeu Bertiniani, qui ſanctum Thomam Cantuarienſem archiepiſcopum exſulem cum numeroſo ſuæ eccleſiæ monachorum cœtu effuſis caritatis brachiis complexi exceperunt. Verum tamen Jarentonis factum non omnino probaverat Hugo Cluniacenſis abbas, ratus impoſſibile [a] futurum, ut concordiam tenerent tres ejuſmodi congregationes, nutriti ſcilicet ſeu alumni ſancti Benigni, ſtabiliti & non ſtabiliti; conſultius eſſe exiſtimans, ut eos, qui ſtabilitatem firmare vellent, ſuæ congregationi ſociaret; renuentes emitteret. Sed tamen tanta prudentia ſe geſſit piiſſimus abbas, ut nulla inter tam variæ profeſſionis monachos diſcordia orta ſit, nec Jarento, reformata pace, ægre dimiſerit eos, quos tempore neceſſitatis retinuerat.

[a] *Labbe bibl. to. 1. p. 239.*

Quæ hactenus diximus, præceſſere obitum, vel ſaltem nuntium de obitu Gregorii
» pontificis: quo nuntio fratrum corda magnopere turbata fuiſſe tradit Hugo, dolen-
» tium ſcilicet deſolationem ſanctæ Dei eccleſiæ; quamquam congaudendum illi ſci-
» rent, quem multis tribulationibus probatum ſuo jam Dominus gremio confoveret.

XCVIII. Pibo epiſcopus fit monachus Divione. Eodem, ut jam dixi, anno Pibo Tullenſis epiſcopus Jeroſolymam devotionis cauſa cum Conrado Luciliburgenſi comite profectus eſt: ubi voto facto ſe obligavit, ſe, ſi in patriam ſalvus & incolumis rediret, ſtatim monachum futurum. quod re ipſa in reditu præſtitit in Divionenſi ſancti Benigni cœnobio ſub Jarentone abbate mox laudato. Verum facta profeſſione a ſuis deſideratus, juſſu pontificis, ſcilicet Victoris III. eccleſiæ ſuæ curam reſumere coactus eſt, cui veræ Crucis portionem, quam ab imperatore Conſtantinopolitano dono acceperat, auro gemmiſque ornatam dedit. Conradus comes in illa peregrinatione fato functus eſt: cui Heinricus ejus filius ſucceſſit. Jam ad propriam ſedem reverſus erat anno MLXXXVIII. quo anno, & quidem kalendis Septembris, cellæ Barri-villæ conſtructionem, & donationem a Sophia comitiſſa ſancti Michaëlis monaſterio factam probavit, eidemque altare ejuſdem loci, in honorem beatæ Mariæ conſecratum dedit: cujus *eccleſiæ donum in cœnobio ſancti Michaëlis ſuper altare quoddam parvulum conſecratum fecit, præcepitque ut ad prædictam cellulam transferretur.*

XCIX. Rotbertus Moliſmo ſeceſſit ad cellam Alſenſem. Jam Moliſmenſium primitiva paupertas exuberaverat in magnas opes, quæ cum ex religionis fervore profectæ eſſent, ipſi demum religionis ſummam fere perniciem attulerunt. Hinc enim ſuperbiendi, & lautius laxiuſque vivendi occaſionem arripientes monachi, regularis diſciplinæ obſervatione poſtpoſita, cupiditati frenos

laxare cœperunt. Hos ad officium revocare non deſiſtebat piiſſimus eorum abbas Rotbertus: verum, ubi nihil ſua monita proficere intellexit, ſtatuit illos deſerere; *ne dum in eis fruſtra quæreret ſpirituale lucrum, ipſe animæ ſuæ faceret detrimentum.* Interim ad eum fama pervenit quorumdam ſolitariorum, qui in magna diſtrictione vivebant. Hic locus varie ſcribitur cum in libris editis, tum in manu-ſcriptis, in breviario monaſtico *Hauz*, in codice Ciſtercienſi *Aux*, apud Bollandinos *Aurum*, appellatus, de quo plura inferius [a]. Ad hos ſolitarios divertit Rotbertus, ambabuſque ulnis ab eis receptus, cum in oratione, vigiliis, labore manuum, aliiſque piis exercitiis primus & anteſignanus eſſet, omnium tamen ſe minimum reputabat. Verum longe alia mens ſolitariis illis erat, qui eum ſibi rectorem habere voluerunt

ANN. CHR. 1085.

a *lib. 69, n. 73.*

Interim pœnitentia ducti Moliſmenſes, virum Dei Moliſmum revocare modis omnibus tentarunt, temporalium rerum damna & ruinam ex neglectu religionis ſibi adveniſſe deplorantes. Verum, cum nec precibus, nec rationibus ille flecti ſuſtineret, tandem mandato ſummi pontificis reverti cogitur. Tum vero ſermone & exemplo ita omnes animavit, ut brevi diſciplinæ monaſticæ accurata obſervatio ibidem refloruerit.

C. Obſervanda quædam de Alberico & Stephano.

Qui librum de vita ſancti Rotberti Moliſmenſis abbatis ſcripſit ſæculo tertio-decimo monachus, ait, inter Moliſmenſes virtute præſtantiores fuiſſe quatuor viros, ſcilicet Albericum, Stephanum, duoſque alios, qui poſt clauſtrales exercitationes, majoris ſolitudinis ſtudio ad locum, cui Vivicus nomen eſt, ſeceſſerint: aſt aliquanto poſt tempore, Moliſmenſium flagitatu, ſub excommunicationis interminatione revocatos fuiſſe a venerabili Joceranno Lingonenſi epiſcopo, quem, ſi res ita habet, pro Rotberto epiſcopo perperam obtrudit ille anonymus. quippe Rainardus, cognomine Hugo, poſt annos pontificatus viginti, anno reparatæ ſalutis M LXXXV. obiit. cui ſucceſſit Rotbertus, Odonis I. Burgundiæ ducis & Hugonis germanus frater, ex ſchola ſancti Brunonis profectus, qui ſub finem vitæ Moliſmi factus monachus, non ante annum M C X. Jocerannum habuit ſucceſſorem. Fallitur etiam idem auctor, cum addit, quatuor illos monachos, Vivico relicto, adiiſſe quamdam ſilvam, Ciſtercium ab incolis nuncupatam, quæ diœceſis erat Cabilonenſis; Rotbertum vero, audita eorum ſancta converſatione, aſſumtis ſecum viginti & duobus fratribus ad eos perrexiſſe, ut ſancti eorum propoſiti eſſet adjutor. Nam contra ex his, quæ inferius dicturi ſumus, uno ante Ciſtercienſis monaſterii originem anno, id eſt anno M XCVII. certum eſt, Albericum Moliſmi adhuc priorem fuiſſe; Stephanum autem ibidem etiam tum monachum reſediſſe. atque ideo non ante Rotbertum, aut certe paucis ante eum diebus, Ciſtercienſem ſilvam incolere cœpiſſe. Quod attinet ad prædictum Vivici locum, creditur eſſe vicus ille, quatuor a Moliſmo leucis poſitus prope Landerici-villam * in archidiaconatu Latiſcenſi *, diœceſis Lingonenſis, vulgo *Vivier* appellatus, ubi cella ſeu prioratus eſt abbatiæ Arremarenſis.

* *Landreville.* * *de Laſſois.*

Albericus natione Gallus videtur fuiſſe, Moliſmi prior inſtitutus a Rotberto, antequam in ſilvam Ciſtercium cum Stephano, aliiſque ſecederet. Eidem novæ Ciſtercienſis familiæ abbati creato, ſuffectus priori loco Stephanus, ejuſdem in regimine abbatiali ſucceſſor. Hic origine Anglus, cognomento Hardingus, cum ex Romana peregrinatione reverteretur, Moliſmum divertit, ibique monaſticen profeſſus eſt ſub Rotberto abbate. De eo, uti & de Alberico, plura ſuo loco.

CI. Beſuenſis monaſterii ſtatus.

Rotbertus Lingonum præſul, mox laudatus, non modo in Moliſmenſes benevolum ac munificum ſe præſtitit, ſed etiam in Beſuenſes. quod antequam exponam, quo in ſtatu res hujus loci tum fuerint, explicandum eſt. Sub finem ſæculi præcedentis Bruno Lingonenſis epiſcopus Beſuenſes a regulæ obſervatione prolapſos, ad meliorem frugem revocaverat per Willelmum Divionenſem abbatem. quo mortuo, Ulgerius ſeu Olgerius abbas regularem diſciplinam [b] accurate obſervari curavit, & a Leone IX. privilegium obtinuit. Hunc excepit Odo abbas, cui Arduinus Lingonum epiſcopus duas eccleſiæ ſuæ præbendas [c] contulit. Poſt Odonis obitum ex monaſterio Arremarenſi aſſumtus Wido abbas, non multo poſt, dimiſſo regimine, ad ſuos rediit, locumque fecit Gauſberto priori ſancti Benigni Divionenſis, cui Rainardus præſul anno M LXXX. eccleſiam ſancti Remigii ab omni conſuetudine immunem donavit. Non alius videtur eſſe Joſbertus [d] abbas, vir magnæ ſimplicitatis & religionis, qui, cum laxatam religionem reſtituere non poſſet, Cluniacum expetiit. ubi reliquum vitæ in magna pace, quam inter falſos fratres habere non potuerat,

b *V. Spicil. to. 1. p. 565.*
c *ibid. p. 585.*
d *ibid. p. 604.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1085.

a ibid. p. 605

Stephanus abbas.

b V. lib. 65. n. 12.

piiſſime exegit. Beſuenſis itaque monaſterii deformatum ſtatum non ferens Rotbertus præſul, eidem loco virum ſtrenuum ac maxime religioſum, Stephanum [a] nomine, ex ſancti Eugendi monaſterio accerſitum, Beſuenſibus præfecit. Erat Stephanus nobiliſſimi generis, Joffredo comite progenitus ex matre æque nobili, Arnulfi comitis *de Riſnel* filia, ex milite factus apud ſanctum Eugendum [b] monachus, exemplo Simonis comitis Criſpiacenſis, ubi ſub Hunaldo abbate per decem annos in Chriſti militia ſtrenue ſe exercuit. Inde Cluniacum profectus, illic *cum avunculo ſuo domno Widone priore magno* per annum demoratus eſt. Dein Widonem, Novi-monaſterii apud Pictavos pro ſua religione & ſanctitate abbatem factum ſecutus dicitur, noviſſime ad ſuum, id eſt ſancti Eugendi, monaſterium regreſſus, inde ad cellam Barri-ſuper-Sequanam miſſus eſt: ubi a Rotberto epiſcopo agnitus, ad reformandum Beſuenſe monaſterium adducitur, ut poſtea videbimus.

CII.

Novi-monaſterii abbates.

Quæ de Widone & Stephano ſcribit ille chronographus, non omnino accurata ſunt. Wido Cluniaci prior ab Hugone abbate Pictavos anno M LXXV. miſſus eſt cum octodecim monachis ad regendum Novum-monaſterium, cui cum annos quinque præfuiſſet, Cluniacum reverſus eſt, ibique poſt mortem in capitulo humatus. Widoni Cluniacum regreſſo ſuffectus Geraldus annis tribus ac dimidio Novum-monaſterium rexit. Huic ſucceſſit anno M LXXXIII. Letaldus ſancti Hugonis abbatis nepos, vir eximiæ prudentiæ & religionis, qui per annos quinque præfecturam tenuit, Marcum ſortitus ſucceſſorem, de quo inferius agendum. Simon Criſpiacenſis comes ad ſanctum Eugendum ſe recepit anno M LXXVII. Hunc ſecutus fuiſſe dicitur Stephanus, ibique per decem annos demoratus, atque adeo ad annum circiter M LXXXVII. factus Beſuenſis abbas anno ſequenti. Itaque intra illud decennium Cluniaci Widonem priorem inviſiſſe dicendus eſt. Sed hæc minutiora.

CIII.

Udalricus ſcribit conſuetudines Cluniacenſes.

c V. lib. 64. n. 9.

d Spicil. to. 4. p. 23.

e lib. 60 n. 92.

Tunc in Cluniacenſi monaſterio florebat Udalricus, ſæpe jam [c] a nobis laudatus, qui hoc tempore conſuetudines ſacri illius loci tribus libris digeſſit, eoſque Willelmo Hirſaugienſi abbati, cujus hortatu id operis ſuſceperat, nuncupavit. Tempus exprimit in epiſtola libris præmiſſa, ubi ait, nondum eſſe annum [d] triceſimum, ex quo cellam Caritatis Gerardus prior in ipſo pago nativitatis ſuæ fundaverat. Hanc autem fundationem anno M LVI. factam fuiſſe ſuperius [e] oſtenſum eſt. In prædicta epiſtola Udalricus Willelmum Hirſaugiæ abbatem, quem olim inviſerat, ob hoc maxime laudat, quod pueros in monaſterium ſuum non admittat, præciſa hoc nodo radice, *ex qua ſola præcipue omnia ſunt monaſteria deſtructa, quæ deſtructa ſunt vel in Teutonica, vel in Romana lingua.* Contra vero tritum eſſe ait Udalricus, & uſitatum, *ſi qua diſtrictio hujus ſpiritualis militiæ inter has noſtrorum temporum fæces eſſe poteſt, non eſſe, niſi ubi major eſt numerus, & auctoritas majorum illorum, qui non ætate laſciva, nec imperio parentum, ſed ſponte ſua, & majoris auctoritatis, ſolo Chriſto imperante, ad ejus ſe obſequium, rebus ſæculo abdicatis, contulerunt.* Caſinates noſtros ob eamdem rem laudat Petrus Damiani. Inſuper Willelmum ob id commendat Udalricus, quod *infirmiorem ſexum* longius a monaſterio ablegaverit, quales ſcilicet oblatæ & recluſæ haud longe a multis virorum monaſteriis commorabantur: & quod tales famulos habeat, qui ex libera & ingenua conditione ad fratrum obſequium ſe ſe demittant, ſolo vitæ cæleſtis intuitu. Unum tamen in his deſiderat, nempe ut non permittat eos extra clauſtrum commorari, & detur eis habitus monaſticus.

Eximiæ caritatis exemplum.

Ad id vero quod opponi poſſet, ſibi non ſuppetere tantas opes, ut tot monachos aggregare poſſit; reponit Udalricus exemplum Gerardi, cellæ Caritatis fundatoris, qui, cum non minus quam centum fratres quotidie in monaſterio alendos habeat, nullum tamen mortalium illac, quæ via publica eſt, tranſire permittat, quin eos ad hoſpitandum non modo invitet, ſed etiam trahat; nec dubitet iis, qui penuria laborant, *uſque ad tria vel quatuor millia ſolidorum mutuari*, divina providentia ei ſubſidia miniſtrante.

CIV.

Willelmi Hirſaugienſis liberalitas.

f Udalric. præfat. in lib. 3.

g id. præfat. in lib. 2.

Conſimilis fuit ipſius Willelmi abbatis caritas in ipſum Udalricum, qui in Alemanniam *ad regem, & ad quemdam regalium divitiarum pontificem* aliquando profectus, deficiente viatico venit ad Willelmum, qui *non exſpectavit ut quidquam [f] rogaretur*, immo cuncta neceſſaria ultro etiam neſcienti providit, & accipere coëgit. Quin etiam quærenti tonſorem ad præcidendam cæſariem ipſe capillum totondit, & *ſacram hoſtiam* oblaturo non alium quam ſe ipſum miniſtrum exhiberi voluit. Aliud ejuſdem patris exemplum non omittendum refert [g] idem auctor, ſcilicet quod cum

Digitized by Google

nonniſi *octo vini carradas ad commeatum fratrum* ipſo anno collegiſſet, ſolitam nihilo minus vini menſuram fratribus non ſubtraxit, non modo monachis, ſed etiam illis, qui extra clauſtrum poſiti, ex liberis & ingenuis ultro ſe devoverant, ut eſſent ſervi ſervorum Dei. qui utrique non minus quam triginta erant. Tum vero præclara patrem inter ac filios æmulatio fuit. *Videres*, inquit Udalricus, *piam ſanctamque contentionem domni abbatis, & illorum: domni abbatis de caritate, illorum de parcitate: ita ut, cum inſtaret eadem vice hypapante Domini, adhuc ipſe viderem in cellario fratrum ſex carradas ſupereſſe.* Hoc exemplum, tum abbatis, tum fratrum prætermittere nefas putavi, ut intelligant monaſterii præfecti, qua caritate fratres ſuos, etiam urgente neceſſitate, tractare debeant: & qua frugalitate fratres illis temporibus vivere, ſubtrahendo ſibi aliquid de ſolita annona, tum ut aliorum inopiæ conſulatur, tum ut eorum, qui res domeſticas procurant, ſollicitudini & moleſtiæ parcatur. « « « « AN. CHR. 1085.

Hic præterire non poſſum aliud inſigne Willelmi caritatis & humanitatis exemplum. Per id tempus ſedem Moguntinam poſt Sigifridum Wecilo ſchiſmaticorum ſignifer occupabat. Ejus ditioni ſubjectum erat Haſungenſe monaſterium, cujus monachos, qua minis, qua blanditiis, ad ſuas partes pertrahere conatus eſt. at, cum eos communioni eccleſiaſticæ addictiſſimos comperiſſet, omnes domo expulit. Cum ſic extorres ac palabundi eſſent, in ſuum monaſterium Willelmus invitavit omnes, (& erant numero ſeptuaginta) eoſque tectis ſuis benigne excepit, & aliquamdiu apud ſe retinuit; poſtea vero cellam ſancti Gregorii cum ſuis adjunctis, quanto tempore vellent, aſſignavit. Ejus caritas in Haſungenſes.

CV. Cluniacenſes conſuetudines qua occaſione ſcripſerit Udalricus.

Qua occaſione libros illos Conſuetudinum Cluniacenſium ſcripſerit Udalricus, ipſe aperit in procemio ad librum primum. Miſſus ille in Germaniam ab Hugone abbate, quorumdam negotiorum cauſa, divertit ad Willelmum abbatem, ſibi a puero notum & amiciſſimum, cujus monaſterium ſitum erat in pago Spirenſi & in Inſula-nigra. Rogat ille, ut conſuetudines ſibi explicet Cluniacenſis monaſterii, cui nullum in illis partibus ſimile reputabatur *in vita & diſciplina regulari.* Excuſat ſe primo Udalricus ob linguæ barbariem & experientiæ congruæ defectum, quippe qui uſque ad triceſimum ætatis ſuæ annum nonniſi de rebus ſæculi magnopere curaverit: ſed tamen roganti obſecutus eſt, opere in tres libros diſtincto. Longius procederem, ſi horum librorum ſpecimen hoc loco exhibere vellem: maxime cum ex editis libris cuivis id colligere liceat. Unum aut alterum hic tantum obſervo: nimirum quod electioni [a] abbatis Cluniacenſis *nullus mortalium* ſoleret intereſſe, *præter eos ſolos, qui eſſent eccleſiæ* Cluniacenſis profeſſi, & quod profeſſio [b] novitiorum, qui in cellis ejus erant, ad eumdem locum, id eſt Cluniacum eſſet reſervata, licet benedictionem in ſuis locis accepiſſent. a *id. lib.* 1. *c.* 1. b *id. lib.* 2. *c.* 1.

Udalricum in recenſendis Cluniaci conſuetudinibus præceſſiſſe videtur Bernardus monachus qui ſuam hoc de argumento ſcriptionem Hugoni abbati ſic inſcripſit: *Reverentiſſimo, atque totius religionis informatori præcipuo, domno Hugoni abbati, frater Bernardus filiorum ejus ultimus.* Hoc opus ideo ab ſe ſuſceptum dicit, quod, prioribus Cluniacenſis loci patribus mortuis, ſæpiſſime orirentur de conſuetudinibus ſuis controverſiæ, aliis atque aliis alia ſentientibus; ideoque ſibi in mentem veniſſe, ut eas ex iis, quæ jam ſcriptæ eſſent, vel quas ab aliis ipſe diſcere potuerat, in unum volumen redigeret. Totum hoc opus auctor uno libro comprehendit, in capitula LXXXI. diſtincto. Eædem ſententiæ eademque ſæpe verba in Udalrico: ſed ordo diverſus, nec ita dilucidus in Bernardo. Udalrici liber primus eſt de officio divino: ſecundus de diſciplina regulari: tertius de ſingulis *obedientiis*, ut ipſe vocat, id eſt de abbate, aliiſque officialibus. Bernardus vero hunc ordinem invertit, incipiens ab abbate, ceteriſque miniſtris, & in officio divino deſinit. Hi officiales poſt abbatem erant prior major, prior clauſtralis, decani, circatores, præcentor ſeu armarius, camerarius, apocriſarius, ſeu theſaurarius, cellerarius, cuſtos vini, hortulanus, refectorarius, cuſtos hoſpitii, ſtabularius & infirmarius. Quis fuerit Bernardus ille, an Bernardus ille vir juſtus & ſanctus, qui teſtimonium de beati Hugonis cæleſti gloria tulit, & paullo poſt eum obiit, incertum. Bernardus hunc præceſſerat.

CVI. Hirſaugiæ conſuetudines.

Ex his conſuetudinibus, aliiſque quas ex variis monaſteriis colligere potuerat Willelmus, Hirſaugiæ abbas, librum edidit earum, quas monaſterii ſui poſitioni & fratrum ſuorum moribus aptiores judicavit, eaſque in duos diſtribuit libros, præmiſſo prologo, a me edito in tomo quarto Analectorum. Principio ait, ſe uſum fuiſſe iis

E e iij

Digitized by Google

ANN. CHR. 1085.

inſtitutis, quæ in monaſterio ſancti Emmerammi a puero didicerat. Deinde venerabilem virum, ac bonorum omnium memoria dignum Bernardum abbatem Maſſilienſem, dum apoſtolicæ ſedis legatione fungeretur, ad ſe divertiſſe, ipſique auctorem fuiſſe, ut Cluniacenſis cœnobii ritus ceteris præferret; ubi *& perfectiſſimorum monachorum auctoritate, & temporis antiquitate, monaſtica eo roboris & gloria excrevit religio, ut, ſi qua adhuc ſanctitatis veſtigia in aliis videntur monaſteriis, non dubium ſit ex hoc, quaſi ex vivo quodam & inexhauſto fonte, ſingulos emanaſſe rivulos* Tum ſubdit Wil-
» lelmus, quo pacto Udalricus ſenior Cluniacenſis pro monaſterii ſui negotiis in Ale-
» manniam miſſus, aliquamdiu Hirſaugiæ manſerit, rogatuſque, ut ſuas conſuetudines
» redigeret, duos ex eis libellos conſcripſerit. atque inde patet, tertium ab Udalrico
» poſtmodum adjectum fuiſſe. Neque hoc contentus Willelmus, duos uſque tertium
» e ſuis fratribus Cluniacum miſit, ut penitius ſacri illius loci arcana omnia rimaren-
» tur. quibus noviſſime revertentibus Hugo venerabilis abbas injunxit, ſuo nomine
» Willelmum monere, ut ex his conſuetudinibus, ſeniorum ſuorum conſilio ſeligeret,
» quæ ſecundum morem patriæ, ſitum loci, aëriſque temperiem monaſterio ſuo con-
» venire judicaret, & ex eis, ſi quid eſſet ſuperfluum, demeret; ſi quid mutandum,
» mutaret; ſi quid addendum, adderet. quod Willelmus duobus libris religioſe ex-
ſecutus eſt, idque *ad perpetuam paullo poſt morituri ſenis memoriam* accurate a ſuis obſervari cupit, in teſtimonium ſinceri in ipſum amoris.

CVII. Udalricus inique vexatus.

Poſt annos abhinc duos Ulricus ſeu Udalricus mox laudatus, tum prior Grunin-
» genſis, a Burchardo Baſileenſi epiſcopo acquiſivit locum, qui Cella dicitur, ſitum in
» Silva-nigra, in comitatu Herimanni comitis, in pago Briſgowiæ, quem in locum
» nives per declivia montium dilabi ſolent. Id factum dicitur anno MLXXXVII. Teſtes dux Bertholfus, Herimannus comes, & alii. Udalrico in hac cella conſiſtenti res moleſtiſſima accidiſſe dicitur. Erat in Briſgaugiæ pago vir quidam, qui ſtuprum cum ſua noverca commiſerat. Hic, vulgato ſcelere, pudore ſimul & pœnitentia tactus, adiit venerabilem Conſtantienſem præſulem Gebehardum, pœnitentiæ remedium accepturus. Hunc vero miſit epiſcopus ad Udalricum, petens, ut in numero fratrum, quos barbatos vocabant, reciperetur. Re cum fratribus communicata, non viſus eſt ille admittendus, ob viciniam loci, ubi crimen patratum fuerat. Tum vero miſer ille ac miſerabilis, quo ſe verteret, incertus, demum ſuis ignorantibus ad Hirſaugienſe ſeceſſit monaſterium, ubi ſæculo nuntium remiſit, & ſtrictioris vitæ diſciplinæ ſe mancipavit. Non multo poſt, cum ille non amplius compareret, cum ſcirent omnes ad Cellam converſionis gratia veniſſe, rumor percrebuit, eum illic, *arundine ori ejus impoſita, ſubterraneo ſpecu, quaſi pro pœnitentia, obrutum fuiſſe*, & triduo poſt mortuum inventum. Hinc populi furor in Cellenſes accenditur, & meſſis incommoda, quæ tunc ex continuo imbre oborta ſunt, eis imputata. Ad hæc Udalricus, in quem totius infamiæ pondus maxime redundabat, nihil non facit, preces, jejunia, eleemoſynas, ut veritas pateſceret, & ſcandalum exſtingueretur. Cum vero nihil proficeret, a Bertholfo provinciæ duce obtinuit, ut ignis probatione ſua innocentia cunctis innoteſceret. Conſtituto ad id die, quo unus e monachis per exſtructi ignis rogum tranſire debebat, ſubito ille, cujus cauſa tota illa tempeſtatis procella fervebat, ſupervenit, & præſentia ſua monachorum innocentiam probavit.

Simoniacus presbyter ad celebrandum non recte admiſſus.

Hic venit in mentem aliud factum, quod de Willelmo Hirſaugienſi refert Paulus Bernriedenſis in vita Gregorii VII. Inter eos, qui venerabilem patrem ſpiritualis medicinæ cauſa expetebant, unus fuit preſbyter, ſimoniaci criminis reus. Hunc a ſacris altaribus ſecundum canonum ſanctiones removere volebat religioſus abbas: ſed, *vim faciente monachorum importunitate*, qui de ſacris canonibus, ut auctor ille ſentit, non ſatis curare ſolent, eum ab offerendo miſſæ ſacrificio non compeſcuit. Verum, cum preſbyter, inchoata miſſa, ad lectionem evangelii perveniſſet; Chriſtus Dominus ſciſſis veſtibus, & lurida facie ei apparuiſſe dicitur. quo viſo ille ſtupefactus & attonitus, preſbytero vicario proſequendæ miſſæ officium reliquit, & deinceps a ſacerdotali munere ſemper abſtinuit.

CVIII. S. Baudilii cella Caſæ-Dei ſubjecta.

Apud Nemauſum, Galliæ Narbonenſis nobilem civitatem, ab antiquo exſtat ſancti Baudilii martyris eccleſia, ſeu abbatia, extra mœnia urbis poſita ad auſtralem plagam, quam Nicolaus I. Iſnardo epiſcopo Nemauſenſi attribuit. Cum hæc ad modicum cenſum redacta eſſet, Petrum-Ermengaudi epiſcopum, ejuſque clericos obnixe rogaverunt Raimundus comes & Hermengardis vicecomitiſſa, aliique quam plures

Digitized by Google

ANN. CHR. 1085.

nobiles viri, ut hanc eccleſiam Seguino Caſæ-Dei abbati, ejuſque ſucceſſoribus in perpetuum conferrent. quod illi perlibenter annuerunt. *Facta ſunt hac* v. *kal. Januarii, die ſabbati*, id eſt exeunte anno præcedente. Hactenus hæc Caſæ-Dei cella eſt conventualis, olim commiſſa Petro-Rogerii Caſæ-Dei monacho, dein cardinali, qui demum ſummus pontifex creatus fuit ſub nomine Clementis VI.

S. Pontii res confirmatæ.

Anno inſequente M LXXXV. idem Raimundus Nemauſenſis, Rutenenſis, Gabalitanus, necnon Narbonenſis comes, monaſterium ſancti Pontii Tomerienſe, a proavo ſuo Pontio *Aquitanorum magno duce* conſtructum, ac magnifice dotatum, augere & honorare cupiens, Frotardo abbati [a], ejuſque ſucceſſoribus donat, confirmatque quidquid prædictum monaſterium vel jam poſſidebat, vel acquirere poterat; ſeque adjutorem ac defenſorem monachorum fore pollicetur. Superſtes fuit Frotardus abbas ad annum M XCVIII. ſucceſſorem ſortitus Petrum, de quo inferius [b].

[a] *V. lib.* 65. *n.* 19.

[b] *lib.* 69. *n.* 96.

CIX.

Seguini abbatis prophetia de S. Illidii abbate.

Sub idem tempus Seguinus abbas Caſæ-Dei mox laudatus, ad Claromontenſe ſancti Illidii monaſterium profectus, cum ab oratione ſurrexiſſet, juvenem quemdam Caſæ-Dei monachum, Petrum de Ponte-Gibaudi cognomine, obvium habuit. cui ilico ſubridens dixit: Deum tibi adjutorem, frater, precibus multis conciliare ſatage, quia abbatialem hujus loci curam brevi ſuſcepturus es. Et certe ille non multo poſt ejus loci abbas creatus, Dei adjutorio plurimum opus habuit, quippe quem non modo corporis infirmitas attrivit, ſed etiam bellicus turbo comitis Claromontenſis & canonicorum dire vexavit, ejuſque monaſterium fere oppreſſit. Verum his procellis infractus Petrus, Urbano II. in ſynodo Claromontenſi vitæ ſuæ innocentiam contra æmulos egregie probavit. Idem ſancti Illidii baſilicam multis impenſis abſolvit, & per Paſchalem II. dedicari curavit.

Maimacenſis monaſterii privilegium.

In diœceſi Lemovicenſi paullo ante [c] conditum eſt Maimacenſe monaſterium auctore Archambaldo vicecomite, qui loci illius eccleſiam ab epiſcopo & clero Lemovicenſi *in fevum* tenebat, eumque liberum fieri a Guidone epiſcopo & capitulo Lemovicenſi petiit, obtinuitque. Sic vero idem Archambaldus hac de re loquitur. *Ego Archambaldus vicecomes, filius Archambaldi vicecomitis, qui fuit filius Eboli vicecomitis, imaginem* * *fugiens, magiſque volens res eccleſiaſticas adaugeri quam minui .... pro remedio anima mea, patris mei ſeu matris mea, atque anima mea & fratrum meorum Ebali & Bernardi, necnon & filii mei Ebali, ut Dominus ſit mihi propitius, rogavi dominum Guidonem epiſcopum Lemovicæ ſedis cum ſuo clero, ut in illa eccleſia, quam ab illis in fevo habebam, monaſterium in honore ſanctæ Dei-genitricis Maria adificare permitteret, qua eccleſia vocatur Maiſmac: in qua ſecundum ſancti Benedicti regulam ordo monaſticus habeatur, teneatur, & obſervetur: ea lege, ut ſit condonatum altari ejus eccleſia ſine calumnia alicujus rei, & ut ſit libera ab omni conſuetudine, ſicuti monaſterium Uzerca, excepta ſynodo & parada. Et hoc rogando impetravi a domino Guidone* &c. Inter teſtes ſubſcribunt Geraldus abbas Uzercenſis, Gauzbertus abbas Tutelenſis, Stephanus præpoſitus, & Petrus de Porcaria monachi. *Factum eſt hoc privilegium anno incarnati Verbi* M LXXXV. *indictione* VIII. *tertio nonas Februarii, regnante Philippo rege Francorum.* Perſtat etiam nunc, ut jam alias dixi, hoc monaſterium ſub congregatione ſancti Mauri.

[c] *lib.* 65. *num.* 90.

* ſic.

CX.

Arnulfus Sueſſionum epiſcopatum abdicat.

Inſtitutis, ut ſuperius [d] diximus, in cœnobio Aldenburgenſi monachis, & concordia inter Flandriæ proceres confirmata, Arnulfus Sueſſionum epiſcopus ad ſedem ſuam revertitur. at turbatis eccleſiæ rebus cum nullum per ſe remedium afferre poſſet, nec ullum a metropoli Remenſi auxilium ſperandum eſſet, epiſcopatum abdicavit, & ad priſtinam recluſionis cellam in ſancti Medardi cœnobio denuo ſeceſſit.

[d] *ſupra n.* 67.

Hilgotus Petræ-pontis cellam auget.

Suffectus hoc anno in ejus locum Hilgotus ſeu Hilgodus, altare ſancti Sulpicii de Petra-fonte *, qui locus Compendio proximus eſt, Majori-monaſterio ſingulari quodammodo attribuit poſt Theobaldum *beatæ memoriæ* epiſcopum, qui hoc altare ante pontificatum tenuerat, illudque ſancto Martino jam contulerat, nulla perſonæ facta mentione. Ut vero aliquid de ſuo adderet Hilgotus, ita rem temperavit, ut ſanctæ matris eccleſiæ Sueſſionicæ decanus perpetuo ipſius altaris *perſona* ſemper exſiſteret, & quotannis cenſum quinque ſolidorum in ſollemnitate S. Gervaſii ad uſum canonicorum Sueſſionicæ eccleſiæ ab illo altari perciperet. reſiduum vero uſus-fructus illius altaris cederet in uſum monachorum. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXXV. Philippi regis XXV. Hilgoti epiſcopi primo. Poſt annos octo Nivelo de Petra-fonte

* *Pierrepont.*

AN. CHR. 1085.

» Majoris-monaſterii monachis eccleſiam ſancti Maximi, in eodem caſtro inter duas » turres ſitam, donavit hortatu & inſtinctu domni Hugonis fratris ſui, Sueſſionenſis » epiſcopi, antequam Jeruſalem proficiſceretur: eo ſcilicet pacto, ut poſt deceſſum » ejus loci canonicorum quatuor aut quinque monachi in illa eccleſia ſubſtituerentur.

CXI. Compendienſe concilium.

Eodem anno Rainaldus Remorum archipræſul Compendium ſynodum indixit comprovincialium epiſcoporum & abbatum ad ſarciendam diſciplinam eccleſiaſticam, quæ tum magnopere labefactata erat. In hac ſynodo actum eſt de libertate ſancti Cornelii eccleſiæ Compendienſis, ejuſque canonicorum, quam Hilgotus ab inito ſtatim pontificatu impugnare aggreſſus eſt. Verum ejus conatus auctoritate patrum repreſſus eſt ac regia, ut patet ex diplomate Philippi Francorum regis, in Spicilegii tomo II. primum edito, in quo nomina patrum, qui concilio interfuerunt, recenſentur ſcilicet Rainaldi Remorum archiepiſcopi, Elinandi Laudunenſis, Rogeri Catalaunenſis, Urſionis Belvacenſis, Urſionis item Silvanectenſis, Roriconis Ambianenſis, Ratbodi Noviomenſis, Geraldi Cameracenſis, Goisfredi Pariſienſis & Gualteri Meldenſis epiſcoporum, qui duo erant ex metropoli Senonenſi. Subſequuntur nomina abbatum, Gervini de ſancto Richario, Euradi Corbeienſis, Godefridi de-Monte-ſancti-Quintini, Burchardi de ſancto Baſolo, Ingelgeri de Foreſtenſi monaſterio, Walteri de ſancto Joſcio, Benedicti de ſancto Criſpino, Roberti de Haſnun, Henrici de ſancto Remigio, Fulcardi *de Trant*, (legendum *Gant*) Wimandi de ſancto Bavone, Petri de ſancto Luciano, Arnulfi de Lobus, Huberti de ſancto Winocio, Giraldi *de Ham*, Willelmi de Britolio, Hugonis...... Richerii de ſancto Theoderico, Petri de Alto-villari, & Radulfi de ſancto Symphoriano, apud Bellovacos. Erratum videtur in ſecundo abbate, ſcilicet Corbeienſis monaſterii, cui tunc Fulco abbas jamdudum præerat, ad annum MXCVI. ſuperſtes.

CXII. Strumenſe parthenium conditum. * *Eſtrun.*

Qui prædicto concilio interfuit Gerardus Cameracenſis ſimul & Atrebatenſis præſul, eo nomine ſecundus, Strumenſe * virginum Benedictinarum cœnobium uno ab urbe Atrebatum milliario circiter hunc annum ædificandum curavit, multiſque proventibus dotavit. Illic inſtitutus puellarum numeroſus conventus: quibus præfecta Fulgentia, prima ejus loci abbatiſſa, per annos quadraginta officio rite functa eſt. Lambertus Atrebatenſis epiſcopus poſſeſſionum illius cœnobii ac ſtatutorum confirmationem a Paſchali II. impetraſſe dicitur. Hæc ex Miræo.

CXIII. Res Anglicanæ.

Hoc ipſo anno, teſte Simeone Dunelmenſi, cui Rogerius Hovedenus conſentit, eximiæ vir probitatis & venerationis Perſchorenſis abbas Eadmundus, XVII. kalendas Julii, die dominica, in ſenectute bona deceſſit, & a venerabili Glawornenſi abbate Serlone ſepultus eſt: cui ſucceſſit Glawornenſis monachus Turſtinus ad biennium tantum ſuperſtes. De Perſchorenſis monaſterii origine alias dictum. Glawornenſe Aldredus Wigornienſis epiſcopus in urbe Glaworna exſtruxit, ejuſque eccleſiam in honorem beati Petri apoſtolorum principis anno MLVIII. ſollemniter dedicavit, ubi & Wlſtanum Wigornienſem monachum inſtituit abbatem. Eodem anno in nativitate Domini rex Willelmus, e Nortmannia recens reverſus, Glawornæ curiam ſuam habuit: ubi tribus ſuis capellanis, Mauricio Londonienſem, Willelmo Tetfordenſem, Rotberto Caſtrenſem epiſcopatum dedit.

a *Hiſt. Angl. p.* 242.

Non videtur omittendum quod Harpsfeldius [a] obſervavit, videlicet in more poſitum fuiſſe Cantuariæ hoc ſæculo archiepiſcopis, ut, poſtquam in matrice eccleſia criminum abolitionem ſacra illa quinta feria, quæ paſcha antecedit, pronuntiaſſent, ſequenti ſabbato ad Auguſtinenſium, id eſt ſuburbanum ſancti Petri ſeu ſancti Auguſtini, cœnobium mane irent, eamdemque monachis indulgerent. Deinde ibant ad balneum, abbatis expenſis comparatum. Inde egreſſi, noviſque abbatis veſtibus ex illius ſumtu induti, equum ejuſdem expenſis paratum & inſtructum conſcendebant; atque ita per abbatem & monachos deducti, domum revertebantur. qua de re nihil in Lanfranci decretis notatum invenio.

Paulus abbas S. Albani.
b *Anſelm. lib.* 1. *ep.* 71.
c *Harpsfeld. p.* 258. *& ſeq.*

Florebat tunc temporis in ſancti Albani monaſterio Paulus abbas, e Cadomenſi monaſterio a Lanfranco accitus, cui Anſelmus [b] de ejus ad eam dignitatem promotione gratulatus eſt. Novum ille templum [c] cum clauſtro & monaſticis domiciliis ædificavit, locumque libris, ornamentis variis & nova poſſeſſionum acceſſione decoravit; &, quod majoris momenti eſt, monaſticam illic diſciplinam pæne collapſam reſtituit. Ad hæc monachi e ſancti Albani monaſterio in Tinemuthenſem eccleſiam, ſancti Oſwini regis inſignem reliquiis, quam Rotbertus Northumbriæ comes inſtauraverat,

raverat, ab eo inducti, ea lege, ut juri & poteſtati ſancti Albani abbatis omnino ſubjecti eſſent, & in ejus arbitrio eſſet ejus loci priorem & monachos pro arbitrio mutare. Hanc cellam cum luſtraret Paulus abbas anno M XCIII. redeundo morte intercipitur, ut ſuo loco videbimus. ANN. CHR. 1085.

CXIV. Cella ſancti Sulpitii prope Aquilam.

Celebre tunc temporis erat monaſterium ſancti Sulpitii prope urbem Aquilam, in Neuſtria ſuperiori. Quo præciſe anno conditum fuerit, non ſatis conſtat. Id tantum tradit Ordericus Vitalis, quod Ingenulfus Aquilæ dominus in propria *poſſeſſione monaſterium conſtruxerat in honore ſancti Sulpitii præſulis Bituricenſium*, in quo hoc anno M LXXXV. Richerius, & poſt aliquot annos Giſlebertus, utrique Ingenulfi loci conditoris filii, ſepulti fuerunt. Prioris obitum ad annum M LXXXV. refert Ordericus, quem caſu die XIV. kalendas Decembris ita eveniſſe ſcribit: Cum ille cohortem adverſus Hubertum vicecomitem, qui in Willelmum regem rebellarat, duceret, puer quidam inter vepres abſconditus ſagittam emiſit, qua Richerius ſub oculo letaliter vulneratus eſt. Hoc facinore commoti Richerii comites puerum apprehenſum jugulare volebant. ſed eos ille impedivit, *quanto poterat conatu exclamans: Sinite illum pro amore Dei; peccatis meis exigentibus ſic debeo mori. Mox dimiſſo percuſſore lugendus heros peccata ſua ſodalibus confeſſus eſt, & antequam urbem adduci potuiſſet mortuus eſt.* Ita Ordericus. Hactenus ſubſiſtit eccleſia ſancti Sulpitii Aquilenſis, ſed calamitate temporum in ſimplicem cellam redacta, abſque monachis. Pendet quidem a monaſterio ſancti Launomari Bleſenſis: ſed eam hodie occupant Jeſuitæ Aurelianenſes, ejuſque reditus collegio ſuo uniri curarunt.

CXV. Alfani Salernitani archiepiſcopi obitus & ſcripta.

Sub finem hujus anni obiit plenus dierum & virtutum Alfanus archiepiſcopus Salernitanus, anno pontificatus ſui viceſimo-octavo; obiit, inquam, VII. idus Octobris, ſepultuſque prope tumulum Gregorii VII. in ſancti Matthæi eccleſia, ubi eumdem pontificem paullo ante ſollemni pompa humaverat. Multa metro & proſa ſcripſit, a Petro diacono recenſita. quæ pleraque ab Ughello edita ſunt in appendice ad tomum II. Italiæ ſacræ. In his poëmatiis nobis præcipue notanda ſunt carmen de monte Caſino, *Ode in laudem ſanctæ Urſulæ*, cujus nomen haud ſcio an quiſquam ante Alfanum commemoravit; verſus ad Attonem epiſcopum Theatinum, quem *ſemiveſtitum genuiſſe cuculla* dicitur, Caſini ſepultum, cujus epitaphium idem auctor compoſuit; verſus ad Transmundum puerum ſcholaſticum; alii denique ad Guillelmum monachum grammaticum. In illis Transmundum in lectione Platonis & Ariſtotelis, necnon Virgilii verſatum dicit: at in fine eum ab his ſtudiis revocat hac ſtropha.

Si Transmunde mihi credis amice,
His uti ſtudiis deſine tandem.
Fac cures monachi ſcire profeſſum,
Ut vere ſapiens eſſe puteris.

Idem Alfanus in carmine ad Guillelmum monachum percontatur, quid ipſum impulerit, ut, abdicatis ſæculi opibus & honoribus, quæ ſola olim in pretio ipſi erant, poſtmodum monaſticam vitam, quam deſpectui habebat, prætulerit. Ad quod Guillelmum reſpondentem inducit, ſibi tandem fuiſſe perſpectam mundi vanitatem, qui ſuos aſſeclas & amatores uno momento rebus ſuis ſpoliat. quod feſtivo lupi & vulpis apologo explicat. Alfano archiepiſcopo, ejus nominis primo, ſucceſſit Alfanus ſecundus ex preſbytero eccleſiæ ſancti Maximi cuſtode, cujus pontificatus initio Leo Cavenſis abbas, eo nomine ſecundus, monaſterium ſancti Nicolai de Palma, quod Lucius vicecomes condiderat, monachis ſuis inſtituendum commiſit.

CXVI. Monaſterium Vallium Malliaco ſubjicitur.

Per illud tempus, haud tamen ſatis conſtat quo id anno factum fuerit, monachi ſancti Stephani de Vallibus apud Santones ſe ſe ita monaſterio Malliacenſi ſubjecere, ut exinde abbatem aſſumere tenerentur; aut certe ſi quis inter eos tali honore inveniretur dignus, poſt ejus electionem perduceretur Malliacum, coram abbate & monachis in capitulo *de ſua converſatione & ſui ordinis obſervatione obedientiam* promiſſurus. Id factum poſt Doni abbatis Vallium ſecundi mortem, cui Reginaldus ex Malliacenſi monaſterio, concedente Gaufredo abbate, & Ramulfo epiſcopo Santonenſi confirmante, ſubſtitutus eſt, ut fuſius expoſitum habes in veteri notitia quam in Appendice proferemus. Vallium abbatem de proprii mona-

ANN. CHR. 1085.

ſterii gremio, aut certe ex Malliacenſi aſſumendum eſſe confirmavit Alexander III. anno MCLXX. in bulla [a] Petro-Willelmi abbati & monachis Vallenſibus inſcripta apud Sammarthanos. At quo tempore Vallenſes Malliaco ſubjecti fuere, ipſis quoque ſubjectus eſt Sulleienſis prioratus, eo pacto ut abbatiæ titulo donaretur. Conſenſit Reginaldus Vallium abbas, Sulleioque abbatem ſtatim præfecit. ſed eo defuncto, cum reſilire vellent Sulleienſes monachi, Seguinus, qui tunc Vallibus præerat, Malliacenſem abbatem Gaudinum interpellavit, ut ſibi in domandis Sulleienſibus opem ferret. quod ille præſtare renuit, niſi ei & ipſi Sulleienſes ſubjicerentur. Atque ita lis poſt varias altercationes compoſita fuit, ut Sulleienſes Seguino Vallenſi abbati, & ille abbati Malliacenſi claves monaſterii ſui in ſignum dominii committerent [b]. Facta eſt hæc conventio regnante in Francia Ludovico, & Bernardo eccleſiam Santonenſem regente.

a Gall. chriſt. to. 4. p. 892.

b ibid. p. 892.

Digitized by Google

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS SEPTIMUS.

Ab anno Chriſti 1086. ad annum 1091.

ANN. CHR. 1086.

I. Deſiderius abbas papa renuntiatur invitus.

JAM fere annus erat, ex quo poſt mortem Gregorii ſedes apoſtolica legitimo paſtore carebat, Deſiderio abbate electioni ſuæ conſtanter reſiſtente; cum epiſcopi & cardinales multi, ex diverſis partibus Romam ſub paſcha profecti, eum Romam accerſiverunt, poſtularuntque, ut ſecum omnes epiſcopos & cardinales, qui Caſini erant, unaque Giſulſum Salernitanum principem adduceret, ut primo quoque tempore de conſtituenda eccleſia conſultarent. Ille vero, omni de ſe ſuſpicione poſt tot menſes abjecta, mandato ſtatim paruit. Tum, comitiis pridie pentecoſtes habitis, omnes ipſum orant, ut pontificatum ſuſcipere ne gravaretur, neque eccleſiam Dei ab adulterino ulterius pontifice occupari fineret. At ille eadem, qua prius, conſtantia eorum preces repudiavit, profeſſus, ſe omnia paſſurum potius, quam ut tantum onus ſubiret. Poſtridie rogatus, ut vel ſaltem eum deſignaret, quem pontificatu dignum cenſeret; Odonem Oſtienſem epiſcopum ſuggeſſit. Pleriſque in eam ſententiam inclinantibus, tum vero cardinalis quidam: Ne ſiverit Deus, inquit, ut « alium quam Deſiderium pontificem habeamus: qua voce commoti ceteri, Deſide- « rium uno conſenſu prehenderunt, & in ædem ſanctæ Luciæ perductum ſub nomine Victoris III. pontificem inaugurarunt, injecta in ejus humeros chlamyde coccinea, cum albam renitenti imponere non potuiſſent. Poſt quatriduum Victor Roma egreſſus, Ardeam adiit & Tarracinam; ibique pontificem eſſe nolle profeſſus, pontificia ornamenta depoſuit, & Caſinum reverſus, ab epiſcopis & cardinalibus ulla ratione reduci haud quaquam potuit.

II. Hugonis archiepiſcopi de ea judicium refellitur.

Hæc omnia, quæ ex chronico Caſinenſi retulimus, longe diſcrepant ab iis, quæ de electione Deſiderii commemorat Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus in epiſtola ad Mathildem comitiſſam, ab Hugone Flaviniacenſi [a] relata: in qua neſcio quid humani paſſus videtur Hugo archiepiſcopus, quod, ſe prætermiſſo, Deſiderius electus fuiſſet. Scribit quippe, Caſinenſem abbatem, antequam ipſe Hugo Romam adve- « niſſet, electum fuiſſe, ſeque uti & ceteros fratres, hominum magis quam Dei reſpectu, « ejus electioni aſſenſum præbuiſſe: aſt ubi Caſini eum conveniſſet, tam nefanda ex ejus « ore ſe audiviſſe, ut aſſenſus ſui magnopere pœnituerit. Eum quippe dixiſſe, (quod, « niſi ipſe audiiſſet, nequaquam crederet) ſe Heinrico dicto regi fidem dediſſe, quod «

a *Labbe bibl. to. 1. p. 233. & ſeqq.*

Digitized by Google

» ad obtinendam imperialem coronam eum adjuvaret; eumdemque ſuo ipſius con-
» ſilio adductum fuiſſe ad invadendas terras beati Petri. Ad hæc dixiſſe, Romanum
» electum, quiſquis ille demum futurus eſſet, etſi a beatiſſimo papa Gregorio abſo-
» lutum, tamen excommunicatum fore, niſi ipſe Attonem cardinalem, Mediolanenſem
» olim electum, quamvis a prædicto papa ipſo abbate ſubſcribente publice excommu-
» nicatum, & abſque pœnitentia defunctum, beatum diceret. Denique eumdem ab-
» batem paſſim decreta domini ſui papæ Gregorii, aliorumque ſanctorum patrum pa-
» lam improbare & factis deſtruere. Quæ omnia cum ipſum pontificatu indignum pro-
» bent, ſibi aliiſque viſum eſſe, ut, electione toties ab eo refutata & eccleſiæ reddita,
» obtentu novi eligendi pontificis Capuam convenirent ad concilium, quod *illarum*
» *partium apoſtolicus vicarius* ſeu legatus convocaverat; ſeque re vera cum abbate Maſ-
» ſilienſi, ſcilicet Richardo, & archiepiſcopo Aquenſi, aliiſque ex urbe Salerno illuc
» conveniſſe: abbatem vero Caſinenſem ſuos aſſeclas perpuliſſe, ut ſe ad ſumendum
» pontificatum compellerent. at ſe cum epiſcopo Oſtienſi & Witmundo monacho,
» eo nimirum quem e monaſterio ſancti Leutfredi in Italiam profectum ſuperius [a] di- (a lib. 65. n. 58.)
» ximus, & cum aliis, ejus reſtitutioni obſtitiſſe, niſi de quibuſdam, quæ contra ejus
» famam vulgabantur, ſe purgaret: eum vero negaſſe ſe id facturum; iterumque ele-
» ctionem ſuam refutaſſe; ſicque conventum ſolutum fuiſſe. Interim Jordanum du-
» cem ſeu principem Salernitanum rogaſſe, ut abbatem Alfanum in epiſcopum Saler-
» nitanum conſecraret. quod cum ille facere non auderet, Oſtienſi contradicente,
» propterea quod Alfanus ambitus manifeſte convictus eſſet, principem ob id indi-
» gnatum ab eis receſſiſſe. Abbatem porro, veritum ſcilicet, ne ejus præſidio deſtitu-
» tus ad pontificatum pervenire non poſſet, revocato duce, Alfanum epiſcopum con-
» ſecraſſe; &, pluviali ſibi impoſito, Romam iter inſtituiſſe. quod ubi reſcivit Oſtien-
» ſis, qui ei huc uſque reſtiterat; ne abbas contra dignitatis ſuæ prærogativam ab alio
» conſecraretur, propoſiti & ſponſionis factæ immemorem, abbati reconciliatum, re-
» verentiam ei per omnia, uti papæ, exhibuiſſe. Hæc pluribus Hugo archiepiſcopus, quæ ſemina fuere ſchiſmatis illius, quod prædictus Hugo, una cum Richardo Maſſilienſi abbate, excitavit, ob id ambo a Victore excommunicati, ut anno ſequenti videbimus. Sane quam longe ab aſſentatione Heinrici regis abfuerit Deſiderius, manifeſtum eſt ex iis, quæ ſuperius [b] diximus: quippe qui Caſinenſem abbatiam de manu regis numquam ſe accepturum conſtanter aſſeruit, niſi eum legitime coronatum videret; nec adduci potuit, ut ei fidem, uti ille poſtulabat, præſtaret. Ceterum, ſi tantopere pontificatum ambiiſſet, quid neceſſe erat toties fugere, toties electionem ſui factam refutare? Certe tota illa epiſtola Hugonis animum invidia exulceratum ſatis ſuperque oſtendit. Alteram ejuſdem argumenti epiſtolam ad eamdem Mathildem ſcripſit poſt mortem Victoris papæ, ut inferius videbimus.

(b lib. 66. n. 22.)

III. Anſelmi Lucenſis obitus & ſcripta.

Hæc epiſtola ſcripta fuit poſt mortem Anſelmi Lucenſis epiſcopi, quem Hugo *reverentiſſimæ memoriæ beatum Anſelmum* initio vocat. Poſt menſes novem & dies viginti-tres a tranſitu Gregorii papæ obdormivit in Domino venerabilis Anſelmus, amicus ejus ſingularis: cujus exemplo *teſtamentum non fecit, quia unde faceret non habebat.* Mantuæ verſabatur, cum extremo correptus eſt morbo. Diſcipulos in primis monuit, ut in fide beatiſſimi papæ Gregorii conſtanter permanerent; rogavitque, ut in capitulo monaſterii ſancti Benedicti ad Padum, id eſt Padolironenſis, ubi monachum profeſſus erat, ſepulturæ mandaretur: quod tamen ſecus accidit, agente Bonizone Sutrienſi epiſcopo & clamante, omnino decere, ut vir ſanctiſſimus & humillimus in epiſcopali Mantuæ eccleſia perquam honorifice ſepeliretur. Illic obiit xv. kalendas Aprilis, eidem eccleſiæ præſidente Ubaldo epiſcopo, ibique dominante nobiliſſima duce Mathilde, quæ a ſancti Anſelmi conſiliis tota pendebat. Funus ejus ſollemni pompa curatum, præſentibus præter Ubaldum Mantuanum nonnullis epiſcopis, ſcilicet Godefrido Magalonenſi, Benedicto Mutinenſi, Ariberto Regienſi, & Damiano cardinali Romanæ eccleſiæ, qui & ipſe Nonantulenſis cœnobii abbas erat. Libellum de Anſelmi vita & miraculis ſcripſit ejus *preſbyter in pœnitentia*, ut ſe ipſe dicit, cujus nomen a littera B. incipiebat. Alterum de ejuſdem miraculis adjecit Hugo preſbyter Mantuanus. Ad Anſelmi ſcripta quod attinet, memorantur in ejus vita Apologeticum pro Gregorio VII. expoſitio in Lamentationes Jeremiæ, & alia in Pſalmos imperfecta: quibus addenda collectio canonum, tredecim libris ab eo compoſita.

ANN. CHR. 1086.

IV. Camaldulenſium ſanctimonialium primum monaſterium.

Hoc ipſo anno primum Camaldulenſis inſtituti ſanctimonialium monaſterium conditur in municipio Luci, territorio Mucellano, diœceſis Florentinæ, ſub titulo ſancti Petri, agente Rodulfo Camaldulenſis eremi priore, qui illic Beatricem primam prioriſſam, ut vocant, inſtituit. Hunc locum [a] ex donationibus Camaldulo factis idem Rodulfus dotavit, ea conditione, ut illæ ſanctimoniales ſacræ eremo ſemper ſubjectæ eſſent: ſecus vero, earum poſſeſſiones ad ſacram eremum reverterentur. Hunc locum in primis illuſtravit Cunidia uxor Gothidii, Luci & Cantomeruli comitis, ex cujus teſtamento hæc bona Camaldulo provenerant. Hoc inſtitutum probavit Rainerius Florentinus antiſtes, eique decimas ſibi debitas relaxavit. Eiſdem ſanctimonialibus munificam ſe præbuit Zabulina, Lundulfi comitis uxor, quæ & ipſa earum cœtui ſe ſe adjunxit.

a *Hiſt. Camald. lib. 1. c. 55.*

V. S. Victori datur eccleſia B. Mariæ de Monachia.

Narbonenſem eccleſiam tunc temporis regebat Dalmatius archiepiſcopus, qui hoc anno ſuburbanam ſanctæ Mariæ eccleſiam, vulgo de Monachia * dictam, cum ſuis adjunctis, a Simoniacis & Nicolaitis ad id tempus poſſeſſam, Deo [b] & ſanctæ Mariæ, ſanctoque Victori ac cœnobio Maſſilienſi, & Richardo abbati, ejuſque monachis in perpetuum conceſſit: *ut monachi ibi poſſint Deo quiete vivere;* & ut ipſe Dalmatius *poſſit habere adjutores & cooperatores religioſos viros*, cum quibus ipſe & ſucceſſores ſui *opus Dei perficere* poſſint. quod ut ne a ſucceſſoribus ſuis violetur, ſub gravi interminatione vetat. *Facta carta donationis hujus*, XIIII. *kal. Maii, anno ab incarnatione Domini* M LXXXVI. *indictione* VIIII. His litteris appoſita ſunt ſigna Willelmi epiſcopi Tolonenſis, Arnaldi abbatis Caſtrenſis, & Willelmi abbatis Pſalmodienſis, Raimundi comitis Ruthenenſis & Narbonenſis. Dalmatii ſigillum haud dubie pro ſigno erat. Has litteras ſequuntur aliæ, ab eodem archiepiſcopo poſt biennium datæ, quibus ratam habet hujus eccleſiæ donationem ſancto Victori factam, « quam ſub regimine & ordinatione Maſſilienſis abbatis vult in poſterum conſiſtere, « maxime quia Maſſilienſes fratres eam a ſumma paupertate & miſera captivitate relevaverant. Hæc eccleſia hactenus perſtat ſub congregatione ſancti Mauri.

* *N. Dame de la Mourguié.*
b *Baluz. append. ad conc. Narbo. p. 80. & ſeqq.*

VI. S. Savini Levitani reformatio.

Ex eodem ſancti Victoris cœnobio orta eſt reſtitutio diſciplinæ regularis in monaſterio ſancti Savini in Levitania *, diœceſis Tarbeienſis. Ejus rei auctor fuit Centullus Bigorritanus comes, qui hoc monaſterium, a monaſtica religione prolapſum in priſtinum ſtatum reformare cupiens, Richardo abbati, & monachis Maſſilienſibus illud commiſit, ſecundum conſuetudines Maſſilienſis cœnobii regendum & corrigendum, aſſentientibus Bernardo epiſcopo Tarbeïenſi, Odone tum ſancti Savini abbate, aliiſque iſtius regionis primoribus viris. Ejus rei litteræ datæ ſunt anno M LXXX. kalendis Aprilis. Earum effectum retardarunt non modo rex Aragonenſis, ſed etiam circumjacentes accolæ, maxime Caldarenſes, qui Maſſilienſes a recuperatione monaſterii poſſeſſionum, quas invaſerant, hoſtiliter arcebant. Sed tandem Ebrardus hoc anno electus abbas, apud Centullum comitem ſatis egit, ut finem his turbis imponeret. Vocati itaque ad judicium invaſores, cum nullum ſuæ invaſioni colorem afferre potuiſſent, cauſa ceciderunt, & ablata ſancto Savino reſtituere compulſi ſunt. Deformatum bellicis hæreticorum tumultibus & fere everſum monaſterium inſtauraverunt monachi congregationis ſancti Mauri, ſub qua hactenus viget.

* *la Vallée de Lavedan.*

VII. Calmeliacenſes abbates.

Sub finem hujus anni deceſſit in Calmeliacenſi ſancti Theotfredi monaſterio Willelmus abbas, ejus nominis tertius, cujus præclara in ſuperioribus facta præſtrinximus. Morte imminente, fratres ad concordiam cohortatus, de ſubſtituendo quamprimum ſucceſſore eos admonuit, eumque deſignavit. Ejus obitus idibus Septembris in chronico monaſterii notatur. Mox accitus ille, qui abbas deſignatus ab eo fuerat abſens, unanimi fratrum conſenſu eligitur, Willelmus itidem nomine; idemque ſequenti die, quæ ſancti Thomæ apoſtoli feſtivitas erat, ad Anicienſem beatæ Mariæ eccleſiam confirmandus & benedicendus adducitur. Aberat tunc a ſua eccleſia Ademarus epiſcopus, utpote ad ſacra loca profectus: cujus vice electum, ab Anicienſi approbatum capitulo, Hugo Gratianopolitanus præſul ante altare beatæ Mariæ abbatem ordinavit anno M LXXXVII. Inde ad ſuos reverſus Willelmus, commiſſi ſibi gregis profectui, tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus indefeſſe allaboravit. Eccleſia variis ornamentis ab eo decorata, bibliotheca libris inſtructa, totumque fere monaſterium novis ædificiis inſtauratum, cellarium ſcilicet, capitulum & dormitorium, quod centum lectos ſeparatim capiebat. Denique, cum animadverteret

Digitized by Google

ANN. CHR. 1086.

vir prudentiſſimus, quam neceſſaria ſit veterum inſtrumentorum cuſtodia ad aſſerendas monaſterii poſſeſſiones, omnes chartulas in unum codicis corpus redigi curavit per unum e ſuis monachis, qui breve chronicon eidem codici inſeruit, ex quo ea fere omnia, quæ hactenus de eodem monaſterio retulimus, accepta ſunt. Compilator ille, cujus nomen ignoratur, collectionem ſuam in duos diſtinguit libros, reſecta verboſa ſuperfluitate quorumdam inſtrumentorum, necnon imprecationibus adhiberi ſolitis, quas ex decretis canonum & Romanorum pontificum facile ſuppleri poſſe dicit. De pontificiis diplomatibus ab eodem Willelmo impetratis inferius agemus.

VIII. Gerardi prioris Caritatis obitus.

Pervenit ſaltem ad hunc annum venerabilis Gerardus, prior & fundator monaſterii Caritatis ad Ligerim ſub congregatione Cluniacenſi. Id colligere licet ex libro de miraculis ſancti Nicolai epiſcopi, necdum vulgato, quem quidam Beccenſis monachus & ædituus, haud dubie Nicolaus nomine, ineunte ſæculo undecimo ſcripſit. Hic ſub finem libri, de cella Caritatis & de Gerardo ejus auctore loquitur in hunc modum: *Cluniacenſi cœnobio ſubeſt quædam cella, quæ dicitur Caritas, in qua primum præpoſitus conſtitutus eſt vir nobilis & religioſus, nomine Girardus, qui regimen ejuſdem eccleſiæ tenuit pluſquam triginta annos.* Hæc cella [a], ut ſuperius dictum eſt, condita fuit anno MLVI. adeoque Gerardus, ejus auctor ac primus prior, qui annis amplius triginta eam rexiſſe dicitur, ad hunc ſaltem annum pervenit. Ejus tamen obitus anno ſequenti collocatur in chronico [b] Vizeliacenſi. Eximiæ ejus caritatis exemplum jam [c] retulimus, qui cum non minus quam centum fratres quotidie in monaſterio alendos haberet; nullum tamen mortalium illac, quæ via publica eſt, tranſire permittebat, quin eos ad hoſpitandum non invitaret modo, ſed etiam pertraheret; & ad ſubveniendum iis, qui penuria laborabant, *ad tria vel quatuor millia ſolidorum* mutuatus eſt.

a lib. 60. n. 93.
b Labbe to. 1. bibl. p. 396.
c lib. 66. n. 103.

IX. Caritatis cellæ.

Hæc cella alias non paucas ſibi ſubjectas ab initio habuit, habetque etiam nunc quinquaginta-duas, quarum priores olim ad capitulum generale in pervigilio aſſumtionis eo conveniebant. In his cellis una fuit in quadam pagi Brigienſis poſſeſſione, *quæ Crux dicitur.* quæ poſſeſſio a quodam viro illuſtri data eſt venerabili Girardo, ut illic ſuorum monachorum cœtum inſtitueret. Iſtuc complurium monachorum colonia ab eo deducta, quibus religioſum quemdam & ferventem in ordine ſuo virum præpoſuit. Adveniente ſancti Nicolai feſtivitate, priorem illum interrogant fratres, an hiſtoriam ſancti Nicolai propriam in vigiliis decantarent. Negavit ille, cauſatus apud Cluniacum, unde forſan aſſumtus erat, eam non cantari. Hi vero reponunt eam cantari in monaſterio Caritatis, ex inſtituto domini ſui Gerardi prioris. Ille vero ad hæc reſpondit, eos eſſe Cluniacenſes, nec aliud apud ſe, quam Cluniaci, cantandum. Inſtant nihilo minus fratres tertium uſque, ut ritus Caritatis prævaleret: at prior a verbis ad verbera venit, eoſque virgis ob contumaciam cædi fecit. ſed id non tulit impune vir bonus. Nocte enim ſubſequente, cum ſe ſopori dediſſet, a beato Nicolao tam diu flagris cæſus fuiſſe dicitur, dum antiphonam, *O Chriſti pietas*, quæ de ſancto Nicolao erat, cantare compulſus eſt. Hoc cantu excitati fratres, priorem dormientem & cantantem ſtupefacti circumſiſtunt. qui expergefactus, eis innuit, ut ad ſtrata ſua redirent. Tum prima luce, cum loquendi tempus adeſſet, rem totam eis expoſuit, ac dubitantibus humeros vibicibus conſciſſos oſtendit. Poſtea cum aliquot fratribus ad Gerardum priorem profectus, petiit ſe officio prioris eximi. Et qua de cauſa? inquit Gerardus. Nimirum, ait ille, quia fratres acriter me verberari fecerunt. Commoto hac de re Gerardo, factum enarravit prior, & verberum plagis dicto fidem fecit. quo audito, Gerardus prædictam antiphonam cantavit, & per omnes cellas ſuas hiſtoriam ſancti Nicolai cantari præcepit. Hæc ex Beccenſi illo monacho, præter quem nulla nobis ſupereſt notitia de cella illa Crucis, ſita in pago Brigenſi, ubi nulla alia eſt cella Caritati ſubjecta, præter Radolienſem, ſancto Paulo apoſtolo ſacram; & Sezannenſem, quæ ſanctum Julianum patronum agnoſcit.

Alia Caritatis cella inſignis eſt apud Longam-villam, opidum diœceſis Rotomagenſis in Caletis * ad Seïam * fluviolum, in qua olim viginti-ſex monachi eſſe debebant. Conditorem agnoſcit Gualterium-Giſfardum, ejus nominis primum, quo adjutore Willelmus dux Nortmannorum ad conquirendum Angliæ regnum uſus eſt. Non confundenda hæc cella cum villa cognomine, quæ anno MXII. Gemeticenſi

* le païs de Caux.
* la Sie.

ANN. CHR. 1086.

a V. lib. 53. n. 68.

monaſterio [a] tributa fuerat a Berno ſeu Bernone abbate Burgulienſis cœnobii, cui Emma comitiſſa hunc locum antea donaverat. Aliarum Caritatis cellarum indicem vide ſis in Bibliotheca Cluniacenſi.

X. Girardi ſucceſſores.

Venerabili Girardo in regimine Caritatis ſucceſſit Wilencus, cujus meminit Hugo monachus in actis ſancti Hugonis abbatis Cluniacenſis. Cum eſſet apud Nantuacum vir ſanctus, venit nuntius qui diceret, obiiſſe Wilencum, qui fuit prior Caritatis. Mox pro defuncto miſſam celebravit piiſſimus abbas: cui inter ſacra revelatum eſt, non Wilencum, ſed Orium monachum obiiſſe. Ibi tunc aderat Odo epiſcopus Oſtienſis, ex Germanica legatione revertens, qui, nuntio ad monaſterium Caritatis miſſo, rem ita, ut vir Dei dixerat, ſe habere intellexit. Id contigit anno præcedente [b], quo Wilencus necdum prior erat, vivente adhuc Girardo. Rotbertus Nivernenſis comes omnes donationes monaſterio factas ex rebus ſuæ ditionis anno M XCIV. confirmavit; ob idque *equum unum optimum a priore domno Wilenco accepit. Actum publice apud Marchiam* * *caſtrum ſub præſentia domni Wilenci prioris, Ludovici quoque atque Giraldi monachorum.* Hoc caſtrum prope Caritatem ad Ligerim poſitum eſt. Wilenco ſucceſſit Imarus ſeu Igmarus, in litteris ſacris maxime verſatus, ex monacho ſancti Martini de Campis factus Ordinis cuſtos, dein prior Caritatis, inde Monaſterii-novi apud Pictavos abbas, Oldrico in ejus locum apud Caritatem ſubſtituto; ac demum cardinalis, de quo plura ſuo loco. Oldricum priorem excepit Theotardus, cujus una exſtat epiſtola [c] ad Petrum Venerabilem, qui duas ad eum reſcripſit. Poſt Rainaldum Theotardi ſucceſſorem Caritati præfuit Rodulphus de Soliaco, Theobaldi Campaniæ comitis agnatus, poſtea Cluniaci abbas, inde rurſus Caritatis prior.

b V. lib. 66. n. 91.

* *les Marches.*

c *Pet. Ven. lib. 2. ep. 5. & ſeqq.*

XI. Anaſtaſii monachi obitus.

d V. lib. 65. n. 19.

Jam annus fere tertius erat, ex quo Anaſtaſius [d] monachus in eremo verſabatur: cujus tanta ſanctitatis opinio erat, ut circumpoſiti accolæ ad eum turmatim accederent, pœnitentiam & ſalutaria ab eo monita accepturi. at ille prædicandi ac pœnitentes ſuſcipiendi facultatem ſibi conceſſam non eſſe dicebat. Exacto in ſolitudine triennio, venerabilis Hugo abbas eum revocavit Cluniacum, ſcriptis ad ipſum litteris, quibus eum ad reviſendos fratres hortabatur. Mox ille ad iter ſe accingit: ſed febri in via correptus, in loco, quem Devotas * appellant, diœceſis Rivenſis * morbo ingraveſcente curſum conſummavit XVII. kalendas Novembris, ibidemque in baſilica ſancti Martini ſepultus eſt, miraculis ſubinde illuſtratus.

* *Doydes.*
* *Rieux.*

XII. Lis de cella Domnæ-Mariæ.

e *Neuſtria pia p. 311.*

Exſtat in pago Beliſmenſi, diœceſis Sagienſis, cella de Domna-Maria, quam Albertus, pater Arnulfi Turonum archiepiſcopi, monachum apud Gemeticum profeſſurus, eidem abbatiæ contulit, Rotberti regis principatu factus demum abbas Miciacenſis cœnobii apud Aurelianos. Poſt annos fere ſexaginta [e] Fulco Miciacenſis abbas litem de hac cella movit adverſus Guntardum & monachos Gemeticenſes. Ad hanc finiendam hoc anno convenerunt ad placitum Rotberti de Beliſmo ambo abbates, adſtantibus multis abbatibus ac baronibus, quorum judicio decretum eſt, ut Gemeticenſes antiqua poſſeſſione fruerentur. Huic placito interfuere Rotbertus abbas Sagienſis, Mainerius abbas ſancti Ebrulfi, & Johel abbas ſancti Petri de Cultura.

XIII. S. Petro de Cultura facta donatio.

* vulgo *Sourches.*

Mille miſſæ.

* *Lavarré.*

Dum Cenomannenſi ſancti Petri de Cultura monaſterio præeſſet Johelus abbas, quem a Gregorio VII. reſtitutum diximus, accidit, ut Patricius de Cadurcis * Gaufridum puerum, filium Gaufridi de Brullone, occideret. Is cædis expiandæ cauſa eccleſiam de Bernaïo, necnon cœmeterium, decimam & terram altaris Gaufrido dedit. Gaufridus vero eam Deo & ſancto Petro, ejuſque monachis pro anima filii ſui donavit, ita abſolute, ut nullum alium, *præter Deum*, illic dominum agnoſcerent, annuente Patricio de Cadurcis cum uxore ſua Mathilde. Monachi autem pro defuncto *mille miſſas* cantaſſe dicuntur. Poſtea, cum idem Patricius mare trajicere vellet, ipſe & filius ejus Hugo hoc donum confirmarunt, præſente Odone Culturæ abbate, qui Johelo ſucceſſerat. Haud ſcio an idem ſit Patricius de Cadurcis, Hugonis de Matriniaco filius, qui, cum monachus apud Culturam factus eſt, parochiam & terram ſuam Lavarriaci * ſancto Petro dedit, conſentientibus filiis ſuis, Hugone & Goffrido; necnon comitibus Gaufrido Andecavenſi & Fulcone Vindocinenſi ejus nepote. Eodem tempore Rainaldus ſacerdos, ipſius Patricii conſanguineus, ibidem monachus factus eſt. His adjungendus Enoch, frater Heliæ comitis Conomannenſis, qui Helias quædam prædia *pro monachatu Enoch fratris ſui* ſancto Petro largitus

Digitized by Google

ANN. CHR. 1086.

eſt in præſentia Hoëlli Cenomannenſis epiſcopi, & Juhelli abbatis Culturenſis, *qui, quaſi in materno gremio, fratrem meum*, inquit comes, *cum ſummo honore & jucunditate in monaſterio ſuſcepit.*

Berno Vindocini abbas.

a *Labbe bibl. to. 1. p. 288.*

Quod dicitur de mille miſſis pro defuncto celebratis, idem quoque non ſemel eodem tempore factum legitur in monaſterio Vindocinenſi, cujus abbas Berno, Davidis ſucceſſor, IX. kalendas Maii hoc anno ordinatus [a] memoratur: qui poſt annos ſeptem baculum paſtoralem, ætate & ægritudine confectus, Goffrido reſignavit. Ipſo Bernonis ordinationis anno pridie kalendas Martii obiit Burchardus comes, bonæ indolis adoleſcens, filius Fulconis comitis, Anſeruli cognominati.

XIV. Godefridus Novigenti abbas.

b *V. lib. 65. n. 10. & 66. n. 8.*

c *Guibert. lib. 2. de vita ſua c. 2.*

Novigentenſem pagi Laudunenſis abbatiam cum Remigiana & Humolarienſi ad hunc uſque annum retinuit Heinricus abbas, cujus munificentia locus iſte non parum crevit. Idem multa contulit ad ejus eccleſiæ dedicationem, quæ ab Helinando Laudunenſi epiſcopo facta eſt. Verum, cum ætate gravis, & oculis præ ſenio captus eſſet abbas, hanc Novigenti abbatiam, quæ ſine multa ſollicitudine procurari non poterat, abdicare ſtatuit, & cuidam *nepoti* ſuo committere tentavit. at monachorum vota in alium convenerunt, ſcilicet Godefridum, conterraneum ſuum, ſancti Quintini apud Peronam monachum, de quo [b] jam ſæpius actum eſt. Eo abbate magnopere aucta eſt monaſterii res familiaris, donationes certatim conferentibus illarum partium incolis ob religionis ſtudium, quæ illic amplius, quam in circumpoſitis monaſteriis, vigebat. In primis ſimoniæ crimen peroſus vir Dei, *excluſis mercimoniis*, inquit Guibertus [c], nimirum in ſuſcipiendis novitiis, *ſolam admiſit gratiam, lucri turpis & opus & nomen* exſecratus.

Godefridi abbatis electionem & præclara facta luculentius commemorat in ejus vita Nicolaus monachus in hunc modum. Ingelramnus comes, caſtelli Codiciaci dominus, pater Thomæ de Marla ſtrenui comitis, necnon Helinandus præſul Laudunenſis, cum animadverterent, Novigenti monaſterium nec ſpiritalibus, nec temporalibus bonis ab Heinrico abbate augeri, quantum vellent; eum magnopere interpellarunt, aut accuratius id efficeret, aut illius præfecturam abdicaret. quippe ſe nolle amplius ejus loci pati detrimenta, quorum ſtudio & beneficiis fundatus eſſet. Ille vero tum adverſa valetudine, tum ingraveſcente ætate compulſus, Novigentenſibus liberam permiſit eligendi abbatis facultatem. Mox illi, communicato cum Rainaldo Remorum archipræſule, & provincialibus epiſcopis conſilio, Godefrido, compertæ integritatis ac virtutis viro, hoc onus communi ſententia imponendum decernunt. quod rex Philippus probavit, miſſis ad Godefridum ſancti Quintini de Monte abbatem litteris, quibus eum hortabatur, ut Godefridum monachum ſuum ejus rei cauſa illuc mitteret. quod ille ægre admodum exſecutus eſt, perducto ad urbem Laudunum Godefrido, ubi ab Helinando epiſcopo ordinatur. Cum Novigentum perveniſſet novus abbas, nonniſi ſex monachos & duos puerulos illic invenit, nihil ibi vini aut annonæ, cellas admodum humiles & anguſtas; omnia fere dumetis & tribulis obſita. quibus ſuccifis & exſtirpatis, ædificia monachis opportuna & accommoda exſtruxit. Inſuper domum ædificavit, in quibus pauperes & infirmi reciperentur, quibus fovendis terras & vineas aſſignavit, quotidie hanc domum frequentare ſolitus, ut pauperum pedes ablueret, veſtes eis præberet, & defunctos ſepulturæ mandaret. Tum multi ad eum confluere cœperunt, in his duo eximii patres, Lambertus ſcilicet cœnobii Florinienſis, & Waldradus ſancti Nicolai de Ribodi-monte abbates, qui, nativo ſolo & monaſteriorum regimine relicto, in ejus diſciplinam conceſſerunt. Ea porro Godefridi abſtinentia erat, ut ſolis herbis virentibus vel arborum fructibus corpuſculum ſuſtentaret, cum aliis congrua fercula exhiberi curaret; indignatus aliquando coquo, quod herbis præter ſalem & aquam, nonnihil panis albi intriviſſet. Ceterum ejus monita ad diſcipulos hæc fere erant, ut ſedulo cogitarent, unde vel qua cauſa veniſſent; quo tenderent, & qua irent. deinde, ut nihil ſibi peculii vindicarent, voluntatem propriam frangerent; puritatem cordis, oris veritatem, & corporis munditiam momentis omnibus Chriſto exhiberent; & caritatis glutino inter ſe conjuncti, ſummopere curarent, ut ne quis in ipſos hoſtilibus inſidiis pateret acceſſus.

XV. Nobiles feminæ ejus conſiliis reguntur.

Neque vero viris tantum, ſed etiam muliebri ſexui profuit Godefridus. In primis Adelheidis, caſtri Codiciaci vicecomitiſſa, ejus ſermonibus egregie inſtituta, facultates ſuas magna ex parte in egenos erogavit, &, ſpretis ſæculi pompis, Novigentum ſeceſſit,

Digitized by Google

ſeceſſit, ibidemque in magna ſanctitate perſtitit, quoad Godefridus ad epiſcopatum Ambianenſem promotus eſt. Illic tabulam inſignem in altari beatiſſimæ Virginis, & conſimilem in Noviomenſi ſancti Eligii eccleſia fieri curavit. ANN. CHR. 1086.

Sed præ ceteris celebris fuit nobilis quædam matrona, Viveta nomine, illuſtri apud Flandros orta genere, quæ ad Sueſſionenſe beatæ Mariæ cœnobium, contemtis ſæculi honoribus & carnis illecebris, ſe recepit: ubi ſumto velamine, annos triginta in magna vitæ diſtrictione exegit, cilicio & inedia carnem domans, pane tantum & aqua ac leguminibus corpus ſuſtentans. Erant autem ei tres filiæ, una Ida nomine, altera Helvidis, tertia Havidis: quarum natu major vix undecim ætatis annos attigerat. Omnes una ſecum Chriſto conſecravit. Hæc vero ita ſe totam Godefridi ſubmiſerat directioni, ut nihil eo inconſulto ageret. Forte accidit, ut ad procuranda monaſterii negotia mittendus eſſet quiſpiam ad Teutonum regionem. Beatæ Mariæ parthenoni tunc præerat poſt Ermengardem abbatiſſam Ogiva, quæ ad hanc provinciam nullam magis idoneam invenit perſonam quam Vivetam, utpote quæ Teutonicam linguam callebat. Hæc antequam iſtud iter aggrederetur, Godefridum adeundum & conſulendum cenſuit. Inde, accepta benedictione, ſilvam ingreſſa, quæ Chiriſiacum * inter & ſanctum Paulum interjacet, incidit in manus latronum: qui nulla ſacræ profeſſionis aut muliebris ſexus reverentia, eam ſpoliant, atque itineris comites in vincula conjiciunt. Mox illa ad magiſtrum ſuum reverſa, eum obteſtatur, per merita ſancti Nicolai, cujus eo die feſtum recolebatur, ut pro captivorum liberatione precibus inſiſtere ne gravaretur. Ille vero non eum ſe ait, per quem Deus id genus miraculi operari dignaretur. Urget nihilo minus pia matrona, evincitque, ut ad oratorium Deiparæ preces fundat, dum ipſa pariter procumbit ad altare, in quo imago Chriſti Domini cernebatur. Ad eorum preces vincti divinitus ſolvuntur, carceris oſtia pateſcunt, & captivi Novigentum advolant. qua re attoniti latrones, ad correptionem Godefridi reſipiſcunt, & ablata reſtituunt. Tandem Viveta Jeroſolymam, qui mos tunc fervebat, profecta, dum nudis pedibus ſacra loca perambulat, demum corporis adverſa valetudine & longitudine itineris attrita, inde ad cæleſtem Jeruſalem feliciter migravit.

* *Quiercy.*

XVI. S. Baſoli abbates.

Tunc temporis monaſterio ſancti Baſoli poſt Stephanum abbatem præerat Burchardus primus, cujus rogatu Rainaldus Remorum archipræſul ſeptem altaria ſancto Baſolo conceſſit, ac privilegia Lotharii regis, necnon Ebali, Odalrici & Manaſſæ archiepiſcoporum confirmavit. Actum Remis anno M LXXXVI. indictione VIII. regni Philippi « XXXVI. archiepiſcopatus ſui tertio. Idem abbas ab Urbano II. confirmationem « omnium ſui monaſterii poſſeſſionum obtinuit, diplomate dato apud Sinueſſam XVIII. kal. Septembris, anno ab incarnatione Domini M XC. Urbani pontificatus anno tertio. Idem pontifex poſt octo annos ejuſdem loci fratribus jus eligendi abbatis confirmavit rogatu ipſius Burchardi abbatis, cui Richerius anno M C. ſubrogatus.

Valentianis baſilica B. Mariæ conditur.

Per id tempus Balduinus Montenſium comes, cognomento Jeroſolymitanus, baſilicam ſanctæ Mariæ una cum matre ſua Richilde apud Valentianas conſtruxit, dotavitque, & clericis primum incolendam & adminiſtrandam commiſit. Verum poſt Richildis obitum idem Balduinus Dei cultum ibidem amplificare, & locum *ſacræ religioni* artius conſecrare cupiens, eum Haſnonienſi ſancti Petri cœnobio ſub manu Letberti abbatis tradidit, ſuggerente Giſleberto clerico, ejus loci proviſore, & Gerardo epiſcopo Cameracenſi annuente, ea nimirum conditione, *ut* abbas ibidem *fratres* [a] *ſub habitu monachali & norma Deo dilecti patris Benedicti Chriſto militantes conſtitueret, & tamquam propriam cellam perpetuo jure poſſideret.* Id factum hoc anno M LXXXVI. quo pariter anno Gerardus epiſcopus duo ibidem [b] altaria, unum in honorem ſancti Johannis-Baptiſtæ, alterum in honorem ſanctæ Fidis virginis cum atrio conſecravit, ipſamque eccleſiam ab omni epiſcopali & parochiali cenſu liberam & immunem fecit. His litteris præter alios ſubſcripſit Anſelmus de Ribodi-monte. Prædicta beatæ Mariæ eccleſia, olim extra, nunc intra muros, omnium aliarum ejuſdem urbis eccleſiarum princeps, ob idque Major dicta eſt, hactenus ſubjecta monaſterio Haſnonienſi, ubi Balduinus & Richildis, Jeroſolymitani parentes, humati [c] ſunt.

a *Mir. notit. p.* 221.

b *ibid. p.* 220.

c *ibid. p.* 227.

XVII. Affligemii & Aquicincti dedicatio.

Jam annus ab inchoato Affligemienſi [d] monaſterio effluebat, cum locum adiit Gerardus [e] Cameracenſis præſul, eumque dedicavit in præſentia Heinrici comitis, qui eumdem & libertate donavit, & terræ viginti manſis auxit. Exſtat apud Mi-

d *lib.* 66. *n.* 51.

e *Spicil. to.* 10. *p.* 591.

ANN CHR. 1086. rærum [a] ipſius Heinrici comitis Bracbantenſis ſeu Lovanienſis diploma de loco, ab

[a] *Cod. donat. c. 65.* » antiquis *Afflingem* vocato, tunc autem *Novo-monaſterio* appellato, quem idem Heinricus, ejuſque frater Godefridus, ejuſdem loci fratribus conferunt, necnon capellam ſuam in Wavera ſubterius dictam, cum libertate eligendi, ſi quidem eis viſum fuerit, abbatis, qui baculum, *ſuper altare poſitum*, nullo contradicente accipiat. *Actum eſt hoc anno ab incarnatione Domini* M LXXXVI. *regni vero Heinrici regis triceſimo-quinto, præſulatus Gerardi epiſcopi decimo.* Heinrico comiti anno M XCV. in haſtiludio apud Tornacum cæſo, & Nivellis ſepulto, ſucceſſit Godefridus ejus frater, cognomento Barbatus, qui comitatui Lovanienſi Lotharienſem adjunxit. Wavera municipium eſt Lovanium inter & Namucum, præpoſitura Affligemienſi inſigne, ubi Haeftenus Diſquiſitiones in Regulam Benedictinam commentus eſt.

[b] *Mir. orig. Bened. p. 286.* Eodem quoque tempore Aquicinctenſis eccleſia [b] in honorem Domini noſtri Jeſu-Chriſti & ſanctiſſimæ ejus genitricis ab eodem Gerardo conſecrata fuit, Alardo ejus loci abbate primo, qui anno ſequenti obiit, Alelmum Becci monachum ſortitus ſucceſſorem, anno M LXXXVIII. mortuum non ſine opinione ſanctitatis: cui Hamericus Atrebatenſis monachus, litteris eruditus, ſuffectus eſt. Hujus tempore Geldumus, ex monacho Laudunenſi abbas ſancti Michaëlis in Teoraſcia, abdicata præfectura, profectus eſt Aquicinctum, ibique recluſus vixit, Haimerici ſucceſſor futurus.

XVIII. Affligemii pax turbata. [c] *Spicil. to. 2. p. 591. & ſeqq.*

Affligemienſis cœnobii læta initia Wlbodonis infelix lapſus turbavit. Erat is ex ſex [c] primis loci cultoribus unus, quem humani generis hoſtis perverſis ſuggeſtionibus dementatum ad deſerendos ſocios impulit. Ad ſæculum itaque, ceu canis ad vomitum, reverſus, non poſt multum tempus rediit ad monaſterium, non pœnitentis animo, ſed ſextam ejus bonorum partem, quaſi labore ſuo partam ſibique debitam, repetiturus. Repulſam paſſus auctore Fulgentio monacho, qui ex ſancti Agerici Virdunenſi monaſterio una cum ſocio Affligemium venerat; Theodericum Virdunenſem epiſcopum adit, incuſans duos ex ſua parochia monachos, in Bracbantum profugos, multa convicia tam de ipſo, quam de imperatore ſpargere. His calumniis nimium credulus epiſcopus, Gerardo Cameracenſi epiſcopo mox ſcripſit, ut duos illos monachos de ſuo epiſcopatu quantocius expelleret. Gerardus ad hæc, etſi duobus illis fratribus uti & loco faveret; tamen propter metum imperatoris, cujus favore epiſcopatum adeptus erat, ſimul propter epiſcopum, quem apud imperatorem plurimum poſſe ſciebat, mandavit fratribus ut diſcederent, nec ulterius in ſua diœceſi remanerent. Hoc mandatum ægre ferentes duo illi fratres, ad Rainaldum Remorum archiepiſcopum confugiunt, eique innocentiam ſuam exponunt. His auditis, Gerardo epiſcopo præcipit archiepiſcopus, ut ab eorum infeſtatione abſtineat, eoſque in loco quietos manere ſinat. ſicque optata ſecuritate potiti fratres, nullam deinceps moleſtiam paſſi ſunt.

Eodem anno quidam clericus, egregiæ indolis adoleſcens, Arnulfus nomine, inſtinctu divino tactus, puſillo Affligemienſium gregi adjunctus eſt: qui in ſancta profeſſione annis circiter ſexaginta-quatuor fideliter perſiſtens, exemplo & induſtria ſua multum loco profuit. Ita ſenſim creſcebat cum religione, tum numero Affligemienſis domus, in qua mira animorum concordia, patientia laborum & ærumnarum, victus ac veſtitus auſteritas vigebat uſque ad annum inchoati monaſterii ſextum, quo ex tempore tantæ religionis odor multos, tum laïcos tum clericos, eo traxit: tumque de eligendo abbate, qui eis præeſſet, actum eſt.

XIX. S. Trudonis novæ turbæ. [d] *lib. 66. n. 94.* [e] *Spicil. to. 7. p. 373.*

Dum hæc Agffligemii gererentur, in monaſterio ſancti Trudonis turbæ magis ac magis fervebant in dies. Luipo quippe intruſus abbas, ab epiſcopo Leodicenſi, ut diximus [d], denuo excommunicatus, ad imperatorem iterum pergit. Interim dum rediret [e], turrim eccleſiæ muniunt audaciſſimi juvenes ejus fautores, qui eccleſiæ ornamenta profanos in uſus convertunt, & monaſterii ſubſtantiam abliguriunt. His facinoribus provocatus Heinricus Leodicenſis præſul, exercitum movit ad expugnandam illam ſpeluncam latronum, ipſumque ſancti Trudonis opidum, cujus opidani ſeditioſis favebant. Hi obſeſſi frequentes in exercitum epiſcopi faciunt excurſus, ita ut epiſcopum longe a loco repellerent. Sed tandem eos incœpti pœnituit, invitiſque illis, qui in turri erant, obſidibus datis, pacem cum epiſcopo componunt. Erat ab antiquo Trudonenſes inter & Bruſtenienſes grave diſcidium, immo bellum quaſi internecinum, quod ad mutuam utrorumque cædem ſæpius vertebat. Itaque

Digitized by Google

ANN. CHR. 1086.

Bruſtenienſes, qui pars exercitus erant, de pace inter epiſcopum & Trudonenſes facta magnopere dolentes, poſtpoſita fide, qua epiſcopus obſides acceperat, eo minime conſcio, per quoſdam receſſus in opidum irrumpunt, ibique ferro & igni obvia quæque devaſtant cum multa utrimque ſanguinis effuſione. Dein in monaſterii ſæpta perrupto muro irrumpunt: at qui intus remanſerant, admiſſos & ingreſſos trucidant, & ſuper ipſa altaria, horrendum dictu! ipſos immolant, eorumque congeſta cadavera in ardentem rogum injiciunt. Sic tota die miſerabiliter pugnatum eſt, nec una in toto opido vel minima domus incendio ſuperfuit. Nocte inſequente, qui de monachis ſupererant, fuga dilabuntur: pauci vero, qui in turre erant, tantorum malorum præcipui auctores, miſſis ad comitem Arnulfum *de Los* nuntiis, turrim ei tradiderunt. E paucis vero monachis, qui reliqui erant, duo viri, ſenectute & merito venerabiles, cum diſcederent, ab ipſis perfidiſſimis Trudonianis in via comprehenſi, percutiuntur, ſpoliantur, & ad Leodicenſem epiſcopum plectendi tranſmittuntur. Horum unus erat Lietbertus, cujus ſtudio bibliotheca multis libris aucta eſt: alter Stepelinus, qui librum de miraculis ſancti Trudonis ſcripſit. Acta ſunt hæc VIII. idus Julias hujus anni: quæ infortunia ex miraculis ſancti Trudonis, & ex relaxatione regularis diſciplinæ ex his conſecuta, monaſterio imminere olim Guntramnus abbas cum mœrore vaticinatus erat.

Tandem epiſcopus, ſacri loci vaſtitatem miſeratus, Gerardum venerabilem monachum, quem abbatem electum ſuperius diximus, illuc remiſit, ante menſem Auguſtum, ut fruges colligeret, templi ruinas repararet, & circa exuſtos monaſterii parietes domunculas reficeret. qua re pro tempore & loci facultate peracta, cœperunt fratres bini & bini ad propria redire. ſed illi tantum, qui Lanzonem Luiponi præferebant: Lanzo autem noviſſimus omnium rediit, inviſus opidanis, qui eum, veluti omnium malorum cauſam, averſabantur. Egit tamen ille pro virili, ut monaſterium cum in rebus ſpiritualibus, tum in temporalibus, inſtauraret. Tunc Arnulfi comitis milites, relicto turris præſidio diſceſſerunt.

XX. Mettenſis quoque eccleſia turbata.

Haud fere meliori in ſtatu erat Mettenſis eccleſia, Herimanno legitimo epiſcopo ejecto ab imperatore, & Walone, ſancti Arnulfi abbate, in ejus locum intruſo, qui Luiponi illi pſeudoabbati baculum paſtoralem tradiderat. Hic cum animadverteret quod nihil proficeret, pœnitentia tandem ductus, ad ſatisfactionem coram Herimanno & primoribus epiſcopatus religioſioribuſque viris venit; & in facinoris piaculum in Gorzienſe monaſterium ſe recepit: ubi ſub abbatis diſciplina vivens, factus eſt puerorum cuſtos. Poſtea tamen abbatiam recepit ex indulgentia Herimanni epiſcopi, qui ejus pœnitentia flexus, ad commiſerationem compulſus eſt. Redacto in hunc modum ad ordinem Walone, nec ſic tamen ira deferbuit imperatoris, qui ſtatim alium intruſit in illam ſedem epiſcopum, nomine Brunonem, hominem nobilem, ſed leviſſimum, cujus frater Godefridus poſtea comes fuit palatinus. Hic intruſus, invaſionem ſuam obtegere cupiens, prædictum Lanzonem abbatem ad ſe venire rogat: at Lanzo minime acquievit. Verum incertus quid ageret, cum nec ſancti Trudonis, nec ſancti Vincentii abbatiam, Brunone ſibi adverſante, ſe retinere poſſe crederet, & Trudonianis ſe exoſum ſciret; clam Jeroſolymam adire conſtituit, conflato ex ſancti Trudonis rebus ad illud iter viatico, quod magnum monaſterio detrimentum attulit. Quid inde conſecutum ſit, videbimus anno ſequenti.

XXI. S. Galli rerum quis ſtatus.

Apud ſanctum Gallum res æque turbatæ ac turbulentæ erant, ut jam ſuperius [a] vidimus: at inſperato Udalricus abbas quoddam laborum ſuorum levamen accepit. nam Aquileïenſi patriarcha, Friderico ſcilicet, genere Sclavo, a ſuis occiſo, Udalricus [b] in ejus locum ſuffectus eſt hoc anno, præfecturæ ſuæ decimo. Hinc Werinharius Augienſis monachus Udalricum ſublimatum videns, a ſancti Galli infeſtatione deſtitit: contra vero Bertholdus marchio locum vexare non ceſſavit, immo irruptione facta, deprædatione, & igne eum vaſtavit, quoſdam etiam e monachis per ſuos ferro vulneravit. Tanti furoris duæ cauſæ erant: una, quod Udalricus quamdam ejus arcem occupaſſet: altera quod Liutoldus ejus frater Carinthiæ ducatum, alter vero ejuſdem frater marchiam Hiſtriæ regio munere obtinuiſſent. Illud etiam Sancti-Gallenſes Bertholdo inviſos reddebat, quod Hirſaugienſes monachi, & qui apud Scafuſam & ſanctum Blaſium degebant eorum ſodales, illos a regulari diſciplina exorbitaſſe quererentur; atque etiam generale anathema incurriſſe, a Gregorio pontifice prolatum in eos, qui Heinrico regi adhærerent.

[a] *lib.* 66. *n.* 86.

[b] *Gold. to.* 1. *p.* 122. *& ſeq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1086.

Interim cæſo Hermanno Heinrici regis æmulo, & mortuo Ekkehardo Augienſi abbate, Gallenſibus ſemper infeſto, hi tantiſper reſpirare videbantur. at nova ſubito tempeſtas orta eſt, Arnoldo ſancti Galli monacho ab Heinrico rege, dum Mantuæ verſaretur, in Conſtantienſem epiſcopatum promoto contra Gebehardum Bertholdi fratrem, quem Hermannus epiſcopum illic ordinari curaverat. Cum enim Arnoldum in illam urbem introducere vellet Udalricus, repulſus a civibus, quibuſdam eorum ædificiis combuſtis receſſit. quæ res cum Conſtantienſes, tum Bertholdum marchionem in Gallenſes denuo concitavit. At nihilo minus Arnoldus a Clemente antipapa Ravennæ ordinatus eſt, & de epiſcopatu per annos duodecim [a] diſceptavit cum Gebehardo: qui tandem pacis cauſa ceſſit. Huic conſtanter adhæſit Theodericus Petri-domus abbas, ob id multis affectus injuriis ab Heinrico Sanctimontis comite, Arnoldi fratre: quæ damna Gebehardus, in ſedem ſuam reſtitutus, compenſare ſategit, ipſumque Theodericum in confeſſarium ſuum elegit. Piget tot monachorum bella & pugnas recenſere: at vitia notare paullo minus juvat quam virtutes, ut ex illorum conſideratione ſimilia poſteri abhorreant.

[a] *Chron. Conſtant. V. lib. 68. n. 46.*

XXII. Res Anglicanæ.

In Anglia *Clito* Eadgarus, id eſt primogenitus, Edwardi ſcilicet quondam regis, permiſſu Willelmi regis, mari trajecto, in Apuliam cum ducentis militibus perrexit. Hujus germana ſoror, Chriſtiana ſeu Chriſtina nomine, ſeceſſit in Rumeſienſe agri Hantonienſis monaſterium, ubi ſanctimonialis habitum induit. Non confundendum hoc puellare monaſterium cum Rameſienſi virorum.

Malmeſburiæ abbates.

Per id tempus Malmeſburienſi cœnobio præerat Warinus abbas poſt Turoldum, quem rex Willelmus ad Burgenſem abbatiam tranſtulerat, ut eam a latronibus, qui locum infeſtabant, protegeret, quippe qui magis militem ageret, quam abbatem. Huic ſubſtitutus Malmeſburiæ Warinus, Lyræ in Neuſtria monachus, regulæ quidem magis aſſuetus, quam Turoldus, ſed tamen monaſterio parum utilis, immo potius dilapidator, ſi Willelmo [b] Malmeſburienſi credimus, qui eum merito reprehendit, quod ſanctorum corpora & reliquias parum religioſe tractaverit, & temere loco moverit. Verum, viſo ſancti Aldhelmi, qui cæco lumen reſtituerat, miraculo, ad ejus venerationem commotus, ſacrum ejus corpus e lapideo tumulo, in quo Danorum ob metum incluſum fuerat, præmiſſo triduano jejunio extulit, &, accito Oſmundo venerabili Sareſberienſi epiſcopo, in ſcrinio decenter componi curavit. Defuncto Warino ſucceſſit Godefridus monachus Gemeticenſis: cujus induſtria honor eccleſiæ adolevit, aucta religio, ornata ædificia, codices nonnulli conſcripti, quaſi quædam bibliothecæ primitiæ, quam Willelmus longe amplius ab ſe auctam fuiſſe gloriatur. Ad hæc, cultus Dei optime inſtitutus, officia divina rite perſoluta: adeo ut monaſteriorum in Anglia nullum Malmeſburienſi præcelleret, multaque cederent. Aderat divinis officiis abbas ipſe in primis, diſcedebat cum ultimis; humanitate demulcens bonos, ſeveritate reos territans; frugalitatis amans, ita ut uno ferculo contentus eſſet; ſed tamen lauticiei nimis indulgens, ut qui nihil niſi exquiſitum menſæ ſuæ inferri pateretur. Hæc ex Willelmo ſub finem libri de vita ſancti Aldhelmi epiſcopi, olim Malmeſburienſis abbatis, cujus quædam miracula, Godefridi abbatis tempore patrata, commemorat.

[b] *Angl. ſac. to. 2. p. 40.*

ANN. CHR. 1087.
XXIII. Victoris III. conſecratio acta & obitus.

NEmo umquam in recuſando pontificatu conſtantior, ne dicam pertinacior fuit, quam Deſiderius Caſinenſis abbas, qui, poſt frequentes per unum amplius annum recuſationes, vix anno inſequente M LXXXVII. ſe pontificem ordinari paſſus eſt. Hic enim, peracto Capuæ conventu, per biduum ſollicitatus ut pontificatum reſumeret, ſupplicibus tandem epiſcopis & cardinalibus ceſſit, & ſuperiora comitia, cruce & chlamyde reſumta, confirmavit. Inde, Caſini paſchate celebrato, ad Urbem progreſſus, æde ſancti Petri, quam Clemens antipapa tenebat, in poteſtatem redacta, VII. idus Maii, dominica poſt aſſcenſionem, ab Odone Oſtienſi, atque a Portuenſi & Albanenſi epiſcopis conſecratus, & in ſede beati Petri collocatus eſt. Poſt octiduum Caſinum revertit: at rogatu Mathildis, quæ colloquendi cum eo cauſa Romam venerat, Urbem repetiit, & ab ipſa ejuſque exercitu officioſiſſime exceptus, per octo dies in Vaticano manſit. Dein feſto die ſancti Barnabæ rem divinam in baſilica ſancti Petri fecit, eodemque die auxilio Mathildæ Urbem recepit. In natali apoſtolorum cum Clemens in æde ſancti Petri ſacra facere fruſtra tentaſſet, in baſilica beatæ Mariæ de Turribus, quam vulgus Rotundam vocat, celebravit. His actis,

Victor ingentem exercitum conduxit adverſus Sarracenos Africam infeſtantes, de quibus inſignis reportata victoria eſt, eodem die, quo patrata eſt, in Italia nuntiata. Inde adverſus Clementem, ejuſque aſſeclas conventum Beneventum indixit, in quo antipapam cum ſuis fautoribus anathemate perculit, & inſuper Hugonem Lugdunenſem archiepiſcopum, atque Richardum abbatem Maſſilienſem, qui ab ipſo ſeceſſionem fecerant, a communione removit. Denique epiſcopatus & abbatias de manu laïca accipi diſtricte prohibuit. ANN. CHR. 1087.

In eodem conventu pontifex graviter infirmari cœpit, indeque poſt triduum feſtinato rediit ad Caſinenſe monaſterium, cujus poſſeſſiones confirmavit. Tum Oderiſium monachum religioſiſſimum, Romanumque diaconum, qui tunc monaſterii præpoſitus erat, vice ſui abbatem, conſentientibus fratribus, conſtituit. Poſt hæc, urgente morbo, convocatis ad ſe epiſcopis & cardinalibus, Odonem Oſtienſem epiſcopum ſucceſſorem ſuum deſignavit, ſeque in abſide capituli ſepeliri juſſit, ac poſt triduum hoc anno ad Dominum migravit XVI. kal. Octobris, appoſito ad ejus tumulum epitaphio, quod apud Baronium videre licet, & in ejus actis a nobis relatis ex chronico Caſinenſi, ex quo hæc omnia retulimus. Hinc falſi convincitur Hugo Flaviniacenſis, cum ait, Victorem, cum miſſas apud ſanctum Petrum celebraret, infra « actionem judicio Dei percuſſum fuiſſe, atque errato cognito, ſe ipſum depoſuiſſe, « accitiſque qui ſecum erant Caſinatibus monachis præcepiſſe, ut corpus ſuum eo de- « ferrent, & in capitulo, non ut papam, ſed ut abbatem ſepelirent. « quæ quidem falſi manifeſte arguas, cum Victor, non Romæ, ſed Caſini mortuus ſit, nec aliud de pontificatu ſtatuerit, quam quod ſtatuerat Gregorius ejus anteceſſor, deſignato ſcilicet ſucceſſore, quem pontificatu digniorem cenſeret. Mitto apologiſtam Heinrici IV. Gregorio infenſiſſimum, adeoque Victori, quem Sergium abbatem vocat, aitque eum ex dyſenteriæ morbo ſolutum defeciſſe. Ejus oſſa e capitulo in ſacellum ſancti Bertharii abbatis ante annos centum & quinquaginta tranſlata ſunt.

XXIV. Ejus ſcripta & diſcipuli.

Nonnulla ſcripſit Deſiderius cum abbas eſſet, quædam etiam pontifex. Habemus ex ſchedis noſtris unam ejus epiſtolam A. imperatrici inſcriptam, qua eam adhortatur ad relevandum tributum peregrinis impoſitum, qui ad ſacra loca properabant. At fallor, ſi error in ejus epiſtolæ titulum non irrepſit; nec dubito, quin hæ litteræ Alexio tunc temporis Conſtantinopolitano imperatori, non vero cuivis Orientis aut Occidentis imperatrici ſcriptæ fuerint. Certe nemo neſcit Alexium, non modo exercitibus ad ſacras expeditiones properantibus, verum etiam ipſis peregrinis ex Occidente adventantibus inſidias tetendiſſe. Ejus autem avaritiam probat hæc ipſa bulla aureis litteris exarata, qua fatetur ſe in anguſtiis redactum donaria ſacra e templis abſtuliſſe. Vetat quidem ibi ne id in poſterum fiat; ſed ſi ab eccleſiis ſpoliandis poſtea abſtinuit, non tamen eum a vexandis peregrinis moderatiorem fuiſſe probant ea, quæ illorum temporum hiſtorici paſſim referunt. Ut ut fuerit, hanc epiſtolam in appendice, prout eam invenimus, referre viſum eſt. Præcipua vero Victoris lucubratio eſt de miraculis ſancti Benedicti & quorumdam monachorum Caſinenſium, quæ quatuor libris ſcripſiſſe dicitur, tametſi tres tantum ad nos pervenerunt. Ex his monachis unus eſt Guinizo, qui ex ulteriori Hiſpania Caſinum profectus, ibidem etiam præpoſiti officium geſſit. Inde in vicinam ſilvam ſeceſſit, ubi ſolitariam non exiguo tempore vitam ducens, piiſſime deceſſit. Hujus diſcipulus Januarius nomine, ferrum candens illæſa manu tractaviſſe dicitur. Hæc aliaque in primo libro. In ſecundo laudatur Felix monachus, qui cæco lumen reſtituit; Gregorius, ſummæ religionis monachus, e cujus tumulo miri odoris fragrantia manavit; Azzo item religioſiſſimus monachus, a ſancto Michaële, cujus eccleſiam in Valle-regis inſtauraverat, in cælum aſſumtus; Stephanus quoque Veneticus, qui cælum conſcendere viſus eſt, uti & Paulus ſanctæ converſationis monachus; & Johannes, qui relicto regimine monaſterii ad proximam ſilvam ſeceſſit. His adde Rainerium, eximiæ obedientiæ monachum, qui abbatis ſui mandato ad Teanenſe territorium quorumdam negotiorum cauſa profectus, a latrunculis occiſus eſt, ejuſque tumulus miraculis illuſtratus. In tertio denique libro agitur de Alferio, Cavenſis monaſterii primo abbate, ac de Leone ejus ſucceſſore, necnon de Offa ſancti Petri apud Beneventum abbatiſſa, de quibus in ſuperioribus actum eſt.

XXV. Aldemarii abbatis acta.

His adjungendus Aldemarius Capuanus, Sapiens cognominatus, ex monacho Caſinate factus abbas monaſterii ſancti Laurentii in Capuana urbe, quod Aloara, olim

Digitized by Google

ANN. CHR. 1087. conjux Pandulfi principis, cognomento Capitis-ferrei, ſub finem ſæculi decimi exſtruxerat. Diſcordia orta inter Capuæ dominum & Caſinenſem abbatem, qui Aldemarium penes ſe habere volebant; ipſe Bovianam * urbem petiit, ubi miracula quædam, uti Capuæ, patravit. Inde ad monaſterium ſancti Liberatoris, quod ad radicem montis Majellæ poſitum erat, diſceſſit, ibique brevi tempore permanſit. Poſtea ad locum, qui ſanctæ Euphemiæ dicitur, profectus, monaſterium condidit, ibique magnum monachorum numerum aggregavit, quos abbatis nomine rexit. Alia quoque cœnobia in Theatina provincia ædificaſſe perhibetur, unum etiam magnum in Boclanico [a] Aprutii citerioris opido, ubi vir ſanctus religioſe colitur. Tandem vir Dei, virtutibus & ſignis clarus, ad mœnia opidi, quod ſanctus-Martinus dicitur, morbo interceptus, ad cœlum migravit: cujus corpus monachi ejus ægre ab opidanis obtentum, in monaſterio ſuo extra muros eccleſiæ decentiſſime, ut par erat, humaverunt. *miraculorum patrator egregius* dicitur in chronico Caſinenſi. Alius fuit Aldemarius, itidem Capuanus, Richardi principis olim notarius, de quo mox agemus.

* *Boiano.*

a *Chron. Caſin. lib. 3. c. 56.*

XXVI. Oderiſius Caſini abbas.

Quod ſpectat Oderiſium ejus nominis primum, quem Victor in regimine Caſinenſis monaſterii ſibi ſucceſſorem inſtitui curavit; erat is ex nobili Marſorum comitum ſtirpe, Caſini admiſſus a Richerio abbate, qui cum pietatis officiis, divinis lectionibus & regulari diſciplinæ maxime intentum animadvertens, abbatialem ei dignitatem portendit. Jam Romanæ eccleſiæ diaconus cardinalis erat, cum abbas renuntiatus eſt, eoque nomine Urbani II. electioni anno ſequenti interfuit. Eo abbate multæ Caſino donationes factæ. In his Alexius imperator veſtem imperialem deauratam ſancto Benedicto obtulit. Ejus tempore Sicelgacta, Rotberti Guiſcardi conjux, Caſini in atrio baſilicæ ſancti Petri humata eſt. Ibidem ſepultus eſt Jordanus princeps Capuanus, uti & Ebalus [b] Ventadorenſis comes, qui Jeroſolymis revertens, Caſini morte interceptus, ſepulturæ mandatur. Haud ſcio an ex illis crucesignatis erat, qui in Orientem profecturi, magno numero Caſinenſe monaſterium adierunt, ut ſancto Benedicto, ejuſque fratribus ſe commendarent; indeque Barim profecti ſunt. Ex his fuere Rotbertus Flandriæ comes, Rotbertus dux Nortmannorum, Hugo Magnus, Philippi regis frater, & Guillelmus Marchiſii filius, aliique plures, ut Petrus diaconus tradit in chronico Caſinenſi ab ipſo continuato, quod Leo Marſicanus Oderiſii juſſu inchoavit, & ad libri tertii caput triceſimum-quintum proſecutus eſt.

b *Labbe bibl. to. 2. p. 291.*

XXVII. Leo Marſicanus.

Dum hic ſumus, de Leone Marſicano agendum. Fuit is apud Marſos ortus, & forte ex ipſa urbe Marſia, quam *civitatem Marſicanam* non ſemel vocat, unde Marſicani cognomen tulit. Cujus gentis fuerit, non liquet; at nobilem genere fuiſſe ex eo intelligitur, quod Johannem, *ſanctæ memoriæ* Soranum epiſcopum, *avunculum* [c] ſuum dicit. Hunc *vixdum quatuor & decem annos* [d] *egreſſum*, Deſiderius abbas in ſacro Caſinenſi monaſterio *ſuſcepit, inſtruxit, enutriit ac provexit.* Illic *in converſione* [e] magiſtrum habuit Aldemarium, *felicis memoriæ*, ut ipſe loquitur, *Capuanæ civitatis prudentiſſimum ac nobilem clericum, & Richardi principis olim notarium;* qui in Sardiniam cum fratribus abbatis nomine miſſus, poſtquam reverſus ad monaſterium eſt, ab Alexandro II. in extramurana ſancti Laurentii eccleſia cardinalis ſimul & abbas ſacratus fuiſſe memoratur. Mortuo Deſiderio ſeu Victore III. Oderiſius, ejus in regimine Caſinenſi ſucceſſor, Leoni præcepit, ut *ſanctæ memoriæ abbatis Deſiderii magnifica geſta*, aliorumque Caſinatium abbatum litteris mandaret. quod ille exſequi aliquamdiu diſtulit, utpote *in ſervitio domni apoſtolici*, ſcilicet Urbani II. juſſu ipſius Oderiſii & ab ipſo Oderiſio *in diverſis negotiis occupatus*, ut Leo ipſe commemorat in prologo chronici ſui, quod *domino & patri ſanctiſſimo, venerabilis cœnobii Caſinenſis abbati Oderiſio, frater Leo, cognomine Marſicanus*, inſcribit: ubi ait, hoc opus olim Alfano archiepiſcopo Salernitano, viro ſui temporis ſapientiſſimo, a Deſiderio abbate injunctum fuiſſe; ſed eum operoſioris argumenti periculo ſe ſubduxiſſe. Hoc in opere Leo uſus eſt quodam chronico Johannis abbatis, qui primus in Capua-nova monaſterium Caſinatibus exſtruxit. Opus ſuum Leo dividit in tres libros ſecundum tres præcipuos abbates, qui Caſinenſe monaſterium inſtaurarunt, quaſi totidem a ſancto Benedicto ejus fundatores. Hi ſunt Petronax, Aligernus, & Deſiderius, in quo auctor deſinit. attamen Deſiderii acta omnia non abſolvit, ſed Petrus diaconus Leone longe gravitate & auctoritate inferior, qui librum tertium a capite XXXV. ut modo

c *Chron. Caſin. lib. 2. c. 16.*
d *ibid. in prolog. lib. 3.*
e *ibid. lib. 3. c. 26.*

Digitized by Google

dicebam, proſecutus eſt, & totum quartum adjecit. Hunc quidem Leo pollicitus erat, ſed promiſſum non implevit, ſive morte præventus, ſive aliis diſtentus negotiis, poſtquam ſcilicet creatus eſt epiſcopus Oſtienſis a Paſchali II. Obitus ejus in necrologio Caſinenſi notatur his verbis: XI. *kal. Junii obiit venerandæ memoriæ domnus Leo Hoſtienſis epiſcopus.* Angelus a Nuce eum perveniſſe putat ad annum MCXII. ANN. CHR. 1087.

Petrus diaconus, ejus chronici continuator, ortu Romanus, ab Ægidio patre quinquennis beato Benedicto oblatus eſt ſub Girardo abbate anno MCXII. ut ſuo loco videbimus. Chronici continuationem inchoat, ut jam dixi, a libri tertii capite XXXV. quo agit de Alberico, Alfano, Amato, & Conſtantino Caſinenſibus monachis. De Alberico & Alfano actum ſuperius. Amatus epiſcopus & monachus fuiſſe dicitur, ſed cujus ſedis, non prodit Petrus, neque in chronico, neque in libro de viris illuſtribus; perinde incertum, an ex epiſcopo monachus, an ex monacho epiſcopus factus ſit. Carmen de geſtis ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli quatuor libris ad Gregorium VII. ſcripſiſſe dicitur, necnon hiſtoriam Nortmannorum ſeptem libris, qui non exſtant, uti nec carmen de ſanctis apoſtolis, nec habentur, ut quidam putant, inter reliquos veteres codices monaſterii Caſinenſis. Baluzius ſuſpicatur [a] hunc eſſe celebrem illum Amatum Oleronenſem primum epiſcopum, dein archipræſulem Burdigalenſem, qui Gregorii VII. pontificatu legati apoſtolici munere functus eſt. XXVIII. Amatus, Conſtantinus & Guaiferius Caſinates.

[a] V. infra num. 31.

Notior eſt Conſtantinus monachus, natione Afer, ex urbe Carthagine oriundus, peritiſſimus medicus. Is patria egreſſus, Babylonem petiit, ubi liberales artes, id eſt grammaticam & dialecticam; tum geometriam, mathematicam, aſtronomiam, necnon phyſicam Chaldæorum, Perſarum, Sarracenorum, Ægyptiorum & Indorum accurate didiciſſe perhibetur, & in his ſtudiis triginta & novem annos inſumſiſſe. Reverſus in patriam, ob tantam eruditionem invidiam incurriſſe dicitur ſuorum popularium, qui eum ob id occidere voluerint. quo comperto, Conſtantinus in Italiam trajecit, & Salerni aliquamdiu in habitu pauperis latuit. Dehinc a fratre regis Babyloniorum, qui tunc forte illuc advenerat, agnitus, poſtmodum apud Rotbertum Apuliæ ducem magno in honore fuit. Sed tandem ſæculi pertæſus, Caſinum ſe recepit, ibique a Deſiderio abbate in ſacri illius loci cœtum monachorum admiſſus fuit: ubi ex diverſarum gentium & linguarum ſcriptis libros de medicina quam plurimos tranſtulit, quorum indicem Petrus retulit. Ex his nonnullos in noſtra bibliotheca habemus: plerique in Caſinenſi habentur.

His Deſiderii diſcipulis annumerandus eſt Guaiferius, cognomento Benedictus, Salernitanus origine, qui, præter alia, ſcripſit librum de vita ſancti Secundini Trojæ epiſcopi, rogatu Stephani ejuſdem ſedis epiſcopi, & juſſu Deſiderii abbatis, ab Ughello [b] editum: in cujus prologo Stephanum coëpiſcopum & fratris ſui nomine compellat. Unde conjicere licet, ipſum Guaiferium epiſcopum fuiſſe. tametſi Petrus diaconus eum tantum monachum vocat, tum in chronico Caſinenſi, tum in libro de viris illuſtribus.

[b] Ital. ſac. to. 7. p. 1363.

Conſtans omnium auctorum ſententia eſt, corpus ſancti Nicolai hoc anno ex urbe Myra, quæ Lyciæ metropolis eſt, Barium ſeu Barim in Apuliæ civitatem tranſlatum fuiſſe, diſſentientibus tantum Venetis, qui partem ſaltem ſibi vindicant; ut inferius dicturi ſumus. Hujus tranſlationis hiſtoriam ſcripſit Johannes Barenſis archidiaconus, eamque Urſo tunc temporis Barenſi archiepiſcopo inſcripſit. Hæc tranſlatio facta eſt a quibuſdam Barenſibus mercatoribus, qui cum tribus navibus Antiochiam negotii cauſa profecti, cum Myram appuliſſent, quæ a Turcis vaſtata erat, a quatuor monachis locum, ubi ſancti Nicolai corpus reconditum erat, exegerunt, indeque abſtractum in patriam reportarunt. Ubi ad portum applicuere, incerti quo in loco ſacras reliquias reponerent, miſſus eſt in urbem Tranum nuntius ad Urſum archiepiſcopum, qui tum voti cauſa Jeroſolymam profecturus erat, comitante Johanne archidiacono, qui hanc hiſtoriam ſcripſit. Interim nautæ ſacrum loculum Eliæ abbati cœnobii ſancti Benedicti, quod ad portum ſitum erat, cuſtodiendum tradiderunt *nono die intrante menſe Maio.* qui dies in poſterum ſollemnis evaſit. Ubi archiepiſcopus Barim advenit, omnibus demum viſum eſt, ut ſacræ reliquiæ in eccleſia beati Stephani protomartyris, quæ ante tres fere annos intra curiam fabricata erat, reponeretur, ejuſque cuſtodia Eliæ abbati committeretur, dum nova ſancto Nicolao eccleſia conſtrueretur. Hic Elias [c] e Cavenſi monaſterio aſſumtus fuerat ad regendum prædictum ſancti Benedicti cœnobium, quod jam ab ineunte ſæculo nono XXIX. S. Nicolai tranſlatio Barium. Barenſia monaſteria.

[c] Ital. ſac. to. 7. p. 855. & ſeqq.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1087.

exſtabat ſub ditione Caſinenſis. Inde tranſlatus Elias ad novum S. Nicolai monaſterium demum factus eſt anno MLXXXIX. Barenſis archiepiſcopus poſt Urſum mox laudatum. Eliæ in abbatiæ præfectura ſucceſſit eodem anno Euſtachius, prius abbas in monaſterio, quod in honorem Sanctorum omnium condiderat Andreas archiepiſcopus, Urſi anteceſſor. Paſchalis II. [a] in diplomate, quod Eliæ ſancti Nicolai abbati conceſſit, inſigne de hac tranſlatione teſtimonium perhibet, eamque factam dicit *temporibus* anteceſſoris ſui *ſanctæ memoriæ Victoris III. quod totus pæne orbis agnoſcit;* ſacrumque beati Nicolai corpus in crypta inferiori, ubi tunc ſervabatur, ab Urbano II. reconditum fuiſſe, & ſuper illud altare conſecratum, dum baſilica eodem in loco exſtrueretur: quæ abſoluta ſub tutela ſedis apoſtolicæ, poſtulante Boamundo, Rogerii ducis filio, ab ipſo Paſchali pontifice ſuſcepta eſt. Euſtachio abbati in regimine illius monaſterii ſubrogatus fuit Melus ex priore Omnium-ſanctorum; eoque mortuo hæc baſilica in collegiatam converſa. Longe ante id tempus exſtructa fuit prope Barim ſancti Nicolai eccleſia, de qua ſuperius [b] actum eſt. Exſtabat in eadem urbe puellare ſanctæ Scholaſticæ monaſterium antiquiſſimum, quod Romana [c] abbatiſſa anno MCCCVIII. multis prædiis ditavit, ornavitque ædificiis; idemque incendio conſumtum archiepiſcopus & cives [d] Barenſes ſub finem ſæculi ſexti-decimi inſtaurarunt, modo unitum eccleſiæ Barenſi.

a ibid. p. 869.
b lib. 58. n. 11.
c Ital. ſac. to. 7. p. 906.
d ibid. p. 922.

Poſt prædictam tranſlationem multæ ubivis locorum conditæ ſunt eccleſiæ in honorem ſancti Nicolai: cujus reliquias cum habere cuperent ſancti Nicolai apud Andecavos monachi, Barim ejus rei cauſa profectus eſt Stephanus ejuſdem cœnobii cantor, dimiſſoque cum permiſſu abbatis ſui Natalis monaſtico habitu, ut melius dolum occultaret, brachium ſancti Nicolai argento tectum ſurripuit. Verum, cum Venuſii ægrotaret, cenſuque deficiente argentum, quo brachium tectum erat, divendere coactus fuiſſet; furto prodito Erembertus Venuſii cœnobita, natione Nortmannus, brachium ab eo extorſit, illudque in ſuo ſanctæ Trinitatis monaſterio repoſuit. quæ omnia Ordericus [e] fuſe narrat. De hoc monaſterio ſuperius [f] actum eſt.

e Orderic. lib. 7. p. 653. & ſeqq.
f lib. 60. n. 51.

XXX. S. Jacobi de Pontida prior S. Albertus.

In Bergomenſi comitatu, ſed in diœceſi Mediolanenſi, conditum eſt hoc anno ſancti Jacobi monaſterium, de Pontida a loco, ubi poſitum eſt, nuncupatum, dotatum ex bonis, quæ Odo clericus eidem loco donaverat. Hoc monaſterium Cluniacenſi abbatiæ ſubjectum fuit, ejuſque regimen Alberto priori commiſſum a venera-
» bili Hugone abbate. Hic in atrio eccleſiæ ſancti Romani haud procul Cluniaco ex-
» ſiſtens, cum conſilio monachorum & cuſtodis cœnobii ſancti Petri, in præſentia
» famulorum ſuorum, facultatem indulget Alberto priori ſancti Jacobi de Pontida,
» diſponendi de rebus ejus prioratus, ut ipſi conſultius videretur, (attendendo ta-
» men, ut bona fama Ordinis illæſa ſervaretur) & maxime de bonis ab Odone clerico
» & *ordinario*, ut vocat, *ſancti Fauſtini Brixiæ* conceſſis. Hunc Albertum pro ſancto habent Bergomenſes, teſte Cæleſtino in hiſtoria Bergomenſi, qui eum perperam ſæculo nono vixiſſe ait. Rectius Ferrarius ad hoc tempus refert, probatque, quod ex dictis conſtat, Albertum hunc ſancti Hugonis Cluniacenſis abbatis diſcipulum fuiſſe, additque eum anno MXCV. kalendis Septembris obiiſſe.

XXXI. Gravæ cella conditur.

In ſuperioribus actum eſt de monaſterio ſancti Rigaldi Matiſconenſis diœceſis. Hujus loci abbas Stephanus & Ermenaldus prior divino, ut fertur, inſtinctu tumultuoſas ſæculi procellas declinare cupientes, relicto proprio monaſterio, in quamdam Oceani inſulam, quæ Cluniacenſium juris erat, Corda vocabulo, ſeceſſerunt, probante Hugone abbate. His adjunctus quidam Cluniacenſis monachus, Willelmus nomine, ipſius Stephani germanus, piſcandi peritiſſimus: qua arte ſociis abunde omnia neceſſaria ſuppeditavit. Eorum bona fama permoti accolæ, eo frequentes conveniebant. Sed quia non ſine grandi navigantium periculo hæc inſula adiri poterat, monachis illis conſultius viſum eſt, ut ſe in locum, qui Grava dicitur, haud procul ab illa inſula ſe conferrent. Ea re comperta illos inviſit Amatus, ſedis apoſtolicæ legatus & archiepiſcopus Burdegalenſis, in cujus ditione ſitus erat locus, ibique pernoctavit, & eis ut monaſterium inibi conderent, auctor fuit. quod illi cum ſuis omnibus Cluniacenſi monaſterio ſubdiderunt.

XXXII. Amatus S.R.E. legatus, an monachus.

Celebre fuit per id tempus, ut ſæpe jam vidimus, hujus Amati nomen. Hic primum Oleronenſis in Novempopulania epiſcopus, legati apoſtolici munere diu, maxime in Aquitania functus, demum Burdegalenſis archiepiſcopus factus eſt poſt Goſcelinum, qui anno ſuperiori, & quidem XIII. kalendas Julii deceſſit, cui poſt duos circiter vacationis

ANN. CHR. 1087.

vacationis annos Amatus ſucceſſit. Hunc monachum fuiſſe non ſine fundamento putat Baluzius[a], idque colligit, tum ex quibuſdam Fulconis Andecavenſis comitis litteris, tum ex eo quod Amatus ſemper *domni* titulo, monachis familiari, inſignitus invenitur. Comitis Andecavenſis hæc verba ſunt, occaſione litis de cella Credonenſi, quæ inter Vindocinenſes & ſancti Albini monachos vertebatur, prolata: *quia ſi Amatus de hoc placito ſe ita intromitteret, ut aliquo modo Vindocinenſes monachi ſancti Clementis eccleſiam amitterent, procul dubio nec ſuus epiſcopus, nec monachus eſſet.* Hæc comes: ex quibus conjicit vir eruditus, hunc eſſe Amatum illum epiſcopum & monachum Caſinenſem, quem abſque deſignatione ſedis laudat Petrus diaconus, ut ſuperius[b] vidimus. Obiit Amatus anno MCI. cujus obitus in necrologio Burdegalenſi notatur XI. kalendas Junii.

a *Præfat. in to. 1. Miſcell.*
b *ſupra n. 18.*

XXXIII. S. Lupercii cella.

Præter cellam Gravenſem, de qua modo agebamus, inſtauratum eſt hoc anno monaſterium ſancti Lupercii martyris, ſitum in pago Eliſano, tunc diœceſis Auſcienſis. Illic olim monaſterium conſtruxerat Bernardus comes, ibique per multos annos monachi religioſiſſime vixerant: at proceſſu temporis abjecta regulari diſciplina, in tantam licentiam prolapſi erant, ut, votorum immemores, nefanda committerent, & propriis lucris, ſæcularium inſtar, inhiarent. His motus Willelmus Auſciorum archipræſul, Aimericum comitem, prædicti Bernardi pronepotem, ſæpius interpellavit, ut locum illum, qui ejus ditionis erat, in priſtinum ſtatum reſtitueret. Ejus monitis flexus tandem Aimericus, Aſtenovæ comitis filius, ſe culpabilem ac reum agnoſcens, quod monaſterium illud a Bernardo proavo ſuo exſtructum, tam negligenter habuiſſet, aſſenſu conjugis ſuæ Æviernæ, ac filii Aſtenovæ, fratriſque ſui Bernardi, « prædictum locum domno Hugoni Cluniacenſi abbati, ejuſque ſucceſſoribus in manu « domni Willelmi archiepiſcopi Auſcienſis vice Hugonis abbatis tradidit, ab eodem « abbate regendum & poſſidendum, uti & ſancti Orientii monaſterium, in ſuburbio « Auſcienſi poſitum, quod Aimerici itidem ditionis erat. Actum anno incarnationis « dominicæ MLXXXVII. in Romana eccleſia præſidente papa Urbano, regnante Philippo rege Francorum. Si mendum non irrepſit in nomen Romani pontificis Urbani, id factum oportuit anno ſequenti, quo Urbanus papa creatus eſt.

XXXIV. Pontio Andaonenſi abbati ſuccedit Petrus.

Apud Avenionem in Andaonenſi ſancti Andreæ monaſterio ad immortalem vitam hoc anno migravit Pontius abbas, die viceſima-tertia Martii, ut diſertis verbis in libro de ipſius vita teſtatur ejuſdem loci monachus, cujus nomen, in veteri codice decurtatum, a littera R. incipiebat. Hunc librum inſcribit auctor *dilectiſſimis in Chriſto fratribus, Andaonenſis cœnobii ſancti Andreæ monachis*; aitque ſe eorum rogatu, ſed in primis Roſtagni de Venaſcha, diſcipuli ejuſdem beati viri, necnon abbatis ipſius ſucceſſoris, ad id ſcribendum impulſum fuiſſe. In hoc autem libello quædam Pontii miracula referuntur, quæ ejus ſanctitati teſtimonium perhibent, uti & ejus præclaræ virtutes, paucis[c] a me jam commemoratæ, quæ in libro de ejus vita prolixius habentur. In veteri ejuſdem monaſterii necrologio ejus memoria his verbis celebratur VII. kalendas Aprilis: *Depoſitio domni Pontii abbatis noſtri, cujus vita multis ſacris miraculis commendatur.* Jam pridem ſancti Pontii feſtum eo die ibidem celebratur.

c *lib. 36. n. 36.*

Petro abbati ejus ſucceſſori Raimundus IV. Toloſæ comes, dux Narbonenſis & marchio Provinciæ, *Podium* Andaonenſe, ubi conſtructum eſt monaſterium, & villam adjacentem, ſicut ejus anteceſſores donaverant, confirmavit, ut patet ex litteris anno ſequenti datis, quas Catellus[d] retulit. His litteris ſubſcribunt ex parte abbatis Albertus Avenionenſis epiſcopus, Roſtagnus prior ſancti Andreæ, Petrus Camardus decanus, Guillelmus de Aura-ſicca ſacriſta, Guillelmus prior de Tolone, aliique. Idem Petrus abbas Urbanum II. hoſpitio ibidem excepit, ejuſdemque loci baſilicam, ab ſe abſolutam, per Gelaſium II. dedicari curavit.

d *Catel. Comteſ. p. 134.*

XXXV. S. Benigno facta reſtitutio.

Hoc ipſo anno Walterius Cabilonenſis præſul eccleſiam[e] ſanctæ Mariæ, in ſuburbio Cabilonenſi ad ripam Araris ſitam, *quam violentia quorumdam tyrannorum a priſcæ religionis & ordinis honore detorſerat*, reformare cupiens; ſancti Benigni monaſterio, a quo antiquitus poſſeſſa fuerat, denuo inſtaurandam reſtituit, ad preces *confratris*, inquit, *Jarentonis venerabilis abbatis, cujus larga benignitas ampliora digniſſime meretur.* quibus verbis commendat eximiam Jarentonis caritatem, cujus præclara ſuperius[f] exempla retulimus.

e *Perard. p. 196.*
f *lib. 66. n. 97.*

XXXVI. Arnulfus Sueſſionum præſul obit.

Jam tempus inſtabat obitus Arnulfi Sueſſionum epiſcopi, qui poſt reditum e Bel-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1087. a V. lib. 66. n. 67. gio [a] recluſus apud ſanctum Medardum ſupremum vitæ diem in jejunio & precibus præſtolabatur, ingemiſcens de malis in provincia excreſcentibus: quibus medendis recluſio, ſi quidem continua erat, parum idonea fuiſſe videtur. Quamquam veriſimile eſt, virum ſanctum eccleſiæ ac diœceſis ſuæ neceſſariis nequaquam defuiſſe officiis, qui alienis, id eſt Belgicarum eccleſiarum, negotiis procurandis recluſionem ſuam poſtponebat. Unde, emergentibus novis in Flandria cauſis, vir Dei a viris primoribus Aldenburgenſis pagi interpellatus eſt per Everolfum monachum, ut ad res illius loci componendas denuo ſe conferre ne gravaretur. Nec mora eorum votis annuit ſanctus præſul, divino certus oraculo, ſe inde non amplius reverſurum. Illuc octava-decima menſis Julii die cum perveniſſet, ſeptem dies incolumis Aldenburgi manſit, nempe uſque ad feſtum beati Jacobi apoſtoli: quo die, celebratis miſſarum ſollemniis, infirmari cœpit, iſque morbus ad viginti dies perſeveravit. Viceſima ipſa die, feria ſexta, ſub mediam noctem, ejus cella uſque tertium ita contremuit, ut a fundamentis corruere videretur. Turbatis monachis, in primis Everolfo presbytero & monacho, eos bono animo eſſe juſſit, nihilque pavere, hæc quippe ſigna eſſe præſentis divinæ majeſtatis. Sequenti die, quæ aſſumtionis Deiparæ vigilia erat, ſacro ſe oleo perungi popoſcit, factaque confeſſione coram omnibus, ſe poſtera die, quæ dominica erat, ad Chriſtum migraturum dixit: at ſepulturam ſuam in proximum diem, ſancti Arnulfi Mettenſis antiſtitis depoſitione venerabilem, differri præcepit. Sub veſperam *corpus & ſanguinem Redemtoris* ſumma cum devotione percepit, moxque, benedictione data & accepta, in pavimentum cinere & cilicio ſtratum depoſitus, feliciter ad Chriſtum migravit XVIII. kal. Septembris, ipſo die aſſumtionis. Poſtridie ejus exſequiæ ſollemni ritu a Bernardo præpoſito Guaſtenienſi & Richardo decano curatæ, quibus nullus pontificum aut abbatum, uti olim prædixerat, interfuit. Sepultus eſt in Aldenburgenſi beati Petri eccleſia, appoſito ad ejus ſepulcrum epitaphio, in ejus vita relato.

XXXVII. Hariulfus ejus vitæ ſcriptor. Hanc duobus libris ſcripſit Hariulfus, Aldenburgenſis abbas tertius, eamque anno M C XIV. abſolvit. His duobus libris præmiſſæ ſunt tres ejus epiſtolæ. Prima ad Lambertum Tornacenſium epiſcopum, quem rogat ut hanc vitam approbet Liſiardo Sueſſionenſi epiſcopo, amboque ſimul Remorum metropolitano offerant. Altera epiſtola eſt ad ipſum Liſiardum, a quo idipſum poſtulat. Tertia ad Radulfum Remenſem archiepiſcopum, cui hanc vitam offert. Eidem vitæ præmittitur prologus ipſius Liſiardi epiſcopi ad Radulfum archiepiſcopum, quo in prologo hoc opus, quaſi ſuum eidem Radulfo offert. His duobus libris adjectus eſt liber tertius de miraculis, a beato Arnulfo poſt obitum patratis. Tres illos libros mutato ſtilo in unum librum contraxit Surius, eumque Liſiardo epiſcopo tribuit. aſt Hariulfum duorum priorum librorum, qui ſancti Arnulfi vitam continent, auctorem eſſe conſtat: tertius de miraculis, eſt Liſiardi, qui duos alios adoptavit. Trium teſtium relatu ea ſe accepiſſe dicit Hariulfus, quæ de Arnulfo ſcriptis mandavit. Primus eſt Everolfus monachus, ſancti viri familiaris, qui cuncta, quæ de eo noverat, Hariulfo in cera exaranti narravit. Alter eſt Arnulfus, ſancti viri ex ſorore nepos, primuſque Aldenburgenſis abbas, qui eadem in membranas ab eodem Hariulfo referri curavit. Tertia denique fuit Adzela, ipſius ſancti Arnulfi germana ſoror, ex qua multa idem auctor didicit.

XXXVIII. Aldenburgenſes abbates. Primus, ut dixi, Aldenburgenſis monaſterii abbas fuit Arnulfus, ſancti Arnulfi ex ſorore nepos. Duas vero ſorores habuit vir ſanctus, Adzelam, ſeu Aſcelam mox laudatam; & Odam, quæ Jeroſolymam [b] profecta, in reditu fratrem jam mortuum ac ſepultum, contra quam in votis habuerat, invenit. Arnulfo abbati ſucceſſit Gervinus, Gervino Hariulfus, antea Centulenſis monachus, qui libros duos de vita ſancti Arnulfi compoſuit, ejuſque corpus e terra levari curavit. Anno M C XIV. abſolvit librum ſecundum, cui Liſiardus epiſcopus Sueſſionenſis tertium de ſancti Arnulfi miraculis adjecit. Alia ſcripta edidit idem Hariulfus, in primis chronicon Centulenſe, quod a Saxowalo [c] ante complures annos inchoatum, ipſe quatuor libris abſolvit anno M LXXXVIII. Philippi regis anno XXVIII. Widonis Pontivorum comitis anno XXXVI. adeoque longe antequam Aldenburgenſem præfecturam adeptus eſſet. Quædam tamen poſtea chronico ſuo addidit, ut ex editis patet, in quibus quædam de Urbano II. referuntur. Idem Gervini abbatis anteceſſoris ſui vitam ſcripſiſſe dicitur, ac libellum de miraculis, beati Petri apoſtoli interceſſione patratis in Aldenburgenſi

b V. lib. 66. n. 67.

Hariulfi ſcripta.

c Spicil. to. 4. p. 616.

Digitized by Google

ANN. CHR 1087.

eccleſia. Vitam produxit ad annum ſaltem MCXXX. quo anno ejus epitaphium referemus.

XXXIX. S. Medardi monachi corpus S. Arnulfi ſubripere tentant.

Paullo poſt ſancti Arnulfi obitum Odo ſancti Medardi abbas ejuſque monachi, auditis virtutibus & miraculis, quæ ad tumulum beati Arnulfi epiſcopi fiebant, tanto theſauro, ſibi quodam jure debito, ſe privatos graviter ferentes, de ejus corpore clam aſportando conſilium inierunt. Miſſi itaque e ſuis nonnulli ſpecie civilis viſitationis, furtim ejus tumulum aperiunt: aſt ubi ſacra oſſa e tumulo abſtrahere tentarunt, tertium uſque divinitus repulſi, id ulterius moliri non ſunt auſi. Hujus rei, quod mirere, auctor fuit Arnulfus, ipſius ſancti ex ſorore nepos & abbas Aldenburgenſis, qui id patrare conatus eſt cum duobus monachis, Godeberto ſcilicet origine Aldenburgenſi, & Balrado Brugenſi, quorum relatu Liſiardus id ſe didiciſſe teſtatur. Forte necdum abbas erat Arnulfus, ſed tantum ſancti Medardi monachus, cum id tentavit. Odoni ſancti Medardi abbati anno MXCVII. jam ſucceſſerat Radulfus, ejus nominis ſecundus, quo anno Anſellus Bellovacenſis epiſcopus altare de Melli-loco pro eccleſia Caucaſenſi ei donavit. Radulfum excepit Gaufridus, ex abbate Catalaunenſis demum epiſcopus, de quo plura inferius.

XL. S. Theoderici abbatiæ altaria data.

Jam ab aliquot annis ſancti Theoderici prope Remos cœnobium regebat Richerus abbas, cujus tempore Elinandus Laudunenſis epiſcopus duo ſuæ parochiæ altaria, in duabus villis pæne in ſolitudinem redactis, ſcilicet Domna-Maria * & Auſonis-curte * eidem cœnobio conceſſit; eaque duobus fratribus, Lanfrido atque Tryphoni perpetuo habenda interim commiſit, eo pacto, ut e laïco & ſæculari ſtatu ad monaſticum tranſirent, & ſub monachico habitu vitam ibidem tranſigerent, labore manuum ſuarum victitantes, & reſtituendis illis eccleſiis operam impenderent. Actum Lauduni anno Domini MLXXXVII. indictione X. His litteris poſt Elinandum & duos Laudunenſes archidianos appoſita ſunt ſigna Adalberonis abbatis ſancti Vincentii, ipſiuſque Richeri ſancti Theoderici abbatis: qui anno ſequenti e vita migravit VI. idus Maii, anniverſario ſuo inſtituto. Huic ſubrogatus Radulfus in concilio provinciali Remis celebrato.

* Dame-Marie.

* Auſicourt.

XLI. Adalbero abbas Laudunenſis.

Qui præmiſſis litteris ſubſcriptus invenitur Adalbero Vincentinus abbas, monaſterium optime rexit, ob idque Elinandi Laudunenſis & Theobaldi Sueſſionenſis epiſcoporum benevolentiam ſibi conciliavit, immo & Philippi regis, qui inſtaurandis monaſterii ædificiis ligna ex ſilva Criſpiniaca, agentibus prædictis epiſcopis, conceſſit. Eodem abbate prioratus ſancti Thomæ prope Laudunum-vetus ab eodem Elinando erectus. Nec defuit Adalberoni aliorum quoque præſulum munificentia. Ratbodus quippe Noviomenſis ſancti Johannis-Baptiſtæ prioratum, ſupra Faram opidum ad Iſaram poſitum ſancto Vincentio dedit. Reginaldus vero Remorum archipræſul eccleſiam ſancti Goberti apud Altum-montem in pago Regiteſtenſi, aſſentiente Hugone comite, eidem donavit, ejectis inde clericis, qui loci curam neglexerant. Ejuſdem abbatis tempore Anſelmus de Ribodi-monte, ad ſacram expeditionem profecturus, ad ſancti Vincentii monaſterium acceſſit, malorum pœnitens, quæ monachis intulerat, & in capitulo, nudatis ſcapulis, in piaculum ſe flagellari fecit. Idem abbas Bartholomæo epiſcopo locum Præmonſtratum ad conſtruendum ſancto Norberto monaſterium ceſſit, ut in conſequentibus dicturi ſumus.

XLII. S. Sergii & S. Albini quædam acta.

Apud Andecavos ſancti Sergii abbatiam hoc tempore adminiſtrabat Achardus abbas, cui Silveſter Redonenſium epiſcopus eccleſiam de Braëlo, præſente inter alios Gervaſio ſancti Melanii abbate, conceſſit. Paullo poſt, cum de hac eccleſia litem moviſſent ſancti Jovini abbas Simon, ejuſque monachi apud Pertum commorantes, rem Achardus abbas retulit ad judicium Silveſtri epiſcopi, qui cum Johanne Dolenſi, ut tum vocabant, archiepiſcopo placitum de hac cauſa habuit. Adverſariorum ratio hæc erat, Pertum ſcilicet fuiſſe abbatiam, in gratiam ſancti Martini Vertavenſis a Chlodoveo rege conſtructam, quæ plures cellas & eccleſias, in his Braëlum, ſibi ſubjectas habuerit. Verum, hac ratione uti frivola rejecta, Braëli eccleſia Sergianis aſſerta eſt. Pertum * hactenus cella eſt diœceſis Redonenſis, ſubjecta ſancti Jovini abbatiæ apud Pictones. Poſt Achardum ſancti Sergii abbatem, qui VI. kalendas Aprilis, anno MXCIII. deceſſit, abbatiam obtinuit Bernardus ad multos annos, de quo alias.

* le Pertre.

Hoc item anno MLXXXVII. Fulco Andecavorum comes quaſdam conſuetudines apud Chiriacum ſancto Albino remiſit, cum ſcilicet ab incendio Legionis * reverſus,

* le Leon d'Angers.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1087.

(qui locus eſt pagi Andecavenſis ad Meduanam fluvium) graviſſimum morbum incurrit, fame totam pæne regionem opprimente. Eodem tempore nobilis & egregius miles, Johannes de Fiſſa *, eccleſiam ſancti Audoëni cum capella, quæ in caſtello ſuo ſita erat, ſancti Albini monachis largitus eſt, necnon *unam manſuram optimæ telluris, id eſt quantum quatuor immenſæ fortitudinis boves arare poſſunt, juxta morem agricolarum.* Inter ejus rei teſtes numerantur Girardus abbas ſancti Albini, Gaufridus ejus bajulus ſeu monachus domeſticus, & Herbertus prior. Actum apud Fiſſam anno incarnationis M LXXXVII. Idem Johannes non multo poſt apud Caſtrum-Gunterii morbo decumbens, monaſticum habitum accepit a monachis ſancti Albini, quibus inter alia *totum presbyteratum* de Luſdio * dedit. Ibidem mortuus apud ſanctum Albinum ſepultura donatur. Ejus vero ſepulturæ die Elias ipſius filius, tradito in manu Gerardi abbatis baculo, patris donationes cum Gaufrido fratre ſuo confirmavit: quas cum infirmare tentaſſet Gauzbertus, Johannis filius natu major, eaſdem tandem ratas habuit, acceptis decem libris denariorum Andecavenſium cum beneficio ſocietatis ſancti Albini per manum Hoëlli epiſcopi Cenomannenſis.

* la Fleche.

* le Lude.

XLIII. Monaſterii-novi bona confirmata & abbates.

Mortuo anno ſuperiore Gaufrido-Guidoni, alio nomine Willelmo, Pictavorum comiti, ſucceſſerat Willelmus ejus filius, eo nomine nonus, qui hoc anno univerſas donationes [a] confirmavit, Monaſterio-novo a patre ſuo & Aldearda matre factas. quod monaſterium pater ejus Gaufridus in ſuburbio Pictavæ civitatis a fundamentis ædificaverat, ubi ipſe humatus jacebat, & ipſe quoque Willelmus ejus filius cum tota progenie ſua ſepeliri volebat. Hæc autem omnia ab omni exactione & obſequio libera & immunia eſſe jubet, & ab omni expeditione, excepta illa, quæ nomine belli fieret contra ipſius inimicos. *Factum eſt hoc in manu Marci, prædicti monaſterii abbatis, Duranni prioris ſancti Nicolai, & Martini monachi, anno incarnationis dominicæ* M LXXXVII. Letaldo [b] abbati ſucceſſerat hoc anno Marcus abbas, vir magnæ religionis, qui res monaſterii multum auxiſſe dicitur. Huic ſucceſſit Gerardus ſecundus, quo abbate Urbanus II. Novi-monaſterii baſilicam dedicavit. Gerardum ſecundum excepiſſe videtur Marcus alter, de quo alias; omnes e Cluniaco aſſumti.

a Beſly Comit. p. 504.

b V. lib. 66. n. 102.

XLIV. Willelmus rex Anglorum obit.

Per id tempus Willelmus rex Anglorum in Galliam trajecerat, & Rotomagi verſabatur. Ut erat obeſi ventris ac prominentis, de eo Philippus rex Francorum per jocum dixiſſe fertur: ſe, ſi aliquando ille pareret, centum millia candelarum ad miſſam pro ejus relevatione ei libaturum. quo dicterio Willelmus, qui jam in Philippum offenſus erat, vehementius exacerbatus, menſe Auguſto in Franciam cum infeſto exercitu irrumpit, ſegetes botroſque matureſcentes proterit, omnia populatur; poſtremo Meduntam * opidum, ad Sequanam poſitum, injectis ignibus incendit, combuſtis illic omnibus eccleſiis, in his beatæ Mariæ eccleſia cum duobus recluſis ſeu anachoretis, & recluſa una uſtulata, quæ *ſpeleum ſuum*, teſtante Willelmo Malmeſburienſi, deſerere noluit. Verum, dum ab hac infauſta expeditione regreditur, viſcerum dolore correptus, Rotomagi decubuit, morboque ingraveſcente, vinctos omnes laxari juſſit. tum Willelmo filio ſuo, cognomento Rufo, Angliæ regnum tradidit; Rotberto primogenito, qui tunc in Gallia exſulabat, comitatum Nortmanniæ dedit; poſſeſſiones vero maternas cum ſuis theſauris Heinrico tertio filio legavit, mandavitque, ut combuſtæ eccleſiæ inſtaurarentur. Rebus ita ordinatis, eccleſiaſticis ſacramentis munitus, v. idus Septembris hoc anno deceſſit. Eadmerus in hiſtoria novorum auctor eſt, Willelmum ex morbo decumbentem Becco accerſiviſſe Anſelmum abbatem, quem magnopere venerabatur, ut ipſi morienti adeſſet; virumque ſanctum, etſi infirmum, Rotomagum acceſſiſſe ad principem, qui eum juxta ſe hoſpitari juſſerit, eique ægrotanti e menſa ſua partem ciborum exquiſitorum, qui ſibi inferebantur, quotidie deferri: at Anſelmum ſemel tantum eum vidiſſe, nec morienti præ infirmitate adeſſe potuiſſe. Ejus vices ſupplevit Guntardus Gemeticenſis abbas, qui prope regem ſedulo excubabat cum Gilleberto Lexovienſi epiſcopo, eique ſalutaria monita dabat. Hæc omnia fuſe & accurate refert Ordericus [c] cum prolixa ipſius Willelmi oratione, in qua totius regni & adminiſtrationis ſuæ rationem idem princeps reddit.

* Mante.

c Orderic. ſub fin. lib. 7.

XLV. Cadomi humatur.

Vix exſpiraverat, cum ejus proceres ad ſua curanda mox diſceſſerunt: inferiores vero miniſtri ejus arma, vaſa, veſtes, linteamina, cunctamque ſupellectilem diripuerunt, aſportarunt, & mortui corpus fere nudum in area domus reliquerunt:

ANN. CHR. 1087.

ubi a prima hora, qua rex deceſſit, uſque ad tertiam *ſuper nudam humum* derelictum eſt. Cum nullus propinquorum aut familiarium de ejus funere curaret, ejus corpus Cadomum navigio deferri juſſit Guillelmus Rotomagi archiepiſcopus, ibique in baſilica ſancti Stephani, quam ipſe condiderat, humari. Huic loco tum præerat Giſlebertus abbas, qui cum numeroſo ſuorum monachorum, necnon clericorum ac laïcorum comitatu obviam feretro proceſſit: at, ſuborto Cadomi incendio, omnibus ad reſtinguendum ignem recedentibus, ſoli monachi cœptum officium compleverunt, corpuſque ad ſuam baſilicam perduxerunt. Ad ejus ſepulturam omnes provinciales epiſcopi convenerunt, atque abbates, ſcilicet Anſelmus Beccenſis, Guillelmus de Ros Fiſcamnenſis, Gerbertus Fontanellenſis, Guntardus Gemeticenſis, Mainerius Uticenſis, Fulco Divenſis, Durandus Troarnenſis, Rotbertus Sagienſis, Oſbernus Bernaïcenſis, Rogerius de Monte-ſancti-Michaëlis in Periculo-maris, ac duo Rotomagenſes archimandritæ, Nicolaus ſancti Audoëni, & Gualterius Montis-ſanctæ-Trinitatis abbates, aliique plures. Expleta miſſa, cum regis corpus in preſbyterio, inter chorum & altare, humandum eſſet; interceſſit Aſcelinus Arturi filius, cauſatus, aream iſtam ſui juris eſſe, patri ſuo a rege vi abſtractam, & conquerenti « juſtitiam denegatam. quam ob rem Dei nomine obteſtari ac poſtulare, ne corpus « raptoris in ſuo fundo ſepeliretur. quæ cum vera eſſe epiſcopi & proceres intellexiſ- « ſent, Aſcelino *pro loculo ſolius ſepulturæ ſexaginta ſolidos* dari juſſerunt: pro reliqua vero area tantumdem terræ alibi aſſignari.

Ante patris mortem ejus juſſu in Angliam trajecerat Willelmus Rufus, rex ab eo deſignatus, atque Lanfranco archiepiſcopo patris epiſtolam detulerat. qua perlecta, idem præſul cum eo Lundoniam profectus, ipſum regem die feſto ſancti Michaëlis in Weſtmonaſterienſi baſilica ſacravit. Tum novus rex inſigne patri ſuo mauſoleum, auro & argento gemmiſque ornatum, erigi curavit, inſculpto aureis litteris epitaphio, apud Ordericum [a] relato, quod Thomas Eboracenſis archiepiſcopus compoſuerat. In illa oratione, quam rex inſtante morte protulit, inter cetera dixit, novem « abbatias monachorum, & unam ſanctimonialium, quæ a majoribus ſuis in Nortmannia « fundatæ erant, ſe adjuvante creviſſe, & multis opibus auctas fuiſſe. Ad hæc du- « catus ſui tempore ſeptemdecim monachorum, ſanctimonialium autem ſex cœnobia « constructa, ubi aſſiduæ preces & quotidianæ eleemoſynæ pro ſummi Regis amore « fierent: quorum ipſe conditor aut fundator, aut certe adjutor & promotor fuerit. « His caſtris munitam eſſe Nortmanniam. «

a *Orderic. init. lib.* 8.

XLVI. Beccenſes libertatem ſuam ſtrenue defendunt.

Willelmo rege mortuo, Rotbertus Mellenti comes a Rotberto duce, Willelmi filio, caſtrum Brionenſe, quod Nortmannorum ducum hactenus fuerat, doloſe obtinuit; eoque obtento, Beccenſem abbatiam in fiſco Brionenſi poſitam, ſibi ſubjugare molitus eſt. Ejus rei cauſa per quoſdam e ſuis Anſelmi abbatis animum pertentat, pollicitus, ſe de rebus ſuis multa Beccenſibus collaturum. Ad hæc Anſelmus reſpondit, Beccenſem abbatiam non in ſua, ſed ducis eſſe poteſtate; ceterum comitem rem obtentu difficilem poſtulare. quo reſponſo accepto, comes Anſelmi prudentiam admiratur. Interim, ubi hæc res ad fratrum notitiam venit, eam veluti monaſterii ſui deſtructionem exhorruere; &, conſilio mature inito, ducem quam primum ſuper hac re adeundum cenſuere. His auditis, dux ira commotus, elata voce: Per « mirabilia Dei, inquit, quæ inſania eſt, quam audio? Scilicet Mellenti comes vult « meam mihi auferre abbatiam? illam utique abbatiam, quam ſuper omnes diligo, vult « iſte proditor mihi ſubtrahere! Per Dei mirabilia ita non fiet. Tunc forte ſuperve- « nerunt Willelmus-Criſpinus, Willelmus de Britolio, & Rogerius de Benefacta, qui ducis propoſitum valde laudaverunt, profeſſi, ſe, ſi id fieret, quidquid eorum parentes ac propinqui Beccenſi eccleſiæ contulerant, in ſuum dominium revocaturos. Poſt paucos dies comes Mellenti, hujus rei ignarus, cum paucis Beccum venit, Anſelmum per ſe ipſe exploraturus. quod ubi monachi reſcierunt, in comitem duris verbis invecti ſunt, per ſuam eccleſiam affirmantes, ſe potius inde diſceſſuros, quam ut id fieri paterentur. Inde cum ira recedens comes, ad curiam pergit. at miſſi a Beccenſibus legati ducem precibus multis occupant, ut ne tantum eccleſiæ ſuæ damnum inferri ſineret. Inter hæc advenit comes, ad quem dux cachinnando: Domine Rotberte, quomodo inter vos & monachos Beccenſes? Tum comes demiſſo « vultu: Bene, inquit, & quidquid juſſeris, illi benigne aſſenſuri ſunt. Mentiris, infit « dux, tuque falſo ſperas, me meam tibi abbatiam daturum. Diſceſſit itaque ſpe ſua «

ANN. CHR. 1087. fruſtatus comes, cui dux Brionæ caſtrum abſtulit, illudque Rogerio de Benefacta ſeu de Bello-monte, qui hereditario jure hoc repetebat, conceſſit: ſicque Beccenſes comitis moleſtia liberati, in pace deinceps perſtiterunt. Hæc fuſius referuntur in libello de libertate Beccenſi, quem in Appendice videre licet. Plura de hoc Brionæ
a Orderic. lib. 8. p. 686. caſtro, deque ducis cum Rotberto hac de re controverſia narrat Ordericus [a], quæ ut referamus, noſtri non eſt inſtituti.

Normanniæ infelix ſtatus. b ibid. p. 672. Quanta mala ſub hoc molli & ignavo duce, ſcilicet Rotberto, in Normannia per octo annos pullulaverint, pathetice exponit idem Ordericus. Prædones [b] quippe catervatim per vicos, agroſque impune tunc graſſabantur, nullo ſacrorum locorum reſpectu. deſolata gemebant monaſteria; monachi & ſanctimoniales ad extremam inopiam redacti erant. Ubique rapinæ, incendia, & cædes. Inter hæc luxuria effrenis ubique vagabatur. Epiſcopi anathema reis intentabant; ſacri verbi præcones in eoſdem invehebantur: ſurdis & induratis hæc nullius penſi erant. Sic ignavi ducis levitate brevi corruptum eſt, quidquid boni ſollertia & ſtudio priorum ducum in Nortmannia patratum propagatumque fuerat. Eodem duce agente, Fulco Andecavorum comes, quem ille ad domandos Cenomannos adjutorem habere volebat, infami exemplo duabus uxoribus viventibus tertiam ſuperduxit, Bertradam ſcilicet, filiam Simonis de Monte-forti, Guillelmi comitis Eroïcenſis neptem, quam poſtea rex Philippus eidem Fulconi cum inſigni itidem ſcandalo ſubduxit. Hic Fulco, ut Orderi-
c ibid. p. 682. cus [c] tradit, quia pedes habebat deformes, longos ſibi calceos, quibus pedum tubera operiret, fieri curavit, cum antea rotundi calcei & ad formam pedum compoſiti eſſent. quo ex tempore non modo laïci, ſed etiam clerici, immo etiam monachi nonnulli ejuſmodi calceis uſi ſunt. *Unde ſutores*, ait Ordericus, *in calceamentis quaſi caudas ſcorpionum, quas vulgo pigacias appellant, faciebant.* Sic potentium hominum mores, quantumvis ridiculi & ridicula cauſa inducti, in ſubditorum conſuetudinem propagantur. Pudet me, quod inter Rotberti ducis conſiliarios Guillelmus de Archis monachus Moliſmenſis ab Orderico referatur.

XLVII. Abbatum mortes in Anglia. d V. lib. 66. n. 113. In Anglia tres noſtri Ordinis abbates hoc anno deceſſiſſe memorantur, apud Simeonem Dunelmenſem: nimirum Scolandus ſeu Scotlandus ſancti Auguſtini prope Cantuariam abbas, Alſius Bathonienſis, & Turſtinus Perſcorenſis, de quo ſuperius [d] egimus. Mortuo Scotlando, Lanfrancus archiepiſcopus unum e ſuis Beccenſibus in demortui locum ſubſtitui modis omnibus tentavit: at rex Willelmus, Conquæſtoris filius, inſpectis Auguſtinenſium privilegiis, liberam eis electionem remanere voluit. Hi vero, Lanfranci promiſſis, ut Guillelmus Thornus tradit, inſuper habitis, unum e ſuis Widonem monachum, moribus & doctrina inſignem, elegerunt. quem Lanfrancus ordinare aliquamdiu recuſavit: ſed tandem regis flagitatu benedixit die feſto ſancti Thomæ apoſtoli, cum Scotlandus III. nonas Septembris obiiſſet. Plura de Widone abbate in conſequentibus.

Turgotus prior Dunelmenſis. Eodem quoque anno vita functus eſt Aldwinus prior Dunelmenſis pridie idus Aprilis, qui quartus annus erat ab adventu monachorum Dunelmum. Fuit is vir bonus, modeſtus, & prudentia inſignis, Dei offenſam cavere in primis ſollicitus, ut fidem facit Turgotus, qui ei in prioris officio ſucceſſit, eoque viginti annis ſub Willelmo epiſcopo perfunctus ad ſancti Andreæ in Scotia epiſcopatum promotus fuit. Is prior Dunelmenſem parochiam, maxime exſulante in Nortmannia Willelmo epiſcopo, rexit, totumque monaſterium cum eccleſia novis ædificiis, rege ſuppetias conferente, exornavit. Hæc conſtant ex libro quarto hiſtoriæ Dunelmenſis, quam integram idem Turgotus compoſuit, non vero Simeon Dunelmenſis, qui eam inſigni plagiario ſibi temere arrogavit, ut Johannes Seldenus diſerte probat in præfatione ad decem ſcriptores Anglicanos.

XLVIII. Apud S. Trudonem novæ turbæ. In Belgio, Lanzone ſancti Trudonis abbate, ut ſuperius [e] diximus, Jeroſolymam profecto, non ſic tamen ſopitæ ſunt turbæ, quæ illic ejus potiſſimum occaſione ortæ fuerant: immo novæ deinceps electionis cauſa ſuccreverunt. Itaque Trudoniani,
e ſupra n. 19 f Spicil. to. 7. p. 383. & ſeqq. miſſa de ejus diſceſſu relatione [f] ad Brunonem, qui Mettenſem epiſcopatum poſt Walonem invaſerat, eligendi abbatis facultatem petunt. Interim Gerardus præpoſitus, qui olim abbas electus fuerat, Heinricum Leodicenſem conſuluit, an ſecundam ſui electionem tentandam cenſeat. Diſſuadet epiſcopus, tum ob fratrum indomitam inquietudinem, tum quod illi, accepto ab invaſore Brunone paſtorali baculo, benedictionem impertiri non poſſet. Ubi Trudonianorum relationem accepit Bruno, ad

monaſterium acceſſit, auditoque Gerardum ab ipſo baculum accipere nolle; Herimanno monacho, qui Calvus & Senior cognominabatur, abbatiam multa pecunia recepta tradidit, quam vir quidam nobilis, nomine Engerramnus, ejuſdem Herimanni germanus, magna ſaltem ex parte dedit. Id ubi reſcivit Leodicenſis præſul, Herimannum a communione removere ſtatuit: ſed obſtitit multis precibus Gerardus præpoſitus, eadem infortunia inde conſecutura monens, quæ olim in ſimili cauſa ſub Lanzone & Luipone monaſterio acciderant. Diſceſſit itaque multa pecunia onuſtus Bruno: at, ubi ad urbem Mettenſem rediit, a civibus, qui eum ferre non poterant, armis impetitus, & in ſancti Stephani incluſus eccleſia, ex eorum manibus vix evadere potuit: ſic ab occupato male epiſcopatu penitus expulſus eſt, reſtitutuſque in ſuam ſedem Herimannus: qui ad ſancti Trudonis monaſterium profectus, quæſtione de Herimanni electione habita, cum nihil de bonis eccleſiæ ab eo datum audiſſet, eum abbatiæ dignitate frui permiſit. Tunc ad ſua reverſi plerique fratres, in his etiam Luipo, qui abbatiam ambierat, cum de inſtauranda pace & religione ſerio agere debuiſſent, turbas fovere perſeverarunt, ventri tantum ſervire ſtudentes, grandeſque piſcium & vini præbendas exigentes a miſero illo abbate, quem abſque ullo reſpectu conviciis & maledictis impune laceſſebant. Is erat tunc miſerabilis ſacri illius loci ſtatus, qui non ſtatim in meliorem mutatus eſt, ſed poſt annos ſeptemdecim, a morte ſcilicet Adelardi abbatis, quæ anno M LXXXII. contigit, uſque ad electionem Theoderici, factam anno M XCIX. qui Theodericus priſtinum loco ſplendorem & religionis cultum reſtituit. ANN. CHR. 1087.

XLIX. Cella in caſtro Porcienſi fundata & data Andaginenſibus.

Alius fuit per id tempus Theodericus eximius Andaginenſis abbas, cujus obitus ad hunc annum referendus videtur. Haud ſcio an eo adhuc abbate, an proximo ejus ſucceſſore Theoderico II. Rogerus comes Porcienſis territorii, bonorum a ſummo & omnipotenti Deo acceptorum memor, in ſuburbio urbis caſtri Porcenſis eccleſiam cum cella Deo ædificavit, ſub invocatione ſancti confeſſoris Theobaldi, pro remedio animæ ſuæ, & Ermengardis uxoris ſuæ, & filiæ ſuæ Sibiliæ, ac omnium primogenitorum ſuorum. Cujus quidem eccleſiæ & cellæ, de conſenſu comitiſſæ uxoris ſuæ, & filiæ ſuæ cariſſimæ, vocatis ex monaſterio ſancti Huberti in Ardenna religioſis viris ejuſdem monaſterii monachis, proprietatem, diſpoſitionem, regimen, nominationem, ſeu proviſionem tradidit in perpetuum religioſiſſimo abbati Theoderico, & ejus ſucceſſoribus, prædicti monaſterii abbatibus; nihil juris in dicta cella, quam ampliſſime dotavit, ſibi reſervans, nec ſucceſſoribus. vult tantum, ut *propter omnem juſtitiam dicti ſuburbii, quam tradit eccleſiæ ſancti Huberti, quivis abbas ſancti Huberti, aut commiſſus ejus* teneatur ſemel ſibi & ſucceſſoribus ejus *præſtare juramentum fidelitatis, in recognitionem donationis. Tenebuntur inſuper*, inquit, *religioſi in dicta cella commiſſi, ſingulis diebus dominicis tantum, ſummo mane ſacrum dicere, dum continget venatores ire ad venationem, & a nobis requiſiti fuerint, & non alias. Et ob hoc tenebuntur comites, pro tempore exſiſtentes, dare prædictis religioſis dolium vini, & menſura Remenſis*. Litteras integras, quas adſtante & approbante Reginoldo Remenſi archiepiſcopo, adſtantibus quoque nobilibus & ignobilibus, fecit Rogerus comes, videre eſt in Appendice. *Hujus donationis teſtes fuerunt, quorum nomina ſubſcripta ſunt, Rogeri comitis, Reginoldi archiepiſcopi Remenſis, Alberti comitis Namurcenſis, Ermengardis comitiſſæ, Sibiliæ filiæ, Hugonis Scotti, Pungardi, Odardi filii ejus, Erardi præpoſiti, & aliorum multorum. Actum publice anno incarnati Verbi* M LXXXVII. *indictione* X. *regnante rege Francorum Philippo* XXVIII. *anno.*

Theoderici abbatis Andaginenſis obitus.

Si Theoderico primo facta fuerit hæc donatio, haud diu eidem ſuperſtes fuit piiſſimus abbas. Tribus ante obitum menſibus gravi pulſatus languore, non tamen lecto decumbebat, ſed muneris ſui officiis vacare pergebat. Forte res quædam poſtulavit, ut ad procuranda quorumdam prædiorum negotia ad quindecim amplius milliaria proficiſceretur, ubi pæne ſpiritus eum defecit. Tum geſtatorio grabato impoſitus, ut domum rediret, promiſcuæ multitudinis obſequiis & pauperum in primis gemitibus, qui optimum parentem brevi ſibi ſubtrahendum dolebant, in via excipitur. Sub veſperam ad portam monaſterii perlatus, excluſa turba, ne populi ſtrepitus quieſcentes jam in dormitorio fratres inquietaret, a ſolis domeſticis monaſterio eſt invectus. Languore ingraveſcente, non tamen eam, quam ſibi a tenera ætate indixerat, ſemel in die comedendi abſtinentiam ſolvit, nec conſuetum precum & pſalmorum penſum prætermiſit; niſi quod paucis ante obitum diebus præ infir-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1087.

mitate miſſarum ſollemnia celebrare deſiit. Quin etiam cilicium, quo corporis mollitiem tot annis attriverat, nec ad momentum deponere ſuſtinuit, immiſericorditer miſericordes appellans fratres, qui ſecus ſuadebant, effatus, *quod ſervum Chriſti nonnisi in cilicio & cinere decet mori.* Altera ante ejus obitum die adfuere Henricus Leodicenſis epiſcopus & Berengerus ſancti Laurentii abbas, ex clerico monachus ab eo conſecratus & inſtitutus, aliique quam plures religioſi viri, ut ejus funus honorarent. Horum adventu non mediocriter recreatus venerabilis ſenex, epiſcopo ſui ovilis curam commendavit, ſeque ab eo abſolvi & ſacro oleo inungi rogavit, precatus inſuper, ut ipſius exſequias curaret. Inter crebros ſingultus mortis prænuntios, per totam nihilominus inſequentem uſque ad matutinales vigilias noctem, ipſum proximæ mortis ſtridorem in Domini laudes convertebat, totumque pſalmum xc. & canticum trium puerorum, multaque alia cum ſymbolo fidei recitavit. tum *ſalutaris Euchariſtiæ ſacramenta ſibi afferri præcepit, erectuſque lectulo, Deo ſe commendans, ſolita humilitate & reverentia ea percepit;* benedictiſque fratribus, anno ætatis ſuæ octogeſimo nondum expleto, monaſticæ profeſſionis ſeptuageſimo, abbatialis dignitatis triceſimo-tertio, incarnationis dominicæ M LXXXVII. & quidem VIII. kal. Septembris hora diei fere tertia, ad Deum migravit, cui a puero ſemper devotiſſime ſervierat. Ejus corpus tertia poſt mortem die ab Heinrico epiſcopo in ſarcophago lapideo compoſitum, ſepulturæ mandatum eſt ad altare beatiſſimæ virginis die XXVII. menſis Auguſti. Librum de ejus vita rogatu Lamberti Andaginenſis monachi ſcripſit gravis auctor anonymus, ejus æqualis, quem eſſe Heribrandum ſancti Jacobi Leodienſis monaſterii monachum, poſtmodum ſancti Laurentii abbatem ait Bucelinus, penes quem ſit fides. Certe nulla hac de re mentio in ejus elogio apud Fiſenum [a]. Theoderico Andaginenſi abbati ſubſtitutus Theodericus [b] ſecundus, libertatem eccleſiæ ſuæ invicta conſtantia defendiſſe dicitur, & anno M C IX. pedum poſuiſſe, ut Rotberto abbati locum faceret. De Berengero ſancti Laurentii abbate plura inferius.

a *Flores Leod. p. 263. & ſeq.* b *ibid p. 438.*

Senonienſes abbates.

In Voſago Bercherus Senonienſis abbas, teſtante Johanne de Bayone, hoc anno deceſſit, cum Senonienſe monaſterium perquam laudabiliter rexiſſet. Ejus obitus in necrologio notatur IV. kal. Decembris, quo die *Bercher abbas hujus loci* laudatur. Eo mortuo, fere ad triennium vacavit abbatialis ſedes, ad annum ſcilicet M XCI. quo Antonius ex cœnobio ſancti Arnulfi ad illam dignitatem promotus fuit, ut ſuo loco dicturi ſumus. Hæc vacatio contigit ob turbas Mettenſis eccleſiæ, cui tunc Senonienſe monaſterium in temporalibus ſubjectum erat. Erat Antonius natione Italus [c] ſeu Longobardus, ortu Ticinenſis, moribus non minus, quam genere illuſtris. Hic, relictis parentibus rebuſque paternis, Galliam peragrare inſtituit; factumque eſt, ut ad urbem Mettenſem profectus ſancti Arnulfi monaſterium, fama celeberrimum, frequens inviſeret. Hinc ejus loci monachis factus familiaris, in eorum ſocietatem ſe admitti poſtulavit, idque facile obtinuit. Tum, probata ejus virtute ac prudentia, Laïenſi * cellæ præpoſitus fuit. quod officium ſtrenue adminiſtrabat, cum ad Senonienſem abbatiam provectus eſt. Inter alia prædictæ cellæ ædificia omnia, quæ ruinæ proxima erant, inſtauravit, reditusque ita auxit, ut, cum ad ejus ingreſſum vix duo treſve monachi ſuſtentari poſſent, ejus tempore deni, vel etiam duodeni alerentur.

c *Spicil. to. 3. p. 322.*

* *de Lay.*

L.

Benno Oſnabrugi epiſcopus duorum monaſteriorum auctor.

Hoc ipſo anno exceſſit e vivis VI. kal. Auguſti Benno epiſcopus Oſnabrugenſis, in eccleſiæ communionem ante ſeptennium reſtitutus, qua propter ſchiſma Henricianum ab Altmanno, ſedis apoſtolicæ legato, privatus fuerat. Duo ab eo monaſteria noſtri Ordinis condita, dotataque ſunt, unum virorum, alterum puellarum. Illud Iburgenſe dictum a monte Iburgo Oſnabrugi ſuburbano, quod monachis e Colonienſi ſancti Pantaleonis cœnobio eductis primum commiſit. quos cum inter latomorum ædificantium ſtrepitus laxius vivere advertiſſet, e Mindenſi alios ſeverioris inſtituti acceſſiiſſe dicitur. Sic montem illum, in quo a Caroli magni ætate caſtrum exſtitiſſe tradunt, diviſit in epiſcopi ſedem & cœnobium monachorum, quibuſcum non raro converſari ſolebat. Alterum monaſterium in monte ſanctæ Gertrudis, urbiſque conſpectu exſtruere cœpit: ſed illud, morte præventus, ſucceſſoribus abſolvendum reliquit. Is honoratiori tumulo conditus jacet in Iburgenſi monaſterio, quod inter hæreticorum procellas ſemper fidei catholicæ conſtanter adhæſit. Bennonis epiſcopi res geſtas ſcripſit Nortbertus [d] Iburgenſis abbas tertius, quas Nicolaus Schatenus ad hunc annum in Annalibus Paderbornenſibus compendioſe retulit. Onaſburgenſem eccleſiam poſt Bennonem rexit Marcwardus Corbeiæ novæ abbas, cujus

d *V. Bucelin. Germ. ſac. to. 1. p. 398.*

Marcwardus ſucceſſor.

cujus regimen cum epiſcopatu retinuiſſe videtur: ſub quo prior & præpoſitus monaſterii curam habuere, ut in Annalibus Corbeienſibus legitur, ubi Gumpertus prior factus abbas dicitur, ſed cujus loci, non dicitur. ANN. CHR. 1087.

LI. Ad S. Udalricum miſſæ S. Felicis reliquiæ.

Regebat hoc tempore Auguſtenſe ſancti Udalrici & ſanctæ Afræ monaſterium Sigehardus, qui ante annos ſeptem abbas ejus loci ordinatus fuerat. Hic reliquias habere cupiens ſancti Narciſſi epiſcopi Gerundenſis & martyris, qui ſanctam Afram virginem olim ad Chriſti fidem adduxerat, necnon Felicis ejus diaconi, nuntium ejus rei cauſa hoc anno Gerundam miſit cum litteris ad Berengarium illius urbis epiſcopum, ut voti ſui effectum conſequeretur. Litteris ejus benigne acceptis, epiſcopus quaſdam alterius ſancti Felicis, Gerundenſis ſcilicet apoſtoli, reliquias miſit, non Felicis ſancti Narciſſi diaconi, *quoniam ipſe*, inquit, *tranſlatus a piiſſimo rege Francorum Carolo apud Pariſiorum civitatem honorifice requieſcit*; inſuper particulas veſtimenti & ſtolæ beati Narciſſi, cum quibus ſepultus fuerat; at ſibi non licuiſſe ait mittere de ejus corpore, quippe quod *hactenus Dei gratia*, inquit, *ſervatur incorruptum*, ſicut ea die, qua mortuus fuerat. Exſtat integra hæc Berengarii epiſtola in tomo ſecundo Martii[a] apud Bollandi continuatores, ſub hac inſcriptione: *Cariſſimo patri domino Sighardo abbati, & univerſæ ſancti Udalrici & ſanctæ Afræ martyris congregationi, Berengarius ſanctæ ſedis Gerundenſis epiſcopus, cum omni clero & fideli populo, perfrui bonis omnibus ſemper in Chriſto.* Præter ſupra dictas reliquias eidem abbati de oſſibus capitis atque manus ſancti Romani martyris, ſocii prædicti Felicis apoſtoli Gerundenſis, idem epiſcopus mittit cum ipſius Felicis paſſione, cujus natalis diem notat kalendis Auguſti: at ſancti Narciſſi paſſionis librum amiſſum fuiſſe dicit ſtrage paganorum, qui eccleſias Gerundenſes vaſtaverant. Sacræ iſtæ reliquiæ Auguſtam-Vindelicorum illatæ ſunt XII. kal. Auguſti, ut notavit Velſerus, qui hanc quoque epiſtolam retulit[b] in commentario ad converſionem ſanctæ Afræ.

a *Martii* to. 2. p. 623.

b *Velſer.* p. 475.

Frideruna Geiſenfeldæ abbatiſſa.

Geiſenfeldenſi Bajoariæ parthenoni tunc præerat Frideruna abbatiſſa, quæ cum Udalrico Eiſtetenſi epiſcopo pactum iniit hoc anno pro decimis opidi *Gamersheim*: quod pactum retulit Gretſerus[c] in catalogo epiſcoporum Eiſtetenſium, factum inter venerabilem illum epiſcopum, *& honorandam Friderunam Geiſenfeldenſem abbatiſſam*: cujus obitus notatur VIII. kal. Februarii, in necrologio ſancti Emmerammi. at in Murenſi VIIII. eaſdem kalendas; utrobique *Friderun abbatiſſa*, abſque loci deſignatione. De hoc Geiſenfeldenſi parthenone ſuperius egimus.

c *Gretſer.* p. 461.

ANN. CHR. 1088.

LII. Urbanus II. eligitur.

Jam ſextus fluebat menſis, ex quo poſt mortem Victoris III. legitimo paſtore deſtituta erat Romana eccleſia, cum cardinales epiſcopi & abbates, in his Oderiſius Caſinenſis, Terracinæ VIII. idus Martii ad comitia celebranda convenerunt, præmiſſiſque precibus ac jejuniis, Oddonem ſeu Odonem Oſtienſem epiſcopum, quem alii Othonem vocant, virum mediæ ætatis, pietate & eruditione inſignem, VI. idus ejuſdem menſis pontificem renuntiarunt, & Urbanum II. appellarunt. Hinc ille raptus ab omnibus, *& lanea exutus veſte*, purpurea cappa indutus, ad aram ſancti Petri deducitur, & in pontificali ſolio collocatur, ut fuſe tradit Petrus diaconus[d] in continuatione chronici Caſinenſis. Mox ille, ſcriptis ad omnes eccleſias & principes epiſtolis, ſe in omnibus Gregorii VII. beatæ memoriæ pontificis veſtigiis inſiſtere velle denuntiavit. Ea vero ejus opinio & exiſtimatio erat, ut omnes ejus electioni, uno fere Heinrico cum paucis aſſeclis excepto, ultro manus dederint. Inde poſt duodecim dies Caſinum progreſſus, ſolito lateris dolore ſancti Benedicti[e] meritis relevatus fuiſſe dicitur, in argumentum, ut Petrus diaconus interpretatur, exſiſtentiæ apud Caſinum corporis beatiſſimi Patris, cujus reliquias in Galliam aſportatas fuiſſe jam tum ægre ferebant noſtri Caſinates, quod Paulus diaconus, & ipſe Caſinas, ante annos trecentos probaverat. Tum Johannem Cajetanum, ſacri illius loci[f] a pueritia monachum, patriarchii Lateranenſis diaconum ordinavit, qui trium Romanorum pontificum, Victoris III. Urbani II. & Paſchalis II. cancellarius, poſt multa præclare geſta, tandem ſummus pontifex creatus eſt, Gelaſius II. appellatus. Nec multo poſt Odo alter, Cluniaci itidem monachus, in Oſtienſi epiſcopatu ſuffectus eſt, adeoque Odo Odoni ſucceſſit, Baldrici verſibus celebratus, quem ille Urbano in pontificatu ſucceſſurum falſo ominatus eſt.

d *Chron. Caſin. lib.* 4. c. 1.

e *ibid.* c. 5.

f *ibid.* c. 7.

Bantini monaſterii baſilicam dicat.

Dum Caſini reſideret Urbanus, ſalutandi ejus cauſa eo advenerunt Rogerius Apuliæ dux, & Boamundus fratres, Rotberti Guiſcardi filii, cum multis comitibus &

ANN. CHR. 1088.

baronibus,& cum eis Urſo,Bantini prope Acheruntiam Apuliæ urbem monaſterii abbas, precati, ut ad dedicandam ejuſdem monaſterii baſilicam ſe pontifex conferre ne gravaretur. Poſtulatis benigne annuit pontifex, ejuſque loci eccleſiam in honorem Deiparæ Virginis conſecravit, ipſumque monaſterium ampliſſimo immunitatis diplomate decoravit, a Baronio ad hunc annum relato, quod de Caſinenſi monaſterio conciliorum editores perperam interpretantur. Eamdem immunitatem adverſus pervaſores auctoritate ſua roborarunt Rogerius & Boamundus, hortatu Urbani II. cujus hac de re epiſtola exſtat, & pontificium diploma, quod cum pervaſores illi abſtuliſſent, ſuis litteris ſuppleverunt, idemque Paſchalis II. poſtea confirmavit.

LIII. Hugonis archiepiſcopi epiſtola ad Mathildem.
a *ſupra n.* 2.
b *Spicil. to.* 2. *p.* 405. *& ſeqq.*

Poſt Urbani electionem Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus epiſtolam ad Mathil-
dem comitiſſam ſcripſit, præter eam, de qua ſuperius [a] diximus. In primis [b] eam
» hortatur ad perſeverandum in fide & obſequio Romanæ eccleſiæ, qua in re adju-
» tores apud Deum & commendatores habitura ſit ſanctæ memoriæ papam Grego-
» rium & beatum Anſelmum Luccenſem epiſcopum, quos, cum viverent, in omni pie-
» tate & juſtitia informatores habuerat. His præmiſſis, duo præſtat, quorum gratia
» hanc epiſtolam ſcripſit. Primo ſiquidem purgare conatur ſchiſmatis crimen, quod
» adverſus Victorem III. excitaſſe accuſabatur. Tum de Hugone abbate & monachis
» Cluniacenſibus conqueritur. De priori: *Et nos quidem*, inquit, *licet de recuperatione
electionis domni abbatis montis Caſini a quibuſdam ſanctæ Romanæ eccleſiæ epiſcopis & car-
dinalibus presbyteris diſſenſerimus; unde aliquibus illorum, cur nobis aliter videretur,
etiam apud Capuam palam rationes reddidimus: tamen ſcire vos volumus, ab unitate
eorum, qua in corpore ſanctæ eccleſiæ ad ſerviendum beato Petro divina dignatione com-
pacti ſumus, nec diſceſſiſſe, nec in perpetuum, Deo miſerante, diſceſſuros; immo habere
propoſitum apoſtolicæ ſedis profectibus modis omnibus deſervire.* Deinde ſubdit ſibi tantas
» a Cluniacenſibus monachis injurias inferri, ut eas nullo modo æquanimiter ſuſtinere
» valeat, nimirum quod illi eum ſchiſmaticum & ſchiſmatis auctorem haberent; adeo-
que ab ejus communione & Richardi Maſſilienſis abbatis abſtinerent, prætentis qui-
buſdam Urbani papæ litteris, quas ille ob futilem rationem ſuſpectas reddere cona-
tur. Ad hæc queritur de venerabili Hugone Cluniacenſium abbate, quod anno præ-
» terito, die ſancto paraſceves, more ſolito pro imperatore orationem feciſſet, quam
» Gregorius VII. pro ejus excommunicatione & depoſitione dici præcepiſſet. qua
» de re cum a ſe in judicium coram epiſcopis vocatus fuiſſet, judicium ſubire detre-
» ctaverit; viſumque ſit epiſcopis, ut ad mitigandam diſcordiam induciæ uſque ad præ-
» finitum tempus ei darentur. In fine Rotgerum cardinalem ſubdiaconum, qui brevi
Romam aditurus erat, Mathildi commendat. Hactenus de illa epiſtola Hugonis
archiepiſcopi Lugdunenſis.

LIV. Toletanæ eccleſiæ primatum reſtituit.
c *lit.* 66. *n.* 2.

Inter hæc Bernardus Toletanus præſul, de cujus promotione ſuperius [c] actum eſt, Romam adiit, ut eccleſiæ ſuæ primatum a Romano pontifice reſtitui curaret. Hunc benigne excepit Urbanus, utpote Alfonſi regis litteris & Hugonis Cluniacenſis abbatis favore, ne quid de propriis ipſius meritis dicam, præcipue commendatum; ejuſque eccleſiæ primatus honorem, per trecentos circiter ſeptuaginta annos interpolatum, quamdiu ſcilicet Sarraceni Toleto potiti erant, in priſtinum decus reſtituit. Exſtat hac de re Urbani pontificium diploma, a Baronio relatum ad hunc annum, quo in diplomate meminit Romanæ illius Bernardi profectionis, quam ante electum Urbanum forte aggreſſus erat, & Bernardum noſtrum ſic alloquitur. *Igitur voluntate & conſenſu unanimi comprovincialium populorum, pontificum atque principum, & Ildefonſi excellentiſſimi regis, te, frater cariſſime Bernarde, primum illius urbis poſt tanta tempora præſulem eligi divinæ placuit examini majeſtatis. Et nos ergo miſerationi ſupernæ gratiæ reſpondentes, quia per tanta terrarum, mariumque diſcrimina Romanæ auctoritate eccleſiæ ſuppliciter expetiſti, ut auctoritatem chriſtianam Toletanæ eccleſiæ reſtituere non negaremus; gaudemus, & etiam corde lætiſſimo magnas, ut decet, Deo gratias agimus, quod tantam noſtris temporibus dignatus eſt chriſtiano populo donare victoriam, ſtatumque ejuſdem urbis, quoad noſtras etiam facultates, ſtabilire atque augere, ipſo adjuvante, peroptamus.* Quare pontifex eidem Bernardo pallium concedit, & *in totis Hiſpaniarum regnis* primatum denuo inſtituit. Datum Anagniæ hoc anno, idibus Octobris, *per manus Johannis diaconi S. R. E. & præſignatoris domni Urbani ſecundi papæ*, ipſius ſcilicet Johannis Cajetani, quem Lateranenſis patriarchii diaconum ab Urbano ordinatum mox dicebam.

Digitized by Google

Jam ab aliquot annis Compoſtellana ſedes tranſlata fuerat ad Irienſem eccleſiam, cujus loci epiſcopus Didacus *Pelaiz*, Alfonſi regis offenſam, incertum quam ob cauſam, incurrerat, & ab eo in cuſtodiam retruſus fuerat. Hinc conſilium cepit alterius epiſcopi in ejus locum ſubſtituendi; coactoque apud ſanctam Mariam de Fuſellis concilio, cui Richardus Maſſilienſis abbas & apoſtolicæ ſedis legatus præfuit, eidem Dudaco perſuaſum eſt, ut, ſi liber e vinculis abire vellet, ſe ipſe epiſcopatu indignum in ſynodo palam fateretur. quod cum feciſſet, ſtatim virgam & anulum reſignavit in manus legati, qui eum mox depoſitum pronuntiavit, & alterius in ejus locum ſubſtituendi facultatem conceſſit. Verum nec ſic libertatem conſecutus eſt infelix præſul; immo in carcerem denuo conjectus eſt. Rex vero auctor fuit, ut Petrus Cardinienſis abbas in ejus locum ſufficeretur. At vix Petrus Compoſtellanam eccleſiam biennio rexerat, cum a Rainerio apoſtolicæ ſedis legato in Legionenſi concilio exauctoratus eſt.

ANN. CHR. 1088. LV. Petrus abbas fit epiſcopus Compoſtellanus.

LVI. Hugoni abbati Clun. Urbanus electionem ſuam ſignificat.

Ex his, quibus Urbanus electionem ſuam litteris ſignificavit, unus fuit venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas, cui peculiarem hac de re epiſtolam ſcripſit, dignam certe, quæ hoc loco integra referatur, quippe quæ totam iſtius electionis hiſtoriam, ipſiuſque Urbani de Hugone abbate, atque intimos pietatis ſenſus præclare repræſentat. Sic autem habet.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei Hugoni reverendiſſimo abbati Cluniacenſi, omnique ejus ſancto conventui ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Quoniam ſanctitatem veſtram ſatis avidam exaltationis Romanæ eccleſiæ novimus, ea quæ circa nos acta ſunt compendio vobis notificare curamus. Notum itaque facimus dilectioni veſtræ, quod apud Terracinam Campaniæ civitatem ſanctæ Romanæ eccleſiæ epiſcopi & cardinales, Portuenſis videlicet, Sabinenſis, Tuſculanus, Albanenſis & Signenſis, cum aliis epiſcopis numero ſexdecim, & abbatibus quatuor, aliiſque quampluribus viris religioſis convenientes; cum Portuenſis epiſcopus omnium Romanorum clericorum catholicæ parti faventium ſe legatum diceret; abbas vero Caſinenſis cardinalis diaconus ceterorum diaconorum; P. quoque cardinalis tituli ſancti Clementis omnium cardinalium; præfectus autem Urbis laicorum omnium ſe ferre aſſereret legationem, cumque poſt triduanum jejunium, ſupplicationibus multis, magniſque ad Deum precibus vehementer inſiſterent, quod ego quidem omnino dignus non fui, tandem me ſibi quarto idus Martii in pontificem elegerunt. Quibus, Deum teſtor, non ambitionis cauſa, nec alicujus dignitatis deſiderio aſſenſum præbui: ſed quia tot tantiſque viris inobediens eſſe verebar, talique quali tempore ſi quantum ad me periclitanti eccleſiæ non ſubvenirem, Deum me offendere metuebam; præſertim cum prædeceſſores meos viros omni veneratione dignos, Gregorium ſcilicet atque Victorem, hoc ſibi divine præcepiſſe aſſerunt. Rogo igitur, deſiderantiſſime, nimiumque te deprecor, ut, ſi qua tibi ſunt pietatis viſcera, ſi qua filii & alumni tui eſt tibi memoria, me multum id cupientem tua præſentia conſolari; ſanctamque matrem tuam Romanam eccleſiam, ſi umquam poſſibile fuerit, tuo multum nobis optablili adventu viſitare digneris. At vero ſi id fieri nequit, ut tales de filiis tuis confratribus meis te ad nos mandare non pigeat, in quibus te videam, te ſuſcipiam, tuæ conſolationis in immenſis perturbationibus poſitus verba cognoſcam, qui tuam caritatem, tuæque dilectionis affectum mihi repræſentent, qui qualiter & tu omniumque fratrum noſtrorum ſe habeat congregatio mihi denuntient. Precor autem, ut omnem ſanctorum fratrum congregationem commonere facias, ut apud omnipotentis Dei clementiam preces effundant, quatinus & nos & eccleſiam ſuam ſanctam, quæ tantis videtur ſubjacere periculis, in priſtinum reſtaurare ſtatum dignetur. Noveris enim omnibus ſpecialius hoc negotium ſuper te pendere. Vale. Datum III. *idus Maii apud Terracinam.*

Hæc epiſtola ſcripta videtur poſtridie ejus electionis, adeoque forte legendum III. idus Martii. niſi ſi poſt dedicationem Bantini monaſterii Terracinam revertit, unde in Siciliam tranſmiſerit. Quamquam haud veri ſimile eſt, Urbanum tam ſero electionem ſuam amantiſſimo patri ſignificaſſe. Eidem confirmavit privilegia & immunitates Cluniacenſis monaſterii & loca ei ſubjecta, litteris [a] *Hugoni ſanctiſſimo abbati Cluniacenſi* inſcriptis. qui *ſanctiſſimi* titulus in conſequentibus repetitur his verbis: *Tibi ergo, ſanctiſſime, reverendiſſime ac dilectiſſime frater* &c. quo elogio uſum fuiſſe pontificem mirari ſubit, cum in aliis ſuis litteris, immo & in prima mox relata, eum tantum *reverentiſſimum* dicat. Ut ut eſt, hoc diploma datum fuit Romæ hoc anno kalendis Novembris *per manus Johannis diaconi S. R. E. proſignatoris domni Ur-*

a Bibl. Clun. pag. 514.

Digitized by Google

ANN. CHR 1088. *bani II. papæ*, quo *proſignatoris* titulo uſus eſt Johannes duobus primis Urbani pontificatus annis, cum nondum cancellarius eſſet, quod officium deinceps ſemper exercuit, Urbani in omnibus anguſtiis adjutor.

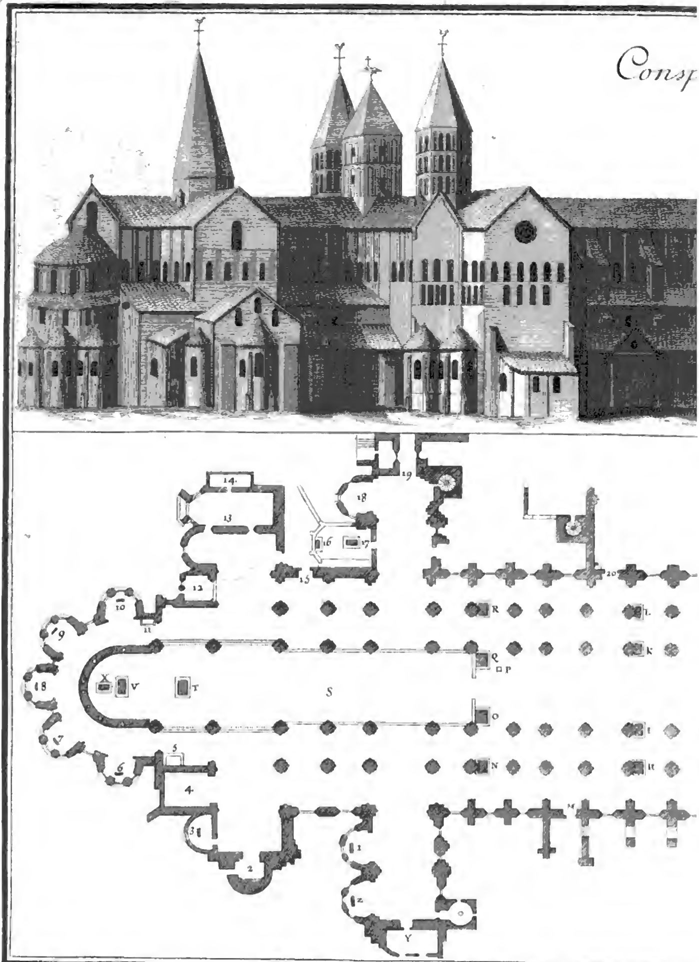
LVII. Cluniaci nova eccleſia conſtrui cœpta. a *Bibl. Clun. p. 457.* Hic annus erat Hugonis abbatis ætatis ſexageſimus-quintus, præfecturæ quadrageſimus, quo novam Cluniaci eccleſiam ædificare cœpit, adeoque amplificare, ut mille fratribus capiendis idonea eſſet, teſtante Alberico, qui ejus initia non recte anno M LVI. conſignat. Tempus accuratius indicat anonymus in libro [a] de vita ſancti Hugonis, aitque, eum ad aggrediendum tantæ molis opus inductum fuiſſe monitu ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, ac beati Stephani, qui Gunzoni, Balmenſis quondam monaſterii abbati, tunc vero clauſtrali Cluniacenſi & paralytico, ejus rei mandatum Hugoni abbati perferri juſſerint, novæque baſilicæ ſpecimen dederint. Gunzonis dictis fidem fecit ſanitas ei protinus reſtituta. Nec mora venerabilis Hugo illud ſtupendæ molis opus aggreſſus eſt, beatorum apoſtolorum patrocinio & ope, uti ſpoponderant, confiſus; illudque intra viginti annos abſolvit, ſuppetias conferente in primis Aldefonſo ſeu Alfonſo Hiſpaniæ rege, ut inferius videbimus. Novæ illius eccleſiæ fundamenta pridie kalendas Octobris hujus anni jacta fuiſſe legitur in chronico Cluniacenſi. Supereſt ad hoc uſque tempus ampliſſima hæc baſilica, ab aliis dein abbatibus aucta, cujus ichnographiam & conſpectum in adjuncto folio, brevemque deſcriptionem qualem ante aliquot annos oculis conſpeximus, hic exhibere injucundum non erit.

Ejus deſcriptio. Cum ex abbatiali aula in auguſtam illam baſilicam ingrederis, poſt excelſam lapideam crucem ſe ſe offert atrium, inter duas turres apertum, ex quo in baſilicam per quadraginta gradus fit deſcenſus. In turri meridionali juſtitiæ ſedes; in aquilonari archivum. Atrio ſuccedit ampliſſimum veſtibulum, juſtæ eccleſiæ haud impar, ad majorem baſilicæ portam porrectum, cujus longitudo pedum CX. latitudo LXXXI. altitudo C XVIII. quod opus eſt Rollandi abbatis ſub annum M CC XX. Hucuſque totam Cluniaci eccleſiam luſtraſſe tibi facile perſuadeas. at nonniſi veſtibulum eſt, ut jam dixi, baſilicæ ingentis, quæ quadringentis ac decem pedibus in longum conſtat, centum viginti in latum, opus ſancti Hugonis abbatis. Hæc duas collaterales porticus habet, duas item tranſverſales cruces, totidemque rotunda arcuatæ faſtigia ſtructuræ, quæ lucernæ inſtar totam baſilicam illuſtrant. Ad orientem tota grandiſſimæ illius fabricæ moles abſidæ paullo depreſſiori incumbit, octo columnis, quarum ſingulas homines duo facile complectantur, ad miraculum ſuffulta. Feneſtræ omnes anguſtæ, adeoque baſilica tota ſubobſcura: quales amabant majores noſtri, quod immodica luce cogitationes diſpergi, parciori ac veluti dubia colligi animos, intendique pios ſenſus perſuaſum haberent. Hinc eſt quod amplificatis ſæculo ſequenti eccleſiarum feneſtris opaca & colorata vitra adhibita ſunt, quæ lucem temperarent. Nunc longe alii mores apud nos, qui nonniſi perlucida vitreamina amamus, ad oblectandos oculos quam ad augendam pietatem aptiora. Ceterum tanta baſilica, commoda, ſonora, nulla lignorum contignatione, ſed ſolis tegulis fornici impoſitis cooperta, opus eſt, ut dixi, annorum viginti, tam ſolide conſtructa, ut poſt ſexcentorum amplius annorum ſpatium nullas agat ruinas. In maximo choro ſedilia CCXXV. monachi nunc minimum ſexaginta; pueri chorales ex ingenuis ac nobilibus familiis numero ſex, monaſtico habitu induti: quorum, ut olim, maxima cura eſt etiam nunc. Communio ſub utraque ſpecie ad majus altare omnibus miniſtris præbetur ſingulis diebus dominicis & feſtis. Sub altari matutinali, ſancti Hugonis abbatis, immenſi illius operis auctoris, tumulus viſitur, ab hæreticis violatus; uti & monumentum Petri Venerabilis, quod ad auſtralem parietem extra ſanctuarium poſitum eſt. Ex adverſa parte jacet Pontius abbas, ſancti Hugonis ſucceſſor, qui, propterea quod eccleſiæ anathemate ob dilapidatum Cluniaci theſaurum inflicto, nec ſoluto, mortuus ſit, pedes præfert panni figura irretitos. Gelaſius papa, eo nomine ſecundus ex Cluniacenſi monacho, ad parietem chori verſus meridiem humatus eſt in ea tranſverſa parte, per quam monachi in chorum conveniunt. Ejus palatii veteres parietinæ ad portam monaſterii cernuntur. Refectorium, ſtupendæ itidem molis, ad auſtrum e regione baſilicæ poſitum, ſex menſarum ordines habet. Infirmorum ædes magnitudine non impares: cetera ædificia nihil obſervatu dignum exhibent.

LVIII. Andaonenſibus facta donatio. Hoc ipſo anno Raimundus Toloſæ comes, idemque dux Narbonæ, & marchio Provinciæ, Andaonenſe ſeu Avenionenſe ſancti Andreæ monaſterium adiit, & inſpecta

Digitized by Google

Digitized by Google

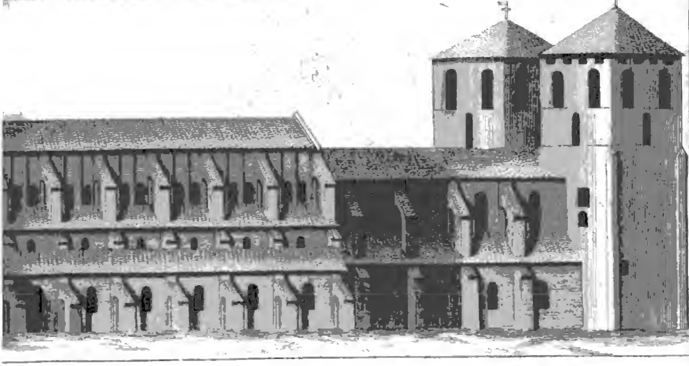

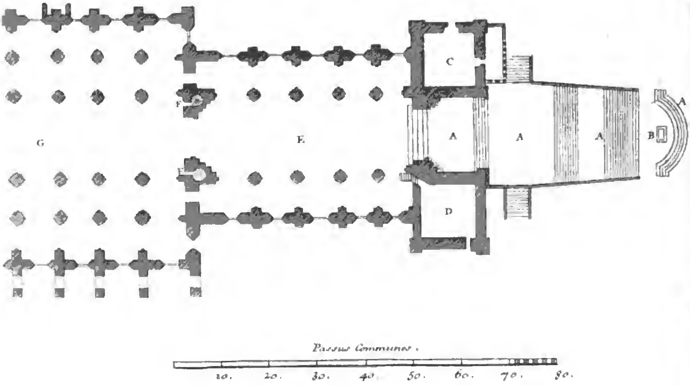
A. Gradus quibus in ecclesiam descen: ditur.
B. Crux lapidea.
C. Turris in qua locus juri dicundo destinatus.
D. Turris in qua archiva.
Minor navis seu atrium ecclesiæ.
F. Gradus ad Sacellum S Michaelis.
G. Major navis.
H. Altare S.Antonij
I. Altare quatuor abbatum.
K. Alt. Rosarij.
L. Alt.S.Marcelli.
M. Porta Germanorum.
N. Alt.S.Sebaſtiani.
O. Alt.S.Crucis
P. Sepulcrum Gelasij Papæ II.
Q. Alt.S.Thomæ Cantuariensis.
R. Alt.S.Vrsulæ & Sociarum.
S. Chorus.
T. Majus altare.
V. Altare matutina
X. Sepulcrum S. Hu
Y. Sacellum S.Orien
Z. Sac.S.Benedicti.
1. Sac. S. M Magda
2. Sac.S.Agathæ
3. Sac S.Nicolai

Digitized by Google

T. 5. Annal. Bened.
inter pag. 252. 253.

...ctus eccleſiæ Cluniacenſis.

...ıe
...gonis.
...tij.
...lenæ.

4. Sac. S. Martini.
5. Sepulcrum Pontij abbatis.
6. Sac. SS. Nazarij & Celsi.
7. Sac. S. Vincentij Mart.
8. Sac. S. Andreæ apoſt.
9. Sac. S. Clementis pap. & mart.
10. Sac. S. Jacobi maj.
11. Sepulcrum Petri Venerabilis.
12. Sac. S. Dionyſij.
13. Capella Borbonia.
14. Sac. S. Eutropij.
15. Janua clauſtri Beatæ Mariæ de Cœmeterio.
16. Sac. S. Martialis.
17. Sepulcrum Jacobi ab Amboſie abbatis.
18. Sac. S. Stephani.
19. Janua Majoris clauſtri.
20. Altera ejuſdem Clauſtri janua minor.

P. F. Giffart ex.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1088.

fratrum Deo ibidem ſervientium regulari vita, ad ſanitatem corporis obtinendam, animæque ſalutem, eidem monaſterio, ejuſque abbati Petro ac fratribus donat *Podium* [a] *de Todone*, aliaque in ipſius litteris expreſſa, hoc anno datis. Petrus Andaonenſis abbas Pontio ſucceſſerat anno præcedente.

a *Spicil. to. 8. p. 159.*

Pueri oblatio Gellone.

b *Analect. to. 3. p. 470.*

Tunc Gellonenſi monaſterio præſidebat Berengarius abbas, cujus tempore, & quidem hoc ipſo anno, vir nobilis Ademarus-Guillelmi [b] ipſiuſque uxor Garſindis filium ſuum Geraldum, & cum eo eccleſiam ſancti Martini apud Lundras, ad altare « ſancti Salvatoris Gellonenſis cœnobii, & dominicæ Cruci, ſanctoque confeſſori Chriſti « Willelmo & abbati Berengario, univerſiſque monachis obtulerunt *ad monachilem* « *habitum*, eo pacto, ut jam dictus Geraldus ſemper monachus exſiſtat; & ſi ipſe mor- « tuus fuerit, pro hac ipſa donatione alius filius loco illius ſubrogetur; *& ſic unus ſuccedat alteri, donec aliquis miſſam cantet ex his ſub monachili habitu jam dicto loco ſerviens.*

LIX. Pontonis monaſterium.

* *les Lannes.* * *d'Acqs.* * *l'Adour.*

Conditum fuit medio fere ſæculo decimo monaſterium in honorem ſancti Capraſii a Torto ſeu Arreforti vicecomite Artacenſi in pago Lannenſi *, diœceſi Aquenſi *, ad ripam fluvii Aturis *, in loco Pontonis dicto, ſubjectumque Floriacenſi cœnobio & Amalberto abbati; & Regulæ agri Burdegalenſis monaſterio, quæ cella eſt Floriacenſis abbatiæ, attributum. Proceſſu temporis Bernardus Aquenſis epiſcopus locum invaſit. quod gravate ferens Augerius Regulæ prior, rem detulit ad concilium Burdegalenſe, cui Amatus archiepiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus præſidebat, adſtantibus Guillelmo-Bernardo, aliiſque epiſcopis. Cauſa ventilata, prædicti monaſterii reſtitutio Regulæ adjudicata; quod Bernardus haud multum reluctans exſecutus eſt. Interfuere huic ſynodo, præter Amatum & Guillelmum archiepiſcopos, Simon Aginnenſis, Rainaldus Petragoricenſis, Ademarus Engoliſmenſis, Odo Bigorræ, Bertrannus Convenarum, Petrus Adurenſis, Stephanus Vaſatenſis & Bernardus Aquenſis, epiſcopi: quorum poſtremus is eſt, cum quo hæc cauſa diſcuſſa fuit. In litteris hac de re confectis, quibus omnes ſignum ſuum appoſuere, non exprimitur annus, quo hæc ſynodus habita eſt. At vix ante hunc annum celebrari potuit: ſiquidem Amatus nonniſi anno ſuperiori ſucceſſit Goſcelino in ſede Burdegalenſi. Tortarius ſæculo duodecimo Floriacenſis monachus, in libro [c] de miraculis ſancti Benedicti mentionem facit illius monaſterii, cujus vulgare vocabulum *Pontons* barbarum dicit, aitque ſitum eſſe *in pago Auſcienſi, ſupra flumen Adurcium*, quod in Aquenſi pago ſitum eſſe conſtat: ubi alterum brachium ſancti Mauri martyris a Floriacenſibus poſitum ſit, alterum Diaci in territorio Tornodorenſi. Quid Mathildi uxori Guillelmi VIII. Pictavorum comitis & Aquitaniæ ducis apud Pontones acciderit, docet idem auctor. quippe, Guillelmo ad ſacram expeditionem profecto, cum ejus conjux provinciam luſtraret militum ſtipata comitatu, contigit ut Pontones adiret. Horum comperto adventu, incolæ præ metu res ſuas in eccleſiam inferunt. Militibus religio fuit ob loci reverentiam eas attingere, uno excepto, qui ſaccum frumento plenum inde abſtulit: ſed paullo poſt miſere periit. Lege quæ de hujus cellæ incendio ſuperius [d] diximus.

Burdegalenſe concilium.

c *Tortar. capp. 22. & 23.*

d *lib. 60. n. 59.*

LX. S. Cypriano abbatia S. Romani data.

* *Chatelleraut.*

Apud Pictones exſtabat ab antiquo abbatia ſancti Romani, de Caſtro-Heraldi *, in clericali ordine olim formata & inſtituta. Hanc Boſo vicecomes & Adenors ejus conjux, quorum juris hæc abbatia erat, conſilio & aſſenſu Iſemberti primum Pictavenſis epiſcopi, dein Petri ejus ſucceſſoris, conſentientibus etiam ejuſdem loci canonicis, monaſterio beatæ Mariæ ſemper virginis & ſancti Cypriani per manum Rainaldi abbatis contulerunt. *Actum hoc incarnationis dominicæ anno* MLXXXVIII. *rege Philippo, duce Willelmo, Petro epiſcopo.* Subſcribunt poſt donatores Stephanus-Sicci abbas prædictæ ſancti Romani abbatiæ, Aimericus decanus, aliique canonici. Rainaldo abbati Petrus epiſcopus mox laudatus ampliſſimum indulſit privilegium, quo, habita ejus humilitatis & pietatis ratione, omnes donationes eidem monaſterio factas confirmavit, enumeratis cunctis eccleſiis, quæ eidem ſubjectæ erant. Rainaldo abbati ſucceſſit venerabilis Bernardus, multis deinceps a nobis commemorandus, de quo hic quædam præmittenda ſunt.

S. Laurenti eccleſia Angeriaco data.

Angeriacenſi monaſterio tunc præerat Odo abbas, cujus tempore Otbertus, Ambianenſis eccleſiæ celeberrimus frater ſeu canonicus, eccleſiam ſancti Laurentii, prope Helliacum in Corbeienſi territorio ſitam, ſancto Johanni-Baptiſtæ Angeriacenſium patrono contulit, ut illic monachorum cella fieret. Id factum tum ob

Digitized by Google

ANN. CHR. 1088.

famam religionis Angeriacenſium cœnobitarum, tum in gratiam Rotberti ejus loci monachi, nepotis Raimundi Ambianenſis canonici: quorum hortatu prædictus Otbertus hanc donationem fecit, quam Wido decanus, Anſelmus archilevita & totus clerus Ambianenſis eccleſiæ litteris ſuis hoc anno datis confirmarunt, quas in Appendice videre licet. Tetbaudus ſeu Theobaldus, Otberti frater, adjacentem ſilvam ſuam in uſus fratrum conceſſit. Non tamen diu hæc eccleſia ſtetit in poſſeſſione Angeriacenſium, quippe non multo poſt data canonicis regularibus ſancti Auguſtini, ut ſuo loco dicturi ſumus. Odoni abbati jam ſucceſſerat Anſculfus anno M XCVI. quo pepigit de eccleſia Vareziæ cum Petro abbate Carroſenſi.

LXI. Bernardi Tironienſis vitæ primordia & monachatus.

Bernardus, Tironienſis monaſterii & congregationis futurus auctor, quem deinceps ad aliorum cognominum diſcrimen Tironienſem appellabimus, in Pontivo, Abbatis-villæ territorio, honeſtis & religioſis parentibus ortus eſt. Ab ineunte ætate litterarum ſtudiis adhibitus, juvenilibus ſpretis, totum ſe ad informandum pietate & liberalibus diſciplinis animum convertit. Dein ſacrarum ſcripturarum intelligentiam aſſecutus, cum annum ætatis fere viceſimum attigiſſet, divino inſtinctu patriam deſeruit, & cum tribus ſodalibus, pari ſanctioris vitæ deſiderio flagrantibus, Aquitaniam ingreſſus, ad Pictavorum urbem pervenit. Illic ſollicite inquirunt, ubi regularis vitæ diſciplina vigeret, *ut melioribus ſe ſociarent, & ſanctioribus vitam ſuam regendam committerent.*

S. Cypriani monachi illuſtres.

Florebat tum e propinquo ſancti Cypriani monaſterium, cui mox laudatus Rainaldus præerat, vir apprime litteris eruditus, multaque ſapientia & eloquentia præditus, non modo in Aquitania, ſed etiam in curia Romana celebris, ſancti Rotberti Caſæ-Dei conditoris, ut ſuperius diximus, olim diſcipulus: ſub quo complures monachi genere nobiles, ſed vitæ ſanctimonia & morum gravitate nobiliores, ibidem converſabantur. Ex his præcipui erant Hildebertus, poſtea Dolenſis monaſterii apud Bituriges abbas, ac demum Bituricenſis archiepiſcopus; Gervaſius dein ſancti Savini abbas, vir ſummæ abſtinentiæ & virtutis in libro de vita Bernardi; & Garnerius, Montis-Maurilionis olim dominus, qui ſolitudinis amore anachoreticam vitam cœnobiticæ prætulit. Tantorum virorum contubernio Bernardus ſe adjungere non dubitavit, eorumque exemplo per decem annos informatus, is demum evaſit, ut omnes eum uti virtutum ac regularis vitæ ſpeculum ſuſpicerent. Unde, cum Gervaſius mox dictus ad regimen ſancti Savini monaſterii poſtulatus fuiſſet, non prius electioni ſuæ acquieſcere ſuſtinuit, quam Bernardus ſibi adjutor concederetur, ut poſtea videbimus.

LXII. Andreas Vallumbroſanus in Gallia condit monaſteri.

a Orderic. lib. 8. p. 714.

Per id tempus venerabilis Andreas, prior Vallumbroſani in Tuſcia monaſterii, in Franciam acceſſit, *vir genere Italus*, inquit Ordericus [a], litteris non mediocriter inſtructus, *& lucrandis Deo animabus per ejus gratiam maxime idoneus.* Occaſionem narrat ſcriptor patriarchii Bituricenſis, qui vulgo Benedictus Verneriuſ eſſe creditur, at verius Chriſtophorus Ulierdenus, monachus, ut ille, Sulpicianus. Sic autem hic rem commemorat. Sedente Leodegario primo ejus nominis Bituricenſi archiepiſcopo, immo Richardo II. nobiliſſimus quidam comes Jeroſolymis in Galliam revertens, Romam adiit, & a ſummo pontifice ſanctorum martyrum Cornelii & Cypriani reliquias obtinuit. Tum vero impetratis etiam ex florentiſſima monachorum Vallis-Umbroſæ congregatione aliquot devotis fratribus, quorum prior erat Andreas, vir religione inſignis, comes voti compos in patriam revertit, eiſque fecit poteſtatem eligendi in ſua ditione quemlibet locum ad monaſterium ſuis impenſis ædificandum. Delectus ab eis locus in confinio diœceſis Aurelianenſis & Bituricenſis, & quidem in dominio hodierni ducis ſancti Aniani, ubi celeriter exſtructum monaſterium, a prædicto comite dotatum, ſacriſque inſtructum beatorum Cornelii & Cypriani reliquiis, & Corneliacum * appellatum. Hactenus fere prædictus auctor, qui addit, complures alias ab eodem Andrea priore conſtructas fuiſſe cellas & monaſteria: quorum præcipuum eſt illud, quod olim Caſale-malanum, modo Caſale-Benedictum appellatur, non hoc anno, ut in chronico Maxentiano legitur, ſed poſt annos quinque ædificatum: cui hactenus ſubeſt cella Corneliacenſis, de qua inferius iterum mentio recurret.

* Cornilly les Cantres.

LXIII. Beſuenſes reformat Stephanus abbas.

b lib. 66. num. 101.

Quo in ſtatu eo tempore fuerit Beſuenſe in Burgundia monaſterium, in ſuperiori [b] libro expoſuimus, ubi de venerabili Stephano ſancti Eugendi monacho actum eſt, qui cellæ ſancti Stephani diœceſis Lingonenſis in monte, qui Barrus dicitur, in

Digitized by Google

ANN. CHR 1088.

comitatu Tricaſſino ad Sequanam poſitæ, tum præerat. Ejus comperta virtutis fama, Rotbertus Lingonum præſul, de reformanda Beſuenſium converſatione perquam ſollicitus, eumdem inſtinc ad inſtaurandam illic regularem diſciplinam accerſivit. Ubi primum advenit, ab ipſo venerabili epiſcopo hoc anno, quamvis renitens, abbas ordinatur. Jam vero quanta cura, quanto ſtudio Beſuenſe monaſterium emendare & amplificare ſtuduerit, etſi ceſſent verba, ipſa teſtantur opera, inquit Johannes [a] ejus loci chronographus. Quamvis enim monaſterium iſtud a quingentis amplius annis primitus conſtructum fuiſſet, certe a Stephano abbate ſic innovatum, ſic in melius immutatum memoratur, ut initium ab eo ſumſiſſe videretur. Quocumque ille pergebat, quidquid vel in ædificiis concinnum, vel in moribus honeſtum, vel in ritibus congruum deprehendebat; id totum Beſuæ exhiberi ſatagebat. Unde ita refloruit ibidem religio, ut ejus fama non modo per Gallias, ſed Romam uſque diffunderetur. Ex quo factum eſt, ut, cum antea vix viginti monachi illic habitarent, eo abbate numerus ad ſexaginta excreverit, quibus neceſſaria abunde ſuppetebant. Si vero computentur ii, qui in cellis extra Beſuam degebant, omnium numerus ad centenarium conſurgebat. Ex his porro aſſumti fuere non pauci ad regimen aliorum monaſteriorum, quales exſtitere abbates, Wido ſancti Michaëlis Tornodorenſis, Henricus ſancti Sequani, Euſtaſius ſancti Eligii Noviomenſis, & Godefridus ſancti Johannis Reomaënſis, qui licet primo Beſuæ monachus non fuerit, inde tamen aſſumtus eſt. Mitto varia eccleſiæ ornamenta & decora ab eodem procurata; auctam bibliothecam, remque familiarem, ut probant plurimæ donationes eidem loco tunc factæ, quarum pleraſque chartas refert Johannes chronographus, qui Stephano abbate ibidem floruit, ut inferius dicturi ſumus. Superſtes fuit Stephanus ad annum ſaltem M C XIX. cujus elogium metricum, ſimulque prædicti Johannis, ex chronico Beſuenſi referemus.

[a] *Spicil. to. 1. p. 606.*

LXIV. Reomaënſes & Noviomenſes abbates.

Godefridus Reomaënſis abbas, modo laudatus, Theoderico ſucceſſit, *pacis amicus*, ut in veteri abbatum catalogo legitur. Succeſſorem habuit ſub finem undecimi ſæculi Bernardum abbatem, ejus nominis ſecundum, de quo plura inferius. Non ante ſæculi duodecimi initia præfecturas adepti ſunt tres alii ſuperius laudati, Wido ſancti Michaëlis Tornodorenſis, Henricus ſancti Sequani, Euſtaſius ſancti Eligii Noviomenſis abbates. Certe Eligiano monaſterio eo tempore, quo hic ſiſtimus, præerat Johannes, cui Radbodus epiſcopus anno ſequenti eccleſiam Suſannæ & Vallis altaria in frequenti ſynodo conceſſit anno ſui epiſcopatus XXII. ad annum uſque M C II. ſuperſtes, quo anno litteris Balduini epiſcopi, eo nomine ſecundi, cœnobio de Monte-ſancti-Quintini datis, ſubſcripſiſſe invenitur. Johannem excepit Fulgentius abbas, qui immortalem ex hoc mundo triumphum ſancti Anſelmi archiepiſcopi & ſancti Hugonis abbatis ſuſpexiſſe traditur; Fulgentium Euſtaſius ſeu Euſtachius mox laudatus.

LXV. Theodericus epiſc. Virduni a monachis abſolutus, moritur.

Exceſſit e vivis hoc anno Theodericus epiſcopus: qui, quod Heinrico regi ſchiſmatico præfracte adhæſiſſet, communione privatus fuerat, & ſancti Vitoni monachos, Romano pontifici conſtanter addictos & ſibi adverſantes, e monaſterio expulerat. Hunc ſenio & annis [b] gravem, cum ad extrema perveniſſet, nec adeſſet qui eum ſedi apoſtolicæ reconciliaret, Rodulfus Vitonianus abbas reconciliandum curavit. Duos quippe e ſuis monachis, Gerardum quondam archidiaconum, & Gerbertum poſtea ſancti Mauricii ſeu Bellilocenſis monaſterii abbatem, ad eum miſit: quos cum ille ſuo lecto aſſiſtentes vidit, nutibus quibus potuit, (nam loquendi expers erat) mox ſalutavit, & reconciliari petiit, eiſque offenſas ejus in ſedem apoſtolicam per capitula proponentibus, ipſe ad ſingula ſupplicibus ac demiſſis oculis, tunſione pectoris culpam fateri, & veniam petere videbatur; at, ubi culpam de monachis ab eo expulſis propoſuerunt, tum vero duobus pugnis crebrius pectus tundens, altius ingemuit: ita ut omnes, qui præſentes aderant, in lacrymas prorumperent. Hinc ab illis duobus monachis abſolutus, (quod poſtea Hugo Lugdunenſis præſul in ſynodo approbavit) poſt paullulum exſpiravit, ſcilicet IV. kal. Maii, ut in ſancti Agerici necrologio legitur, cui loco multa beneficia contulit, vir in multis laudabilis, niſi ſchiſmatis macula extremos vitæ ſuæ annos dehoneſtaſſet.

[b] *Spicil. to. 12. p. 289.*

LXVI. Richerus ſucceſſor per Rodulfum abbatem reconciliatur.

Huic ſuffectus Richerus, Mettenſis eccleſiæ decanus, qui, contra interdictum apoſtolicæ ſedis, ab Heinrico paſtoralem baculum accepit; ob idque ſeptem annis epiſcopalis benedictionis expers fuit: donec Rodulfus abbas, quem cum omnibus ejus

Digitized by Google

ANN CHR. 1088.

monachis e Divionenſi ſancti Benigni monaſterio, quo ſe receperant, ſtatim a ſua electione revocaverat, eum ad Hugonem Lugdunenſem epiſcopum duxit: qui eum, abjuratione facta, ſabbato ſancto presbyterum, ipſoque die feſto epiſcopum ordinavit. Inde Virdunum reverſus, a Poppone Mettenſi & Pibone Tullenſi coëpiſcopis ſuis, agente Rodulfo abbate, & a tota urbe honorifice ſuſceptus eſt. Id factum ipſo anno, quo apud Clarum-montem ſynodum celebravit Urbanus II. cui Richerus dona per legatos tranſmiſit. Ita rem narrat Laurentius a Leodio, monachus Vitonianus; at paullo aliter Hugo [a], & ipſe ejuſdem loci cœnobita, teſtis rerum oculatus, qui ſancti Vitoni monachorum reditum differt ad annum M XCII. quo anno, cum jam Virdunenſi eccleſiæ Richerus prælatus eſſet, Mettenſes Herimanno orbati epiſcopo, Popponem clericum Trevirenſem elegiſſe perhibentur; eumque, quia Trevirenſis archiepiſcopus Wiberti antipapæ communione contaminatus erat, ab Hugone Lugdunenſi archiepiſcopo conſecrari curaviſſe, agente ad eorum preces Jarentone Divionenſi abbate, qui domnum Lugdunenſem cum duobus ejus ſuffraganeis, Matiſconenſi ſcilicet ac Lingonenſi, per bella & gladios in urbem Mediomatricum deduxit, ubi Poppo prima hebdomada quadrageſimæ ab archiepiſcopo conſecratus eſt. Sequenti autem anno Richerus Lugdunum profectus, ſimonia purgata, die ſancto paſchæ ab eodem conſecratus. Is ſancti Agerici monaſterio res amiſſas reſtitui ſategit, eidemque nova beneficia contulit, ut in ejus loci necrologio legitur ad ſeptimum idus Octobris. Idem etiam in alia monaſteria munificum ſe exhibuit, maxime in cœnobium ſancti Michaëlis ad Moſam, ut inferius videbimus.

a *Labbe bibl. to. 1. p. 240.*

LXVII. Aloſti & Giſtellæ parthenia.

In Belgio Letbertus abbas Haſnonienſis cum ſuis monachis hoc anno vendit Giſelberto, Balduini Gandenſis filio, quædam cœnobii ſui alodia, quæ Balduinus [b] marchio, ejus *reformator*, olim ei contulerat, in his Aloſtum: ubi idem Giſelbertus, ad terram ſanctam profecturus, virginum Benedictinarum monaſterium exſtruxit, inde Foreſtum * prope Bruxellas per Odonem Cameracenſem epiſcopum poſtea tranſlatum.

b *Miræi cod. donat. c. 63.*
* *Vorſt.*

Hoc item anno conditum eſt prope Oſtendam puellare noſtri Ordinis cœnobium, eo videlicet in loco, ubi Godoleva, Bertulfi uxor, a furente marito ante annos octodecim ſtrangulata fuerat. Ejus vero corpus hoc anno M LXXXVIII. a Drogone Teruanenſi epiſcopo e terra levatum, in idem cœnobium tranſlatum eſt.

LXVIII. Fulgentius Affligemii abbas.

Necdum tunc abbatem [c] ſuper ſe ſtatuerant Affligemienſes, quorum una mens demum fuit, ut ne diutius rectore carerent. Conſulendus hac de re viſus eſt [d] Rodulfus, ſancti Vitoni apud Virdunum abbas, vir inter ſui temporis abbates præcipuus, qui brevi Leodicum ad ſancti Lantberti feſtivitatem venturus erat. Illuc itaque miſſi duo e fratribus, Herimannus, e ſancti Vitoni monaſterio cum Fulgentio eductus, & Gerardus Niger, Rodulfi conſilium expetunt. Ille vero Fulgentium eligendum ſuadet, &, ne is obſiſtat, obſignatas ad eum litteras ſcribit, quibus ad id oneris ſubeundum compellit. Hujus rei negotium ad feſtum omnium Sanctorum dilatum eſt: quo die Fulgentius, cui Rodulfi conſilium incompertum erat, unanimi omnium conſenſu abbas eligitur. Tum ille reſiſtere, gemere, ſe hoc munere indignum vociferari; ratus ſe fratrum electioni poſſe reſiſtere. At illi in ſua ſententia conſtanter perſeverantes, litteras abbatis ei tradunt, eumque demum pia violentia ad altare pertrahunt, & in ſede abbatis ſtatuunt. Ille vero nullum pertinaciæ ſuæ fructum eſſe perpendens, timenſque ne perturbationis cauſa fieret, tandem importunitate eorum victus acquievit, onuſque impoſitum, etſi ægre, reverenter ſubiit.

c *V. ſupra num. 19.*
d *Spicil. to. 10. p. 594. & ſeqq.*

Affligemienſes monachi illuſtres.

Interim ad converſionem eo venit quidam clericus, probitate, ſcientia, & genere conſpicuus, Hugo nomine, cum quo Fulgentius, qui nondum pontificali benedictione confirmatus erat, Cameracum ordinandus ire a ſuis compulſus eſt, curavitque Hugonem ad diaconatum, ac paullopoſt Tornaci ad ſacerdotium promoveri: quem mox priorem monaſterii inſtituit, regularis diſciplinæ ad annos fere trigintaquinque columen cum ipſo futurum. Illuc etiam ad converſionem acceſſit Heribrandus princeps cum Adela uxore, divini judicii timore adductus, & poſt eum quinque ejus filii, ut fuſius ſuo loco [e] dicturi ſumus. De Francone, doctiſſimo Fulgentii diſcipulo, alias.

e *lib. 68. n. 12.*

LXIX. Witebienſe monaſterium inſtauratur.

In Anglia antiquiſſimum Streaneshalenſe monaſterium varias non modo caſuum, ſed etiam nominum pertulit vices. Primo enim Streaneshalenſe ab Hilda abbatiſſa ejus conditrice dictum eſt, deinde Preſtebienſe, ac poſtmodum Witebienſe appellatum.

Digitized by Google

latum. Eo a Danis everſo, cum per annos amplius ducentos ruinis conſepultum fuiſſet; contigit ut Reinfridus, ſtrenuiſſimus miles, qui in obſequio Willelmi Conquæſtoris erat, ad illum locum diverteret[a]. Hic non multo poſt Eoveshami monachus factus eſt. Dein ubi monaſticis diſciplinis apprime inſtructus fuit, divino inſtinctu cum Aldwino priore Winchecumbenſi in provinciam Northanimbrorum ad ſuſcitandam monaſticam religionem profectus, Willelmum *de Perci*, virum nobilem, qui cum Willelmo duce in Angliam trajecerat, adiit, atque ab eo prædictum locum, ſibi a Willelmo conceſſum, inſtaurandum accepit, quem prioris nomine in magna humilitate, paupertate & caritate rexit, ibidemque ad breve tempus multos diſcipulos congregavit. Forte dum iter ageret negotiorum cauſa, artifices offendit, qui pontem trans Darwentiam conſtruebant. Hos ut adjuvaret equo delapſus, trabes ſuper illum incaute cecidit, quo ex caſu confracto cerebro exſpiravit. Ejus corpus delatum ad Hacanos[b] monaſterium, ſepultumque in cœmeterio ſancti Petri apoſtoli in medio parietis orientalis contra altare. Eo mortuo, locum regendum ſuſcepit Serlo Willelmi *de Perci* germanus frater, qui paullo ante illic monaſticen profeſſus erat. Idem Willelmus eccleſiam ſancti Petri & ſanctæ Hildæ abbatiſſæ Witebienſem Serloni[c] fratri ſuo & fratribus Deo ibidem ſervientibus ad fundandam abbatiam conceſſit pro anima domini ſui Willelmi regis & dominæ ſuæ Mathildis, qui jam obierant, & pro Willelmo eorum filio, eorumque heredibus regibus Anglorum, & pro domino ſuo Ceſtrenſi comite, qui eamdem eccleſiam aliaque Reinfrido[d] priori, ejuſque conventui jam contulerat; necnon pro ſemetipſo & Emma *de Port* uxore ſua, eorumque filio Alano, aſſentientibus Thoma Eboracenſi archiepiſcopo, & prædicta Emma, cum filiis ſuis, Alano, Waltero & Willelmo: ex quibus Willelmus poſt Serlonem priorem patruum ſuum ejuſdem loci abbas factus eſt. Ejus vero pater cognominis Jeroſolymam profectus, in loco ejuſdem regionis, qui Mons-Gaudii dictus eſt, deceſſit, ibidem a ſuis honorifice humatus.

ANN. CHR. 1088.

[a] *Monaſt. Anglic. to.* 1. *p.* 73.

[b] *V. lib.* 14. *n.* 39.

[c] *ibid. p.* 72.

[d] *ibid p.* 73.

B. Mariæ Eboracenſis origo.

Eboracenſe ſanctæ Mariæ monaſterium originem habuit a Witebienſi, qua de re audienda Stephani abbatis[e] relatio. Anno duodecimo Willelmi Conquæſtoris Stephanus ille, abdicatis pro Chriſto ſæculi voluptatibus, ſacræ religionis habitum induit apud Witebiam, ubi quidam fratres eremiticam vitam ducebant, & ipſum locum, olim virorum ac ſanctimonialium converſatione inſignem, ſed tunc pæne ad nihilum redactum, inſtaurare cœperant. His fratribus præerat Renfridus ſuperius laudatus, qui apud Gervam ſeu Girvum, ubi olim floruerat venerabilis Beda, aliquamdiu ſubſtiterat, & quoſdam fratres ibidem congregaverat: quos regularibus diſciplinis ſatis inſtructos poſtea reliquit, & Witebiam ſe recepit. Adunatis illic diſcipulis ſe adjunxit Stephanus, a quibus demum abbas electus eſt. Mox locum illum recens incœptum ac cenſu deſtitutum in priſtinum ſtatum cum reſtituere tentaret, quemdam ex regiis miniſtris, nomine Willelmum *de Percy*, qui locum eis donaverat, & maris piratas adeo infeſtos habuit, ut illinc diſcedere cum ſuis compulſus ſit. Erat non longe a Witebia in ipſius regis dominio prædium quoddam, *Leſtingham* vocatum, ubi olim monachorum habitatio fuerat. Hunc locum a rege datum inſtaurare aggreſſi Stephanus abbas & ſocii, ejuſdem Willelmi ſibi dudum infeſti violentia, ſimul prædonum injuriis vexati, quo ſe verterent, anxii fluctuabant. Erat tunc temporis in Anglia comes Alanus, Eudonis Britanniæ-minoris comitis filius, cui Stephanus abbas, cum in ſæculo eſſet, valde familiaris & acceptus erat. Is, cum Stephani ejuſque monachorum anxietatem reſciviſſet, eis quamdam eccleſiam, quam juxta Eboracum in honorem ſancti Olavi condiderat, inhabitandam rege annuente conceſſit cum quatuor terræ jugeribus ad regulares ædes conſtruendas. Sed huic dono interceſſit Thomas archiepiſcopus, qui hoc ſpatium juris eccleſiæ ſuæ eſſe contendebat. quam litem ut componeret Alanus, tantumdem terræ, alio in loco archiepiſcopo dedit. Mortuo Willelmo Conquæſtore, cum filius ejus Willelmus Rufus Eboracum veniſſet, & novam illam eccleſiam adiiſſet; videns eam anguſtiorem eſſe, terram ad jaciendum amplioris eccleſiæ fundamentum primus aperuit, quam in honorem beatæ Mariæ conſecrari voluit: & prædia monachorum uſibus neceſſaria contulit ab omni regali exactione libera & abſoluta. Acta hæc anno ab incarnatione Domini MLXXXVIII. Eboracenſi ſanctæ Mariæ cœnobio ab hoc tempore annis viginti-quatuor præfuit Stephanus abbas, cui ſucceſſit Richardus, tum Godfridus ſeu Gaufridus, cujus tempore ex illo cœnobio egreſſi ſunt duodecim

[e] *Monaſtic. to.* 1. *p.* 384. *& ſeqq.*

ANN. CHR. 1088.

monachi cum priore ad condendam abbatiam beatæ Mariæ de Fontibus, quæ ad Ciſtercienſes migravit, ut ſuo loco videbimus.

LXX. Wigorniæ monachi inſtituti & aucti.

Hoc anno monachi in novum Wigorniæ monaſterium, quod Wolſtanus epiſcopus in honorem ſanctæ Dei genitricis Mariæ condiderat, introducti ſunt. Hujus rei fidem facit ipſius Wolſtani [a] diploma, quo idem præſul cathedrale ſanctæ Mariæ „ monaſterium, a beato Oſwaldo, uno ex anteceſſoribus ſuis, conſtructum, amplifi- „ care cupiens, non ſolum de reparanda & ornanda eccleſia, verum etiam de augendo „ monachorum Deo iſtic famulantium numero ſollicitus, cum antea vix amplius duo- „ decim inveniſſet, eos ad quinquaginta auxit, eiſque congruos proventus ſuppedita- „ vit anno dominicæ incarnationis M LXXXVIII. indictione XII. regni Willelmi junioris „ tertio, epiſcopatus ſui XXVII. ingreſſionis vero in novum, quod exſtruxerat in honorem „ Dei genitricis monaſterium primo, die ſancto pentecoſtes. His litteris poſt Wolſtanum ſubſcribunt *Thomas prior cum omni congregatione Wigornienſis eccleſiæ, Agelricus archidiaconus, Colemannus monachus & cancellarius epiſcopi, Frithericus capellanus cum omnibus clericis epiſcopi, Urſo vicecomes cum omnibus militibus vicecomitatus ejus, Ordricus dapifer epiſcopi, Alwinus ſimiliter dapifer epiſcopi, Ordricus præpoſitus ipſius villæ, & plurimarum villarum epiſcopi.* Ex quibus intelligitur, qualis fuerit epiſcoporum familia in cathedralibus illis monachorum eccleſiis, in quibus nullus abbas præter epiſcopum, prior poſt epiſcopum primus cenſebatur. Indictio XII. in hoc diplomate emendanda eſt ex autographo, in quo recte *indictio* XI. aſſignatur, uti diſcimus ex Hickeſio [b], qui illud aſſervari dicit Oxonii in bibliotheca Cottoniana. Idem auctor [c] refert ex bibliotheca Corporis Chriſti, *ſodalitatem Saxonice ſcriptam*, quæ inita eſt inter Wlſtanum epiſcopum Wigornienſem, Ægelwigum abbatem Eoſeshamienſem, Wulfwoldum abbatem de Ceortefige, Ælfſigum abbatem Bathonienſem, Eadmundum abbatem Perſcorenſem, Ravulfum abbatem Wincelcumbenſem, Serlonem abbatem Gloweceſtrenſem, & Ælſtanum decanum Wigoraceaſtrenſem. quam ſocietatem ultra annum M LXXXVII. differre non licet, cum hoc ipſo anno Ælſſigus, ſeu Alfſius aut Elſius, ut alii ſcribunt, e vivis exceſſerit. poſt cujus obitum Johannes Wellenſis epiſcopus a Guillelmo rege abbatiam Bathonienſem eo pacto impetravit, ut ibi ſedes epicopalis inſtitueretur. ſed hoc nonniſi anno M XC. factum eſt, uti patet ex ejuſdem regis diplomate, quod ab eodem Hickeſio [d] refertur. Ei, præter Lanfrancum & Thomam metropolitanos, tredecim epiſcopi, e quibus nonnulli e Gallia erant, cum totidem abbatibus & aliis viris nobilibus ſubſcripſerunt. Exinde Johannis ſucceſſores Bathonienſes epiſcopi dicti ſunt, nec alius præter ejus ſedis epiſcopos abbas fuit; eccleſiaque Bathonienſis cathedralis eſſe cœpit, cujus monachi a præpoſito ſub *prioris* nomine regebantur. quod uſque ad Henrici VIII. infauſta tempora perſeveravit.

a *Monaſt. Anglic. to.* 1. *p.* 135.

b *Theſaur. Ling. Septent. to.* 2. *p.* 263.

c *ibid. p.* 149. *& ſeqq.*

Sedes epiſcopalis in monaſterio Bathonienſi.

d *ibid. differt. epiſt. p.* 47.

LXXI. Halberſtatenſes epiſcopi.

In Saxonia Burchardus ſeu Bucco Halberſtatenſis epiſcopus hoc anno a ſeditioſis cæſus, ſepultuſque in medio chori monaſterii Ilſeneburgenſis ſeu Ilſenburgenſis, quod ille dudum religione deſtitutum ad monaſticæ diſciplinæ normam reformaverat. Ejus cædem fuſe deſcribit chronographus Saxonicus nondum vulgatus. Dietmarus in ejus locum electus per diſcordiam, ſexdecim tantum diebus illam ſedem occupavit. Suffectus ejus vice Herrandus, qui & Stephanus, monachus primum Reinhartſbornenſis, dein Ilſeneburgenſis abbas. Ejus conſilio & hortatu Udo Stadenſis comes, alio nomine Liutgerus, una cum matre ſua Oda, fratreque ſuo Rodolfo, & cum marito ſororis ipſorum Friderico comite palatino, apud Herſeveldam monachos reſtituit loco clericorum, quos inde expulit. Sic quæ tantum præpoſitura tunc erat, abbatia facta eſt, ut initio fuerat. Diſtinguendus hic locus ab Herſfeldenſi ſeu Herveldenſi Haſſiæ celebri monaſterio, cujus in his annalibus frequens mentio. Plura de his apud chronographum Saxonicum.

LXXII. Lambacenſis eccleſia dedicatur.

Exſtat in archiducatu Auſtriæ haud incelebre Ordinis noſtri cœnobium, Lambacum * nomine, ſupra fluvium Anaſum in Patavienſi diœceſi ad Trunam poſitum, cujus loci eccleſia ab Altmanno diœceſano epiſcopo hoc anno facta eſt, rogatu Adalberonis Wirziburgenſis epiſcopi, qui ab Heinrico rege aliiſque ſchiſmaticis exagitatus, illuc ſe receperat. Erat is filius Arnoldi comitis ex Regila uxore, ex Francia orientali oriunda, ex qua plures alios liberos ſuſcepit. Verum his omnibus præter Adalberonem morte ſublatis, Deum bonorum ſuorum heredem facere cupiens, in caſtro ſuo Lambaco monaſterium duodecim clericorum in ſeparatis domicilis commorantium, inſtituit, quibus ſufficientem annonam ſuppeditavit. Inter ea

* *Lambach.*

Digitized by Google

ferveute Heinriciano ſchiſmate, Adalbero ejus filius, qui Wirziburgenſem eccleſiam ſtrenue regebat, & a ſchiſmaticis abhorrebat, ſede ſua pulſus, in paternum prædium, id eſt Lambacum ſe recepit, ejuſque loci clericos in monachos convertit, adnuente Gregorio VII. cum conſilio Altmanni epiſcopi Pataviensis, qui cum novam eccleſiam hoc anno dedicavit XVII. kal. Octobris, anno epiſcopatus ſui XLV. & tertio, quam locum renovaverat, ut idem Adalbero litteris ſuis teſtatur. *Et quoniam*, inquit ille, *communis vita monachorum plus indiget, quam ſæcularis vita clericorum;* ad illorum ſupplementum quatuor ſilvas, aliaque adjecit. Hæc fuſius referuntur in actis ejuſdem Adalberonis, ab anonymo Lambacenſi monacho ſæculo tertio-decimo ſcriptis, & a Johanne Lambacenſi abbate in lucem editis. Primus Lambaci abbas fuit Ekkebertus, vir venerabilis, tantæ modeſtiæ, ut, abdicata præfectura, alium ſui loco ordinari flagitaverit. Huic ſuffectus Becemannus, locum pie & laudabiliter rexit. ANN. CHR. 1088.

LXXIII. Augienſes abbates.

Per id tempus Auguſta-Vindelicorum ab Heinrici regis æmulis capta, Sigefridus epiſcopus in cuſtodiam conjicitur: in cujus locum Eggebertus ſeu Ekkehardus Augienſis abbas ſubſtituendus accerſitur: at in itinere morbo correptus, Augiam rediit, ibique deceſſit, ut in chronico Auguſtenſi legitur. Poſt eum Udalricus ex præpoſito abbas electus, ab Urbano II. præſente Gebehardo epiſcopo Conſtantienſi ordinatus eſt in concilio Placentino, ſi Bucelino credimus. Verum apud Bertholdum legitur, Urbanum anno ſequenti epiſcopalem poteſtatem Gebehardo Conſtantienſi epiſcopo ſuper clerum & populum Augienſis inſulæ, præter monachos, conceſſiſſe, *data etiam auctoritate, ut abbatem inibi vice ſua ordinaret.* Ekkehardi morte, ſimulque Liutoldi Augiæ advocati, Sancti-Gallenſe monaſterium infeſtis adverſariis liberatur: at novas non multo poſt turbas patitur ob intruſionem Arnoldi ejus loci monachi, quem Udalricus abbas & Aquilegienſis patriarcha auctoritate regia in Gebehardi locum introducere tentavit. Verum Conſtantienſes, occluſis portis, armis eum ab incœpto diſcedere cogunt; moxque ſancti Galli villas præda & igne late devaſtant. His acceſſit Bertholdus marchio, Gebehardi germanus, qui ob injuriam fratri ſuo illatam, multam itidem ſtragem edidit. His non ſine ſanguinis effuſione Sancti-Gallenſes reſtitere. Miſera ſane monachorum conditio, quos longe magis decuiſſet pœnitentiæ arma, quam bellica tractare.

ANN. CHR. 1089.

LXXIV. Lanfranci archiepiſcopi obitus & apologia.

Anno inſequenti MLXXXIX. Cantuarienſis, immo & Anglicana eccleſia magno lumine orbata fuit, Lanfranco ſcilicet archiepiſcopo, per quem litterarum ſcientia in Galliis, in Anglia religio & diſciplina eccleſiaſtica refloruit. Cantuarienſem eccleſiam cum annos fere novemdecim rexiſſet, eam ad quatuor annos morte ſua vacantem reliquit. Annus ejus obitus certus, dies non ita exploratus, nequidem menſis. Alii quippe IX. kal. Aprilis, alii pridie nonas Junii, alii vero V. kal. Julii, alii denique V. nonas Julii eum deceſſiſſe ſcribunt. At præferenda videtur ſententia Gervaſii prioris Dorobernenſis, qui ejus obitum ſtatuit *V. kal. Junii, feria ſecunda poſt octavas pentecoſtes, hora diei prima:* cui ſententiæ ſubſcribunt Milo ejus vitæ ſcriptor, Johannes Bromton, & tabulæ [a] eccleſiæ Cantuarienſis. Hunc *ſanctiſſimum patrem* Lanfrancum vocat Oſbernus in epiſtola ad Anſelmum, *virum antiquis ſcientia & religione comparandum* Willelmus Malmeſburienſis; alii alia ſapientiæ & ſanctitatis elogia ei tribuunt. at necdum ſanctorum catalogo inſcriptus eſt, præterquam in faſtis Benedictinis, qui auctoritatem legitimam non habent. Beatum dicere ſatis eſt, dum eccleſiæ accedat auctoritas. Res ab eo geſtas litteris mandavit Milo Beccenſis monachus & cantor, ex nobili Criſpinorum genere ortus, qui nonnulla de eo a beato Anſelmo ſe accepiſſe dicit. Petrus Divenſis monachus, rogatu ejuſdem Milonis, metro cecinit laudes Herluini, Lanfranci, Anſelmi, & ſubſequentium quinque abbatum uſque ad Rogerium, ſub quo proinde Milo vixit. Breve Lanfranci elogium habetur in codice obituali archiepiſcoporum Cantuarienſium, editum in tomo primo [b] Angliæ ſacræ, & hic in Appendice relatum, in quo Lanfrancus inter alia Cantuarienſem eccleſiam inſigni copia librorum ornaviſſe traditur, *ex quibus quam plurimos per ſemetipſum emendavit.* Ad quem locum editor animadvertit, virum doctum « Edwardum Brown grave crimen Lanfranco nuper intentaſſe, quaſi vero ſacræ ſcri- « pturæ & ſanctorum patrum ſcripta ab illo vitiata fuerint, argumento criminis de- « ſumto a nota brevi Matthæi Parkeri ad marginem textus Roffenſis, ubi Lanfrancus «

[a] Anglia ſac. to. 1. p. 55.

[b] Angl. ſac. to. 1. p. 55.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1089.

» libros omnes, tam veteris quam novi teſtamenti, ſcriptorum vitio nimium corruptos, » necnon etiam ſcripta ſanctorum patrum, *ſecundum orthodoxam fidem* corrigere ſtuduiſſe dicitur. quod quidem Milo ejus vitæ ſcriptor totidem verbis ſcribit, idemque verbis paullo immutatis Matthæus Pariſius & Matthæus Weſtmonaſterienſis teſtantur. Hinc a Lanfranco *vitiata*, *adulterata*, *abraſa* priſcorum ſcriptorum monumenta prædictus Edwardus ſuſpicatur. Immo vero *laudabile ſane ſtudium*, inquit mox laudatus editor, *&, ſi quis cæcam latinæ linguæ in clero Anglicano ante-Normannico ignorantiam perſpexerit, cum primis neceſſarium.* Hinc intelligas quam temere nonnulli noſtri temporis hypercritici Lanfrancum calumnientur, quaſi ob laudabilem emendandis ſanctorum patrum ſcriptis navatam operam, eorum corruptor cenſendus ſit, eoque nomine ab eis impune traducatur. quod quidem commentum ejuſmodi eſt, ac ſi quis dixerit recognitores ſacrorum bibliorum, qui plurima errata, librariorum inducta vitio, *ſecundum orthodoxam fidem* ſuſtulere, eorum eſſe corruptores. Verum non dubito, quin aliter de Lanfranco ſentiant quotquot ſunt æqui rerum æſtimatores, eumque de republica chriſtiana hoc facto bene meruiſſe confiteantur.

Scripta ejus & diſcipuli.

Scripta ejus a noſtro Acherio in unum collecta corpus, typiſque vulgata ſunt, quorum præcipuus eſt liber de ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento contra Berengarium. In illa collectione genuinus ejus commentarius in epiſtolas Pauli, quem præ manibus habemus, deſideratur. nam qui in editis habetur, alterius auctoris eſt. Præcipui ejus diſcipuli in Beccenſi academia fuere Alexander II. ſummus pontifex, Anſelmus Cantuarienſis archiepiſcopus, Guitmundus Averſanus, Willelmus Rotomagenſis, Hernoſtus & Gundulfus epiſcopi Roffenſes, Fulco Belvacenſis, & Ivo Carnutenſis, teſte Roberto de Monte.

LXXV. Quædam in ejus ſcriptis notanda.

In vulgatis ejus epiſtolis, numero LX. quædam de rebus monaſticis obſervanda occurrunt præter ea, quæ ſuis locis notavimus. Unum eſt in epiſtola XXVI. de preſbytero, qui *in clauſtro monachorum ſine benedictione* ſeu profeſſione veſte religionis accepta *nutritus* fuerat: quem ad ſæculum redire non debere dicit. Idem cenſet in epiſtola XXXII. de ſanctimonialibus, *quæ ad altare oblatæ fuerint, quamvis adhuc profeſſæ non ſint. Quæ vero non amore religionis, ſed timore Francigenarum ad monaſterium confugerunt, ſi hoc firmo meliorum ſanctimonialium teſtimonio probare poſſunt*, liberam eis recedendi concedendam facultatem. Rem explicat Eadmerus in hiſtoria novorum, initio libri tertii, ubi ait, Mathildem, filiam Malcolmi Scottorum regis, quæ inter ſanctimoniales in monaſterio ab infantia nutrita fuerat, ac velata, Anſelmum conſuluiſſe, an monaſticæ profeſſioni obnoxia haberetur, quod minime putabat, quippe quæ tantum *ſervandi corporis ſui causa contra furentem, & cujuſque pudori ea tempeſtate inſidiantem Normannorum libidinem*, nigrum panniculum capiti ſuo ſuperpoſuiſſet. Hærens ad hanc quæſtionem Anſelmus, concilium epiſcoporum & abbatum convocat, qui eam voti ream non teneri Lanfranci auctoritate probant. Idem Lanfrancus librum decretorum pro ſancti Benedicti Ordine jam archiepiſcopus inſcribit Henrico priori & ceteris fratribus eccleſiæ Cantuarienſis, quibus » ſe mittere ait *ſui Ordinis conſuetudines ſcriptas*, ab ipſo excerptas ex conſuetudinibus » eorum cœnobiorum, quæ ſuo tempore majoris auctoritatis erant in Ordine mo- » nachorum, additis vel mutatis paucis, quæ in celebrandis quibuſdam feſtis excel- » lentius in ſua eccleſia oporteret agi propter primatem ſedem. Tum ſubdit, varias » eſſe diverſarum eccleſiarum conſuetudines, quæ mutari vel augeri poſſunt pro do- » ctiorum auctoritate: at poſtquam ſemel conſtitutæ fuerint, ab iis, *quorum tota vita* » *in obedientia eſt, ſine culpa minime violari.* Hæ Lanfranci conſuetudines magna ex parte cum Cluniacenſibus conveniunt.

LXXVI. Sagienſes abbates & Troarnenſes.

Eodem anno e vivis exceſſit Rotbertus Sagienſis abbas primus. Hic menſe Januario lecto decubuit, & perceptis dominicis ſacramentis, XVIII. kal. Februarii e ſæculo migravit, vir bonus & ſimplex ab Orderico [a] dictus. Huic ſucceſſit Radulfus, ejuſdem cœnobii monachus, genere illuſtris, litteris apprime inſtructus, qui ante annos decem illuc ad converſionem venerat, a Girardo Sagienſi præſule abbas ordinatus. Is, cum inter ſævos bellorum turbines monaſterium ſtrenue rexiſſet, Rotberti Beliſmenſis ſævitia vexatus in Angliam confugit. quem rex Heinricus honorifice accepit, & poſt Gundulfum epiſcopum Roffenſi eccleſiæ præficiendum curavit. Idem poſt aliquot annos Cantuarienſem pontificatum adeptus eſt.

[a] *Orderic. lib. 8. p. 678.*

Haud minus Troarnenſes vexabat Robertus Beliſmi dominus ac Sagienſes, quod

Digitized by Google

ANN. CHR. 1089.

ægre ferret vir omnium Dei famulorum, uti paſſim ab Orderico deſcribitur, inſecutor ſæviſſimus, hæc duo monaſteria a ſuo patre condita fuiſſe ac multis bonis locupletata. Troarno tunc præerat Arnulfus e Sagienſi priore anno præcedenti Durando ſuffectus, cui ſanctus Anſelmus epiſtolam ſcripſit [a], ut illum infirmitatibus & multis anguſtiis pæne attritum ac de abjicienda præfectura cogitantem, ad patientiam adhortaretur. Aliam jam antea ad eum ſcripſerat vir ſanctus occaſione profeſſionis, quam ab illo extorquere conabatur epiſcopus Bajocenſis, cum eſſet eum in abbatem benedicturus. Is enim eſt ipſe *Ernulfus*, cui epiſtola quinquageſima-ſecunda libri ſecundi inſcripta eſt, in qua Anſelmus, tunc adhuc Becci abbas, probat haud neceſſarium eſſe, ut epiſcopi ab abbatibus obedientiæ promiſſionem in benedictione exigant, cum illi jam prima ſua profeſſione ſint adſtricti Regulæ Benedictinæ, in qua ſanctus pater præſcripſit, ut obedientia omni majori, proindeque etiam epiſcopis, debita reddatur. Eidem abbati anonymus quidam monachus commentarium in Eccleſiaſten a ſe editum nuncupavit, præmiſſa epiſtola ſub hoc titulo, *Arnulfo venerabili viro, abbati Troarnici cœnobii, frater quidam habitu monachus, propoſiti religioſi tranſgreſſor &c. Quidam fratres ſæpe & multum me quidem poſtulavere, uti ſecundum pauperculam ingenioli mei facultatem, librum Eccleſiaſten attentarem eis explanare* &c. *Prologus incipit. Salomon humanam naturam paternæ traditionis.* Diviſum eſt iſtud opus in libros octo, quod habetur in codice mſ. ejus ætatis in bibliotheca eccleſiæ metropolitanæ Turonenſis.

a lib. 3. ep. 141.

LXXVII. Girberto abbati Fontanellæ ſuccedit Lanfrancus.

Menſe Septembri currentis anni ad immortalem vitam migravit quoque Gerbertus ſeu Girbertus Fontanellæ abbas, præfecturæ ſuæ anno viceſimo-ſeptimo, quem inter præcipuos ſui temporis archimandritas, & cum eo Ainardum Divenſem & Durandum Troarnenſem, quaſi tres ſtellas in cælo radiantes, Ordericus [b] laudat. Obiit quarta die Septembris, uti nos docet ejus epitaphium, a Deodato monacho compoſitum, a nobis alias jam non ſemel relatum, in quo ex urbe Maguntia ortus dicitur. Sancti elogio donatus paſſim occurrit apud auctores, maxime recentiores: ſed tamen eum piacularibus pœnis poſt mortem addictum vidiſſe fertur Gualchelmus preſbyter cum multis aliis, *quos humana opinio*, inquit Ordericus [c], *ſanctis in cælo jam conjunctos adſtruit*. Gerbertum excepit Lanfrancus abbas, Beccenſis monachus, Anſelmi dictus nepos, cujus in illam abbatiam promotionem haud legitimam fuiſſe idem Anſelmus [d] ſcribit, nempe quod Anſelmus ipſe, ejus abbas, eam non approbaſſet. Graves hac de re litteras ad illum ſcripſit vir ſanctus; eique obtendenti, Anſelmum non prohibuiſſe, ne abbatiam acciperet, ita reſpondet: *Verum eſt quia non dixi, Prohibeo, aut præcipio ne facias. Videbam enim intelligenti ſufficere, quia inceſſanter dicebam: Non vult, non approbat cor meum; non conſulit, non præcipiet os meum.* « *Si acceperis ſine mea juſſione abbatiam, numquam habebis ab archiepiſcopo benedictionem.* « *Non enim debet monachus exſpectare oris imperium, ſi novit voluntatem abbatis ſui aut conſilium.* « Hanc epiſtolam ut ſemel & iterum, immo & tertium uſque Lanfrancus perlegat, præcipit Anſelmus & obteſtatur. Ex ſequenti vero epiſtola diſcimus, eumdem Lanfrancum abbatem durius egiſſe cum Fontanellenſibus, quos hac de re conſolatur Anſelmus, litteris Gualtero priori, aliiſque monachis ejuſdem loci ſcriptis. Quam diu hanc abbatiam Lanfrancus tenuerit, incertum. Si is eſt *domnus Lanfrancus*, ut quidem videtur, qui Anſelmi promotioni ad archiepiſcopatum cum Beccenſibus ſubſcripſiſſe [e] invenitur, ſine dubio pervenit ad annum MXCIII. Verum an abbatiam ante id tempus abdicaverit, non liquet; nec quidquam lucis huc affulget ex actis Girardi abbatis ejus ſucceſſoris, cui epiſtolam ſcripſit Ivo Carnutenſis epiſcopus, ab eo conſultus, *utrum tabulæ altarium aliquando conſecratæ, cum tranſlatæ fuerint, denuo ſint conſecrandæ?* ad quod affirmate reſpondet.

b id. lib. 4.
c id. lib. 8. p. 694.
d Anſelm. lib. 2. ep. 42.
e id. lib. 3. ep. 6.

LXXVIII. Anſelmus ſcribit in Roſcelinum.

Per id tempus turbas in ſcholis excitabat famoſus quidam magiſter, Roſcelinus nomine, domo Britto-Armoricus, canonicus Compendienſis, quem ſectæ Nominalium præcipuum inſtitutorem fuiſſe tradunt. quam opinionem Abaëlardus, ejus conterraneus & diſcipulus, poſtea propagavit. Roſcelini error is erat, *in Deo tres perſonas eſſe tres res; aut Patrem & Spiritum-ſanctum cum Filio eſſe incarnatum.* Anſelmo hanc temerariam aſſertionem, Roſcelino haud nominato, propoſuit Johannes quidam, forte is, quem Nominalium anteſignanum fuiſſe nonnulli exiſtimant. Anſelmi reſponſio [f] in ſumma hæc eſt. *Quod dicit tres perſonas tres res, aut vult intelligi ſecundum tres relationes, aut ſecundum id quod Deus dicitur.* Si primum; *ſuperflue hoc*

f id. lib. 2. ep. 35.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1089.

dicit. Nullus enim negat hoc modo tres perſonas eſſe tres res: ſic tamen ut diligenter intelligatur, quomodo ipſa relationes dicantur res, aut cujuſmodi res. Quod ſi dicit tres perſonas eſſe tres res, ſecundum quod unaquaque perſona eſt Deus: aut tres Deos vult conſtituere, aut non intelligit quod dicit. Cum vero accepiſſet Anſelmus, Roſcelinum prædictæ aſſertionis eſſe auctorem; & jactitare in eadem ſententia fuiſſe Lanfrancum, *venerabilis memoriæ archiepiſcopum*, ipſumque Anſelmum ita ſentire; atque ea de re concilium a venerabili archiepiſcopo Rainaldo quamprimum eſſe colligendum: tum hac de re litteras ſcripſit [a] Anſelmus Fulconi Belvacenſi epiſcopo, amico & diſcipulo quondam ſuo, ut Lanfrancum, nuperrime mortuum, & ſe ipſe ab hac calumnia purgaret; eique anathema dicit, quicumque *hanc blaſphemiam*, quam a Roſcelino dici audierat, *pro veritate aſſeruerit.* Tum ſubdit, contra eum, qui ita ſentiat, ſi quidem chriſtianus eſt, non ratione agendum, ſed auctoritate. *Fides enim noſtra*, inquit, *contra impios* ſeu infideles *ratione defendenda eſt, non contra eos qui ſe chriſtiani nominis honore gaudere fatentur. Ab his enim juſte exigendum eſt, ut cautionem in baptiſmate factam inconcuſſe teneant: illis vero rationabiliter oſtendendum eſt, quam irrationabiliter nos contemnant.* Has vero litteras ad prædictum concilium a Fulcone aut ab alio portari rogat. Hoc concilium poſt annos quatuor apud Sueſſionas celebratum eſt.

a ibid. ep. 41.

LXXIX. Fulco monachus fit epiſcopus Belvacenſis.

b Chron. Becc.

Fulco iſte, ut mox dicebam, Anſelmi diſcipulus, Beccique monachus fuerat ante epiſcopatum, ad quem hoc anno promotus eſt invitus, renitente Anſelmo, ſed poſtulante clero, cujus miſſi Anſelmo dixiſſe [b] dicuntur: *Nos eligimus eum, non ſe ingerit: quare non vultis concedere quem petimus?* Ad quos Anſelmus: *Si ipſe Deus*, inquit, *me eligeret, adhuc timerem: quia ipſe per prophetam elegit Saülem, & per ſemetipſum Judam traditorem, qui ambo reprobati ſunt.* His tamen demum aſſenſit Anſelmus, ad quem hoc anno Urbanus papa de Fulcone ita ſcribit. *Religionis ac ſcientiæ tuæ prærogativam ſcientes, Belvacenſi epiſcopo quæ in ejus ordinatione injuſta videbantur, indulſimus; & in tuæ ſtudio induſtriæ confidentes, curam ei epiſcopatus invito, renitentique injunximus. Nunc ergo tibi eum commendamus attentius: quatenus ei in omnibus, ut filio tuo, adjutor, monitor, corrector, atque conſultor adſiſtas; &, cum ipſe adeſſe nequiveris, quemlibet ei fratrum tuorum, qui ſuper ipſum ſpirituali zelo ſollicitus ſit, præſentem eſſe mandabis: ut, quod in ejus initiis minus canonicum cernitur, bonis in poſterum profectibus valeat operari.* Quis fuerit ille defectus, ignoramus. In eadem epiſtola pontifex ſcribit de Johanne Beccenſi monacho, Romanæ quondam eccleſiæ filio, qui de Anſelmo querebatur, quod eum abſque ſuo conſultu monachum feciſſet, & ad altiores gradus promoviſſet. Hunc, forte cum Fulcone Romam profectum, ſecum retinuerat pontifex: ſed ipſius Fulconis rogatu ad Anſelmum ea lege remittit, ut ante exactum a præſenti quadrageſima annum, aut illum ad ſe remitteret, aut Anſelmus ipſe veniens ſecum adduceret, & ſi quem alium pontifici utilem noſſet. Porro ſedem apoſtolicam ipſe viſitare ne differat: *ut dilectionis*, inquit, *mutuæ præſentia, devotione debita perfruamur.* In fine poſtulat, ut, ſi quæ res ab Huberto Romanæ eccleſiæ ſubdiacono, & in Angliam a Gregorio pontifice legato, qui Becci mortuus dicebatur, apud Beccenſes relictæ fuiſſent, eas quantocius ad ſe mittat.

LXXX. Anſelmi hortamenta ad vitam monaſticam.

c ibid. ep. 28.

Tunc temporis cum abeſſet Anſelmus, duo ejus conſanguinei, Haimo & Rainaldus, Beccum acceſſerunt, eum inviſuri. Ubi id reſcivit abbas ſanctus, litteris [c] eos adhortatus eſt, ut Becci monaſticam profeſſionem amplecterentur. *Deſiderati*, inquit, *mei, nihil tam bene poteſtis, quam monaſticæ vitæ propoſitum arripere. Nuſquam melius hoc poteſtis, quam cum illo, qui vobis in hoc deſiderat, & poteſt, Deo dante, ſervire & conſulere. Utique non fallo, quia amicus ſum; certe nec fallor, quia expertus ſum. Simus ergo monachi ſimul, ſerviamus Deo ſimul, ut de invicem nunc & in futuro gaudeamus ſimul una caro, unus ſanguis, una anima, unus ſpiritus ſimus.* Ejuſdem argumenti eſt epiſtola ſequens ad Henricum quemdam, amicum ſuum, quem ad ſæculum quantocius relinquendum efficacibus verbis adhortatur, ex quibus hæc referre non abs re fuerit. *Penſa igitur, dulcis amice, quantalibet mundi gloria potitus fueris, quis ſit finis, & in fine quis fructus, quod præmium; & e contra quæ ſit exſpectatio mundi gloriam calcantium. Si dicis, Non ſoli monachi ad ſalutem perveniunt: verum eſt. ſed qui certius, qui altius, illi, qui ſolum Deum conantur amare; an illi, qui amorem Dei & amorem ſæculi ſimul volunt copulare? Sed forſitan dicet aliquis, quia & in ordine*

Digitized by Google

monachorum eſt periculum. O homo qui hoc dicit, quare non conſiderat quid dicit? An hoc eſt rationabile conſilium, ut, quia ubique eſt periculum, ibi eligas manere, ubi majus eſt periculum? Denique, ſi ille, qui ſolum Deum nititur amare, ſervat propoſitum uſque in finem, certa eſt ſalus: ſi vero ille, qui mundum vult amare, non deſerit ſuum propoſitum ante finem, aut nulla, aut dubia, aut minor eſt ſalus. Et certe ſatis probat, quia nullatenus, aut parum aliquod bonum diligit, qui illud, ubi certius & melius cognoſcit; non eligit. Sed dicunt multi: Gravius iraſcitur Deus peccanti monacho, quam alii, quia de propoſito altiori cadit. Hoc verum eſt quam diu eſt in peccato. Sed certe benignius & familiarius ſuſcipit Deus monachum pœnitentem, ſi ad ſuum propoſitum redit, quam non monachum, qui ad idem propoſitum non venit. Hæc iis non ingrata fore puto, qui monaſticum propoſitum amplexi ſunt, vel amplecti cupiunt.

ANN. CHR. 1089.

LXXXI. Ejus epiſtola pro abbate S. Wlmari.

Poſt Alfridum monaſterii ſancti Wlmari apud Morinos abbatem, qui anno M LXXII. tranſlationi ſancti Bertini interfuit, poſtulatus eſt in ejus loci rectorem quidam Becci monachus, vir quidem exactæ diſciplinæ, ſed mitior ac pacatior, quam ut illius loci monachos, qui laxioris vitæ & duri cordis erant, ad officium revocaret. Videns itaque abbas ſuam operam inutilem eſſe, Girardum Morinorum epiſcopum rogavit, ut ſe ab illius monaſterii regimine abſolveret. At, cum nihil rogando proficeret, Anſelmum induxit, ut pro ſe Girardum litteris interpellaret. Aſſenſit bonus pater, exſtatque ejus epiſtola ad prædictum epiſcopum, ut Remenſi archiepiſcopo perſuadeat, ipſeque efficiat, ut *hic frater noſter*, inquit, *diutius non vexetur, nec eccleſia ſancti Wlmari, ejus occaſione, convenienti conſilio & ordinatione privetur.* Impoſſibile quippe eſſe eum amplius in eadem eccleſia ob multa, quæ longum eſſet narrare, in pace conſiſtere, aut ad aliquam utilitatem vel cum nimio labore proficere. Proinde obſecrare, ut ne amplius agnum fugientem ad lupos reducant, ovi catulos leonis domandos committant, & innocentem & reclamantem in fornacem Chaldæorum ad nullius boni effectum impellant. Permittant ut alius in loco ejus conſtituatur, cujus mens paratior ſit interiora & exteriora bella circa pravos mores tolerare. Quod ſi in ſua ſententia perſiſtant, quod quidem minime optet, prius in prædicta eccleſia pacem & bonam monachorum voluntatem ædificent, & ſic pacatum & benevolum in bonum pacis inter benevolos revocent. Ex hac epiſtola intelligitur, non bene moratos tunc fuiſſe ſancti Wlmari monachos. Prædicti abbatis nomen haud exprimit in illa epiſtola Anſelmus: at non dubito quin is ſit Lantfridus ſancti Wlmari abbas, quem vir ſanctus alia epiſtola [a] hortatur, ut ne gregem deſerat ob varias, quas patiebatur anguſtias. quippe, ſi ejus præſentia malitiam non omnino reprimeret, ſaltem efficere, ne regnaret, nec libere exerceri ſine reprehenſione poſſet. Certe in ſerie Beccenſium monachorum, qui ſub Anſelmo abbate vixerunt, invenitur *Lantfridus abbas*, haud dubie ſancti Wlmari. Superſtes fuit Lantfridus iſte uſque ad pontificatum Paſchalis II. cujus tempore neſcio quid negotii habuit cum Heriberto abbate de abbatia ſancti Wlmari: quod negotium Lamberto Atrebatenſi epiſcopo diſcutiendum commiſit pontifex. qua de re exſtat ipſius Lamberti epiſtola [b] Lantfrido ſancti Wlmari abbati inſcripta.

[a] *Anſelm. lib. 3. ep. 31.*

[b] Baluz. *Miſcell. to. 5. p. 325.*

LXXXII. Fiſcamnenſes ab archiepiſcopo vexati.

Magna per id tempus perturbatio in Nortmannia orta eſt occaſione belli, quod inter fratres, Willelmum Anglorum regem & Rotbertum Nortmannorum comitem deflagravit. Eo res devenit, ut Feritatem-regis caſtrum Willelmus obſideret. Rotberto auxilio adfuit rex Philippus, cui ut ſe gratum exhiberet comes, Giſortum, pagi Vilcaſſini opidum, quæ poſſeſſio erat eccleſiæ Rotomagenſis, regi contulit. Id graviter tulit Willelmus, ex abbate Cadomenſi factus archiepiſcopus, & comitem reſtituendi ſibi caſtri ſerio admonuit: at eo in ſententia perſiſtente, eccleſias per totam provinciam a divinis ceſſare juſſit. Interdictum obſervare Fiſcamnenſes renuerunt, prior & monachi (nam Willelmus abbas tunc in Anglia verſabatur) immunitatis privilegium obtendentes, quo ſoli apoſtolicæ ſedi & vicario beati Petri, ſuoque abbati obedientiam præſtare deberent. Eo quippe libertatis jure ſe ſemper potitos fuiſſe, quoties provincia excommunicationi ſuppoſita fuerat. ceterum abbatem ſuum abeſſe; nihil eo inconſulto, ut regula præcipit, ſibi agere licere. Denique, quod in ſe eſſet, libenter impenſuros preces, jejunia, eleemoſynas, quibus ira divina placaretur. His nequaquam flexus archipræſul, monachos diris addixit. nec ſic tamen monachi divina intermiſerunt. Inter ea ex Anglia reverſus abbas, convenit archiepiſcopum, eumque ut a ſententia lata deſiſteret, enixe rogavit: at nihil apud eum effecit. Id

Digitized by Google

ANN. CHR. 1089.

ubi reſcivit Urbanus papa, ſua & anteceſſorum ſuorum ſtatuta violari non eſt paſſus ſed per legatos ſuos, Herbertum Tetfordenſem epiſcopum & Rogerium cardinalem archidiaconum pallii uſum archiepiſcopo interdixit. quo quidem diu caruit, donec, agente comite, ejus uſus a pontifice ei reſtitutus eſt ea lege, ut ipſe per miſſos ſuos factum emendaret. Id ubi præſtitit, litteras ſigillo apoſtolico munitas Fiſcamnenſibus indulſit Urbanus, quibus eorum immunitatem denuo aſſeruit.

LXXXIII. Majori-monaſterio facta donatio.

In pago Carnutenſi vir nobilis Raherius, *ſæculari militiæ deditus*, Majori-monaſterio quædam prædia hoc anno contulit, alodem videlicet in pago Dunenſi poſitum, qui vocatur ſanctus Peregrinus, & Umblerias in pago Carnoteno, pro anima patris ſui Ratherii, matriſque ſuæ Frohelinæ, favente domino ſuo Theobaldo comite, atque aſſenſu ſororum ſuarum Mileſindis, Rainſaindis & Adalaïdis. Hujus donationis ſcriptum in curia Theobaldi comitis editum eſt, cui poſt donatorem ejuſque ſorores adſcripta ſunt ſigna Theobaldi comitis, Ermengardis comitiſſæ, Hilduini de Bretulio, & aliorum. Is ipſe videtur eſſe Raherius, cujus adhuc juvenis necem verſibus [a] proſecutus eſt Baldericus, qui eum audaciſſimum & inter ſæculi ſui heroas præſtantiſſimum dicit, lancea confoſſum, cum ſuorum auxilio in confertiſſimos hoſtes rueret. huic erat

a ibid. p. 265. & ſeqq.

Robuſtum pectus, flavuſque per ora capillus,
Et gena pubeſcens, rarus & annus adhuc.

quæ bene conveniunt prædicto Raherio militi in Majus-monaſterium benefico, qui liberorum tunc expers erat, cum prædictam donationem fecit. Raherium quadruplici epitaphio celebrare non contentus Baldericus, quintum ſuperaddidit *ad ſcutum ejuſdem*.

Kemperlegienſi item monaſterio.

Etſi Benedictus Kemperlegienſis abbas promotus eſſet ab annis ſeptem ad epiſcopatum Namnetenſem, monaſterii regimen nihilo minus ad hoc tempus retinebat. nam
» hoc anno Alanus Britannorum, ut ſe ipſe vocat, conſul, Hoëli conſulis filius, S. Cat-
» wodi confeſſoris *de Breverec* monaſterium cum oblationibus & decimis, ſanctæ Cruci
» Kemperlegienſi ac Benedicto abbati contulit, Aldroëno Judhaëli filio, ejuſdem loci poſt
» Alanum domino & herede, ſimul cooperante cum Benedicto abbate ejuſque mona-
» chis; atque ambo, Alanus ſcilicet ac Aldroënus hoc donum ſuper altare ſanctæ Cru-
» cis poſuerunt: quibus Benedictus abbas octingentos Redonenſis monetæ ſolidos (ſic
» etiam ſacra venalia erant) de ejuſdem abbatiæ cenſu tribuit. *Acta ſunt hæc in anno ab incarnatione Domini* M LXXXIX. *indictione* XII. *epacta* VI. *terminus paſchalis* III. *kal. Aprilis, dies paſcha kal. Aprilis.* Illud ſancti Catwodi monaſterium videtur eſſe prioratus ſancti Cadoci [*] vulgo dictus, diœceſis Venatenſis.

* S. Cadoc.

LXXXIV. Rainaldus archiepiſcopus in S. Remigium beneficus.

Unus ex his quibus electionem ſuam Urbanus papa litteris ſignificaverat, Rainaldus fuit Remorum archipræſul, ſibi olim familiaris, ejuſque videndi deſiderio ſe teneri teſtatus eſt. Ille vero hoc anno, cum primum ipſi per occupationes licuit, Romam proficiſci, & pontificem adire conſtituit. quod iter ut proſpere ipſi ſuccederet, ſancti Remigii patrocinium ſibi demereri ſtuduit. Quam ob rem in procinctu itineris, inclyti illius tutelaris adiit eccleſiam, ubi ad tumulum ejus fuſis precibus iter ſuum Domino commendavit. tum in fratrum capitulum ingreſſus, altare Vici-ſancti-Remigii, Heinrico abbate totaque congregatione poſtulante, eis conceſſit, ea lege, ut quotannis ipſius anniverſarium celebrarent. Actum Remis hoc anno, ipſius Rainaldi ſexto, indictione XII. cujus rei litteras a Marloto [b] relatas ſcripſit & ſubſcripſit Godefridus cancellarius, quem Baldericus verſibus ſuis celebravit.

b Marlot. to. 2. p. 130.

LXXXV. S. Agerici abbates.

Tunc Virdunenſi ſancti Agerici monaſterio præerat Boſo [c] abbas, cujus tempore, & quidem hoc ipſo anno, facta eſt IV. nonas Aprilis dedicatio eccleſiæ ſancti Salvatoris, nunc parœcialis, ab Heinrico Leodicenſi epiſcopo, qui fuerat canonicus eccleſiæ ſanctæ Mariæ Virdunenſis, ut in veteri ſancti Agerici martyrologio legitur. Vitam produxit Boſo ad annum M C VI. cujus obitus in necrologio notatur pridie idus Aprilis. Rotfridus ejus ſucceſſor ad annos undecim, mortuus V. kal. Decembris; & poſt eum Richardus abbas, cujus tempore monaſterium cum tota urbe incendio conflagravit. Ejus loci vetus martyrologium cum Regula deſcripſit ante annos quingentos Ludovicus monachus, & ſancto Agerico dicavit, multoſque alios codices armario recondidit, ut ejus verſus in fine Regulæ teſtantur.

c V. lib. 66. n. 35.

Marcianis facta donatio.

Marcianenſe monaſterium tunc regebat Adelardus abbas, cujus tempore Theodericus

Digitized by Google

ANN. CHR. 1089.

Theodericus miles, divino inſtinctu permotus, alodium [a] ſuum, Veſinum vocabulo, eidem eccleſiæ contulit, in qua ſanctarum Rictrudis & Euſebiæ corpora cum multis aliis ſanctorum pignoribus requieſcere dicuntur. Hanc vero donationem Balduinus comes, Balduini junioris ac Richildis filius, Jeroſolymitanus dictus, hoc anno confirmavit.

a *Miræi not.* p. 134.

LXXXVI. Melfitanæ ſynodi ſtatuta.

Eodem anno Urbanus papa, menſe Septembri, apud Melfim Apuliæ urbem ſynodum celebravit, in qua quædam ſtatuta condita ſunt ad mores & eccleſiaſticam diſciplinam ſpectantia, maxime contra ſimoniam & de ordinibus ſacris. In his canone IV. ſtatuitur, ut nemo ante annos quindecim aut quatuordecim ſubdiaconus «
ordinetur; nemo ante annos viginti-quinque aut viginti-quatuor diaconus, nemo «
ante triceſimum preſbyter. Quia vero tunc temporis laïci decimas & eccleſias, quas poſſidebant, pro ſuo nutu quibuſvis eccleſiis conferebant; decretum eſt canone V. «
ut nullus deinceps laïcus decimas ſuas aut eccleſiam, ſeu quidquid juris eccleſiaſtici eſt, abſque conſenſu epiſcopi, vel Romani pontificis conceſſione, monaſteriis «
aut canonicis conferat. quod explicans Johannes Cajetanus diaconus cardinalis & «
cancellarius in epiſtola [b] ad Guidonem Moliſmenſem abbatem, iſtius ſynodi actis ſubjuncta, ait hujus ſtatuti hanc ſententiam eſſe, ut quæ ad illud concilium per principes data monaſteriis fuerant, firma & integra permanerent: de cetero abbates ab ejuſmodi acquiſitione abſtinerent, abſque conſenſu videlicet prædicto. Canone VII. præcipitur, ut nullus abbas pretium exigat ab eis, qui ad converſionem «
veniunt. Huc ſpectat præclara epiſtola [c] Rodulfi abbatis Trudoniani ad Sibertum ſancti Pantaleonis priorem contra eos abbates, qui pretium a pueris, qui Deo in monaſteriis offerebantur, exigebant. Ad Urbanum redeo, qui poſt illud concilium Barim profectus eſt, ubi eccleſiam dedicavit, atque Eliam e noſtris archiepiſcopum conſecravit. Idem ſub finem anni Romam reverſus, Balmenſi apud Sequanos monaſterio privilegium V. kal. Decembris indulſit.

b *Labbe conc.* to. 10. p. 479.

c *Analect.* to. 2. p. 499.

LXXXVII. Berardi Farfæ abbatis obitus & ſtatuta.

Sub finem hujus anni deceſſit piæ memoriæ Berardus Farfenſis abbas, eo nomine primus, poſt annos præfecturæ amplius quadraginta, rebus geſtis ſpectabilis, cujus obitus notatur hoc anno in chronico Farfenſi, & in necrologio pridie kal. Novembris his verbis: *Obiit Beraldus religioſus abbas bonæ memoriæ ex monaſterio ſanctæ Victoriæ* in Piceno, Farfenſi abbatiæ ſubjecto. quo ex loco Beraldus abbas aſſumtus fuerat. Statuta quædam edidit, quorum uno omnino interdixit, *& ſic ordo noſter*, inquit, *Cluenienſis præcepit, ut nullus e fratribus præſumat confiteri ſua facinora illis monachis, qui non habent factam profeſſionem in ipſo loco ubi degunt; neque illis, qui ex alio monaſterio venerunt pro aliqua legatione vel ſua neceſſitudine, quamvis noſtram ſocietatem habeant.* ſecus facientes, *niſi regulariter pœnituerint, graviſſimæ excommunicationi* ſubjacere decernit. Morte ejus inſtante, fratres *per veſtem principalem altaris B. Mariæ, in capitulum allatam, tactu omnium* ſancte affirmarunt, ſe nullum pro abbate ſuo habituros, niſi quem tota ejuſdem cœnobii religioſa congregatio, conſentiente imperatore, canonice elegiſſet. qui ſecus attentaturus eſſet, irrevocabiliter ab ipſis abjiciendum. Hac cautione uſi ſunt Farfenſes, quod animadverterent nonnullos malæ famæ homines abbatiæ inhiare, in quibus erat Teuzo Sabinenſis epiſcopus, qui apud omnes male omnino audiebat. Nec vana eorum cautio erat. Vix enim Berardus animam egerat, cum monaſterii primores pro Teuzone intrudendo conſpirarunt. at reſtitit ſanior, quamvis minima, pars fratrum, qui contra canones, necdum ſepulto abbate, Rainaldum elegerunt, tametſi hic, licet regularis diſciplinæ ſtudioſus, ad regimen prorſus inhabilis, & ad temporalia penitus ineptus erat. Sed tamen hunc qualemcumque abbatem habere, quam tyrannum admittere prudentes quique maluerunt, obſiſtente quantumvis antipapa Clemente, qui alium abbatem eligendum ſuadebat. Verum non diuturna fuit Rainaldi præfectura, quam nonniſi ſeptem menſes cum aliquot diebus tenuit, dejectus a quodam Berardo Florentino, ut anno ſequenti videbimus, qui ſe defuncti abbatis conſanguineum dicebat.

Rixa de ſucceſſore.

LXXXVIII. Gregorius Farfæ chartophylax.

Hæc omnia fuſe commemorat Gregorius monachus & chartophylax Farfenſis, qui univerſa monaſterii inſtrumenta in tria majora volumina redegit, quorum in uno abbatum geſta compendioſe digeſſit, favente Berardo ſeniori abbate, cui opus ſuum, ſane quam maxime laborioſum, dicavit hoc titulo: *Excellentiſſimo, magniſque honoribus Dei nutu accumulato patri, reverentiſſimo abbati Beraldo, cunctiſque ſenio-*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1089.

ribus Farfenſis ſanctiſſimi conventus, infimus omnium, & cunctorum utinam monachorum ultimus Gregorius, quidquid in hoc ævo ſublimius & in Chriſto felicius. Erat is in caſtro Caſinenſi nobiliſſimis parentibus progenitus, & Farfenſis cœnobii fere ab infantia alumnus, ut teſtatur Johannes grammaticus in prologo ſuper tertium chartarum volumen, quas *per manus confratris* ſui *magnæ ſagacitatis Gregorii*, ſe in illud volumen accurate tranſtuliſſe, nulla vitioſæ latinitatis facta mutatione, aſſerit. Habuit Gregorius fratrem natu-majorem, nomine Donadeum, amboſque pater beatiſſimæ Virgini Mariæ obtulit in Farfenſi monaſterio cum non modica pecuniæ ſumma. Hæc Gregorius ipſe teſtatur in verſibus volumini tertio præmiſſis, in quibus ait, fratrem ſuum anno M LXVIII. obiiſſe; ſe vero hoc volumen ſcripſiſſe juſſu Berardi ſecundi, paullo poſt mortem Berardi ſenioris. Thodinus monachus, ipſius Gregorii conſanguineus, prædictam chartarum collectionem, quam Gregorius præ caligine oculorum perſequi non potuit, ab anno M XCVIII. continuavit. Magno mihi uſui fuere in his Annalibus hæc volumina, quæ reverendiſſimus Severinus ab Aſculo, tunc Farfæ abbas, nobis utenda humaniſſime commodavit.

LXXXIX. Padolironi ſubjicitur S. Martini monaſterium in collibus. a *Hiſt. Padolir. probat. p. 31.*

Padolironenſi ſancti Benedicti cœnobio cum præeſſet Willelmus abbas, monaſterium ſancti Martini in collibus prope Luccam, paſtore ac rectore deſtitutum, Padolironenſi abbati ordinandum ſubjicitur a fundatoribus ipſius loci, Sigiſmundo & Ugone, uti nos docent eorum litteræ, editæ in probationibus hiſtoriæ [a] Padolironenſis. In his litteris aiunt iidem fundatores, ne prædictum S. Martini monaſterium rectore deſtitutum fluctuaret, utilius ac ſalubrius ſibi viſum eſſe, ut ipſius ordinatio & omnimoda poteſtas committeretur abbati monaſterii ſancti Benedicti, ſiti inter Padum & Larionem. quapropter communi conſilio, & voluntate monachorum ibidem commorantium, ſuorumque heredum ſe ſubjeciſſe ac commiſiſſe venerabili Willelmo abbati ſancti Benedicti, ejuſque ſucceſſoribus prædictum monaſterium cum ſuis rebus, *emendandum atque regendum ſecundum regulam & inſtituta ſancti Benedicti, juxta morem Cluniacenſis monaſterii, donec monaſterium ſancti Benedicti in Cluniacenſi ordinatione permanſerit.* Si vero *a Cluniacenſi ordinatione* aliquando ſepararetur, *ſupra dictum monaſterium in ordinationem Cluniacenſis abbatis deveniat.* Ita pii illi fundatores, qui ſe in illo ſancti Martini monaſterio ſepeliri volunt. Actum anno ab incarnatione Domini M LXXXIX. indictione XIII. kalendis Decembris. Nec plura de hoc monaſterio invenio.

XC. Mellicenſe monaſterium Benedictinis datum. * *Molck.*

In inferiori Auſtria viſitur inſigne monaſterium B. Petro apoſtolo ſacrum, ad Danubii ripam, medium inter Linzium ſuperioris Auſtriæ metropolim, & Viennam, in editiori loco ſitum; quod ab opido adjuncto Medlicum ſeu Mellicum * vocant, inter omnia illius provinciæ monaſteria hactenus principatum tenens. Prima illius monaſterii origo refertur ad Leopoldum Auſtriæ marchionem, eo nomine primum, dictum Illuſtrem, qui ejus loci arce, exacto Geyſſa Hungarorum duce, in ſuam poteſtatem ſub annum D CCCC XXXIII. redacta, collegium duodecim canonicorum ſæcularium paullo poſt illic inſtituit. Is protracto in ſexageſimum-ſeptimum annum regimine, mortuus eſt anno M. Mellicii ſub tumba marmorea in eccleſia prominente ſepultus, una cum conjuge Richarda, Ottonis ducis Brunſwicenſis filia, Heinrici primi imperatoris ſorore, relictis duobus filiis, Heinrico marchione & Poppone poſtea Trevirenſi archiepiſcopo. Porro Heinrici marchionis anno duodecimo, Chriſti M XII. contigit ut B. Colomannus e regio Scottorum ſanguine ortus, poſt ſuſceptam ad loca ſancta peregrinationem, e Palæſtina rediens & Auſtria tranſiens, ab indigenis captus fuerit, & quaſi exploratorem ageret, crudeliter necatus, cultus poſtmodum ut martyr. Cujus corpus Stokerauviæ primum ſepultum, ob frequentia miracula, quibus illuſtrabatur ejus ſepulcrum, dictus Heinricus Mellicium transferri curavit, triennio poſt ejus cædem. ex qua tranſlatione Mellicio acceſſit multa celebritas. Heinrico ſucceſſit Albertus filius, qui partem veræ crucis contulit Mellicenſi eccleſiæ, jam Auſtriacorum marchionum ſepultura inſigni. Addidit Erneſtus, paternæ dignitatis ſucceſſor & heres, ſancti Mauricii martyris lanceam, altera ſanctæ crucis particula decoratam, cum cratere ſancti Udalrici, noviſque prædiis eccleſiam Mellicenſem ditavit. Denique Leopoldus tertius, Erneſti filius, ejuſdem loci canonicis ob ſolutiorem vitam inde remotis, monachos noſtri Ordinis e Sublaco accitos, ſi Mellicenſibus monumentis fides, in ipſo feſto S. Benedicti, ut fert chronicon quoddam, Auſtrale dictum, a Marquardo Frehero vulgatum, ibidem anno M LXXXIX.

Digitized by Google

ſubſtituit, ſub primo abbate Sigiboldo. Moniales etiam prope Mellicium inſtituiſſe fertur idem Leopoldus, quamvis nulla ſuperſint ejus inſtitutionis monumenta: niſi quod ad ſanctum Georgium trans Danubium, prope ejuſdem ſancti Martyris ſacellum, ſub Mellicenſium cura hodienum remanens, fornices quidam ſuperſtites cellarum formam exhibere videntur. In ipſo etiam opido Mellicenſi, ad domum Fiſcherhoff dictam rudera ſuperſunt quamdam monaſterii ſpeciem exhibentia. E Mellicenſi aſceterio prodiere complures illuſtres abbates, quos inter enituit ſæculo XV. Nicolaus Auſtriacus, auctor & inſtitutor reformationis Mellicenſis, quæ in multa Auſtriæ, Bajoariæ & Sueviæ monaſteria propagata fuit, de qua plura inferius. Supereſt in illo monaſterio codicum non parva ſupellex, tametſi bibliotheca anno M CC XCVII. incendium paſſa ſit, [a] atque ex eo loco Rabani librum de oblatione puerorum, in appendice tomi ſecundi Annalium editum, accepimus. Brevem Mellicenſis monaſterii hiſtoriam Stengelius compoſuit cum catalogo abbatum; fuſiorem & accuratiorem R. P. Anſelmus Schramb, ejuſdem monaſterii cœnobita, Vindobonenſibus typis editam in folio, anno M DCC II. e qua deinceps plura in rem noſtram eruemus.

ANN. CHR 1089.

a Schramb. Chron. Mellic. p. 183.

ANN. CHR. 1090. XCI.

S. Bernardi Claræ-vallenſis ortus illuſtris.

Annus ſupra milleſimum nonageſimus, aut certe proxime ſubſequens, magnum eccleſiæ univerſæ, non tantum Gallicanæ lumen protulit, videlicet ſanctum Bernardum, futurum ſuo tempore Claræ-vallenſis monaſterii percelebris auctorem & primum abbatem; Ciſtercienſis, immo totius monaſtici Ordinis eximium ornamentum. Nativitatis ejus annum ex eo colligimus, quod Ciſtercium ingreſſus eſt anno M C XIII. ætatis ſuæ viceſimo-ſecundo evoluto, ex Johanne Eremita; adeoque annos natus circiter viginti-tres, ut ſcribit Guillelmus a ſancto Theoderico. Natus eſt Fontanis [b] in Burgundia prope Divionem patre Teſcelino, matre Aletha ſeu Aalide, quam nonnulli Elizabeth vocant, non minus pietate, quam genere præclaris. Teſcelini nobilitatem probat in primis Guillelmus a S Theoderico, a quo Teſcelinus, cognomento Sorus, quod ſubrufum ſignificat, *vir antiquæ & legitimæ militiæ* appellatur. quo nomine veteres primam poſt duces & comites nobilitatem, veluti equeſtrem deſignabant. Non minus illuſtris fuit matris proſapia, utpote quæ erat *filia Bernardi, Montis-Barri domini, viri potentis & magni ſecundum ſæculi dignitatem, & ex antiqua (ſicut aſſerunt multi) Burgundiæ ducum generoſitate trahentis originem*, ut tradit Johannes, cognomento Eremita, mox laudatus, prior, ut videtur, Claræ-vallenſis, Bernardo æqualis. Guido de Acro-monte, teſte Alberico [c], *fuit ex parte matris frater Teſcelini Sori de Fontanis, qui fuit pater beati Bernardi abbatis Claræ-Vallenſis*. Bernardi avus paternus fuit Rainardus, dominus Montis-Barri, cujus frater Milo de Monte-Barri eccleſiæ Moliſmenſi contulit *paterni* ſui *juris* fundum ſeu *villam & alodium proprium de Poilliaco* cum omnibus ſuis adjunctis, *laude & aſſenſu prædicti fratris* ſui *Rainardi & uxoris ejus: atrium* vero *prædictæ villæ quod hactenus*, inquit, *injuſte poſſedi, quia laicorum non eſt talis poſſeſſio, dono ſancto Mammeti & ipſius eccleſiæ, cujus juris eſſe cognoſcitur.* Hæc charta caret chronicis notis. Et tamen abbas Moliſmenſis villam, quæ vocatur Pauliacus, emiſſe dicitur [d] *de Milone*, filio Bernardi de Monte-Barro, datis pro pretio centum quinquaginta libris denariorum. quæ villa una erat ex illis, quas abbatiæ ſancti Petri contulerant ſæculo-ſeptimo Ingoara & Leotheria, ſorores S. Ebbonis archiepiſcopi Senonenſis: qui in ſæculo comes Tornodorenſis exſtiterat. Sed forte non totam illam villam, ſed tantum quamdam ejus partem S. Petro donaverant duæ illæ ſorores, cujus aliæ partes ad ſuos heredes tranſierint, ac demum ad Milonem de Monte-Barro, qui in præmiſſis pro Moliſmo litteris ait hanc villam *paterni* ſui *juris* fuiſſe. Certe hujus villæ quartam partem Bernardus miles, Montis-Barri dominus, & Humberga ejus uxor anno M LXV. a Gerberto ſancti Petri abbate recepiſſe dicuntur, teſte Clario [e] monacho in chronico ſancti Petri. Horum filii exſtitere prædicti Milo & Rainardus, quorum alter, ſcilicet Rainardus, ait hanc villam *paterno jure* ſibi obveniſſe. Hinc firmatur Petri Franciſci Chiffletii [f] conjectura, cenſentis, S. Bernardi maternam originem ex comitibus Tornodorenſibus repetendam eſſe, ex quibus villa Pauliacus ejus avo & proavo paterno jure obtigerat. Ex his habemus S. Bernardi proavum Bernardum Montis-Barri dominum, cujus nomen ipſe retinuit; & proaviam Humbergam, quæ nomen ſuum tranſmiſit Humbelinæ S. Bernardi ſorori, quæ Humberga vocatur a Johanne

b V. lib. 52. n. 28.

c Alberic. an. 1109.

d Spicil. to. 2. p. 764.

e ibid. p. 745.

f Chifflet de ill. genere S. Bernardi.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1090.

Eremita. Bernardi & Humbergæ filii Rainardus & Milo ſororem habuere Aaleidem S. Bernardi matrem, quæ Teſcelino nupta ſeptem liberos peperit, quorum tertius fuit S. Bernardus. Porro Rainardo S. Bernardi avunculo filius fuit nomine Bernardus, Montis-Barri dominus, uti nos docet vetus charta Moliſmenſis, in qua *Bernardus dominus Montis-Barri, filius domni Rainardi, & ſoror ejus, quæ comitiſſa vocatur, & Rainerius ejuſdem comitiſſæ maritus, & Andreas prædicti Rainardi avunculus, interventu domni Bernardi abbatis Claræ-vallis, & fratris ejus Girardi atque Nivardi laudaverunt donationem vel venditionem Poiliaci, quam Dominus Milo de Monte-Barro, frater prædicti Rainardi, laudante eodem Rainardo, fecerat Moliſmenſi eccleſiæ.* Ex quibus intelligitur, primam illam Pauliaci donationem abbatiæ Moliſmenſi, non gratuito factam eſſe a prædicto Milone, cui Rainardus ejus frater in dominio Montis-Barri ſucceſſerat. *Acta ſunt hæc apud caſtrum Montis-Barri anno ab incarnatione Domini* M C XXIX. *tempore domni Guidonis, ſecundi Moliſmenſis cœnobii abbatis.* Plura de S. Bernardi ſtirpe qui volet, legat Diatribam Chiffletii de illuſtri genere ſancti Bernardi, quod ex tabulario Moliſmenſi illuſtrare conatus ſum.

Septem, ut jam dixi, liberos peperit Aletha, nimirum ſex mares, & feminam unam, omnes monaſticæ vitæ ante mortem addictos. Fecit hoc illuſtris genitricis eximia pietas, quæ ſimul ut ex utero eos effuderat, Deo mox offerebat, nec alienis lactandos aut educandos, ut nobilium mos eſt, committebat, ſed propriis eos uberibus lactatos ipſa informabat, cum lacte materno pietatem eis inſtillans, & jam grandiores factos non delicatioribus aſſuefaciens cibis, ſed communibus, quaſi eos potius eremo, quam curiæ deſtinaret. Poſt Guidonem & Girardum, quos primos genuit, tertius fuit Bernardus noſter, futurus omnium in via Dei dux & anteſignanus. De eo gravida mater ſomnium habuit præſagium futurorum, quaſi catellum in utero haberet totum album, in dorſo ſubrufum, & latrantem: cujus rei fauſtum omen quidam Dei ſervus matri hoc ſomnio territæ aperuit. Id in cauſa fuit, ut majori, quam ceteros, cura Bernardum educaret, & quam citius potuit, erudiendum traderet canonicis ſæcularibus eccleſiæ Caſtellionenſis, quibus canonici regulares ipſius Bernardi opera ſuffecti ſunt. Ejus *loci indigena* fuiſſe dicitur Teſcelinus, *ſed dominus minoris caſtri* ſeu opiduli, *cui Fontaniæ nomen eſt, quod Divioni ſupereminet, in excelſa rupe locatum.* Illic Bernardus in lucem editus eſt in ædibus paternis, quæ in domum Fulienſium noſtro tempore converſæ ſunt. Adhuc puer cum capite graviter laboraret, accedentem ad eum mulierem, ut eum carminibus ſanaret, ilico repulit. Apud Caſtellionem dum litteris operam daret, vigilia nativitatis Domini per ſoporem viſo naſcentis Infantis recreatus, ſicque deinceps eo affectus fuit, ut toto vitæ ſuæ tempore in amorem tanti myſterii penitus exarſerit, primoſque ingenii ſui fetus in laudem Virginis-matris ediderit.

XCII. Bruno e Cartuſia Romam evocatur.

Eodem tempore quo natus eſt Bernardus, Bruno, Cartuſiæ-majoris primus inſtitutor, ab Urbano II. qui ipſius apud Remos diſcipulus fuerat, Romam evocatur, ut ejus conſiliis in eccleſiæ moderamine uteretur. Ægre hanc diſceſſionem tulit novellus grex, tanti paſtoris ſolatio deſtitutus; cunctiſque eo abſente intolerabilis viſa eſt Cartuſiæ habitatio & vitæ aſperitas. Sed tandem parendum fuit ſummi pontificis auctoritati, qui locum Seguino abbati Caſæ-Dei commendavit. Receſſit itaque Bruno e Cartuſia poſt annos ſex, quam eam incolere cœperat. Ejus diſceſſu conturbati fratres, quæ humana tentatio eſt in rebus arduis, deficiente magni meriti duce, locum deſerunt. quod ubi Bruno reſciviſſet, litteris ad Seguinum Caſæ-Dei abbatem ſcriptis Cartuſiam ei, ejuſque monaſterio conceſſit. Poſtmodum vero pontificis hortatu ac Brunonis monitis fratribus revocatis, & a Landuino, quem Bruno diſceſſurus priorem eis præpoſuerat, in propoſito confirmatis, idem Seguinus locum ſibi datum reſtituit, aſſentiente capitulo ſuo in præſentia Hugonis epiſcopi Gratianopolitani, ſcripto ceſſionis inſtrumento, quod hoc loco referre viſum eſt. Sic autem habet.

Seguini Caſæ-Dei abbatis epiſtola.

Ego frater Siguinus abbas Caſæ-Dei notum fieri volo præſentibus & futuris, quod frater Bruno a domno papa Urbano Romam evocatus, videns loci deſtitutionem fratribus recedentibus propter abſentiam ejus, dedit locum Cartuſiæ nobis, & Congregationi nobis commiſſæ. Poſtmodum vero rogatu prædicti patris noſtri papæ Urbani, & precibus præmemorati fratris Brunonis eiſdem fratribus ut ibidem remanerent a priore eorum Brunone plurimum confortatis; fratre Landuino, quem magiſter Bruno diſcedens ceteris fratribus præpoſuit,

ANN. CHR. 1090.

ipſi & ceteris fratribus ſub eo degentibus, & eorum ſucceſſoribus, donum, quod nobis prædictus Bruno fecerat, coram congregatione nobis commiſſa in capitulo noſtro ſub præſentia Gratianopolitani epiſcopi Hugonis, ego ipſe frater Siguinus, prædictæ Caſæ abbas, cum aſſenſu fratrum noſtrorum, reliqui. & eis & ſucceſſoribus eorum locum prædictæ Cartuſiæ pro voluntate eorum omnino liberum feci, & juri eorum omnino tradidi. Sed charta, quam prædictus Bruno nobis fecerat, ideo non eſt reddita, quoniam a fratribus noſtris in capitulo ſub interdicto requiſita, non potuit inveniri; & ſi umquam inventa fuerit, eorum ipſa charta ſit juris. Factum eſt hoc anno ab incarnatione Domini M XC. XV. *kal. Octobris. Ego Siguinus Caſæ-Dei abbas ſubſcripſi, & in præſentia archiepiſcopi Hugonis hanc chartam ex integro confirmavi.*

Ex his intelligitur quanta fuerit Seguini abbatis exiſtimatio, tum apud Urbanum papam, tum apud Brunonem, quippe qui Cartuſiam abſente Brunone ei commiſerint, immo & donaverint.

Hanc de Seguino ejuſque monaſterio opinionem confirmat Rainaldus Remorum XCIII.
archipræſul, qui hoc anno ex Urbe, quam anno præcedente adierat, revertens, Caſæ-Dei monaſterium inviſit, & ex eo monachum a Seguino abbate obtinuit, nomine Johannem, quem ſancti Nicaſii apud Remos abbatiæ præfecit. Poſt Remigium iſtius loci primum abbatem, quem ex ſancti Remigii cœnobio aſſumtum diximus, quidam Albericus ſancti Nicaſii monaſterio præfuiſſe dicitur in quodam libello de controverſiis Remigianorum cum Nicaſianis, multaſque lites cum ſancti Timothei capitulo ſuper eccleſia ſancti Sixti habuiſſe. at in veteri catalogo abbatum ſancti Nicaſii, poſt Remigium nullus abbas interponitur ante Johannem, qui in prædicto libello abbas fuiſſe falſo dicitur nonniſi poſt concilium Claromontanum anno M XCVI. habitum: cum conſtet eum anno M XCIII. jam abbatem fuiſſe, quo anno indictione VI. Elinandi Laudunenſis epiſcopi litteris pro ſancto Theoderico ſubſcripſit. In prædicto catalogo poſt Johannem, nullo intermedio, ponitur tertio loco Jorannus; & tamen litteris Manaſſæ archiepiſcopi pro S. Theoderico, datis anno M XCIII. indictione II. a Septembri ſcilicet inchoata, apponitur ſignum Seguini abbatis ſancti Nicaſii. quod interpretandum puto de Seguino Caſæ-Dei abbate, cui forte a Rainaldo commiſſa fuerit abbatia, ita ut Johannes ejus diſcipulus tantum ejus vice abbas, id eſt proabbas, cenſeretur. Duos Johannes ſancti Nicaſii unum poſt alterum abbates recenſet Marlotus, ſed non ſolido, ut mihi quidem videtur, fundamento. De hoc Johanne abbate mentionem facit Guibertus[a] Novigenti abbas in libro ſecundo de vita ſua, ubi agit de quodam canonico regulari apoſtata, qui monaſticum habitum in delictorum expiationem a Johanne ſancti Nicaſii abbate ægre obtinuiſſe dicitur, multumque a dæmonibus vexatus, abſolutione accepta, & ſacro oleo inunctus pie deceſſiſſe. Tandem Johannes iſte relicta præfectura Jeroſolymam profectus eſt, quod Ordericus a multis abbatibus ejus temporis *non ſapienter* factum haud immerito ait. Suffectus in ejus locum Guido abbas. Ceterum S. Nicaſii monaſterium exigui cenſus tunc fuiſſe & ad paucos redactum monachos patet ex charta Manaſſæ II. archiepiſcopi ad Guidonem abbatem, cujus loci *paucis fratribus religioſe famulantibus*[b] quædam largitur ad relevandam eorum inopiam.

S. Nicaſii abbates.

[a] *Guibert. p. 495.*

[b] *Marlot to. 2. p. 645.*

Remigianæ abbatiæ ultra hunc annum præfuit Heinricus grandævus abbas, ob- XCIV.
tinuitque privilegium a Philippo rege, qui perquam honorifice de ſancto Remigio, ejuſque monaſterio loquitur. Ait[c] quippe rex, domnum & venerabilem Heinricum abbatem ſancti Remigii regiam ſuam celſitudinem adiiſſe, ac petiiſſe, ut immunitates, tam nobili & glorioſo loco ab anteceſſoribus ſuis conceſſas, ſua auctoritate confirmaret. quod ipſe perlibenter præſtiterit ob amorem & venerationem erga ſanctum Remigium, quippe qui Francorum apoſtolus eſt electus a Deo, & coronæ ſuæ patrocinatur & regno. Hinc eſt quod ſancti Remigii caſtro & burgo adjacenti omnimodam impertit immunitatem, omneſque ſacri ejus loci poſſeſſiones confirmat, obteſtaturque ſuos ſucceſſores, ut id illibatum ſervent ac tueantur, & patronum regni ſemper habeant ſanctum Remigium, cujus apoſtolatu pervenimus ad fidem catholicam. Actum Pariſius anno M XC. Regio diplomati appoſita ſunt ſigna Philippi regis, Ludovici ejus filii, Joffridi Pariſienſis epiſcopi, Odonis comitis, Gervaſii dapiferi & aliorum.

S. Remigii renovata privilegia.

[c] *Marlot to. 2. p. 181.*

Apud ſanctum Theodericum Rodulfus abbas tertium præfecturæ annum agebat, XCV.
cum Adela Danorum regina, poſt necem Canuti regis in Franciam a fratre ſuo

S. Theoderici corpus in Flandriam delatum.

ANN. CHR. 1090.

Rotberto Flandriæ comite reducta, ad ſancti Theoderici monaſterium divertit. Illic perquam honorifice excepta, auditis ſancti Theoderici virtutibus, partem ſilvæ Harlebecenſis ejus monaſterio donavit, petiitque, ut ſacrum ejus corpus in Flandriam deferretur, ubi tunc *ſacer ignis, quem Græci heriſipilam vocant*, ſæviebat. Accedentibus Harlebecam cum ſacro loculo fratribus regina cum ſuo comitatu obviam proceſſit, & donationem ab ſe factam *per chirothecam unam* confirmavit, ſcripto diplomate, dato [a] apud Harlebecam IV. kalendas Octobris, anno ab incarnatione Domini M XC. Philippi regis XXXI. Rainaldi archiepiſcopi VII. Rodulfi abbatis tertio. Multa in illo itinere patrata per ſanctum Theodericum miracula, ut ſcribit Adalgiſus monachus, teſtis oculatus. In his quidam Cutraci clericus, Egarus nomine, dira illa tabe contractus & pæne confectus integram ſoſpitatem recepit. qui ob ſanitatem receptam ſancto Theoderico ſe devovit; factuſque ibidem ſacerdos, cum quindecim annis parœciali ſancti Hilarii eccleſiæ miniſtraſſet, ſuſcepto monachi habitu anno M CXXIII. pie deceſſit. Ejuſmodi lues, teſte Sigeberto [b], in occidentali parte Lotharingiæ præcipue graſſabatur: *ubi multi ſacro igne interiora conſumente computreſcentes, exeſis membris inſtar carbonum ardentium moriebantur.* Poſt annos ſex idem Rotbertus Flandrenſium comes, Jeroſolymam proficiſcens, ſancti Theoderici monaſterium iterum adiit: ubi ab eodem Rodulfo abbate fratribuſque ſollemni proceſſione ſuſceptus, donationem ab Adela ſorore factam denuo confirmavit, atque hac de re litteras Clementiæ uxori ſuæ direxit, foreſtariis ſuis interdicens, ne ullam ſancti Theoderici monachis moleſtiam faceſſerent. Hujus confirmationis inſtrumento, dato in monte *Or*, ad ſanctum ſcilicet Theodericum, adſcripta ſunt ſigna Rotberti comitis, Ebali comitis, ſcilicet Roccienſis, Balduini *de Gant*, Rogeri de Inſula, & aliorum.

a *Marlot. to. 1. p. 183.*

b *Sigeb. anno 1089.*

XCVI. S. Clementis tranſlatio Mettas.

Apud urbem Mediomatricum tranſlatio corporis ſancti Clementis, primi illius civitatis epiſcopi, facta eſt ab Herimanno antiſtite, ab anno ſuperiore in ſedem ſuam reſtituto quarto poſt anno, quam ab ea ejectus fuerat. Ubi primum in urbem rediit, cuidam vitæ innocentis adoleſcenti, Hugoni nomine, revelatum eſt Herimannum ut adiret, eumque de transferendo ſancti Clementis corpore admoneret, & de inſtanti ejus obitu, qui tertio poſt tranſlationem die ſubſequendus eſſet. Viſum ad ſancti Felicis abbatem, ubi ſanctus Clemens quieſcebat, retulit adoleſcens, cælitus commonitus & ipſe, ut vitæ genus mutaret, & monachus fieret. Unum epiſcopo aperuit abbas, alterum, quod ejus obitum ſpectabat, reticuit. Non ſtatim viſis fidem habuit, ſed tandem morbo correptus, rem exſecutus eſt, quantumvis infirmus, VI. nonas Maii, ac tertio poſt die piiſſime deceſſit, prout adoleſcenti revelatum fuerat. Hic vero monachum induit in Virdunenſi ſancti Vitoni cœnobio, ubi duos fratres jam monachos habebat. Hæc fuſius retulit Hugo Flaviniaci abbas in ſuo chronico, atque ex eo tempore ſancti Felicis monaſterium nomine ſancti Clementis inſignitum eſt. Exſtat hac de re diploma [c] ipſius Herimanni, omnia diſtincte
» referentis, ſcilicet multis multorum viſionibus & revelationibus ſibi innotuiſſe, ut
» a loco, quo a bonæ memoriæ Deoderico epiſcopo, quondam ad ſedem propriam
» illum transferre conanti, ſed Dei virtute prohibente non valenti, repoſitus fuerat,
» ſancti antiſtitis corpus levaretur. at ſe viſis incredulum rem diſtuliſſe: ſed tandem
» cælitus caſtigatum exſecutum fuiſſe. Itaque VI. nonas Maii, cum multa clericorum,
» monachorum, ac fidelium frequentia, corpus ſanctiſſimum, ſcrinio aureo & argen-
» teo decenter compoſuiſſe, & ad cathedralem ſancti Stephani eccleſiam tranſtuliſſe,
» ubi nocte inſequente quieverit; indeque *ad locum Baſilicas dictum, unde pridie aſſumtum fuerat*, id eſt ad ſancti Felicis retuliſſe monaſterium, cui multa contulit ad ſtipendium monachorum, qui ad ſancti Clementis corpus Deo miniſtraturi eſſent. Hic vero dies, quo facta tranſlatio eſt, ut ſollemnius in perpetuum obſervare-
» tur, nundinas ibidem per octo dies inſtituit Herimannus: ubi, ſi ſæculares, ut tum
» mos erat, curſu equorum ſe ſe exercitare voluiſſent, victori dimidium præmii, re-
» ſiduum ſancti Clementis eccleſiæ aſſignari jubet. His litteris ſubſcribunt Hagano abbas loci, treſque alii abbates, ſcilicet Henricus Gorzienſis, Lanzo ſancti Vincentii, Durandus ſancti Symphoriani; & poſt canonicos monachi ejuſdem loci, Richerus prior, Odilo, aliique; tum e laïcis Theodericus dux, Folmarus comes, & multi alii. Authentico appenſum eſt ſigillum, ipſius Herimanni effigiem referens, qui biduo poſt juxta vaticinium deceſſit. Funus ejus curavit Hagano abbas, eumque

c *Meuriſſ. p 378. & ſeq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1090.

in eccleſia ſancti Petri ad Arenas ſepulturæ mandavit. Erat Hagano, uti & ejus anteceſſores, natione Scottus, qui citra epiſcopi & fratrum conſilium quædam monaſterii prædia in feudum laïcis dediſſe dicitur in bulla Paſchalis II. cujus auctoritate ad communem uſum fratrum revocata ſunt. Locus ad Baſilicas ſuburbium erat ad portam, quæ hodie ſancti Theobaldi vocatur. ubi in declivio collis poſitum erat ſancti Felicis ſeu ſancti Clementis monaſterium, nunc tranſlatum in urbem. In illo ſuburbio complures baſilicæ erant, unde nomen loco inditum: in his baſilica ſancti Petri ad Arenas a ſancto Clemente, ut tradunt, exſtructa: ubi Herimannus epiſcopus ſepultus eſt. Illic theatrum erat, quod nuper deſtructum fuit ad conſtruendam arcem, uti & multæ aliæ eccleſiæ & monaſteria. Herimanno mortuo, poſt aliquot turbas ab Heinrico ſuper electione ſucceſſoris excitatas, tandem prævalentibus clericis electus eſt vir catholicus Poppo archidiaconus Trevirenſis, qui nonniſi poſt tres annos ordinatus fuit, nempe VI. kal. Aprilis, media quadrageſima, ut ſcribit Bertholdus, id eſt anno M XCIII. a Gebhardo Conſtantienſi epiſcopo, ſedis apoſtolicæ legato, a rege ſchiſmatico, uti ejus anteceſſor, ſubinde vexatus.

Apud veteres *Albani* vocabantur adventitii homines, qui ſcilicet ex alienis dominiis in aliorum dominorum prædia vel dominia commigrabant, & in iis ſedes ſuas figebant. In monaſterio ſancti Quintini de Monte prope Perronam ea vigebat conſuetudo, ut advenæ illi, qui ſancto Quintino primum ſe addixiſſent, ejus juris ac dominii cenſerentur. Hac de re litem contra Godefridum abbatem movit Odo caſtri Perronæ dominus, ejuſmodi homines ad ſuum dominium pertinere aſſerens, prohibenſque, ne ad ſancti Quintini dominium confugerent, neve *cenſus capitalicios* ei perſolverent. Sed tandem abbatis & monachorum rationibus acquieſcens, ab illa contentione deſtitit, ea videlicet conditione, ut, ſi advenæ ſancto Quintino prius ſe dederent, quam a ſuis miniſtris præventi eſſent, nullum eis ſervitutis jugum poſſet imponere. qua de re ſcriptum confici præcepit præſente Ratbodo Noviomorum epiſcopo, anno Chriſti M XC. Ratbodi epiſcopi viceſimo-tertio, qui ſcriptum illud ſuo ſigillo roboravit, tertio anno ex quo prædictus Odo in paternum honorem ſucceſſerat. Inſuper idem Odo dona quædam adjecit, quædam etiam Ivo clericus ejus frater & Adela ejus ſoror, necnon Robertus pater eorum, alii alia, ut in litteris fuſius refertur.

XCVII. S. Quintino Albani aſſeruntur.

Hoc ipſo anno Euſtachius Boloniæ comes & Ida ejus uxor, Godefridi Bullonii parentes, monaſterium B. Mariæ de Capella conſtruxerunt in prædio Merkenſi *, ex quo Merkenſe appellatum, ſecundo lapide ab opido Caleto: ubi monachos Hamenſes inſtituerunt, ut ex Iperio diſcimus. quod monaſterium poſtea Morinenſi ſancti Johannis abbatiæ adjunctum fuiſſe Miræus teſtatur. Plura de Capellæ abbatia apud Malbrancum [a].

XCVIII. Capellæ monaſterium conditur

* *Merck.*

[a] *Malbr. lib. 8. c. 80.*

Tunc Hamenſi monaſterio præerat Gerardus abbas, qui una cum Johanne ſancti Bertini abbate, aliiſque nuntiis a Remenſi concilio miſſus eſt, ut Rotbertum Flandriæ comitem, qui multa eccleſiis damna intulerat, ad emendationem ſub excommunicationis pœna compelleret. quod & præſtitit comes. Exſtat in Spicilegii [b] tomo XI. diploma Rotberti Flandriæ comitis, omnia bona confirmantis, quæ Ingelrannus caſtri Lillerienſis dominus & Sara ejus conjux Hamenſi monaſterio contulerant. Ravengarius abbas Capellæ cum Gerardo Hamenſi anno M XCVII. ſubſcribit chartæ Manaſſis comitis pro monaſterio Andrenſi. Meingerus ejus ſucceſſor in chronico Andrenſi [c] non ſemel laudatur.

[b] *Spicil. to. 11. p. 314.*

[c] *Spicil. to. 9. p. 389. & 390.*

Idæ comitiſſæ pietatem & munificentiam maxime in Beccenſes monachos prædicat variis in epiſtolis Anſelmus, eique præclara dat monita, in his ut magis magiſque ad profectum quotidie contendat. *Nullus enim*, inquit [d], *gradum bonæ vitæ, quem jam conſcendit, cuſtodire ſufficit, qui ſemper ad altiorem proficere non appetit. Semper igitur neceſſe eſt ut nitatur ad profectum, qui ſemper vult vitare defectum.* Eadem aliis verbis repetit in alia [e] ad eamdem epiſtola, aſſerens eam numquam ſecuram fore ſe in numero electorum computandam eſſe, donec ita vivat, ut pauci ſint, quibus ipſius vita debeat comparari; immo & cum ſe in numero paucorum eſſe cognoverit, adhuc ipſi timendum, quia adhuc dubium erit, an inter paucos electos fuerit. Qui enim dixit, *Pauci ſunt electi*, non utique dixit quam pauci: *ut quantumcumque nobis videamur profeciſſe, ſemper judicemus, nos nondum niſi ad initium proficiendi perveniſſe.*

Anſelmus monita ad Idam comitiſſam.

[d] *Anſelm. lib. 2. ep. 87.*

[e] *id lib. 3. ep. 18.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1090.

XCIX.

Vindocino facta donatio.

Tunc temporis Vindocinenſis comes erat Goffridus cognomento Jordanus, dictus etiam Prulliacenſis, qui Burchardo, Fulconis Richini filio, ſucceſſerat. Is, cum adeptus eſſet comitatum, animo propoſuerat quiddam de ſuo prædio Prulliacenſi Vindocinenſibus conferre. quod tamen exſequi diſtulit, donec a Lancelino Balgentiaci domino captus eſt. Tunc vero uxori ſuæ, Eufroniæ nomine, mandavit, ut Bernoni Vindocinenſi abbati pro ſuorum anteceſſorum ſalute, ſuaque ipſius liberatione Saviniaci eccleſiam cum ſepultura & presbyterio Vindocinenſibus donaret. quod ipſa præſtitit, etiamſi in dotem locus iſte ipſi conceſſus eſſet, poſito ſuper altare cultello, quem abbas manu propria accepit. Actum apud Saviniacum, annuente Hoëllo Cenomannorum epiſcopo, qui multa cœnobio Vindocinenſi contuliſſe dicitur. Verum poſtea, Goffrido Jeroſolymis defuncto, eadem Eufronia prædictam eccleſiam Vindocinenſibus abſtulit. qua de re a Simone apoſtolico legato & ab epiſcopo Cenomannenſi excommunicata, cum a Goffrido Vindocinenſi abbate factæ injuriæ convicta fuiſſet, eccleſiam illam reſtituit. Teſtes in multis Hildebertus epiſcopus Cenomannenſis & Goſbertus ſancti Carileſi abbas. Multas ſubinde lites Goffridus abbas cum prædicto comite habuit, ut inferius videbimus.

C.

Majori-monaſterio privilegium ab Urbano datum.

Hoc ipſo anno Bernardus, Majoris-monaſterii abbas, ampliſſimum ab Urbano II.
» privilegium obtinuit. In eo præfatur pontifex, cum univerſis eccleſiis debitor ſit; illis
» tamen locis atque perſonis, quæ ampliori religionis gratia eminent, ſe propenſiori
» caritatis ſtudio conſulere debere, adeoque ſancti Martini monaſterio, cum pro beati
» confeſſoris devotione ac reverentia, tum pro religionis prærogativa, qua ſacri illius
» loci monachi præcellebant. Quam ob rem ait, ſe omnes ejus poſſeſſiones confirmare,
» eumdemque locum in ſuam tutelam ſuſcipere; vetare ne miſſæ illic publicæ ab epiſ-
» copis celebrentur, neu monachi ad externas ſtationes aut exſequias, præter ipſo-
» rum abbatis voluntatem compellantur, aut a quovis excommunicentur; ſed præci-
» pere, ut omnes eorum cauſæ graviores ex apoſtolicæ ſedis judicio pendeant. Ut li-
» bera ſit abbatis electio, qui ab archiepiſcopo Turonenſi, ſi communionem ſedis apo-
» ſtolicæ habeat, *conſecrationem* gratis accipiat, abſque ulla profeſſionis exactione: ſin
» minus, aut ad Romanum pontificem *conſecrandus* accedat, aut a quocumque epiſcopo *conſecrandum* ſe offerat. Idem ſancit pontifex de ſacro chriſmate, de conſecratione altarium ſeu baſilicarum, & de ordinationibus ſacris. tum ſubdit monachos alloquens: *Vos igitur, filii in Chriſto dilectiſſimi, oportet regularis diſciplinæ inſtitutioni ſollicitius & devotius inſudare: quatenus quanto ab ſæcularibus tumultibus liberiores exſiſtitis, tanto amplius placide Deo devotius mentis & animæ virtutibus anheletis.* Denique pro hac libertate ſingulis annis unam auri unciam perſolvi jubet. *Scriptum per manum Gregorii ſcriniarii atque notarii ſacri palatii. Datum Romæ per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, anno dominicæ incarnationis* M XC. *indictione* XIII. *pontificatus domni Urbani papæ II. tertio, ſexto-decimo kal. maii.*

CI.

Bernardus abbas præfecturam abdicare vetatur,

Haud ſcio an eodem tempore Bernardus abbas, quorumdam fratrum oblocutionibus laceſſitus, abjiciendæ paſtoralis curæ conſilium inierit, qua de re ad pontificem ſcripſit, qui id fieri vetuit, ei reſcribens in hunc modum.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, venerabili filio B. Majoris-monaſterii abbati ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Sic apud bonos viros eſt ſervanda humilitas, ut veritatis ac juſtitiæ non deſeratur auctoritas. Ita ergo humilitatem tuam ſuſcipimus, ut veritatem ac juſtitiam teneamus. Te ſiquidem per omnipotentis Dei gratiam catholicum ac vere religioſum habemus. Si quid vero in ordinationis tuæ primordiis, vel per ordinantis culpam, vel per tuam negligentiam deliquiſti; nos tibi, beati Martini meritis confidentes, beati Petri vice & auctoritate dimittimus. Hanc autem tibi pœnitentiam indicimus, ut de cetero commiſſorum fratrum ſaluti vigilantius ac ferventius inſtare non deſinas. In hac ſiquidem parte omnibus adverſus te oblocutionis vocem auferimus, & perpetuum ſilentium imperamus. Univerſis autem veſtri cœnobii fratribus præſentium litterarum auctoritate præcipimus, ut devotione pleniſſima debitam tibi reverentiam, obedientiamque perſolvant: quatinus, annuente Deo, & ipſi de tua ſollicitudinis gratia, & tu de ipſorum obedientia pariter gaudere poſſitis.

Hactenus Urbani epiſtola, quæ mihi digna viſa eſt, ut hic integra referretur.

Namnetenſem epiſcopum ſibi reconciliat.

Forte hujus lectione epiſtolæ ſtimulatus Bernardus, ſuæ ditionis cellas & obedientias, in Britannia poſitas, perluſtrare aggreſſus eſt. Obedientiæ prædia erant inſigniora, quibus procurandis unus, alterve monachus deputatus erat: cellæ vero

parva

ANN. CHR. 1090.

parva monaſteria ſeu abbatiolæ, in quibus aliquot monachi cum præpoſito ſeu priore reſidebant. omnes revocabiles ad nutum abbatis. Ubi Britanniæ partes attigit abbas, Benedictum Namnetenſem epiſcopum, ſuis tunc infenſum, adiit, eum ſibi reconciliaturus. Erat Benedictus germanus frater & ſucceſſor bonæ memoriæ Quiriaci Namnetenſis epiſcopi, Majoris-monaſterii amici quondam munificentiſſimi, ex monacho Kemperlegienſi in locum defuncti fratris ſubſtitutus. Hic principio epiſcopatus monachis Majoris-monaſterii favere viſus eſt: at poſtea multas eis moleſtias intulit, rixas intentando ſuper illis rebus, quas in diœceſi Namnetenſi tempore fratris ſui tranquille poſſederant. Cum primum Namnetas advenit Bernardus, epiſcopum convenit, eumque qua precibus, qua rationibus ita flexit, ut nullam deinceps monachis moleſtiam faceſſierit. *Acta anno a paſſione Domini* M XC. *intra ruinas veteris eccleſiæ ſancti Petri*, ſcilicet Namnetenſis, quæ a Normannis ſubverſa fuerat. ubi *paſſionis* nomine incarnationem Domini interpretari oportet. Quaſdam alias a monachis ſuis moleſtias paſſus eſt Bernardus, ut inferius videbimus.

CII. Lis inter S. Sergii & S. Albini monachos.

Per id tempus ſancti Sergii apud Andecavos monachi litem de Campiniaco, alias [a] jam ventilatam, contra ſancti Albini ejuſdem urbis monachos redintegrarunt, de injuria ſibi illata conqueſti apud Hugonem, *virum ſpectandæ virtutis & totius Galliæ primatem*, ſcilicet Dienſem, qui tunc Lugdunenſis archiepiſcopus erat, & Salmurum advenerat. Is, auditis Sergianorum querelis, Giraldum ſancti Albini abbatem, ut eis faceret ſatis, minacibus verbis admonuit. Quam ob rem hæc cauſa denuo agitata in eccleſia ſancti Mauricii apud Andecavos coram Radulfo Turonum archiepiſcopo, Baldrico Burgulienſi, & Natali ſancti Nicolai abbatibus; necnon Anſgerio & Hilgodo Majoris-monaſterii monachis: quorum primus, ſcilicet Anſgerius archiepiſcopus in Apulia fuiſſe dicitur, haud dubie Rangerius archiepiſcopus Regienſis: alter, nimirum Hilgodus ſeu Hilgotus, Sueſſionum epiſcopus poſt Arnulfum, relicto epiſcopatu anno circiter M LXXXVIII. ad Majus-monaſterium ſeceſſerat. His adjuncti Marbodus archidiaconus, & quidam alii. Ab eis ſancita demum concordia eſt, Sergianis a lite deſiſtentibus, receptis ſanctorum Sergii & Bacchi reliquiis a monachis ſancti Albini, qui eas olim a Sergianis acceperant. Tunc ſancti Sergii monaſterio præerat Achardus abbas.

a V. lib. 64. n. 72.

CIII. Rangerius ex monacho archiepiſc. Regienſis.

Qui hac in Notitia laudatur Anſgerius, dictus in Apulia archiepiſcopus, is eſt ſine dubio, ut jam dixi, Rangerius, qui ex Majoris-monaſterii monacho creatus eſt archiepiſcopus Regienſis ſub annum M XC. ex Ughello [b]. quo nomine diplomati Urbani II. pro Cavenſi monaſterio anno ſequenti ſubſcripſiſſe invenitur, factus paullo ante S. R. E. cardinalis; idemque anno M XCIII. Cavenſi dedicationi, & anno M XCV. concilio Claromontenſi interfuiſſe: quo in concilio Urbanus papa confirmavit Majoris-monaſterii privilegia, quæ ipſe papa eidem cœnobio prius ab urbe Roma miſerat per *manus reverendorum fratrum noſtrorum domni Bernardi Remenſis, cognomento Pontii, tunc prioris noſtri, domnique Rangerii, qui poſtea presbyter cardinalis S. R. E. ac deinde Regienſis archiepiſcopus fuit*, ut ſcribit monachus Majoris-monaſterii in textu de ſuæ eccleſiæ dedicatione, anno M XCV. facta ab Urbano. Vixit ſaltem uſque ad annum M C VI. Rangerius, quo anno Vaſtallenſi concilio interfuit.

b Ital. ſac. to. 9. p. 435.

CIV. Hilgotus epiſcopus ad Majus-monaſterium ſecedit.

Quænam Hilgoto abdicandi epiſcopatus cauſa fuerit, diſcimus ex Ivonis epiſtola [c] ad Urbanum II. apud quem hic purgat Hilgotum, quem nonnulli temere infamabant, quaſi pro certis criminibus depoſitus, ad monaſterium confugiſſet. *Nulla enim*, inquit Ivo, *infamia notatus, nulla criminali accuſatione pulſatus, ſed propter prælatorum pericula, quæ jam expertus fuerat ſe ſalubriter ferre non poſſe, epiſcopatui renuntiavit, & ad portum monaſterii confugiens, de naufragio hujus mundi nudus evaſit.* Addit Ivo eum probe ſibi notum eſſe, quippe qui ſibi, dum Belvaci adhuc preſbyter in regulari ſancti Quintini eccleſia reſideret, conſcientiam ſuam aperuiſſet, ac ſecedendi propoſitum; a quo eum revocare fruſtra tentaverat, opponentem, *ſe malle in loco humili ſalvari, quam in alto periclitari. Viſa itaque*, ait Ivo, *ejus animi conſtantia, quod vir tantæ nobilitatis & tantæ felicitatis ita mundum calcaret, & ſub leve Chriſti jugum confugeret, approbavi intentionem ejus; & qui me fecerat conſcientiæ judicem, habuit de cetero ſui propoſiti laudatorem.* Hæc ſcribebat Ivo anno M C. quo tempore cum Hilgotus, mortuo Bernardo Majoris-monaſterii abbate, ſucceſſor electus fuiſſet, eum infamabant nonnulli, ut ejus electionem caſſam redderent.

c Ivo. ep. 82

CV. Glannafolio facta reſtitutio.

Eodem anno, in quo ſtamus, Fulco Rechinus Andecavorum comes Glannafo-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1090.

lienſe ſancti Mauri monaſterium adiit: ubi dum in clauſtris monaſterii una cum filio ſuo Goffrido, multiſque aliis nobilibus viris reſideret, interpellatus eſt a monachis, ut monaſterio ſuo inſulam, *non longe ab eodem loco, inter Ligerim fluvium & Vigennam, exſiſtentem redderet, ac proprio munere redditam* confirmaret, utpote quam certa veterum relatione beatum Maurum habuiſſe conſtaret, ob idque ejus nomine cognominatam fuiſſe, in qua ſanctæ Mariæ Magdalenæ capella exſtabat. Poſtulatis mox aſſenſit Fulco, & ſancto Mauro inſulam reddidit. quod Bertrada ejus uxor & Goffridus filius gratanter conceſſerunt. Integras litteras retulit Menagius [a], ſed cum vitiatis chronicis notis, quas ex earum compendio ab eodem relato [b] corrigere licet: falſo exiſtimans duas eſſe chartas, adeoque alterutram eſſe falſam. *Actum anno* M XC. *indictione* XIII. VIII. *kal. Maii, regnantibus principibus iſtis, in Galliis rege Philippo, Pictavis comite Willelmo, Turonibus Radulſo archiepiſcopo, Andegavis Goffrido epiſcopo, monaſterii Foſſatenſis abbate Wlſerio*, cui Glannafolienſe ſubjectum erat, *per Maubertum ejuſdem cœnobii priorem.* Ex his porro litteris, aliiſque monumentis colligit Menagius, Vigennam fluvium, qui Ligeri apud Candatenſem vicum tempore ſancti Martini, qui illic obiit, atque hodie quoque Ligeri miſcetur, medio illo tempore infra Glannafolium in Ligerim influxiſſe, adeoque inſulam, de qua hic agitur, prope Glannafolium effeciſſe.

a *Sablé p.* 232. b *ibid p.* 231.

CVI. Tauniacenſe monaſterium.

Dum Angeriacenſi monaſterio præeſſet Odo abbas, Tauniacenſis eccleſia, quæ canonicorum erat, Angeriacenſi abbatiæ ſubjecta fuit, ſicque monachorum habitatio facta, quibus Odo abbas Fulcherium rectorem præfecit. Hujus converſionis auctor Goffridus, caſtri Tauniaci * ad Carantonam dominus, id fuſe explicat in litteris ea de re ab ipſo editis. Illius eccleſiæ primus conditor fuerat ejus atavus, Maſcelinus nomine, qui ſe nobiliſſimum principem dicit in quibuſdam litteris donationis Angeriacenſibus ab ipſo factæ; ibidemque canonicos poſuerat. Eccleſia B. Mariæ dicata ſancti Hippolyti reliquias ſe habere gloriabatur. Proceſſu temporis licentius viventes illi canonici, cum ſæpe admoniti mores emendare nollent, Ramnulfo Santonenſi epiſcopo eccleſiam ſuam reſignant, eo pacto, ut illa monachis Angeriacenſibus traderetur. Ea res Gaufrido non minus admirationis quam gaudii attulit, quippe id jam dudum cupienti, & facti difficultatem haud ignoranti. Mox ille Angeriacum properat, Odoni abbati rem exponit, precaturque ut ſuos illic monachos inſtituat; canonicos quippe id optare. Cum id Odoni incredibile videretur, mox adſunt canonici, qui dictum confirmant, & eccleſiam ſuam abbati reſignant, ut monachorum abbatia fieret. Aſſenſit tandem Odo ea lege, ut abbas illic inſtituendus, ejuſque ſucceſſores, Angeriacenſi ſubjectus eſſet, virgamque paſtoralem in Angeriacenſi capitulo acciperet; removendus ab Angeriacenſi, ſi minus religioſe ſe gereret. His conditionibus acceptis, monachorum Angeriacenſium colonia Tauniacum deducitur, quibus Fulcherius abbas præfectus eſt, ab epiſcopo Santonenſi ordinatus. His ita geſtis, Gaufridus Romam profectus, rem Urbano papæ nuntiat, cui id gratiſſimum fuit, maxime quod Hildebrandus papa jam antea id annuiſſet. Facta ſunt hæc anno M XC. multis præſentibus teſtibus, in quibus primi recenſentur Ramnulfus epiſcopus, Odo abbas, & Auſculfus prior, qui non multo poſt Odoni in abbatis officio ſucceſſit.

* *Taunay-Charente.*

CVII. Calmeliacenſe privilegium.

c *V. lib.* 67. *n.* 7.

Cum tertium annum in Calmeliacenſis ſeu S. Theotfredi cœnobii regimine ageret Willelmus abbas [c], eo nomine quartus, Romam profectus eſt, ut novum ab Urbano II. privilegium, novamque bonorum confirmationem monaſterio ſuo obtineret. Annuit pontifex, ſed ea lege, ut regularis diſciplinæ inſtitutioni ſollicitius ac devotius inſudarent, & Romanæ eccleſiæ decreta ſtudioſe obſervarent. *Datum Romæ kal. Aprilis per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, anno dominicæ incarnationis* M XC. *indictione* XIII. *pontificatus domni Urbani II. papæ anno tertio.* Reverſus ad ſuos Willelmus totum ſe monaſterii ſui rebus, tum ſpiritualibus, tum temporalibus promovendis, augendiſque impendit, quaſdam etiam eccleſias ab Ademaro Anicienſi, & Leotgerio Vivarienſi epiſcopis impetravit; ab Ademaro autem Ruthenenſi Salvatoris monaſterium feminarum, ſitum in caſtro Severiaco. qua de re privilegium a Paſchali II. obtinuit.

Lis cum Cluniacenſibus.

Eodem abbate gravis contentio Calmeliacenſes inter & Cluniacenſes orta eſt ſuper Vigilienſi ſancti Laurentii eccleſia, ſeu cella diœceſis Gratianopolitanæ, quam eccleſiam Humbertus epiſcopus quondam Guigoni Calmeliacenſi abbati contulerat. Hanc tamen poſtea obtinuerant Cluniacenſes: ſed eam ipſis abſtraxit Hugo epiſ-

copus, eamdemque ſuæ eccleſiæ vindicavit, & Calmeliacenſibus reſtituit interventu Hugonis Dienſis epiſcopi, & ſedis apoſtolicæ *vicarii* ſeu legati, ut in ipſius Hugonis Gratianopolitani litteris legitur: ſive quod juſtiorem Calmeliacenſium cauſam exiſtimaret, ſive quod Cluniacenſes, privilegii ſui obtentu, Gratianopolitanæ eccleſiæ minus obſequentes viderentur. Hinc injuriam ſibi factam arbitrati Cluniacenſes, ea de re expoſtulant apud Urbanum II. qui litteras Hugoni Gratianopolitano epiſcopo direxit per Petrum monachum, ei mandans, ut Cluniacenſes de Vigilienſi eccleſia denuo inveſtiret. *Et quidem prudentiæ tuæ ſollicitudinem*, inquit, *fervore juſtitiæ eamdem cellam Cluniacenſibus extorſiſſe minime dubitamus: ſed ego ipſe meum aſſertionis teſtimonium fero, quoniam eos quondam in ejuſdem cellæ poſſeſſione nos vidimus: quæ poſſeſſio juſta licet aut injuſta fuerit, non debuit ſine judicio apoſtolicæ ſedis, ad quam eadem cauſa relata fuerat, extorqueri.* Quapropter jubet pontifex, ut ejuſdem loci inveſtitura Cluniacenſibus reſtituatur, & poſt quadraginta a reſtitutione dies hæc cauſa per ipſum Hugonem Gratianopolitanum, & per Magalonenſem epiſcopum diſcutiatur, monito priore Cluniacenſi, abſente ſcilicet Hugone abbate, *qui in longinquam regionem profectus erat*, ut intra dies quadraginta coram ipſis cauſam ſuam peroraturi ſe ſiſtant Cluniacenſes. Non tamen ſtatim finita fuit hæc cauſa, necdum compoſita pontificatu Calliſti II. qui eam eidem Hugoni epiſcopo, & P. Dienſi dijudicandam commiſit. Sed tandem Cluniacenſibus adjudicata fuit hæc cella, in qua olim tres monachi, priore computato, eſſe debebant.

CVIII. Craſſæ duæ abbatiæ reſtitutæ, &c.

Habitum eſt hoc anno apud Narbonam concilium, in quo Rotbertus Craſſenſis abbas conqueſtus eſt, quod Dalmatius archiepiſcopus, qui eum in abbatiæ regimine præceſſerat, duas monaſterio abbatias, unam ſancti Polycarpi, alteram ſancti Laurentii, ſuper fluvium Nigellæ ad oram maris poſitam ſubtraxiſſet, ſuaſque eccleſias interdicto ſuppoſuiſſet. Contra vero Dalmatius prædictas abbatias eccleſiæ ſuæ ſubjectas aſſerebat, & cum Rotberto expoſtulabat, quod ipſius interdicto non paruiſſet. Verum, prolatis Craſſæ privilegiis, Dalmatius eaſdem abbatias ſub annuo cenſu Craſſenſibus ceſſit: abbas autem Dalmatio violati interdicti culpam agnovit, & archiepiſcopo fecit ſatis. Acta hæc apud Narbonam XIII. kal. Aprilis, edita [a] primum a Baluzio.

Idem Dalmatius eodem anno ſancti Griſanti [b] eccleſiam, haud longe a Narbonæ ſuburbio diſtantem, funditus deſtructam cum ipſe inſtaurare non poſſet, Maſſilienſi ſancti Victoris monaſterio & Richardo abbati reſtruendam tradit cum ſuis adjunctis, ea conditione, ut Narbonenſi eccleſiæ libram unam incenſi quotannis reddat.

a *Conc. Narbon. p. 18. & ſeq.*
b *ibid. probat. p. 86.*

CIX. Farfæ novus abbas Beraldus II.

In Italia, Rainaldo Farfæ abbate electo, homine ad id officium, ut ſuperius [c] vidimus parum idoneo, monaſterii regimen languere, adeoque regularis diſciplina prolabi cœpit. Tum vero ejus loci primores, qui ejus electioni contrarii exſtiterant, eidem blandiri & aſſentari, ad ſe omnia transferre, ac de omnibus pro ſuo arbitrio ſtatuere. Hinc illi commoda quiſque ſua ſectari, fratrum neceſſaria nihili pendere, monaſterii denique rem familiarem prodigere inſtiterunt. Hinc aſſidui gemitus fratrum, & ſollicitæ ad Deum & beatiſſimam Virginem obſecrationes, ut tantæ miſeriæ finis quam cito imponeretur. Nec irritæ ſupplicum preces. nam intra annum ganeones illi, alii ſubita morte exſtincti, alii procul abacti, alii denique ad extremas anguſtias redacti ſunt. Unum poſt Deum in tam infelici ſtatu opportunum viſum eſt fratribus remedium, imperatorem ut adirent, cujus providentia cuncta emendarentur, & melius ordinarentur. At facultas ad itineris ſumtus deerat. Interim quidam, nomine Berardus, cognomento Florentinus, qui Berardi abbatis recens defuncti conſanguineus dicebatur, cum in quadam Marchiæ præpoſitura degeret, a nonnullis Farfenſium impulſus, imperatorem convenit, & abbatiæ inveſtituram ab eo accepit: moxque Farfam ſe conferre maturavit. quo audito, Rainaldus electus a monaſterio receſſit, ſeque in quoddam monaſterii præſidium recepit. Ubi Berardum accedere fratres intellexerunt, obviam ei profecti ſunt *uſque Teramnenſem urbem*, &, exacto ab eo ſacramento de ſervanda regulari diſciplina, boniſque monaſterii tuendis & in legitimos uſus impendendis, eum abbatem elegerunt, indeque cum multo equitum comitatu ad monaſterium deduxerunt die quinta Junii hujus anni. Ille ubi abbatiæ poſſeſſione ſe confirmatum vidit, mox præſtiti ſacramenti haud quaquam memor, aut certe nil curans, monaſterii uſus & conſuetudines mutare cœpit, veſtes exoticas & peregrinas inducere, corradendæ pecuniæ dare ope-

c *ſupra n. 87.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1090.

ram, monaſterii poſſeſſiones vel profundere, vel abalienare, cunctos denique ſibi adverſantes dure tractare. Nec ipſe, qui hæc ſcripſit, Gregorius [a] monachus ab hac communi vexatione immunis fuit. nam, licet in ſpeciem humanius cum eo ageretur, nihilo minus pleraque ipſi neceſſaria deerant, maxime in componendo inſigni illo chartarum volumine, cui perficiendo nihil ab illo tenaciſſimo homine exprimere poterat. Quæ vero poſtea conſecuta ſint, inferius dicturi ſumus.

[a] *ſupra n.* 88.

CX. Palumbus monachus Specûs Sublacenſis.

Longe melius ſe gerebat in proximo Sublacenſi monaſterio Johannes abbas, cujus ſtudio cum res familiaris, tum regularis diſciplina non parum incrementi ac ſplendoris accepit. Hinc factum eſt, ut illic confluerent multi nobiles, *qui in ſancto ſe propoſito optime conſtringebant*, ut Johannes ejus loci chronographus tradit. Idem quædam Johannis abbatis ſtatuta refert ad divinum officium amplificandum, quorum ſummam ſuperius [b] retulimus. Hoc ipſo anno Palumbus monachus a Johanne abbate petiit, ut ad Specum beatiſſimi patris Benedicti ſeceſſu olim conſecratum, ſed a centum amplius annis deſertum, ſecedere ſibi liceret. Aſſentiente Johanne, illic ſe recepit, ubi ſumma inedia & afflictatione corpus maceravit. Poſt aliquantum temporis illinc egreſſus, ad locum poſtea non revertit. Ejus *legendam* laudat Johannes chronographus, additque ejus corpus in capella palatii abbatialis, ſancto Nicolao ſacra, requieſcere.

[b] *lib.* 64. *n.* 3.

CXI. Caſinates duo facti epiſcopi.

Per id tempus duo Caſinenſis cœnobii monachi ad epiſcopatum promoti ſunt, nempe Rainaldus [c] ad Caïetanum poſt mortem Leonis epiſcopi, & in Sardinia inſula Benedictus, cujus nulla alia nobis deinceps memoria occurrit. Ad Rainaldum quod attinet, ipſo promotionis ſuæ anno, dominicæ incarnationis M XC. Caſini adfuit jam epiſcopus dedicationi [d] eccleſiæ ſancti Martini, a Deſiderio abbate reſtructæ, cujus præcipuum altare Johannes epiſcopus Tuſculanenſis in honorem ſancti Martini: dextrum ipſe Rainaldus epiſcopus in honorem ſancti Eraſmi: ſiniſtrum vero Honeſtus epiſcopus Verulanus in honorem ſancti Ambroſii conſecravit. Tunc etiam Sicelgaïta, conjux ducis Rotberti in atrio [e] baſilicæ ſancti Petri Caſinatis humata fuit. Ibidem quoque Jordanus [f] princeps Capuanus ſepultus, cum Piverni deceſſiſſet. Ad hæc dux Rogerius prædicti Rotberti donationes ſancto Benedicto factas confirmavit, novaſque adjecit, diplomate dato anno ab incarnatione M XC. ducatus ejus anno quinto, menſe Auguſto. Idem præſtitit Boamundus ejus frater *per præceptum aureo ſigillo bullatum*, in quo Marcus alio nomine & Abbamonte vocatur. *Godeſcalcus presbyter & monachus, eo tempore legatus apoſtolicæ ſedis*, hoc præceptum ſcripſit Tarenti eodem anno, XIV. kal. Septembris. Ambo iidem fratres ampliſſimum Bantino monaſterio privilegium, a Baronio relatum, hoc anno conceſſerunt.

[c] *Chron. Caſin. lib.* 4. *c.* 7. [d] *ibid c.* 8. [e] *ibid.* [f] *ibid c.* 10.

CXII. Herrandus epiſc. in ſchiſmaticos ſcribit.

In chronico Saxonico Herrandus abbas, qui & Stephanus, Halberſtadenſis epiſcopus electus memoratur. Is erat, quo uſus eſt Ludovicus comes ad reſpondendum epiſtolæ Waltrani Magdeburgenſis epiſcopi ſchiſmatici, Ludovicum a partibus catholicis avertere molientis: quam epiſtolam Dodechinus ad hunc annum refert. Herrandus ante epiſcopatum monachus fuerat Reinhardiſbornenſis apud Turingos, ubi & poſt mortem, quæ accidit anno M CI. ſepultus eſt. Quod attinet ad Ludovicum comitem, hic *monachus factus* beato fine quieviſſe dicitur in appendice ad Lambertum Scafnaburgenſem ad annum M CXXIII. Heinricus, Corbeiæ-novæ decanus, anno M XC. fit abbas Hereſburgi in Saxonia.

CXIII. Laureſhami incendium.

Eodem anno Laureſhamenſis baſilica fortuito incendio tota conflagravit. Id infortunii XII. kal. Aprilis ſub veſperam accidit occaſione cujuſdam ludi, quo *diſcus, in extrema marginis ora* pro more patriæ *accenſus*, militari manu per aëra vibratur. Forte a quodam infeliciter intortus, ad ſummum eccleſiæ faſtigium imprudenti jactu evolavit: ubi inter tegulas & carioſos aſſeres arctius inſidens, animante vento fomitem incendio præbuit. Tum ignis *caſtellum* mira arte fabrefactum, ex quo *ſigna* ſeu campanæ eccleſiæ dependebant, funibus exuſtis, ne quis ſonitu excitari poſſet, corripuit: dehinc totam ſuperiorem fabricam, turres quoque cum porticibus flamma victrix obtinuit, ad extremum fuſi plumbi, quo tota eccleſia tecta erat, ſtillatione ingrediendi, ſubveniendi, & quidpiam illinc eruendi omnimodam abſtulit facultatem. Sic tam præclara tam eccleſiæ, quam totius monaſterii ædificia & ornamenta tot annis inſtructa & collecta, una nocte flammis abſumta ſunt, paucis admodum cum ingenti labore & periculo ſubductis.

Poſt tam grave infortunium primo, ut ſe habent humana, maximus dolor; de-

Digitized by Google

hinc ex dolore querelæ & obloquia per totam provinciam ſparguntur, aſſerentibus accolis in cœnobio non haberi S. Nazarii corpus, cujus in tanto periculo patrocinium monachi non ſenſiſſent. Hic rumor Anſelmi abbatis in primis animum penitus lancinavit, veriti, ne ex hoc falſo rumore inſtaurandi loci omnis ſpes ſibi adimeretur. Ut ergo falſum illum rumorem aboleret, præmiſſo triduano jejunio, ſacri martyris loculum, humo pone altare infoſſum, eruendum cenſuit. Egeſta altius humo, duo ſarcophaga inventa, ſed vacua: at ubi altius foſſum eſt, reperta tumba marmorea inſignis decoris, ſigillis ac nodis ferreis artius obſignata: qua reſerata, inventa eſt arca plumbea, quæ ſancti Nazarii pretioſum corpus ſerico involutum continebat, cum lamina plumbea pectori martyris appoſita, cui ipſius nomen inſcriptum erat. Tum vero reperti pretioſiſſimi theſauri rumor circumquaque reſperſus infinitam populorum multitudinem ad iſtud ſpectaculum excivit, quibus Ebbo Wormatienſis epiſcopus, qui & ipſe illuc accurrit, in editiori loco ante S. Martini eccleſiam conſiſtens, caput ſancti martyris omnibus ſpectandum & venerandum exhibuit. Id factum nonis Junii. quo ex tempore tanta fuit fidelium in ſanctum martyrem devotio, tanta oblationum affluentia, ut ex iis brevi inſtaurata fuerit eccleſia, etſi non ea, qua olim erat elegantia, ſed ea, quam rei ſtatus exigebat, diligentia. Principalis tamen eccleſia nonniſi poſt annos quadraginta & unum dedicata fuit, ſub Diemone abbate, qui quinque epiſcopos ad id præſtandum invitavit anno M CXXX. Reſuſcitata autem utcumque ex cineribus Laureshamenſi eccleſia, Anſelmus abbas ibidem ſacræ religionis vigorem roborare ſtuduit, quin etiam propagare, nova cella in monte Abrinſbergenſi in honorem ſanctorum martyrum Stephani & Laurentii exſtructa, ubi decem fratres collocavit. Cum vero monaſterii poſſeſſionibus recuperandis, & de manu præcipue Bertholdi advocati eripiendis inſiſteret, captus ab eo, retruſuſque in cuſtodiam eſt. Ebbo Wormatienſis epiſcopus ante epiſcopatum monachus fuerat Laureshamenſis, in cujus nomine ſi non falſus eſt prædictus chronographus, emendandus eſſet Bruſchii catalogus, in quo epiſcopus factus dicitur anno M C X. quo tempore Anſelmus abbas non amplius in vivis erat. ANN. CHR. 1090.

Sub idem tempus Theotgerus ſeu Theogerus monachus Hirſaugienſis a Willelmo abbate ad præfecturam monaſterii ſancti Georgii in Hercinia ſilva poſiti promovetur. Fuerat is in ſæculo nobilis genere, Folcmari comitis Mettenſis frater, quem adhuc adoleſcentem Gerungus Marbacenſis canonicus regularis ad Willelmum abbatem *ſub percipiendæ ab eo pœnitentiæ ſpecie olim deſtinaverat.* Tum Hirſaugiæ admiſſus, ab ipſo Willelmo habitum monaſticum ſuſcepit. Cum humanis, diviniſque litteris apprime inſtructus eſſet, poſt prima vitæ monaſticæ tirocinia ſtrenue abſoluta, id officii ei injunxit abbas, ut cum altero monacho æque docto, Herinone nomine, in toto tam novo quam veteri teſtamento, quæcumque ſcriptorum vitio depravata erant, corrigeret. Cum diaconus tantum eſſet, prioris munus ei commiſſum eſt in Reichenbacenſi ſancti Georgii cella; nec multo poſt ſacerdotio initiatur. quo munere tanta cum reverentia fungebatur, ut cum ſtolam collo imponeret, præ nimio tremore pæne deficeret. Illic dum verſaretur, Herlucam virginem Berndriedenſem ſalutaribus monitis ad vitam ſpiritualem informavit. Paullo ante id tempus conditum fuerat in Hercinia ſilva ſancti Georgii monaſterium, auctore Hezilone, viro nobili & religioſo, qui ad id operis conſilio & auxilio nobilis æque ac religioſi viri Heſſonis uſus erat. Illic monaſticam diſciplinam inſtituerat Willelmus Hirſaugienſis abbas; jamque duos eidem loco abbates impoſuerat. At, cum ſecundus ad id muneris parum aptus videretur, eum ab officio removit, inconſulto Gebehardo epiſcopo Conſtantienſi, ejuſque loco Theotgerum ſubſtituit. Id gravate tulit epiſcopus, noluitque Theotgerum ordinare abbatem, niſi prius Willelmus obedientiæ ſuæ vinculis eum abſolveret. quod vix tandem ille aſſenſit. Benedictione accepta, Theotgerus ad conſtruendum templum & clauſtrum manum admovit, nec minorem de rebus ſpiritualibus curam habuit, qua in re ceteris exemplo prælucebat. Sacras vigilias anticipare ſolitus, vix quidquam ſomni corpori ſuo indulgebat, tam rigidus in ſeipſum, ut etiam fratres duriſſimis plerumque oneribus prægravaret. Sed tandem equo lapſus, cum infirmitatem incurriſſet, aliis compati & miſereri didicit. Multa paſſus ab accolis, eos demum patientia & manſuetudine ita flexit, ut plerique ejus diſciplinæ in monaſterio ſe ſubdiderint. Non ſolum autem virorum, ſed CXIV. Theotgerus abbas S. Georgii.

Digitized by Google

etiam mulierum curam geſſit piiſſimus abbas, adeo ut ſeptingentæ utriuſque ſexus perſonæ ſe ſe ejus magiſterio commiſerint, quorum in gratiam varia monaſteria inſtituit, ut ex conſequentibus patebit.

CXV. *S. Felicis eremitæ Hiſpani tranſlatio.*

In Hiſpania ſanctus Æmilianus abbas, de quo in primo volumine egimus, ducem in vita monaſtica & inſtitutorem habuit Felicem eremitam, virum ſanctum, qui in caſtro Bilibienſi humatus fuit. Ejus reliquias abſque debito cultu illic jacere indigne ferentes ſancti Æmiliani cœnobii monachi, Blaſium abbatem impulerunt, ut eas ad ſuum transferret monaſterium. Verum ille id citra regiam auctoritatem fieri non poſſe ratus, Aldefonſum regem adiit, ejuſque aſſenſum obtinuit. Hic nihilo minus ad rem exſequendam ſegnior, a ſuis demum compulſus eſt, ut eam exſequi ne amplius cunctaretur. Itaque Lupi comitis, in cujus ditione poſitus erat locus, & Theclæ ejus conjugis conſenſu impetrato, hæc tranſlatio ſollemni ritu peracta eſt VIII. idus Novembris, æra MCXXVIII. quæ huic anno reſpondet. Hujus tranſlationis hiſtoria prolixius ſcripta eſt a Grimaldo monacho, qui tempore factæ tranſlationis poſterior eſſe videtur ex his, quæ in fine ſcribit de Garſia Alarenſi epiſcopo & Garſia rege; adeoque diſtinguendus ab eo, qui vitam ſancti Dominici Exilienſis in litteras retulit.

Digitized by Google

ANNALES
ORDINIS
S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS OCTAVUS.

Ab anno Chriſti 1091. ad annum 1094.

ANNO poſt milleſimum nonageſimo primo Urbanus papa ab Urbe, ANN. CHR. 1091.
quæ Heinrico regi ſchiſmatico & Guiberto antipapæ a perfidis pro-
dita erat, in Campaniam diſcedere cogitur, malens *cum manſuetu-* I. Beneventana
dine, inquit Bertholdus, *cauſam ſuam agere, quam Romam cum exer-* ſynodus.
citu intrare, & rebellium contumaciam cum multa ſanguinis effuſione
domare. Ubi in Campaniam advenit, ab omnibus catholicis reverenter
acceptus, Beneventi ſynodum habuit, in qua Guibertum, eique adhærentes denuo
anathemate multavit. In hac ſynodo id contigiſſe putat Baronius, quod de Petro Petri Cavenſis modeſtia.
Cavenſi abbate in ejus vita legitur, cui in ſynodo capite nudo aſſidenti Urbanus
pontificalem infulam ſeu mitram miſiſſe dicitur: quam ille quidem reverenter ac-
cepit, ſed ea numquam uti voluit, hoc modeſtiæ exemplo damnans quorumdam
abbatum arrogantiam, qui ejuſmodi honores ambiebant.

Cum pontifex Beneventi verſaretur, eum convenit Rainerus, Criſpinienſis in pago II.
Hainoenſi abbas, & ab eo *munimentum monaſterii ſui, quod petebat, facillime adeptus* Rainerus abbas Criſpini
eſt, id eſt, pontificium diploma, quo monaſterii poſſeſſiones & jura confirmata ſunt. Urbanum adit
Hoc iter aggreſſus eſt Rainerus cum Aiberto & Johanne, quorum alter ob virium im- cum Aiberto.
becillitatem, alter ob morbum, Roma luſtrata, ulterius progredi non valentes, con-
ſilio abbatis ad Vallis-umbroſæ monaſterium ſeceſſerunt, ejus reditum præſtolaturi.
Illic monachos miræ continentiæ & eximiæ vitæ invenerunt, regulæ Benedictinæ obſervantiſſimos, labore manuum victum comparantes, in peregrinos & pauperes mira caritate affectos, qui ipſos ſumma humanitate exceperunt. Peracto negotio, Rainerus abbas ſocios Vallumbroſæ reviſit, & cum eis in patriam rediit: Aibertus vero cum Johanne ad ſolitudinem reverſus eſt, ſancti Domitiani ſeceſſu quondam illuſtratam, ubi antea multo tempore converſati erant. Hic Domitianus ſocius quondam fuerat ſancti Landelini, qui Criſpinienſe monaſterium ſæculo ſeptimo condiderat, ut ſuo loco vidimus. Hoc monaſterium injuria temporum ad ſæculares canonicos tranſierat, ſed poſtliminio monachis reſtitutum, cujus primus a reſtitutione abbas erat prædictus Rainerus. Sub eo cum aliquamdiu illic vixiſſet Johannes monachus, remotioris vitæ deſiderio ad prædictam ſolitudinem ſeceſſerat, non longe a monaſterio diſſitam, ubi duriſſimam vitam agebat. Huic ſe adjunxit Aibertus,

honeſtis parentibus ortus in pago Tornacenſi, ſed nonniſi poſt ſuum ex Italia reditum factus Criſpinii monachus: ubi præpoſiti primum, dein cellerarii officio functus eſt; iis ſane præditus dotibus, quas ſanctus Benedictus ad cellerarii munus exigit. Cum in cœnobitica vita per annos viginti-quinque ſe exercuiſſet, demum in ſolitudinem priſtinam rediit: ubi reliquum vitæ piiſſime confecit, aſperrimo cilicio, præter ceteras vivendi aſperitates, a capite ad pedes indui ſolitus. Preſbyter factus, duas quotidie miſſas celebrabat, unam pro vivis, alteram pro defunctis; in vigiliis totum pſalterium recitabat, centies ſalutationem angelicam genibus flexis vel proſtratus. Pecuniam manu vel tangere abhorrebat: at ſi quis importune ingereret, Criſpinienſi monaſterio dari ſuadebat. Si qui cauſa confeſſionis ad eum accedebant, eos primum ad epiſcopos remittebat: ſed ire pertinaciter nolentes tandem audiebat. quod Paſchalis II. & poſt eum Honorius & Innocentius II. litteris ſuis probaverunt. Paſchalis ad eum litteras attulit Oduinus abbas ſancti Giſleni; at ſolæ Innocentii litteræ exſtant, quarum ſummam alias referemus.

III. Gervinus epiſcopus Ambianenſis. a V. lib. 64. n. 100.

Eodem fere quo Rainerus abbas tempore Urbanum papam adiit Gervinus abbas Centulenſis, eo nomine ſecundus, de cujus moribus ſuperius [a] actum eſt. Hic poſt mortem Roriconis Ambianenſis epiſcopi illam ſedem occupare niſus eſt non ſine contradictione æmulorum: ſed tandem pars ejus prævaluit, tumque ad Urbanum pontificem proficiſci ſtatuit, ut ipſius electio auctoritate apoſtolica confirmaretur, favente in primis Rainaldo Remorum archiepiſcopo, qui per ſuos nuntios Gervinum electum litteris commendavit. Hinc favorabiliter acceptus ab Urbano, apud quem duobus menſibus demoratus eſt, litteras ab eo impetravit ad clerum & populum Ambianenſem, quibus ejus electionem ab ſe approbatam, & vitia, ſi qua in ea intervenerint, condonata ſignificat. Has litteras hoc loco referre juvat.

Urbani de eo epiſtola.

Urbanus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, clero & populo Ambianenſi ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Reverentiſſimus frater noſter Gervinus, veſter epiſcopus, ad ſedem apoſtolicam veniens, cauſam ſuam cum teſtimonio litterarum reverentiſſimi confratris noſtri Remorum archiepiſcopi Rainoldi & legatorum ipſius nobis notificavit. Nos autem electionem ejus canonicam approbantes, & illum, qui ex tranſverſo ſe injecit, reprobantes, ſimulque diu nobiſcum eum retinendo, & ſi qui contra eum venire vellent attendendo, poſtquam in duorum menſium ſpatium, quo nobiſcum deguit, nemo contra eum quicquam attulit; & condeſcenſione miſericordiæ rigorem juſtitiæ temperantes, in loco eum & officio ſuo confirmatum vobis remittimus. Propter quod fraternitatem veſtram auctoritate apoſtolica commonemus, ut omnem ei obedientiam, velut idoneo paſtori, exhibeatis, omnem conſilio & auxilio ad retinendum & regendum epiſcopatum ſollicitudinem impendatis: ut cum ipſo tam de doctrina ſua, quam de obedientia veſtra gaudere valeatis. Quod ſi poſt hanc commonitionem quiſquam ei de epiſcopatu contradicere præſumſerit, eique ſicut epiſcopo ſuo ſubdi recuſaverit, ſententiam, qua ipſe pro inobedientia eum multaverit, nos apoſtolica auctoritate confirmamus. Data XIII. *kal. Januarii.*

His litteris non tamen ceſſit adverſa pars, ſimoniæ vitium Gervino, tum in abbatia, tum in epiſcopatu adipiſcendo, opponens. Verum cum hæc accuſatio idoneo teſtimonio fulta non eſſet, Gervinus iterum ad Urbanum profectus, tactis ſacroſanctis evangeliis ſacramento ſe purgavit, novaſque litteras a pontifice obtinuit ad clerum & populum Ambianenſem, quibus eidem Gervino debitam obedientiam impendi præcipiebat, atque a clericis continentiam ſervari. Data epiſtola xv. kal. Auguſtas anni ſubſequentis. Legati illi, de quibus in ſuperiori epiſtola fit mentio, videntur eſſe Burchardus abbas ſancti Baſoli, & Dudo capellanus, qui tunc Romam profecti, litteras Rainaldi archiepiſcopi pontifici detulerunt. Prævaluit demum Gervini cauſa, qui abbatiam ſimul cum epiſcopatu retinuit, dum Urbanus papa eam ipſi abjudicavit.

IV. Serlo abbas Sagii epiſcopus creatur.

Poſt mortem Girardi Sagienſis epiſcopi, quæ x. kal. Februarii hoc anno accidit, Serlo abbas Uticenſis, qui Mainerio ante biennium ſucceſſerat, in ejus locum ſubſtitutus eſt. Nempe Guillelmus archiepiſcopus poſt pentecoſten Rotomagi ſynodum comprovincialium epiſcoporum & abbatum habuit, in qua de ſufficiendo vacanti eccleſiæ epiſcopo actum eſt. Communicatis omnium conſiliis, tandem Serlonem Uticenſem ſeu ſancti Ebrulfi abbatem proclamavit, eique *Salarienſem* [b] ſeu Sagienſem epiſcopatum *valde renitenti* commiſit, quem x. kalendas Julii Rotomagum accitum conſecravit. Hanc vero eccleſiam triginta-duobus amplius annis ſtrenue rexit

b *Orderic. lib. 8. p. 697.*

Serlo,

Serlo, multa paſſus a duris & protervis ſuis parrochianis, ſcilicet Rotberto Beliſmenſi, & Rotrone Mauritanienſi, eorumque aſſeclis, qui atrociter ſecum diſſidentes, pacem illius eccleſiæ turbare non ceſſarunt. ANN. CHR. 1091.

Sic vacante Uticenſi abbatia de eligendo [a] ſucceſſore, triduano præmiſſo jejunio, agi cœptum XII. kal. Auguſti. Huic electioni adfuit Serlo jam epiſcopus, & cum eo abbates, Fulco Divenſis, Arnulfus Troarnenſis, & Radulfus Sagienſis. Lecto Regulæ capitulo de ordinando abbate, omnium vota in Rogerium de Sappo, ejuſdem cœnobii monachum, virum peritia litterarum, multaque honeſtate & comitate præditum, conſpirarunt. Abſente Rotberto duce, electus in Angliam, ubi tunc dux verſabatur, transfretavit ad obtinendam confirmationem. Dux electo facile aſſenſum præbuit, eique per baculum paſtoralem, ut tunc mos ferebat, cœnobii curam in exterioribus commiſit, ac litteris ſuis Lexovienſi epiſcopo, ut novum abbatem canonice proveheret, mandavit. Quin etiam Willelmus Angliæ rex eidem electo gratificatus eſt, & omnia, quæ pater ſuus ejuſque proceres Uticenſibus contulerant, confirmavit. Reverſus ad ſuos abbas, & a fratribus honorifice ſuſceptus, triginta quatuor annis cœnobium optime rexit: quo tempore centum & quindecim diſcipulos veſte monachos admiſit. Ex his ſex variis in locis ad abbatialem dignitatem aſſumti: quorum e numero Guarinus ei ſucceſſit in regimine Uticenſi: Ludovicus vero, expulſis judicio majorum e Balcheri-villa canonicis, decem monachorum coloniam in ſancti Georgii martyris baſilicam deduxit.

Rogerius electus abbas Uticenſis. a *ibid.*

V. Pauliacenſe monaſterium reſtituitur.

Pauliacenſe agri Rotomagenſis monaſterium in Caletis, de cujus origine in primis duobus Annalium tomis egimus, a Danis everſum, ad hoc uſque tempus ruinis conſepultum jacuerat. Hoc reſtruere cupiens Thomas miles, ejus loci dominus, Galterium abbatem ſanctæ Trinitatis de monte ſanctæ Catharinæ prope Rotomagum impulit ad id exſequendum, eoque pacto *eccleſiam & monaſterium de Paviliaco*, quod ab anteceſſoribus ſuis pro virginibus Deo ſacratis ſub regimine ſanctæ Auſtrebertæ primitus conſtructum fuiſſe dicit, monachis ſanctæ Trinitatis numero quatuor, Deo ibidem famulaturis, tradit, aſſentiente Willelmo archiepiſcopo, qui litteris hac de re confectis ſubſcripſit, teſtibus Gualeranno Thomæ fratre, Reginaldo de Bello-monte, aliiſque. Acceſſit confirmatio Urbani II. qui in literis Willelmo archiepiſcopo inſcriptis factum non modo probavit, ſed etiam fideles omnes ad ejuſdem cœnobii reparationem & augmentum cohortatus eſt, quarta pœnitentiæ parte iis condonata, qui ad id de rebus ſuis aliquid collaturi eſſent. Utræque litteræ hoc anno datæ. Nunc locus in prioratum monachis deſtitutum redactus eſt: abbatia vero ſanctæ Trinitatis ſeu ſanctæ Catharinæ Cartuſianis Rotomagenſibus ceſſit.

VI. Montis-burgi monaſterium conditur. * *Montbourg.*

Sub idem tempus conditum eſt Montis-burgi * monaſterium in honorem beatiſſimæ Virginis Mariæ, qui locus eſt diœceſis Conſtantienſis, a Valloniis una fere leuca diſſitus. Hujus monaſterii auctor vir illuſtris Balduinus de Redvariis, vulgo de *Revers*, qui in Stephanum Angliæ regem armis decertavit. Multas eidem cœnobio poſſeſſiones contulit Willelmus tertius Angliæ rex, ob id ejus fundator a poſteris habitus, uti & Rogerius primus loci abbas, aſſumtus e monaſterio Crucis ſancti Audoëni ſeu ſancti Leufredi, a quo ædificatum fuiſſe monaſterium Montis-burgi Robertus de Monte ſcribit. Hic eſt Rogerius vir religioſus, ait idem auctor, & ſocius Witmundi, poſtea epiſcopi Averſani, cui idem Witmundus librum de corpore & ſanguine Domini inſcripſit. Rogerio abbati ſucceſſit Urſus Gemetici ſubprior, qui *ordine* ſeu diſciplina regulari, & ædificiis eumdem locum nobilitaſſe traditur. Addit Robertus, hanc abbatiam ab Heinrico Angliæ rege commiſſam & concreditam fuiſſe Richardo *de Reviers*, ut eam cuſtodiret, augeretque tamquam propriam. quod ille præſtare curavit. Is eſt Richardus de Ridvariis, quem *apud Montisburgum in Normannia* humatum fuiſſe Ordericus [b] tradit. Plura de hoc monaſterio in Neuſtria-pia.

b *Orderic. lib. 11.*

VII. Seditio apud Cenomannos. c *Analect. to. 3. p. 292. & ſeqq.*

Per idem tempus gravis ſeditio apud Cenomannos orta eſt [c] inter Hoëllum epiſcopum & Gaufridum de Meduana, qui, abſente Rotberto Normannorum & Cenomannenſium comite, totam regionem perturbavit, effecitque, ut Hugo, filius Attonis quondam comitis, cujus ipſe tutor erat, in urbem reciperetur, accepto a proceribus ſacramento, qui Rotberto fidem prius obſtrinxerant. Cum id ſibi non licere arbitraretur Hoëllus, Rotbertum adiit; verum, ut ille totus voluptati deditus erat, nihil reſponſi ab eo retulit. Interim Hugo communi aſſenſu in urbem receptus,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1091.

in epiſcopalibus ædibus manebat. unde epiſcopus e Nortmannia revertens, divertit ad ſuburbanum ſancti Vincentii monaſterium, indeque cum Hugone per internuntios res tractabat. Epiſcopatum ut de manu ſua Hoëllus acciperet, poſtulabat Hugo: cui cum epiſcopus acquieſcere nollet, ſibi inſidias parari intelligens, relicta urbe *in caſtris circumpoſitis* morabatur. Tum vero comes vinum & annonam, cunctamque epiſcopi ſupellectilem invaſit, ac res ſanctuarii in proprios uſus convertere non dubitavit. Horum facinorum incentores erant multi ex clericis epiſcopo infeſti, in primis quidam Hilgotus, ab eo preſbyter ordinatus, qui modo clanculum detrahendo, modo apertis contumeliis debacchando, virum manſuetiſſimum laceſſere non ceſſabat. Ejus porro væſaniæ novam vexandi epiſcopi occaſionem præbuit factum Guicherii, eccleſiæ Cenomannenſis decani, viri honeſtæ converſationis, & litterarum ſcientia non mediocriter adornati. Hic ſæculi vanitates peroſus, monaſticæ profeſſionis habitum ſuſceperat: cui a nonnullis, qui ejus famæ detractum volebant, amicitiæ ſpecie ſuggeſtum eſt, *ut fraterculum duodennem, qui necdum perfecte litterarum elementa didicerat*, in decani loco ſubſtitueret, &, contra eccleſiaſtica inſtituta, puerulum ſenioribus anteferret, epiſcopo haud reclamante. Hinc, arrepta occaſione, Hilgotus in epiſcopum fremere, clericos in eum commovere, denique nullum non movere lapidem, ut ad injuriam epiſcopi puerum illum deponerent, & quemdam nobilem juvenem, Gervaſium nomine, nepotem ſcilicet illius nominatiſſimi Gervaſii, ejuſdem eccleſiæ quondam epiſcopi, in loco ejus conſtituerent. quod facile obtinuit: nec ſic tamen epiſcopum ejuſque amicos vexare deſtitit. Unde quidam eorum, cum jam dictum comitem ſacris eccleſiæ vaſis inhiare cernerent, iis aſportatis ad epiſcopum, qui ad caſtrum Sablolium * ſe receperat, confugerunt. Qua re cum ſe deluſos cernerent Hilgotus, eique adhærentes, furore amplius ſuccenſi, familiares epiſcopi perſequi, & tum contumeliis, tum pecuniarum exactionibus gravare inſtiterunt. Cum vero epiſcopus ſe illic tuto conſiſtere non poſſe intelligeret, ad Anglorum regem ſe contulit, a quo benigne acceptus eſt. Interim poſt menſes fere quatuor illinc reverſus, cum illos ſacrilegos in ſua tyrannide contumaciter perſiſtere videret, litteris eos commonet, ut a ſua contumacia deſiſtant; alioquin officia divina ſibi interdicta eſſe ſciant. Cum vero nec ſic a væſania reſipiſcerent, necdum remedii tempus adeſſe prudens antiſtes videret; veritus ne, ſi rem acrius perſequeretur, gravioris diſcordiæ cauſa emergeret, divertit ad vicum, quem veteri vocabulo Solemnas* appellant, ubi monachi ſancti Petri de Cultura in cella regulari degentes, eum hoſpitio reverenter acceperunt. Rebus tandem cum comite compoſitis, epiſcopus a civibus deſideratus ad eos revertit: cui quarto ab urbe milliario innumerabilis utriuſque ſexus occurrit multitudo, quæ ipſum ad monaſterium ſancti Petri de Cultura deduxit, ubi feſtum Apoſtolorum celebravit; demumque a clericis matris eccleſiæ poſt legitimam ſatisfactionem honorifice ſuſceptus eſt.

* *Sablé.*

* *Solémé.*

VIII. Nobiliaci abbates.

a *Labbe bib'. to. 2. p. 213.*

Bertrando Nobiliacenſi apud Pictones abbati ſucceſſit hoc anno [a] Goffridus ſeu Gaufredus, cujus tempore Petrus Pictavorum epiſcopus ſancto Juniano loci patrono eccleſiam ſanctæ Mariæ de Capella, ſitam apud Mortuum-mare extra caſtrum, tradidit *in manu Gaufredi abbatis Nobiliacenſis*. cujus rei teſtes fuere Gaufredus abbas Malliacenſis, & Gumbaudus abbas ſancti Benedicti de Quinciaco. Actum in camera domni epiſcopi in feſto ſanctæ Praxedis virginis, Philippo rege Francorum, Willelmo Aquitanorum duce.

S. Crucis abbatiſſæ.

Pictavenſi ſanctæ Crucis nobiliſſimo parthenoni poſt Petronillam abbatiſſam præfuit Adelaïs, quæ ab Urbano II. ſedis apoſtolicæ tuitionem & confirmationem poſſeſſionum obtinuit, diplomate dato Beneventi per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, IV. kal. Aprilis, anno dominicæ incarnationis MXCI. pontificatus Urbani
» anno IV. Sub finem diplomatis abbatiſſam & ſorores commonet, ut apoſtolicæ ſedis
» benignitati ſanctis actibus reſpondeant, regularis diſciplinæ inſtitutionibus ſtudioſius
» dent operam, & ad æternam gloriam totis viribus anhelent. Eodem diplomate ſta-
» tuit pontifex, ut collegiata B. Radegundis eccleſia ſanctæ Crucis regimini in perpe-
» tuum, uti antea, ſubjaceat. quod jam prius definierant Amatus Elloronſis & Hugo Dienſis epiſcopi, apoſtolicæ ſedis legati, in concilio Santonenſi; idemque Gregorius VII. litteris ſuis confirmaverat, Hugoni & ceteris clericis ejuſdem eccleſiæ inſcriptis. Adelaïdi abbatiſſæ ſuffecta Sibylla, domno Rotberto de Arbriſellis & ſororibus de Fonte-Ebraudi quædam apud Bornum donavit anno MCIV. ad petitionem

Digitized by Google

ANN. CHR. 1091.

Herſendis prioris. Sub medium ſæculi duodecimi Sarra ſanctæ Crucis abbatiſſa queſta eſt coram Aimerico ſedis apoſtolicæ legato, de Giſleberto Porretano Pictavorum epiſcopo, quod per eum ſibi non liceret priorem ſeu decanum ſanctæ Radegundis, ut ipſa loquitur, *inthronizare*. Editæ ſunt hac de re ab Aimerico litteræ in concilio Pictavenſi, aſſenſu Gaufridi Burdegalenſis archiepiſcopi, Lamberti Engoliſmenſis & Bernardi Santonenſis epiſcoporum, quibus præiverant litteræ Bernardi Claræ-vallenſis & Macarii Floriacenſis abbatum.

IX. Caſæ-Dei donatio facta.

Per idem tempus Petrus Pictavorum epiſcopus, mox laudatus, eccleſiam ſancti Felicis de Silare B. Rotberto Caſæ-Dei & fratribus ejuſdem cœnobii contulit, aſſenſu canonicorum ſancti Petri, ea lege, ut ſui ſemper memoriam habeant, & *in ſuo memoriali* nomina defunctorum conſcribant. Inſuper ratum habet epiſcopus, ut quiſquis aliquid in illa eccleſia juſte vel injuſte poſſidet, eiſdem fratribus concedat. Hinc Aldebertus quidam, forte Dolenſis apud Bituriges abbas, eis cedit *medietatem cerei paſchalis* & oblationum, quas in natali Domini & in feſtivitate ſancti Felicis ibidem percipere ſolitus erat. Teſtis domnus Adelbertus Dolenſis abbas, *in cujus manu iſta donatio ad opus Caſæ-Dei facta eſt*, quippe qui monachus Caſæ-Dei fuerat; anno ſequenti promotus ad archiepiſcopatum Bituricenſem. Teſtes quoque Rainaldus abbas ſancti Cypriani, & Gervaſius abbas ſancti Savini. Hæc donatio facta dicitur in dedicatione eccleſiæ Salgiacenſis.

X. Fontis-Gombaudi abbatia conditur.

Hoc anno cœnobium ſanctæ Mariæ, dictum Fons-Gombaudi in confinio Pictonum & Biturigum, ad Croſam* amnem, inceptum fuiſſe dicitur *a beato Petro abbate*, cognomento de Stella, qui primus locum rexit, ibidemque anno M C XIV. deceſſiſſe, *morbo arpeta* ſeu igne inexſtinguibili conſumtus. Ejus ſucceſſor Guillelmus, & poſt eum Airaudus. Ita in chronico Malliacenſi ſeu Maxentiano. Paullo tamen ſerius illud monaſterium conditum fuiſſe colligitur ex vita Bernardi abbatis Tironienſis, qui, veritus ne abbas ſancti Savini poſt Gervaſii abbatis deceſſum, qui non ante M XCIII. contigit, a monachis eligeretur, ad Petrum de Stellis, qui non longe a ſancti Savini monaſterio eremiticam agebat vitam, ſe recepit; dein, eodem Petro duce, ad Rotbertum de Arbriſello, Vitalem de Mauritania, & Radulfum de Fuſteia, qui in confinio Cenomannicæ & Britannicæ regionis vaſtam ſolitudinem incolebant. quæ omnia contigere, antequam Petrus de Stella ſeu de Stellis monaſterium Fontis-Gombaudi exſtrueret, ut in eadem Bernardi vita diſerte legitur.

* *la Creuſe.*

Angeriaci & Moiſiaci abbates.

In prædicto Maxentiano chronico Odo abbas S. Johannis, ſcilicet Angeriacenſis, hoc ipſo anno M XCI. obiiſſe dicitur, eique Auſculfus, dein Ainricus ſeu Henricus ſucceſſiſſe. In necrologio Angeriacenſi Odonis obitus XI. kal. Septembris notatur. Ejus epitaphium compoſuit Baldricus in hunc modum.

Qui properus tranſis hujus monumenta ſepulcri,
Ut relegas titulum, comprime quæſo gradum.
Hic jacet abbatum decus & ſpecialis honeſtas,
Pauperibus ſaties, indigus Odo ſibi.
Qui pietatis amans, monachorum forma, decenter
Ingeriacenſi profuit eccleſiæ.
Tandem pace bona ſopitus morte quievit,
Eccleſiæ robur, Ordinis Odo vigor.
Qui legis hæc, duo fac: Odoni fac pia vota,
Deque metu mortis ſollicitare tibi.

De Auſculfo & Henrico ejus ſucceſſoribus inferius.

Hoc item anno Hunaldus[a] Moiſiaci abbas deceſſiſſe dicitur, & Alairiaci* ſepultus fuiſſe in monaſterio ſancti Martini ab ſe condito & dotato, ubi cella eſt Ordinis Cluniacenſis, hodie quoque conventualis, in diœceſi olim Aginnenſi, nunc Condomienſi. Illic ad ejus tumulum lampas olim ardebat. Ei ſucceſſit in abbatia Moiſiacenſi Aſquilinus, qui clauſtra monaſterii refecit, multaque alia præclare geſſit.

a *V. lib. 66. n. 43.*
* *Loyrac.*

XI. S. Eugendi abbates.

S. Augendi ſeu Eugendi monaſterio præſidebat hoc tempore Hunaldus ſeu Unaldus abbas, quo abbate Wido Genevenſis præſul hoc anno ſanctæ Mariæ[b] eccleſiam, ſitam in villa Seiſſiacenſi*, Aimone Genevenſium comite rogante, contulit *cœnobio ſancti Eugendi, quod Condatiſcenſe vocatur*. Idem comes Aimo[c] eidem cœno-

b *Bibl. Sebuſi. p. 229.*
* *Seyſſi.*
c *ibid. p. 325.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1091. bio, cui venerabilis abbas Unaldus tum præfuiſſe dicitur, concedit *alodos illos, quos ab ingenuis hominibus in poteſtate Seiſſiacenſi* monachi ſancti Eugendi hactenus obtinuerant, & in poſterum obtenturi eſſent. Has minutias referre cogit penuria monumentorum majoris momenti, ne tam celebris monaſterii hiſtoria a nobis neglecta videatur. Idem Hunaldus abbas multa alia beneficia ab Hugone Lugdunenſi & Widone Viennenſi archiepiſcopis, necnon a Rotberto Lingonenſi & Philippo Catalaunenſi epiſcopis, ejuſque fratre Hugone Campaniæ comite accepiſſe dicitur. Hunaldi ſucceſſor Humbertus privilegium a Paſchali II. obtinuit anno M C. ſucceſſorem ſortitus poſt annos quinque Hunaldum ſecundum, qui anno M CX. complures eccleſias [a] a Widone Genevenſi antiſtite, ſuperius laudato, obtinuit.

[a] *ibid. p.* 182.

Cluniaco facta donatio. Hoc ipſo anno M CX. Gilbertus comes Clari-montis, ejuſque frater Hermannus atque uxor Leutgardis, Cluniacenſi monaſterio tradunt mediam partem eccleſiæ ſancti Symphoriani cum adjunctis, advocatione tantum ſibi retenta. Hæc eccleſia ſita erat in Leodicenſi epiſcopatu, ut ex ſequentibus intelligetur, ubi donatores illi obtinuiſſe dicuntur apud Leodicenſem epiſcopum *Henricum, ut prædicta eccleſia per ſe ſtet, nulli obnoxia ſervituti, juſque proprium habeat abbas baptiſmi atque ſepulcri*, nullique quidquam ſolvat, *niſi quatuor tantum denarios epiſcopo Leodicenſi, in cujus parochia ſita eſt.* His litteris ſubſcribit primus inter multos alios nobiles Arnulfus *d'Eſtrées*. Hanc vero donationem gratam habuit Hermengardis amita Gilberti comitis Clari-montis. quod de Claro-monte diœceſis Leodicenſis interpretandum, non de Claro-monte apud Bellovacos, quod Guichenoni viſum eſt. Clarimontis caſtellum [b] Otbertus Leodicenſis epiſcopus, Heinrici ſucceſſor, multo pretio acquiſivit, forte a Lamberto *comite de Claro-monte in diœceſi Leodienſi*, ut in magno chronico Belgico legitur, qui Jeroſolymitanæ expeditioni interfuit.

[b] *Geſta Leod. epiſc. to.* 2. *p.* 52.

XII. Novæ turbæ apud S. Trudonem. Non diu poſt hanc donationem ſuperſtes fuit Heinricus Leodicenſis præſul, mortuus anno M XCI. cujus obitus IV. nonas Novembris notat necrologium Leodicenſis eccleſiæ: at præferendus Ægidius Aureæ-vallis monachus, qui eum pridie kal. Junii defunctum fuiſſe ſcribit, adſtipulante Rodulfo [c] in chronico ſancti Trudonis, auctore æquali, apud quem Heinricus epiſcopus *in diebus pentecoſtes* defunctus traditur. Eo mortuo, novæ turbæ [d] in monaſterio ſancti Trudonis, ubi Heinricus Lovanienſis comes Luiponem in abbatiam reſtituit, expulſo Herimanno, qui deinceps illic privatus abſque ſcandalo vixit in ſumma rerum ob loci deſolationem penuria, qua confectus, *tandem confeſſus, unctus & communicatus* interiit. Tunc Heinricus rex in Longobardia verſabatur, Mantuæ obſidione occupatus: ad quem Luipo ſtatim contendit, ut in abbatia confirmaretur. Eumdem adiit Otbertus * præpoſitus eccleſiæ ſanctæ Crucis Leodicenſis, ut vacantem epiſcopatum obtineret: quem & adeptus eſt, agente apud regem Wolbodone ſancti Laurentii in eadem urbe abbate, qui ab Heinrico epiſcopo depoſitus, in regis gratiam [e] ſe ſe inſinuaverat, in abbatiam poſtmodum reſtitutus per Otbertum epiſcopum, Berengero ejus æmulo expulſo, ſed denuo poſtea revocato a monachis, Wolbodonis prodigalitatem rurſus expertis. Non tam facile regis gratiam Luipo ſibi conciliavit, ſed graviſſimæ pecuniæ pretio infamis ſimoniacus eam mercatus, apud regem tandem effecit, ut Otbertus factus epiſcopus ipſum abbatem conſecraret, immo, ut Bernardi verbis utar, exſecraretur. Tam abnormi principio ſucceſſus reſpondit. nam, re familiari in malos uſus profligata, neglecta regulari diſciplina, cum ex agro ſub veſperam reverſus multo vino cum ſuis familiaribus ſe ingurgitaſſet, lætuſque ſtrato compoſitus, ſub mediam noctem pæne exanimis inventus eſt; vixque uſque ad Primam ſpirans, prima luce tandem exſpiravit kalendis Auguſti, *neque confeſſus, neque unctus, neque communicatus*, inquit Rodulfus, cum vix poſt conſecrationem annis duobus abbatiam tenuiſſet.

[c] *Spicil. to* 7. *p.* 390.

[d] *V. lib.* 67. *n.* 48.

* *al.* Olbertus.

[e] *Geſta Leod. epiſc. to.* 2. *p.* 41.

XIII. Heribrandi & aliorum converſio. Longe meliori loco erat monaſtica res in Affligemienſi monaſterio, quo nobilis vir Heribrandus, viſo divini judicii territus, hoc anno ad converſionem veniſſe dicitur apud Albericum in chronico, triceſimo ſtatim die a Deo in cælum vocatus. Hunc ſecuti ſunt quinque ejus filii, ipſiuſque frater, vir magni nominis & potentiæ, nomine Ingelbertus, qui omnes tonſura monaſtica inſigniti, ad cæleſtes theſauros terrena patrimonia tranſtulerunt. Rem fuſius explicat chronographus [f] Affligemienſis, cujus ſummam hic referemus. Degebat haud procul Affligemio princeps quidam vicini caſtelli, nomine Heribrandus, vir genere opibuſque inclytus. Is nocte quadam tale divini judicii viſum habuit, ut ad ſupremi judicis tribunal raptus,

[f] *Spicil. to.* 10. *p.* 598.

Digitized by Google

atque damnatus ſibi videretur, ſed beati Petri interventu liberatus. Tum expergefactus, converſuſque ad conjugem, gravi ſe ſomnio, cujus ſpecies alte animo inſederat, territum vix ſpirans affirmabat, ſeque deinceps vitam ita velle inſtituere, ut terribilem illam ſententiam evitaret; & ne quid eam celaret, ſibi propoſitum eſſe, ut ſæculo nuntium remitteret, ſi ipſa conſentiret. Adela vero, (id conjugi nomen) ut pientiſſima erat, non modo non contradixit, immo facile aſſenſum præbuit, & ipſa virum ſubſecutura. Lætus tam facili conjugis aſſenſu Heribrandus, ſub militaris habitus pompa, erecto vexillo, contra ſpirituales inimicos pugnaturus, cum magno amicorum & cognatorum comitatu, Affligemium properat; ingreſſuſque beati Petri eccleſiam, cum Adela, non jam uxore, ſed ſorore, depoſita veſte militari, ſe ſe omnipotenti Deo & beato Petro apoſtolo æternum ſervum mancipat. Verum, quia filii eorum necdum adultæ erant ætatis, ſed adhuc parentum conſilio, auxilioque indigebant; mater ſubinde permiſſu abbatis ad eis conſulendum deſcendebat; pater vero in Dei obſequio immotus Affligemii perſiſtebat, ſed non diu victurus. nam intra viceſimum a converſione diem febre correptus, celerem pietatis ſuæ mercedem conſecutus eſt. Eo mortuo conjux in propoſito confirmata, reliquum vitæ in Dei cultu ſub ſanctæ religionis habitu peregit.

Parentum exemplum ſecuti ſunt quinque filii: quorum duo primi, Ingelbertus videlicet ac Sigerus, ſpretis ſæculi oblectamentis, conjugii expertes, Affligemium convolarunt. Hos ſecutus eſt Folcardus, fratrum maximus natu: cujus converſioni frater ejus Onulfus, cum plurimum reſtitiſſet, affirmans ſe numquam monachum fore; graviſſimo correptus morbo, eorum numero demum acceſſit, ſeque cum uxore ſua Gertrude, duobuſque filiis, Godefrido & Waltero, Deo ibidem conſecravit. Reſtabat quintus frater, Arnulfus nomine: qui & ipſe divini timoris ſalubri jaculo perculſus, cum binis itidem filiis, totidemque filiabus, iſtuc ſe recepit. Tam illuſtribus athletis ſocium ſe adjunxit Ingelbertus de Calſfterto, Heribrandi mox laudati germanus, qui tantæ humilitatis fuiſſe traditur, ut aſinos annona onuſtos ad moletrinam ducere, fratrum calceamenta tergere, omnia denique humilia officia exſequi amaret.

Poſt mortem Bercheri Senonienſis abbatis, cum per triennium abbatia vacaſſet ob turbas Mettenſis eccleſiæ, cui hoc monaſterium in temporalibus ſubjectum erat, electo poſt Herimanni epiſcopi obitum Poppone, ejus juſſu Antonius, tunc Laïenſis cellæ prior, ut ſuperius [a] diximus, in vacantem locum inductus eſt, quem recte per annos quadraginta-octo adminiſtravit. nam clauſtrum, refectorium, dormitorium, ceteraſque ejus loci regulares ædes refecit; plurima eccleſiæ ornamenta contulit, & complures cellas exſtruxit, aut comparavit. In his eſt cella juxta caſtrum Danubrii*, quam Stephanus Mettenſis epiſcopus conſtruxit, cujus eccleſia poſtmodum a Trewino cardinali in honorem ſancti Stephani dedicata eſt. Ad hæc, cella Leonismontis* prope caſtrum Lunaris-villæ [b], prioratus de Suris, cella ſancti Chriſtophori, in clivo collis prope portam Vici* ſita, & cella Lorchingæ ejuſdem abbatis tempore Senonienſi monaſterio acceſſerunt. Hæc omnia diſcimus ex Richerii chronico, qui in eo fallitur, quod Antonium abbatem inſtitutum fuiſſe dicit a Stephano Mettenſi epiſcopo, qui non ante annum M C XX. ſedem illam iniit; & tamen triginta regiminis annos Antonio tribuit, quem anno M C XXXVI. obiiſſe dicit. XIV. Antonius fit abbas Senonienſis.

a *lib. 67. num. 49.*

* *Danewre.*

* *Leomont.*

b *V. lib. 69. n. 80.*

* *Vic.*

Cum Senonienſi eccleſiæ Antonius præeſſe cœpit, annus erat ſextus-decimus Bertrici Mediani-monaſterii abbatis, quo anno eccleſiæ ſanctorum Bonifacii, Hildulfi, Spinuli, Johannis & Benigni, necnon ſancti Manſueti, variis in locis, teſtante Bayone, a Pibone Tullenſi epiſcopo, Bertrici abbatis ſtudio conſecrantur. Res Medianenſes.

Hoc anno tres noſtri Ordinis illuſtres abbates ad ſuperos migrarunt, nimirum Wolphelmus Brunwillarenſis, Willelmus Hirſaugienſis, & Benedictus Cluſenſis. Ex his primus Wolphelmus uno ante obitum anno cæleſti monitu finem ſibi inſtare intelligit. Per totum illum annum exhortandis, erudiendiſque fratribus ſedulam navavit operam: & licet confectæ jam eſſet ætatis, nihil tamen de propoſiti ſui rigore detraxit. Imminente obitu adfuit Herimannus cœnobii ſancti Pantaleonis apud Coloniam venerabilis abbas, a quo ſacro ſe oleo perungi petiit. Paucis poſt diebus, prima luce ad cæleſtem patriam migravit x. kalendas Maias hujus anni, ejuſque funus Herimannus Colonienſis archiepiſcopus, ejus nominis tertius curavit, adſtantibus Herimanno S. Pantaleonis abbate mox laudato, & Reginhardo Sigebergenſi bonæ XV. Wolfelmus abbas obit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1091.

memoriæ abbate. Inter alia miracula, quæ poſt ejus mortem patrata dicuntur, Heribertus Brunwillarenſis monachus, qui in Daciam ſeu Daniam cum aliis fratribus, religionis monaſticæ gratia, miſſus fuerat, dum reditum pararet, piratis mare per novem dies infeſtantibus, interventu beati Wolphelmi, liberum tranſitum obtinuit. Nondum publico cultu honoratur beatus Wolphelmus, cujus acta Conradus monachus ejus diſcipulus in litteras retulit, librumque ſuum Everhardo Wolphelmi ſucceſſori & Herimanno ſancti Pantaleonis abbati dicavit. Idem integram retulit ejus epiſtolam de ſanctiſſimo Euchariſtiæ ſacramento, ob quam Wolphelmus inter ſcriptores Euchariſticos locum habet.

XVI. Willelmus item Hirſaugienſis.

Non multo tempore Wolphelmo ſupervixit venerabilis Willelmus abbas Hirſaugienſis. Is poſt novem annos quam novum *monaſterium*, ſeu templum Hirſaugiæ pro fratribus laïcis conſtruxerat, illud per Johannem Spirenſem epiſcopum in honorem ſanctorum Petri & Pauli, ſanctique Aurelii confeſſoris XII. kal. Maii conſecrari curavit, die vero ſequenti B. Mariæ oratorium, quod *retro capitolium* (ſic capitulum vocabant) poſitum erat. Poſt illam dedicationem novem tantum hebdomadis ſupervixit, jamque inſtante natali apoſtolorum Petri & Pauli languor eum invaſit. Nocturnis nihilo minus vigiliis, diurniſque officiis interfuit, ipſoque die feſto privatam miſſam ad majus altare celebravit. Prima luce diei ſubſequentis, cum greſſum vix movere poſſet, in oratorium ſe deduci juſſit, & ad ſacrum faciendum omnia parari, quod inter manus fratrum utroque latere ſuſtentatus ultimum peregit. Quarto die ad capitulum deportatus, quidquid hactenus eis inculcaverat, de ferventi ſtudio regularis diſciplinæ, de mutua dilectione, de hoſpitalitate & eleemoſyna facienda, eis in memoriam revocavit, & ad hæc ſectanda graviter eos adhortatus eſt. tum gemebunda voce intulit, » unum eſſe, quo magnopere ſauciatus fuerat » ipſius animus, nimirum quod fratres ex eis quidam ſecundum prudentiam carnis » potius, quam ſecundum ſimplicitatem ſpiritualem ſe geſſiſſent, quos tandem Deus » a ſuo conſortio præciderat. His dictis adjecit: Amodo, cariſſimi, nullum capitulum » vobiſcum habiturus ſum. idcirco ultima patris verba & monita mente infixa retinere ſatagite. Dehinc tertio die in oratorio B. Mariæ ſe deferri præcepit: ubi, conventu fratrum pro eo miſſam celebrante, *unctione olei infirmorum, & perceptione corporis & ſanguinis Domini exitum ſuum munivit;* ab omnibus indulgentiam petens, & ipſe omnibus impertiens; ſinguloſque amplexatus, & vale dicto, omnes adhortatur, ut in unitate eccleſiæ & ſubjectione ſedis apoſtolicæ, uti hactenus fecerant, ad mortem uſque inviolabiliter perſiſterent. Inde ad cellam ſuam reportatus, cum omnes ad » eum confluentes gemerent, his verbis eos conſolatus eſt: Juſti hominis obitus non eſt » mors dicenda, ſed mutatio, quia tranſit de mortali vita ad immortalem, de terra » ad cælum. Poſtera die in domum infirmorum deportatus, fratribus illic congregatis, ſub meridiem, univerſis ejulantibus, IV. nonas Julii animam Deo reddidit. Sepultus eſt poſt quinque dies, præſentibus cum infinita clericorum & promiſcui vulgi multitudine duobus epiſcopis, Gebehardo ſcilicet Conſtantienſi, ejus quondam diſcipulo, & Johanne Spirenſi; necnon quinque abbatibus, quorum duos tantum nominat Trithemius; nempe Theotgerum ſancti Georgii in Silva-nigra, & Notkerum Zwifaltenſem. Aberat a monaſterio Gebehardus tunc prior, ejus in abbatiali dignitate futurus ſucceſſor, ab eo miſſus antea Cluniacum, ut reliquias beati Petri apoſtoli, ſcilicet de capillis ejus, a venerabili Hugone abbate, quem veluti patrem & inſtitutorem ſuſpiciebat, acciperet, & Hirſaugiam afferret. quod re vera præſtitit.

Hos vero capillos Cluniacum attulerat Oddo abbas, qui ante converſionem eos ex urbe Roma acceperat. Hic finis fuit eximii abbatis Willelmi, qui monaſticæ diſciplinæ in Suevia potiſſimum inſtaurator cenſendus eſt, ubi ſeptem nova monaſteria condidit, & totidem ſaltem vetera ad meliorem frugem revocavit. De his actum in ſuperioribus. Præclara ejus facta primus litteris mandavit Heymo ejus diſcipulus, monachus Hirſaugienſis, & poſt eum Trithemius in chronico Hirſaugienſi, ubi quædam Willelmi ſcripta commemorat, poſt Bertholdum, qui, enumeratis ejus ſcriptis, hæc ſubdit: *Sed ante hæc omnia in illo ſtudium monaſticæ diſtrictionis prævaluit; in quo totus adeo efferbuit, ac ſi numquam aliud aliquid ſtudii habuerit. Erat enim miræ ſanctitatis, ſanctæ ſimplicitatis, ferventiſſimæ caritatis, Deo vivus, & ſæculo crucifixus.* quo nihil illuſtrius ab hiſtorico extraneo dici poteſt. Ex iis duo ejus opuſcula vidi, ſcilicet duos libros conſuetudinum Hirſaugienſium, quarum prologus exſtat in

Digitized by Google

tomo IV. noſtrorum Analectorum, & libellum de Muſica, quem in membraneo codice Villingenſi legimus.

Ex ejus diſcipulis celebriores fuere Gebehardus Conſtantienſis epiſcopus & ſedis apoſtolicæ legatus, & Gebehardus alter, Willelmi in Hirſaugiæ regimine ſucceſſor, ac demum poſt Johannem epiſcopus Spirenſis: necnon Theotgerus ex abbate ſancti Georgii in Silva-nigra epiſcopus Mettenſis. His accenſeri poteſt S. Tiemo archiepiſcopus Saltzburgenſis & S. Erminoldus abbas Pruſeningenſis. De Gebehardo Conſtantienſi actum ſuperius non ſemel; de altero Gebehardo agendum inferius ad annum MCV. quando ad ſedem Spirenſem promotus fuit: de Theotgero actum anno ſuperiore, agendumque iterum in conſequentibus, maxime cum ad Mettenſem epiſcopatum raptus eſt. De Erminoldo quoque ſuus erit dicendi locus: de Thiemone modo ſcribendum. *Diſcipuli ejus.*

XVII. *Thiemo archiepiſcopus Saltzburgi.*

Thiemo, Bertholdo Dimo, monachus primum Altahenſis, dein abbas S. Petri apud Saltzburgum, ne Bertholdo in illius urbis ſedem intruſo, communicare videretur, ſeceſſit ad Hirſaugienſe monaſterium, ut ſuperius [a] diximus, ubi triennio delituit. Inde reverſus ad ſancti Petri monaſterium, mortuo anno MLXXXVIII. Gebehardo beatæ memoriæ archiepiſcopo, & ſepulto in monaſterio Admontenſi ab ſe conſtructo, in ejus locum ſuffectus eſt, obſiſtente incaſſum Bertholdo intruſo, aliiſque nonnullis, qui Adalberonem Friſingenſis eccleſiæ decanum præferebant. Verum dum in condictum locum ad finiendam cauſam navigio pergeret decanus, medio amne ſubmerſus periit; ſicque omnium vota in Thiemonem concurrerunt. In illa vero ſede, quam undecim tantum annis tenuit, ut pote non ante annum MXC. ſacratus, multas, ut ipſius anteceſſor, procellas & perſecutiones itidem a ſchiſmaticis ſuſtinuit, in hoc forte non probandus, quod partes ſuas armis tueri tentavit. Verum ab adverſariis victus, captuſque, & capitali ſententia damnatus, ferientis lictoris ictibus cervicem ſubjecit: at ſemel, iterumque percuſſus divinitus ſervatur. Dehinc ex inimicorum manibus ereptus a quodam religioſo fratre Hirſaugienſi, nomine Conrado, ex eorum numero, *qui apud canonicos & monachos exteriores fratres in cappa vocantur*, cum in eccleſia ſua pacem habere non poſſet, in Sueviam ſe contulit, ubi cum Gebehardo Conſtantienſi epiſcopo aliquamdiu commoratus, proximis ſervorum Dei monaſteriis multa beneficia contulit. Sed tandem cum Welfone duce, Giſilberto abbate, multiſque aliis ad ſacra loca profectus, martyrio affectus eſt. Is eſt Giſilbertus abbas, qui aſſignatam ſibi in Turingia Reineſprunenſem abbatiam zelo catholicæ communionis olim reliquerat, ſeque receperat in Hirſaugienſe monaſterium, unde Thiemo, jam archiepiſcopus, qui ibidem cum illo militaverat, eum ad inſtaurandum Admontenſe monaſterium, tunc religione deſtitutum, & fere in ſolitudinem redactum, eduxerat, ibique abbatem conſtituerat, ut tradit monachus Admontenſis anonymus in libro de vita ſancti Gebehardi archiepiſcopi Saltzburgenſis.

[a] *lib.* 64. *n.* 136.

XVIII. *Communis vita laïcorum.*

Hoc tempore in regno Teutonicorum, ut ſcribit Bertholdus, communis vita multis in locis florere cœpit non modo in clericis & monachis, ſed etiam eorum exemplo in laïcis utriuſque ſexus, qui ſe ſuaque omnia in communem uſum contulerunt, &, ſæculi rebus abdicatis, congregationibus tam clericorum, quam monachorum regulariter viventium ſub eorum obedientia ſe manciparunt. Hæc inſtitutio initium duxiſſe videtur ab exemplo fratrum laïcorum, quos Willelmus Hirſaugienſis abbas in ſuis monaſteriis admiſit, & ad certas leges adſtrinxit. Laudabilem hanc apoſtolicæ vitæ reſtitutionem cum carperent invidi cenſores, eorum inſtitutum probavit Urbanus II. litteris ad monaſteriorum prælatos ſcriptis in hunc modum. *Quoſdam accepimus*, inquit, *morem veſtrorum cænobiorum corrodentes, quo laïcos ſæculo renuntiantes, & ſe, ſuaque ad communem vitam transferentes, regendos obedientia ſuſcipitis. Nos autem eamdem converſationem & conſuetudinem, ſicut oculis noſtris inſpeximus, laudabilem, & eo perpetua converſatione digniſſimam, quo in primitiva eccleſiæ formam impreſſa eſt, judicantes, approbamus, ſanctam & catholicam nominamus, & per præſentes litteras apoſtolica auctoritate confirmamus.* Pia hæc inſtitutio a ſummo pontifice approbata ſic effloruit, ut etiam ad conjugatas propagata ſit mulieres, quæ religioſe vivere, & viris religioſis cum ſumma devotione obedire non ceſſarunt. Ea vero ejuſmodi laïcorum obligatio cenſebatur, ut, ſi quis ab illo propoſito defeciſſet, apoſtata haberetur. Unde, cum quidam eorum, Schafuſenſi Salvatoris mancipatus monaſterio, ab eo receſſiſſet, ſeque & ſua prædicto monaſterio abripuiſſet, Urbanus papa

Digitized by Google

ANN. CHR. 1091. miſſis ad Gebehardum Conſtantienſem epiſcopum litteris, auctoritate apoſtolica præcepit, ut eum apoſtatam declararet, & anathematis vinculo multaret, niſi quantocius reſipiſceret, ut ex Bertholdo ad annum ſequentem diſcimus. Qui Willelmo in Hirſaugienſi regimine ſucceſſit Gebehardus, natalium ſplendore illuſtris, ex canonico primum Argentinenſi factus Hirſaugiæ monachus ſub Willelmo, dein prior, ac poſtmodum abbas, etiam Laureshamenſis, demum Spirenſem epiſcopatum adeptus eſt.

XIX. Benedictus Cluſenſis obit. Medio Wolphelmum inter & Willelmum Hirſaugienſem intervallo mortuus eſt venerabilis Benedictus Cluſenſis abbas, præfecturæ anno viceſimo-quinto, cum annos quinquaginta-octo attigiſſet. Hunc vitæ ſuæ terminun cuidam familiari ſuo ait ſibi divinitus innotuiſſe, cum ſalutari baptiſmi lavacro mergeretur trium annorum puer. Jam vero ſexagenario paullulum minor, toto fere ante obitum anno gravi & dubia pulſatus infirmitate, aliquantulum quidem medicorum conſiliis obſequens, nonnihil de conſueta ſeveritate aliquando remittebat: ſed mox ut tantiſper melius haberet, præ animi fervore quietis impatiens, ad ſolitum diſciplinæ regularis & abſtinentiæ rigorem recurrebat, & ad nocturnas etiam vigilias, trium fratrum auxilio ſubnixus procedebat. Noviſſime autem *regio morbo* gravius affectus, quod hictericus & atrinus prodebat color, cum hunc morbum delicatis cibis curari poſſe dicerent nonnulli, inſtarentque ut carnes ederet, reſpondebat: „ En ego morior, & comedam carnes? Quid ad hæc nos delicatuli, quibus ſi tantillus obvenerit morbus, vix ulla fomenta & ſolatia ſufficiunt! Tandem de inſtante obitu factus certior vir Dei, totum ſe ſpiritualibus addixit ſtudiis, multis lacrymis expiare ſollicitus peccata ſua, quæ Auraſiaco epiſcopo confeſſus eſt. Poſtremo *ſacra unctione* perunctus, *& dominica communitus euchariſtia*, cum ter illam beati Andreæ antiphonam, *Domine Jeſu, magiſter bone, ſuſcipe ſpiritum meum in pace &c.* pro modulo *cantaſſet*, in vigilia pentecoſtes ſpiritum Deo reddidit. Funus ejus cum multo honore a vicinis abbatibus & monachis triduo curatum. Obitus ejus in necrologiis Benigniano & Nemauſenſi notatur pridie kalendas Junii, & in epitaphio, necnon in verſibus vitæ præfixis. & recte quidem, cum obierit in vigilia pentecoſtes, quod feſtum anno M XCI. in primam diem Junii incidebat.

XX. Willemus ejus vitæ ſcriptor. Ermengaudus ſucceſſor. Librum de ejus vita ſcripſit Willelmus Cluſenſis cœnobita, ejus diſcipulus, flagitante Geraldo ejus loci *armario* ſeu bibliothecario, cui iſtius libri prologum inſcripſit, in quo ait ſe diu roganti reſtitiſſe, hoc prætextu, quod complures ipſius Benedicti alumni in Cluſino cœnobio exſiſterent, qui ſcribendi peritia & merito ſibi præcellerent. Idem auctor ſenioris Benedicti, ejuſdem loci abbatis, geſta in litteras retulerat, quæ hactenus latuerunt. Mirum eſt utrumque Benedictum a Franciſco Auguſtino in ſyllabo abbatum Cluſenſium prætermiſſum fuiſſe. Hymni de Benedicto juniori compoſiti leguntur: at nulla de eo in eccleſiaſticis officiis hactenus memoria. Ejus in abbatiali dignitate ſucceſſor fuit Ermengaudus a Willelmo laudatus in ſuo prologo, uti & Geraldus *armarius*, cujus ſtudium in conquirendis libris & amplificanda bibliotheca prædicat, his verbis: *Tuum quoque nihilominus, o Geralde, ſtudium appulit animum meum ad ſcribendum, qui multos annos, ceu apes prudentiſſimæ, circumvolitando loca quæque ac monaſteria, non ceſſas deflorare melleas patrum ſententias ac volumina, unde noſtra compleas armaria, potioribus videlicet theſauris Cræſi opibus, ſeu gazis opulentis Arabum, quibus augendis incubas, & ſedulo cuſtodis, quaſi cellas aromatum.* Claromontenſi concilio interfuit Ermengaudus abbas, de quo inferius, eidemque Paſchalis II. diploma conceſſit, quo univerſæ Cluſini monaſterii poſſeſſiones confirmantur.

XXI. S. Auguſtini Cantuar. tranſlatio. In Anglia Wido Cantuarienſis S. Petri abbas, de quo jam ſuperius[a] actum eſt, inchoatam ab anteceſſore ſuo baſilicam abſolvit, & de transferendo ſeu elevando S. Auguſtini corpore, quod ad id tempus in tumulo jacuerat, ſerio cogitavit. Hujus tranſlationis hiſtoriam verboſius pro more ſuo deſcripſit Gocelinus, Sithienſis primum, tum vero Cantuariæ monachus, ex quo eam in pauca transferemus. Obtenta a Willelmo rege efferendi e tumulo ſacri corporis facultate, rem aggreſſus eſt Wido abbas, elevationi præſidente Gundulfo Roffenſi epiſcopo, vacante ad id tempus a morte Lanfranci archiepiſcopali ſede. Rex ipſe huic elevationi intereſſe animo conſtituerat, at propter Scotiæ expeditionem ad diem condictum adeſſe non potuit, ſcilicet ad octavum idus Septembris. quo die facta tranſlatio eſt. Eodem tempore

a *lib.* 67. *num.* 47.

tranſlata

tranſlata ſunt etiam corpora ſanctorum Deuſdedit, Juſti, Honorii archiepiſcoporum, aliorumque, & in variis baſilicæ locis diſpoſita poſt Auguſtinum, qui frontem eccleſiæ obtinebat. De ſancto Laurentio archiepiſcopo id obiter ſcribit Gocelinus, erectam ipſi eſſe in Scotia eccleſiam, cujus aditu muliebris ſexus arcebatur: quam cum Margarita regina Scotiæ ingredi tentaſſet cum oblationibus, ſubito percuſſa fuiſſe dicitur ac repulſa, ſed clericorum prece reſtituta. Willelmus Thornus quædam addit, nempe omnia oſſa majora beati Auguſtini repoſita fuiſſe in quadam ſaxea tumba, ferro & plumbo valide obſignata. Verum ob timorem tam Danorum, quam Nortmannorum, qui illas Cantiæ oras nonnumquam infeſtabant, Widonem abbatem in muro eccleſiæ ſub orientali feneſtra, paucis admodum fratribus conſciis, clanculum hæc oſſa, paucis exceptis, recondidiſſe, ibique ea latuiſſe ad tempus uſque Hugonis abbatis, eo nomine tertii, id eſt ad annum M CC XXI. Fallitur idem Thornus, cum ait Widonem abbatem ipſo anno M XC. & quidem VIII. idus Auguſti mortuum fuiſſe; nec rectius in chronologia Auguſtinenſis cœnobii anno M XCIX. differtur Widonis obitus, quem verius Simeon Dunelmenſis anno M XCIII. ſtatuit. ANN. CHR. 1091.

Hoc ipſo anno M XCI. totum Crulandenſe monaſterium in favillas omnino redactum eſt. Tanti infortunii cauſa accidit ex imprudentia plumbarii, qui dum ſartis-tectis reficiendis in turri eccleſiæ occuparetur, cœnaturus e turri deſcendit, igne ſuo non exſtincto, ſed tantum cineribus operto, quo paratior eſſet die ſequenti ad opus. Omnibus lecto decumbentibus, ventus aquilo ſubito exortus, cineribus diſſipatis, ignem vivum in proxima turris tigna impulit: ubi aridam materiam, tum craſſiorem corripiens, ipſas quoque campanas liquefecit. Inde in baſilicæ corpus graſſatus, dein dormitorium, refectorium, domum infirmorum, ac cameram abbatis eodem involvit incendio, vixque monachi e lectis ſuis per feneſtras evadere potuerunt. Eadem clade tota bibliotheca, quæ ſeptingentis amplius codicibus conſtabat, conſumta: archivum quoque ipſum, licet arcu lapideo munitum, igne per feneſtras ligneas illapſo, eamdem pertulit ſortem, adeoque omnia privilegia & monumenta, quæ in eo continebantur, penitus concremata fuere, reſtantibus dumtaxat quibuſdam chirographicis Saxonicis, quæ Fulmaro cantori abbas conſervanda tradiderat ad exercendos juvenes in lectione ſcripturæ Saxonicæ, quæ ab adventu Nortmannorum jam neglecta ita viluerat, ut a ſenioribus legi non poſſet. Tam miſerabile infortunium graviter deſcribit Ingulfus abbas, qui inſtaurando monaſterio ſedulam operam & induſtriam impendit, ſubſidia conferente in primis Remigio Lincolnienſi epiſcopo, multiſque aliis, quos Ingulfus ſingillatim commemorat, ne omiſſa quidem quadam Juliana paupercula, quæ de ſua penuria multum filum retortum ad conſuenda fratrum veſtimenta contulit. Mitto varias conſtitutiones, quæ ab eodem abbate poſt illud incendium factæ ſunt. renovata item ſtatuta Turketuli, ejuſdem loci quondam abbatis clariſſimi, qui monachis in tres gradus diviſis quædam privilegia conceſſerat. At præterire non poſſum, quod refert idem auctor de Waldevo comite, a paganis olim interfecto, & in capitulo ſepulto, cujus corpus omnino integrum inventum, in eccleſiam tranſlatum eſt, poſitumque ad latus ſancti Guthlaci, illius monaſterii patroni. Priuſquam e tumulo efferretur, os ejus oſculatus abbas, tantam ex eo fragrantiam ſe ſenſiſſe aſſerit, quanta nec in ipſis regum palatiis vel ex odoriferis quibuſque Syriæ aromatibus ſentiri poſſet. XXII. Crulandæ incendium.

Ad tantæ calamitatis cumulum illud inſuper acceſſit, quod Ivo *Talbois*, monaſterii hoſtis implacabilis, cum reſciſſet omnes ejus chartas igne combuſtas fuiſſe, monachos ad judicium traxit, ut oſtenderent, quo titulo terras in ejus dominio exſiſtentes poſſiderent. Ad diem adfuit Trigus monaſterii procurator, & Saxonicas illas chartas, quas ex incendio ſuperfuiſſe diximus, juris ſui teſtes protulit. Tum Ivo ad cavillationes divertens, inanes prorſus & nullius momenti ſeu roboris eſſe dixit, utpote barbare ſcriptas, & riſu potius quam auctoritate dignas. At eas a Willelmo patre & filio confirmatas probavit Trigus, ſicque malevolo homini ſilentium impoſuit. Dein eaſdem chartas convolvens, eas clerico ſuo conſignavit, egreſſuſque de curia, ad monaſterium reverſus eſt, receptis prius clam illis chartis, quas omnibus videntibus clerico tradiderat: clericus vero in curiam rediit, obſervaturus, ſi quid fraudis Ivo denuo machinaretur. Tandem ſub veſperam ad monaſterium itinere arrepto, a tribus Ivonis ſatellitibus, qui in inſidiis erant, in via interceptus, cum in ejus mantica illi chartas non reperiſſent, multis verberibus acceptis, pæne exani- XXIII. Dira machinatio in Crulandenſes.

ANN. CHR. 1091. mis relictus eſt, vixque Crulandam ipſa nocte pervenit: quæ res in cauſa fuit, ut chartas in loco, tam contra incendia, quam contra ejuſmodi machinamenta hoſtilia tutiſſimo, repoſuerit Ingulfus abbas, qui Ivonem poſt quindecim dies læſæ majeſtatis reum declaratum, & in exſilium actum fuiſſe dicit, & adhuc exſulem apud Andecavos verſari, cum hæc ſcriberet.

XXIV. Ingulfi abbatis hiſtoria. Hic definit Ingulfus in continuanda Crulandenſi hiſtoria, prout ex archivis loci colligere, & ex majorum relatu condiſcere potuerat. Ante eum hanc hiſtoriam a monaſterii conſtructione ad ejus deſtructionem a Danis factam ſcripſerant quinque *ſempectæ* ſeu ſeniores: ab inſtauratione vero geſta domni Turketuli abbatis, ejus reparatoris, litteris mandaverat Egelricus abbas junior, ipſius Turketuli cognatus: & ab eo ad hunc tantum annum MXCI. res Crulandenſes proſecutus eſt Ingulfus abbas ex monacho Fontanellenſi, tametſi ſuperſtes fuerit uſque ad annum MCIX. Eamdem hiſtoriam proſecutus eſt Petrus Bleſenſis, rogatu Henrici de Longo-campo abbatis, ad quem annum incertum. nam ejus continuatio in editis mutila eſt, definitque in anno MCXVIII. in nova editione Anglicana hiſtoriæ Crulandenſis.

XXV. Compoſtellani epiſcopi. a V. lib. 67. n. 55. Vix biennium in Compoſtellanæ eccleſiæ regimine abſolverat Petrus [a] epiſcopus ex abbate Caradinienſi, cum Urbanus II. improbata Didaci ejus anteceſſoris dejectione, Richardum cardinalem & legatum, ejus auctorem, graviter increpavit, Petrique ordinationem, inconſulta ſede apoſtolica factam, reſcidit. In ejus locum ſuffectus Didacus Gelmirides: at, vix elapſo unius anni ſpatio rex Aldefonſus, ejuſque gener Raimundus, cum uxore ſua Urraca, amoto Didaco & retruſo in cuſtodiam, conſilio cleri & populi, auctoritate ſanctæ Romanæ eccleſiæ, *quemdam monachum Cluniacenſis religionis*, Dalmacium nomine, *pudicum & religioſum virum*, ejus abbatis aſſenſu, Compoſtellanæ eccleſiæ epiſcopum imponi ſategerunt. Hic ſedem illam, quaſi incultam vineam nactus, ardentiſſimo ſtudio, quippe qui formam ſanctæ doctrinæ probe noverat, eccleſiæ ſibi commiſſæ utilitati ſe totum impendit, & in concilio Claromontenſi ejus jura & prærogativas ab Urbano II. confirmari curavit. Verum, vix anno revoluto naturæ debitum ſolvit Dalmacius, iſque moriens fluctuantem per quatuor annos Compoſtellanam eccleſiam reliquit, donec tandem Didacus Gelmirides in ea ſtabilitus eſt.

XXVI. Anſgerius epiſcopus Catanæ. In Sicilia Catanenſis eccleſia, quæ per annos CCXLVIII. Sarracenicam tyrannidem perpeſſa fuerat, in priſtinam libertatem & chriſtianam religionem reſtituta eſt, opera Nortmannorum principum Rotberti & Rogerii fratrum. In primis Rogerius, Calabriæ, Apuliæ totiuſque Siciliæ comes, pro ſuo in chriſtianam fidem ſtudio, epiſcopalem in illa urbe thronum reſtituit, erecto in honorem Deiparæ Virginis & ſanctæ Agathæ templo, cui & monaſterium adjunxit, eique Anſgerium epiſcopum & abbatem præficiendum curavit, probante Urbano pontifice, ut ex ejus litteris à Roccho Pirro relatis diſcimus. Anſgerium vero, ante adeptam epiſcopalem dignitatem, S. Euphemiæ in Calabria priorem fuiſſe eædem litteræ nos docent, in quibus Rogerius ait, ſe illam ædificaſſe aeccleſiam, *collaudante apoſtolico viro, & conſecrante ad titulum hujus eccleſiæ, in Catanenſium civitate exſiſtentis, quemdam ſanctæ Euphemiæ priorem, catholicum & honeſtiſſimum, in abbatem & epiſcopum, vocatum Anſgerium: cui Urbano II. concedente, qui hunc ſacravit, donat Cataniam civitatem, ut ſedes ſit abbatiæ & epiſcopatus.* Hæ litteræ datæ ſunt VI. kal. Maii, indictione XV. anno dominicæ incarnationis MXCI. quibus ſubſcribunt prævio ſigno crucis Rogerius comes, Adalaſia ejus uxor, Joſfridus & Jordanes filii comitis, & alii. Eadem ſcribit Gaufridus Mala-terra tacito Anſgerii nomine, quem *natione Britonem* dicit. Is monachus primum fuiſſe dicitur monaſterii ſancti Florentii Salmurenſis, cui pretioſa ornamenta dono dedit.

Hanc Catanenſis eccleſiæ reſtitutionem laudavit probavitque Urbanus papa his verbis. *Nos itaque tanti viri devotionem, prout dignum eſt, approbantes, monaſterium quidem illic perpetuo permanere præſentis paginæ auctoritate ſancimus. Sed enim quia, ut prædiximus, epiſcopali quondam prærogativa Catanenſium civitas illuſtris agnoſcitur, adjicimus, & præſenti decreto ſtatuimus, ut noſtro quoque tempore ad eamdem prærogativam redeat; & quicumque in prædicta eccleſia a monachis electus fuerit in abbatem, idem populo quoque præeſſe debeat in antiſtitem, idemque abbas & epiſcopus & monaſterium regulariter, & clerum & populum univerſum canonice, Domino opitulante, procuret.* Hæc & alia plura pontifex in diplomate, quod Anſgerio epiſcopo & abbati hoc anno inſcriptum eſt, a Roccho Pirro relatum.

ANN. CHR. 1091.

Neque vero ſolam Catanenſem eccleſiam reſtituit piiſſimus comes, ſed etiam omnes alias Siciliæ eccleſias, a Sarracenis deſtructas aut violatas, quibus omnes fere præſules e celebri illo ſanctæ Euphemiæ monaſterio acceſſivit, ut notavit Rocchus. Itaque ab hac reſtitutione ſub diſciplina regulari Ordinis ſancti Benedicti, ait idem auctor, « conſtituta eſt Catanenſis eccleſia, in qua ad noſtra fere tempora perduravit, uti & « Pactenſis & Monteregalenſis, de quibus inferius: ne quid de Syracuſana, aliiſque nonnullis dicam, quas Rocchus Benedictini Ordinis olim fuiſſe opinatur. Nec minus ſollicitus fuit Rogerius de monaſteriis, quæ ut *ab omni perſona libera* eſſent, ab Urbano pontifice obtinuit, ut ipſe teſtatur in ſuis litteris pro monaſterio Boïcenſi diœceſis Panormitanæ.

XXVII. S. Cypriano conceſſa eccleſia.

Urbanus initio Novembris Alatrii in Latio verſabatur, ubi Rainaldo, Pictavenſis ſancti Cypriani monaſterii abbati, litteras IV. nonas illius menſis conceſſit, eidem confirmans *quidquid juris & canonicæ poteſtatis* habebat in eccleſia ſanctæ Crucis de Engla. Hanc cautionem adhibuit pontifex ſuggerente Ivone, qui tunc ab eccleſiæ Carnutenſis clericis, rejecto ob ſcelera Gaufrido, electus epiſcopus, in comitatu pontificis erat, cauſam ſuam acturus in Richerium Senonenſem archiepiſcopum, qui eum ordinare detrectabat, propterea quod Gaufridus, ſe prætermiſſo, a pontifice depoſitus fuiſſet. Hanc porro cautionem ſuggeſſit Ivo, ne, ſi omnimodam abſque ulla exceptione in illa eccleſia poteſtatem S. Cypriani monachis tribuiſſet pontifex, clerici tandem ab eis ex ea expellerentur. Id diſcimus ex ipſius Ivonis epiſtola LVI. ad Petrum Pictavenſem epiſcopum, in qua graviter adverſus eum queritur, quod monachos in illa eccleſia, rejecto clerico ad eam poſtulato, inſtituere vellet præter Urbani papæ mentem ejus litteris expreſſam, cui eas *dictanti Alatri* (mendoſe apud Jurctum *a latere*) ſe adfuiſſe dicit. Ivonis porro ordinationem anno MXCI. non vero ſequenti, ut cum Baronio plerique etiam veteres exiſtimant, ab Urbano factam fuiſſe, id præter cetera demonſtrare videtur, quod idem Ivo in epiſtola LXVII. paullo poſt natale Domini ad ipſum Urbanum ſcribens, quem contra ſe commotum reſciverat, eum rogat, ut, *jam tranſacto ſeptennio*, ex quo *vineam ſibi commiſſam pro ſuo poſſe excoluerat*, liceret tandem ipſi *octavo anno* eam dimittere. quod ſane dici non poſſet, ſi anno MXCII. & quidem menſe Novembri, ordinatus fuiſſet; ſiquidem octavus ejus epiſcopatus annus perveniſſet ad finem ſaltem anni MXCIX. aut certe inſequentis, quo tempore Urbanus e vivis exceſſerat, mortuus IV. kal. Sextiles anni MXCIX. Quæ vero turbæ Ivonis ordinationem conſecutæ ſint, apud Baronium alioſque legere licet: mihi ad alia properanti his immorari non licet. Unum tantum hic obſervo, Ivonem epiſcopum, virum ſui temporis in rebus canonicis verſatiſſimum, vitæ canonicæ & communis in Gallia veluti parentem, eccleſiaſticæ porro diſciplinæ ſtudioſiſſimum aſſertorem, in Beccenſi monaſterio ſacris litteris, Lanfranco præceptore, operam dediſſe, ut in ejus vita legitur.

Ivonis epiſcopi ordinatio.

ANN. CHR. 1092.

XXVIII. Italicæ res turbatæ.

JAm biennium erat, ex quo Heinricus in Longobardia morabatur, cum terras Welfonis Italici ducis, Mathildis comitiſſæ mariti, devaſtare pergit, ut eum cum Mathilde ad ſuas partes pertraheret: aſt ambo conjuges conſtanter perſtiterunt in fide pontificis: qui extra Urbem manere coactus eſt, Wiberto juxta baſilicam ſancti Petri præſidio vallato. Tranſacta inde hyeme Heinricus, trajecto Pado, infeſtum exercitum in agrum Mutinenſem induxit, &, quibuſdam caſtris ex Mathildis ditione receptis, Montem-bellum circumvallavit, & per totam æſtatem obſedit. Tum vero, Mathildis, verita ne tandem caſtrum illud ad deditionem compelleretur, accitis præſulibus, abbatibus, & monachis non paucis, de pace tractandum cenſebat, eique Regienſis præſul Heribertus aſſentiebat, ut ex Domnizone diſcimus. Verum huic ſententiæ reſtitit Johannes, quem idem auctor modo eremitam, modo abbatem vocat. Sic enim de eo [a] canit.

Johannes abbas pacem diſſuadet.

Reſpondit tandem dicens eremita Johannes,
Abſit ne fiat, quia pax hæc eſt inimica
Spiritui-ſancto, Patri, proprio quoque nato.
Ergo ſudores amittes atque labores
Tantos, pro Chriſti quos nomine ſuſtinuiſti?
Ne titubes, pugna, quoniam victoria multa
De prope de cœlo veniet tibi.

a Domnizo lib. 2. c. 7.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1092.

Prævaluit Johannis ſententia; pugnatum ex utraque parte acriter, Johanne abbate cum ſuis monachis preces pro armis fundente: & tandem, offuſa hoſtibus atra caligine, pars Mathildis ſuperior evaſit, fuſiſque adverſis copiis, ipſum etiam Heinriciani exercitus vexillum geſtanti ereptum eſt. Audiendus iterum hac de re Domnizo.

Cumque tubæ magnæ reboant, abbaſque Johannes
Cum monachis pſalmos pſallebat, cordeque ſanctos
Depoſcens omnes, locus ut tueatur ab hoſte:
Adſtitit atra ſatis caligo maxima ſtatim.
Abbas orabat, pugnabat plebs memorata:
Vulneribus ferri jaculatur concio regis.
Vexillum regis geſtabat natus Oberti:
Ad ſe qui rectum cum vidit tendere ferrum,
Evitans ictum, lorica nimis trahit ipſum.
Nam cecidit terræ. Currit quidamve pedeſter,
Accipiens haſtam, vexillum tollit ad aſtra.

Tam læto ſucceſſu ovans pars Mathildis, clamorem cum vexillo ad aſtra tollit, quod Canoſæ ſeu Canuſii in templo ſancti Apollonii ſuſpenſum eſt in victoriæ monumentum. Id menſe Octobri factum tradit ipſemet Domnizo, unus earum rerum hiſtoricus, cujus verſus hic denuo adſcribere lubet.

Pars Mathildis ovans, Chriſtum veneranter adorans,
Ad fanum defert Appollonii reverenter
Vexillum regis, quod adhuc ibi conſtat haberi.
Hæc dum fiebant, October rura colebat.

XXIX. Canuſii monaſterium. a Lubin p. 79.

Canoſa ſeu Canuſium locus eſt diœceſis & territorii Regienſis, non longe ab ipſa urbe Regio-Lepidi, novem ſcilicet [a] paſſuum millibus verſus occidentem hiemalem, ubi abbatia noſtri Ordinis ſub medium ſæculi decimi condita fuit ab Attone, ut quidem puto, marchione, cujus filius Gothifredus Brixienſis epiſcopus, Mathildis comitiſſæ proavus, complures eidem abbatiæ reliquias contulit, in his partem reliquiarum ſancti Apollonii, quinti Brixienſis epiſcopi, cujus corpus reſerata capſula cum ſecaret, vividum ex eo cruorem effluxiſſe Domnizo tradit. Hinc ſancti Apollonii nomine ejuſdem loci baſilica inſignita, ad cujus veſtibulum Atto ſepeliri voluit, ibidemque Gothifredus, ejus filius, ſepulturam elegit. Illius monaſterii rector fuiſſe videtur abbas Johannes, de quo mox egimus, ejuſdemque commendatarius abbas anno MDXIII. Ludovicus Tricaricenſis epiſcopus, teſtante Ughello.

Padolironenſes & Fructuarienſes vexati.

In his procellis multum agitati & vexati ſunt Padolironenſes monachi, & ad magnas redacti anguſtias: quorum abbas Willelmus, ob perſecutionem Heinrici regis e monaſterio fugere compulſus, in montanis ſuſtentatus eſt a Mathilde comitiſſa, quæ commiſeratione ducta, palatium caſtri Ariani & quaſdam eccleſias *ad ſuſtentationem fratrum* largita eſt litteris [b] Carpenetæ datis hoc anno, indictione XV. *die Martis*, & quidem *quinto die intrante menſe Septembris*. Non melior conditio fuit Fructuarienſis monaſterii, cui rex Heinricus multa mala intulit, teſte Bertholdo, in odium Friderici comitis Taurinenſis piiſſimi, legitimo pontifici addictiſſimi, quo mortuo ejus filium paterna hereditate privare conſtituit Heinricus, adeoque ejus terras hoſtiliter cum filio ſuo Conrado invaſit.

b Hiſt. Padolir. probat. p 32.

XXX. Averſano monaſterio privilegium concedit Urbanus.

Anagniæ verſabatur nonis Maii Urbanus papa hoc anno, quo tempore apoſtolicæ protectionis gratiam impertiit Guarino abbati monaſterii ſancti Laurentii martyris, quod juxta urbem Averſanam ſitum, juris beati Petri eſſe dicitur, & iiſdem temporibus *de parvo ad magnum excreviſſe*. qua de re conſule quæ de hoc monaſterio ſuperius [c] diximus. Ad hoc vero privilegium indulgendum ideo ſe inductum ait pontifex, quod illius monaſterii *fratres Romanæ eccleſiæ tribulationibus & anguſtiis fideliter communicaverant*. Inter alias ejus loci prærogativas, Guarino abbati ejuſque ſucceſſoribus concedit *uſum mitræ ubilibet in celebrationibus divinorum; anuli vero tantum in celebratione miſſarum præcipuarum feſtivitatum, & conſeſſu conciliorum. Datum Anagniæ per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, indictione* XV. *nonis Maii, anno*

c lib. 61. n. 78.

dominicæ incarnationis M XCII. *pontificatus anno quinto.* Eodem anno Boamundus princeps, Boamundi Antiocheni principis filius, eidem Guarino abbati ejuſque monaſterio confert eccleſiam ſancti Petri de Babaneo cum flumine, ſitam in provincia Hydruntina juxta Caſale-novum ſeu Manturiam. Poſt annos quinque Richardus II. princeps Capuanus, ſancti Laurentii monaſterium Capuanum Averſano attribuit. ANN. CHR. 1092.

Autumni tempore Urbanus papa in provinciam Picentinorum profectus, novam Cavenſis monaſterii baſilicam conſecravit nonis Septembris. Aderant in ejus comitatu inter alios Bruno Signienſis, & Rangerius Regitanus, ſeu Regienſis epiſcopus, ſupra laudatus: ex quibus Bruno capellam abbatis, Rangerius vero eccleſiam Caſalis, eidem monaſterio adjacentem & eminentem, ipſo die dedicarunt. Conceſſæ fidelibus indulgentiæ, qui contriti & confeſſi has eccleſias certis diebus viſitarent. Vocatus ad hanc celebritatem Alfanus Salernitanus archiepiſcopus, eo nomine ſecundus, qui Cavenſe monaſterium ſibi ſubjectum eſſe contendebat, ut cauſam ſuam ageret, adeſſe noluit. quam ob rem pontifex ab ejus ditione locum abſolvit. Eidem dedicationi interfuit dux Rogerius, multaque beneficia Cavenſibus indulſit, quibus id ſingulare conceſſit, ut quacumque parte ſui ducatus Petrus abbas, ejuſque ſucceſſores exſtiterint, ſi forte unus, vel plures homines ad mortem vel ad quoddam ſupplicium eſſent damnati, eos ab hac capitali ſententia liberare poſſent. Hæc omnia referuntur, probanturque in ampliſſimo privilegio, quod Urbanus Petro abbati largitus eſt, ad id potiſſimum inductus, tum ob venerationem Gregorii VII. qui locum illum in primis coluerat, eidemque Petrum abbatem, Cluniaco accerſitum, præfici curaverat; tum ob laudabilem vitam ejuſdem loci monachorum, *qui ſpecialius ac familiarius Romanæ adhæſerant eccleſiæ, quique amplioris religionis gratia tunc eminebant.* Hoc privilegium, quod integrum retulit Baronius, datum eſt Salerni XVIII. kal. Octobris hujus anni, indictione I. a Septembri inchoata. Cavenſis baſilica dedicatur ab Urbano.

Salerno digreſſus Urbanus, adiit Materam *, quæ urbs tunc epiſcopalis erat regni Neapolitani in provincia Hydruntina *; ibique in monaſterio ſancti Euſtachii noſtri Ordinis hoſpitatus eſt. Illius monaſterii eccleſia a Stephano [a] abbate condita, ab Arnaldo Acheruntino epiſcopo anno M LXXX. conſecrata traditur, cujus ſolæ ruinæ nunc cernuntur prope eccleſiam cathedralem. Nunc ſedes epiſcopalis in Acheruntinam migravit. Stephanus vero obiit anno M C II. menſe Novembri, cui ſucceſſit Simon, ut habet Lupi Protoſpathæ chronicon. Materæ quoque jam tunc exſtabat puellare monaſterium ſanctarum Luciæ & Agathæ, cujus loci abbatiſſa Eugenia hoc ipſo anno defuncta eſt. Hæc diſcimus ex chronico Lupi Protoſpathæ, qui id refert ad annum M XCIII. more ſatis uſitato illius regionis auctorum, qui novum annum, uti & indictionem, a Septembri ineunt. Illius auctoris hæc verba ſunt. *Anno* MXCIII. *indictione* I. *Obiit Eugenia abbatiſſa S. Benedicti monaſterii Materienſis menſe Octobris; & eodem menſe Urbanus pervenit in Materam & applicuit ad cœnobium ſancti Euſtachii cum grandi plebe hominum.* Hoc modo etiam perſeverat. at exſtabant in illa urbe tria alia puellarum noſtri Ordinis cœnobia, unum Salvatoris, ſecundum de Armenis, & tertium ſanctæ Mariæ de Picciano, nunc deſtructa [b]. Hoc ſanctæ Mariæ aſceterium diſtinguendum eſt a monaſterio itidem puellari ſanctæ Mariæ de Matina in Calabria ſito, ubi Urbanus papa verſabatur, cum litem de controverſia Credonenſi inter monachos ſancti Albini & Vindocinenſes eodem anno diremit, ut patet ex litteris [c] a Sirmundo relatis in notis ad Goffridum Vindocinenſem.

XXXI. Materæ monaſteria. * *Matola.* * *Terra d'Otranto.* a *Ital. ſac. to. 7. p. 39.* b *ibid p. 15.* c *Sirmund. p. 81.*

Jam in Calabriam ſeceſſerat Bruno, Cartuſiæ auctor, cum Urbanus ad illas partes profectus eſt. Paullo ante vir ſanctus e Cartuſia in Italiam a pontifice accerſitus fuerat: at curiæ turbas non ferens, in Calabriam ſeceſſum petierat, ubi novam Cartuſiam condidit in loco, qui Turris dicitur, diœceſis Schillacenſis ſeu Squillacenſis. Certe jam illic cum ſociis morabatur vir Dei pridie idus Octobris hoc anno, quo tempore Urbanus ei privilegium indulſit, inſcriptum *dilectis in Chriſto filiis, Brunoni & Lanuino*, eo tenore, ut locus ille ab omni ſæculari & eccleſiaſtica poteſtate ſit immunis: conceſſo inſuper, ut, ſi quid epiſcopalis officii indiguerint, ad quem vicinorum epiſcoporum voluerint, recurrere valeant Datum per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis pridie idus Octobris, indictione I. anno dominicæ incarnationis M XCII. Lanuinus iſte illius domus primus prior fuit poſt ſanctum Brunonem, diſtinguendus a Landuino, qui majorem Cartuſiam poſt Brunonis diſceſſum rexit. Præter Lanuinum alios jam tum ſocios illic habebat Bruno, ut docent nos lit- XXXII. Bruno in Calabria domum condit.

ANN. CHR. 1092.

teræ Rogerii ducis, qui locum illum Brunoni conceſſit. Hæc donatio ſine dubio jam hoc anno facta erat, tametſi litteræ donationis anno ſequenti datæ ſunt, ex archivo Cartuſiæ-majoris mihi communicatæ ſub hac forma.

Rogerius, divina favente clementia comes Calabriæ & Siciliæ. Notum ſit omnibus Chriſti noſtriſque fidelibus, tam futuris quam præſentibus, quoniam miſeratio divina ſanctæ religionis viros, Brunonem videlicet ac Lanuinum, cum ſociis ſuis ad nos uſque tranſmiſit, ſancto ſuo propoſito aptum ſolitudinis locum quærentes. Quorum nos deſiderio congaudentes, meritiſque talium ac precibus apud Deum adjuvari confidentes, multis eos exhortati ſumus precibus, ut in terra noſtra locum ſibi habilem eligerent, in quo ad ſerviendum Deo qualia vellent habitacula præpararent. Elegerunt itaque quemdam ſolitudinis locum, ſitum inter locum, qui dicitur Arena, & opidum, quod appellatur Stilum. Hunc ergo locum & omnia undique in circuitu adjacentia in ſpatium unius leucæ Deo & B. Mariæ, ac ipſis eorumque ſucceſſoribus, in proprietate, ſicut noſtra fuerunt, ſub omni immunitate atque libertate donavimus.... Rogavimus inſuper venerabilem virum Militenſem epiſcopum Gofredum ſuper hac donatione noſtra confirmationis chartam conſcribere, quam & ſigillavimus... Hanc autem donationem noſtram tam domnus apoſtolicus noſter Urbanus, quam Squillatinus epiſcopus Theodorus, in cujus epiſcopatu ipſe locus ſitus eſt, laudaverunt, privilegiis confirmaverunt, atque terribili anathemate munierunt.... Data in pratis Squillacii, ubi tunc collecto morabamur exercitu, anno ab incarnatione Domini M XCIII. *indictione* I. *nonis Maii. Et hi ſunt teſtes, Rogerius comes, Adelais comitiſſa, Gofredus filius comitis Rogerii, Guillelmus de Alta-villa, Baſtardus Joſbertus de Luciaco &c.*

Ex his litteris præciſe diſcimus illius Cartuſiæ ſitum, cujus dedicatio anno M XCIV. facta eſt, ut inferius videbimus.

In eodem loco non multo poſt conditum fuit monaſterium, in quo fratres, qui eremi auſteritatem ferre non valerent, cœnobiticam vitam agerent *juxta beati Benedicti regulam*, uti Paſchalis II. præſcribit ſuis litteris, quas inferius referemus cum ſtatutis, quæ Lambertus prior utrique loco, id eſt anachoretis & cœnobitis, impoſuit.

XXXIII. Anſelmus in Angliam ægre trajicit.

In Anglia jam quartus erat annus, ex quo Cantuarienſis eccleſia, a morte ſcilicet Lanfranci archiepiſcopi, paſtore orbata remanebat, multæque aliæ Anglicanæ eccleſiæ, quibus Willelmus junior paſtores ſufficere ſuperſedebat, ſpecie, quaſi idoneos ad id muneris viros non inveniret; re, ut vacantium eccleſiarum reditus in ſuos uſus profligaret. Inter ea Hugo Ceſtrenſis comes, Rotberti de Abrincis[a] filius, in quadam eccleſia ſua monachos inſtituere cupiens, miſſis Beccum nuntiis, Anſelmum abbatem rogavit, ut in Angliam trajiceret, locum monaſterio deſtinatum inſpecturus, eumque per ſuos monachos regulari diſciplina informaturus. Renuit Anſelmus, ne ambitu archiepiſcopatus, ad quem quodam veluti præſagio nonnulli eum, ſi in Angliam iret, promovendum ominabantur, eo profectus videretur. Interim contigit comitem ipſum acri languore pulſari. quod ille Anſelmo ſignificare non diſtulit, magnopere flagitans, ut pro antiqua neceſſitudine ſe quantocius viſeret, animæ ſuæ ſaluti conſulturus. Quod ſi archiepiſcopatus timor eum retinet, quo minus ad ſe veniat; in ſua fide certus ſit, vanum eſſe hunc timorem. Verum, cum nec ſic aſſentiret Anſelmus, urget comes uſque tertium, animæ ſuæ periculum, ni veniat, ingerit, ejus rationem ab ipſo Anſelmo exigendam. Ad hæc anxius hærens vir Dei, malignam de ſe hominum ex una parte affectatæ dignitatis ſuſpicionem, ex alia caritatis debitum ac leges perpendens, cedendum tandem caritati judicavit, hominum de ſe opinionem Deo committendam. Ivit itaque quo vocabatur, & concito greſſu ad comitem pervenit, quem ab infirmitate jam convaluiſſe invenit. Detentus eſt tamen in Anglia menſibus quinque, antequam de ſubſtituendo archiepiſcopo ageretur, detentus, inquam, tum pro conſtituendo monaſterio, quod comes fundaverat, tum pro cœnobii ſui negotiis, quæ illius itineris altera cauſa erat. Hinc intelligitur, Anſelmum in Angliam trajeciſſe ſub finem menſis Julii hujus anni, vel ineunte Auguſto, quinto ſcilicet menſe ante nativitatem Domini, quo tempore de creando novo archiepiſcopo primum agi cœptum eſt.

a *Orderic.* p. 670.

XXXIV. Ceſtrenſe monaſterium ordinat.

Monaſterium illud, quod Anſelmus ordinandum ſuſcepit, Ceſtræ ſitum erat, ſanctæ Walburgis titulo inſignitum, olim virginum, tunc paucorum clericorum, qui monachi facti ſunt. Primus eis abbas Richardus Beccenſis monachus præfectus, monachorum gregem *inter belluinos cætus*, uti Ordericus[b] loquitur, nutrivit. Ibidem primum humatus fuit Rotbertus de Rodelento, Hunfridi filius, cæſus in

b *Orderic.* p. 671.

ANN. CHR. 1092.

prælio contra Guallos; cujus oſſa dein poſt aliquot annos Ernaldus ejus frater, Uticenſis monachus, aſſentiente Rotberto de Limoſia Merciorum epiſcopo, in ſuum monaſterium tranſtulit, ubi ſub arcu honorifice condita ſunt. cujus epitaphium Vitalis Angligena, ipſius Ernaldi rogatu, compoſuit. De Ernaldo id memoriæ prodidit Ordericus [a], eum cum quatuor nobilibus ſociis, Widone, Rogerio, Drogone & Odone, relicta ſæculari militia, Chriſto nomen dediſſe in Uticenſi monaſterio, ibique per annos quinquaginta ſtrenue laboraſſe, variis itineribus in Angliam ſuſceptis, atque in Apuliam, Calabriam, Siciliamque, & a fratre ſuo Willelmo ſanctæ Euphemiæ abbate, aliiſque conſanguineis ſuis, qui illis in partibus locupletiſſimi & potentiſſimi erant, multa illinc monaſterio ſuo commoda retuliſſe. Redeo ad Ceſtrenſes monachos, quibus ſcribens [b] Anſelmus, ſibi de eorum profectu in primis lætandum dicit, *quoniam per me*, inquit, *Deus congregationis veſtræ eſt dignatus inſtituere primum abbatem, domnum ſcilicet Richardum, cariſſimum filium noſtrum.* Tum eos hortatur ad ampliorem profectum, ne, ſi proficere deſinant, omnino deficiant. *Certiſſimum namque eſt*, inquit, *quod in noſtris eccleſiis experimento didicimus, quia in monaſterio, ubi minima diſtricte cuſtodiuntur, ibi rigor ordinis monachorum inviolabiliter permanet. Ibi pax inter fratres, & in capitulo proclamationes conquieſcunt. Ubi vero minimi exceſſus negliguntur, ibi totus ordo paullatim diſſipatur & deſtruitur.* Dein obedientiæ neceſſitatem inculcat, in qua *totus vigor bene vivendi conſtituitur;* denique otioſitatem maxime vitandam monet. Ad eoſdem ſcripta eſt epiſtola ſequens, in qua probat, majoris eſſe meriti, cum monachus in capitulo ex præcepto prælati vapulat, quam « cum ſe ipſe verberat, aut ab aliis verberari poſtulat: quorum alterum *monachicum*, « alterum *regale* vocat, quippe quod reges & ſuperbi divites ſibi fieri præcipiunt. In « Monaſtico Anglicano [c] habentur variæ donationes tum Hugonis comitis ejuſque conjugis, tum etiam baronum eidem monaſterio factæ, quod ſub finem ſæculi ſequentis in epiſcopalem ſedem converſum eſt.

a ibid.

b Anſelm. lib. 3. ep. 49.

c Monaſt. Anglic. to. 1. p. 200.

B. Mariæ de Bono-nuntio cella.

Hoc item anno eccleſia beatæ Mariæ de Prato, vulgo B. Mariæ de Bono-nuntio, juxta Ermentrudis villam prope Rotomagum, Sequana interfluente ſita, Beccenſi monaſterio, in cujus prædio erat, attributa eſt a Rotberto principe, ut cella monachorum Beccenſium eſſet, ex voto ejus parentum, qui eam ædificare cœperant. Non tamen ſtatim in hanc eccleſiam inducti ſunt Beccenſes monachi, ſed ab Heinrico rege Nortmannorum, prædicti Rotberti ducis fratre, qui illam eccleſiam abſolvit, eique nonnulla in uſum Deo ſervientium monachorum aſſignavit, ut Willelmus Gemeticenſis teſtatur. Nonnulli ex Orderico [d] male intellecto colligunt, Moliſmenſes monachos locum illum incoluiſſe ante Beccenſes, propterea quod Rotbertus dux Nortmannorum anno M XC. orta Rotomagenſium ſeditione, trajecto Sequanæ fluvio, ad Ermentrudis villam ſe recepiſſe dicitur, ubi a Guillelmo de Archis Moliſmenſi monacho ſuſceptus ſit, ibique in baſilica ſanctæ Mariæ de Prato finem ſeditionis exſpectaverit. Verum Guillelmus ille Moliſmenſis unus e Rotberti ducis conſiliariis [e] erat, & forte tantum ex occaſione illic erat, aut certe ſolus illic abſque ſociis reſidere conſueverat. Ceterum hanc cellam B. Mariæ de Prato, uti & Mellentenſem, monachis deſtitutam, noſtro tempore inſtauravit Nicolaus *Davanne*, vir avitæ religionis & pietatis ſtudioſiſſimus, atque obſervantiſſimus, eamque noſtræ Congregationi addixit, cujus vivendi rationem abſque monachi voto, dum vixit, ſervare ſtuduit, Mellenti mortuus, in ſancti Nicaſii cella, ibidemque humatus in habitu monaſtico, quo ante mortem indui voluit.

d Orderic. lib. 8. p. 690.

e ibi l. p. 681.

XXXV. Nicolao S. Audoëni abbati ſuccedit Helgotus.

Apud Rotomagum in ſancti Petri ſeu Audoëni monaſterio pie deceſſit Nicolaus abbas quinquageſimo ſuæ præfecturæ anno, poſtquam e Jeroſolymitana peregrinatione reverſus eſſet. Ordericus ſex ſupra quinquaginta regiminis annos ei tribuit: at præferendum ejus epitaphium, plumbeæ inſculptum laminæ in ejus loculo inventæ, quod ita habet: *Hic jacet Nicolaus abbas hujus cœnobii, filius Richardi Nortmannorum junioris, & fratris Rotberti comitis, qui rediens e Jeroſolymis apud Nicæam urbem mortuus eſt. Hic autem Nicolaus cœnobium iſtud* L. *annis rexit, pater monachorum eximius. Obiit autem anno incarnationis dominicæ* M XCII. IV. *kal. Martii.* Eumdem aſſignat diem Ordericus [f], aitque eum, *adorato in Jeruſalem ſepulcro Domini* reverſum, obiiſſe, & in eccleſia ſancti Petri apoſtoli, quam ipſe a fundamentis incœperat, ante altare ſanctæ Dei genitricis Mariæ ſepultum fuiſſe, erecta ſuper ipſius tumulum lignea umbella,

f Orderic. lib. 8. p. 710.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1092. cujus in culmine Mauricius monachus hos verſus aureis litteris ſcripſerat:

Hic amor & pietas, monachorum flos & honeſtas,
Deponens artus, Domino vivit Nicolaus.
Rexit amore gregem, quam cernis condidit ædem.
Hac lux occubuit, dum Piſces phœbus adurit.

Idem vitam ſancti Audoëni metrice ſcribi curavit per Theodericum monachum, qui opus ſuum ei dedicavit. Quo tempore Nicolaus huic loco præerat, Odo Bajocenſis antiſtes, iteratis litibus contendit eccleſiam Ros in ſua diœceſi ſitam, ſed a jure epiſcopali liberam, ſibi ſubjici debere. Verum, cum poſtea animadvertiſſet hanc immunitatem ab ipſo ſancto Audoëno olim aſſertam fuiſſe, non modo ob tanti pontificis reverentiam a cœptis deſtitit, ſed etiam ſucceſſores ſuos adjuravit, ne quid umquam contra hoc privilegium molirentur. Chartam ea de re ab eo editam ex authentico deſcripſimus, quam in Appendice invenies, at ſine chronicis notis. non tamen ultra hunc annum differri poteſt, ob Nicolai abbatis hoc ipſo anno defuncti mentionem. Eam vero novo diplomate confirmavit Hugo archiepiſcopus anno MCLVIII. cui cum eo ſubſcripſere Galterius abbas ſancti Wandregeſili, Hugo abbas ſancti Victoris, cum decano & aliis primoribus eccleſiæ Rotomagenſis. Et quidem hæc Roſenſis immunitas hodieque illæſa ſubſiſtit.

a id. ibid. Subrogatus in Nicolai locum Helgotus Cadomenſis prior, eruditione [a] ac pietate inſignis, monaſterium ſancti Audoëni viginti annis rexit. cujus tempore religio ibidem multum incrementi accepit, & baſilica admirandæ magnitudinis, cujus fabrica diu intermiſſa fuerat, multum promota fuit, ſuppetias in primis conferente quodam Giſleberto laïco, ibidem monacho facto, ex pecunia dominæ ſuæ Alberadæ Groſſæ, quæ in Jeroſolymitano itinere moriens, theſaurum ei ſuum commendaverat.

Fulco Divenſis abbas exſul. b V. lib. 65. n. 26. Hoc tempore Fulco Divenſis abbas, cum viginti [b] annis monaſterium optime, ſed rigide rexiſſet, orto diſſenſionis vehementi turbine calumniam paſſus, ob idque ſolum vertere coactus, Urbanum pontificem adiit, &, cauſa necdum finita, in monte Caſino diu reſedit. quo temporis intervallo ejus locum tenuit Benedictus prior ſancti Audoëni, eoque mortuo Galterius Gemeticenſis monachus: qui Fulconi poſt ſeptem exſilii annos cum pontificis litteris reverſo, magiſtratum ſponte ceſſit, & ad converſionis ſuæ locum rediit, ubi ad decrepitam uſque ætatem vitam produxit. Fulco vero Divenſem deinceps ſeptem annis proſpere adminiſtravit.

XXXVI. Bertoldi-curtis monaſterium. Per id tempus Galterius Pontiſarenſis abbas Deiparæ Virginis monitu ad pagum Ambianenſem profectus eſt, ut locum ſacris virginibus aptum in vico, qui Bertoldicurtis dicitur, quinque leucis infra urbem Ambianorum poſito, conſtrueret. Verum, ubi id exſequi parat, quædam prædives matrona ejus loci, verita ne quid detrimenti ex hoc caperet, virum Dei e ſuis finibus, infecto opere, exire coëgit. At, morte illius matronæ brevi ſubſecuta, mulieres duæ, piæ ac nobiles, Godelindis & Helwidis, ſeſe Domino devoventes, ad eumdem locum cum magnis opibus & poſſeſſionibus convenerunt: ubi arbuſta propriis manibus exſtirpantes, monaſterium & eccleſiam in honorem beatiſſimæ Virginis Mariæ conſtruxerunt, & ampliſſime dotarunt. Illuc brevi multæ confluxere virgines, ſub regula ſancti Benedicti Deo ſervientes, quibus tertio poſt beati Galterii obitum anno Godelindis abbatiſſa præfecta eſt.

XXXVII. Aldebertus archiepiſcopus Bituricenſis. c Labbe to. 1. bibl. p. 316. Poſt mortem Richardi ſecundi, archiepiſcopi Bituricenſis, quæ accidit V. kalendas Maïas hujus anni, cooptatus eſt in ejus locum Aldebertus Dolenſis apud Bituriges monaſterii abbas, ſed non integro quinquennio illam ſedem occupavit, mortuus anno MXCVII. ut legitur in chronico [c] Dolenſi, non anno ſequenti, ut in Patriarchio Bituricenſi, in quo ejus obitus pridie nonas Septembris notatur. Fuerat is Caſæ-Dei monachus, ut alias diximus, antequam ad abbatiam Dolenſem promoveretur.

S. Gundulfi monaſterium Virzioni ſubjicitur. Hoc ipſo anno Stephanus Bituricenſis vicecomes monaſterium S. Gundulfi, aſſenſu ſororis ſuæ Hildeburgis, Geilonis, caſtri Soliacenſis domini, uxoris, Virzionenſi abbatiæ contulit. At reclamavere Salmurenſes monachi, quibus hoc monaſterium jam dudum a Francorum regibus conceſſum fuerat. Sed tandem triennio poſt Willelmus ſancti Florentii Salmurenſis abbas & Humbaudus Virzionenſis pactum hoc modo inierunt, ut Virzionenſes illud monaſterium retinerent, & quotannis duas auri legitimi uncias Salmurenſibus ad feſtum S. Florentii VI. nonas Maii perſolverent. Sed, cum forte

forte pactum non ſervaſſent Virzionenſes, ſancti Gundulfi monaſterium Salmurenſibus demum reſtitutum eſt. ANN. CHR. 1092.

XXXVIII. Corneliacenſis cella aucta.

Exſtat in confinio pagi Bleſenſis & Bituricenſis cella Corneliacenſis, quam a venerabili Andrea, priore olim Vallumbroſano, ante quatuor annos [a] erectam diximus apud Silvaniacum, in luco, qui Corneliacus vocatur. Hujus luci dominus Rainaudus-Paganus, annuente uxore ſua Hodierna cum filiis Dadone & Rainaudo, prædictæ cellæ monachis neceſſaria quæque ex ipſo luco ad domos faciendas, alioſque domeſticos uſus tribuit in manu Andreæ illorum prioris hoc anno, bis-ſexto kalendas Martii. Paullo poſt idem Andreas duos ex ſuis fratribus ad Urbanum papam miſit, ut ab eo privilegium apoſtolicæ tutelæ & confirmationem poſſeſſionum ſibi collatarum impetraret. Annuit pontifex rogantibus, tametſi necdum ſibi notis, ut ipſe teſtatur ſuis litteris, quarum hæc inſcriptio & tenor. *Dilectis filiis in loco, qui Silvaniacum dicitur, ad omnipotentis Dei ſervitium & monaſticæ diſciplinæ militiam congregatis, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Duo ad nos ex veſtris fratribus venientes, apoſtolicæ ſedis ſuppliciter expetivere ſuffragium, ut videlicet loco veſtro apoſtolicæ tuitionis privilegium mererentur. Nos, licet congregatio veſtra & locus adhuc nobis incognitus ſit, quia tamen magnis ad nos laboribus pervenerunt, pro ſolita apoſtolicæ ſedis miſericordia petitioni eorum & veſtræ omnino deeſſe noluimus. Per præſentis igitur decreti paginam concedimus & confirmamus quidquid vobis & loco veſtro uſque in hanc horam juſte & rationabiliter conceſſum eſt, & quicquid in futurum juſte & legaliter concedetur. Quin etiam, ut annuente Domino monaſticæ religionis vigor, qui illic jam triennio inolevit, & promoveatur & creſcat, vicinos & longe poſitos adhortamur, ut locum ipſum, ad ſalutem animarum ſuarum, bonorum ſuorum collationibus honorare, ditare & exaltare procurent,* &c. *Datum per manum Johannis diaconi cardinalis* III. *idus Aprilis, indictione* XV. *Anagniæ.* Hæc cella hactenus ſubjecta eſt abbatiæ Caſalis-Benedicti, cujus primordia anno ſequente referemus.

a V. lib. 67. n. 61.

S. Aviti parthenium.

Sub hunc annum ſcripta eſt ab Ivone epiſtola [b] *Virginibus in Dunenſi monaſterio ſancti Aviti Deo devotis,* quod virginum Benedictinarum monaſterium eſt diœceſis Carnutenſis in ſuburbio Caſtridunenſi, cujus origo mihi incomperta. In hac epiſtola Ivo ait, glorioſum eſſe nomen virginitatis, ſed glorioſiorem fructum, cujus « quanto ſuperior gradus, tanto gravior eſt caſus. Tum monet eas ſæcularium ho- « minum colloquia devitare. *Ad hoc enim,* inquit, *vobis ſæpta monaſterii facta ſunt, ne mundi amatores intra caſtra mundum fugientium recipiatis; ne ad publicum prodeatis, ac de corporali mundi viſione tractis introrſum fœdis imaginibus atque expugnata intus virginitate, corpus quoque corruptioni ſubjici permittatis. Quomodo ergo pudicitiam ſervare valebitis, quæ cum impudicis hominibus miſcere colloquia publica, vel privata quotidiano uſu laboratis?* Ex quibus patet, tunc ſolutiorem illic fuiſſe diſciplinam. Dein eas hortatur ad humilitatem, mortificationem, ſilentium, orationem, lectionem, & opus manuum, non tam propter neceſſitatem, quam propter vitandam otioſitatem. « Neque dixerint, *Non poteſt talia pati noſtra ætas, non poteſt ferre noſtra ingenuitas.* « Neque enim eas nobiliores eſſe beata Cæcilia, quæ cilicio membra domabat: neque « beata Agnete, multiſque aliis religioſis perſonis, quæ ſimilia fecerunt. Nec eſt quod « opponant, ſi ſæcularium colloquia devitent, fore ut ſæculares ſolita ipſis obſequia « & ſubſidia ſubtrahant. Ad quod reſpondet Ivo, ſi id fecerint, pro ſæcularibus ama- « toribus Deum eis procuraturum *ſpirituales amatores*, per quos eis neceſſaria mini- « ſtret, & res monaſterii tutas & incolumes conſervet. In fine *in ſumma obedientia* eis « præcipit, ut qualibet hebdomada ſemel in earum conventu hæc epiſtola legatur. Perſtat etiam nunc hoc monaſterium ſub regula ſancti Benedicti.

b Ivo ep. 10.

XXXIX. Bonæ-vallis abbates.

Haud ſemel actum eſt in ſuperioribus tomis de monaſterio Bonæ-vallis apud Carnutes, ejuſque abbatibus, ſed nuſquam mentio occurrit Godonis abbatis, quem tamen huic loco circa ſæculi decimi finem præfuiſſe colligimus ex codice manuſcripto ejus monaſterii, nuper a nobis viſo, qui modo in bibliotheca Colbertina adſervatur. Hic codex, in quo vetuſta collectio canonum continetur, oblatus dicitur fuiſſe ſanctis Petro & Marcellino a Godone abbate Bonæ-vallis, quod verſus ſequentes ad ejus marginem litteris uncialibus exarati indicant.

Godo Bonæ-vallis humiliſque monaſticus abbas,
Codicis hujus opus ſanctorum canone factum,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1092.

Donat habere Petro Marcellinoque beatis.
Ejus & ablator pœna plectatur acerba,
Cum reprobis pariter baratri retruſus in imo,
Ni prius ablatum digna emendatio reddat.

Ex his certum eſt, Godonem Bonæ-vallis abbatem fuiſſe, & quidem Bonæ-vallis Carnutenſis; nam alia ejus nominis monaſteria in aliis regionibus condita nondum erant ſæculo decimo labente, aut ſæculi undecimi initio, quo tempore hunc codicem ſcriptum fuiſſe certum videtur. Deinde ſancti Petrus & Marcellinus martyres Bonæ-vallis Carnutenſis, non aliorum iſtorum patroni fuere. At quo loco inter ejus monaſterii abbates Godo ſit recenſendus, haud ita facile eſt definire, cum anonymus, qui chronicum Bonæ-vallis ſæculo decimo labente conſcripſiſſe dicitur, memoratis aliis abbatibus nuſquam iſtius meminerit. quod ſane mirum videretur, ſi reipſa Godo iſtis temporibus huic monaſterio præfuiſſet. Quid igitur? rejicienduſne eſt Godo ad ſæculi undecimi initia poſt anonymi illius ætatem; id ſane faciendum eſt, aut certe fateri oportet ipſum anonymum parum accurate monaſterii hujus hiſtoriam deſcripſiſſe. neque id veriſimilitudine caret; nam aut ipſe falſus eſt, aut aliquis poſt eum chronicum ab illo ſcriptum vitiavit, in iis ſaltem, quæ de tranſlatione reliquiarum ſanctorum Hilarii & Florentini ibi referuntur. Etenim in chronico illo vulgato horum martyrum reliquiæ traditæ dicuntur a ſancto Aureliano tunc Athanacenſi abbate, ad Bonam-vallem transferendæ per monachos, quos Ingelarius Bonæ-vallis abbas Athanacum tranſmiſerat. quod fieri nequit: ſiquidem Aurelianus dimiſſa Athanacenſi abbatia jam throno Lugdunenſi impoſitus fuerat ſub Caroli-Calvi principatu, cum Ingelarius Bonæ-valli præfectus fuit, qui nonniſi Ludovico-Balbo Caroli filio regnante factus eſt abbas. Sit itaque penes lectorem, ut Godo ſæculo decimo, vel initio ſequentis Bonæ-valli præfuiſſe credatur, ſiquidem hoc unum ex codice Colbertino certum eſt, eum circa illa tempora exſtitiſſe. Ceterum hæc de Godone abbate, quæ ſuo loco referre non licuit, hic inſerere viſum eſt occaſione Bonævallenſium abbatum, qui hoc ſæculo undecimo labente & ſequentis initio floruerunt. Ineunte autem anno MXCII. in quo verſamur, Gualterius ſeu Gauterius ejuſdem loci abbas, abdicata præfectura, ſe receperat ad Majus-monaſterium, ex quo ad regendum Bonævallenſe monaſterium aſſumtus fuerat. Tempus dimiſſæ ab eo præfecturæ colligimus tum ex placito Stephani Bleſenſis comitis, hoc anno habito contra quemdam præpoſitum Bleſenſem, qui jura quædam indebita in poſſeſſione Majoris-monaſterii apud Roſdonium ſibi arrogabat, cui placito Stephanus comes, Adela comitiſſa, Bernardus Majoris-monaſterii abbas, Robertus Bonæ-vallis Gualterii ſucceſſor, & Bernardus ſancti Launomari Bleſenſis abbates, necnon Hilgodus Sueſſionenſis epiſcopus, ejuſque frater Andreas ſubſcripſere: tum ex epiſtola Ivonis [a] epiſcopi Carnutenſis ad Bernardum abbatem Majoris-monaſterii, in qua conqueritur, quod quoſdam fratres ſemel ad cuſtodiam animarum dimiſſos apud ſe retineat; petitque, ut, omni occaſione remota, domnum Gauterium, quondam monaſterii Bonæ-vallis abbatem, ad caput jejunii tranſmittat, *quatenus, audita ab eo ſua diſceſſionis cauſa, ſolutio ejus a nobis*, inquit, *approbetur: vel, ſi approbanda non eſt, conſilio & auxilio cooperatorum noſtrorum in officio & loco ſuo pleniſſime reformetur.* Hæc epiſtola ſcribi non potuit ante hunc annum. ſiquidem Ivo ſub finem anni præcedentis ad epiſcopatum promotus fuit: nec ſerius hoc anno, quo prædictum placitum habitum eſt.

a Ivo ep. 4.

XL. Dolenſium diſſenſio.

Quænam cauſa Gualterium impulerit ad abdicandam præfecturam, diſcimus ex alia ejuſdem Ivonis [b] epiſtola ad Dolenſes monachos, nimirum perturbatio illius monaſterii, quam ille nec ſedare, nec ferre valens, *ad Majus-monaſterium, in quo ad converſionem venerat, compulſus rediit.* Eadem ratio Bernerium Bonæ-vallis monachum adegit, ut ad Dolenſe agri Bituricenſis monaſterium ſecederet: ubi is poſtea ad abbatialem dignitatem poſtulatus eſt. Ejus electionis occaſione diſſenſio ibidem, nonnullis adverſantibus, exorta eſt. Illi mox Ivonem adeunt, qui, convocatis quibuſdam de melioribus eccleſiæ ſuæ fratribus, de Bernerii moribus quæſtionem habuit, cui omnes favorabile teſtimonium perhibuere. Hoc ſolum abbas Bonæ-vallis & monachi objiciebant, quod ſine permiſſu fratrum e monaſterio diſceſſiſſet. At veniabilem diſcedendi cauſam Ivoni habere viſus eſt, nempe ſui monaſterii perturbationem, ob quam etiam Gualterius abbas illinc diſceſſerat. *Quapropter illa diſceſſio*, ait Ivo,

b ibid. ep. 78.

Digitized by

quæ illi fratri & multis aliis pie ſentientibus viſa eſt in melius mutatio, nullum nobis videtur ei facere præjudicium, ſi vota omnium, vel meliorum in eo conveniant, & mores monaſtico regimini non congruentes non impediant: maxime cum ſummus pontifex, cujus eſt de omni perſona & de omni eccleſia judicare, eum ab hoc vinculo abſolverit, miſſas etiam ab eo audierit, & in omnibus ſacramentis eccleſiaſticis coram religioſis perſonis ſæpe communicaverit. Tum profert quædam religioſorum exempla virorum, qui, relictis probabili cauſa monaſteriis ſuis, ad Cluniacenſe monaſterium, vel ad alia « monaſteria ſeceſſerant: qui tamen ad eccleſiaſticas dignitates vel monaſteriorum « præfecturas promoti ſunt: *ex quibus*, inquit, *duo de monaſterio Crucis* ſeu S. Leut- « fredi, *litterati & religioſi, Guimundus & Robertus, alter ad epiſcopatum Averſenſem, alter ad gubernationem monaſterii Averſenſis auctoritate apoſtolica aſſumti ſunt. Arnulfus, Belvacenſis monaſterii ſancti Symphoriani monachus, vir prudens & religioſus, ſimili de cauſa relicto monaſterio, nunc Cantuarienſe monaſterium regit.* Hæc Bernerii electio facta videtur anno M XCVII. poſt mortem ſcilicet Aldeberti Bituricenſis archiepiſcopi, qui cum archiepiſcopatu Dolenſem abbatiam retinuit. Per id tempus floruit in Dolenſi monaſterio Petrus prior ſeu decanus, cujus epitaphia Baldricus compoſuit, in quibus ait, eum diſciplinæ regularis ſtudioſiſſimum exactorem fuiſſe, & ſtrenue reſtitiſſe Richardo archiepiſcopo, qui Dolenſes magnopere infeſtabat.

ANN. CHR. 1092.

XLI. Bleſenſes abbates.

Ex præmiſſo placito pro Majori-monaſterio intelligimus, Bernardum abbatem Bleſenſi monaſterio ſancti Launomari hoc anno jam præfuiſſe, poſt Iſembardum ſcilicet atque Guidonem, qui de magiſtratu ſub Gregorii VII. pontificatu diſceptaverant. Bernardus, primum *evangelius domini abbatis*, ut in veteri chronico legitur, id eſt, ſi bene conjicio, capellanus, jam abbas factus, abbatiam plurimis *honoribus* ſeu poſſeſſionibus auxiſſe traditur. Exſtat Goffridi [a] Vindocinenſis abbatis ad eum epiſtola, qua ei remittere ſe dicit quemdam monachum, qui diu apud Vindocinenſes moratus, mores ſuos corrigere noluerat. Ad quam epiſtolam Sirmundus notat, Bernardum Mauricii ſibi videri ſucceſſorem, quem anteceſſorem fuiſſe conſtat, & quidem intermedio Goffrido ſeu Gaufrido, qui Bernardo proxime ſucceſſit ineunte ſæculo ſequenti. Idem Bernardus interfuit ſynodo Auguſtodunenſi, in qua controverſia de monaſterio ſancti Dionyſii de Nogento, Cluniacenſes inter & Carnutenſes monachos agitata fuit.

a *Goffrid. lib.* 4. *ep.* 10.

Philippi regis copula cum Berta.

Nolim omittere hoc loco, tametſi res in ſpeciem parvi momenti eſt, donationem Majori monaſterio factam a Radulfo, filio Lancelini de Balgentiaco, qui Radulfus ſancto Martino, ejuſque monachis contulit eccleſiam ſancti Johannis de Camarciaco cum ſuis adjunctis, traditione facta *per cavillam Caiſninam domno abbati Bernardo in domo monachorum apud Chilziacum menſe Maii, ipſo anno, quo Philippus rex Francorum accepit uxorem Bertream nomine, uxorem Fulconis Andegavenſium comitis, anno videlicet ab incarnatione Domini* M XCII. quæ res multorum motuum occaſio & cauſa fuit. Teſtes recenſentur ex monachis domnus abbas Bernardus, Hilgodus epiſcopus & Andreas frater ejus, Martinus abbas de Ribomonte, & alii.

XLII. Odo Aurelianenſis celebris magiſter.

Multi hoc tempore florebant apud Gallos viri litterati, quorum pleroſque verſibus ſuis celebravit Baldericus abbas Burgulienſis, in his præceptorem ſuum Hubertum, qui Magduni litteras docebat, Frodonem Andegavenſem, Audebertum Cenomannenſem, & Godefridum Remenſem: at mirum eſt ab eo prætermiſſum fuiſſe Odonem popularem ſuum, utpote domo Aurelianenſem, qui publice litteras in urbe Tullenſi, dein Tornaci per quinquennium magna cum fama & diſcipulorum frequentia docuit. Hujus viri commemoratio non ſtrictim facienda eſt, quippe qui Tornacenſe ſancti Martini monaſterium, monachus & abbas illic factus, inſtauravit. Erat is clericus, oriundus ex urbe, ut modo dicebam, Aurelianenſi, patre Gerardo, matreque Cæcilia progenitus, Odoardus vulgo vocatus, a pueritia ita inſtructus litteris, ut nulli ſecundus inter Francorum ſui temporis magiſtros haberetur. Hic primo Tulli-Leucorum ſcholas tenuit, inde a canonicis eccleſiæ Tornacenſis adſcitus, quinque annis tanta cum exiſtimatione litteras docuit, ut non modo e Flandria, proximiſque regionibus, ſed etiam ex remotiſſimis provinciis, Burgundia, Italia & Saxonia diſcipuli certatim ad eum confluxerint, ad numerum uſque ducentorum clericorum. Cum vero liberales artes omnes maxime calleret, præcipue tamen in dialectica excellebat, veteri ſectæ eorum, qui Reales vocantur, adhærens præ nova ſecta Nominalium, quam Raimbertus quidam, famoſus magiſter, tunc in opido

Digitized by Google

ANN. CHR. 1092.

Inſulenſi diſcipulis ſuis prælegebat. Cum rixæ hac de re fierent, unus e Tornacenſis eccleſiæ canonicis, nomine Gualbertus, qui poſtea Tornaci monachus, ac demum in Catalaunenſi ſancti Petri monaſterio abbas exſtitit, quemdam pythonicum, ſurdum & mutum, nutibus ſuper hac re conſuluit, atque ex eo præferendum Odonem intellexit.

Auguſtini libri de libero arbitrio lectione converſus.

Cum Odo ſcholæ Tornacenſi fere per quinquennium præfuiſſet, oblatus eſt ei a quodam clerico liber ſancti Auguſtini *de libero arbitrio*, quem magiſter comparavit quidem in ſuæ bibliothecæ ſupplementum, ſed in ſcrinium cum ceteris libris projecit, quippe qui profanæ litteraturæ totus addictus, magis delectabatur lectione Platonis, quam Auguſtini. Forte accidit, ut poſt duos fere menſes Boëthii libros *de conſolatione philoſophiæ* diſcipulis prælegeret: ubi vero ad quartum librum, in quo de libero arbitrio agitur, perveniſſet, recordatus emti libri, eum ſibi afferri juſſit, ſi quid forte in eo hac de re obſervatione dignum reperiret. Tum, lectis duabus tribuſve ejus pagellis, ſic ea lectione affectus eſt, ut protinus convocatis diſcipulis, » inventi theſauri volens eos eſſe participes: Vere, inquit, hactenus ignoravi, quantæ » facundiæ & doctrinæ eſſet Auguſtinus. moxque librum ipſum a capite exorſus, ipſo ac ſequenti die diſcipulis legit, & explanavit. Cum vero ad librum tertium perveniſſet, in quo ſanctus Doctor miſeram exponit peccatorum conditionem, qui mundum, fœtidæ cloacæ ſimilem, cæleſti gloriæ anteponunt; præ intimo dolore alta ſuſpiria » ex imo pectoris trahens: Heu, inquit, quam ſtricte iſta nos tangit premitque ſen- » tentia: qui omnia ſtudia noſtra in vanæ ſcientiæ acquiſitionem conferimus, divini » cultus omnino immemores & cæleſtis gloriæ, ea poſt mortem indigni futuri: quibus » dictis ſurrexit, totuſque lacrymis perfuſus eccleſiam ingreſſus eſt. Ad hæc tota tur- » batur ſchola, & canonicorum cœtus admiratione percellitur. Deinceps Odo paullatim ſcholæ ſe ſubtraxit, eccleſiam ſolito amplius frequentavit, nummos congregatos in egentes, maxime clericos, erogavit, jejuniis denique ita carnem attrivit, ut brevi præ macie a multis vix agnoſceretur. Non multo poſt quatuor clerici ei ſe adjungunt, ſcilicet Odo abbas, Gerbertus, Rodulfus & Willelmus, præter Lanfridum, qui fuga lapſus miſere periit. Verum dubii hærebant, quem ſtatum amplecterentur, canonicorum an monachorum. Utrorumque variis locis exploratis, interim in ſuburbana ſancti Martini eccleſiola, ubi quondam abbatia monachorum fuerat, ſed a paganis deſtructa, & fere in ſolitudinem redacta, ſimul habitare cœperunt. Tali exemplo recreati cives Tornacenſes Rabodum epiſcopum rogant, ut ne Odonem, ejuſque ſocios alio migrare permittat. Ea res grata epiſcopo, qui ea de re Odonem interpellat: ſed, cum ille nullo certo reſponſo reddito ab epiſcopali domo receſſiſſet, religioſum [a] presbyterum, nomine Giſſebertum, qui in illis partibus tunc temporis velut propheta habebatur, in Elnonenſi ſancti Petri eccleſia poſtea humatus, adhibet piiſſimus præſul, ut ad ſuum, civiumque aſſenſum Odonem flectat. Giſſeberti ſermone victus Odo, ſe illic remanſurum pollicetur, ſi modo liberum ſibi locum præſtaret epiſcopus. Hinc ille magnopere exhilaratus, canonicorum aſſenſum expetit: illi quaſi futurorum conjectores, negant ac pernegant. Tum vero epiſcopus ea, qua pollebat, auctoritate, prædictam ſancti Martini eccleſiolam, quæ ſui juris erat, Odoni ejuſque ſociis abſolute tradit, eoſque ſollemni proceſſione in eam deducit VI. nonas Maii, quæ dies dominica erat, anno dominicæ incarnationis MXCII. eoſque ibidem ſub regula ſancti Auguſtini in habitu clericali Deo ſervituros dimiſit. Hæc omnia fuſe commemorat Herimannus abbas [b] in libro de reſtauratione abbatiæ ſancti Martini Tornacenſis. Quomodo autem Odo, ejuſque ſocii monaſticam vitam profeſſi ſint, inferius exponemus. Tunc temporis ſacro igne tota fere provincia contacta eſt, in primis urbs Tornacenſis, ubi non ſolum ex urbe, ſed etiam e remotis regionibus plurimi igne illo aduſti, ad eccleſiam B. Mariæ gregatim deferebantur. Tunc epiſcopus ex illa principe eccleſia ad ſancti Martini eccleſiolam in die exaltationis ſanctæ Crucis ſollemnem indixit proceſſionem, quæ nudis pedibus facta eſt, deinceps ad noſtrum uſque tempus, inquit Herimannus, ipſa die continuata. Ceterum præter ea, quæ ille auctor de Odone habet, nonnulla etiam diſcimus ex Godefridi Remenſis magiſtri, ejus amici, verſibus in quibus Odonis natalium nobilitas, & excellentia ejus ingenii ac doctrinæ ſummopere prædicantur. Inter alia vero ejus opuſcula laudat libellum de bello Trojano, quem ab eo editum eſſe ſcribit. Hoc Godefridi opus, *ſomnium de Odone Aurelianenſi* inſcriptum, hactenus, ut reor, ineditum invenimus in

a *V. lib. 69. n. 17.*

b *Spicil. to. 12. p. 398. & ſeqq. V. lib. 12. n. 25.*

codice collegii ſocietatis Jeſu Pariſienſis ante annos quingentos ſcripto. Ex quo, cum libellum integrum referre ſupervacaneum forte videretur, aliquot verſus excerpſimus, in Appendice exhibendos. In eodem codice vidimus aliud carmen haud exiguum de primis Geneſeos verſibus, ſeu opere ſex dierum, quod etſi *Odonis epiſcopi Aurelianenſis* nomen præferat, noſtri Odonis eſſe ſuſpicamur, quod nullus ejus nominis antiſtes in toto Aurelianenſium epiſcoporum catalogo occurrat, aliundeque Odo & Aurelianenſis, & epiſcopus fuerit. De aliis ejus operibus [a] inferius agemus, iſtud vero ſic incipit. ANN. CHR 1092.

a *V. lib. 71. num. 57.*

Omnipotens in principio cœlumque ſolumque.

Jam ab aliquot annis Leodicenſe ſancti Laurentii monaſterium recte adminiſtrabat Beringerus ſeu Berengerus abbas, & damna a Wolbodone dilapidatore illata ſarciebat, cum in locum demortui Heinrici epiſcopi Obertus ab Heinrico rege ſubintroductus, in mandatis accepit, ut, ejecto Berengero, quem ſibi haud aſſentari noverat, Wolbodonem abbatem reſtitueret. Citatus ad novi epiſcopi audientiam Berengerus, innocentiam ſuam in caſſum expoſuit. Rex jubet, ait Obertus, ut abſcedas. Nempe id unum crimen quod ei non faveret. Ubi nec innocentia, nec æquitas apud Obertum valere vidit Berengerus, in optatam Andaginenſis monaſterii, unde primum prodierat, ſolitudinem ſe retulit. Illic eum excepit humaniſſime Theodericus abbas, ejus nominis ſecundus, eique cellam Everni-curtis in diœceſi Remenſi incolendam aſſignavit. Reſtitutus in priſtinum locum Wolbodo ſuſque deque vertit pro ſuo more omnia, dum tandem ejus pravitatem diutius ferre non valentes monachi, nobilium virorum, in primis Godefridi Bullionii, qui forte Leodii tum ad ſacrum bellum ſe comparabat, auctoritate implorata, lupum illum denuo removeri curarunt, & ab epiſcopo revocari Berengerum, qui regularem diſciplinam in priſtinum nitorem, & rem familiarem brevi reſtituit ad annum uſque M C XIII. ſuperſtes.

XLIII. Wolbodo in ſancti Laurentii abbatiam denuo intruſus.

In additionibus ad Sigeberti chronicon Thietmarus Gemmelacenſis abbas hoc anno obiiſſe traditur, & Lietardus ei ſucceſſiſſe. Hic a pueritia ſub diſciplina Olberti abbatis, cujus ſuperius meminimus, probe [b] inſtitutus, regularis vitæ ſtudio excelluit. Cum ſibi ipſe nihil indulgeret, fratribus pia diſcretione condeſcendebat. Erat tunc jam a multo tempore illic conſuetudo, ut quarta & ſexta feria, maxime diebus adventus Domini, & quadrageſimæ, jejunium uſque ad veſperam protraheretur. Hunc morem ille ſervare inſtitit: at fratribus *congruam tempori refectionem* exhiberi jubebat; malens eos voluntarie propoſito quiddam ſuperaddere, quam præcepto ſuo coactos abſtinere. Raro, aut numquam in camera ſua prandebat aut cænabat, niſi alicujus præcipui hoſpitis ad id eum cogeret neceſſitas.

Gemblacenſes abbates.

b *Spicil. to. 10. p. 537.*

Illud maxime cedit in laudem Berengeri abbatis, quod ſub ejus diſciplina Rupertus, ille quondam piiſſimus & pro ſuo tempore doctiſſimus Tuitienſis abbas, prima vitæ monaſticæ & litterarum ſtudia poſuerit. De ejus patria nihildum compertum. Eum tamen ex Leodicenſi urbe vel pago ortum fuiſſe ſuadet ejus inſtitutio a puero in monaſterio ſancti Laurentii in monte Leodii exacta, ubi Berengerum abbatem in religione monaſtica, Heribrandum, qui Berengero poſtmodum ſucceſſit, in litteris præceptorem habuit, ut ipſe teſtatur in epiſtola ad Cunonem Sigebergenſem abbatem, libris de Trinitate præmiſſa. Cum tardioris eſſet ingenii, & improbo labore parum in ſtudiis proficeret, ad Sapientiæ increatæ matrem confugit, atque ad ejus marmoream imaginem, quæ hodie quoque apud ſanctum Laurentium viſitur, in genua profuſus, ſe divinarum litterarum ſcientia donandum cælitus intellexit. Ubi multum cum in pietate, tum in litteris progreſſum fecit, eum ſacerdotio inſigniri voluit Berengerus. Varias ille cauſas opponebat, ſed tandem cæleſti oſtento victus jubenti paruit. Factum ipſe narrat libro XII. in Matthæum, ubi ait, ſibi in lectulo dies antiquos & æternos meditanti, & poſtea dormienti, viſum fuiſſe Chriſtum Dominum, qui ipſi oſculum impreſſerit. quo viſo expergefactus intellexit, ſe divinorum ſacramentorum profunda deinceps clarius intellecturum. *Inter ea*, inquit, *paullatim amor illius ſacerdotalis officii menti ſe ſe infudit, tantumque excrevit, ut mox die facto dicerem patri meo ſpirituali*, ſcilicet Berengero, *me non velle amplius reniti, immo velle ire cum primum juberet, & ſuſcipere jugum Domini, cauſa tamen tacita, quæ acciderat. Gratulatus eſt, & ut primum adfuit tempus ordinationis, hunc ſacrum, licet indignus, ordinem ſuſcepi.* Quibus verbis ipſe neſciens ſatis declarat, quanta jam tum fuerit ipſius

XLIV. Ruperti primordia & inſtitutio.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1092.

ſanctimonia. Præter conſcientiam indignitatis ſuæ, quæ eum a ſacerdotio deterrebat, idem ipſe aliam ibidem affert cauſam, nempe quod eatenus eccleſiam vexaverat diſ-
» cordia propter ſedis apoſtolicæ conturbationem, *quæ tamen mortuis auctoribus paullulum*
» *conquieverat*. Hinc eſt quod ſchiſmaticos epiſcopos devitabat, & ab illis ſacerdotium ſuſcipere nolebat. tametſi *quiſlibet*, ait ille, *eccleſiæ ſacramentorum Chriſti miniſter, quamdiu in concione univerſitatis manet, quidquid adminiſtrat ratum eſt.* Ex quibus colligi poteſt, Rupertum nonniſi poſt mortem Wiberti antipapæ, quæ anno M C. accidit, ſacerdotio initiatum fuiſſe.

XLV. S. Vincentii abbatia Veſontionenſis.

Exſtat apud Veſontionem inſignis ſancti Vincentii abbatia, quam Hugo archiepiſcopus, ejus nominis ſecundus, ædificare cœpit, ſed morte præventus omnino perficere non potuit. Piis ejus cœptis inſiſtens Hugo tertius ejus ſucceſſor ſupremam operi manum impoſuit, & monachis jam ab anteceſſore inſtitutis primum abbatem, nomine Achardum, *venerabilis vitæ virum* præfecit, ut ipſe in ſuis litteris [a] loquitur, *beniginiſſima illud adimplens affectione, ad quod ejus anteceſſor bonæ memoriæ ſecundus Hugo archiepiſcopus omni adſpiraverat ſtudio.* Idem multa eidem abbatiæ beneficia confert,
» & quia matri eccleſiæ vicinius adhæret, eam honore & dignitate inſigniri volens, ip-
» ſius abbatem in eccleſia ſancti Johannis-Evangeliſtæ inter ejus canonicos *dignitate*
» *& numero* cenſeri conſtituit. Ad hæc diſtricte vetat, ne prædicta ſancti Vincentii ec-
» cleſia in prioratum umquam redigatur, alterive eccleſiæ ſubjiciatur, ſed tantum Bi-
» ſontino pontifici ſubjaceat; ſtatuitque, ut in ſynodo & in aliis, quæ ad ſuum ipſius
» officium pertinent, abbas in eccleſia Biſontinenſi vicarius ſuus exſiſtat, & in conſeſſu
» præ omnibus abbatibus primum poſt Biſontinum pontificem locum obtineat. *Acta* v. *kal. Novembris, anno quarto ordinationis domni tertii Hugonis Chryſopolitani archiepiſcopi, regnante Heinrico tertio Romanorum imperatore Auguſto, anno ab incarnatione Domini* M XCII. *indictione* XV. Perſtat etiam nunc ſub Benedictina ſancti Vitoni congregatione hoc monaſterium, cujus abbates Chiffletius in ſua Veſontione exhibet.

a *Veſontio part. 2. p. 130.*

Laïenſis cellæ dedicatio.

Jam actum eſt non ſemel de cella ſancti Chlodulfi apud Laïum, cujus *monaſterium*, id eſt eccleſiam, Antonius, tunc ejus cellæ præpoſitus, poſtmodum abbas [a] Senonienſis, multum amplificavit. Ea perfecta, placuit ſancti Chlodulfi corpus e veteri in novam transferre eccleſiam. quod dum fieret, tres lapides ex novo ædificio in medium turbæ, quæ illuc multa confluxerat, deciderunt, nec quemquam læſerunt, ut ex veteri ſancti Arnulfi codice diſcimus. Id ſine dubio contigit poſt novi templi dedicationem, quam hoc anno a Pibone Tullenſi epiſcopo factam fuiſſe conſtat ex litteris cujuſdam nobilis viri Matfridi, & uxoris ejus Cunegundis, qui hoc ipſo anno Deo & B. Chlodulfo eccleſiam, quæ in alodio ſuo Wiſſa exſtabat, contulerunt, pro animabus Evononis & Marthæ anteceſſorum ſuorum, ſed in primis pro anima domnæ Marthæ, prædictæ Cunegundis matris, cujus corpus in medio chori ſepultum eſſe dicitur, *& ex cujus parte ipſa cella venit. Hoc totum factum eſt Laio publice & legitime* XV. *kal. Novembris, ipſo die conſecrationis monaſterii, præſente domno epiſcopo Tullenſi Pibone.* Idem epiſcopus paullo poſt Beatricem, ſororem Friderici marchionis, & uxorem quondam Bertholdi ducis, quæ poſt diuturnam infirmitatem VII. kal. Novembris hoc anno deceſſerat, *in civitate Leucorum*, ſepelivit, ut Bertholdus tradit.

a *ſupra n. 14.*

XLVI. Res Germanicæ.

Eodem anno, ex eodem auctore, Cuno comes *de Wlfelingem ſtrenuiſſimus miles ſancti Petri* diem clauſit extremum idibus Octobris, & in monaſterio, quod ipſe cum fratre ſuo Liutolfo in proprio alodio fundaverat, ſcilicet Zwifaltenſi, honorifice ſepultus eſt. Ad ipſum tempus idem auctor refert quod ſuperius diximus, nimirum quod Udalricus, qui abbatiam ſancti Galli & Aquileienſem epiſcopatum non legitime obtinebat, per quemdam [b] ſui monaſterii monachum, ſcilicet Arnoldum, expellere conatus ſit, Heinrico rege favente, Gebehardum Conſtantienſem epiſcopum; ſed quod invaſor ille a civibus repulſus ſit.

b *V. lib. 67. n. 21.*

Marcwardus epiſcopus Corbeiam repetit.

Vix annum quartum Oſnabrugenſi in epiſcopatu exegerat Marcwardus, Corbeiæ-novæ quondam abbas, cum *ad matrem ſuam*, id eſt Corbeiam, rediit, cui denuo præfuit. Ejus diſceſſus cauſa, uti nos docent Annales Corbeïenſes, fuit odium regis Heinrici, cui minus addictus erat quam papæ. Hinc factum eſt quod ait Bertholdus ad hunc annum, ut poſt ſublatum anno ſequente Wernherum Merſeburgenſem epiſcopum, vix ullus in tota Saxonia repertus ſit catholicæ communionis epiſcopus. Ille Corbeiam optime rexit, ſollicitus cum de regulari diſciplina, tum de ſtudiis ac de libris. unde legem edidit, ut quivis novitius die profeſſionis ſuæ librum utilem & ali-

Digitized by Google

quanti pretii bibliothecæ conferret. Ad hæc conſtituit, ut quilibet cellarum præpoſitus, aut quivis alius hiſtoriarum peritus, monaſterii ſui chronicon colligeret, ipſique mitteret ad futuram poſterorum memoriam. Denique eo in abbatiam reſtituto, colonia e nova Corbeia deducta eſt in Burſfeldenſe monaſterium, ut inferius dicturi ſumus. In prædictis Annalibus ad hunc annum Waramundus, Corbeiæ monachus, dicitur factus abbas, & anno ſequenti Thiatmarus; ſed ubi, non dicitur. Forte alteruter Burſfeldenſis monaſterii primus fuit abbas. Tunc Becelinus bibliothecæ cuſtos erat, cui ſub meridiem in eam ingreſſo quidam Anſgarii archiepiſcopi ſpecie ad menſam ſedens, & pſalmos Davidicos legens viſus eſt, qui bono animo eum eſſe juſſit. ANN. CHR. 1092.

INſequente anno MXCIII. res Heinrici regis in Italia & in Germania peſſum abire cœperunt. In primis quippe Conradus ejus filius in patrem rebellavit, ob eam, ſi Dodechino credimus, cauſam, quod matris honori, ut pater ſuadebat, vim inferre detrectantem, ira odioque accenſus pater ſpurium dixiſſet. Hinc regina, quam Dodechinus Adelhaidem, nonnulli Praxedem, chronographus Saxonicus nondum editus Bertam vocat, e cuſtodia elapſa, ad Mathildem comitiſſam confugit: Mathildis vero benigne exceptam pontifici commendavit, qui ei ut in monaſterium ſecederet auctor fuit. Conradus & ipſe a patre captus, ſed mox fuga elapſus, ad Urbanum itidem ſe contulit, cujus auctoritate regnum adverſus patrem in Lombardia ſuſcepit, idque ſumma cum omnium gratia per novem annos adminiſtravit, ac Rogerii Siciliæ ducis filiam ſibi matrimonio copulavit. Nec meliori loco erant Heinrici partes in Germania. Gebehardus quippe Conſtantienſis epiſcopus e noſtris & apoſtolicæ ſedis legatus, conventu apud Ulmam* habito, cum Welfone duce Bajoariæ & cum proprio fratre Bertholdo Alemanniæ duce, ceteriſque ejuſdem regionis principibus compactum in duos annos contra Heinricum ſub jurejurando iniri curavit, uno excepto Arnoldo Conſtantienſis eccleſiæ invaſore. Inter hæc rex Heinricus Veronam ſe recepit: Urbanus vero ſub finem hujus anni Romam adiit, ubi nativitatem Domini ſollemniter celebravit, permiſſis in Urbe Wiberti aſſeclis non paucis, malens eorum injuriam ad tempus tolerare, quam Romanos cives armorum tumultu perturbare.

ANN. CHR. 1093.
XLVII. Qualis rerum civilium ſtatus.
* Ulme.

In Gallia quoque res turbatiſſimæ fuerunt ob divortium Philippi regis, qui, Berta uxore legitima repudiata, Bertradam, Fulconis Andecavorum comitis uxorem, Turonis[a] in vigilia pentecoſtes abſtraxit, thoroque ſociavit; ob idque Francia interdicto ſuppoſita, & Philippus ipſe ſacris abſtentus. Nullus Francorum præſulum, teſtante Orderico[b], hanc execrandam deſponſationem celebrare voluit, uno excepto Odone Bajocenſi epiſcopo, qui pro mercede infauſtæ copulationis eccleſias Medanti opidi aliquamdiu habuiſſe dicitur. Non defuit officio hac in re Urbanus papa, etſi gravibus implicatus negotiis; ſed, miſſis in Galliam legatis, regem redarguit, obſecravit, increpavit; at nihil profecit: attamen toto illo tempore nec diadema, nec purpuram portavit, nec ullam ſollemnitatem regio more celebravit. Permiſſu tamen præſulum privatam miſſam a capellano ſuo audiebat. Hæc aliaque plura Ordericus, qui Bertradam regi uſque ad ejus mortem adhæſiſſe ſcribit.

a Chron. Turon.
b Orderic. lib. 8. p. 699.

In Anglia necdum res bene compoſitæ erant, pleriſque eccleſiis & abbatiis paſtore deſtitutis, cum necdum Cantuarienſis eccleſia rectorem haberet: ſed tandem diutina illa quatuor annorum vacatio hoc anno finita eſt.

Actum eſt ſuperius[c] de itinere Anſelmi Beccenſis abbatis in Angliam, ubi quinque menſes, tum ordinandi Ceſtrenſis monaſterii cauſa, tum pro abbatiæ ſuæ negotiis moratus eſt, priuſquam de ſufficiendo Cantuarienſi eccleſiæ, quæ jam a quadriennio vacabat, archiepiſcopo ageretur. Jam vero fere ſecurus a timore, qui eum ab illo itinere diu revocaverat, ne ſcilicet vel ad hanc dignitatem promoveretur, vel ſaltem adſpirare videretur, reditum in Neuſtriam parabat, cum ei regrediendi facultas a rege negata eſt. Interim regni primores, Cantuarienſis eccleſiæ deſolationem diuturnam gravate ferentes, cum gratia *dominicæ nativitatis ad curiam regis pro more veniſſent*, communi conſilio regem interpellant, ut ſaltem publicas preces fieri ſinat, quo Deus eccleſiæ jam dudum orbatæ dignum regi paſtorem ſuggereret. Id nonniſi ægre permiſit rex: tumque rogatus ab epiſcopis Anſelmus, modum ac formam publicarum precationum ordinavit, quæ per omnes Anglorum eccleſias factæ ſunt. Interim die

XLVIII. Anſelmus Cantuariæ archiepiſcopus invitus eligitur.
c V. ſupra n. 33.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093. quadam unus e regni principibus regi ſuggeſſit, nullum tantæ ſanctitatis hominem ſibi notum eſſe quam Anſelmum, quippe qui nihil præter Deum amaret, nihil tranſitorium cuperet. Ad quod rex cachinnans: Nec archiepiſcopatum Cantuarienſem ſcilicet, inquit. Nec illum quidem, ait aulicus, uti mea multorumque opinio eſt. Et ego, rex infit, in amplexus ejus ruam, ſi eum a me extorquere poterit. nam, me invito, nec illi, nec ulli alteri dabitur. Hæc ubi dicta, graviſſimus e veſtigio morbus regem corripuit, & creſcens in dies ita vexavit, ut jam de ejus vita deſperaretur. Tum vero de ejus animæ ſalute cura adſtantes ſollicitat, ob idque ægro ſuggeritur, ut carceres aperiat, captivos ſolvat, debita relaxet, ſed in primis eccleſiis deſolatis, maxime Cantuarienſi paſtores pręfici ne diutius differat. Tunc Anſelmus horum inſcius, in quadam villa morabatur haud longe a Glocestria, ubi rex infirmabatur. Mandatum ergo illi, ut quantocius ad regem veniat, morienti adfuturus. Mox ipſe adeſt, ingreſſuſque ad regem ſuadet, ut peccata confeſſione expiet, ſatisfactionem & emendationem promittat, ceteraque exſequatur, quæ prius ei ſuggeſta fuerant. Rex omnia ſpondet, vades offert epiſcopos, atque hac de re diploma ſcribi jubet, regioque ſigillo munitum ſuper altare poni in promiſſorum fidem.

Primum omnium communi totius regni matri eccleſiæ paſtorem præponendum ſuadetur: Anſelmum tali honore digniſſimum omnes concordi voce acclamant. rex ipſe annuit. Ad hoc nuntium vir modeſtiſſimus expavit, expalluit, reclamavit, ſeque ad regis præſentiam trahi non ſuſtinuit. Ad quem epiſcopi: Quid agis, quid Deo reſtitas? Vides quo in ſtatu ſint res Anglicanæ. Omnia in confuſionem verſa; licentiæ & ſceleribus omnibus fræna laxata. Eccleſia Cantuarienſis, cujus oppreſſione omnes oppreſſi ſumus, fere deſtructa & peſſum data, te vocat, te liberatorem, te ſoſpitatorem quærit, exoptatque. Rex ipſe, cujus ferocia in has miſerias devenimus, dat manus: tunc ſolus
» matri eccleſiæ ſubvenire renuis? Ad hæc reponebat vir Dei: Multas quidem & magnas
» eſſe Anglicanæ eccleſiæ miſerias ac labes: at ſe jam ſenem, utpote ſexagenarium, tantis
» malis medendis, tanto oneri imparem eſſe; ſe, ex quo monachus factus ſit, rebus
» ſæcularibus nuntium remiſiſſe, quibus, ea ſaltem ætate, denuo implicari nolit. Nos vero, inquiunt illi, rerum ſæcularium curam in nos ſuſcipiemus: tantum ſpirituali-
» bus intendas. Atqui impoſſibile eſt ait, quod dicitis. Unum ſpectat duplex hæc ſol-
» licitudo. Deinde abbas ſum monaſterii, cui me ipſum ſub archiepiſcopo, cui obe-
» dientiam; & ſub terreno principe, cui ſubjectionem, debeo. Illi vero ſe facile om-
» nium aſſenſum impetraturos regerunt. Nec mora, hominem ad regem lecto decumbentem vi pertrahunt. Viſa ejus in negando pervicacia, rex pæne ad lacrymas triſtitia affectus, obteſtatur, ut ne ſe pœnis æternis cruciandum exponat. recordetur conſtantis amicitiæ, quam ipſius parentes ipſi, ſuiſque Beccenſibus ſemper exhibuerant. ne patiatur eorum filium corpore ſimul & anima perire. *Certus ſum enim*, inquit, *quod peribo, ſi archiepiſcopatum in meo dominio retinens vitam finiero.* His verbis commoti omnes præter Anſelmum, cui mortem regis, Angliæ perturbationes, omnia denique crimina, quæ deinceps conſecutura eſſent, imputatum iri affirmant, ni archiepiſcopatum ſubeat. In his anguſtiis converſus ad duos, qui ſe comitabantur monachos, Balduinum & Euſtachium; Eccur, inquit, mihi non ſubvenitis? profeſſus ſe, ſi Deus ſinat, mori malle, quam talem ſubire ſarcinam. Ad quod Balduinus: Si Dei voluntas eſt, ut id ita fiat, quales ſumus nos, ut ei contradicamus? Ad hæc verba lacrymæ ex oculis, ſanguis e naribus, veri doloris certa indicia, Anſelmo ubertim eruperunt. Tanta demum obſtinatione fatigatus rex, fatigati omnes, virgam paſtoralem afferri jubent, eamque, velit, nolit, ejus digitis, quos volæ infixos tenebat, rege porrigente, vi aptant; moxque *Vivat* acclamantibus omnibus, canticum *Te Deum* inchoatur. &, dum continuatur, Anſelmus ad eccleſiam portatur potius quam ducitur. Ritibus ſolitis in eccleſia peractis, ille ad regem redit, prædicitque eum ex hac infirmitate non moriturum. tantum ut infectum eſſe jubeat, quod de ſe mox factum eſt. His dictis, ab eo diſceſſit, multaque ad eos, qui ſe comitabantur, de ſua ad tantæ dignitatis molem ſuſtinendam impotentia, præſertim ſub eo rege, lacrymans peroravit. quod perinde eſſet, atque taurum indomitum, & vetulam debilemque ovem in aratro ſub eodem jugo conjungere. Acta ſunt hæc, teſte Eadmero, anno incarnationis dominicæ MXCIII. pridie nonas Martii, prima dominica quadrageſimæ. Mox præcepit rex, ut Anſelmus de omnibus ad archiepiſcopatum pertinentibus incunctanter inveſtiretur, ſpeciatim de abbatia ſancti Albani, quam

Lanfrancus

Digitized by Google

Lanfrancus, ejuſque anteceſſores jam habuerant. quod exſecutioni ſtatim demandatum eſt, Gundulfo Roffenſi epiſcopo Anſelmum per omnes villas deducente, & amico neceſſaria procurante.

XLIX. Conſentientibus omnibus conſecratur.

Inter ea miſſi a rege in Neuſtriam nuntii, comitis, archiepiſcopi, & Beccenſium ſuper hac electione conſenſum eliciunt. Aſſenſit in primis Willelmus archiepiſcopus, ſcriptis tum ad regem, tum ad Anſelmum litteris. Quæ ad Anſelmum miſſæ ſunt, hanc præferunt inſcriptionem: *Frater Guillelmus archiepiſcopus domino & amico Anſelmo, Dei benedictionem & noſtram.* Epiſtolæ hæc ſumma eſt, ut divinæ voluntati hac in re ſe ſubjiciat. Ejuſdem argumenti epiſtolæ a comite & Beccenſibus datæ. quibus acceptis, rex Anſelmum per ſe ſuoſque convenit, petitque, ut Cantuarienſis eccleſiæ prædia, quæ poſt mortem Lanfranci ſuis pro eorum obſequiis dederat, ſui cauſa cederet. At nullo pacto rex ejus conſenſum extorquere potuit. quæ res prima diſcidii fuit occaſio, Anſelmo gaudente, quod hac occaſione prælationis onere ſe exonerandum ſperaret, non modo archiepiſcopalis, ſed etiam abbatialis. Jam enim virgam abbatialem ad Beccenſes remiſerat. Verum contra accidit. Rex enim, auditis omnium hac de re querimoniis, adunato Wintoniæ conventu, Anſelmum eo accerſivit, multiſque promiſſionibus illecto, ut primatum Anglorum eccleſiæ ſuſciperet, tandem perſuaſit. Poſt hæc Cantuariam adiit Anſelmus VII. kal. Octobris ſumma omnium, monachorum, clericorum, totiuſque plebis jubilatione acceptus, ibique tandem a Thoma Eboracenſi archiepiſcopo, præſentibus præter duos omnibus Anglorum epiſcopis, pridie nonas Decembris conſecratus eſt. quæ omnia fuſe ac diſtincte commemorat Eadmerus. Nec illud omittendum, quod ipſa die, qua deceſſit Anſelmus alter Mediolanenſis archipræſul, Urbani partibus tunc addictiſſimus, eadem etiam conſecratus eſt Anſelmus Cantuariæ archiepiſcopus & Angliæ primas, qui Urbano quoque ab initio ſe obſequi palam profeſſus eſt, cum rex ipſe & epiſcopi plerique Anglicani necdum Wiberto Urbanum abſolute prætuliſſent. Dein octavo a conſecratione die peracto, ad curiam regis inſtante nativitate Domini profectus, feſtive ab eo, cunctiſque aulicis exceptus eſt. Verum hæc lætitia non diu tenuit. nam ubi rex, ut vir ſanctus prædixerat, convaluit, eccleſias, totumque regnum malis artibus exactionibuſque vexare ac turbare inſtitit. quod multas viro Dei moleſtias faceſſivit.

L. Anſelmi hac de re epiſtolæ.

De hac electione complures exſtant tum Anſelmi, tum aliorum epiſtolæ initio libri tertii ejus epiſtolarum. Prima eſt ipſius Anſelmi ad ſuos Beccenſes, quibus ſignificat factam de ſe invito electionem, cui ut conſentiant ſuadet, quando id aliter fieri nequit. Secunda eſt Oſberni Cantuarienſis monachi, Anſelmum hortantis ad ſuſcipiendum archiepiſcopatum, ad quem tot divinis indiciis vocatus ſit. *Quid namque inſignius*, inquit, *ad te eligendum oſtenderet Deus, quam, ut tu promovereris, regem triumphis nobilem, ſeveritate cunctis formidabilem, lecto decubuiſſe, ad mortem uſque agrotaviſſe; te autem provecto ſtatim eumdem reſpiraviſſe, convaluiſſe, atque ex fero & immani mitiſſimum pariter ac manſuetiſſimum redditum fuiſſe? Quid, inquam, aut ad effectum dulcius, aut ad innocentiam praſtantius, quam te ante lectum ægrotantis violenter pertractum, dextram aliorum dextris impudenter de ſinu extractam; ſiniſtram, ne ſororem juvaret, fortiter retentam; virgam, ceteris digitulis pertinaciter occluſis, pollici atque indici crudeliter impactam; poſt hac toto corpore e terra te elevatum, epiſcopalibus brachiis ad eccleſiam deportatum, ibique, adhuc te reclamante, & importunis minus obſiſtente,* TE DEUM LAUDAMUS *eſſe cantatum? Quid, inquam, vel ad divinas laudes magnificentius, vel ad humana ſpectacula gaudentius, quam quod in tua electione, excluſis omnibus tranſacta tempeſtatis afflictionibus, omnia ad proprii juris poſſeſſionem, veluti jubileo termino cucurrerunt: dum vincti ad expeditionem, carcerati ad lucem, captivi ad libertatem, oppreſſi diriſſimis exactorum furoribus, redierint ad erectionem? Omnia hac te loquuntur, tibi famulantur, tuis meritis adſcribuntur.* Hæc, pluraque alia Oſbernus, omnino conformia his, quæ de hac electione tradit Eadmerus, æqualis, ut ille, auctor. Tertia ejuſdem libri tertii epiſtola eſt Gundulfi Roffenſis epiſcopi ad Beccenſes, ut ne triſtentur de erepto ſibi abbate. Quarta Anſelmus ipſe Beccenſes monet, ut ſibi, regique conſenſum ſuum litteris teſtentur. Quinta eſt prædicti Oſberni, Anſelmum hortantis ad accelerandam ſuam conſecrationem. *Recuperemus in te*, inquit, *quod in mortuo ſanctiſſimo patre Lanfranco perdidimus: quem mortuum ſemper dolebimus, quoaduſque illum in te viderimus.* Sexta eſt ipſorum Beccenſium ad Anſelmum, qua ei ſignificant, quoſdam e ſuis ejus electioni, tametſi gravate, conſen-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093.

ſiſſe; quoſdam ſe numquam conſenſuros teſtatos fuiſſe.

Septimam ſcripſit Anſelmus ipſe ad eoſdem Beccenſes, a quibus ſe abſtractum ægerrime ferre aſſerit, nec ficta humilitate, quæ quorumdam malevolorum calumnia erat, recuſaſſe diu archiepiſcopatum. *Quibus neſcio*, inquit, *quomodo poſſim perſuadere, quæ ſit in hac re conſcientia mea, ſi illis non ſatisfacit vita & converſatio mea. Sic enim vixi jam per triginta tres annos in habitu monachico, tribus ſcilicet ſine prælatione, quindecim in prioratu, totidem in abbatia annis, ut omnes boni me diligerent, qui me noverunt, non mea induſtria, ſed gratia Dei faciente; & magis illi, qui me interius & familiarius noverunt: nec aliquis in me videret aliquod opus, unde me prælatione delectari cognoſceret.* Ideo autem vir ſanctus ab illa calumnia ſe purgat, ne amicis &
» fratribus ſuis hæc ſcandalum & offendiculum ingeneraret; Deumque teſtem invo-
» cat, ſe, ſi ſalva obedientia & caritate ipſi liceret, malle ſub prælato monachum
» vivere & obedire, atque ab eo neceſſaria accipere, quam aliis hominibus præeſſe ac
» dominari, terreniſque opibus affluere. Tum ſubdit: *Domine, ſi fallit me conſcientia mea, oſtende mihi me ipſum, & corrige me, & dirige in conſpectu tuo viam meam; &, ſive mihi placeat, ut quod incæptum eſt ab hominibus de mea electione fiat, ſive potius ut non fiat; dirige me in via tua, & ingrediar in veritate tua. Domine, tu vides, ſicut dixi, conſcientiam meam: tu eſto mihi teſtis ad eos, qui aliter de me ſuſpicantur, & oſtende illis eam, ne lædant ſuas aut aliorum animas, male eam judicantes.* Dein Beccenſibus facit ſatis, quod, cum ſe ipſis tradidiſſet in ſervum *in nomine Domini*, electioni tamen ſuæ in archiepiſcopum conſenſiſſet. quæ omnia ideo a ſe ſcripta dicit, ne falſi calumniatores ſui alios veneno ſuæ calumniæ inficiant. In fine Beccenſes conſolatur, quod ab eis avulſus ſit, rogatque ut hanc epiſtolam amicis ſuis epiſcopis & abbatibus oſtendant ad diluendam, ſi quæ in ipſis eſſet, ſiniſtram de ſe opinionem. qua de re peculiares litteras Giſleberto Ebroïcenſi, & Fulconi Belvacenſi epiſcopis ſcribit.

LI. Willelmus in abbatia ei ſuffectus.

Hac eadem epiſtola Beccenſes inſuper hortatur, ut abbatem quantocius eligant. Antequam fieret electio, Anſelmo ſcripſerat Rotbertus dux Normannorum, ejuſque hac de re conſilium expetierat, uti Anſelmus ipſe in litteris [a] ad ſuos Beccenſes teſtatur, eoſdem monens, ut, cum ad ipſum epiſtolam ſibi ſoli legendam ſcripturi eſſent, *non nimis ſit gracilis ſcriptura. Poſtquam enim*, inquit, *illud, quod de me incæptum eſſe mecum doletis, contigit; multæ diurnæ & nocturnæ lacrymæ viſui meo nimis nocuerunt. Non enim celſitudo, aut opulentia archiepiſcopatus eas tantum valuerunt ſua conſolatione reprimere, quantum timor & tædium ejus eas potuerunt ſua perturbatione exprimere.* Quemnam ſibi in abbatia ſucceſſorem Rotberto duci ſuggeſſerit, diſcimus ex alia ejus epiſtola [b] ad Baldricum priorem alioſque Beccenſes, quibus eligendum proponit Willelmum, *qui prior fuit apud Pexeium;* præcipitque Baldrico priori, ut ipſe, quicumque ſit abbas, locum ſuum ne deſerat, niſi ejus ipſiuſque Anſelmi conſenſu. Eumdem rurſus Willelmum eligendum ſuggerit in epiſtola XIV. ad amicum ſuum Eudonem, Normanniæ ducis dapiferum, *quamvis plures alii ſint inter eos*, inquit, ſcilicet Beccenſes, *hac prælatione non indigni.* Willelmus iſte ex nobili Normannorum proſapia originem ducebat, in caſtro Montis-fortis ſuper Rillam natus clariſſimis parentibus, Turſtino & Albereta, quæ Rogerii de Bello-monte, patris Rotberti comitis, neptis erat. Poſt litterarum ſtudia in Beccenſe monaſterium anno ætatis viceſimo-quinto admiſſus eſt ab Anſelmo abbate, quo magiſtro inſignem in virtutibus progreſſum fecit, ab eodem inſtitutus prior apud Pexeium * in diœceſi Carnutenſi, de quo infra. Anſelmi litteris a Girardo monacho Beccum allatis, quibus Willelmum ſui in abbatiali dignitate ſucceſſorem deſignabat, lectiſque in Beccenſi capitulo die feſto aſſumtionis B. Mariæ, in ſequentem Octobrem dilata electio eſt. Adfuit ad condictum diem Anſelmi rogatu Rogerius ex monacho Beccenſi primus abbas Exaquenſis. Aſſenſere omnes, aut fere omnes Anſelmi ſententiæ, & Willelmum abbatem dixerunt. Probata a Rotberto duce electio, electuſque ab eo gratioſe acceptus; moxque Beccum reductus a Rotberto filio Anſchitilli, ejuſdem Willelmi conſobrini, agente Rotberto comite Mellentenſi, qui omnibus miniſtris ſuis mandavit, ne quis ſuorum novo abbati, ejuſque hominibus ullam moleſtiam inferret. Rediit itaque Beccum Willelmus pridie feſti dedicationis illius eccleſiæ, quod x. kal. Novembris celebratur, totumque ipſius feſti officium complevit: at vero ſedem abbatialem non inſedit ante acceptam benedictionem ab archiepiſcopo Rotomagenſi, quæ in pro-

a Anſelm. lib. 3. ep. 15.

b ibid. ep. 8.

* Poiſſy.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093.

ximum menſem Auguſtum dilata eſt. Hic tertius eſt abbas percelebris Beccenſis monaſterii, ubi ſub Anſelmo abbate monachi octoginta ſupra centum in veteri ſcheda recenſentur.

LII. Cantuariæ abbates S. Petri.

In ſuburbano ſancti Auguſtini apud Cantuariam monaſterio e vita migravit Wido abbas hoc anno, ut tradit Simeon Dunelmenſis, Willelmo Thorno præferendus, qui ejus obitum triennio prævertit. Eo mortuo, Auguſtinenſes monachi regem Willelmum adeunt, eligendi ſucceſſoris facultatem impetraturi. Ille vero abnuit dicens, ſe velle omnes baculos [a] paſtorales per totam Angliam in poteſtate ſua habere, & de eis pro libito agere. Tunc enim eccleſiæ in toto regno ſub licitatione venales erant. Itaque ſpe ſua fruſtrati monachi, domum triſtes & anxii redeunt. Erat tunc temporis in illo cœnobio quidam novitius monachus, ſed ætate jam & moribus gravis, natione Nortmannus, regiſque Willelmi conſanguineus, nomine Hugo de Floriaco, qui Willelmo Conquæſtori ejuſque filio æquivoco ſtrenue militaverat. Is quondam cum Willelmo Rufo Cantuariam profectus, ſancti Auguſtini monaſterium adiit, ubi monachorum converſatione mirifice delectatus, ſe in eorum conſortium admitti poſtulavit, rege non tantum annuente, ſed etiam flagitante. Poſtulati compos, in patriam rediit, rebuſque in conſanguineos & egenos diſtractis, prædictum monaſterium repetiit, ibique a Widone abbate monaſtica veſte indutus eſt. Vix annum probationis tunc expleverat, cum fratres ut regem emollirent, de eo eligendo conſilium iniere, rati Willelmum regem ejus electioni haud ægre aſſenſurum. Et quidem ut ille conſanguineum ſuum vidit, olim ſibi, tunc Chriſto militantem, animo conſternatus in has voces cum lacrymis erupit: Hunc meum conſanguineum vobis abbatem concedo, quem niſi ſuſceperitis, monaſterium veſtrum in favillas redigam. Tum vero monachi haud gravate regis voluntati paruerunt, unuſque obſiſtebat Hugo, ſuam cum in litteris, tum in religione monaſtica imperitiam obtendens. At regi & monachis obtemperare coactus eſt, ſicque in præfectura ſe geſſit, ut neminem ejus electionis pœnituerit. Diu ejus ordinatio dilata fuit, propterea quod nondum ſacros ordines haberet, teſte Eadmero [b], qui eum Beccenſem vocat.

Ernulfus prior in eccleſia Chriſti.

Ubi primum in ſede Cantuarienſi conſtitutus eſt Anſelmus, Ernulfum in eccleſia Chriſti priorem inſtituit, ut ſcribit Willelmus Malmeſburienſis, ex quo quis, qualiſve fuerit Ernulfus diſcimus. Sic enim ille in libro primo de pontificibus Anglorum, ubi de Roffenſibus epiſcopis agit. *Ernulfus natione Gallus, apud cœnobium ſancti Luciani in Bellovaco non paucum tempus monachus egit. Sed, cum nonnulla plena inſolentiæ videret, quæ nec emendare poſſet, nec pati vellet; diſceſſum intendit, quæſito prius a Lanfranco conſilio; incunctanter facturus quidquid ille jubendum putaſſet. Ille qui hominis induſtriam calleret, (nam & apud eum diu Becci ſtuduerat) perſuaſit ut ad ſe veniret, quia ibi animam ſuam ſalvare non poſſet. Venit ergo, & toto tempore Lanfranci monachus apud Cantuariam, ab Anſelmo prior ibidem, mox apud Burgum abbas, a Radulfo epiſcopus apud Roſam conſtitutus eſt*, ut inferius videbimus. Prior factus, *dejectam priorem partem eccleſiæ, quam Lanfrancus ædificaverat, adeo ſplendide erexit, ut nihil tale in Anglia poſſit videri in vitrearum feneſtrarum luce, in marmorei pavimenti nitore, in diverſicoloribus picturis, quæ mirantes oculos trahunt ad faſtigia lacunaris*. Complures ad eum epiſtolas ſcripſit Anſelmus, quas inferius data occaſione commemorabimus. Virum non modo pium ac religioſum, ſed etiam doctum fuiſſe probant Lanfranci, Anſelmi, aliorumque de eo judicia, & relicta ab eo, pauca licet, ingenii monumenta. Dum Cantuariæ maneret, eum conſuluit Walchelmus, Wentanæ eccleſiæ epiſcopus, de inceſtis conjugiis: cui ſcripta epiſtola reſpondit Ernulfus, *ſub veſte religioſa*, ut de ſe ipſe dicit, *viventium minimus*: in cujus fine epiſtolæ arguit quoddam factum Lanfranci circa matrem quamdam, quæ filiæ maritum ſibi uſurpaverat: qua in re Lanfrancus feciſſe dicitur quod debuit, ſed non perfeciſſe. Altera eſt ejuſdem Ernulfi epiſtola ad quemdam Lambertum, qui ipſum conſuluerat de variis dubiis circa ſanctiſſimum euchariſtiæ ſacramentum. Prima quæſtio eſt, cur tunc alio ritu porrigeretur corpus dominicum, quam a Chriſto in cæna fuerat inſtitutum? Ad quod reſpondet Ernulfus, necdum epiſcopus, modum conferendi ſacramenta in poteſtate eccleſiæ a Chriſto relictum fuiſſe. Hinc morem tunc receptum porrigendi corpus Domini intinctum approbat, idque factum dicit, ne ſanguis Domini effunderetur. *Quo pacto*, inquit, *evenit, ut, ſecundum Salvatoris præceptum, ejus carnem edat fidelis, ſanguinem bibat, periculum evadat, quem in tanta re offendere oppido formidat*. Mitto alias de hoc

a Thorn. p. 1794.

b Eadm. hiſt. nov. lib. 4.

ANN. CHR. 1093.

ſacramento quæſtiones Ernulfo propoſitas, qui ſuam de euchariſtia fidem ſub finem epiſtolæ ſic exponit: *Credimus, & certum tenemus, ſubſtantiam panis verborum virtute eſſe mutatam in ſubſtantiam dominicæ carnis. Certiſſime tamen ſcimus, & ſenſibus corporeis comprobamus, qualitates panis immobiliter permanere, cujus ſubſtantiam, quia caro facta eſt, credimus non manere.* Nihil ad catholicam fidem expreſſius. Hæc Ernulfi epiſtola cum altera edita eſt in Spicilegii tomo ſecundo, ubi auctor inutiles circa fidei myſteria quæſtiones non probat: *Quoniam de ſua*, inquit, *ſalute dubitare videtur, qui de myſteriis ſalutis quæſtiones facere cognoſcitur.*

S. Albani & Elienſes abbates. [a] *V. lib.* 65. *n.* 13.

Hoc ipſo anno Paulus ex Beccenſi monacho ſancti Albani abbas mortuus eſt in reditu e Tinemuthenſi eccleſia, quam Dunelmenſibus abſtulerat, ut Simeon Dunelmenſis tradit. De eo plura ſuperius [a]. Succeſſor ejus *de Albineio* cognominatur a Radulfo de Diceto. Hic ab egregia Nortmannorum ſtirpe trahens originem, ut Matthæus Pariſius de eo tradit, Willelmi ſecundi & Heinrici primi regum amicitia uſus, multos ab eis honores & cenſus adeptus eſt. Ejus tempore, id eſt anno MCXV. nova baſilica, quam Paulus ædificaverat, dedicatur v. kal. Januarii, quæ feſtivitas tam in ſollemniis, quam in conviviis, uſque ad epiphaniam protracta eſt.

[b] *Angl. ſac. to.* 1. *p.* 612.

Eodem quoque anno Simeon Elienſis abbas, multis licet [b] conſtrictus anguſtiis, centum nihilominus ætatis annos ſupergreſſus, naturæ debitum ſolvit, regiminis ſui anno tertio-decimo: poſt cujus obitum abbatialis ſedes per ſeptem annos vacavit, nimirum uſque ad obitum Willelmi Rufi, qui vacantium eccleſiarum reditus in ſuos uſus expendere conſueverat. Hæc ex Thoma Elienſi.

LIII. Anſelmi epiſtola de cantoris Pariſienſis ſeceſſu. [c] *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 12.

Necdum conſecratus erat archiepiſcopus Anſelmus, cum ad eum nuntius pervenit, Walerannum, Pariſienſis eccleſiæ cantorem, amicum ſuum, ad monaſterium S. Martini de Campis ſeceſſiſſe, & monaſticum habitum ſtudioſiſſime & intentiſſime petere: aſt a Goffrido epiſcopo illinc vi abſtractum eſſe. Id indigne ferens, Goffrido epiſtolam [c] ſcripſit *frater Anſelmus*, ut de ſe ipſe inſcribit, *Dei diſponentis omnia diſpoſitione electus archiepiſcopus Cantuariæ.* In hac epiſtola Goffridum amice & modeſte monet, ut ne Walerannum a propoſito abducat. *Mi pater*, inquit, *ſi omnia facienda ſunt cum conſilio; cujus magis conſilio, quam ejus, qui admirabilis conſiliarius, Deus fortis dicitur? Ipſe quippe conſulit ad perfectionem nitentibus, ut omnia relinquant, & ſe ſequantur.... Hoc conſilium magis in monachico, quam alio vitæ propoſito impleri ſancti patres intellexerunt.* Tum prolatis Gregorii Magni ad Deſiderium Viennenſem epiſcopum & concilii IV. Toletani, quæ alias [d] retulimus, teſtimoniis, hæc ſubdit: *Horrendum eſt etiam auditu, ut, quos Chriſtus elegit de mundo, epiſcopus religet in mundo: ut, quos Chriſtus trahit ad portum de procellis & tempeſtatibus mundi, hos epiſcopus retrahat a portu in naufragoſos turbines mundi: &, quos abſcondit in ovili a multitudine inſidiantium luporum, hos epiſcopus rapiat de ovili, & exponat multitudini luporum.* In fine excuſat quod ſigillum hæc epiſtola non habeat: *quia & abbas*, inquit, *jam non ſum, nec me delectat pingi quod non ſum.* Epiſtola ſequens directa eſt ipſi Waleranno, ut eum in propoſito confirmet. Sub finem ſuperioris ad Goffridum epiſtolæ, ejus precibus commendat *conſecrationem* ſuam, quæ facienda erat in dominica, qua cantatur *Populus Sion*, hoc eſt dominica ſecunda adventus, quæ eo anno incidebat [e] *in dominicam poſt feſtivitatem S. Andreæ, pridie videlicet nonas Decembris*, ut ipſe ad Baldricum priorem & fratres Beccenſes ſcribit. Walerannum in propoſito non perſtitiſſe indubitanter aſſerit Gerardus [f] a Boſco, factumque Goffridi epiſcopi multis argumentis
„ probare conatur. Goffridum quippe potuiſſe repoſcere clericum, qui ſine licentia
„ in monaſterium fugerat, cum præſertim id eccleſiæ neceſſitas poſtularet. Neque
„ modo, cum res exigit, fas eſſe retinere clericum, ſed etiam monachos accerſere,
„ qui munera clericorum gerant. De clericis quidem id verum eſſe poteſt, cum dubia eſt eorum ad monaſticam vitam vocatio: at ſi certa ſit, nec clericus ille in clericali ſtatu facile ſalutem ſuam operari poſſit, quis Deo vocanti reſiſtere audeat? Ad monachos quod attinet, eos e monaſteriis abſtrahere non licet, abſque permiſſu abbatis, ut Gregorius VII. in epiſtola docet.

[d] *lib.* 10. *n.* 21. *& lib.* 35. *n.* 62.

[e] *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 15.

[f] *Hiſt. Pariſ. p.* 701.

LIV. Concilium Sueſſionenſe in Roſcelinum. [g] *V. lib.* 67. *n.* 78.

Convocatum hoc anno apud Sueſſionas concilium epiſcoporum a Rainaldo Remorum archiepiſcopo adverſus Roſcelinum, qui ut ſuperius [g] vidimus, tres ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas, non unam tantum, ſed tres eſſe res contendebat. Ubi primum hunc errorem in vulgus ſpargi intellexit Anſelmus tunc Becci abbas, epiſtolam hac de re ſcripſit ad Fulconem Belvacenſem epiſcopum, tum ut catholicam fidem aſſereret,

Digitized by Google

tum ut Lanfrancum vindicaret, quem Roſcelinus in hac ſententia fuiſſe calumniabatur, ſuamque hac de re epiſtolam ad proximum Sueſſionenſe concilium per Fulconem perferri poſtulavit. Citatus ad concilium Roſcelinus, errorem abjurare ſimulavit: at, ut eſt hæreticorum genius, poſt concilium priſtinam ſententiam clandeſtinis diſputationibus ſtudioſiſſime defendere perſeveravit, uti Ivo Carnutenſis epiſcopus nos docet in epiſtola, quam eidem Roſcelino ſcripſit, eum monens, ut palinodiam ſcribat, & recantatis opprobriis veſtem Domini a ſe publice conſciſſam publice reſarciat. Hinc Beccenſes Anſelmum jam Cantuarienſem epiſcopum impulere, ut, quod jam brevi epiſtola inchoaverat, accurata diſputatione perficeret. quod vir ſanctus ſtatim aggreſſus eſt, edito inſigni libro de fide Trinitatis & de incarnatione, quem Urbano ſummo pontifici examinandum obtulit. Initio hujus libri exponit, quo pacto a fratribus ſuis ad eum ſcribendum adductus ſit, ad ſolvendam ſcilicet quæſtionem illam, qua Roſcelinus ita irretitus erat, *ut nullo modo ſe expediri ab ea poſſe crederet, niſi aut incarnatione Dei Patris aut Spiritus-ſancti, aut deorum multitudine ſe impediret.* Porro prædictæ novitatis auctorem in ſua perſeverantem ſententia dicere, *ſe non ob aliud abjuraſſe quod dicebat, niſi quia a populo interfici timebat.* quæ Berengarii, aliorumque ejuſdem farinæ novatorum frivola excuſatio eſt. In capite ſecundo ſanctus Doctor graviter redarguit temerarios ejuſmodi homines, qui contra catholica dogmata diſputare audent, quod ea intellectu & ratione aſſequi non valeant; id eſſe non poſſe rati, quod nequeunt intelligere: unde contingit eos in multimodos errores ire præcipites. nec mirum, quippe qui antequam per ſoliditatem fidei habeant ſpirituales alas, in altiſſimas de fide quæſtiones aſſurgere præſumunt. Fide itaque aſſurgendum eſſe ad intellectum rerum divinarum, non intellectu ad earum cognitionem. Cum errori pertinaciter hæreret Roſcelinus, exſilio deportatus eſt in Angliam, ubi novas concivit turbas, in academia ſcilicet Oxonienſi, aſſerens ſacerdotum filios ad ſacros ordines promoveri non poſſe. qua de re Thomas Stampenſis, qui illa in academia theologiam docebat, contra eum ſcripſit. Cum vero temerarius ille novator calumnias neſcio quas in venerabilem Cantuariæ archiepiſcopum Anſelmum ſpargeret, pulſus ex Anglia eſt. Alias itidem rixas habuit Roſcelinus cum quodam theologo, nomine Petro, cujus hoc de argumento epiſtolam Petro Abaëlardo nonnulli perperam tribuere, ut ſuo loco videbimus.

ANN. CHR. 1093.

LV. S. Theobaldi de Baſilicis monaſterium.

Hic primus erat annus epiſcopatus Hugonis de Petra-fonte epiſcopi Sueſſionenſis, qui ſine dubio prædicto Sueſſionenſi concilio cum Rainaldo Remorum archipræſule interfuit: ſed aliorum, qui interfuere, nomina, quæ ignorantur, legere mihi videor in litteris, quibus idem Hugo res omnes, quæ ad monaſterium ſancti Theobaldi de Baſilicis pertinebant, ratas habet. Situm erat hoc monaſterium prope Baſilicas * ad Vidulam * fluvium ſupra Branam opidum. quod monaſterium Gervaſius Baſilicarum dominus condidiſſe traditur: Manaſſes vero de Baſilica Majori-monaſterio contuliſſe, probante & laudante Rainaldo tunc temporis Remorum archiepiſcopo, & Hilgodo Sueſſionenſium epiſcopo, adeoque non ante annum M XC. quo Hilgodus, abdicato epiſcopatu, ad Majus-monaſterium ſeceſſit. Sub ejus ſucceſſore Heinrico, cum prædictus Manaſſes quædam illius cellæ bona invaſiſſet, poſtmodum facti pœnitens, apud Sueſſionas hæc relaxavit. Poſt Heinricum, qui dimiſſo epiſcopatu Cluniacum ſeceſſit, ubi & monachus factus eſt, ut poſtea [a] videbimus, ejus ſucceſſor Hugo epiſcopus, ut mox dicebam, ea omnia, quæ ſui anteceſſores monachis illius cellæ conceſſerant, ſua quoque auctoritate roboravit, facta inſuper donatione cujuſdam prædii, quod ad ditionem Sueſſionenſis epiſcopi ſpectare dicebatur. His litteris appoſita ſunt ſigna primo quidem ipſius *Hugonis epiſcopi, tunc temporis decaniam & cancellariam in manu ſua tenentis*; deinde Sueſſionenſium canonicorum; tum Rainaldi Remorum archiepiſcopi, Elinandi Laudunenſium epiſcopi, Gervini Ambianenſium, Ratbodi Noviomenſium, & Gerardi Morinenſis epiſcoporum; poſtremo abbatum, ſcilicet Heinrici ſancti Remigii, Odonis ſancti Medardi, Johannis ſancti Nicaſii, Nocherii ſanctæ Helenæ ſeu Altivillarenſis, Burchardi ſancti Baſoli, & Baldrici Burgolii. quos omnes prædicto concilio interfuiſſe conjicio ex chronicis notis eidem chartæ ſubjunctis, quæ ſic habent: *Actum anno incarnationis dominicæ* M XCIII. *indictione* I. *regnante Philippo anno* XXXIV. *epiſcopante domno Hugone anno* I. *Ego Hugo epiſcopus tunc temporis, & cancellarius ſcripſi, & ſubſcripſi. Confirmatum in concilio Remis celebrato hebdomada tertia quadrageſimæ; &, ut irrevocabile permaneat, anathematis eſt*

* *Baſochei.*
* *la Veſle.*
[a] *infra n.* 71.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093.

appoſita ſententia. Hinc diſcimus præciſe tempus concilii Remenſis, quod anno ſequenti, præſente Richerio Senonenſi archiepiſcopo, in cauſa Philippi regis & Bertradæ habitum eſt. Poſtmodum eidem Theobaldi monaſterio unita fuit collegiata eccleſia ſanctorum martyrum Rufini & Valerii, qui apud Baſilicas ſanguinem pro Chriſti fide profuderunt.

LVI. Gervino epiſcopo Ambianenſi ſcriptæ litteræ. a *V. ſupra n.* 3. b *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 32.

Jam fere biennium erat, ex quo Ambianenſem epiſcopatum [a] obtinebat Gervinus, qui præmiſſis litteris ſubſcripſit. Exſtat ad eum Anſelmi [b] Cantuarienſis archiepiſcopi epiſtola de quodam fratre Normanno, ipſius Anſelmi eccleſiæ profeſſo, qui in quodam Ambianenſis diœceſis monaſterio abbas electus fuerat; cujus ordinationi ut aſſenſum præberet Anſelmus, a Gervino rogabatur. quod ille renuit, propterea quod ſe inconſulto in Galliam trajeciſſet. Forte agebatur de eligendo abbate in monaſterio ſancti Fuſciani martyris, ad cujus reliquiarum tranſpoſitionem in novum feretrum, quod cujuſdam fratris labore & ſumtu auro, argento, gemmiſque paratum erat, idem Gervinus ſeu Gerewinus litteris [c] invitavit Lambertum epiſcopum, Atrebatenſi proprium eccleſiæ hoc anno datum, quam a multis annis Cameracenſes epiſcopi huc uſque rexerant. Conſecratus fuit Romæ Lambertus ab Urbano papa, qui varias pro eo epiſtolas ſcripſit tum ad Rainaldum Remorum archiepiſcopum, tum ad Cameracenſes, qui Lamberto adverſabantur, tum ad abbates diœceſis Atrebatenſis, Aloldum ſancti Vedaſti, Richardum Marcianenſem, Albertum Haſnonenſem & Hamericum Aquicinenſem ſeu Aquicinctenſem, necnon ad abbatiſſas ſanctæ Ragenfredis atque Strumenſem. quæ omnes epiſtolæ, ceteraque, quæ ad Lamberti electionem pertinent, in tomo quinto Miſcellaneorum Baluzianorum edita ſunt.

c *Baluz. Miſcell. to.* 5. *p.* 283.

LVII. S. Theoderico altaria data.

Inter præcipuos monaſterii ſancti Theoderici Remenſis benefactores cenſendi ſunt Laudunenſes epiſcopi, in his Elinandus, qui hoc anno tria eidem loco altaria abſque perſonis tenenda conceſſit. Hujus rei litteris adſcripta ſunt ſigna cum ipſius Elinandi tum Rainaldi archiepiſcopi, Hugonis Sueſſionenſis, Fulconis Belvacenſis, Ratbodi Noviomenſis, & Girardi Morinenſis epiſcoporum; dein Henrici abbatis ſancti Remigii, Nocheri Altivillarenſis, Rodulfi ſancti Theoderici, Burchardi ſancti Baſoli, Johannis ſancti Nicaſii abbatum. Actum XI. kal. Aprilis hoc anno, indictione I.

* *Hermonville.*

Verum inſignis eſt in primis charta Rainaldi Remorum archiepiſcopi, qui eodem tempore altare Hermundi-villæ * ſancto Theoderico donavit his verbis memoratu dignis. *Cum ad Remenſis eccleſiæ curas, oneraque portanda infirmitatis noſtræ imbecillitatem divinæ vocationis dignatio accerſivit, circa hoc potiſſimum noſtra deſudavit intentionis efficacia, ut eccleſias, fideliumque cœnobia altaribus, quæ in jura noſtra manciparentur, augeremus: ne penuria afflictæ, in divinis cultibus tepidiores redderentur. Verum, quia ſancti Theoderici eccleſia hactenus munificentiæ noſtræ una inter ceteras inexperta remanſerat; cum primum nobis altare, quod eidem eccleſiæ contiguum, finitimumque adjaceret, acceſſit, oppido gaviſi ſumus, opportunum habentes, ut impenſæ ceteris liberalitatis noſtræ eccleſiam hanc alienam diutius minime relinqueremus.* His præmiſſis, Rainaldus prædictum Hermundi-villæ altare *imperſonaliter* ſancto Theoderico tradit, eo pacto, ut ſuum patriſque ac matris anniverſarium ibidem peragatur. *Actum Remis in archivo pontificali, anno incarnationis dominicæ* MXCIII. *indictione* II. *(forte a Septembri inchoata) regnante glorioſiſſimo Francorum rege anno* XXXIII. *archiepiſcopatus autem domni Rainoldi anno* X. Subſcribunt iidem, qui ſupra, abbates, Henricus ſancti Remigii, Nocherus Altivillarenſis, Burchardus ſancti Baſoli; & Seguinus [d] ſancti Nicaſii, idemque Caſæ-Dei abbas, cujus vice Johannes ſuperius laudatus, ſancti Nicaſii abbatiam regebat.

d *V. lib.* 67. *num.* 93.

LVIII. S. Maglorii monaſterium reformatum.

Duo in Galliis celeberrima in primis erant monaſteria, Cluniacenſe nimirum & Majus-monaſterium, ad quorum normam pleraque Galliarum monaſteria vel informabantur, vel reformabantur. Hinc eſt, quod rex Philippus, cognito Pariſienſe ſancti Maglorii monaſterium ad tantam cum in ſpiritualibus, tum in temporalibus deſolationem deveniſſe, ut ad paucos fratres redactum eſſet, qui omnino ſæculariter viverent; eumdem locum Bernardo Majoris-monaſterii abbati commiſit in meliorem ſtatum reſtituendum. Hanc vero depravationem incuria & culpa Haimonis ac ſuperiorum abbatum accidiſſe teſtatur Philippus, litteris hoc anno datis, quarum hæc verba. *Notum ſit omnibus habere nos capellam dominicam, in honore beati Bartholomæi apoſtoli, & beati Maglorii confeſſoris conſtructam, ſitam in Pariſiorum civitate juxta aulam regiam, quæ hactenus a propriis abbatibus non tam gubernata, quam deſolata vide-*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093.

batur, maxime tempore Haimonis abbatis per cujus incuriam in tantum adnihilata erat primo monaſtici ordinis religione, dein vero exteriorum depopulatione, ut pauci fratres, qui adhuc ibi remanſerant, de rebus eccleſiæ, prout monachos decet, ſuſtentari non valerent, & jam pæne ad ſæcularitatem redacti, unuſquiſque de proprio ſuo, prout poterat, cum magna neceſſitate & ordinis traſgreſſione ſibi procurabat. De hac ergo deſolatione cum ſupra dicto abbate Haimone rationem ponentes, cum ſe excuſare non poſſet, & per negligentiam ſuam omnia hæc accidiſſe cognoſceret, aſſenſione ejuſdem & ſupplicatione fratrum loci ipſius habitatorum, admonitione quoque optimatum noſtrorum, & ſuggeſtione quorumdam religioſorum virorum, hoc conſilium ſalubre reperimus, ut eccleſiam ipſam in manus ordinate & monaſtice viventium, abbatis videlicet Bernardi & monachorum ſancti Martini Majoris-monaſterii, ad reſtaurandum traderemus. quod & fecimus pro redemtione animæ noſtræ &c. Actum eſt hoc Pariſius publice in aula regia, coram ſubſcriptis teſtibus, anno ab inc. Domini MXCIII. *indict.* I. *epacta* XXVI. X. *kal Martii, regnante Philippo rege, anno ordinationis ſuæ* XXXVI. His litteris appoſita ſunt ſigna ipſius Philippi regis, Urſionis Silvanectenſis epiſcopi, Hugonis fratris Philippi regis, Widonis dapiferi regis, Adelelmi conſtabularii regis, Simonis de Nielfo, Goiſlini regis camberlarii, Gauterii camberlarii regis, Willelmi camberlarii reginæ, & Harduini camberlarii reginæ, & aliorum. Ex monachis huic ſanctioni præſentes fuerunt *Hilgodus, qui fuit Sueſſionum epiſcopus, & Andreas frater ejus, Rotbertus Pariſienſis prior ſupra dicti cænobii, & Rotbertus de Caſtella, qui fuit dapifer ſupra ſcripti regis Philippi. Hubertus cancellarius ſcripſit & ſubſcripſit.* In Pratenſi necrologio Haimo abbas ſancti Maglorii Pariſienſis v. kal. Junii obiiſſe dicitur.

LIX. S Faræ monaſterii infelix ſtatus.

Mirum eſt Philippum regem priſtinæ diſciplinæ in monaſteriis reſtitutionem eo tempore, quo licentius & ſolutius vivebat, tanto ſtudio curaſſe. Id vero non tantum ſuperiori exemplo, ſed etiam aliis conſtat. In his alterum ſuppeditat ipſius Philippi epiſtola ad prædictum Bernardum Majoris-monaſterii abbatem, quem hortatur ad reformandos perditiſſimos Farenſis parthenonis mores. quod etſi referre quodammodo vetat celeberrimi ac religioſiſſimi modo cœnobii reverentia, tamen reticere non ſinunt hiſtoriæ leges. Hæc epiſtola ſic habet, ex autographo deſumta.

Philippus Dei gratia Francorum rex, Bernardo venerabili Majoris-monaſterii abbati, omnique congregationi ſibi commiſſæ, ſalutem. Quamvis ſanctitatem veſtram in multis me exaſperaſſe coguoverim; tamen volo vobis manifeſtum eſſe, eccleſiam veſtram ſuper omnes alias monaſtici ordinis eccleſias dilexiße, & propter humilitatem & patientiam veſtram amodo diligendam diſpoſuiſſe. Verum quia multis & magnis præpeditus negotiis, peccatis meis, fateor, exigentibus, veſtræ ſanctitati ſatisfacere neglexi; nunc obnixe deprecor, ut me, licet immeritum, deinceps in orationibus veſtris ſuſcipiatis: quatinus per eas in præſenti & in futuro merear adjuvari. Confido enim quod magnam apud Deum habent fiduciam. Nunc igitur ſequendo veſtigia prædeceſſorum noſtrorum, monaſterium ſanctæ Mariæ ſemper virginis ſanctæque Faræ, in quo ex infirmitate & incuria inhabitantium omnis religio & monaſticus ordo penitus eſt adnullatus, &, (quod miſerabilius eſt) proſtibulum factum eſſe condolemus; pro ſalute animæ meæ per præſentem cartam in cellam vobis jure perpetuo poſſidendum tradimus, concedimus, & auctoritate regia confirmamus. quatinus per ſanctitatis veſtræ prudentiam, & orationum veſtrarum inſtantiam ordo monaſticus ibidem reformetur: & eccleſia Dei, quæ actenus (prô dolor!) adulterinis fœdata eſt complexibus, & tanto tempore a ſervitio Dei privata eſt, cum eccleſiæ veſtræ filiis de valle lacrimarum aſcendere, & canticum graduum ſe cantare congratuletur. Confortamini itaque in Domino nihil hæſitantes, ſcienteſque auxilium meum vobis in nullo defuturum. Valete.

Tam enormis probri rumor aures & animum perculit Ivonis epiſcopi Carnutenſis, ex relatu Turonenſium monachorum & Adeleidis comitiſſæ, eumque permovit ad ſcribendum [a] Galterio Meldenſi epiſcopo, ut aut prædictas mulieres in loco ſuo & ordine corrigeret, aut, ſi id fieri non poſſet, ut religioſis monachis locum illum cum ſuis poſſeſſionibus committeret, accepta prius ab eis cautione, ut illas mulieres ſub arta diſciplina coercerent, eiſdemque neceſſaria ex rebus monaſterii, quamdiu vixiſſent, providerent. Perſtitit eo in loco muliebris ſexus, &, ſalutari converſione jamdudum facta, illic floret etiam nunc regularis diſciplinæ ſtricta obſervatio, virgineo fragrans odore.

a *Ivo. ep.* 70.

LX. S. Martini de Valle cella.

Eodem tempore Ivo Adelæ Trecenſi & Carnutenſi comitiſſæ ſcripſit, eamque

AN. CHR. 1093. a Diplom. p. 369. » laudat, quod eccleſiam [a] ſancti Martini de Valle apud Carnutas, quæ olim monaſte- » rium fuerat, in antiquum ſtatum reformare vellet. quod celeri effectu exſequendum » ſuadet, ne antiquus hoſtis bonum ejus conſilium præpediat. Hæc ſuburbana S. Martini eccleſia tunc tradita fuit Majoris-monaſterii monachis, noſtro tempore Capucinis data, prædiis monaſterio beatæ Mariæ de Bono-nuntio Aurelianenſi attributis.

LXI. Goffridus Vindocinenſis abbas electus. Hoc anno Berno Vindocinenſis abbas, ætate & ægritudine confectus, baculum paſtoralem fratribus in capitulo reſignavit, & in ipſo capitulo domnus Goffridus, juvenis ætate, moribus maturus, forma modeſta, litteris maxime inſtructus, ceteriſque bonis adornatus, ut in chronico Andegavenſi legitur, cum diaconus tantum eſſet, electus eſt abbas XII. kal. Septembris, & ab Ivone epiſcopo IX. kal. ejuſdem menſis honorifice conſecratus abbas ejus loci quintus. Hac in conſecratione Ivo profeſſionem a Goffrido exegit. quæ res diſcidioli inter illos ſeminarium fuit, ut poſtea dicturi ſumus. Goffridus claro in primis & nobili apud Andecavos genere natus, Rainaldum [b] Credonis dominum, ejuſque filium Mauricium, [c] conſanguineos ſuos vocat. Rainaldus iſte Rotberti Burgundionis filius erat, iſque amore Goffridi abbatis cognati ſui quaſdam conſuetudines apud Credonem Vindocinenſibus relaxavit. Garnerium [d] archidiaconum Andecavenſem *nutritorem* [e] habuit Goffridus & Guillelmum [f] magiſtrum, ut ejus ad eos epiſtolæ teſtantur.

b Goffrid. lib. 5. ep. 27. c ibid. ep. 16. d ibid. ep. 11. e ibid. ep. 16. f id. lib. 1.

Primo ſuæ ordinationis anno Romam adiit, ibidemque ſacerdotio initiatus eſt ab Urbano ſummo pontifice, cui quanta præſtiterit, quantumque honoris ab eo acceperit, explicat ipſe non ſemel, maxime in epiſtola ad Paſchalem II. his verbis. *Inter cetera, quæ mea humilitas Romanæ eccleſiæ in ſua neceſſitate fecit ſervitia, unum, quia celeberrimum fuit, nec poſſum, nec debeo ſilere. quo audito, qui catholicam fidem diligit, me numquam poterit non amare. Primo anno, quo, Deo volente vel permittente, nomen abbatis ſuſcepi, audivi piæ recordationis dominum papam Urbanum in domo Johannis Frica-panem latitare, & contra Guitbertiſtam hæreſim viriliter laborare. Licet locus noſter pauper eſſet, Romam tamen veni, illius perſecutionum & laborum volens particeps fieri, & ſuam pro poſſe meo deſiderans ſupplere inopiam, quod & Dei gratia feci. Mala, quæ in itinere & in civitate paſſus ſum, noſtrorum per omnia, ne agnoſcerer, factus famulus famulorum, longum eſt enarrare. Quaſi alter Nicodemus ad dominum papam in domum prædicti Johannis nocte veni: ubi eum pæne omnibus temporalibus bonis nudatum, & alieno ære nimis oppreſſum inveni. Ibi per quadrageſimam manſi cum illo; &, ſi fas eſt profiteri veritatem, ejus onera, in quantum potui, caritatis humeris ſupportavi. Quindecim vero diebus ante paſcha Ferrucius, quem Lateranenſis palatii cuſtodem Guibertus fecerat, per internuntios locutus eſt cum domino papa, quærens ab eo pecuniam, & ipſe redderet illi turrim & domum illam. Unde dominus papa cum epiſcopis & cardinalibus, qui ſecum erant, locutus, ab ipſis pecuniam quæſivit. Sed modicum quid apud ipſos, quoniam perſecutione & paupertate ſimul premebantur, invenire potuit. Quem ego, cum non ſolum triſtem, verum etiam præ nimia anguſtia lacrymantem conſpexiſſem; cœpi & ipſe flere, & flens ad eum acceſſi, dicens, ut ſecure cum Ferrucio iniret pactum. Ibi aurum & argentum, nummos, mulas & equos expendi; & ſic Lateranenſe habuimus & intravimus palatium: ubi ego primus oſculatus ſum domini papæ pedem, in ſede videlicet apoſtolica, in qua longe ante catholicus non ſederat papa.* In his mirari licet hinc moderationem Urbani pontificis, qui in tantis anguſtiis armorum vim non adhibet: inde Goffridi generoſum pectus, omnia in uſus papæ expendentis. Idem in eadem epiſtola ad Paſchalem ſcribit, *tredecim millia ſolidorum* ſuæ *monetæ in Romana eccleſia ſervitium expendiſſe*. Ne- » que porro tanta munificentia ſine fructu. nam Romæ preſbyter ordinatus, inveſti- » turam eccleſiæ beatæ Priſcæ per manum domini papæ Urbani recepit, quam præ- » deceſſores ſui longe ante poſſederant; ſed inde ejecti, quia Guitberto obedire noluerant, ut ipſe in epiſtola [g] ad Honorium papam fatetur. Hæc fuere initia præfecturæ Goffridi abbatis, de quo ſæpe recurret in conſequentibus dicendi occaſio. Ad Bernonem ejus anteceſſorem quod attinet, ſuperſtes fuit uſque ad annum MXCIX. quo is obiiſſe traditur [h], *vir magnæ integritatis & innocentiæ, pater omnibus dulciſſimus*, & in monachatu annis ſexaginta vixiſſe.

g ibid. ep. 16. h Labbe to. 1. bibl. p. 289.

LXII. Collectæ pro Urbano factæ. In tantis anguſtiis Urbanus Rainoldo ſancti Cypriani apud Pictavos abbati, qui Romam tunc profectus erat, litteris ſcriptis mandavit, ut, adjuncto ſibi Gervaſio ſancti Savini abbate, collectas in Gallia, maxime in Aquitania faceret ad ſublevandam Romanæ eccleſiæ inopiam. Scriptæ quoque a pontifice litteræ epiſcopis & abbatibus

Digitized by Google

batibus per Aquitaniam, Waſconiam, & inferiorem Burgundiam conſtitutis, quos omnes hortatur, ut eccleſiæ Romanæ in illis anguſtiis ſuccurrant, & per Rainaldum abbatem erogationes ſuas, *adſcripto nominis ſui titulo*, ſubmittere non cunctentur. ANN. CHR. 1093.

Ex his intelligitur, magna in exiſtimatione apud pontificem fuiſſe Rainaldum abbatem, de quo ſuperius actum eſt non ſemel. Gervaſius quoque magnopere laudatur in libro de vita Bernardi Tironienſis, in quo *vir ſumma abſtinentiæ, omniumque virtutum ornamentis præclarus* dicitur: ſed tamen haud abſque nævo fuit. Is ex monacho ſancti Cypriani ad ſancti Savini præfecturam poſtulatus, non prius acquieſcere voluit, quam Bernardus, ejuſdem loci monachus, ipſi [a] in ſocium & præpoſitum concederetur. Sed inter eos non multo poſt diſſenſio exorta, occaſione cujuſdam eccleſiæ, quam cœnobii ſui amplificandi ac locupletandi gratia Gervaſius acquirere percupiebat: Bernardus contra reſiſtebat, id citra ſimoniæ crimen fieri non poſſe ratus. Unde factum eſt, ut idem Gervaſius, ubi ſe minime prævalere vidit, illamque eccleſiam ſancti Cypriani abbati cedere; in Bernardum vehementer indignatione commotus, dimiſſa præfectura, ad ſancti Cypriani monaſterium ſe receperit, ibique ſumtibus S. Savini domum ſibi conſtruxerit, ubi deinceps multo tempore habitavit. Interim ſancti Savini procuratio in Bernardum devoluta eſt, qui locum prudenter ac religioſe, tam in temporalibus, quam in ſpiritualibus adminiſtravit.

Gervaſii abbatis & Bernardi altercatio.

a V. lib. 67. n. 61.

LXIII. Bernardi Tiron. ſeceſſus in eremum.

Aſt ubi monachos id moliri intellexit, ut ipſum ſibi abbatem eligerent, e monaſterio clam receſſit, & ad virum venerabilem Petrum de Stellis, qui non procul a monaſterio eremiticam vitam agebat, ſe recepit, ab eo multa cum caritate ſuſceptus. Verum, cum non ſatis tutus a ſancti Savini monachorum interpellationibus ſibi videretur, eodem Petro duce ad quoſdam eremitas, qui in confinio Cenomannicæ & Britannicæ regionis perquam religioſe vivebant, ſeceſſit: quos inter principes ac magiſtri erant Rotbertus de Arbriſello, Vitalis de Mauritania, & Radulfus de Fuſteïa. Novo ſocio applaudunt omnes, eique certatim cellas ſuas offerunt. Vitali primum ſe adjunxit Bernardus: qui, ut melius apud eos incognitus lateret, proprio diſſimulato nomine, Guillelmi nomen aſſumſit. Ubi aliquamdiu illic manſit, *ex ſynodi auctoritate* ei auctor fuit Vitalis, ut perluſtratis illius eremi ſilvis, ſingulorum eremitarum cellas exploraret, & quæ ipſi amplius placuerit, præferret. Omnibus exploratis, cellam & contubernium prætulit Petri eremitæ, qui in cujuſdam ſancti Medardi eccleſiæ parietinis degebat, ibique tornandi arte & arbuſtorum cultura vitam ſuſtentabat. Guillelmi optione multum exhilaratus Petrus, Guillelmo ejuſque ſociis refectionem parat. At in cellario ſuo tam tenuem invenit annonam, ut ea vix uni reficiendo ſufficeret. Hinc ille feſtinato ſilvam ingreſſus, ſpineta rubetaque convellicat, corylos ceteraſque ſilveſtres arbores excutit, ſuiſque exſpoliat fructibus; ad hoc apum examen in trunci arboris concavitate invenit, & ex eo mel exprimit. Reverſus domum, his menſam dapibus onerat, ſuiſque hoſpitibus opulentum, niſi panis, pars epularum potior, defuiſſet, convivium exhibet. quo peracto, reverſis ad ſuas cellas ceteris, Guillelmus cum Petro remanet, a quo tornandi artem didicit. Dum Petrus ex ſilveſtrium arborum fructibus & ſuæ artis commercio victualia quæritat, Guillelmus domi remanens, agreſtes herbas in pulmentum conficiebat, quas ut delicatiores redderet, feſtivis diebus ſale condiebat: poſt veſperas ſemel in die reficiebant. Petro recumbenti Guillelmus miniſtrabat. De cetero precibus & contemplationi adeo indefeſſe inſiſtebat, ut in corpore degens, angelicam vitam agere videretur. Sic per triennium cum Petro eremita vixit.

LXIV. Gervaſii S. Savini abbatis varia fortuna.

Interim Gervaſius ſancti Savini abbas, dimiſſa præfectura, Pictavis apud ſanctum Cyprianum, in domo ab ſe conſtructa degebat: ubi non ita religioſe ſe geſſit, ut ſimoniæ labem non incurreret. De eo enim intelligenda videtur Amati Ellorenſium epiſcopi & ſedis apoſtolicæ legati epiſtola ad Radulfum Turonenſem archiepiſcopum, qua eum invitat, ut veniat ad concilium Burdegalæ in octavis ſancti Michaëlis celebrandum. tum ſubdit. *Ceterum fraternitati tuæ notum fieri volumus, nos in eccleſia ſancti Savini, quæ ſita eſt in pago Pictavenſi, nuper fuiſſe, & ejuſdem eccleſiæ abbatem in capitulo monachorum ſimoniacum comprobaſſe. cui apoſtolica auctoritate præcepimus, ut Pictavum iret, quatenus in præſentia noſtra illius hæreſis Pictavenſi epiſcopo manifeſta fieret. qui reatus ſui terrore percuſſus. Pictavum ire renuit, & reverentia ſui ordinis atque officii poſtpoſita, arreptis quibuſdam eccleſiæ ſuæ reliquiis & ornamentis*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093.

more furis aufugit. Proinde tibi precipiendo mandamus, ut ſi hujuſmodi hominem in diœceſi tua invenire poteris, capi facias, & Pictavenſi epiſcopo cum prædictis eccleſiæ ſuæ ſpoliis reddas. Si vero illum cum ſpoliis non poteris reddere, ſaltem, ſi poteris, ſpolia redde. Hæc vero non de alio, quam de Gervaſio abbate intelligi poſſe videntur, qui dimiſſa præfectura, ſancti Savini ſumtibus apud Pictavos ſibi domum conſtruxiſſe dicitur in vita Bernardi Tironienſis, a quo excogitatæ ſimoniæ, ut mox vidimus, inſimulatus fuerat. Denique anno M CXVI. Jeroſolymam proficiſcens, in itinere a leone cum aſino cui inſidebat, cæſus, membratimque diſcerptus fuiſſe traditur in libro de vita Bernardi Tironienſis. Addit in illa epiſtola Amatus, Gaufridum de Prulliaco, cognomento Jordanum, comitem Vindocinenſem, a ſe commonitum fuiſſe, ut intra » feſtivitatem ſancti Petri in kalendis Auguſti ſe coram ipſo Amato ſiſteret, de uxore » ſua, quam contra Deum tenebat, rationem redditurus; ſed venire noluiſſe. qua pro» pter Radulfo mandat, ut illum ad præſentiam ſuam citet, quod ſi uxorem dimittere » noluerit, eum excommunicatum eſſe ſciat,

LXV. Prulliaci monaſterium. * Prully. * la Claye.

Prulliacum * locus eſt pagi Turonenſis ad Clayam * fluviolum, ubi conditum fuit ineunte ſæculo XI. monaſterium ab Ecfrido Prulliaci & Rupepozææ domino in honorem Salvatoris & ſancti Petri principis apoſtolorum, cujus loci primus fuit abbas Amblardus. Illic ſepultus Ecfridus ſeu Effredus, ex cujus ſtirpe Vindocinenſium comitum ſecunda ſeries originem traxit. In epitaphio, a Sancta-Marthanis, aliiſque relato, Effredus genere & probitate inter nobiles Gallos inſignis, tutor patriæ, duxque militiæ fuiſſe dicitur. Ex ejus genere prodiit prædictus Gaufridus ſeu Goffridus de Prulliaco, cujus conjux Euphroſia erat ex ſtirpe comitum Andecavenſium, quibus antea Vindocinum parebat. Goffridus iſte multas Vindocinenſibus monachis intulit moleſtias, ut inferius videbimus. Pater ejus Goffridus vocatur in libro de geſtis [a] conſulum Andegavenſium; mater Amelina, uxor Euphroſia dicta erat. Ejus tempore Prulliaci abbas erat Otho, cui Goſbertus quidam eccleſiam S. Martini de Bociaco, *ſcilicet omnem offerendam & exitum ipſius eccleſiæ*, donavit *cum conſilio Gaufridi comitis Vindocinenſis*. quæ donatio facta dicitur III. *kal. Decembris vivente Urbano papa Romano, Philippo Francorum rege, & Radulfo Turonicæ civitatis archiepiſcopo ſecundo, ſuper fluvium Wartimpæ*. Idem Goſbertus eidem Othoni abbati, quem fidelem amicum ſuum vocat, *burgum Bociaci* donat; pro quo Otho abbas & monachi dederunt illi *caritatem, id eſt centum ſolidos*.

a Spicil. to. 10. p. 488.

LXVI. Eremitæ Credonenſes. * de Craon.

Non leviter prætereunda eſt recordatio prædictorum eremitarum, quos in confinio Andecavenſis & Britannicæ regionis, id eſt in ſaltu Credonenſi *, religioſe vixiſſe mox dicebam. In his præcipui erant Rotbertus de Arbriſello, Vitalis de Mauritania, & Radulfus de Fuſteïa, necnon Petrus ille eremita, cui Bernardus Tironienſis ſe adjunxit. Hi omnes quo pacto ad noſtram hiſtoriam ſpectent, inferius videbimus.

Rotbertus de Arbriſello. * vulgo *Arbreſec.*

Rotbertus ortus eſt in Britanniæ pago Redonenſi, in quadam villa, quam Arbriſellum * vocant. Pater ejus Damaliochus, mater Orguendis, mediæ conditionis. Poſt prima litterarum elementa Pariſios adiit ſtudiorum cauſa, Gregorio ſummo pontifice. Illinc a Silveſtro Redonenſi epiſcopo revocatus, quatuor annis ei adhæſit, archipreſbyter ab eo factus, inceſtas ſacerdotum & laïcorum copulas, ſimoniam, aliaque ejuſmodi vitia perſequi non ceſſans. Clericis obid exoſus, Silveſtro mortuo, Andecavos venit, ſcholaribus ſtudiis operam daturus; ibique duobus annis moratus eſt, lorica ad cutem indutus, ut carnem domaret. Verum, cum in turba ſaluti ſuæ non ſatis conſulere ſibi videretur, in ſilvam Credonenſem, tunc temporis vaſtiſſimam, cum altero preſbytero ſeceſſit, ubi rigidiſſimam vitam duxit. Cibo agreſti utebatur, a vino perinde atque a ſagimine abſtinens. Lectiſternium humus, juge ad cutem cilicium. Hinc multi ad eum confluere cœperunt, quibus ille ſalutaria monita dabat. Ex his porro nonnulli ſe ejus magiſterio ſubdiderunt, quos ad præſcriptum regulæ ſancti Auguſtini informavit, exſtructa eccleſia beatæ Mariæ de Rota in loco, quem ei Reginaldus ſeu Rainaldus, Rotberti Burgundi filius, in illo ſaltu Credonenſi conceſſit. Id factum anno M XCVI. quo anno Rotbertus de Arbriſellis, Andecavos ab Urbano II. accerſitus, prædicandi ubique verbi divini facultatem ab eo accepit.

LXVII. Vitalis & Radulfus. * Mortain.

Eodem tempore in eadem ſilva degebant alii etiam eremitæ, ſuos quoque habentes ſocios & diſcipulos. Ex his unus erat Vitalis nomine, in villa Tigerii apud Bajocaſſes oriundus, & quidem in pago Moritonii *, aliis mendoſe Mauritaniæ, ex quo cognomen de Mauritania habuit. Parentes ejus Reigfridus & Rohardis eum ſtudiis

Digitized by Google

adhibuere. Reverſum è ſtudiis Moritonienſis comes capellanum ſuum ſtatuit. Poſt hæc Vitalis in ſolitudinem Credonenſem ſe recepit: ſed tandem regreſſus in patriam, Saviniacenſe monaſterium ædificavit, ut ſuo loco dicturi ſumus. Locus ille, ubi eremiticam vitam duxit, Domni-Petra vocatur in ejus vita, ibique ſeptemdecim fere annis degiſſe dicitur. ANN. CHR. 1093.

Tunc etiam in eodem ſaltu florebat Radulfus de Fuſteïa, qui poſt legitimam cœnobiticæ vitæ in monaſterio ſancti Jovini de Marnis exercitationem, ad anachoreticam vitam, uti ſancti Benedicti regula permittit, ſe tranſtulerat. Hic auctor fuit parthenonis ſancti Sulpicii apud Redones, ut in conſequentibus videbimus. Sic duo illi non modo virorum, ſed etiam mulierum ſaluti conſuluere, maxime Rotbertus de Arbriſello, quod etiam de Vitali probat Marbodi epiſcopi Redonenſis epiſtola ad eum ſcripta.

LXVIII. Herveus incluſus.

Idem quoque ſtudium fuit Hervei & Salomonis, qui in iiſdem partibus ſolitariam vitam duxere, & muliebris ſexus curam geſſere, quorum alter nempe Salomon Nidi-avis parthenium exſtruendum curavit, ut ſuo loco exponemus. Ad Herveum quod attinet, Vindocinenſis primum cœnobii monachus fuiſſe traditur, unde Herveus de Trinitate dictus; inde permiſſu abbatis, an Bernonis, in Andegavenſis pagi locum, Calonnam vocabulo, quatuor leucis ab urbe diſtantem, ſe recepit, ubi incluſi vitam egit. Sane eo nomine Goffridus Vindocinenſis abbas tres ad eum ſcripſit epiſtolas, quæ poſtremæ ſunt libri quarti. In penultima *Herveo incluſo amico ſuo* inſcripta, de duobus clericis agit, qui, referente Herveo, monachi eſſe volebant. Hos ut ad ſe mittat Herveus, & quoſcumque honeſtæ vitæ clericos invenerit, Goffridus rogat, « profeſſus, ſe in ejuſmodi candidatis honeſtam paupertatem præferre ſuperbis divitiis; « nihilque pro faciendis monachis quærere; ſed, ſi quid oblatum fuerit, quia regula « id permittit, ſe accipere. *Ordo ſiquidem noſter*, inquit, *exigit ut tales ſimus, qui non* « *lucris temporalibus, ſed lucrandis animabus operam demus.* quod noſtrorum animis alte infixum eſſe pervelim. Turpiſſimum quippe eſt homines, qui ſemel omnia reliquerint, & quidem ſatis dotatos, exigere dotem ab eis, quos Chriſtus ad ſe vocaverit. Sequenti epiſtola, *dilecto ſuo Herveo* inſcripta, eum hortatur, ut ne curet cujuſdam Vindocinenſis monachi querimoniam, qui dixiſſe ferebatur, Vindocinenſem congregationem ab eis, quos de Britonibus *monachandos* Herveus miſerat, dedecoratam fuiſſe. Tertia denique epiſtola, quæ has duas antecedit, *ſervo & ancillæ Dei, Herveo & Evæ incluſis* directa eſt, quos ut ſemper in melius proficiant, & aſſidue vigilent, « graviter hortatur, certi de mercede, incerti de mortis die. Tanto quippe graviora « apud Deum eſſe delicta, quanto majora erga nos ejus beneficia. Fruſtra quoſdam « ſibi blandiri de promiſſionibus miſericordiæ, ſi contemnant vires juſtitiæ. Sicut « certum eſt quod Deus promittit, ita certum eſſe quod ipſe minatur. «

LXIX. Eva recluſa & Benedicta.

Quænam ſit illa Eva incluſa, docet nos poëta quidam Anglus, Hilarius nomine, qui ex Anglia in Galliam acceſſerat audiendi Petri Abaëlardi gratia, in cujus æmulos, qui eum a docendo compeſcere fecerant, vehementer invehitur. Idem prolixum rythmum edidit de ſanctimoniali Eva, nobilibus Anglis nata, cujus genitrix, Oliva nomine, illi auctor fuit, ut filia ab infantia ſub monaſtico habitu Deo conſecraretur in celebri quodam beatæ Mariæ monaſterio, cui vocabulum Clintonia erat. Cum diu in illo parthenone piiſſime vixiſſet, mare trajecit, venitque Andecavos, ubi locum ſolitarium quæſivit, ut ſoli Deo abſque turbis ſerviret. tum ſubdit Hilarius:

Tandem legit ſibi locum ad ſanctum Eutropium,
Quem prævidit ſibi boni totius initium.
Ibi quodam in recluſu manſit Chriſto dedita,
Et placebat ei multum hæc vivendi ſemita,
In qua cuncta Dei dono vitabat inlicita.

Hæc ſancti Eutropii eccleſia ſita erat Calonnæ, ubi Eva illa degebat cum Herveo. ita enim ſubdit Hilarius.

Ibi vixit Eva diu cum Herveo ſocio.
Qui hæc audis, ad hanc vocem te turbari ſentio.
Fuge, frater, ſuſpicari, non ſit hic ſuſpicio.
Non in mundo, ſed in Chriſto fuit hæc dilectio.

ANN. CHR. 1093

Certe ſi quid ſuſpicionis in illos fuiſſet, non reticuiſſet Goffridus Vindocinenſis abbas, qui non ſemel ad Herveum ſcripſit. Herveus Evæ ſupervixit, quæ morti proxima, pſalmos decantare cœpit.

Et hos duos Auguſtini verſus de Sequentia:
» *Beata illa patria, quæ neſcit niſi gaudia.*
» *Nam cives hujus patriæ non ceſſant Deo canere.*

Omnes circumſtantes, ſed in primis Herveum contriſtaſſe dicitur Evæ obitus, cujus

Corpus terræ juxta morem mandaverunt clerici:
Moniales adfuerunt, monachi canonici.

In fine Hilarius preces poſcit pro Herveo, qui ſanctus habetur Calonnæ, ubi ſacra ejus ædicula cernitur, in cujus altari habetur icon ſancti Eutropii epiſcopi, ut videtur, Andecavenſis, qui Glannafolienſem baſilicam primus dedicavit. Hæc etſi forte paullo ſerius acciderint, tamen hoc loco referenda viſa ſunt. Eodem fere tempore florebat, & quidem, ut puto, apud Andecavos, Benedicta recluſa, cujus epitaphium ſcripſit Baldricus, qui ait, eam modico carcere per multos annos recluſam fuiſſe, & vitæ contemplativæ operam dediſſe.

LXX. Caſale-benedictum conditur. [a] *V. lib. 67. n. 61. & lib. 68. n. 38.* * *Iſſoudun.*

Hactenus apud Silvaniacum in cella Corneliacenſi [a] ſubſtiterat Andreas Vallumbroſanus: ſed tandem hoc anno novum in pago Bituricenſi monaſterium exſtruere cœpit in loco, qui tunc Caſale-malanum, a poſteris Caſale-benedictum appellatum eſt. Poſitus eſt hic locus ſeptem leucis ab urbe Biturigum, tribus ab Iſſolduno * ſeu Exolduno. Hujus caſtri dominus, Gaufridus nomine, fundum illum ſui juris, in denſiſſima ſilva, ædificando monaſterio donavit VIII. kalendas Sextiles hujus anni venerabili Andreæ Corneliacenſi priori, cui Petrus præpoſitus & canonici ſancti Cyrici Iſſoldunenſis, ad quos parochialia jura pertinebant, probante Aldeberto e noſtris Bituricenſi archiepiſcopo, eccleſiæ cum cœmeterio in honorem ſancti Petri conſtruendæ poteſtatem fecerunt. Ex parvis initiis paullatim crevit res familiaris ex donationibus Iſſoldunenſium in primis dominorum, & Linerienſium, multorumque deinceps fidelium. Inſuper Radulfus princeps Dolenſis cum fratre ſuo Ebone quoſdam
» ſervos Andreæ priori conceſſit in caſtro Radulfi, & in unoquoque caſtro ſuo unum ex
» ſuis hominibus, ut ſinguli cum tota ſua progenie ſerviant monaſterio, *quod vocatur Caſalis ſancti Petri. Hoc donum factum eſt in capitulo ſanctæ Mariæ Dolenſis in præſentia Johannis abbatis Dolenſis, domni Erberti abbatis Virzionenſis, domni Umbaudi abbatis ſancti Sigiranni, & domni Andreæ abbatis Caſalis ſancti Petri.* Hoc monaſterium nulla alia re illuſtrius eſt, quam congregatione Caſalis-benedicti, cui ſub initia ſæculi ſexti-decimi originem dedit. ob idque abbate regulari hactenus cum quatuor ſibi adjunctis monaſteriis gaudere meruit, cum ſuis membris modo ſubjectum congregationi ſancti Mauri.

LXXI. Alfonſus rex Cluniaco munificus.

Jam annus quintus erat, ex quo Cluniacenſis baſilica a venerabili Hugone inchoata erat, cum Aldefonſus ſeu Alfonſus Hiſpaniæ rex, *in conſervatione Cluniacenſis abbatis obedientiarius*, ut loquitur Bertholdus, *Cluniaci majorem eccleſiam a fundamentis ædificaviſſe* perhibetur, & ad iſtius *eccleſiæ dedicationem infinitam pecuniam Cluniacum direxiſſe. qui etiam jam dudum ſe ibidem monachum feciſſet, ſi dominus abbas eum ſub ſæculari habitu retinere non ſatius judicaret.* Ita Bertholdus ad hunc annum. Ea porro erat principum Hiſpanorum in Hugonem reverentia, ut Raimundus Galliciæ & Heinricus Portugalliæ comites exemplar [b] fœderis & pacti inter ſe ſe initi, cujus ille ſequeſter & veluti arbiter fuerat, ad eum miſerint.

[b] *Spicil. to. 3. p. 122.*

Hugo quoque vir nobilis, Cluniaci monachus.

Tunc temporis Hugo vir nobilis, Luperciaci in pago Nivernenſi dominus, cellam & eccleſiam ſanctorum Gervaſii & Protaſii, caſtro ſuo ſubjunctam, & a ſuis fundatam majoribus, poſt mortem conjugis & unicæ filiæ ſuæ omnium bonorum ſuorum ex aſſe heredem fieri voluit. idemque hoc anno monaſtica veſte indutus eſt. *Actum in Luperciaco-veteri* anno incarnationis MXCIII. indictione I. anno XXXIV. Philippi regis. His litteris adſcripta ſunt ſigna ipſius *Hugonis Luperciacenſis, qui hoc donum fecit; Ivonis prioris Cluniacenſis, Heinrici, olim Sueſſionenſis epiſcopi, tunc Clunienſis monachi, & Joceranni Groſſi monachi.* Notandus hic locus de Heinrico Sueſſionum epiſcopo, quem dimiſſo epiſcopatu, Cluniaci monachum factum eſſe, exemplo ſcilicet Helgodi anteceſſoris ſui, qui ad Majus-monaſterium ſeceſſerat, ex hoc loco diſcimus.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093.

LXXII. Ramirus Deo apud S. Pontium oblatus.

Inſigne tunc pietatis exemplum præbuit Sancius Aragonenſium rex, cum Ramirum ſeu Ranimirum filium ſuum impuberem, in Tomerienſi ſancti Pontii monaſterio, cui tunc Frotardus abbas præerat, Deo obtulit. Exſtat præclarum ejus facti monumentum, regium ſcilicet ipſius Sancii [a] diploma, quo teſtatur, ſe Spiritus-ſancti inſtinctu, ob immenſa ſibi a Deo collata beneficia, amabile pignus, Raimirum filium ſuum, in perpetuum offerre Deo & glorioſæ ſemper Virgini Mariæ, necnon glorioſo martyri Pontio atque abbati Frotardo & monachis ibidem degentibus, ea lege, ut monachus fiat ſecundum regulam ſancti Benedicti, & imploret Dei bonitatem pro ſe ejuſque genitrice, cunctiſque propinquis ſuis. Præter hanc oblationem, ampliſſimas eidem loco donationes facit una cum dilecto filio ſuo Petro, regnante in Suprarbio, Riparcurcia, & Monteſono, pro remedio animæ ſuæ, parentumque ac filiorum ſuorum, necnon avi ſui Sancii, omniumque propinquorum ſuorum: ut ipſi monachi ſancti Pontii, quos ſpeciali amore ſe præ ceteris diligere ait, Domini pietatem pro ſe deprecentur, ut ipſi det victoriam contra inimicos nominis chriſtiani, & ipſe ex hoc regno ad regni cæleſtis gaudia tranſire valeat. Tum ſubdit: *Vos igitur, confratres mei de ſancto Pontio, miſeremini amantiſſimo filio meo Raimiro, quem dono & offero Deo & prædicto cœnobio, ea videlicet devotione & fide, qua obtulit Abraham filium ſuum Iſaac Deo, & Anna Samuël filium ſuum ſacerdoti Heli in conſpectu Dei: quatenus in templo Dei ſemper deſerviat; atque ejus exemplo & vita & doctrina provocatus, necnon precibus prædicti filii mei ac veſtris adjutus, valeam pervenire ad virentis paradiſi gaudia* &c. *Facta iſta charta vel ſcriptura* V. *nonas Maii, æra* MCXXXI. *in anno dominicæ incarnationis* MXCIII. *regnante me Sancio rege in Aragone & in Pampilona; Petro autem filio meo prælibato regnante in Suprarbio, & in Riparcurcia, & in Monteſono.* Vixit in illo monaſterio annis amplius quadraginta Raimirus ſeu Ramirus, indeque poſtmodum eductus jam ſacerdos ad capeſſendum Aragonum regnum, ut ſuo loco, Deo dante, dicturi ſumus. Non diu poſt hanc filii oblationem ſuperſtes fuit rex Sancius. Cum enim urbis Oſcæ, quam Abderames rex Maurorum obtinebat, ſitum & mœnia exploraret, ſagitta latus confixus interiit anno ſequenti, in Montaragonis cœnobio, quod ipſe conſtrui curaverat, tumulo illatus; ſed ob Maurorum incurſiones in Pinatenſi conditus. Petrum filium habuit ſucceſſorem.

[a] *Catel. & Blan.*

LXXIII. Berengarii monachi obitus.

Hoc anno exceſſit e vivis Berengarius, ſancti Papuli in Septimania monachus ſanctus, nobilis Toloſanus, cujus pater Bernardus, mater Hilloardis vocabatur. Is, relictis omnibus, quæ in ſæculo habere poterat, divino cultui ſe mancipavit: ubi varia monaſterii officia religioſiſſime obivit. Completis in ſancta converſatione vitæ ſuæ diebus, ipſo die ſacræ Cœnæ dominicæ, cum in quodam caſtello, quod Lauticum vocatur, pro ſui monaſterii negotiis verſaretur, morbo correptus, ad monaſterium defertur: ubi diu cum morbo luctatus, tandem ipſa nocte dominicæ aſſcenſionis, quæ illo anno in ſeptimum kalendas Junii incidebat, eccleſiæ ſacramentis munitus, piiſſime deceſſit, miraculis ante & poſt obitum celebratus, adeoque pro ſancto habitus. Libellum de ejus vita ſcripſit quidam Beccenſis monachus, Anſelmus nomine, alius ſine dubio a ſancto Anſelmo, rogatus a Raimundo ſancti Papuli abbate, cum apud illum diverſaretur.

LXXIV. Rainaudus abbas S. Stephani de Vallibus.

Jam anni fere octodecim [a] erant, ex quo ſancti Stephani de Vallibus abbatia condita fuerat, cum ejus loci monachi, orbati paſtore, memores ſanctæ memoriæ Goderanni Malliacenſis abbatis & Santonenſis epiſcopi, qui primum ipſis abbatem conceſſerat, Gaufridum abbatem fratreſque Malliacenſes convenerunt, rogaturi, ut unum ex eis abbatem ſibi concederent, *cujus doctrina & magiſterio ſecundum inſtituta ſancti patris Benedicti regulariter vivere poſſent;* ſe ſeque domni Gaufridi abbatis, ejuſque ſucceſſorum ordinationi ſubmiſerunt, eo pacto ut, quotieſcumque paſtore deſtituti eſſent, abbatem e Malliacenſi monaſterio pro nutu abbatis acciperent. Si quis tamen in ſuo Vallenſi monaſterio ad illud munus idoneus haberetur, ductus ad Malliacenſe monaſterium, factaque inibi abbati & monachis obedientiæ promiſſione, Vallenſis abbas conſtitueretur. quibus conditionibus acceptis, Gaufridus abbas rogatu monachorum & Ramnulfi epiſcopi Santonenſis, necnon Heliæ de Didona nobilis viri, fratrem quemdam, Rainaudum nomine, Vallenſibus abbatem dedit. Hoc monaſterium ſancti Stephani de Vallibus hactenus exſiſtit.

[a] *V. lib.* 64. *n.* 106.

LXXV. S. Michaëlis cella Burgulienſis.

Hoc ipſo anno vir nobilis Aimericus, Machelli Santonenſis filius, ſancti Michaëlis eccleſiam ad Ligerim a majoribus ſuis fundatam ac dotatam pro quatuor canonicis,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093. negligentius cultam animadvertens, quod avus ſuus Ingelgerius jam facere voluerat, Burgulienſibus monachis commiſit, uti pater poſtulaverat ipſius Machellus qui Burgulii monachus factus erat, & Richeldem Ingelgerii filiam, quæ & ipſa id flagitabat, in matrimonium duxerat. Hæc donatio facta eſt in capitulo Burgulienſi, ubi Aimericus ſuffragiorum beneficium obtinuit, eique ac fratri ipſius Carbonello conceſſum, ut ambo mortui ibidem humarentur; aut, ſi vellent, viventes illic monachi admitterentur. Hæc ipſa donatio a Radulfo Turonum archiepiſcopo & a Fulcone Andecavorum comite, Goffredi Martelli nepote, confirmata fuit. Perſtat etiam nunc hæc cella, ſed exigui cenſus, Burgulienſi abbatiæ ſubjecta. qui locus, vulgo ſancti Michaëlis abſolute appellatus, medio fere itinere Burgulium inter & urbem Turonum ad Ligerim poſitus eſt.

Burdegalenſe concilium. In chronico Malliacenſi legimus, habitum fuiſſe hoc anno Burdegalæ concilium, ſed quid in eo actum ſit, quive epiſcopi illi interfuerint, nuſquam legitur. Tantum ex chartario monaſterii Regulæ in Waſconia diſcimus & nomina epiſcoporum, & reſtitutionem Floriacenſibus in illo concilio factam cellæ ſancti Caprafii de Pontonis, in pago Auſcienſi ſuper Adurcium * ſitæ, quæ a quibuſdam invaſoribus occupata erat. Hanc invaſionem graviter ferens Otgerius de Landorrone, Regulæ prior, adiit Burdegalenſe concilium coram domno Amato, legato ſedis apoſtolicæ & Burdegalenſi archiepiſcopo, necnon archiepiſcopo Auſcienſi Willelmo-Bernardo, ceteriſque concilii epiſcopis & abbatibus, in his Bernardo Aquenſi epiſcopo, qui tunc prædictam cellam injuſte retinebat. Proclamatione in eum ab Otgerio facta, cum rem negare non poſſet, eamdem cellam Benedicto in ipſo concilio reſtituit. Huic reſtitutioni ſubſcripſere concilii patres, videlicet Amatus Burdegalenſis & Willelmus-Bernardus Auſcienſis, archiepiſcopi; tum epiſcopi Simon Aginnenſis, Rainaldus Petragoricenſis, Ademarus Engoliſmenſis, Hodo Bigorræ, Bertrandus Convenarum, Petrus Adurenſis, Stephanus Vaſatenſis, & Bernardus Aquenſis, qui hanc reſtitutionem fecit, uti fuſius in Appendice leges. Hujus cellæ meminit Tortarius [a] in libro de miraculis ſancti Benedicti.

* l'Adour.

a Tortar. capp. 12. & 13.

LXXVI. S. Trudonis abbatiæ infelix ſtatus.

Apud Belgas in monaſterio ſancti Trudonis priſtinis procellis novæ ſuccedunt. Mortuo quippe Luipone, per quem [b] abbatia in graviſſimas calamitates redacta fuerat, dux Godefridus, qui non multo poſt Jeroſolymitanam expeditionem aggreſſus eſt, totam abbatiam [c] ſibi vindicavit. Necdum reparata erant templi & monaſterii ædificia, ſed fratres veluti in tuguriis, ad ambuſtos parietes habitabant, diſciplinæ fere ac conſilii expertes. Hos inter unus erat, Herimannus nomine, illius Herimanni quondam abbatis nepos, nobili genere natus, & a puero illic educatus, homo ſine litteris, ſed multæ audaciæ, tacitus & patiens ad diſſimulandas injurias, ſed promtus ad eas ulciſcendas: qui laïcorum quorumdam pravis corruptus conſiliis, a duce Godefrido abbatiam centum marcarum pretio nundinatus eſt. Sic, ex hauſtis penitus monaſterii facultatibus, pauci, qui reliqui erant, fratres in ſumma vivebant inopia, a propinquis, vel etiam a quibuſvis illuc intrantibus ſtipem emendicare coacti. Interim Herimannus nunc apud Otbertum Leodicenſem epiſcopum ejuſque familiares, nunc apud Popponem Mettenſem, a quo abbatia in temporalibus pendebat, nihil non tentabat, quo abbatiam ſibi aſſereret; idque tandem, prævalente pecunia, reclamantibus nequicquam monachis, a Poppone extorſit. Hinc monachorum graves querelæ apud Otbertum epiſcopum. Citatus Herimannus, cum non adfuiſſet, excommunicatur; metuenſque ne ab epiſcopo militari manu ejiceretur, ad comitem Lemburgenſem Henricum, qui monaſterii major advocatus erat, confugit. Aliunde, durante inter Heinricum regem & Mettenſem epiſcopum veteri diſcidio, rex partem illam dominicalem, quam epiſcopus in ſancti Trudonis monaſterio habere debebat, Arnulfo *de Los* comiti in beneficium dedit. quod indigne ferens Henricus comes, loci advocatus, cum aliquot equitibus eo ſe contulit, adducto ſecum Herimanno, ut eum in abbatia vi reſtitueret: at fratres nec minis, nec blanditiis ad eum recipiendum adduci potuerunt, immo nec divinum officium celebrare voluerunt, quamdiu ille intra ſæpta monaſterii verſatus eſt. Dum hæc agerentur, Arnulfus comes, collecta ſuorum ingenti multitudine, illuc advolat, eum occiſurus, niſi comes Godefridus de Lovanio, qui poſtea dux exſtitit, eum ab ejus manibus eripuiſſet. Hac itaque repulſa Henricus graviſſime efferatus, quæcumque de rebus ſancti Trudonis ſurripere & invadere potuit, vaſtat, conſumit, profligat, ſuiſque ut

b ſupra n. 12.

c Spicil. to. 7. p. 392. & ſeqq.

Digitized by Google

idem faciant præcipit. Ex alia parte dux Godefridus Bullionius, quidquid ſanctus Trudo in Haſbania & Teſtrebanto poſſidebat, in ſuos uſus convertit, dum Henricus comes, quæ citra & ultra Moſam, & in Ripuaria & circa Rhenum erant, depopulabatur. Quin etiam ipſi villici pro libito res ſibi creditas impune uſurpabant. Inter hæc, aliaque innumerabilia mala, cum pæne ad nihilum redacta eſſet nobiliſſima iſthæc abbatia, tandem corda Leodicenſium tetigit miſeratio divina, eoſque movit ad quærendum tantis malis opportunum remedium, ſcilicet idoneum paſtorem, qui afflictæ eccleſiæ ſubvenire poſſet. Nullus ad id aptior repertus eſt, quam Theodericus ejus loci monachus, qui illinc ad Gandenſe monaſterium ſub contentione abbatum Lanzonis & Luiponis ſe receperat. qua de re inferius ſuo loco. ANN. CHR. 1093.

In diœceſi Trevirenſi condi cæptum hoc anno monaſterium ad Lacum, uno ab Antonnaco ſeu Andrenaco, tribus a Confluentia milliaribus. Ejus conditores fuere Henricus comes Palatinus & Adelheida ejus conjux, liberorum expertes, qui ex patrimonio ſuo monaſterium in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ, ſanctique Nicolai, probante Egilberto ſeu Hilberto Trevirenſi archiepiſcopo conſtruere cœperunt, quod Sifridus Henrici privignus, Adelheidæ ſcilicet ex priori marito filius, perfecit. Tempus inchoati monaſterii diſcimus ex litteris Henrici comitis a Miræo[a] relatis. Trithemius hanc conſtructionem triennio prævertit in chronico Hirſaugienſi, ubi ait, Henricum morte inſtante Sifridum privignum, Brabantiæ comitem, bonorum ſuorum heredem inſtituiſſe, ea lege, ut Lacenſe monaſterium quantocius perficeret. At ille promiſſi tardus exſecutor, Jeroſolymitanæ expeditioni prius nomen dedit. Verum in mari periclitatus, voto facto liberatus, ubi primum domum revertit, monaſterium a vitrico incœptum perfecit, eique abbatem Giſelbertum, e grege Affligemienſium cum colonia monachorum aſſumtum, præfecit, cum eo, ut Lacenſe monaſterium Affligemienſi ſubjectum eſſet. Henricus Lemburgius comes, de quo mox agebamus, ſubſcripſit primariis litteris comitis Palatini, qui non multo poſt in ſchiſmate deceſſit, ſcilicet anno M XCV. teſte Bertholdo, ſepultus in monaſterio Lacenſi, primo ante capitulum, ubi etiam nunc viſitur ingens lapis ejus ſepulcro olim impoſitus, licet corpus ejus, monaſterio abſoluto, in navim eccleſiæ poſtea tranſlatum fuerit. Hoc tandem ſub organis in mauſoleo affabre pro tempore exſtructo conditum eſt, addito epitaphio, ex quo diſcimus hanc ultimam tranſlationem curante Thirrico ſeu Theoderico abbate, primo hujus nominis aut ſecundo, qui ſæculo duodecimo vixerat, factam fuiſſe. Carolus Ludovicus Tolnerus hæc omnia refert in hiſtoria Palatina, Francofurti edita anno M DCCIX. in cujus capite undecimo figura ejuſdem mauſolæi æri inciſa repræſentatur. Idem auctor in codice diplomatico Palatino, ibidem vulgato, duo diplomata de Lacenſis monaſterii fundatione integra exhibet, quorum initia ſolummodo Miræus in notitia eccleſiarum Belgii retulerat. In priori, quod eſt Henrici comitis Palatini loci conditoris, anno, ut jam dictum eſt, M XCIII. dato, multæ conditiones præſcribuntur, quibus monaſterii advocatos obligari imperat comes, ſtatuitque ut ubicumque ſe mori contigerit, corpus ejus in Lacenſi monaſterio ſepeliatur, quod idem de ſua ipſius uxore & ſucceſſoribus ſuis loci advocatis conſtituit. tum recenſet prædia a ſe in dotem novi monaſterii data, & ne quis ea temerare aggrediatur, præter *Heilbertum* Trevirenſem archiepiſcopum, in cujus diœceſi monaſterium ſitum eſt, alii quoque plurimi viri nobiles, e quibus nonnulli ipſi conſanguinitate conjuncti erant, ſubſcripſerunt. In altero diplomate Sigefridus, Adheleidis tum uxoris Henrici, ex altero Henrico, ſcilicet hujus nominis ſecundo, Brabantiæ comite filius, teſtamento ipſius Henrici comitis Palatini ejus in comitatu heres & ſucceſſor factus, Lacenſe monaſterium, quod a privigno ſuo incœptum fuerat, ſe abſolviſſe dicit, pænitentia ductus, quod juvenili animo opus illud, a ſuo deceſſore ſibi commendatum, aliquamdiu diſtuliſſet. tum bona ab eodem Henrico jam collata confirmat, eiſque nova ſuperaddit, advocatis etiam præſcribit leges, aliaque fere omnia, quæ in ſuperiori diplomate habentur repetit, hoc addito, ut Lacenſe monaſterium cum ſuis omnibus appendiciis ſub cura Affligemienſis abbatis & ejus ſucceſſorum ita conſtitutum ſit, ut his duobus monaſteriis unicus præſit abbas, *quia*, inquit, *uterque locus in allodio meo ſitus erat.* ad hæc vult, ut defuncto abbate aliquot fratres idonei e Lacu Affligemium mittantur, qui electioni ſucceſſoris interſint, eumque in proprium paſtorem ſuſcipiant. Plurimi viri nobiles huic chartæ ſubſcripſerunt, ſed ſine notis chronicis. Trithemius

LXXVII. Lacenſe monaſterium inchoatur.

[a] Mir. notit. p. 138.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1093.

monaſterii ædificia anno MCXII. abſoluta fuiſſe tradit. Henricus IV. imperator multa prædia recenſet in privilegio a ſe conceſſo, quæ a Sigefrido huic monaſterio tradita fuerant. An vero hæc duorum monaſteriorum unio diu perſtiterit, haud liquet. negat Trithemius, & quidem ſi abbatum Lacenſium catalogo, quem Bucelinus refert, fidem adhibeamus, poſt duos aut tres abbates ignotos, qui præceſſiſſe creduntur, Giſlebertus ſeu Gilbertus præfuiſſe dicitur, qui obiit anno MCIII. duodecimo regiminis ſui anno; Trithemius vero in chronico Hirſaugienſi [a] novæ editionis Giſlebertum ex monaſterio Affligemienſi adductum primum abbatem abſolute appellat, procul dubio quod ante eum Affligemii abbates, quos anonymos laudavit Bucelinus, Lacui quoque præfuiſſent. Fulbertus Giſleberti ſucceſſor *ſuo anteceſſori & magiſtro ſimillimus & claris illuſtris actibus, moribus ornatus, ſapiens* &c. ab eodem Bucelino dicitur, qui bibliothecam multum adauxit, uterque *ob relicta ingenii monimenta* commendatus. Perſeverat etiam nunc hoc monaſterium, quod ob reliquias ſanctorum multas, quæ ibi aſſervantur, & viros plurimos doctrina & pietate inſignes celeberrimum evaſit.

a Trith. to. 1. p. 293.

LXXVIII. Satanaci cella Gorziæ reſtituta.

Ex variis cellis, quæ Gorzienſi quondam celebri abbatiæ parebant, duæ haud ignobiles erant: una Satanaci ad Moſam infra Virdunum, ſancti Dagoberti regis ac martyris reliquiis & nomine illuſtrata: altera in Lotharingia in Warengiſi-villa ad Mortam fluvium ſupra Nanceïum. Priorem cellam Gorzienſibus contulit [b] Godefridus Barbatus, dux utriuſque Lotharingiæ, ejectis ſolutioris vitæ clericis, qui illi eccleſiæ negligentius inſerviebant. Is fuit parens Godefridi Gibboſi, qui ei in ducatu ſucceſſit, & Idæ, quæ Euſtachio Bolonienſi comiti nupta, peperit Godefridum Bullionium, cujus paullo ante facta mentio eſt. Hic Godefridi Gibboſi avunculi ſui, abſque liberis mortui, honores adeptus, Satanacenſem ſancti Dagoberti eccleſiam, quam Arnulfus comes occupaverat, Gorzienſibus reſtitui curavit. Exſtant hac de re litteræ, hoc ipſo anno Bullionii datæ, anno decimo pontificatus Eilberti ſeu Egilberti Trevirorum archiepiſcopi, in cujus diœceſi Satanacum ſitum eſt. Præfuit ad hunc uſque annum Gorzienſi monaſterio Henricus abbas, qui obiit hoc ipſo anno kalendis Maii, ut in ejus epitaphio legitur, in quo *piæ memoriæ abbas & ſacerdos* dicitur. Succeſſit Warnerus, cujus rogatu Poppo epiſcopus altare ſanctæ Crucis & martyris Gorgonii ſacravit.

b V. lib. 63. n. 38.

LXXIX. S. Nicolai monaſterium in Lotharingia.

Altera Waringiſi-villæ cella in pago Calvomontenſi poſita, ad dextram Mortæ * ripam, duabus ſupra Nanceïum leucis, ab Angilramno Mettenſi [c] epiſcopo Gorzienſi monaſterio, noviſſime conſtructo, attributa fuerat. Huic intermedio fluvio adjacebat locus, Portus vocabulo, ubi antiquitus ſacra beatiſſimæ virginis Mariæ ædicula erat, Warengiſi-villæ ſubjecta. Percelebris hic locus evaſit ex depoſitione reliquiarum ſancti Nicolai, quas ex Bari urbe miles quidam, Albertus nomine, hoc circiter anno iſtuc attulit. Ab eo tempore tanta fuit eo in loco peregrinorum ac miraculorum frequentia, ut ex tenui villa inſigne opidum accreverit, ſancti Nicolai nomine nuncupatum. Hanc ſancti Nicolai reliquiarum, id eſt unius ejus articuli tranſlationem *eodem fere tempore*, quo ejus corpus e Myrrhea urbe Barim illatum eſt, factam fuiſſe tradit Richerius in chronico [d] Senonienſi, ubi quidam miles ex illis Lotharingiæ partibus, Barim adiiſſe dicitur, indeque ejuſdem ſancti *articulum digiti* retuliſſe, quem in loco, qui Portus dicitur, repoſuerit, ad villulam tunc admodum parvam, *quæ nunc*, inquit, *ad inſtar magni opidi per merita beati Nicolai aucta cernitur: ubi idem ſanctus tantis claret miraculis, ut captivorum, febricitantium, aliarumque infirmitatum laborantium frequentatione adeo repleatur, ut, ſi quis boiarum & catenarum velit conſiderare in ea pondus innumerabile, miraculis potius fidem dare poterit, quam narrationi.* Addit idem auctor hunc locum frequentari a Burgundionibus, Francis, Alemannis, & ab univerſis circumquaque regionibus, quod hodie quoque fieri videmus. Scribebat hic auctor principatu ſancti Ludovici, qui ex imminente naufragio, dum ad expeditionem ſacram mare trajiceret, ereptus eſt, voto a Margarita regina ejus conjuge facto ſancto Nicolao de Waringiſi-villa, admonitu Joinvillæi, qui naviculam ex argento fabrefactam ad illam ſancti Nicolai eccleſiam, uti regina voverat, reverſus detulit. Eadem fuit multorum Galliæ regum ac principum in ſacrum illum locum pietas, quem Waringiſi-villæ monachi a principio excoluere. Verum, cum tantæ peregrinorum multitudini vetus templum non ſufficeret, Simon Monceïus Warengiſi-villæ prior, aliud ampliſſimum, quo nullum in tota illa provincia auguſtius, conſtruere aggreſſus eſt anno MCCCCXCV. quod ex Lotharingiæ principum munificentia

* la Meurte.

c V. lib. 24. num. 26.

d Chron. Senon. lib. 2. c. 23.

Digitized by Google

nificentia & fidelium oblationibus intra quadraginta & novem annos abſolutum eſt. Ad Warengiſi-villæ cellam quod attinet, Gorzienſi abbatia in ſæcularem ſtatum mutata, illius cellæ omnes poſſeſſiones Nancëianæ primatiali eccleſiæ Pauli V. auctoritate attributæ ſunt, ne minimo quidem cenſu ſancti Nicolai eccleſiæ relicto, quæ a patribus congregationis ſancti Vitoni tanto ſtudio exculta eſt, ut non ſolum eccleſia, quæ igne Suecico violata fuerat, penitus inſtaurata ſit; ſed etiam inſigne eidem adjunctum monaſterium, cujus fabrica reverendi patris Caroli Georgii, multoties illic prioris, curis & induſtriæ potiſſimum tribuenda eſt. ANN. CHR. 1093.

Ad hunc annum revocanda ſunt initia monaſterii Burſfeldenſis in Saxonia poſiti, quod percelebri ejuſdem nominis congregationi originem dedit. Ejus conditores extitere Heinricus filius Ottonis ducis, & inclyta ejus conjux Gertrudis, filia Ekkeberti marchionis, qui a quodam nobili viro Alberto locum conſtruendo in honorem ſancti Thomæ apoſtoli & ſancti Nicolai monaſterio compararunt, illudque ampliſſime dotarunt. Locus Miminde appellatur in antiquis monaſterii tabulis, regia olim villa, ubi nobile illud cœnobium conditum eſt, intra Wernæ & Fuldæ confluentes in finibus Patherbrunnenſis diœceſis, ubi archiepiſcopi Moguntini juriſdictio deſinit. Iſtuc nova monachorum colonia deducta ex Corbeia-nova, cui tunc Marcwardus abbas, olim epiſcopus, præerat. Hæc omnia diſcimus ex litteris Ruothardi Moguntini archiepiſcopi, a Nicolao Schateno [a] ad hunc annum relatis, quibus monaſterii conſtructionem, dotationemque ratam habuit. Ex hoc monaſterio ſub finem ſæculi quinti-decimi orta eſt inſignis congregatio Burſfeldenſis, cujus primordia vidit, illuſtravitque Johannes Trithemius, ejuſdem præcipuum ornamentum: cujus tempore jam ultra centum monaſteria eidem congregationi aggregata erant. Centum & quindecim numerat Bucelinus.

LXXX. Burſfeldenſe monaſterium conditur.

[a] *Annal. Paderborn. p. 634.*

Hoc etiam anno dedicatum eſt Pegavienſe in Saxonia monaſterium VII. kal. Auguſti, cujus fundamenta biennio ante jacta fuerant, teſtante Siffredo preſbytero Miſnenſi, qui ejus auctorem Wipertum marchionem laudat. Ejus loci abbas jus ferendi ſuffragii in comitiis imperialibus habebat.

LXXXI. Pegavienſe item aliaque Germaniæ monaſteria.

Bertholdus auctor eſt, Sigefridum abbatem Scafuſenſem eodem anno cellam Nobiliacum dictam a Richardo Maſſilienſi abbate impetraviſſe, locumque ſibi, ſuiſque fratribus præparaviſſe, quo ad tempus ſecedere poſſet, ſi forte in ſuo monaſterio propter excommunicationem perſiſtere non poſſet. nam veternoſa illa excommunicatio, quam Gregorius VII. in Wibertum eique adhærentes tulerat, jam adeo majores & minores in Alemannia contaminaverat, ut religioſi quique inter eos, ſalva catholica communione, ſe perdurare poſſe deſperarent.

Nonnihil etiam contulit idem Sigefridus abbas ad ſancti Petri in Nigra-ſilva monaſterii ornatum, quod hoc quoque anno dux Bertholdus a fundamentis extruxit, multiſque prædiis dotavit, collatis eidem cœnobio rebus omnibus alterius monaſterii, quod ejus pater alio in loco ædificaverat. Novum hoc monaſterium ejuſdem ducis frater Gebehardus, Conſtantienſis epiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus conſecravit, kalendis Auguſti, die feſto ſancti Petri ad Vincula, *quorum magnam partem venerandus abbas Sigefridus de cella Salvatoris*, inquit Bertholdus, id eſt Scafuſenſis, eidem loco cum multis aliis reliquiis contulit. Eidem committitur regimen & ordinatio ejuſdem loci, qui ſedi apoſtolicæ peculiari jure ſubjicitur.

Tunc etiam Hartmannus comes, ejuſque frater Otto novum monaſterium in proprio prædio, haud procul ab Ulma Sueviæ præcipua urbe, in loco, ubi Danubius Ilaris fluvii aquas haurit, in honorem ſancti Martini conſtruxerunt, Wiblingenſe ſeu Biblingenſe nuncupatum, quod prædictus Conſtantienſis epiſcopus conſecravit. Otto vero, ſancti Blaſii abbas, regularem illic vitam inſtituit, Wernhero abbate ex ſuis eidem loco præfecto. Quin etiam idem Otto aliud monaſterium, non multum illinc diſſitum, informavit, quod in honorem ſancti Georgii quidam Cuonradus cum ſuo fratre excitaverat, idemque epiſcopus dedicaverat. Hæc ex Bertholdo.

Eodem anno Udalricus in cella, quam in Nigra-ſilva erexerat, cum a duobus annis utroque oculo orbatus fuiſſet, ad æternam lucem migravit. Per biennium illud, cum nulla alia re occupari poſſet, pſalmorum cantu & auditu ſacrarum lectionum, ablati luminis tædium relevare conſueverat. Ejus orbationi compatiens venerabilis Hugo abbas, eum per venerabilem virum Cunonem, Cluniacum revocare curavit, ut ei congrua & opportuna ſolatia impenderentur. at ille in ſua ſoli-

LXXXII. Udalrici Cluniacenſis obitus.

ANN. CHR. 1093.

tudine perſiſtere maluit. Quam ob rem Hugo coram Cunone proſtratus veniam erratorum, ſi qua in re Udalricum offendiſſet, humiliter petiit, viciſſimque Udalrico, ſi quid in ſe deliquiſſet, ex animo remiſit. Poſt duos cæcitatis annos, cum in morbum incidiſſet vir Dei, virum vitæ venerabilis Widonem, qui ad recitandas regulares horas ſibi deputatus erat, rogavit, ut ſibi in extremis poſito hanc Apoſtoli lectionem, *Sancti per fidem vicerunt regna*, recitari curaret. Eo in agone poſito, vir multæ religionis Eberhardus, qui tunc eidem congregationi invigilabat, ad eum acceſſit, petiitque an ſe audiret. tum ille: Audio, inquit, & audiris. Poſtera die prædictus Wido, qui ſancto patri per tres dies aſſidue adſtiterat, ad illum poſt primæ horæ celebrationem ingreſſus, eum in extremis agentem reperit, eique mox dictam Apoſtoli ſententiam recitavit: cujus inter verba vir ſanctus, qui fide regnum mundi vicerat, & juſtitiam, dum viveret, operatus erat, fratribus in lacrymis, preceſque effuſis, ſanctitate non minus quam ætate provectus, ſpiritum Deo reddidit pridie idus Julii, ſicque æternæ beatitudinis repromiſſionem eſt adeptus, uti ejus & apparitio Cunoni facta, & miracula ſubſecuta teſtantur. Libellum de ejus vita compoſuit anonymus ejuſdem cellæ in Sylva-nigra monachus ſubæqualis. Sancti Udalrici feſtum Cluniacenſes noſtri celebrant VI. idus Julii, quo die in monaſticis martyrologiis & in catalogo Ferrarii colitur: tametſi ejus obitus pridie idus ejuſdem menſis acciderit. De ejus ſcriptis actum ſuperius[a].

[a] *lib.* 66. *n.* 103

LXXXIII. Gigniaco & Novaliſiæ factæ donationes.

Per idem tempus quidam vir illuſtriſſimus, Nantelmus nomine, laudantibus Humberto Sabaudiæ comite & Widone Genevenſi epiſcopo, eccleſiam in honorem beatiſſimæ Dei-genitricis Mariæ ædificavit in quodam prædio, ab eodem Humberto ſibi conceſſo, in loco, qui tum Bellæ-valles * dictus eſt, ſito ſupra villam Boggarum, quæ Schola nuncupatur; eumdemque locum Gigniacenſibus monachis ad cellam exſtruendam contulit. Actum eſt hoc in eadem eccleſia, dum a Boſone Tarentaſienſi archiepiſcopo, Boſone Auguſtenſi & Conone Maurianenſi epiſcopis conſecraretur.

* *Bellevaux.*

Prædictus Humbertus, Maurianenſis comes atque Italiæ marchio, ejus nominis ſecundus, præſente Conone Maurianenſi epiſcopo mox laudato, & domno Eraudo Bremenſi abbate, donat, offertque beato Petro apoſtolorum principi de Novaleſia, in ſuperiori Lanceo incenſum, quod dicitur Sabainum, cum ſuis adjunctis. Inſuper confirmat omnes donationes, quæ eidem dilecto monaſterio ab avia ſua Adelaïde collatæ fuerant. Hæc ex Guichenone in hiſtoria Sabaudiæ.

LXXXIV. Pompoſiæ abbas Hieronymus & inſignis bibliotheca.

Florebat tunc temporis in Pompoſiano agri Ravennatis monaſterio illuſtris abbas, Hieronymus nomine, qui inter ceteras animi dotes, miro litterarum amore flagrabat. Teſtis hac de re bibliotheca locupletiſſima ab eo inſtructa, de qua audiendus Henricus clericus ejus temporis in epiſtola ad quemdam Stephanum, quam noſter Bernardus *de Montfaucon* in Diarii ſui Italici capite VI. retulit. Præmiſſis nonnullis, Stephanus de Guidone Pompoſiani monaſterii primo abbate, tum de Hieronymo, ejuſque bibliotheca ita diſſerit.

Pompoſiana ergo baſilica, ſicuti ego accepi, ex tempore Guidonis, miræ ſanctitatis primi ejuſdem colendi loci patris, mirifice honeſtari ac augeri cœpit. Cujus ſanctitate viri gens afflata atque exhilarata, quam plures undique ad hoc venerabile, tutumque properabant certatim effugium, cupientes tam ſancti magiſtri inſtrui diſciplinis, vitamque ſub monaſtica caſtigare trutina: inter quos etiam quidam marchionum, comitum, procerumque filii deliciis omiſſis pompaque ſæculari poſthabita, convenerunt, Deoque operante uſque hodie non deſiſtunt. Quo in tempore iſte dominus meus, de quo nobis ſermo, Hieronymus abbas a puero advectus, ſufficienter didicit monachicam normam: deinde in grammaticæ ſtuduit fundamento; ſed & dialectica aliquando libavit acumina, in brevique, Deo magiſtrante, multum profecit tempore. Tunc ex priore abbas a fratribus gratanter ordinatus eſt. qui quoniam erat ingenio promptus, animo placidus, fratrum amator, morum longe politus honeſtate, mente providus, cernens tantam ſe gentem ſine vomere ac marra divini cultus minime fructificare poſſe; ilico data opera curioſe ubique quærere cœpit diverſorum volumina doctorum, quæ præſentibus poſteriſque documenta relinqueret, ut, ſicut genere ſtudioque diverſi erant, ſic in his unuſquiſque ſpecularetur quid imitandum, quidve aſpernandum ſibi foret. Difficile mihi videtur, quempiam virtutes ac vitia diſcernere libere poſſe ignorantem ænigmata & ſententias Scripturarum. Quis enim ægroto antidotum dare novit, niſi qui didicit? quiſve remigii ignarus ratem committere fragilem

Digitized by Google

ſævo audeat ponto? Sed quoniam bonos lividorum aculei ſtimulare acriter ſolent; nonnulli, quibus mens inſana fuerat, diffidere, diſſentire, ac objurgare ex hoc præclarum cœperunt abbatem. Alii eum fruſtra in nugis bona monaſterii diſſipare; alii autem illum hoc ob id agere, ut aliquando cum totis libris fugiens, aliquem acquireret epiſcopatum ſibi inſtanter aſſerebant: a quibus mens mea longe aliena fuit, ſemperque quod bonum & æquum ſub hoc credidit negotio. Cui operi ex abbatis juſſu Bonus nomine & exemplo monachus ex eremita præerat, omnium dogmate artium peritus. qui etiam æſtuans ut tantum librorum exempla colligeret, non curabat diſtinctas & decoras litteras, ſed quoquomodo formatas. Decreverat enim prædictus abbas eoſdem reſcribere & in unum bibliothecæ corpus colligere. unde quoſdam ex fratribus adverſos habeo ob nimiam titulationem non valentes legere libros a me ſcriptos. Nulla autem eccleſia, nec urbs, neque provincia, tandem nec ipſa Roma orbis caput, certet laudibus Pompoſiæ copia ſanctorum fortunatæ librorum. Quis igitur tam ferreus, quis tam immitis, tamve beſtius & excors, qui non optet quieſcere in Pompoſiano clauſtro a ſtrepitu mundanæ peſtis, ubi jugiter ædificationis & ſalvationis meretur intelligere verba? Sicut enim probos mores colloquia corrumpunt prava: ſic e converſo bona colloquia malos deſtruunt mores, immittuntque bonos. Sed ne tibi parum ſufficere videatur quod de libris memoravi, libet etiam titulum uniuſcujuſque libri ſcribere: ut quod puris non credis verbis, ſaltem fidelibus ſubjectum credas oculis. Nec enim hoc in vanum conati ſumus. quoniam accidere poteſt, ut errore aliquis ex his ſubtractus latenter liber oblivioni tradatur: ſed perlecta hac pagina, fidelis librorum cuſtos eum diligenter inquirat, ſi forte vel ex fratribus, vel advena ſuſtulit, armario reſtituatur continuo. ANN. CHR. 1093.

Poſt hæc Henricus ponit ampliſſimum catalogum librorum, qui tunc in bibliotheca Pompoſiana aſſervabantur; & in fine ſubdit, ſagax Hieronymi abbatis ingenium numquam quieſcere, ſedulo rogitando & percunctando ſicubi alii latitent libri, quos ſuo armario addere valeat: *ut inter Italicas, Pompoſiana mire fulgeat eccleſia.* Denique idem auctor ſibi objicit quoſdam ſuperſtitioſos & malevolos, qui ut ſancto loco detrahant & optimo abbati, forte arguent, cur idem venerabilis abbas Hieronymus gentilium codices fabulaſque erroris, ſacris diviniſque inſerat codicibus. *Quibus reſpondendum eſt*, inquit, *apoſtolicis verbis, quia in domo potentis non ſolum vaſa aurea & argentea, ſed & fictilia ſunt.* quippe hoc egit piiſſimus abbas, *ut pro ſtudio & merito ſuo habeat unuſquiſque in quibus oblectetur, & proprie exerceat ingenium.* Hæc forte paullo longius perſecutus ſum: aſt hæc, ſi qua eſt, digreſſio mihi neceſſaria viſa eſt ad reparandam quodammodo vaſtati & deſerti nobiliſſimi quondam cœnobii memoriam.

POſtero anno M XCIV. Heinrico rege in Germaniam reverſo, res in Italia & in Urbe quietiores eſſe cœperunt: ſed tamen Guibertini, turrim Creſcentii adhuc obtinentes, liberum per pontem Tiberis non permittebant tranſitum ad Papam, qui prope ſanctam Mariam-novam demorabatur. Unde factioſi illi *abbatem quemdam de cella ſancti Petri in Alemannia*, id eſt Petroburgenſi (ſi bene conjicio) prope Conſtantiam, a Gebehardo Conſtantienſium epiſcopo, ejuſque fratre duce Bertholdo ad papam miſſum, cum per illum pontem tranſiret, comprehenſum retinuerunt. Hæc Bertholdus, qui addit, Gebehardum epiſcopum Conſtantiæ magnam ſynodum epiſcoporum, abbatum, & clericorum hebdomada majore ante paſcha habuiſſe, & in ea multa correctione digna emendaſſe. In illa ſynodo Sigefridus abbas cellæ Salvatoris, ſcilicet Scafuſenſis, de Dudone *obedientiario* ſuo conqueſtus eſt, quod, cum ſe ſuaque bona alteri monaſterio tradidiſſet, non multo poſt ſacrilege ſe cum rebus ſuis illinc ſubtraxerat. Unde ſancta ſynodus juxta ſtatuta canonum præcepit, ut Dudo ille ad obedientiam abbatis ſui rediret, ſuique errati meritam pœnam ſubiret. quod & factum eſt. Ejuſmodi obedientarii laïci erant, qui ſe ſuaque monaſteriis devovebant, ut ſuperius obſervatum. Per id tempus peſtilentia ingens in Germania, Gallia, Italiaque graſſata eſt, quæ pleroſque mortales ad pœnitentiam commovit, & animos ad expeditionem ſacram diſpoſuit. ANN. CHR. 1094. LXXXV. Rerum ſtatus anni ſequentis.

Interim nuntius Jeroſolymis Romam advenit, Simonis patriarchæ litteras afferens ad Urbanum papam, quibus eum ad ſubveniendum locis ſacris, eaque e manibus Saracenorum, qui jam dudum ea occupabant, & chriſtianos illuc proficiſcentes dire vexabant, eripienda excitaret. His litteris lectis, ſimulque Petri eremitæ, qui eas attulerat, ſermone eadem in majus orante commotus pontifex, ſtatuit pro virili rem LXXXVI. Petrus eremita Urbanum excitat ad ſacram expeditionem.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094. exſequi, uti rogabatur. quod ſequenti anno in concilio Claromontano ad effectum perductum eſt. Sed quia de Petro eremita ſæpius in conſequentibus dicendi erit occaſio, quis ille, qualiſve fuerit, hoc loco præmittendum eſt.

Guibertus, illius temporis gravis auctor, in libro ſecundo de bello ſacro, de eo agit, *quem ex urbe, ni fallor*, inquit, *Ambianenſi ortum, in ſuperiore neſcio qua Galliarum parte ſolitariam ſub habitu monachico vitam duxiſſe comperimus.* Tum ejuſdem Petri veſtes deſcribit, aitque, eum *tunica ad purum cucullo ſuper, utriſque talaribus, birroque deſuper indutum fuiſſe.* Quod Guibertus de loco ejus nativitatis dubitanter ſcribere videtur, id tantum de ipſa urbe Ambianorum intelligendum eſt. Petrum enim in territorio ſaltem Ambianenſi ortum fuiſſe omnes conſentiunt, præter quoſdam recentiores, qui nullo fundamento eum Hiſpanum dicunt. Albertus Aquenſis canonicus eum ex ipſa civitate Ambianorum ortum dicit. Eremitæ appellatio non profeſſionem tantum, ſed etiam cognomen ejus notat. Unde a Willelmo Tyrio, qui de eo accuratiſſime ſcripſit, *re & nomine Eremita* vocatur. Idem cognomen erat per id tempus, uti & nomen, Petro Eremitæ priori ſancti Quintini de Monte prope Peronam, de quo notatum legitur initio necrologii Corbeienſis: *Conceſſimus domno Petro, cognomine Heremita, priori ſancti Quintini de Monte, plenariam ſocietatem in vita & in morte, tamquam uni ex fratribus noſtris profeſſis.* Non deſunt, qui putent hunc eſſe famoſum illum Petrum Eremitam, quod ex nomine & loco probare conantur. Sed, mea quidem ſententia, abſque idoneo fundamento. Petro, de quo hic agimus, aliud cognomen *de Acheris* ab Orderico tribuitur, forte a loco nativitatis, quo nomine locus quidam habetur in pago Laudunenſi: aſt id veri ſimilius eſſet, ſi quis ejus nominis locus in territorio Ambianenſi exſtaret. quod aliis inquirendum permitto. Erat is ſtatura puſillus, exteriori forma contemtibilis, ut Willelmus Tyrius tradit, ſed vivaci ingenio præditus, oculo perſpicaci gratoque, & ſponte fluens non deerat ei eloquium. Ceterum omnes eum ſacerdotem fuiſſe tradunt.

De monaſtica quoque ejus profeſſione nullus dubitandi locus. Id enim diſerte affirmant illius temporis ſcripores, in primis Guibertus, qui monaſticas ejus veſtes deſcribens, tunicam talarem ad cutem, cucullam exteriorem ei aſſignat. Unde ob cucullam Κουκου-πέτρος ab Anna Comnena in Alexiadis libro x. vocatur, id eſt *Petrus cucullatus*, quo nomine Petrus Abaëlardus a Fulcone priore Diogili appellatur in epiſtola, quæ inſcribitur *Petro cucullato*, ut vir eximius Cangius in hunc Annæ locum obſervavit, ubi de Petro Eremita pluribus diſſerit. Quo in loco monaſticam vitam Petrus profeſſus ſit, non dilucide exprimit Guibertus, cum ait ſe comperiſſe, eum *in ſuperiore neſcio qua Galliarum parte ſolitariam ſub habitu monachico vitam duxiſſe.* quod explicatur in chronico canonici Laudunenſis apud Cangium laudato, in quo narratur Petrum Eremitam *de territorio Ambianenſi, primo monachum apud ſanctum Rigaudum in Foreſio exſtitiſſe, poſtea prædicatorem effectum tanta cœpiſſe populorum multitudine vallari, tot cæli muneribus donari, tantæque ſanctitatis præconiis acclamari, ut multæ ætatis homines non meminerint honore ſimili hominem habitum.* De ſancti Rigaudi monaſterio diœceſis Matiſconenſis actum eſt ſuperius. Forte ex hoc loco Petrus Eremita profectus eſt ad ſacra loca, indeque reverſus miſerabilem eorum ſtatum expoſuit Urbano papæ, qui commiſeratione tactus, illa e profanorum manibus eripere in animum induxit. Hæc de Petro in anteceſſum dicta ſufficiant.

LXXXVII. *Anſelmus libros de incarnatione ſcribit.* Hoc anno Anſelmus Cantuariæ archiepiſcopus librum de incarnatione Verbi Urbano papæ obtulit, ejus cenſura caſtigandum, ſi quid in eo corrigendum eſſet, vel ejus auctoritate approbandum, ſi regulam veritatis teneret. Hujus libri argumentum eſt de fide Trinitatis & de incarnatione Verbi contra Roſcelinum, qui perverſe de utroque ſentiebat. Ejus errorem jam impugnare cœperat Anſelmus, cum adhuc eſſet Beccenſis abbas, ſcripta ad Fulconem epiſcopum Belvacenſem epiſtola: ſed quia id argumenti leviter tantum delibaverat, illud in præſens dedita opera fuſius perſequitur. Eodem quoque anno ſcripſit libros duos, inſcriptos *Cur Deus homo, quos in Anglia rogatus incœpit, & in Capuana provincia peregrinus perfecit.* In priori libro infidelium chriſtianam fidem reſpuentium objectiones exponit, & ad eas reſpondet, probatque rationibus, impoſſibile eſſe ullum hominem ſalvari ſine Chriſto. In poſteriori demonſtrat, hominem ad hoc inſtitutum eſſe, ut aliquando immortalitate beata totus homo, id eſt in corpore & anima frueretur.

LXXXVIII. *Regis indignationem incurrit.* Eadem tempeſtate rex Anglorum Willelmus, fratri ſuo Rotberto Normanniæ

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094.

duci, ob penſionem haud ſolutam bellum illaturus multam undequaque pecuniam ad hanc expeditionem colligebat. Amicis ſuadentibus Anſelmus quingentas regi libras ſponte offerre conſtituit, ut cum in rebus Dei fautorem ſibi conciliaret. Hoc comperto, rex id gratum habuit, ſed, malignis hominibus ſuggerentibus, hanc ſummam, quaſi leviorem, poſtea reſpuit. *Tu*, inquiebant illi regi, *eum præ ceteris Angliæ principibus honoraſti, ditaſti, exaltaſti: & nunc, cum tua neceſſitate conſiderata, duo millia, vel certe, ut leviſſime dicatur, mille libras pro agendis munificentiæ tuæ gratiis, tibi dare deberet, quingentas prô pudor, offert. Sed paullulum ſuſtine, faciemque tuam ſuper eo commuta; & videbis, quod conſueto aliorum ductus terrore, ovans, ad tuam benignitatem recuperandam quingentis quas offert, totidem libras adjiciet.* Id ubi Anſelmo nuntiatum fuiſſet, regem adiit, ſciſcitaturus an tale mandatum a rege proceſſiſſet; factuſque ea de re certior, regem rogavit, ut oblatam ſummam acciperet. Exiguum «
quidem munus eſſe, ſed non ultimum fore. Porro honeſtius eſſe pauca cum libertate, «
& ſæpe accipere, quam vi plura extorquere. Ad quæ rex iratus, *Sint*, ait, *cum jur- «
gio tua tibi; ſufficient mea mihi. Vade.* Receſſit igitur Anſelmus, gratias agens Deo,
quod ita res ceſſiſſet, ne pro epiſcopatu hæc pecunia promiſſa, & ſub callida obla- «
tione reddita fuiſſe a malignis hominibus, qui in aulis principum numquam deſunt, «
putaretur. tum rejectam a rege pecuniam pauperibus erogandam vovet. «

Poſt aliquot dies regis mandato epiſcopi omnes apud Haſtingam conveniunt, eidem transfretaturo benedictionem imperrituri. Adfuit quoque Anſelmus, qui, dum illic rex ob ventum adverſum moras ageret, eum rogavit, ut, ad emendanda, quæ in regno graſſabantur, flagitia concilium generale epiſcoporum, quod a multis retro annis factum non fuerat, congregari permitteret. Ad quem rex: *Cum*, inquit, *mihi viſum fuerit, de his agam, non ad tuam, ſed ad meam voluntatem.* Inſtanti viro Dei, ut id pro Deo & pro rege fieret; *Sufficiat*, dixit ille, *nolo inde ultra loquaris.* Nec plura de his Anſelmus, ſed vertit ſermonem ad aliud malum, cui remedium a rege adhiberi ſuadebat. quippe complures abbatias paſtoribus eſſe deſtitutas: ex quo «
fiebat, ut monachi pro libito impune vagarentur, & quidvis agerent in animarum «
ſuarum perniciem. Unde conſulere, rogare, monere, ut quantocius in viduatis mo- «
naſteriis idoneos abbates inſtituat rex, ne monachorum perditio ipſi imputaretur. «
Hic animum ſuum princeps cohibere non potuit, ſed ſupra modum ira inflamma- «
tus, dixit: *Quid ad te? nonne meæ ſunt abbatiæ? Hem tu quod vis agis de tuis villis; & ego non agam quod volo de abbatiis meis?* Ad quod archiepiſcopus: *Tuæ quidem ſunt, ut illas, velut advocatus, defendas atque cuſtodias; non ut invadas aut devaſtes. Dei ſcimus eas eſſe, ut ſui miniſtri inde vivant, non quo expeditiones & bella tua inde fiant. Denique villas & quam plures redditus habes, unde pleniter adminiſtrare tua potes: eccleſiis, ſi placet, ſua dimitte.* Hæc ſibi primum diſplicere teſtatus eſt rex, nec ullum Anſelmi anteceſſorum talia patri ſuo loqui auſurum fuiſſe; ceterum ſe nihilo ſecius deinceps acturum. Hæc ubi in ventum a ſe proferri intellexit Anſelmus, a rege digreſſus eſt.

Verum animo reputans pius antiſtes, rege offenſo nec pacem rebus dari poſſe, nec ſe bonum eccleſiæ promovere; per interpoſitos epiſcopos regis gratiam ſibi reddi ſtuduit, paratus ad ſatisfactionem, ſi qua in re eum offendiſſet. At ille nec ſe culpare Anſelmum dixit, nec ſuam ei gratiam indulgere velle reſpondit. quod ubi Anſelmo epiſcopi retuliſſent, myſterium hoc eſſe dixerunt. Ceterum, ſi pacem cum rege habere vellet, quingentas ei libras daret, totidemque quam primum ſe additurum promitteret. ſic brevi in regis gratiam reſtitutum iri. Abſit vero, infit Anſelmus. nam eadem arte ſimiles paſſim exactiones per fictas iras exprimerentur. Ex- «
hauſtos eſſe ſuos homines; nec decere, ut regis gratiam nummulis emeret. adeoque «
nec ipſas, quas ante obtulerat, quingentas libras modo dare velle, quas egenis ma- «
gna ex parte jam erogaſſet. His auditis, rex amplius exaſperatus, acriori eum odio ſe habiturum dixit, ejuſque benedictione rejecta in Nortmanniam trajecit: ſed, eam ſibi nequaquam ſubigere valuit; ſicque infecto negotio, in Angliam reverſus eſt.

LXXXIX. Willelmus Becci abbas ordinatur.

Electus jam erat ab anno ſuperiore, ut ſuperius [a] vidimus, Willelmus de Bellomonte, ut Becci abbatiam poſt Anſelmum regeret: ſed ejus ordinatio in hunc annum dilata fuerat. Ubi tempus inſtabat, rogatus ab Anſelmo Willelmus Rotomagenſis archiepiſcopus, ut novum abbatem benediceret, libenter annuit, diemque paſſionis ſancti Laurentii futuræ benedictioni deſignavit. Tum die condicta, Rotomagum acceſſit novus abbas: ſubmonituſque a clericis, archiepiſcopum velle ab eo

[a] *ſupra n. 51.*

ANN. CHR. 1094.

profeſſionem exigere; conſternatus eſt animo, incertus quid ageret. Ad quem Baldricus prior: Ne turberis, inquit, tantum ſine nos agere quod conſultius videbitur. Statim prior cum aliquot monachis ducem Rotbertum convenit. quos dux ut vidit, benigne percontatur: *Quid rei vobis eſt?* tum cauſa audita: *Per mirabilia Dei*, inquit, (ſic jurare conſueverat) *nullo modo volo, ut abbas Becci faciat profeſſionem.* quod mox per Ernulfum cancellarium, Willelmum de Britolio, & Willelmum filium Richardi archiepiſcopo denuntiari juſſit. Illi vero, ut prudentes & callidi homines, non ante id denuntiarunt, quam archiepiſcopus altari adſtitiſſet. Interim Baldricus prior abbatem veſtibus Rotomagenſis eccleſiæ (is enim mos erat) indui fecit. Cum ante evangelium ſequentia, ut vocant, cantaretur, acceſſerunt ad archiepiſcopum qui miſſi a duce fuerant, eique domini ſui mandatum ſignificarunt. Ille vero, videns ſe interceptum, etſi non modice turbatus, id tamen prudenter diſſimulavit, & ducis mandato paruit. Poſtera die abbas privatim convenit archiepiſcopum, qui eum humaniſſime excepit, nec poſthac quidquam ſimultatis cum eo habuit. Cum vero abbas diſceſſurus eum ſalutaret, Willelmo Cormelienſi abbati, qui Becci monachus erat, & noviſſime Rogerio ſucceſſerat, præcepit archiepiſcopus, ut novum abbatem vice ſua in ſede collocaret. Suſceptus cum ſollemni proceſſione a Beccenſibus abbas, nudis pedibus pro more eccleſiam ingreſſus eſt. Finita oratione abbas Cormelienſis canticum *Te Deum laudamus* exorſus eſt, tuncque in abbatiali ſede conſtituit. Dein eum in cameram deduxit, ejuſque pedes a proprio cubiculario lavari præcepit. Denique ipſa die novus abbas cum fratribus cibum ſumſit in refectorio. Hæc aliaque ex libello de libertate Beccenſis monaſterii, quem in Appendice referemus.

a *Anſelm. lib. 3. ep. 16.*

Ex variis epiſtolis, quas Anſelmus Willelmo abbati ſcripſit, una [a] eſt ad ipſum & Beccenſes, qua eum monet, ut in omnibus moderatum ſe exhibeat: *ut neque juſtitiam gratia, neque gratiam juſtitia qualibet umquam privata ſubreptione excludat.* Tum omnes » hortatur, ut memores ſint, qua ratione ipſe ſemper eccleſiæ amicos acquirere ſtu» duerit, *hoſpitalitatis bonum ſectando, benignitatem omnibus impendendo, &, ubi facultas operis defuiſſet, affabilis ſermonis gratiam porrigendo. Nec umquam ſatis*, inquit, *vos habere amicos credatis; ſed, ſive divites, ſive pauperes, omnes vobis in amore fraternitatis conglutinate: quatenus hoc, & ad veſtræ eccleſiæ utilitatem proficere, & ad eorum, quos diligitis, ſalutem valeat pertingere.* Præclara ſane admonitio, & omnibus monaſteriorum rectoribus maxime neceſſaria, in quam non pauci moroſitate innata peccant, ſicque exterorum animos abalienant, in chriſtianæ caritatis & monaſteriorum ſæpe detrimentum. In alia epiſtola eumdem Willelmum ac Beccenſes hortatur, ut pro ſe aſſidue preces fundant, & in ſancto propoſito conſtanter perſeverent; in primis vero ut ne facile foras progrediantur, denique ut ſuam de eleemoſyna pauperum conſtitutionem nullo modo minui permittant, immo potius, ſi fieri poſſit, augeant. Obſervatu digna ſunt verba, quibus eos a vagis *diſcurſibus* dehortatur. *Occaſiones*, inquit, *equitandi clauſtrales, niſi cogente obedientia, non ſolum non exquirant, ſed nec occurrentes ſuſcipiant. Qui enim clauſtra monaſterii libenter exeunt, non ſolum ſibi, ſed & aliis ſuo exemplo noxii ſunt; quoniam aut murmurationis, aut vagationis illis auctores ſunt. Nec domnus abbas ullatenus hoc concedere debet, ſi rigorem ordinis vult ſervare.* Quod attinet ad prædictam conſtitutionem de eroganda pauperibus eleemoſyna, ab Anſelmo & Beccenſibus factam; incertum quænam illa fuerit: at certum eſt Beccenſes noſtros in pauperes & egenos ſemper profuſæ caritatis fuiſſe: cujus rei præclarum monumentum ad annum MCCCVIII. videri poterit.

Monachis vitandi diſcurſus.

XC.

Beccenſium lis cum Moliſmenſibus de cella Pexeii.

b *V. ſupra. n. 51.*

c *Ivo ep. 39.*

d *id. ep. 9.*

Per id tempus orta eſt controverſia Beccenſes inter ac Moliſmenſes aſcetas de cella Pexiacenſi, quæ controverſia hoc anno ab Ivone Carnutenſi epiſcopo, in cujus diœceſi hæc cella ſita erat, compoſita eſt. Nata porro fuiſſe videtur poſt electionem Willelmi de Bello-monte, qui ante abbatialem dignitatem, ut [b] ſuperius vidimus, hanc cellam prioris nomine rexerat. De iſtius litis compoſitione Anſelmo recens archiepiſcopo ſcribit Ivo [c] in hæc verba. *Adfuimus hoc anno, pro multa in te benevolentia, monachis Beccenſibus contra Moliſmenſes, quantum ratione & auctoritate ſuffragante potuimus: & jam de Pexiacenſi monaſteriolo plenam per nos conſecuti fuiſſent juſtitiam, niſi quod prius affectant regis captare benevolentiam.* Hanc litem principio in favorem Moliſmenſium definierat Ivo. quæ res cum Philippo regi multum diſpli» cuiſſet, eum alia epiſtola placare [d] conatus eſt, dicens, mirari ſe, quod a ſua ſereni» tate nullum audiat nuntium bonum, nihil audiat niſi verbum aſperum. *Quod enim,*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094.

inquit, *inter Beccenſes & Moliſmenſes monachos quantulamcumque pacem pro tempore feci, nullam Beccenſibus in hoc violentiam intuli. Sed abbas Beccenſis, cognoſcens & erubeſcens inordinatam ſpoliationem factam Moliſmenſibus a quibuſdam neophytis monachis ſuis, multum me rogavit, ut vel pacem inter eos componerem, vel juſte inter eos decernerem. Sed ego propter reverentiam veſtram judicium interim diſtuli, & gratis oblata portione victualium ſuorum ab ipſo abbate, qua Moliſmenſes repetebant, jurgia qua inter eos erant, pro ipſius abbatis caritate mitigavi.* Parum intereſt ſcire, quæ iſtius litis materia fuerit: ſed ex his locis patet, Pixiaci cellam tunc fuiſſe Beccenſium. Porro Pixiacum ſeu Pexeium (ſic enim varie ſcriptum invenio) non aliud eſt quam Piſciacum * ſeu Pinciacum in finibus Carnutum ad Sequanam, ubi modo collegiata eccleſia eſt, quæ forte olim Beccenſium cella erat. Ivo [a] quamdam epiſtolam ſcripſit *clericis Mellentinis & omnibus in Pixiacenſi archidiaconatu* de Mellentino comite, qui filiam Hugonis Criſpeïenſis comitis uxorem contra fas ducere volebat. Tunc temporis idem Ivo Mellentenſem [b] ſancti Nigaſii eccleſiam Beccenſibus confirmavit.

* *Poiſſy. V. Valeſii notit. p.* 450.
a *id. ep.* 45.
b *id ep.* 287.

XCI. Boſo & Eadmerus Anſelmi diſcipuli.

c *Anſelm. lib* 3. *ep.* 25.

Ad hunc annum referenda videtur Anſelmi [c] epiſtola ad Boſonem Beccenſem monachum, qui poſt Willelmum de Bello-monte Beccenſis abbas factus eſt. In hac epiſtola Boſoni gratias agit ſanctus præſul pro ejus litteris ad ſe miſſis, adeoque pro conſilio, conſolatione, & pro deſiderio ipſius Anſelmi videndi, qui non minori ſe ejus deſiderio teneri teſtatur. tum excuſat, quod litteras ei rarius ſcribat, ne ſcilicet offendiculum regi pariat, qui ſe, ſuoſque odio habeat; idque in cauſa eſſe, quod domno abbati Beccenſi non ſcribat. Non multo poſt eumdem Boſonem in Angliam advocavit, eumque vice ſua miſit ad concilium Claromontenſe.

Tunc vero librum, *Cur Deus-homo*, abſolverat Anſelmus, cum hæc ſcriberet, ut patet ex his ejuſem epiſtolæ verbis. *Librum, quem edidi, cujus titulus eſt,* CUR DEUS-HOMO, *domnus Edmerus, cariſſimus filius meus & baculus ſenectutis mea, monachus Becci, cui tantum debent amici mei, quantum me diligunt, libenter eccleſia Beccenſi, ut filius ejus, tranſcribit.* Nihil expreſſius ad commendandam Anſelmi erga Edmerum ſeu Eadmerum benevolentiam & familiaritatem. Hunc Anſelmus ſecum in Angliam duxerat, quem in ſuo retinuit obſequio omniumque conſiliorum participem fecit, variæ quoque fortunæ ſuæ ſocium futurum. Tanta porro Anſelmi de eo confidentia erat, ut eum ſpiritualem ſibi patrem, cui in omnibus etiam archiepiſcopus obediret, ab Urbano dari petierit. Poſt mortem Anſelmi, non minor fuit Eadmeri cum Radulfo archiepiſcopo ejus ſucceſſore familiaritas & neceſſitudo, a quo Alexander rex Scottorum poſtulavit, ut Eadmerum viduatæ ſancti Andreæ eccleſiæ epiſcopum præficeret: at ille oblatam ſibi dignitatem recuſavit. Plura de eo in conſequentibus.

XCII. Beccenſium veſtis alba.

Antequam a Beccenſi monaſterio diſcedamus, juvat diſquirere hoc loco, quo tempore Beccenſes nigrum habitum in album commutaverint. nam principio eos nigro uſos fuiſſe, nec vivente Herluino hanc mutationem factam fuiſſe ex eo intelligitur, quod Cadomenſes ſancti Stephani monachi, quorum primi inſtitutores exſtitere Lanfrancus aliique monachi ex Becco aſſumti tempore venerabilis Herluini, numquam alium, quam atri coloris habitum geſtaverint. Sunt qui hanc mutationem ſancto Anſelmo, dum Becci abbas eſſet, tribuunt, idque ab eo factum aiunt ob eximiam ejus pietatem in beatiſſimam Virginem, cujus ſingularem integritatem albi coloris veſte honorare voluerit. Ejus rei argumentum eſt, quod in monaſterium ſancti Neoti in Anglia, ubi primitus monachi nigri fuerant, Anſelmus archiepiſcopus introduxit ex Beccenſi cœnobio *monachos albos*, ut in Lelandi collectaneis [d] legitur. Addunt Radulfum Beccenſem monachum in Lyrenſe monaſterium circiter annum M C XXX intuliſſe candidam veſtem; cum ad illius cœnobii præfecturam aſſumtus eſt. Neque id abſque fundamento dicitur. Et quidem Aſtorgius Lyrenſis abbas a Clemente VII. obtinuit, ut ſibi liceret nigrum habitum reſumere & abjicere album, quem Radulfus abbas ex Becco-Helluini aſſumtus, in Lyrenſe monaſterium induxerat. Hæc mutatio albi coloris in nigrum a Lyrenſibus facta eſt anno Domini M CCC XCIII. die XXIII. Novembris.

d *Monaſt. Anglic. to.* 1. *p.* 368.

Verum vix mihi perſuadeam, hanc mutationem ſive auctore Anſelmo, ſive ejus tempore Becci factam fuiſſe. Illud in primis me movet, quod Ordericus Vitalis agens de novis Ciſtercienſium inſtitutis, qui decennio ante Anſelmi obitum exorti ſunt, eos maxime ſugillat, quod nigro veſtium colori, quem ad id tempus Benedictinæ regulæ ſectatores geſtaverant, album novo exemplo prætuliſſent. quod eis etiam

ANN. CHR. 1094.

a Pet. Ven. lib. 4. ep. 837. & ſeqq.
b Orderic. lib. 8. p. 711

Cluniacenſes exprobrabant, ut ex Petri Venerabilis [a] ad Bernardum epiſtola diſcimus. Orderici verba [b] refero. *Albedine in habitu ſuo præcipue utuntur* Ciſtercienſes, *qua ſingulares ab aliis notabileſque videantur. Nigredo in pleriſque locis ſacra ſcriptura humilitatem deſignat: quem idcirco colorem religioſorum fervor* HACTENUS *gratanter geſtat. Nunc autem nigredinem, qua priſci patres, tam regulares clerici in cappis, quam monachi in cucullis, ob humilitatis ſpecimen uſi ſunt; moderni tamquam ob majoris juſtitiæ oſtentationem, abjiciunt: inuſitata quoque pannorum ſectione ſuorum, ab aliis diſcrepare appetunt.* quæ verba ſane in Ciſtercienſes nequaquam prolaturus fuiſſe videtur Ordericus, ſi hunc colorem jam tum admiſiſſent Beccenſes, qui ei omnino vicini erant, (nam Uticenſis monachus erat) adeoque notiſſimi erant. In his Orderici verbis obiter obſerva, eum loqui de veſte tantum exteriori, ſcilicet cuculla, non de interiori, id eſt tunica vel toga, quam albi coloris primitus apud majores noſtros fuiſſe alias non ſemel obſervavimus. Si conjecturis in re obſcura uti licet, crediderim hanc mutationem a Beccenſibus factam poſt natam controverſiam de feſto conceptionis beatiſſimæ Virginis, id eſt poſt medium ſæculum duodecimum, cum ſcilicet ſancto Anſelmo, ex ſuppoſititio libro de conceptione B. Virginis tributa eſt illius feſti inſtitutio: in cujus rei monumentum atro colori album prætulerint.

XCIII. Pratellenſes benefactores.

Ad hunc annum Ordericus refert converſionem Rogerii de Bello-monte, qui a Longa-barba cognomen accepit. Hic ſapiens & modeſtus heros, cum Nortmanniæ ducibus ſemper fidelis exſtitiſſet, poſt emeritæ militiæ tempus, monaſticæ profeſſioni colla ſubmiſit in Pratellenſi monaſterio, quod Humfredus de Vetulis ipſius pater prope Pontem-Audomari in proprio fundo exſtruxerat, & ipſe Rogerius poſt patris obitum multis poſſeſſionibus & ornamentis ditaverat. Illic Robertus de Bello-monte, Humfredi quoque filius, quem Rogerius de Clara occiderat, humatus eſt; uti & Rogerius ejus frater, qui jam ſenex poſt aliquot converſionis ſuæ annos bono fine quievit, mortuus III. kal. Decembris, filiis ſuis Rotberto & Henrico honoris ſui heredibus relictis. Ex his duobus Robertus comitatum Mellentenſem hereditario jure, poſt Hugonem Adelinæ matris ſuæ fratrem poſſedit, & in Anglia comitatum Legeſtrenſem. Henricus vero, ejus frater, ſtrenuitate ſua Warwicenſem comitatum ab Heinrico Angliæ rege promeruit. Uxorem duxit magnæ religionis & nobilitatis feminam, ſcilicet Margaritam, Goifredi Moritoniæ comitis filiam. Hi omnes in Pratellenſe monaſterium munificentiſſimi fuerunt. *Ibi monachi*, inquit Ordericus, *ad laudem & cultum omnipotentis Dei divinitus convocati ſunt, & a religioſis ac ſapientibus pædagogis regulari diſciplina pie inſtituti ſunt.* Ex his Rogerus Longobarbus medius inter fratrem Rotbertum ad dextram, & Henricum filium ſuum ad ſiniſtram, in capitulo Pratellenſi humati jacent; & ad eorum pedes Rotbertus filius Rogeri cum filio ſuo Gunderanno comite Mellentenſi, qui & ipſe, poſt variam fortunam, ſumto monaſtico habitu pie deceſſit. Horum omnium effigies lapide ſculptæ ſunt in hunc modum.

Digitized by Google

1.
Rogerus filius Hunfredi de Vetulis, factus monachus.

2.
Robertus frater ejusdem Rogeri, major Normanniæ ſeneſcallus.

3.
Henricus filius Rogeri, Warvicenſis comes.

4.
Robertus primogenitus Rogeri, comes Mellenti.

5.
Galerannus, filius hujus Roberti, comes Mellenti, moritur monachus anno 1165.

ANN. CHR. 1094.

a V. lib. 64. n. 82.

Ex his tres enſem, non ad latus, ut eorum pater, [a] ſed manu geſtant in ſignum equeſtris dignitatis & recte factorum, qua ratione duo armigeri, qui Carolo Calvo in picturis tum Appendicis capitularium, tum Itineris noſtri Italici aſſiſtunt, enſem manu geſtant. Ad hæc obſerva in his ſtatuis nulla exſtare ſymbola gentilitia: & Rogerium a Longa-barba, ejuſque ex fratre nepotem Robertum, etſi monachi deceſſerint, non tamen habitu monaſtico indutos repræſentari.

XCIV. Galteri abbatis Pontiſatenſis pœnitentia & obitus.

In Pontiſarenſi ſancti Martini monaſterio Galterus abbas ſanctus ex hac mortali vita ad immortalem vitam migravit. Paullo ante obitum ſingulari humilitatis ac pœnitentiæ exemplo convocatos diſcipulos magnopere hortatus eſt, ut ipſum ſinguli virgis cæderent in expiationem erratorum ſuorum, maxime quod eos durius ſubinde » tractaſſet: ut ita æternas pœnas ſibi debitas poſſet evadere. Nullus, inquit, prælationi » meæ hoc in facto a vobis ſervetur honor, ſed potius in me vitia feriantur. Seniores » primi, tum ſinguli ex ordine uſque ad juniores me cædant, omnes ad nutum præſi- » dentis. Qui durius me flagellaverit, is mihi carior fuerit: qui vero mollius, hic me » minus amare convincetur. Ad hæc ſtupefacti ad rem inauditam exhorruere omnes, ſed tamen ejus precibus ſuperati, ægre demum aſſenſere. Ventum eſt itaque in capitulum; tum ille nudis pedibus, proſtratus humi, vigiliarum jejuniorumque maceratione, non tantum ſenio confectus, nudatos humeros flagellis exponit, omnibus in lacrymas & ejulatus effuſis, (ecquis enim tam durus & excors, qui ad tale ſpectaculum temperaſſet a lacrymis?) Poſtquam diu lacrymatum eſt, venerabilis ſenis, molles effeminatoſque increpantis, tandem voluntati obtemperatum eſt; cæſuſque eſt ille ab omnibus & ſingulis, (erant autem numero triginta) idque paſſus eſt ea conſtantia, ut languidas eorum manus incuſaret. Poſt hæc omnibus gratias egit, eaque die gratulabundus omnibus convivium exhibuit. In quadrageſima, quamdiu vixit, duriſſimam vitam agebat: at in ultima, quæ ejus obitum præceſſit, ſolis fabis & aqua, & quidem parciſſime uſus eſt. Dominica palmarum ad fratres ſermonem habuit teneris adeo verbis, ut eis vale dicere videretur. Poſtridie, dum miſſam cantaret, gravi febre correptus, cuidam fratri, qui ejus juſſu membranas ad conficiendum ipſi breviarium inciderat, præcipit ut opus omitteret, quippe haud ſibi profuturum. Morbo ingraveſcente, *more eccleſiaſtico oleo ſancto petivit ſe injungi*. Inunctus abſolvit omnes, & abſolvitur. Dein omnes oſculatur; tum *ſacramentorum noſtræ redemtionis particeps efficitur*. Poſtremo fratribus denuo congregatis, caritatem, concordiam, & in ſancto propoſito conſtantiam commendavit, acceptoque baculo paſtorali omnes abſolvit. Feria quinta in cæna Domini ſe poſtera die moriturum prædixit. Et quidem ipſa die paraſceves, *percepto vivifico corpore & ſanguine Domini noſtri Jeſu-Chriſti, incumbente nocte*, ſpiritum Deo reddidit.

Annus ejus obitus non omnino exploratus, cujus definitio ex die obitus maxime pendet, & ex pontificatu Urbani II. quo pontifice deceſſiſſe perhibetur. Ad diem quod attinet, ejus obitus in pleriſque codicibus VI. idus Aprilis, quo die feſtum ejus celebratur; in quibuſdam VII. eaſdem idus notatur. Hoc diſcrimen ex eo natum eſt, quod vir ſanctus obiit die ſancto paraſceves, jam *incumbente nocte*, quæ ſabbatum ſanctum antecedit, adeoque nocte inter feriam ſextam & ſabbatum media. Qui ſabbatum prætulere, ejus obitum VI. idus Aprilis aſſignarunt; qui feriam ſextam, VII. idus, quo die paraſceve anno MXCIV. recolebatur. Sane ante annum MXCIX. quo anno paraſceve in ſextum idus Aprilis incidebat, Galterium obiiſſe inferre licet ex donatione eccleſiæ beati Jacobi prope Beri-eccleſiam, Theobaldo abbati ejus ſucceſſori facta forte ante illum annum, ut mox videbimus. Sancti Galterii res geſtas litteris mandavit anonymus ejus diſcipulus cum miraculis, quæ poſt mortem patravit. Sepultus fuit in ipſa ſancti Martini eccleſia, quam ipſe conſtruxerat; ubi hactenus ejus cenotaphium viſitur. Inde ejus corpus levatum eſt ab Hugone Rotomagenſi archiepiſcopo anno M C LIII.

XCV. Theobaldus ejus ſucceſſor.

Galterium in præfectura excepit Theobaldus ſeu Theobaudus, *ſanctæ memoriæ abbas* dictus in libello de vita venerabilis Hildeburgis matronæ, quæ ejus tempore ad illud monaſterium ſeceſſit. De Theobaldo nihil peculiare nobis relictum præter varias donationes, quæ ejus tempore ſancto Martino & ſancto Germano loci patronis factæ ſunt. Ex his tamen intelligimus, virum fuiſſe magnæ exiſtimationis, quippe qui a multis, qui morti proximi erant, accitus memoratur, ut morientibus ſuccurreret, eiſque *officium chriſtianitatis* (ſic loquebantur) exhiberet. Ex eorum numero fuit Bal-

duinus de Liſlula, qui extremo morbo decumbens, domnum Theobaldum rogavit, ut ad ſe veniret ad Inſulam * caſtrum, in quo jacebat. Cum vero eum adiiſſet Theobaldus abbas, multis precibus ab eo flagitavit, ut ſe deferri faceret ad monaſterium, quo monachus fieret. quo facto, cenſum duodecim denariorum ſibi debitum monachis relaxavit, quod ejus gener Robertus & Maria filia, Roberti uxor, ratum habuerunt. Ex aliis donationibus unam tantum refero in præſens, nempe cujuſdam Lecelini, qui Theobaldo abbati ejuſque monachis contulit eccleſiam beati Jacobi apoſtoli ab ſe ædificatam *in confinio Beri-eccleſiæ* *, & alia nonnulla. Quando autem eccleſia illa dedicata fuit ab Anſelmo ſeu Anſello Belvacenſi epiſcopo, ea omnia, quæ a Lecelino collata fuerant, coram ſe recitari præcepit. Hoc inſtrumentum caret chronicis notis, ſed datum eſt ſaltem anno M XCIX. quo exeunte Anſelmus epiſcopus deceſſit.

ANN. CHR. 1094.

* *l'Iſle-Adam.*

* *Belleglife.*

Hildeburgis iſtuc ſecedit.

Theobaldo abbate, Hildeburgis, nobilis matrona, ex caſtro pagi Carnutenſis Galardone * oriunda, filia Hervei ejuſdem caſtri domini & Beatricis, ad Pontiſarenſe monaſterium, ut mox dicebam, ſeceſſit. Hæc Roberto Ibriacenſi ſeu Ibrienſi nupta, tres ei filios peperit, Aſcelinum ſcilicet, cognomento Goëllum, Wiltinum nobiles milites, & Robertum clericali ordine inſignitum. Cum Robertus ejus maritus ſeneſceret, ea conſentiente monachus in Beccenſi monaſterio factus eſt. Eo mortuo, cum ipſa adhuc juvenis eſſet, ſuadentibus filiis & amicis ut alteri viro nuberet, in procinctu nuptiarum e gradu ligneo lapſa, toto pæne corpore debilitata, nuptiis nuntium remiſit. Tum vero virorum ac puellarum monaſteria frequentare cœpit, & in eis aliquamdiu manſit, præſertim in Carnutenſi ſancti Petri, in Columbenſi, Beccenſi, Ebroïcenſi ſancti Taurini, & in Ibriacenſi, ex quo recedere coacta eſt ob bella, quæ inter filium ſuum Goëllum & Guillelmum Britolienſem comitem exardebant, ut Ordericus [a] tradit. His omnibus monaſteriis plurima beneficia contulit, & ab eis ſuffragiorum communionem accepit. Poſtremo ad Pontiſarenſe ſancti Martini cœnobium ſe recepit: ubi ſanctimonialis habitu ſuſcepto a Theobaldo abbate, exiguam ſibi domunculam ad ſeptentrionalem eccleſiæ partem fabricari curavit, ibique reliquum vitæ in magna diſtrictione exegit, ornamenta eccleſiæ, fratribuſque veſtimenta conficere ſolita. Infirmorum quoque domum ſuis impenſis, necnon pauperum xenodochium ædificavit. Denique ejus rogatu filius Goëllus prædium ſuum apud Gaudiacum *, qui locus a monaſterio non multum abeſt, Pontiſarenſi monaſterio largitus eſt. Ibidem piiſſima illa matrona, plena dierum & operum bonorum, deceſſit III. nonas Junii ſub annum M C XV. ſepulta in ſancti Martini eccleſia, ad murum cellulæ ſuæ adhærentem: ad cujus tumulum miracula patrata fuiſſe tradit ejus vitæ ſcriptor anonymus. Nullo tamen cultu hactenus honorata fuit, nec ejus reliquiæ e tumulo levatæ.

* *Galardon.*

a *Orderic. lib. 8. ad an. 1090.*

* *Jouy.*

XCVI. Ivoni S. Dionyſii abbati ſuccedit Adam.

In brevi chronico ſancti Dionyſii domnus Ivo [b] abbas hoc anno obiiſſe dicitur, ejus nominis primus. Non dubito quin is ſit Ivo abbas, qui ab inimicis occiſus eſt, cujus duo epitaphia exſtant in quodam codice ſancti Remigii apud Remos. Primum ſic habet.

b *V. lib. 64. n. 96.*

Quid genus & forma valeat, quid gloria rerum,
Clarus in hac vita, nunc cinis, Ivo docet.
Moribus & factis exemplar agens pietatis,
Occubuit telo, paſſus ab hoſte necem.
Lampade bis ſena radiat dum phœbus in urna,
Corporis occidui pondere liber abit.

In altero epitaphio dies mortis clarius exprimitur, at in neutro cauſa ejus necis, quæ tamen injuſta fuit, affertur.

Ivo gravis ſorte, crudeliter obrute morte,
Quem tegit hæc petra, felix habearis in æthra.
Heu! dum vixiſti, quam recta columna fuiſti,
Plenus honeſtate, præpollens ſtrenuitate,
Nec ſcelus egiſti quod acerba morte luiſti.
Vita fuit clara, ſed mors vehementer amara,
Hoſtis agens dirus rabido ſub pectore virus,
Ferreus extinxit dum telum corpore fixit.

ANN. CHR. 1094.

O decus abbatum, ſic te patet eſſe necatum,
Octo dies biſque denos Jano faciente.

Cum hæc jam typis parata eſſent, mihi aliud in mſ. codice collegii Societatis Jeſu Pariſienſis quærenti occurrerunt nonnulli verſus in Ivonem Dionyſianum abbatem exarati, quem hujus opuſculi auctor non modo ſimoniæ, ſed aliorum etiam multorum criminum accuſat. Et quidem primum animus erat ejuſmodi verſus non referre, cum ob ſtyli duritiem, tum maxime quod in illis viro, quem alii ob pietatem & religionis ſtudium commendant, multa & gravia exprobrentur, quæ vera non eſſe certum videtur. at cum illuſtrandis illius abbatis geſtis, ac potiſſimum ejus necis cauſæ detegendæ conferre poſſint, viſum eſt illos, nonnullis prætermiſſis, in appendicem rejicere. Ex his enim conſtat Ivonem ad finem uſque vitæ æmulos paſſum fuiſſe, a quibus tandem, ut ex duplici epitaphio patet, impacto ei falſo crimine crudeliter eſt occiſus. Verſus crimen exprimunt, & mortis minitationes; quin & cum in illis Algiſi mentio occurrat, quem ab Ivone primo Romam eſſe miſſum ex Gregorii VII. epiſtola conſtat, nemo infitiari poteſt eos, ſicut & ambo epitaphia, quæ eis maxime concordant, ad Ivonem primum, non vero ad ſecundum, ut de epitaphiis quidam ſuſpicabantur, eſſe revocanda. Certe duo hæc epitaphia Ivoni ſecundo tribui non poſſunt, quippe quem naturali morte deceſſiſſe conſtat, ut ſuo loco videbimus. Porro in eodem codice referuntur Nicolai cujuſdam poëtæ ſatyræ duæ, quarum prima eſt in abbates, uti ait, in ovile Chriſti aliunde aſſcendentes, in eaque ſummopere laudat Hugonem Dienſem epiſcopum, quod eos auctoritate apoſtolica vehementer inſequeretur; ſecunda vero inſcribitur adverſus abbatem Cadumenſem, in quem multa impudenter deblaterat; quod ſane argumentum eſt, poëtam hominem fuiſſe ſui impotem, adeoque nullius ponderis; forte eumdem cum illo anonymo, qui Ivoni maledixit. Ceterum in necrologio Dionyſiano, circiter medium ſæculum duodecimum ſcribi cœpto, notatur prima manu *domnus Ivo abbas & monachus beati Dionyſii*, cum anniverſario; & ſecunda manu XVI. kal. Martii *domnus Yvo piæ memoriæ abbas beati Dionyſii*, itidem cum anniverſario. quod intelligendum de Ivone ſecundo, cujus obitus in brevi chronico ad annum M C LXXII. refertur. Notatur quidem in eodem necrologio nonis Novembris & alius Ivo abbas, ſed abſque deſignatione loci. Ivonis primi tempore ſancti Goberti prioratus in diœceſi Laudunenſi, annuente Elinando epiſcopo, ſubjectus fuit monaſterio Dionyſiano, ut ibi monachi canonicis ſubſtituti officium divinum peragerent. Eumdem abbatem laudat Fulcoïus ſubdiaconus Meldenſis, eique verſus ſuos *in titulis* ſeu epitaphiis, ab ſe compoſitis, dicavit. Ivoni primo ſucceſſit Adam abbas, de cujus genere nihil, pauca de ejus factis ſcimus, tametſi ſancti Dionyſii monaſterium viginti annis rexit. Ad ejus elogium referri poteſt, quod a puero finxerit, aut certe fingi curaverit Sugerii animum & mores, de quo nobis multa erit dicendi materia ſæculo ſequenti. Eum vix e cunis egreſſum in monaſterium admiſerat Ivo, uti colligimus ex fragmento apud Cheſnium [a] relato, in quo Sugerius obiiſſe dicitur ineunte anno M C LII. ætatis ſuæ ſeptuageſimo, *a ſuſceptione monaſtici habitus fere ſexageſimo.* quod proinde ad annum M XCII. referendum eſt. Plura de ejus ortu & natalibus initio ſæculi ſequentis.

Sugerius monachus.

a Cheſn. to. 4. p. 280.

Latiniacenſes abbates.

Hic annus erat Arnulfi Latiniacenſis abbatis viceſimus-octavus, uti diſcimus ex hiſtoria tranſlationis ſancti Florentini martyris in illud monaſterium, in cujus fine hæc leguntur: *Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini milleſimo nonageſimo-quarto, regnante Philippo rege, anno imperii ſui triceſimo-tertio* *, *præſidente quoque in urbe Pariſiorum Gaufrido epiſcopo, Arnulfo abbate regente eccleſiam Latiniacenſis cœnobii, anno ſiquidem introitus ejus vigeſimo-octavo.* Gaufridus epiſcopus anno ſequente deceſſit kalendis Maii, ſucceſſorem ſortitus Guillelmum. Arnulfus vero abbas ſuperſtes fuit ad annum M C VI. quo anno confectus ſenio exſtinctus eſt pridie kalendas Martias. Is vitam ſancti Furſei ad Peronenſes ſcripſiſſe traditur. Huic ſuffectus Gaufridus nulla re geſta memorandus: quo mortuo Theobaldus Campaniæ comes, *conſilio domni Norberti*, ut loquitur Herimannus, *quemdam* monaſterii ſancti Nicolai in ſilva Vedogia *monachum, nomine Radulfum, ab abbate Simone ſuſceptum, Latiniacenſi ditiſſimo monaſterio præfecit abbatem, anno ſcilicet* M C XXIV. quo anno de illo agendum.

* quarto.

XCVII. S. Remigio ſit ſatisfacit Hugo comes.

Dum Remigiano apud Remos cœnobio præeſſet Heinricus abbas, multa ejus villis gravamina intulit Hugo Regiteſtenſis comes, ob idque eccleſiæ communione privatus eſt. Sed tandem malefactorum pœnitens, ad Rainaldum archiepiſcopum ac-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094.

ceſſit, a quo ſupplex ab excommunicationis vinculo ſe abſolvi flagitavit, exactionibus, quas a ſancti Remigii hominibus extorquebat, coram Heinrico abbate remiſſis & abdicatis, Manaſſe ejus filio laudante. Tum idem comes Remigianam baſilicam nudis pedibus adiit, & ad ſacrum beati Remigii tumulum proſtratus, capite intromiſſo hujus pactionis inſtrumentum ſuper ipſum ſacratiſſimum corpus impoſuit. Exſtant apud Marlotum [a] Rainaldi archiepiſcopi hac de re litteræ, datæ Remis anno incarnati Verbi M XCIV. indictione ſecunda, ipſius Rainaldi anno decimo. Hujus loci occaſione Marlotus fuſe diſſerit de urbe & pago Regiteſtenſi; tum exhibet Regiteſtenſium comitum ſeriem, quorum primum eſſe exiſtimat Hugonem illum, de quo mox egimus. In tumulo Rainaldi archiepiſcopi, apud ſanctum Remigium ſepulti, repræſentata cernitur ipſius Hugonis pœnitentis effigies, ut inferius videbimus.

[a] *Marlot to. 2. p. 185.*

XCVIII. Majoris-monaſterii libertas aſſerta.

Habitum eſt hoc anno concilium Auguſtodunenſe, quod Bertholdus ex vulgari vocabulo *Oſtionenſe* * vocat. In eo actum eſt inter alia de cauſa diſcidii, quod inter Rodulfum Turonenſem archiepiſcopum & Majoris-monaſterii monachos vertebatur. Hujus diſcidii originem fuſe deſcribit monachus anonymus libello ſingulari, cujus hæc ſumma eſt. Cum ſacri illius aſceterii monachi libertatis prærogativam a prima ſua per ſanctum Martinum inſtitutione accepiſſent, eamque pro virili tueri ac conſervare ſtuderent; ex adverſo Turonenſes archiepiſcopi & clerici in id maxime intenti erant, ut illud monaſterium redigerent *ad menſuram ceterorum diæceſis ſuæ cœnobiorum*, ubi paſci & convivari conſueverant. Id tamen ex quadam conſuetudine, forte pro loci religione & quadam ſocietatis communione, archiepiſcopis conceſſum erat, ut in illo monaſterio paſchalem ſtationem celebrarent. Hoc prætextu archiepiſcopus Rodulfus inſueta exigere cœpit. Cum ſuper his gravaminibus monachi archiepiſcopum in jus vocarent, nec ei pro voto res ſuccederet; excommunicationis in monachos & interdicti ſententiam protulit, eamque diverſarum provinciarum epiſcopis probandam direxit. Hinc monachi ludibrio habiti; poſſeſſiones eorum a quibuſvis impune direptæ, qui auctoritate pontificali & clericorum inſtinctu animati, majus ſe Deo, ipſiſque obſequium præſtare non poſſe arbitrabantur. Quin etiam in monachos inſurrexere falſi fratres, in religione ceteroquin & in habitu ſimiles, qui nec eis communicare, nec menſa vel colloquio participare volebant. His accedebat, quod monachis illis ſic vexatis, ſic afflictis, neceſſe erat frequentare concilia, curias principum adire cum maximo damno religionis, reique familiaris, denique in peregrinis regionibus vagari abſque fraterna conſolatione, ex quo fiebat, ut ſæpe in illis diſcurſibus deficerent. Denique in tantum ludibrium venerat monaſterium, alias cunctis venerabile, ut quiſquis ſe ejus loci monachum profiteretur, non ſecus exciperetur, quam ſi Judaïſmum profeſſus eſſet. In his anguſtiis unum erat ad Deum perfugium; tandemque adfuit auxilium Amati apoſtolicæ ſedis legati, qui eumdem Rodulfum archiepiſcopum certis ex culpis antea excommunicaverat, monachiſque id merito accidiſſe aiebat, quod excommunicato communicaſſent. Sed tandem venia monachis data, injunctaque ob id pœnitentia, eis quam primum opem laturum pollicitus eſt. Id factum in Brivatenſi concilio, quod tunc temporis convocatum eſt. Illuc miſſi e fratribus Bernardus prior, Hilgodus Sueſſionum epiſcopus & Andreas ejus frater cum Jacobo medico. Tum cauſa eorum ventilata & accurate diſcuſſa, reprehenſionis expers ab univerſis judicata fuit, præſente ipſo Rodulfo archiepiſcopo, cujus factum ab omnibus improbatum. Huic ſynodo cum Amato adfuere Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus, idemque S. R. E. legatus, necnon Auſcienſis & Narbonenſis archiepiſcopi, multique diverſarum provinciarum epiſcopi & abbates. Verum nec ſic emolliri aut reprimi potuit adverſariorum in monachos inveterata & obſtinata conjuratio.

* *Autun.*

Non multo poſt aliud habitum eſt Auguſtoduni, de quo dicere incœperam, concilium, cui Hugo Lugdunenſis primas mox laudatus præſedit. Adfuit Rodulfus Turonenſis archipræſul cum Hoëllo Cenomannorum epiſcopo, ejus fautore; adfuere quoque iidem qui ſupra monachi. Horum cauſa denuo diſcuſſa, quanto diligentius examinata, tanto juſtior & probabilior viſa; tandemque interventu patrum, qui aderant, compoſitæ lites & querelæ, & concordia inter partes inita eſt, aſt, ut ex eventu patuit, minime ſincere ex parte adverſariorum. nam ubi a concilio diſceſſum eſt, illi, quaſi accepto ictu laceſſiti, acerbius in monachos inſurrexerunt. Unde factum eſt, ut in colloquio Dolenſi tunc temporis habito coram prædictis legatis,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094. Amato & Hugone, multis præſentibus epiſcopis, aſſiſtente etiam Bernardo Majoris-monaſterii abbate, cum ſuis, cauſa utrimque denuo retractata, iterum in gratiam monachorum definita ſit.

Interim mortuus eſt in ſua excommunicatione Rodulfus archiepiſcopus: cui alius cognominis ſucceſſit, monachis non minus infenſus, licet initio favorabilem ſe ſimulaverit, forte ne monachi ejus ordinationi obſiſterent. at, ubi primum in ſede confirmatus fuit, anteceſſoris ſui infeſtationes perſequi cœpit. quare monachi ad Urbanum pontificem confugere, qui eorum privilegia novo diplomâte aſſeruit, eademque paullo poſt in Claromontenſi concilio confirmavit, poſtquam Rodulfus archiepiſcopus nihil ſolidi opponere potuiſſet. Privilegii hæc ſumma erat, quod nullus epiſcoporum *in domo Majoris-monaſterii* publicam ſtationem celebraret, nullus profeſſionem ab ejus abbate exigeret, nec excommunicationem in abbatem, monachoſve proferret; cetera vero eccleſiaſticæ diſciplinæ ſacramenta illi a Turonenſi archiepiſcopo, ſi catholicus eſſet; ſin alias, a quocumque epiſcopo acciperent. Sic tandem diutina illa quievit altercatio, quam anonymus ejus loci monachus ſtilo concitato deſcripſit.

XCIX. S. Dionyſii de Nogento cella Cluniaco vindicata. a *Bibl. Clun. pag.* 546.

In eodem Æduenſi concilio abbas ſancti Petri Carnutenſis (Euſtachius is erat) queſtus eſt [a] de Cluniacenſibus monachis, quod monaſterium ſancti Dionyſii de Nogiomo ſeu Nogento ipſi abſtuliſſent, ejuſque reſtitutionem ſibi fieri poſtulavit, affirmans hanc cellam ſibi a comite Rotroco datam fuiſſe. Aderat huic concilio legatus Gaufridi comitis, Rotroci filii, falſumque eſſe probavit, quod Euſtachius aſſerebat, eamdemque cauſam coram Gaufrido Carnutum epiſcopo, ejuſque avunculo Pariſiorum epiſcopo jam pridem diſcuſſam fuiſſe, & abbatem convictum a lite deſtitiſſe. Verum quidem eſſe, Rotrocum ſub finem vitæ ſuæ, facta cellæ dedicatione, a Carnutenſi abbate petiiſſe quemdam e ſuis monachum, quem in illo ſancti Dionyſii monaſterio abbatem conſtitueret: ſed ea lege, ut nihil ſubjectionis in illo loco exigeret; & re quidem vera illi monaſterio præfuiſſe Hubertum, qui antea ſancti Petri abbas fuerat, ſed ſynodali auctoritate exauctoratus. Porro mortuo Rotroco, rebus illic in deteriora labentibus, Gaufridum ejus filium Huberto auctorem fuiſſe, ut, ſi abbas fieri non poſſet, loco cederet. Poſt ejus vero diſceſſum, eumdem Gaufridum, miſſo Cluniacum Aſcelino monacho, hanc cellam Deo & ſancto Petro Cluniacenſi tradidiſſe in manus domni abbatis Cluniacenſis, ſcilicet Hugonis; duoſque illuc ab eo miſſos monachos, Robertum & Hubertum, qui prior ejuſdem loci factus ſit, confirmatuſque in concilio Meldenſi ante quindecim annos, quam Æduenſe iſtud concilium celebraretur. His auditis, Hugo cardinalis, qui ſynodo præſidebat, idemque Meldenſi concilio præfuerat, rem ſibi bene compertam dixit, & prædictam cellam Cluniacenſibus confirmavit: cujus judicio demum abbas Carnutenſis melius conſultus acquievit coram Hugone Cluniacenſi, Lamberto Atrebatenſi epiſcopo, Bernardo abbate ſancti Launomari Bleſenſis, & Roberto abbate ſancti Florentini Bonævallis, qui concilio præſentes aderant. Biennio ante duo iſti abbates, Bernardus Bleſenſis & Robertus Bonæ-vallenſis interfuerant placito, quod in curia Stephani comitis Bleſenſis habitum fuerat ſuper Roſdonii prædio, quod Radulfus de Balgenciaco Majori-monaſterio contulerat. Verum, nec ſic tamen ſopita fuit Carnutenſium de cella Nogentenſi altercatio, etſi Urbani II. decreto compreſſa videretur: ſed excitata denuo a Guillelmo abbate Carnutenſi pontificatu Paſchalis II. qui eam demum

b *ibid. p.* 548. auctoritate [b] ſua penitus exſtinxit.

S. Sergii abbates. c *V. lib.* 66. *n.* 29.

Non prætergreſſus eſt hunc annum Achardus [c] ſancti Sergii apud Andecavos abbas, cujus depoſitio in necrologio notatur VI. kal. Aprilis. Bernardus, ex priore illi ſucceſſit, cujus tempore Fulco-Rechinus Vitreariam ſeu Vitreacam ſylvam, modo Boſcum-abbatis dictam, ſancto Sergio donavit, eam maxime ob cauſam, *quod major pars parentum*, id eſt propinquorum, *& procerum ejus* in Sergiano cœmeterio humati eſſent. Hæ litteræ datæ ſunt anno ſequenti, indictione III. *Francia ex adulterio Philippi indigni*, ut Fulco ait, *regis fœdata*. Exſtat Goffridi [d] abbatis Vindocinenſis ad Guillelmum ſancti Florentii, & Bernardum ſancti Sergii abbates epiſtola, in qua eos excitat ad inſurgendum contra Rainaldi epiſcopi electionem, quam ſimoniacam eſſe exiſtimabat. Obiit Bernardus VIII. idus Aprilis ineunte ſæculo ſequenti, cui Walterius ſeu Gauterius ex priore ſubrogatus. Hic Guillelmum de Vernecia, virum nobilem, qui Torinniacenſis cellæ monachos divexabat, eo adegit, ut tum judicum

d *Goffrid. lib.* 4. *ep.* 8.

Digitized by Google

decreto, tum animi pœnitentia ductus, virgarum faſciculum præferens, Torinniacenſis eccleſiæ altari accederet, ſicque a ſancti Sergii abbate & monachis veniam impetraret. Vivere deſiit Bernardus abbas v. idus Januarias M C XIII. quem Petrus ejus nominis primus excepit. His temporibus monaſtica diſciplina in Sergiano monaſterio magnopere florebat.

C. Nobiles viri Cluniaci monachi.

Hoc ipſo anno duo nobiliſſimi milites Arverni, Warinus ſcilicet ejuſque frater Heldinus de Monte-Pancerio *, monaſticam veſtem ac profeſſionem militari prætulerunt, ſeſeque venerabili Hugoni Cluniacenſi abbati regulari diſciplina informandos ſubdiderunt, & domum ſuam apud Thiernum, aliaque prædia Cluniacenſibus contulerunt. Ex his unus conjugii expers, nimirum Heldinus; Warinus conjugatus erat, cujus uxor Marciniaci ſanctimonialem habitum induit. Hæc diſcimus ex illorum fratrum duabus litteris, quarum unas, utpote breviores, ex chartario Cluniacenſi hic referre juvat.

* de Montpenſier.

Notum ſit amantibus veritatem & pacem, & præcipue Arvernenſibus fidelibus, quod ego Warinus & Heldinus frater meus, homines ingenui & milites, nominati de Monte-Pancerio, miſeratione divina viſitati, & admoniti ſæculum relinquere, ſanctumque monachicum habitum induere, hoc in Cluniaco propoſuimus facere, & auctore Deo fecimus ſub reverendo domno Hugone abbate. Ego ſiquidem Warinus uxorem habebam, ſed liberos habere non potui: & uxor mea ſimiliter apud Marciniacum ſanctimonialem ſuſcepit habitum: Heldinus frater meus nec uxorem habebat, nec liberos. Igitur communi conſenſu dedimus loco Cluniaco domum noſtram in Thierno, & quidquid in Thiernenſi territorio habebamus; quidquid in Salviniaco, quidquid apud Gelſam, apud Buſſerulas &c. *Actum anno domini* M XCIV.

In aliis litteris, quæ prolixiores ſunt, aiunt ſe has donationes Cluniacenſibus facere, *ut qui converſionis* ſuæ *primordia* ſuſtinerent, *aliquid emolumenti* ex ipſis perciperent. Id porro ſe facere pro ſalute cum ſua, tum propinquorum, tam vivorum quam defunctorum, utiliores ſibi & illis fore cenſentes, *fratres & filios ſpiritualiter adoptatos, quam perverſe viventes & carnaliter propagatos* &c. *Facta donatio hæc anno ab incarnatione Domini* M XCIIII. *indictione* II. *regnante in Francia Philippo rege.* Hinc origo abbatiæ Thiernenſis diœceſis Claromontenſis, ubi debent eſſe cum abbate viginti monachi ſecundum definitionem capituli generalis anni M CCC XXIV.

Thiernenſis abbatia.

Eodem tempore Girardus miles de Turre, quod caſtrum *ſitum eſt in valle Talves, in epiſcopatu Arvernenſi, habitum ſacræ religionis* apud Cluniacum ſub Hugone abbate induturus, quartam partem eccleſiæ ſancti Pardulfi, aliaque multa ſancto Petro contulit, ſubſcribentibus cum eo Stephano, Bertrando monacho fratribus ſuis, necnon Durando epiſcopo Arvernenſi, aliiſque. De hoc Girardo intelligenda videtur *convenientia, quam fecit Hugo prior & ceteri ſeniores loci Celſinienſis Alterio militi cuidam de caſtro, quod Turris dicitur, ut quemdam filium ejus, nomine Gerardum, faciant erudire in loco de Talvis a ſenioribus in ipſo loco habitantibus, uſquequo de cœnobio Celſinienſi duo pueri a ſcholis emittantur.* quibus egreſſis e ſcholis, eorum loco parvulus iſte in ſcholis reciperetur; aut, ſi ipſe ante id tempus moriatur, Alterius ipſe, vel aliquis ex ejus filiis aut propinquis reciperetur. Pro hac vero convenientia donat Alterius centum ſolidos Lemovicenſes & quædam prædia. Ex quibus intelligitur, in illo monaſterio ſcholas fuiſſe, in quibus nobilium filii pro more noſtri Ordinis erudiebantur.

CI. Marciniacenſium ſanctimonialium mira fides & conſtantia.

Per id tempus res admiratione digna contigit in Marciniacenſi parthenone, de cujus primordiis in ſuperioribus [a] actum eſt. Ibi tunc nobilium mulierum multitudo, & regii ſanguinis puellæ confluebant, teſte Petro [b] Venerabili, quæ omnes muliebrem mollitiem ſupergreſſæ, corpus animo, animum Deo penitus ſubigebant, opere manuum, pſalmorum cantu, oratione aſſidua, fletuque continuo, aut præteritæ vitæ nævos abluentes, aut meritorum cumulos augere certantes. Illud autem apud eas ſingulare erat, quod perpetua & inviolabili ſe clauſura conſtringerent, interdicta ſibi ex præcepto Hugonis abbatis & fundatoris ſui foras progrediendi licentia: ne quavis occaſione vel mundus in eis videat quod concupiſcat, vel ipſas aliquid noxium vel in excurſu videre contingat. Eadem ratione, ut numquam a quoquam conſpici poſſent, ab ipſo in religionem ingreſſu oculos velo penitus obvelatos & facies circumtectas habebant. Sic mundo mortuæ, & vitali, ut ita dicam, incluſæ ſepultura, prius mori, quam limen ſuæ recluſionis transgredi malebant. quod ſequenti exemplo manifeſte patuit. Forte incendium in proximis illius villæ domibus ſubortum eſt, quod venti impulſu monaſterii habitacula corripere cœpit. Fit ab omnibus concurſus

a lib. 61. n. 89.
b Pet. Ven. lib. 1. de mirac. c. 22.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094.

ad repellendum vel reſtinguendum ignem: at, cum irriti eſſent conatus, una omnium vox & ſententia erat, ancillas Dei ſimul cum monaſterio perituras, niſi e clauſtris egrederentur. Forte Marciniaci tunc aderat venerabilis Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus, ad quem omnes accurrunt, rogantque, ut incluſis ſanctis mulieribus exitum perſuadeat. Mox ille clauſtrum ingreditur, omneſque hortatur, ut imminenti periculo cedant. At illæ potius ſe mori velle, quam propoſitum ſuum & abbatis ſui præceptum infringere conſtanter affirmant. Legatus vero auctoritate beati Petri & domini papæ, cujus vice fungebatur, earumque abbatis eis præcipit, ut egrediantur, nec ſe cum ſuis habitaculis incendio concremari ſinant. Ad hæc quædam magnæ nobilitatis & ſanctæ converſationis ſoror, Giſla nomine, quam Petrus Venerabilis ſe multoties vidiſſe aſſerit, fide ſuccenſa reſpondiſſe traditur, ſe ex timore Dei & præcepto abbatis ſui, ut ignem æternum evaderent, in hæc clauſtra in perpetuum recluſiſſe, nec ullo pacto præfixos ſibi pœnitentiæ limites ſaltem vel uno pedis paſſu tranſgredi velle, niſi ab eo, qui ipſas recluſerat, ſolverentur. Noli ergo, domine, inquit, ſi placet, hoc injungere, quod nobis agere non licet: ſed potius igni, ut a nobis fugiat, virtute Chriſti domini noſtri armatus præcipe. Miratus legatus fidem mulieris, & ipſe mox fide repletus, lacrymis ora perfuſus, ad flammas converſus dixit: *In nomine Domini & per virtutem fidei hujus, quæ nunc locuta eſt, mulieris, recede ignis peſtifer ab ancillarum Dei habitaculis, nec damna aliqua ultra inferre præſumas.* His prolatis, mirum dictu! flammarum globi, velut ferreo muro obſtante, ultra progredi non valuerunt, & abſque ullo humano ſubſidio, abſque vel modica pluviæ aqua, incredibili celeritate ignis penitus exſtinctus eſt, obediente igne voci hominis. quod Petrus ab iis ipſis, qui viderant, ſe accepiſſe teſtatur. tum rem concludit: *Sic magnifico atque inſperato miraculo ſanctarum propoſitum mulierum ſibi bene acceptum eſſe divina pietas comprobavit; & vera fidei merito omnia eſſe poſſibilia credenti, ſicut in evangelio promiſerat, demonſtravit.* Attendant inſigne hoc exemplum non ſolum Marciniacenſes, ſed etiam omnes aliæ noſtri Ordinis ſanctimoniales, diſcantque quanta cum ſeveritate intra monaſterii ſui clauſtra ſe continere debeant.

CII. Biliomi monaſterium ſancti Lupi. * Billom. * Mont-boiſſier.

Biliomum * opidum eſt apud Arvernos in comitatu Tolornenſi, ubi collegiata eſt eccleſia, atque ſancti Lupi monaſterium ſuburbanum, quod vir nobilis Hugo de Mercuriolo, ſeu de Palerios, Petroni filius condidit, & Odiloni Cluniacenſi abbati informandum commiſit. Cum autem hæc ſancti Lupi eccleſia ſita eſſet in alodo Mauricii de Monte-buxerio *, ab ipſo ejuſque conſortibus ſancto Petro Celſinienſi & ſancto Odiloni ſollemniter tradita eſt, concedente domno Rencone epiſcopo Arvernorum; eademque ab ipſis Celſinienſibus a fundamento reſtructa, & ab omni dominio exemta. Hanc eccleſiam ſic liberam diu poſſederunt Celſinienſes: at proceſſu temporis Biliomenſes canonici, invidiæ livore inſtigati, eam vi invaſerunt, & ſacra quæque diripuerunt, nequidem ſacroſanctæ Euchariſtiæ, quod dictu horrendum eſt, parcentes. quod cum Urbano papæ innotuiſſet, Durando Arvernorum epiſcopo litteras dedit in hunc modum.

Direptum a Biliomenſibus canonicis.

Urbanus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, Duranno cariſſimo fratri Arvernorum epiſcopo, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Adverſus fraternitatem tuam pro Biliomenſibus canonicis, qui tuæ ditionis habentur, non exigua querela provenit. Hi nimirum beati Lupi cœnobium, quod ſub Cluniacenſis cœnobii jure multis jam ultra noſtram memoriam temporibus eſt retentum, invaſione horrenda, & catholicis auribus non ferenda, contra omne jus & fas uſurpantes, altare ipſius cœnobii diruerunt, reliquias in eo latentes diripuerunt, quodque dictu & auditu nefas eſt, ipſum quod ſuper altare ad infirmorum uſus repoſitum fuerat corpus dominicum, ipſis ſupercæleſtibus virtutibus reverendum, humo diſpergere minime timuerunt; & cetera ornamenta, omnemque monaſterii ſupellectilem in uſus proprios aſportaverunt. Hæc quam gravia, quam horrenda, quam catholicis auribus importabilia videantur, fraternitatis tuæ non credimus latere prudentiam. Quomodo igitur inulta hæc pati ſollicitudo tua poterat, non minimum, ſi ita ſe rei veritas habeat, admiramur. Præſentibus ergo litteris officii tui debitum admonemus, ut prædictum locum, & ex eo direpta utenſilia univerſa, Celſiniacenſibus reſtitui facias: quibus reinveſtitis, ſi quam in loco illo juſtitiam ſe habuiſſe canonici Biliomenſes confitentur, tempore congruo cum Celſiniacenſibus monachis noſtro ſe conſpectui repræſentent. Si autem noſtræ huic juſſioni Biliomenſes canonici obedire contemſerint, divinum iis officium interdicito, quoadusque reſipiſcentes,

Digitized by Google

piſcentes, Celſiniacenſi præpoſito & fratribus quæ diripuerunt, reſtituant. Quod ſi epiſcopalis auctoritatis judicium neglexerint, noſtra ſe a divinis officiis auctoritate noverint interdictos, ut nec ipſi uſpiam, nec alii in eorum eccleſia id exhibere præſumant, quoadúſque hæc a nobis præcepta perficiant. ANN. CHR. 1094.

His litteris non ſtatim a Duranno præſule obtemperatum eſt, qui dum moras trahit, tempore concilii Claromontenſis anno ſequenti e medio ſublatus eſt. Hunc excepit Guillelmus Baſienſis, iſque demum, auditis partibus, prædictam eccleſiam Celſiniacenſibus liberam adjudicavit; at Biliomenſes canonici ablata reſtituere non potuerunt. Sed tandem hanc eccleſiam Aimerico Claromontenſi epiſcopo Petrus Venerabilis ceſſit cum aliis eccleſiis.

CIII. Seguino Caſæ-Dei abbati ſuccedit Pontius.

Cum venerabilis Seguinus Caſæ-Dei abbatiam annis fere quindecim religioſiſſime adminiſtraſſet, vitæ privatæ ſtudio præfecturam abdicavit, & ad Avenionenſem prioratum ſeceſſit, ubi idibus Junii mortuus ſepultuſque eſt. Ejus tempore Caſa-Dei religionis fama inclaruit, & amplis poſſeſſionibus excrevit. Tantæ religionis fama permotus Hugo Gratianopolitanus epiſcopus, abdicato epiſcopatu, Seguini diſciplinæ & magiſterio ſe ſubjecit, ut ſuperius [a] diximus: at dignitatem reſumere coactus eſt. In Seguini locum ſuffectus Pontius de Turnone, non de Monte-Buxerio [b], ut quidam volunt, Caſæ-Dei abbas quintus, primuſque ejus nominis & ſtirpis abbas, qui nequaquam ab anteceſſorum ſuorum religione degeneravit. Ejus rei fidem facit Urbanus II. in bulla anno ſequenti data poſt dedicationem ab ipſo factam eccleſiæ Caſæ-Dei. Hæc bulla ſic incipit. *Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei dilectis filiis Pontio abbati monaſterii, quod Caſa-Dei dicitur, & univerſæ congregationi ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum omnipotentis Dei gratia veſtrum monaſterium per nos viſitari, & in honore ac nomine ſanctorum martyrum Vitalis & Agricolæ ipſius cœnobii baſilicam dedicare diſpoſuit; dignum duximus, ut tam pro beati Roberti meritis, qui cœnobium ſua quondam opera fundavit, & nunc ſuis meritis protegit, quam pro religionis veſtræ reverentia, vobis veſtriſque ſucceſſoribus in regularis diſciplinæ obſervatione manſuris ſpiritualia ſedis apoſtolicæ dona largiremur. Vos igitur in ſpeciales Romanæ eccleſiæ filios ſuſcipientes* &c. *Datum apud burgum ſancti Ægidii per manus Johannis S. R. E. diaconi cardinalis* VIII. *idus Septembris, anno dominicæ incarnationis* M XCV. *pontificatus autem domni Urbani II. papæ anno* VIII. Idem Pontius Caſæ-Dei abbas quartus, non quintus dicitur, expuncto ſcilicet Adelelmo, in charta Guillelmi comitis Forenſis, qua eccleſiam ſancti Juliani de Mondonio, quam *comites Forenſes per multa tempora in fevo* ab eccleſia ſancti Stephani Lugdunenſis tenuerant, anno M XCVI. reſignat in manus Hugonis archiepiſcopi Lugdunenſis: Hugo vero *dedit eam in manu Pontii abbatis quarti Caſæ-Dei*, hocque donum confirmavit Lugduni in conventu canonicorum, præſente «
abbate Pontio cum quatuor monachis, Calixto, Guidone, Otone & Garnerio; idem- «
que confirmarunt Willelmus Arvernenſis epiſcopus & abbas ſancti Irenæi, Bernar- «
dus Matiſconenſis epiſcopus & archidiaconus Lugdunenſis, Armandus camerarius, «
aliique, teſte Guigone abbate Inſulæ-barbaræ. «

[a] lib. 66. n. 34.
[b] V. lib. 70. num. 19.

Viennenſis S. Andreæ abbatia Caſæ-Dei ſubjecta.

Non multo poſt Guido Viennenſis archiepiſcopus, is qui poſt Paſchalem ſummus pontifex creatus eſt, dictus Calliſtus II. Viennenſem ſancti Andreæ abbatiam, multa olim dignitate præditam, ſed tunc *omni penitus monaſtica diſciplina inhabitantium pravitate deſolatam, & temporalibus beneficiis prorſus attenuatam* animadvertens, ne id ſibi in negligentiæ crimen verteret, habito cum ſuis canonicis conſilio, eam Pontio Caſæ-Dei in priſtinum ſtatum reſtituendam commiſit, ab ejus ſucceſſoribus deinceps ordinandam, ſic tamen ut abbatiæ dignitate non excidat, ut fuſius legitur in ipſius Guidonis litteris in Appendice referendis: in quibus *Guido, Brullelmi comitis Burgundiæ filius*, ſigilli ſui impreſſione hanc donationem obſignaſſe dicitur.

Moiſiacenſes turbæ.

Moiſiacenſe monaſterium per id tempus perturbatum eſt factione Hunaldi, qui abbatiam uſurpaverat & inde expulerat Anſquilinum abbatem, ab Urbano papa ordinatum. Hanc injuriam haud impune paſſus eſt pontifex, ſcriptiſque ad Guillelmum Toloſanum comitem litteris, ei congratulatus eſt *ſuper religione & eleemoſyna*,
quas erga Deum ejuſque famulos exhibere dicebatur, maxime quod Moiſiacenſis & «
Lezatenſis cœnobiorum abbates injuſte expelli & in eorum locis inique alios ſubro- «
gari nullo modo pateretur. Dein eidem ſignificat, ſe Anſquilinum in Moiſiacenſem «
abbatem conſecraſſe; Hunaldum autem invaſorem ex eodem cœnobio recedere «
juſſiſſe; idque Cadurcenſi epiſcopo, in cujus diœceſi ſitum monaſterium, ſignifi- «

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094.

caſſe. In fine, quia petierat Guillelmus comes, ut ad eccleſiam beatæ Mariæ beatique Petri apoſtoli, quam veteres Fabricatam, recentiores Deauratam vocant, cœmeterium exſtruere ſibi liceret; annuit pontifex, ejuſque conſecrandi facultatem epiſcopo Toloſano concedit.

CIV. Silvæ-majoris cellæ in Hiſpania.

Ea erat Geraldi Silvæ-majoris abbatis, ejuſque diſcipulorum fama religionis, ut in Hiſpaniam quoque penetraverit, regemque Aragonum Sancium, Ranimiri filium, permoverit, ut eis eccleſias & monaſteria illis in partibus attribuerit. Is, adjecta regno ſuo Navarra, eccleſias non paucas in illis regionibus exſtruxit, dotavitque, & Geraldi noſtri diſcipulos in opido Roſta ſeu Aroſta inſtituit: ubi cum magnam penuriam paterentur, varias ei poſſeſſiones in ſubſidium aſſignavit. Ejus verba, quia in Geraldi ejuſque diſcipulorum decus multum faciunt, ex chartario Silvæ-majoris proferre juvat. *Hactenus*, inquit, *in Hiſpania raro fuit chriſtiana religio ſervata: ſed poſtquam lex Romana, a ſanctis patribus conſtituta, noſtris temporibus introducitur, ac nebuloſus error veniente luce propellitur, advenientibus a partibus diverſis clericis & monachis eccleſia Chriſti dilatatur. Itaque quidam monachi ad me venerunt, qui ſe miſſos a domno Geraldo Silvæ-majoris abbate dixerunt. Erat autem iſte abbas, ejuſque diſcipuli diffamati late per Hiſpaniam, qui de patria progreſſi, in Silva-majori dignam Deo exercebant militiam. His igitur monachis prius eccleſiam in villa, nomine Roſta, donavi, quam illis omnium dominatione liberavi: ſed ex ea minus neceſſario capiebant, quo tamen contenti, ſatis artam ducebant vitam. Sed, cum poſtea ad eos gratia viſendi veniſſem, eorumque nimiam cognoviſſem paupertatem; aliam non longe dedi eis eccleſiam, ſancto Jacobo dedicatam, illorum ſuffragio vel precibus ſperans meam apud Deum adjuvari animam.* Dein recenſet varias donationes a ſe, & ab Hugone quodam eremita illis monachis factas, quas rex ipſe cum filio ſuo Petro confirmaſſe dicitur. Idem Meſchitas * de Eſſoya, Sarracenis ereptas, Silvenſibus quoque monachis contulit, Felicia regina cum filio Petro probante. Inſuper multa alia adjecit paullo ante ſuum obitum, qui hoc anno contigit in Aucæ obſidione, ubi occiſus fuit. Tot beneficiis Geraldus ut ſe gratum exhiberet, ſtatuit, ut pro rege Sancio unus pauper gratis monachus fieret in Silva-majori, qui pro rege oraret; eoque mortuo alter in ejus locum ſubrogaretur. quod ubi Sancius accepit, litteris ſuis Geraldo gratias egit, ſeque in poſterum plura collaturum promiſit. Et quidem Aroſtæ domum eleemoſynariam condidit, eamque illius loci monachis regendam commiſit, litteris æra M XXXI. datis. His ſubſcripſit primus poſt regem ejuſque filium Petrum epiſcopus Pampilonenſis nomine Petrus, ex-Tomerienſi monaſterio, ut vult Tamayus, aſſumtus, qui Argilalenſem beatæ Mariæ eccleſiam, aliaſque Geraldo abbati *ad ſerviendum Deo* conceſſit.

* *Moſquées.*

CV. S. Michaëlis ad Moſam abbates.

Pervenit ad id tempus Sigefridus abbas monaſterii ſancti Michaëlis ad Moſam, cui hoc anno Richerus Virdunenſis præſul, jam ſuperius [a] a nobis laudatus, Theoderici anteceſſoris ſui tam benefactorum, quam dignitatis ſucceſſor & imitator eſſe cupiens, altaria duo, ab eo ſancto Michaëli data, litteris ſuis confirmavit, unum ſcilicet S. Cyrici in ipſo S. Michaëlis *burgo*, ut vocat, alterum in villa Troniaco. Actum Virduni publice pridie nonas Februarii anno M XCIV. indictione II. quibus litteris appoſita ſunt ſigna Rodulfi abbatis ſancti Vitoni, & Folcradi abbatis, ſancti Pauli ſcilicet in ipſa urbe Virduno. Sigefrido non multo poſt ſucceſſit Odelricus ſeu Udalricus, antea prior, cui idem Richerus capellam ſancti Petri in ſuburbio Virdunenſi, quam Ludovicus comes abſtraxerat, ac militibus in beneficium dederat, reſtitui curavit, ejuſdemque capellæ altare conceſſit. *Actum Virduni in majori eccleſia anno ab incarnatione* M XCVIII. *indictione* VII. XIII. *kal. Novembris, anno epiſcopatus domni Richeri* X. *ordinationis* IV. & quidem *in præſentia domni Odelrici, tunc ejuſdem cœnobii abbatis, Rodulfi abbatis* mox laudati, *Lanzonis abbatis, Rofredi abbatis, & Alberti monachi & prioris ejuſdem loci.* Eodem anno Udalricus abbas litteris ad Urbanum II. ſcriptis obtinuit, ut monachorum cœmeterium, quod ad id tempus in veteri monaſterio fuerat, ad novum transferretur, ut inferius videbimus. Superſtes fuit Udalricus ad annum M C XV. ex charta Riquini epiſcopi Tullenſis.

a *V. lib.* 67. *n.* 66.

CVI. Laubienſis abbas Fulcardus.

Jam ab octodecim annis [b] gemebant Laubienſes ſub jugo duriſſimo Arnulfi abbatis, & Oibaldi pſeudopræpoſiti, qui monaſterii rem familiarem in profanos uſus prodigebant: ſed tandem fratres hoc anno reſpirare cœperunt. Mortuo quippe Arnulfo abbate, electus Fulcardus, vir ſingularis modeſtiæ & pietatis, loci damna reſarcire pro virili conatus eſt. Huic opitularem manum præbuit Otbertus Leodicenſis epiſcopus,

b *lib.* 64. *n.* 133.

Digitized by Google

eique auctor fuit, ut ad recuperanda bona, quæ in alienas manus Arnulfus & Oibaldus diſtraxerant, cum ſancti Urſmari corpore ad Heinricum imperatorem pergeret, ejus patrocinium imploraturus ad recuperandam cum poſſeſſionibus priſtinam libertatem. Exſtat [a] hac de re libellus ſupplex Fulcardi abbatis, imperatori porrectus, in quo miſerabilem ſui monaſterii ſtatum deſcribit. *Eccleſia noſtra*, inquit, *in angulo regni tui pænultimo fundata, ſub titulo apoſtolorum beatorum Petri & Pauli dedicata, jam quingentis annis optima libertate potita eſt, priorum regum auctoritate firmiter conceſſa, necnon ampliſſima prædiorum ac poſſeſſionum munificentia: pro quibus omnibus ſibi ſubtractis clamat ad te, utpote vidua: quoniam alias, ſi non coram te, ô Cæſar, non obviant ſibi veritas & miſericordia; neque ullatenus juſtitia & pax ruunt in oſcula.* Deinde ſubdit Fulcardus, tales fuiſſe in abbatia Laubienſi leges majorum, quæ uſque ad « Theoduinum epiſcopum inviolatæ perſeveraverant, ut caſtellanus vicini caſtri Tu- « dinienſis * præfecturam abbatiæ ſolus teneret. Nunc multiplicatos pro numero vil- « larum advocatos, qui omnes fere illarum reditus conſumant; immo plures aliquando « in una eademque villa exſiſtere, qui, præter tria generalia placita conſueta, alia pro « ſuo arbitrio indicant, ſuiſque exactionibus ſubditos opprimant. Jam ab annis triginta « hæc infortunia graſſari. quibus ut ſubveniat imperator, abbas ſupplex cum ſuis obſecrat. Ille vero ſupplicantibus fecit ſatis, dato diplomate, quo ambitum monaſterii, *quem procinctum vocant*, ſecundum anteceſſorum imperatorum privilegia confirmat, inſuper eligendi advocati facultatem, & decimas indominicatas, ceteraſque loci poſſeſſiones. Id conceſſum interventu Otberti epiſcopi, qui non ſolum temporalia Laubienſibus reſtitui curavit, ſed etiam regularem diſciplinam: adeo ut, ſi quis contra eam delinqueret, id quantocius vel per ſe ipſe, vel per alios emendaret.

ANN. CHR. 1094.

[a] Spicil. to. 6. p. 601.

* de Tuin.

Bulonii cella.

Nonnihil tamen detrimenti ab Otberto paſſa eſt Laubienſis abbatia. Cum enim caſtrum Bulonium ſeu Bulionem a Godefrido duce eccleſiæ ſuæ comparare vellet, & pretio conficiendo impar eſſet; tabulam argenteam altaris Laubienſis, quæ ſola ex tot preſſuris intacta remanſerat, abſtulit, ut argentum ad ſummam perficiendam ex ea exprimeret. Hic eſt Godefridus, Bulonius dictus, qui ad Jeroſolymitanam expeditionem profecturus, hoc caſtrum Otberto vendidit. Idem ſancti Petri eccleſiam, in eodem municipio ſitam, quam Godefridus Barbatus, ipſius avus, Andaginenſibus ſancti Hucberti monachis contulerat, eiſdem hoc anno confirmavit, dato diplomate [b] Bulonii, præſente Theoderico Andaginenſi abbate, ejus nominis ſecundo.

[b] Miræi cod. donat. p. 220.

CVII. Weingartenſe monaſterium ditatur.

Bertholdus auctor eſt, hoc anno Juditham, uxorem Welfonis Bajoariæ ducis, longa infirmitate expurgatam & meliorem factam, diem extremum clauſiſſe IV. nonas Martii, & in monaſterio quod ejus maritus in honorem ſancti Martini in proprio allodio conſtruxerat, a Gebehardo Conſtantienſi epiſcopo honorifice ſepultam fuiſſe: cui monaſterio capellam ipſius, quæ auro, argento, pretioſiſſimiſque ornamentis conſtabat, mille fere libras valentem, contulerit. Quin etiam idem monaſterium plurimis poſſeſſionibus, ſcilicet *centum pæne manſis* ſeu prædiis auxiſſe traditur ab eodem auctore; ſicque locupletatum, & de ſua poteſtate emancipatum, ſancto Petro vectigale feciſſe, ſedique apoſtolicæ ſubjeciſſe. Hoc eſt ſancti Martini monaſterium diœceſis Conſtantienſis, in Suevia poſitum, & a vineis Weingartenſe appellatum, cujus originem in tomo ſecundo [c] paucis præſtrinximus. Ibi dictum eſt, ſanctum Altonem, nobilem Scottum, monaſterium in pago Friſingenſi condidiſſe, ex ipſius nomine Alto-monaſterium nuncupatum, quod non multo poſt a quodam Sueviæ comite ſeu duce direptum ſit: dein Altorfium ſæculo decimo tranſlatum, ubi Benedictinarum virginum cœnobium erat, quod illæ Altomonaſterienſibus monachis ceſſerunt. Hi vero, Altorfio in parœcialem eccleſiam mutato, in novum Weingartenſe monaſterium tranſlati fuere, quod a Welfone Bajoariæ duce conſtructum, & magnifice dotatum fuiſſe mox ex Bertholdo retulimus. Quo præciſe anno hæc tranſlatio facta ſit, non ita exploratum. Bucelinus [d] eam refert ad annum MLV. primumque in monte Vinearum abbatem ait fuiſſe Beringerum, illuſtris generis virum, qui ultimus Altorfii abbas fuerit. Verum paullo ſerius hæc tranſmigratio facta videtur, quando quidem Welfo, novi monaſterii conditor, anno tantum MLXXI. dux Bajoariæ factus eſt, teſte Bertholdo. In veteri kalendario, quod libro evangeliorum Weingartenſi præmiſſum eſt, memoratur IIII. *nonas Auguſti Judita dux.* quod forte intelligendum de Juditha conjuge Welfonis ducis, tametſi hæc IV. nonas Martii obiiſſe a Bertholdo

[c] V. lib. 21 n. 77.

[d] Bucel. to. 1. Germ. p. 92.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094.

dicitur. In alio codice prior illa Judita regina Angliæ dicitur, ibidemque ſepulta, quæ eidem eccleſiæ dederit *pretioſiſſimum theſaurum*, id eſt, *ſanguinem Domini, cum reliquiis ſanctorum, palliis & plenariis* miſſalibus libris. quæ videtur eſſe ipſamet Juditæ *capella*, quam Welfo ſancti Martini monaſterio donavit, teſtante Bertholdo. Ex quo intelligitur, unam eamdemque eſſe Juditham, quæ *dux* in prædicto kalendario recte dicitur, in alio codice perperam regina Angliæ. Perſtat etiam nunc floretque hactenus inſigne illud Weingartenſe monaſterium, a nobis aliquando luſtratum, cujus abbatum ſeriem exhibet Bucelinus, ejuſdem loci cœnobita, multis editis libris notiſſimus. Ex ejus loci bibliotheca antiquiſſimas formulas Andecavenſes deſcripſimus.

CVIII. Campidonenſis abbatis Eberhardi obitus.

Aliud percelebre viſitur in Suevia monaſterium princeps, Campidona, cujus abbas Eberhardus, qui in ſyllabo abbatum apud Bucelinum deſideratur, non contentus abbatia ſua, tametſi ſatis opulenta; Auguſtenſem epiſcopatum, adhuc vivente Sigefrido epiſcopo, invadere voluiſſe dicitur in chronico Auguſtenſi, ob idque Italiam ingreſſus, morbo Italico hoc anno conſumtus fuiſſe.

Uttemburæ caſus.

Inter alia prodigia, quæ Bertholdus in Teutonicis partibus hoc anno facta commemorat, unum accidiſſe tradit in monaſterio *apud Utenburzon*, ubi crucifixi ſtatua & ſedilia monachorum, utpote non regulariter viventium, fulmine diſſipata fuere. quod forte de Uttemburano ſeu Ottemburano Sueviæ monaſterio intelligendum.

CIX. Formbacenſis cella in abbatiam erigitur. a *Metrop. Saliſb. to. 1. p. 317.*

In Bajoaria exſtabat ante id tempus cella apud Formbacum in diœceſi Pataviensi, beatæ Mariæ ſacra, quam pia matrona Hilmedrudis [a] dotaverat, eique Thiemonem comitem in advocatum, ejuſque poſteros dederat. Proceſſu temporis Eckpertus comes, ad quem quarto loco ab avo ſuo Thiemone hæc procuratio provenerat, hanc cellam, multis prædiis attributis, in abbatiam erexit, eique primum abbatem Berngerum ſeu Perngerum præficiendum curavit, quem Udalricus epiſcopus Patavienſis ſub finem hujus anni, id eſt XVI. kal. Januarii abbatem conſecravit, conceſſa ejus loci monachis libera eligendi abbatis facultate, eo pacto, ut electus baculum ex altari ſui monaſterii ſumat. Si vero monachi in eligendo abbate non concordarent, tunc Patavienſis epiſcopus cum advocato illuc conveniat, & ſanioris partis ſententiam prævalere curet. quæ omnia fuſius ipſe Berngerus abbas litteris mandavit. Eidem etiam abbatiæ multa bona contulere comites Udalricus & Hermannus ejus frater, Eckberti cognati, eaque Lotharius imperator litteris ſuis confirmavit. Alios benefactores apud Hundium videre licet, uti & ſeriem abbatum, in qua Perngerus primum locum tenet, ſecundum Wirnto, mendoſe Brinto dictus, cujus vitam Gerohus præpoſitus Reicherſpergenſis compoſuit. Ex hac autem vita diſcimus, Perngerum novemdecim annis locum rexiſſe; adeoque perveniſſe ad annum tertium-decimum ſæculi ſequentis. In illa vita Perngerus factis & exemplo monſtraſſe dicitur, quod verbis docuit, viduarum & orphanorum conſolator, pauperumque recreator appellatus.

Abrinſbergenſe monaſterium, ſeu Mons-ſanctus. b *Chron. Lauresh.*

Jam non ſemel dictum eſt de Abrahæ-monte, ſeu, ut vocant, Abrinſbergenſi monaſterio prope Hildebergam, quod ex parvis initiis ſub Laureshamenſium abbatum cura & ſubjectione in locum celeberrimum accrevit. Prima monaſterii fundamenta poſuiſſe dicitur [b] Tiodrochus Laureshami abbas poſt noni ſæculi medium. Ludovicus III. Germaniæ rex paullo poſt locum cum ſuis appendiciis Walthero abbati conceſſit; ac deinde Herigerus quidam Gerharto abbati totique congregationi Laureshamenſi nonnulla adjecit, *ea ratione, ut ad baſilicæ, quæ ſtructa eſt in monte nominato Abrahæ-mons, in honore ſancti Michaëlis archangeli, ſervitium conſtet.* Charta data eſt VI. idus Januarii anno IV. regis Arnulfi, quo item anno Ruotſwindis eidem loco contulit aliquot *terræ jurnales*. Anno CMXII. hunc montem incolebat Sigolfus monachus, cui tunc Conradus primo regni ſui anno multa cum illius abbatis licentia conceſſit *ad locum ſanctum Aberinesburg, conſtructum in honore ſancti Michaëlis.* quæ omnia poſt Sigolfi mortem ad Laureshamenſis monaſterii poteſtatem devenire jubet. Ejus, medio Henrico Aucupe, ſucceſſor Otto Magnus permiſit Gerbodoni Laurishamenſi abbati anno CMLXV. ut mercatus apud Wezenloch inſtitueretur *ad ſervitium S. Michaëlis in Aberinesburg.* At eo loci monachorum cœtum ſaltem numeroſum non exſtitiſſe putaverim ante Regimbaldum abbatem, qui, ut ex chronico Laurishamenſi [c] jam obſervatum eſt, *monaſterium a fundamentis inceptum ædificavit, & monaſticis manſionibus congrue circumaptatis, fratribus ibidem Deo militantibus neceſſaria affatim procuravit* &c. Ne vero quis, vel etiam abbas, ea quæ conſtituerat violare poſſit, poſſeſſiones a ſe & ab aliis

c *V. lib. 54. num. 28.*

Digitized by Google

collatas auctoritate imperiali eidem loco aſſerere curavit, uti patet ex beati Henrici diplomate, quod anno M XXIII. Triburiæ datum eſt. Ugo abbas anno M XXVI. nonnulla *ſuo ſervitio* pertinentia eidem loco dimiſit *in præſentia primatum* ſuorum *ad ſervitium ſancti Michaëlis, quatenus inibi regularem diſciplinam juxta fratrum ſancti Nazarii conſuetudines ejuſque loci conſtitutiones ad plenum firmaret.* Hic erat montis illius ſtatus, cum anno M XCIV. Anſelmus abbas poſt reſarcita, ut ſuo loco dictum eſt [a], damna, quæ incendium in baſilicam & totum monaſterium Laurishamenſe intulerat, cellam novam in excelſiori montis Abrinſbergenſis cacumine conſtruxit juxta eccleſiam ſancti Stephani, quæ ab Arnoldo præpoſito jam antea ædificata fuerat; aſſignavitque ſufficientes reditus, ad ſuſtentationem fratrum, qui ibi divina officia perſolverent. quæ omnia Henrici auguſti auctoritate firmari impetravit. Charta Anſelmi abbatis ea de re data eſt hoc anno in ipſo monte Abrinſbergenſi; in altera vero, quæ chronicis notis deſtituta eſt, recenſet omnia, quæ huic cellæ a ſe collata ſunt. Verum Henrici diploma nonniſi poſt ejus abbatis obitum, qui in eccleſia ſancti Stephani cellæ ſepultus eſt, Geroldo ejus ſucceſſore rogante, datum fuit ad petitionem *regni principum, videlicet Brunonis Trevirenſis, Friderici Colonienſis* & aliorum epiſcoporum, *ac Stephani Wizeburgenſis abbatis, Friderici, Sigefridi palatinorum comitum* & aliorum, Spiræ anno M CIII. Exinde licet abbas utrique loco præeſſet, ſua tamen bona ſeparata habebant, uti ex commutatione bonorum patet, quæ facta eſt inter fratres Laurishamenſes & fratres ſancti Stephani anno M CXXX. ſub Diemone abbate. Laurishamenſis autem ſancti Nazarii dicebatur major eccleſia, ſancti vero Stephani minor; Mons vero ipſe Abrinſbergenſis ſeu Heiligenbergenſis, vulgo Mons-ſanctus, aut ſanctorum appellatus eſt. quæ omnia ex inſtrumentis patent, quæ tum a Tolnero in codice diplomatico Palatino, tum a Marquardo Frehero in appendice ad Origines Palatinas referuntur. At mirum eſt Freherum [b], recenſitis tot principum & virorum piorum benefactis, adeo religioni avitæ inſultaſſe, ut principibus ſuis gratularetur ob disjecta eorum tempore, pulvere pyrio, tam inſignia ſanctuaria, ex quibus nihil ſupereſſe ait niſi ruinas & ædificiorum cadavera, quæ fidem hiſtoriæ facere poſſint.

ANN. CHR. 1094.

a lib. 67. n. 113.

b Orig. Palat. cap. 8.

CX. S. Blaſii monaſterium augetur.

Jam dudum conditum fuerat, ut alias vidimus, ſancti Blaſii in Nigra-ſilva monaſterium, quod cum anguſtius eſſet, quam ut plurimis hominibus ad converſionem concurrentibus capiendis par eſſet, hoc anno a fundamentis amplificari cœptum eſt III. idus Septembris, ut ex Bertholdo diſcimus. Ipſo die Odo, ejus loci venerabilis abbas, Hartmannum priorem ſuum *in orientale regnum*, ut Bertholdus loquitur, id eſt *in marcham Ungaris collimitaneam*, cum aliis fratribus direxit, *ad novam abbatiam in epiſcopatu Patavienſi in loco, qui Cotewich dicitur, inſtruendam:* ubi *cœnobium* erat *clericorum regulariter viventium, qui tamen hoc a domino papa, & per papam a proprio eorum epiſcopo impetrarunt, ut, depoſito habitu clericali, fierent monachi.* Quapropter ſancti Blaſii abbas juſſu papæ & poſtulatione epiſcopi, fratres illos ad inſtituendam illic monachorum abbatiam miſit. Hoc eſt Gotwicenſe monaſterium, quod a beato Altmanno Patavienſi antiſtite conditum fuiſſe ſuperius [c] diximus. Stengelius ſcribit, Gotwicenſes clericos, qui, vivente Altmanno, ſub duobus primis præpoſitis religioſe vixerant, eo mortuo ſolutiori vitæ laxaſſe habenas; ob idque a Johanne, inſigni pietate Scotto, admonitu beati Altmanni, graviter increpitos fuiſſe; ſed tandem, licet ægre, hortante Johanne, vitæ ex præſcripto ſancti Benedicti inſtituendæ conſilium cepiſſe. Hinc e ſancti Blaſii monaſterio accitum Hartmannum, qui novum jus, novoſque mores iſtuc invexit; cumque auctoritate Urbani II. & aſſenſu Udalrici Patavienſis epiſcopi primum illic abbatem inſtitutum fuiſſe. Ibidem in cella diſparata ſub ſanctimonialis habitu vixiſſe traditur Wilwirga, alio nomine Heltopirgis, Leopoldi Auſtriæ marchionis piiſſimi ſoror, & Borivoii Boëmorum ducis quondam uxor, eoque loci ſepulta. Gotwicenſe monaſterium poſt varios caſus, cum tempore belli Turcici ſæculo, ſexto-decimo procedente, fere in ſolitudinem redactum eſſet, a Michaële abbate ſtrenuiſſimo inſtaurari cœptum eſt anno M D LXIV. ab ejus ſucceſſore Georgio Falbio, tum Ordinis, tum catholicæ religionis ſtudioſiſſimo, promotum, ac demum abſolutum a Davide-Gregorio-Cornero, quem Stengelius in reformatione Auſtriæ ſuperioris commiſſarium, & concionatorem egregium, denique virum vere apoſtolicum fuiſſe dicit, & aliquot libris in publicum editis clarum.

Gotwicum colonia deducta.

c lib. 64. n. 9.

CXI. Liparenſis & Pactenſis eccleſiæ Benedictinis datæ.

Redeo ad Siciliam, ubi dux Rogerius, ejectis Sarracenis, rem chriſtianam inſtaurare pergit, erigendo monaſteria & eccleſias etiam cathedrales, quarum pleraſque

Digitized by Google

ANN. CHR. 1094.

monachis noſtris regendas tradit. Ex his Catanenſem Anſgerio & monachis inſtituti
noſtri aſſignavit, ut ſuperius vidimus. Idem factum paullo ante de Liparenſi, idem
de Pactenſi eccleſia, quam Rogerius hoc anno exædificavit. Ejectis e Lipara Siciliæ
inſula Sarracenis, dux Rogerius templum & monaſterium ſancto Bartholomæo ere-
xit, præfecto Ambroſio abbate, cui hoc anno *terragia*, ut vocat, illius inſulæ con-
ceſſit. Ante triennium Urbanus II. idem monaſterium toti inſulæ præfecerat, ut vi-
cem teneret antiquæ cathedralis eccleſiæ, quæ a Sarracenis deſtructa fuerat. In ea-
dem tamen inſula remanſerant Benedictini monachi, eremitarum more illic viven-
tes, ubi chriſtianorum reliquias ſervaverant. Hæc diſcimus ex diplomate Urbani
a Sicil. ſac. papæ, quod *dilecto fratri Ambroſio abbati* inſcriptum eſt, a Roccho Pirro [a] relatum,
lib. 3. p. 665. » in quo Liparis inſula, beati Bartholomæi corpore quondam inſignita, eremi inſtar
» a Sarracenis redacta fuiſſe dicitur: *quam multis annorum curriculis evolutis, cum Sar-
racenorum vires divinæ miſericordiæ potentia repreſiſſet, religioſi fratres eamdem ingreſſi
inſulam, monaſtica illic domicilia conſtruere curaverunt, & plurimos in eamdem inſulam
colonos ſua induſtria conſtituerunt. Nos itaque*, ait pontifex, *quibus ex divinæ arbitrio
voluntatis, per apoſtolicæ ſedis culmen, cunctarum ſollicitudo imminet eccleſiarum, licet in
eadem inſula epiſcopatum quondam fuiſſe in ſanctæ Gregorianæ paginæ regiſtris agnoſca-
mus: quia tamen epiſcopi dignitatem nunc ipſius loci exiguitas, & accolarum raritas non
meretur, monaſterium tamen illic haberi, & totius inſulæ ambitum poſſidere, præſentis pa-
ginæ auctoritate ſancimus* &c. Datum Militi III. nonas Junii, indictione XIV. anno ab
incarnatione M XCI.

* Patti. Hoc autem anno M XCIV. apud Pactas *, urbem Siciliæ maritimam, prædictus Ro-
gerius aliud ejuſdem nominis & inſtituti cœnobium exædificavit, dotavitque libera-
liſſime, & eidem Ambroſio Liparenſi abbati commiſit. Horum omnium acta authen-
b ibid. p. 386. tica a Rocco [b] referuntur. Ambroſio abbati in regimine Pactenſi ſucceſſit Johannes,
& ſeqq. qui Liparenſis epiſcopus dictus eſt. Poſt eum erecta eſt Pactenſis abbatia in epiſco-
patum ſub archiepiſcopo Meſſanenſi, ſed avulſa demum ab Ordine Benedictino. In
illa Pactenſi eccleſia ſepulta fuit Adalaſia, Rogerii comitis uxor.

CXII. Cum Bruno, Cartuſiæ-majoris parens, eccleſiam in eremo Squillacenſi [c], quæ
Cartuſiæ Turris dicta, ædificaſſet, eam hoc anno dedicari curavit in honorem beatæ Ma-
Squillacenſis riæ & ſancti Johannis-Baptiſtæ per venerabilem patrem Alcherium Panormitanum
dedicatio. archiepiſcopum, in præſentia Militenſis, Tropienſis, Catanenſis, atque Squillacenſis
c V. ſupra n. 32. epiſcoporum, necnon Rogerii comitis, magiſtro Brunone, Lanuino, ceteriſque fra-
d Rocc. ubi tribus eremitis aſſiſtentibus, ut legitur in litteris a Rocco [d] Pirro editis, in quibus
ſupra p. 17. idem Rogerius *beato patri Brunoni magiſtro*, ejuſque ſucceſſoribus monaſterium beatæ
Mariæ de Arſafia cum ſuis adjunctis ſe conceſſiſſe teſtatur, dato diplomate anno
M XCIV. menſe Auguſti, in feſto beatæ Mariæ aſſumtæ. Fallitur Roccus, qui Lanui-
num cum Brunone confundit in notis ad prædictum diploma; nec minus errarent,
qui hunc Lanuinum Squillacenſis eremi priorem poſt Brunonem, eumdem eſſe pu-
tarent cum Lanuino priore Cartuſiæ-majoris, jam a nobis laudato, de quo iterum
mox acturi ſumus. Ejuſdem Brunonis ac Lanuini Squillacenſis conſilio, uti & multorum
e Ital. ſac. in illis partibus epiſcoporum, Rogerius comes dolens [e] & ingemiſcens, quod in tam
to. 9. p. 591. » nobili civitate, ſcilicet Squillacenſi, ubi tot chriſticolæ, tanta Nortmannorum copia
» erat, nullam eſſe Latinam pontificalem eccleſiam, Latinum illic epiſcopatum funda-
» vit ac dotavit, eique Johannem de Nicephoro, canonicum & decanum Militenſis
» eccleſiæ, Latinum epiſcopum præficiendum curavit. Johannes vero eidem Brunoni,
f ibid. p. 593. ſocioque ejus Landuino multa beneficia [f] contulit ab Urbano II. confirmata.

Ex illa ſolitudine vir Dei epiſtolam ſcripſit ad Radulfum Viridem, tunc præpoſi-
tum eccleſiæ Remenſis, poſtmodum archiepiſcopum, qua in epiſtola ei in memo-
riam reducit colloquium, quod ante ſuam converſionem ſimul habuerant Remis
de relinquendo ſæculo, deque arripiendo monaſtico inſtituto: tum ſolitudinis ſuæ
ſitum & delicias deſcribit in hunc modum. *In finibus Calabriæ cum fratribus religioſis
& aliquot bene eruditis, qui in excubiis perſiſtentes divinis, exſpectant reditum Domini
ſui, ut, cum pulſaverit, confeſtim aperiant ei, eremum incolo, ab hominum habitatione
ſatis remotam: de cujus amœnitate, aëriſque temperie & ſoſpitate, vel planitie ampla &
grata inter montes in longum porrecta, ubi ſunt virentia prata & florida paſcua, quid
dicam? aut collium undique leniter ſe erigentium proſpectum, opacarumque vallium re-
ceſſum, cum amabili fluminum, rivorum, fontiumque copia, quis ſufficienter explicet?*

Nec irrigui deſunt horti, diverſarumque arborum fertilitas. Verum quid his diutius immoror? Alia quippe ſunt oblectamenta viri prudentis, gratiora & utiliora valde, quia divina. Verumtamen artiori diſciplinæ, ſtudiiſque ſpiritualibus animus infirmior fatigatus, ſæpius his relevatur ac reſpirat. Arcus enim, ſi aſſidue ſit tenſus, remiſſior eſt, & minus ad officium aptus. Quid vero ſolitudo, eremique ſilentium amatoribus ejus utilitatis jucunditatiſque conferat, norunt hi ſolum qui experti ſunt. Hic namque viris ſtrenuis tam in ſe redire licet, quam libet; & habitare ſecum, virtutumque germina inſtanter excolere, atque de paradiſi feliciter fructibus uti. Hic oculus ille conquiritur, cujus ſereno intuitu vulneratur ſponſus amore, quo mundo & puro conſpicitur Deus. Hic otium celebratur negotioſum, & in quieta pauſatur actione. Hic pro certaminis labore repenſat Deus athletis ſuis mercedem optatam, pacem videlicet, quam ignorat mundus, & gaudium in Spiritu-ſancto. Hæc fuſius retuli, tum ut ex iis appareat, non auſteram & agreſtem viri Dei fuiſſe mentem, ut qui grata ſolitudinis ſuæ imagine ſolitariorum animos aliquando recreari poſſe concedit: tum ut ex hac religioſæ ſolitudinis deſcriptione accendantur animi noſtri ad experiundas ſacras illas delicias, quæ veris ſolitariis reſervantur. quibus ii fruſtrantur, qui ſub monaſticæ tonſuræ fallaci imagine, mentem ſæculo implicatam retinent.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEXAGESIMUS NONUS.

Ab anno Chriſti 1095. ad annum 1100.

ANN. CHR. 1095.

I.

Urbani papæ acta Placentiæ & alibi.

ANNUS inſequens nonageſimus-quintus ſupra milleſimum, ampliſſimam ſcribendi materiam ſuppeditat. Si enim vel ſola Urbani II. acta ſingillatim perſequamur, longius progredi neceſſe erit. Verum ea paucis contrahere nobis ſat fuerit.

Poſt natale Domini anni præcedentis, quod Urbanus in Tuſcia celebravit, Placentiam verſus, ubi concilium celebraturus erat, iter inſtituit. In tranſcurſu Cremonam adiit, ac illic epiſtolam ſcripſit XII. kal. Martii ad univerſos Gothiæ fideles in gratiam S. Ægidii monachorum, quibus Raimundus comes quædam, ab anteceſſoribus ſuis ablata, reſtituerat. Ibidem privilegium tunc indulſiſſe videtur Giſlæ abbatiſſæ monaſterii S. Johannis Evangeliſtæ, quod Bernardus comes, ejuſque conjux Berta prope eamdem urbem conſtruxerant Gregorii VII. pontificatu.

Inde Placentiam profectus pontifex, concilium in illa urbe celebravit, inchoatum IV. nonas Martii, dominica poſt mediam quadrageſimam, intra octo dies abſolutum, cui ducentos epiſcopos interfuiſſe in chronico Saxonico inedito legimus, præter infinitam abbatum, clericorum, & laïcorum multitudinem. Unde in campo patenti convenire neceſſe fuit, cum nulla eccleſia tantæ multitudini capiendæ ſufficeret. In hoc concilio multa præclare ſancita: in his, ut nullus preſbyter quemquam ad confeſſionem reciperet, niſi is, cui proprius epiſcopus hanc curam commiſiſſet. Ad hæc Berengariana hæreſis, jam ſæpius anathemate perculſa, denuo damnata, & catholica fides contra eam aſſerta: *videlicet quod panis & vinum, cum in altari conſecrantur, non ſolum figurate, ſed etiam vere & eſſentialiter in corpus & ſanguinem Domini convertantur.*

Huic ſynodo interfuit Udalricus Augienſis electus, quem Urbanus ipſe abbatem *conſecravit,*, interdicta ei omni poteſtate in clerum & populum Augienſem, Conſtantienſi epiſcopo dudum ab ipſo conceſſa: quam cum poſtea uſurpare voluiſſet idem abbas, miſſis a pontifice litteris increpitus, repreſſuſque eſt. Eidem etiam concilio adfuiſſe videtur Gothardus, beati Willelmi in Hirſaugienſi abbatia ſucceſſor, quippe qui privilegium ſuo monaſterio tunc obtinuit, datum Placentiæ VIII. idus Martii.

Placentia digreſſus pontifex, rurſus Cremonam IV. idus Aprilis adiit, cui in eam urbem

urbem venienti Conradus, filius Heinrici, jam ante pro rege habitus, obviam progreſſus eſt, *eique ſtratoris officium exhibuit*, & ſacramento fidem ſuam obſtrinxit. Idem Mathildi comitiſſæ ſe adjunxit, ſibique totum fere paterni exercitus robur attraxit. Ita Heinricus omni fere regia dignitate privatus eſt. Inde, luſtratis Lombardiæ & Liguriæ variis locis, tranſſcenſis alpibus pontifex Galliam ingreſſus, Valentiæ a Gontardo epiſcopo exceptus eſt. Hic eſt Gontardus epiſcopus, qui eccleſiam [a] ſancti Madriani, aliaſque Divionenſi ſancti Benigni monaſterio contulit rogatu Jarentonis abbatis, ob id maxime quod hic quondam in ſæculo Valentinæ eccleſiæ canonicus fuerit. Gontardi hac de re litteris primus ſubſcribit Ademarus Anicienſis epiſcopus, Valentinæ eccleſiæ præpoſitus, & poſt eum alii ejuſdem eccleſiæ canonici. Inde digreſſus pontifex, Anicii feſtum aſſumtionis celebravit; ibique concilium in proximum Novembrem apud Claromontem indixit, de quo inferius.

a *Perard. p.* 207.

Albertus abbas Pontidæ obit.

Interim Albertus ſeu Adelbertus Bergomas, vir ſanctus, monaſterii Pontidenſis in diœceſi olim Mediolanenſi, nunc Bergomenſi, conditor & abbas moritur kalendis Septembris hujus anni; eique beatus Henricus Cremonenſis ſubrogatus. Sancti Alberti vita a Cæleſtino ſcripta dicitur in hiſtoria Bergomenſi, eumque ſancti Hugonis abbatis Cluniacenſis diſcipulum fuiſſe tradunt. Falluntur itaque qui eum ſæculo nono vixiſſe putant. Rectius Ferrarius & Sigonius ejus obitum hoc anno reponunt. Attamen ejus loci eccleſiam ſæculo nono jam exſtitiſſe fatendum eſſet, ſi conſtaret id quod aſſerit Ughellus [b], Theutbergam, Lotharii regis uxorem, illic humatam eſſe. Huic abbatiæ multa bona contulit Gregorius Bergomenſis ex Ordine Vallumbroſano; ibidemque vitam monaſticam profeſſus erat Lanfrancus ejuſdem ſedis epiſcopus. Unita fuit aliquamdiu hæc abbatia Congregationi ſanctæ Juſtinæ, ſed tandem exſtincta.

b *Ital. ſac. to.* 4. *p.* 591.

II. Anſelmus pallium accipit.

Hactenus Anglia nec Urbanum, nec Wibertum pro pontifice agnoverat, eoque in ſtatu res Anglicanæ fuerant a pontificatu Gregorii VII. ut nec legitimus pontifex, nec antipapa ab Anglis reciperetur. Non tulit hanc fluctuationem Anſelmus: ſed mox ut electioni ſuæ acquievit, profeſſus eſt, ſe Urbanum pro legitimo pontifice ſemper habuiſſe, ac porro deinceps habiturum. Quam ob rem ſtatim poſt ſuam conſecrationem, a Willelmo rege facultatem petiit adeundi Urbanum, ut ab eo pallium acciperet. Audito Urbani nomine infremuit rex, jam in Anſelmum male affectus, aitque, ſe nondum Urbanum pro apoſtolico agnoviſſe, nec ſui nec paterni moris eſſe, ut quiſquam in ſuo regno pro pontifice haberet, quem ipſe prius non approbaſſet. Urgente nihilominus Anſelmo, ut adeundi pontificis ſibi venia daretur, nec regi ſubjectionem, niſi ſalva ſedis apoſtolicæ obedientia, præſtare acquieſcente, res ad ſollemnem epiſcoporum & magnatum conventum delata; at infecta. ſicque poſt triduum ſolutus conventus eſt. Tum vero laïci & epiſcopi plerique, cum regem Anſelmo infenſum viderent, & ipſi obedientiam Anſelmo denegare cœperunt. In his anguſtiis vir ſanctus Hugonem Lugdunenſem archiepiſcopum ſibi conſulendum [c] exiſtimavit, num inter tot turbas archiepiſcopatum abdicare ſatius non eſſet, quam ſine fructu retinere. Interim duo clerici, Romam a rege miſſi ad exploranda legitimi pontificis jura, in Angliam reverſi ſunt, regique Urbanum papam approbandum cenſuerunt. Hos comitatus erat Walterus cardinalis Albanenſis, qui pallium Anſelmo attulit, ſperans nonnihil lucelli pro tali munere ab eo accepturum, aut ſaltem a rege, cui ſuaſit, ut ipſe pallium Anſelmo imponeret. Verum nec unum quidem legato nummulum Anſelmus dare, nec a rege pallium accipere voluit. Unde, poſt multas ultro citroque altercationes, in id demum conventum eſt, ut pallium ſuper altare poneretur & ex altari Anſelmus acciperet, ſibique ipſe imponeret. quod IV. idus Junii, die dominica factum eſſe Willelmus Malmeſburienſis tradit. His peractis, vir Dei pro accepto pallio [d] gratias egit Urbano papæ, qui deinceps ab univerſis Anglis agnitus fuit.

c *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 24.

d *ibid. ep.* 37.

Herbertus epiſcopus Norwicenſis.

Hinc in regis gratiam rediit Herbertus, ex monacho Fiſcamnenſi abbas Rameſienſis, dein ad epiſcopatum Thetfordenſem promotus, non ſine ſimoniæ labe, cujus purgandæ cauſa Urbanum adierat, in ejus manus dignitatem reſignaturus, ob idque a rege increpitus, & paſtorali baculo, quem ei pontifex reſtituerat, a rege privatus. Itaque in ejus gratiam reſtitutus, ſedem ſuam Norwicum tranſtulit, & eccleſiam deinceps tranquille rexit. De eo plura initio ſæculi ſequentis.

III. Anſelmi variæ epiſtolæ.

Haud ſcio an propter negatam ſibi mercedulam Walterus Anſelmo nonnihil

Digitized by Google

ANN. CHR. 1095.

offenſus fuit, & varias de eo querelas compoſuit, quaſi res Anglicanæ eccleſiæ non ſatis curaret, faviſſetque ſchiſmaticis, qui Urbanum pontificem non agnoſcebant. His querelis Anſelmus litteris [a] ad ipſum Walterum ſcriptis fecit ſatis. Tunc etiam Oſbernum Exonienſem epiſcopum [b] monuit, ut Exonienſes clericos ab infeſtatione monachorum *de Batailla*, ut tum vulgus loquebatur, ſeu de Bello, compeſceret. quibus hoc tempore Urbanus conceſſit facultatem ſepeliendi monachos ſuos, qui Exoniæ morabantur, in ſuo ipſorum monaſterio. qua de re haud dubie clerici Exonienſes contra eos litigabant. Tunc Wintonienſi parthenoni præerat Mathildis abbatiſſa, quam ejuſque ſorores [c] ſanctus præſul hortatur, ut ſemper ad meliora contendant; non minima ulla ordinis ſui negligant. *Tanto enim vigilantius*, inquit, *a minimis exceſſibus debemus cavere, quanto eos frequentius cognoſcimus ſe nobis ingerere; & quanto callidius deceptor noſter nullam in eis eſſe culpam; aut contemnendam, ſi qua eſt, nititur nobis perſuadere.* quod non ſolum de exterioribus operibus, ſed de intimis etiam cogitationibus ſervandum monet. Atque ut id fiat, conſilium dat, ut cor earum ſemper & ubique, dum vigilant, *aut lectione, aut oratione, aut pſalmis, aut aliqua utili cogitatione ſive intentione ſit occupatum.* Nec omittenda ejuſdem ſancti præſulis epiſtola [d] ad ſuos Beccenſes, ſic inſcripta, *Dominis & fratribus in Beccenſi cœnobio commorantibus, frater Anſelmus, voluntate Beccenſis monachus, neceſſitate vocatus Cantuarienſis archiepiſcopus, præſentis vitæ continuam ſanctitatem, & futuræ æternam felicitatem.* His congratulatur, quod in ſtudio bene vivendi ferveant, & in paupertatis preſſura rigorem ſui ordinis inflexibiliter teneant. quo in ſtudio ut perſeverent, eos hortatur: atque ut id efficacius adimplere valeant, & corde, & voluntate prælato ſuo obediant, nec facta ejus aut dicta dijudicent; ſed quaſi divinitus inſpirata ſuſpiciant. Id intelligendum videtur de hoc anno, quo fames validiſſima terris incubuiſſe apud Albericum dicitur. Fiſcamnenſi monaſterio tunc præerat Willelmus de Ros, qui Ivoni Carnutenſi epiſcopo congratulatus eſt, quod Johannis-Baptiſtæ & Eliæ exemplo, perſecutiones pateretur ob improbatum Philippi regis cum Bertrada contubernium. qua de re Ivo [e] ei gratias agit, ejuſque ac ſuorum preces ab eo expoſcit.

a *ibid. ep.* 36. *V. ep.* 35.
b *ibid. ep.* 20.
c *ibid. ep.* 30.
d *ibid. ep.* 35.
e *Ivo ep.* 19.

IV. Wolſtanus epiſcopus obit.

Priuſquam Anglia diſcedamus, hic agendum de Wolſtano epiſcopo, qui ineunte hoc anno, id eſt XIV. kal. Februarii, mortalis vitæ curſum explevit. Mira fuit ejus caritas in pauperes & egenos, quibus ſæpiſſime, maxime in quadrageſima, pedes abluebat, ciboſque ac veſtes ſubminiſtrabat. Extrema, quam celebravit, pentecoſtes ſolemnitate, gravi morbo per omnes artus tentari cœpit. Mox accito Roberto epiſcopo Herefordenſi, conſcientiæ ſuæ arcana patefecit, & in piaculum, ætate licet ac viribus confectus, diſciplinæ, ut vocant, flagellis nudum corpus cædendum expoſuit. Ab eo tempore uſque ad circumciſionem Domini lente proceſſit morbus, aliquando gravior, aliquando remiſſior. Poſt illud feſtum Robertus epiſcopus mox laudatus, & venerabiles Wigornienſis diœceſis abbates, Serlo Glroceſtriæ & Geraldus Theokeſberiæ, eum decumbentem viſitarunt: quibus ipſe benedictionem extremamque ſalutem impertiit. Interim morbus ingraveſcebat in dies, virumque ſanctum urgebat in mortem: at ille, veterum non oblitus ſtudiorum, orabat paſſim verbo, ſemper animo. Octavo ante obitum die a Thoma loci priore ſacro ſe oleo inungi fecit, quotidiano poſt hæc ſacræ euchariſtiæ viatico exitum ſuum munire ſollicitus. Denique ſupremum efflavit ſpiritum quarto-decimo kal. Februarii paullo poſt mediam noctem, quæ ſabbatum antecedebat. Poſtera die & nocte inſequente ad ejus corpus oratum eſt, quod die dominica honorifice humatum eſt in nova, quam conſtruxerat, eccleſia ab eodem Roberto epiſcopo, cui in regis curia poſito vir ſanctus in ſomnis apparuiſſe traditur, eumque monuiſſe, ut exſequiarum honorem ipſi impenderet. Res ab eo geſtas Willelmus Malmeſburienſis monachus ſcripſit tribus libris, quos venerabili Guarino priori, totique conventui Wigornienſi dicavit. Eum inſcientiæ aliquando inſimulaverat Lanfrancus: at vir fuit, teſte Eadmero, *in omni religione conſpicuus, & antiquarum eccleſiæ Anglicanæ conſuetudinum ſcientia apprime eruditus.* Unde Anſelmus archiepiſcopus, Lanfranci ſucceſſor, eum de ſuæ eccleſiæ juribus [f] conſulere non erubuit. Exſtat ejuſmodi Wolſtani [g] ad Anſelmum epiſtola, inter ipſius Anſelmi epiſtolas. Ejus feſtum olim percelebre erat in Anglicana eccleſia. Hactenus de rebus Anglicanis.

f *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 19.
g *id. lib.* 4. *ep.* 3.

V. S. Dionyſio eccleſia S. Goberti data.

In Gallia Dionyſiano prope Pariſios monaſterio tum præerat Ivo abbas, cum Elinandus epiſcopus Laudunenſis quamdam ſuæ diœceſis eccleſiam ſancto Dionyſio

Digitized by Google

contulit. Hæc erat eccleſia ſancti Goberti confeſſoris, ſita in ſilva Vedogienſi, quæ a prioribus Laudunenſibus epiſcopis olim canonicis attributa fuerat. Verum, cum eorum incuria & divinum obſequium, & exteriora quæque fere ad nihilum redacta eſſent; Elinandus epiſcopus hanc eccleſiam ſancti Dionyſii monaſterio conferre ſtatuit, ut amotis canonicis abbas quoſdam e fratribus ſuis illic ſubrogaret, qui Deo & tanto confeſſori digne & laudabiliter deſervire, & exteriora fideliter atque prudenter ordinare poſſent. Id factum aſſenſu Chriſtiani militis, qui ejus loci advocationem habebat. *Recitatum eſt hoc & confirmatum in capitulo beati Dionyſii in audientia domni Ivonis abbatis & fratrum.* Huic inſtrumento ſubſcripſere Laudunenſes canonici poſt Elinandum, qui pro ſe vivente preces a Dionyſianis fieri, & mortuo anniverſarium perſolvi petiit, eccleſiæ vero ſuæ ſolidos duos annui cenſus. Actum Lauduni hoc anno, III. idus Martii.

ANN. CHR 1095.

a Doublet p. 41.

Eodem anno idem omnino factum eſt in Altimontenſi eccleſia diœceſis Remenſis, a canonicis itidem male adminiſtrata, quam Rainaldus archiepiſcopus Laudunenſi ſancti Vincentii monaſterio, rogatu Adalberonis abbatis, in melius reſtituendam conceſſit, aſſentiente Hugone Regiteſtenſi comite, in cujus ditione hæc eccleſia poſita erat, & Mileſinde ejus uxore. Id autem factum eſt ea lege, ut domnus b ſancti Vincentii abbas eum monachum, quem eidem eccleſiæ priorem deputaret, in Remenſis archiepiſcopi adduceret præſentiam, Remenſi eccleſiæ ſibique ac ſucceſſoribus archiepiſcopis ſubjectionem & obedientiam promiſſurum; & ut in eadem eccleſia preſbyter ſubſtitueretur, qui & ſynodis intereſſet, & archidiacono ac decano ſolitas penſiones redderet. His litteris adſcripta ſunt ſigna poſt Rainaldum Elinandi Laudunenſis epiſcopi, Henrici abbatis ſancti Remigii, Nocheri Altovillarenſis, Burchardi ſancti Baſoli, & Radulfi ſancti Theoderici; & poſt eos Rogeri archidiaconi, Manaſſis præpoſiti, qui Rainaldo archiepiſcopo ſucceſſit anno ſequenti, & aliorum canonicorum. Actum Remis anno incarnationis M XCV. abſque die & menſe.

S Vincentio data eccleſia Altimontenſis.

b Marlot to. 2. p. 210.

VI. Henrico abbati S. Remigii ſuccedit Robertus.

Marlotus id factum dicit poſt Rainaldi reditum e concilio Claromontano: at factum oportuit ante illud concilium, cui interfuit Robertus ſancti Remigii abbas poſt mortem Henrici abbatis, qui prædictis Rainaldi litteris ſubſcriptus invenitur. Obiit Henricus ætate confectus XVII. kal. Aprilis, ut in necrologio notatur, iſque annis XXIII. ac tribus menſibus ſancti Remigii archimonaſterio præfuiſſe dicitur, ducto ſcilicet calculo a morte Herimari abbatis ejus anteceſſoris, qui anno M LXXI. deceſſit, ſeptima die Decembris; & expuncto Willelmo ſancti Arnulfi abbate, quem Remigianis aliquamdiu præfuiſſe ex dictis c conſtat. Neque accuratior eſt index abbatum, in quo numerus monachorum, qui ſub uno quoque abbate vixerunt, recenſetur. In illo enim non modo expunctus eſt Willelmus abbas, ſed etiam Azenarius præmittitur Roberto, quem Henrico ſucceſſiſſe certa nos argumenta docent. Henrico quippe mortuo, e Majori-monaſterio poſtulatus eſt Robertus monachus, ut vacanti abbatiæ præeſſet. Ejus vero poſtulationi ea conditione conſenſit Bernardus Majoris-monaſterii abbas, ut, ſi aliquando ſecus quam par eſſet ſe gereret, ipſius correctioni ſubjiceretur. Poſt concilium Claromontanum, cui Robertus abbas interfuit, apud Bernardum abbatem inſimulatur, quaſi *inordinata & irregularia ab eo multa* fierent. Quam ob rem ab eo citatus, ut ad Majus-monaſterium ſub excommunicationis pœna veniret, geſtionis ſuæ rationem redditurus, ad diem præfixum adeſſe renuit; ob idque excommunicatus a Bernardo, cujus ſententia in concilio Remenſi tunc habito confirmata. Ab hoc judicio Robertus ad ſedem apoſtolicam appellavit, cui totius negotii & judicii rationem reddidit Lambertus epiſcopus Atrebatenſis, ſcripta epiſtola ad Urbanum papam, qui Bernardi abbatis & concilii ſententiam infirmavit, ea ſcilicet ratione, quod monachus, ad alterius monaſterii regimen legitime aſſumtus, prioris loci abbatis juriſdictioni non amplius obnoxius eſſet. Hæc omnia, quæ ſub uno conſpectu referre viſum eſt, manifeſta fient ex iis, quæ ſuis locis proferemus. Non tamen in abbatiæ poſſeſſionem reſtitutus fuiſſe videtur Robertus, qui in cella Senucenſi libros novem de expeditione Jeroſolymitana, cui adfuerat, compoſuit. Veri ſimile eſt, Robertum Manaſſæ archiepiſcopo inviſum fuiſſe, ob idque infamatum apud Bernardum abbatem, cujus ſententiam excommunicationis in ſynodo Remenſi confirmari curavit. Marlotus exauctoratum Robertum ob eam cauſam dicit, quod pro ſumtibus itineris ad bellum ſacrum bona monaſterii dilapidaſſet. Verum ad loca ſacra profectus eſt nonniſi poſt ſuam exauctorationem, quippe qui

c V. lib. 63. n. 89.

ANN. CHR. 1095. VII. Jeroſolymorum adfuit expugnationi, quæ anno M XCIX. contigit.

S. Petri Remenſis abbatiſſæ. a V. lib. 57. n. 55.

Tunc temporis puellari ſancti Petri apud Remos nobili monaſterio præſidebat Fredeſindis [a] abbatiſſa, cujus interventu Elinandus epiſcopus Laudunenſis altare Gundelani-curtis monaſterio contulit, eo pacto, ut aniverſarius ejus dies illic celebraretur. Actum Lauduni VI. idus Novembris anno M XCV. Elinandi hac de re litteris ſubſcribit poſt Elinandum epiſcopum & Odonem cantorem Adalbero abbas S. Vincentii Laudunenſis. Eadem Fredeſindis ante annos quinque altare Vallis-monſtuoſæ a Rainaldo archiepiſcopo obtinuerat. quo anno id eſt M XC. Sibyllæ abbatiſſæ eo nomine primæ, quæ eam præceſſit, obitus ponitur. Hæc videtur eſſe, cujus epitaphium & effigies ad ſedem abbatialem hodie quoque cernitur, at nobis legere non licuit epitaphium integrum, cujus pars ſub abbatiſſæ ſedili latet. hæc ſunt, quæ expiſcari potuimus.

Hic pia, magnifica, matrum matrona pudica,
Singula per geſta prudens, patiens .....
.... abbatiſſa Sibylla
Domna Merigaude, de qua digniſſima laude
Orta fuit domna morum, virtutis
.... hanc ſalvet ab ore leonis.

Super tumulum exſtat ipſius Sibyllæ effigies cum exiguo velo & cucullæ manicis valde ſtrictis, baculum paſtoralem manu gerens. Fredeſindis epitaphium in choro ſanctimonialium prope cancellos legitur in hunc modum.

Gloria, laus perpes, decus eccleſia Fredeſindis,
Martha, Maria, Rachel, Lia ſepulta jacet.
Nobilitate vigens, quam ſanguinis ornat origo,
Pauperiem dives, pauper amavit opes.
Pauper amavit opes, ſed non qua ſumma putantur
Rebus in humanis, pauper amavit opes.
Deſinit eſſe quod eſt homo, ſitque cinis Frideſindis,
Cum ſol friſea ſigna reliquit ovis.

id eſt cum ſol ſignum arietis egrederetur. In necrologio Odelardi præpoſiti Remenſis, qui tunc vivebat, & in Remigiano Fredeſindis abbatiſſa ſancti Petri XVII. kalendas Maii obiiſſe traditur. Præmiſſum epitaphium Marlotus Fredeſindæ, ejus nominis primæ abbatiſſæ tribuit, quod potius ſecundæ (ſi qua prima fuit) tribuendum eſſe characteres lapidi inſcripti probare mihi videntur. Fredeſindæ abbatiſſæ ſucceſſit Eliſabeth, eo nomine ſecunda, de qua ſuo loco.

Novigenti res in ſynodo confirmatæ. * Fimes. b V. lib. 61. n. 42.

Hoc anno in Monte-ſanctæ-Mariæ prope Fines * Remorum habitus eſt epiſcoporum ac procerum conventus, cui rex Philippus interfuit. Id nos docent ipſius regis litteræ pro abbatia ſanctæ Dei-genitricis Mariæ de Novigento, cujus libertatem, quam pater [b] ejus Henricus probaverat, Philippus in illo conventu confirmavit. *Eſt quadam abbatia*, inquit, *ſancta Dei-genitricis & Virginis Maria nomine inſignita apud Noujandi villam ſub monte Cociaci caſtri, quam pater meus bona memoria Heinricus rex anno atatis mea x°. liberam faciens, etiam ſigillo regia imaginis confirmaverat, & privilegiis quibuſdam munierat. Loco igitur, Dei gratia & bonorum virorum adjutorio, in melius cotidianis incrementis proficiente, rogatu domni Ingelranni & optimatum prædicti caſtri decrevimus, ut quidquid idem Ingelrannus, aut ipſius caſtri milites eidem abbatia de beneficiis ejuſdem caſtri, quod regio fiſco adtinet, dare voluerint, liberam habeant facultatem conceſſione noſtra*, ea lege, ut poſt ipſius obitum ejus anniverſarium a fratribus illius loci fieret. *Actum eſt decretum hoc in Monte-ſancta-Maria, anno dominica incarnationis* M XCV. *indictione* III. *regni autem ejuſdem regis* XXXIIII. *& corroboratum ſigillo regia imaginis* XVIII. *kal. Julii*. His litteris appoſita ſunt ſigna Rainaldi archiepiſcopi Remenſis, Elinandi epiſcopi Laudunenſis, Radbodi epiſcopi Noviomenſis, Hugonis Sueſſionenſis, Hugonis item Silvanectenſis epiſcoporum; Adalberonis abbatis, ſcilicet ſancti Vincentii Laudunenſis, Godefridi abbatis ejuſdem loci, nempe Novigenti; Ingeranni militis, Hugonis de Brenna, Nivelonis de Petræ-fonte, Frogerii de Cathalaunis, Widonis filii Godefridi, Stephani vicecomitis, & Rainaldi de Cociaco, qui hanc confirmationem obtinuit. Hic conventus ideo habitus fuiſſe videtur ante concilium Claromontanum, ut regi adverſus ſententiam, quam Urbanus in eum ob adulterinum cum Bertrada connubium meditabatur, a Belgicæ ſecundæ

Digitized by Google

providerentur epiſcopis, quorum nonnulli regis connubium probaverant, ut ex Ivonis Carnutenſis epiſcopi litteris diſcimus. ANN. CHR. 1095.

VIII. S Helenæ probatæ reliquiæ.

Hoc ipſo anno, quem præ manibus habemus, Philippus, Stephani comitis palatini frater, in Catalaunenſem epiſcopum Remis a Rainaldo ſeu Raginaldo archiepiſcopo conſecratur, præſentibus Remenſis metropolis ſuffraganeis, Hugone Sueſſionenſi, Girardo Morinorum, & Gervino Ambianenſi epiſcopis. Adfuit quoque cum aliis Nocherus Altivillarenſis abbas, rogavitque archiepiſcopum, ut ſanctæ Helenæ capſa reſeraretur, ad aſſerendam ejus corporis in ſuo monaſterio poſſeſſionem & veritatem, de qua nonnulli Francigenæ dubitabant. Aſſenſit archipræſul communi epiſcoporum conſilio, diemque huic celebritati indixit ad feſtum ſanctorum Simonis & Judæ apoſtolorum, ſi modo annueret Philippus rex, qui ad Montem-ſanctæ-Mariæ, diœceſis Sueſſionenſis, propediem cum proceribus venturus erat, de urgentibus regni negotiis tractaturus. Re ad regem, ejuſque proceres relata, in eam conſenſerunt omnes, quos inter, præter Rainaldum Remenſem, duo alii metropolitæ cum aliquot ſuis coëpiſcopis & abbatibus aderant, Rodulfus ſcilicet Turonenſis, & Richerius Senonenſis. Interim Urbanus papa in Galliam ingreſſus, concilium in urbe Claromontana celebrandum indixerat, & ad illud metropolitas omnes cum ſuis ſuffraganeis convocaverat. Præter hanc cauſam alia inſuper ratio Rainaldum archiepiſcopum ab indicta ſanctæ Helenæ reliquiarum aſſertione abeſſe coëgit, nimirum quod Philippo regi apud Cabilonem ipſo die apoſtolorum Simonis & Judæ occurrere juſſus erat. Quapropter vices ſuas Hugoni Sueſſionenſi & Philippo Catalaunenſi delegavit, qui rem condicta die exſecuti ſunt. Convenere ad hanc celebritatem Burchardus abbas ſancti Baſoli, Petrus Orbacenſis, Rodulfus ſancti Theoderici, Humbertus ſancti Petri Catalaunenſis, Philippus Reſbacenſis abbates; ex laïcis Stephanus comes palatii, & uxor ejus Adelaïdis ſeu Adela, filia Willelmi regis Anglorum, & Conſtantia filia Philippi regis Francorum, uxor Hugonis comitis Tricaſſenſis, prædicti Stephani fratris, & Dudo vicecomes Marogienſis, & multæ aliæ perſonæ ſpectabiles. Celebratis ab Hugone epiſcopo ſacris myſteriis, ſacra theca in locum, qui Montiſcola dicitur, deportata, depoſitaque eſt ſuper eminentius tabulatum; apertaque urna argenteæ arcæ, reperta cum ſacris oſſibus hæc ſcriptura: CORPUS SANCTÆ HELENÆ REGINÆ, MATRIS CONSTANTINI, SINE CAPITE. tum ſacra pignora in alio vaſe repoſita. Poſt hæc Stephanus comes, aſſentiente Conſtantia fratris ſui Hugonis conjuge cum Philippo epiſcopo & Dudone vicecomite, mercatum illic qualibet feria ſexta inſtituit. Hæc omnia, & conſecuta inde miracula Nocherus abbas litteris mandavit.

IX. Reſbaci abbates.

Qui huic celebritati interfuit Philippus Reſbacenſis abbas, Roberto abbati x. kal. Februarii mortuo paullo ante ſucceſſerat: cujus tempore Adela comitiſſa, mox laudata, cum febrium diutino ardore vexata fuiſſet, nec medicorum arte ſanari potuiſſet, Reſbacum ſe deferri juſſit: ubi, cum ſub capſa beati Agili abbatis duabus noctibus pernoctaſſet, optatam ſanitatem recuperaſſe traditur. cujus beneficii cauſa pallium pretioſiſſimum ſuper altare obtulit, quod ſuo tempore ſervatum, & in præcipuis feſtis *retro lignum dominicæ crucis* apponi ſolitum fuiſſe teſtatur anonymus monachus, qui librum primum de miraculis ſancti Agili proſecutus eſt. Liber ſecundus continet miracula patrata tempore Briccii, tertii poſt Philippum Reſbacenſis abbatis. Philippo quippe ſucceſſit Garnerius, eo nomine primus, qui ſocietatem iniit cum Odone abbate Remigiano. Is videtur eſſe Guarnerius Reſbacenſis abbas, qui carmen de ſancto Vincentio Cæſarauguſtano martyre haud inelegans compoſuit, hactenus ineditum, cujus aliquot verſus alias retulimus [a] ex codice Gemblacenſi. Garnerio ſucceſſit Natalis abbas, de quo alias.

[a] *Sæc. 4. Bened. parte. 1. p. 644.*

S. Quintino de Monte facta donatio.

Hoc anno Rotbertus, dictus Perronæ princeps, una cum Adeleide conjuge, abbatiæ ſancti Quintini de Monte villam Alaniam [*], monaſterio proximam, cum ſuis appendicibus confert, teſtibus Odone caſtellano Perronenſi, Gerardo ejus filio, Drogone milite, aliiſque; confirmante Ratbodo epiſcopo Noviomenſi coram altari baſilicæ Montis-ſancti-Quintini, *principatus Rotberti uxoriſque ſuæ anno* L. Godefridi abbatis anno XXXVII. Poſt annos ſeptem Ada Viromandenſis comitiſſa, filiorum ſuorum Radulfi & Hugonis aſſenſu, hanc donationem confirmavit, & poſt eos Ludovicus Craſſus. Adeleidis mox laudata, marito mortuo, ſancti Quintini baſilicam complevit.

[*] *Alaine.*

ANN. CHR. 1095.

X. S. Martini Tornacenſe monaſterium inſtauratur.

a *lib.* 68. *n.* 42.

b *Spicil. to.* 11. *p.* 394. *& ſeq.*

Jam tertius annus erat, ex quo famoſus ille magiſter Tornacenſis Odo una cum quatuor ſociis [a] in exigua ſancti Martini eccleſia converſabatur in habitu canonico, cum monaſticum propoſitum arripere conſtituerunt. quod hac occaſione factum eſt. Poſt ſuum iſtuc ſeceſſum, domo quadam lignea [b] a proviſore ſancti Amandi comparata, & eccleſiola ibidem ab eis conſtructa, eorum numerus paullatim creſcere cœpit, ita ut altero anno ab eorum adventu jam octodecim omnino ibi eſſent, in magna paupertate degentes, quibus religioſi laïci neceſſaria vicatim emendicabant. Interim adoleſcens quidam, Alulfus nomine, Sigeri ſanctæ Mariæ præcentoris filius, rebus omnibus abdicatis, ſe illis adjunxit. quod ubi reſcivit pater, ad locum furibundus acceſſit, & filium capillis apprehenſum graviterque cæſum domum reduxit. Poſtridie, cum ad ſanctæ Mariæ eccleſiam ire putaretur, ad ſanctum Martinum denuo confugit, iterumque domum a patre reverti cogitur, & compedibus retinetur. Sed tamen ex his ſe extricans, tertio ad ſanctum Martinum recurrit. Cum id ſæpius factum eſſet, forte contigit, Haimericum Aquicinctenſem abbatem Tornacum adire, & novos illos Dei ſervos inviſere. Conſultus ab Odone venerabilis abbas, quid ſuper illo adoleſcente ſibi agendum ipſi videretur, ei auctor fuit, ut non modo iſte adoleſcens, ſed ejus ſocii omnes monachi fierent. Cum enim unus veſtrum, inquit, & canonicorum ſit habitus, ſi quis ex eis ad vos ſe receperit, facile a ſæcularibus clericis abducetur. ſi vero ſemel indutus fuerit habitu monaſtico, quem horrori habent, numquam eum deinceps ſocium habere volent. Dictis fidem habuit Odo, omneſque uno conſenſu poſtera die, finito capitulo, ad altare ſancti Martini pergunt, numero duodecim: ubi, veſte clericali depoſita, *monaſticam cum benedictione & triduano ſilentio* per manum Haimerici abbatis ſuſcipiunt, ac deinceps canonicas horas monaſtico ritu decantaverunt. Non fefellit magiſtrum abbatis conſilium. Ubi enim filium ſuum monachum factum reſcivit Sigerus, non modo eum ultra retrahere non tentavit, immo ad perſeverandum magnopere hortatus eſt; & ipſemet non multo poſt, una cum fratre ſuo Hermanno majoris eccleſiæ præpoſito, monachus factus eſt. Poſt triduanum ſilentium, Haimericus novis monachis ſuaſit, ut abbatem ſibi eligerent: cumque magiſter Odo unum e ſuis deſignaret, omnes in eum irruunt, & abbatem eligunt, electumque Radbodo epiſcopo confirmandum & conſecrandum offerunt. Nec mora ſequenti die dominica Tornaci conſecratus eſt in eccleſia ſanctæ Mariæ quarto nonas Martii, anno a converſione ſua tertio, id eſt hoc ipſo anno M XCV. quo hæc dies in dominicam incidebat. qui proinde annus inſtaurati ſancti Martini primus cenſendus eſt. Porro Alulfus ille junior monachus, cujus modo facta mentio eſt, poſtea in eodem cœnobio *Armarii ſeu cantoris officium* quadraginta-ſeptem annis exercuit, idemque ex beati Gregorii libris, quos ſæpe lectitabat, quatuor collectionum libros ſub Gregorialis titulo compoſuit, ut in conſequentibus videbimus. Odo itaque abbas inſtitutus, munus ſuum ſtrenue exſequi cœpit, inſtituta & collationes patrum, vitaſque eorum aſſidue legere, ſuiſque legenda præſcribere, & lecta opere adimplere.

Alulfi monachi converſio.

XI. Alio fugere volentes retinentur.

Poſtmodum brevi auctus eſt eorum numerus, adeo ut ad triginta jam excreviſſet *tertio adventus ſui anno.* quo tempore nova eos tentatio exagitavit. Tunc enim, cum locum, in quo degebant, clamoribus circumſtrepentium juvenum, cantileniſque puellarum, aliiſque incommodis obturbari ægre ferrent; in alium quietiorem ſecedere conſtituunt, moxque poſt nocturnas vigilias, libris ac veſtibus ſuis plauſtro impoſitis, omnes Noviomum, ubi tunc Radbodus epiſcopus morabatur, ſe conferunt, veniam alio migrandi ab eo petituri. Eorum diſceſſu conſternati Tornacenſes, non ſecus ac ſi urbis interitus immineret, Everardo caſtellano, cunctiſque majoribus urbis convocatis, communi conſilio decernunt, feſtinato mittendum Noviomum legatum, quo monachos abiiſſe didicerant ex ſanctimonialibus, quæ prope S. Martini eccleſiam commorabantur; obſecrandumque epiſcopum, ut ne urbem ſuam talium Dei ſervorum patrocinio privari pateretur. Legatus itaque citato equo Noviomum monachos prævenit, epiſcopo rem & civium vota exponit. Ad hæc epiſcopus reponit ſe non paſſurum, ut ſervi Dei alio ſe reciperent; ſtatimque præmiſſis clericis, qui eos pedibus venientes equos conſcendere facerent, ipſe obviam progreſſus eſt. Illi vero, equos conſcendere nolentes, pedites uſque ad portam Noviomi perveniunt, ibique ad epiſcopi pedes proſtrati, abeundi facultatem expoſcunt. Tum præſul & ipſe in genua non ſine lacrymis procumbit, ſancte affirmans, ſe numquam id paſſurum. Mox eos ad domum ſuam adduxit, & triduo recreatos ſub obedientiæ vinculo

Digitized by Google

Tornacum redire, ibique remanere juſſit. Parent illi imperanti, quibus urbi appropinquantibus canonici cum ſacris pignoribus, turba hominum fere ſexaginta millium comitante occurrunt, eoſque cum ingenti gaudio ad ſancti Martini eccleſiam reducunt. Tunc primum Tornacenſes de eorum ſtabilitate certiores facti, terras, quæ ad antiquam ſancti Martini abbatiam olim pertinebant, eis ab epiſcopo reſtitui depoſcunt. Harum magnam partem in beneficium acceperat Radulfus advocatus Tornacenſis poſt fratrem ſuum Balduinum, qui Becci monachus ſub Anſelmo abbate factus fuerat, eaſque epiſcopo libenter reſignavit: epiſcopus vero ſancto Martino liberas reddidit. Hæc fuſius retulit Hermannus, ejus loci monachus, dein abbas, qui in conſequentibus ſcribit, qua diligentia veteres chartas recuperare ſtuduerint primi illi Martiniani cœnobitæ. His ita conſtitutis, Radbodus epiſcopus Odoni ſuaſit, ut alicujus monaſterii conſuetudines ſibi ſectandas eligerent, ne incerti de ſuo ſtatu fluctuarent. Ille vero prætulit inſtituta Aquicinctenſium, qui Cluniacenſes conſuetudines obſervabant. Unde maxima ſemper inter Aquicinctenſes & Tornacenſes illos monachos neceſſitudo & ſocietas deinceps interceſſit. ANN. CHR. 1095.

XII. Sanctimoniales apud S. Martinum. a Spicil. to. 12. p. 413. & ſeqq.

Non ſolum autem viri, ſed etiam nobiles matronæ ad eumdem locum ſe receperunt, & in diſparatis ædibus in ſanctimonialis habitu vitam duxerunt. Prima earum fuit Ida, illuſtris matrona, olim conjux Faſtradi de Oiſiaco advocati, qui illius monaſterii inſtaurationem videre vehementer cupiebat, ſed morte præventus videre non potuit. Hæc, cum eſſet nobiliſſima, inter illas tamen ſanctimoniales uti omnium ancilla ſemper haberi, & ancillæ officio fungi voluit. Hæc fuit germana nobilis illius principis Theoderici de Aveſniis, qui Lætienſe monaſterium a fundamentis cum Ada uxore ſua conſtruxit, ibidemque in capitulo ſepultus eſt. Idem avunculus erat Goſceguini, prædictæ Idæ filii, qui extremo ſe morbo gravari ſentiens, in eodem Lætienſi cœnobio monachus fieri expetiit, ibidemque humatus fuit prope avunculum, in cujus honores ſucceſſerat. Ejus vero uxor Agnes, Anſelmi de Ribodimonte filia, poſt mortem mariti, relicta ſæculari pompa ad idem cœnobium, ſcilicet Lætienſe ſeceſſit, & ex ſuo cenſu vivens, calices aureos, candelabra, multaque ornamenta illi eccleſiæ contulit. Porro ejus maritus, cum nullam ex ea prolem ſuſcepiſſet, dignitatis ſuæ ſucceſſorem inſtituit Walterum, filium germani ſui Faſtradi, qui filius erat Idæ mox laudatæ, & Tornacenſis per multos annos advocatus, ac demum in extremis factus monachus apud ſanctum Martinum, ubi & mortuus eſt. Richeldis vero ejus conjux, Idam mariti ſui matrem imitata, relicto ſæculo ſanctimonialis habitum illic induit, ibidemque per viginti annos in magna humilitate perſeveravit.

XIII. Viri quidam illuſtres. b ibid. p. 369. & 417. & ſeqq.

Ex eorum numero, qui ſancti Martini monaſterium & vitæ ſanctitate & cenſu illuſtrarunt, duo præ ceteris inſignes fuere milites [b], quorum unus, Walterus nomine, filius Huberti, in potentioribus provinciæ habebatur: alter vero Radulfus *de Oſmont*, nulli civium Tornacenſium inferior: qui ambo apud ſanctum Martinum monachi facti, plurimum ad ejus profectum & incrementa contulerunt. Walterus una cum uxore ſua veniens ad converſionem, ſe ſuaque monaſterio donavit. Jam vero monachus factus, vilia quæque officia exercere vir nobilis non erubuit, aquam ſcilicet ad coquinam deferre, ſcutellas ollaſque abluere, farinam cribrare, equorum ſtabula mundare; multoſque exemplo ſuo convertit. Denique hic ex donis fidelium novam eccleſiam ædificare cœpit, quæ centum monachis ſufficeret.

Ad Radulfum quod attinet, conjugem habebat Mainſendem ex militibus provinciæ progenitam, filiam ſcilicet Hermanni præpoſiti ſancti Amandi Elnonenſis; genuitque ex ea tres filios, Theodericum videlicet, Walterum, & Hermannum, qui hanc hiſtoriam ſcripſit. Primum ex his Theodericum quinquennem litteris erudiendum tradidit, & in eccleſia beatæ Mariæ præbendam ei unam a Radbodo epiſcopo impetravit, promiſſis ei triginta marcis argenti. quod ubi puero in ſchola renuntiatum eſt, ille domum reverſus, triſtis admodum cœnare noluit. Patri vero triſtitiæ cauſam ſciſcitanti: Nonne merito, inquit, contriſter, cum te ſciam hodie propter me inferno « eſſe obnoxium? Audivi quippe, excommunicatos eſſe omnes, qui præbendas emunt, « vel vendunt. Vide quid de te ſtatuas: ad me quod attinet, ex hac provincia migrare « malim, quam quidvis attingere ex iſta præbenda. Ad hæc admiratus pater, puerum « bono animo eſſe juſſit, moxque epiſcopo præbendam reſignavit. Simile quid de Guiberto puero ſuperius [c] retulimus.

c V. lib. 60. n. 37.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1095 XIV. Radulfi aliorumque converſio.

Eodem anno Radulfus graviſſima febre pæne ad mortem uſque vexatus, ubi convaluit, Walterum Elnonenſem monachum ac præpoſitum, conjugis ſuæ germanum, de ſua ſalute conſulere cœpit, eum in Dei nomine obteſtans, ut ſalutare animæ ſuæ » conſilium daret. Nuper enim, inquit, ægrotans & mori timens, a canonicis ſanctæ » Mariæ quæſivi, quid mihi ad ſalutem agendum eſſet: illi vero id conſilii mihi attu- » lerunt, ut ſincere peccata mea ſacerdoti aperirem, corpus Domini ſumerem, & » oleo ſancto ungerer. quo facto, me certo ſalutem conſecuturum. Feci quod illi ſua- » ſerunt: ſed, ubi convalui, in eadem peccata mea relapſus ſum. Ex quo intellexi, non » bonam eſſe confeſſionem, quam non ſubſecuta eſſet vitæ emendatio. Rogo itaque » propter Deum, ut mihi quid agere debeam ſincere aperias. Ad hæc monachus: Si » ſic, infit, in ſæculo vivere pergas, quo pacto ſalvari poſſis non video. quod ſi ſaluti » tuæ conſulere cupis, ſupereſt ut ſæculum relinquas, & monachus fias. Et quomodo, » ait miles, id exſequi poſſim abſque conſenſu ſororis tuæ, conjugis meæ? Abſit, in- » quit monachus, ut cauſa ſororis meæ animam tuam perdas. tantum ab ea pete ve- » niam: quam ſi deneget, ea relicta, parteque ſubſtantiæ tuæ ei conceſſa, ad Deum » confuge. His auditis, gratiis Waltero actis, miles domum revertit, & lectulo aſſidens in lacrymas erupit. Mainſendis adveniens, fletuum cauſam obnixe rogat. Tum ille ægre quid conſilii ipſi dederit ejus germanus exponit. Ad quod pia mulier: Ne fleveris, inquit, ego idem pro animæ meæ ſalute facere pervelim. Tunc miles exhilaratus: Et quid faciemus de tribus filiis noſtris? Ad quod illa: Nobiſcum eos cum noſtris opibus Deo offeramus. Tum ambo de loco ſtatuunt: mulier eligit ſancti Amandi monaſterium, ubi pater ipſius præpoſitus fuerat, & tunc frater ejus idem officium gerebat: ſed tamen poſtea conſilium mutavit. Radulfus vero, audito Odonem ejuſque ſocios Noviomum conſulendi epiſcopi cauſa pergere, eis ſe adjunxit: cum prius Theodericus ejus primogenitus, vix ſeptennis, ſe ipſe loco conſtanter addixiſſet, &, cum clericis ab Haimerico Aquicinctenſi abbate monaſticum habitum ſuſcepiſſet. Noviomo reverſus cum Odone ſociiſque Radulfus non prius in eorum ſocietatem admiſſus eſt, quam vilia quæque exercitia etiam publice geſſiſſet. Ille, omni rubore poſtpoſito, omnia lætus exſequitur. quo viſo, Mainſendis ad ſanctum Martinum pergit, filios ſuos Deo cum ſuis omnibus offert, quorum minimum, qui adhuc in cunis erat, ſuper altare ponit; ſicque omnibus rebus ſpoliata, ad pedes abbatis proſtrata, rogat, ut & ipſa ſuſcipiatur. Negat ille id fieri licere, niſi prius illa per urbem, nendo, texendo, lanam pectendo, fruſtula panis oſtiatim petat. quod illa incunctanter explevit. Talis fuit piorum illorum conjugum converſio, quos plurimi imitati ſunt. Sic ex unius Odonis converſione univerſa Tornacenſium civitas, immo & provincia, in moribus renovata eſt. Videres, inquit Hermannus, mirum in modum juvenes & virgines, ſenes cum junioribus, de tota provincia, ſæculo relicto, ad converſionem venientes; ita ut, ſicut in Actibus apoſtolorum legitur, venditis omnibus quæ habebant, redactam ex eis pecuniam domno Odoni abbati deferrent: quam ille in egenorum neceſſitates expendebat, ratus id longe Deo gratius eſſe, quam ex eis cruces aureas & vaſa pretioſa ad uſum rei ſacræ conficere.

Ex illis converſis fuit quidam Henricus Tornacenſis, vir ditiſſimus, qui una cum uxore ſua, Berta nomine, & filio Johanne adhuc lactente, duabuſque filiabus, eodem fore modo quo Radulfus, ad converſionem venit, probatuſque eſt ac demum admiſſus: qui poſt viginti duos a ſua converſione annos, cum multis annis cellerarii officio functus eſſet, paſchali tempore XVII. kal. Maii Deo ſpiritum reddidit. Berta vero, ejus conjux, cum duabus filiabus in ſanctimonialium numerum recepta. Ex canonicis quoque ſanctæ Mariæ converſi ſunt non pauci: in his Amandus, qui multis annis apud Aquicinctenſes prior exſtitit, dein abbas Marcianenſis, cujus loci monaſterium tam in regulari diſciplina, quam in ædificiis renovavit; Walbertus, apud ſanctum Martinum prior, & poſtmodum abbas in Monte-ſancti-Martini, in Cameracenſi epiſcopatu; Gonſtardus denique & Bernuinus, quorum ille prioris officio multis annis apud ſanctum Martinum functus eſt. quos omnes Odo non ante admiſit, quam in viliſſimis quibuſque officiis eos probaſſet. cujuſmodi probationes jam ſuo tempore neglectas fuiſſe Hermannus queritur. Ad ſuſtentandos porro tot monachos Odo nihil de rebus eccleſiaſticis accipiebat; ſed præter donationes eorum, qui ad converſionem veniebant, ſolummodo de labore manuum ſuarum, de agricultura quadrigarum,

Digitized by Google

quadrigarum, nutrimentiſque pecorum eos vivere volebat. Unde factum eſt, ut magnam aliquando penuriam ſuſtinuerint, ſolo pane avenaceo refecti. ANN. CHR. 1095.

Ad mulieres quod attinet, cum earum numerum ſupra modum creſcere videret, eis monaſterium in urbe conſtrui curavit, in domo ſcilicet Mainſendis Radulfi conjugis, ubi mulieres converſas ad ſexaginta conſtituit, ſorore ſua Ermengarde eis præfecta, totidemque in alia urbis parte collocavit. In priori illa domo cum maneret Mainſendis jam ſanctimonialis, morbo correpta, petiit viaticum ſibi dari. quod, Odone permittente, quia locus a ſancto Martino nimium diſtabat, a parochiano preſbytero ei datum eſt, eo pacto, ut illa ne verbum quidem, niſi de peccatis ſuis loqueretur. *Confeſſa eſt igitur Mainſendis presbytero, & corpus dominicum ſuſcepit, adſtante magiſtra, & quidquid dicebatur, audiente.* Recedentem preſbyterum tantum rogat, ut ſui memor eſſet, & Deum pro ſe precaretur. Cujus dicti cauſa mater ut inobedientiæ ream, pro excommunicata haberi juſſit, & ſub gradu ligneo jacere, ubi ad triduum manſit, in Domino gaudens, quod in domo quondam ſua, velut ſordes, ut ſanctus Alexius quondam, haberetur. Poſt triduum, cum Henricus modo laudatus, jam monachus factus, juſſu abbatis magnam lini faſcem ad nendum illuc deferret, factum reſcivit, retulitque abbati, qui ſtatim Mainſendem in priſtinum locum reportari præcepit. XV. Converſarum duo domicilia.

Hic eſt Henricus, quem Odo cellerarium inſtituit, Radulfo commiſſa præpoſitura, cui Walterum filium Huberti ſocium adjunxit. His tribus exteriorum curam commiſit Odo: ceteris, ut ſecum regulari diſciplinæ & ſilentio vacarent, indixit. Fuit & Radulfus alter, gente Nortmannus, qui præ corporis infirmitate laborem conventus ſuſtinere non valens, miſſus eſt ab Odone in pagum Noviomenſem, & quamdam ſancti Amandi eccleſiam prope caſtrum Torotam a Balderico epiſcopo impetravit, ubi monaſteriolum ædificavit: ibidemque canonici quidam Noviomenſes ſolitarie Deo ſervire cupientes, monachi facti ſunt, emiſſa tamen apud ſanctum Martinum profeſſione. Ex his præ ceteris eminuit Petrus, aliorum canonicorum velut pater habitus, qui, relicto ſæculo, tantæ religionis fuiſſe traditur, ut ejus conſilia, velut divina oracula, a multis quærerentur; tantæ vero humilitatis, ut ad preſbyteratus ordinem ſuſcipiendum numquam adduci potuerit; tantæ denique caritatis, ut tempore graſſantis famis etiam ſibi neceſſaria in egenos erogaverit. quod Deus aucti in arca panis miraculo comprobavit. Porro prædictus Radulfus Nortmannus tres apud ſanctum Martinum germanos habebat, Guillelmum ſcilicet, Godefridum & Rogerum, qui cum domno Odone abbate a primo tempore converſi fuerant, paupertatiſque onus cum eo ſuſtinuerant. Ex his Godefridus ſcriptor peritiſſimus erat, multoſque libros manu ſua deſcripſit. Hic adhuc juvenis, cum Odonem abbatem ægrotantem inviſiſſet, ſubito ipſe morbo correptus, poſt triduum oleo ſancto unctus eſt; tum ab Hermanno, qui hæc narrat, ſuper cilicium exemplo ſancti Martini ſe deponi petiit, & ſymbolum Athanaſio adſcriptum ſibi recitari; moxque convocatis ad tabulæ ſonitum fratribus, dum litaniæ recitarentur, cum magno omnium deſiderio exſpiravit. Hujus in ſcribendis libris ſocius fuit Giſlebertus, ab Odone abbate cum Theoderico Radulfi Tornacenſis filio in ſchola nutritus & eruditus, qui in purificatione beatæ Mariæ obiit cum maximo luctu totius fratrum conventus. Alii quoque tunc temporis ſcriptores ibidem erant, non minus quam duodecim, qui in clauſtro ſedentes in cathedris, *ſuper tabulas diligenter & artificioſe cum ſilentio ſcribentes* cernebantur: qui ſancti Martini bibliothecam ſacris & ſanctorum patrum libris locupletarunt. Hinc magni nominis tunc erat ſancti Martini cœnobium, in quo accurate ſervabantur ritus Cluniacenſes, uti & in Affligemienſi & Aquicinctenſi. *Cluniacenſe ſiquidem cœnobium*, inquit Hermannus, *tunc in toto regno Francorum erat excellentiſſimæ religionis: quoniam nondum germinaverat rigor Ciſtercienſis, nec de domno Norberto aliqua mentio erat.* XVI. Alii viri inſignes & ſcriptores.

Tot illuſtrium virorum exemplis permotus venerabilis Hugo abbas Elnonenſis, maxime Radulfi Tornacenſis & Mainſendis ejus conjugis, qui Elnonenſium opibus paupertatem ſancti Martini prætulerant, convocatis in capitulum fratribus eorum exemplum propoſuit, & ad ſublevandam ſancti Martini fratrum inopiam eis dari ſuaſit mediam partem molendini, quod Radulfus Elnonenſi monaſterio donaverat. Conſenſere ad unum omnes; moxque Hugo abbas ad ſanctum Martinum profectus, hanc donationem fecit, atque humi proſtratus in capitulo *fraternitatem*, ut tum XVII. Hugo abbas Elnonenſis S. Martini fratribus ſuccurrit.

ANN. CHR. 1095.

vocabant, obnixe petiit, accepitque; ac deinceps in eos paternam ſemper caritatem exhibuit. Is eſt Hugo abbas, qui ſancti Amandi eccleſiam, ante paucos annos caſu combuſtam, quam præpoſitus inchoaverat, abbas abſolvit cum clauſtro, turribus & officinis, eamque a Radbodo Tornacenſi & Gerardo Cameracenſi epiſcopis conſecrari curavit. Erat is Fulchardi nepos, anteceſſoris Bovonis primi, cui Hugo ante annos novem ſucceſſerat. De hoc ita canit anonymus poëta in elogio abbatum.

Hugo tuus, Fulcharde, nepos ſibi nominis amplum
Splendorem eximia religione parat.
Erigit ingenti qui tecta jacentia ſumtu,
Antiquum templo reſtituitque decus.
Præſulis Andreæ, Elnoni qui præfuit, oſſa
Inventa ad valvas condit, humatque chori.
His ita confectis, metuens ne alienus ovile
Intret, & evertat poſt ſua facta gregem;
Expetit inſignes Trecas, ſummique ſigillo
Communita patris ſcripta verenda refert.

Ex his verſibus diſcimus, Hugonem non ſolum ſancti Amandi monaſterium reſtruxiſſe, ſed etiam beati Andreæ oſſa e tumulo levaſſe, & privilegium a ſummo pontifice apud Trecas obtinuiſſe, nimirum a Paſchali II. datum anno M C VII. qui Hugonis abbatis extremus fuit. Andreas iſte præpoſitus Bariſiaci fuerat, ſancti Amandi diſcipulus, & poſt eum Elnonenſis abbas, de cujus elevatione hos verſus lego.

Hunc tumulum quique non irreverenter adite,
Andreæ ſancti loculum quia condidit artus,
Qui pius & prudens, humilis fuit, & venerandi
Diſcipulus patris, ſimul & ſucceſſor Amandi
Hunc paſtor caulæ, præſentis conditor aulæ,
Hugo levans, lymphaque luens, thecaque recondens,
Mundato tumulo ſollemniter hic relocavit.
Febre fatiſcentes ibi convaluere frequenter.

Giſleberti monachi obitus.

Hugonis abbatis tempore obiit venerabilis Giſlebertus, primo ſancti Andreæ apud Elnonem decanus, poſtea monachus, qui de incendio & miraculis ſancti Amandi quatuor libellos compoſuit. Mortuus eſt VII. idus Decembris, ab Hugone abbate humatus in medio eccleſiæ apoſtolorum, cujus tumulus cum epitaphio in crypta ante martyrum ſacellum poſtea repoſitus eſt. Hic in illis partibus *velut propheta* ſuo tempore habitus eſt, ut tradit Hermannus, & contra vitia pro virili dimicavit, in clero & populo concionator eximius: cujus ſuaſu Odo magiſter apud Tornacenſes perſtitit, ut ſuperius [a] vidimus.

a *lib.* 68. n. 42.

XVIII. Johanni abbati Sithienſi ſuccedit Lambertus.

XVIII. Hic annus extremus quoque fuit Johannis abbatis Sithienſis, qui ad augendam ſui monaſterii bibliothecam multos codices deſcribi curavit. Is quodam die, cum *ſanguine minutus fuiſſet*, Flandriæ comitem apud Bergas convenire compulſus fuit. In reditu brachio intumeſcente, mortem ſibi imminere intellexit, ſtatimque dominicis ſacramentis ſe munivit. Interrogatus an quid peculii haberet; reſpondit, ne obolum quidem penes ſe reſtare. Tum crucem afferri juſſit, moxque humi proſtratus ante crucem devotiſſimas fudit preces. Cum vero advertiſſet, quemdam e fratribus alteri offenſum eſſe, ambos reconciliavit; ſicque pacis auctori animam reddidit IV. nonas Martii, poſtquam annis quatuordecim Sithienſibus præfuiſſet, ſepultus in ſeptentrionali parte clauſtri ad ingreſſum capituli cum epitaphio, quod Iperius refert.

Lambertus ejus ſucceſſor, a puero illic regulariter educatus, ad varia Galliarum auditoria ſtudiorum cauſa miſſus, poſt reditum puerorum factus magiſter, eos in grammatica, philoſophia & theologia, necnon in muſica erudivit. Dein prioris officio aliquamdiu perfunctus, cum honori ceſſiſſet, demum in locum Johannis abbatis ſubrogatur, & a Gerardo Morinenſium præſule conſecratur ejus loci abbas quadrageſimus-primus. Tanta ejus fuit induſtria, tanta in rebus agendis ſollertia & ſagacitas, ut nihil eſſet tam intricatum, quod ſuo judicio non expediret. Hinc factum eſt, ut eo abbate Sithienſe monaſterium in ſpiritualibus & temporalibus magnopere

Digitized by Google

floruerit, maxime poſtquam Cluniacenſes monachos iſtuc introduxit. qua de re poſtea dicturi ſumus, & de turbis inde conſecutis ob illius loci ſubjectionem, quam Cluniacenſes ſibi debitam eſſe contendebant. ANN. CHR. 1095.

XIX. Verano Floriaci abbati Joſcerandus. Vix ad hoc tempus pervenit Veranus [a] Floriacenſis abbas, cujus ſucceſſor Joſcerandus hoc ipſo anno abbas ponitur. In necrologio Floriacenſi Veranus abbas VIII. idus Septembris obiiſſe dicitur. Jam deceſſerat cum Floriacenſe opidum, & tantum non monaſterium, incendio conflagravit. quod hoc anno MXCV. Tortarius accidiſſe tradit, & quidem ipſa *nocte, quæ ſacratiſſimum diem dominicum paſchæ ſubſecuta eſt*. Caſuale an furtivum incendium fuerit, incertum. Primo vehemens ignis unam corripuit domorum, quæ a parte ſeptentrionali extra opidum erant, paleis & feno refertam; dein ceteras, quæ proximæ erant, domos abſumſit. Inde flatibus aquilonis ad opidi domos impulſus, eccleſiam ſancti Dionyſii attigit, ex qua, tamquam ex eminentiori loco, circumquaque diffuſus eſt. Jamque monaſterio imminebat, quod innovari cœptum, palea tantum opertum erat. Vociferantibus ad focum opidanis, excitati fratres, ornamenta eccleſiæ ad feſtum diem appoſita, bibliothecæ codices, chartaſque & vetera inſtrumenta, & diplomata, (quæ in turricula, alias bene tuta ac munita, ſed ex priori incendio rimarum plena erat) &, quod his omnibus pretioſius erat, ſancti Benedicti corpus in gazophylacium, fornice lapideo tectum, comportant. Dein toti ad preces converſi, quidam ſancti Mauri martyris reliquias, aureamque dextram, in qua dominici ſudarii pars incluſa erat, foras efferentes, incendio opponunt. Joſcerandus vero, *beatæ memoriæ vir*, qui tunc abbatis officium *ſtrenue exſequebatur*, cum pueris, qui adhuc ſub artiori diſciplina tenebantur, monaſterium circumeundo litanias decantabat. Tandem divino nutu converſus ad auſtrum ventus, incendii flammas & ſcintillas a monaſterio avertit. quod glorioſæ Dei-genitricis & ſancti Benedicti meritis, necnon *pii patris* Joſcerandi precibus tribuit Tortarius. Duravit illud incendium ab hora tertia noctis uſque ad primam ſequentis diei horam, cunctaque a porta ſeptentrionali verſus orientem uſque ad portam auſtralem conſumſit, paucis domibus ad ſolis ortum extra opidum relictis. Aurea illa dextra, qua ſudarii dominici portio incluſa erat, occaſionem dedit pro Floriacenſis monaſterii inſignibus pingendi dextram manum inſtar benedicentis cum hac inſcriptione, DEXTERA DOMINI, ut Johannes a Boſco notavit. Quamdiu poſt hoc incendium ſuperſtes fuerit Joſcerandus, incertum. Jam anno MCIII. ei ſucceſſerat Simon, ut ſuo loco videbimus.

a *V. lib. 65. num. 23.*

S. Sergio facta donatio. Tunc temporis Andecavenſi ſancti Sergii monaſterio præſidente Bernardo abbate, Fulco Andium comes, in memoriam Gaufridi comitis avunculi ſui, ejuſque procerum, quorum nonnulli in cœmeterio monaſterii humati erant, quamdam partem nemoris [b] ſui de Verreria Sergianis monachis dedit, eo pacto, ut unum pauperem paſcerent, & miſſam unam qualibet hebdomada pro venia peccatorum ſuorum, necnon Gaufridi & Fulconis comitum perſolverent. Hoc autem donum coram Gaufrido tunc temporis electo Andecavorum epiſcopo, multiſque aliis hoc anno fecit in manu domni Bernardi abbatis. Prædictus Gaufridus epiſcopus, Hugonis de Meduana [*] filius, poſt ſeptem annos, dimiſſo epiſcopatu, factus eſt monachus Cluniacenſis, exceſſitque e vivis, non XXI. Januarii, ut in Galliæ chriſtianæ tomo II. legitur, ſed XI. kal. Martii, quo die in necrologio Sergiano laudatur his verbis. *Obiit Gaufridus Clunienſis monachus & Andecavenſis epiſcopus.*

b *Gall. chriſt. to. 2. p. 129. & ſeq.*

* *de Mayene.*

XX. Geraldus abbas Silvæ majoris obit. Poſtquam Geraldus Silvæ-majoris abbas religionis ſuæ fama totam Aquitaniam & finitimas regiones impleverat, & inſtitutum ſuum ad Hiſpanias uſque propagaverat; tandem laborum ſuorum præmium recepturus, in morbum incidit. Tum, fratribus convocatis ſalutaria dedit monita, ut videlicet poſt ſuum deceſſum contentiones & ſchiſmata caverent, ſolliciti ſervare unitatem in vinculo pacis; tum ut ne inſtitutiones eis ab ſe traditas ulla ſuperſtitione inquinari ſinerent. Mox ſibi *adhiberi fecit remedium unctionis-extremæ*, & *ſacroſanctis dominici corporis & ſanguinis ſacramentis* ſe munivit. Dein, dato omnibus oſculo cum benedictione, eos tantiſper abſcedere juſſit, ut ſanctorum ſibi aſſiſtentium præſentia frueretur. Poſt paullum Dei miles emeritus, in ſenectute bona, ad ſanctorum conſortium migravit hoc anno, nonis Aprilis. Ejus obitus maximum non tantum monachis, ſed & clericis & laïcis luctum & mœrorem attulit, qui eum velut patriæ lumen exſtinctum ſummopere dolebant. Ejus corpus in ſeptentrionali baſilicæ parte ſepultum, proceſſu temporis, crebreſ-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1095.

centibus miraculis, a Petro ſeptimo abbate, ejus quondam capellano, alio tranſlatum fuit, ubi ſecretius & tutius ſervaretur, donec vir Dei in ſanctorum numerum a Cæleſtino III. relatus eſt. Vitam ejus litteris mandaverunt duo Silvæ-majoris monachi, unus fere æqualis, Chriſtianus nomine, alter ſubæqualis: ſed neuter res ab eo in Silvæ-majoris monaſterio geſtas accurate ſcripſit. Quinque ejus epitaphia compoſuit Baldricus tum Burgulienſis abbas, ipſius amicus, in cujus primo ait, non preces pro eo fieri, ſed ab eo peti oportere. Eccleſiaſticum de eo officium compoſuit Stephanus Tornacenſis epiſcopus.

XXI. Urbani papæ geſta ante concilium Claromontanum.

a ſupra n. 1.

b V. lib. 65. n. 103.

Jam tandem revertendum eſt ad Urbanum papam, quem Anicii ſubſtitiſſe ſuperius [a] diximus. Anicio digreſſus, adiit Caſæ-Dei monaſterium, cujus baſilicam a ſancto Roberto inchoatam, & a Pontio, tertio poſt eum abbate, abſolutam, xv. kal. Septembris dedicavit [b] ſub titulo ſanctorum Vitalis & Agricolæ, quorum reliquias olim Renco epiſcopus illic collocaverat, ampliſſimumque eidem monaſterio privilegium indulſit, datum in monaſterio ſancti Ægidii in valle Flaviana VII. idus Septembris, ubi pontifex jam verſabatur kalendis ejuſdem menſis, quo die ſancti Ægidii ſollemnitatem ibidem celebravit. Ejus loci tunc abbas erat Odilo, cui privilegium conceſſit, in quo ſe beati Ægidii amore Nemauſenſem epiſcopum, qui monachis illis infenſus erat, auctoritate ſua eis reconciliaſſe teſtatur.

Dum apud Caſam-Dei moraretur, privilegia Blaſilienſis parthenonis, ab Ermengarde comitiſſa conditrice ſancto Petro ſubjecti, rogatu Florentiæ abbatiſſæ confirmavit. quo tempore eadem abbatiſſa, ejuſque ſanctimoniales adverſus Caſæ-Dei monachos graviter conqueſtæ ſunt apud pontificem, quod ſancti Stephani protomartyris & ſancti Leonis papæ eccleſiam, *violentia cujuſdam potentis Stephani Mercorienſis*, ſibi abſtuliſſent, *& auxilio domni Durandi Claromontenſis epiſcopi* tenuiſſent, *quamdiu vixit prædictus Stephanus.* quo mortuo, *judicio præpoſiti & abbatis Claromontenſis*, poſt ſeptem preſbyterorum ſuorum juramenta, cum hanc eccleſiam ſui juris eſſe
» definitum eſſet, monachi nihilo minus eam præfracte retinuerant. Quapropter pon-
» tifici ſupplicant, ut ſuorum anteceſſorum exemplo monaſterium ſuum ab invaſione
» prædictorum monachorum eripiat, & a ſervitute omnium protegat & defendat. Hæc epiſtola, quam in Appendice referemus, hanc inſcriptionem præfert: ***Summo domino papæ Romanæ eccleſiæ Urbano, humilis grex monialium ſeu clericorum monaſterii Blaſiliæ.*** qui clerici, uti hodie quoque, ſanctimonialibus illis ſacra miniſtrabant.

A ſancti Ægidii monaſterio Taraſconem, qui locus eſt infra Avenionem ad ſiniſtram Rhodani ripam, profectus Urbanus, prædium quoddam monaſterio ſancti Vi-
» ctoris a Stephania comitiſſa donatum, in eccleſiam convertit; atque adeo aqua lu-
» ſtrali adſperſit, manu propria benedixit, ibique crucem erexit, collata iis indulgen-
» tia, qui aliquid ad illius eccleſiæ conſtructionem conferrent, edixitque, ut hæc ec-
» cleſia cum adjuncto monaſterio in honorem ſancti Nicolai conſecraretur. Id factum III. idus Septembris.

Die ſequenti, cum eſſet Avenione, privilegium illud, de quo ſuperius mentio facta eſt, conceſſit Odiloni abbati & monachis ſancti Ægidii, apud quos hoſpitatus fuerat, eoſque, *tamquam oculi ſui pupillam*, vult haberi. Dein, luſtrata obiter Viennenſi provincia, variiſque actis in itinere editis, Matiſconem acceſſit, indeque Cluniacum, ac novæ baſilicæ, ab Hugone abbate inchoatæ, ſed nondum perfectæ, majus altare & matutinale, ut vocant, tria vero alia altaria ab Hugone Lugdunenſi, Daiberto Piſano & Brunone Signienſi præſulibus conſecrata ſunt. Tunc etiam ſacri illius

c Bibl. Clun. p. 518.

monaſterii libertatem novo diplomate [c] ſancivit, quod VIII. kalendas Novembris hujus anni datum eſt. quo die conſecrata ſunt prædicta altaria novæ baſilicæ, quam Innocentius eodem die anno MCXXX. dedicavit.

Cluniaco egreſſus pontifex, Silviniacenſe adiit monaſterium, ubi ſancti Majoli corpus in decentiorem locum tranſtulit, & Archimbaldum ſuper tumulum patris ſui jurare fecit, ſe omnes malas conſuetudines, quas ipſius pater monaſterio impoſuerat, relaxaturum. quod tamen non omnino exſecutus eſt, qua de re multæ citationes & actiones in eum factæ ſunt, ut in Appendice videre licet. Dein pontifex apud Monticulum eidem monaſterio apoſtolicæ ſedis protectionem ſuis litteris impertiit. Demum ſubſequenti aut altera die Clarum-montem advenit.

XXII. Claromontanum concilium.

d Orderic. init. lib. 9.

Convenere ad illam urbem ex omnibus chriſtiani orbis partibus epiſcopi & abbates, innumerique laïci. Ordericus [d] auctor eſt, archiepiſcopos tredecim, epiſcopos

Digitized by Google

ducentos ac viginti-quinque eo conveniſſe cum magna multitudine abbatum (nonaginta numerat ſcriptor geſtorum Lamberti epiſcopi Atrebatenſis,) aliorumque virorum eccleſiaſticorum. Huic concilio interfuerunt e noſtris, ex Italia quidem Johannes Cajetanus, papæ cancellarius, Johannes Portuenſis epiſcopus, Adalbertus[a] monachus & cardinalis, Bruno Signienſis, Milo ex monacho ſancti Albini, ab Urbano ex urbe Placentia in Galliam miſſus cum Henrico Siculo ad præparanda concilio neceſſaria; ex Sicilia Rangerus archiepiſcopus Rhegienſis; ex Hiſpania Bernardus Toletanus, & Petrus Pampilonenſis epiſcopus ex monacho ſancti Pontii Tomeriarum. Ex Gallia Adelbertus archiepiſcopus Bituricenſis, & Durandus Claromontenſis, qui tempore concilii obiit. Ex Remenſi provincia Gervinus epiſcopus Ambianenſis, Hilgodus Sueſſionenſis, qui, abdicato epiſcopatu ad Majus-monaſterium ſeceſſerat. Eidem quoque ſynodo adfuit Rogerius Belvacenſis, ſucceſſor Fulconis e noſtris, qui paullo ante obierat. Ex Rotomagenſi metropoli, Serlo Sagienſis; Ex Viennenſi Hugo Gratianopolitanus, aliique ex aliis locis nobis ignoti.

a Toumont p. 334.

Ex abbatibus qui nobis noti ſunt, hi fuere: Richardus abbas ſancti Victoris Maſſilienſis & cardinalis, Hugo Cluniacenſis, Bernardus Majoris-monaſterii, Jarento ſancti Benigni, Rotbertus S. Remigii Remenſis, Lambertus Sithienſis, Guntardus Gemeticenſis, Guibertus S. Germani Autiſſiodorenſis, Goffridus Vindocinenſis, Baldricus Burgulienſis, Guillelmus S. Florentii Salmurenſis, Natalis S. Nicolai apud Andecavos, Stephanus Nucarienſis, Rainaldus S. Cypriani apud Pictavos, Gervaſius S. Savini, Petrus Carrofenſis, Ademarus S. Martialis Lemovicenſis, Gerardus Uſercenſis, Petrus Auriliacenſis, Petrus S. Illidii Claromontenſis, Pontius Caſæ-Dei, Petrus Anianenſis, Gauſmarus Cellenſis, & Lanzo S. Vincentii Mettenſis. His adjungendi Aloldus abbas S. Vedaſti Atrebatenſis, & Haimericus Aquicinctenſis, qui cum Lamberto epiſcopo Atrebatenſi ad concilium profecti ſunt. Addendus quoque Ermengaudus abbas Cluſinus, cui Ramnulfus Santonum epiſcopus pollicitus eſt, ſe controverſiam de eccleſia Vallis, quam Cluſinenſes contra Angeriacenſes habebant, compoſiturum.

Durandi epiſcopi obitus.

Ex epiſcopis Durandus Claromontenſis, dum omnia ad concilium neceſſaria pararet, in letalem morbum incidit ipſo die quo concilium inchoatum eſt; tumque a pontifice *viſitatus & abſolutus cum jam extremum ſpiritum traheret, nocte ſequenti ſpiritum Creatori reddidit*, ut ſcribit Hugo Flaviniacenſis. Funus ejus curarunt Hugo Gratianopolitanus epiſcopus, Jarento abbas S. Benigni Divionenſis, & Pontius abbas Caſæ-Dei, qui omnes eo abbate apud Caſam-Dei monachi fuerant. Nullæ umquam celebriores fuere exſequiæ, quibus pontifex ipſe cum univerſis epiſcopis, abbatibus, & clericis interfuit, præter innumeram laïcorum multitudinem. adeo ut funus illud inſtar triumphi fuerit, ut loquitur Baldricus Burgulienſis abbas, qui & ipſe adfuit, & Durandi epitaphia duo compoſuit. Primum ſic habet.

Nomine Durandus jacet hic præſul venerandus,
Quem commendavit vita benigna Deo.
Exſequias celebres, quæ forma fuere triumphi,
Diſpenſavit ei gratia ſumma Dei.
Urbanus ſynodo generali papa vocata,
Patres bis-centum movit ad obſequium.
Tertia quæ decimam lucem præit ante Decembrem
Vita præſentis lumen ademit ei.
Arvernis ſanctos cineres reverenter habeto,
Atque patrocinio tutior eſto ſuo.

In altero epitaphio Durandus *temporibus luteis aurea ſæcula reſtituiſſe* dicitur, & *digna Deo feciſſe* homo religioſus, ac tertia-decima die ante Decembrem obiiſſe, cujus anniverſaria dies e luctu in feſtam converſa ſit.

In reditu luctus eſt modo feſta dies.

Quidam alii e noſtris tempore concilii, vel ſtatim poſt concilium mortui ſunt. Paullo ante quam e vita migraret Durandus, id eſt die duodecima menſis Septembris ejuſdem anni, eccleſiam Bredonii * dedicavit in honorem ſancti Timothei martyris & ſanctæ Crucis, præſentibus Raimundo Lectorenſi epiſcopo & Hugone abbate Clu-

* Bredon.

ANN. CHR. 1095.

a *Bibl. Clun. pag.* 534.
b *ibid. p.* 533.

niacenſi, Roberto comite Arvernenſi, aliiſque. Idem quoque Durannus ſeu Durandus Mauziacenſe monaſterium Cluniacenſi monaſterio [a] ſubjecit, ut deinceps eſſet in poteſtate & ordinatione domni Hugonis abbatis, ejuſque ſucceſſorum. quod Philippus Roberti Arvernorum comitis rogatu, filiique ejus Willelmi regio diplomate [b] confirmavit, dato Mauziaci, hoc anno, incerto die, præſente & confirmante ſedis apoſtolicæ legato Hugone archiepiſcopo Lugdunenſi, cum aliis epiſcopis, multiſque nobilibus, quorum adſcripta ſunt ſigna poſt Hugonem, nimirum Ademari epiſcopi Anicienſis, Willermi de Baſia, Aganonis epiſcopi Æduenſis, Ademari abbatis Lemovicenſis, & aliorum. Qui poſt epiſcopum Anicienſem, ſed ante Æduenſem ſubſcriptus eſt Willelmus de Baſia, ipſe eſt qui Durando ſucceſſit in ſede Claromontenſi. Ex quo conjicere licet, hanc confirmationem factam fuiſſe poſt Durandi obitum, Willermo de Baſia jam epiſcopo ſaltem deſignato, tametſi abſque epiſcopi titulo ſubſcriptus eſt in editis.

XXIII. Concilii acta.

In concilio Claromontano vetera decreta in clericos incontinentes & ſimoniacos, in concubinarios & inceſtuoſos laïcos renovata; complurium eccleſiarum & monaſteriorum jura diſcuſſa, in primis Lugdunenſis primatus in quatuor Lugdunenſes, cauſa Turonenſis eccleſiæ de ſubjectione eccleſiæ Dolenſis, Atrebatenſis epiſcopatus reſtitutio; & quod res noſtras ſpectat, Majoris-monaſterii & Vindocinenſis libertas aſſerta; & variæ controverſiæ compoſitæ, qualis fuit controverſia Hugonis abbatis Cluniacenſis & Pontii abbatis Caſæ-Dei, quæ auctoritate Urbani papæ, Hugonis Lugdunenſis, & Aldeberti Bituricenſis archiepiſcoporum compoſita fuit: qualis etiam contentio Bertrandi epiſcopi Magalonenſis adverſus Petrum Anianæ abbatem, qui, prætermiſſo diœceſano epiſcopo, extraneos præſules ad conſecrandas ſuæ ditionis eccleſias accerſebat. Denique unio Conchenſis & Figiacenſis monaſteriorum ibidem facta eſt, quæ tamen non diu duravit.

Majoris-monaſterii & Vindocinenſis libertas denuo aſſerta.

c *V. lib.* 68. *n.* 98.

Jam ante concilium Majoris-monaſterii libertas novo diplomate confirmata fuerat ab Urbano pontifice contra infeſtationes Rodulfi archiepiſcopi, eo nomine ſecundi, qui concordiam ab anteceſſore [c] ſuo cognomini initam infringere tentabat. Novum hoc privilegium pontifex in concilio coram omnibus legi præcepit, conceſſa Rodulfo archiepiſcopo, ejuſque aſſeclis facultate opponendi ea, quæ e re ſua eſſe viderentur. Cum vero ex his alii obſtinate oblatrarent, alii qui ſanioris conſilii erant, acquieſcerent, erectus in pedes pontifex, imperato ſilentio, ex apoſtolica auctoritate & pontificalibus decretis ſibi competere dixit, ut ex uno epiſcopatu duos, & ex duobus unum faciat; abbatias, ceteraſque congregationes, ubi æquitas & ratio poſtularet, aut coadunare, aut disjungere; & quidquid in patrocinium ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſuſcipere vellet, nullus ſuæ auctoritati repugnare poſſet. quibus præmiſſis, Majoris-monaſterii privilegium nodo indiſſolubili firmavit. Aderant illic e noſtris Bernardus Majoris-monaſterii abbas, & ex ejus monachis Rangerius cardinalis, idemque Rhegienſis archiepiſcopus, Hilgodus, qui Sueſſionenſis epiſcopus fuerat, & Andreas ejus frater; inſuper Gauſmarus abbas ſancti Petri Inſulæ-Germanicæ apud Trecas, & Stephanus abbas Nucarienſis in pago Turonenſi. Mitto alios epiſcopos & abbates, qui omnes communi acclamatione privilegio aſſenſi ſunt, ut tradit illius temporis ſcriptor anonymus, qui libellum hac de re ſcripſit.

In eadem quoque ſynodo definitum, ut nullus epiſcoporum quidquam attentaret in Vindocinenſe monaſterium, ejuſque monachos, quod ſuis litteris Urbanus poſtea roboravit, a Goffrido [d] abbate relatis.

d *Goffrid. lib.* 2. *ep.* 27.

XXIV. Gervino abbatia S. Richarii ablata.

Eidem concilio interfuit Gervinus Ambianorum epiſcopus, qui abbatiam Centulenſem factus ex abbate epiſcopus retinuerat. Graves in eum querelæ Centulenſium per interpoſitos amicos delatæ fuere, quod ejus abbatiæ bona dilapidaret. Rei veritate comperta Urbanus abbatiam ei abſtulit, prolata in hunc modum ſententia. *Tu abbatiam ſancti Richarii, quæ nobilis & dives fuerat, tam peſſime tractaſti, ut ſuis eccleſiam ornamentis ſpoliaveris, & monachos multos, tuis vitiis reſiſtentes, exſules feceris. Unde dignus eras, ut omnem gratiam eccleſiaſticæ dignitatis ex toto perderes, velut ovium Chriſti mactator, & ſanctæ eccleſiæ diſſipator. Sed, ne bina te ultione ferire videamur, eſto contentus Ambianenſi epiſcopatu, quem tam dure acquiſiſti; monachis autem ſancti Richarii ſit copia eligendi abbatis, cui tu contraire nulla ratione præſumas. quod in virtute Spiritus-ſancti te obſervare jubemus.* Id occaſionem præbuiſſe videtur condendi decreti, ab Orderico & Willelmo Malmeſburienſi laudati, ut ne quis epiſcopus

ſimul & abbas eſſet. Non tamen ſtatim abbatiam abdicavit Gervinus, immo ex concilio reverſus, efficere conatus eſt, ut pontificis de ipſo ſententia ad Centulenſium notitiam non veniret. & quidem per unum annum eis incognita fuit, ſicque Gervinus abbatiæ rebus potitus eſt. at, ubi a Remenſis eccleſiæ clericis pontificis decretum reſcierunt Centulenſes, eum ad capitulum valde renitentem adeſſe compulerunt, ejuſque auctoritatem & ſubjectionem refutarunt, profeſſi, ſe ad papam denuo reclamaturos, niſi loco prorſus cederet. Tum ille baculum depoſuit, humi proſtratus veniam petiit, ſibique errata indulgeri obſecravit. Verum monachi, præteritorum ac præſentium malorum exceſſibus irritati, nullam ejus pœnitentiæ fidem habuerunt, immo conviciis inſectati ſunt, donec loco egreſſus, Abbatis-villam adiret. Suffectus poſt annos tres ejus in locum, repugnante quantumvis Gervino, Anſcherus ejuſdem monaſterii cœnobita, nobili genere ortus, patre ſcilicet Waltero, cognomento Seniorato ſeu Senioratore, vicini prædii domino, quod poſtea, ob caſtellum illic conſtructum, Firmitatis ſeu Feritatis vocabulum accepit. Ad Gervinum quod attinet, deficiente ſumtuum materia, omnibus clericis in ejus contumeliam effuſis, ſedem Ambianenſem relinquere compulſus eſt; ſicque clam ſeceſſit ad Majus-monaſterium: ubi ab Helgaudo abbate perhumane acceptus, & ad expurganda excitatus errata, paucis ſupervixit menſibus, & IV. idus Januarii ex hac vita receſſit, ſucceſſorem in ſede Ambianenſi ſortitus Godefridum Novigenti abbatem, ut ſuo loco videbimus. Hic deſinit Centulenſe chronicon a Saxowalo ante multos annos inchoatum, quod abſolvit Hariulfus ejuſdem loci monachus, dein Aldenborgenſis in Belgio abbas, de quo jam ſuperius actum eſt.

XXV. Statuta de redemtione altarium & vicariis perpetuis.

Jam ad duos canones, tertium nimirum & quartum, qui monachos ſpectant, veniendum eſt. In illo concilio querela facta eſt de epiſcopis Gallicanis, qui altaria eccleſiarum parochialium, monachis data, redimi pecunia compellebant, mortuis nimirum aut mutatis clericis ſeu vicariis earum rectoribus, quos perſonas vocabant. Id vero, ut pote ſimoniacum, ulterius fieri canone tertio prohibetur. tum ſubditur: *Porro quæcumque altaria vel decimas, ab annis triginta & ſupra, hujuſmodi redemtione monaſteria poſſediſſe noſcuntur, quiete deinceps & ſine moleſtia qualibet eis poſſidenda firmamus, ſalvo utique epiſcoporum cenſu annuo, quem ex eiſdem altaribus habere ſoliti ſunt*, ſcilicet epiſcopi. Hujus clauſulæ occaſione quidam epiſcopi pecunias illas, quas ad ſingularum perſonarum mutationes antea exigere ſolebant, ad hunc cenſum annuum revocare, ſicque veterem annuum cenſum augere tentarunt. cui exactioni obſtitere abbates & monachi, qui hujus annui cenſus nomine ſynodicum tantum & jus procurationis intelligendum merito contendebant. Huc ſpectat Goffridi Vindocinenſis abbatis epiſtola [a] ad Ulgerium Andecavenſem epiſcopum, qui annuam ejuſmodi penſionem a Vindocinenſibus exigere moliebatur pro eccleſiis, quas in ipſius diœceſi poſſidebant, & ſolvere detrectantes rebus ſuis ſpoliaverat. qua de re modeſte queritur Goffridus, aſſerens id eſſe contra mentem Arvernenſis concilii, cui ipſe, non Ulgerius interfuerat. Plura hac de re qui volet, legat caput triceſimum libri ſexti de concordia ſacerdotii & imperii.

[a] *Goffrid. lib. 3. ep. 12. V. Annal. lib. 75. n. 13.*

Quarto canone concilii Claromontenſis ſtatuitur, ut ne monachi in parochialibus eccleſiis, quas tenent, abſque epiſcoporum conſilio preſbyteros collocent: ſed epiſ- «
copi parochiæ curam cum abbatis conſenſu ſacerdoti committant. qui ſacerdos de «
plebis quidem cura epiſcopo rationem reddat: abbati vero pro rebus temporalibus «
ad monaſterium ſpectantibus debitam ſubjectionem reddat. Huc revocari poteſt «
Urbani II. epiſtola ad Ingelrannum Laudunenſem epiſcopum, qui altare Corbiniaci ſancti Remigii monachis abſtulerat, quibus illud reſtitui præcipit ad mentem ſynodi Claromontenſis. *Idcirco*, inquit, *ab infeſtatione fratrum beati Remigii fraternitas tua ceſſet, & altare, quod in villa, quæ Corbiniacus dicitur, iidem fratres habuiſſe noſcuntur, eis reſtituas.*

XXVI. Expeditio ſacra.

Abſolutis concilii variis negotiis, Urbanus infelicem Terræ-ſanctæ ſtatum expoſuit, & gravi oratione, in patenti loco facta, adſtantes ad ſacram expeditionem excitavit, tam efficaciter, ut ſtatim omnes una voce ſæpius iterata conclamaverint: *Deus illud vult.* quæ verba vernacule reddita, *Deu lo volt*, in teſſeram cruce-ſignatorum deinceps accepta ſunt. Robertus abbas Remigianus auctor eſt, Gregorium cardinalem, qui poſtea ſummus pontifex Innocentii II. nomine creatus eſt, poſt Urbani orationem, pro omnibus terræ proſtratis confeſſionem dixiſſe, & abſolutionem

Digitized by Google

ANN. CHR. 1095.

de commiſſis peccatis a pontifice petiiſſe & accepiſſe; moxque omnes ad ſua rediiſſe, ut neceſſaria ad illud iter præpararent, alioſque ad illam expeditionem adhortarentur. Mirum eſt tanta facilitate, ad unius pontificis orationem, rem tam arduam & difficilem, & antea inexpertam, tantaque celeritate ſuſceptam fuiſſe, quaſi tuba quadam cæleſti ad hoc iter univerſi excitati fuiſſent. Delectus in ſynodo Claromontana dux ſacræ expeditionis Ademarus epiſcopus Podienſis. Qui nomen dabant, crucis ſignum e purpureo panno veſtibus ſuper dextram ſcapulam affixum gerebant. Multi etiam, teſte Baldrico, ferrum calidum inſtar crucis ſibi adhibuerunt, vel jactantiæ animo, vel bonæ ſuæ voluntatis oſtentatione. Omnes Cruce-ſignati appellati, quibus pœnitentia de peccatis relaxata, & rebus eorum, dum abſentes eſſent, publica ſecuritas indulta. Factæ ex omnibus, qui ad trecenta millia convenerant, tres turmæ: una duce Godefrido Bulonio & fratre ejus Balduino, ac Balduino comite Montenſi, cum Petro eremita ſuperius [a] laudato, qui præcipuus illius expeditionis incentor fuerat, per Hungariam in urbem Conſtantinopolim iter inſtituit: altera cum Raimundo comite ſancti Ægidii & Podienſi epiſcopo, per Sclavoniam: tertia pars cum Roberto comite Flandriæ & altero Roberto Nortmanniæ comite, necnon Hugone Magno, Philippi regis fratre, per Italiam: cujus turmæ omnes Caſinenſe [b] monaſterium, ubi ſe ſancto Benedicto ac fratribus plurimum commendarunt; indeque Barium adiiſſe memorantur. Hujus porro belli rumore excitus Boamundus comes, Rotberti Guiſcardi filius, cum patruo ſuo Rogerio, aliiſque militibus Nortmannis, qui in Apulia & Sicilia erant, & ipſi Cruce-ſignatis ſe adjunxere. Tanti belli apparatus quis exitus fuerit, docent varii auctores, qui de hac expeditione ſcripſerunt: omnes fere editi in volumine, quod *Geſta Dei per Francos* inſcribitur. Ex his auctoribus tres ſunt e noſtris, videlicet Robertus abbas ſancti Remigii apud Remos, qui expeditioni interfuit; Baldricus ex Burgulienſi abbate tunc Dolenſis archiepiſcopus, quem Ordericus [c] ſecutus eſt; & Guibertus abbas beatæ Mariæ de Novigento. De hujus expeditionis ſucceſſu nonnulla, quæ in rem noſtram facient, referemus. Sic Urbano » agente, teſte Fulcherio, refloruit orbis. nam pacem renovans, eccleſiæ jura ſua re- » ſtituit, & paganos de terris chriſtianorum expelli fecit. Et quoniam res Dei curavit, » effecit viciſſim Deus, ut omnes ultro ei ſe ſubjecerint.

a lib. 68. n. 86.

b Chron. Caſin. lib. 4. c. 11.

c Orderic. lib. 9. p. 723.

XXVII. Jarento abbas in Angliam legatus.

Tempore concilii, ut ſcribit Hugo Flaviniacenſis, in Angliam miſſus eſt Jarento abbas ſancti Benigni Divionenſis, ut Willelmum regem fratri ejus Rotberto Nortmannorum duci reconciliaret, & apud eumdem regem efficeret, ut vacantibus eccleſiis & abbatiis paſtores ſufficerentur, multaque alia emendarentur. Paullo ante rex ipſe cum Albanenſi epiſcopo, qui primus ad ipſum legatus miſſus fuerat, pactus erat, ut nullus injuſſu regis legatus in Angliam mitteretur, nulluſque cujuſvis ſtatus & ordinis ex parte papæ litteras accipere auderet. At Jarento tanta libertate & conſtantia regem convenit, ut ejus monitis & conſiliis acquieſcere videretur: ſed tamen, nuntio ad pontificem clam miſſo inducias impetravit, ut ad nativitatem Domini anni inſequentis nihil novaretur, Jarentone interim uſque ad paſcha apud ſe retento & honorifice accepto, dum nuntius a pontifice rediret. Si Hugoni credimus, nuntius ille non vacua manu papam adiit, a quo miſſus ad regem dicitur ſororis ſuæ filius, homo laïcus, ut per eum *debita beato Petro caritas*, id eſt, ſi bene capio, annuus cenſus, ſaltem ex parte mitteretur. Id factum putat Hugo in injuriam Jarentonis, qui re infecta, ſed magna ſui opinione in regno relicta, in Nortmanniam trajecit: ubi pro componenda inter fratres concordia ſubſtitit, donec pace facta, Nortmannorum dux Jeroſolymam profecturus, fratri ſuo, decem millium marcharum penſione accepta, terram ſuam ad trium annorum ſpatium cuſtodiendam traderet; iſque ab eodem abbate uſque ad vicum, qui Pons-Arliæ dicitur, Stephano comite Franciæ & comite Flandriæ Rotberto comitantibus, deductus eſt.

XXVIII. Guntardo Gemetici abbati ſuffectus Tancardus.

Tempore quoque concilii mortuus eſt apud Clarum-montem Guntardus Gemeticenſis abbas VI. kal. Decembris, cum monaſterium annis circiter tribus ac viginti optime rexiſſet. Cum aliquamdiu abbatia vacaſſet, in ejus locum Tancardus prior Fiſcamnenſis, qui & ipſe concilio interfuerat, ſubrogatus eſt, agente Willelmo rege, qui tunc, abſente, ut modo diximus, fratre, Nortmanniam moderabatur. Tancardus *ferus ut leo* [d] fuiſſe dicitur ab Orderico; adeoque non diu Gemeticenſibus præfuit. Non enim diu tolerari poteſt nulla humanitate temperata ſeveritas. Unde orto inter ipſum Tancardum & monachos *probroſo tumultu* [e], cum infamia receſſit; eique Urſus,

d Orderic. lib. 4. p. 529.

e id. lib. 10. p. 765.

Digitized by Google

Urſus, ab infantia ejuſdem cœnobii monachus, ad annos viginti ſucceſſit.

ANN. CHR. 1095.

Soluto Claromontenſi concilio iv. kal. Decembris, ibidem nihilo minus remanſit Urbanus per aliquot dies. quo temporis intervallo quædam diplomata variis eccleſiis conceſſit. In his monaſterium ſancti Dionyſii de Nogento Cluniacenſibus confirmavit iii. kal. Decembris; eademque die Moliſmenſe in ſedis apoſtolicæ tutelam ſuſcepit, ſalvo Lingonenſis epiſcopi jure, cujus interventu hoc privilegium indulſit.

XXIX. Urbani acta poſt concilium.

Claromonte digreſſus ſecunda die Decembris, ſequenti Celſinianenſis monaſterii eccleſiam ſollemni ritu dedicavit. Inde Brivate profectus, Cluniacenſium eccleſias & altaria venerabili Hugoni abbati pridie nonas Decembris confirmavit. Poſt aliquot dies, cum apud ſanctum Florum verſaretur, eccleſiam ſancti Martini de Calidis-aquis, rogatu Stephani prioris, monachis ſancti Flori aſſeruit, ejuſdemque monaſterii baſilicam dedicavit vii. idus Decembris. quo die duo privilegia, unum Marciniacenſi parthenoni, alterum Celſinianenſibus monachis, conceſſit. Ex eo loco Urbanus Auriliacum adiit, ubi a Petro Soliacenſi abbate, qui concilio Claromontano interfuerat, honorifice exceptus eſt.

XXX. Mauricius-Burdinus an Uſercæ monachus.

Inde Lemovicenſem pagum ingreſſus, die feſto ſancti Thomæ Uſerchiæ hoſpitatus eſt, invitante Geraldo abbate, ejus loci eccleſiam conſecraturus, ni Humbaldus Lemovicum epiſcopus eum ab hoc propoſito avertiſſet. Uſercæ tunc degebat Mauricius-Burdinus: quem cum Bernardus Toletanus archiepiſcopus, qui in pontificis comitatu erat, pertentaſſet, eumque litteris & induſtria præditum, atque ad magna gerenda idoneum agnoviſſet, ſecum in Hiſpaniam perduxit: ubi primum Conimbricenſis epiſcopus, dein Bracarenſis archipræſul factus eſt, ac demum in ſedem Romanam, ut omnes norunt, intruſus. Ejus vitam eleganter ſcripſit [a] eruditiſſimus Baluzius, ipſius conterraneus, in qua eum Uſercæ monachum fuiſſe probabilibus argumentis ſuadet, & a probris ejus famæ inuſtis vindicat. Argumenta pro Benedictina ejus apud Uſercam profeſſione hæc ſunt: unum quod ab ipſis ejus in ſede Romana « initiis, cum nondum ea fama pervenire potuiſſet ad Lemovicas, proprio motu ejuſ- « dem monaſterii privilegia confirmavit: alterum, quod poſtea quam a Calliſto II. « captus eſt apud Sutrium, inde in Cavenſe monaſterium ad agendam pœnitentiam « conjectus, monaſticum habitum coactus eſt ſuſcipere, id eſt ad eum ſtatum redire, « in quo fuerat, antequam in Hiſpaniam proficiſceretur. Adde quod jam Conimbri- « cenſis epiſcopus cum eſſet, ubi Jeroſolymis reverſus eſt, pretioſiſſimam quamdam « thecam miſit ad Cluniacenſe monaſterium, memor videlicet veteris converſationis « ſuæ. Certe Prudentius Sandovallius, vir doctus & accuratus, eum fuiſſe monachum Ordinis ſancti Benedicti diſerte ſcribit.

a *V. Miſcell. to. 3. p. 471. & ſeqq.*

XXXI. Urbani acta apud Lemovicas.

Lemovicas dein adiit pontifex x. kal. Januarii, ubi primam dominicæ nativitatis miſſam, quam *de Galli cantu* vocant, in eccleſia puellarum ſanctæ Mariæ de Regula, quod nobile Benedictinarum virginum cœnobium eſt, celebravit; miſſam vero de luce ſeu de aurora, *in baſilica regali* [b] apud ſanctum Martialem. Inde ſollemni pompa coronatus, *ad ſedem apoſtolicam* ſeu *epiſcopalem* rediit, ubi reliqua ſollemnitatis officia peregit. Tum ipſa die, quæ feſtum Innocentium ſequitur, cathedralem eccleſiam in honorem beati Stephani conſecravit: denique pridie kal. Januarii *baſilicam regalem* ſancti Martialis, ab Ademaro abbate renovatam, in honorem Salvatoris mundi dedicavit, ejuſque antiquam libertatem & prærogativam novis privilegiis roboravit, multis præſentibus epiſcopis, qui aqua a pontifice benedicta baſilicam luſtrarunt: ipſe vero propriis manibus majus altare aqua benedicta lavit, chriſmate & oleo ſancto perunxit, & in eo pignora ſanctorum repoſuit, ac demum ſuper ipſum altare miſſam ſollemniter celebravit, quem diem deinceps ſollemnem & celebrem eſſe præcepit. In eodem monaſterio perſtitit pontifex octiduo; quo tempore Auſculfo abbati Angeriacenſi ſcripſit, eique Baziacenſe monaſterium, quod juris erat ſanctæ Romanæ eccleſiæ, ubi monaſtici ordinis religio deperierat, ordinandum ac regendum committit, prout jam ante eidem ab Amato Burdegalenſi epiſcopo commiſſum fuerat. Datum hoc ipſo anno apud Lemovicas iv. kal. Januarii, indictione iii.

b *Gaufrid. Voſienſ. c. 27.*

XXXII. Humbaldo epiſcopo ſuffectus Guillelmus.

Dum apud Lemovicas moraretur, in ordinem redactus eſt Humbaldus ejus urbis epiſcopus. quod qua ratione factum ſit, paucis explicandum. Guidone epiſcopo mortuo, electus fuerat [c] Humbaldus, non vocato ad electionem Ademaro ſancti Martialis abbate, contra quam ab antiquo fieri conſueverat. Queſtus eſt hac de re abbas apud Urbanum, qui abſque abbatis voluntate Humbaldum non eſſe decla-

c *id. c. 26.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1095. randum pontificem edixit. Reverſus Lemovicas abbas, in quadam ſollemni pro-
» ceſſione publice ſignificavit, ſi Humbaldum ſuſciperet, ſe reum fore ſanguinis om-
» nium civium, qui in charta, quam mox oſtendit, deſcripti erant. Hinc ortum prælium inter burgenſes caſtri, in quo ſitum erat ſancti Martialis monaſterium, ac cives Lemovicenſes; multique in illo conflictu occubuere. Interim papam adiit Humbaldus, at ipſum prævenit abbas, quem Lemovicis reliquerat, cum iter aggreſſus eſt.
» Tum ſtupenti & attonito de ejus adventu Humbaldo abbas infit: Pulverem, qui
» ſuper hanc cappam apud Lemovicas in tua electione cecidit, veni excuſſurus Romæ. Regreſſo abbate, remanſit præſul, at nihil a pontifice obtinere potuit præter litteras deprecatorias, quibus ſignificabatur, Humbaldum, ſi abbatem propitium habere poſſet, in ſedem epiſcopalem ſollemniter recipiendum. Verum in itinere apoſtolicas litteras vitiavit Humbaldus conſilio Heliæ *de Gimel* archidiaconi, arte Matthæi-Vitalis aurificis Lemovicenſis, corruptaſque litteras exhibuit abbati. Hic fraudis ignarus miratur mutatum a pontifice conſilium, retentiſque litteris, præſulem ſollemni proceſſione, prout in litteris continebatur, ſuſcepit. Id vero gravate admodum tulit populus, &, niſi abbatis prudentia ei comperta fuiſſet, in epiſcopum & abbatem irruiſſet. Ubi reſcivit Urbanus receptum epiſcopum, graviter abbatem increpuit, quod ſe inconſulto id feciſſet. Ille continuo protulit litteras. His viſis obſtupuit pontifex, & veritate comperta, fraudis miniſtros anathemate perculit, ac lege perpetua inhibuit, ne quis umquam, qui nomine Heliæ *de Gimel* cenſeretur, ullum honorem, ullamve dignitatem in illa urbe obtineret. Ad epiſcopum quod attinet, is apud ſanctum Martialem, præſente Ademaro abbate, quo contradicente electus fuerat, ab Urbano exauctoratus fuit; tumque ad S. Severam in pago Biturico ſeceſſit apud fratrem ſuum ejuſdem caſtri dominum, ibique inter laïcos laïcaliter multo tempore vixit.

Uſercenſes abbates. Eo depoſito, non ſtatim ſuffectus eſt in ejus locum Guillermus prior S. Martialis, ex ſtirpe nobilium virorum de Ureïco apud Bituriges ortus: qui baſilicam Uſercenſem XI. kal. Februarii biennio poſt conſecravit tempore Gauberti abbatis, qui Geraldo ſuperius laudato ſucceſſerat. Geraldus quippe, peractis in capella ſua miſſarum ſollemniis, ipſa die natalis Domini, quorumdam negotiorum cauſa Lemovicas adiit; nec multo poſt ex morbo decubuit, & in feſto S. Mauri apud S. Martialem, cujus loci monachus fuerat, animam exhalavit, poſtquam viginti-octo annis abbatiam recte adminiſtraſſet, ſepultus in ſacrario beati Petri. Ejus ſucceſſor Gauzbertus, cognomento Malafaida, Voſienſis monachus ac ſacriſta, oriundus ex genere militum de vico S. Vincentiani ad Viſeram fluvium, abbatiam per annos duodecim rexit, & pro virili augere ſtuduit. Quod ſpectat Guillermum epiſcopum, cum zelo Dei animatus, pravorum mores emendare conaretur, ab iiſdem veneno per manus cujuſdam Martini interimitur, humatus in baſilica Salvatoris apud ſanctum Martialem. Lemovicis relictis, Urbanus poſt epiphaniam anni ſequentis in pagum Pictavenſem ingreſſus eſt.

XXXIII. Neresheimenſe monaſterium conditur. De rebus Germanicis hujus anni, nobis commemoranda venit conſtructio monaſterii Neresheimenſis, quæ ad hunc annum ab omnibus refertur. Poſitum eſt in diœceſi Auguſtana, in peramœno colle, tribus a Nordlingiaco milliaribus, in illo Sueviæ tractu, quem ob ſoli admodum arenoſi ſterilitatem Hartfeldenſem vocant. Monaſterii conditores cenſentur Hartmannus comes Kiburgenſis & Dillingenſis, necnon Adelheidis ejus conjux. Illuc primum acciti ex monaſterio Zwifaltenſi duodecim monachi: quibus præfectus Erneſtus, ex Dillingenſium comitum proſapia ortus, qui uno tantum anno præfuit, ſucceſſorem ſortitus Hugonem ad annum Chriſti MCI. quo anno novi illius monaſterii ædificia perfecta & abſoluta fuere. Eccleſiæ tamen dedicatio in annum MCXIX. dilata eſt, ut ſuo loco videbimus, ſub quarto loci abbate Henrico, Theodorici ſucceſſore. Hoc ipſo anno, in quo ſiſtimus, Adelmannus abbas S. Albani apud Moguntiam obiiſſe a Dodechino traditur.

ANN. CHR. 1096. XXXIV. Urbani acta Pictavis, Andecavis, & Vindocini. ANno proximo nonageſimo-ſexto ſupra milleſimum, Urbanus papa Lemovicis adhuc verſabatur IV. nonas Januarii, quo die Willelmo abbati Tutelenſis monaſterii privilegium apoſtolicæ tutelæ indulſit, bona eidem ablata reſtitui præcepit, & libertatem eligendi abbatis aſſeruit, prohibuitque, *ne pro malefactis militum, in Tutelenſi caſtro habitantium, monaſterium ipſum excommunicetur, ea tamen conditione, ut iidem milites, ſi excommunicati fuerint, ad divina illic officia non admittantur.*

Cum octiduo apud S. Martialem hoſpitatus eſſet pontifex, Lemovicis egreſſus, in pagum Pictavenſem, ut diximus, ingreditur: tum a Petro Carrofenſi abbate rogatus, majus altare illius monaſterii dedicat IV. idus Januarii. Poſt triduum Pictavis feſtum ſancti Hilarii ab eo celebratum, ubi Monaſterium-novum a tribus archiepiſcopis in honorem beatæ Dei-genitricis Mariæ, & beatorum apoſtolorum Johannis & Andreæ dedicatur XI. kal. Februarii, quo die pontifex majus altare in honorem ſanctorum martyrum Stephani & Laurentii, aliorumque conſecravit. ANN. CHR. 1096.

Inde Andecavorum urbem petiit, agente Milone S. Albini monacho, ipſius legato, quem poſtmodum ad Præneſtinum epiſcopatum promovit. Milonis conſilium erat, ut pontifex S. Albini eccleſiam dedicaret: at monachi, neſcio quo inſtinctu, id fieri noluerunt. Hac occaſione uſi Natalis abbas & monachi S. Nicolai papam ad ſuam eccleſiam conſecrandam invitarunt. quod præſtitit IV. idus Februarii; rogatuſque a Fulcone comite, oſſa Gaufridi Martelli, qui in habitu monaſtico defunctus, in capitulo humatus fuerat, in navim eccleſiæ tranſtulit. Non diu poſt hanc dedicationem ſupervixit Natalis abbas, cui Baldricus non uno funebri carmine parentavit. In ſecundo ſic de eo canit.

Abbas Natalis has ædes amplificarat,
Et noviter factas Urbanus papa ſacrarat,
Cum, Nicolaë, tuum Deus accerſivit alumnum,
Cui dedit æternum ſollemni funere ſomnum.

Natali ſucceſſit eodem anno Lambertus, S. Nicolai abbas ſeptimus, cui Fulco Andecavorum comes eodem anno ſilvam Catiam donavit — Natali S. Nicolai abbati ſuccedit Lambertus.

Dum apud Andecavos moraretur papa, nuntium accepit de morte Rainaldi archiepiſcopi Remenſis, qui XII. kal. Februarii deceſſerat, & de Manaſſæ, eo nomine ſecundi, electione, quam approbavit. Electum Urbano plurimum commendavit Ivo Carnutenſis epiſcopus epiſtola XLVIII. in qua Remenſis eccleſiæ, quam olim ejus *matrem*, nunc *filiam* eſſe dicit, prærogativas laudat, nimirum quod habeat *regni diadema*, & ceteris eccleſiis in *ruinæ* vel *reſurrectionis* exemplum eſſe conſueverit. Manaſſæ conſecratio IV. kal. Aprilis facta eſt in baſilica Remigiana.

Andecavorum urbe egreſſus pontifex divertit ad Glannafolienſe ſancti Mauri monaſterium, quod tunc Foſſatenſi ſubjectum erat. Ea de re conqueſti ſunt non modo ejus loci abbas & monachi, ſed etiam provinciæ illius proceres & incolæ: at rem ad proximum Turonenſe concilium differendam cenſuit pontifex, atque auditis partibus definiendam. Tunc illic abbas erat Girardus, qui hoc anno cum Girardo abbate S. Albini, & Ebrardo S. Carileſi ſubſcriptus invenitur in placito, quod Ramnulfus ſancti Vincentii habuit in curia Hoëlli epiſcopi Cenomannenſis ſuper eccleſia de Laboratorio *, contra canonicos S. Zilmii. — * *Mange du Lourroir.*

Inde, luſtratis Cenomannis, Vindocinum adiit, ubi a Goffrido abbate perhonorifice acceptus, monaſterii privilegia confirmavit, ipſumque Goffridum redarguit, quod in ſua benedictione Ivoni [a] epiſcopo, contra ſui monaſterii privilegia, profeſſionem feciſſet. quam irritam & nullam eſſe decreto ſancivit, relato [b] ab ipſo Goffrido. tunc etiam Urbanus *Crucifixum ſanctæ Trinitatis*, id eſt altare ſanctæ Crucis, IV. kal. Martias conſecraſſe dicitur, cunctiſque, qui ad anniverſariam ejuſdem conſecrationis diem illuc convenirent, ſeptimam injunctæ ſibi pœnitentiæ partem relaxaſſe.

a *Goffrid. lib. 2. ep. 7. & 11.*
b *ibid. ep. 27.*

Exactis Vindocini octo diebus, Cæſarodunum Turonum acceſſit, primum hoſpitatus, ut videtur, apud Majus-monaſterium, cujus eccleſiam VI. idus Martii, & die ſequenti cœmeterium dedicavit. Inde ad urbem proceſſit, idemtidem inviſens ſancti Martini baſilicam, cui modum præſcripſit recipiendi apoſtolici legati, ob turbas, quæ olim ejus occaſione illic exortæ fuerant, & ſuppreſſo proprii epiſcopi privilegio, Romano pontifici peculiari jure hanc eccleſiam reſervavit. Habitum eſt tunc temporis in eadem eccleſia concilium tertia quadrageſimæ hebdomada, in quo varia negotia pertractata. In his diſcuſſa & examinata Glannafolienſium cauſa in Foſſatenſes, a quibus illi ſuam ſibi libertatem ereptam cauſabantur. Auditis utrimque partibus, Foſſatenſium jugo exemti ſunt Glannafolienſes, ſcriptis hac de re pontificiis duabus litteris, unis Gerardo novo abbati Glannafolienſis, alteris Oderiſio abbati Caſinenſis monaſterii, cui Glannafolienſe reſtitutum. Actum eſt etiam de Cormaricenſi monaſterio, quod a S. Martini ſubjectione avulſum fuerat, eidemque — XXXV. Turonis acta ab Urbano.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1096.

aſſertum; ſtatutumque, ut ejus loci abbate defuncto, ejus baculus ſuper S. Martini tumulum deferatur, ex quo illum novus abbas accepturus eſſet. Mitto varia diplomata ibidem edita, quorum unum eſt pro monaſterio Trenorchienſi, cui quaſdam adjudicat eccleſias, quas Salmurenſes S. Florentii monachi ſui juris eſſe contendebant. Hoc Turonenſe concilium terminatum fuiſſe videtur celebri illa proceſſione, in qua pontifex coronatus a cathedrali S. Mauricii eccleſia ad baſilicam S. Martini proceſſit, ubi florem aureum, quem manu gerebat, Fulconi comiti donavit.

Majoris-monaſterii dedicatio.

Quo ritu facta ſit Majoris-monaſterii baſilicæ dedicatio, diſcimus ex libello, qui hac de re ab anonymo illius temporis monacho ſcriptus eſt. Hæc dedicatio facta fuit, ut dixi, hoc anno, VI. idus Martii, octavo die, quam illic hoſpitatus erat pontifex. Pridie ejus diei, conſcenſo gradu ligneo, in littore Ligeris ſibi ad loquendum præparato, ad populum, qui illuc frequens cum Fulcone comite ejuſque proceribus convenerat, ſermonem habuit, in quo multa præclare de ſacri ejus loci monachorum religione, innocentia & immunitate peroravit, omnibuſque, qui ſe eis favorabiles præſtarent, benedictionem; adverſantibus maledictionem imprecatus eſt. quo facto, ipſa die in communi refectorio cum duobus archiepiſcopis, & uno epiſcopo, ſuiſque cardinalibus cibum ſumſit. Eadem die capella infirmorum a Brunone Signienſi epiſcopo juſſu papæ dedicata: in qua reliquiæ ſanctorum ad diem ſubſequentem repoſitæ ſunt, poſtera die in majorem baſilicam deportatæ, & a Rodulfo Turonum archiepiſcopo *ſub dominico altari*, jubente papa, collocatæ. qua die idem cum Rangerio archiepiſcopo Rhegienſi duplex alphabetum, græcum & latinum, in baſilica deſcripſit, & ipſius baſilicæ parietibus crucis ſignum ex oleo impoſuit, atque altare Crucifixi ſacravit. Denique pontifex ipſe *dominicum altare*, in quo *ineffabile corporis Chriſti ſacramentum* cum multis ſanctorum reliquiis collocatum eſt, ipſamque baſilicam conſecravit in honorem ſanctæ Crucis, ac beatiſſimæ Dei genitricis Mariæ, & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli, necnon beati Martini, præſentibus Fulcone comite, Roberto de Rupibus atque Hugone de Calvo-monte, multiſque aliis proceribus, qui auxilio, tuitione, & conſilio ſuo locum *dotaverunt*. Huic ſollemnitati adfuerunt plerique pontifices & cardinales, qui concilio Claromontano interfuerant, excepto Amato archiepiſcopo Burdegalenſi & legato, qui ibidem *in camera* ægrotabat. Ex abbatibus, præter Bernardum Majoris-monaſterii abbatem, Otho Prulliacenſis (ſic legendum puto) adfuiſſe memoratur. Ipſa die ſacratum fuit cœmeterium extra murum cœmeterii monachorum a Rangerio archiepiſcopo & Brunone epiſcopo Signienſi: poſtera die pontifex ipſe cœmeterium ſancti Nicolai, ſparſa aqua benedicta, ſacravit: Hugo vero primas & Rangerus undique per marginem Ligeris ſacraverunt. Tunc Bernardus, cognomento Pontius, ortu Remenſis, prior erat Majoris-monaſterii. Sed de his ſatis.

XXXVI. Cruce ſignati iter aggreſſi.

Inter ea Cruce-ſignatorum exercitus menſe Martio movere cœpit, cum vix quatuor menſium ſpatium ad contrahendas copias habuiſſent. Primus iter aggreſſus eſt Walterus, cognomento *Sine-habere* *, id eſt cenſus expers, hortante Petro Eremita, qui ſe ei adjunxit. Petrus de Acheris, teſtante Orderico a, *monachus & doctrina & largitate inſignis*, cum Galterio de Pexeio *, ejuſque nepotibus Galterio, cognomento *Sine-habere*, Guillelmo, Simone, & Matthæo, aliiſque Francigenis quam plurimis, peditibus fere quindecim millibus, ſed equitibus tantum octo, ut tradit Petrus Aquenſis, ſabbato paſchæ Coloniam adiit, totaque paſchali hebdomada ibi ſubſtitit: ubi cum ſæpe ſermonem ad populum faceret, duodecim millia ad ſacram expeditionem pertraxit: Franci vero, moræ impatientes, eum in Hungariam præceſſerunt, uſque ad Cappadociam, ubi Petrum cum Alemannis ſubſequentem præſtolati ſunt. His adjunctus erat Godefridus Bulionius dictus, cum fratribus ſuis Euſtachio & Balduino & magna militum manu: qui Godefridus in procinctu itineris Affligemium adiit invitatu Godefridi Nigri, tunc ejuſdem loci monachi: ubi honorificentiſſime exceptus, quinque prædia Affligemienſibus, aſſentientibus fratribus ſuis, contulit.

* *Senz avehor.*
a *Orderic. lib. 9 p. 723.*
* *de Poiſſy.*

Menſe Septembri Rotbertus Nortmanniæ comes idem iter aggreſſus eſt: cui ſe ſe adjunxere Stephanus Bleſenſis & Rotbertus Flandriæ comes. In procinctu itineris Stephanus Bleſenſis comes, ſilvam Logniam ſeu Lonniam *, quæ inter caſtrum Fractæ-vallis * & Frigidum-mantellum juxta fluvium Ledam ſeu Lidum * ſita eſt, Majori-monaſterio contulit, ubi Odo ipſius avus, & frater ejuſdem Odonis cum eorum matre humati jacent. Id factum in caſtro Columbario * in Briegio, ubi neceſſaria

* *de Sologne.*
* *Freteval.*
* *le Loir.*
* *Colomier.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1096.

itineri ſuo parabat; ejuſque rei cauſa duos Majoris-monaſterii monachos ſibi familiares illuc accerſivit, Bernardum ſcilicet cognomento Flagellum, & Gauſbertum-Ludovici, in quorum manibus hæc donatio, probante Adela comitiſſa ejuſdem Stephani conjuge, facta eſt *poſt annos circiter ſex* a morte patris ſui Tetbaldi, ut ex notitia in Appendice referenda colligitur, quæ mors proinde anno M XC. accidiſſe dicenda eſt.

Baldricus auctor eſt, multos eremitas, recluſos & monachos, *domiciliis ſuis non ſapienter relictis*, idem iter arripuiſſe; quoſdam orationis gratia, facultate a ſuis abbatibus conceſſa; ſed plures non accepta profectos fuiſſe. Quin etiam abbates nonnulli, monaſteriis relictis, eamdem viam aggreſſi ſunt: quos inter Robertus S. Remigii apud Remos abbas, quod ipſi male vertit, ut in conſequentibus videbimus. De Godefrido id memoriæ prodidit Willelmus [a] Tyrius, quod adduxerit vir Deo amabilis, peregrinationem ingreſſurus, *de clauſtris bene diſciplinatos monachos, viros religioſos & ſancta converſatione inſignes, qui toto itinere, horis diurnis & nocturnis, eccleſiaſtico more divina ibi miniſtrabant officia: quos, poſtquam regnum adeptus eſt, juxta eorum poſtulationem, in valle Joſaphat locavit, ampliſſimumque loco, eorum gratia, contulit patrimonium.* Plura de his inferius. In chartario Cluniacenſi laudatur Achardus miles caſtri de Monte-merulo, Wichardi filius, qui profecturus ad bellum ſacrum, Bernardo camerario & Gaufrido priori Montis-Bertaldi donat in convadium ſeu pignus quidquid poſſidebat in villa Luerciaco pro quatuor mulis & duobus millibus ſolidorum Lugdunenſium. Actum Cluniaci anno M XCVI. indictione IV. *Frater Hugo medicus magni Hugonis ſcripſit.* Ex illis principibus inſignis in primis fuit Raimundus S. Ægidii comes, qui Jeroſolymam profecturus, ob amorem S. Ægidii, cujus « monaſterium multis injuriis [b] affecerat, ejus feſtum in Anicienſi eccleſia, ceteriſque « eccleſiis ei ſubjectis, quotannis celebrari curavit; ſtatuitque, ut *candela*, quamdiu « victurus eſſet, inceſſanter die ac nocte pro ſe *ante Dei genitricis venerandam imaginem* « ſuper altare arderet; & ut poſt ipſius obitum defunctorum officium in eadem eccle- « ſia, ceteriſque aliis, annuatim celebraretur. Quam ob rem eidem eccleſiæ prædia quæ- « dam aſſignavit. Idem in procinctu illius itineris ad Caſam-Dei [c] acceſſit, S. Rotbertum veneraturus, cui paullo ante Toloſæ comitatum, ſi per eum adipiſci poſſet, vectigalem fecerat; ejuſque ſcyphum ad illud iter pro reliquiis accepit, adducto ſecum in terram ſanctam Arberto Privazacenſis* apud Ruthenos cellæ priore, qui poſtmodum Tripolitanæ urbis epiſcopus factus eſt; idemque ſcyphum illum, Raimundo prope Tripolim mortuo, cum multis donariis ad Caſam-Dei remiſit.

[a] *Willel. Tyr. lib. 9. c. 9.*

[b] *Catel. Comtes. p. 131.*

[c] *V. ſæc. 6. Bened. part. 2. p. 243.*

* *Privazat.*

XXXVII. Urbani acta in Aquitania.

Ex urbe Turonum egreſſus Urbanus, Pictavos denuo adit, inde profectus ad ſancti Maxentii monaſterium, ubi Glannafolienſi monaſterio ampliſſimum privilegium conceſſit. Hinc ad Angeriacenſe divertit monaſterium, ubi in Eblonem, qui ſancti Georgii in inſula Oleronenſi eccleſiam Vindocinenſibus abſtulerat, renovata excommunicatio eſt. Poſtea Santonas perrexit, ibique ſanctum paſcha celebravit. Illic varia diplomata variis eccleſiis & monaſteriis indulta: in his Ademaro ſancti Martialis abbati, quo privilegio id ſancitum, ut, abſente Lemovicum epiſcopo, abbas cum « majoribus Lemovicenſis eccleſiæ canonicis totius diœceſis curam gerat, ac præcipua, « etiam eo præſente, illius eccleſiæ negotia ejus conſilio peragantur; utque epiſcopi « electio ad ejus potiſſimum arbitrium diſponatur. In eadem urbe pontifex denuo « diras in Eblonem protulit; injunxitque Amato Burdegalenſi epiſcopo, ut Willelmum Aquitanorum ducem compelleret ad illius eccleſiæ reſtitutionem. quod exſecutioni mandatum eſt, ut mox dicturi ſumus. Exſtat in illa urbe ſancti Eutropii nomine titulo inſignitum monaſterium, cujus cryptam cum renovaſſent Cluniacenſes, a pontifice impetrarunt, ut unum ex duobus ejus altaribus conſecraret, quorum alterum Ramnulfus Santonum epiſcopus ſacravit. Burdegalam inde profectus Urbanus, majorem S. Stephani eccleſiam kalendis Maii dedicavit; itidemque Neraci eccleſiam in honorem S. Thomæ & S. Nicolai, ubi Arſinus de Albione collocavit monachos Condomienſis monaſterii, cui frater ipſius Raimundus abbas præerat. Nonis Maii Leiraci in cella Cluniacenſi verſabatur pontifex, cum cellam S. Michaëlis de Monte, Cluniacenſibus datam a Willelmo, cum monachus factus eſt, poſtmodum Auſcienſi archiepiſcopo, confirmavit, moxque Toloſam ſe contulit.

XXXVIII. S. Georgii Oleronenſis eccleſia Vindocino reſtituta.

Dum Toloſæ moratur, paullulum reflectenda eſt oratio ad ea, quæ ſuperius vel omiſſa, vel leviter delibata ſunt. Cum Santonis verſaretur pontifex, Amato Burde-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1096.

galenſi archiepiſcopo injunxerat, ut Willelmum Aquitaniæ ducem compelleret ad reſtituendam Vindocinenſibus ſancti Georgii Oleronenſem eccleſiam, quam cum ſuis adjunctis Ebloni de Caſtro Allionis olim tradiderat. Excommunicatus hac de re Eblo a pontifice non ſemel, nec ſic tamen ad reſtitutionem adigi potuit. Tandem » ad Willelmum ducem ſcripſit [a] Urbanus, ſe eamdem in eum ſententiam laturum, » ni quam primum hanc reſtitutionem fieri curaret. Nec mora, agente Amato, id præ- » ſtitit Willelmus, litteris [b] hac de re hoc anno datis, in quibus ait, ſe, cum puer in » paternos honores ſucceſſiſſet, hanc eccleſiam Ebloni dediſſe, ut eum ſibi devinciret » contra ſuos barones, qui ab ipſo defecerant. Tunc itaque culpam agnovit Willel- » mus, & ab Amato conventus, animæ ſuæ periculum metuens, monachis prædictam » eccleſiam reddidit, ita liberam, ſicut Goffridus Andecavorum comes & Agnes co- » mitiſſa quondam illis contulerant. Actum IV. idus Decembris hoc anno indictione IV. His litteris ſubſcribunt poſt Willelmum uxor ejus Mathildis, ejuſdemque comitis mater Hildegardis, Goſfridus de Prulliaco Vindocinenſis comes, Petrus epiſcopus Pictavenſis, aliique optimates; tum abbates Goſfridus Malliacenſis, Guarnerius ſancti Maxentii, & Goffridus abbas Vindocinenſis. Hanc autem reſtitutionem litteris ſuis confirmavit Amatus ad Goffridum abbatem datis, quas hic in Appendice videre » licet. Exſtant duæ de illo Eblone epiſtolæ, una ad Urbanum [c], qua eum rogat, ut » Ramnulfo Santonenſi epiſcopo præcipiat, ne Eblonem abſolvat; altera [d] ad ipſum » Ramnulfum, qua eum commonefacit concordiæ cum Eblone ejus opera initæ, ea lege, » ut, ſi Eblo a promiſſione deſciſceret, a ſancta eccleſia alienus haberetur. Verum ab hoc » pacto reſiliiſſe Ivetam, Eblonis uxorem filiumque Iſembertum, ob idque a Ram- » nulfo divinum eis officium merito interdictum; ſed tandem Ivetam, quæ totius mali » cauſa erat, ab ipſo abſolutam, ut ex fama inaudierat. quod de ipſius conſtantia vix » credat; rogatque ſuppleri ab eo, quod in cauſa ſua minus pro juſtitia fecerat.

a *V. Sirm. not. in Goffrid. p. 91.*
b *Beſly Comtes. p. 412.*
c *Goffrid. lib. 1. ep. 1.*
d *id. lib. 3. ep. 31.*

XXXIX. Auſculſus Angeriaci abbas ab Urbano honoratus.

Jam fere quinquennium erat, ex quo Auſculſus Odoni abbati [e] in regimine Angeriacenſis monaſterii ſucceſſerat, cum Urbanum papam illic hoſpitio excepit. Hujus rei memor pontifex, Buriacenſem [f] eccleſiam, quam Wido Belvacenſis epiſcopus cum Alberto canonico Angeriacenſibus contulerat, eiſdem pontificio diplomate confirmavit; idque a ſe idcirco factum dicit in litteris ad Auſculſum abbatem, *quia locum veſtrum*, inquit, *per noſmetipſos viſitare meruimus; ideoque dignum duximus quieti veſtræ noſtra auctoritatis litteris providere.*

e *V. lib. 67. num. 106.*
f *lib. 65. n. 62.*

Ejus lis cum Cluſenſibus.

Litem habebat Auſculſus abbas cum Ermengaudo Cluſenſi abbate ſuper eccleſia Aureæ-vallis diœceſis Santonenſis, quam Cluſenſes ad ſe pertinere contendebant, ſibique ab Angeriacenſibus ſubtractam querebantur jam inde a tempore Benedicti Cluſenſis abbatis, cui Ermengaudus [g] ſucceſſerat. Hic ea de re in ſuperiori concilio Claromontenſi expoſtulaverat, ejuſque cauſam poſt concilium examinandam Ramnulfus epiſcopus receperat. Id ut exſequeretur antiſtes, poſtulat Ermengaudus litteris ad eum ſcriptis in hunc modum, nominibus propriis primis dumtaxat litteris pro more temporis expreſſis.

g *V. lib. 65. n. 19.*

Venerabili patri R. Santonenſi epiſcopo frater Er. ſancti Michaëlis Cluſenſis abbas, cunctaque congregatio ſibi commiſſa, ſalutem. Meminit ſanctitas veſtra, quotiens beatæ memoriæ anteceſſor noſter Benedictus abbas de eccleſia Aureæ-vallis apud pietatem veſtram querimoniam habuit, quam frequenter quoque multi fratrum noſtrorum, tam in conciliis quam in ſynodis, ſuper hac re clamaverint. Nos quoque, quoniam Angeriacenſis abbas adhuc in injuria perſeverat, & placitum a vobis inde datum audivimus, veſtræ pietatis januam pulſamus: ut hujus eccleſiæ cauſam, ſicut olim nobis in Clarimontenſi concilio promiſiſtis, diligenter & canonice examinetis, juſto & irretractabili judicio diffiniatis. Quidquid enim paternitas veſtra & ſynodi majeſtas juxta jura canonum in hoc placito decreverit; nos quoque fratreſque noſtri diffiniendum judicamus, & harum litterarum auctoritate comprobamus. Vale.

Aureæ-vallis cellæ origo.

Ad hanc controverſiam illuſtrandam obſervare juvat, monachum quemdam Cluſenſis abbatiæ, Willelmum nomine, magna religione & optimis moribus præditum, vitæ ſolitariæ cauſa receſſiſſe in locum diœceſis Santonenſis juxta caſtrum Talomonis *, tunc omnino incultum ac deſertum, ibique cellula exſtructa, vitam anachoreticam duxiſſe. Cum illic ſeptem annos religioſe vixiſſet, Wibertus Talomonis dominus, in cujus ditione locus ille poſitus erat, aſſentiente Bernardo fratre ſuo, locum illum Willelmo donatione facta contulit, & quamdiu vixit, honoravit ac ditavit.

* *Talemont.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1096.

Erant & Wiberto duo alii fratres, Elias & Ramnulfus, qui a quodam Bernardo de Partella ſeu Pardeilla, aut ſaltem ejus nutu occiſi fuere. Poſtea pacem cum fratribus, Wiberto & Bernardo, fecit homicida, datis in piaculum poſſeſſionibus, quas fratres illi Willelmo *pro uno caballo* dare conſtituerant; ille vero *altari ſancto quod eſt Karrof, ſenioribuſque inibi Deo ſervientibus*, pro animabus occiſorum dari volebat. Aſſenſit demum Wibertus, idque domni Arnulfi Santonenſis epiſcopi auctoritate roboratum eſt, teſte ipſo Willelmo monacho, qui ſubſcripſit. Locus, in quo hic cellam exſtruxerat, dictus eſt Aurea-vallis*, quem poſtea Willelmus, Bernardus, Raimundus, *fratres* cognominati, forte ejus loci poſt Willelmi obitum monachi, Angeriacenſibus monachis conceſſerunt aſſenſu Willelmi vicecomitis Oniaci, cujus dominio tunc locus ille obnoxius erat. Teſtes Goderannus Santonenſis epiſcopus, Gofredus de Mauritania, Witbertus de Talamone. Acta ſub annum M LXXIV. Philippo rege, Widone duce Aquitaniæ, Goſcelino Burdegalenſi epiſcopo, & domno Odone Angeriacenſi abbate, anteceſſore Auſculfi abbatis, ſub quo hæc controverſia ventilata eſt. ſed in cujus gratiam definita ſit, non lego. Ex his, & ex præmiſſis libris intelligitur, quatuor minimum eſſe locos in Gallia, olim Aureæ-vallis nomine prædictos, unum in pago Aurelianenſi, ubi ſitum eſt Floriacenſe ſancti Benedicti monaſterium: alterum in Carolenſi*, ubi cella Patriciacenſis, eidem monaſterio ſubjecta: tertium in Luciliburgenſi ſeu Luxemburgenſi, in quo Aureæ-vallis monaſterium, redivivo primitivi Ciſtercienſis inſtituti fervore celeberrimum: quartum denique in pago Santonico, de quo modo actum eſt.

* *Orlac.*

* *le Charolois.*

XL. B. Mariæ de Solaco eccleſia S. Cruci aſſerta.

Antequam Burdegalam adiret Urbanus, conventus nobilium in illa urbe, præſidente Willelmo Aquitaniæ duce, habitus eſt. Hac occaſione uſus Fulco ſanctæ Crucis abbas, ducem interpellavit, ut donationem altaris beatæ Mariæ de Solaco, a Willelmo-Gaufrido ejus patre ſanctæ Crucis monaſterio [a] factam, ſua auctoritate confirmaret, ſuumque monaſterium cum loco ſancti Macarii in ſuam tutelam acciperet. quod dux conſilio ſuorum procerum benigne annuit. *Actum & conceſſum anno* M XCVI. *incarnationis dominicæ*, VIII. *kal. Aprilis, indictione* IV. *Data per manum domni Willelmi comitis ante altare ſancti Andreæ Fulconi abbati* VIII. *kal. Aprilis: prima conceſſio in turri caſtellari* XI. *kal. Aprilis*. Subſcribit *Mathildis uxor domni Guillelmi ducis Aquitaniæ, & comitis Guaſconiæ, Hugo frater comitis Guillemi*, multique alii.

a *lib.* 65. *n.* 68.

Generenſis eccleſia dicatur.

Eodem anno Odo Generenſis abbas tertius, ejus nominis ſecundus, idemque epiſcopus Oleronenſis, ſui monaſterii eccleſiam dedicari [b] curavit. Ejus rei gratia illuc convenerunt Willelmus Auſciorum epiſcopus cum prædicto Odone, Bernardus præſul Bigorrenſis, Sancius Laſcurrenſis & Bernardus Aquenſis, qui eccleſiam in honorem ſanctorum Petri & Pauli conſecrarunt. Eorum quoque hortatu totius Waſconiæ principes *ſalvitatem* ſeu immunitatem monaſterii, a Sancio comite ejus conſtructore firmatam, quæ pæne in oblivionem venerat, facto juramento renovarunt, in primis Beatrix comitiſſa Bigorrenſis, Gaſto vicecomes Miramontis, multique alii. Iſte Odo cum Amato Burdegalenſi archiepiſcopo Romam adiit. Petrus de Angulis, ejus ſucceſſor, multa monaſterio acquiſivit.

b *Hiſt. Bearn.* p. 356.

XLI. Urgellenſe B. Mariæ cœnobium inſtauratur.

Tunc temporis nobile & antiquum cœnobium, beatæ Mariæ Dei-genitrici, & ſanctis Michaëli, Johanni-Baptiſtæ & Vincentio ad Nochariam fluvium, in Urgellitana diœceſi, dicatum, a regulari ordine ad ſæcularem conditionem omnino devolutum erat. Id ubi adverterunt Artaldus Palliarenſis comes & Eilſonſia ejus conjux, non minus pietate, quam dignitate opibuſque inſignes, qui ſacra delubra, ſicubi interiiſſent, inſtaurare ſtudebant, prædictum cœnobium in priſtinum ſtatum reſtituunt, & Richardi S. Victoris Maſſilienſis abbatis conſilio ad priſtinam vivendi formam regulamque revocant; atque ab eo, ejuſque ſucceſſoribus informandum committunt. Ita legitur in Indiculo rerum Aragonenſium. Zurita ſcribit, univerſim datam fuiſſe Richardo poteſtatem redigendi monaſteria comitatus Urgellitani ad regularem normam, ex qua longe prolapſa erant; adeoque abbates & monachos in illis pro arbitrio inſtituendi, ejiciendique rebelles & contumaces.

Taraſconenſis cella.

Eidem ſancti Victoris monaſterio Urbanus II. hoc anno, III. idus Septembris Taraſcone tranſiens, quoddam prædiolum confirmavit, ante portas ejuſdem caſtri poſitum, quod comitiſſa Stephania, cognomento Dulcis, pro anima filii ſui Bertranni comitis, ſancto Victori martyri & Richardo abbati, ejuſque ſucceſſoribus ad conſtruendam eccleſiam & cœmeterium conceſſerat. quem locum Urbanus ipſe, aſſiſten-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1096.

tibus ſibi tribus cardinalibus, & abbatibus ſancti Victoris & Montis-majoris, aqua luſtrali adſperſit, manu propria benedixit, atque in eo crucem erexit, multas eis gratias concedens, qui aliquid ſubſidii ad illius eccleſiæ conſtructionem promovendam conferrent.

XLII. Urbani acta Toloſæ & Nemauſi.

Dum Toloſæ moraretur pontifex, Moiſiacenſe obiter luſtravit cœnobium, ubi venerabili Hugoni abbati Cluniacenſi litteras III. idus Maii dedit in gratiam ſancti Orientii prope Auſciam monachorum, quibus jus cœmeterii confirmavit. Inde Toloſam reverſus, Bellilocenſe apud Lemovices monaſterium, ubi diſciplina regularis penitus defecerat, eidem Hugoni reformandum commiſit. Tunc etiam ſancti Saturnini eccleſia conſecrata fuit ab ipſo pontifice IX. kal. Junii, aſſiſtentibus Bernardo Toletano, Amato Burdegalenſi archiepiſcopis, aliiſque præſulibus. Ibidem agitata fuit controverſia de eccleſia ſanctæ Gavellæ [a] opidi, quam Cluſenſes monachi tunc poſſidebant. Reclamarunt præſente Urbano ſancti Stephani majoris eccleſiæ canonici, opponentes donationem illius eccleſiæ ſibi factam ab Hugone epiſcopo & Lupone præpoſito: quibus mortuis per incuriam canonicorum eccleſia illa deveniſſet in manus laïcorum, qui eam Cluſenſibus monachis contulerant. Hinc canonici monachis litem intentarunt, quæ res Benedictum abbatem Toloſam venire coëgit: ſed nihil tunc definitum. Poſtmodum vero, cum Urbanus Toloſæ verſaretur, proclamationem hac de re fecerunt canonici; tandemque conſilio Bernardi Toloſani archiepiſcopi *in manu Iſarni Toloſæ epiſcopi* ſtatutum, ut monachi viginti ſolidos annui cenſus canonicis redderent: at monachis detrectantibus, in id demum ventum eſt, ut, ſi cenſum denegare pergerent, eccleſia canonicis cederet.

a *Catel. Occit lib. 5. p. 875.*

Toloſa egreſſus pontifex, variis Septimaniæ locis perluſtratis, Nemauſum venit, ubi concilium habuit, in quo ſtatuta Claromontenſia, aliorumque confirmata. In eo quoque actum de variis monaſteriorum cauſis. In his VII. idus Julii compoſita controverſia Figiacenſium [b] & Conchenſium monachorum, ſtatutumque, ut ſuus utrique loco abbas concederetur. Triduo poſt Raimundus comes coram pontifice ac frequenti concilio, vallem Flavianam cum omnibus honoribus & conſuetudinibus, a ſe quoquomodo ablatis, Odiloni S. Ægidii abbati reſtituit. Ad hæc Berengarius Tarraconenſis præſul Bernardo Rivipullenſi abbati ſatisfecit pro violatis illius monaſterii privilegiis, quæ in poſterum ſe obſervaturum promiſit. In eodem concilio Guibertus ſancti Germani Autiſiodorenſis abbas ab Humbaldo ejuſdem urbis epiſcopo variorum criminum inſimulatus eſt, & convictus; ideoque dignitate privatus: cujus paſtoralem baculum Urbanus epiſcopo dedit, tradendum futuro abbati, quem ex Cluniacenſi vel ex Caſæ-Dei vel Majori-monaſterio aſſumi præcipit ad reſtituendam eo in loco regularem diſciplinam, ea lege, ut electus ſuperiorum ditioni eximeretur. cui conditioni cum refragarentur Cluniacenſes, triennio vacavit abbatialis ſedes, dum tandem ſanctus Hugo ſe exorari permiſit, ut inferius videbimus. Pridie idus Julii pontifex monaſterium ſancti Martini a Campis Cluniacenſi monaſterio aſſeruit; eodemque die ad proximum ſancti Ægidii cœnobium divertit, ubi Rivipullenſium & Balneolenſium monachorum privilegia confirmavit.

b *Sæc. 3. Bened. parte. 2. p. 448.*

Juviniaco datum privilegium.

Ex urbe Nemauſo pontifex ad monaſterium ſancti Ægidii in valle Flaviana ſe contulit. Illic verſabatur XIV. kal. Auguſti, cum apoſtolicæ protectionis privilegium conceſſit Galburgi abbatiſſæ monaſterii ſanctæ Scholaſticæ Juviniacenſis: de cujus origine in ſecundo tomo egimus. Privilegii hæc verba ſunt. *Apoſtolicæ ſedis auctoritate debitoque compellimur pro univerſarum eccleſiarum ſtatu ſatagere, & earum maxime, quæ ejus ſedi ſpecialius adhærent, & tamquam proprio jure ſubjectæ ſunt, quieti auxiliante Domino providere. Quapropter, filia in Chriſto cariſſima Galburgis, devotionis tuæ precibus clementer annuimus, & beatæ Scholaſticæ virginis monaſterium, cui Domino auctore præſides, apud villam, quæ Juviniacum dicitur, conſtitutum ſub apoſtolicæ ſedis protectionem ſpecialiter confovendum præſentis decreti auctoritate ſuſcipimus. Quod videlicet monaſterium egregiæ memoriæ Bonifacius marchio & ejus uxor Beatrix cum inſigni filia ſua domna Mathilde, beato Petro & ejus ſanctæ Romanæ eccleſiæ obtulerunt.* Deinde enumeratis & confirmatis illius parthenonis poſſeſſionibus, liberam concedit eligendæ abbatiſſæ facultatem *ſecundum Deum & beati Benedicti regulam.* Ad hæc canonicos regulares vicinæ ſancti Montani eccleſiæ, ut ejuſdem loci ſanctimonialibus in rebus ſacris miniſtrent, idem pontifex deputat. Integrum privilegium in Appendice referendum. *Datum in monaſterio ſancti Ægidii apud vallem Flavianam per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis*

Digitized by Google

cardinalis XIIII. *kal. Auguſti, indictione* IV. *incarnationis dominicæ anno* M XCVI. *pontificatus autem domni Urbani ſecundi papæ* IX. Galburgis abbatiſſa, quæ hoc privilegium obtinuit, ſuperſtes fuit uſque ad annum M CVI. poſt cujus obitum abbatia octodecim annis vacavit. quibus elapſis Hadvidis abbatiſſa electa eſt, ut videbimus ad annum M CXXVIII. quo Hadvidis jam ab annis quatuor litem habuerat cum abbate ſancti Michaëlis ad Moſam de villa Spiregio. Galburgis abbatiſſa ſine dubio ipſa eſt, cujus obitus in necrologio ſancti Agerici Virdunenſis ita notatur: VIII. *idus Martii Walburgis abbatiſſa ſanctæ Scholaſticæ, quæ quondam exſtitit incluſa ſancti Agerici.* quo ex loco promota fuerat ad abbatiam Juviniacenſem. ANN. CHR. 1096.

XLIII. S. Antonii Ordinis Viennenſis origo.

Variis dein Provinciæ locis tranſcurſis Cabellicum venit Urbanus, ubi Guillelmi Montis-majoris prope Arelate abbatis rogatu privilegia illius monaſterii & poſſeſſiones diplomate roboravit, in quo inter alia monaſterium ſancti Martini de Alamonte & monaſterium Stabloni; necnon eccleſiam ſancti Antonii exprimit. Hæc eſt ſancti Antonii eccleſia de Mota prope Viennam, ad quam magni illius S. Antonii corpus ſæculo XI. tranſlatum tradunt: ubi erecta a Montis-majoris monachis cella cum adjuncto xenodochio, recipiendis Antoniano igne laborantibus infirmis deputato. Huic addicti primum laïci ad miniſtrandum infirmis, qui, cum nullis principio votis adſtricti eſſent, & a monachis Montis-majoris penderent, ſenſim religioſam ſocietatem conflaverunt, & tandem, excuſſo Montis-majoris jugo, Ordinem ſancti Antonii Viennenſem conſtituerunt poſt multas lites, quibus referendis ſuperſedemus. Nec etiam immoror exponendis narratiunculis, quibus S. Antonii reliquiarum tranſlationem ex urbe Conſtantinopoli in Galliam factam tradunt tum Antoniani, tum Lezatenſes monachi, qui magnam earum partem ſe habere gloriantur.

Urbani reditus Romam.

Ex urbe Cabellico Urbanus Aptam-Juliam profectus, S. Euſebii monaſterii ſuburbani eccleſiam nonis Auguſti conſecravit, Guilafredi abbatis tempore a fundamentis renovatam. Tum, Philippo rege eccleſiæ reconciliato, rebuſque in Gallia bene ordinatis, alpibus tranſſcenſis, Italiam repetiit, & ſub finem anni Romam rediit, ubi natalitia Domini celebravit.

XLIV. S. Vigoris cella S. Benigno data.

Hunc pontificem cum aliquando adiret Odo Bajocenſis epiſcopus, forte ad Claromontanum concilium profecturus, Divionem acceſſit, ibique in ſancti Benigni cœnobio a Jarentone abbate [a] honorifice acceptus eſt. Huic beneficio ut aliquam rependeret vicem, adhortante inſuper Willelmo Bajocenſis eccleſiæ decano, pariterque Richardo Rotomagenſi archidiacono, *monaſterium ſancti Vigoris* in monte Chriſmatis prope Bajocas ſitum, cum ſuis adjunctis S. Benigno donavit, ſecutus exemplum majorum ſuorum Nortmanniæ comitum, qui in eumdem ſanctum ſemper impenſe affecti fuerant. In eadem quoque ſancti Vigoris eccleſia ſtatuit fieri ſuam, & omnium poſt ipſum Bajocenſium præſulum, canonicorumque Bajocenſium ſepulturam. Ad hæc, ſi quando hic locus adeo creviſſet, ut abbas ibi eſſet inſtituendus, ejus electionem a ſancti Benigni abbate in ipſius capitulo fieri, & electum eidem ſubeſſe voluit. Hæc omnia Odo ad ſua reverſus ſcripto roboravit, ejuſque donum confirmavit Rotbertus Nortmanniæ comes, Odonis ex fratre nepos, *anno* M XCVI. *indictione* IV. *anno principatus* XIX. *Rotberti ducis. Actum apud Bajocas die* XXIV. *Maii.* Eamdem donationem Urbanus papa biennio poſt litteris ſuis apud Lateranum comprobavit, & poſt eum Paſchalis II. Non multo poſt idem Odo cum Rotberto duce ad ſacram expeditionem profectus eſt.

a *Spicil. to.* I. *p.* 474.

Robertus de Tumbalenia abbas.

Hujus ſancti Vigoris monaſterii originem Ordericus [b] tribuit Odoni epiſcopo, qui monachos ibidem poſuit, eiſque religioſum & ſapientem virum, Robertum de Tumbalenia, abbatem præpoſuit. Verum, cum Odo in carcerem a fratre ſuo Willelmo conjectus fuiſſet; prædictus abbas Romam profectus, a Gregorio papa ibidem honorifice detentus eſt uſque ad mortem ipſius pontificis: quo mortuo, ad Montis-ſancti-Michaëlis monaſterium, unde aſſumtus fuerat, reverſus eſt. Fundatore itaque vinculis mancipato, & abbate ad Latias partes profecto, novellus grex monachorum hac illac diſperſus eſt, nec ullus ex eis ad idem monaſterium reverſus. quod fuit in cauſa, ut Odo Jarentoni abbati committeret hunc locum, qui deinceps cella fuit Divionenſium monachorum, nunc monaſterium noſtræ Congregationis.

b *Orderic. lib.* 8. *p.* 665.

Quod attinet ad Robertum de Tumbalenia, ſic dictum a quodam monte, qui Monti-ſancti-Michaëlis adjacet, is eſt qui brevem & luculentam in Cantica canticorum

ANN. CHR. 1096.

expoſitionem rogatu Anaſtaſii monachi, ut in ſuperioribus diximus, compoſuit, cujus prologus, a me [a] olim editus, *Ansfrido ſervo Dei dilectiſſimo*, Pratellenſi, ut quidem puto, abbati inſcriptus eſt. Certe Richardus de Furnellis, qui Pratellenſe monaſterium poſt Goisfridum rexit, e ſchola prodierat Roberti Tumbalenienſis, qui eum ad monachatum [b] in monaſterio ſancti Vigoris admiſerat. Idem Robertus prolixam epiſtolam fratribus Montem-ſancti-Michaëlis habitantibus de quodam monacho epileptico ſcripſit, quam epiſtolam in Appendice referre viſum eſt. Tunc in monaſterio ſancti Vigoris quinque monachi erant ex Monte-ſancti-Michaëlis, quos epilepticus ille, quaſi ex cæleſti oraculo ſerio monuit, ut ne ad ſuum monaſterium redirent, quamdiu abbas ille, qui tunc erat, viveret. quod de Rogerio Montis abbate intelligendum puto, qui rixas cum monachis ſuis habuit, ac demum abbatia cedere compulſus eſt.

a *Analect. to. 1. p. 115.*

b *Orderic. lib. 8. p. 709.*

Goisfredus abbas Pratellenſis.

Eodem tempore Pratellenſi monaſterio poſt Willelmum præpoſitus erat Goisfredus mox laudatus, abbas ejus loci tertius. Eo abbate, *regnante* ſcilicet *Willelmo magni regis Willelmi in Anglia filio, & fratre ejus Rotberto ducatum Normanniæ obtinente, quidam baro, nomine Durandus, cognomento Lepuſculus, agnitione & amore venerabilis Goisfredi abbatis, venit Pratellum cum uxore ſua, nomine Gurblat; fecitque inibi filium ſuum monachum, nomine Boſonem; deditque unam ſalinam & eccleſiam ſancti Michaëlis de Catburgo* &c.

XLV. Epiſcopi ab Anſelmo ordinati.

Tunc temporis, defuncto bonæ memoriæ Donato Dublinæ civitatis epiſcopo, a rege Hiberniæ, Murchertacho nomine, necnon a clero & populo electus eſt in ejus locum Samuël ſancti Albani monachus; iſque *cum communi decreto* electionis ad Anſelmum acceſſit, ut ab eo epiſcopus ordinaretur. Electioni & petitioni annuit Anſelmus: at electum apud ſe aliquamdiu detinuit, ut eum diligenter ad epiſcopalis officii munus inſtitueret; ſicque eruditum, accepta ab eo pro more antiquæ canonicæ ſubjectionis profeſſione, Wintoniæ octava die paſchæ ad epiſcopatum promovit. Idem Hiberniæ rex cum Dofnaldo epiſcopo, aliiſque epiſcopis & nobilibus viris, litteras miſit ad Anſelmum, quibus eum rogabat, ut epiſcopum inſtitueret in urbe Wataforđia, quæ jam dudum providentia & cura paſtorali deſtituta erat; ſimulque ad id muneris ad eum dirigebat Malchum presbyterum, Walchelini Wintonienſis epiſcopi monachum, quem ab eo ordinari flagitabat. Annuit Anſelmus, electumque v. kalendas Januarii Cantuariæ ſacravit. Eadmerus in libro ſecundo hiſtoriæ novorum has litteras retulit, quibus rex & dux Dermethus ejus frater, quatuorque epiſcopi ſubſcripti ſunt, multis aliis omiſſis.

Willelmi epiſcopi Dunelmenſis obitus.

Horum epiſcoporum poſtremus eſt Samuël Dunelmenſis epiſcopus, quem prætermiſſum invenio in hiſtoria Dunelmenſi, in qua Willelmus, illius ſedis piiſſimus epiſcopus, ineunte hoc anno deceſſiſſe traditur. Hic ſub finem anni præcedentis ipſo die nativitatis dominicæ Windeleſoræ letali morbo correptus, per octo dies gravi dolore vexatus eſt. Interim multi ad eum veniebant, alii ut conſilium ab eo quærerent; erat enim vir magni conſilii: alii ut ſolatium aliquod impenderent. Ex his unus fuit Anſelmus, qui cum de animæ ſuæ ſalute ſecretum colloquium habuit. In illa morbi graviſſimi conflictatione totum ſe divinæ permittebat voluntati, nec longiorem vitam, nec mortem petens, ſed id ſolum, quod animæ ſuæ ſaluti conduceret. Aſt, ubi ſe ad mortem urgeri ſenſit, eccleſiæ ſacramentis ſe muniri poſtulavit, eaque a Thoma venerandæ memoriæ Eboracenſi archiepiſcopo, Walchelino Wintonienſi & Johanne Bathonienſi epiſcopis percepit: quibus Dunelmenſis eccleſiæ monachos, quos ſemper tenero amore dilexerat, quam maxime commendavit. Eo in extremis poſito, cum de ejus ſepultura ageretur, eumque in Dunelmenſi eccleſia humandum epiſcopi cenſerent; ea re audita, ille id fieri vehementer prohibuit, nolens antiquam mutari conſuetudinem, ad id tempus religioſe obſervatam, ut in illa eccleſia, in qua ſancti Cuthberti corpus incorruptum requieſcebat, ullius defuncti hominis corpus ſepeliretur. Mutata itaque ſententia, placuit illis, ut in capitulo fratrum ſepeliretur. Mortuus eſt IV. nonas Januarii, feria quarta. Ejus corpus monachi, qui cum eo erant, Dunelmum tranſtulerunt, & in capitulo, uti ſtatutum fuerat, congruo cum honore ſepulturæ tradiderunt. Obiit anno M XCVI. exactis in epiſcopatu quindecim annis & duobus fere menſibus, anno vero tertio-decimo, ex quo Dunelmi inſtituti fuerant monachi. Poſt ejus obitum hæc ſedes triennio vacaſſe dicitur, tumque Ramnulfus electus; eoque mortuo eadem ſedes quinquennio paſtore

Digitized by Google

ca ruiſſe uſque ad annum MCXXXIII. quo Gaufridus regis cancellarius electus eſt, & poſt eum eccleſia ab invaſore occupata & miſere vexata tempore Willelmi epiſcopi, eo nomine ſecundi, quem Hugo Eboracenſis theſaurarius excepit. Inſigne de noſtrorum Dunelmenſium religione teſtimonium exhibet Hildebertus epiſcopus Cenomannenſis in epiſtola XI. inſcripta *toti conventui fratrum monaſterii S. Cuthberti*: qua in epiſtola innuit, ſe apud eos olim hoſpitatum fuiſſe; adeoque optare rurſus eos videre. Interim Jeſu-Chriſto gratias agere, quod ſanctæ eorum converſationis odor ex adventantium relatu ad ſe pervenerit. eoque confidentius ab eis orationum ſuffragia expoſcere, quo eos ſupernæ Jeruſalem propiores eſſe noverat.

XLVI. Benedicto Selebienſi abbati ſuccedit Hugo.

Selebienſe agri Eboracenſis monaſterium rexit ad hoc uſque tempus Benedictus, ejus loci primus[a] abbas, qui, orta inter fratres ſimultate, illinc receſſit. quod qua occaſione factum ſit, ex anonymo [b] Selebienſis hiſtoriæ ſcriptore hic exponendum. Ad communes monaſterii uſus octoginta ferme libras argenti congregaverat Benedictus: quo cognito, duo monachi, cupiditate impulſi, hanc argenti ſummam furto ſuſtulerunt. Ex hoc facinore tantum iracundiæ concepit abbas, ut eos cum valida manu inſecutus ſit, & comprehenſos infami ſupplicio multaverit. qua ex re adeo indignati ſunt plerique fratres, ut eum, ut crudelem tyrannum, apud omnes infamaverint, ac demum ad regem ipſum Willelmum ejus crimen detulerint. Hinc merito commotus rex, Stephano Eboracenſi abbati diſtricte præcepit, ut Benedictum comprehenderet, comprehenſumque cuſtodiret, donec rex ipſe aliud ſtatuiſſet. Hac lege conſtrictus Stephanus, cum domum reverteretur, Benedictum obvium habuit, eoque ſalutato: Mallem, inquit, domine Benedicte, te alibi quam hic inveniſſe. Urget quippe regis imperium ut te capiam, & ad ejus nutum cuſtodiam. quo ille audito reſiliit, & baculo paſtorali de manu famuli ocius arrepto, neminem ad ſe impune acceſſurum minatus eſt. Ad hæc Stephanus, ut erat vir prudens & gravis, ſubridens pedem retulit, & alia via ad ſua rediit. Verum Benedictus plurimorum animos in ſe commotos, nec facile ſedandos intelligens, e monaſterio diſceſſit, reclamantibus e fratribus non paucis, & Roveceſtriam, ut quidam dicunt, ſe recepit: ubi uſque ad obitum honeſtiſſime converſatus, ibidem honorifice, ſicut abbatem decebat, humatus eſt. Præfuit Selebienſi monaſterio, quod exſtruxerat, annis viginti ſeptem.

a V. lib. 63. n. 40.
b Labbe to. 1. p. 605. & ſeq.

Poſt ejus diſceſſum ſuffectus eſt *piæ recordationis* Hugo, monaſterii præpoſitus, favente rege & Girardo archiepiſcopo approbante, vir pius, Deum timens, multa caritate & humilitate præditus. Hic regularia ædificia, quæ prius nonniſi lignea erant, ex lapidibus refecit: quibus ædificandis ipſe, *cucullo indutus operario*, lapides, calcem, & alia neceſſaria propriis humeris cum ceteris operariis ad murum advehere ſolebat. De caritate ejus & pietate id refert anonymus, quod aliorum infortunium ſuum eſſe reputabat, & penuriam ſæpe paſſus ſit, ut aliorum inopiam ſublevaret. Si quando fratrem veſte minus idonea indutum videret, ſeorſim eum advocabat, ſuamque ei tradebat. Sic de cibo & potu, ſic de ceteris facere ſolitus. Ad hæc ei moris erat, ut ante prandium ingreſſus refectorium, primum pulmentum per omnes menſas circumferret & apponeret. Inſuper ſingulis diebus duorum pauperum cibum de coquina acceptum ad ſuam ipſius menſam afferebat, ut facta cum ſuo cibo comparatione, diſtrictiorem ſibi cibum indiceret. Denique, matutinis officiis expletis, domum infirmorum luſtrare ſolebat cum uno clerico infirmorum famulo, ibique pſalmos & litanias recitare. quod etiam in itinere facere conſueverat.

XLVII. Foreſtenſe parthenium conditur.

Actum eſt ſuperius non ſemel de Affligemienſi apud Belgas monaſterio, deque Fulgentio primo ejus abbate, cujus loci monachorum ea erat apud populares exiſtimatio, ut non modo viros, ſed etiam mulieres ad eorum imitationem accenderit. Ex earum numero fuit Oda, nobilis matrona, quæ cum filia ſua Lutgarde condendo prope Bruxellas parthenoni, & ad normam Affligemienſium inſtituendo occaſionem dedit. Giſelbertus quippe ſeu Gillebertus miles, Odæ & Balduini Aloſtani filius, Jeroſolymam profecturus, Fulgentio [c] abbati prædium ſuum prope Aloſtum, Merchten vocabulo, conceſſit, ut eo loci monaſterium in honorem beatiſſimæ Virginis Mariæ ſub regula ſancti Benedicti & Affligemienſium regimine conſtrueretur, ubi mater ejus Oda cum filia ſua Lutgarde religioſam vitam duceret. Actum hoc ipſo anno, quo ad ſacram expeditionem profecti ſunt occidentales, & cum ipſis Giſelbertus. Exſtant hac de re litteræ [d] Fulgentii abbatis, in quibus ait, prædictum Giſelbertum ab Haſnonienſi abbate comparaſſe alodium illud, & Affligemienſi eccleſiæ tradidiſſe, eo pacto,

c Mir. orig. Bened. p. 163.
d id. cod. donat. c. 69.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1096. „ ut illic eccleſia & clauſtrum in honorem beatæ Mariæ Virginis conſtrueretur pro ma-
„ tre ſua Oda & filia Lutgarde; & ut fratres ætate & moribus maturi ex Affligemio ibi-
„ dem collocarentur, ut ea quæ ad divina officia & res temporales pertinent, ſancti-
„ monialibus illis procurarent. His ita diſpoſitis, ſtatuta eidem loco præſcripſit Fulgentius, in his, ut ſanctimoniales illæ ordinem Marciniacenſium, ab Hugone Cluniacenſi abbate inſtitutarum, obſervarent, ita ut ibidem recluſæ degerent ſub clave, quam abbas ſervaret, vel monachus maturus, cui eam crederet; & illæ numquam e clauſtro [a] exirent; profeſſiones ſuas coram abbate facerent, nullique mortalium abſque permiſſu loquerentur. Poſt diſceſſum Giſelberti ad loca ſancta, cum Fulgentius abbas locum illum ſanctimonialibus non ſatis aptum & commodum advertiſſet, eas in locum Bruxellis proximum, Foreſtum * nomine tranſtulit, ſibi traditum a Francone caſtellano Bruxellenſi & ab Odone Cameracenſi epiſcopo, primamque ejus loci præfectam inſtituit domnam Bertildam, quæ annis amplius triginta ei præfuit. Proceſſu temporis a Guidone Cameracenſi epiſcopo avulſum eſt hoc monaſterium ab Affligemienſi, ſed tamen permiſſum abbati, ut quovis anno bis illud viſitaret; &, ſi quid illic emendandum eſſet, epiſcopo ſuggereret.

a *V. lib.* 68. *n.* 101.

* *Vorſt.*

XLVIII. Fulconi Corbeiæ abbati ſuccedit Nicolaus.

Sub finem anni M XCV. e vivis exceſſit Fulco abbas Corbeïenſis in Gallia, qui rebus ſtrenue & præclare geſtis Magni cognomen conſecutus eſt. Mortuus eſt nonis Decembris ſepultuſque in ſancti Andreæ ſacello, quod ad conſtruendam novam eccleſiam jam everſum eſt. Eo moriente Corbeïenſe monaſterium ab avita nobilitate non parum decidiſſe teſtatur in martyrologio Nevelo monachus illius temporis hoc diſticho:

Ut Corbeia bono caruit Fulcone patrono,
Cœpit deſtitui nobilitate ſui.

Non tamen impigre vices ſuas explevit Nicolaus ejus ſucceſſor, ex præpoſito creatus abbas. Is quippe ab Urbano II. confirmationem privilegiorum ſui monaſterii obtinuit, dato diplomate Turonis VIII. kal. Aprilis, anno M XCVI. & poſt a Paſchali II. ejuſque jura contra Rotbertum Flandriæ comitem ſuper præpoſitura Walnenſi * propugnavit. Ejus quoque caritas enituit erga leproſos, quibus domum exſtruxit, redituſque aſſignavit

* *Vvalnois.*

Odelricus an Corbeiæ abbas.

Hariulfus in actis ſancti Gervini abbatis Centulenſis mentionem facit de quodam adoleſcente caſtri Augenſis in Neuſtriæ limine, nomine Odelrico, qui litteris diſcendis cum daret operam, gravi febrium morbo vexabatur eo tempore, quo Gervinus illuc acceſſit. Hoc comperto, petiit adoleſcens ab ejus familiaribus, ut aqua, ex qua ſanctus abbas laviſſet manus, ſibi ad bibendum concederetur. qua infirmus percepta & bibita, ſtatim convaluit. tum ſubdit Hariulfus: *Sane hic Odelricus hodieque vivit, & apud Corbeïam monachi & abbatis habitu vel honore potitur.* Hæc ſcribebat Hariulfus tempore Fulconis abbatis Corbeïenſis, vel Nicolai ejus ſucceſſoris; nec ullus invenitur per id tempus Corbeïæ-veteris aut novæ abbas Odelricus. Hic proinde alterius cujuſdam loci abbas fuiſſe dicendus eſt, ſed, abdicata forte præfectura, Corbeïam ſe recepiſſe, ubi monachi & abbatis habitu & honore potitus ſit, cum Hariulfus hæc ſcriberet.

XLIX. S. Martino a Campis data S. Gemmæ eccleſia.

Apud Pariſios ſancti Martini a Campis monaſterio præerat ad hoc tempus Urſio ſeu Urſus, primus ejus loci prior, ſub quo regularis diſciplina apprime florebat. Ejus odore incitatus Hugo Sueſſionum [b] epiſcopus, toto illius eccleſiæ canonicorum capitulo depoſcente, mutuam confederationem cum ſancti Martini monachis pepigit. Ejus rei gratia eis conceſſit Hugo *in perſonatum* duo altaria, unum ſanctæ Gemmæ ſine ulla exactione, quæ vulgo *ſonniata* dicitur; alterum *cum ſonniate*. Quam ob rem Martiniani eis promiſere, ſe canonicos vivos, ubique ſuis in locis, tamquam ſuos ſuſcepturos, & pro mortuis eadem, atque pro ſuis officia perſoluturos. *Sed & ipſi*, inquit epiſcopus, *quo ſublimiores ſunt, eo humilius noſtra fraternitatis participationem popoſcerunt. quod nos quoque eis contulimus, ejus rei utilitatem non de noſtris meritis, ſed de eorum fide & Dei miſericordia præſumentes. Actum in urbe Sueſſionica, in baſilica ſanctorum martyrum Gervaſii & Protaſii. Datum anno dominicæ incarnationis* M XCVI. *indictione* IV. In illa ſanctæ Gemmæ eccleſia erecta eſt cella, cujus cellæ fratres & Simon prior ſancti Martini de Campis [c] cum Guerrico abbate & monachis Igniacenſibus concordiam inierunt ſuper quibuſdam decimis, agente Joſleno epiſcopo Sueſ-

b *Hiſt. S. Martini p.* 398.

c *ibid p.* 401.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1096.

ſionenſi. Urbanus II. Hugoni [a] Cluniacenſi abbati, poſtulante Urſione priore, confirmat omnes ſancti Martini poſſeſſiones, diplomate dato Nemauſi pridie idus Julii, indictione IV. quæ anno M XCVI. reſpondet. tametſi diploma præfert annum ſequentem. quod etiam in aliis Urbani II. bullis obſervatur. Certe anno M XCVI. menſe Julio, Urbanus Nemauſi verſabatur, non anno ſequente.

[a] *ibid. p. 148.*

Commerciacenſis cella.

Eodem anno Pibo Tullenſis epiſcopus renovavit donationem Moliſmenſi abbatiæ ab ſe paullo ante factam altaris, *quod ſitum eſt in Commarceio* ſeu Commerciaco, *ad utilitatem monachorum inibi*, id eſt Moliſmi, *Deo famulantium*. Quia vero cœnobium illud ſui juris non erat, præter ſolitum cenſum Pibo Tullenſi eccleſiæ ſex denarios perſolvi jubet. Hoc donum renovatum dicitur anno M XCVI. indictione IV. duce Theoderico, comite Reinardo. Eamdem donationem poſt annos viginti confirmavit Riquinus Guidoni abbati Moliſmenſi, ea lege ut *prior de Commarceio ſex nummos* Tullenſi eccleſiæ quotannis ſolvat. Itaque eo in loco a tempore Pibonis epiſcopi creata eſt cella, quam nunc poſſident patres Congregationis ſancti Vitoni.

L.
Iſnenſe monaſterium conditur.

In Suevia hoc item anno conditum legitur apud Bruſchium Iſnenſe monaſterium intra muros Iſnæ imperialis opidi ad ejuſdem nominis fluviolum, in honorem ſanctorum Jacobi ac Georgii. Monaſterii conditores cenſentur Mangoldus pater, Walcherus & Wolfradus ejus filii, comites Weringenſes, quorum genus exhibet Bruſchius. Primus ejus loci abbas fundator ipſe Mangoldus poſt annos quatuor a diacono ſuo trucidatus dicitur. Wernerum ejus ſucceſſorem excepit Marquardus, qui bellum contra Fridelocum Campidonenſem abbatem geſſiſſe traditur, & cœnobium ſanctæ Hildegardis (ſic Bruſchius Campidonenſe vocat, ab Hildegarde regina fundatum) in ditionem ac poteſtatem redegiſſe, ſed poſt ſex horas ab eodem abbate cum dedecore inde ejectum fuiſſe. Hæc parum religioſa illius cœnobii initia, quod adhuc exſiſtit. Et tamen idem Marquardus primum Urſinenſi monaſterio abbatem dediſſe perhibetur.

Sigefridi & Liutfridi abbatum obitus.

Hoc etiam anno duo noſtri Ordinis abbates pietate inſignes obiiſſe memorantur a Bertholdo; Sigefridus ſcilicet Scafuſenſis abbas, vir *magnæ prudentiæ & admirabilis benevolentiæ*, qui ad Dominum migravit V. kal. Novembris, magno ſui omnibus relicto deſiderio: cui venerabilis Gerhardus ſucceſſit, Bertholdo alias Gebhardus dictus, haud ſcio an typographi errore. Hic anno ſequenti, Urbani papæ permiſſu, præfecturam abdicavit, ut cum Cruce-ſignatis ad loca ſancta proficiſceretur: cui demum ſepulcri dominici cuſtodia commiſſa. Is eſt Gerhardus abbas, cui Beraldus preſbyter librum de vitandis excommunicatis & lapſis reconciliandis, deque conciliorum & pontificum auctore, a Tegnagello editum, inſcripſit. Paullo ante Sigefridum deceſſerat *Liutfridus ſanctæ recordationis abbas de monaſterio ſancti Martini*, an Weingartenſi, *jam pæne triginta annis mundo crucifixus, & Deo vivus*, qui plenus dierum pridie kal. Maii diem clauſit extremum.

LI.
Reinhauſenſe monaſterium.
* *Reinhauſen.*
conf. Reinhardi Reinhuſ. Abbatis opuſculum de Fund. Reinhuſii ... Halberſtad. apud Leibniz. T. I. Script. Brunſvic. p. 703.

Trithemius in fuſiori hiſtoria Hirſaugienſi refert ad hunc annum originem monaſterii Reinhauſenſis *, quod in Saxoniæ partibus, non longe ab opido cognomini, in diœceſi Moguntina conſtructum fuiſſe ſcribit, ubi multi deinceps monachi religioſiſſimi claruerint: ſed monaſterii conditores reticet. Primus ejus abbas Reinhardus in divinis ſcripturis verſatiſſimus fuiſſe dicitur ab eodem Trithemio, qui quoſdam ejus commentarios in Iſaïam, in Ezechielem, in Job & in omnes beati Pauli epiſtolas ſe vidiſſe teſtatur. Inſuper addit, eum non ſolum in omni ſcientiarum genere eruditum fuiſſe, ſed etiam ſanctitate coruſcaſſe & miraculis, quæ uſque ad Trithemii tempus in illius monaſterii eccleſia fiebant, maxime in eos, qui caduco morbo laborabant.

ANN. CHR. 1097.
LII.
S. Petri Vivi abbates.

Sub finem hujus anni, id eſt VI. kal. Januarii obiit Richerius epiſcopus Senonenſis, cum annis fere triginta quinque illam eccleſiam rexiſſet. Paullo ante obitum fratribus ſuburbani ſancti Petri monaſterii, cujus abbas Hermuinus eodem anno apud Mauriacum [b] V. idus Julii deceſſerat, ſignificari curavit, ut ſe vivente abbatem eligerent. Electus ab eis Arnaldus omnium minimus, humili ortus genere, quem Richerius admonuit, ut ſibi commiſſos bene regeret, quorum unus ipſe eſſe volebat; eique corpus ſuum in eadem abbatia humandum commendavit. quod tamen aliter, quam ipſe juſſerat, evenit. nam prævalente, inquit Clarius, eccleſiæ ſancti Petri æmulorum invidia, in eccleſia ſancti Stephani humatus eſt, poſtquam ſua omnia clericis & monachis atque egenis diſtribuiſſet. Eo mortuo poſt dies octo electus eſt Daimber-

[b] *Spicil. to. 2. p. 748. & ſeq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1097.

tus, ipſius eccleſiæ vicedominus, nobilis & clarus: at paſtorali benedictione anno uno & duobus menſibus caruit, Romæ demum ab Urbano pontifice conſecratus: cujus anno undecimo hæc ſcribebat Clarius ſancti Petri monachus, qui Deum teſtatur, numquam abbatiam ſancti Petri quietiorem & tranquilliorem fuiſſe. Cur tam diu Daimberti conſecratio dilata ſit, docet nos Ivonis epiſtola LXV. ad Urbanum papam: nimirum quod impediretur ab Hugone Lugdunenſi archiepiſcopo, *quia ei jure primatus ſui*, qui in concilio Claromontano aſſertus fuerat, *ante conſecrationem ſuam, obedientiam profiteri* recuſaret.

LIII. Latiniacenſium lis cum epiſcopo Pariſienſi.

In hac epiſtola Ivo Guillelmum Pariſienſem epiſcopum, Simonis de Monte-forti filium, & Bertradæ fratrem, qui recens Gaufrido ſucceſſerat, pontifici commendat; » eumque rogat, ut Guillelmum epiſcopum apoſtolicis litteris muniat contra Latinia- » cenſem abbatem, ejuſque monachos, *qui neſcio qua*, inquit, *libertate ſuos exceſſus* » *tuentur, & ſubjectionem Pariſienſi eccleſiæ debitam, & hactenus exhibitam, contra cano-* » *nicam inſtitutionem de cervice ſua excutere moliuntur*. Tum ſubdit, monachos illos hujuſmodi eſſe, quibus magis neceſſaria ſit ſubjectio quam libertas: *quibus ſi decem millia pædagogorum in Chriſto ad cuſtodiam deputarentur, vix tamen ſic regularis continentiæ legibus ligarentur*. Ex quibus intelligitur, Latiniacenſes monachos (ſi rem non auget Ivo, ut non raro ſolet agendo de monachis) vitæ ſolutioris tum fuiſſe. Sic tamen pontificis moderandam, temperandamque cupit ſententiam Ivo, *ut nec Pariſienſis eccleſia ſuo jure minuatur, nec Latiniacenſe monaſterium aliquod gravamen a Pariſienſi eccleſia indebite patiatur*. Qua in re ſita eſſet hæc controverſia, nobis incompertum. Latiniacenſi monaſterio adhuc præerat Arnulfus abbas, de quo non ſemel in ſuperioribus actum eſt.

LIV. Foſſatenſes vitæ laxioris.

Melioris conditionis non erat Foſſatenſe agri Pariſienſis monaſterium, cujus abbas Walterius cum pravos monachorum ſuorum mores emendare fruſtra conaretur, præfecturam abdicare animo conſtituerat. Huic frater erat Raimbertus monachus, qui Ivoni epiſcopo fratris ſui propoſitum, quod forte non probabat, aperuit, ipſique, ut fratri hac de re ſcriberet, perſuaſit. Huc ſpectat Ivonis epiſtola XXVI. qua Walterium admonet, ut ne quid agat imprudentius, neu pietatis ac religionis ſpecie *facile præfecturam abjiciat*, immo verbis & exemplis bonos ad meliora provocet; improbos corripiat, ac patienter toleret, omneſque amet. Quod ſi omnes penitus diſciplinam non recipiant; tunc demum exemplo ſancti patris ſui Benedicti gregem indocilem deſerat. *Audivi*, inquit, *a fratre tuo, monaſterii noſtri monacho, quod exteriorum tribulationum crebra infeſtatione vexatus, & propter indiſciplinatam monaſterii tibi commiſſi converſationem quodam tædio tabefactus, onus tibi impoſitum diſponas deponere, & in otium te conferre, magis eligens in imo ſalvari, quam in ſummo periclitari. Et hæc forſitan bona intentio eſt, ſed ſumma & frequenti deliberatione penſanda: ne angelus ſatanæ, transfigurans ſe in angelum lucis, ſub hoc pallio piæ intentionis te a rectitudinis tuæ ſtatu dejiciat, & ſic paullatim ad perpetranda aliqua inordinata latenter inducat. Nam ſi aliquibus ibi prodeſſe potes, non eſt ſanum conſilium, ut fratres tibi ordinate commiſſos inordinate relinquas: ſed omnem ſollicitudinem tuam intus & foris illis impendens, bonos verbo & exemplo ad meliora provoces, malos corrigendo toleres; omnes communiter ames. Sicut* » *enim ait beatus papa Gregorius*: IBI *æquanimiter portandi ſunt mali, ubi aliqui reperiun-* » *tur boni. Si autem apud te omnes ita ſunt ſuæ ſalutis inimici, ut penitus ſit inutilis labor tuus; conſulo fraternitati tuæ, ut, relicta terra maledicta, ad terram benedictam te conferas, ubi etſi non alterius, tuæ ſaltem ſaluti provideas*. Raimbertum illum, Walterii fratrem, Souchetus aliique canonicum regularem fuiſſe putant Belvacenſis ſancti Quintini abbatiæ, cui præfectus fuerat Ivo, antequam ad epiſcopatum promoveretur; propterea quod Raimbertum monaſterii ſui monachum fuiſſe dicit. At ſi ita eſſet, vereor ut monachum appellaturus fuiſſet; crediderimque potius eum ſancti Petri apud Carnutas monachum exſtitiſſe. Sed id parum intereſt.

LV. Vindocinenſium concordia cum comite.

Hoc ipſo anno idem Ivo epiſcopus controverſiam compoſuit, ortam inter Goffridum Vindocinenſem abbatem, & Gaufridum de Pruliaco comitem Vindocinenſem, qui quaſdam indebitas exactiones a Vindocinenſibus extorquebat. Cum eo res deveniſſet, ut in apertam diſcordiam verteretur, Ivonem diœceſanum epiſcopum ad eam componendam invitavit Goffridus abbas, quod ille feliciter exſecutus eſt, ut ejus litteræ teſtantur, quæ ſic habent.

Ivonis hac de re epiſtola.

Ivo Dei gratia Carnotenſium epiſcopus, univerſis ſanctæ Dei eccleſiæ filiis pacem & quietem.

Digitized by Google

Quotiens eccleſiarum cauſæ a quibuſlibet terminantur, oportet & neceſſe eſt ut epiſcopus in cujus diœceſi eccleſiæ ſunt de quibus agitur, teſtis advocetur, quatinus ejus judicio & teſtimonio cauſæ ipſæ finiantur, & finitæ prorſus ſopiantur. Hujus rei Goffridus Vindocinenſis abbas non immemor, in quibuſdam cauſis, quas aduerſus Gaufredum de Pruliaco, comitem ſcilicet Vindocinenſem, habebat, præſentiam noſtram, prout decebat, advocavit, ut videlicet conceſſione ac voluntate noſtra cauſis ſuis finem imponeret. Gaufredus ſiquidem comes a terris monaſterio Vindocinenſi pertinentibus contra apoſtolica privilegia conſuetudines exigens, & in eiſdem terris contra fas exactiones imprimens, quas prædeceſſores ſuos tenniſſe aſſerebat, multis modis abbatem & monachos infeſtabat. Goffridus igitur abbas non ſolum mala facientes, ſed & mala facientibus conſentientes qualiter Scriptura exterreat non ignorans, ſibique animæ periculum imminere non dubitans, ſi temporibus ſuis eccleſiam ſibi commiſſam ſervitute deprimi ſub ſilentio pateretur; multorum etiam apoſtolicorum privilegiorum, quæ nihil omnino ſubjectionis eccleſiam Vindocinenſem poteſtati ſæculari debere prohibent, auctoritate ſecurus, contra comitem placitari diſpoſuit. Sed nos, ne per placitum ad aliquod malum devenirent, metuentes; ipſius, ut ſuperius dictum eſt, vocatione abbatis Vindocinum venimus cum quibuſdam clericis noſtris, aliis etiam prudentibus viris; comitem ſuper hoc ad rationem miſimus, monentes ſcilicet ne eccleſiam, quam prædeceſſores ſui, viri prudentes, ab omni prorſus conſuetudine liberam exſtruxerant, & B. Petro apoſtolorum principi in proprium alodium obtulerant, in ſervitutem vellet redigere, nec in ea Deo ſervientes inquietare; ſed potius de bonis ſuis ſtuderet ampliare. His itaque monitionibus noſtris comes cum diu obſtitiſſet, tandem adquieſcens, & libertatem eccleſiæ, ſicuti continetur in privilegiis quæ coram oſtentabantur, recognoſcens, quidquid conſuetudinis vel exactionis antea in terris ſanctæ Trinitatis reclamaverat, nobis præſentibus nihil omnino retinens, in manu noſtra totum dimiſit. Hoc enim quod injuſte exigebat, juſtitia prævalente obtinere non poterat. Huic conſuetudinum vel exactionum dimiſſioni & privilegiorum conceſſioni hi quorum nomina ſubſcripta videntur, affuere. Ipſe Ivo epiſcopus, ipſe comes Gaufredus, Robertus archidiaconus &c. *De monachis S. Trinitatis domnus Goffridus abbas, domnus Cartaldus monachus* &c. *De monachis S. Launomari Bernardus abbas, Haimericus de Aquile monachus* &c. *De militibus Bartholomæus de Inſula, Petrus Chotardus* &c.

LVI.

Ebrardus ex canonico monachus; an denuo poſſit eſſe canonicus.

Tunc temporis decanus Carnutenſis eccleſiæ erat Gaufridus, ad quem prædictus Ivo ſcripſit de quodam Ebrardo, ejuſdem eccleſiæ canonico, qui factus Majoris-monaſterii monachus, denuo ad canonicalem ſtatum reverti volebat. Interrogatus hac de re Ivo [a] reſpondit in hunc modum. *De Ebrardo hoc tibi reſpondeo, quia cum morum acerbitate, & tam actuum ſuorum, quam verborum importabili præſumtione confratres ſuos frequenter offenderet, hoc modo licentiam ab eis promeruit, & hoc tantum, ut monachus Majoris-monaſterii maneret, obtinuit. Qui ergo contemto clericatu ad monaſterium confugit, & e converſo contemto monaſterio iterum ad clericatum adſpirare contendit, non mihi facile ſuſcipiendus videtur ab his, quibus vita & doctrina & moribus nondum fuit manifeſtus. Si ergo hujuſmodi perſonæ intruſione te ſentiris prægravari, libera eſt tibi facultas refutandi.... Hoc tamen conſulo tibi, ut abbatem Majoris-monaſterii, cujus adhuc monachus eſt, commonefaciatis: quatinus prædictum Ebrardum a tali ambitione compeſcat, ac regulari ſeveritate, ſi ſit neceſſe, coërceat. Licet enim eum abbatem fieri conſenſerit, non tamen eum a jugo monaſticæ diſciplinæ liberavit.*

a *Ivo ep.* 52.

Quinciacenſium lis cum Majori-monaſterio.

Erat tunc temporis Ebrardus prior de Caſtro-Ledi, ſub Bernardo Majoris-monaſterii abbate; erat quoque Ebrardus de Puteolis * monachus Majoris-monaſterii, uti diſcimus ex quadam controverſia, quæ tempore Bernardi abbatis agitata fuit inter Majoris-monaſterii & Quinciaci in pago Pictavenſi monachos de cella ſancti Benedicti de Aſenaïo diœceſis Lucionenſis, tempore Alberti abbatis ab Arnulfo & Techilde conjugibus conſtructa, eique tradita, quam Quinciacenſes ſui juris eſſe contendebant; ſeque eam poſſediſſe tempore abbatum ſuorum Gualterii, dein Johannis viri ſanctiſſimi, qui tunc eremiticam agebat vitam; & in ea poſuiſſe particulam corporis ſancti Benedicti confeſſoris, cujus corpus apud ſe quieſcebat. Hæc controverſia primum ventilata eſt in curia epiſcopi Pictavenſis, agentibus pro Majori-monaſterio Hilgodo ex epiſcopo Sueſſionenſi, Guillelmo ex archidiacono Namnetenſi, Ebrardo de Puteolis olim domino, Majoris-monaſterii monachis, & Radulfo priore. Hæc diſceptatio dilata fuit ad proximam ſynodum circa pentecoſten, quæ, abſente Petro epiſcopo, & necdum reverſo a concilio Romano, quod Urbanus papa cele-

* *de Puiſeaux.*

Digitized by Google

ANN. CHR 1097. bravit, coram Amato Burdegalenſi epiſcopo habita eſt in feſto ſancti Petri: ſed nihil in ea definiri voluerunt canonici, donec epiſcopus rediiſſet. Hic demum reverſus, Bernardum abbatem citavit ad cauſam dicendam ad feſtum ſancti Lucæ. Adfuit abbatis vice Bernardus prior cum Hilgodo mox laudato, & Radulfo antea priore; adfuere quoque Stephanus abbas Nucarienſis & Garnerius abbas, forte Quinciacenſis. Hilgodo facta poteſtas perorandi pro Majori-monaſterio, cujus in gratiam epiſcopus ſententiam dixit. Goffridus Vindocinenſis abbas in quadam ad Ivonem epiſtola [a] mentionem facit de domno Ernaldo, *quem decanum*, inquit, *veſtrum dicitis*, apud Vindocinenſes itidem facto monacho, ſed ad priorem ſtatum reverſo, qui *ſi ſibi ſecundum juſtitiam placuiſſet*, teſte floccello *de capite ſuo, potius in noſtra ſorte,* » *quam in veſtra manere debuiſſet.* Nimirum qui ex canonicis facti fuerant monachi, uti » obſervat hunc in locum Sirmundus, hi, ſi ad canonicos redibant, cucullam dein» ceps ad memoriam ex Urbani II. decreto deferebant. unde cucullam illam *memorialem* appellabant, notante Cangio.

a *Goffrid. lib. 2. ep. 7.*

LVII. Sablolio & Burgulio factæ donationes.

Hoc ipſo anno Rotbertus Burgundus, Sablolii * caſtri apud Cenomannos dominus, Jeruſalem ad ſacram expeditionem profecturus, ad Majus-monaſterium divertit: ubi honorifice a monachis exceptus eſt. Poſtera die in capitulum ingreſſus, ut ſe fratrum precibus commendaret, domno Rodulfo Carnutenſi, tunc Majoris-monaſterii priore, loco Bernardi abbatis abſentis præſidente, in memoriam revocavit quaſdam donationes, quas nuper Sablolii monachis, partim per manus Bernardi abbatis, partim per manum domni Alfredi prioris Sablolienſis, annuente filio ſuo Rotberto & Berta conjuge ſua fecerat; eaſdemque confirmavit per anulum quemdam aureum, quem in manu Rodulfi prioris poſuit, & ſequenti die idem donum ſuper altare iteravit. His aſſenſit Rainaldus de caſtro Credonio, ejuſdem Rotberti filius.

* *Sablé.*

Tunc etiam Ademarus Ecoliſinenſis epiſcopus eccleſias Graciaci, & beatæ Mariæ de Bello-loco monaſterio ſancti Petri Burgulienſi tradidit per manum Baldrici abbatis, eo pacto ut monachi die ordinationis ſuæ, quæ eſt idibus Maii, dum ipſe viveret, annuum cenſum quinque ſolidorum Engoliſmenſis monetæ perſolverent; & poſt ipſius mortem eamdem ſummam ſingulis annis redderent anniverſario ejus obitus die. *Actum Engoliſmæ in capitulo ſancti Petri, anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti* MXCVII. *indictione* V. *eodem videlicet anno, quo pæne univerſa chriſtianitas in Turcos commota, pars ejus innumera ad expugnandum paganiſmum Jeruſalem cucurrit, regnante Domino noſtro Jeſu-Chriſto ſine fine & ſine principio.* Nulla hic mentio facta Philippi regis, qui tunc excommunicatus cenſebatur.

LVIII. Aldebertus archiepiſcopus Bituricenſis obit.

In chronico Dolenſi obiiſſe traditur Aldebertus decimus-ſextus abbas Dolenſis & archiepiſcopus Bituricenſis, cum annis quinque Bituricenſem eccleſiam rexiſſet, Dolenſis abbatiæ regimine retento. Dies ejus obitus non omnino exploratus in Patriarchio Bituricenſi, ubi pridie nonas Septembres, alias V. idus ejuſdem menſis vivendi finem feciſſe dicitur. Varia ejus epitaphia compoſuit Baldricus, qui eum virum ſanctum dicit, & utrique loco, Bituricenſi & Dolenſi, regendo ſufficientem; ac demum juvenilibus annis obiiſſe. Eo mortuo in monaſterio Dolenſi orta diſſenſio de ſucceſſore deligendo. Tunc enim id accidiſſe videtur, quod ſuperius ex Ivone retulimus de Bernerio Bonæ-vallis monacho, quo ad Dolenſem abbatiam electo turbæ illic excitatæ. Verum ejus electio non tenuit, ſed prælatus Geraldus [b] decimus-ſeptimus abbas Dolenſis: cui poſt biennium ſuffectus Hugo tantum ad tres annos, quem Johannes excepit, eo nomine primus: cujus tempore Dolenſis eccleſia a Paſchali II. conſecrata eſt.

Dolenſes abbates.

b *Labbe bibl. to. 1. p. 476 & to. 2. p. 741.*

Hoëlli epiſcopi & Johelli abbatis obitus.

Multos alios eodem fere tempore mors ſuſtulit, quos funebri carmine idem Baldricus commendavit. In his commemorandi nobis ſunt Hoëllus Cenomannenſis epiſcopus, & Johellus ſeu Joëllus abbas ſancti Petri de Cultura-Dei apud Cenomannos, qui hoc anno e vivis exceſſerunt. Primus obiit Johellus abbas, cujus memoria VI. nonas Julii in necrologio ponitur. Eodem menſe, eodemque anno deceſſit Hoëllus epiſcopus, qui in extremis agens, poſt unctionem in lecto decumbens, encauſtum ad crucem faciendam poſtulaſſe dicitur, quo Johanni abbati ſancti Juliani Turonenſis villam Boanam, quæ eccleſiæ ſuæ feudum erat, confirmavit. Obiit IV. kal. Auguſti, ut in actis [c] epiſcoporum Cenomannenſium legitur, ſepultus in capitulo monaſterii ſancti Vincentii ad lævam Wlgrini epiſcopi. Ambos ſimul verſibus in rotulo Cenomannenſi celebrat Baldricus in hunc modum.

c *Analect. to. 3. p. 302.*

Singultu

Singultus duplices rotularis pagina profert:
Primum namque Johel, denique flevit Hoël.
Abbas alter erat, alter fuit ordine præſul:
Hi Cenomannis ſol ſcilicet exſtiterant.
Hos quoque morte pari modico Deus attigit ambos,
Ut ſint tranſlati ſidera magna poli.
Amborum pariter nobis exempla refulgent:
Ambo nunc noſtras irradient tenebras.

Alia quæ ſequuntur prætereo, atque duo Hoëlli epitaphia eodem auctore. Bernardus Majoris-monaſterii abbas ſocietatem ante triennium inierat cum Johello abbate, cujus ſucceſſor ignotus.

LIX. Hildebertus fit epiſcopus Cenomannenſis.

Longe illuſtrior fuit Hoëlli ſucceſſor in ſede Cenomannenſi, ſcilicet Hildebertus, alii ſcribunt Ildebertus, eruditione & ſcriptis non minus quam dignitate inſignis. Hic ex Lavarzinenſi caſtro, mediocribus quidem, ſed honeſtis ortus parentibus, ab Hoëlo epiſcopo Cenomannenſis eccleſiæ ſcholarum magiſter & archidiaconus factus, communi cleri populique aſſenſu in ejus locum ſubſtitutus eſt, vir utique moribus placidus, verbo & actione modeſtus, qui in epiſcopali munere nihil de ſtudio litterarum detraxit, immo ſacrarum litterarum lectioni propenſius incubuit. Ita fere de eo auctor, qui de geſtis epiſcoporum Cenomannenſium ſcripſit. Minus favorabile de eo præjudicium habuit Ivo epiſcopus in epiſtola a Baronio ex veteri [a] editione relata, *Hildeberto Cenomannenſis eccleſiæ electo* inſcripta, in qua accepiſſe dicit ab eis, qui anteactam ejus vitam noverant, quod ultra modum luxuriæ fræna laxaſſet etiam poſt acceptum archidiaconatum. quæ ſi vera eſſent, periculoſa hæc eſſe & infinitum laborem paritura. Conſulat itaque ſibi ſecundum teſtimonium conſcientiæ ſuæ, ut vel honeſte & caute cœpta perficiat, vel ſaluti ſuæ conſulens, ſponte ipſe deficiat, id eſt electionem de ſe factam refutet. Ut Hildebertum ab hac calumnia purget Souchetus, obſervat hanc epiſtolam in codice Victorino, non Hildeberto, ſed Aldeberto inſcriptam eſſe; aliaſque Ivonis epiſtolas ad Hildebertum in quibuſdam codicibus præcedere, quæ ſubindicant hanc poſteriorem vix poſſe eidem recte inſcribi. Verum, ut ingenue fatear, hæc epiſtola non alii quam Hildeberto inſcribenda mihi videtur; idque perſuadet ratio temporis, & archidiaconi dignitas, quæ Hildeberto competebat. Certe qui de Hildeberto ſcriptam epiſtolam pertinacius neget, is, Sirmundi [b] judicio, clauſis oculis ſibi credi velle cenſendus eſt. At nihilominus falſam eſſe hanc criminationem credere par eſt, utpote ab eis allatam, quorum *nec conſilio fuerat electus, nec conſenſu*, ut ipſemet Ivo teſtatur. Horum anteſignanus fuit Helias comes, qui Goisfredum Britonem, decanum ejuſdem eccleſiæ ad epiſcopatum promovere volebat, ex Orderico [c]. Nondum quadraginta ætatis annos exceſſerat Hildebertus, cum ad honorem epiſcopatus promotus eſt. Unde metuens, inquit vetus ejus geſtorum ſcriptor [d], ne caro, more ſuo ſemper adverſus ſpiritum concupiſcens, vigorem ſpiritus ſui blanditiis emolliret; cœpit corpus ſuum cibi & potus parſimonia, ſtratus duritia, ac cilicii aſperitate domare, vigiliis & orationibus inſiſtere, &, ſecundum Prophetam, per ſingulas noctes lectum ſuum lacrymis rigare; &, ſi quæ fuerant juventutis delicta, eleemoſynarum largitione redimere. Cum vero ad altare ſacroſancta myſteria celebraturus accederet, totus compungebatur in lacrymis; ſicque in ſpiritu humilitatis & in animo contrito ſalutarem hoſtiam divinis conſpectibus offerebat. Menſæ quoque ejus pauperes & peregrini ſemper fuere participes: quibus quolibet ſabbato, Salvatoris noſtri exemplo, pedes lavare conſueverat. Hunc *beatæ vitæ* epiſcopum prædicat Goffridus Vindocinenſis abbas [e] in titulo epiſtolæ ſecundæ ad eum ſcriptæ. tametſi in aliis epiſtolis de eo queritur. Primo ſui pontificatus anno Hildebertus Lamberto ſancti Nicolai apud Andecavos abbati confirmavit eccleſias ad ſuam diœceſim ſpectantes, & cum ejus loci monachis ſocietatem iniit. Idem etiam obtinuit a Goffrido [f] Vindocinenſi abbate, qui eum huic beneficio parum gratum fuiſſe conqueritur. Hæc dicta ſint, ut qualis fuerit in epiſcopatu Hildebertus, omnes intelligant.

a *Ivo. ep.* 179. al. 177.

b *Sirm. in Goffrid. lib.* 3. *ep.* 13.

c *Orderic. lib.* 10. *p.* 77.

d *Analect. to.* 3. *p.* 304.

e *Goffrid. lib.* 3. *ep.* 14.

f *ibid. ep.* 27.

An monachus.

Non deſunt qui eum Cluniacenſem monachum fuiſſe exiſtimant; quo in numero chronographus [g] Cluniacenſis ait, eum fuiſſe diſcipulum & monachum ſancti Hugonis, dein promotum ad epiſcopatum, ac ſcripſiſſe vitam ejuſdem S. Hugonis magiſtri

g *Bibl. Clun. p.* 1641.

ANN. CHR. 1097.

& abbatis ſui. Verum vix mihi perſuadeam eum fuiſſe monachum ſive ante, ſive poſt epiſcopatum. nam ante epiſcopatum Cenomannenſis eccleſiæ ſcholarum magiſter, dein archidiaconus tantum fuiſſe dicitur, non monachus; & in Turonenſi archiepiſcopatu vitam finivit. Illud certum & exploratum, eum habuiſſe in votis, ut, abdicato epiſcopatu, fieret Cluniacenſis monachus ſub ſancto Hugone, ſi per ſummum pontificem ipſi licuiſſet. quod ipſe diſerte teſtatur in epiſtola XXIV. ad eumdem Hugonem: *cujus ſinum*, inquit, *quaſi reus jamdudum complexus eſſem, ſi conſultus papa pontificis onus amoliri permiſiſſet.* Verum id nec permiſit papa, nec Hildebertus exſecutus eſt. Certe in prologo ad vitam ſancti Hugonis, quam Pontio Cluniacenſi abbati ejus ſucceſſori dicavit, ne verbum quidem de monaſtica ſua profeſſione dicit; neque in ipſa vita, ubi agit de congreſſu & colloquio Hoëlli anteceſſoris ſui apud Cluniacum, ubi ſanctus Hugo Hoëlli archidiaconum epiſcopum fore prædixit. *Nos hoc audivimus*, inquit Hildebertus, *nos præſentes vidimus*, *nos beati illius viri orationum participes in illo fuimus colloquio:* nuſquam vero ſe ejus monachum fuiſſe dicit.

LX. Abbates Belli-locenſes.

Sub id tempus in Belli-locenſi apud Loccas pagi Turonenſis monaſterio electus eſt abbas, Petrus nomine, cujus electioni, haud ſcio quo jure, interfuit Goffridus de Maduana epiſcopus Andecavenſis. Hic etiam eum conſecraturus erat, cum ad eum ſcripſit [a] Goffridus Vindocinenſis abbas, qui Petri electionem minime probabat: propterea quod Guillelmo cuidam, ab ſe ob bona monaſterii ſui abſtracta excommunicato, communicaverat. Petri itaque ordinationem tantiſper ſuſpendi poſtulabat Goffridus abbas, dum cum epiſcopo hac de re colloquium habuiſſet. Quid exinde conſecutum ſit, ignoramus, nec quidquam aliud de illo electo habetur in tabulis monaſterii Belli-locenſis, cui Bertrannus præerat initio pontificatus Paſchalis II. a quo privilegium obtinuit, uti & Fulco ejus ſucceſſor.

a *Goffrid. lib.* 3. *ep.* 1.

LXI. Bernardus Tiron. a S Savini monachis quæſitus fugit.

Cum Bernardus Tironienſis ſub Guillelmi nomine apud ſanctum Medardum in pago [b] Andecavenſi cum Petro eremita latuiſſet; miſſi a ſancti Savini monachis exploratores, qui eum per ſilvarum latibula & montium receſſus perquirerent, tandem locum, ubi latebat, comperiunt, idque ſodalibus ſuis renuntiant. Tum vero a Pictavenſi epiſcopo & ſancti Cypriani abbate mandata ſigillis munita expoſcunt, ut Bernardum ab illa eremo abſtraherent, ſibique abbatem præficerent. quod ubi per Hugonem monachum Bernardo innotuit, mox ille ad marinas inſulas fugere conſtituit, ut ſaltem pelagus occultaret, quem terra celare & abſcondere non poterat. Fugit itaque cum nonnullis ſociis, quorum uni quidam eremita, eorum inopiæ compatiens, decem & octo nummos ad viaticum dedit. quo cognito, vir Dei non me-
» diocriter idignatus: Aut meus, inquit, ſocius non eris, aut hos nummos ferre deſines.
» An vero pauperiem ſub divite Chriſto metuas? Certus ſis, nihil tibi ex neceſſariis
» defuturum, ſi regnum Dei primum ex animo quæſieris. His dictis, nummos illos pauperi, qui obvius factus eſt, dari præcepit, ex hoc lætior, quod pauper pauperem Chriſtum ſequeretur. Tum vir Dei cœptum iter perſequitur, & ad quamdam Britannici maris inſulam, quam veteres Cauſeum * vocant, Conſtantiæ urbi ad decem fere milliaria objacentem, trajicit: ibique ab hominum penitus conſortio remotus, abſque foco, ſine ſocio, tribus annis in ſumma rerum mortalium oblivione degit, ſolis herbarum crudis radicibus vitam ſuſtentans. Forte quidam piratæ ex Aremorica Britannica cum tribus armatis ratibus duas Anglicanas naves, mercibus onuſtas, navali prælio expugnaverant, & mercatoribus captivis abductis, in prædictam inſulam ventorum procella deportati erant. Captivis compaſſus Bernardus, eos a prædonibus relaxari rogat: at nihil obtinet. Illis diſcedentibus ardentes pro captivis preces ad Deum & ad beatiſſimam virginem fundit Bernardus. Jam fere ad portum appulerant, cum, reflante ventorum tempeſtate, horrendis jactati procellis, quæ inſtantem mortem intentabant, tandem votis Deo factis ad Cauſeum inſulam reportantur, & ad nutum Bernardi captivos liberos dimittunt, ejuſque precibus vento ſecundo ad propria redeunt. Inter ea ſancti Savini monachi, dum Bernardum nuſquam reperiunt, alium ſibi rectorem præponunt: ſed tandem Petrus de Stellis, comperto loco, ubi Bernardus lateret, eum ab illa inſula abſtrahit, ut inferius dicturi ſumus.

b *lib.* 68. *n.* 63.

* *Chauſey.*

LXII. Navenſes abbates.

Poſt Evrardum abbatem, cujus ſuperius [c] facta mentio eſt, Navenſi ſancti Sulpicii monaſterio præfuit Theduinus ſeu Tuinus abbas, cujus tempore, & quidem anno M XCVII. quidam vir nobilis ac dives, nomine Sarlo, filiique ejus Achardus & Sarlo, ac filia Maria S. Sulpicio eccleſiam Moneſtelli, quam idem Sarlo ejuſque frater Eumenus

c *V. lib.* 64. *num.* 71.

Digitized by Google

clericus jam donaverant, denuo contulerunt, ut ſpiritualium illius monaſterii beneficiorum eſſent participes, & in clauſtro fratrum honorifice humarentur. Idem Sarlo paullo poſt, Jeroſolymam profecturus, quaſdam vineas & alia prædia *Deo & S. Sulpicio ac dulciſſimis*, ut ipſe loquitur, *monachis*, in eleemoſynam dedit. Hoc ipſo anno Conſtantinus quidam, ejuſque frater Salvaticus eidem loco quaſdam res tribuunt, accepto pretio quadraginta ſolidorum, ea tamen lege, ut *mille miſſas* pro anima fratris ſui Aimerici celebrent monachi, & unum e filiis ſuis & heredibus in perpetuum ibidem monachum pro ejuſdem animæ ſalute admittant. Adſcriptum eſt inter alia ſignum *nobiliſſimæ & prudentiſſimæ dominæ Nantildæ, uxoris Arpini*, quæ hanc donationem confirmavit. Arpinus ſeu Harpinus iſte princeps erat urbis Bituricæ, quam rex Philippus ab eo redemiſſe dicitur. Eidem inſtrumento ſubſcribit etiam Stephanus Maidunenſis, qui ſub Eudone Theduini ſucceſſore monachus factus, ſe ſuaque omnia S. Sulpicio dedit, ut ſuo loco videbimus. Eodem quoque Theduino abbate Arnulfus S. Sulpicii monachus eremiticam vitam in eccleſia ſancti Johannis de Calmis duxit cum Ebrardo eremita, qui locum illum ab Odone abbate incolendum acceperat, Jeroſolymam profectus non ſemel, relicto in illa eccleſia Anſelmo.

LXIII. Adelelmus abbas Burgis obit.

Actum eſt ſuperius [a] de Adelelmo Caſæ-Dei monacho & ad breve tempus abbate, qui in Hiſpaniam a Conſtantia Alfonſi VI. conjuge evocatus, Burgis [*] in ſuburbana ædicula ſancti Johannis Evangeliſtæ conſedit, ibique extremos vitæ dies abſolvit. Morti proximus, Petro Pampilonenſi epiſcopo, qui ex monacho ſancti Pontii Tomeriarum ad illam ſedem promotus fuerat, conſcientiam aperuit ſuam, ceteriſque ſanctæ eccleſiæ munitus ſacramentis, ad oratorium S. Johannis ſe deferri præcepit: ad cujus ingreſſum, hunc Pſalmiſtæ verſum protuliſſe dicitur: *Deus, in nomine tuo ſalvum me fac, & in virtute tua judica me.* tum vili ad corpus exomide ſeu cilicio cinctus, & in cinerem provolutus, oſculo cruci impreſſo, animam Deo commendavit, ſicque obdormivit in Domino; poſt triduum ſollemni ritu ſepultus in ſancti Johannis oratorio, ubi miracula ad ejus tumulum patrata referuntur. Eum ut patronum colunt Burgenſes III. kal. Februarii, eodemque die noſtri in monaſterio Caſæ-Dei. Ejus corpus uſque ad annum MCCCCLXXX. jacuit in prædicto ſancti Johannis oratorio, quo anno tranſlatum eſt in novam eccleſiam, quam Burgenſes extra urbis muros ſub ejus nomine conſtruxerunt. Illud autem oratorium converſum eſt in parochialem eccleſiam, ſubjectam S. Johannis [*] monaſterio, quod a monachis Caſæ-Dei poſſeſſum fuit ad annum uſque MCCCCXXXVI. quo tempore Congregationi Valliſoletanæ ab Eugenio IV. unitum eſt; ejuſque loci prior abbatis demum titulo inſignitus. Libellum de vita S. Adelelmi [*] ſcripſit Rodulfus Caſæ-Dei monachus ejus æqualis.

a lib. 65. n. 36.

* Burgos.

* S. Juan de la Vega.

* Vulgò S. Elême.

LXIV. Santonenſis concilii decretum pro Vindocino.

Apud Santonas habitum eſt hoc anno concilium, præſidente Amato Burdegalenſi epiſcopo & ſedis apoſtolicæ legato, in quo Oleronenſis S. Georgii eccleſiæ reſtitutio, Vindocinenſibus anno ſuperiori [b] facta, ſynodali decreto confirmata eſt. Hæc autem confirmatio facta dicitur *in concilio apud Santonas anno ab incarnatione Domini* MXCVI. ſecundum veterem calculum, *indictione* IIII. (lege V.) VI. *nonas Martii*. Subſcribit Amatus in hunc modum: *Ego Amatus Burdegalenſis archiepiſcopus, ſanctæ Romanæ ſedis legatus, ſubſcripſi, & per præſentis crucis ſignum hoc privilegium monaſterio Vindocinenſi confirmavi in concilio apud Santonas, & ibi omnes hujus ſancti privilegii violatores excommunicavi; & mecum pariter archiepiſcopi, epiſcopi, abbates, qui affuerunt numero* XLIII. *quorum quædam nomina ſubſcribi voluimus.*

b V. ſupra n. 38.

Subſcribunt poſt ipſum Raimundus Auſcienſis archiepiſcopus, Rotlandus Dolenſis archiepiſcopus, Ramnulfus Santonenſis epiſcopus, Hildebertus Cenomannenſis, Goffridus Andecavenſis, Marbodus Redonenſis, Simon Aginnenſis, & Petrus Pictavenſis: ex quibus Raimundus Auſcienſis & Marbodus Redonenſis anno ſuperiore poſt menſem Martium ad pontificatum promoti ſunt. Unde recte inferas, hoc concilium ab editoribus conciliorum male referri ad annum MXCVI. Certe prædicta reſtitutio, quæ hoc decreto ante paſcha confirmatur, eo anno [c] poſt paſcha ſancita fuerat ab Urbano apud Santonas.

c ſupra n. 39.

ANN. CHR. 1097.

Lis de monaſterio S. Æmiliani.

In eodem concilio ventilata eſt controverſia inter canonicos S. Æmiliani prope Burdegalam, & Nantoniacenſes monachos, uti diſcimus ex canonicorum litteris ad Urbanum papam datis, conquerentium, Nantoniacenſes, qua vi, qua pretio, monaſterium ſuum invadere moliri. Hoc monaſterium, olim monachorum, temporum lapſu in laïcorum manus devenerat; ſed anno M LXXX. Goſcelino archiepiſcopo ab eis reſtitutum, ſæcularibus canonicis commiſſum fuerat. Paullo poſt quidam Nantoniacenſis monachus, ut prædicti canonici in litteris ad pontificem narrant, Petri vicecomitis conſanguinei ſui auctoritate fretus, locum pecuniæ pretio comparare tentavit; ſed, re infecta, abbas ſancti Benedicti Nantoniacenſis, adhibito ſancti Florentii monacho, cujus germanus frater proconſulatum tenebat, multo pretio prædictum monaſterium acquiſivit, pulſiſque canonicis, monachos ſuos illuc induxit. Hoc comperto, Burdegalenſis archiepiſcopus, monachos & Petrum proconſulem, ſimoniæ reos, anathemate multavit; præcepitque ibidem reſtitui canonicos, qui Fronciacum, aſportato ſancti Æmiliani corpore, ſe receperant. Reſtitutis eo loci canonicis, forte contigit, ut unus eorum ad monaſterium ſancti Dionyſii orationis cauſa tenderet. qui a Nantoniacenſibus in itinere comprehenſus, & in carcerem conjectus eſt, tam diu detentus, quoad illi ſexcentos ſolidos ab eo extorſerunt. Cum hac de re præſenti ſynodo Santonenſi proclamaſſent canonici, a patribus conſtitutum eſt, ut canonicis Nantuacenſes facerent ſatis. Inducias ad ſequentem diem petiit Nantoniacenſis abbas, obtinuitque. Verum poſtera die fuga evaſit. Tunc, judicante Auſcienſi archiepiſcopo, omnis cujuſvis placiti locus ab epiſcopis ei interdictus eſt. Rem ita narrant canonici in litteris ad Urbanum, penes quos ſit fides. Demum Arnaldus-Guiraudus, Burdegalenſis poſt Amatum archiepiſcopus, canonicos regulares ſancti Auguſtini ex Stirpenſi abbatia in eum locum induxit, quibus Aimonem abbatem præfecit. Nunc locum occupant canonici ſæculares. Ex his emendanda ſunt nonnulla, quæ de illo ſancti Æmiliani monaſterio in ſecundo tomo [a] dicta ſunt.

a lib. 14. n. 16.

LXV. Rotberti abbatis S. Remigii cauſa examinata.

Ad hunc annum M XCVII. revocanda eſt cauſa Rotberti abbatis ſancti Remigii apud Remos, in ſynodo Remenſi a Manaſſe archiepiſcopo agitata. Quæſtio erat an Bernardo Majoris-monaſterii abbati, cujus antea monachus fuerat, ſubjectus eſſe deberet nunc abbas, ejuſque correctioni obnoxius, uti contendebat Bernardus, qui multa ab eo inordinate geſta fuiſſe cauſabatur. Re ad ſynodum Remenſem delata, ſecundum Bernardum ſententia dicta eſt a Manaſſe archiepiſcopo, qui Bernardo favere, & in Rotbertum non bene affectus eſſe videbatur. Ab hac ſententia Rotbertus provocavit ad Urbanum papam: cui Lambertus Atrebatenſis præſul latæ in ſynodo ſententiæ rationem reddidit, ſcripta [b] ad eum epiſtola, qua pontifici ſignificat, conveniſſe Remis provinciæ coëpiſcopos & abbates a metropolitano convocatos, ubi » inter cetera negotia reclamaverit domnus Bernardus Majoris-monaſterii abbas ad» verſus Rotbertum ſancti Remigii abbatem, conteſtans ſe eum nec per ſe, nec per » alium, Remenſi eccleſiæ liberum, niſi ſalva profeſſione & ſubjectione Majoris-mo» naſterii contradidiſſe. quod ita conſtare domnus archiepiſcopus aſſeruerit. Adjeciſſe » inſuper Bernardum abbatem, quod cum multa de prædicto Rotberto abbate per» peram fieri comperiſſet, cum primo per epiſtolam, poſtmodum per idoneos homines » ſubmonuiſſet, ut condicto die ac tempore in capitulo Majoris-monaſterii ſe ſiſteret; » alias Bernardus ipſe ſententiam in eum proferret, tamquam violatæ profeſſionis » reum, & ſanctæ Regulæ contemtorem. Ipſum autem Rotbertum, conſulto archie» piſcopo, hoc ab eo reſponſum accepiſſe, Bernardo ut obtemperaret: ſin minus, qua» lem in eum ſententiam ferret, eamdem ab ſe confirmandam. Cum vero ad præfi» xum diem in Majori-monaſterio non adfuiſſet Rotbertus, excommunicationis ſen» tentiam in eum fuiſſe prolatam. quibus in ſynodo expoſitis, *judicatum eſt ab epiſcopis & abbatibus, alterius monachum ab archiepiſcopo non eſſe retinendum, ſed prorſus in* » *poteſtatem abbatis ſui redigendum.* In fine rogat Lambertus, ut, ſi forte inobediens & » excommunicatus ille, qui apoſtolicam ſedem appellavit, pontificem adierit, ne au» diatur *contra judicium epiſcoporum, contra religionem abbatum:* ſed ut ſynodalis ſen» tentia pontificali auctoritate confirmetur.

b Baluz. Miſcell. to. 5. p. 304.

LXVI. Remenſis ſynodi ſententia reſciſſa.

Poſt epiſcoporum judicium Rotbertus ad Urbanum profectus eſt, ſine dubio commendatitiis amicorum litteris munitus. Supplicantis preces & rationes benigne audiit pontifex, ſynodique Remenſis ſententiam caſſam & irritam declaravit, ſcriptis ad Manaſſem archiepiſcopum litteris, quibus hoc decretum pronuntiat, emanci-

Digitized by Google

patum ſemel a ſuo abbate monachum, ut ad abbatiam promoveatur, ejus deinceps " dominationi & correctioni non eſſe obnoxium. Hoc autem pontificis judicium Lamberto " Atrebatenſi epiſcopo ſignificavit [a] Rotbertus *S. Remigii abbas*, ut ſe ipſe dicit, *expulſus*; conteſtaturque, ſe abſolute a Majoris-monaſterii abbatis dominationis jugo abſolutum fuiſſe. Cum vero nec ſic Rotbertum reſtituere vellet Manaſſes, Baldricus Burgulienſis abbas, quem forte præceptorem habuerat, eum Odoni Oſtienſi epiſcopo & cardinali, cujus magna erat apud papam auctoritas, verſibus commendavit. Is, præmiſſis Odonis laudibus, magnopere eum rogat, ut Rotbertum ſancto Remigio reddat, perperam vexatum ab archiepiſcopo Remenſi, qui Philippo regi, adulterii reo, contra fas die feſto coronam impoſuit. Sic enim Baldricus Odonem compellat.

[a] ibid. 315

Rotbertus Odoni cardinali commendatus a Baldrico.

Unicus eſt, Odo, mihi filius, immo coabbas,
Pro quo devotus adſto tuis pedibus.
Namque manum ſuper hunc nimis aggravat ille Remenſis,
Iram qui papæ funditus emeruit.
Impoſuit ſiquidem regi diadema [b] Philippo:
Nunc & in hoc papæ negligit imperium.
Propterea fundo mea viſcera, funditus, Odo,
Ut mihi perficias hanc tibi rem facilem.
Abbatis partem ſuſtentes ordine recto,
Ut reſtauretur filius ille meus.
Quod confirmavit in eo Romana poteſtas,
Inconvulſum ſit, permaneatque ratum.
Et potes, & debes, niſi me contemſeris, Odo,
Abbatem ſancto reddere Remigio.

[b] V. Ivon. ep. 84.

LXVII. Monachi emancipatio penes abbatem.

Hæc ſcripſiſſe videtur Baldricus poſt Urbani judicium, quod Romæ hoc anno latum fuiſſe diſcimus ex tabulario Remigiano in hæc verba: *Anno ab incarnatione* MXCVII. *poſtquam de Galliis Urbanus papa Romam redierat, miſit litteras Manaſſi Remenſi epiſcopo, non priori ſimoniaco depoſito, ſed ſucceſſori* (poſt Rainaldum) *Manaſſi catholico, pro Roberto abbate S. Remigii, qui monachus fuerat S. Martini Majoris monaſterii, in quem diœceſani epiſcopi Remenſis eccleſia præjudicium fecerant, dicentes eum de judicio & juſtitia abbatis ſui pendere, & ejus obedientiæ & diſciplinæ ſubeſſe debere, & de eo in capitulo ſuo, ſicut de monacho ſuo tractare. quod his verbis caſſavit Romana eccleſia, & Romanæ ſedis apoſtolicus.* URBANUS *epiſcopus ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri M. Remenſi* " *archiepiſcopo ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Abbatis ſancti Remigii cauſa in* " *præſentia noſtra & confratrum noſtrorum epiſcoporum & cardinalium diligentiori diſcuſſa* " *eſt inquiſitione, & ad hunc tandem finem perducta. Judicium epiſcoporum prolatum ſuper* " *eum cum hac ratione reprobatum noveris: quia poſtquam filius a patre emancipatus eſt,* " *ſub curam & dominationem patris redire diſtrictione legum non cogitur, niſi ſponte ipſe* " *rogaverit. Promotionem [c] enim abbatis emancipationem accipimus; & ideo ſub poteſtatem* " *abbatis redire non debere judicamus.* " Hinc eſt, quod monachus ad epiſcopalem & abbatialem dignitatem promoveri non poteſt niſi cum ſui abbatis conſenſu & emancipatione (quam emancipationem non ad capitulum, ſed ad ſolum abbatem pertinere docet Bernardus in epiſtola CCLII.) qui *emancipatorias litteras* electo concedere debet, quarum formulam in probationibus [d] ad Pœnitentiale Theodori videre licet. Cum vero abbas ipſe ad epiſcopatum aſſumebatur, totius conventus requirebatur conſenſus, qualem Anſelmo Cantuarienſi electo conceſſerunt [e] Beccenſes. Plura hac de re apud eruditiſſimum Cangium in Gloſſario, ubi de emancipatione. Tanta licet auctoritate munitus, in abbatiam non fuit reſtitutus Rotbertus, obſiſtente indubie Manaſſe archiepiſcopo: cujus averſum animum reformidans Rotbertus, Jeroſolymam profectus eſt, ejuſque expugnationi ſe interfuiſſe teſtatur in libris, quos de expeditione Jeroſolymitana compoſuit in cella Senucenſi, ubi privatus degebat, eoſque B. abbati, an Burchardo, qui in ejus locum in abbatia Remigiana ſuffectus eſt, dicavit. De ejus nihilominus reſtitutione & deſtitutione Burchardi abbatis actum eſt anno MC. in concilio Pictavenſi: aſt, utroque rejecto, abbatialis dignitas Azenario meritiſſimo paſtori ceſſit.

[c] V. S. Bern. ep. 87.

[d] Pœnit. Theod. to. 1. p. 143.

[e] Anſelm. lib. 3. ep. 6.

LXVIII. Odo epiſcopus Oſtienſis ex monacho.

Quod attinet ad Odonem epiſcopum Oſtienſem & cardinalem, is ad illam dignitatem promotus fuerat poſt Urbani electionem, qui eam tenebat. Monachus fuerat,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1097.

ut iſte, Cluniacenſis, teſte Baldrico, a quo multis elogiis oneratur, dictus ab eo *pontificum decus, regula morum, conſilium papæ, regula juſtitiæ, eccleſiæ robur, & columna*, cujus notitiam ſe accepiſſe dicit Baldricus per amicum ſuum Widonem, per quem hos verſus ad Odonem mittit. Hunc Odonis ſeu Urbani in ſummo pontificatu, ut in epiſcopatu, ſucceſſorem futurum falſo vaticinatus eſt poëta, uti ambo Cluniaci monachi fuerant. Sic enim canit falſus vates.

Odoni factus heres in pontificatum,
Mox in papatum ſubſtituendus eris.
Hoc locus, hoc nomen, hoc ſignat copia linguæ.
Hoc alti ſenſus præcinit integritas.
Innuit hoc habitus tunicatæ relligionis:
Vos ambos idem Cluniacus genuit.
Ambos vos fovit, vos Oſtia ſuſtulit ambos:
Alter papa fuit, nec minus alter erit.

Exſtant ipſius Odonis verſus ad Baldricum abbatem, ex quibus intelligitur, eum poëſi delectatum & pro tempore inſtructum fuiſſe. Nec plura de Odone, quem ejuſdem cum Urbano generis fuiſſe nonnulli opinantur, ſed nullo fundamento. Certe id non omiſſurus fuiſſet Baldricus, qui eum in ceteris cum Urbano data opera comparat.

LXIX. Noveii cella conditur.

Ea erat Silvæ-majoris monachorum fama religionis, ut non modo ad vicinas, ſed etiam ad longius poſitas regiones, Hiſpaniam & Angliam pertingeret. Non mirum proinde ſi pervenerit ad Belgicam ſecundam, ex qua ſanctus Geraldus Silvæ-majoris inſtitutor & primus abbas ortus erat. Hac fama incitatus Hugo Regiteſtis comes cum Mileſinde uxore & filiis ſuis alodium Noveii*, duabus leucis ab urbe Regiteſte* ſitum, aliaque prædia Silvæ-majoris monachis contulit, ubi cella ejuſdem inſtituti conſtructa eſt. Hujus donationis litteras refert Marlotus [a] datas *Regiteſte caſtello*, anno ab incarnatione Domini M XCVII. indictione V. quibus appoſita ſunt ſigna *Godefridi comitis caſtelli Porcenſis**, ut in ſinceris exemplaribus legitur, *Othonis comitis de Warch, Didonis de Setona**, *Alberici filii Haëri, Manaſſedis filii comitis Hugonis teſtis & auctoris hujus donationis, & Walteri præpoſiti de Balbe*, quem locum Hugo iiſdem quoque monachis largitur. Huic cellæ præerat anno M CXLVI. Arnaldus prior, quo tempore Guiterius ſeu Witerius Regiteſtis comes Braquenſis eccleſiæ ad Moſam præbendas cum ipſa eccleſia per manum Samſonis archiepiſcopi eidem Arnaldo priori & cellæ ejuſdem loci tradit, aſſentiente Beatrice ipſius conjuge, ſuiſque filiis. qua de re cum orta eſſet controverſia pontificatu Alexandri III. eam pontifex Hugoni Sueſſionenſium epiſcopo & Petro abbati ſancti Remigii dirimendam commiſit: qui, auditis utrimque partibus, Braquenſem eccleſiam monachis adjudicaverunt, reſtituentes eis præpoſituram & præbendam, quas Goſſedus de Maceriis & Johannes filius ejus occupaverant. Hanc cellam modo poſſident Patres Congregationis ſancti Vitoni, qui novum loco ſplendorem, novaque ædificia reddiderunt.

* Novy.
* Retel.
a Marlot. to. 2. p. 219.
* de Chateau-Porcien.
* Stonne.

LXX. Petri Abaëlardi prima facta.

Hoc tempore Guillelmus de Campellis*, ſic dictus a cognomine Briegenſis pagi opido, ex quo ortus erat, dialecticam in urbe Pariſiorum docebat, multoſque habebat auditores, in his Petrum Abaëlardum, de cujus vitæ primordiis hic quædam præmittenda ſunt ad res ſubſequentes illuſtrandas. Is ſe ipſe depingit in hiſtoria, ut ipſe vocat, calamitatum ſuarum, ex qua ſequentia depromemus. Natus eſt Petrus Abaëlardus in opido Palatio*, quod in aditu minoris Britanniæ octo ab urbe Namnetica milliariis orientem verſus remotum eſt. Patrem habuit Berengarium, militaris ſeu nobilis generis, litteris utcumque imbutum, antequam militari cingulo inſigniretur, qui demum ſub finem vitæ monachus factus eſt; Luciam matrem, quæ & ipſa ſecuta eſt mariti exemplum. Hi Petrum primogenitum ſuum litteris priuſquam armis inſtrui curarunt: ille vero litterarum ſtudia militari prætulit gloriæ, quam cum hereditate & primogenitorum prærogativa fratribus ſuis reliquit. Dialecticæ in primis ſtudioſus, varias perambulavit provincias, ubicumque illius artis ſtudia vigere intellexit; ſed tandem Pariſios pervenit, ubi Guillelmum de Campellis, qui tunc in hac urbe excellebat, magiſtrum habuit. Ut erat acris ingenii & in argutando petulantis, cum magiſtro primum acceptiſſimus fuiſſet, brevi ejus indignationem & condiſcipulorum æmulationem & invidiam in ſe concitavit. Tum ingenio ſuo nimium confi-

* de Champeaux.
* Palais.
Diſſidium cum Guilelmo de Campellis.

Digitized by Google

ſus, ſcholarum magiſterium adhuc *adoleſcentulus*, obnitente incaſſum Guillelmo, apud Melidunum * opidum obtinuit; nec multo poſt ſcholas tranſtulit ad caſtrum Corbolium *, quo Pariſiacæ urbi vicinior eſſet. Illic cum frequentes haberet diſcipulos, ex immoderato ſtudiorum labore infirmitate contracta, in patriam regreſſus eſt: at ubi convaluit, Pariſios reverſus, dialecticæ diſcendæ cauſa, iterum ſe contulit ad ſcholas Guillelmi, qui, regularium clericorum habitu ſuſcepto, in ſuburbio ſancti Victoris Martyris ſcholas tenebat. Inter diſputandum frequens cum eo Petri conflictus erat de Univerſalibus, de quibus Guillelmus ita ſentiebat, *ut eamdem eſſentialiter rem totam ſimul ſingulis ſuis ineſſe adſtrueret individuis.* quæ ſententia Petro haud probabatur, qui Nominalium ſectam præferebat. unde Otto Friſingenſis eum Roſcelini fuiſſe diſcipulum ſcripſit, tametſi Petrus nuſquam id diſerte dixit. Si ei credimus, ex his conflictibus ſententiam ſuam Guillelmus correxit. quæ res adeo ejus exiſtimationem imminuerit, ut illius diſcipuli, eo relicto, ad Petri ſcholas convolaverint. Hinc nova in Petrum invidia, qui Melidunum denuo ſcholas transferre coactus eſt: at, cum Guillelmus ad villam ſuburbanam ſe contuliſſet, reverſus ille Pariſios, in monte S. Genovefæ docere cœpit. quo audito, Guillelmus in urbem regreſſus eſt: ſed a diſcipulis relictus, non poſt multum tempus, *quaſi jam ulterius de mundana deſperans gloria, ipſe quoque ad monaſticam converſus eſt vitam:* ſive id intelligendum ſit de monachorum inſtituto, ita ut iſtud Willelmus canonicali, quod jam profeſſus erat, prætulerit: ſive de regularibus S. Victoris exercitiis, quibus ſe totum, relicto ſcholarum magiſtratu, mancipaverit. Hildeberti prima epiſtola *Willelmo de Campellis* in libris manu exaratis inſcripta eſt, cui gratulatur quod, eccleſiaſticis dignitatibus omiſſis, elegerit abjectus eſſe in domo Dei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum: at non probat, quod ipſi a quibuſdam perſuaſum fuiſſe dicit, *ut ab omni lectione*, id eſt docendi munere, *penitus abſtineat.* Quod tamen reſumſiſſe non videtur, paullo poſt promotus ad epiſcopatum Catalaunenſem, id eſt anno M C XIII. ut ſcribit Albericus, & forte paullo citius.

ANN. CHR. 1097.

* Melun.

* Corbeil.

Hic non levis occurrit difficultas, quo pacto Willelmus, qui epiſcopus anno ſaltem M C XIII. factus eſt, canonici regularis habitum in ſuburbano ſancti Victoris monaſterio induiſſe dici poſſit, cum illud monaſterium ipſo tantum anno a Ludovico VI. conditum fuerit. Certe id diſerte atteſtantur verſus ab ipſis canonicis regularibus antiquitus editi, & vulgati apud Cheſnium ᵃ: ubi hoc monaſterium a Ludovico VI. conditum fuiſſe dicitur.

S. Victoris abbatiæ origo.

a Cheſn. to. 4. p. 317.

In cella veteri trans flumen Pariſiorum.

quod veterem traditionem confirmat, ſcilicet hic ante id tempus extitiſſe cellam ſancti Victoris Maſſilienſis. Annus porro diſerte exprimitur hoc diſticho.

Chriſti centeno cum mille decem & tribus annis,
Templum hoc Victoris ſtruxit regalis honoris.

Certe Sugerius in libro de ejuſdem regis vita, ſancti Victoris *monaſterium a fundamentis* ᵇ ab eo conſtructum fuiſſe aſſerit, ſed annum non exprimit, quem tum ex præmiſſis verſibus, tum ex illius loci vetuſtis documentis certo diſcimus. Quo igitur pacto, inquam, Willelmus illic habitum canonicalem induere potuerit longe ante illum annum, quo jam Catalaunenſis epiſcopus erat? Sed hæc forte ita conciliari poſſunt, ut Rex Ludovicus eo loci monaſterium anno M C XIII. a fundamentis conſtruxerit, ubi ante id tempus canonici regulares illa *in veteri cella* degebant; eumdemque locum in abbatiam erexerit, præpoſito illic primo abbate Gilduino, cui, teſte Sugerio, *familiarius confitebantur.* Huc ſpectare poſſunt prædicti verſus, qui ſic incipiunt:

b ibid. p. 320.

Illuſtris genitor Ludovici rex Ludovicus,
Vir clemens, Chriſti ſervorum ſemper amator,
Inſtitui fecit paſtorem canonicorum
In cella veteri trans flumen Pariſiorum.

De his hactenus.

Interea Berengario Petri Abaëlardi parente facto monacho, mater ejus Lucia, quæ monaſticum quoque inſtitutum amplecti volebat, eum in patriam reverti compulit. quo facto, ille in Franciam, ut theologicam doctrinam addiſceret, iterum

Digitized by Google

ANN. CHR. 1097. rediit. quo tempore Guillelmus Catalaunenſem epiſcopatum adeptus eſt, ſcilicet anno M C XIII. quo loco cetera Petri facta perſequemur, ubi eum ad Anſelmi Laudunenſis auditorium profectum oſtendemus.

LXXI. An auctor epiſtolæ contra Roſcelinum. Ex his dubitare licet, an Petrus Abaëlardus auctor ſit vulgatæ inter ejus opera epiſtolæ cum hac inſcriptione: *G. Dei gratia Pariſiacæ ſedis epiſcopo, unaque venerabili ejuſdem eccleſiæ clero, P. debitæ reverentiæ ſubjectionem ſempiternam.* In illa epiſtola » auctor, quiſquis ſit, ſibi relatum fuiſſe ait a quibuſdam ſuorum diſcipulorum, catho- » licæ fidei hoſtem illum antiquum, cujus hæreſis in concilio Sueſſionenſi damnata » fuerat & exſilio punita, multas in ſe contumelias & minas evomuiſſe viſo quodam » opuſculo ſuo *de fide ſanctæ Trinitatis*, quod auctor ipſe contra ejus hæreſim compo- » ſuerat; cumque ipſius Pariſienſis epiſcopi reditum exſpectare, ut hoc opuſculo la- » tentes hæreſes demonſtraret. quod ſi ita ſit, rogat epiſtolæ auctor, ut ſtatuto loco » & tempore, ſe præſente, coram epiſcopo res dijudicetur. Interim addit Deo ſe gra- » tias agere, quod ſummum Dei inimicum & fidei labefactatorem, in fide contrarium » perferat; & quod in numero bonorum hominum habeatur ex ejus infeſtatione, » quem ſolis bonis ſemper infeſtum eſſe conſtat. Quippe qui *contra egregium illum præconem Chriſti Robertum de Arbriſello contumacem auſus eſt epiſtolam confingere, & contra illum magnificum eccleſiæ doctorem Anſelmum Cantuarienſem Archiepiſcopum adeo per contumelias exarſit, ut ad regis Anglici imperium ab Anglia turpiter impudens ejus contumacia ſit ejecta, & vix cum vita evaſerit.* Hæc epiſtola Petro Abaëlardo tributa eſt, tum quia ejus nomen a littera P. incipiat, tum maxime quia nullus ejus nominis ac temporis auctor inveniatur, qui de ſancta Trinitate ſcripſerit præter Petrum Abaëlardum, cujus Introductio ad Theologiam ab ipſo inſcribitur, [a] *Tractatus de Unitate & Trinitate divina.* Verum hæc epiſtola ſcripta videtur longe antequam Abaëlardus theologiæ ſtuduiſſet, nedum antequam prædictam introductionem compoſuiſſet. Hæc quippe inſcripta eſt Pariſienſi epiſcopo, cujus nomen a littera G. incipiebat, adeoque, vel Goſcelino, qui anno M XCV. deceſſit, vel Guillelmo, qui non ultra annum M CI. ſuperſtes fuit, & Fulconem ſucceſſorem habuit ad tres annos. Saltem ex his argumentis patet, falſum fuiſſe Cheſnium, qui in notis ad hanc epiſtolam ait, eam ad Goſfridum epiſcopum ſcriptam eſſe: certumque eſt eam Guillelmo inſcribi non poſſe, qui anno M CI. mortuus eſt, cum necdum rebus theologicis dediſſet operam Abaëlardus. Verum dubitare licet, num Galoni epiſcopo, qui Fulconi epiſcopo anno M C IV. ſucceſſit; an Gerrico, qui anno M C XVI Galonem excepit, inſcribi poſſit. Quocirca obſervandum eſt, Abaëlardum non ante annum M C XVIII. ſuum illum de Trinitate tractatum compoſuiſſe, cum jam monachus eſſet Dionyſiani monaſterii, ad quod anno circiter M C XVI. ſe recepit. Hinc locus Galoni præcluditur, qui ipſo anno e vivis exceſſit, eodemque anno Rotbertus de Arbriſello. Supereſt ut hæc epiſtola Gerberto inſcripta dicatur. Verum cum ſuperſtite Rotberto de Arbriſellis edita ſit, & forte vivente Anſelmo archiepiſcopo, ut ex textu mox relato colligi poteſt, qui anno M C IX deceſſit, hæc epiſtola vix Abaëlardo ac ne vix quidem tribui poſſe videtur. Accedit quod Abaëlardi opuſculum de Trinitate nequaquam ſcriptum videatur contra Roſcelinum, quem nuſquam nominat, & cujus ſectam, id eſt Nominalium doctrinam videtur adoptaſſe. Hanc epiſtolam Abaëlardo affirmate adjudicant Bulæus in tomo I. hiſtoriæ Univerſitatis Pariſienſis, & Gerardus a Boſco in hiſtoria Pariſienſis eccleſiæ.

a *Abaël. hiſt. calam. c. 9.*

LXXII. Hugo fit abbas Flaviniacenſis. In Burgundia Flaviniacenſe monaſterium jam ſeptem annis paſtore deſtitutum erat poſt mortem Rainaldi, Burgundiæ ducis Fratris, qui ultimus illam abbatiam obtinuerat. Tunc contigit, Jarentone Divionenſi abbate in reditu ex Anglia [b] adhuc in Nortmannia morante, in cujus comitatu Hugo monachus erat, ut Berardus archidiaconus Lugdunenſis conſecraretur in epiſcopum Matiſconenſem ab Hugone Lugdunenſi archiepiſcopo, aſſiſtentibus Haganone Æduenſi & Walterio Cabilonenſi epiſcopis, qui ad exſequias Landrici Matiſconenſis epiſcopi convenerant. Illic conqueſtus eſt Hagano de Flaviniacenſis eccleſiæ deſolatione, petiitque ab Hugone archiepiſcopo, ut prædictus Hugo monachus, qui ipſi familiariſſimus erat, illic abbas inſtitueretur. quod vix obtinuiſſet, niſi canonicorum & laïcorum preces acceſſiſſent. Ubi archiepiſcopus aſſenſit, miſſus eſt Cabilonenſis epiſcopus ad Jarentonem abbatem, qui jam Divionem redierat, ut apoſtolica auctoritate ejus conſenſum & Hugonis obeditionem eliceret. Confirmata electione, & condicto ad conſecrationem

b *V. ſupra n. 27.*

Digitized by Google

crationem die, electus adiit archiepiſcopum, qui ejus anxietatem plurimum conſolatus, eum ad Haganonem epiſcopum, conſecrandum remiſit, ſcriptis ad eum litteris, quas ipſe Hugo refert, in quibus hæc verba. *Quæſiſtis a nobis multa ſedulitate & inſtantia cariſſimum fratrem noſtrum, Divionenſis eccleſiæ monachum Hugonem, quem nobis aſſumſeramus, cujus nos ſedulitati credebamus, immo cujus lingua vox noſtra erat; & quod quæſiſtis, ab invito & nolente quaſi extorſiſtis. Electionem igitur ejus a vobis factam apoſtolica auctoritate confirmantes, conſecrationem ipſius pro debito veſtro vobis imponimus; certum habentes, quia, & ſi corpore abſentes ſumus, ſpiritu præſentes ad honorem Dei per Chriſtum in Spiritu-ſancto conſecrationi eidem intererimus, & fideles vobis cooperatores erimus.* His litteris Haganoni redditis, Hugo electus Flaviniacum profectus eſt hoc ipſo anno, x. kal. Decembris, die feſto ſanctæ Cæciliæ, & poſtera die abbas conſecratus anno ætatis triceſimo-ſecundo. Hic eſt Hugo monachus, qui cum Rodulfo ſancti Vitoni abbate, ceteriſque ejuſdem loci fratribus, a Theoderico Virdunenſi epiſcopo pulſus, Divionem [a] cum illis ſe recepit ad Jarentonem abbatem, cujus hortatu ſtabilitatem ſuam ibidem firmavit. Is ſtatim a ſua ordinatione monaſterii rebus ſarciendis ac recuperandis animum adjecit, quæ omnia fuſe in chronico ſuo commemorat: in his Brutinus dominus caſtri, *quod olim Sedunum*, rectius Pſeudunum, *nunc Bliſmurus* * *dicitur*, reddidit eccleſiam ejuſdem caſtri cum ſuis adjunctis. quo de loco alias egimus. a lib. 66. n. 96. * Bremur.

LXXIII. Alſenſe monaſterium & Balernenſe conduntur.

Inter varias donationes, quæ Moliſmenſi eccleſiæ tempore ſancti Rotberti ejuſdem loci abbatis primi factæ ſunt, cenſendus eſt fundus Alſenſis ſeu Alpenſis, cujus donatio in veteri inſtrumento Moliſmenſi eccleſiæ facta fuiſſe dicitur ab Humberto comite, Giraldo de Alingia, & Giſlone milite, ut ibidem cella fieret. Tum ejus loci religioſi fratres, *ſancti patris noſtri Benedicti præceptis artius inhærere volentes*, a Moliſmenſibus poſtulaſſe abbatem ſibi ex eorum cœtu præponi, qui eos ſecundum regulæ præſcripta regeret, & Moliſmenſis abbatis correctioni obnoxius eſſet. Si quando vero ejus loci monachi a regula defeciſſent, hic locus denuo in cellam converteretur. Id porro definitum legitur *a domno Roberto Moliſmenſium abbate primo in præſentia ſubſcriptorum, domni ſcilicet Widonis, in eodem loco primitus in abbatem conſtituti, Alberici Moliſmenſis prioris, Walteri monachi, Lieſcelini monachi, Stephani quoque monachi*, cujus manu id ſcriptum eſt; confirmatum a domno Roberto Lingonenſi epiſcopo, & a Guidone Genevenſi epiſcopo; eidemque pacto aſſenſerunt *Humbertus comes & Girardus de Alingia, & Giſlo miles, a quibus nobis*, inquiunt Moliſmenſes, *eſt ille locus attributus. Actum eſt hoc anno ab incarnatione Domini milleſimo* XCVII. *indictione* IV. (lege V.) *pontificatus domni Urbani ſecundi papæ anno nono.* His litteris appoſita ſunt ſigna Roberti Lingonenſis epiſcopi, & Guidonis Lingonenſis. Hoc eſt Alpenſe monaſterium, diœceſis Genevenſis, ad cujus monachos Alpenſes exſtat ſancti Bernardi epiſtola CXLII. qui tum recens ab ordine nigrorum monachorum ad Ciſtercienſes tranſierant.

Eodem fere tempore conditum fuit Balernenſe Veſontionenſis diœceſis cœnobium, ad Ciſtercienſes quoque proceſſu temporis tranſlatum: cujus loci monachi cum Alpenſibus anno MCX. controverſiam habuerunt, quam Rotbertus Moliſmenſis abbas eodem anno compoſuit, ut ſuo loco videbimus. In libro de vita ejuſdem ſancti Roberti vir Dei ad locum *Hauz* profectus dicitur, ut quoſdam eremitas, qui illic degebant, viſeret, & conſiliis ſuis inſtrueret. Dubitavi aliquando an id intelligendum ſit de Alpenſi loco; an potius de alio loco, diſſito a Moliſmo quinque tantum leucis, *Hauz* etiam nunc dicto, ubi tres ſolitarii, Boſo, Johannes & Milo, habitaſſe perhibentur; quod prædium eſt hactenus cœnobii Moliſmenſis. Porro ex prædicto inſtrumento manifeſtum eſt, quod alias [b] obſervavi, Albericum priorem & Stephanum monachum adhuc Moliſmi hoc anno reſediſſe, cum idem inſtrumentum in præſentia Alberici prioris Moliſmenſis factum ſit, & a Stephano monacho ſcriptum: ac proinde illi nondum Ciſtercium hoc anno migraverant. b V. lib. 66. n. 99.

LXXIV. Cluniacenſium lites cum Trenorchio.

Duplex fuit hoc tempore controverſia Cluniacenſium cum Trenorchienſibus: una de Arboniaco, quam venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas cum Petro abbate Trenorchienſi hoc anno compoſuit: altera de piſcatione *in fluvio Segonæ* ſeu Araris, & *in borario fluminis, quod vocatur Sallia*, quam a Trenorchienſibus temere uſurpatam fuiſſe Cluniacenſes contendebant. Rem ad curiam comitis Matiſconenſis detulit Hugo Cluniaci cellerarius, ubi, arbitro cum aliis proceribus Humberto de Bello-

ANN. CHR. 1097.

* de Beaujeu.

joco*, ſententia ſecundum Cluniacenſes lata eſt. Verum, cum ei nollent acquieſcere Trenorchienſes, interpellatus ab Hugone cellerario Urbanus papa, Hugoni Lugdunenſi archiepiſcopo mandavit, ut Trenorchienſes ad juſtitiam compelleret, abbatemque ſede ſua interdiceret, dum Cluniacenſibus feciſſet ſatis. Paruit tandem ſententiæ Petrus abbas, pacto inito cum domno Gauceranno, cognomento Groſſo, domno Ilio Cluniacenſis villæ decano, domno Hugone cellerario, & domno Adelardo decano de Perrona. Hic eſt Petrus Trenorchii abbas, cui Gaufredus Andecavorum præſul anno ſuperiore contulit ecleſias [a] Doadi* caſtelli cum jure monachos in eis ſubſtituendi in locum canonicorum: cujus rei litteris appoſitum eſt inter alia ſignum Marbodi archidiaconi & epiſcopi Redonenſis, qui tunc primum ad illam ſedem promotus fuerat.

a Tournus, p. 337.

* Doay.

LXXV. Saviniacenſium judicium de vicariis.

Humbertus ſeu Umbertus de Bello-joco, mox laudatus, arbiter quoque fuit alterius controverſiæ, quæ orta eſt *inter obedientiales monachos* cœnobii Saviniacenſis, diœceſis Lugdunenſis, *eorumque vicarios*, qui vicarii ſtipendium ſuum augeri volebant ex terris, quas de novo illi obedientiales in ſuis cellis acquiſierant. Querela hac de re ad Iterium Saviniaci abbatem relata, placitum indixit abbas in aula Saviniacenſi, cui Umbertus de Bello-joco, aliique viri nobiles convocati interfuerunt. Cauſa utrimque diſcuſſa, a domino Umberto definitum eſt, caſſam & irritam eſſe vicariorum poſtulationem; obedientiales vero monachos rebus acquiſitis pacifice frui debere.

Niorti eccleſia eiſdem data.

Hoc ipſo anno Ramnulfus Santonum epiſcopus prædicto Saviniacenſi monaſterio & Iterio abbati contulit *eccleſiam S. Martini, ſitam prope caſtrum Mirebelli, in vico, qui* » *vocatur Niortus*, ea conditione, ut nulli alii eccleſiæ ſive cellæ ſubdita eſſet, præter- » quam abbatiæ S. Martini de Saviniaco: propterea quod illa eccleſia parochialis » principatum obtineret ſuper alias parochiales eccleſias.

LXXVI. Nivernenſe S. Stephani monaſterium inſtauratur.

b V. lib. 61. n. 34.

c Bibl. Clun. append. p. 175.

Apud Nivernum vetus erat quondam puellare monaſterium, beatæ Mariæ & S. Stephano ſacrum, cujus primus auctor S. Columbanus exſtitiſſe traditur, in ſuburbio poſitum, quod vetuſtate collapſum Willelmus Nivernenſis comes ante annos viginti quatuor [b] inſtaurare aggreſſus erat, & canonicis quibuſdam regularibus, qui *S. Silveſtri regulam* ſectarentur, tradere conſtituerat. Aſt hoc conſilium effectu caruiſſe videtur. ſiquidem ſubſequenti tempore ejus animo [c] inſedit, *inſtigante & exhortante domno Hugone, prius quidem decano, poſtea vero Nivernenſi epiſcopo, jam dictum beatæ Dei genitricis, necnon & glorioſi protomartyris Stephani monaſterium jam-jam dirutum & omnino peſſumdatum, funditus reædificare, & religioſos monaſtici ordinis viros inibi conſtituere, quos inter* ipſum *& Deum haberet mediatores, & apud ſupremum Judicem pro peccatis ſuis indefeſſos interceſſores.* Atque ut id opere compleret, primum qui- » dem locum ipſum valido murorum ambitu cinxit, ac tribus turribus *nobile monaſte-* » *rium* inſtruxit. Hinc clauſtra, aliaque regularia ædificia cum capella infirmorum ab » eo ædificata; eccleſia vero congruis ornamentis decorata. Ad victum vero alioſque » uſus neceſſarios ſervorum Dei ibidem commorantium, ſuorum in cœleſti curia *ad-* » *vocatorum*, totum *burgum*, quod S. Stephani appellari voluit, eiſdem contulit, nihil » omnino ſibi reſervans. Ad hæc ejuſdem ſuburbii homines liberos eſſe ſtatuit à » quavis exactione & ab expeditione militari, ita ut ſemper in pace remaneant. *Sufficit enim mihi*, inquit, *ut domini eorum monachi fortiter pro me ad Dominum intercedant.* Mitto alias donationes à munifico illo comite eidem loco factas, quem » *domno Hugoni ſanctiſſimo Cluniacenſi abbati, domnoque Petro priori*, & ceteris fratribus » Cluniacenſibus, eorumque ſucceſſoribus, laudante Willelmo nepote ſuo, conceſſit. » Acta ſunt hæc idibus Decembris hujus anni, quo die ejuſdem loci eccleſia ab Ivone » Carnutenſi epiſcopo conſecrata eſt, præſentibus venerabilibus epiſcopis, *Guidone* » Nivernenſi, Galterio Cabilonenſi, & Humbaldo Altiſſiodorenſi.

LXXVII. Nivernenſium epiſcoporum index emendatur.

Ex hoc loco Galliæ chriſtianæ fuſioris auctores Guidonem hoc anno Nivernenſem epiſcopum ſtatuunt loco Hugonis, qui in vulgatis indicibus notatus erat: cujus obitum anno MLXXXV. reponunt, ejuſque ſucceſſorem Robertum, Willelmi comitis Nivernenſis filium, quem in aliis catalogis deeſſe fatentur. Verum Hugonem iſtum ad annum ſaltem MLXXXIX. vixiſſe, ac ſedem tenuiſſe conſtat: nec Robertus Nivernenſis poſt eum epiſcopus fuit, ſed Autiſſiodorenſis; & ipſe Hugo ſucceſſorem habuit Guidonem, ſucceſſeratque Hugoni epiſcopo patruo ſuo, ejus nominis ſecundo, qui Willelmo comiti primus auctor fuerat inſtaurandi S. Stephani monaſterii,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1097.

in quo Hugo ejus nepos monachos inſtituit. Hoc poſtremum patet, tum ex primis Hugonis eo nomine ſecundi litteris, a me ſuperius [a] laudatis, in quibus ait, *quod quidam clericus nomine Hugo*, *nepos*, inquit, *meus*, *noſtræque eccleſiæ decanus*, mediam partem illius eccleſiæ habuiſſe dicitur: tum ex præmiſſo diplomate Willelmi comitis, aſſerentis, ſe hoc monaſterium reſtruxiſſe, *exhortante domno Hugone*, *prius quidem decano*, *poſtea vero Nivernenſi epiſcopo*, qui in chartario Nivernenſi anno M LXXIV. *inthroniſatus* dicitur, *in kal. Novembris*, feria VII. quo die *teſtamentum de bonis quæ* ſibi *de epiſcopatu proventura ſunt*, *inſtituens*, *quartam eorum partem monachis in monaſterio ſanctæ Mariæ ſanctique proto-Stephani in ſuburbio ſuæ civitatis ſervientibus erogari præcipit. In quo ſcilicet monaſterio ſibi ſepulturæ locum elegit*, *ſi quidem in hoc vel Autiſſiodorenſi epiſcopatu* ſibi *obitus contigerit*. Idem porro adhuc epiſcopus erat anno M LXXXIX. ut teſtantur ejus litteræ, in chartario Nivernenſi a nobis lectæ, quibus prædium quoddam in villa territorii Auguſtodunenſis Poliaco ſitum, Patriciacenſibus S. Benedicti monachis ſub annuo cenſu quinque ſolidorum impertitur: cujus conceſſionis litteræ hoc modo incipiunt: *Notum fieri volumus ego tertius Hugo Nivernenſis epiſcopus*, *& cuncta congregatio noſtra omnibus ſanctæ matris eccleſiæ filiis*, *tam præſentibus quam eorum poſteris*, *quod Petrus prior & monachi de Patriciaco cum quibuſdam laïcis venerunt ante præſentiam noſtram in capitulo S. Cyrici*, *humo-tenus poſtulantes*, *ut ego & canonici noſtri quamdam terram*, *in Auguſtudunenſi territorio ſitam*, *in villa ſcilicet*, *quæ dicitur Poliacus*, *quæ de beneficio canonicorum eſſe videtur*, *Deo & ſanctæ genitrici ejus Mariæ & S. Benedicto*, *& fratribus ibidem Deo ſervientibus ad cenſum concederemus.* quod Hugo epiſcopus cum canonicis annuit, modo ut mutua inter utroſque fraternitas & hoſpitalitas ſervaretur. Actum Nivernis publice anno M LXXXIX. Jam anno M LXXXV. ſubſcripſerat Hugo tertius chartæ, qua Willelmus Nivernenſium comes abbatiam ſancti Victoris martyris, in ſuburbio Nivernenſi ſitam, ſubjicit monaſterio beatæ Mariæ de Caritate ad Ligerim. Eam quidem abbatiam Henricus Francorum rex penitus fecerat liberam, & ab omni requiſitione de ſe & de ſuis ſucceſſoribus reddiderat abſolutam, vidente & audiente Odone milite de Albiniaco, in loco qui capella Hugonis appellatur *, dum ad Podium ſanctæ Mariæ * exercitum duceret. At cum eam Willelmus Nivernenſium comes de prædicto rege teneret; *laudante atque volente tertio Hugone* Nivernenſis *civitatis præſule*, tradidit & conceſſit Deo & eccleſiæ ſanctæ Dei genitricis Mariæ de Caritate, quatenus monachi ejuſdem loci eam in perpetuum teneant & poſſideant, & monachos, quos & quot voluerint, inibi abſque ulla inquietudine Domino ſervire faciant. *Acta eſt Nivernis publice anno Domini* M LXXXV. *indictione* VIII. *regnante Philippo.* Rainerius cancellarius dictavit, & Fulcherius Levita vice ejus ſcripſit, VII. kal. Julii, feria IIII. ſubſcripta ſunt nomina Willelmi comitis, & Hugonis præſulis. Idem Hugo anno M LXXXIII. monaſterio S. Stephani terram ſancti Agricolæ *, in burgo S. Stephani ſitam, conceſſerat, permutatione facta cum Willelmo comite, *qui prædictum locum ſancti Stephani*, *deſtructum atque pauperrimum reædificare nititur.* cujus rei litteris ſubſcribit *Willelmus comes cum filiis ſuis*, *Raginaldo*, *Willelmo*, *& Rotberto Autiſſiodorenſi epiſcopo*, quem Sancta-Marthani falſo Nivernenſem epiſcopum dicunt, & Hugoni ſubſtituunt ex male intellectis ejus litteris, ab eis in ſententiæ ſuæ fundamentum allatis, quæ eum quidem epiſcopum fuiſſe probant, ſed non Nivernenſem. Itaque Hugo tertius proximum habuit ſucceſſorem Guidonem ſeu Widonem jam inde ab anno ſaltem M XCVII. ut ex præmiſſis litteris conſtat; idque confirmant litteræ canonicorum Nivernenſium, anno M C. datæ, quibus eccleſiam ſanctorum confeſſorum Lupi & Geldardi, quam *domnus tertius Hugo* epiſcopus ipſis dederat; illi poſtmodum, *exſiſtente Widone præſule prædicti Hugonis ſucceſſore*, conferunt *eccleſiæ S. Laurentii de abbatia per manum domini Dongionis primi abbatis ejuſdem loci*, ut regulares inibi clericos inſtituat. quæ S. Martini abbatia eſt, hactenus canonicorum regularium. Denique idem Hugo tertius quintum ſe a Rocleno epiſcopum in quadam charta dicit. Hæc digreſſio haud inutilis viſa eſt ad reſtituendam ſeriem epiſcoporum Nivernenſium.

a V. lib. 62. n. 33.

Abbatia ſuburbana S. Victoris Nivernenſis monaſterio Caritatis ſubjecta.

* la Chapelle-Hugon. * Notre-Dame du Puy.

* S. Arigle.

LXXVIII. In ſynodo Atrebatenſi hoc anno habita, cui diœceſani abbates interfuere, Lambertus epiſcopus S. Amandi Elnonenſi monaſterio confert duo altaria, Scaldinii ſcilicet ac Lurcii, quæ ad id tempus *perſonaliter*, id eſt ad ſingularum perſonarum ſeu paſtorum mutationem, cum certo cenſu tenuerant monachi, deinceps *imperſonaliter* obtinerent: ea conditione, ut defunctis preſbyteris alii eorum loco idonei ab abbate ad epiſco-

S. Amando altaria data.

ANN. CHR. 1097. „ pum deducantur, eiſque animarum cura ab epiſcopo gratis concedatur. Id factum rogatu Hugonis a abbatis Elnonenſis, qui Hugo, ejuſque ſucceſſores, ſi ad ſynodum Atrebatenſem ab epiſcopo invitati fuerint, per ſe ipſi aderunt, aut per quemdam monachum ſe excuſabunt: *obedientiarius vero altarium ſupra dictorum monachus ſynodis ſemper intererit.* Subſcribunt his litteris Aloldus abbas S. Vedaſti, Johannes de Monte-S. Eligii, Albertus Haſnonienſis, Richardus Marcienſis, Hamericus Aquicinctenſis, Reinerus Cameracenſis abbas de S. Sepulchro, Goiffridus ſancti Andreæ de Novo-caſtello Cameracenſi, Geroldus Hamenſis de territorio Taruanenſi abbates. *Actum Atrebati in ſynodo, in baſilica beatæ Mariæ, anno Chriſti* M XCVII. *indictione* V. XII. kal. Novembris, anno pontificatus Lamberti epiſcopi IV.

a *V. ſupra n. 17.*

LXXIX. *S. Jacobi cella in Lotharingia.*

In Lotharingia prope Novum-caſtrum exſtat cella S. Jacobi in monte Sionna, quæ hac occaſione condita perhibetur. Urſus quidam, ortu Beneventanus, poſt varias peregrinationes, in Lotharingiam acceſſit, ſubſtititque prope Novum-caſtrum diœceſis Tullenſis, ubi oratorium ex tempore conſtruxit in honorem S. Jacobi apoſtoli, cujus reliquias, quas ſecum habebat, ibidem repoſuit. Dein prædictum oratorium a Pibone Tullenſi epiſcopo, interventu Grimaldi abbatis, cui Urſus ſe ſuaque commendaverat, conſecratum: ad quod locorum illorum accolæ, loci ac reliquiarum novitate, ut fit, incitati, gregatim confluxerunt. Demum cella eidem oratorio adjuncta, quam Pibo epiſcopus, prædicti Urſi rogatu, S. Manſueti monaſterio contulit, ut monachi in ea collocarentur: eiſque altare S. Germani de Sionna, conſentiente Riquino archidiacono & Hugone ejus loci preſbytero, conceſſit; ſtatuitque, ut omnes montem illum inhabitaturi, ad cellam illam convenirent pro baptiſmo & ſepultura, cæteriſque animæ & corporis ſubſidiis. Acta hæc anno M XCVII. indictione V. IV. kal. Martii, in majore S. Stephani eccleſia. His Pibonis litteris adſcripta ſunt, præter alia, ſigna domni Thiemari abbatis S. Manſueti & Widrici abbatis S. Apri, eo nomine ſecundi. Poſt multum tempus, id eſt anno M CC XXIII. Odo Tullenſis epiſcopus Olrico priori S. Jacobi in monte, ejuſque ſucceſſoribus, curam animarum confirmavit.

LXXX. *Bellæ-vallis cella, & aliæ Medianenſes.*

Tunc temporis in Mediano-monaſterio religioſiſſime vivebat Hugo monachus, qui ſolitudinis amore ad locum, qui Bella-vallis dicitur, ſeceſſit, ibique cellam hoc anno ædificavit, à Gerardo comite Vaudanimontis, Gerardi Lotharingiæ ducis filio & Theodorici ducis fratre, ejuſque poſteris liberaliter dotatam, quorum plerique ibidem humati ſunt; Gerardus ſcilicet ipſe cum uxore ſua Helvide; Hugo filius ejus, qui patris donationes ratas habuit; hujus quoque filius æquivocus. Hic ejuſdem nominis filium habuit tertium Hugonem, qui cum uxore ſua Margareta Mediani-monaſterii ſocietatem obtinuit. Henricus vero tertii Hugonis filius, cum Helvide conjuge & filiis ſuis Hugone & Olderico, itidem Bellæ-valli ſe munificum præbuit, ejuſque poſſeſſiones novis litteris aſſeruit anno M CC LII. Locum hunc celebrem reddidere S. Spinuli miracula, cujus corpus anno M C IV. eo tranſlatum eſt. Porro prædictus Hugo monachus non tantum Bellæ-vallis cellam, ſed alias quoque condidit, nimirum Romonenſem cellam ſeu Leonis-montem * juxta caſtrum a Lunaris-villæ *, cellam de Suris, & cellam Clari-montis ſuper S. Deodatum. quæ omnia ex hiſtoria Johannis Bayonis diſcimus. Plura de prædicto Henrico, tertii Hugonis filio, tradit idem auctor. nempe eum poſt varia in Lotharingia bella, demum cogente inopia, in Siciliam ſe recepiſſe: ubi Caroli regis ſtipendiarius factus, multiſque poſſeſſionibus acquiſitis, filiam Athenienſium ducis in conjugium duxerit, ex qua tres genuit filios, Henricum, Jacobum & Guidonem: ex quibus Henricus natu-maximus, recepto Vaudanimontis comitatu, ducta in uxorem domini Vergiacenſis ſorore, æquivocum filium, comitatus hæredem, ex ea ſuſcepit, treſque filias: quarum primo-genita Johanni de Johannis-villa nupta fuit; duæ aliæ ſanctimoniales factæ. ſecunda quidem, ut Bayonis verbis utar, *in Romarico monte velo ſanctimonialis inſignitur*, quæ poſtmodum ejuſdem loci abbatiſſa exſtitit: tertia in Sueſſionenſi beatæ Mariæ parthenone ſacrum itidem velamen ſuſcepit. Harum nomina haud exprimit auctor: at Johanna vocabatur ſecunda, quæ abbatiſſa Romaricenſis erat anno M CCC XXXIII. Eo tempore, quo nunc ſiſtimus, Mediano-monaſterio præerat Bertricus abbas, jam ſuperius b laudatus, a quo Thierbertus quidam, bonæ ſpei juvenis, ipſo die paraſceves, *ſub balmam* ſeu rupem Altæ-petræ, monaſterio incumbentem, XIV. kal. Maii, cum ſanctimoniali, cui nomen Giſebors, diviſis

Vaudanimontis comites.

* *Leomont.*
a *V. lib. 68. n. 14.*
* *Luneville.*

b *ibid.*

Digitized by Google

parietum cellis recluſus fuit ſubter ſancti Manſueti cancellum, uti prædictus Bayon teſtatur. ANN. CHR. 1097.

LXXXI. Romaricenſis monaſterii ſtatus.

Sub finem hujus ſæculi, Ægidiâ Romarici-montis abbatiſsâ, cum ad laxiorem vitam declinarent ejus loci ſanctimoniales, nec ad priſtinam vivendi normam revocari ſe paterentur; ab eis receſſere monachi, qui earum curam ab origine ſacri illius monaſterii habuerant, & ad ſacrum Montem ſe receperunt, unde illi cum ſanctimonialibus ſuperiori ſæculo ad tranſmoſellanam planitiem tranſmigraverant. Id ſuis litteris vicarii apoſtolici teſtantur, anno MDCXIII. ad Paulum V. ſummum pontificem datis, in quibus hæc verba. *Hinc poſt ducentos fere annos* a condito parthenone, *ſive temporum, ſive operum injuria, religioſi pertæſi monialium curam relinquentes, ab eis receſſerunt. Hæ vero ſæculares ſacerdotes ad ſpiritualium curam, & ſyndici unius loco officiales nobiles ad temporalium regimen acciverunt. unde regularis vivendi norma ſenſim dilapſa eſt.* Non diu hanc mutationem impune tulere Romaricenſes illæ, quarum monaſterium ſub initia ſæculi ſubſequentis incendio conflagravit, ut ſuo loco dicturi ſumus.

Tunc etiam illinc receſſerunt quidam clerici, qui in Caſtelleto (id loco nomen) interpoſita inter monaſterium Moſella, reſidebant, & ad Calmociacenſem eccleſiam, quæ ab anno MXCIII. condi cœpit, ſe receperunt. Non multo poſt Seherus, qui eorum dux erat, præpoſitus fuit ſancti Leonis Tullenſi abbatiæ, quam venerabilis Lutolfus decanus ſub finem hujus ſæculi ædificavit.

LXXXII. Augia Brigantina.

Sub idem tempus in Alamannia Udalricus comes, cauſæ beati Petri contra ſchiſmaticos ſtrenuiſſimus ac ferventiſſimus propugnator, monaſterium ad lacum Acroniatum prope Brigantium condidit, cui Augia-major ſeu Brigantina vocabulum: ubi poſt mortem immaturam, quæ hoc anno accidit, VI. kalendas Novembris honorifice ſepultus eſt, teſte Bertholdo. Hactenus perſiſtit hoc monaſterium ſub inſtituto Benedictino.

Laureshamenſes abbates.

Circiter hunc quoque annum Anshelmus Laureshamenſis abbas, poſt annos tredecim præfecturæ, cum monaſterium incendio deformatum reparaſſet, VII. kal. Julii ad Dominum migravit miles emeritus, & in Abrinſbergenſi oratorio, quod ipſe exſtruxerat, humatus eſt. Huic ſubrogatus Geroldus, incertum an ex ipſa congregatione, an aliunde aſſumtus. quo poſt annos ſex mortuo, Hugo Gingenbacenſis abbas, non electione fratrum, ſed imperiali auctoritate inſtitutus, ſtatim deſtituitur. Tunc Laureshamenſem abbatiam adeptus eſt Gebehardus, Hirſaugienſis poſt ſanctum Wilhelmum abbas, tum natalium ſplendore conſpicuus, tum etiam conſilii ſagacitate in palatio acceptus: cujus in Laureshamenſem abbatiam ingreſſus multas turbas concivit, ut inferius videbimus.

S. Eadmundi item abbates. a *Monaſt. Anglic. p. 295.*

In Anglia Balduinus Gallus, ſancti Eadmundi ex monacho Dionyſiano abbas, hoc anno deceſſit [a] octogenarius IV. kal. Januarii, anno regiminis ſui triceſimo-ſecundo. Eo mortuo abbatia vacavit uſque ad mortem Willelmi regis: cujus frater ac ſucceſſor Heinricus eam Rotberto S. Ebrulfi in Nortmannia monacho, filio Hugonis comitis Ceſtrenſis, dedit. Verum is tertio poſt anno in generali concilio per Anſelmum archiepiſcopum exauctoratur, quod abbatiam illam abſque canonica electione uſurpare auſus fuiſſet: ejuſque loco Rotbertus prior Weſtmonaſterienſis ad id munus electus eſt.

LXXXIII. Anſelmus archiepiſcopus in Galliam venit. * *de Douvre.*

Eodem anno Anſelmus Cantuarienſis archiepiſcopus Romanum iter, ægre obtenta a Willelmo rege venia, aggreſſus eſt feria V. idibus Octobris. Cum ad portum Dofrenſem * veniſſet, Willelmum clericum a rege miſſum offendit, qui eum veluti fugitivum, vel immanis cujuſdam ſceleris reum, in litore detinuit per multos dies, donec ejus ſarcinulas omnes perſcrutatus eſſet. Rebus omnibus revolutis, cum nihil eorum quæ perquirebat inveniſſet; Anſelmus demum cum ſuis abire permiſſus, Oceani fretum trajecit. Ubi in Galliam appulit, ad ſancti Bertini divertit cænobium, ibique per quinque dies cum debita reverentia hoſpitatus eſt. quo tempore a canonicis S. Audomari ad eorum eccleſiam invitatus, ibidem altare in honorem ſancti Laurentii dedicavit. Inde, Francia pertranſita, Burgundiam ingreſſus, occurrente ſibi ſpe prædæ provinciæ duce, tantam ſui venerationem ei concivit, ut, qui archiepiſcopum plurimo auro argentoque, ut fama vulgabat, ſuffarcinatum ſpoliaturus advenerat, ſua omnia ad ejus obſequium præſto eſſe juſſerit. Gratiis duci actis, Cluniacum adiit tertio die ante nativitatem Domini: ubi a tota illa congregatione cum ſumma reverentia & gratu-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1097.

latione acceptus eſt. Inter ea præmiſſus ab eo nuntius Lugdunum, Hugoni archiepiſcopo, jam dudum amicitia ſibi devincto, ipſius adventum ſignificavit. Ille vero magno ſe hujus videndi deſiderio teneri per digniores ex ſuis familiaribus indicavit, & ut quantocius ad ſe veniret, exoravit; mandavitque Matiſconenſi epiſcopo, ut venienti cum debito honore occurreret, & officioſiſſime deſerviret. quod epiſcopus diligenter exſecutus eſt. Ubi vero Lugdunum attigit vir Dei, incredibile dictu eſt quanta cum veneratione acceptus ſit. Illic remorari coactus, tum ob corporis infirmitatem, tum ob inſidias, quæ ipſi etiam a religioſi ordinis hominibus in via parabantur, litteras ad ſummum pontificem ſcripſit, quibus ſuas in epiſcopatu anguſtias, inutilemque in curandis Angliæ malis operam ſignificabat, & abdicandæ curæ paſtoralis facultatem poſtulabat. Interim rex Willelmus in Anglia, poſt ejus e regno diſceſſum cuncta quæ illius juris erant, in ſuum tranſcripſit dominium, & ea omnia, quæ ab eo ſtatuta vel mutata fuerant, irrita & caſſa declaravit. Aliunde, cum fama vulgata eſſet, Britanniæ primatem multo auri argentique pondere onuſtum Romam pergere; Germanici regis & Wibertinæ factionis exploratores inſidias in via tendunt ad eum comprehendendum. quod multis aliis, qui idem iter tenebant, exitio fuit. Denique langore tantiſper ſedato, Anſelmus Lugduno diſceſſit, & anno ſequenti Romam iter proſecutus eſt.

LXXXIV. Glannafolium Caſinatibus reſtitutum.

Ad Urbanum quod attinet, medio menſe Martio Terracinæ verſabatur, cum litem de monaſterii Glannafolienſis ſubjectione, in Turonenſi concilio indeciſam, tandem in Caſinenſium gratiam diremit, quibus primum illud noſtri Ordinis in Gallia cœnobium, uti [a] Hadrianus I. & Carolus M. definierant, deinceps ſubjectum eſſe voluit. Pontificiarum hac de re litterarum, quas integras in Apologia Miſſionis S. Mauri in Galliam, a Ruinarto noſtro ſcripta, pag. 142. & ſeqq. videre licet, partem huc revocare non pigebit.

[a] V. lib. 25. n. 61.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, reverentiſſimo & cariſſimo fratri Oderiſio, noſtris per Dei gratiam manibus, & in cardinalem S. R. E. ſacerdotem, & in abbatem Caſinenſis monaſterii conſecrato, ejuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis, in perpetuum. Pater & princeps monachicæ inſtitutionis, gratia & nomine Benedictus, diſcipulum ſuum beatiſſimum Maurum ob religionis ſtudium docendum & augendum in Gallias deſtinavit, ſicut in eorum geſtis luce clarius reperimus. qui ad loca deſtinata perveniens, monaſterium, quod Glannafolium dicitur, in Andecavenſium diœceſi, divina gratia proſequente, conſtruxit, quod Caſinenſi cœnobio unde prodierat, ipſe commiſit: ubi cum plurimis virtutum inſignibus, cooperante Domino, effulſiſſet, Bertulſum diſcipulum ſuum abbatem ſubſtituens, monachis Caſinenſibus qui una ſecum venerant, ſuper eum ſollicitius invigilare præcepit, ne in aliquo a rectitudine regularis tramitis deviaret, ſicque temporalis vitæ finem ſortitus eſt, ac ſepultus. Poſt nonnulla igitur annorum curricula, peccatis exigentibus, idem monaſterium a Gaidulſo quodam deſtructum, ſed poſtmodum religioſorum eſt virorum ſtudio reparatum. Eo itaque tempore venerandæ memoriæ Adrianus papa, ſimul cum Karolo rege Francorum & Patritio Romanorum, præfatum monaſterium Glannafolienſe venerabili Theodemario Caſinenſi abbati ſuper hac re querimoniam facienti, cognita ratione, reſtituit, atque auctoritate apoſtolica confirmavit. Verum quia Dei judicia abyſſus multa, jam dictum cœnobium barbarorum incurſu vaſtatum iterum & deſtructum aſſeritur. Depopulationis ergo illius barbaricæ ſolitudine permanente, illuſtrium principum ſtudio proviſum fuit, quatenus Glannafolienſis locus, monachicæ tunc quieti incongruus, per Foſſatenſes monachos diſponeretur. Quæ quidem diſpoſitio uſque ad tempora noſtra immobiliter perduravit. Ceterum cum Foſſatenſis etiam locus a religionis obſervatione deſiiſſet, Glannafolienſis eccleſia per loci illius præpoſitos, non tam diſpoſita, quam diſſipata diutius videbatur. Contigit autem divinæ diſpoſitione clementiæ, cum pro eccleſiaſticis cauſis in Gallias tranſiſſemus, nos locum illum cum confratribus noſtris epiſcopis, & Romanæ eccleſiæ cardinalibus viſitaſſe. Fratrum igitur Deo ſervientium illic, & circumhabitantium nobilium virorum nos turba circumſtetit ſuper diſſipatione multimoda conquerentium, quæ ab his inferebatur, quorum eos oportuerat induſtria gubernari. Adjectæ his ſunt communis filii noſtri Johannis ſanctæ Romanæ eccleſiæ diaconi cardinalis & veſtri Caſinenſis cœnobii monachi pro parte tua, & venerabilis fratris noſtri Goffridi Andecavenſis epiſcopi, & filii noſtri Fulconis Andecavenſis comitis preces, proprium loco illi abbatem ſub ditione Caſinenſis eccleſiæ auctoritate ſedis apoſtolicæ reſtitui poſtulantium: nec parum in brevi profectus loco eventurum ſperabant, & de triceſimo, qui tunc inerat, monachorum nu-

ANN. CHR. 1097.

mero repente ampliorem futurum, ſi quidem a Foſſatenſium erepti tyrannide, abbatis proprii regimine fruerentur. Proinde Foſſatenſibus monachis diem certum ſtatuimus, quo ſe noſtræ audientiæ, ſi haberent privilegia, præſentarent. Conſidentibus ergo nobiſcum in Turonenſi eccleſia archiepiſcopis, epiſcopis & abbatibus, numero quatraginta-quatuor, facta de hoc negotio quæſtione, cartam nobis prædicti fratres in communi audientia præſentarunt, quaſi Romani pontificis Adriani, quæ omnino falſa manifeſtis eſt indiciis comprobata. Placuit itaque cunctis in communi fratribus qui conſederant, quandoquidem in Foſſatenſi monaſterio religionis obſervantia jam per tempora longa defecerat, & Glannafolienſis locus per eos non meliorationi, ſed deteriorationi videbatur expoſitus, ceſſante cauſa etiam ceſſaret effectus, ut Glannafolienſibus monachis abbatis cardinalis ſolatium redderetur. Ex tunc ergo communi decreto ſancivimus, & nunc per præſentis privilegii paginam legitimum ſempiternum apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ut in loco illo venerabili, ſæpe ſuperius nominato, cardinalis abbas perpetuis temporibus habeatur, ſalva per omnia reverentia & obedientia matris ſuæ eccleſiæ Caſinenſis. Prædeceſſorum noſtrorum ergo Romanorum pontificum Adriani & Nicolai veſtigia comitantes, prænominatum Glannafolienſe cœnobium cum omibus pertinentiis ſuis, ſalva libertate & dignitate ejuſdem loci, tibi tuoque Caſinenſi monaſterio præſentis noſtri privilegii pagina cum omnibus poſſeſſionibus ſuis confirmamus; in quibus hæc propriis duximus nominibus annotanda, in primis villam Blazon, Longus-campus, Boſcus-Mariacus &c.

Poſt illam bonorum enumerationem decernit pontifex, ut poſt mortem Giraldi tunc ejus loci abbatis, nullus ibidem abbas inſtituatur, niſi is, quem fratres unanimi conſenſu aut ſaniori ex parte elegerint, apud Caſinum benedicendum: qui deinde, præpoſitura Caſinenſi & vicariatu Caſinenſis abbatis accepto, ad ſuum cœnobium redeat: ſingulis vero quinquenniis ad Caſinenſe monaſterium accedat, nullique alteri abbati, præterquam Caſinenſi ſubdatur. *Scriptum per manum Petri ſcriniarii ſacri palatii. Datum apud Tarracinam per manus Johannis S. R. E. diaconi cardinalis* XII. *kal. Aprilis indictione* V. *anno dominicæ incarnationis* MXCVII. *anno autem pontificatus domni papæ Urbani ſecundi decimo.* Idem privilegium ſubſequentes pontifices non ſemel confirmarunt. Exſtant ea de re bullæ Anaſtaſii IV. anno MCLIII. Innocentii III. anno MCCII. & aliorum.

Idem pontifex jam Romam reverſus erat VI. kal. Aprilis ejuſdem anni, quo tempore Caſinenſe [a] monaſterium ab omni ſubjectione liberum ſub Romanæ eccleſiæ protectione confirmat, ceteriſque per occidentem monaſteriis præferendum eſſe declarat; ejuſque abbates in omni conventu epiſcoporum ſeu principum ſuperiori omnibus abbatibus loco conſedere, atque in omnibus judiciis priorem ceteris ſui ordinis abbatibus juris ſententiam proferre ſancit.

Caſinenſis monaſterii prærogativæ. a Bullar. Caſin. to. 1. p. 119.

LXXXV.

Caſæ-aureæ monaſterium ſedi apoſtolicæ commendatur & inſtauratur.

Per id tempus magnas calamitates & anguſtias paſſum eſt Caſaurienſe monaſterium, maxime a Nortmannis, qui Aprutianas illas regiones multum infeſtabant. Hos litteris & dirarum imprecationibus reprimere tentarunt Alexander II. & Gregorius VII. at nihil apud illos nec litteræ, nec minæ valuerunt. Tandem ad ſummam calamitatem & fere in ſolitudinem redactum eſt nobile quondam monaſterium, primum quidem per Hugonem [b] Malmazettum, deinde per Willelmum Taſſionem, quem puto fuiſſe ex genere Taxonum Nortmannorum: cujus Malmazetti vexationes ferre non valens Johannes abbas, idemque epiſcopus Valvenſis, abdicavit abbatiam, & ad ſuum epiſcopatum ſe recepit. In ejus locum intruſus Gilebertus a Malmazetto, cujus capellanus erat, eccleſiæ ornamenta & ſacra vaſa abſtulit, atque inde receſſit. Denique conſultus a Caſaurienſibus Johannes epiſcopus, eis auctor fuit, ut Grimoaldum monachum ſancti Vincentii ad Vulturnum, qui ſancti Petri de Tirte præpoſituram tenebat, abbatem eligerent, hominem quidem non multum litteratum, ſed in rebus temporalibus induſtrium. Is itaque hoc anno electus, ejus nominis ſecundus, cum Urbanus Theate * moraretur, ad eum acceſſit, & expoſita [c] ſui monaſterii calamitate & deſolatione, ſedis apoſtolicæ protectionem obtinuit, quam ejus anteceſſores ad id tempus non exquiſierant, imperiali contenti. Idem abbas ab ipſo pontifice primus conſecratus, baculum paſtoralem ab eodem accepit loco ſceptri imperialis, quod ſuperiores abbates pro ferula paſtorali geſtaverant, ut patet ex ſequenti effigie, quam Johannes chronographus in hunc modum expreſſit.

b V. lib. 64. num. 30.

* Chiety.

c Spicil. to. 5. p. 470. & ſeqq.

Digitized by Google

Ex eo tempore Grimoaldus abbas inſtaurandis eccleſiæ, totiuſque monaſterii pro modulo ædificiis, necnon recuperandis poſſeſſionibus amiſſis animum adjecit. Dum in his occupatur, prædictus Willelmus Taſſio, ad tranſmarinas partes proficiſci volens, Richardo comiti pro mille byzantiis abbatiam illam vendidit. Tum Richardus monaſterium adit cum magno comitatu, & cum magno ſumtu moratur; poſtremo pecuniæ ſummam ab ſe datam cum fenore a Grimoaldo abbate repoſcit. Abbati vero pecuniam tantam ſe non habere modeſte reſpondenti, & monaſterii ſui ruinas in teſtimonium oſtendenti, ille furibundus comminatus eſt, ſe ruinas illas completurum, niſi ad diem aſſignatam pecuniam illam bene ponderatam ſibi afferret; moxque e loco receſſit. Quid faceret anxius animi abbas, communicato cum fratribus conſilio, cum impoſitam ſibi pecuniæ ſummam non haberet, colligit pecora & animalia omnia, quæcumque in villis ac poſſeſſionibus monaſterii potuerunt inveniri, eaque cum vagientibus infantibus, eorumque matribus, ad ædes tyranni adducit, » offertque in hæc verba: Hæc ſunt unde vivere debent pauperculæ illæ mulieres cum » ſuis liberis: parce illis, ut parcat tibi Deus. noli terram ſancti Clementis in vaſtita- » tem redigere depulſis loci habitatoribus. Tibi perſuadeas velim, ſi quod poſtulas ha- » beremus, nulla eſſet mora in reddendo, ne in tui offenſam incurreremus. At his nihil motus tyrannus, rapit omnia, nec quidquam relinquit, quo miſeræ matres cum liberis ali poſſent. Verum non diu hanc injuriam Deus inultam ſivit. Reverſus ad ſuos abbas, plus dolens de ſubditorum anguſtiis, quam de proprio damno, coram ſancti Clementis corpore in preces effuſus, divinam opem ſupplex imploravit. Nec caſſæ fuere preces. nam non multo poſt, cum prædictus comes ex præda male parta ſuis baronibus epulas paraſſet, inter ipſa pocula ſe a Clemente percuſſum vociferans, ſubito

Digitized by Google

ſubito interiiſſe traditur. Qua re perterrita ejus conjux, quædam monaſterio reſtituit, filiumque ſerio admonuit, ut ſacro loco nihil nocumenti inferret. Paruit ille conſilio vivente matre: at poſt ejus obitum, ipſius monitis inſuper habitis, patrem ſuum malitia ſuperaſſe fertur. ANN. CHR. 1097.

Per id tempus cum Farfenſe monaſterium, in valle poſitum, jam ruinæ proximum eſſet, fratribus & pleriſque Romanorum magnatibus viſum eſt, ut in ipſo monte reſtrueretur. Horum monitis & adhortationibus acquieſcens tandem Berardus [a] abbas, conſtitutum hac de re cum toto conventu edidit, fretus ſubſidiis nobilium Romanorum, aliorumque fidelium, quibus ſi id fecerint, remiſſionem peccatorum & ſuffragiorum communionem pollicetur. Actum in Farfenſi clauſtro, anno Domini MXCVII. indictione V. Subſcribunt poſt Berardum abbatem Romanus prior, aliique monachi fere centum, omnes adjuncto ſui ordinis & monachi titulo. Hujus conſtituti occaſione uſus Berardus, univerſis monaſterii prædiis & hominibus tributum impoſuit: at nulla conſtituti habita ratione, illud in proprios & conſanguineorum uſus prodegit; nec eo contentus, bona monaſterii dilapidare inſtitit. qua re offenſi fratres, plerique a loco receſſerunt, querelas de tot gravaminibus ad imperatorem & ad Romanorum magnates amicos delaturi: ceteri Dei præpotentis opem & ſanctæ Dei-genitricis Mariæ patronæ ſuæ interventum implorabant. His tandem flexus Berardus, conſtitutum exſequi in animum induxit, & magnam eccleſiæ fabricam in monte ædificare cœpit, artificibus inſiſtens, ut opus perficere maturarent. Verum occulto Dei judicio inchoatum opus ejus interitus brevi ſubſecutus abrupit, ut inferius videbimus.

Farfenſe monaſterium in monte cœptum.

a V. lib. 67. n. 87.

INſequentem annum milleſimum nonageſimum-octavum, in primis inſignem, totique non modo ſancti Benedicti Ordini, verum etiam eccleſiæ ſuſpiciendum reddidit origo perceleberis monaſterii Ciſtercienſis & Ordinis, ex quo tot fructus & ornamenta in noſtrum Ordinem & in eccleſiam promanarunt. Primus ejus auctor & inſtitutor fuit S. Rotbertus Moliſmenſis abbas cum viginti amplius ſui cœnobii monachis, quorum duo præcipui exſtitere Albericus Moliſmi prior, & Stephanus cognomento Hardingus, Anglus natione, qui paullo [b] ante ad locum, Vivicum nomine, cum aliquot ſociis ſeceſſerant, ſed a Lingonenſi epiſcopo, fratrum flagitatu, Moliſmum revocati fuerant. Illic numeroſus monachorum cœtus erat, quorum alii mediam tenere viam, & regulam cum aliquo temperamento obſervare volebant: alii ferventiores, quorum e numero Albericus & Stephanus cum Rotberto abbate hac mediocritate nequaquam contenti, ad ſublimiora contendebant, & regulam ſanctam abſque ulla mitigatione tenere decreverant. Verum, eorum abſentiam & ſeceſſionem, quaſi quoddam ſuæ inertiæ opprobrium, alii non ferentes, quos verbis non poterant, hos epiſcopali auctoritate apud ſe retinebant. Hinc eo magis accendebatur ardor in ferventiorum animis, ignis inſtar, qui quo magis concluſus, eo vim facit amplius, ut foras erumpat. Ut ergo ab epiſcopali auctoritate ſe tutos præſtarent, Hugonis archiepiſcopi Lugdunenſis & ſedis apoſtolicæ legati poteſtatem epiſcopali opponere conſtituunt. Hinc Moliſmo profecti hoc anno ſeptem viri, ſcilicet Rotbertus, Albericus, Odo, Johannes, Stephanus, Letaldus, Petruſque, Lugdunum petunt, atque Hugoni archiepiſcopo exponunt, ſe Moliſmi regularem diſciplinam pro modulo inſtituere conatos fuiſſe, nec ſupereſſe quid ulterius illic faciendum ſit, cum nec locus, nec plerorumque mores & ingenia majorem perfectionem patiantur. ſui propoſiti eſſe, locum quærere ſervandæ ad amuſſim regulæ omnino accomodatum, ſine indulgentia & laxamento. Orare tantum, ut pio propoſito, & divinitus ſibi, ut credebant, inſpirato, auctoritatis ſuæ præſidium & favorem impendat. His auditis archipræſul non ſtatim acquievit, ſed aſſenſum tantiſper ſuſpendit, ut illi maturius rem expenderent; ceterum, ſi eos in propoſito conſtantes fore intelligeret, ſuum illis auxilium & robur non defuturum. Tali reſponſo læti ad ſua redeunt ſeptem viri, quibus complures alii brevi ſe adjungunt. quod ubi ex eorum litteris Hugo intellexit, eis reſpondit [c] in hunc modum.

ANN. CHR. 1098. LXXXXVI.

Ciſtercienſis monaſterii & ordinis primordia.

b V. ſupra n. 73.

c Exord. mag. Ciſt. c. 11.

Hugo Lugdunenſis epiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus, Roberto Moliſmenſi abbati, & fratribus cum eo ſecundum regulam S. Benedicti Deo ſervire cupientibus. Notum ſit omnibus de ſanctæ matris eccleſiæ profectu gaudentibus, vos & quoſdam filios veſtros, Moliſmenſis cœnobii fratres, Lugduni in noſtra præſentia adſtitiſſe, ac regulæ beatiſſimi Bene-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1098.

dicti, quam illuc uſque tepide ac negligenter in eodem monaſterio tenueratis, artius deinceps ac perfectius inhærere velle profeſſos fuiſſe. Quod quia in loco prædicto pluribus impedientibus cauſis conſtat adimpleri non poſſe; nos utriuſque partis ſaluti, videlicet inde recedentium, ac illic commorantium, providentes, in locum alium, quem vobis divina largitas deſignaverit, declinare, ibique ſalubrius ac quietius Domino famulari utile duximus fore. Vobis ergo tunc præſentibus, Roberto abbati, fratribus quoque Alberico, Odoni, Johanni, Stephano, Letaldo & Petro; ſed & omnibus, quos regulariter & communi conſilio vobis ſociare decreveritis, hoc ſanctum propoſitum ſervare ex tunc conſulimus, & ut in hoc perſeveretis præcipimus, & auctoritate apoſtolica per ſigilli noſtri impreſſionem in perpetuum confirmamus.

His acceptis litteris alacres viri piiſſimi, extemplo ad quærendum opportunum locum ſe accingunt: ſed, antequam Moliſmo diſcederent, Rotbertus abbas fratribus remanſuris conſilium ſuum approbare conatus eſt, oſtenſo legati apoſtolici reſcripto, quo eis alio ſecedendi facultas concedebatur. Se quidem ægre ab eis avelli & porro permanſurum fuiſſe, ſi eos ad majora provehi poſſe ſperaret: ſed quando ad id ſe impares eſſe cauſarentur; non gravate ferrent, ſi hi, qui ſe ad diſtrictiora cælitus vocatos crederent, alio ſecederent, ut vocationi divinæ obſequerentur. His dictis, abbatiæ munus abdicavit, fratribuſque alterius abbatis eligendi poteſtatem fecit. Obſtupuere ad hunc ſermonem etiam remiſſiores, levitatem, inconſtantiam, imprudentiam recedentium incuſantes: alii vero, quibus mens ſanior, ſuam ipſi inertiam ac ſortem deplorabant, quod optimi patris regimine, piiſſimorum fratrum conſortio, exemploque privandi eſſent: omnes denique in lacrymas effuſi, recedentes ſocios amplexi ſunt & cum dolore amiſerunt, quorum præſentiam atque cenſuram ferre non poterant.

Sic Moliſmo diſcedentes generoſi athletæ, omnes viginti & unus, ad locum deſtinatum pergunt, Ciſtercium antiquitus dictum, locum tunc horroris & vaſtæ ſolitudinis, nemoribus ac vepribus obſitum, in Cabilonenſi poſitum diœceſi & in Belnenſi comitatu. Pertinebat iſte locus ad Rainaldum Belnenſem vicecomitem, qui
» novorum hoſpitum pietate commotus, domno Rotberto, ejuſque fratribus, qui cum
» eo regulam S. Benedicti artius ac perfectius obſervare cupiebant, annuente uxore
» ſua Hodierna filiiſque, contulit de prædio ſuo, *quod antiquitus Ciſtercium vocabatur*,
» quantumcumque ipſis & eorum ſucceſſoribus Dei famulis conducebat ad monaſte-
» rium, ejuſque officinas conſtruendas, ad arandum quoque & ad omnem uſum neceſſarium. Irriguus eſt hic locus fluviolo, qui a Fonte-ſine-fundo* (ſic vulgus appellat) una leuca a Divione profluens, hoc habet inſtar miraculi, quod ſicca anni tempeſtate intumeſcit; contra vero decreſcit, minuiturque pluviis cæleſtibus. qualis quoque fons in majori Cartuſia non ſine admiratione viſitur. quaſi uterque documento eſſet, cæleſtium gratiarum influxum vix ac ne vix quidem obtineri ac conſervari poſſe cum terrenarum rerum copia, niſi hæc in pios, maxime egentium uſus profundatur. Hoc itaque in loco ſervi Dei conſiſtentes, extemporaneas ex virgultis caſas conſtruxere una cum oratorio beatiſſimæ Virgini Mariæ ſacro: ad cujus exemplum ceteræ deinceps ejuſdem congregationis eccleſiæ in ipſius Deiparæ honorem Deo conſecratæ ſunt. Rebus itaque utcumque compoſitis, Rotbertus omnium conſenſu abbas electus eſt, Albericus vero præpoſitus ſeu prior, & Stephanus ſubprior; omneſque ſtabilitatem in loco promiſerunt, in quo regula ſine ulla mitigatione ad apicem ſervaretur. Prima hæc Ciſtercienſis domus inſtitutio hoc anno facta eſt XII. kal. Aprilis, ſollemni die natalis ſancti patris Benedicti, quæ tunc in dominicam palmarum incidebat.

* Sans-fond.

Interim Hugo archiepiſcopus-legatus illorum ſolitariorum ſanctimoniam commendavit Odoni Burgundiæ duci, qui eam per ſe ipſe expertus, permutatione cum Rainaldo Belnenſi vicecomite facta, reliquum fundi Ciſtercii ſervis Dei conceſſit, & ad fabricam novi monaſterii ampliſſimas contulit ſuppetias, ob id fundator a poſteris habitus. Unde fit, ut Ciſtercienſe monaſterium pro inſignibus gerat parmam bicolorem, diſtinctam tranſverſis faſciis, in majori parma incluſam coloris cærulei, aureis liliis gallicis ſparſis decoratam, quæ Burgundiæ ducum antiqua inſignia ſunt. De hac Ciſtercienſis domus & congregationis origine apud Ciſtercienſis Ordinis ſcriptores, maxime apud Manriquez plura videre licet: quæ deinceps ſubſecuta ſunt, majoris momenti, pro nata occaſione perſequemur, ne tam illuſtri Benedictini Ordinis portioni

Digitized by Google

& ornamento defuiſſe videamur. Non diu Rotbertum apud Ciſtercium remorari paſſi ſunt Moliſmenſes: ſed litteris a ſummo pontifice obtentis eum ad ſe reverti coëgerunt, ut anno ſequenti videbimus. Ex his intelligitur, S. Rotbertum non immerito cenſeri Ciſtercienſis non tantum monaſterii, verum etiam Ordinis fundatorem, quippe qui tum per ſe, tum per diſcipulos ſuos hunc Ordinem inſtituit, qui etiam Moliſmum reverſus per totos, quibus ſuperſtes fuit, duodecim annos novi illius monaſterii incolas conſiliis juvit, monitiſque ad profectum & perſeverantiam animavit.

LXXXVII. Anſelmus archiepiſcopus Romam pergit.

Lugduni remanſerat ſub finem anni M XCVII. Anſelmus Cantuarienſis archiepiſcopus tum ad valetudinem reparandam, tum ad exſpectandum reditum nuntiorum, quos Romam miſerat ad ſummum pontificem, ut ab eo abdicandi epiſcopatus facultatem obtineret. Verum illi ex Urbe reverſi papæ mandatum ad eum afferunt, ut, omni excuſatione remota, quantocius ad ipſum ire pergat. Unde ex languore tantiſper recreatus, viæ periculis nequaquam deterritus vir Dei, ad iter ſe accingit. Poſtero itaque anno M XCVIII. Lugduno diſceſſit tertia feria ante dominicam palmarum, pervenitque ſubſequenti ſabbato ad villam quamdam, quæ Aſpera dicitur; in qua cum refectus fuiſſet, viſum eſt illi magis decere, ut inter monachos, qui in illa villa degebant, quam inter ruſticos nocte illa verſaretur, *tum propter religionem monachici ordinis, tum propter officium imminentis noctis & diei.* Sed, ne hoſpites ſuos nimium gravaret, relictis in diverſorio aſſeclis, ipſe cum duobus tantum monachis, Balduino ſcilicet atque Eadmero, qui hæc ſcripſit, ad monachos illos divertit incognitus, nulla dignitatis nota retenta. Percontantibus illis monachis quo tenderent, reſponderunt ſe Romam, ſi Deus ſineret, ire velle. At illi viarum pericula exaggerant, aiuntque Cantuarienſem archiepiſcopum, quem præſentem non agnoſcebant, Urbis adeundæ cauſa Placentiam uſque perrexiſſe, at, intellectis periculis, iter reflexiſſe Lugdunum, ubi hactenus remoretur. Prudenter, inquit Baldericus: nos vero patris ſpiritualis juſſu adacti, iter noſtrum, quoad nobis licebit, Deo duce proſequemur: ſi non licuerit, ſalva obedientia revertemur. Celebrato itaque noctis, ipſiuſque diei dominicæ officio, in qua natalis dies S. Benedicti incidebat, viæ ſe reddunt, ac proſpero demum itinere Romam perveniunt: ubi a pontifice benigne & honorifice accepti, decem diebus in palatio Lateranenſi remanſerunt. Interim pontifex litteras ſcribit ad Willelmum regem Anglorum, ut res Anſelmi in regno integras ſervet: quibus litteris ſuas quoque ejuſdem argumenti Anſelmus ipſe adjungit.

Teleſiam, deinde Capuam adit. * Teleſi.

Præerat tunc temporis Johannes abbas cœnobio Salvatoris, quod prope Teleſinam * urbem in Campania-Felice ſitum eſt. Is Romanus genere, diſcendarum litterarum ſtudio jam olim in Franciam acceſſerat, ibique fama permotus Anſelmi, tunc Becci abbatis, monachus illic factus fuerat: ſed ab Urbano in Italiam revocatus, prædicti monaſterii abbas erat inſtitutus. Hic, audito Anſelmum Romæ verſari, litteris eum compellavit, ad ſe ut veniret ad vitandas Romanæ urbis ægritudines, quæ æſtatis tempore in Urbe frequentes eſſe ſolent. Id placuit ſummo pontifici, tametſi virum ſanctum penes ſe retinere cuperet; ſicque Anſelmus locum ſibi oblatum petiit, ubi à Johanne abbate ſummo cum honore nec impari lætitia ſuſceptus eſt, paullo poſt ob torridos calores ab eo in villam proximam, monti altiſſimo impoſitam, deductus, quæ ſano aëre prædita erat. Tunc temporis urbs Capuana obſeſſa erat a Rogerio Apuliæ duce, qui Anſelmi audita fama, miſſis nuntiis eum rogavit, ut ad ipſum accederet, de his, quæ ſaluti ſuæ conducerent, ab eo informandus. Aſſenſit archiepiſcopus, quem incredibili reverentia dux excepit, conceſſis ei territoriis procul a tumultu bellico, ubi cum ſuis demoratus eſt, dum Urbanus illo adventavit.

LXXXVIII. Hugonis abbatis diſcordia cum epiſcopo Æduenſi.

Apud Æduos mortuus eſt hoc anno Hagano ſeu Agano epiſcopus VII. kal. Julii, eique ſubſtitutus Norgaudus, illius eccleſiæ præcentor, cujus electio ſine contentione facta non eſt, adeoque diu protracta, ſæpiuſque agitata. Ejus cauſa Æduam ſæpe adiit Hugo Flaviniacenſis abbas, qui primas partes in illa electione habere debebat: ſed tandem ad eam finiendam in ſequenti feſto aſſenſionis invitatus, cum externis negotiis eſſet occupatus, adeſſe non potuit, unum tamen e ſuis miſit, qui vicem ſuam ſuppleret. Facta electione ad ſua reverſus, electum ſolus ex abbatibus Lugdunum comitatus eſt, ut ejus conſecrationi intereſſet. Verum id electi in ipſum rancorem, quem ex ejus abſentia conceperat, mitigare non valuit, licet ei apud Colticas *, quæ Flaviniacenſium cella erat, in reditu duobus diebus ipſum cum ſuo comitatu

* Conchen.

ANN. CHR. 1098.

excepiſſet. Poſtea idem epiſcopus, cum Flaviniacum adiiſſet, illic honorifice ſuſceptus eſt ab Hugone abbate: ſed cum forum venale ante domum epiſcopalem de more fieret, ejus famuli mercatorum tabulas partim fregerunt, partim aſportarunt. Cum locus cenſualis eſſet, tabulas ibidem reſtituerunt cenſuales, baculos in promtu habentes, ut ſe adverſus inſultus tutarentur. Id per inſultationem factum reputans epiſcopus, etſi nullus e ſuis percuſſus eſſet, ſupra modum excanduit. quod ubi intellexit abbas, cum ſuis & loci nobilioribus viris fecit quod in ſe erat, ut eum placaret. Verum non ſic mitigatus præſul, *chriſtianitatem ei abſtulit*, id eſt rebus ſacris ipſum interdixit, quaſi prædicti, ut putabat, inſultus auctor exſtitiſſet, eique diem quo Æduæ ſe ſiſteret, præfixit, cum eo, *ut homines illo duceret.* quod ſe facere non poſſe reſpondit, *quia nec uſus erat eccleſiæ.* Inſtitit abbas, ut epiſcopus ipſi *chriſtianitatem* redderet, ac fidejuſſores obtulit: nec ſic eam obtinuit. Ivit Æduam ad placitum: ſed favorabile judicium non habuit, per ſex dies illic detentus cum multis expenſis, *centum equos* abſque famulis ibidem retinere coactus. Quin etiam volebat epiſcopus interdicere omnes Flaviniacenſium cellas & eccleſias: ſed ei obſtitit *integritas capituli Æduenſis.* Iterum citatus Æduam abbas, cum illuc proficiſci cœpiſſet, viginti-quinque hominibus comitatus, conſilio monachorum & nobilium vallatus eſt ne eo pergeret. Perrexit tamen cum tribus tantum famulis, ſeque ad capitulum ſtitit, ubi adfuere præter alios quidam e ſuis, qui eum accuſarent excitatæ ſeditionis; at rejecti accuſatores. Rem componere tentarunt Cabilonenſis epiſcopus & præpoſitus Æduenſis hoc pacto, ut abbas per quemdam e ſuis hominem ſacramento probaret, ſe illius ſeditionis conſcium non fuiſſe: fecit abbas, *nec miſſam*, ut ipſe loquitur, obtinuit. Inſuper epiſcopali auctoritate ei præcepit Æduenſis, ut fratres Divionenſes, qui *ad ſolatium laboris & ordinis cuſtodiam* Hugoni dati fuerant, Divionem remitteret, aliosque e ſuis ejectos domum revocaret, alias nullum in eccleſia officium fieret. quo facto, poſtera die Romam profectus eſt, *ut nullus eſſet de miſſa recipienda, vel fratribus retinendis deprecationis locus.* Utrumque præſtitit abbas, quod Jarentonis Divionenſis abbatis & Flaviniacenſium animos offendit, nec ſic tamen epiſcopi gratiam obtinuit. Tandem, cum res longius, abſente epiſcopo, abiret, abſolutionem a Lugdunenſi archiepiſcopo recepit. Duravit hæc controverſia a feſto apoſtolorum Petri & Pauli hujus anni uſque ad feſtum S. Nicolai anni ſequentis. quo temporis intervallo Hugo ſepties Æduam ire coactus eſt. Reverſo demum Roma epiſcopo apud Sedelocum occurrit, a quo benigne exceptus, & oſculo donatus eſt atque gratiis. Inter hæc nihilominus multa in monaſterii utilitatem fecit Hugo, & tribus annis non integris *ſolidorum duo millia* pro eo contulit, præter ſolitas fratrum expenſas. Non multo poſt epiſcopus novas ei lites intentavit. adeo difficile eſt exaſperatos ſemel, jure an injuria, potentium animos ad concordiam redire.

In his omnibus qualis fuerit Hugonis abbatis animus, pie & diſerte explicat ipſe, agnoſcens in his flagellis medicam Dei miſerantis manum, quibus ipſum a rerum proſperarum torpore, quibus indormierat, excitavit. unde ſic Deum alloquitur. *Quis enim ego tuus, vel qualis eram? Utique homo, cui omnia ad votum ſuppetebant, ſingula pro voto erant: ut mihi ipſi palam daretur intelligi, ſi tibi adhæſiſſem, nec vitæ remiſſiori frena laxaſſem, ſuccedentibus utrimque proſperis rex eſſem, & vere rex.* At *ſordes meæ fœtere fecerunt odorem meum, ut fructus pœnitentiæ darent odorem ſuum, te illuminante tenebras meas, & emundante conſcientiam noſtram. Unde non in longum proſperitate malorum meorum fruitus ſum.* Idem auctor deinde commemorat, ſibi, cum choro » adeſſet aliquando ad horam tertiam, ſubrepſiſſe hanc cogitationem, ſe arborem eſſe » infructuoſam, quæ ſuccidi digna eſſet. Non eſſe filios ſanctorum, qui tenent loca » eorum, ſed qui eorum opera exercent. Tum ſibi voce interna trium datam fuiſſe op» tionem, aut famem, qua, populo in mortem ruente, tota peſſum daretur abbatia: » aut oppreſſionem vicinorum, ita ut vix ſupereſſent terræ habitatores: aut denique » perſecutionem inimicorum tam gravem, ut nullus ipſum amicum agnoſceret. Ad vo» cem illam ſe obſtupuiſſe dicit, ſed tandem ſe divinæ voluntati totum commiſiſſe; » tantum oraſſe, reſervari ſibi aliquos amicorum, quorum conſiliis protegeretur. nec » obtinuiſſe niſi gratiam patris ſui, ſcilicet Jarentonis abbatis Divionenſis, quam etiam » noviſſime habiturus non eſſet: ſed tandem fore ut infamia ceſſaret, gratia rediret, » tribulatio evaneſceret, conſolatio ſuccreſceret. Ceterum totam hanc perſecutionem tribuit calumniæ monachorum ſuorum, quæ peſtis ita generali tabe omnia illius temporis monaſteria corrupiſſe dicitur, ut jam pæne nullus ſit in eis filius, qui patris

Digitized by Google

benedictionem mereatur. Quæ inde conſecuta ſint, inferius videbimns.

ANN. CHR. 1098 LXXXIX.

S. Remigii combuſtum monaſterium.

Ex eodem Hugone, qui hæc omnia in chronico retulit, diſcimus, expulſo ex Remenſi S. Remigii abbatia Rotberto ſuffectum primo fuiſſe Burchardum abbatem, alium, ut videtur, ab ejuſdem nominis S. Baſoli abbate, ubi auctor ille agens de concilio Pictavenſi poſt tres annos celebrato, ait, in eo actum eſſe *de expulſione abbatis S. Remigii injuſta, & Burchardi ſubſtitutione illicita*. Burchardi tempore, & quidem hoc ipſo anno, incendio deformatum fuit S. Remigii monaſterium, quod Guido Trimolienſis anno M C. ſuis impenſis inſtauravit, ut ſequens inſcriptio docet. *Anno Domini milleſimo nonageſimo-octavo, cum incendio conſumptum fuiſſet magna ex parte monaſterium noſtrum; ob ſervatam eccleſiam noſtram novam, quæ non multo ante dedicata fuerat a domino papa Leone, & reſtauratum monaſterium ſumptibus fortiſſimi ducis Guidonis Trimolienſis, cognati abbatis noſtri, & Ordinis S. Benedicti pii defenſoris, reducis ab expugnatione ſanctæ Jeruſalem, quo navigaverat in auxilium Gottofredi regis; dominus abbas noſter, ut ſingulis ſabbatis gratiæ Deo redderentur, hanc Deiparæ virginis effigiem in oratorio novitiorum poſuit anno milleſimo centeſimo.* Abbas iſte erat Azenarius, qui in locum Burchardi ipſo anno ſuffectus eſt. Hæc vero beatæ Mariæ lignea effigies, Chriſtum parvulum in gremio gerens, ad noſtrum uſque tempus ſervata eſt cum præmiſſa inſcriptione in membrana ſcripta longe poſt annum, ut videtur, milleſimum centeſimum, quo tempore Guido dux Trimolienſis dictus non fuiſſet.

Anſcherus Centulenſis abbas.

Amoto a Centulenſi abbatia [a] Gervino Ambianenſi epiſcopo, ſuffectus eſt hoc anno in ejus locum Anſcherus ejus loci monachus, genere nobilis, cujus pater Walterius, cognomento Senioratus ſeu Seniorator, vicini prædii dominus erat, quod ob caſtellum illic conſtructum Firmitatis * ſeu Feritatis nomen accepit. Primo ſuæ præfecturæ anno Anſcherus omnes monaſterii ſui chartas, quæ poſt varias loci clades ſuperfuerant, recenſuit, ut in Appendice videre licet. Idem librum de miraculis S. Angilberti compoſuit, obtulitque cum ejus vita Radulfo Remorum archiepiſcopo, ut ejuſdem ſancti corpus e tumulo levaretur. Multa alia ab eodem abbate facta, in carmine relata, cujus auctorem eſſe non dubito Hariulfum S. Richerii monachum & Aldenborgenſem abbatem, cujus chronicon in Anſchero deſinit. Hoc carmen in Appendice videre licet. Plura de Anſchero inferius.

[a] *ſupra n. 14.*

* *La Ferté.*

S. Michaëlis ad Moſam cœmeterium.

XC. In monaſterio S. Michaëlis ad Moſam ad hoc uſque tempus is mos obtinuerat, ut defunctorum monachorum corpora ad Vetus-monaſterium, una amplius leuca diſſitum a novo, humanda deferrentur. quod cum valde oneroſum eſſet, ac diſciplinæ regulari contrarium; Udalricus abbas Urbanum litteris interpellavit, ut in novo monaſterio ſepelirentur. In his litteris [b] Udalricus pontifici teſtatur, ſe cum illo in Chriſto diligere quod diligit, reſpuere quod reſpuit, denique ſe cruciari in quocumque pro Chriſto cruciatur. Unde & pravitatem erroris tyranni Heinrici, ejuſque ſequacium ſe reſpuere: qua in re paucos in ſua patria ſocios habeant. Omnes quippe, qui Urbani præceptis hactenus obedire videbantur, metu perſecutionis ad tyranni communionem defeciſſe. *Nos autem*, inquit, *quoniam te verba vitæ habere cognovimus, tecum in terra laborioſe vivere, vel glorioſe mori non abhorremus.* His præmiſſis exponit, jam a longo tempore conſuetudinem apud ipſos inoleviſſe, quæ valde ſibi oneroſa, frequenter ſubvertendæ religionis occaſionem generaverit, dum mortuorum ſuorum corpora ad quamdam cellulam ſuam, Vetus-monaſterium dictam, a cœnobio *longe miliario* disjunctam, humanda efferuntur non ſine gravi labore, ſive per fervorem æſtatis, ſive in hieme per varias aëris inæqualitates, non ſine religionis detrimento. Porro ſanctitati ſuæ notum eſſe, *quam ſit utile ſervis Dei ſepta monaſterii frequenter exire, ſæculares perſonas obviam habere, locum verboſitatis & ſcurrilitatis invenire.* Quapropter religioſis abbatibus ſui ordinis viſum eſſe, ut circa novi monaſterii eccleſiam fratrum ſepultura deinceps conſtituatur. Licet vero id ab epiſcopo concedi poſſe dicatur, ſe tamen abſque pontificis auctoritate facere noluiſſe. quod ſibi per apoſtolicas litteras *vel per ſigillum* concedi precatur. Supplicanti annuit pontifex apoſtolico reſcripto, VII. kal. Aprilis hujus anni dato, in quo Udalrico gratias agit, quod venerabilibus fratribus & coabbatibus, Rodulfo ſcilicet S. Vitoni apud Virdunum, & Lanzoni S. Vincentii Mettenſis, fraternæ caritatis ſinum expandat, & perſecutionis æſtu laborantes ſuæ quietis umbraculo protegat, uti ex eorum relatu acceperat. Itaque ab eo tempore fratrum ſepultura fieri deſiit in Veterimonaſterio, quod modo prædium eſt novi monaſterii.

[b] *Baluz. Miſcell. to. 4. p. 452. & ſeqq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1098.

XCI. S. Quintini de Monte abbates.

a *ſupra n. 9.*

Superſtes fuit ad hunc annum Godefridus, Montis-S. Quintini prope Perronam abbas, pietate inſignis, quo anno altare *de Bus* a Manaſſe Cameracenſi antiſtite obtinuit, anno abbatialis ſui regiminis quadrageſimo, ut ex dictis [a] colligitur. In necrologio monaſterii obiiſſe dicitur VII. kal. Martii hoc ipſo anno, haud ſcio an ſecundum veterem calculum. Necrologii hæc verba ſunt. VII. *kal. Martii obiit domnus abbas Godefridus hujus congregationis*, M XCVIII. *incarnationis Chriſti anno, vir nobiliſſimus & litteris peritus, omnique religione adornatus.* & in necrologio S. Agerici Virdumenſis, VIII. *kal. Martii Godefridus abbas S. Quintini, monachus S. Agerici.* Henricus ejus ſucceſſor, ab inſtaurato monaſterio abbas quintus, Henrici nobiliſſimi viri & Gerbergæ matronæ filius dicitur, qui diſciplinam regularem, ab anteceſſore ſuo inſtitutam, accurate obſervari curavit, monaſterii prædones acriter inſectatus eſt, multaſque a Romanis pontificibus, regibus, & epiſcopis litteras ſuo monaſterio obtinuit. Inter alios *Baldricus Noviomenſis antiſtes videns in monaſterio ſancti Quintini de Monte honeſtam monachorum vitam & Deo dignam converſationem*, eis remiſit perſonatum aliquot altarium, ut ex ejus charta patet, data Noviomi anno M C II. Hanc de eorum honeſtate morum opinionem in tota Remenſi provincia invaluiſſe diſcimus ex bulla Paſchalis II. data Laterani die XVII. kal. Maii anno M C VI. ſic enim pontifex in ea Henricum abbatem alloquitur: *Commendat devotionem tuam ſuggeſtio venerabilium fratrum atque coëpiſcoporum noſtrorum, Manaſſis Remenſis & Baldrici Noviomenſis, cui ſe copulavit petitio etiam filii noſtri Roberti Peronenſis & uxoris ejus Adelidis, per aſſenſum ſive præceptum Viromandenſis comitiſſæ Adilæ, & ejus filiorum Radulfi atque Henrici, quorum dignitati Peronenſis honoris poſſeſſio attinet, per aſſenſum etiam Philippi Francorum regis & ejus filii Lhudovici, quem Viromandenſis comitatus contingit.*

XCII. Vindocinenſes a comite vexati.

Goffridus Vindocinenſis eo tempore multas vexationes paſſus eſt a Goffrido de Prulliaco Vindocinenſi comite, qui plurimas conſuetudines ab hominibus opidi Vindocinenſis injuſte exigebat. Res eo uſque proceſſit, ut abbas monaſterium deſerere coactus ſit, & ad Ivonem Carnutenſem epiſcopum refugere, qui *omnem honorem*, id eſt comitatum Vindocinenſem interdicto ſuppoſuit. Inter hæc quidam monachus, Daniel nomine, e congregatione Vindocinenſi fugiendo diſceſſit, & quidquid *in quadam obedientia*, ad quam miſſus fuerat, invenire potuit, ſecum aſportavit. Hic, comperta comitis cum abbate diſcordia, Vindocinum adiit, & quidquid contra domnum abbatem comminiſci potuit, comiti & comitiſſæ, aliiſque omnibus, quos illi adverſari noverat, temere effutiit. In his ſeditioſus ille monachus Goffridum abbatem infamavit apud Ivonem epiſcopum, quaſi Danielem, *tam contumeliis verborum, quam injuriis verberum* affeciſſet; taliſque exſiſteret in omnes, aut pæne omnes. cui criminationi nimium credulus Ivo, Goffridum [b] admonuit, ut zelum ſuum ita moderaretur, ut nec tumori parceret, nec in ſanas partes ferrum mitteret, & quos corriperet, cum caritate corriperet. Verum brevi patuit, qualis eſſet illius monachi impudentia; ille quippe comitem cum turba multa ſecularium in capitulum adduxit, & locum, quem ante diripuerat, ſibi vindicavit, ſeque ita contra ſuum abbatem armavit, ut, quodam fratre ex illa *obedientia* expulſo, per violentiam comitis eam ſibi arriperet. Tandem vero, cum Deus tantæ diſcordiæ finem imponere vellet, comitiſſam induxit, ut ad urbem Turonum proficiſceretur: ubi pacem & concordiam coram Ivone epiſcopo fecit, fide data, ſe nullum deinceps damnum abbati illaturam.

b *Ivo ep. 82.*

Comitis ſatisfactio.

Non multo poſt comes ipſe, auctoritate Johannis & Benedicti S. R. E. legatorum « conſtrictus, *nudis pedibus cum quibuſdam ſuis, qui cum eo capitulum violenter intrave-* » *rant, proſtravit ſe ante altare dominicum, & domni abbatis pedibus*, ibique promiſit coram Deo & ſanctis ejus, ſe numquam deinceps perſonæ domini abbatis, vel cujuſlibet monachi ſui damnum ullum illaturum. Tum *quatuor denarios ſuper caput ſuum poſuit, quos inde ſuper altare cum quodam cultello miſit: quatinus non ſolum præſentes, verum etiam homines poſt futuri, quam firmiter hoc actum fuerit, plenius agnoſcere poſſent.* Cum vero prædictus Daniel fugitivus patrocinio ſic deſtitutus eſſet, a domno abbate indulgentiam petiit, obtinuitque: ſed, ne ejus rebellio inulta remaneret, hanc » in eum ſententiam in capitulo protulit, ut nulla in poſterum obedientia vel cella ei » committeretur, & infamis ſemper haberetur.

XCIII. Goffridi abbatis egregia monita & facta.

Ex variis cellis, quæ Vindocinenſibus ſubjacebant, una erat beatæ Mariæ de Caſtello, qui locus eſt diœceſis Andecavenſis in confinio Turonum, Caſtellum-Andecavorum vulgo appellatus. Illic degebant quidam fratres ſub Guillelmo priore,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1098.

quorum unus, Bernardus nomine, ob errata neſcio quæ a Goffrido abbate Vindocinum cum priore [a] citatus eſt. Reſpondit prior, Bernardum venire non poſſe. Ad hæc Goffridus: *Si venire non poteſt*, inquit, *deferri poteſt;* præcepitque priori *auctoritate ſanctæ Regulæ*, ut intra quatuor dies poſt acceptas litteras, ad ſe veniret, & Bernardum, ſi equitare non poſſet, afferri faceret. *Si vero aliter feceris*, ait, *& te perpetua infamiæ nota damnamus, & Bernardum ita excommunicamus, ut nec communionem percipiat vivus, nec ſepulturam defunctus.*

[a] Gaufrid. lib. 4. ep. 41.

In alia epiſtola [b] Goffridus eumdem Guillelmum ejuſque fratres admonet ſe relatu accepiſſe, quod contra regulam, quam coram Deo & ſanctis ejus ſe obſervaturos promiſerant, *carnes ſollemniter & generaliter comedant.* quod ſi ita ſit, eorum intemperantiæ ſe vehementer condolere dicit, & ne ulterius fiat, regulæ auctoritate eis prohibet. quippe *carnis comeſtio, ſicut monachis pro corporis infirmitate conceditur, ita eis in carnis voluptate negatur. Infirmi, etiamſi a carne penitus abſtinerent, non propter hoc regulam violarent. Carnibus namque veſci in regula non eſt præceptum monachis infirmis, ſed permiſſum. Sed quia paucorum, vel nullorum iſtam virtutem eſſe cognoſcimus, ut videlicet a carne omnino abſtineant; cum alicui carnem comedendam tribuimus, rationabilis eſt conſideranda neceſſitas, non carne carnis nutrienda cupiditas.*

[b] ibid. ep. 42.

In ſequenti epiſtola [c] eoſdem admonet, ut a ſæcularium hominum, & *quod periculoſius eſt*, mulierum frequentia, qua eos delectari ipſi nuntiatum fuerat, omnino caveant, ne forte ordini ſuo, quod abſit, accerſant infamiam, & ſe contra eos ad id puniendum provocent. Huic epiſtolæ affinis eſt alia [d] ejuſdem auctoris ad Bernerium priorem cellæ Credonenſis, quem graviter objurgat, quod infame peccatum præpoſiti ſui ipſi non indicaverit: præcipitque, ut *camerulam illam*, in qua ſordidus ille ſcelus commiſerat, quantocius deſtruat, eumque *a clauſtro & curte* ſancti Clementis, qui loci patronus erat, *extraneum* faciat. quod quamdiu exſequi diſtulerit, tamdiu ab introitu ſanctæ eccleſiæ ipſe excludatur. Haud ſcio cujus cellæ prior fuerit Andreas ille, quem etiam [e] arguit, quod *generalem* ſeu communem *refectorii panem & vinum* reſpuat, & alium ſibi panem, aliudque vinum a cellerario ſibi dari procuret. quod emendari jubet Goffridus, ſi res ita habeat, ne fratribus ſibi commiſſis ſcandali, vel murmuris juſtam occaſionem præbeat. Hæc minutiora forte nonnullis videbuntur, ſed ab inſtituto noſtro haud aliena, nec leviter a ſuperioribus animadvertenda.

[c] ibid. ep. 43.
[d] ibid. ep. 44.
[e] ibid. ep. 38.

XCIV. Placitum pro S. Nicolao apud Andecavos.

Cum ante duos annos Urbanus papa baſilicam monaſterii ſancti Nicolai Andecavenſis dedicaſſet, Fulco junior, Andecavorum comes, Rechinus cognomento, ſilvam Catiam, *ſicut Brionellus eam dividit*, ſancti Nicolai monachis [f] contulit cum pro ſe, tum pro animabus propinquorum ſuorum, in primis Fulconis avunculi & Gaufridi Martelli patrui ſui, qui ipſum nutrierat, & a quo comitatum habuerat. In hujus vero donationis memoriam ſanctæ crucis ſignum chartæ hac de re ſcriptæ appoſuit in capitulo ſancti Nicolai, coram Lamberto abbate qui recens Natali ſucceſſerat, & coram ejus monachis ac multis optimatibus; eamdemque chartam ſuper altare ſancti Nicolai poſuit *cum cultello Roberti monachi*, quem ibidem fregit, ut ſic hac poſſeſſione ſe ſe exuere teſtaretur. De hac ſilva litem ſancti Nicolai monachis poſtea intentarunt S. Albini cœnobitæ, quæ hoc anno M XCVIII. compoſita fuit in placito, pridie idus Martii, indictione VI. celebrato in ædibus epiſcopalibus: ubi Girardo ſancti Albini, & Lamberto ſancti Nicolai abbatibus dati ſunt judices Gaufridus epiſcopus Andecavenſis, Hildebertus Cenomannenſis, & Marbodus Redonenſis; necnon Bernardus abbas Majoris-monaſterii, Willelmus ſancti Florentii, Ebrardus ſancti Carileſi, & Bernardus ſancti Sergii abbates. Aderant quoque comes Fulco, ejuſque filius Gaufridus.

[f] Hiſt. S. Nicolai p. 30.

XCV. Burdegalenſe concilium.

Habitum eſt Burdegalæ hoc anno concilium, præſidente Amato Burdegalenſi archiepiſcopo & legato, cui adfuerunt Raimundus Auſcienſium archiepiſcopus, Rollandus epiſcopus Dolenſis, Simon Aginnenſis, & Rainaldus Petragoricenſis epiſcopi cum ſuis abbatibus & canonicis. Hujus concilii notitiam habemus ex ſynodicis ejus litteris, in quibus Auſculfus abbas ſancti Johannis Angeriacenſis & Garnerius abbas ſancti Maxentii diſceptarunt de eccleſia ſancti Petri Mareſtaſii *, ſita prope Maſtacium * caſtrum in diœceſi Santonenſi, quam Ramnulfus Santonum epiſcopus, ejuſque capitulum, cujus erat cenſualis & propria, Angeriacenſi monaſterio contulerant. quæ eccleſia, eodem Ramnulfo epiſcopo ejuſque canonicis agentibus, Ange-

* Mareſtais le Vieux.
* Maſtais.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1098. riacenſibus adjudicata fuit hoc anno, indictione VI. III. nonas Octobris, Urbani papæ anno XI. ex quibus præciſe tempus habiti concilii facile intelligitur. Verum nec ſic penitus ſopita fuit hæc controverſia, quæ poſt annos ſex denuo in concilio Pictavenſi agitata eſt.

XCVI. Vaurenſis eccleſia Tomerienſi unitur. a *lib.* 15. *n.* 13.

Egimus in primo volumine [a] de Vaurenſi monaſterio, quod a ſancto Alano epiſcopo primitus conditum tradunt. Ejus eccleſia ſæculo undecimo fere deſtructa erat, quam Iſarnus Toloſæ epiſcopus, in cujus diœceſi tunc poſita erat, nunc epiſcopalis ſedes, Frotardo abbati ſancti Pontii Tomeriarum inſtaurandam commiſit. Exſtant hac de re ipſius Iſarni litteræ apud Catellum in libro ſecundo hiſtoriæ Occitaniæ » capite II. quibus Iſarnus epiſcopus ejuſque fratres ac nepotes teſtantur, ſe donare » eccleſiam ſancti Elani (ita ſcribunt) quæ eſt ſita in pago Toloſano ſecus litus Agoti* » fluvii, cum omni jure eccleſiaſtico, Deo & ſanctæ Dei-genitrici Mariæ, ſanctoque » martyri Pontio, & domno abbati Frotardo Tomerienſis cœnobii, quod eſt ſitum » in pago Narbonenſi, ejuſque ſucceſſoribus, necnon monachis ejuſdem cœnobii. » Hanc vero donationem eo pacto faciunt, ut prædicta ſancti Elani eccleſia, quæ olim » a fidelibus conſtructa fuerat, & tunc per negligentiam deſtructa, inſtauretur juxta » caſtrum, quod eſt ſitum in allodio ſancti Elani, & in parochia ejuſdem eccleſiæ. » Actum anno MXCVIII. feria V. menſis Auguſti. Ab eo tempore hæc eccleſia cella » fuit ſancti Pontii Tomerienſis. Non diu poſt hanc donationem ſuperſtes fuit Frotardus abbas: cujus ſucceſſori Petro Bernardus vicecomes ſancto Pontio eccleſiam *de Salleyras* anno ſequenti dedit; & anno MCIII. Aimericus vicecomes Narbonenſis, ejuſque conjux Maralda cum filiis ſuis, donationes ab anteceſſoribus ſuis factas confirmarunt, approbantibus Bertrando archiepiſcopo, Bernardo vicecomite de Minerba & aliis. Eidem Petro Bertrandus archiepiſcopus abbatiam ſancti Aniani* ad Vernodubrum inſtaurandam commiſit. Haud ſcio an proximus Petri abbatis ſucceſſor fuerit Raimundus, qui anno MCLXXVI. concilio apud Vaurum contra Albigenſes habito interfuit.

* *l'Agout.*

* *S. Chinien ſur Vernazoubre.*

XCVII. Anſelmus cum Urbano Averſæ. b *num.* 83.

Dum Rogerius dux Apuliæ Capuam obſideret, eſſetque cum eo Anſelmus archiepiſcopus Cantuarienſis, ut ſuperius [b] dictum eſt, illuc etiam autumno inſequente acceſſit Urbanus papa, cujus una cum Anſelmo familia eſſe videbatur. Interim nullum non movebat lapidem Willelmus Angliæ rex, quo Anſelmum non modo pontifici, ſed etiam ſæculi principibus inviſum, qua litteris, qua legationibus, redderet. Verum, nihil ex his Anſelmi opinioni detractum: immo Rogerius multis precibus eum apud ſe retinere conatus eſt, dignitatibus quibuſlibet ei oblatis. Obſidione ſoluta, vir Dei cum papa profectus eſt ad urbem Averſanam, ubi in abbatia ſancti Laurentii hoſpitatus, ſatis egit apud pontificem, ut epiſcopali munere abſolveretur, in quo ſuam » operam fere infructuoſam eſſe noverat. At preces rejecit pontifex. Nondum cædes, » nondum vulnera eum paſſum eſſe, & jam dominici ovilis curam velle abjicere. Non » decere hæc tantum virum, non decere Anſelmum. Tantum abeſſe ut dimiſſionem » petenti aſſentiri velit, ut contra ex obedientia vice beati Petri ipſi præcipiat, ne cu» ram Anglici regni abjiciat. Ad hæc Anſelmus: non cædes, non vulnera, non denique » mortem ipſam, ſi ſua ſe conſcientia non fallat, pro Chriſti ovibus ſubterfugere. at, ne » quid de rege dicat, quem ſibi infeſtum eſſe norunt omnes; illi ipſi, quos oves; ipſi » epiſcopi quos adjutores habere deberet, nihil non agunt, ut juſtitiæ obtentu inju» ſtitiam committant, ſcilicet obedientiæ beati Petri abrenuntiando, ne fidem regi » terreno violare videantur. Quid inter hæc faceret? Reponit pontifex, ratione niti » ea quæ ille dicebat: ſed ne ejus cauſam non curare videatur, ad concilium ſe ſiſtat, » quod apud Barium coram ſancti Nicolai corpore kalendis Octobris celebrare conſti» tuerat, ut, quid de rege Angliæ ejuſque ſimilibus, qui contra eccleſiæ libertatem ſe erigunt, ſtatuendum ſit, præſens diſcat.

XCVIII. Barenſi in concilio Græcos refellit.

Cum tempus inſtaret concilii, Barium cum pontifice profectus eſt Anſelmus. Adfuere quoque concilio Græci, a quibus quæſtio de proceſſione Spiritus-ſancti mota eſt. His ſatisfacere tentavit pontifex, prolatis teſtimoniis, maxime ex epiſtola, quam olim Anſelmus hoc de argumento ſcripſerat. Verum urgentibus nihilo minus Græcis, imperato ſilentio, pontifex alta voce dixit: ***Pater & magiſter Anſelme, Anglorum archiepiſcope, ubi es?*** Mox præſto fuit Anſelmus, qui inter primos concilii patres » ſedebat, & ad ejus pedes Eadmerus, qui hæc refert. Tum pontifex ad eum: Cur » agis? cur ſiles? accede huc, & pugna pro matre eccleſia. Ad hoc enim divinitus huc miſſus

Digitized by Google

miſſus es. Illo autem ad reſpondendum parato, nonnullis ſatius viſum fuit, ut in craſtinum concertatio differretur. quod tanto argumentorum pondere, tanta loquendi vi & efficacia præſtitit, ut nemo eſſet, qui adverſariorum objectionibus omnino ſatisfactum eſſe non fateretur. Ubi finem dicendi fecit, converſus ad eum pontifex, infit: *Benedictum ſit cor & ſenſus tuus, & os & ſermo oris tui ſit benedictus.* Totam hanc diſputationem litteris mandavit Anſelmus in libro de proceſſione Spiritus-ſancti. ANN. CHR. 1098.

His finitis, actum eſt de Willelmo Anglorum rege, deque oppreſſione eccleſiarum & injuriis Anſelmo illatis: de quibus ſæpius a pontifice admonitus rex non tamen reſipuiſſet. Omnium ſententia fuit, ut anathematis gladio feriretur. Verum Anſelmus, flexis coram pontifice genibus, interceſſit ne id fieret. quod omnium in ſe amorem & admirationem auxit. Hujus concilii ordinem & conſeſſum Eadmerus, ut erat a puero rerum eccleſiaſticarum ſtudioſiſſimus, accurate ſe obſervaſſe ait; in his inſolitum ſibi viſum, quod archiepiſcopus Beneventanus cappa præ ceteris pretioſiori uteretur, cum papa ipſe non cappa, ſed caſula & pallio amictus concilio præſideret. Tum ipſi in mentem veniſſe, quod puer a ſenioribus eccleſiæ ſuæ, ſcilicet Cantuarienſis, acceperat: ſcilicet archiepiſcopum quemdam Beneventanum, fame in Italiæ partibus graſſante, in Angliam veniſſe cum brachio ſancti Bartholomæi, Cnuti regis tempore, & ab Imma regina copioſa eleemoſynarum largitate donatum fuiſſe: cui prædictus archipræſul os illud brachii ſancti Bartholomæi in grati animi ſignum donaverit, præſtito prius de ejus veritate ſacramento ſuper Chriſti Domini corpore ſacriſque reliquiis; & pretioſam illam cappam accepiſſe ab ipſa regina, quæ os illud Cantuarienſi eccleſiæ conceſſerit. *Illis quippe diebus*, inquit Eadmerus, *hic mos* Anglis erat *patrocinia* ſeu reliquias ſanctorum omnibus ſæculi rebus anteferre.

Finito concilio, ex urbe Bario pontifex Romam revertit, & cum eo Anſelmus ſub finem menſis Novembris. Tunc illuc advenit Willelmus ille, qui Anſelmo ex Anglia diſceſſuro occurrerat, miſſus a rege ad papam, ut ejus pro Anſelmo litteris reſponderet. Reſponſionis hæc ſumma erat, immerito de rege queri archiepiſcopum, cum ei de regno diſcedere volenti a rege intimatum ſit, ſi e regno exiret, archiepiſcopatum in regis dominium tranſiturum. Ergone, inquit pontifex, quia eo tantum animo diſceſſit, ut ſanctam matrem omnium eccleſiam Romanam viſitaret, ſuis omnibus ſpoliari debuit? Quis umquam tale quid audivit? Id vero adeo iniquum & injuſtum eſt, ut, niſi ante concilium, quod tertia paſchæ hebdomada celebraturus ſum, archiepiſcopo ablata reſtituerit, noverit ſe anathematis ſententia, quam meruit, in concilio feriendum. Nec plura legatus, qui ſecretiora ad privatum colloquium reſervavit. Interim aulæ principes tum donis, tum verbis ad fallendum compoſitis pertentavit, ut per eos Urbanus ad inducias regi dandas ſaltem ad feſtum ſancti Michaëlis anni inſequentis induceretur; idque pro voto ſucceſſit: certe nec facile recuſari poterat, ut ſufficiens tempus ad informandum regem, & reſponſum ab eo recipiendum haberetur. Verum ad id tempus Urbanus non pervenit, ſub finem Julii præcedentis exſtinctus. Acta ſunt hæc in ipſis ſollemniis nativitatis Chriſti Domini, teſte Eadmero. Romæ pro eo acta.

Gravis & diutina ad id tempus controverſia excitata fuit Caſinenſes inter & abbatiſſam beatæ Mariæ de Cingla, quam Caſinenſes ex illa cella, ejuſque ſanctimoniales expulerant. Hæc cella primitus Caſinatibus conceſſa fuerat, eorumque dein permiſſu ſanctimoniales cum abbatiſſa illic inſtitutæ: quæ cum forte Caſinatium jugum excutere vellent, inde ab eis expulſæ ſunt, agente Rotberto comite, qui eamdem cellam Oderiſio Caſini abbati reſtituit. Querelas hac de re abbatiſſa pertulit ad Urbanum, qui ei ante cauſæ diſcuſſionem hanc cellam reſtituit. Poſt accuratum rei examen prædictam cellam pontifex Oderiſio demum adjudicavit, ſed ea lege, ut ſemper illic ancillarum Dei congregatio remaneret. Datum Romæ VI. idus Decembris hoc anno, indictione VII. Eidem Oderiſio tunc quoque aſſerta ſubjectio Beneventani ſanctæ Sophiæ monaſterii, quam ejus loci abbas detrectabat. Utriuſque judicii litteras videre licet in Appendice. Cinglæ & S. Sophiæ monaſteria Caſinatibus aſſerta.

XCIX. Vindocinenſium aliorumque privilegia.

Dum pontifex Romæ verſaretur, ipſum adiit Goffridus Vindocinenſis abbas, & ab eo monaſterii ſui privilegiorum confirmationem obtinuit. Ex his unum reſcriptum ad Vindocinenſes ipſe Goffridus refert in epiſtola [a] ad Ivonem Carnutenſem epiſcopum, quo in reſcripto Urbanus improbat Ivoni epiſcopo factam a Gof-

[a] Goffrid. lib. 1. ep. 17.

ANN. CHR. 1098.

fridoabbate profeſſionem, quam nullam & irritam eſſe decernit. Huc referenda videtur ejuſdem Goffridi epiſtola [a] ad Hugonem Lugdunenſem archiepiſcopum, in qua gratis ſe notari dicit, quaſi Gaufridum Andecavorum epiſcopum apud pontificem, dum Romæ eſſet, accuſaſſet. Et quidem Gaufridus ille, agente Urbano, poſtea epiſcopatu ceſſit, & Cluniacenſis monachus factus eſt. Tunc temporis Berengarius abbas monaſterii ſancti Cucuphatis prope Barcinonem, *quod Octavienſe* [b] *dicitur*, ampliſſimum ſuo monaſterio privilegium obtinuit, datum hoc anno, prima die Decembris. Ipſo anno Fulco Barcinonenſis epiſcopus & comes Conchenſi [c] ſanctæ Fidis monaſterio, cui tunc Bego abbas præerat, eccleſiam quamdam tribuit; eodemque anno Pontius epiſcopus Rotenſis eccleſiam ſancti Juſti de Miliare Rodenſi ſancti Petri monaſterio, & Regimundo abbati, ejuſque monachis contulit.

a *Goffrid. lib.* 1. *ep.* 27.
b *Marca Hiſp. p.* 1103.
c *ibid. p.* 1105.

C. Bernardus abbas Majoris-monaſterii exagitatus.

Sub id tempus novas a fratribus procellas ſuſtinuit Bernardus Majoris-monaſterii abbas, eo prætextu, quod ab eo, qui excommunicatus eſſe dicebatur, benedictionem accepiſſet, & ſubjectionem metropolitanæ ſedi ante benedictionem promiſiſſet. Jam quidem ea de re, jure an injuria, culpatus fuerat; ideoque paſtoralem curam depoſuiſſet, niſi Urbani papæ interceſſiſſet auctoritas [d], qui defectus ejuſmodi, ſi qui fuiſſent, purgavit. Verum, ut ſunt irrequieti monachorum animi, præſertim erga prælatos, qui diſciplinæ ſeveritatem ab eis exigunt; novas ea de re turbas denuo paſſus eſt Bernardus. quod cum reſciviſſet Ivo epiſcopus litteris [e] ad eum ſcriptis ſignificavit, » fratres illos fortaſſe habere zelum Dei, ſed non ſecundum ſcientiam; *putantes quod promotionem abbatis faciat epiſcopalis benedictio, & non potius fratrum communis electio: cum tamen ipſam benedictionem conferat Dominus, non ſecundum meritum dantis, ſed ſecundum fidem & puritatem benedictionem accipientis*. Adeoque non diſceptandum de benedictione abbatis a quocumque epiſcopo eam fuerit conſecutus: *in qua nec fit manus impoſitio, nec conſecratio, ſed ſimplex oratio; in qua accepta vel non accepta ſalus ſubditorum nec minuitur, nec augetur*. Legimus tamen complura privilegia ſummorum pontificum pro monaſteriis, quorum abbates a ſchiſmaticis ordinari vetant. Nec abſolute valet in hac cauſa, quod ſubdit Ivo de profeſſione abbatum, quam ſedi metropolitanæ deberi contendit. Id enim ad ſummum habet locum in monaſteriis non exemtis; ſecus in exemtis, quale erat Majus-monaſterium, de quo agebatur. Plura hoc de argumento alias [f] diximus. Bernardus abbas altero abhinc anno deceſſit.

d *V. lib.* 67. *n.* 101.
e *Ivo ep.* 73.
f *lib.* 49. *n.* 111.

CI. Padolironenſes abbates.

In Italia hoc tempore ad meliorem vitam tranſiit Willelmus Padolironenſis abbas. Eo mortuo, cœnobium illud Cluniacenſes ritus accepit ſub Alberico abbate ex ordine Cluniacenſi. Is Padolironenſe monaſterium apoſtolicæ ſedis tutelæ ac protectioni ſubmiſit ſub Urbano II. qui locum ab omni laïca & eccleſiaſtica poteſtate exemit. Id teſtatum facit Urbanus ipſe in litteris [g] ad Mathildem comitiſſam, quibus eam hortatur, ut ſancti Floriani eccleſiam, a Bonifacio ejus patre monaſterii fundatore, ei conceſſam, & a monachis regi ſolitam, per Mantuanum epiſcopum, qui eam Padolironenſibus abſtulerat, reſtitui curet, ut ne monaſterium, quod ſuum vocat, ullam imminutionem ſub ſua ditione patiatur. Non exſtat ullum aliud Urbani diploma, quo Padolironenſe monaſterium Cluniacenſi ſubjiciatur. Id a Gelaſio pontifice factum tradit Innocentius II. in litteris [h], quibus litem componit ortam Cluniacenſes inter & Padolironenſes, qui obedientiam & reverentiam Cluniacenſi abbati tunc denegabant, ejuſque juriſdictioni ſe ſubtrahere moliebantur. quos Innocentius repreſſit, ut S. Bernardus in epiſtola CL. teſtatur.

g *Hiſt. Padolir. probat. p.* 45.
h *Bibl. Clun. p.* 1405.

Gaufredus Mala-terra monachus & hiſtoricus.

Deſinit in hoc anno hiſtoria Gaufridi Malæ-terræ monachi, qui res a Rotberto Wiſcardo & Rogerio ejus fratre in Apulia & Sicilia geſtas quatuor libris accurate perſcripſit. Hos autem libros Catanenſi epiſcopo inſcripſit in hunc modum: *Beatæ memoriæ Georgio Catanenſi epiſcopo frater Gaufredus, ab anteceſſoribus Mala-terra agnomen* * *trahens, infelici curſu cum Martha habito, ad felicitatem quietis Mariæ cum Lazaro fratre reſuſcitari*. Ubi primo advertas, quod jam ſæpe obſervatum, *beatæ memoriæ* elogium homini viventi tribui. Hunc Georgium Catanenſem epiſcopum hoc tempore non habet Rocchus Pirrus in notitia Catanenſium epiſcoporum, ſed Anſgerium, quem hoc loco in editis reſtituendum puto. Fuit Anſgerius [i] Britannus noſtri Ordinis monachus, uti & Mauricius, qui ei anno MCXXIV. in epiſcopatu ſucceſſit. Id recte quadrat his verbis, quibus epiſcopum Catanenſem ita compellat Gaufredus. *Quando quidem, ſanctiſſime pater, quadam peculiari familiaritate a ceteris epiſcopis,*

* *ed. male* agonem.
i *V. lib.* 68. *n.* 26.

Digitized by Google

qui, quantum ad habitum, alterius inſtitutionis eſſe præſigurantur, habitu religionis, quo concingimur, quamvis indignus, vobis me uniri cognoſco, peculiari etiam ſpe a ceteris de vobis præſumens fruor, & vos mihi in omnibus negotiis tutorem expoſco. Ex quibus manifeſtum eſt, epiſcopum illum & Gaufredum, ejuſdem habitus & propoſiti fuiſſe. Illius patrocinio ſe defendi poſtulat Gaufredus tum adverſus æmulos, tum erga principem, ſcilicet Rotbertum, cujus mandato hanc hiſtoriam *plano ſermone* ſcribere aggreſſus erat. Is ſe *a transmontanis partibus* in illas partes profectum, *noviter Apulum, vel certe* Siculum eſſe dicit. Voſſius eum Hiſpanum vocat. Ejus hiſtoriam cum alia Alexandri Teleſini abbatis Hieronymus Surita anno MDLXXIIX. typis vulgavit, eamque ſummo viro Antonio Auguſtino archiepiſcopo Tarraconenſi dicavit, non offenſus impolita illorum hiſtoricorum oratione, ratus *verborum jacturam tolerabilem eſſe; cognitionis vero rerum, cauſarum & eventorum*, quæ ex illis auctoribus percipitur, *ineſtimabilem.* ANN. CHR. 1098.

INſequens annus milleſimus nonageſimus-nonus magnum toti orbi chriſtiano gaudium ob expugnatam Jeroſolymam attulit; maximum Urbano ſacræ expeditionis auctori allaturus, niſi mors tanti gaudii uſuram ei præripuiſſet. Hic ad tertiam poſt paſcha hebdomadam concilium Romæ celebrandum indixerat, ut illam expeditionem denuo confirmaret; ſtatueratque in eo agere de Anſelmi cauſa adverſus Willelmum Angliæ regem: at regis legatus inducias ad feſtum ſancti Michaëlis, ut ſupra diximus, impetravit, ad quod tempus pontifex non pervenit. Cum nihil auxilii ex hoc ſperaret archiepiſcopus, diſcedendi veniam a pontifice petiit: at eum pontifex Romæ ad tempus concilii remorari juſſit. Cum ad illud ventum eſt, epiſcopis, qui ex Italia & Gallia venerant, ſuas de more ſedes ſibi vindicantibus, cum nemo illic eſſet, qui archiepiſcopum ullum Cantuarienſem Romano concilio interfuiſſe vel vidiſſet, vel audiviſſet; adeoque qui ſciret, quo in loco Anſelmus ſedere deberet, papæ juſſu *in corona ſedes illi poſita eſt*, ut ſcribit Eadmerus. Statutis in illo concilio editis, tum contra Guibertinos, tum contra laïcas inveſtituras, Reingero Lucenſi epiſcopo, ſonoræ vocis homini, a pontifice mandatum eſt, ut in medio ceteris eminentior ſtaret, alta voce decreta lecturus. Paruit ille jubentis imperio: at, nonnullis lectis capitulis, vultu, voce ac geſtu mutatis, oculis ad adſtantes converſis, exulcerati animi dolorem premere non valens, lectionis ſerie interrupta, non ab alio quoquam impulſus, ſponte in hæc verba prorupit: Quid facimus? reverendiſſimi patres. Præceptis ſubditos oneramus, & iniquis tyrannorum vexationibus non occurrimus? Querelæ de oppreſſionibus eccleſiarum & eccleſiaſticarum perſonarum ad hanc ſedem referuntur in dies, & ab ea, tamquam ab omnium capite, conſilia & auxilia requiruntur: ſed quo effectu? heu totus orbis chriſtianus novit & ingemiſcit. En vobis ante oculos e remotiſſimis partibus ejus rei teſtis unus, modeſtus ac ſilens, cujus ſilentium, quavis voce altius clamat: cujus humilitas & patientia quo magis oppreſſa, eo ſublimior eſt apud Deum, & in nos efficacior. Iſte, inquam, quam atrociſſime vexatus, tam injuſtiſſime ſuis omnibus ſpoliatus huc refugit, ſedis apoſtolicæ opem efflagitans. Jam annus ſecundus eſt ex quo huc venit: ſed quid huc-uſque præſidii invenit? Si virum, de quo loquor, ignoratis, ipſe eſt Anſelmus archiepiſcopus Cantuarienſis. His dictis, virgam paſtoralem, quam manu tenebat, ter pavimento illiſit, ut rei indignitatem exprimeret. Ad quem pontifex: Frater Reingere, ſufficit, ſufficit: hac de re bonum conſilium erit. Et quidem expedit, ait ille: alias qui juſta judicat, id non feret impune. Tum reliqua concilii decreta legere inſtitit; iiſque lectis, iterum, ne parvi penderetur Anſelmi injuria, denuo inculcavit. Hæc omnia tacens auſcultavit Anſelmus: cui permirum viſum eſt, ſic de ſe & pro ſe locutum fuiſſe Reingerum, quem nec a ſe, nec a quoquam e ſuis ad hæc dicenda impulſum fuiſſe probe ſciebat. Poſtera die Roma diſceſſit vir Dei, nullo reddito de ejus cauſa judicio, & per mille pericula Lugdunum tandem incolumis rediit: ubi non ſicut hoſpes aut peregrinus, ſed velut loci dominus ab archiepiſcopo habitus eſt, epiſcopalia munia, ita enim volebat Hugo, non ſecus ac in propria eccleſia exercens. Huc ſpectat ipſius Anſelmi epiſtola, quæ nona eſt in Spicilegii tomo IX. ad Hugonem archidiaconum Cantuarienſem, cui teſtatur, ſe, ex quo ex Anglia exierat, nullam paſſum eſſe rerum temporalium indigentiam; nec ullius mali violentiam tantum ei nocere potuiſſe, quantum Dei benevolentia eum juvare voluit; tan-

ANN. CHR. 1099.
CII. Poſt concilium Romanum Anſelmus Lugdunum redit.

AN CHR. 1099. » tam quippe gratiam ſe inveniſſe apud epiſcopos, abbates, & principes ac divites hujus » ſæculi & minoris ordinis homines, a mari Barenſi uſque ad mare Bononienſe, ut » amplius timeret eos offendere præſentiam ſuam ſubtrahendo, quam eos frequen- » tando. *Inter quos*, inquit, *venerabilis archiepiſcopus Lugdunenſis gaudet ad præſens ſe ſuam mihi munificentiam copioſe & honorifice exhibere, & deſiderat me ſemper ſecum, quamdiu exſul ero ab eccleſia noſtra, manere.* Ita vir ſanctus, acceptorum beneficiorum gratiam Deo acceptam referens, ut par erat. In fine ſalutat abbatiſſas de Scephteſberia, de Wintonia & de Wintuna cum ſuis ancillis converſantibus, eiſque benedictionem ſuam impertit.

CIII. Rotbertus Moliſmum redire cogitur.

Inter ea Moliſmenſes monachi Rotberti abbatis ſui abſentiam impatienter ferentes, Urbanum adierunt tempore concilii Romani, ejuſque auctoritate eum ſibi reſtitui flagitarunt; eo abſente religionem apud ſe peſſum ire, ſeque apud principes & accolas deſpectui & odio haberi cauſati. Hæc pontifici, hæc concilii patribus omnibus ac ſingulis ſupplices exponebant. Hæſit nonnihil pontifex, an eorum votis aſſentiret, ne recens plantatæ vineæ cultorem auferret: at contra, veterem illum agrum incultum deſeri duriuſculum videbatur. Rem itaque propius diſpiciendam cenſuit pontifex, eamque Hugoni Lugdunenſi archipræſuli dijudicandam commiſit, ſcriptis ad eum litteris in hunc modum.

Urbanus epiſcopus ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri & coepiſcopo Hugoni, apoſtolicæ ſedis vicario, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Moliſmenſium fratrum magnum in concilio clamorem accepimus, abbatis ſui reditum vehementius poſtulantium. Dicebant enim religionem in ſuo loco everſam, ſeque pro illius abbatis abſentia odio apud principes & alios vicinos haberi. Coacti tandem a fratribus noſtris, dilectioni tuæ per præſentia ſcripta mandamus, ſignificantes nobis gratum exſiſtere, ut, ſi fieri poſſit, abbas ille ab eremo ad monaſterium reducatur. Quod ſi implere nequiveris, curæ tibi ſit, ut & qui eremum diligunt conquieſcant, & qui in cœnobio ſunt, regularibus diſciplinis inſerviant.

His litteris obtentis, miſſi alacres rediere Moliſmum: tum, conſilio cum ſuis habito, primo quidem Lingonas ad Rotbertum diœceſanum epiſcopum, cujus haud dubie inſtinctu abbatem ſuum repetebant, profecti ſunt, litteras ab eo ad legatum accepturi. His munitus Gaufridus, qui abſente Rotberto abbas creatus fuerat, cum aliquot fratribus ad legatum pergit, negotium proſecuturus, locum redeunti Rotberto cedere paratus. Utriſque litteris acceptis, legatus ad Petram-ſciſſam*, quæ modo Lugdunenſis urbis arx eſt, cum aliquot epiſcopis aliiſque religioſis viris colloquium hoc de negotio habuit. Poſt maturam diſcuſſionem viſum eſt ut Rotbertus Moliſmum rediret, quod legatus Lingonenſi epiſcopo litteris ſignificare curavit. Ve- » niſſe ſcilicet ad ſe cum ejus litteris Moliſmenſes monachos, loci ſui deſolationem ac » deſtructionem, quam ob remotionem Rotberti abbatis incurrebant, vehementer » deplorantes; ipſumque patrem reddi ſibi magnopere poſtulantes. nec enim ullo » alio modo pacem & quietem Moliſmenſi eccleſiæ poſſe reſtitui, vel monaſtici ordi- » nis vigorem in priſtinum illic ſtatum revocari. Adfuiſſe quoque cum eis Gaufridum, » quem eidem loco abbatem epiſcopus ipſe ordinaverat; profeſſum, ſe libenter Rot- » berto, tanquam patri ſuo, locum daturum, ſi Moliſmum remittendus videretur. » Audita itaque ipſius epiſcopi, ac Moliſmenſium petitione, relectiſque papæ litteris, » tandem multorum virorum religioſorum, tam epiſcoporum, quam aliorum conſilio, » ſupplicantibus Rotbertum reſtituere ſe decreviſſe, eo videlicet pacto, ut prius in ma- » num Cabilonenſis epiſcopi, cui more ceterorum abbatum profeſſionem fecerat, vir- » gam & curam abbatiæ reddat, ac monachos Novi-monaſterii a profeſſione obedien- » tiæ ſibi promiſſæ liberos & abſolutos dimittat. Inſuper facultatem cum eo redeundi » Moliſmum ſe dare fratribus novi monaſterii, quotquot eum ſequi voluerint, dum- » modo neutri neutros deinceps ſollicitent, vel recipiant, niſi juxta præſcriptum regulæ » S. Benedicti de monachis noti monaſterii recipiendis. His ita conſtitutis, licere epiſ- » copo Rotbertum reſtituere Moliſmenſi eccleſiæ: ſic tamen, ut, ſi denuo illam deſerue- » rit, nullus ei ſubſtituatur vivente abbate Gaufredo, citra ſuum ipſius, ejuſdemque Gau- » fredi aſſenſum. quæ omnia apoſtolica auctoritate confirmat. De *capella* vero, aliiſque » rebus, quas prædictus Rotbertus Moliſmo diſcedens ſecum tulerat, omnia Novi-mo- » naſterii fratribus cedant, præter breviarium quoddam, quod uſque ad feſtivitatem » S. Johannis-Baptiſtæ retinebunt ad tranſcribendum, aſſenſu Moliſmenſium. Huic definitioni interfuerunt epiſcopi, Norgaldus ſeu Norgaudus Æduenſis, Gualterus

* Pierre-enciſe.

Cabilonenſis, Berardus Matiſconenſis, & Pontius Bellicenſis; necnon abbates, Petrus Trenorchienſis, Jarento Divionenſis, Gaucerannus Atanacenſis; Petrus quoque papæ camerarius, multique alii. His litteris paruit Rotbertus, virgam paſtoralem Cabilonenſi epiſcopo reſignavit, monachos Novi-monaſterii (ſic principio vocabatur) a promiſſa ſibi obedientia liberos fecit, & cum duobus tribuſve, qui ipſum ſequi voluere, fratribus ad Lingonenſem epiſcopum profectus eſt, cui litteras obtulit Cabilonenſis epiſcopi, quibus ipſum obedientia ſibi debita, & a Novi-monaſterii paſtorali cura exemtum declarabat. Inde Moliſmum reverſus, ubi cum ſumma omnium gratulatione acceptus eſt, Gaufredo locum cedente, Moliſmenſium denuo curam reſumſit, & uſque ad obitum demum retinuit. ANN. CHR. 1099.

CIV. Albericus Ciſtercii abbas.

Itaque Ciſtercienſis puſillus grex, optimo paſtore deſtitutus, unum e ſuis Albericum, qui & apud Moliſmum, & in Novo-monaſterio prioris officio functus fuerat, abbatem ſibi elegit, virum divinis humaniſque litteris apprime inſtructum, & regulæ ſtudioſiſſimum: qui Stephanum priorem inſtituit, futurum poſtea ipſius in abbatiæ regimine ſucceſſorem. Tum vero duriſſimum vivendi genus illic obſervatum, ad accuratiſſimam regulæ praxim compoſitum: ut nihil minus ab antiquis illis Ægypti patribus, quorum non ſine ſtupore facta legimus, novi illi Ciſtercienſes feciſſe videantur. Si Michaëli Buchingero Colmarienſi credimus, nec certe id ſupra fidem, quatuor tantum horis in nocte dormiebant, quatuor pſallebant, & quatuor operabantur. Deinde uſque ad nonam lectioni & ſcindendis palmarum foliis vacabant. tum victum ſibi ex herbis parabant: denique palmarum foliis veſtiebantur. Hæc ille in vita Urbani II. Sub hæc dedicata in honorem Deiparæ-Virginis eccleſia a Gualtero Cabilonenſi epiſcopo: cui dedicationi Odo dux Burgundiæ cum filio Hugone, Rainardus vicecomes cum Hodierna uxore, multique alii proceres interfuere.

CV. Rotbertus an Ciſtercienſis congregationis auctor.

Hoc loco Manrique, clariſſimus Ciſtercienſis ordinis annaliſta, vitæ S. Rotberti ſcriptorem arguit, quod ipſum ſanctum utrique cœnobio poſt ſuum in Moliſmum reditum præfuiſſe dicat; & primo quidem Albericum præfeciſſe Ciſtercio; mox Alberico defuncto Stephanum ab eodem ſubſtitutum. quod utrumque falſum vir doctus arbitratur: cum nec Albericus a Rotberto præfectus ſit monaſterio, cujus curam dimiſerat: nec Stephanus, qui anno MCIX. ordinatus eſt, inſtitui potuerit a Rotberto, qui anno MC. obierat. Verum longe ultra annum milleſimum centeſimum, immo ultra centeſimum nonum vitam produxit Rotbertus, ut in conſequentibus demonſtrabimus: & quamvis Novi-monaſterii præfecturam ceſſiſſet, non tamen paternam illius curam omnino abjeciſſe cenſendus eſt, cum monachos illos ut filios haberet, & illi ut patrem ſemper eum ſuſpicerent. Albericum itaque abbatem, eoque mortuo Stephanum ejus conſilio elegiſſe videntur, & novi inſtituti formam, quam ipſe per unum annum illic excoluerat, ſtabiliiſſe: adeo ut non tantum Novi-monaſterii, ſed etiam naſcentis Ciſtercienſis congregationis primus auctor merito habendus ſit. Unde Petrus [a] Cellenſis ad Moliſmenſes ſcribens. *Gallina illa Moliſmenſis*, inquit, *plena plumis & bene-pennata, quot & quales de utero ſuo fetus protulit, dum ex ſe collegium Ciſtercienſe originario germine pullulavit?*

[a] Pet. Cell. lib. 7. ep. 14.

CVI. Levitatis immerito culpatus.

Rotberti factum maligne interpretatur Willelmus Malmeſburienſis[b], cum ait, eum primo *ingenti impetu* hæc apud Ciſtercium feciſſe, & alios ad hæc facienda compuliſſe: at proceſſu temporis conſilii pœnituiſſe hominem delicate nutritum, ægre ferentem tantam ciborum parſimoniam. cujus voluntatem monachi apud Moliſmum reſidui cognoſcentes, verbis quibuſdam an epiſtolis, per obedientiam papæ, *aſtu quodam eum* ad monaſterium retulerint, volentem cogentes. Sic de viris piis & ſanctis temere judicant, loquunturque homines, qui eorum facta ex ſuis moribus metiuntur. Sane Rotbertum non ſua ſponte, ſed invitum & apoſtolica auctoritate inductum rediiſſe Moliſmum ex dictis ſatis ſuperque patet, eumque ad auſterum vivendi genus quam maxime propenſum fuiſſe tota ejus vitæ ratio perſuadet. Certe ſi quid vitii Rotberto imputari poteſt, maxime cujuſdam levitatis, quippe qui tam ſæpe locum mutaverit, tam ſæpe Moliſmum deſeruerit. Verum id majoris perfectionis ac ſolitudinis cauſa actitabat, præſertim cum monachos ſuos non ſatis ad accuratam regulæ obſervationem dociles experiebatur; nec niſi majorum auctoritate coactus ad eos revertebatur. Equidem quam parum ad ſuam voluntatem faciles, etiam poſt ultimum in Moliſmum reditum expertus ſit vir Dei, vel hoc unum probat exemplum. Die quadam duo clerici præ foribus eccleſiæ alimoniam a Rotberto petunt.

[b] Malmeſb. de geſtis reg. lib. 4.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1099.

Vocatus illico frater œconomus, juſſuſque ut aliquid petentibus impertiret, reſpondit, panes in monaſterio prorſus nullos haberi. Unde igitur, ait vir ſanctus, fratres reficies? Neſcio, infit ille. Peractis miſſarum ſollemniis, ad cymbali ſonitum fratres ad menſam conveniunt: adeſt cum omnibus Rotbertus, ſciſcitaturque unde œconomus panes haberet? Paucos, inquit ille, reſervavi; ne fratribus hora refectionis cibus deeſſet. At vir Dei zelo accenſus, ingreſſus refectorium, panes menſis appoſitos in ſportam conjecit, eoſque e colliculo eccleſiæ proximo, in ſubterfluentes aquas per præceps abjecit, ut hoc facto oſtenderet, quanta eſſet hæc inobedientiæ culpa. Verum ſtatim Deus ſervis ſuis annonam providit per pias Caſtellionis feminas, quæ illis tres quadrigas panibus onuſtas ſuppeditarunt. Tum convocatis fratribus, diffidentem illum & inobedientem monachum coram omnibus graviter objurgavit, cunctoſque ad bene de Dei miſericordia in neceſſitatibus ſperandum animavit.

CVII. Urbani bullæ pro variis monaſteriis.

Nunc veniendum ad extrema Urbani papæ facta, qui paullo ante obitum quædam noſtri Ordinis monaſteriis privilegia indulſit. Unum eſt conceſſum pro Anianenſi monaſterio, cui tum præerat Petrus *de Salve* abbas, Emmenonis [a] ſucceſſor. Ad Petri abbatis preces Urbanus Anianenſe monaſterium, exemplo anteceſſorum ſuorum Johannis, Nicolai & Alexandri, ſub apoſtolica tutela confirmat; ſuaque auctoritate roborat donationes, quas Carolus, Ludovicus, aliique Francorum principes eidem loco fecerant. Datum Laterani XVIII. kal. Maii, indictione VII. hoc anno, Urbani papæ XII. Idem pontifex triduo poſt, privilegium indulſit Petro [b] abbati monaſterii S. Saturnini, ſiti prope amnem Valeriæ in parochia Urgellenſi, quod in eadem libertate manere decernit, *quam egregiæ memoriæ Carolus imperator inſtituerat, & Leo venerabilis ſanctæ ſedis apoſtolicæ pontifex firmaverat*, & provinciales epiſcopi aſſe-
» ruerant. Ad hæc ejuſdem loci bona omnia confirmat, præſertim quæ venerabilis me-
» moriæ Erimbaldus Urgellenſis, & Arnulphus Riparcocienſis epiſcopi in dedicatione
» ejuſdem monaſterii tradiderant. Datum Romæ in porticu beati Petri XIII. kal. Maii,
» indictione VII. hoc anno, Urbani XII. Tertium diploma datum eſt itidem Romæ V. kal. Maii, inſcriptum Fulconi abbati monaſterii Sanctæ-Crucis apud Burdegalam, cui omnes ejus poſſeſſiones confirmat rogatu Amati Burdegalenſis archiepiſcopi. Quartum denique conceſſit pontifex Andreæ abbati monaſterii Caſalis S. Petri,
» quod in epiſcopatu Bituricenſi recens ab Andrea ædificatum erat; ſtatuitque, ut in
» loco illo ea ſemper diſciplinæ regularis inſtitutio conſervetur, quam juxta Vallumbroſanorum fratrum conſuetudinem ab ipſis illic initiis Andreas ſtabilierat. Datum Romæ apud beatum Petrum VI. kal. Maii, iiſdem anno & indictione. Idem privilegium iiſdem verbis renovavit Paſchalis II.

a V. lib. 64. n. 68.

b Marca Hiſp. p. 1208.

CVIII. Urbani II. obitus & inſtituta.

Poſt hæc tribus tantum menſibus ſuperſtes fuit eximius pontifex, qui demum poſt multos labores pro eccleſia Dei ſumma cum moderatione toleratos, poſt domitos patientia potius quam armis adverſarios, pace eccleſiæ conciliata, Romæ piiſſime deceſſit IV. kal. Auguſti, poſtquam ſedi apoſtolicæ annos XI. menſes IV. dies XVIII. præfuiſſet. Eximia ejus pietas fuit in beatiſſimam Virginem, cui diem ſabbati ſacrum eſſe voluit; eodemque auctore horariæ preces, quod parvum beatæ-Mariæ officium vocant, non modo a clericis, ſed etiam a laicis frequentari cœperunt ad opem cæleſtem adverſus infideles impetrandam. Eum in primis laudat Domnizo, in carmine de Mathilde comitiſſa, ubi non *rector tremulus* ad omnem ventum, ſed inflexus pro juſtitia fuiſſe dicitur, *aureus antiſtes*, ac demum *ſanctis merito ſociatus*: ideoque *Romæ digno conditus honore*, in baſilica ſcilicet Vaticana. Annum & diem ejus obitus notat idem auctor. De ejus ſanctitate ac virtutibus inſigne teſtimonium præbet Guibertus [c] abbas, ejus fere æqualis, in hæc verba. *Atteſtatur ſtatui mentis finis ejus ſplendens miraculis. Defuncto enim & ſepulto eo, ſicut ſuccedens ei Oſtienſis ſcripſit epiſcopus, cum plurima ſigna jam fierent, adſtitit quidam ſepulchro illius juvenis, & membrorum damnum ſibi imprecatus eſt, ſi per Urbani merita, qui Odo diceretur, ſignum umquam factum fuerit, ac fieret. Necdum pedem a loco extulerat, cum officio ſermonis amiſſo, & altero laterum paralyſi intercurrente correpto, poſtridie Urbani virtutum teſtimonia mortuus ipſe perhibuit.* Hactenus Guibertus.

c Guib. lib. 2. de geſtis Franc. init.

Paſchalis II. ejus ſucceſſor.

Sexta-decima poſt ejus obitum die a clero & populo electus eſt Rainerius ſeu Raingerius, ex monacho preſbyter cardinalis, ac Paſchalis ſecundus appellatus. Id *divina revelatione factum ubique divulgabatur*, teſte Bertholdo. Hic origine Tuſcus, natus Bledæ *, quæ urbs olim epiſcopalis, nunc diœceſis Viterbienſis, patre Creſ-

* Bieda.

Digitized by Google

centio, matre Alſatia*, vitæ monaſticæ ſtudio ad percelebre Cluniacenſe monaſterium ſe contulit adoleſcens. Inde negotiorum cauſa Romam ab Hugone abbate miſſus anno ætatis xx. Gregorio VII. notus acceptuſque ob egregios mores, ab eodem poſtmodum preſbyter cardinalis tituli S. Clementis creatus eſt, ac demum factus abbas monaſterii ſanctorum Laurentii & Stephani extra muros. Hæc fere Pandulfus in libro de pontificibus Romanis, Baronio Anonymus dictus, cujus copiam ex Vallicellana bibliotheca habemus. Pergit idem auctor agere de ejus electione, quæ cum ipſi comperta fuiſſet, fugit latuitque: ſed non diu latere potuit, divino proditus conſilio in multorum ſalutem. Invenitur itaque, trahitur in conventum, & ab omnibus Paſchalis ſecundus acclamatur; ac die altera, Auguſti ſcilicet quarta-decima, ab Oddone Oſtienſi epiſcopo conſecratur. Dum hæc Romæ agerentur, Alberto Alatrino epiſcopo quædam religioſa perſona apparuiſſe dicitur, quæ interroganti, quis domno Urbano ſucceſſurus eſſet; reſpondit, Rainerius, & quidem propter fidem & conſtantiam. Ad hæc epiſcopus: Putaſne diu vivet? Vivet, ait illa, ſedebitque quater quaternos, ternoſque annos. Sic enim ſcriptum erat in ſchedula, quæ epiſcopo oſtenſa eſt. Urbani obitum, & ſuam ipſius electionem Paſchalis Hugoni Cluniacenſi abbati litteris ſignificavit, quas ex codice Moiſiacenſi accepimus hoc tenore. ANN. CHR. 1099. * Baron. Alſatia.

Paſchalis epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, reverendiſſimo fratri Hugoni Cluniacenſi abbati ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Domini & patris noſtri Urbani papæ doctrina & vita quam ſancta, quam grata Deo exſtiterit, exitus profecto melior, & ipſa [totius eccleſiæ] proteſtatur triſtitia. Unde & nos, & vos omnipotenti Deo communibus votis dignum eſt gratias agere. Sciatis autem ejus obitum IV. *kalendas Auguſti completum, totius urbis Romanæ luctu & triſtitia celebratum. die vero poſt ejus tranſitum* XVI. *nos, licet indigni, totius cleri & catholici populi aſſenſu in ejus locum ſuffecti ſumus.*

Mitto alias Paſchalis ad catholicos principes, alioſque de ſua electione epiſtolas, eorumdemque ad ipſum gratulatorias litteras; ex quibus Ivo Carnutenſis epiſcopus ita ad eum ſcribit. *Paternitatem veſtram apoſtolici culminis gradum aſcendiſſe, & in locum beatæ memoriæ papæ Urbani ſucceſſiſſe noſtra parvitas gratulatur, & ſummæ providentiæ gratias inde referens, ut de bonis principiis meliores exitus proveniant, pro modulo ſuo Dominum quotidianis orationibus deprecatur. Credimus enim religionem veſtram zelum Dei hactenus habuiſſe, & decorem domus Dei non ficte dilexiſſe*, &c.

Hoc anno Landuinus majoris Cartuſiæ prior, ad Brunonem in Calabria degentem profectus eſt, tum ut eum viſeret, tum ut de variis inſtituti ſui dubiis conſuleret. Ejus adventus tam gratus ac jucundus fuit venerabili patri, ut eum ſecum retinere tentaverit. Verum non tulit Landuinus fratres ſuos, quos in majori Cartuſia reliquerat, & de ſuo reditu certiores fecerat, ejus præſentia & directione fraudari. Tam juſto ejus propoſito acquieſcens pater ſanctus, eum a ſe diſcedere paſſus eſt, datis ad fratres majoris Cartuſiæ litteris, quarum priorem partem huc afferre lubet. CIX. Landuinus Cartuſiæ prior Brunonem adit.

Fratribus ſuis unice dilectis in Chriſto, frater Bruno ſalutem in Domino. Cognito rationabilis & vere laudandæ diſciplinæ veſtræ inflexibili rigore ex crebra ac dulci relatione beatiſſimi fratris noſtri Landouini, necnon audito ſancto amore veſtro & inceſſanti ſtudio erga ea, quæ integritatis & honeſtatis ſunt, exſultat ſpiritus meus in Domino. Vere enim exſulto & feror in laudem & gratiarum actiones Domino; & tamen amare ſuſpiro. Exſulto quidem, ut juſtum eſt, pro incremento frugum virtutum veſtrarum; me autem doleo & erubeſco, inertem & ſocordem jacere in ſorde peccatorum meorum. Gaudete ergo, fratres mei cariſſimi, pro ſorte beatudinis veſtræ, & pro larga manu gratiæ Dei in vos. Gaudete, quia evaſiſtis fluctuantis mundi multimoda pericula & naufragia. Gaudete, quia quietam & tutam ſtationem portus ſecretioris obtinuiſtis, ad quem cum multi venire deſiderent, multi quoque nonnullo conatu contendant, non perveniunt tamen. multi vero, poſtquam potiti fuere, excluſi ſunt, quoniam nulli eorum deſuperconceſſum eſt. Ideo, fratres mei, certum ac probatum ſit vobis, quod quicumque optabili hoc uſus eſt bono, ſi quocumque modo id amiſerit, uſque in finem dolebit, ſi quis reſpectus vel cura ſalutis animæ ſuæ ſibi fuerit. Brunonis epiſtolæ.

Hactenus prior pars epiſtolæ Brunonis, qui in poſteriori fratribus laïcis gratulatur, quod, cum ſcientiæ litterarum expertes ſint, Deus eorum cordibus non ſolum amorem, ſed etiam notitiam legis ſuæ inſcripſerit. quod opere oſtendant, cum obedientiam veram ac ſinceram toto ſtudio obſervent. tum ſubdit: *Ergo, fratres mei, permanete in eo ad quod perveniſtis, & morbidum gregem quorumdam vaniſſimorum laïcorum ut*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1099.

peſtem vitate: qui chartulas ſuas, forte obedientiales, ut vocant, litteras, *circumferunt, muſſitantes quæ non intelligunt nec amant, quibus verbis & factis contradicunt. qui otioſi & gyrovagi, quotquot bonis & religioſis detrahunt, & ſe in hoc laudabiles putant, ſi laudandos infamaverint. quibus obedientia & omnis diſciplina odio eſt.* Addit ſe voluiſſe retinere ſecum fratrem Landwinum propter graves & crebras ſui ipſius infirmitates: ſed multis » lacrymis poſtulaſſe, ut ad eos rediret. Denique eoſdem hortatur, ut ſedulam cari» tatem in priorem & patrem ſuum oſtendant, benigne & provide ſubminiſtrando ea, » quæ ipſi pro multimoda valetudine neceſſaria ſunt. quippe qui malit periclitari de » ſalute & vita ſua, quam aliquid de diſciplinæ corporalis rigore remittere. quod pror» ſus, inquit, improbandum eſt. quæ ſubſidia ſi renuerit, licere ipſis reverenter eum » cogere ad ea, quæ ipſius ſaluti commoda & neceſſaria ſunt. In fine teſtatur vir ſan» ctus, unicum ſibi poſt Deum eſſe deſiderium eos reviſendi; & primo quoque tem» pore ſe id opere exſecuturum, ſi fieri poſſit. At neque Brunoni datum eſt in Galliam reverti, neque Landuino ipſi, qui in reditu a Guiberto antipapa comprehenſus, inflexuſque ad ejus minas & promiſſiones, tam diu in carcere detentus eſt, quoad ſchiſmaticus ſuperſtes fuit, ſcilicet uſque ad annum ſequentem.

CX. Baldricus Aurelianenſi epiſcopatu excluſus.

Poſt mortem Sanctionis Aurelianenſis epiſcopi, quam anno ſuperiori accidiſſe conſtat, de epiſcopatu contentio fuit inter Johannem, ejuſdem eccleſiæ archidiaconum & Radulfi Turonenſis archiepiſcopi nepotem, atque Baldricum Burgulienſem abbatem. Johanni rex Philippus favebat, Baldrico regina, haud dubie Bertrada, ambo non ſine præmio. Pudet referre quæ Ivo Carnutenſis epiſcopus de Johanne ſcribit, tum in epiſtola ad Urbanum, tum in alia [a] ad Hugonem archiepiſcopum Lugdunenſem. In epiſtola ad Urbanum ait, Johannis electionem factam fuiſſe in natali Innocentium; adeoque anno M XCVIII. nam Urbanus mortuus eſt menſe Julio anni ſubſequentis. De utroque contendente ita ſcribit Ivo ad Hugonem archiepiſcopum. *Sciat veſtra ſollicitudo, quia cum abbas Burgulenſis ore patulo, manibus apertis, cum multa ſecuritate ad curiam in natale veniſſet ad accipiendum epiſcopatum, ſicut ei illa prædicta regina promiſerat; quia animadverſi ſunt plures & pleniores ſacculi nummorum in apothecis amicorum iſtius, quam apud abbatem, ille eſt admiſſus, iſte eſt excluſus. Et cum abbas quereretur apud regem, quare ſic eum deluſiſſet, reſpondit: Suſtinete interim, donec de iſto faciam proficuum meum. poſtea quærite ut iſte deponatur, & tunc faciam voluntatem veſtram.* Itane venalia erant ſacra? Pudet quod Baldricus his ſordibus inquinatus videatur. Meliori, ut puto, conditione ad Dolenſem epiſcopatum poſt aliquot annos promotus eſt.

a Ivo ep. 66. & 67.

CXI. Leotherici monachi obitus.

Non exceſſit hunc annum Leothericus Cormeriacenſis [b] monachus, qui in villa Vedunta [*], quo Guidonis abbatis permiſſu ſeceſſerat, piiſſime deceſſit XVIII. kal. Octobris. Ejus corpus Cormeriacum relatum, in ſacello beati Nicolai humatum fuit, ejuſque ſepulcro arcus additus probat, quantum venerationis ei majores noſtri detulerint. Libellum de ejus vita ſcripſit Joachimus Perionius, ejuſdem loci aſceta, qui eum miraculis claruiſſe teſtatur: quod etiam tumulus exeſus, ait ille, deraſuſque declarat.

b V. lib. 65. n. 93.
* Vonte.

Res Uticenſes.

Jam annus octavus erat, ex quo Rogerius abbas [c] Uticenſi monaſterio præerat, ſed epiſcopalis benedictionis expers, quam Giſlebertus Lexovienſis [d] epiſcopus, tametſi ſæpius rogatus, ei conferre detrectabat, niſi profeſſionem ſubjectionis ipſi faceret. Sic Serlo, Rogerii anteceſſor, poſt Mainarium ad abbatiæ regimen electus, Uticenſibus duobus annis abſque benedictione præfuit, quia ejuſmodi profeſſionem, Uticenſi eccleſiæ inſolitam, facere recuſavit. Serlone porro ad Sagienſem epiſcopatum aſſumto, Rogerius abbas per annos fere octo paſtoralem baculum non geſtavit, propterea quod benedictionem a Giſleberto epiſcopo extorquere non potuit. Hac de re Willelmus rex a monachis interpellatus, epiſcopo mandavit, ut antiquas conſuetudines haud novaret, & Rogerium abſque ulla novitatis exactione conſecraret. Paruit vel invitus epiſcopus, & Rogerio abbati, a Radulfo Sagienſi abbate Lexovium deducto, benedictionem impertiit die feſto decollationis ſancti Johannis-Baptiſtæ. Poſtera die Uticum reverſus abbas, honorifice ſuſceptus eſt, moxque de eccleſia dedicanda conſilium iniit. Id factum idibus Novembris inſequentibus a tribus epiſcopis, ad eam celebritatem invitatis, Giſleberto ſcilicet Lexovienſi, Giſleberto Ebroïcenſi, & Serlone Sagienſi; & ſeptem altaria ab eis dedicata. Ad hanc dedicationem convenere multi Nortmannorum proceres, necnon abbates, in his Willelmus Beccenſis

c V. lib. 68. n. 4.
d Orderic. lib. 10. p. 776

ANN. CHR. 1099.

cenſis, Radulfus Sagienſis, & Arnulfus Troarnenſis. quæ omnia fuſe narrat Ordericus.

CXII. Buxienſibus Caſſanolii eccleſia data.

Hoc anno Petrus Pictavorum epiſcopus, eo nomine ſecundus, eccleſiam ſancti Clementis villæ, quæ dicitur Caſſanolium, ſitæ ad fluvium Clennem * ſeu Clenum, monaſterio ſancti Amandi de Buxia contulit in manu Rannulfi abbatis: ea lege, ut preſbyter, qui hanc eccleſiam a monachis obtinuerit, duodecim denarios Pictavenſis monetæ quotannis ſanctæ matri Pictavenſi eccleſiæ ad pentecoſten perſolvat. *Actum ſecundo kal. Aprilis, anno ab incarnatione Domini* M XCVIII. ſecundum veterem calculum, indictione VII. Proceſſu temporis, id eſt anno M CC XXVI. Philippus Pictavenſis epiſcopus hanc Caſſanolii eccleſiam alia permutavit. Fallitur Belforeſtius, cum villam Caſſanolium * pagi Pictavenſis cum Caſſanogilo palatio confundit.

* *le Clain.*

* *Jazeneuil.*

Galterius eremita.

Dum Rannulfus abbas Buxienſi monaſterio præeſſet, vir quidam bonæ opinionis, Galterius nomine, nobilis & fortis miles, e Franciæ partibus ad pagum Pictavenſem ſe contulit, & in ſilva Buxienſi, annuentibus opitulantibuſque abbate & monachis, cellulam exſtruxit cum oratorio in honorem ſanctæ Mariæ, & ſancti Saturnini, ſanctique Amantii. Cum vero prædictus locus creſceret, idem Galterius, Rannulfo abbate & monachis inconſultis, eum tradidit Carrofenſibus monachis, quibuſcum amicitiam inierat. quo comperto, Rannulfus abbas in jus vocavit Carrofenſem abbatem, qui ejus rationibus convictus, locum ceſſit. Dein Ademarus Ecoliſmenſis præſul, Rannulfi abbatis rogatu, eamdem eccleſiam conſecravit, eamque in illius manu *per chyrothecam plenam avellanis confirmavit.*

CXIII. S. Petri de Eſloncia, monaſterium inſtauratur.

Exſtat in regno Legionenſi apud Hiſpanos inſigne ſancti Petri de Eſloncia monaſterium, quod a Garſia, Alfonſi Magni filio, paullo poſt ſæculi decimi initium conditum [a] fuiſſe diximus. Proceſſu temporis cum illud monaſterium fere interiiſſet, & ad clericorum ſeu laïcorum manus deveniſſet; id inſtaurandum aggreſſa eſt Urraca, Fredinandi ſeu Ferdinandi regis & Sanciæ reginæ filia, in cujus poſſeſſionem poſtremo devolutum erat, illudque monachis noſtris reſtituit, quibus Chriſtophorum abbatem præficiendum curavit. Præclarum eſt hac de re ejuſdem Urracæ diploma, cujus hæc verba [b] eximiam ejus pietatem exprimunt. *Suſcipe jam, Domine pie, qui immenſus es in minimis, ſuſcipe a me parva, & hæc tam fac placabilia, ut, cum ante te fuero præſentata, in regno tuo reddas gaudia immenſa. Offero itaque tibi, bone Deus, cænobium in honore principis apoſtolorum Petri & vas electionis Pauli conſtructum, in valle Eliſonça ſitum, quod cænobium tritavus meus Garſias rex, in culmine regni poſitus, conſtruxit, etiam & collegio monachorum, ſub regula ſancti patris Benedicti Deo militantium, decoravit, cum benedictione abbatis Adjuvandi, qui regio ſumtu eccleſiam raro opere ædificavit, quam ſupra fatus rex in honore prædictorum apoſtolorum conſecrari fecit. ſicque, multis annorum curriculis ſubſtitit. Sed, quia in creaturis nihil immutabile, quoniam tu ſolus es incommutabilis, Domine, hoc cænobium, neſcio qua cauſa urgente, verſum eſt in clericorum ſeu laïcorum habitationem, donec ad me eſt devoluta hæc poſſeſſio hereditaria ſorte; quam, ut ſupra facta ſunt, a me ſeparo, & tamen ea Deo offero, ac redivivo honore ordino: ſcilicet monaſterio ea redono, abbatemque in ea, nomine Chriſtophorum, concordia fratrum ſimul & mea, benedictione pontificali conſecro, eamque monachis deſervientibus ſemper ſerrituram confirmo; talique tenore eam tibi, Deus meus, offero, ut, poſtquam ultimum diem vitæ ſumpto* mortali clauſero, nullus de traduce mea, nullus de extranea, nemo de regali dignitate, nemo de populari univerſitate, ab hoc loco ſancto aliquod obſequium requirat, vel aliquod in eo dominii exerceat, niſi præſens dominus & germanus meus rex glorioſiſſimus Adefonſus, & qui poſt eum ſceptra ejus ex ſemine obtinuerit. Mihi autem, quamdiu viva fuero, hanc caritatem abbas & monachi exhibeant, ut, cum eos videndi, vel cauſa orandi ibi venero Deum, ſervientibus meis annonam alimentorum præbeant; nulluſque poſt mortem meam exſiſtat, qui hoc requirere præſumat. Sic ſic, dilecte redemptor meus Chriſte, pro expiandis criminibus noſtris tibi hoc cænobium conſecro, & pietatem ſupplicans adoro, ut me exiguam, quam precioſo redemiſti cruore regni tui facias participem eſſe.* Tantæ Urracæ pietatis monumentum non aliis, quam ejus verbis exprimendum erat.
Ad hæc offert his ſanctis altaribus alia tria monaſteria, ut monachis illic «
degentibus nulla indigentia foret: monaſterium ſcilicet ſancti Johannis *intra muni-* «
tionem muri Legionenſis, juxta aulam S. Mariæ, quæ eſt ſedes epiſcopalis, ſibi à patre Fer- «
dinando datum poſt rebellionem comitis Ferdinandi, cujus olim erat; tum monaſte- «
rium ſancti Adriani in montanis, Balneare dictum; denique monaſterium ſancti Jo- «

a *V. lib. 41. num. 79.*

b *Tepeſ. to. 4. ſcript. 35.*

* *f. conſumpto.*

ANN. CHR 1099.

hannis in Aſturiis, Vetulum appellatum. Poſtremo eidem monaſterio varia offert ornamenta, *velum ante altare apponendum, candelabrum cum ſeptem lucernis argenteum ante altare illuminandum, & capſulam argenteam, plenam ſanctorum reliquiis;* atque undecim codices. tum ſubdit: *Accipe, Chriſte, hæc munera, a me tibi & apoſtolis tuis oblata, nomini tuo & eorum conſecrata; & concede, ut, cum judex adveneris, & cum eiſdem apoſtolis orbem judicaveris; eorum precibus pulſatus, mihi ſis judex mitiſſimus, eruatque me oratio eorum de flammis erebi ulterioribus, & purgatam ab omni culpa introducat in paradiſi cæli gloriam.* Acta ſunt hæc pridie idus Martii, æra C XXXVII. poſt milleſimam, regnante Adefonſo rege una cum Bertha regina in Toleto & Legione, in Galecia Raimundo comite una cum prædicti principis Adefonſi prole Urraca conjuge. His litteris ſubſcribunt Adefonſus princeps ſereniſſimus, Bertha regina, Urraca donatrix, Ferdinandi regis & Sanciæ reginæ filia, Gelviſa ejus ſoror, Tharaſia Adefonſi regis filia, multique proceres. Has litteras ſequitur apud Yepeſium pontificium diploma Urbani III. Martino abbati S. Petri de Eſlonça confirmantis omnes ejuſdem loci poſſeſſiones anno M C LXXXVI. Ex eo tempore hoc S. Petri monaſterium perſtitit ſub ordine S. Benedicti, Valliſoletanæ congregationi unitum auctoritate Julii II. anno M D XII.

CXIV. S. Michaëli ad Moſam jus monetæ conceſſum.

In Lotharingia Richerus Virdunenſis epiſcopus monaſterio ſancti Michaëlis ad Moſam, precatu domni Udalrici abbatis, jus fabricandæ monetæ conceſſit, interventu Rodulfi S. Vitoni & Lanzonis S. Vincentii abbatum, aliorumque, ea lege, ut
» loci ipſius abbas quemcumque voluerit monetæ præficiat, qui ab ipſo vel ejus nun-
» tio Virdunum perductus, coram camerario fidelitatem tam de pondere, quam de
» exagio, id eſt de metalli ſinceritate, rite faciat; & ſic ab eo veſtituram & inſtru-
» menta percuſſuræ, id eſt cuneos, ſuſcipiat, eique ſingulis annis in natali Domini
» quinque ſolidos pro eulogiis, & nihil aliud cuiquam pendat. Hic vero monetarius,
» ſi de pondere vel exagio infamatus fuerit, Virduni cauſam ſuam coram camera-
» rio proſequetur. Quod ſi monetam mutari, atque renovari contigerit, quod qui-
» dem abbatis conſilio & aſſenſu faciendum erit, prædictus monetarius Virduni bullas
» & cuneos a camerario accipiet. Acta ſunt hæc anno dominicæ incarnationis M XCVIII. indictione VII. Teſtes ex canonicis Theodericus primicerius, Richerus decanus, & alii: ex monachis Albertus prior, Wadulfus &c. Idem jus monetæ Heinricus epiſcopus Lanzoni abbati anno M C XXIII. confirmavit.

CXV. Rodulfus abbas S. Vitoni obit.

Non multo poſt, & quidem hoc ipſo anno, ex hac mortali vita ad immortalem tranſiit Rodulfus, ſancti Vitoni apud Virdunum abbas, poſt multas vexationes & anguſtias, quas tum a ſchiſmaticis, tum ab aliis paſſus erat. Paullo ante obitum ad cellam monaſterii ſui Flaviniacum ſeceſſit, ut adventantium moleſtias vitaret, ac rebus ſpiritualibus attentius vacaret. In quadrageſima graviter infirmari cœpit nec tamen a ſacris exercitationibus animum relaxabat, pernox in precibus, in divinis officiis aſſiduus, ad miſſam ſemper in oratorio adeſſe ſolitus. Ubi ejus morbi fama vulgata eſt, certatim ad eum confluxere non modo vicini, ſed etiam longius remoti, mediocres quique ac primores, comites, duces atque præſules, quos omnes ſaltem geſtu corporis benigne recipiebat, ut nullus ab eo non recreatus, non ad pietatem magis inſtructus recederet. Inſtante obitu fratres accerſiri juſſit, eoſque qua poterat voce, ut in recta fide perſiſterent, admonuit: tum ſtola collo impoſita, proſtratos abſolvit, & ad oſculum admiſit, uti & nobiles quoſdam qui præſentes erant. Illic etiam aderant nobiles feminæ, & ipſæ a ſæculo converſæ, in his ſoror Richardi Albanenſis epiſcopi, quibus manum oſculandam præbuit. Omnibus itaque in commune admonitis, *corpus dominicum ſumſit*, & totus ad Deum converſus, ſe & omnes ejus pietati commiſit. Poſt hæc ſuis præcepit, ut quem nominaret domnus Godezo, qui ſibi aſſiſtebat, vir utique boni teſtimonii & religioſæ converſationis, ſibi ſucceſſorem eligerent. cui omnes aſſenſerunt. Interim paſſiones Domini ante eum legebantur, & cum recitaret lector, quot & quanta Chriſto Domino feciſſent Judæi, crebro
» vox dicentis audiebatur: Ut quid hæc fecerunt Dei inimici? Non agnoſcebant Deum
» vera dicentem, mira facientem. Ah quales pœnas modo luunt! Venit tandem hora, quam ſemper optaverat; &, cum paullulum ſiluiſſet, oculis clauſis, velut dormiens, ſpiritum efflavit. Corpus ejus lotum, ſacriſque indutum veſtibus, ad altare ſancti Firmini delatum eſt. Præmiſſis Virdunum qui mortem ad ſanctum Vitonum nuntiarent, & ad ejus ſepulturam omnia pararent; corpus ejus primo Tullum delatum eſt, ab epiſcopo & abbate ſancti Manſueti honorifice exceptum; tum ad monaſterium

Digitized by Google

ſancti Michaëlis ad Moſam, cujus abbas Odelricus ſeu Udalricus, vir vitæ religioſiſſimæ & innocentis, ejus quondam in monaſterio ſocius & amicus, obviam cum ſuis venerabundus proceſſit, & poſtera die navicula impoſitum terreſtri via cum pſalmis & canticis Virdunum uſque deduxit: ubi a canonicis beatæ Mariæ cum magno honore exceptum, & ſacris procuratum, demum ad monaſterium ſancti Vitoni perductum eſt: ibique ad altare ſancti Benedicti, juxta Dadonem epiſcopum, & Humbertum, primum ejus loci abbatem, ibidem, ut creditur, ſepultum, perquam honorifice humatur. Ejus obitus in necrologio ſancti Benigni notatur v. kal. Aprilis his verbis: *Obiit Rodulfus abbas ſancti Vitoni, noſtræ congregationis monachus.* illic quippe prior aliquamdiu vixerat. Idem iiſdem verbis legitur in necrologio ſancti Agerici, cujus loci monachus primum fuerat Rodulfus, uti & Laurentius ejus ſucceſſor. ANN. CHR. 1099.

CXVI. Laurentius ejus ſucceſſor.

Expleto funeris officio, Richerus epiſcopus fratres in capitulum convocat, eoſque ad dignum ſucceſſorem eligendum hortatur; moxque e capitulo egreſſus eſt, ut liberam eligendi facultatem haberent. Poſt ſolitas preces Godezo monachus, cui Rodulfus moriens ſecretum ſuum de ſublegendo ſucceſſore commiſerat, omnibus ſignificavit, ut Laurentium priorem pro abbate haberent. Acclamaverunt omnes præter electum, qui ægre adduci potuit, ut onus ſibi impoſitum ſubiret, ſequenti dominica ordinatus. Erat is nobilis genere in Leodicenſi epiſcopatu ortus, eodem tempore, quo & Rodulfus, monachus factus in eodem cœnobio; eoque ex priore creato abbate prior inſtitutus; tum apud Divionem clauſtralis prior, cum ſancti Vitoni monachi illuc commigraſſent; iiſque Virdunum reverſis apud S. Vitonum quoque prior. Quantas vero perſecutiones, uti & Rodulfus, ab epiſcopo Virdunenſi ſuſtinuerit, in conſequentibus videbimus. Hæc omnia fuſe proſequitur ſub finem ſui chronici Hugo abbas Flaviniacenſis, qui primo apud ſanctum Vitonum monaſticen profeſſus erat, antequam ſtabilitatem ſuam in Divionenſi ſancti Benigni monaſterio firmaret.

Romam miſſus.

Inter ea rex Heinricus, quia Richerus epiſcopus, ipſo abjurato, ad apoſtolicam ſedem ſe contulerat, indignatus obſides ab eo repetiit, quorum unum Johannem nomine, in vincula conjecit. Mox alii obſides epiſcopum conveniunt, ut obſidatus jugo ipſos liberaret. Ille quadam neceſſitate conſtrictus, curiam adiit, cæſari fecit ſatis, cum eo communicavit, ac de cetero fidem ei obſtrinxit. Id ubi reſcivit Paſchalis papa, eum divinis interdixit, ſuſpenſumque ad triennium habuit. quo temporis ſpatio ſancti Vitoni monachi ab ejus communione abſtinuerunt. Ille vero adeo patienter id tulit, ut quibuſdam ad invidiam eum proritantibus hoc reſponſum dederit: Sinite ſervos Dei, ſinite: meliores enim ſunt me. Demum Laurentium abbatem & Widonem archidiaconum pro ſe legatos Romam miſit, per quos communionem & gratiam apoſtolicæ ſedis recepit, ac demum abſolutionem ab archiepiſcopo Lugdunenſi. Hæc Laurentius ipſe pluribus commemorat in hiſtoria epiſcoporum [a] Virdunenſium, quam poſt Bertharium preſbyterum continuavit uſque ad pontificatum Alberonis de Ghiſneio, cui eam dicavit. Multa paſſus eſt, uti ejus anteceſſor, adverſa per quadraginta amplius annos, quibus monaſterio præfuit.

a *Spicil. to.* 12. *p.* 293. *& ſeqq.*

CXVII. Hugo abbas Æduenſis.

Non multo poſt Rodulfum exceſſit e vivis Hugo abbas ſancti Martini Æduenſis, eo nomine ſecundus, qui, teſte Hugone Flaviniacenſi [b], e Divionenſi monaſterio raptus, & apud S. Martinum abbas inſtitutus, idem monaſterium in priſtinum ſtatum ordinis & religionis reſtituit. Id ut exſequeretur, quoſdam e cœnobio ſancti Benigni monachos ſecum illuc adduxit. Verum, idem ipſi contigit atque Hugoni abbati Flaviniacenſi, e ſancti Benigni abbatia itidem aſſumto, qui quos ſecum adduxerat monachos, pii operis futuros adjutores, eos domum remittere coactus eſt. Aſt in pio propoſito nihilo minus perſtitit generoſus paſtor, licet ſecuri percuſſus in capite fuiſſet: ſed demum *noviſſime, ut dicitur, veneno vitam finivit, bravium beatæ perennitatis adeptus: in cujus obitu omnis illa religioſitas cœpta deperiit.* Ita loquitur Hugo ejus æqualis & conſodalis, qui de ejus ſucceſſore dicere ſuperſedit, ne id ad injuriam & notam cederet archiepiſcopi Lugdunenſis, qui quem ipſe, vivente adhuc abbate, rectorem fieri vetuerat, eumdem poſtmodum abbatem ordinari ſciens ac volens paſſus eſt. Hic videtur eſſe Bernardus abbas, ejus nominis primus. In necrologio ſancti Benigni IV. idus Junii notatur obitus Hugonis abbatis Æduenſis, qui ejuſdem congregationis monachus fuiſſe dicitur.

b *Labbe to.* 1. *p.* 264.

CXVIII. Guiberti abbatis elevatio.

Poſt annos centum & triginta-ſeptem quam Guibertus ſeu Wibertus, Gemblacenſis monaſterii conditor, in tumulo jacuerat, Sigibertus ejus loci monachus

ANN. CHR. 1099.

a *lib.* 68. *n.* 43.

Lietardo [a] abbati perſuaſit, ut ejus corpus e ſepulcro levari curaret. Approbante abbate, miſſus eſt Leodicum Sigibertus, ut Olberti epiſcopi ſuper hac re conſilium & conſenſum exquireret. Non ægre aſſenſit antiſtes, ejuſque juſſu ab Heinrico archidiacono cauſa defertur ad Fredericum archiepiſcopum Colonienſem, qui ea in ſynodo generali diſcuſſa, Gemblacenſium votis annuit. Rebus ita diſpoſitis, futuræ celebritati indicitur dies ad nonum kal. Octobris, quo die, præmiſſo jejunio, ſollemni ritu facta elevatio eſt; atque ex eo die Guibertus inter ſanctos relatus haberi cœpit.

CXIX. Theodericus S. Trudonis abbas eligitur. b *lib.* 68. *n.* 76. c *Spicil. to.* 7. *p.* 396. *& ſeqq.*

Poſt funeſtiſſimas illas procellas, quas ſancti Trudonis monaſterium ſuſtinuiſſe ſuperius [b] diximus, tandem Leodicenſium animos permovit bonus Deus, ut tantis malis demum finem imponere curarent, inſtituto illic bono paſtore, qui nobilem abbatiam ab interitu vindicaret. Verum, quoniam locus iſte in temporalibus [c] pendebat ab eccleſia Mettenſi, in ſpiritualibus a Leodicenſi; nonnulli, qui de relevando monaſterio minus ſolliciti erant, aiebant ad eccleſiam Leodicenſem pertinere tantum abbatis ordinationem, non electionem, quæ Mettenſem eccleſiam ſpectabat. At contra religioſiores aſſerebant, utrumque Leodicenſi eccleſiæ tunc incumbere, cum Mettenſis, ob epiſcopi cum Heinrico imperatore diſcidium, monaſterio ſubvenire non poſſet. Erat tunc temporis in Gandavenſi ſancti Petri monaſterio Theodericus Trudonenſis quondam monachus, qui, fervente contentione Lanzonis & Luiponis de abbatia decertantium, illuc ſe receperat. Nullus eo magis idoneus viſus eſt ad regendam abbatiam, utpote pius & litteris apprime inſtructus, atque utraque lingua, Teutonica nimirum & *Gualicana* ſeu Walonica præditus. Placuit ejus electio Olberto epiſcopo, qui litteris & juſſis vix tandem eum a cœnobio ſancti Petri abſtraxit, abſtractum duxit Aquiſgranum, ut abbatiam de manu imperatoris pro more illius temporis acciperet. Itaque datus eſt ei baculus Aquiſgrani III. kal. Februarii, idemque abbas ſimul & ſacerdos nonis Martii hoc anno conſecratus. Erat tunc miſerabilis illius monaſterii, cum in temporalibus, tum in ſpiritualibus ſtatus. Illic nihil niſi parietinæ, nihil tectum præter turrim, nihil clauſum: omnia omnibus pervia & aperta. Ex tota baſilica nihil integrum præter *viliſſimam capellam*, ſuperſtitem ſuper ſanctorum Trudonis & Eucherii ſepulcrum. Hinc non mirum ſi regularis ordo & diſciplina illic omnino defecerant, cum locus utrique ſexui pateret. Prima itaque Theoderici cura fuit inſtaurandi pro modulo ſarta tecta templi, ceterorumque ædificiorum. Atque ut ſuppetias ad tantum opus ab exteris eliceret, diebus paſchæ & pentecoſtes in eccleſia beatæ Mariæ ſermonem ad populum habebat, indeque non raro decem aut duodecim marcas argenti referebat. Verum dum hæc ageret, idem illi evenit, atque Iſraëlitis e Babylonica captivitate reverſis, perſecutio ſcilicet in primis comitis Giſleberti *de Duram*, monaſterii advocati; tum Henrici Lemburgenſis, majoris advocati, qui Herimannum pſeudoabbatem, in abbatiam denuo intruſit, cui monachi omnes, Theoderico addicti, ſtrenue adverſabantur. Interim tertio citatus Herimannus, cum non paruiſſet, excommunicatur ab epiſcopo, frendente Henrico duce, qui privato odio epiſcopum averſabatur. Henrico reſtitit Giſlebertus comes, Theoderico jam reconciliatus, adjuncto ſibi Godefrido comite Lovanienſi, qui non multo poſt dux exſtitit. Tunc loco cedere coactus eſt Herimannus. quod ubi reſcivit Henricus, extremam monaſterio, ejuſque poſſeſſionibus perniciem minitabatur; & vix tandem *argenteo malleo* emollita eſt ejus durities. His omnibus interfuit, qui hæc fuſius refert, Radulfus ſeu Rodulfus, tunc ejus loci prior, poſtmodum abbas, qui & addit, ritus Cluniacenſes, ad reſtituendam regularem diſciplinam, illuc introductos fuiſſe *kalendis Martii*, *quæ fuit eo anno ſexta feria in capite jejunii;* adeoque anno MCVII. quo paſcha in quartum-decimum Aprilis incidebat.

Res Germanicæ. d *V. ſupra n.* 50.

In Alamannia, Gerhardo Scafuſenſi abbate ad loca ſancta, ut ſuperius diximus [d], profecto, poſt multa pericula, teſte Bertholdo, ordinatus eſt Adalbertus, qui de anteceſſoris expulſione infamatus, ita ſe judicio ſanctæ eccleſiæ purgavit, ut a Gebehardo Conſtantienſi epiſcopo, qui ipſum in nativitate ſancti Johannis-Baptiſtæ ordinavit, per obedientiam, quam ſanctæ regulæ debebat, interrogatus, ſe illius criminis inſontem profeſſus ſit. Eodem anno Hildiboldus Magdeburgenſis abbas ordinatus eſt, qui *ordinem* ſeu normam Hirſaugienſem illic inſtituiſſe memoratur.

Eodem etiam anno, ex Bertholdo, Liutolfus comes bonæ-memoriæ, cauſæ S. Petri contra ſchiſmaticos propugnator indefeſſus, ex ſæculari tandem dignitate ad monaſticam religionem converſus, ad Dominum migravit XV. kal. Septembris in

Digitized by Google

monaſterio, quod ipſe fundaverat, & in quo monaſticen profeſſus erat, ibique ſepultus eſt. Idem tradit prædictus auctor de Adelberto comite piæ recordationis, S. Petri cauſæ itidem addictiſſimo, qui ex comite monachus factus, feliciter diem clauſit extremum, & in monaſterio Hirſaugienſi, quod ipſe ex propriis conſtruxerat, & in quo monaſticum habitum ſuſceperat, honorifice humatus eſt, præſidente domno Gebehardo abbate.

CXX. Mediolanenſis S. Protaſii eccleſia monachis aſſerta.

Mediolani magna tunc temporis altercatio nata eſt inter quoſdam cives & monachos ſuburbani S. Simpliciani monaſterii ſuper eccleſia [a] S. Protaſii intra muros ſita, quam monachi ſui juris eſſe contendebant, at illius eccleſiæ vicini denegabant. Hi quippe aiebant, S. Protaſii eccleſiam olim monaſterium fuiſſe; baſilicam vero ſancti Simpliciani canonicorum collegium: ſed abbatem & monachos, ſolitariæ vitæ ſtudio, populi frequentiam, quam canonici non recuſabant, vitare cupientes, hanc cum eis permutationem feciſſe, ut abbas & monachi cum omnibus rebus ad ſuum monaſterium pertinentibus ad S. Simpliciani baſilicam; canonici vero ad S. Protaſii eccleſiam migrarent. Ob has rationes vicini nullos deinceps monachos apud S. Protaſium reſtare volentes, Gualdonem S. Protaſii officialium præpoſitum elegerunt, abbate huic electioni invito conſentiente, ne forte tumultus in populo oriretur. Ad hæc reponebat abbas, monachorum cœnobium dudum fuiſſe apud S. Protaſium: ſed, cum propter loci anguſtiam monachi, quorum numerus ſuccreſcebat in dies, illic non poſſent abſque gravi incommodo conſiſtere, tranſlatam fuiſſe abbatiam ad baſilicam S. Simpliciani, relictis tamen quibuſdam apud S. Protaſium monachis cum aliquot clericis, qui abbati S. Simpliciani ſubjecti eſſent. Cum longius ſerperet altercatio, jamque civitas ex ea perturbaretur; tandem inter partes convenit, ut litis judicium committerent Anſelmo archiepiſcopo, e ſacris locis nuperrime reverſo: qui, auditis utrimque rationibus, favorabilem abbati S. Simpliciani ſententiam protulit, aſſiſtentibus ſibi epiſcopis & abbatibus, ſcilicet Armanno Brixienſi & Bono Regienſi epiſcopis; Guillelmo S. Ambroſii, & Arialdo S. Dionyſii abbatibus. Tunc S. Simpliciani abbas erat Johannes. Utrumque porro S. Simpliciani & S. Protaſii monaſterium etiam nunc ſub Caſinenſi S. Juſtinæ congregatione perſiſtit.

[a] *Ital. ſac. to. 4. p. 161. & ſeqq.*

CXXI. Berardi Farfenſis abbatis ſucceſſores.

Vix novum monaſterium in monte [b] conſtruere cœperat Berardus Farfenſis abbas, eo nomine ſecundus, cum vehementi febre correptus eſt: qua per dies quinque conflictatus, factorum pœnitens, hoc anno, feria ſexta poſt caput jejunii interiit abſque ſacro viatico, quod in os immiſſum retinere non potuit. Ipſo die, ſepulto ejus corpore, abſente Romano loci priore, electus eſt Oddo, ejuſdem cœnobii monachus, gente Langobardus, homo litterarum & ſcribendi peritus, ſed honoris avidus, & prodigus; fuitque abbas Farfæ quadrageſimus. Mox a fratribus interpellatus, præſtito ſacramento promiſit, ſe monaſterii conſuetudines & res omnes religioſe ſervaturum: ſed non diu promiſſum tenuit. nam non multo poſt a pravis conſiliariis ſeductus, res monaſterii contra fidem datam profundere cœpit; atque ut adverſus fratres ſe tutum præſtaret, virorum præpotentium favorem & patrocinium nundinatus eſt multæ pecuniæ pretio, pro qua eccleſiæ ornamenta diſtraxit & oppigneravit. Ea de re a fratribus increpitus, cum facinora emendare differret, in gravem morbum incidit. quo ingraveſcente, unctionem infirmorum petiit; ſed Romanus prior nec unctionem, nec ſepulturam in cœmeterio fratrum ei datum iri dixit, niſi factam eccleſiæ beatæ-Mariæ injuriam emendaret. Sed quia id præſtare non valuit, ſacramentorum expers obiit ipſo anno in vigilia dominicæ aſſcenſionis.

[b] *ſupra n. 85.*

In ejus locum ſubrogatus eſt Berlandus, aliis Berardus, eo nomine (ſi quidem id genuinum ſit) tertius, Farfæ a puero monachus & diaconus, nobilis viri Aſchari filius, qui tunc in Ophida monaſterii cella præpoſitus erat. Electus eſt x. kal. Junii hoc ipſo anno abbas Farfæ quadrageſimus-primus, edito prius ſacramento, ſe nihil muneris cuiquam dediſſe, & omnes loci conſuetudines ac leges religioſe obſervaturum. Indiculum hujus promiſſionis edidit ſub hac forma.

In nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, ego frater Berlandus diaconus & exiguus Farfenſis monachus, ab annis pueritiæ in hoc ſanctæ Dei-genitricis & dominæ noſtræ ſemper virginis Mariæ cœnobio nutritus, quem, omnipotente Domino diſponente, communi aſſenſu, rectaque concordia cum omni populo electum ad hujus regimen monaſterii habetis, vobis ſenioribus & dilectiſſimis confratribus, veſtriſque in perpetuum ſociis & ſucceſſoribus, filiiſque iſtius glorioſæ regaliſque ſupra ſcripta eccleſiæ & famulis, coram Deo, ejuſque genitri-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1099.

cis & perpetuæ virginis Mariæ dominæ noſtræ præſentia, ſanctorumque omnium, veraci ſpondeo promiſſione, quod deinceps hanc abbatiam cum omnibus membris ſuis, id eſt monaſteriis, eccleſiis, terris & caſtellis ubique conſtitutis, ad honorem Dei omnipotentis, ejuſque integerrimæ matris & dominæ noſtræ Mariæ ſemper, ſalva ſereniſſimi domini noſtri Heinrici ſemper auguſti imperatoris fidelitate, ipſiſque placentis prolis retineam, & ad omnium veſtrum hic, & quocumque loco, noſtro juri commiſſo, commorantium monachorum, ſive fidelium famulorum, orphanorum etiam, & quam maxime viduarum, totiuſque populi utilitatem congruam fideliſſime regam & conſervabo.

Hactenus Berlandi ſponſio, quam pro virili præſtare ſtuduit. De eo id memoriæ proditum eſt, quod *beatus Chriſti confeſſor Euticius per bonæ memoriæ avum ſuum Adam* ei mandaverit, *ut idola deſtrueret, lucos ſuccenderet*; id eſt vitia *intus & foris reſecaret*. quod ille ſtrenue præſtitiſſe dicitur. Sanctus ille Euticius haud alius forte fuerit ab Euticio, in vita beati Odonis Cluniacenſis abbatis laudato, quem ipſum eſſe Benedictum Anianenſem abbatem alias diximus. Monaſterii bona contra pervaſores ſtrenue tutatus eſt Berlandus, maxime contra Oddonem comitem Sabinenſem, qui armata manu caſtrum, vocabulo Caput-Farfæ, occupavit, indeque multas monaſterio, ejuſque hominibus injurias intulit, eo ſcilicet prætextu, quod ab imperatore accepiſſet comitatum Sabinenſem, adeoque Farfenſe monaſterium, quod eo continebatur. Aſſerebat contra Berlandus abbas, integram monaſterio libertatem conceſſam fuiſſe a Johanne papa VI. & regibus Langobardis, ab imperatoribus ſubinde omnibus confirmatam. Multa quoque adverſa paſſus eſt Berlandus a Morico & Carbone, de quorum gravaminibus apud Guarnerium ducem & marchionem conqueſtus eſt. qua de re inferius.

Monaſterium S. Michaëlis Montis-Caveoſi.

Priuſquam Italiam dimittamus, paucis agendum de monaſterio ſancti Michaëlis in monte Caveoſo, congregationis Caſinenſis, cujus eccleſia hoc anno ſollemniter dedicata fuit, uti patet ex Radulfi cognomento Machalei charta, qui hac occaſione nonnulla bona monaſterio contulit. Illud ſitum eſt in Lucania ſeu Baſilicata, provincia regni Neapolitani, haud procul ab urbe Matera, in loco ubi olim Severianam ſeu Civitatem-veterem, alias Montem-Scabioſum & Petroſum exſtitiſſe putant. Mons hodie Caveoſus appellatur, cujus monaſterii primordia nonnulli ad ſæculum ſextum referunt, quamvis tantam antiquitatem nulla afferant proba documenta. Et quidem vix quidquam certi de eo loco occurrit ante Nortmannorum in Italiam adventum, quo tempore Unfredus vir ex illa gente illuſtris, Montis-Scabioſi comes, hoc cœnobium dotaſſe legitur in variis ejuſdem loci monumentis. Antiquius annum M LXV. præfert, quo Stephanus Materienſis antiſtes Stephano abbati & monachis ſancti Michaëlis confirmat donationes jam antea a Gualterio vicecomite & Unfredo comite Civitatis-veteris factas. qui idem Unfredus ſeu Unfreda inſtrumento dato anno M LXXVIII. terminos præfigit quarumdam poſſeſſionum, quas monaſterio, cui tunc præerat Simeon abbas, contulerat. Eidem abbati & ejus fratribus item Unfredus anno M LXXXIII. donavit eccleſiam Avenæ cum illius pertinentiis, & plura addidit annis ſequentibus, quæ in variis ejus loci inſtrumentis recenſentur. Raho ſeu Radulfus Unfredi filius, ejuſque non modo dignitatis, ſed & in ſanctum Michaëlem pietatis heres, ſicut & Emma illius uxor, ſoror Rogerii Regis, eumdem locum variis donationibus locupletarunt, cum ibi Creſcentius abbas præeſſet. Hunc abbatem laudat ipſa Emma in charta, haud dubie poſt mariti mortem, anno M CXV. data. & in altera, quam anno M CXIX. conceſſit, Guarinus abbas monaſterio præeſſe dicitur, quem ad annum ſaltem M CXXVII. perſeveraſſe diſcimus in charta Conſtantiæ Boamundi principis relictæ, quæ data eſt anno M CXXIV. & in una Rogerii, tunc Siciliæ comitis ſeu ducis, anno M CXXVII. indulta. Idem Rogerius aſſumto Regis nomine variis diplomatibus ea quæ ipſe aut ejus ſoror Emma monaſterio ſancti Michaëlis contulerat, confirmavit, aliiſque conceſſionibus ampliavit. In his, quæ annum M CXLV. & ſequentem præferunt *Rau* ſeu Radulfus abbas ſancti Michaëlis appellatur. Sequenti ſæculo ineunte Fridericus imperator & Siciliæ rex, ea quæ a ſuperioribus principibus collata fuerant, ad preces Johannicii abbatis confirmavit duobus diplomatibus anno M CXXII. datis, quorum primum menſe Martio Averſæ, alterum vero Neapoli menſe ſequenti indulſit. In ſecundo non modo Emmæ, quam ſuam amitam appellat, donationes, ſed etiam ea quæ ab Umberto, Radulfo & Rogerio collata aut confirmata fuerant, rata habuit. Horum principum beneficentiæ acceſſit pontifi-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1099.

calis auctoritas, ut probant præter alias duæ bullæ, ut aiunt conſiſtoriales, in Bullario Caſinenſi relatæ. prima eſt Alexandri III. anno M CLXXIV. Ferentini data, in qua pontifex, recenſitis monaſterii poſſeſſionibus, additiſque aliis privilegiis, uſum mitræ & anuli Alferio abbati ejuſque ſucceſſoribus indulget. Idem in altera præſtat, Reate data, Gregorius IX. anno M CCXXXI. quo tempore Johannes abbas monaſterio præerat. Hæc in præſenti ſufficiant, nonnulla adhuc in poſterum, ſi Deus dederit, de hoc monaſterio proferemus, quæ omnia nobis ſuppeditavit domnus Seraphinus Tanſius a Matera, Caſinenſis monachus, in ejuſdem loci hiſtoriæ compendio, quod ad nos tranſiniſit cum nonnullis diplomatum exemplis. Ex iis aliquot ſelecta in appendice integra dabimus, ceteris, quod multum ad rem non faciant, omiſſis.

ANN. CHR. 1100.

CXXII. Paſchalis prima facta.

ANno centeſimo poſt milleſimum Paſchalis papa, Gebehardo Conſtantienſi epiſcopo e noſtris vices ſuas in Teutonicis partibus, quo munere anteceſſorum ſuorum tempore rite perfunctus fuerat, denuo commendavit. Mox Johannem & Benedictum cardinales in Galliam legatos miſit, maxime ut Philippum regem, qui poſt Urbani mortem, quaſi ruptis frænis, Bertradam iterum reduxerat, ab illicito commercio pœnis eccleſiaſticis revocarent. Ab his primo concilium Valentiæ inſtitutum pridie kal. Octobris: alterum in urbe Pictavorum in octava ſancti Martini: in quo anathematis ſententia denuo in Philippum prolata, & quædam alia ſancita ſunt ad reformandos mores.

CXXIII. Ciſtercii confirmatio per Paſchalem.

Ante Valentinum concilium cardinales Novum-monaſterium (id tum Ciſtercio nomen) adierunt, ſive novæ inſtitutionis fama, ut religioſiſſimi erant, adducti, ſeu tempus opportunum celebrando concilio præſtolaturi. Favorabilem hanc occaſionem nancti Albericus abbas ſociique, ſedis apoſtolicæ patrocinium per legatos ſe facile obtenturos in animum inducunt. Piiſſimorum hominum votis ultro annuentes legati, Alberico auctores fuere, ut ejus rei cauſa quoſdam e ſuis mittat ad pontificem, cui eos litteris ſe commendaturos ſpondent. Electi ex his duo, Johannes & Ildeboldus, quos pertractando negotio aptiores Albericus exiſtimavit, hoc iter aggrediuntur, legatorum litteris muniti, primo Cabilonem, tum Lugdunum, commendatitias ibidem litteras tum a Gualtero Cabilonenſi antiſtite, tum ab Hugone archiepiſcopo accepturi. Omnium litterarum, quæ apud Manricum referuntur, idem argumentum erat, nempe ut religioſos illos fratres, qui majoris perfectionis cauſa Moliſmo receſſerant, jam Urbani papæ auctoritate approbatos, novo protectionis privilegio pontifex dignaretur. Eo confidentius de illis Dei ſervis teſtimonium ferebant legati, quod ipſi eos vidiſſent, ut in fine epiſtolæ ſuæ teſtantur. Hugo archiepiſcopus in ſuis litteris hæc ſpeciatim ſuggerebat. *Sciatis eos eſſe de quodam loco, qui Novum-monaſterium vocatur, ad quem de Moliſmenſi eccleſia cum abbate ſuo exeuntes, propter artiorem & ſecretiorem vitam ſecundum regulam beati Benedicti, quam promiſerant, tenendam, habitandum venerunt, depoſitis quorumdam monaſteriorum conſuetudinibus, imbecillitatem ſuam ad tantum pondus ſuſtinendum imparem judicantium. Unde Moliſmenſis eccleſiæ fratres, & quidam alii adjacentes monachi, eos infeſtare & inquietare non deſinunt: æſtimantes ſe viliores & deſpectiores haberi apud ſæculum, ſi iſti, quaſi ſingulares & novi monachi, inter eos habitare videantur. Quapropter deſideratiſſimam nobis paternitatem veſtram humiliter & cum fiducia deprecamur, quatenus fratres iſtos, totam ſpem ſuam in vobis poſt Deum ponentes, & idcirco ad apoſtolatus veſtri auctoritatem confugientes, benigne pro more veſtro recipiatis, & eos, & locum ipſorum ab hac infeſtatione & inquietudine liberando, auctoritatis veſtræ privilegio muniatis.*

His omnibus litteris acceptis pontifex, qui Trojæ in Apulia tum verſabatur,
exoptatum indulſit privilegium Alberico Novi-monaſterii abbati, ejuſque ſucceſſo-
ribus inſcriptum, in quo ait ſe eorum religioni paterno congratulari affectu, & lo- «
cum iſtum, quem pro quiete monaſtica inhabitandum elegerant, ab omnium morta- «
lium moleſtiis quietum & liberum ſe ſancire, apoſtolicæ ſedis tutela deinceps prote- «
gendum, quamdiu ipſi ac ſucceſſores ſui in ea, quam tunc obſervabant, diſciplinæ «
ac frugalitatis obſervantia permanſuri eſſent. Tum ſubdit. *Ut ergo hac ſemper gratia* «
digniores cenſeamini, Dei ſemper timorem & amorem in veſtris cordibus habere ſatagite, ut, quanto a ſæcularibus deliciis & tumultibus liberiores eſtis, tanto amplius placere Deo totius mentis & animæ viribus anheletis &c. Datum Trojæ per manum Johannis S. R. E. diaconi

ANN. CHR. 1100. *cardinalis* IV. *kal. Maii indictione* VIII. *incarnationis dominicæ anno* M C. *pontificatus autem domini Paſchalis ſecundi papæ anno ſecundo.* Ut iſtud privilegium menſe Aprili a pontifice obtinere potuerint miſſi illi Ciſtercienſes, neceſſe fuit ut Ciſtercio diſceſſerint ſaltem menſe Martio, ut in Apuliam ante menſis Aprilis finem pervenire potuerint. Itaque hoc anno ineunte Ciſtercium adiere legati, inde Æduam profecti ad celebrandum concilium, quod Valentiæ cogere poſtea ſatius viſum eſt.

CXXIV. Hugo abbas Flaviniacenſis reſtituitur. Habitum illud concilium Valentinum pridie kal. Octobris, cui archiepiſcopi, epiſcopi & abbates, numero quatuor & viginti, cum cardinalibus interfuere. Illuc convenit Hugo Flaviniacenſis abbas, quem a Norgaudo Æduenſi epiſcopo, ſuiſque monachis abbatia pulſum fuiſſe ſuperius [a] diximus. Imminente concilio Hugo Ge-
» rardo priori & omnibus, qui ſe profitebantur filios eccleſiæ Flaviniacenſis, mona-
» chis ſcripſerat, ut ad concilium ſe ſiſterent, accuſationum in ſe capita allaturi, & ſi
» poſſint, probaturi. Adfuit concilio Æduenſis epiſcopus, ſed a canonicis de ſimonia, & aliis quibuſdam accuſatus: Flaviniacenſes vero unum pro ſe ſceleratum monachum ad concilium miſerunt. Non difficilis fuit Hugonis purgatio, ad quam ſe paratum eſſe palam profeſſus eſt: at deficientibus accuſatoribus, ei abbatia judicio concilii reddita eſt, & a legatis ſcriptæ pro ejus reſtitutione litteræ monachis, clericis, &
» laïcis ad abbatiam Flaviniacenſem pertinentibus, quibus injunctum erat, ut Divio-
» nem abbati ſuo occurrerent, & in manu Divionenſis abbatis promitterent, ſe eum
» paterne tractaturos, & cum honore debito ad monaſterium reducturos; obedienti-
» bus benedictionem, inobedientibus iram Dei imprecati. Hæ litteræ miſſæ quidem ſunt, ſed non receptæ, tametſi a quibuſdam lectæ: ſed nihilo minus VIII. idus Novembris duo ex fratribus Flaviniacenſibus miſſi Divionem Hugoni mandarunt ut rediret; ſe ad ei obſequendum eſſe paratos. Verum ubi is Flaviniacum advenit, nullus ei honor, nulla reverentia exhibita, immo etiam his, qui cum ipſo erant, panis negatus; nec ulla decreto concilii obedientia impenſa: vano prætextu, quaſi Hugo Flaviniacenſem abbatiam Divionenſi ſubjicere voluiſſet. Hinc ad Pictavenſe concilium res delata, ſed in eo non legitur diſcuſſa, in quo Norgaudus depoſitus, nihilo minus epiſcopatum retinuit, & in Flaviniacenſe monaſterium Girardum priorem loco Hugonis abbatem intruſit. An Hugo poſtmodum in abbatiam reſtitutus fuerit, nec ipſe, nec vetera ejus loci monumenta nos docent.

a num. 88.

CXXV. Pictavenſis ſynodi acta. Non multo poſt Valentinum concilium ad urbem Pictavorum convenerunt legati cum epiſcopis, ægre aſſentiente Willelmo comite, cui rex Philippus ſcripſerat, ut ne concilium in illa urbe in ſuam injuriam haberi ſineret. Prævaluit tamen legatorum conſtantia, qui nec donis, nec minis a ferenda in regem ſententia revocari potuerunt. In illo concilio alia quoque in rem eccleſiaſticam opportuna ſancita ſunt,
» maxime contra ſimoniacos & incontinentes clericos; ſtatutumque, ut nullus abbas
» vel monachus, vel quilibet alius pœnitentias injungat, niſi quibus proprius epiſco-
» pus hanc curam dederit. Ad hæc, ut abbates & decani, qui preſbyteri non ſunt, preſbyteri fiant, aut prælationes amittant. Huic concilio interfuiſſe dicuntur epiſcopi centum & quadraginta in libro de vita Bernardi abbatis Tironienſis, qui & ipſe adfuit, ut inferius videbimus.

Rotberti abbatis S. Remigii cauſa retractata. In eodem concilio actum eſt de expulſione Rotberti ſancti Remigii apud Remos abbatis, & de ſubſtitutione [b] in ejus locum Burchardi, quæ illicita viſa eſt, Rotberti
» vero expulſio injuſta, quippe cujus converſatio ſancta, introitus legitimus, promo-
» tio & ordinatio authentica & canonica, litteris inſuper Urbani papæ roborata. Et quidem ejus reſtitutioni non magnopere obſiſtebant ejus adverſarii: ſed pro quibuſdam litteris dubiis, quaſi a ſede apoſtolica directis, *in quibus cardinales nec ſtilum, nec pergamenum agnoſcebant, maxime cum in fine earum ſubſcriptum foret* VALETE, *quod Romana non habet auctoritas*, ut ſcribit Hugo abbas Flaviniacenſis; viſum eſt, ad adverſarios confutandos, ad ſedem apoſtolicam cauſam referre. An Rotbertus ad Paſchalem ſe contulerit, non ita exploratum: ſed tamen certum eſt eum tunc Odoni Oſtienſi epiſcopo commendatum fuiſſe a Baldrico abbate Burgulienſi; ut ſuperius [c] retulimus. Non tamen reſtitutus fuit in abbatiam Rotbertus, ſed in cella Senucenſi privatam vitam agere coactus eſt, prioris titulo contentus: ubi hiſtoriam Jeroſolymitanæ expeditionis compoſuit. Quin etiam poſtea Calliſtus II. eum ab illa cella, quæ ſancti Oricoli dicitur, amoveri juſſit. Neque etiam perſtitit in abbatia Remigiana Burchardus: cujus loco Azenarius ſuffectus, vir nobilis ex Trimolienſium

b V. ſupra n. 89.
c ſupra n. 66.

Digitized by Google

molienſium [a] dominorum ſtirpe, qui abbatiam recte & pacifice rexit.

CXXVI. *Preſbyteri incontinentis infelix exitus.*

Occaſione canonis in ſynodo Pictavenſi conditi contra clericos incontinentes, Baronius ex Petro [b] venerabili refert infelicem exitum cujuſdam preſbyteri ex caſtro Liziniaco pagi Pictavenſis, qui libidinis cœno immerſus, nihilo minus ſacra contingere non verebatur. Is tandem territus conſcientiæ ſtimulis, ut aliquando malis ad horam evenire ſolet, familiaritatem bonorum hominum expetiit, in primis abbatis & fratrum Bonæ-vallenſis monaſterii diœceſis Carnutenſis, ut ſcilicet probroſæ vitæ infamiam eorum conſuetudine temperaret. Hi longo tempore de vitæ emendatione eum commonentes, nihil ab eo præter inanem ſpem impetrare potuerunt. In flagitiis itaque perſeverans, in morbum tandem incidit, & ad extrema redactus eſt. Brevi adfuit monaſterii prior, & aliquamdiu cum eo rogatus permanſit. Nocte quadam, cum is lecto ſolus aſſideret, æger ad priorem clamare cœpit, ſibi ut ſuccurreret adverſus duos leones, qui ipſum hianti ore diſcerpere volebant. Tum vero ad preces procumbit prior, diſcedunt leones. Non multo poſt idem vociferatur, ignem de cœlo in ipſum deſcendere, ut ſe conſumat. Iterum orat prior, & ignis non comparet. Denique extra ſe raptus preſbyter, ubi ad ſe rediit, ſe Dei judicio æternis cruciatibus damnatum teſtatus eſt horrendis ululatibus, in quibus flagitioſam animam evomuit.

[a] *ſupra n. 89.*
[b] *Pet. Ven. lib. 1. mirac. c. 25.*

CXXVII. *Wiberti antipapæ obitus & ſucceſſores.*

Auctor eſt Hugo Flaviniacenſis, medio illo Valentinum inter ac Pictavenſe concilia intervallo Wibertum antipapam interiiſſe, vigeſimo anno, ex quo ſedem apoſtolicam invaſerat. Viginti-tres annos numerat Domnizo, & quidem poſt annos binos, quam Urbanus obierat. Quam ob cauſam nonnulli Wiberti mortem differunt ad annum ſequentem. Verum ſtandum videtur ſententiæ Hugonis, auctoris æqualis, qualis etiam erat Domnizo, ſed qui de annis binis inchoatis commode explicari poteſt. Certe Wibertus fato functus dicitur menſe Septembri, cum Urbanus IV. kal. ſextiles anni ſuperioris obiiſſet. Wiberto exſtincto non ſtatim ſchiſma compreſſum. nam ejus loco ſurrexerunt, ſed ad breve tempus, primo quidem Albertus Attellanus ad quatuor menſes, dein ad S. Laurentii Averſanum monaſterium retruſus; poſt quem Theodoricus Romanus ad tres menſes, mox relegatus in Cavenſe monaſterium, ubi ſponte factus monachus, religioſe vixit; tertius denique Maginulfus, qui Latio fugatus, ex animi mœrore brevi interiit.

CXXVIII. *Landuinus Cartuſiæ prior obit.*

Septimo a Wiberti obitu die deceſſit Landuinus Cartuſiæ prior, quem ille ex Calabria redeuntem [c] interceperat, & in cuſtodia ad id tempus tenuerat. Ejus obitus quarta-decima die Septembris notatur, ex quo intelligitur, ſeptimo ante die Wibertum interiiſſe. Humatus eſt Landuinus in ſancti Andreæ-monaſterio [d] ad pedem montis *Siraptis* ſeu Soractis, cui proximum erat caſtrum, in quo captivus detentus fuerat. Petrus-Franciſcus, ejus in regimine Cartuſiæ ſucceſſor, origine Flandrenſis, uno tantum anno præfuit: qui prælationis pondus & ſollicitudinem graviter ferens, amore ſilentii & quietis miſericordiam, ut loquuntur, petiit, obtinuitque. In ejus locum ſuffectus Johannes, natione Tuſcus, ex caſtro Moriana, litteris quidem non multum inſtructus, ſed in his, quæ ad religionem pertinent, nulli anteceſſorum ſecundus, magiſtratu annis octo prudenter adminiſtrato deceſſit. Huic ſucceſſit venerabilis Guigo, quintus Cartuſiæ-majoris prior, de quo in conſequentibus non una dicendi occurret occaſio.

[c] *ſupra n. 109.*
[d] *Labbe bibl. to. 1. p. 639.*
Ejus ſucceſſores.

CXXIX. *Anſelmus rege mortuo in Angliam revocatur.*

Lugduni ad hoc uſque tempus ſubſtiterat Anſelmus Angliæ primas, dum forte Willelmi regis in ſe ira deferveſceret. Dum illic otio frueretur, a Boſone monacho interpellatus, librum de conceptu virginali & de peccato originali compoſuit, aliudque opuſculum, cui titulus, *Meditatio redemptionis humanæ*. Jam tertius agebatur annus, ex quo Anglia egreſſus erat, cum Lugduno ad Marciniacenſe monaſterium, inviſendi cauſa Hugonis abbatis Cluniacenſis, acceſſit, ubi abbas ſanctus factam ſibi de morte regis Willelmi revelationem ei aperuit. Inde reverſus Lugdunum Anſelmus, quarta die Auguſti multis precibus invitatus profectus eſt ad Caſam-Dei. Illic cum verſaretur, ortum ex igne cœleſti ingens incendium facto crucis ſigno reſtinxit. Tum duo ex ſuis, Beccenſis alter, alter Cantuarienſis monachi, regem Willelmum inter venandum ex fortuito ſagittæ ictu ſecunda die Auguſti interiiſſe nuntiarunt. Mox Lugdunum reverſo litteræ afferuntur ab eccleſia Cantuarienſi idem aſſerentes, quibus rogabatur, ut reditum ſuum ad matrem Cantuarienſem eccleſiam maturaret. Jamque Cluniacum pervenerat, cum ad ipſum litteræ deferuntur

ANN. CHR. 1100. novi regis Heinrici, defuncti Willelmi fratris, qui ſe ab Anglis regem electum, &, quamvis invitum propter ipſius abſentiam, coronatum fuiſſe ſignificabat, mandans, ut quantocius in Angliam, non per Nortmanniam, ſed per Witſandum Galliæ portum rediret. Iter itaque accelerans archiepiſcopus, IX. kal. Octobris Dofras appulit, ubi ingenti omnium gaudio & plauſu exceptus eſt. Paullo poſt Angliæ regem adiit, qui ſe excuſavit, quod eo non exſpectato regiæ dignitatis benedictionem, quam ipſius juris eſſe ſciebat, ab alio accepiſſet. tum poſtulavit, ut clientelam ſibi profiteretur, & archiepiſcopatum ab ipſo acciperet. Reſpondit vir Dei id vetitum fuiſſe noviſſimi Romani concilii decreto. quod ſi rex obſervare vellet, firma inter ipſos pax foret: alias ab ejus communione ſibi abſtinendum, ne Romano pontifici non obediens videretur. His auditis, rex magnopere conturbatus eſt, cui grave admodum videbatur eccleſiarum inveſtituras, veluti regni ſui dimidium, cedere: nec minus periculoſum, ſe necdum in regno bene confirmato, Anſelmum diſcedere ex Anglia, ne fratrem ſuum Rotbertum, qui tunc Jeroſolymis in Nortmanniam reverſuſerat, adiret, eumque regem Angliæ diceret. Conſultius itaque viſum eſt inducias petere uſque ad paſcha inſequentis anni, dum utrimque Romam mitteretur, ſi forte apoſtolica decreta in priſtinum regni uſum reformari poſſent; & interim prædia Cantuarienſis eccleſiæ, quæ rex Willelmus invaſerat, Anſelmo reſtituerentur. Hæc tametſi ad fallendum tempus excogitata ſciret archiepiſcopus, annuit, ne novo regi principibuſve ullam de ſe ſuſpicionem injiceret, quaſi de regno ad Rotbertum transferendo aliquid moliretur. Hæ ſcilicet artes erant novi regis Heinrici, qui tamen ſe magis Anſelmo benevolum præſtitit quam Willelmus-Rufus.

CXXX. S. Eadmundi abbates. a Monaſt. Anglic. to. 1. p. 295. b Anſelm. lib. 3. ep. 392. & lib. 4. ep. 20. c ibid. ep. 21.

Priuſquam Anſelmus reverſus eſſet in Angliam, rex Heinricus, ipſo die [a] coronationis ſuæ, ſcilicet nonis Auguſti, abbatiam ſancti Eadmundi, invitis monachis, tradidit Rotberto, filio Hugonis comitis Ceſtrenſis, ſancti Ebrulfi monacho. quod Anſelmus magnopere improbavit. Exſtant tres ejus hac de re epiſtolæ, duæ [b] quidem ad Guillelmum archiepiſcopum Rotomagenſem, quibus eum interpellat, ut abbatem ſancti Ebrulfi compellat ad revocandum monachum ſuum ex illa abbatia, quam temere, abſque electione canonica, uſurpaverat: tertia [c] eſt ad ipſos ſancti Eadmundi monachos, quibus compatitur, quod ab intruſo vexationem ſuſtineant, eoſque ad conſtantiam hortatur, quippe qui pro juſtitia patiantur. *Juſtitia enim eſt*, inquit, *quia non eſt contra ordinem veſtrum, nec contra regulam ſancti Benedicti, non contra auctoritatem aliorum patrum, nec ſine conſilio eorum, a quibus religionis regimen & conſilium exſpectare debetis*, [*quod*] *abbatem vultis accipere*. Cum vero nec abbas ſancti Ebrulfi Rotbertum intruſum, quem non ſuum, ſed ſancti Severi monachum eſſe dicebat, revocaret, nec Rotbertus ipſe abbatia cedere vellet; tandem biennio poſt Anſelmus in concilio Londonienſi eum amovit; ejuſque in locum canonice ſuffectus eſt Rotbertus alter, Weſtmonaſterii prior: cui poſt annos quinque regiminis ſucceſſit Alboldus prior ſancti Nicaſii de Mellento, ſucceſſorem ſortitus Anſelmum ſancti Anſelmi nepotem, ut ſuo loco videbimus. Ex duabus ad Guillelmum archiepiſcopum epiſtolis prior eſt tempore, quæ in editis poſterior eſt.

Elienſes & Abendonienſes abbates. d Angl. ſac. to. 1. p. 612. & ſeq.

Eodem quoque die, quo Heinricus coronatus eſt, id eſt nonis Auguſti, & quidem die dominica, rex abbatiam [d] Elienſem, quæ ab annis ſeptem vacabat, contulit Richardo monacho Beccenſi, Gilberti comitis filio, cujus parentes, e regia ſtirpe procedentes, eum a puero ſub veſte monaſtica apud Beccum Deo conſecraverant. Eidem abbati multas faceſſivit moleſtias Rotbertus Lincolnienſis præſul, qui ſui juris eſſe aiebat, ut eum benediceret, uti ejus anteceſſor Simeon Remigium abbatem benedixerat. At violentam indebitamque fuiſſe hanc benedictionem Richardus cauſabatur. Poſt epiſcopalem conflictum, regis quoque iram ſuſtinuit Richardus inſtinctu æmulorum, qui eum de tribus accuſabant, nempe quod nimia cum pompa ad regem acceſſiſſet; quod regis mandatis parere nollet; & quod quemdam ejus mimum ſibi convicianter turpiter de domo ſua ejeciſſet. Propter quæ rex eum ex abbatia expulit, ſibique baculum reddi juſſit. Verum abbas Romam appellavit, & a Paſchali papa reſtitutus eſt. Poſt hæc eccleſiam, ab anteceſſore ſuo inchoatam, perfecit, & in eam reliquias S. Etheldritæ & S. Sexburgæ cum corpore S. Witburgæ, quod integrum repertum eſt, e veteri eccleſia tranſtulit. Denique Richardo poſt annos ſeptem defuncto, Elienſis eccleſia in epiſcopalem mutata eſt.

e ibid. p. 162. Hoc ipſo anno rex Heinricus Faricium [e] Malmeſburienſem monachum, origine

Digitized by Google

Italum, litteris & medicinæ arte inſtructum, Abendonienſi monaſterio præficiendum curavit per Rotbertum Lincolnienſem epiſcopum, qui eum, utpote quovis alio utiliorem futurum, monachis approbavit. Et quidem eorum exſpectationi ille optime reſpondit, tantamque ſui opinionem excitavit, ut Anſelmo archiepiſcopo mortuo rex eum ſubſtituturus fuiſſet, niſi obſtitiſſent quidam epiſcopi, qui ejus inflexibilem æquitatis normam metuebant. Tuſcus genere, & domo Aretinus, arte medicus dicitur a Willelmo Malmeſburienſi, qui Petri ſodalis ſui verſus in Faricii abbatis laudem compoſitos refert in libro ſecundo de pontificibus Anglorum.

CXXXI. *Hugo abbas S. Germani Autiſſiodorenſis.* *a ſupra n. 42.*

Ante annos fere quatuor Guibertus ſancti Germani Autiſſiodorenſis abbas in concilio Nemauſenſi præfectura [a] motus fuerat ab Urbano papa; mandatumque Humbaldo epiſcopo, ut ſelectum e Caſa-Dei, vel Cluniaco, vel e majori monaſterio virum probum & idoneum in ejus locum ſubſtitueret, ea tamen lege, ut qui ad id muneris deſignatus eſſet, ſuperiorum jugo eximeretur. Huic conditioni cum refragarentur Cluniacenſes, aliique eorum exemplo, per annos amplius tres, fruſtra nitente Humbaldo, abbatia rectore caruit: ſed tandem venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas Humbaldi epiſcopi, Stephani Campaniæ, & Guillelmi Autrici comitum precibus ſe exorari paſſus, Hugonem Montacutium, nepotem ſuum, a puero ſub ſanctiſſima avunculi diſciplina Cluniaci educatum, vacanti abbatiæ ſuffecit. quo in munere ita ſe geſſit, rebus tum ſpiritualibus, tum temporalibus ſarciendis & provehendis, ut poſt annos quindecim regiminis abbatialis ad epiſcopalem dignitatem Humbaldo mortuo promoveri meruerit. Ejus tempore nihil non tentarunt Cluniacenſes, quo ſancti Germani monaſterium contra Urbani papæ decretum Cluniaco ſubjicerent. Id potiſſimum curavit Ivo Cluniaci prior cum quindecim monachis, qui illic ab Hugone miſſi fuerant, ut novo abbati in reſtituenda regulari diſciplina, quæ omnino neglecta erat, eſſent adjutores. Verum eorum conatibus reſtitere ſancti Germani monachi, nec monaſterii ſui libertatem minui paſſi ſunt. Hugonis abbatis anno quarto, Hugo Trecenſium comes ſancti Germani monaſterium adiit, & quaſdam donationes fecit, ut ejus loci ſocietatis particeps eſſet. Ad hæc Paſchalis II. anno MCVII. cum Silviniaci verſaretur, Hugonis abbatis inſtitutionem confirmavit, quippe qui monaſterium illud, regulari diſciplina & religione penitus deſtitutum, & ſæcularium injuriis ad ſummam redactum inopiam, in priſtinum ſplendorem reſtituiſſet.

Commodoliaci geſta ab Hugone abbate. *b ſupra n. 129.* ** la Vienne.* *c lib. 4. n. 31.*

Poſtquam Willelmi junioris mortem, & oraculum [b] Hugoni abbati de ea factum retulit Hildebertus, mox ſubjungit, ſervum Dei, dum eſſet in Aquitania, ad eccleſiam beati Juniani (ſic legendum, non Viviani, ut in editis) ſanctorum locorum viſitandi ſtudio acceſſiſſe. Poſitus eſt hic [c] locus in pago Lemovicenſi ad Vigennam * fluvium, ubi ſæculo ſexto conditum diximus Commodoliacenſe monaſterium ab Amando monacho, qui ſolitariam ibi vitam duxit. Illic cum ſancti Juniani confeſſoris actus & vitam legeret Hugo, ejuſdem Amandi factam in ea reperit mentionem: cujus patriam, propoſitum & locum ſepulturæ a clericis ejuſdem eccleſiæ, qui jam tunc canonici erant, ſciſcitatur. Reſponſum eſt, beatum Amandum magiſtrum fuiſſe ſancti Juniani, meritis inſignem, doctrina conſpicuum, vita clarum; corpus autem, ut fama ferebat, in Galliis habere ſepulturam. Poſtera die, ejus loci decanus xenodochium conſtructurus, ſuſcepti operis fundamentum ab Hugone deſignari poſtulat. Tum ille locum indicat: ubi, humo altius effoſſa, inventum eſt mauſoleum, beati Amandi nomine inſignitum, quæ magnam clero & populo lætitiam, nec minorem de Hugonis ſanctitate opinionem excitavit.

CXXXII. *Monaſteria Cluniaco addicta triplicis generis.*

Quæ ritus Cluniacenſes admittebant monaſteria, triplicis generis erant. Alia enim ita Cluniacenſi abbati ſubjecta erant, ut proprii abbatis facultate carerent: alia proprio abbate gaudebant, ſed ſub diſciplina & correctione Cluniacenſis abbatis: alia denique conſuetudines quidem Cluniacenſes, ſed citra ullam ſubjectionem, recipiebant. quale fuit prædictum ſancti Germani monaſterium, quale etiam fuit, præter alia multa, Sithienſe, quod Cluniacenſes magno molimine ſibi ſubjicere tentarunt. Duo prioris generis monaſteria commemorat Paſchalis in diplomate, quod Hugoni abbati [d] hoc anno indulſit, in primis ſtatuens, ut in omnibus prioratibus & « cellis, quæ tunc ſine proprio abbate Cluniacenſium regimini ſubjectæ erant, nullus « umquam deinceps abbatem ordinare auſit, neque in aliis locis, de quibus tempore « Arvernenſis concilii inveſtiti erant. quæ omnia ſingillatim enumerat; & poſt ea ab- «

d Bibl. Clun. p. 522.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100.

batias, quas Cluniacenſis abbatis ordinationi Gregorius VII. commiſerat: quibus Paſchalis addit monaſteria ſancti Germani Autiſſiodorenſis, & ſancti Bertini Taruannenſis, quæ Cluniacenſis abbatis ſubjectionem ſemper detrectarunt. Huic diplomati ſubſcribunt Oddo Oſtienſis epiſcopus & Milo Præneſtinus e noſtris, aliique, quo ex tempore cardinales pontificis litteris ſubſcribere conſueverunt.

CXXXIII. Paſchalis privilegium pro Deivo.

Id etiam patet ex aliis ejuſdem Paſchalis litteris Rogerio Dervenſi ſeu ſancti Bercharii abbati conceſſis, quibus monaſterium illud apoſtolica tuitione munit, ejuſque » poſſeſſiones confirmat, ſtatuens inſuper, ut nullus ſæcularium aut eccleſiaſticorum » abbatem, ejuſve ſucceſſores ad ſecularem curiam trahat, neque epiſcopus ullus ad » ſynodum, *niſi ob cauſam fidei*, ire; nec denique monaſterii ſui ſollemnitates relinque» re, & urbanis intereſſe cogat. His litteris poſt Paſchalem ſubſcribunt Albertus cardinalis ſanctæ Sabinæ, Auguſtinus cardinalis ſanctorum quatuor Coronatorum, qui ambo ſe *indignos* cardinales dicunt. *Datum Lateranis* III. *idus Aprilis, indictione* VIII. *per manum Lanfranci ſcriptoris palatii, anno dominicæ incarnationis* M C. *pontificatus autem domni Paſchalis ſecundi papæ anno* I.

Huic privilegio occaſionem dedit Philippus Catalaunenſis epiſcopus, qui Dervenſem abbatem ad ſynodum & ad ſollemnitates urbis ſuæ cogere volebat. qua de re litteras ad eum Philippum ſcripſit pontifex in hæc verba.

Paſchalis epiſcopus ſervus ſervorum Dei, venerabili fratri & coëpiſcopo Philippo Kathalaunenſi ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum neminem epiſcopum liceat canones ignorare, multum miramur quod abbatem ſancti Bercharii ad civitatis tuæ feſtivitates cogendo non dubites invitare. quod quam abſurdum ſit, quamque officio tuo contrarium, nemo dubitat, qui novit quod ſacri canones etiam ad ſynodum abbates cogi prohibeant. Clericum quoque alterius vel monachum ab aliquo ſuſcipi, quomodo ſanctorum patrum ſanctiones inhibeant, fraternitati tuæ ignotum eſſe non credimus. quod te de monachis præfati abbatis facere non ſine admiratione audivimus. Præſentium igitur auctoritate dilectioni tuæ præcipimus, ne præfatum abbatem ad feſtivitates tuas ire cogas, neve monachos ejus contra eum ſuſcipias.

Hoc reſcriptum, quod ex chartaceo codice Dervenſi eruimus, caret chronicis notis: aſt hoc anno datum fuiſſe intelligitur, tum ex præcedenti diplomate, tum ex eo, quod Philippus epiſcopus hoc ipſo defunctus eſt, ut diſcimus ex Hugone [a] Flaviniacenſi, & ex chronico ſancti Petri Catalaunenſis.

[a] *Labbe bibl. to. 1. p. 254. & 296.*

Humolarienſes abbates.

Tunc Humolarienſi apud Viromandenſes monaſterio præerat Matzelinus abbas, uti diſcimus ex litteris Werrici militis, cognomento Satrapæ, qui ſe ſuaque omnia cum filio Gerardo, poſtpoſita ſæculi pompa, Deo & beatæ Mariæ obtulit, Matzelino tunc temporis ejus loci abbate, Philippi regis anno ſexageſimo, Baldrici Noviomenſium epiſcopi octavo. Matzelinum præceſſerat Erleboldus, mendoſe Ercemboldus apud Hemeræum, apud quem Humolarienſium abbatum ſeries habetur, ſed non omnino accurata. Matzelino ſucceſſit Aldo, Aldoni Hugo, de quo inferius.

CXXXIV. Bernardus abbas Majoris-monaſterii obit.

In Majori-monaſterio ex hac turbulenta vita ad cæleſtem requiem migravit piiſſimus abbas Bernardus, poſtquam ſacrum hunc locum annis amplius quindecim per varias turbas rexiſſet, ejuſque regularem diſciplinam & libertatem ſtrenue conſervaſſet. Encyclicam de ejus obitu epiſtolam ſcripſere de more Majoris-monaſterii fratres, in Appendice noſtra relatam, in qua orbitatis ſuæ intolerabilem dolorem teſtantur. *Orbati ſumus etenim*, inquiunt, *patre noſtro Bernardo, viro admodum venerabili, utpote vere, quod primum eſt, catholico, dulci, ſapienti, pio, &, ut quid de eo ſine errore ſentire debeatis, breviter pandamus, actu & habitu veræ religionis & ſanctitatis reverendo. Unde abſque dubitationis hæſitatione confidimus, quod ei ſit præclarus quietis locus in ſanctorum beatifica manſione præparatus.* Sed, quia nullus in hac fragili vita ita circumſpecte ſe gerit, ut nihil humanæ contagionis ei inhæreat; pro eo preces & ſo» lita ſuffragia poſtulant, rogantque, ut, qui rotulum ſuum miſſuri ſunt, abſtineant a » ludicris verſuum næniis, quæ mortuis potius obſint quam proſint; tantumque ſim» pliciter annotent locorum ſuorum nomina, & quid pro defuncto fecerint, quidve pro ſuis fieri velint; tum in fine Bernardi tempus ſic notant: *Obiit autem hic piiſſimus pater noſter anno ab incarnatione Domini* M C. *indictione* VIII. *epacta* VII. *concurrente* VII. *idibus Aprilis, in ipſa hebdomada paſchæ, ſabbato quod eſt in albis, in ipſo diei exortu, tamquam qui de tenebris egrederetur ad lucem.*

Hilgotus ſuccedit.

In ejus locum electus eſt Hilgotus, epiſcopus olim Sueſſionenſis, qui ab aliquot annis, dimiſſo epiſcopatu, ad Majus-monaſterium ſeceſſerat. Ut eum abbatem

Digitized by Google

eligerent ejus loci monachi, hac in primis ratione inducti ſunt, ut ne benediceretur a Turonenſi archiepiſcopo, quippe qui epiſcopali benedictione, quæ abbatiali major eſt, jam præditus erat; nec proinde ab eo profeſſio exigeretur. Hinc fruſtratus ſpe ſua Turonenſis archiepiſcopus, ejuſque clerici, querelas de Hilgoti electione ſparſerunt in vulgus, quaſi ob crimina epiſcopatu dejectus fuiſſet; & quaſi epiſcopali dignitati fieret injuria, ſi ex epiſcopo fieret archimandrita. Utrumque refellit Ivo in epiſtola [a] ad Paſchalem papam, ad primum aſſerens Hilgoti mores ſibi probe notos eſſe, nec ob aliam cauſam epiſcopatu ceſſiſſe, quam ut ejus pericula vitaret. Ad alterum quod ejus adverſarii opponebant, nimirum epiſcopali dignitati indignam « fieri injuriam, ſi qui epiſcopus fuit, fiat archimandrita; & quod non poſſit eſſe abbas « ſine benedictione, ex qua epiſcopali benedictioni vehemens irrogetur injuria; Ivo ait « exſpectari pontificis hac de re cenſuram & ſententiam: qui utrumlibet decreverit, nullam epiſcopali ſacramento facturus ſit injuriam: *cum abbatis benedictio nulla ſit* « *ſacramenti repetitio; vel hujus benedictionis abſtinentia non impediat virum ad hoc electum ad procuranda bona ſpiritualia vel temporalia.* Non repetendam eſſe benedictionem haud dubie cenſuit pontifex, ſiquidem Hilgotus ab archiepiſcopo non fuit benedictus, ut conſtat ex libello de profeſſione abbatum Majoris-monaſterii. *Nam quia epiſcopus fuerat conſecratus, nec benedici potuit, nec ſubſcribere debuit*, ut in illo libello legitur. Quid in benedictione Willelmi abbatis, qui Hilgoto poſt quatuor annos ſucceſſit, acciderit, ſuo loco videbimus. Ubi primum abbas renuntiatus eſt Hilgotus, monaſterii ſui privilegia a Paſchali [b] confirmari curavit, & in Angliam profectus, triginta marcas argenti, quas quotannis ex illo regno percipiebant fratres, a rege & regina accepiſſe dicitur. Ejus tempore prioratus de Alvertonia a Thoma Leporario, ejuſque uxore Emma conditus eſt in diœceſi Eboracenſi, ejuſque donum, præſente Hilgoto abbate, ſuper altare poſitum. Primæ illius donationis teſtis in primis Hermarus tunc prior ſanctæ Mariæ Eboracenſis, quæ cella Majori-monaſterio ſubjecta erat.

ANN. CHR. 1100.

a *Ivo ep.* 88.

b *Guibert, p.* 588.

CXXXV. Gervini epiſcopi donatio.

Hilgoti abbatis anno primo ad Majus-monaſterium divertit Gervinus epiſcopus Ambianenſis, *a legatis ſanctæ Romanæ eccleſiæ ad Pictavenſe concilium* [c] *cum ceteris Gallicanis præſulibus convocatus.* Illic *ampliſſimis caritatis viſceribus a fratribus ejuſdem loci ſuſceptus*, dedit eis *perſonatum eccleſiæ ſanctæ Mariæ de villa ſuper Alteiam* * *ſitæ, quæ Villeris dicitur.* Teſtes inter alios Anſcherus abbas S. Richarii, Robertus & Galterius ejuſdem loci monachi, aliique. *Actum in Majori-monaſterio die dominico octavarum ſancti Martini, regnante rege Philippo, præſidente eidem loco abbate Hilgodo anno ordinationis ejus primo.* Ad Pictavenſe itaque concilium profectus eſt cum Gervino epiſcopo Anſcherus abbas S. Richarii, cui Wido comes Pontivorum, ejuſdemque monaſterii advocatus, cum multa damna ei intuliſſet, in extremis poſitus, urgente conſcientia, eidem ablata reſtituit, teſtes invocans cælum & terram, proceres quoque Pontivorum, Simonem, Hugonem Senioratum, Godardum Arenienſem, abbatem Anſcherum, & priorem Warinum, a quibus in reſtitutionis infractores prolata excommunicatio.

c *ſupra n.* 115.

* *Authie.*

Widonis comitis reſtitutio.

CXXXVI. Bernardus Tiron. fit abbas S. Cypriani.

Cum triennium in inſula [d] Cauſeo exegiſſet Bernardus Tironienſis, tandem ſancti Savini monachi alium ſibi paſtorem conſtituunt. quod ubi reſcivit Petrus de Stellis, ſuperius laudatus, mox ad perquirendum Bernardum ſe accingit, quem indice Vitali eremita in prædicta inſula latere cognovit, ipſiſque eremitis pergratum fore, ſi eum ad ſuum conſortium revocaret. Mox ille, aſſumto itineris duce miræ ſimplicitatis & innocentiæ viro, nomine Chriſtiano, ad illam inſulam properat. quos ut vidit Bernardus, miro perfuſus gaudio, eos humaniſſime excepit, & quo in ſtatu res eccleſiæ & monaſteriorum in Aquitania eſſent, inquiſivit. Petrus ad hæc conſiſtere in pace omnia reſpondit; ac tandem ſancti Savini monachos ſibi abbatem elegiſſe. qua de re gaviſus eſt Bernardus, qui prius metuebat ne eorum abbas eſſe cogeretur. tum adjecit Petrus, ſocios ſuos eremitas magnopere cupere ut ad ipſos rediret, & eorum conſortia ne penitus relinqueret. Ille vero, ut caritate totus affluebat, eorum votis non ægre aſſenſit. Erant in illa inſula duo eremitæ ſimul habitantes, quorum unus, Albertus nomine, jam grandævus, abſtinentiæ & orationi jugiter inſiſtebat: alter dictus Adelelmus, manſuetudinis & obedientiæ virtute pollebat. Hic Bernardum ſequi, ejuſque doctrina informari cupiebat: at Bernardus eum ſeni adhærere juſſit. Tum aſſumta ſua ſupellectile, non multum ambitioſa, tranſmiſſo freto,

d *ſupra n.* 61.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100. ad ſilvas eremitarum, ſociorum quondam ſuorum, rediit: a quibus cum gaudio ſuſceptus, in loco, qui Fons-Goyhardi vocatur, ſibi cellam exſtruxit. Illic eum inviſit Reginaldus ſeu Rainaldus abbas ſancti Cypriani, finxitque ideo ſe ad eum divertiſſe, ut ille in reditu ad ſuos per vaſtas illas ſilvas ſe contra prædones tutum præſtaret. Fecit ille quod rogabatur: at ſilvis egreſſus, abbatem ad ſanctum Cyprianum ſequi compulſus eſt. quem monachi gratulantes ſuſcipiunt, hominemque hirſutum & pro more eremi barbatum & incultum, ſuis veſtibus induunt, tondentque, & poſt paucos dies repugnantem præpoſitum inſtituunt. Inter ea, poſt quatuor admodum menſes, Reginaldus ætate & morbo confectus, cum ad extrema perveniſſet, Bernardum ſucceſſorem deſignavit, quod jam Petro Pictavenſi epiſcopo approbaverat. Sic tandem paſtorale munus, quod dudum effugiebat, ſubire coactus eſt: quo in munere ita ſe geſſit, ut inculpatis moribus occaſiones detrahentibus præcluderet, & doctrina contumaces retunderet. Non illum rerum affluentia, non laudes extollebant. Tanta quippe humilitate præditus erat, ut qui eum vidiſſet, ultimum omnium eſſe facile crederet, tanta caritate, ut quotidie ſexagenos, vel centenos & eo amplius clericos ad menſam admitteret. Porro rerum temporalium procurationem idoneis fratribus commiſit; ipſe vero contemplationi, orationi, ſilentio, & regularis vitæ exercitationibus ſe totum impendebat. Nolim hoc loco prætermittere Rainaldi ejus anteceſſoris epitaphium, quod Baldricus Burgulienſis ſcripſit in hunc modum.

In ſibi dilecto requievit philoſophia
Rainaldo, quem vas fecerat eſſe ſuum.
Hic igitur ſancti Cypriani floruit abbas,
Eccleſiam ditans ordine, rebus, agris.
Pæne loci quæcumque fuit poſſeſſio primum,
Hanc duplicem peperit ſollicitudo patris.
Tandem Rainaldi pars promptior aſtra petivit:
Hic quæ terra fuit portio, terra fuit.

CXXXVII. *Pictavenſi concilio intereſt.* Hoc ipſo anno Bernardus jam abbas cum Rotberto Arbriſcellenſi interfuit concilio [a] Pictavenſi, quod duo cardinales Johannes & Benedictus, apoſtolicæ ſedis legati, in octava ſancti Martini convocaverant, in quo centum quadraginta epiſcopi adfuiſſe dicuntur. In illo concilio anathema dictum eſt Philippo regi ob adulterinam copulam cum Bertrada, Fulconis Andecavorum comitis uxore. Si Gaufrido in libro de vita Bernardi abbatis noſtri credimus, hac excommunicatione comperta Guillelmus Pictavorum comes, qui ob ejus generis flagitia ſimilem in ſe ferri ſententiam metuebat, furore ſuccenſus juſſit omnes illos epiſcopos ſpoliari, flagellari & occidi. quod ubi fieri cœptum eſt, pontifices & abbates, ut vitam ſervarent, diffugerunt, & tuta latibula quæſierunt, præter Bernardum & Rotbertum, qui immobiles & conſtantes in aſſerenda excommunicationis ſententia perſtiterunt. At vereor ut id in omnibus verum ſit. Rem accuratius narrat Hugo Flaviniacenſis, ſcribens comitem Pictavenſem ibi adfuiſſe, multaque prece depopoſciſſe, ut ne dominum ſuum excommunicarent; idem quoque feciſſe quoſdam epiſcopos; & cum non impetrarent quod volebant, a conſeſſu concilii cum minis receſſiſſe; ſoloſque remanſiſſe eos, qui zelum Phinees imitari geſtiebant, tumultuante turba, pro domini ſui regis excommunicatione inſaniente: cum quidam e populo e ſuperioribus eccleſiæ locis lapidem jecit, cardinales ferire volens, cujus ictu quidam clericus capite illiſo proſtratus ſit. Interim manſiſſe columnas immobiles, ſcilicet cardinales, ad mortem, ſi Deus ſiviſſet, comparatos, & ad ſaxa volantia mitris ablatis capita nuda retegentes, ſententiam ſuam ſanguine, ſi neceſſe eſſet, confirmare geſtientes. Hæc vera & ſincera facti narratio, tametſi non dubitem Bernardum & Rotbertum cardinalibus conſtanter adhæſiſſe. Iſtius concilii canones, qui ad res noſtras ſpectant, in fine hujus libri referemus. Ceterum quod de Guillelmi comitis ſtupris ſcribit prædictus Gaufridus, etſi Willelmum Malmeſburienſem ſuffragantem habet, meliori teſtimonio adſtrui vellem. Certe Guillelmus ipſe a Goffrido [b] Vindocinenſi abbate *optimus princeps, & dux vitæ laudabilis* appellatur; & anno ſequenti ad expeditionem Jeroſolymitanam profectus eſt. Poſtea cum rex Philippus apud Senonas cum Bertrada per quindecim dies verſatus eſſet, *clauſis tota urbe eccleſiis, nulla facta eſt ei chriſtianitas,* ut ſcribit Hugo Flaviniacenſis: donec effracta eccleſiæ porta, regina ſibi miſſam a ſuis dici coëgit.

[a] *ſupra n. 115.*

[b] *Goffrid. lib. 5. ep. 19. 20. & 21.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100.

CXXXVIII. Fontis-Ebraldi monaſterii & ordinis origo.

Poſt quatuor aut quinque annos quam Rotenſem abbatiam pro canonicis regularibus condiderat Rotbertus de Arbriſcello, cum ex ferventi ejus prædicatione plurimi utriuſque ſexus ad converſionem commoverentur, & ejus diſciplinæ ſe ſubjicere vellent; multa pro utroque ſexu exſtruxit monaſteria, quorum princeps & caput eſt illud, quod Fontis-Ebraldi appellatur. Locus eſt in confinio Turonum & Andecavorum, diœceſis Pictavenſis, tunc quidem incultus & ſquallidus, ſpinetis obſitus & dumis, *ab antiquo Fons-Ebraldi* ſeu Evraudi, aliis Ebraudi nuncupatus, a Condatenſi opido duobus millibus diſtans. Illic paullo poſt Pictavenſe concilium duplex monaſterium ædificavit Rotbertus, unum mulierum in honorem ſanctæ Mariæ Virginis; alterum virorum: quem locum nobilis quædam matrona, Eremburgis nomine, cum filia ſua Riveria, eidem Rotberto donavit. Tantus porro fuit converſorum numerus, ut ſervi & ancillæ Dei ad duo, triave circiter millia, teſte Baldrico, ad Rotbertum confluxerint. Ex feminis illuſtriores fuere Herſendis de Campania ſeu de Claris-vallibus, quæ mortuo viro ſuo [a] Guillelmo Seniore de Monte-Sorelli, Rotberto adhæſit, & prima loci magiſtra exſtitit; Petronilla, uxor quondam domini de Camiliaco, prima Fontis-Ebraldi abbatiſſa; Agnes ejuſdem Petronillæ ſoror, Mileſina, utriuſque conſanguinea, tum alia Agnes, Urſanenſis apud Bituriges monaſterii præfecta; denique, ut ceteras prætercam, Ermengardis Britanniæ comitiſſa, ad quam exſtant duæ [b] epiſtolæ Goffridi abbatis Vindocinenſis, in quarum priori eam arguit, quod mundo iterum ſe ſociaſſet, unde ſemel receſſerat.

a *V. lib.* 61. *n.* 6.

b *Goffrid. lib.* 5. *ep.* 23. *&* 24.

CXXXIX. Viri abbatiſſæ ſubjecti.

Qui de Fontebraldenſis ordinis primordiis ſcripſere auctores recentiores, illum ita a Rotberto inſtitutum aiunt, ut viros abbatiſſæ, ſeque ipſe omnino ſubjecerit, exemplo Chriſti domini, qui beatum Johannem-Evangeliſtam ſanctiſſimæ virgini Mariæ commendavit, eique tamquam matri ſubjectum eſſe voluit. Verum apud veteres illius temporis auctores unum invenio Petrum Abaëlardum [c] qui id aſſerat, improbetque. neque hoc mirum, quando quidem nec probet abbatiſſam præeſſe feminis, quibus ejus loco præpoſitum [d] eis præſidere in regula ſua ſtatuit. Ad Rotbertum quod attinet, tantum abeſt ut ſe ipſe abbatiſſæ ſubjecerit, ut contra, tam mulieres quam viri, eum *prælatum* & *magiſtrum* ſuum vocarent. *Prælatum ſuum*, inquit Baldericus, *magiſtrum tantummodo vocabant. nam neque dominus, neque abbas vocitari volebat.* Sane vix mihi perſuadere poſſum, apud Fontem-Ebraldi aliud vivendi genus primitus inſtitutum fuiſſe ab eo, quod olim in duplicibus noſtri ordinis monaſteriis receptum erat. Duplicis generis erant duplicia tunc monaſteria: una, in quibus binæ juſtæ congregationes, virorum ac puellarum, ſub abbate & ſub abbatiſſa degebant: altera, in quibus ſanctimonialium cœtus ſub abbatiſſa vivebat, paucos habens in diſparatis ædibus ſine abbate monachos, quot ſcilicet ad ſacra eis miniſtranda ſufficiebant. Prioris generis monachi abbati omnino ſubjecti erant, non abbatiſſæ: ſecus in monaſteriis poſterioris claſſis, in quibus non erat juſta congregatio, nullуſque abbas, ſed pauci tantum monachi, qui ad nutum abbatiſſæ & ſanctimonialium ad earum arbitrium admittebantur, eiſque miniſtrabant. quales erant in puellaribus monaſteriis Gallicanis, ſancti Petri apud Remos, ſanctæ Mariæ apud Sueſſionas, ſanctæ Crucis apud Pictavos, atque in Farenſi & Jotrenſi, aliiſque. quibus ſucceſſere canonici ſæculares, abbatiſſæ & ſanctimonialibus quodam modo ſubjecti. Sic apud Sardenacum, qui Palæſtinæ locus eſt ſexto milliari a Damaſco, ubi quædam ſanctimonialis oratorium beatæ Mariæ conſtruxerat, monachi Græci erant, in quadam parte eccleſiæ miniſterium divinum agentes: attamen dignitas & magiſtratus ſanctimonialium erat, pro reverentia illius ſanctimonialis, quæ prima locum inhabitaverat, ut legi in manuſcripto codice Renati Vallini canonici Namnetenſis. Ejus generis haud dubie monaſteria illa erant, quorum abbatiſſæ, principatu Caroli Magni, viros benedicebant, aliaque munia exercebant, quæ ſexui ſuo haud conveniebant. quod improbat religioſiſſimus princeps in Capitulari anni DCCLXXXIX. articulo LXXVI. epiſcopis & abbatibus directo, qui ſic habet. *Auditum eſt aliquas abbatiſſas, contra morem ſanctæ Dei eccleſiæ, benedictiones cum manus impoſitione & ſignaculo ſanctæ crucis ſuper capita virorum dare, nec non & velare virgines cum benedictione ſacerdotali. quod omnino a vobis, ſanctiſſimi patres, in veſtris parrochiis illis interdicendum ſcitote.* Hic univerſim agitur de viris, non de preſbyteris. quod multo minus Carolus probaturus fuiſſet. Hæc dixerim abſque præjudicio Fontebraldenſis inſtituti, in quo monachi abbatiſſæ obedientiam, quam voto profeſſi ſunt, perſolvere debent.

c *Abaël. oper. p.* 38.

d *ibid p.* 151. *& ſeqq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100.

CXL. S. Benedicti regula utriſque præſcripta. a *Jacob. a Vitr. hiſt. occid. c. 20.* b *Bolland. to. 3. Febr. p. 606.*

Nullam peculiarem regulam Rotbertus ſuis præſcripſit, qui regulam ſancti Benedicti hactenus ſervaverunt, ſervantque etiam nunc. Hinc Jacobus [a] a Vitriaco Fontebraldenſes ſanctimoniales monachis nigris ſeu Benedictinis accenſet, uti & Cluniacenſes, monachos Cantuarienſes, & Affligemienſes in Brabantia, quos omnes in religionis diſtrictione, ad ſuum tempus, id eſt ad finem ſæculi tertii-decimi, perſeveraſſe teſtatur. Fontebraldenſium primos ritus deſcribit Baldericus [b] in vita beati Rotberti, qui mulieres ab hominibus ſegregavit, eaſque clauſtris continuit, & pſalmodiæ orationique deputavit; homines vero laboribus mancipavit. Laïci & clerici ſimul permiſti erant: ſed clerici pſalmodiæ & miſſis celebrandis vacabant; laïci labore occupati erant. Omnibus certis temporibus ſilentium indictum. Flexo collo, demiſſo vultu omnes incedebant, a garrulitate & vaniloquio abſtinentes. Hæc fere lex & norma erat, ſub qua militabant. In his Rotbertus ſibi modicum, fratribus & ſororibus multum indulgebat, in vigiliis pernox, in jejuniis aſſiduus, a vino & cibis exquiſitis abſtinens, pedibus nudis incedens.

Fontebraldenſium quantus numerus.

Ejus tempore adeo crevit Fontebraldenſium cœtus, ut numerus pæne fuerit innumerus, & vix tria vel quatuor clauſtra tantis mulierum collegiis, teſte Balderico, ſufficerent. In clauſtro majori ſorores amplius trecentæ; in aliis centenæ vel ſexagenæ erant: homines quoque in diſcretos diviſi manipulos, ſeorſim a mulieribus in remotioribus locis. Sororibus præfecta erat ſeu *magiſtra* Herſendis, magnæ religionis, magnique conſilii femina, eique adjuncta Petronilla, quam Rotbertus poſt mortem Herſendis primam loci abbatiſſam inſtituit. Non multo poſt Rotberti obitum ſic auctus erat illic ſanctimonialium numerus, ut ad quatuor aut quinque millia excreviſſet, teſtante Sugerio [c] abbate in epiſtola ad Eugenium III. relata a Sirmundo in notis ad Goffridi abbatis Vindocinenſis epiſtolam ad Radulfum priorem & fratres Vindocinenſes, apud quos ſe excuſat, quod cum eis in paſchate non fuerit, aitque in cauſa fuiſſe corporis infirmitatem, gibbum ſcilicet in dorſo, quem ſecari oportuit; idque factum *inter manus & lacrymoſas voces dilectarum Deo ſanctimonialium de Fonte-Ebraldi*, apud quas tunc verſabatur.

c *Suger. in not. ad Goffrid. Vindoc. p. 79.*

CXLI. Goffridus abbas Vindocin. an auctor epiſtolæ ad Rotbertum. d *Goffrid. lib. 1. ep. 24. & 26.*

Ex hac epiſtola, aliiſque [d] patet, Goffridum illic admodum familiarem fuiſſe. quod teſtatum facit ſocietas cum eo inita, relata in chartulario Fontis-Ebraldi, cujus charta XXVII. notum facit, *quod domnus Goffridus abbas Vindocinenſis, ante omnes & ſuper omnes abbates*, Fontis-Ebraudi *familiaritatem habeat & beneficium*; & cum ipſe » obierit, per ſingulos annos ejus celebrandum ſit anniverſarium: de fratribus autem » Vindocinenſibus tantum faciendum, quantum pro ipſis Fontebraldenſibus. *Facta ſunt hæc in capitulo Fontis-Ebraldi, præſentibus domno Goffrido abbate Vindocinenſi, & domno Roberto magiſtro noſtro, anno* MCXIV. *indictione* VII. id eſt tertio anno ante Rotberti obitum. Ob has aliaſque rationes nonnulli recentiores, vulgatam Goffridi ad Rotbertum epiſtolam [e], in qua Rotbertus nimiæ cum feminis familiaritatis arguitur, eſſe ipſius Goffridi negant, eamque tribuendam cenſent Roſcelino, quem contra Rotbertum ſcripſiſſe ſuperius diximus. In hac ſententia ſunt Bollandus & Gerardus a Boſco, hic ſub finem tomi I. hiſtoriæ Pariſienſis, ille in commentario ad vitam beati Rotberti, ubi in ſuæ ſententiæ argumentum affert, quod in codice Vindocinenſi, in quo Goffridi epiſtolæ ſimul compactæ continentur, vulgata hæc epiſtola non habetur. Verum qui id Bollando ſcripſit, optimo & erudito viro fucum fecit, & clariſſimo Sirmundo injuriam, qui hoc codice uſus eſt ad imprimendam illam epiſtolam cum ceteris Goffridi epiſtolis. Dicam quod res eſt. Exſtabat in illo codice integra hæc epiſtola, cum eo uſus eſt Sirmundus: ſed homo neſcio quis folium illud abſcidit, in quo hujus epiſtolæ initium continebatur: ſed tamen ad rei fidem reſtat etiam nunc in illo codice amplius quam media pars, ab his ſcilicet verbis, *tibi videris, ut aſſeris, Domini Salvatoris digne bajulare crucem*, & cetera uſque ad finem epiſtolæ. Ex quo evincitur, eam integram ibidem exſtitiſſe, antequam præcedens folium avulſum fuiſſet. Verum non tantum in illo Vindocinenſi codice, qui Goffridi tempore ſcriptus eſt, ſed etiam in alio ejuſdem fere temporis, quem Florentiæ in bibliotheca ſanctæ-Crucis aſſervatum vidimus, eadem epiſtola habetur cum aliis Goffridi epiſtolis, quem ejus genuinum auctorem eſſe conſtat.

e *id. lib. 4. ep. 47.*

CXLII. Marbodi ad eumdem epiſtola.

Ejuſdem argumenti eſt alia epiſtola ad eumdem Rotbertum, ſub nomine Marbodi epiſcopi Redonenſis jam pridem vulgata, quæ in codice Victorinæ apud Pariſios bibliothecæ inter Hildeberti epiſtolas habetur, ſed ſine nomine ejus ad quem ſcripta eſt,

Digitized by Google

eſt, ſub hoc lemmate, *Reprehendit quemdam, cujus religio ſuſpecta habebatur*, & cum hac inſcriptione, *Servo Dei, non ſolum rectè offerre, ſed etiam rectè dividere.* At vulgata ſub nomine Marbodi Redonenſis epiſtola hanc præfert epigraphen in editione Redonenſi anni M D XXIV. *Minimus epiſcoporum Roberto ſervo Dei, non ſolum rectè offerre &c.* quam inſcriptionem, *minimus epiſcoporum*, omnibus ſuis epiſtolis adhibet. In utraque ad Rotbertum epiſtola, ſcilicet Marbodi, quem verum hujus epiſtolæ parentem eſſe non dubito, & Goffridi abbatis, illud commune, quod ambo Rotbertum arguunt ob liberiorem cum mulieribus converſationem, & quod ex rumore tantum & aliorum relatu id ſe accepiſſe dicunt. at in Marbodi epiſtola Rotbertus etiam ob veſtis ſingularitatem notatur. De primo uterque obſervat, quam periculoſa & noxia ſit viris mulierum cohabitatio, & minus cauta cum illis converſatio. unde Marbodus: *Remove, obſecro, a te*, inquit, *hujuſmodi tentamenta, quæ etſi animam tuam per conſenſum non vulnerant, ſine dubio famam tuam commaculant, religionem infamant.* Ad ſecundum quod attinet, idem Marbodus ait, eumdem Rotbertum *de pannoſi habitus inſolentia* plurimis non immerito redarguendum videri, quippe qui *nec canonicæ profeſſionis, ſub qua*, inquit, *militare cœpiſti, nec ordini ſacerdotali, in quem promotus es, convenire videtur.* & infra. *Quo igitur tibi, abjecto habitu regulari, opertum ad carnem cilicio, cum attrito pertuſoque byrro, ſeminudo crure, barba prolixa, capillis ad frontem circumciſis, nudipedem per vulgus incedere, & novum quaſi ſpectaculum præbere videntibus?* Tertium denique in Rotberto notat Marbodus, quod in omnibus, qui- «
bus vulgares turbas & imperitos homines docere ſolebat ſermonibus, non tantum «
præſentium, ut decet, vitia reprehenderet; ſed etiam abſentium quoque eccleſia- «
ſticorum non ſolum ordinum, ſed etiam dignitatum crimina non decenter enumera- «
ret, carperetque: cum nulla ex abſentium reprehenſione poſſit eſſe utilitas: immo «
potius auditoribus idiotis peccandi quodam modo licentia dari videatur, cum eis «
exempla proponit majorum, quorum ſe poſſint auctoritate tueri. *Hæc eſt enim*, in- «
quit, *conditio ſuperiorum, ut quidquid faciant, præcipere videantur: abſentes vero indignari magis poſſunt & conqueri, quam ad emendationem tua provocari detractione.* Sic deſinit Marbodi epiſtola, quæ in codice Victorino nihil amplius habet quam editio Redonenſis, in qua poſt primum caput de cohabitatione mulierum, inſeritur hæc parentheſis, *& cetera in hunc modum* &c. quæ in codice Victorino deeſt, in quo continue de pannoſi habitus inſolentia agitur. Hæc epiſtola in optimæ notæ codice ſancti Taurini Ebroicenſis inter Hildeberti epiſtolas locum non habet.

Supereſt inquirendum, quo tempore utraque hæc epiſtola ſcripta eſt. Mihi vero perquam veri ſimile eſt, utramque ſcriptam fuiſſe, antequam Rotbertus Fontis-Ebraldi monaſterium exſtruxiſſet, cum ſcilicet ad ejus conciones, quæ vehementiſſimæ erant, ad converſionem non modo plurimi homines, ſed etiam innumeræ mulieres concurrebant, quæ ipſum, varias plagas prædicationis cauſa percurrentem, ſequebantur. ſic enim de eo Marbodus. *Has peregrinationis tuæ loquuntur eſſe pediſequas, & diſputanti tibi jugiter adhærere. ſed & diverſis in locis & diverſis regionibus non parvum te aſſerunt habere numerum feminarum, per xenodochia & diverſoria diviſarum, quas maribus non impune permixtas, quaſi ad pauperum & peregrinorum obſequia deputaſti.* Quamquam Goffridus inchoatum fuiſſe Fontis-Ebraldi monaſterium, cum hæc ſcriberet, non obſcure innuit his verbis. *Audivimus enim quoniam circa ſexum femineum, quem regendum cepiſti, duobus modis, altero alteri prorſus contrario, te ita ſollicitum reddis, quod modo in utroque modum diſcretionis penitus excedis &c.* At ſive ante, ſive poſt conditum Fontebraldenſe monaſterium ambo ſcripſerint, id nihil omnino Rotberti famæ & ſanctitati obeſſe debet: tum quia uterque id refert ex incerto vulgi rumore, cujus judicia in eccleſiaſticos viros, cum eis ob pias quantumvis cauſas cum mulieribus converſari incumbit, plerumque iniqua ſunt, ut ex ſancto Hieronymo, aliiſque compertum eſt: tum quia Rotberti intaminatæ famæ & probitati indubitata teſtimonia perhibent ejus temporis auctores: tum denique quia Goffridus ipſe de Rotberti inculpatis moribus certior factus, favorabilem de ejus vita & converſatione opinionem poſtmodum habuit, ut ex dictis patet: nec dubito quin Marbodus quoque eidem ſententiæ acceſſerit.

Santonenſi beatæ Mariæ parthenoni hoc anno Herſendi [a] abbatiſſæ ſucceſſit Florentia, uti nos docet charta Aicardi de Borno militis, eidem monaſterio confirmantis quidquid eidem ipſius pater contulerat apud ſanctum Julianum. Ejus rei litte- CXLIII. Santonenſes abbatiſſæ. a V. lib. 65. n. 68.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100. ræ datæ ſunt anno M C. ordinationis domnæ abbatiſſæ Florentiæ primo. Idem Aicardus eidem loco ſilvam quamdam donavit anno M C VII. *Willelmo comite, filio Guidonis comitis, ducatum Aquitaniæ regente, Petro de Sulbiſia* * *epiſcopante, abbatiſſa Florentia conventum ſanctimonialium adminiſtrante.* Eadem Florentia in ſuam congregationem ſuſcepit Sibyllam, Agnetis Santonenſis comitiſſæ materteram, futuram ejuſdem loci abbatiſſam, poſt eamdem Florentiam, cui jam ſucceſſerat anno M C XIX. Sibylla, quo anno Calliſtus II. monaſterii privilegia confirmavit. Sibyllam excepit Agnes abbatiſſa, amita reginæ Alienordis, quæ tunc conjux erat Ludovici Junioris.

* de Soubize.

Caſæ-Dei ſubjecta monaſteria S. Baudilii & S. Mariæ apud Nemauſum.

Apud Nemauſum Septimaniæ urbem variæ erant eccleſiæ, de quibus diſceptatio erat inter Raymundum epiſcopum & Pontium Caſæ-Dei abbatem: ſed tandem inter eos concordia hoc pacto inita eſt, ut Pontius abbas Raymundo epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus cederet capellas ſancti Martini & ſancti Petri, in caſtello ſitas ad Arenas, eccleſiam ſancti Thomæ, & ſancti Stephani eccleſiam juxta capitolium: epiſcopus vero Pontio abbati, ejuſque ſucceſſoribus cederet eccleſiam S. Baudilii, quæ Seguino abbati a Raymundo comite & Ermengarde vicecomitiſſa olim conceſſa fuerat; & parthenium Salvatoris & ſanctæ Mariæ, poſitum intra muros ejuſdem civitatis ad ſcaturiginem mirabilis fontis juxta templum Dianæ. Hæc definitio laudata eſt a Pontio Caſæ-Dei abbate, confirmantibus Roberto abbate Craſſenſi & Stephano monacho ejus fratre, Mauricio priore Caſæ-Dei, & Petro-Guidonis priore ſancti Baudilii, aliiſque; laudata itidem a Raymundo epiſcopo, ejuſque canonicis. *Facta eſt carta iſta anno ab incarnatione Domini milleſimo* XCVIIII. ſecundum veterem calculum, *anno primo Paſchalis papæ*, VIII. *idus Januarii, regnante Philippo rege Francorum, per conſilium & diffinitionem Gotafredi Magalonenſis epiſcopi, & Fulconis abbatis Pſalmodienſis, & Leberti abbatis ſancti Ruſi, qui iſtam cartam firmaverunt & laudaverunt.* Prædictum ſanctæ Mariæ monaſterium regi conſueverat a ſancti Baudilii priore ſub Caſæ-Dei abbatis providentia. quod a Calviniſtis ſolo æquatum, nunc reſarcire conantur Benedictinæ ſanctimoniales, ut & ſancti Baudilii monaſterium monachi noſtræ Congregationis.

CXLIV. Res Alemannicæ & Germanicæ.

In Allemannia Manegoldus venerabilis abbas ſancti Georgii monaſterii in Nigraſilva a nefario quodam monacho cæditur XV. kal. Martii, ſed tamen ſupervixit uſque ad XII. kal. ejuſdem menſis, *cum magna devotione*, inquit Bertholdus, *ſuum amplectens martyrium.* Eodem quoque anno venerabili Gebehardo, abbati olim Scafuſenſi, quem juſſu Urbani papæ Jeroſolymam cum cruce-ſignatis profectum eſſe ſuperius [a] diximus, ſepulcri dominici cuſtodia commiſſa fuit, ut ſcribit Bertholdus preſbyter Conſtantienſis, cujus appendix ad Hermanni chronicon in hoc anno deſinit; auctor accuratiſſimus, qui de rebus noſtris, non ſecus ac ſi monachus eſſet, diligenter agit. Eodem anno a Marcwardo Corbeiæ-novæ abbate e tumulis levata ſunt corpora Liudolfi & Drutmari abbatum, qui miraculis claruiſſe dicuntur in annalibus Corbeienſibus. Wintolfus, ejuſdem loci monachus, eodem anno factus eſt abbas in *Bigau*, cujus chronicon laudat Paullinus, quod non vidimus.

a ſupra n. 50.

CXLV. Montis-Gargani xenodochium Caſino datum.

In Monte-Gargano exſtabat hoc tempore xenodochium extra urbem ad excipiendos pauperes & peregrinos, quod Johannes abbas de Curte conſtruxerat. Huic poſtea viſum eſt, ut illud Caſinatibus adminiſtrandum committeretur, probante Heinrico civitatis Montis-ſancti-Michaëlis comite, Rotberti comitis filio, qui Johannem abbatem *zianum* ſeu patruum ſuum vocat. Heinrici comitis hac de re litteras habemus ex archivo Caſinenſi, in præſentia Guillelmi uterini germani ſui factas, quibus idem comes prædictum xenodochium cum rebus ſuis ad regendum & gubernandum tradit ſancto monaſterio Montis-Caſini in manibus domni Oderiſii venerabilis abbatis, ad remedium animæ ſuæ & pro redemtione animæ Richardi comitis germani ſui, parentumque ſuorum. Actum anno ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo, menſe Aprili, indictione VIII. Idem comes anno ſequenti quamdam ſancti Nicolai eccleſiam eidem xenodochio attribuit.

Paulus cæcus, monachus Caſinenſis, aliique.

Hoc anno Paulus, e Liguria Romanorum provincia ortus, ab ipſa infantia oculorum lumine orbatus, tantum nihilo minus progreſſum fecerat in ſacris maxime litteris, ut ab hominibus ſui ſæculi alter Didymus [b] appellaretur. Hic, poſtquam Romanorum & Græcorum, quæ Conſtantinopoli facta eſt, altercationem ſcripſiſſet, Caſinenſe monaſterium adiit, Oderiſio abbate, temporibus Paſchalis papæ & Alexii imperatoris. Petrus diaconus ejus commentarios in Prophetas & in novum Teſtamentum recenſet, ſed hi excidiſſe videntur. Ad hæc libellum compoſuit de vita Ge-

b Petr. diac. de vir. illuſt. Caſin. c. 36.

Digitized by Google

bizonis monachi Caſinenſis, Colonia oriundi. Inter diſcipulos habuit Berardum, poſtmodum Marſorum epiſcopum ſanctum, qui Pandulfi epiſcopi mandato, ut ſcribit Johannes [a] Signienſis in ejus vita, Caſinenſe monaſterium ſtudiorum cauſa adiit, *ibique per ſex annos a quodam prudenti viro, Paulo nomine, corpore tamen cæco, grammaticam diſcens feliciter manſit.* Obiit Paulus apud Tiburtinam civitatem. ANN. CHR. 1100. a *Ital. ſac. to. 1. p. 967.*

Tunc etiam Caſini floruit Gregorius monachus, ſancto Benedicto a pueritia oblatus, creatus a Paſchali II. epiſcopus Tarracinenſis, quo nomine Guaſtallenſi concilio anno M C VI. interfuit. Varia ejus ſcripta commemorat Petrus [b] diaconus. Alius eodem fere tempore Gregorius, monachus itidem Caſinenſis, factus eſt epiſcopus [c] Sueſſanus. b *ibid. c. 32.* c *ibid. c. 33.*

Eo tempore celebris erat in iſtis partibus ſub Johanne abbate monaſterium ſanctæ Mariæ de Paſtitio ſeu Piſtitio, in diœceſi Acheruntina ſitum, cui Rau, alias Rodulfus, de quo jam ſupra actum eſt, Montis-ſcabioſi aliarumque urbium dominus, eccleſiam ſancti Michaëlis hoc anno contulit. Hanc donationem novis beneficiis auxit idem princeps poſt quinquennium, uti diſcimus ex duabus ejus chartis quæ apud Ughellum [d] editæ ſunt. Johanni anno M C XV. Gaudius abbas jam ſucceſſerat; nam, & quidem primus poſt epiſcopos, etiam ante donatores, ſubſcripſit chartæ Emmæ comitiſſæ pro monaſterio ſancti Michaëlis Montis-Caveoſi, hoc anno datæ. Illum vero ad annum ſaltem M C XXXIII. perveniſſe probatur ex Rogerii regis inſigni charta, qua hoc ipſo anno multa eidem loco conceſſit, atque inter alia monaſterium ſanctæ Trinitatis de Monte-Fineſio. Porro monaſterium ſanctæ Mariæ de Piſtitio poſt varias fortunas tandem anno M CCCC LII. unitum eſt a Nicolao V. ſummo pontifice Cartuſiæ ſancti Laurentii de Padulo, ubi etiam nunc pleraque ejus poſſeſſionum authentica inſtrumenta aſſervantur. Monaſt. ſanctæ Mariæ de Piſtitio. d *Ital. ſac. to. 7. p. 41.*

Hoc ipſo anno Mathildis comitiſſa inſigne pietatis ſuæ teſtimonium dedit, cum patrocinio ſuo Vallumbroſanæ congregationis monachos muniit adverſus eos, qui ipſorum *ſanctiſſima loca* infeſtabant. Exſtant in archivo Vallum-broſano Mathildis hac de re litteræ, in quibus ait, dignum eſſe circa univerſas Dei eccleſias ſummæ « venerationis ſtudium ab omnibus exhiberi: ſed tanto ſingularius venerationem eis « impendi oportere, in quibus religioſas virorum perſonas cognoſcimus converſari, « quanto credimus eorum patrocinia orationum nobis ſingularius ſuffragari. *Unde noſtræ*, inquit, *poteſtatis provincias ad Dei honorem, quantum poſſumus, & ejus eccleſias circumeundo comperimus, venerabiles congregationes Vallimbroſæ a quorumdam noſtrorum fidelium præſumptione conculcari ac deſpici, eorumque habitationum ſanctiſſima loca nimiis iniquorum aſſiduitatibus conveniri: quorum vitam, quia noſtro tempore præ ceteris excellentius fulgere cognovimus, eorumque laudabilem ſanctitatis famam ubique redolere non ſurda aure perſenſimus; aliquod eis, ut decuit, noſtræ benivolentiæ ſignum, noſtraque devotionis memoriale perpetuum, ad animæ noſtræ provectum impendere dignum & neceſſarium duximus.* Hinc piiſſima comitiſſa, in Florentino palatio cum ſuis fidelium reſidens, ſuæ protectionis litteras prædictis monachis indulſit, cavitque, ne quiſquam deinceps ullam eis moleſtiam faceſſeret, ullamve exactionem ab eis extorqueret. His litteris ſubſcribit ſolito ſuo more *Mathildis Dei gratia ſi quid eſt;* & poſt eam Petrus Piſtorienſis epiſcopus, Paganus Romanæ eccleſiæ diaconus cardinalis, Guido comes, ejuſque filius Guido dictus de Guerra. Hic vero poſt tres annos totum fluvium Vicanum, aliaque contulit *ad ſuſtentationem fratrum, qui* erant *in Vallembroſa congregatione, & præcipue eorum, qui in ſancto loco illo, a quo eadem congregatio nomen accepit, habitabant,* aut in poſterum habitaturi eſſent, *ad retinendam monaſticam religionem & bonam conſuetudinem ſanctæ memoriæ domni Johannis abbatis majoris, qui univerſæ ſanctæ congregationis ipſius bonus inceptor & ordinator fuit: ut ſecundum diſpenſationem & ordinationem domni Bernardi abbatis & ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalis, qui univerſæ congregationi modo praeeſſe videtur, & Teodorici præpoſiti, qui ab eodem Bernardo & ab univerſa Vallembroſana congregatione in regimine totius congregationis ordinatus eſt, adminiſtrentur.* Actum anno M C III. in monaſterio ſancti Salvatoris, in comitatu Aretino. Huic inſtrumento itidem ſubſcribit Mathildis; Guido vero donator, quia ſcribere neſciebat, ſignum crucis appoſuit; Bernardus abbas, modo laudatus, ab Urbano II. creatus preſbyter cardinalis tit. ſancti Chryſogoni, ac demum factus epiſcopus Parmenſis. Hic quartus fuit rector Vallumbroſanæ congregationis poſt Ruſticum, qui Rodulfum Johannis-Gualberti ſucceſſorem exceperat. CXLVI. Mathildis comitiſſæ litteræ pro Vallumbroſanis.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100.

CXLVII. Pictavenſe concilium. a V. ſupra n. 137.

Sub finem hujus anni ex præcepto Paſchalis II. habitum eſt Pictavis concilium, ut jam ſuperius[a] diximus, IX. kal. Decembris, per venerabiles Romanæ eccleſiæ cardinales, Johannem & Benedictum; ſancitique in eo canones ſexdecim, quorum » primus eſt, ut nullus, præter epiſcopum, *clericis coronas benedicere*, id eſt tonſuram » clericalem conferre, *præſumat, exceptis abbatibus, qui illis tantummodo coronas fa-* » *ciant, quos ſub regula beati Benedicti militaturos ſuſceperint.* Quinto cavetur, ut nul- » lus monachorum deinceps manipulis utatur, niſi fuerit ſubdiaconus ordinatus. » Sexto, ut nullus abbatum utatur chirothecis, ſandaliis, anulo, niſi quibus fuerit » per privilegium a Romana eccleſia conceſſum. Ubi nulla mentio de mitra, quam » in ſuperiorum temporum privilegiis necdum nominatam invenio. Canone XII. » ut ſanctorum reliquias cauſa pecuniæ & quæſtus circumferentes, ad prædicationem » non admittantur. Huc referri poteſt concilii Londinenſis eodem anno celebrati canon XXVI. de nulla mortuorum corporibus exhibenda reverentia ſanctitatis, abſque epiſcopi auctoritate. quod confirmat Anſelmi epiſcopi Cantuarienſis[b] epiſtola, Stephano diacono mandantis, ut ſe conferat ad Rumeſcienſe puellarum monaſterium, dominæ abbatiſſæ & ſanctimonialibus ſuo nomine præcepturus, ut ſub pœna interdicti prohibeant, ne ullus honor, alicui ſancto exhiberi ſolitus, impendatur ab illis, aut a quovis alio impendi permittant mortuo cuidam, qui pro ſancto ab illis habebatur; ejuſdem vero mortui filium a villa ſua propellant.

b Anſelm. lib. 3. ep. 51.

CXLVIII. Cellæ-novæ infeſtatio. c lib. 43. n. 64.

Per id tempus Cellæ-novæ[c] in Gallicia monaſterio præerat Pelagius bonæ memoriæ abbas, cujus tempore infans Jelvira ſeu Geloïra, aliis Elvira, Ferdinandi regis filia, Alfonſi VI. ſoror, monaſterium illud magnopere infeſtavit & afflixit. Hinc ejus tyrannidem effugere coactus Pelagius, cum paucis e ſuis in inſulas Evigii ſe recepit. Inter ea Jelvira Petrum Gundiſalvi apoſtatam præpoſuit monaſterio; ille vero ſtatim monachos clauſtro expellere, & in cellas, quæ ſancti Michaëlis eccleſiam attinebant, recludere; Jelviram vero cum militibus & matronis in monaſterii adyta introducere decrevit. Tum ad ſancti Rudeſindi epiſcopi tumulum confugiunt monachi, flentes & ejulantes: quorum unus decrepitæ ætatis, eo quo ſuſtentabatur baculo monumentum percuſſit, querelas ingeminans, cur ſe, ſi ſanctus eſſet, tantis injuriis expoſitos non eriperet? Nec irritæ fratrum preces. nam proxima nocte Petrus ille pſeudabbas, cum poſt cænam in lecto quieſceret, repente crepuit medius. quo intellecto, Jelvira extemplo illinc diſceſſit ad Villam-novam, Pelagium abbatem revocavit, eumque omnibus redintegratis in monaſterium reduxit. Hæc eſt Geloïra, quæ anno ſequenti mortua, in Legionenſi S. Iſidori monaſterio cum multis aliis regibus, reginis ac principibus ſepulta eſt, quorum epitaphia Yepeſius retulit ad annum DCCCCLXIII. Pelagius Cellæ-novæ abbas, mox laudatus, eo nomine ſecundus, alius eſſe videtur a Pelagio abbate, Ficani abbatis ſobrino, qui Cellæ-novæ bona, bello Luſitanico amiſſa, meritis ſancti Rudeſindi recuperavit, ut in libro de ejus miraculis legitur.

CXLIX. Ordinis noſtri propagatio in locis ſacris d ſupra n. 36.

Ubi primum Jeroſolyma expugnata rex Palæſtinæ dictus eſt Godefridus Bullionius, id in primis curavit, ut in ſacris locis monaſteria conſtruerentur, quæ religioni præſidio eſſent, & exemplo. Huc ſpectat quod ex Guillelmo Tyrio[d] ſuperius de eodem Godefrido obſervavimus, eum ſcilicet multos ſecum abduxiſſe probatos monachos & religioſa converſatione inſignes, qui diebus ac noctibus per illud iter divina officia celebrarent; eiſque ubi rex creatus eſt, monaſterium ſtatuiſſe in valle Joſaphat, quibus ampliſſimum patrimonium aſſignaverit. Hos vero non alios, quam noſtri inſtituti fuiſſe diſcimus, tum ex eo quod Gelduinus Cluniacenſis abbas in valle Joſaphat ſepultus erat ante annum MCXX. ut inferius[e] dicturi ſumus; tum ex Jacobo a Vitriaco, qui utriuſque ſexus noſtri Ordinis perſonas ſuo tempore illic perſeveraſſe docet[f] his verbis. *In eccleſiis ſeu monaſteriis de Latina & valle Joſaphat, ſunt abbates cum monachis nigris ſecundum regulam beati Benedicti Domino ſervientes. In Bethania vero, quæ eſt caſtellum Mariæ & Marthæ & Lazari fratris earum, & diſtat ab Jeruſalem ſtadiis quindecim, ultra montem Oliveti, in declivi ejuſdem montis eſt abbatia ſancti Lazari, in qua eſt abbatiſſa nigra & moniales, ſancti Benedicti regulam & inſtituta profitentes. Ejuſdem autem Ordinis & profeſſionis eſt abbatia ſanctæ Annæ genitricis matris Domini, juxta portam, quæ dicitur Joſaphat, juxta probaticam piſcinam ſita, in quo loco beata virgo Maria nata fuiſſe perhibetur. in qua eſt abbatiſſa cum monialibus nigris. Abbatia inſuper ſanctæ Mariæ monialium in Jeruſalem cum abbatiſſa & monialibus*

e V. lib. 73. n. 77.

f Jac. a Vitr. hiſt. occid. c. 38.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100.

nigris, ſub ſancti Benedicti regula Deo ſervientibus, tamquam cella aromatica, ſanctis & caſtis & Deo devotis perſonis erat referta, quæ religionis diſtrictionem, vitæ honeſtatem & caritatis fervorem, nulla compellente adverſitate vel paupertate, retinuerunt. Denique *in monte Thabor*, addit idem auctor, *eſt abbatia nigrorum monachorum* ſub metropolitano Nazareno. Jacobi de Vitriaco teſtimonium fidem adſtruit Roccho-Pirro [a], aſſerenti, principes Nortmannos in civitate Jeroſolymitana templum & cœnobium Benedictinorum nobiliſſime conſtruxiſſe, ſcilicet beatæ Mariæ de Latina, quæ prima Latinorum in ſacra illa urbe ædes fuerit: cui Rogerius Siciliæ comes Meſſanenſia duo alia ſanctæ Mariæ de Latina ſubjecit. Certe Buamundus, Antiochiæ princeps ex Nortmannis, teſtante [b] Orderico, quædam monaſteria, ex quibus crudeles Turci religioſos habitatores fugaverant, *monachis ſeu clericis aſſignavit*, eiſque ampliſſimas poſſeſſiones liberaliter tribuit: *ut ſecundum latinitatis uſum divinæ majeſtatis ſervitium perſolverent.*

a Sicil. ſac. to. 3. p. 108.

b Orderic. lib. 10. p. 779.

Quin etiam indigenæ monachi ſua ſponte ritus Latinos ſuſceperunt, & Cluniacenſi congregationi ſe addixerunt. qua de re Petrus [c] venerabilis gratulatorias eis litteras ſcripſit, quod *non ſolum communi fide, non ſolum monaſtica profeſſione, ſed inſuper Cluniacenſis ordinis* ſeu normæ *ſollicita obſervatione* ipſius *corpori* nuper *uniti* fuiſſent, ut per quemdam illorum reſciverat. Eodem fere tempore Amalricus rex Jeroſolymorum, ut ſuo loco dicemus, litteras ad Alexandrum papam tertium miſit, poſtulans, ut Cluniacenſes monachos inſtitueret in Palmareæ monaſterio, pæne in ſolitudinem redacto.

c Pet. Ven. lib. 2. ep. 44.

CL. Monaſterii de Latina initia.

Monaſterii de Latina originem Willelmus [d] Tyrius tribuit Amalfitanis, qui ex occidentalibus primi cum orientalibus commercium inierunt. Hi, cum ſubinde loca ſancta voti cauſa frequentarent, petiere a Calypha Ægypti, cui ob ejuſmodi commercium acceptiſſimi erant, ut locus ipſis ad conſtruendum Jeroſolymis domicilium concederetur. Aſſenſit Calyphas, ſcripſitque Jeroſolymorum præſidi, ut viris Amalfitanis, amicis & utilium introductoribus, locus Jeroſolymis ampliſſimus pro eorum libito ad conſtruendum ejuſmodi domicilium deſignaretur. Tunc autem civitas in quatuor partes diſtributa erat: ex quibus ſola quarta, in qua ſepulcrum Domini ſitum eſt, chriſtianis conceſſa erat ad habitandum; reliquas cum templo Domini occupabant infideles. Amalfitis ergo de mandato principis aſſignatur locus ante januam eccleſiæ dominicæ reſurrectionis, quantum lapidis jactus eſt: ubi illi monaſterium erigunt in honorem ſanctæ Dei-genitricis virginis Mariæ, ſimul cum officinis & ædificiis, quæ ad uſus monachorum & hoſpitum ſuſceptionem ſufficerent. quo facto, e patria ſua, id eſt ex Italia, & quidem, ut plerique volunt, e Monte-Caſino, monachos cum abbate acceſſitos illic conſtituunt. Et quoniam omnes, tam Amalfitani negotiatores, quam monachi, Latini erant, Monaſterium de Latina placuit appellari. Verum, quia per illa tempora mulieres ad ſacra loca paſſim confluebant, quibus ſeorſim hoſpitium procurari conveniens erat; tandem in earum gratiam conditum eſt ibidem parvum monaſterium ſub titulo beatæ Mariæ-Magdalenæ; & ſorores certo numero ad earum obſequium illic inſtitutæ.

d Willel. Tyr. lib. 18. c. 4. & ſeqq.

CLI. Ordinis militaris S. Johannis inde origo.

Quin etiam ibidem xenodochium pro egentibus & miſeris peregrinis *procuratum eſt a beatiſſimis viris qui monaſterium Latinorum incolebant, ut miſericorditer proprio victui & tegumento detrahentes,* in eorum gratiam intra ſpatium ſibi deſignatum *xenodochium erigerent*, ubi ejuſmodi peregrini colligerentur, *& de reliquiis fragmentorum utriuſque monaſterii* ſuſtentarentur. Utrique porro monaſterio quotannis Amalfitani collectas afferebant, quibus omnium neceſſitatibus utcumque provideretur. Hæc facta ſunt ante ſacram expeditionem, de qua ſuperius actum eſt. Quis primus monachorum abbas fuerit, Willelmus non dicit: in conventu mulierum abbatiſſæ fungebatur officio *devota & ſancta mulier*, Agnes nomine, nobilis ſecundum *carnem*, *natione Romana*, quæ etiam poſt expugnatam a chriſtianis Jeroſolymam aliquot annis vixit: xenodochio præerat quidam Geraldus, *vir probatæ converſationis, qui pauperibus in eodem loco, tempore hoſtilitatis*, id eſt antequam Jeruſalem chriſtianis reſtituta eſſet, *de mandato abbatis & monachorum multo tempore ſervierat.* In chronico Maxentiano Giraudus hoſpitalis de Jeruſalem anno MCXX. in ſancta converſione obiiſſe traditur. Huic ſucceſſit Raimundus, cujus tempore & inſtinctu prædicti xenodochii fratres *primi a juriſdictione ſe ſubſtraxerunt abbatis* (quemadmodum factum Viennæ [e] in domo ſancti Antonii:) *deinde multiplicatis in immenſum divitiis per*

e V. ſupra n. 43.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1100. *eccleſiam Romanam a manu & poteſtate domini patriarchæ ſunt emancipati : qua pernicioſa*, inquit Willelmus, *libertate impetrata , nullam prorſus eccleſiæ prælatis deinceps exhibentes reverentiam, decimas ipſis ex quibuſcumque prædiis , quocumque jure devolutis, negant.* Hæc eſt origo militaris Ordinis ſancti Johannis in Jeruſalem, quem a monachis noſtris, id eſt a monaſterio beatæ Mariæ in Latina , ortum habuiſſe ex dictis manifeſtum eſt. tametſi, excuſſo abbatis & monachorum jugo, ad regulam ſancti Auguſtini ſe tranſtulerint, poſtmodum cum Melitenſibus equitibus confuſi.

De prædicti Ordinis ſancti Johannis origine diſerte agit Johannes Iperius, aitque abbatem & monachos nigros Ordinis ſancti Benedicti in limine ſui monaſterii conſtruxiſſe hoſpitale & capellam in honorem ſancti Johannis-Eleemoſynarii, ad Latinos advenas & peregrinos recipiendos, quibus de bonis ſibi collatis & fidelium eleemoſynis per certos famulos ſæculares neceſſaria ſubminiſtrabant. aliud quoque ſimile hoſpitale & capellam pro mulieribus. idque ante Godefridi tempus factum eſſe. Dein Gerardum quemdam, qui in illo ſancti Johannis hoſpitali diu ſervierat, habitum religionis nigrum ab ejuſdem loci abbate ſuſcepiſſe, multoſque alios ad eumdem habitum & profeſſionem admiſſos, ſub abbatis obedientia nigrum mantellum geſtantes. Cum vero latrunculi & Sarraceni peregrinis fidelibus inſultarent; eos juſſu abbatis contra ejuſmodi prædones arma geſtaſſe, quibus abbas conſilio fratrum *armorum inſignia* dederit, id eſt cruces albas nigris mantellis ſuperaſſutas, uti & vexillis impreſſas; dictoſque fratres ſancti Johannis in Jeruſalem. qui quamdiu pauperes fuere, abbati de Latinis ut fratres laïci ſubjecti fuerint: ſed tandem ditati in immenſum, excuſſo obedientiæ jugo, poſtpoſito abbate , *ſoli capitaneo militari ſui Ordinis* paruerint; pulſiſque per infideles e terra ſancta chriſtianis, in inſula Rodenſi præcipuum ſui Ordinis domicilium ſtatuerint. Eorum porro exemplo inſtitutos fuiſſe alios Ordines, Templariorum ſcilicet, Teutonicorum, de Calatrava, & ſancti Johannis de Spata. Hactenus ex Iperio.

Digitized by Google

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

SÆCULUM CHRISTI XII. ORD. VII.

LIBER SEPTUAGESIMUS.

Ab anno Chriſti 1101. ad annum 1105.

ANN. CHR. 1101.

I. Ciſtercienſium prima ſtatuta.

NON ſine quadam animi voluptate aggredior, atque utinam perficere liceat, Annales ſæculi duodecimi, in quo nova Ciſtercienſis congregatio cum Cluniacenſi uberrimam hiſtoriæ noſtræ materiam ſuppeditat. Etſi enim accuratam & abſolutam de rebus Ciſtercienſibus narrationem inſtituere nequaquam ſit animus, utpote quæ peculiarem tractationem & ſingularem hiſtoriam poſtulet, habeatque jam nobile hoc argumentum nobilem in primis hiſtoricum*; nobis tamen minime licet prætermittere illuſtriora ſaltem Ciſtercienſis familiæ acta & eventa, quæ & ad poſterorum exemplum utiliſſima, & ad totius Benedictini Ordinis decus ac ſplendorem præclariſſima eſſe conſtat. Et primo quidem nobis occurrunt hoc anno ſtatuta, quæ Albericus abbas, accepto Novi-monaſterii privilegio, condidit, & ſuis alumnis ſervanda præſcripſit. Principio id infixum animo, ut a ſe rejicerent quidquid Regulæ[a] vel tantillum refragaretur. Hinc rejecti flocci ſeu cucullæ illæ ampliſſimæ & panni pretioſioris; pelliceæ veſtes, ſtamineæ ſeu interulæ ex panno ſubtiliori, caputia quoque illa ampla a cucullis ſeparata, quæ humeros ambiebant; ad hæc femoralia ſaltem ex lino; necnon ſtramenta lectorum & exquiſita coopertoria. Denique varia ciborum in refectorio fercula & condimenta ex ſagimine, & cetera omnia reſecta, quæ Regulæ ſinceræ obſervationi adverſabantur, ut poſſeſſio eccleſiarum, altarium, oblationum, decimarum. Quin etiam feminis in monaſterium ſuum, & quidem in eccleſiam interdictus aditus. Tum inter ſe ſe deliberare cœperunt, quo exercitio vel artificio ea compararent, quæ ad ſuos ipſorum uſus, ad hoſpitum ſuſceptionem & pauperum refectionem neceſſaria erant. Et quoniam monachi, divinis officiis, aliiſque occupati exercitiis, ad ea præſtanda non ſufficiebant; ab eis definitum eſt, ut converſos laïcos, ſeu *barbatos*, ut tum vocabant, fratres in ſuam familiam admitterent ad prædia ſua regenda, & terras excolendas, *eoſque in vita & morte, excepto monachatu*, id eſt monaſtica profeſſione, *ut ſemetipſos tractarent.* His inſuper adjuncti homines mercenarii, quia ſine eorum adminiculo ſe regulæ præcepta noctu & inter-

* *Manrique Annales Ciſt.*

a *Exord. parvum c. 15.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

diu omnino & ad amuſſim exſequi non poſſe intelligebant. Denique, cum beatum Benedictum non in civitatibus aut in villis, ſed in locis ab hominum frequentia remotis, monaſteria ſua exſtruxiſſe ſcirent; idem ſe quoque facturos promittebant, ſi quando nova cœnobia conderent, ejuſque exemplo duodenos per ſingula monachos cum uno patre ſeu abbate collocaturos. Hæc prima fuit novi illius monaſterii, informatio, quæ ſenſim ad eam perfectionem, qualem poſtea ſuſpeximus, perducta eſt.

II. Cluniacenſium propagatio. a *Bullar. Clun. p.* 32.

Interim Cluniacenſes novos progreſſus facere pergebant, tametſi paullo quam ante rariores. Ad hoc tempus Paſchalis II. jam triginta quinque præcipua monaſteria eis ſubjecta in litteris ſuis anno ſuperiore datis [a] enumerabat, præter multas alias cellas & eccleſias, præterque undecim alias abbatias, quæ quidem Cluniacenſium ritus receperant, ſed eis ſubjici detrectabant. Hujus generis erant monaſteria Vizeliacenſe, ſancti Ægidii apud Nemauſum, ſancti Johannis de Angeriaco, ſancti Petri de Moïſiaco, Malliacenſe, ſancti Martialis apud Lemovicas, Novum-monaſterium & ſancti Cypriani apud Pictavos, Fiacenſe ſeu Figiacenſe, quæ Gregorii VII. pontificatu a Cluniacenſibus jam ordinata fuerant: quibus Paſchalis tria alia addit, ſancti Germani Autiſiodorenſe, ſancti Auſtremonii de Mauziaco, & ſancti Bertini Sithienſe.

b *Spicil. to.* 12. *p.* 443.

De hoc Cluniacenſium progreſſu agens Hermannus in libro [b] de inſtauratione abbatiæ ſancti Martini Tornacenſis, teſtatur, tres tantum tunc temporis in archiepiſcopatu Remenſi fuiſſe eccleſias ſeu abbatias, quæ conſuetudines Cluniacenſes ſervarent, nimirum Aquicinctenſem, Affligemienſem & ſancti Martini Tornacenſem. tum ſubdit, ea tempeſtate domnum Lambertum [c] ſancti Bertini abbatem, cum videret eccleſiam ſuam præ nimia diſſolutione ſic deſtitutam, ut vix pauci monachi in ea ſubſiſtere poſſent, adiiſſe domnum Hugonem, cœnobii Cluniacenſis tunc temporis celeberrimum abbatem, ejuſque magiſterio ſe ipſum cum abbatia ſua commiſiſſe, profeſſionem publice Cluniaci feciſſe, & acceptis ab Hugone duodecim monachis domum rediiſſe, quibus eccleſiam ſuam regendam commiſerit, tantumque brevi eos profeciſſe, *ut, ubi primum vix duodecim monachos inveniſſet, poſtmodum centumquinquaginta cum omni abundantia reperiſſet.* Adeo verum eſt, quærentibus primum regnum Dei & juſtitiam ejus ex abundanti res quoque temporales accreſcere. Id cum advertiſſet Rotbertus Flandrenſis comes, qui Jeroſolyma capta in patriam redierat, e monaſterio ſancti Martini monachos eduxit, eoſque in monaſteriis ſancti Vedaſti Atrebatenſis & ſancti Petri Gandenſis poſuit, ut ea emendaret. Idem in ſuo cœnobio præſtitit Odo venerabilis abbas ſancti Remigii Remenſis, acceptis e monaſterio ſancti Bertini monachis; idemque rex Ludovicus, cognomento Craſſus, in Sueſſionenſi ſancti Medardi cœnobio fieri curavit. *ſicque per Dei gratiam*, inquit Hermannus, *vix jam invenitur in Francia vel Flandria aliquod cœnobium, in quo non videas Cluniacenſes conſuetudines ſervari.*

c *V. lib.* 69. *n.* 18.

Sithienſium reformatio.

Rotberti Flandriæ comitis reditum & prædictam ſancti Bertini cœnobii reformationem hoc anno collocat Johannes Iperius, Lamberti abbatis tertio, quam hoc modo factam eſſe tradit. Lambertus graviter infirmatus, nocte quadam ſeu vigilia Dominici Adventus fratribus in capitulo congregatis ſermonem fecit de eorum ſalute; dixitque ſe de vita periclitari, ſuamque conſcientiam ex hoc valde gravari, quod eos diſſolute vivere permiſiſſet; eiſque ſub gravi mandato interdixit, ne quis eorum deinceps quidquam peculii haberet, nec quidquam daret aut acciperet abſque nutu abbatis: neu proprios famulos haberet, neve illis aut aliis reliquias ciborum, quæ pauperum eſſent, inconſulto abbate, conferret. Tum Rotberto comiti & Conſtantiæ comitiſſæ, conſilio Johannis Morinorum epiſcopi, ſupplicavit, ſibi ut liceret Cluniacenſes illuc adducere ad reſtituendam loci religioſam diſciplinam. Facultate obtenta, cum Johanne epiſcopo, qui Romam proficiſcebatur, ſe quoque in Urbem ire velle ſimulavit: at Cluniaci ſe ſiſtens, profeſſione facta ibidem remoratus eſt uſque ad reditum epiſcopi. quo reverſo, monachi uſque tertium Lambertum abbatem interpellant ut redeat. Reverſo quidam obediunt: at major pars obedire detrectat. Tum ille adductis militibus rebelles cepit, & in diverſas eccleſias diſperſos recluſit. Mox e diverſis Cluniacenſium monaſteriis monachos accerſivit. tumque novo religionis fervore multi, rebus ſuis venditis, eo confluxerunt, ita ut brevi plures quam centum & viginti fratres exſtiterint: ex quibus tamen quoſdam indiſcrete

Digitized by Google

indiſcrete receptos fuiſſe fatetur Iperius, qui poſtmodum oneri magnopere fuerunt. Quid ex illa reformatione conſecutum ſit, poſtea videbimus. ANN. CHR. 1101.

Idem Lambertus abbas ſibi ſubditum Alchiacenſe monaſterium ad meliorem frugem revocari curavit. Rotberto quippe ejus loci abbate mortuo, Odonem religioſiſſimum monachum Cluniaco acceſſivit, eumque Alchiacenſibus præfecit. qui multa ibidem a monachis immorigeris perpeſſus, ipſe nihilo minus cum paucis ſibi adhærentibus conſtanter perſiſtens, annis fere viginti monaſterium optime rexit. III. Alchiacenſium quoque & Bergenſium.

Eodem quoque tempore Ingelbertus abbas ſancti Winnoci apud Bergas, poſtquam abbatiam triginta & uno annis, pulſo Ermengero, tenuiſſet, ad extrema redactus palam confeſſus eſt, Ermengerum a ſe injuſte expulſum fuiſſe. Eo itaque mortuo, reſtitutus in locum Ermengerus. Verum, cum triennio tantum ſupervixiſſet, conſultu Johannis epiſcopi, favente comite, in ejus locum ſubſtitutus eſt Hermes ſancti Bertini prior, invitis Bergenſibus. quibus eliminatis, Hermes eumdem locum religione & monachorum numero, necnon rebus temporalibus refloreſcere fecit.

IV. Anſelmus ob regis conjugium immerito culpatus.

E Belgio in Angliam tranſeundum, ubi Anſelmus quorumdam æmulorum cenſuram paſſus eſt, hac ſcilicet occaſione. Heinricus novus Angliæ rex, adhuc conjugii expers, Mathildem, Malcolmi Scottorum regis & Margaretæ reginæ filiam, uxorem expetebat, quæ ab infantia in monaſterio, velo non ſponte ſuſcepto, inter ſanctimoniales educata fuerat. Quæſitum eſt, an ei matrimonium contrahere liceret. Conſultus hac de re Anſelmus, non prius ſententiam dicere voluit, quam ab ipſa Mathilde rei veritatem ſciſcitatus fuiſſet. Hæc vero ſe velum quidem geſtaſſe confeſſa eſt, ſed ab amita ſua Chriſtiana, cum adoleſcentula eſſet, minis & verberibus coactam, ſervandæ pudicitiæ cauſa contra furentem tunc Nortmannorum libidinem, ſuſcepiſſe, & tantum ea præſente geſſiſſe, ſed abſente rejeciſſe. Denique patrem ſuum, cum eam velatam forte vidiſſet, furore ſuccenſum, manu velum arripuiſſe & diſſipaſſe, male precando ei, qui velum ipſi impoſuerat. His auditis, nec ſic tamen matrimonio ejus acquievit Anſelmus, ſed convocatis epiſcopis, abbatibus & viris doctis, quid hac de re ſentirent, quæſivit. Omnium porro ſententia fuit, Mathildem non legitime velatam licite matrimonium poſſe contrahere; atque ita ſenſiſſe in ſimili cauſa Lanfrancum Anſelmi anteceſſorem, cujus tempore cum multæ matronæ ac virgines, ut ſe ab eorumdem Nortmannorum furenti libidine tutarentur, in monaſterium ſe recepiſſent, velumque ſuſcepiſſent; nulla tamen ſervandæ continentiæ lege eas teneri in generali concilio ſancitum eſt. Sic Mathildis cum rege connubium probatum & ab Anſelmo adminiſtratum, quem ob id nonnulli, ſed immerito, culparunt. Nonnihil diſſimile factum in ſuperiori volumine [a] retulimus de quadam virgine, inter ſanctimoniales Wiltonienſes educata, quam cum Edgarus rex, ejus ſpecie captus, ad privatum colloquium adduci juſſiſſet, hæc pudicitiæ ſuæ timens, velum capiti ſuo impoſuit. at rex nihilo minus eam conjugio ſibi copulavit. qua de re a Dunſtano graviter increpitus fuit, & ſeptenni pænitentiæ addictus. Confer ea, quæ anno ſequenti dicturi ſumus [b] de quadam domina ad quam Anſelmus ſcripſit.

a lib. 46. n. 53.

b infra n. 42.

V. Ob inveſtituras a rege vexatus.

Verum longe gravior anxietas Anſelmum tunc ſollicitavit. Jam aderat tempus, quo Paſchalis papæ reſponſio de inveſtituris eccleſiarum, quas rex uſurpare volebat, exſpectabatur. Afferuntur tandem pontificis litteræ eas interdicentis. Perſtitit nihilo minus princeps in ſua contumacia; &, cum nec minis, nec blandimentis Anſelmum ad ſuam ſententiam flectere poſſet; in id demum inter eos convenit, ut nova hac de re legatio ad pontificem mitteretur. Delecti ex parte Anſelmi monachi duo, Balduinus ſcilicet Beccenſis, & Alexander Cantuarienſis: ex parte autem regis tres epiſcopi, Girardus nimirum Herefordenſis, nuper ad Eboracenſem archiepiſcopatum tranſlatus, Herbertus Tetfordenſis, & Rotbertus Ceſtrenſis: ex quibus Herbertum alia etiam cauſa ad illud iter impellebat, ſcilicet conſilium recuperandi abbatiam ſancti Eadmundi, cujus libertatem Balduinus abbas paullo ante ab Alexandro II. impetraverat. Eunt itaque Romam utriuſque partis legati; ſed papa in negandis eccleſiarum inveſtituris conſtanter perſtitit, ut ejus litteræ ad regem & ad Anſelmum ab Eadmero relatæ teſtantur. Verum, cum regi hæ litteræ nequaquam faverent aut placerent, falſo ejus legati commenti ſunt, papam contrariam litteris ſententiam verbo-tenus ipſis ſuggeſſiſſe. quod cum Balduinus acriter refutaret, reſponderunt aulici epiſcopi, ſe teſtimonium legatorum epiſcoporum præferre teſti-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

monio *monachellorum.* Ad hæc Balduinus : Et de litterarum , inquit , teſtimonio quid ? At illi : Teſtimonium , inquiunt , monachorum non recipimus, & ovinæ pellis reciperemus ? Væ væ , reponunt monachi , nonne & evangelia pellibus ovinis inſcribuntur ? Sic fere in ſeditionem concio verſa eſt. Verum , ubi id reſcivit pontifex ; legatorum calumniam litteris ſuis refutavit , eoſque excommunicavit. Has litteras inter Anſelmi epiſtolas [a] legere licet. Nec ſic tamen ab incœpto rex deſtitit.

a *Anſelm. lib. 3. ep. 74.*

VI. Norwicenſe monaſterium conditur.

b *Villelm. lib. 2. c. 2.*

Quis , qualiſve fuerit Herbertus ille Tetfordenſis epiſcopus, ex Willelmo [b] Malmeſburienſi diſcimus. Is ex priore Fiſcamnenſi Rameſiæ abbas,& ex abbate factus epiſcopus, aut potius epiſcopatum nundinatus,patrem quoque ſuum Rotbertum in abbatiam Wintonienſem intruſit,vir non modo ſimoniæ labe,ſed etiam adulandi arte infamis, ob id *Loſinga* cognominatus. Verum juvenilium erratorum tandem ipſum pœnituit. nam Romam profectus, baculum & anulum in manus pontificis reſignavit: ſed tamen *indulgentia clementiſſima ſedis* , ut loquitur Willelmus, denuo recepit. Ita domum reverſus, ſedem epiſcopalem tranſtulit ad inſignem mercimoniis & populorum frequentia vicum , Norwicum vocabulo : ubi percelebrem monachorum numero & religione congregationem inſtituit, omnia eis neceſſaria ex proprio ſumtu largitus, non ex epiſcopatu , ne querelis locum apud ſucceſſores præberet. qua de re eum laudat Willelmus, quod tam nobile monaſterium homo non multum pecunioſus fecerit , in quo nihil , inquit , fruſtra deſideres , vel in ædificiorum ſpecie ſublimium , vel in ornamentorum pulchritudine , tum in monachorum religione , & ſedula apud omnes caritate. Sexaginta monachos illic poſuiſſe traditur , multaque eidem loco privilegia tam a rege , quam a ſummo pontifice impetraviſſe, in his , ut totius diœceſeos princeps eſſet illud monaſterium , cujus primus abbas fuit Ingulfus , quem ſecuti ſunt Elias , Richardus , & alii ab Harpsfeldio [c] recenſiti. Ad hæc apud Teotfordum monachos Cluniacenſes inſtituit , quod ſint illius cœnobii profeſſores , ubique gentium pæne diſperſi , locupletes in ſæculo , & ſplendidiſſimæ religionis in Deo. Sic Herbertus præteritorum erratorum labem abſterſit , illud Hieronymi dictitare ſolitus : *Erravimus juvenes , emendemus ſenes.* vir alias diſertus & litteris inſtructus. Ad Norwicenſem diœceſim , quæ orientalium Anglorum eſt , pertinebat ſancti Edmundi abbatia , quam ſuæ ſedi vindicare tentavit Herbertus , ut mox diximus , nimirum ut Norwicenſis ceteris præſideret.

c *Harpsfeld. p. 248.*

Monachis de Bello cœmeterium aſſertum.

d *Villel. lib. 2. c. 6.*

Tunc temporis Exceceſtrenſi ſeu Exceſtrenſi apud Weſt-ſaxones eccleſiæ præerat Oſbernus epiſcopus , ſucceſſor Lefrici, apud Lotharingos [d] aliti & eruditi, qui ſedem epiſcopalem tranſtulit in urbem Exceſtram : ubi , ejectis ſanctimonialibus e ſancti Petri monaſterio , epiſcopatum ſtatuit & canonicos , *qui , contra mores Anglorum , ad formam Lotharingorum uno triclinio comederent , uno cubiculo cubitarent* , nimirum ex præſcripto regulæ Chrodegangi epiſcopi Mettenſis. Lefrici ſucceſſor Oſbernus , genere Nortmannus, frater Willelmi comitis , neſcio quo animo , monachos ſancti Martini de Bello , quod monaſterium a Willelmo rege eo in loco , ubi Angliam debellaverat , conditum alias diximus , apud Exceſtram converſantes, in clauſtris ſuis mortuos ſuos ſepelire non ſinebat. Querelis hac de re ad Paſchalem papam perlatis, Oſberno epiſcopo reſcripſit pontifex , patrum auctoritate ſancitum , & eccleſiæ conſuetudine firmatum eſſe, ut ſicut in clauſtris ſuis viventes religioſi monachi converſantur , ita & defunctorum corpora infra * monaſteriorum ſuorum ambitum requieſcant. Quapropter ei præcipit ac prohibet , ne ulterius prædictis monachis cœmeterium ad ſepeliendos ſuos interdicat , immo ſecundum Urbani papæ mandatum , eis concedat. Hæc epiſtola refertur ab Eadmero in libro tertio hiſtoriæ Novorum , intelligenda , non de ipſo ſancti Martini monaſterio , quod in Seleſienſi diœceſi poſitum erat , ſed de quadam ejus cella apud Exceſtram.

* intra.

VII. Weſtmonaſterii abbas Giſlebertus & alii ſcriptores.

Per idem tempus Giſlebertus , Weſtmonaſterienſis apud Londoniam abbas, diſputationem habuit cum quodam Judæo, apud Moguntiam litteris educato , qui ipſum identidem inviſebat. Qui diſputationi præſentes interfuerant, abbatem rogaverunt , ut eam ſcriptis mandaret. Fecit ille quod rogabatur , Dialogi in morem, quem Anſelmo archiepiſcopo inſcripſit *frater Giſlebertus* , *Weſtmonaſterii procurator & ſervus* , ejus cenſuræ illum ſubjiciens. In fine epiſtolæ ait , quemdam ex Judæis, qui Londoniæ erant, ad fidem chriſtianam converſum , & in ſuo monaſterio monachum factum eſſe. Haud ſcio an is ſit Robertus ille , a Judaiſmo ad fidem converſus , quem Anſelmus [e] Ernulfo priori Cantuarienſi & Willelmo archidiacono commen-

e *Anſelm. lib. 3. ep. 117.*

Digitized by Google

dat. Eumdem librum Giſlebertus poſtea direxit Alexandro Lincolnienſi epiſcopo, qui quarto-decimo ab Anſelmi obitu anno eam dignitatem adeptus eſt: adeoque ad id tempus pervenit Giſlebertus auctor illius Dialogi, qui in nova ſancti Anſelmi operum editione a noſtro Gerberonio vulgatus eſt. Giſleberti tempore vixit in eodem Weſtmonaſterio Warnerius inſignis concionator, qui propter conciones ab ipſo habitas Homiliarius dictus eſt. ANN. CHR. 1101.

VIII. Johannes cardinalis miſſus in Angliam.

Hoc ipſo anno Johannes Tuſculanus epiſcopus, ut ex Hugonis Flaviniacenſis chronico diſcimus, a Paſchali papa miſſus eſt in Angliam ad colligendum cenſum beati Petri. Huc ſpectat Paſchalis epiſtola ad Anſelmum archiepiſcopum, edita inter ipſius Anſelmi[a] epiſtolas, in qua pontifex eum monet, ut eccleſiæ Anglicanæ reſtitutus, de ejus ſtatu ſecundum Romanæ eccleſiæ ſanctiones componendo ſollicitus ſit, cenſuque beati Petri reſtituendo; & de conciliando Heinrico rege cum Rotberto Nortmannorum comite ejus fratre, ad compenſandos labores, quos *in Aſiana eccleſiæ liberatione* paſſus erat. tum ſubdit, ſe pro his omnibus mittere ab ipſo Anſelmo *quondam educatum tunc filium, nunc fratrem* ejus *& coëpiſcopum Johannem, & Tiberium familiarem* ſuum, quos Anſelmo commendat. Fuerat Johannes primum ſancti Quintini Belvacenſis canonicus regularis, dein profeſſione violata, ut ſcribit Hugo, habitu depoſito ad ſæculum rediit: ſed cum facti improperium ferre non poſſet, Becci monachus factus eſt. Is, natione Romanus, & jam abbas, cum Urbanus papa in Gallias veniſſet, defuncto Lavicano epiſcopo, in ejus locum promotus eſt. Idem Hugonem Lugdunenſem archiepiſcopum offendit Jeroſolymam euntem cum Norgaudo Æduenſi epiſcopo, quem ſecum reduxit Æduam, & cum eo apud ſanctum Martinum hoſpitatus eſt, ejuſque patrocinium papæ gratia fretus ſuſcepit, contra judicium cardinalium, qui eum deponendum cenſuerant. At vero cardinales in ſua permanentes ſententia, factum improbarunt, quod non eſſet canonicum, ſed ab æquitate Petri alienum, & ob id a familiaritate & conſilio papæ ſe ſubtraxerunt. Hinc *Johannes, Roma relicta, Papiæ etiam nunc*, inquit Hugo, *remoratur, regulariter degens cum fratribus in eccleſia, de qua ad palatium raptus erat*, nimirum in monaſterio, ut quidem puto, ſancti Petri in Cælo-aureo.

a *Anſelm. lib. 3. ep. 13.*

IX. Mellentum introducti monachi Beccenſes.

Sub idem tempus Rotbertus de Bello-monte, Mellenti comes eo nomine tertius, Rogerii de Bello-monte & Adelaidis de Mellento filius, idemque Leiceſtrenſis in Anglia comes, Beccenſes monachos in Mellentenſem ſancti Nicaſii eccleſiam clericis ſubſtituit. Mellentum caſtrum eſt ſeptem circiter leucis infra Lutetiam-Pariſiorum ad Sequanam, comitatus olim titulo inſigne: ubi eccleſiam in honorem ſancti Nicaſii, Rotomagenſium apoſtoli & martyris, erexit Galerannus, ſeu Walerannus Mellenti comes, ſub annum M XXXIII. ibidemque ſæculares clericos inſtituit. Is ex Oda conjuge tres filios, Hugonem, Fulconem & Galerannum, duaſque filias, Adelaidem & Odam, procreavit. In paternum honorem ſucceſſit Hugo filiorum natu-maximus, ſed nullis liberis ex Adelaide conjuge ſuſceptis deceſſit, & ante eum duo ejus fratres, prolis itidem expertes. Itaque ad Adelaidis eorum ſororis natu-majoris liberos tranſiit comitatus, adeoque ad Rotbertum de Bello-monte ejus filium, qui, relicto Bello-montis titulo, Mellentenſis comitis nomen prætulit, Leiceſtrenſis comes ſubinde appellatus. Ejus cognatus erat Willelmus de Bello-monte Beccenſis abbas, cujus gratia Beccenſes monachos in Mellentenſem eccleſiam induxit, non paucis ſubſidiis ad eccleſiæ & monaſterii fabricam collatis. Jam illic collocati erant Beccenſes monachi anno M C IV. quo Paſchalis II. Willelmo Beccenſi abbati eccleſiam ſancti Nicaſii de Mellento cum eccleſiis ſancti Petri de Ponte-Iſaræ, & ſanctæ Honorinæ de Confluentio confirmavit. Rotbertus comes conjugem habuit Elizabetham Viromandenſem, quæ uno partu Gualerannum & Rotbertum peperit, quorum alter, ſcilicet Gualerannus, Mellenti, alter Leiceſtriæ comitatum poſt patrem obtinuere. Gualerannus porro, ejus nominis ſecundus Mellenti comes, S. Nicaſii eccleſiam abſolvit, & per Gaufridum Carnutenſem epiſcopum anno M CXX. dedicari curavit, tantaque eidem eccleſiæ contulit, ut a Beccenſi chronographo S. Nicaſii Mellentenſis eccleſiæ fundator appelletur. Plura de eo inferius. Primus ejus loci prior fuiſſe videtur Albaldus, factus[b] ante Guillelmum anno M CXV. abbas S. Eadmundi in Anglia; cujus ſucceſſores priores ignoti ſunt. Hujus rogatu Guillelmus Senonum archipræſul, & ſedis apoſtolicæ legatus, eccleſias S. Johannis de Greva & S. Gervaſii

b *Monaſt. Anglic. to. 1. p. 295.*

ANN. CHR. 1101.

apud Pariſios, S. Petri de Murellis * & S. Martini de Freſnis S. Nicaſio confirmavit.

* Mureaux.

X. Gemeticenſes & Cadomenſes abbates.

Vix annos ſex Gemeticenſem abbatiam tenuerat Tancardus [a], cum illinc non ſine infamia diſceſſit, omnibus ob feritatem gravis & intolerabilis. Suffectus in ejus locum Urſus Rotomagenſis, ejuſdem loci ab infantia monachus, Gemeticenſes per annos viginti rexit. Ad eum ſcripſit Ivo [b] epiſcopus Carnutenſis, hortatuſque eſt, ut monachum fugitivum paterno more in monaſterium reciperet.

a V. lib. 69. n. 28.

b Ivo ep. 160.

Hoc ipſo anno deceſſiſſe dicitur Giſlebertus [c] ſancti Stephani apud Cadomum abbas, poſtquam annis circiter viginti-duobus cœnobium rexiſſet. At perveniſſe videtur ad annum ſequentem, quo Paſchalis papa permutationem quamdam [d] inter Jarentonem abbatem & monachos Divionenſes, atque Gilbertum Cadomenſem abbatem factam confirmavit diplomate dato pridie idus Martii, indictione x. anno ab incarnatione MCII. pontificatus ejus tertio, niſi dixeris, permutationem anno præcedente factam, mortuo Gilberto a Paſchali confirmatam fuiſſe. Succeſſorem habuit Rotbertum, cujus præfectura brevis, & nulla re geſta memorabilis fuit. Obiit ineunte anno MCVIII. In ejus locum ſubrogatus Odo longe diutius monaſterium rexit, nempe ad annum MCXL. ſed nulla ejus facta memorantur, uti nec ſucceſſorum ejus, quorum ſeriem in Neuſtria pia [e] videre licet. nam nuda tantum abbatum nomina referre piget.

c V. lib. 65. n. 57.

d Perard. p. 205.

e Neuſtria pia p. 652.

XI. Goisfredo Pratellenſi abbati ſuccedit Richardus.

Pratellenſe monaſterium Goisfredus ſeu Gaufredus abbas, ordine quartus, ſeptem [f] annis adminiſtravit, cujus loci eccleſiam dedicari curavit XVI. kal. Novembris, quo die in veteri kalendario notatur *dedicatio eccleſiæ ſancti Petri de Pratellis*. In eodem kalendario Gaufredus III. kal. Septembris obiiſſe dicitur, non Decembris, ut in Neuſtria-pia, ubi [g] ejus obitus hoc anno conſignatur. Ejus ſucceſſor Richardus, vir eximiæ pietatis & non mediocris pro tempore doctrinæ, de Furnellis nuncupatus, in Bajocenſi ſancti Vigoris monaſterio in monaſtica diſciplina & in litteris primum inſtitutus fuerat ſub Roberto Tumbalenienſi, ejus loci ultimo abbate, qui, Odone epiſcopo monaſterii ſancti Vigoris conditore [h] in vinculis detento, ad Montem-ſancti-Michaëlis, cujus cœnobita erat, reverſus eſt. Poſt ejus diſceſſum nova illa monachorum congregatio, rectore orbata, brevi diſperſa eſt. In his Richardus, ut erat ſciendi avidus, doctos & religioſos viros in aliis monaſteriis quæſivit, Anſelmum Beccenſem, Gerbertum Fontanellenſem, & Gontardum Gemeticenſem, in quorum contubernio aliquamdiu habitavit. Mortuo demum Gaufredo Pratellenſi abbate ad regimen illius abbatiæ cooptatus, ſacrarum litterarum ſtudium non intermiſit, ut teſtantur variæ ejus in pleroſque divinæ Scripturæ libros commentationes morales necdum editæ, quas compoſuit inter moleſtas præfecturæ occupationes, in quibus ſe his ſtudiis relevari paſſim teſtatur. Jam annos viginti-octo in ſacris illis ſtudiis inſumſerat, cum ſuos in Geneſim commentarios dedicavit *Anſelmo Cantuarienſis eccleſiæ archiepiſcopo quidam*, ut ſe ipſe paſſim dictitat, *dominicæ crucis ſervus*, tametſi Ordericus ait, illos commentarios, forte illorum partem, Mauricio S. Launomari Bleſenſium abbati inſcriptos fuiſſe. In illa ad Anſelmum epiſtola quis fuerit ejus ſtudiorum ſcopus explicat his verbis. *Ceterum Dominus inopiam meæ ſcientiæ novit, cui non ficte loquitur teſtimonium meæ conſcientiæ vel intentionis, quia nec præſumo viribus meis, nec ad plauſum mortalium, nec ad fructum tranſitoriæ remunerationis operam impendo, ad explanandum perplexa myſteria Moſaïcæ legis; in cujus ſi quidem amabili contubernio & contuberniali amore, ferme jam ſunt tranſacti viginti & octo anni, totum me retruſi; in cujus nimirum mandatis proſequendis dum deſudo, valde requieſco; cumque ab illius amplexibus importunitate negotiorum mundanorum prævalente frequenter avellor, non modicum laborem incurro.* Eumdem animi ſui ſenſum fuſius explicat in prologo commentarii ſuper librum Numerorum, editi poſt expoſitionem ab ipſo factam Deuteronomii, qui prologus inſcriptus eſt Adelelmo, *eruditiſſimo presbytero*, ut Ordericus [i] teſtatur, & *Flaviacenſi monacho, qui cum Fiſcanenſibus ſanctæ Trinitatis reverenter militans conſenuit.* Patiantur lectores, ut illius prologi initium hic referam ad illuſtrandum pium auctorem, cujus opera numquam, ut quidem opinor, prodibunt in lucem. *Poſt ſollicitudinem*, inquit, *curæ paſtoralis, poſt ſtrepitualem diſpenſationem forenſium rerum, poſt importuniſſimam altercationem ruſticanæ multitudinis ferme ratione carentis, vixdum ego reviſens penetral meæ mentis, & diſpendium vitæ meæ perpendens, nec uſpiam exitum aliquem reperiens; valde, fili Adelelme, conqueror atque contriſtor, quoniam ubi prius tranquillitatem animi & claritatem aſſiduæ lectionis ſolitus fueram intueri, ibi procul du-*

f V. lib. 69. n. 44.

g Neuſtria pia p. 509.

h Orderic. lib. 8. p. 709.

i ibid.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

bio in intimo cordis mei tumultuantem cogitationum turbam & pulverem mundanæ commorationis compellor perpeti. Novit enim ille, qui renes & corda cunctorum rimatur, quia geſtare mallem auſteritatem prælati, quam virgam paſtoralis regiminis &c. Quod attinet ad alios Richardi commentarios, Proverbia Salomonis Pontio Cluniacenſi abbati, expoſitionem in Cantica-canticorum filio ſuo Mauricio dedicavit. In his porro aliiſque commentariis ſe moroſos cenſores paſſum eſſe teſtatur.

XII. Oſbernus abbas Ulterioris-portus & alii.

Tunc temporis monaſterium Ulterioris-portus poſt Aluredum [a] procurabat Oſbernus abbas, nobili baronum de Frealvilla genere ortus, cujus parentes Richardus & Gala, necnon ejus fratres eidem monaſterio ſe munificos præbuerunt. Illuc profectus hoc anno Henricus Augenſis comes, Willelmi comitis filius, anteceſſorum ſuorum donationes eidem loco factas cum additamento confirmavit, teſte Rotberto fratre ſuo, multiſque aliis. Eumdem etiam locum adiit Stephanus Albæmarlenſis * comes cum uxore ſua Haviſa, rogationum tempore mare trajecturus, rataque omnia habuit, quæ monachis in territorio Albæmarlæ & in comitatu Vimnacenſi * collata fuerant. Oſberno ſucceſſit Fulcherus, cui Hugo Rotomagenſis archiepiſcopus eccleſias & decimas, quas monachi in ſua diœceſi poſſidebant, anno MCXLV. confirmavit. Fulcheri ſucceſſor Guillermus abbas ſextus in necrologio dicitur, Recardus ſeptimus. De prædicto Willelmo Augenſi comite intelligendus videtur Guibertus [b] Novigenti abbas agens de Heliſende Augenſi comitiſſa, ſibi ita familiari, ut ipſum *filium* ſuum diceret, quæ puerum quemdam Judæum neci a quibuſdam chriſtianis ei imminenti, ſubduxerat, inſtructumque fidei chriſtianæ myſteriis baptizari curaverat, ac Guillelmum de filii ſui nomine vocari, & pietate ac litteris imbuendum commendavit Flaviacenſi monaſterio, ubi poſtmodum factus monachus, non minimam a cunctis reverentiam conſecutus eſt. Eidem Guibertus ipſe libellum quemdam ſuum, quem contra Sueſſionum comitem judaïzantem & hæreticum ſcripſerat, legendum direxit, ex cujus lectione ille multum profeciſſe dicitur.

a V. lib. 61. n. 49.
* d'Aumale.
* de Vimeux.
b Guiber. lib. 3 vita c. 5.

XIII. Gaufridus anachoreta ob colloquia cum devota arguitur.

Per id tempus quidam Gaufridus, anachoreticam vitam cum quibuſdam fratribus agebat in diœceſi, ut videtur, Carnutenſi. Is frequens habebat colloquium cum devota quadam muliere, quæ oculis fratrum, incompetentibus horis & locis, ſæpe occurrebat, & cum eis curioſe & otioſe verba miſcebat. quæ res iiſdem fratribus offendiculum erat, ejuſdemque Gaufridi famæ officiebat. Id cum reſciviſſet Ivo epiſcopus Carnutenſis, graves ad eum litteras [c] ſcripſit, eum monens, caſtæ religionis profeſſorem tam ſaluti proximorum, quam ſuæ providere debere; atque adeo duo præcipue appetere; puram conſcientiam, & bonam famam: conſcientiam propter ſe, famam propter proximum. *Qui enim negligit famam ſuam, crudelis eſt: occidit enim proximum, quantum in ſe eſt. Qui ergo vult famam ſuam conſervare, non tantum debet quæ bona ſunt facere, ſed etiam quæ probabiliter fingi poſſunt, mala evitare.*

c Ivo ep. 140.

Bleſenſis abbas factus abbatiam Mauricio cedit.

Is eſt ſine dubio Gaufridus ſeu Goffridus, qui poſt mortem Bernardi, ſancti Launomari monaſterii Bleſenſis abbatis, hoc circiter anno ſucceſſor electus fuit. Verum non diu hanc abbatiam tenuit. nam non multo poſt in præſentia Brunonis Romanæ eccleſiæ tunc legati præfecturam abdicavit, & domnum Mauricium ab ſe electum, & ſuis manibus in locum, quem ipſe tenuerat, deduxit, & in eo collocavit, ut Goffridus abbas Vindocinenſis, qui præſens interfuit, teſtatur in epiſtola [d] ad Ivonem Carnutenſem. Brunonis legatio a Baronio refertur ad annum MCIV. biennio ſerius a Sirmundo in notis ad prædictam epiſtolam. Verum, quæ Gaufridi inconſtantia erat, vix ad ſuam ſolitudinem reverſus eſt, cum acres adverſus Mauricium abbatem litteras dedit, in quibus aiebat, ſe impulſu malorum fuiſſe ejectum, viliſſimumque omnium factum; & prædictum Mauricium ab iniquis in ipſius locum ſuperinductum fuiſſe. quæ verba Ivo merito arguit in epiſtola inſcripta [e] *Gaufrido ſanctæ ſolitudinis cultori;* aitque ea non congruere ejus propoſito & geſtis, quippe qui in manu Romani legati, nullo cogente, immo legato diſſuadente, abbatiam dimiſiſſet, & in electione ipſius Mauricii primam vocem dediſſet. Denique videri hæc verba nonnihil redolere vanitatis, quaſi cum amore relictam abbatiam tenuerit, & cum dolore amiſerit. Exſtat & alia ad eumdem ipſius Ivonis [f] epiſtola ejuſdem argumenti, qua eum arguit, quod monachos vagos & rumigerulos, Mauricio detrahentes, libenter ſuſciperet, audiretque. Perſtitit nihilo minus in abbatia Mauricius, qui videtur eſſe Mauricius ille, quem puerulum Rotbertus de Magentiaco ejus pater, Aſtorgii viri nobilis ac præpotentis filius, ſancto Launomaro obtulerat, proceſſu temporis a Bernardo abbate

d Goffrid. lib. 2. ep. 14.
e Ivo ep. 164.
f id. ep. 208.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

factus prior in cella Magenciacenſi, quam prudenter adminiſtravit, ut in chronico Magenciacenſi a nobis edito legitur, antequam ad abbatis gradum promoveretur.

XLV. Magnatum familiaritas monachis periculoſa.

Qui favorem & familiaritatem principum & magnatum aucupantur monachi, non raro in grande ſalutis ſuæ periculum incurrunt. Id exemplo ſuo in multis nos docet Rainaldus-Quartaldus monachus Vindocinenſis. Is, cum ad quamdam ſui monaſterii *obedientiam* ſeu cellam a Goffrido abbate miſſus fuiſſet, in Guillelmi Aquitanorum ducis, eo nomine octavi, gratiam ſe inſinuavit: ſed cum illic non recte ſe gereret, a Goffrido abbate in monaſterium revocatus eſt. Poſtulanti deinde duci ut Rainaldus ſibi utilis illuc remitteretur; reſpondit Goffridus [a], id principis dignitati non „ convenire, quod Deo & ſanctæ regulæ contrarium eſſet. Nullum ei profectum ex „ miſſis & orationibus ſuis proventurum, ſi regulam, quam ipſi promiſerant, violarent. „ Profectus temporales animæ fratris ſui poſtponendos. Denique ſe malle quidvis tem„ porale amittere, quam conſentire, ut cujuſlibet fratris ſui anima pereat. Nihilo minus inſtitit dux, evicitque ut monachus illuc reverteretur, & quidem injuſſu abbatis, ut intelligitur ex alia Goffridi epiſtola [b] ad Mathildem comitiſſam, ipſius Guillelmi conjugem, quæ epiſtola hoc tempore ſcripta eſt, cum ſcilicet Guillelmus in ſa„ cra expeditione verſaretur. Mathildem itaque obteſtatur Goffridus, & pro timore „ Dei, & pro amore ejus mariti, quo Deus eum ſanum & incolumem reverti faciat, „ ut ne diutius fratrem illum retineat; alias a domino papa & a ſe cum omnibus ei „ conſentientibus excommunicandum. Exſtat & alia ejuſdem Goffridi epiſtola ad Jordanum & Rainaldum-Cartaldum, quos ad obedientiam hortatur.

a Goffrid. lib. 5. ep. 18.

b ibid. ep. 22.

XV. Stephani comitis altera profectio ad loca ſancta & obitus.

Hoc anno Stephanus Bleſenſis comes, qui præ nimia levitate e Terræ-ſanctæ expeditione redierat, denuo ad eamdem ſe retulit, ut præcipitis reditus maculam dilueret. Meminit ſecundæ hujus profectionis Adela comitiſſa, *Guillelmi ſenioris Anglorum regis filia, conjux autem Stephani incliti comitis palatini*, in litteris ſuis pro monachis Majoris-monaſterii, quos inter & ſancti Carileſi Bleſenſes canonicos concordiam fecit ſuper decimis Francæ-villæ, *cum nobiliſſimus comes Stephanus vir ejus iſſet ſecunda vice in Jeruſalem, anno videlicet ab incarnatione Domini* MCI. Alia item concordia ipſo anno ab eadem facta inter eoſdem, Hilgodo tunc Majoris-monaſterii abbate, ſuper decima ſilvæ ab ea conceſſæ, in qua monachi *obedientiam* conſtruxerant, *quam ipſa Francam-villam appellavit*. Cum vero Stephanus ejus ſponſus anno ſequenti in obſidione Ramulæ obiiſſet, eadem comitiſſa ad augendam eleemoſynam, quam vir ejus [c] comes Stephanus in procinctu primæ ſuæ ad Terram-ſanctam profectionis fecerat, partem quamdam ſilvæ-Lonniæ * ſeu Longiæ, prædictæ obedientiæ Francæ-villæ contiguam, iiſdem monachis donavit aſſenſu filiorum ſuorum Willelmi & Tetbaldi, pro anima viri ſui, *quem jam obiiſſe in ſecundo ſuo itinere Jeruſalem contigerat*. In charta hujuſce donationis, Adela apud Chamartium poſita anno ab incarnatione Domini MCIV. hanc eleemoſynam ſe facere ait *per manus eorumdem ſpontaneorum pauperum, qui relicto ſæculo & rebus propriis Deo inibi famulantur, & quorum religionis opinio percelebris habetur*. Sita eſt hæc Francæ-villæ obedientia ſeu cella in diœceſi Carnutenſi. Hæc ex chartario Dunenſi, ſcripto ineunte ſæculo duodecimo, in quo primum invenio quemdam *Franciſcum* abſolute nominatum, & Martinum cognomine *Picardum*.

c V. lib. 69. n. 36.

* de Sologne.

Adela comitiſſa monacha Marciniaci.

Non ſtatim poſt mariti obitum, ſed longe ſerius, Adela ſanctimonialis habitum Marciniaci induit, poſtquam ſcilicet liberos ſuos ad ætatem adultam provexiſſet. Ad eam jam viduam, & ſæculo renuntiantem, ſcripta videtur Hildeberti epiſtola XXXI. in codice Ebroïcenſi ad A. viduam inſcripta, in qua eam præcipue ad retundendam ſuperbiam hortatur. Eidem jam Marciniacenſi monachæ epiſtolam LXIII. quæ tantum ſexageſima-ſecunda eſſe debet, idem auctor direxit. Marciniaci monacha erat Gaufredo ejus loci priore, S. Hugonis fratre, olim Sinemuri domino, de quo mortuo Petrus Venerabilis [d] viſionem refert Albereæ ſanctimonialis valde religioſæ, *quæ dominam Adelam, regis Anglici* Heinrici *ſororem, prius Bleſenſem comitiſſam, nunc*, inquit, *humilem Chriſti ancillam, adiens, ei univerſa narravit*, nempe mandatum filio ſuo Gaufredo, Sinemuri domino factum, ut quaſdam exactiones veſtibus ac telis illic impoſitas relaxaret.

d Pet. Ven. lib. 1. de mirac. c. 26.

XVI. Marciniacenſes priores.

Gaufredus ille Sinemuri dominus, poſtquam in ſæculo per multum tempus magnifice converſatus fuerat, tactus divino ſpiritu mundo nuntium remiſit, atque *cum filio & tribus filiabus* [e] apud Cluniacum religionis habitum induit. Cum illic ſanctiſſime & honeſtiſſime diu converſatus eſſet, religionis ac prudentiæ merito Marcinia-

e id. ibid.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

cenſium ſororum prior factus eſt, quarum curam per aliquot annos recte geſſit. Eo mortuo, prioris officium ibidem adminiſtravit venerabilis Hugo, qui poſt Pontium Cluniaci abbas ad breve tempus renuntiatus eſt.

Harpinus monachus Cluniacenſis.

a *Orderic. lib.* 10. *p.* 789.
b *ibid. p.* 795.

Eodem tempore, quo Stephanus comes, ad loca ſancta profectus eſt Harpinus nobilis Bituricenſis, qui Bituricam urbem Philippo regi [a] vendidit. Is apud Aſcalonem a Sarracenis captus, ductuſque Babyloniam, ab Admirali [b] in carcere detentus eſt. qui per Byzanteos negotiatores infortunium ſuum Alexio imperatori ſignificavit, eodemque agente in libertatem aſſertus. Sic Conſtantinopolim reverſus, ut liberatori ſuo gratias ageret; inde Romam adiit, & laborioſis caſibus ſuis Paſchali papæ expoſitis, vitæ in poſterum ineundæ conſilium ab eo petiit. Ad quem pontifex: Summopere cavendum eſt, inquit, ne quis balneis ablutus, & mundis nitidiſque ac ſericis veſtibus indutus, obſcuro noctis tempore per lutulentas incedat vias: ne in cœnum corruat, & maculis reſperſus a ſpectantibus rideatur. Id pro exemplo tibi ſit, fili; & jam pœnitentia & confeſſione expurgatus, necnon laborioſa peregrinatione & dura captivitate expiatus, cave ne denuo in tenebroſum & cœnoſum vitæ ſæcularis iter te inferas, ne rurſus polluaris, & repoſitam tibi coronam perdas. His dictis alte animo impreſſis, Harpinus in Galliam, accepta papæ benedictione, rediit, paucíſque diebus apud ſuos moratus, ſæculo vale dixit, & Cluniacum profectus, ibidem monachum induit, & in divino uſque ad mortem obſequio perſeveravit.

XVII. Goffridus Andium epiſcopus fit monachus Cluniacenſis.

Hoc etiam anno Goffridus ſeu Gaufridus de Meduana Andecavenſis epiſcopus, abdicata dignitate Cluniacum ſeceſſit, ibique pontificalia ornamenta veſtibus monaſticis mutavit, poſtquam ſeptem fere annis illam ſedem tenuiſſet. Ejus ſeceſſus cauſam afferunt querelas de ipſius ordinatione ad Urbanum papam perlatas, ſcilicet quod junior & illitteratus ordinatus fuiſſet. Verum, ſi monitu Urbani factus eſt monachus, ut in chronico ſancti Albini legitur, non coacte ſed ſponte id fecit, mortuo quippe ante triennium Urbano, qui cum Andecavis anno M XCVI. verſaretur, nullum ejus ordinationi vitium oppoſuiſſe dicitur.

Goffridus abbas ad ſucceſſorem eligendum vocatus.

Poſt ejus abdicationem actum eſt de ſucceſſore eligendo. Tunc ad comitia illa vocatus Goffridus abbas Vindocinenſis, tametſi alterius parochiæ & provinciæ. Exſtant in tabulario Vindocinenſi canonicorum Andecavenſium hac de re ad ipſum litteræ, hoc anno ſcriptæ, ut fidem facit earum inſcriptio in hæc verba: *Anno incarnationis dominicæ* M C I. *indictione* VIIII. *miſerunt has litteras G. abbati Vindocinenſi canonici S. Mauricii Andegavis, iſti præcipue, Stephanus decanus, H. cantor, W. archidiaconus.*

Dilectiſſimo patri ſuo & amico kariſſimo G. Vindocinenſium abbati venerando, S. decanus, H. cantor, & G. archidiaconus, ſalutem & orationem. Supplicamus paternitati veſtræ, ut eccleſiæ Andegavenſi ſuccurrere, ſicut diſcretiſſimus pater, ſicut catholicus, ſicut Romanæ eccleſiæ filius, & conſilium & auxilium veſtrum exhibere non differatis. Volumus enim, Deo juvante, de electione pontificali in craſtino ſancti Petri cum vicinis epiſcopis & abbatibus & religioſiſſimis viris colloqui & tractare, &, quantum poterimus, diffinire. Huic ergo colloquio veſtram præſentiam intereſſe exoptamus, & conſilium & auxilium veſtrum nobis non ſubtrahi ſupplicamus, ſed exhiberi. Confidimus namque, quod, Deo propitiante, rem ad finem perducemus. Valete. Quod rogamus facite.

c *Goffrid. lib.* 3 *ep.* 11.

Et quidem electioni interfuit Goffridus abbas, ſed Rainaldi de Martiniaco electionem non probavit, utpote vulgi conſpiratione factam, ut ipſe pluribus teſtatur in epiſtola [c] ad ipſum Rainaldum, qui de Goffridi abbatis oppoſitione querebatur: qua in epiſtola Hildebertum Cenomannenſem epiſcopum eidem electioni reſtitiſſe dicit. Rainaldi partes tuebatur Marbodus Redonenſis. Cauſa maximis contentionibus Romæ agitata, tandem Rainaldus cathedram pontificalem obtinuit. Forte ejus rei gratia Romam profectus eſt Hildebertus, qui in reditu Lirinum adiit, ut inferius videbimus.

XVIII. Rothonenſes abbates.

Inter eos qui ad Jeroſolymitanam expeditionem profecti ſunt, cenſendus eſt Alanus Fergentius dux Britanniæ, Rotberto Nortmanniæ duci adjunctus cum Rioco milite, Judicaëlis filio, fratre Walterii de Loheiaco, qui cellam Salvatoris in ipſo prædio inſtituit. In reditu Riocus morte interceptus, quaſdam reliquias e locis ſanctis acceptas, ſcilicet vivificæ crucis & ſepulcri dominici fruſta, Simoni ac Ludroni familiaribus ſuis credidit, Walterio fratri ſuo conſignanda. Eorum receptioni præſentes adfuere Judicaël Maclovienſis epiſcopus, Willelmus abbas ſancti Mevennii, Robertus de Arbriſello, *ſanctiſſimus homo* cum grege fratrum ſuorum, Juſtinus ab-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

bas Rothonenſis, & alii quamplures. quæ receptio hoc anno contigit III. kal. Julias. Juſtinus abbas duobus circiter annis ſupervixit, ſucceſſorem ſortitus Walterium, quem Herveus poſt quatuor annos excepit. Is Alanum Fergentium Britanniæ ducem, ob damna Rothonenſibus illata diris addictum, demum pœnitentem abſolvit, & monaſtica veſte lætus donavit.

Terraſonenſes abbates.

a L'abbe bibl. to. 2. p. 297.

Apud Lemovices hoc ipſo anno Ademarus de ſancto Riberico poſt duos Geraldos abbas Terraſonenſis monaſterii, quod ſanctus Aredius ſæculo ſexto condiderat, & nepoti ſuo Aſtidio Voſienſi abbati tradiderat, ſe ſuique monaſterii [a] ordinationem Ademaro abbati ſancti Martialis, ejuſque ſucceſſoribus ſubjecit, Raimundo de Turenna laudante. Id Terraſonenſibus proſpere ceſſit, qui bonis omnibus exinde affluere cœperunt. At, cum id irritum poſtea feciſſent, abundantia illa in magnam inopiam vertit. Per id tempus Ivo prior Cluniacenſis, vir ſcholaſticus, Lemovicas profectus, rogatu ſancti Martialis monachorum vitam ſancti Pardulfi abbatis, inculto ſtilo antiquitus ſcriptam, expolivit, hymnumque de eodem ſancto, & alterum de S. Martiale compoſuit. Ivo iſte ſub ſancto Hugone major prior erat anno M LXXXI. cui Hendricus ſeu Henricus, dein Bernardus in eodem munere ſucceſſere.

XIX. Petri venerabilis parentes & fratres.

Nunc locus poſtulare videtur, ut de ortu & primis factis Petri, quem Venerabilem poſteri merito dixere, ſermonem inſtituamus. Natus eſt apud Arvernos nobiliſſimo genere, Mauricio & Raingarda parentibus, pari nobilitate claris. Unde Petrus Pictavenſis monachus in carmine panegyrico eum comparare non dubitat cum ſancto Hugone Cluniacenſi abbate nobiliſſimo, ita ſuos Cluniacenſes alloquens.

Plaudite felices, hilareſcite Cluniacenſes:
Redditus eſt vobis moribus alter Hugo.
Nobilis ille fuit, magniſque parentibus ortus:
Hunc quoque præclarum reddit origo patrum.
Ille ſuper cunctos, quos excolit ac veneratur
Gallia Lugduni, nobilitate nitet:
Hunc Latiæ gentes regum de ſtirpe potentes,
Arverni populi progenuere duces.

b Cheſn. nota in Bibl. Clun. p. 101.

Andreas Cheſnius [b] non audet aſſerere, Petrum ortum eſſe ex ſtirpe de Monte-Buxerio. quod tamen omnino certum eſt, idque diſerte teſtatur Gaufredus prior Voſienſis, ejuſdem ſæculi ſcriptor, qui agens de Petro noſtro, ejuſque fratribus: *Hi fuerunt*, inquit, *de viris nobilibus de Montboiſſier, quod eſt caſtrum in Arvernia.* & paullo infra ſubdit, Pontio abbati Cluniacenſi ſucceſſiſſe Petrum per triginta-quinque annos, *qui deſcendit de ſtirpe illius Hugonis, cognomento Deſcouſut*, id eſt Diſſutus, *qui cœnobium ſancti Michaëlis de Clauſa condidit primus.* Porro Hugonem iſtum ex illa ſtirpe fuiſſe teſtantur Cluſenſis abbatis litteræ, anno M CCCCXIV. datæ Ludovico de Monte-Buxerio, qui *ſequens progenitorum veſtigia, & præſertim glorioſæ memoriæ domini Hugonis, domini quondam Montis-Buxerii, fundatoris*, inquit abbas, *noſtri, a cujus clara progenie per rectam lineam noſcitur genus traxiſſe, donavit nobis octies centum aureos.* Atqui Radulfus monachus, ipſius Petri diſcipulus, in libello de ejus vita, ait *proavum* ejus fuiſſe eum, *qui revelatione divina eccleſiam* ſancti Michaëlis de Cluſa ædificavit. qua de re in tomo tertio [c] egimus. Incertum quo nomine præditus fuerit Mauricii pater, Petri avus.

c lib. 47. n. 4.

d Cheſn. ubi ſupra p. 102.

Octo ex Raingarde mares [d] & duas filias Mauricius ſuſcepit. Horum primus Otto, ante omnes mortuus, qui totus in fratribus vivere dicitur a Petro Pictavenſi. Secundus fuit Hugo, qui duas habuit filias, Marciniaci cum avia Raingarde ſanctimoniales, nempe Pontiam & Margaretam. Tertius Pontius abbas fuit Vizeliacenſis. Quartus & quintus Jordanus & Armannus monachi. Sextus Eraclius ſeu Heraclius primum canonicus, dein archiepiſcopus Lugdunenſis. Septimus Euſtachius in ſæculo remanſit. Octavus denique fuit Petrus, de quo in præſens agimus.

XX. Ejus ortus, educatio & prima facta.

Hic ſub finem ſæculi undecimi natus eſt, ſiquidem anno M CXXII. quo Cluniacenſis abbas poſt Hugonem ſecundum creatus eſt, annorum erat circiter triginta, ut in chronico legitur, ſeu, ut alia lectio habet, annorum viginti-octo. Ab ipſis infantiæ cunis a parentibus Deo, ſub monaſtica obſervatione militaturus, oblatus fuiſſe traditur, & a ſancto Hugone ſub extremum ejus vitæ, *monachali benedictione inſignitus*, id

ANN. CHR. 1101.

id eſt ad profeſſionem monaſticam admiſſus. quod ante annum ætatis quintum-decimum [a] fieri non ſolebat. Radulfus in libello de ejus vita ſcribit, ſanctum Hugonem matri ejus gravidæ prædixiſſe, maſculum eam parituram, quem Deo conſecrare deberet. Mox ut litteris diſcendis habilis fuit, in monaſterio Celſinienſi, ubi pater ejus ſepultus eſt, ſancto Hugone jubente, nutriendus erudiendusque traditur. Illic brevi magnum in litteris progreſſum fecit. Vix ferulæ manum ſubduxerat, cum in Vizeliacenſi monaſterio *ſeniorum doctor & cuſtos ordinis* conſtitutus eſt: dein cellæ de Domena, diœceſis Gratianopolitanæ, præpoſitus. In his officiis tam religioſe & prudenter ſe geſſit, ut poſt mortem Hugonis abbatis, eo nomine ſecundi, Cluniacenſis abbas electus ſit.

a *Conſuetud. Clun. lib.* 3. *c.* 8.

XXI. Sugerius apud S. Dionyſium floret.

Paullo ante id tempus, id eſt anno circiter MXCII. in ſancti Dionyſii monaſterium admiſſus fuerat Sugerius [b] ſeu Suggerius, Petri noſtri in primis amicus, cujus genus magis obſcurum, ſed vita & facta ſplendidiſſima exſtitere. Ortus videtur ex ipſo ſancti Dionyſii opido, ubi in Dionyſiano monaſterio ſe *a mamilla uſque in ſenectam* dulciſſime fotum fuiſſe ipſe teſtatur initio libri de rebus in adminiſtratione ſua geſtis: in cujus fine ſe ibidem *ſub præceptione ſanctæ regulæ a puero* oblatum fuiſſe dicit. Unde in capite XXVIII. ait, ſe nihil malle in cælo, *quam proſequi matris eccleſiæ* illius *honorem, quæ puerum materno affectu lactaverat, juvenem offendentem ſuſtinuerat, ætate integrum potenter roboraverat, ac demum inter eccleſiæ & regni principes ſollemniter locaverat.* Pater ejus Elinandus vocabatur, uti diſcimus ex necrologio Argentogilenſi, in quo pridie nonas Septembris notatur *Elinandus pater Sugerii abbatis*, in Dionyſiano *Elinandus*, nullo addito. Duos habuit nepotes, Guillelmum ſcilicet ac Girardum, quem ipſe nepotem [c] ſuum vocat. Guillelmus canonicus fuit eccleſiæ Pariſienſis, probante illius eccleſiæ necrologio, in quo ad XVII. kal. Februarii hæc leguntur: *Obiit Sugerius abbas ſancti Dionyſii, pro cujus anima Guillelmus nepos ejus, concanonicus noſter, dedit nobis* LX. *libras Pariſienſes.* Tertium quoque nepotem habuit Johannem, qui ab ipſo miſſus ad Eugenium papam pro negotiis ſuæ eccleſiæ, in itinere mortuus eſt: de cujus obitu pontifex ipſe [d] Sugerium conſolatur. Forte is eſt frater Johannes, de quo ſanctus Bernardus in epiſtola CCCXXX. ad Sugerium, qui eum cum magiſtro Templi ad Bernardum direxerat. Idem Sugerius [e] modeſte de ſuis parentibus loquitur, agens de fabrica eccleſiæ a ſe ſuſcepta. *Quis enim ego ſum,* inquit, *aut quæ domus patris mei, qui tam nobile, tam gratum ædificium vel inchoaſſe præſumſerim, vel perfeciſſe ſperaverim, niſi divinæ miſericordiæ & ſanctorum auxilio martyrum fretus, totum me eidem operi & mente, & corpore me applicuiſſem?* Clarius id exprimit in ſuo ipſius teſtamento, ubi divina in ſe beneficia commemorans, *quomodo*, inquit, *valida Domini manus me pauperem de ſtercore erexerit.* Denique Sugerium *de plebe humili* creatum fuiſſe legitur in fragmento hiſtorico apud Cheſnium [f]. Unde Radulfus quidam phyſicus, qui carmen *de nobilitate domni Sugerii abbatis & operibus ejus* ipſo vivente compoſuit, in codice Gemblacenſi a nobis repertum, ita de eo canit:

b *V. lib.* 68. *n.* 96.

c *Cheſn. to.* 4. *p.* 331.

d *ibid. p.* 493.

e *ibid. p.* 343.

f *ibid p.* 280.

Qui propriæ gentis decus eſt, & forma parentis,
Muneribus divis Deus hunc erexit ab imis.

In Dionyſiano monaſterio educatus fuit cum Ludovico, Philippi regis filio, cui acceptiſſimus fuit. Poſt navatam litteris operam in monaſterio, ad confinia Turonum & Pictonum ſe contulit, forte ad Gaufridum de Loratorio, qui magiſter eo tempore famoſiſſimus erat, teſte Bernardo in epiſtola CXXV. Huc ſpectat ipſius Sugerii epiſtola pro ſororibus Fontis-Ebraldi ad Eugenium [g] papam, quem rogat, ut protegat *tantum tantæ religionis locum, quem, cum in partibus illis*, inquit, *in ſcholis eſſemus, noviter incæptum eſſe vidimus.* Adhuc adoleſcens *antiquas armarii poſſeſſionum chartas* [h] revolvere ſolebat, præſertim quæ monaſterii immunitates ſpectabant, *propter multorum calumniatorum improbitatem.* Unde, cum Paſchalis papa in Galliam anno MCVII. veniſſet, contra Galonem Pariſienſem eccleſiæ ſuæ libertatem coram pontifice ſtrenue propugnavit. Eidem adhuc juveni commiſſa fuit Tauriaci [*] præpoſitura, quæ *famoſa beati Dionyſii villa* eſt, medio fere itinere Pariſios inter & Aurelianos: ubi multum deſudavit, ut locum a Puteolenſium dominorum infeſtatione vindicaret.

g *ibid. p.* 522.

h *ibid. p.* 333.

* *Toury.*

XXII. S. Marculfi corporis delatio.

Per id tempus cella Corbiniacenſis in pago Laudunenſi, ſancti Remigii archimonaſterio ſubjecta, ad tantas redacta erat anguſtias, tam communi animalium peſte,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101. quam infeſtatione & deprædatione Thomæ Montis-acuti tyranno potius quam domino, ut illius cellæ præpoſitus ad monaſterium ſancti Remigii reverſus, præpoſituræ officium dimiſerit. Electus ad id muneris Andreas monachus, qui & Sigebertus, ægre acquievit; &, cum nihil ſubſidii a monaſterio Remigiano, quod nuper incendio conſumtum fuerat, ſperare poſſet; ſancti Marculfi corpus per diverſa loca, ad querendas in tantis anguſtiis ſuppetias, deferre ſtatuit, exemplo ſcilicet ſancti Quintini nobilium clericorum, necnon ſancti Martini canonicorum Turonenſium, qui ante ſex annos corpus ſancti Briccii hac illac ob ſimilem cauſam deportaverant. Probato a Remigianis Andreæ conſilio, corpus ſancti Marculfi primo ad urbem Remorum defertur, honorifice receptum in metropolitana eccleſia, tum in baſilica ſancti Remigii. Illinc per cœnobium ſancti Baſoli Catalaunum; indeque Sparnacum, Caſtellionem, Branum & Sueſſionas devehitur; poſtea Noviomum & Perronam, ubi in baſilica ſancti Furſei, tum in ſancti Johannis-Baptiſtæ eccleſia aliquamdiu ſubſtitit. Illic varia miracula edita referuntur, quibus opidani & accolæ circumpoſiti ad relevandam Corbiniacenſium inopiam excitati ſunt. In primis Adelidis, Rotberti illius caſtri principis conjux, erga eos ſe munificam præbuit occaſione miraculi cujuſdam puellæ, a nativitate ſurdæ & mutæ, cui linguæ & auditus officium conceſſum eſt.

XXIII. Henricus abbas S. Quintini de Monte. Non minus erga eoſdem liberalis fuit Henricus, proximi ſancti Quintini de Monte cœnobii abbas, Remigianorum amiciſſimus, qui cum ſuis ad venerandas ſancti Marculfi reliquias acceſſit. Is Godefrido abbati ante triennium [a] ſucceſſerat, quintus ab inſtaurato monaſterio abbas, cui anno ſequenti Baldricus Noviomenſis præſul, *videns honeſtam monachorum* ejus loci *vitam, & Deo dignam converſationem*, ſeptem altaria dedit; & paullo poſt Ada Viromandenſium comitiſſa, probantibus filiis ſuis Radulfo & Henrico, Rotberti Perronæ domini & Adalidis ejus conjugis donationem de Alanis * factam confirmavit. Poſt annos octo, id eſt, anno M C IX. Ludovicus rex Perronam profectus, ad preces Adelidis tum viduæ, *& cariſſimi patruelis noſtri*, inquit rex, *Radulfi, Vermannorum futuri comitis*, eamdem donationem ratam habuit. Ex opido Perrona ſancti Marculfi reliquiæ per Humolarias, Ribodi-montem, & Laudunum revectæ ſunt in proprium locum.

a *V. lib.* 69. *n.* 91.

* *Alains.*

XXIV. Bernerus abbas S. Nicolai de Boſco. Tunc temporis Vedogienſi ſancti Nicolai monaſterio, de Saltu ſeu de Boſco nuncupato, præerat Bernerus abbas, Letbaldi [b] primi ab inſtituto monaſterio abbatis ſucceſſor, cujus rogatu Philippus rex quoddam ſui dominii prædium, Wariacum nomine, Deo & ſancto Nicolao, & monachis in eodem monaſterio, *quod dicitur Vedogium*, ſervientibus hoc anno contulit. Anno ſequenti Ingelrannus Laudunenſis epiſcopus eccleſiam ſancti Nicolai liberam declaravit. *Et quia ibidem aliqui laïci Deo devoti convenerant, ſine quorum exteriori adminiſtratione ſpiritualis quies monachorum non poteſt conſiſtere; placuit nobis*, inquit, *ibidem parochiam conſtituere, in qua continetur de territorio parochia S. Petri* de Criſpeïo, *quidquid eſt ultra rivulum, qui in valle ſancti Nicolai fluit, & ſuper rivum, & citra rivum, totam vallem & clivum uſque ad verticem montis* &c. Subſcripta ſunt poſt Ingelrannum epiſcopum, ejuſque canonicos & Petrum preſbyterum de Criſpeïo, ſigna Godefridi abbatis de Noujando, Berneri abbatis ſancti Nicolai, Stephani abbatis de ſancto Michaële in Teoraſcia, Rainardi abbatis de Ribodimonte, Radulfi abbatis de Fidemiis, & Theoderici monachi. *Actum Lauduni in ſynodo, nonis Novembris, anno incarnationis dominicæ* M C III. *epacta* XXII. *indictione* XI. *concurrente* III. Anſellus cancellarius ſanctæ Mariæ relegit & ſubſcripſit.

b *V. lib.* 65. *num.* 11.

XXV. S. Benigno remiſſæ exactiones. Divionenſi ſancti Benigni monaſterio multas conſuetudines præter jus impoſuerat Rotbertus Burgundiæ dux, quas Odo ejus nepos exigere pergebat. Facti reatum tandem agnoſcens Odo, cum Jeroſolymam ad ſacram expeditionem profecturus eſſet, ſancti Benigni capitulum cum multis nobilibus viris adiit, de factis injuriis a Jarentone abbate & monachis veniam & abſolutionem petiit, eaque obtenta iniquas illas conſuetudines, quas avus ejus Rotbertus extorſerat, relaxavit, pollicitus, ea reverentia, qua ipſius frater Hugo terras & homines ſancti Benigni tractaverat, ſe tractaturum. Hujus rei diploma retulit Perardus [c] ex authentico, cui appenſum eſt ſigillum Odonis ducis Burgundiæ cataphracto equo inſidentis. Hugo ejus filius anno ſequenti eaſdem conſuetudines apud Plumbarias cum fratre ſuo Heinrico remiſit pro anima patris ſui in itinere Jeroſolymitano defuncti.

c *Perard.* *p.* 201.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

Molifmo factæ donationes.

Ea erat tunc Moliſmenſium noſtrorum ſub Rotberto abbate fama religionis, ut ad eos inviſendos hoc anno ipſis paſchalibus feſtis Hugo Campaniæ comes, Theobaldi tertii filius, ejuſque conjux Conſtantia *devotionis ſimul & orationis cauſa* [a] cum multis nobilibus viris illuc convenerint. Et ne vacuis manibus eo acceſſiſſe viderentur, mediam partem villæ Rumiliaci eidem eccleſiæ contulerunt. Quædam etiam de ſuo adjecit Conſtantia, quæ Philippi Francorum regis filia erat. Actum apud Moliſmum hoc anno, indictione nona, in editis male octava, *tempore Philippi epiſcopi Trecorum, Roberti epiſcopi Lingonenſis eccleſiæ, & Roberti primi cœnobii Moliſmenſis patris*, ut in ipſis litteris legitur, quibus ſubſcribunt Hugo comes Riſnelli, Hugo comes de Rameruco, multique alii nobiles, qui in Hugonis comitatu erant. Poſt quatuor annos idem comes prædictam donationem approbavit, aliiſque rebus auxit, ut inferius videbimus.

a Spicil. to. 4. p. 237.

Sub idem tempus Willelmus Tornodorenſis comes eccleſiam ſancti Aniani, in Tornodorenſi opido ſitam, ſanctæ Mariæ Moliſmenſi, ejuſdemque loci abbati Rotberto & fratribus donavit, & cuncta ad eamdem eccleſiam pertinentia, *ſicut canonici, quos in eadem eccleſia conſtituerat, antea obtinebant*, annuente Rotberto Lingonenſi pontifice, laudante quoque patre ſuo Willelmo Nivernenſi comite, eo ſcilicet pacto, ut Moliſmenſes anniverſarium fratris ſui Rainaldi & matris ſuæ in perpetuum celebrarent. Poſt aliquod tempus, cum Willelmus comes, filius Rainaldi comitis, qui Willelmo avo ſuo in honorem ſucceſſerat, Jeroſolymam adire conſtituiſſet; Rotbertus abbas ad ejus curiam perrexit, & in Nivernenſi ſancti Stephani monaſterio hoſpitatus eſt. ad quem acceſſit Willelmus comes, & ejus, fratrumque Moliſmenſium precibus ſe commendavit. Tum de villæ Moliſmenſis incendio, cujus auctor erat, veniam petiit, & fecit ſatis; atque donationem eccleſiæ ſancti Aniani, ceteraſque donationes, Moliſmenſibus a majoribus ſuis factas, confirmavit. Teſtis inter alios Walterius vicecomes de Clamiceïo, cui præcepit comes, ut res Moliſmenſis eccleſiæ tueretur.

XXVI. Sancto Pontio, item & Craſſæ & Gelloni.

Narbonenſi eccleſiæ præſidebat hoc tempore Bertrandus archiepiſcopus, iſque pro « amore Dei, & ad preces Berengarii monachi ſancti Pontii Tomerienſis, *& pro amore pa-* « *tris ſui* * *domni Aimerici vicecomitis Narbonenſis, & uxoris ejus, nomine Matta*, eorumque « filiorum Aimerici, Giſardi & Bernardi, donavit ſancto Pontio Tomerienſis monaſte- « rii, & abbati Petro, ejuſque monachis complures ſuæ diœceſis eccleſias. quæ dona- « tio hoc anno facta eſt VII. idus Februarii. Paullo poſt, ſcilicet XIV. kal. Aprilis ejuſdem « anni, idem Bertrandus archiepiſcopus S. Pontio ſubjicit *monaſterium S. Aniani* *, *quod eſt juxta fluvium Vernazonbre, a pravis hominibus ſuis poſſeſſionibus privatum, & ab omni honeſtate ſecluſum ſanctæ Regulæ*, ut illud ad regularem normam reformaret. Tunc ſancto Aniano præfectus eſt Ermengaudus abbas, quem ex Tomerienſi monaſterio aſſumtum fuiſſe veri ſimile eſt, ſi tamen prædictæ Bertrandi litteræ effectum habuerint.

* ſ. Berengarii.

* S. Chignan.

Tunc etiam Ermengardis Biterrenſis vicecomitiſſa & Carcaſſonæ cum filio ſuo Bernardo-Attone, qui erat in procinctu itineris ad ſepulcrum Domini, contulit Deo & beatæ Mariæ Craſſenſis monaſterii, & domno Roberto abbati ejuſque monachis villam *de Caſilhag* in comitatu Carcaſſenſi, cum ejuſdem loci eccleſia ſancto Hilario ſacra. Actum XII. kalendas Julias ejuſdem anni. Robertum abbatem, eo nomine ſecundum, poſt octo circiter annos excepit Leo abbas: cui ſucceſſit Berengarius de Narbona, vir nobiliſſimus, de quo inferius. Idem qui ſupra Bernardus vicecomes Biterrenſis, Jeruſalem profecturus, ſancti Pontii eccleſiam in diœceſi Agathenſi conceſſit Gellonenſi monaſterio, cui tunc Guillelmus abbas præerat. Ejus ſucceſſores Ugo, & Petrus, quorum præfectura nulla re geſta inſignis. Petro ſubrogatus Willelmus ſecundus, cujus tempore, id eſt anno M C XXIV. Bernardus de Meſua vir nobilis, Guillelmi de Meſua militis filius, morti proximus, & apud Gellonem ſepeliendus, Deo & ſancto Willelmo filium ſuum in monachum obtulit, nomine Bernardum, qui variis in Gellone muniis functus, abbas tandem ibidem factus eſt anno M C LXX. ſcilicet poſt Richardum de duabus Virginibus, qui prædicto Willelmo ſucceſſit, & poſt Richardum & Petrum ipſius Bernardi deceſſorem.

XXVII. Aldebertus abbas Lirinenſis obit.

Superſtes fuit ad hunc uſque annum Aldebertus ſeu Eldebertus Lirinenſis abbas, eo nomine ſecundus, ſuperius [b] laudatus, qui monaſterium & eccleſias reparaſſe, arcem turris Lirinenſis conſtruxiſſe, aliaque egregia feciſſe memoratur. Ejus tem-

b V. lib. 66. n. 83.

ANN. CHR. 1101. pore quidam nobilis [a] Antipolitanus, Petrus cognomento Signarius, ſe ipſum, filioſque ſuos Deo & ſancto Honorato cum omni honore ſuo obtulit; idemque præſtitit ejus filius Guillelmus. Tandem Aldebertus ſub finem hujus anni, ætate & meritis gravis, ad ſuperos migravit, ſepultus Lirini, appoſito ad ejus ſepulcrum epitaphio, quod Baralis refert, ex quo quatuor tantum verſus huc affero, qui merita ejus ætatemque probant, & præfecturæ annos ſex & triginta.

a Chron. Lirin. parte 2. p. 156.

Ipſe fuit norma monachis, via, ſemita, forma;
Nec quis plus quærat, omnia ſolus erat.
Ex ſeptem denis quos vixit, ter duodenis
Annis, ut decuit, paſtor & abba fuit.

Pontius Fortis ſuccedit.

Eo abbate Lirini florebat Daniel monachus, qui commentarium in Pſalmos ad Eldebertum abbatem compoſuit. Aldeberto ſucceſſit Pontius cognomento Fortis, qui anno primo ſuſceptæ adminiſtrationis privilegium a Paſchali II. obtinuit. Ad ejus tempus revocanda eſt clades Lirinenſis, de qua ſequenti anno agemus. Eo quoque abbate Augerius Regienſis epiſcopus eccleſiam ſancti Petri ſancto Honorato cum ſuis appendicibus donat, quam donationem Groſſolanus Mediolanenſis archiepiſcopus & Petrus epiſcopus Vencienſis, poſt Augerium ejuſque canonicos firmant; necnon Pontius abbas Lirinenſis & Ugolenus prior.

XXVIII. Varia monaſteria condita.

Apud Vercellas extra muros civitatis condita eſt hoc tempore abbatia ſancti Petri de Mulegio, quam ſæculo ſequenti Innocentius IV. monachis Vallumbroſanis attribuit. Proceſſu temporis hoc monaſterium, bellorum injuria ſolo æquatum, Gaſpar Aſtenſis [b] epiſcopus, ejus loci abbas commendatarius, in integrum reſtituit anno M D XLVII. monachoſque illuc revocavit. Abbates ejus loci a ſæculo tertio-decimo in chronologia Pedemontana cap. XXXV. recenſentur. Hæc abbatia originem habuit Ragenerio Vercellenſi epiſcopo, qui in ſua diœceſi, comitatuque Bugellæ [c] aliud nobile ac locuples Benedictinorum cœnobium exſtruxiſſe perhibetur in honorem Salvatoris & ſancti Jacobi, haud longe a monte Bexia ſeu Beſſa, a quo vocabulum monaſterio inditum eſt. Innocentius II. monaſterii poſſeſſiones anno M C XL. confirmavit, cujus diploma *Nicolao abbati monaſterii ſancti Jacobi de Bexia* inſcriptum eſt. Nobilis hæc abbatia omnino peſſumdata eſt, monachiſque exturbatis in prædam abbati commendatario ceſſit. Hæc in Italia.

b Ital. ſac. to. 4. p. 1071.

c ibid.

In Saxonia quoque duo noſtro Ordini acceſſere monaſteria, ſcilicet Flectorpienſe, & Roſſenveldenſe. Prioris auctor Erpo ſeu Erpho Padbergenſis [d] comes, qui illud ad *honorem Domini noſtri Jeſu-Chriſti & ſanctæ Dei-genitricis Virginis Mariæ, ſuper oſſa beati Landolini confeſſoris*, quæ ſanctæ memoriæ Baturadus epiſcopus Paderbornenſis, e
» diœceſi Cameracenſi tranſtulerat, & in loco, qui dicitur Boka, depoſuerat, *novel-*
» *lam plantationem religionis ſancti Benedicti*, favente Henrico epiſcopo Paderbornenſi,
» ad Lippiam fluvium primo inchoaverat; ſed prohibentibus comitibus, qui locum
» illum poſt mortem Beatricis, Erponis conjugis, ad ſe reverti debere contendebant, ad
» villam ſuam Fletorpiam tranſtulit. Litteræ hac de re vulgatæ, tum Erponis comitis, tum Henrici epiſcopi, non videntur omnino ſinceræ. Henrici litteris hoc anno datis teſtis ſubſcriptus invenitur Erkenbertus Corbeienſis abbas, qui non ante annum M C VII. Marcwardo ſucceſſit. Primus Fletorpienſis abbas exſtitit Fridericus, cujus ſucceſſores, a Schateno recenſiti, locum rexere uſque ad Balthaſarem, qui exuto habitu monaſtico, ductaque uxore, ad hæreſim tranſiit, & miſeram in ditione Corbeienſi vitam clauſit.

d Annal. Paderborn. p. 652.

Ad Roſſenveldenſe monaſterium quod attinet, erant illic ante hoc tempus ſæculares clerici; quibus expulſis, congregatio monachorum ibidem inſtituta eſt, primuſque abbas electus Werinherus, libertate conceſſa ab Udone marchione, ejuſque matre & fratre, qui monaſterium illud Romanæ eccleſiæ ſubjecerunt. Hæc ex chronico Saxonico.

XXIX. S Bruno Carthuſianorum auctor obit.

In Calabriæ Cartuſia, quæ Turris vocabatur, hoc anno, pridie nonas Octobris, dominica die ad immortalem vitam tranſiit eximius Cartuſiani Ordinis inſtitutor Bruno, anno circiter undecimo ab ipſius egreſſu e majori Cartuſia, quam ſex annis rexerat. Inſtante obitu, convocatis fratribus totius vitæ ſuæ ab infantia curſum expoſuit, ſeque divina animadverſione dignum proclamavit. Tum ſuam de ſanctiſſima Trinitate fidem expoſuit, & de Sacramentis, quæ credit ac veneratur eccleſia; & ſpeciatim ſe

Digitized by Google

credere profeſſus eſt, *panem* [a] *& vinum, quæ conſecrantur in altari, poſt conſecrationem verum corpus eſſe Domini noſtri Jeſu-Chriſti, veram carnem & verum ſanguinem, quæ & nos accipimus in remiſſionem peccatorum noſtrorum, & in ſpem ſalutis æternæ.* quæ quidem omnia teſtantur fratres Turritanæ eremi in encyclica epiſtola, quam de ejus obitu ad Italicas & Gallicanas atque Anglicanas eccleſias miſerunt, ut preces & ſuffragia pro illius animæ refrigerio de more expeterent.

ANN. CHR. 1101.
a V. Analect. to. 4. p. 400.

Exſtant in fine ejus vitæ, quæ tempore Leonis X. edita eſt, variarum eccleſiarum *tituli*, ut vocabant, id eſt lugubres verſus, qui in defuncti memoriam ab eiſdem eccleſiis in rotulo ad ſe miſſo deſcribebantur. Ex his omnibus quoſdam tantum, qui in rem noſtram faciunt, ſeligere lubet. Titulus Cluſini cœnobii ſic habet. *Cluſinum cœnobium ſatis humile & exiguum, pro Brunone religionis ſocio, inſigniſque fidei magiſtro eximio, ac ſuis orationibus in vita ſanctiſſimi viri patris noſtri Benedicti dedito, mærens ſe fore deſtitutum tanti viri ſolatio, dictum exorabat Dominum*, &c. Poſt Gratianopolitanæ eccleſiæ titulum ſequitur titulus eremi Cartuſiæ prope Gratianopolim, in quo gemunt ſe tanti patris ſolatio deſtitutos, incerti quid pro ſancta ejus anima facere debeant. *Vincunt enim*, inquiunt, *merita beneficiorum ejus erga nos quidquid poſſimus & valeamus. Itaque ſicut pro unico patre ac domino noſtro nunc & ſine fine orabimus* &c. Succedit *titulus fratrum Caſa-Dei ſubtus Cornelionem prope Gratianopolim & Cartuſiam*, promittentium ſe pro ſanctitate tanti viri, *cujus doctrina & exemplo ſtirps tanta in* « *Chriſto fructificavit*, ſeptem diebus celebraturos officium & miſſas, & panem ac vi- « num cum ceteris ferculis pro eo pauperibus daturos. In titulo eccleſiæ Lingonenſis « Robertus epiſcopus, qui ejus diſcipulus Remis fuerat, ait ſe rogaturum ejuſdem ec- « cleſiæ canonicos & ſacerdotes, monachos & eremitas, *ut orent pro anima cariſſimi magiſtri ſui Brunonis, & eleemoſynas pauperibus largiantur.* quod fratres Moliſmenſis eccleſiæ ſe facturos pollicentur pro ſuo *familiariſſimo* Brunone, & miſſarum ſollemnia « diebus triginta perſoluturos. Sua item ſuorumque ſuffragia promittit Lambertus abbas Pultarienſis, qui ſe hujus eximii magiſtri Brunonis *a primordio ſuæ converſionis a ſæculo* diſcipulum fuiſſe gloriatur. Idem ſpondet Lambertus abbas ſancti Nicolai monaſterii Andegavenſis; idem quoque fratres ſanctæ Mariæ Lucionenſis, *domno Reginaldo abbate imperante.* Sed præ ceteris Mainardus Cormaricenſis abbas, ortus ex urbe Remorum, ſe gratum profitetur erga ſanctum Brunonem, magiſtrum quondam ſuum, ut fidem facit ipſius hac de re epiſtola, quam in Appendice referemus. Eodem animo in Brunonem affectus fuit Petrus ſancti Johannis Sueſſionenſis canonicorum regularium abbas, qui ejus itidem diſcipulus fuerat. At præ ceteris ejus memoriam celebravit eccleſia Remenſis, cujus alumnus ipſe fuerat. Sepultus eſt vir Dei in ſancti Sthephani eccleſia, quæ poſt medium ſæculum duodecimum, cum a fervore [b] Ordini inſito degeneraſſet, Ciſtercienſibus ad trecentos amplius annos tradita, tandem ad legitimos heredes Leonis X. pontificatu rediit.

b V. Manric. an. 1157. c. 4.

Brunonis ſcripta.

Quod attinet ad ſcripta ſancti Brunonis, expoſitionem in Pſalmos compoſuit, & commentarium in Pauli epiſtolas, in cujus fine hæc ſubſcriptio legitur in veterrimo codice: *Explicit gloſarius Brunonis heremitæ ſuper epiſtolas beati Pauli apoſtoli.* Cetera opuſcula, quæ vulgo ei tribuuntur, ſunt Brunonis Aſtenſis epiſcopi, qui aliam expoſitionem in Pſalmos compoſuit, dicavitque Hugoni [c] Aſtenſi epiſcopo, qua ex urbe oriundus erat, falſo tributam Brunoni Cartuſienſi præpoſito in codice Silviniacenſi, quæ cella eſt Cluniacenſis in pago Burbonenſi prope Molinas, quo in codice ſic incipit nuncupatoria hujus expoſitionis epiſtola: *Domino ſuo Hugoni Aſtenſi epiſcopo Bruno ubique ſuus.* Sic vero incipit expoſitio: *Beatus vir qui non abiit* &c. *Quid eſt ambulare in concilio impiorum* &c. quod exordium aliud eſt ab editis inter opera Brunonis Aſtenſis.

c V. Ital. ſac. to. 4. p. 511.

XXX. Diſſenſio in eligendo ſucceſſore.

Poſt mortem ſancti Brunonis orta eſt diſſenſio ſuper electione ſucceſſoris in eremo Turris: cui componendæ miſſus eſt a Paſchali II. Richardus epiſcopus & cardinalis Albanenſis ex decano Mettenſi, qui pacem & concordiam illic reformavit, & Lanuinum in Brunonis locum ſubſtitui curavit. Hæc diſcimus ex ipſius Paſchalis litteris, quas ab amico quondam noſtro domno Leone Vaſſorio Cartuſiano, docto & in primis pio, accepimus. Sic enim habent primæ pontificis litteræ ad ipſum Lanuinum. *Revertente ſi quidem fratre R.* * *Albano epiſcopo, pacem & concordiam eremi reformatam, & in locum ſanctæ memoriæ magni Brunonis te ſucceſſiſſe cognovimus. Sit ergo in te ejuſdem viri ſpiritus, idem ſit & eremiticæ diſciplinæ vigor, eadem morum & gravitatis conſtantia:*

* Richardo.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

quia nos, opitulante Domino, quidquid auctoritatis & poteſtatis ipſius magiſtri probabilis ſapientia & religio ab apoſtolica ſede promeruit perſonaliter; hoc tibi, te eodem ſpiritu comitante, concedimus. Volumus autem, ut in proxima quadrageſima nos viſitare debeas, quatenus cordis ſecreta os ad os plenius loquamur &c. *Datum Romæ* VI. *kal. Decembris*. Idem pontifex aliis litteris eidem Lanuino de ſarcita pace gratulatur his verbis. *Repletum eſt gaudio os noſtrum & lingua noſtra exultatione: quoniam quod fractum fuerat, conſolidatum; & quod diſſolutum fuerat, audivimus alligatum. Cavete ergo, ne iterum vos ſatanas circumveniat, & in idipſum, quod Deus avertat, revertamini. Nolite de jejuniis & orationibus præſumere: Deum, qui caritas eſt, amplectimini.* &c. *Orate pro nobis.* Alias ejuſdem pontificis litteras ad eumdem Lanuinum, Turris priorem, inferius proferemus, quem cave confundas cum Landuino majoris Cartuſiæ priore ſecundo, quem anno ſuperiori obiiſſe [a] vidimus.

a *lib.* 69. *n.* 128.

XXXI. Thiemonis archiepiſcopi martyrium.

Hoc ipſo Thiemo Saltzburgenſis archiepiſcopus, quem cum Welfone duce, Giſilberto Admontenſi abbate, multiſque aliis ad loca ſacra profectum fuiſſe ſuperius [b] diximus, a barbaris apud Corozaim interceptus, glorioſum pro Chriſto agonem, obtruncatione membrorum conſummavit IV. kal. Octobris, cujus martyrium anonymi duo ex aliorum relatu longiori verborum circuitu deſcripſerunt. Humatus fuit in ejus loci eccleſia, ejuſque ſepulcrum multis miraculis illuſtratum fuiſſe traditur. Evaſit ex illa perſecutione Giſilbertus abbas, quem Bucelinus perperam martyrem dicit, quaſi qui Thiemonis in peregrinatione ſocius erat, ejus quoque martyrii particeps fuiſſet.

b *lib.* 68. *n.* 17.

ANN. CHR. 1102.

XXXII. Turbæ apud Cameracenſes & Leodicenſes.

POſtero anno poſt milleſimum centeſimo ſecundo Romæ in quadrageſima habitum eſt concilium, ad quod Heinricus imperator, ſecus quam pollicitus erat, nec per ſe, nec per legatos ſuos adfuit. Hinc eſt quod pontifex antiqua contra ſchiſmaticos decreta ex epiſcoporum ſententia confirmavit, ipſumque Heinricum, eique adhærentes diris exſecrationibus denuo condemnavit. Cum vero Cameracenſes & Leodicenſes clerici ab Heinrici communione nequaquam deſiſterent; Rotbertum Flandriæ comitem, qui recens e locis ſacris reverſus erat, litteris inſtigavit Paſchalis papa, ut in Cameracenſes primo, tum in Leodicenſes arma converteret, eoſque ad officium vi reduceret. quod cum aggreſſus eſſet comes, bellumque Cameracenſibus intuliſſet; mox auxilio advolavit imperator, ſed comite in tutiora compulſo, paullo poſt in Germaniam receſſit. Sic redintegrato bello, Cameracenſes nihilo minus Heinrico adhærere perſeverarunt, uti & Leodicenſes, Otberto epiſcopo auctore, qui graves in Paſchalem litteras, tamquam belli auctorem tum ſcripſerunt, cauſati no-
» vum hoc eſſe ac minime probandum exemplum. Contra barbarorum quidem, Dei-
» que inimicorum aſſultus concedi clericis per canones arma ad defenſionem urbis &
» eccleſiæ: bella vero indici per eccleſiæ auctoritatem canonicam, in nullis ſe ſcripturis
» legiſſe. Suum porro epiſcopum communicare ſuo regi & imperatori, cui ex regalibus
» ejus acceptis juraverat fidelitatem: at jam dudum hanc vigere conſuetudinem, ſub
» qua ſancti & venerabiles epiſcopi migraverant a ſæculo, reddentes cæſari quæ erant
» cæſaris, & quæ ſunt Dei Deo. Non diu protractum eſt Rotberti comitis bellum.
nam anno ſequenti, generali conventu apud Leodicum habito, in gratiam imperatoris receptus eſt.

XXXIII. Andaginenſes monachi vexati.

Verum nec ſic compoſita fuit apud Leodicenſes diſſenſio, aliis Heinrico adhærere pergentibus cum Otberto epiſcopo, aliis ab ejus communione averſis. In priorum numero fuit Sigebertus Gemblacenſis monachus, qui aculeatas in Paſchalem litteras ſcripſiſſe traditur. Contra vero Andaginenſes ſeu ſancti Hucberti monachi ab ejus communione receſſerunt, ob idque graves a Leodicenſi epiſcopo procellas paſſi ſunt. Id autem diſcimus ex epiſtola Jarentonis Divionenſis ſeu ſancti Benigni abbatis ad Theodericum ſancti Hucberti abbatem, eo nomine ſecundum, quem gravibus verbis hortatur ad fugiendam ſchiſmaticorum communionem, & ad perferendas quaſcumque pro Chriſti cauſa injurias. qua in epiſtola durius in Otbertum epiſcopum invehitur. Epiſtolæ inſcriptio ſic habet. *Theodorico abbati de ſancto Huberto, viro Dei gratia religione venerando, & toti congregationi ſub eodem patre Deo militanti, Jerunto Divionis abbas & ſancti Benigni tota congregatio, ſpiritum Moyſi in Pharaonem & in omnes ſervos ejus*. Tum multis in Otbertum præmiſſis, quem Cherinto hæretico tantum non deteriorem facit, ita proſequitur. *Ergo, quia nunc tempora periculoſa, quæ præ-*

dixit Apoſtolus, inſtant, omnes quod profeſſi ſunt eſſe contendant. Si tuba ſatanæ graviter intonat, & temporalium bonorum minatur diſpendia, carnis etiam quandoque morituræ admovet pœnas; totum libenter excipit Chriſti caritas, ut neque mors, neque vita, neque aliqua creatura terreat nos a defenſione veritatis, & zelo juſtitiæ a gremio matris eccleſiæ nequeamus avelli, & a ſemita Romanæ exorbitare ſedis. Quapropter vos, ô amici Dei, & uſque modo veritatis & ſanctitatis amatores, locum veſtrum, id eſt fidem catholicam nolite deſerere, in caſtra Domini lupos irruentes cum furore, in quantum poteſtis, exturbate: armati fide & ſpe cæleſtis gloriæ corroborati, omne pro nomine Jeſu improperium maximam dignitatem reputate: rapinam bonorum veſtrorum cum gaudio ſuſcipite: contumelias & corporum veſtrorum cruciatus certiſſimum peccatorum veſtrorum medicamentum exiſtimate. Gloria & divitiæ Chriſti ſint in corde veſtro. Bonum conſcientiæ veſtræ teſtimonium ſit vobis indeficiens conſolatio: & ſi aliquantulum pro veritate ſuſtinetis, fidelis eſt Deus, qui non patitur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed veniens veniet, & non tardabit, facietque proventum, ut ſuſtinere poſſitis. Si vero molas leonum, quas Dominus in ira ſua confringet, timetis, ne vos devorent, & ſimplicitatis veſtræ curſum aliquo modo perturbent; ſancti Benigni domus fugam filiorum eccleſiæ in Chriſti gratia benigne ſuſcipiet, & paupertatulam noſtram voluntati veſtræ non dicam dare, ſed quaſi vobis reddere, vel miniſtrare ſumus parati. Quapropter, fratres cariſſimi, virilem animum in cauſa Dei tenete; & a veritate, quæ Chriſtus eſt, ne excidatis, omnino ſatagite, videlicet in exitu Iſraël de Ægypto, ſanctificata eſt per Dominum vera confeſſio. Sic definit Jarentonis epiſtola in codice ſancti Vitoni; veritatis zelo & caritate referta, ſed paullo durior in Otbertum epiſcopum, qui alias non ita malus fuiſſe videtur epiſcopus. Quid ex hac Andaginenſium perſecutione conſecutum ſit, ignoramus.

XXXIV. Marcwardus abbas exſul.

Eadem tempeſtate turbata eſt congregatio Corbeiæ-novæ, expulſo ob ſimilem cauſam Marcwardo abbate per Guntherum Hersfeldenſem abbatem, qui forte abbatiam invadere moliebatur. Verum Guntherum altero mox anno ultio divina e medio ſuſtulit, uti & Erponem, qui Holteſium [a] Corbeïenſibus reſtituere nolebat. Sic in gradum reſtitutus eſt Marcwardus religioſiſſimus abbas, & catholicarum partium ſtudioſiſſimus, qui ob eamdem cauſam ab epiſcopatu Oſnabrugenſi dejectus fuerat a ſchiſmatico imperatore. Poſt biennium ab ejus reſtitutione ſchola monaſterii ruiſſe dicitur in perniciem omnium, ſed cauſa incerta. certe non Marcwardi culpa, qui in litteras bene affectus erat.

a *Annal. Corb.*

Laureshamenſium diſperſio.

Haud abſimilis procella, ſed ob diſſimilem cauſam, Laureshamenſe quoque monaſterium afflavit. Deſtituto quippe Hugone Gingenbacenſi abbate, qui in Laureshamenſem [b] abbatiam, non fratrum electione, ſed regio nutu ingreſſus fuerat; eadem quoque auctoritate in eamdem ſe ſe inſinuavit Gebehardus [c] jam Hirſaugienſis abbas, qui tum natalium ſplendore, tum etiam *conſilii vivacitate* in palatio non parum acceptus erat. Ubi primum abbatiam adeptus eſt, ſi chronographo Laureshamenſi fidem habemus, rebus abbatiæ plurimum profligatis, fratres ejus loci, quorum odia in ſe conciverat, propulſare ſtatuit, ſpecie religionis, ut Hirſaugienſium novas conſuetudines per adventitios monachos, quos barbaros & *larvas* potius quam *perſonas* ſeu homines vocat chronographus, introduceret. Verum illius loci alumni pro defenſione Gorzienſis ſeu Cluniacenſis ordinis, quem ab antiquo traditum hactenus ſervaverant, acrius obſiſtentes, Hirſaugienſium factione pæne omnes domo propulſi, hac illacque ad tempus diſperſi fuere. Hinc factum eſt, inquit idem auctor, ut deinceps commiſſura rudis panni in veſtimentum vetus immiſſa, pejorem ſciſſuram fecerit, & utræque conſuetudines, inſimul permiſtæ & confuſæ, neutram illic ex integro retinuerint obſervationem. Sed tandem Laureshamenſes in proprium locum reſtituti ſunt, ut inferius dicturi ſumus. Non dubito quin acerbius in Gebehardum & Hirſaugienſes invectus ſit chronographus, ex inſita laxiorum monachorum alienatione in ſtrictiores; idque manifeſte probant verſus, ab eodem relati auctore, quos Laureshamenſes Heinrico V. ad obtinendam ſuam reſtitutionem porrexerunt. Sed tamen ex Trithemio conſtat, Gebehardum quædam Hirſaugiæ perperam egiſſe, & annonam a beato Willelmo pauperibus ſtatutam ad tempus ſubtraxiſſe. qua de re correptus factum poſtea emendavit. Quin etiam in epiſcopatu rem eccleſiæ ſuæ negligentius adminiſtraſſe dicitur. Hanc vero dignitatem anno MCIV. iniit, retenta, ut videtur, Laureshamenſi abbatia, ſed non Hirſaugienſi, quæ Brunoni ejus loci monacho commiſſa fuit. De correptione Gebehardi cælitus facta per

b *lib.* 69. *n.* 82.
c *lib.* 68. *n.* 16. & 17.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1102.

Burchardum piiſſimum monachum ob ſubtractam egenis annonam plura habet Trithemius hoc anno, quo Burchardus Hirſaugienſis monachus abbas monaſterii ſancti Petri in Erfordia Turingiæ opido creatus dicitur. Perſtat etiam nunc hoc monaſterium, quod Stengelius delineari curavit.

XXXV. Hirſaugienſes ſchiſmaticis odioſi.

In Hirſaugienſes quoque monachos multis invehitur Walramus in apologia Heinrici IV. imperatoris, ob eam maxime cauſam, quod Gregorio VII. ejuſque legitimis ſucceſſoribus adhærerent, faverentque contra Heinricum IV. & quod in eum epiſtolam ſcripſiſſent, ad quam apologiſta reſpondebat. Eos vero in primis exagitat, quod contra inſtituti ſui rationem rebus ſe civilibus immiſcerent, & regiæ poteſtati reſiſterent. Eoſdem etiam ſugillat, quod pueros vel adoleſcentes ſuos in monaſterio » non ſinerent habere ſtudium ſcientiæ ſalutaris, ut ſolas conſuetudines humanas addiſ» cerent; quod ſe ſolos regulares monachos eſſe jactitarent, & quod laxas & amplas » veſtes præferrent. Idem auctor paſſim laudat ſancti Benedicti regulam, veſteſque

Monaſticus habitus.

» monaſticas deſcribit, ſcilicet cucullam, quæ eſt tunica talaris, cucullata & mani» cata, habens ſpeciem crucis per quatuor partes extenſæ; & ſcapulare, quod caput » tantum & ſcapulas tegit, ut expeditum ſit ad opera manuum; idque deſcribit in » hunc modum. Vidimus nos, inquit, aliquando veſtem cucullatam, parvam quidem, » ſed ita moderatam, ut deſuper uſque ad renes tantum deflueret, & utrimque uſque » ad humerorum confinia pertingeret. qualis certe forma atque menſura proprie dici» tur ſcapulare, quod monachis propter opera tantum aſſignatur ex præcepto regulæ: » quia ibi exprimitur utrumque, ut & monachus ſingularitatis ſuæ cuſtodiam per » veſtem cucullatam attendat, & per brevitatem ejus ſimul & per brachiorum nudita» tem magis explicitus & impiger ad opera fiat. Ejuſmodi cucullæ formam videre licet in Præfatione ad tomum ſecundum noſtrorum Annalium, qualem geſtarunt Fuldenſes noſtri, uti & Caſinenſes. Longiora ſcapularia induxere Cluniacenſes, ut argumento eſt ſancti Mayoli ſcapulare Silviniaci aſſervatum: cujuſmodi ſcapularia tunc in uſu habemus.

XXXVI. Variæ monaſteriorum conſuetudines quatenus probandæ.

a Analect. to. 4. p. 462.

Huc ſpectat Caſinenſium epiſtola [a] ad fratres ejuſdem Ordinis per Alemanniam & Franciam: in qua conſulti a Germanis, quid de variis variorum monaſteriorum conſuetudinibus ſentirent, reſpondent, varietatem illam non improbandam, ſi illæ conſuetudines a regula non diſcordent, quales *ex utraque parte maris* receptæ ſunt. *Aliam enim Teutonici monachi, aliam Italici, aliam Franci, aliam alii ex iſta parte maris habent complurimi. Similiter ex illa parte aliam jam Conſtantinopolitani, aliam Antiocheni, aliam Alexandrini, aliam illi & illi: omnes tamen bona ſunt & utiles.* Ex quibus intelligitur, eo tempore quo hæc epiſtola ſcripta eſt, ſancti Benedicti regulam in Orientem jam fuiſſe propagatam. Porro hæc reſponſio eſt ad epiſtolam Germanorum, ut videtur, monachorum, qui Caſinenſes conſuluerant potiſſimum de tonſura & habitu Cluniacenſium, quos ab ipſis diſcrepare gravate videbant. Reſpondent Caſinenſes, neutrum ſibi placere, uti nec illis. quippe contra regulam videri. *Si vero de noſtra*, inquiunt, *tonſura & habitu quæritis, nos in utroque vobis concordare ſciatis*. Et certe hactenus Germanorum Benedictinorum habitus Caſinenſi omnino ſimilis eſt. Ad hæc petierant a Caſinenſibus illi monachi, ut eorum conſuetudines ad ſe perſcriberentur. Reſpondent Caſinenſes id longioris fore operæ: conſultius videri, ut unum e ſuis ad ſe mittant, qui Caſini maneat per integrum annum, ut omnibus perſpectis ad ſua de his inſtructus redeat. quod a Corbeiæ-novæ monachis ſuperiori ſæculo factum eſt.

XXXVII. Garſtenſe monaſterium datum monachis.

b V. lib. 66. n. 38.

Cum Garſtenſe [b] Auſtriæ ſuperioris monaſterium per annos viginti a ſæcularibus clericis occupatum fuiſſet, Ottachero Stirenſi marchioni ejus fundatori ſatius viſum eſt, ut eorum loco monachi ſubſtituerentur. quod vitæ Bertholdi abbatis ſcriptor hac occaſione factum memorat. Mortuo Eberhardo ejus loci primo præpoſito, dum clerici in fluvio præterlabente balnearent, quidam eorum aquis ſubmerſi ſunt. quorum levitate ſeu infortunio mutatus eſt fundatoris animus, & in monachos converſus. Hic frequenti clericorum cœtui, qui ad anniverſarium Elizabethæ ipſius » conjugis diem convenerant, ex eminenti ſuggeſtu ſignificaſſe dicitur, ſe induxiſſe » animum, locum in melius transmutare, & per monachos, quorum bona opinio vi» talem circumquaque ſpirabat odorem, huic novellæ plantationi novum providere » ornamentum. Quam ob rem deſinerent boni viri ad hunc anniverſarium diem dein» ceps congregari, propterea quod ejuſmodi frequens concurſus monachorum ſolitu-

dini

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

dini minime conveniret. Itaque Gotwicum [a] profectus marchio, monachorum coloniam cum Wirundo priore illinc adduxit. Ad monachorum adventum receſſere clerici, per quos in Garſtenſi eccleſia divinus cultus initiatus fuerat: at quidam eorum, qui ad marchionem *jure proprietario* pertinebant, ibidem remanere coacti ſunt, dicente marchione, ſe nolle eos dimittere, ſed potius velle, ut ſecum, utpote amici, & permanerent, & monachi fierent. Hi fuere Oudalricus ſeu Udalricus, poſtmodum apud ſanctum Lambertum abbas, ejuſque cognominis apud Clunicum abbas futurus; & Eberhardus, qui, cum ſponte remanere nollet, verberibus ad conſentiendum compulſus eſt: ſed tam ſerio demum converſus, ut omnes in profectu religionis ſuperaverit, Bertholdi primi ejus loci abbatis factus capellanus & fidelis in vinea Domini collaborator. His ita geſtis, Gotwicenſes priore deſtituti, Bertholdum e ſancti Blaſii monaſterio, ubi tunc *armarii* pariter & prioris fungebatur officio, accerſunt, & priorem in locum Wirundi ſeu Wirntonis ſibi conſtituunt, virum ab omnibus ob morum probitatem honoratum: qui poſtmodum, Wirundo ad Formbacenſem [b] Bajoariæ præfecturam tranſlato, primus Garſtenſis cœnobii abbas creatus eſt, ut inferius dicturi ſumus. Plura de Wirntone ſeu Wirundo ſuo loco.

a *lib.* 65. *n.* 111.

b *lib.* 68. *n.* 109.

XXXVIII. Valciodorenſes abbates & viri illuſtres

Redeo in Belgium, ubi per id tempus deceſſit Godeſcalcus [c] Valciodorenſis abbas, in cujus locum communi omnium aſſenſu Widricus ſubrogatur, vir nobili ortus genere, ſed moribus nobilior, qui vix tandem fratribus flagitantibus acquievit. Ejus tempore Valciodori florebat accurata vitæ monaſticæ diſciplina cum magna rerum copia, quæ monaſteriorum Deo placitos mores comitari ſolet. Ejus loci fama adducti quidam litterati viri, Widrici abbatis magiſterio ſe ſubmiſerunt, in his Wilbaldus & Richerus: quorum prior, ſcilicet Wilbaldus, primum Valciodorenſi ſcholæ præfuit, dein Stabulenſi, ubi poſtmodum abbas exſtitit, ſimulque Corbeiæ-novæ & Caſinenſis. Richerus vero Valciodori toto vitæ ſuæ tempore ſub magiſterio perſiſtens, magis doceri volens quam docere, ibidem beato fine quievit, relictis quibuſdam ingenii ſui monumentis, ſcilicet libello de tranſlatione corporum ſanctorum martyrum Candidi & Victoris, & ſanctarum virginum Colonienſium, quorum omnium corpora Valciodorum tranſlata ſunt tempore Theoderici abbatis, eo nomine ſecundi, qui Widrico ſucceſſit, ſucceſſorem ſortitus Rotbertum, de quo in conſequentibus agemus.

c *Spicil. to.* 7. *p.* 568.

XXXIX. Aquicinctenſes abbates & Vedaſtini.

In monaſterio Aquicinctenſi obiit hoc anno Haimericus abbas, ſuperius [d] laudatus; cui ſuffectus Gelduinus abbas, de quo nihil dignum memoratu accepimus, præter unam ſancti [e] Anſelmi ad eum epiſtolam, *Gelduino reverendo abbati Aquicinenſis cœnobii inſcriptam*, qui eum de quibuſdam dubiis conſuluerat. Unum eſt, utrum ipſi liceret decimas ad eccleſiam ſuam pertinentes de manu laïcorum redimere. quod licere ait Anſelmus. Aliud eſt de depoſitis propter ſimoniacum crimen, quos reſtituere nulli abbati fas eſſe reſpondet, etiamſi illi, qui erant depoſiti, ad monachicum ordinem converſi fuiſſent. Poſtremo, ut alia omittam, non probat excommunicatos fieri monachos, niſi præmiſſa abſolutione ſui epiſcopi. Ita vir ſanctus ad Gelduinum abbatem. Ejus tempore tanta inter Aquicinctenſes orta eſt diſſenſio, ut a fratribus abjectus ſit, coactuſque ſe recipere ad Sithienſe monaſterium, uti ex Iperio [f] diſcimus, qui eum demum in Angliam transfretaſſe, illicque obiiſſe tradit. De ejus ſucceſſoribus inferius agendum.

d *lib.* 67. *n.* 17.

e *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 163.

f *V. lib.* 72. *n.* 48.

Tunc ſancti Vedaſti monaſterio præerat Aloldus abbas. Hic ſuper eccleſiis ſibi ſubjectis cum Lamberto Atrebatenſi epiſcopo controverſiam habuit, quæ demum hoc anno compoſita fuit, & a Paſchali II. confirmata Rotberti Flandrenſium comitis rogatu, uti nos docent pontificis litteræ *Aloldo abbati Nobiliacenſis cœnobii* inſcriptæ, quibus omnes monaſterii poſſeſſiones confirmat, uti & conſtitutum, epiſcopum inter & ipſum ſancitum, ea conditione, ut in eccleſiis monaſterio ſubjectis, « defunctis presbyteris locorum illorum alii idonei ab abbate deducantur ad epiſcopum, « eiſque animarum cura gratis impendatur, ſalvo in omnibus jure & cenſu Atrebatenſis « epiſcopi & archidiaconi, ejuſque miniſtrorum. Datum Laterani per manum Johan- « nis diaconi cardinalis, *indictione* x. *anno dominicæ incarnationis* M C II. *pontificatus autem domini Paſchalis papæ ſecundi tertio.* Aloldo abbati poſt biennium ſucceſſit Henricus, qui anno M C VI. ſubſcripſit litteris, quibus Lambertus epiſcopus Guiſendi abbatiſſæ Malbodienſi altare Hercinii confirmat, eo pacto, ut abbatiſſa veniat ad ſynodum Atrebatenſem, niſi legitime impedita eſſet. Remiſſior fuit Henricus abbas in

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

conſervanda regulari diſciplina, quæ a Lamberto Sithienſi & Alviſo Aquicinctenſi abbatibus reformata eſt.

XL. Londonienſis concilii acta.

Interim habitum eſt hoc ipſo anno generale Anglicanorum epiſcoporum, abbatum & regni primatum concilium ad feſtum ſancti Michaëlis Londoniæ in eccleſia beati Petri, præſidente Anſelmo archiepiſcopo, quo in concilio multa ſarciendæ eccleſiaſticæ diſciplinæ neceſſaria ſancita ſunt, referente Eadmero. Primo ſimoniaca hæreſis, ut vocabant, damnata, propter quam quidam noſtri Ordinis abbates depoſiti ſunt, ſcilicet Guido abbas Perſcorenſis, Wimundus Taviſtokenſis, Ealdwinus de Rameſeïa, aliique nondum ſacrati remoti a ſibi deſignatis abbatiis, nimirum Godricus de Burgo, Haimo Cernelienſis & Egelricus Mideltunenſis; alii vero ſimoniæ expertes ob varias cauſas exauctorati, videlicet Richardus Elienſis, a Paſchali poſtea reſtitutus; Robertus [a] de S. Eadmundo, & qui erat Micelenæi. De abbatibus & monachis ſtatutum inſuper, ut ne abbates faciant milites, & ut in eadem domo cum monachis ſuis reficiant ac dormiant, niſi neceſſitate aliqua prohibente. Ad hæc ne monachi pœnitentiam cuivis injungant abſque abbatis ſui permiſſu, & quod abbates hanc facultatem eis dare non poſſint, niſi de eis, quorum animarum curam gerunt; & quædam alia, quæ apud Eadmerum & in libris conciliorum videre licet. Abſoluto concilio, Anſelmus epiſcopos a rege inveſtitos conſecrare detrectavit. quæ res novorum cum rege diſcidiorum materiam præbuit, atque Anſelmum e regno rurſus exire coëgit. Roberto ſancti Eadmundi abbate remoto, ſuffectus in ejus locum Robertus [b] alter, prior Weſt-monaſterienſis, qui eccleſiam quinque tantum annis rexit. quo mortuo, vacavit abbatia ſeptem annis. Poſt Londinenſe concilium non ſtatim preſbyteri omnes concubinas dimiſerunt, immo non pauci maluerunt dimittere quidquid pertinet ad preſbyteri officium, quam feminas, ut Herbertus Tetfordenſis epiſcopus ſcripſit ad Anſelmum, qui nihil relaxandum vult de his quæ conſtituta ſunt in concilio. Eorum vero munia committi præcipit preſbyteris caſtis, ſi qui ſint: alias monachis provectioris ætatis, donec iſta duritia preſbyterorum molleſcat. *Non enim diu durabit*, inquit, *ſi in incœpto perſeveraverimus*. quod re vera probavit eventus. Hæc epiſtola ſexta eſt ex eis, quæ editæ ſunt in Spicilegii tomo IX. Heinricus rex viſus eſt favere concilio Londonienſi, cujus violatoribus multas canonicas imponebat. quod Anſelmus [c] non probat.

[a] *V. lib. 69. n. 130.*

[b] *Monaſt. Anglic. p. 295.*

[c] *Anſelm. lib. 3. ep. 109.*

XLI. Anſelmi varia ſcripta de variis miſſæ ritibus.

Ex multis Germaniæ epiſcopis Heinrico IV. adhærentibus, qui ad catholicam rediere communionem, unus fuit Walerannus Nuemburgenſis epiſcopus; qui antequam ad Paſchalis papæ communionem reverteret, Anſelmum archiepiſcopum conſuluit de tribus quæſtionibus, nimirum de proceſſione Spiritus-ſancti; de uſu panis azymi & fermentati in ſacro miſſæ ſacrificio; & de connubiis cognatorum. De his quæſtionibus librum ſcripſit Anſelmus, inſcripſitque *Waleranno Newemburgenſi epiſcopo*, præfatus, ſe eum *amiciſſimum & reverendum* appellaturum fuiſſe, ſi certus eſſet, eum non favere *ſucceſſori Julii-Cæſaris & Neronis & Juliani apoſtatæ contra ſucceſſorem & vicarium Petri apoſtoli*. De prima quæſtione, remittit Walerannum ad librum, quem Anſelmus ipſe de proceſſione Spiritus-ſancti olim ſcripſerat. De ſecunda reſpondet, quod Græci fermentato utantur, multis catholicis rationibus videri id non eſſe contra fidem. ſiquidem non differunt panis azymus & fermentatus ſubſtantialiter, ut quidam putant, ſed tamen convenientius eſſe, ut in azymo ſacrificium fiat. quæ omnia multis probat. De tertio, ſcilicet de connubiis Latinorum cum cognatis in certis gradibus, quod Græci improbabant, paucis facit ſatis.

Idem porro Walerannus, ad catholicam reverſus communionem, eumdem Anſelmum denuo conſuluit de ſacramentorum, id eſt ſacrificii, diverſitate, cur, cum una ſit fides & una eccleſia, hæc diverſitas permittatur, quæ videtur admodum unitati contraria. Hanc autem diverſitatem in tribus arguit, videlicet in uſu fermentati & azymi; in eo quod alii unicum, alii multiplex crucis ſignum ſuper oblata faciant; & quod calix a quibuſdam velo ſeu palla operiatur principio, ab aliis non operiatur. *De ſacramentis*, inquit, *eccleſia, aliud Palæſtina, aliud Armenia, aliud noſtra Romana, & tripartita ſentit Gallia. Dominici etiam corporis myſterium aliter Romana, aliter Gallicana eccleſia, ac diverſiſſime noſtra tractat Germania.* In fine Anſelmum monet, ſe ad communionem eccleſiæ rediiſſe, & Paſchali papæ acceptiſſimum cardinalium conſecretarium factum eſſe. Ad hæc reſpondet Anſelmus, librumque inſcribit *Domino & amico Waleranno gratia Dei Nwemburgenſi epiſcopo*, de cujus ad eccle-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1101.

ſiæ communionem reditu gratulatur. De hac diverſitate univerſim ita loquitur. *Quæritur*, inquit, *veſtra reverentia de ſacramentis eccleſiæ, quoniam non uno modo fiunt ubique, ſed diverſis modis in diverſis locis tractantur. Utique ſi per univerſam eccleſiam uno modo & concorditer celebrarentur, bonum eſſet & laudabile. Quoniam tamen multæ ſunt diverſitates, quæ non in ſubſtantia ſacramenti, neque in virtute ejus aut fide diſcordant, neque omnes in unam conſuetudinem colligi poſſunt: æſtimo eas potius in pace concorditer tolerandas, quam diſcorditer cum ſcandalo damnandas. Habemus enim a ſanctis patribus, quia ſi unitas ſervatur caritatis in fide catholica, nihil officit conſuetudo diverſa. Si autem quæritur, unde iſtæ natæ ſunt conſuetudinum varietates; nihil aliud intelligo, quam humanorum ſenſuum diverſitates: qui quamvis in rei veritate & virtute non diſſentiant, in aptitudine tamen & decentia adminiſtrationis non concordant.* Cetera prætereo.

Quantum vero a ſimoniæ crimine abhorruerit Anſelmus, præter ſtatutum ab ipſo editum in concilio Londonienſi, unum aperte demonſtrabit exemplum. Vacante Malmeſburienſi abbatia, regina Mathildis [a] eam Edulfo Wintonienſi monacho, olimque ſacriſtæ, commiſerat, Anſelmi favore freta, eique quæ ipſius juris erant reſervans, ut ſcilicet tam virgæ, quam curæ paſtoralis commiſſio ejus diſcretionis arbitrio contraderetur. Hæc in ſuis litteris Mathildis: ad quas præſul integerrimus reſpondit, ſe de abbatia Malmeſburienſi & de fratre illo facturum eſſe quod regina petebat, ſi id ſibi liceret. *Vos enim*, inquit, *quantum ad vos ſpectat, bene & ſecundum Deum feciſtis quod inde feciſtis: ſed fecit ipſe in hoc quiddam valde inſipienter quod non debuit. nam per eoſdem legatos, qui mihi litteras veſtras & aliorum de ſuo negotio attulerunt, miſit mihi ſcyphum unum. quem quidem ſcyphum nullatenus retinere volui, ſed inde dolui, quia non video, quomodo in hoc poſſit a culpa excuſari.* Ea erat ſancti antiſtitis integritas.

XLII. Anſelmus quam alienus a ſimonia.

a *Anſelm. lib. 3. ep. 119.* b *ibid. ep. 120.*

Certe Edulfus ille abbatiam aſſecutus non videtur, ut colligi poteſt ex Willelmo Malmeſburienſi, qui in libro de vita & miraculis ſancti Aldhelmi [c] ſeriem & geſta ſui monaſterii abbatum proſecutus eſt, uti promiſerat in libro ſecundo de geſtis pontificum Anglorum capite LV. Sed ne longius hanc ſeriem repetam, poſt Turoldum Fiſcamnenſem monachum, quem Willelmus, ex comite Normanniæ rex Angliæ factus, Malmeſburiæ abbatem impoſuerat, ſed poſtmodum ad Burgenſem abbatiam tranſtulerat, Malmeſburiæ pedum adeptus eſt Warinus Lyræ monachus, vir ad regulam efficax, ſed ad temporalia parum utilis. Huic defuncto ſucceſſit ſtatim ad quindecim dies (legendum videtur annos) Godefridus monachus Gemeticenſis, cujus tempore & induſtria auctus loci honor, aucta religio, aucta & bibliotheca, cujus laudabili cœpto Willelmus ipſe ſe non defuiſſe gloriatur. In eo deſinit Willelmi liber, qui eum ſe ſcribere ait anno ab incarnatione Domini MCXXV. Quamquam ad eum annum non videtur perveniſſe Godefridus: at ſucceſſores ejus in obſcuro ſunt.

Malmeſburiæ abbates.

c *Angl. ſac. to. 2. p. 25. & ſeqq.*

Ex multis epiſtolis, quas ſcripſit Anſelmus de rebus moralibus, duæ in præſens commemorandæ ſunt ad informationem ſanctimonialium. Una eſt ad Mabiliam ſanctimonialem, quam vir ſanctus dehortatur a viſitandis propinquis. *Nolo*, inquit, *te amare ſæcularium converſationem, ſed clauſtralem. Nihil tibi & huic mundo. Si vis eſſe monacha & ſponſa Dei, dic cum Paulo apoſtolo: Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo... Filia mea, in quo indiges viſitare aliquos propinquos tuos, cum ipſi nullo modo egeant conſilio & auxilio tuo? Nec tu aliquod conſilium aut auxilium accipies ab illis ad propoſitum & profeſſionem tuam, quod non invenies in clauſtro tuo. Diviſum eſt propoſitum ſanctæ vitæ tuæ a converſatione illorum. Nec illi fient propter te monachi, nec tu redibis propter eos ad ſæcularem vitam. Quid ergo, dilecta mea in Deo, tibi & illis, ſi nec tu prodes illis ad vitam quam ſequuntur, nec illi tibi ad hoc quod maxime debes diligere? Si ipſi volunt te videre, aut egent aliquo modo conſilio tuo aut auxilio, veniant ad te: quia illis licet vagari & diſcurrere per diverſa: tu noli ire ad eos, quia tibi non licet exire de clauſtro, niſi ea neceſſitate, quam Deus teſtetur.* Hæc monachos æque ſpectant ac monachas.

XLIII. Anſelmi egregia monita ad monachas.

d *Anſelm. lib. 3. ep. 127.*

Præclara eſt in primis ejuſdem Anſelmi epiſtola [e] ad quamdam ſanctimonialem, quæ, abjecto religioſo habitu, quem diu geſtaverat, non tamen ab epiſcopo conſecrata, ad ſæculum redierat. Eam monet vir Dei ut conſideret, quali e ſtatu exciderit, qualem ſponſum dimiſerit. Si de lapſu doleat, ſe ei condolendo gaudere, & de ejus ſalute ſperare: ſi non doleat, actum eſſe de ejus ſalute. Impoſſibile enim eſſe, ut

e *Anſelm. lib. 3. ep. 157.*

ANN. CHR. 1102. ſalutem conſequatur, niſi ad habitum & propoſitum abjectum redierit. *Quamvis enim*, inquit, *ab epiſcopo ſacrata non fueris, nec coram ipſo profeſſionem legeris; hoc ſolo tamen eſt manifeſta profeſſio, quia publice & ſecrete habitum ſancti propoſiti portaſti, per quod omnibus te videntibus Deo dicatam te eſſe, non minus quam profeſſionem legendo, affirmaſti. Nam antequam fieret iſta nunc uſitata monachici propoſiti profeſſio & ſacratio, multa millia utriuſque ſexus hominum ſolo habitu ſe ipſius eſſe propoſiti profitentia, celſitudinem & coronam conſecuta ſunt: & qui tunc habitum ſine ipſa profeſſione & ſacratione aſſumtum rejiciebant, apoſtata judicabantur. Inexcuſabilis ergo es, ſi deſeris ſanctum propoſitum, quod diu habitu & converſatione profeſſa es: quamvis profeſſionem nunc uſitatam non legeris, & ab epiſcopo conſecrata non fueris.* Hactenus ſanctus præſul ad illam virginem lapſam. quæ conferenda cum facto Anſelmi ſuperius [a] relato erga Mathildem, quæ poſt velum, non ſponte in monaſterio geſtatum, regi Heinrico nupſerat.

[a] *ſupra n. 4.*

XLIV. Sanctimoniales ſacratæ.

Hujus epiſtolæ occaſione, in qua de ſacratione ſeu conſecratione ſanctimonialium fit mentio, paucis agendum de illa conſecratione, prout a religioſa profeſſione diſtincta eſt. Olim in eccleſia mos obtinebat, ut puellæ, quæ virginitatem profiteri volebant, non ſtatim velo, quod ejus inſigne erat, donarentur, ſed poſtquam multis annis pudicitiam religioſe ſervaſſent, quæ probatio primum annos ætatis ſexaginta, tum quadraginta, denique annos viginti quinque exigebat. In monaſteriis, etſi velum in ſua profeſſione ſuſciperent ſanctimoniales, non omnes tamen ſollemni illo ritu, qualem deſcribit Pontificale Romanum, conſecrabantur, ſed illæ tantum, de quarum integritate conſtabat. Sed quoniam hoc diſcrimen aliis, quæ hujus prærogativæ expertes erant, moleſtiam & quamdam opprobrii notam ingerebat, in pleriſque monaſteriis in deſuetudinem abiit hæc conſecratio, cujus ritus apud Cartuſianas etiam nunc obtinet, & in quibuſdam ſaltem Italiæ locis, cujus exercitium Venetiis in ſancti Zachariæ Benedictino parthenone a patriarcha fieri quondam vidimus. Hæc porro conſecratio a ſolo epiſcopo fit, uti præſcribunt canones & Ordo Romanus, & quidem in miſſa, conſimilibus aliquo modo ritibus qui in ordinatione ſacrorum eccleſiæ miniſtrorum obſervantur. Peculiares ritus addunt Cartuſienſes. nam præter velum, anulum & coronam, epiſcopus Cartuſianis virginibus manipulum & ſtolam cum ſollemnibus precationibus imponit; ac demum breviarium tradit in hæc verba: *Accipite librum ut incipiatis horas canonicas, & legatis officium in eccleſia in nomine Patris † & Filii † & Spiritus-ſancti † amen.* Virgines ita conſecratæ toto conſecrationis ſuæ die manipulum, ſtolam & coronam geſtant, & mortuæ cum iiſdem ornamentis ſepeliuntur. Conſultus aliquando Rupertus [b] abbas, an illa poſſit conſecrari, quæ in ſancto virginitatis propoſito, vel in ſæculo corrupta eſt; duplicem diſtinguit conſecrationem, aitque nonnihil differre conſecrationem ejus, quæ virginitatis ſigillum cuſtodit, in eo ſcilicet, quod velamen ſuſcipit nudato capite, ſignumque primæ fidei anulum accipit, cum voce publica ei dicitur, *Anulo ſuo ſubarravit me* &c. at corrupta in ſæculo, ſacrum velamen accipit operto capite & abſque anulo. Sed hoc diſcrimen noſtris temporibus non ſervatur. Verum ex hoc diverticulo ad ordinem revertor.

[b] *Rupert. to. 2. p. 42.*

XLV. Carnutenſes & Navenſes abbates.

In Gallia duo noſtri Ordinis abbates deceſſere, nimirum Euſtachius ſancti Petri apud Carnutas, & Eudo Abbas Navenſis apud Bituriges. Euſtachius paullo ante obitum morbis & ſenio confectus, præfectura ceſſit, & poſt menſes circiter octodecim VI. nonas Maii exſpiravit. Suffectus in ejus locum Guillelmus, nobili toparcharum de Brajaco * ſtirpe ortus, monachus Majoris-monaſterii, qui abbatiam recte adminiſtravit per annos triginta. Ejus tempore Guillelmus-Goëtus ceſſit quidquid in Brajacenſi cella ſibi deberi contendebat; ejus vero uxor Euſtachia Guillelmum abbatem, conſanguineum ſuum, ad eam inſtaurandam incitavit, aſſentiente marito ea lege, ut quæcumque in Brajacenſi territorio ſancti Petri monachi poſſidebant, eidem cellæ attribuerentur. Cella itaque reparata, monachorum colonia iſtuc a Guillelmo inducta fuit, eiſque præpoſitus Moyſes monachus, qui tunc in cella Geſiaci reſidebat. Per id tempus Gualterius quidam cum aliquot ſociis eremiticam vitam ducebat apud Revillonem villam, quam Geroldus-Burgundus, Mali-Stabuli dynaſta, ſancti Petri monaſterio contulit, cum illic monachus factus eſt. Ejus converſione & exemplo permotus Gualterius, ſe ſuaque eidem monaſterio ſubdidit. Mitto bullas pontificias, regiaſque litteras, quas idem abbas obtinuit.

* *Bron.*

Mortuo Theduino Navenſis monaſterii abbate, Eudo abbas locum regendum ſuſcepit. Eo, ut videtur, abbate, Stephanus Maiduni dominus, Spiritus-ſancti

Digitized by Google

inſtinctu monaſticum illic habitum induturus, convocatis Maidunum propinquis & heredibus ſuis, videlicet Humbaldo Borbonienſi genero ſuo, Hugone de Mota, Arnulfo Virizionenſi, & Umbaldo Maidunenſi fratre ſuo, aliiſque, ſancto Sulpicio contulit mediam partem nemoris Mariacenſis. Actum Maiduni anno ab incarnatione Domini M C II. menſe Decembri. Eudonem poſt annos quindecim excepit Fulco abbas: cujus ſucceſſor Helias, Savarico pedum ceſſit. ANN. CHR. 1101.

Tunc Pontelevienſi beatæ Mariæ cœnobio præerat Drogo abbas, cujus tempore Robertus quidam, Nantoliaci eccleſiæ presbyter, ſe illius monaſterii clericum profeſſus eſt, eique ſe mancipavit. Poſtea ad loca ſancta profectus, pro vitæ ſuæ honeſtate ſic acceptus fuit, ut in Bethleemitica eccleſia præpoſitus factus ſit. Dum illic moraretur, Pontelevienſis nihilo minus eccleſiæ memor, crucem ex auro & argento, lapilliſque fabricari curavit, variis ſanctorum locorum reliquiis inſtructam, eamque cuidam presbytero, Petro nomine, Pontelevium deferendam ſub ſacramento conſignavit, ſcripta ad Drogonem abbatem epiſtola, quam in Appendice videre licet. At Petrus ad ſuos reverſus, crucem illam Nantolii diu retinuit: ſed tandem Drogo abbas, qui donum illud ſuæ eccleſiæ deſignatum aliunde reſcierat, nonniſi ægre, etiam data mercede, eam ab illo presbytero extorquere potuit. Drogoni ſub annum M C X. ſubrogatus Walterius, poſt aliquot annos ſucceſſorem habuit Fulbertum *piæ memoriæ* abbatem, qui præfecturam abdicavit, & locum fecit Fulcherio, qui poſſeſſionum confirmationem obtinuit a Lucio II.

XLVI. Pontelevium reliquiæ e locis ſanctis allatæ.

Hoc ipſo anno, ut diſerte tradit Hugo Flaviniacenſis abbas, Pontius Caſæ-Dei abbas [a] promotus eſt ad epiſcopatum Anicienſem, & abbatiam Caſæ-Dei Aymericus procurandam ſuſcepit. quo item anno Richardus Albanenſis epiſcopus, qui olim Mettenſis eccleſiæ decanus fuerat, legatus in Burgundiam & Franciam directus eſt. Sic deſinit chronicon Hugonis abbatis Flaviniacenſis. Pontius in epiſcopatu milites quoſdam, qui *monetarii* vocabantur, per provinciam illam graſſantes, repreſſiſſe memoratur, eorumque turres & munitiones ſolo æquaviſſe. Jeroſolymam profectus eſt pro more illorum temporum, indeque reverſus obiiſſe dicitur in caſtro quodam Arverniæ, & in pago Dienſi, quam modo apud Rocam-Baulam Caſæ-Dei cellam patres Minimi incolunt, ſepultus eſt. Illic ejus ſepulchrum in honore erat, antequam ab hæreticis violaretur.

XLVII. Pontius abbas Caſæ-Dei fit epiſcopus Anicienſis.

a V lib. 68. n. 103.

Aymericus Pontii ſucceſſor, in ſerie abbatum Caſæ Dei ſextus, duas a Paſchali II. bullas obtinuit; unam, qua privilegia Caſæ-Dei a Gregorio VII. & Urbano II. indulta renovantur: alteram, qua monaſteria quædam eidem ſubjicit pontifex, laudatque Caſæ-Dei monachorum bonum odorem, *quem ſentientes per Dei gratiam plurimi in Domino ſalutem conſequebantur.* Quam ob rem Aymerico abbati ejuſque ſucceſſoribus quorumdam monaſteriorum, quæ a pontifice longius aberant, ordinationem com- « mittit, ſcilicet ſancti Martini in civitate Papienſi; Fraxinorenſis, quod a Mathilde « comitiſſa, ejuſve *parentibus* ædificatum eſt, in quibus abbates ordinari curet Caſæ- « Dei ſubjectos; ut in Brantolmienſi, Galliacenſi, & ſancti Theodardi. Ad hæc « ſancti Quiriaci eccleſiam in Lucanæ civitatis ſuburbio ſitam, ſicut ab Anſelmo bonæ « memoriæ Lucano epiſcopo Caſæ-Dei tradita fuerat, eidem confirmat, necnon « prioratum ſancti Baudilii apud Nemauſum, & prioratum de Valle-tranſverſa *. Da- « tum Laterani nonis Decembris anno ab incarnatione M C VII. uno videlicet anno, an- « tequam Aymericus ad epiſcopatum Claromontenſem eveheretur, vir pius, prudens & pudicus, ac beatiſſimæ Virginis in primis cultor.

Aymericus poſt eum abbas.

* *Valtraverſe.*

Quod attinet ad Hugonem abbatem Flaviniacenſem, cujus chronicon in hoc anno deſinere mox dicebam, non videtur in abbatiam reſtitutus fuiſſe, ex quo Gerardus [b] factione monachorum in ejus locum intruſus eſt. Poſt ultimam expulſionem in Angliam trajecit Hugo, ubi verſabatur anno M XCIX. quo tempore quædam illic portentoſa [c] ſe vidiſſe ſcribit. Si ejus ſcripta conſulamus, dignus meliori fortuna cenſeri poteſt, utpote cui nec pietas, nec eruditio defuiſſe videntur. Acres tamen habuit adverſarios, jure an injuria, Norgaudum ſcilicet epiſcopum & proprios monachos: at patronos etiam multos, & quidem omni exceptione majores. Ceterum ejus chronicon, quod duobus libris conſtat, plurima ſcitu digna continet, præſertim in libro ſecundo, ubi res ſui temporis ſcribit. Hugoni archiepiſcopo ſuo, id eſt Lugdunenſi, favet præ Deſiderio abbate Caſinenſi, dein ſummo pontifice ſub nomine Victoris III. in quem paullo iniquior eſt. Nonnihil moderationis in adverſarios præ ſe

XLVIII. Hugonis Flaviniacenſis varia fortuna & ſucceſſores.

b *V. lib. 69. n. 114.*

c *Labbe to. 1. bibl. p. 263.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1102.

a ibid. p. 260.

ferre videtur, præſertim agendo de Norgaudo epiſcopo Æduenſi, a quo multa paſſus fuerat. *Nec noſtrum eſt*[a], inquit, *etſi læſi ſumus, læſionis maledicto talionem rependere, qui ſcimus in nos peccantibus nos debere ignoſcere. Sed nec congruit veritati & pietati eccleſiaſticæ de his, quibus in ſe peccantibus ignoverit, falſa pro veris concinnare: quia vera dilectio a fide veri neſcit deviare. Tribuat illi dominus, ut, quia cœptis ſuis omnia adverſa reſpondere videt, non adjiciat ut ſimilem principio finem faciat, ſed ſperet in nomine domini, non in incerto divitiarum, & innitatur ſuper Domino Deo ſuo.* quæ ſane verba eximiam Hugonis pietatem ſpirant. Sed tamen aliquid humani poſtea[b] paſſus eſt, cum Norgaudo & Gerardo ab eo intruſo imprecatur. Adeo difficile eſt conſtantem eſſe in reprimendis iracundiæ motibus, qui in adverſarios inſurgunt in animo. Verum ejus memoriam illud in primis infamat, quod Laurentio S. Vitoni abbate a ſchiſmaticis pulſo, in ejus abbatiam ſe intruſit, ut in conſequentibus videbimus.

b ibid. p. 262.

Poſt Gerardum, qui in locum Hugonis inductus eſt, Flaviniacenſe monaſterium rexere Agano, & Rainaldus ſecundus, is qui motam ab Heinrico Æduenſi epiſcopo in Flaviniacenſes de juriſdictione controverſiam archiepiſcopi Lugdunenſis, aliorumque epiſcoporum judicio anno MCLVI. finiendam curavit. De Aimone ſecundo, & Galterio, qui in locum Godefridi ſancti Medardi abbatis anno MCLXXXV. ſuffectus eſt, nihil memoria dignum refertur. Herveus Galterii ſucceſſor multo ære oppreſſum monaſterium liberare ſategit.

XLIX. S. Walburgis eccleſia Moliſmo data.

c lib. 42. n. 4.

d Marlot to. 2. p. 229.

In tertio volumine[c] actum eſt de conſtructione regiæ capellæ ſanctæ Walburgis in villa Dionna ſeu Diona, quæ Attiniacenſis palatii appendix erat. Poſtmodum hic locus ceſſit in dotem Conſtantiæ Philippi primi Francorum regis filiæ, cum Hugoni Campaniæ comiti nupta eſt. Hic vero conjugis aſſenſu eamdem capellam[d] cum adjunctis Moliſmenſibus fratribus contulit. Hi autem eam accipere detrectabant citra conſenſum clericorum, qui locum occupabant. Tum vero clerici *canonicas* ſuas in manu Manaſſæ Remenſis archiepiſcopi reſignarunt, qui eas Moliſmenſibus tradidit. Actum Remis hoc anno, archiepiſcopatus Manaſſæ ſeptimo, qui cum canonicis ſuis ſubſcripſit, & Ludovicus Philippi regis filius, Hugo comes, & Conſtantia ejus conjux, aliique. Hanc donationem Rodulfus archiepiſcopus, Manaſſæ ſucceſſor, ratam habuit, poſtquam Attiniacum Remenſi eccleſiæ contulit Hugo comes, cum necdum a Conſtantia divortium feciſſet.

L. Montis-majoris privilegia renovata.

Dum Monti-Majori apud Arelatem præeſſet Guillelmus abbas, monaſterii ſui privilegia renovari curavit, diplomate a Paſchali papa obtento. In illo diplomate recenſentur ea, quæ conceſſione pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium collata fuerant, in his caſtrum Biduini cum ſuis appendicibus, quod ju-
» riſdictionis ſanctæ Romanæ eccleſiæ eſſe dicitur, ea lege, ut ex hac poſſeſſione libræ
» thuris per quinquennium tres, & ex ipſo monaſterii capite per ſingulos annos Mer-
» gulienſis monetæ ſolidi quatuor Lateranenſi eccleſiæ perſolverentur. Ad hæc, mo-
» naſterium ſancti Martini de Alamonte; & in comitatu Regenſi caſtrum Criſellum
» & monaſterium Stabloni eidem abbatiæ confirmantur. *Scriptum per manum Petri notarii regionarii ſacri palatii.* & poſt papæ ſubſcriptionem, *Datum per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis* V. *kal. Martii, indictione* X. *incarnationis dominicæ anno* MCII. *pontificatus autem domni Papæ* III. Guillelmo abbati poſt octo circiter annos ſucceſſit Petrus, eo nomine primus, de quo alias.

LI. S. Romani de Aquilia monaſterium Pſalmodio unitum.

* S. Romain les Beaucaire.

Tunc Arelatenſem eccleſiam regebat Gibilinus ſeu Gibelinus archiepiſcopus, qui *chartam definitionis*, ut vocant, aſſenſu eccleſiæ ſuæ canonicorum fecit cum Fulcone abbate Pſalmodienſi, ejuſque monachis, & monaſterio ſancti Romani * de Aquilia, ad Rhodanum prope Bellicadrum ſito, conſilio ejuſdem loci monachorum, quorum tunc prior erat Martinus. Ab his omnibus definitum eſt, ut S. Romani monaſterium, quod olim abbatiæ titulo donatum fuiſſe, & abbates in his Garnerium & Rogerium habuiſſe dicitur, Pſalmodio cum ſuis adjunctis perpetuo ſit unitum, eo
» pacto, ut deinceps non vocetur abbatia, ſed prioratus, & loco Martini prioris alter
» a Fulcone abbate inſtituatur: prior vero ille in monaſterio Pſalmodienſi primus in
» choro ſiniſtro eccleſiæ, in capitulo & in refectorio ſedeat; & in ſynodis primus poſt
» abbatem Montis-majoris. Perſtitit hic prioratus conventualis uſque ad ſæculum XV. quo Pſalmodienſes illum ceſſere toparchis de Aquilia, qui eum in caſtrum converterunt.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1102.

LII. Didaci archiepiſcopi iter Romam.

Per id tempus Didacus Gelmirez Compoſtellanus archiepiſcopus,in ſede [a] tandem ſua ſtabilitus, obtinendi pallii cauſa Romam iter aggreſſus eſt. Tranſſcenſis Pyrenæis jugis, ab Auſciorum archipræſule perquam honorifice exceptus, in nativitate beatæ Mariæ, quæ illic ſollemniſſime recolitur, miſſarum ſollemnia celebravit. Idem ei honor Toloſæ exhibitus, & in monaſterio Moiſiacenſi. Inde ad Cadurcorum urbem progreſſus, ubi ab epiſcopo omnis ei reverentia delata; dein Lemovicinum pagum ingreſſus eſt, digreſſuſque ad Uſercenſe monaſterium, cujus loci abbas & monachi nihil prætermiſere, quo debito cum honore exciperetur. Apud Lemovicas non impar ei obſequium impenſum. Cum vero Cluniacum perveniſſet, quod veluti *caput totius religionis monaſticæ* tunc cenſebatur, tantam ei venerationem ſanctiſſima illa congregatio impendit, quanta nondum ei exhibita fuerat. *Sicut enim qualitate ſanctæ religionis*, inquit Munio teſtis oculatus, qui hæc refert, *claritateve dignitatis Cluniacum ab omnibus monaſteriis diſtare cognoſcimus: ita caritatem ipſius omnibus intervenientibus largiſſimam ac paratiſſimam conſtare ſentimus.* Tanta humanitate permotus Didacus, itineris ſui cauſam venerabili Hugoni abbati expoſuit: ille vero quid in Claromontenſi concilio erga Dalmachium Didaci anteceſſorem geſtum fuerat, nimirum occaſione pallii, quod ille ab Urbano petebat, in hunc modum explicavit. *Cum dominus Urbanus, in Chriſto cariſſime, qui prius Cluniacenſis monachus, ac poſtea ſanctæ Romanæ eccleſiæ apoſtolicus, apud Clarum-montem concilium celebraret; filius noſter domnus Dalmachius, ut ſua caritas novit, beati Jacobi eccleſiæ religioſus epiſcopus, ab urbe Compoſtellana veniens, eidem concilio interfuit: ubi cum multis religioſis epiſcopis dominum papam pro dignitate palei, ut jam expreſſius nominem, ſummis precibus exoraret, quamvis uterque noſtræ congregationis conſocii fuiſſent, nihil tamen ejus gratiam impetrans, repulſam paſſus fuit.* Hujus recuſationis eam fuiſſe cauſam adjecit ſanctus abbas, videlicet, quod cum quidam Romanæ eccleſiæ legatus Galliciam intraſſet, nuntiis ad Compoſtellanum epiſcopum præmiſſis, ut ipſi cum proceſſione occurreret, reſpondiſſe dicitur epiſcopus, ſe tantum obedientiæ honoriſque Romanæ eccleſiæ cardinalibus exhibiturum, quantum epiſcopis ipſis Romani cardinales exhibituri eſſent. quod cum Romæ inauditum eſſet, communi decreto conſtitutum fuiſſe, ut ne deinceps honore pallii honoraretur Compoſtellana eccleſia. Quamobrem ſe Didaco ſuadere, ut per ſe, non per interpoſitos nuntios Romanum adeat pontificem, ut ſuæ petitioniis compos fieret. His benigne acceptis, Didacus illic remoratus eſt uſque ad feſtum ſancti Michaëlis, quo die majorem miſſam ibidem celebravit. Illinc poſtea digreſſus, Romam tandem pervenit, & cardinalium favore obtinuit pallium. quod in eccleſia ſancti Laurentii ex altari accepit. Hic eſt Diacus ſancti Jacobi epiſcopus, qui Anſelmum Cantuariæ archiepiſcopum litteris interpellavit, ut milites ex Anglia in Hiſpaniam commoveri curaret ad ſubventionem chriſtianorum contra Sarracenos. Ad quem reſpondet Anſelmus [b], id difficile eſſe propter continua bella, quibus regnum Anglorum in dies commovetur: at ſe curaturum id efficere orationum devotione, quod militum collectione non poterat.

[a] lib. 68. n. 25.

Cluniacum adventus.

[b] Anſelm. lib. 4. ep. 19.

LIII. Landulfus epiſcopus Aſtenſis.

In Liguria mortuo Ottone Aſtenſi * epiſcopo, in ejus locum cooptatur Landulfus de Vareglate *, quod caſtrum eſt altero ab ea urbe milliario diſſitum. Hic ſancti Benedicti inſtitutum amplexus Papiæ in monaſterio ſancti Petri in Cælo-aureo, dein Mediolani in eccleſia ſancti Nazarii præpoſitus factus, Anſelmo Mediolanenſi archiepiſcopo in expeditione Jeromilitana comitem ſe adjunxit. Anſelmo in reditu Conſtantinopoli defuncto, parum abfuit, quin abſens ejus loco ſufficeretur: at reverſus demum in patriam, in vacantem Aſtenſem eccleſiam omnium bonorum aſſenſu promotus eſt. In illa ſede, cum legitimo pontifici Paſchali conſtanter adhæreret, multas ab Heinrico V. injurias ſuſtinuit. Non minus infractus fuit in propugnando Innocentio II. contra Anacletum: qua de re a ſancto Bernardo [c] laudatur. Demum, multis perfunctus laboribus; vitæ præſentis curſum feliciter abſolvit anno MCXXXIV. beati nomine donatus apud Ughellum, qui fuſe [d] de eo agit. Sub finem ejuſdem ſæculi Bonifacius monachus eamdem dignitatem adeptus eſt.

* d'Aſti.

* Variglia.

[c] Bernard. ep. 126.

[d] Ital. ſac. to. 4. p. 513. & ſeqq.

LIV. Padolironi tributum hoſpitale Mantuanum.

Hoc tempore Bernardus, ex abbate Vallumbroſæ preſbyter cardinalis, legati apoſtolici munere in Italia fungebatur. Ad ipſum, cum in Padolironenſi ſancti Benedicti monaſterio hoc anno verſaretur, querelæ delatæ ſunt de hoſpitii pauperum dilapidatione, quod Mathildis comitiſſa Mantuæ fundaverat, ejuſque curam abbati monaſterii ſancti Andreæ, ab ejus parente in eadem urbe conditi, commiſerat. Ci-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1102. tatus ad Bernardi cardinalis audientiam Daniel ſancti Andreæ prior, vacante abbatia, in præſentia Pagani diaconi cardinalis, Ugonis Mantuani epiſcopi, necnon Alberici Padolironenſis & Arialdi ſancti Dionyſii Mediolanenſis cœnobii abbatum, aliorumque, reſpondit, ſe illius hoſpitii curam Mathildi comitiſſæ jam dudum integram reſignaſſe: ſicque ſibi non incumbere, ut de illa dilapidatione reſponderet. Verum, cum frivola excuſatio viſa fuiſſet, in id demum conventum eſt, ut prædicti hoſpitii cura committeretur venerabili Alberico ſancti Benedicti abbati, in cujus cœnobio *religionem præcipuam, & converſationem fratrum ſingularem* ſe inveniſſe teſtatur Bernardus cardinalis. Actum hoc anno, pridie idus Maii apud ſanctum Benedictum, ut fuſius legitur in litteris ab erudito Benedicto Bacchino editis, in quibus pro indictione VIIII. reſtituenda eſt indictio X. quæ anno MCII. convenit. Idem Bernardus cardinalis eodem legati munere adhuc in Italia fungebatur anno MCIV. quo anno Mathildis comitiſſa prædicto ſancti Benedicti monaſterio mediam partem inſulæ, quæ Gurgo vocatur, aſſenſu ipſius cardinalis & legati, contulit.

LV. Lanuinus S. Brunonis ſucceſſor monaſteria viſitat. Poſt mortem ſancti Brunonis, de qua ſuperiori anno egimus, ſucceſſor ejus apud Squillacium in eremo Turris Lanuinus tam religioſe ſe geſſit in demandata ſibi præfectura, ut Paſchalis papa vicinorum ei monaſteriorum, quæ ſedi apoſtolicæ ſubjecta erant, curam commiſerit, litteris ad eum miſſis, quarum hic tenor.

Religionis tuæ ſinceritas & miniſterii ſollicitudo, quam in monaſteriorum & eccleſiarum reparationem exerces, plurimum nos ad dilectionem tuam impellunt, & magnas omnipotenti Deo gratias agere faciunt. Unde ſuper religione tua congaudentes, & de tuo multum fervore, fili cariſſime, confidentes, hortamur & præcipimus, ut noſtri juris monaſteria, quæ circa te ſunt, ſollicite requiras, & quæ illic adverſus monaſticæ regulæ diſciplinam præſumpta ſunt, cum omni diſcretione & moderatione ſtudeas emendare; & eos, qui hactenus pravis ſunt moribus converſati, coërcere non negligas. Præcipimus etiam ut fratrem noſtrum Miletenſem epiſcopum adeas, eumque ſuper querela illa, quam gerit adverſus monachos ſancti Angeli, fraterne convenias, & ſi pacem inter eos concordiamque comparare nequiveris, opportune utraque pars ad noſtrum deſtinetur examen.*

* de Mileto.

Hoc ſancti Angeli ſeu ſancti Michaëlis noſtri quondam Ordinis monaſterium, a Rogerio comite medio ſæculo XI. fundatum, unitum eſt Romano Græcorum monaſterio a Gregorio XIII.

LVI. Mentauri cœnobium exſtruit. Idem Lanuinus eremi auſteritatem multis ſuorum importabilem eſſe animadvertens, cœnobium apud Mentaurum pro illis ædificare conſtituit, ubi cœnobiticam vitam ducerent, ejuſque rei facultatem a Paſchali obtinuit in hæc verba.

Paſchalis epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Lanuino ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Quoties a fratribus noſtris illud exigitur, quod ſanctorum patrum regulis conſonat, dignum eſt ut eorum petitiones libentius audiantur. Ex igitur præſenti auctoritate in eccleſia illa juris eremi, quæ apud Squillacium ſita eſt, monaſterium conſtitue; ut fratres, auſteritatem eremi ferre non valentes, JUXTA BEATI BENEDICTI REGULAM *illic poſſint omnipotenti Deo deſervire. quam nimirum habitationem per præpoſitum & decanum gubernari, diſponique præcipimus, ſic tamen ut eremi præpoſitus ſemper præferatur, & major habeatur: & ſicut idem monaſterium eremi diſpoſitioni ſubjacet; ita ejuſdem loci præpoſitus & decanus ſubjiciantur magiſtro eremi. Data Lateranis VI. kal. Februarii.*

Hæc inſtitutio cœnobitarum facta eſt ad inſtar Camaldulenſium, qui anachoretas & conventuales habebant, habentque etiam nunc. Lambertus, Lanuini ſucceſſor, illis cœnobitis ſtatuta præſcripſit, quæ ſuo loco referemus.

ANN. CHR. 1103. LVII. Anſelmus ex Anglia ſolvit. ANno inſequente centeſimo-tertio ſupra milleſimum rex Angliæ Heinricus Anſelmo novam iterum moleſtiam faceſſivit. nam media quadrageſima Cantuariam profectus, denuo generoſum ſancti antiſtitis pectus minis pertentavit, ut eum ad permittendas ſibi eccleſiarum inveſtituras adduceret. at cum minas parum valere intellexiſſet, mitius cum eo egit, ut rurſus Romam adiret, cum pontifice hac de re tractaturus una cum ſuo legato, ſi quo modo pontificem ad ſententiam ſuam poſſet flectere, ne ipſe anteceſſorum ſuorum jura ignaviter prodidiſſe videretur. Hujus itineris propoſitum Anſelmus ad paſcha differendum cenſuit, ut epiſcopos ea de re conſuleret. Omnium ſententia fuit, ut hoc iter denuo ſuſciperet. quod ille, quamvis imbecillus corpore, utpote ſeptuagenarius, ſtatim poſt feſta paſchalia aggreſſus eſt, profeſſus, ſe nihil contra libertatem eccleſiarum relaxaturum. Mare itaque ingreſſus

Digitized by Google

ingreſſus v. kal. Maii [a], Bononia in Nortmanniam venit, & Becci cum dilectiſſimis quondam filiis ſuis aliquamdiu ſubſtitit. Inde Carnutas venit in feſto pentecoſtes, ubi Ivo epiſcopus cum Adela comitiſſa ei auctor fuit, ut cœptum iter ad autumnum differret, ne æſtivis per Italiam caloribus nimium gravaretur. quod ipſe Gundulfo [b] Roffenſi epiſcopo litteris ſignificavit. Amicorum itaque conſilio acquieſcens, Beccum revertit, ibique demoratus eſt uſque ad medium Auguſti, monachorum ædificationi indefeſſe inſiſtens. Denique poſt feſtum aſſumtionis iter perſecutus, Romæ a Paſchali papa honorificentiſſime acceptus eſt. Die dehinc conſtituto, Willelmus regis legatus, cum ejus cauſam multis peroraſſet, ad extremum minacibus verbis ita concluſit, regem nec pro quovis regni amittendi periculo, eccleſiarum inveſtituras relaxaturum. Ad quod papa. Nec quovis, inquit, capitis mei periculo eas regi impune dimiſero. Conventu in hunc modum ſoluto, Anſelmus Roma egreſſus, ſub finem Novembris, Lugdunum demum pervenit, feſtum nativitatis Domini, quod inſtabat, ibidem celebraturus. Illic a venerabili Hugone archiepiſcopo ſummo cum honore, ut alias, ſuſceptus, apud eum anno integro & menſes quatuor hoſpitatus eſt. Hæc fuſius apud Eadmerum, quæ nos pro longioris operis inſtituto in pauca contrahere cogimur.

a *Anſelm. lib.* 4. *ep.* 55.
b *ibid. ep.* 29.

Dum illic moraretur, varias ſcripſit, accepitque epiſtolas. ex his unam accepit ab Ernulfo priore ac monachis Cantuarienſis eccleſiæ, qui de ejus incolumitate ac reditu ſolliciti erant. Ad quos [c] reſpondet, ſe in Angliam redire non poſſe, donec rex ad litteras reſpondiſſet, quas ei miſerat per epiſcopum Roffenſem. Ceterum, quidquid reſpondeat, vel quidquid ſibi accidat, meminerint, quod ſive vivimus, ſive morimur, Domini ſumus. *Sic igitur vivite,* inquit, *ut & illi vivatis, & cum moriemini, ad illum tranſeatis. Non vos perturbent tribulationes hujus vitæ, quia per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei.* Dein pueros & adoleſcentes monet, hortaturque, ut memores ſint doctrinæ, qua eos de cordis & cogitationum cuſtodia inſtruere ſolebat. Interim rex, qua nuntiis ad papam, qua litteris ad Anſelmum, nihil non tentabat, ut ſanctus præſul in Angliam reverteretur. quod cum ille exſequi differret, niſi rex papæ acquieſceret judicio, rebus ſuis a rege ſpoliatus eſt.

c *lib.* 3. *ep.* 81.

LVIII. Hoc ipſo anno Milo cardinalis & Præneſtinus epiſcopus a Paſchali pontifice miſſus eſt in Galliam pro cauſis eccleſiaſticis, præſertim ad dirimendam controverſiam, quæ Norgaudum inter Æduenſem epiſcopum & Hugonem abbatem ſuper Cluniacenſium privilegiis excitata erat, cui Berardus quoque Matiſcenſis epiſcopus ſe immiſcuerat. Et primo quidem legatus Cluniacum acceſſit, juſſitque partes condicto die Maſſiliæ adeſſe. Illic convenere ad præfixum diem utriuſque partis venerabiles viri in præſentia Milonis, aliorumque epiſcoporum: quo in conventu legatus conditiones, Cluniacenſibus privilegiis a duobus illis epiſcopis oppoſitas, reprobavit, eaque ex integro confirmavit. In eodem etiam placito Norgaudus omnes ſuæ parochiæ eccleſias, quæ Cluniacenſibus ab anteceſſoribus ſuis conceſſæ fuerant, eiſdem aſſeruit. De Vizeliacenſi quoque monaſterio, cui tunc Artaldus abbas præerat, ſtatutum eſt, ut Æduenſis epiſcopus a Vizeliacenſi abbate profeſſionem vel obedientiam non exigeret: fratres vero Vizeliacenſes ſacros ordines ab eo ſuſciperent, ſi is canonice ordinatus eſſet, ſi vero eos ordinare nollet, a quocumque canonice ordinato epiſcopo eos recipere poſſint. Acta ſunt hæc *apud Maſſilias* hoc anno, præſidente Milone legato, in præſentia Berardi Matiſcenſis epiſcopi, *qui tunc cum epiſcopatu ſuo Lugdunenſis archiepiſcopi domni Hugonis vices agebat*, præſente etiam Norgaudo Æduenſi epiſcopo, aliiſque, ſcilicet Gerardo *Evoracenſi* ſeu Eboracenſi archiepiſcopo, Herberto Tetfordenſi, Roberto Ceſtrenſi, & Pontio Belenſi ſeu Bellicenſi, epiſcopis: ex quibus tres illi Anglicani præſules haud dubie ad inviſendum Anſelmum, qui tunc, ut mox vidimus, Lugduni verſabatur, in Galliam venerant. Sane eos Anſelmi abſentiam impatienter tuliſſe teſtantur [d] in epiſtola, quam tunc ad eum ſcripſerunt. Milonem vero, qui Cluniacenſium negotiorum occaſione a Paſchali pontifice miſſus in Gallias dicitur, jam antea legatum Urbani in his partibus fuiſſe ſupra obſervatum eſt [e]; idque diſerte habet chronicum Andegavenſe ſancti Albini apud Labbeum [f]. Idem etiam, uti refert Hugo Flaviniacenſis in chronico [g], Norgaudum Æduenſem epiſcopum, qui cum Maſſiliæ & Cluniaci comitatus eſt, cum Æduenſis eccleſiæ canonicis reconciliavit, effecitque ut in urbem reciperetur. Quin & eodem procurante in capitulo Cluniacenſi, ubi ejus cauſa agitata fuerat,

Milo legatus Cluniaci privilegia confirmat.

d *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 121.
e *lib.* 69. *n.* 34.
f *Bibl. to.* 1. *p.* 283.
g *ibid p.*262.

ANN. CHR. 1103.

uti epiſcopus ſuſceptus & acclamatus eſt, facta aliquot eccleſiarum monaſterio Cluniacenſi ceſſione. Quam autem ſeverus fuerit & invictus ſimoniacorum & flagitioſorum clericorum inſecutor Milo, ex Marbodi verſibus, quos in ejus jam demortui laudem exaravit, diſcimus; quos, ut pote qui etiam in noviſſima ejus auctoris opuſculorum editione deſiderentur, in Appendice proferemus. Eodem anno Herbertus de Caſtellione, frater Berardi epiſcopi Matiſcenſis, præſente Hugone abbate, cum Henrico priore majore, Bernardo camerario, & Hugone cellerario, remittit malas conſuetudines, quas apud Cavariacum uſurpaverat. Tunc etiam Balduinus Flandriæ comes eccleſiam[a] ſancti Salvii prope Valentianas Cluniacenſibus conceſſit.

[a] *Marlot to. 2. p. 233.*

LIX. S. Theoderico data altaria.

Hoc item anno Manaſſes Remorum archiepiſcopus, ſancti Theoderici monachorum inopiæ conſulere cupiens, quædam eis altaria donavit, *providentiſſima ſollicitudine ſatagens, ut illuc eum manibus deportata pauperum terrena præcederent beneficia, ubi tempore ſibi profutur eſſent.* Actum Remis hoc anno, *regnante Philippo rege Francorum anno* XL. *archiepiſcopatus autem domni Manaſſæ anno* VIII. His litteris poſt Manaſſem appoſita ſunt ſigna Azenarii abbatis ſancti Remigii, Hugonis Altivillarenſis, Rodulfi Moſomenſis, Richeri ſancti Baſoli, Joiranni ſancti Nicaſii, & Richardi ſancti Calocerii abbatum. Eædem chronicæ notæ, tum Philippi regis, tum Manaſſæ archiepiſcopi, habentur in litteris authenticis Azenarii ſancti Remigii abbatis ſuper controverſia, quam de Viriliaco habebat cum Guidone Manaſſæ-Calvi militis filio, fratre Manaſſæ archiepiſcopi, & cum Cyrico ipſius Guidonis filio, cujus proinde patruus erat idem archiepiſcopus. In charta ejuſdem Manaſſæ archiepiſcopi, ſancto Remigio conferentis altaria Taiſnaci & Baironis anno M C VI. Philippi regis XLVI. iidem abbates, qui ſupra, ſubſcripti inveniuntur præter Burchardum abbatem ſancti Baſoli, qui Richero, & Emmonem abbatem ſancti Calocerii, qui Richardo ſucceſſerat. Ipſo anno M C III. Ingelrannus epiſcopus Laudunenſis ſancto Remigio altare Corbiniaci[b] confert. His litteris appoſita ſunt poſt Ingelrannum ſigna Manaſſæ archiepiſcopi, & epiſcoporum Manaſſæ Sueſſionenſis, Hugonis Catalaunenſis, Waldrici Noviomenſium, Johannis Morinorum, Lamberti Atrebatenſium, & Huberti Silvanectenſium; tum abbatum Azenarii ſancti Remigii, Hugonis Altivillarenſis, Rodulfi ſancti Theoderici, & Godefridi Novigenti.

[b] *Marlot to. 2. p. 232. & ſeq.*

S. Nicaſii abbates & viri illuſtres.

Quod attinet ad Jorannum ſancti Nicaſii abbatem, is eodem circiter anno Guidoni ſucceſſerat, ejuſdem loci a puero monachus, & ex præpoſito creatus abbas. Ejus tempore floruit apud Nicaſianos regularis diſciplina, ut fidem faciunt illuſtres pietate & doctrina viri, Gaufridus, abbas primum ſancti Theoderici, dein ſancti Medardi, & poſtmodum epiſcopus Catalaunenſis; Drogo abbas ſancti Johannis Laudunenſis, poſtea cardinalis; Guillelmus ſancti Theoderici poſt Gaufridum abbas, Simon ejus frater, abbas ſancti Nicolai de Nemore, Arnulfus, aliique. Omnibus exemplo prælucebat Jorannus abbas, qui demum abjecta paſtoralis curæ ſarcina, ad Montis-Dei cartuſiam ſeceſſiſſe memoratur. Quia vero de Guillelmo ſeu Willelmo a ſancto Theoderico non ſemel recurret dicendi occaſio, hic pauca de eo præmittenda ſunt. Is Leodii nobili genere ortus, cum fratre ſuo Simone Remos ſtudiorum cauſa ſe contulit. Illic dum verſarentur, comperta S. Nicaſii monachorum religione, ambo ibidem monaſticum inſtitutum amplexi ſunt: ubi tanta cum diſtrictione mores compoſuerunt, ut Guillelmus ad proximum ſancti Theoderici, Simon ad ſancti Nicolai de Nemore adminiſtrandum monaſterium aſſumti ſint, ut in conſequentibus videbimus.

LX. S. Germani Pratenſis abbates.

Apud Pariſios in Pratenſi ſancti Germani monaſterio deceſſit hoc anno Iſembardus abbas XV. kal. Auguſti: cujus ſucceſſor Rainaldus anno regiminis ſui quarto Romam profectus, monaſterii privilegia a Paſchali papa confirmari curavit. Roma reverſus Rainaldus, a fratribus magna cum exſultatione recipitur, ægre ferentibus Pariſienſis eccleſiæ canonicis, quibus hæc Pratenſis cœnobii libertas inviſa erat. His gratificari cupiens Guillelmus quidam ejuſdem loci monachus, ſpe adipiſcendi poſt Gualonem epiſcopatus a canonicis ineſcatus, Rainaldo abbati miræ ſimplicitatis & innocentiæ viro, perſuaſit, ut ad ſedandam cleri Pariſienſis invidiam, cavendaque mala, quæ ex ea monaſterio obvenire poterant, dignitate cederet. quod ubi ab eo impetravit, ut erat magnæ apud ſuos auctoritatis, in Rainaldi locum ſufficitur. Tum vero ille ad epiſcopum pergens, benedictionem ab eo ſuſcepit, eique profeſſionem fecit. quod ubi reſciere fratres, redeunti portas monaſterii occluſerunt, & Rainaldum

Digitized by Google

in priſtinam dignitatem reſtituerunt. Sic homo ambitioſus & verſipellis, dum ſimul duos inſectatur lepores, neutrum aſſecutus eſt. Rainaldo ſuffectus anno M C XVI. Hugo ejus nominis primus, per quem libertas eccleſiæ Pratenſis reſtituta, ordo reformatus, & ſarta tecta refecta. Hic a Romanis pontificibus Callisto II. Innocentio item II. Lucio II. & Eugenio III. monaſterii privilegia renovari curavit. ANN. CHR. 1103.

Criſpiaci hoc item anno facta eſt ſancti Arnulfi reliquiarum tranſlatio e veteri theca in novam, auro argentoque decoratam, præſente Theobaldo Pontiſarenſi abbate, & Stephano ſancti Arnulfi priore. quæ tranſlatio facta eſt v. kal. Octobris, ipſo videlicet die, quo ejuſdem martyris corpus a Radulfo comite illuc advectum fuerat. Paſchalis papa ſcribit Stephano, quem a venerabili Hugone Cluniacenſi abbate Criſpiaci priorem inſtitutum dicit, confirmatque pontifex monaſterii fundationem a Galterio Ambianorum comite, ejuſque conjuge Adela factam. Hugo anno M C XVIII. prioris officio fungebatur, cum Henricus, filius Adelæ comitiſſæ, donationes a genitrice factas approbat. Ymarus prior anno M C XXX. monaſterii poſſeſſiones confirmari curat. Hic diſtinguendus videtur ab Ymaro, primum monacho ſancti Martini a Campis, dein Caritatis priore, tum abbate Monaſterii-novi apud Pictavos, qui demum ab Innocentio II. cardinalis & epiſcopus Tuſculanus creatus eſt. Ymaro Criſpiaci priori ſucceſſit Theobaldus, inde aſſumtus ad abbatiam Cluniacenſem. Criſpiaci priores.

LXI. Joſceranno Floriaci abbati ſuccedit Simon.

In Floriacenſi monaſterio Joſceranno [a] piæ memoriæ abbati jam tum ſucceſſerat Simon, cujus præfectura non admodum diuturna fuit. Mortuus eſt Joſcerannus VII. idus Aprilis, ſepultuſque in clauſtro, quem ob virtutes & merita *Romano orbi* clarui ſſe docet ejus epitaphium quod ſic habet.

a *V. l. 69. n. 19.*

Nomen, forma, manus, ſermo, crux, ſcientia, virtus,
In Joſcerando, Chriſte, fuere tuo.
Iſte tibi vixit, tua paſtor ovilia rexit,
Dignus pro meritis ſolvere vincla gregis.
Quis, vel quid fuerit, Romano claruit orbi:
Quare fucato non eget eloquio.
Idus ſeptenas, Aprilis aprice, tenebas,
Cum ſubiit celſi dyndima celſa poli.

Simon ejus ſucceſſor pontificium diploma hoc anno obtinuit, datum Beneventi; & concordiam iniit de quibuſdam colibertis cum Hugone-Gregario milite, a Philippo rege approbatam.

Hoc anno ſacræ quædam reliquiæ e locis ſanctis Cormaricum a Guillelmo, cognomine Ludovico, ejus loci quondam monacho, allatæ perhibentur. Erat is e caſtro Turonis proximo, quod Rupes vocatur, oriundus, qui factus Cormarici monachus, æmulorum exagitatus invidia, Conſtantinopolim abiit, ubi Alexio imperatori notus & carus evaſit. Inde ſemel & iterum ad loca ſacra profectus, plurimas ex eis reliquias retulit. Poſtmodum Salpinæ civitatis in Apulia creatus epiſcopus, Cormariceni monaſterii haud immemor, ſacras illas reliquias iſtuc attulit, in his de ligno ſanctæ Crucis, quod per ignem probavit. quæ reliquiæ anno M C III. ſollemni ritu Cormarici ſuſceptæ ſunt, XIV. kal. Auguſti, die dominico, regnante Philippo, *Fulcone juniore comite Andegavenſium, Radulfo archiepiſcopo Turonum, qui fuit Francigena, Guidone abbate Cormaricenſi.* Hic recens ſucceſſerat Mainardo, cujus titulum de ſancti Brunonis obitu [b] in Appendice retulimus, quem Guidoni alii perperam ſubſtituunt. Guidoni ſucceſſit Theobaldus, beati Leotherici patruelis. Cormaricum allatæ reliquiæ.

b *ſupra n. 19.*

LXII. Auſculfo Angeriacenſi ſuccedit Henricus.

Eo ſpectabant tunc temporis Cluniacenſium conſilia, ut quæcumque monaſteria reformarent, ea ſibi ſubjugare conarentur, ita ut vel abbatiæ titulo illa orbarent, vel ſaltem abbates ſubjectos habere vellent. Quid ab eis erga Sithienſe ſancti Bertini, & Autiſiodorenſe ſancti Germani cœnobia actum ſit, jam ſuperius vidimus: nunc quid in Angeriacenſe & ſancti Cypriani monaſteria moliti ſint, exponendum. Mortuo Auſculfo Angeriaci abbate, orta eſt [c] Cluniacenſes inter & Angeriacenſes de eligendo ſucceſſore contentio. Henricum e ſuis abbatem volebant Cluniacenſes, aſt Angeriacenſes rejiciebant. Ad componendam hanc litem convenere in Angeriacenſe capitulum Ramnulfus Santonenſis epiſcopus, Arnaldus Burdegalenſis electus, necdum conſecratus, & Willelmus Pictavenſis comes cum Hugone Lizi-

c *Beſly Com. p. 515.*

ANN. CHR. 1103.

niacenſi. Auditis utrimque partibus, in id demum conventum eſt, agente comite Pictavenſi cum Santonenſi epiſcopo, *qui vices Cluniacenſis abbatis exſequebantur*, ut Henricum ſibi præfici ſinerent Angeriacenſes, eo pacto, ut poſt ejus deceſſum integra penes eos remaneret libertas eligendi vel ex ſuo gremio, vel ex Cluniaco ſucceſſoris. quæ res Angeriacenſibus placuit. Sic Henrici electio approbata eſt. Actum anno ab incarnatione Domini MCIII. *papa præſidente Paſchali, rege regnante Philippo cum Ludovico filio.* quæ chronica nota nos docet, Ludovicum, qui Groſſus a poſteris dictus eſt, jam tum cum patre regnaſſe, ut alia quoque inſtrumenta confirmant. Certe Ludovicus ipſe ad Anſelmum [a] archiepiſcopum Cantuarienſem anno ſequente ſcribens, hunc titulum præfert, *Ludovicus Francorum rex deſignatus.* Eumdem regem tantum deſignatum dicunt Ivo in epiſtola CXXVII & Sugerius in vita Ludovici Groſſi. ſed vide quæ de eo inferius [b] referemus.

Ludovicus cum patre regnat.

[a] *Anſelm. lib. 4. ep. 51.*

[b] *infra n. 65.*

LXIII. Bernardus abbas S. Cypriani Cluniacenſibus ſubjici detrectat.

Verum longe gravior & diuturnior fuit Cluniacenſium controverſia de abbatia ſancti Cypriani apud Pictavos, quam ſibi mancipatam eſſe contendebant Cluniacenſes, quibus ſtrenuiſſime reſtitit Bernardus, nuper abbas [c] ibidem inſtitutus, Cluniacenſibus inconſultis. Cum ille ſe ſuamque abbatiam illis ſubjicere detrectaret, Paſchalem papam adiere Cluniacenſes, atque ab eo obtinuere, ut Bernardus vel abbatiam eis ſubjiceret, vel abbatia cederet. Ille vero abbatis honorem abdicare maluit, quam eccleſiam ſuam indebitæ ſervituti ſubjicere. Exſtant in notis ad vitam beati illius Bernardi litteræ pontificiæ, anno milleſimo centeſimo datæ, in quibus inter abbatias, quas Paſchalis poſt Gregorium VII. ordinationi venerabils Hugonis Cluniacenſis committit, ſancti Cypriani abbatia cenſetur. Neque his contentus pontifex, ad Petrum Pictavenſem epiſcopum objurgatorias ſcripſit litteras, quod Bernardum, *illic repente electum*, non obſtantibus Romanæ eccleſiæ privilegiis, conſecraſſet. Has litteras, quia breves ſunt, ex ipſo authentico hic referre juvat.

[c] *lib. 69. n. 136.*

* *Paſchalis.*
* *Petro.*

P. * *epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto fratri P.* * *Pictavenſium epiſcopo, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum Romanæ eccleſiæ membra ſitis, miramur, quod veſtro capiti ſcienter contra itis. Neque enim ignoratis ſancti Cypriani monaſterium per ſedis apoſtolicæ diſpoſitionem Cluniacenſi monaſterio eſſe commiſſum. Tu vero, ut audivimus, abbatem illic repente electum adverſus Romanæ eccleſiæ privilegia conſecraſti. Unde præcipimus, ut idem frater abbas officio careat, donec Cluniacenſi abbati ſatisfaciat, & eccleſia ipſa juxta Romanas conſtitutiones in abbatis Cluniacenſis ordinatione perſiſtat. De Malliacenſi quoque abbate præcipimus, ut juxta domini Urbani præceptum abbati Cluniacenſi ſatisfaciat. alioquin vide, ne tu pro eis ſedis apoſtolicæ indignationem experiaris, & ipſi condignam ſententiam non effugiant.*

LXIV. Abdicata abbatia prædicationi inſiſtit.

Pontificis itaque auctoritati ceſſit Bernardus, & ad optatam ſolitudinem ex qua pia fraude abſtractus fuerat, rediit. Tum Roberto de Arbriſello & Vitali de Mauritonio, ſociis quondam ſuis, adjunctus, per vicos & caſtella nudis pedibus incedens, verbum Dei prædicare cœpit, multoſque errantes ad viam rectam revocavit. Inter hæc ad maritimas Nortmanniæ partes profectus, in primis preſbyteros exagitavit, quos publice uxores ducere non pudebat, fide prius coram parentibus data, ſe numquam ab earum, quas ducebant, conſortio receſſuros. Non levis Bernardo ſubeundus fuit labor, ut pravam illam conſuetudinem emendaret: & quoſdam quidem ab ea abſtraxit; at plerique indomita ei cervice reſtiterunt. Quin etiam ipſæ preſbyterorum concubinæ vitæ illius inſidias per conductitios homines ſtruere non dubitarunt. In his quidam archidiaconus Conſtantienſis, ejuſdem criminis reus, cum magno preſbyterorum & clericorum comitatu virum Dei adortus eſt, ſciſcitatus, cur ipſe, qui monachus, adeoque mundo mortuus eſſet, viventibus prædicaret? Ad hæc ille repoſuit, prædicatores vitiis mortuos eſſe debere, *ut per auctoritatem mortificationis viventes adhuc in peccatis & vitiis poſſint caſtigare, & caſtigatos ſibi conformes efficere. Itaque quia ſum monachus*, inquit, *& mundo mortuus, non mihi facultas prædicandi aufertur, ſed multo melius confertur.* His aliiſque dictis populo acclamante, & ipſe archidiaconus cedere compulſus, animi ferocitatem & arrogantiam depoſuit, & preſbyteros eorumque uxores ab inferenda viro Dei injuria compeſcuit.

LXV. Regulæ injuſtum teloneum remiſſum.

Tunc temporis Bernardus vicecomes Regulæ opido pagi Burdegalenſis inſolitum teloneum imponere molitus eſt. Ut ab hac injuria deſiſteret, multis precibus apud eum egit Raimundus Regulæ prior: at ubi nihil obtineret, ad Willelmum Pictavorum comitem & Aquitaniæ ducem querelas hac de re detulit: comes vero eum com-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1103.

pulit ad ſatisfactionem, quam ille *apud portum, qui Rivanum* * *dicitur*, ſpopondit, præſentibus Vaſconiæ principibus, Aſtanona ſcilicet comite de Fedenzac, aliiſque, necnon Girardo Aginnenſi epiſcopo, & Stephano, *qui tunc in loco præſulis Vaſatenſi ſedi præerat*. Id factum dicitur *anno ab incarnatione Domini* M C III. *Philippo rege Francorum ſuperſtite, Ludovico tamen filio ſuo, indolis & probitatis memorandæ juvene, Franciæ timonem obtinente*. qui locus id diſerte confirmat, quod paullo ante [a] de Ludovici regno cum patre diximus. Ejus rei chartam retulit Beſlius [b] ad annum ſequentem, quam hoc anno datam lego in exemplo, quod penes me habeo. Sed id parum intereſt.

* al. *Tivranum*.

[a] *ſupra n.* 61.

[b] *Beſly Com. p.* 516.

LXVI. Severaci monaſterium.

Exſtat in pago Rutenico caſtrum Severacum * ad cujus plagam auſtralem a quodam nobili ac præpotenti viro, nomine Guidone, in honorem Salvatoris ac beatiſſimæ Virginis Mariæ conditum eſt puellare monaſterium, in quo duas filias ſuas virgines obtulit Deo. Harum natu-major Adalburgis ejus loci prima fuit abbatiſſa, cui altera ſucceſſit. Poſt tres alias abbatiſſas, cum nulla regendo cœnobio idonea inveniretur, jamque locus ille ob inhabitantium ſordes malæ eſſet opinionis, ejuſdem caſtri dominus, Deodatus nomine, eum Willelmo ſancti Theotfredi abbati emendandum & in melius reformandum commiſit, aſſentiente uxore Ermengarde cum filiis ſuis, Ademaro quoque Rutenenſi epiſcopo probante, & Richardo comite cum fratre ſuo Girberto. Aſſenſere etiam ejus loci moniales, quibus ad alia ejuſdem pagi loca tranſlatis, monachi ibidem ſubſtituti ſunt. Actum hoc anno, menſe Martio.

* *Severac*.

Bego Conchenſis abbas.

Eodem tempore Bego abbas Conchenſi apud Rutenos monaſterio ſanctæ Fidis præſidebat, cui Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus, eccleſias ſanctæ-Fidei de Caſtelleto, & ſancti Victoris, quarum unam ab altera Ligeris fluvius dividit, ſub annuo cenſu contulit. Hic eſt Bego abbas, qui hoc anno Conchenſis abbatiæ clauſtrum ædificavit, ut fidem facit inſcriptio, quam Johannes de Mura [c] cum prædictæ donationis inſtrumento retulit.

[c] *La Mure p.* 298.

LXVII. Montis-Olivi varia nomina & abbates.

Montis-Olivi monaſterium diœceſis Carcaſſonenſis varia ſortitum eſt nomina, primitus ſancti Johannis in caſtro Malaſti, dein Vallis-Sigerii, poſtremo tandem Montis-Olivi appellatum. Ei præerat hoc tempore Petrus abbas, qui litem habuit cum quodam Guillelmo de quadam ſancti Petri eccleſia, in qua corpus ſancti Goderici jacere dicitur: ſed eam tandem idem Guillelmus cum filia ſua Adelaide monaſterio ceſſit, acceptis quadringentis ſolidis denariorum monetæ Carcaſſonenſis. In litteris hac de re editis Guillelmus, ejuſque filia Adelais aiunt ſe donare & dimittere illam eccleſiam *Domino Deo & ſancto Joanni-Baptiſtæ monaſterii Vallis-Sigerii, & ad Petrum abbatem*. Facta hac de re charta kalendis Novembris, *regnante Philippo rege*; eique ſubſcripſit Raimundus epiſcopus, ſcilicet Carcaſſonenſis, cujus proinde pontificatus ad Philippi regis principatum revocandus eſt. Haud ſcio an is ſit Petrus, ex abbate Montis-Olivi factus incerti loci epiſcopus, de quo ita legitur in necrologio: *kal. Septembris obiit Petrus epiſcopus, qui fuit abbas iſtius monaſterii*. Petro abbati jam ſubrogatus erat anno M C VI. Berengerius, cujus tempore Arnaldus-Raimundi, ejuſque conjux Garſindis *honorem* ſuum, id eſt quidquid habebant, in villa ſancti Goderici & apud Urſancium conferunt *Domino Deo & ſancto Joanni-Baptiſtæ monaſterii Vallis-Sigerii, ſive abbati Berengerio monachiſque ejus loci cum filio ſuo Petro*; quem tradunt *ad monachi habitum ſuſcipiendum*, ibidemque Deo ſerviendum. Actum anno M C XI. kalendis Maii. Poſt Bernardum, qui Berengerio ſucceſſit, obſcura eſt abbatum Montis-Olivi ſeries uſque ad ſæculum XIII. quo tempore plerique ejus abbates ex illius provinciæ familiis eidem loco præfuerunt.

Petrus ex abbate epiſcopus.

LXVIII. Tomerienſi monaſterio factæ donationes.

Hoc ipſo anno Aimericus vicecomes Narbonenſis monaſterio ſancti Pontii Tomeriarum, quod a domno Pontio comite Toloſano, Aquitanorum duce ac primate, in honorem Salvatoris, beatæ Mariæ & ſancti Pontii conſtructum dicit, univerſas ejus poſſeſſiones, quæ in ſuæ ditionis locis ſitæ erant, confirmat. Ad hæc aſſentiente uxore ſua Maralda cum filiis ſuis, alodium in parochia ſancti Saturnini de Biſato tradit eidem monaſterio, cui tunc Petrus abbas præerat, pro anima patris ſui Bernardi, avi «
Berengarii, & Petri-Berengarii *avunculi* ſeu patrui ſui, & pro filio ſuo Almarico, «
quem eidem abbatiæ offerebat, ut illic monachus fieret. quæ donatio facta legitur «
anno ab incarnatione Domini M C III. & quidem III. *kal. Maii feria quinta*, regnante Philippo Francorum rege. ubi legendum *feria quarta*, quæ illo anno in tertium kalendas Maii incidebat. Subſcribunt cum Aimerico vicecomite, Maralda

Digitized by Google

ANN. CHR. 1103.

ejus conjuge ac filiis, Bertrandus archiepiſcopus Narbonenſis, Bernardus vicecomes de Minerba & Petrus ejus filius, aliique. Eadem Maralda multo poſt, id eſt anno M CXXI. ipſimet Petro donat eccleſiam de Cauna, quam cave confundas cum monaſterio Caunenſi. Iſte Petrus abbas, eo nomine ſecundus, Frotario ſucceſſerat anno M XCVIII. Raymundum ſortitus ſucceſſorem, haud ſcio an proximum.

LXIX. Petrus archiepiſcopus Aquenſis.

Sub id tempus Petrus monachus ſancti Victoris, Josfredi Maſſiliæ vicecomitis ex Rixende filius, Aicardi Arelatenſis pontificis frater, ad Aquenſem archiepiſcopatum ſublimatur, anno ſequenti a Paſchali ſummo pontifice pallio donatus, qui eodem anno donationes, ſancto Victori in Aquenſi pago factas, Richardo abbati confirmavit. Is Aquenſem eccleſiam rexit ad annum M C XVIII, quo Fulco ei ſucceſſit, qui Guigonem Forcalcarienſem comitem ob abſtractum Montis-majoris cœnobio caſtrum Pertuſum excommunicavit, & ad reſtitutionem compulit.

Saviniacenſium controverſia.

Tunc etiam gravis controverſia inter Pontium Saviniacenſem abbatem & eccleſiam Lugdunenſem hac occaſione exorta eſt. Olim Saviniacenſes parochianum quemdam habuere, Iterium de Bulliaco appellatum, qui cœmeterium quoddam eis injuſte abſtulerat, ſed facti pœnitens demum reſtituerat. Poſt hæc Stephanus de Varennis, ejus gener, non modo cœmeterium illud denuo invaſit, ſed etiam munitionem haud longe a monaſterio exſtruxit, & ex ea ejus colonos vexare cœpit, immo & ſex monachos in vicina cella degentes expulit. Cum longius procederet rixa, Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus ſe mediatorem interpoſuit, ac munitionem Pontio abbati reddendam cenſuit. Archiepiſcopi judicio acquieſcere viſus eſt Stephanus, ſed fraudulenter. nam in ipſa munitione cum armatis hominibus perſtabat, & monaſterii homines minis & injuriis affectos ad pugnam provocare non ceſſabat. Cum res ita haberet, abbas amicorum conſilio vim vi repellere ſtatuit, ac demum munitionem evertit. Ea re commotus archiepiſcopus, abbatem & monachos excommunicavit, & earum eccleſiis interdicto ſuppoſitis, obſides inſuper ab eis accepit, dum ſcilicet munitionem inſtauraſſet. Querelis hac de re ad Paſchalem delatis, pontifex, ſuppreſſo archiepiſcopi nomine, Lugdunenſis capituli canonicos increpavit, caſtelli deſtructionem probavit, obſides monachis reſtitui juſſit, & ſententiam Matiſcenſis epiſcopi ad concordiam ſanciendam latam tenere præcepit, ut videre licet in ipſius Paſchalis decreto, quod in Appendice referemus. Incertum quo anno deceſſerit Pontius abbas, qui geſta ſuperiorum abbatum deſcribi curavit, ut in Appendice videre licet. Ejus obitus notatur VI. idus Maii. Milo abbas ei ſucceſſiſſe videtur.

LXX. Lirinenſis clades.

Ad hoc tempus revocanda eſt clades Lirinenſi inflicta monaſterio a barbaris pyratis, haud dubie Sarracenis, qui monaſterium penitus everterunt, plurimoſque monachorum gladio percuſſerunt. Ejus rei teſtem habemus unum Hildebertum in epiſtola XXIV. ad Hugonem Cluniacenſem abbatem, cujus precibus acceptum refert, quod in reditu ex urbe Roma diſpoſitas ſibi inſidias, & illorum barbarorum manus effugiſſet. *Ii*, inquit, *catholicæ religionis expertes & hoſtes, in inſulam beati Honorati ſacratiſſimo die pentecoſtes in multis navibus delati ſunt. Ibi, ad fundamenta monaſterio penitus everſo, plurimi monachorum gladio percuſſi ceciderunt: reliquis, & latibulis, & turre proxima conſultum. Eadem die de præfata inſula felix me ventus expulerat; & ita ex ipſis pæne leonum faucibus avulſus, auſpicato curſu Magalonam navigavi. Hac ideo, ſanctiſſime pater, expoſui, ne quis ignoret, quantis oratione veſtra periculis ereptum me confitear. Habeo igitur atque ago veſtræ gratias religioni, cujus ſinum, quaſi reus aram, jam dudum complexus eſſem, ſi conſultus papa pontificis onus amoliri permiſiſſet.*

Hildebertus cupit eſſe Cluniaci monachus.

Ex his intelligitur, Hildebertum pontificatum abdicare voluiſſe, & Cluniacum ſecedere: ſed papam hac de re conſultum non permiſiſſe. tum ſubdit: *ille dum me remiſit ad laborem, invidit gloriam: non illi imputet Dominus. Interim in umbra alarum tuarum ſperabo, donec educar de lacu miſeriæ & de luto fæcis, atque dicam; Ecce venio ut faciam voluntatem tuam, Deus meus.* quibus verbis innuit, idem nihilo minus propoſitum animo ſuo hæſiſſe. In fine epiſtolam ita concludit: *De cetero redundantis operæ eſt, ſuper Andecavenſi epiſcopo, tirone ſcilicet beati Benedicti, vos rogare, cujus affectus & ſingularis eſt in univerſis, & univerſus in ſingulis.* Id intelligendum de Gaufrido de Meduana, qui, dimiſſo epiſcopatu, anno ſuperiori Cluniaci monachus factus eſt. Notandum eſt *tironis* vocabulum, quod argumento eſt Gaufridum tunc tironem ſeu novitium fuiſſe, cum hæc epiſtola ſcripta eſt. Ejus epitaphium

Digitized by Google

compoſuit Marbodus epiſcopus Redonenſis. Electus in ejus locum Rainaldus de Martiniaco, cujus electionem alii probarunt, alii improbarunt. Ex his unus fuit Goffridus [a] Vindocinenſis abbas, hac maxime ratione, quod Stephano decano, aliiſque invitis, arreptus fuiſſet a vulgo. quod pernicioſæ ſeditioni deputat Goffridus; aitque Hildebertum virum religioſum, qui poſt metropolitanum in provincia primus eſt epiſcopus, ab ejus conſecratione receſſiſſe. Ex altera parte ſtetit Marbodus Redonenſis epiſcopus; & agitata Romæ hac cauſa, Rainaldi tandem obtinuit electio.

ANN. CHR. 1103.

a *Goffrid. lib. 3. ep. 11.*

Quod attinet ad Lerinenſem illam cladem, nulla ejus mentio apud Vincentium Baralem, niſi forte id intelligatur de illa everſione, quæ Aldeberto [b] abbate, ejus nominis primo, facta dicitur, quam Baralis negat. Quamquam huc referri poſſunt Honorii II. [c] litteræ ad omnes fideles, quos hortatur pontifex ad ſuppetias Lerinenſibus ferendas ad conſtruendam contra Sarracenorum impetum munitionem, exponens labores perſecutionis, damna & pericula, *quæ religioſi fratres Lerinenſis monaſterii ſancti Honorati longo tempore* [d] *Sarracenorum tyrannide paſſi ſunt.* Tunc Lerino præerat Pontius abbas, cognomento Fortis, ſucceſſor Aldeberti, ejus nominis ſecundi, cujus obitum anno ſuperiori retulimus.

b *Chron. Lerin. parte 2. p. 152.*

c *ibid. p. 159.*

d *ſupra n. 27.*

LXXI. S. Mauri Virdunenſes abbatiſſæ.

Dum Virdunenſi ſancti Mauri parthenoni præeſſet Girberga abbatiſſa, nobilis quædam femina ejus propinqua, Richildis nomine, apud Arelatem nupta erat. Hæc orbata viro, natalis ſoli & amicorum ſtudio patriam repetiit, in primis Girbergæ abbatiſſæ amore, cujus in monaſterio non paucis diebus habitavit. Interim ſecundis nuptiis animum adjecit: ſed cum multam illi baſilicæ reverentiam, tum propter ſuffragia ſanctorum, quorum corpora ibidem requieſcunt, tum propter inhabitantium religionem haberet, placuit ipſi, ut de ſe ipſa potius, quam de rebus ceteris & alienis *victimam Deo & ſancto Mauro ſolveret.* Ad altare igitur ſancti Mauri, pridie quam ſecundo nubere diſpoſuerat, acceſſit, ſeque ipſam, & liberos ex ſe naſcituros Deo & ſancto Mauro vovit, ea lege, ut unaquaque proles annuum cenſum ad altare ſancti Mauri offerret, mas quidem denarios duos, femina tres obolos. Ita pia illa matrona ſtatuit edito hac de re inſtrumento *anno* M C III. *præſidente Virdunenſi cathedra venerabili Theoderico epiſcopo, præſente præfata abbatiſſa Gyrb. & Petro ejuſdem eccleſiæ advocato, & Milone, cui nubere debebat.* Verum non cohærent hæ chronologicæ notæ. nam prædicto anno eccleſiæ Virdunenſi præſidebat Richerus, ſucceſſor Theoderici, qui anno M XC. deceſſerat, idemque quaſdam eccleſias dederat Alix abbatiſſæ, quæ forte Girbergam præceſſerat. In his poſtremis litteris, quæ ſunt abſque chronicis notis, Theodericus *ſancti Johannis monaſterium* vocat, *ab Heymone epiſcopo divæ memoriæ prædeceſſore* ſuo *inceptum & exaltatum, ubi corpus ſancti Mauri confeſſoris permultis adornatum quieſcit miraculis.* Girbergæ abbatiſſæ ſucceſſit Ida, cujus tempore, id eſt anno M C XXV. Henricus epiſcopus ratum habuit compromiſſum, factum inter Manaſſem abbatem ſancti Pauli & conventum ſancti Mauri de curſu Scantiæ rivuli, qui ad utrumque locum influit.

LXXII. Ambroſianæ baſilicæ abbates.

Mediolani in baſilica Ambroſiana poſt Heribertum abbatem locum rexit Johannes, qui hoc anno privilegium a Paſchali [e] obtinuit, quo propter amorem ſancti Ambroſii & ſanctorum Gervaſii & Protaſii, quorum honori dicatus eſt locus, Johanni abbati confirmat uſum dalmaticæ, ſandaliorum & chirothecarum, atque facultatem ferendi tintinnabulum capellæ; necnon dominium totius eccleſiæ poſt archiepiſcopum, multaque alia, quæ in pontificiis litteris recenſentur, quarum chronicæ notæ non bene ſimul conveniunt. In his litteris confirmat *eccleſiam ſancti Auguſtini cum parochia ſibi pertinente.* quam Puricellus haud aliam eſſe putat ab ea, in qua ſanctum Auguſtinum a beato Ambroſio baptizatum fuiſſe tradunt, eo ſcilicet in loco, ubi in hanc uſque diem viſitur ſacellum ſancto Auguſtino inſcriptum, quod quinquaginta circiter paſſibus diſtat a baſilica Ambroſiana. Non multo poſt Johanni abbati ſuffectus Guillelmus, qui ob inteſtina Groſſolani & Jordani, qui de archiepiſcopatu contendebant, diſcidia & bella locum deſeruit, & ad Taurinenſe S. Solutoris [f] monaſterium ſe recepit, eidemque præfuit, alterum Johannem in Ambroſiano ſortitus ſucceſſorem.

e *Puricell. p. 509.*

f *ibid p. 546.*

Vallumbroſæ conſulit Mathildis comitiſſa.

Hoc item anno Mathildis comitiſſa illuſtria duo ſuæ pietatis documenta dedit pro monachis Vallumbroſanis, quorum florentem religionem laudat, illoſque auctoritate ſua munit contra vexatores, ac beneficiis auget. In primis dignum eſſe ait

AN. CHR. 1103. a Ital. ſac. to. 3. p. 307. & ſeqq.

» [a] circa univerſas Dei eccleſias ſummæ venerationis ſtudium ab omnibus exhiberi ; » ſed tanto ſingularius erga eas, in quibus religioſæ virorum perſonæ converſantur, » quanto credimus eorum orationibus patrocinia poſſe nobis ſingularia ſuffragari. » Cum itaque ſuæ ditionis luſtrando provincias comperiſſet, venerabiles congrega- » tiones monaſterii Vallumbroſæ a quibuſdam ſubditis ſuis vexari & proculcari, & » ſanctiſſima loca, quæ præ ceteris religione fulgebant, & laudabilem ſanctitatis fa- » mam redolebant, ab iniquis hominibus nimium atteri; id deinceps ne fiat, diſtricte » prohibet. Actum in palatio Florentino XIII. kal. Decembris. Subſcribunt Petrus » Piſtorienſis epiſcopus, Guido comes, ejuſque filius cognominis Guerra vocatus, » Paganus Romanæ eccleſiæ cardinalis, & alii. Ad hæc omnes illius congregationis poſſeſſiones confirmat, maxime eorum, qui *in ſancto loco illo, a quo ſancta illa congregatio nomen accepit, converſantur, eorumque qui in poſterum eo conventuri eſſent, ad retinendam monaſticam religionem & bonam conſuetudinem ſanctæ memoriæ domini Johannis abbatis majoris, qui univerſæ ſanctæ congregationis iſtius bonus inceptor & ordinator fuit; ut ſecundum diſpenſationem & ordinationem domini Bernardi & ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalis, qui univerſæ ſanctæ congregationi modo*, inquit, *præeſſe videtur, & Theoderici præpoſiti, qui ab eodem Bernardo abbate, & ab univerſa Vallumbroſana congregatione in regimine totius congregationis ordinatus eſt.* Actum in monaſterio ſancti Salvatoris Aretino. His litteris appoſitum eſt ſignum Guidonis comitis, qui ſcribere neſciebat.

LXXIII. Gebehardus Conſtantiæ epiſcopus pulſus. * Petershauſen.

Hoc ipſo anno Gebehardus Conſtantienſis ad Rhenum epiſcopus e noſtris ſede ſua expellitur, intruſo in ejus locum a ſchiſmaticis Arnolfo, ſeu Arnoldo, ſancti Galli monacho, fratre Heinrici comitis de Sancto-Monte, agente Vodalrico ſeu Udalrico abbate ſancti Galli, qui Heinrici imperatoris partes, ut alias diximus, ſectabatur. Tunc ſuburbani ſancti Petri * abbas erat Theodericus, in Gebehardum optime affectus, qui multas ab Heinrico comite intruſi fratre injurias paſſus eſt, quod legitimo paſtori conſtanter adhæreret. Sed tandem reſtitutus in ſedem ab Heinrico V. Gebehardus, illatas Theoderico, ejuſque monaſterio injurias compenſavit. Superſtes fuit ad annos ſeptem optimus præſul, legati dignitate ab Urbano honoratus, mortuus anno MCX. cum illi eccleſiæ annis viginti-ſeptem per multas tribulationes præfuiſſet, ut in chronico Conſtantienſi legitur. Udalricus ejus ſucceſſor, quod epiſcopalis honoris inſignia ab Heinrico V. accepiſſet, conſecrationem obtinere non potuit a Paſchali papa, ad quem Theodericus abbas non ſemel ejus rei cauſa miſſus eſt. Curavit nihilo minus, ut Conradus ejuſdem ſedis epiſcopus, prædicti ſancti Petri monaſterii auctor, in ſanctorum numerum referretur, & Brigantinum monaſterium, quod Ruodolfus comes ejus conſanguineus fundaverat, conſecravit. Udalricus alter, prioris ſucceſſor, abdicata dignitate, monachus in ſancti Blaſii monaſterio factus eſt.

LXXIV. Erchemboldo abbati & aliis indulta privilegia. b lib. 65. n. 23. c ibid.

In ſuperioribus [b] actum de origine Schirenſis monaſterii, quod ob varias ſedes varia nomina ſortitum eſt. Secunda ejus ſedes fuit apud Viſpacum, quo nomine Paſchalis papa *Erchinboldo abbati venerabili monaſterii ſancti Martini, quod in loco Viſpaco ſitum eſt*, apoſtolicæ tutelæ privilegium indulſit cum libera eligendi abbatis facultate. Datum Beneventi XI. kal. Decembris hoc anno, indictione XI. Idem pontifex anno ſequenti conſimile aliud privilegium concedit eidem *Erchinboldo Uſinhovenſi abbati*, quæ altera ſedes eſt monaſterii, ut alias obſervatum. Supervixit ad annum MCXI. Erchinboldus ſeu Erchemboldus abbas, poſt annos quatuordecim præfecturæ: cui ſucceſſit Bruno, vir nobiliſſimus, filius ſcilicet materteræ Heinrici imperatoris, quem Brunonem vetus chronographus Schirenſis a beato Willelmo abbate *adhuc ſuperſtite* miſſum perperam dicit. Is in ſecunda monaſterii ſede mox dicta per octo annos ſediſſe numeratur, ſub quo tertia demum mutatio in Schiram facta eſt, ubi totidem annos perſtitit.

ANN. CHR. 1104. LXXV. Trecenſe concilium.

JAm veniendum eſt ad annum milleſimum centeſimum quartum, quo Richardus Albanenſis epiſcopus a Paſchali in Galliam miſſus eſt ad impertiendam Philippo regi abſolutionem, quam poſtulabat. Primum omnium concilium habuit legatus apud Trecas, cujus mentionem facit Ivo epiſcopus in epiſtola ad ipſum Richardum, aliique: ſed quo præciſe tempore hoc concilium celebratum ſit, docet nos diploma Hugonis Campaniæ comitis pro Moliſmenſi cœnobio, cui donationem S. Walburgis eccleſiæ,

Digitized by Google

eccleſiæ, anno ſuperiori factam, in eodem concilio confirmavit. Epiſcoporum quoque, qui eidem concilio interfuerunt, pleraque nomina uti & abbatum diſcimus ex eodem diplomate, cujus hæc verba. *Acta ſunt hæc apud Trecas* v. *nonas Aprilis, anno ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo quarto, indictione* XII. *Epacta* XXII. *concurrente* V. *in ſede Romana vicem apoſtolicam gerente domno papa Paſchali, Richardo Albanenſi epiſcopo, apoſtolicæ ſedis legato, de negotiis eccleſiaſticis in generali concilio Trecis tractante, Philippo epiſcopo eidem eccleſiæ præſidente, Francorum regnum Philippo & filio ejus Ludovico regente, Hugone comite filio Theobaudi Campaniæ comitatum Dei gratia retinente: cujus largitione præſcriptarum rerum donatio conceſſa, auctoritate corroborata, petitione in eccleſia Trecenſi coram omni ſynodo recitata, a præfato Richardo cardinali approbata, & a conſedentibus archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus collaudata, immo tam clericorum, quam laïcorum judicio eſt generaliter confirmata: de quibus aliquos nominamus, & ad corroborationem hujus cartulæ hic inſcribendos judicavimus. Daimbertus archiepiſcopus Senonenſis, Rodulfus Turonenſis; Ivo epiſcopus Carnotenſis, Humbaudus Autiſſiodorenſis, Herveus Nivernenſis, Marbodus Redonenſis, Robertus Lingonenſis, Norgandus Eduenſis, Hugo Catalaunenſis, Philippus Trecenſis, & clerici ejus... Abbates hi interfuerunt, domnus Robertus primus Moliſmenſis cœnobii abbas, Hilgoldus Majorismonaſterii abbas, Lambertus Pultarienſis, Rodolfus S. Petri Inſulæ-Germanicæ, Otto Adremarenſis.* Laïcorum nomina hic prætereo, quæ in Appendice videre licet, ubi hoc diploma integrum referemus. ANN. CHR. 1104.

Poſt concilium Hugo comes Moliſmum profectus eſt cum Guillelmo comite Nivernenſi, ibidemque ſollemni pompa exceptus a Rotberto, cui alteram partem villæ Ruminiaci, cujus unam prius jam dederat, liberaliter contulit. quæ omnia anno MCVIII. rata habuit, cum Jeroſolymam profecturus eſſet. Eamdem Rumiliaci donationem Adela Bleſenſis comitiſſa, Stephani comitis conjux, Rotberto abbati apud Sparnacum, & poſtmodum cum filiis ſuis, Guillelmo, Theotbaldo & Stephano, apud Columbarium confirmavit.

LXXVI. Godefridus abbas electus epiſcopus Ambianenſis.

Inter ea vacabat Ambianenſis ſedes, poſt Gervini ſcilicet epiſcopi abdicationem, qui rebus adverſis vexatus, dimiſſa dignitate ad Majus-monaſterium ſeceſſerat, muneris haud bene geſti pœnitentiam acturus. Poſt ejus diſceſſum, præmiſſis jejuniis ac precibus, de eligendo ſucceſſore actum eſt. Tandem electus Godefridus Novigenti in pago Laudunenſi abbas, cujus ſanctitatis fama illas oras penetraverat. Probata ejus electio a Philippo rege, cui jam dudum Godefridus pro ſua ſanctitate acceptiſſimus erat. His muniti ſuffragiis Ambianorum legati ad Trecenſe pergunt concilium, cui Godefridus ipſe aderat, eumque a clero & populo electum, rege quoque aſſentiente, teſtantur. Placuit omnibus hæc electio, præterquam ipſi Godefrido, qui fugam meditabatur. Verum interceptus a Richardo cardinale & epiſcopis in medium adducitur, & ab omnibus Ambianorum epiſcopus acclamatur. Hæc Nicolaus monachus in ejus vita. Rem paullo aliter refert Guibertus[a] Novigenti poſt eum abbas, in ejus cauſa nonnihil ſuſpectus. Ait quippe Godefridum, cum ſedes Ambianenſis biennio vacaſſet, ut erat in rebus gerendis verſutiſſimus, procuratorem factum fuiſſe cujuſdam illius urbis archidiaconi, cujus electioni quidam e clero & « populo ſuffragabantur: ſed cum alteri id peteret, ipſum expetitum fuiſſe; & cum « ab omnibus, etiam ab iis, qui ipſi præerant, pontificibus, veluti totius religionis « ſpeculum, ſpectaretur, repente ad id, quod utrum affectabat, an verebatur, novit « Deus, emerſiſſe. Verum hæc Guiberti ſuſpicio nonnihil maligni redolet, uti & « quod addit ad inſinuandam lectoribus ſuſpicionem affectati a Godefrido epiſcopatus, ſumto inde argumento, quod ejus initia *ſolitæ plena laudis* fuerint; cui extrema nequaquam reſponderint. cujus rei contrarium ex Godefridi factis, etiam poſtremis facile evincitur.

[a] *Guibert. lib. 1. de vita ſua c. 2.*

LXXVII. Novigentum redit.

Poſt hæc Trecis Novigentum revertit Godefridus, tempus conſecrationis ſuæ, & reditum Manaſſæ archiepiſcopi, qui & ipſe Trecenſi concilio interfuerat, ipſumque conſecraturus erat, præſtolaturus. Abeſt a Novigento vix duobus milliaribus vicus, Guniacus[*] vocabulo, ubi reſidebat pia matrona, Emma nomine, caſtiſſimam vitam & piis operibus exercitam ducens, quæ Godefridi conſiliis regi conſueverat. Hæc futuram ejus abſentiam ferre impatiens, Deum precata eſt, ut ſe ante ejus diſceſſum e vita eriperet, quo a viro Dei ſepulturæ mandaretur. Factum eſt ut petierat.

[*] *Guny.*

ANN. CHR. 1104.

Mox e febre decumbit, morbo invaleſcente a Godefrido ungitur, *ſacramenta dominica* ex ejus percipit manu; tum moritur, & in ipſo monaſterio ab eodem honorifice humatur.

Conſecratur epiſcopus.

Interim Remos reverſus eſt Manaſſes archiepiſcopus, moxque a proceribus Ambianorum Godefridus illuc perducitur. Magnus eo totius regionis epiſcoporum fit concurſus, in quibus erant Lambertus Atrebatenſis & Johannes Morinenſis antiſtites, pietate & eruditione inſignes, Godefrido in primis addicti. Dum ille conſecraretur, atque de more capiti ejus imponeretur evangeliorum codex, eo explicato ſtatim occurrit ex Luca hic verſus: *Eliſabeth impletum eſt tempus pariendi, & peperit filium.* quod ab omnibus non caſu, ſed cæleſti quodam indicio factum creditum eſt. Ut enim Johannes-Baptiſta, ſic Godefridus matrem habuit Eliſabetham, decem annis ſterilem & ſeneſcentem, &, ut ille, viam Domino paravit. Peracta conſecratione novus præſul Ambianos proficiſcitur: adventanti urbs tota obviam ruit. Ubi ad beati Acheoli martyris ædem extramuranam pervenit, e jumento deſiliit, & per aſperrimam viam, ſtipantibus hinc inde Lamberto & Johanne mox dictis epiſcopis, ad beati Firmini martyris eccleſiam nudis pedibus proceſſit: ubi concionem habuit, cui qui præſentes adfuere teſtati ſunt, numquam ſe a quoquam tam divina, tam ſublimia audiiſſe. Et re quidem vera Godefridus eximiæ facundiæ erat, ipſo Guiberto[a] teſtante, ejus tempore homines Novigento lætius ſua impendiſſe, quam filii eorum ipſi Guiberto bona verba impenderent. Idem aſſerit, Godefridum in prima illa concione proteſtatum fuiſſe, ſe ardua ſemper ſectaturum. Certe, ut ſcribit Nicolaus, plus factis quam dictis ſuos inſtituere ſtudebat, ita ut etiam tacente lingua, moribus & exemplis eos erudiret. Eadem illi, quæ ante, modeſtia; non cultior aut pretioſior habitus. Monaſtico cucullo indutus, pallio non valde ambitioſo opertus erat. Ad menſam quotidie tredecim pauperes admittebat, cum pedes eorum prius laviſſet. Denique orphanorum & miſerorum maxima illi cura erat. Ad miſſæ ſacrificium, quod quotidie celebrabat, vultum angelicum cum ſumma gravitate præferebat, quam angelica itidem puritas comitabatur. Primo ſuæ ordinationis anno eccleſiam ſanctorum Viti & Modeſti de Ligniaco contulit monachis ſancti Martini a Campis, ad ſupplenda eorum neceſſaria. *Actum in eccleſia Ambianenſi anno* M C IV. *dominicæ incarnationis, indictione* XII. *rege Francorum Philippo, duce exercitus filio ſuo Ludovico, conſule Ambianenſi Engelranno, epiſcopatus Godefridi anno primo.*

a *ibid.*

LXXVIII. Guibertus fit abbas Novigenti.

b *ibid. c.* 3.

Godefrido itaque ad Ambianenſem eccleſiam tranſlato, in abbatis locum electus eſt Guibertus, ejus loci monachis antea, niſi forte ex fama, prorſus incognitus. quod nullo ſuo ambitu, immo ſe minime conſcio, nulla propinquorum ſuorum ſollicitatione factum ipſe [b] aſſerit. Ipſo die quo illic ſuſceptus eſt, quidam ex eis monachus, eventuum curioſus conjector, cum obviam novo abbati procederetur, textum evangelii de induſtria ſuper altare eo conſilio poſuit, ut quod in capitulum oculos pri-
» mum defigeret Guibertus, pro ejus præfecturæ auſpicio eſſet. Erat autem liber, in-
» quit, manu ſcriptus, non paginis, ſed columnis. Aperto itaque libro, in columnæ tertiæ medium ille conjecit oculos, ubi locus ſic habebat: *Lucerna corporis tui eſt oculus.* quod conjector ille poſtmodum Guiberto retulit, & rem ad mentem ſuam bene ſucceſſiſſe dixit. Guibertus vero Deum conteſtatur, ſe, quamvis peccatis ſordidum, tamen inter adverſa, quæ a ſuis paſſus eſt, ſemper bonam erga eos voluntatem habuiſſe, & de eorum profectu & ſalute perquam ſollicitum fuiſſe. Tempus porro quo ſuſceptus eſt ipſe indicat: *Erat autem dominicum præſto natale, cum Iſaias legitur*, ſcilicet, *Apprehendet vir fratrem ſuum, domeſticum patris ſui* &c. quod in vigiliis nocturnis feria quinta dominicæ primæ Adventus legitur. qua occaſione Guibertus ſermonem de hoc capitulo ad fratres habuit. Quo animo ad abbatialem dignitatem acceſſerit, ipſe multis ad Deum fuſis ſermonibus [c] exponit in hæc aliaque verba. *Tu ſcis, cordium renumque præcognitor, quia tale quid nullatenus affectabam: reſpui tamen aut reprobari fœde nolebam; teque præcordialiter exorabam, ut ſic immunis a cœpto fierem, quatinus & verendum, & quod immodice extimeſcebam onus non ſubirem; nec, utpote fragilis, ex mei refutatione deficerem. Non te latuit, Deus meus, quam ægre tulerit mater mea delationem quæ videbatur honoris, ſibi autem intolerandi mœroris: nec mihi quippiam tale contigiſſe volebat, in quo periculum ætatis adhuc neſciæ metuebat: præſertim cum ignarus rerum forenſium penitus eſſem, nimirum quas ſolis litteris*

c *id. lib.* 1. *c.* 18.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1104.

quondam intentus nullatenus addiſcere curaviſſem. Addit matrem bona & mala ſibi eventura, quæ tum, cum hæc ſcriberet, experiebatur, prædixiſſe.

LXXIX.

S. Petri-Vivi privilegium aſſertum.

Prædicto Trecenſi concilio interfuit Arnaldus abbas ſancti Petri apud Senonas, qui monaſterii ſui privilegii confirmationem a patribus obtinuit, & Gauſbertum decanum cellæ Mauriacenſis, Caſæ-Dei monachum, præceptis ſuis inobedientem & rebellem deponi fecit, & Petrum de Sancto-Balderio e ſuis in ejus locum ſubſtituit. Hæc ex Clarii monachi chronico, in quo prædictum concilium recte v. kal. Aprilis habitum dicitur, uti [a] ſuperius notatum eſt: ſed in anno erratum. Neque enim anno M C V. ut ibi legitur, ſed anno præcedente celebratum eſt. Similis error in eodem chronico, ubi Arnaldus abbas anno M C IV. Romam petiiſſe dicitur, & privilegium de omnibus monaſterii ſui rebus impetraſſe IV. idus Novembris a Paſchali papa, ibique inveniſſe Richardum (legendum Anſelmum) archiepiſcopum Cantuarienſem, quem anno M C III. Romæ exſtitiſſe, & ſequenti anno Lugdunum reverſum fuiſſe ex dictis conſtat. In reditu e concilio Arnaldus abbas a *Robertinis*, ut vocabant, militibus, inſtinctu Petri-Armari militis, qui iniquas cellæ Mauriacenſi conſuetudines imponebat, comprehenſus, retruſuſque in carcerem in caſtro pagi Lemovicini Ventaduro, demum a Petro Claromontenſi epiſcopo liberatus eſt.

a *ſupra n. 75.*

Ferrarienſes abbates.

Gualtero [b] abbati Ferrarienſi ſuffectus eſt Otgerius hoc anno, quo ei Paſchalis papa apoſtolicæ tutelæ privilegium indulſit, datum Laterani III. idus Novembris, indictione XII. pontificatus anno V. In hoc diplomate monaſterium Ferrarienſe a quodam ſanctæ memoriæ duce Wandelberto antiquitus conditum & dotatum fuiſſe dicitur. Inter alias vero ejus poſſeſſiones fit mentio de cella S. Judoci, quæ ad Ferrarienſes etiam tunc pertinuiſſe dicitur: de qua nulla deinceps mentio in Ferrarienſibus monumentis. Otgerio abbati ſucceſſerat Henricus anno M C XXVII. ſeu potius M C XXXII. quo Ludovicus Craſſus Ferrarienſibus apud Loriacum * confirmat omnes immunitates, quas Philippus ejus pater eis conceſſerat. Eidem Henrico abbati Henricus Senonum archiepiſcopus confert eccleſiam de Braulis anno M C XXXIII. pontificatus anno decimo, cujus in litteris mentio fit ſanctimonialium de Roſeto, de quarum origine in præſens agendum eſt.

b *lib. 65. n. 66.*

* *Lory.*

LXXX.

Eliſabeth conditrix parthenonis de Roſeto.

In ipſo pago Waſtinenſi, ubi ſitum eſt Ferrarienſe monaſterium, exſtat vicus de Roſeto *, duabus fere a Curtiniaco * leucis, ubi ſæculo duodecimo ineunte puellare monaſterium conditum eſt. Ejus auctor fuit Eliſabetha, a loco Roſa cognominata, primum ſanctimonialis in Calenſi monaſterio agri Pariſienſis, Rodulfi comitis, ut creditur, Criſpiacenſis & Adelæ Barri ad Albam comitiſſæ filia, adeoque beati Simonis Criſpiacenſis ſoror. Sane Radulfus Criſpiaci comes duas habuit filias, unam Adelam nomine, Theobaldo Campaniæ comiti primum, dein Heriberto IV. Viromandenſi comiti nuptam: alteram, cujus nomen reticent hiſtorici, quam non aliam ab Eliſabetha noſtra eſſe veriſimile eſt. Id argumento eſſe poteſt, quod Radulfus Viromandenſis comes, Strenuus dictus, Franciæ Seneſcalcus ſub Ludovico VI. filius Hugonis Magni Viromandenſis comitis ex Adela Heriberti IV. filia, regiæ protectionis litteras a Ludovico VI. poſtulavit pro Calenſi monaſterio, cui forte in Eliſabethæ propinquæ ſuæ gratiam benevolus erat. Hæc porro Eliſabetha, facultate a Calenſi abbatiſſa ægre obtenta, majoris ſolitudinis, arctioriſque vitæ ſtudio e monaſterio egreſſa cum duabus ſanctimonialibus primo Milidunum, dein Caſtrum-Nantonis petiit, & in proximo loco, Roſeto nomine, deſerto & inculto ſedem cum illis fixit, & humiles conſtruxit caſas. Sed cum locus iſte ob paludes valde incommodus eſſet, vixque illis neceſſaria ſuppeterent; duæ illæ Eliſabethæ ſociæ animo deficientes, ad priſtinum monaſterium reverti conſtituunt. Sola ergo cum eſſet Eliſabetha, in cavam quercum ſe abdidit, pomis ſilveſtribus crudiſque radicibus vitam utcumque ſuſtentans, ludibria ſubinde a ruſticis paſtoribus perpeſſa, quibus nequaquam a propoſito deterreri potuit. Auxit ſanctitatis famam tanta conſtantia, cujus rumore animatæ duæ ſanctimoniales Calenſes, Conſtantia & Acvis, quæ ejus ſoror dicitur, eam conveniunt, ſeque eidem ſociam adjungunt. Tum vero earum religione animati accolæ, ludibria & jocos in venerationem convertunt, monaſterio condendo opem conferunt: ubi plurimæ virgines Eliſabethæ diſciplinæ ſe ſubjecere, & magna vitæ diſtrictione ibidem floruere. Denique virgo ſancta, plurimis miraculis editis, ad cælum migravit idibus Decembris ſub annum M C XXX. cujus cor-

* *Roſoy.*
* *Courtenay*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1104.

pus poſt aliquot annos integrum repertum eſt. Aliquanto poſt ejus obitum Petrus de Curtiniaco, Philippi-Auguſti Francorum regis patruus, pro remedio animæ ſuæ Deo & eccleſiæ beatæ Mariæ de Roſeto villas Hervavillæ, Mareſvillæ, aliaque contulit, laudantibus Eliſabetha ejus conjuge, & Petro Nivernenſi comite eorum filio, qui eccleſiam de Roſeto, Adam abbatiſſam, & Adam prioriſſam, totumque conventum de hac eleemoſyna inveſtierunt, ut fuſius legitur in ipſius Petri litteris in hiſtoria Waſtinenſi [a] relatis cum charta Petri comitis ejus filii, qui parentum donationem anno M CC III. ratam habuit. Ibidem etiam Lucii III. & Martini IV. bullæ referuntur pro monaſterio de Roſeto: quod Anglorum bello penitus everſum eſt, ſanctimoniales vero tranſlatæ ad prædium ſuum Villæ-caſſonis *, ibidem monaſterium condidere, ubi hactenus conſiſtunt: quo in loco ſancta Eliſabetha annuo feſto colitur. Eadem in necrologio Paraclitenſi memoratur his verbis: *Idibus Decembris Elizabeth Roſetis cœnobii fundatrix.* quod forte argumento eſt, eam perveniſſe ſaltem ad annum M CXXIX. quo Paraclitenſe monaſterium a ſanctimonialibus Argentoilenſibus inhabitari cœpit.

a *Morin. p. 592. & ſeqq.*

* *Villechaſſon.*

Fontis-humidi monaſterii initia.

Hoc anno conſtrui cœpit Fontis-humidi * monaſterium, quod Regniacenſi abbatiæ Ordinis Ciſtercienſis originem dedit. Poſitus eſt iſte locus in diœceſi Æduenſi circa fines diœceſis Autiſiodorenſis juxta opidulum, quod Juga [b] vocatur. Illic duo preſbyteri eremitæ, Girardus & Warinus, monaſterium conſtruere ſtatuerunt, quibus fundum ſuppeditarunt Anſericus miles de Avalone, & Wido de Nuceriis * in prædio, quod tunc ſancti Petri dicebatur, poſtea Fons-humidus, corrupte *Fontiſmus* appellatus. quæ donatio confirmata eſt a domno Odone de Avalone & Milone de Nuceriis, a quibus milites illi prædictum locum in feodum tenebant. Eamdem donationem Hugo dux Burgundiæ, cum Avalonem veniſſet, anno ſequenti confirmavit, præſentibus Rotberto Lingonenſi, & Henrico Æduenſi epiſcopis. Illic itaque prædicti eremitæ, ab hominum conſortio remoti, terram excolere cœperunt, ut labore manuum ſuarum ſibi victum compararent. Aucto monachorum numero præpoſitus eſt eis prædictus Girardus, abbas ejus loci primus, cujus tempore Petrus de Monte-regali, Æduenſis canonicus, monaſticum inibi habitum anno M C XV. induit, in cujus gratiam ejus propinqui multa eidem loco beneficia contulere. Triennio poſt Landricus de Prajaco cum conjuge Eliſabetha, accepto in manus fragmento marmorei lapidis, quod forte ibi inventum eſt, venit ad altare, & ſimul cum illo fragmento donum prædii ſui Ulduni ſuper altare poſuit. quod Stephanus Æduenſis præſul ratum habuit, cum illic ſacros ordines ſabbato hebdomadæ pentecoſtes celebraret. Quin etiam Humbaldus Autiſiodorenſis præſul cœnobium beneficiis ſuis, quantum potuit, ſublimaviſſe traditur. Poſt annos duodecim monaſterium iſtud tranſlatum eſt Regniacum * diœceſis Autiſiodorenſis, ut ſuo loco dicturi ſumus.

* *Fontemoi.*
b *Joug.*
* *Noyers.*

* *Regny.*

LXXXI. Caſali-benedicto privilegium datum & alia.

Interim creſcebat monachorum numero & cenſu Caſalis-benedicti cœnobium Andrea primo ejus abbate, cui hoc anno Paſchalis papa privilegium indulſit, *Dilecto filio Andreæ abbati monaſterii S. Petri* inſcriptum, ſtatuens, *ut in ipſo monaſterio diſciplina regularis conſervetur, quam juxta Vallumbroſanorum fratrum conſuetudinem ab ipſis illic initiis* idem Andreas inſtituerat. quod iiſdem verbis Urbanus II [c]. ſtatuerat. *Datum Laterani* V. *kal. Decembris per manum Equitii agentis vices cancellarii, indictione* XII. *anno dominicæ incarnationis* M C IIII. pontificatus autem domni Paſchalis II. *anno* V. Eodem anno Leodegarius Biturigum archiepiſcopus dedit per manum Andreæ abbatis monachis ejuſdem loci eccleſiam de Polinis cum ſuis adjunctis. Biennio poſt Gaufredus Iſoldunenſis caſtri dominus, annuente Adeliſia uxore, eiſdem donavit pro anima parentum ſuorum Odonis & Beatricis mediam partem ſalis, quem in caſtro Suldunenſi percipiebat. Anno ſequenti Radulfus dominus caſtri Dolenſis & alii viri nobiles qui ad feſtivitatem ſancti Petri in Vinculis occurrerant, nonnulla Andreæ abbati fratribuſque ejus contulerunt in ſilva Boſcontale. Quæ *donatio facta eſt anno* M CV. *indictione* XIII. *in clauſtro Caſalis-ſancti-Petri kalend. Auguſti, cum conveniſſent cum archiepiſcopo Leodegario maxima turba hominum ad feſtum beati Petri apoſtoli.* In alia charta *Aldeburgis fieri volens monacha* tribuit Andreæ abbati & ejus fratribus, quantum ad ſe attinebat, capellam ſancti Leodegarii cum medietate terræ arabilis totius manſi, quod ibi habebat &c. Alias minutiores donationes, eidem monaſterio Andrea abbate factas, prætereo.

c *lib. 69. n. 17.*

Digitized by Google

Hoc ipſo anno, quo Willelmus Aquitaniæ dux Jeroſolymis rediit, cum eo itidem illinc reverſus Willelmus quidam, Theotbaudi grammatici filius, duci acceptiſſimus, qui ab eo Pictavienſis præpoſitus factus eſt. Hoc ille inflatus honore, Nobiliacenſibus monachis non modicam intulit injuriam, moletrinas duas eis auferendo apud Caſſannas. qua injuria tacti Nobiliacenſes, rati id ſibi ob peccata eveniſſe, Deum pœnitentia flectere conſtituunt. Tum delatæ querelæ ad Hugonem de Liziniaco, monaſterii defenſorem, qui itidem ipſo anno Jeroſolymis redierat. Hugonis & Nobiliacenſium querelis pulſatus dux, ægre demum acquieſcens ad cauſam dirimendam duellum indixit. Conditionem, licet repugnanter, admiſere Nobiliacenſes. Conductus ex utraque parte pugil: locus duelli aſſignatus in Pictavenſi inſula, in qua id genus duella fieri conſueverant. Adfuere utrimque ſpectatores, ſcilicet filius comitis cum ſuo pædogogo, aliique in ipſa inſula: extra inſulam Gunbaudus abbas ſancti Benedicti Quinciaci, Hugo de Liziniaco, & innumeri Pictavenſes. Præmiſſa oratione, manus conſerunt pugiles: ſed tandem Nobiliacenſibus victoria ceſſit. Actum anno ab incarnatione MCIV. idibus Junii, indictione XII. Id contigit Gaufrido ſeu Goffrido Nobiliaci abbate, cujus tempore Jordanus de Caſtro-Achardi, annuente Amelia conjuge, filium ſuum Jobum ibidem cum aliis donis obtulit, ut ſub monachi habitu pro parentum, propinquorumque ſuorum exceſſibus Deo ſerviret. Gaufrido abbati ſucceſſit Radulfus, de quo infra. Ejuſmodi monomachiæ ab Ivone [a] aliiſque merito improbatæ.

ANN. CHR. 1104.

Duellum pro Nobiliaco.

a Ivo ep. 248.

LXXXII. Interea Pictavenſes ſancti Cypriani monachi, cum pro libertate per annos ferme quatuor cum Cluniacenſibus decertaſſent, Bernardum abbatem, quem in Nortmanniam anno ſuperiore migraſſe diximus, cum litteris Petri epiſcopi ſui compellunt ut redeat, & laboranti eccleſiæ ſuæ ſuccurrat. Reverſus ille ſanctum Cyprianum, poſt aliquot dies, paucis ſecum aſſumtis ex eremo ſociis, aſino vectus cum paupere amictu Romam petit, & ad Paſchalis audientiam admiſſus, cur ſe abbatia privaſſet ſciſcitatur. Pontifex vero, qui multa de ejus ſanctitate & conſtantia in concilio Pictavenſi per Johannem & Benedictum cardinales reſcierat, ipſum benigne auſcultavit, eique interdictum munus reſtituit. Inde vir Dei, percepta pontificis benedictione, Pictavos reverſus eſt: ubi aliquamdiu in pace perſtitit: ſed tandem ejus loci monachorum, qui exactam ejus diſciplinam ferre non poterant, occultis fraudibus, & Cluniacenſium iteratis molitionibus exagitatus, denuo Romam adire cogitur.

Benedictus abbas S. Cypriani Romam petit.

Si non fallit charta monaſterii Angeriacenſis, habita eſt hoc anno altera ſynodus apud Pictavos per Johannem & Benedictum Romanæ eccleſiæ cardinales, qua in ſynodo ſententia Burdegalenſis concilii [b] de Mareſtaſio lata pro Angeriacenſibus monachis contra Maxentianos, reclamante Garnerio ſancti Maxentii abbate, denuo in judicium revocata dicitur. Ad hoc examen deputati cum Petro archidiacono Burdegalenſi Ramnulfus Santonenſis, Petrus Pictavenſis, Ivo Carnotenſis, Engelrannus ſeu Ingelrannus Laudunenſis, & Hugo Sueſſionenſis epiſcopi: qui, auditis Maxentianorum rationibus, nihilo ſecius Burdegalenſis concilii ſententiam confirmarunt. Atque ut omnis occaſio litis præcluderetur, quarumdam poſſeſſionum, quas apud Gorvillam Mareſtaſio vicinam habebant Maxentiani, permutatio facta eſt, in capitulo Angeriacenſi confirmata præſentibus Garnerio ſancti Maxentii abbate, & Archimboldo ejus ſuppriore, Ramnulfo Santonenſi epiſcopo, Fulcherio abbate Talniacenſi [c], Goffredo Baciacenſi, Petro archidiacono, & Willelmo priore ſancti Johannis Angeriacenſis. quod argumento eſt, Auſculfum ejus loci abbatem tunc defunctum fuiſſe. Actum anno incarnationis MCIV. indictione XII. non XI. ut in excerptis noſtris lego. Auſculfi abbatis ſucceſſor Heinricus anno ſequenti cum Willelmo comite pactum iniit ſuper quibuſdam conſuetudinibus, quas comes in Angeriacenſium obedientiis ſeu cellis exigebat. De Hugone Heinrici ſucceſſore alias.

Pictavenſe concilium.

b lib. 69. n. 95.

c V. lib. 67. n. 106.

Angeriacenſes abbates.

LXXXIII. Dum Moiſiacenſi cœnobio præeſſet Aſquilinus abbas, abbatia ſancti Petri de Curte a Leſatenſium ditione ad Moiſiacenſium jus tranſlata fuiſſe perhibetur. De origine utriuſque monaſterii, Leſatenſis ſcilicet ac ſancti Petri de Curte in tomo tertio [d] egimus. Exſtat in bibliotheca Colbertina codex mendoſe ſcriptus, continens geſta ſummorum pontificum & imperatorum, & ſub finem chronicon monaſterii Moiſiacenſis, auctore Aymerico de Peyrato abbate Moiſiacenſi, in quo, ubi de Aſquilino abbate, refertur epiſtola Odonis abbatis Leſatenſis ad Paſchalem II. cui

S. Petri de Curte monaſterium Moiſiaco ſubjicitur.

d lib. 44. n. 13.

Nnn iij

Digitized by Google

ANN. CHR. 1104. ſignificat, quo pacto ſancti Petri-de-Curte abbatiola, ut vocatur, quæ *juſtitia exigente* Leſatenſium regimini ſubjecta erat, in jus & ditionem Moiſiacenſium tranſierit. Nimirum, cum ejus loci monachi a recto morum tramite aberrantes ad viam reducere tentaſſet, ſed incaſſum, obſiſtentibus ſcilicet Cluſenſibus, qui abbatiolam illam invaſerant, eam *magiſtrali eccleſiæ* Moiſiacenſi ſubdere coactus eſt, ut per Moiſiacenſes reformaretur. Hanc epiſtolam, etſi impolite ſcriptam, hic exhibere viſum eſt.

* Odo. *Univerſali patri domino Paſchali papæ frater O.* Leſatenſis abbas ſuus ſervus. Clareat majeſtati veſtræ, pater generaliſſime, quod Geraldus abbas Leſatenſis prædeceſſor noſter abbatiolam de Curte, quæ juſtitia exigente ſub noſtro degebat regimine, niſus eſt orthodoxe ordinare, quatenus ſpurcitia eliminaretur inde, ac cultus Deo debitus redderetur, & ad unguem perduceretur, niſi invaſores Cluſinenſes monachi ſiniſtra manu obſtitiſſent, atque fratribus loci illius apprehendere diſciplinam prohibuiſſent. Et ut perſenſit conventus Leſatenſis, valde condoluit, & ſæpius inde conquerens, metuenſque ne ſibi, cui loci illius cura paſtoralis commiſſa fuerat, fratrum perennis perditio a diſtricto judice exigeretur, tandem tale invenit conſilium, quod cauſam & curam illius abbatiolæ, ſibi commendatæ, magiſtrali ſuæ eccleſiæ Moiſiacenſi tribueret: ut, quod ipſa Leſatenſis eccleſia ſua impotentia implere minime valebat, Moiſiacenſis famoſiſſima eccleſia ſuppleret. Tali reperto conſilio a fratribus noſtris altioris conſilii, venitur in capitulum, ibique revelato, ut moris eſt, negotio, communi aſſenſu omnium fratrum præfatus abbas Geraldus Leſatenſis privilegium noſtrum de Curte Moiſiacum detulit, atque jus noſtrum ac regimen de abbatiola de Curte domino abbati Aſquilino, ſucceſſoribuſque ejus ceſſit in perpetuum. Hujus rei ego ſupra taxatus, ut ceteri conſodales, gratus laudator exſtiti, & adjutor atque cooperator in omnibus aſſiduus fui. quod ſi forſan dubitatur, legendo compendioſe cognoſcatur: quia quod tunc patri ſpirituali laudavi monachus, nunc longe melius laudo, modiſque omnibus adſtipulans confirmo illa, in honore regiminis poſitus. Sed quia me idem teſtimonium corroborandum veſtra ſibi præſentari juſſit paternitas, hoc libens gaudenſque feciſſem, niſi carnis obſtitiſſet infirmitas.*

Hactenus Odonis epiſtola, quam Paſchali papæ miſit, cum præ corporis infirmitate Romam proficiſci non poſſet, ubi ſcilicet adverſus hanc ſubjectionem coram pontifice litem moverant Cluſenſes: ſed tandem, illis evictis, tenuit illa ſubjectio, ut in illo chronico Moiſiacenſi legitur.

LXXXIV. Moiſiacenſes & Leſatenſes abbates. a lib. 68. n. 10. * Senac. Ad Aſquilinum Moiſiacenſem abbatem quod attinet, is Hunaldo [a] ſucceſſerat anno M XCI. Hic majorem eccleſiæ portam & clauſtrum ab ſe conſtructum præclaris ſtatuis ornaviſſe traditur, & cellam de Senaco* in diœceſi olim Petragoricenſi, nunc Sarlatenſi, erexiſſe: cujus in eccleſia Chriſti domini crucifixi ſtatua poſita fuit, tam affabre ſculpta, ut non humano, ſed divino artificio facta videatur, prædicto Moiſiacenſi chronographo teſtante, eam duabus aliis, quæ tum in Lucana Italiæ civitate, tum in Carrofenſi monaſterio celebrantur, præcellere. Mitto aliam ejuſmodi præclaram ſtatuam, quæ hactenus in Ruenſi eccleſia diœceſis Ambianenſis viſitur. Præter hæc idem abbas multa eidem monaſterio acquiſivit, adeo ut inter præſtantes ejus loci abbates cenſeatur. Ei ſucceſſerat anno M C XV. Rogerius abbas, ſub quo nihil memoratu dignum occurrit. De ejus ſucceſſore Guillelmo in conſequentibus egendum.

De Odone Leſatenſi abbate, cujus epiſtolam mox retulimus, duo tantum addo: unum, quod Guillelmus comes Toloſæ & Pictavorum, eo nomine IX. Leſatenſibus conceſſit aream Toloſæ ante portam caſtri Narbonenſis anno M C XV. alterum, quod Rogerius Fuxi comes, aſſenſu filiorum ſuorum Rogerii, Bernardi & Petri, eiſdem omnimodam immunitatem apud Leſatum indulſit anno M C XX. *in caſtro de Saverdun, in ſecundo anno quando fuit ædificatum.* Odonis abbatis ſucceſſores fuere Atto ſeu Antonius, Guillelmus de Caſtro-novo, antea prior Toloſæ in eccleſia beatæ Mariæ Deauratæ, & Vivianus.

LXXXV. S. Marcello Floriacus aſſertus. * l'Ouche. Ex variis donis, quæ rex Guntchramnus Cabilonenſi ſancti Marcelli baſilicæ contulit, non minima fuit villa Floriacus, ad Oſcaram* fluvium in Divionenſi pago ſita, ubi a poſteris cella monachorum erecta eſt. Illic ſervos contra jus uſurpaverat Otto Burgundiæ dux, & poſt eum Hugo ipſius filius idem jus retinebat. Conqueſti ſunt hac de re ſæpius, at incaſſum, ſancti Marcelli prior & monachi, donec prioris dignitas devenit *ad domnum Hugonem venerandum Lugdunenſem archiepiſcopum, Hu-*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1104.

gonis nepotem: qui cum ad prædictam villam *cauſa placitandi* veniſſet, illic ducem hoſpitio excepit. Dum ibidem dux verſaretur, ipſe Hugo prior apud eum interventorem adhibuit *Joſcerandum cantorem Cabilonenſis eccleſiæ*, *Rainerium ducis dapiferum*, *Teſcelinum cognomine Sorum*, Bernardi poſtea Claræ-vallenſis abbatis parentem; *Bernardum de Monteforti*, *Warnerum de Sombernone*, *atque Milonem de Frolles*, alioſque *ducis familiares*, rogans, ut prædictam villam hac ſervitute liberaret. Horum conſilio dux perſuaſus, ſuum ipſius & patris erratum agnovit, ſervitutem remiſit, eo pacto, ut prior ipſi palefridum daret cum ducentis ſolidis monetæ Divionenſis, & anniverſarium patris ſui in perpetuum illic inſtitueret. Hoc pactum poſtea ratum habuit idem dux Hugo, fratre ſuo Heinrico aſſentiente; & chartam ea de re confectam *in camera Divionenſis abbatis*, *nomine Jarentonis*, *poſuit in manu venerabilis Hugonis archiepiſcopi Lugdunenſis ſupra nominati*, *laudantibus & conſentientibus Hugone ducis dapifero*, *Widone & Rainaldo de Grancey*, *Waltero coneſtabulo*, *& pluribus aliis*, *in præſentia reverendorum epiſcoporum Roberti Lingonenſis*, *Berardi Matiſcenſis*, *& Hugonis Autiſiodorenſis abbatis*, *in præſentia Hugonis Trecenſis comitis*, *& multorum canonicorum Trecenſium*, *anno ab incarnatione Domini* MCIV. *indictione* XII. ut fuſius apud Chiffletum [a] videre licet. Ex his litteris intelligitur, Hugonem Dienſem primo antiſtitem, dein Lugdunenſem, ex ſtirpe Burgundiæ ducum prodiiſſe, & ſancti Marcelli priorem fuiſſe, forte etiam monachum. Neque enim veri ſimile eſt, tunc temporis ſæculares monachorum priores exſtitiſſe.

a *Chiffet. de gen. S. Bern. p.* 425.

LXXXVI. Monaſteria quædam duplicia improbata in Hiſpania.

In Hiſpania & in Anglia novum duplicium monaſteriorum genus ſæculo ſexto inventum eſt contra regulas canonicas & monaſticas, ut conjugati cum liberis ſuis communiter habitarent. quod merito improbavit concilium Ilerdenſe, tum ſanctus Fructuoſus abbas in Hiſpania, qui regulam communem longe diverſam compoſuit; & in Anglia venerabilis Beda, ut in tomo primo [b] Annalium noſtrorum dictum eſt. Illorum monaſteriorum reliquias etiam ſæculo duodecimo ſuperfuiſſe diſcimus ex epiſtola Paſchalis II. ad Didacum Compoſtellanum epiſcopum hoc anno ſcripta, in qua hæc verba. *Illud omnino incongruum eſt, quod per regionem veſtram monachos cum ſanctimonialibus habitare audimus. ad quod reſecandum experientia tua immineat: ut & qui impræſentiarum ſimul ſunt, diviſis longe habitaculis ſeparentur, prout arbitrio & religioſorum virorum conſilio melius viſum fuerit, neque in poſterum conſuetudo hujuſmodi præſumatur.*

b *V. lib.* 13. *n.* 40. *&* 41.

LXXXVII. Bruno epiſcopus Signienſis fit Caſini monachus.

In Italia per id tempus Bruno [c] Signienſis epiſcopus, in Apuliam cum Paſchale pontifice profectus, in morbum incidit: eaque uſus occaſione, redeundi facultate obtenta, Caſinum adiit, &, quod diu optaverat, dimiſſo epiſcopatu, monaſticum induit habitum. Id ubi reſcivere Signienſes, tanti paſtoris non ferentes abſentiam, pontificem interpellarunt, ut ad eccleſiam ſuam regredi compelleretur. Tum miſſi Caſinum a papa nuntii, apoſtolicæ ſedis auctoritate præcipiunt, ut ad ovium ſuarum curam redeat. Ad hæc Bruno ad amicos cardinales, ut pontifici ſuam dimiſſionem approbent, ſcripſit in hunc modum. *Cuncti procul dubio ſciunt, qui in Romana eccleſia ſunt, quia, niſi contra eccleſiam ſchiſmaticorum ſæviſſet inſania, quod modo egi, multis jam annis impleſſem. Nunc vero quia Romana eccleſia, Petro claves regente, tota per orbem Chriſti Dei noſtri gratulatur eccleſia, ventorum jam turbines ſilent, maria pacata quieſcunt: quod Deo ſemel voveram, reddere cogor. Melius eſt enim non vovere, quam vovere & non reddere. Quod ſi quis objiciat, me ſemel acceptam epiſcopatus ſarcinam non debuiſſe deponere; reſpondebo liberius, multos, qui pontificatus jura non deſerunt, a ſiniſtris eſſe ſtatuendos, dicente Domino: Principes fuerunt, & non cognovi: duces exſtiterunt, & non per ſpiritum meum. Porro qui recta intentione epiſcopatum dimiſerunt, certum eſt eos de æterna felicitate perenniter in Chriſto gaudere. Mihi quidem exempla non deſunt, quorum auctoritate ſubnitar, eorum ſcilicet, qui relictis turbinibus ſæculi quietam vitam delegere. Unde, quæſo, ſummum pontificem orate, ne mihi ultra moleſtus ſit, tranquillumque portum, in quem Chriſto duce perveni, ne me deſerere cogat.* His Brunonis litteris acceſſere Oderiſii abbatis Caſinenſis preces, ut virum Dei in ſuo monaſterio militare permitteret. quibus demum pontifex ceſſit ad tempus. Verum non multo poſt cum Boamundo Antiochiæ principe, qui Conſtantiam Philippi Francorum regis filiam in conjugium petiturus venerat, in Galliam miſſus, ſynodum habuiſſe dicitur, ſed quid in ea ſtatutum ſit ignoratur. Alias quoque obivit legationes: ſed tandem Caſinum reverſus, poſt mortem Oderiſii abbas eligitur.

c *V. lib.* 65. *n.* 53.

Digitized by Google

ANN CHR. 1104. LXXXVIII. Theotgerus varia monasteria reformat. a V. lib. 67. n. 114.

Inter ea Theotgerus [a] ſancti Georgii in Hercinia ſilva abbas. varia illius regionis monaſteria ad meliorem frugem reducere ſatagebat, ſcilicet Uttemburanum in Suevia, cui Robertum ſeu Rupertum, virum eximiæ ſanctimoniæ, abbatem præfecit. Idem præſtitum in monaſterio, quod a poſſeſſore Hugonis-curia vocabatur, idem etiam in Auguſtenſi S. Afræ cœnobio: cujus loci abbas, qui abdicata dignitate artioris vitæ ſtudio Theotgeri inſtitutis informandum ſe tradiderat, petente epiſcopo & clero ad eumdem locum regendum remiſſus eſt. Is videtur eſſe Egino, qui ab Hermanno epiſcopo exagitatus Paſchalis II. pontificatu, Piſis vita piiſſime exceſſit anno M C XXII. Sub ejus ſucceſſore Hezilone Conradus Auguſtenſis epiſcopus monachum induit. Ad hæc, Theotgerus Admontenſi monaſterio notæ ſanctitatis virum præpoſuit, haud dubie Giſilbertum, qui Jeroſolymam [b] profectus, apud Corozaim a Sarracenis martyrio affectus eſt. Denique miſſis in Gengenbacenſe monaſterium diſcipulis, priſtinum illic ordinem reſtituere cœperat, cum ad Mettenſem epiſcopatum provectus eſt.

b Bucelin. to. 1. topogr. Germ. part. 2. p. 1.

Feminarum cœnobia condit.

Verum non tantum de virorum, ſed etiam de feminarum ſalute ſollicitus, monaſteria illis ædificavit, in quibus exactam reclusionem ſervabant. Ex his unum erat Amptenhauſenſe, a cella ſancti Georgii quinque fere millibus diſparatum, in quo centum circiter ſanctimoniales congregavit. Ex his una illuſtris genere virgo, Beatrix nomine, piiſſime vixit, cujus corpus poſt aliquot annos incorruptum repertum eſt in ædicula eccleſiæ ſancti Georgii foribus adjacente, ubi ſanctimoniales illæ humari conſueverant. Sed eximia in primis erat viri ſancti caritas in egenos, maxime tempore famis, cui ſublevandæ alienum æs grande conflavit, ita ut ſexcentas argenti libras, mutuo acceptas, in quotidianos uſus expenderit. Nec mirum proinde, ſi tam efficax ejus ſermo fuerit, tum in converſione hominum, tum in diſſidentium reconciliatione, quæ peculiaris ejus gratia eſſe videbatur.

LXXXIX. Fuldæ magna lues.

In chronico noſtro Saxonico magna hoc anno aëris inæqualitas in Fuldenſi monaſterio fuiſſe perhibetur, ita ut in natali Domini multi eccleſiam petere non potuerint, petentes quidam Fulda flumine ſubmerſi ſint. Huc ſpectat quod refert Willelmus Malmeſburienſis libro tertio de geſtis regum Anglorum, nimirum tunc temporis in cœnobio Fuldenſi exitialem luem graſſatam fuiſſe, quæ primum quidem abbatem corripuerit, mox complures monachos exſtinxerit. Superſtites primo ſibi quiſque timere, preces & eleemoſynas largiores facere: ſed, remittente lue ac metu, ut eſt natura hominum, pedetentim remittere cœperunt, præſertim cellerarius, qui palam clamitabat, non poſſe penum tot expenſis ſufficere. Speraſſe ſe ex tot funeribus quoddam alleviamentum: at nihil ſpei eſſe, ſi quod vivi relinquerent, mortui conſumerent. Is quadam nocte, cum in dormitorium pergeret, in capitulo omnes, qui illo anno deceſſerant, ex ordine conſpexiſſe dicitur; a quibus, cum tremens effugere vellet, retractus, increpitus, & more monaſtico flagellatus ſit, abbate in hunc modum loquente: Stultum eſt de morte alterius emolumentum quærere, cum eadem ſors omnes maneat: at impium eſt, cum monachus totam vitam in Dei conſumſerit obſequium, ut careat ſaltem unius anni poſt mortem ſtipendio. Noveris ergo te brevi moriturum: ſed quidquid pro te fiet, ad aliorum, quibus abſtuliſti, referetur commodum. Modo vero alios corrige exemplo, quos corrupiſti verbo. Abiit ille, & viſum non fuiſſe vanum, tam recentibus plagis, quam morte brevi ſubſecuta demonſtravit. Ita fere Willelmus, quod Vincentius in Speculo hiſtoriali ad hunc annum refert. Tunc Fuldæ præerat Godfridus ſeu Gottifridus abbas ab anno M XCVI. quo Ruthardo ſucceſſerat, depoſitus ad annum M C IX. ut ſcribit Browerus, cum Breviario Fuldenſi; mortuus Coloniæ. Non itaque Fuldæ ex peſtilentia obiit anno M C IV.

XC. Tharienſe monaſterium. * Teris.

In prædicto chronico Saxonico ad hunc annum Boto comes, cognomento Fortis, Erbonis Carinthiæ principis, & quondam palatini comitis germanus, jam plenus dierum non longe a Ratiſpone defunctus memoratur, & ad monaſterium Tharienſe * quod ipſe ſuis opibus & prædiis large dotaverat, delatus, ibique humatus fuiſſe. Thariſſenſe monaſterium vocat Trithemius, a quo Boſo comes in Bavaria vocatur, qui hoc monaſterium in diœceſi Herbipolenſi juxta Moganum ſeu Mœnum fluvium exſtruxit, quinque ferme ab urbe Babinberga in deſcenſu fluminis milliaribus: ubi monachos e vicino Swarzacenſi ſanctæ Felicitatis monaſterio poſuit, quibus Embricum abbatem præfecit. Hæc Trithemius in hiſtoria Hirſaugienſi

Digitized by Google

ANN. CHR. 1104.

gienſi ad annum MLXIV. qui Rutgerum e diſcipulis ſancti Willelmi abbatis Hirſaugienſis eidem loco poſtea præpoſitum fuiſſe dicit. Idem auctor ad annum MCV. Botonem, & capite præcedenti Bottonem comitem palatinum de Witelſbach in Bavaria, cognomento Fortem, laudat, monaſterii Thariſienſis in diœceſi Friſingenſi fundatorem. At monaſterium Thariſſenſe, ut alias illud appellat ipſe Trithemius, in Herbipolenſi diœceſi ſitum erat, quod, erecta in ſedem epiſcopalem Bamberga, ad ejus urbis diœceſim exinde pertinuit. Hujus loci abbas fuit Wigandus tempore Othonis Bambergenſis epiſcopi, de quo plura inferius. Hoc item anno monaſterium Aleſlevenſe incendio deflagravit, ut in eodem chronico Saxonico legitur.

XCI. S. Cuthberti corpus incorruptum.

In Anglia dubitantibus nonnullis de præſentia corporis ſancti Cuthberti epiſcopi in eccleſia Dunelmenſi, & de ejus incorruptione, ad removendam dubitationem Turgotus ejus loci prior & monachi, præmiſſis jejuniis & precibus, IX. kal. Septembris hoc anno rei veritatem explorarunt. Ea re accepta conqueſti ſunt vicini abbates, quod eis haud monitis & invitatis id factum eſſet; flagitaruntque, ut ipſis etiam ſacrum corpus oſtenderetur. Poſt multas altercationes altera tandem oſtenſio facta eſt a Ramnulfo Dunelmenſi epiſcopo, præſentibus Radulfo Sagienſi in Nortmannia abbate, poſtmodum Roffenſi, ac demum Cantuarienſi pontifice, Richardo ſancti Albani, Stephano ſanctæ Mariæ Eboracenſis, & Hugone Seleſbienſi abbatibus; necnon Alexandro Eadgari Scottorum regis fratre & poſtea ſucceſſore, atque Willelmo tunc clerico Dunelmenſis epiſcopi, & poſt Radulfum facto Cantuarienſi archiepiſcopo, quibus quadraginta tam monachi, quam clerici acceſſerunt. Facta eſt hæc incorrupti corporis manifeſtatio poſt annos ab ejus depoſitione quadringentos decem & octo, repertumque ad ejus caput extra loculum codex evangelii ſancti Johannis, ab ipſo Cuthberto & Boiſilo præpoſito in ſeptem quaternionibus ſcriptus; & intra loculum corpus omnino corruptionis expers ac flexibile, & cum eo caput ſancti Oſwaldi regis & martyris, oſſa quoque ſanctorum Aidani, Aidaberti, Eadfridi & Ethelwoldi atque venerabilis Bedæ, ut in libro de tranſlationibus & miraculis ſancti Cuthberti, apud Turgotum & Willelmum Malmeſburienſem, fuſius legitur. Quin etiam tempore Heinrici VIII. ſub annum MDXXXVII. cum in Anglia ſanctorum reliquiæ ab hæreticis effoderentur, & lipſana diriperentur, ſacrum itidem beati Cuthberti corpus omnino integrum repertum eſt, atque alte humo infoſſum, ut Harpsfeldius teſtatur.

Gloceſtrenſes abbates.
a V lib. 64. n. 17.
b Malmeſb. l. 5. de regib. Angl. & Monaſtic. Anglic. to. 1. p. 111.

Hoc eodem anno Serlo Gloceſtrenſis abbas poſt conquæſtum primus, e vivis exceſſit V. nonas Martii, feria quinta poſt cineres, anno ætatis circiter ſexageſimo-octavo, præfecturæ [a] viceſimo-tertio, monachis centum in conventu relictis. Eo cadente illius eccleſiæ murus, virtutis & juſtitiæ vindex cecidiſſe dicitur in verſibus de eo editis, quos Willelmus Malmeſburienſis [b] retulit, & Godefrido priori tribuit. Hic auctor Serlonem laudat, quod Gloceſtrenſem locum ex humili & pæne nullo ad glorioſum ſtatum provexerit: ubi diſcreta religio, quam ſuſpicere poſſit infirmus, nec fortis poſſit contemnere. Porro Serlo ut bonis humilis, ita ſuperbis minax atque terribilis fuiſſe dicitur. Ei ſucceſſit Petrus ejuſdem loci prior, de quo nihil memoratu dignum occurrit.

ANN. CHR. 1105.
XCII. Res civiles anni ſequentis.

ANno ſubſequente poſt milleſimum centeſimo quinto, Germaniæ plerique principes, Heinrici imperatoris in ſchiſmate contumaciam diutius ferre non valentes, filio ejus cognomini perſuadent, ut a patre ad pontificem deficiat, & ad ſuſcipienda regni inſignia compellunt. Id factum inconſulto pontifice, ut colligitur ex patris epiſtola & nuntio ad Paſchalem papam poſtea miſſis, quem ita compellat. *Quia audivimus te hominem diſcretum, Deum timentem, caritati inſudantem, ſanguinem hominum non ſitire, rapinis & incendiis non gaudere, unitatem eccleſiæ ſuper omnia diligere; conſilio & ſuggeſtione principum noſtrorum mittimus tibi nuntium iſtum cum legatione noſtra. Per hanc quippe volumus cognoſcere, ſi eſt tibi voluntas, te nobis in caritate & amicabiliter & nos uniri tibi, ſalvo nobis honore regni & imperii & totius noſtræ dignitatis.* Hæc & alia plura Heinricus pater. Quin etiam Heinricus ejus filius non ſponte, ſed invitum, ad capeſſenda regni inſignia ſe adductum fuiſſe conteſtatus eſt, palam profeſſus, ſi pater agnito errore ad eccleſiæ unitatem rediret, haud gravate ſe illi ceſſurum, ac debitum obſequium & obſervantiam præſtiturum. Et quidem eo in ſtatu res fuere hoc anno, ſed paullo poſt, cum pater in contu-

ANN. CHR. 1105.

macia obfirmatus, arma in filium moviſſet, a filio tandem comprehenſus, graves inſuper paſſus contumelias, anno ſequenti Spiræ miſere vitam finivit, manſitque inſepultus, pontifice vetante, per annos quinque. Sub finem quoque hujus anni Philippus rex Francorum abſolutionem excommunicationis, ob Bertradam ſibi inflictæ, a Lamberto Atrebatenſi epiſcopo ſuſcepit. Hæc de rebus civilibus.

XCIII. Anſelmus Lugduno venit in Nortmanniam.

Interim dum Anſelmus Cantuariæ archiepiſcopus Lugduni moraretur, varias ex Anglia epiſtolas ab amicis, a Mathilde regina, immo etiam ab ipſo rege accepit, quibus ſe ejus abſentiam gravate admodum ferre teſtabantur. Ad eum etiam litteras humaniſſimas ſcripſit Philippus Francorum rex, necnon filius ejus Ludovicus. » Philippus [a] ait, ſe de ejus oppreſſione valde contriſtari; auxilium ipſi pollicetur, » rogatque, ut, quia locus, in quo exſulabat, corporeæ ejus ſanitati non conveniebat, » Galliam adventu ſuo & præſentia dignetur, animi ſui affectum experturus. Ejuſdem argumenti eſt epiſtola, quam ſancto pontifici ſcripſit [b] *Lodoicus*, ut ſe ipſe vocat, *Francorum rex deſignatus*.

a *Anſelm. lib.* 4. *ep.* 50.

b *ibid. ep.* 51.

Inter ea Paſchalis papa, habito apud Lateranum concilio, Robertum Mellenti comitem, alioſque Angliæ proceres, qui regem a relaxandis inveſtituris dehortabantur, excommunicationis ſententia multavit, idque litteris Anſelmo ſignificavit, addens ſe diſtuliſſe ſententiam in regem, cujus nuntios exſpectabat. Ex his litteris, Laterani VI. kal. Aprilis datis, intellexit Anſelmus, ſe fruſtra Lugduni Romanam opem præſtolari: ideoque Lugduno diſceſſit, dolente archiepiſcopo cum toto populo, in Franciam acceſſurus. Cum per Cluniacum ad monaſterium Caritatis veniſſet, intellecto Adelam Bleſenſem comitiſſam, majoris regis Willelmi filiam, Bleſis infirmari, conſilium adeundi Manaſſem Remorum archiepiſcopum, qui ipſum invitaverat, diſtulit, Bleſas profectus, ut comitiſſam, de ſe optime meritam, quæ eum ut patrem ac vitæ ſuæ inſtitutorem agnoſcebat, conſolaretur. Cum illa convaluiſſet, virum Dei ſecum duxit Carnutas; miſſiſque nuntiis ad Heinricum regem, qui ex Anglia Nortmanniam procerum flagitatu, quibus dux Rotbertus erat inviſus, occupaturus venerat, Anſelmo colloquendi cum eo facultatem obtinuit. Colloquii loco ad caſtrum Aquilam indicto, eo convenere Heinricus & Anſelmus XI. kal. Auguſti. Rex, feritate depoſita, perhumane Anſelmum accepit, eique rerum ſuarum poſſeſſionem reſtituit, poteſtate facta redeundi in Angliam, ſi modo cum eis, qui inveſtituras a rege acceperant, & cum eis qui illos conſecraverant, communicaret. quod cum Anſelmus inconſulto pontifice ſibi non licere aſſereret, miſſi utrimque Romam legati, Willelmus de Warelwaſto a rege, ab Anſelmo Balduinus de Tornaco monachus, qui papam hac de re conſulerent. De hoc colloquio Paſchali [c] papæ rationem reddidit Anſelmus. Interim vir Dei Beccum profectus, inde Remos multis precibus invitatus eſt a Manaſſe archiepiſcopo & canonicis ejus eccleſiæ, ibique maximo cum honore, feſtivoque occurſu exceptus, ſingulari caritate per multos dies detentus eſt, dum Beccum reverteretur. Rex vero in Angliam rediit, anno ſequente in Nortmanniam denuo trajecturus.

c *ibid. ep.* 73.

XCIV. Saviniaci & Novoburgi monaſteria condit Vitalis.

Poſtquam Vitalis de Moritonio, cujus ſuperius [d] facta mentio eſt, eremiticam in ſilva Credonenſi vitam ſeptemdecim fere annos duxiſſet, plurimoſque ſuis ſermonibus convertiſſet; viſum eſt ei, ut ad multorum ſalutem monaſterium ædificaret. Exſtat in confinio Nortmanniæ, Britanniæ & Cenomannicæ regionis caſtrum Fulgeriacum [*] cum adjuncta ſilva, in qua Radulfus de Fulgeriis locum condendo monaſterio aptum ipſi conceſſit. Savineium ſeu Saviniacum veteres dixere, ubi veterum ædificiorum parietinas ſuperfuiſſe Ordericus [e] tradit. Nec ſerius hoc anno ſtatuenda videtur ejus fundatio: quando quidem ipſo anno Guillelmus comes Mo» ritonii, filius Rotberti fratris Guillelmi regis Anglorum, abbatiam ſanctimonialium » conſtruxit in honorem ſanctæ Trinitatis in Novo-burgo Moritonienſi, *adjuvante fratre Vitali, tunc temporis abbate Saviniacenſi exſiſtente*, ut in ipſius Guillelmi litteris [f] legitur; eidemque abbati multa prædia ad opus Dei & ad ſanctimonialium uſus aſſignavit. Iiſdem etiam facultatem conceſſit conſtituendi domos, ſtagna, *molendina ad aquam & ventum* in epiſcopatu Ebroïcenſi, Conſtantienſi & Bajocenſi, ad augendos monaſterii proventus. In chronico tamen Saviniacenſi apud Baluzium [g] illius monaſterii conſtructio, forte abſoluta, ad annum MCXII. revocatur, quo anno Radulfus de Fulgeriis litteras ſuas dedit, ut inferius [h] videbimus. Ad Vitalem abbatem epiſtolam ſcripſit Marbodus Redonenſis epiſcopus, agitque de hoc parthenone, in

d *lib.* 68. *n.* 67.

* *Fougeres.*

e *Orderic. lib.* 8. *p.* 715.

f *Spicil. to.* 13. *p.* 298.

g *Miſcell. to.* 2. *p.* 310.

h *lib.* 71. *n.* 41.

Digitized by Google

quo quamdam puellam, dote carentem, admitti rogat. Brevis epiſtola hic exhiberi meretur. ANN. CHR. 1005.

Marbodi duæ notabiles epiſtolæ.

Marbodus minimus epiſcoporum Vitali ſervo Dei, boni operis perſeverantiam. Audivimus religionem tuam lucrandis animabus ſtudioſe inſiſtere, & non quæ ſua ſunt quærere, ſed quæ aliorum, ut ſalvi fiant. adeo ut monaſterium feminarum, Deo cooperante, inſtituiſſe te aſſerant, ut & infirmiori ſexui muliebri tua non deſit compaſſio. Propter ea ſanctitatem tuam, dilectiſſime frater, ſuppliciter interpello, ut in illo tuo grege recipere digneris pupillam quamdam, in virginitate Deo ſervire cupientem, humano ad præſens auxilio deſtitutam: cujus carnalis pater in monaſterio converſus, ſæculo renuntiavit: mater vero ad comparandum eidem puellæ in divitibus monaſteriis locum pro ſua paupertate adſpirare non poteſt. Nam, licet eadem puella litteras partim didicerit, prava tamen conſuetudo in antiquis monaſteriis apud nos obtinuit, ut pecunia ſcientiæ præferatur. Ideo ad tuam religionem in hac petitione confugiendum putavi, quam ab iſta contagione immunem eſſe non dubito. Fac ergo quod peto, dilectiſſime frater, non tam pro meo, quam pro illius amore, qui pater eſt orphanorum & judex viduarum, ea tamen conditione, ut & ego tibi libenter indulgeam, ſi quid a mea humilitate petendum putaveris.

Succurrit hoc loco alia ipſius Marbodi [a] epiſtola, qui conſultus ab Hildeberto Cenomannorum epiſcopo de muliere, quæ viro ex gravi morbo decumbenti, atque « monachi poſtulanti habitum, non ſolum præſtiterat aſſenſum, ſed etiam voto con- « tinentiæ oblato, ipſa eum tonſurandum tradiderat; ſed poſtea, cum vir ejus con- « valuiſſet, facti pœnitens, eumdem ad thori debitum reverti poſtulabat: reſpondet « ex auctoritate Auguſtini ad Ecdicium ſcribentis, quod Domino pari conſenſu vo- « verant, perſeverantes uſque in finem ſervare debere. Nec valere quod mulier op- « ponebat, ſe per miniſtros eccleſiæ aſſenſum viro dediſſe, nec promiſiſſe caſtitatem. « tametſi id ordinatius fuiſſet. «

a ibid. p. 295.

XCV. Vitalis quale inſtitutum.

Redeo ad Vitalem, quem laudat in primis Ordericus [b], quamvis ei nonnihil detrahat, quod antiquis monaſteriorum conſuetudinibus novas neophytorum inſtitutiones prætulerit. quod ſine dubio de novellis Ciſtercienſium ritibus intelligit; idque in Gaufrido abbate Vitalis ſucceſſore etiam carpit. Sic idem auctor [c] agens de Ciſtercienſium propagatione, ait *nova inſtitutionis æmulatores* ſuo tempore diſperſos fuiſſe per diverſas Galliarum regiones; & in conſequentibus omnes illorum temporum *modernos* præceptores [d] vocat, qui *novas traditiones* priſcorum patrum ritibus præferebant. Nihilo minus Vitalem magnopere laudat idem Ordericus, dicens eum litterarum eruditione apprime eruditum fuiſſe, inſigni facundia & ad quidvis perſuadendum efficaci præditum, qui nec potentibus, uti nec infirmis parceret. Unde reges ac duces eum reverebantur, & ad eum audiendum omnes certatim prima luce conveniebant. Hinc factum eſt, ut non minima ad eum multitudo confluxerit utriuſque ſexus perſonarum, ſcilicet pluſquam ſepties viginti, ut in ejus vita legitur. In hoc porro a Ciſtercienſium moribus diſſenſiſſe videtur, quod non modo in ſuo monaſterio, ſed etiam per provincias verbum Dei prædicavit, tum in Gallia, tum etiam in Anglia. tametſi Bernardus Claræyallenſis abbas idem præſtitit. Ceterum etſi *Romana*, id eſt Gallica, lingua verba faceret ad populum in Anglia, ab iis tamen, qui hanc linguam minime callebant, intellectum fuiſſe ipſius vitæ ſcriptor tradit. Idem auctor aſſerit, eum in his ſanctis operibus *per decem & ſeptem annos* deſerviſſe, a condito ſcilicet Saviniacenſi monaſterio; ac demum anno MCXXII. deceſſiſſe. Ex quo intelligitur, illius monaſterii originem, ut diximus, eſſe referendam ad annum MCV.

b Ordeeric. lib. 8. p. 715.
c ibid. p. 714.
d ibid. p. 716.

XCVI. Mathildi abbatiſſæ Cadomenſi ſcribit Anſelmus.

Per id tempus Mathildis abbatiſſa monaſterii ſanctæ Trinitatis Cadomenſis Anſelmum conſuluit de propoſito quod habebat dimittendæ abbatiæ, *propter infirmitatem & ætatis imbecillitatem*. Reſpondet Anſelmus [e] id fieri non poſſe niſi per comi- « tem & archiepiſcopum Rotomagenſem atque proprium epiſcopum cum conſenſu « ſanctimonialium ei commiſſarum. Tentaret proinde, ſi per eos id efficere poſſit: ſin « minus, iis ſororibus, in quibus majorem prudentiam & religionis fervorem ineſſe « cognoſceret, earum rerum, quas præ infirmitate exſequi non poſſet, curam in- « jungeret. Quod ſi contingeret, non eſſe tales in ſuo monaſterio perſonas, quibus « plene confideret; ſaltem ex ipſis meliores & aptiores eligeret. quo facto eam apud « Deum excuſabilem fore credit. Perſtitit illa tandem in abbatiali dignitate, ut « videtur, uſque ad obitum.

e Anſelm. lib. 3. ep. 54.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1105

Mathildi item comitiſſæ.

a id. lib. 4. ep. 37.

Hujus Mathildis occaſione venit in mentem alia ſancti Anſelmi epiſtola [a] ad Mathildem illuſtrem illam comitiſſam, quæ tam conſtantem ſe præſtitit in tuenda » ſedis apoſtolicæ auctoritate. Gratias primo ei agit Anſelmus, quod ſe in Romano » itinere contra inimicorum inſidias tutum præſtitiſſet. Deinde eam hortatur, ut ec» cleſiæ cauſa, quam eo uſque defenderat, deſiderium, quo ad mundi contemtum » anhelabat, ne tunc exſequatur, ſed exſpectet aliud tempus ad id magis opportu» num, quando ſcilicet eccleſia tranquillitate frueretur. Denique ei conſulit, ut ve» lum ſemper paratum penes ſe ſecreto habeat, ut illo ſe induat, ſi quando ſenſerit » ſibi de improviſo mortem imminere. Sic Willelmus dux Nortmannorum, Rollonis filius, ſtamineam [b] & cucullam monaſticam in ſcriniolo circumferebat, eo animo, ut ſaltem inſtante obitu monachus fieret. quæ illorum temporum pietas erat. In fine epiſtolæ Anſelmus addit, ſe Mathildi Meditationes ſuas mittere, quas petebat.

b V. lib. 44. n. 54.

XCVII. Hugo Cluniaci abbas Anſelmo.

Sub idem tempus venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas Anſelmo litteras amoris ſucco refertas ſcripſit, ſignificans quanto affectu ipſi adhæreret, maxime ex eo tempore, quo apud Cluniacum ejus præſentia recreatus fuerat: Deumque rogat, *ut quos ita junxit in vita, non permittat ſeparari in æterna gloria.* quod ipſis pro voto ita contigit, ut eodem anno, & intra unum menſem ambo ad cæleſtem gloriam tranſierint, ut ſuo loco videbimus. Ad hæc viro Dei condolet ſanctus abbas, quod multas & graves, ex quo ab ipſis diſceſſit, anxietates pertulerit, ac demum Gofridum ſacriſtam, epiſtolæ bajulum, commendat, ad illas partes, Nortmanniæ an Angliæ, negotiorum cauſa proficiſcentem.

Morandus Altkirkæ prior.

Hoc ipſo anno Paſchalis papa Hugoni abbati & Cluniacenſibus concedit exemtionem a decimis ex illis terris, quas ipſi excolebant. Eodem anno Norgaudus Æduenſis epiſcopus Roma revertens, & apud Cluniacum exſiſtens, accepto Hugonis abbatis baculo ſancti Juliani eccleſiam in Briennenſi territorio contulit Marciniacenſi monaſterio XVIII. kalendas Septembris. Idem præſul eodem anno cum Hugone archiepiſcopo & Walterio Cabilonenſi antiſtite, domno Hugoni abbati ad monaſterium beatæ Magdalenæ de Quadrella * confirmavit ejuſdem pagi eccleſias, de quibus Leotbaldus Digonienſis & filius ejus cognominis litem movebant. Teſtes ex monachis Cluniacenſibus Gaufredus olim [c] epiſcopus Andegavenſis, Bernardus Groſſus camerarius, Seguinus de Paredo *Camberlanus* Hugonis abbatis, Hugo cellerarius, & Agano prior Quadrellæ. Tunc etiam Burchardus Baſileenſis præſul, propter antiquam cum Hugone abbate familiaritatem [d] & amicitiam, ſuburbanum ſancti Albani monaſterium ei ſubjecit, ſub regulari diſciplina ordinandum, ea in» tentione & conditione, ut merita & orationes univerſæ Cluniacenſis eccleſiæ ipſi, » totique ſanctæ Mariæ eccleſiæ proficerent ad ſalutem æternam. Actum Baſileæ fe» ria ſecunda paſchæ hoc anno, epiſcopatus ejus triceſimo-tertio. quo item anno Fridericus, filius Theoderici comitis de Monte-Biligardis *, impatienter ferens Altikirchenſem * ſancti Chriſtophori eccleſiam a ſimoniacis poſſideri, laudante Hermentrude matre ſua cum Burchardo Baſileenſi epiſcopo, in cujus diœceſi hæc eccleſia ſita erat, eam ſancto Petro & Hugoni venerabili abbati ejuſque monachis tradit per manum Hugonis *de Diurnach*, prioris de Mortua-aqua. In libro de vita ſancti Hugonis, Gilone monacho auctore, vir Dei apud *Aldechiarcam* hoſpitio exceptus dicitur a comite Ludovico & Sophia ejus uxore: ubi, cum eis in viridario menſa pararetur, Hugo facto ſigno crucis imminentem diſpuliſſe tempeſtatem perhibetur. Primus ejus loci prior ab Hugone abbate inſtitutus eſt Morandus. Hic nobiliſſimis in Germania ortus parentibus, in Wormatienſi eccleſia in pietate ac litteris eruditus fuit. Sacerdotio initiatus, peregrinationem aggreſſus ad templum ſancti Jacobi in Gallicia, in itinere Cluniacum divertit: ubi adeo Hugonis abbatis ejuſque loci monachorum religione captus eſt, ut ſe futurum illic monachum promiſerit, ſi ex illa peregrinatione ſoſpes & incolumis rediret. quod re vera in reditu exſecutus eſt. Illic tantum brevi in virtutibus progreſſum fecit, ut quos admiratus venerat ut imitaretur, iiſdem ipſe admirandus, imitanduſque exſiſteret. Poſt aliquantam apud Arvernos commorationem, cum ſancti Chriſtophori cella beato Hugoni commiſſa fuiſſet, coloniæ monachorum illuc deductæ præpoſitus eſt: ubi ejus meritum Deus variis ſignis declaravit, ante & poſt ipſius obitum editis, quæ in anonymi libello de ejus vita [e] recenſentur.

* le Charolois.

c V. ſupra n. 17.

d Bibl. Clun. p. 536.

* Montbeliard.

* Altkirch.

e Bibl. Clun. p. 501. & ſeqq.

XCVIII. Lis de cella Credonenſi.

Nulla res, ut puto, tantum negotii Vindocinenſibus faceſſivit, quantum cella

ANN. CHR. 1105.

Credonenſis, cujus occaſione multas ſubinde lites exortas jam vidimus. Nova inſuper hoc tempore excitata a Mauricio domino caſtelli Credonenſis, qui novas & indebitas prædictæ cellæ exactiones imponebat. quod Goffridus abbas Vindocinenſis, *licet conſanguineus Mauricii eſſet*, minime ferens, Rainaldum Andecavenſem epiſcopum interpellavit, ut invaſoris obſtinata malitia eccleſiaſtica cenſura reprimeretur. Aſſenſit præſul, & toti illi terræ divinum officium interdixit. At, cum nec ſic a cœptis deſiſteret Mauricius, ad Fulconem primo comitem, cognomento Rechinum, deinde ad filium ejus Gaufridum-Martellum II. cauſa delata eſt, & præſente Rainaldo epiſcopo, multiſque baronibus coram Gaufrido agitata. Lecta charta Gaufridi-Martelli comitis Vindocinenſis, & monaſterii fundatoris, qui Credonenſem ſancti Clementis eccleſiam cum omnibus ad eam pertinentibus conceſſerat, antequam Rotberto Burgundioni, Mauricii anteceſſori, Credonenſem honorem ſub hac exceptione dediſſet. Ad hoc teſtimonium, aliaque obmutuit Mauricius, & judicio in ſe lato acquieſcere viſus eſt: ſed tamen illud exſequi diſtulit, donec a comite denuo compulſus, factam injuriam emendavit; ſicque interdicti vinculo ſolutus eſt. Illa ſententia in eum lata eſt apud Andecavos in majori camera comitis Andecavenſis anno ab incarnatione M C V. indictione XIII.

XCIX. Monaſteriolum Berlaii & alia data monachis S. Nicolai.

Eodem anno, Lamberto ſancti Nicolai ejuſdem urbis abbate, conventus duodecim [a] monachorum, petente & ſtipendia conferente Berlaïo dynaſta, inſtitutus fuit in eccleſia ſancti Petri apud Monaſteriolum, quod a fundi domino Berlaii appellatum eſt. Anno ſequenti VI. idus Novembris rex Franciæ Philippus civitatem [b] Andegavam adiit *cum regina Bertrada*, ubi a Fulcone comite maximo cum honore acceptus, ſancti Nicolai monachorum omnes poſſeſſiones confirmavit, & capellano ſuo, nomine Stephano, ut quibuſlibet eorum chartis regium ſigillum imprimeret, præcepit, & ipſe quibuſdam *ſigillum ſanctæ crucis* pro confirmatione impreſſit. Ex eodem ſancti Nicolai monaſterio monachi ſubinde a vita cœnobitica, ex Regulæ [c] noſtræ ritu, tranſibant ad eremiticam, uti diſcimus ex litteris [d] Adelæ comitiſſæ Bleſenſis, quæ ſancto Nicolao, & Aſcelino, Boraldo, & Tigerino monachis quemdam in ſilva locum, quem Guillelmus eremita tenebat, contulit pro ſalute animæ ſuæ, & pro anima Stephani comitis mariti ſui, necnon parentum ſuorum Willelmi regis & Mathildis reginæ, ita ut prædicti monachi, qui eremiticam illic vitam, permiſſu abbatis & capituli, ducebant, ibidem Deo ſervirent. Lamberto ſancti Nicolai abbati ſucceſſit Johannes, abbas loci octavus, ſub annum M C XVIII. Johanni Nigellus, de quibus eorumque ſucceſſoribus, quos in hiſtoria ſancti Nicolai videre licet, nihil ad memoriam inſigne refertur.

a *Hiſt. S. Nicolai. p.* 40.
b *ibid p.* 90.
c *S. Bened. Reg. c.* 1.
d *ibid. p.* 59.

C. Hilgoto abbati Majoris-monaſterii ſuccedit Willelmus.

Cum annos circiter quinque Majori-monaſterio præfuiſſet Hilgotus, olim Sueſſionum epiſcopus, & ex epiſcopo monachus, tum abbas, locum fecit Willelmo, quem de Cambornis nonnullæ chartæ cognominant. Hujus primus ordinationis annus hoc anno diſerte conſignatur in actis cellæ de Joſſelino, quod ſequentia quoque inſtrumenta confirmant. Ex his unum eſt de cella Cameliacenſi, quo Radulfus-Achardus quamdam decimam Cameliacenſibus monachis confert anno M C VI. in quadrageſima, præſente Willelmo abbate Majoris-monaſterii, anno ejus ordinationis ſecundo. Idem Willelmus eodem anno, ordinationis ſuæ ſecundo, teloneum in fluvio Ligeris ad caſtrum *Langey* recuperaſſe dicitur: cujus rei charta primaria facta eſt *in Galilæa monaſterii*, id eſt navi eccleſiæ, & tranſcripta in libro notitiarum. Alias chartas, quæ Willelmi annum ordinationis probant, in præſens mitto. Hunc Romæ ordinatum fuiſſe legitur in quadam notitia donationis factæ a Roberto de Beliſmo in quadrageſima, anno ab incarnatione M C V. ſeu primo domini Willelmi abbatis *ordinati, quo etiam Buamundus*, Antiochiæ ſcilicet princeps, *deſcendens Jeroſolymis viſitavit hunc locum, petivitque tam ſibi, quam omnibus conchriſtianis, quos in illis partibus in Dei ſervitio reliquerat, orationum noſtrarum ſuffragia.* Idem Boamundus Lemovicas ad ſanctum Martialem profectus dicitur, ut ei gratias ageret pro ſua ereptione e manibus Sarracenorum; ſanctoque Leonardo ob eamdem cauſam compedes argenteas attulit, ut ſcribit Gaufredus prior Voſienſis.

Etſi Guillelmus Romæ a Paſchali abbas ordinatus eſſet, profeſſionem tamen ab eo exigebat Radulfus Turonum archiepiſcopus. Hanc ore præſtitit Guillelmus: at ſcripto eam præſtari volebat Radulfus. qua de re magna inter eos controverſia

Digitized by Google

ANN. CHR. 1105.

a *Ivo ep.* 234. & 235.

fuit, quam Ivo epiſcopus componere tentavit ſcriptis [a] ad utrumque litteris, quas apud eum videre licet. Eo abbate prior erat Majoris-monaſterii Willelmus alter, qui fuerat archidiaconus Redonenſis. Paſchalis II. Majoris-monaſterii omnes poſſeſſiones & immunitatem confirmat Guillelmo abbati, quem reverentiſſimum filium appellat, pontificatus anno VIII. indictione XV. cui facultatem concedit calices & ornamenta benedicendi. qua de re nihil antiquius legere memini. Idem abbas totum cœnobium muris cinxiſſe, ejuſque officinas exſtruxiſſe traditur, ac multos prioratus inſtituiſſe.

CI. S. Maxentii & S. Maximini abbates.

b *Beſly Com.* p. 516.

Cometes apparuit hoc ipſo anno, quo Simon de Verruca [b] quoddam prædium, quod pater ſuus Gervaſius ſancto Maxentio in manu Adæ tradiderat, Garnerio abbati confirmavit. Actum *anno ab incarnatione Domini* MCV. *quo cometa apparuit, regnante Philippo rege, & Guillelmo in Aquitania.* quod idem Simon poſtmodum ratum habuit *in manu domni Goffridi abbatis*, qui Garnerio ſucceſſit.

* *la Ferté-aux-Oignons.*

Tunc Miciacenſi ſancti Maximini apud Aurelianos monaſterio præerat Chriſtianus abbas. cujus tempore Sancio Firmitatis Huberti* dominus duas ejuſdem caſtri eccleſias, unam ſanctorum Gervaſii & Protaſii canonicalem, alteram ſancti Sulpicii parrochialem ſancto Maximino contulit. quod Johannes Aurelianorum epiſcopus, eo nomine ſecundus, litteris ſuis confirmavit hoc anno, præſulatus ſui octavo. Eodem abbate Balduinus abbas Burgulienſis Miciacenſibus ſancti Marcelli eccleſiam in ſuburbio Aurelianenſi ultra Ligerim ſub certis conditionibus ceſſit, cum reditu dimidiæ prebendæ in eccleſia beati Liſardi Magdunenſi, ita ut monachi ſancti Maximini tantum *canonici* vocarentur. Alius fuit Chriſtianus abbas ſancti Petri Carnutenſis, in vulgatis indicibus deſideratus, qui ſermones in totum annum dominicales compoſuit, ſed quo præciſe tempore vixerit, incertum.

Res Lemovicenſes.

Hoc ipſo anno urbs Lemovicum ab hominibus caſtri ſancti Martialis injecto igne V. kal. Julii combuſta fuiſſe dicitur, eoque incendio mater eccleſia ſancti Stephani conſumta cum omnibus ſuis officinis, pariterque puellare monaſterium ſanctæ Mariæ, quod de Regula vocant, necnon multæ aliæ eccleſiæ. Conſimiles ſeditiones inter opidanos & caſtrenſes Lemovicenſes non raro per ea tempora contigere.

Tutelenſes abbates.

Triennio ante, ſimilem cladem ex fortuito incendio pertulerat Tutelenſe monaſterium, quo tempore Gauſberto abbati ſucceſſit Willelmus. Hic monaſterium inſtaurare cœpit, ſuppetias conferente Bernardo Torennæ vicecomite, eidemque litteras hoc anno indulſit Paſchalis papa, quem illi Paſchaſium paſſim appellabant. Willelmo abbati ſucceſſit Ebalus de Torenna, de quo inferius. De primis ejus loci abbatibus ſcriptum exſtat in Appendice hujuſce tomi.

CII. Vallis-coloris cella Moliſmenſis.

* *Vaucouleur.*

Exſtat caſtrum Vallis-coloris * ad Moſam in diœceſi Tullenſi, inter Novum-caſtellum & Commerciacum poſitum, ubi cella Moliſmenſis cœnobii hoc tempore condita eſt, fundum conferente Joſfrido nobiliſſimo principe, cujus litteræ inſigne de ſanctitate Rotberti abbatis adhuc viventis teſtimonium reddunt in hæc verba. *Suaviſſimi odoris fama Moliſmenſis cœnobii longe lateque redolente, multi devotæ religionis viri beneficia contulerunt, monachoſque a prædicto loco ad cœnobia ædificanda in ſuis prædiis & poſſeſſionibus poſtulaverunt. qua ſanctitatis poſtulatio poſtquam auribus ſenis Joſfridi nobiliſſimi principis & ſanctæ eccleſiæ fideliſſimi intonuit, monachos a domno Roberto, ejuſdem loci primo abbate, moribus ornato, converſatione vitæ probato, fulgore virtutum illuminato, humilitate, patientia, juſtitia, fortitudine, temperantia, prudentia decorato, ſimiliter exinde petivit, & impetravit. qui monachi cœnobium in caſtro, quod dicitur Vallis-coloris, ædificaverunt, ibique ſanctæ converſationis vitam duxerunt, & ducunt.* Ubi hæc cella ædificari cœpit, monachis ejus loci litem movit Bertreda ſeu Bertrada Laudunenſis ſancti Johannis-Baptiſtæ parthenonis abbatiſſa, contendens ejus fundum ad ſuum monaſterium pertinere, haud dubie ex dominio ſanctæ Salabergæ, illius parthenonis conditricis & primæ abbatiſſæ, quæ aliud olim monaſterium in confinio Tullenſis & Lingonenſis diœceſeon exſtruxerat. Demum inter partes ita convenit, ut quidquid illic acquiſierant monachi, poſſiderent, *præter rectos redditus abbatiſſæ*, ſed eo pacto, ut quotannis duodecim nummos Tullenſis monetæ ei perſolverent. Actum anno ab incarnatione MCV. indictione XIII. quibus litteris appoſita ſunt ſigna Pibonis Tullenſis epiſcopi, ejuſque archidiaconorum, tum Bertradæ abbatiſſæ Laudunenſis, Mentiæ ſanctimonialis ejuſdem loci, filiæ comitis

Digitized by Google

Theobaldi Riſnelli, & Winandi actoris abbatiſſæ, qui ejus redditus in Lotharingia colligebat. Eodem anno Bertreda abbatiſſa litteris ſuis hoc pactum firmavit, initum, ut ipſa dicit, inter Robertum abbatem Moliſmenſis eccleſiæ primum, & Hugonem priorem Vallis-coloris. Eidem cellæ ſe beneficum præſtitit Gaufridus ſenex Jonivillæ tempore Philippi regis & Pibonis Tullenſis epiſcopi, laudante filio Gaufrido, & uxore ejus Hodierna.

ANN. CHR. 1105.

CIII. Columbenſes abbates.

Columbenſi in agro Carnutenſi monaſterio tunc præerat Turoldus abbas, cujus tempore Guillelmus Rotomagenſis archiepiſcopus Elviſæ eccleſiæ donationes confirmavit. Eidem abbati Gualterius miles eccleſiam ſancti Remigii cum decimis contulit ob ſepulturam Gaſtoni filio ſuo conceſſam. quod donum prædictus miles ſuper altare ſanctæ Mariæ poſuit, per quemdam cultellum Richardi Novigenti præpoſiti, *quem fregit in conſpectu omnium Turoldus abbas in monumentum præſentibus & futuris.* In donationibus quæ per id tempus monaſteriis fiebant, non raro munuſcula donatoribus, eorumve conjugibus aut liberis fiebant. quo in genere mulieri cuidam *datus eſt pannus ad caput cooperiendum, qui vulgo guimpla vocatur*, ſæcularis eo tempore feminæ ornamentum, *Vuimpla* a ſancto Bernardo [a] appellatum. Turoldo abbati ſucceſſit Rogerius, cui idem Bernardus librum ſuum de præcepto & diſpenſatione direxit, Carnutenſibus ſancti Petri monachis, quorum flagitatu eum compoſuerat, conſignandum.

a *Bernard. ep.* 114.

Ivonis ſententia de decimis monachorum.

Eo tempore, Turoldo an Rogerio abbate, turbæ quædam excitatæ ſunt inter Columbenſes monachos inſtinctu quorumdam præconum, id eſt clericorum, monachis ſuadentium, ut monaſteria ſua desererent, & ad vitam anachoreticam ſe conferrent propter abbates & procuratores ſuos, qui decimas monaſteriis ſuis acquiſierant, quaſi iis uti non liceret monachis. Hos vero graviter redarguit Ivo Carnutum epiſcopus epiſtola [b] ſcripta Columbenſibus monachis, quibus in monaſterio ſub præpoſitorum ſuorum obedientia permanere longe ſalubrius eſſe dicit, & ibi vivere de « decimis & fidelium oblationibus, *quas eccleſia lege caritatis communicare poteſt non* « *tantum monaſteriis, ſed etiam xenodochiis, infirmis & peregrinis*; quam Sarabaïtarum « more in privatis locis proprio jure vivere, & victum ſibi de ſubſtantia paupe- « rum accipere. *Licet enim*, inquit, *decimæ & oblationes principaliter clericali debean-* « *tur militiæ, poteſt tamen eccleſia omne quod habet, cum omnibus pauperibus habere commune. Quanto magis cum his pauperibus, qui relictis facultatibus propriis non in angaria bajulantes Chriſti crucem, ſequuntur pauperem Chriſtum? Eſt tamen*, ſubdit ille, *in quo abbatibus & præpoſitis monaſteriorum parcendum eſſe non æſtimo, ſi ab illis, ad quos non pertinent, id eſt a laïcis, decimas & oblationes accipiant: ſi inordinate eas a quibuſcumque perſonis acquirant: ſi terminos tranſgrediantur antiquos, id eſt ſi ſtipendia presbyterorum antiquitus inſtituta minorent, ac ſibi uſurpent. Nec tamen*, inquit, *monachi, qui hac ignorant, aut non probant, debent ſuam collectionem deſerere, aut abbatibus minus obedientes exſiſtere.* Ex his omnibus manifeſtum eſt, Ivonis hanc fuiſſe mentem, licere monachis decimas poſſidere legitime partas, nimirum ex conceſſione eccleſiæ, ad mentem ſcilicet concilii Toletani IX. ſtatuentis canone V. ut quiſquis epiſcoporum in parochia ſua monaſterium condere voluerit, quinquageſimam ejus partem dare poſſit. Denique hanc epiſtolam ita concludit Ivo. *Hæc ſcripſi vobis, fratres, ut non terreamini tonitru vanarum comminationum, neque moveamini a veſtro ſenſu: ſed ſecundum ſtatuta præcedentium patrum vitam veſtram dirigatis, & obedientiam, quam prælatis veſtris debetis; & ſtabilitatem, quam monaſterio veſtro profeſſi eſtis, firmiter teneatis, ne damnationem eorum, qui vota ſua irrita faciunt, incurratis.* Quod tamen dictum velit, non improbando vitam eorum monachorum, qui in cœnobiis « regularibus inſtructi diſciplinis, ordinabiliter ad eremum ſecedunt, ſed eorum, « qui in melotis per vicos & caſtella, & urbes gyrando vagantur. Plura alia omitto, « quæ Ivo contra illos gyrovagos in eadem epiſtola ſcribit.

b *Ivo ep.* 192.

CIV. S. Fuſciani monaſterium.

Jacuerat ad id tempus ruinis conſepultum ſancti Fuſciani monaſterium apud Ambianos, de quo in primo volumine egimus: ſed tandem ab Ingelranno Bovenſi comite inſtauratum eſt, ut probant litteræ a Godefrido Ambianorum epiſcopo, hoc anno, pontificatus ejus anno ſecundo editæ in hæc verba. *Frater Godefridus, Dei gratia Ambianenſium epiſcopus.* Vides ut ſe fratrem dicit, quippe ex monacho epiſcopus, ut privatos monachos non pudeat ſe fratris nomine indigitare. tum ille pergit poſt aliqua ſcripturæ ſacræ teſtimonia. *Hujus itaque divinæ exhortationis & pro-*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1105.

miſſionis vocem aure cordis percipiens Ingelrannus comes, cum monaſterium martyris Chriſti beati Fuſciani primum cœpiſſet ædificare, totum montis ipſius territorium venerabili viro Odolrico, primo loci illius abbati & ædificatori, monachiſque magiſterium ejus ſecuturis devote conceſſit: quatenus ibi domo Dei conſtructa, locus antea incultus fieret habitatio hominum, liber & abſolutus ab omni ſæculari poteſtate, conſuetudine ſive exactione. Hoc etiam laudavit & evidenter conceſſit Ingelrannus de Mondiſderio, ad cujus dominium ſub Ingelranno comite pars territorii illis jure hereditario pertinebat. Multa deinde Godefridus recenſet tum Ingelranni comitis, tum aliorum beneficia, in quibus Ingelrannus inter alia donaſſe dicitur *mediam villam de Sanctis*, qui locus eſt haud procul a ſancti Fuſciani monaſterio, ſancti Gentiani martyrio & ſanctorum Fuſciani & Victorici hoſpitio inſignis. Hæc omnia in ſynodo Ambianenſi probavit Godefridus, *anno Verbi* incarnati M C V. indictione XIII. His litteris ſubſcribunt inter alios Gualterius abbas ſancti Judoci, Robertus abbas Foreſtenſis monaſterii, Johannes ſancti Geremari, & Willelmus ſanctæ Mariæ Britulienſis abbates. Idem Godefridus, agente Ingelranno comite, ſuburbanam ſancti Remigii eccleſiam ſancto Fuſciano conceſſit, idque anno M C VII. in ſynodo Trecenſi confirmari curavit. Non diu ſuperſtes fuit Odolricus abbas, in necrologio Corbeienſi, unde forte aſſumtus fuerat, notatus x. kal. Februarii: cujus ſucceſſor Radulfus laudatur in diplomate, quo Paſchalis papa eccleſiam ſancti Remigii ſancti Fuſciani monaſterio in prædicto concilio Trecenſi confirmavit. Hic gravi morbo affectus, Ivonem Carnutenſem epiſcopum rogavit, ut ſibi ſuccurreret. Verum quo minus id efficeret Ivo, locorum « intervallis [a] ſe impediri reſpondit, monens, ut corporales moleſtias patienter fe» rat, quas pro purgatorio igne divina ei miſericordia contulerat. quod ſi viderit ſe » regendo monaſterio ſufficere non poſſe; hortatur, ut det locum alicui de fratribus, » quem congregatio regulariter elegerit. In fine cenſet, unctionem, quam ille ſemel » acceperat, iterandam non eſſe, ne ſacramentis injuriam ingerat. Atqui tamen unctio infirmorum antiquitus ſæpius in eodem morbo repetebatur, ut ex vetuſtis ritualibus libris conſtat. De Radulfi ſucceſſoribus Euſtachio, Wigomaro, Simone, aliiſque ſubſequentibus ejus loci abbatibus nihil memoria dignum occurrit. Perſtat ad hoc tempus ſancti Fuſciani monaſterium, recens a fundamentis, ut & multa alia, inſtauratum a monachis Congregationis ſancti Mauri. In actis ſancti Godefridi epiſcopi laudatur *piæ memoriæ* Nicolaus abbas Corbeiæ Gallicanæ, ad cujus preces ille oratorium ſancti Thomæ ab eo conditum, quæ parochialis modo eccleſia eſt, dedicavit.

a Ivo. ep. 255.

CV. Altimontis eccleſia S. Vincentio data. b lib. 66. n. 15.

Cum annum in pontificatu decimum attigiſſet Manaſſes Remorum archiepiſcopus, anteceſſorum ſuorum in eccleſias & monaſteria munificentiam imitari cupiens, Laudunenſi ſancti Vincentii cœnobio, ad petitionem domni Adalberonis abbatis ſuperius [b] laudati ejuſque fratrum, contulit eccleſiam Altimontis, quam per canonicorum ibidem habitantium incuriam rebus ſuis ſpoliatam, & fere ad nihilum redactam, Hugo comes Reiteſtenſis tenebat, idemque comes multis precibus a Manaſſe exoratus ceſſit. Hæc autem donatio ab archiepiſcopo facta eſt ea lege, ut futurus ejus » loci prior a Vincentino deputatus abbate in archiepiſcopi præſentiam adduceretur, » ſubjectionem & obedientiam promiſſurus; & in eadem eccleſia preſbyter ſub» ſtitueretur, qui & ſynodis intereſſet, & Remenſi eccleſiæ ſolita jura perſolveret. cui donationi Manaſſes ſubſcripſit in hunc modum. *Hujus paginæ ſeriem ego Manaſſes, domni Rainaldi excellentis memoriæ ſucceſſor, cum jam ſuperna pietas dies ſacerdotii noſtri in decimum porrexiſſet annum, a prædicto Adalberone nobis præſentatam approbavi, & authenticarum perſonarum teſtimoniis per imaginis noſtræ impreſſionem in ſæcula ratam conſtitui. Actum anno incarnationis dominicæ* M C V. *indictione* XIII. Adalbero abbas ſuperſtes fuit annum circiter M C XX.

CVI. Odo abbas electus epiſcopus Cameracenſis. c Spicil. to. 12. p. 444.

Hermannus abbas in libro [c] de reſtauratione abbatiæ S. Martini Tornacenſis auctor eſt Manaſſem Remorum archiepiſcopum concilium hoc tempore habuiſſe, & ad illud convocaſſe generaliter ſuæ provinciæ abbates, in his nominatim Odonem abbatem ſancti Martini Tornacenſis, qui in illo concilio ad Cameracenſem epiſcopatum electus ſit, & ſine mora ab archiepiſcopo & comprovincialibus epiſcopis conſecratus. Id anno M C V. contigiſſe conſtat. Hæc electio facta eſt exauctorato Galchero ſeu Galthero, qui ab Urbano II. in concilio Claromontenſi excommunicatus & depoſitus fuerat, propterea quod epiſcopatum per pecuniam adeptus fuiſſet, & virgam

Digitized by Google

gam & anulum de manu imperatoris accepiſſet. Cum vero nihilo minus auctoritate regia fultus in ſede perſiſteret, Paſchalis papa Manaſſæ archiepiſcopo præcepit, ut congregatis comprovincialibus epiſcopis, Cameracenſi eccleſiæ epiſcopum quantocius ſufficeret. Verum novo electo nequaquam ceſſit Galcherus: unde Odo ad ſuum monaſterium reverti coactus eſt magno ſuorum gaudio, qui ejus amiſſionem ægre admodum ferebant. Sed tandem anno ſequente, mortuo Heinrico IV. imperatore, Heinricus ejus filius Cameracenſibus mandavit, ut Galcherum excommunicatum urbe pellerent, & Odonem epiſcopum reciperent. Tunc Segardo priori monaſterium regendum reliquit, cum illud annis fere tredecim adminiſtraſſet. Epiſcopale tamen officium hoc ipſo anno geſſit Odo, quippe qui, poſtulante Hugone Elnonenſi abbate, altaria, quæ Elnonenſes in Cameracenſi epiſcopatu ſub perſonatu tenebant, abſque perſonatu eiſdem conceſſit. Actum in ſynodo celebrata in eccleſia ſancti Brixii anno Domini MCV. indictione XIII. anno primo præſulatus domni Odonis: poſt quem ſubſcribunt Rainerus ſancti Sepulcri, Gerardus ſancti Andreæ, Autbertus Maricolarum abbates. ANN. CHR. 1105.

CVII. Nicolai de ſancti Walarici privilegio narratio expenditur.

Si vera ſunt quæ de cauſa ſancti Walarici monachorum tradit Nicolaus monachus in actis ſancti Godefridi epiſcopi Ambianenſis, ea in illo Remenſi concilio acta fuiſſe oportet. Certe non prius, quandoquidem anno tantum præcedente Godefridus illam ſedem iniit: nec poſterius, cum Manaſſes archiepiſcopus, cujus tempore id accidiſſe dicitur, anno MCVII. deceſſerit. Rem fere ſic narrat Nicolaus. Cum diœceſim ſuam luſtraret vir Dei, ſancti Walarici adiit monaſterium: ubi quidam illarum partium preſbyteri calices & lintea, in quibus ſacra myſteria tractantur, ei benedicenda offerunt. Tum vero monachi obſiſtunt, nihil juris illic epiſcopis Ambianenſibus competere cauſati. Atqui licet epiſcopis, inquit ille, ubivis locorum vaſa dominici miniſterii conſecrare. Ceſſit tamen, & illinc abiit. Ubi domum revertit, convocato clero, factam ſibi injuriam exponit. Ad hæc commoti omnes, citandum abbatem cenſent. Adeſt ille, multoque auro corrumpit non paucos, qui abbatem contra epiſcopum tueri cœpere. Epiſcopus rem ad Manaſſem Remorum archiepiſcopum defert, quo tempore celeberrimus Galliæ procerum conventus illic habebatur. Adfuit abbas cum monachis, conqueſtus a Godefrido injuſte ſuam immunitatem vexari. Leguntur juſſu archiepiſcopi litteræ immunitatem probantes: quibus applaudunt illi, qui muneribus depravati erant. Eas ſibi oſtendi poſtulat epiſcopus, quas cum accurate inſpexiſſet, earum fraudem detexit. Veſte ſiquidem illas leviter abſtergens, recentem eſſe ſcripturam omnium aſtantium oculis probavit. Sic pudefacti monachi ad Romanum pontificem provocant, ambæque partes ilico in Urbem pergunt. At monachi epiſcopo diligentiores, muneribus ſtatim obtinent quod petunt, moxque cum novis litteris alacres & ovantes ad ſua redeunt. Ubi Romam attigit epiſcopus, cum nihil ab eo ſperandum vidiſſent cauſidici, aiunt monachos injuſte ab ipſo vexari. Ita ſpe ſua fruſtratus, Barim voti cauſa proficiſcitur. Inde Romam reverſus, honorifice excipitur a pontifice, qui multa de ejus ſanctitate poſt ipſius diſceſſum reſciverat; accepitque ab eo litteras, quibus ſancti Walarici abbati & monachis injunctum erat, ut Ambianenſi epiſcopo, perinde atque patri & paſtori, in omnibus obedirent. Reverſus demum ad ſuos, accito abbate, litteras coram eo legi juſſit. His auditis & inſpectis abbas cedere coactus eſt, ac deinceps Ambianenſi epiſcopo paruit. Hactenus fere Nicolaus.

Multa ſunt in illa narratione parum veri ſimilia, ne dicam incredibilia. Nam, ut omittam quod abbas nulla declinatione facta ſe ſiſtit coram epiſcopo, cujus ditioni ſe obnoxium eſſe pernegabat; qui fieri potuit, ut tot clerici, Ambianenſes, Remenſes, Romani, auro argentove ac muneribus ab eo corrumpi potuerint? Deinde ut potuerint, quis credat tantum auri & argenti ſuppetere potuiſſe abbati monaſterii non admodum locupletis, ut tot hominum cupiditati ſatisfacere potuerit? An vero abbas ille tam ſtupidus & inſanus fuerit, ut viris perſpicacibus & oculatis ſcripturam tam recentem pro veteri producere auſus ſit? Ad hæc nulla ejus hiſtoriolæ mentio, neque apud Ivonem epiſcopum, qui monachis non parſurus eſſet, ſi hujus fraudis rei fuiſſent; neque in alia ipſius Godefridi vita, quam ex veteri codice Rubeæ-vallis prope Bruxellas accepimus. Denique, quod palmare argumentum videtur, ſancti Walarici monachi novam, tum a Paſchali II.[a] anno ſequenti, tum ab Alexandro III. ſuæ immunitatis confirmationem obtinuerunt, eaque potiti [a] *V. Append.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1105.

ſunt ad noſtrum uſque tempus, ſcilicet ad annum M DC LIII. quo anno ab epiſcopo Ambianenſi hæc immunitas, quæ ad opidum ſancti Walarici extenſa erat, ad ſolum monaſterii ambitum reſtricta fuit a ſenatu Pariſienſi, non decretorio judicio, ſed in rem tantum præſentem conſtituto. Tunc ad illius cauſæ examen eruditam diſſertationem edidit noſter Robertus Quatremarius, in qua falſum eſſe concilium illud Remenſe, nullius fidei hac in cauſa Nicolaum contendit. At illud ſaltem pro certo habeo, Nicolaum, etſi alias ſincerum, bona fide retuliſſe quæ acceperat ab aliis, quippe qui hanc vitam ſcripſit ex aliorum relatu, qui ut colorem & gratiam quamdam argumento affingerent, hanc de Walariciana lite, quam in concilio Remenſi agitatam infitiari nolim, narrationem feſtivis circumſtantiis exornarunt.

CVIII. Viri comati arguuntur.

Iverat aliquando vir Dei ad opidum ſancti Audomari, ubi Robertus Flandriæ comes cum multa procerum turba Chriſti Domini natalia celebraturus convenerat. Aderant quoque non pauci epiſcopi, in his Godefridus, qui rogatus a comite, nocte illa ſacratiſſima de more ſacra celebravit. In ipſo ſacrificio poſt lectionem evangelii, omnibus ad altare munera offerentibus, vir Dei citra perſonarum acceptionem omnium dona rejecit, propterea quod inſtar muliercularum intonſa eſſent coma. Ea re permoti proceres, ſimul etiam præſulis ſanctitate, certatim gladiis & cultris, cum ad manum non adeſſent forfices, pilos ſibi præcidunt, tanti viri benedictione ob prolixas comas fraudari nolentes, quæ res magnum apud comitem alioſque auctoritatis augmentum ipſi conciliavit. Eodem tempore Serlo Sagienſis epiſcopus e noſtris, cum Heinricus Angliæ rex, cui ob vexationes Rodberti Beliſmenſis adhærebat, apud Carentonum die ſancto paſchæ [a] hoſpitaretur, cum ſacra ſollemnia celebraturus eſſet, vidiſſetque baſilicam varia ruſticorum ſupellectile ob prædones occupatam, de Rodberti Beliſmenſis, aliorumque ſimilium rapacitate ſermonem habuit, atque etiam contra barbatos & comatos, quod effeminatorum hæc eſſent indicia, cujus monitis rex, ceterique omnes acquieviſſe memorantur. moxque epiſcopus, extractis e mantica forficibus, primo regem, tum ceteros optimates attondiſſe. Quid modo dicturi eſſent ſancti illi præſules de exemtilibus noſtri temporis capillitiis?

a Orderic. lib. 11. p. 815. & ſeqq.

CIX. Godefridi mira humilitas.

Poſt hæc Nicolaus inſigne refert Godefridi patientiæ & humilitatis exemplum. In reditu ex ſancti Audomari opido, vir ſanctus Adamum ejus civitatis principem ſecum adduxit. Cum Ambianenſium fines ingreſſi eſſent, eis cum multo equitatu occurrit Guermundus Pinquiniaci * vicedominus, & ſalutato epiſcopo, manus injecit in Adamum, quocum perpetes habebat diſcordias & pugnas. Mox Adamus equo imponitur, &, reclamante ac ſupplicante pro eo incaſſum epiſcopo, injectis catenis Pinquiniacum abducitur. Nihil non tentavit vir Dei, quo Adamus e vicedomini manibus eriperetur. Ubi preces nihil obtinent, ſacras beati Firmini martyris aliorumque reliquias humi deponit, vicedomini eccleſias interdicto ſubjicit, eumque anathemate plectit. Hinc furens ille regionis agros vaſtare, cuncta diripere, incendiis domos & univerſa complere. Tum vero lugebat gemebatque pius antiſtes, memor priſtinæ quietis, qua in monaſterio potitus erat. In his anguſtiis id conſilii in animum induxit, ut, depoſitis epiſcopi inſignibus, cilicio ſimplicique monachi habitu indutus, nudis pedibus vicedominum conveniret. In hoc itaque habitu tendens Pinquiniacum, quod octo fere millibus Ambianis abeſt, ad ſancti Remigii monaſterium in nemore ſitum divertit, ubi a monachis honorifice exceptus eſt, tum ad vicedominum profectus, ad ejus pedes ſe abjicit, rogatque ut vinctum ſibi reddat. At ferus homo nihil motus, virum ſanctum a ſe faceſſere jubet, ne cum ignominia expellatur. Tum eccleſiam ingreſſus præſul, in vicedominum, omneſque ei adhærentes excommunicationis ſententiam vibrat. His actis, reverſus in urbem, dum preces & lacrymas ingeminat, a Willelmo Pontivi principe viro capitur, & in vincula conjicitur ipſe vicedominus: qui a nullo alio ſe ſalutem obtinere ſperans, quam a Godefrido, de ſingulari ejus benignitate præfidens eum obteſtatur, ut miſereatur ſui, pollicitus ſe dirutas eccleſias inſtauraturum, Adamum dimiſſurum, ac deinceps emendatius & humanius victurum. Hæc ubi accepit piiſſimus antiſtes, lætatur ſe a Domino exauditum: dolet vicem miſeri hominis, & bona pro malis rependere volens, eum adire non cunctatur. Eo conſpecto, Guermundus ad ejus pedes accidit ſupplex, quem antea ad pedes ſuos abjectum ſuperbus contemſerat. Denique, ut paucis abſolvam, extrahit pius epiſcopus vicedominum

* Pequigny.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1105.

e carcere, reducit Pinquiniacum, & ſecum abducit Adamum ſuum. Has aliaſque calamitates cum pateretur pius antiſtes, conſilium & opem quæſivit ab Ivone Carnutenſi epiſcopo, qui Ludovici VI. patrocinium pro eo litteris [a] imploravit.

[a] *Ivo ep.* 153.

CX. Gebehardus abbas fit epiſcopus Spirenſis.

Ad Spirenſem epiſcopatum promotus eſt hoc anno Gebehardus Hirſaugienſis abbas, a Ruthardo Moguntiacenſi epiſcopo conſecratus kalendis Novembris, teſtante præter Trithemium chronographo Saxonico necdum edito, in quo Heinricus V. civitate Spira, patriſque ibidem reconditis theſauris potitus, in die omnium Sanctorum virum venerabilem Gebehardum, Hirſaugienſem abbatem, in epiſcopum Spirenſem ſublimaſſe dicitur. Ea in dignitate adeo ejus fama mutata eſt, teſte Trithemio, ut quem abbatem venerabantur omnes, eumdem epiſcopum ludibrio haberent. Et ille quidem abbatiam ſimul cum epiſcopatu retinere cupiebat; idque nonnulli fratrum monaſterio conducturum putabant, utpote cui aucta dignitas plus potentiæ conferret ad ipſos defendendos. At reliqui ſeniores, quibus ſanior mens erat, contra cenſuere, id nihil momenti ad ſuam defenſionem allaturum, immo regularis diſciplinæ & rei familiaris maximum detrimentum: propterea quod epiſcopus, aſſeclarum multitudine circumſeptus, ſæpius ad monaſterium ventitans regularem diſciplinam interturbaret, reſque monaſterii in ſuos, ſuorumque uſus effunderet. quod in multis Germaniæ monaſteriis acciderat. Quapropter longe conſultius viſum eſt, ut alter abbas in ejus locum ſubſtitueretur.

Bruno in Hirſaugia ei ſuccedit.

Itaque Hirſaugienſes pridie kalendas Decembris in unum convenientes, Brunonem ejus loci monachum, patria Suevum, qui in ſæculo Spirenſis canonicus fuerat, elegerunt. Hunc a Richardo Albanenſi epiſcopo & ſedis apoſtolicæ legato, Theotgero ſancti Georgii in Nigra-ſilva abbate aliiſque adſtantibus, VII. kal. Januarii ordinatum fuiſſe Trithemius tradit, eumque ad magnos labores perferendos parum idoneum, cum per ſe ipſe negotia pauca expedire poſſet, omnia pæne cellerariis & converſis commiſiſſe, at rebus interioribus ſedulo vacaſſe.

CXI. Cuno fit abbas Sigebergenſis.

In ſuperioribus actum eſt de primordiis Sigebergenſis [b] monaſterii, in Colonienſi diœceſi ab Annone archiepiſcopo conſtructi, cujus duo primi abbates fuerunt Erpho ſanctæ memoriæ abbas, & Reginhardus ejus ſucceſſor, quorum nomina vitiata ſunt apud Bucelinum. Reginhardo ſucceſſit hoc anno venerabilis Cuno ſeu Cono, poſtmodum Ratiſponenſis epiſcopus, cui Rupertus pleraque ſua opera, utpote patrono ac defenſori ſuo, dedicavit. Fuit is, teſte ipſo Ruperto, *venerabilis abbas, & venerabilium ſtudioſiſſimus litterarum, quodque eo majus eſt, monachicæ columna religionis*, qui jam inde ab hoc anno abbas, *Chriſto fideliter obſequendo, bono implebat odore domum Domini*. Ita de illo Rupertus in epiſtola ad ipſum Cunonem, libris de ſancta Trinitate, ejuſque operibus præfixa, quam ſcribebat anno M C XVII. cum Cuno *in monte Sigebergenſi, ad memoriam S. Michaëlis archangeli, annum ab ordinatione ſua duodecimum* ageret. Eumdem plurimum laudat in libro XII. de gloria Filii-hominis, eique in primis congratulatur, quod omnia propter Chriſtum & evangelium reliquerit. *Dominam quippe unam, neſcio quantulam, & propinquos aliquos, ut percepi, non infimos, nonnihil agrorum habentes, in una civitate reliquiſti... Quod te non qualicumque tempore, ſed in ipſo ingreſſu ferventis adoleſcentiæ vocavit cita vocatione, ut eum, quem quaſi in ingreſſu mundi poſueras, retraheres pedem; & relictis omnibus, patria quoque ſive provincia nativitatis tuæ longe poſt tergum dimiſſa, peregrinus ad monachicam vitam confugeres, in montem ſpiritualis victoriæ ſuo nomine præſagum. vocatur enim Sigeberch.* Hac de cauſa Rupertus addit, ſe illi efflagitanti ſcripſiſſe *opuſculum libellorum duodecim de victoria Verbi-Dei, quod admirationi eſſe multis, etiam ſapientibus, & ab ipſis libentiſſime, fateor*, inquit, *ipſe gaudens audivi.* Ex præmiſſis verbis intelligitur, Cunonem ex longinqua provincia oriundum fuiſſe, & forte ex regione Ratiſponæ proxima, quæ occaſio fuerit eum eligendi illius urbis epiſcopum. In conſequentibus ſubdit Rupertus, quanta fuerit Cunonis in abbatiali dignitate exiſtimatio, ut omnes, quibus ſimplex oculus erat, « longe lateque manentes, *maximeque in domo magna, quæ eſt Agrippinenſis eccleſia*, « ejus ſapientiam, auctoritatemque ſuſpicerent, ac revererentur. Eo tempore Norbertus, Præmonſtratenſium inſtitutor & archiepiſcopus Magdeburgenſis, in Sigebergenſi monaſterio educatus fuiſſe traditur, haud dubie ſub Reginhardo vel Cunone abbate, & fortaſſe ſub utroque. Argumento eſt donatio ab eo facta Sigebergenſi monaſterio, de qua inferius, cum de origine Urſtembergenſis monaſterii acturi ſumus.

[b] *lib.* 62. *n.* 109. & 110.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1105. CXII. Broburgenſe parthenium, ejuſque primæ abbatiſſæ.

In Flandria occidua prope Gravelingam, maritimam urbem, exſtat Broburgum opidum, cui haud ignobile Benedictinarum virginum cœnobium adjacet, quod a Clementia uxore Rodberti comitis, cognomento Jeroſolymitani, conditum, dotatumque eſt. Legimus Paſchalis papæ diploma *Godildi abbatiſſæ venerabilis monaſterii ſanctæ Mariæ, quod eſt in caſtro Broburg*, inſcriptum, quo donationes ab eadem Clementia, conſentiente viro ſuo Rodberto factæ, confirmantur; idemque monaſterium, ſicut a Johanne Teruannenſi epiſcopo confirmatum eſt, ab omni epiſcopalis exactionis debito liberum & immune eſſe ſancitur. Datum Laterani nonis Aprilis, Paſchalis pontificatus anno VI. Godildis adhuc ejus loci abbatiſſa erat anno MCXIX. quo Calliſtus II. Remis ad preces Clementiæ comitiſſæ ejuſdem argumenti privilegium eidem Godildi indulget. Godildi ſucceſſit Ogiva, cui ab Innocentio II. aliud conſimile privilegium anno MCXXXVIII. conceſſum eſt. Guibertus Novigenti abbas in libro tertio [a] de Pignoribus ſanctorum honorificam mentionem facit de *monaſterio Brotburgenſi, quod multæ*, inquit, *religionis ſanctarum eſt virginum.* Illic duæ adoleſcentulæ clariſſimæ indolis ſanctimoniales erant, quarum altera cum ante dominicæ reſurrectionis diem moribunda eſſet, a ſodali conventa eſt & multis obteſtationibus obſtricta, ut poſt obitum, ſi Deus ſineret, ad ſe rediret, & quid boni vel mali ſecum ageretur, renuntiaret. Mortua itaque puella poſt aliquot paſchalis feſti dies ex condicto amicæ apparuit gratioſo adſpectu, aſſeruitque ſibi bene eſſe cum Erlebaldo Cameracenſi decano. Dixit, ſtatimque diſceſſit. Fuit autem Erlebaldus in ſcripturæ ſcientia maxime verſatus, & amicitia valde conjunctus cum Guiberto, qui hæc refert, eaque a domino ſuo Bartholomæo Laudunenſi epiſcopo ſe accepiſſe dicit. Supereſt etiam nunc floretque Broburgenſe parthenium ſub Ordine Benedictino.

[a] Guiber. p. 333.

CXIII. S. Albani & Iſineburgenſes abbates.

Cum Heinricus filius Spiræ moraretur, ejus pater ex urbe Moguntia Theodericum abbatem S. Albani ad eum miſit, filium obteſtans, ut recordaretur ſe patrem ipſius eſſe, & ne tam pertinaciter eum a regno pellere moliretur. Ille vero exaudire diſtulit, ſed patri ſuggeſſit, ut ab urbe egredi feſtinaret, ne occuparetur ab inimicis. Hæc in prædicto Saxonico chronico, in quo etiam legitur, Iſineburgenſes monachos, qui Fredericum epiſcopum Halberſtadenſem declinantes, jam per quinquennium exſulaverant, regio juſſu, ſcilicet Heinrici filii, honorifice reverſos, Martinum abbatem elegiſſe.

Medianenſes item abbates.

Eodem anno Bertricus [b] Mediani-monaſterii abbas, poſtquam triginta-tribus annis locum rexiſſet, fato functus eſt, teſte Bayone, & quidem VII. kal. Januarii, quo die in necrologio Senonienſi notatur. Milo ejus ſucceſſor omnium monaſterii poſſeſſionum confirmationem obtinuit ab Innocentio II.

[b] V. lib. 66. n. 78.

CXIV. Petrus Anagniæ epiſcopus obit.

Ad res Italicas quod attinet, incidit in hunc annum obitus Petri Anagniæ epiſcopi e noſtris, de quo ad hunc locum agere diſtulimus. Is nobili Salernitanorum principum ortus genere, primum in Salernitano ſancti Benedicti cœnobio, cui tunc ipſius patruus præerat, monaſticis inſtitutis informatus; inde ab Hildebrando archidiacono Romam perductus, demum ab Alexandro II. Anagnienſi eccleſiæ præpoſitus fuit. Poſt decem epiſcopatus annos, legatio Conſtantinopolim ad Michaëlem Ducam eidem imponitur ab eodem pontifice: quo mortuo in ſuam eccleſiam revertit. Verum, cum ad ſananda ſuorum vitia fruſtra operam contereret, variaſque ab eis inſectationes pateretur; Jeroſolymam cum cruce-ſignatis iter aggreditur, eo animo, ut illic reliquos vitæ dies abſolveret. quod ſecus contigit. nam beati Magni Anagniæ patroni viſo a propoſito revocatus, expleta peregrinatione eccleſiam repetiit, & in ea ſanctiſſime devixit III. nonas Auguſti hoc anno, epiſcopatus quadrageſimo tertio: quem miraculis illuſtratum Paſchalis II. in ſanctorum numerum retulit. Ejus vitam ſcripſit Bruno epiſcopus Signienſis, quæ necdum integra typis vulgata eſt.

CXV. Caſino facta donatio.

Tunc Caſinenſi monaſterio præſidebat Oderiſius abbas, cui Rodbertus [c] Calacianorum comes, filius Rainulfi comitis, interventu atque rogatu domni Johannis venerabilis abbatis ſancti Gabrielis & aliorum, donavit opidum Pontis-curvi, quod partim dono Richardi principis, partim pretio acquiſierat. Hanc vero donationem fecit per manus Brunonis Signienſis epiſcopi & domni Amici ſacerdotis & monachi Caſinenſis hoc ipſo anno, comitatus ſui octavo-decimo, idibus Januarii, indictione tertia-decima, in civitate Calacia. Hujus donationis authentico appoſitum ſigillum

[c] Chron. Caſin. lib. 4. c. 25.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1105.

cereum, Rodberti effigiem fere nudam exhibet. Hæc porro donatio non fuit gratuita, ut patet ex litteris Oderiſii abbatis, qui quingentas[a] libras eidem Rodberto, & principibus Rodberto & Richardo longe plures ſe dediſſe dicit. Bruno Signienſis epiſcopus nondum a ſua legatione reverſus erat, ſiquidem in Gallia verſabatur adhuc anno ſequenti, quo Pictavis concilium habuit.

a *V. notas in lib.* 3. *c.* 52.

Oderiſio abbati ſuccedit Otto.

Sub finem hujus anni MCV. deceſſit Oderiſius abbas ejus nominis primus, & quidem IV. nonas[b] Decembris, quo die in faſtis Benedictinis memoratur. Succeſſit Otto, Fundenſium conſulum proſapia ortus, Deo ab infantia oblatus Caſini ſub Deſiderio abbate, poſt aliquot annos factus præpoſitus in monaſterio ſancti Nicolai de Pica, ac demum Caſinenſis non integro biennio abbas: cui cum ſolita obſequia Richardus princeps ob gravem infirmitatem exhibere non poſſet, e latere ſuo viros miſit qui id præſtarent, mortuus anno ſequenti, cui frater ejus Rotbertus in principatu ſucceſſit. Non unanimi, ſed ſanioris partis fratrum ſuffragio electus eſt Otto abbas, qui Oderiſii obitum Alexio[c] imperatori Conſtantinopolitano ſignificavit: Alexius vero per aprocriſarios ſuos beato Benedicto pallium purpureum pretioſum tranſmiſit, ex quo pluviale & tunica facta ſunt. Non omnino tranquilla fuit Ottonis præfectura. Quidam enim fratres, qui ejus electioni non aſſenſerant, de eo conqueſti ſunt, quod eis neceſſaria[d] minime ſuppeditaret. qui ab eo pulſi querelas ſuas ad Paſchalem papam detulerunt. Ea re commotus pontifex, eos apud ſanctum Paulum remanere præcepit, donec de Ottonis electione cognoſceret: ſed Ottonis obitus id prævertit.

b *Chron. Caſin. lib.* 4. *c.* 25.

c *ibid. c.* 26.

d *ibid. c.* 27.

CXVI. Caſinenſes quidam ritus.

In domo inſtitutionis Patrum Oratorii apud Pariſios ſervatur Breviarium divini officii ad uſum monaſterii Caſinatis, tempore Oderiſii abbatis primi ſcriptum, in cujus rubricis ſub finem multi peculiares ritus habentur, ex quibus paucos hic delibare viſum eſt. In ritu profeſſionis monaſticæ novus profeſſus tribus diebus ſilentium ſervare debet, & in illo triduo quotidie ad miſſam offerre & communicare. Tertio die ad miſſam, cum ad pacem ventum erit, abbas de capite ejus caputium aufert, datque ei pacem; tumque profeſſus proſternit ſe ad pedes abbatis, ac deinde omnium fratrum, qui dant ei pacem.

In ungendo infirmo poſt miniſtrum ſacramenti omnes ſacerdotes præſentes imponunt manus ſuper infirmum. Unctio fit modo indicativo. Unctionem ſequitur communio, *etiamſi comederit ipſa die* infirmus, cui porrigitur viaticum ſub hac forma: *Corpus & Sanguis Domini noſtri J. C. cuſtodiat animam tuam in vitam æternam, amen.* Deinde leguntur ante eum paſſiones Domini. Imminente exitu deponatur in terram ſuper cilicium, conſperſum cinere, & dicantur pſalmi pœnitentiales.

In nativitate Domini poſt tertiam ordinatur proceſſio in hunc modum. Præcedit unus frater ferens crucem, quem cuncti fratres bini ſubſequuntur. Deinde alius, *indutus imperatoria veſte*, fert auream crucem, poſt quem ſeptem acolythi albis induti ſubſequuntur, ferentes totidem candelabra accenſa; & poſt eos tres acolythi cum turibulis. Deinde ſex ſubdiaconi, induti tunicis, libros evangeliorum portantes; totidemque diaconi, induti dalmaticis, bini procedunt, ita ut duo ſubdiaconi præcedant, & duo diaconi ſubſequantur; ſeptimus autem ſubdiaconus, qui lecturus eſt epiſtolam, ferens librum, in quo legendum eſt ipſo die evangelium; & poſt eum diaconus evangelium lecturus; poſtremo dominus abbas, vel ſacerdos qui miſſam celebraturus eſt, pluviali indutus, quem acolythus ferens manutergium ſequatur. Pauca hæc e multis ſufficiant.

CXVII. Res Caſaurienſes.

Per id tempus cum Auguſtinus cardinalis & apoſtolicæ ſedis legatus ad Caſaurienſe monaſterium divertiſſet, dubitaretque, an corpus ſancti Clementis papæ & martyris illic haberetur; ad removendam ejus ſuſpicionem Grimoaldus[e] abbas, effoſſa humo, ubi ſacrum corpus jacebat, illud reperit in vaſe alabaſtri, in quo tempore Ludovici II. imperatoris repoſitum fuerat; tum reſerata theca repertus eſt titulus, qui de exſiſtentia corporis ſancti Clementis faciebat fidem, & omnem cardinali dubitationem abſtulit. Id factum VIII. kalendas Decembris anno præcedente. Anno autem ſequente Gualterius Valvenſis abbas, qui Johanni epiſcopo & Piſcarienſi abbati in pontificatu ſucceſſerat, ſacrum loculum depoſuit in altari, quod Grimoaldus abbas erexerat; illudque rite clauſum, & plumbo ferroque obſignatum dedicavit XV. kalendas Novembris. quæ dies deinceps feſtiva fuit, & advenientibus indulta unius anni remiſſio de pœnitentia criminalium, & quadraginta dies de venialibus.

e *V. lib.* 69. *n.* 85.

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEPTUAGESIMUS-PRIMUS.

Ab anno Chriſti 1106. ad annum 1110.

ANN. CHR. 1106. I. Heinrici IV. abdicatio & obitus.

INSEQUENTE anno poſt milleſimum centeſimo-ſexto Heinricus IV. novo poſt Ludovicum Pium exemplo exauctoratus, imperii inſignia filio cognomini reſignavit, quæ miſſi epiſcopi ab eo extorſere, iiſque filium inveſtiere. Poſt hæc Heinricus ſenior Leodium ſe recepit. ubi tum acceptæ ignominiæ dolore, tum ſibi adhærentium inſtinctu ſtimulatus, ad recuperandam dignitatem copias contraxit. Id ubi filius accepit, continuo illuc cum copiis ipſe ſuis contendit, & cum patre prælium conſeruit, in quo pulſus fugatuſque eſt. Tum redintegratis copiis, cum rurſus in aciem deſcendiſſet, pater victus comprehenſuſque a filio & multa indigna paſſus eſt. qua de re lugubrem ad Philippum Francorum regem epiſtolam ſcripſit. Demum ad eas redactus eſt anguſtias, ut rerum neceſſariarum penuria ſimul & mœrore confectus Spiræ interierit, ubi ejus corpus juſſu pontificis inſepultum ad quinquennium manſit.

Paſchalis iter in Galliam.

Interim Paſchalis pontifex, poſteaquam Heinricum ſenem exauctoratum, ejuſque filium in ejus locum ſublimatum cognovit, ex Urbe in Germaniam, quo a novo rege & principibus invitabatur, iter inſtituit, eoque in itinere Parmæ Bernardum cardinalem in demortui epiſcopi locum inſtituit. Mutinam inde profectus, S. Geminiani epiſcopi ſollemni tranſlationi interfuit cum Mathilde comitiſſa, quæ ipſi Bononiam accedenti obviam progreſſa fuerat. Inde Guaſtallæ ad Padum generale ab eo concilium VIII. idus Octobris habitum, in quo ex indulgentia epiſcopis & clericis, qui a ſchiſmaticis ordinati fuerant, reſtituta communio eſt. Ibidem adhuc morabatur VIII. kal. Novembris, cum litteras [a] ad epiſcopos Galliarum ſcripſit contra interfectores abbatis Vizeliacenſis, de quo infra. Demum intellecto, Heinricum juniorem a remittendis, ut ſperabat, eccleſiarum inveſtituris patris exemplo abhorrere; mutato adeundæ Germaniæ conſilio in Franciam iter flexit, & conventu Trecas indicto, alpibus hieme aſperrima ſuperatis, natale Domini apud Cluniacum celebravit. In villa ſancti Hyppoliti [b] verſabatur VI. idus Februarii hoc anno, ubi Hugoni abbati confirmavit omnes poſſeſſiones & cellas Cluniacenſium, quibus id elogii tribuit, quod eorum ſtudio in pleriſque Galliæ locis, ubi defecerat, reſtituta

a Spicil. to. 13. p. 471.

b Bibl. Clun. p. 537.

Digitized by Google

eſſet religio. Tranſeundo per urbem Lugdunum, conſecravit altare majus novæ Athanacenſis eccleſiæ, quam Jaucerannus abbas recens ædificaverat, paullo poſt creatus archiepiſcopus Lugdunenſis. Hinc eſt quod juxta majus altare Paſchalis ipſe muſivo opere depictus cernitur cum hac inſcriptione: *Altare ſacrum Paſchalis papa dedicavit.* Ad cornu autem evangelii leguntur hi verſus:

Huc huc flecte genu, veniam quicumque precaris.
Hic pax eſt, hic vita, ſalus, hic ſanctificaris.

& ad latus epiſtolæ:

Hic vinum ſanguis, hic panis fit caro Chriſti.
Huc expande manus, quiſquis reus ante fuiſti.

Amedeus archiepiſcopus Lugdunenſis anno MCXLVI. eccleſiam ſancti Petri Athanaci dedicaſſe perhibetur. Athanacenſium abbatum indicem habes in Appendice.

II. Antipapæ ſub Paſchali.

Inter hæc, ut in chronico noſtro Saxonico inedito legitur, Wernerus miniſterialis Heinrici regis ſenioris, marchiæ Aquinenſi præfectus; Clementis pſeudopapæ factionem excitaturus, collectis undecumque per Italiam copiis, corruptis pecunia Romanis nonnullis, dum Paſchalis in partibus Beneventanis moraretur, *quemdam pſeudoabbatem de Farfara* ſeu Farfa, cathedræ ſancti Petri ſub Silveſtri nomine impoſuit. at ille paullo poſt a catholicis expulſus, veſaniæ & temeritatis ſuæ præmium retulit, profuſæ ſcilicet pecuniæ jacturam. Hæc totidem verbis retulit Conradus Urſpergenſis abbas ſeu potius Ekkhiardus monachus, & poſt eos Trithemius. niſi quod vulgatus Conradus *Faſara* mendoſe habet, Farfa recte Trithemius.

Tres Paſchali pontifici antipapæ poſt Guibertum ſeu Clementem III. oppoſiti memorantur, Albertus Attelanus, Theodericus & Maginulfus, quem Johannes Sareſberienſis [a] Theoderico anteponit, Onufrius poſtponit. Hic Theodericum Silveſtri III. nomine antipapam, monachum & abbatem Farfenſem fuiſſe dicit; quod Cheſnius Maginulfo tribuit. At nullus per id tempus ſive Theodericus, ſive Maginulfus, Farfenſis abbas occurrit. Certius eſt quod de his antipapis ſcribit Pandulfus, illius temporis æqualis, in libro necdum edito de vitis pontificum. Guiberto de medio ſublato, *alter poſt alterum*, inquit, *duo ſtatim eliguntur papæ*, id eſt antipapæ. *& unus eodem, alter poſt centeſimum electionis ſuæ diem a fidelibus captus.* Primus, *qui Albertus vocabatur, apud S. Laurentium Averſæ retrudi;* & ſecundus, *qui Theodericus, apud S. Trinitatem in Cava eremiticam vitam addiſcere, patrum judicio adjudicati ſunt. ſicque dejecit eos Dominus, dum allevarentur. Eligitur & tertius, Maginulfus nomine. Hic quia negromantiæ fabulis ſimplicem populum, illos maxime qui conſcientia ſcelerum vel ambitus, ſpe futuri ſucceſſus ad eum refugium fecerant, allicuerat, gravem in eccleſia calcem impreſſit: ſed dum auguriis ſiſus, pontificium adipiſci nititur, quod ex diabolo dari non potuit, divinis deſtitutus auxiliis, merito amiſit; & ſacerdotium, quod ſine Deo arripuit, tenere non licuit; miſer amiſit & Urbem: ut exſul gravi inopia, miſeriiſque afflictus, carioſa, ut aiunt, lingua vitam cum carne finiret. Sic uno, altero, & tertio impie ſuccedentibus, deficientibuſque confeſſis hæreſim ſuam, qui pie præerat, immo qui erat Dominus, Paſchalis papa convaluit, quievitque.* Hactenus Pandulfus, qui ſuperſtite Paſchali hæc ſcribebat. Ubi vides, nullum hic dici monachum abbatemve Farfenſem. Certe Maginulfum Silveſtri nomine donatum fuiſſe, eumque Romæ archipreſbyterum fuiſſe, non Farfæ abbatem, palam facit excerptum epiſtolæ Heinrico imperatori ſcriptæ a Guarnero principe Anconitano, a Sigiberto relatum ad annum MCV. Poſt hæc prædictus Pandulfus mentionem facit Petri de Columna, qui Cavas opidum de jure beati Petri invaſerat, quod Paſchalis recepit; ſimulque Columnam & Zagarolam, opida juris Petri de Columna expugnavit. In conſequentibus ait Pandulfus, Ptolomeo quodam auctore Anagniam, Præneſte, Tuſculanum, aliaſque urbes a pontifice defeciſſe, eique *adſciviſſe Petrum de Columna abbatem Farfenſem Romanorum copiam;* at eorum molitiones a Paſchali repreſſas fuiſſe. Verum nullum inter Farfenſes abbatem Petrum de Columna per id tempus invenio.

III. Farfenſium abbatum ſeries & Berlandi acta.

Berardus quippe ejus nominis primus, domo Hortanus, Farfæ præfuit ab anno MXLVIII. ad annum MXC. cui ſucceſſit ad breve tempus Rainardus, quem expulit Berardus Florentinus. Hunc anno MXCIX. excepit Berlandus [b] diaconus, aliis dictus Berardus ſeu Beraldus, ad annum uſque MCXIX. ſuperſtes: cui Guido abbas ſuffectus.

[a] Jo. Sareſb. ep. 48.

[b] V. lib. 67. n. 87.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1106. Certe Berlandum Paſchali ſemper addictum fuiſſe conſtat, cujus patrocinium adverſus pervaſores implorat his verbis. *Sanctiſſime pater, ſummeque pontifex apoſtolicæ ſedis, proclamamus ad veſtram beatitudinem, & intimamus veſtræ venerationi, & hujus ſanctiſſimæ ſynodi religioni, quoniam noſtrum monaſterium, ſcilicet Farfenſe cœnobium, ſubſcriptas res olim acquiſivit juſte, & poſſidet proprietatis jure: quas quidam, nobis æmulantes, aut vi abſtulerunt, aut callide ſubripuerunt a noſtro monaſterio, de quibus noſtræ eccleſiæ juſtitiam ſuppliciter fieri poſtulamus. quoniam munimina & inſtrumenta, legaliter olim noſtro monaſterio edita oſtendere valemus* &c. Idem Berlandus Guarnerii marchionis opem popoſcit contra ejuſmodi pervaſores, in primis contra Moricum & Carbonem, qui eo uſque Farfenſem eccleſiam divexabant, ut nullus, ſive paganus, ſive Judæus, deteriora inferre potuiſſet. quæ omnia fuſe & graviter deſcribit idem abbas in libello ſupplici ad Guarnerium marchionem. Ad hæc marchio reſpondet datis regiæ tutelæ litteris, in quibus *abbas Berlandus, virtutibus & nobilitate clariſſimus, zelo juſtitiæ & ultionis divinæ accenſus*, prædictos tandem prædones deviciſſe, & ad reſtitutionem compuliſſe dicitur; vetatque Guarnerius ſub gravi interminatione, ne ullus marchio, comes, vicecomes, aut quivis alius, Farfenſibus ullam moleſtiam aut injuriam inferat. Utrumque ſcriptum, ſcilicet libellum ſupplicem & Guarnerii marchionis litteras in Appendice referemus. Non dubitem quin Guarnerius iſte idem ſit cum prædicto Guarnerio principe Anconitano & cum Wernero illo miniſteriali Heinrici IV. marchiæ Aquinenſi præfecto, qui pſeudoabbatem Farfenſem Paſchali papæ antipapam oppoſuiſſe dicitur a Conrado Urſpergenſi. Ceterum, ſi conſtaret, antipapam illum, quiſquis demum ſit, abbatem fuiſſe Farfenſem; id intelligendum de quodam æmulo, qui de Farfenſi abbatia contenderit cum uno ex prædictis abbatibus: qualis fuit Teuzo ille, quem Clemens pſeudopapa [a] Berardo primo ſubſtituere molitus eſt. Jam ad res Gallicanas & Anglicanas redeamus.

a *lib.* 87. *n.* 87.

IV. Anſelmus infirmatur in Nortmannia.

Dum Anſelmus in Nortmannia moraretur, reverſis ex Urbe nuntiis Balduino & Willelmo, quos pro negotio inveſtiturarum Romam juſſu regis Heinrici & Anſelmi ad Paſchalem anno ſuperiore miſſos diximus, Willelmus regi in Angliam reſponſum retulit, ſtatimque Beccum ad Anſelmum reverſus, regis nomine eum rogat, ut jam ſopitis querelis quantocius in Angliam regrediatur. Mox ſanctus antiſtes, qui recens ex morbo tantiſper convaluerat, iter aggreſſus, Gemeticum adiit: ſed, ne ulterius progrederetur, recrudeſcente infirmitate illic detentus eſt. qua mitigata Beccum revertitur, regem brevi transfretaturum inibi præſtolaturus. Ubi nuntius de proximo ejus reditu in Angliam perlatus eſt, mira omnes invaſit exſultatio: quæ ſubito in mœrorem converſa fuit, cum eum in gravem morbum relapſum fuiſſe intellexere. Tantum vero doloris rex ipſe concepit, ut diceret, ſe quælibet damna æquanimius toleraturum, quam Anſelmi obitum. quod ſatis teſtatur rex ipſe in epiſtola [b] ad eum tunc ſcripta, qua eum rogat, ut paulló amplius corpori ſuo indulgeat, & pro nutu ſuo per omnes ſuas Nortmanniæ poſſeſſiones, uti per proprias imperet. Ingraveſcente in dies morbo, ita ut jam de ejus vita deſperaretur, ad ejus exſequias convenerunt epiſcopi & abbates: ſed omnipotens Deus eum contra omnium opinionem ſanitati reſtituit. Ex his, qui Beccum ad ejus funus convenerant, unus fuit Radulfus abbas Sagienſis, cujus familiaris quidam, cum in reditu Anſelmo detraheret, quaſi vir Dei ex jactantia cedere nollet, excuſſus equo in devexum montem, meritas maledicentiæ pœnas dedit. Hic eſt Radulfus abbas, qui non multo poſt in epiſcopatu Roffenſi Gundulfo ſucceſſit. Dehinc ipſo die feſto aſſumtionis beatiſſimæ Virginis rex Heinricus trajecto oceano Beccum acceſſit, & cum ſancto antiſtite omnibus controverſiis finem impoſuit, pollicitus ſe cuncta Anſelmo reſtituturum.

Regis ac reginæ de eo dolor.

b *Anſelm. lib.* 4. *ep.* 75.

Præter regem, Anſelmi morbum & longam abſentiam graviter tulit Mathildis regina. Huc ſpectat ejus epiſtola [c], edita inter Anſelmianas, *Domino ſuo & patri cariſſimo inſcripta*, qua ei ſignificat tantum ſe mœroris ex ejus adverſa valetudine concepiſſe, quantum lætitiæ ex proximi ejus reditus nuntio antea conceperat.
» Quapropter eum enixe obſecrat, ut ſi ſui cura eum adhuc tangat, ſuam de ipſius
» valetudine ſollicitudinem & anxietatem aliquo internuntio quantocius relevare
» curet. Quam vero impatienter ejus abſentiam ferret pia regina, & quanto deſiderio ejus in Angliam reditum exoptaret, alia ejus epiſtola [d] palam declarat.

c *ibid. ep.* 76.

d *ibid* 74.

Non

Digitized by Google

ANN. CHR. 1106.

V. "Præclara ejus "monita ad "ſanctimoniales. "a *id. lib. 3. "ep. 125.*

Non minor fuit Eulaliæ S. Eaduardi abbatiſſæ ejuſque ſororum de Anſelmi reditu impatientia, ut facile ex duabus Anſelmi ad eas epiſtolis intelligitur, quarum una [a] eis gratias agit, quod pro ipſo preces fuderint, cum in exſilio eſſet, ejuſque reditum expetierint: nunc enixius rogare, ut Deum precentur, quo fructuoſus ſit reditus ſuus. Tum abbatiſſæ filias hortatur, ut matri obedientes ſint ex animo, non tantum ad humanum, ſed ad Dei oculum, cui nihil ſecretum eſt. Studeant eſſe templum Dei ſancte vivendo. *Sancte autem vivitis*, inquit, *ſi ordinem & propoſitum veſtrum diligenter cuſtoditis: diligenter vero hoc facitis, ſi minima non contemnatis. Veſtrum enim propoſitum ſemper debet niti ad perfectum, & toto corde horrere defectum.* Plura de his ille in hunc modum.

VI. Pratellis facta donatio judiciariæ poteſtatis. b *lib. 70. n. 11.*

Cum Pratellenſi monaſterio præeſſet venerabilis Richardus abbas ſuperius [b] laudatus, multæ factæ ſunt eidem loco donationes. Una eſt Rotberti comitis de Mellento, qui hoc anno ſedens in capitulo Pratellenſi, toto monachorum conventu circumſedente, donavit monaſterio *libertatem terrenarum poſſeſſionum & conſuetudines judiciariæ poteſtatis apud Salernam, ſalvo ordine monachorum.* Prædictum vero comitem Pratellenſibus multum faviſſe teſtatur Ivo epiſcopus in epiſtola CXLIII. ad ipſum, qua eum laudat, quod domnum Richardum, Pratellenſis monaſterii abbatem, virum religioſum & prudentem, honeſte, prout dignus erat, tractaret, & in negotiis ei aſſiſteret; hortaturque, ut id facere pergat, ad ſervandas videlicet monaſterii poſſeſſiones, & recuperandas amiſſas. *Quod enim*, inquit, *in revocandis monaſterii ſibi commiſſi poſſeſſionibus elaborat, profeſſionis ſuæ debito coactus facit: quia ab unoquoque abbate, quando benedictionem accepturus eſt ab epiſcopo, hoc exigitur, quatenus profiteatur, res monaſterii ſui hactenus male diſperſas recollecturum, & ad uſus fratrum pauperumque fideliter diſpenſaturum.* Hinc eſt quod ſtrictioris diſciplinæ monachi, cum ad reformanda monaſteria, in quibus cum relaxatione vitæ regularis diſſipatæ ſunt plerumque poſſeſſiones, accedunt, ad recuperanda amiſſa lites habere cogantur. qua de re male audiunt apud ſæculares homines, ſed immerito, ſi debitas honeſtatis, æquitatis & modeſtiæ leges ſervent.

Abbas amiſſas poſſeſſiones revocare debet.

VII. B. Virginis capilli Anſelmo aliiſque dati. c *Orderic. lib. 11. p. 817.*

Illis diebus Boamundus dux Apuliæ, quem Jeroſolymis in Galliam acceſſiſſe ſuperius diximus, cum Philippi regis filiam Conſtantiam, poſt ejus divortium ab Hugone Tricaſſino comite, apud Carnutas ſponſam [c] duxiſſet, Rotomagum adiit, comitante Brunone cardinale & epiſcopo Signienſi. His etiam adjunctus erat magiſter militum, Ilgyrus nomine, vir ſtrenuus & celebris apud ſuos famæ, Anſelmo ab infantia notus, multiſque ab eodem beneficiis affectus. Is varias e locis ſacris reliquias ſecum attulerat, in quibus pluris faciebat capillos beatiſſimæ Virginis duodecim, quos ſibi datos aiebat ab Antiocheno patriarcha, cum magiſtratum militum illic ſub Buamundo ageret. Ex his duos metropolitanæ eccleſiæ, totidemque baſilicæ ſancti Audoëni: binos quoque Beccenſi monaſterio, in quo educatus, adultuſque fuerat, binoſque Anſelmo dare conſtituit. Tum miſſi Carnutas, ubi eos reliquerat, religioſi ordinis viri, qui eos deferrent. Rotomagum appropinquantibus, qui illi urbi deſtinatos afferebant, Willelmus archiepiſcopus cum ſuo clero & ſancti Audoëni monachis obviam proceſſit, magno cum honore in eccleſiam detulit, ac decenti loco repoſuit. Quatuor etiam Beccum delati, ibidem pari reverentia excepti ſunt: quorum duos Anſelmus accepit, eoſque Eadmero familiari ſuo, qui hæc in hiſtoria Novorum refert, religioſe cuſtodiendos commiſit.

VIII. Fulconi Divenſi abbati ſuccedit Rodbertus intruſus. d *id. ibid.*

Tunc temporis Fulco Divenſis [d] abbas III. nonas Aprilis Wintoniæ in Anglia defunctus eſt: cujus in locum Rodbertus quidam, ſancti Dionyſii pſeudomonachus, datis Rodberto duci CXL. marcis argenti, intruſus eſt, non paſtor, ſed diſſipator factus dominici gregis. Cœnobitæ ſiquidem a facie ejus, tamquam voracis ac furentis lupi, fugientes, in varia monaſteria, ut ſaluti ſuæ conſulerent, ſe receperunt. Ipſe vero ſupra Divam fluvium in cœnobio caſtellum exſtruxit, & militibus in eo poſitis ſpeluncam latronum effecit. Quin etiam eccleſiæ ornamenta vendidit in ſubſidium ſuorum ſatellitum. Atque ut Simonis crimini Judæ proditionem adderet, Heinricum Anglorum regem, qui tunc Cadomi verſabatur, hac fraude circumvenit. Cum Rotberto [e] duce ejus fratre, qui tum bello invicem diſſidebant, Faleſiæ pactus eſt, ſe regem cum paucis repente adducturum, quem dux cum ſuis paratus facile comprehenderet. Diſpoſita fraude, proditor Cadomum pergit, regique ſuggerit, ſe municipium, quod ſupra Divam habebat, ſi ſecum venire velit,

e *ibid. p. 819.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1106. ei redditurum. Placuit regi conditio : at, magnum, inquit ille, exercitum ducere neceſſe non eſt, ne ſtrepitu multitudinis conſilium impediatur. qui illic in præſidio ſunt pauci milites, mihi prorſus parent. Rex itaque cum ſeptingentis tantum militibus nocte illuc properat, & prima luce ad locum pervenit. Inter ea milites a duce miſſi Divenſe municipium præoccupaverant : quibus multi alii e Faleſia adjuncti. Tum vero fraude comperta, rex injecto igne caſtrum & cœnobium comburi juſſit, quo incendio, multi, qui in eccleſiam confugerant, perierunt. Tunc cum aliis Rodbertus proditor captus eſt, & tranſverſus ſuper equum velut ſaccus, ad regem » adductus. cui rex infit : Perfide, e terris meis quantocius abi. niſi tui Ordinis, cujus « habitum exterius geris, rationem haberem, continuo te membratim diſcerpi jube- » rem. Pulſus itaque proditor, in Franciam, unde ortus erat, cum dedecore confeſtim aufugit, & Argentolii præfecturam, quia monaſterii ſolitudinem & parſimoniam ferre non poterat, obtinuit. Cumque a quodam Johanne neſcio quas conſuetudines exigeret, ab eo percuſſus ſine pœnitentia interiit. In Rotberti locum ſuffectus eſt Radulfus, vir ſimplicis & innocentis vitæ : cui poſt quatuor annos totidemque menſes ſucceſſit Richardus de Aquila, cujus tempore Divenſes multa paſſi ſunt a Gaufredo Andium comite, qui Nortmanniam infeſtabat. Nihil notatu dignum occurrit in ſequentibus abbatibus, quorum nuda nomina in Neuſtria-pia videre licet. In illo monaſterio ſervabatur olim Chriſti-Domini effigies, Luccenſi & Ruenſi conſimilis, quæ a Calviniſtis combuſta eſt.

S. Taurini abbatia Fiſcamno ſubjecta. a *lib.* 57. *n.* 48.

Hoc etiam anno poſt mortem Rodulfi abbatis de electo ſucceſſore controverſia orta eſt in Ebroïcenſi ſancti Taurini monaſterio, quod per ea tempora Fiſcamnenſi abbatiæ ſubjectum fuiſſe alias [a] diximus. Illic cum alium a Fiſcamnenſibus abbatem elegiſſent monachi, eos in cauſam traxerunt Fiſcamnenſes. Hoc autem diſcidium Heinricus rex Anglorum & Willelmus Rotomagenſis archiepiſcopus compoſuerunt in hunc modum, ut Willelmo Fiſcamnenſi abbati liceret Sancti Taurini abbatiam, tamquam propriam cellam ſibi vindicare, abbatem tum eligendo, tum, ubi res exigeret, deponendo, ejuſque loci monachos pro arbitrio mutando. Hæc ex codice cellæ ſancti Gabrielis, ubi prædicta electio VII. idus Novembris facta dicitur. Hujus compoſitionis teſtes fuere Willelmus archiepiſcopus Rotomagenſis, Turoldus Bajocenſis & Giſlebertus Ebroïcenſis epiſcopus, Hilgotus abbas ſancti Audoëni, Arnulfus Troarnenſis, Urſus Gemeticenſis, Walterius ſanctæ Trinitatis de Monte abbates, & Willelmus prior Fiſcamnenſis, qui tunc ſancti Taurini abbas electus eſt. De ſubſequentibus abbatibus ejus loci conſulenda Neuſtria-pia, quorum plerique Fiſcamnenſes erant.

IX. Guiberti abbatis mater obit. b *lib.* 70. *n.* 78. c *Guibert. lib.* 3. *de vita ſua c.* 4.

Poſt biennium quam Novigentenſem præfecturam adierat Guibertus [b], pientiſſima ejus mater bonæ vitæ curſum meliori fine concluſit, annis non magis quam meritis plena. Hæc Flaviaci, ut ſuperius diximus, in privata cella monaſterio adhærente degebat, dierum ſuorum finem exſpectans, cum fatiſcente [c] corpuſculo, per noctes, quas præ ſtomachi infirmitate inſomnes ducebat, centies Dominum Jeſum in oratione replicans, demum morbis omnino victa decubuit. Aberat cum Guiberto alter ejus filius, qui ambo Novigenti verſabantur. Itaque cum illi moribundæ adſtaret Guiberti magiſter, ei ſuggeſſit ejus filios abeſſe; forſitan eam ægre laturam, » illos ægrius, ſi morienti præſentes non adeſſent. Immo vero, ait illa, oculis ma- » giſtrum reverberans, ſi hic in ipſo clauſtro commanerent, neque hos, neque meo- » rum quemquam obitui meo intereſſe vellem. Ceterum unum ſibi morienti adeſſe » velle,, qui utinam ſolus adſit. Hæc illa dicebat ea nocte, qua Gabriel angelus ad Virginem miſſus cantatur, quo die ad ſuam illam, quam præcordiali affectu colebat, Dominam migravit. Ante paucos vero quam decederet annos, ſacrum ſuſcipere velum valde exoptaverat; ſed prohibuerat Guibertus, ei ſufficere inquiens continentiſſimam ſine exteriori habitu vitam. quod & ipſum Anſelmus, tum Beccenſis abbas, poſtmodum Cantuarienſis archiepiſcopus, olim vetuerat. Verum illa nihilo minus in propoſito perſiſtens, velum ſibi in extremis dari voluit a Johanne Flaviaci abbate, quem ipſa parvulum nutrierat. Sic pia illa matrona die feſto annuntiationis migravit ad Dominum, & ad Dominam illam ſuam, ſacro illo velamine induta, quod ante triennium ab ea ſe accepiſſe aiebat.

X. Mauriniacenſis monaſterii initia. * *Eſtampes.* * *la Juine.*

Dum Flaviaci hæremus, agendum eſt de primordiis Mauriniacenſis monaſterii, quod paullo infra Stampas * in Senonibus ad Junnam * fluvium poſitum, Flavia-

Digitized by Google

cenſibus originem ſuam acceptam refert. Initium habuit a Stirpiniaco *, cujus loci mediam partem vir nobilis Anſellus filius Aremberti, alteram Haimo filius Senechildis de Firmitate-Bauduini, Flaviacenſibus monachis ad conſtruendam cellam donavit. Non multo poſt idem Anſellus Mauriniacum illis conceſſit, probante Hugone de Puſiaco * ſeu Puteolo, cujus dominio hic locus ſubjectus erat. Cum præ alio hic ſitus arriſiſſet, eo migrare ſtatuerunt monachi, ibidemque novi monaſterii fundamenta jecerunt, ſuppetias ad ejus conſtructionem conferentibus Stampenſibus opidanis; perfectoque opere eccleſiam in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis conſecrari curarunt, & in abbatiam erexerunt, cujus abbas primus fuit Rainaldus monachus Flaviacenſis. Quo præciſe anno hæc tranſmigratio facta ſit, ignoramus, ob defectum libri primi chronici Mauriniacenſis, quem Teulfus monachus, poſtmodum abbas, ſcripſerat, cujus libri extrema tantum pars exſtat, cum duobus ſequentibus aliorum auctorum libris, a Cheſnio editis in tomo IV. veterum hiſtoriæ Franciçæ ſcriptorum. Prima nobis illius abbatiæ occurrit mentio in litteris conventionis factæ inter Rainaldum abbatem & monachos Mauriniaci, & inter Hadviſam * abbatiſſam & ſanctimoniales parthenonis ſancti Eligii apud Pariſios, ſuper quodam loco, quem Manſiones * vocant, quem illæ Mauriniacenſibus monachis ſub certis conditionibus, aſſentiente Guillelmo Pariſienſi epiſcopo, ceſſerunt. Hæc ceſſio necdum ſcripto conſignata erat, cum Guillelmus epiſcopus Jeruſalem profectus eſt: ſed eo abſente inſtrumentum hac de re confectum anno M C II. confirmantibus Stephano archidiacono, Fulcone decano, & Rainaldo archidiacono, in quorum manu Guillelmus epiſcopus curam & providentiam rerum epiſcopalium dimiſerat. Subſcribunt ex parte ſanctimonialium inter alios *Herluinus pædagogus Ludovici regis filii*, *Galterius filius ſuæ matris*, quo nomine ſpurii deſignabantur, & alii, quos in hiſtoria [a] Stampenſi, auctore Baſilio *Fleureau* Barnabita, videre licet cum aliis inſtrumentis, quæ mox compendio referemus.

ANN. CHR. 1106.

* Eſtrechi.

* du Puiſet.

* Sic mſ. al. Alviſiam.

* Meſons.

a Antiq. d'Eſtampes p. 499.

Benefactorum nomina, qui ad monaſterii conſtructionem ſubſidia contulere, Teulfus in fine libri primi recenſet, ex quibus Ermauricus Stampenſis opidanus contulit eccleſiam ſancti Juliani, ubi olim ſanctimonialium abbatia fuerat, nunc ſimplex capella, in agro Stampenſi, antiquæ fabricæ, Brunechildi reginæ tributa, in qua ſub exiguo fornice capſula nuper [b] reperta eſt, continens inter alia *caput ſancti Juliani martyris, quod Severinus attulit de Antiochia civitate temporibus Brunegildis reginæ*, ut vetus inſcriptio præferebat. Idem Teulfus laudat Bauduinum quemdam, qui in monaſterii & dormitorii opere multum laboraſſe dicitur, locum diu incultum vepribus, tribulis, filicibus & dumis expurgaſſe, *hoſpites oblatiarios pene octoginta* inibi congregaſſe, ac multas ab accolis vexationes & calumnias pertuliſſe. quæ quidem illi, uti & omnibus loci exſtructoribus, provectoribus & tutoribus, a Deo retribui auctor precatur. *Mihi quoque Teulfo*, inquit, *qui hæc dictavi, qui neſcio utrum aliquid umquam huic loco profecerim, excepto quod totam bibliothecam hanc a Geneſi uſque ad ultimam Pauli epiſtolam, Auguſtinum de Trinitate Dei, de verbis Domini ſuper Johannem, Moralia Gregorii, & quoſdam alios, prout melius potui, emendavi, & accentus diſtinxi. qui diu præcentor fui, poſtea vero prioratum regere tentavi: ſed ita regere, ut dignum foret, partim ignorantia, partim incuria, partim infirmitate, non corporis, ſed morum, præpediente non potui.* qua de re a lectoribus preces, ut Deus ipſi ignoſcat, expoſcit vir modeſtiſſimus, qui demum Rainaldo abbati ſucceſſit.

b ibid. p. 19.

Præcipuus ejus loci benefactor fuit rex Philippus, & poſt eum Ludovicus ejus filius. Primo enim Philippus, ut monaſterii libertati conſuleret, Mauriniaci feodum emit ab Ebrardo Puteoli Domino, qui tum Jeruſalem profecturus erat. Deinde eccleſiam ſancti Martini de Veteribus-Stampis, in qua duodecim canonici erant, abbati & monachis hoc anno attribuit. quod a filio ſuo Ludovico *rege deſignato* confirmari voluit. Hinc Ludovicus, aſſumtis ſecum Emmaurico Montis-fortis domino & Simone Nealfæ, in capitulum Mauriniaci venit, *participium beneficiorum noſtrorum*, inquit Teulfus, *petiit & accepit*, litteras iſtius donationis ſuper altare poſuit; & ita donum patris confirmavit. Mitto varias lites ſuper hac donatione, tum a canonicis, tum ab archiepiſcopo Senonenſi excitatas, cujus rei litteras, quas compendio ſuis locis referemus, in ſecundo libro chronici Mauriniacenſis, & in prædictis Antiquitatibus Stampenſibus videre licet. Tandem vero Daimbertus archiepiſcopus & canonici regiæ donationi aſſenſerunt, eaque eccleſia in conventualem cellam redacta.

Philippi & Ludovici regum benefacta.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1106.

X I. Urſo priori S. Martini a Campis ſuccedit Theobaldus.

a V. lib. 65 n. 56.
b Marier, p. 150.

Si attigit hunc annum, certe non exceſſit Urſus [a] monaſterii ſancti Martini a Campis primus prior, cujus quanta fuerit religio & exiſtimatio, ſatis ſuperque declarat conſtitutum de ejus anniverſario, quod Theobaldus ejus ſucceſſor, Hugone Cluniacenſi præcipiente atque confirmante, inſtituit. Eo die, qui in hiſtoria monaſterii [b] non exprimitur, veſperæ, matutinæ, & miſſa ſollemni ritu celebrari debent. Ad
» miſſam ſacerdos *auratis & pretioſis veſtietur indumentis:* armarius pretioſa cappa in-
» dutus chorum tenebit. Seniores ipſo die refectionem in refectorio habebunt. Dum
» miſſa matutinalis cantabitur, duodecim pauperes pane, vino & carne reficientur:
» ceteris vero pauperibus panis & vinum dabitur. Inſuper a domno Pontio abbate,
» aſſenſu Theobaldi prioris & conventus, ſtatutum eſt, ut per cuncta ſuccedentia tem-
» pora unus frater monachus pro anima domni Urſi prioris in hoc monaſterio ſuſcipia-
» tur; eoque mortuo, unus pauper præbendam ejus tam diu habeat, donec in ejus lo-
» cum alius ſubrogetur.

c ibid. p. 286.

Quod attinet ad Theobaldum, hoc ipſo anno Hubertus [c] Silvanectenſis epiſcopus, poſt Letaudum ipſius anteceſſorem, rogatu Theobaldi prioris confirmavit donationem, quam Robertus vicedominus beato Petro Cluniacenſi & ſancto Martino de Campis fecerat eccleſiæ ſancti Nicolai de Aciaco, ubi cella monachorum erecta eſt. *Actum publice in capitulo ſanctæ Mariæ Silvanectenſis anno incarnati Verbi* M C VI. *epiſcopatus autem domni Huberti epiſcopi anno* VII. *regnante rege Philippo, & filio ejus Ludovico jam juvene.* Hujus tamen cellæ ſeu monaſteri *fundator* cenſetur Guido de Turre, cujus ſepulchrum & epitaphium ibidem viſitur. Paſchalis papa anno ſequenti Theobaldo priori omnes ſancti Martini [d] poſſeſſiones confirmavit.

d id. p. 153.

X I I. Manaſſæ Remorum archiepiſcopo ſuccedit Rodulfus.

e Marlot to. 2. p. 342. & ſeqq.
f Ivo ep. 206.

* Tainay.
* Bairon.

Quantæ vero auctoritatis fuerit Theobaldus, illud argumento eſt, quod poſt mortem Manaſſæ archiepiſcopi Remenſis, quæ hoc anno accidit XIV. kal. Octobris, cum de eligendo ſucceſſore turbæ inter canonicos [e] ortæ fuiſſent, aliis Rodulfum-Viridem majoris eccleſiæ præpoſitum, aliis Gervaſium Hugonis comitis Regiteſtenſis
filium, aliis denique Lambertum ſancti Bertini abbatem præferentibus, Ivo Carnu-
» tenſis epiſcopus & Theobaldus beati Martini Pariſienſis prior, qui Rodulfo fave-
» bant, regem [f] interpellarunt, ut, expulſo invaſore Gervaſio, pacem Remenſi ec-
» cleſiæ reſtitueret, & Rodulfum, in ſuam gratiam receptum, eidem eccleſiæ præeſſe
» concederet. quibus rex acquievit, eique Rodulfus Aurelianis in natali Domini anno M C VIII. ſacramentum fidelitatis præſtitit. quod Ivo a Paſchali papa, cui hac de re ſcribit, æqui bonique conſultum cupit. Multos tamen Gervaſio faviſſe patet ex clericorum Remenſium epiſtola hactenus inedita, quam ex cod. mſ. erutam ad calcem hujus voluminis referemus. Unum ex ultimis Manaſſæ factis fuit donatio altarium Taiſnaci * & Baironis * facta eccleſiæ beati Remigii hoc anno, pontificatus ſui decimo: cui donationi ſubſcripſere Azenarius abbas ſancti Remigii, Hugo Altivillarenſis, Rodulfus Moſomenſis, Rodulfus item ſancti Theoderici, Burchardus ſancti Baſoli, Jorannus ſancti Nicaſii, & Emmo ſancti Caloceri ſeu Mauri-montis abbates. Ad Rodulfum ſeu Radulfum quod attinet, ubi primum in ſede Remenſi ſtabilitus fuit, Paſchalem pontificem, qui ipſi ſuccenſuerat ob fidem regi ſacramento firmatam, per Godefridum Ambianenſem epiſcopum & Matthæum canonicum placari curavit; ob idque in litteris ſuis hanc formulam adhibere ſolet, *ad Remenſis eccleſiæ culmen ſola pietate divina provectus*, ut illius ſacramenti invidiam removeret. Matthæus canonicus modo laudatus, is eſt qui poſtea monachus fuit Cluniacenſis, tum ſancti Martini de Campis prior, demum cardinalis & epiſcopus Albanenſis, de quo inferius acturi ſumus. Ceterum Rodulfo in ſede ſtabilito, Gervaſius ejus æmulus archidiaconatum Remenſis eccleſiæ aliquamdiu retinuit, ſed poſtmodum abdicavit, factus poſt obitum fratrum comes Regiteſtenſis.

X I I I. Lambertus S. Bertini abbas ad id electus non acquieſcit.

g Anſelm lib. 3. ep. 139.

Electionem porro ad archiepiſcopatum Remenſem Lamberto ſancti Bertini abbati fuiſſe delatam, probat Anſelmi reſcriptum [g] ad ipſum, qui eum conſuluerat, anxius an oblatum ſibi honorem ſuſcipere deberet. Anſelmi conſilium eſt, ut nihil dicat
» faciatve, quo ad eam dignitatem ineundam adducatur, nulla eum neceſſitas ad id
» cogat præter obedientiam; nullamque obedientiam admittat, niſi a domno abbate
» Cluniacenſi, cui nuper ſe ſubdiderat. Ceterum non probat ſanctus præſul, quod
» Lambertus ipſi ſcripſerat, ſe malle inobedientiæ culpam incurrere, quam tam ope-
» roſum onus ſuſcipere. *Periculoſior namque eſt*, inquit, *inobedientia, quam non ſequitur pœnitentia; quam ſit obedientia, quæ in ſpe miſericordiæ Dei aggreditur etiam ea, quæ*

Digitized by Google

videntur impoſſibilia. Virtus enim & meritum obedientiæ, cum ſola hominem impellit in pericula, aut defendit hominem a peccato, aut, ſi forte peccat, valde veniale eſt, ſi comitatur ſemper pœnitentia. Qui autem vivit in inobedientia, nullum bonum opus facit ſine macula. Tam pretioſa effata hoc loco referre operæ pretium viſum eſt. Non mirum, ſi non prævaluerit Lamberti electio, qui nihil de ſe contulit ad hunc honorem adipiſcendum, immo eum ſubterfugit.

ANN CHR. 1106.

S. Quintino de Inſula data altaria.

Cum Ingelbertus abbas monaſterio ſancti Quintini de Inſula præeſſet, regularem illic diſciplinam ac pietatem floruiſſe teſtatur Baldricus Noviomenſium ac Tornacenſium epiſcopus in litteris ſuis, quibus altaria quædam eidem loco abſque perſonatu hoc anno concedit rogatu Ingelberti abbatis; præfatus id ſe facere, ut ſanctorum ac religioſorum virorum orationibus vitam ſuam commendaret, ac bene viventibus & Deo devote ſervientibus ſubveniret. Idem poſt quatuor annos, ejuſdem abbatis ac fratrum deprecationibus varia ſuæ parochiæ altaria eiſdem confirmat, omneſque eorum poſſeſſiones. *Actum Noviomi anno dominicæ incarnationis* M C X. *indictione* III. *regnante rege Ludovico anno* II. *epiſcopante domno Baldrico anno* XI. Idem Ingelbertus poſt quatuor annos, privilegium a papa Paſchali obtinuit, uſque ad Innocentii II. pontificatum ſuperſtes.

XIV. Latiniaci & S. Columbæ abbates.

Pervenit ad hunc annum Arnulfus abbas Latiniacenſis, qui ſenio confectus pridie kal. Martii e vita migravit, idem ſanctæ Columbæ apud Senonas abbas. Ejus ſucceſſor in Latiniacenſi monaſterio fuit Gaufridus, anno M C XXII. laudatus in chartario ſancti Martini de Campis. quo poſt biennium mortuo, Theobaldus, Campaniæ & Briegii comes, quemdam ſancti Nicolai in ſilva Vedogia monachum, *conſilio domni Norberti*, a Simone abbate acceptum, Latiniacenſibus præfecit, ut Hermannus Laudunenſis monachus tradit. Fuit is Radulfus II. de quo inferius.

Poſt Arnulfum ſanctæ Columbæ præfecturam adeptus eſt Roſcelinus, qui genere nobilis & ſapientia inſignis fuiſſe dicitur, an Roſcelinus ille Nominalium anteſignanus, de quo in ſuperioribus actum eſt. Eo abbate ſanctæ Columbæ monaſterium ad tantam redactum erat penuriam, ut vix neceſſaria fratribus ſuppeterent: at ejus induſtria in meliorem ſtatum refloruit. Hoc autem anno ſancti Lupi epiſcopi corpus a Daimberto tranſlatum eſt die feſto ſanctorum Simonis & Judæ apoſtolorum. Roſcelino ſucceſſit anno undequadrageſimo Theobaldus abbas, de quo alias.

XV. Bleſenſes item abbates.

Cum Goſfridus ſeu Gaufridus Bleſenſi ſancti Launomari monaſterio aliquamdiu præfuiſſet; præſente Brunone Romanæ eccleſiæ legato, dignitatem hoc anno abdicavit, ſive ſolitariæ vitæ, quam prius excoluerat, deſiderio, ſeu potius inconſtantiæ vitio, cujus ſtatim non dubium dedit argumentum. Nam non multo poſt quam in ſolitudinem regreſſus erat, abbatiam repetere, & Mauricium, quem ipſe [a] in abbatiali ſede collocaverat, deturbare in animum induxit. Conſultus hac de re Goffridus Vindocinenſis abbas, qui rei geſtæ præſens interfuerat, Ivoni epiſcopo [b] reſpondit in hunc modum. *De depoſitione domni Goſfridi, olim Bleſenſis abbatis, & de promotione domni Mauricii, qui contra nos diu injuſtas exercuit inimicitias, & parum fructuoſas ſibi egit querelas, ſicut audivimus & vidimus, veritatis teſtimonium perhibemus. Vidimus itaque domnum Goſfridum in præſentia domni Brunonis, Romanæ eccleſiæ tunc legati, abbatiam ſuam relinquere, & domnum Mauricium in abbatem propria voce eligere, eumque electum, & ſuis manibus deductum, in locum, quem ante ipſe tenuerat, collocare. Hoc vidimus, & coram Deo & hominibus teſtificamur palam ita factum fuiſſe. Sed, ſi quid aliter actum eſt in occulto, confitemur nos prorſus ignorare. Fieri enim potuit, ut aliud lingua domnus Goſfridus pronuntiaret, & aliud occultaret in pectore.* Perſtitit in abbatia Mauricius, qui cum Goffrido abbate Vindocinenſi litem habuerat ſuper capella quadam, quam permiſſu Ivonis epiſcopi exſtruxerat intra terminos parochiæ de Ulca, quæ forte ad Vindocinenſes pertinebat. Unde Goffridus Vindocinenſis abbas ait, eum *inimicitias* in ſe exercuiſſe. Bleſenſium partes defendebat Ivo epiſcopus, ut ex ejus litteris [c] manifeſtum eſt. Eidem Mauricio Adela comitiſſa donationem fecit cujuſdam partis Silvæ-longuæ, & trium modiorum ſalis ad portum, pro anima cariſſimi ſponſi ſui Stephani comitis & pro animabus parentum ſuorum ac ſua, eo pacto, ut monachi ſingulis hebdomadis unam miſſam pro ipſa decantarent, & pauperem unum quotidie reficerent; poſt mortem vero ipſius anniverſarium celebrarent. Mauricio ſucceſſerat anno M C XXX. Rainaldus abbas, quo anno Gaufridus Carnutum præſul, & apoſtolicæ ſedis legatus, Gaufridum comitem ad reſtituen-

a V. lib. 70. n. 13.

b Goffrid. lib. 2. ep. 14.

c Ivo ep. 72.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1106.

dam ſancto Launomaro villam Romanæ compulit. Rainaldum excepit Gaufridus II. cui ſucceſſit Ernaudus Petri Bleſenſis nepos.

XVI. Bernerius abbas Bonæ-vallis.

Tunc temporis Bonævallenſe apud Carnutas monaſterium poſt Rotbertum adminiſtrabat Bernerius abbas, alias jam a me laudatus, tanti ab Ivone epiſcopo habitus, ut eum Romam negotiorum ſuorum cauſa miſerit ad Paſchalem, cum ipſe præ infirmitate iter illud conficere non poſſet. *Unde* [a] *miſi vobis*, inquit, *Bernerium Bonævallenſis monaſterii abbatem, boni teſtimonii virum, Romanæ eccleſiæ bene notum, qui & neceſſaria noſtra vobis inſinuet, & ea, quæ ei commiſimus, a ſanctitate veſtra reportet.* Ejus quoque rogatu idem Ivo [b] beati Petri eccleſiam, in Caſtro-dunenſi ſitam, Bonævallenſi monaſterio contulit, ea lege, ut ejus clerici præbendas, quam diu viverent, ſi tamen caſte vixerint, retinerent, & poſt eorum obitum monachi illic viventes, eas obtinerent. Eumdem Ivo [c] hortatur ad benigne recipiendum monachum apoſtatam, qui ad ovile reverti cupiebat, & ad dandam alteri facultatem [d] migrandi e vita cœnobitica ad eremiticam, ne ex invidia impedire videretur, quaſi in fraternæ famæ imminutionem cederet. Nonnihil tamen ſimultatis habuit Bernerius, aut certe Rotbertus ejus anteceſſor, cum Ivone & Bleſenſibus monachis, ut ex aliis ejus epiſtolis [e] liquet. Verum Bernerium extulit præ aliis Goffridus abbas Vindocinenſis, qui hunc *virum æterna memoria* [f] *dignum, & Spiritus ſancti igne ſuccenſum* dicit, » quippe qui ab increpatione ſimoniacæ impietatis ſpiritum, quo agitabatur, » reprimere non valens, multos in ſe adverſarios concitaverit, aliis fruſtra id fieri » aïentibus, quia in hominibus qui hoc vitium corrigat non invenitur. *Tu vero*, inquit Goffridus, *deſiderio repletus prophetico, tibi ſuaderi nullatenus poteſt, quin ſemper inquiras, qui tecum aſſurgat contra regnantem in ſancta eccleſia abominationem .... Clama itaque tu, organum Dei, tuba Spiritus ſancti: ne ſileas, egregie præco veritatis ... Noli, vir ſancte, noli credere illis, qui te loqui aſſerunt ſine utilitate, quoniam eos, contra quos loqueris, revocare non potes a ſcelere. Qui talia dicunt, tecum pariter Johannem, ſanctum Domini præcurſorem, redarguunt.* Hæc & alia plura Goffridus, qui *dimidium* [g] *animæ ſuæ, &, ſi non ſufficit, animam totam* ei vovet. quibus nihil magis honorificum de Bernerio afferri poteſt. Vir tantus cum eſſet Bernerius, inſectationes nihilo minus a ſuis paſſus eſt, ita ut Cluniacum ſecedere cogitaverit.

a Ivo ep. 147.
b id. ep. 284.
c id. ep. 226.
d id. ep. 169.
e id. ep. 216. & 217.
f Goffrid. lib. 4. ep. 16.
g id. ibid. ep. 17.

XVII. Bernardus Tiron. S. Cypriani libertatem tuetur.

Dum Bernardus, ſancti Cypriani apud Pictavos abbas, fratres ſuos ad accuratam regulæ obſervationem adducere niteretur, illi aſſuetis abſtinere non ferentes, varia ei incommoda [h] inferunt. quæ cum a propoſito eum abducere non valerent, novum in eum commentum ſtruunt. Cluniacenſibus quippe ſuggerunt, ſe eis manus daturos, ſi ſancti Cypriani monaſterium ſuis legibus ſubjicere velint. quod ſi fieret, Bernardum illinc diſceſſurum minime dubitabant. Probato conſilio, Cluniacenſes papam iterum adeunt, obtinentque, ut Bernardo abbatis officium interdiceretur, niſi monaſterium ipſis ſubderet. Id ubi Bernardus accepit, mox Romam denuo pergit, & coram pontifice cauſam diſcuti flagitat. Verum cum nihil impetraret, papam ad divinum judicium provocavit. Ea libertate offenſus pontifex, virum Dei a conſpectu ſuo repulit: ſed poſtea, cum a Johanne & Benedicto cardinalibus, quantæ ſanctitatis eſſet, quod illi in concilio Pictavenſi probaverant, reſciviſſet; eumdem ad perorandam cauſam revocavit. Tum ille ſic orſus eſt. » Jam ab aliquot annis, beatiſſime » pater, veſtra ſanctitas, & quam plures qui hic adſunt honorabiles viri non igno» rant, quo pacto ſancti Cypriani eccleſia, quæ mihi indigno commiſſa eſt, multo» rum annorum curriculis ſua fruens libertate, magna religione floruerit, antequam » Cluniacenſe monaſterium conderetur. Nunc vero Cluniacenſis abbas, juxta Iſaïæ » vaticinium, *ad uxorem meam hinnire* non deſinit, & mihi qualicumque abbati ſu» perba tyrannide dominari appetit, archiabbatis nomen contra Regulæ edictum » uſurpans. Ego vero ad veſtrum tribunal acceſſi, ut eccleſiæ noſtræ libertatem defen» dam, precorque, *ut veſtræ majeſtatis præcellens ſublimitas*, more capitis membro pa» tienti condoleat, & ſuccurrat, atque utriuſque partis cauſa diſcuſſa, juſtum nobis » judicium reddat. Ad hæc cum inania tantum verba reponerent Cluniacenſes, ſancti Cypriani libertas judicio apoſtolico aſſerta eſt, & abbatis officium Bernardo reſtitutum. Quin etiam pontifex eum creare cardinalem, & apud ſe retinere voluit: at cum vir Dei utrumque recuſaret, eccleſiaſtica ei munia injunxit, poteſtatem ſcilicet prædicandi populis, confeſſiones excipiendi & baptizandi. quo facto, Bernardus ad ſua rediit.

h V. lib. 71. n. 82.

Digitized by Google

Verum non diu in ſuo monaſterio perſtitit. nam vitæ ſolitariæ ſtudio abreptus, primo quidem cum paucis diſcipulis ad Cauſeum inſulam, ubi olim aliquamdiu delituerat, denuo receſſit: inde a piratis ſpoliatus, ad locum qui Quercus-docta dicitur, ſe recepit: ubi multi ad eum diſcipuli confluere cœperunt, ex labore manuum viventes, quibus ob id prolixiores monaſteriorum pſalmodias contraxit. Sed quia hic locus Fulgeriarum * caſtro nimis vicinum erat, Radulfus Fulgerienſis ſex milliariis longius locum eis conceſſit, in ſilva Saviniacenſi, ubi domnus Vitalis monaſterium exſtruxerat. Verum quia duo tam magna luminaria ſimul cohabitare non decebat, a Rotroco Perticenſis pagi * comite locum a Novigento caſtro uno tantum milliario ſepoſitum, quod Arciſias * vocant, obtinuit: at Beatrix comitis mater, longius a Novigento, ubi Cluniacenſium cella erat, Tironum Bernardo a principe conferri curavit, ubi deinceps Bernardus cum ſuis conſtitit, ut in conſequentibus videbimus.

ANN. CHR. 1106. Varias luſtrat ſolitudines.

* *Fougeres.*

* *le Perche.*

* *Arciſſes.*

Sub hujus anni initio obiit Girardus [a] abbas ſancti Albini apud Andecavos, cum illud monaſterium annis viginti-quatuor adminiſtraſſet. Ejus obitus notatur v. idus Januarias. Eo mortuo facta eſt contentio de ſucceſſore, aliis Paganum quemdam, aliis Archembaldum præferentibus. Pagano favebat Paſchalis papa, ſed tamen Archembaldi prævaluit electio. De hac contentione exſtant duæ Goffridi Vindocinenſis abbatis epiſtolæ, quinta nimirum & ſexta libri primi, utraque ad Paſchalem. Sexta videtur prius ſcripta, in qua ſcribit, domnum Paganum, beati Albini electum, « quem pontifex ipſi Goffrido commendaverat, multa gravamina paſſum eſſe; ejuſ- « que electionem abſque judicio & audientia ei ablatam, & Archembaldum ſubro- « gatum, qui prius in capitulo ſuo, ipſo Goffrido præſente, inter manus Andega- « venſis epiſcopi *cum regula S. Benedicti* porrecta epiſcopo, in ſignum dimiſſionis, ab- « batiam penitus dimiſerat: quia ſicut ipſemet, & tota congregatio confitebatur, « præ animi & corporis infirmitate tantum onus ferre non poterat. Paganum itaque, « cum ſe nec auditum, nec vocatum, quaſi damnatum videret, ne id in ſui infamiam « verteret; epiſcopum Andegavenſem & Engoliſmenſem legatum apoſtolicum con- « veniſſe, & audientiam ac juſtitiam ab eis petiiſſe; ſed utramque ei negatam. Quam « ob rem juſtitiam pro eo Goffridus poſtulat a Paſchali, qui ejus cauſam litteris ipſi commendavit, ſed abſque fructu, obſiſtentibus ſcilicet quibuſdam monachis, ut ex quinta epiſtola intelligitur, in qua neceſſarium eſſe dicit, ut ne hæc tanta præ- « ſumtio monachorum inulta remaneat. Exſtat in Appendice Paſchalis epiſtola ad « Radulfum Turonenſem archiepiſcopum, Ildebertum Cenomannenſem epiſcopum & Marbodum Redonenſem, quibus cauſam Pagani-Alerici (ſic eum cognominat) dijudicandam committit. Nihilo minus Archembaldi, ut dixi, prævaluit electio, qui ordinatus fuerat VIII. idus Februarias, ut legitur in brevi chronico [b] Andegavenſi, in quo Gaufridus Martellus comes eodem anno apud Candeïum * occiſus dicitur XIV. kal. Julii, cum ſcilicet illud caſtrum obſideret, & *juxta avunculum ſuum* in eccleſia ſancti Nicolai ſepultus fuiſſe. In libro de geſtis [c] conſulum Martellus Landæ caſtro occiſus dicitur. In præmiſſa Goffridi epiſtola mentio fit de Engoliſmenſi legato, ſcilicet Girardo, qui legati apoſtolici honore longe ante concilium Romanum anni M C XII. donatus eſt, ut ex ſequentibus annis patebit.

XVIII. S. Albini abbates.

a *Labbe bibl. to. 1. p. 276.*

b *ibid. p. 281.*

* *Candé.*

c *Spicil. to. 10. p. 498.*

Is aliquando venit ad Nucarienſe monaſterium, cui tunc præerat Stephanus, Rainerii ſucceſſor, vir potens opere & ſermone, & magnæ auctoritatis apud omnes. Eo abbate, Goſcelinum & Hugonem, Hugonis de S. Maura filios, cum proditor neſcio quis incautos & inermes occidiſſet, Stephanus eorum cadavera in atrio ſuæ eccleſiæ ſepelivit. Non multo poſt cum Nucarias acceſſiſſet Girardus Romanæ ſedis legatus, & Engoliſmenſis epiſcopus, rogatus a Stephano abbate ad tumulos fratrum ſe contulit, fuſiſque pro eis precibus, illos apoſtolica auctoritate abſolvit. Eodem abbate miles quidam, ſcilicet Sulio de Rupibus, monaſterii cœmeterium homicidio polluit. qua de cauſa excommunicatus ab archiepiſcopo Turonenſi, facti pœnitens Nucarias adiit, ubi coram altari proſtratus ac nudatus, virgiſque cæſus, indulgentiam obtinuit. Idem abbas ab Huberto Petroſello viro nobili de Monte-Baſonis tunc infirmo invitatus, eum inviſit, ac monaſtica veſte donatum ad monaſterium deferri curavit. Is convaleſcens monachus Nucariæ vixit, & aſſentientibus ejus uxore & liberis eccleſiam Marthaici monaſterio dedit, cujus donationi complures viri nobiles ſubſcripſerunt. Stephano abbati ſub annum M CX. ſucceſſit Gaudi-

Stephanus abbas Nucarienſis.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1106.

nus de Poento, vir religioſiſſimus & magna itidem gratia præditus apud optimates, qui monaſterium viginti-tribus annis rexit.

Pictavenſe concilium.

Interim apud Pictavos concilium hoc anno habitum eſt, præſidente Brunone Signienſi epiſcopo & cardinale, cui Boamundus Antiochiæ princeps, poſt celebratas cum Conſtantia nuptias, interfuit, ſuppetias ad ſacram expeditionem poſtulaturus. *Plenum & celebre concilium* vocat Sugerius, qui & ipſe concilio interfuit, recenter *a ſtudio* reverſus, ut de ſe teſtatur in libro de vita Ludovici Groſſi, aſſerens Boamundum ad Jeroſolymitanum iter multos animaſſe: *quorum freti comitatu multo, multaque militia, tam ipſe Boamundus, quam domina Conſtantia, necnon & ipſe legatus, ad propria proſpere & glorioſe remearunt.* Hoc ipſo anno Radulfus de Garda, habitum monaſticum in Maxentiano cœnobio ſuſcepturus, terram Ribleriæ & *Pamperou*, quam pretio dato comparaverat, ſancto Adjutori-Maxentio contulit in manu Garnerii abbatis, conſentiente Tetbaudo filio ſuo. Non multo poſt apud Pamperovium erecta eſt cella ſub titulo ſancti Maxentii, quæ demum patribus Soc. Jeſu Pictavenſibus tradita eſt.

Pamperovii cella.

XIX. Hugoni archiepiſcopo Lugdunenſi ſuccedit Jocerannus abbas.

Hic annus extremus fuit celebris illius Hugonis, ex epiſcopo Dienſi archiepiſcopi Lugdunenſis, qui cum ad concilium, haud dubie Guaſtallenſe, ex mandato pontificis proficiſceretur, Seguſii * ad Alpium radices fato functus eſt, ſepultuſque ibidem in abbatia ſancti Juſti. Ejus obitum venerabilis Hugo Cluniacenſis abbas Anſelmo Cantuarienſi litteris ſignificavit, quas hic referre juvat.

* *Suze.*

Reverendiſſimo patri & dulciſſimo amico, Anſelmo Cantuarienſi archiepiſcopo, ſuiſque omnibus, frater Hugo peccator, Cluniacenſis abbas, ſalutem, & ſine fine gaudium. Quoniam noveramus, quanta inter vos & domnum Hugonem Lugdunenſem archiepiſcopum, Deo volente, exſtiterit familiaritas, dignum duximus vobis ſignificare ejuſdem obitum, nobis & omnibus bonis viris gravem, & irrecuperabiliter dolendum, quatenus & per vos, & per veſtros, veram quam vivens exhibuit dilectionem, nunc ei defuncto repenſare ſtudeatis. Obiit enim in pace nonis Octobris apud Seuſiam, dum iret ad apoſtolicæ vocationis concilium; ſepultuſque eſt ibidem ſatis honeſte in abbatia ſancti Juſti &c.

Ejus epitaphium compoſuit Baldricus Burgulienſis abbas in tomo I. Galliæ Chriſtianæ relatum, ubi duplex erratum eſt, nimirum & quod Salaminæ obiiſſe dicatur, cum conſtet tum ex ſuperiori Hugonis epiſtola, tum ex ejus epitaphio, eum Seuſiæ ſeu Seguſii deceſſiſſe, & quod Johannem in archiepiſcopatu ei ſucceſſiſſe referatur: ſiquidem Hugonis ſucceſſor fuit Jocerannus ſeu Gaucerannus abbas Athanacenſis. quod probat Anſelmi [a] epiſtola ad eum ſcripta, haud dubie ante finem menſis Aprilis anni M C IX. quo menſe & anno Anſelmus e vivis exceſſit. Certe hæc epiſtola, quæ Jotſeranno jam archiepiſcopo directa eſt, ſcripta videtur reſtituto in ſede Cantuarienſi Anſelmo, adeoque anno M C VII. utpote cui gratulatus fuerat Jotſerannus, quod Deus pro diebus, quibus Anſelmum humiliaverat, ſua eum conſolatione lætificaſſet. qua de re gratias hac in epiſtola eidem agit Anſelmus, ſimulque condolet, quod novus archiepiſcopus *multis & immenſis tribulationibus* pulſaretur ab iis ipſis, a quibus auxilium & conſolationem ſperare debuerat. Exſtant duæ apud Ivonem [b] epiſtolæ, quarum priorem Ivo cum aliis ſcripſit, ſi qua libris editis fides, *Joanni Dei gratia Lugdunenſis primæ ſedis archiepiſcopo* & Daimberto Senonenſi: poſteriorem ipſe *Johannes primæ Lugdunenſis ſedis archiepiſcopus* ad Daimbertum. Ex quibus Sirmundus [c] in notis ad quamdam epiſtolam Goffridi Vindocinenſis ad Ivonem mirum eſſe ait, Johannem ab iis, qui antiſtitum Lugdunenſium catalogos texuere, præteritum fuiſſe; eumque ſucceſſiſſe Hugoni, & rexiſſe eccleſiam illam ante Gaucerannum, uti infert ex duabus illis Ivonianis epiſtolis, quas ſcriptas fuiſſe conſtat anno M C XI. Et recta quidem hæc conſecutio, ſi Johannis nomen non eſſet intruſum pro Joceranno, quod quidem ita eſſe ad prædictum annum oſtendemus.

a *Anſelm. lib. 4. ep. 87.*

b *Ivo. ep. 236. & 237.*

c *Sirmund. in Goffrid. lib. 2. ep. 18.*

XX. Salinenſis eccleſia S. Benigno reſtituta.

Septimo ante obitum menſe prædictus Hugo archiepiſcopus judicium tulerat de Salinenſi eccleſia pro Divionenſi ſancti Benigni monaſterio adverſus Hugonem Biſontinenſem archiepiſcopum, qui illam eccleſiam ſancto Benigno abſtulerat. qua de re citatus ad Meldenſe concilium Hugo, cum nec comparuiſſet, nec canonicam excuſationem attuliſſet, eamdem eccleſiam cedere compulſus fuerat. Sed cum judicio non paruiſſet, auctoritate apoſtolica ab Hugone Lugdunenſi juſſus eſt eam reſtituere. quod Lugdunenſis ei ſignificavit litteris in Appendice referendis. Tandem ex mandato papæ Biſontini clerici & Jarento Divionenſis abbas Lugduni convenerunt

Digitized by Google

venerunt coram Hugone archiepiſcopo, aliiſque epiſcopis; ibique auditis utrimque partibus facta ſub certis conditionibus compoſitio eſt de illa Salinenſi eccleſia, cujus litteras refert Perardus [a], datas Lugduni *pridie kal. Aprilis, ſabbato in albis*, hoc anno: quibus appoſita ſunt ſigna Hugonis Gratianopolitani, Iſminonis Dienſis, & Rotberti Lingonenſis epiſcoporum, Jarentonis abbatis, Joffredi prioris, & aliorum. ANN. CHR. 1106. a Perard. p. 109.

XXI. Aletha S. Bernardi mater ſepulta apud S. Benignum.

Sub idem tempus piiſſima ſancti Bernardi mater Aletha ſeu Adelais ad Chriſtum migravit, & in ſancti Benigni eccleſia ſepulta eſt. Quam pie deceſſerit, accuratius refert Johannes eremita in Bernardi vita. Huic religioſiſſimæ matronæ conſuetudo erat quotannis in feſto ſancti Ambroſiniani confeſſoris, Fontanenſis eccleſiæ patroni, univerſos clericos, quotquot invenire poterat, ad feſtum illum diem, qui kalendis Septembris celebratur, convocare, eiſque epulam exhibere. quo die ſe morituram eſſe divinitus præſcivit. Imminente feſti vigilia febri correpta, ipſo die feſto poſt miſſam corpus Domini ſibi afferri enixe petiit. Deinde *ſacroſanctæ unctionis munita ſacramento, cum accepiſſet euchariſtiam*, univerſos clericos de more ad cænam convocari fecit. quibus recumbentibus, Guidoni primogenito filiorum ſuorum præcepit, ut clericos ſtatim poſt refectionem coram ſe convenire curaret. His congregatis nuntiat diſſolutionem ſui corporis imminere, & ut pro ſe Dominum precentur, obſecrat. Mox illi recitare litanias, & ipſa cum illis. Ubi ad illum verſum ventum eſt, *Per paſſionem & crucem tuam* &c. in manus Domini ſpiritum commendavit, & poſtquam ſigno crucis ſe muniiſſet, exſpiravit, lugentibus non modo filiis, ſed etiam egenis, orphanis, viduiſque communem matrem. Ubi ejus obitus Divionem vulgatus eſt, mox Fontanas acceſſit Jarento ſancti Benigni abbas, Gerannus Johanni eremitæ dictus, ſacrumque corpus ad ſancti Benigni baſilicam tranſtulit, ibique ſepelivit, & ſuper ejus ſepulcrum ſex imagines filiorum ſuorum fabricari curavit. Illa vero ſæpius *per quinque annos* filio ſuo Andreæ apparuit, &, cum de ſua converſione tractare inciperent fratres, Bernardo itidem apparuit, eum admonens, ut propoſitum ſtrenue exſequeretur. Ex quo facile colligitur tempus, quo pia illa matrona deceſſit, ſexto nimirum circiter anno antequam Bernardus ejuſque fratres Ciſtercium ingrederentur. Ejus corpus poſt aliquot annos Claram-vallem tranſlatum eſt.

XXII. Vizeliacenſis abbatis cædes, ejuſque ſucceſſores.

Vizeliacenſe monaſterium tunc adminiſtrabat Altardus ſeu Artaldus, qui multas perſecutiones & monaſterii ſui direptiones a prædonibus paſſus, demum ab iiſdem interfectus eſt. Complures ad eum & de eo epiſtolas [b] ſcripſit Paſchalis papa: unas, quibus eum, ejuſque monaſterium apoſtolica tutela munit: alteras ad Guillelmum illuſtrem comitem Nivernenſem, ut nullas ei moleſtias cum per ſe, tum per ſuos facere pergat: tertias quoque ad vicinos epiſcopos, ut ei ſe benevolos exhibeant. His accedit quarta ejuſdem pontificis epiſtola ad epiſcopos Galliarum, quibus exprobrat, quod qui *facinoroſas perſonas* pro ſuis criminibus perſequi deberent, eas « contra fovere dicantur, & *interfectores Vizeliacenſis abbatis* in quibuſdam eorum « parochiis impune habitare patiantur. Unde eis illarum litterarum auctoritate præ- « cipit, *ut eos, qui dominum ſuum presbyterum & abbatem tam nequiter occiderunt, ſe-* « *cundum dignum pœnitentiæ modum in exſilium detrudant; &, ſi noluerint obedire, excommunicationi ſubjiciant* &c. *Datum apud Guardaſtallum* VIII. *kal. Novembris*, quando ſcilicet ab eodem Paſchali [c] concilium ibidem habitum eſt. Ex quibus intelligitur, hanc cædem ab iis, qui abbati ſubditi erant, perpetratam fuiſſe.

b Spicil. to. 3. p. 469. & ſeqq.

c ſupra n. 1.

Hujus cædis mentionem facit Goffridus Vindocinenſis abbas in epiſtola [d] quadam ad Girardum Engoliſmenſem epiſcopum & apoſtolicæ ſedis legatum, in qua ſcribit ſe cupere ad eum pergere, ſi *neceſſitas*, ſeu infirmitas *corporis & quorumdam perverſitas hominum pateretur. Sunt enim*, inquit, *in itinere quidam eccleſiæ noſtræ inimici, quorum injurias, quia res beati Petri nobis commiſſas eis relinquere nolumus, uſque ad proprii corporis captionem jam ſumus experti: qui nunc etiam nobis captionem ſolummodo non minantur, ſed mortem; Vizeliacenſis abbatis nobis obitum exprobrantes, quem ſine vindicta capite dicunt fuiſſe truncatum.*

Goffridus abbas vexatus. d Goffrid. lib. 1. ep. 18.

In tertia epiſtola Paſchalis papæ in Spicilegio [e] edita, mendoſa eſt inſcriptio *Roberto abbati Vizeliacenſi*, ubi legendum *Artaldo*, quem hoc anno interfectum fuiſſe conſtat ex epiſtola [f] Lucii II. ad Pontium ejuſdem loci abbatem, in qua laudat anteceſſoris ſui Paſchalis ſcripta, quibus mandaverat epiſcopis Gallicanis, ut *interfectores abbatis Artaldi Vizeliacenſis* in exſilium detruderent. Artaldo interfecto

e Spicil. to. 3. p. 469. f ibid. p. 473.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1106.

ſubrogatus Raynaldus, ſancti Hugonis Cluniacenſis abbatis germanus frater, *reparator* dictus monaſterii Vizeliacenſis. Ordinatus eſt Guarſtallæ a Paſchali papa, teſtante Gerardo [a] priore Albornenſi, qui antequam monachus factus eſſet, interfuit concilio, quod Paſchalis papa ibidem celebravit, & Raynaldi benedictioni ab eo factæ præſens fuit. Hic confirmationem omnium ejus loci poſſeſſionum & privilegiorum [b] impetravit a Ludovico VI. qui eum *cariſſimum*, ſibique amantiſſimum vocat. Hoc diploma datum eſt Silvanectis *anno ab incarnatione Domini* M C XIX. in editis male XII. Ludovici *regni anno* XI. *Adelaidis* V. Demum Raynaldus promotus eſt ad ſedem Lugdunenſem.

a *Spicil. to. 3. p. 510. & ſeqq.*

b *Perard. p. 212.*

S. Agerici & S. Michaelis abbates.

Virdunenſe ſancti Agerici monaſterium rexit ad hunc uſque annum Boſo [c] abbas, cujus obitus notatur ſecundo idus, ut tum loquebantur, Aprilis, non ſecundo ejus menſis, ut Retellius legit. Ejus ſucceſſor Rofridus genere ac pietate illuſtris fuiſſe dicitur: cujus obitus notatur V. kal. Decembris. Hunc excepit Richardus, qui monaſterium incendio deformatum inſtauravit, mortuus kalendis Aprilis anno M C XXXV. ut diſerte in necrologio notatur. Ægidius ejus ſucceſſor, cujus electioni ſanctus Bernardus interfuiſſe fertur. In necrologio XVI. kal. Martii *Egidius abbas hujus loci* laudatur. De ejus ſucceſſoribus Henrico & Simone nihil notatu dignum occurrit; nec fere de aliis, quos in additionibus Retellianis ad Chronicum Benedictinum [d] videre licet.

c *V. lib. 66. n. 35.*

d *Chron. Bened. cent. 6. p. 63. & ſeqq.*

Hoc anno Udalricus ſeu Odelricus, abbas ſancti Michaëlis ad Moſam, a Paſchali papa obtinuit confirmationem omnium ejus loci poſſeſſionum ac cellarum, quas pontifex enumerat. Cellæ iſtæ ſunt Rooldi-curtis, Merodorum, Aſmingia, Vetus-monaſterium & Salona. Idem redemit a Rainoldo comite caſtellum, quod ad tutelam non erat, ſed potius ad direptionem. Litteris ſubſcribit Ermentrudis comitiſſa, Rainoldi mater, datis apud Commarceiacum anno M C VI. Superſtes fuit Udalricus ſaltem uſque ad annum M C XV. cui Lanzo ſucceſſit.

XXIII. Thiofridus abbas Epternacenſis obit.

Ad hunc annum pervenit Thiofridus Epternacenſis abbas, de quo ejuſque ſcriptis ſuperius actum eſt. Præcipuum ejus opus, quod *laboris* ſui *primitias* vocat, eſt illud, quod *Flores epitaphii ſanctorum* inſcribit. *Libellum* appellat, tametſi quatuor libris conſtat, in quibus ſanctorum mira opera prædicat, quæ Deus per eorum corpora, cineres, veſtes, ſuppliciorumque inſtrumenta operatur. Editum eſt hoc opus Luxemburgi anno M DC XIX. a Johanne Roberto Soc. Jeſu, dicatumque Brunoni Trevirenſi archiepiſcopo, qui ipſi *animam* ſuam *commendaſſe* dicitur. In hoc commentario auctor eruditionem ſuam, pro tempore non vulgarem, eximiamque pietatem & modeſtiam prodit. Stilus ſalebroſus, græciſmis reſperſus, ſed pietatem ſpirans. Exemplo ſit quod in capite IV. libri ſecundi ſcribit de illis, qui ſanctorum reliquiis exornandis opes impendunt. *Non quidem appetunt aurum*, inquit, *Sancti, ſed propitiari religioſe diſpenſantibus aurum. Non appetunt in altum exſtructa oratoriorum ædificia, non ex auro fabricata columnarum epiſtylia, non ſplendentia divitiis laquearia, non crebro maculis diſtincta ſmaragdo altaria; non ut membrana purpureo colore inficiantur, non ut aurum liqueſcat in litteras; non ut gemmis codices veſtiantur; & miniſtrorum Chriſti aut minima, aut nulla diligentia habeatur, & nudus ante fores eorum Chriſtus moriatur.* In fine libri IV. idem auctor ſe ad hanc lucubrationem aggrediendam impulſum fuiſſe ait a Regimberto piiſſimo abbate, anteceſſore ſuo, qui ſanctorum amore flagrans, eorum miranda opera celebrari cupiit, & anno M LIX. ordinationis ſuæ nono, communi fratrum conſilio decrevit, ut XIII. kal. Decembris celebris in ſua eccleſia fieret commemoratio omnium Sanctorum, quorum illic reliquiæ habebantur: ad quam inſtituendam viſo quodam animatus ſit, dum cuſtodis eccleſiæ officio quondam fungeretur. Thiotfridi obitus pridie nonas Aprilis notatur a Bertelio, qui ejus mortem differt ad annum M C X. quam Robertus hoc anno reponit, uter rectius non definio.

Ejus ſucceſſores.

Gerardus, Thiotfridi ſucceſſor, ſegnis, moroſus & idiota fuiſſe dicitur; ob idque amotus, Godefrido, viro ſtrenuo & gnavo locum fecit, qui ob induſtriam & virtutem ſingularem patriæ dictus eſt pater, idem poſtea factus Prumienſis monaſterii rector.

Buoſonis-villæ monaſterium.

Tunc Buoſonis-villæ præerat Rennarus abbas a Poppone Mettenſi epiſcopo inſtitutus, ſub cujus regimine monaſterium ab iis, qui defenſores eſſe debuerant, ita rebus ſuis ſpoliatum eſt, ut vix quidquam monachis reſiduum eſſet, ruſticis etiam,

Digitized by Google

qui terras excolebant, ob prædonum illorum vexationes abeuntibus. Ea de re monitus Theodericus dux Lotharingiæ, ſub cujus patrocinio locus erat, ad monaſterium acceſſit; atque coram ſe, aliiſque principibus, qui eum comitabantur, chartas progenitorum ſuorum, monaſterii conditorum, ſimul cum Leonis IX. privilegio legi juſſit; imperavitque, ut ne deinceps advocati pluſquam quod in illis chartis conſtitutum erat, ex monaſterii reditibus ſibi attribuerent. Exſtat vetus inſtrumentum, in quo Theodericus, habito conſilio cum Simone filio ſuo, rogante piiſſima Gertrude uxore ſua, dicitur *benevolentiam animi ſui erga monaſterium ſanctæ Crucis in Buoſonis-villa demonſtraſſe*, confirmando liberalitatem parentum ſuorum, novaſque gratias adjiciendo &c. Datum anno M C VI. procedente XIV. indictione. ANN. CHR. 1106.

Sub id tempus condi cœptum eſt Lorſacenſe * monaſterium in diœceſi Auguſtana, in ducatu Wirtenbergico, cujus auctor Fridericus, Sueviæ & Franconiæ dux, una cum uxore Agnete, filiæ Heinrici IV. imperatoris. Eo mortuo, cum necdum rectorem haberet nobilis abbatia, favore Heinrici ejus patris accerſitus eſt ad eam procurandam Erminoldus, a puero educatus in Hirſaugienſi monaſterio ſub Willelmi abbatis diſciplina. Mox eo confluxere complures vitæ monaſticæ candidati, ita ut intra unius anni ſpatium quadraginta illic monachi numerarentur. Forte ad curiam Heinrici venerat Erminoldi germanus, cui per jocum rex dixit, ſe ejus cauſa ditem & opulentam fratri ſuo abbatiam contuliſſe. quid ergo regiæ munificentiæ repenſaret? Tum frater nihil non debere ſe imperatori fatetur; nec mora muneribus eum honoravit. quod cum Erminoldo compertum fuiſſet, mox ille, ne ſimoniæ crimine contaminatus videretur, abbatiam dimiſit, & cum quadraginta diſcipulis Hirſaugiam repetiit, non multo poſt Pruſeningenſis prope Ratiſponam cœnobii primus abbas futurus. Illuſtre fuit Lorſacenſe monaſterium, multorum regum ac principum tumulis illuſtratum, quod nonnulli perperam confundunt cum monaſterio Laureshamenſi diœceſis Wormatienſis. XXIV. Lorſacenſi monaſterio Erminoldus præficitur. * Lorch.

In monaſterio Corbeïæ-novæ mortuus eſt hoc anno Marcwardus abbas, qui rem monaſticam ſedulo adminiſtravit per annos tres & viginti, de litteris ſecundum pietatem perquam ſollicitus. Eo abbate ſeptem ejus diſcipuli ad aliorum monaſteriorum regimen aſſumti: ex quibus Gumbertus, qui prioris officio fungebatur, Abdinghovenſem præfecturam adeptus eſt; Henricus decanus Ereſburgenſem: & ex quatuor Corbeïæ lectoribus Waramundus & Hillinus aliis in locis abbates facti ſunt: Thiatmarus vero ſeu Thietmarus Helmwarduſenſi præpoſitus, de quo plura anno ſequenti. Marcwardo in nova Corbeia ſubrogatus Erchenbertus, cui rex Heinricus anno ſequenti, cum Corbeiæ verſaretur, decimas ab Hezilone ablatas monaſterio reſtituit: cujus rei diploma Schatenus refert, datum Corbeïæ anno M C VII. pridie kal. Octobris. In mſ. chronico noſtro Saxonico Marquardi Corbeïenſis abbatis obitus refertur anno ſequenti, cui rex Erkenbertum Merſburgenſem abbatem illuc adveniens ſubſtituiſſe dicitur. Eo abbate Erhardus, monachus valde doctus, claruiſſe dicitur; at ſchola in deterius lapſa vitio præpoſiti, qui ob id divinitus punitus ſit. XXV. Corbeïæ-novæ abbates & eventus.

POſtquam Paſchalis natale Domini Cluniaci celebraverat, ibidem perſtitit uſque ad menſem Februarium anni ſequentis, quo tempore Aymerico Caſæ-Dei abbati diploma conceſſit, quo Gregorii VII. & Urbani II. exemplo omnia monaſterii jura & bona confirmat, necnon monaſteria & cellas eidem ſubjectas, ſcilicet monaſterium ſancti Andreæ Viennæ, a Guidone archiepiſcopo conceſſum; eccleſiam ſancti Treverii, quam *venerabilis memoriæ* Hugo Lugdunenſis archiepiſcopus recens contulerat; & cellam de Veriano, a Bernardo epiſcopo Agathenſi collatam. *Datum apud Cluniacum per manum Johannis S. R. E. diaconi ac bibliothecarii ſecundo nonas Februarii, indictione* XV. *incarnationis dominicæ anno* M C VI. ſecundum veterem calculum, *pontificatus autem domni Paſchalis II. anno* VIII. ANN. CHR. 1107. XXVI. Paſchalis iter & geſta per Franciam.

Cluniaco diſcedens ad Caritatem, inſignem Cluniaci cellam, venit, teſtante Sugerio in vita Ludovici Groſſi, ſed qua via hoc iter confecerit, nullus hactenus, neque veterum, neque recentiorum docuit. At certum mihi videtur & exploratum ex variis Paſchalis diplomatibus, eum Cluniaco Matiſconem profectum; inde ſurſum aſcendendo, Divionem, Lingonas, Autiſiodorum progreſſum, demum ad cellam Caritatis perveniſſe. Certe apud Divionem verſabatur XIV. *kal. Martii* [a] *anno dominicæ incarnationis* M C VI. ſecundum veterem calculum, cum Divionenſem ſancti [a] Perard. p. 210.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1107.

Benigni eccleſiam conſecravit, adhærentibus & obſequentibus ipſi Richardo Albanenſi epiſcopo, Aldone Placentino, Leodegario Vivarienſi, Roberto Lingonenſi & Norgaudo Æduenſi. Divione Beſuam adiit, ubi a Stephano abbate [a] honorifice ſuſceptus, ibidem tribus diebus demoratus eſt, & in capitulum ingreſſus, ſermonem ad fratres de patientia habuit, ac demum altare ſanctorum Petri & Pauli conſecravit. *Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini* M C VII. *indictione* XV. & quidem XII. *kal. Martii.* Illic etiam adfuere præter epiſcopos Henricus abbas Angeriacenſis, Lambertus Pultarienſis, Henricus ſancti Sequani & Wido ſancti Michaëlis, ſcilicet Tornodorenſis, abbates. Apud Lingonas verſabatur, cum Mettenſe ſancti Clementis monaſterium, rogatu Altolini abbatis, ſub ſuam protectionem admiſit. *Datum Lingone per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii* VI. *kal. Martii*, iiſdem anno & indictione. Illic Galdricus electus Laudunenſis pontifici occurrit cum Adalberone ſancti Vincentii abbate, Guiberto Novigentenſi, & abbate Ribodimontenſi, multiſque clericis; ibique a Paſchali examinatus eſt, referente Guiberto, qui ad ſingula de electo capitula, junior licet, reſpondit, ut ipſe fuſe in libro tertio [b] de vita ſua teſtatur. Adfuit etiam huic examini Anſellus ſeu Anſelmus, *vir totius Franciæ, immo Latini orbis lumen in liberalibus diſciplinis ac tranquillis:* qui licet electo contrarius, cum omnes ei favere vidiſſet, obſiſtere ſuperfluum duxit. Ex urbe Lingonum pontifex venit Autiſiodorum, uti diſcimus ex diplomate, quo Azenario ſancti Remigii apud Remos abbati confirmavit jus *mercati*, quod in burgo ſancti Remigii XII. kal. Novembris fieri conſueverat; abrogavitque cænam, quam in duabus ſancti Remigii ſollemnitatibus Remenſes archiepiſcopi in eodem cœnobio *immoderate* accipere ſoliti erant. *Datum Autiſiodori* per manum ejuſdem Johannis diaconi, iiſdem anno & indictione, ſed abſque deſignatione menſis.

a *Spicil. to. 1. p. 638. & ſeq.*

b *Guiber. lib. 3. c. 4.*

Autiſiodoro itaque profectus eſt ad cellam Caritatis; ubi in celeberrimo archiepiſcoporum, epiſcoporum, & monaſtici ordinis conventu idem nobile monaſterium dedicavit, teſte Sugerio, qui adfuit, & Pariſienſem epiſcopum Galonem, ſancti Dionyſii eccleſiam multis querimoniis agitantem, in conſpectu papæ confutavit. Huic dedicationi interfuere nobiliores quoque regni proceres, inter quos & dapifer regis, nobilis comes Wido de Rupeforti domino papæ occurrit, *ut ei tamquam patri ſpirituali, per totum regnum ejus beneplacito deſerviret.* Tunc Odo prioris officio illic fungebatur.

A Caritate Cæſarodunum Turonum pontifex petiiſſe dicitur a Sugerio; quo in itinere tranſiit per pagum Bituricenſem, ubi Dolenſem eccleſiam conſecravit, cujus juſſu Placentinus epiſcopus, ſcilicet Aldo, altare beatæ Mariæ ſacravit, præſente Leodegario archiepiſcopo Bituricenſi, qui conſecravit altare beatæ Mariæ; ipſe vero pontifex altare beatorum apoſtolorum Petri & Pauli. Id tempore Johannis abbatis factum dicitur in chronico [c] Dolenſi. Willelmus Majoris-monaſterii abbas pontifici Turonos accedenti obviam profectus eſt, cui per caſtrum Buſentiacum * in Bituribus tranſeunti Robertus, Caſtri-Rodulfi dominus, pedagii exemtionem rebus omnibus Majoris-monaſterii per ditionem ſuam conceſſit pro anima fratris ſui Odonis, qui in Jeroſolymitana expeditione obierat.

c *Labbe to. 1. p. 316.*

* *Buzançay.*

Turonis pontifex apud ſanctum Martinum, *phrygium, ut mos eſt Romanus*, id eſt tiaram, *ferens*, dominicam *Lætare Jeruſalem*, quadrageſimæ ſcilicet quartam, quæ illo anno in nonum kalendas Aprilis incidebat, celebravit. Paullo poſt divertit ad Majus-monaſterium, ubi diploma indulſit Mauricio abbati ſancti Launomari, quo ipſius monaſterium, *penes opidum Bleſenſe ſitum, tam a Rodulfo quondam rege, quam a Carolo & Ludovico Francorum regibus, multis poſſeſſionibus & bonis ditatum* confirmat. *Datum apud Majus-monaſterium* IV. *nonas Aprilis, per manum Equitii, agentis vicem cancellarii, indictione* XV. hoc ipſo anno, Paſchalis VIII. Ex urbe Turonica proceſſit Vindocinum, ubi in ejus loci monaſterio undecim dies ſubſtitit, teſte Goffrido [d] abbate. Inde ad ſancti Dionyſii monaſterium, *tamquam ad propriam beati Petri ſedem*, devote acceſſit: ubi perquam honorifice, ut par erat, ſuſceptus, *hoc unum memorabile*, inquit Sugerius, *& Romanis inſolitum, poſteris reliquit exemplum, quod nec aurum, nec argentum, nec pretioſas monaſterii margaritas, quod multum timebatur, non tantum non affectavit, ſed nec reſpicere dignatus eſt.* Tantum de veſtimentis epiſcopalibus beati Dionyſii ſanguine madefactis portiunculam ſibi dari flagitavit. Illic ei occurrit rex Philippus, & filius ejus Ludovicus, *amore Dei majeſtatem regiam pedibus ejus incurvantes*,

d *Goffrid. lib. 2. ep. 18.*

quemadmodum conſueverunt ad ſepulchrum piſcatoris Petri reges ſubmiſſo diademate incli- ANN. CHR.
nari. quos dominus papa erigens, tamquam devotiſſimos apoſtolorum filios, ante ſe redire 1107.
fecit. Dein de ſtatu eccleſiæ colloquium cum eis habuit, & ad ferendam ei opem
hortatus eſt, exemplo Caroli Magni, aliorumque ejus anteceſſorum. quod cum illi
polliciti eſſent, pontifici archiepiſcopos, epiſcopos & Adam ſancti Dionyſii abba-
tem cum Sugerio adjunxere, qui cum eo Catalaunum imperatoris legatis occurre-
rent. Illic adhuc verſabatur Paſchalis pridie kal. Maii, cum ſancti Martini de Campis
poſſeſſiones Theobaldo priori confirmavit apud S. Dionyſium hoc anno M C VII. non
ſequenti, ut libri [a] editi fallunt, niſi id intelligas de calculo Piſano, qui vulgarem [a] *Hiſt. S.*
menſibus novem antevertit. Egreſſus e Dionyſiano monaſterio pontifex, hoſpitatus *Martini,*
eſt in Latiniacenſi, ubi Criſpiacenſis aſceterii poſſeſſiones aſſeruit, dato diplomate *p. 154.*
Latiniaci ſuper Marnam, V. *nonas Maii*, cujus mentionem facit Clarembaldus epiſco-
pus Silvanectenſis in ſuis litteris pro eodem monaſterio.

Ubi Catalaunum advenit pontifex, imperatoris legati multo faſtu ſe geſſere, in
primis dux Welfo, *cui gladius ubique præferebatur.* Præ ceteris elegans & urbanus
erat archiepiſcopus Trevirenſis, Bruno ſcilicet, qui cauſam imperatoris de inveſti-
turis expoſuit. cujus conditiones cum pontifex rejeciſſet; Teutonici frendentes tu-
multuari cœperunt, parumque abfuit, quin ad convicia & injurias venirent;
dixeruntque, hanc cauſam non illic, ſed Romæ gladiis dirimendam. quas minas
non vanas eſſe declaravit eventus. Legatis digreſſis, pontifex Trecas perrexit, jam
dudum indictum illic *univerſale concilium* circa feſtum aſſcenſionis celebraturus:
eoque abſoluto, plenus amore Francorum, qui multo cum honore ipſi ſervie-
rant, & odio Teutonicorum, *ad ſancti Petri ſedem*, inquit Sugerius, *proſpere* * *re-* * *f.* propere.
meavit. Tempus habiti Trecenſis concilii præciſe indicat Paſchalis diploma, Hu-
goni Elnonenſi abbati conceſſum, de quo infra, *datum Trecis* VIIII. *kal. Junii*,
indictione XV. hoc anno, pontificatus ejus VIII. Forte illic adhuc verſabatur III.
kal. Junii, quo die litteras Anſelmo Cantuarienſi archiepiſcopo de preſbytero-
rum filiis ſcripſit, ab Eadmero relatas in hiſtoria novorum. Exſtat in Bibliotheca [b] [b] *Bibl. Clun.*
Cluniacenſi bulla ejuſdem pontificis, qua cella ſancti Dioniſii de Nogento Clunia- *p.* 550.
cenſibus aſſeritur, quæ in editis Silviniaci data legitur VIII. *kal. Junii* ejuſdem anni
& indictionis. At nullus dubito, quin legendum ſit VIII. *idus Junii.* Cum enim Trecis
adhuc verſatus ſit Paſchalis IX. kal. Junii, ut ex authentico ejus diplomate Elno-
nenſi conſtat; fieri non potuit, ut ſequenti die jam fuerit Silviniaci. qui locus pagi
Burbonenſis trium ad minus dierum intervallo Trecis diſtat. Illud evincitur ex alio
ejuſdem papæ diplomate, inſcripto Hugoni abbati ſancti Germani Autiſſiodoren-
ſis, quod datum eſt Silviniaci V. *idus Junii* iiſdem anno & indictione. Apud Celſina-
nias erat in vigilia apoſtolorum Petri & Pauli, quo die Gerardus *de Sallent* miles ac
nepotes ejus, cum ad ſepeliendum illic avunculum ſuum conveniſſent, donationem
eccleſiæ ſancti Juliani ab eo factam confirmarunt. Apud Valentiam deinde Ania-
næ & Caſæ-Dei monachorum cauſa de cella Gordiniaca judicata eſt menſe Julio,
præſente pontifice, ut poſtea dicturi ſumus. Denique Aquæ-bellæ*, in Sabaudia * *Aiguebelle.*
hoſpitabatur pridie nonas Auguſti, cum Hugoni Cluniacenſi abbati, ad preces Jo-
hannis Morinorum epiſcopi & Euſtachii comitis, abbatiam ſancti Wlmari ordinan-
dam commiſit. Parmam pervenerat III. nonas Novembris, quo die privilegium con-
ceſſit Hugoni ſancti Ægidii apud Nemauſum abbati, ſucceſſori illius Stephani-
Blanci, qui poſt mortem [c] pœnas acerbas paſſus fuiſſe dicitur, quod *in multis & ante* [c] *Pet. Ven.*
abbatiam, & poſtmodum deliquiſſet, ob idque preces ab Hugone Cluniacenſi abbate *lib.* 1. *mirac.*
poſcebat. Poſtquam autem Romam reverſus eſt pontifex, novum privilegium Ay- *c.* 10.
merico Caſæ-Dei abbati conceſſit, datum Laterani nonis Decembris hoc anno,
pontificatus nono, indictione prima a Septembri inchoata. Hæc continenter re-
ferre viſum eſt, ut Paſchalis iter per Franciam uno conſpectu perſpici poſſet.

Habitus eſt hoc ipſo anno conventus epiſcoporum, abbatum & procerum in mo- XXVII.
naſterio Floriacenſi, in quo ſancti Benedicti corpus, præſente Ludovico rege deſi- S. Benedicti
gnato, *in feretrum auro gemmiſque fabricatum* tranſlatum fuit *ex metallino quodam* tranſpoſitio in
& cupreo ſcrinio, in quo tunc repoſitum fuiſſe creditur, cum e Caſino monte alla- novam thecam.
tum eſt. Hæc tranſlatio qua occaſione facta ſit, tradit Clarius ejus loci monachus,
teſtis rei oculatus. Nimirum cum capitium*, ut vocant, ſeu caput eccleſiæ reſtruen- * *le chevet.*
dum eſſet, ſacrum beatiſſimi Patris corpus interim in navi eccleſiæ collocatum erat:

Digitized by Google

ANN. CHR. 1107.

a V. lib. 70. n. 61.

quo capitio perfecto, Simon[a] abbas conſtituerat hanc tranſlationem facere, ipſo die tranſitus ſancti Benedicti, ſcilicet XII. kal. Aprilis: at morte præventus id exſequi non potuit. Hæc tranſlatio nihilo minus facta eſt eodem anno, XIII. kal. Aprilis, adſtantibus Johanne Aurelianenſi & Humbaldo Autiſiodorenſi epiſcopis, qui eadem die altare majus in honorem ſanctæ Mariæ conſecraverunt, & altare matutinale in honorem ſancti Benedicti, ſub quo ejus corpus repoſitum eſt, anno MCCVII. majori altari impoſitum a Guillelmo archiepiſcopo Bituricenſi.

Boſo abbas Simoni ſuccedit.

Eadem die Floriacenſes monachi Simonis abbatis ſucceſſorem elegerunt Boſonem, ejus nominis ſecundum, cujuſdam cellæ olim priorem, annuente Ludovico deſignato rege, & patris conſenſum promittente, præſentibus prædictis epiſcopis, & abbate ſancti Launomari Bleſenſis, ſcilicet Mauricio, & Clario, qui ſe ejuſdem loci, nimirum Floriacenſis, monachum eſſe dicit. Ex his conſtat, abfuiſſe Philippum regem, quem Hugo monachus Autiſiodorenſis prædictæ tranſlationi interfuiſſe perperam ſcribit.

XXVIII. Petri diaconi fabula refellitur.

b Chron. Caſin. lib. 4. c. 29.

Fabulam narrat Petrus diaconus, Caſinenſis chronici continuator, ubi ait[b] Paſchalem papam Floriacum adiiſſe, cum celebritas ageretur tranſlationis ſancti Benedicti, quam *falſiſſimam* temere dicit contra expreſſam Pauli diaconi & monachi Caſinenſis, tribus ſæculis ipſo Petro antiquioris, auctoritatem; & monachos quidem cum nonnullis epiſcopis & cardinalibus Gallicanis tranſlationis officium celebraſſe; pontificem vero, qui eam *falſam* eſſe ſciebat, non illius feſtivitatis, ſed ipſius diei officium cum cardinalibus Italicis peregiſſe; & preces ad Deum fudiſſe, ut aliquo indicio veritatem oſtendere dignaretur. Celebrantibus porro monachis nocturnalem ſynaxim, tantam eos invaſiſſe mentis hebetudinem, ut omnino quid dicerent ignorarent. quo comperto, papam Deo gratias egiſſe, quod hoc ſigno veritatem propalaſſet, & accerſitis mane abbati & prioribus præcepiſſe, ut altare de loco tolleretur, ne quis deinceps de corpore beati Benedicti eorum ambagibus deciperetur. Illos autem ad pedes papæ proſtratos obſecraſſe, ne altare effoderetur, ex quo monaſterii ruina conſequeretur, ceterum ſe nihil certi de corpore beati Benedicti, niſi fama tantum ex majorum relatu accepiſſe. Tunc papam illorum precibus condeſcendiſſe, at omnino interdixiſſe ne ulterius eamdem tranſlationem celebrarent. Poſt hæc, apoſtolicum, ordinatis in Gallia negotiis, Romam reverſum fuiſſe. Hæc fere Petrus diaconus, quæ ſimpliciter retuliſſe refutare eſt. Falſum eſt, Paſchalem toto illo tempore anni milleſimi centeſimi ſeptimi, quo fuit in partibus Gallicanis, Floriacum adiiſſe. Non quidem eo itinere, quo ex urbe Turonum ad ſanctum Dionyſium acceſſit, tum quia hoc iter confecit tempore quadrageſimæ, longe ante feſtum tranſlationis, quæ menſe Julio celebratur; tum quia non per Aurelianos, ſed per Vindocinum & Carnutas ex urbe Turonum ad ſanctum Dionyſium iter inſtituit, teſtante de Vindocino Goffrido abbate in epiſtola ad Cunonem[c] legatum, ubi ait, Paſchalem in eccleſia Vindocinenſi monaſterii ſui privilegia vidiſſe & legiſſe. Denique menſe Julio Floriaci non adfuit pontifex. ſiquidem a ſancti Dionyſii monaſterio Catalaunum, inde Trecas profectus eſt, ubi concilium celebravit. quo peracto, propere ad ſedem beati Petri remeavit, ut paullo ante ex Sugerio retulimus. Certe longe alia ab hac Petri fabula, perſuaſio fuit Philippi regis, qui amore ſancti Benedicti, cujus corpus Floriaci haberi non dubitabat, ibidem humari voluit, ut anno ſequenti videbimus.

c Goffrid. lib. 1. ep. 18.

XXIX. Otto Caſini abbas durior in fratres.

d Chron. Caſin. lib. 4. c. 29.

Cum de Petro diacono ſermo inciderit, referendum hoc loco eſt quod ille narrat[d] de Ottone Caſini abbate, quem Oderiſio anno ſuperiore ſucceſſiſſe diximus. Is ſtatim ab initio præfecturæ fratres durius tractare cœpit, ac neceſſaria eis denegare. Tum illi conqueri, rogare, ut juxta regulæ præceptum ipſis neceſſaria ſuppeditaret, memor querelarum, quas ipſe de ſuo deceſſore in ſimili cauſa facere conſueverat. At ille fatetur, ſe in hoc deliquiſſe, quod Oderiſio hac in re obſtiterit: aitque fratres in Deum & in regulam peccare, quod corporis neceſſitates animarum ſaluti præferrent: reminiſci illos debere, primum quærendum eſſe regnum Dei & juſtitiam ejus; & hæc omnia adjicienda eſſe. Hoc reſponſo amplius exaſperati fratres, alii rancorem animo taciti coquunt, alii litteris ad Paſchalem clanculum miſſis, ſua ei gravamina exponunt, inquientes, Ottonem non unanimi fratrum conſenſu, non canonice, ſed ſeditioſe ad abbatis dignitatem promotum fuiſſe. quod ubi reſcivit abbas, fratres illos e monaſterio expulit. Mox illi ad papam confugiunt,

Digitized by Google

querelas in abbatem aggravant. quibus auditis, pontifex fratres illos in monaſterio ſancti Pauli manere præcepit, dum ipſe e Gallia, quo profecturus erat, reverſus eſſet. Ubi primum rediit in Urbem, fidos ſibi monachos abbas ad eum direxit; aſſerentes ejus electionem, non ſeditioſe, ſed canonice factam fuiſſe. quibus papa reſpondit, eum canonice electum non eſſe, qui ſibi devotis & addictis *obedientias* & beneficia conferat, repugnantes de monaſterio ejiciat. Redirent illi ad monaſterium ſuum, ubi primo quoque tempore rem per ſe ipſe examinaturus eſſet. Hinc adverſæ partis fratres, cum apoſtolicum in abbatem commotum intellexiſſent, quaſlibet ei moleſtias inferre non ceſſabant. Verum ille non diu ſupervixit, mortuus kalendis Octobris, ſepultuſque in cœmeterio fratrum: cujus loco electus Bruno ſeu Brunus, ex Signienſi epiſcopo factus Caſini monachus, tum creatus apoſtolicæ ſedis legatus in Galliam. Ejus electionem, uti & Ottonis mortem, hoc anno factam eſſe Peregrinius & Angelus de Nuce cenſent. Hic abbatiam iniit quadrageſimo quarto ab Ottonis depoſitione die, eamque tenuit non integris quatuor annis: qua abdicata rediit ad ſuam eccleſiam. quod qua occaſione factum ſit, ſuo loco exponemus.

Bruno ejus ſucceſſor.

XXX. Anſelmus in Angliam redux res eccleſiæ curat.

Interim Anſelmus archiepiſcopus, cum ex morbo convaluiſſet, ex Nortmannia in Angliam revertit, ubi cum ſumma omnium ordinum gratulatione receptus eſt. Eodem tempore Heinricus, devicto Rotberto fratre & comprehenſo, Nortmanniam in poteſtatem redegit. quam victoriam ob reſtitutum in ſuam ſedem Anſelmum regi obtigiſſe multi palam teſtati ſunt. His actis, rex in Angliam, præmiſſo fratre cum aliis captivis, reverſus eſt. Mox conventus in paſcha habitus, ſed dilata eccleſiarum ordinatio ad feſtum pentecoſtes, donec Willelmus & Balduinus, a rege & archiepiſcopo juſſu papæ ad Trecenſe concilium miſſi, rediiſſent. Soluto conventu, archiepiſcopus ad abbatiam ſancti Eadmundi profectus eſt, crucem magnam illic conſecraturus, & alia quædam epiſcopalia officia peracturus. quibus expletis, cum reditum pararet, in gravem morbum incidit, & ad extrema redactus. Illic itaque cum diu ex infirmitate detineretur, concilium quod ad octavas pentecoſtes indictum erat, ad kalendas Auguſti dilatum eſt. Interim litteras a Paſchali papa, III. kal. Junii datas, accepit, quibus cauſam de clericorum filiis ejus diſpenſationi committebat, & Richardo Elienſi abbati communionem reddi permittebat, adeoque abbatiam, ſi ad ejus regimen utilis & idoneus videretur. Itaque kalendis Auguſti conventus epiſcoporum, abbatum & procerum habitus, in quo per tres continuos dies de inveſtituris eccleſiarum, abſente Anſelmo, quæſtio in utramque partem ventilata eſt. ac demum, præſente Anſelmo, annuit rex, ut deinceps nullus per baculum paſtoralem vel anulum epiſcopatu vel abbatia per regem vel quamlibet laïcam manum in Anglia inveſtiretur; conceſſit quoque Anſelmus, ut nullus ad prælationem electus, ob fidem regi datam, conſecratione accepti honoris privaretur.

XXXI. S. Eadmundi & S. Auguſtini abbates ordinati.

Soluto conventu, Anſelmus ad ſuam reverſus eccleſiam, Robertum Weſtmonaſterienſem monachum ad abbatiam ſancti Eadmundi ſacravit. Paullo poſt Hugonem Beccenſem monachum, qui in abbatem [a] ſancti Auguſtini electus, necdum ſacris ordinibus initiatus erat, ad diaconatum in jejunio ſeptimi menſis ordinavit, eumdemque Willelmus Exonienſis præſul, cum Anſelmus infirmaretur, in archiepiſcopali capella preſbyterum in jejunio decimi menſis ſacravit. Poſt hæc, cum ordinationem ipſius abbatis accelerare vellet Anſelmus, propterea quod res illius abbatiæ peſſum irent, cuperetque ut prædictus epiſcopus eum ad altare Chriſti in majori eccleſia, ſe præſente, ordinaret: obſtitere ſancti Auguſtini monachi, obtendentes cœnobii ſui privilegia, quibus cautum erat, ut ne abbas ſuus extra eccleſiam ſuam ordinaretur. Verùm, rejectis hiſce privilegiis, quippe quæ nec a rege, nec ab archiepiſcopo confirmata erant, conſuetudinem demum oppoſuerunt, eorumque ſuggeſtu rex per Willelmum Wintonienſem, Rogerium Sariſberienſem, & Willelmum Exonienſem epiſcopos cum Giſleberto Weſtmonaſterii abbate mandavit Anſelmo, ut pro antiqua conſuetudine abbatem in eccleſia ſancti Auguſtini ordinaret. Reſpondit Anſelmus, ſe regis cauſa & amore libenter id facturum pro ſua in totam « Angliam auctoritate; at cum rex conſuetudinis titulo id fieri mandaret, id conſue- « tudini & auctoritati ſuæ contrarium eſſe. Cantuarienſem quippe archiepiſcopum, « cum ſit totius Angliæ, Scotiæ & Hiberniæ primas, pro nullius, niſi ſolius regis « conſecratione, ſedem ſuam egredi. Videret ergo rex, an eumdem ac ſibi honorem «

[a] V lib. 68. n. 52.

AN. CHR. 1107. » abbati ſancti Auguſtini exhiberi vellet, eumque ſibi parem in regno ſuo facere. Ad » hæc reponunt legati, ſaltem in capella regis per alium epiſcopum abbatem ordina- » ri permitteret, aut tandem ipſe ordinaret. Atqui *ſi hoc fecero*, inquit Anſelmus, » *nonnullam injuriam faciam ipſi domino meo. Meum quippe non eſt in capella ejus miſſam celebrare, niſi quando ipſe debet a me coronari.* Sed tandem aſſenſit, ut in capella hoſpitii ſui abbatem illum ordinaret. quod factum eſt anno ſequenti IV. kal. Martii apud Lambetham in capella Roffenſis eccleſiæ, ubi tunc Anſelmus hoſpitabatur. Hæc conſtant ex Eadmeri hiſtoria novorum, ad quam redigendus eſt Willelmus Thornus, aliique, qui Hugonis ordinationem multis annis prævertunt, & a Mauricio Londonienſi epiſcopo, exſulante Anſelmo, factam dicunt.

Ejus ſcripta & exercitia in morbis.

Inter hæc ſanctus doctor librum *de concordia præſcientiæ & prædeſtinationis & gratiæ Dei cum libero arbitrio* compoſuit, non uno tenore, ut ſolebat, ſed per intervalla temporis, quatenus infirma ejus valetudo patiebatur. Ex quo enim apud ſanctum Eadmundum infirmatus fuerat, uſque ad obitum imbecillior fiebat in dies. Unde quoties de loco in locum migrare volebat, lectica deinceps, non equo vehebatur. Exinde omnes cibi in faſtidium ei verſi ſunt, ita ut vim ſibi ad quidvis ſumendum facere cogeretur. In his tamen infirmitatibus numquam priſtini vitæ generis oblivifcebatur, ſed invictus animo ſemper aut ſacris meditationibus, aut exhortationibus ſanctis, aut piis operibus occupabatur, *conſecrationi dominici corporis, quod ſpeciali quodam devotionis affectu venerabatur*, ſingulis diebus intereſſe ſolitus. Hæc fuere piiſſimi antiſtitis exercitia toto illo triennio, quo ſupervixit.

XXXII. Guillelmo Fiſcamnı abbati ſuccedit Rogerius. a *lib. 65. n. 42.* b *Orderic. lib. 11. p. 831.*

Redeo ad Nortmanniam, ubi Guillelmus *de Ros* Fiſcamnenſis abbas mortem oppetiit. Qualis, quantuſve vir fuerit, ſuperius [a] ex Orderico & Baldrico probavimus, confirmatque ejus epitaphium, quod Hildebertus compoſuit, necnon lugubres verſus, quos de eo edidit Adelelmus monachus Flaviacenſis, divinis humaniſque inſtructus litteris, qui [b], teſtante Orderico, ardenti amore ipſi uſque ad ejus obitum conſtanter adhæſit. Ejus epitaphium auctore Hildeberto ſic habet.

Pauperibus locuples & ſacri nominis abbas
Willelmus, ſolo corpore cultor humi;
Liber ab Ægypto rediens, deſerta reliquit,
Jamque Jeroſolymam victor ovanſque tenet.
Cum vitiis odium, cum moribus ille perennem
Pactus amicitiam, firmus utroque fuit.
Luce gravi nimium quæ ſexta præibat Aprilem,
Redditus eſt patriæ ſpiritus, oſſa ſolo.

id eſt die XXVI. Martii, qui ejus vitæ ſupremus fuit.

Rogerius ejus ſucceſſor, ortu Bajocenſis, electus eſt cum adhuc levita eſſet, a Guillelmo metropolita preſbyter conſecratus in feſto ſancti Thomæ apoſtoli, & XII. kal. Januarii ordinatus abbas monaſterii quartus. Primus enim fuit Willelmus Divionenſis ſub Richardo duce. ſecundus Johannes Italicus, qui per annos LI. monaſterium rexit: tertius prædictus Guillelmus *de Ros*, Puella item cognominatus, a quo in monaſtica diſciplina eruditus ſucceſſor Rogerius, regimen annis XXXII. tenuit.

XXXIII. Horum abbatum & Fiſcamnenſium elogium. c *Neuſtria pia p. 217.*

Ambos illos abbates, in primis Guillelmum, ipſumque Fiſcamnenſe monaſterium miris laudibus effert Baldricus Dolenſis archiepiſcopus ex abbate Burgulienſi, in epiſtola [c] ad Fiſcamnenſes, in qua iter ſuum per Britanniam minorem & majorem, & per Nortmanniam deſcribit. De minori Britannia parum honorifice loquitur, eique longe præfert Angliam, cujus comparatione Britanniam reputavit » exſilium. Illic magna cum caritate ſe exceptum fuiſſe teſtatur. In Nortmannia non » eoſdem omnino, ſed diſſimiles ſe inveniſſe mores dicit. In quibuſdam enim mona- » ſteriis primo die adventus ſui homines bonos & humanos, altera die ita mutatos, » ut niſi vultus recognoviſſet, omnino alteros crederet. In Beccenſi monaſterio » *totius religioſitatis plenitudinem* ſe deprehendiſſe ait. Nulla illic fictio, nulla muta- » tio, ſed quædam ſincera temperies naturalis honeſtatis, ut de hoc loco dici poſſet, » *ne quid nimis*. Ibi poſtquam pernoctaverat, cum diſcedere vellet, remanere » compulſus eſt a venerabili abbate, ſcilicet Willelmo, vixque tandem ab eo avul- » ſus eſt. Dehinc Fiſcamnum adiit, in cujus laudes prolixæ epiſtolæ magnam partem inſumit.

Digitized by Google

inſumit. Quanta cum humanitate abbas & ſinguli monachorum ipſum ſuſceperint, multis explicat. Adductus in clauſtrum invitatur *in animarum fornacem purgatoriam*, ſcilicet capitulum, ubi cum ſermonem haberet, omnes ab ejus ore pendebant. Tum ipſi dux & cuſtos deputatus & miniſter Adelelmus, litteris liberalibus apprime eruditus, Flaviacenſis nimirum ille monachus, quem Guillelmo abbati conſtanter adhæſiſſe mox dicebam. Hunc de rebus monaſterii percontatur Baldricus: ille vero inter alia de abbate ſuperſtite & recens ſublimato cum multa inſinuaſſet, de nuper mortuo longe plura, non ſine ſingultibus, diſſeruit in hunc modum. Eccleſia iſta, domine, memorandos habuit rectores: ſed bonæ memoriæ abbas Guillelmus anteceſſoribus ac provincialibus ſuis tantum antecellit, quantum ſol aſtris ceteris. Is quippe magna litterarum peritia præditus, primum Bajocenſis archidiaconus, poſtea monachus Cadomenſis, demum Fiſcamnenſis abbas, domum hanc morum ſuorum exemplo informavit, ædificiis decoravit, auxitque numeroſo fratrum conventu. Multi ſiquidem nobiles laïci & clerici, ejus religionis odore attracti, huc ad converſionem venerunt, & ſanctis ipſius inſtitutis informati ſunt: quos inter ego ipſe, in longinquo poſitus monaſterio, abbatis mei permiſſu, Fiſcamnum adii, ubi perhumaniter admiſſus ſum, nullius momenti homuncio. Omnes nos, quotquot hic vides, ipſe aggregavit: ſed longe plures eo vivente fuimus, ex quibus ducem ſuum, poſt ipſius obitum, fere centum ſubſecuti ſunt. His dictis, Adelelmus boni patris recordatione in lacrymas prorumpens, orationem ad eum convertit, ejuſque vigilantiam & caritatem in omnes, miſericordiam in peccantes & egenos celebravit. Cujus enim pauperis neceſſitas manum ejus ſterilem ſenſit? Circuibat angulos & compita leproſorum; tuguriola ſubintrabat, ut omnium neceſſitatibus adeſſet. Poſt hæc Baldricus, interpoſitis nonnullis de organis Fiſcamnenſium, novum abbatem laudat, quem ſibi in colloquio pæne aſſiduum fuiſſe dicit, de animarum ſalute frequenter diſputantem, gementemque de gravi onere abbatiæ, quam, ſi inculpate ſibi liceret, dimitteret libenter. Diſcedendi veniam poſtulanti Baldrico vix tandem aſſenſit, & interim ſeorſim accito ejus cubiculario, manticam largitate ſua implevit. Id ubi reſcivit archiepiſcopus, cur ita feciſſet conqueſtus eſt. Ad quem ille: Hujus, inquit, monaſterii conſuetudo eſt, a majoribus ad nos uſque tranſmiſſa, ut nemo indonatus hinc recedat. Ceterum ſenſiſſes largius, niſi in hac dignitate novus eſſem. Nec his finem fecit, nam poſt refectionem recedens Baldricus, in itinere onerariam *birotam* reperit, victualibus refertam, quæ ad proximum hoſpitium ducebatur juſſu abbatis, qui nepotem ſuum cum aliis deducendo hoſpiti comitem adjunxerat. Ubi nunc ſimilem in hoſpites caritatem & munificentiam videas! Quamquam ſimilem in quibuſdam Germanicis monaſteriis humanitatem aliquando experti ſumus. Addit Baldricus, ſe poſt biennium ſemel & iterum rediiſſe Fiſcamnum, ubi non minori quam ante humanitate acceptus ſit. Sub finem epiſtolæ laudatur quidam Robertus, unus e prioribus, adhuc imberbis, canus anima, capellanus abbatis, vir ſummæ caſtimoniæ, qui Baldrico in re ſacra miniſtrare certatim ſtudebat.

AN. CHR. 1107.

XXXIV. Organa muſica an probanda.

Non omittendum hoc loco eſt, quod idem auctor in eadem epiſtola ſcribit de inſtrumento illo muſico, fiſtulis æreis compacto, quod follibus excitum fabrilibus, ſuavem reddebat melodiam, graves, acutas & medias uniens voces, ut quidam concinentium chorus putaretur. Organa, uti & nos vocat ille, quod inſtrumentum ſibi non mediocriter placuiſſe, & in Fiſcamnenſi eccleſia *certis temporibus* uſitatum fuiſſe aſſerit. tametſi fatetur, multos eſſe, qui ejuſmodi organa in ſuis non habentes ea damnant, neſcientes quid illa innuant aut ſignificent, nec attendentes chordarum modulatione animi motus mitigari, ut Davidis in Saülem, & Eliſæi in ſeipſum exemplis probat. *Non igitur aberramus*, inquit, *ſi tantorum patrum veſtigia, ut poſſumus, imitamur .... Ego ſiquidem in modulationibus organicis non multum delector: ſed per hoc ad intelligendum excitor, quod ſicut multimoda fiſtulæ varii ponderis & diverſæ magnitudinis in unam vento agitata conveniunt cantilenam: ita homines in unam debent convenire ſententiam a Spiritu-ſancto inſpirati, & in unam convenire voluntatem.* Denique poſt multa ſimilia ita concludit. *Si igitur organa habemus, eis uti eccleſiaſtica conſuetudine permittimur: ſin autem, ſine ſacrilegio eis carere poſſumus.* Vide quæ de prima organorum in Franciam advectione in ſecundo [a] volumine diximus.

Ordericus [b] eodem anno reponit obitum Rotberti Cadomenſis abbatis, qui

a Orderic. lib. 11. p. 831. Cadomenſes abbates.

b lib. 13. n. 19.

ANN. CHR. 1107.

menſe Januario Faleſiæ, ubi *confeſſio procerum*, id eſt, ſi bene capio, fidelitatis profeſſio, *coram rege* Heinrico *fuit*, *ſubita ægritudine percuſſus* interiit. Ejus vices Eudo ſeu Odo, ejuſdem loci monachus, per multos annos ſupplevit, ſcilicet uſque ad annum MCXL. quo Alanus ei ſucceſſit, nulla re geſta memorabilis, uti nec ejus ſucceſſores, quos vide ſis in Neuſtria pia [a]. nam nuda tantum abbatum nomina recenſere piget.

a *Neuſtria pia p.* 652. *& ſeqq.*

XXXV. Angliæ regnum Anſelmo commiſſum.

Florebat tunc temporis in Rotomagenſi ſancti Audoëni monaſterio Helgotus abbas, Anſelmo amicus & familiaris. Hic viro Dei gratulatorias ſcripſit litteras, tum ob proſperum ejus in Angliam reditum, tum ob regis favorem, qui, dum in Nortmannia cum fratre bello contenderet, Anſelmo regni curam commiſerat. Helgoti epiſtolam non habemus, ſed tantum Anſelmi reſponſionem [b] in hæc verba. *Gratia Dei diſponente, & veſtris, & aliorum ſervorum Dei amicorum noſtrorum orationibus ſuffragantibus, in Angliam nuper reverſus ſum; cum magno gaudio & honore, quantum in hominibus fuit, ſuſceptus ſum a majoribus & minoribus, a prælatis & ſubditis. Quod audiſtis, quia Dominus meus rex mihi commendavit regnum ſuum & omnia ſua, ut voluntas mea in omnibus quæ ſua ſunt fieret, verum eſt. in quo benignitatem voluntatis ſuæ & magnam dilectionem ſuam erga me monſtravit.* Addit Anſelmus ſe ſperare, ſi rex incolumis redierit, multa ad honorem ſuum facturum. Ad ſe quod attinet, omnia ipſi & in corpore, & in aliis rebus, Deo dante, proſpera eſſe, præter corporis imbecillitatem, quam quotidie creſcere ſentiebat. Certe ex quo in Angliam reverſus eſt, afflicta ſemper fuit valetudine. nec mirum ſane poſt tot labores & tribulationes, & quidem in illa ætate. nam hic annus ejus ætatis, ut meæ cum hæc ſcribo, ſeptuagenarius-quartus erat. Unde præceperat ipſi Paſchalis papa, ut corporis ſui majorem curam haberet, ne cito deficeret. qua de re pontifici vir Dei gratias agit in epiſtola relata libro IV. hiſtoriæ novorum, qua ei ſignificat, Robertum comitem de Mellento & Richardum de Redveris inſtitiſſe apud regem, ut in eligendis perſonis ad eccleſiaſticas dignitates religioſorum ſe penitus committeret conſilio.

b *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 125.

Vota facta ante profeſſionem an tenenda.

Dum hic ſumus, non omittenda videtur alia Anſelmi epiſtola ad Willelmum Becci abbatem, qui ipſum conſuluerat, de voto cujuſdam monachi, qui antequam ad monaſterium veniſſet, voverat ſe numquam amplius vinum bibiturum. Ad quod reſpondet [c] ſanctus præſul, hoc ſibi videri eſſe faciendum, *quod fit a majoribus noſtri Ordinis, & maxime apud Cluniacum; videlicet ut hujuſmodi vota, quæ fiunt ſine promiſſione fidei & ſacramento* ſeu juramento, *in voto monachici Ordinis, in quo homo quidquid ad ſe pertinet, & ſeipſum totum Deo offert, judicentur eſſe completa; & ſit in diſpoſitione prælati, vel ea ſervare immobiliter, vel mutare. Vos autem*, inquit, *huic monacho, de quo loquimur, poteſtis, ſi placet, ad tempus concedere, ut quod incœpit faciat. Quod ſi quando intellexeritis non expedire; præcipite illi ut faciat fidenter, quod faciunt communiter fratres.* Hæc fortaſſe non otioſa.

c *ibid. ep.* 154.

XXXVI. S. Amandi parthenium Rotomagi.

Rotomagi exſtat nobile ſanctimonialium Benedictinarum cœnobium, quod inter antiquiora illius regionis monaſteria computat Guillelmus Gemeticenſis: ſed quem auctorem habuerit, incertum. Certe hunc locum antiquiſſimum eſſe ex eo colligitur, quod ſanctus Amandus, Trajecti ad Moſam epiſcopus, illic miſſas celebrare conſueviſſe traditur, cum Rotomagi verſaretur. In ſuperiori volumine [d] egimus de inſtauratione hujus parthenonis, deque Emma ſeu Emmenia prima ejus abbatiſſa, cui Marſilia ſucceſſit, cujus tempore, & quidem hoc ipſo anno MCVII. inſigne in illa eccleſia miraculum ſancti Amandi meritis patratum eſt excitatione mulieris, quæ ſibi ipſi mortem ſuſpendio intulerat. Factum fuſe commemorat ipſa Marſilia abbatiſſa in epiſtola ad Bovonem Elnonenſis cœnobii abbatem, cui, uti & illi parthenoni, communis patronus erat idem ſanctus Amandus. Hujus epiſtolæ inſcriptio ſic habet. *Deſideratiſſimo, & in Chriſti membris valde venerando Bovoni, Elnonenſis cœnobii abbati, totique beato a Deo ſibi credito conventui, Marſilia abbatiſſa, ancillarum Chriſti ultima, & univerſa ſororum congregatio in urbe Rotomagenſi Deo & ſancto præſuli Amando ſerviens, ita de virtute in virtutem provehi, ut Deum deorum in Sion merito valeat contemplari.* Hæc epiſtola refertur integra [e] in Neuſtria-pia, quam, ne nimius ſim, in pauca contraho. Erat hoc anno in Nortmanniæ pago Liſiacenſi * quædam illuſtris femina, falſis rumoribus ex zelotypiæ vitio ita dementata, ut ſingulis momentis mortem ſibi conſciſcere moliretur. Cum eam maritus ad ſanam mentem

d *lib.* 56. *n.* 76.

e *Neuſtria pia. p.* 186.

* *de Liſieux.*

revocare fruſtra tentaſſet; tandem viſum eſt, ut mulier Rotomagum adduceretur in eccleſiam ſancti Amandi, cui ſingularis in dæmones poteſtas collata fuiſſe traditur. Poſt varias preces & complures exorciſmos, cum nec ſic ſanaretur, demum coram altari, *in quo ſanctus Amandus miſſas celebrare conſueverat*, ſtatuitur, ibidemque per ſeptem dies pernoctat. Denique cum ſe dormire velle ſimularet, cuſtodeſque ſeorſim receſſiſſent, parietem, qui ſuperior videbatur, furtim aſſcendit, & partem pepli, quo caput tegebat, in ſummitate columnæ ejuſdem parietis connexuit; tum facto ex reliqua parte laqueo curſorio, collum in eum injecit, & cum impetu proſiliens tanta vi collum preſſit, ut ſanguinis radius in parietem profluxerit. Poſt aliquot horas reverſi cuſtodes eam ſuſpenſam, & corpus rigidum magno cum horrore ſpectarunt. Conſultus quid facto opus eſſet archidiaconus, mulieris cadaver in profanam foveam projiciendum cenſuit. Inter ea dum quædam ſanctimoniales propius ad eam acceſſiſſent, una earum palpitantem & redivivum in pectore ſpiritum ſenſit; interdum paullatim rubere faciem, interdum paullatim oculos aperire, & ima ſuſpiria trahere intellexit. Mox geminatæ preces: tumque animam in corpus rediiſſe compertum eſt Dei omnipotentis virtute & interventu beati Amandi, cujus meritis ſe a mortuis excitatam fuiſſe mulier ipſa conteſtata eſt. Prædicti miraculi mentionem facit Philippus Bonæ-ſpei abbas in libro de vita ejuſdem ſancti Amandi.

Elnonenſes abbates.

Hæc epiſtola ſcripta non eſt ipſo anno, quo illud miraculum accidit, ſcilicet M C VII. quo anno Hugo abbas Elnonenſi monaſterio præerat. Eodem anno Hugo abbas a Baldrico Noviomenſium & Tornacenſium epiſcopo altaria libera, &, ut tum loquebantur, imperſonata ſibi concedi petiit, obtinuitque. cujus rei litteris ſubſcribit inter alios Gulvericus ſeu Wlfricus abbas S. Bavonis. Idem Hugo diploma a Paſchali papa impetravit, quo univerſæ monaſterii poſſeſſiones confirmantur. *Datum Trecis per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii* VIIII. *kal. Junii*, *indictione* XV. *anno incarnationis dominicæ* M C VII. *pontificatus autem domni Paſchalis ſecundi papæ* VIII. Ex quo præciſe tempus habiti concilii Trecenſis intelligitur. Non diu ſuperſtes fuit Hugo abbas, anno ſequenti, ut videtur, mortuus menſe Decembri. Succeſſorem habuit Bovonem juniorem, ſenioris nepotem, ad quem præmiſſa Marſiliæ abbatiſſæ epiſtola ſcripta eſt.

XXXVII. S. Eligii parthenium Foſſatenſibus tributum.

Apud Pariſios ſancti Eligii puellare monaſterium, quod a ſancto Eligio in gratiam Aureæ virginis conditum fuiſſe alias diximus, in tantam corruptelam prolapſum erat, ut puellæ Deo devotæ omnem exuiſſe pudorem viderentur, nec ullis Galonis epiſcopi monitis ad ſanam mentem revocari poſſent. Id ubi reſcivit Paſchalis papa, qui hoc anno Pariſios venerat, Galoni mandavit, ut monaſterium vel emendaret, vel penitus aboleret. Ubi vero puellas in malo obfirmatas re ipſa probavit epiſcopus, communicato cum Philippo rege conſilio, ut ſcandalum removeret, hanc abbatiam, pulſis feminis, in cellam erigere conſtituit, eamque Foſſatenſi abbati & monaſterio ſubjicere iiſdem omnino conditionibus, quibus abbatiſſa ejus loci monaſterium hactenus tenuerat. quod rex Philippus diplomate ſuo confirmavit. Conditiones illæ explicantur in litteris Galonis epiſcopi, hoc anno, epiſcopatus ejus tertio datis, quæ cum regio præcepto ſub finem tomi primi Hiſtoriæ eccleſiæ Pariſienſis referuntur. Erat tunc temporis Foſſatenſis abbas Theobaldus, iſque duodecim illic monachos cum priore collocavit. Verum poſt aliquot annos Theobaldi abbatis & Foſſatenſium animis religio injecta eſt, hanc mutationem non omnino canonice factam eſſe, nec formam judiciorum in illo negotio obſervatam; puellas quidem malæ famæ fuiſſe, ſed nec citatas in judicium, nec auditas. quam ob rem Theobaldus Eligianum monaſterium Stephano epiſcopo reſignavit. Verum cum illud aliquamdiu tenuiſſet Stephanus, ipſummet Aſcelino Foſſatenſi abbati, Theobaldi ſucceſſori, anno M C XXXIV. reddidit cum inſigni elogio modeſtiæ Theobaldi abbatis in hæc verba. *Quod ſiquidem donum*, monaſterii ſcilicet Eligiani, *quia inordinate, nec ita ut oporteret ſecundum Deum actum eſt; abbas eccleſiæ Foſſatenſis Theobaldus, vir quidem diſcretus & honeſtus, ſuæ & ſubditorum fama conſulens &* „ *ſaluti, prædictum beati Eligii monaſterium nobis in noſtra manu reddidit & dimiſit, &* „ *ſe & monachos Foſſatenſes prædictum monaſterium nec ſecundum Deum adeptos eſſe,* „ *nec bene poſſediſſe cognovit. Cum vero idem monaſterium in manu noſtra diu tenuiſſemus; tandem miſericordia, quæ omnis humilitatis amica eſt, oculis noſtris ſe offerens,*

ANN. CHR. 1107.

viſa eſt nobis exigere, ut, quod prædictus abbas nobis dimiſit timore Dei & humilitate compunctus, eccleſiæ Foſſatenſi miſericorditer donaremus.... Amore itaque miſericordiæ inclinati, & petitione domni papæ Innocentii & prece domni Ludovici illuſtris & glorioſi Francorum regis inflexi... prædictum S. Eligii monaſterium cum omnibus ad illud pertinentibus Aſcelino abbati & eccleſiæ beati Petri Foſſatenſis perpetuo habendum, ſalvo quidem in omnibus jure noſtro & ſucceſſorum noſtrorum, & ſalvis in omnibus & per omnia conſuetudinibus eccleſiæ Pariſienſis, donamus & concedimus &c. *Actum publice in capitulo ſanctæ Mariæ anno incarnati Verbi* M C XXXIV. *regnante Ludovico rege anno* XXVII. *Ludovico rege in regem ſublimato anno* III. *anno epiſcopatus Stephani* XI. Ceterum hoc ſancti Eligii monaſterium Foſſatenſibus monachis ſæculari toga donatis, ad regulares clericos Barnabitas tandem devolutum eſt, redditibus archiepiſcopali menſæ Pariſienſi unitis.

XXXVIII. Novigenti & Guiberti abbatis elogium.

Novigentenſi pagi Laudunenſis monaſterio & Guiberto abbati luculentum dedit exiſtimationis ſuæ teſtimonium hoc anno Manaſſes Sueſſionum epiſcopus, cum eidem loco altare Creciaci conceſſit, teſtatus ſuum in monachos ſtudium & affectum. *Horum igitur quidam*, inquit, *illi videlicet fratres, qui in monaſterio ſanctæ Mariæ apud Noujandum monachicam & religioſam agunt vitam, ita nobis & majoribus noſtris ſua devotione & ſinceritate cariſſimi exſtiterunt, ut eos, quamvis intra epiſcopium noſtrum minime conſiſtant, non minus quam noſtros proprios honoraverimus, beneficiis quoque & donis auxerimus. Quod ergo eis noſtra beneficentia contulit pro amore Dei, memoriæ placuit litteris aſſignare, ne poſteritati quidquam vel ignorantia, vel malitia, liceat demutare. Præerat ſiquidem illi monaſterio domnus Guibertus abbas, qui ſapientia & innocentia ſua nos ſibi valde conglutinavit: a quo rogatus ſum, ut altare de villa, quæ dicitur Crecis, quod quidam potentum, nomine Guido, Guidonis de Cociaco filius, ex majorum beneficio a nobis & a noſtra eccleſia tenebat, eidem monaſterio conferrem. Idem enim abbas religioſo quo pollebat conſilio cum prædicto Guidone tractaverat, ut altare illud poſſidere laïcus periculum crederet; egeratque, ut præfato monaſterio pro ſalute ſua reddere, ſi tamen ego, ex cujus beneficio erat, annuerem & efficerem. Ego lætus ac libens id feci. Neque enim hoc intellexi beneficii noſtri minorationem, ſed utilem commutationem, & quaſi de læva transferrem ad dextram. Actum anno Domini* M C VII.

Plani-caſtelli cella erigitur.

Eodem tempore quidam ſacerdos & monachus Novigenti, Ulbertus nomine, qui ibidem prioris officium geſſerat, divinitus animatus, *ut ſolitariam & ſub incluſione vitam ageret*, eidem Manaſſæ epiſcopo votum ſuum ſignificavit; elegitque ejus rei cauſa locum, qui dicitur Planum-caſtellum *, non longe a prædicto monaſterio & quidem in epiſcopatu Sueſſionenſi poſitum, quem ipſi conceſſerant Ingelrannus de Cociaco & Guido caſtellanus & vicecomes, materque ejus; Oidela quoque uxor Evrardi decimam ejus loci remiſerat. Illic itaque Ulbertus exſtruxit eccleſiam in honorem beatæ Mariæ, ſanctique Nicolai, rogavitque eumdem epiſcopum, ut eam benediceret, & circa eam atrium, *ubi fratres ibidem commorantes & ſine proprietate liceat ſepeliri. Congratulantes igitur*, inquit Manaſſes, *piiſſimo ejus ſtudio, approbantes maxime hanc potiſſimam quærentium Deum converſationem, in loco epiſcopii noſtri eum conſiſtere velle valde gaviſi ſumus, & quod a nobis petiit libenter fecimus.* Hactenus in Plano-Caſtello ſimplex, ut vocant, prioratus eſt ſub titulo ſanctæ Mariæ-Magdalenæ.

* *Plain-chatel.*

XXXIX. Bernardus Tironium ſecedit.

a *ſupra n. 17.*

Vixdum apud Arſicias ſedem fixerat Bernardus abbas conceſſione Rotroci comitis, cum Beatrix comitis conjux [a] verita ne cum Cluniacenſibus, qui in proxima Novigenti Rotroci cella reſidebant, novas rixas haberet, marito ſuaſit, ut locum paullo remotiorem Bernardo tribueret. Itaque vir Dei cum ſuis illinc recedens, ad ſilvam Tironienſem ſe recepit, ubi monaſterium exſtruere cœpit, immo potius extemporaneas monaſterii caſas in loco, qui modo ſanctæ Annæ dicitur. Annum M C VII. præciſe aſſignat Chronicon ſancti Albini Andegavenſis. Locum Bernardo conceſſit Rotrocus comes, cujus donationem Ivo Carnutenſis epiſcopus ratam, gratamque habuit, ut teſtatur epiſtola CCLXXXIII. qua fidelibus, tam præſentibus quam
» futuris, notum facit, quod Rotrocus, nobilis & ſtrenuus Mauritaniæ comes, ab
» ipſo poſtulaverit, ut conſecraret cujuſdam cœnobii cœmeterium, quod ſitum eſt
» ſuper fluvium, qui Tiron vocatur, *ad uſum quorumdam religioſorum monachorum, qui in eodem loco eremiticam vitam ducere elegerant, & monaſterium ibi pro loci & temporis opportunitate conſtruxerant.* quod quidem præſtitit Ivo, ea conditione, *ut nulla ibi de*

Digitized by Google

cetero ſæcularis poteſtas aliquas ſæculares conſuetudines acciperet, nullas exactiones extorqueret. cui conditioni aſſenſit comes. Non tamen locus ad inhabitandum utcumque habilis fuit ante annum M C IX. quo anno Bernardus, aggregatis diſcipulis, acceptaque benedictione ab Ivone diœceſano epiſcopo, *primam miſſam celebravit in die ſancto paſcha in monaſterio ligneo ædificato*, ut ſcribit Gaufredus monachus in ejus vita. Verum cum novas ei rixas ſtruerent monachi Novigentenſes, Bernardus ab Ivone epiſcopo & canonicis Carnutenſibus obtinuit fundum unius aratri ſecus fluvium, qui Tironus dicitur, ad conſtruendas monaſterii officinas. cujus rei litteræ III. nonas Februarii, anno M C X. datæ, ut ſuo loco videbimus. ANN. CHR. 1107.

XL. Qualis ejus vitæ institutio & fama.

Hic locus Bernardo magnopere arriſit, tum quia remotior erat ab hominum ſocietate, tum quia incultus & ingratus, reputanti non parum conducturam ad ſolitudinem ſuorum loci aſperitatem, quæ delicatos & falſos fratres, quod genus hominum pravis colloquiis & exemplis bonos corrumpere ſolet, non modo non alliceret, ſed deterreret. Illic itaque duriſſimam cum ſuis vivebat vitam Bernardus, labore manuum & ædificiis conſtruendis occupatus, ſic tamen, ut nihil pſalmodiæ, orationi & ſilentio detraheret. Omnes autem ſanctitatis fervore ſuccenſi, paupertatis onus lætanter ferebant, habitu inculti & adſpectu horridi, ita ut regionis illius incolæ eos pro Sarracenis haberent, qui per occultos cuniculos illuc, fines ſuos exploraturi, advenissent. Verum, ubi quidam ex illis exploratores eos propius inſpexerunt, nihil mali machinantes, parvo contentos, non caſtra, turreſve, ſed exiguas cellas ex virgultis texentes, denique pſalmos & hymnos die noctequе canentes; illi rediere ad ſuos, meliora de illis ſentientes & ſperantes, ſervoſque Dei non jam ut Sarracenos, ſed ut prophetas novos a Deo miſſos habuere. Sic paullatim eorum moribus aſſuefacti, certatim ad eos confluere cœperunt, alii ut Bernardum de rebus divinis loquentem audirent; alii ut ſub ejus diſciplina militarent. Hinc fama Bernardi, Tironenſiumque monachorum longe lateque diffuſa, non modo per Galliam, ſed in exteras etiam regiones, ad quas ejus inſtitutum propagatum eſt: ita ut undecim abbatiæ principi Tironienſi monaſterio ſubjectæ fuerint: ex quibus octo in Gallia, duæ in Anglia, & una in Scotia recenſentur, de quibus inferius agemus. Non parum etiam ad loci celebritatem contulere miracula, quæ Deus per famulum ſuum Bernardum operatus eſt. Sane quanta de illo divinæ providentiæ cura erat, illud argumento eſt, quod urgente annonæ penuria, quæ ex pluviarum eluvie orta erat, ille qui Danieli per prophetam ex Judæa in Babyloniam cibaria tranſmiſit, idem ipſe tunc Willelmi Nivernenſium comitis animum impulit, ut viro Dei Bernardo, in abditiſſima Pertici ſolitudine latitanti, cujus fama necdum reſperſa erat, ingens vas aureum e Burgundia emitteret, cujus pretium comparandæ cum ſuis, tum egenis annonæ ſufficiens fuit. Hæc annonæ penuria & fames contigit ab anno M C IX. per ſeptem annos continuos, ut ex chronico Mauriniacenſi, aliiſque diſcimus. Non omittam hoc loco, quod Ordericus ſub finem libri VIII. de Tironienſi monaſterio tradit. *Illuc*, inquit, *multitudo fidelium utriuſque ordinis abunde confluxit, & prædictus pater omnes ad converſionem properantes caritativo amplexu ſuſcepit, & ſingulis artes, quas noverant, legitimas in monaſterio exercere præcepit. Unde libenter convenerunt ad eum tam fabri lignarii, quam ferrarii, ſculptores & aurifabri, pictores & cæmentarii, vinitores & agricolæ, multorumque officiorum artifices peritiſſimi. Sollicite, quod eis juſſio ſenioris injungebat, operabantur, & communem conferebant ad utilitatem qua lucrabantur. Sic ergo, ubi paullo ante in horribili ſaltu latrunculi ſolebant latitare, & incautos viatores repentino incurſu trucidare; adjuvante Deo, in brevi conſurrexit monaſterium nobile.* Huc uſque Ordericus. Hactenus celebre eſt hoc monaſterium ſub congregatione ſancti Mauri, ubi inſigne ſæcularium adoleſcentum ſeminarium eſt, in quo illi ſollicite litteris ac pietate informantur a noſtris.

XLI. Orbiſterii monaſterium conditur.

Eodem tempore conditum eſt in pago Pictavenſi Orbiſterii monaſterium in honorem ſancti Johannis, cujus auctor Willelmus Pictavorum comes, dominuſque Talemundi. Is *Fulcherio ſervo Chriſti*, qui, relicto ſæculo, ſe totum Deo mancipaverat, & *cella* orationis carebat, conceſſit locum Orbiſterii* ad id tempus incultum & deſertum, *ad ædificandum locum orationis agendæ pœnitentiæ cauſa, & ad faciendam abbatiam;* multaque eidem prædia & privilegia contulit. *Datum & actum publice anno ab incarnatione domini* M C VII. *menſe Julii.* Has litteras retulit Beſlius, ſed mendoſe, ubi annus M VII. pro M C VII. legitur: tum quia Willelmus Pictavorum

* Orbeſtier.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1107.

comes dominium Talemundi obtinuit tantum poſt mortem Willelmi & Pipini filiorum primi Willelmi Talemundi principis: tum quia Fulcherius, Orbiſterii primus abbas, inter teſtes numeratur in litteris Aymerici de Bullio pro conſtructione monaſterii de Brolio-Grolandi, quod circiter annum M C IX. conditum eſt. Perſtat etiam nunc Orbiſterii monaſterium in diœceſi modo Lucionenſi prope Talemundum ſeu Talemontem opidum ad oram oceani.

Marolii & Brolii-Grolandi monaſteria. * *Bois-Groland.* * *de Marcuil.*

In eadem diœceſi poſitum eſt monaſterium de Brolio ſeu Boſco-Grolandi * modo laudatum, quod cum Aymericus de Bullio ædificare vellet, rogavit Meſchinum abbatem ſancti Salvatoris de Marolio *, ut aliquot monachos ad informandum eo loci aſceterium cum abbate mitteret. quod Meſchinus præſtitiſſe dicitur. Teſtes Fulcherius Orbiſterii, Meſchinus Marolii, & Petrus Brolii-Grolandi abbates. quæ litteræ editæ ſunt in tomo IV. Galliæ-chriſtianæ, ubi de Brolii-Grolandi monaſterio, quod modo Ciſtercienſium eſt: monaſterium vero Salvatoris de Marolio cella ſancti Michaëlis in Eremo.

XLII. Gordanica cella Anianæ adjudicata. a *ſupra n. 26.*

Dum Paſchalis papa Valentiæ [a] in Delphinatu verſaretur, delata eſt ad eum cauſa monachorum Caſæ-Dei & Anianæ, qui de eccleſia ſeu cella ſanctæ Mariæ de Gordanico ſimul diſceptabant. Delegati a pontifice judices, Richardus Albanenſis, Girardus Engoliſmenſis, Albertus Avenionenſis, Euſtachius Valentinus, & Gauterius Magalonenſis epiſcopi; necnon presbyteri cardinales Riſus, Landulfus & & Divizo; atque diaconi cardinales Johannes, Ugo & Berardus. Hi omnes, auditis utrimque partibus, cenſuerunt, prædictam eccleſiam ab Aniacenſibus diu poſſeſſam, injuſte a Caſæ-Dei monachis uſurpatam fuiſſe; adeoque Anianenſibus reſtituendam. Relata arbitrorum ad pontificem ſententia, abbatem Caſæ-Dei, ſcilicet Aymericum, ad ſe ſiſti juſſit, *& cum cereo, quem tenebat in manu ſua, refutare fecit: & ipſemet papa, ſuſcepta eadem refutatione, ilico Anianenſem abbatem & monachos cum eodem cereo & quodam lapide inveſtivit, ſalvo tamen jure Caſæ-Dei, ſi quod ibi habere videbitur. Facta ſunt hæc apud Valentiam temporibus domni Paſchalis II. papæ & coram eo, dominicæ incarnationis anno* M C VII. *menſe Julio, indictione* XV. Hoc placitum integrum in Appendice referre viſum eſt. Nec ſic tamen quievit Caſæ-Dei monachorum altercatio, ut [b] inferius videbimus. Qui hic inter arbitros habetur Divizo presbyter cardinalis, poſtea legatus in Germaniam miſſus eſt ad componendas diſſenſiones Auguſtenſium contra Hermannum ſchiſmaticum epiſcopum, Divitius dictus [c] ab Udalſcalco, qui totam hiſtoriam fuſe expoſuit.

b *ad an.* 1114. c *Caniſ. to.* 2. *p.* 221.

S. Severi abbates.

In hunc annum incidit mors Suavii abbatis ſancti Severi in capite Waſconiæ, cujus obitus idibus Februarii notatur. Ejus tempore eccleſia beatæ Mariæ de Solaco, quæ ſancti Severi monaſterio a Guillelmo-Sancio duce olim data fuerat, Burdegalenſi ſanctæ Crucis cœnobio a pontificiis miniſtris tributa eſt: qua de re apud Paſchalem conqueſti ſunt Suavius abbas, Willelmus Aquitaniæ dux, & Gaſto proconſul Bearnenſis litteris ad pontificem ſcriptis, quas in Appendice referemus. Suavio abbati ſucceſſit Raimundus-Bernardi, abbas ſextus, cujus ordinatio IV. nonas Julii facta traditur. Is poſtmodum factus videtur epiſcopus Aginnenſis, ut in ſancti Severi necrologio legitur idibus Januarii, & quidem anno M C XXVII. quo Petrus *de Goz* abbas ſancti Severi electus eſt, cui poſt triennium Robertus ſucceſſit, mortuus anno M C XXXVII. idibus Auguſti. Suffectus in ejus locum ad annos quatuor Arnaldus de Trajecto *, quibus abbatibus Hugo clericus de Puihana hagiologium & necrologium ſcripſit, deſinens in anno M C XXXIX. Arnaldi ſucceſſor Raimundus-Sancius ad unum dumtaxat annum obiit VIII. kal. Martii. Hunc excepit Raimundus tertius, paullo poſt electus epiſcopus Aginnenſis, de quo necrologium VII. idus Aprilis: *Depoſitio domni Raimundi epiſcopi Aginnenſis, monachi & abbatis iſtius loci, anno* M C XLVIII. De ejus ſucceſſoribus in abbatia nihil ſingulare dicendum occurrit.

* *du Trajet.*

Res Lemovicenſes. d *lib.* 69. *n.* 32.

Apud Lemovices Gauzbertus [d] Uſercenſis abbas, cum ad reconciliandum cum Willelmo comite Euſtorgium epiſcopum, quem Willelmus in vinculis tenebat, Lemovicas ſe contuliſſet, ibidem IV. kal. Octobris obiit, & in regali baſilica Salvatoris ſeu ſancti Martialis humatus eſt honorifice ad tumulum Guillelmi epiſcopi. Hujus abbatis nepos exſtitit Stephanus ille monachus, cognomento Mala-faida, quem a nativitate cæcum beatiſſima virgo Maria in monaſterio Soliaco mirabiliter illuminavit, teſtante Gaufredo [e] priore Voſcienſi, qui ſubſequentes abbates comme-

e *Labbe bibl. to.* 2. *p.* 298.

Digitized by Google

morat. Primus poſt Gauzbertum fuit Petrus, cujus tempore, & quidem anno MCX. Guillelmus de Alba-roca Petragoricenſis ſancto Petro Uſercæ ac Petro abbati, ejuſque monachis committit monaſterium Exidolii * diœceſis Petragoricenſis, cujus monaſterii initia & auctores ignorantur.

ANN. CHR. 1107.

* *Exidchil.*

XLIII.

S. Benigno libertas ab Hugone duce firmata.

Cum Paſchalis papa Divionenſem ſancti Benigni eccleſiam, ut ſuperius [a] diximus, conſecraret, Hugo Burgundiæ dux hortatu pontificis *promiſit* [b] *in ſacrata ejus manu*, ſe Divionenſem illam eccleſiam in eadem libertate dimiſſurum, quam ejus patruus bonæ memoriæ Hugo dux & monachus ei conceſſerat. Inſuper injuſtas quaſdam exactiones, quas ipſius miniſtri extorquebant, relaxavit, & juſtitiæ exercendæ *in burgo, quod clauſtrum dicitur*, jus & facultatem monachis eorumve miniſterialibus, aliaque conceſſit. Hoc autem donum, laude magnatum ſuorum factum, in manu domini papæ poſuit, & frater ipſius Heinricus laudavit. *Teſtes Savaricus Verziacenſis, Valo abbas de Latona* *, *Rainerius dapifer, Joſbertus vicecomes, Hugo de Poliaco, Tecelinus-Sorus*, pater ſancti Bernardi abbatis Claræyallenſis, & alii. Obſervanda ſequens apud Perardum charta Rotberti Lingonenſis epiſcopi, qui ad preces Guidonis Wangionis-rivi * domini confirmat donationem, quam almo martyri Benigno Divionenſis cœnobii & ſancto Stephano Wangionis-rivi, *in manu domni beatæ memoriæ Gerentonis abbatis Divionenſis* fecerat. ubi notanda hæc verba *bonæ memoriæ* de Gerentone ſeu Jarentone abbate adhuc ſuperſtite, qualia jam ſæpius alias obſervavimus. Sane Jarentonem in vivis tunc fuiſſe ſequentia ejuſdem chartæ probant, ubi idem Guido ait ſe eadem denuo donare *in manu domni Jerentonis abbatis*, quem quatuor ſaltem annis ſupervixiſſe videbimus.

a *ſupra n. 16.*

b *Perard. p. 210.*

* *de S. Jean de Lône.*

* *Vignory.*

XLIV.

Willelmi Matiſcenſis comitis donatio facta Cluniaco.

Inſignis eſt charta Willelmi Burgundionum & Matiſcenſium comitis hoc anno data, qua donationes anteceſſorum ſuorum Cluniaco factas confirmat, aliaſque de ſuo addit, commemorans progenitores & anteceſſores ſuos in hæc verba. *Notum ſit cunctis amantibus veritatem & pacem, quod ego Willelmus Burgundionum comes & Mathicenſium laudo & confirmo ad Cluniacum omnes donationes quas anteceſſores mei Burgundionum comites & comites Mathicenſium loco illi venerabili uſque hodie contulerunt: videlicet Rainaldus pater meus, filius Willelmi; & ipſe Willelmus, filius alterius Rainaldi; & ipſe Rainaldus, filius alterius Willelmi; & quæ illic dedit Stephanus comes, patruus meus. Poſſeſſionem quoque in pago Leodienſi, quam Aywalliam vocant, quam mater mea Regina, quæ fuit uxor Rainaldi Mathicenſium comitis dedit ad Marciniacum, ubi & ipſa multis jam annis in ſanctimoniali habitu ſervit Deo ſub diſciplina domni ac venerabilis Hugonis abbatis. Nam de mea parte dono ad præfatum locum Cluniacum, quicquid jure hereditario a majoribus meis mihi obvenit apud Bellum-montem, qui locus eſt in epiſcopatu Lauſanenſi, & inſulam proximam, quam dicunt Inſulam-comitum, quantum ad me res ipſa pertinet, in hominibus, in terris, in vineis, in piſcariis, vel ceteris reditibus. Sic laudo, ſic offero res nominatas pro redemptione animæ meæ, & avi ac nutritoris mei Cononis comitis & reliquorum parentum meorum* &c. *Actum publice apud Berziacum* * *villam in manu domni Hugonis Cluniacenſis abbatis, anno dominicæ incarnationis* MCVII. *indictione* XV. *anno domni Paſchalis papæ ſecundi* VIII. *anno* II. *Heinrici regis quarti, anno vero ordinationis domni Hugonis abbatis Cluniacenſis* LVIIII. In hac comitum Matiſcenſium ſerie obſervare licet morem apud veteres non raro uſitatum, ut nepos avi nomen referret, ut in eo avus quodam modo reviviſcere videretur.

* *Verzy.*

Aliæ res Cluniacenſes.

Eodem anno monaſterium Vallis-cluſæ, diœceſis Veſontionenſis, in manu prioris de Mortua-aqua Cluniacenſibus tradit Theobaldus de Rubeo-monte. quod Pontius archiepiſcopus Veſontionenſis ratum habet litteris venerabili Hugoni abbati Cluniacenſi ſcriptis.

Tunc ſancti Wlmari monaſterium in pago Bolonienſi ita deformatum erat, ut Euſtachius [c] comes, cum diu ad illud reformandum in caſſum laboraſſet, litteras ea de re cum Maria conjuge ſcribere coactus ſit ad Hugonem abbatem mox laudatum, ut id per ſe ſuoſque efficeret, maxime quod ipſius pater illic ſepulturam ſuam elegiſſet. Illud itaque monaſterium Hugoni ordinandum committit, optimatibus ſuis aſſentientibus in præſentia Johannis epiſcopi Taruennenſis & Lamberti abbatis ſancti Bertini. Actum apud ſanctum Wlmarum anno Verbi incarnati MCVII. indictione XV. quod Paſchalis papa litteris ſuis confirmat, datis hoc ipſo anno apud Aquam-bellam * in Sabaudia, III. nonas Auguſti, cum e Trecenſi concilio in Urbem rediret.

c *Bibl. Clun. p. 539.*

* *Aigue-belle.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1107.

XLV. Turbæ in Tornacenſi S Martini monaſterio.

Poſtquam Odo Tornacenſis abbas ad Cameracenſem epiſcopatum [a] promotus
fuiſſet, & Segardo priori monaſterium regendum reliquiſſet, tunc monachis ma-
gna [b] perſecutio a canonicis Tornacenſis eccleſiæ excitata eſt. Hi ſiquidem mona-
chis interdicere cœperunt, ne ullum extraneum ſepelirent in ſua eccleſia, quippe
quæ non abbatia eſſet, ſed ſui juris eccleſia; nec eos in ea remanſuros, niſi quam-
diu ipſi vellent. Hac molitione commoti duo archidiaconi, Anſelmus & Radulfus
filius domni Tetbaldi, qui Odonem epiſcopum adhuc illic commorantem fre-
quentabant, cum ſupplicibus litteris Odonis Romam adeunt, & a Paſchali ponti-
fice privilegium obtinent, quo monachis jus ſepeliendi extraneos aſſeritur, & exem-
tio a decimis, quas *a laicis* tantum, adeoque non a monachis perſolvi debere Leo
IV. ſynodali conſtitutione decrevit. Ubi hoc privilegium canonicis innotuit, ilico
contra inſurgunt, omneſque adverſus monachos concitant, denique incendiis & ra-
pinis monaſterium infeſtant. His acceptis, Paſchalis monachorum cauſam Baldrico
Tornacenſi epiſcopo gravibus litteris commendavit: at nihilo minus canonici in-
cendiis in monachos graſſari pergunt, ſuiſque militibus res eorum diripiendas per-
mittunt. Cum ad quoddam monaſterii prædium deprædandum miſſos ſatellites ac-
cepiſſet Segardus abbas, eo præmiſſus eſt ad eos reprimendos Gerulfus monachus,
qui in ſæculo ſtrenuus miles fuerat, optimatum illius regionis cognatus. Ubi adve-
nere ſatellites, curtem deprædantur, monachumque ipſis reſiſtere volentem tam
graviter ſauciant, ut eum in lectulo ad monaſterium referri neceſſe fuerit. Ea inju-
ria commoti Gerulfi cognati, cum valida manu canonicorum miniſtros aggreſſi,
octodecim ex eis occidunt, quorumdam pedes obtruncant, ceteros in fugam con-
vertunt. De hac victoria cum quidam monachorum exſultarent; contra Segardus
abbas, ea re, ut par erat, ſupra modum mœrore affectus, ingreſſus eccleſiam, co-
ram altari proſtratus amare flere cœpit, tam pro animabus interfectorum, quam pro
peccato fratrum, qui ea de re exſultaverant: iiſque in capitulum convocatis præce-
» pit, ut poſtera die totus conventus in pane & aqua jejunaret, &, ſicut in paraſceve,
» totum pſalterium recitarent, & proceſſionem facerent, & in capitulo etiam omnes
» *diſciplinas* ſuſciperent. quæ devotio, quantum Deo placuerit, protinus effectus de-
monſtravit.

Quomodo ſedatæ.

Adhuc enim ſedentibus in capitulo monachis, ſupervenit Everardus caſtellanus,
totius regionis princeps, rogavitque ſe in capitulum admitti. Ingreſſus cum quibuſ-
» dam viris ſapientibus, in hunc modum verba fecit. De inſtauratione hujus eccleſiæ
» quantum lætati ſumus, tantum nunc de ejus deſtructione, cum necdum ab inſtau-
» ratione completus ſit viceſimus annus, triſtitia afficimur. Scimus quidem injuſte vo-
» bis a clericis interdici extraneorum ſepulturam: at vos eis injuſte decimas ſuas au-
» ferre vultis. Licet enim prædia noſtra pro animarum noſtrarum ſalute vobis contu-
» lerimus, decimas tamen dominæ noſtræ Mariæ vobis dare nobis non licuit. Quod
» ergo vobis dedimus, tenete: & quod ſanctæ Mariæ dedimus, ne auferatis. Si vero
» jus ſuum, quod a quingentis annis tenuit, ſanctæ Mariæ auferre pergatis: quid vo-
» bis ſæculum reliquiſſe proderit, qui aliena rapitis. Itaque rogo vos, ut ab incœpta
» pertinacia recedentes, pro inſolita libertate provinciam non perturbetis, ſed vici-
» narum abbatiarum, quæ vobis antiquiores ſunt, morem & exemplum ſequamini:
» nos vero efficiemus, ut clerici jus ſepulturæ vobis cedant. Hæc ubi peroraſſet caſtel-
lanus, totus conventus protinus aſſenſit: ſicque concordia ſancita eſt, ex qua tanta
inter utroſque amicitia ſecuta, ut mutuis in ſeſe beneficiis certarent.

XLVI. Dunenſis monaſterii initia.

Dunenſis in Flandria monaſterii originem ad hunc annum refert Iperius, ut in
exemplari noſtro legimus, quod alii ad præcedentem revocant. Primus ejus auctor
vir *ſanctitate famoſus*, Ligerius nomine, *monachus de ordine ſancti Benedicti nigrorum
monachorum*, qui, relicta patria notiſque, ut liberius Deo ſerviret, in Flandriam ac-
ceſſit, & in Furnenſi territorio inter arenoſa & montoſa maris litora, quæ Dunas
vocant, ſubſtitit; ibique ex eleemoſynis ipſi collatis victitans, oratorium beatæ
Mariæ virginis ædificavit, quod in conventiculum nigrorum monachorum paullo
poſt accrevit, ac demum in nobiliſſimum monaſterium, beatæ Mariæ de Dunis
vocabulo inſignitum. Hunc locum viginti & uno annis rexit Ligerius abbas: cui ſuc-
ceſſit Fulco abbas ſecundus, ex monaſterio Saviniacenſi, forte eo ipſo, ex quo Li-
gerius prodierat, iſtuc profectus, qui novum monaſterium haud procul a priori in-
choavit, eique decem annis in nigro habitu præfuit: ſed tandem florente Ciſter-
cienſium

[a] lib. 70. n. 106.
[b] Spicil. to. 11. p. 448. & ſeqq.

Digitized by Google

cienſium inſtituto, ſe ſuaque Ciſtercienſi Ordini ſub linea Claræ-vallis ſubjecit. Hoc monaſterium, lapſu temporis arenis maris obrutum, Brugas noſtro tempore tranſlatum eſt.

ANN. CHR. 1107.

XLVII. Theoderico S. Trudonis abbate mortuo novæ ibi turbæ.

In monaſterio ſancti Trudonis deceſſit hoc anno Theodericus abbas [a] VII. kal. Maii, ipſo anno quo ritus Cluniacenſes admiſerat, exactis in abbatia novem annis, & tribus fere menſibus, poſt infirmitatis dies tantum quinque, quam ex minutione ſanguinis contraxerat. Poſt ejus mortem novas denuo turbas & perſecutiones cum ſuis aſſeclis excitavit Herimannus, jam rejectus a præfectura, & propter malefacta excommunicatus. Hæc omnia fuſe [b] deſcribit Rodulfus ſeu Radulfus, tunc prior, in ſuo chronico, qui ad declinandam Herimannitarum, qui eum ſibi contrarium noverant, invidiam prioratu ſe abdicavit. Sepulto poſt triduum Theoderico, deſignati fratres de futura electione nuntium ad Olbertum Leodicenſem epiſcopum perferunt, inde ad Mettenſem (is tunc Adalbero erat) profecturi. Verum, ubi Leodium advenerunt, illic nuntios imperatoris offenderunt cum litteris imperialibus, epiſcopo præcipientes, ut ne ulterius Herimanno moleſtus & contrarius eſſet. Cum vero epiſcopus, qui Heinrici ſenioris partes contra filium tenuerat, recens novo imperatori reconciliatus eſſet, nuntiis imperatoris non omnino contradixit, nec tamen omnino aſſenſit, ſed in ſumma reſpondit, ſuum non eſſe ſancto Trudoni dare abbatem, ſed eum benedicere, quem Mettenſis epiſcopus prætuliſſet. At Stephanus, ſancti Jacobi apud Leodium abbas religioſiſſimus, multa fiducia & libertate nuntiis probavit, Herimannum, jam pridem eccleſiaſtico judicio damnatum pro invaſione abbatiæ, & pro indurata inemendatione excommunicatum, non poſſe mereri abſolutionem, niſi a cœptis deſiſtat, & promiſſam toties emendationem & pœnitentiam factis exſequatur. Verum nihilo ſecius nuntii ad ſanctum Trudonem deducunt Herimannum, & per comitem Giſlebertum in abbatiam introducunt, repugnantibus monachis, quos ille modis omnibus vexavit, in tantum, ut die feſto ſancti Petri ad Vincula kalendis Auguſti, & inventione ſancti Stephani protomartyris patroni ſui, nihil omnino haberent, quo reficerentur. Quæſitus inter ea nuntius, qui de tantis malis relationem ad Mettenſem epiſcopum perferret. Electus ad id muneris Rodulfus, qui ut adverſariorum inſidias in itinere evitaret, junxit ſe copiis Friderici Colonienſis archiepiſcopi & Godefridi ducis Lovanienſis & Arnulfi Lomenſis comitis, tendentium Virdunum ad imperatorem, in cujus comitatu erat Adalbero epiſcopus Mettenſis. Hic Rodulfo audientiam diſtulit, dum ad urbem Mediomatricum rediiſſet. Mox eo profectus eſt Rodulfus, epiſcopi juſſu deductus a priore ſancti Clementis, nomine Azelino, qui poſtea Gorzienſis abbas creatus eſt. Ubi in urbem revertit epiſcopus, duas Rodulfo epiſtolas dedit, unam ad Herimannum pſeudabbatem ambigui ſenſus, alteram ad fratres Trudonianos, quos bono animo eſſe juſſit, pollicitus, ſe iis invitis Herimannum in abbatiam non inducturum: ceterum ſe brevi ad eos profecturum, ut quid e re ipſorum eſſet ſtatueret.

[a] V. lib. 69. n. 119.

[b] Spicil. to. 7. p. 417. & ſeqq.

His litteris acceptis reditum ad ſuos per mille anfractus & diſcrimina maturat Rodulfus, in itinere benigne exceptus, primo quidem in abbatia canonicorum ſancti Petri nuper incœpta, tum in cellula fratrum ſancti Hucberti in caſtello *Cuns*, dehinc in ipſo ſancti Hucberti monaſterio, inde in cella Cluniacenſium ad ſanctum Symphorianum, ſita inter Hoyum [*] & Leodium; poſtremo in Leodienſi ſancti Jacobi monaſterio, ubi Stephanus abbas omnimodam ei humanitatem exhibuit. Illic omnes eum dehortabantur, ne ad ſanctum Trudonem rediret ob conjurationem in ipſius caput factam ab Herimannitis: ſed arte placavit Gertrudem uxorem Giſleberti comitis, Herimanni fautoris, quem illa in Rodulfum proritabat; effecitque ut per illam ſalvus ſibi conductus daretur. Redit ergo ad ſuos Rodulfus, mirantibus ſtupentibuſque quo pacto ex tot adverſariorum inſidiis evaſiſſet incolumis. Redditæ litteræ non minus Hermanno, qui ſenſum ſuarum non capiebat, quam fratribus placuerunt. Interim Leodicenſis epiſcopus monaſterium & forenſes eccleſias interdicto ſupponit, dum Herimannus in abbatia moraretur. Acta ſunt hæc menſe Maïo. Julio inſequente Leodium, inde ad ſanctum Trudonem venit Mettenſis epiſcopus, cujus conſiliarios & familiares Herimannitæ pecunia & amplioribus promiſſis corrumpunt. Hi pro Herimanno allegant, ei a Poppone Mettenſi epiſcopo datam fuiſſe abbatiam: at fratres reponunt id non canonice, ſed ſimoniace factum, « reſiſtentibus fratribus, quos ille flagellis cædi juſſerit; hominem per vim intruſum, «

[*] *Huy.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1107. bona monaſterii profligaſſe; denique eum necdum monachum eſſe, quippe qui ad nullius eccleſiæ titulum adhuc profeſſionem feciſſet, nec benedictionem monachi ſuſcepiſſet; adeoque abbatis benedictionem percipere non poſſe. Neque fratrum conſtantiam emollire potuit epiſcopus Mettenſis. Poſt ipſius diſceſſum cum omnia pejus irent, Leodium ſe recepit Rodulfus in monaſterium ſancti Laurentii, ubi ſub magiſterio ſapientis viri abbatis Berengarii ſtabilitatem ſuam tertia hebdomada menſis Septembris firmavit.

Interim Leodium acceſſit imperator medio Decembri, cum e Flandria rediret. Mox eo ſe conferunt Trudoniani, adverſus Herimanni, ejuſque fautorum vexationes proclamantes. Adfuit quoque cum ſuis Herimannus. Die ad eorum audientiam indicta in capitulum ſancti Lamberti, illic convenit ſeditque imperator cum ſuis epiſcopis & principibus; ſedit etiam Olbertus Leodicenſis epiſcopus cum ſuis canonicis, & abbates urbis, Berengarius ſancti Laurentii, & Stephanus ſancti Jacobi. Cauſa utrimque ventilata, cum nihil ſani afferret Herimannus, ei auctor fuit imperator, ut ex adſtantibus quoſdam ſeorſim conſuleret. Ex his quidam cum eo egreſſi e conventu, ad hoc tandem eum perpulerunt, ut regreſſus in medio omnium ſe graviter peccaſſe & erraſſe fateretur, & toto corpore humi proſtratus, abſolutionem peteret, promitteretque ſe poſthac numquam talia commiſſurum. Fecit ille quod ei ſuggeſtum erat, abſolutuſque eſt ac juſſus abire. quo facto, cum deſeruere omnes ejus ſatellites, & ad ejus hoſpitium præcurrentes, univerſa, quæ ipſius erant, diripuerunt: ita ut quo ſe verteret, non haberet. *Sic agunt laïci*, inquit Rodulfus, *erga ſtultos & nimium credulos monachos, quos ad talem honorem perducunt, honoris cupidos, ſed honoris indignos.* His actis, imperator Aquiſgranum petiit, & cum eo inter alios Mettenſis epiſcopus, a quo tandem fratres eligendi abbatis facultatem vix extorſere. qua de re anno ſequenti. Hæc paullo fuſius perſecutus ſum ad cautionem poſterorum.

XLVIII. Fulcardo Laubienſi abbati ſuccedit Walterius.

Hic etiam annus ſupremus fuit Fulcardi Laubienſis abbatis, qui anno præfecturæ tertio decimo plenus dierum [a] exceſſit e vivis, vir in omnibus vitæ monaſticæ exercitiis, maxime in celebrandis divinis officiis ſedulus ac devotus. Sepultus eſt ad anteceſſorem ſuum in eccleſia ſancti Urſmari. Ejus in locum ſubſtitutus Walterius, cujus anno ſecundo Laubienſis eccleſia tertium dedicata eſt III. kal. Octobris, ob motionem ſcilicet altaris. Ea enim tunc omnium perſuaſio erat, ut moto altari, cujus gratia eccleſia fit, de novo conſecretur eccleſia, ut ex litteris Anſelmi & Ivonis ſuperius [b] oſtendimus. Eodem abbate eccleſia ſeu cella, quæ *Monaſterium* dicitur, auctoritate & aſſenſu Burchardi Cameracenſis epiſcopi & archidiaconorum, pro clericis monachos admiſit.

[a] *Spicil. to. 6, p. 609.*

[b] *V. lib. 68. n. 106.*

Illic etiam turbatio.

Walterii quoque abbatis tempore magna apud Laubienſes turbatio & antiquarum conſuetudinum mutatio facta eſt. quod hac occaſione contigit. Per id tempus cum quædam renovatio monaſtici fervoris & ordinis in cunctis fere provinciæ monaſteriis fieret; incuſantur Laubienſes, quod nomen quidem haberent honeſtatis, ſed antiquam religionis & ſcientiæ formam amiſiſſent. Vulgabatur hic rumor in primis per Herlefrandum Cameracenſis eccleſiæ archidiaconum, inſtigante Aviſo Aquicinctenſi abbate, qui poſtmodum Atrebatenſis epiſcopus factus eſt. Tentata Laubienſium reformatio per Leodicenſes ſancti Jacobi & ſancti Laurentii monachos: ſed non bene ſucceſſit. adeo difficile eſt inveteratas conſuetudines immutare. Denique res eo devenit, agente præ aliis Remenſi archiepiſcopo, ut amoto Walterio abbate, alter in ejus locum ſubſtitueretur. Abbatia itaque ceſſit ille, & in quamdam monaſterii villam ſeceſſit, ex cujus reditibus neceſſaria ei vitæ ſubſidia conferebantur. Ejus ceſſione uſi abbates vitæ diſtrictioris ſtudioſiores, urgent Cameracenſem epiſcopum, ut abbatem, qualem ipſi volebant, Laubienſibus præponerent. Hi vero electionis libertate ſe privari non ferentes, unum e ſuis eligunt. Electus Romam pergit, confirmaturque a ſummo pontifice, qui, *niſi propter cavendam ſuffraganeorum injuriam*, eum ordinaturus fuiſſet. Sed, dum electus ille ad ſuos reverſus eſſet, ante benedictionem morte interceptus eſt. Tandem, indicto ad novam electionem loco, qui Bona-ſpes dicitur, omnium ſuffragia convenerunt in Leonium monachum Aquicinctenſem, tunc in cella Heſdinienſi triginta fere monachorum priorem, quem divinitus electum fuiſſe Laubienſis chronographus teſtatur. quod probant ejus facta ſuo loco referenda.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1107.

XLIX. Turbæ in Virdunenſi eccleſia.

Poſt mortem Richeri Virdunenſis epiſcopi, quæ hoc anno contigiſſe[a] traditur, electus eſt ad ſupplendum ejus locum Richardus, illius eccleſiæ archidiaconus, qui hunc epiſcopatum ſedi Remenſi, ad quem mortuo Manaſſe archiepiſcopo poſtulatus erat, prætulit. Hinc Mettas profectus, de manu Heinrici regis *baculum pontificii* ſuſcepit. Quod ubi Paſchalis papa reſcivit, eum excommunicatum denuntiavit. Quam ob rem Richardus Romam profectus, abſolutionem petiit: ſed, nulla ſatisfactione data, ligatus ut erat Virdunum reverſus eſt. Mox pontifex litteras direxit Laurentio ſancti Vitoni abbati, ut tam ipſum Richardum, quam omnes ei adhærentes, excommunicatos denuntiaret. Fecit ille quod juſſus erat, nec ab illa die cum Richardo, clerove Virdunenſi, qui ei aſſentabatur, ullam communionem habuit. quæ res magnam ipſi, ſuiſque perſecutionem concitavit, ut inferius dicturi ſumus.

a *Spicil. to. 12. p. 294. & ſeqq.*

L. Piboni Tullenſi epiſcopo ſuccedit Riquinus.

Eodem anno Pibo Tullenſis epiſcopus vivere deſiit, mortuus VIII. kal. Decembris, aliis nono, quo die in necrologio ſancti Benigni, ubi jam epiſcopus monaſticæ profeſſioni nomen dederat, laudatur his verbis: *Depoſitio domni Pibonis Tullenſis, & hujus eccleſiæ monachi.* Tullenſi eccleſiæ præfuit annis XXXVIII. ſepultus in Tullenſi eccleſia, in capella ſanctæ Mariæ-Magdalenæ. Ejus tempore condita fuit in fundo ſancti Manſueti abbatia ſancti Leonis papæ prope muros urbis ab Anglehero decano illius ſedis pro canonicis regularibus. Primus ejus abbas Seherus anno M C X. litteras a Paſchali papa obtinuit, in quibus Pibonis in illam eccleſiam beneficia memorantur. Vixit ibidem pontificatu Innocentii II. Hugo Metellus, cujus epiſtolæ necdum editæ ſunt, præter epiſtolam ad Gerlandum de ſanctiſſimo euchariſtiæ ſacramento, in tomo tertio noſtrorum Analectorum editam, ubi aliarum epiſtolarum mentio facta eſt.

Paullo ante obitum Pibonis detecta[b] ſunt in monaſterio ſancti Manſueti tria feretra, quorum duo continebant oſſa primorum Tullenſis eccleſiæ epiſcoporum, Amonis ſcilicet, qui ſancto Manſueto proxime ſucceſſit, Alchæ, Celſini, Auſpicii & Urſi, cum eorum ſandaliis, aliiſque pontificalibus indumentis: in tertio reperta tria capita & oſſa trium corporum, ſub quibus capitibus nummus æreus inventus fuit, & numiſma L. Veri. Ex quibus indiciis quibuſdam viſum eſt, hæc eſſe corpora regis & reginæ, eorumque filii, qui ſancti Manſueti interventu ex undis divinitus erepti ſunt. Hæc porro feretra poſita in veteri cancello monaſterii, ubi crypta erat *opere cæmentarii in modum arcus triumphalis curvata & rotunda*, in qua tria hæc feretra detecta ſunt anno M C VII. a Theomaro ſancti Manſueti abbate, cum novo operi inſiſteret: ad quod dedicandum Richardum Albanenſem epiſcopum invitavit. Mitto aliam eorumdem feretrorum tranſlationem, quæ Eugenii IV. pontificatu facta eſt. Piboni ſucceſſit in epiſcopatu Riquinus illius eccleſiæ primicerius, nobili & antiquo genere de Commarceïo procreatus, qui non pauca ſancti Manſueti monaſterio beneficia contulit.

b *Analect. to. 3. p. 459.*

LI. Lerino facta donatio.

Inter varia Andreæ Valladerii abbatis opera, quæ in Mettenſi ſancti Arnulfi monaſterio vidimus, exſtat hiſtoria urbis Avenionenſis, & in ea diploma Arberti ejuſdem urbis epiſcopi, pro monaſterio Lerinenſi. Hic ſæpe rogatum ſe fuiſſe dicit a Lerinenſi abbate & monachis, ut illorum eccleſiæ, quæ in Caſtro-Raynardi conſtituebatur in honorem ſancti Honorati, aliquam donationem faceret. Reſpondet epiſcopus, ſe diu diſtuliſſe illorum deſideriis ſatisfacere: *quia cum prædeceſſor illius abbatis Lerinenſis, qui poſtea factus eſt epiſcopus in Italia, prædictam eccleſiam Caſtri-Raynardi dediſſet epiſcopo Avenionenſi coram Gebuino archiepiſcopo Arelatenſi, & ejuſdem eccleſiæ ei clavem reddidiſſet, iſte abbas, illius ſucceſſor, de dicta eccleſia moleſtare dictum epiſcopum Avenionenſem non erubuerat. Sed quia nunc rediiſſet ad cor, & reliquiſſet ex toto dictam eccleſiam* ipſi epiſcopo; ille ejus preces exaudiens, donat ad obſequium ipſius eccleſiæ ſancti Honorati, conſtruendæ in caſtro-Raynardi, *decimas dominicaturæ*, quas habebat juxta illud caſtrum, & decimas animalium. *Datum apud Forum-Julii in conſpectu Berengarii ejuſdem civitatis epiſcopi, anno ab incarnatione Domini* M C VII. *indictione* XV. Id factum tempore Pontii-Fortis abbatis Lerinenſis, cujus proximus anteceſſor Aldebertus[c] non fuit epiſcopus: ſed neque video, cuinam abbati Lerinenſi id tribuendum ſit.

c *V. lib. 70. n. 27.*

LII. S. Modoaldi reliquiæ tranſlatæ in Saxoniam.

In Saxonia ſub finem ſæculi decimi conditum eſt ab Ekkehardo comite Helmwardeshuſenſe monaſterium, quod ad extremam redactum penuriam beatus Mein-

ANN CHR. 1107.

wercus Patherbrunnenſis epiſcopus, in cujus diœceſi poſitum erat, in alium locum fruſtra transferre tentavit. Sæculo duodecimo ineunte præerat illi cœnobio Thietmarus abbas ſextus, qui nihil prætermiſit, quo ſemiruta inſtauraret ædificia, & animarum ſalutem procuraret, adeoque ut corpus cujuſdam ſancti martyris vel confeſſoris obtineret. Hujus rei cauſa miſſus unus e ſuis ad Trevirorum civitatem, brachium S. Auctoris epiſcopi, aliaſque ſacras reliquias a Brunone archiepiſcopo impetravit. Verum his non contentus Thietmarus, nullum lapidem non movit, quo aliquod corpus integrum ipſi concederetur. Quapropter anno M C VI. cum Heinrico epiſcopo ſuo in Italiam ad Guaſtallenſe concilium proficiſcens, dum iret ac rediret per Treviros, Brunonem archiepiſcopum denuo pertentavit, quo votis ſuis annueret. Sed re infecta ad ſuos reverſus, denuo hoc anno ipſe Treviros adiit, hoſpitatus in ſancti Maximini monaſterio, ubi venerabilis abbas Berengoſus, ejuſque præpoſitus Arnulfus dignæ memoriæ, eum cum congrua veneratione exceperunt. Admiſſus ad archiepiſcopi audientiam die dominica palmarum, itineris ſui cauſam cum multa ſupplicatione exponit. Re in craſtinum dilata, Trevirenſium conſenſu ægre impetrato, ſancti Modoaldi archiepiſcopi corpus ei conceditur, in ſancti Paulini eccleſia tumulatum, quod die ſancto Paraſceves e tumulo effoſſum, feria ſecunda Paſchæ, celebratis miſſæ ſollemniis, quibus inter alios abbas ſanctæ Mariæ ad Martyres, Folcuinus an Petrus, cum ſuis interfuit, ex illa eccleſia ſollemni pompa effertur. Egreſſis e choro ſancti Paulini occurrit cum crucibus, & multo apparatu ſancti Maximini congregatio; inde progreſſis obviam procedunt majoris eccleſiæ canonici, aliique; tum abbas ſancti Martini cum ſuis, quorum quanto minor apparatus, tanto major erat devotio; ſub hæc ad pontem Everwinus abbas ſancti Eucharii, nunc ſancti Matthiæ, ejuſque fratres cum feſtivo apparatu. Tranſmiſſo demum Moſellæ fluvio reditum ad ſuos inſtituit cum ſacro loculo Thietmarus, deducentibus ſancti Maximini tribus monachis, qui in prædio ſuo, Evena dicto, ſacri corporis aliarumque reliquiarum bajulos exceperunt. Eadem humanitas in Prumienſi monaſterio eis exhibita, cujus loci abbas venerabilis Wulframnus accedentibus obviam cum ſuis proceſſit. Coloniam perductis occurrêre ſancti Pantaleonis monachi, qui eos, abſente ſuo abbate Herimanno, multa cum humanitate exceperunt. Antequam ad ſuos perveniret Thietmarus, litteris illos commonuit, ut ſe ad ſuſcipiendum tantum theſaurum præpararent. Accedenti obviam proceſſit Gumbertus abbas Abdinchofenſis: tandemque magno cum plauſu & triumpho ſacrum corpus ab Helmwardicenſibus excipitur VI. kal. Maii, qui deinceps ſollemnis habitus eſt. Totam hujus tranſlationis hiſtoriam uberius deſcripſit Stephanus ſancti Jacobi apud Leodium abbas, jam ſæpe a nobis laudatus, opuſque ſuum Thietmaro abbati, ejuſque fratribus inſcripſit, ut apud Bollandi continuatores ad duodecimum Maii videre licet. Demum totus ille ſacrarum reliquiarum theſaurus, poſtquam fatali Lutheri ætate poſtremus Helmwardeshuſanus abbas, ducta uxore, tranſiit ad hæreſim, Erici [a] epiſcopi Paderbornenſis induſtria ſubtractus, ſervatuſque ceſſit Paderbornenſi eccleſiæ: ipſum vero, celebre quondam, monaſterium jacet nunc inter rudera ab Haſſis disjectum, ex quo primum Lutherana, mox Calviniana hæreſis omnia turbare cœpit.

[a] *Annal. Paderborn.*

Berengoſus abbas Trevirenſis.

Qui in prædicta hiſtoria laudatur Trevirenſis ſancti Maximini abbas Berengoſus, is eſſe creditur, qui tres libros de inventione ſanctæ Crucis, in bibliotheca patrum editos, & quoſdam ſermones compoſuit. Certe in libri tertii capitibus primo & ſecundo ſe apud Treviros vixiſſe ſatis declarat, maxime capite ſecundo, ubi ait, beatæ Helenæ nobilitatem teſtari apud Treviros relicta ejus ædificia, ubi *pavimentum domus illius variis marmoribus & Pario quondam lapide ſtratum* etiam tunc cernebatur. Berengoſus S. Maximini abbas laudatur in diplomate Heinrici V. pro abbatia monaſterii, & in necrologio S. Arnulfi Mettenſis IX. kal. Octobris. Hic eſt Berengoſus abbas, cujus rogatu Heinricus V. S. Arnulfi poſſeſſiones anno M C XV. confirmavit.

LIII. Cellæ-Paulinæ initia.

Exſtat apud Turingos in diœceſi Moguntina monaſterium Cella-Paulinæ dictum ab ejus fundatrice Paulina, quæ mortuo marito illic recluſa, religioſiſſimam vitam duxit, & quarta-decima menſis Maii hoc anno ibidem ſancte obiiſſe a Trithemio traditur. Filius ejus Wernherus, Hirſaugiæ monachus, cum ſe perfectum regularis diſciplinæ obſervatorem exhibuiſſet, cum fratribus novem eo miſſus eſt cum Gerungo, qui primus ejuſdem loci abbas exſtitit. Imminente obitu matrona piiſſima

Digitized by Google

ANN. CHR. 1107.

Gerungum cum filio aliiſque accerſivit, ut ejus tranſitum precibus & eccleſiaſticis ſacramentis munirent. Corpus ejus ad altare ſanctæ Crucis honorifice conditum eſt. Gerungus, ejus loci primus abbas, patria Suevus, ex familia Buchaugenſium progenitus, Auguſtæ-Vindelicorum prima litterarum & morum elementa didicit. Ex ephebis egreſſus Hirſaugiam ſe recepit ſub Willelmi abbatis diſciplina, eximioſque brevi in virtute & regulari diſciplina progreſſus fecit, ob muſicæ peritiam cantor ab eo inſtitutus. Poſt hæc ad Cluniacenſe monaſterium miſſus eſt, ut ſacri iſtius cœnobii ritus & conſuetudines exploraret atque addiſceret, indeque Hirſaugiam reportaret. Erat in ſcripturis mediocriter verſatus, ſed ſcribendi peritiſſimus, multa volumina ſua manu exaravit. Ex priore veteris Hirſaugiæ monaſterii ad Cellam-Paulinæ miſſus, ibidem abbas a Ruthardo Moguntinenſi archipræſule ordinatus eſt. quod munus ſtrenue adimplevit.

Gerungus primus abbas.

ANN. CHR. 1108.

LIV.

Paſchalis acta Beneventi & Capuæ.

ANno ejus ſæculi octavo Paſchalis papa, rebus in Urbe utcumque compoſitis, ad partes Beneventanas autumno profectus eſt. Florentiæ tamen verſabatur VIII. kal. Octobris, quo die Johanni abbati Florentini [a] beatæ Mariæ monaſterii poſſeſſiones confirmavit. Ipſo menſe Octobri Caſinum [b] adiit; indeque, aſſumto ſecum Brunone abbate, Beneventum perrexit, ſynodum ibidem celebraturus. Dum illic moraretur pontifex, ad eum acceſſit pro monaſterii ſui utilitatibus Benedictus ſancti Vincentii ad Vulturnum abbas, & cum eo Johannes monachus, qui tunc monaſterii ſui chronicon ſcribebat. Hujus chronici principium cum vidiſſet Johannes cancellarius, is qui poſtea Gelaſius II. dictus eſt, opus laudavit atque auctorem; eoque conſpecto, itidem pontifex ſcriptorem ad proſequendum laborem adhortatus eſt. Bene, inquit, ô fili, magnum opus cœpiſti: ſed bene cœpta melius perficere ſtude. Beneventi IV. idus Octobris ſcriptæ ſunt litteræ Paſchalis ad Anſelmum, qui ipſum præmonuerat, Thomam Eboracenſem electum, qui conſecrationem ſuam in dies differebat, ne profeſſionem Anſelmo pro more facere cogeretur, fortaſſe tentaturum obtinere pallium a pontifice ante ſuam ab ipſo conſecrationem. quod ne fiat, Anſelmus intercedit: ſimulque Paſchali ſuggerit, regem Angliæ conqueri, quod regem Teutonicum inveſtituras dare impune patiatur. ad quæ pontifex reſpondet.

a *Ital. ſac. to. 5. p. 115.*

b *Chron. Caſin. lib. 4. c. 33.*

Capuana S. Benedicti eccleſia dedicata.

Finita ſynodo, Benevento Capuam ſe contulit Paſchalis, ubi, rogatus a Brunone abbate, eccleſiam [c] ſancti Benedicti, quam Deſiderius abbas in eadem urbe renovaverat, ſollemniter dedicavit, & in ea particulas veſtium ſanctiſſimi patris Benedicti recondidit. Hanc eccleſiam ſæculo decimo [d] primum conſtruxerat Johannes abbas cum adjuncto monaſterio, dum Caſinenſe everſum jaceret: eamdemque inſtaurare cœperat Deſiderius abbas, quam Oderiſius abſolvit. Calliſti II. pontificatu, cum Capuana civitas incendio conflagraret, illius monaſterii fratres, ſumto corporali, quo calix in ſacrificio tegi ſolet, illud igni oppoſuerunt, qui mox averſus, monaſterium intactum, uti & corporale ipſum, reliquit. Simile in ſuperioribus exemplum ex Glabro retulimus. Ceterum Capuanum illud ſancti Benedicti monaſterium, cum monachis deſtitutum eſſet, Leo X. Patricio [e] Capuano, ex familia de Angelis, in jus patronatus conceſſit, annuo tamen cenſu Caſinatibus reſervato; ibique conſtitutus abbas ſæcularis cum collegio duodecim canonicorum. Tandem Clemens VIII. abbatiam conceſſit cardinali Bellarmino cum archiepiſcopatu Capuano: quo dimiſſo, cardinalis a Paulo V. obtinuit, ut canonici in aliam transferrentur eccleſiam: ipſa vero ſancti Benedicti eccleſia ſuæ ſocietatis patribus traderetur. Poſt prædictam dedicationem Paſchalis papa Caſinum, indeque Romam reverſus eſt.

c *ibid.*

d *V. lib. 41. n. 96.*

e *Sanct. Capuan. p. 165.*

LV.

Johannes chronographus S. Vincentii ad Vulturnum.

Redeo ad Johannem ſancti Vincentii chronographum, quem modo laudabam. Hic Benedicto ejuſdem monaſterii abbati chronicon ſuum dedicavit. In epiſtola chronico præfixa, quam ex codice Barberinæ bibliothecæ deſcripſimus, ait, ſibi olim id operis injunctum fuiſſe a venerabili patre Girardo, a quo ſeptennis in illo monaſterio ſuſceptus, & in via mandatorum Chriſti eruditus fuerat: at ſe immaturæ tum ætatis id aggredi refugiſſe, quod poſtmodum Benedicti abbatis imperio aggreſſus ſit. Totum opus, quod ab ipſo mundi exordio pro more ejuſdem ætatis chronographorum exorditur, in ſeptem tribuit partes. Prima incipit a Paldone ejuſdem loci abbate primo, deſinitque in Joſue. Secunda a Joſue uſque ad ipſius mo-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108.

naſterii deſolationem, quæ a Sarracenis, Majone nono-decimo abbate, facta eſt, porrigitur. Tertia paſſionem continet multorum monachorum, qui a Sarracenis martyrio affecti ſunt. Quarta & quinta ejuſdem loci excidium & omnimodam monaſterii ſubverſionem, tranſmigrationemque monachorum. Sexta ipſius monaſterii inſtaurationem per venerabilem Girardum abbatem. Septima denique res geſtas per Benedictum abbatem, cui Johannes chronicon ſuum inſcribit, quod a Cheſnio partim in tomo ſecundo Franciæ ſcriptorum vulgatum eſt.

LVI. Philippus rex humatus Floriaci.

a Orderic. lib. 11. p. 835.

Ludovicus coronatur.

b Ivo ep. 189.

In Gallia rex Philippus Miliduni ad Sequanam ſupra Pariſios deceſſit III. kal. Auguſti. Corpus ejus in Floriacenſe ſancti Benedicti monaſterium, uti mandaverat, deportatum, honorifice humatum eſt. Cur ſancti Dionyſii eccleſiæ, ubi jam pridem reges Francorum humari conſueverant, Floriacenſem prætulerit Philippus, hanc proceribus, amiciſque ſuis, ſi Orderico [a] credimus, rationem reddidit. *Francorum*, inquit, *regum ſepulturam apud ſanctum Dionyſium eſſe ſcio: ſed, quia me nimium eſſe peccatorem ſentio, ſecus tanti martyris corpus ſepeliri non audeo. Admodum vereor, ne peccatis meis exigentibus tradar diabolo, & mihi contingat, ſicut ſcriptura refert, olim contigiſſe Martello Karolo. Sanctum Benedictum diligo, pium patrem monachorum ſuppliciter expoſco, & in eccleſia ejus ſuper Ligerim tumulari deſidero. Ipſe enim clemens eſt & benignus, omneſque ſuſcipit peccatores propitius, qui emendatiorem vitam appetunt, & ſecundum diſciplinam regulæ ipſius Deo conciliari ſatagunt.* Ita loquentem Philippum inducit Ordericus, ſubditque illum anno regni ſui XLVII. & quidem IV. kal. Auguſti mortuum fuiſſe, & in cœnobio ſancti Benedicti apud Floriacum, ſicut ipſe optaverat, inter chorum & altare ſepultum eſſe, ubi etiam nunc ſtatua ex lapide viſitur. Ludovicus ejus filius, qui ipſo vivente ante ſex annos rex deſignatus fuerat, Aurelianis III. nonas Auguſti inunctus coronatuſque eſt a Daimberto Senonenſi archiepiſcopo, contra prærogativam Remenſis eccleſiæ, ad quam tunc ob civiles principum diſſenſiones liber ac facilis acceſſus non erat. Ea de re nihilo minus graviter conqueſti ſunt Remenſes clerici: quibus pro Daimberto reſpondit Ivo [b] epiſcopus Carnutenſis. Ex urbe Aurelianorum Ludovicus Bituricas profectus eſt, ubi Floriacenſi monaſterio quædam largitus eſt pro animæ patris ſui remedio, qui ibidem ſepultus erat. *Notum eſſe volumus*, inquit, *quia patre noſtro Philippo viam univerſæ carnis ingreſſo, ex ejus mandato ſanctæ Floriacenſi eccleſiæ, quæ beati Benedicti dicitur, jam ſepulto, pro ipſius animæ remedio ea, quæ in villis ſancti Benedicti, Maiſnilis videlicet atque parrochia de Bolziaco, necnon in parrochia de Veteribus domibus... S. Benedicto & ipſius abbati Boſoni, ceteriſque fratribns ejuſdem eccleſiæ perpetualiter poſſidenda donavimus.... Actum publice Biturico in palatio, anno ab incarnatione Domini* M C VIII. *anno vero regni noſtri primo.* His litteris appoſita ſunt ante datam ſigna quatuor primorum regni officialium, ſcilicet *Anſelli de Warlanda* ſeu Garlanda *dapiferi, Hugonis, dicti Strabonis, conſtabularii, Pagani Aurelianenſis buticularii, & Widonis Silvanectenſis camerarii*; & poſt datam ſigna epiſcoporum, Walonis Pariſienſis, Johannis Aurelianenſis, Humbaudi Autiſiodorenſis, Hervei Nivernenſis, Manaſſæ Meldenſis, & Huberti Silvanectenſis; poſtremo Guillelmi comitis Nivernenſis, Rodulfi Dolenſis, aliorumque procerum.

LVII. Nivernenſium epiſcoporum index emendatur.

c Gall. chriſt. to. 3. p. 801.

d lib. 69. n. 77.

Ex his epiſcoporum ſubſcriptionibus ſatis intelligitur, erratum eſſe in Galliæ-chriſtianæ tomo III [c]. ubi Hugo tertius, Hervei ſucceſſor, ſacro Ludovici Craſſi adfuiſſe dicitur. ſiquidem Herveus poſt ſacrum illud cum rege Bituricis aderat, cum prædictæ litteræ pro Floriacenſibus editæ ſunt. Deinde Hugo Hervei ſucceſſor, non tertius, ſed quartus ejus nominis fuit, ut ex chartario Nivernenſi didicimus, patetque ex iis, quæ ſuperius [d] dicta ſunt. Certe Hugo iſte *quartus* dicitur in charta C V. ipſius chartacei codicis, & in charta C VIII. *ex eremo aſſumtus* perhibetur. Sic enim huic inſtrumento, in quo laudatur Willelmus comes, quod poſt mortem Hervei præſulis ſpolia non abſtulerit, apponitur *ſignum domni Hugonis, quem ex eremo aſſumtum dignatio divina voluit eſſe Nivernenſem epiſcopum.* In prædicta charta C V. Hugo *quartus* epiſcopus Nivernenſis cum ſuis canonicis inſtituit duos præbendarios, qui ſacrificium offerant pro defunctis: *quatenus pro illis, quorum quotidiano*, inquit, *beneficio ſuſtentamur, quotidianum ſacrificium corporis & ſanguinis Chriſti ibidem Deo offerretur.* Non conſtat ex chartario, quo præciſe anno Hugo iſte Herveo ſucceſſerit.

LVIII. Ludovici colloquium cum rege Anglorum.

Non multo poſt ſuam inaugurationem rex Ludovicus cum Heinrico rege

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108.

Anglorum colloquium habuit ſuper quibuſdam diſcidiis, quæ, diſpoſitis utrimque militum copiis, tandem compoſita ſunt. Hac de re Heinricus non ſine faſtu, quem Ludovico ipſe affingit, litteras ſcribit [a] Anſelmo archiepiſcopo Cantuarienſi, quem Heinricus ex Anglia recedens regni moderatorem reliquerat. In fine epiſtolæ, Rotomagi ſcripta, Anſelmo totius regni negotia committit, jubetque, ut ejus voluntati cuncta pareant, ipſiuſque nutu diſponantur. Ad hæc eidem ſignificat, ſe juſti-« tiariis ſuis mandaſſe, quod filium ſuum & filiam ipſi commiſerit, ut paterna dilectione « eos foveat, & de iis *filiaſtino amore* curam agat. qua de re Anſelmus [b] regi gratias agit. Hoc colloquium, teſte Sugerio in vita Ludovici Groſſi, habitum eſt in pago Vilcaſſino ſuper fluvium Ettam ſive Eptam, qui Franciam a Nortmannia diſterminat; & quidem in loco, quem Plancas-Ninfeoli vocant, exercitibus ſuper amnis ripam hinc inde conſtitutis; ibique actum eſt de caſtro Giſortio, quod rex Francorum repetebat; & de hominio ob ducatum Nortmanniæ, quod Heinricus Ludovico præſtare detrectabat; ſed tandem filius ejus Willelmus præſtitit.

[a] *Anſelm. lib. 4. ep. 92.*

[b] *ibid. ep. 93.*

LIX

Gundulfus epiſcopus Roffenſis obit.

In Anglia hoc anno Gundulfus Roffenſis epiſcopus e noſtris ex hac vita migravit. Uno ante obitum anno, gravi infirmitate oppreſſus, & capitis dolore ex nimia lacrymarum effuſione, nonnihil de miſſarum celebratione & precum aſſiduitate remittere coactus eſt, adeoque non duas, ut ſolebat, ſed unam tantum miſſam quotidie celebrare. Tunc eleemoſynas largiores per epiſcopatus ſui villas fieri juſſit; ſucceſſori tamen, uti Anſelmus monebat, aliqua reſervans. Ingraveſcente infirmitate, eum convenit Anſelmus, eique abſolutionem & unctionis ſacramentum impertiit. Sub hæc ut monachus, non ut epiſcopus, mori cupiens, in domum infirmorum ſe deferri juſſit, ut inter monachorum manus ſpiritum redderet. Eodem animo veſtes ſuas omnes fratribus & egenis diſtribuit, ne reſervato quidem anulo, quem cuidam fratri ſibi miniſtranti commendavit. Rogatus, ut eum abbati de Bello, qui præſens aderat, traderet, reſpondit: Monachus eſt, nihil ipſi & anulo. Non multo poſt eum inviſit *vir magni nominis & religione famoſus*, Radulfus ſcilicet Sagienſis in Nortmania abbas, ejus amicus, infeſtatione Rotberti Beliſmenſis comitis monaſterio ſuo pulſus, cujus in manum prædictum anulum immiſit. qua re ille obſtupefactus, ait, ſui ordinis non eſſe, quippe qui monachus eſſet, anulum habere. ad quod epiſcopus: Sume illum, inquit, ita volo; erit enim tibi neceſſarius. Ille vero ſupra modum rem admirans, accepto anulo receſſit. quod omen erat futuræ dignitatis. Is enim ipſe eſt, qui Gundulfo mortuo ſucceſſit. Urgente morbo, quadam die Gundulfus totam congregationem convenire juſſit, & ut eorum manibus in peccatorum expiationem corporalis ipſi diſciplina infligeretur poſtulavit. Verum fratres id facere horrentes, eam pro illo ſe ſuppleturos polliciti ſunt. Sabbato ſub veſperam loqui deſiit, & uſque ad mediam noctem ſine voce, ſed non ſine ſenſu jacuit. Dictis coram eo matutinis omnibuſque horis de ſancta Maria, tunc demum extremum ſpiritum trahere cœpit. Mox tabula de more percuſſa, ipſoque ſuper cilicium poſito, convenientes monachi, fidei ſymbolo præmiſſo, pſalmos, litaniam, aliaſque preces recitant: & cum ad pſalmum LXXIX. perventum eſſet, in hunc verſum, *Deus virtutum convertere*, &c. ſpiritum Deo reddidit, VIII. idus Martii, dominica tertia quadrageſimæ, in qua canitur, *Oculi mei ſemper ad Dominum*, anno Domini MCVIII. ætatis ſuæ circiter octogeſimo-quinto, monachatus quinquageſimo-primo, epiſcopatus triceſimo-primo. Ubi ejus obitum reſcivit Anſelmus, ad funus ejus celebrandum Roffam adiit, quo peracto res illius eccleſiæ ordinavit: baculus vero paſtoralis ab Arnulfo monacho Roffenſi, qui defuncti epiſcopi capellanus fuerat, Cantuariam pro more delatus eſt, poſituſque in præſentia fratrum ſuper altare Salvatoris, teſte Eadmero [c]. Librum de Gundulfi vita ſcripſit monachus Roffenſis anonymus, qui partim a ſe viſa, partim ab aliis accepta ſe ſcripſiſſe teſtatur.

[c] *Angl. ſac. to. 2. p. 273. & ſeqq.*

Radulfus Sagienſis ei ſuccedit.

Aliquanto poſt Gundulfi obitum Anſelmus nullum, qui ei ſuccederet, magis idoneum reperit, quam Radulfum Sagienſem abbatem modo laudatum, eumque V. idus Auguſti ſacravit. Tunc demum intellexit Radulfus, quid ille anulus in ejus digitum immiſſus portenderit. Idem poſt ſex annos ad Cantuarienſem eccleſiam promotus eſt, ut ſuo loco videbimus. Radulfo ſuffectus in Sagienſi præfectura Hugo ejuſdem cœnobii monachus, ſub quo ejuſque ſucceſſoribus Gilberto, Johanne, aliiſque [d] nihil notatu dignum invenio: niſi quod tempore Johannis abbatis alter Johannes, ejuſdem loci cœnobita, factus eſt epiſcopus Monæ inſulæ, quæ Angliam inter &

[d] *Neuſtria pia p. 581. & ſeqq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108.

Hiberniam ſita eſt, Eboracenſi metropolitano ſubjecta. Hæc porro Sagienſis ſancti Martini abbatia Caſalinæ congregationi anno M D XI. unita fuit, ac demum ad congregationem ſancti Mauri tranſlata.

L X. Anſelmi notabilis epiſtolæ.

Paullo ante quam Radulfus conſecraretur epiſcopus, ad eum ſcripſit Arnulfus Troarnenſis abbas, rogans, ut Anſelmum conſuleret, num propter continuas infirmitates & anguſtias præfecturam abdicare deberet. Arnulfo dilecto amico ſuo reſpondet [a] Anſelmus, ſe quidem ei plurimum condolere, ſed id ipſi ſolatio eſſe » debere, quod nuſquam legimus ægritudines ſanctorum illis fuiſſe ad detrimentum, » ſed ſemper ad meliora profeciſſe. *Nam etſi bona opera*, inquit, *aliquando impediantur in languoribus; gratia tamen Dei non minuitur, ſed augetur, ſi bona voluntas in* » *tribulatione non decreſcit.* De propoſita vero quæſtione id ſibi videri, quod curam » eccleſiæ, quam per obedientiam & caritatem eorum, ad quos hoc pertinuit, ſine » propria voluntate ſuſceperat, ſola voluntate ſua non debeat rejicere, ſed obedien- » tiam uſque ad mortem ſervare. Si autem archiepiſcopus (quia tunc epiſcopum non » habebat) conſenſerit, tunc licite poſſit dimittere. In fine ejus monachos hortatur, ut, quanto magis ipſi tunc abbatis ſui nequeunt uti auxilio & conſilio, tanto magis ſolliciti ſint, ne religio, quæ eo bene valente vigebat, deficiat. Ex hac epiſtola intelligitur, Bajocenſem epiſcopatum, in quo Troarnenſe monaſterium ſitum eſt, tunc vacaſſe, nimirum poſt ſeceſſum Turoldi de Euvremodio, qui, abdicata dignitate, in Beccenſe monaſterium ſe receperat, quem in ſuo propoſito Anſelmus litteris ſuis [b] confirmat. Turoldus frater erat Hugonis Euvremodienſis, qui in ſuo fundo cellam ſancti Laurentii de Euvremodio exſtruxit, & Beccenſibus ſubjecit.

Non omittenda hoc loco alia ſancti doctoris epiſtola [c] ad Odonem monachum & cellerarium Beccenſem, qui propter ingraveſcentem ætatem hoc officium dimittere volebat. Hunc ad perſeverantiam hortatur ſanctus præſul, quamdiu abbas juſſerit; certumque reddit, quod, quanto majori difficultate id officii exſequitur, tanto majus præmium a Deo recepturus ſit. Optandum eſſet, ut monachi plerique, qui ejuſmodi munia diu exercuere, eodem ſcrupulo tenerentur, maxime illi, qui non tam obedientiæ cauſa, quam propria voluntate ea ſuſceperunt, & in eis non tam obedientiæ meritum, quam majoris libertatis occaſionem quærunt. qui ſi alterum Anſelmum conſulerent, ſine dubio reſpondentem audirent, eos id officii quam primum debere deſerere, quod temere uſurparunt, & ſine merito, immo cum magno animæ ſuæ periculo tractant.

S. Neoti monaſterium Becco datum.

Cum everſum fuiſſet a Danis ſancti Neoti [d] monaſterium, illud nobilis matrona, Boſa nomine, principatu Heinrici primi inſtauravit: tumque Anſelmus archiepiſcopus *albos monachos*, id eſt Beccenſes, nigris illic ſubſtituiſſe [e] fertur. At vereor, ut Beccenſes eo tempore albi coloris habitum geſtaverint. qua de re ſuperius [f] actum eſt.

L X I. Turgotus electus epiſcopus S. Andreæ.

Interim Turgotus Dunelmenſis prior ab Alexandro Scotiæ rege, necnon a clero & populo ad epiſcopatum ſancti Andreæ apud Edinburgum cooptatur: ſed ejus conſecratio dilata ob tergiverſationes Thomæ Eboracenſis electi, necdum conſecrati, ad quem hæc ordinatio pertinebat. Ut ea quam citius fieret, id conſilii propoſuit Ranulfus Dunelmenſis præſul, ut ipſe Turgotum in præſentia Thomæ apud Eboracum conſecraret, adjunctis ſibi epiſcopis Scotiæ & Orcadarum inſularum, ubi, ſcilicet apud Orcadas inſulas, epiſcopus nuper [g] inſtitutus erat. Verum hoc conſilium non probavit Anſelmus, egitque, quantum in ipſo erat, ut Thomas conſecrationem ſuam ne diutius differret. At dum ille moras de die in diem de induſtria trahit, Anſelmus re infecta mortuus eſt. quæ omnia fuſe ab Eadmero referuntur. Mortuo Anſelmo Thomas a Richardo Londonienſi ſacratus, Conrado priori Cantuarienſi profeſſionem præſtare coactus eſt, *ſuſcipiens a miniſtro*, inquit Eadmerus, *quod ſuſcipere detrectavit a magiſtro.* Non multo poſt Turgotus Eboraci ab ipſo Thoma conſecratus eſt III. kal. Auguſti, ſeditque per annos ſeptem, poſt obitum ſepultus Dunelmi in domo capitulari. Ab eo tempore *totum jus Keledeorum per totum regnum Scotiæ tranſivit in epiſcopatum ſancti Andreæ*, ut in hiſtoria Dunelmenſi recentiori legitur. *Keledei* [h] ſeu *Kuldei*, id eſt, ut interpretantur, cultores Dei, non alii quibuſdam videntur quam illius regionis monachi, præſertim Hiienſes, in inſula Hiienſi habitantes, quæ, teſte Beda [h], habere ſolebat rectorem ſemper abbatem preſbyterum, *cujus juri & omnis provincia, & ipſi etiam epiſcopi, ordine inuſitato, debeant eſſe ſubjecti juxta exemplum primi doctoris illius, qui non epiſcopus, ſed preſbyter exſtitit*

a *Anſelm lib.* 3. *ep.* 141.
b *ibid. ep.* 137.
c *ibid. ep.* 148.
d *lib.* 38. *n.* 70.
e *Monaſt. Anglic. to.* 1. *p.* 368.
f *lib.* 68. *n.* 92.
g *Anſelm. lib.* 2. *ep.* 92.
h *V. præfat. ad x. Script. Angl.*.
h *Beda lib.* 3. *c.* 21.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108.

exſtitit & monachus. quod jus an uſque ad Turgoti tempus viguerit, indeque ſancti Andreæ eccleſiæ tributum, fortaſſe dubitare licet. Sunt qui malint prædictum locum ita interpretari, ut Scottorum epiſcopatus, qui prius nulli certæ eccleſiæ affixus erat, deinceps ſancti Andreæ eccleſiæ ceſſerit. Scripſit Turgotus hiſtoriam Dunelmenſis eccleſiæ a libro primo uſque ad finem quarti, quam continuavit Simeon Dunelmenſis, cui tota illa hiſtoria perperam tribuitur. Idem Turgotus vitam Malcolmi regis & Margaretæ reginæ vernacula, id eſt Anglicana lingua, & alia quædam ſcripſiſſe dicitur.

Priores Cantuarienſes.

Conradus prior Cantuarienſis, modo laudatus, tertius erat, ex quo hæc eccleſia a Lanfranco innovata fuerat. Primus ab eodem prior inſtitutus fuerat Henricus monachus Beccenſis, ad quem complures exſtant Anſelmi epiſtolæ, quarum una [a] eum ad ferendas patienter malevolorum calumnias hortatur. Henrico ſuffectus Ernulfus, cui litteras etiam non paucas ſcripſit Anſelmus, qui eum ad Burgenſem abbatiam promovit anno MCVII. Prioris vices ſupplevit brevi tempore Antonius monachus, teſte Eadmero [b] in hiſtoria novorum: ſed tandem Conradus monachus tertio loco prior hoc anno ab Anſelmo inſtitutus eſt, qui profeſſionem obedientiæ, a Thoma Eboracenſi anno ſequenti præſtitam, accepit, poſtmodum factus abbas S. Benedicti de Hulmo in agro Norfolcienſi. Ejus elogium habes in tomo primo [c] Angliæ ſacræ, ubi ejus ſucceſſores recenſentur.

a *Anſelm. lib.* 1. *ep.* 54.
b *Eadmer. lib.* 4. *p.* 79.
c *Angl. ſac. to.* 1. *p.* 137.

LXII. Elienſis eccleſia in epiſcopalem erecta.

Per id tempus cum nimium protenderetur parochia Lincolnienſis, regi & Anſelmo viſum eſt, e re chriſtiana eſſe, ut in duos epiſcopatus divideretur, & in Elienſi monaſterio erigeretur nova epiſcopalis ſedes, quæ monachos retineret. Sed quia inconſulto Romano pontifice id fieri non licebat, ad Paſchalem ea de re ſcripſit [d] Anſelmus. *In Anglia*, inquit, *eſt quidam epiſcopatus, ſcilicet Lincolienſis, cujus diœceſis tam ampla eſt, ut ad ea, quæ nonniſi ab epiſcopali perſona fieri queunt, unus epiſcopus plene ſufficere non poſſit. quod cum conſideraret rex, & epiſcopi, & principes, & alii rationabiles & religioſi viri regni Anglorum, ad utilitatem eccleſiæ viſum conſilium eſt epiſcopatum præfatum in duos dividere, ita ut ſedes epiſcopalis in quadam abbatia, quæ ſita eſt in inſula vocata Heli, & eſt intra præfatam diœceſim, conſtituatur, monachis ibidem permanentibus, ſicut ſunt multi epiſcopatus, qui monachos in matre eccleſia habent, non canonicos. quod libenter concedit ipſe epiſcopus Lincolienſis, Robertus nomine: quia pro iis, quæ aſſumuntur de ſua eccleſia ad inſtaurandum novum epiſcopatum in Heli, tantum eccleſiæ Lincolienſi reſtauratur, ut ipſe ſufficiens & gratum ſibi eſſe fateatur.* Nimirum Roberto epiſcopo in compenſationem pagi Cantabrigienſis, qui novo epiſcopatui tributus eſt, villa Spullinges conceſſa fuit, ut ſcribit Willelmus Malmeſburienſis, quæ epiſcopi damnum ſarciret, & querelam compeſceret. Primus novæ illius ſedis epiſcopus dictus eſt Herveus, Bancornenſis ante in Wallia epiſcopus, qui ſedem ſpe majorum divitiarum dimiſerat, cauſatus quod ſibi & Wallis non conveniret. Hic regis & archiepiſcopi litteris munitus, Romam perrexit, & pontificis conſenſum facile obtinuit, præfuitque Elienſi eccleſiæ annis viginti-duobus. Hiſtoriam Elienſem primus ſcripſit Thomas ejuſdem loci monachus, qui a prima illius monaſterii origine exorſus, in Richardi abbatis ultimi obitu deſinit anno MCVII. Hoc opus dividitur in duas partes, quarum prior a me edita eſt in Sæculo ſecundo Benedictino: poſterior in tomo primo Angliæ ſacræ, in cujus præfatione generalis illius hiſtoriæ prologus vulgatus eſt. Hanc hiſtoriam proſecutus eſt Richardus, ejuſdem loci monachus, uſque ad Thomam *Arundel* epiſcopum viceſimum primum, id eſt fere uſque ad finem ſæculi quarti-decimi. quam continuationem in eodem tomo Angliæ ſacræ videre licet.

d *Anſelm. lib.* 3. *ep.* 181.

Elienſis hiſtoriæ ſcriptores.

LXIII. Torneienſis monaſterii abbates.

In illo Elienſi pago ſitum erat Torneïenſe ſeu Thorneïenſe monaſterium, quod a S. Ethelwoldo Wintonienſi epiſcopo conditum fuiſſe alias [e] diximus. Primus ejus loci abbas, Godmannus [f] exſtitit: ſed incertum quinam ejus ſucceſſores fuerint uſque ad Folcardum ſeu Fulcardum, S. Bertini monachum pro tempore eruditum, quem rex Willelmus poſt conquæſtum Torneïæ abbatem præpoſuit. Ortis poſtmodum quibuſdam [g] inter ipſum & Lincolnienſem epiſcopum ſimultatibus inde receſſit, ejuſque in locum ſuffectus Gunterius de Bello monachus ex archidiacono Saleſburienſi, ortu Cenomannenſis, qui regularem Torneïæ diſciplinam ritu Majoris-monaſterii inſtituit, & inſignem a fundamentis baſilicam cum officinis monachorum diligenter conſtruxit. Hæc baſilicæ innovatio in Monaſtico Anglicano [h] facta dicitur anno

e *To.* 3. *lib.* 47. *n.* 60.
f *ibid. lib.* 46. *n.* 79.
g *Orderic. lib.* 11. *p.* 835.
h *Monaſt. Ang. ec. to.* 1. *p.* 243.

Digitized by Google

ANN CHR. 1108.

M LXXXV. & ab Herveo primo Elienſi epiſcopo dedicata tempore Rotberti abbatis, Gunterii ſucceſſoris, anno Domini M C XXVIII. qui a condito monaſterio centeſimus quinquageſimus-ſextus numeratur. Robertus iſte primus antea prior fuerat cellæ Nogionis in pago Vilcaſſino, de cujus origine mox acturi ſumus. Gunterius in epitaphio apud Ordericum relato ſex & viginti annis Torneïæ rector fuiſſe dicitur, & xv. kal. Auguſti deceſſiſſe. Pulcra ſunt quæ de hoc monaſterio ſcribit poſt Willelmum Malmeſburienſem Ordericus[a]. *Torneïa*, inquit, *Spinarum-inſula nuncupatur Anglice, quia diverſarum ſaltus arborum copioſis aquarum gurgitibus circumluitur undique. Ibi monachile habetur monaſterium in honore ſanctæ Dei-genitricis Mariæ, quod in cultu ſummæ deitatis grata pollet religione, & ab omni ſemotum eſt ſæcularium cohabitatione. Nulla mulier inſulam niſi cauſa orationis ingreditur, nec aliqua ibi commorari pro qualibet occaſione permittitur: ſed muliebris habitatio prorſus uſque ad novem milliaria religioſorum ſtudio elongatur.* Utinam idem ſtudium ſolitudinis & a muliebri colloquio abſceſſionis noſtris ac poſterorum animis altius infixum eſſet, quod potius noſtris temporibus, prô dolor! verſum eſt in contrarium.

[a] Orderic. ubi ſupra p. 835.

LXIV. Nogionis cella in Vilcaſſino. [b] id. ibid.

Qui mox laudatus eſt Rotbertus ſeu Rodbertus primus Torneïæ abbas, antea, ut modo dicebam, prior exſtiterat cellæ Nogionis, cujus auctor fuit Guillelmus [b]Ebroïcenſis comes, inſtigante conjuge ſua Helviſa, filia Guillelmi comitis Nivernenſis. Ad id exſequendum ambo conjuges uſi ſunt conſilio & ope Rogerii Uticenſis abbatis, qui duodecim monachos ad conſtruendum apud Nogionem cœnobium eis ſuppeditavit. Poſitus erat hic locus in pago Vilcaſſino. Illic ingentem baſilicam in honorem ſanctæ Dei-genitricis Mariæ prædictus comes cum conjuge ſua hoc anno ædificare cœpit, ſed imperfectam reliquit, ſolum vertere coactus non ſemel, & ad Andecavos confugere ob offenſam Heinrici Anglorum regis, ejuſque optimatum, præſertim Rotberti Mellenti comitis, quos ejus conjux audacioribus factis & feminea procacitate in odium ſui concitaverat. Helviſa nihilo minus apud Nogionem humata eſt, comes vero cum patre apud Fontanellam. Porro quia ſine liberis ambo mortui ſunt, Amalricus comitis nepos pro ſua temeritate privatus eſt Ebroïcenſi comitatu, quem rex ſibi vindicavit. Ob eam cauſam Nogionis monaſterium imperfectum reſtitit ſub tribus primis prioribus, Rotberto, Rogerio, atque Rannulfo: quorum primus Rotbertus Prunerienſis, Haimonis de Prunereto equitis filius, eruditione litterarum inter ſui temporis philoſophos & grammaticos inſignis exſtitit; poſtmodum tranſlatus ad abbatiam Torneïenſem, ut modo dicebam. Rogerius, ejus in Nogione ſucceſſor, baſilicam abſolvit, in cujus conſtructione & in ſubditorum profectu multum laboravit. Obiit viceſima die Decembris, ut in ejus epitaphio legitur, in quo annis quater-denis monachus fuiſſe dicitur, & bis duodenis prior, & quidem quartus ſecundum epitaphium. tametſi ab Orderico proximus ſucceſſor ponitur Rotberti, quem primum Nogionis priorem fuiſſe aſſerit. Deſtructa eſt hæc cella, ad fluvium Andelam in Vilcaſſino poſita, eo, ut creditur, in loco, ubi modo Caroli-vallis* opidulum cernitur.

* Charleval.

LXV. Godefridi epiſcopi modeſtia.

Apud Ambianos Godefridus epiſcopus, cum pietatis & paſtoralis ſollicitudinis argumenta edebat in dies, tum monaſtici propoſiti ſtudium & modeſtiam retinere pergebat, longe abhorrens ab eorum moribus, quos provectio ad honores ſuperbos facit, & prioris ſtatus immemores. Hinc eſt quod ſe fratrem Godefridum etiam epiſcopus paſſim dictitabat, & monaſterium S. Quintini, ubi monaſticæ profeſſioni nomen dederat, ſuas reputabat delicias. Id patet ex ejus epiſtola hoc anno ſcripta ad Baldericum Noviomenſem epiſcopum, quem rogat, ut quemadmodum Cameracenſis & Atrebatenſis eccleſiarum chronicon ſcripſerat, ita etiam res in Ambianenſi diœceſi geſtas litteris mandaret, ne perantiquæ eccleſiarum fundationes, & jam injuria hominum diruta pleraque clauſtra oblivioni perpetuæ traderentur. Et in fine: *Scripſi ad Sanquintinum, meas delicias, juxta Perronæ villam, anno* M C VIII. *in Maio.* Illic tunc abbas erat Henricus, quo abbate rex Ludovicus anno ſequenti Perronam adiit, & rogatu Adelidis, Roberti olim principis conjugis, *& cariſſimi patruëlis noſtri*, inquit rex, *Radulfi Vermannorum futuri comitis*, Alaniæ donationem, aliaſque monaſterio factas confirmavit. Idem abbas regis nomine miſſus eſt ad Cartuſiam Gratianopolitanam, ut inde Godefridum reduceret. Inter illa *clauſtra* ſeu monaſteria, quæ injuria temporum in Ambianenſi diœceſi tunc diruta erant, unum erat ſancti Fuſciani in nemore haud procul ab urbe, quod Godefridus epiſcopus

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108.

inſtaurari curavit, ut ſuperius diximus. Hic non ſolum ſuæ diœceſeos eccleſiis ſe munificum exhibuit, ſed etiam externis monaſteriis, quibus altaria pro more illorum temporum conceſſit, ſcilicet Criſpiacenſi ſancti Arnulfi monaſterio, & ſancti Luciani Bellovacenſi tempore Girardi abbatis. In his vero, aliiſque litteris ita nomen ſuum inſcribit, *Frater Godefridus gratia Dei Ambianorum epiſcopus.* quod modeſtiæ exemplum multi alii noſtri Ordinis epiſcopi ſecuti ſunt. Godefridi inſtrumentum pro ſancto Arnulfo datum eſt hoc anno, indictione I. die Novembris octava, Ingelranno Ambianenſi conſule ſeu comite.

LXVI. Baldricus epiſcopus Dolenſis.

Poſt mortem Rollandi Dolenſis in Britannia epiſcopi, ab ejus eccleſiæ clero & populo in ſucceſſorem poſtulatus eſt anno præcedente Wlgrinus, cancellarius eccleſiæ Carnutenſis, apud Paſchalem papam, dum eſſet in concilio Trecenſi. Verum ille electioni ſuæ omnino repugnans, Ivonis epiſcopi auctoritatem apud pontificem interpoſuit, evicitque, ut ne oblatam ſibi dignitatem ſuſcipere cogeretur, etſi *bene litteratus & bonis moribus ornatus eſſet*; malens ſcilicet *in loco humili ſalvari, quam in alto periclitari*, ut in Ivonis ad Paſchalem epiſtola [a] legitur. Eo recuſante, non ita munus ſibi oblatum ſubterfugit Baldricus Burgulienſis abbas, qui jam Aurelianenſem epiſcopatum expetierat. Ejus porro electionem ad archiepiſcopatum, ut tum vocabant, Dolenſem ineunte ſaltem hoc anno factam eſſe intelligitur ex ipſius Baldrici charta [b] pro Salmurenſi ſancti Florentii monaſterio, qui Roma rediens cum pallio *in ſecundo ordinationis ſuæ anno, pridie nonas Martii Salmuro apud ſanctum Florentium hoſpitatus eſt*; & poſtera die, *quæ dominica erat*, capitulum ingreſſus, a fratribus rogatus eſt, ut ea omnia, quæ in ejus epiſcopatu poſſidebant, ſua auctoritate confirmaret. quod poſt triduum præſtitit. Teſtes Johannes epiſcopus ſancti Brioci, qui cum eo venerat, Guillelmus ſancti Florentii abbas, Orgerius prior & alii. *Actum eſt hoc anno ab incarnatione Domini* MCIX. *indictione Romanorum* II. *cyclo lunari* VIII. *termino paſchali* XIV. *kal. Maii, die ipſius paſchæ* VII. *kal. Maii, luna ipſius diei vigeſima-prima.* Ex his litteris patet, nonis Martii anni ſequentis annum ſecundum fuiſſe ordinationis Baldrici, qui proinde hoc ſaltem anno MCVIII. ordinatus fuiſſe cenſendus eſt, poſtquam *ferme ſex luſtris* Burgulienſe monaſterium [c] rexiſſet, ut de ſe ipſe teſtatur in epiſtola ad monachos Fiſcamnenſes. In hac epiſtola [d] manifeſte declarat, ſibi non bene fuiſſe ſive cum Burgulienſibus, ſive cum Brittonibus; ideoque extera monaſteria perluſtraſſe. Sic enim in illa epiſtola loquitur. *Occaſione accepta non inhoneſta*, ſcilicet epiſcopatus, *ultroneus migravi minorem ad Britanniam; & præcipue quia roſeto*, nempe Burgulio, *plerumque, ut aſſolet, adulterina ſuboriebantur frutecta, quæ cum evellere, vel diſſimulare non poſſem, aufugi: quia malui tranſmigrare, quam vepribus exuendis inſiſtere. Timebam ſiquidem ſub faſce laborioſo deficere: & jam inquietus Pictavienſis turbo inchoaverat nequiter efflare. Altius igitur ſublatus, & in cathedra pontificali collocatus ego olim Burgulienſis abbas, & in Dolenſi ſede pallio archiepiſcopali decoratus, Britannorum citeriorum fines cœpi deambulare: ſed roſas Burgulienſibus aſſimiles illis in campeſtribus nequaquam potui reperire. Seu enim aliquantulum emarcuerant, ſeu penitus aruerant, ſeu radicitus exſtirpatæ; nulla ſigna, quod ſaltem præfuerint, præferebant: ſed deſerta, inculta, & ſqualidas ſalſugines ſolitudo illa prætendebat.... Inſtiti pauliſper agris exoſſandis, oleis plantandis: ſed terra maritima barbara mephiti devictus ſubſtiti; &, quia incaſſum laboraveram, vehementer erubui. Rubore confuſus in Angliam velivolus remigravi, ſi forte illuc poſſem invenire, quod operibus derelictis, haud diſſimile rerum amiſſarum imagine me ſaltem poſſet recreare.* Inde ex Anglia in Nortmanniam rediit, & varia perluſtravit monaſteria: & utrobique quid boni, quid mali repererit, fuſe in illa epiſtola perſequitur, ex qua nonnulla ſuperius delibavimus. Conſultius certe feciſſet, ſi vel in ſuo Burgulio, vel ſaltem in Dolenſi epiſcopatu expurgando perſtitiſſet. In epiſcopatu tamen *monachatum ſervaſſe* ab Orderico [e] dicitur, & cum monachis plerumque habitaſſe, indomitos Britones tolerare non valens. Unde in Nortmannia frequens erat, ubi Dolenſis eccleſia ſuper Riſelam * fluvium a temporibus ſancti Samſonis [f] fundos habebat. Ibi ſcriptis & ſermonibus auditores ſuos ad Dei cultum incitabat, & vicina cœnobia, Fiſcamnum ſcilicet, Fontanellam & Gemeticum, aliaque viſitabat, & monachos in timore Dei ſuis adhortationibus confirmabat. Hæc Ordericus, qui eum bene ſibi cognitum fuiſſe dicit. De Baldrici ſcriptis alias.

Guibertus abbas ejus ſucceſſor.

Baldrico in Burgulienſi abbatia ſucceſſit Guibertus ejuſdem loci prior, quo

a Ivo ep. 176.
b Spicil. to. 7. p. 196.
c V. lib. 65. n. 68.
d Neuſtria pia p. 117.
e Orderic. in fine lib. 9.
* la Rille.
f V. lib. 6. n. 20.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108.

abbate commiſſum eſt duellum ab Alone Burgulii milite, qui clientelaris fidei teſtimonium dare detrectabat. Duelli formula relata eſt in tomo IV. Galliæ chriſtianæ, ſed cum vitioſis chronicis: ubi etiam duo ex uno abbates poſt Baldricum ponuntur, Humbertus ſcilicet, qui & Wibertus dicitur, & Guitbertus, quod genuinum nomen eſt abbatis, qui Baldrico ſucceſſit, Guibertus & Wibertus dictus, non Umbertus. De Bernardo ejus ſucceſſore alias.

LXVII. Majori-monaſterio datæ eccleſiæ Inſulæ-Aaron & Dinanni.

Tunc temporis Aletenſi in Armorica eccleſiæ præſidebat Benedictus epiſcopus, qui ſancti Maclovii de Inſula Aaron eccleſiam Majoris-monaſterii monachis conceſſit; idemque non multo poſt, ſcilicet hoc anno, aliam ſancti Maclovii eccleſiam, in caſtro Dinanni ſitam, quæ illius membrum eſt, divino deſtitutam ſervitio, eiſdem adminiſtrandam tribuit. quod Gaufredus caſtri Dinanni dominus probavit, confirmavitque Paſchalis II. anno ſequenti. Cum vero monachi capellanos ſuos in illa ſancti Maclovii apud Dinannum eccleſia inſtituere vellent; reſtitere, neſcio quam ob cauſam, Benedictus epiſcopus, & Guerricus archidiaconus. quibus ad ſe invitatis, at venire nolentibus, Girardus Engoliſmenſis epiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus eoſdem monachos auctoritate apoſtolica de illa eccleſia inveſtivit, *ita ut in ea, & in capellis ad eam pertinentibus, capellanos ſuos ponant & amoveant ſecundum tenorem munimenti ejuſdem epiſcopi*. Hæc tandem omnia litteris ſuis comprobavit Benedictus epiſcopus & poſt eum Donoaldus ejus ſucceſſor. Itaque ſancti Maclovii in Inſula Aaron eccleſiam quiete poſſederunt Majoris-monaſterii monachi ſub Benedicto Aletenſi epiſcopo, tribuſque ſequentibus epiſcopis. At Johannes, ex Ciſtercienſi monacho epiſcopus, qui ſedem epiſcopalem ex urbe Aleta in ſancti Maclovii de Inſula Aaron eccleſiam tranſtulit, ab Eugenio III. tandem obtinuit, quod a Lucio II. impetrare non potuerat, ut loco monachorum canonici regulares ſancti Victoris illuc introducerentur.

LXVIII. Hugonis abbatis Cluniacenſis ultima ſtatuta. a *Bibl. Clun. p.491. & ſeqq.*

Cum beatus Hugo Cluniacenſis abbas annos fere ſexaginta præfecturæ, ætatis octoginta-quatuor attingeret, de ſuorum Cluniacenſium futuro ſtatu, necnon ſanctimonialium Marciniacenſis parthenonis, quem fundaverat, perquam ſollicitus, duplex ſcriptum edidit; unum [a] pro Marciniacenſibus ſororibus, alterum pro Cluniacenſibus. Utrumque hic integrum libenter exhiberem, niſi lectoris patientia abuti vererer. Primum ita inſcribitur: *Dulciſſimis filiabus, ſororibuſque amantiſſimis, ſæculi pompa exutis, & Marciniaci ad honorem & laudem ſanctæ & individuæ Trinitatis ſub patrocinio beatæ Mariæ ſemper virginis & ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli congregatis, frater Hugo abbas Cluniacenſis, ſalutem, gratiam & benedictionem, & nunc & in perpetuum.* In primis Deo gratias agit, quod locus iſte ſpiritualibus & temporalibus incrementis brevi præter ſpem ſuam floruerit, multæque ibidem ſorores congregatæ ſint, ex quibus nonnullæ jam ad æterna præmia migraverint. Tum
„ ſuperſtites hortatur, ut illuc ſuſpirent & contendant; quidquid in ſæculo cernitur,
„ tamquam nihilum & inane, ac veluti nebulam pertranſeuntem reputantes. Cogi-
„ tent quid fecerint, quid Deo voverint; &, ſi quid propria remordet conſcientia,
„ priori humiliter manifeſtent & confiteantur. Porro quidquid boni operis agunt in
„ dies, eis injungit in remiſſionem peccatorum, eiſque abſolutionem impertit. Et quo-
„ niam forte eas numquam viſurus ſit, earum flagitatu commonitorium eis ſcribit,
„ quod in quinque præcipuis feſtivitatibus in earum capitulo legi præcipit. Ante om-
„ nia humiliter agnoſcit, quam indignus, ut ipſe ex animo ſentiebat, paſtorale offi-
„ cium ſuſceperit. Deinde quo pacto Marciniaci puellare monaſterium erexerit, *non de noſtris*, inquit, *ſumtibus, nec de noſtris facultatibus, qui Chriſti pauperes nihil proprium habuimus; ſed de hoc tantum, quod ipſius largitudo dignata eſt impertiri.* Ha-
„ ctenus quidem, quantum in ſe fuit, paternam eis ſollicitudinem & providentiam
„ non defuiſſe: jam vero deinceps nullum a ſe decrepito ſene ſubſidium exſpectan-
„ dum. Hinc ſucceſſores ſuos rogat, ut vicem ſui ſuppleant, ut quod ipſe plantavit,
„ rigare non negligant; curentque, ut locus iſte in eadem permaneat conditione, ita
„ ut in ipſo numquam *ad habitum ſanctitatis* puerilis ætas recipiatur, nec ulla, quæ
„ ſaltem uſque ad viceſimum annum non pervenerit. quod decretum ut religioſe
„ obſervetur, ſub gravibus imprecationibus inculcat.

Alterum ſcriptum, quod prioris veluti appendix eſt utriſque commune, inſcribitur in hunc modum: *Cariſſimis, amantiſſimiſque fratribus & filiis, filiabuſque, præſentibus abſentibus, frater Hugo peccator abbas, in Domino Jeſu ſempiternum gaudium.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108.

Principio inſigni modeſtiæ teſtificatione agnoſcit eximiam Dei erga ſe benignitatem, qui ipſum poſt juveniles annos prave tranſactos ſanctæ religionis habitu induerit; & licet indignum ac reluctantem Cluniacenſi ovili opilionem præpoſuerit; & locum ipſum tam poſſeſſionibus ditaverit, quam fratribus: ita ut non ſolum in hac regione, ſed etiam in Italia, Lotharingia, Anglia, Normandia, Francia, Aquitania, Guaſconia, Provincia atque Hiſpania ordo dilatatus ſit. Verum, quanto major ſit locorum, fratrumque numerus, tanto majorem ſibi peccatori pro ſuis exceſſibus incuti terrorem, niſi Dei miſerantis pietas, & fratrum eleemoſynæ ſibi ſubveniant, quippe qui tot propriis oneratus delictis, de tantorum ſibi commiſſorum negligentiis Deo rationem redditurus ſit. Alios quippe e ſuis morte præventos fuiſſe abſque confeſſione & viatico; aliorum errata ſe nimium diſſimulaſſe, alios denique variis caſibus interiiſſe: de quibus omnibus ſibi reddenda ſit ratio. Ceterum in hac gravi obedientia jam ſexaginta annorum curſum & eo amplius confeciſſe; rogare, quamdam *obedientiunculam* ſeu poſſeſſiunculam, ſcilicet Berziacum, in uſus fratrum impendant, ut ex ipſa in die anniverſarii ſui cunctis fratribus, tam in conventu, quam in domo infirmorum cuncta ad cibum & potum neceſſaria abunde ſubminiſtrentur. Se quidem olim ſtatuiſſe, ut ex obedientia ſancti Hippolyti refectio fratribus in cathedra ſancti Petri, qui fuit conſecrationis ſuæ dies, dum viveret, quotannis præberetur, ſed poſt ipſius deceſſum anniverſario ſuo deputaretur: at nunc ſe velle, ut ſemper in cathedra ſancti Petri hæc procuratio fratribus exhibeatur. Tum ſucceſſori ac fratribus Marciniacenſes ſorores enixe commendat; & in fine omnes abſolvit, & facta Deo fidei ſuæ profeſſione & confeſſione peccatorum, divinæ miſericordiæ & ſanctiſſimæ Dei-genitricis Mariæ ſanctorumque apoſtolorum Petri & Pauli meritis ac precibus ſe commendat. Hæc forte fuſius perſecutus ſum: ſed tanti viri hoc veluti teſtamentum non leviter viſum eſt prætereundum.

LXIX. *Richardus abbas S. Victoris fit archiepiſcopus Narbonenſis.*

Poſt mortem Bertrandi Narbonenſis archiepiſcopi ad illam dignitatem promotus eſt Richardus cardinalis & abbas ſancti Victoris Maſſilienſis, a Paſchali II. eodem anno confirmatus die XIX. Julii. Non multo poſt, Aymericum Narbonenſem vicecomitem res eccleſiæ invadentem anathemate perculit. Hanc ſedem tenuit annis XIV. cum tribus menſibus & diebus decem, obiitque die XV. Februarii. Poſt ejus promotionem ad archiepiſcopatum vacavit abbatia per annos circiter quinque, aut forte per illud intervallum abbatis nomen retinuit, dum tandem electus eſt Otto abbas, natione Germanus, e ſtirpe Francorum regum procreatus, cui Richardus comes Rutenenſis anno MCXII. donationem monaſterii S. Petri ſui juris, a patre ſuo Berengario factam confirmavit. Denique idem Otto anno MCXVII. epiſcopatu Genuenſi donatus eſt. Hæc omnia confundit Gueſnaius in ſuo Caſſiano illuſtrato. In chronico ſancti Victoris Otto abbatialem dignitatem anno MXCIV. iniiſſe dicitur, & annis quinque tenuiſſe, dum ſcilicet legationis munere in Hiſpania fungeretur Richardus, qui ad ſuos reverſus præfecturam reſumſit.

Craſſæ abbates & S. Remigii.

In Urbionenſi ſeu ſanctæ Mariæ de Craſſa monaſterio mortem oppetiit hoc anno Rotbertus II. cui ſubrogatus Leo, filius Petri-Bernardi & Stephaniæ, qui eum adhuc puerum beatæ Mariæ de Craſſa in monachum cum eccleſia de Alta-ripa obtulerunt. Anno ſequenti Agnes comitiſſa Roſſilionenſis Suredenſe ſancti Andreæ monaſterium, quod ſui juris erat, cum conſilio Ermengaudi Elenenſis epiſcopi, Leoni abbati inſtaurandum [a] commiſit, eo pacto, ut, ſi Girardus vir ejus ex ſancto ſepulcro rediret, hanc donationem ab eo confirmari curaret. Eodem abbate viri nobiles, Guillelmus-Bernardi de Arviniano cum uxore Beatrice filium ſuum Rogerium, & Unaldus de Podio-Laurentii æque filium ſuum Unaldum, ut monachi fierent, Deo & beatæ Mariæ obtulerunt. Leoni abbati ſucceſſit Berengarius, de quo inferius.

[a] *Marca Hiſp. p.* 1234.

Hoc etiam anno Barcinonenſes a Sarracenis impetiti, Ludovici Francorum regis opem implorarunt. qui bellis civilibus implicatus cum rege Anglorum, qui contra jus & fas hominium ipſi denegabat, & cum comitibus Pictavorum & Burgundionum, nihilo minus ut Barcinonenſibus ſubveniret, inducias cum adverſariis pactus eſt. Hæc pluribus apud Clarium in chronico; qui ait, Willelmum abbatem ſancti Remigii apud Senonas XIV. kal. Junii hoc ipſo anno deceſſiſſe; eique ſucceſſiſſe in abbatia Willermum ſancti Petri-Vivi monachum, expetitum a fratribus ejuſdem loci & a Daimberto archiepiſcopo & a clero Senonenſi in capitulo ſancti Petri,

Digitized by Google

ANN. CHR. 1108. præſente cum ſuis fratribus Arnaldo; eumdemque ordinatum fuiſſe idibus Junii, quo die celebratur depoſitio ſancti Agricii archiepiſcopi & confeſſoris, cujus corpus in eccleſia ſancti Petri requieſcit. Eodem anno turris ſancti Petri perfecta, & chorus tectus fuiſſe dicitur, & magna rei frumentariæ inopia.

LXX. Rodulfus abbas S. Trudonis ejuſque prima facta.

Poſt multas turbas in ſancti Trudonis monaſterio a morte Theoderici abbatis, quæ VII. kal. Maii anno ſuperiore accidit, ab Herimanno ejuſque aſſeclis excitatas, electus eſt tandem III. kal. Februarii inſequentis Rodulfus ejuſdem loci chronographus, qui libro octavo res a ſe geſtas ſub aliena perſona fuſe commemorat. Is in pago Namucenſi natus eſt parentibus plebeiis quidem, ſed piis, in loco, qui Monaſterium dicitur, poſito ad Sabim* paullo ſupra Namucum, ubi jam tunc habebatur *abbatia ſacrarum monialium nigras veſtes ferentium*, in honorem ſancti Petri apoſtoli conſtructa a ſancto Amando epiſcopo, & ſancti Fredegandi confeſſoris reliquiis inſignis. Poſt annos pueriles Rodulfus uſque ad annum ætatis decimum-octavum Leodii ſtudio litterarum navavit operam. Factus ſubdiaconus cum alio clerico, nomine Lamberto, Thermas Aquiſgranenſes luſtrare cupiens, ad Porcetum ſancti Johannis-Baptiſtæ monaſterium Aquis proximum, quod modo Ciſtercienſium virginum eſt, divertit, non alio conſilio, quam ut locum obiter videret. At, cum ad completorium collationes patrum de more legerentur, ex earum lectione, quam clanculum audivit, ita exarſit ejus animus, ut ſe illic admitti cum ſocio poſtulaverit. Itaque die converſionis ſancti Pauli habitum mutavit, ac monaſticen ibidem profeſſus eſt ſub Azelino abbate. Sed cum Regulam illic a paucis accurate obſervari animadverteret, religioſa Colonienſis epiſcopatus cœnobia frequentare cœpit, & in Gladbacenſi aliquamdiu ſubſtitit regularis vitæ ſtudio, quæ ibidem ſub pio abbate Adalberone obſervabatur ad normam Sigebergenſium, tunc temporis nominatiſſimorum monachorum. Interim moritur Azelinus Porceti abbas, cujus nimia ſimplicitas & gravis ſenectus ſpirituale & temporale bonum defluere ſiverat; nec ullum remedium exſpectandum videbatur a Johanne decano qui ei ſucceſſerat, utpote homine ſene, & ad tale miniſterium parum apto. Rodulfus itaque de loci & ordinis emendatione deſperans, ubi multas injurias in variis officiis paſſus fuerat, veritusque ne Gladbacenſis diſciplina Adalberone ſene abbate mortuo corrueret; in Flandriam tendens, ad ſancti Trudonis monaſterium divertit, ibique detentus eſt a Theoderico abbate, qui eum erudiendis in litteris & in muſica pueris præpoſuit.

* la Sambre.

Poſt mortem Boſonis decani in ejus locum prioris nomine ſuffectus, pro virili ſategit, ut mores fratrum & irregularem cantandi rationem ſecundum Guidonis Aretini artem emendaret, ipſeque propria manu libros, quos Graduales vocant, alioſque perite & eleganter ſcripſit. Veſtium formam itidem reformavit, reſectis capitiis, quæ tunicis, præter veterem uſum, illic annexa erant. Unde fiebat, ut, cum tunicas induerent monachi, abſque cucullis erant, & viceverſa. Alium quoque abuſum correxit, in proceſſionibus rogationum inductum, ut quidam monachorum ad locum proceſſioni indictum equitando pergerent, indeque ſimiliter redirent. Quin etiam pravus illic mos inoleverat, ut ſæcularium clericorum magna turma in ſollemnibus feſtis ſanctorum Trudonis, Eucherii & Remigii eo convenientes, parum modeſte in eccleſia & in refectorio fratrum ſe gererent. quapropter a Theoderico ſtatui curavit, ut illi deinceps nonniſi albis induti fratrum choro jungerentur, & in privata camera extra refectorium eis refectio pararetur; idemque de laïcis ſtatutum. quod uſque adeo utroſque offendit, ut in poſterum plerique his feſtis adeſſe renuerint. Denique Theodericum abbatem induxit, ut illuc introducerentur Cluniacenſium uſus, quos recens Leodii apud ſanctum Jacobum Stephanus abbas, alio nomine Stepelinus, & apud ſanctum Laurentium Berengarius abbas admiſerant. quæ res apud ſanctum Trudonem, repugnantibus monachis, nonniſi ægre admodum peracta eſt. Hæc omnia per Rodulfum priorem.

Jam vero ubi factus abbas, regularis diſciplinæ adeo ſtudioſum ſe exhibuit, ut nulla alia res quemlibet fratrem apud eum commendare poſſet, quam *dilectio ordinis* ſeu diſciplinæ monaſticæ, *& fidelitas rerum eccleſiæ ſibi commiſſarum.* Præcipue vero ab hoc vitio abhorrebat, ſi quando ullus fratrum de reſiduis cibariis ſibi in refectorio appoſitis aliquid diſtraheret, quæ per manus eleemoſynarii pauperibus erogari volebat. Nullum e fratribus, qui cum ſæcularibus familiaritatem contra-

Digitized by Google

xiſſet, ad quamlibet *obedientiam* promovebat, nec foras progredi ſinebat. Sic reſtituta rerum ſpiritualium diſciplina, mirum eſt quantum ad reparanda vetera damna, & ad ædificia ſarcienda inſudaverit. quæ ille fuſe in chronici ſui libris nono & decimo commemorat. Perfecto tandem monaſterio non ſine grandi novi incendii periculo, quod a duce Lovanienſi in odium advocati in opidum illatum eſt, ipſum monaſterium ab Olberto epiſcopo III. nonas Octobris anno M C XVII. dedicari curavit. ANN. CHR. 1105.

LXXI. S. Diſibodi monaſterium inſtauratur. Per id tempus S. Diſibodi monaſterium, de cujus origine in primo volumine egimus, fere in ſolitudinem redactum erat, & a paucis ſæcularibus clericis occupatum: dum Ruthardus Moguntiæ archiepiſcopus illud inſtaurandum curavit per Burchardum [a] S. Jacobi [b] prope Moguntiam abbatem, qui ex Hirſaugienſi familia una cum Erkenbaldo a beato Willelmo abbate illuc miſſus fuerat. Nec mora Burchardus novum monaſterium in monte, ad cujus pedem vetus poſitum erat, conſtruere cœpit, & monachis e ſuis ibidem inſtitutis, utriuſque monaſterii curam habuit, & boni paſtoris officium utrobique implevit. Dodechinus auctor eſt, *piæ memoriæ* Burchardum abbatem pridie kalendis Julii primum fundamenti lapidem juſſu prædicti præſulis poſuiſſe, & anno M C XIII. obiiſſe, eique ſucceſſiſſe ad annos quindecim Adelhunum, opere ſtrenuum, & morum probitate conſpicuum, qui idibus Julii anno M C XXVIII. deceſſit. Fulcardus abbas tertius annis octo regimen tenuit.

a *Trithem. in chron. Hirſaug.*
b *V. lib. 60. n. 6.*

Aliæ res Germanicæ. Idem Ruthardus archiepiſcopus novam Ordinis noſtri præpoſituram [c] ſive cellam in Ringavio non procul a Vini-cella ſub titulo ſancti Johannis-Baptiſtæ in monte * condidit, & ſancti Albani abbati commiſit. Ad ejus vero dotationem Richolfus Rheni comes multa prædia contulit, & ad occidentalem eccleſiæ plagam aliud monaſteriolum pro ſacris virginibus, in quarum numero Wertrudis ejus filia erat, exſtruxit. Utrique loco præpoſitus neceſſaria providebat. Erat eidem comiti filius Ludovicus, qui ſororis exemplo ſæculi vanitatibus nuntium remiſit, & in prædicto ſancti Johannis monaſterio ſe Deo conſecravit. Haud ſcio an is ſit Ludovicus comes, qui ſanctum Hugonem [d] Altkirkæ, ut ſuperius vidimus, excepit. Hæc præpoſitura poſtmodum in abbatiam eſt commutata. Non diu poſt hæc ſuperſtes fuit Ruthardus archiepiſcopus, fato functus anno ſequenti: cui ſucceſſit Albertus Heinrici cancellarius.

c *ibid.*
* *Biſchofsberg.*
d *V. lib. 70 n. 97.*

ANN. CHR. 1109

LXXII. Anſelmus archiepiſcopus Cantuarienſis obit. ANno ſubſequente poſt milleſimum centeſimo nono duo præclara Ordinis noſtri luminaria exſtincta ſunt, immo cælis inſerta, ut luceant in perpetuas æternitates, Anſelmus ſcilicet Cantuarienſis eccleſiæ archiepiſcopus & totius Britanniæ primas, & venerabilis Hugo abbas Cluniacenſis: quibus adjungendus Albericus Novi-monaſterii ſeu Ciſtercienſis abbas ſecundus. Anſelmus tribus extremis vitæ ſuæ annis, ex quo a ſecundo exſilio reverſus erat, ſenſim deficiebat in dies, ita ut vix quidquam cibi ſumere valeret. Miſſæ tamen ſacro ſacrificio quotidie intereſſe cupiens, ſingulis diebus ſe in ſella deferri ad oratorium volebat uſque ad quintum ante ſui obitus diem, quo ad preces fratrum ſibi miniſtrantium id intermiſit. Sic perſeveravit in eo uſque ad finem vitæ invictus vigor, & pietatis fervor. Exinde itaque lecto aſſidue decubans, anhela voce omnes, quotquot ad ipſum accedebant, ſuo quemque ordine recte vivere hortabatur. Dominica palmarum cuidam adſtantium dicenti, cum ad paſchalem Domini ſui curiam relicto ſæculo tendere; reſpondit: Equidem ſi voluntas ejus ita ferat, ei libens parebo: at, ſi mallet me adhuc « inter vos aliquamdiu ſupereſſe donec quæſtionem, quam de animæ origine mente « revolvo, abſolvere poſſem, gratioſe acciperem: quia neſcio utrum quiſpiam, me « defuncto, eam abſoluturus ſit. Sub veſperam feriæ tertiæ, cum nulla jam verba, « quæ intelligi poſſent, proferre valeret, rogatus a Radulfo Roffenſi epiſcopo, ut adſtantibus, regi quoque ac reginæ, eorumque liberis ac populo terræ abſolutionem ac benedictionem impertiret; dexteram erexit, & ſigno ſanctæ crucis edito, demiſſo capite ſedit. Inſtante exitu, cum fratres matutinas horas in majori eccleſia decantarent; unus fratrum paſſionem ejus diei, id eſt feriæ quartæ, legit, &, ubi ad hæc verba ventum eſt, *Vos eſtis qui permanſiſtis mecum in tentationibus meis* &c. lentius ſolito ſpiritum trahere cœpit. Mox e lecto ſuper cilicium & cineres depoſitus eſt; adunatoque circa eum univerſo filiorum ſuorum agmine, ultimum ſpiritum emiſit illuceſcente aurora quartæ feriæ ante cœnam Domini, ſcilicet XI. Kal. Maii anno

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109.

dominicæ incarnationis M C IX. pontificatus ejus XVI. vitæ vero LXXVI. Corpus ejus lotum & balſamo unctum cum veſtibus ſacris ſepulturæ mandatum eſt ſequenti die per Radulſum Roffenſem epiſcopum, qui ei poſt quinque interpontificii annos ſucceſſit. Ordericus [a] ſcribit, Anſelmum in baſilica ſanctæ Trinitatis ante crucifixum ſepultum fuiſſe: at Willelmus ait, eum ſepultum fuiſſe primo ad caput anteceſſoris ſui Lanfranci, poſtea dignius mauſoleum in orientali porticu accepiſſe.

[a] *Orderic. lib. 11. p. 839.*

Eadmerus ejus vitæ ſcriptor & alii.

Res ab Anſelmo geſtas accurate ſcripſit ejus familiaris Eadmerus monachus, tum in libro ſingulari de ejus vita, tum in hiſtoria novorum in ſex libros diſtincta: quorum quatuor primi res ab eo geſtas cum multis epiſtolis continent: quintus ejuſdem apologiam contra eos, qui ei detrahebant, quod nec ſæcularibus nec eccleſiaſticis ædificiis exſtruendis, more anteceſſorum, res ſuas impendiſſet; ſucceſſoris quoque ſui electionem & ordinationem complectens; necnon electionem ipſius Eadmeri ad Scotiæ epiſcopatum, de quo etiam in ſexto, qui Heinrici regis ſecundas nuptias cum Adeleide filia Godefridi Lotharingiæ ducis, Turſtani Eboracenſis electi ordinationem, legationem Petri-Leonis cardinalis, & alia nonnulla continet. Plura de Eadmero infra. Anſelmi quoque acta fuſe perſecutus eſt Willelmus Malmeſburienſis monachus, Eadmeri æqualis, qui in fine ejus virtutes compendio refert, in primis manſuetudinem & obedientiam. Manſuetudinem quidem, quæ ea fuit, ut viro veraciſſimo, quem ſibi notiſſimum Willelmus ait, aliquando dixerit, numquam ſibi ex quo monachus fuit, iræ motum & convicium, niſi ſemel tantum excidiſſe. Obedientiæ vero tam pertinax fuiſſe traditur, ut factus archiepiſcopus ab Urbano papa petierit ſibi aliquem præponi, ad cujus nutum vitam componeret; eique datum Eadmerum, cujus injuſſu nihil agebat. Indicem ejus operum ſupervacaneum eſt hic attexere, quæ omnia in noviſſima eorum editione a noſtro Gerberonio adornata videre licet. Horum pleraque pro nata occaſione in ſuperioribus indicavimus. In eis porro elucet eximia ſubtilitas conjuncta, quod rarum eſt, cum inſigni pietate & ſoliditate doctrinæ.

LXXIII. *Hugo quoque abbas Cluniacenſis obit.*

Anſelmo vix octo diebus ſupervixit præcipuus ejus amicus beatus Hugo abbas Cluniacenſis, cui datum eſt quod olim ad eum ſcribens optaverat, ut ſimul ad cæleſtem patriam tranſirent. In natali Domini ejus obitum præcedente a fratribus in capitulum deductus venerabilis ſenex, eos ad conſtantem in propoſito perſeverantiam & luctam adverſus principes tenebrarum hortatus eſt. Quadrageſima ſequente, cum depoſitionis ejus diem imminere defectus virium teſtaretur, pluribus jejuniis, vigiliis longioribus, & lacrymis uberioribus ſe ad Dei judicium ſuſtinendum præparavit. Dominica palmarum proceſſioni cum fratribus intereſſe voluit, ſed non valuit. In cæna Domini capitulum ingreſſus, largiorem ſolito eleemoſynam pauperi-
» bus fieri mandavit. Tum a fratribus rogatus ut eos abſolveret: Egone, inquit, vos
» abſolvam, quem propria ligat conſcientia? Fecit tamen quod rogabatur, ac fratribus abſolutionem benedictionemque impertiit. Hora mandati, ut vocant, in capitulum rediit, & fratrum pedes lavit. Sequenti ſabbato ſacris interfuit officiis, ipſoque die paſchæ in eccleſia paſchalem ſollemnitatem celebravit, ſpiritualibus refectus alimentis. Veſpere facto decubuit, nihil aliud quam laborum ſuorum finem & præmium exſpectans. Tertia feria cum caligantes oculi, lingua deficiens, & cetera ſenſuum officia præſentem mortem indicarent, interrogatus, an vivificatricem
» Domini carnem agnoſceret: Agnoſco, inquit, & adoro. Oblatam quoque crucem cum multa devotione veneratus eſt. Atque ut ſollicitudinem ſuam in illo etiam agone teſtaretur, anniverſarium Gaufridi archiepiſcopi, nempe Lugdunenſis [b], & Guidonis ſeu Widonis abbatis, ſcilicet Balmenſis, adeſſe nuntiavit, quo nimirum id religioſe perſolveretur. Inſtante exitu beati Marcelli capſam ſibi afferri juſſit, eaque allata, pium lacrymis interpellavit advocatum, ut ejus ductu patriæ redderetur. Adveſperaſcente die delatus in eccleſiam beatæ Mariæ, cilicio & cineri impoſitus exſpiravit III. kal. Maii, relinquens filiis gaudium de corona, exemplum de vita, ſpem de interceſſione, ut loquitur Hildebertus in libello de ejus vita, qui eam poſt Ezelonem & Gilonem monachos ſe ſcribere dicit in prologo ad Pontium abbatem Cluniacenſem, beati Hugonis ſucceſſorem. Ezelo iſte ſeu Hezelo ex canonico Leodienſi factus erat monachus Cluniacenſis, qui *ſingulari ſcientia, & prædicabili lingua non ſolum audientium mores inſtruxit, ſed corporalem novæ eccleſiæ fabricam plus cunctis mortalibus, poſt reges Hiſpanos & Anglos conſtruxit.* Gilo ex monacho factus eſt cardinalis

[b] *V. lib. 6c. n. 67.*

Vitæ ſcriptores.

dinalis & epiſcopus Oſtienſis, de quo inferius. Gilonis libellum habemus, non Ezelonis, niſi is ſit liber de miraculis ſancti Hugonis, qui ejus vitæ per Hugonem ſubjicitur in bibliotheca Cluniacenſi. Præter hos auctores, ſancti Hugonis acta proſa & metro celebravit Rainaldus ejus nepos, Vizeliacenſis abbas ac demum archiepiſcopus Lugdunenſis, qui in fine carminis ita canit: ANN. CHR. 1109.

Hæc pater Hugo tui Rainaldi dicta nepotis
Suſcipe quæſo pie, meque tuere pater.

Inſuper breviorem de ſancto Hugone libellum ſcripſit Hugo monachus mox laudatus, quem ſanctus Hugo necdum natum, Cluniaci futurum monachum prædixit, & quem Pontius abbas, Hugonis ſucceſſor, una cum Landrico, Alberti de Gornaco filio, convertit, & e pago Belvacenſi Cluniacum adduxit. Hugo iſte propinquum habuiſſe videtur Rorigonem Ambianenſem, qui alodium Grandis-villaris ſancto Luciano contulit una cum ipſius Hugonis matre, quæ poſtmodum monacha facta eſt, ut Hugo ipſe teſtatur in epiſtola ad Godefridum Ambianenſem epiſcopum, in appendice referenda. Hugo iſte in fine ſui libelli ita ſancti Hugonis vitæ ſeriem comprehendit: *Hugo iſte anno vitæ quintodecimo monachus factus, viceſimo-quinto abbas ſacratus, octogeſimo-quinto defunctus*, III. *kal. Maii quievit in Domino, anno Verbi incarnati* M C VIIII. Sepultus fuit in majori eccleſia, quam ipſe in honorem ſanctorum Petri & Pauli exſtruxerat, & quidem pone altare matutinale; inde poſtea elatus ſuper majus altare. Eum vero pro veteri more primitus ſepultum fuiſſe pedibus Orienti obverſis teſtis eſt Gilo, a quo *filius Orientis verſis verſus Orientem veſtigiis in mauſoleo digne repoſitus* perhibetur. Optaremus cum Baronio, ut vir tantus ſuum habuiſſet Eadmerum, qui res ab eo geſtas, ut ille Anſelmi, accuratius ſcripſiſſet.

De cæleſti ejus gloria multa indicia habita ſunt. Erat tunc Cluniaci Bernardus quidam, vir ſanctus, Nogenti olim prior, cui in ſomnis beatus Hugo apparuit, ad paradiſi januam tantiſper ſubſiſtens, dum e pedibus pulvis excuteretur, quem multiplici viarum circuitu contraxerat, mox tranſiturus ad cæleſtem manſionem, quam Deus ipſi præparaverat; præcepitque Bernardo, Pontio ſucceſſori diceret, ut ab humilitate nequaquam declinaret; miſericordiæ operibus inſiſteret, ſuarum immemor injuriarum, condolens alienis; zelo diſciplinæ ferveret; erga delinquentes nec indulgentior, nec ſeverior. Ad hæc ea nocte, qua beatus Hugo ex hac vita migravit, Fulgentio [a] abbati duo lectuli viſi ſunt, ab angelis in cælum delati, quorum in uno Anſelmus Cantuarienſis archiepiſcopus, in altero Hugo abbas collocandus eſſet. Hunc Fulgentium Hildebertus & Gilo ſancti Eligii abbatem vocant; Rainaldus vero ſancti Hugonis nepos, Cameracenſis pagi abbatem, quod intelligendum de Fulgentio primo Affligemienſi abbate, cui hæc viſio tribuitur in chronico [b] Affligemienſi. Forte utrique loco præfuit idem Fulgentius, nimirum ſancti Eligii monaſterio poſt Johannem, qui ſub finem ſæculi undecimi illic abbas erat. Verum id obſtare videtur, quod Fulgentius Affligemienſis vixit uſque ad annum M C XXII. cum Euſtachius abbas ſancti Eligii monaſterio præfuerit ſaltem anno M C XV. quo anno Lamberti Noviomenſis epiſcopi litteris pro S. Criſpino ſubſcripſit. Eadem nocte, qua Hugo abbas exſpiravit, Godefrido Ambianenſium epiſcopo, qui tunc in Italia, & quidem Papiæ [c] verſabatur, in ſomnis viſa eſt ſollemnis beatorum proceſſio. Percontanti, ecquem tantæ triumphus gloriæ ſpectaret? reſponſum eſt, feſtivum illud agmen deducendo in cælum Hugoni Cluniacenſium abbati obviam procedere. Ita Hugo monachus in epiſtola ad Pontium abbatem, in qua Godefridus epiſcopus, *doctrina præclarus & ſanctitate conſpicuus* dicitur. Paullo aliter rem narrat Hildebertus, nempe Godefrido viſum fuiſſe quod Cluniaci eſſet, & Hugoni abbati ſacrum viaticum præberet; idque mane retuliſſe Matthæo itineris ſui ſocio, venerabilis Radulfi Remorum archiepiſcopi legato; dieque & hora notatis poſtea intellexiſſe, id eadem hora contigiſſe, qua beatus Hugo ad ſuperos migraverat. Hic eſt Matthæus, Remenſis eccleſiæ tunc canonicus, qui poſtmodum monachus factus Pariſiis apud ſanctum Martinum de Campis, demum cardinalis & epiſcopus Oſtienſis creatus eſt, de quo plura in conſequentibus. Denique in Jotrenſi monaſterio Sabina, ſanctimonialis meriti ſingularis, videre ſibi viſa eſt Matrem miſericordiæ cum multo agmine beatorum, & audiiſſe, Hugonem Cluniacenſem illi agmini mox adjungendum. Nec multo poſt nuntius allatus eſt de obitu beatiſſimi abbatis, ut teſtatur

LXXIV. Sanctitatis ejus varia argumenta.

a V. lib. 67. n. 68.

b Spicil. to. 10. p. 609.

c Bibl. Clun. p. 463.

ANN. CHR. 1109.

monachus, qui præter libellum de vita ſancti Hugonis, epiſtolam de eo ſcripſit ad Pontium ejus ſucceſſorem.

Cluniaci ſub eo celebritas.

Ante Hugonem abbatem jam quidem pietate ac religone magnopere floruerat Cluniacenſis familia, nec mediocriter propagata erat: at per eum longe amplius dilatata fuit non modo per Galliam, ſed per exteras etiam regiones: adeo ut amplius *quam decem millia monachorum*, ſi Orderico [a] credimus, ad Chriſti militiam admiſerit. In his complures fuere pietate inſignes & genere illuſtres, quales fuere Odo poſtmodum pontifex maximus ſub nomine Urbani II. beati Udalricus & Morandus, &, ut alios omittam, Guigo ſeu Wigo comes Albionenſis, de quo illud memoriæ proditum eſt, quod, cum mollius in ſæculo educatus fuiſſet, nec veſtes etiam ſericas ad nudum tolerare poſſet; eidem monacho facto pius pater indulſerit mollium indumentorum uſum ſub habitu regulari. cujus indulgentiæ tantopere ipſum Guigonem poſtmodum puduit, ut abjecto interiori illo, quod ipſi per indulgentiam conceſſum erat, indumento, novas ſibi cruces præter veſtium monaſticarum aſperitatem indixerit, certanſque bono certamine, beatæ vitæ donativum meruerit. Inter alia ſtatuit beatus Hugo, ut die feſto pentecoſtes hymnus *Veni creator* ad tertiam diceretur. Aliud ejus ſtatutum laudat Petrus [b] Venerabilis, ut ne libri e bibliotheca *ſine vadimonio* cuiquam commodarentur. De ejus canonizatione ſuo loco.

a Orderic. lib. 11. p. 839.

b Pet. Ven. lib. 4. ep. 38.

LXXV.

Pontius ei ſuccedit.

Sancto Hugoni, *nullo interjecto* [c] *abbate*, ſucceſſit Pontius, a Cluniacenſibus *ſpe bonæ indolis ejus electus*. Hic Petri Merguliensis* in Septimania comitis filius, primum in monaſterio ſancti Pontii Tomeriarum monaſticen profeſſus, dein *nova facta profeſſione* Cluniaci admiſſus eſt. Is primis præfecturæ ſuæ annis, ſatis modeſte ac ſobrie ſe geſſit: at proceſſu temporis mutavit mores, multiſque ac variis de cauſis univerſorum pæne fratrum animos exaſperando in ſe concitavit, maxime quod nullis bonorum conſiliis acquieſceret, ac res monaſterii peſſum dare diceretur. Conquerebantur ea de re inter ſeſe fratres, ſed eorum murmur & offenſio fere uſque ad decennium ad ſæcularium aures non pervenit. Prorupit tandem eo uſque domeſtica hæc diſſenſio, ut ad remotiſſimos quoſque, adeoque ad Romanam curiam perlata fuerit. His rumoribus offenſus Pontius, non in eorum auctores indignationis ſuæ impetum convertit, ſed in ſe ipſum retorſit, profectuſque Romam, ut curiæ paſtoralis onere relevaretur, Calliſtum papam exoravit. Hæc fere Petrus Venerabilis: quid inde conſecutum ſit, ſuo loco exponemus.

c Pet. Ven. lib. 2. mirac. c. 12.

* de Melgueil.

Principio Pontius abbas animadvertens, vinum, quod Cluniaci ad miſſarum myſteria adhibebatur, ex communi vino eſſe; ab amita ſua Judith Arvernorum comitiſſa, Rotberti comitis uxore, obtinuit centum aureos, quibus Bernardus prior & Wicardus camerarius vineam de Peronna, Cluniacum inter & Galoniacum* ſitam, compararunt, *unde vinum pro ſacrificio altaris optimum colligeretur*. Idem ab Adalberto epiſcopo in eccleſia Mimatenſi hoc anno inſtitutum. Eam ob rem prædictæ Judith comitiſſæ & filio ejus Willelmo anniverſarium decretum eſt. Hinc patet, quantæ nobilitatis fuerit Pontius, qui in litteris ſocietatis inter ipſum ſuoſque Cluniacenſes ac Petrum Anianenſem abbatem initæ, conſanguineos habuiſſe dicitur eos, qui Ananiæ monaſterium maxima ex parte fundarunt; adeoque Benedictum primum abbatem Anianenſem, qui comitem Magalonenſem patrem habuit. Ad hæc, Hugo de Liziniano* Pontium conſanguineum ſuum vocat in quodam inſtrumento, quo villam de ſancto Gelaſio* Cluniacenſibus hoc anno donat, in manu Pontii abbatis, laudantibus filiis ſuis Hugone-Bruno & Rogone. Teſtis inter multos alios Marcus Novi-monaſterii apud Pictavos abbas. Idem Pontius abbas ſtatuit, ut in vigilia ſanctorum omnium generale officium fieret Cluniaci, & in omnibus monaſteriis & cellis pro animabus fratrum & parentum ipſo anno defunctorum, quo die generalem fratribus refectionem de ſuo daturus eſſet. quod argumento eſt, abbatis portionem a communi jam tunc diſtinctam fuiſſe. Ad hæc ſtatuit, ut pauperes pane & carne reficiantur die ſequenti poſt feſtum omnium ſanctorum. quod ſi hæc dies in feriam ſextam incidiſſet, hæc refectio in ſabbatum (necdum enim ſabbato abſtinentia a carnibus vigebat) vel in dominicam ſequentem differatur. Falli videtur Gaufredus [d] prior Voſienſis, ubi ait ſancto Hugoni in abbatia ſucceſſiſſe *pauciſſimis diebus* Hugonem, deinde Pontium virum clariſſimum, *qui pridem exſtiterat prior monaſterii ſancti Martialis*. nam ut poſterius iſtud verum ſit, conſtat ex præmiſſo Petri Venerabilis teſtimonio, Pontium ſancto Hugoni, *nullo interjecto*

* Jalogny.

* de Luzignan.

* S. Gelais.

d Labbe bibl. to. 2. p. 298.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109.

abbate, ſucceſſiſſe. Hic primis præfecturæ ſuæ annis ad profeſſionem admiſit Matthæum Remenſis eccleſiæ canonicum, de quo præclara dicendi materia in conſequentibus erit.

LXXVI. Albericus abbas Ciſtercii obit.

Sanctos Anſelmum & Hugonem præceſſit in cælum Albericus Novi-monaſterii ſeu Ciſtercii abbas ſecundus, qui VII. kal. Februarii obiiſſe dicitur in necrologio Ciſtercienſi. De anno lis eſt inter recentiores, quorum alii ejus obitum uno, alii duobus annis antevertunt. Aſt eum hoc anno deceſſiſſe ita recte conficitur. Ciſtercienſi monaſterio menſe Martio anno M XCVIII. inchoato unum annum præfuit Rotbertus Moliſmenſis abbas: Albericus ejus ſucceſſor annos fere decem, id eſt *novem annos & dimidium* [a], mortuus die XXVI. Januarii, *decimo anno ab inſtituto* [b] *Ciſtercienſi ordine*, adeoque ineunte anno M C IX. Sepultus eſt Ciſtercii a Stephano futuro ejus ſucceſſore, cujus ſermonem in ejus funere habitum refert de ſuo Bernardus Britto. Albericum plerique omnes beatum merito vocant, quidam ſanctum, tametſi nullo publico cultu in divinis officiis honoratum, certe nec relatum in numerum ſanctorum ſollemni illo ritu, qualis in eccleſia jam tunc a ſæculo decimo obtinebat. Recte de eo parvum Exordium: *Vir Domini Albericus in ſchola Chriſti per novem annos & dimidium regulari diſciplina feliciter exercitatus, migravit ad Dominum, fide & virtutibus glorioſus, & ideo in vita æterna a Deo merito beandus.*

a *Exord. parvum c. 18.*
b *Exord. mag. lib. 6. c. ult.*

Coloris mutatio ab eo inducta.

Alberico tribuitur admiſſio parvi officii beatiſſimæ Virginis, quod in concilio Claromontenſi probatum legitur, hactenus in Ciſtercienſi Ordine religioſe retentum; eodemque auctore mutatus creditur color cucullæ nigræ in album. quod antiquiores monachi improbarunt, quaſi hoc colore ſe ſingulares [c] & ſpectabiles oſtentarent Ciſtercienſes contra omnium retro monachorum uſum ac morem, qui nigro illo colore humilitatem & pœnitentiæ propoſitum melius exprimerent. Verum colorem album Manricus [d] a parentibus ſuis, non ſingularitatis affectu, ut eis objectum, ſed dono aut juſſu B. Virginis inductum aſſerit, quaſi teſſeram devotæ ipſi familiæ. tametſi traditione magis quam ſcripturis commendatum fateatur. Retentus tamen in ſcapulari priſcus color, & in viatorio pallio, ex quo *griſei* aliquando dicti ſunt Ciſtercienſes. Ad reprimendas illas de veſtis colore rixas ſufficere poterat illud communis omnium patris ſancti Benedicti [e] effatum, *De colore non cauſentur monachi;* maxime cum exemplo præiviſſent Camaldulenſes, qui uno ante ſæculo atrum colorem in album mutaverant. Verum hi pauci erant, & necdum noti in his partibus Gallicanis, in quibus ejuſmodi rixæ occaſione Ciſtercienſium ortæ ſunt. Quamquam non ſola coloris mutatio eas excitavit, ſed maxime ſeverioris Benedictinæ diſciplinæ reſtitutio, quæ numquam facta eſt, neque fiet abſque murmuratione & indignatione imperfectorum & laxiorum monachorum, qui id probro ſibi verti putant, quod alii ſecus quam ipſi vivant. Non raro etiam contingit, ut, qui ſeveriores illas ſequuntur leges, alios deſpectui habeant. quæ res modeſtiæ & caritati contraria, aliorum æmulationem & invidiam auget. Mihi maxime placet in ſimili cauſa dictum Willelmi [f] Malmeſburienſis, qui ubi naſcentem Radingenſium monachorum religionem inſigniter extulit. *Ego non erubeſco,* inquit, *ſi ſanctis viris blandiar, & bonum quod in me non habeo, in aliis admirer.* Sed de his plura dicendi recurret occaſio.

c *Orderic. lib. 8. p. 711.*
d *Manric. ad an. 1103. c. 2.*
e *Reg. c. 55.*
f *Willel. lib. 5. de Henrico I.*

LXXVII. Alberico ſuccedit Stephanus.

Electus eſt in Alberici locum Stephanus, Anglicus natione, qui & ipſe cum aliis illuc migraverat e Moliſmenſi monaſterio, ubi prioris geſſerat officium, vir eximia virtute & gravi judicio præditus, religioſæ diſciplinæ & ſanctæ paupertatis ardentiſſimus cultor & æmulator, denique illorum temporum decus, ut ſcribit Willelmus Malmeſburienſis, qui eum abſentem electum fuiſſe dicit. Principio interdixerunt cum eo fratres, quod in parvo Exordio legitur, ut ne Burgundiæ dux, ſeu quivis alius princeps curiam ſuam quovis tempore in ſua eccleſia tenerent, ut in ſollemnitatibus agere conſueverant. Dein ne quid in domo Dei remaneret, quod magnificentiam aut ſuperfluitatem redoleret: unde rejectæ aureæ & argenteæ cruces, & tantum ligneæ admiſſæ; non candelabra, niſi unum ferreum; non turibula, niſi cuprea vel ferrea; non caſulæ aut albæ pretioſæ; calices vero non aurei, ſed argentei admiſſi, uti & fiſtula argentea ad ſumendum Chriſti ſanguinem. Ob hæc aliaque id genus ſtatuta Ciſtercienſes *ab omnibus* [g] *vicinis monachis, tamquam novarum rerum inventores, & ſcandali ſchiſmatiſque incentores* reputabantur. qua de re Stephanus abbas conqueſtus eſt. Eodem abbate illud quaſi pro miraculo obſervatum,

g *Exord. mag. lib. 1. c. 28.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109.

quod prædiis ac rebus temporalibus eccleſia [a] Ciſtercienſis creverit, nec decreverit religio.

a *Exord. parv.* c. 17.

Longe aliter evenerat in Moliſmo, ubi ex rerum copia laſcivire cœperant monachi & monita ſpernere optimi patris Rotberti, qui ab eis recedere ad tempus coactus eſt, dum ex ejus abſentia reſipuiſſent. Uſque adeo difficile eſt in magna rerum temporalium affluentia religionem illibatam ſervare. Neſcio enim quo pacto creſcente abundantia creſcat & cupiditas, qua nihil religioni perniciofius: cupiditati vero ſuccedit malus rerum uſus, qui religionem inprimis dehoneſtat. nam bonus divitiarum uſus a Deo eſt, qui cupiditati merito negatur. Ex his qui Novi-monaſterii cenſum auxerunt, inter primos fuere ſancti Germani Pratenſes monachi, ut patet ex litteris in Appendice relatis ex archivo Ciſtercienſi, quibus Rainaldus abbas, ſuperius [b] laudatus, ejuſque fratres domno Stephano abbati & monachis pauperibus Novi-monaſterii quædam in fundo Gominiaco & in territorio Gilliacenſi *cauſa Dei magnaque ſua miſericordia communi conſilio capituli ſui contulerunt*. Et ut eſſet perpetua memoria hujus doni, monachi ſanctæ Mariæ decem ſolidos ob recordationem obtulerunt. Ejus rei inſtrumenta habes in Appendice, ſimul & Stephani Æduenſis epiſcopi chartam, quam eorum *bono odore delectatus* conceſſit. Plura in conſequentibus dicenda recurrent de Stephano abbate, quem Ciſtercienſis Ordinis poſt ſanctum Rotbertum fundatorem merito poſteri agnoſcunt, ut probat Charta-caritatis, ut vocant, quæ ab eo edita eſt.

Pratenſes monachi in Ciſtercienſes benefici.

b *lib* 70. n. 60.

LXXVIII. Mauriaci grande ſcandalum.

Hoc anno grande ſcandalum in eccleſia Mauriacenſi, qui decanatus [c] eſt abbatiæ ſancti Petri Senonenſis, apud Arvernos [d] patratum eſt per Petrum decanum. Is nocte ſubſequente nativitatem beatiſſimæ Virginis per ſuos ſatellites eruit oculos cujuſdam capellani, propterea quod ipſum apud Arnaldum ſancti Petri abbatem citaſſet pro quibuſdam damnis ab ipſo decano ſibi illatis. Cum ille citatus non comparuiſſet, illuc pergere ſtatuit abbas, & Cluniaci feſtum omnium Sanctorum peregit, ejuſdemque loci ſocietatem obtinuit. Illic tunc verſabatur cum ſex abbatibus Richardus Romanæ eccleſiæ legatus, qui, accepto decani facinore, Petro Arvernorum epiſcopo ſcripſit, ut tantum ſcelus vindicaret; &, ſi quidem rebellis eſſe pergeret decanus, eum excommunicaret. His litteris acceptis, epiſcopus finxit ſe abbati & capellano facturum ſatis: at promiſſis non ſtetit. Inde Mauriacum profectus abbas, decani cauſam examinavit, præſentibus duobus abbatibus, ſcilicet Petro Auriliacenſi & alio ſancti Martini de Tutela, ſcilicet Willelmo, necnon Rodulfo priore Caſæ-Dei. At decanus fretus militari manu & epiſcopi favore, negavit ſe de objectis, niſi coram epiſcopo, reſponſurum. Quapropter abbas eum eique adhærentes excommunicavit. At illi, abbatis judicio ſpreto, per totum adventum & feſta natalis Domini & epiphaniæ mille inſultus abbati ejuſque ſociis fecerunt. Unde abbas decanum exauctoravit, & Robertum Urticidi priorem ejus loco inſtituit. quam ob rem exdecanus in furorem ac rabiem verſus, armata manu in monaſterium irrupit, eccleſiam cruore fœdavit, parumque abfuit, quin abbatem & novum decanum trucidaret. Hæc omnia epiſcopo per duos e ſuis renuntiavit abbas, petiitque, *ut ad reconciliandam eccleſiam* ſibi *aquam benedictam & conceſſionem reconciliationis mitteret*. quod epiſcopus facere noluit, tantum concedens, ut monachi divinum officium in oratorio ſancti Benedicti facerent abſque ſonitu campanarum. Denique abbas, cum a Mauriacenſibus ſpecie compoſitionis ſe deluſum vidiſſet, conſilio comitiſſæ, an Judith [e], cujus filius Romam ierat, archiepiſcopum Bituricenſem, epiſcopi Arvernenſis metropolitanum, & ipſum epiſcopum, necnon Burdegalenſem archiepiſcopum atque Girardum Engoliſmenſem Romanæ eccleſiæ legatum apud Evaonium *in Lemovicino* convenit: qui abbatis querimonia audita, epiſcopum culparunt, quod Richardi legati litteris non paruiſſet; eique injunxerunt, ut abbati plenariam juſtitiam faceret. quod ille ſe facturum promiſit. Quid exinde conſecutum ſit, anno ſequenti videbimus. Locus, in quo hic conventus habitus eſt, vulgo *Evau* dictus, in editis mendoſe *Evan*, poſitus eſt in Combraliæ * tractu, Arvernis & Lemovicibus finitimo, *Evaunenſis* ſeu Evaonenſis *vicus*, Gregorio [f] Turonenſi epiſcopo appellatus, monaſterio quondam inſignis, nunc canonicorum regularium.

c *V. lib.* 1. n. 30.

d *Spicil. to.* 2. p. 555. & *ſeqq.*

e *ſupra n.* 75.

* *la Combraille.*

f *Greg. Tur. de gl. conf.* c. 81.

LXXIX. Floriaci facta a rege manumiſſio.

Dum hæc agerentur, in Floriacenſi ſancti Benedicti monaſterio verſabatur rex Ludovicus, ubi quamdam feminam ſollemni illo ritu, qui in Marculfi formulis

notatur, in libertatem aſſeruit. quod ipſis regis verbis ſic accipe. *Ludovicus Dei gratia Francorum rex univerſis ſancta Dei eccleſia cultoribus, tam poſteris quam & inſtantibus, notum fieri volumus, quia feminam quamdam ex familia noſtra, filiam Giſleberti majoris, Matheiam nomine, quam debito ſervitutis, & ex dono maxime Boſonis Floriacenſis poſſidebamus, petitione præfati Giſleberti, necnon & aſſenſu Boſonis prædicti cum benevolentia totius capituli ſibi commiſſi, excuſſis denariis, regio more in præſentia eorum libertate donavimus, & ab omni reſpectu ſervitutis, qua detenta fuerat, perpetualiter immunem conceſſimus* &c. *Actum publice in capitulo S. Benedicti anno incarnationis dominicæ* M C IX. *conſecrationis noſtræ primo. Stephanus cancellarius relegendo ſubſcripſit.* Anſellus dapifer, Hugo conſtabularius, Wido Silvanectenſis buticularius, Wido camerarius. ANN. CHR 1109.

Hujus loci occaſione ſuccurrit memoriæ manumiſſio a Johanne Aurelianenſi epiſcopo eodem fere tempore facta, cujus inſtrumentum ſiniſtro poſti principis portæ eccleſiæ ſanctæ Crucis Aurelianenſis inſculptum eſt ſub hac forma. *Ex beneficio ſanctæ Crucis per Johannem epiſcopum & per Albertum ſanctæ Crucis caſatum factus eſt liber Letbertus, teſte hac ſancta eccleſia.* En tibi hujus inſtrumenti ectypum ex typo eruditiſſimi Nicolai Toinardi Aurelianenſis, qui hoc ipſo anno M DCC VI. quo hæc ſcribebam, e vivis exceſſit. Alia ab epiſcopo.

MANUMISSIONIS INSTRUMENTUM.
Inſculptum ſiniſtro Poſti principis Portæ
BASILICÆ AURELIANENSIS.

Pes Regius 12. Digitorum.
Ab imâ lineâ ad ſolum Ped. 5. Dig. 3.

Hæc inſcriptio Johanni ejus nominis primo tribuitur, qui ſub finem ſæculi undecimi ſedebat.

E Floriacenſi monaſterio rex Ludovicus Pariſios reverſus eſt: ubi cum verſaretur, Willelmo abbati & monachis ſancti Petri Carnutenſis *quamdam terram deſertam, Niz* vocabulo, cum territorio adjuncto, contulit pro Dei amore & pro redemtione animæ regis Philippi patris. *Actum Pariſius anno incarnationis dominicæ* M C IX. *conſecrationis ſuæ ſecundo.* Paullo poſt, cum eamdem terram excoluiſſent, iiſdem Aurelianenſis eccleſiæ canonici ejus decimas ſub certis conditionibus contulere, quarum una eſt, ut ibidem eccleſiam conſtruerent. *Hoc pactum factum eſt in capitulo ſanctæ Crucis in præſentia domini Ludovici regis anno regni ſui tertio, præſente Johanne epiſcopo.* LXXX.

Tunc temporis Namnetenſi eccleſiæ præſidebat Benedictus ex abbate Kemperlegienſi epiſcopus, qui, cum regulares canonicos S. Auguſtini, in Dolonenſi eccleſia Dolonenſis eccleſia Majori-monaſterio data.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109.

ab ſe conſtitutos, incompoſite ſe gerere, nec admonitos ſe emendare vidiſſet, Willelmum Majoris-monaſterii abbatem interpellavit, ut monachos eorum loco ſubſtitueret. Unde abbas illuc miſit domnum [a] Willelmum, prius archidiaconum Redonenſem, tunc priorem monaſterii, & cum eo domnum Milonem monachum, prius Mettenſem canonicum: quibus præſentibus idem epiſcopus in manu domni Willelmi prioris *per quemdam cultellum* tradidit prædictam eccleſiam cum ſuis adjunctis. Actum hoc anno *ante capitulum Namnetenſis eccleſiæ.* quo facto epiſcopus perrexit ad concilium, *quod domnus Gerardus, legatus Romanæ eccleſiæ & Engoliſmenſis epiſcopus, celebravit Loſduni* * xv. *kal. Novembris*; & ab eo donum confirmari curavit, præſente Willelmo abbate, ut in notitia hujus rei legitur. Sed præſtat audire ipſummet epiſcopum, qui in litteris hac de re editis [b] ſic loquitur. *Ego Benedectus Namnetenſium epiſcopus conſtitui in eccleſia S. Medardi de Dolon, quæ eſt prope mœnia urbis Namneticæ, quoſdam canonicos ad ſerviendum ibi Deo ſecundum regulam S. Auguſtini. ſed heu! contra ſpem & voluntatem noſtram in parvo tempore canonicalis ibidem cœpit religio miſerabiliter deſtitui. quod cum ego vidiſſem, in capitulum eorum aliquoties veni: ſæpe eos de correctione ſui commonui: &, cum nec ſic proficerem, ad ultimum etiam comminatus ſum eis, niſi ſe corrigerent, me eos ab eccleſia emiſſurum, & alios ferventiores ad Dei ſervitium immiſſurum. Illi autem nec ſic ſe corrigentes, & res loci per ſe poſſe detineri diffidentes, & hoc etiam affirmantes; tandem acceſſerunt ad abbatem S. Nicolai Andegavenſis, dicentes ſe velle fieri monachos, & locum S. Medardi ei & ejus monachis ſubdituros. Quod cum ad me perlatum eſſet, & advocatis eis requiſiſſem, ſi ſic feciſſent; & reſpondiſſent rem ita ſe habere: Ego autem, inquam, illi eccleſiæ providebo. Miſi itaque ad venerabilem abbatem Majoris-monaſterii, nomine Willelmum, & mandavi ei, quod illam eccleſiam decreviſſem beato Martino & ejus monaſterio condonare. Unde ille, accepto conſilio, tranſmiſit ad me duos e monachis ſuis, domnum Willelmum priorem & domnum Milonem. Præſentibus igitur & concedentibus archidiaconis noſtris, Rivallonio & Gaufrido, & Harcodio de S. Petro, de quo illa eccleſia movebat ſecundum ſæcularem poteſtatem, qui eam in manu noſtra reliquerant; dedi beato Martino & monachis ejus in manu domni Willelmi prioris eccleſiam illam cum omnibus ad eam pertinentibus, ſalva juſtitiæ & auctoritatis noſtræ canonica reverentia.... Parvo poſt tempore domnus Girardus legatus apoſtolicæ ſedis celebravit concilium Loſduni, ubi & ego interfui, & in ejus præſentia confirmavi præfatum donum, ipſo mihi inde magnas gratias referente.... Actum anno dominicæ incarnationis* M C VIII I. *indictione* III. *& regnante in Francia rege Ludovico.*

[a] Martene Miſcell. to. I. part. 2. p. 48

* Loudun.

[b] ibid. p. 46.

Finito concilio, epiſcopus domnum abbatem Namnetas ſecum duxit ad recipiendam illam eccleſiam. Interim quatuor [c] ex illis canonicis domnum abbatem convenere, eum obſecrantes, ut ne ipſos ex illa eccleſia expelleret. Aſſenſit abbas, & epiſcopo per Willelmum priorem & Andream *de Gomez* monachum renuntiavit, ſe nequaquam adduci poſſe, ut illi canonici ex illa eccleſia emitterentur, quamdiu viverent, & honeſte ſe haberent. ſed conſentire, ut illis obeuntibus, vel ad monaſticam vitam ſe convertentibus, veniret eccleſia in beati Martini poteſtatem. quod totum epiſcopus annuit. Paullo poſt canonici, accepto inter ſe ſe conſilio, veriti ne poſt ipſorum deceſſum locus ille ad ſæcularem ſtatum redigeretur; domnum Gaufridum incluſum, vitæ laudabilis virum, hac de re conſuluerunt. Quibus ille reſpondit, eos parum conſulte egiſſe, quod iſtam eccleſiam in poteſtate Majoris-monaſterii non dimiſiſſent. Huic conſilio obſequentes canonici, duos ex ſuis ad Majus-monaſterium anno M C X. direxerunt, & per illos ſe ſuamque eccleſiam beato Martino ſubjecerunt, traditione facta per quemdam baculum, quem ſuper majus altare poſuerunt, eo pacto, ut ipſi in canonicali ordine, quam diu vellent, remanerent; &, ſi quis eorum monaſticam vitam elegiſſet, in Majori-monaſterio ſuſciperetur. Quod ſi quis alius voluerit inter eos fieri canonicus, non admitterent eum abſque conſenſu domni abbatis, *niſi forte ad ſuccurrendum. De illo etiam, qui factus fuerit canonicus ad ſuccurrendum propter timorem mortis, ita erit.* Ubi vides duplicis generis canonicos *ad ſuccurrendum*, unum active ad ſerviendum: alterum paſſive *propter timorem mortis*, ut ei ſuccurratur.

[c] ibid. p. 48. & ſeqq.

LXXXI. Contentio de perfectiori ſtatu vitanda.

Hic in memoriam recurrit epiſtola cujuſdam canonici regularis ad priorem de Caritate ſupra Ligerim, qui canonicum regularem ſancti Johannis, apud Senonas in monaſterium ſuum admiſerat, & monaſtica veſte induerat. Hunc cum repeterent abbas & canonici regulares ſancti Johannis, dura quædam eis reſpondiſſe

Digitized by Google

dicitur prior Caritatis, & quidam e ſuis jactare, monaſticam vitam canonicæ præferendam, utpote meliorem. Id contra humilitatem dictum eſſe contendit canonicus ille regularis, & contra præſcriptum Chriſti Domini. *Ille dixit: Qui voluerit major eſſe inter vos, erit veſter ſervus: & tu impudenter clamas, Ego melior ſum. Adtendis poſt ſpeciem tuam, & in ipſa gloriaris: reſpicis nigredinem tuam, & candorem meum non adtendis? Quare? quia nigredo ſpecies eſt humilitatis? Et ego dico, quia candor ſpecies eſt puritatis. Tu gloriaris in nigredine, ego in candore. Tu in humilitate gloriaris, & utinam bene gloriareris. Si enim de humilitate bene gloriareris, numquam ſuperbires de humilitate, contrariis contraria miſcens... Monachi dicunt, Nos meliores ſumus: Canonici dicunt, Non, ſed nos meliores ſumus. Ego dico, nec vos, nec nos, quia omnes mali ſumus. Ubi autem omnes mali ſunt, nemo melior eſt. Veniant, inquiunt monachi, canonici ad nos, ut boni fiant, quia nos meliores ſumus. Si vos meliores eſtis, ergo & illi boni ſunt. quomodo ergo apud vos boni fient, qui & ſine vobis jam boni ſunt? Sed dicitis, Boni ſunt; ſed veniant ut meliores fiant. Nulli prohiberi poteſt quin melior fiat, ſi vult. Audite: Dicitis quod licet canonico, poſthabita & ſpreta profeſſione ſua ad veſtram converſationem tranſire, quia, ut vos dicitis, melior eſt. Ergo licet mulieri nuptæ, contemta matrimonii lege, ad continentiam ſe transferre: quia, quod negare non poteſtis, continentia matrimonio melior eſt.* Demum poſt alia idem canonicus ita concludit: *Qui me interrogaverit; ſi canonicus ſum, dico monachos meliores: ſi monachus ſum, dico canonicos potiores. Hoc eſt mandatum Chriſti, & regula chriſtiani.* Si hæc regula ſervaretur, non tot & tantæ eſſent de perfectiori ſtatu inter religioſos viros rixæ & contentiones, quæ contra caritatem pugnant & contra humilitatem, cujus præceptum eſt, ut alios nobis ſuperiores reputemus. Hanc epiſtolam, quia necdum, ut puto, vulgata eſt, integram in Appendice referemus. Primo conſpectu hæc epiſtola Stephano ſanctæ Genovefæ apud Pariſios abbati, poſtmodum Tornacenſi epiſcopo, tribui poſſe mihi videbatur ob litteram S. quæ auctoris nomen indicat. at alia fuit ipſius Stephani ſententia de tranſlatione canonicorum regularium in noſtra monaſteria, eorumque admiſſione, quippe qui cuidam e ſuis canonico regulari facultatem concedit tranſeundi ad ſancti Dionyſii monaſterium, ſcripta ad ſancti Dionyſii abbatem [a] epiſtola, *ut vobiſcum*, inquit, *fructum capiat beatus Benedictus, cui ſacræ religionis primitias ſanctus contulit Auguſtinus.*

ANN. CHR. 1109.

a *Steph. Tornac. ep. 193. V. ep. 151.*

In prædicto Loſdunenſi ſeu Lauſdunenſi concilio agitata eſt controverſia, quæ inter ipſum Benedictum Namnetenſem epiſcopum ejuſque canonicos, atque Trenorchienſes monachos orta erat de eccleſia ſancti Vitalis, quam Trenorchienſes Cunaldenſi * monaſterii ſui cellæ legitime tributam fuiſſe contendebant, & ab epiſcopo ejuſque canonicis injuſte ſubtractam. Querelæ hac de re perlatæ ſunt ad Girardum [b] Engoliſmenſem epiſcopum & legatum in Lauſdunenſi concilio, quod in baſilica Dei-genitricis ipſo præſidente tunc celebrabatur. Poſtera die, cum Girardus in refectorio ejuſdem eccleſiæ cum coepiſcopis, Burdegalenſi ſcilicet archiepiſcopo, necnon Pictavenſi, Andegavenſi, Cenomannenſi & Redonenſi epiſcopis; abbatibus quoque Angeriacenſi & S. Eparchii, aliiſque, conveniſſet; auditis utrimque rationibus, illius eccleſiæ poſſeſſio Cunaldenſi priori, ejuſque monachis ſollemni judicio aſſerta eſt, ſalvo canonico jure, ſi quod eſſet, Namnetenſi eccleſiæ. Nomina epiſcoporum & abbatum, qui huic concilio interfuere, in Girardi litteris non exprimuntur, nequidem in ſubſcriptionibus, in quibus præter jam dictos appoſita leguntur ſigna Dolenſis archiepiſcopi & Venetenſis epiſcopi; necnon abbatum Vindocinenſis, Malliacenſis, Majoris-monaſterii, & ſancti Florentii. at in alio ejuſdem Girardi inſtrumento [c], quo capella ſancti Stephani monachis Majoris-monaſterii in eodem concilio adjudicatur contra Camiliacenſes canonicos, hujus definitionis cum legato judices fuiſſe dicuntur Ernaldus archiepiſcopus Burdegalenſis, Petrus Santonenſis epiſcopus, Petrus Pictavenſis, Marbodus Redonenſis & Hildebertus Cenomannenſis.

LXXXII. S. Vitalis eccleſia Trenorchio aſſerta.

* *de Cunauld.*

b *Labbe to. 10. conc. p. 762. & Tournus p. 339.*

c *Labbe ibid. p. 763.*

Apud Cenomannos ſtorebat per idem tempus Adelelmus eremita, quem puto eumdem eſſe, qui in Bernardi Tironienſis actis [d] ejus in ſolitudine ſocius fuiſſe dicitur, manſuetudine atque obedientiæ virtute inſignis. Is tunc degebat apud Cenomannos, ut dixi, in ſilva de Carneta *, quæ juris erat Radulfi vicecomitis & domini Belli-montis. In hujus notitiam cum veniſſet Adelelmus, locum, qui ſancti Nicolai dicitur, ad inhabitandum ab eo accepit, eumque viciſſim ad pietatem flexit. Unde

LXXXIII. Adelelmus eremita duo monaſteria condit.

d *cap. 18.*

* *Charnie.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109.

idem vicecomes non modo illum locum, ſed etiam ſubſidia & prædia ad conſtruendum, dotandumque virorum monaſterium Adelelmo contulit. Et quia non modo de virorum, ſed etiam de mulierum ſalute vir Dei ſollicitus erat, alium locum aquaticum in eadem ſilva ab eodem vicecomite impetravit, cui Stivalis ſeu Eſtivalis vocabulum eſt: ubi puellare aſceterium ædificavit, eique Godehildem, quæ Caritatis apud Andegavos monacha erat, abbatiſſam præfecit. In litteris hac de re confectis Radulfus Adelelmum mirifice laudat, quem magnæ ſanctitatis virum dicit, clara ſtirpe natum, ſacriſque virtutibus clariorem, proprium corpus duro fræno domantem, vigiliis denique & orationibus aſſidue vacantem. Richardi litteræ datæ ſunt hoc anno, Radulfo archiepiſcopo Turonenſi, Hildeberto Cenomannorum epiſcopo, Fulcone comite, Rechini filio, Cenomannis dominante. Hactenus perſtat Stivalenſe, ſeu Eſtivalenſe parthenium ſub regula ſancti Benedicti, quinto ab urbe Cenomannica milliari, de Carneto, vulgo de Charnia cognominatum: ubi ſanctus Bertichramnus [a] Cenomannenſis epiſcopus ſub finem ſæculi ſexti puellare monaſterium jam exſtruxerat. Adelelmi nulla mentio in faſtis Benedictinis vel Gallicanis.

Eſtivalis & Nidi-avis monaſteria.

a V. lib. 7. n. 34.

Eodem tempore Salomon anachoreta [b] ſolitariam vitam apud Andecavos prope vicum ſancti Serenici ad Uldonium * fluvium agebat, qui quædam ancillarum Dei monaſteria ædificaſſe dicitur. Horum præcipuum eſt Nidi-avis * monaſterium in ſilva Credonenſi poſitum, cui conſtruendo Gauterius de Nido-ſelli ſeu Nido-avis fundum contulit, ut patet ex ejus litteris in appendice vitæ Rotberti de Arbriſſellis a Pavillone relatis, quarum hæc verba. *Ego Gauterius de Nido-ſelli, Dei providentia, & admonitione Salomonis cujuſdam religioſi viri, qui erat exſtructor & ædificator cœnobiorum & locorum ad opus ancillarum Dei utilium, dedi quamdam terram deſertam ſupra Uldonium, cum aqua & cum omni utilitate ſua, quæ erat mei juris & poteſtatis, ad eccleſiam conſtruendam, ubi virgines devotæ poſſent caſte & religioſe, juxta facultatem loci, deſervire. Hoc autem feci intuitu divinæ pietatis & ſpe retributionis æternæ & parentum * meorum, videlicet Bernardi de Bulleio & filiorum ejus, de quorum feodo erat... Et ad corroborationem hujus doni & conceſſionis, adii epiſcopalem ſedem, & reveſtivi domnum Marbodum Redonenſem epiſcopum, qui tunc jura epiſcopatus loco epiſcopi noſtri (Reginaldi ſeu Rainaldi II.) qui Romam ierat, obtinebat, & Fulconem Andegavorum comitem, quidquid juris in illis terris habebat, concedere feci.* &c. His ita geſtis, Gauterius ipſe & Mathildis uxor ejus monaſticum illic habitum induerunt, & poſtquam illic religioſiſſime vixerunt, ambo uno die defuncti dicuntur. Reginaldus epiſcopus, Roma reverſus, ejus loci eccleſiam ſub patrocinio beatæ Mariæ dedicavit. Prima loci abbatiſſa fuit Eremburgis, cujus obitus XV. kal. Novembris notatur. Salomonis vero depoſitio IX. kal. Novembris in hæc verba: *Obiit domnus Salomon, qui primus ædificator loci Nidi-avis & congregationis ſanctimonialium pius exſtitit, & luce ſapientiæ & ſcientiæ mirabiliter effulſit, cunctiſque virtutibus patienter effloruit.* Hoc monaſterium hactenus eſt ordinis ſancti Benedicti.

b V. lib. 68. n. 68.
* l'Oudon.
* Nioyſeau.
* id eſt propinquorum.

LXXXIV
Guillelmus abbas Cormelienſis obit.
c lib. 61. n. 58.
d Orderic. lib. 11. p. 839.

In Cormelienſi Neuſtriæ monaſterio deceſſit hoc anno Guillelmus ſeu Willelmus ſecundus abbas Cormelienſis monaſterii, de cujus origine ſuperius [c] actum eſt. Hunc inter *venerabiles cœnobiorum rectores*, qui hoc anno e vivis migrarunt, tertium numerat Ordericus [d], primum locum tribuens Hugoni abbati Cluniacenſi, ſecundum Gervaſio Redonenſi, tertium Willelmo Cormelienſi, cujus obitus die XXVII. Julii in Neuſtria pia notatur. Hic magna neceſſitudine conjunctus fuit cum beatis Herluino Beccenſi abbate & Lanfranco, ut teſtatur ejus epiſtola ad Willelmum Beccenſem abbatem, qua Herluino & Lanfranco mortuis ſecretum ei propalavit, quod a Lanfranco ipſi concreditum fuerat ſub ſilentii religione, dum ambo illi viverent. Ea res hæc erat. Cum Lanfrancus Becci ſcholas teneret, cernens fratrum inertiam & pravitatem, ſimulque quorumdam in ſe invidiam animadvertens, qui eum ſibi præponendum eſſe prævidebant; e monaſterio in eremum ſecedere apud ſe conſtituit. Verum, ut ſui experimentum faceret, ſimulata infirmitate petiit ab hortulano ſibi quotidie afferri carduorum radices, quas curandæ valetudini ſalubres eſſe fingebat. Cum ad fugam de nocte ſe præpararet, Herluino abbati nihil tale ſuſpicanti, dum in lecto quieſceret, apparuit egregiæ indolis puer, qui nuperrime obierat, ipſius nepos, filius Baldrici de Auvervilla; eique Lanfranci conſilium aperuit. Prima luce, *ut hora loquendi ſe dedit*, Lanfrancum acccerſit Herluinus, eumque cum multis lacrymis ſciſcitatur, cur ſe deſerere velit, tamdiu a Deo expetitus,

AN. CHR. 1109.

expetitus, tantopere neceſſarius, quem novæ familiæ columen & rectorem fore ſperabat. Proſtratus ad ejus pedes Lanfrancus rogat, quo pacto id reſciverit. Quod ubi accepit, rem confitetur, veniam petiit, ſeque numquam ab Herluino receſſurum promittit. Hanc viſionem Guillelmo aperuit Lanfrancus, adjurans eum, ne eam quoad ipſe & Herluinus viverent, cuiquam proderet: quibus mortuis eam retexit Willelmo Beccenſi abbati ſcripta ad eum epiſtola, quæ in Picardi notis [a] ad Anſelmi epiſtolas integra relata eſt. Guillelmi abbatis Cormelienſis ſucceſſores [b] in Neuſtria-pia videre licet, ubi nuda fere nomina ſolummodo referuntur.

a *Anſelm. lib. 2. ep. 41.*
b *Neuſtria pia. p. 597.*

Redonenſes abbates.

Gervaſius Redonenſis S. Melanii monaſterii abbas, qui ab Orderico inter venerabiles patres proximo poſt ſanctum Hugonem loco laudatur, hoc etiam anno defunctus eſt, ſed quo die incertum. Eo præſidente quidam monachus refractarius, colorandi vitri peritus, cum locandæ ſpecularis vitreæ cauſa in altum aſcendiſſet, ruente mox tabulato & ipſe corruit ſemianimis: ſed invocato Dei nomine, invocatoque ſancto Melanio ſervatus incolumis, deinceps mitior & obſequentior fuit. Gervaſio ſucceſſit Herveus, Herveo Donoaldus ex monacho ſancti Michaëlis-de-Monte, poſtmodum factus Aletenſis ſeu Maclovienſis epiſcopus. Ejus ſucceſſor in abbatia, Radulfus, apoſtolicæ ſedis litteras protectionis a Calliſto II. obtinuit. Radulfo ſuffectus Herveus II. qui Donoaldum epiſcopum ut patrem coluit.

LXXXV. Alfonſi regis obitus & beneficia.

In Hiſpania Alfonſus VI. rex Legionenſis, & Caſtellæ rex ejus nominis primus, imperator dictus, hoc anno ex hac vita migravit kalendis Julii, *plenus gratiæ & dierum*, poſtquam annis quadraginta & uno regnaviſſet, relinquens *luctum populo ſuo, periculum patriæ, gaudium hoſtibus, lamentum pauperibus, ſuſpiria religioſis*. Bernardus Toletanus primas, cum magnatibus & aliis qui aderant, *viginti dierum exſequias celebravit*. Corpus ejus ad monaſterium ſanctorum Facundi & Primitivi, quod ipſe dotaverat, delatum, ibidem cum uxoribus ſuis quinque humatus eſt, ubi Bernardus mox laudatus, primus a reformato per Cluniacenſes monaſterio abbas a ſancto Hugone inſtitutus fuerat. Hic reverſus e locis ſanctis monachos in Toletana eccleſia induxit canonicorum loco, qui pro eo, dum illuc profectus eſſet, alium archiepiſcopum ſubſtituerant, rati eum illinc non reverſurum. Non ſolum in ſancti Facundi abbatiam, & in Najarenſem ſe munificum præſtitit Alfonſus, ſed etiam in Cluniacenſem, cui cenſum a patre conceſſum duplicavit. Ad hæc tria [c] alia monaſteria Toleti exædificaſſe vel inſtauraſſe traditur, ſcilicet ſancti Servandi & ſancti Germani virorum; duo alia puellarum, nimirum ſancti Petri, quod Dominarum vocant, & ſancti Dominici Silenſis. De primo exſtat ipſius Alfonſi diploma in Yepeſii Appendice [d] ad Centuriam VI. in quo *monaſterium ſervorum Dei* Servandi & Germani *extra Toletanam urbem fundatum* fuiſſe dicitur, *Tago flumine diſcurrente inter civitatem prædictam & ſancti Germani eccleſiam.* quod monaſterium multo a ſe ſudore liberatum & denuo fundatum Alfonſus omnimoda libertate donat. Sed timens ne ſæcularium cupiditate, aut quavis alia occaſione monaſterium illud, regali fiſco ſic exemtum, a Dei ſervitio deficiat, illud ſancto Petro apoſtolorum principi tradit per manum Richardi S. R. E. cardinalis & Maſſilienſis abbatis, ut illius cura ejuſque ſucceſſorum monaſterium in Dei ſervitio creſcat: ut nec Romana eccleſia hereditatis ſuæ cenſum perdat, nec Maſſilienſes abbates monaſterio ſancti Servandi aliquando careant. Actum æra M C XXXIII. idibus Februarii. His litteris poſt Alfonſum regem & Bertam reginam ſubſcribit *Raymundus gener regis & totius Gallicia comes*, qui Urracam regis filiam in matrimonium duxerat, tum *Henricus gener regis cum uxore ſua Taraſia;* dein Bernardus Toletanæ eccleſiæ archiepiſcopus, & Romanæ eccleſiæ legatus; & quatuor alii epiſcopi, videlicet Petrus Legionenſis, Martinus Ovetenſis, Garſias Burgenſis, & Petrus Nagarenſis. Prædicti Raymundi comitis filius in avi regno, poſt Alfonſum VII. cognomine Præliatorem, ſucceſſit ſub tutela patris, dictus Alfonſus VIII. cognomento Bonus. Denique, ut paucis multa complectar, Alfonſus VI. is eſt, qui *pæne mortuum monaſticæ religionis fervorem ex parte in Hiſpania reparavit, & ſibi hoc ſtudio, poſt regnum temporale, regnum etiam ſempiternum, ut dignum eſt credere, comparavit*, ut ſcribit Petrus [e] venerabilis qui ad hoc probandum affert cujuſdam Petri-Engelberti viſionem, aſſerentis, Alfonſum regem piacularibus pœnis a Cluniacenſibus monachis liberatum fuiſſe. quod ab ipſo Petro ſe audiviſſe dicit in Najarenſi monaſterio, ubi idem Petrus habitum monaſticæ profeſſionis ſuſceperat.

Monaſteria ab eo condita.
c *Fr. de Piſa Deſcript. Tolet. lib. 3. c. 34.*
d *Yepeſ. ſcript. 39.*
e *Petr. Ven. lib. 1. de mirac. c. 28.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109.

Eidem quoque Alfonſo ab Yepeſio tribuitur conſtructio nobiliſſimi S. Clementis parthenonis, loco amœniſſimo in ſuburbio Toletano ad Tagum fluvium poſiti, nunc Ciſtercienſis ordinis ſanctimonialium, quem ab origine nigri habitus puellarum fuiſſe colligit Yepeſius ex charta Bernardi Toletani archiepiſcopi, data æra M C XLVII. quæ huic anno reſpondet. quo tempore vixdum ortus erat Ciſtercienſis Ordo, nedum in Hiſpanias propagatus erat. In hac charta Bernardus Toletanus ſancti Clementis monaſterio, omnibuſque ejus loci ſanctimonialibus confirmat quoddam prædium, in ſuburbio Toleti ſitum ad ripam fluminis Tagi. Ampliſſimum eſt hactenus illud monaſterium ſub Ordine Ciſtercienſi, in quo erant olim ducentæ ſanctimoniales, ad hunc uſque diem centum octoginta, omnes genere, uti & pietate illuſtres, quarum præcipuas Yepeſius laudat. Sed hæc ad Ciſtercienſis Ordinis ſcriptores pertinent.

LXXXVI. Ingulfus Crulandæ abbas obit.

In Anglia Ingulfus Crulandenſis abbas ſub finem anni præcedentis obiit grandævus, non hoc anno, ut legitur in continuatione ejus hiſtoriæ per Petrum Bleſenſem, ex quo hoc mendum emendare licet, ſiquidem Joffridus Ingulfi ſucceſſor receptus dicitur *in dominica palmarum, C. littera dominicali*, quæ huic anno M C IX. convenit. adeoque Ingulfus deceſſerat ſub finem anni præcedentis, ſive XVI. kal. Decembris, ut Ordericus [a] ſcribit, ſive XVI. kal. Januarii, ut Petrus Bleſenſis. Erat Ingulfus natione [b] Anglicus, regiſque Willelmi ſcriba fuerat, poſtea Jeruſalem profectus. Inde reverſus, Fontanellam ſeceſſit, ubi a Gerberto monaſticum habitum ſuſcepit, & ſub eo prioris officium geſſit. Hinc amoto Wlfketulo ad abbatiam Crulandæ a Willelmo rege cooptatus, eam viginti quatuor annis per multas adverſitates adminiſtravit. nam pars eccleſiæ cum officinis, veſtibus & libris, multiſque aliis rebus incendio combuſta; & ipſe podagræ morbo diu ante obitum affectus eſt, ſed tamen vivaci animo ſubditis prodeſſe non deſtitit. Hæc fere Ordericus, qui ait eum XVI. *kal.* Decembris defunctum fuiſſe: at Petrus Bleſenſis ſcribit, eum ad paradiſi gaudia aſſumtum fuiſſe XVI. kal. Januarii, & quidem anno M C IX. ſed mendoſe, ut modo notabam. Sane ſi eo anno Ingulfus obiiſſet, Joffridus ſeu Goisfredus ejus ſucceſſor, qui dominica palmarum inſequente Crulandæ receptus eſt, non ante annum M C X. abbatiam iniiſſe dicendus eſſet. quod pugnat non modo contra Ordericum, diſerte aſſerentem, eum anno M C IX. juſſu Heinrici regis Anglorum Crulandienſis eccleſiæ regimen ſuſcepiſſe: ſed etiam contra ipſum Petrum Bleſenſem, qui ait, Joffridum Crulandæ ſollemniter receptum fuiſſe *in dominica palmarum*, *C littera dominicali*, quæ, ut jam dixi, anno M C IX. non ſequenti competebat. Addit Petrus, Ingulfum in capitulo ſepultum fuiſſe die feſto ſancti Thomæ. ex quo intelligitur probabilius eſſe, eum obiiſſe XVI. kal. Januarii, quod Petrus ex domeſticis tabulis addiſcere potuit, quam XVI. kal. Decembris, ut Ordericus ſcribit.

[a] Orderic. lib. 4. p. 543.
[b] id. p. 542.

LXXXVII. Goisfredus ejus ſucceſſor locum inſtaurat.

Goisfredus ſeu Joffridus genere [c] Francigena ex urbe Aurelianenſi, liberalibus diſciplinis a puero affatim imbutus, ſæculum peroſus, ſtudioque monaſticæ vitæ flagrans, monaſticen in cœnobio ſancti Ebrulfi ſub Mainerio abbate profeſſus eſt. Illic in vita privata per quindecim annos rite exercitatus, dein ad prioris officium promoveri meruit; poſtmodum anno M C IX. juſſu Heinrici aſſumtus ad regimen monaſterii Crulandenſis: ubi dominica palmarum, teſtante Petro Bleſenſi, ſollemniter receptus eſt; ſtatimque miſſus ad Rotbertum Lincolnienſem epiſcopum, a quo benedictus eſt, & dominica in Albis in poſſeſſionem abbatiæ inductus. Ab ipſo præfecturæ exordio non tantum domeſticis, ſed etiam externis prodeſſe ſtuduit: atque, ut erat litteris humanis diviniſque optime inſtructus, magnates privatim officii admonebat, populumque ſubjectum hortari, & ſanctum evangelium ubique preſbyteris ad eorum preces exponere non gravabatur. Ad hæc cernens ſuum monaſterium adhuc ſemiuſtulatum & quaſi torrem ex igne erutum, necdum pro dignitate inſtauratum; novam eccleſiam exſtruere ſtatuit, totumque monaſterium muris lapideis pro luteis, & fundo marmoreo, ſi facultates ſuppeterent, inſtaurare. Verum, quia ad tot tantoſque ſumtus monaſterii opes non ſufficiebant, ab epiſcopis Anglicanis indulgentiam tertiæ partis pœnitentiarum impetravit pro iis omnibus, qui ad tantum opus ſuppetias conferrent; eamque indulgentiam per quæſtores per totam non modo Angliam, ſed etiam per Scotiam & Hiberniam, immo & per Flandriam & Franciam prædicari curavit, miſſis ad illas partes monachis cum ſanctorum reliquiis & litteris encyclicis, quibus fideles quoſque ad conferenda in hoc opus ſubſidia hortabatur. quod tam feliciter ſucceſſit, ut non modo magnam pecuniæ ſummam quæſtores illi

[c] Orderic. p. 543.

Digitized by Google

attulerint, ſed etiam multos ad monaſticam vitam adduxerint. ANN. CHR. 1109.

Quin etiam ad quoddam prædium ſuum, *Cotenham* dictum, quod prope Cantabrigiam ſitum erat, Giſlebertum monachum, ſacræ theologiæ profeſſorem, miſit cum tribus aliis monachis, qui ipſum in Angliam ſecuti fuerant, philoſophicis, aliiſque primitivis ſcientiis inſtructiſſimis: qui quotidie Cantabrigiam adeuntes, & conducto quodam horreo publico ſcientias ſuas palam profitentes, brevi grandem diſcipulorum numerum contraxerunt. Anno vero ſecundo ab eorum adventu illorum numerus adeo accrevit, ut nec illud horreum, nec quælibet domus maxima, immo nec ulla eccleſia illis capiendis ſufficeret. Quam ob rem diverſis in locis a ſe ſe diviſi, ad inſtar Aurelianenſis ſtudii, prima luce frater Odo grammaticus & ſatyricus grammaticam juxta Priſciani doctrinam & Remigii interpretationem prælegebat: hora prima frater Terricus, acutiſſimus ſophiſta, logicam Ariſtotelis juxta Porphyrii & Averroïs iſagogas commentatam adoleſcentibus tradebat: ad horam tertiam frater Willelmus rhetoricam Tullii & Quintiliani explicabat: magiſter vero Giſlebertus ſingulis dominicis & feſtis diebus in diverſis eccleſiis verbum Dei, rudis in Anglicana lingua, ſed expeditus & diſertus in Latina & ſua Gallicana, prædicabat; & contra Judaïcum errorem maxime diſputabat: ferialibus autem diebus litteratis ac ſacerdotibus, ad ipſius auditorium ſpecialius confluentibus, ſacræ paginæ textum exponebat. Ad hos porro identidem accedebat Joffridus abbas, & ſermonem ſuo more ad populum habebat, concurrentibus ad eum ex vicinis etiam locis viris ac mulieribus: qui licet latine vel gallice loquentem minime intelligerent, tamen in illum intendentes, virtute verbi Dei & vultus ejus gratia ad lacrymas paſſim ita compuncti erant, ut finito ſermone ad inſtaurationem eccleſiæ innumeras eleemoſynas conferrent; & ex laïcis ac litteratis tres quatuorve ſingulis vicibus ſe ſe dederent monaſticæ vitæ initiandos, quos ille vel ſuo conventui, vel aliis monaſteriis aggregabat. ***Ex iſto itaque fonte parvo***, inquit Petrus Bleſenſis, ***qui crevit in fluvium jam magnum, videmus nunc lætificatam civitatem Dei, & totam Angliam factam frugiferam per plurimos magiſtros & doctores de Cantabrigia exeuntes ad ſimilitudinem ſanctiſſimi paradiſi.*** Simile quid etiam tentatum apud Stanfordenſes per Elſinum, Fregiſtum & Haroldum monachos, genere Anglicos, qui in vicino Crulandæ prædio ſub Elſino priore valde litterato manebant: quibus Joffridus abbas non modo verbi Dei prædicandi, ſed etiam fidelium atque etiam ſanctimonialium confeſſiones audiendi facultatem conceſſiſſe dicitur. His aliiſque ſimilibus adjumentis, quæ Petrus Bleſenſis fuſe perſequitur, Joffridus abbas neceſſaria ſubſidia comparavit, quibus Crulandenſe monaſterium inſtauraretur. LXXXVIII. Cantabrigienſem academiam inſtituit.

Antequam hinc diſcedam, obſervare licet, tres aut quatuor magnos viros ex urbe & ſcholis Aurelianenſibus per ea tempora ortos eſſe, per quos litteræ & eccleſiaſtica doctrina longe propagata. Primus fuit Abbo Floriacenſis monachus, ac demum abbas, Remigii monachi Autiſiodorenſis in ſchola Remenſi diſcipulus, per quem litteræ in Anglia potiſſimum ſæculo decimo refloruerunt. Secundus fuit Odo ſeu Odoardus, itidem Aurelianenſis, qui primum Mettis, dein Tornaci ſtudia litterarum magnopere excoluit, factus poſtea monachus & abbas, atque inſtaurator monaſterii ſancti Martini Tornacenſis, ac demum epiſcopus Cameracenſis. Tertius Joffridus ſeu Goisfredus abbas mox laudatus: quibus addi poteſt Baldericus Burgulienſis abbas, poſtmodum Dolenſis archiepiſcopus, *civis Aurelianenſis* ab Orderico [a] dictus, tametſi Magduni natus erat, ut ſuperius vidimus. In verſibus Marbodi epiſcopi Redonenſis exſtat epitaphium Roberti Andegavenſis, ***qui Andegavis ortus in ſtudiis Aurelianis mortuus eſt.*** LXXXIX. Aurelianenſium ſcholarum celebritas.

[a] *Orderic. lib. 10. in fine*

Anno Ludovici regis ſecundo, qui partim huic anno, partim anno ſequenti convenit, e vita migravit Rainaldus Maurimacenſis prope Stampas monaſterii primus abbas, in capitulo ſepultus. Mox convenere in unum fratres, de eligendo ſucceſſore acturi, qui Teulfum tum priorem, ***hominem bonæ famæ & ſatis litteratum***, ***ex prioratu promovent in abbatem***. Verum *ſolita facilitate* quidam illorum contumeliis eum afficiunt, & ab electione deficiunt, antequam ille conſecraretur. Hic vero, ut erat modeſtus & ambitionis expers, non repugnavit, ſed ſponte ceſſit, factus poſtea prior, tum abbas ſancti Criſpini apud Sueſſionas, ut ſuo loco videbimus. Iterata itaque electione, aliis alia ſentientibus, tandem in juvenem quemdam ſatis elegantem, & poſt regionis primores claris natalibus oriundum, nomine Hugonem, omnes conve- Mauriniacenſes abbates.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109.

niunt, & Senonas conſecrandum perducunt. At ille, anno necdum revoluto, contradicentibus ſibi amicis & familiaribus, abbatiam ſponte abdicavit, & eccleſiam *prope Turrim-Brunichildis* ſitam ſortitus eſt, ubi privatam agebat vitam, dum chronographus [a] Mauriniacenſis hæc ſcriberet. Interea fratres non minus inopia omnium rerum, quæ ob famem per ſeptem continuos annos in Gallia tum graſſantem, quam abbatis abſceſſione conturbati & anxii, unum e ſuis Thomam nomine, olim ſub Alberto abbate ſcholis ſæcularibus abnegatis monachum factum, qui in Columbenſi monaſterio, vitæ clauſtrali & litterarum ſtudio deditus, per annos decem demoratus fuerat, veluti quodam jure a Columbenſibus repoſcunt. Benedictione itaque poſt epiphaniorum dies ſollemniter ſuſcepta, magno fratrum omnium totiuſque populi favore & plauſu excipitur. Mox ad relevandam loci ſummam inopiam applicatus, primo conſecrationis ſuæ anno in Stampenſi beatæ Mariæ eccleſia *divinum ſermonem*, cujus rei maximam gratiam habebat, ad populum fecit. Huic interfuit vir magnificus Anſellus, regis dapifer & conſiliarius, cum multis nobilibus & Stampenſium primoribus, qui monaſterio ſumma penuria laboranti ſuppetias contulerunt. Eodem Anſello agente, rex a Daimberto Senonum archiepiſcopo vix obtinuit, quod abbas ſummopere optabat, ut donationem eccleſiæ de Veteribus-Stampis a Philippo rege & Ludovico ejus filio factam confirmaret. quod etiam Romam profectus à Paſchali pontifice roborari curavit.

a Cheſn. to. 4. p. 362.

XC. S. Vedaſti monaſterium reformatur.

Florebat per id tempus in Sithienſi ſancti Bertini monaſterio diſciplina regularis, ibidem reſtituta per Cluniacenſes monachos, quos Lambertus abbas iſtuc acceſſiverat. at longe aliter res ſe habebat in Atrebatenſi monaſterio: ubi orta diſcordia inter Henricum abbatem, ſanctæ ſimplicitatis virum, ejuſque monachos: ad quam ſedandam Henricus Lambertum Sithienſem abbatem conſuluit, amboque ſimul Rotbertum Flandrenſem comitem: eorumque commune conſilium fuit, ut Sithienſes monachi Atrebatum mitterentur ad ordinem reformandum. quod hoc anno factum tradit Iperius. Statuta itaque die conveniunt comes & Lambertus abbas cum Sithienſium *flore electo*, inter quos præcellebat Alviſus, quem Henricus abbas conſilio Lamberti priorem illic conſtituit. Tunc in capitulo Lambertus abbas ſermonem ad fratres habuiſſe traditur, propoſito paradigmate aſinæ loquentis, & prophetæ veſaniam increpantis, prophetæ nomine ſignificans monachos, qui litterarum doctrinam habere debebant, per brutum animal comitem, qui venerat ut eos increparet, & ad rectam veritatis viam eos reduceret. quo quidem exemplo plerique monachorum pudore affecti & compuncti ſunt: alii contra, ſalutare conſilium deſtruere molientes, ad Haſprenſem cellam ſecedendi facultatem obtinuerunt, & abbatem ibi de ſuis ſibi proponi poſtularunt. Aſt, ubi ſe nihil proficere viderunt, ad monaſterium reverſi, inchoatæ reformationis jugo humiliter colla ſuppoſuerunt. Idem in Gandenſi ſancti Petri monaſterio Rotbertus comes præſtitiſſe dicitur [b] in hiſtoria reſtaurationis abbatiæ ſancti Martini Tornacenſis, ubi de hac ſancti Vedaſti emendatione itidem fit mentio. Qualis quantuſve vir fuerit Alviſus Vedaſtinus ille prior, eccleſiaſticæ dignitates ab eo recte adminiſtratæ probant, nempe Aquicinctenſis præfectura ad reſtituendam diſciplinam ei commiſſa, & Atrebatenſis epiſcopatus, ut inferius videbimus. Quod attinet ad Rotbertum comitem, is poſt triennium Meldis lapſus ex equo interiit, & apud ſanctum Vedaſtum ſepultus. Jam ad res Germanicas veniamus.

b Spicil. to. 12. p. 444.

XCI. Ottonis epiſcopi Bambergenſis prima facta.

Ex innumeris epiſcopis, qui erga noſtrum Ordinem ſe munificos exhibuerunt, haud ſcio an ullus ſit, qui plura monaſteria condiderit quam Otto Babenbergenſis epiſcopus, qui duodecim amplius inſtituti noſtri monaſteria cum multis cellis vel condidit, vel inſtauravit, vel ſaltem ditavit, ex quibus Pruſeningenſe hoc anno ædificare cœpit. Hic in Suevia parentibus liberis progenitus, poſt litterarum ſtudia, emenſoſque adoleſcentiæ annos, Judithæ Heinrici IV. imperatoris ſorori, quæ Boleſlao Polonorum duci nupſerat, primum adhæſit, ejuſque capellanus factus eſt. Cum Juditha ad imperatorem identidem mitteretur, Wirziburgum ſæpius pertranſibat, & in illius urbis monaſterio ab Henrico abbate hoſpitio excipiebatur. quapropter ibidem xenodochium pauperum inſtituit. Poſt obitum Judithæ ad Teutonicas partes reverſus, Ratiſponam ſe contulit, venitque in notitiam Inferioris-monaſterii abbatiſſæ, imperatoris neptis, quæ eum ſui monaſterii œconomum conſtituit. Interea, cum Ratiſponam veniſſet imperator, viſo Ottone, ut ſibi a cognata

ANN. CHR. 1109.

concederetur, obtinuit, eumque variis in negotiis probatum, demum cancellarium fecit. Sunt qui aliter Ottonis promotionem narrant, eum ſcilicet primum adiiſſe Henricum Wirziburgenſem abbatem, qui poſtmodum factus in Polonia archiepiſcopus, Ottonem ſecum in Poloniam duxerit, ubi perſpecta ejus probitate, Juditha illum in ſuum adſciverit obſequium. Per id tempus Heinricus imperator de conſtruenda Spirenſi eccleſia conſilium iniit, cujus operis inſpectorem Ottonem adhibuit. Denique mortuo Riuperto Babenbergenſi epiſcopo non alius magis idoneus, qui vicem ejus ſuppleret, inventus eſt quam Otto, cujus electio a Paſchali pontifice confirmata: qui eum Romam evocatum, ipſe propriis manibus Anagniæ conſecravit, eidemque pallii honorem, ejuſque ſucceſſoribus conceſſit anno MCII.

Monaſteria ab eo condita. a lib. 71. n. 9.

Ubi primum illam ſedem iniit Otto, quatuor monaſteria ædificare cœpit, duo ſcilicet in epiſcopatu Herbipolenſi, unum Uraugia, cui Eggehardus abbas præfectus, de quo infra, alterum Ura dictum: in Babenbergenſi vero Michelvendenſe ſub patrocinio ſancti Johannis-Evangeliſtæ, & Lancheimenſe in honorem ſanctæ Mariæ: quorum tria ordinis Cluniacenſis, id eſt nigrorum monachorum, quartum Ciſtercienſium erat. Michelvendenſe a Lutheranis occupatum. Ad hæc monaſterium ſancti Michaëlis in monte urbi proximo inſtauravit, eique præfecit Wolframum abbatem, de quo inferius. Præter ea in epiſcopatu Ratiſponenſi ſex monaſteria ab eodem conſtructa, quinque nimirum Ordinis noſtri, ſextum Norbertinorum. Præcipuum ex illis quinque Pruſeningenſe* agri Ratiſponenſis ſub patrocinio beati Georgii martyris ab eo conditum hoc[b] anno, ſitum ad confluentes Danubii & Nabi, hodie quoque ſuperſtes, quod olim inviſimus. Primus ejus loci abbas Erminoldus, de quo in conſequentibus acturi ſumus. Ab eo quoque erecta dicuntur duo ejuſdem diœceſis monaſteria Biburgenſe* & Madeldorfenſe*, quod poſtremum etiam obiter luſtravimus: tametſi alii eorum fundatores in metropoli Saliſburgenſi aſſignantur. Denique præter varias cellas ab eo erectas, aliaque aliorum ordinum cœnobia, in epiſcopatu Halberſtadenſi Regenſdorfenſe* noſtri Ordinis monaſterium ſub titulo ſancti Johannis-Baptiſtæ exſtruxiſſe traditur. Siffridus Mindenſis preſbyter ſcribit, monaſterium *Reinſdorf* a Viperto marchione conſilio Ottonis epiſcopi Babenbergenſis anno MCX. fundatum fuiſſe. Primus ejus loci abbas fuit Ludigerus, e Corbeiæ-novæ monaſterio aſſumtus. Idem Vipertus marchio fundator fuit monaſterii Pegavienſis, ubi monachus factus, ſepultuſque eſt, teſte eodem Siffrido. Ex prædictis cellis præcipua eſt Clunicenſis*, ſub patrocinio ſancti Andreæ primitus condita in diœceſi Paſſavienſi ad Aniſum fluvium, ut in ſancti Ottonis actis legitur: quæ ſæculo duodecimo in abbatiam converſa eſt, cujus conſpectum & ſeriem abbatum Stengelius in Monaſteriologii ſui parte ſecunda exhibuit, aitque eam conſtructam fuiſſe in honorem beatæ Mariæ Virginis, quæ forte altera monaſterii patrona fuerit. Interrogatus aliquando vir Dei, cur tot opes in ejuſmodi opera profunderet, cum monaſteriis mundus plenus eſſet, ſic reſpondiſſe traditur: « Mundus, ait, iſte totus exſilium eſt, & quamdiu vivimus in hoc ſæculo, peregrinamur a Domino. unde ſtabulis egemus atque diverſoriis, qualia eſſe dicebat monaſteria, peregrinis opportuna. Ad hæc, noviſſima hora eſt, inquiebat, & mundus totus in maligno poſitus eſt. unde propter eos, qui ab illo fugere, & ſalvari cupiunt, cœnobia multiplicare licet. Denique id ſe facere dicebat, ut in omnibus honorificaretur Deus, & proximus adjuvaretur. » Denique ut teſtaretur vir ſanctus, quanti monachos & monaſteria faceret, ſub exitum e vita monaſticum habitum induit, ut ſuo loco videbimus. Exſtat ejus epiſtola conſolatoria inſcripta omnibus ſuæ curæ commiſſis Ordinis noſtri monaſteriis, ſcilicet Wlframo abbati ſancti Michaëlis, Wigando Tharifienſi, Baldewino Bantzenſi, Eggehardo Uraugienſi, Imbrichoni Michelvendenſi, Walchuno Entſdorfenſi, Eriboni Pruveningenſi poſt Erminoldum, Friderico Gengenbacenſi, Eberhardo Seuturenſi, Ottoni Steinenſi, Liugero Regenſtorfenſi, Arnoldo Arnolſteino, necnon præpoſitis Clunickenſi, & Hoſterhovenſi. quorum pleraque vel inſtauravit, vel de novo erexit: in omnibus vero regularem diſciplinam, quæ in pleriſque defecerat, reflorere curavit.

* Priveling. b Metrop. Saliſb. to. 3. p. 124. * Biburch. * Malaſtorf. * Reinſdorf. * Clunick.

XCII. Fuldenſes abbates & ſancti Udalrici. c V. lib. 70. n. 89.

In conventu Francofurtenſi, quem Heinricus imperator hoc uno habuit, Godefridus[c] Fuldenſis abbas præfectura dejectus ab eo eſt, ſubrogato in ejus locum Wolfelmo ejuſdem cœnobii monacho, quod negligenter res monaſterii curaret, ut in Breviario Fuldenſi legitur, Coloniam relegatus, ubi naturæ conceſſit. Nec rebus pro-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1109. curandis melior viſus Wolfelmus, poſt annos quinque ob bona monaſtica male expenſa exauctoratus, eodemque anno defunctus. Huic ſuffectus ab Heinrico Erlolfus, abbas Murbacenſis, vir pius & doctus, non ſine obmurmuratione fratrum, qui id factum contra monaſterii ſui jura querebantur. Romam miſſus eſt cum Brunone Spirenſi epiſcopo ad Calliſtum papam ad ſchiſma componendum.

Fluctuabat per id tempus Auguſtenſis eccleſia ob turbas Hermanni pſeudepiſcopi, qui hunc epiſcopatum per ſimoniam ab Heinrico IV. adeptus erat, eumdemque ſtupris & male factis conſpurcabat. quam ob rem à tribus Romanis pontificibus, Paſchali, Gelaſio & Calliſto anathemate percellitur. Inter has tempeſtates ſancti Udalrici & ſanctæ Afræ monaſterium ſub intruſis abbatibus gemebat. nam a tempore Sigehardi legitimi rectoris, de quo ſuperius[a] egimus, ſacrum hunc locum tres occupaverunt abbates; quorum primus Hartmannus, jam Gotwicenſis abbas, a ſchiſmatico epiſcopo intruſus, ſponte ceſſit, & ad ſua reverſus eſt, qui Campidunenſe monaſterium poſtea rexit, ac demum Danubii aquis periit. Secundus fuit Beringurius Fuldenſis cœnobita, homo rudis & illiteratus, fratris ſui beneficiis & officiis apud Heinricum in abbatiam intruſus, qui & ipſe locum male partum deſeruit. Huic tertius ſupervenit Wiſſenbrunenſis ſeu Wiſbrunenſis abbas, haud dubie Albero ſeu Adalbero, qui, abdicato canonicorum habitu, monaſticum induit, abbas Wiſſenbrunenſis creatus anno M LXV. ad annos ſex & quadraginta.

a lib. 67. n. 51.

XCIII. Egino fit abbas S. Udalrici. Poſt hos intruſos canonice tandem hoc anno electus eſt venerabilis Egino, genere Noricus, ejuſdem loci a puero monachus, a Diemaro abbate ſuſceptus & educatus. Is ubi juveniles attigit annos, *cum prædicto patre ſanctiſſimo jam orbatus eſſet*, conſilio meliore locum mutavit, ne ſchiſmatico commiſceretur epiſcopo, intruſiſque abbatibus ſubderetur. Ex quo intelligitur, Diemarum abbatem præceſſiſſe tres illos intruſos abbates, tametſi in chronico Auguſtano in catalogo abbatum eum notatum non invenio. Et tamen Udalſcalcus in vita Eginonis, ubi Diemarus abbas laudatur, defuncto Sigehardo abbate, Hartmannum Gotwicenſem abbatem ſancti Udalrici monaſterio proxime præfectum fuiſſe dicit. adeo ut Sigehardus binominis fuiſſe videatur. Seceſſit itaque Egino ad ſancti Blaſii monaſterium in Nigra-ſilva ſitum, ubi in miniſterium bonæ memoriæ Gebehardi Conſtantienſis epiſcopi, ſede ſua[b] pulſi, aſſumitur, donec, fugatis illis pſeudabbatibus, ad ſancti Udalrici monaſterium a ſuis revocatur, unanimi conſenſu abbas electus, cujus inſtitutioni abbas ille Gotwicenſis interfuit, aſſenſitque contra omnium exſpectationem. Sic in abbatiali dignitate conſtitutus Egino, velut alter Jeremias, vitiorum ſpinas, quæ inibi ultra modum ſuccreverant, tota virtute evellere, & virtutum germina, religioſis viris aliunde adſcitis, excolere ſtuduit. Unde brevi contigit, ut locus ille, qui ex incolentium pravitate jam pridem abjectus & deſpicabilis erat, per Eginonis abbatis, ejuſque novorum diſcipulorum bonum odorem cunctis honorabilis haberetur. Non parum quoque ad loci commendationem contulere miracula, quæ in ſancti Udalrici eccleſia tunc patrata ſunt, teſtante Udalſcalco. Interim Herimannus pſeudepiſcopus in nequitia ſua obfirmatus perſiſtebat, & in eos, qui ei communicare detrectabant, ſæviebat. Unde ejus furor acrius exarſit in Eginonem abbatem, qui ab ejus communione non modo ſe ſubſtraxit, ſed etiam Auguſtenſes, in eum jam commotos, auctoritate ſua confirmavit. Mitto varias hac de re tum a Paſchali papa aliiſque, tum ab ipſo Eginone ſcriptas epiſtolas, quas in ejus actis, auctore Udalſcalco, videre licet. Demum eo devenit Herimanni perſecutio, ut Eginonem e monaſterio exturbaverit, qua de re inferius.

b V. lib. 70. n. 73.

ANN. CHR. 1110. XCIV. Res eccleſiaſticæ & civiles. ANno ſubſequente M C X. Heinricus V. in die epiphaniæ Ratiſponæ conventum principum habuit, quibus ſignificavit, ſe in Italiam proficiſci velle, tum ut a pontifice pro more coronam imperialem acciperet, tum ut vetera diſcidia componeret. dein profectionem ad proximum menſem Julium indicit. Ea re cognita, Paſchalis papa mala ejus conſilia præſentiens, in Campaniam profectus, ducem ac principem, atque Apuliæ comites, ut ſibi auxilio adſint, ſollicitat; indeque reverſus in Urbem, Romanos proceres ſacramento ſibi adſtringit. Heinricus, ubi dies profectionis adfuit, exercitu triginta millium in duas partes diviſo, in Italiam per Montem-Jovis & Vallem Tridentinam contendit. Cum Parmam verſus tenderet, Mathildis comitiſſæ potentiam veritus, fœdus cum ea ſanxit, ac demum Floren-

tiam ſub natale Domini pervenit, ibique ſubſtitit, dum milites ex itineris labore eſſent refecti. Interim legationes ultro citroque miſſæ, & conditiones pacis cum pontifice ineundæ utrimque miſſæ, obſideſque dati. Verum hæ cautiones adverſus Heinrici fraudem parum valuerunt, ut videbimus anno ſequente. Una ex conditionibus ab Heinrico propoſitis erat, ut patris ſui corpus in eccleſia ſepeliri permitteret pontifex. at ſanctarum ſcripturarum auctoritatem, ſanctorumque miracula obſiſtere papa reſpondit, nec ſe mortuis communicare poſſe, quibus viventibus non communicaſſet.

XCV. Fabarienſium libertas aſſeritur contra epiſcopum Baſileenſem.

Cum Spiræ verſaretur Heinricus, litteras mundeburdi ſeu regiæ protectionis Fabarienſi Curienſis diœceſis monaſterio, ad preces Geroldi abbatis, impetravit adverſus infeſtationes Rodulfi epiſcopi Baſileenſis. Is Heinrico arcem *Rapolſtein*, in finibus Alſatiæ ſuperioris ſitam, valli Gregorianæ confinem, tradiderat, modo ut Fabarienſis abbatia ipſi concederetur. Aſſenſerat Heinricus, idque regiis litteris confirmaverat. Hac nundinatione lætus, ſtatim nuntios cum his litteris Fabariam ablegat, & Gregorium abbatem, clientelaris ſolvendi obſequii cauſa, Baſileam quantocius venire jubet. Ad hæc reſpondit generoſus abbas, ſe Fabarienſe monaſterium, juxta regum & imperatorum privilegia liberum, divino nutu moderandum ſuſcepiſſe; nec committere poſſe, ut aliena & indebita ſervitute opprimatur. Receſſere nuntii hoc reſponſo non parum offenſi: abbas vero cum Wicramno monacho cum primis litterato Spiram contendit, Heinrico regi anteceſſorum regum & imperatorum, ejuſque patris Heinrici privilegia exhibet, quibus inſpectis, rex eadem novo diplomate confirmat, dato Spiræ VI. kal. Junii anno MCX. quod *Albertus cancellarius vice Moguntinæ eccleſiæ, quæ nunc*, inquit ille, *archicancellariatum obtinet, recognovit.* Moguntina quippe eccleſia hanc dignitatem obtinebat, vacante ſede poſt mortem Ruthardi archiepiſcopi, cum necdum in ejus locum ſubrogatus eſſet prædictus Albertus cancellarius, qui in archiepiſcopatu ei ſucceſſit.

At Rudolfus epiſcopus regio edicto minime coërcitus, ab iniqua & violenta Fabarienſis monaſterii invaſione non temperabat. quam ob rem Wicramnum monachum Romam mittit abbas, ut Paſchalis papæ protectionem adverſus epiſcopum impetraret. Supplicantis preces benigne accepit pontifex, graveſque ſcripſit litteras Baſileenſi epiſcopo in hunc modum. *Tibi, cariſſime in Chriſto frater Rudolfe epiſcope, præcipimus, ut locum illum cum omnibus rebus ſuis dimittas ab occupatione tua liberum & quietum. alioquin nos te, ut ab eccleſia alienum, habebimus, donec eccleſiæ præceptis obedias, & ab illa penitus invaſione & occupatione ſecedas.* Nec ſic tamen iniquis cœptis deſtitit præſul, immo cum numeroſo ſatellitum globo Fabariam petiit, ut armis rem dirimeret. Fama eſt abbatem ei cum miniſterialibus ſuis armatis obviam occurriſſe paullo infra monaſterium, vim vi repulſurum, eumque ſagitta ſauciatum fuiſſe. at nihilo minus epiſcopus, viribus ſuperior, in monaſterium irrupit, ejuſque bona & ſupellectilem diripuit, & abbati Geroldo ad cauſam dicendam vel componendam diem Tigurum * indixit, quo itidem vicinos principes & epiſcopos, in primis Widonem Curienſem amicum ſuum, convocavit. Ad diem dictum illic adeſſe detrectavit abbas, ratus, bene fundatam monaſterii ſui libertatem dubiæ litis aleæ, ubi rationi & æquitati prævaleret auctoritas, non eſſe committendam.

* *Zurich.*

Hinc celeres Romam nuntios mittit epiſcopus: nec ſegnior fuit abbas cum ſuo Wicramno. Ubi Romam pervenit, pontifici, ſacroque cardinalium cœtui ſpretam ab epiſcopo ſedis apoſtolicæ majeſtatem, rejectas litteras, violentam in monaſterium factam irruptionem gravibus verbis expoſuit. His intererant præſulis oratores, qui mox ob cauſæ iniquitatem rejecti ſunt; ſtatimque, ſuadente univerſo patrum ſenatu, pontifex iteratas Rudolfo litteras ſcripſit ſub hac forma. *Quia pro querela fratrum Fabarienſium nuper tibi litteras miſimus, ut ab eorum infeſtatione deſiſteres, quas te nullatenus accepiſſe mirati ſumus. Nos igitur pro ſedis apoſtolicæ manſuetudine contemtus noſtri patientiam agentes, ſecundas ad te litteras mittimus, rogantes ac præcipientes, ut ab illorum fratrum oppreſſione omnino deſiſtas, & Fabarienſe monaſterium cum locis ſuis ac poſſeſſionibus dimittas. Si vero aliquam confidis te habere juſtitiam; ante medium proximæ quadrageſimæ, videlicet kalendis Aprilis, anno ab incarnatione* MCXI. *noſtra te audientiæ præſentato. Interim quæ monaſterii bona abſtuliſti, reddere ne differas.* Verum, ut harum litterarum effectum denuo eluderet vafer homo, Scafuſii conventum agendum abbati proponit, ſpecie, ut in eo controverſia illa componeretur; re vera

ANN. CHR. 1110.

ut abbatem ab audientia Romani pontificis retraheret. At præteritorum memoria cautus abbas, Romam pergit, tandemque decretoriam a pontifice obtinuit ſententiam, quæ funeſto diſcidio demum finem impoſuit. Fabarienſium cauſam non parum juvit Gualfredus, pontificis ex ſorore nepos, non ita pridem in aula Heinrici regis obſes, qui tum in Urbem reverſus erat, cui totum hoc negotium probe cognitum erat. Hæc uno tenore referre placuit. Geroldi abbatis conſtitutionem de victu & veſtimentis fratrum aliiſque ritibus in Appendice referemus, ex qua intelligitur, carnium eſum certis diebus jam tum Fabarienſibus conceſſum fuiſſe. Geroldo abbati, quem beatum vocant, uno intermedio ſucceſſit Wicramnus ſæpe laudatus, cujus ſucceſſores apud Bucelinum videre licet. Jam tandem rerum hujus anni ſeries repetenda.

XCVI. Arnaldo abbati Senonenſi ſatisfit.

Alia fuit Arnaldi abbatis ſancti Petri apud Senonas controverſia cum Petro Claromontenſi epiſcopo, orta ex rebellione decani Mauriacenſis, de qua egimus anno ſuperiori. Injunctum fuerat epiſcopo, tum a Richardo Albanenſi epiſcopo & legato, tum a Gerardo Engoliſmenſi epiſcopo itidem legato, necnon a Leodegario Bituricenſi metropolitano, ut decanum ejuſque facinoris conſcios excommunicaret, eoſque ad ſatisfaciendum abbati compelleret. quod ille exſequi tergiverſando ſubterfugiebat. Inſtitit nihilo minus abbas, ut id præſtaret epiſcopus, miſſis ad eum nuntiis, qui nihil evicerunt. Bituricas pergit abbas, iterataſque litteras ab archiepiſcopo impetrat. Inde profectus Floriacum, ubi paſcha celebravit, tum Aurelianos, ubi regia tum curia erat, regis mandatum a rege obtinet. Quin etiam Richardum Albanenſem apud Lingonas convenit, qui novas ad Petrum epiſcopum litteras ſcribit, amicas quidem, ſed graves, eum culpæ ſocium fore aſſerens, niſi quantocius facinora emendari curet. *Quorum enim*, inquit, *culpas corrigere eſt, & non corrigunt; hi profecto malitiæ illorum participes fiunt.* Has omnes litteras per Rigaudum monachum mittit abbas ad epiſcopum, qui tandem tot juſſionibus ex parte paruit, excommunicans ſcilicet decanum depoſitum, ejuſque aſſeclas; ſed non eos, qui Roberto novo decano inſultaverant. quod moleſte ferens Rigaudus, Senonas reverti volens, Richardum Albanenſem in abbatia Mauzaci offendit, cum eo Clarum-montem rediit; tandemque ab epiſcopo plenam juſtitiam extorſit. quæ omnia Clarius monachus cum litteris in chronico retulit.

XCVII. Floriacenſe concilium.

Addit, ipſo anno Richardum Albanenſem kalendis Octobris in Floriacenſi ſancti Benedicti monaſterio concilium celebraſſe, præſentibus Daimberto Senonenſi, Rodulfo Remenſi, Radulfo Turonenſi, & Leodegario Bituricenſi archiepiſcopis, cum ſuis coëpiſcopis & abbatibus; & in fine concilii, præſente epiſcopo Arvernenſi, excommunicaſſe omnes illos, ſive clericos, ſive laïcos, qui in poſterum abbatibus ſancti Petri-Vivi *calumniam* ſeu moleſtiam facerent de ordinatione & mutatione decani Mauriacenſis. Digreſſus e concilio Petrus Arvernenſis ſeu Claromontenſis, in ipſo itinere ægrotare cœpit, &, ubi ad urbem ſuam pervenit, e vita migravit, ibidemque in eccleſia ſua ſepultus eſt. In illo Floriacenſi concilio actum eſt de quadam controverſia excitata inter monachos Bleſenſes & Bonævallenſes, de qua duæ exſtant Ivonis [a] epiſtolæ ad Richardum Albanenſem.

a Ivo. ep. 216. & 217.

Floriacenſibus eccleſiæ confirmatæ.

Dum Leodegarius Floriaci verſaretur, ubi honorifice a Boſone, ejuſque fratribus ſuſceptum ſe fuiſſe dicit, in capitulum ingreſſus, quaſdam ſuæ parochiæ eccleſias Floriacenſibus confirmavit, nempe eccleſiam Salenſem cum ſuis adjunctis, eccleſias ſancti Petri de Caſtello-novo, ſancti Martini apud ſanctum Satyrum, ſancti Mauricii de Caſtellione, ſancti Mauricii apud ſanctum Brictium, ſancti Martini de Valliaco, ſancti Petri de Poliaco ſuper Noſtruſam fluviolum, & ſancti Martini de Monaſteriolo ſuper Saldriam * fluviolum. Teſtes ex ejus parte Petrus epiſcopus de Claro-monte, Guarinus Maſciacenſis abbas, aliique: ex parte Boſonis Odo cubicularius & alii. *Actum publice Floriaco, anno dominicæ incarnationis* M C X. *regnante Ludovico Francorum rege, jam anno tertio.*

* La Sandre.

XCVIII. Hugo de S. Maria Floriacenſis Monachus doctus, ejuſque ſcripta.

Tunc in Floriacenſi monaſterio florebat Hugo monachus, de Sancta-Maria cognominatus, qui eccleſiaſticam hiſtoriam quatuor libris hoc anno compilavit in gratiam Adelæ comitiſſæ Bleſenſis, uti diſcimus ex veteri codice Dionyſiano, in quo hæc hiſtoria ſic inſcribitur: *Incipit eccleſiaſticæ liber hiſtoriæ, quem Hugo de Sancta-Maria, monachus ſancti Benedicti Floriacenſis, a diverſis defloravit hiſtoriæ locis anno ab incarnatione Domini* M C X. *gratia domnæ Adelæ Carnotenſium, Meldenſium, atque Bleſenſium comitiſſæ.*

Digitized by Google

omitiſſe. tum præmittitur epiſtola ad Ivonem Carnutenſem epiſcopum. Primus liber incipit a Nino Aſſyriorum primo rege : quartus deſinit in Carolo Calvo rege Francorum. In codice Dionyſiano his quatuor libris ſubjicitur hiſtoria de geſtis regum Francorum, compilata ex Gregorio Turonenſi, Fredegario aliiſque ; ſed non videtur eſſe ejuſdem auctoris. Hugonis hiſtoria abſque diviſione librorum typis vulgata eſt Monaſterii-Weſtfaliæ anno MDC XXXVIII. præmiſſo poſt epiſtolam ad Ivonem prologo metrico ad Ludovicum regem, cognomento Craſſum. Idem auctor ſcripſit librum de vita ſancti Sacerdotis epiſcopi Lemovicenſis, editum a Bollando in tomo ſecundo Januarii.

At præcipuum Hugonis opus eſt de regia poteſtate & ſacerdotali dignitate duobus libris, in tomo IV. Miſcellaneorum Baluzianorum vulgatis, in quibus quædam obſervatu digna continentur. His libris præmittitur *prologus Hugonis de Sancta-Maria, monachi ſancti Benedicti Floriacenſis*, quem *Henrico Anglorum regi glorioſiſſimo* dicat *frater Hugo, monachorum omnium extremus, ſanctiſſimi Benedicti Floriacenſis monachus.* Hoc opus ſe aggreſſum eſſe dicit auctor contra errorem eorum, qui regiam dignitatem a ſacerdotali dividunt, putantes, *quod terreni regni diſpoſitio, non a Deo, ſed ab hominibus ſit ordinata ſive diſpoſita : & ideo ſacerdotalem dignitatem majeſtati regiæ præferunt, cum ei ſubeſſe ordine, non dignitate debeat.* In priori libro Hugo demonſtrat, utramque poteſtatem eſſe a Deo : in poſteriori utramque inſtitutam *non abſque magno & ſaluberrimo ſacramento.* In hoc libro Gregorii VII. decretum de inveſtituris non probat. Sed hæc aliorum examini permitto.

XCIX. Rotbertus abbas Moliſmenſis Alpenſes & Balernenſes monachos reconciliat.

Orta eſt hoc tempore diſcordia inter monachos Alpenſis & Balernenſis monaſteriorum, de quorum origine ſuperius [a] egimus. Diſcordiæ cauſa erat, quod Balernenſes Alpenſibus ſubjici detrectabant, quod Alpenſes exigebant. Wido Alpenſium, David Balernenſium abbas erat. Verum, in id demum convenere, ut controverſiam ſuam ad judicium Rotberti Moliſmenſis abbatis referrent. Præſidente itaque domno Rotberto abbate, Lamberto quoque Pultarienſi abbate cum toto conventu fratrum aſſiſtente, concordia in hunc modum compoſita eſt, ut, ſi abbas Alpenſis Balernam adeat, primam occupet ſedem, & quidquid cum conſilio fratrum ſtatuerit, ratum habeatur. Quod ſi Balernenſis in aliquo ſanctæ regulæ contemtor fuerit, vel in eam graviter deliquerit, ab Alpenſi uſque quartum admoneatur : ſi ſe non emendaverit, in Alpenſe capitulum invitetur, ejuſque cauſa honeſte tractetur. Si vero talis ſit cauſa, quæ non poſſit emendari ; tunc demum abbatis & eccleſiæ Moliſmenſis judicio reſervetur. Porro in temporalibus neutra alteri eccleſia ullam exactionem imponet. Quod ſi domnus David Balernenſis abbas, forte hoc judicio non contentus, abbatiam ſuam relinquere voluerit, libere ad Moliſmenſem, vel, ſi maluerit, ad Alpenſem eccleſiam, non ad aliam, ſe recipiet. Actum in capitulo Moliſmenſi anno ab incarnatione Domini MCX. indictione III. agente domno Rotberto, primo ejuſdem loci abbate, præſente domno Lamberto Pultarienſi. Teſtes Willelmus prior Moliſmenſis, Girbaudus ſubprior clauſtralis, Teobaudus cantor, Walterius ſecretarius, Richerius camerarius, Rotbertus cellerarius, & totus conventus, puſilli & magni. His litteris, quas integras in Appendice videre licet, appoſita ſunt ſigna Widonis abbatis Alpenſis, & Andreæ monachi ejus ; David abbatis Balernenſis, & Stephani ejus monachi. Utrique poſtmodum, id eſt Alpenſes & Balernenſes, Ciſtercienſibus ſe adjunxerunt.

[a] lib. 69. n. 73.

C. Rotbertus abbas obit.

Hoc unum ex poſtremis factis eſt venerabilis Rotberti Moliſmenſis abbatis, qui non diu ſupervixit. Optaremus ut præmiſſo inſtrumento cum anno incarnationis appoſitus fuiſſet dies, qui conducere potuiſſet ad ſtatuendum ipſius Rotberti obitus annum, de quo lis eſt inter recentiores, quorum alii craſſo errore anno MXCVIII. quo novum Ciſtercii monaſterium inſtituit ; alii aliis annis eum reponunt. At certum videtur eum hoc anno deceſſiſſe, ut in veteri chronico Moliſmenſi legitur. Et quidem Wido ejus ſucceſſor in quibuſdam inſtrumentis anno MCXII. notatur. De die quoque Rotberti obitus non una eſt omnium ſententia. Plerique veterum, etiam Moliſmenſes, ejus obitum collocant III. kal. Maii : at Ciſtercienſes, quibus conſentit pervetus necrologium Benignianum, præferunt XV. kal. ejuſdem menſis. Huic ſententiæ favet liber de ejus vita in codice Ciſtercienſi, in quo ita legitur : *Anno ergo ætatis ſuæ octogeſimo tertio, decimo-quinto kalendas Maii, corpus terræ reddidit, ſpiritum vero ad Deum, cujus ſervitio indefeſſus adhæſerat, terra plorante, cælo gaudente, remiſit.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1110.

Ex quibus verbis naſcitur alia difficultas de ætate Rotberti, cui chronicon, aliaque monumenta Moliſmenſia annos ætatis nonaginta tres tribuunt, non tantum octoginta-tres, ut codex Ciſtercienſis. tametſi nonnihil veri ſimilior forte videri poteſt ſententia poſterior, ſecundum quam Rotbertus annos tantum ſeptuaginta habuiſſet, cum Ciſtercienſe inſtitutum aggreſſus eſt, quæ ætas ſuſcipiendo tam arduo propoſito habilior eſt quam alia. Quamquam naturæ vires ſuperat ardens etiam in effeto corpore divinæ gratiæ virtus. Sane in chronico Moliſmenſi natus dicitur Rotbertus anno M XVIII. & anno M C X. obiiſſe, poſtquam Moliſmenſe monaſterium re- » xiſſet triginta-quinque annis cum octodecim hebdomadibus & tribus diebus, ſub » quo frater Gaufridus abbas fuit uno anno, dum ipſe Rotbertus Ciſtercii moraretur: » quo revertente, ceſſit Gaufridus, nec multo poſt Moliſmi piiſſime obiit. Sepultus eſt honorifice Rotbertus abbas in eccleſia beatiſſimæ Virginis, quam ipſe condiderat, multiſque miraculis claruit. quibus cognitis, Honorius III. eum in ſanctorum catalogum retulit. quo tempore anonymus quidam, præcipiente Moliſmenſi abbate Odone, ejus nominis ſecundo, libellum de ſancti Rotberti vita & miraculis compoſuit.

C I. Wido ejus ſucceſſor. a *ſupra n.* 99.

In Rotberti locum electus eſt Wido ſeu Guido, monachus, ut veri ſimile eſt, Moliſmenſis, niſi is ſit Wido, quem Alpenſis monaſterii abbatem fuiſſe ſuperius [a] vidimus. Certe mirum fuerit, ſi Wido tunc Moliſmi erat monachus, eum non fuiſſe unum ex illis præcipuis monachis, qui ſuperiori Alpenſium & Balernenſium concordiæ ſubſcripti ſunt. Sed id parum intereſt, quando quidem Wido Alpenſis abbas ex Moliſmenſi & ipſe monaſterio aſſumtus fuiſſe videtur.

Rotberto epiſcopo dat monaſticum habitum. b *Spicil. to.* 1. *p.* 641.

Initio præfecturæ Wido Moliſmenſis Rotberto Lingonenſi epiſcopo, e regia Burgundiæ ducum ſtirpe nato, habitum monaſticum impoſuit. Rem ſic narrat chronographus [b] Beſuenſis. Cum multis annis Rotbertus Lingonenſem eccleſiam rexiſſet; graviſſimo correptus morbo apud Caſtellionem, abbates ſuos, Stephanum Beſuenſem, Widonem Moliſmenſem, item Widonem Tornodorenſem, accerſiri juſſit, iiſque præſentibus humiliter coram Deo ſe reum confeſſus, venia peccatorum petita, a domno Widone abbate Moliſmenſi monaſticum habitum ſuſcepit: nec multo poſt, ſumto corporis Chriſti Domini viatico, deceſſit, nimirum XIV. kal. Novembris, ſepultuſque eſt in capitulo monaſterii Moliſmenſis, cui multa beneficia contulerat. Subſtitutus in ejus locum Jocerannus. Rotberti epiſcopi exſequiis interfuit Beatrix ejus ſoror, conjux Widonis domini de Wangionis-rivo*, deditque [c] Moliſmenſi eccleſiæ pro anima fratris ſui duas eccleſias, ſcilicet ſancti Marcelli de Monte-Laſconis, & ſancti Deſiderii de Monte-Leulſi. Teſtis inter alios *Joſſerannus Lingonenſis eccleſiæ electus.* Rotberti epiſcopi obitum hoc anno reponit Vignerius, ex quo conſequens eſt, Rotberti abbatis eodem anno contigiſſe. Exſtat Ivonis epiſtola [d] ad Guidonem abbatem Moliſmenſem, qui ipſum conſuluerat de quodam monacho, qui vera celando, & falſa profitendo, ſacerdos ordinatus fuerat. quem Ivo cenſet ob vitam in melius mutatam licite poſſe ſacerdotale miniſterium exercere: quia *mutata intentione, quod deerat integritati ſacerdotali, ei gratia divina contulit*, & *ſanctitati ſacramenti novitatem vitæ addidit.*

* *Vignory.* c *Gall. chriſt. to.* 2 *fol.* 659. *verſo.* d *Ivo ep.* 224.

C II. Stephani Ciſtercii abbatis memorabile factum. e *Exord. mag. lib.* 2. *c.* 23. f *ibid. lib.* 1. *c.* 31.

Interim, ingruente per hos annos, ut ex Clario monacho, aliiſque diſcimus, terræ ſterilitate, Ciſtercienſis familia, jam cenſu tenuis, ad extremam inopiam redacta eſt. Huic incommodo ut occurreret venerabilis abbas Stephanus, cum nihil ei ſuppeteret, quo fratrum vitam ſuſtentaret, duos aſinos [e] ſterni præcepit. uno conſcenſo, alterum fratri converſo conſcendendum dedit, eique præcepit, ut in proximo vico panem oſtiatim mendicaret, quod in Ordine inſolitum, nec niſi ſemel actum, dum ipſe in alio idem faceret. In reditu cum ſaccum converſi ſuo multo pleniorem adver- » tiſſet, ſubridendo ſciſcitatur, ubi tantum annonæ collegiſſet? tum converſus: Preſ- » byter, inquit ille, quem tu noſti, ſacculum meum implevit. quo audito, pius abbas ingemuit, & converſum increpuit, quod a tali preſbytero, qui ſimoniace ordi- » natus fuerat, aliquid accepiſſet, utpote rapina comparatum. Abſit vero, ait, ut vel » tantillum ex eo deguſtemus, & peccatum illius edendo in nos convertamus. Mox convocatis, qui non longe erant, ovium paſtoribus, converſi ſacculum in eos effudit. Inſigne hoc factum Albericus & Vincentius Bellovacenſis præter alios retulere. Nec dubium, quin ſervis ſuis Deus alio modo providerit. quod alio tempore accidit ipſo die pentecoſtes. Tunc enim, cum fratribus [f] ſufficientes panes domi non ſuppeterent;

nihilo minus *fratres vehementer exhilarati, tamquam ſi de ipſa paupertate ſua, quam propter Deum ſuſtinebant, ſaginarentur, miſſam tantæ ſollemnitatis cum ſumma devotione, in jubilo cordis, cantare cœperunt*, quod alii, minori fide & fervore præditi, in anguſtiis cordis præſtitiſſent. Nec defuit tantæ fidei ſua merces. nam needum finita miſſa, e promtuariis gratiæ Dei largam benedictionem repente, unde non ſperabant, ſibi tranſmiſſam cum multa gratiarum actione ſuſceperunt. Sed ecce tibi aliud eximiæ fidei in Stephano exemplum. Cum aliquando ad magnas penuriæ anguſtias redacta eſſet domus Ciſterciensis, ita ut fratres fame, frigore, aliiſque neceſſitatibus periclitarentur; uni e fratribus præcepit abbas, ut iret ad proximas nundinas Vezeliacenſes, ibique compararet quadraginta-tres quadrigas, eaſque pannis & alimentis, aliiſque rebus neceſſariis onuſtas Ciſtercium adveheret. Obſequor, ait ille, ſi modo pretium mihi ſuppedites. Sed, Vade, inquit plenus fide & confidentia ſanctus abbas, habeaſque pro certo, Deum tibi adfuturum. Ivit quo juſſus erat vacuis manibus bonus frater, & Vezeliaci a quodam viro fideli & timorato exceptus hoſpitio, ſciſcitanti ſui itineris cauſam & fratrum extremam neceſſitatem expoſuit. Mox bonus ille hoſpes homini locupletiſſimo, affini ſuo, gravi morbo decumbenti, qui res ſuas in pauperes erogabat, fratrum anguſtias ſuggeſſit, quibus ille ſufficientem pecuniam ad quadrigas, omniaque neceſſaria comparanda ſuppeditavit. quo intellecto, Stephanus ordinata ſollemni proceſſione in veſtibus ſacris cum paſtorali virga uſque ad portam revertenti fratri occurrit, & liberalem illam eleemoſynam, non tamquam ab homine, ſed ab ipſo Deo miſſam, cum multa gratiarum actione ſuſcepit.

CIII. *Bernardi corporis & animæ dotes & pericula.*

Jam Bernardo Teſcelini filio adoleſcente, creſcebant ſimul cum ætate tum animi, tum corporis gratiæ & dotes: ſed neutræ ſine periculo. Inerat illi cum eleganti corpore liberalis facies, mores ſuaviſſimi, acre ingenium, gratum eloquium, omnia denique ad placendum compoſita. Hinc, veluti ſæculum ingredienti plures ſe viæ ſæculi offerebant, & magnæ undique ſpes arridere videbantur. Ad hæc obſidebant benignum adoleſcentis animum ſodales moribus diſſimiles, amicitiæ procelloſæ, ſimilem ſibi facere geſtientes. Sic non deerant laquei tentationum, quos humani generis fraudulentus hoſtis in ejus via ſpargebat, ut ejus animum ab amore caſtitatis, quæ cordi ejus inhæſerat, irretiret. Forte aliquando curioſius ſpectando, defixos in quamdam mulierem oculos aliquamdiu tenuerat: at mox ad ſe reverſus, tantopere in ſe ipſum ſeveriſſimus vindex exarſit, ut in ſtagnum rigens uſque ad collum ſe immerſerit, & in eo perſtiterit fere uſque ad exanimationem, dum carnalis concupiſcentiæ calor penitus in eo refrixiſſet. quo ex tempore pepigit fœdus cum oculis ſuis, ut ne cogitaret quidem de virgine. Notum eſt quid illi acciderit in domo impudicæ illius hoſpitæ, quæ incomparabilem ei theſaurum auferre non ſemel tentavit.

CIV. *Hinc mundum fugere cogitat.*

Inter hæc animo reputans generoſus adoleſcens, non eſſe tutum inter tot laqueos aſſidue verſari, fugam meditari cœpit. Videbat mundum ejuſque principem exterius ſibi multa offerentem, magnas in ſpeciem res, ſpes majores, ſed fallaces omnes & vanas. Veritatem vero ipſam interius jugiter audiebat, interius clamantem, ad ſe ut veniret, & ſuper ſe jugum ſuum tolleret, animæ requiem inventurus. Hinc ſæculum penitus relinquere deliberans, cœpit inquirere & inveſtigare, ubi certius ac purius inveniret animæ ſuæ requiem ſub jugo Chriſti. Hæc animo agitanti occurrit nova Ciſtercii inſtitutio, ſed maxime ardua, ad quam nulli fere converſionis gratia declinabant ob nimiam vitæ auſteritatem. Sed, ut erat acrioris & generoſi animi, quod alios deterrebat, id ipſum ejus deſiderium magis inflammabat. Illuc itaque intentionem ſuam defixit, inibi ſe poſſe omnino deliteſcere exiſtimans, & abſcondi in abſcondito faciei Dei ab omni conturbatione hominum & ſæculi vanitate. Verum, ubi ejus conſilium adverterunt fratres ſui & propinqui, nihil non tentarunt, ut eum ab hoc propoſito averterent, & ejus animum diverterent ad ſtudium litterarum. parumque abfuit, ut ipſe poſtea confeſſus eſt, quin ipſius propoſitum ſaltem retardaverint. Sed importune, immo opportune ejus animo inſtabat matris ejus ſanctæ memoria, conquerentis & improperantis, ſe non eum ad ejuſmodi nugas tam tenere educaſſe, non ea ſpe erudiiſſe. Demum cum aliquando ad fratres pergeret, in obſidione caſtri Granceii * cum duce Burgundiæ conſtitutos, cum has cogitationes anxie animo verſaret, in eccleſiam, quæ in itinere occurrit, ingreſſus, Deum precatus eſt cum multo imbre lacrymarum, expanſis in cælum manibus, & ef-

* *Grancey.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1110.

fuſo inſtar aquæ corde ſuo ante conſpectum Domini: & ex illa die ejus propoſitum penitus firmatum eſt.

CV. Guigo Cartuſiæ prior quintus.

a Labbe bibl. to. 1. p. 639.

Opportune hoc loco agendum occurrit de Bernardi eximio amico, Guigone ſcilicet majoris Cartuſiæ priore quinto, qui hoc anno Johanni Tuſco in illo munere ſucceſſit, ab exordio [a] Cartuſiæ viceſimo-quinto. Is in caſtro S. Romani, diœceſis Valentinenſis, claris parentibus ortus, litteris ſæcularibus & divinis apprime eruditus, ut ejus lucubrationes teſtantur, primus Cartuſienſis propoſiti inſtitutiones ſcripto digeſſit, & exemplo monſtravit. Sub eo multum incrementi accepit ſacrum illud inſtitutum, ut teſtantur domus Portarum, Excubiarum, Durbonis, Silvæ-majoris, Alvariæ, & domus Montis-Dei, quæ penultimo ejus vitæ anno condita eſt, fundum ſuppeditante venerabili Odone abbate ſancti Remigii Remenſis. Domus quoque Portarum Ambroniacenſibus noſtris originem ſuam acceptam refert. Idem Guigo Cartuſiæ ædificia fere omnia vel renovavit, vel de novo conſtruxit. Libris quoque authenticis perquirendis, ſcribendis, & emendandis ſtudium indefeſſum adhibuit. Ad hæc librum de vita ſancti Hugonis Gratianopolitani epiſcopi juſſu Innocentii II. papæ compoſuit, necnon Meditationes & epiſtolas, quas in Appendice ſancti Bernardi operum videre licet.

Statutorum ejus ſpecimen.

b Stat. c. 7.

Ut quamdam Guigonis ſtatutorum, adeoque primarii Cartuſienſis inſtituti notitiam habeamus, præcipua ex eis capita in ſpecimen hoc loco exhibenda videntur, ſervato ordine, quem in Guigonis compilatione tenent. Quolibet ſabbato [b] fratres » poſt nonam in clauſtrum conveniunt, ut lectiones & cetera neceſſaria recolant. Et » quia tota hebdomada, inquit Guigo, in cellis ſilentium tenemus, peccata noſtra » priori, vel quibus ab eo injunctum eſt, confitemur. Dominica poſt primam tene- » tur capitulum. Inde fratribus ad cellas redeuntibus, ſtatim ſignum miſſæ pulſatur, » ſi ſacerdos vel ſacerdotes rationabili de cauſa tunc non impediti ſint: alias poſt ter- » tiam differtur. quod ſpatium, quantum infirmitas permittit, ſpiritualibus profecti- » bus tribuitur. Poſt nonam in clauſtrum conveniunt, de utilibus locuturi. In hoc » ſpatio incauſtum, pergamenum & pennas, cretam & libros, ſeu legendos, ſeu tranſ- » ſcribendos a ſacriſta, a coquinario autem legumina, ſal & cetera hujuſmodi petunt » & accipiunt. Poſt cænam ſingulas *tortas*, tamquam Chriſti mendici, accipiunt, mox- » que cellas repetunt. Idem fere in aliis feſtis.

c cap. 9. » Sexies per annum raduntur [c] fratres ſervato ſilentio, ſcilicet in vigiliis paſchæ, » pentecoſtes, aſſumtionis, omnium ſanctorum, natalis Domini & in capite jejunii. In » vigiliis beatorum Jacobi, Laurentii, Bartholomæi, Matthæi, Simonis & Judæ, atque » Andreæ, ſemel quidem reficiunt, ſed coquinam faciunt, miſſaſque non cantant. » In ceteris duodecim lectionum feſtis, quibus capitulum non dicunt, nec miſſam » dicunt: in vigilia tantum poſt nonam in clauſtrum conveniunt.

d cap. 10. » In chorum hoſpites [d] tantum religioſi introducuntur, cum quibus in clauſtro » communem licet habere ſermonem.

e cap. 12. » Cum frater ægrotus [e] morti propinquare videbitur, congregatur conventus ad » eum viſitandum, & dicit ſacerdos, *Pax huic domui* &c. ſpargens aquam ſanctam. Tunc » ægrotus confitetur peccata ſua, & poſt abſolutionem dicit idem ſacerdos, *Salvum* » *fac ſervum tuum* &c. Deinde dicitur pſalmus *Domine ne in furore* primus, quo finito » inungitur viſus, dicendo, *Per iſtam unctionem* &c. atque ita poſt ſingulos pſalmos » pœnitentiales fiunt ſingulæ unctiones. Poſtea tergitur os ægroti, & ab omnibus » tamquam profecturus oſculum accipit, tum communicat, cantantibus qui adſunt,

f cap 13. » *Hoc corpus* &c. Cum jam mori [f] videbitur, ab eis qui ei ſerviunt ſigno dato, poſtpo- » ſita omni occupatione accurrunt omnes, niſi cum divinum in eccleſia officium con- » tigerit celebrari. Tunc enim prior, vel cui ipſe injunxerit, cum duobus aut tribus » ad morientem feſtinat, depoſitoque ſuper benedictum cinerem, litaniam, prout res

g cap. 14. » patitur, longam vel brevem facit. Eo die quo defunctus [g] ſepelitur, cellas fratres te- » nere non coguntur, & conſolationis gratia bis (niſi præcipuum jejunium fuerit) » ſimul veſcuntur. Per ſingulas hebdomadas tam pro benefactoribus, quam pro om- » nibus hujus loci habitatoribus, & univerſaliter pro cunctis fidelibus defunctis ab » hebdomadario, æſtate ante primam, hieme poſt, miſſa una cantatur. Raro quippe, » ait Guigo, hic miſſa canitur: quoniam præcipue ſtudium & propoſitum noſtrum eſt » ſilentio ſtudere, & ſolitudini cellæ vacare.... Nihil enim laborioſius in exercitiis » diſciplinæ regularis arbitramur, quam ſilentium ſolitudinis & quietem. Unde &

ANN. CHR. 1110.

beatus Auguſtinus dicit, Amicis hujus mundi nihil eſſe laborioſius, quam non laborare.

a cap. 27. Pueros [a], ait idem Guigo, ſive adoleſcentulos non recipimus, quia per eos monaſteriis multa contigiſſe dolemus & magna, ſpiritualia ſimul & corporalia pericula formidantes: ſed viros, qui, juxta præceptum per manum domini Moyſi, viginti ad minus annorum, ſacra poſſint ad bella procedere.

b cap. 28. Libros [b], tamquam ſempiternum animarum noſtrarum cibum, cautiſſime cuſtodiri, & ſtudioſiſſime volumus fieri: ut quia ore non poſſumus, Dei verbum manibus prædicemus. Quot enim libros ſcribimus, tot nobis veritatis præcones facere videmur.

c cap. 29. Ad lectos [c] poſt matutinas nullo reditur tempore... A tertia uſque ad ſextam hieme, & a prima uſque ad tertiam æſtate manuum deputatur operibus: quæ tamen opera brevibus orationibus vult interrumpi. Quod nonam veſperaſque diſterminat, manualibus occupatur operibus, ſemperque in operando ad breves & quaſi jaculatas licet orationes recurrere. Poſt completorium, oratione dominica finita, ſtatim decumbitur: nec monentur ſolum, ſed jubentur horis ad quietem deputatis dormitationi impendere, quo temporibus ceteris alacriter vigilare poſſint. Generaliter in eccleſia matutinas & veſperas, in cellis vero ſemper completorium dicunt.

d cap. 31. Cum ſoli [d] degant, ſignis, ut fit in cœnobiis, aut paucis, aut nullis utuntur, ſolam ad loquendum linguam ſufficere putantes. ideoque ſi qua neceſſaria dicenda, pauciſſimis verbis dicunt.

e cap. 33. Secunda, quarta, & ſexta [e] feria pane & aqua, & ſale, ſi cui placet, contenti ſunt: feria tertia, quinta & ſabbato legumina vel aliquid ejuſmodi ſibi ipſi coquunt. A coquinario vinum accipiunt, & feria quinta caſeum vel aliquid cibi lautioris accipientes. Ab idibus Septembris uſque ad paſcha, exceptis ſollemnitatibus, nonniſi ſemel manducant: a paſcha vero uſque ad prædictum terminum, tertia & quinta feria, necnon ſabbato iterato reficiunt. Ad cænam vel ad prandium, cum ſemel edunt, herbas crudas vel fructus, ſi adſint, accipiunt. quæ apud ſe retinentes, quamdiu ſufficiunt, alia ejuſdem generis non accipiunt. De caſeo vero ſeu piſcibus aut ovis, vel ſi quid ejuſmodi, quæ *pitancias* vocant, ſemel ſumunt, quod ſupereſt reddunt: quod autem panis & vini ſupereſt, ſabbato reddunt. Cum in refectorio reficiunt, caſeus, vel aliqua ejuſmodi pitantia, oleribus vel leguminibus ſuperadditur. & in cæna vel fructus, vel herbæ crudæ apponuntur. In adventu nec ovis, nec caſeo utuntur.

f cap. 34. Vino [f] puro non utuntur: panis, quamvis ſit de tritico, *torta* eſt. album enim panem non faciunt.

g cap. 35. Licet multa [g] ſint quæ obſervant, uno tamen & ſolo obedientiæ bono cuncta ſibi fructuoſe futura ſperant.

h cap. 36. Pro epiſcopis [h] & abbatibus & cunctis in religioſo habitu conſtitutis, (tales enim a priore ad menſam admittuntur) ſi hora refectionis venerint, jejunium ab eodem, niſi ſit præcipuum, ſolvitur. Gyrovagi, vel a religione refugæ, vel laïci, ad ejus menſam admitti non ſolent. In ſuperiori domo nonniſi religioſi hoſpites jacere conſueverunt.

i cap. 37. Si quid magnum vel grave tractandum [i] fuerit, prior omnes in unum convocat, ibique, cum omnes quod ſentiant dixerint, quod melius rectiuſque exiſtimat, exſequitur.

k cap. 38. Medicinis [k], excepto cauterio & minutione ſanguinis, perraro utuntur. Minutio autem fit quinquies quolibet anno, ſcilicet poſt octavas paſchæ, poſt feſtum apoſtolorum Petri & Pauli, ſecunda hebdomada Septembris, ſeptimana ante adventum, & hebdomada ante quinquageſimam. quo tempore per tres continuos dies bis reficiunt, aliquid cibi melioris accipientes: primaque die, ne quid adverſi ex minutionis occaſione contingat, ad colloquium refecti conveniunt: poſt prandium etiam vinum bibendi licentiam habent, & in cæna tria ova accipiunt. Qui non [l] minuitur, eamdem, quam minuti, compellitur accipere refectionem. Propter *l cap. 54.* infirmiores piſces emi ſolent.

m cap. 40. Ornamenta [m] aurea vel argentea, præter calicem & calamum, quo ſanguis Domini ſumitur, in eccleſia non habent. Abſtinentias [n], vel diſciplinas, vel vigilias, *n cap. 35.* vel quælibet alia inſolita religionis exercitia nulli abſque nutu prioris facere licet.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1110.

Fratribus laicis [a] permittitur ſignis uti. Hi in [b] adventu & quadrageſima ſinguli ſingulas accipiunt diſciplinas, ſi domi ſint. alias, ſepties pro diſciplina *Pater noſter* cum veniis dicunt,

[a] cap. 45. [b] cap. 65.

Fugitivi [c] vel pulſi, ſi reſipiſcentes redierint, admitti poſſunt, & ad probationem humilitatis in ultimo recipiuntur loco: ſin autem, datur eis licentia ad aliquam aliam tranſeundi domum, in qua ſuam poſſint animam ſalvare.

[c] cap. 77.

Numerus [d] habitatorum illius eremi, monachorum quidem tredecim: laïcorum autem, quos converſos vocant, ſexdecim ſtatutus eſt.

[d] cap. 78.

Hæc de ſtatutis Guigonis, in quibus nihil legere memini de carnium eſu infirmis interdicto: at in ſtatutis, quæ Rufferius anno MCCLIX. compilavit, hæc de infirmis leguntur cap. XLIV. *Eſus carnium, cui Ordo renuntiavit, nulli noſtrum conceditur, etiamſi ſit leproſus.* & in capite XLVI. de viſitatione ægroti. *Porro ſi ea die infirmus non communicavit,* (quod notandum) *portat ſacerdos corpus Domini, quod, quanto ſecurius poterit, ad infirmum deferatur; & calicem argenteum habeat, qui poterit, ad eum communicandum. Portatur etiam vinum & aqua, & præparatur cinis benedicendus.* In tertia collectione Statutorum Franciſci de Puteo prohibetur, ne infirmus morti proximus ponatur ſuper benedictum cinerem, *propter periculum accelerandæ mortis.* Hæc ſatis ſuperque ſatis de Cartuſienſium ſtatutis, quæ cum non cuivis obvia ſint, paullo fuſius referre viſum eſt. Eorum præclarum compendium retulit Petrus [e] Venerabilis, ubi eorum modeſtiam [f] in occultandis ſuorum miraculis commendat. Venio ad res Cluniacenſes.

[e] Pet. Ven. lib. 1. mirac. c. 28. [f] ibid. c. 29.

CVI. Cluniaco reſtituta eccleſia S. Columbæ.

Cum jam Cluniacenſi monaſterio præeſſet Pontius abbas, Amelius Toloſanus epiſcopus, pro antiqua [g] neceſſitudine, quæ inter eccleſiam ſuam & Cluniacenſem intercedebat, & pro ſincera, vereque germana amicitia, quam cum prædicto abbate habebat; cupiens inſuper particeps fieri Cluniacenſis fraternitatis in cunctis eorum benefactis, eccleſiam ſanctæ Columbæ, in Toloſano ſitam, & quidem in territorio Cercorbenſi juxta fluvium *Herz*, Cluniaco reſtituit in manu Pontii abbatis. Sed & ipſius Amelii frater Raimundus, & uxor ejus Adila, *quæ prædicti abbatis ſoror erat*, quidquid de bonis illius eccleſiæ habebant, reddiderunt, ſimulque filium ſuum puerum Willelmum nomine, in Cluniaco futurum monachum, donaverunt. His litteris adſcripta ſunt ſigna Raimundi Auſciorum archiepiſcopi, Iſarni Frigidilenſis prioris, Bernardi-Attonis vicecomitis, & aliorum. Actum apud ſanctam Eulaliam prope Carcaſſonam, anno ab incarnatione Domini MCX.

[g] Bibl. Clun. p. 578.

Conſiaco datæ eccleſiæ.

Heinrico Sueſſionum epiſcopo mortuo, & in cella Cluniacenſis Ordinis Conſiaco * ſepulto, ſuffectus eſt Liſiardus præpoſitus, qui hoc anno, epiſcopatus ſui primo, amorem ſuum in Cluniacenſes, & in cellam ſuæ diœceſis Conſiacum teſtatus eſt, profeſſus ſe, cum religioſos omnes diligeret, familiarius tamen complecti & quaſi in viſceribus geſtare veros Dei cultores monachos Cluniacenſes, tam eos, qui in illo excellentiſſimo loco, ut vere caſtris Dei, conjuncti, & quaſi denſata acie contra hoſtes inviſibiles conſiſtunt; quam eos, qui extra, ut de terrenis ſpiritualia lucra reportent, directi ſunt. Quapropter ſe pleno affectu amare fratres ſuos monachos apud Conſiacum in ſuo epiſcopatu manentes; ob idque ſe religioſo viro Wichero, eorum priori, facultatem dediſſe, & perſuaſiſſe, ut quædam altaria, multis temporibus a laïcis indigne poſſeſſa, liberaret, & ad eccleſiaſticam poſſeſſionem & uſum Deo ſervientium reduceret. quod ille de quibuſdam præſtiterit, quæ Liſiardus ei confirmat. *Actum Sueſſionis anno incarnationis* MCX. *epiſcopatus domni Liſiardi primo*, XVI. *kal. Aprilis, indictione* III. adeoque non ante annum præcedentem MCIX. Heinrico epiſcopo Liſiardus ſucceſſit.

* Cancy.

CVII. Guibertus Liſiardo geſta Dei per Francos dicat.

Idem Liſiardus in Novigentenſem quoque abbatiam ſe beneficum præbuit, ut intelligimus ex Guiberto abbate, qui libros octo de geſtis Dei per Francos, a ſe compoſitos, Liſiardo epiſcopo, utpote *perpetuo ſuæ liberalitati debitor*, dicavit. In epiſtola prævia eum laudat, quod ejus *vetuſtiſſimæ nobilitati ſcientia litteralis, ſerenitas ſpecialis, modeſtiaque moralis accederet.* Hanc autem hiſtoriam compoſuit Guibertus tum ex quodam libro impolite ſcripto, tum ex aliorum relatu, qui rebus geſtis interfuerant. In libri primi capite quinto refert Alexii CP. imperatoris epiſtolam ad Rotbertum ſeniorem Flandriæ comitem, in qua inter cetera ſcribit, apud ſe ſancti Johannis-Baptiſtæ caput haberi, etiam tunc capillis & cute inſignitum. quo ex loco Guibertus vellicat Angeriacenſes, qui ejuſdem ſancti Johannis caput

Digitized by Google

ſe habere gloriabantur. *Et conſiderandus etiam*, inquit, *ſub hac occaſione plurimus quidem, ſed non pernicioſus error, qui Gallicanas præcipue de ſanctorum corporibus obſedit eccleſias: iſtis illum, illis eumdem, ſeu martyrem ſeu confeſſorem, ſe habere jactantibus, cum duo loca non valeat occupare integer unus. quod totum contentionis malum inde ſumit originem, quod ſancti non permittuntur habere debitæ & immutabilis ſepulturæ quietem. Et plane ex pietate deſcendiſſe non ambigo, quod eorum corpora argento cooperiantur & auro: ſed jam evidenti & nimium turpi avaritiæ militant & oſſium oſtenſiones, & feretrorum ad pecunias corrogandas circumlationes, quæ omnia deſiviſſent, ſi eorum, ut ipſius domini Jeſu, forti oppoſito obice, immobili clauderentur membra ſepulcro.* Verum id genus argumenti fuſe & data opera pertractat idem Guibertus in quatuor libris de pignoribus ſanctorum, quos Odoni ſancti Symphoriani apud Bellovacos abbati inſcripſit. Prædictum opus de expeditione Jeroſolymitana compoſuerat Guibertus ante annum MCXII. ante necem ſcilicet Galdrici Laudunenſis epiſcopi, qui cum illud videre geſtiiſſet, eique allatum fuiſſet, *tantopere exoſum habuit*, ut ſcribit Guibertus [a] ipſe, quoniam Liſiardi Sueſſionum epiſcopi nomine procemium inſignitum erat, ut deinceps illud legere non dignatus ſit, etſi cetera Guiberti opuſcula plurimi faceret. Ad hæc tractatum contra Judæos compoſuit, & Bernardo Sueſſionis eccleſiæ decano dicavit, qua de re inferius.

ANN. CHR. 1110.

a *Guib. lib. 3. de vita ſua c. 11.*

Hariulfus, ex monacho Centulenſi, Aldenborgenſis in Flandria abbas, librum de vita ſancti Arnulfi epiſcopi Sueſſionenſis nuncupavit prædicto Liſiardo epiſcopo, qui librum de miraculis ipſius ſancti Arnulfi compoſuit, non ipſam vitam, quam fortaſſe recognovit.

Liſiardi quædam ſcripta.

CVIII. S. Angilberti miracula & canonizatio.

Centulenſi monaſterio jam a tredecim annis præerat Anſcherus abbas, cum de Angilberto abbate in ſanctorum claſſem referendo cogitare cœpit, inſtaurandiſque beatæ Mariæ & ſancti Benedicti oratoriis & opidi muris animum adjecit. Jam ſemel & iterum mutata fuerat Angilberti ſepultura, qui in limine baſilicæ Salvatoris humilitatis cauſa humari voluerat, ut ab ingredientibus in eam calcaretur. Poſt octodecim annos Ribbodo abbas, non ferens viri ſancti corpus eo in loco diutius jacere, illud integrum repertum e tumulo levavit, & in ipſam baſilicam intulit.

Elapſis dein ducentis amplius annis, cum locus ubi quieſcebat ignoraretur, eum ſollicite perquiſivit Gervinus abbas, tandemque invenit, ſanctique viri memoriam celebrari inſtituit. Verum Anſcherus abbas, viſis miraculis, quæ ad ejus tumulum fiebant, venerabilem Godefridum Ambianorum epiſcopum, ut eorum teſtis eſſet, illuc invitavit. Præmiſſus ejus rei teſtis Ingutio laudabilis vitæ ſacerdos: tum Godefridus ipſe adfuit: ac demum Anſcherus librum de Angilberti vita Paſchali papæ, tum librum de miraculis, a ſe compoſitum, Radulfo metropolitano hoc anno obtulit: ſicque factum eſt, ut Angilbertus in ſanctorum claſſem relatus ſit, ejuſque depoſitionis feſtus dies deinceps XII. kal. Martii celebratus, tranſlatio vero nonis Novembris, prima ſcilicet, quæ a Ribbodone abbate facta eſt.

CIX. Guillelmus Rotomagi archiepiſcopus obit.

Hoc ipſo anno Guillelmus Rotomagenſis archiepiſcopus, ex monacho Beccenſi abbas olim Cadomenſis, cum Rotomagenſem eccleſiam annis triginta-duobus recte adminiſtraſſet, naturæ debitum ſolvit V. idus Februarii, ſepultuſque eſt in capitulo canonicorum, quod ipſe cum clauſtro conſtruxerat. Ejus epitaphium pro tempore inſigne retulit Ordericus [b] in hunc modum.

b *Orderic. lib. 11. p. 839.*

Relligio tua, larga manus, meditatio ſancta,
Nos, Guillelme, tuum flere monent obitum.
Quod pius antiſtes fueris, clerique benignus,
Interiora docent, exteriora probant.
Eccleſiæ lumen, decus, & defenſio cleri,
Circumſpectus eras, promptus ad omne bonum.
Fratribus hanc ædem cum clauſtro compoſuiſti:
Nec tua pauperibus janua clauſa fuit.
Contulit ad victum tua magnificentia fratrum
Eccleſias, decimas, rura, tributa, domos.
Exemploque tuo ſubjectos dedocuiſti
Verba pudenda loqui, turpia facta ſequi.
Fine bono felix biduo ter ſolveris ante,
Quam piſces ſolis conſequeretur iter.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1110.

Subrogatus in ejus locum Goiffredus ſeu Gaufridus Brito, Cenomannorum decanus, cui poſt ſeptemdecim regiminis annos ſucceſſit Hugo Radingenſis abbas, ut ſuo loco dicturi ſumus.

CX. Servis monachorum teſtificandi poteſtas aſſerta.

Moris erat per id tempus, ut in cauſis monachorum ſervi eorum teſtificandi & duello rem dirimendi poteſtatem haberent. Id cum infra ſe reputarent liberi homines, indignum rati cum ſervis decertare, eorumque pro dominis teſtimonium & ſacramentum recipere; complura diplomata Ludovicus Craſſus edidit ad aſſerendam monachis hanc facultatem. Unum eſt pro ſancto Martino de Campis [a] hoc anno datum *pridie nonas Februarii, anno unctionis Ludovici regis ſecundo.* Alterum pro Foſſatenſi monaſterio [b] poſt octo annos obtinuit Theobaldus abbas, iiſdem omnino verbis conceptum. Non dubito quin aliis quoque eccleſiis conſimilia privilegia conceſſa fuerint, quale fuit illud, quod Gaufridus II. epiſcopus [c] Carnutenſis eccleſiæ ſuæ obtinuit. Id ea ratione fiebat, quod monachi non modo decertare, ſed etiam jurare ſibi non licere tum exiſtimabant. quapropter in ſuis cauſis, ubi res exigebat, ſervos ſeu ſubditos ſuos pro ſe pugiles & juratores adhibebant.

a *Hiſt. S. Martini*, p. 22.
b *Analect.* to. 2. p. 563.
c *ibid.* p. 562.

Diogili cella.

Exſtat in pago Pariſiacenſi in valle Montis-Maurenciaci cella ſancti Eugenii de Diogilo [*] ſeu Duelio, Salmurenſi ſancti Florentii abbatiæ ſubjecta, cujus origo non omnino explorata. Prima ejus mentio nobis occurrit in diplomate Ludovici VI. hoc anno dato, quo ratam habet donationem eidem cellæ ab Herveo de Monte-Maurenciaco factam. Hic *monaſterium de Duelio, atrium quoque & cenſum, & juſtitias hoſpitum in atrio commanentium, partes etiam decimæ, quas in eccleſia ſancti Petri apud Goneſſam de feodo Pariſienſis epiſcopi obtinebat;* omnia, inquam, iſta *monachis ſancti Eugenii de Duelio*, perpetuo jure poſſidenda conceſſit. quod Burchardus Hervei filius regio diplomate confirmari curavit. Idem Burchardus *dominium & poteſtatem, quam habebat, ponendi presbyteros in eccleſia ſancti Petri de Goneſſa & in eccleſia ſancti Marcelli de ſancto Dionyſio*, prædictis monachis contulit, probante Gualone Pariſiorum epiſcopo cum ſuo capitulo, ejus epiſcopatus anno quinto. Hujus cellæ prior fuit hoc tempore Fulco, cujus exſtat [d] epiſtola ad Petrum Abaëlardum, tunc ſancti Dionyſii monachum, quem ſuper corporis ejus mutilatione conſolatur. Eidem cellæ præfuit Daniel pontificatu Alexandri III. qui eidem cellæ apoſtolicæ ſedis protectionem impertiit. Ex eodem loco oriundus erat Odo, de Diogilo cognominatus, monachus, dein abbas Dionyſianus, qui librum de expeditione & profectione Ludovici VII. ad loca ſancta compoſuit. Olim duodecim erant monachi in illa cella, quæ modo ad ſimplex beneficium, ut pleræque aliæ, quæ poſteriorum temporum religio, redacta eſt.

* *Deuil.* al. *Dueil.*
d *Abaël. oper.* p. 217.

CXI. Bernardus Tironienſis monaſterium conſtruit.

Necdum biennio in loco, qui modo ſanctæ Annæ [e] dicitur, cum ſuis ſubſtiterat Bernardus Tironienſis, cum illinc migrare coactus eſt ad vitandas rixas, quas ei Novigentenſes monachi excitare moliebantur. Hinc venerabilem Ivonem epiſcopum adiit, ab eo petiturus alium proximum ad inhabitandum locum, qui ab eccleſia Carnutenſi pendebat. Admiſſus in capitulum expoſuit, ſe cum ſua congregatione malle
» in beatæ Mariæ territorio, quam principis terreni degere. ideoque a canonicis ſibi
» dari rogavit fundum unius aratri ad cœnobium ædificandum. quod illi perlibenter
» conceſſerunt ob quaſdam viſiones, quæ eis *ab nudiuſtertius*, ut ipſi aiunt, factæ fuerant. *Data Carnoti manu Wlgrini cancellarii* III. *nonas Februarii, anno ab incarnatione* MCX. *regnante in Francia Ludovico-Philippi.* Hic fundus poſitus eſt ſuper fluviolum Tironum infra Gardienſem parochiam, ut legitur in aliis Ivonis epiſcopi litteris, triennio poſt datis, quibus hanc donationem denuo cum ſuis canonicis confirmavit. Priores illius litteras hic in Appendice videre licet: poſteriores Souchetus in notis ad vitam beati Bernardi vulgavit. Cum hunc locum obtinuiſſet Bernardus, Adela Bleſenſium comitiſſa eidem ampliorem, uberioremque fundum ad conſtruendum alio in loco monaſterium obtulit: at ille refutavit, *malens*, inquit Gaufridus vitæ ſcriptor, *cœnobii ſui ſedem locare ſub patrocinio beatæ Mariæ Virginis*, Carnutenſis eccleſiæ patronæ, *quam ſub advocatione ſæcularis cujuſque perſonæ.* In illo itaque beatæ Mariæ fundo Bernardus monaſterium ædificare cœpit *in honore Salvatoris*, ut ſcribit Ordericus; quod poſtmodum celeberrimum exſtitit ſub titulo ſanctiſſimæ Trinitatis. Illic Bernardus *plures quam centum monachos inſimul habuiſſe* dicitur in chronico Andegavenſi, in quo monaſterium in honorem ſanctæ Mariæ conſtructum fuiſſe dicitur. Ut vero monachi illic degentes plena & integra pace & quiete fruerentur, ultro

e *V. ſupra* n. 39.

conceſſere

Digitized by Google

ANN. CHR. 1110.

conceſſere in perpetuum canonici, ut ipſum monaſterium, ejuſque cellæ, domus & «
adminiſtrationes, præſentes & futuræ, atque in eis habitantes præſentes & futuri, «
ſubſint ſoli epiſcopo Carnotenſi, non vero capitulo & canonicis; nec per alium, quam «
per Carnotenſem epiſcopum juriſdictio ſpiritualis, ſive civilis exerceatur: ea tamen «
conditione, ut epiſcopus abbatem Tironienſem ad ſynodum venire non compellat, «
& abbas, ſi quando veniat, primum poſt epiſcopum obtineat locum. Denique con- «
cedunt canonici, ut in omnibus ſuis dominiis prædia poſſent acquirere, & *in manu* «
mortua libere poſſidere. quod tamen poſtea certis conditionibus limitatum eſt.

CXII. Principum ac regum in eum beneficia.

Multa illic miracula patravit Bernardus, multiſque futura prædixit, quorum unum eſt, quod Rotrocum comitem ſæpe laudatum, a Fulcone Andegavorum comite, dein Jeroſolymitanorum rege, Rotberto Beliſmenſi inimico ejus traditum & in vincula conjectum, brevi liberandum ejus matri prædixit, ipſum autem Rotbertum captivum futurum. quod utrumque non multo poſt accidit. nam Rotrocus liber evaſit, & Rotbertus ipſis, quæ Rotroco paraverat, vinculis juſſu Heinrici regis in Angliam tranſportatus, uſque ad diem mortis ſuæ perpetuo carcere conſtrictus eſt. quo ex tempore ea fuit Rotroci in Bernardum veneratio, ut ejus monitis vitam in melius reformaverit, & infinita ei beneficia contulerit. Beatrix vero ejus mater, comperta viri Dei ſanctitate, relictis caſtri ſui ædibus, Tironium ſe recepit, ibique quoad vixit habitavit, & ingentem baſilicam multo ſumtu ædificavit. Poſt ejus obitum Juliana ipſius filia, maternæ pietatis heres, eidem ſucceſſit, & regularium ædificiorum non modicam partem conſummavit.

Ex eo tempore Bernardi fama circumquaque diffuſa eſt, ita ut etiam in Anglorum & Scottorum regiones penetraverit, omneſque eum videre optarent, aut ſaltem ejus diſcipulos apud ſe habere. Ex his unus fuit Heinricus rex Anglorum, duxque Nortmannorum, qui per Theobaldum Bleſenſium, & Rotrocum Perticenſium comites, Bernardum ad ſe in Nortmanniam deduci rogavit, eumque honorificentiſſime excepit; tantoque in honore deinceps habuit, ut præter annuum cenſum quindecim marcarum argenti, eidem quinquagenas aut ſexagenas alias perſæpe tranſmiſerit, & dormitorium regiis expenſis conſtruxerit. Sed & rex Francorum Ludovicus, eodem in virum Dei affectus animo, poſtquam cum eo colloquium habuit, prædium Cintriacum monaſterio pro munere contulit. Bernardi quoque ſucceſſoribus maximam exhibuit reverentiam, ita ut filios ſuos, Philippum ac Ludovicum, poſtea reges, ab eis *de ſacro fonte* ſuſcipi voluerit, multaque Tironienſibus beneficia contulerit.

CXIII. Monaſteria Tironio ſubjecta.

Denique univerſi fere principes plurima ei beneficia contulerunt, totque cellas in ejus diſcipulorum gratiam conſtruxerunt, ut centum numeraret Gaufridus [a] ejus diſcipulus, cum res ab eo geſtas ſcriberet. Neque vero tantum in Galliis accidit, ſed & in exteris quoque regnis. nam Rotbertus quidam, vir nobiliſſimus, ſanctum virum ab oceani partibus adiit, aſſumtiſque ſecum duodecim ejus diſcipulis, in finibus Gallenſium ſeu Wallenſium, ad oram maris Hibernici juxta Tevi * fluvium primo quidem cellam, poſtmodum autem aliis totidem cum abbate impetratis cœnobium conſtruxit. Quin etiam David dux Lothonienſium atque Northantonienſium, poſtea rex Scottorum, ſervi Dei ſanctitatis fama ad ſe perlata, per internuntios non modicum ejus diſcipulorum cœtum ad ſe perduci curavit, eiſque in Lothonia juxta Tuidam fluvium monaſterium beatæ Mariæ de Carmeis ſeu Cameis ædificavit, quod amplis poſſeſſionibus ac redditibus dotavit. Neque hoc contentus, Bernardi videndi deſiderio flagrans, ab arctois oris Tironium acceſſit. Sed quia beatus pater jam ad ſuperos migraverat, eum videre non potuit. Verum, poſtquam ad ejus tumulum multa cum reverentia preces fudit, duodecim monachis cum abbate impetratis, ad ſua reverſus eſt. Hoc monaſterium vocabatur beatæ Mariæ de Roca-burgo, diœceſis ſancti Andreæ in Scotia. Præter has duas abbatias, in Gallia octo aliæ erant, de quibus inferius acturi ſumus, præter plurimas cellas, quarum indicem apud Souchetum in notis ad vitam beati Bernardi videre licet. Ex his conſtabat congregatio, veluti quidam Ordo, cujus caput erat abbatia Tironienſis.

a Gaufrid. c. 51.

* Tyuy.

CXIV. Bonifacius abbas Conchenſis, Petrus epiſcopus Pampilonenſis.

Tunc temporis Bonifacius abbas regebat Conchenſe apud Rutenos monaſterium, ex quo aſſumtus fuerat Petrus epiſcopus, qui Pampilonenſi eccleſiæ eo tempore præſidebat. Utrumque diſcimus ex litteris [b] cujuſdam Raimundi, qui hoc anno eccleſiam *de Fornils cum fevo presbyterali* & parte ſua decimarum ſanctæ Fidi donavit

b Analect. to. 3. p. 471.

ANN. CHR. 1110.

in manu Bonifacii abbatis pro ſalute animæ ſuæ & pro amore *Senioris* ſui domni Petri Pampilonenſis epiſcopi, de quo in litteris ſuis hæc præmittit; *quod domnus Dido de Andeca, offerens Deo & beatæ Fidi de Conchis unicum filium ſuum, nomine Petrum, poſtea per Dei gratiam factum Pampilonenſem epiſcopum, etiam inſuper cum uxore ſua Stephana monaſticum ſumens habitum, dedit ſancto Salvatori & ſanctæ Fidi glorioſæ virgini locum & eccleſiam de Planeas pro remedio animæ ſuæ & omnium parentum ſuorum, in perpetuum poſſidendum.* Huic chartæ adſcripta ſunt ſigna domini Petri Pampilonenſis epiſcopi, Guidonis nepotis ejus, & aliorum. *Facta charta anno ab incarnatione Domini* M C X. *regnante Ludovico rege Francorum.*

Lerinenſes abbates & S. Eugendi.

Poſt mortem Pontii-Fortis Lerinenſis abbatis, communi conſenſu electus eſt Petrus ejus nominis primus, qui lites cum Manfredo Antipolitano epiſcopo compoſuit, multaque beneficia accepit a Martino Ventimilienſi epiſcopo, & Imberto Glandatenſi, aliiſque nobilibus viris. Peracto adminiſtrationis ſuæ quinquennio mortuus, locum fecit Fulconi abbati, quem poſt annos quinque Petrus, eo nomine ſecundus, excepit.

a *Bibl. Sebuſ. p.* 182. * *Creiſſieu.*

Hoc ipſo anno Wido Genevenſis præſul venerabili Hunaldo abbati cœnobii ſancti Eugendi litteras [a] inſcripſit, quibus ſignificat, ſe ad ejus poſtulationem ac domni Humberti præpoſiti, dictante caritate ſui capituli, monaſterio ſancti Eugendi donare quaſdam eccleſias, in his ſancti Petri, & ſancti Euſebii eccleſiam in villa Craciaco * ſitam, aliaſque jam datas confirmare, eccleſias videlicet Nividuni & alias. Has minutias perſequi cogimur, ne de hiſce nobilibus monaſteriis omnino ſileamus. Hunaldo abbati poſt biennium ſucceſſit Ado.

CXV. Conſtantienſes ad Rhenum epiſcopi.

Eodem anno Gebehardus Conſtantiæ ad Rhenum epiſcopus e noſtris & ſedis apoſtolicæ legatus, poſt multos pro eccleſia Dei exantlatos labores, præſertim adverſus ſchiſmaticos, ad æternam, ut credere par eſt, requiem migravit pridie idus Novembris. Ejus ſucceſſor Udalricus Theodericum Petri-domus abbatem ad Paſchalem miſit obtinendæ conſecrationis cauſa: ſed eam impetrare non potuit ante Gelaſii pontificatum, propterea quod epiſcopatus inſignia a cæſare accepiſſet. Hic Brigantinum noſtri Ordinis monaſterium a comite Ruodulfo conſanguineo ſuo fundatum conſecravit. Ruodulfus iſte Brigantiæ comes ingentes habuit rixas cum Udalrico II. Udalrici mox laudati ſucceſſore, ob quaſdam, ut tradunt, poſſeſſiones, quas S. Gebehardus epiſcopus Petri-Domus monaſterio quondam contulerat. quibus rixis & conſecutis inde injuriis tandem ceſſit Udalricus, & ad S. Blaſii monaſterium, annuente ſummo pontifice, ſe recepit.

CXVI. Bertholdus abbas Garſtenſis, ejuſque pia opera. b *lib.* 70. *n.* 38. c *ibid.*

Poſt annos circiter novem, quam monachi noſtri Ordinis [b] in Garſtenſe monaſterium introducti fuerant, Wirundus prior in Formbacenſe aſceterium aſſumtus eſt, Mox a Garſtenſibus & ab Otachero marchione in abbatem electus Bertholdus, quem loco Wirundi priorem apud Gotwicum conſtitutum fuiſſe ſuperius diximus. Eo abbate Garſtenſe monaſterium mirum eſt quantum in ſpiritualibus & temporalibus accreverit. Principio Eberhardum, cujus in ſuperioribus [c] mentio facta eſt, capellanum ſibi aſſumſit, immo individuum in Dei opere ſocium & ſpiritualium laborum adjutorem. Abbas vero patrem ſe verbo & opere exhibebat: at ſeverum magiſtrum experiebatur, quiſquis patris clementia abutebatur. Cum neceſſaria fratribus & hoſpitibus extra clauſtrum abunde ſuppeditaret, ipſe vix quidquam cibarii præter panem ſumebat. Miſſam quotidie cum magna devotione celebrare conſueverat. Somno parciſſime, & quidem cuculla indutus, indulgebat. Exterorum confeſſionibus excipiendis intentus, omnibus abſque perſonarum diſcrimine flagellationes imponebat. Fratribus extra monaſterii ſepta progredi vix facultas concedebatur. Obedientiarum, ut vocant, & rerum exteriorum officia per illiteratos monachos & fratres barbatos diſpoſita erant: litterati vero & ſacris ordinibus ſublimati divinis officiis addicti. Singulis obedientiis bini præerant fratres, tam propter teſtimonium, quam propter exemplum. Eximia erat ejus caritas in egenos, quibus per camerarium neceſſaria ſuppeditari curabat. Nihil enim ipſe in marſupio *præter breves defunctorum* ferebat. Juſſerat aliquando œconomo, ut cuidam pauperi tres denarios daret. Ille ſe non habere ſemel & iterum aſſeruit. Tum abbas ſibi claves dari præcepit, & inventum eſt labrum plenum denariis, quod ille in flumen projici juſſit, fratribus incaſſum cauſantibus denariorum jacturam. Camerarius dure increpitus, & amotus ab officio. Idem alias factum de panibus, & frater inobediens verberibus

caſtigatus. Multa alia præclare facta de eo referuntur, quæ ſingillatim recenſere non ſinunt hiſtoriæ leges. Ex his unum eſt, quod in oratorio nihil umquam præter confeſſiones loquebatur; &, ſi quid cuivis dicendum erat, eum extra oratorium ducebat. Ea erat ſacri loci reverentia, cujus exemplum utinam imitarentur omnes. ANN. CHR. 1110.

CXVII. Cremiſanenſes abbates.

In hac Bertholdi vita duo laudantur Cremiſanenſes abbates, Adelramnus ſcilicet atque Oudalricus. Duo fuere Adelramni ſeu Alrami ejus loci abbates. Prior ab anno MCX. uſque ad annum circiter MCXXII. Hunc Adelramnum, duobus abbatibus intermediis, præceſſit Theodoricus de *Gozze* vocatus, & ab Altmanno Paſſavienſi epiſcopo inſtitutus, qui collapſam [a] diſciplinam ad normam Cluniacenſium inſtitutionum reſtituit, & eccleſiam cum regularibus ædificiis incendio deformatam inſtauravit. Ejus ſucceſſores Hoholdus & Bertholdus, nulla re geſta memorabiles, abbatis munus reſignarunt Adelramno ejus nominis primo, qui necdum abbas, energumenam quamdam apud Garſten de Erchengero & Dietmaro monachis recens mortuis, deque eorum ſtatu interrogaſſe dicitur. Adelramno ſubrogatus Hermannus, anno MCXXV. ſucceſſores habuit Udalricos duos, & poſt eos Albertum, ſub quo monaſterium iterum conflagravit, dein Martinum & Adelramnum II. cui ſucceſſit Udalricus ſeu Oudalricus III. beati Bertholdi Garſtenſis abbatis ex fratre nepos, & ſub eo a puero apud Garſten educatus, qui pede ex lapſu ſauciatus ad patrui ſepulchrum ſanatus eſt. Adelramno ſeniori abbate Heinricus ad regendum Admontenſe monaſterium Cremiſanio eductus eſt.

a *Annal. Cremiſan.* p. 146. & *ſeqq.*

Mellicio immunitas data.

Haud procul a Cremiſanio diſtat Mellicium, cujus primum abbatem fuiſſe diximus [b] Sigiboldum. Hic poſt conſtitutam in recenti monaſterio regularem diſciplinam, animum deinceps convertit ad arcendas ab eo exterorum injurias. Ad quod nihil efficacius eſſe duxit, quam ut apoſtolicæ ſedis patrocinium implorans, Mellicenſe monaſterium ipſi offerret commendaretque, ejus præſidio tegendum. Deprecatorem igitur agente apud Paſchalem II. Leopoldo IV. piiſſimo Auſtriæ marchione, conſentienteque Udalrico Patavienſi epiſcopo, in cujus parochia ſitum erat Mellicium, monaſterium ſub tutela apoſtolicæ ſedis ſuſcepit pontifex, conceſſo privilegio, quo prædia omnia, poſſeſſiones, eccleſias, decimas aliaque quæ hactenus « monaſterium liberalitate principum aut fidelium, vel aliis juſtis modis acquiſiviſſet, « aut deinceps acquirere poſſet, confirmat: data libera eligendi abbatis facultate, « qui a ſolo Romano pontifice *conſecrari* poſſet, nec aliorum *circummanentium abbatum* « ſubire judicium cogi, niſi forte illorum qui ad ſedis apoſtolicæ proprietatem per- « tinent, cum eccleſiaſticæ neceſſitatis cauſa exegerit. Chriſma quidem, oleum ſan- « ctum, conſecrationes altarium ſive baſilicarum, & ordinationes monachorum, qui « ad ſacros ordines fuerint promovendi, a Patavienſi epiſcopo accipi debere, ſi qui- « dem gratiam atque communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ſi ea gratis & ſine « pravitate voluerit exhibere: alioquin licere iis catholicum quem maluerint antiſti- « tem adire, & ab eo conſecrationum ſacramenta ſuſcipere. Laïcos ſeu clericos ſæcu- « lariter viventes ad converſionem ſuſcipi, fideleſque omnes, qui voluerint, in mona- « ſterio ſepeliri libere poſſe: cujus quidem monaſterii advocati maneant Auſtriæ mar- « chiones. Ad indicium autem ſuſceptæ a Romana eccleſia exemtionis, aureum « unum annis ſingulis Lateranenſi palatio a Mellicenſibus perſolvendum eſſe. Hæc « fere ſumma privilegii Paſchalis II. quod integrum refert Schrambius [c]. *Datum Laterani per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis, ac bibliothecarii*, XVI. *kal. Maii, indictione* III. *incarnationis dominicæ anno* MCX. *pontificatus autem domini Paſchalis II. papæ. anno* XI. Idem privilegium a Calliſto II. & Innocentio II. poſtea confirmari curavit Erchenfridus abbas Mellicenſis.

b *lib.* 67. *n.* 90.

c *Chron. Mel.* p. 51. & *ſeqq.*

Aliæ res Germanicæ.

In veteri chronico Saxonico præpoſitura in Hildiſleve in abbatiam hoc anno mutata dicitur, ubi primus ordinatus abbas Alvericus. Eodem anno Corbeïæ-novæ duo monachi, Hillinus & Liudigerus, unus Oltenſlevæ, alter Reinſdorfii abbates creati. De Reinſdorfio actum ſuperius [d].

d *ſupra n.* 91.

CXVIII. S. Guiberti Gemblacenſis elevatio.

Extremis Liethardi abbatis Gemblacenſis annis beatus [e] Guibertus, illius monaſterii conditor, ſignis ac miraculis per annos duodecim inclaruit. His permotus Sigebertus monachus doctrina tum celebris, qui ejus vitam ſcripſerat, de ipſius elevatione cogitare cœpit. Eadem ſententia fuit Liethardi abbatis, qui ejus rei cauſa Sigebertum ad Otbertum Leodicenſem epiſcopum miſit ad impetrandam

e *V. lib.* 46. *n.* 58.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1110.

ſuper hoc negotio ejus auctoritatem. Eorum votis perlibenter annuit epiſcopus; & per Heinricum archidiaconum Friderici Colonienſium archiepiſcopi conſilium, & conſenſum poſtulavit. Re in ſynodo generali ventilata, aſſenſum præbuit archipræſul. His ita diſpoſitis, dies elevando ſacro corpori indicitur IX. kal. Octobris. quo die hæc elevatio ſollemni ritu facta eſt. quo ex tempore ſancti Guiberti confeſſoris cultus frequentari cœpit.

CXIX. Leſcienſe monaſterium inſtauratur.

* *Aveſnes.*

a *Herman lib. 1 de mirac. S. Mariæ Laud. c. 2.*

b *V. lib. 23. n. 72.*

* *Leuſe.*

Sub idem tempus Leſcienſe ſeu Letienſe Hannoniæ monaſterium inſtauravit Theodericus de Aveſniis * cum Ada conjuge, quæ eo mortuo illuc ſe recepit, ibidemque uſque ad obitum religioſe vixit. Erat hæc Manaſſæ Remorum archiepiſcopi germana, primum Hilduino comiti Rocienſi, dein Aathenſi domino, ac demum Theoderico de Aveſniis nupta, uti diſcimus ex Hermanno monacho [a] Laudunenſi, qui eo tempore vivebat. Porro Hilduinus avus erat venerabilis Bartholomæi epiſcopi Laudunenſis, cui Hermannus libros duos de miraculis ſanctæ Mariæ Laudunenſis dedicavit. Hic Theodericum cum Ada uxore monaſterium de Leſciis *in propria poſſeſſione* conſtruxiſſe dicit. quod argumento eſt, monaſterium illud, quod octavo ſæculo primitus conditum alias [b] diximus, tunc ædificiis monaſticis deſtitutum fuiſſe, & locum in ſæcularium manus deveniſſe. quod quemadmodum factum ſit, ſic accipe. Guericus ſeu Wericus, cognomento Sorus, prolatandæ ditionis plus æquo cupidus, apud Lutoſas * præſidio erecto, totum pæne Brabantum cum Nervienſi comitatu invaſit, & pleraſque Brabanti poſſeſſiones in feudum accepit a comite Montenſi, necnon agrum inter duas Helpras conſiſtentem, in quo totum ſanctæ Hiltrudis patrimonium, adeoque Leſcienſe monaſterium continetur. Ab hoc Guerico exordium cepit dominorum Aveſnenſium, cujus ditionis quartus ab eo heres fuit Wedricus Barbatus, & poſt eum Theodericus mox laudatus, ejus filius, qui Leſcienſe monaſterium denuo exſtruxit, ejectis clericis, qui locum occupabant, & monachis eorum loco reſtitutis. Horum primus abbas fuit Reinerus, jam abbas Criſpinienſis monaſterii, quod per Balduinum Hannoniæ comitem, ejuſque matrem Richildem ab annis circiter triginta inſtauratum fuerat. Porro idem Reinerus baſilicam Leſcienſem a Bartholomæo Laudunenſi epiſcopo dedicari curavit, & diſciplina regulari ordinata Gunterum priorem in abbatis locum ſubſtitui. quo facto Criſpinium reverſus eſt. Guntero abbati poſt præfecturæ annos duodecim ſubrogatus Reinerus prior, de Carneriis cognominatus, qui cæco cuidam lumen oculorum reſtituiſſe traditur, aqua adhibita, qua manus in miſſæ ſacrificio abluerat. De Wedrico ejus ſucceſſore inferius agendum.

CXX. Fructuariæ donatio Villæ-novæ confirmata.

c *Hiſt. de Savoye to. 2. p. 24.*

d *Chronol. Pedem. p. 265.*

Fructuarienſi apud Taurinenſes monaſterio tunc præerat Almeus abbas, qui donationem mediæ partis Villæ-novæ, nunc Solariorum, ab Agnete comitiſſa, Petri Seguſienſis comitis filia, factam pontificia [c] auctoritate confirmavit. *Agnes ſiquidem comitiſſa*, inquit pontifex, *Petri marchionis filia, quæ, derelicto ſæculo, monaſterii quietem elegit, medietatem Villæ-novæ monaſterio veſtro contulit cum omni integritate ac libertate, qua eam ipſa contulerat. quam collationem noſtra petiit auctoritate firmari.* quod ſe libenter præſtare ait pontifex ad preces Mainardi Taurinenſis epiſcopi & Fructuarienſis abbatis, ejuſque monachorum, quibus etiam confir-
» mat villam Faloë, cujus mediam partem unam ex oblatione Arditionis marchio-
» nis, *qui per Dei gratiam in veſtro*, inquit, *monaſterio converſus eſt*, alteram ex ven-
» ditione fratris ejus Manfredi comitis obtinuerant. *Datum Laterani per manum*
» *Johannis diaconi cardinalis* III. *idus Martii, indictione* III. quæ huic anno reſpondet. Agnes illa Frederico [d] Lotharingico ſeu de Moncione comiti nupta fuerat, quæ poſt mariti obitum monaſticum habitum induit, ſed quo in monaſterio, mihi non liquet, forte in ipſo Fructuarienſi, ubi in diſparatis ædibus aliæ quoque feminæ illuſtres vitam monaſticam duxere. Quod attinet ad Almeum abbatem, ejus opera monaſterium Buzzani in Fructuarienſium poſſeſſionem tranſiiſſe dicitur. Petrus ejus ſucceſſor, ex comitibus Valpergiæ, epiſcopus Albenſis factus eſt. Alios ejuſdem loci abbates apud Franciſcum-Auguſtinum [e] ab-eccleſia videre licet.

e *ibid.*

CXXI. Grimoaldo abbati ſuccedit Albericus.

f *Spicil. to. 5. p. 478.*

Cum Heinricus imperator Romam tenderet, ei obviam ire maturavit Grimoaldus Caſæ-aureæ abbas: at in ipſo itinere morbo interceptus, in monaſterio [f]

ſancti Vincentii ad Vulturnum, unde aſſumtus fuerat, fato functus III. nonas Septembris, ibidemque ſepultus eſt, poſtquam Piſcarienſe ſeu Caſaurienſe monaſterium annis ſeptemdecim, menſibus octo, ac diebus undecim rexiſſet, multaque feciſſet ad ornatum eccleſiæ ac monaſterii. Virum ſanctum vocat Johannes chronographus: at minus probandum videtur, quod ***palatium ad habitationem abbatum***[a] fecit a ſeptentrionali parte monaſterii juxta latus eccleſiæ, contra præſcriptum concilii Francofurtenſis[b], in quo ſtatutum eſt, quod abbates cum ſuis monachis habitare & dormire debeant ſecundum regulam ſancti Benedicti.

ANN. CHR. 1110.

a ibid. p. 477.

b *Annal.* lib. 26. n. 30.

Grimoaldo abbati ſucceſſit Albericus ejuſdem cœnobii monachus, Giſone ob ferociam rejecto, qui ſæcularium fretus potentia, abbatiam invaſerat. Albericus ***pro ſua honeſtate & ſapientia*** ad epiſcopatum Theatinenſem prius electus fuerat: ſed, quoniam adverſarios quoſdam habebat, abbatialem dignitatem epiſcopali prætulit. Sancti Johannis in Arclano abbatiam tenebat quando electus eſt, hoc ſcilicet anno, conſecratus a Paſchali ſummo pontifice, a quo curam paſtoralem traditione baculi ſuſcepit. Eo abbate ſtatim monaſterii bonorum invaſores, abbatis animum ſtrenuum & imperatoris adventum reveriti, ablata caſtella & prædia in manus abbatis reſtituerunt, eademque ſub fide clientelari ab eo receperunt, eo pacto, ut illa retinerent uſque ad tertiam generationem: qua finita, pro more patriæ, hæc ad plenum jus monaſterii reverterentur. Alberico poſt biennium mortuo ſubſtitutus Giſo modo memoratus, qui moderatior ex abjectione & melior factus, multa ad monaſterii ornatum & profectum contulit.

Digitized by Google

ANNALES ORDINIS S. BENEDICTI.

LIBER SEPTUAGESIMUS-SECUNDUS.

Ab anno Chriſti 1111. ad annum 1116.

ANN. CHR 1111.
I.
Paſchalis a cæſare capitur.

INSEQUENS annus, poſt milleſimum centeſimus undecimus, proditione Heinrici imperatoris & captivitate Paſchalis papæ inſignis, immo infamis fuit. Natali Domini apud Florentiam celebrato, Heinricus ad Urbem procedens, certas conditiones, quas ejus legati Romam miſſi cum pontificiis miniſtris conſtituerant, quarum præcipua erat, ut cæſar inveſtituris cederet, ſacramento ſancivit. Accedenti ad Urbem Romanus clerus cum effuſa populi multitudine ſollemni pompa obviam proceſſit,

——— monachæ quoque centum
Lampadibus multis cum claro lumine ſumtis,

ut Domnizo teſtatur. Id factum pridie idus Februarii. Cum ad baſilicæ Vaticanæ ſuperiores gradus rex pervenit, ubi pontifex cum cardinalibus & tota cantorum ſchola ſedebat, ad ejus pedes ſe venerabundus projecit: dein erectus, in ore, fronte & oculis oſculum ei præbuit. Inde in baſilicam introductus, a pontifice rogatus eſt, ut, quod promiſerat, eccleſiarum inveſtituris renuntiaret. Ea voce perculſus Heinricus ſurrexit, & cum Germanicis epiſcopis ſeorſim deliberabundus ſeceſſit. Summa conſilii fuit, pactum illud juſte ſervari non poſſe. Verum, ut pontificem arte deluderet Heinricus, ſe velle dixit, ut lis, quæ inter eum & Stephanum Nortmannum intercedebat, ante finiretur. Interim pontifex ad altare ſancti Petri procedit ſacra facturus. quibus peractis, tandem ad hoſpitium extra templi atrium captivus eſt deductus; capta quoque clericorum, laïcorumque ingens multitudo, quibus veſtes detractæ, & multæ inflictæ injuriæ, uno id improbante ex Germanis epiſcopis Conrado archiepiſcopo Saltzburgenſi, qui Henrico cuidam militi ſtricto gladio necem minitanti, ultro jugulum obtulit, & ſe potius moriturum quam tam indignum facinus probaturum aſſeruit. quod generoſum factum multas illi poſthac moleſtias accerſivit. Dum hæc fierent, Johannes Tuſculanus & Leo Oſtienſis epiſcopi, ſumto plebeïo habitu, in urbem ſe proripuerunt. Ubi captum cum cardinalibus pontificem reſcierunt Romani, dolore elati repente in Germanos ſævierunt, multoſque

Digitized by Google

ANN. CHR 1111.

ex iis, qui Urbem ingreſſi erant, occiderunt. Tum in Heinricum ipſum arma converterunt, multæque utrimque cædes patratæ.

Heinrico inveſtituras cedere cogitur.

Poſt biduum Heinricus inde caſtra movit, verſus Albam tendit, pontificem ſacris veſtibus nudatum cum clericis & laïcis vinctis ſecum adducens, eumque apud caſtrum Trebecum in Sabinis, cardinales vero apud Corcodiſium cuſtodiæ tradit. Heinricus inter ea, anxius animi, ut eis metum injiceret, ſancte affirmat, ſe, niſi pontifex ſibi obtemperaret, omnes, quotquot habebat, captivos aut occiſurum, aut truncatis membris mulctaturum. Ubi nihil minæ proficiunt, additæ preces a Germanis epiſcopis. Abſit vero, infit pontifex, ut homini interfectorum ſanguine cruentato tantiſque flagitiis exſecrando, conſecrationem impertiam. quibus ad ſe relatis, vehementius excanduit Heinricus, atque ut pontificem amplius moveret, captivos omnes in ejus conſpectum ad necem produci juſſit. At nihilominus infractus pontifex, ſingulos ad mortem pro Dei cauſa oppetendam hortatus eſt; ſe ipſum ad necem paratum eſſe conſtanter aſſerens. Verum, cum illi ad ejus pedes provoluti, ut ſui miſereretur, obteſtarentur; tandem in id conſenſit, ut imperator epiſcopos & abbates libere electos abſque ſimonia anulo & baculo inveſtiret, ſicque inveſtiti conſecrari poſſent. Heinricus vero ſe Romano pontifici fidem ſervaturum ſpopondit, & poſſeſſiones ac patrimonia Romanæ eccleſiæ reſtituturum. His actis, poſtera die idibus Aprilis ambo in urbem Leoninam ingreſſi ſunt, portis, ne quis civium interveniret, obſeratis, & in æde ſancti Petri ante confeſſionem, Heinricum imperatoria corona redimivit, atque auguſtum conſecravit: tum ad rem divinam faciendam proceſſit, cumque ad hoſtiæ confractionem veniſſet, partem hoſtiæ ſub terribili adjuratione, ſi fidem umquam violaret, ei porrexit. quibus actis, pontifex in Urbem, imperator ad caſtra ſe recepit, Germaniam repetiturus. Totam hanc hiſtoriam paullo aliter refert chronographus Saxonicus nondum editus, quem in Appendice proferemus. Eamdem juſſu imperatoris tribus libris ſcripſiſſe a Trithemio dicitur David magiſter ſcholarum eccleſiæ Herbipolenſis, natione Scottus, qui poſtmodum factus eſt monachus in cœnobio ſancti Jacobi Herbipolenſi, cui tunc præerat Trithemius ipſe, cum hæc ſcriberet.

II. Id improbant cum multis Bruno abbas Caſinas.

Ubi Paſchalis in Urbem ingreſſus eſt, reliqui cardinales, qui cum eo captivi non fuerant, pactum illud magnopere improbarunt. at pontifex neceſſitatis articulum in facti excuſationem obtendens, cum eos non facile placari poſſe intelligeret, dedit locum iræ, & in Campaniam ſeceſſit. Interim prædicti cardinales, Romæ comitiis habitis, ſimul cum Johanne epiſcopo Tuſculano factum reſcindunt, utpote ſuperiorum pontificum decretis omnino contrarium. quod ubi reſcivit pontifex, qui tunc Terracinæ verſabatur, ſcriptis ad eos litteris, zelum quidem laudavit, ſed id non canonice, non ex caritate, ſed ex æmulatione factum videri dixit. *Quocumque tamen modo*, inquit, *factum ſit, nos tamen confiſi de miſericordia divina pro anima noſtra ſalute cogitamus, & commiſſum, quod pro fratribus atque filiis, pro excidio Urbis & univerſæ provinciæ fecimus, emendare curabimus.* Ex his qui pactum illud non probarunt, unus fuit Bruno Caſinenſis abbas, Signienſis epiſcopus; relatumque eſt pontifici, eum illius diſcidii & ſcandali ducem ac ſigniferum fuiſſe. quo accepto, Bruno ſcripta ad Paſchalem epiſtola, ſe eum ut patrem diligere teſtatus eſt, nec alium habere velle pontificem: ac fœdus illud tam fœdum, pietati ac religioni tantopere contrarium, laudare non poſſe, quo ſcilicet violetur fides, & eccleſiæ libertas amittatur. & in fine epiſtolæ: *Miſerere eccleſiæ Dei*, inquit, *miſerere ſponſæ Chriſti, & per tuam prudentiam ſuam recuperet libertatem, quam modo per te amiſiſſe videtur.* Idem Bruno aliam ſcripſit epiſtolam ad Petrum Portuenſem epiſcopum, qui primus poſt pontificem pactum illud ſubſcripſerat, qua in epiſtola hæreſeos notat eos, qui hoc pactum defendebant. Utramque epiſtolam ita inſcribit, *Brunus peccator epiſcopus*, *beati Benedicti ſervus.* Ob eam cauſam Brunoni in tantum ſuccenſuit pontifex, ut vetuerit, ne deinceps epiſcopus ſimul abbaſve haberetur, fratribuſque Caſinatibus per Leonem Oſtienſem epiſcopum ſcripſerit, ut alium abbatem eligerent. Fecit quod in ſe erat Bruno, ut alius pro ſe eligeretur: at fratribus conſtanter renitentibus, Nolo, inquit ille, ut propter me inter vos & Romanum pontificem ſcandalum oriatur. tum poſita ſuper altare virga paſtorali: Accipite, inquit, virgam quam mihi tradidiſtis. quo facto, & abſolutione fratribus data, ad epiſcopatum ſuum reverſus eſt, ubi in ſancta converſatione uſque ad finem vitæ

Abbatiam abdicat.

Digitized by Google

ANN. CHR. IIII.

permanſit. Pontificis factum improbaſſe quoque dicuntur Cluniacenſes, ob idque Romanæ curiæ cardinalium animos exaſperaſſe, quos poſtea lenire ſtuduerunt, ut ſuo loco videbimus.

III. Ivonis hac de re ſententia.

Ceterum ſic comparatus erat pontifex, ut factum potius excuſaret, quam defenderet, immo poſtmodum etiam condemnaret, ut anno ſequenti videbimus. Unde reverſus in Urbem litteris ad Ivonem Carnutenſem epiſcopum ſcriptis excuſat, quod ad vitanda imminentia mala & redimendam eccleſiæ pacem ita cedere coactus ſit, ut teſtatur Ivo ipſe in epiſtola [a] ad Henricum abbatem Angeriacenſem, qui ipſum hac de re conſuluerat. Memoratu digna eſt hæc Ivonis epiſtola, qui de inveſtituris eccleſiarum ſententiam Gregorii VII. & Urbani II. quantum in ſe eſt, laudat & confirmat: ſententiam vero eorum, qui inveſtituras per laïcos defendunt, ſchiſmaticam judicat. tum ſubdit. *Nec iſta contra domnum papam dico: quia quibuſdam litteris mihi ſcripſit, ſe coactum feciſſe quod fecit; & adhuc ſe prohibere quod prohibuit, quamvis quædam nefanda quibuſdam nefandis ſcripta permiſerit. Et quia verenda patris debemus potius velare, quam nudare; familiaribus & caritatem redolentibus litteris admonendus mihi videtur, ut ſe judicet, aut factum retractet. Quod ſi fecerit, agamus Deo gratias, & gaudeat nobiſcum omnis eccleſia, quæ graviter languet, dum caput ejus laborat tanta debilitatum moleſtia. Si autem in hoc languore inſanabiliter ægrotaverit, non eſt noſtrum judicare de ſummo pontifice.* Cetera, quæ ſane lectu digna ſunt, prætereo, ne nimius ſim in hoc negotio pertractando, quod tamen a propoſito noſtro non eſt omnino alienum. Eamdem modeſtiam & prudentiam ſpirat alia ejuſdem Ivonis epiſtola [b] nomine Daimberti Senonenſis archiepiſcopi & comprovincialium epiſcoporum ſcripta ad archiepiſcopum Lugdunenſem, qui eos invitaverat ad concilium apud Anſam celebrandum, in quo Paſchalis factum examinare proponebat. Hæc epiſtola in vulgatis inſcripta eſt *Joanni Dei gratia Lugdunenſis primæ ſedis archiepiſcopo.* Sequitur alia [c] ad Daimbertum, quam *Johannes primæ Lugdunenſis ſedis archiepiſcopus* ad Daimbertum ſcripſiſſe dicitur in editis: ubi ad oram notat Souchetus, alias pro Johanne ſcriptum *Joſcemnos*, mendoſe haud dubie pro Joſceranno, quem Hugoni archiepiſcopo in ſede Lugdunenſi ſucceſſiſſe ſuperius [d] oſtendimus, & annis MCXIII. & MCXV. adhuc ſediſſe inferius patebit. Nullus itaque locus in ſerie Lugdunenſium archiepiſcoporum Johanni relinquitur, quem veteres indices [e] non habent, primuſque induxit Sirmundus, & ex eo Galliæ-chriſtianæ auctores, rati id quod vero proximum videbatur, duas illas Ivonianas epiſtolas eſſe interpretandas de Johanne, quem libri editi præferebant. Verum Johannis nomen pro Joceranno intruſum eſſe non dubito errore quorumdam notariorum, qui cum Joceranni nomen prima dumtaxat littera J. deſignatum forte vidiſſent, Johannis nomen pro Joceranno temere intruſerunt. Certe, ut Souchetus in notatione ad epiſtolam CCXXXVII. obſervat, *in priſco* quodam *libro prima nominis littera tantum deſignata habetur* in hunc modum, *J. primæ Lugdunenſis* &c. quo nihil opportunius ac luculentius afferri poteſt ad probandum id quod modo dicebam, errore notariorum, qui primam tantum litteram Joceranni nominis in illis epiſtolis viderant, Johannem pro Joceranno intruſum fuiſſe. Epiſtolam ea de re ad illuſtriſſimum archiepiſcopum Lugdunenſem datam proferimus in Appendice.

a *Ivo ep.* 233.
b *id. ep.* 236.
c *id. ep.* 237.
d *lib.* 71. *n.* 19.
e *V. Chifflet. in Paulino illuſt. p.* 84.

IV. S. Vitoni monachi denuo vexati & pulſi.

Heinricus imperator ubi prædictum a pontifice privilegium extorſit, mox illius exemplum per totum regnum miſit, idque ab univerſis obſervari mandavit. Hoc autem omnibus epiſcopis, qui inveſtituras a rege ſuſceperant, maxime acceptum fuit, in primis Richardo Virdunenſi epiſcopo, qui ſtatim illud ad monachos [f] ſancti Vitoni detulit, eiſque legit, atque exprobrando intulit: „En quo tribulationes veſtræ, quo exſilia, quæ per annos fere triginta paſſi eſtis, ceciderunt; en hæc omnia in cœnum devoluta ſunt. His auditis, fratrum conventus (nam Laurentius abbas venerabilis aberat) expalluit, ingemuit, quod Romanæ fidei propugnaculum ceſſiſſet; nec quiſquam eorum mutire auſus eſt. Inter ea Richardus Albanenſis & Guido tunc archiepiſcopus Viennenſis, aliæque columnæ eccleſiæ tranſalpinæ contra hanc cæſaris iniquitatem erecti conclamaverunt, & ad tuendam eccleſiæ libertatem ſe ſe mutuo adhortati ſunt. Cum ſic utrimque adverſæ partes in varia ſtudia ſcinderentur, Richardo & clero Virdunenſi regias partes plus juſto defenſante, tota tempeſtas in abbatem Laurentium ejuſque fratres incubuit, qui ſoli inter eos Romanæ eccleſiæ adhærebant, & adverſæ parti communicare detrectabant. Unde laïci qui devotionis

f *Spicil. to.* 12 *p.* 301. & *ſeqq.*

devotionis cauſa ad eos accedebant, palam cædebantur: clerici vero eorum *fraternitatem* ſeu ſocietatem abnegare cogebantur; &, ſi qui in extremis viaticum ab eis accepiſſent, eccleſiaſtica ſepultura privabantur. ANN. CHR. 1111.

Interim adfuit beati Vitoni feſtivitas, v. idus Novembris celebrari ſolita, in qua ad primas veſperas & miſſam *collecta cleri* ex more, pulſatis ſignis, convenire conſuevit. Huic ne communicarent monachi, veſpertinum officium celebrare occupaverant; quibus adhuc cantantibus ſupervenere canonici, qui clauſum chori oſtium ſibi aperiri vociferantes jubent; cunctantibus monachis, per ſuos reſerant; ingreſſi unum e converſis, qui ne eis aperiretur obſtiterat, propellunt, diſtrahunt, barba & capillis vellicatis atrociter verberant, monachis ſpectantibus nec ſubvenire auſis; ac demum illinc, non celebratis veſperis, ad ſua redeunt. Hinc ira inflammatus Richardus, tandem Laurentio abbati divinum interdixit officium, in crimen ei imputans, quod imperatori, ſibique eſſet rebellis, inſuper eorum communionem ſperneret; adeoque dignus eſſet, ut temporalia omnia, quæ ab imperatore & per eum ex ſe tenebat, amitteret. Hinc poteſtas omnis in rebus abbatiæ intus & extus Laurentio detracta; claves ærarii & bibliothecæ *ruſticis eccleſiæ conceſſæ*; cuſtodia clauſtri clericis commiſſa; forum denique & viæ ad epiſcopium abbati, ejuſque monachis interdictæ. adeo ut quidam in illis deprehenſi injuriis affecti fuerint. Tantæ violentiæ Laurentius cedere coactus, loco exceſſit, quibuſdam e ſuis ſecum aſſumtis, aliis vero ut ſequerentur præcepit, qui fuga dilabebantur in dies, clericorum cuſtodiam fruſtrati. Soli remanſere juniores, quos ad ſibi communicandum clerici omnimodis compellebant, oblata Trevirenſis archiepiſcopi Brunonis epiſtola, qui eos ad communionem clericalem hortabatur. quod etiam Rotbertus ſancti Hucberti abbas multique alii ſuadebant; idque tandem evicere. Ubi factum reſcivit Laurentius, indoluit, litteris miſſis ut reſipiſcerent, ſibique obtemperarent, eos admonuit. Nec mora, nocte ſequente Hugo fervidæ & bonæ indolis, cui reliqui multum deferebant, jam de fuga ſemel & iterum retractus, demum cum Riozone evaſit: reliqui altera die, prælata cruce, procedentes, monaſterio exeunt, & per mediam urbem tranſeuntes, ad quamdam monaſterii cellam, quæ ad-Pauli-crucem dicitur, evadunt, tota urbe lamentante & epiſcopi facinus deteſtante, ipſoque jam graviter dolente. Sic omnes ad Laurentium ſe recipiunt, qui ſeniores in opportunis cellis collocavit; juniores vero ad Divionenſe ſancti Benigni cœnobium miſit, ubi a Jarentone abbate, quod jam alias [a] factum fuerat, humanius quam dici poſſit, recepti ſunt; & per triennium, quo Richardus ſupervixit, ibidem commorati, multum illic ſe in omnibus profeciſſe teſtati ſunt. Totam hanc hiſtoriam accurate deſcribit Laurentius de Leodio Vitonianus monachus in hiſtoria [b] Virdunenſi; ipſeque Laurentius abbas fuſius in epiſtola ad clericos Virdunenſes, a Waſſeburgo primum edita, ſed in Appendice ſublatis mendis recuſa, ex qua diſcimus, quod Laurentius de Leodio ſiluit, Hugonem Flaviniacenſem abbatem, de quo ſæpe in ſuperioribus egimus, abbatia ſua pulſum, in ſancti Vitoni præfecturam, abſente Laurentio abbate, intruſum fuiſſe, & a Richardo epiſcopo virgam paſtoralem ſuſcipere præſumſiſſe, *cujus præſumtionis*, inquit Laurentius abbas, *ſe participes effecerunt, & illi qui tam infami perſonæ curam paſtoralem commiſerunt, & qui ei ſe committi perpeſſi ſunt.* Hugo iſte, ut ſuperius dictum eſt, olim ſancti Vitoni monachus fuerat, ſed in alia perſecutione, permiſſu Rodulfi abbatis, ad ſancti Benigni monaſterium tranſlatus, demum factus abbas Flaviniacenſis; ſed poſtmodum repudiatus: quem tamquam fugitivum a Divionenſi abbate excommunicatum fuiſſe aſſerit Laurentius abbas, cum virgam paſtoralem abbatiæ a Richardo accepit. Sed de his ſatis.

[a] *lib. 66. n. 96. & 97.*

[b] *Spicil. to. 12. p. 300.*

Tunc etiam valde exagitatus eſt ab Heinrico cæſare Conradus Saltzburgenſis archipræſul, qui vim Paſchali factam improbaverat. Hinc odium imperatoris, ejuſque fautorum incurrit, qui omnes in eum conjurarunt, adeo ut nullus ei fere ſupereſſet locus ubi lateret, dum ad eum perquirendum omnes commoverentur. Tunc in valle Admontenſi dimidium pæne annum in quadam ſpelunca delituit: poſtea in ipſius Admontenſis monaſterii cellario ſubterraneo ſexdecim hebdomadibus latitavit. Ad hæc in quemdam amnem uſque ad mentum immerſus, diem integrum exegit. Inde clam in Saxoniam profectus, ubi a venerabili Adilgozo Magdeburgenſi archiepiſcopo humaniſſime acceptus eſt ac retentus. Sed tandem, redintegrata eccleſiæ pace, a Liutpoldo Styrenſi marchione cum valida manu ad ſuam

V. Conradus quoque archiepiſcopus exagitatur.

ANN. CHR. 1111.

poſt novem annos reductus eccleſiam, eidem informandæ totus incubuit, ejuſque clericos ad communem vitam adduxit.

VI. Rupertus ſcribit libros de divinis officiis.

a V. lib. 68. n. 44.

b Rupert. lib. in Matth.

Florebat per id tempus in Leodicenſi ſancti Laurentii monaſterio Rupertus, de cujus vitæ primordiis ac ſacerdotio ſuperius [a] actum eſt. Non amplius quam triginta dies a ſuſcepto ſacerdotio exegerat, cum tanta Spiritus-ſancti gratia & cæleſti rerum divinarum ſcientia perfuſus eſt, ut, *niſi illa repentina ſanctæ voluptatis inundatio*, ut ipſe [b] loquitur, *cito ſe continuiſſet, animam velociter in ſua de corpore in modum torrentis abſtraxiſſet, ſecumque detuliſſe potuiſſet. Sed cito ſubſtitit inundans illa vis amoris, paulatimque deceſſit. Ego autem ex tunc*, ſubdit ille, *os meum aperui, & ceſſare quin ſcriberem nequaquam potui; & uſque nunc, etiamſi velim, tacere non poſſum.* Ab eo itaque tempore ad ſcriptionem animum applicavit, primumque omnium libros duodecim de divinis officiis ſcribere aggreſſus eſt, ut ipſe teſtatur in epiſtola prævia ad Cunonem, tunc Ratiſponenſem epiſcopum, in qua hos libros vocat *primitias cunctorum operum ſuorum.* Hæc epiſtola ſcripta fuit longe poſt editos hoſce libros, quos *ſine ſplendore cujuſquam tituli* dimiſerat, *ſub nullius obtulerat præſentia ſacerdotis.* Librum octavum ſcribebat hoc anno, ab incarnatione milleſimo centeſimo undecimo, quo anno miraculum refert in Leodicenſi ſancti Laurentii eccleſia [c] tunc factum die ſancto paraſceves, ubi exſtinctis de more ſub finem matutinorum cunctis » luminaribus, dum eorum ultimum exſtingueretur, & ad canticum evangelii a » domno abbate Berengario imponeretur antiphona, *Mulieres ſedentes ad monumentum*, » repente ante pedes illius projectum cecidit ipſius, quo firmiter ſubſtrictus erat, » cingulum. tumque audivit ſibilo tenui factam ſibi hanc vocem:

c Id. lib. 8. de divinis officiis c. 14.

Sic potuit clauſo Chriſtus prodire ſepulcro.

quæ res ſæpe mentem ejus admiratione defixam tenuerat, tametſi nequaquam de ea dubitaret. Mox illi ſimile quid ad memoriam recurrit, quod Auguſtinus de Petronia clariſſima refert in libro XXII. de civitate Dei, capite VIII.

VII. Adverſarii ejus multi.

Non defuere Ruperto obtrectatores, qui primis ejus ſtudiis obſtreperent, & adverſus eum hæc effutirent: *Iſte ſcribit quod neceſſarium non eſt. Sancti ſcripſerunt: ſanctorum ſcripta ſufficiunt & ſuperabundant. Non ſufficimus legere quæ ſancti ſcripſerunt, nedum quæ iſti ignoti ſine auctoritate de corde ſuo ſcribunt. Hæc & alia*, inquit ille, *multo graviora ſurda aure prætericns, ut totus eram poſſeſſus ab ea, quæ me tacere non ſinebat, dilectione verbi Dei, & primitias iſtas, & alia nonnulla in cartallo meo congeſſi, donec venires tu, amicus & patronus fidelis*, ſic Cunonem alloquitur, *per quem ego innoteſcerem ſacerdoti Domini eccleſiæ Agrippinenſis*, ſcilicet Friderico archiepiſcopo, qui Rupertum auctoritatis ſuæ præſidio texit.

Guillelmus a ſancto Theoderico.

d Bibl. Ciſterc. to. 4. p. 130.

Præcipui ejus adverſarii exſtitere, videlicet Guillelmus a S. Theoderico, Guillelmus ſeu Willelmus Campellenſis, & Anſelmus decanus & magiſter eccleſiæ Laudunenſis. Guillelmus a S. Theoderico cum multa civilitate & caritate in quædam loca libri ſecundi de divinis officiis, ubi de ſacra euchariſtia agitur, animadvertit, ſcripta eidem Ruperto [d] epiſtola, cujus exordium ſic habet. *Fratri in Chriſto cariſſimo, illuminatos oculos cordis. Lego & relego, cariſſime, opus veſtrum de Officiis, multumque me delectat ejus lectio, tum pro ſui utilitate, tum pro auctoris dulciſſima mihi caritate. Sed quoniam veritas caritatis & caritas veritatis, adulationis odit fucum; videor mihi videre in facie pulcri operis nævum unum: qui etſi inter nos interim benevola quadam diſſimulatione tegatur, vel coloretur; ſi opus hoc exierit in manus eorum qui carpere amant aliorum etiam bene dicta; futurum eſt in ſignum, cui a multis contradicetur.* Unum eſt quod notat Guillelmus ex libro ſecundo: nimirum quod in ſacra » euchariſtia *corpus ſacrificii* dicat, cum ait, non aliam vitam eſſe in corpore Domini quam ſpiritualem, quæ ſic eſt *in corpore ſacrificii, quomodo lux ſolis abſque » calore ejus in corpore lunæ:* adeoque animalem vitam, quæ in quinque corporis » ſenſibus conſiſtit, non eſſe *in corpore ſacrificii.* quæ verba ambiguum ſenſum efficere, ait Guillelmus, qui non aliud vult intelligi *in corpore ſacrificii, quam ipſum quod mortuum eſt & reſurrexit, ſedetque ad dexteram Patris: quod non corpus ſacrificii, ſed, ſicut vere eſt, appellatur corpus Chriſti*: quod quidem *motum & ſenſum » habet, & per omnia noſtræ eſt naturæ, licet alterius gloriæ;* denique in menſa altaris » ſolum adeſſe corpus Domini, *in quod vere mutata eſt vera panis ſubſtantia*, remanente » ſola ſpecie viſibili, in qua ſtultus & ineptus eſſet ille adverſarius, quem ſibi obji-

Digitized by Google

ciebat Rupertus, ſi ea requireret in ſpecie, quæ propria ſunt viventis corporis, id eſt vitam, ſenſum & motum. *Ecce hoc eſt*, ait Guillelmus, *quod in opere veſtro me offendit; & nonnullos fratrum noſtrorum .... quod utrum corrigere indigeat, veſtro legentiumque judicio derelinquo.* Nunc plerique Theologorum ſentiunt, Chriſtum in euchariſtia nullas exercere ſenſuum externorum functiones, ſed ſacrum ejus corpus mortuo modo in ſacramento exſiſtere. quod forte volebat Rupertus. In fine epiſtolæ Guillelmus Rupertum obſecrat, ne ſe id animadvertiſſe putet, quaſi de ejus fidei integritate dubitantem; ſed fraterna caritate & ſollicitudine amica id feciſſe, ut ejus opus omnino exquiſitum eſſet ac circumſpectum, priuſquam exiret in manus eorum qui foris ſunt: ut qui rodere illud vellet, non inveniret. Ex quibus intelligitur, novum fuiſſe Ruperti opus iſtud, cum hanc epiſtolam ſcripſit Guillelmus, cum necdum eſſet ſancti Theoderici abbas, quo in munere Gaufrido ſucceſſit anno M C XX. Qui hanc epiſtolam ſancto Anſelmo tribuunt, ex eo revincuntur, quod libri de divinis officiis nondum editi eſſent anno M C IX. quo mortuus eſt S. Anſelmus. ſiquidem Rupertus librum octavum biennio poſt ſcribebat, ut modo vidimus.

VIII. Willelmus Campellenſis & Anſelmus Laudunenſis.

Duo alii ejus adverſarii fuere Willelmus a Campellis, Catalaunenſis epiſcopus, & Anſelmus Laudunenſis magiſter ac decanus eccleſiæ Laudunenſis, quos ille ſcriptis aggreſſus eſt, quod illi docerent, quod Deus malum fieri velit, voluntate ſcilicet permittente. Hanc ſententiam, quam omnes theologi docent, primo impugnavit Rupertus, edito libro uno de *voluntate Dei*, quem librum ad eos ſcripſit, cujus initio eos magiſtros illorum temporum *inclytos*, Anſelmum *luciferum* vocat. Hæc diſputatio non modo Willelmum & Anſelmum in Rupertum commovit, ſed maxime eorum diſcipulos, qui eum rudem & indoctum dicebant, quippe qui e monaſterio pedem non extuliſſet, ut famoſos illos magiſtros docentes auſcultaret. Sic enim ille libro primo in regulam ſancti Benedicti. *Ex eo pauper ego reputatus ſum apud cogitationes illorum, quod a puerilibus annis monachus, & cœnobii clauſtris contentus ſive detentus, & non circuivi mare & aridam, ſicut divites negotiatores illi, quorum apud cogitationes pauper ſum... Ierunt enim in longinquum, & apud magiſtros inclytos peregrinati ſunt... Hoc ego non feci, ſed tamquam ſimplex Jacob cum matre Rebecca, domi habitavi. Hinc ego apud cogitationes illorum pauper & contemtibilis. Et dixerunt: Quis eſt hic? Scribit enim & loquitur, loquitur & ſcribit, qui magiſtros & præceptores noſtros ſaltem videre nuſquam dignus fuit. Inde etiam pauper ego, quia ſaltem chartulas, quibus ipſe inſcriberem, habere vel acquirere vix potui.* Hæc ille in libro primo ſuper quædam capitula regulæ ſancti Benedicti, ſcripto ad Cunonem, tunc abbatem Sigebergenſem, patronum ac protectorem ſuum, cui pleraque ſcripta ſua nuncupavit. In hac ſcriptione ſuper Regulam fere totus eſt in impugnanda prædicta Willelmi de Campellis & Anſelmi ſententia, ut amplius ſuo loco [a] videbimus; eamdemque rurſus in libro *de omnipotentia Dei* refellere conatus eſt. Tota hæc controverſia verſatur in verbis *voluntas & vult.* quæ nonniſi de voluntate poſitiva intelligenda eſſe contendebat Rupertus, qui cum Auguſtino verbum *ſinit* in Deo circa malum admittebat.

a *infra n.* 115.

IX. Gottiſaugienſe monaſterium conditur.

Trithemius in hiſtoria Hirſaugienſi, tradit Bertholdum comitem Hennenbergenſem aſſentiente conjuge ſua Luca, extremam impoſuiſſe manum monaſterio beatæ Mariæ, quod nuncupatur Augia-Dei, Teutonice *Gottiſaw*, ſito in Spirenſi epiſcopatu ad ripam fluvii Albæ, illudque magnifice dotaſſe, & privilegiis pontificiis & imperialibus muniiſſe. Illuc ex Hirſaugienſi congregatione deducta colonia duodecim monachorum per Brunonem Hirſaugiæ abbatem, qui Wolpotonem novi Gottiſaugienſis aſceterii primum rectorem inſtituit. Hoc monaſterium Burſfeldenſi congregationi ſæculo quinto-decimo labente unitum eſt.

Res Corbeienſes.

In annalibus Corbeïæ-novæ Erchinbertus abbas multa monaſterio acquiſiviſſe dicitur, eique rex magnam crucem argenteam dediſſe; Eggehardus vero abbas chronicum ſuum eidem inſcripſiſſe. Paullinus ad hunc locum notat hoc eſſe chronicon, quod a Browero vitæ ſancti Godehardi Hildensheimenſis epiſcopi ſubjunctum eſt ſub titulo Chronicorum *Eggehardi Uragienſis abbatis ad Egbertum Corbeïenſem abbatem.* Hæc chronica haud dubie deſinebant in Bernardo, Bertoldi ſucceſſore, quibus ſequentia adjecta ſunt ab aliis. Uragienſe ſeu Uraugienſe monaſterium illud ipſum eſt, quod ab Ottone Babenbergenſi epiſcopo conditum fuiſſe ſuperius [b] diximus.

b *V. lib.* 71. *n.* 91.

X. Senonienſi monaſterio infeſtus Herimannus comes ſatisfacit.

Per id tempus Herimannus comes Senonienſi in Voſago monaſterio advocati nomine multa gravamina inferebat. De his querelas movit Antonius venerabilis

Digitized by Google

ANN. CHR. MCXI. abbas apud Adalberonem Mettenſem epiſcopum, ejus nominis quartum, monaſterii protectorem, ſæpius conqueſtus de injuriis ſibi illatis ab Herimanno contra præceptum regis Childerici, qui hoc monaſterium in magna quiete fundaverat, & contra auctoritatem Adalberonis ſecundi, Mettenſis epiſcopi, qui ſub anathemate ſtatuerat, ut advocatus poſſeſſiones monaſterii in beneficium ſuæ advocationis ita haberet, ut tamen in abbatiam nullo pacto ſe intromitteret, niſi ab ejus abbate invitaretur. Citatus ad epiſcopi audientiam comes, reatum agnovit, ſeque anathema incurriſſe confeſſus eſt; & ab epiſcopo & abbate abſolutionem accepit, ſeque in poſterum monaſterii privilegia obſervaturum ſpopondit. Teſtes plurimi clerici ac laïci, in his abbates ſancti Vincentii, & ſancti Arnulfi, quorum nomina in noſtro exemplo deſunt, Walo abbas Novillarenſis; tum Folmarus, Godefridus & Fridericus comites. *Actum Mettis publice* III. *nonas Martii, anno ab incarnatione Domini* MCXI. *indictione* IV. *regnante Heinrico* V. *glorioſiſſimo rege, juniore comite Gelmaro præfecturam urbis agente, judice Borchardo, Theodorico ſcabione.*

XI. Mettenſes & Tullenſes abbates. S. Arnulfi monaſterio tunc præerat Odo abbas, ſucceſſor Walonis. In necrologio XI. kal. Martii notatur *domnus Walo abbas*, cujus juſſu Ambroſius monachus Hieronymi commentarios in Prophetas minores manu deſcripſit, ut teſtantur verſus ejus codici præmiſſi in bibliotheca ſancti Arnulfi. Eodem tempore ſancti Vincentii monaſterium adminiſtrabat Arnulfus abbas, Lanzonis ſucceſſor, quem excepit Landulfus, tum Iſembardus aſſumtus ex monaſterio ſancti Hucberti in Arduenna.

Excitata hoc tempore controverſia inter Pontium abbatem & Cluniacenſes, atque Mediani-monaſterii Bertricum abbatem & monachos ſuper Frodonenſi cella, vulgo Frovilla, diœceſis Tullenſis, quam utrique ſibi competere aſſerebant. Litem diremit Riquinus [a] Tullenſis præſul ſecundum Cluniacenſes, qui chartam Pibonis epiſcopi ſigillo munitam proferebant, qua conſtabat, Odvinum, virum illuſtrem, hanc cellam ſancto Petro Cluniacenſi contuliſſe. Riquini litteris, quæ inſigne Cluniacenſium elogium continent, adſcripta ſunt ſigna Theomari abbatis ſancti Manſueti, & Widrici abbatis ſancti Apri, eo nomine ſecundi. Acta ſunt hæc Tulli in plenaria ſynodo hoc anno, Riquini epiſcopi quarto. In illa cella olim quinque monachi eſſe debebant.

[a] *Bibl. Clun. p.* 579.

Dervenſibus factæ donationes. Eodem tempore Airardus Breonenſis * in ſuperiore Campania comes apud Avennacum * gravi correptus infirmitate, & ad extrema redactus, comitem Barrenſem * Milonem fratrem ſuum rogavit, ut ſe in Dervenſi monaſterio humari curaret, eidemque loco aliquid pro munere conferret. Fratris votum exſecutus eſt Milo. conſultis Breonenſibus optimatibus, conſenſu & laude Walteri nepotis ſui, filii Airardi, conſuetudines, quæ apud Dreïam, Breonenſi comitatui debebantur, Dervenſi eccleſiæ conceſſit pro fratre ſuo, ibidem honorifice ſepulto. His litteris adſcripta ſunt ſigna Milonis comitis, Widonis filii ejus, Arnulfi Riſnellenſis & Airardi fratris ejus, atque, ut ceteros omittam, Widonis abbatis Moliſmenſis. Has litteras nomine ſuo ſcripſit Rogerus Dervenſis abbas, ſed abſque chronicis notis: at eas hoc anno vel inſequente datas fuiſſe colligitur ex diplomate Hugonis Trecenſis comitis poſt triennium edito, in quo commemorat vexationes Dervenſibus factas a Gualtero Breonenſi comite, filioque ejus Airardo mox dicto, tum mortuis, ut inferius videbimus.

* *de Brienne.* * *Avenay.* * *de Bar-ſur-Seine.*

XII. Sugerius Tauriaci jura propugnat. Tauriacus * *famoſa beati Dionyſii villa* eſt, *caput aliarum*, teſte Sugerio, *ac ſpecialis ſedes beati Dionyſii*, ſita in Belſiæ * pago, via regia, quæ Stampis ducit Aurelianos. Hanc variis exactionibus & gravaminibus infeſtabant vicini domini Puteolenſes *, & opprimebant. Eorum rapacitatem ut reprimeret, ei præpoſitus eſt ab Adamo abbate Sugerius monachus adhuc juvenis, ſed animoſus: qui cum illic per biennium nullo fructu perſtitiſſet, omnes illarum partium dominos, qui ab Hugone Puteolenſi eadem damna patiebantur, ad vindicandas communes injurias excitavit. Hi erant Ivo epiſcopus & capitulum eccleſiæ beatæ Mariæ Carnutenſis, abbas ſancti Petri & eccleſia ſancti Johannis de Valleïa ejuſdem urbis, archiepiſcopus Senonenſis, epiſcopus Aurelianenſis, abbas ſancti Benedicti, & quidam alii. Omnes regem Ludovicum Miliduni conveniunt, ſupplicantque, ut eccleſiarum & pauperum oppreſſiones reprimat. Rex, ut erat pietate plenus, promtam opem pollicetur, idque brevi facto perficit. Puteolum caſtrum expugnat, cunctam Hugonis ſupellectilem publicat, caſtrum incendio conſumit. Hæc omnia fuſe refert qui huic expeditioni præſens aderat Sugerius, tum in vita Ludovici Groſſi, tum in libello de rebus in adminiſtratione ſua

* *Toury.* * *la Beauſſe.* * *du Puiſet.*

geſtis. Adfuit quoque eidem expugnationi Theobaldus Carnutenſium comes, qui marchiam ſuam amplificare volens, caſtrum in villa Alona Puteolo proxima, quæ de feudo regis erat, exſtruere voluit. quæ res novi inter eum ac regem belli materia fuit, in quo Rotbertus Flandriæ comes, regis avunculus, interiit, ut mox videbimus. Poſtea Sugerius abbas Tauriacum propugnaculis firmavit, & præpoſitum Puteoli *priora mala reciprocantem* cepit, & ad ſanctum Dionyſium cum dedecore vinctum perduci curavit.

XIII. *Elnonenſibus factæ donationes a Rotberto comite.*

Rotbertus Flandriæ comes, cognomento Jeroſolymitanus, paullo ante obitum curtem, quam Elnonenſes in villa Samionis habebant, rogatu Hugonis abbatis, ad uſus fratrum liberam fecerat ab exactione illa, quam *ſongeiam* vocant, id eſt procurationem ſeu jus hoſpitii. Poſtea vero cum eamdem exigeret quidam comitis miles, nomine Stephanus *de Landaſt*; Bovo abbas, Hugonis ſucceſſor, eamdem immunitatem ab ipſo comite denuo obtinuit. *Data nonis Auguſti anno ab incarnatione Domini* M C XI. *indictione* IV. *apud Inſulam*. Sugerius [a] auctor eſt, Rotbertum comitem, a Ludovico Francorum rege, cujus avunculus erat, auxilio advocatum contra Theobaldum Campaniæ comitem, cum rex in Meldenſem urbem exercitum induceret, cum multis regni optimatibus *ponte decidente* fluctibus involutum fuiſſe. Iperius paullo aliter ſcribit, Rotberto per pontem Meldenſem cum magna militum multitudine equitante, equum fortuito ſuper eum cecidiſſe, & totum conquaſſaviſſe. Ejus corpus Atrebatas delatum, in baſilica ſancti Vedaſti humatum eſt. Succeſſit in ejus honores filius Balduinus, cognomento *Haphin*, ait Iperius, ſeu Securis, vix pueritiæ annos egreſſus, qui a Ludovico rege balteum & ordinem militarem accepit, probitate & juſtitiæ laude inſignis, malis adeo terribilis, ut etiam theſauros in via inventos nullus attingere auderet.

[a] *Suger. in vita Lud. Groſſi.*

Rotberti Flandriæ comitis mors & ſucceſſor.

XIV. *S. Laurentii de Helliaco eccleſiæ varii ſtatus.*

In ſuperioribus [b] actum eſt de eccleſia ſancti Laurentii de Helliaco, ſita in territorio Corbeïenſi, quam Otbertus Ambianenſis canonicus Angeriacenſibus monachis ante annos triginta-tres attribuit, ut illic cella fieret Angeriacenſium monachorum. Si id exſecutioni demandatum eſt, non diu inibi conſtitere monachi; quandoquidem hæc eccleſia canonicis regularibus ſancti Auguſtini non multo poſt collata eſt. Id factum videtur hoc tempore, quo Theobaldus de Helliaco, aſſentiente uxore ſua Mabilia, *de conſilio venerabilis & bonæ memoriæ Godefridi Ambianenſis epiſcopi*, eccleſiam ſancti Laurentii, quolibet ſervitio emancipatam, libertate donavit, deditque *de proprio nemore fagum & quercum ad ædificia fratrum in prædicta eccleſia Chriſto famulantium componenda*, ut legitur in litteris Roberti epiſcopi Ambianenſis, quibus Hugoni priori, ejuſque ſucceſſoribus & fratribus regulam ſancti Auguſtini profeſſis, confirmat donationes, quas vir nobilis Gauterius, filius Gauterii de Helli, eccleſiæ ſancti Laurentii fecerat, & donationes ejus avi Theobaldi. *Sex tantum fratres, quatuor ſcilicet canonicos & duos converſos*, initio illic exſtitiſſe tradit chronographus Corbeïenſis. Primus ejus loci prior ex canonicis mihi occurrit Olricus anno M C XLVIII. cui ſucceſſit Hugo de Foliaco mox laudatus: tertius Simon anno M C LXXIV. quartus Milo anno M C LXXXIV. Poſt quem canonici illi regulares cum ſua eccleſia tranſierunt ad Lehunenſes monachos Cluniacenſes, uti & canonici regulares ſancti Nicolai de Regniaco: ſed tandem utraque cella Corbeïenſi monaſterio ceſſit. Prædictus Hugo de Foliaco poſtulatus eſt ad Remenſem ſancti Dionyſii abbatiam, iſque auctor eſt librorum de clauſtro animæ. quæ omnia in conſequentibus illuſtrabuntur.

[b] *lib. 67. n. 60.*

XV. *Nobiliaco aſſerta Fronteniaci eccleſia.*

Nobiliacenſe apud Pictones monaſterium tunc regebat Goiffredus ſeu Gaufridus abbas, qui hoc anno litem habuit cum abbate & monachis Caſæ-Dei ſuper eccleſia Fronteniaci, qui illam eccleſiam ſibi a Nobiliacenſibus ſubtractam querebantur. Cauſa ad Petrum Santonenſem epiſcopum, in cujus parochia ſita erat eccleſia, cum delata fuiſſet, eam epiſcopus Nobiliacenſibus adjudicavit. Verum huic ſententiæ non acquievit Caſæ-Dei abbas, ſed Romanum pontificem appellavit. Data Santonis in camera epiſcopali, præſentibus Marco abbate Novi-monaſterii Pictavenſis, abbate Brantoſmenſi, aliiſque.

Caſæ-Dei Gaſenolienſes eccleſiæ.

Caſæ-Dei abbatem ad hunc uſque annum fuiſſe Aymericum probat judicium Gerardi Engoliſmenſis epiſcopi & legati, latum contra Gaufredum ſancti Maxentii abbatem, qui tres Gazenolii * eccleſias juris ſancti Maxentii eſſe aſſerebat: tum quia Hugo Liziniacenſis eas in feudum a Benedicto abbate acceperat, quod tamen

* *Jazenüeil.*

ANN. CHR. IIII. Hugo ipſe negabat : tum quia ſcriptum quoddam habebat, in quo enuntiatum erat, Gazenolium ſancto Maxentio à Ludovico rege datum fuiſſe. Aymericus vero Caſæ-Dei abbas obtendebat, eccleſias illas monaſterio ſuo collatas fuiſſe a Petro Pictavienſi epiſcopo. quod Petrus ipſe, qui præſens aderat, confirmavit. Itaque Gerardus ſententiam tulit ſecundum Caſæ-Dei monaſterium, cujus diffinitivæ ſententiæ judicio Leodegarius Bituricenſium archiepiſcopus cum aliis interfuit. Actum Pictavis in camera epiſcopali anno ab incarnatione Domini M C XI. indictione IV.

XVI. Aymericus abbas fit epiſcopus Claromontenſis.

Ex his manifeſtum eſt falli eos, qui Aymericum Caſæ-Dei abbatem ad epiſcopatum Claromontenſem ante triennium promotum fuiſſe dicunt, quippe qui in præmiſſis litteris non epiſcopus, ſed tantum abbas appellatur. Longe aliter Claromontenſium epiſcoporum ſeries ſtatuitur in fuſiori Gallia-Chriſtiana, ubi Petrus anno M C VI. deceſſiſſe dicitur, eique Stephanus ſucceſſiſſe : Stephano vero Aymericus poſt annum M C XXVI. Atqui tamen Petrus uſque ad annum M C XI. vitam produxit, ut ex Clario monacho ſuperius [a] oſtendimus. Ad hæc, Stephanus Aymerico in abbatiali dignitate ſucceſſerat longe ante annum M C XXVI. nam hic, jam abbas, de viſitandis ſanctorum apoſtolorum liminibus cogitavit anno M C XVIII. ſed audito Gelaſium papam in Franciam accedere, ei occurrit apud Viennam, ubi concilio tunc habito interfuit, & poſtmodum papæ exſequiis. Itaque non dubito, quin Aymericus abbas Petro epiſcopo anno M C XI. mortuo ſubrogatus ſit.

[a] *lib. 71. n. 97.*

Stephanus poſt eum fit abbas.

Qui Aymerico in dignitate abbatiali ſuffectus eſt Stephanus, ex illuſtri Mercoriæ gentis ſtemmate progenitus, ſanctus & miraculis clarus fuiſſe dicitur, ejuſque *legenda* ſeu vita laudatur in prologo libri tripartiti Bernardi monachi de geſtis ſancti Rotberti Caſæ-Dei primi abbatis, cujus e præcipuis diſcipulis unus exſtitit. Hunc virum egregium appellat Marbodus epiſcopus in libro, quem de eodem ſancto Rotberto ſcripſit. Ceterum Aymericus epiſcopatum tenuit, ſaltem uſque ad annum M C XXXVI. quo eccleſias Montis-Ferrandi Stephano abbati & monachis Caſæ-Dei conceſſit ; immo uſque annum M C XLII. quo anno Stephanus Obazinenſis ejus conſilio monaſticam vitam canonicali prætulit.

XVII. Fontis-dulcis monaſterii fundatio.

Quæ mox diximus de tempore, quo Stephanus abbatis officium apud Caſam-Dei exercebat, amplius innoteſcit ex ipſiuſmet litteris, quibus Fontis-dulcis locum Willelmo de Concampo, ejuſque fratribus ad conſtruendum monaſterium ceſſit anno M C XVII. Fons-dulcis locus * eſt apud Santones medio fere itinere inter Mediolanum-Santonum & Angeriacum, ad ſcaturiginem fontis, qui loco nomen indidit. Illic condi cœptum hoc tempore monaſterium, cujus originem chronicon Malliacenſe S. Gerardo de Salis ; domeſtica vero loci monumenta Willelmo de Concampo tribuunt ; idque hoc modo contigiſſe tradunt. Locum illum eremita, Aimarus nomine, primus inhabitare cœpit. Ad eum jam ſenem ſe recepit anno M C XI. Willelmus de Concampo, vir humanis diviniſque litteris apprime exercitatus, qui, relictis litterarum ſtudiis, totum ſe cæleſti ſapientiæ cum collega ſuo Petro mancipavit. Cum uno anno illic demoratus eſſet, proximum in denſiſſima ſilva locum ædificando monaſterio ab ejus poſſeſſoribus obtinuit. Mox, exſtirpato condendæ fabricæ ſpatio, humiles caſas pro paucis fratribus exſtruxit, qui numero aucti, eum anno M C XVII. abbatem communi conſilio elegerunt, ſecundum regulam ſancti Benedicti & inſtituta Ciſtercienſium victuri. Verum primis illis monaſterii initiis interceſſere Caſæ-Dei monachi, qui locum ſibi ab Aimaro datum fuiſſe dicebant. aſt, agente Gerardo Engoliſmenſi epiſcopo & S. R. E. legato, Stephanus abbas aſſenſu capituli Caſæ-Dei hunc locum Willelmo ceſſit, eo pacto, ut, quamdiu Willelmus ejuſque ſocii ac ſucceſſores in propoſito monachorum ſive canonicorum regularium illic perſeverarent, liberum locum haberent : alias locus ad jus Caſæ-Dei reverteretur. *Facta eſt hæc conceſſio anno dominicæ incarnationis* M C XVII. *indictione* X. *regnante Ludovico rege Francorum, anno regni ejus* X. Nonnihil juris etiam in hoc loco habere videbatur Robertus de Bruiſſello, ſeu de Arbriſellis, eo quod Rotgerius quidam ejus diſcipulus, ſed apoſtata, illic cellam ædificaverat, quam Aimaro conceſſerat. Quin etiam Angeriacenſes eumdem locum ſibi itidem arrogabant : ſed tandem integra loci ceſſio Willelmo facta eſt. Denique, monaſterii ædificiis abſolutis, Gerardus Engoliſmenſis epiſcopus mox laudatus, & Guillelmus Santonenſis eccleſiam in honorem beatæ Mariæ anno M C XXVII. conſecrarunt. Superſtes fuit ad decem

* *Fons-douce.*

Digitized by Google

annos Willelmus, anno M C XXXVII. mortuus XIV. kal. Junii.

Tenaliæ & Granateriæ monaſteria.

Idem abbatiam de Tenalia erexiſſe dicitur, & locum, qui Granateria dicitur, a Giſleberto de Caſa obtinuiſſe, ubi poſtea monaſterium exſtruxit Gerardus abbas ſecundus Fontis-dulcis, quem eumdem eſſe volunt cum Gerardo de Salis. Ceterum Fons-dulcis hactenus abbatia eſt nigrorum monachorum, uti & aliæ duæ modo laudatæ, quarum una, id eſt Tenalia *, ſita eſt in diœceſi Santonenſi, Granateria * vero in Lucionenſi.

* *la Tenaille.* * *la Grenetierre.*

XVIII. Gerardi de Salis vitæ initia.

Gerardus ſeu Geraudus de Salis, ſic dictus a loco natali pagi Petrocorienſis, nobilibus parentibus, Fulcone & Aldearda, natus eſt. Poſt navatam ſtudiis operam, Rotberti de Arbriſellis conſilio canonici regularis habitum induit adoleſcens in monaſterio ſancti Aviti, quod non longe a Salis aberat. Ubi ad virilem pervenit ætatem, Rotberto mox laudato in prædicationis munere ſe adjunxit, cappa & cilicio indutus, & aſperum vivendi genus ſectatus. Multis ad eum confluentibus diſcipulis, ſeptem monaſteria ſub regula ſancti Benedicti conſtruxiſſe traditur, Caduinum videlicet, quod primum dicitur, Grandem-Silvam, Dalonem, Bornetum, Allodiam, Abſiam-Gaſtiniæ, & Caſtellariam, ubi poſt mortem ſepultus eſt: de quibus omnibus in conſequentibus agemus. Quin etiam ejus exemplo pater ejus ac mater, duoque ejus fratres natu-minores, Grimoardus & Fulco, monaſticen amplexi ſunt. pater quidem adhuc juvenis in extremis; mater in matura jam ætate: Grimoardus primo apud Tucionem [a], inde ad Caſtellariam tranſlatus: Fulco denique, poſtremus fratrum, eremiticum habitum apud Boſcanium ſuſcepit. Hæc carptim ex libello de vita ipſius ſancti Gerardi, quem quidam Ciſtercienſis monachus haud impolite ſcripſit. Parum veriſimile eſt, Gerardum, quem idem auctor anno M C XXI. obiiſſe dicit, per ſeptem annos ſancto Bernardo Claræ-vallenſi abbati familiarem fuiſſe. Neque omnino certum eſt, an Gerardus omnes illas ſeptem abbatias exſtruxerit. quod ſuis locis examinandum.

a *V. infra n.* 40.

Grandis ſilvæ monaſterium.

Primum, ut mox dicebam, quod Gerardus condidiſſe dicitur, monaſterium eſt Grandis-ſilvæ in finibus Toloſanæ diœceſis & Montalbanenſis, ejuſque primus abbas Stephanus fuiſſe. Primi ejus loci incolæ vocantur eremitæ in antiquis monumentis Silvæ-majoris & Manſi-Garnerii. Hæc abbatia recens ad Ciſtercienſes migraverat, cum Bernardus [b] ad Toloſates ſcribens, Bertrandum ejus abbatem atque domum illis commendat his verbis: ***Sit vobis commendatus lator epiſtolæ, venerabilis abbas Grandis-ſilvæ, & domus ejus, quæ & noſtra eſt, nuper nobis & noſtro Ordini ab ipſo tradita, & eccleſiæ Claræ-vallis ſpecialiter aſſociata.*** Plura de hoc monaſterio inferius, ubi de ejus tranſlatione a monachis nigris ad albos acturi ſumus.

b *Bernard. ep.* 142.

XIX. Raimundus monachus fit epiſcopus Maſſilienſis.

In eccleſia Maſſilienſi poſt Bertrandi epiſcopi obitum electus eſt hoc anno Raimundus, abbatiæ ſancti Victoris monachus, præſul pietate inſignis, eo nomine ſecundus, qui ***ſub monachali habitu & regula*** in epiſcopatu vivere perſeveravit. Is cathedralem eccleſiam libris & ornamentis pretioſis decoravit, plurimaſque ſanctorum reliquias in arca recondidit die feſto Aſſumtionis, anno decimo ſui pontificatus, non diu poſt hæc ſuperſtes: cujus obitus notatur VII. idus Novembris. Tunc ſancti Victoris monaſterio præerat Otto abbas, ſuperius laudatus, poſt annos ſex promotus ad epiſcopatum Genevenſem. Ei ſuffectus in abbatia Rodulfus, de quo inferius.

XX. S. Benigni abbates.

Pervenit ſaltem ad hunc annum Jarento ſancti Benigni abbas, qui anno ſuperiore monachos ſancti Vitoni, a Richardo epiſcopo pulſos, benigne excepit. Idem hoc anno pactum ſocietatis iniit cum Walterio epiſcopo [c] & eccleſia Cabilonenſi, in qua epiſcopus domno abbati Jarentoni, ejuſque ſucceſſoribus ***unam canonicalem præbendam integram & cottidianam contulit, quam idem domnus abbas conceſſit monacho Divionenſi apud ſanctam Mariam commanenti, & ut monachus ipſe apud ſanctum Vimentium***, qui cathedralis eccleſiæ patronus eſt, ***ſeptimanam faciat.*** Sanctæ-Mariæ cella eſt diœceſis Cabilonenſis, Benignianæ abbatiæ ſubjecta. Ex his patet, quod jam alias [d] obſervatum, graviter allucinari continuatorem chronici [d] ſancti Benigni, qui Jarentonis obitum ſex minimum annis antevertit. Non diu poſt hanc confederationem vixit Jarento, quem initio anni ſequentis obiiſſe non dubito, & quidem IV. idus Februarii, quo die in necrologio loci notatur ***depoſitio domni Jarentonis abbatis hujus cœnobii.*** Sepultus eſt in eccleſia cum hoc epitaphio:

c *Perard. p.* 211.

d *Lib.* 71. *n.* 43.

e *Spicil. to.* 1. *p.* 476.

Dormit Jarento venerandus in hoc monumento,
Qui tibi tam digne ſervivit, ſancte Benigne.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1111.

Ejus pietatem, caritatem, auctoritatemque probant ea, quæ in ſuperioribus de eo retulimus. Ei in regimine ſucceſſit Ademarus, inter benefactores a chronographo numeratus. Ademaro ſuffectus, non Henricus, ut fallit chronographus, ſed Petrus, cui Odo [a] Burgundiæ dux donationes anteceſſorum ſuorum confirmavit anno MCXIII. Petro jam ſucceſſerat Henricus anno MCXIX. ut ex charta apud Perardum [b] relata manifeſtum eſt. Plura de Henrico inferius.

a *Perard. p.* 215.

b *ibid. p.* 214.

ANN. CHR. 1112.

XXI. Paſchalis concilium ad ſe purgandum cogit.

POſt coronatum Heinricum imperatorem, & inſtitutiones epiſcoporum & abbatum ei permiſſas, Paſchalis papa, qui hactenus ſumma gloria pontificatum adminiſtraverat, ob id factum, etſi violentia extortum, apud multos male audire cœpit, quaſi eccleſiæ cauſam prodidiſſet, quam Gregorius VII. & Urbanus II. tanta conſtantia propugnaverant. Quam ob rem, diluendæ hujus infamiæ cauſa, poſtero anno MCXII. concilium in Lateranum vocavit, cui centum viginti-quinque epiſcopi interfuiſſe perhibentur. His omnibus v. kal. Aprilis congregatis, factum excuſare tentavit: quippe ſe, quod egiſſet, neceſſitate adactum fuiſſe, ut imminentem captivorum cædem, ſtragem populi, exitium urbis averteret. Tum, ne quis de fide ſua dubitaret, fidei profeſſionem edidit, ſacras ſcripturas, & quatuor œcumenica concilia, decreta pontificum, ſpeciatim Gregorii VII. & Urbani II. ſe ſuſcipere ac venerari profeſſus eſt. Poſtremo Gerardus Engoliſmenſis epiſcopus nomine totius concilii promulgavit, infauſtum illud privilegium, a Paſchali pontifice pro liberatione captivorum vi extortum, ab univerſo concilio reprobari & damnari. cui decreto centum ferme epiſcopi & cardinales ſubſcripſerunt, necnon octo diaconi cardinales, quorum tres primi recenſentur, abbas Sublacenſis, ſcilicet Johannes, tum Johannes abbas Cajetanus & abbas ſancti Andreæ.

XXII. Pontificatum abdicare voluit.

Gotfridus Viterbienſis notarius imperatoris auctor eſt, Paſchalem in illo concilio patres hortatum fuiſſe, non modo ut acta cæſaris abrogarent, & contrarium decretum ederent; verum etiam ut ei pontificatum abrogarent, quod ipſe ſuapte fecerit, mitra & manto depoſitis. De hoc concilio loqui videtur Sugerius abbas in vita Ludovici-Groſſi, ubi ſe ei adfuiſſe ſatis innuit, & de privilegio per imperatorem vi extorto agens, hæc habet. *Aliud etiam de manu domini papæ, ut deinceps inveſtiret, ſurreptitium privilegium extorſit: quod idem dominus papa in magno concilio trecentorum & eo amplius epiſcoporum judicio eccleſiæ, nobis audientibus, conquaſſavit, & perenni anathemate irritum eſſe duxit.* tum ſubdit quod ad propoſitum facit. *Verum ſi quærit quis, quare dominus ita trepide fecerit; noverit, quia eccleſia percuſſo paſtore & collateralibus languebat, & pene eam tyrannus ancillans, quia non erat qui reſiſteret, tamquam propriam occupabat. Cui certum facto dedit experimentum, quod, cum fratres, eccleſiæ columnas, ad tuitionem & eccleſiæ reparationem quomodocumque ſolvi feciſſet, pacemque eccleſiæ qualemcumque reformaſſet, ad eremum ſolitudinis confugit: moramque ibidem perpetuam feciſſet, ſi univerſalis eccleſia & Romanorum violentia coactum non reduxiſſet.*

Idem quoque non obſcure teſtatur Hildebertus in epiſtola [c] ad quemdam amicum, qui eccleſiæ præſentem ſtatum lugebat. *Captus eſt*, inquit, *dux exercitus chriſtiani, dum armatus hoſtibus occurriſſet. Quiſquis es æmulus veritatis, fortunam argue, non arma. Tribunum legem quam tulerat, alligatus abſolvit diſſimulandi neceſſitate, non voluntate. Liber factus, quod ante reciderat reſarcivit. Fortis athleta poſt vulnera, poſt cruores, ſurgit acerbior; & cautius poſtmodum ictus excipere, & fortius reddere conſuevit. Præformatas leges & jura conſcripta .... renuntians omnibus ad ſecreta migravit. Hæc eſt juſtitia perfectorum. Reportatur in cathedram vocibus ſubditorum.* Paſchalis itaque pontificatum abdicare voluit, & *ad eremum ſolitudinis* ſeu *ad ſecreta* confugit: at revocatur *violentia* & *vocibus* ſeu plauſibus *ſubditorum*, id eſt *univerſalis eccleſiæ & Romanorum.* His concinit Gotfridus modo laudatus his verſibus, quibus epiſcopos concilii ita Paſchali loquentes inducit.

c *Spicil to.* 4. *p.* 251.

Ejus apologia per Hildebertum.

——— *priſcum tibi conciliamus honorem*
Tolle, pater, mantum: curia tota manet.

Præclara ſunt, quæ in Paſchalis laudem, ejuſque defenſionem ſcribit Hildebertus [d] in prædicta epiſtola, in qua inter alia ſic loquitur. *Si papa Paſchalis pro jure, pro patria, pro teſtamento apoſtolorum, pro republica Jeſu-Chriſti, ſponte ſe manibus obtulit impiorum; ſi cervicem ad ſecurim, quid ſanctius, quid melius potuit, debuit? quid utilius*

d *ibid. p.* 248.

utilius proximo, quid honeſtius ſibi? . . . Quod ſi poſtmodum ceſſit injuriæ, & , tamquam fugiens, ut a ſanctorum ſanguine & civium ſtrage jam jamque vibrantis aciem dextræ revocaret, vel ad horam his qui rogabantur aſſenſit, & tamquam datis induciis & fœdere collato, donec Urbis inſtrueret muros, machinas collocaret, convocaret exercitum, anticiparet anguſtias, acies ordinaret, ictus ſuſpendit in aëre ferientis; quid prudentius? Et infra. *Si vero . . . populi vocibus & cardinalium lacrymis revocatus in cathedram, apoſtolici culminis iterum moderatur habenas, voces exercet: ſi ſanctorum ſynodum cogit, eccleſiam convocat, cœtum facit, & a domo Dei omnium vult aſſenſu falce judicii ſcandala reſecare; quod æquum & bonum eſt, ex juſtitia confirmare; quod differens eſt, ex miſericordia tolerare, vel mutare; quod confractum eſt, diſcretionis faſciis alligare; ſi ſe cleri, plebiſque judicio ſic commiſit, ut ex eorum ſententia pendeat, an nova capitula cudat, an vetera deſtruat; aut quæ conſtituit roboret, aut temporum ratione ſic inconvulſa permaneant; in cathedra commoretur, aut deportetur exſilio; numquid hæc quoque lingua pravorum ſermonis aculeis non formidabit inceſſere, perſequi, condemnare?* Hæc fuſius fortaſſe perſequor, ſed nondum hac in re, ut puto, obſervata. **ANN. CHR. 1112.**

Etſi vero tam religioſe ac modeſte in Lateranenſi illo concilio ſe geſſiſſet pontifex; non tamen penitus ſopita diſcordia eſt, propterea quod in ſuæ fidei profeſſione addidiſſet, ſe numquam Heinricum imperatorem anathematizaturum, numquam de « inveſtituris inquietaturum, ne ſcilicet fidem ei ſacramento firmatam falleret: ſed « tamen conceſſum ei privilegium a concilio damnari permittere. qua in re Paſcha- « lem magnopere improbat Baronius, quod ſcilicet is, qui hactenus tam præclara perpetraverat, tunc viſus ſit langueſcere & hebeſcere; nec in Heinricum ſacrilegum inſurrexerit nec eum anathemate perculerit. Quamquam illud ipſum Paſchalis religionem probare videtur, & quod contra præſtitum, etſi non ſponte, juramentum nihil agere voluerit, & quod concilio poteſtatem dederit damnandi quod ipſe invitus fecerat. qua in re cauſæ eccleſiæ ſatis conſuluiſſe ſibi videbatur. *An merito culpatus a Baronio.*

XXIII. *Concilium Viennenſe ejus cauſa habitum.*

In Gallia tamen non omnes ejus factum excuſavere. In his Johannes Lugdunenſis archiepiſcopus concilium in eum celebrare voluit, ad quod Ivo Carnutenſis epiſcopus invitatus, ne iret, ſe excuſavit, & papæ factum non laceſſendum reſcripſit, ut ſuperius [a] vidimus. Hinc Johannes a celebrando concilio abſtinuiſſe videtur. At Guido Viennenſis archiepiſcopus, is qui poſtea Calliſtus II. dictus eſt, multos etiam aliarum provinciarum epiſcopos Viennam congregavit, ut pontificis factum diſcuteret. Habitum fuit XVII. kal. Octobris iſtud concilium, cui adfuit Hugo Gratianopolitanus, qui præ cæteris effeciſſe dicitur, ut Heinricus, qui ſic enormiter in papam peccaſſet, excommunicaretur. Adfuit etiam Godefridus Ambianorum epiſcopus, cui, licet ægrotanti, Guido, ſi Nicolao Godefridi vitæ ſcriptori credimus, eo quod impeditioris eſſet linguæ, concilio præſidendi honorem detulit. In illa porro ſynodo reprobatæ inveſtituræ, anathemate damnatus Heinricus, & cenſura perculſum privilegium, quod is a pontifice vi extorſerat. quæ omnia Guido archiepiſcopus, ceterique epiſcopi & abbates ſynodicis litteris Paſchali ſignificarunt, poſtulantes, ut eorum decreta confirmaret, & ab Heinrici communione penitus abſtineret, ſi ſe deinceps filios ac fideles habere vellet. alias fore ut ab ejus ſubjectione & obedientia repellerentur.

a ſupra n. 3.

XXIV. *Goffridus abbas hac de re graviter ſcribit.*

Hæc quidem fortia, ſed fortiora videtur ſcripſiſſe ad ipſum Paſchalem Goffridus Vindocinenſis abbas, qui ſuperiorum pontificum pro eccleſia agones Paſchali [b] proponit, tum ſubdit. *A quorum ſorte beata qui in eorum ſede reſidens, & aliter agens ſe privavit, factum ſuum ipſe diſſolvat, & velut alter Petrus, lacrymando corrigat quod fecit. Si metu mortis titubavit ad horam carnis infirmitas, in corrigendis carnis operibus mentis integritas perſeveret, & emendare non erubeſcat, cauſans de carne, velit nolit, moritura, quod acquiſita immortalitate vitare potuiſſet. Si vero timore mortis filiorum ſuorum potius, quam ſuæ, ea feciſſe, vel facientibus aſſenſum dediſſe convincitur, quæ Chriſtus per ſemetipſum correxit, & beatus Petrus abominatus eſt, atque ſacri canones penitus exſecrantur, nullo velamine tegi poteſt vulnus tam manifeſtum: quia pater ſic filiis propitiare non potuit, ſed ſalutem impedire filiorum. Mortem ſiquidem, quæ fructum facit meliorem, differre ſubito morituris, & in æternum victuris vitam a Deo paratam auferre, nulla nos docent exempla ſanctorum.* & infra. *Et quoniam culpa hæc inexcuſabilis nullatenus dubitatur, & excuſando augeri poteſt, non minui; relicto errore ſcienter commiſſo, ſine dilatione corrigatur: ne mater noſtra ſpiritualis, quæ quaſi noviſſimum*

b Goffrid. lib. 1. ep. 7.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

ſpiritum trahit, omnino moriatur. tum ſub finem. *Et quia luciferum*, inquit, *noſtris temporibus e cælo lapſum indubitanter agnoſcimus, non ei qualibet occaſione, illius impietatem diſſimulantes, inhæreamus, ne in puteum deſperationis cum eo, quod Deus abnuat, corruamus. Si minus dixi quam debui, ignorantiæ deputetur: ſi amplius, quia de odio iniquitatis, & æquitatis amore proceſſit, ignoſcatur.* Sic deſinit hæc Goffridi epiſtola, qua nulla gravior & fortior in hac cauſa ſcripta eſt. Alia ad eumdem Paſchalem epiſtola [a] excuſat, quod ad prædictum concilium ab eo vocatus, non profectus ſit, & quod cum Willelmo Pictavorum comite, ob illicitam copulam excommunicato, aliquando communicet ex neceſſitate, propterea quod monaſterium ſuum meliores proventus in terra ejuſdem comitis haberet. Alias tamen Romam adiit Goffridus, quo tempore, ut Ivoni epiſcopo [b] ſignificat, *dominus papa & Romàm* & Romanam eccleſiam cum magna pace poſſidebat & *tranquillitate.* quod ad annum M C VIII. refert Sirmundus, ſed forte ſerius differri poteſt, ad annum ſcilicet M C XIII. quo Romæ omnia pacatiora erant. In reditu Goffridus Lugduni humaniſſime exceptus fuit *à domno primate Lugdunenſi*, non Johanne, ſed Joceranno, qui Hugoni ſucceſſerat, ut ſuperius [c] demonſtravimus.

a *ibid. ep.* 9.
b *id. lib.* 2. *ep.* 18.
c *lib* 71. *n.* 19. *& ſup. n.* 3.

XXV. Leonis Oſtienſis ultima facta & obitus.

Hoc ipſo anno M C XII. paullo ante concilium Romanum, & quidem VI. kal. Februarii, idem Paſchalis craticulam, ſuper quam ſanctus Laurentius aſſatus eſt, e quodam veteri altari extraxit *cum duabus ampullis vitreis mediis* * *ſanguine ejuſdem martyris.* quæ craticula, poſtquam aliquot diebus Romano populo oſtenſa fuiſſet, per manus Leonis Oſtienſis epiſcopi ſub novo altari recondita eſt, nimirum in ſancti Laurentii baſilica extra muros Urbis, ubi hactenus aſſervatur. Hoc autem altare ab eodem Leone Oſtienſi epiſcopo dedicatum eſt kalendis Februarii, & multæ reliquiæ ibidem repoſitæ, ut Baronius ad hunc annum fuſius refert. Quidam Leonis obitum ad hunc annum referunt: at Ughellus [d] eum perveniſſe ait ad annum M C XV. quo anno bullæ Paſchalis II. pro eccleſia Marſorum ſubſcripſiſſe invenitur. Plura de eo ſuperius [e]. Scripſit inter alia chronicon Caſinenſe quatuor libris, ſed quartum dumtaxat ad caput XXXIV. incluſive, quem Petrus diaconus & monachus ab eo loco uſque ad finem libri quarti continuavit, merito & auctoritate longe inferior, tametſi multa ſcitu digna contineat, ab aliis auctoribus haud obſervata. Ab eo laudatur Leo Oſtienſis in libro de viris illuſtribus Caſinenſibus, capite XXX. & capite ſequenti alter Leo S. R. E. diaconus cardinalis & monachus itidem Caſinenſis, qui nomine Urbani II. quam plures epiſtolas ſcripſiſſe, ejuſque regiſtrum feciſſe dicitur.

* *f. madidis.*
d *Ital. ſac. to.* 1. *p.* 964.
e *lib.* 67. *n.* 17.

Alberico abbati Caſaurienſi ſuccedit Giſo.

Poſt mortem Alberici Caſaurienſis abbatis, quæ XII. kal. Novembris accidit, revocatus eſt in abbatiam Giſo, qui ob ferociam [f] ante repulſus fuerat, ex hac repulſa factus humanior & moderatior. Eo abbate, & ipſo quidem agente, magna cura & ſollicitudo fuit de renovandis [g] eccleſiaſticis libris: in quo ſcribendi ſtudio præcipue excelluere domnus Johannes, vir litteratus & boni exempli, domnus Maurus, necnon domnus Oldrius, qui in hac arte in primis aſſiduus erat, Giſonis abbatis futurus ſucceſſor poſt quindecim annos, quibus Giſo multum ad profectum monaſterii, ad obſervationem regulæ & ad morum correctionem laboravit.

f *lib.* 71. *n.* 118.
g *Spicil. to.* 5. *p.* 481.

XXVI. Fructuarienſibus commiſſa eccleſia in locis ſacris.

Hoc ipſo anno Arnulfus Jeroſolymitanus patriarcha cum toto ſancti Sepulchri capitulo litteras [h] ſcripſit Almeo Fructuarienſi abbati, ejuſdemque loci congregationi, quibus gratias agit ob munera per unum ex ipſis tranſmiſſa, eiſdemque propter eximiam eorum ſanctitatis religionem committit eccleſiam de Commiſago, a primo ejus conditore, Ambroſio nomine, ſancto Sepulchro commiſſam. Tum eorum mortuos ſibi renuntiari poſtulat, ſimulque notum facit, quod *domnus Gibellinus, pater paſtorque* atque *patriarcha* ipſorum, *vir piiſſimus* obierit VIII. idus *Aprilis. Hoc ſcriptum confirmatum eſt in capitulo ſancti Sepulcri Jeruſalem* VI. *kal. Madii, anno dominicæ incarnationis* M C XII. *indictione* V. *captionis Jeruſalem a chriſtianis anno* XIII. *domni Arnulfi patriarchæ anno* I. *præſidente in Jeruſalem domno Balduino rege invictiſſimo anno* XII. *regnante Domino noſtro Jeſu-Chriſto.* Ex his intelligitur, Gibellinum patriarcham anno M C XI. obiiſſe, idque diſerte habet Willelmus [i] Tyrius, qui malis artibus quæſitum ab Arnulfo ejus ſucceſſore patriarchatum tradit.

h *Bibl. Sebuſ. p.* 378.
i *Vuillelm. Tyr. lib.* 11. *c.* 4.

XXVII. Cluſenſis abbas in Hiſpaniam miſſus.

Mortuo, ut ſuperius [k] diximus, Alfonſo Legionenſium & Caſtellenſium rege, cum Urraca unica ejus filia, quæ unicum filium ex priori marito Raymundo Provinciæ comite habebat, Alfonſo Aragonenſium regi ſecundis nuptiis illicite copulata

k *lib.* 71. *n.* 85.

ANN. CHR. 1111.

eſſet; idem Aragonius Caſtellæ regnum, privigno adhuc puero debitum, invaſit, multaſque ſtrages in illis partibus patravit. quam ob rem Urraca ab ejus ſocietate receſſit. Quin etiam idem rex in præſules, etſi ejus moderationem prædicat Rudericus Toletanus, ſævire cœpit. Hinc Burgenſis & Legionenſis ſede pulſi: Palentinus captus: ſancti Facundi abbas præfectura dejectus, atque in ejus locum Ramiris monachus, ipſius regis frater, inductus: Bernardus denique Toletanus pontifex in exſilium actus. His rebus commotus Didacus Gelmirius Compoſtellanus, ſimul illicita regis copulatione cum conſanguinea, quod malorum caput eſſe ſentiebat, Paſchalem papam ſæpius interpellat, mitteret quantocius in Hiſpaniam quempiam ex cardinalibus, aut quemlibet alium eccleſiaſtici ordinis inſignem virum, apoſtolica munitum auctoritate, qui tot malis occurreret. Miſſus tandem Cluſenſis abbas cum litteris apoſtolicis, quibus mandatum erat, ut Hiſpaniarum epiſcopi cum nuntiis Alfonſi regis ac reginæ ad papam convenirent, quo, utriuſque cauſa plenius indagata, tantis demum cladibus finis imponeretur, & Hiſpaniæ pax tranquillitas reſtitueretur. Ab illo tamen epiſcoporum numero pontifex Compoſtellanum excepit, quem moderandis Hiſpaniarum afflictis rebus neceſſarium credebat. Ubi occidentales Hiſpaniæ partes attigit abbas, res multo deteriores, quam audierat, viſu comprobavit. Mox Aragonium adit, eique ſedis apoſtolicæ auctoritate Urracæ copulam penitus interdicit, jubetque, ut ab Hiſpaniæ infeſtatione deſiſtat. Si id facere pergat, excomunicationem intentat. At nihil apud eum preces, nihil minæ profuere. Eadem reginæ intimata: quæ ſe ad parendum pontificis mandato paratam eſſe reſpondit, quippe ſe invitam, ut Caſtellæ proceribus aſſentiretur, ad illicitas cum Aragonio nuptias deſcendiſſe. Tum Compoſtellanum epiſcopum adiit abbas, rei gerendæ conſilium ab eo quæſiturus: cujus ſententia fuit, non alio pacto, quam illicitæ copulæ diſſolutione, res Hiſpaniarum in priſtinam pacem & tranquillitatem reformari poſſe. Hæc pluribus diſſerit Gelmirius ipſe epiſcopus in hiſtoria Compoſtellana, cujus fragmentum, ab erudito viro Joachimo *Le Grand*, dum in Hiſpania verſaretur, accepimus, in Appendice referendum. Quid tandem effecerit abbas, ex hoc fragmento non liquet. Tantum apud Marianam [a] lego, obſeſſo a Caſtellanis intra Carrionem Aragonio, abbatis Cluſenſis opera & auctoritate pactas aliquot dierum inducias; nec multo poſt obſidionem diſſipatam fuiſſe. Sed nuſquam Cluſenſis abbatis nomen invenio, nec ex imperfectis abbatum Cluſenſium indicibus certo addiſcere licuit.

a *Mariana lib. 10. c. 8.*

XXVIII. Cluniaco datur monaſterium in Hiſpania.

Exſtabat tunc temporis in Aſturicenſi epiſcopatu monaſterium Salvatoris in Valle-viridi [*], quod in manus laïcas redactum Alfonſus Urracæ pater Iſlonciæ comitiſſæ abſtulerat, ſed ipſa Urraca eidem reſtituerat. Cum vero ad illas partes *Cluniacenſium patrum fama* perveniſſet, eadem Iſloncia, filia Gomitii-Didaci comitis, cum filia ſua Gelvira illud monaſterium Pontio Cluniacenſi abbati donavit pro anima mariti ſui Fernandi-Munionis defuncti. *Hæc deſcriptio facta eſt* IV. *feria kalendis Maii, æra* MCL. *& anno incarnationis* MCXII. *regnante Ildefonſo cum matre ſua Urraca, in Galecia.* His litteris ſubſcribunt *Bernardus archiepiſcopus in Toleto, Pelagius epiſcopus in Aſturia, Petrus in Palentia epiſcopus, Petrus comes de Galecia, nutritor filii reginæ Urracæ, & comes Rodrigo-Velit, apud Aſturicam civitatem teſtes.*

* *Valle Viriale.*

Anno ſequenti Petrus Galiciæ comes, modo laudatus, monaſterium ſancti Martini diœceſis Mindunenſis Pontio abbati committit, ea lege, ut Cluniaco ipſi, non alteri abbatiæ ſit ſubjectum. Teſtes Bernardus archiepiſcopus Toletanus, Didacus Compoſtellanus, Munio Mindunienſis eccleſiæ epiſcopus, & Petrus prior ſancti Jacobi. Actum XIX. kal. Januarii, anno XII. Didaci epiſcopi eccleſiæ ſancti Jacobi ſeu Compoſtellanæ, æra MCLI. Mauricius Burdinus id poſtea confirmavit.

Pontius abbas Ivonem conſulit.

Idem Pontius abbas per id tempus Ivonem Carnutenſem epiſcopum de quibuſdam dubiis conſuluit, quorum id præcipuum eſt, *cur inter verba ſacramentorum in conſecratione dominici calicis poſitum ſit,* MYSTERIUM FIDEI, *cum dominus inter myſtica cœnæ verba, dans diſcipulis corpus & ſanguinem ſuum, hæc verba non poſuerit, nec aliquis evangeliſtarum evangelicis verbis a ſe dictatis interſeruerit.* Reſpondet [b] Ivo, hæc verba ſatis exprimi his Domini verbis, *Verba quæ ego loquor vobis, ſpiritus & vita ſunt,* quæ eamdem ſententiam continent. In fine epiſtolæ Ivo ait ſe Pontio mittere *collectiones canonum, quos* ille poſtulabat, & opuſcula quædam ipſius Ivonis, *quæ in monumentum dilectionis per domnum Ernaldum, modo monachum veſtrum*, inquit,

b *Ivo ep. 161.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

a *id. ep.* 186.

olim clericum noſtrum, tranſmiſi vobis. Mitto aliam ejuſdem Ivonis [a] epiſtolam ad Laurentium monaſterii Caritatis ad Ligerim monachum, qui eum conſuluerat de variis quæſtionibus, quarum pleræque eo ſpectant, an & quo pacto habenda ſit communio cum excommunicatis: ubi eorum, qui nominatim excommunicati ſunt, vitandam communionem docet.

XXIX. Bernardus propinquos aliosque Deo lucratus.

b *lib* 71. *n.*103. & 104.

* *Tuillon.*

* *Larrl.*

Inter ea Bernardus adoleſcens, monaſticæ vitæ deſiderio flagrans, conceptum animo ignem ferre & continere non valebat. Ab illa ſi quidem hora, qua hoc propoſitum [b] mente fixerat, ſicut ignis qui comburit ſilvam, & ſicut flamma comburens montes hinc inde primum viciniora quæque corripit, poſtmodum in ulteriora progreditur: ſic ignis, quem miſerat Dominus in cor ſervi ſui volens ut arderet, primo fratres ejus aggreditur, excepto ſolo Nivardo omnium natu-minimo, ad converſionem necdum habili, ſeniori patri ad ſolatium relicto; dein cognatos & amicos, & alios quoſcumque, de quorum converſione ſpes aliqua eſſe poterat. Primus omnium Galdricus, ejus avunculus, mox ei ſponte ſe adjunxit, vir ſæcularis militiæ gloria clarus, & dominus Tuillii *, quod caſtrum eſt territorii Æduenſis. Continuo etiam Bartholomæus, junior ceteris fratribus uno excepto Nivardo, necdum miles, ſalutaribus monitis aſſenſum præbuit. Porro Andreas, Bernardo natu-minor, novus tunc miles, difficilius Bernardo hortanti adhæſit, ſed tandem viſa matre, quæ fratrum propoſito gratulabatur, ſtatim manus dedit. Jam vero Guido primogenitus fratrum, qui jam conjugio alligatus erat, primo paullulum hæſitans, ſed rem altius perpendens, converſioni tandem conſenſit, modo conjux annueret. Verum cum illa, quippe juvencula nobilis & filias nutriens, omnino renueret; vir ejus virile conſilium, Deo inſpirante, concepit, abjectis omnibus, quæ in ſæculo habebat, ut vitam ageret ruſticanam, laborans ſcilicet propriis manibus, unde ſuam ſuſtentaret vitam & uxoris, quam invitam dimittere non licebat. Tum ejus conjux gravi infirmitate flagellari cœpit. quæ agnito errore, accerſito Bernardo veniam deprecatur, & ipſa prior converſionis petit aſſenſum, & in cœtum ſanctimonialium Benedictinarum apud Elariacum * in ſuburbio Divionenſi tranſiit, ubi religioſe vivebat adhuc, cum Guillelmus ſancti Theoderici abbas hæc ſcriberet. Supererat Gerardus, ſecundus-natu poſt Guidonem, qui ut erat militiæ addictus, & ab omnibus dilectus, obſtinato animo fratris monita repellebat: ſed accepto ab inimicis, uti Bernardus prædixerat, vulnere, & in carcerem conjectus, ſe monachum eſſe Ciſtercienſem clamavit: & paullo poſt a carcere divinitus inſtar Petri eductus, votum fideliter exſecutus eſt. Itaque Bernardus jam ſpiritualis pater factus regeneratorum in Chriſto fratrum ſuorum, dehinc prædicationi cœpit inſiſtere, & quoſcumque poterat aggregare. Hos inter ei adjunctus eſt Hugo Matiſconenſis, nobilitate, probitate, opibuſque inſignis, qui, audita converſione ſocii & amici cariſſimi Bernardi, flebat quaſi perditum, quem ſæculo mortuum audiebat. Verum ubi ad ejus colloquium venit, ſubito mutatus eſt, & datis dextris in ſodalitium novæ vitæ, longe dignius veriuſque facti ſunt cor unum & anima una, quam in ſæculo ante fuiſſent. Idem poſt paucos dies ſubverſus ab aliis ſociis, a Bernardo iterum conventus, fœdus renovavit, ac propoſitum confirmavit, quod non potuit deinceps violari. Hic eſt Hugo, qui ob vitæ meritum factus eſt abbas Pontiniacenſis monaſterii, quod ipſe condiderat. Ita piiſſimi adoleſcentis ſermonibus omnes cedebant; ideoque eo publice & privatim prædicante, matres filios abſcondebant, uxores detinebant maritos, amici amicos avertebant, ne ab eo converterentur. Creſcente in hunc modum recens converſorum numero, per ſex menſes ſimul cohabitabant in domo communi apud Caſtellionem, in ſæculari habitu monaſtice viventes, dum tandem anno ſequenti Bernardus cum ſociis amplius triginta Ciſtercium ingreſſus eſt.

XXX. Gualdrici epiſcopi Laudunenſis ac civium cædes

c *Guib. lib.* 3. *de vita ſua*

Tam piis & heroïcis exemplis piget attexere lugubrem hiſtoriam, quæ hoc anno, in ipſis paſchalibus diebus, accidit in urbe Lauduno, prout deſcribitur a Guiberto [c] Novigenti abbate, teſte oculato. Horreſco referens horrendum facinus; immo multorum facinorum congeriem, cædem videlicet Gualdrici, indigni certe vita, nedum dignitate epiſcopi, ſi Guiberto credimus; multorumque civium interitum, indeque conſecutum eccleſiarum, & fere ipſius urbis incendium. Tantorum malorum originem refundit Guibertus in pravos mores epiſcoporum, qui illam ſedem a centum annis occupaverant, Adalberonis ſcilicet, alio nomine Aſcelini, Helinandi, & Ingelranni, quo mortuo, cum biennium vacaſſet illa ſedes, Gualdricus, Heinrici

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

regis Anglorum referendarius, electus eſt, cujus electioni unus reſtitit Anſellus ſeu Anſelmus canonicus, vir totius Franciæ ſuo tempore lumen tum in moribus, tum in liberalibus eccleſiaſticiſque diſciplinis: ſed tamen electus a Paſchali pontifice apud Lingonas confirmatur: ubi Guibertus ipſe, qui id fuſius refert, ſe, quamquam juniorem, ad interrogata pontificis ſuper electi perſona latine reſpondiſſe ſcribit. Tunc temporis Ingelrannus Botvenſis * comes, Ingelranni ultimo defuncti epiſcopi propinquus, infamem conſuetudinem habebat cum uxore Godefridi comitis Namucenſis, Rogerii comitis Porcenſis filia, quæ marito in Lotharingia degente, apud Tornum Porcenſis pagi caſtrum morabatur. In eam quædam dicteria & convicia clanculum jaciebat idemtidem probus alioqui vir nobilis Gerardus de Chiriſiaco *, Laudunenſis ſancti Johannis parthenonis caſtellanus; nec de Galdrico epiſcopo, ejuſque contubernalibus tacebat. Hinc ira frendens in eum epiſcopus, de ejus nece cum eis tractat; &, ne ejus conſcius videretur, Romam iter inſtituit. quo abſente Gerardus in principe beatæ Mariæ eccleſia inter orandum infra octavas epiphaniæ obtruncatus eſt. Tum vocatus Laudunum Huebertus epiſcopus Silvanectenſis, licet ob ſimoniam excommunicatus, eccleſiam reconciliavit: tumque a magiſtro Anſello & canonicis rogatus Guibertus, ſermonem habuit, quem ipſe integrum refert. Interim domus epiſcopalis ſpoliatur, & epiſcopus juſſu regis, qui eum Gerardi cædis auctorem noverat, regreſſus ad ſuam ſedem interdicitur. Roma reverſus ille Codiciacum * venit, Guibertum e proximo Novigenti monaſterio ad ſe vocat, auxilium ab eo petit, denique in urbem ſe armata manu intraturum minatur.

* de Bove.

* de Quierzy.

* Coucy.

XXXI. Communitatum origo & mala ex his ſecuta.

Inter ea, cum perditis hominibus plena eſſent in illa urbe omnia, clerici ac proceres, cauſas exigendi a populo pecunias aucupantes, de *communione* ſeu communitate ſtatuenda conſilium ineunt. Communio, novum ac mali ominis nomen, ſic ſe " habet, ait Guibertus, ut capite-cenſi omnes ſolitum ſervitutis debitum dominis ſe- " mel in anno ſolvant; &, ſi quid contra jura deliquerint, penſione legali emendent. " Facta itaque inter clerum ac proceres mutui adjutorii conjuratione, epiſcopus ex Anglia, quo nuper ad corradendas pecunias abierat, Laudunum reverſus, monetas corrupit; Thomæ Ingelranni filio, omnium mortalium nequiſſimo, eruit oculos; denique communionem, quam ipſe juraverat, regemque jurare compulerat, (tunc enim redierat in ejus gratiam) ipſe a rege abrogari machinatur, obtinetque. Id factum in cæna Domini, eodem die, quo Adalbero quondam epiſcopus regem ſuum prodiderat. Rupto communionis fœdere, furentes opidani de necando epiſcopo conjurant, vixque ab ejus cæde in ipſo ſanctiſſimo die paſchæ manus abſtinent. Feria ſecunda paſchæ, qua ad ſuburbanam ſancti Vincentii baſilicam de more procedebat clerus, impium conſilium exſequi conſtituunt. at, cum epiſcopus ſubmonitus proceſſioni non interfuiſſet, poſt multas civium cædes ipſe demum feria quinta paſchæ in cellario eccleſiæ, qua ſe abdiderat, mactatur, & membratim conciditur. Id ubi comperit Adalbero ſancti Vincentii abbas, illo ire voluit. aſt aperta fronte ei dictum eſt, eamdem illi ſortem certo imminere, ſi ſe inſanienti turbæ inſereret. Sabbato inſequenti epiſcopi cadaver ad ſanctum Vincentium, ubi Laudunenſium epiſcoporum conditorium eſt, vix deferri ſinitur: ubi abſque ullis precibus inhumane humatur. His acceptis, Radulfus Remorum archiepiſcopus Laudunum adit, eccleſiam reconciliaturus, & apud ſanctum Vincentium ſollemnes epiſcopo exſequias perſolvit, atque inter miſſarum ſollemnia ſermonem habuit *de exſecrabilibus communiis illis, in quibus contra jus & fas violenter ſervi a dominorum jure ſe ſubtrahunt.* Hæc communitatum ſeu communiarum, ut vocant, origo, quæ multis in locis plurimorum malorum cauſæ exſtitere, ut ex his quæ in Ambianenſi eccleſia paullo poſt contigere, inferius oſtendemus. Ad tot tantorumque ſcelerum expiationem divino nutu deſæviit ignis, quo princeps beatæ Mariæ eccleſia cum ſuis ornamentis conſumpta fuit; & titione ſive carbone ad ſancti Johannis monaſterium devolante, ipſius baſilica, necnon altera ſanctæ Mariæ, quæ Profunda dicitur, ſanctique Petri eccleſiæ concremantur. Addit Hermannus [a] monachus, non modo eccleſiam beatæ Mariæ cum aliis propinquioribus decem fere eccleſiis, ſed etiam domos epiſcopi atque canonicorum, multorumque civium igne ſuppoſito concrematas fuiſſe. *Facta ſunt hæc*, inquit Guibertus, *anno incarnationis dominicæ milleſimo centeſimo duodecimo, feria quinta paſchali, ſeptimo kalendas Maii.* quæ chronicæ notæ in editis vitiatæ ſunt, emendatæ apud Albericum. Hæc pluribus Guibertus abbas, qui ait,

a Herman. lib. 1 de mirac. S. Mariæ Laudun. c. 1.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

unum e proceribus illis occiſis Rainerium nomine, virum innocuum, cui ipſius Guiberti conſobrina nupſerat, cum palatium epiſcopale intrare accelerarer, lancea a tergo percuſſum fuiſſe, & epiſcopalem capellam ſubire nitentem igne media ex parte concrematum fuiſſe. De Galdrici epiſcopi nece agens Sugerius in vita Ludovici Groſſi, eum *venerabilem eccleſiæ defenſorem* vocat, eumdemque nonnulli alii laudant, non ita male de eo ſentientes atque Guibertus, qui eum quidem optime noverat, ſed vir erat cenſuræ non ſatis moderatæ. Quid ex illa clade conſecutum ſit, tædet referre, quippe quæ extra propoſitum noſtrum, & apud eumdem Guibertum legenda. Unum tantum addo, nimirum ſceleſtiſſimos illos cives, ut ſe regis judicio & meritis pœnis eximerent, perditiſſimum illum advocaſſe Thomam de Marna, vulgo de Marla, ut ſe contra regios impetus defenderet; cum vero priora facinora novis & horrendis ſceleribus cædibuſque cumulaſſe. Tunc ſancti Johannis-Baptiſtæ parthenoni præerat Rainſendis abbatiſſa, genere clariſſima inter Laudunenſes, & monaſterii provectrix, quæ eodem tempore a ſervo quodam ſuo nefarie occiſa eſt. Hæc mihi videtur eſſe *Reiſcendis venerabilis abbatiſſa*, cujus obitus VIII. idus Auguſti notatur in necrologio ſancti Vincentii.

Non multo poſt Gualdrici necem electus eſt Hugo ex decano Aurelianenſi, cui poſt ſex menſes mortuo ſuffectus eſt Bartholomæus, non minus ſanctitate quam genere clarus epiſcopus, de quo dicendi occaſio ſæpius recurret. Ad Hugonem quod attinet, hic donationes ſancti Nicolai in caſtro Roceio eccleſiæ factas hoc anno confirmavit monachis Majoris-monaſterii inibi Deo ſervientibus, præſertim eas quas comes Ebalus morti proximus per Sibyllam conjugem fieri mandaverat. Hugonis litteris adſcripta ſunt ſigna Adalberonis abbatis ſancti Vincentii, Wiberti ſeu Guiberti abbatis Noujanni, & Mainardi abbatis ſancti Nicolai, eaſque Anſelmus cancellarius ſanctæ Mariæ relegit & ſubſcripſit.

XXXII. Guibertus tractatum in Judæos edit. a Guibert lib. 3. vita c. 15.

Ad cumulum tot malorum hæretici & perverſæ doctrinæ homines in Sueſſionum partibus impia dogmata diſſeminabant. In his Johannes Sueſſionum comes, vir malitia ſollers, cujus mater cujuſdam Judæi [a] ſtudio fratrem ſuum cupiditate comitatus veneno necaverat, & ipſe Judæorum errores ac perfidiam ſectatus eſt, dira morte ob id, cum ab expeditione regia rediret, divinitus multatus. Adverſus hunc peſtiferum hominem Guibertus librum ſatis amplum edidit contra Judæos impulſu Bernardi Sueſſionenſis eccleſiæ decani, cui eumdem librum dedicavit. Initio præmittit, tolerabile utcumque fore, ſi fidei noſtræ ab his detraheretur, qui ejus dogmata non ſuſceperunt: at intolerabile eſſe, ut, qui chriſtiani dici & haberi velint, dentes & linguas ſuas in eam exacuant. In epiſtola dedicatoria non video quid ſibi velit Guibertus cum eam ita inſcribit: *Patri & domino Sueſſionenſis eccleſiæ decano Bernardo, indignus admodum prænomine ſuo.* Neque enim ullum Guiberti prænomen uſpiam legi. niſi forte prænominis voce abbatis titulum intelligat. In fine illius epiſtolæ ait, ſe, cum puer ſub pædagogo ageret, a dictitandis quibuſdam admodum ſæcularibus litterulis cælitus deterritum fuiſſe. In fine opuſculi refert, ſe a quodam Judæo accepiſſe, clericum quemdam Lauduni cum Judæo diſceptantem, ut ejus pervicacitatem emolliret, titionem ardentem e foco longe extra domum illæſa manu extuliſſe, ſed nihil profeciſſe, & Judæum id præſtigiis tribuiſſe.

XXXIII. Manichæi hæretici judicio aquæ probati. b ibid. c. 16. * Buſſy le long.

Præter Johannem comitem, quidam hæretici [b] in proxima Sueſſioni villa Buciaco * commanebant, Clementius ſcilicet cum Ebrardo fratre ſuo, homo illiteratus, ſed tamen inter ſuæ hæreſeos primores reputatus, de quo jactitabat impuriſſimus ille comes, ſe neminem eo ſapientiorem comprobaſſe. Manichæorum errores ſectabantur illi hæretici. unde corpus Chriſti Domini phantaſticum fuiſſe aſſerebant, myſterium, quod fit in altari exhorrebant, baptiſmum parvulorum non intelligentium, & conjugium damnantes. Citati a Liſiardo Sueſſionum pontifice, *viro clariſſimo*, & interrogati quid crederent, & cur conventicula haberent: conventicula quidem minime negarunt, ſed ſe *chriſtianiſſime* credere dixerunt. Sed quia talium hæreticorum mos eſt errores ſuos tegere, & ſimplicium animos clam ſeducere, *addicti ſunt judicio exorcizatæ aquæ.* In ipſo apparatu Guibertum rogavit epiſcopus, ut ab eis ſecreto quid ſentirent eliceret: at nihil ſinceri ab eis elicere potuit. Quia vero teſtes aberant, qui eos dogmatizantes audiiſſent; epiſcopo ſuggeſſit Guibertus, ut judicium aquæ perficeret. Miſſas itaque egit epiſcopus, de cujus manu ſub his verbis ſacra ſumſerunt. *Corpus & ſanguis Domini veniat vobis ad probationem hodie.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

Tum ad aquas proceditur. Epiſcopus cum multis lacrymis litaniam præcinuit, dein exorciſmum fecit. Mox illi ſub ſacramento teſtati ſunt, ſe numquam contra fidem crediddiſſe, aut docuiſſe. Clementius tamen in dolium miſſus ac ſi virga ſupernatat. quo viſo, qui præſentes aderant, de divino judicio lætantur. Ebrardus vero confeſſus errorem, cum fratre convicto in vincula conjicitur. Duo autem alii e Durmantis* villa non dubii hæretici pariter comprehenſi ſunt. *Inter ea perreximus*, inquit Guibertus, *ad Belvacenſe concilium, conſulturi epiſcopos, quid facto opus eſſet. Sed fidelis interim populus clericalem verens mollitiem, concurrit ad ergaſtulum, vinctos rapuit, & ſubjecto eis extra urbem igne pariter concremavit*, juſto, ut Guibertus putavit, zelo, *ne propagaretur carcinus*. Prædictum Belvacenſe concilium anno MCXIV. habitum eſt. Jam ad alia pergamus.

* *Dormans.*

XXXIV. Radulfo S. Theoderici abbati ſuccedit Gaufridus.

In monaſterio ſancti Theoderici prope Remos Radulfus abbas, rebus bene geſtis inſignis, fato functus eſt hoc anno pridie idus Junii, forte ex peſtilentia, ad quam ſedandam ſancti Theoderici reliquiæ anno præcedente ad villam *Chalor* dictam delatæ ſunt. Radulfo ſubrogatus eſt ex proximo ſancti Nicaſii monaſterio Gaufridus ſeu Joffridus tunc prior, vir vitæ venerabilis ac meriti non vulgaris, qui poſt annos octo tranſlatus eſt ad Sueſſionenſe S. Medardi cœnobium, promotuſque demum ad epiſcopatum Catalaunenſem. Is tres præbendas fratrum aſſignavit inſtituendo anniverſario Adalberonis archiepiſcopi, qui clericis monachos apud ſanctum Theodericum reſtituerat. Idem Walchero Rocceienſi, qui Vidulæ piſcaturam uſurpare moliebatur, ſtrenue reſtitit, eumque pertinaciter cœptis inſiſtentem excommunicari curavit, ac tandem effecit, ut ille in ultimo agone reſipiſcens, ab ipſo Gaufrido abſolutionem petierit, quam obtinuit.

XXXV. S. Nicaſio Ruminiaci cella ſubjecta.

Tunc S. Nicaſii monaſterio jam ab annis novem præerat Jorannus abbas religioſiſſimus, cujus tempore eccleſia S. Petri de Ruminiaco, quæ villa eſt diœceſis Remenſis in Teoraſcia, in cellam erecta eſt. Hanc eccleſiam jamdudum, uſu quidem praviſſimo, ſed valde inveterato, invaſerant prænobiles Ruminiaci toparchæ a tempore Odonis-Fortis. ſed tandem Nicolaus [a] *Domiſus*, alterius Nicolai filius, grande piaculum reputans retinere contra fas patrimonium Chriſti, eam Nicaſianis reſignavit, ea conditione, ut pauculis, qui illic erant, clericis monachi ſubrogarentur, & anniverſarium parentum ſuorum celebraretur. quod Rodulfus-Viridis archiepiſcopus litteris ſuis confirmavit, datis Remis hoc anno, archiepiſcopatus ejus quinto. His litteris appoſita ſunt ſigna Azenarii abbatis S. Remigii, Hugonis Altivillarenſis, Harderici Moſomenſis, Hugonis S. Baſoli, Joranni S. Nicaſii & Bernardi S. Caloceri abbatum, atque dignitatum eccleſiæ metropolitanæ. Hoc loco Marlotus ingemiſcit de miſerabili illius cellæ ſtatu, quam numquam adeunt priores ſæculares, quibus in prædam data eſt. unde ruunt ædificia, gemunt pauperes, nec amplius quidquam utilitatis accipiunt incolæ ex ſacris illis ædibus, quas ſummo ſtudio veteres archiepiſcopi & nobiles etiam ad ornatum provinciæ inſtituerant. Hæc Marlotus, qui elenchum veterum dominorum de Ruminiaco ibidem ſubdit.

a *Marlot. to. 2. p. 251. & ſeqq.*

S. Nicaſii viri illuſtres.

Joranno abbate magnopere floruit in S. Nicaſii monaſterio diſciplina regularis, ex quo viri pietate & doctrina inſignes prodiere, in his Gaufridus S. Theoderici abbas mox laudatus, Guillelmus ejus ſucceſſor, Simon abbas S. Nicolai de Boſco, & Drogo abbas primus ſancti Johannis apud Laudunum poſt ejectas moniales, creatus demum cardinalis, ut inferius videbimus: quibus addendus Arnulfus, Gemblaci factus abbas, qui poſtmodum, uti & Guillelmus, ad Signiacenſe monaſterium receſſit. Denique Jorannus ipſe abbas, dimiſſa præfectura, ad Cartuſiam Montis-Dei ſe recepit, quem *virum ſuæ ſanctitatis merito omnibus bonis imitabilem* prædicat Rainaldus II. Remorum archiepiſcopus in litteris anno MCXXXV. datis, quibus res quaſdam ab eo comparatas confirmat.

XXXVI. Helgoto abbati S. Audoëni ſuccedit Guillelmus.

Rotomagi in S. Audoëni monaſterio Helgotus abbas ſupremum diem abſolvit [b] XII. kal. Decembris, poſtquam illud cœnobium viginti annis recte adminiſtraſſet, & baſilicæ fabricam, a Nicolao abbate inceptam, valde promoviſſet. Sepultus eſt ante altare S. Stephani protomartyris, quod tunc in veſtibulo ad aquilonarem plagam poſitum erat. Eidem ſubrogatus ad quatuordecim annos Guillelmus Balotenſis, ejuſdem loci a pueritia monachus, cujus tempore baſilica illa ingens, vix annorum ſexaginta ſpatio abſoluta, a Goiſfredo archiepiſcopo dedicata fuit anno MCXXVI. ſed poſt decem annos incendio deformata. Hanc utcumque repararunt [c] monachi,

b *Orderic. lib. 8. p. 710.*

c *Pommeraye lib. 2. hiſt. S. Audoëni c. 12.*

Digitized by Google

ANN. CHR. MCXII. donec tandem Johannes abbas, cognomento Marca-argenti, auguſtiſſimum illud, quod hodie ſpectantibus admirationem affert, templum anno M CCC. XVIII. inchoavit, ut in continuatione horum Annalium, Deo favente, dicetur.

Cadomenſes abbatiſſæ.

Cadomenſe ſanctiſſimæ Trinitatis monaſterium rexit ad annum uſque M C XII. Mathildis abbatiſſa, quam Anſelmus dehortatus eſt a propoſito abdicandæ abbatiæ, cui annis quadraginta-ſeptem laudabiliter præfuit. Hanc tamen *obiiſſe anno prælationis ſuæ quinquageſimo quarto, pridie nonas Julias*, aperte tradit epiſtola encyclica ſtatim ab ejuſdem morte variis tum Galliæ, tum Angliæ eccleſiis a Cadomenſibus ſanctimonialibus miſſa. quod & idem habetur in titulo, ut vocabant, ſancti Martini Turonenſis, iiſdem ſanctimonialibus poſtea miſſo. At id conciliari nulla ratione poteſt neque cum Orderico Vitali & Willelmo Gemeticenſi [a], auctoribus coævis, ſcribentibus Mathildem Cadomenſi abbatiæ præfuiſſe annis dumtaxat quadraginta-ſeptem, aut fere quadraginta-octo, neque cum ipſa rerum ſerie. Conſtat enim ex Orderico Cæciliam, quæ Mathildi ſucceſſit, *fere* XIV. *annis ſanctimonialium regimen laudabiliter geſſiſſe, annoque dominicæ incarnationis* M C XXVII. *tertio idus Julii de hoc ſæculo migraſſe, anno* XXVI. *regni fratris ſui*. Quo quidem ex numero ſi ſubduxerimus quatuordecim annos, incidemus in annum Chriſti M C XII. quo regimen abbatiæ inire debuit Cæcilia. Si vero ex anno Chriſti M C XII. ſubducamus quinquaginta-quatuor annos regiminis Mathildis, incidemus in annum M LVIII. quo nondum fundata erat abbatia S. Trinitatis Cadomenſis. Nulla difficultatis iſtius ſolvendæ ratio ſuppetere videtur, niſi forte Mathildis per ſex circiter annos præfuerit monialibus apud Cadomum congregatis, nondum conſtructo monaſterio S. Trinitatis: vel præfuiſſet monaſterio S. Leodegarii Pratellenſi, antequam ad Cadomenſe vocaretur, cujus tamen Pratellenſis regiminis nulla prorſus exſtant documenta. Aſſumtam enim fuiſſe Mathildem ex monaſterio Pratellenſi, docet hujus monaſterii titulus, in quo de Mathilde abbatiſſa ſic canit poëta:

[a] Vuillel. Gem. l. 7. c. 26. Orderic. lib. 5. p. 548. & l. 7. p. 648.

Dum ſic polleret, ſuper hoc dum fama volaret,
Abſtulit hanc nobis gemmam regina Mathildis,
Tradens cœnobium ſibi matris jure regendum,
Quod ſub honore Dei conſtruxerat ipſa Cadomi.

Diſcimus inſuper tum ex rotulo parthenonis Cadomenſis, tum ex titulis eccleſiarum ſanctæ Radegundis Pictavenſis, S. Petri Santonicæ ſedis, & S. Dionyſii Novigenti caſtri Pertici, regum ſanguine (quorum? incertum) ortam fuiſſe Mathildem. Eorum omnium titulorum, ad ducentos quinquaginta quatuor, in unum rotulum longum decem circiter & ſeptem ulnas aſſutorum, archetypum ipſum Mathildis ætatem redolens, vidimus, aſſervatum in inſigni abbatia ſanctæ Trinitatis Cadomenſis. Certe ſcriptos fuiſſe plures ex iis titulis ante ipſam Cæciliæ electionem, probat titulus S. Petri Namnetenſis, Cadomenſibus ſanctimonialibus ſuadens, ut *Cæciliam filiam regis* loco Mathildis *faciant*. Modo citatos in Appendice referemus cum epiſtola encyclica parthenonis Cadomenſis, cujus primæ quatuor lineæ, lacera jam & vetuſtate conſumpta ſuperiori parte membranæ, legi non potuerunt. Mathildi ſucceſſit, ut diximus, Cæcilia, Willelmi Conquæſtoris filia, quam pater Fiſcamni anno M LXXV. per manum Johannis archiepiſcopi Deo conſecrandam obtulerat. Tum in parthenio S. Trinitatis ſub Mathilde abbatiſſa diligentiſſime educata, in virginitatis propoſito fidelis, & ſanctæ regulæ tota mancipata, abbatiſſæ officium poſt Mathildem annis fere quatuordecim optime adminiſtravit.

XXXVII. Floriaco remiſſæ exactiones.

Per id tempus Fulco, Waſtinienſis in Burgundia vicecomes, varias Floriacenſibus noſtris moleſtias & vexationes in eorum prædio Matriniaco * inferebat. Querelas hac de re Boſo abbas detulit ad Ludovicum regem, tunc Belnæ * in Burgundia degentem. Auditis utrimque partibus, rex litem compoſuit ſub certis conditionibus, quas hic referre parum intereſt. Regiis litteris appoſita ſunt ſigna quatuor primorum regni tunc miniſtrorum, ſcilicet Anſelli de Garlanda dapiferi, Hugonis conſtabularii, Widonis Silvanectenſis buticularii & Guidonis Waleranni camerarii. *Actum Loriaci * in palatio publice anno incarnati Verbi* M C XII. *anno vero conſecrationis noſtræ* III. Stephanus cancellarius relegendo ſubſcripſit. Poſt hæc adſcripta ſunt ſigna Daimberti Senonenſis archiepiſcopi & Leodegarii Bituricenſis; tum Ivonis Carnotenſis epiſcopi, Walonis epiſcopi S. Pauli Leonenſis, & Johannis Aurelianenſis.

* Marigny.
* Beaune.
* Lorry.

De

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

De palatio Loriaci, quod opidum eſt pagi Waſtinenſis, vide quæ protulimus in ſecunda editione librorum de re diplomatica. Plura inferius de Boſone Floriacenſi abbate, qui ſuperſtes fuit ad annum MCXXXVIII.

XXXVIII. Andreas abbas Caſalis-benedicti obit.

Apud Caſale-benedictum in Biturigibus ad cæleſtem patriam migravit venerabilis Andreas, illius monaſterii conditor [a] & primus abbas, qui ex Vallis-umbroſæ cœnobio jam pridem in Galliam acceſſerat, ubi loca non pauca monaſticis inſtitutis decoravit. Exſtat de ejus obitu Caſalis-benedicti monachorum encyclica [b] epiſtola, in qua annus & dies ejus obitus, necnon præcipua ejus facta compendio præſtringuntur in hunc modum. *Hic beatus vir anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti milleſimo centeſimo duodecimo, indictione quinta*, XII. *kalendas Februarii, explevit naturæ jura, mortis perſolvens debita. Pro cujus anima fundere Deo preces non ſit vobis deſidia, quia illum credimus regnare in cæleſti gloria, & pro noſtris exceſſibus ſupplicare Deo in ſuperna curia. Iſte enim vitæ admirabilis, cilicinis veſtibus & laneis poſt converſionem ſuam ſuper propriam carnem ſemper uſus fuit; eamdem quoque multis macerans jejuniis, viginti & octo annis quadrageſimalem vitam duxit. Præter ea pietate, miſericordia, caritate ineffabili plenus, multis ſubvenit egenis, quibus conſilium, quibus auxilium, quibus refugium fuit. Primus quoque abbatiam noſtram, quæ vocatur Caſale-benedictum, conſtruxit, pluresque cellulas ſibi ſuppoſitas, ſcilicet Corneliacum, Contras, Altaria, S. Benignum, Beeſcam, Polinas, S. Anianum, Cambonum, Salviniacum: in quibus locis dumtaxat pro Dei amore monachos, ſub norma beati Benedicti victuros & divinæ pietati quotidie militaturos, coadunavit: quos verbis divinis ſpiritualiter, & temporalibus cibis corporaliter, prout potuit, paſcere non deſtitit. Sæpe etiam cum fratres paupertatis onere nimium gravarentur, non habentes unde humanam naturam, ut deceret, reparare valerent; iſte non ad modum mercenarii, ſed ad ſimilitudinem pii & boni paſtoris, ſemetipſum periculo mortis tradens, pro eorum utilitate non ſolum per loca vicina mendicando ibat; ſed etiam mare tranſiens, in Anglicam terram pergebat. unde gratia Dei cum ornamentis pluribus & marcis argenti redibat, quibus eccleſiam ſuam honorifice decorabat, & fratrum ſuorum inopiam ſuſtentabat.* Ad hæc ei *mos inerat celebrando miſſas quotidie ſe in holocauſtum Domino mactare: quin etiam multoties totum ex ordine pſalterium legendo offerre Deo, antequam cibum ſumeret, conabatur.* In fine monachi de tanti patris obitu *inconſolabiliter lugentes, non parem, non ſimilem ulterius*, inquiunt, *habituri*, pro eo preces obnixe depoſcunt. Ejus tranſlatio in domeſticis tabulis notatur XII. kal. Martii, quo ſcilicet die ejus corpus e primario tumulo tranſlatum fuit ad latus evangelii prope majus altare, ubi hactenus cernitur.

Ejus ſucceſſores.

Andream beatum non immerito vocant, cui in regimine monaſterii unanimi fratrum calculo ſubſtitutus eſt Geraldus ſeu Geraudus, cujus tempore Caſalenſes gravis ſcrupulus torſit, ob eam ſcilicet cauſam, quod prior & canonici ſancti Cyrici Suldunenſis ſeu Exoldunenſis*, qui Andreæ abbati ejuſque monachis locum ædificando cœmeterio & oratorio contulerant, poſtea conſtruendi *burgi*, ut vocant, facultatem & parochialia jura hac conditione contuliſſent, ut eis annuum cenſum quinque ſolidorum monachi perſolverent. quod cum iſti non ſine ſimoniæ crimine factum crederent, locum deſerere deliberarunt. Verum conſultus ab eis Paſchalis papa cenſuit, *placitum* illud *ſimoniaci flagitii nihil habere*, mandavitque, ut ne monaſterium ſuum desererent, ſed in eo, ſicut promiſerant, ſtabiles manerent in ſancta religione. Quamquam Leodegarius Bituricenſis, qui ea de re Remenſis concilii patres conſuluerat, eos ad cautelam abſolvit, vetuitque ne deinceps clerici ſancti Cyrici cenſum illum exigerent. Inſtrumentum ea de re ex authentico habes in Appendice. Giraldo abbati Gaufridus Carnotenſis epiſcopus eccleſiam S. Germani de villa Emblonis tradidit anno MCXVIII. laudantibus Goſleno archidiacono, Goſleno de Leugis, aliiſque canonicis, qui Goſlenus Gaufridi epiſcopi nepos ac ſucceſſor fuit. Geraldo ſucceſſit Iſembertus, Iſemberto Radulfus anno ſaltem MCXXXV. ut ſuo loco videbimus.

* d'Iſſoudun.

XXXIX. S. Sulpicii parthenon Redonis fundatur.

Apud Redonas Britanniæ civitatem duo ſunt celeberrima virginum Benedictinarum cœnobia: unum ſancti Georgii, de quo in ſuperioribus [c] egimus: alterum ſub titulo S. Sulpicii extra muros urbis, quod hoc anno ab Alano Fergentio duce conditum eſt in prædio *Merle* appellato, agente Radulfo [d] de Fuſteïa, S. Jovini de Marnis monacho, qui in vita eremitica Rotberti de Arbriſello, Bernardi Tironienſis, & Vitalis ſocius fuerat. Prima ejus loci abbatiſſa exſtitit Maria, Stephani

a *V. lib.* 70. *n.* 81.
b *Spicil. to.* 2. *p.* 518.
c *lib.* 56. *n.* 82.
d *V. lib.* 68. *n.* 67.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1111. Campaniæ comitis, poſtmodum regis, & Bertæ Britanniæ duciſſæ filia, quam Marbodus Redonenſis epiſcopus anno M C XVII. benedixit. quo anno Fulco Andecavenſium & Cenomannenſium comes, ejuſque conjux Aremburgis ſeu Eremburgis prædium Fontis-S. Martini novo ſancti Sulpicii monaſterio tradidit *in manibus Radulfi monachi magiſtri ſanctimonialium, & eum de hoc dono inveſtivit cum aureo anulo in aula* ſua *Cenomannis*. Idem Radulfus *de Flageïo* cognominatur in charta Wil-
* al. Flagreïo. lelmi epiſcopi Pictavenſis, qui eodem anno M C XVII. *Radulfo de Flageïo*, ſanctiſſimo viro & religioſiſſimo, eccleſiam Dei & S. Mariæ Magdalenæ, quæ ſita eſt in parrochia Ful-*
* Fougerenſe. *geroſiæ*, ad opus ſanctimonialium S. Sulpicii, videntibus & audientibus Roberto epiſcopo de Cornugallia*, aliiſque, conceſſit. Idem poſt annos duodecim aliam donationem fecit *Mariæ abbatiſſæ totique conventui virginum eccleſiæ beatiſſimæ Virginis Mariæ & S. Sulpicii Nidi-merli, ſub monaſtico ordine uni viro Chriſto deſponſatarum.* Ad hæc Co-
* al. in Aquilone. nanus comes cum matre ſua, ſorore & uxore, *monaſterium S. Mariæ Magelonæ*, quod Britannice Locmaria vocatur, Radulfo priori atque Mariæ abbatiſſæ necnon & ſororibus ibidem Domino ſervientibus* cum ſuis adjunctis contulit. quod Robertus Coriſopitenſis epiſcopus anno M C XXIV. confirmavit.

XL. Ejus cellæ & abbatiſſæ. In tribus prædictis locis erectæ ſunt tres cellæ ſeu prioratus conventuales ſub ditione & ſubjectione S. Sulpicii principis monaſterii, nimirum prioratus Fontis S. Martini in diœceſi Cenomannenſi; prioratus S. Magdalenæ de Fulgeroſia in diœceſi modo Rupellenſi; prioratus S. Mariæ, Locmaria dictus, in Coriſopitenſi, cui addendus Locmaria minor in Venetenſi, præter duos in Anglia prioratus in diœceſi Roffenſi.

Maria S. Sulpicii prima abbatiſſa locum rexit uſque ad annum M C LIX. cui Nina abbatiſſa ſucceſſiſſe dicitur apud Albertum, & anno M C LXXI. deceſſiſſe, Ninæ vero Ennoguendis, Ennoguendi porro Amelina, anno M C LXXXVII. ad annum M CCX. Et quidem certum eſt Ninam abbatiſſam jam loco præfuiſſe anno M C LXII. quo anno Alexander III. *dilectis in Chriſto filiabus Ninæ abbatiſſæ monaſterii beatæ Mariæ, quod in ſilva Nidi-merli ſitum eſt, ejuſque ſororibus* confirmat omnes illius parthenonis poſſeſſiones & eccleſias atque cellas. At conſtat eamdem Ninam adhuc ſuperſtitem fuiſſe anno M C LXXXI. quo anno Philippus Redonenſis epiſcopus Ninæ *S. Sulpicii abbatiſſæ, dilectæ filiæ ſuæ in Chriſto, atque cunctis fratribus & ſororibus ibidem Deo famulantibus*, eccleſiam de Erceïo, quam dono & conceſſione anteceſſorum ſuorum felicis memoriæ domini Alani & Stephani Redonenſium epiſcoporum jam poſſide-
» bant, litteris ſuis confirmavit, ita ut ipſis liceat unum *ex confratribus* ſuis, ſi volue-
» rint, aut quemlibet alium idoneum preſbyterum illuc mittere ad ejuſdem eccleſiæ
» adminiſtrationem. Ex quibus intelligitur, duplex S. Sulpicii monaſterium fuiſſe,
» fratrum videlicet ſub priore, & ſororum ſub abbatiſſa. quod etiam probat charta
» cujuſdam Bardoli, Juhelli-largi filii, qui Jeruſalem profecturus, ſuſcepta cruce, venit
» ad eccleſiam beatæ Mariæ & S. Sulpicii, *ibique coram multitudine fratrum & ſancti-*
» *monialium*, & in præſentia Mariæ abbatiſſæ, donationes eidem loco a patre ſuo fa-
» ctas confirmavit. Dehinc ex ſacris locis reverſus, *infirmitate cogente*, ad abbatiam
» S. Sulpicii acceſſit, eaſdemque donationes denuo ratas habuit; ac demum habitu
» religionis ſuſcepto deceſſit. Hoc inſtrumentum chronicis notis deſtitutum eſt, ideoque incertum utri ex duabus Mariæ abbatiſſæ tribuendum ſit. tametſi potius convenire videatur poſteriori, quæ labente ſæculo tertio-decimo præfuit, quam priori, cujus tempore tanta illic multitudo fratrum non erat. Inſigne eſt hodie quoque S. Sulpicii monaſterium, non magis numeroſo virginum cœtu celebre, quam religione & diſciplina regulari, quam ibidem Margareta *d'Angennes* abbatiſſa ſuperiori ſæculo decimo-ſeptimo inchoato reſtituit. Illic pro ſancto habetur, ſed nullo eccleſiaſtico officio colitur Radulfus, prior & primus ejuſdem loci inſtitutor, mortuus anno M C XXIX, & quidem XVII. kal. Septembris, quo die ita de eo legitur in necrologio, *Obiit S. Radulfus monachus S. Jovini, ſervus & pater fratrum & monialium ſanctarum abbatiæ S. Sulpicii anno Domini* M C XXIX. Eumdem annum aſſignat Landvenecenſe necrologium, ſed alium diem, nempe ipſas kalendas Februarii. Hæc ex S. Sulpicii monumentis, quæ mihi communicavit noſter Alexius *Lobineau*, hiſtoriæ Britannicæ ſcriptor.

XLI. Majori-monaſterio factæ donationes. Per id temporis Papinus quidam, civis Namnetenſis, eccleſiam ſanctæ Crucis, intra muros urbis Namneticæ ſitam, Majori-monaſterio contulit, hocque donum

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

fecit in manu Willelmi abbatis. quod Alanus comes cum Ermengarde ejus conjuge ratum habuit, primo quidem *in aula ejus ad caput tabulæ*, vidente & probante comitiſſa; deinde ipſa quoque comitiſſa *per quemdam cultellum in capella juxta buſetum*, quas formulas in aliis ejuſdem comitis actis legi; poſtremo Conanus, filius prædicti Alani comitis & Ermengardis, *per pannum mantelli ſui in manu domni Willelmi prioris*, qui & ipſe donum comitiſſæ receperat. Porro parvo poſt tempore *idem Conanus, rediens a ſorore ſua* Agnete ſcilicet, *quam nuptui tradiderat comiti Flandriæ* Balduino VII. una cum prædicta matre ſua, adiit Majus-monaſterium; ingreſſuſque capitulum, illius eccleſiæ donationem denuo confirmavit, aliaque adjecit præſentibus Lamberto abbate ſancti Nicolai apud Andecavos, Stephano abbate Nucarienſi cum Willelmo Majoris-monaſterii abbate & toto conventu multiſque aliis. Hic eſt Balduinus comes, cognomento Securis * ſive Securicula, qui ſcuto ejus fronti per infortunium illiſo ſauciatus, ſumto in extremis habitu monaſtico xv. kal. Junii anno MCXVII. interiit, & in ſancti Bertini monaſterio ſepultus eſt, teſtante Iperio, nullis liberis ex Agnete ſuſceptis: cui Carolus, Canuti Daniæ regis & Adelæ Flandricæ filius, Bonus cognomine, in comitatu ſucceſſit.

* *à la Hache.*

XLII. Tucionis monaſterium conditur.

Sub hunc annum ædificari cœptum eſt Tucionenſe * monaſterium apud Pictones in vaſtiſſima ſilva Tucionenſi, ubi veteris oratorii rudera erant, quod quidam eremitæ olim conſtruxiſſe perhibentur. Hunc locum Fulcaudus Francardi, Rotberto de Arbriſellis contulit ad monaſterium ædificandum, quod caput illius Ordinis aliquamdiu exſtitit. Huic donationi obſtitere primum vicini Nantolienſes monachi, qui hunc fundum ſui juris eſſe contendebant: ſed tandem aſſenſum præbuit Gauterius ſeu Galterius abbas cum toto conventu. quod Petrus Pictavenſis epiſcopus & Girardus Engoliſmenſis epiſcopus, apoſtolicæ ſedis legatus, litteris ſuis comprobarunt. Petri epiſcopi litteræ anno MCXII. indictione v. Girardi vero triennio ſerius datæ ſunt. Illic monaſticum habitum induit Grimoardus frater Geraldi de Salis, ſuperius [a] laudatus, dein factus prior apud Caſtellariam, & poſt mortem fratris abbas Allodienſis; ac demum Pictavorum præſul. Perſtat etiam nunc Tucionenſe monaſterium in archipreſbyteratu Ruffiacenſi ſub ordine Fontis-Ebraldi.

* *le Touſſon.*
a *lib. 72. n. 18.*

XLIII. Saviniacenſe item monaſterium.

Rotberti de Arbiſſelis in vita eremitica ſocius fuerat beatus Vitalis, qui hoc anno Saviniacenſe monaſterium exſtruxiſſe traditur, tametſi paullo ante hoc monaſterium exſtitiſſe videtur, ut ſuperius [b] diximus, habita ſcilicet ratione temporis, quo conſtrui cœptum eſt. Primariæ tamen litteræ, quibus Radulfus Fulgerienſis condendo monaſterio locum Vitali conceſſit, hoc anno datæ [c] ſunt, quarum hæc verba Radulfi pietatem teſtantur. *Ego Radulfus Fulgerienſis, univerſorum conſummationem & finem attendens, & in futurum ſaluti meæ providens ſimul ac conſulens, quod propriis meritis obtinere non poſſum, a pauperibus ſpiritu regnum cælorum, quod ipſorum eſt, emendum putavi. Eos enim in illa cæleſti curia ſemper advocatos habere deſiderans, utpote cujus ipſi ſunt concives ſimul & præſules, ad eoſdem, tamquam ad ſanctæ munitionis aſylum, confugio: ut eorum ſaltem merear opitulatione ſalvari, qui de meis meritis nonniſi mortem & damnationem invenio. Dono igitur ego Radulfus cum uxore mea Avitia, & filiis meis, Mainone, Franſgalone, Heinrico & Roberto, Deo & domno Vitali eremitæ in poſſeſſionem & cænobiale domicilium monachorum, videlicet foreſtam de Savigneio, ſicut ex una parte fluvius, qui vocatur Chamba, ipſam foreſtam a Cenomannia diſterminat; & ex altera parte Chambeneſta fluviolus ab ipſo vico ſeparat, qui Savigneïum appellatur.* Atque ut *nemo ſervos Dei inibi commorantes inquietare audeat, Turgiſius Abrincenſis epiſcopus*, in cujus parochia locus ſitus eſt, eum *ab omni conſuetudinum epiſcopalium exactione* immunem eſſe voluit. *Hæc donatio confirmata eſt & ſignata apud Savigneïum anno ab incarnatione Domini* MCXII. *indictione* v. *epacta* XXI. & quidem VIII. *kal. Februarii, anno regni primi Henrici regis Anglorum & ducis Normannorum* XIII. *anno vero archipræſulatus Gaufridi Rotomagenſis archiepiſcopi* III. *Turgiſii quoque Abrincenſis epiſcopi anno præſulatus* XVIII. Ubi notanda hæc verba, quibus *donatio confirmata* dicitur, quæ fortaſſe ante aliquot annos facta fuerit, ut alias obſervatum. Quamquam in chronico Saviniacenſi [d] beatus Vitalis, *optimus ſeminiverbius* anno Domini MCXII. *monaſterium iſtud, quod dicitur Savigniacum, in confinio Normanniæ & minoris Britanniæ* ædificaſſe traditur, & modernas *inſtitutiones, in aliquibus Ciſtercienſibus ſimiles monachis ſuis impoſuiſſe, ibidemque virtutibus & miraculis claruiſſe*, inter quæ *quemdam militem mortuum, populo præſente, ſuis ſanctis precibus reſuſcitavit.* Vitalis porro hanc abbatiam annis decem

b *V. lib. 70. n. 94.*
c *Martene Miſcell. to. 1. part. 2. p. 53.*
d *Baluz. to. 2. Miſcell. p. 310.*

ANN. CHR. 1111. a Martene ubi ſupra p. 55.

rexit. Exſtat ad eum Paſchalis II [a]. epiſtola, dilecto filio *Vitali abbati ſanctæ Trinitatis de Savigneio* inſcripta, in qua ſcribit ſe audiviſſe, *in nemore quodam deſerto & invio eccleſiam ædificatam, & religioſos fratres per* ejus *induſtriam congregatos eſſe:* quorum
» quieti providens concedit, ut pro interdicto communi parrochiæ, in qua manent,
» eorum eccleſia nullo modo careat divinis officiis.

XLIV. Sithienſes Cluniacenſibus ſubjici detrectant.

Sub hunc annum, referente Iperio, Pontius Cluniacenſis abbas, monaſteriis ſuis per Franciam & Hiſpaniam luſtratis, S. Bertini quoque monaſterium adire conſtituit. Itaque Abbatis-villam magno comitatu *cum centum mulis* profectus, Lamberto abbati ſignificavit, ſe paſcha in Sithienſi monaſterio celebrare velle: & illic, tamquam in proprio, curiam ſuam tenere. Hoc nuntio exhilarati Cluniacenſes, qui ibidem principem locum tenebant, dictitare cœperunt, Sithienſem abbatem præſente Cluniacenſi ſolita reverentia & poteſtate privandum, ejuſque ſedem Cluniacenſi cedendam, utpote abbatum abbati, qui pro nutu & arbitrio quos vellet, inſtitueret, ac deponeret. Hæc graviter ferentes Sithienſes, Clementiam Flandriæ comitiſſam ejuſque filium comitem Balduinum perpulerunt, ut Pontio abbati mandarent, opportunum ſibi non eſſe venire ad S. Bertinum. Id Sithienſium inſtinctu factum Pontius facile conjiciens, Lambertum flectere nititur. At ille veritus fortiorum conflictum, & nominis ſui apud ſuos infamiam, ſi nobilem abbatiam Cluniacenſium jugo ac ſervituti ſubjiceret, ad Pontii nutum nequaquam flecti ſuſtinuit. Interim comes & comitiſſa ad tuendam monaſterii libertatem animantur. Non tamen animum abjicit Pontius, ſed per Abbatis-villæ priorem urget Lambertum, ut cum eo comitiſſam conveniat, efficiatque Pontio conductum dari, acceſſuro ad ſanctum Bertinum, *quaſi in propria.* His verbis offenſi comitiſſa & comes, nullum Pontii nuntio reſponſum dederunt. Hæc omnia Lamberto imputabat Pontius, qui ei mandat, ut ſuos Cluniacenſes, qui in Sithiu demorabantur, Rumiliacum ad ſe mittat. quod Lambertus exſecutus eſt. Inde Pontius ad Lihunenſem digreſſus cellam, duobus Sithienſibus monachis, dudum Cluniaci profeſſis, ſed Atrebati commorantibus, ſubmiſſis equis præcipit, ut ad ſe veniant. quod ubi reſcivit Lambertus, Atrebatum pergit, & Gelduino dudum Aquicinctino abbate, tunc vero in Sithiu incluſo, atque æditu Morinenſi ad Pontium præmiſſis, monet, ſuos ut quantocius reddat: ſin autem, Romam ad papam eum citari jubet. Hoc facto, quamvis non ignoraret rem arduam eſſe Cluniacenſium auctoritati reſiſtere; ſed tamen animo reputans difficilius eſſe *Flandrorum ſuperbiam Burgundionum dominationi ſubjicere;* Romam properat, in curia cauſam exponit, ſicque ejus votis fortuna arriſit, ut curiæ judicio quidquid vellet, impetraret. Invenit quippe Romanos curiales offenſos in Cluniacenſes, quod hi duriora in papam & cardinales ſcripſiſſent ob privilegium inveſtiturarum, etſi per vim, imperatori conceſſum. Itaque Lamberto abbati pontificium diploma indultum eſt a Paſchali papa, quo diplomate ea omnia, quæ Lambertus Cluniaci contra Sithienſium libertatem fecerat, etſi a comite & epiſcopo approbata, irrita declarata ſunt, maxime quod abſque aſſenſu capituli, cum Sithienſis, tum Morinenſis, epiſcopus & abbas id feciſſent. Hoc diploma datum eſt anno ſequenti, idque denuo poſtea ab eodem Paſchali confirmari curavit Lambertus. Hæc omnia ex Iperio retuli. Nihilominus tamen hæc controverſia deinceps iterum excitata eſt, ut in conſequentibus videbimus.

XLV. Aquicinctenſes abbates. b V. lib. 70. n. 39.

Addit Iperius, Gelduinum, Aquicinctinum olim abbatem, cum efficere non potuiſſet, ut Pontius ad ſanctum Bertinum veniret, transfretaſſe in Angliam, ubi non multo poſt obierit. Actum eſt ſuperius [b] de Gelduino, ejuſque depoſitione. In vulgatis indicibus ejus ſucceſſor ponitur Rotbertus, & poſt eum Alviſus: ſed de Rotberto nihil niſi nomen, præterquam in additamentis ad Sigeberti chronicon ad annum MCXI. quo Robertus Aquicinenſis cœnobii abbas, ægre ferens infeſtatione quorumdam ſæcularium vexari eccleſiam ſibi creditam, idque ipſi imputari, abbatiam dimiſiſſe dicitur, *ſuccedente ei domno Alviſo.* At, ſi quidem Robertus Gel-

Alviſus abbas.

duino ſuffectus eſt, non Alviſum ſed Simonem ei ſucceſſiſſe conſtat. In chartario quippe ſancti Quintini de Inſula invenio, Simonem abbatem Aquicinenſem, ut tum ſcribebant, concordiam hoc anno feciſſe cum R. abbate Ciſonienſi inter beati Quintini eccleſiam & Balduinum majorem Senginenſem ſuper quibuſdam rebus, quas in villa *Sengin* major ille ſibi competere contendebat. *Actum apud Sengin, anno incarnati Verbi* MCXII. *menſe Septembri.* Itaque nonniſi poſt id tempus Alviſus

promotus fuit ad illam abbatiam, & quidem poſt Simonem, anno ſequenti, non proxime poſt Rotbertum. ANN. CHR. 1112.

Erat Alviſus monachus Sithienſis, quem Lambertus abbas mox laudatus cum aliis e ſuis miſerat ad reformandum ſancti Vedaſti cœnobium, cujus tunc prior erat, cum idem Lambertus Aquicinctenſibus auctor fuit, ut ad ſarciendam in monaſterio ſuo concordiam & diſciplinam regularem Alviſum abbatem poſtularent, virum utique pietate & doctrina inſignem, qui poſtmodum ad epiſcopatum Atrebatenſem aſſumtus eſt.

XLVI. Sigeberti Gemblacenſis obitus.

In hoc anno deſinit chronicon Sigeberti monachi Gemmelacenſis ſeu Gemblacenſis, qui ipſo anno deceſſit III. nonas Octobris, de quo ad ejus chronici calcem hæc leguntur in Miræi editione, ſed rectius in codice Joliano: *Domnus Sigebertus, venerabilis monachus Gemblacenſis cœnobii, vir in omni ſcientia litterarum incomparabilis ingenii, deſcriptor præcedentium in hoc libro temporum, III. nonas Octobris obiit, & ſuis graviſſimum mœrorem abſentia ſua reliquit. qui etiam librum illuſtrium virorum, & multa utilia doctrina ſua & librorum monumenta nobis reliquit.* Hic in fine libri ſui *de illuſtribus ſuis*, ut ipſe eum inſcribit, ſeu de ſcriptoribus eccleſiaſticis, indicem operum ſuorum contexuit. Gemblacenſis chronici ſcriptor [a] anonymus, qui ſe ab eo eruditum fuiſſe dicit, multos ſe meliores illius diſcipulos ante eum præmiſſos ait, paucos poſt eum relictos. *At vir prudens*, inquit, *cum eſſet multæ gravitatis, non erat indiſcretæ auſteritatis, ſed erat ad omnes, ut res poſcebat, diſcretæ mediocritatis. Scripturarum, maxime divinarum, lectio & meditatio eum occupabat: ſed tamen quotidiana miſſarum celebratio & devota ad Deum oratio ſemper eum præoccupabat. Longa confectus ſenectute, cum decubuiſſet extrema ægritudine, nihil amittens ſuæ prudentiæ, fratrumque voluntas eſſet*, ut poſt obitum *intra monaſterium*, id eſt eccleſiam, ſepeliretur; ille contra obnixe petiit, ſe *in cœmeterio fratribus omnibus conſepeliri. Obiit ergo*, ſubdit ille anonymus, III. nonas Octobris, *tempore domni Lietardi abbatis*, qui Lietardus cum anno MCXIII. mortuus ſit pridie nonas Februarii, ut anno ſequenti videbimus; hinc colligitur Sigebertum menſe Octobri anni præcedentis obiiſſe. Plura de eo in ſuperioribus [b], cujus chronicon Arnulfus Gemblacenſis monachus, factus anno ſequenti poſt Lietardum ejuſdem loci abbas continuavit; necnon Robertus abbas de Monte in ſuis Acceſſionibus ad Sigebertum. Verum obſervandum eſt, duplicem circumferri Roberti de Monte appendicem ad Sigebertum: unam, quæ a Johanne Piſtorio, alteram a noſtro Acherio omnino diverſam.

a *Spicil. to.* 6. p. 536.

b *lib.* 65. n. 45.

XLVII. Lacenſe monaſterium conditur, ejuſque abbates.

Exſtat in diœceſi Trevirorum, qua Coloniam ſpectat, id eſt apud Ripuarios, lacus inſignis, a quo Lacenſi noſtri Ordinis monaſterio nomen inditum eſt. Cinctus eſt undique [c] montibus hic lacus, depreſſus intra montes: paſſuum quatuor millibus patens in ambitu, forma pæne ovali; tantæ altitudinis, ut quadringenos-vicenos pedes, qua maxima eſt, habere dicatur. Ceterum limpidiſſimæ ſunt ejus aquæ, & piſcibus abundantes, ſed qui vix, niſi hamo, propter altitudinem capi poſſunt. Ad hunc locum Sigefridus palatinus comes monaſterium, ab Henrico palatino vitrico ſuo jam ante inchoatum, hoc demum anno, præclara ad poſteros munificentia, abſolvit. Nec ſuam operi deeſſe voluit firmitatem. Etenim ſectis duriſſimi ſaxi quadris, cum turres ipſæ, tum parietes & crypto-porticus, & ambientes undique cœnobium muri aſſurgunt. Templum ſenis conſtans ſpectandi operis turribus, in beatæ Mariæ Virginis, ſanctique Nicolai tutela poſitum eſt. Denique monaſterium ipſum, in acclivi poſitum colle, ab occaſu montem reſpicit ſilvis horrentem, ipſumque lacum; ad orientem atque meridiem colles ſpectat itidem ſilvoſos; ad aquilonem ipſius lacus partem. Illuc deducta prima monachorum colonia ex Affligemienſi Brabantiæ monaſterio, tunc temporis, uti & modo, religionis fama celeberrimo, quod in palatini ditione poſitum erat, uti & Lacenſe. Ideoque communes utrobique placuit eſſe magiſtratus, & abbate vita functo, convenire utriuſque cœnobii monachos ad ferenda communiter ſuffragia. Illic ſepulturæ locum elegit vitrici exemplo Sigefridus comes, qui monaſterium liberaliter dotavit, eoque ſatagente Heinricus imperator ampliſſimo diplomate omnes loci poſſeſſiones confirmavit, teſtibus Brunone Trevirenſi, Friderico Colonienſi & Adelberto Moguntino. Primi quinque Lacenſis monaſterii abbates iidem fuere, qui & Affligemienſis, ſcilicet Fulgentius, Franco, Albertus, Petrus & Godeſcalcus: poſt quem Lacenſes habuere peculiares abbates, quorum indicem refert Bucelinus in parte altera Ger-

c *Brovver. Annal. Trevir. lib.* 13. *to.* 2. *p.* 7. *& ſeq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1112.

maniæ ſacræ. Horum primus eſt Giſelbertus ſive Gilbertus, eruditione præſtans & ſanctitate, ut loquitur Bucelinus, qui ait eum anno M C LII. deceſſiſſe: cui per omnia ſimillimus Fulbertus ſucceſſit. Mirum eſt nullam hujuſce monaſterii mentionem fieri in chronico Affligemienſi. Quæ de origine Lacenſis cœnobii, hodie quoque celeberrimi, retulimus, accepta ſunt ex Browero, qui poſt hæc agit de quibuſdam Berengarianis hæreticis, apud Epoſium ſive Ivodium Luciliburgenſis pagi caſtrum, peſtiferum errorem diſſeminantibus, quos Bruno Trevirenſis archiepiſcopus in judicium vocatos repreſſit.

XLVIII. Apud S. Gallum ſchiſma de eligendo abbate. a Ital. ſac. to. 5. p. 57. b lib. 67. n. 21.

Ughellus [a] ad hunc annum refert obitum Vodalrici ſeu Udalrici Aquileïenſis patriarchæ, qui & abbas ſancti Galli erat, ut ſuperius [b] vidimus. Eo mortuo novum inter fratres conflatum certamen de ſubſtituendo abbate. Pars quippe Heinricum Twielenſem cum propere elegiſſet, Heinrico imperatori præſentavit, quem ille ſceptro porrecto confirmavit. Verum altera pars fratrum indigne ferens abſque ſuo conſultu electum Heinricum, ſecreto alium electioni diem indixit, ad quam Conradum Zaringium, Bertholdi occiſi ducis fratrem, invitavit. Adfuit ille condicto die cum ducentis militibus, nobilem juvenem Manegoldum *de Bolſtein* monachum ſecum adducens, præmiſſo nuntio qui fratribus intimaret, ut advenienti electo obviam occurrerent. Territus hoc nuntio Heinricus cum ſuis aſſeclis, tranſmiſſo lacu Acronio, Cilia arce ſe tueri conſtituit. Manegoldus vero a ceteris acceptus ducitur ad cæſarem, qui Heinrici electionem vitio factam intelligens, ſimulque duci gratificari cupiens, Manegoldum electum confirmavit. Id ubi reſcivit Heinricus, ad Zwifaltenſe monaſterium ſe recepit. unde poſtmodum a Werinhero Manegoldi ſucceſſore ad ſanctum Gallum revocatus, ibidem præpoſitus factus eſt. Manegoldus vero undecim amplius annis abbatiam rexit, cujus diſſipatas poſſeſſiones recuperare pro virili laboravit.

Diſertinenſi percelebri in Rhætia monaſterio tunc præerat Adam abbas, quo efflagitante Henricus auguſtus ejus loci jura & libertates confirmavit. Idem pontificia auctoritate præſtitit Honorius II. Bulla data anno M C XXVII. ad Walterium abbatem. Alteri Walterio privilegium indulſit Lucius III. anno pontificatus ſui tertio. Sæculo ſequenti Gregorius IX. idem monaſterium ſub ſpeciali ſedis apoſtolicæ tuitione ſuſcepit.

XLIX. Robertus fit abbas Thorneïenſis.

In Anglia, mortuo Galtero Thorneïenſi abbate, Joſephus Crulandenſis abbas apud Heinricum regem ſatis egit, ut ipſius frater Robertus, qui S. Ebrulfi in Northmannia monachus erat, in defuncti locum ſubrogaretur. quod Alani de Credona interventu impetravit. Miſſo itaque a rege nuntio ad S. Ebrulfi monaſterium, adductus eſt Thorneïam, ubi fratris ſui Joffridi teſtimonio & favore a toto conventu unanimi omnium conſenſu electus, a diœceſano epiſcopo Herveo Elienſi ſollemniter benedictus eſt. Inde Thorneïam reverſus, in feſto aſſumtionis beatæ Mariæ in ſede abbatiali conſtituitur, ibique munus paſtorale triginta & ſex annis ſtrenue adminiſtravit, acceptuſque Deo & hominibus multa eidem cœnobio commoda & decora contulit. In his novam baſilicam, ab anteceſſore ſuo inchoatam, magnis ſumtibus abſolvit, & cum maxima ſollemnitate dedicari curavit. Hæc omnia diſcimus ex

c Orderic. lib. 12. p. 873.

Petro Bleſenſi in continuatione Ingulfi abbatis Crulandenſis. Apud Ordericum [c] Rodbertus Prunerienſis dicitur, iſque Guntardo ſtrenuo abbati defuncto, non Galtero, *quia bene litteratus & eloquens ac honeſtus erat*, ſubrogatus dicitur.

ANN. CHR. 1113. L. Bernardus Ciſtercium ingreditur. d ſupra n. 9.

Nullus, ſi non fallor, a tempore ſancti Benedicti fortunatior fuit annus, quam milleſimus centeſimus tertius-decimus, quo Bernardus cum triginta ſociis, quos Chriſto lucratus erat, veluti totidem triumphati ſæculi manubias Ciſtercium ingreſſus eſt. Hactenus puſillus grex Ciſtercienſis [d] cum Stephano abbate omnem fere ſpem poſteritatis deſponderat, jamque eis tædio eſſe cœperat paucitas ſua, admirantibus cunctis venerantibuſque eorum vitæ ſanctitatem, ſed auſteritatem refugientibus. At Bernardi ejuſque ſociorum exemplo omnis ætatis, regionis, & dignitatis homines, videntes non ultra humanas vires eſſe quod ipſis impoſſibile viſum erat, illuc magno agmine undique concurrere, tantumque brevi excrevit familia Ciſtercienſis, ut ex ea nata ſit ampliſſima congregatio, Benedictini Ordinis portio nobiliſſima, immo ampliſſimus Ordo, cujus initium repetit Manricus a Bernardi adventu Ciſtercium, utpote a quo propagatio ejus incœpit, atque ex uno cœnobio, eoque

Digitized by Google

exiguo, tranſiit in plura, quæ in unum Ordinis corpus coaluere. Ab illa ergo die, ut cum Willelmo loquar, dedit Dominus ſterili hactenus ſolo benedictionem, & vinea illa Domini Sabaoth dedit fructum ſuum, extendens palmites ſuos uſque ad mare, & ultra mare propagines ſuas. Bernardum vero cum ſociis ſub initia hujus anni Ciſtercium adiiſſe, ex eo colligi poteſt, quod Firmitatis monaſterium, cujus conſtruendi conſilium Stephanus non niſi poſt Bernardi ad ſe acceſſum concepit, menſe Maïo *fundatum*, id eſt perfectum & abſolutum, & baſilica dedicata memoratur, ut inferius videbimus. ANN. CHR. 1113.

Ingreſſus itaque Ciſtercium Bernardus anno ætatis ſuæ viceſimo-tertio jam inchoato, vitam angelicam ſic agere inſtitit; ut nemo enarrare poſſit, qui non vivat de illo ſpiritu, de quo ille vixit. Ingreſſus eſt, inquam, domum illam pauperem ſpiritu, & tunc fere incognitam, animo penitus moriendi memoriæ & cordibus hominum, & ſpe deliteſcendi & latendi tamquam vas perditum: ſed aliter ſe habebat Dei conſilium, qui eum ſibi vas electionis aptaverat, non modo ad monaſticum Ordinem excitandum ac dilatandum, ſed etiam ad nomen ſuum portandum coram regibus & gentibus, & uſque ad extremum terræ. Tirocinii ſui principio, mente ſemper recogitans ad quid veniſſet; totus intentus erat ad cuſtodiam cordis & ſenſuum ſuorum, totuſque abſorptus in ſpiritum & in Deum, rerum exteriorum ſenſu nequaquam afficiebatur, ita ut videns non videret, audiens non audiret, guſtatui ejus nihil ſaperet; adeoque nihil earum in memoria ejus remaneret. Neque vero ad id violentia ulla ipſi opus erat, quippe qui corpus haberet omnis labis expers, ad ſerviendum ſpiritui in Dei cultu a natura comparatum. Verum, cum caro in eo, ex dono prævenientis gratiæ & uſu bono ſpiritualis diſciplinæ, vix jam aliquid concupiſceret adverſus ſpiritum; ſpiritus contra ſupra vires ac virtutem carnis tanta ab ipſa carne exigebat, ut cadens ſub onere fere omnino defecerit. Ejus enim vigiliæ ultra poſſibilitatem humanam, quarum is modus apud eum erat, non totam noctem ducere inſomnem. Ad ſumendum cibum accedebat quaſi ad tormentum ſolo timore penitus deficiendi. Unde factum eſt, ut cum delicatiſſimæ complexionis eſſet, corrupto ſtomacho nihil fere digerere valeret. Nihil tamen de corporali labore ſibi remitti patiebatur: ſed, ſi quod opus fratribus injungeretur, quod ipſe vel ob imperitiam, vel ob imbecillitatem facere non poſſet, id vel aliis laboribus, vel humilibus quibuſve officiis redimebat. qua in re, inſigni privilegio gratiæ ſingularis, ſimul & totus exterius laborare videbatur, & totus interius Deo vacabat: *in altero paſcens conſcientiam, in altero devotionem.* Ubi porro ab opere feriatus erat, jugiter aut orabat, aut legebat, aut meditabatur. Ad orandum, ubicumque eſſet, ſive ſolus, ſive cum aliis, ſolitudinem cordis ipſe ſibi efficiens, ſemper aptus erat. Canonicas ſcripturas ex ordine ſæpiſſime legebat, nec ullis magis quam ipſarum verbis eas ſe intelligere dicebat, earumque ſenſum ſibi magis in fonte, quam in rivis expoſitionum ſapere teſtabatur. Sanctos tamen & orthodoxos earum expoſitores humiliter legebat, eorumque ſenſibus ſuos ſenſus nequaquam æquabat, ſed ſubjiciebat formandos. Hinc eſt quod plenus ſacrarum ſcripturarum ſpiritu & ſapore, eas ita ſibi proprias effecerat, ut nonniſi ipſis ſcripturarum verbis in ſcriptis & ſermonibus ſuis paſſim uteretur. Ita fere Bernardi tirocinium deſcribit Guillelmus ſancti Theoderici abbas, ſingularis ejus amicus, quo nemo melius ejus mentem aſſecutus erat, aut exprimere poterat. Novitius ut ſe gerit.

Tunc temporis apud Moliſmum degebant religioſæ mulieres, in diſparatis ædibus habitantes, ut ſuperius probavimus ex charta Hugonis de Velenoſa, qui beato Rotberto abbati quamdam donationem fecit, ea conditione, ut ſi ipſius mater aliquando, *relicto ſæculari habitu*, Moliſmi habitare, ibique *vitam ſuam præteritam cum ceteris religioſis mulieribus emendare* vellet, ibidem admitteretur. Cum vero creſceret religioſarum ejuſmodi mulierum numerus, convenientius viſum eſt, ut in remotiori loco monaſterium eis conſtrueretur. Ejus rei cauſa Milo Barri comes caſtrum Juliacum, vix tribus leucis Moliſmo diſſitum, cujus olim habitatores, ſacrilegis dæmonum ſacris dediti, extincti fuerant, a Milone comite anteceſſore ſuo acceptum, Deo & beatæ Mariæ Moliſmenſi donavit cum adjunctis ſuis, ſicut ea continebat ſancti Andreæ parochia ſubtus olim exſtructa, & quidem *ea ratione* & *devotione*, *ut idem locus religioſis deſerviat feminis*, *& cuncta eis data a me vel ab aliis, ut prædiximus, facta earum utilitatibus & victui deputata permaneant; eædemque mulieres ſub* LI. Juliaci parthenii origo.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1113.

ordinatione Moliſmenſis abbatis Deo ſervire quiete valeant. Ad hæc earum victum & *converſationem per domnum Guidonem Moliſmenſem & ejus conventum* ita inſtitui cupit, *ut de proprio nutrimento & labore, boumque ſuorum cultura & eleemoſynis fidelium, in commune victum, veſtitumque recipiant; ſervos vel ancillas, eccleſias aut decimas, villaſque non habeant: ſed, ſi ab aliquo hæc eis data fuerint, Moliſmenſi eccleſiæ permaneant.* » Inſuper ad earum regimen quatuor vult deputari monachos *per Moliſmenſem abba-* » *tem, qui eas ab omni peculiaritatis vitio atque vagatione ſecundum Dominum tueantur.* Denique *ſilvatica eis indumenta, præter coopertoria*, in perpetuum eis prohiberi jubet.

LII. Illuc Bernardi ſociorum uxores ſe recipiunt. a *Chifflet. de gener. S. Bern. p. 440.*

Hoc inſtrumentum, a Chifflerio [a] editum, deſtitutum eſt chronicis notis: at hæc donatio, adeoque Juliacenſis parthenonis conſtructio, vix ultra hunc annum differri poteſt. Illud argumento eſt, quod Bernardi ſociorum, eorum ſcilicet qui in ſæculo conjugati fuerant, uxores Juliacum ſeu, ut ſcribit Guillelmus, Julleium ſe receperunt, quod per Bernardi ſollicitudinem ædificatum fuiſſe idem auctor tradit. *Quia vero*, inquit, *ex prædictis ſociis ejus uxorati aliqui fuerant, & uxores quoque cum viris idem votum ſacræ converſationis inierant; per ipſius ſollicitudinem ædificatum eſt eis cœnobium feminarum, quod Julleium dicitur, in Lingonenſi parochia, quod Domino cooperante ſatis excrevit, uſque hodie religione celeberrimum, & perſonis ac poſſeſſionibus dilatatum, ſed & propagatum jam per loca alia, & non ceſſans adhuc ampliorem facere fructum.* Iſtuc etiam ſeceſſit Humbelina ipſius Bernardi ſoror, poſtquam ab eo converſa fuit. Non viderant prædictas Milonis comitis tabulas Manricus, & plerique alii rerum Ciſtercienſium ſcriptores, qui illud monaſterium a primis Ciſtercii patribus conditum fuiſſe, primumque ſui Ordinis pro ſequiori ſexu eſſe aiunt. At Juliacum numquam pertinuit ad Ciſtercienſes, ſed ſemper ſub regimine Moliſmenſium perſtitit uſque ad ipſius deſtructionem, uti & monaſteria, quæ ex illo parthenone propagata ſunt, qualia jam nonnulla erant, cum Guillelmus librum primum de vita ſancti Bernardi ſcriberet, uti ex præmiſſis ejus verbis ſatis intelligitur, adeoque vivente ipſo Bernardo. Ex his unum eſt Pratum-longum *, quod fuit, eſtque hactenus Ordinis ſancti Benedicti, etſi ejus loci donatio facta ſit *per manum venerabilis abbatis de Clara-valle.* Hinc etiam ortum habuit Tartenſe * monaſterium, uti Chiffletius [b] cenſet, quod primum fuit cœnobium puellarum Ordinis Ciſtercienſis, ut ſuo loco videbimus. Utrumque poſitum eſt in diœceſi Lingonenſi. At ſaltem certum eſt, Juliacenſium monacharum coloniam Innocentii II. pontificatu deductam fuiſſe Criſenonem, quod eſt monaſterium diœceſis Autiſiodorenſis, de quo alias. Certum eſt etiam ſanctimoniales Vallis-Onæ diœceſis Catalaunenſis exſtitiſſe *ſub tutela Moliſmenſis eccleſiæ* Girardo abbate ejus loci quarto, qui anno MCXLVIII. deceſſit. Ad hæc tempore Giroldi abbatis, id eſt anno MCCXII. apud Pratellum, juxta Ecceïum in diœceſi Remenſi inſtitutum eſt *ſanctimonialium collegium, quæ eſſent ſub eccleſia Moliſmenſi, ſicut & ceteræ moniales Juliacenſis Ordinis, earumdem Juliacenſium regulam & conſuetudines ſervaturæ.*

Juliacenſium propagatio. * *Pralon.* * *de Tart.* b *ibid. p. 403.*

LIII. Petrus prior Juliacenſis. c *ibid. p. 136. & ſeqq.*

In illis locis inſtituebantur a Moliſmenſi abbate priores, qui ſanctimonialium curam in temporalibus & ſpiritualibus haberent. qualis fuit beatus Petrus, quem Guido tertius Moliſmenſis abbas Juliaci priorem inſtituit. Librum de ejus vita edidit Chiffletius [c], ab auctore anonymo parum accurate ſcriptum, in quo Petrus, natione Anglus, cum Stephano itidem Anglo, qui tertius Ciſtercii abbas exſtitit, ad Moliſmenſe monaſterium acceſſiſſe, ibique monaſticen profeſſus fuiſſe dicitur, atque poſt varios diſcurſus, cum Juliacenſes ſanctimoniales patre ſpirituali orbatæ eſſent, ab eis in paſtorem expetitus, & à Guidone abbate eiſdem præpoſitus. Ex quo intelligitur, eum non fuiſſe primum priorem Juliacenſis parthenonis. Non pauca ejus miracula referuntur a prædicto anonymo. Is Humbelinæ Bernardi ſorori ibidem morienti adfuit. adeoque Humbelina non pertinet ad Ordinem Ciſtercienſem. De utriuſque obitu inferius.

LIV. Bartholomæus fit epiſcopus Laudunenſis. d *ſupra n. 31.*

Mortuo Hugone [d] Laudunenſi epiſcopo, qui vix ſex menſes a Gualdrici epiſcopi cæde illam eccleſiam rexit, electus eſt Bartholomæus, vir illuſtris generis, ortus avo Hilduino Roceienſi comite & avia Adelada, germana Manaſſæ II. Remorum archiepiſcopi, matre Adelada, Hilduini & Adeladæ filia, quæ ex Falcone Jurenſi principe Bartholomæum genuit. Hic adhuc puer ab avunculo Manaſſe archiepiſcopo in Franciam evocatus, atque ab eo educatus, primo canonicus Remenſis eccleſiæ

eccleſiæ, dein theſaurarius factus eſt, nec multo poſt Laudunenſis canonicus, & theſaurarius ſancti Quintini; ac demum unanimi totius cleri & populi aſſenſu ad epiſcopatum Laudunenſem electus eſt, deſolati gregis ſolamen & reſtitutor futurus. Tum conſecratus a Radulfo Remorum archiepiſcopo, qui Manaſſæ ipſius avunculo ſucceſſerat, Laudunum ingreſſus, non eccleſiam, non domum epiſcopalem, immo nihil pæne præter favillas & cineres invenit, dolebatque ſuam vicem, ſed tamen quodammodo gloriabatur, ſe non ad honorem, ſed ad immenſos labores vocatum. Mox itaque velut ad quoddam deſertum veniſſet, eccleſiam ſimul & ædes epiſcopales revocare, & tamquam a fundamentis inſtaurare inſtitit. At præcipua de reformandis moribus illi cura fuit, ob idque decem monaſteria in ſua diœceſi per ſanctos Bernardum abbatem & Norbertum conſtrui curavit, multiſque aliis Ordinis noſtri monaſteriis plurima beneficia contulit. Ejus tempore delatæ ſunt per Laudunenſes canonicos ſacræ reliquiæ per Galliam & Angliam ad faciendas collectas pro inſtauratione eccleſiæ. qua occaſione multa per beatam Dei-genitricem Mariam miracula patrata tribus libris referuntur ab Hermanno monacho, qui eos eidem Bartholomæo dicavit, ejuſque illuſtre genus accurate deſcripſit. Plura de his inferius. ANN. CHR. 1113.

LV. Guibertus abbas Moralia in Geneſim ei dicat.

Initio Bartholomæi pontificatus Guibertus Novigenti abbas commentarios ſuos morales in Geneſim ei dedicavit. In prœmio ideo id a ſe factum dicit, tum ob ejus genus, & *omnimoda vetuſtate*, & *ſanguinum regiorum* cognatione *clariſſimum*; tum ob ingenuitatem liberalitatem, & puriſſimum cælibatum, profundamque humilitatem: cui pro magna ſibi indulta ab eo familiaritate ſe prorſus obnoxium eſſe fatetur. Sane ad regiam ejus cognationem quod attinet, Hildefonſus Hiſpaniæ rex, filius erat Feliciæ Bartholomæi materteræ, quæ Sancio Hildefonſi patri nupſerat; idemque potentiſſimos quoſque Galliarum principes propinquitate & affinitate contingebat, teſte Hermanno & poſt eum Alberico. unde merito ab eodem Hermanno *& generis nobilitate, & morum probitate, & divitiarum opulentia famoſus* prædicatur. In eodem prœmio Guibertus ait, Deum *tanto capiti duos oculos ſideribus clariores* indidiſſe, a dextris ſcilicet *Anſelmum, totius Latini orbis magiſterio prædicatum*, cujus ſincera in ſcripturarum ac fidei expoſitione doctrina multos fecerit catholicos: altrinſecus Radulfum ejus fratrem, cujus ingenium ac doctrina a fratre non diſcreparet. Ab his duobus commentarios ſuos diſpici rogat Guibertus: *quorum judiciis*, inquit, *tanto animo ſecuriore ſubſidam, quanto eos comperi partem claudicaturos in neutram.* Hi commentarii in Geneſim libris decem conſtant, ad mores formandos ideo compoſiti, quod beatus Auguſtinus litteram ſatis explicaſſet. Ex his patet illos commentarios editos fuiſſe ante annum M C XVI. quo Anſelmus ille Laudunenſis magiſter, jam a nobis antea laudatus, e vivis exceſſit.

LVI. Abaëlardus Laudunum adit Anſelmum auditurus. a V. lib. 69. n. 70.

Longe aliam, ſed iniquiorem, de Anſelmo opinionem habebat Petrus Abaëlardus, [a] qui e patria, id eſt e minori Britannia, reverſus in Franciam, ut theologiæ ſtuderet, magiſtro Guillelmo de Campellis facto epiſcopo (quod hoc anno contigit) adiit Anſelmum Laudunenſem, qui *maximam ex antiquitate auctoritatem tunc tenebat. Acceſſi igitur*, inquit, *ad hunc ſenem, cui magis longævus uſus, quam ingenium vel memoria nomen comparaverat. ad quem ſi quis de aliqua quæſtione pulſandum accederet incertus, redibat incertior. . . Arbor ejus tota in foliis aſpicientibus a longe conſpicua videbatur; ſed propinquantibus & diligentius intuentibus infructuoſa reperiebatur.* Prætereo cetera, quæ nimium viri venerabilis contemtum ſpirant. Subdit Abaëlardus, ſe non diu eum docentem audiviſſe, ad cujus lectiones cum rarius accederet, id in magiſtri ſui contemtum fieri præcipui ejus diſcipuli non immerito cenſebant, atque ægre ferebant. Hinc altercatio nata inter eos & Abaëlardum, qui eo magiſtro ſibi opus non eſſe dictitabat ad ſimiles gloſſas componendas: cujus rei periculum fecit non ſemel, tantamque ſui, ſi ipſi credimus, opinionem apud auditores peperit, ut Anſelmus invidia exſtimulatus, ſimulque ſuggeſtionibus Alberici Remenſis & Lotulfi Lombardi, qui duo præcipui Anſelmi diſcipuli erant, non minus ipſum in ſacra lectione perſequi cœperit, quam Guillelmus olim in philoſophia; tandemque gloſandi opus ipſi interdixerit. Itaque paullo poſt Pariſios reverſus, ſcholas jam cudum ſibi oblatas aperuit, & gloſas in Ezechielem, Lauduni inchoatas, abſolvit, tanto ſucceſſu, ut non minorem gloriam in ſacra lectione adeptum jam omnes crederent, quam in philoſophia olim habuerat, ut ipſe de ſe teſtatur. Eum vero *in clauſtro ſanctæ Genovefæ* publicas ſcholas aperuiſſe diſcimus ex libro 1. de vita Pariſiis docet.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1113.

a V. infra n. 66.

Goſuini [a] Aquicinctenſis abbatis, qui cum eſſet adhuc laïcus, & Pariſiis dialecticæ daret operam, Abaëlardum, inauditarum inventorem & aſſertorem novitatum, palam impugnaviſſe dicitur: tametſi repugnaret magiſter Joſlenus, qui Goſuinum diligebat, factus poſtmodum Sueſſionum epiſcopus, eumdemque Abaëlardum ſuperaviſſe. Id ſi verum eſt, eadem tamen Abaëlardi in docendo fama, eademque diſcipulorum frequentia perſeveravit. Verum, cum vanitas & ſuperbia, ut ipſe fatetur, vigorem animi enervaret, & ſe jam ſolum in mundo philoſophum ſupereſſe putaret; qui antea vixerat continentiſſime, fræna libidini laxare cœpit; & quo amplius in philoſophia vel ſacra lectione proficere videbatur, amplius a philoſophicis & divinis documentis immunditia vitæ recedebat. Cum igitur totus ſuperbia atque luxuria laboraret, utriuſque morbi remedium, divina ei gratia, licet nolenti, contulit; luxuriæ quidem primum, his eum multando per quæ peccaverat; ſuperbiæ vero, combuſtione libri, quo maxime gloriabatur.

LVII. Odo epiſcopus Cameracenſis obit.

b Spicil. to. 12. p. 469.

* Maude.

Erat & alius per ea tempora celebris magiſter, Odo ſcilicet tum Cameracenſis epiſcopus, Tornacenſis ſancti Martini monaſterii inſtaurator & primus ab inſtauratione abbas. Huic germanus [b] erat domnus Benedictus ejus loci monachus & eleemoſynarius, cui petenti altare Maldæ * ad expenſas pauperum dedit. Dehinc corporis infirmitate gravatus, epiſcopatum dimiſit, ſeque Aquicinctum in lectica deportari fecit. quo audito, Segardus ſancti Martini Tornacenſis abbas cum aliquot monachis ſuis illuc properat, rogatque ut ad ſuum monaſterium, quod inſtauraverat, ubi primo monachus, primuſque abbas fuerat, ſe deferri permittat. At Alviſus Aquicinctenſis abbas obſtitit, ſeque nequaquam id paſſurum dixit. Illic itaque perſtitit Odo, ubi intra octo dies morte ſublatus eſt XII. kalendas Julii, cum magno honore in eccleſia coram crucifixi imagine ſepultus ſub candido marmore, cui ejus imago inſculpta eſt. Scripſit quoſdam libellos, ſcilicet ſuper canonem miſſæ, diſputationem contra Judæum, & de origine animæ, uti Hermannus ejus æqualis in hiſtoria monaſterii ſancti Martini Tornacenſis aſſerit. Beatus Odo ſive Odoardus in eccleſia Cameracenſi reputatur, cui Burchardus in epiſcopatu ſucceſſit. Encyclicam de ejus vita & obitu epiſtolam ſcripſit Amandus prior Aquicinctenſis, in ejus elogio a nobis relatam.

LVIII. Alulfus monachus Gregorialem compoſuit.

c Analect. to. 1. p. 314.

Odonis necdum epiſcopi hortatu [c] Alulfus, ſancti Martini Tornacenſis monachus, librum, qui Gregorialis inſcribitur, ex Gregorii Magni ſcriptis contextum, ſcribere aggreſſus eſt exemplo Paterii, cujus ille principium tantum legerat, ſequentes autem libros invenire non potuerat; abbatiſque ſui, ſcilicet Odonis, præcepto non ſolum Salomonis, ſed etiam totius veteris ac novi teſtamenti de omnibus beati Gregorii opuſculis in unum teſtimonia congeſta collegit. Hanc vero collectionem in tria volumina redegit, quorum duo priora veteris, tertium novi teſtamenti expoſitionem continent. His quartum quoque ſuperaddidit, quod non jam teſtimonia, ſed varias ac diverſas ſententias complectitur. Toti autem operi nomen GREGORIALIS impoſuit, quod integrum habetur in nova Gregorii operum editione a noſtris recens adornata. Alulfus porro hoc opus abſolvit poſt obitum Odonis epiſcopi, quem apud Aquicinctum ſepultum eſſe in prologo ſuo dicit. Is ante monaſticam profeſſionem clericus, Sigeri præcentoris Tornacenſis filius, diu reluctante patre tandem Odoni monaſterii ſancti Martini inſtauratori & abbati adjunctus eſt, ubi *armarii ſeu cantoris officium quadraginta annis tenuit*, quo tempore Gregorialem ſuum compoſuit; tandemque *quadrageſimo-octavo converſionis ſuæ anno in bono propoſito vitam terminavit*, ut ſcribit Hermannus in hiſtoria ejuſdem monaſterii, non confundendus cum Hermanno Laudunenſi jam ſuperius laudato, de quo plura inferius. nam Laudunenſis tantum monachus fuit; Tornacenſis vero monachus & abbas ſui monaſterii exſtitit.

LIX. Godefridus epiſcopus Ambianenſis S. Dionyſii cellam reſtituit.

Tunc annum pontificatus decimum agebat Godefridus Ambianorum præſul, » cum monaſterium beati martyris Dionyſii in prato Ambianenſis ſuburbii ab Ingu- » tione piiſſimo ſacerdote olim ædificatum, & religioſis fratribus Majoris-monaſterii ab » anteceſſoribus ſuis conceſſum, a prædonum rapinis vindicare conatus eſt. Ejus hac de re inſtrumentum in Appendicem referri meretur. Hæc ſancti Dionyſii eccleſia, tunc in prato ſuburbano, nunc intra muros incluſa, & patribus Soc. Jeſu tradita, ab Ingutione preſbytero inſtaurata fuerat pontificatu Roriconis epiſcopi, qui eam Fulconi archidiacono & canonicis ſancti Nicolai conceſſerat, ea inter alias lege, ut

ANN. CHR. 1113.

ſingulis annis anniverſarium domni Drogonis Taruannenſis epiſcopi celebrarent. Godefridi prædicta charta confirmata eſt *anno Verbi incarnati* M C XIII. *indictione* VII. *in capitulo S. Mariæ*, VI. *anno regni Ludovici regis*, X. *anno epiſcopatus domni Godefridi epiſcopi*. quæ indictio, ſi mendæ expers, repetenda eſt a menſe Septembri; vel referenda pro veteri calculo ad initium anni ſequentis.

LX. Godefridus ob turbas in Cartuſiam ſecedit.

Non multo poſt funeſtum Laudunenſis excidii eventum, de quo ſuperius [a] egimus, Ambiani conſimilem *communiam*, quæ tanti mali Laudunenſibus occaſio fuerat, illecto [b] pecuniis rege, inſtituerunt. Hoc animadverſo, Ingelrannus urbis comes, ex conjuratione opidanorum, vetuſta comitatus jura ſibi recidi non ſuſtinens, jam rebelles armis aggreditur. Verum ab opidanis pulſus, ab urbe in turrim ſe recepit. Tum a conjuratis Thomas, Ingelranni peſſimus filius, contra parentem, quem ob novercam exoſum habebat, ſuſcitatur. At, Ingelranno pacto cum Thoma fœdere, ac novercæ multis gazis acceptis cum filio reconciliato, hic patri opem contra opidanos pollicetur. Thomas igitur cum Adamo, qui turri præſidebat, vicedominum & opidanos acerrime impugnare & laceſſere cœpit. Et quoniam epiſcopum & clericos factæ cum opidanis conjurationis arguebat, res eccleſiæ pervaſit, & in una ejus villa præſidium ſibi ſtatuit. Ex alia vero cum maximam captivorum catervam, multamque pecuniam abduxiſſet; reſiduam promiſcui ſexus turbam in eccleſia, quo illa confugerat, injecto igne concremavit. Immane hoc factum patratum eſt imminente feſto beati Martini, quo die eremitam quemdam, quem inter captivos tyrannus ille ducebat, obſecrantem ut ſui pro honore ſancti Martini miſereſceret, arrepto pugione transfodit. Cum tantis malis remedium afferre ſe non poſſe videret Godefridus; aſſumto ſecum quodam Novigenti monacho, inconſultis omnibus epiſcopatum abdicavit, remiſſiſque archiepiſcopo Remenſi anulo & ſandaliis, Cluniacum profectus, illic altare conſecravit. Inde in majorem Cartuſiam ſeceſſit, ubi extra conventum in cellula manens, ſex de viatico ſuo argenti ſibi marcas retinuit. Hactenus ex Guiberto, qui, ut in Godefridum iniquior eſſe ſolet, eum conjuratis opidanis faviſſe immerito dicit. Longe æquius de eo ſentiebat Nicolaus, qui ait, Godefridum, cum tot ſæcularium tumultuum tempeſtates ferre non poſſet, in Cartuſiam ſe recepiſſe, cui tunc venerabilis Guigo, *vir egregie doctus & vitæ integritate conſpicuus*, præerat. qui quidem illum tunc ſanctiſſimo fratrum collegio adjunxiſſet, ni veritus eſſet, Romanum pontificem, Remorum archiepiſcopum, alioſque Galliarum præſules minime paſſuros. Interim cellulam ei attribuit, in qua cum eum aliquando inviſeret, invenit eum lacrymis madidum; ſciſcitatuſque eſt, an aliorum more munuſcula pro ſacris ordinibus accepiſſet. Ad quod ille ingemiſcens: Equidem, pater beatiſſime, inquit, non nummos a quoquam expetebam, ſed, vel « invitus, ſæpe humani favoris aura inani inficiebar. quo audito, Guigo viri mo- « deſtiam miratus eſt. Seceſſus iſte Godefridi contigit anno ſequenti, ut ſuo loco videbimus.

[a] *ſupra n.* 30. & 31.

[b] *Guibert. lib.* 3. *de ſua vita c.* 14.

LXI. Firmitatis monaſterium conditur.

Vix Bernardus cum ſociis Ciſtercium ingreſſus [c] erat, cum Stephanus abbas de novo condendo monaſterio cogitare cœpit, quippe cui nec regulares ædes, nec ſubſtantia tanto gregi continendo & alendo ſufficerent. Dum locum ad id opportunum perquireret, ea re cognita Galterius Cabilonenſis epiſcopus ſimul cum eo diœceſim ſuam perluſtrat, ut in ea uti Ciſtercio, ita novæ illi coloniæ ſedes infigeret. Quærentibus occurrunt illuſtres duo comites, Gaudericus & Guillelmus, qui ſilvaticum locum ad Gronam * fluvium offerunt, conſtruendo bonis illis ſolitariis domicilio peropportunum. Placuit locus Stephano abbati, qui mox Ciſtercium reverſus, novos eo colonos præmiſit ad regularia ædificia præparanda. Id factum hoc anno, & quidem menſe Maio, cujus die decimo-octavo monaſterium illud *fundatum* dicitur in domeſticis tabulis; ejuſque eccleſia in honorem beatiſſimæ Virginis Mariæ a Galterio diœceſano epiſcopo, præſentibus Joſceranno Lingonenſi, duobuſque prædictis comitibus, dedicata xv. kal. Junii die dominica, cum pridie ejus diei monachi e Ciſtercio iſtuc appuliſſent. Cum itaque monaſterium illud hoc anno *fundatum* legitur octavo-decimo die menſis Maii; de perfectis monaſticis ædificiis, haud dubie non admodum magnificis, vel potius extemporaneis caſis intelligendum. ſiquidem eodem anno poſt quatuor dies nova illa baſilica dedicata perhibetur. Novo monaſterio inditum eſt Firmitatis nomen, quod tunc primum firmatum & ſtabilitum eſſe cœperit Ciſtercienſe inſtitutum, quod ad id tempus prolis defectu

[c] *ſupra n.* 50.

* *la Grone.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1113.

ruinæ proximum videbatur. Deducta illuc colonia duodecim monachorum per Stephanum abbatem, qui Bertrandum eis rectorem præfecit. Hæc prima eſt Ciſtercii filia, quam tres aliæ brevi ſubſecutæ ſunt.

LXII. Tironienſes monachi in Angliam tranſlati.
a V. lib. 71. n. 113.
* Tyvy.
* S. Dogmels.

Per idem tempus Bernardus [a] Tironienſis, Gerardus de Salis, Rotbertus de Arbriſellis, & Vitalis monaſticum inſtitutum magnopere propagabant. Certe in chronico Mailroſenſi Tironenſes monachi hoc anno in Angliam inducti dicuntur, auctore haud dubie Roberto viro nobiliſſimo, qui ſanctum virum Bernardum ab oceani partibus adiit, aſſumtiſque tredecim ex ipſius diſcipulis, in finibus Walliæ ad litus maris Hibernici juxta Tevi * fluvium, primo quidem cellam; poſtea vero, totidem monachis cum abbate impetratis, cœnobium conſtruxit. Exſtabant eo loci prope Cordigamum opidum ſancti Dogmaëlis * monaſterium, & Montonis prioratus, *devotæ pietatis domicilia*, inquit Spedus, quæ a furentibus hæreticis Henrici VIII. tempeſtate penitus diruta ſunt. Hæc tamen in vulgatis Tironienſium monaſteriorum indicibus non recenſentur.

LXIII. Borneti monaſterium conditur.
* le Bournet.
* de Montmoreau.
b ſupra n. 18.
Ebalus abbas Tutelenſis.
c Baluz. de concord. pag. 1033.

Eodem tempore Gerardus de Salis beatæ Mariæ monaſterium Borneti * in pago Engoliſmenſi, in valle pingui & amœna ædificavit, fundum ſuppeditante Alone de Monte-Maurelio *, viro in Santonibus prænobili, probante Girardo epiſcopo Engoliſmenſi & apoſtolicæ ſedis legato, cujus ope ac beneficio monaſterium illud conſtructum eſt. Primus ei præfectus eſt abbas Willelmus, ut legitur in chronico Malliacenſi. Non multo poſt hæc abbatia ceſſit Ciſtercienſibus, uti & Grandivallenſis, ſuperius [b] memorata, & Dalonenſis, de qua agemus anno ſequenti, quæ abbatiæ itidem a Gerardo de Salis conſtructæ ſunt. Gerardus Engoliſmenſis præſul, modo laudatus, hoc anno diremit [c] controverſiam, inter Ebalum de Turenna Tutelenſem abbatem, & Petrum preſbyterum exortam ſuper eccleſia ſancti Stephani de Vairiaco apud Cadurcos, quam Gerardus epiſcopus abbati & monaſterio Tutelenſi adjudicavit.

LXIV. Beringerus abbas Rupertum Cunoni abbati commendat.
d Rupert. initio tomi 1. lib. 70. n. 111.

In urbe Leodicenſi extremos præfecturæ dies in ſancti Laurentii monaſterio agebat Beringerus ſeu Berengarius abbas, qui morti proximus Rupertum monachum, cujus adverſus æmulos tutor & vindex ad id tempus exſtiterat, Cunoni Sigebergenſi abbati commendavit. Verebatur ſcilicet ne ſuus in abbatiali dignitate ſucceſſor ſatis virium non haberet ad eum protegendum; & parum fidebat Oberto epiſcopo, qui cauſam imperatoris contra ſummum pontificem tuebatur. Hujus rei meminit Rupertus ipſe in epiſtola [d] ad eumdem Cunonem abbatem ſuperius laudatum, libris de Trinitate ejuſque operibus præfixa, cujus hæc verba ſunt, Cunonem ſic alloquentis: *Quaſi paxillus tu mihi factus es, fixus in loco fideli, in quo ſpei meæ poſſit vaſculum ſuſpendi. Proinde actum eſt, credo, per providentiam Dei & Patris, ſine quo nec unus paſſer in terram cadit, ut in notitiam venirem tuæ caritatis & fidei; utque poſtmodum migraturus a ſæculo pater meus, vir vita venerabilis & ſapientia memorabilis, Berengarius abbas ſancti Laurentii in publico monte Leodii, tuæ committeret fidei, tamquam pupillum tutori. Solus enim hic, qui nunc ſucceſſit ei vir fidelis & prudens Heribrandus, qui & ipſe litterarum peritus, pueritiæ meæ magiſter exſtitit, illuc uſque non poſſit mihi patrocinari, quo, ſicut ſcis, invidia pervenerat nominis mei.* Huc refert ſomnium quoddam Rupertus, quod ipſi evenerat, præſagium futuri. tum ſubdit: *Tua namque poſt Deum ope maxime tutus, & fretus teſtimonio, ecce reſpondebo exprobrantibus mihi verbum: &, dum facis otium ſcribendi, auctoritatemque concedis ſuperno muneri, quod mihi adſpiraſſe ſponte teſtaris, ad auditum publicum procedit hoc opus, quod ante te cognitum incœperam ad gloriam & honorem ſummæ & individuæ Trinitatis.* Plura de hoc opere ad annum MCXVII. quo hæc epiſtola ſcripta eſt.

LXV. Rupertus Sigebergam ſe recipit.
e Rupert. prol. in Matth.

Mortuo itaque Beringero, & Heribrando in ejus locum ſubrogato, Rupertus ad Sigebergenſe monaſterium ſe recepit: nec ſic tamen invidorum & æmulorum effugit invidiam, obtrectantium quod poſt ſanctos patres & catholicos expoſitores, ſcripturas ſacras interpretaretur. Ad quos [e] ille reſpondet, exemplo antiquorum patrum veteris teſtamenti, qui plures ſibi foderant puteos, licere ſibi *poſt illos tractatus, quos tractaverunt patres & priores noſtri, & alios fodere puteos proprii vomere ingenii, dummodo vivam*, inquit, *& nos aquam reperire poſſimus, quæ nulli noceat bibenti, nulli ſcandalum vel errorem faciat legenti.* Plura hac de re idem auctor in libris tertio & duodecimo in Matthæum. Hic adverſus ejuſmodi æmulos patrocinium quoque ſibi comparavit Frederici Colonienſis archiepiſcopi, necnon Guillelmi Præ-

Digitized by Google

neſtini epiſcopi & apoſtolicæ ſedis legati, qui ejus virtutem cum eximia doctrina conjunctam amplectentes, auctorem non tantum amaverunt & protexerunt, ſed etiam cunctantem ad ſcribendum impulerunt.

Gemblacenſes abbates & aliæ res Belgicæ.

In monaſterio Gemblacenſi domnus Lietardus abbas obiit pridie nonas Februarii, cui ſucceſſit octavo loco Anſelmus, qui hæc ſcribit. Addit idem auctor, feria tertia hebdomadæ paſchalis, VI. idus Aprilis, Prumienſe monaſterium cum officinis ſuis incendio conſumtum fuiſſe, theſauro & bibliotheca eccleſiæ, Deo favente, illæſis. quod etiam Albericus ex Anſelmo totidem verbis refert. Tunc Prumienſi monoſterio præerat Poppo de Bello-monte, quem anno MCIII. Wolframmo ſucceſſiſſe, & anno MCXIX. deceſſiſſe legimus apud Bucelinum, ſuccedente Liutfredo de Haſſia, quem Albero ſeu Adalbero exceperat, ex primicerio Mettenſi factus Prumiæ monachus, ac demum ex abbate archiepiſcopus Trevirenſis. Verum æquivocatione nominis deceptus fuiſſe videtur Bucelinus, ſiquidem Adalbero Mettenſis primicerius promotus quidem eſt ad ſedem Trevirenſem, ſed non fuit monachus. Ad Anſelmum Gemblaci abbatem quod attinet, erat is Guirici ejus loci quondam prioris religioſiſſimi conſanguineus & diſcipulus, ex diſcipulo factus aliorum magiſter, a Francis etiam quantumvis [a] remotis expetitus; eumque magiſtrum habuiſſe dicuntur, *& quaſi* ſecundum abbatem Altovillarenſes, & poſt eos Latiniacenſes noſtri, inter quos longo tempore commoratus eſt.

a *Spicil. to. 6. p. 539.*

LXVI. Goſuinus fit Aquicincti monachus.

Cum Alviſus abbas Aquicinctenſi monaſterio præeſſet, Goſuinus jam tum celebris philoſophus [b], ſanctioris philoſophiæ ſtudio illuc ſe recepit, ibique monaſticen profeſſus eſt. Erat is honeſtis parentibus Duaci, vel prope Duacum natus, ibidemque primas litteras videtur didiciſſe. Inde Pariſios ſe contulit dialecticæ addiſcendæ ſtudio, ubi Joſlenum magiſtrum habuit. Cum illic ſcholas haberet Abaëlardus, & inſolitas novitates doceret, eum palam impugnaſſe, & diſputando reviciſſe dicitur Goſuinus. Tum in patriam reverſus, Duaci ſcholas aperuit, ibidemque ſancti Amati canonicus factus eſt. Sed rerum labentium inanitatem, ſcholæ labores multiplices & exiguos fructus, mundi denique infinita pericula reputans animo, de relinquendo ſæculo ſerio cogitare cœpit, Deum ſic orare ſolitus: *Domine Deus, ſi ex te eſt, cuſtodi mihi hanc voluntatem.* Hæc cogitatio ſenſim accendebatur ex colloquio tum Alviſi abbatis, quem idemtidem conveniebat, tum ejus officialium ſeu miniſterialium, qui negotiorum cauſa Duacum frequentabant, & ſuavem de ſe ſpargebant odorem: retardabatur vero amore parentum & ſcholarium ſuorum, qui eum impenſe diligebant. Dum ſic propoſitum differt, paullatim tepeſcere cœpit primus ille ardor, inſeditque animo Pariſios ſtudiorum cauſa repetere cum amico, nomine Haimerico: ſed cum ſodalis iſte morbo, ac deinde morte interceptus eſſet, retentus eſt domi Goſuinus, cujus animo ſenſim recaleſcere cœpit primigenius ille fervor, ac tandem cum Bernardo fratre Aquicinctum ſe recepit, & in cœtum fratrum admiſſus eſt hoc anno vel inſequenti. Illic brevi magnum in virtutibus profectum fecit. Et quia alia ſunt incipientium, alia proficientium, alia perfectorum inſtituta; animadvertit, quod ad ſumma tendentibus a minimis eſſet inchoandum; ſtudioſius minimas aſſumti propoſiti inſtitutiones addiſcebat, quam antea argutas ſubtilitates, vel ſubtiles argutias docuiſſet. Progreſſu tamen temporis incidit in quamdam mentis acediam, (dæmonium meridianum vocant) qua fere nihil exitialius monachis, maxime tironibus accidere poteſt: ſed ei ſponte non acquievit, immo ad eam excutiendam ſæpe viros in ſpirituali palæſtra exercitatos conſulebat, & ad orationem confugiebat. quæ duo remedia efficacia ſunt ad depellendum animi torporem. His acceſſit Gregorii homiliarum ſuper Ezechielem fortuita lectio, qua ita recaluit ejus animus, ut ad priſtinum brevi fervorem excitatus ſit, dignuſque judicatus, qui ſacerdotio honoraretur.

b *ſupra n. 56.*

Wirnto abbas Formbacenſis.

In Formbacenſi Bajoariæ monaſterio Perngerus abbas hoc anno moritur, ordinationis ſuæ [c] anno decimo-nono, kalendis Novembris. Ejus corpus in baſilica ſepultum, & ad ejus tumulum miracula patrata fuiſſe dicuntur a Geroho præpoſito Reicherſpergenſi in libro de vita beati Wirntonis abbatis, qui ei ſucceſſit. Hic tunc Garſtenſis monaſterii [d] prior erat, Wirundus aliis dictus, quo nullus magis idoneus ad ſupplendum demortui abbatis locum viſus eſt. Sic auctus honore vir Dei, labores augere cœpit, auſterius vivere, & producere preces ac vigilias. Hinc fama ejus vulgata apud principes, apud omnes, qui multa ei dona offerebant, felices ſe

c *lib. 68. n. 109.*

d *lib. 70. n. 37.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1113.

reputantes, ſi ejus conſortio frui, vel ex ejus veſtibus quaſdam reliquias obtinere poſſent. Nec defuere tantæ virtuti miracula, quæ in ejus vita referuntur. Id obſervatione dignum de eo Gerohus commemorat, quod mulier quædam nati ſui parvuli exſequias gemebunda proſequens facta eſt ei obviam, mortui corpuſculum ad fratrem ejus, qui ante tres vel quatuor annos defunctus erat, ſepultura. Aperto tumulo, pridem mortui corpus ita integrum & incorruptum inventum eſt, ac ſi ipſa die humatum fuiſſet. Hoc ſpectaculo mulier ſuper alios attonita, virum Dei ejulans ſciſcitatur, quid cauſæ ſit, *quid puer iſte admiſerit, pro quo in lege tumulatorum eſſe non meruerit?* cum alias puer ſimplex & bonus exſtitiſſet. At ille ſeorſim a muliere diligenter inquirit, num ipſa filio, vel filius ipſi aliquid injuriæ feciſſet. Nihil, inquit illa, mihi conſcia ſum, niſi quod puer aliquando per jocum puerili levitate baculo caput meum percuſſit, ex quo nonnihil ſanguinis fluxit. Ad hæc vir ſanctus: An propter id correptus eſt? Minime, inquit illa. Vade ait, & ſumtis virgis corpus ejus verbera. Fecit illa illibenter quod juſſa erat; moxque poſt verbera corpus in cineres ſolutum eſt. De excommunicatorum corporibus incorruptis res trita eſt [a] apud Græcos, quod poſt abſolutionem redigantur in cineres: quod de quodam excommunicato legitur in actis ſancti Libentii archiepiſcopi Hamburgenſis.

Incorrupta cadavera.

a *V. Goarem in Euchol. & adverſaria in Matth. Pariſium.*

Dedicatio eccleſiæ Mellicenſis, eidemque factæ donationes.

Vivebat adhuc Sigiboldus primus abbas Mellicii, cum Leopoldus IV. Auſtriæ marchio Mellicenſem eccleſiam vetuſtate collapſam & a ſe reſtructam & in meliorem formam redactam, ſollemniter dedicari curavit hoc ipſo anno, III. idus Octobris, ab Udalrico Patavienſi epiſcopo. Nec ſollemnitati defuit piiſſimi marchionis liberalitas: monaſterium quippe *dotavit quinque eccleſiis plebanis, cum ſuis partibus decimationis* in omnibus harum parochiarum terminis, aliiſque prædiis & poſſeſſionibus auxit. Quas donationes probavit confirmavitque Udalricus epiſcopus. Hæc ex Notitia a Schrambio, Mellicenſi chronographo relata [b]. Paucis annis huic dedicationi ſupervixit Sigiboldus abbas; mortuus anno MCXVI. die vigeſima-quinta Martii. Huic ſucceſſit Engeſchalcus ad annum MCXXII. & poſt eum Erchenfridus ad annum MCLXIII. qui ſancti Colmanni martyrium & miracula litteris mandavit. Exſtat hæc hiſtoria in chronico Mellicenſi [c], & in tomo ſecundo Petri [d] Lambecii, de bibliotheca Vindobonenſi, ubi multa habentur de origine nobilis illius monaſterii, deque reliquiis beati Gothalmi, & de inſigni particula ſanctæ Crucis, quæ cum multa veneratione illic habentur.

b *Chron. Mellic. p. 53. & 54.*

Mellicenſes abbates.

c *ibid. p. 23. & ſeqq.*

d *Lambec. to. 2. p. 610. & ſeqq.*

LXXVII. Pontidæ Liprandus preſbyter obit.

Perſtat etiam nunc celebre in agro Bergomenſi monaſterium, ſitum ultra flumen Abduam [*], Pontidenſe appellatum, de quo ſuperius diximus, ubi de beato Alberto primo ejus abbate actum eſt. Illuc Liprandus preſbyter Mediolanenſis, qui Groſulanum de archiepiſcopatu contra Jordanum contendentem, innocuo per ignem tranſitu, ſimoniacum eſſe probavit, ſub finem vitæ ſeceſſit, multum cupiens, ut ait Landulfus ejus vitæ ſcriptor, vitam ſuam finire in manibus eorum, quorum ope corpus ſuum & anima protegeretur contra eos, qui Groſulano aſſentabantur. Itaque Pontidam delatus, ibique a fratribus ſuſceptus ſub finem anni præcedentis, ibidem perſtitit uſque ad epiphaniam Domini, quo die ad cœlum migravit, probante magno & ſuavi ſplendore, qui mortui domum illuſtravit. Reverſo e ſanctis locis Groſulano, mox inter eum & Jordanum civile bellum exarſit. tumque Guillelmus, Ambroſianæ baſilicæ abbas, monaſterium [e] ſuum deſeruit, & ad Auguſtam-Taurinatium ſe recepit, ubi ſancti Solutoris abbatia ei regenda commiſſa eſt. Poſt annos ſex, Mediolanenſium impenſis, exſtructum [f] dicitur, id eſt renovatum, Pontidenſe monaſterium in honorem ſancti Jacobi, forte ob beatum Liprandum, qui illic ſepultus erat. Quam ob rem tres ejuſdem loci cœnobitæ, Thebaldus ſcilicet prior, Bernardus & Landulfus monachi, gratias Mediolanenſibus acturi Mediolanum miſſi, populum in theatro ſedentem invenerunt; tumque gratiis actis, obtinuerunt, ut ipſorum monaſterium vectigalibus aliiſque oneribus eximeretur.

* *l'Adda.*

e *Puricell. p. 546.*

f *ibid. p. 556. & ſeq.*

ANN. CHR. 1114.

LXVIII. Sublaci geſta per Paſchalem papam & Johannem abbatem.

JAm annus quadrageſimus erat, ex quo Johannes abbas Sublacenſi monaſterio præſidebat, cum ejus invitatu Paſchalis papa illuc ſe contulit, ibique ſollemnitatem aſſumtionis Dei-genitricis & octavam celebravit. Tum ad caſtrum Effide [g] & quod Ildemundus quidam monachis abſtulerat, cum abbate & monaſterii militibus profectus, locum expugnavit, & Johanni abbati ſub certo pretio reſtituit. Id

g *V. lib. 1. n. 6.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1114.

factum VII. idus Septembris. Alia etiam caſtella monaſterio abſtracta idem abbas armata manu recuperavit. qui armorum uſus, certe abbatibus & monachis haud probandus, tunc temporis in quibuſdam locis non infrequens erat. Longe probabilius eſt quod fecit Johannes abbas ad ornatum monaſterii & eccleſiarum. In his monaſteria ſancti Victorini, & ſancti Johannis-Baptiſtæ, a ſancto patre Benedicto exſtructa, a fundamentis inſtauraſſe traditur; & in ſacro Specu quædam altaria renovavit, quæ per Petrum Anagnienſem epiſcopum & Adamum Alatrenſem conſecrari curavit, atque viam commodiorem ad eumdem Specum aptavit. Ad hæc corpora defunctorum propinquorum ſuorum, Mariæ ſcilicet ſororis ſuæ, & Raynerii fratris ſui, ad Sublacenſe monaſterium humanda deportari curavit. quo ex tempore Sublaciani nobiles ibidem primum ſepeliri cœperunt.

Thaborenſes monachi a Turcis cæſi.

Degebant tunc temporis in monte Thabor Latini monachi, qui *non ſolum monaſtica profeſſione, ſed inſuper Cluniacenſis ordinis*, id eſt inſtituti, *ſolliciti*, Cluniacenſis congregationis *corpori uniti* erant, ut ex Petro [a] Venerabili diſcimus. Verum Turci monaſterium illud hoc anno ſubverterunt, teſtante præter alios Anſelmo Gemblacenſi, &, monachis cum ceteris omnibus interfectis, univerſa diripuerunt. Quamobrem æſtimare licet, inquit Baronius, quot monachos cæſos, tot laureatos « corona martyres e monte Thabor aſſumtos fuiſſe in cælum. «

a *Petr. Ven. lib. 2. ep. 44.*

LXIX. Radulfus fit archiepiſcopus Cantuarienſis.

Poſt annos quinque, quam Cantuarienſis eccleſia, mortuo Anſelmo, paſtore deſtituta erat, electus eſt tandem VI. kal. Maias anno ejus ſæculi quarto-decimo Radulfus Roffenſis epiſcopus ex Sagienſi abbate, cum Roffenſem eccleſiam annis ſex [b] adminiſtraſſet. Id quemadmodum factum ſit, accurate tradit Eadmerus, teſtis oculatus, in libro V. hiſtoriæ novorum. Poſt tam diuturnam vacationem rex Heinricus Paſchalis papæ monitis precibuſque Cantuarienſium fratrum, multorumque aliorum permotus, epiſcopos & proceres Anglorum Windleshoram convocavit, ut eorum conſilio vacanti eccleſiæ provideretur. Eo etiam invitati ſunt Radulfus Roffenſis epiſcopus, & prior nonnullique fratres Cantuarienſes. Omnium fere hæc opinio erat, & rex ipſe ſic ſtatuerat, Faricium Abendoniæ abbatem ad illam dignitatem promotum iri. quæ res fratribus præcipue arridebat, quibus ejus induſtria probata erat. Animus tamen epiſcoporum & quorumdam magnatum alio tendebat, præoptantium videlicet, aliquem ex ordine clericali, aut ex capella regis ad id aſſumi. Verum ubi eis objectum eſt, nullum a beato Auguſtino, niſi ex monaſtico ordine, umquam illi eccleſiæ præſediſſe præter unum, qui ob hanc cauſam, & alia quædam ab eo perverſe commiſſa, depoſitus a Romano pontifice fuerat, nec ullam mutandæ priſcæ conſuetudinis ſubeſſe rationem; demum in Radulfum Roffenſem epiſcopum omnes convenerunt. quod rex non ægre annuit, nec monachis diſplicuit. Sic electus ad Cantuarienſem pontificatum Radulfus cum ſumma univerſorum gratulatione, quippe qui omnibus ob miram humanitatem acceptiſſimus erat. Acta ſunt hæc VI. kalendas Maias præſentis anni, elapſo quinquennio cum quinque diebus a tranſitu beati Anſelmi.

b *lib. 71. n. 59.*

LXX. Ernulfus poſt eum epiſcopus Roffenſis.

Tranſlato ad Cantuarienſem metropolim Radulfo, eidem in Roffenſi eccleſia ſuffectus eſt Ernulfus, jam ſæpe a nobis laudatus [c], tunc Burgenſis abbas, agente in primis Radulfo, qui ejus ſapientiam ac religionem compertam habebat, multumque adjumenti ex illius vicinia ſibi proventurum ſperabat. Burgo itaque Cantuariam abductus, IV. kal. Octobris in capitulo fratrum ab archiepiſcopo, pro antiquo more, inveſtitur coram cœtu eligentium fratrum; ac demum VI. idus Octobris Roffam ab ipſo archiepiſcopo perducitur. Ejus loco in Burgenſi præfectura ſuffectus Johannes monachus Sagienſis. Denique kalendis Novembris Alboldus Beccenſis monachus, idemque ſancti Nicaſii de Mellento [d] prior, ſancti Eadmundi abbas ordinatus eſt a Radulfo archiepiſcopo, qui anno ſequenti pallium a Paſchali accepit. Ad Ernulfum quod attinet, quædam doctrinæ [e] ſuæ monumenta reliquit, multa quoque eccleſiæ ſuæ ornamenta & beneficia contuliſſe memoratur, & dormitorium, capitulum & refectorium exſtruxiſſe, teſtante Edmundo [f] in Annalibus eccleſiæ Roffenſis, ubi obſervat, nullum exſtitiſſe poſtea monachum Anglum factum epiſcopum Roffenſem, qui poſſit inter eccleſiæ ſuæ benefactores cenſeri. Obiit anno MCXXIII. quatuor & octoginta annos natus. De ejus ſucceſſoribus vide tomum ſecundum Angliæ ſacræ.

c *V. lib. 68. n. 52.*

d *Monaſt. Anglic. p. 295.*

e *V. lib. 68. n. 52.*

f *Angl. ſac. to. 1. p. 342.*

LXXI. Crulandenſis novæ eccleſiæ fundamenta jacta.

Dum hæc Cantuariæ geruntur, Joffridus Crulandenſis abbas, conquiſitis unde-

Digitized by Google

ANN. CHR. 1114.

quaque ſubſidiis, quæ ad novæ baſilicæ fabricam neceſſaria erant, ejus fundamenta jecit. Totam rei geſtæ ſeriem ſingillatim recenſet Petrus Bleſenſis in continuatione hiſtoriæ Crulandenſis, ubi omnes & ſingulos, qui primos lapides in variis baſilicæ partibus poſuerunt, eorumque dona commemorat. Ipſo die, quo hæc facta ſunt, Joffridus abbas, ſollemne epulum univerſis, qui ad illum diem eo convenerant, exhibuiſſe perhibetur. Et primo quidem cum germano ſuo, Roberto ſcilicet abbate Thorneïenſi, refectorium tenuiſſe dicitur, in quo quadringenti diverſorum locorum monachi refecti ſunt. Tum duo comites, duoque barones cum uxoribus, militibus & gentilibus ſuis in aula abbatis. Ad hæc ſex cunei virorum cum uxoribus ſuis, in ſex diſtincti columnas, in clauſtro diſcumbebant: cetera denique promiſcui vulgi multitudo ſupra quinque millia, ſub dio in curia comedebant. His omnibus monachi propriis manibus miniſtrabant, Domino dante benedictionem, & diem ſereniſſimum tantæ ſollemnitati concedente.

Ipſomet anno rex Heinricus inſignem eidem loco immunitatem indulſit. Dum vero ejus rei *confirmatio regia in theſaurarii & cancellarii manibus tractaretur*, illuc advenerunt e Francia duo Heinrici regis avunculi, ex ſorore ejus proximi cognati, Theobaldus videlicet Bleſenſis comes, Magnus a poſteris dictus, ejuſque germanus Stephanus, poſtea rex Anglorum; ambo Aurelianis in ſcholaſticis diſciplinis magiſtri Joffridi quondam diſcipuli & alumni: qui ſuum pædagogum & cariſſimum præceptorem, tunc ejus loci abbatem, amplexi, eidem regiam illam confirmationem impetrarunt. Idem Joffridus, teſte eodem Petro, inſtituit ut in die ſancto paraſceves tam abbas quam monachi, in capitulo ſe ſe flagellarent in memoriam paſſionis Domini. quod argumento eſt, hunc flagellationum uſum aliis diebus illic tunc receptum non fuiſſe.

LXXII. Wlſii anachoretæ vitæ compendium.

Hoc loco Petrus Bleſenſis inſerit compendium vitæ venerabilis anachoretæ ſancti Wlſini ſeu Wlſii, qui paucis ante annis ad Dominum migraverat. Is, ut ipſemet de ſe teſtatur, non infimis parentibus in Anglia natus, vitæ remotioris ſtudio Crulandam ſeceſſit, ubi poſt annuam probationem ſancti Benedicti regulam profeſſus eſt. Cum rudis eſſet ac litterarum expers, in exterioribus rebus Marthæ officium exercuit. Sed mentis avocationem, quæ ejuſmodi exercitia comitari ſolet, gravate ferens, a Britmero abbate obtinuit, ut in peculiari cella recluderetur, ubi ſe totum rebus cæleſtibus addixit. Poſt mortem Cnuti regis, quæ anno M XXXV. accidit, Haroldo & Hardecnuto de regno decertantibus, tantum indigenarum, Wlſium conſultantium, concurſus ad ejus cellam factus eſt, ut nec ſolitis fere precibus vacare, nec miſſæ intereſſe, nec denique conſuetum ſilentium ſervare ipſi daretur. Itaque, cum ab inchoata perfectione ſe deficere ſentiret, conſulente Avicio ejus loci priore cognato ſuo, regis ac principum in ſpiritualibus conſiliario, cui conſcientiæ ſuæ arcana aperire ſolebat, ad Eveshamenſe monaſterium migravit, per totam viam ligatis faſcia oculis, ne relictas ſæculi vanitates videret, earumque imagines in cor ipſius ſe inſinuarent. Ubi illuc pervenit, in capellam ſancti Kenelmi martyris, quam ipſe fabricaverat, recluſus, ſeptuageſimo-quinto recluſionis ſuæ anno liber ad cælos evolavit, facto prius ad Mauricium abbatem & fratres Eveshamenſes exhortatorio ſermone, quem Petrus Bleſenſis refert. Mauricio abbati ſucceſſit Reginaldus Glounceſtriæ monachus, qui litem habuit cum Joffrido Crulandenſi abbate, qui prædium quoddam monaſterii ſui poſt centum annorum conceſſionem ab eo repetebat.

LXXIII. Res Belgicæ.

In Morinis apud Audomaropolim hoc anno ſollemnis conventus procerum habitus eſt, in quo pax ſacramentis firmata, uti nos docet diploma Balduini comitis S. Bertini monaſterio indultum, cujus hæc clauſula: *Actum eſt hoc apud S. Audomarum in ſollemni curia, anno* M C XIV. *indictione* VII. *regnante Ludovico Francorum rege, principante in Flandria eodem Balduino comite, ea ſcilicet die qua ab ipſo comite, cunctiſque proceribus Flandriæ pax confirmata eſt ſacramentis.* Hoc diplomate confirmatur a Balduino permutatio inter ipſum & Lambertum ſancti Bertini abbatem facta villæ Oſtreſellæ, in Flandria ſitæ, quæ juris Bertinenſium erat: pro qua comes Berqueriam villam territorii Furnenſis eis conceſſit. Prædicto diplomati ſubſcripſere Johannes Taruannenſis & Lambertus Noviomenſis epiſcopi; Hermes quoque Bergenſis ſeu ſancti Winnoci abbas, qui anno M C XX. abbatiam abdicavit, & in Remenſe ſancti Nicaſii monaſterium, tunc religione florentiſſimum, ſe recepit: ubi reliquos vitæ dies religioſiſſime tranſegit. In

Digitized by Google

ANN. CHR. 1114.

S. Georgii de Bachervilla eccleſia in abbatiam erigitur.

In agro Rotomagenſi exſtat monaſterium ſancti Georgii de Bachervilla, cujus primariam eccleſiam, a Radulfo de Tancarvilla, Willelmi conquæſtoris camerario, ante annos quadraginta-octo conditam, & canonicis commiſſam fuiſſe in ſuperiori tomo [a] diximus. At Willelmus de Tancarvilla, filius ejuſdem Radulfi, idemque regis Heinrici camerarius, mortuo patre, monachos ibidem canonicis ſubſtituere maluit, idque, obtenta ab Heinrico rege facultate, auctoritate apoſtolica necnon Gaufredi archiepiſcopi Rotomagenſis hoc anno exſecutus eſt, eamdemque eccleſiam erexit in abbatiam, cui multa prædia tum in Anglia, tum in Nortmannia aſſignavit. Legimus in ejus loci chartario litteras ipſius Radulfi ipſo anno datas, uti & diploma Heinrici regis prædictam facultatem concedentis, & donationes confirmantis eidem abbatiæ factas: cui diplomati appoſita ſunt ſigna Gaufredi archiepiſcopi Rotomagenſis, Johannis epiſcopi Lexovienſis, Rogerii Conſtantienſis, necnon Willelmi camerarii ac Rabelli filii ejus, qui Rabellus, una cum Rotberto fratre ſuo ac Lucia ſorore, non pauca eidem eccleſiæ contulit. Illuc ex Uticenſi monaſterio decem monachorum deducta colonia eſt, cui præfectus Ludovicus abbas, qui *judicio majorum*, teſte Orderico [b], aptus inventus fuit, qui primus monaſticum ordinem cum decem monachis illic inchoaret. Ejus tempore Willelmus junior, prædicti Willelmi filius, ejuſdemque in camerarii dignitate ſucceſſor, *quinto die poſt ſuſceptum militiæ cingulum*, ad ſanctum Georgium ſe veniſſe dicit, *ibique cum honorifica proceſſione ſuſceperunt me*, inquit, *abbas Ludovicus & monachi cum magno gaudio lætantes; & ibi obtuli gladium meum ſuper altare ſancti Georgii: & tunc conſilio & admonitione ſociorum meorum, nobilium virorum, ſcilicet Roberti de Sis dapiferi mei, & Rogerii de Kailli, & Johannis de Lunda, & aliorum plurium, redemi gladium meum per dona & confirmationem plurium eccleſiarum, quas ipſo die conceſſi eis de meo dono, & ſicut avus meus fundator illius monaſterii dederat, confirmavi, ſcilicet eccleſiam de Habetot* &c. Abbatiam annis circiter viginti-quatuor rexit Ludovicus abbas, cujus ſucceſſor, Victor nomine, ſequentis ſæculi initium prætergreſſus eſt. Aliorum abbatum nomina in Neuſtria-pia videre licet.

[a] lib. 62. n. 97.

[b] Ordericus lib. 8. p. 698.

LXXIV. Richardus Virdunenſis electus obit.

Jam ab annis fere ſeptem Richardus Virdunenſis electus benedictionis epiſcopalis expers erat, cum omnia ſibi contraria videns, Romanam eccleſiam infenſam, cæſarem infidum, quippe qui auxilio evocatus, Rainaldum Barri comitem ab ipſo captum, & nova in ſe molientem relaxaſſet; animo tandem conſtituit, ut ſe de tantis incommodis eriperet. Ejus rei cauſa Laurentium ſancti Vitoni abbatem, a ſe pulſum [c] e monaſterio, invitavit, ut ad reconciliandum ſibi Romanum pontificem [d] Romam proficiſceretur. Illi vero id renuenti, quippe qui ab eo ſpoliatus ſumtus ad hanc legationem non haberet, itineris neceſſaria repromiſit Richardus, ſed ad iter parato denegavit. Ipſe vero a Laurentio, ut pro ſe apud apoſtolicum reſponderet, invitatus, peregrinationem ad loca ſacra vovit, atque Hugoni Trecenſium comiti tunc Jeroſolymam moventi cum ingenti pompa ſe adjunxit. Italiam ingreſſus, Triburiam, ubi papam tunc verſari audierat, ſe contulit, veniam ab eo petiturus. Ubi in præſentiam venit, cunctis ſociis more peregrinorum ad papæ audientiam admiſſis, ipſe ſolus in medio lutulentæ plateæ, ſpectante per feneſtras palatii pontifice, proſtratus in terram corruit, ejulando ſæpius exclamans, ut ſui miſereretur. Flexus ad commiſerationem pontifex, (& quis tam ferreus flexus non eſſet?) dixit, ſe ejus gratia Romam quantocius reverſurum, & conſilio cardinalium miſericordiam ei impenſurum. At ille: Cedo, inquit, baculum pontificii mei: tantum hic abſolve me, nec Romam ire compellas, ne peregrinationis meæ ſocios deſerere cogar. Abnuente pontifice, dolens ille diſceſſit ſocios proſecuturus; languore, quo jam tenebatur, ingraveſcente, lectica vehi cœpit. Progredienti occurrit Richardus Albanenſis, quem ut ſibi ſuccurreret obſecravit, ne abſque indulgentia moreretur. Exſpectare tantiſper jubet Albanenſis, dum a pontifice reconciliationis gratiam reportet. Tum Romam propere pergit, redit veniam deferens, ſed Richardum jam mortuum & ſepultum invenit. Obierat vero apud Caſinum-montem anno ſeptimo, ex quo ad Virdunenſem epiſcopatum electus fuerat. Poſt eum epiſcopatus annis tribus ac dimidio vacavit. His acceptis, Laurentius abbas ad propria, unde expulſus fuerat, rediit, ſuos e Divionenſi monaſterio, aliiſque locis revocavit, & theſaurum eccleſiæ ſuæ, qui abſtractus erat, ut ipſi reſtitueretur per Brunonem Treviren-

[c] ſupra n. 4.

[d] Spicil. to. 12. p. 305.

Laurentius S. Vitoni abbas reſtituitur.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1114.

ſem archiepiſcopum effecit. Monachorum in ſua reditus poſt mortem Richardi reponitur in chronico [a] ſancti Vitoni.

[a] *Labbe to.* 1. *p.* 401.

LXXV. Pontii abbatis Cluniacenſis iter Romam.

Cum gratia ſummi pontificis, ob improbatum ejus pro inveſtituris privilegium, ſe excidiſſe dolerent Cluniacenſes, eam per internuntios recuperare tentarunt. Verum, ubi rem non ſuccedere animadvertit Pontius abbas, ipſe Romam ejus rei cauſa profectus eſt, ſimul ut Sithienſes monachos ad ſui obſequium auctoritate apoſtolica flecteret. Ea gratia vix obtenta, cum nihil in Sithienſes obtinere potuiſſet, ne penitus re infecta redire videretur, a pontifice litteras impetravit, eo ſpectantes, ut Lambertus Sithienſis abbas de profeſſione Cluniaci facta reſponderet: ſin minus, præfixa die ad papam ſe ſiſteret. At Lambertus per Cononem cardinalem & legatum ſibi amicum, tunc in Francia morantem, litteras illas infirmari curavit. Videntes itaque Cluniacenſes ſe nihil proficere adverſus Sithienſes, cum eis concordiam qualemcumque inierunt, quæ uſque ad Lamberti obitum tenuit. Hæc ex Johanne Iperio, qui addit, Pontio abbate negotium ſuum cum Johanne Gaitano in quodam cænaculo Romæ tractante, cænaculum ipſum corruiſſe, & Johannem quidem ex lapſu interiiſſe; Pontium vero crure debilitatum fuiſſe. ubi falſus videtur Iperius ſaltem in Johanne Gaitano, qui poſt Paſchalem pontifex electus eſt. Ut ut ſit, Pontius abbas a Paſchali duo diplomata [b] hoc anno impetravit, & in reditu ex urbe Padolironenſe monaſterium adiit, ut videbimus anno ſequenti.

[b] *Bibl. Clun. p.* 571. *& ſeqq.*

LXXVI. Moliſmenſium lis cum monachis S. Petri-Vivi.

Inter varias donationes, quæ Senonenſi ſancti Petri monaſterio antiquitus factæ ſunt, Ingoara & Leoteria, ſancti Ebbonis Senonenſis pontificis ſorores, villas Rictiacum & Pauliacum ei contulerunt. In his poſtmodum quartam partem Bernardus miles, Montis-Barri Dominus, & Humberga ejus uxor, anno M. LXV. ſub annuo cenſu a Gerberto ſancti Petri abbate receperunt; & poſtea eorum filii, Milo & Rainardus eaſdem villas ſub eodem cenſu tenuerunt. Sed tandem Guido abbas Moliſmenſis monaſterii, quod in parochia Pauliaci ſitum eſt, hanc villam emit a Milone centum-quinquaginta libris denariorum. Id ubi reſcivit Arnaldus ſancti Petri abbas, Moliſmum adiit cum duobus ſuis monachis, Halduino ſcilicet priore ac Girardo cellerario, & cum Guidone abbate expoſtulavit de emptione iſtius villæ, quam ſancti Petri alodum eſſe aſſerebat. Ad hæc Guido reſpondit, ſe hac de re locuturum cum Milone venditore, & cum aliis, quorum conſilio uti debebat; pollicitus ſe reſponſum daturum ad proximas rogationes. *Factum eſt hoc*, ut in chronico [c] ſancti Petri legitur, *in fine iſtius anni, de quo agitur*, id eſt anni M C XIII. ſecundum veterem calculum, ſeptimo *ſcilicet idus Martii*; adeoque ſub initia anni M C XIV. ſecundum novum. Rogationum tempore miſit Arnaldus abbas Guidonem monachum Moliſmum, ut promiſſum reſponſum acciperet. At Guido abbas rurſus inducias petiit ad proximum feſtum ſancti Johannis; ſed promiſſo non ſtetit. Tunc forte accidit, ut Joſcerannus Lingonum præſul Senonas veniret, cui Arnaldus multam humanitatem exhibuit. Hac occaſione uſus, conqueſtus eſt de Rainaldo Montis-Barri domino, qui cenſum de Rictiaco & de Pauliaco ab octo amplius annis non perſolverat. De eo præſul ſe rationem exacturum pollicitus eſt. Sed & Arnaldus abbatem Moliſmenſem ſæpius ea de re interpellavit, ſed nihil ab eo, neque a Joſceranno epiſcopo obtinuit. Eadem illi controverſia fuit cum Bernardo ſancti Johannis de Prato, id eſt Reomaënſis monaſterii abbate ſuper villa Rictiaco, quam Bernardus a Joſceranno epiſcopo impetraverat. Utraque controverſia in variis conciliis agitata eſt, ut in chronico ſancti Petri legere licet, quæ ſingillatim referre non eſt operæ pretium. Tandem poſt varias lites villa Pauliacus Moliſmenſibus ceſſit, probante cum fratribus ſuis & confirmante Bernardo tum abbate Claræ-vallenſi, ut ad annum M C XXIX. videbimus.

[c] *Spicil. to.* 2. *p.* 764.

LXXVII. Pontiniaci monaſterium extruitur.

Exacto tirocinii anno apud Ciſtercium Bernardus cum ſociis habitum mutavit, & religioſa veſte indutus, profeſſione ſollemni Deo ſe conſecravit. Id factum ſub initia hujus anni, anno ſcilicet revoluto ab ingreſſu Ciſtercium, quod principio anni ſuperioris [d] contigiſſe diximus. Suppetit & aliud huic rei probandæ argumentum, quod ſcilicet Hugo, nobilis ille Matiſconenſis, Bernardi præcipuus amicus, quem ipſe a ſæculo abſtraxerat, & ſecum perduxerat Ciſtercium, hoc ipſo anno Pontiniacenſis monaſterii abbas primus a Stephano inſtitutus eſt, Bernardo prælatus, forte quod eſſet ætate ſuperior. Erat tunc Pontiniacus alodium Hildeberti canonici eccleſiæ Autiſſiodorenſis, qui novæ Ciſtercienſium inſtitutionis fama permotus, mo-

[d] *ſupra n.* 50.

Digitized by Google

naſterium illic ejuſdem inſtituti exſtruere conſtituit. Ivit itaque Ciſtercium, ac Stephano abbati conſilium aperuit ſuum. Ille primum dubius & hæſitabundus, demum aſſenſit, novæque coloniæ duodecim monachorum Hugonem abbatem præpoſuit. Mox jacta novi monaſterii fundamenta apud Pontiniacum, duabus ab urbe Autiſiodoro leucis poſitum ad amnem, quem Senecn * vocant acta epiſcoporum [a] Autiſiodorenſium: ubi cujuſdam ſancti eremitæ, Stephani nomine, oratorium erat. Aliud ibidem oratorium a novis colonis erectum in honorem beatiſſimæ Virginis: cui Theobaldus, magnus ille Campaniæ comes & Ciſtercienſium in primis ſtudioſus, aliud longe auguſtius templum adjunxit. Non dubium quin ſacris ordinibus tunc initiatus fuerit Hugo, (quod etiam de Bernardo dicendum) antequam ab Autiſiodorenſi epiſcopo Humbaldo abbas ordinaretur. Ordinandus autem epiſcopo profeſſionem fecit in hæc verba: *Ego Pontigniacenſis abbas ſubjectionem, reverentiam, & obedientiam a ſanctis patribus inſtitutam, ſecundum regulam ſancti Benedicti tibi, domine Humbalde epiſcope, tuiſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis, & ſanctæ ſedi Autiſiodorenſi, ſalvo ordine noſtro, perpetuo me exhibiturum promitto.* quæ profeſſionis formula deinceps a ceteris ejuſdem Ordinis abbatibus uſurpata eſt. Pontiniacenſe monaſterium rexit Hugo uſque ad annum MCXXXVI. quo ad Autiſiodorenſem epiſcopatum promotus eſt. Hæc ſecunda Ciſtercii filia eſt, quam brevi ſubſecuta Claræ-vallis tertia filia, ut anno ſequenti videbimus; & mox Morimundus, quarta filia.

ANN. CHR. 1114.

* *Senin.*
a *Labbe bibl. to. 1. p. 473.*

LXXVIII. Dalonenſis cœnobii primordia.

Hoc anno Gerardus de Salis, cujus jam ſæpe [b] mentio facta eſt, Dalonum * ſeu Dalonam petiit, ibique nobile monaſterium ædificare cœpit. Exſtat hic locus in pago Lemovicenſi, in parochia Segonziaci *, inter Viſeram ſuperiorem & Viſeram inferiorem fluvios, verſus Petracorios ſitus. Hunc locum ſilva obſitum cum luſtraret Girardus, monaſterium illic ædificare ſtatuit. Pertinebat hic locus ad Geraldum de Turribus & Gulferium ejus fratrem, qui eum *Deo & beatæ Mariæ, & venerabili patri Geraldo de Salis* liberum & ab omni ſervitute immunem hoc anno liberaliter contulerunt. quod ab Euſtorgio Lemovicenſi epiſcopo confirmatum. Non multo poſt in ſynodo Daloni habita, cui Willelmus Petragoricenſis epiſcopus, necnon Mauricius Sollemniacenſis & Guido Tuſturiacenſis abbates cum Geraldo de Turribus & Gulferio ejus fratre, aliiſque interfuere; Conſtantinus Tuſturiacenſis monachus prædictum locum ſui juris eſſe contendit: ſed pretio accepto ceſſit. Primus Dalonenſis abbas a Girardo de Salis inſtitutus eſt Rogerius, qui abbatiam in pago Ruthenenſi, Locum-Dei vocabulo inſtituit. Ejus ſucceſſor Amelius cum ſubditis ſibi abbatibus novem apud Arnacum interfuit exſequiis Almodis uxoris Oliverii de Turribus, ut teſtatur Goffridus Voſienſis. Abbatiæ Dalono ſubjectæ videntur eſſe illæ, quæ a Girardo de Salis conſtructæ ſunt. Eo mortuo, Dalonum ſeu Dalona cum aliis tranſiit ad Ciſtercienſes. Dalonenſis abbatiæ honorifica mentio fit in optimæ notæ vita Stephani Obazinenſis abbatis, cujus in libro ſecundo [c] dicitur, nullum regulare monaſterium in illa regione tunc fuiſſe præter Dalonenſe. Unde idem Stephanus illud monaſterium, quod novem fere milliaribus Obazina diſtat, frequenter adiiſſe dicitur, nimirum ut Obazinenſe ad ejus exemplum componeret.

b *lib. 72. n. 83.*
* *Dalone.*
* *Segonzac.*
c *Baluz. t. 4. Miſcell. p. 108.*

LXXIX. Ligurienſe parthenium conditur.

Non ſolum de viris, ſed etiam de ſequiori ſexu curam geſſit Girardus de Salis, ut probat fundatio parthenii beatæ Mariæ de Ligurio *, quod in pago Petragoricenſi, haud procul a Salis, unde ipſe cognomen accepit, cum Maximina prima loci abbatiſſa conſtruxiſſe traditur, aſſentiente Willelmo Petragoricenſi epiſcopo mox laudato, fundum in ſilva Ligurienſi ſuppeditantibus Helia de Bordella & Iterio de Turre, aliiſque, ut patet ex ipſius Willelmi litteris anno ſequenti datis, ejus epiſcopatus anno XI. Duplex illic principio monaſterium erat, virorum ac feminarum. Huic fundationi interfuiſſe dicitur Guido ſuperius laudatus abbas Tuſturiacenſis monaſterii itidem apud Petracorios, de cujus origine in ſuperioribus [d] actum eſt. Supereſt etiam nunc Ligurienſe parthenium, cujus ſyllabum abbatiſſarum contexuit noſter Stephanotius in ſuis collectaneis pro monaſteriis diœceſis Petragoricenſis. Profectus aliquando Girardus de Salis ad Fontis-Ebraldi monaſterium apud ſanctimoniales ejus loci ſermonem facturus, magnopere eas increpuiſſe traditur ob tortos capillos: quo ex tempore ab illis ſtatutum eſt, ut a nulla in poſterum coma nutriretur. Tum in ipſius Girardi vita ſubjiciuntur Guillelmi Pictavienſis & eremi-

* *Ligueux.*
d *lib. 55. n. 70.*

Giraldi de Salis elogium.

ANN. CHR. 1114.

colarum abbatum de eo teſtimonia, quod ſcilicet puer ingreſſus eſt cœnobium, ex quo in eremum ſeceſſit: quod veſtis ejus fuerit cilicium, potus aqua, cibus legumina, tota vita martyrium. Denique quod progreſſus in publicum multa condiderit monaſteria, in quibus *normam beati Benedicti uſque ad minimum apicem ſervandam ordinavit*, ut de pleriſque ſuperius dictum eſt.

LXXX. S. Martialis abbates. [a] Labbe to. 2. p. 274.

Hoc anno Ademarus abbas, poſtquam Lemovicenſe ſancti Martialis monaſterium per annos amplius quinquaginta religioſe ac laudabiliter rexiſſet, in pace [a] tandem quievit x. kal. Septembris, & in capitulo ſepultus eſt. Laudatur ab Hildeberto epiſcopo in libro de vita ſancti Hugonis Cluniacenſis, cujus *diſpenſator benedictionum* ſeu eleemoſynarum, antequam abbas eſſet, fuiſſe dicitur, & non ſemel *diſpendium* ſeu imminutionem *in diſtributo non ſenſiſſe argento*. Eo mortuo, Ademarus Lemovicenſis vicecomes, Ademari ſenioris filius, & Guido filius ejus, tumultum in monaſterio concitarunt, abbatem illuc ſua auctoritate intrudere volentes. at Pontius abbas Cluniacenſis eo profectus, eis reſtitit, & ſecundum Urbani II. edictum & chartam Ademari ſenioris, qua Cluniacenſi abbati facultas ordinandi apud ſanctum Martialem abbatis conceſſa eſt, Bernardum Cluniacenſem priorem, qui ante eleemoſynarius fuerat, virum prudentiſſimum, eidem loco præfecit. Actum apud Lemovicas nonis Octobris hoc anno, indictione VII. Teſtes Rainaldus abbas Voſienſis, Stephanus ſancti Auguſtini, & Ademarus ſancti Sori abbates, Euſtorgio epiſcopo Lemovicenſi. Abbatiam biennio tantum tenuit Bernardus, eique ſucceſſit Amblardus, cujus tempore, id eſt anno MCXXII. combuſtum [b] fuit caſtrum ſancti Martialis, totumque monaſterium cum officinis. Prolixam Amblardo abbati epiſtolam ſcripſit Goffridus Vindocinenſis, reſpondens ad ejus litteras ſuper quodam

[b] ibid.

» monacho, qui abbati ſuo detraxerat: quem ait oportere audaciæ ſuæ pœnitentiam
» agere, & honorem Dei in ſacerdote, etiam aliter agente, agnoſcere, & ſuo præ-
» poſito ſatisfacere. *Quod ſi ſuperbus exſtiterit*, inquit, *exerce in eum honoris tui poteſtatem: ut, tamquam homicida, ab omni ordine depoſitus, vel ſic agnoſcat eccleſiaſtica*
» *cenſuræ rigorem*. Utile quippe ac neceſſarium eſſe, ut rectores a ſubditis timeantur,
» & ab ipſis corrigantur: ut humana formidine peccare metuant, qui divina judicia
» non formidant. *Optare tamen debes*, inquit, *magis injurias odientium pietate & patientia vincere, quam conceſſa tibi licentia & auctoritate vindicare*. Hactenus Goffridus.

LXXXI. Varia de Kemperlegio & S. Sergio.

Anno præcedente Benedictus, Alani Cornugalliæ comitis filius, epiſcopus Namnetenſis & Kemperlegienſis abbas, eccleſiæ ſuæ & abbatiæ regimen confectus ſenio dimiſit, eodemque anno unum e ſuis monachis, Gurchandum nomine, ad Radulfum Turonum archiepiſcopum miſit ordinandum, & eidem abbatiæ præfecit. In Namnetenſi vero eccleſia in ejus locum ſuffectus eſt Briccius epiſcopus, qui hoc anno, Chriſti ſcilicet MCXIV. ordinationis ſuæ primo, benevolentiam ſuam in Petrum ſancti Sergii apud Andegavos abbatem, qui anno ſuperiori Bernardo [c] ſucceſſerat, ejuſque monachos teſtatus eſt, confirmando ea, quæ apud Radeſium, in tribus eccleſiis, jam eis conceſſa fuerant. Sic autem in ſuis hac de re litteris loquitur. *Dum ego B*. Namnetenſium epiſcopus in ſede mea ſederem, primo ordinationis noſtræ anno P*. abbas ſancti Sergii venit ad nos, poſtulans, ut quod habebat apud Radeſium in tribus eccleſiis, videlicet Roent, Chamaré & capella, quæ Porſnit ædificabatur, ei concederem .... Et quia religioſum virum offendere timui, petitionem ipſius canonicam implere non diſtuli*: ſub certis tamen conditionibus de capella *Porſnit*, nempe *ut infantes non baptizent, infirmos non viſitent, nec eis communionem præbeant*. Ad hæc, *ut in dominicis & feſtis diebus miſſas ſuas non celebrent, donec in eccleſia ſacerdotum,*
» *ad quam parochia caſtri pertinet, miſſa finiatur*, præterquam in feſtivitate ſancti An-
» dreæ, in cujus honorem fundata eſt capella, & in dedicatione ejuſdem eccleſiæ. Denique pro illa capella pepigit idem abbas *reddere annuum cenſum Nannetenſi ec-*
» *cleſiæ unum auri Bizancium, quod murobotin nuncupatur*. Actum Nannetis menſe Au-
» guſto, feria prima, præſente E*. comitiſſa, quæ epiſcopum ea de re rogatum vene-
» rat. Poſt hæc Petrus abbas Radulfum archiepiſcopum precatus eſt, ut ejus auctori-
» tate divinum officium in illo apud Porſnitum oratorio celebrare ſibi liceret. Hinc archipræſul, abſente Briccio epiſcopo, archidiaconis Namnetenſis eccleſiæ ſcripſit, ut id concederent. Idem quoque *aquam ſacratam, quia forſan*, inquit, *deeſt vobis, epiſcopo veſtro longius abſente, ad conſperſionem loco ex more faciendam*, ſcilicet *ad benedicendam capellam a nobis eum accepiſſe ſciatis*. Addit pontifex ſe illos viſitaturum

[c] V. lib. 68. n. 99.

* Briccius. * Petrus. * Ermengarde.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1114.

fuiſſe, *niſi febrium incommodo pernimium gravaretur.* Et quidem non diu ſupervixit Radulfus. Mortuus quippe eſt anno ſequenti, eique ſucceſſit Giſlebertus, ex chronico [a] Kemperlegienſi: in quo Benedictus epiſcopus Namnetenſis & abbas S. Crucis, modo laudatus, itidem deceſſiſſe dicitur. Prædictam Radulfi epiſtolam cum Briccii litteris in Appendice referemus.

[a] *Baluz. Miſcell. to. 1. p. 524.*

Burgulienſium duellum pro coliberto.

Ex parvis rebus magnas ſæpe & ſerias oriri rixas, immo & duella, vel uno patet exemplo, quod Cangius [b] inter plura alia refert, ut probet colibertos haud alios eſſe quandoque quam homines de capite, ſeu cenſui obnoxios. Miles quidam de Burgolio, Alo, *homo de capite ſuo ſancti Petri Burgulienſis*, ſub Baldrico abbate, *hominium*, ut vocabant, ſuum denegavit. Citatus ad judicium, die condicto ſuper hac cauſa monaſterii actor & miles diſceptaturi, immo & duellum habituri, in curiam Gaufridi epiſcopi Andegavenſis convenerunt: aſt miles *ſe hominem de capite ſuo altaris abbatis* eſſe confeſſus eſt, & ſe facturum hominium promiſit. Baldrico abbate ad ſedem Dolenſem provecto, & Wiberto in ejus locum Burgulii ſubſtituto, Alo *abſque conſilio dominorum ſuorum abbatis & monachorum* ingenuam & nobilis generis uxorem duxit, facto ſacramento, ſe liberum & ab omni jugo ſervitutis eſſe immunem. Id ubi reſcivere monachi, Alonem ſuum eſſe colibertum contendunt, & ad diſceptationem provocant. Tum apud Salmurium caſtrum in curia Fulconis comitis, licet abſentis, conveniunt, ubi barones illius, magiſter militum, aliique judices reſidebant. Ex eorum ſententia *pugna duorum virorum, affirmantis & negantis, approbatur.* Indicta die *ab utraque parte cum concionatoribus convenitur. Expoſito judicio, expediti pugiles veniunt ad ſancta ſanctorum: manus elevant praſto juraturi.* Verum Alo *differt cauſam, conſilium quærit*; tandemque *promittit ſe in capitulum venturum, altaris abbati & monachis hominem de capite ſe profeſſurum.* Quanta pro uno coliberto certamina!

[b] *Gloſſar. to. 1. p. 1059.*

LXXXII. Fontis Gombaudi abbates, & monaſteria combuſta.

In chronico Malliacenſi ſeu Maxentiano legitur, Petrum Fontis-Gombaudi primum abbatem morbo *arpeta*, id eſt igne inexſtinguibili, hoc anno interiiſſe: cui ſucceſſiſſe dicitur Guillelmus, & poſt eum Airaudus. Ad hæc Bleſenſe ſancti Launomari monaſterium incendio conſumtum fuiſſe. Idem accidit in ſancti Maxentii monaſterio, quod tertia vice ab annis uno & triginta jam conflagraverat: cui inſtaurando Goffridus abbas omnem curam & diligentiam adhibuit, ad annum M C XXXIV. ſuperſtes, quo anno ei ſucceſſit Petrus-Raimundi chronographus Maxentianus, de quo alias. Sancti Launomari monaſterio tum præerat Mauricius abbas, ſuperius laudatus, cujus ſucceſſor Rainaldus anno M C XXX. per Gaufridum Carnotenſem epiſcopum & ſedis apoſtolicæ legatum eccleſiam villæ Romanæ, a Godefrido Vindocinenſi comite ereptam, ſancto Launomaro reſtitui curavit. Goffridus eo nomine ſecundus ſucceſſorem habuit Ernaudum, Petri Bleſenſis nepotem, de quo inferius.

S. Maxentii & S. Launomari abbates.

LXXXIII. Paſchalis decretum de cella Gordanica pro Aniana.

Jam ſeptimus annus erat, ex quo cella Gordanica lege fiduciariæ poſſeſſionis Anianenſibus a Paſchali reſtituta erat, cum Caſæ-Dei monachi, quibus juris ſui, ſi quod in ea haberent, explorandi & explicandi facultas erat, novam hac de re litem denuo excitarunt. Hanc cauſam Paſchalis Arberto Avenionenſi, Euſtachio Valentino, & Hiſmioni Dienſi epiſcopis diſcutiendam, definiendamque commiſit. Hi vero perſpectis utrimque momentis hanc cellam denuo Anianenſibus adjudicandam cenſuerunt: quorum judicium pontifex ſuo decreto roboravit, dato Laterani hoc anno pridie idus Aprilis, & in Appendicem relato. Verum nec ſic repreſſa fuit Caſæ-Dei monachorum pervicacia, quæ Romanos pontifices Calliſtum & Honorium II. fatigavit: adeo ut Galterius Magalonenſis epiſcopus & apoſtolicæ ſedis legatus excommunicationis ſententiam in refractarios vibraverit, quam Honorius ipſe datis ad Stephanum Caſæ-Dei abbatem litteris confirmavit. Sed de ejuſmodi rixis ſatis.

LXXXIV. Canigonenſe monaſterium Craſſenſi ſubjicitur.

Hoc anno Bernardus Ceritanienſis comes monaſterium ſancti Martini *de Canegu*, quod Guifredus ipſius atavus ædificaverat, Craſſenſi beatæ Mariæ cœnobio [c] ſubjecit ea lege, ut abbas Craſſæ, ejuſque ſucceſſores illuc abbatem e ſua congregatione mitterent, qui ordinem inibi ſervari curet ſecundum regulam ſancti Benedicti. Ideo vero id ſe facere ait Bernardus comes, quod prædictus locus ſancti Martini a ſæcularibus valde diſſipatus eſſet, ejuſque bona omnia, tam interiora, quam exteriora, ita ut monachi illic degentes, nullam religionis regulam obſervarent. Id factum hoc anno, ſecunda die menſis Februarii, aſſentiente Petro epiſcopo

[c] *Montfaucon Diar. Ital. p. 7.*

Ffff iij

ANN. CHR. 1114.

Elenenſi, qui his litteris ſubſcripſit cum multis optimatibus, Raymundo comite Barchinonenſi, Lucia comitiſſa ejus uxore, eorumque filiis Raymundo & Berengario, multiſque aliis. Exſtat in Marca-Hiſpanica [a] Alexandri III. diploma adverſus abbatem Canigonenſem, qui debitam Craſſenſi abbati ſubjectionem denegabat.

a *Marca Hiſp. p.* 1331.

Craſſæ & Saviniaci abbates.

b *lib.* 70. *n.* 27.

Craſſenſi monaſterio tunc præerat Leo abbas [b], qui oppignerationem villulæ de Laco hoc anno accepit ab Aymerico Narbonenſi vicecomite, ejuſque conjuge Ermengarde. Leoni abbati non multo poſt ſucceſſit Berengarius, Aymerici IV. Narbonenſis vicecomitis filius, ex Mathilde, quæ ex clara ſtirpe Rotberti-Guiſcardi Siciliæ principis originem ducebat; aſſumtus e monaſterio ſancti Petri Tomeriarum, ubi monaſticen profeſſus erat. Hic monaſterii ſui immunitates & poſſeſſiones a Gelaſio II. & Calliſto itidem ſecundo confirmari, & amiſſa recuperare novaque acquirere curavit, demumque ad Narbonenſem pontificatum evectus eſt. Hujus abbatis frater erat Raymundus-Berengerii Barcinonenſis comes, ſuperius laudatus, qui „ ſanctæ Mariæ Craſſæ & domno Berengerio abbati fratri [c] ſuo, ejuſque ſucceſſoribus, „ monaſterium S. Petri de Galli-cantu itidem reformandum commiſit anno MCXVII. Verum anno ſequenti idem Berengarius abbas repulſus eſt a monaſterio [d] ſancti Felicis Guixalenſis, quod contra voluntatem ipſius loci abbatis & monachorum invaſerat, inconſulto Berengario Gerundenſi epiſcopo, & capitulo ejus eccleſiæ, quæ illud monaſterium ſemper quiete poſſederat.

c *Marca Hiſp. p.* 1248.
d *ibid. p.* 1252.

e *V. lib.* 65. *n.* 105.

In Saviniacenſi monaſterio agri Lugdunenſis obiit hoc anno Iterius abbas, eo nomine ſecundus, VII. kal. Maii. Succeſſit Girbaldus [e] in annos ſeptem: cujus ſucceſſor Pontius, nobilis genere, multas utilitates monaſterio procuravit. Ordinem poſt eum Saviniacenſium abbatum ſe ignorare fatetur Benedictus-Maillardi, ejuſdem loci major prior & decretorum doctor, qui ex domeſticis chartis & inſtrumentis indicem abbatum Saviniacenſium, & res ab eis geſtas & acquiſitas recenſuit. Hic Pontio quindecim annos regiminis tribuit, eumque poſtea Matiſconenſem epiſcopum creatum fuiſſe dicit. Sed vereor ne æquivocatione nominis lapſus ſit: nam Pontius abbas filius nobilis Aimoini *de Lay*, & a puero monachus fuiſſe dicitur. Pontius vero Matiſconenſis epiſcopus *de Rochebaron* in Gallia-chriſtiana, ex canonico Podienſi & præcentore Lugdunenſi promotus ad epiſcopatum Matiſconenſem. Poſt abbatum ſeriem idem Benedictus nomina omnia ejuſdem loci benefactorum, eorumque donationes commemorat.

LXXXVI. Ceperanum concilium.

* *Ceperano.*
f *Chron. Caſin. lib.* 4. *c.* 49.

Sub finem hujus anni habita ſunt duo concilia, Ceperanum ſcilicet ac Bellovacenſe. Ceperanum* ſeu Ciperanum locus eſt in Beneventana regione ad fluvium Lyris. Illic menſe Octobri celebrata ſynodus præſidente Paſchali papa, in qua conqueſtus eſt Arnulfus archiepiſcopus [f] Coſentinus adverſus Rogerium Apuliæ & Siciliæ comitem, quod archiepiſcopatu ab eo dejectus eſſet, coactuſque ut fieret monachus. Rem pontifex deferri voluit ad Girardum abbatem Caſinenſem, ad quem ejuſmodi cauſarum judicium pertinere dixit. Audito archiepiſcopo, abbas infit: Non vult Deus coacta obſequia. quapropter, ſi quidem per vim monaſticum induiſti habitum, tuum erit vel eum deponere, vel retinere. Sed primum te eum deponere decet, & ad pedes pontificis abjicere. quo facto, ſtatues e duobus, quod tibi conſultius viſum fuerit. Mox ille monaſticam veſtem ad veſtigia papæ depoſuit, ſed reſumere noluit. Poſtmodum vero eum in gratiam cum Rogerio rediiſſe Ughellus exiſtimat.

Caſinates a Saracenis cæſi.

g *ibid. c.* 50.
h *ibid. c.* 51.
i *ibid. c.* 44.

Eodem anno Caſinenſes monachi [g] cum Azone decano e Sardinia remeantes, a Sarracenis capti, vinctique in Africam ducti ſunt. quos Girardus abbas dato pretio redemit, relaxavitque rex Calamenſis ad preces Rogerii comitis, qui ea de re litteras ad eum ſcripſit. In Africa tamen mortuus eſt Azo decanus, ibidemque humatus, ad cujus tumulum ardentes lampades viſas fuiſſe Petrus diaconus [h] tradit. Per id tempus Hugo miles de Alba-ſpina, *tranſalpinus*, haud dubie Gallus, Caſini monachum factum fuiſſe idem auctor [i] teſtatur.

LXXXVII. Belvacenſe concilium.

k *Conc. to.* 10. *p.* 1127.

Ceperanum concilium paullo poſt ſubſecuta eſt Bellovacenſis ſynodus, VIII. idus Decembris ejuſdem anni habita, ut ex codice Montis-Dei diſcimus, præſidente Conone cardinale & apoſtolicæ ſedis legato, uno *ex illis religioſis, qui eremiticam vitam apud Truncum-Berengarii primo duxerunt*, ut in quadam Sigeberti continuatione legitur. In epiſtola Gaufridi Claræ-vallenſis monachi de rebus [k] in Remenſi concilio ſub Eugenio III. geſtis Cono cardinalis *regularis quondam canonicus eccleſiæ S. Nicolai*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1114.

de Aruaſia fuiſſe dicitur. Huic ſynodo interfuere tres metropolitani cum ſuis comprovincialibus epiſcopis, ſcilicet Radulfus Remenſis, Leodegarius Bituricenſis, & Daimbertus Senonenſis. Adfuit etiam cum Liſiardo Sueſſionum epiſcopo Guibertus Novigenti abbas, qui ait Liſiardi propoſitum fuiſſe, ut in illa ſynodo [a] ageretur de quibuſdam Manichæis [b] hæreticis ejus diœceſis, qui in vinculis tenebantur: at populum, *clericalem veritum mollitiem*, eos ex ergaſtulo rapuiſſe, & ſubjecto extra urbem igne cremaviſſe.

[a] *Guibert. lib. 3. de ſua vita c. 17.*
[b] *V. ſupra n. 33.*

Epiſcopum petunt Ambianenſes.

Ad eamdem ſynodum acceſſerunt Ambianenſium legati, conqueſti ſe optimo paſtore deſtitutos, ſcilicet Godefrido, qui paullo ante ad Cartuſiam [c] ſeceſſerat. Hic ſeceſſus contigit poſt quartum nonas Julias hujus anni, quo die & anno idem Godefridus fundationem cellæ Bonidi-curtis *, ab Hugone Seniorato, Anſcheri Centulenſis abbatis fratre, & Leſcelina ejus conjuge factam, Majori-monaſterio confirmavit in eccleſia Ambianenſi. Non itaque ante autumnum inſequentem Ambianis deceſſit, nec ante menſem Decembrem pervenit ad Cartuſiam. Auditis Ambianorum legatis, Remenſis archiepiſcopus: Qua fronte, inquit, hæc apud nos effutire « auſi eſtis, qui optimum paſtorem orthodoxum, cunctiſque ornatum virtutibus, im- « probitate veſtra e ſede ſua expuliſtis? Ite, & tam peritum & catholicum paſtorem « perquirite, & inventum huc adducite. Neque enim alium, quamdiu in vivis erit, « habituri eſtis. Inter ea, adſunt nuntii Godefridi litteras ad ſynodum deferentes, « quibus ſignificabat, ſe epiſcopatum abdicaſſe, hortabaturque ut alius ſe dignior Ambianenſibus præficeretur. Neque enim ad eos umquam ſe rediturum. Has litteras non ſine lacrymis legerunt patres, tandemque conſtituunt apud Sueſſionas convenire ad epiphaniam Domini, ibique quid faciendum ſit deliberare. Ubi eo ventum eſt, juſſu Ludovici regis e monaſterio ſancti Quintini, ubi vir ſanctus a cunabulis educatus fuerat, accerſitus Henricus abbas, cum Huberto Cluniacenſi monacho, magnæ auctoritatis viro, ad Cartuſiam mittitur cum litteris, tum ad Cartuſiæ priorem, cui imperatum, ut ne diutius epiſcopum apud ſe remorari ſineret; tum ad ipſum Godefridum, ut quantocius ad ſedem ſuam rediret. Juſſis parere coactus Godefridus, cum multo mœrore diſcedit e Cartuſia, ut anno ſequenti dicturi ſumus, ubi a feſto ſancti Nicolai epiſcopi, quæ VIII. idus Decembris celebratur, uſque ad quadrageſimæ ſequentis initium demoratus fuerat. Ex his intelligitur, Godefridum non ante autumnum hujus anni Ambianis receſſiſſe, ſiquidem ad Cartuſiam ſub initia tantum Decembris pervenit. In prædicto Belvacenſi concilio graves quoque querelæ delatæ ſunt adverſus Thomam de Marna, ſeu de Marla, qui, inter alia ſua facinora, Creciacum caſtrum & Novigentum, quod Abbatiſſæ vocant, utrumque juris abbatiſſæ ſancti Johannis Laudunenſis, rapuerat, caſtella exſtruxerat, quæ rex Ludovicus vi capta penitus diruit, & utrumque locum ſancti Johannis abbatiſſæ reſtituit, ut fuſe narrat Sugerius in vita Ludovici-Groſſi, & Guibertus in libro tertio de ſua ipſius vita.

[c] *ſupra n. 60.*
* *Biancourt.*

Judicium pro parthenone S. Pauli.

Tempore prædicti Belvacenſis concilii Conon cardinalis judicium tulit ſuper controverſia, quæ de eccleſia [d] Hanachienſi * *inter abbatiſſam monaſterii ſanctæ Mariæ, qua dicitur ad ſanctum Paulum*, & canonicos Miliacenſes * vertebatur. Altare illius eccleſiæ ad monaſterium ſanctæ Mariæ abſque ulla contradictione pertinere dicebatur, & abbatiſſa ad ipſam eccleſiam preſbyterum mittere conſueviſſe, quod canonici minimè refellebant, ſed hoc tantum volebant, ut preſbyter, ab ejuſdem monaſterii abbatiſſa miſſus, per ipſos ad prædictam eccleſiam venire deberet, & in eadem cum eorum permiſſu remanere; idque per triginta annos obſervatum fuiſſe contendebant. At judicatum eſt, ut quandoquidem altare abſque ulla contradictione juris monaſterii ſanctæ Mariæ eſſe diceretur; deinceps per ipſius abbatiſſæ diſpoſitionem, abſque ullo ad Miliacenſes canonicos recurſu, preſbyter ad illam eccleſiam mitteretur. Hujus cauſæ judices fuere Rainaldus abbas Vizeliacenſis, qui judicium recitavit; Giroldus abbas ſancti Luciani, Odo abbas ſancti Symphoriani, aliique canonici & clerici. *Actum hoc Belvaci præſente domno Conone Præneſtino epiſcopo, qui judicium hoc laudavit, & ſigilli ſui impreſſione firmavit, præſidente Petro Belvacenſi eccleſiæ epiſcopo.* Giroldus abbas ſancti Luciani Giſleberto ſucceſſerat: Odo vero ſancti Symphoriani abbas is eſt, cui Guibertus abbas libros ſuos de pignoribus Sanctorum dicavit, ut ſuo loco videbimus.

[d] *Louvet to. 1. p. 610.*
* *Hanache.*
* *de Milly.*

ANN. CHR. 1114. LXXXVIII. Erminoldus fit abbas Pruſeningenſis. a lib. 71. n. 91. b ibid. n. 24.

Ad res Germanicas quod attinet, abſoluto Pruſeningenſi monaſterio, quod Otto Babenbergenſis epiſcopus [a] ante annos quinque inchoaverat, quæſitus eſt rector idoneus, qui novum aſceterium informaret. Ottoni ea de re ſollicito & anxio ſuggeſtus eſt Erminoldus monachus Hirſaugienſis, qui abdicata, ut ſuperius [b] vidimus, Lorſacenſi præfectura, Hirſaugiam denuo ſe receperat. Hoc comperto, ſanctus præſul ſcriptis ad Hirſaugienſem abbatem litteris rogavit, Erminoldum mitti Pruſeningam, ut incultum novale excoleret. Miſſus illuc vir Dei omnem curam & ſollicitudinem adhibuit excolendo novello agro, ſedulò inſiſtens vigiliis, precibus & jejuniis, diſcipulos ad idem agendum exemplo ſuo inducens, eoſdem admonere ſolitus, regnum Dei & juſtitiam præ omnibus ardentiſſime quærere, temporalem fugere gloriam, æternam ſectari. Erat in eo caritas in egenos indeficiens, quæ tempore famis ingentis maxime enituit. Cum enim per totam Bajoariam annonæ copia ita defeciſſet, ut propter inopiam pauperes interirent; ipſe monaſterii cellaria & promptuaria in egentium neceſſitates reſeravit; nec prius in erogando defecit, quoad deficeret quod erogaretur. Exhauſtis ſiquidem omnibus officinis, ipſe cœpit egere: ſed Deus interventu ſancti Georgii loci patroni neceſſaria illi providit per quemdam divitem, qui fratrum inopiam copioſe ſupplevit. Neque tamen viri Dei humanitas zeli expers erat ac cenſuræ. Id probat unum ejus factum erga Heinricum imperatorem, cui ad monaſterium advenienti portas occluſit, ne cum excommunicato communicare videretur. Is quidem ex odio & animi rancore factum primo interpretatus eſt imperator, quod Lorſacenſis abbatiæ abdicandæ occaſionem ei dediſſet: at, ratione ejus intellecta, factum probavit, quippe ſummi pontificis, immo & Dei gratiam imperatoris favori prætuliſſet; nec aſſentatorum ſuggeſtionibus, ad eam, ut illi dictitabant, injuriam ulciſcendam adduci potuit.

LXXXIX. Monaſteria imperialia & regia.

Trithemius ad hunc annum compendium refert vitæ ſancti Erminoldi, ubi Lorſacenſe Sueviæ monaſterium, cui primo præfectus eſt vir Dei, confundit cum Laurishamenſi monaſterio diœceſis Wormatienſis, quod inter imperialia cenſebatur. Hac occaſione triplicis generis monaſteria diſtinguit, imperialia ſcilicet, regia, & alia, quæ neque imperii, neque regni Teutonicorum privilegiis vel titulis inſignita erant. Imperiales abbatias tantum quatuor commemorat, Fuldenſem, Herſfeldenſem, Wiſſemburgenſem, & Lauriſſenſem ſeu Laurishamenſem. Horum quatuor locorum abbates imperatori aderant, quoties vel celebrabatur publice imperii principum conventus, vel ad bellum procedebat imperator, vel is coronandus Romam pergebat. In conventibus publicis hi quatuor abbates ad pedes imperatoris proximi reſidebant, referendariorum gerentes officium. Capellis quoque imperialibus præerant, & ſacrorum principes dicebantur. Præter illas abbatias aliæ quoque imperiales etiam nunc cenſentur in primis Campidonenſis, Corbeïenſis & Murbacenſis. Regalia monaſteria vocat Trithemius, non quæcumque regum liberalitate conſtructa, ſed illa dumtaxat, quæ jura feudalia ſive regalia tenebant ab imperio Romanorum, & ad communia regni obſequia per vices obligata erant. Verum utraque illa monaſteria ſuis privilegiis & libertatibus antiquis ſuo tempore deſtituta eſſe queritur idem auctor, quod neglectæ regulari diſciplinæ tribuit.

Aliæ res Germanicæ.

In chronico Saxonico nuper edito domnus Hildeboldus, omnium bonorum memoria dignus Magaburgenſis abbas, deceſſiſſe memoratur, eique Hugo eodem anno ſucceſſiſſe. Nec plura ſcimus de illo abbate Hildeboldo, quem eximiæ virtutis virum fuiſſe oportuit, ut tali elogio afficeretur. In eodem chronico Wernerus Roſveldenſis abbas obiiſſe dicitur. Tunc etiam interiit Hartmannus, abbas primum Gotwicenſis [c], dein ſancti Udalrici & ſanctæ Afræ, unde diſceſſit ſchiſmaticum epiſcopum devitaturus; factus demum abbas Campidonenſis, qui Danubii aquis ſubmerſus periiſſe traditur in chronico Auguſtano.

c lib. 65. n. 111.

ANN. CHR. 1115. XC. Godefridus epiſcopus e Cartuſia venit ad Remenſe concilium. d ſupra n. 87.

INeunte ejus ſæculi anno quinto-decimo, & quidem in epiphania Domini apud Sueſſionas habitus eſt epiſcoporum conventus, præſidente Conone cardinale, cui rex Ludovicus interfuit. In eo conventu actum eſt de revocando ad ſedem ſuam Godefrido Ambianorum epiſcopo, qui ſub finem anni [d] præcedentis, abdicato epiſcopatu, ad Cartuſiam ſe receperat. Ejus rei cauſa juſſu regis illuc miſſus eſt

Henricus

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115.

Henricus ſancti Quintini de Monte abbas cum Huberto Cluniacenſi monacho, magnæ auctoritatis viro, litteris munitus, tum ad priorem Cartuſiæ, ſcilicet Guigonem, ut ne Godefridum apud ſe diutius remorari ſineret; tum ad ipſum Godefridum, ut quantocius ad ſuam ſedem rediret. Interim ad urbem Remorum conveniunt epiſcopi cum Conone cardinale, concilium celebraturi. Acceptis litteris Godefridus ægre juſſis obſequitur, Remoſque ad concilium pergit: ubi a Conone legato & a Radulfo archiepiſcopo dure increpitus, quod temere ſedem reliquiſſet, juſſuſque eſt ad ſuam reverti eccleſiam, in qua eum ab omnibus *cupidiſſime exceptum* fuiſſe teſtatur Nicolaus.

XCI. Guibertus de eo ſiniſtre ſentit. [a] Guib. lib. 3. de vita ſua c. 14. ed. 13.

Longe aliter de eo ſcribit [a] Guibertus, Novigenti poſt eum abbas, in Godefridum paſſim iniquior. Ait enim eum poſt duos menſes, quam in Cartuſia demoratus erat, non ab aliquo ſuorum, ſed ab archiepiſcopo revocatum, moras in reditu non feciſſe; ob idque marcas ſibi utiles futuras antea reſervaſſe; denique clerum & populum non ſine mœrore eum recepiſſe, qui eo abſente de altero eligendo cogitaverat. Sane Ambianenſium legati a patribus ſynodi Belvacenſis non ejus e Cartuſia reditum, ſed alterum paſtorem poſtulare videbantur, conqueſti ſe paſtore deſtitutos, ut tradit Nicolaus. Verum non mirum eſt, optimum paſtorem, qui ſubditorum vitia ſevere carpebat, male moratis civibus non omnino acceptum fuiſſe. Quam indociles & refractarii illi fuerint, vel ex eo patet quod Nicolaus poſt ejus reditum contigiſſe refert. Ipſo enim cinerum die, cum ſanctus præſul more ſuo nudis pedibus, indutuſque cilicio, ad ædem ſancti Firmini proceſſiſſet, ibique abſtinentiam a carnibus uſque ad dominicæ reſurrectionis ſollemnitatem populo ſervandam prædixiſſet; multi nihilo minus proximo die dominico a carnibus abſtinere noluerunt, cauſati, epiſcopum nova & inſueta ab ipſis exigere; ſe vero nec velle, nec poſſe aſſuetis abſtinere. Quam ob rem in cæna Domini in ejuſmodi intemperantes graviter invectus eſt vir Dei, eoſque a ſacra menſa die ſancto paſchæ removeri præcepit, & communionem ad diem ſequentem differre. A concione receſſere cum multo rubore & mœrore plerique, & pontificis mandato paruere, quiritantes, quod pro momentanea delectatione, tam ſollemni die, communione privati eſſent. Unus tamen ex illis, epiſcopi interdictum parvi pendens, ſub muliebri habitu, ne agnoſceretur, ad ſacram menſam ipſo die paſchæ acceſſit, ſed non impune. nam percepta euchariſtia protinus corruit, acerrimis viſcerum doloribus cruciatus, ſpumaſque cruentas ex ore projiciens, quod indignus ſumſerat, cum multo ſanguine evomuit. tumque reatum ille ſuum cum multo ejulatu confeſſus eſt, ſancti epiſcopi juſſis ſe in poſterum obtemperantem fore pollicitus. Mitto quod idem Guibertus de eodem Godefrido addit, eum ſcilicet cum rege turrim ſeditioſorum armis impetiiſſe, qua occaſione rex ipſe jaculo in pectore ſauciatus ſit. Perſeverabat hæc obſidio, cum hæc ſcriberet Guibertus, qui notat, Godefridum dominica palmarum, quæ hoc anno in tertium idus Aprilis incidebat, e Cartuſia in ſuam urbem revertiſſe. Cum itaque ad Cartuſiam pervenerit die feſto ſancti Nicolai, id eſt VIII. idus Decembris anni præcedentis, non duos tantum menſes, ut idem auctor ſcribit, ſed quatuor ibidem permanſiſſe dicendus eſt. ſiquidem in reditu ad concilium Remenſe in ipſa quadrageſima celebratum acceſſit; interfuitque concilio Catalaunenſi initio menſis Julii celebrato, ut mox videbimus. Prædictæ turris obſidionem biennio duraviſſe tradit Sugerius in libro de vita Ludovici Groſſi; adeoque tertium vitæ ſuæ librum ſcribebat Guibertus hoc ipſo anno, vivente adhuc Godefrido epiſcopo, quem ſub finem ejuſdem anni deceſſiſſe inferius probabimus.

XCII. Synodi Remenſis litteræ pro ſancto Amando.

Remenſi concilio iidem ſine dubio præſules interfuere, ſcilicet tres metropolitani cum ſuis coëpiſcopis, Remenſis videlicet, Senonenſis & Bituricenſis. Remenſis metropolis epiſcoporum nomina habemus in litteris Cononis cardinalis, quibus permutatio quorumdam prædiorum, inter Balduinum Flandriæ comitem & Bovonem juniorem ſancti Amandi abbatem facta, in illo concilio confirmatur. His litteris poſt Cononem ſubſcripta ſunt ſigna Radulfi Remorum archiepiſcopi, tum Liſiardi Sueſſionenſis, Bartholomæi Laudunenſis, Guillelmi Catalaunenſis, Godefridi Ambianenſis, Lamberti Noviomenſis ac Tornacenſis, Clarembaldi Silvanectenſis, & Johannis Morinenſis epiſcoporum. *Actum, recitatum & confirmatum in concilio Remis, a domno Conone Romanæ eccleſiæ legato celebriter habito, anno incarnati Verbi* M CXV. *indictione* VIII. *regnante Ludovico Francorum rege glorioſo anno octavo.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115. In eadem ſynodo Gervaſius Regiteſtenſis comes, qui advocationis prætextu, quam in villis ſui comitatus ſancto Remigio ſubjectis habebat, quoddam præſtationis genus, quod *ſalvamentum* vocant, ab illis exigebat; in illa, inquam, ſynodo culpam ſuam [a] agnovit, & injuſtam ejuſmodi conſuetudinem relaxavit, præſentibus Radulfo archiepiſcopo, Liſiardo Sueſſionenſi, & Godefrido Ambianenſi epiſcopis, & quibuſdam laïcis.

Alia concilii acta.

a *Marlot. to. 2. p. 258.*

Sic per id tempus in poſſeſſiones eccleſiarum graſſabatur multorum nobilium licentia, quorum reprimendis vexationibus rex & concilia ſedulam operam navarunt. Similem tyrannidem exercebant in res Trevirenſis [b] parthenonis beatæ Mariæ de Horrea Nicolaus de Ruminiaco & Guido de Guiſa ſeu Guiſca, qui bona illarum ſanctimonialium ſuis confinia diripiebant. Iteratas hac de re litteras ad Radulfum Remorum archipræſulem ſcripſit Bruno Trevirenſis, eum obteſtans, ut pro mutua ſuarum eccleſiarum, quæ *ſorores* ab antiquo cenſebantur, neceſſitudine ejuſmodi prædonum violentias coerceret. Has litteras ad Radulfum tempore prædicti concilii detulit una ex illis ſanctimonialibus cum alia epiſtola capituli Trevirenſis ad eumdem Radulfum, quem rogat, ut, cum hæc epiſtola in capitulo ſanctæ Dei genitricis Mariæ lecta fuerit *fratribus* ſuis, (ſic Remenſes canonicos vocant) eam deinde *ſancti concilii ſynodo* legi præcipiat: *quatenus conſilio eorum*, inquiunt, *& ſpecialiter auxilio fratris veſtri Bartholomæi Laudunenſis epiſcopi, ad effectum petitionem noſtram ducere poſſitis.* Ex quo intelligitur, quanta fuerit de Bartholomæi auctoritate opinio apud Trevirenſes.

b *ibid. & ſeq.*

Catalaunenſe concilium.

Præter Remenſe concilium, non multo poſt aliud Catalauni habitum eſt, cujus nuda tantum mentio, ſed nulla acta habentur in vulgatis conciliis. De eo ſcribit ad hunc annum Symeon Dunelmenſis his verbis. *In octavis Apoſtolorum magnum concilium a Conone Romanæ eccleſiæ cardinali Catalaunis celebratum eſt: in quo excommunicavit epiſcopos, qui concilio non interfuere; quoſdam vero degradavit, & plurimos abbates baculis privatos depoſuit de ſedibus, eccleſiaſticum illis interdicens officium.* Id maxime intelligendum puto de quibuſdam epiſcopis & abbatibus Anglicanis, quorum nonnulli per id tempus exauctorati ſunt. In hoc concilio definita eſt controverſia quædam, Vedaſtinos inter & ſancti Quintini de Monte monachos agitata, cujus rei ſynodicis litteris Cono cardinalis, Radulfus Remorum archipræſul, Walo Pariſienſis, Godefridus Ambianenſis, Guillelmus Catalaunenſis, Johannes Morinenſis, Johannes item Aurelianenſis, Philippus Trecenſis, & Rotbertus Atrebatenſis epiſcopi ſubſcripſere. *Actum Cathalaunis anno incarnationis dominicæ* MCXV. *indictione* VIII. Has litteras in Appendice videre licet.

XCIII. Actum eſt ſuperius [c] de Johanne Sueſſionenſium comite, qui cum ſe chriſtianum & catholicum diceret, Judæorum nihilo minus & hæreticorum erroribus patrocinabatur. Is altare *de Terni*, monachis cellæ ſancti Pauli, quæ monaſterio beatæ Mariæ Silvæ-majoris ſubjecta erat, ab Hugone Sueſſionenſium epiſcopo conceſſum, violenter abſtulit. Id gravate ferens Guido caſtellanus, nepos Raynaldi, cujus rogatu Hugo epiſcopus illud altare, quod ab Ingelranno Cociacenſi in beneficium tenebat Raynaldus, monachis ſancti Pauli contulerat; a prædicto comite id tantum extorquere potuit, ut poſt ipſius obitum idem altare monachis reſtitueretur. Eo paullo poſt mortuo, antequam ejus corpus ſepulturæ mandaretur, ejus uxor, filiuſque Raynaldus prædictum altare in manus Liſiardi Sueſſionenſis epiſcopi, Hugonis ſucceſſoris, reddiderunt, illudque ſancti Pauli monachis reſtitui non ſine lacrymis flagitarunt. quo facto, Gaufridus venerabilis abbas Silvæ-majoris petiit a Liſiardo epiſcopo, obtinuitque, ut illius altaris donationem & reſtitutionem novo diplomate confirmaret. Actum hoc anno, cujus rei litteras Bernardus decanus & cancellarius ſcripſit & ſubſcripſit. Hic eſt Bernardus, cui Guibertus inſcripſit librum ſuum [d] contra Judæos & Johannem Sueſſionenſium comitem eorum fautorem, quem paullo ante hunc annum morte ſublatum fuiſſe ex his litteris intelligitur. His non obſtantibus, prædictus Raynaldus denuo idem altare uſurpavit, ut ſuo loco videbimus. Hæc cella ſancti Pauli, in Nemore dicta, quæ inter Calniacum & Noviomum ſita eſt, nunc a patribus Oratorii poſſidetur, uti & vicus Terniaci, qui prope urbem Sueſſionum poſitus eſt.

S. Pauli cellæ altare.

c *ſupra n. 32.*

d *ibid.*

XCIV. In prædicto quoque Remenſi concilio actum eſt de villa Edmencurtis [*], diœceſis Noviomenſis, quam Radulfus Nigellæ [*] dominus a Sueſſionenſi ſancti Criſpini

S. Criſpino facta item reſtitutio.

* *Edmencourt.*

* *Nelle.*

Digitized by Google

monaſterio vi abſtulerat, & cuidam militum ſuorum, nomine Guarino, *tradiderat in beneficium, quod nos laïca lingua dicimus feodum*. Non multo poſt domnus Odo abbas, cum illius monaſterii præfecturam iniiſſet, Radulfum convenit, eumque de reſtituendo prædio injuſte ablato commonefacit: at ille prorſus abnuit, & numquam id ſe facturum conteſtatur. Abbas repulſus rem detulit ad Baudrici ſeu Baldrici Noviomenſium epiſcopi audientiam, qui, cauſa canonice diſcuſſa & diligenter ventilata, tandem poſt multas diſceptationes ſancto Criſpino prædium illud adjudicavit, & Radulfum hortatus eſt ad ejus reſtitutionem ex animo faciendam. at miles contra furere, & malle ſe mori dixit, quam terram dimittere: quo audito, epiſcopus eum ad judicium citat, ejus contumaciam canonica auctoritate perfringit, eumque jurare compellit, ſe numquam terram repetiturum. Verum Radulfus eam rurſus vi occupat: abbas vero, Baldrico epiſcopo mortuo, Lambertum ejus ſucceſſorem adit Noviomi, de Radulfo conqueſturus; dein Sueſſiones apud Cononem cardinalem, qui cauſæ judicium ad Noviomenſem eccleſiam remiſit. quo cum perventum fuiſſet, videns Radulfus Odonem abbatem & cauſæ juſtitia, & eccleſiaſtica auctoritate ſuffultum; tandem prædium illud ſancto Criſpino libere relaxavit. quod Lambertus epiſcopus ſigillo ſuo roboravit, & omnes, qui ipſius privilegium violaturi eſſent, in concilio Remenſi excommunicari curavit. His litteris appoſita ſunt ſigna Lamberti epiſcopi, E. id eſt Euſtachii abbatis ſancti Eligii, & multorum aliorum. Actum publice primo Noviomi, deinde Nigellæ, anno ab incarnatione Domini MCXV. indictione VIII. Qui tunc ſancti Criſpini monaſterio præſidebat Odo abbas, aſſumtus fuerat e Mauriniacenſi prope Stampas aſceterio, cujus *profeſſus* [a] dicitur. *vir* erat *totius religionis & honeſtatis præcipuus cultor, qui illud* ſancti Criſpini *monaſterium à fundamentis inſtauravit, & diſciplina monaſtica illuſtravit*, ut Nicolaus ſcribit in vita ſancti Godefridi Ambianenſis epiſcopi, quem idem Odo liberaliter illic excepit, & honorifice ſepelivit, tranſlatus demum ad regimen archimonaſterii ſancti Remigii Remenſis, quod ad meliorem frugem reduxit, ut inferius videbimus.

ANN. CHR. 1115.

Odo S. Criſpini abbas.

a Cheſnii to. 4 p. 374.

XCV. Bernardus Claram-vallem conſtruit.

Jam tempus eſt, ut in lucem prodeat Bernardus, qui per biennium in latebris ſolitudinis Ciſtercienſis delituit, dum forte habilis eſſet ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. Cum vero divinæ providentiæ placuit, ut eum e tenebris educeret ad dandam plurimis ſcientiam ſalutis; Stephano abbati ædificandi poſt Firmitatem & Pontiniacum tertii monaſterii conſilium inſpiravit. quod ubi reſcivit Hugo Campaniæ comes, locum vaſtæ ſolitudinis, qualem ei placere noverat, in ſua ditione ei obtulit, poſitum haud longe a fluvio Alba * in pago ſeu diœceſi Lingonenſi, ubi olim ſpelunca latronum, ob id forte dicta Vallis-abſinthialis. Miſſus illuc Bernardus cum ſociis duodecim, abbas eorum deſignatus; ibique conſederunt viri illi virtutis, facturi de ſpelunca latronum templum Dei & domum orationis. Conſtructis tumultuarii operis caſis, quarum reliquiæ ibidem etiam nunc non ſine admiratione viſuntur, mutatum eſt infauſtum loci nomen in Claræ-vallis ominoſum vocabulum, cujus claritas & celebritas non multo poſt totum orbem chriſtianum implevit, fama Bernardi ſanctitatis ejuſque diſcipulorum ad remotiſſimas quaſque regiones propagata. Hunc annum fundatæ Claræ-vallis diſerte exprimit Exordium-magnum Ciſtercienſe, cui domeſtica monumenta ſuffragantur. Illic duriſſimam ſupra humanum modum vitam duxere novi illius ſoli coloni. Principio panis ex hordeo, milio & vicia confectus, pulmentaria ſæpius ex foliis fagi. Proceſſu temporis, panis non tam furfureus quam terreus videbatur, duris fratrum laboribus vix de ſterili deſerti illius terra productus: cetera quoque cibaria vix aliquid ſaporis habebant præter eum, quem fames & amor Dei afferebat. Sed & ipſam qualemcumque delectationem ſuſpectam habebant novitii illi a Bernardo inſtituti, rati inimicam eſſe animæ omnem delectationem; adeoque quidquid guſtui tantiſper ſapiebat, fugiendum arbitrabantur. Hunc errorem ſæpe in illis carpebat vir Dei: at, cum in hoc ſuſpectam aliquo modo haberent ejus correptionem, quaſi carni eorum pluſquam ſpiritui indulgentem; rei judicium ad Willelmum Catalaunenſem epiſcopum deferendum cenſuere: qui, adducto Eliſæi exemplo, farinæ injectione ollæ filiorum prophetarum amaritudinem temperantis, ſumendum eſſe docuit cum gratiarum actione inconditum alias cibum, qui per Dei gratiam eorum uſibus aptatus erat.

* l'Aube.

ANN. CHR. 1115.

Abbas ordinatur.

Is eſt Willelmus epiſcopus, jam ſæpe a nobis laudatus, a quo Bernardus abbas ordinatus eſt, abſente ſcilicet Joſceranno Lingonenſi antiſtite, ad quem hæc ordinatio pertinebat. Id factum vacante ſede Lingonenſi tradit Guillelmus abbas, & poſt eum Alanus: at certum eſt tunc illi eccleſiæ præfuiſſe Joſcerannum, qui anno ſuperiore Firmitatis dedicationi adfuit, & hoc ipſo anno Trenorchienſi concilio interfuit, habito ante menſem Auguſtum, quo tempore forte Bernardus ordinatus eſt abbas. Certe ſuperſtes fuit Joſcerannus uſque ad annum M C XXV. Itaque eo abſente, ut jam dixi, vel alias occupato, Bernardus ordinandus abbas cum Elbodone Ciſtercienſi monacho adiit Willelmum Catalaunenſem epiſcopum, cui necdum notus erat, ut ex eo intelligitur, quod admiſſus in domum epiſcopi, juvenis exeſi corporis & macie confecti, habitu deſpicabilis, ſubſequente ſeniore illo monacho robuſto & forma eleganti, ſciſcitantibus qui præſentes erant, uter eorum abbas eſſet, ridentibus aliis, aliis rem, ut erat, interpretantibus, divino quodam inſtinctu ab epiſcopo agnitus eſt. Dehinc tanta ex colloquio ejus concepta opinio, ut ex illa die facti ſint cor unum & anima una in Domino, eſſetque velut propria domus epiſcopi Clara-vallis; Claravallenſium vero efficeretur non ſola domus epiſcopi, ſed & per ipſum tota civitas Catalaunenſis. Quin etiam tanti præſulis exemplo ceteri quoque epiſcopi Bernardum revereri cœperunt, tamquam angelum Dei, & demum Gallia, indeque tota europa ad viri Dei reverentiam excitata eſt.

a Tournus p. 134.

XCVI. Claræ-vallis florens ſtatus.

Hinc Claram-vallem confluere cœperunt numeroſa omnium ordinum agmina, quorum alii Bernardi adſpectu & colloquio frui, alii ſe ejus magiſterio ac diſciplinæ ſubjicere certabant. Ille vero adventantibus novitiis, & ingredi feſtinantibus dicere ſolebat: » Si ad ea quæ intus ſunt feſtinatis, foris dimittite corpora, quæ de ſæculo » attuliſtis: ſoli ſpiritus ingrediantur. nam caro non prodeſt quidquam. quibus dicti novitate perterritis id de concupiſcentia exponebat. Prima facie ab ingredientibus Claram-vallem in ſimplicitate & humilitate ædificiorum ſimplicitas & humilitas inhabitantium Chriſti pauperum facile agnoſcebatur. Deinde in valle illa plena hominum, in qua nemini otioſo eſſe licebat, media die mediæ noctis ſilentium advertebatur præter ſonitum, quem fratres vel laborantes, vel Dei laudes concanentes edebant. quæ res tanta ſæculares ipſos afficiebat reverentia, ut ipſi quidquam, quod ad rem non attineret, loqui vererentur. Inter hæc Bernardus, qui in ſolitudine Ciſtercienſi angelicam quodam modo puritatem aſſecutus erat, tantam a diſcipulis perfectionem exigebat, ut illis ejus ſermo durus videretur, nec caperent quæ audiebant. Unde, cum eos peccata ſua confitentes audiebat, ſi quid inevitabilis humanæ fragilitatis eis accidiſſet, id quaſi intolerabile reputabat; quod homines inveniret, quos in hac parte angelos eſſe debere credebat. At viri vere religioſi & pie prudentes, licet ad tam ſublimia ejus dicta ſtuperent, quæ quoddam deſperationis ſeminarium præferre videbantur; tamen non contradicebant ſermonibus ſancti, ſed in ejus prædicatione venerabantur etiam ea, quæ non capiebant. Hinc contigit, ut ex humilitate diſcipulorum magiſtro ſuus zelus ſuſpectus eſſe cœperit, ſeque ipſe accuſaret, quod altiora quam par eſſet loquendo læderet conſcientias fratrum, a quibus perfectionem exigeret, quam ipſe non eſſet aſſecutus. Quam ob rem ab exterioribus omnibus ad interiora omnino recolligere ſe, & in ſolitudine cordis & ſecreto ſilentii ſe continere ſtatuit, dum ei Deus aperiret, quo pacto erga commiſſos ſibi fratres ſe gereret. quod brevi ipſi conceſſum. nam paucis poſt diebus divinitus ei injunctum eſt, ut cum fiducia loqueretur quidquid loquenti ſuggeſtum eſſet, quoniam non ipſe eſſet qui loqueretur, ſed Spiritus qui loqueretur in eo. quo ex tempore Spiritus-ſanctus per eum loquens, tantam ei apud auditores gratiam & auctoritatem conciliavit, ut quidvis eis perſuaderet. Hinc vehemens in ejus animo ortus eſt ſancti deſiderii & ſanctæ humilitatis conflictus. Modo enim ſe ipſum dejiciens, ſe fatebatur indignum, per quem fructus aliquis proveniret: modo oblitus ſui, flagrantiſſimo æſtuabat ardore, ut nullam, niſi ex multorum ſalute, conſolationem poſſe admittere videretur. Sic fiduciam caritas pariebat, ſed eamdem temperabat humilitas. Prævalebat nihilo minus ſubinde fiducia erga Deum in magnis quibuſque anguſtiis. nam cum ejus frater, cui cellarii cura commiſſa erat, durius quereretur, ad neceſſaria domus & fratrum multa deeſſe, nec ſuppetere unde ea coëmeret; ab eo petiit vir Dei, quantum ad præſentes neceſſitates opus eſſet? ille vero undecim libras reſpondit. Mox eo dimiſſo Bernardus confugit ad orationem: & poſt paullulum

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115.

ab ipſo Gerardo admonitus eſt, quamdam mulierem de Caſtellione pro foribus ſtare, eique loqui velle. Ad quam cum egreſſus eſſet vir Dei, hæc ad pedes ejus abjecta, duodecim librarum benedictionem obtulit, preces implorans pro viro ſuo periculoſe ægrotante. Ad quam ille : Abi, inquit, ſanum invenies virum tuum. quod dictum, ut nimis audax, frater ejus Gerardus & Galtricus avunculus magnopere improbarunt : ſed tamen dictum effectus ſubſecutus eſt. Abbas vero cellerarii ſui puſillanimitatem hoc facto relevans, ad ſuſtinendum in talibus anguſtiis Dominum reddidit fortiorem. Erat tunc temporis, ait Willelmus, videre Claræ-vallis aurea ſæcula, cum viri virtutis, olim divites in ſæculo & honorati, in paupertate Chriſti gloriantes, eccleſiam Dei plantarent in ſanguine ſuo, in labore & ærumna, in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in perſecutionibus & contumeliis, & anguſtiis multis, præparantes Claræ-valli eam, quam hodie habet, ſufficientiam & pacem.

XCVII. Morimundi abbatia conditur.

Eodem fere tempore, quo miſſus eſt Bernardus ad fundandam Claram-vallem, Ciſtercium adiit eremita quidam, Johannes nomine, qui eremiticam vitam in confiniis Campaniæ & Lotharingiæ haud longe Agrimonte * opido agebat ; & Stephano abbati expoſuit, ſe illic locum inveniſſe Ciſtercienſi inſtituto aptiſſimum, qui facile ab illius terræ domino impetrari poſſet. Nec mora miſſi cum eremita duo fratres, qui locum explorarent. Jacet hic locus in pago Baſſiniacenſi in diœceſi Lingonenſi, uti & Clara-vallis ; ſuberatque tunc temporis dominis Caſeoli * & Agrimontis, Olderico & Adelinæ ejus conjugi, qui fundum novo condendo cœnobio facile conceſſerunt. Diſpoſitis ex tempore ædificiis, monachorum colonia eo deducta duce Arnoldo, primo eorum abbate, de quo plura inferius. Hic Yepeſium arguit Manricus, ſcribentem, duodecim monachos, Morimundum a Stephano miſſos, hoſpitio exceptos, & ad locum ductos fuiſſe a Joſceranno epiſcopo Lingonenſi, quod falſum putat Manricus, deceptus auctoritate Willelmi, qui ait Bernardum ordinatum fuiſſe abbatem a Willelmo epiſcopo Catalaunenſi, propterea quod ſedes Lingonenſis vacaret. Verum jam ſuperius dictum eſt, vel falſum eſſe eo loci ipſum Willelmum cum Alano, vel commode interpretandum, quod tunc Lingonis abeſſet Joſcerannus, quem ſedi Lingonenſi ab anno M C XII. ad annum M C XXV. præfuiſſe conſtat. Hæc eſt quarta Ciſtercii filia, futura & ipſa mater, uti & tres aliæ, ſed longe minus fecunda quam Clara-vallis, quæ reliquas monaſteriorum propagine ſuperavit.

* *Aigremont.*

* *de Choiſeul.*

XCVIII. Robertus Cluniaco migrat Ciſtercium.

Erat Bernardi matri ex ſorore nepos, Robertus nomine, adeoque Bernardi conſobrinus, nepos dictus ob minorem ætatem. Is Deo a parentibus oblatus fuerat puer in Cluniacenſi monaſterio : ſed, cum jam adultus eſſet, ubi reſcivit Bernardum cum fratribus ſuis ac ſociis Ciſtercium ſeceſſiſſe ; & ipſe pia æmulatione ductus, ibidem ſe admitti poſtulavit. Sed, quia non ſatis maturæ ætatis videbatur, dilatus ad biennium eſt. Interim, ut erat deſiderii impatiens, identidem Ciſtercium ventitabat, nec Cluniaci monaſterio ſe continebat. Unde Bernardus [a] cum *de ſæculo*, *non de Cluniaco* Ciſtercium acceſſiſſe dixit, eumdemque antea vagum in ſæculo fuiſſe. *Alioquin*, ait, *oblatus monaſterio quid quærebat in ſæculo ? nutriendus in ſæculo cur expoſitus erat diabolo ? De ſæculo quippe, non de Cluniaco, te teſte, Roberte, veniſti Ciſtercium. Quæſiſti, petiſti, pulſaſti : ſed pro tui adhuc teneritudine, te licet invito, dilatus es per biennium.* Poſt biennium, multis precibus & lacrymis ingreſſum obtinuit ; tum per annum ſecundum regulam in omni patientia probatus, *ſponte profeſſus, tunc primum ſæculari veſte rejecta, religionis habitum ſuſcepit.* quibus verbis innuit Bernardus, Robertum Cluniacenſium habitu indutum non fuiſſe, cum Ciſtercienſium habitum ſuſcepit in ipſa profeſſione, ut ſanctus Benedictus in regula præſcribit. Niſi forte ſæcularem habitum appellet Cluniacenſem comparatione Ciſtercienſis, utpote pretioſiorem & nitidiorem. cui ſententiæ accedere videtur quod ipſe dicit de Roberti regreſſu ad Cluniacenſe monaſterium : *Cluniacum ducitur ; tondetur, raditur, lavatur : exuitur ruſticanis, vetuſtis, ſordidis ; induitur pretioſis, novis ac nitidis : & ita in conventum ſuſcipitur.* De hoc regreſſu inferius. Poſt profeſſionem Ciſtercii factam, a Stephano abbate facultatem obtinuit migrandi Claram-vallem amore Bernardi propinqui ſui, cujus exemplo Ciſtercienſe inſtitutum amplexus erat.

[a] *Bernard. ep. 1.*

XCIX. Moliſmo Nanciaci cella B. Mariæ data.

Hoc anno Theodericus marchio dux Lotharingiæ fato functus eſt, cui filius ejus Simon in ducatu ſucceſſit. Theodericus ante obitum in allodio ſuo apud Nanciacum campum quemdam ad eccleſiam in honorem beatæ Mariæ conſtruendam [b] Deo & ſanctæ Mariæ Moliſmenſi conceſſit, eo pacto, ut hæc eccleſia, quamdiu prioratus

[b] *Vignier orig. de Lor. p. 112.*

AN. CHR. 1115.

» eſſet, unoquoque anno marcam argenti Moliſmenſi monaſterio perſolveret: ſi vero
» in abbatiam erigeretur, id fieret cum conſilio Moliſmenſis abbatis, qui abbatem e
» ſuis eligat ad illam abbatiam regendam, &, quoties eam adierit, primum locum
» teneat. Abbas vero ille, ſi vitioſus fuerit aut contemtor ſanctæ regulæ, ſacrive or-
» dinis deſtructor, a Moliſmenſi abbate dejiciatur, & alter, qui dignus fuerit, ſecun-
» dum præceptum ſancti patris noſtri Benedicti loco ejus ſubrogetur. Hoc inſtrumentum caret chronicis notis. Prædictam eccleſiam modo occupant primatialis eccleſiæ Nanciacenſis canonici, pulſis loco tribus aut quatuor monachis, qui illic ſupererant, & cellæ reditu, qui ducentos circiter ducatos pendebat, in ſuos uſus abſque legitimo titulo uſurpato. Quidam putant Theodericum paullo ante obitum ſeceſſiſſe ad Mediolacenſe pagi Trevirenſis monaſterium, ibique ſepultum fuiſſe.

C. Caſteniaci cellam S. Apro cedunt Moliſmenſes. * Chatenoy. a id. p. 105.

Ejus mater Hadewidis cellam ſancti Petri apud Caſteniacum * caſtrum, quæ a S. Apri monachis neglecta fuerat, ſuis ſumptibus inſtauraverat, eamque domno a Rotberto Moliſmenſi abbati, ejuſque ſucceſſoribus regendam commiſerat. Proceſſu temporis contentio de hac cella orta eſt Moliſmenſes inter & S. Apri monachos, qui eam ſui juris eſſe aſſerebant. Hæc controverſia coram Paſchali papa cum ventilata eſſet, jure ſuo pacis amore ceſſere Moliſmenſes, quod ipſiſmet Paſchalis verbis referre viſum eſt: *Inter religioſos viros Moliſmenſes & S. Apri monachos de cella Caſteniacenſi quæſtio aliquandiu agitata eſt, & in noſtra ſeu fratrum noſtrorum audientia ventilata: in quo tractatu conſtitit, quod eamdem cellam prius S. Apri monachi obtinuerint: ſed eorum neglectu poſterius in eumdem locum Moliſmenſes fuerunt introducti. Cum itaque negotiii ejuſdem deciſio jam ad juramenti fidem ſpectare videretur, placuit eiſdem fratribus cauſam ipſam caritate potius, quam altercatione finire. Abbas igitur Moliſmenſis Guido cum fratribus qui ſecum aderant, in conſpectu noſtro & fratrum noſtrorum Caſteniacenſem cellam abbati S. Apri & ejus fratribus qui in tempore aderant, reddidit cum omni integritate ſua & appendiciis ſuis, in omnibus mobilibus & fundo; promittentes etiam, quod Moliſmi in conventu fratrum eamdem redditionem ipſis fratribus approbari facerent, & ſcripto ac ſigillo tam monaſterii ſui, quam Lingonenſis epiſcopi confirmarent, & ipſis S. Apri monachis traderent. Rurſus abbas S. Apri Guiricus cum monachis ſuis qui in tempore aderant, caritatis intuitu curaverunt, ne Moliſmenſes ſumptuum diſpendia paterentur, quos in cellæ illius ædificatione, & rerum immobilium ſeu mobilium paratione conſumpſerant. In conſpectu igitur noſtro & fratrum noſtrorum Moliſmenſi abbati & ejus fratribus prædium donaverunt, quod dicitur Ixei, & villa libera ab omni advocato, cum omni integritate, cum terris cultis & incultis, pratis, aquis, molendinis, ſilvis, mancipiis utriuſque generis; promittentes* &c. *Data Beneventi per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii* VIII. *kal. Junii*, *indictione* VIII. *anno dominicæ incarnationis* M C XV. *pontificatus autem domni Paſchalis papæ anno* XVI. Anno ſequenti Riquinus epiſcopus Tullenſis ejuſdem loci altare monachis ſancti Apri conceſſit, cujus litteris appoſita ſunt ſigna Theomari abbatis ſancti Manſueti, Antonii Senonienſis, Milonis Mediani-monaſterii, Sigiberti ſancti Salvatoris, Laurentii ſancti Vitoni, Allonis ſancti Clementis, Adelrici ſancti Urbani, & Seheri ſancti Leonis abbatum. Hi omnes Ordinis ſancti Benedicti erant præter Seherum, qui abbas erat canonicorum regularium ſancti Leonis apud Tullum-Leucorum.

CI. Paſchalis epiſtola pro S. Albino. b Baluz. miſcell. to. 2. p. 174.

Eodem anno, eodemque die quo ſupra, Paſchalis papa epiſtola b ſcripta ad Archimbaldum ſancti Albini apud Andegavos abbatem, confirmavit judicium Urbani II. de concordia inita inter monachos ſancti Albini & Vindocinenſes ſuper eccleſia ſancti Clementis Credonenſi, in cujus compenſationem Vindocinenſes eccleſiam ſancti Johannis ad Ligerim monachis ſancti Albini conceſſerant. Hanc concordiam cum retractare vellet Goffridus Vindocinenſis abbas, nec ad papæ audientiam citatus ſe ſiſtere voluiſſet; Paſchalis has confirmationis litteras *Arcimbaldo abbati monaſterii ſancti Albini* indulſit, datas Beneventi anno, die, & indictione prædictis. Tunc Beneventi reſidebat pontifex ob tumultum Romæ excitatum a Petro-Leonis, qui poſt mortem patris ſui cognominis præfecturam Urbis uſurpaverat contra papæ voluntatem ipſo die cænæ Domini, cum pontifex oleum ſacrum in Conſtantiniana baſilica benediceret. Cumque per ſacros illos dies Petrus cum factioſis armatis per Urbem fureret, ex ea recedere coactus eſt pontifex, ut ſaluti ſuæ ac civium conſuleret, quæ omnia Baronius fuſe proſequitur. Paſcha hoc anno incidebat in decimum-

Digitized by Google

octavum Aprilis, quæ obſervatio neceſſaria eſt ad ea illuſtranda, quæ modo de Anglicana legatione dicenda ſunt.

CII. Radulfo Cantuarienſi pallium defertur.

Inſtituto, ut paullo ante [a] vidimus, Radulfo Cantuarienſi archiepiſcopo, miſſi ſunt Romam nuntii, qui ei pallium ab apoſtolica ſede afferrent. Hi nuntii fuere Johannes Sagienſis monachus, recens poſt Ernulfum ordinatus Burgenſis abbas; Warnerius monachus Cantuarienſis, & Johannes clericus, Radulfi archiepiſcopi ex ſorore nepos, litteris muniti regis Anglorum & archiepiſcopi, conventus quoque fratrum eccleſiæ Cantuarienſis, & omnium fere Angliæ epiſcoporum, quas anno inſequenti, ejus ſæculi quinto-decimo, papæ obtulerunt. Acceptis litteris, pontifex nullum favorabile reſponſum dabat: tum quia Radulfus ipſe Romam ad obtinendum pallium non adiiſſet: tum quia inconſulto papa a Roffenſi eccleſia ad Cantuarienſem tranſlatus fuiſſet. Tunc Romæ aderat Anſelmi nuper defuncti archiepiſcopi ex ſorore nepos Anſelmus, pontifici maxime familiaris, & ab eo non ita pridem ſancti Sabæ in Urbe monaſterii creatus abbas, qui vivente avunculo ſuo in Anglia multo tempore demoratus fuerat, indigenis non ſecus ac unus eorum gratus & acceptus. Hic apud pontificem ſatis egit, evicitque, ut novo archiepiſcopo pallium concederetur, & per eumdem Anſelmum deferretur. His actis, Roma digreſſi cum Anſelmo nuntii, in Nortmanniam veniunt, quo rex Heinricus paullo ante ex Anglia venerat; eique papæ litteras obtulerunt, datas *Laterani* III. *kal. Aprilis*. Tum, præmiſſis in Angliam prædictis nuntiis, Anſelmus non multo poſt eos ſubſequitur, qui ab archiepiſcopo perquam honorifice acceptus eſt, & per multos dies detentus. Poſtea die dominica, quæ fuit V. kal. Julii, Cantuariæ convenere in metropolitana eccleſia epiſcopi, abbates, proceres & innumera promiſcui vulgi multitudo. Accedenti in urbem Anſelmo cum pallio, quod in vaſe argenteo portabat, itum eſt obviam ad portam civitatis ab utroque conventu duarum eccleſiarum, primatialis ſcilicet atque ſuburbanæ abbatiæ ſancti Auguſtini. Tum occurrit archiepiſcopus nudis pedibus, indutus veſtibus ſacris, epiſcopis ſtipatus. Sic delatum ſuper altare Salvatoris pallium eſt, & ab archiepiſcopo inde acceptum, facta prius Romano pontifici de fidelitate & canonum obſervantia profeſſione. Dehinc, accepto ab omnibus oſculo, pallio indutus, in ſede patriarchali collocatur. Hæc fuſius commemorat Eadmerus, qui litteras ultro citroque hujus rei cauſa tunc ſcriptas refert in libro quinto hiſtoriæ novorum: quarum illæ, quæ fratribus eccleſiæ Cantuarienſis ſcriptæ ſunt, datæ leguntur *Laterani* XII. *kal. Martii*. Prædictus Anſelmus abbas ſancti Sabæ, poſt Albaldum factus eſt ſancti Eadmundi abbas, ac demum electus epiſcopus Londonienſis, ut inferius dicturi ſumus.

[a] *ſupra n.* 69.

Cantuarienſem eccleſiam octo annis ſexque menſibus rexit Radulfus, & eccleſiæ ſuæ jura conſtanter propugnavit, maxime contra Turſtanum ſeu Turſtinum Eboracenſem archiepiſcopum electum, qui electioni ſuæ toto Radulfi epiſcopatus tempore renuntiare maluit, quam Radulfo debitam ſubjectionis profeſſionem facere. Turſtini anteceſſor Thomas Junior, Haguſtaldenſi eccleſia, quæ a principio uſque ad cladem Nortmannorum [b] Benedictinis paruerat, reſtituta, canonicos regulares in eam introduci permiſit. Id factum kalendis Novembris anno MCXIII. docet Richardus prior Haguſtaldenſis, aitque Thomæ juniori Turſtinum anno ſequenti ſucceſſiſſe. Ceterum Radulfus factus archiepiſcopus *æſtimationem boni, quam de eo habuerant homines, non fefellit, ſed provexit in effectum, evexit in publicum*, inquit Willelmus Malmeſburienſis, qui alias Gallis nequaquam favet. De Radulfi Romam itinere inferius agendum.

[b] *lib.* 15. *n.* 83.

Turgotus epiſcopus obit.

Hoc ipſo anno Turgotus, quondam Dunelmenſis eccleſiæ prior, tunc ſancti Andreæ in Scotia [c] epiſcopus, Dunelmum reverſus, ibidem vitam finivit. Poſt cujus obitum ſeptem annos vacavit illa ſedes; tandemque Eadmerus monachus ad illam poſtulatus eſt, ut inferius dicturi ſumus. Tunc etiam Bardneienſe monaſterium, quod a Danis everſum fuerat, a Waltero *de Gant* [d] inſtauratum eſt.

[c] *V. lib.* 71. *n.* 61.

[d] *Monaſt. Anglic. to.* 1. *p.* 142.

CIII. Placentiæ apud S. Xiſtum monachi feminis ſubſtituti.

Pacatis in Urbe rebus, Romam ſub autumnum reverſus eſt Paſchalis, ubi reſidebat III. kalendas Aprilis hujus anni, cum pontificium diploma indulſit Odoni abbati monaſterii ſancti Xiſti, Placentiæ ſiti, ubi monachi loco ſanctimonialium male viventium nuper ſubſtituti fuerant, *agente præcipue illuſtris memoriæ Mathildi comitiſſa, quatenus & religio illic monaſtici ordinis ſervaretur, & monaſterii poſſeſſiones, quæ jam diu deſtructæ fuerant, per eorum reſtituerentur induſtriam.* Ad hæc univerſa

ANN. CHR. 1115.

prædia & poſſeſſiones, quas Angilberga imperatrix, ejuſdem fundatrix monaſterii, illic contulerat, ceteraque omnia eidem loco a fidelibus conceſſa vel concedenda idem pontifex confirmat, tribuitque liberam facultatem eligendi abbatis ſecundum regulam ſancti Benedicti: *Scriptum per manum Gervaſii ſcrinarii regionarii ac notarii ſacri palatii. Data Laterani per manum Johannis S. R. E. diaconi cardinalis ac bibliothecarii* III. *kal. Novembris indictione* IX. *incarnationis dominicæ anno* M C XV. *pontificatus autem domni Paſchalis papæ II. anno* XVII. Authenticum hoc diploma ſervatur in tabulario Cantogilenſi apud Arvernos. Eædem ſunt chronicæ notæ pontificii diplomatis, Johanni abbati [a] Peruſini ſancti Petri monaſterii conceſſum, quo univerſæ ejus poſſeſſiones & omnia jura confirmantur, niſi quod mendoſe legitur *pontificatus anno* XVI. pro XVII. qui ab Auguſti menſis duodecima die inchoatus erat. Ultima ſancti Xiſti abbatiſſa fuit Febronia: primus monachorum abbas Odo: ceteros apud Wionem [b], uti & abbatiſſas videre licet.

a *Bullar. Caſin. to.* 2. *p.* 132.

b *Vvion p.* 198.

CIV. Mathildis comitiſſæ donatio facta S. Benedicto.

In ſuperiori diplomate laudatur *illuſtris memoriæ* Mathildis comitiſſa, quæ verba ſatis innuunt, eam jam tum mortuam fuiſſe. Sub finem anni ſuperioris, redacta in ſuam poteſtatem Mantua civitate, Padolironenſe ſancti Benedicti adiit monaſterium, viſitatura Albericum abbatem, qui tunc gravi morbo laborabat. Illic cum verſaretur *die octava menſis Decembris* ipſo anno M C XIV. ampliſſimum diploma [c] eidem monaſterio contulit in hæc verba: *Cum ego Mathildis, filia quondam Bonifacii marchionis, cum quibuſdam noſtris fidelibus apud ſanctum Benedictum veniremus, & domnum abbatem Albericum in infirmitate ſua viſitaſſemus; illam ſanctam congregationem vidimus, & ſuper mortificatione eorum compatiens, compunctione miſericordiæ, devotione caritatis, ad eorum ſuſtentationem quædam transferre ex noſtra largitate curavimus. Itaque coram illo venerabili collegio ſuper ſanctum altare beati Benedicti inveſtituram poſuimus, condonantes albergariam*, id eſt jus hoſpitandi, *& quicquid nobis quolibet modo pertinere videbatur in cunctis poſſeſſionibus monaſterii &c.*

c *Hiſt. Padoliron. prob. p.* 101.

CV. Pontius abbas Cluniacenſis illic excipitur.

Inde comitiſſa Mantuam reverſa eſt, ubi ſacramentum fidelitatis a ſubditis recepit. Tum ſub initium menſis Decembris, viſitato rurſus Alberico abbate infirmo, ad proximam villam Bondeni de Rochoris * ſe recepit, ibique natale Domini celebravit. quod Domnizo tradit his verſibus.

* *Bondeno de Rocoris.*

Dum bis-quarta manet indictio, jungitur atque
Virginei partus qui currere cœperat annus
Millenus quintus-decimus centeſimus, illum
Natalem Chriſti voluit celebrare Mathildis
In quodam pago, Bundeno nempe vocato.

ubi annum ejus ſæculi quintum-decimum veterum quorumdam more cœptum dicit Domnizo a natali Domini ſeu ab octavo kal. Januarii, qui finis erat ſecundum noſtrum calculum anni quarti-decimi, quo tempore *bis-quarta* ſeu octava indictio a menſe Septembri currebat. Tunc temporis Roma [d] revertens Pontius Cluniacenſis abbas, ad Padolironenſe ſui inſtituti divertit monaſterium, ubi honorifice, uti primarius loci abbas, acceptus eſt. Tum ſub finem anni Bondenum ſe contulit, Mathildem ſalutaturus, quæ, ut ſacerdotes peculiari honore colere ſolebat, multam ei aſſurgens reverentiam exhibuit. quod Domnizo tradit his verſibus:

d *ſupra n.* 75.

——————— *Roma veniens pater ille,*
Relligione ſuper cunctos qui maxime lucet,
Scilicet inſpector Cluniaci Ponzo ſacerdos,
A domina tanta ſuſceptus ut inclytus abbas,
More ſuo ſanctis ſurgens.

Bondeno reverſus Padolironem Pontius, ut ſubdit Domnizo, illic prima die novi anni M C XV. miſſarum ſollemnia celebravit, quibus Mathildis intereſſe voluit, ceteriſque tam nocturnis quam diurnis officiis: at, rigente frigore, podagræ atrociſſimo dolore correpta, ægre Bondenum delata eſt. Die ſancto epiphaniæ ad S. Benedictum revecta, rurſus Pontio abbati ſacra celebranti præſens adfuit; moxque ad priſtinum locum ſe recepit. Pontius vero non multo poſt in patriam reverſurus, comitiſſæ

vale

vale dixit, multiſque ab ea donariis, in primis pretioſiſſima cruce gemmis ornata muneratus eſt, teſtante Domnizone his verſibus. ANN. CHR. 1115.

Abbas dumque ſibi comeatum plane petivit,
Ipſa ſuis fidens precibus, donavit eidem
Pallia, ſacratas veſtes, argentea vaſa,
Atque crucem ſanctam, pulcre gemmis operatam.

His ditatus magnificæ principis muneribus abbas, ſub finem Januarii reditum in Galliam acceleravit.

CVI. Mathildis ultima facta & obitus.

Interim comitiſſæ morbus ſenſim creſcebat in dies, accedente podagræ viſcerum cruciatu, tumque finem vitæ imminere ſentiens, ante mortem ſua pauperibus diſtribui curavit, teſtante Domnizone; multaque beneficia tum Padolironenſi monaſterio, tum eccleſiæ ſancti Cæſarii canonicorum regularium apud Canoſſam contulit, ut probant duo ultima ejus diplomata, relata a Benedicto Bacchino in hiſtoria Padolironenſi: quorum alterum pro Padolirone datum eſt *die Jovis quarto intrante menſe Madio* hujus anni; alterum pro S. Cæſario VIII. idus ejuſdem menſis, utrumque apud Bondenum, quod de Ronchuro ſeu de Ronchuris dictum eſt ad diſcrimen alterius cognominis, ſiti in agro Ferrarienſi. Poſt hæc ſervos ſuos libertate donavit. Ad hæc oratorium in honorem S. Jacobi majoris ſubito conſtrui præcepit, cubiculo proximum, in quo jacebat, ex quo miſſam audivit celebratam a Manfredo Mantuano antiſtite, quando ipſum oratorium conſecravit. Tandem ipſa vigilia ejuſdem ſancti Jacobi apoſtoli, ſcilicet IX. kal. Auguſti, piiſſima comitiſſa, ſacris eccleſiæ munita præſidiis, ad Deum migravit, annos nata ſexaginta-novem, heroïcorum factorum ſuorum pro Dei eccleſia patratorum mercedem ab eo receptura: cujus corpus in ſancti Benedicti monaſterio, quod ipſa tantopere amaverat, honorificentiſſime, ut tantam benefactricem decebat, ſepultum eſt. Unde Domnizo ita canit:

Te, Benedicte pater, moriens hæc curat amare,
Cœnobiumque tuum ditatur corpore cujus,
Cui prece demonſtra cæli cognoſcere portas.

Illuſtris ac piæ hujus heroïnæ res geſtas verſibus quidem incompoſitis, ſed veritate factorum æſtimandis, in quatuor libros digeſſit Domnizo preſbyter, qui ad calcem operis effigiem ipſius Mathildis minio repræſentari curavit. Hanc in æs inciſam exhibuit Dominicus Mellini in fine vitæ ejuſdem Mathildis italice a ſe ſcriptæ, eamdemque hoc loco proferre viſum eſt operæ pretium, præmiſſa inſcriptione, quam ipſe Dominicus præfixit in hunc modum.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115.

HAEC EST INCLYTA, SAPIENTISSIMA, ET PIISSIMA MULIER ILLA MATHILDA DEI GRATIA, MAGNA ET POTENTISSIMA ITALIAE COMITISSA, QUAE PRO SACROSANCTA APOSTOLICA, ROMANA ET CATHOLICA ACERRIME PERPETUOQ. PROPUGNAVIT ECCLESIA.

CVII. Petri diaconi Caſinenſis genus & fortuna.

Antequam ex Italia diſcedamus, pauca hic dicenda ſunt de Petro diacono ac monacho Caſinenſi, chronici Caſinenſis continuatore, qui hoc anno Caſini Deo ac ſancto Benedicto quinquennis oblatus eſt ſub Gerardo abbate. Is patre Ægidio Romano Juliæ ſtirpis, filio Gregorii de Alberico Romanorum patricii & conſulis ortus, patruos habuit Ptolemæum Romanorum conſulem, & Gregorium prædicti Gregorii Romanorum conſulis filium, qui ambo Petrum nepotem in ſuis ad eum epiſtolis dicunt. Gentem, familiam ac fortunam ſuam Petrus ipſe deſcribit in codice

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115.

Caſinenſi ab Angelo de Nuce relato in hæc verba. *Petrus Caſinenſis diaconus, cartularius, ſcriniarius ac bibliothecarius, ex patre Ægidio natione Romano, Gregorii Romanorum patricii ac conſulis filio, quinquennis ſub Girardo abbate beato Benedicto oblatus, anno dominicæ incarnationis quinto-decimo centeſimo atque milleſimo, atque per octo ferme annorum curricula eruditus eſt.* Cum autem abbas Oderiſius ſecundus, Girardi ſucceſſor, abbatiam reliquiſſet, *ad exſilium, æmulorum ſuorum faciente invidia, directus eſt.* Huc ſpectant epiſtolæ patruorum ejus Ptolemæi ac Gregorii, ab Angelo de Nuce relatæ in notis ad prologum libri quarti chronici Caſinenſis, in cujus capite LXVI. operum ſuorum indicem refert. Vitam produxit uſque ad pontificatum Alexandri III. qui, exauctorato Ægidio Venuſino abbate, eumdem Petrum in regimen monaſterii ad tempus ſuffecit, donec de ſucceſſore provideretur. Ad res Gallicanas revertor.

CVIII. Non videtur hunc annum prætergreſſus Godefridus [a] epiſcopus Ambianenſis, ut ex his, quæ inferius dicentur, eluceſcet. Forte neceſſaria cauſa eum impulit, ut Remorum urbem adiret, cum Radulfo archiepiſcopo de quibuſdam negotiis acturus. In itinere divertit ad Sueſſionenſe ſanctorum Criſpini & Criſpiniani monaſterium, ab Odone ejus loci abbate ſuperius [b] laudato invitatus, ut ſanctorum martyrum feſtivitatem, quæ VIII. kal. Novembris celebratur, ſua præſentia honoraret. Proxima poſt feſtum nocte, febricula pulſari cœpit, at nihilo minus iter verſus Remos proſequitur. Cum ad tria milliaria progreſſus eſt, morbo ingraveſcente ſe ulterius procedere non poſſe dixit. Erat in ejus comitatu egregiæ indolis juvenis, Nicolaus nomine, monachus Cluniacenſis, cujus pater Henricus ex milite factus ſancti Criſpini monachus, monaſterii ſui res in villa proxima * procurabat. Præmiſſus ad eum Nicolaus nuntiat adventare Godefridum epiſcopum, præ debilitate iter perſequi non valentem. Ille ſtatim venienti occurrit, excipitque eo quo par erat honore epiſcopum, Deo gratias agens, quod talem tantumque hoſpitem habere mereretur. Triduo illic hæſit epiſcopus, & in dies deterius habuit. Hoc comperto, Odo abbas eo accurrit, & virum Dei ad monaſterium revehendum curavit. Ille vero tanto intentius precibus & lacrymis inſiſtebat, quanto certius ſe ad finem vitæ properare ſentiebat. Imminente obitu, ſacrum viaticum de manu Liſiardi Sueſſionum epiſcopi accepit; tum benedictione fratribus impertita, rogat, ut in domo capitulari corpus ſuum ſepeliant. Dein extenſis manibus, ſublatiſque in cælum oculis, ſpiritum Deo reddidit VI. idus Novembris. Ejus corpus Liſiardus epiſcopus in cathedralem eccleſiam transferre cupiebat: ſed obſtitit Odo abbas cum fratribus, in primis Theulfus prior, qui Odoni abbati ſucceſſit. Convenere ad ejus exſequias Liſiardus Sueſſionum, & Clarembaldus Silvanectenſium epiſcopi; Radulfus ſancti Medardi abbas, multique alii monaſteriorum rectores. Exceſſit e vivis vir ſanctus, ut jam dixi, VI. *idus Novembris, hora diei nona, anno ſacerdotii ſeu epiſcopatus ſui undecimo, ætatis quinquageſimo*; adeoque anno ejus ſæculi quinto-decimo, non decimo octavo, ut in editis legitur, ſiquidem anno M C IV. epiſcopus [c] Ambianenſium electus eſt. Emendandæ itaque ceteræ chronicæ notæ in editis, legendumque, regnante Ludovico, Philippi Francorum regis filio, *anno regni ejus octavo*, non decimo-octavo; *incarnati autem Verbi milleſimo centeſimo decimo-quinto.* Hic calculus ex eo confirmatur, quod Ingelrannus, ejuſdem Godefridi in ſede Ambianenſi ſucceſſor, altare de Ciconiis * anno M C XVI. confirmavit, a Godefrido in extremis cum aureo calice jam donatum monaſterio ſancti Quintini de Monte, cujus alumnus fuerat. Accedit quod Godefridus deceſſit quindecim annis ante Johannem epiſcopum Morinenſem, quem anno M C XXX. obiiſſe ejus eccleſiæ monumenta probant.

Godefridus Ambianorum præſul obit apud Sueſſionas.

[a] V. ſupra n. 90.

[b] num. 94.

* S. Veniſsh.

[c] V. lib. 70. n. 76.

* Chuines.

CIX. Libros duos de ſancti Godefridi rebus geſtis compoſuit Nicolaus, *beatorum martyrum Criſpini & Criſpiniani ipſius urbis*, ſcilicet Sueſſionenſis, *apoſtolorum & patronorum*, ut ipſe dicit, *ſervus*, id eſt monachus; opuſque ſuum Rothado Sueſſionenſis eccleſiæ decano dicavit, qui ſæpius ad illam vitam ſcribendam eum hortatus fuerat. Et primo ad id aggrediendum invitatus, cum annos tantum viginti-quinque natus eſſet, ætatem & imperitiam obtendit, quo minus id exſequeretur. Deinde eumdem ætate jam provectiorem iterum hortatus eſt Rothadus ad ſcribendum; nec ſic tamen tunc aſſenſit. Sed tertio tandem compulſus, victuſque ad ſcribendum ſe accinxit. Hic auctor ab aliis accepta, quædam etiam a ſe viſa commemorat. Præcipui

Nicolaus monachus ejus vitæ ſcriptor, aliique.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115

* *al.* Renigerus.

teſtes ab eo laudati ſunt Rothadus ipſe Sueſſionenſis decanus, Godefridi ex ſorore Hodierna nepos, a cunabulis ab ipſo educatus; deinde Reingerus * ſancti Quintini de Monte monachus, ubi per annos viginti-quinque vixerat, jamque annum ſexageſimum-ſextum exceſſerat, cum Nicolaus de Godefridi factis eum conſuluit. His acceſſit Giſlebertus, vir æque fide digniſſimus, qui ei individuus terra marique comes uſque ad ſupremum ejus vitæ diem adhæſit. Nicolai libros duos ſtilo tantiſper contracto edidit Surius, quorum exemplar nuſquam mihi reperire licuit. Eorum quoddam compendium inveni in veteri codice Rubeæ-vallis prope Bruxellas, typis vulgandum in tomo decimo Actorum Benedictinorum. Quædam de ſancto Godefrido carmina ſcripſit, teſte Nicolao, Bernardus decanus Sueſſionenſis; & breve ejus epitaphium compoſuit Goſlenus ſeu Joſlenus, prius Bituricenſis archidiaconus & Pariſienſis celeberrimus magiſter, tunc vero Sueſſionum epiſcopus, cum Nicolaus hanc vitam abſolveret, a quo ſancti Godefridi corpus anno M CXXXVIII. e capitulo in eccleſiam ſancti Criſpini tranſlatum eſt, & ante ſummum altare ſub teſtudine honorifice reconditum; ſed diligenter a noſtris perquiſitum reperiri non potuit. Joſleni verſus hi ſunt.

Gloria pontificum, cleri decus, ac monachorum,
Forma gregis, dux, exemplar morum Godefridus
Hic jacet, aſtra petens octava luce Decembris.

quo die ejus feſtum in monaſterio ſancti Criſpini & in Ambianenſi eccleſia colitur. Godefrido ſucceſſit Ingelramnus in ſede Ambianenſi, qui Rodulfo ſancti Fuſciani abbati quaſdam eccleſias dedit.

CX. Abaëlardi lapſus & varia fortuna.

a *ſupra n.* 56.

Piget tam pio & ſerio argumento Abaëlardi errores & flagitia inſerere: ſed ea præterire inſtituti noſtri ratio non ſinit. Hic [a] ex Laudunenſibus ſcholis Pariſios reverſus, litteras ſacras non ſine auditorum plauſu profiteri cœpit. Animum jam ſatis vanum inflavit ille ſucceſſus, &, quæ ſuperbientium pœna eſſe ſolet, homo vitæ antea continentis, in dedecora lapſus eſt. Erat apud Pariſios canonicus quidam, Fulbertus vocatus, qui neptem habebat ſibi cariſſimam, Heloyſam ſeu Heloiſſam nomine, ingenii facilis & ad diſcendas ſcientias a natura comparati. Hanc Abaëlardo in litteris erudiendam temere commiſit Fulbertus: ſed inter ſtudia litterarum facile in juveniles animos ſe inſinuarunt inſani amores, non diu innocentes. Antequam res vulgaretur, Abaëlardus in patriam ſuam miſit Heloiſſam, quæ Aſtrolabium (id infanti datum nomen) apud ejus ſororem peperit. Ea re accepta, furens avunculus neptem e Britannia reduci cogit, eamque Abaëlardo, illa non approbante, conjugio clanculum alligari. Vulgato nihilominus matrimonio per avunculum, illud palam negabat Heloiſſa, quæ ob id crebris ab eo contumeliis afficiebatur. Id ægre ferens Abaëlardus, ad Argentogilenſe monaſterium, tunc ſanctimonialium, ubi ipſa olim puellula educata fuerat, eam miſit, & veſte religioſa, excepto velo, indui curavit. Hoc comperto avunculus ejuſque affines ſupra modum indignati, Abaëlardum per ſubornatum famulum atrociter mutilari fecerunt. Poſt tantam injuriam pudore potius quam devotione impulſus infelix amaſius, in ſuburbanam ſancti Dionyſii abbatiam ſe recipere conſtituit, ſed Heloiſſam prius velari curavit. Hujus loci tunc abbas erat Adam, de quo uti & de monaſterio, male omnino ſcribit Abaëlardus, qui abbatis & monachorum vitia frequenter, modo privatim, modo publice ſe arguiſſe, ob idque eorum odium in ſeipſum concitaſſe dicit. Eam ob rem, diſcipulis quondam ſuis flagitantibus, abbate quoque cum fratribus annuente, ad cellam quamdam receſſit, ſcholis more ſolito vacaturus. Hæc cella erat in Briegii caſtro Pruvino *, ut Abaëlardus ipſe in conſequentibus diſerte ſcribit, & quidem Trecenſium monachorum ſub titulo ſancti Aigulfi *, cujus loci prior antea illi familiaris & amicus exſtiterat. Tunc Fulco prior de Diogilo, quæ cella [b] eſt ſancti Florentii Salmurenſis abbatiæ in valle Montis-Maurentiaci, conſolatoriam ad Abaëlardum ſcripſit epiſtolam [c] ſuper infortunio, quod illi acciderat, quæ inſcripta eſt, *Petro Deo gratias cucullato.* In hac epiſtola eum dehortatur a Romano itinere, ad quod ſe accingere videbatur, haud dubie ut injuriæ ſibi factæ ultionem apud apoſtolicam ſedem perſequeretur. Ille monenti acquievit, ſubſtititque ad tempus apud Pruvinum. Illuc tanta confluxit ſcholarium multitudo, ut nec locus hoſpitiis, nec alimentis terra ſufficeret. quæ res aliorum magiſtrorum, quo-

* *Provin.*

* *S. Ayoul.*

b *V. lib.* 71. *n.* 110.

c *Abael. oper. p.* 117. *& ſeqq.*

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115.

rum ſcholæ deſerebantur in dies, invidiam in eum & odium concitavit, objicientium propoſito monachi non convenire ſtudium ſæcularium ſeu profanorum librorum, nec magiſterium divinæ lectionis *ſine magiſtro*, id eſt, ſi bene capio, abſque gradu magiſtrali. Hinc illi eumdem apud archiepiſcopos & epiſcopos traduxerunt, maxime ob ejus tractatum de Unitate & Trinitate divina, quem humanis & philoſophicis rationibus, flagitantibus diſcipulis, inſtruxit, ob idque citatus ad concilium Sueſſionenſe, de quo inferius.

CXI.

Adam abbas ab Ivone defenſus.

Haud ſcio an Abaëlardus, qui in Adamum ſancti Dionyſii abbatem male affectus erat, is ſit, qui eum de falſitate apud Ludovicum regem infamaverat. Adami defenſionem apud regem ſuſcepit Ivo [a] Carnutum epiſcopus, inquiens, legibus cautum eſſe, ut nemini de ſe confeſſo credatur ſuper crimen alienum. *Unde excellentiæ*, ait, *veſtræ ſupplico, ut majeſtati regiæ primo conſulatis, & nobilis monaſterii, quod cum omnibus ſibi appendentibus veſtræ voluntati obnoxium eſt, ne in aliquo jura minuatis; ſed potius beneficia, quæ prædeceſſores veſtri eidem venerabili loco contulerunt, tamquam in propriam eleemoſynam, defendendo vindicetis. Et quia periculoſum eſt loca ſanctorum perturbare, militantes in ſanctis locis inquietare; ſalubre conſilium mihi videretur, ut, poſtpoſitis æmulorum inſimulationibus, tales perſonas ad hanc diſcuſſionem invitaretis vel exſpectaretis, qui ſine omni fuco malitiæ conſilium vobis darent, & veſtræ utilitati & quieti monaſterii ſalubriter providerent.* Certe Sugerius *bonæ memoriæ* abbatem Adamum laudat in libro de vita Ludovici Groſſi; & in necrologio *piæ memoriæ* abbas dicitur.

[a] Ivo ep. 196.

CXII.

Caduini monaſterium conditur.

Hoc anno condi cœpit monaſterium Caduini [*] in diœceſi olim Petragoricenſi, modo Sarlatenſi, a Gerardo de Salis, cui Rotbertus de Arbriſellis locum illum, ſibi ante a Guillelmo de Alba-roca epiſcopo Petracoriorum & abbate ſancti Frontonis conceſſum, ut amico & ſodali ſuo, liberaliter contulit. unde in chronico Malliacenſi monaſterium Caduini inter ea recenſetur, quæ a Gerardo de Salis conſtructa ſunt, uti & in ipſius vita. Non multo poſt ad Ciſtercienſes tranſlatum eſt hoc monaſterium, in quo ſacrum Chriſti Domini ſudarium aſſervari traditur, quod Albericus [b] illuc hoc modo tranſlatum fuiſſe tradit. Ademarus Podienſis epiſcopus Antiochiæ moriens, vaſculum plumbeum cum illo ſudario cuidam vicecapellano ſuo ad Podienſem beatæ Mariæ eccleſiam cum litteris deferendum commiſit; cum eo ut ille fieret canonicus Podienſis. at illius eccleſiæ canonici id ab eo confectum arbitrati, vaſculum illud accipere noluerunt, quod vicecapellanus ille, qui ex diœceſi Petragoricenſi natus erat, ad parochiam ſuam deportavit, ac poſtmodum Caduini factus monachus, ibidem illud depoſuit. Hæc ſcribebat Albericus ſæculo tertiodecimo, quo fere tempore S. Ludovicus rex Francorum, in Orientem profecturus, Caduinum adiit, Chriſti ſudarium veneraturus.

[*] *Cadcüin.*

[b] *Alberic.* an. 1119.

Caſtaneæ item cella.

Tunc etiam Almodis, Marchiæ Lemovicenſis comitiſſa, cum filiis ſuis Aldeberto & Boſone, cellæ S. Johannis-Baptiſtæ & beati Nicolai, ac monachis Deo ibidem ſervientibus, totam terram cum ſilva, quæ vocatur Caſtanea [*], donavit. Poſt ejus obitum Aldebertus comes, ipſius filius, eidem loco quædam alia contulit. Illic modo ſimplex eſt prioratus diœceſis Lemovicenſis, pendetque a priore Portus-Dei ejuſdem diœceſis ſub abbatia Caſæ-Dei.

[*] *Chataim.*

CXIII.

Portarum domus Cartuſienſium fundatur.

Verum illuſtrior fuit hoc anno fundatio domus Portarum diœceſis Bellicenſis, quæ primum a majore Cartuſia cis alpes locum tenet, & eſt Ordinis totius poſt Squillacenſem Calabriæ domum tertia. Primi illius auctores fuere duo ex noſtris Ambroniacenſes monachi, Bernardus & Pontius, qui permiſſu Deſiderii abbatis ſui, totiuſque capituli, ad eremum Portarum, quæ juris monaſterii erat, ſeceſſerunt cum aliis clericis & laïcis, & obedientiæ abſolutionem, ne ipſorum propoſitum obedientiæ prætextu everteretur, petente Gauceranno Lugdunenſi pontifice, necnon Hugone Gratianopolitano cum eremo illa obtinuerunt. Locus iſte, ſilvis & alpibus circumſeptus, anguſtiſſimus eſt, ſic dictus, ut Chiffletio videtur, quod in eo nativæ ipſæ rupes, certis locis velut artificis manu exciſæ, portarum ſpeciem præ ſe ferant. Diſtat hic locus a monaſterio Ambroniacenſi diœceſis Lugdunenſis leucis circiter octo, quatuor vero a majore Cartuſia, alpibus intermediis. Primus ejus loci prior fuit Bernardus ipſe ex monacho Ambroniacenſi, qui locum rexit uſque ad annum MCXLVII. quo præfecturam abdicavit, eamque ceſſit alteri Bernardo, qui dimiſſo Bellicenſi epiſcopatu, ad domum Portarum ſe receperat. Huic tamen

Priores ejus primi.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1115.

ſub finem anni M C LII. mortuo Bernardus primus ad pridie idus Februarii anni ſequentis ſuperſtes, Nanthelmum ſeu Anthelmum ex priore Cartuſiæ conſtituit priorem Portarum : cui poſt non integrum biennium ad Cartuſiam reverſo ſucceſſit Bernardus tertius, qui deinde ab Alexandro III. creatus eſt epiſcopus Dienſis. Sic tres fuere ejuſdem nominis priores Portarum ſæculo duodecimo, præter alios duos, qui ſæculo ſequenti eidem loco præfuerunt.

CXIV. Bernardi primi prioris ſcripta.

Bernardus primus complures epiſtolas ſcripſit, quarum tres tantum ad nos pervenerunt, a Chiffletio editæ in Manuali Solitariorum. Prima eſt de fuga ſæculi ad Aymonem de Varennis & Aymonem de Rohoria, Arveriæ domus benefactores. Secunda eſt ad ſanctimoniales Lugdunenſes, haud dubie ſancti Petri, qua eas hortatur ad ſervandam magno animo, quam recens excitaverant, regularem diſciplinam. Tertia eſt ad Rainaldum incluſum, cui varia dat monita, quo pacto vitam inſtituat. Vivebat Rainaldus iſte in cella privata ſeorſim a fratribus Bebronnenſis ſeu ſancti Ragneberti monaſterii, duabus admodum leucis horariis a domo Portarum diſtantis, ex quo victum accipiebat. Huic Bernardus ſilentium præſcribit a completorio uſque ad primam æſtivo tempore; hiemali vero uſque ad tertiam. Pro veſtitu laneas tantum veſtes ei concedit, pro camiſiis duas tunicas, caligarum duo vel tria paria propter frigora, pedulia ſufficientia, pelliciam unam vel duas, pelles & cappam. Magnum jejunii & abſtinentiæ rigorem ei interdicit, ratus ſufficere, ut ſexta feria ſemel reficiat per totum annum cum uno pulmento, abſtinendo a vino, niſi feſti dies vel ſollemnes octavæ in illum diem incidant. Concedit tamen, ut quarta feria, ſi velit, idem faciat, ſed nihil amplius, niſi forte in majoribus vigiliis : de cætero monachorum more jejunet. Cetera prætereo, ne ſim longior. Scripſit etiam idem Bernardus ad ſanctum Bernardum Claræ-vallenſem abbatem, qui ejus rogatu Cantica-canticorum commentatus eſt. Sacram hanc domum Portarum ante aliquot annos luſtravimus ego, ſociuſque quondam meus Michaël Germanus. Mirati ſumus horridum ſitum loci, inter anguſtiſſimas alpium fauces ita coartatum, ut vallis interjecta vix regulares capiat ædes. Illic nec habet hortulanus quod ferat, nec vinitor quod excolat. Eccleſia tenuis, ſed decenter ornata. Veteres cellæ humiles, anguſtæ, priſcum ſolitariorum rigorem ſpirantes, ex quibus una eſt ſancti Anthelmi ex priore Portarum epiſcopi Bellicenſis. Cartuſianorum ejus loci habitus ex rudi panno hirſutus quodam modo, & loci horrori optime conveniens. Ibidem ſuperſunt ex libraria ſupellectile codices non pauci, quorum præcipuus eſt unus, qui Fulgentii pleraque ſcripta cumplectitur. Hi ſunt fructus Ambroniacenſium noſtrorum, qui etiam domni Sellionis originem dederunt, ut ſuo loco videbimus.

CXV. Res Belgicæ & Germanicæ.

Ad res Belgicas & Germanicas quod attinet, Petrus-Eremita, ex Orientis partibus jam dudum reverſus, hoc anno diem obiit VIII. idus Julii apud Hoyum *, ibidemque ſepultus eſt in Novo-monaſterio, quod in honorem ſancti Sepulcri & beati Johannis-Baptiſtæ pro canonicis regularibus exſtruxerat, ad quorum forte normam, cum antea monachus eſſet, ſe ipſe demum compoſuerat. Plura de eo videſis in tomo ſecundo de geſtis epiſcoporum Leodicenſium, & apud Fiſenum in Floribus eccleſiæ Leodienſis.

* *Huy.*

Eodem anno conditum legitur extra Brunſwigam ſancti Ægidii monaſterium a Gertrude comitiſſa Northeimenſi, uxore quondam Heinrici comitis, qui Burſfeldenſe cœnobium fundavit. Hæc corpus ſancti Auctoris a Brunone Trevirorum epiſcopo impetravit, repoſuitque eo in loco, ubi permagnificum monachorum cœnobium in honorem ſancti Ægidii exſtruxit, adjuvante Lothario duce, poſtea imperatore, qui filiam ejus habuit uxorem, ipſeque monaſterium *Luther** , ex nomine ſuo dictum, prope Brunſwigam fundavit, ubi & ſepultus eſt, ut Siffridus * preſbyter teſtatur. Aliud per id tempus prænobile ſancti Ægidii monaſterium puellarum conditum eſt prope Monaſterium * Weſtfalorum, cujus prima fuit abbatiſſa beata Adelheidis ſeu Alheidis, quæ, teſtante Cæſario, quotieſcumque ſacrum Chriſti Domini corpus ſumebat, non panis, ſed ipſius ſacramenti, inſtar favi mellis, ſaporem ſentiebat. Huic ſucceſſit Ermengardis comitiſſa, quæ locum in ſpiritualibus & temporalibus multum auxiſſe dicitur. Ceteras abbatiſſas, omnes prænobiles, prætereo. Supereſt etiam nunc hoc monaſterium ſub congregatione Burſfeldenſi. Aliud quoque fuit ſancti Ægidii monaſterium in diœceſi Halberſtàdenſi, quod modo Lutheranorum eſt.

* vulgo *Konigbsluttern.*
* a *Siffrid.* *an.* 1125.
* *Munſter.*

Ad idem tempus refertur conſtructio parthenonis Sindenienſis, cujus fundamenta in monte Sindeno in Alſatia hoc anno poſuiſſe dicitur Richwinus ex præpoſito Neovillano abbas, & quidem tempore alterius Richwini Mauri-monaſterii abbatis. Huic Adelo paullo poſt ſucceſſit, quo abbate locus ſanctimonialibus deputatus eſt, poſtmodum anno MCXXXVII. a Theodewino ſanctæ Rufinæ epiſcopo & apoſtolicæ ſedis legato, primitus Mauri-monaſterii profeſſo, conſecratus rogatu Meinhardi abbatis, ut legitur in veteri inſcriptione a Coccio relata, quæ in eo fallit, quod anno MCXV. Calliſtum II. papam fuiſſe dicit. ANN. CHR. 1115.

Eodem anno Tanchelmus hæreticus, mendoſe Tanchelinus, qui Andoverpiam, Walacram & circumjacentes inſulas, & maritima illarum partium loca, multis erroribus infecerat, occiſus fuiſſe dicitur in additamentis ad Anſelmum Gemblacenſem. Nec tamen cum eo exſtincta eſt ejus hæreſis, cujus reliquias ſanctus Norbertus apud Antuerpienſes debellavit. Exſtat apud Tegnagellum epiſtola Trajectenſis eccleſiæ ad Fredericum Colonienſem archiepiſcopum de Tanchelmo ſeductore, qua in epiſtola ejus retegunt errores, quorum præcipui erant, quod apud Tanchelmeiſtas tantum eccleſiam eſſe diceret; nihil eſſe, quod ſacerdotum officio in menſa dominica confertur; ex meritis & ſanctitate miniſtrorum virtutem ſacramentis accedere. Cum hæc epiſtola ſcripta eſt, Talchelmus, aut ſaltem ejus diſcipuli in cuſtodia tenebantur a Frederico, quem rogant Trajectenſes, ne eos elabi ſinat. Eaſdem hæreſes continuarunt Colonienſes & Tullenſes hæretici, de quibus in conſequentibus agendum.

Hoc ipſo anno Pontius Cluniacenſis abbas Epponi abbati de monte S. Petri & Theotgero abbati S. Georgii monaſteriorum in Nigra-ſilva exſiſtentium, eorumque monachis & converſis *barbatis*, necnon ſororibus ſanctimonialibus & converſis, ſocietatem Cluniacenſis fraternitatis concedit. Idem Pontius, ut id obiter notem, ſtatuit, ut in profeſto ſeu vigilia omnium Sanctorum generale officium fieret Cluniaci & in omnibus ejus cellis pro animabus omnium fratrum & propinquorum ipſo anno defunctorum: quo die omnibus fratribus refectionem ex ſuo adminiſtrari præcipit; & die ſequenti feſtum Sanctorum refectionem pauperibus exhiberi de pane & carne. quæ dies ſi in feriam ſextam cadat, refectio illa in ſabbatum vel dominicam transferatur: ita ut tres pauperes pro ſingulis fratribus viventibus reficiantur. Ubi vides abſtinentiam a carne necdum tunc in ſabbato præceptam, receptamve fuiſſe. Denique hoc ipſo anno initia Selodenſis in Baſilienſi epiſcopatu monaſterii conſignanda ſunt. quod Geraldus vir nobilis in proprio caſtello conditum Cluniacenſi monaſterio ſubjecit. Illud vero hoc pacto recepit Pontius abbas, ut illuc ſanctimoniales, quas S. Udalricus prope Cellam, monaſterium a ſe conditum in Silva-nigra, apud Boliſwiller conſtituerat, transferrentur. Ejus rei inſtrumentum ex noſtris ſchedis habes in Appendice.

ANNO ſubſequente, ejus ſæculi ſexto-decimo, concilium apud Lateranum ad pridie nonas Martii a Paſchali papa indictum eſt. Hoc intellecto, Heinricus imperator iter in Italiam inſtituit, veritus ne privilegium illud, quod a pontifice vi extorſerat, in concilio reſcinderetur, & ipſe ſollemniter excommunicaretur. Hinc legatos ad papam præmittit, ut ne concordia, ſacerdotium inter ac regnum haud legitime inita, diſturbaretur. Hujus *legationis primatum*, ut in chronico Saxonico nondum edito legitur, abbas Cluniacenſis, ſcilicet Pontius, *cognatus, ut putabatur, domni papæ tenuit, qui & inter utramque partem pro componendis pacifice rebus fidelis & impiger apocriſiarius invigilare ſtuduit.* Et is quidem concilio cum multis aliis abbatibus interfuit, ut mox videbimus. In illo concilio, ut tradit Petrus [a] diaconus, cum idem Pontius ſe *abbatem abbatum* jactitaret; interrogatus a Johanne cancellario, utrum Caſinenſes a Cluniacenſibus, an Cluniacenſes a Caſinenſibus regulam accepiſſent? reſpondit, non modo Cluniacenſes, ſed etiam univerſos orbis Romani monachos regulam patris Benedicti a Caſinenſi cœnobio accepiſſe. Ergo, repoſuit cancellarius, ipſe ſolus qui Benedicti legiſlatoris vicarius eſt, abbas abbatum merito vocari poteſt.

ANN. CHR. 1116. CXVI. Lateranenſe concilium.

Pontius abbas Cluniacenſis intereſt.

a *Chron. Caſin. lib. 4. c. 59.*

Initio concilii cum alii alia negotia diſcutienda proponerent, unus ex epiſcopis interceſſit, pontificem monens, ut de eccleſiaſticis rebus, propter quas epiſcopi convenerant, tractaretur. Tunc Paſchalis faſſus eſt ſe male egiſſe, cum ſcriptum illud quod *privilegium* vocabant, imperatori conceſſiſſet, ſeque illud condemnare dixit.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1116.

Mox Bruno Signienſis gratias Deo egit, quod pontifex ore proprio condemnaſſet ſcriptum illud, quod hæreſim continebat. Ad hæc quidam cavillatorie ſubjunxit: Si privilegium illud hæreſim continebat, ejus auctor hæreticus fuit. Ergone, inquit Johannes Cajetanus, Romanum pontificem appellas hæreticum? Malum quidem fuit illud, ſed non hæreſis. Immo ne malum quidem, ait alter. Si enim populum Dei liberare bonum eſt; quod dominus papa fecit, bonum fuit. Ad hæc patientia papæ horrendo hæreſis nomine pulſata, excitata eſt, & ipſe ſilentio manu indicto, diſſidentium clamorem compeſcuit; probavitque Romanam eccleſiam numquam hæreſim admiſiſſe, immo hæreſes omnes conquaſſaſſe. Hæc acta quatuor primis diebus tertiæ hebdomadæ quadrageſimæ. Quinta feria papa concilio non interfuit, multis & maxime regiis negotiis per domnum Cluniacenſem, Johannem Cajetanum, & Petrum Leonis Urbis præfectum, ceteroſque illius partis fautores impeditus. Feria ſexta Conon cardinalis & legatus in Gallia excommunicari Heinricum volebat: at Johannes Cajetanus cum Petro-Leonis ceteriſque regis fidelibus reſtitit: ſed tamen ille acta legationis ſuæ confirmari petiit, obtinuitque. Sabbato epiſcoporum de ſede Mediolanenſi diſceptantium cauſa finita eſt, & Jordani archiepiſcopatus aſſertus. Hæc fuſe referuntur in chronico noſtro Saxonico, quæ totidem fere verbis retulit Conradus Urſpergenſis: ſed plura chronographus ille, qui eo tempore ſcribebat, hoc anno commemorat, ex quibus pauca delibare juvabit.

CXVII. Res Germanicæ.

In primis Heinricus imperator, natali Domini Spiræ celebrato, ea quæ interim Coloniæ gerebantur, graviter tuliſſe dicitur. *Audivit enim*, inquit chronographus, *quam plurimos ibi conveniſſe, non ſolum metropolitanos, ſed etiam alios epiſcopos vel optimates regni*, nempe ut ſententiam excommunicationis in ſe latam manifeſtarent. at *Dietericus cardinalis, cujus hæc initiabantur auctoritate*, in itinere jam defunctus, illò ad ſepulturam potius, quam *ad actionem concilii delatus eſt. Sepultus eſt Coloniæ aſtantibus epiſcopis* XIIII. *cum Liuderico duce, aliiſque nonnullis principibus.* De hoc cardinali nihil alibi legere memini, præterquam apud Trithemium in hiſtoria Hirſaugienſi, qui hæc ab eodem chronico acceperat. Dein agit chronographus de Erluwino Wirceburgenſi epiſcopo, cui imperator, quod ab ipſius communione receſſiſſet, *ducatum orientalis Franciæ, qui Wirceburgenſi epiſcopio antiqua regum conceſſione competebat*, abſtulit, *& Conrado ſororis ſuæ filio, qui poſtea regnavit, commiſit.* Tum *ſcandala principum declinans, in Italiam ſe una cum regina, totaque domo ſua contulit, ac circa Padum regni negotiis inſiſtens, legatos ad apoſtolicum pro componendis cauſis deſtinavit*, cujus *legationis abbas Cluniacenſis*, ut mox dicebam, *primatum tenuit.* Poſt hæc Lateranenſis concilii acta ex integro refert chronographus; ſubditque abſente imperatore regnum Teutonicum in varias factiones ſciſſum fuiſſe; multaſque hinc ſtrages factas; abbatiam Lintburgenſem occupatam atque obſeſſam, & loca finitima direpta; abbatem Corbeïenſem, ſcilicet Erchinbertum, rebus ſuis a Moguntinis ſpoliatum, denique eo effuſum calicem furoris Dei, ut *locupletiſſimum illud ac per totam Germaniam famoſiſſimum ac principale Fuldenſe cœnobium uſque ad ultimam redactum fuerit inopiam, & victus etiam neceſſarii* deeſſent. Tunc etiam Thietmarus Verdenſium epiſcopus ab archiepiſcopo Colonienſi Friderico ordinatus eſt in monaſterio ſancti Albani, cujus loci abbas Theodoricus obiit hoc anno, ut ſcribit Dodechinus, cui Bertolfus ſubſtituitur, eique poſt triennium Volpertus ſuccedit. Hoc ipſo anno Hallenſe monaſterium extra muros Magdeburgenſes novo opere conſtructum eſt ab Adelgoto archiepiſcopo, teſtante Siffrido preſbytero.

Fabarienſis libertas aſſerta.

Ad hæc Paſchalis papa Geroldo abbati monaſterii ſanctæ Mariæ Fabarienſis inſigne privilegium indulget, quo definitionem, quæ ſuper controverſia, inter eum & Baſileenſem epiſcopum [a] Rudolfum habita, epiſcoporum & cardinalium judicio, ipſo Geroldo & epiſcopi legatis præſentibus facta erat, confirmat: videlicet ut abbatia illa in ſua ſemper libertate permaneat: quippe quæ non a regibus vel imperatoribus, ſed ab aliis fidelibus viris fundata & ditata fuerit. Unde regum vel imperatorum præceptis ſancitum erat, ut ab omni extranea & iniqua poteſtate eſſet immunis; & nulli regum vel imperatorum liceret eam cuiquam dare in beneficium. *Datum Lateranis per manum Chryſogoni ſubdiaconi, agentis vices domni Johannis cancellarii*, IIII. *kal. Februarii, indictione* VIIII. *anno dominicæ incarnationis* M C XVI. *pontificatus autem domni Paſchalis ſecundi papæ anno* XVII. Ubi vides annum incarnationis non a paſchate repeti, ſed a kalendis Januarii: ſecus alia ejuſdem pontificis pro Miciaco

[a] V. lib. 71. n. 95.

Digitized by Google

Miciaco, de qua anno ſequenti. Hanc Paſchalis conſtitutionem confirmavit Honorius ſecundus, bulla ad Wicrammum abbatem data Laterani anno M C XVI. x. kal. Februarii indictione IV.

CXVIII. Lingonenſe ſeu Lucenſe concilium.

Inter ea prædones quoque per Galliam, maxime in Lingonenſi pago, debacchabantur, & monaſteria vaſtabant. His cladibus ut occurrerent epiſcopi, *placitum Dei*, ut tum vocabant, habendum cenſuere, in primis Jocerannus, Lingonum epiſcopus, quem hæc cura maxime tangebat. *Anno itaque a conceptu celeberrimo Virginis intemeratæ milleſimo centeſimo ſexto-decimo*, ut loquitur Theobaudus [a] Beſuenſis monachus, *Lingonica promoto cathedra religioſi nominis viro Joceranno, ejuſdem præſulis pervolat edictum, omnes invitans ad concilium* VI. *idus Junii*. Ad hunc conventum electus eſt locus ſub divo, a Beſua Burgundiæ opido diſtans ſtadiis duodecim, juxta villulam, quam Lucum * vocant, ubi gratiſſima planities erat. Illuc delatæ ex Beſuenſi monaſterio ſancti Prudentii martyris reliquiæ, & ſub papilione depoſitæ, ad quas miracula facta referuntur a Theobaudo mox laudato. Facto conventu, cui innumerabilis populi multitudo adfuit, Guido Viennenſis archiepiſcopus, qui ei præſidebat, gravi oratione temporum injurias, prædonum vexationes & rapinas expoſuit, adſtantiumque animos ita flexit, ut jurata pace, deinceps ab ejuſmodi facinoribus abſtinere conſtituerint. His actis, ſancti Prudentii reliquias Beſuam retulit cum ſuis fratribus Stephanus venerabilis abbas, cujus meritis conceſſum fuiſſe putat Theobaudus, quod ejus tempore ſanctus Prudentius tot tantiſque virtutibus emicuerit.

[a] Labbe to. 10. p. 619.

* Luz.

CXIX. Ciſtercienſe primum capitulum generale.

In Burgundia item habitum creditur primum Ciſtercienſe capitulum generale, quod deinceps annuum eſſe cœpit, aliiſque Ordinibus exemplum dedit. Creſcente quippe Ciſtercienſi familia, jamque propagata ad quatuor præter Ciſtercium monaſteria, convenientiſſimum patribus viſum eſt, ut ex mutuo colloquio uniformis ubique vivendi ratio & mutua conſenſio & concordia inſtitueretur. Hujuſce capituli, duorumque ſubſequentium acta non habentur: ſed non dubito, quin actum in eis ſit de conſtituenda Charta, ut vocant, caritatis, quæ anno tandem ejus ſæculi undeviceſimo probata, publicataque eſt in quarto, ut videtur, capitulo generali. Etſi enim hæc Charta brevis ſit, magno tamen judicio & ſingulari prudentia confecta eſt, tantique momenti, ut illuſtriſſimo Benedictinæ familiæ corpori formam dederit, adeoque non leviter, nec uno ſtatim capitulo concepta, perfecta & approbata.

CXX. Hugo abbas fit epiſcopus Autiſſiodorenſis.

In Ciſtercienſes optime, ſi quis alius, affectus fuit Hugo de Monte-Acuto, qui ex abbate [b] ſancti Germani Autiſiodorenſis monaſterii in locum Humbaldi illius urbis epiſcopi, in via Jeroſolymitana defuncti, hoc anno ſuffectus eſt, & a Paſchali pontifice Romæ conſecratus, in reditu a rege ceteriſque, qui ejus electioni principio reſtiterant, bene acceptus. Mos erat illorum temporum, primis quoque ſæculis uſurpatus, quod de ſancto Martino Turonum epiſcopo liquet, ut apertis ſacris codicibus, ex verſu qui primus occurriſſet, quoddam de novi epiſcopi futuræ vitæ qualitate præſagium conciperetur. Id cum de Hugone noſtro factum fuiſſet, aperto libro hic verſus occurrit, *Ave Maria gratia plena* &c. quo ejus continentiſſimam vitam ſignificari creditum eſt. In epiſcopatu monaſtici inſtituti mores, quoad licuit, retinere ſtuduit, monaſteria ſuæ diœceſeos frequentare ſollicitus, in primis monaſterium Caritatis, cui, ne gravaretur, annonam & vinum ſuppeditari curabat. Ordinem Ciſtercienſem, qui tunc adhuc recens erat, magnopere dilexit fovitque: ejuſque tempore Regniacum, Rupes, & Bonus-radius in ſua diœceſi condita ſunt. Conventui Pontiniacenſi, Regniacenſi, & virginibus Chriſti de Criſinone optimum cellarii ſui vinum diſtribui præcepit. Monachus vero, qui res virginum diſpenſabat, obtulit vinum illud venale, ut ex pretio vilius emeret. quo intellecto, epiſcopus vinum illud ſtatuto pretio emit; eoque perſoluto, vinum illud denuo Chriſti virginibus donavit, eiſque expendi juſſit. Forte aliquando adiit Claram-vallem, &, cum Bernardus ejuſque fratres in agrum quemdam irent ad metendum, epiſcopus cum falce pro more ſuo eis ſe adjunxit. Ventum eſt ad locum, ubi ſeges erat: ſecant omnes, & ſegetem in manipulos colligunt. Tum, denſa nube cælum obnubilante & multam pluviam minitante, Bernardus epiſcopum rogat, ut imminentem pluviam dicto avertat, at ille ſe non hujus meriti reſpondit, & Bernardum monet, ut ipſe Deum ad hoc precetur. Contra Bernardus: Et tu, pater, inquit, precare, & ego tecum. Mox precantur ambo, ſtatimque nubes receſſit, & ſubſecuta eſt aëris

[b] V. lib. 69. n. 131.

ANN. CHR. 1116.

ſerenitas. Multa alia præclara de hoc venerabili antiſtite referuntur in actis[a] epiſcoporum Autiſiodorenſium, inter quæ id memoria dignum, quod cuidam nepoti ſuo præbendam numquam dare voluit; & quod monachum domus ſuæ procuratorem, qui aliquot nummos a quodam familiari ſuo, cui beneficium contulerat, ipſo neſciente acceperat, ubi ab eodem monacho id reſcivit, iratus datori reſtitui juſſit.

a *Labbe to.* 1. *p.* 460. *& ſeqq.*

CXXI. Gervaſius in abbatia ei ſuccedit.

Hugoni in abbatiali dignitate ſucceſſit Gervaſius, beati Hugonis Cluniacenſis abbatis nepos, & a teneris apud Cluniacum alumnus, qui una cum Hugone Montacutio mox laudato ad reformandum ſancti Germani monaſterium miſſus fuerat. Hic factus abbas multa ſuo monaſterio commoda procuravit. Sancti Florentini eccleſiam, in qua uſque ad ipſius tempus fuerant canonici ſæculares, in cellam monachorum commutavit aſſenſu Henrici archiepiſcopi, quod Innocentius II. confirmavit. Idem litem habuit ſuper juſtitia caſtri & ***burgorum***, ut vocant, ſancti Germani cum Guillelmo comite Nivernenſi, ejus nominis tertio, qui poſtmodum, abdicato principatu, ad Cartuſianos migravit. Multum etiam negotii ei faceſſivit Hugo-Manſellus, qui in prædio ſancti Germani apud Aunaium ædificavit caſtrum, quod ut deſtrueret, & ſancto Germano ſatisfaceret, eccleſiaſticis tandem pœnis compulſus eſt.

Hugo abbas Pratenſis.

Eodem anno Rainaldo[b] Pratenſis monaſterii apud Pariſios abbati ſucceſſit Hugo, aſſumtus ex Dionyſiano cœnobio, qui eccleſiæ ſuæ libertatem reſtituit, ordinem reformavit, & vetera ædificia renovavit. Primum probant apoſtolicæ ſedis privilegia, quæ a Calliſto II. Innocentio II. Lucio II. & Eugenio III. impetravit. Ante biennium revelata fuerant corpora ſanctorum martyrum Georgii Bethleemitæ monachi, & Aurelii Cordubenſis cum capite uxoris ſuæ Nathaliæ, a domno Walone Pariſienſi epiſcopo & Rainaldo abbate.

b *V. lib.* 70. *n.* 60. *& lib.* 71. *n.* 77.

CXXII. S. Remigio ſatisfacit Ingelramnus.

Conſimilem quoque S. Remigii apud Remos cœnobio vexationem per id tempus inferebat Ingelramnus[c] comes, moleſtiſſimus eccleſiarum deprædator. Sancti Remigii eccleſia terram pagi Laudunenſis, quæ Megium dicitur, in qua Cociacum ſeu Codiciacum caſtrum ſitum eſt, primitus poſſidebat, beato Remigio ab ipſis Francorum principibus olim donatam. Proceſſu temporis milites, qui Cociacum obtinebant, a monachis Remigianis Cociacum caſtellum ſub annuo cenſu ſexaginta ſolidorum impetrarunt. Hunc cenſum quotannis perſolverunt Cociacenſes caſtellani, uſque ad tempus Ingelramni, qui illum beato Remigio denegavit. Tandem religioſorum virorum adhortamentis reſipiſcens, cenſum illum ſingulis annis ad feſtum ſancti Remigii ſe perſoluturum pollicitus eſt Azenario ejuſque monachis; advocationem vero ipſe retinuit. Hanc autem conſtitutionem Bartholomæus Laudunenſium epiſcopus, in cujus diœceſi Cociacum ſitum eſt, rogatu utriuſque partis ſub anathemate hoc anno confirmavit. Huic conſtitutioni præſentes interfuere Wibertus ſeu Guibertus abbas Noujanti, Guido caſtellanus, multique alii.

c *Marlot to.* 2. *p.* 260.

CXXIII. Mathildis abbatiſſa Sueſſionenſis, ejuſque parentes.

Poſt mortem Adelaidis abbatiſſæ beatæ Mariæ Sueſſionenſis, quæ nonis Septembris hoc anno accidit, in ejus locum ſubrogata eſt nobilis & piiſſima virgo Mathildis, filia Godefridi[d] vicecomitis Firmitatis-Auſculfi ſeu ſub Jotro, & Ermengardis ex ſtirpe comitum Aiziacenſium. Hujus abbatiſſæ tempore multa in illa Deiparæ baſilica miracula patrata ſunt, maxime erga eos, qui ſacro igne paſſim per Gallias correpti erant, ut inferius videbimus. Ea vero fuit Mathildis ejuſque ſororum pietatis efficacia, ut Ermengardis ipſius mater ſe ejus diſciplinæ ſubjecerit aſſenſu viri ſui, qui & ipſe poſtmodum monaſticen amplexus eſt. Tunc adeo excrevit ejus loci ſanctimonialium numerus, ut ex illis colonia deducta ſit ad quamdam cellam* prope Auguſtam-Viromanduorum, quam cellam Simon Noviomenſium & Tornacenſium epiſcopus a quolibet onere immunem eſſe voluit.

d *Hiſt. de N. D. de Soiſſons p.* 143.

* vulgo *Eſpargnemail.*

CXXIV. Ivonis epiſtola de Jotrenſi abbatiſſa, ejuſque obitus.

Una ex poſtremis Ivonis epiſcopi Carnutenſis epiſtolis ſcripta eſt Manaſſæ[e] Meldenſium epiſcopo, ejus nominis primo, de abbatiſſa Jotrenſi, quæ ipſum conſuluerat. Ut hæc epiſtola nonnihil obſcura intelligatur, præmittendum eſt Jotrenſe monaſterium tunc exemtum fuiſſe a juriſdictione Meldenſis epiſcopi, & preſbyteros ejus loci abbatiſſæ ſubjectos. Unus ex his, immo plures, *cuidam ægroto, ex conſuetudine poſt prandium vomenti, viaticum dare non auſi fuerant;* ipſeque ægrotus conſilium dederat, *ut differrent in craſtinum, quatinus hoc ſacramentum jejunus acciperet, & ei debitam reverentiam pro viribus exhiberet.* Verum ad craſtinum non ſupervixit

e *Ivo ep.* 251.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1116.

ægrotus; ſicque abſque viatico mortuus eſt. Id ubi reſcivit Manaſſes Meldenſium epiſcopus, preſbyteros negligentiæ arguit, & in jus forte vocavit. Sollicita hac de re abbatiſſa Ivonem conſuluit, utrum hoc in facto deliquiſſent preſbyteri, eumque rogaſſe videtur, ut Manaſſen placaret. Ei itaque ſcripſit Ivo, *ſe languentis pietatem laudare, & preſbyterorum diligentem negligentiam* in quo reprehenderet non invenire. *In utroque ergo*, inquit, *non fuit culpabilis negligentia, ſed ſalubris & cauta diligentia: ubi nec medicus ſuo defuiſſe videtur officio, nec moriens divino caruiſſe beneficio.* In fine Manaſſen hortatur, ut rei veritatem inveſtiget; &, ſi ita veritas habeat, nullum „ inde ſcandalum in eccleſia faciat: *ne aut nimiæ imputetur ſimplicitati, aut alicui oc-* „ *cultæ cupiditati*, quaſi ſcilicet hac occaſione uteretur, ut monaſterii & abbatiſſæ privilegium impugnaret. Hactenus Ivo, vir hominum ſui temporis canonum ſcientiſſimus & ſtudioſiſſimus eccleſiaſticæ diſciplinæ.

CXXV. Probatur ex actis Rotberti de Arbriſſelis.

De ejus obitus anno diſcrepantes ſunt ſententiæ. Carnutenſes quippe faſti eum anno MCXV. obiiſſe tradunt; Albericus in chronico anno MCXVI. Auctor ſupplementi Roberti de Monte & Matthæus Pariſius anno ſequenti. At præferenda ſine dubio Alberici auctoritas, cui Andreas ſcriptor, ut creditur, ſecundæ vitæ Rotberti de Arbriſſello, ejuſque collega adſtipulatur. Narrat hic auctor, Rotbertum proximo anno ante ſuum obitum, quem anno MCXVII. accidiſſe conſtat, inſtituti ſui domos viſitare voluiſſe: in his Altæ-Brugeriæ * monaſterium, quod in deſerto quodam agri Pariſienſis loco, concedente Ludovico Francorum rege exſtruxerat. Dum eo tenderet, in tranſcurſu concordiam inter Ivonem epiſcopum & Bernerium Bonæ-vallis abbatem reformaſſe dicitur, deinde dominicam nativitatem apud Altam Brugeriam (Brogariam veteres, recentiores Brueriam vocant) cum dilectis ſibi filiabus celebraſſe; indeque peracta ſollemnitate, cum res ejus loci, tam interius quam exterius diſpoſuiſſet, Carnutas revertiſſe, ubi Ivonem epiſcopum mortuum acceperit, & Theobaldum comitem ſuper electione venerabilis Gaufridi de Leugis in canonicos ſævientem invenerit, eiſque placatum reddiderit, quod alii fruſtra tentaverant. Ex quibus intelligitur, Ivonem ſub finem illius anni defunctum fuiſſe; illius, inquam, anni, qui Roberti de Arbriſſellis obitus annum præceſſit. Hic enim Carnutis digreſſus, Bleſas perrexit, ubi Guillelmum Nivernenſem comitem a Theobaldo detentum cum Bernardo Tironii abbate inviſit; dein Bituricenſem pagum ingreſſus, apud Urſanum e vivis exceſſit v. kal. Martii, & quidem anno MCXVII. ut inferius videbimus. Ivo igitur ſub finem anni præcedentis obierat, ſcilicet x. kal. Januarii, quo die ejus depoſitio in faſtis eccleſiæ Carnutenſis notatur. Sepultus eſt in eccleſia ſancti Johannis de Valle canonicorum regularium ſancti Auguſtini, quorum Ordinem in Gallia multum illuſtravit.

* Haute-bruiere.

CXXVI. Turoldo abbati Columbenſi annuum miraculum S. Gratiani probatum.

Columbenſi diœceſis Carnutenſis monaſterio ad hoc uſque tempus præfuit Turoldus ſeu Toroldus abbas, aliis Theoroldus dictus, cujus tempore multæ eidem loco donationes factæ ſunt. Illic aſſervantur etiam nunc ſancti Gratiani martyris reliquiæ, cujus cultus ibidem celebris eſt, eratque olim apud Ambianos in quadam eccleſia tertio ab urbe milliario remota, ob quoddam miraculum, quod ſingulis annis patrari conſueverat x. kal. Novembris, quo die paſſionis ejus feſtum recolitur. Ipſo enim die corylus quædam, illius eccleſiæ adhærens, foliis jam exſpoliata, pubeſcebat, frondeſcebat, & nuces pariebat, quas, antequam hora diei ſexta compleretur, ad maturitatem perducebat. Id ubi reſcivit quidam Columbenſis monachus, Petrus nomine, cui rei ſacræ cura commiſſa erat, a Toroldo abbate facultatem petiit adeundi locum illum, ubi idem martyr pro Chriſto occubuerat, & ubi hoc miraculum quotannis fiebat, rei veritatem exploraturus. Ivit ille, viditque in ipſa vigilia feſti folia nata, & ſub unius noctis ſpatio nuces natas & adultas, quas collegit, ad ſua retulit, duaſque ex illis venerabili Gaufrido Carnutenſi epiſcopo dono dedit, quas pius præſul gratanter accepit, & in quadam buxtula inter ſacras eccleſiæ ſuæ reliquias repoſuit: reliquas vero idem Petrus in Columbenſi eccleſia. Atque ut ejus dictis fides adhiberetur, Ingelranni ſeu Ingeranni [a] epiſcopi Ambianenſis hac de re litteras, ſigillo ejus ſignatas detulit, quarum hic tenor.

[a] V. ſupra n. 109.

Ingerannus Dei gratia Ambianenſis epiſcopus, Toroldo venerabili abbati Columbenſis cœnobii, omnique monachorum congregationi, in extremo examine audire feliciter Domini læta verba, Venite benedicti Patris mei &c. Frater Petrus veſter monachus, ad nos veniens, & de miraculo, quod Deus omnipotens meritis martyris ſui beati Gratiani

ANN. CHR. 1116. *apud nos annis ſingulis operari non deſinit, diligenter inquirens, quod ita res habet vidit, & evidenter agnovit. Nos autem petitioni ejus ob veritatis aſſertionem adquieſcere non abnuentes, ſanctitatem veſtram de eodem miraculo certiorem reddere auctoritatis noſtra litteris curavimus. Sciatis itaque procul dubio, dilectiſſimi, quia ille qui dicit in evangelio, Pater meus uſque modo operatur, & ego operor; ad laudem & gloriam & honorem præfati martyris in epiſcopio noſtro, tertio videlicet ab urbe noſtra milliario, tale miraculum quotannis declarare dignatur, ut quædam corylus, qua juxta eccleſiam ejus, in pede ſcilicet maceriæ, antiquitus plantata eſt, & vulgo dicitur, quod baculus ejus fuerit, in natalitio ipſius martyris, unius noctis & diei ſpatio, floreat, & fructum plene formatum integre adultum emittendo proferat. De hoc vero nulla habeatur ambiguitas, quia expertis credendum eſt: & quod dilectioni veſtræ intimando aſſerimus, oculis noſtris vidimus, & idoneorum teſtium, & etiam domni Godefridi beatæ memoriæ epiſcopi, prædeceſſoris noſtri, qui frequenter huic miraculo interfuere, revelatione cognovimus. Valete. Ego vero Achardus, hujuſce epiſtolæ notarius, hoc miraculum aſpexi, & in ipſa arbore prædicta, præſente Godefrido epiſcopo, nuces novas collegi, & ei attribui, de quibus ipſe epiſcopus, me vidente comedit.*

Hactenus Ingelramni epiſtola, quæ prædicto miraculo fidem facit, deſcripta ex codice Columbenſi, in quo præmittitur ſermo de corylo ſancti Gratiani martyris, quem in Appendice legere licet. Ceterum quo tempore, quave occaſione ejuſdem martyris reliquiæ ad Columbenſe monaſterium tranſlatæ ſint, incertum. Illic hodie quoque religioſe aſſervantur in argentea capſa, quæ nuper a noſtris affabre confecta eſt. Aperta veteri capſa, ut mihi a noſtro Antonio *Beaugendre*, tunc ejus loci priore, aſſertum eſt, inventa parva pyxis ex plumbo, in qua nuces illæ, a Petro monacho ex ſancti Gratiani eccleſia allatæ, linteolis involutæ repertæ ſunt. Ejus cultus hodie quoque celebris in vico ejus nomine & paſſione illuſtratus, duabus ab urbe Ambianorum leucis verſus Donincum opidum, quod vulgus Dulendum, corrupte Durlendum vocat: ſed annuum illud miraculum jam dudum deſiit, tametſi nucum ſancti Gratiani fama & nomen hactenus in ore vulgi perſeverat.

Columbenſes abbates. Quod attinet ad Toroldum abbatem, non multo poſt, cum Columbenſibus novemdecim annis præfuiſſet, apud ſanctum Germanum in Laya deceſſit XIII. kal. Novembris in ipſa S. Germani eccleſia, quæ cella eſt Columbenſi abbatiæ ſubjecta. Ejus corpus ad Columbenſe monaſterium relatum, in capitulo ſepultum eſt. Rogerius ejus ſucceſſor, Gumimari militis filius, Hugonis frater, monaſterii jura ſtrenue propugnavit, famis tempore egenis ſumma caritate opitulatus eſt, monomachiæ leges diſſolvit. Vixit ad multam ætatem, & annis ſexaginta monaſterium rexiſſe dicitur, fato functus VII. idus Januarii, circiter annum MCLXVI. Ei ſucceſſit ad decem circiter annos Stephanus, quem Humbertus ſeu Gumbertus, Alermus & Theobaldus excepere.

CXXVII. Nobiliaci abbas Radulfus, ejuſque ſucceſſores. Apud Pictones Nobiliacenſe ſancti Juniani monaſterium poſt Gaufridum abbatem regebat hoc anno Radulfus, ut patet ex quodam inſtrumento, quo domina quædam nobiliſſima, Amelia nomine, eidem monaſterio, ut illic ſepeliretur, dimidiam partem contuliſſe dicitur cujuſdam alodi, cujus alteram partem ei loco jam dederat germanus ejus, Petrus-Samuelis, qui ibidem jam humatus erat. Utramque donationem confirmarunt eorum propinqui, propterea quod *maxima pars generis* ſui ibidem ſepulta eſſet; hocque donum *cum baculo buxi* unus poſt alterum ſe ratum habere teſtati ſunt, quem baculum ſuper altare poſuerunt; atque in charta hac de re facta ſignum crucis propriis manibus impreſſerunt. Actum hoc anno, indictione IX. *Willelmo Pictavis comite, domno Radulfo abbate eccleſiam beati Juniani regente.* His litteris appoſita ſunt cum ſigno crucis nomina Ugonis Focaudi & filiorum ipſius Ameliæ, Boſonis, Jordani, Petri & Petri Tallaferri. Poſt biennium Willelmus Pictavorum antiſtes concordiam paciſcitur inter Radulfum & Willelmum Talamonenſem abbates, de Auriaci eccleſia diſceptantes, quam Radulfus Talamonenſibus ſub annuo cenſu ceſſit. Eidem Radulfo abbati Gelaſius eodem anno poſſeſſiones monaſterii confirmavit. Radulfo ſucceſſit Guillelmus eo nomine primus anno circiter MCXXX. quem excepit Rotbertus ſub annum MCL. ſucceſſorem ſortitus Joſcelinum de Mortuo-mari de quo alias.

CXXVIII. Donoaldus abbas fit epiſcopus Aletenſis. Redonenſe ſancti Melanii monaſterium adminiſtravit ad hunc uſque annum Donoaldus abbas [a], antea ſancti Michaëlis de Monte monachus, qui tunc ad Aletenſem epiſcopatum promotus eſt. In abbatiæ regimine ſucceſſorem habuit Radulfum, qui

[a] V. lib. 66. n. 13.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1116.

S. Melanii abbates.

hoc ipſo anno cum Marbodo Redonenſium præſule pactum iniit ſuper duabus eccleſiis apud Guerchiam poſitis. Donoaldus epiſcopus, ſui quondam monaſterii memor, non pauca ei beneficia contulit tempore Radulfi abbatis, & Hervei ejus ſucceſſoris, eo nomine ſecundi, qui anno MCXXX. cum Rodoaldo Vitreïenſi præpoſito concordiam iniit, ab Honorio pontifice confirmatam. Plura de eo in conſequentibus. Donoaldo epiſcopo Aletenſi ſucceſſit Benedictus III. ſub annum MCXL. eique non multo poſt Johannes de Craricula ex abbate ſanctæ Crucis de Guingampo canonicorum regularium, qui ſedem epiſcopalem Aleta tranſtulit ad inſulam Aaron dictam, quæ modo urbs ſancti Maclovii vocatur.

CXXIX. Monaſterium S. Mariæ Electenſe a Bera comite fundatum.

Haud confundenda Aletenſis eccleſia cum Alectenſi, ut quidam minus bene ſcribunt, melius alii Electenſi *. Utraque jam epiſcopalis ſedes, ſed poſterior nobile quondam fuit Ordinis noſtri monaſterium, in comitatu Redenſi, ad Atacem fluvium, in Occitania, de quo pauca adhuc dicta ſunt [a] deficientibus veteribus loci inſtrumentis, quæ in archivum archiepiſcopale Narbonenſe tranſlata hactenus delituerant. Sed iis illuſtriſſimi archipræſulis hodierni humanitate communicatis, celebre monaſterium ſilentio præteriri non debet. Ex ipſa charta donationis fundatum diſcimus a Bera ſeu Berano comite, ejuſque uxore Romella, ſeu Romilla aut Romildi, ex *proprio ſuo*, quod Berano comiti advenerat *a domno & genitore ſuo Guillelmo comite qui nuper fuit, & domno imperatore*, meo, inquit comes, *ſeniore Carolo. Donamus ergo*, addit, *vicum noſtrum dictum Electum, & monaſterium noſtrum ſanctæ Mariæ, fundatum a nobis, noſtro Domino Deo omnipotenti, & domno Petro apoſtolorum principi urbis Romæ & inclyto papæ Leoni Romano, cunctiſque ſucceſſoribus ſuis, ad bene peragendum & cuſtodiendum.* Ea vero conditione hoc facit, ut ab hodierno die & deinceps Romani pontifices ſub propria ditione teneant, nec a ſe prædictum locum abalienent, & ut futura dedicatio ipſius loci, domno Leone pontifice favente & præcipiente, decentiſſime fiat, miſſis illuc ſanctorum apoſtolorum & martyrum reliquiis, & aliqua portiuncula dominicæ crucis. Rogat inſuper comes, ut illud monaſterium ita liberum ſub apoſtolica defenſione permaneat, ut nullius alterius ſive regularis ſive ſæcularis perſonæ poteſtati ſubjaceat. In ſignum vero ſubjectionis jubet, ut ſingulis trienniis locus Electi libram argenti perſolvat Romano pontifici vel ejus legato. Huic chartæ, ſine chronicis notis, ſubſcribunt Recoſindus, forte abbas Arulenſis, Aſtremirus, Prodiſus & Bera comes, *qui hanc donationem fecit, & teſtes firmare rogavit.* Quo præciſe anno conditum fuerit Electenſe monaſterium, non liquet. Sed citius condi non potuit anno DCCCXLVII. quo pontificatum iniit Leo papa IV. cui offertur, nec tardius anno DCCCLV. quo idem pontifex vivere deſiit. ac proinde ejus origo referri poteſt ad annum DCCCL. Carolo Calvo rege Francorum. Eo quippe tempore vixiſſe Beram comitem Ruſcinonenſem ſeu Ruſſulionenſem, diſcimus ex aliis ejuſdem chartis [b], quarum una confert monaſterio ſancti Andreæ Exalatenſi eccleſiam ſancti Andreæ, cum decimis & primitiis & oblationibus. *Facta charta donationis ſexto kalendas Martii anno ſexto regnante Carolo*, cui ſubſcribit *Bera comes Dei gratia*. Ejuſdem comitis mentionem facit chartarium Helenenſis eccleſiæ pluribus in locis. Is ex uxore ſua Romilla ſuſcepit filium, nomine Argilam, & filiam Hotradem. Argila filium habuit Beranum [c], cui vendidit villas duas in ſuburbio Elenenſi, *in pago Ruſſulionenſi*, quas acceperat a patre ſuo Berano comite, & alteram *Donacanum* dictam, in pago Redenſi (in quo ſitum erat Electum) in loco qui dicitur *Saltum. Anno quinto regnante Karulo rege.* Hotrudis vero [d] *filia Berani comitis & Romillæ*, nupſit Alarico comiti, ex quo genuit filium Auriolum, cui Hotrudis vendidit villam *Truliars* in territorio Elenenſi. *Anno quinto regnante domno noſtro Karulo rege.*

Abbates Electenſes.

Qui fuerint primi ſanctæ Mariæ Electenſis abbates, prorſus incompertum, nulluſque occurrit ante Benedictum, qui ſub Guarino, Coxanenſi abbate, regebat monaſterium ſancti Hilarii Carcaſſonenſe & ſanctæ Mariæ Electenſe. Quippe Johannes papa XIX [e]. anno MVIII. Guarino, veluti generali præpoſito, commiſerat regimen abbatiarum quinque, ſcilicet ſancti Petri Lezatenſis, ſancti Hilarii Carcaſſonenſis, ſanctæ Mariæ Electenſis, ſancti Petri Garnenſis, & ſancti Michaëlis Coxanenſis. Hic vero habebat ſub ſua poteſtate vicarios abbates, Benedictum in Lezatenſi, qui & duorum ſequentium monaſteriorum, nempe ſancti Hilarii & ſanctæ Mariæ rector erat; Hugonem in Garnenſi, & Giffredum in Coxanenſi, ut alibi [f] obſervatum eſt: ita ut res omnes, bona & jura prædictorum quinque monaſteriorum ad abbatem

* *Alet.*

a *V. lib.* 55. *n.* 13.

b *Marca Hiſp. p.* 354. 356. 781.

c *ibid. p.* 78.

d *ibid. p.* 837.

e *ibid. p* 966.

f *lib.* 53. *n.* 13.

ANN. CHR. 1116.

Coxanenſem ejuſque ſucceſſores pertinerent, a vicariis abbatibus illorum conſenſu & auctoritate regenda & adminiſtranda. Non diu tamen Coxanenſibus abbatibus ſubjectum fuiſſe videtur Electenſe monaſterium. Nam anno M L. Geroldus abbas Electenſis proprio nomine obtinuit a Leone IX. confirmationem bonorum monaſterii ſui. quod idem privilegium a Calliſto II. & Eugenio III. indultum fuiſſe dicit Alexander III. in bulla ſuo loco memoranda. Eo abbate contigiſſe videtur quod legimus[a] *in Querimonia* Berengarii vicecomitis Narbonenſis adverſus Guifredum Narbonenſem, propoſita in concilio apud Toloſam habito, anno Chriſti M LVI. ſcilicet Petrum Raimundi, Biterrenſium comitem, inſuper habita *tregua Dei*, ut vocabant, violaſſe eccleſiam ſanctæ Mariæ cœnobii loci Electi, *ubi mirificum habetur lignum dominicum*, indeque vi abſtractis militibus duobus *inclinatis atque innoxiis*, unum, qui erat Berengarii vicecomitis conſanguineus, patibulo ſuſpendi, alterum morte crudeli, quaſi furem occidi juſſiſſe: archiepiſcopum vero iis violentiis ſuffragatum, ſacrilegos & homicidas illos, ad ſe confugientes, in clientelam ſuam recepiſſe, nullamque in eo juſtitiam a vicecomite inveniri potuiſſe. Nec eccleſiam tantum violavit Petrus Raimundi, ſed & monaſterii bona depopulatus eſt. Nam anno M C XIII. Remundus abbas, Geroldi ſucceſſor, an immediatus eccleſiam, de terra Caplada, quam invaſerant Petrus Raimundi & Rogerius Iſarni, recuperavit. Teſtes Amelius epiſcopus Toloſanus, & Bernardus Laburnenſis.

a Conc. Gall. Narbon. p. 8.

Lis inter Electenſes & Craſſenſes de monaſterio S. Polycarpi.

Denique hoc ipſo anno in quo ſumus, gravis erat controverſia inter Raimundum Electi, & Berengarium Craſſæ abbates, de abbatia ſancti Polycarpi. De ea jam diſceptaverant Dalmatius Narbonenſis archiepiſcopus, & Rodbertus Craſſenſis abbas[b]: ſed tandem in concilio Narbonenſi anni M XC. lis in gratiam abbatis compoſita fuerat, ipſique ac ejus monaſterio aſſerta ſub certis quibuſdam conditionibus abbatia ſancti Polycarpi. At non vocati in judicium, qui vocari debuerant, Electenſes, præcipuæ in negotio partes, frequentes ad apoſtolicam ſedem querelas detulerunt. „ Re ad concilium apud ſanctum Ægidium habitum anno præcedenti coram legato apoſtolico relata, terminus utrique parti conſtitutus eſt, quo coram Paſchali II. ſe ſiſterent. Statuto tempore adfuere Electenſes, ſed Craſſenſes defuere. Cum idoneis teſtibus probaſſent illi, Urbanum papam, Electenſis abbatis querela ſemel & iterum cognita jam præcepiſſe, ut beati Polycarpi eccleſia Electenſi monaſterio reſtitueretur; deceſſoris ſui ſententiam interim confirmavit Paſchalis, ſalvo Craſſenſium, ſi quod eſſet, jure, partibuſque diem indixit, quo negotio accuratius expenſo decretoria tandem ſententia ferri poſſet. Ad diem adfuere Electenſes, *opportuna cauſæ munimina perferentes*: ex Craſſenſi monaſterio unus dumtaxat adfuit monachus, *nullos teſtes, nulla munimina repræſentans*, nec alii deinceps, quamvis diutius exſpectati ex eo monaſterio comparuerunt. Id unum pro ſe allegare poterant Craſſenſes, Ermengardam comitiſſam, cum beati Polycarpi eccleſiam Electenſi monaſterio confirmaſſet, mutato poſtea conſilio, Craſſenſi contuliſſe; quod non negabant Electenſes: ſed ii veteribus inſtrumentis probabant dictam eccleſiam ſibi a Guillelmundo comite, Caroli, Calvi ſcilicet, imperatoris tempore collatam, & a Remundo comite, regnante Francorum rege Philippo, redditam ac confirmatam, & ab Electenſi monaſterio poſſeſſam ſemper fuiſſe, nec eccleſiaſtici poteſtate judicii, ſed poteſtatum ſæcularium violentia ab eo ſubtractam. Quibus probationibus cum Craſſenſis frater verba dumtaxat opponeret, dicta beati Polycarpi eccleſia Remundo Electenſi abbati ejuſque ſucceſſoribus, papæ cardinaliumque ſententia, reſtituta & aſſerta, & in cellam, ſub Electenſium abbatum obedientia & regimine deinceps permanſuram redacta. Hæc omnia diſcimus ex decreto Paſchalis II. cui ſubſcribunt Paſchalis catholicæ eccleſiæ epiſcopus, Petrus Portuenſis epiſcopus, Cono Præneſtinus epiſcopus, Petrus Romanæ eccleſiæ cardinalis diaconus, aliique cardinales ſex. *Datum apud .... trans-Tiberim per manum Johannis S. R. E. cardinalis diaconi ac bibliothecarii*, IX. *Decembris, indictione* X. a kal. Septembris, *incarnationis dominicæ anno* M C XVI. *pontificatus autem domni Paſchalis II. anno* XVIII. Hanc Paſchalis ſententiam confirmavit Alexander III. anno M C LXII. Paulloपoſt tamen vetus illud ſancti Polycarpi monaſterium, excuſſo, ut videtur, Electenſis jugo, denuo in abbatiam evaſit. Nam anno M C XCVII. Bernardus a S. Ferreolo ex abbate S. Polycarpi electus eſt abbas Electenſis, ut ſuo loco dicetur. Perſtat adhuc San-Polycarpenſe monaſterium, ſed ſub abbatum ſæcularium adminiſtratione ad tres quatuorve monachos redactum.

b ibid. p. 18. & ſeqq. V. lib. 67. n. 107.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1116

CXXX. S. Johannis de Podio monaſterium.

Diſtulimus ad hunc locum agere de monaſterio ſancti Johannis de Podio * in Gallicia, diœceſis Compoſtellanæ, quod a ſancto Fructuoſo conditum fuiſſe Yepeſius conjicit. Prima ejus mentio occurrit in quadam charta donationis eidem loco factæ ante medium ſæculum decimum: at inſignior eſt in diplomate Urracæ reginæ, apud Moralem cum illa charta relato, quo Urraca *Fromarico abbati & omnibus ibidem Deo ſervientibus* quædam bona eis ablata reſtitui curavit, ab eis deinceps poſſidenda, " ut ea priſcis temporibus *ſereniſſimi avi Berimundi* ſeu Veremundi, aliorumque avo- " rum ſuorum monaſterium illud habuerat. ubi *avi* nomine generatim majores ſuos regina intelligit. Datum eſt hoc diploma æra M C LIV. quæ huic anno reſpondet. Huic monaſterio proximum erat Caſtrum-Leonis, ut ex aliis chartis diſcimus, ubi ſanctus Fructuoſus monaſterium exſtruxerat. quod favet Yepeſii conjecturæ, cenſentis, monaſterium ſancti Johannis de Podio eidem ſancto ſuam debere originem. Illic monachi diſtricte ſub regula ſancti Benedicti ſæculo tertio-decimo degebant ſub Johanne *de Muros* abbate, ibidemque refloruit regularis diſciplina Carolo V. imperante ſub Benedictina congregatione Valliſoletana, quæ illic etiam nunc viget. Abbatum ejus loci catalogum apud Yepeſium ᵃ Centuria v. videre licet.

* S. *Jean de Podio ou Poyo.*

ᵃ *Yepeſ.* an. 942

CXXXI. S. Ægidii miracula & nova baſilica.

In Septimania ſancti Ægidii monaſterium regebat hoc tempore Hugo abbas, cujus juſſu Petrus Guillelmus, ejus loci monachus, ac bibliothecarius librum de miraculis ſancti Ægidii compoſuit ſub hac inſcriptione, *Reverentiſſimo patri domno Hugoni abbati monaſterii ſancti Egidii, quod in valle Flaviana ſitum eſt, frater Petrus cognomento Guillelmus, ejuſdem loci bibliothecarius, debitum in omnibus ut filius famulatum.* In illis miraculis, quæ partim a ſe viſa, partim ab aliis accepta commemorat, mentionem facit de duobus viris ab interitu ſervatis, dum nova ſancti Ægidii eccleſia ædificaretur. *Dum enim*, inquit auctor, *anno incarnationis dominicæ* M C XVI. *fundamenta baſilicæ novæ poneremus, quia eccleſia alia minus continens erat, & multitudinem adventantium capere non poterat, ſubverſioni eccleſiarum operam dedimus. Cum autem eccleſiam majorem, quæ cum tribus cryptis, maximis & quadratis lapidibus antiquitus exædificata fuerat, deſtrueremus, necnon & eccleſiam ſancti Petri, quæ octoginta fratres in choro capere poterat, ſimul cum porticu lapidea, quæ ei adhærebat, a parte Septemtrionis & a capite ſuperioris eccleſiæ uſque ad extremitatem eccleſiæ ſancti Petri in longum protendebatur, in qua fratres ad proceſſionem diebus ſollemnibus egredi ſoliti erant, & antiquitus Via-ſacra vocabatur, necnon & eccleſiam ſanctæ Mariæ deſtrueremus; mira virtus omnipotentis Dei pateſiebat. Inter tot quippe moles ruinarum & ædificiorum corruentium, beato Egidio interveniente & plebem fidelem defendente, numquam aliquis ingredientium & egredientium eccleſias ipſas, lapidis unius ictu attaminatus eſt &c.* In alio capitulo refertur ſanatio cujuſdam Britonis, cui manus arida facta erat, propterea quod die feſto ſancti Ægidii terram araſſet. Id accidiſſe dicitur *in Britannia citeriori, quæ & Britannia minor dicitur*, ubi *in epiſcopatu civitatis Namnetis, vicus quidam Bonobria * vocatur*, & eſt ibi eccleſia in honore beati Martini, in qua fratres monaſterii ſancti Florentii Salmurenſis omnipotenti Deo deſerviunt, in qua etiam & habetur altare *in honore beati Egidii conſtructum.* Hæc eccleſia ſeu cella corrupte a recentioribus vocatur ſancti Martini de Bono-opere, quæ *ſuper fluvium Herdis* ſita dicitur in litteris Quiriaci epiſcopi Namnetenſis, qui eam ſancto Florentio confirmavit. Denique, ut cetera omittam, in illis ſancti Ægidii miraculum unum refertur de quodam Teutonico, ex Ciza civitate oriundo, qui ter ſuſpenſus, invocato ſancto Ægidio nihil mali paſſus eſt. Teſtis vir honeſtus, *& per cuncta laudabilis, Guirardus nomine, abbas monaſterii ſanctæ Mariæ, quod ſitum eſt in inſula quæ Hedoa dicitur.* Hæc in ſpecimen ex illo libro miraculorum retuliſſe ſufficiat.

* *Boneuvre.*

CXXXII. Rupertus in Willelmum & Anſelmum ſcribit.

Per id tempus Rupertus in Sigebergenſi ᵇ monaſterio degens, ſcripſit contra Willelmum Catalaunenſem & Anſelmum ſeu Anſellum Laudunenſem epiſcopum, qui docebant, quod Deus malum fieri velit, voluntate permittente, non approbante. Adverſus duos illos celebres ᶜ magiſtros Rupertus primo compoſuit librum de voluntate Dei, ubi ait ſe ad illum ſcribendum compulſum fuiſſe aſſertionibus cujuſdam e ſuis, qui ex eorum ſcholis ſe accepiſſe dicebat, quod *Deus malum fieri vult; & quod voluntas Dei fuit, quod Adam prævaricatus eſt;* idque *non ſcripturarum auctoritatibus*, ſed eorum *nominis magnitudini* innixus; traditamque ab eis hujuſmodi diviſionem jactaret: *Voluntas mali alia approbans, alia permittens.* quam diviſionem Rupertus impugnat hoc dilemmate: Vel voluntas illa permittens bona eſt vel mala.

ᵇ *ſupra n.* 65.

ᶜ *V. ſupra n.* 8.

Digitized by Google

ANN. CHR. 1116. *Si mala, quomodo approbanti malum oppoſita? Si bona, quomodo ſpecies voluntatis mali?* Dein contendit permiſſionem Dei ex auctoritate ſcripturarum nihil aliud eſſe quam patientiam Dei. *Ergo*, inquit, *confidenter dicimus, quia numquam Deus volendo malum fieri permiſit, ſed ſuſtinendo malos patiens fuit.* Hunc librum ſcribebat Rupertus Willelmo jam epiſcopo, adeoque non ante annum M C XIII. quo Willelmus ad ſedem Catalaunenſem promotus eſt; ſed vivente Anſelmo Laudunenſi, qui anno M C XVII. deceſſit. Sic autem eos initio libri alloquitur. *Hæc idcirco nunc ad vos ſcribere incipimus, ô magiſtri temporibus noſtris incluti, Willelme Cathalaunenſis pontifex, & Anſelme Laudunenſis lucifer: quia de ſcholis veſtris hoc ſe quidam noſtrorum accepiſſe fatetur, ut diceret, quia Deus malum fieri vult* &c. Ubi ad duos illos magiſtros perlatus eſt hic liber, utrumque valde commovit, eorumque diſcipulos, qui Ruperto imperitiam objiciebant, quippe qui monaſterii clauſtris contentus, tantos magiſtros, eorumve ſimiles nuſquam vidiſſet. Hos ille in libro primo ſuper quædam capitula regulæ ſancti Benedicti refellit, quem librum poſt ſuum ex urbe Lauduno reditum ſcribebat, id eſt anno M C XVIII.

CXXXIII. Anſelmi epiſtola in Rupertum.

Ruperti libertate offenſus Anſelmus, epiſtolam ſcripſit ad Heribrandum ſancti Laurentii abbatem, cujus monachus ſemper cenſebatur Rupertus, etiamſi Sigebergæ forte tum degeret. Hæc epiſtola edita eſt a noſtro Acherio in notis ad Guibertum: ſed eam hic exhibere viſum eſt ex codice bibliothecæ ſancti Martini Autiſiodorenſis, ut perſpicua ſit Anſelmi hoc de argumento ſententia, in qua fatendum quædam videri tantiſper duriora, quæ Rupertum non immerito ad eum impugnandum excitarunt. Sic habet hæc Anſelmi epiſtola:

* Heribrando.

Venerabili abbati de ſancto Laurentio H. Anſelmus humilis filius Laudunenſis eccleſiæ ſalutem. Videndum eſt, domine, ne illa quæſtio, quæ apud nos ſic agitatur, non in ſententia, ſed in pugnis verborum ſit. Rectos ſenſus diſcutere virorum eſt: de rebus litigare puerorum eſt, qui nonniſi tenuiter intelligunt quæ dicunt vel audiunt. quos arguit apoſtolus: Nolite effici parvuli ſenſibus. præcipit autem: Malitia parvuli eſtote. Hoc non attendentes quidam, maxime inflati nomine ſcientiæ, ſenſus patrum ignorantes, languent, ut ait Apoſtolus, circa quæſtiones & pugnas verborum. Sententia quidem omnium catholicorum diverſæ, ſed non adverſæ, in unam concurrunt convenientiam. In verbis vero ſonant quædam quaſi contrarietates & pugnæ in quibus ſcandalizantur puſilli, exercentur ſtrenui, contendunt ſuperbi, excluduntur probati, qui aliis languentibus diſſonantia conſonare expedite oſtendunt. In hoc genere pugnantium verborum hæc ex ſcripturis proponuntur: Non vult Deus malum. item, Vult omnia quæ ſunt, inter quæ ſunt etiam mala; nec aliquid eo invito, vel nolente & coacto. Non vult quidem malum, id eſt non amat, non gratum habet, non approbat; ſed odit, prohibet, damnat. Porro conſtat Deum feciſſe rationabilem creaturam liberæ voluntatis, ut poſſit mereri; ipſa vero libera voluntas per ſe non poteſt vel ad majus dirigi, vel in bono in quo facta eſt perſiſtere; per ſe autem poteſt, ſi ſibi relinquitur, corruere. Præſto eſt igitur ei divina gratia parata adjuvare, ſed non cogere: quod eſſet libertatem quam dederat tollere. Si ergo ipſa libera voluntas præmonita audit & conſentit, ad gratiam dirigitur; ſi renuit, relinquitur, & ſibi relicta corruit. Quis autem Deum neget velle, & ſibi conſentientem dirigere? Cum enim univerſæ viæ Domini ſint miſericordia & veritas: ſicut vult Deus quod eſt miſericordiæ, nihilominus vult quod eſt juſtitiæ. Vult ergo per miſericordiam conſentientem adjuvare; vult etiam per juſtitiam relinquere renuentem. quod relinquere dicitur in ſcripturis in reprobum ſenſum tradere, indurare, præcipitare. Non enim Deus auctor & incentor eſt mali; ſed dum juſte, ut diximus, relinquit, rationalis creatura in reprobum ſenſum traditur, induratur, præcipitatur. Nemo ergo neget miſericordem & juſtum Deum & velle miſereri, & velle indurare, ut ait apoſtolus: Cui vult miſeretur, & quem vult indurat. „ & Auguſtinus ſuper illum verſiculum; Tradidit illos Deus in paſſiones ignominiæ. Ma„ nifeſtum eſt Deum in animis hominum operari inclinando voluntates eorum quocumque „ voluerit, ſive ad bonum pro ſua miſericordia, ſive ad malum pro meritis eorum, judi„ cio ſuo aliquando aperto, aliquando occulto, ſed ſemper juſto. Plena eſt divina pagina hujuſmodi locutionibus, quas nullus ſubitaneus debet ſiniſtre accipere, ſed cum diligentia prudenter attendere. Hæc ſcribere ſenſui meo oſtendendo ſatis habeo, veſtra autem prudentiæ, quæ hæc & alia novit, perfectius ſupereſſe credo.*

CXXXIV. Rupertus ſcribit librum de Omnipotentia Dei.

Accepta hac epiſtola, Heribrandus Rupertum ſiſti voluit coram decano Leodicenſis eccleſiæ, aliiſque viris doctis, quos illius cauſæ cognitores adhibuit. Ubi ejus

ejus rationem coram eis reddidiſſet, approbaſſetque Rupertus, librum *de Omnipotentia Dei* in eoſdem magiſtros ſcripſit, cujus principio ait idem ſibi accidiſſe quod Pſalmiſtæ, qui quod obmutuiſſet, cor ſuum concaluiſſe, & dolorem fuiſſe renovatum dicit. *Fane iſtud mihi contigiſſe ſentio*, inquit, *ô doctores noſtri, & boni auditores Dei, S. & A. qui cum abbate meo H*. coram illuſtri viro, veſtræ eccleſia archidiacono & decano H. cauſæ Dei & noſtræ adfuiſtis, & injuriam, quam pro veritate ſuſtinui, indoluiſtis. Locutus enim fueram in lingua mea, libellum ſcribens* DE VOLUNTATE DEI, *propter temeritatem quorumdam, dicentium, quia vult Deus malum fieri; quodque, ut prævaricaretur Adam, voluntas Dei fuerit: & cauſa iſta nimios contra me tumultus excitavit, quaſi defendentium omnipotentiam Dei. Aiunt enim: Si non volente Deo malum fieri, malum nihilo minus factum eſt, & fit; conſequitur quod omnipotens non ſit. Omnipotens enim quomodo eſt, ſi quod fieri non vult malum, ne fiat avertere non poteſt? Hæc & his ſimilia dicentibus illis, & frementibus in me, obmutui parumper, & humiliatus ſum, & ſilui a bonis.... Igitur & locutus ſum, & adhuc loquar in lingua mea, non jam ſolum, ut in illo libello, de voluntate Dei; ſed & de voluntate ſimul & omnipotentia Dei. Porro & quod præter ea dicunt, id me agere, olimque egiſſe arrogantia depravatum, & ſpiritu elationis excitatum; Deo totum committo, qui melius novit occulta cordium.* In hoc itaque libro totus eſt Rupertus, ut probet, Dei voluntate non fieri malum ſeu peccatum; nec tamen id ejus omnipotentiæ derogare. quod quidem probat primum argumento petito *ab eximio patre & doctore Auguſtino*, tum ex ſcripturis ſacris. quæ fuſius perſequi non eſt hujus loci. Verum neque hoc libro contentus Rupertus, Anſelmum adire conſtituit, eumque coram diſputando refellere, ac cum Laudunum perveniſſet, Anſelmus mortuus erat, ut anno ſequenti videbimus.

ANN. CHR. 1116.

* Heribrando.

Per id tempus Reinhardus Halberſtadenſis præſul, de monaſteriorum ſuæ diœceſis bono ordine ſollicitus, puellarum cœnobia, quæ a recto tramite deflexerant, ad meliorem frugem revocare curavit, atque ut id ſtabile ac diuturnum foret, Paſchalis ſummi pontificis auctoritatem interpoſuit. Id vero pergratum habuit pontifex, idque litteris ſuis comprobavit, ad oram chronici Saxonici necdum editi, relatis in hunc modum:

CXXXV. Paſchalis litteræ de monialium reformatione.

P. epiſcopus ſervus ſervorum Dei venerabili fratri Reinhardo epiſcopo Halberſtadenſi ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Quædam monaſteria monialium audivimus per veſtram induſtriam correcta, ut remotis ſæcularis pompæ vanitatibus regulari debeant diſciplinæ operam dare. Hanc profecto ſollicitudinem tuam laude dignam ducimus, & aſſertionis noſtræ robore confirmamus. Statuimus ergo, ut in locis ipſis monaſtica ſemper religio conſervetur, nec cuiquam liceat regularem diſciplinam ab eiſdem monaſteriis removere: ut correctionis tuæ gratia perpetuis illic temporibus conſervetur. Data Laterani* XIII. *kal. Aprilis.*

* Paſchalis.

Ibidem etiam ad marginem ejuſdem chronici habetur alia epiſtola, haud ſcio an ejuſdem Paſchalis, de quadam abbatiſſa, cujus nomen una littera D. exprimitur: quæ cum fuiſſet per apoſtolicæ ſedis legatum, cooperantibus Moguntino archiepiſcopo aliiſque epiſcopis, abjecta & excommunicata, ipſa nihilominus abbatiam denuo invaſerat. Quam ob rem pontifex eamdem abbatiſſam, omneſque, qui ejus *reinvaſioni* cooperati fuerant, divini participatione officii & communione interdicit. Hæc prætermittere viſum non eſt, tametſi quænam ſint illa monaſteria ignoremus.

Sideſtetenſe Auſtriæ inferioris monaſterium, quod ante annos decem pro canonicis regularibus conditum fuerat, hoc anno ab Udalrico ſeu Udalſcalco comite illius fundatore monachis inſtituti noſtri commiſſum fuiſſe perhibetur, ipſoque anno eccleſia ab Ulrico epiſcopo Patavienſi, uterino ejus fratre, in honorem beatæ Mariæ dedicata. Illic poſtmodum comes Udalricus, depoſito militiæ cingulo, monaſticæ vitæ ſe mancipavit: cujus exemplum Rembertus ejus ſororis conjux imitatus eſt. Primus ejus loci abbas e noſtris fuit Leopoldus, aſſumtus e monaſterio Gotwicenſi, qui gregem ſibi creditum annis quatuor & viginti recte gubernavit. Præcipuos ejuſdem loci abbates recenſet Stengelius, a quo hæc accepimus. Perſtat etiam nunc hoc monaſterium, cujus iconem idem Stengelius exhibet.

CXXXVI. Sideſtetenſe monaſterium noſtris datum.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX APPENDICIS SEQUENTIS.

I. P*Lacitum de Giſorcio cum monachis de Cruce*

II. *Chirographum inter Majus-monaſterium & epiſcopum Rotomagenſem & canonicos ejus de loco Giſort.*

III. *Confirmatio donationis eccleſiæ S. Clementis de Credonio per Rainaldum dominum Credonenſem.*

IV. *Alexander papa recipit in clientelam abbatiam S. Rigaldi, & tribuit facultatem fratribus eligendi abbatem ſecundum regulam S. Benedicti.*

V. *Electio Hugonis abbatis in abbatem S. Rigaldi a monachis ejuſdem abbatiæ, & confirmata ab archiepiſcopo Lugdunenſi.*

VI. *Charta donationis villæ Nantulſi Majori-monaſterio facta ab Ebrardo vicecomite Carnotenſi.*

VII. *Auctoramentum comitis Tetbaldi de villa Nantulſi.*

VIII. *Breve elogium quatuordecim primorum abbatum Montis-ſanctæ-Catharinæ prope Rotomagum, auctore Guillelmo Foreſtier ejuſdem loci monacho ſub annum* M CCC IV.

IX. *Definitio concilii Burdegalenſis & procerum Aquitaniæ ſuper eccleſia de Soliaco, quæ ſanctæ Crucis Burdegalenſi cœnobio attribuitur.*

X. *Monaſterium-novum apud Pictavos Hugoni abbati Cluniacenſi commiſſum.*

XI. *Epiſtola clericorum Cameracenſium ad Remenſes in gratiam uxorum ſuarum, quibus nuntium remittere detrectabant.*

XII. *De libertate Beccenſis monaſterii.*

XIII. *Privilegium Gregorii papæ de monaſterio S. Benedicti.*

XIV. *Statutum Geraldi abbatis, & conventus Silvæ-majoris in gratiam Vuillelmi Guidonis Aquitaniæ ducis.*

XV. *Hugonis Dienſis decretum de conſuetudinibus Breonenſis comitis pro Dervinſi monaſterio.*

XVI. *Charta Guarini comitis pro eodem monaſterio.*

XVII. *Dervenſium pactio cum Goffrido ſunvillæ domino de conſuetudinibus terræ Bleſenſis.*

XVIII. *Vvalteris Meldenſis epiſcopi donum duorum altarium factum monaſterio de cella Brienſi.*

XIX. *Charta donationis abbatiæ de cella Brienſi.*

XX. *Charta de cella Brienſi, de eccleſiis S. Nicolai de Ruceio & de Ramerneo, qualiter Majori-monaſterio ſubjectæ fuerint.*

XXI. *Roberti Meldenſis epiſcopi, conceſſio cellæ Curiæ-Evroldis & Villaris.*

XXII. *Philippi regis Francorum præceptum de auctoramento Cellæ.*

XXIII. *Auctoramentum Johannis domini de Comburnio ſuper eccleſia de Guguen, & de Vvel & de aliis.*

XXIV. *Charta Hugonis epiſcopi Gratianopolitani vetantis, ne mulieres Cartuſiam accedant.*

XXV. *Abbatia S. Stephani de Vallibus diœceſis Santonenſis ſubjicitur monaſterio Malliacenſi.*

XXVI. *Victoris papæ III. epiſtola ad imperatricem pro relevando tributo S. Sepulcri.*

XXVII. *Cellæ Gravenſis fundatio.*

XXVIII. *Charta pro monaſterio Gravenſi.*

XXIX. *Charta de S. Laurentio ſito in Ambianenſi epiſcopio.*

XXX. *Lanfranci archiepiſcopi Cantuarienſium obituarium.*

XXXI. *Charta pro monaſterio S. Quintini de Monte, de Albanis.*

XXXII. *Charta de cella Tauniacenſi, Angeriacenſibus ſubjecta.*

XXXIII. *Charta Odonis epiſcopi Bajocenſis pro libertate eccleſiæ de Ros.*

XXXIV. *Excerpta ex libro Godefridi Remenſis magiſtri, cui titulus*, Somnium de Odone Aurelianenſi.

XXXV. *Fundatio prioratus S. Michaëlis ſupra Ligerim.*

XXXVI. *Concilium Burdegalenſe anno* M XCIII. *celebratum.*

XXXVII. *Verſus cujuſdam monachi carpentis quemdam abbatem nomine Yvonem.*

XXXVIII. *Viennenſis S. Andreæ abbatia Caſæ-Dei ſubjicitur a Guidone archiepiſcopo.*

XXXIX. *Epiſtola ſanctimonialium Blaſilienſium ad Urbanum II.*

XL. *Placitum inter Archimbaldum V dominum Burbonenſem & monachos Silviniacenſes, tempore S. Hugonis.*

XLI. *Stephani comitis Bleſenſis charta pro Majori-monaſterio.*

XLII. *Epiſtola Amati Burdegalenſis archiepiſcopi & ſedis apoſtolicæ legati ad Goffridum abbatem Vindocinenſem, qua ſignificat reſtitutam monaſterio illius eccleſiam Oleronenſem.*

XLIII. *Privilegium monaſterii Juviniacenſis.*

XLIV. *Rotberti de Tumbalenia prioris S. Vigoris epiſtola de quodam monacho epileptico a levitate converſo.*

XLV. *Fundatio cellæ S. Theobaldi in caſtro Porcenſi.*

XLVI. *Conventio inter monachos Moliſmenſes & Alpenſes.*

XLVII. *Recognitio chartarum monaſterii Centulenſis ab Anſchero abbate facta.*

XLVIII. *Anſcheri abbatis Centulenſis elogium, auctore, ut videtur, Hariulfo.*

XLIX. *Urbani II. bulla pro Caſinenſi monaſterio.*

L. *Ejuſdem papæ reſcriptum pro Caſinenſi monaſterio.*

LI. *Charta Unfredi comitis pro monaſterio S. Michaelis de Monte-caveoſo.*

LII. *Charta Radulſi comitis pro eodem loco.*

LIII. *Charta Emmæ ejuſdem Radulſi uxoris pro eodem loco.*

LIV. *Confirmatio præcedentium a Conſtantia uxore Boamundi.*

LV. *Epiſtola encyclica de morte Bernardi abbatis Majoris-monaſterii.*

LVI. *Titulus S. Pauli apoſtoli Cormaricenſis de S. Brunone Cartuſiæ fundatore.*

LVII. *Epiſtola Jeruntonis abbatis S. Benigni Divionenſis ad abbatem & monachos S. Huberti in Arduenna.*

LVIII. *Roberti præpoſiti Bethleemitici epiſtola ad Drogonem abbatem Pontelevienſem.*

LIX. *Elogium Milonis monachi S. Albini, dein epiſcopi Prœneſtini ſub Urbano II. ex Marbodo.*

LX. *Paſchalis papæ II. decretum pro Saviniacenſi monaſterio.*

LXI. *Hugonis Campaniæ comitis diploma pro Moliſmenſi monaſterio.*

LXII. *Notitia de abbatibus Tutelenſibus.*

LXIII. *Index abbatum Athanacenſium a variis auctoribus concinnatus.*

LXIV. *Farfenſium libellus ſupplex contra prædones, Guarnerio duci porrectus. Guarnerii ducis judicium.*

LXV. *Epiſtola clericorum Remenſium ad Radulfum præpoſitum, ut archiepiſcopatu Remenſi cedat in gratiam Gervaſii.*

LXVI. *Paſchalis II. epiſtola ad Radulfum archiepiſcopum Turonenſem & coepiſcopos pro abbate S. Albini.*

LXVII. *Epiſtola Hugonis archiepiſcopi Lugdunenſis ad Hugonem archiepiſcopum Biſontinum, de eccleſia ſanctæ Mariæ de Salina.*

LXVIII. *Judicium de cella Gordanica in gratiam Anianenſium contra Caſa-Dei monachos.*

LXIX. *Epiſtola Suavii abbatis S. Severi, Vuillelmi ducis & Gaſtonis ad Paſchalem papam.*

LXX. *Hugonis monachi Cluniacenſis epiſtola ad Godefridum epiſcopum Ambianenſem.*

LXXI. *Donatio facta Ciſtercienſi novo monaſterio a monachis ſancti Germani a Pratis.*

LXXII. *Alia eorumdem donatio.*

LXXIII. *Donum epiſcopi Ædnenſis.*

LXXIV. *Epiſtola cujuſdam canonici regularis ad priorem Caritatis, de canonico regulari facto monacho, quem ille repetebat.*

LXXV. *Notificatio ſive intitulatio præbendarum altariumque inſtitutionum, ſicut moderni & anteceſſores noſtri ab antiquis inſtitutionibus collatas ad noſtra uſque tempora tranſtulerunt.*

LXXVI. *Concordia Alpenſium & Balernenſium monachorum facta a Rotberto abbate Moliſmenſi.*

LXXVII. *Bulla Paſchalis II. pro monaſterio S. Vualarici.*

LXXVIII. *Charta eccleſiæ Carnotenſis pro Bernardo abbate Tironienſi.*

LXXIX. *Excerptum ex chronico Saxonico MS. de captione & cuſtodia Paſchalis papæ II.*

LXXX. *Epiſtola domni Johannis Mabillon ad illuſtriſſimum archiepiſcopum Lugdunenſem.*

LXXXI. *Epiſtola apologetica Laurentii abbatis S. Vitoni ad canonicos Virdunenſes.*

LXXXII. *Monaſterii Fontis-dulcis origo. Charta abbatis & capituli de Caſa-Dei.*

LXXXIII. *De adventu Cluſenſis abbatis in Hiſpaniam. Quod idem abbas Galliciam adiit.*

LXXXIV. *Epiſtola encyclica ſanctimonialium Cadomenſium de morte Mathildis, primæ parthenonis SS. Trinitatis Cadomenſis abbatiſſæ.*

LXXXV. *Titulus S. Leodegarii Pratelli de morte ejuſdem Mathildis. Aliarum eccleſiarum tituli.*

LXXXVI. *Leodegarius Archiepiſcopus Bituricenſis Caſalis-Benedicti monachos purgat a ſimonia.*

LXXXVII. *S. Godefridus Ambianenſis epiſcopus confirmat Majori-monaſterio eccleſiam S. Dionyſii.*

LXXXVIII. *Briccii Namnetenſis epiſcopi epiſtola pro S. Sergii monaſterio. Rainaldi archiepiſcopi Turonenſis epiſtola pro eodem.*

LXXXIX. *Paſchalis II. decretum de cella Gordanica in favorem Anianenſium.*

XC. *Cononis cardinalis ſynodica epiſtola pro monaſterio S. Quintini de Monte prope Peronam.*

XCI. *Seledenſis monaſterii fundatio.*

XCII. *Sermo de corilo S. Gratiani martyris.*

Digitized by Google

APPENDIX

TOMI QUINTI ANNALIUM BENEDICTINORUM,

Varia diplomata & monumenta complectens.

I.

Ad lib. 63. n. 56.

Placitum de Giſorcio cum monachis de Cruce.

NOVERIT poſteritas noſtra, Odilonem abbatem S. Leufredi de Cruce calumniaſſe nobis, videlicet monachis S. Martini Majoris-monaſterii, eccleſiam S. Audoëni de Giſorcio, conſiſtentem ſuper fluviolum quemdam nomine Etham, quam olim dederat nobis ſolutam & quietam miles quidam nomine Hugo de Calvo-monte. De qua calumnia ad hunc tandem finem devenimus in curia Rothomagenſis archiepiſcopi Johannis, ipſo eodem archiepiſcopo & Rotgerio de Bello-monte judicibus. Poſt plurima utrinque verba, tandem guerpivit nobis idem Odilo ſupradictam eccleſiam ſolutam & quietam ab omni calumnia ſui ſuorumque monachorum. Nicolaus quoque abbas S. Audoëni ad quem abbatia de Cruce reſpicit, in eodem loco ſimiliter nobis eam guerpivit, & in capitulo ſuo hoc ipſum poſtea coram omni congregatione ſua confirmavit. Nos vero propter pacis caritatiſque confirmationem dedimus ſupradicto Odiloni ſex libras denariorum. Acta ſunt hæc in curia archiepiſcopi anno incarnationis Domini M LXX. XIII. calendas Martii, audientibus & videntibus quamplurimis optimatum Normanniæ cum multis aliis quos præſens pagina ſubnotabit. Et eorum quidem quæ facta ſunt in curia archiepiſcopi teſtes ſunt ipſe archiepiſcopus Johannes, Rotbertus comes de Ol, Goterius archidiaconus, Rotbertus archidiaconus, Ricoardus canonicus, Rotgerius de Bello-monte, Hainricus filius ejus, Radulfus camerlarius, Geroldus Seneſcalcus, Nicolaus de Quitrcio, Hugo Botellarius, Radulfus homo archiepiſcopi, Nicolaus abbas S. Audoëni, Giſlebertus monachus, Rotbertus camerlarius abbatis, Odilo abbas de Cruce, Wiſmundus monachus, Boſo monachus, Orbertus preſbyter, Anſquilinus de Autorio, Odo monachus, Garinus monachus, Radulfus monachus, Dacfredus monachus, Ainardus monachus, Herveus famulus. Sequenti die, id eſt XII calendas Martii, auctoravit nobis ipſam eccleſiam Nicolaus abbas S. Audoëni in capitulo ſuo, teſtibus iſtis, Milone, Erchengerio, Herveo famulo, Johanne famulo, Odone monacho, Garino monacho, Radulfo monacho, Dacfredo monacho, Ainardo monacho, Tetbaldo pagano, Sigeunto. Dehinc quarto die, id eſt VIIII. calend. Martii, abbas Odilo de Cruce ingreſſus capitulum ſuum, clamavit nobis prædictam eccleſiam ſolutam & quietam, annuente toto capitulo ſuo. Teſtibus iſtis: De ſuis Guiſmundo monacho, Eudone monacho, Oſberto preſbytero: De noſtris Herveo, Toreſtingo Gaſtinello, Odone monacho, Garino monacho, Dacfredo monacho, Guillelmo monacho.

II.

Chirographum inter Majus-monaſterium, & epiſcopum Rotomagenſem & canonicos ejus de loco Giſort.

NOtum ſit omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ cultoribus, quod ego Johannes divina ordinante providentia Rotomagenſis eccleſiæ epiſcopus, loco conſiſtenti apud Giſorcium qui vocatur S. Audoënus, quidquid videtur habere ipſe de rebus quæ pertinent ad caſamentum Rotomagenſis eccleſiæ per donationem Hugonis militis de Calvo-monte, mei fidelis, & uxoris ejus Mehildis, de cujus dote eſt ipſe locus, necnon & filiorum ſuorum Totbaldi, Drogonis, Hugonis, atque Lamberti, totum ex integro concedo & annuo, corroborando ex mea auctoritate, jure perpetuo, poſſidendum ad uſum videlicet monachorum ibidem omnipotenti Deo famulantium, tali conditione poſita, ut ipſa eccleſia recognoſcat ſe dotatam de rebus S. Mariæ, in ſolvendo annuatim tres aureos denarios, termino conſtituto XVII. calendas Novembris, omnibus epiſcopis qui pro tempore præerunt prædictæ eccleſiæ. Additis

quoque tribus ſervitiis quæ reddet per annos ſingulos monachus qui præerit illi obedientiæ, id eſt legationem portabit ex parte Rotomagenſis eccleſiæ regi Francorum tribus vicibus in anno, inter duos fluvios, Etham videlicet & Hyſeram, ſi neceſſe fuerit. Additur etiam his aliud quod eſt maximum, id eſt ut cum epiſcopus prædictæ eccleſiæ morte finierit, & hoc certa relatione monachis Majoris-monaſterii cognitum fuerit, præcedente ſonitu ſignorum cum modulatione pſalmorum pro abſolutione animæ illius, ſicut monaſticus ordo exigit, facient unum trigeſimum; ita ut prima miſſa erit in conventu celebrata, aliæ vero privatæ. De canonicis quoque cum aliquis obierit, & hoc per notitiam brevi monachis compertum fuerit, facto ſonitu ſignorum, tres miſſæ in conventu celebrabuntur pro illorum animarum ſalute. Hæc eadem faciunt canonici pro monachis, reddentes illis vicem media interveniente fraterna caritate. Facta eſt hæc conventio in capitulo S. Mariæ inter nos & monachos S. Martini, quando accepimus beneficium Majoris-monaſterii per manum domni Bartholomæi ipſius loci abbatis; & ipſe & monachi ejus ſimiliter a nobis beneficium noſtri loci, audientibus & videntibus his quorum nomina ſubſcripta ſunt. Domnus Johannes epiſcopus †, Goterius archidiaconus †, Robertus archidiaconus, Goſlenus archidiaconus, Fulco archidiaconus, Aſcelinus decanus, Herlecinus, Gorbertus, Ansfredus, Guillelmus Roſto, Landricus Ricardus, Walterius puer, Guillelmus filius Ansfredi, Guillelmus filius decani, Johannes ſubcantor.

III.

Ad lib. 63 n. 60

Confirmatio donationis eccleſiæ S. Clementis de Credonio per Rainaldum dominum Credonenſem.

NOtum ſit univerſis ſanctiſſimæ Dei eccleſiæ fidelibus, præcipueque monachis ſanctæ Trinitatis Vindocinenſis cœnobii, quod ego Rainaldus filius Roberti Burgundionis, & uxor mea, nomine Ennoguena, filia Roberti de Vitreo, nata de ipſius legali conjuge, filia videlicet Warini naturalis heredis & domini Cred. honoris, confirmamus, & noſtra auctoritate corroboramus Domino Deo & loco ejus Vindocinenſi donum illud factum de eccleſia ſancti Clementis, quæ ſita eſt apud Credonem., quod quidem Gaufredus Andegavorum comes eidem præfato fecerat loco; ſic & nos per rectum fidem concedimus integre, ſicut ipſe dederat, cum univerſis rebus & reditibus juſte ad præfatam eccleſiam pertinentibus, ad ſupplementum victualium monachorum perpetualiter habendum, deinceps & quiete ſemper poſſidendum. Quapropter donaverunt mihi monachi jam facto naturali heredi per ſuſceptionem meæ conjugis, quinquaginta denariorum libras, & uxori meæ ſeptem, ut eis & loco Vindocinenſi de præfata eccleſia noſtra perpetualiter per rectam, ſicut præfatum eſt, firmaremus auctoritatem. quod quidem & nos ipſi libenter accipientes, ad eamdem ambo venimus eccleſiam, ibique ſub Dei teſtimonio & monachorum, aliorumque virorum fidelium, quorum nomina ſubſcribi fecimus, rem, ſicut monachi poſtulaverant, per rectam fidem & ſine malo ingenio, donum illud, quod prius Gaufredus Andegavorum comes fecerat, confirmantes, monachis habendum jure perpetuo, & tenendum ſine cujuſquam calumnia, ac quiete deinceps poſſidendum ſuper altare ſancti Clementis per fruſtum ligni tradidimus. Atque ut ea caſſari nullo modo poſſit, auctoramentum noſtrum in carta conſcribi juſſimus, & ad ſanctam & apoſtolicam ſedem tranſmittere per quemlibet fidelem, & ſuper altare beati Petri Apoſtolorum principis imponere decrevimus, atque vero corde ſpopondimus; quodque in ſanctæ Romanæ eccleſiæ ſcriniis optamus ſimul & obſecramus ad teſtimonium perpetualiter reſervari, ad honorem videlicet ipſius ſanctæ Romanæ eccleſiæ, cujus auctoritate & tuitione locus Vindocinenſis ſeſe confidit inter ſæculares procellas poſſe ſubſiſtere & quietum fore. S. Rainaldi. S. Eunoguenæ uxoris ejus. Hujus igitur rei teſtes ſunt viri iſti qui affuerunt, Salomon filius Otrardi, Hugo abbas, Robertus filius Geraldi, Normannus filius Saludii &c. Datum v. non. Martii. Actum eſt hoc apud Credonem in monaſterio ſancti Clementis, anno ab incarnatione Domini M LXX. indict. VIII. regnante Philippo Francorum rege anno XI. & præſulante Euſebio epiſcopo anno XXII. patrocinante etiam domno Oderico abbate anno XXV.

IV.

Alexander papa recipit in clientelam abbatiam S. Rigaldi, & tribuit facultatem fratribus eligendi abbatem ſecundum regulam S. Benedicti. Ad lib. 63 n. 65.

ALexander epiſcopus ſervus ſervorum Dei Congregationi de monaſterio S. Rigaldi de Anciſa in perpetuum. Religioſis deſideriis ea pietate & benevolentia conſulendum atque concedendum eſt, ut propoſitum piæ devotionis de fructu ſuæ provectionis gaudeat, & meritum benignitatis acquirat, quod huic ſine difficultate præſidia præſtat. Igitur venerabilis frater Euſtorgius monaſterii S. Auſtremonii de Alverno monachus, in ſilva quadam quæ dicitur Adverſa, in epiſcopatu Matiſconenſi, eremum inhabitaverat, & deſertum loci ad uſque monaſterii & aliquantulæ congregationis fructum, adjutorio divinæ miſerationis & pia collatione fidelium animarum excoluerat, apoſtolatus noſtri præſentiam adiens, intervenientibus fratris noſtri Aganonis Auguſtodunenſis epiſcopi precibus ſuppliciter poſtulavit, ut idem monaſterium in apoſtolica jura reciperemus, & privilegio apoſtolicæ tuitionis muniremus: quatenus ille venerabilis locus ſingulari patrocinio & defenſione matris omnium eccleſiarum ſuffultus & roboratus, & felicior in omni bono creſcat, & ſecurior inter humana teſtamenta conſiſtat. Cujus precibus ſine contemtu pietatis & juſtitiæ effectum non potuimus denegare. Notum ergo ſit omnibus fidelibus in perpetuum, quoniam eidem fratri & cariſſimo

Digitized by Google

filio noſtro Euſtorgio ſuiſque fratribus, cunctiſque eorum ſucceſſoribus privilegium noſtræ apoſtolicæ tuitionis conceſſimus, ſtatuentes & expreſſe decernentes, ut ipſum monaſterium S. Rigaldi de Anciſa, & omnia quæcumque jure habet, aut divina pietas . . . . . . in futurum ſibi habenda conceſſerit, ita ſub jure & apoſtolicæ majeſtatis protectione conſiſtant, ut nullus imperator, rex, dux, marchio, epiſcopus, comes, ſeu abbas, vel aliqua perſona ſæcularis, aut eccleſiaſtia, magna vel parva, aut invadere, aut moleſtare, vel in aliquo inquietare, & a ſtatu ſuo aliquid conditionaliter inde exigendo turbare præſumat. His etiam addimus, ut nullus in eodem monaſterio, niſi per electionem fratrum, juxta regulam ſancti Benedicti, abbas conſtituatur: & epiſcopus Matiſconenſis, in cujus parochia eſt, ſi gratis, hoc eſt ſine pretio, licet velit facere, electum a fratribus debeat conſecrare, & ſuo regimini cœtu ſibi commendare: ſin vero pretium exigat pro conſecratione, aut aliquo modo canonicam electionem fratrum temptet impedire, ad apoſtolicam ſedem pro ordinando & conſecrando abbate ſuo veniant. Si quis vero citra hujus noſtræ conſtitutionis & confirmationis paginam nefario auſu agere & venire temptaverit, niſi reſipiſcat, auctoritate apoſtolorum Petri & Pauli ac noſtra excommunicandum, & ab omni conſortio fidelium repellendum ſe eſſe pertimeſcat. Qui autem piæ venerationis intuitu obſervaverit, & hic apoſtolicæ benedictionis gratiam & conſolationem habeat, & æternæ remunerationis præmium Deo donante capiat. Datum Laterani XVI. kal. Aprilis per manus Petri ſanctæ Romanæ eccleſiæ preſbyteri cardinalis anno X. pontificatus domni Alexandri II. papæ, dominicæ vero incarnationis M L XXI. indictione VIIII.

V.

Electio Hugonis abbatis in abbatem ſancti Rigaldi a monachis ejuſdem abbatiæ, & confirmata ab archiepiſcopo Lugdunenſi.

ANno milleſimo ſeptuageſimo-ſecundo incarnationis Domini noſtri Jeſu-Chriſti, cum auctoritate & privilegio Alexandri venerabilis papæ ſanctæ Romanæ eccleſiæ, ex præcepto quoque domni Drogonis Matiſcenſis epiſcopi, qui jam obierat in Chriſto, & cum adjutorio & aſſenſu canonicorum ipſius eccleſiæ, atque cum magna opitulatione domni Aganonis Æduenſis præſulis: Nos humilis grex monachorum degentium in monaſterio ſancti Rigaldi vocitato, in honore ſummæ & individuæ Trinitatis, atque ſanctæ Dei genitricis Mariæ, necnon & ipſius prædicti confeſſoris dicato, eligimus nobis unum de prioribus fratribus noſtris abbatem nomine Ugonem, a puero ſub regula beati Benedicti enutritum, doctrina inſtitutum, natura prudentem, moribus temperatum, vita juſtum, hominibus affabilem, fide catholicum, litteratum in lege Domini inſtitutum, in dogmatibus eccleſiaſticis exercitatum. Hunc itaque quoniam Matiſconenſi eccleſiæ, in cujus epiſcopatu degimus, deeſt epiſcopus, cuique nos ſubjici canonice profitemur, cum aſſenſu canonicorum ejuſdem domno archiepiſcopo Lugdunenſis eccleſiæ Umberto offerimus in abbatem conſecrandum, optantes nobis eum præeſſe & prodeſſe; ſimulque promittentes ei audientiam juxta beati Benedicti patris noſtri inſtitutionem. S. Umberti Lugdunenſis archiepiſcopi, S. domni Armanni Viennenſis archiepiſcopi, S. Guichardi Athenacenſis abbatis, S. Bladinæ decani, S. Ugonis præcentoris & camerarii, S. Rothaldi archicapellani, S. Pulcherii æditui. Item S. Ugonis Matiſcenſis decani, S. Anſerardi ſecretarii, S. Rainulfi præcentoris & cancellarii, S. Eudeleni archidiaconi, S. Gausfredi, S. Odonis, S. Stephani.

VI.

Charta donationis villæ Nantulfi Majori-monaſterio factæ ab Ebrardo vicecomite Carnotenſi. Ad lib. 64. n. 44.

ILluſtris quidam Carnotenſium vicecomes Ebrardus nomine, audita Domini voce, qua dicit: Niſi quis renuntiaverit omnibus quæ poſſidet, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Et, Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego vos reficiam. Timens ne ſi ab iſta Domini beniguiſſima admonitione ſe faceret alienum, alienaretur etiam in futuro a regno cælorum, excogitare cœpit, qualiter ad ipſum Dominum propius accederet, ipſiuſque ſervitio ſe familiarius manciparet. Et quia ad hoc magnum ei faciebant impedimentum, & præſens ſæculum, & quæque in eo poſſidere videbatur, nec facile illi erat adimplere quod volebat: maluit omnia omnino relinquere, quam pro his in perpetuum infernales cruciatus ſuſtinere. Igitur honorem ſuum & poſſeſſiones fratribus ſuis dereliquit. Reliqua autem quæ in auro & argento habere potuit, pauperibus erogavit, quatinus nihil jam ſollicitus de rebus tranſitoriis, ſecurius & expeditius inhiaret divinis. Inter illa quidem, quæ Domino per manus pauperum ſuorum condonavit, dedit nobis monachis, videlicet Majoris-monaſterii beati Martini, ſub regimine nunc agentibus domni abbatis noſtri Bartholomæi, anno ab incarnatione Domini M LXXIII. quicquid in dominio habere videbatur in villa illa quæ Nantulfi nuncupatur, quæ in Dunenſi territorio conſiſtit, id eſt medietatem ipſius villæ, & eccleſiam quamdam quæ apud Averdonum ſita eſt. Reliqua vero prædictæ villæ medietas in manu fratris ſui Hugonis, ſcilicet domini de Puteolo caſtro ad tempus remanſit. Non abſurde autem videtur hic inſerere, quod prædicta villa non ſolum ipſa ab omni prorſus exactione libera huc uſque perſevaravit, verum etiam in tantum hujuſmodi privilegio omnes ceteras antecellit, ut de proximis circumquaque villis ad judicium calidi ferri portandum, & ad bellum campionum clipeo & baculo faciendum ex antiquitate ſemper illic accuſatores & accuſati conveniant, totaque cauſa ad ipſius villæ domini deferatur audientiam. Sed ut ad propoſitum redeamus, domnus Ebrardus nudus & pauper

effectus, patria & parentibus ſuis derelictis, peregre profectus eſt. Cumque de peregrinatione illa, in qua multo tempore demoratus eſt, reverteretur, ad Majus-monaſterium habitum inibi monachorum ſuſcepturus devenit, ubi cum pro quibuſdam uxoris ſuæ impedimentis aliquamdiu in laïcali habitu moraretur, venit ad eum Hugo frater ipſius, qui ei in honorem vicecomitatus ſucceſſerat: qui cum ab eo plurima ſalutis ſuæ monita audiiſſet, compunctus timore divino, immo etiam commotus amore fraterno dedit nobis medietatem illius villæ, cujus alteram medietatem jam ſupra diximus domnum Ebrardum nobis donaſſe, & inſuper donum ipſius domni Ebrardi auctoritate ſua in capitulo noſtro nobis libentiſſime confirmavit, & de utroque donum ſuper altare beati Martini portavit. Eodem quoque modo gratantiſſime auctorizavit utriuſque donationem Gualerannus dominus de Bretulio frater ipſorum. Sed quamvis ſic ſe habeant horum trium fratrum dona & auctoramenta; ſciendum tamen, quia non facta ſunt omnia uno die, nec in uno loco, nec ſub iiſdem teſtibus; ſed de ſingulis quibuſque & loca & teſtes diſtincte inferius ſubſcribuntur. Primum domni Ebrardi donum factum eſt apud Bleſis caſtrum in ipſius domo, & affuerunt hi teſtes, Gualerannus frater ejus, Galterius Normannus, Burdinus Odo, domna Maria, Rogrinus ſerviens, Girbertus mariſcalcus, Guillelmus filius Odonis, Hezdo filius Rainaldi, Odardus de Paliardo, domnus abbas Bartholomæus, Galterius, Adraldus, Rotbertus de Virſonio, Petrus tunc prior, Iſembertus, monachi noſtri. Donum & auctoramentum domni Hugonis vicecomitis, fratris domni Ebrardi, factum eſt apud Majus-monaſterium in capitulo, ubi & affuerunt hi audientes & videntes. Domnus Ebrardus frater ejus, Adam filius Bernelini, Anſellus filius Aremberti, Robertus filius Beringeri de Aureliano, Ingrannus filius Guarnerii, Hainricus de Pitveris. Et quando miſit hujuſmodi donum ſuper altare beati Martini, affuerunt Guichetius de Caſtro-Rainaldi, & Sulpitius de Calmonte, & multi de hominibus eorum. Auctoramentum Gualeranni factum eſt apud Puteolum, caſtellum domni Hugonis fratris ipſius, quando domnus abbas Bartholomæus quærebat ſolutionem inter domnum Ebrardum & uxorem ejus, & affuerunt audientes & videntes qui ſubnotati ſunt teſtes. Oto Borellus, Odo Malæ-herbæ, Simon filius Alberici, Herbertus Eſchancus, Herbertus de Tiliaco, Gilduinus frater ejus, Odo. De monachis domnus abbas Bartholomæus, Walterius monachus, Wanilo monachus, Odo monachus, Adraldus monachus bajulus. De hominibus qui cum domno abbate Bartholomæo ierant, Raimbaldus de Columbariis, Odo frater ejus, Frotgerius mariſcalcus, Bernardus major, Gauſbertus coquus. Sed nec illud eſt omittendum, quod hoc quoque ſub dono ſupradicto vicecomes Hugo conceſſit nobis, annuente ibi tunc domno Ebrardo, & apud caſtrum Puteolum poſtea Gualeranno fratribus ſuis, ut quicumque fevati erant, de his quæ ad honorem pertinebant poſſeſſionis villæ Nantulfi fevos ipſos, aut aliquid ex eis, ſi vellent, vel donarent nobis, vel venderent, vel etiam de nobis tenerent. Quicquid ergo hinc fieret, ſuo nobis firmavit auctoramento.

VII.

Auctoramentum comitis Tetbaldi de villa Nantulfi.

NOtum pene omnibus ſatiſque manifeſtum credimus, Tetbaldum comitem, Franciæ palatinum, loci iſtius, Majoris ſcilicet monaſterii, defenſorem atque patronum, plurima de rebus ſuis poſt mortem patris, ex quo in principatum illius ſucceſſit, nobis dediſſe, & multa dona ſive emptiones de beneficiis ſatellitum ſuorum perpetuo poſſidenda libentiſſime annuiſſe. Cum ergo in dominium S. Martini poſſeſſio quædam, nomine villa Nantulfi, ſita in pago Dunenſi, cum eccleſiæ cujuſdam duabus partibus, quæ eſt in pago Bleſienſi, loco qui dicitur Averdonum, deveniſſet, quod utrumque de caſamento illius deſcendebat, petitionem domni Bartholomæi abbatis, qui forte tunc illum apud Bleſium caſtrum adierat, tam ipſe quam filius ejus Stephanus conſuetudinaria liberalitate firmiſſime annuerunt, & uterque ſignum ſuum, ſicut ſubtus paret, manibus propriis annotarunt: qui tamen more ſuo, illo ſcilicet nobiliſſimo, nobis quoque per omnia ejus auctoramenta notiſſimo, a domno abbate ſatis humiliter & devote petiit, ut pro hoc ſibi centum miſſas a ſacerdotibus monachis juberet celebrari. Quam precem domnus abba, utpote qui ſalutem illius & vitæ longitudinem nobis fore non minus utilem quam illi prævidebat, libentiſſime ſuſcepit, & audiente Guidone abbate & Guarino præpoſito, qui forte tunc aderant, ſe facturum eſſe promiſit. Factum eſt hoc, ſicut diximus, apud caſtrum Bleſium, intra curiam, retro palatium, prope turrem patulo inter caminatas ejuſdem palatii ſito xv. cal. Maii, die dominico poſt meridianam, teſtibus iſtis Gilduino vicecomite, Herberto de Altri, Alzone Borello, Gaulterio Paneparato, Harduino Ruillo, Bonidomo clerico, Odone Malamuſca, Alberto de Vitriaco, Milone de Bello-monte, Raherio de Burgomedio, Archembaldo Pejore-lupo, Johanne filio Amalrici, Ernaldo Aculeo, Hugone præpoſito, abbate Guidone, Huberto priore, Herberto monacho, Iſemberto monacho, Jacobo monacho, Fulberto monacho, Haimerico monacho, Roberto monacho, Adraldo monacho, Girardo famulo coquo.

Signum Tetbaldi comitis †. Signum Stephani filii ejus †.

VIII.

Breve elogium quatuordecim primorum abbatum Montis-ſanctæ-Catharinæ prope Rotomagum, auctore Guillelmo Foreſtier ejuſdem loci monacho, ſub annum M CCCIV. Ad lib. 6. n. 71.

Abbas I. Isambertus.

PRimus cœnobio fuit Iſambertus in iſto *Ex ſchedis*
Abbas, pro certo ſic eſt in codice noſtro. *noſtri Pomeraii.*
Hic Audoëni primo monachus fuit almi.

Hic probus ac mitis fuerat monachiſque fidelis.
Hic abbas dulcis, pius fuit atque humilis.
Regula tunc ſancti ſervata fuit Benedicti;
Fratres in pace ſervavit hic ſine lite,
Et bona conſtituit monachis in tempore jura.
Uno cœnobii fuit annis atque viginti
Abbas iſtius, ſic eſt libro titulatus.
In crypta ſanctæ jacuit primo Katerinæ:
Ad magnum templum fuit ejus poſtea latum
Abbatis corpus in primi tempore cautus.
Tam breve, tam juſte, caſte, tam vixit honeſte,
Eſſe virum ſanctum quod certe credimus illum.
Per bona, per merita quæ fecit tempore vitæ,
Eſſe coronatus cum ſanctis eſt reputatus.

Abbas II. Raynerius.

Abbas Raynerius iſta fuit æde ſecundus;
Libris cœnobii bene poſſunt iſta videri.
Primo Raynerius altus majorque decanus
Rotomagi magna conſtitit eccleſia.
Tunc petiit ſanctæ monachus fieri Katerinæ,
Etſi majorem probus hic dimiſit honorem.
Dum fuit hic monachus inter fratres quaſi primus
Semper vivebat, dominari nec cupiebat.
Poſt Iſambertum quem credimus eſſe beatum,
Hic fuit electus abbas, & tam cito factus.
Clericus excellens fuit, hic multum quoque prudens,
Grammata noſcebat, leges, divina ſciebat.
Hic ſermocinium nitebatur cum grege fratrum
Multotiens agere, vel quaſi quotidie.
Carnem jejuniis maceravit tempore multo.
Semper vixit ita ſimplex ſicut eremita.
Quatuor ille loci fuit abbas atque viginti.
Ille fuit poſitus in capituloque ſepultus:
Cum ſanctis anima ſua cælis ſit comitata.

Abbas III. Galterus.

Quidam Galterus fuit abbas tertius hujus
Cœnobique domus, Caleto fuit hic homo natus,
Vandregiſili monachus fuit ille beati
Et cantor, ſanctæ miſit hunc Deus Katerinæ:
Nam fuit hic juſtus, humilis, prudenſque, pudicus,
Sobrius, & caſtus, ſapiens, mitiſque, modeſtus,
Templo devotus, ad fratrum jura paratus,
Eccleſiam magnam noſtram fecit quaſi totam,
Introitus fecit, cancellos clauſtraque crevit.
Quadraginta vel plus annos loca noſtra
Ille gubernavit, conventum ſemper amavit.
Hic fecit tantum libratas tempore centum,
Quas per quinque vices hic emit reddituales,
Prædia tam ſanctæque domos crevit Katerinæ:
Tam nos dilexit, nobis tot bona fecit,
Pro ſe conventus eſt Chriſtum poſcere tentus.
Templi ſub tumba jacet hic in parte ſiniſtra.
Fecit plura bona, ô Domine, illi gaudia dona.

Abbas IV. Helias.

Quartus in hoc abbas tecto permanſit Helias,
Libro teſtante qui nobis ſcribitur inde.
Primo conventus prior extiterat bene ſummus;
Et quia conventus vitam noſcebat & actus,
Illum dilexit melius quo tempore vixit.
Illi nulla re voluit contrarius eſſe,
Regula talis ſit nobis, quantumque prior ſit.
Conventus pœnæque laboris totius ille
Dicitur eſſe prior, in cunctis participator.
Abbas cœnobio tres ſex permanſit & uno
Annis, ſic noſtri declarat littera libri.
Ille jacet navi, juſſit hic hoc fieri.

Abbas V. Galterus.

Poſt hæc Galterus abbas quintus fuit hujus
Cœnobiique domus, ſit ab hoc formidine nullus.
Quatuor hic tecti fuit annis atque viginti.
Hujus per librum reperimus ſic fere factum.
Hic in capitulo ponitur in tumulo.
Qui fecit cælos, a pœnis eruat illos.

Abbas VI. Droco.

Dum noſtris legimus in libris, nos reperimus,
Quod noſter ſextus fuit abbas Droco vocatus.
De Cadomo Stephani monachus primo fuit almi,
Noſque locum ſemper bene rexit ſufficienter,
Fratres dilexit, Katerinæ commoda fecit.
Abbas octo bis & ſex nobis fuit annis.
Hic abbas poſitus, nam fuit atque ſepultus.
Illic ſub tumba fuit corpus ejus & oſſa.
Quando defunctus fuit, abbas extitit actus
Becci. Guillelmus qui fuerat monachus,
Qui non deceſſit abbas, immo reſinavit,
Unice per merita littera dicit ita.

Abbas VII. Rogerus.

Abbas cœnobio Rogerus ſeptimus iſto
Exſtitit, hoc ſcripta teſtificantur ita.
Tectum temporibus in pace ſatis fuit ejus.
Pacifice tenuit bene, fratres & bene rexit.
Cum ſanctis Chriſti requieſcat luce perenni.

Abbas VIII. Adam.

Quando Radulphus reſinavit, conſtitit unus
Tunc abbas qui dictus Adam, Bacon erat ortus
Ex Hardinvilla, fuit eccleſiæ ſibi cura.
Illius villæ fuerat jam preſbyter ille.
Hic abbas uno Katerinæ conſtitit anno
Cœnobii ſanctæ, ſcripturæ teſtificantur.
Poſt Audoëni fuit abbas ille beati,
Ac ibidem ſolum fuit abbas ille per annum.
Mundus non placuit, ſed ſponte ſua reſinavit;
Devote ſanctam remeavit hic ad Katerinam,
Abbas unde prius extitit & monachus.
Mundi deſpiciens, ad cæli gaudia tendens,
Ille rogavit ibi corpus ponique recludi.
Abbas Guillelmus erat illo tempore nonus,
Cujus conſenſum ſuper hoc habuit quoque fratrum.
Recluſo poſitus, gaudens ex orbe remotus
Eſſe, nimis duram cœpit traducere vitam,
Martyrium forte ſuſtinuitque grave.

Abbas IX. Guillelmus Vastel.

Vaſtel Guillelmus fuit abbas ordine nonus:
Sat tenuit ſemper nos vota ſufficienter.
Celarium pulchrum, majorem fecit & aulam,
Fecit cœnobii muros ex parte parari,
Atque novos fieri: per eum ſanctique Boniti
Argento theca fuit ex auro cooperta.
Paſtor cœnobii fuit annis ille viginti

Digitized by Google

Inde tribus demptis, reperimus nos ita ſcriptis.
Virginis in ſanctæ feſtoque die Katerinæ
Officium fecit, magnam miſſam celebravit.
Hic tenuit plures magnas ad prandia gentes,
Et bibit & comedit, multum læte ſibi fecit.
Illos poſt eſus hic conduxit quaſi ſanus
Poſt reditum cameras ridens intravit hic abbas;
Morte repentina cecidit mox ille cathedra,
Ante cubile ſuum mors ſubitavit eum.
Gentes quæ cum ſe fuerant, triſtes rediere,
Flentes pro morte, nimis a caſu ſtupefactæ.
Hic ubi quotidie cantatur miſſa Mariæ,
Ponitur atque jacet, animæ Chriſtus requiem det.

ABBAS X.

Soto-villæ denus abbas noſter fuit ortus.
Atrox, crudelis fuit is, ſed corde fidelis;
Et tamen iſte locus fuit ejus tempore plenus
Divitiis & equis, potibus atque cibis.
Vivus erat dives, poſt mortem nos locupletes
Dimiſit, gazis & loca plena nimis.
Condidit hic aulam ſimul & grangiam prope portam,
Atque refectorium reparavit tempore multum,
Et per eum ſanctus Vincentius eſt celebratus
Cappis nobiliter, ſic eſt uſus modo noſter;
Octavas vere ſanctum præcepit habere,
De vini modio fieri pitancia feſto
Et quadraginta ſolidis debet quia vita
Abbas emit ea nobis, nam ſcivimus ita.
Eccleſiam cappis, caſulis ornavit & albis.
Condidit ille cruces......... nobiliores
Argentique crucem fecit pernobilitatam
Ornari gemmis, clavis multum pretioſis,
Et calices multo decorans condidit auro.
Fecit vas ubi ſunt, & ſanctorum requieſcunt
Reliquiæ caris & reſplendentibus auris.
Ille tegi pariter tempore nobiliter
Templi majora fecit fieri duo ſigna,
Quæ fere pulſata debent ad maxima feſta.
Cœnobiique viros hic cum ſex octo per annos
Rexit, ſcriptura teſtificatur ita.
Obiit 1261. Illius in navi corpus jacet. hic paradiſi
In ſedibus ſedeat, gaudia poſſideat.

ABBAS XI. ROBERTUS.

De plano nemore Robertus ſingula more
Mente prior pura ſervavit tempore jura.
Abbas undecimus loca rexit noſtra Robertus,
Temporibus noſtrum qui fecit nobile clauſtrum.
Infirmitorium fuit ejus tempore factum,
Ille ſuper portam condidit atque caſam.
Prædia de monte bonus abbas condidit ille;
Muros & portas condidit & cameras,
Temporibuſque ſuis hic redditibus loca multis
Abbas ditavit, terras, cenſus ſatis emit
Nummos, gallinas, cappones emit hic abbas.
Hic obitum noſtri fundatoris celebrari
Ut feſtum cappis ſic præcepit fore nobis.
Cœnobio noſtros reliquo de tempore totos
Præcepit fieri ſotulares & reparari.
Antea ſutores faciebant Rotomagenſes;
Sutorem proprium juſſit habere domum.
Hic manifeſtavit, & fratribus hic bene dixit,
Quod quadraginta monachos ſanctæ domus iſta
Debet de jure Katerinæ ſemper habere.
De parco quercus & fagos ille Robertus
Condidit evelli pomis piriſque repleri
Ac multis aliis arboribus validis
Robertus multum decoravit tempore parcum.
Nobis proficiunt fructus qui nunc ibi creſcunt.
Quatuor & quinque fuit annis paſtor in æde.
Hac Robertus ita teſtatur littera noſtra. Obiit 1271.
Ille ſuum navi corpus juſſit ſepeliri.
Cum ſanctis Chriſti ſibi detur gloria cæli.

ABBAS XII. RICHARDUS.

Abbas Richardus fuit numero duodenus.
Nam ſic per ſcriptum nobis eſt teſtificatum.
His fuit ille locis abbas bis quatuor annis:
Capella ſancti tumulatur Bartholomæi.

ABBAS XIII. JOHANNES.

Quando foreſtarius Willelmus, qui fuit ortus,
Et venit ſancti de villa Vandregiſili,
Hunc librum fecit, deſcripſit, verſificavit,
De Cantu-piæ Johannes erat Katerinæ
Abbas tredecimus tunc ſanctæ; nos bene ſcimus,
Dum fuit hic abbas Johannes, tam cito ſylvas
Noſtras de Grouchy commiſit venditioni.
Turbavit valde conventum venditione.
Hic fuit a ſuibus & porcellis maledictus:
Fructibus ex horum poterant per quemlibet annum
Sex decies porci vel plus fieri bene craſſi.
Anno milleno trecenteno quoque primo
Quatuor auratos venundedit octoque pannos
Eccleſiæ ſanctæ de theſauro Katerinæ.
Ex hoc conventum non petiit licitum:
Hinc ſuſcepit tres & ſexaginta Johannes
Libras, & libram thuris ſuſcepit hic unam.
Jura domus dextra ſua perdidit intus & extra;
Devaſtare bona fuit huic ſapientia prona.
Gazæ theſaurum proli donavit & aurum,
Cum tenuit fortis gravis hunc anguſtia mortis.
Quidquid habebat, ei placuit dare progeniei.
Librarum mille plus debita deſiit ille.
Abbas tredecimus fuit in numero, reperimus.
Ante ſuum funus numerantur bis ſex & unus.
In dextra cruce de templo parva jacet æde.
Vermibus eſca datur. quod promeruit patiatur.

ABBAS XIV. WILLELMUS.

Anno milleno trecenteno quoque quarto,
Tunc quartus-decimus fuit abbas, nomine dictus
Domnus Willelmus, multis prior ante diebus.
Conſtituit fieri feſtum ſancti Benedicti
Nobis in cappis, quod menſe ſolet fore Martis,
Tempore de veteri ſolet in tribus hoc venerari.
Ille dedit nobis indicta luce decem bis
Ad piſcem ſolidos prior ex tunc emerat illos;
Et ſic donandos juſſit per quoſlibet annos,
Abbas Willelmus prædictus conſtituit plus
Sancti devote Benedicti tactus amore,
Quod re quotidie memoratio condita læte
Cum cantu noſtro conventu de Benedicto,
Quæ ſolet ex uſu fieri tacite ſine cantu.
Ille prior mitis, humilis fuit atque fidelis;
Hic abbas talis, nec ob hoc aſcendit in altis:
Nomine prælati numquam voluit dominari.

Sunt

Digitized by Google

Sunt monachi plures, quando veniunt ad honores,
Qui cupiunt ſocios ſuppeditare ſuos.

IX.

Ad lib. 64. n. 80.

Definitio concilii Burdegalenſis & procerum Aquitaniæ ſuper eccleſia de Soliaco, quæ ſanctæ Crucis Burdegalenſi cœnobio attribuitur.

Ex cartulario S. Crucis Burdeg.

IN nomine ſanctæ & individuæ Ttinitatis, Patris & Filii & Spititus ſancti. Ego Amatus, S. R. E. legatus, Ellorenſiumque humilis epiſcopus, juſſu ac vice domini domni PP. Gregorii VII. ob eccleſiarum Dei correctionem in Aquitaniæ partes directus, omnibus fidelibus præſentibus & futuris. Per hoc privilegium noſtræ auctoritatis notum fieri volo, quod controvetſiæ illi & altercationi, quæ inter Arnaldum-Trencardi abbatem ſanctæ Crucis, & Arnaudum abbatem ſancti Severi, & monachos utriuſque congregationis, ſuper eccleſia ſanctæ Mariæ de Solaco diutius agitata, & uſque ad prædictam ſedem apoſtolicam fuerat perlata, in ſynodo, quam cum confratre noſtro Hugone, S. R. E. legato, Dienſiumque venerabili epiſcopo, apud Burdegalenſem celebravimus urbem, quantum in nobis, vel potius quantum in ipſa fuit juſtitia, certum tandem & canonicum impoſuimus finem. Cum enim in prædicta ſynodo, convocatis archiepiſcopis, Gocilino ſcilicet Burdegalenſi & Willelmo Auſcienſi, Radulfo quoque Turonenſi, necnon & Dolenſi, cum eorum ſuffraganeis coëpiſcopis & abbatibus, ſimulque aliis religioſis perſonis tam clericorum quam laicorum, reſideremus, atque Domino noſtro Jeſu-Chriſto cooperante, & ſermones concilii confirmante, de multis utilitatibus ſanctæ Dei eccleſiæ profuturis pertractando decerneremus, ad dandam definitionem canonicam ſuper controverſia, quæ erat inter ſupra memoratos abbates de prædicta eccleſia ſanctæ Mariæ, penultimum concilii indiximus diem. Die igitur determinata inſtante, utrique ſupra nominati abbates, cum advocatis & ratiocinationibus ſuis, in concilio aſtiterunt, & prout quiſque melius potuit, cauſam ſuam licenter enarraverunt, & enarrando peroraverunt. Clamoribus itaque & tenoribus utriuſque partis, omnibuſque eorum rationibus a concilio diligenter auditis, ac ſubtiliter pertractatis; ad ultimum, ut per omnem modum ſatisfieret importunæ invaſioni Arnaldi abbatis ſancti Severi, & ut perpetuum ſilentium ipſi & omnibus ſucceſſoribus, & ſuper eccleſia ſanctæ Mariæ de Solaco canonica cenſura imponeretur, ex decreto concilii juravit Arnaldus-Trencardi, abbas ſanctæ Crucis, ſexta manu monachorum ſuorum, ante nos in medio & in conſpectu concilii, illud idem ſacramentum ſive juramentum, de veritate ſcilicet privilegii ſui, quod dominus PP. Alexander jam diu ante decreverat Romæ debere ante ſe jurari ab ipſo Arnaldo-Trencardi, tertia tantum, manu monachorum ſuorum, Gregorio abbati ſancti Severi. Omnium etenim fidelium poſteritati notificare volumus, quod multis teſtificationibus canonicis in ipſo concilio Burdegalenſi coram nobis approbatum fuit, Gregorium abbatem, anteceſſorem Arnaldi abbatis ſancti Severi, uſque adeo legibus canonicis jam ante convictum fuiſſe Romæ ante domnum papam Alexandrum pro injuria quam faciebat Arnaldo abbati ſanctæ Crucis de eccleſia ſanctæ Mariæ de Solaco, quod ipſe abbas Gregorius ipſam eccleſiam ſanctæ Mariæ de Solaco in manu ipſius domni papæ Alexandri dimiſit, & in manu ejuſdem in ipſam eccleſiam ſe ulterius non invaſurum promiſit. Subinde ipſe domnus papa Alexander ipſum Arnaldum-Trencardi abbatem S. Crucis de ipſa eccleſia S. Mariæ de Solaco reveſtivit, & nos in ipſo concilio reveſtivimus, & ab omnibus ſucceſſoribus ſuis jure perpetuo cum omnibus ad ſe pertinentibus poſſidendam canonum cenſura decrevimus. Ut autem hæc concilii definitio firma ſemper & illibata per ſuccedentia maneat tempora, hoc privilegium noſtræ auctoritatis ſcribi præcepimus, & ſigilli noſtri impreſſione ſignari juſſimus. Actum & definitum in concilio Burdegalenſi in ipſa matre eccleſia in honore beatorum apoſtolorum Andreæ & Jacobi conſtructa, anno M LXXVIIII. ab incarnatione Domini, indictione II. concurrens I. epacta XV. IIII. idus Octobris, anno vero pontificatus domni papæ Gregorii VII. ſexto, adſtante & confirmante Guillelmo nobiliſſimo Aquitanorum duce & comite Vaſconiæ cum ſuis principibus.

X.

Monaſterium novum apud Pictavos Hugoni abbati Cluniacenſi commiſſum.

Ad lib. 64. n. 106.

Ex veteri membrana.

IN nomine Domini Dei & Salvatoris noſtri Jeſu-Chriſti, Guillelmus dux Aquitanorum Waſconum. Si erga loca divinis cultibus mancipata propter amorem Dei, ejuſque in eiſdem ſibi famulantes beneficia opportuna largimur, præmium nobis apud Dominum æternæ remunerationis rependi non diffidimus; idcirco noverit omnium fidelium noſtrorum, tam præſentium quam futurorum ſolertia, quia nos Hugonem venerabilem abbatem ex monaſterio ſanctorum apoſtolorum Petri & Pauli Cluniacenſi, ubi eorum memoria digne recolitur, una cum congregatione ibidem Deo famulante, nec non ſucceſſoribus eorum concedo monaſterium, quod facio ædificare juxta civitatis ſedem Pictavum cum ipſis conſtructis, quas ad præſens licitum mihi non eſt diſſerere; ſed Dei auxilio gubernante futuro advenientе temporis ſpatio opportune vel decenter conceſſurum me adfirmo; & cum expleverim omnia, ita ut abbas & congregatio regulariter & honeſte vivere poſſint, ſupra dictus abbas Hugo regulariter ſecundum præceptum Domini & ſancti Benedicti abbatem ordinet cum monachorum catervis ob redemtionem animæ meæ & parentum meorum, omniumque fidelium. Quapropter volumus, & per hoc noſtræ auctoritatis decrevimus præceptum atque jubemus, ut nullus judex publicus, vel quilibet ex judiciaria poteſtate in eccleſias aut loca vel agros, ſeu aliquas poſſeſ-

ſiones memorati monaſterii, quas moderno tempore infra ditionem imperii noſtri juſte & rationabiliter poſſidet, vel quæque deinceps in jure ipſius monaſterii voluerit divina pietas augeri, ad cauſas audiendas, vel freda aut tributa exigenda, aut paratas faciendas, vel manſiones, aut fidejuſſores colendos, aut homines ejuſdem monaſterii, tam ingenuos, quam ſervos ſuper terram ipſius commanentes diſtringendos, nec ullas redhibitiones, aut illicitas occaſiones requirendas, noſtris & futuris temporibus ingredi audeat, vel ea quæ ſupra commemorata ſunt penitus exigere præſumat; ſed liceat memorato abbati, ſuiſque ſucceſſoribus res prædicti monaſterii ſub immunitatis noſtræ deffenſione, quieto ordine poſſidere; & quidquid exinde fiſcus ſperare poterat, totum nos pro æterna remuneratione præfato monaſterio concedimus, ut in alimoniam pauperum & ſtipendia monachorum ibidem Deo famulantium proficiat perennibus in augmentis. Hæc vero immunitatis noſtræ auctoritas, ut per diuturna tempora inviolabilem atque inconvulſam obtineat firmitatem, & ut a fidelibus ſanctæ Dei eccleſiæ & noſtris verius certiuſque credatur & diligentius conſervetur, manu propria firmavimus anno MLXXVI. præſidente domino Gregorio Romanæ ſedis papa, regnante Philippo rege Fancorum.

XI.

Ad lib. 64. n. 132

Epiſtola clericorum Cameracenſium ad Remenſes in gratiam uxorum ſuarum, quibus nuntium remittere detrectabant.

Ex mſ. cod. olim Petaviano, nunc Ottoboniano.

SAnctæ matri eccleſiæ Remenſi, omnibuſque ipſius diœceſis attitulatis, Cameracenſes fratres in tuenda publica clericorum libertate eſſe efficaces. Inuſitati diu decreti noviter intonante procella non minus aliis conturbati, & finitimorum litteris probabilibus ad reſiſtendum invitati nos Cameracenſes, quibus pro experimento credendum eſt, non fuimus pigri vobis reſcribere, & in his de oppreſſione noſtra quæcumque ut digna videbantur memoria interſerere. Hactenus, fratres cariſſimi, in clericali ordine quo vivimus, maximus vigebat honor & reverentia, & clericorum nomen, tamquam in ſorte Dei attributum, ceteris inſignius dignitate præibat & gratia. Nunc autem facti ſumus opprobrium vicinis noſtris, ſubſannatio & deriſum his qui in circuitu noſtro ſunt, niſi ad ea quæ prætenduntur veſtra noſtraque ſollerter invigilaverit induſtria. Siquidem Romanorum, ut audiſtis, importunitas tanta tamque vehemens nobis incubuit, ut nihil jam intactum, nihilque relinquat intentatum: præſertim cum etiam de imminutione regiæ majeſtatis agere audeant, metropolitanos vero excommunicare, epiſcopos autem quoſlibet deponere, quoſlibet ſublimare præſumant ſub ſpecie religionis, cum potius ſit ambitionis, crebra indicentes concilia, & peregrina inſerentes nobis judicia. Et hoc totum per quoſdam impoſtores, quibus omnia cum pretio, & quorum dextera ſemper repleta eſt muneribus; HUGONEM videlicet Lingonenſem, cujus vita & mores ſatis omnibus innotuerunt; HUGONEM quoque Dienſem, ut dicunt, epiſcopum, cujus præter nomen nulla nobis eſt cognitio. Fertur etiam eos interminando hoc addidiſſe, ne quis in eccleſia duplici potiatur honore, & una tantum quiſque contentus vivat præbenda; cum vix duabus aut tribus poſſit provenire neceſſariorum ſufficientia. Inter hæc, cariſſimi, verecundiæ noſtræ nihil ab illis parcitum, ubi clericorum filiis ut ordinari debeant penitus interdicitur: cum beatus dicat Auguſtinus: Undecumque naſcantur homines, ſi vitia parentum non ſectantur, & recte Deum colunt, honeſti ſunt, & ſalvi erunt. Et beatus Iſidorus: Quicumque fidem Domini promerentur, nullis maculis carnalis nativitatis obfuſcantur. Adhuc eadem ſententia, quæ prius de conjugatis ſacerdotibus fuerat ventilata, nunc etiam in omni ordine clericorum ab illis decernitur: cum regula noſtra hoc habeat, ut unius matrimonii clericus traderetur vinculo, qui ſe continentiæ non devoverit titulo; cum etiam Paphnutius de hoc eodem ita intulerit in Nicæna ſynodo. Synodus enim ipſa corrigere volens hominum vitam in eccleſiis commorantium, poſuit leges quas canones appellamus, in quorum tractatu videbatur aliquis introducere legem, ut epiſcopi & preſbyteri, diaconi & ſubdiaconi cum conjugibus non dormirent, quas ante conſecrationem duxerant. Surgens autem in medio Paphnutius confeſſor, ad cujus intuitum omnium pendebat ſententia, contradixit, honorabiles confeſſus nuptias, & caſtum eſſe dicens concubitum cum propria conjuge ſua; ſicque concilio, ne talem ponerent legem, gravem aſſerens cauſam, quæ aut ipſis aut eorum jugalibus occaſio fornicationis exſiſteret. Et hæc quidem Paphnutius, licet nuptias inexpertus expoſuit, ſynoduſque ejus laudavit ſententiam, & nihil ex hac parte ſancivit; ſed hoc in uniuſcujuſque voluntate, non neceſſitate, dimiſit. Reperitur autem in tripertita hiſtoria cap. 2. libri XIIII. Quidquid autem in talibus agitur, a quibuſdam adinventum dicitur atque ſuggeſtum, qui totius catholicæ religionis, Euchariſtiæ videlicet atque baptiſmi, confeſſionis & pœnitentiæ, quæ pro nihilo ducunt, deſtruere machinantur ſacramentum. Et quia abſolute nec libera voce audent vel contradicere, ſub prætextu religionis ac doloſa imagine ſanctitatis quærunt pervertere, credentes ſuæ pravitati aliquid inde lucrari. In quibuſam Italiæ partibus cognovimus actum, ubi pro hujuſmodi voto jam.... divinæ religionis penitus non agitur myſterium. Qui etiam ideo abominari dicuntur conjugium, quia irreverenter & impie operantur quod abominabile eſt & nefarium. Paſtores autem noſtri, tamquam Romanæ auctoritati appareant obedientes, his & talibus autem accommodant libenter. Gravia onera nobis imponere ſatagunt, & dum ſibi quiſque timet, in contumeliam noſtri nominis gratanter conſentiunt; & quaſi honeſte & irreprehenſibiliter vivant, conſuetudinibus noſtris contraire non deſinunt: a quorum fructibus ſi perpendantur converſatio & vita; aut

Digitized by Google

nulla, aut vix aliqua invenientur bona opera. Quorum adſtipulationi epiſcopus noſter conſentiens, nos intolerabiliter aggreſſus ad imponendum prædictum onus cervici noſtræ, multus ac vehemens nuper incubuit: quia & clericos conjugatos chorum intrare & miniſtrare, & eorum filios ad ſacros ordines provehi inhibuit. Cujus impoſitionis articulo nobis admodum oppreſſis, ne id ageret humiliter orantibus; & ne præter conſenſum metropolitani aliquid decerneret canonice ſuggillantibus, & ipſius ejuſdem eccleſiæ metropolitani noſtri audientiam appellantibus, ab intentione tamen ſua neutiquam devocari potuit. Cujus rationis nulla alia auctoritate ſubnixa eſt reſponſio, niſi quod ab HUGONE Dienſi impoſitum ſibi [mandatum] tranſgredi non auderet, a quo ei exhibita eſt benedictio. In his igitur quæ prælibata ſunt, & noſtri nominis intolerabilem injuriam conſideramus, & apud laïcos, quibus futuri ſumus in ſibilum, maxime perhorreſcere oportet infamiam: quantoque apud majores noſtros conſtat eſſe inauditum, tanto nobis videtur indecens atque inhoneſtum. Quod ſi viri eſtis, ſi viriliter agere vultis, parvi pendenda ſunt hujuſmodi concilia, quæ tot & tanta nobis invehunt opprobria, contra illud ſanctiſſimi viri Hieronymi, ubi ait: Abſit ut aliquid ſiniſtrum de clericis loquar. Nobis autem hæc eſt immutabilis ſententia. Conſuetudinem hactenus noſtram, religioſorum patrum æquanimitate ſapienter indultam, inconvulſam tenere: neque inuſitatis & periculoſis traditionibus in aliquo conſentire. Audito itaque & noſtræ deliberationis efficaci propoſito, & quid periculi, quidve ignominiæ in tali, niſi reſiſtamus, nos ſequatur in negotio; ſcire a vobis volumus per litteras, quæ ſit erga hujuſmodi animi veſtri ſententia, maxime obſecrantes ut circa eamdem providentiam mutuo veſtra excubet vigilantia, & ſuper his veſtra habeamus ſolatia. Valete.

XII.

De libertate Beccenſis monaſterii.

Ad lib. 65. n. 40. & lib. 67 n. 48. lib. 68 n. 89.

OPeræ pretium puto mandare litteris, his qui ſunt, & qui futuri ſunt poſt nos, quo ordine & qua libertate Beccenſis eccleſia conſtet ab initio. Neque enim videtur abſque culpa eſſe, ſi per negligentiam ſcribendi ea, quæ acta ſunt præteritis temporibus, aliqua perturbatio evenerit Beccenſi eccleſiæ quoquo modo aliquo tempore. Plurimum enim valere ſolet notitia præteritorum.

Igitur fundatio Beccenſis eccleſiæ conſtat initium habuiſſe a quodam militari converſo, nomine HERLUINO. Hic in proprio patrimonio iſtud Beccenſe cœnobium conſtruxit Dei voluntate & adjutorio, ſuoque labore & ſtudio. De hoc enim eſt neceſſe ut plura loquamur; quia & vita & actus illius optime perſcripta tenentur. Tamen quantum ad rem, quam in manibus habemus, pertinet, breviter dicemus. Hic enim cum jam quadraginta annos deceſſiſſet ætatis, & omnino ſæculum deſeruiſſet, a nobili quodam epiſcopo Normanniæ, qui ducibus terræ illius propinquus extabat, nomine HERBERTO, ſacrum habitum monachi accepit, & non poſt multum tempus ſacerdos & abbas eſt conſtitutus his, qui ei adhærebant, quamvis pauci admodum eſſent. Si quæritur quare eum ordinaverit, cum de illius parochia non eſſet; ideo id factum eſt, quia tunc eccleſia Rotomagenſis abſque paſtore erat;& idem epiſcopus, utpote propinquus ducis ROBERTI, quæque volebat, ſine contradictione faciebat. Hic venerabilis abbas HERLUINUS nulli umquam hominium fecit de rebus eccleſiæ ſuæ: quia de patrimonio proprio pæne omnia poſſidebat, & cetera de eleemoſynis baronum terræ illius. Profeſſionem alicui epiſcopo numquam fecit, quia mos non erat, ut aliquis abbas profeſſionem faceret alieno epiſcopo.

Hic vir nobilis genere & moribus poſtquam deceſſit, monachi illius, qui jam cœperant adoleſcere in bonitate & religione, prudentiam paſtoris amiſſi retinentes, cautis conſiliis in omnibus ſe providentes, Deo ſe primum commendaverunt, orationibus & jejuniis obnixe pietatem illius poſtulantes, ut dignum paſtorem eis proponere dignaretur. Quorum orationes Deus non diſtulit adimplere. nam peractis orationibus & jejuniis, communi conſenſu elegerunt ſibi in abbatem ejuſdem eccleſiæ priorem, nomine ANSELMUM, qui jam tenuerat prioratum pæne XV. annis. Hoc fecerunt abſque ulla indictione & ulla permiſſione alicujus eccleſiaſticæ perſonæ. Electione peracta, innotuerunt hoc, ſcilicet ſuam electionem principi WILLELMO, quam ipſe non refutavit. Sed conceſſionem atque donationem diſtulit uſque dum veniret Brionio, quo in proximo erat venturus. Qui cum illuc veniſſet, miſit tres ex optimatibus ſuis ad eccleſiam, ſcilicet ROGERIUM comitem, & WILLELMUM de Britolio, & ROGERIUM de Bello-monte, ut ſcirent & renuntiarent ſi communiter in electionem ſui prioris concordarent. Qui pergentes & quæ imperata fecerant peragentes, reverſi ſunt ad dominum ſuum læti & hilares. Dux autem cognovit per hos communem voluntatem conventus, & humilem illorum petitionem; gaviſus eſt valde, atque iiſdem baronibus juſſit, ut ei deducerent virum cum aliquantis fratribus. Qui venientes ad cœnobium juſſa principis patefecerunt. Ille vero electus hoc audiens, nimium reluctari cœpit, ſicut ſupra fecerat in electione prioratus, ut in vita illius pleniter deſcribitur. Tandem humilibus precibus monachorum victus, ivit ad curiam cum aliquantis fratribus. Princeps vero WILLELMUS cum honore & gaudio ſuſcepit eum, abbatiamque ei tradidit donatione baculi paſtoralis, ſicut mos erat illius regionis, nec ab eo requiſivit ullum hominium. Deinde juſſit cuidam epiſcopo, qui præſens aderat, ut eum Beccum reduceret, & in ſtatione abbatis cum honore poneret. Sed Anſelmus nullo modo conſenſit, ut baculum portaret, nec aliquid agere voluit, niſi quantum in prioratu faciebat. Quapropter monachi acceleraverunt negotium, ut benediceretur. Sed quia eccleſia Rotomagenſis tunc exſtabat abſque paſtore, juſſu

Digitized by Google

principis Gislebertus Ebroïcenſis epiſcopus peregit hoc opus in ipſa Beccenſi eccleſia abſque ulla mentione profeſſionis viii. kalendas Martias.

Hujus venerabilis patris Anselmi temporibus, Robertus comes Mellenti ſua aſtutia obtinuit apud ducem Normanniæ Robertum caſtrum Brionnenſe in dominio ſuo, quod hactenus fecerat dominium ducibus Normanniæ. Qui compos voti ſui, voluit Beccenſe cœnobium ſub ſuo dominio poſſidere, eo quod idem cœnobium in fiſco Brionnenſis caſtri conſtat ædificatum. Tunc primum, ut aſtutus homo, privatim aurem patris Anselmi per nuntios expetiit, rogans & quaſi ſupplex exorans, ut hoc concederet, promittens multas augmentationes eccleſiæ de ſuis rebus, maximeque in eodem caſtro. Quibus pater Anselmus reſpondit, Hoc non eſt meum concedere: abbatia iſta non eſt mea, ſed domini principis Normanniæ, quod illi placuerit, erit. Illi e contra: Conceſſum principis facile aſſequi ſperat dominus noſter, ſed voluntatem veſtram inde vult ſcire, & aſſenſum veſtrum inde habere. Et abbas: Ego per me de hac re nihil poſſum facere. dico autem vobis, quod difficilem rem, ut æſtimo, elaborat dominus comes. Et legati: Quomodo? Abbas ſtatim ediſſerit cauſas. quibus finitis, ſine ulla controverſia reverſi ſunt legati ad dominum ſuum. Comes audiens reſponſum Anselmi, obſtupuit ad prudentiam viri. Cumque hæc ad notitiam monachorum veniſſent, veluti deſtructionem totius eccleſiæ audiſſent, exhorruerunt, & mature conſilium inierunt quidnam contra agerent. Et facillime reperto, ducem Robertum feſtinanter adierunt, eique cauſam intimaverunt pro qua venerant. Cumque dux hæc audiſſet, ira commotus magna voce dixit: Per mirabilia Dei quid eſt hoc? quæ inſania eſt quam audio? Vult comes Mellenti mihi auferre meam abbatiam, illam utique quam ſuper omnes diligo, vult iſte traditor mihi ſubtrahere? Per mirabilia Dei de dono, quod ei feci, non diu gaudebit. Tunc forte ſupervenerunt Willelmus Crispinus, & Willelmus de Britolio & Rogerius de Benefacta, qui cum cauſam ſciſſent, magna indignatione commoti, magnis vocibus & terribilibus juramentis proteſtati ſunt, quicquid ſui parentes eccleſiæ Becci dederant, ſe auferre, ſi comes Mellenti cœnobium Beccenſe in ſuo dominio quoquo modo haberet; ſimulque ducem vehementer increpavere, quod clavem ſuæ provinciæ homini infideli tradidiſſet. Quid plura? Monachi, petita licentia, redierunt, ducis & principum promiſſionibus firmati. Poſt paucos dies comes Mellenti, neſciens quid monachi feciſſent, cum paucis venit Beccum, volens per ſemetipſum animum patris Anselmi tentare de re ſupradicta; cujus adventum monachi agnoſcentes, cum vehementi furore, quaſi ad deſtructionem loci veniſſet, præſto ei adfuerunt, ſcilicet Farmannus celerarius, Eustachius, Albertus, Robertus, quem tamen moderata voce interrogaverunt, qua cauſa veniſſet. Comes e contra affectuoſis verbis, ut mos erat ei, cœpit loqui. Monachi magna indignatione ad hæc permoti, vehementer contra eum, argutis verſutiis vilipendentes perſonam ejus in hac parte, reſpondere cœperunt. Cumque utrique pro hac cauſa vehementer inter ſe contenderent, pater Anselmus ſupervenit, opponenſque ſe medium inter utroſque compeſcuit. Deinde ſedens dixit comiti inter cetera: Domine comes, hanc rem, quam elaboratis habere, nullo modo aſſequi valebitis, quia nec dominus noſter vult, nec principes, quorum beneficio vivimus; & inſuper domini & filii noſtri nullo modo hoc concedere volunt. Non enim eſt hereditas veſtra hoc caſtrum, ſed donum domini principis, qui, quando voluerit, ut rem propriam repetet. Sed de hac re quid opus eſt, ut inter nos contendamus? Requirite voluntatem domini noſtri & veſtri, & inde quod judicabit, quod juſſerit, fiet. Ad hæc Euſtachius erigens ſe, & manum dextram elevans contra eccleſiam dixit: Per iſtam eccleſiam, cujus monachi ſumus, ſi tu, pater Anselme, & dominus noſter princeps R. in hoc aſſenſum præberetis, quod non ſpero, ante omnes de eccleſia exiremus, quam hoc concederemus. Et converſus ad comitem, cum nimia conſtantia dixit illi: Domine Roberte, per iſtam eccleſiam juro tibi, quia, quamdiu ego & ceteri monachi, qui modo in hac eccleſia ſumus, ſuperſtites fuerimus, nullo modo, nulloque ingenio libertas Beccenſis eccleſiæ per vos ancillabitur. Cumque & multa Euſtachius & alii monachi præſente patre & contra comitem dixiſſent, comes cum nimia ira diſceſſit. Cujus iram pro nihilo monachi duxerunt, ad hoc omnino ſtudentes, ut libertatem ſuæ eccleſiæ liberam conſervare poſſent. Poſt paucos dies comes perrexit ad curiam: quod cognoſcentes monachi, & levitatem ducis nimium pertimeſcentes, de ſuis elegerunt, quos ad curiam feſtinanter direxerunt, & adventum comitis duci prædixerunt, multiſque precibus exoraverunt, ne in ſuis promiſſis erga Beccenſem eccleſiam verbo aliquo mutaretur. Quibus invicem ſermocinantibus, adeſt comes. Quem dux ut vidit, cachinnando dixit ei: Domine Roberte, quid eſt? Quo modo inter vos & monachos Beccenſes? Comes cernens monachos adeſſe præſentes, demiſſo vultu reſpondit, Bene; quidquid enim juſſeritis, benigne conceſſuri ſunt. Et dux e contra: Omnino mentiris. Et elevans vocem cum ira, iterum dixit: Per mirabilia Dei, falſiſſime ſperas, quod ita ſum hebes, ut velim tibi dare abbatiam meam. Et illapſus in verbis, ut mos erat ei, quando iraſcebatur, quamvis raro, nimium exprobavit comitem propter hanc rem. Comes videns ſuum ſtudium in hac re fore vacuum, omnino reſilivit ab ſpe ſua; & non poſt multos dies dux repetiit caſtrum ſuum, & de manu comitis abſtulit, Rogerioque de Benefacta tradidit, qui hæreditario jure illud requirebat: & inde Beccenſis eccleſia pacem de hac re habuit.

Quam abbatiam Anselmus ſtrenue gubernavit per xv. annos. Poſtea propter multa negotia eccleſiæ ſuæ perrexit in Angliam permiſſu monachorum: in qua dum demoraretur, retentus eſt in archiepiſcopatu Cantuarienſis eccleſiæ. quod audientes fratres, qui domi remanſerant, graviter

Digitized by Google

tulerunt, quod ſine illorum permiſſu iſta feciſſet: immo quia eos deſeruiſſet. quæ controverſia ex utraque parte multum diuque duravit. Tandem pace reddita, conſilio illius, immo juſſioni illius volentes parere, ſicuti illi qui eos nutrierat, & educaverat in omni religione: non enim ullum alium agnovimus noſtris diebus, qui tam ardenter dilexerit monachicam religionem, & tam bene & honeſte atque prudenter ſciverit eam aliis edocere. Ille igitur ſciens voluntatem eorum, mandat eis per litteras, ut abbatem eligant loco ſuo, ſimulque remittens eis baculum ſuum paſtoralem. Ad iſta iterum fit magna perturbatio. Interim mittunt, petunt, & multis precibus exorant, ut miſereatur, nec eos ex toto relinquat; ſed nomen & poteſtatem abbatis ſuper ſe retineat, & per præpoſitos & alios perſpicuos miniſtros ſub ſua juſſione & poteſtate domus tota intus & foris gubernetur. Ille vero e contra nimium reluctans, nullo modo acquieſcens precibus eorum, mandat eis iterum, ut abbatem eligant, reddens rationem ad eorum poſtulata, quod longius eſt hic inſerere. Hoc diu multumque duravit. Ad extremum fratres videntes ſuas preces omnino nihil valere ad id quod petebant, in illius electione poſuerunt electionem ſuam, ſemper timentes de ſe, ut viri prudentes, ne ſi per ſe facerent electionem, & non bene provenitet, ab omnibus merito culparentur: quapropter in ejus judicio & poteſtate poſuerunt electionem ſuam, parati ad id quod vellet per omnia obedire. Quod ut ANSELMUS audivit, gaviſus eſt valde, & pro illorum bonitate & humilitate multum Deum collaudans, direxit eis litteras plenas monaſticæ doctrinæ: deinde juſſit humili præceptione, ut unum ex ſuis eligerent abbatem, ſcilicet WILLELMUM de Bello-monte; illique juſſit per obedientiam, ne in hac re ullo modo contradiceret. quod, ut juſſerat, factum eſt. Miſit & alias litteras ſuo priori BALDRICO privatim, præcipiens ei, ut nihil de hac re privatim ageret: nec ulla conciliabula privatim monachis ſineret habere inter ſe; ſed in capitulo omnes communiter congregati, litteras, quas congregationi miſerat, coram omnibus recitari faceret. Deinde, ſicut in ſua electione fuerat factum, omnes ſingillatim per ordinem interrogaret, quid quiſque de hac re diceret. Si omnes communiter hanc electionem concederent, bene: ſi non, citius illi remandaret. quod ut juſſerat pleniter adimpletum eſt. Namque omnes communiter conſilio & juſſioni illius conſenſerunt, quamvis multi ex illis multo aliter voluiſſent, ſed voluntates ſuas voluntati patris ANSELMI ſuppoſuerunt, per omnia ei volentes obedire, ſicut illi, quem ſuper omnem hominem dilexerant. Poſt hæc ille, qui legationem attulerat, protulit alias litteras, ex parte archiepiſcopi tranſmiſſas duci ROBERTO pro cauſis Beccenſis eccleſiæ. Tunc fratres gaviſi poſt aliquot dies curiam adierunt, ſcilicet abbas ROGERIUS monachus Beccenſis eccleſiæ & BALDRICUS prior, & alii quam plures, ſimul & electus abbas. Interim quandiu fuit Becco, locum proprium non mutavit. Venientes autem ad curiam, læto vultu recepit eos dux. Illi vero humiliter pro quo venerant edixerunt. Deinde ille, qui litteras attulerat, tradidit eas BALDRICO priori, & prior obtulit eas duci. Ille ſtatim juſſit cancellario ſuo, nomine ERNULFO, legere eas coram omnibus. Cumque perlectæ fuiſſent, jocundo affamine dux dixit: Per mirabilia Dei, oportet facere quod domnus meus ANSELMUS jubet: fiat. Tunc ſtatim tradidit abbatiam illi, qui electus fuerat, donatione baculi paſtoralis. Deinde juſſit cancellario, ut cum monachis pergeret ad archiepiſcopum Rotomagenſem, & illi ex ſua parte diceret, ut quod ad eum de hac re pertinebat, perficeret. Quod archiepiſcopus libenter perfecit, tradens ei curam animarum. Deinde juſſit abbati ROGERO, ut vice ſua in ſtatu babatis eum poneret: quod abbas ROGERUS adimplevit ad matutinas nocte feſtivitatis eccleſiæ: venerant enim tarde. Sed cum ad Primam abbas WILLELMUS veniſſet in chorum, noluit intrare in ſtatum ſuum, ſed in illum, qui juxta erat, nec ad miſſam in cathedra ſedere, nec baculum portare, nec proprium ſigillum habere uſque ad benedictionem, quam benedictionem, nec ipſe abbas unquam requiſivit, nec monachi per multum tempus: & hoc fecerunt per conſilium.

Cum vero illis placuiſſet, requiſierunt archiepiſcopum ANSELMUM, quid de hoc illi placeret: ille adjudicavit fieri, mandans per literas archiepiſcopo Rotomagenſi WILLELMO, ut Dei amore & ſuo illum honorifice benediceret. Quod ille libenter annuit, dans diem in quo benediceretur. Ventum eſt ad locum; cumque dies illuxiſſet, venerunt ad eccleſiam. Tunc quidam ex clericis privatim innotuerunt abbati, quod archiepiſcopus vellet omnino ab eo requirere profeſſionem. Quod ille, ut audivit, nimium perturbatus eſt. Qui cum vellet redire ad hoſpitium, prior dixit ei: Domine, ad vos nihil pertinet de hac re, ſed nobis: ſufferte & expectate quid nos faciemus. Statim ipſe & aliqui, qui cum illo erant, perrexerunt ad ducem ROBERTUM, & audacter introierunt ubi erat. Quos dux ut conſpexit, jucundo affamine dixit, Quid eſt? habetis neceſſe? Illi ſtatim dixerunt cauſam. Et dux ſtatim reſpondit: Per mirabilia Dei nullo modo volo, ut abbas Becci faciat profeſſionem. Mox ERNULFO cancellario, & WILLELMO de Britolio, & Willelmo filio Richardi, qui ibi præſentes tunc aderant, præcepit, ut ad archiepiſcopum feſtinanter pergerent, & ex ſua parte dicerent, ut WILLELMUM Beccenſium abbatem cum honore benediceret, ita libere ut abſque mentione profeſſionis fieret: & hoc faceret, ſi omnino amorem ſuum retinere vellet. Illi vero ſtatim perrexerunt, quo juſſi fuerant. Sed cum veniſſent ad eccleſiam, ut callidi homines expectaverunt foras, uſque dum archiepiſcopus altari aſſiſteret. Erat ſolemnitas paſſionis S. LAURENTII. Prior BALDRICUS fecit ad miſſam reveſtiri abbatem de veſtimentis Rotomagenſis eccleſiæ. ſic enim eſt conſuetudo. Ante evangelium dum decantaretur Sequentia, venerunt qui miſſi fuerant a duce ante archiepiſcopum ubi ſedebat, & dixerunt ei præceptum ſui Domini. Ille ut hoc audivit, turbatus eſt non modice, videns ſe interceptum. Sed ut ſapiens vir & religioſus ad ſe reverſus, poſtpoſita ira, executus eſt mandatum ſui

domini coram teſtibus illis, qui a duce miſſi fuerant. Benedictione finita abſque ulla controverſia, reverſi ſunt miſſi ad dominum ſuum, & monachi ad hoſpitium ſuum.

In craſtino rediit abbas ad archiepiſcopum, & locutus eſt cum eo diutius privatim: & tunc ſic juncti ſunt amore invicem, ut deinceps aliqua diſcordia nullo modo extiterit inter eos. Cumque vellet diſcedere, juſſit archiepiſcopus venerabili WILLELMO abbati Cormelienſi, qui & ipſe monachus erat Beccenſis, & cum priore Becci illuc venerat, nam ſupradictus abbas ROGERIUS ante paucos dies in Domino obierat, ut cum abbate WILLELMO Becco rediret, & ſua vice eum in proprio ſtatu poneret. In craſtino venit abbas ad ſuam eccleſiam; & tunc primum receptus eſt cum proceſſione. Venit autem nudis pedibus. ſic enim debet fieri. Finita oratione incœpit abbas Cormelienſis *Te Deum laudamus*; & tunc poſuit eum in proprio ſtatu, deinde oſculatus eſt eum, & omnis conventus poſt eum, ut erant reveſtiti. Deinde duxit eum in cameram, & fecit ei a cubiculario primario pedes lavari, & ipſa die manducavit cum fratribus in refectorio, & tabulæ fuerunt coopertæ. Hæc omnia ideo breviter annotavimus, ut cum neceſſe fuerit, ſciant qui poſt nos futuri ſunt, quomodo agi debeat.

Hic venerabilis abbas, poſtquam abbatiam ſuam XXX. annis & eo amplius ſtrenue gubernavit, humanis rebus expertus eſt: poſt cujus deceſſum omnis conventus monachorum Becci uno animo elegerunt priorem ſuum, nomine BOSONEM, quia bonus homo erat & amabilis, & maxime quia fuerat ex diſciplina venerabilis ANSELMI, & mores illius in aliquibus quam maxime imitabatur, credentes & ſperantes pium paſtorem illum fore. Nec fruſtrati ſunt a ſpe ſua. Quam electionem ipſe pro nihilo ducens, illorum deprecationem ſurda aure tranſibat, tantummodo ſtudens nimia ſollicitudine, ne aliqua negligentia intus vel foris eveniret ſub ſua cuſtodia. Ipſe agebat quod ad miniſterium ſuum pertinebat, ut infirmus homo, monachi vero quod ad eos pertinebat. Ea namque tempeſtate, regio iſta nimium exſtitit perturbata. Nam WALERANNUS comes Mellenti, & AMALRICUS comes Ebroïcenſis, & WILLELMUS CRISPINUS, & HUGO de Monte-forti, & alii quam plures contra regem HENRICUM arma moverunt, volentes eum propellere a patrio ſolo: ſed, Deo donante, illorum conatus omnino adnihilati ſunt, & in capite illorum, qui hoc conati ſunt, reverſum eſt. Pro his cauſis non modico gravamine gravata eſt Beccenſis eccleſia. Attamen monachi, ut viri cauti & prudentes, de paſtore eligendo non omiſerunt, nec diu pertranſierunt; ſed electionem, quam in priori ſuo fecerant, ut potuerunt & ratio dedit, innotuerunt regi HENRICO, & humili ſupplicatione petierunt, ut voluntati eorum daret conſenſum. Ille hoc audiens, ut ferus homo omnino renuit. Erat enim ei infenſus idem Boſo, propter quaſdam cauſas, quæ inter ipſum HENRICUM & ANSELMUM quondam extiterant. unde iſte multum adhuc cauſabatur. Monachi vero redeuntes ad eccleſiam, conventui tunc omnes communiter innotuerunt quod invenerant: ut viri edocti in ſapientia & bonitate, ad ſummum refugium, quod eſt Deus, ſe converterunt, orationibus & jejuniis aſſiduis Deum deprecantes, ut ille qui habet corda regum in manu ſua, frangeret cor illius principis ad illorum voluntatem.

Poſt paucos dies redierunt ad regem, poſtulantes ſupplici poſtulatione, ut conſentiret ad illorum electionem. Ille vero nullo modo voluit, ſed præcepit ut alium eligerent. Illi nimium triſtes effecti, cœperunt inter ſe multa dicere. Inter hæc exortæ ſunt cauſæ per quas impeditum eſt quod quidam volebant. Cumque eſſent in magna perturbatione, quidam bono corde vigens, dixit eis ut orationibus aſſidue inſtarent, credens quod ad modicum Deus eos exaudiret. Iterum ipſe qui hoc conſilium dederat, & cum eo alius frater perrexerunt ad regem, & invenerunt eum lætum & hilarem. Tunc humili voce exorare eum cœperunt, ut voluntati eorum bono animo aſſentiret. Tunc ille: Spero quod bene erit: ite modo, & Deum exorare ſtudete ut vobis conſulat, & mihi det ſalubre conſilium ſuper hac re. Poſt paucos dies venit rex obſidere Briognenſe caſtrum, quod contra eum rebellabat. Ibi venit ad eum archiepiſcopus Rotomagenſis nomine GAUFRIDUS. Rex inter cetera quæ locutus eſt ad eum, poſtulationem monachorum Becci ei innotuit, & dixit ſe velle adimplere voluntatem eorum. Cujus voluntatem multum collaudans archiepiſcopus, miſit eum rex ad prædictum cœnobium, & cum eo JOHANNEM epiſcopum Luxovienſem, & ROGERIUM filium Richardi, volens certiſſime ſcire per eos, ſi totus conventus communiter in ejus electione conſentiret, aut ſi eſſent aliqui, qui in hoc diſcordarent. Et ſi omnes in una voluntate inveniret, ex ſua parte concederet quod petebant. Ut juſſerat, ita factum eſt. Cumque hi, qui miſſi fuerant, audirent unanimem illorum voluntatem, archiepiſcopus dixit: Rex noſter benigne concedit quod bona voluntate concorditer petitis. Conventus gratanter & cum humili inclinatione gratias reddidit. Tunc archiepiſcopus converſus ad priorem dixit: Dominus noſter concedit huic conventui, quod toto deſiderio diu petierunt. Et ego tibi præcipio ea poteſtate quam ſupra hanc eccleſiam habeo, ut curam animarum illorum & corporum ſuſcipias. Ille ad hæc reſpondit: Hoc facere nullo modo poſſum, quia nimium infirmus ſum corpore, ut omnes ſcitis, & tantum onus ſuper me ponere non præſumo. Audientes hæc fratres humiliter proſtraverunt ſe in terram, petentes ne eos deſereret. Videntes hoc qui miſſi fuerant, admirati ſunt valde ſuper humilitatem illorum, & cœperunt eum nimium objurgare, quod voluntati illorum non adquieſceret. Ille e contra opponebat imbecillitatem ſuam. Tandem cum vidiſſet immutabilem fore voluntatem cunctorum, dixit: Dico vobis, quamvis coactus, quia eſt alia cauſa pro qua non poſſum obtemperare veſtris voluntatibus. Archiepiſcopus interrogat quæ ſit cauſa. Ille coram omnibus noluit innoteſcere. Tunc archiepiſcopus duxit extra capitulum in ſecretiori loco, & juſſit ut diceret. Tunc ille:

Digitized by Google

Olim cum apud domnum apoſtolicum URBANUM converſarer, promiſi ei quaſi ex fide, quod numquam laïco homini hominium facerem; & ſi dominus noſter rex hoc a me voluerit, ut ei faciam, quod nullatenus poſſum facere, timeo ne per hoc aliqua commotio oriatur in hac eccleſia; quod nullatenus volo ut fiat. Ad iſta archiepiſcopus, ut ſapiens vir, multa reſpondit. Deinde reverſi ſunt in capitulo. Tunc dixit archiepiſcopus conventui: Audivi cauſam domni prioris, pro qua ſe excuſat obedire veſtris voluntatibus; ſed, ut mihi videtur, non eſt talis pro qua debeat hoc facere. Nunc autem revertar ad dominum meum, & hi qui mecum ſunt, & dicemus ei quæque vidimus, & audivimus. Vos autem nolite ceſſare ab orationibus, quia ipſe Salvator ſic dixit: *Petite & accipietis, quærite & invenietis, pulſate & aperietur vobis. Omnis enim qui petit accipit, & qui quærit invenit, & pulſanti aperietur.* Deinde exiit de capitulo & ad regem profectus eſt. Cumque iter ageret, aperuit epiſcopo Luxovienſi, quare prior Boſo nollet obedire. Audiens hoc epiſcopus indignatus eſt nimium, & cœpit invehi verbis ſuper monachos. Quid multa? venerunt ad regem, & archiepiſcopus quæque viderat & audierat, manifeſtavit. Ad cujus verba rex nimium admiratus eſt ex una parte, videlicet humilitatem & religioſitatem fratrum, ex altera parte conſtantiam viri. Cum hoc audiſſent epiſcopus Ebroïcenſis & epiſcopus Luxovienſis, cœperunt nimium murmurare coram rege, & dicere: Nos, qui epiſcopi ſumus, facimus hominium domino noſtro, & iſte monachus dicit ſe nullo modo facere, quod omnes alii faciunt. Per hæc verba & multo amariora cum vellent animum regis ad iracundiam concitari, rex pacato animo & vultu ſereno dixit: Cauſa hæc ad me pertinet, quod mihi placuerit, erit. Hæc dicens ſurrexit, & alias ſe contulit. Ipſa die redditum eſt ſibi caſtrum cum pace, & ipſe diluculo mane ſurrexit, & contulit ſe apud ſanctam Wiburgam, propter recreationem. Interim monachi poſiti ſub dubia re, & ſcientes certo relatu, quod epiſcopus Luxovienſis & epiſcopus Ebroïcenſis vellent eis nocere; nimium timidi ad conſuetum confugium concurrerunt, & aſſiduis precibus Deum exorantes, ut illorum voluntatem, quæ ex ſe erat, ut putabant, perficere dignaretur. Quorum preces atque vota Deus non diſtulit adimplere: ſed, ut in multis jam fecerat, & facit ſua clementia. Nam poſt aliquot dies dum rex ad civitatem pergeret, obviam ei venerunt GAUFRIDUS ejuſdem civitatis archiepiſcopus, & JOHANNES epiſcopus Luxovienſis, & cœperunt ſimul equitare, unus a dextris, & alter a ſiniſtris. Cumque inter ſe confabularentur, cœperunt verbum habere, archiepiſcopus videlicet & epiſcopus de priore Becci, qui dicebat ſe nulli homini laïco facturum hominium pro ulla re, volentes regem ad hoc deducere, ut mutaret ſuam ſententiam. Verba quorum rex non diu ferens, ſed converſus ad archiepiſcopum, dixit ei: Domine archiepiſcope, ſcitote pro certo, quia iſte abbas nec mihi faciet hominium, nec vobis profeſſionem. Et archiepiſcopus e contra: Domine, quod vobis beneplacitum eſt de re veſtra facite, ut dominus: de re vero, quæ ad me proprie pertinet, inter me & ipſum bene conveniet. Rex vero e contra: Dixi vobis & adhuc dico per mortem Chriſti, quia abbas Becci nec mihi faciet hominium, nec vobis profeſſionem. ad hæc conticuerunt ambo epiſcopi, & de re alia cœperunt loqui. Poſt aliquot igitur dies, miſit rex priorem ſanctæ Mariæ de Prato Becco, mandans priori ut ad eum veniret, & ſecum adduceret ex perſonis eccleſiæ. Mandans etiam conventui ſalutem, & ut pro eo orarent, & ne ullo modo triſtes exiſterent de re tandiu protelata, quia modo paratus erat in omnibus adimplere voluntatem illorum. Prior vero hoc prius recuſavit, ſed poſt precibus fratrum victus perrexit. Qui veniens Prato, ibi remanſit. In craſtinum autem venit rex ibi, & locutus eſt privatim cum priore. Quid multa? diſceſſerunt ab invicem pacifici. Deinde juſſit monachis ut ibi remanerent, uſque dum ipſe mitteret pro eis, quia admodum impeditus erat multis negotiis. qui ita fecerunt. Poſt tertium vero diem, mandavit priorem & monachos, ut ad eum privatim venirent; & ita fecerunt, continentes ſe in una ſecretiori camera. Ut hoc rex cognovit, dimiſit a ſe omnes, archiepiſcopum vero & quemdam epiſcopum de Anglia, & duos ex optimatibus ſuis ſecum retinens. Et vocans priorem & monachos, ante ſe honorifice ſedere fecit. Deinde breviter collaudans eos de illorum perſeverantia & de illorum bonitate, quam in eos ſperabat, tradidit abbatiam priori, per quamdam donationem ſine mentione hominii. Hoc videns archiepiſcopus & ceteri, qui ibi erant, admirati ſunt valde bonitatem regis erga eccleſiam Beccenſem. Deinde requiſitus rex a monachis quis poneret abbatem in proprio ſtatu, vocavit epiſcopum Sagienſem, & juſſit ut cum abbate & monachis iret Beccum, & eum honorifice poneret in proprio ſtatu. Audiens hoc archiepiſcopus dixit regi: Quia video bonam voluntatem veſtram erga eccleſiam Beccenſem, ego ipſe pergam & mittam eum in proprio ſtatu. Audiens hæc rex & collaudans hoc factum, juſſit ut ita ageret.

Ad pentecoſten, qui prope erat, venit archiepiſcopus Beccum; & in ipſo die feſtivitatis, reveſtitis omnibus, ut dies requirit, ad tertiam ipſe archiepiſcopus, ut erat reveſtitus, poſuit abbatem in ſuo ſtatu, dum hebdomadarius incœpit hymnum, *Veni creator Spiritus.* Ad quam horam ibi fuit, & non amplius uſque ad benedictionem. Archiepiſcopus ipſa die fecit ſermonem ad populum, & miſſam celebravit. In craſtinum ſummo mane antequam proficiſceretur, juſſit ut in ſequenti ſabbato veniret Rotomago; quia in ſequenti die dominica vellet eum benedicere. Factum eſt ut juſſerat. Sed antequam ad eccleſiam pergerent, perrexerunt ad regem: quos ut vidit, læto affamine vocavit eos & dixit: Habetis neceſſe? Illi dixerunt cauſam pro qua venerant. Rex cognoſcens cauſam, vocavit ROBERTUM de ſigillo & alium clericum & miſit ad eos archiepiſcopum, mandans & præcipiens per amorem quem erga ipſum habebat, ut abbatem Becci honorifice ſuſciperet, & abbatem conſecraret ſine

Digitized by Google

ulla mentione profeſſionis, & adjunxit: Ita faciat, ſi vult retinere ſuum erga me amorem. Archiepiſcopus ut mandatum regis percepit, ſicut ſapiens vir, nihil contradixit, ſed per omnia adimplevit. Ventum eſt ad miſſam. Archiepiſcopus abbatem honorifice fecit reveſtiri ornamentis Rotomagenſis eccleſiæ, & ante ſe fecit ſedere uſque ad evangelium. Ventum eſt ad benedictionem. Tunc archiepiſcopus ad abbatem: Quamvis non ſit neceſſe, mi domne, ut te interrogem, ſicuti mos eſt alios interrogare & diſcutere; tamen ne conſuetudo eccleſiæ relinquatur, breviter quæro, ſi vis ſubjectus & obediens eſſe huic ſanctæ Rotomagenſi eccleſiæ, & eis qui ei præſunt? Abbas reſpondit, Volo; & archiepiſcopus, Deo gratias. Deinde incœpit *Veni creator Spiritus*. Hoc ordine fuit benedictus.

Poſt miſſam invitavit eum archiepiſcopus ad prandium ſuum. Circa veſperam vero redierunt ad regem, gratias agentes pro omnibus bonis, quæ per eum contigerant in hoc negotio. Quas grates rex libenter accepit, collaudans nimium illorum prudentiam & religioſitatem. Deinde admonuit eos, ut laïcus homo, ut ordinem ſuum diſtricte ſervare ſtuderent, & ne hoſpitalitatem, quæ magnum eis nomen acquiſierat, relinquerent, dicens inter cetera abbati verbum dignum memoriæ: Tu eſto intus abbas in ordine tuo, & ego ero abbas in rebus exterioribus. Nam, in quantum potero, deinceps ero proficuus eccleſiæ veſtræ, tantum ut de vobis bona audiam, ſicut hactenus audivi. Quibus dictis dimiſit eum cum gaudio.

In craſtino venit abbas Beccum, & receptus eſt cum magno gaudio, ut dignitas Beccenſis eccleſiæ exigit, ut ſupra jam diximus. Rex autem deinceps nimium eum dilexit, intelligens in eum puram bonitatem, quam plurimum etiam ſapientem. Quapropter ſuper omnes perſonas regni ſui eum honoravit. Abbas e contra dulciter eum dilexit, & aſſiduis orationibus eum commendabat Deo & ſuæ eccleſiæ. Quam eccleſiam pie & ſancte gubernavit per XIII. annos & XXII. dies. Fuit enim ſapiens homo, magnique conſilii, prudens & providus in omni actione ſua, optime litteratus, benignus & munificus, caritate plenus, animo & corpore caſtiſſimus, patientiſſimus, mente, verbo, actu tranquilliſſimus, habens ſemper cor ſuum ſub moderamine diſcretionis, & ſuper multos alios homines noſtri temporis monachos ſuos regens paterna diſciplina, & eos diligens & fovens materno affectu. Quapropter quod de Joſeph legitur, de eo dici veraciter poteſt, quia Deus erat cum illo, & ideo in cunctis proſpere agebat. Tranſiit autem e mundo media nocte feſtivitatis ſancti Johannis-Baptiſtæ poſt multas ſufferentias & paſſiones ſui corporis, anima cujus ſit cum anima domni & magiſtri ſui ANSELMI, ubi vivit immortaliter, videt Deum perenniter, lætatur inſatiabiliter, perfruitur ipſe perpetua beatitudine immarceſſibiliter. Amen.

XIII.

Privilegium Gregorii papæ de monaſterio S. Benedicti. Ad lib. 65. n. 85.

Ex archivo Cluniacenſi.

GRegorius epiſcopus ſervus ſervorum Dei, Hugoni venerabili abbati Cluniacenſis monaſterii, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum. Suſcepti nos officii cura compellit venerabilibus locis, & præcipue his quæ proprii juris ſunt ſanctæ Romanæ eccleſiæ, talem noſtræ diſpenſationis adhibere diligentiam, ut in illis ea maxime apoſtolicis privilegiis & memorabili auctoritate firmentur, quæ ad ſacræ eruditionis ſtudium, & ad religioſæ vitæ propoſitum, & diuturnam ſpiritalis gratiæ ædificationem potiſſimum valere noſcuntur. Quapropter de ſpiritali gubernatione & ſtatu monaſterii ſancti Benedicti conſiſtentis inter littora Padi & Larionis fluminum, hujuſmodi inſtituta ſancire & confirmare dignum duximus, ut noſtra, quam ſemel impendimus, ſemper cum Dei adjutorio ſollicitudo vigilet, & ſicut in illo auctorum, a quibus conſtructum & Deo oblatum eſt, omni tempore devotio, fides vivit & pietas, ita ad commune ipſorum ac noſtræ devotionis meritum noſtra ibidem providentia, Deo diſponente, vivat ac operetur auctoritas. Namque monaſterium illud a Thedaldo illuſtri viro patre marchionis Bonifacii conſtitutum eſt, traditum vero, & in proprium jus collatum beato Petro & ejus apoſtolicæ ſedi, ſicut & aliqua alia monaſteria tempore noſtri pontificatus a Mathilde filia ejuſdem marchionis Bonifacii quondam decreta & corroborata conſtitutione, ſicut etiam in aliis, quæ ad communionem & confirmationem ejuſdem loci fecimus, habetur privilegiis, ut inde per ſingulos annos beato Petro & ejus apoſtolicæ ſedi, in præſentia Romani pontificis, aut ejus archilegati, Romæ aut ubi ipſe juſſerit, octo diebus ante vel poſt kal. Maii, id eſt Romanæ, uncia auri impenſioni reddatur. Verum quia tu, dilectiſſime frater & abbas venerande, ad regendum illud idem monaſterium de congregatione Cluniacenſis monaſterii, cui, Deo auctore, præeſſe dinoſceris, fratrem Widonem nobis donaſti virum religioſum & prudenter edoctum, qui ibidem ſacræ religionis formam atque doctrinam ſecundum regulam ſancti Benedicti & veſtræ converſationis conſuetudinem edoceret, &, Deo auxiliante, inſtitueret, ne hujus ædificationis veſtigia in poſterum deleantur, aut tui, frater, ſpiritualis germinis fructus per ſubrogationem alicujus extraneæ converſationis & infœcundæ ſupplantationis, aliquo deinceps tempore deficiat, vel occaſione depereat; curam illius loci tibi tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum in noſtra vice committimus, ut in ejus gubernatione atque cuſtodia noſtræ ſollicitudinis, tu, omneſque ſucceſſores tui & poteſtatem habeant, & ſtudium procurationis impendant. Decernimus etiam ut, obeunte ibi abbate, veſtra ſemper provideat diligentia, quatenus idonea & huic officio digna in loco regiminis ſecundum regulam S. Benedicti perſona ſubrogetur, & quidquid in

Digitized by Google

in monaſterio ad augmentum & obſervationem monaſticæ religionis inſtitui vel emendari oportuerit, veſtro ſemper magiſterio & diſpenſatione adminiſtretur, ſalva quidem in omnibus authoritate ſedis apoſtolicæ, cujus juris locus ille eſſe dignoſcitur, & ceteris quæ de conſecratione abbatis & fratrum monaſterii, nec non & aliorum ad id pertinentium, ſeu de redditione cenſus, poſtremo de omni ſtatu ejus in privilegiis pro ſua ſtabilitate & ſpeciali munitione ſibi conceſſis decreta ac ſtatuta firmavimus.

XIV.

Ad lib. 65. n. 96.

Statutum Geraldi abbatis & conventus Silvæ-majoris in gratiam Willelmi-Guidonis Aquitaniæ ducis.

Ex archivo Silvæ majoris.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Notum fieri volumus cunctis ſanctæ eccleſiæ fidelibus, tam poſteris quam præſentibus, quod domnus Willelmus venerabilis Aquitaniæ dux, quidquid habebat in territorio, quod Silva-major appellatur, ſanctæ Mariæ tradidit, atque omni libertate donavit. Ego itaque Geraldus, providentia Dei abbas primus, cum omni fratrum collegio decrevimus, decretumque in congregatione ſtatuimus, ut pro hoc aliiſque beneficiis, quæ plurima erga nos operatur, in noſtra ſemper orationis memoria habeatur, quatenus a Chriſto remunerationem mereatur. Hoc quoque conſtituimus, ut pro eo ſingulis hebdomadis ſpecialis miſſa canatur, atque quanta ſingulis fratribus, tanta ei quotidie decernatur præbenda pro eo pauperibus eroganda. Quod ita definitum eſt, ut ſicut hoc in vita ipſius agitur, non minori ſtudio poſt mortem, quamdiu ſteterit eccleſia, agatur. Neceſſarium ergo duximus, ut hoc memoriæ chartiſque mandetur, ne futurorum negligentia privetur. Scriptæ ſunt itaque duæ ſimiles chartulæ, ut præfatus dux habeat unam, altera vero ſit apud eccleſiam. Quod ſi forte quiſquam huic decreto contraire præſumpſerit, anathematis periculo reus erit, donec ſatisfactione obedierit. Ad confirmandum ergo hujus rei teſtimonium ſubſcripſimus nomina eorum, qui huic decreto interfuerunt. S. Roberti de Burgundia. S. Willelmi Elyæ Burdegalenſis. S. Petri vicecomitis de Caſtellione. S. Amaneuri de Marcha. S. Rodulphi de ſancto Eligio.

XV.

Ad lib. 66. n. 26.

Hugonis Dienſis decretum de conſuetudinibus Breonenſis comitis pro Dervenſi monaſterio.

Ex chartario Dervenſi.

HUgo Dienſis, Dei gratia legatus ſedis apoſtolicæ, omnibus tam præſentibus quam futuris filiis ſanctæ eccleſiæ. Quoniam juxta divinum præſagium, ubi abundavit iniquitas, refrigeſcet charitas multorum, quibuſdam eccleſiarum Dei proviſoribus, malorum incurſantium torturis exigentibus, minus curæ paſtoralis regimen procurantibus, utilitati multorum conſulentes, apud Meldenſem Galliæ urbem concilium tenere decrevimus, ubi a Tebaudo comite palatino, magno & magnifico viro, rogati ſumus, uti pro injuſtitiis & inlicitis exactionibus, quas comes Breonenſis violenter faciebat in abbatia monaſterii Dervenſis, quod eſt conſtructum in honore beatorum apoſtolorum Petri & Pauli, ſanctique Bercharii martyris atque abbatis, excommunicaremus, videlicet ut nec ipſe, nec aliquis heredum ejus poſt eum aliquam violentiam eidem eccleſiæ inferret, nichil ab hominibus ſupradictorum ſanctorum injuſta dominatione eriperet, nihil præter conſtitutas conſuetudines acciperet, quas ſupramemoratus comes Tebaudus ſibi quamquam injuſte denominaſſet: ita tamen ut his contentus, ab injuſtis & ſuperfluis exactionibus omnino abſtineret. Nam, ut ipſe comes Tebaudus nobis dicebat, has denominaverat conſuetudines, quæ ipſi comiti Breonenſi certis temporibus anni perſolverentur, id eſt carroperum, freſcennas, opus caſtelli, conventum generale ſemel in anno, tamen menſurate, & ut loco eidem videretur poſſibile eſſe. Verumtamen prius ex decreto primatum ſuorum ſacramento eum conſtrinxerat, quod videlicet præter conſuetudines denominatas, nihil omnino tam ipſe quam heredes ejus acciperent in abbatia. Ille etiam promiſerat, &, ut dictum eſt, ſe ſervaturum juramento firmaverat. Itaque tam ipſe comes Tebaudus, quam fratres ejuſdem cœnobii qui aderant, precabantur, quatinus hanc conventionem per manum noſtram, ac totius ſancti concilii ſub anathemate confirmaremus. Nos autem communi decreto totius concilii, rogatu etiam domni Hugonis epiſcopi Trecenſis, quoniam parrocchianus ejus erat comes Breonenſis, & ab eodem epiſcopi teſtimonio confirmato audieramus veritatem præſentis negotii, perpetuo confirmavimus ſub diſtrictione hujus anathematis. Auctoritate Dei omnipotentis, & beatorum apoſtolorum Petri & Pauli excommunicamus, & a liminibus ſanctæ matris eccleſiæ ſeparamus & removemus, æterna quoque damnatione percutimus & damnamus eum quicumque ex heredibus comitis Teobaudi, ſeu comitis Breonenſis Walteri, hujus decreti infregerit ſtatutum, niſi reſipiſcens, & eidem eccleſiæ ſatisfaciens, dignæ pœnitentiæ geſſerit fructum, & tantæ tortitudinis non reiteraverit malefactum.

S. Hugonis Dienſis epiſcopi.
S. Amati vicarii papæ Gregorii.
S. Richardi archiepiſcopi Bituricenſis.
S. Hugonis Trecenſis epiſcopi.
S. Rogeri Cathalaunenſis epiſcopi.
S. Rorici Ambianenſis epiſcopi.
S. Hugonis Grannopolitani epiſcopi.
S. Hugonis Lingonenſis epiſcopi.
S. Hugonis Nivernenſis epiſcopi.
S. Haganonis Auguſtidunenſis epiſcopi.
S. Arnulfi Sueſſionenſis epiſcopi.
S. Landrici Matiſconenſis epiſcopi.
S. Tebaudi comitis.
S. Alaïdis uxoris ejus.
S. Odonis filii ejus.

Actum Meldis civitate in concilio publico, ubi multitudo ſacerdotum, juſſu Gregorii papæ, qui & Hildebrandus dictus eſt, convenerant.

XVI.

Ad lib. 66. n. 16

Ex eodem chartario.

Charta Guarini comitis pro eodem monaſterio.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis. Omnibus ſanctæ catholicæ eccleſiæ filiis, præſentibus atque futuris, notiſſimum volo fieri ego Guarinus dictus comes Roſnacenſis territorii, quod propter gratiam ejuſdem honoris tranſitorii dum eſſem filius ſæculi, cogitavi ut in alimoniam filiorum Dei, qui pro peccatis meis & totius populi creduntur orare pietatem Domini, donarem partem allodii mei, & illud quod habebam in eccleſia ſanctæ Margaritæ, Deo & ſancto Petro Cluniacenſis cœnobii. quod præcogitatum, Domino volente, perfeci, conſtitutis inibi fratribus, qui ſub præpoſito regulari Deo deſervirent & ſanctæ Virgini: ſed altare & quartam partem ipſius eccleſiæ tunc temporis poſſidebant fratres Dervenſis monaſterii, ubi honorifice requieſcit corpus venerabilis Bercharii. Ut ergo prædictam eccleſiam ex integro haberent Cluniacenſes monachi, conſilio habito cum domno apoſtolico, Hildebranno nomine, in papatu autem dicto Gregorio, ut morerer mundo, & viverem Deo, in remiſſionem omnium delictorum, & ad ſalutem anteceſſorum meorum, cum benedictione apoſtolica, & cum licentia epiſcopi mei, donni Hugonis Trecaſſini, & cum favore Teodebaldi comitis palatini, cum laude etiam propinquorum meorum, dedi me cum alodiis meis, principibus apoſtolorum Petro & Paulo, venerabili quoque Berchario, in præſentia donni abbatis Brunonis, & monachorum fideliumque ſuorum. Itaque jam dictus abbas & monachi annuerunt Cluniacenſibus altare & quartam partem ſupra memoratæ eccleſiæ, acceptis ſibi alodiis, quæ erant liberæ conditionis, & abſque jugo ullius advocationis, ſine alicujus judiciaria poteſtate, ſine banno, ad poſtremum ſine aliqua redhibutione omnis hominis. Hæc igitur ſunt alodia, quæ tradidi Deo & ſanctis apoſtolis Petro & Paulo, beato quoque martyri Berchario, monachiſque ſuis perpetualiter habenda, Roſerias, Muceïum, Junchereium cum appenditiis ſuis, videlicet ſervis & ancillis, terris cultis & incultis, ſilvis, pratis, aquis, aquarumque decurſibus. Ut autem hoc meum donum eidem eccleſiæ & fratribus inibi Deo ſervientibus perpetuo habendum remaneat, & ut nullius calumniatoris injuſta invaſione reſcindi valeat, donnum Hugonem Lugdunenſem archiepiſcopum & apoſtolicæ ſedis legatum, ex præcepto jam dicti donni apoſtolici Gregorii rogavi, ut facta excommunicatione hanc chartam confirmaret, ſub teſtimonio & laude omnium epiſcoporum, abbatum, & ceterorum Dei fidelium concilio Meldenſi adſiſtentium. Ipſe vero libentiſſime annuens petitioni meæ adſenſum præbuit, & communi decreto totius ſancti concilii, ut petieram confirmavit ſub diſtrictione hujus anathematis. Auctoritate Dei omnipotentis & beatorum apoſtolorum Petri & Pauli excommunicamus & a liminibus matris eccleſiæ ſeparamus & removemus, æterna quoque damnatione percutimus & dampnamus eos quicumque de rebus ſupradictorum alodiorum comitis Guarini aliquam fraudem vel injuſtitiam fecerint eccleſiæ Dervenſis monaſterii, niſi reſipiſcentes, & eidem eccleſiæ ſatisfacientes dignum pœnitentiæ fructum egerint.

Nomina teſtium qui ſua ſigna ſubſcripſerunt.

S. Hugonis Dienſis epiſcopi.
S. Amati vicarii papæ Gregorii.
S. Richardi archiepiſcopi Bituricenſis.
S. Hugonis Trecaſſini epiſcopi.
S. Rogeri Cathalaunenſis epiſcopi.
S. Rorici Ambianenſis epiſcopi.
S. Hugonis Grannopolitani epiſcopi.
S. Hugonis Lingonenſis epiſcopi.
S. Haganonis Auguſtidunenſis epiſcopi.
S. Hugonis Nivernenſis epiſcopi.
S. Arnulfi Sueſſionenſis epiſcopi.
S. Landrici Matiſconenſis epiſcopi.
Comes etiam Tebaldus & uxor ejus, Alaïdis nomine, & Odo filius ejus laudaverunt, & ſua ſigna fecerunt.
S. Tebaudi comitis.
S. Alaïdis uxoris ejus.
S. Odonis filii ejus.

XVII.

Dervenſium pactio cum Goffrido Junvillæ domino de conſuetudinibus terræ Bleſenſis.

Ad lib. 66. n. 16.

Ex chartario Dervenſ.

EGo Dudo gratia Dei Dervenſis eccleſiæ abbas cum ſibi creditis, ad notitiam tam præſentium quam futurorum mandamus proclamationem, quam ad magnanimum comitem Teobaldum de Goſfrido, Junvillæ domino, multis injuriis coacti fecimus. Qui Goffridus nomen advocati & defenſoris terræ noſtræ Bleſenſis habebat, cui multas tortitudines verſa vice inferebat, unde monitus ab ipſo comite, ut omnem juſtitiam pro his tortitudinibus exhiberet nobis in præſentia ſui apud civitatem Meldis, & die conſtituto exhibendæ juſtitiæ ipſo comite, gratia captionis filii ſui Stephani carcerali cuſtodiæ a rege Francorum mancipati, vehementer occupato, inde reverſus, hæſitanſque ne pari proclamatione iterum monitus acrius argueretur, per domnum Hugonem primicerium, & per alios fideles noſtræ eccleſiæ, promiſit ſe a rapinis & injuſtitiis abſtinere, & eas ſolas conſuetudines accipere, quas quondam avus ſuus Stephanus cum laude abbatis & monachorum viſus eſt accepiſſe. Quæ conſuetudines hoc modo recognitæ & diffinitæ ſunt. In duabus poteſtatibus, quas ibi poſſidemus, id eſt Villa, & Donno-Martino in menſe Maio quadraginta arietes accipiet; id eſt in una quaque poteſtate viginti, quos noſtri miniſteriales colligentes, ad caſtellum deducent. Pari ratione totidem porcorum freſcengias in feſto ſancti Andreæ accipiet. Carropera ſic accipiet, ut mane progredientes cum carris & animalibus ſuis ad veſperum revertantur. Hoc autem ſemel in anno fiet. Similiter de opere caſtelli miniſteriales noſtri ordinabunt, ut quando non potuerit quilibet hominum noſtrorum ſolus operarium ſolvere, duos

vel tres, vel etiam quatuor de pauperioribus ſimul adſocient, qui operarium integra ſeptimana perſolvant. Servitia prandiorum vel hoſpitiorum, quas receptiones vocant, ter per annum in unaquaque poteſtate accipiet, id eſt ſimul ſex, non tamen ut pro oppreſſione hominum multitudinem ſecum adducat, ſed ſimpliciter ſicut ei tranſire contigerit. A clericis noſtris & equitibus, quos caſatos vocant, & ſervientibus indominicatis, id eſt bubulcis & porcariis, vacariis, vinitoribus, furnariis; neque de prædictis conſuetudinibus, neque de aliis rebus quicquam omnino accipiet. Si quid ei ab hominibus noſtris in eadem advocatione degentibus forſactum fuerit, ipſe vel præpoſitus ſuus advocationem faciet ad villicum ſancti Petri, vel ad præpoſitum, vel ad abbatem. Si ab eis juſtitiam non impetraverit, tunc demum ſicut advocatus juſtitiam ſibi legalem accipiet. Hæc omnia, ſicut præſcriptum eſt, prædictus Goſfredus publice recognovit & laudavit, & acceptis a nobis centum viginti libris denariorum, ultroneus & ſpontaneus ſuper reliquias ſanctorum ſe ita obſervaturum juravit, & præpoſitum ſuum, nomine Burdinum, id jurare fecit; & quotienſcumque præpoſiti ſubſtituerentur, ſimiliter eos id ipſum juraturos infra dies quindecim in eodem firmavit. Obſides etiam de ſuis liberis hominibus per ſacramentum nobis contradidit, Hilduinum, Jocelmum de Scoth, Hugonem Album, Amalricum fratrem ejus, Boſonem de Panceio, Boſonem de Bracheio, Haibertum filium Rogeri, Achardum filium Dodonis, Fredericum filium Scieti, Brunellum de Maiſnix. Hos ea ratione contradidit, ut quotiens aliquis ex eis decederet, vel heredem ipſius, vel æqualis valentiæ hominem in obſidatu reponeret. Hi omnes juraverunt, quod hæc, quæ prædicta ſunt, obſervari facerent, & ſi quid a donno Goffrido, vel præpoſitis ſuis forfactum foret, & per ipſos obſides id emendare nollet, ipſi dampnum infra dies quadraginta ex quo conventi eſſent a nobis, de ſuo reſtaurarent, & deinceps ſi fractura accideret, totiens ſimili ratione emendationem facerent.

XVIII.

Ad lib. 66. n. 26.

Vualteri Meldenſis epiſcopi donum duorum altarium factum monaſterio de cella Brienſi.

QUantum intellectus mentis noſtræ poteſt animo ſagaci penſare, atque ſolerter indagatione perpendere, nihil amplius valet in hujus ſæculi luce de gaudiis fugitivis lucrari, quam quod de rebus ſuis locis venerabilibus in alimoniis videtur quis impendere. Sacrorum etenim aſſertionibus eloquiorum evidenter cunctis fidelium cultoribus datur intelligi, eorum eloquiis roborari ac ſtipendiis eccleſiam munerari, quatinus orante eleemoſyna ad Dominum, deleantur maculæ peccatorum. Oportet itaque unumquemque, priuſquam ſubitanea tranſpoſitio eveniat, pro ſalute animæ vigilare, & dum proprio libertatis jure quis ſubſiſtit, vitam æternam ſibi mercari. Igitur ego Walterius ſanctæ matris Meldenſis eccleſiæ præſul, dono fratribus cœnobii Lacellenſis, quod ſacratum eſt ſub honore apoſtolorum principis, duo altaria; unum ſub abbatiali nomine, quod eſt in villa quæ Lacella dicitur: alterum ad ejuſdem abbatiæ ſupplementum, quod in villa eſt quæ vulgo Wairat nuncupatur; & ne quis, quod abſit, hæc altaria auferre elaboret a loco, hanc chartulam, multis adſtantibus, manu propria corroboro, eo videlicet tenore, ut epiſcopis tam ſucceſſoribus meis, quam mihi, parere non differant abbas & & monachi. Ceterum ſanctam ſynodum cuſtodiant, & epiſcopum, ſi per illos habuerit tranſitum, competenti honore excipiant. Taliter præſul Bernerius, vir religioſus, adhuc vivens facere diſpoſuit, ſed, morte præventus, adimplere nequivit. Actum eſt Meldis hoc IIII. calend. Aprilis, annis ab incarnatione Domini MXLV. regnante rege Francorum Henrico, anno regni ſui XVI. S. Walteri pontificis. S. Jothelini archidiaconi. S. Giraldi archidiaconi. S. Hugonis decani. S. Bernardi exodiarii. S. Rozonis diaconi. S. Ivonis ſubdiaconi. S. Otlandi præpoſiti. S. Lamberti militis. S. Hugonis nigri. S. Hilduini †. Pax ſit cuſtodientibus eam.

XIX.

Charta donationis abbatiæ de cella Brienſi.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis.

Si in temporalibus & tranſitoriis quæ miniſtrorum incuria negligenter tractata ſunt, mutatis officialibus ut corrigantur, cura diligenter adhibetur; quanto diligentius & attentius in his quæ ſpiritualia ſunt, in his profecto quæ non tantum ad corporum ſuſtentationem, verum etiam ad animarum profectum & ad futuram proficiunt beatitudinem, ſi ignavia adminiſtrantium neglectui data ſunt; ut emendentur, mutatis malis miniſtratoribus, invigilandum ſit, res ipſa manifeſtat. præſertim cum illis corruptibilis & tranſiens, iſtis vero fructus adquiritur indeficiens. Hujuſmodi conſideratione ad rem reducti, ego Ebalus ac frater meus Andreas cum cognato noſtro Hugone comite de Domno-Martino, & cum uxoribus noſtris Sibilla, Adelaïde, & Roes, & cum aliis amicis noſtris habito conſilio ſuper quadam abbatiola noſtra, quæ Cella nuncupatur, jam pridem totius religionis rectitudine deſtituta, & pene ad nihilum temporalis ſubſtantiæ redacta, ut eam S. Martino Majoris-monaſterii & monachis ſuis daremus, divina nobis inſpiravit providentia. Per collata enim nobis beneficia, quamvis parva, experti ſumus quid religionis, quid ſanctitatis ſit in iſtis, quæ voluntas ædificandi, quale ingenium loca deſtructa reſtaurandi. Fuit nempe hæc, quam diximus, cella a prædeceſſoribus noſtris in alodio ipſorum fundata, ut regularis diſciplinæ jugis exercitatio inibidem ad honorem & laudem Dei celebraretur, beneficiis quam pluribus conſtructa & adulta. Sed quoniam illic refriguit caritas, neceſſe fuit ut multorum abundaret iniquitas: abundante autem iniquitate, defecit etiam commodum temporale. Nos vero hæc conſiderantes, ordinem videlicet adnihilari, & eccleſiæ facultates negligentia inhabitantium omnino periclitari,

Digitized by Google

& quoniam præceperat domnus Hugo Romanus legatus in Meldenſi concilio, ut abbatiæ decem monachorum & infra, aut Cluniaco, aut Majori-monaſterio ſubderentur; multo precatu accerſito Majoris-monaſterii abbate Bartholomæo cum fratribus quot ſibi placuit, ut eam recipere dignaretur, quamvis reniteretur & ammonitioni ſuorum vix faverit, tandem obtinuimus. Et licet domnus Hugo comes ex noſtra parte & ſua donum hoc apud Cellam feciſſet, & locum omnem & ſubſtantiam loci jam domno abbati tradidiſſet, & omnes caſati loci liberi & ſervi fidelitatem ei feciſſent; placuit tamen eidem domno abbati uſque ad Novum-caſtrum noſtram adire præſentiam, ut confirmatio doni ſupradicti majori corroboraretur auctoritate. Quo ſuſcepto a nobis honorifice, & impenſa ei quam debuimus humana benignitate, recapitulando & iterando donum, quod per domnum Hugonem comitem aſſenſu noſtro jam factum fuerat, ex integro dedimus ego Ebalus, & frater meus Andreas, & uxor mea Sibilla ſancto Martino & domno Bartholomæo abbati & monachis Majoris-monaſterii, tam præſentibus quam futuris, Cellam nominatim de Briaco cum omnibus appendiciis ſuis abſque ullo retinaculo, ut in ea poſſit abbas qualemcumque providere priorem, mittere & mutare ad conſilium capituli Majoris-monaſterii, tamquam in aliis cellis ſuis. Et quia donum de Rameruco in præſentia domni abbatis nondum feceramus, ſimiliter hic confirmando iteravimus. His ita peractis donaverunt nos cariore pignore, recipiendo in conſortio fraternitatis ſuæ, ut deinceps participes ſimus tam beneficii eleemoſynarum quam & orationum Majoris-monaſterii omni tempore, & anniverſarium patris mei Hilduini & matris meæ Adelaïdis & Hugonis fratris mei quotannis apud Majus-monaſterium, & noſtrûm omnium qui dedimus, in æterna memoria habeatur. Interfuerunt huic dono de monachis, Giſlebertus camerarius, Bernardus de S. Venantio, Drogo bajulus domni abbatis, Andreas de Gomecio, Supplicius de Ventilaio, Guillelmus de Roccio, Anſellus monachus de S. Berchario. De clericis, Manaſſes Remenſis præpoſitus, avunculus Ebali comitis. Rodulfus-viridis. Fulco de Alterio Remenſes canonici. De laïcis Ebalus Milvus. Albericus frater Widonis. Milo filius Ertaldi. Dudo dapifer. Evrardus Dei amicus. Milo filius Benonis. Falco filius Hecelini præpoſiti. Giraldus parvus, Giraldus vir Herſendis. Ogerius præpoſitus. Hilbertus de Bovoniſcurte. Giraldus filius Girelli. Gualterius filius Hilduini. Gualterius frater Iterii. Rodulfus filius Rolandi de S. Suſanna. De famulis domni abbatis, Ebalus de Turone. Frogerius Durandus. Stabularius Agaſo. Girardus de Ventilaio. Renerius Vaſtinus. Odo celerarius. Engelricus filius Anſegiſi. Iſembardus clericus. Liardus camerarius. Benedictus Bucca-bruna. Gualterius.

Facta ſunt hæc aſſenſu & conſilio domni Tetbaldi comitis & uxoris ſuæ Adelaïdis & filiorum ejus Stephani comitis & Odonis, unde ſunt teſtes Euſtachius vicedominus de Catalaune. Dudo dapifer. Bonidonius capellanarius comitiſſæ. Milo filius Freherii. Hubaldus de Charmiſiaco. Girardus præpoſitus. Gilduinus vicecomes de Bleſis. Manaſſes de Baſilicis. Milo medicus & Rainardus filius Remigii Remenſis canonici.

Dominicæ incarnationis anno M LXXXII. indictione V. regnante rege Philippo anno XXIII. epiſcopatus Roberti Meldenſis epiſcopi primo facta ſunt hæc, auxiliante Domino.

XX.

Charta de cella Brienſi, de eccleſiis S. Nicolai de Ruceio & de Rameruco, qualiter Majori-monaſterio ſubjectæ fuerint.

SI prædia noſtra vel quaſlibet terrenas poſſeſſiones, cum eas deteriorari per negligentiam procuratorum & annullari videmus, quantum poſſumus reſtaurare ſatagimus, & in priſtinum ſtatum, correctis vel mutatis procuratoribus, revocare; quanto magis cum loca Deo ſacrata & Dei ſervitio mancipata, per malos habitatores peſſumdari, & ipſos habitatores, qui per habitum & tonſuram ſæculi actibus ſe renuntiaſſe profitentur, ſæculariter vivere, & non Deo, ſed voluntatibus ſuis & voluptatibus deſervire videntur, videmus; totis viribus ſatagere debemus, quatenus & ipſa loca in melius reparentur, & in eis ſervitus Dei cum omni honore, ut dignum eſt, celebretur. Hac conſideratione permoti ego Ebalus comes de Rameruco, & domnus Hugo de Domno-Martino, cum haberemus locum quemdam qui Cella nominatur, in quo patres mei, qui illum conſtruxerunt, monachos ad ſerviendum Deo eſſe conſtituerunt; & videremus eos non regulariter, ſed ſæculariter vivere, & voluptatibus potius ſuis quam Deo ſervire, utpote qui in tantum mali proruerant, ut proprietatis vitium jam quaſi licitum uſu & conſuetudine haberent & pro nihilo computarent; & plura alia quæ & dicere pudet, & audire turpe eſt, & commemorare longum eſt, nec poſſent a pravitatibus ſuis revocari ac corrigi, pro abbate, qui eis præerat, ſed non proderat; immo nec præerat, nec proderat; quia illos nec regebat nec corrigebat, miſerabiliterque ſe ipſos & res eccleſiæ quaſi certatim peſſumdarent. Super his ergo malis nos diu multumque dolentes, & qualiter eis finem daremus diutiſſime pertractantes; tandem, reperto ſalubri conſilio, dedimus locum illum abbati & monachis ſancti Martini Majoris-monaſterii, & de jure noſtro in jus illorum tranſpoſuimus, ita ut præfati monaſterii, ſcilicet ſancti Martini abbas, prout voluerit, locum illum tamquam unam de cellis ſuis regat & ordinet, & quantos ſibi placuerit & loci facultatem poſſe ferre viderit, tantos illic ad ſerviendum Deo fratres conſtituat. Fecimus autem hoc per conſilium & aſſenſum domini noſtri comitis Tetbaudi & uxoris ejus dominæ noſtræ A. qui ambo hoc conceſſerant apud Caſtellionem coram abbate præfati monaſterii venerabili Bartholomæo, in domo in qua ipſe hoſpitabatur, qui illuc propter hanc cauſam venerat. Ibi & ego affui, & coram ipſis donationem confirmavi. In craſtino quoque ipſe comes & filius ejus comes Stephanus hoc idem auctoraverunt, multis præſentibus, in porticu domus, quæ eſt ante eccleſiam ipſius caſtelli, via

interpoſita. Et licet domnus Hugo comes ex noſtra parte & ſua donum hoc apud Cellam feciſſet, & locum & omnem ſubſtantiam loci jam domno abbati tradidiſſet, & omnes caſati eccleſiæ liberi & ſervi fidelitatem ei feciſſent; placuit tamen eidem domno abbati, hortatu quidem noſtro, uſque ad Novum-caſtrum venire, ut donatio iſta majori firmaretur auctoritate. Ibi ego & frater meus Andreas & uxor mea Sibilla & avunculus meus domnus Manaſſes dedimus B. Martino & monachis ejus Majoris-monaſterii has tres eccleſias cum univerſis quæ ad eas pertinent, id eſt eccleſiam de Rameruco cum omnibus appenditiis ſuis, eccleſiam S. Nicolai de Roceio cum omnibus appenditiis ſuis, eccleſiam S. Petri de Cella, cum omnibus appenditiis ſuis, ac de totis his tribus præfato abbati donum fecimus, ut abbas Majoris-monaſterii pro arbitrio ſuo eas diſponere, & quemcumque priorem, vel quantos fratres in unaquaque earum ponere vel auferre voluerit, ſecundum conſilium capituli Majoris-monaſterii, in ſua libera habeat poteſtate. Notum autem omnibus eſſe volumus nos nihil dominationis vel conſuetudinis in illis eccleſiis vel in rebus earum retinuiſſe, ſed ſolutas & quietas & ab omni inquietatione omnium hominum vel dominatione vel exactione liberas præfati Majoris-monaſterii abbati & monachis conceſſiſſe, quatenus fratres qui in eis Domino ſervient, nullius hominis inquietudine ab opere Dei præpediantur; ſed in omni tranquillitate & quiete creatori noſtro famulentur, ipſumque pro animarum noſtrarum ac parentum noſtrorum ſalute ſine impedimento jugiter deprecentur, ut, quam actibus noſtris non meremur, eorum & omnium fratrum Majoris-monaſterii precibus vitam æternam, Deo propitio, conſequamur. His ita peractis, donaverunt nos domnus abbas ceterique fratres cariore pignore, videlicet recipiendo nos in conſortio fraternitatis ſuæ, ut deinceps participes ſimus tam beneficii eleemoſynarum, quam & orationum Majoris-monaſterii omni tempore, & anniverſarium patris mei Hilduini ac matris meæ Adelaïdis & Hugonis fratris mei quotannis apud Majus-monaſterium, & noſtrûm omnium, qui dedimus, in æterna memoria habeatur. Ad quod donum iſti teſtes fuerunt de monachis Giſlebertus camerarius, Bernardus de S. Venantio, Drogo bajulus domni abbatis, Andreas de Gomettio. De laïcis, Ebalus Milvus. Albricus frater Guidonis. Milo filius Artaldi. Dudo dapifer. Evrardus Dei amicus. Milo filius Benonis. Falco filius Hecelini præpoſiti. Giraudus parvus. Giraldus vir Herſendis. Ogerius præpoſitus. Hilbertus de Bovini-curte. Girardus filius Gerelli. Gualterius filius Hilduini. Gualterius frater Irerii. Rodulfus filius Rolandi de S. Suſanna. De famulis domni abbatis, Ebalus de Turone. Frogerius. Durannus Mariſcalcus. Girardus de Ventilaio. Raginerus Vaſlinus. Odo cellerarius. Ingelricus filius Anſegiſi. Iſenbardus clericus. Seardus camerarius. Benedictus Bucca-bruna. Gualterius. Ubi vero comes Tetbaldus & uxor ſua Adelaïdis, ac filii ſui Stephanus & Odo conceſſerunt hæc quæ ſupra diximus B. Martino ac monachis ſuis, iſti teſtes fuerunt. Euſtagius Catalaunenſis vicedominus. Dudo dapifer. Bonidonius capellanus. Milo filius Freerii. Hubaldus de Camilſiaco. Girardus præpoſitus. Gilduinus vicecomes de Bleſis. Manaſſes de Baſilicis. Milo Medicus. Rainaldus filius Remigii.

Acta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini milleſimo octogeſimo ſecundo, indictione v. regnante rege Philippo anno XXIII. epiſcopatus Roberti Meldenſis epiſcopi anno I.

XXI.

Roberti Meldenſis epiſcopi conceſſio cellæ Curiæ-Evroldis & Villaris.

EGo R. in Meldenſi concilio a Romano legato, nomine Hugone, Meldenſis eccleſiæ conſecratus epiſcopus, notum facio tam futuris quam præſentibus, quod in epiſcopatu noſtro quædam erat eccleſia beatorum apoſtolorum Petri & Pauli nomini dedicata, quæ abbatiæ nomen habebat, ſed per incuriam habitantium dignitatem hujus nominis amiſerat. Ordinavit igitur ſupradictum concilium, ut hujuſmodi abbatiæ cellæ fierent & cellæ nominarentur, religioſiſque monachis traderentur. Tali igitur auctoritate admonitus, cum aſſenſu & voluntate comitum Eboli ſcilicet de Ruceio & Hugonis de Domno-Martino, quorum beneficiis parentum fundata erat, monachis B. Martini Majoris-monaſterii illam conceſſi; & ut eam jure perpetuo ſicut cellam poſſiderent, aſſertione noſtrarum litterarum confirmavi. Conceſſi etiam illis duas alias eccleſias, eccleſiam videlicet de Curia-Evroldi & eccleſiam cujuſdam vici nomine Villaris, & quicquid in diœceſi noſtra fideles viri eis donaverint, & quicquid ipſi juſte acquiſierint.

XXII.

Philippi regis Francorum præceptum de auctoramento Cellæ.

IN nomine ſanctæ Trinitatis, Philippus Dei gratia Francorum rex. Noverit dilectio fidelium noſtrorum, tam præſentium quam futurorum, locum quem Cellam appellant, in terra comitis Tetbaldi prope Criciacum, monaſterium in ipſo loco cum omnibus monaſterio pertinentibus, quæ omnia Ebolus de Rociaco, & Hugo comes de Domno-Martino fratribus ſancti Martini Majoris-monaſterii largiti fuerant, idipſum annuente præfato comite Tetbaldo, & nos ipſos eidem Monaſterio-majori & fratribus ibidem Deo militantibus, rogatu & petitione domni Bartholomæi abbatis ipſius Majoris-monaſterii & ceterorum fratrum jure perpetuo conceſſiſſe, poſſidendum & habendum. Annuimus etiam & volumus, quatenus quicquid fideles animæ fratribus præfati Majoris-monaſterii largitæ vel largituræ ſunt in regno noſtro, fratres ipſi, tam præſentes quam poſteri, auctoritate noſtræ majeſtatis pari jure ubicumque locorum in perpetuum poſſideant & habeant. Et ut hoc largitionis donum & conceſſio noſtra firma & inconcuſſa permaneat, memoriale iſtud inde fieri, & noſtri nominis caractere & ſigillo præ-

ſenribus de palatio noſtro, quorum nomina ſubtitulata ſunt ſignari & corroborari præcipimus. S. Philippi Francorum regis. S. Hugonis fratris regis. S. Galeranni camerarii. S. Gervaſii. S. Tetbaldi conſtabularii. S. Adelardi buticularii. Hi teſtes interfuere Gilo de Soliaco. Hugo de caſtello Theoderici. Fratres monaſterii Archembaldus & Droco.

Actum Pariſius anno incarnati Verbi milleſimo octogeſimo ſecundo, regnante Philippo rege anno XXIII. Giſlebertus regis clericus ad vicem Goisfridi cancellarii, Pariſiorum epiſcopi, legendo ſubſcripſi.

XXIII.

Auctoramentum Johannis domini de Comburnio ſuper eccleſia de Guſguen, & de Voël & de aliis. Ad lib. 66. n. 47.

JOHANNES, dictus Dolenſis Comburnii dominus, omnibus fidelibus ſalutem in Domino. Ego futurorum notitiæ declarare decrevi, quod plurium relatione audivi & didici, ſcilicet quod MAINO filius TRHENIGETE dedit Deo & B. MARTINO Majoris-monaſterii & abbati BARTHOLOMÆO & monachis ejuſdem cœnobii apud Comburnum commorantibus eccleſiam S. MARTINI de Guguen & eccleſiam S. MARTINI de Voël cum omnibus appendiciis ſuis perpetuo jure poſſidendas. Deſcenderat enim aliquando idem venerabilis abbas in Britanniam cauſa viſitandi domos, quas habebat in Britanniæ partibus, & hoſpitandi gratia venit Comburnium. Tunc venit ad eum ſupradictus MAINO, rogans eum ut deſcenderet apud Guguen viſitare filios ſuos HAIMONEM & GAUTERIUM, qui gravi tenebantur infirmitate. Deſcendit & ſignum crucis frontibus eorum impoſuit, & ſtatim obdormierunt, & poſt ſomnum integræ ſanitati reſtituti ſunt. Quo viſo & audito, quod leproſum oſculo ſanaverat ſupradictus abbas, & aquam in vinum converterat; ſupradictus MAINO & THEENUS pater ejus ſenior ſupradictas eccleſias ei dederunt concedentibus filiis ſuis HAIMONE & GAUTERIO. Et ALANUS filius FLOANDI quidquid juris in eccleſia de GUGUEN habebat, eidem abbati conceſſit ac monachis Comburnii. Monachi vero GAUTERIUM preſbyterum ibi conſtituerunt, & BAUDRICO archiepiſcopo præſentaverunt, & in tempore ipſius GAUTERII tertiam partem decimæ de Guguen habuerunt. Hoc ego JOHANNES a pluribus audivi; quæ ſequuntur vidi, ſcilicet quod HAIMO preſbyter de Guguen in præſentia HUGONIS archiepiſcopi ſe depoſuit, & ad juriſdictionem monachorum ſupradictam eccleſiam pertinere recognovit, & de manu GUILLELMI prioris ipſe HAIMO eccleſiam recepit, & HUGONI archiepiſcopo eum prior WILLELMUS præſentavit; & HUGO hoc conceſſit, & conceſſionem ſigillo ſuo confirmavit. Necnon ſciant omnes, quod ALANUS filius JORDANI, & EUDO Spina donationes anteceſſorum ſuorum conceſſerunt de eccleſia de Guguen, & innovaverunt in præſentia HUGONIS archiepiſcopi, videntibus iſtis GUILLELMO priore, TURPINO & DURANDO monachis, magiſtro WILLELMO Sueſſionenſi, EVANO Cato, NORMANNO de Liſterio, & filio ejus GAUFREDO, PHILIPPO de Boteniguel, magiſtro HERVÆO, GAUTERIO Braſart, & multis aliis.

Dedit inſuper coram iſtis prædictis ALANUS per manus HUGONIS archiepiſcopi eccleſiam de Trunchet cum omnibus appendiciis ſuis, concedente GAUTERIO ejuſdem loci magiſtro & omnibus fratribus ejus.

XXIV.

Charta Hugonis epiſcopi Gratianopolitani, vetantis ne mulieres Cartuſiam accedant. Ad lib. 66. n. 64.

HUgo Gratianopolitanæ eccleſiæ vocatus epiſcopus, preſbyteris & laïcis in Gratianopolitano epiſcopatu commorantibus, æternam in Domino ſalutem. Quomodo fratres noſtri Cartuſiæ monachi Deo placere deſiderent, mundus quem fugiunt, & loci in quo habitant aſperitas & ſolitudo ſatis probant. quorum deſiderio, quoniam pax & quies maxime neceſſariæ ſunt, ſupra pontem, qui terminus poſſeſſionis eorum eſt, ad removenda ea quæ propoſito eorum contraria ſunt, domum ædificari conſuluimus, & præcepimus. Rogamus itaque dilectionem veſtram, & authoritate divina injungimus, ut feminæ per terram eorum nullatenus tranſeant, neque viri arma portantes. Præter ea infra terminos ipſorum poſſeſſionis, piſcationem & venationem & avium captionem, ovium vel caprarum, atque omnium domeſticorum animalium paſcua & tranſitum prohibemus. Obedientes monitis noſtris divina clementia in gratia ſua multiplicet, & in omnibus bonis quæ ibidem a ſervis Dei geruntur, vel uſque in ſæculi finem gerenda ſunt, eamdem, quam habere ipſi cupiunt, partem tribuat. Inobedientes vero divino judicio reos relinquimus, & ſæculari poteſtate puniri faciemus. Datum menſe Julii, anno M LXXXIV.

Ex archivo Cartuſiæ-majoris.

XXV.

Abbatia S. Stephani de Vallibus diœceſis Santonenſis ſubjicitur monaſterio Malliacenſi. Ad lib. 66. n. 115.

VEnerabilium virorum, imo ſanctorum Patrum authoritate ad nos uſque pervenit, ea quæ inter mortales fiunt, donationes videlicet, conventiones, conceſſiones, ſanctiones, & horum ſimilia, memoriæ litterarum debere mandari, ne quod a ſanctis & religioſis viris pro quiete & religionis cuſtodia bene eſt diſpoſitum, ulla valeat aboleri vetuſtate per ſucceſſiones temporum, vel pravorum hominum invidioſa contentione perturbando debilitari. Proinde omnium poſteritati fidelium veraci teſtimonio ſcripturæ notificamus, quod monachi S. Stephani de Vallibus religionis ſtudio popoſcerunt unum de fratribus Malliacenſibus ſibi dari abbatem, cujus doctrina & magiſterio ſecundum inſtituta S. patris Benedicti regulariter vivere poſſent: bene memores ſanctæ recordationis Goderanni, qui Malliacenſis abbas, idemque Santonenſis epiſcopus locum ſuum primus ab-

Ex chartario Malleac.

Digitized by Google

batiam conſtituit, & primum abbatem de Malliacenſi monaſterio primus ibidem ordinavit. Qui prædicti Vallenſes monachi regularis vitæ affectu, ac ſanctæ converſationis deſiderio, immo ſui fundatoris ducti amore, communi aſſenſu dederunt ordinationem ſui Vallenſis monaſterii domno Gaufredo abbati Malliacenſi, ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuum, & dando conceſſerunt: ita ut quotieſcumque vel obitu, vel receſſu abbas defuerit, ſemper petant ſibi abbatem de Malliacenſi monaſterio, & habeant pro abbatis arbitrio & voluntate fratrum. Hoc etiam retento, quod ſi in ſuo Vallenſi monaſterio talis poterit inveniri, qui dignus ſit ad tale & tantum onus ſuſcipiendum, atque idoneus, ducatur ad Malliacenſe cœnobium, factaque inibi profeſſione, promittat abbati & monachis de ſua converſatione & ſui ordinis obſervatione obedientiam. Denique ab ipſo abbate & monachis ad paſtorale officium electus, atque in electionem confirmatus, cum honore debito & reverentia ad ſæpius dictum reducatur monaſterium, ordinatuſque ibi fungatur abbatis officio. Ergo quia dictus abbas Malliacenſis, domnus videlicet Gaufredus, multum rogatus a monachis, & a bonæ memoriæ Rannulphio Xantonenſi epiſcopo, & ab Helia de Didona nobili viro, petitioni ipſorum aſſenſum præbuit, fratrem quemdam Rainaudum nomine illis tenore ſupraſcripto conſtituendo abbatem. quod præfatus epiſcopus paſtoralis curæ non immemor, non ſolum fieri rogavit, verum etiam ordinationem jam dictam ſuorum conſilio clericorum, Arduini ſcilicet, Guichardi, Oberti, atque Gaufredi, Malliacenſi monaſterio ſua ſententia pontificali authoritate more ſupradicto ipſe conceſſit: pro quo, ut fieret, ſupplicaverunt epiſcopo ipſi monachi, & ſupra memoratus Helias de Didona, Helias quoque cognomine Arnaudus, & alii quamplurimi, qui ſupplicantes fieri rogaverunt, & rogantes, prout ſcriptum eſt, conceſſerunt; iſti videlicet, Willelmus prior, Urſo, Bernardus, Gumbaudus, Johannes, Petrus, Arnaudus, Willelmus frater ejus, Mainardus, Ricardus, Arbertus, Hoſtencius, Humbertus, Giraudus, Urſus, Humbertus, Petrus monachi, & cæteri, ſi quos prætermiſimus. Helias de Didona, Goſcelinus nepos ejus, Helias cognomento Arnaudus, Adhelardus de Morniaco, Gifardus, Willelmus cognomine Vivianus, Gaino Arnaudus, laïci. Iſti, ut prædictum eſt, conceſſerunt præfatam ordinationem domno Gaufredo abbati Malliaci, ſuiſque ſucceſſoribus, audientibus iſtis, domno Rannulfo Xantonenſi epiſcopo, cum clericis ſuis Arduino, Gauzberto, Gaufredo, Philippo S. Leodegarii* abbate, Willelmo, Tetbaudo, Fulcardo, Rainardo monachis, & fratre ejus Galebruno, Aimerico cæmentario, laïcis, multiſque aliis.

* *S. Liguaire.*

XXVI.

Ad lib. 67. n. 24.

Victoris papæ III. epiſtola ad imperatricem pro relevando tributo S. Sepulchri.

Victor epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, glorioſæ & dilectæ filiæ A. imperatrici auguſtæ. Apoſtoſtolicæ ſedis debito compellimur, cariſſima nobis in Chriſto filia, majoribus & minoribus non ſubtrahere ſolitaria monita. in qua utique cauſa tanto magis inſiſtere ſublimioribus debemus, quanto eos temporaliter plus prodeſſe aut nocere poſſe Chriſti pauperibus ſcimus. Unde cupiens tuam dignitatem in futuro non condemnari pro temporali oppreſſione peregrinorum & pauperum, ſed glorificari pro revelatione eorum, denunciamus & obſecramus in Domino Jeſu, ut ab oratoribus & viſitatoribus ſancti & glorioſi Sepulchri ejus facias ceſſare graviſſimum & importabile tributum quod eis imponitur à tuis officialibus. Ut enim alia quæ ubivis locorum imperii tui patiuntur taceamus, in duobus tantum locis adeo angariantur, ut pro ſingulis equis tres aurei, & ex binis peditibus totidem tollantur. Inſuper equos eorumdem oratorum violenter ablatos quandiu volunt angariant & vexant. Cujus quidem periculi malum, niſi quantocius imperiali edicto a regno tuo propellas, in animam tuam, quod abſit, redundaturum ſcias: quia ad majores reſpicit quicquid a minoribus delinquitur, & facientes & conſentientes pari pœna plectentur. Nos tamen, ut decet, ſemper in bono memores tui, & tuæ venerabilis genealogiæ, optamus te præ multis ſic temet atque tuos regere, quatenus ſic nomen bonum, quod melius eſt quam divitiæ multæ, acquiras, & in futuro gaudium domini tui feliciter introeas. Valere perpetuo tuam excellentiam & optamus & oramus: atque ut Romanæ eccleſiæ, ſcilicet primæ & propriæ matris tuæ, ſicut te decet, recorderis, eamque ſemper venereris admonemus. Equidem ipſa jugiter tui in bono recordatur, & avitam proſapiam tuam veneratur.

XXVII.

Cellæ Gravenſis fundatio.

Ad lib. 67. n. 30.

Omnibus notum ſit quod nos Stephanus abbas S. Rigaldi, & frater Ermenaldus prior ejuſdem loci, votiva concordia declinare volentes tumultuoſas procellas ſæcularium actionum, divino nutu devenimus in quamdam inſulam in occidentali Oceano ſitam. Cumque ſolitudinis gratia ibi manere vellemus, ipſam inſulam juris eſſe Cluniacenſis eccleſiæ accepimus. Factis itaque litteris, aſſenſum domni Hugonis ſuper hoc quæſivimus, & paullo poſt litteras ipſius mellifluа conſolatione refertas cum auctoramento ædificandi in fidelitate apoſtolorum Petri & Pauli & ſua ſuſcepimus. Venerat autem ad nos cohabitandi gratia quidam Cluniacenſis monachus, nomine Willelmus, mihi Stephano germanus, in labore ſtrenuus, ad piſcandum ſagaciſſimus, in cunctis actionibus accomodatiſſimus. Itaque ipſo retia componente, piſcarias conſtruente, centuplo divinæ repromiſſionis cœpimus abundare.

Audientes incolæ famam noſtræ converſationis optabant perfrui ſolatio noſtræ collocutionis. Sed quoniam illuc non intratur ſine metu naufragii, nos maximus tremor invaſerat, ne aliqui interirent, dum noſtri cauſa tantum ſubirent periculum.

Gratia igitur hæc evitandi pericula monachis

Digitized by Google

ac principibus devote ſuadentibus haud procul ab ipſa inſula in locum qui dicitur Grava tranſmigravimus, ibique illis ad quos pertinebat concedentibus, oratorium & officinas pro poſſe conſtruximus.

Antequam oratorium inciperemus, ad nos convenire dignatus eſt domnus Amatus ſedis apoſtolicæ legatus, Burdegalenſis archiepiſcopus, qui nobiſcum manducavit ac pernoctavit, miſſam celebravit, aquam exorciſavit, cœmeterium conſecravit; & ut ſtrenue monaſterium ædificaremus, non ſolum conceſſit atque laudavit, verum etiam & ſub obedientia imperavit.

Conſiderantes itaque tam ex noſtrorum ipſorum labore, quam ex redditibus præfatæ inſulæ multa nobis provenire, ſimulque deſiderantes monachos regulares in hoc loco nobis ſuccedere, unanimiter concordavimus, ut nos, & omnia noſtra quæcumque ſunt, atque futura ſunt, eccleſiæ Cluniacenſi ſubjiciamus.

Notum ſit etiam omnibus, quod ex longo tempore, antequam huc veniſſemus, ex quo ſcilicet litteras domni Hugonis cum licentia habitandi in Corda inſula recepimus, quidquid habebamus, vel quidquid alias vel ibi ædificaturi, vel adquiſituri eramus, totum memorato abbati & eccleſiæ Cluniacenſi conceſſimus atque concedimus.

XXVIII.

Ad lib. 67. n. 60.

Charta de S. Laurentio ſito in Ambianenſi epiſcopio.

Ex chartario Angeriacenſi.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus ſancti, W.* decanus, F.* & A.* archilevitæ, ſenatus & clerus univerſis eccleſiæ ſanctæ Ambianenſis fratribus noſtris in Chriſto præſentibus & ſucceſſuris de turbine & naufragio mundi periclitantis mente & deſiderio exire, & in ſtadio vitæ præſentis ſuſpirare, & niti ad bravium ſupernæ vocationis. Dilectioni veſtræ innoteſcere decrevimus, fratres in Domino cariſſimi, quod precum noſtrarum inſtantia, & diligentiſſimo hortatu, etiam ammonitione fratrum noſtrorum R.* & bonæ indolis nepotis ejus R.* monachi, domnus O.* congregationis noſtræ celeberrimus frater utiliter ſibi providens, & ſuæ agnitioni ob ſalutem & remedium patris & matris, & ut declinare valeat increpationem & iram furoris Domini, quando tremens aſſiſtet etiam univerſa curia militiæ celeſtis, eccleſiam quamdam beati Laurentii martyris ſitam in Corbeïenſi territorio, beato Johanni-Baptiſtæ & abbati dedit & fratribus qui tanto famulantur præcurſori, quatinus in æternum eam libere & abſque omni cenſu poſſideant, aſſenſu & benevolentia totius noſtræ fraternitatis, ita quidem ſalvo jure eccleſiæ Ambianenſis, & ejus qui ſecundum Dominum in ea pontifex præſidebit.... Conceſſit etiam T* frater ejus, ut ſit particeps elemoſinæ & orationis, ſilvam ſuam quæ ibi adjacet, fratribus, quoſcumque abbas in monaſterio illo deputabit, quantumcumque neceſſarium erit quoquinæ & omnibus eorum edificiis. Præter hæc libens & ultroneus annuit quatinus diebus ſingulis tantum lignorum in eadem ſilva incidant, quantum quadriga una trahere ſufficiat, & hoc pro piſcibus emendis. Dedit etiam tantum fertilis terræ & fœcundæ, in quantum karruræ uni per totum annum pleniter ſufficiat & uberrimæ, ea tamen conditione, quatinus univerſa ea, quæ miſericordia Domini affluens ibi deputavit, & quæ, ut credimus, jam in poſterum prolixius accumulabit, ea univerſa uſibus fratrum conſerventur, qui ibi Deo famulabuntur & beato Johanni-Baptiſtæ præcurſori & martyri & ſancto Laurentio, qui licet aſſatus, flecti tamen non potuit. Karta autem hæc lecta & approbata fuit in Ambianenſi capitulo, anno ab incarnatione Domini M LXXXVIII. indictione XI. qua recitata, univerſus clerus qui aderat, aſſenſit, & dixit: Si quis, quod abſit, aliquid horum diſſolvere voluerit, ſit anathema, maranata, percuſſus gladio oris cum his deputandus, qui dixerunt Domino Deo: Recede a nobis. Gratia & pax & communicatio ſancti Spiritus ſit cum omnibus vobis. Amen. Hæc ſunt nomina ſupradictorum, Wido decanus videlicet & Fulco & Anſelmus archilevitæ, Rotbertus canonicus, Raimundus monachus, Orbertus, Tetbaudus.

* Wido. * Fulco. * Anſelmus. * Raimundi. * Roberti. * Orbertus. * Tetbaudus.

XXIX.

Lanfranci archiepiſcopi Cantuarienſium obituarium.

Ad lib. 67. n. 64.

Ex tom. 1. Angl. ſacr.

QUinto cal. Junii obiit felicis memoriæ Lanfrancus archiepiſcopus, catholicæ fidei fideliſſimus obſervator & firmiſſimus roborator, qui coperante gratia Dei iſtam eccleſiam a fundamentis fundavit & conſummavit, & multis ac honeſtis ornamentis, aliis ex auro mundiſſimo factis, aliis auro, gemmiſque paratis, aliis etſi ſine auro ac gemmis, magnifice tamen laudandis, ornavit; multis ac religioſis monachorum perſonis ditavit, multa multumque reverenda religione decoravit. Hic etiam clauſtra, celaria, refectoria, dormitoria, ceteraſque omnes officinas neceſſarias, & omnia ædificia infra ambitum curiæ conſiſtentia cum ipſo ambitu mirabiliter miranda ædificavit. Pretioſo inſuper ornamento librorum iſtam eccleſiam apprime honeſtavit; [ex] quibus quam plurimos per ſemetipſum emendavit. Archiepiſcopum quoque Eboracenſem ceteroſque hujus regni epiſcopos a ſubjectione hujus eccleſiæ reſilientes ad veram & debitam ſubjectionem revocavit. Per hoc* etiam & ipſo faciente omnes illas terras, quæ in anniverſaria die regis Willelmi commemorantur, longo tempore amiſſas eccleſia iſta recuperavit. Extra civitatem larga habitacula fecit, quæ pauperibus & infirmis replevit; quibus de propriis rebus victum & veſtitum largiri præcepit. Similiter foris civitatem eccleſiam B. Gregorii compoſuit, in qua clericos poſuit, a quibus morientes & unde ſepulturam ſibi poſſent præparare non habentes, & abſque pretio ſuſciperentur, ſuſcepti illuc deferrentur, delari honeſte ſepelirentur. In maneriis ad archiepiſcopum pertinentibus multas & honeſtas eccleſias ædificavit; multas & honeſtiſſimas domos præparavit, quod & archiepiſcopis eſſent delectationi & honori, & pauperibus hominibus, qui archiepiſcopis domos ſæpiſſime præparabant, eſſent

* *l.* hunc.

Digitized by Google

ſent [in] tanti laboris ſublevationem. Eccleſiam etiam Roffenſem a fundamentis incœpit, incœptam honeſte perfecit, quam multis & honeſtis decoravit ornamentis. Inſuper & reverendam inibi monachorum religionem inſtituit. Terras de eccleſia longo tempore ablatas adquiſivit, quas monachis ad victum & veſtitum habere permiſit. Necnon eccleſiam ſancti Albani fundavit & fere conſummavit, quam etiam multis & pretioſis ornamentis ampliavit.

Semper legatur obitus Lanfranci in ordine ſuo, licet in ebdomada pentecoſtes contigerit. Pronunciato anniverſario domini Lanfranci archiepiſcopi in capitulo, omnes ſimul fratres procedant in eccleſiam canentes *Verba mea*, interim ſonantibus omnibus ſignis. Poſt cœnam pulſato ſigno ad vigilias, omnes ſolito more conveniant; ipſas vigilias feſtive peragant, duo tertium, tres ſextum, quatuor nonum reſponſorium canant. In craſtino quiſque ſacerdos miſſam unam pro eo celebrare debet; & qui miſſam non cantant, quinquaginta pſalmos * cantet. Miſſa in conventu in albis feſtive celebretur, ad quam cantor & cum eo duo alii fratres ſint capis induti; tres ad reſponſorium, quatuor ad tractum, ſimiliter in capis. Ad pauperes paſcendos ipſo die theſaurarii debent dare quadraginta ſolidos. Servitium refectorii feſtive fieri debet, ſicut in feſtivitate unius apoſtoli. Eccleſia parata permaneat, ſicut in feſtivitate S. Auguſtini, donec peragatur ſervitium.

* l. cantent.

XXX.

Charta pro monaſterio S. Quintini de Monte, de albanis.

Ad lib. 67. n. 94.

Ex authentico.

ANno ab incarnatione Domini milleſimo & nonageſimo, Francis imperante Philippo regis Henrici filio, Remenſem vero gubernante cathedram ſanctæ memoriæ archipræſule Rainaldo, urbis Noviomorum domnus Ratbodus adminiſtrabat epiſcopatum, adeo dilectus & electus, ut prudens & fidelis in domo fidei præſulatus ageret principatum: cujus ordinationis vigintitribus volventibus annis, contra domnum abbatem Godefridum eccleſiæ Montis S. Quintini, quamdam litem promovit dominus Odo caſtri Peronenſis, abbatiæ ſcilicet auferre volens omnes albanos, qui ſe ſe martyri prælibato pro tutela & advocatione dederant, antequam præventi eſſent a ſuis miniſtris, prohibendo ne ad prædictæ eccleſiæ dominium ex more confugerent, neve cenſus capitalitios exſolverent. Quæ contentio cum in dies augmentaretur, nec abbate jus eccleſiæ, quod ab antiquis temporibus inconvulſum tenuerat, ipſius dominio concedente, nec milite a propoſito penitus deſiſtente; tandem ſupernæ pietatis reſpectus mentem illius ab hac removit intentione, & advenas avide prius uſurpatos, facta donatione, perpetualiter habendos contulit jam dictæ eccleſiæ, ea videlicet conditione, ut ſi prius martyri manciparentur, quam a ſuis procuratoribus prævenirentur, nullum deinceps eis jugum ſervituris legaliter poſſet imponere. Ut ergo munus hoc .... per ſuccedentia tempora firmum ac ſtabile foret, tertio anno, ex quo paternum jure heres ſuſceperat honorem, idem Odo Peronenſis, quod eccleſiæ ſancti Quintini Chriſti teſtis dederat, deditionem ſcilicet ac permanſionem albanorum, lege ſuperius dicta ſcribto commendare voluit; neve in poſterum ſibi quiſquam id vendicaret, in præſentia domni Ratbodi epiſcopi clericorumque ejus confirmare curavit, ab eodemque præſule auctorizatum proprio ſigillo corroboravit. Addidit etiam martyri denominato alia quædam donaria tribuere; data quoque ab aliis huic ſuæ chartæ fecit adnotari. Ea vero quæ dedit ſunt hæc. Ad Alowanniam quatuor hoſpites & manſus I. &c. Soror quoque ejus Adila ſancto dedit poſt ſuum deceſſum alodium, quod habebat in Logiis, & partem ſuam de cambis Bittunienſis oppidi. Robertus etiam, pater ipſorum, medietatem altaris de Clariaco, & altare de Cumulis. Helvidis, Roberti mater, pro anima filii Odonis alodium ſuum de Digniſcurt &c. Domnus Ivo clericus, frater Odonis ac Roberti, quartarium largitus eſt de Liniaco, &c. Poſt dona horum virorum nobilium, dominorum ſcilicet caſtri Peronenſis, contulerunt martyri ſæpe fato viri inſignes provinciæ, necne matronæ pro ſuis animabus ea quæ ſubſequuntur. Paganus de Roïa unum manſum terræ ad Clariacum. Milo de Clariaco I. campum ad Veleroïa. Emmelotz nonam partem alodii ſui de Manuncurt. Adila, filia Giſlanæ de Incra, quartam partem alodii de Bicitzeiler, & quartam partem Giſlanæ ſuæ matris alodii Bittunienſis. Balduinus comes de Montz XXXI. curt. & I. culturam terræ, & ſedem unius furni ad Harmies. Alelmus & Hadvidis ſoror ejus ad Bus duas partes medietatis villæ ejuſdem cum appendititiis ſuis; & Odo noſter monachus unum clauſum vineæ ad Copheïas. Eliſaber mater ad Moriſluncurt clauſum vineæ & manſum I. &c. Monachi ſanctæ Mariæ Humolarienſis eidem ſancto quotannis perſolvunt ſex ſolidos, ... ad Cauviniacum pro eadem terra, quam ab eo mutuaverunt. Orulfus monachus dedit Phaphaï montem cum ſilva &c. Goſzelinus de Aurea-villa ad Fins alodium Wimeri Groſſi de S. Paulo pro Oylardo monacho &c. Herbertus de Sueſſonis ad Alamans manſum uſque in monaſterio & gardonium & pratum & quatuor hoſpites & campum I. terræ &c.

XXXI.

Charta de cella Tauniacenſi, Angeriacenſibus ſubjecta.

Ad lib. 67. n. 106.

Ex Autog. & chartario Angeriacenſi.

SAnctis atteſtantibus ſcripturis innumerabiles viros ac mulieres fuiſſe firmiter retinemus, qui amore & deſiderio æternæ felicitatis perquirendæ ſuccenſi, propriis corporibus parcere deſpexerunt. Verumtamen tantæ beatitudinis ingreſſus non ſolum martyribus conceſſus eſt, ſed & omnibus boni operis actiones habentibus pervius patet. Ad hujus igitur tantæ beatitudinis dulcedinem, Gaufridus de Tauniaco inter cetera miſericordiæ opera, quæ facere ſtuduit, quoddam beneficium, cujus Altanus, cognomine Mascelinus, inceptor extiterat, ſicut in conſequentibus apparebit, ſatis convenienter ad finem uſque perduxit. Eſt autem eccleſia beatæ Mariæ ſem-

Digitized by Google

per virginis infra Tauniacenſes muros fundata, quæ de ſancti martyris Hippolyti corpore venerando fit præcipue glorioſa; in hac quoque a præfato Maſcelino collocantur canonici, ut devota mente ſervi Deo famularentur, quorum numerum, majoribus ſuis defunctis, Gaufridus adauxit in diebus ſuis. Canonici vero male viventes ſæpius admoniti, dum vitam ſuam corripere nollent in præſentia venerabilis Ramnulfi, Santonicæ ſedis epiſcopi, eccleſiam tali tenore relinquunt, generaliter omnes, ut in eadem eccleſia monachi ponantur & abbas, qui die noctuque Deo pariter & martyri ſuo dignam ſervitutem exhiberent. De quorum relictione Gaufridus vehementer admirans & gaudens, quippe qui diu quod deſideraverat, ſine difficultate adimpleri videbat, concito gradu ad Angeriacenſe cœnobium, Odoni ejuſdem loci abbati, quæ facta fuerant per ordinem relaturus; & ut ordine monaſtico corroboraret, ſecundam canonicorum petitionem omnimodo rogaturus. Vix tandem apud abbatem auditus, turba cleri & populi ſubſequente, capitulum ingreditur, ibi nempe circumſtante conventu in manu præfati Odonis abbatis eccleſiam, ubi fieri abbatiam precabatur, ordinationem quoque & omnia quæ ipſius ſunt eccleſiæ, vel quæ poſſint eſſe, Deo ſanctoque Johanni per hanc chartulam ſubjugavit, quam poſtmodum depicta cruce, propria manu principali altari ſancti Johannis ſuperpoſuit videntibus illis, quorum nomina in ſummitate chartulæ ſcripta habentur. Hujuſmodi autem abbatiam tali conditione Odo abbas accepiſſe perhibetur, ut quemlibet de ſuis monachis in ea abbatia juſſerit ordinari, vel ipſe vel ſucceſſores ſui, illi ſcilicet ordinando virga paſtoralis in capitulo dabitur, & ibidem auferetur, ſi negligenter vivens deponi meruerit. Sane novitios, qui per ejus doctrinam & magiſterium adhærere Deo voluerint, in congregatione ſua recipiet, ac poſtea ad monaſterium ſancti Johannis profeſſionem ſuam facturos adducet.

His itaque firmatis, Romam petiit Gaufridus, notificans Urbano papæ reverentiſſimo, qualiter eccleſiam ſuam de manu canonicorum male viventium juſto Dei judicio ereptam, ad gradum libertatis per Odonem erexerat; unde papa valde lætificatus ex auctoritate beatorum Petri & Pauli, & ſua, quidquid de eccleſia fiebat, & danti & accipienti diligenter annuit, ſecutus anteceſſorem ſuum Ildebrandum, magnæ & admirandæ ſanctitatis virum, qui dum adhuc viveret, hoc ipſum Gaufrido conceſſiſſe cognoſcitur. Itaque auctoritate ſedis apoſtolicæ & privilegio Odo abbas prædictus quoſdam de monachis ſuis tranſmiſit Tauniacum, quibus præfecit abbatem, nomine Fulcherium. Ad hunc ergo benedicendum cum acceſſiſſet prædictus Santonenſis eccleſiæ præſul, & paupertatem novellæ abbatiæ viſu corporeo intueretur, motus tam pietate quam præſentium prece, prout divina benignitas diſpoſuerat, ei compatiendo ſubvenit: Sciant, inquit, omnes quicumque in illis partibus Santonicæ diœceſis eccleſiarum ſunt poſſeſſores, quæ dominii vel juris Tauniacenſis domini exiſtunt, a me datam eſſe liberalem licentiam, qua cuicumque volenti licebit, quod in eiſdem eccleſiis ſuum eſt proprium, donare ſoli ſancto Hippolyto martyri *&c. multi multa dederunt.* Deinde celebratur benedictio abbatis, quæ quidem Gaufrido ſæpius nominato tantum gaudium attulit & generavit, ut mox dederit ei, ſcilicet novello abbati & poſteris ſuis tantum calefactionis omni tempore, *&c.* Facta ſunt hæc anno ab incarnatione Domini M XCVI. indictione XIV. regnante Philippo Francorum rege, duce Aquitanorum Willelmo, epiſcopo Sanctonarum Ramnulfo *&c.*

XXXII.

Charta Odonis epiſcopi Bajocenſis pro libertate eccleſiæ de Ros. Ad lib. 68. n. 36.

EGo Odo, ſanctæ Bajocenſis eccleſiæ epiſcopus, notum eſſe volo fratribus & coëpiſcopis noſtris, & maxime hujus eccleſiæ noſtræ rectoribus, tam præſentibus quam futuris, quod calumniam illam, quam adverſus congregationem ſancti Audoëni totiens procuraveram pro eccleſia quadam noſtræ diœceſis, id eſt de Ros, quod inter ejuſdem diœceſis eccleſias ipſa ſola cum appenditiis ſuis capellis a debiti pontificalis ſolutione libera manebat, ipſam calumniam ab hodierna die in poſterum remiſſibilem facio, non pecuniæ amore captus, ſed ſcriptis & privilegiis ſancti Audoëni perfractus, quibus recitatis, in veritate comperi, quod multa ante nos tempora eccleſia beati Audoëni hanc eccleſiam inconcuſſa quietudine in uſu famulorum Dei tenuit. Et ideo ne videar adverſus ſanctum Dei injurioſum clamorem renovare, & hunc, quem hactenus exercui, penitus remitto; & ſi quem de hac ipſa re ad damnum ſancti patris noſtri Audoëni & ſervorum ejus venire contigerit, ex auctoritate Dei patris omnipotentis hunc ipſum, & ſanctorum canonum, a liminibus ſanctæ eccleſiæ & a cœtu chriſtianorum alienum facio, excommunico & anathematizo. *Ex autographo in archivo S. Audoëni.*

Illud autem prætermittendum non eſt, quod domnus abbas Nicholaus unam pretioſiſſimam candidi coloris capam michi pro ſigno contulit, non tamen mea monitus petitione, ſed ſua ſpontanea voluntate, quatenus ratum & inconcuſſum ſcriptum ſemper maneat. † S. Odonis epiſcopi. † S. Bernardi archidiaconi. † S. Rodulfi archidiaconi. † S. Gozelmi archidiaconi. † S. Richardi gramatici. † S. Ogeri cantoris. † S. Fulconis. † S. Oſmundi. † S. Stephani. † S. Anskitilli. † S. Normanni. † S. Huberti. † S. Oſmundi. † S. Normanni. † S. Rannulfi. † S. Turſtini. † S. Richardi. † S. Willelmi ſcript. † S. Willelmi. † S. Lamberti. † S. Odonis.

XXXIII.

Excerpta ex libro Godefridi Remenſis magiſtri, cui titulus, Somnium de Odone Aurelianensi. Ad lib. 68. n. 41.

ABdiderat celerem ſol pronus in æquora curſum *&c.*

Aditiit Odo meos magnum decus inter amicos *&c.* *Ex cod. m. colleg. Soc. Jeſu Pariſ.*

Multis laudat ejus dotes, tum de ejus proſapia ſic proſequitur:

Quem genus a proavis, & linea ſanguinis alti
  Ornat, ab ingenuis tota trahenda viris.
Quorum res geſtas, titulos, pacem, horrida bella,
  Flaventis Ligeris unda ſilere nequit.
Hunc ſuper innumero fregerunt agmine caſtra,
  Si qua fuere ſuis auſa nocere viris.
Hunc ſuper hoſtiles armis ſtravere catervas,
  Hunc ſuper indomitos edomuere viros.
Ortus ab his atavis, & ab his majoribus Odo,
  Contiguus cælo jure videndus erat.
Sed licet & generis ceſſet clariſſimus ordo
  Tantus & ad laudem nil operetur honor,
Sufficit ingenii liquidiſſima vena profundi,
  Et quod ſe infudit tota Minerva ſibi.
Sic certe deducta mihi ſua carmina fiunt,
  Ut ſi quis docili pollice fila trahat,
Nil illic quod corda oneret, quod prægravet aurem,
  Quodque ſupervacuum jure vocetur opus *&c.*

Pluribus laudat ejus verſus, tum narrat quomodo ei in ſomno viſus fuerit.

Denique me modico ſpeculatus tempore, ſedit
  Et tacita tetigit pectora noſtra manu,
Atque ait, Odo tuus ſubii tua tecta, tuoque
  Proximus aſſideo, mi Godefride, thoro;
Sed nec vectus equo, nec cerula per freta velo,
  Nec pedibus veni, labilibusve rotis.
Aëra per vacuum, ſuſpenſo corpore pennis,
  A Genabo Remis me levis aura tulit. *&c.*

Multa habet de deſiderio eum videndi, quo actus ita venerit.

Sic ergo me ventis credens te propter, amice,
  Non timui dubias pendulus ire vias.
Et quia noſtra tibi ſunt ſemper opuſcula cordi,
  Nec ſunt arbitrio projicienda tuo.
Attulimus qui bella canit Trojana libellum,
  Quem tu ſæpe tibi me recitare facis. *&c.*

Orat, ut recitet quæ de bello Trojano carmina ediderat.

XXXIV.

Ad lib. 68. n. 75.

Ex authentico Burguliensi.

Fundatio prioratus S. Michaëlis prope ligerim.

A. Ω. ANtiqua traditio & neceſſaria conſuetudo obtinuit, ut ſi quid ageretur quod dignum memoria poſteris temporibus cenſeretur, ne vetuſtate ingruente rei geſtæ veritas fuſcaretur, res geſta ſolemniter litteris mandaretur. Quod, id ipſum ego Aymericus Machelli Santonenſis filius fieri mandavi, ne elemoſyna ſcilicet quam legaliter egeram, aliquando traderetur oblivioni. Sciant igitur coetanei & ſucceſſores noſtri, quoniam ſuper fluvium Ligerim prope caſtellum quod dicitur Legais, eſt vicus quidam, in quo eſt in honore ſancti Michaëlis eccleſia, a quo ipſa villa ſibi nomen vindicavit: ita ut hodie ſancti Michaëlis locus ille vulgariter appelletur, pro veneratione ſcilicet beati archangeli taliter nuncupatus. Eccleſiam itaque præfatam anteceſſores mei terris, pratis, vineis, decimis, aliis reditibus aliquantulum ditaverant: ditatam quatuor clericis commiſerant, quos canonicos appellabant. Ingelgerius autem avus meus videns quoniam quantum ad Dei ſervicium eccleſia debebat emendari, ut monachos ibi mitteret, voluntatem quidem habuit, ſed voluntatem ſuam minime implevit. Hoc tamen conſtituit, ut ſi aliquando ibi monachi mitterentur, de nullo alio, niſi de loco aſſumerentur Burgulienſi. Id ipſum pater meus Machellus, qui Burgulii monachus effectus eſt, & filiam Ingelgerii, matrem meam Richeldim habebat, obteſtatus eſt. Ego vero Aymericus avi & patris mei ſatisfaciens voluntatibus, & matris meæ Richeldis obſecundans poſtulationibus, loco ſancti Petri Burgulienſis in jus & dominationem monachorum inibi Deo ſervicium * dedi & transfudi eccleſiam illam, ſicuti canonici eam tenuerant & poſſederant, ipſis canonicis concedentibus: ut de cetero eam quietam teneant & poſſideant, & ab omni inquietudine ſæculari immunem habeant. Conſuetudines etiam quas ab deceſſoribus meis canonici habuerant, monachi identidem habeant, ſcilicet in boſco meo porcos ſuos ſine paſcuario mittant. quicquid homines mei liberi vel non liberi de ſuo loco illi dare voluerint, habeant, & ſi in datis rebus aliquid conſuetudinis ego vel ſucceſſores mei . . . . , habuer . . . . . abſque conſuetudinis illius redibitione monachi quiete poſſideant. Nam & illud canonici ſimiliter fecerant. Præter vineas, prata, terras cultas & incultas, quæ ejuſdem eccleſiæ extiterant, homines monachorum vel in domo vel in terra ſua commanentes liberi exiſtant ab omni vicaria. Precor itaque & obteſtor omnes ſucceſſores meos, ut hanc elemoſinam meam, quam pro prædeceſſoribus & ſucceſſoribus meis feci, ipſi quoque conſervent, augmentent, & muniant: ne ſi aliter egerint, beneficii hujus priventur participio, & trudantur in infernum pro tam nefando ſacrilegio. Feci enim hanc elemoſinam fidelium meorum ſano uſus conſilio, Richeldis matris meæ, Ingelgerii filiæ, indeſinenti ſuccenſus precatio, omnium fratrum meorum aſſenſu ſuffultus benivolo. Feci autem hanc donationem legaliter in capitulo Burgulienſi, videntibus monachis & laïcis, ubi reciproca viciſſitudine in eodem capitulo beneficium orationum recepi. Et pactum eſt ut in eodem capitulo ego & Carbonellus frater meus mortui pauſaremus, aut ſi vellemus viventes monachi eſſemus. Dono in capitulo facto acceſſi ad Radulphum ſecundum Turonenſem archiepiſcopum, deprecans uti dono huic aſſentiret, quod & ipſe fecit, & in capitulo ſancti Mauricii Turonenſis confirmavit. Supplicavi etiam ſuper hoc Fulconi Andegavenſi comiti, Goffredi Martelli nepoti, qui meæ petitioni libenter aſſenſum præbuit, ut pote pro anima Goffredi Martelli avunculi ſui, & ipſe confirmavit, & optimatibus ſuis hanc chartam ad confirmandum tradere juſſit. Hoc autem factum eſt anno incarnationis dominicæ milleſimo nonageſimo III. indictione I. epacta XX. concurrentibus V. Hoc donum ſupradicti Aymerici Machelli viderunt iſti teſtes, nomina quorum ſubſequuntur. Giſlebertus Alo, Aymericus Launus, Hugo Rigant, Gaufridus de Velortio, Hucbertus de Silinniaco, Galo de Prulliaco, Andreas ſacerdos, Petrus Rufus, Aymericus Rufus, Goffridus de

* ſervientium.

Digitized by Google

Curtiaco, Ivo de Condua, Hugo de Giſuis, Boſo Rabaſtenus, Aymericus filius ejus, Conſtantinus judex, Maura. Ex noſtris vero, Bernardus ſerviens abbati, Stabulus coccus, Mainardus filius ejus, Goffridus cellerarius, Silveſter frater ejus, Ricardus famulus. Viderunt hi, Galoïus vicarius, Beraldus major, Ademarus Vendarius, Fulco major, Fulcherius, Goffredus S. Carbonelli, Goſlenus frater Vicarii, Gaufredus filius Galoïi, Bernardus Arduinus, Conſtantinus ſerviens. † S. Aymerici. † S. Berlali de Moſteric. † S. Franconis. † S. Comitis. † Signum Aimerici Faïacenſis.

XXXV.

Ad lib. 68. n. 75. *Ex chartario Regulenſi.*

Concilium Burdegalenſe anno M XCIII. *celebratum.*

OMnibus ſanctæ Dei eccleſiæ cultoribus notificare curavimus, cœnobium ſancti Capraſii, quod eſt ſitum in loco, qui dicitur Pontonis, & quod per multa ſpatia temporum fuerat ſubtractum violentia quorumdam pravorum, qualiter ſit redditum & reſtitutum monaſterio ſancti patris Benedicti Floriacenſis. Fuit quidam monachus, nomine Otgerius [de Landerron] prior loci Regulæ, qui graviter ferens amiſſionem tantæ rei, audiens & intelligens ex chartis antiquitus conſcriptis ſupradictam fore juris conſcripti ſancti patris Benedicti, veniens ad Burdegalenſe concilium coram domno Amato, legato apoſtolicæ ſedis & archiepiſcopo Burdegalenſi, & archiepiſcopo Auxienſi, nomine Willelmo-Bernardo, & coram omnibus circumſedentibus, epiſcopis videlicet & abbatibus, de Bernardo Aquenſi epiſcopo, qui tunc temporis locum injuſte poſſidebat, proclamationem facere non diſtulit. Ille vero legatus, utpote vir apoſtolicus & veritatis amator, recognoſcens ex his dictis multorum proclamationem non eſſe fictam, ſuper hoc requirens prædictum Aquenſem epiſcopum, facere juſtitiam canonice non negavit. Quapropter ille Bernardus condeſcendens præceptis canonum, recognoſcens veritatem, non multum reluctans totum cum omnibus appenditiis ſuis Deo & ſancto patri Benedicto per manum ſupradicti legati, & archiepiſcopi Auxienſis, pleniſſimo in concilio reddidit. Hujus redditionis teſtes & viſores hoc in privilegio ſubſcribuntur. Signum domni Amati vicarii & archiepiſcopi, ſignum archiepiſcopi Auxienſis Willelmi-Bernardi, ſignum epiſcopi Agennenſis Simonis, ſignum epiſcopi Petragoricenſis Rainaldi, ſignum Ademari epiſcopi Engoliſmenſis, ſignum Hodonis epiſcopi Bigorræ, ſignum Bertrandi Convenenſis epiſcopi, ſignum Petri Adurenſis epiſcopi, ſignum Stephani epiſcopi Vaſatenſis, ſignum Bernardi Aquenſis epiſcopi, cum quo excuſſa & definita eſt cauſa. Actum anno M XCIII.

XXXVI.

Ad lib. 68. n. 96. *Ex mſ colleg. Soc. J. Pariſ.*

Verſus cujuſdam monachi carpentis quemdam abbatem, nomine Yvonem.

QUæ titulata pii titulus profert Dyoniſii,
Hæc modicus modico direxit amicus amico,
Qui nondum norat ſub quale caribde laborat,
Occultans illa fiat damnata favilla,
Et ceu ſcintillæ ſtipularum corruat ille.
Virtus Samſonis, ſapientia vel Salomonis
In melius mutent te, conſolando ſalutent
Cum tu dormites, cum non inſtantia nites.
Yvo tuum nomen miſerum nanciſcitur omen,
Sicut enim ſpero, quæres ſuffragia ſero,
Ni vigili cura certes ſuperare futura.
Ecce cadit vilis, ſublimis honor monachilis,
En cadit & per te, clamatur utrumque ſuper te.
Jam ſedet in Rama tua præ triſtiſſima fama,
Crimen inauditum, quem territat omne peritum.
Quem dabis abbatum ſimilem feciſſe reatum?
Compedibus feſſi, nimiaque tyrannide preſſi,
Vocibus & ſcriptis ſibi, te nolente, relictis,
Per mare, per terras quam veraciter erras
Hac hæreſi multa, quæ non remanebit inulta;
Nam ſuper altare præſto ſunt dicta probare.
Aſſerit Algiſus in Xhriſti nomine fiſus,
Yvo ſimoniace quia vixeris & ſine pace,
Ex quo ſumpſiſti, quam nequiter obtinuiſti,
Virgam paſtoris ſumptam fallacibus horis;
Et gemit, & dicit, Quæ me veſania vicit?
Ah miſer! huic hæreſi conſenſu captus adhæſi,
Ne cum Robertus poſt mole doloris opertus,
Quem tibi credentem, ſed multum proficientem
Carcere pœnali ſub perſona laïcali
Nequam clauſiſti, dehinc exilio pepuliſti.
Septimus eſt annus; rex vindicet, obſecro, magnus.
Talibus inſudas; ſudabat in his quoque Judas.
Ergo dum patrem perdis, ſanctam quoque matrem
Eccleſiam flere facis, inque dolore ſedere.
Nam quos nutrivit, in ſe retinere nequivit.
Ad quidquid velles hoſtes nec lege rebelles
Tu ſubtraxiſti ſibi, tu ſub morte dediſti,
Et ſic quod nullam debes portare cucullam.
Quid magis iratus faceret pro pleb. Pilatus?
Approbat a notis nugis omnino remotis
Qualis & a puero ſis, & nunc ordine vero
Quod licet imberbis ex ruſticitate ſuperbis,
Quod ne dedicas meretrices paſcis amicas.
Quod ſis exoſus, quod ſis irreligioſus,
Quod cupis avelli precibus pro turbine belli,
Quod ſis perjurus, cleptes, homicidaque durus.
Si quid habes profer, & te, miſerabilis, offer
Judicis ante pedes, non has rediturus in ædes,
Deque ſua cauſa ſic deſcribit manus auſa.
Non eſt ſub divo ſimilis tibi traditor, Yvo,
Quippe tuo more poſito de fronte pudore,
Me tibi confeſſum nimis egritudine preſſum,
Omnibus exutum propriis & te duce tutum
Tecum duxiſti furtim regique dediſti,
Rexque ſuis ſervis in me torquendo protervis,
Me, cujus pectus reprimit miſeranda ſenectus,
Sudibus afflicto minima ciſta male ſtricto,
Præter habere cutem mihi diripuere ſalutem.
Reſponde, quæro, feceretne ſimillima Nero?
His aliiſque modis decerneris inſtar Herodis.
Huic quocumque modo valet ardens præſtitat Odo
Fortunæ caſum nigriore dæmone ſuaſum,
Quid facies inde ſit quæſtio de Fredeſinde,
Quam ni cognoſſes, felix exiſtere poſſes &c...
Vix eſt tuta fides, argentea munera ſi des,
Fraude quidem nacta propter tot munera facta,

Digitized by Google

Ut minus aſtutum regalia juſſa ſecutum
Pace data tutum cum rege diuque locutum
Sumptibus allatis de regis parte paratis,
Cum jam cœnaret, cum nulla ſiniſtra putaret
Petrus fraude carus, qui nunc eſt exoculatus,
Azo ſuus frater, quem ſpiritus effugat ater,
Illum ceperunt, tortoribus exhibuerunt
Tanquam latronem contra jus & rationem;
Non daret inſanus pejora Diocletianus.
An rex neſciſſet, an munera capta cupiſſet,
Credidimus miræ diſtricti judicis iræ,
Cum miſeri flerent, cum livida membra dolerent,
Corporibus ſtrictis, digitiſque rigalibus actis
Imbre ſuperfuſi, quo non ſunt amplius uſi,
Ut miſereris; at tu nihil inde vereris:
Imploraverunt, nec quicquam promeruerunt.
Hos pietas digna miſeris miſerendi benigna
Jure ſuæ ſortis rapuit de numine mortis.
Nunc iterum quærunt quod ſæpius expetierunt
Supplicibus verbis, etſi nimis inde ſuperbis,
Vinclis eductas nec adhuc ad ovile reductas
Paſtor oves humeris referas, ut propitieris
Illis omnino deroſis dente lupino,
Si qua tibi cura præſtet de morte futura.
Ante pluet ſanguis, & fiet lucifer anguis,
Et nix fervebit, & flamma gelata manebit,
Quam ceſſent iſti tibi reddere quod meruiſti,
Ni defungaris & ſandapila tenearis,
His ni compeſcas ut quiſque famelicus eſcas,
Ut ſitiens potum cupit, extat amabile votum,
Ut te deponant idem ſua crimina donant.
Odo petit ſynodum, cupiens diſſolvere nodum.
Talia Roma ſciet, per eam res cognita fiet.
Quamvis in baratrum det te ſententia patrum,
Audis illatum vera ratione reatum.
Si peris e contra, quid ſit fallacia monſtra.
Appetitur vindex & claret criminis index,
Quidquid narrabit, ferro candente probabit.
Cervicis duræ vir, non ſunt hic ubi curæ,
Ad te prædoni magis aſſimilas Pharaoni.
Ecce perit quartus vinclis & ſudibus artus,
Proditione datus camerarius Odo vocatus,
Pro libris centum, tibi det Deus emolumentum,
Turpis & immanis carcer ligat Aurelianis.
Vos illi, patres, & vos ſuccurrite, fratres.
Clamitat inſomnis & plebs & grex pius omnis,
Vel deforis factum, vel ubi vel quando ſit actum.
Talibus apponis ſtimulos tibi perditionis,
Hæc tibi veridicus audita notavit amicus.
Quod mage miramur modo de Fredeſinde loquamur.
Verus amor neſcit abſcondi, nec requieſcit &c.
Taliter apponis maculas tibi ſuſpicionis:
Rodululo credis, nec ab ejus velle recedis,
Quem ſcis ſacrilegum, contemptorem quoque legum,
Cum tantum damnum faciat tibi quemque per annum,
Cum decies mille tibi libras auferat ille,
Turpis & ignarus pro nequitia tibi carus,
Eccleſiæ tantæ poſt te dominetur & ante,
Et grex triſtatur vilis Geta cui dominatur.
Hic tuus archadicus ſuper omnes regnat amicus.
Frangatur collo, certe ſic laudat Apollo.
Eugerus vero demiſſo corde ſevero
Effugiens litem vult ſe de paupere ditem.
En facinoroſum ſcelus, en ignominioſum
Ergo dicatur lucrum, nam uxor amatur.
Yvo tamen mando caveas ſcelus hoc agitando,
Nam niſi deſiſtis ab amatis ſordibus iſtis,
Aut cæſus fueris vehementius, aut morieris.
Multa quidem recolo, quorum plus ſcribere nolo.
Quæſo tui pulchri relegas epigramma ſepulchri;
Dignus ea laude, per idonea tempora gaude &c.

XXXVII.

Viennenſis S. Andreæ abbatia Caſæ-Dei ſubjicitur a Guidone archiepiſcopo. Ad lib. 68. n. 103.

GUido Dei gratia ſanctæ Viennenſis eccleſiæ ſervus, omnibus ſanctæ Dei eccleſiæ fidelibus perpetuam in Domino ſalutem. *Ex archivo Caſæ-Dei.* Ego Guido, per gratiam Dei Viennenſium archiepiſcopus, graviſſimum animadvertens de neglectibus commiſſorum paſtoribus imminere periculum, & copioſum beatitudinis provenire præmium, ſi ſalubria eis & recta providerint; cum deſiderarem beati Andreæ apoſtoli abbatiam quondam religioſam ac multa dignitate præditam, infra mœnia urbis Viennæ ſitam, omni penitus monaſtica diſciplina inhabitantium pravitate deſolatam & temporalibus beneficiis prorſus attenuatam, ne de ipſorum iniquitate judicium ſubirem divinæ ultionis, convocatis ſanctæ Viennenſis eccleſiæ fratribus, domno videlicet Roſtagno præpoſito & Sigebodo decano, Ademaro atque Richardo, ceteriſque archidiaconibus ac aliis canonicis, ſollicite de prædicti monaſterii reſtauratione in commune tractavimus. Communicato autem conſilio, cum manifeſta ſuggereret ratio, nullatenus per prædictos habitatores in priſtinam dignitatem ac religionem poſſe reformari, utile duximus prædictam abbatiam venerabili ac religioſæ abbatiæ, quæ Caſa-Dei dicitur, tradere, & tradendo ad inſtruendum committere. Quapropter univerſali Viennenſis eccleſiæ conventu unanimiter laudante ac confirmante, domno Pontio Caſæ-Dei venerabili abbati ejuſque ſucceſſoribus regulariter viventibus prædictam ſancti Andreæ abbatiam ad honorem Dei & eccleſiæ Viennenſis pro ſalute animarum noſtrarum concedimus, & concedendo donamus, ut exinde domnus Pontius abbas Caſæ-Dei, ſucceſſoreſque ejus eamdem libertatem eademque jura habeant in abbatia prædicta, quæ in Caſa-Dei habere videntur, ſalva reverentia Viennenſis eccleſiæ & noſtra, ſucceſſorumque noſtrorum in omnibus & per omnia, ita tamen ut prædictus locus numquam a dignitate abbatiæ deſcendat. Ille vero, quem abbas Caſæ-Dei in abbatem ſancti Andreæ de ſuis & conſilio fratrum Caſæ-Dei elegerit, cum ab archiepiſcopo conſecratus fuerit, omnem obedientiam & reverentiam, ſicut ipſe ante electionem perſolvere ſolebat abbati Caſæ-Dei, cum omni humilitate exhibeat. Si autem, quod abſit, in vitium rebellionis ſe contra archiepiſcopum Viennenſem, aut contra abbatem Caſæ-Dei erexerit, aut aliqua digna depoſitione infamia notatus fuerit, noſtra ſucceſſorumque noſtrorum conceſſione & authoritate abbas Caſæ-Dei in eum tamquam in ſuum monachum corrigendi, ſuſpendendi liberam exerceat poteſtatem, deponendi vero cum Viennenſis

Digitized by Google

archiepiſcopi conſilio. Si quis autem eum manu tenere aut deffendere contra archiepiſcopum, aut contra abbatem Caſæ-Dei præſumpſerit, judicio ſubjaceat excommunicationis, & Viennenſis mater eccleſia totis viribus in eum inſurgat. Illi vero qui impræſentiarum in abbatia ſancti Andreæ monachi ſunt, aut in futuro ibi ad converſionem venerint, conſecrati ab abbate ejuſdem loci obedientiam ſibi promittant, ſed profeſſionem ſecundum morem monaſticum abbatiæ, quæ Caſa-Dei dicitur, faciant. Et ut hoc donum firmum permaneat, ego Guido Guillielmi comitis Burgundiæ filius, ſigilli noſtri impreſſione hanc noſtræ donationis paginam ſignavi. S. domni Roſtagni præpoſiti. S. Sigebodi decani..... ceteris canonicis collaudantibus.

XXXVIII.

Ad lib. 69. n. 21.

Epiſtola ſanctimonialium Blaſilienſium ad Urbanum II.

Ex mſ. cod. communic. a D. Theilhard.

SUmmo domino papæ Romanæ eccleſiæ Urbano, humilis grex monialium ſeu clericorum monaſterii Blaſiliæ in Domino optimam gratiam & ſalutem, atque in omnibus obedientiæ ſibi ſervitutem. Apoſtolica ac venerabilis tua dignitas, domine pater, manifeſte ſciat & credat nos quotidie flexis genibus Deum orare, ut te tuoſque ſalvos & incolumes cuſtodiat, necnon digne & laudabiliter regimen veſtrum omni eccleſiæ vigere & præſidere concedat. Veſtra enim targa nobis arma & ſcutum inexpugnabile debet eſſe, veſtri autem privilegii authoritas nos tutos ac liberos ab omni aliorum ſervitute ſibi in perpetuum debet habere. Temporibus igitur priſcis, matrona quædam, nomine Ermengarda comitiſſa, uxor Bernardi comitis Pictavorum, pro ſalute ſua, utriuſque ſui, & pro animabus filiorum ſuorum defunctorum, Warini ſcilicet & Willelmi, monaſterium Blaſiliæ in prædiis ſuis conſtituit, atque circa adjacentibus campis & villis & eccleſiis ſanctimoniales Deo ſervientes ibi unde viverent hæreditavit, deinde diligenter Romam petivit, ipſumque cœnobium beato Petro apoſtolo, atque epiſcopo, qui tunc temporis apoſtolicæ ſedi præſidebat, in proprio juri conceſſit; ipſe autem papa huic dono benigne favens quinque ſolidos monetæ Pictavienſis ſancto Petro ſemel in anno decrevit, inſuper etiam apoſtolici privilegii auctoritate idem cœnobium abbatiam monacharum in perpetuum conſtituit, altari etiam, quod adhuc habemus, ſua propria manu conſecratum per ipſam matronam nobis tranſmiſit, apoſtolicam quidem abſolutionem & benedictionem noſtris benefactoribus, excommunicationem atque anathematiſationem, calumniam atque inquietudinem nobis inferentibus propriis litteris ſemper nobis notavit. His igitur firmiſſimis decretis & conſtitutionibus noſtrum monaſterium ædificatum cum omnibus nobis appenditiis diu in pace & magna in proſperitate permanſit. Statim ut Roma caput noſtrum & defenſio noſtra inquietari ac perturbari cœpit, inſurrexerunt monachi Caſæ-Dei, & eccleſiam ſancti Stephani protomartyris & ſancti Leonis papæ urbis Romæ, quem Romani, quia Carolus imperator elegit eum, excœcaverunt, corpus cujus, ut credimus, ibi requieſcit, manu ac violentia cujuſdam potentis Stephani Mercorienſis, nobis contradicentibus abſtulerunt, & auxilio domini Durandi Claramontenſis epiſcopi ipſam tenuerunt, quamdiu vixit ſupra dictus Stephanus. Poſt mortem vero ejus, judicio præpoſiti & abbatis Claramontenſis ſeptem preſbyteri noſtri juraverunt alodium eſſe ſancti Petri, ut altaris Blaſiliæ, recipiente epiſcopo hoc ſacramentum: ipſi tamen monachi adhuc rebelles, rectum quod firmaverunt, per ſeptem milites tenent, & excommunicatione epiſcopi illam eccleſiam deſtitutam & abſque miniſterio faciunt eſſe, miniſtrum etiam ejus in modum ſacrilegi extra eccleſiam. Ideoque ſuppliciter & benigne rogamus & obſecramus, ut conſuetudinem quam tui anteceſſores fecerunt, facias, & eccleſiam quam clamamus, atque monaſterium noſtrum cum omnibus rebus ſuis ab invaſione & ereptione ſupradictorum monachorum eripias, & nos a ſervitute omnium aliorum in perpetuum protegas & defendas. Vale.

XXXIX.

Placitum inter Archimbaldum V. dominum Burbonenſem & monachos Silviniacenſes, tempore S. Hugonis.

Ad lib. 63. n. 21.

Ex chartario Silviniacenſi.

CUm certiſſime conſtet humanum genus jugiter torrentis more ab ortu ad occaſum defluere, & cum tranſeuntibus hominibus facta quoque eorum & dicta oblivione pariter præterire, recti videtur eſſe conſilii, ſi quoties aliqua certæ utilitatis cauſa futurorum ſunt notitiæ imprimenda, ea ne oblivione depereant, litteris ſtudeamus inſerere. Hujus igitur rei gratia, volumus ad cunctorum tam præſentium, quam etiam futurorum notitiam huic tradere chartæ, qualiter inter domnum Hugonem abbatem & Archimbaldum quintum de Silviniacenſis loci conſuetudinibus placitaverint, qualiterque eas in eodem placito ordinaverint. Locus quippe jam dictus ab ipſo ſui exordio uſque ad hæc noſtra tempora ſatis nobiliter magna pace, & ſui de die in diem meliotatione floruerat, tam meritis ſanctorum ibidem quieſcentium, quam etiam devota proviſione & tuitione, necnon etiam largitione principum Borbonenſium, ejuſdem villæ advocatorum dumtaxat vice præſidentium. At vero tenente ejuſdem terræ principatum quarto Archimbaldo, filio videlicet illius qui apud Monticulum jacet, cum eſſet iſdem vir ſæculari prudentia & potentia ſatis præeminens, & ſæculari ambitione, non ſolum in rebus laïcorum, ſed etiam ſanctorum locorum immoderatius exardeſcens, in prædicta villa Silviniaca quaſdam pravas conſuetudines primus cœpit intromittere. Sæpius ergo blande, ſæpius ſevere correctus a domno Hugone Cluniacenſis monaſterii patre, cum nequaquam monitis ſalutaribus adquieſceret, ad ultimum etiam apud Carum-locum ſynodus congregata eſt epiſcoporum, ob ejus vel maxime coërcendam duritiam. Sed quamvis diſcretus pater confidens de ejus melioratione, excommunicationis gladium etiam

Digitized by Google

tunc ab eo ſuſpendi feciſſet, non tamen ad plenum malo incœpta deſeruit. Cum vero, non multo interjecto tempore, decubuiſſet, languore quo & obiit, rogantibus ſe multis honeſtis perſonis, omnes malas conſuetudines, quas hactenus tenuerat, aſſentiente filio Archimbaldo penitus dimiſit. Eo vero vita decedente, iſdem ſucceſſor ejus honoris & nominis heres Archimbaldus rurſum malarum conſuetudinum malos cœpit requirere uſus. Eodem itaque tempore facto intra Gallias, pro quibuſdam ſanctæ eccleſiæ utilitatibus, adventu domni Urbani papæ II. cum apud Silviniacum fere per dies octo moraretur, & quodam die in capitulo reſideret, cunctorum circumſedentium fratrum cœtus pedibus ejus provolutus, auxilium implorare cœpit ſuper malis quæ jam diu fuerant perpeſſi. Suſcepta eorum petitione benigniſſime domnus papa, cum altera die rogaretur a jam dicto Archimbaldo, ut patris ſui animam apoſtolica abſolveret auctoritate, poſt expletam abſolutionem, antequam a ſe Archimbaldus idem diſcederet, antequam etiam a tumulo pedes removeret, monitis ipſius princeps præfatus omnes malas conſuetudines, quas injuſte quærebat, reliquit: & ut melius ſui dicti memor eſſet, oſculum pacis ab eodem papa accepit. Sed poſtea cum nequaquam ſui promiſſi memor, ea quæ promiſerat irrumpere cœpiſſet, prævidens domnus abbas jamjamque, ut ita dicam, beati Petri rempublicam labefactari, totis viribus tam immani ſe objiciens periculo, in illa magna ſynodo, quæ apud Arvernenſem celebrata eſt civitatem, domni papæ auribus hæc intimavit. At vero iſdem papa, ut ſemper paratus erat in omnibus jam dicti patris obtemperare votis, evocato ad concilium Archimbaldo, ad hoc coëgit, ut promitteret ſe juxta conſilium archiepiſcopi Bituricenſis, & epiſcopi Anicienſis, Guillelmi quoque de Baſia, & aliorum quorumdam nobilium virorum, cuncta prave a ſe contra domnum abbatem geſta emendaturum. Igitur paucis poſt hæc evolutis diebus, poſito apud Silviniacum domno abbate, & ſupra nominatis perſonis præſentibus, advenit eo Archimbaldus cum non parva nobilium caterva virorum, & habito inter ſe generali placito, prima die miſeratione divina ad hoc res proceſſit, ut etiam ab his a quibus ſibi veritas timebat jacturam, ab eis acciperet teſtificata victoriam. Denique omnia quæ domnus Mayolus & ætate & morum probitate reverendus, qui triginta & quatuor annis præſati loci prioratum tenuerat, & Raimundus qui prope viginti annis decaniam habuerat, aliique veraces viri, concordantibus ſibi antiquiſſimis cartis, de ſæpe fatæ villæ antiqua libertate teſtati ſunt, hæc eadem cuncti homines Archimbaldi, ſive miniſtri, ad diſceptandum contra nos ab ipſo evocati, Aymo videlicet ſeneſcalcus Borbonenſis, & Giraldus & Bernardus, fratres de Colna, Bernardus quoque de Vilars, multique alii ſuis affirmavere teſtimoniis. Sic itaque utrarumque partium conſonantibus dictis, prima placiti die venit ipſe Archimbaldus coram domno abbate, & ejus provolutus pedibus, wadium ſuum pro omnibus quæ contra eum non recte egerat, dedit: moxque illud ab ipſo ſibi in ſua fide commiſſum recepit. Altera vero die iterum ante ejus præſentiam veniens, genibus ſolo fixis, omnes malas conſuetudines, quas ipſe, vel pater ejus quocumque modo in villa Silviniaca tenuerant, ex toto dimiſit. Inſuper ut nequaquam ulterius in eadem villa, vel vinum, vel aliud quid per bannum venderet, cum baculo ipſius domni abbatis reliquit, medietatemque curtis Silviniacenſis ab ipſo in beneficium accepit, ſicut anteceſſores ejus tam ab ipſo domno abbate, quam & ab ejus prædeceſſoribus, ſecundum quod etiam carta Archimbaldi, cognomento Franci, declarat, tenuiſſe noſcuntur. Poſt hæc abſolvit eum domnus abbas ab omnibus malis quæ contra beatum Petrum egerat, excepto de helemoſina bonorum virorum, & terris quas pater ejus, vel ipſe a jure S. Petri abſtulerant: & in tantum alacer ab eodem domno abbate diſceſſit, ut alio die invitatus ad prandium ejus, cum duobus ſociis, Matthæo ſcilicet de Patiniaco & Guitfredo de Duno, gaudens veniret, & copioſiſſimis ammonitionum ejus dapibus exſatiatus, etiam uſque ad effuſionem lacrymarum lætus recederet. His ita ſecundum rerum geſtarum veritatem præmiſſis, veniendum eſt nunc ad ea quæ tunc diffinita fuerunt, ut omnis prorſus dubietas ab eorum qui futuri ſunt cordibus abſtergatur. Diffinitum fuit in jam dicto placito, & multorum teſtimoniis approbatum, non debere Archimbaldum, nec aliquam perſonam in villa Silviniaca aliquem omnino hominem capere, nec ipſum, nec facultatem ejus, non indigenam, non extraneum, non mercatorem, non peregrinum, non intrantem vel exeuntem, non etiam ſervum ſuum, vel alterius alicujus omnino occaſionis cauſa. quod ita hactenus firmiſſime conſtat cuſtoditum fuiſſe, ut etiam quodam tempore, cum miniſtri Archimbaldi IV. ordeum cujuſdam ſervi ſui, qui vocabatur Girardus, cognomine Deneroſus, non in villa Silviniaca, ſed extra in loco qui dicitur vetus Silviniacus, ad opus equorum abſtuliſſent, proclamante hoc ipſum Raimundo decano ante eumdem Archimbaldum, ſtatim reſtitui juſſit. Diffinitum fuit etiam juſtitiam omnium hominum ejuſdem villæ, ſive peregrinorum, vel mercatorum, vel quorumcumque hominum per eam pertranſeuntium, in poteſtate prioris vel decani debere conſiſtere, præter de ſolis miniſtris Archimbaldi, nec debere ibi ante priorem vel decanum quemquam clamorem Archimbaldi opponere, vel ſecuritate, vel familiaritate illius, aut aliquo ſervitio ſibi impenſo, ne faciat rectum differre, niſi ob hoc tantum, ut ſi ſe præjudicatum fateatur; tunc licitum erit in curiam Archimbaldi pergere; & ſi ibi approbatum fuerit judicium primo factum, ſic demum pœnas contemptus in priorem vel decanum perſolvet hujus rei auctor. Si vero tale fuerit crimen, quod vel mulctatione membrorum, vel etiam ipſius vitæ ademtione videatur debere vindicari, hoc quia incongruum monachis vel religioſis perſonis videtur eſſe, poteſtati ſæculari, ipſi videlicet Archimbaldo conceſſum eſt: non tamen ideo ut aliquid quod pecunia emendari poſſit, ad eum pertineat. Diffinitum quoque eſt, quod non debeant cogi homines Silviniacenſis villæ ire in expeditionibus Archimbaldi, niſi tribus ex cauſis, id eſt, ſi forte aliquis potens ei bellum mandaverit, aut caſtellum contra eum, vel ipſe ſuper alium firmare voluerit: qui tamen tunc nullum om-

nino inſtrumentum, vel ad terram purgandam, vel ad materiam incidendam, aut ad aliquod aliud opus ſecum deferent, niſi ſolummodo gladios ad defendendum. Hoc tamen ſciendum eſt, nullam omnino conſuetudinem, vel expeditionem, vel alterius alicujus rei debere Archimbaldi homines, qui in alodis vel terris ſancto Petro à nobilibus viris collatis, & in quibus ipſe antea nihil requirebat, inhabitant, quod ipſa ratio evidenter demonſtrat. De banno ſatis ſuperius dictum eſt. Sciendum vero eſt, quod de prædictis conſuetudinibus maxima primo controverſia exſtitit, ſed ad poſtremum adjuravit iſdem Archimbaldus Giraldum de Colna & Bernardum fratrem ejus, Aymonem quoque ſeneſcalcum, per fidelitatem, quam ſibi, ſicut domino ſuo, debebant, ut de his vera teſtarentur; quique cum teſtimonio ſupra ſcriptarum perſonarum iſta quæ ſupra ſcripſimus, vera eſſe approbaverunt. Venit ergo Archimbaldus ante pedes domni Hugonis abbatis, & dedit wadium ſuum pro omnibus quæ contra eum injuſte egerat, promiſitque ſe amplius in eadem villa nullam malam conſuetudinem immiſſurum vel retenturum: ipſum vero wadium a domno abbate traxerunt domnus Ademarus epiſcopus Anicienſis & Guillelmus de Baſia, qui ipſo tempore effectus eſt epiſcopus Arvernenſis. Hujus placiti teſtes fuerunt præfati duo epiſcopi, Unbaldus de Borbonio, Matthæus de Pariniaco, Guitfredus Duno, Guillelmus de ſancto Amando, Gulferius de Jaliniaco, Robertus de Caſtellione, Arnulfus Rabia, Rainaldus de Scola. De famulis vero ſancti Petri, Guillelmus de Grangis, Girardus vicarius, Adalardus ſartor, Guillelmus de Hoſpitali, Bernardus de Longoverno, Hugo Caddellus, Petrus Adalardus.

Poſt peractum placitum ſupra ſcriptum, pauciſſimis interjectis diebus, defunctus eſt iſdem Archimbaldus, & die ſepulturæ ejus venit Aymo frater ejus in capitulum, vix adhuc exſequiis peractis, cunctis fratribus, multis etiam laïcis præſentibus, & cuncta quæ frater ſuus Archimbaldus, cui etiam patriſque ſui dono honoris poteſtas relicta fuerat, conceſſerat, conceſſit, quæ reliquerat, reliquit: inſuper & locum ipſum donis & honoribus ſe ampliaturum promiſit. Et ex ipſo capitulo duxit eum Guillelmus de Bananiaco in eccleſiam, atque iterum ſuper altare ſancti Petri cum codice quodam, placitum quod frater ejus Archimbaldus cum domno abbate fecerat, ſe ex integro ſervaturum Deo promiſit, atque ad confirmationem rei, detulit ei vexillum quoddam de eccleſia Giraldus ſecretarius, quod tali tenore ex ipſo altario iſdem Aymo ſuſcepit, ut omnia quæ ſancto Petro conceſſerat, fideliter conſervaret, & taliter, ut propter hoc donum alio honore Deus ſibi adjutor & conſiliator eſſet. Teſtes ſunt Bernardus Artaldus, Eldinus Brunus, Aimo Bauret, Giraldus vicarius, Guillelmus de Grangis, Bernardus Graſſet. Factum apud Silviniacum publice, in præſentia domni Hugonis abbatis, & Einrici prioris, anno ab incarnatione Domini MXCVI. indictione III.

XL.

Stephani comitis Bleſenſis charta pro Majori-monaſterio. *Ad lib. 69. n. 36.*

IN nomine ſummæ & individuæ Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus-ſancti. Ego Stephanus comes, Terbaldi incliti comitis Palatini filius atque hæres, una cum uxore mea, Adela nomine, illuſtris Anglorum regis & Normannorum ducis, nobiliſſimi Willelmi, filia, univerſos eccleſiæ ſanctæ fideles, tam futuros, quam præſentes, ſcire volumus, qualiter fecerimus eleemoſynam quamdam beato Martino Majoris-monaſterii & monachis ejus, ubi comes Odo avus meus, & frater ejus Hugo, Biturigenſis archiepiſcopus, & eorum mater humati jacent, & quod poſt everſionem a Danis factam exſtructum, & amotis canonicis, facultatibus ſuis auctum, monaſtico ordini, qui ab initio antiquitus a tempore beati Martini ibi fuerat, reſtituerunt, abbatemque Willebertum nomine, poſuerunt, a ſancto Maiolo ſibi de Cluniaco datum. Quorum ſequens veſtigia pater meus, tam pro reverentia & amore glorioſi confeſſoris Chriſti Martini, quam pro religione inhabitantium monachorum, eamdem abbatiam de ſubſtantia ſua honoravit admodum & augmentavit; & quia pater ſuus apud eam ſepultus erat, in tantum caram habuit, ut cum totam Turonicam cum civitate ipſa traderet Andecavorum comiti Gaufredo Martello, qui eum ceperat, in redemptionem ſui, ipſam tamen, id eſt abbatiam Majoris-monaſterii nominatim exciperet, atque ſibi in proprio dominio retineret; quam & ego hactenus, etſi non ut debui, aſſidue tutatus ſum atque juvi, non multum tamen graviter offendere curavi, nec valde moleſtus fui. Mortuo denique patre meo, timens ego eum minus honorando, vel minus ei parendo, meipſum, quoad vix erat, offendiſſe, cum ſæpius inde conquererer, & cum præfata conjuge & amicis & familiaribus meis plerumque inde loquerer, tandem poſt annos circiter ſex accerſivi duos quoſdam jam dicti monaſterii familiares meos, Bernardum ſcilicet, cognomento Flagellum, & Gauſbertum Ludovici, qui mihi ſolebant frequenter ſuadere, ut Majori-monaſterio facerem aliquid eleemoſynæ pro anima patris mei, ſicut fecerant anteceſſores mei. Tempore autem illo eram apud caſtrum quod * Columbarium vocatur, una cum præfata conjuge mea, volenſque ire in Jeruſalem cum exercitu Chriſtianorum contra Paganos, juſſu papæ Romani, Urbani ſcilicet ſecundi euntium, parabam quæ neceſſaria erant itineri meo. Venerunt itaque monachi ad me, ſicut mandaveram, per quos dedi Deo & patrono meo beato Martino monachiſque Majoris-monaſterii, pro anima Terbaldi patris mei præcipue, & deinde pro animabus mea & Adelæ uxoris meæ, non ſolum aſſenſu ejus & ammonitione, ſed etiam prece, pro animabus quoque parentum & anteceſſorum filiorumque, ſed & ſucceſſorum noſtrorum, & ut Deus interventu beati Martini & monachorum ejus indulgeret mihi quicquid in ſe deliqueram, & in patrem meum, ſanumque me & incolumem duceret

Ex chartario Dunenſi.

* *Colomiers.*

ac

ac reduceret per iter memoratum, atque Adelam ſæpe dictam, conjugem meam, liberoſque noſtros cuſtodiret, quamdam partem cujuſdam alodii noſtri, id eſt boſci, qui ſilva Lonnia dicitur, ab omni prorſus conſuetudine ſolutiſſimam atque liberrimam. Præcepi quoque ipſi conjugi meæ quæ remanebat, ut ipſam partem faceret determinari ac metiri per manum cujuſdam præpoſiti noſtri, Willelmi ſcilicet de Villariis, cui ego ipſe jam illud idem præceperam, limiteſque poni undique faceret, & ſic eam monachis traderet: ne quis videlicet inde quicquam ipſis ullomodo minuere vel demere umquam poſſet. Augere eam liceat cuicumque ſucceſſorum noſtrorum Deus hoc inſpiraverit. Infra terminos igitur illos ac limites nullus umquam aliquid violentiæ cuilibet inferre audeat, vel manum mittere in ullam rem gratia nocendi, vel extorquendi quippiam, vel etiam ſurripiendi præſumat. Sed omnium rerum quæ inibi quocumque modo fuerint conſuetudines, reddibitiones, foriſfacturæ, juſtitiæ, vicariæ, diſtricturæ, exactiones, emendationes, leges, ſint in æternum beati Martini Majoris-monaſterii & monachorum ejus. Atque ut omnia breviter concludantur, ſic liberum & ſolidum habeat deinceps ipſum locum, ſicut anteceſſores noſtri, & nos temporibus retroactis habueramus eum. Inſuper etiam nihil ibidem nobis, nihil foreſtario & ſecretario ulli, nihil ulli officialium noſtrorum ſive miniſtrorum, nihil denique ulli cuicumque mortalium reſervamus, aut habendum permittimus. Eleemoſynam quippe noſtram volumus eſſe liberrimam. Hoc enim ſolummodo habet homo ex univerſis facultatibus & poſſeſſionibus ſuis, quod inde Chriſto per manus pauperum ſuorum tribuerit. Ipſo enim dicente, centuplum illud recipiet, & vitam æternam poſſidebit. Eſt autem locus ipſe inter caſtrum, quod vocatur Fractavallis, & Frigidum-mantellum, juxta fluvium qui Leda nuncupatur. Rogavimus deinde ſæpe dictos monachos, ut locum ipſum faciant ædificari, quamquam non videatur admodum competens atque uber, ſive utilis. Quod, ut libentius faciant, damus eis & concedimus, tam ad opus fratrum ſuorum, quos ibidem voluerint habitare, quam ad opus omnium hoſpitum ſuorum, inter præfatos terminos habitaturorum, & de alia foreſte quam nobis retinemus, quantumcumque ſemper inde voluerint, & ad ardendum, & ad ædificandum, & ad omnes ceteros uſus ſuos, excepto quod nihil inde vendant. Si qui vero eorumdem hoſpitum fuerint carpentarii, dent foreſtagium tantummodo foreſtariis noſtris, & inde operentur atque vendant quantum opus eis fuerit. Qui omnes hoſpites per totam terram noſtram ſint ab omni conſuetudine liberrimi. Si quis autem illorum nobis aut miniſtris noſtris unquam aliquid foris-fecerit alicubi, nullus audeat in eum mittere manum, ſed faciant inde clamorem monachis. Qui ſi fecerint eis inde juſtitiam, benigne ſuſcipiant eam; ſin autem, differatur cauſa, donec in præſentia noſtra examinetur, ſicut nobis competens videbitur agendum de eleemoſyna noſtra. Habeant etiam gratis tam monachi inibi habitantes, quam omnes ejuſdem terræ hoſpites, univerſis pecoribus & beſtiis ſuis per totam foreſtem, quam nobis retinemus, paſcuas ubicumque eis placuerit, ſine reddibitione ullius conſuetudinis & abſque ullius hominis contradictione, vel alicujus rei exactione. Tempore quoque paſtionis mittant ipſi monachi porcos ſuos in foreſtem illam noſtram, & nullum paſnagium inde reddant, ſed inſuper paſnagium de omnibus porcis ſuorum hoſpitum ipſimet habeant. De extraneorum vero porcis, qui in terra ſua illa jacuerint, & in paſtionem noſtram cucurrerint, nos & miniſtri noſtri habebimus paſnagium. Porci vero ſilveſtres, & cervi, & quæcumque feræ hujuſmodi, quæ inframemoratos captæ fuerint terminos, monachorum ſint. Omnia hæc illis ideo ego Stephanus comes & uxor mea Adela comitiſſa damus, ut & in hac vita & poſt mortem precibus eorum adjuvari apud Deum mereamur, & tanto copioſior merces ſit inde nobis, quanto locus ille melius fuerit ædificatus. Poſt diſceſſum itaque viri mei Stephani comitis in Jeruſalem, ut dictum eſt, euntis, ego Adela comitiſſa, præcepti ejus non oblita, ſæpe dictam partem boſci memorati, id eſt ſilvæ Lonniæ, feci determinari, prout ipſe mihi imperaverat, & metiri per manum Willelmi de Villariis, cui ipſemet idem præceperat, fecique limites undique poni, atque tradidi eam præfatis monachis Majoris-monaſterii, ſicut dictum eſt ſuperius, omnino ſolutiſſimam atque liberrimam a conſuetudine prorſus omni. Unde & præſentem cartam ſive præceptum tuitionis, gratiæ, immunitatiſque, impreſſione ſigilli mei, ex auctoritate viri mei atque mea ſigillatum, & aſſenſu liberorum noſtrorum † in præſentia teſtium circumſtantium, quorum nomina ſubſcribuntur dominicæ crucis impreſſione † propriis manibus facta, roboratum & auctorizatum ipſis, id eſt monachis Majoris-monaſterii, tradidi. Teſtium vero nomina hæc ſunt. † † Hugo de Baſochis. Godefredus dapifer. Herbertus de Caſtellione. Butardus de Liſi. Gelduinus de Magduno. Hugo de Leugis. Herveus Belonus. Archembaldus Pejorlupo. Gaufredus Burrellus. Paganus Burrellus. Theodericus de Avaziaco. Hugo Rudillus. Hainricus Rufus. Rotbertus de Villariis. Goſbertus Beveros. Landricus de Papia. Emmauricus de Medio-vico. Liſvius Panis-paratus. Erlencus Belonus. Hugo Gubillus. Hugo magiſter panetarius. Guaſtho de Sezana. Walterius de Caſtroduno. Burdinus coquus. Guenencus vigerius. Hainricus portarius. Hugo de Lachi. Fulcherius decanus. Herveus de Loſduno. Engelbaldus S. Martini homo. Hugo de Caſtello-Theoderici. Rainaldus de Sezana. Hos omnes teſtes deſcripſit ſcriba Johannes. Ad hanc cartam fingendam fuerunt monachi tres, Bernardus mon. cognomento Flagellum, Adelelmus de Pontivo mon. Goffredus mon.

XLI.

Epiſtola Amati Burdegalenſis archiepiſcopi & ſedis apoſtolicæ legati ad Goffridum abbatem Vindocinenſem, qua ſignificat reſtitutam monaſterio illius eccleſiam Oleronenſem. Ad lib. 69. n. 38.

Ex Archivo Vindocin.

AMatus Dei gratia Burdegalenſis archiepiſcopus, ſedis apoſtolicæ legatus, dilecto filio Goffrido Vindocinenſi abbati, & ſibi commiſſæ

Digitized by Google

congregationi, ſalutem. Sicut cariſſimus filius noſter Guillelmus Aquitanorum dux nos contriſtavit, cum eccleſiam S. Georgii, quæ eſt in Olerona cum pertinentiis ſuis, vobis abſtulir, & Ebloni de caſtro Allionis dedit, ſic nos lætificavit, cum ab injuſtitia ſua reſipiſcens, ablata vobis reſtituit, & donum, quod venerabilis comes Andegavorum Goffridus de eadem eccleſia & aliis rebus in Pictavenſi & Sanctonenſi pago veſtro monaſterio fecerat, confirmavit. Inſuper etiam nos humiliter rogavit, ut eamdem ſuam reſtitutionem & conceſſionem ſanctæ Romanæ eccleſiæ auctoritate & noſtra confirmaremus, ut ita libere & quiete omnia, quæ venerabilis comes Goffridus & uxor ejus Agnes comitiſſa Pictavenſis vobis dederant, vos & ſucceſſores veſtri jure perpetuo poſſideretis, ſicut ipſi eo die poſſidebant, quo ea veſtro contulerunt monaſterio. Confirmamus igitur eamdem reſtitutionem, & illam quam, ſicut dicimus vobis, libertatem conceſſir, auctoritate Dei & noſtra ſub anathemate prohibentes, ut nullus deinceps ea vobis auferre, vel conceſſam vobis in eis libertatem violare præſumat. Hoc etiam veraciter teſtificamur, quod Eblo de Caſtro Allionis hanc reſtitutionem vobis factam de eccleſia S. Georgii & ejus pertinentiis conceſſir, imprecans omnibus illis Dei maledictionem, qui ea Vindocinenſibus monachis auferrent, vel quocumque modo eos inde inquietarent.

XLII.

Privilegium monaſterii Juviniacenſis.

Ad lib. 69. n. 44.

URbanus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectæ filiæ Galburgi abbatiſſæ monaſterii Juviniacenſis, & ceteris quæ poſt eam regulariter in ejuſdem monaſterii regimine ſubſtituendæ ſunt. Apoſtolicæ ſedis auctoritate debitoque compellimur pro univerſarum eccleſiarum ſtatu ſatagere, & earum maxime, quæ ejus ſedi ſpecialius adhærent, & tamquam proprio jure ſubjectæ ſunt, quieti, auxiliante Domino, providere. Quapropter, filia in Chriſto cariſſima Galburgis, devotionis tuæ precibus clementer annuimus, & beatæ Scholaſticæ virginis monaſterium, cui, Domino auctore, præſides, apud villam, quæ Juviniacum dicitur, conſtitutum, ſub apoſtolicæ ſedis protectionem ſpecialiter confovendum præſentis decreti auctoritate ſuſcipimus. Quod videlicet monaſterium egregiæ memoriæ Bonifacius marchio, & ejus uxor Beatrix, cum inſigni filia ſua domina Mathilde, beato Petro & epiſcopis ſanctæ Romanæ eccleſiæ obtulerunt. Per præſentis igitur privilegii paginam apoſtolica auctoritate ſtatuimus, ut quæuis bona a prædictis principibus eidem monaſterio data, firma & illibata ſemper permaneant: ipſa videlicet Juviniacenſis villa integra cum utriſque medietatibus ſuis, quarum alteram præfatus marchio & ejus conjux in vita ſua, alteram poſt obitum eorum comitiſſa Mathildis beatæ Scholaſticæ tradidiſſe cognoſcitur: Remonis villa cum pertinentiis ſuis & redditibus: medietas villæ Verinoli magni: Yreïa cum duabus eccleſiis: Boſonis villa cum appenditiis ſuis: Minus Virolinum totum: in villa Viſmoli manſi duodecim: in Marceïo tres manſi cum eccleſia: in Clymenceïo terra cum quarta parte eccleſiæ: in Haſtoit manſi quatuor & tertia pars eccleſiæ cum molendino: in Betrui manſi duo cum eccleſia: in Vellanis manſi duo & ſemis, ſexta pars manſi eccleſiæ & molendini & piſcationis: in Gualkeringi manſus unus: apud Aſe juxta Maſenceium terræ: apud aliud Aſe quarta pars manſi: apud Nemachium manſus: apud Ham manſus cum quarta parte eccleſiæ & molendini. Confirmamus etiam vobis eccleſiam de Surreio cum alodio & municipiis, novem perticata vinearum Læſura, quadraginta & ſeptem diurnata boum in Remoni-villa, quæ tua prudentia ab Arluino pretio comparavit. Quidquid præterea idem beatæ Scholaſticæ monaſterium juſte poſſidet, aut in futurum conceſſione pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium juſte atque canonice poterit adipiſci, ratum vobis illibatumque ſervari ſancimus. Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat ſupra dicti cœnobii congregationem temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, aut oblata retinere, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, earum, pro quarum ſuſtentatione ac gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Trevirenſis eccleſiæ canonica reverentia. Obeunte te, nunc ejus loci abbatiſſa, vel earum quæcumque poſt te in ejuſdem loci regimine ſucceſſerint, nulla ibi quælibet ſubreptionis aſtutia vel violentia præponatur, ſed quam ſorores communi conſenſu, vel ſororum pars conſilii ſanioris ſecundum Deum & beati Benedicti regulam providerint eligendam, adhibito etiam diœceſani epiſcopi conſilio, ſi catholicus religioſuſque exſtiterit, ut jam omnino non liceat infra abbatiam ipſam aliquid violentiæ vel pravæ conſuetudinis vindicare, aut gravaminis quicquam, quod ancillarum Domini Dei quieti impediat, irrogare. Advocatum quoque ejuſdem loci non alium fore ſtatuimus, niſi quem monaſterio utilem abbatiſſa cum religioſarum ſuarum voluntate popoſcerit. Nec ipſi, aut abbatiſſæ, nec alicui loci ipſius miniſtro facultas ſit eccleſiæ bona vel in feudum perſonis ſæcularibus dare, vel ſub cenſum redigere, vel modis quibuſlibet alienare. Nullum præterea clericum in monaſterio veſtro miniſtrare permittimus, niſi de regularium canonicorum numero quos apud beati Montani [a] eccleſiam religionis veſtræ ſollicitudo conſtituit, quibus delegatum ex veſtrarum facultatum portionibus victum, ne qua in poſterum perſona ſubtrahere audeat, interdicimus. Ad indicium autem perceptæ a Romana eccleſia libertatis, Virdunenſis monetæ ſex argenteos quotannis Lateranenſi palatio perſolvetis. Si qua igitur in craſtinum eccleſiaſtica perſona ſæculariſve hujus decreti paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſanctiſſimo corpore & ſanguine Dei & Domini Redemtoris noſtri Jeſu-Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis

a Supereſt haud procul a Juviniaco eccleſia S. Montani, qui S. Remigii ortum prædixerat, ubi duo eremitæ degunt ſub clientela monaſterii.

autem eodem loco juſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu-Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen. Datum in monaſterio ſancti Ægidii apud vallem Flavianam per manum Johannis ſanctæ Romanæ eccleſiæ diaconi cardinalis decimo-quarto kal. Auguſti, indictione quarta, incarnationis dominicæ anno M XCVI. pontificatus autem domini Urbani ſecundi PP. IX.

XLIII.

Ad lib. 69. n. 44.

Ex mſ. cod. olim bibliothecæ S. Stephani Cadom. nunc Ottobaniana.

Rotberti de Tumbalenia prioris S. Vigoris epiſtola ad monachos S. Michaelis de Monte, de quodam monacho epileptico a levitate converſo.

FRatribus Montem beati Michaelis habitantibus frater Robertus & fratres ceteri beati Vigori in Monte-chriſmatum ſervientes. Benedictus Deus Pater & benedictus Deus Dei Filius, ſanctuſque utriuſque Spiritus, trinus in ejuſdem majeſtatis ſubſtantia Deus, qui nil odit eorum quæ fecit, quoniam vult omnes homines ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui nos etiam contemtores non contemnit, ſed adverſos convertit, converſos diligit, dilectoſque ad vultus ſui hilariſſimam beatiſſimamque viſionem in mirabilibus ſuæ poteſtatis ſingularis provehit. Hic eſt Deus noſter, ſolus timendus, ſolus amandus, qui non reſpicit hominis, ſed perdit ea quæ ſunt, ut ea quæ non ſunt inſtruat; qui apud nos quoque ultimos ſervos ſuos timorem ſuum & amorem revelavit, percutiens ſuperbos, & ſanans humiles. Rem vobis loquar dignam memoria, noſtris temporibus inauditam, quæ cum omnium aures magnitudine ſingularitatis ſuæ valeat exturbare, vos tamen Montanos fratres maxime percutit & ſollicitat, quia de vobis eſt & vobis mittitur. Hugo vocatus frater quidam apud nos degens, nepos Lonenſis abbatis quem vos optime noſtis, quia apud vos in ſcolis nutritus eſt puer, iſte quem loquor rem incurrit, quæ vobis neceſſe eſt ut nota fiat. In choro quadam die, tertia feria, dum fratres noſtri miſſam matutinalem celebrarent, erat & ipſe cum ceteris, ut nobis videbatur, ſanus & hilaris, qui pauxillulum doloris in capite ſentiens lectum adiit, ut ſe proſterneret & quieſceret; ubi cum, nobis omnibus ignorantibus, jaceret, ſubito illa moleſtia arripitur, quam medici epilepſiam vocabulo græco dicunt, vel ſacrum morbum, eo quod ſacras hominis partes, ut eſt caput, & mentem occupet. Nos vero vulgariter guttam caducam, ex eo quod cadere faciat, vocamus. Hac igitur arreptus eſt; confeſtim mentem perdidit, oculos clauſit, quos etiam manibus ſtringit, genua curvavit, calcitrans & volvens ſe in lecto. Ego vero cum fortuito caſu in clauſtro ſedens ſcriberem, cucurrit frater quidam exturbatus, & dicens Hugonem mori. Ad hanc vocem cum ego tremefactus ſurgerem, curreremque poſt eum, jam finita miſſa, fratres omnes currebant portantes crucem aquamque benedictam. Venientes igitur, ſine mente jacentem invenimus, ſtringentem manibus oculos, & genibus calcitrantem. Expergefacti itaque, ſeptem pſalmos pœnitentiales incepimus; videns vero manus illius oculos ultra quam expedire videretur opprimentes, attraxi eas a loco, dedique fratribus ut tenerent, reluctante illo plurimum, quamvis nihil ſentiente. Paululum vero cum ibi ſuper illum pſallentes & ſignantes eum cruce ſtetiſſemus, juſſi ut in oratorium portaretur, quem cum obedientes fratres undique apprehenſum vix portaſſent, jaciebatur enim inter manus noſtras morbo, & diſſolvebatur omnibus membris torſione mirabili & miſerabili, ante beati Nicolai proſtraverunt altare, ſeque proſternentes & nimia contritione pſallentes. Ubi cum ego adeſſem & mirabiliter dolerem, adeo cruciabar lacrymis & ſuſpiriis quatientibus, ut nec loqui nec pſallere valerem, hætens tantum ſolo & fletibus mœſtis. Dictis itaque pſalmis ſeptem & litania, poſtea dicebantur triginta, quos uſus monachis eſt ante nocturnam ſynaxim celebrare, cum ille ſurrexit planctus miſerabiles emittens noſque, qui eum circumdederamus, dolore nimio & intolerabili concutiens. Surrexi tunc e ſolo veniens ad illum, ubi in manibus fratrum jacuerat, jamque ſurrexerat tantum ut ſederet. Aſpicientem vero eum & vix me agnoſcentem rogavi lacrymis infuſus, ut nobis quomodo erga ſe eſſet ediceret; qui tandem nimis .... & ſummiſſe loquens ait ſe miſerabiliter tortum & confractum. Præcepi igitur ut in quodam, qui ibi aderat, lecto poneretur ut quieſceret. quo ſic facto, rogavi fratres ut more ſuo in capitulum irent, quia ego a fratre, omnino dolore me agitante, recedere non valebam; ſedi vero coram eo mœrens & lacrymans, locutuſque cum eo, ait itaque: Mihi facta eſt vox quædam terribilis modo dicens: Cur de monaſterio tuo egreſſus es? Cui ſic increpanti me & terrenti, alia vox, me audiente, ſatis placida & ſuavis confeſtim reſpondit: Quid ex hoc ad te? Dumque ego ſi aliquid vidiſſet quæſiſſem, tantum audiſſe, nihilque ſe vidiſſe dixit. Finito tandem capitulo, & vocatis quibuſdam fratribus, juſſi ut in domum infirmorum portaretur, qui portatus jacuit. egoque ſecutus eum, quippe quem nullo modo res tam nova & tam triſtis dimittere me ſinebat, aſſiduus eram. Septies autem uſque ad eamdem horam craſtinam, nobis præſentibus & videntibus, eadem paſſio eum arripuit, aliis vero diebus pæne omni die ſemel aut bis idem paſſus eſt. Vocati igitur medici duo doctiſſimi, qui in civitate præſentes aderant, fecerunt ei quidquid potuerunt; ſed quem ſua manu proſtratum Deus ſola ſua operatione ſanandum providebat, humanæ manus molitionibus erigendum non aptavit. Dum hæc agerentur, quadam die ego, qui pæne aſſiduus aderam, domum in qua frater ſeparatus, ut hujuſcemodi rei competebat, habebatur, intrans, eum & ridentem, ſedentem, jocantemque cum famulis, qui ejus ſervitio, me præcipiente, ſeduli aſſiſtebant, inveni; tantæ namque levitatis erat, quantæ vos ſcitis, ut dum mecum in clauſtro ante hanc ægritudinem viveret, nullis minis, nullis plagis, nullis blanditiis, nullis admonitionibus ad ſe rediret ut ſe cognoſceret; indomabiliter enim levitati, jocis, & laſcivia juvenili inſtans, ſcurrilitates ex toto ſequens, contemnebat omnino, nec alio modo frænabat. Sed quid loquor de humano

Digitized by Google

annisu, cum tunc divino judicio tortus, tam incertis, tam horribilibus tormentis quateretur; nec ſic duritia ejus frangeretur, ut vel aliquantulum minus laſciviret, imo amplius & amplius moribus ſolvebatur; neque enim continua paſſione, ſed incertis ſpatiis accedebat paſſio, torquebatur, tenebatur, & dimittebatur. qui dimiſſus una hora aut dimidia, repertis viribus, ſurgebat & priſtina levitate paſcebatur, morboque tortus inſania juventutis eo pejus quo voluptuoſius torquebatur. Intrans itaque, ut dicere cœperam, domum, cum mihi valde riſus tam importunus diſpliceret, tacui, & ſedi cum eo, parcens ei nihilque dicens, etiam non diſplicere quod agebat ſimulavi; timebam enim ne forte verbis meis, ſi aliquid durius loquerer, turbatus paſſionem ſolitam incurreret, unde & ego ſæpe etiam diſſimulans jocabar, congaudens omnino ſanitati ejus & quieti. Cum igitur ſederem cum eo, ait: Nocte iſta præterita dormiens, viſus ſum mihi judicio divino præſentari; ubi cum aſſiſterem, conſcientia torquente, accuſabar, adductis coram me multis, quæ feceram, malis quæ horrebam pœnaliter, erubeſcens amplius, quam nunc cogitatione comprehendam. Hoc ego audiens & in eo nihil timoris nihilque aſpiciens gravitatis, tacitus dolui, & inclinatis oculis cogitabam quantæ duritiæ eſſet homo, qui nec divino judicio exterritus terrebatur. Tranſactis tandem in hac paſſionis euntis & redeuntis alternatione viginti & ſeptem diebus, viceſimo-octavo ego, qui eum abſque intermiſſione in memoriam gerebam, poſt cœnam fratrum locum ingrediens ſedi juxta cortinam, quæ ante lectum fratris tenſa pendebat. Cumque diu ſederem, & ille in lecto jaceret, mirabar quod non loqueretur; aperiens vero cortinam aſpexi, & ecce jacebat ſupinus, clauſis oculis, tanquam dormiens. Cumque aſpiciens hæſitarem, dubitans utrum ſomno an morbo teneretur; nullatenus enim, ſicut pridem accedente paſſione ſolebat, movebatur, acceſſi propius, & caput ejus agitans, clamanſque eum nomine proprio, cum non reſpondiſſet, nec oculos aperuiſſet, deprehendi paſſionem acceſſiſſe, & exſpectavi donec recederet: quæ cum receſſiſſet, aperuit ille oculos, & extenſis poplitibus planctum flebilem emiſit, dicens ſe nimis laboraſſe, & laceſſentibus membris fatigari, ſicque ter eadem hora mecum eo loquente, accedente paſſione ivit & rediit. Cumque ego valde dolerem, tanta contritione videns fratrem & filium meum laborare, pro quo animam ponerem, ſi poſſem, nec valerem ſuccurrere, ingemiſcens interno ſuſpirio, dixit mihi: Pater, pater, quam peſſimam noctem ducere me oportet hanc, quæ imminet! Cum rogaſſem ut diceret quid timeret, & qualiter hoc ſciret, adjecit: Vocem audivi terrentem me nimis ac dicentem: Roga priorem tuum Robertum & fratres tuos ceteros, ut orent pro te, quia niſi divina pietas ſubvenerit, peſſimam noctem paſſurus es iſtam. Nunc ergo, patres ſuccurrite & orate pro me, quia valde timeo attendens verba quæ dicta ſunt mihi. Me itaque præcipiente, confeſtim vocati ſunt fratres quatuor, quos ego nominibus deſignavi, allatoque cum cruce & candelabris Chriſti Domini noſtri ſacroſancto corpore, me exhortante, præmiſſaque confeſſione, corporis ſacri communionem ſumſit, factuſque ſecurior jacebat, nobis coram ſedentibus & expectantibus pariter omnibus aut gratiam aut judicium Dei, qui omnia quæcumque vult poteſt. Et ecce, jam facta nocte & quieſcentibus fratribus, exceptis iis, qui mecum erant, accedente paſſione, abiit a nobis, ſicut conſueverat, claudens oculos, & jacens immotus. Cumque nos pſalleremus, & ipſe ſæpius iret & rediret, juſſi excitari fratres qui dormiebant, ut venirent; quibus ilico introgreſſis, pſallebamus omnes eadem intentione precantes, ut fratri noſtro, qui erat ſicut nos, pietas divina ſubveniret. Tum ſubito ille, videntibus nobis omnibus, claudens more ſuo oculos abſceſſit, ſicque aliquantulum jacens rediit, apertiſque oculis me intuens, qui ſemper faciei ejus aſſiſtebam, dixit: Dicite domnis iſtis ut vadant & requieſcant, quia ego Dei gratia liber ſum & abſolutus ab hac paſſione, nihil paſſurus uſque in diem tertium. A quo cum quæſiviſſem qualiter hoc ſciret, reſpondit: Audivi vocem quæ mihi diceret: Dic ſervis Dei qui circa te ſunt, ut vadant & requieſcant, quia uſque in tertium diem nihil hujus morbi paſſurus es. Certus igitur factus, juſſi ut recederent qui venerant, & abierunt. His itaque dictis & actis, factus eſt ſanus frater, ſic permanens tota illa die, nocte, & die ſequenti, uſque in diei tertiæ nonam vel decimam horam. Manſit vero timidus valde; & frænata admodum priſtina levitate, cum mœrore gravi præſtolabatur, quid ſuper eo fieri vellet Deus. Adii autem eum & accerſivi verbis, rogans ut ad cor ſuum rediret & agnoſceret quid fuerit, confiteretur que omnia peccata ſua, & illa maxime, quibus tamquam tormentis conſcientia eum in divino judicio, ſicut in ſomnis viſum eſt ſibi, cruciaverat; quod ille audiens & annuens, ilico confitens expoſuit mihi omnem vitam ſuam præteritam, quantum recordari potuit, planctu quo valuit, aſſumenſque conſilium a me, quod melius inveni. Die tertia, quæ minarum dies erat, me conſulente & monente, mane in oratorium, cum & ego ſecum irem, perrexit, fratribuſque Primam pſalmoſque ſequentes & miſſam matutinalem, quæ etiam ex juſſu noſtro pro peccatis illius celebrantibus, ille extra chorum ſedens, in meditationibus & lacrymis perſeverabat. Nos vero finitis quæ finienda erant, hora illa capitulum introgreſſi ſedimus, & poſt alias ſermocinationes, quæ neceſſariæ videbantur, de illo mentionem introduxi, omnibuſque annuentibus vocatus eſt in capitulum, hoc enim a me petierat, me tamen prius conſulente & monente, ſequebatur; quippe jam multum domitus voluntatem meam ex toto in quibuſcumque poterat. Ingreſſus igitur proſternitur toto corpore coram nobis, tantis lacrymis plenus, tanto luctu fractus, ut me ex imo corde concuteret, tantoque dolore, ut vix loqui ad verba illius valerem, mixto gaudio agitaret. Gaudebam enim vehementer, quod tam ſuperbum, tam laſcivum, tam pertinacem in omni adoleſcentiæ vanitate, modo proſtratum, tam humilem, tam modeſtum, tam converſum ad omnem pœnitentiæ gravitatem videbam. Surrexit igitur, me jubente, & in eodem luctu perſiſtens, adeo ut vix loqueretur, quæſivit a nobis ut ſuper eo & ſuper peccatis ſuis, quæ valde plurima ſe

Digitized by Google

feciſſe cognoſcebat, & quibus, ultra quam putaverat, gravabatur, præciperemus quod placeret. Ergo reſpondi ego pro omnibus ut potui; neque enim ad perfectum cordis gemitus & lacrymæ deffluentes exprimere permittebant quod volebam. Suſcepit itaque a fratre, cui præceptum eſt, exutus ſtaminio judicium virgarum cum tanta humilitate, ſicut mihi poſtea privatim ab eo dictum eſt, ut parum ſibi videretur, quod percutiebatur. Præcepi igitur fratribus, qui per omnia obedientes erant, ut illa die jejunantes & pulmentorum coctorum perceptione penitus abſtinerent. Prandium vero veſtrum, inquam, ex toto ego, ut ſolitum eſt, vobis parari faciam, quod pro vobis pauperes in eadem domo refectoria una hora ante vos diſcumbentes comedant, ut in omnibus quæ poſſumus, & jejuniis & orationibus & eleemoſynis fratri in neceſſitate tanta poſito ſuccurramus. Quibus omnibus conceſſis, petitiſque orationibus a fratre, qui coram adſtabat flens ubertim & graviter ſuſpirans, & præmiſſis a nobis qui ſedebamus vix fletus ut loqueremur interrumpentes, ſurreximus, euntes cum pſalmorum ſeptem decantatione in oratorium, ubi proſtrati jacuimus, donec finiti ſunt. Poſt quæ omnia præcepi uni ex fratribus, ut miſſam pro peccatis illius ſtatim diceret, quam audiret ipſe, & ſacramenta corporis & ſanguinis Chriſti perciperet. Factis igitur omnibus quæ dicta ſunt, datiſque pauperibus refectis per ſingulos ſingulis denariis, feci etiam coram fratre, propter quem hæc omnia fiebant, comedente, pauperem qui inventus eſt ſedere, ut cum eo comederet. Volebam enim omnino ut non ſolum pro eo, ſed etiam cum eo Chriſtus in forma pauperis reficeretur, quem in neceſſitate tam proxime futura deprecabamur omnes fieri adjutorem. Dati ſunt etiam huic duo denarii, quos ad hoc ego fratri tradideram. Cum itaque comediſſemus omnes, & hora quæ timebatur proxima fieret, ego domum intrans fratrem ſedentem inveni & timidum: qui ilico mihi dans manum & a me ſuſceptus ſurrexit a loco in quo ſedebat, vadens mecum & jaciens ſe in lectum, ubi cum coram eo ſederem, poſt paullulum ſuſpirans, ait: Heu, pater, quantum modo in capite doleo! modo mihi genua dolent; modo crura; nunc brachia, & ecce per totum corpus dolor ingeminatur & creſcit: cumque hæc dicens vehementer doleret, affuit quidam laïcus, cui ut loquerer oportebat, & exivi, cum ſtatim revocatus a puero, qui ægroto aſſiſtebat, ingredienſque domum inveni eum jacentem arreptumque moleſtia priſtina; non tamen calcitrabat aut volvebatur ſicut prius; ſed clauſis oculis, tanquam dormiens non movebatur. Cumque poſt aliquantulum temporis rediens aperiret oculos, meque inſpiceret aſſiſtentem, iterum eodem modo raptus eſt; & cum ſæpius fieret, & ille ſpumaret, videns ego laborem ejus tantum ingemui ex intimo, & miſi pro conventu fratrum ut adeſſent; quibus præſentibus & pſallentibus nobis coram omnibus ægrotum moleſtia ſua arripuit. Cumque adhuc ab eadem teneretur, clauſiſque oculis & pugnis, nihil eorum, quæ a nobis gerebantur, ſentiret, aperuit manum dextram ſubito, & erigens eam ad caput, ſignavit ſeipſum ter, nobis videntibus & mirantibus. Pſallebamus igitur quantum poteramus, exſpectantes ut rediret ad ſenſus, & ſciremus ab eo quare hoc feciſſet. Et ecce rediit, planctu ſe concutiens, & dicens: Deus, Deus, quantum conſtringor. Cui cum ego, pſallentibus ceteris, dicerem, ut quid erga ſe fieret aperiret, reſpondit: Malæ beſtiæ me impetunt. A quo cum quærerem utrum nunc præſentes ſunt, an receſſerunt, ait: Receſſerunt. Præcepi ilico fratribus omnibus, ut euntes agerent orationes & laudes veſpertinas. Quibus egreſſis, remanens ego ſolus cum fratre jacente ſciſcitabar diligenter, ut audirem ab eo de ſigno crucis quod ter fecerat, & beſtiis quas dixerat, veritatem. De quo cum ſollicitum me vidiſſet, ait: Viſus eſt mihi modo oſtiolum iſtud intrare homo nigerrimus & horridus pluſquam dicere valeam, oculos habens igneos & ab ore ignem jaciens & ſuper me efflans, trahenſque duos canes horridos manu, ſicut erat & ipſe, quos cum in me animaret & cogeret, egoque illos me impetentes valde expaveſcerem, unum eorum, qui anteibat, pugno percuſſi & effugavi, cumque acceſſiſſet alter, nec tam proximus, quam alius fuerat, fieret, percuſſi & eum pugno, & poſt primum expuli. Ab iis liberatus effugatis ivi ad hominem, qui loco hæſerat, & ſimiliter pugno percutiens, poſt canes ejeci, ſicque, Domino miſerante, tribus ictibus liber factus ſum ab his tribus hoſtibus. Intellexi igitur, quod tres ictus iſti fuerunt tria ſigna crucis quæ videram, nobis pſallentibus, fieri. Interea, revocato uno ex fratribus qui abierant, penſum orationum veſpertinarum & laudum cum ægroto, qui & ipſe nobiſcum pſallebat, perſolvimus. Poſtea etiam alium vocari præcepi, ut tres eſſemus cum fratre jacente; alii vero omnes, finitis officiis diurnalibus, ex præcepto noſtro temperius quam conſueviſſent dormitum ierunt. Reputabam enim tractans in corde, ut ſi maxima imminente neceſſitate aut mortis aut alicujus exitii, quid enim futurum eſſet incerti eramus, oportebat omnes affuturos eſſe; bonum erat ſi aliquantum ſomno refecti fuerint, & magis ſobrie facerent quidquid agendum eſſet. Fuimus itaque tres cum illo quarto qui patiebatur, loquentes cum eo & conſolantes eum, quantum poſſe dabatur nobis. Tantæ vero debilitatis vel laſſitudinis in corpore erat, ut cum in lecto quo jacebat, quoquo modo, ut vel parum tam maxima moleſtia ſaltem mutandi ſitum levigaretur, componere ſe vellet, nullo modo valeret. Nos vero, qui aderamus, cum ad appetitum, quem fieri in eo videbamus, vellemus eum componere, vix eum etiam cum labore movebamus. Ad naturæ neceſſaria cum ire vellet, nec ſurgere nec a loco ſe movere valens, duobus fratribus, tenſis brachiis, erigendum portandumque ſe præbuit, qui eum cum labore, ſine illius aliquo motu auxiliabili, excepto quod pedes per terram magis trahebat quam regebat, portantes & reportantes in lecto coram me poſuerunt quomodo potuerunt. Et cum tantæ ægritudinis pondere premeretur, dicebat tamen videri ſibi quod nihil in corpore pateretur, præ timore quo animus ejus cruciabatur. Cumque ego quærerem quid timeret: Timeo, inquit, me in illorum, quos vidi, manus aut in nequiores reverſurum. Loquebamur autem ſic invicem, & ecce, jam nocte imminente, raptus eſt iterum & ſpumabat, erigenſque ſicut prius ma-

Digitized by Google

num, ſignavit ſe totum. Cumque nos pſalleremus, & ille rediret, quæſivimus utrumne vidiſſet aliquid? Vidi, inquit, intrantes domum hanc homines tres, qui lanceas tres geſtabant igneas fœtentes tanquam eſſent ſulfureæ, quibus cum me vellent transfigere, ſigno crucis quod a me teneri videbatur, (nos quippe in manu illius crucem tenebamus) me deffendebam, & illos fugabam. Jacuit itaque dolens & plangens ſe vehementer: jam tamen, conſolatione accepta, dicebat ſe ſperare optime evaſurum. Cumque ego, ipſo audiente, ob illius conſolationem confirmandam aliqua fratribus qui aderant de ſcripturis & de fide Trinitatis dicerem, & multa jam noctis pars tranſiiſſet, ſubito cum ille diligenter audiret, clauſit oculos, & ſenſu abiit a nobis. Cumque in eodem exceſſu poſitus, jam enim exceſſum, non moleſtiam aut paſſionem nominare habeo, manus jungens ad cælum erigeret tamquam orans, noſque pſalmum fidei diceremus, *Quicumqe vult ſalvus*, repetitumque mediaremus, ille aperiens oculos, erectaſque tenens manus, ſicut eas junxerat, locutus eſt, dicens: Gloria tibi, Deus. cumque nos pſalmi finem acceleraſſemus, & ille ſæpius, Gloria tibi, Deus, repetiſſet, omnino unde tam læta tamque amabilis vox illi data eſſet, quæ toties reiterabatur, ſcire appetentes, ſciſcitati ſumus. At ille aliquantulum ſevere me intuens, ait: Vocentur mihi omnes monachi de Monte ſancti Michaëlis, qui in monaſterio iſto commorantur; miſſus ſum enim nuntius: cumque hoc mihi ſatis diſpliceret, timens hoc aliquod eſſe illuſorium phantaſma, vereníque fratres, qui ad nocturnas ſurrecturi erant orationes, excitando fatigare, multis verbis ne hoc fieret renitebar. At ille mihi prorſus reſtitit, dicens, ex toto ſic fieri expedire. Nolui tandem amplius reſiſtere, metuens ex altero, ne ſi hoc præceptum divinum eſſet, Deo inobedientem fratrem facerem, unde ego & ipſe pariter rei exſiſteremus: quæſivimus de ſe ipſo quid ſibi futurum videretur, & ille ſe adhuc neſcire reſpondit. Vocati itaque quos voluit, citiſſime affuerunt, quibus præſentibus, me rogante ut loqueretur, ait: A Deo & a ſancto Michaële & a ſancto Vigore, optimo patrono, vobis omnibus dico, ut numquam in Montem ſancti Michaëlis redeatis aut intretis gratia ibi remanendi, quandiu iſte, qui nunc ibi abbas eſt, vixerit. Quod ſi ieritis & manſeritis, ſine malo & morte peſſima conſumemini. Cumque illi ad verba ſe inclinaſſent, flentes præ gaudio, adjecit ille & ait: Signa vobis verborum iſtorum, quod vera ſint, dicturus ſum; ſed nondum ea audita, audienda præſtolor. Quibus dictis, ego fratribus illis Montanis, (erant autem quinque) Eïa, domini mei, audiſtis, quæ a Deo præcepta ſunt vobis; recedite nunc, ut iterum in ſtratis veſtris quieſcatis; neque enim cum omnia alia optime attendiſſem, de ſignis quæ dicenda erant aliquid perceperam; ſed hoc ipſe idem, teſtantibus omnibus qui affuerant, ſe ſicut dixiſſe mihi poſtea manifeſtavit. Præcepto igitur meo fratres velocius obedientes jam ſurgebant, cum ille qui jacebat coram nobis raptus eſt: detinui itaque hoc videns fratres qui jam ſurrexerant, ut ſimul pſalleremus, eventum rei expectantes. Diximus ergo totum pſalmum *Quicumque vult*, & adjecimus *Gloria Patri*; quo finito rediit ille & ſedit in lecto, dixitque: Benedictus Deus, Benedictus Deus, jungens manus & adorans; oculiſque alacribus nos aſpiciens: En ſigna, ait, vobis ut dicam, ſi audire placuerit. Quod cum omnino placere reſpondiſſemus omnes, nos verbis, & illi nutu qui completorium dixerant, ſic locutus eſt: Si umquam amplius in omni vita mea & veſtra me hujus infirmitatis propter quam hic jaceo, ſignum aliquod aut moleſtiam patientem videritis, ſciatis nequaquam verum fuiſſe quod a me dictum eſt; & ecce nunc integre ſanus factus ſum & firmus, potens ſurgere & ire & agere quidquid ſano homini agendum eſt. Cumque ſtupefacti gaudio & evidentia rei, (videbamus enim in ejus facie neſcio quod divinum ſignum ſanitatis) miraremur, ineunte mihi quodam ex fratribus diximus voce ſobria & ſubmiſſe *Te Deum laudamus*; & illi quidem fratres, quibus propter completorium loquendi licentia non erat, ad ſtrata ſua, me jubente, abierunt. Ille vero ſtatim nobis coram poſitis & cum eo ſurgentibus qui non abieramus, ſurrexit, mihi data manu, ſanus & hilaris & robuſtus ſicut nos. Stabat igitur gaudens, & nos mirabamur & congaudebamus; videbamus quippe hominem modo in lecto jacentem, diuturna & moleſta paſſione colliſum contritumque, & pæne omnibus membris diſſolutum, ut nec etiam moveri ad ſedendum valeret, eſſetque ei ipſa lecti mollicies tormentum ingens, nunc vero ipſa eadem hora robuſte ſurrexiſſe, ſtare nobiſcum ſanum & gaudentem. Benediximus itaque Deum, qui percutit & ſanat, mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. Eſt ergo hodie in clauſtro, nobiſcum benedicens Deum, qui eum vere, ut pater diligens filium, percuſſit & ſanavit. Sanus namque corpore meliorem & de fide ampliorem ſuſcepit in anima ſanitatem. Correptus enim & correctus mores omnino mutavit, Deo omnipotenti ſubdidit ipſa ſua vita dans teſtimonium, quod vere manum Omnipotentis ſenſerit, cui eſt honor & gloria & poteſtas in ſæcula ſæculorum, amen.

XLIV.

Fundatio cellæ S. Theobaldi in caſtro Porcenſi. Ad lib. 69. n. 49. *Ex archiv. S. Hubert.*

IN nomine ſanctiſſimæ & individuæ Trinitatis, amen. Notum ſit omnibus ſanctæ eccleſiæ filiis præſentibus & futuris, quod ego Rogerus comes Porcenſis territorii, recogitans ex animo de bonis a ſummo & omnipotenti Deo acceptis, fui inſpiratus, ut in ſuburbio urbis Caſtri-Porcenſis eccleſiam Deo ædificarem ſub invocatione ſancti confeſſoris Theobaldi, pro remedio animæ meæ Ermengaldis uxoris meæ & filiæ meæ Sibiliæ ac omnium progenitorum meorum. Quapropter de conſenſu comitiſſæ uxoris meæ, & annuente filia mea cariſſima, vocatis ex monaſterio S. Huberti in Ardenna religioſis viris ejuſdem monaſterii monachis, eccleſiam & cellam ante caſtrum Porcenſe conſtruxi, quarum proprietatem, diſpoſitionem, regimen, nominationem ſeu proviſionem trado & tradidi in perpetuum religioſiſſimo abbati Theodorico & ejus ſucceſſoribus prædicti monaſterii abbatibus, nihil juris in dicta cella

Digitized by Google

mihi reſervans, nec ſucceſſoribus meis. Et ut dicti religioſi Deo alacriorem reddant ſervitutem, pro dictæ cellæ fundatione do abbati & conventui S. Huberti quidquid juris mihi competit in burgo ſeu ſuburbio urbis, in quo eccleſiam conſtruxi, illud computando a ponte magno uſque ad pontem aquæ mortuæ verſus orientem cum banno ipſius ſuburbii cum omnibus appendiciis ſuis, cum terris cultis & incultis, quas tenebat villicus Godeſlarus, cum molendinis juxta pontem magnum ſitis, cum pratis, ſilvis & vineis eidem Godeſlaro in cenſum datis, cum furno bannali, cum omni cenſu & univerſo jure & telonio nundinarum quæ ſiunt & fient ſingulis annis in dicto banno, in feſto S. Theobaldi, incipiendo a vigilia feſti uſque ad meridiem diei ſequentis. Do præterea ſextilagium & minagium omnium granorum, quæ venduntur in dicto banno quolibet anni & hebdomadis die cum domo ſextilagii, quæ mihi competit in dicto burgo; quæ omnia vocabuntur feudum abbatis, quod erit & volo ut ſit ab omni ſubjectione, onere & ſervitute liberum, niſi quod propter omnem juſtitiam, quam trado & tradidi eccleſiæ S. Huberti in dicto banno, quivis abbas S. Huberti aut commiſſus ejus tenebitur ſemel mihi & ſucceſſoribus meis præſtare juramentum fidelitatis in recognitionem donationis. Tenebuntur inſuper religioſi in dicta cella commiſſi ſingulis diebus dominicis tantum ſummo mane ſacrum dicere, dum continget venatores ire ad venationem, & a nobis requiſiti fuerint, & non alias. Et ob hoc tenebuntur comites pro tempore exſiſtentes, ſingulis annis dare prædictis religioſis dolium vini & menſuræ Remenſis. Quod ſi quæ bona ab eiſdem religioſis acquirentur, volo ut ſint libera ab omni decima, terragio, impoſitione & onere, quæ mihi debentur. Denique in recognitionem pro bonis a Deo datis, comitatum Porcenſem cenſui annuo decem ſolidorum Pariſienſium ſubjicio dictæ eccleſiæ tamquam Deo. Quam donationem ita liberam, aſtante & approbante Raginoldo Remenſi archiepiſcopo, aſtantibus quoque nobilibus & ignobilibus feci, ut nemini ſucceſſorum vel miniſtrorum meorum reclamare quicquam liceat. Hujus donationis teſtes fuerunt, quorum nomina ſubſcripta ſunt, Rogeri comitis, Reginoldi archiepiſcopi Remenſis, Alberti comitis Namurcenſis, Ermengardis comitiſſæ, Sibiliæ filiæ, Hugonis Scotti, Pungardi, Odardi filii ejus, Erardi præpoſiti & aliorum multorum. Actum publice anno incarnati Verbi M LXXXVII. indictione X. regnante rege Francorum Philippo XXVIII. anno.

XLV.

Ad lib. 69. n. 74.

Conventio inter monachos Moliſmenſes & Alpenſes.

Ex archivo Moliſmenſi.

NOtum volumus fieri univerſis eccleſiæ filiis, tam futuris quam præſentibus, inter nos cœnobii Moliſmenſis fratres locumque Alſenſem * ſuper ejuſdem loci abbatis ordinatione & ſubjectione taliter diffinitum fuiſſe. Cum ſcilicet fundus ille olim noſtræ eccleſiæ collatus, & per omnia ſubjectus ut cella fuerit; ipſius loci fratres, Deo inſpirante, S. P. noſtri Benedicti præceptis artius inhærentes, quorumdam religioſorum conſilio animati, ipſius etiam regulæ auctoritate edocti, abbatem ſibi a nobis donari petierunt. In qua petitione ſuppliciter in noſtro capitulo perſeverantibus ſic tandem annuimus, ut ejuſdem loci abbate obeunte, ſicut hic primus, ita omnes ejus ſucceſſores a noſtro loco expetiti atque collati, ſuſcipientes illius loci curam, a noſtro abbate ibidem ſubſtituantur. Eumdem quoque abbatem noſtrum, Moliſmenſem ſcilicet, dum illuc venire contigerit, omnis ei reverentia tam in ſede quam in juſtitiis, regulariter tamen peragendis, exhibebitur. Si vero (quod abſit) inter illos fratres ac ſuum abbatem diſcordiæ malum irrepſerit, ad hoc examinandum vel pacificandum noſter abbas, non alia quælibet perſona advocabitur. Id quoque ſtatutum eſt, ut ſi frater quilibet loci illius in aliquo ſcandalizatus ad nos confugerit, vel de noſtris quiſpiam ad eos itidem facere pertentaverit, ſine proprii abbatis permiſſu minime ſuſcipiatur. Quod ſi forte illi fratres (quod Deus avertat) ab ipſa quam arripuerunt, diſtrictione ad uſus ſæcularium revertentes apoſtataverint, priſtino more nobis, ut cella, locus ille reſtituetur. Diffinitum eſt hoc a domno Roberto Moliſmenſium abbate primo in præſentia ſubſcriptorum, domni videlicet Widonis in eodem loco primitus in abbatem conſtituti, Alberici Moliſmenſis prioris, Adæ monachi, Walteri monachi, Lieſcelini monachi, Stephani quoque monachi, per cujus manum ſcriptum eſt. Confirmatum eſt autem a domno Roberto Lingonenſium epiſcopo, præſentibus domno Amalrico decano, Narigaldo archidiacono, Hugone archidiacono; ſed & Genevenſis epiſcopus itidem confirmavit, præſentibus Victoro decano, Bernardo canonico, Alberto de Lantiaco. Id etiam conceſſerunt Humbertus comes & Giraldus de Alingia, & Giſlo miles, a quibus nobis eſt ille locus attributus. Actum eſt hoc anno ab incarnatione Domini milleſimo XCVII. indictione IV. pontificatus domni Urbani ſecundi papæ anno IX. Signum domni Roberti Lingonenſis epiſcopi. Signum domni Widonis Genevenſis epiſcopi.

* Alpenſem.

XLVI.

Recognitio chartarum monaſterii Centulenſis, ab Anſchero abbate facta.

Ad lib. 69. n. 89.

Ex mſ. cod. Centulenſi.

ANno Domini incarnati M XCVIII. indictione V *. regnante Philippo XXXVIII. primo anno regiminis Anſcheri, annotatæ ſunt chartæ hic, quæ tunc Centulo habebantur. Præceptum Karoli de Cella-foreſtenſi. Præceptum HLudovici imperatoris. Præceptum Lotharii de Botricio. Præceptum Karoli Calvi. Item ejuſdem aliud. Item aliud. Precaria Riberti. Præceptum HLudovici filii Calvi Karoli. Præceptum Karoli alterius. Item aliud ejuſdem. Item aliud ejuſdem. Item Caroli Calvi de Durcapto quod fecit filio ſuo abbati noſtro. Precaria Warulphi, ſub tempore Girberti abbatis.

* VI.

De tempore Ingilardi abbatis. Epiſtolæ Johannis papæ ad epiſcopos & comites pro reſtitutione eccleſiæ ſancti Richarii.

Digitized by Google

Præceptum Arnulfi Remorum epiſcopi.
Conditio ejus cum Roberto. Conditio ejus cum Wlberto de ſacro campo. Conditio ejus cum Jona. Conditio ejus cum Nochero Leggienſi epiſcopo.

Item ejuſdem ad eumdem Nocherum petitio ſuper confirmatione prædictæ conventionis.

Ejuſdem Nocheri confirmatio de eadem re.

Conventio ejuſdem donni Ingelardi de Merimorte.

De tempore autem donni Angelranni abbatis.

Teſtamentum Ricardi ducis de eccleſia Scabellivillæ.

Precatio Ebali Remorum archiepiſcopi ad Rainardum epiſcopum Leggienſem pro confirmatione conditionis ſub donno Ingilardo pactæ.

Item confirmatio ejuſdem conditionis a Durando epiſcopo facta.

Teſtamentum manu-firmæ de terra Hubiaci. Item aliud de terra in Hamingo monte.

Item aliud de terris in pago Targuanenſi. Item aliud cum Adelulfo. Item aliud cum Heriberto abbate Latiniacenſi.

Item aliud cum Francone de Manſionibus.

Item aliud cum Vermondo de Altovillari.

Item alia duo vel unum bis ſcriptum de molendino ſub Montiniaco.

Item aliud de ſacro campo cum Bernardo de Domno-Med *.

* Medardo.

Item aliud de terra Barelle.

Item aliud de familia ad altare reducta.

Teſtamentum Henrici regis de Nogueriis. Item aliud de quodam molendino.

Item donni Angelranni de hominum quietudine qui fuerint in Aſloas.

Teſtamentum Angelranni comitis de Comitisvilla.

Item aliud cum Heriberto quodam.

Item teſtamentum regis Henrici de quietudine Noguetiarum.

Item aliud Angelranni comitis de indulto denario Argubii.

Item teſtamentum Odonis comitis de conſuetudinibus Civinicortis.

De tempore donni Gervini.

Teſtamentum regis Willelmi de eccleſia Scabellivillæ.

Item ejuſdem de Eſperlai.

Deſcriptio conſuetudinum quas comes ex abbatia accipere debet.

Deſcriptio tortitudinum quas idem comes inflixit.

Teſtamentum regis Philippi de indulto Brennatio Civinicurtis.

Teſtamentum Widonis epiſcopi de altaribus donatis Argubii & Montis-Eliſii.

Item ejuſdem de perſonatu Montis-Eliſii.

Item aliud contra Effridum de Incra.

Teſtamentum Drogonis epiſcopi Belvacenſis de perſonatu Civinicurtis.

Teſtamentum donni Gervini de libertate cujuſdam Odonis.

Item aliud de Guibrentio ad Radolfum.

Item aliud de Aginardo.

Item charta de Hundoniſcurte.

Item aliud de Nogueriis contra Galrerum Tirel.

Item charta de redditione Ultrebaiz.

Item aliud de Merimorte.

Item aliud de Filcariis in Vimmaco.

Item teſtamentum Angelranni comitis de Portis.

Item de Majoch, id eſt de portis.

Item aliud de molendinis in Gribericurte.

Teſtamentum Anſelmi Coſdunenſis, de advocatione Civinicurtis.

De tempore donni Gervini alterius.

Teſtamentum donni Radbodi Noviomenſis epiſcopi de eccleſia Bredenæ in Flandria,

Item aliud ſuper clauſo cujuſdam vineæ in Civinocurte.

Teſtamentum cum Roberto de Braïo ſuper conſuetudinibus de Aſloas.

Item de molendino Amiſardi.

Item de Villæ-regiæ terris.

XLVII.

Anſcheri abbatis Centulenſis elogium auctore, ut videtur, Hariulfo.

Ad lib. 6. n. 89.

Ex mſ. cod. Centulenſi.

Corpore formoſus, vir nobilis, ingenioſus,
Moribus ornatus, cordis amore pius;
Notior Urbanis, & ditior ille Piſanis,
Multa dedit digno munere largus homo.
Sic pater Anſcherus, probitatum dote procerus,
Omnia reſtituens tot nova tecta dedit
Corpora ſanctorum, quæ Centula mater habebat,
Tranſtulit in capſas, quas dedit eſſe novas.
Pallia pulcra ſatis, vel caſula, cruxque ſacrata
Ejus ſunt ſtudio reddita Richario.
Tempore ſub cujus miracula magna peregit
Angilbertus apex, quo Deus aſtra beat.
Concurrunt populi præbentes munera ſancto:
Suſcipit Anſcherus, & bene diſtribuit.
Libertatis honor per eum ſtat valde repertus:
Præſulis infeſti clamor abeſſe ruit.
Eccleſiam ſancto Nicolao rite decentem
Ad populi miſſas hic pater inſtituit.
Eccleſiam ſanctæ revocavit jure Mariæ,
Henrici manibus antea complicitam.
Quo ſimul eccleſiam Benedicti lectio narrat
Inſtanti ſtudio cedere Richario.
Stigmata murorum circumdedit ille novorum,
Atque novas turres hoſtibus oppoſuit.
Terræ culturas tibi traxit, Centula, multas,
Nam pater utilior vix tibi proveniet.
His viſis ſtudeat pietatis jura tenere:
Sit magis utilior fratribus atque ſibi.
Quam dat menſuram, quod ſcit ſibi danda, memor ſit,
Judicet & cauſas judicis ora pavens.
Plurima Richario voluit conferre beato:
Non tamen his animam liberat ipſe ſuam.
Poſtulet Anſcherum grex ducere longa dierum:
Optet ei vitam quo moriente cadit.
Non ferat indignum, quia cor ſervare benignum
Fratribus inſinuo, ſpernere quos metuo.
Cum ſic laudatur, ſtudeat ne plus timeatur:
Odiri caveat, atque Deum timeat.
Plurima narrando quæ fecerat atque notando,
Forſitan inflatur: mens fera * quippe datur.
Laudibus emeritis ſuſtollitur ut quaſi mitis,
Signifer Anſcherus ſtirpis honore ferus.
Iſto commiſſo ſuperis, vel nubis abyſſo,
Ad patris obſequium flectimus eloquium.

* Alluſio ad Feritatis caſtellum ex quo ortus erat.

De

De te narrari, te promere, kare Richari,
Servulus opiat amans, quo tibi complaceai.
Geſta tuæ laudis depinxi vilibus auſis :
Quæ tu ſuſcipias, me quoque reſpicias.
Fulgidus in cælos famulorum pertrahe melos,
Et memorare mei in ſtatione Dei.

XLVIII.

Ad lib. 69. n. 98.

Urbani II. bulla pro Caſinenſi monaſterio.

Ex archivo Caſin.

URbanus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Caſinenſis cœnobii monachis, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Ex officii noſtri debito & auctoritate compellimur eccleſiarum ſaluti & paci, prout Dominus ſcire & poſſe dederit, providere, veſtri præcipue monaſterii, quod ſanctæ noſtræ ſedis apoſtolicæ ſemper familiarius ac devotius adhæſit, & in omni perſecutionis opportunitate promptius ac benignius adfuit. Ideoque opportunum duximus, ſecundum petitionem venerabilis fratris noſtri Oderiſii abbatis veſtri, noſtris in poſterum litteris annotare, qualiter Cinglenſis cellæ cauſa, unde veſtrum cœnobium diutius inquietatum eſt, nuper in noſtra ſit audientia noſtro judicio diffinita. Quod enim dilectio veſtra plenius novit, ſæpe de eodem negotio in Romana eccleſia, inter ſynodales actus, ante prædeceſſores noſtros quæſtio acta eſt a ſanctæ memoriæ Deſiderio *, apoſtolicæ ſedis preſbytero cardinali & monaſterii Caſinenſis abbate, qui poſtmodum divinæ dignationis gratia ad ſummi pontificatus apicem pervenit, ſed exiguo tempore ſupervixit. Noſtro etiam tempore in ſynodalibus geſtis a confratre veſtro, quem ſuperius nominavimus, Oderiſio ſanctæ noſtræ eccleſiæ preſbytero cardinali de cauſa ipſa coram noſtra eſt præſentia ſæpius proclamatum. Accidit autem, ut Robertus comes ad beati Benedicti devotionem promtius converſus, locum ipſum ad veſtri monaſterii jus pertinere cognoſceret, qui mox eumdem locum in manum præfati fratris noſtri Oderiſii reddidit : eo ſiquidem tempore abbatiſſa, quæ in cellam violenter ingreſſa fuerat, pro ejuſdem comitis timore diſceſſerat. Cœpit inter hæc illa noſtræ auctoritatis aures, dum in Urbe eſſemus, crebris clamoribus appellare, unde nos ex latere noſtro viros ſtrenuos uſque Capuam deſtinavimus, qui diligenter cauſam utramque cognoſcerent, & pacifice definirent; quo tunc quidem quibuſdam occaſionibus ad effectum pervenire non potuit. Poſt aliquantum pro cauſis eccleſiaſticis Urbem [a] egreſſi, cum eamdem cauſam diligentius in utriuſque partis præſentia tractaremus, cognovimus præfatum venerabilem fratrem noſtrum Oderiſium abbatem veſtrum, non malitiæ intentione, ſed juſtitiæ reſpectu locum illum, tamquam ſui juris, de quo ſæpius proclamaverat, recepiſſe. Enim vero, & pontificalibus decretis, & regalibus inſtrumentis, & terræ principum ſcripis, & loci fundatoris cirographo cellam ipſam ad veſtrum oſtendebatur monaſterium pertinere. Quia tamen ſine judicio præcedente receperat, æquum nobis viſum eſt, ut abbatiſſa, quæ ſe querebatur exſpoliata, reinveſtiretur; poſt reverſionem vero noſtram, in utramque partem legitimum judicium ageretur. In iis diebus, largiente Domino, plenarium in Barenſi urbe concilium celebrare diſponebamus. Poſt menſes igitur ſex abbatiſſam illam, & litteris & noſtri oris invitatione vocavimus; venire quidem renuit, ſed nuntium deſtinavit : cum autem minus plenas, nec ſatis rationabiles cauſas de illius abſentia coram concilio reddidiſſet, nos, ne quod illa gravamine pati quereretur, ejuſdem cauſæ actionem uſque ad noſtrum reditum duximus differendam. Porro Beneventum venientes, iterum noſtras ad illam litteras deſtinavimus, diem & locum, quo cauſa ventilanda fuerit, deſignantes. Cum autem nec tunc veniſſet, ad locum alium eam tertio vocavimus. Venit illa, ſed cauſam aggredi recuſavit, aſſerens ſe nequaquam omnia Cinglenſis cellæ munimenta & litteras recepiſſe; ad quod fratrum noſtrorum quidam ſacramentis aſſerere parati fuerant, ſe nec plures, nec alias in loco eodem cartas, quam quas reddiderant, inveniſſe. Illa ſecreto nonnullis fratrum, qui nobiſcum erant, munimenta ſua prodidit, nobis autem oſtendere detrectavit. Cumque judiciario ordine cauſam nec vellet agere, nec valeret, nos eam, ut ad abbatis & fratrum veſtrorum concordiam ſatageret, commonuimus, nec monita ſuſcepit, & judicium penitus ſubterfugit. Iterum cœnobii veſtri munimina vidimus, iterum pontificum Romanorum privilegia & imperatorum ſcripta perſpeximus; iterum fundatoris loci cirographum, & Beneventani principis, qui tunc temporis fuerat, conceſſionem audivimus : quibus omnibus inſtructi & prius ſumus, Cinglenſem cellam ab ipſo fundationis exordio ad Caſinenſe cœnobium pertinuiſſe, & per Caſinenſis abbatis voluntatem ſanctimonialium ibi congregationem fuiſſe diſpoſitam. Sic poſt multas tandem dilationes, negotii veritate perſpecta, communicato cum fratribus noſtris epiſcopis, ſeu Romanæ eccleſiæ cardinalibus, judicibuſque conſilio, venerabili fratri Oderiſio abbati veſtro Cinglenſe monaſterium ex integro reſtituimus; ita tamen ut de loco ipſo ſanctimoniales minime expellantur, ſed ſemper illic puellarum Dei congregatio converſetur, tanto, ut ſperamus, religioſius, quanto ſanctiori patrono monaſterioque commiſſæ ſunt, ſalva in omnibus ſedis apoſtolicæ reverentia. Quam ſcilicet reſtitutionem litteris præſentibus ratam & inviolatam perpetuo manere cenſemus, dico decernimus. Si quis autem poſt hæc, hujuſce actionis tenore cognito, conſtitutioni noſtræ temere obviare tentaverit, apoſtolicæ indignationis ultione plectetur; qui vero conſervator extiterit, divinæ benedictionis gratia perfruatur. Scriptum per manum Petri ſcriniarii noſtri ſacri palatii, indictione ſeptima, menſis Decembris die VII. Datum Romæ apud beatum Petrum per manum Johannis ſanctæ Romanæ eccleſiæ diaconi cardinalis, ſexto idus Decembris, indictione ſeptima, anno Dominicæ incarnationis MXCVIII. pontificatus autem domini Urbani II. papæ XI.

* *Victore III. papa.*

[a] Cum ſcilicet has partes adiit ante aliquot menſes, quo tempore Capua a Rogerio obſidebatur.

XLIX.

Ad lib. 69. n. 98

Ejuſdem papæ reſcriptum pro Caſinenſi monaſterio.

Ex cod. mſ. Caſin.

* Anſond.

URbanus epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, cariſſimo filio * A. Beneventanorum domino, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Cum nuper a te diſceſſimus, noſti ſub quanta te affectione dimiſimus: in eadem vero affectione, in eamdem benignitatem & nos tibi manere, & te nobis volumus permanere: quoniam quidem nos honorem tuum ſervare, & in melius augere curabimus, ſi & tu in beati Petri apoſtoli, & noſtra curaveris fidelitate & amore perſiſtere. De monaſterio ſanctæ Sophiæ, quoties & ex quanto jam tempore Caſinenſes monachi reclamaverint, te ipſum ignorare non credimus. Nuper in Barenſi concilio cum ſcriptis & monimentis eccleſiæ ſuæ juſtitiam ſuam aſtruere parati fuiſſent, abbas ſanctæ Sophiæ occaſione tui cauſæ actionem fugir. Cum Beneventum etiam veniſſemus in ipſa beatæ Sophiæ domo, fratres ipſi quantum queſti fuerint audiſti. Quid nos tibi de eadem cauſa dixerimus meminiſti, tunc nobis pro voluntatis tuæ placito reſpondiſti. Nos autem diutius pati nolumus, ut Caſinenſe monaſterium de his quæ ad ipſum pertinere videntur, injuriam diutius patiatur. Locus enim ipſe per Dei graciam beati Benedicti meritis non tantum nobis, qui prope ſumus, ſed univerſæ etiam Italiæ opportunus & neceſſarius eſt, multumque nos deceret, ut, ſi poſſibile eſſet, locum ipſum de noſtris etiam dicaremus, nedum ſua, favente juſtitia, non recipiat. Tibi igitur, tamquam cariſſimo & fideli noſtro mandamus, ut venerabili fratri noſtro Caſinenſi abbati & ejus fratribus, de ſanctæ Sophiæ monaſterio vice noſtra juſticiam facias. Quod ſi ante te quaſi ecularem poteſtatem cauſam agere excuſaverint, tu eos ad præſentiam noſtram venire compelle. quo autem termino ante nos pro cauſa hac convenire debeant, nobis ante ſignifica, ut & nos Caſinenſi abbati ſignificemus. Porro quicquid nos exinde ſtatuerimus, tuum erit, his etiam renitentibus, adimplere, alioquin auctoritatis noſtræ injuriam diucius pati nequibimus, quin adverſus contumaces, quod officii noſtri eſt, impleamus, & Caſinenſi abbati, quæ ſua ſunt, reſtituamus, quem, in quantum videtur, plenam habere juſticiam credimus. Data Ciperani tertio nonas Novembris.

L.

Ad lib. 69. n. 120.

Carta Unfredi comitis pro monaſterio ſancti Michaëlis de Monte-Caveoſo.

Ex archivis monaſt. Montis-Caveoſi.

IN nomine Domini noſtri Jeſu-Chriſti, anno incarnationis ejuſdem milleſimo octogeſimo quinto, menſe Martio, indictione octava. Ego Unfreda comes Montis-Caveoſi, cum conſiderarem noſtræ vitæ incommoda, & vigilanti pectore iuiquitatum omnium maculas, quibus tenemur impliciti, perſcrutaremur, & id ſolummodo ſtabile, id firmum eſſe, quod quis pro ſua operatur ſalute. Idcirco ego prædictus comes Unfreda pro meæ vel parentum meorum remedio animarum, coram ſubſcriptis idoneis teſtibus per ſanctorum evangeliorum librum, quem manibus meis ſupra ſacro-ſanctum altare poſui, & per eumdem obruli, imo tradidi & conceſſi, primo Redemptori omnium Deo & eccleſiæ monaſterii ſancti Michaëlis archangeli, quod ſitum conſtat in civitate vetere, & tibi, venerabilis abbas, Domine Simeon, hanc noſtram conceſſionem tecum recipiente Michel tuo advocato, ſcilicet, ut ab hodierno die in antea vos veſtrique ſucceſſores abbates teneatis & dominetis libere & abſolute & ſecure cunctas poſſeſſiones, territoria, villas, terras cultas vel incultas, cellas quoque & obedientias prædicti S. Michaëlis cœnobio pertinentes, homines quoque qui ibidem ſerviunt, tam in caſalibus vel caſtellis, quam ubicumque ſunt vel habitant in territotiis prædicti S. Michaëlis; ut nec ego, vel mei heredes, aut ordinati audeamus ab eis quærere datum, aut ſervitium vel angariam ſeu plazzam erga eos exigere. Et ſi contigerit in prædictis territoriis aut pertinentiis aliquid inveniri aut comprehendi, ut inventio & comprehenſio vobis veſtriſque ſucceſſoribus, ô domine abbas, præſcriptæ ſint. Præterea & nec monachum quemlibet præfati cœnobii S. Michëlis, aut clericum vel laïcum, & de ejuſdem pertinentiis, ut nec ego vel mei heredes, ſeu quilibet noſter ordinatus, aut comprehendere vel tenere eum audeamus ſine veſtra ſucceſſorumque tuorum voluntate. Inſuper nullo futuro tempore quæramus a vobis vel veſtris ſucceſſoribus datum aut adjutorium quolibet modo vel ingenio, excepto, ſi veſtra bona voluntas veſtrorumque ſucceſſorum fuerit dare nobis benedictionem aliquam; & ut generaliter dicamus, nec in vobis vel veſtris monachis, clericis vel laïcis, aut omnibus hominibus, prædicto ſacro pertinentibus monaſterio, poteſtatem aliquam judicandi, diſtringendi, aut comprehendendi ſervamus nobis aut noſtris heredibus ſeu ordinatis, ſed ſemper, ut jam diximus, libere & abſolute & ſecure teneatis omnia, ſicut ſupra ſcripta ſunt, vos & ſucceſſores veſtri. Si vero inſtigatione diabolica hoc, quod modo nos pro ſalute animæ conceſſimus, ſive ego, ſive quilibet noſter heres, vel ſucceſſor aut ordinatus, necnon quiſpiam hominum diſrumpere tentaverimus, aut irritum facere hoc quod modo fecimus, vel exire in aliquo, primo omnium omnipotens & terribilis Deus in hoc præſenti ſæculo iraſcatur & maledicat nobis, & in futuro per miniſtrum ſuum Michaëlem archangelum tradat nos æternis incendiis, atque cum Juda traditore noſtri Redemtoris damnatione & anathemate feriamur æterno. Servantibus autem omnia præfata & cuſtodientibus vita & miſericordia tribuatur æterna. Et ad confirmandum hoc noſtrum actum, manu propria ſignum ſanctæ crucis feci. Inſuper Johanni noſtro notario juſſi conceſſionis hanc ſcribere chartam, menſe & indictione prolatis. † Signum propriæ manus Domino Unfreda comes. † Signum manu Gualterius. † Signum manu Goffredus filius domino Unfredus comes. † Signum manu domino Rao Machabeo. † Signum manus Aſſegetto.

Digitized by Google

LI.

Charta Radulfi comitis pro eodem loco.

Ex iiſdem archiv.

IN nomine Dei æterni & ſalvatoris noſtri Jeſu-Chriſti. Anno ab incarnatione ejuſdem Domini noſtri Jeſu-Chriſti milleſimo nonageſimo-nono, menſe Septembris, indictione ſeptima. Ego Radulphus qui & Machabeus, filius Unfredi, una cum Guidelmo fratre meo offero eccleſiæ ſancti Michaëlis de Monte-Caveoſo, & per hoc ſcriptum altari ejuſdem eccleſiæ trado in dote, eo quod nulla eccleſia oportet ædificari ſine dote, in die dedicationis illius coram epiſcopis eamdem eccleſiam ædificantibus, ſcilicet Tricanienſi Librando, Potentino Girardo, Gravinenſi Guidoni, Mutilenſi Amaro, ibidem aſtante etiam comite Goffredo, filioque ejus Ro erto uxoreque ejus Sichelgaitta, Ricardoque ſeniſcalco, aliiſque proceribus, nec non pluribus militibus, eccleſiam S. Salvatoris, quæ ſita eſt in caſtello quod comes Robertus edidit, & eccleſiam beati Vaſilii, quæ eſt in territorio Appii, confirmoque illi prædictæ eccleſiæ ea quæ pater meus obtulit pro redemtione animæ illius ipſius ibidem ſepulti & animæ matris meæ Beatricis, animæque dilecti mihi fratris mei Goffredi, indulgentiaque meorum delictorum, Creſcentio abbati eamdem eccleſiam gubernanti: imprimis eccleſiam B. Laurentii martyris cum cunctis ſuis pertinentiis, & eccleſiam S. Juliani cum finibus ſuis, & ipſas Roccas cum omnibus finibus ſuis, & murum cum diviſionibus ex iſta parte fluminis & ultra tranſeuntibus, & veterem civitatem, quæ Arcora vocatur, & eccleſiam S. Joannis de Avinella cum ipſo eodem caſtro quod Avinella vocatur, cum integris ſuis pertinentiis, & medietatem omnium terrarum mihi pertinentium in Metaponte, & medietatem proficui portus, & eccleſiam S. Mariæ, quæ ſita eſt in loco, qui Cornu vocatur, cum pertinentibus ſibi, nec non eccleſiam B. Nicolai de Appio & fines ſuos; & eccleſiam B. Benedicti de Acina; & eccleſiam B. Viti, & eccleſiam S. Mariæ de Locoria; & eccleſiam S. Mariæ de Monte-Caveoſo, quæ vocatur nova, cum omnibus ſuis pertinentiis; & eccleſiam S. Nicolai, quæ eſt ſub meo caſtello, & eccleſiam S. Luciæ cum vineis ſuis ſibi pertinentibus; ſimul & eccleſiam S. Mariæ, quæ Veterana vocatur, & eccleſiam S. Simeonis, quæ edita eſt juxta turrim Saverianam, & eccleſiam S. proto-martyris Stephani de Rio cum olivis & vineis; & vineas, quæ ſunt in loco qui vocatur Rupa; & eccleſiam S. Martini cum vineis; & eccleſiam S. Leonis cum vineis & terris & omnibus ad ſe pertinentibus. Hæc autem omnia ſupradicta volumus ut ipſa eccleſia & gubernatores illius abſque contrarietate libere & integre habeant & poſſideant ad honorem & utilitatem. Etiam promitto me eſſe defenſorem, gubernatorem, advocatorem contra omnes adverſarios ipſius eccleſiæ & illam regentium. Quod ſi, inſtigante diabolo, aliquo modo hanc oblationem diſrumpere vel evacuare ego vel ſucceſſores mei tentaverimus, licentia ſit gubernatoribus illius eccleſiæ nos innodandum vinculo anathematis, donec ad ſatisfactionem veniamus. Hæc omnia vero ſuperius ſcripta Smaragdo, meo proprio notario, ut firmiſſima videantur, manibus ſuis exarare juſſi, m. & indictione prætitulata. † Signum propriæ manus meæ, qui ſupra Radulphi Machabei. † Signum propriæ manus meæ, qui ſupra Goffredus inclitus comes. † Signum propriæ manus, qui ſupra Roberti Cuperſani. † Signum propriæ manus Guidelmi, qui ſupra fratris mei & filius Unfredi Montis-Caveoſi domini. † Signum propriæ manus Aſſegeſte. † Signum manus propriæ Giliberti.

LII.

Charta Emmæ, ejuſdem Radulfi uxoris, pro eodem loco.

IN nomine Domini noſtri Jeſu-Chriſti, anno incarnationis ejus milleſimo centeſimo quintodecimo, menſe Martii, indictione octava. Ego Emma comitiſſa, Rogerii comitis filia, civitatis Severianæ domina, cum illius Dei omnipotentis, qui retributor eſt omnium & peccaminum relaxator, juxta prophetam pedibus appropinquat, qui in ditandis eccleſiis & maxime monaſteriis augmentandis, conſideratione præhabita, benevolum & beneplacidum cor apponit. Idcirco ego prædicta comitiſſa Emma conſiderans eſſe caduca omnia & momentanea, quæ humanis uſibus acquiſita videntur; pro me & viri mei Radulphi Machabei, noſtrorum filiorum vel parentum remedio animarum, inter cetera collata beneficia, quæ monaſterio ſancti Michaëlis archangeli, quod ſitum eſt in prædicta civitate, contuli diligenti proviſione penſatam ad amplioris dignitatem honoris monaſterii nominati de ignota benevolentia mea, annuendo etiam petitionibus domni Creſcentii venerabilis abbatis dicti cœnobii & conventus ejuſdem ad me petentium, ut ad honorem & incrementum dicti monaſterii & laudem beatiſſimi S. Michaëlis archangeli, omni tempore forum & nundinas anno quolibet menſe Madii pro feſto ſancti Michaëlis in eadem civitate celebrari permitterent & haberi; de ſolita liberalitate mea coram ſubſcriptis idoneis teſtibus do & concedo forum ſeu nundinas in eadem civitate anno quolibet menſe Madii perpetuo fieri ad honorem & memoriam dicti cœnobii celebrari; habendum de cetero a prima die menſis Madii uſque ad decimum ejuſdem francas & liberas, ut omnis homo, undecumque ſit, ad dictum forum ſeu nundinas cum rebus venalibus acceſſerit, tam vendendo quam emendo, de jure plateæ, ſeu aliquo modo injuſte nullatenus moleſtetur ab officialibus curiæ meæ nec moleſtari ... ſed libere vendat & emat, nemine prohibente. Do etiam & concedo eidem monaſterio & abbatibus ipſius jus adminiſtrandi juſtitiam quæſtionum civilium, quæ infra dies prædictos poſſent contingere vel oriri, ut eas poſſint jure debito terminare, & dicto monaſterio acquiri. Si vero iſtigatione diabolica hoc quod modo nos pro ſalute animæ conceſſimus, ſive ego, ſive quilibet noſter heres, vel ſucceſſor aut ordinarus, nec non quiſpiam hominum diſrumpere tentaverimus aut irritum facere hoc quod modo fecimus, vel exire in aliquo, primo omnium omnipotens & terribilis Deus in hoc præ-

ſenti ſæculo iraſcatur & maledicat nobis, & in futuro per miniſtrum ſuum Michaëlem archangelum tradat nos æternis incendiis, atque cum Juda traditore noſtri Redemptoris damnatione & anathemate feriamur æterno. Servantibus autem omnia præfata & cuſtodientibus vita & miſericordia tribuatur æterna. Et ad confirmandum hoc noſtrum actum, manu mea propria ſignum ſanctæ crucis feci. Inſuper Juliano notario noſtro præcepimus conceſſionis hanc ſcribere chartam menſe & indictione prælatis. † Ego Petrus archiepiſcopus Acheruntinus interfui. † Ego Guido Gravinenſis epiſcopus interfui. † Ego Gaudius abbas S. Mariæ Piſticii interfui. † Signum manus dominæ Emmæ comitiſſæ præſcriptæ, comitis Rogerii filiæ. † Signum manus domini Rogerii Machabei, præſcriptæ comitiſſæ filii. † Signum manus dominæ Adeliſiæ, jam dictæ comitiſſæ filiæ. † Signum manus Arnaldi de Craco. † Signum manus Godardi militis. † Signum manus domini Roberti Barazzi, prædictæ comitiſſæ comeſtabularii.

LIII.

Continuatio præcedentium a Conſtantia uxore Boamundi.

IN nomine Patris & Filii & Spiritus-ſancti. Quoniam quidem ea quæ Deo & ei ſervientibus beneficia impendimus, & in prolata atque intuitu ſalutaria eſſe novimus & propitia, Deo grates & hominibus laudabiles ſumus, juſtum duximus ut ea, quæ oblata fuere a prædeceſſoribus noſtris Radulpho Machabeo ejuſque conjuge D. Emma comitiſſa, eorumque filio D. Rogerio, monaſterio S. Michaëlis archangeli ſito in Montecaveoſo, per hoc præſens ſigillum concedere & confirmare. Id circo nos Conſtantia, Philippi regis Francorum filia, & D. Bohamundi Antiocheni principis quondam uxor, & Bohamundus ipſius bonæ memoriæ & V. Conſtantiæ filius ac heres, pro ſalute animæ ejuſdem domini noſtri & remedio animarum defunctorum parentum noſtrorum & noſtræ, unanimitate mater filiuſque concedimus & confirmamus ipſi S. monaſterio & D. Guarino venerabili ejus abbati ſuiſque ſucceſſoribus coram D. Raynaldo Tarentinorum archiepiſcopo & ceteris probis idoneiſque ſubſcriptis teſtibus totum illud jus, quod præfato monaſterio a prænotatis dominis habere & tenere ac dominari in civitate noſtra S. Trinitatis & pertinentiis ſuis conceſſum eſt, ſecundum privilegium quod monaſterium inde habet, ſcilicet dimidiam Blazzam ejuſdem civitatis & dimidium portaticum & medietatem legum & totius reditus, medietatem etiam portus Baſenti & Bradan fluminum, & dimidiam partem de terratea terrarum adjacentium inter Baſentum & Salandram, & mediam partem noſtræ ſalinæ. Hæc itaque omnia ſuperius declarata conceſſimus Deo & monaſterio ſancti archangeli & D. Guarino ejuſdem monaſterii abbati & ſuis ſucceſſoribus, ad utilitatem & proficuum ipſius ſancti monaſterii & fratrum qui in eo ſunt, atque confirmavimus habere, tenere & poſſidere ac dominari in perpetuum, abſque omni noſtra noſtrorumque heredum & ſucceſſorum & ordinatorum noſtrorum & aliorum hominum contrarietate & moleſtia. Unde pro ipſius ſacti monaſterii & abbatum ejus ſecuritate & firmitate hoc ſigillum ſcribere juſſimus per manum Michaëlis noſtri notarii, & plumbea bulla noſtri ſoliti typarii bullari & prænotato abbati ad defenſionem dari, anno dominicæ incarnationis milleſimo centeſimo vigeſimo-quarto, indictione ſecunda. † Signum manus D. Raynaldi Tarentinorum archiepiſcopi. † Conſtantia. † Signum manus domini Bohamundi, Antiocheni principis filii.

LIV.

Epiſtola Encyclica de morte Bernardi abbatis Majoris-monaſterii. Ad lib. 69. n. 134.

OMnibus eccleſiæ Dei ubicumque diffuſæ filiis & filiabus, Domini ſervitio dicatis & conſervis ſuis & comparticipibus ſpei, quæ eſt in Chriſto, Majoris-monaſterii fratres mutuæ caritatis in omnibus bonis participationem. Quoniam, Apoſtolo docente, nos omnes qui Dominum Jeſum confitemur, ſi fidem noſtram male vivendo non mortificamus, membra corporis ejus, quod eſt eccleſia, eſſe didicimus: cum autem patitur unum membrum, cetera commembra oportere compati, eodem inſinuante, non ignoramus. Vobis commembris noſtris, ut nobis compatiamini, ſicut ratio caritatis expoſcit, orbitatis noſtræ importabilem paſſionem nuntiamus. Orbati ſumus etenim patre noſtro Bernardo, viro admodum venerabili, ut pote vere, quod primum eſt, catholico, dulci, ſapienti, pio, & ut quid de eo ſine errore ſentire debeatis breviter pandamus, actu & habitu veræ religionis & ſanctitatis reverendo. Unde abſque dubitationis hæſitatione confidimus, quod ei ſit præclarus quietis locus in ſanctorum beatifica manſione præparatus. Sed quoniam nullum ita circumſpecte vel elimate vivere in hujus ærumnoſa carnis mortalitate, cui nihil mundanæ contagionis inhæſerit, & probatiſſimorum ſanctorum exemplis & divinæ ſcripturæ teſtimoniis cognovimus; ei aliquid carneæ rubiginis, quod purgatoriis pœnalibus ſit expiandum, ex parte aliqua inhæſiſſe formidamus. Hinc eſt quod petimus, in quo a vobis piæ compaſſionis adjutorium poſtulamus, ſcilicet ut ne forte propter aliquam carneæ fragilitatis maculam januam debitæ quietis ad tempus purgationis ei contigerit obfirmari, vos orationum veſtrarum clavibus & piarum oblationum impulſibus impetretis feſtinantius aperiri. Rogamus etiam ut pro nobis communem omnium exoretis creatorem, quatinus ad beneplacitum ſuum vivere, & nos regere faciat patris defuncti ſucceſſorem. Et quoniam pius pater noſter vir ſanctæ ſeveritatis fuit, & non ſolum verba peccatricia, ſed & vana & ſcurrilia, & quæcumque modo inutilia exoſa habuit, & ab auditu ſuo, quantum potuit, rejecit; ſanctitatem veſtram precamur, ut verſuum nænias & deriſiones, quæ potius, quam proſint defuncto, facientibus accumulant damnationem, ab hac charta ſummoveatis, tantumque ſimpliciter locorum veſtrorum nomina, & quid pro defuncto patre noſtro & pro nobis feceritis annotetis, ut quid etiam nos pro

Ex vetuſt. ms. memorato Baluzii.

Digitized by Google

vobis debeamus facere cognoſcamus, ſicque præceptum apoſtoli Jacobi complentes : *Orate pro invicem ut ſalvemini* ; ad ſalvatorem noſtrum nos muniis orationibus pertrahamus Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum, qui vivit & regnat cum Patre & Spiritu ſancto unus beatus & beatificans Deus per omnia ſæcula ſæculorum. Amen. Obiit autem hic piiſſimus pater noſter anno ab incarnatione Domini M C. indictione VIII. epacta VII. concurrente VII. idibus Aprilis, in ipſa hebdomada Paſchæ, ſabbato quod eſt in albis, in ipſo diei exortu; tamquam qui de tenebris egrederetur ad lucem.

L V.

Ad lib. 70. n. 29. *Titulus ſancti Pauli apoſtoli Cormaricenſis de S. Brunone Cartuſiæ fundatore.*

Ex vita S. Brunonis. DOminis & fratribus meis, Deo omnipotenti in monaſterio ſanctæ Mariæ de Eremo, quæ Turris dicitur, ſervientibus, Mainardus, uti mundo, ſiui Deo. Anno ab incarnatione Domini noſtri Jeſu-Chriſti milleſimo centeſimo ſecundo kalendis Novembris ſuſcepi rotulum iſtum : legi in eo beatam, ut puto, animam ſuaviſſimi magiſtri mei Brunonis ſæculi hujus vaporem tranſitorium, perſeverando in vera caritate, efflaviſſe, pennisque virtutum cæleſtia regna ſubiiſſe. Gaviſus utique ſuper tanti viri glorioſo fine. Sed quia intentio indefeſſa mihi inerat ad eum in brevi pergere, cumque videre, & audire, omneſque animi mei æſtus in illum refundere, & vobiſcum ſub ejus ducatu ſanctæ Trinitati obedire, ultra quam dicere poſſim, de inopinato tranſitu ejus conturbatus ſum, nec retinere potui habenas ultro profluentium lacrymarum. Mainardus, inquam, ego in Cormaricenſi monaſterio monachorum plurimorum nomine, non opere, prior, Remorum civitatis oriundus fui, domini hujus Brunonis aliquot annis doctrinam audivi, Deoque volente admodum profeci, profectuſque mei grates domino Brunoni, & ſi in hac vita reddere non potui, nunc ſaltem animæ illius exhibere ſtatui. Habebo itaque illum, omneſque in Chriſto dilectores ejus in memoriali meo, quandiu ſpirare potero; univerſoſque convictores meos filios ac fratres ſpirituales ad idem opus pro poſſe meo provocabo, excitabo, promovebo; preces, oblationes, eleemoſynas pro eo, non aliter nec minus quam pro me ipſo, offeram Deo Trinitati, quandiu fuerit ſpiritus in naribus meis.

L V I.

Ad lib. 70. n. 33. *Epiſtola Jeruntonis abbatis ſancti Benigni Divionenſis ad abbatem & monachos ſancti Huberti in Arduenna.*

Ex mſ. cod. Virdunenſi. THeoderico abbati de ſancto Huberto, viro Dei gratia religione venerando, & toti congregationi ſub eodem patre Deo militanti, Jerunto Divionis abbas & ſancti Benigni tota congregatio ſpiritum Moyſi in Pharaonem & in omnes ſervos ejus. Moyſes Altiſſimi ſervus verus maluit veritatem profiteri & affici cum populo Dei tribulatione, quam mendacio conſentiens, filius filiæ Pharaonis appellari. Johannes-Baptiſta, cujus dextera ſanctiſſimum corpus Salvatoris tangere meruit, ſic propugnator & amicus veritatis extitit, ut potius elegerit carceris ſqualorem & capitis obtruncationem, quam in faciem iniqui regis ſilere, & nefandis ejus nuptiis legis & juſtitiæ frænis armatura non obviare. Joannes Evangeliſta de fonte Salvatoris ebrius, & apud diligentem omnes dilectione præcipuus, ſenilibus membris fomentum balnei noluit adhibere, quoniam inter balneantes Cherintum conſpexit reſidere, credens illi nihil eſſe publicum, qui perfidia ſua ſe ſubtraxerit a conſortio chriſtianorum, docenſque nullam habendam communionem cum illis, qui per hæreſim ſe ſe præcidunt a corpore Chriſti, quique per avaritiam fiunt ſagittæ diaboli, dentes in faucibus antichriſti, ſubdola viperarum progenies, organa ſerpentis antiqui. Cherintus in quo deterior Otberto? Cherintus ſola fraude catholicæ fidei nocuit: calliditate perfidiæ ſuæ quoſcumque potuit ad conſenſum ſui erroris attraxit Otbertus, pecuniam dedit ut hæreticus fieret, ut fornax cupiditatis & avaritiæ templum totius religionis & veritatis obrueret, & omni ſpurcitiæ infectus inquinatione ſancta ſanctorum ſuis maledictionibus, ſi fas eſt dici, contaminaret. Ecce verus antechriſti ſatelles, currus Sathanæ & fidelis auriga, Simonis magi quædam ſimilitudo vera, molitur deſtruere regnum Chriſti, dum ſanctæ matris eccleſiæ ſtatum perſequi non deſiſtit, & in corpus ſuum trajicere laborat, quos Chriſtus cruore ſuo redemit & paſcit & potat. Tanti capitis mortem exinanire cupit, oveſque tanto ſudore Salvatoris inventas leoni, qui ſemper ſanguinem animarum noſtrarum ſitit, prodere non formidat; immo omnes in oblivionem veritatis & odium religionis ſecum præcipitare feſtinat. Ergo quia nunc tempora periculoſa, quæ prædixit apoſtolus, inſtant, omnes quod profeſſi ſunt, eſſe contendant. Si tuba ſathanæ graviter intonat, & temporalium bonorum minatur diſpendia, carnis etiam quandoque morituræ admovet pœnas, totum libenter excipit Chriſti caritas, ut neque mors neque vita, neque aliqua creatura terreat nos a defenſione veritatis & zelo juſtitiæ, a gremio matris eccleſiæ nequeamus avelli, & a ſemita Romanæ exorbitare ſedis. Quapropter vos, ô amici Dei, & uſque modo veritatis & ſanctitatis amatores, locum veſtrum, id eſt fidem catholicam nolite deſerere, in caſtra Domini lupos irruentes cum furore, quantum poteſtis, exturbate, armati fide & ſpe cæleſtis gloriæ corroborati, omne pro nomine Jeſu improperium maximam dignitatem reputate, rapinam bonorum veſtrorum cum gaudio ſuſcipite, contumelias & corporum veſtrorum cruciatus certiſſimum peccatorum veſtrorum medicamentum exiſtimate, gloria & divitiæ Chriſti ſint in corde veſtro, bonum conſcientiæ veſtræ teſtimonium ſit vobis indeficiens conſolatio : & ſi aliquantulum pro veritate ſuſtineris, fidelis eſt Deus, qui non patietur vos tentari ſupra id quod poteſtis, ſed veniens veniet & non tardabit, facietque proventum ut ſuſtinere poſſitis; ſi vero molas leonum, quas Dominus in ira ſua confringet, timetis ne vos devorent &

ſimplicitatis veſtræ curſum aliquo modo perturbent, ſancti Benigni domus fugam filiorum eccleſiæ in Chriſti gratia benigne ſuſcipiet, & paupertatulam noſtram voluntati veſtræ non dicam dare, ſed quaſi vobis reddere vel miniſtrare, quod ſumus parati. Quapropter, fratres cariſſimi, virilem animum in cauſa Dei tenete, & a veritate, quæ Chriſtus eſt, ne excidatis omnino ſatagite; videlicet in exitu Iſraël de Ægypto ſanctificata eſt per Dominum vera confeſſio.

LVII.

Ad lib. 70. n. 45.

Ex mſ. cod. Ponteleviensi.

Roberti præpoſiti Bethleemitici epiſtola ad Drogonem abbatem Ponteleviensem.

DRogoni abbati monaſterii Ponleviacenſis cum omni fratrum noſtrorum collegio, Robertus licet indignus ſanctæ eccleſiæ Bethleem præpoſitus pacem & ſalutem. Sanctitati veſtræ de noſtris patrociniis exiguas quidem, ſed pretii inæſtimabilis portiones mittere decrevimus, quia quod pretioſius invenimus, dignum veſtra dilectione munus judicavimus. Siquidem crucem unam fabrefieri ſtuduimus, in cujus cornibus competenter prominent portiunculæ locorum venerabilium, quas ibi diſtincte inſeri polirique fecimus, videlicet de ligno dominicæ crucis in medio, de præſepi Domini, de ſancto ſepulchro & de loco aſcenſionis ejus in cælum. Præterea de ſepulchro ſanctæ Dei genitricis, quod eſt in Joſaphat, nec non de pretioſiſſimis ejus capillis, ſi tamen fas eſt credere ejus aliquid corporeum reſidere poſt ipſam in terris. Hæc ergo, cariſſimi, cum vos ſuſceperitis, prout decet, reverenter pro ſui dignitate honorantes, noſtri, petimus, in veſtris orationibus in perpetuum eſtote memores. Noſtri quoque conventus titulum veſtro catalogo annotare memineritis, ut nos pariter veſtri celebratores ſentiatis. Valete.

LVIII.

Ad lib. 70. n. 58.

Ex mſ. cod. S. Albini Andeg.

Elogium Milonis monachi S. Albini, dein epiſcopi Prænestini ſub Urbano II. ex Marbodo.

ROma beata nimis, quæ ſic excrevit ab imis,
Ut jam dicatur, meritiſque ſuis habeatur
Eccleſiæ lumen, ſummum mundique cacumen,
Lucem regalem vibrans & pontificalem,
Cujus doctrina fulcitur noſtra ruina,
Cernens eccleſiam turbari per ſimoniam,
Miſit legatum per Gallica regna probatum;
Contra Simonem juſſit pugnare Milonem:
Eccleſiæ preſſæ lapſæque jubetur adeſſe;
Preſſæ tutelam, lapſæ donando medelam.
Hic gladio Petri ducis impetit agmina tetri,
Indigniſque datus aufertur pontificatus,
Et datur inſignis ſedes ſine munere dignis:
Propter vendentes non excuſantur ementes.
Uutilis adventus erat, ut res poſtulat, ejus:
Nam ſunt prælati vigilantes utilitati.
Qui faciunt queſtum, ſi dona Dei manifeſtum,
Et Chriſtum vendunt, nec eos alii reprehendunt:
Quidam terrore tolerant, aliique favore:
Nulli donatus gratis eſt pontificatus.
Si ſit farta manus, fiet puer ille decanus,
Et bene nummati ſunt ilico canonicati.
Provehitur cenſus, vilet ſine nomine ſenſus,
Eſt ſenſu plena nummis impleta crumena,
Omnia divitiæ vincunt documenta ſophiæ,
Et cedunt diti deliro verba periti.
Plus eſt dona dare, quam veris falſa probare.
In ſacris ſummis aſſurgunt undique nummis:
Nullis decretis damnantur dona locupletis,
Plus valet argentum quam Gregorii documentum.
Nunc ſtatus in donis eſt omnis religionis,
Jam ſunt buccarum paſtores non animarum.
Munus in abſconſo vis, dat dimittere ſponſo,
Si velit uxorem ducere vel nobiliorem.
Si bonus eſſe velis ſociis, dominoque fidelis,
Incipies fieri deriſio maxima cleri:
Aſt inſectator ſociorum, fraudis amator,
Hic formidatur & ab omnibus hic veneratur.
His plenus vitiis eſt totus Gallicus orbis,
Sed fidei pilo penetravit ad intima Milo.
Xenia nulla bonum nec amor flexere patronum,
Mens ſibi fortis erat, ſi vis a corpore deerat.
Emptores vidi verbi mucrone recidi,
Et Simon immundus ſibi ſuccubuit pudibundus.
Gaudia quanta bonis virtus dedit illa Milonis;
Et multo plura nobis foret illa datura,
Et foret invictus, ſed mors ſibi ſuſtulit ictus.
Mens nimium tuta Petrumque rigore ſecuta,
Nunc capis in cælis tua præmia, ſerve fidelis.
Nunc ſuper aſtra ſitus, diademate nunc redimitus,
Noſtros oratus audi ſolvendo reatus.

LIX.

Ad lib. 70. n. 69.

Ex archiv. Saviniacenſ.

Paſchalis papæ II. decretum pro Saviniacenſi monaſterio.

PAſchalis epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilectis filiis Lugdunenſis capituli canonicis ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Saviniacenſium fratrum querelam accepimus ſuper caſtello de Varennis & ſuper obſidibus ab abbate exortis pro caſtello. Nos quidem obſides perperam & contra eccleſiaſticum morem judiciorum cenſemus exortos. Caſtellum vero ſupra monaſterium rite deſtructum, quod neque illud, neque aliud in monaſterii læſionem ædificari debuit, nec ulterius ædificari liceat. Obſides ergo ipſos abbati reſtituendos præcipimus, & eccleſias non juſte interdictas abſolvimus. Cimiterium vero de Bulliaco liberum & integrum, ſicut a Lugdunenſi eccleſia datum fuerat, monaſterio manere decernimus. Sane concordiam, quæ inter abbatem & Stephanum de Varennis per manum Matiſcenſis epiſcopi & Wichardi de Bellojoco & Wigo de Yconio & Berardi Matiſcenſis archidiaconi deliberata eſt, [ſervari præcipimus,] ſi idem Stephanus ſervare voluerit. De cetero prorſus a monaſterii infeſtatione deſiſtat, alioquin ut contemptor canonicæ ultioni ſubjiciatur. Data Laterani quinto idus Decembris.

Digitized by Google

LX.

Ad lib. 70. n. 75.

Ex archivo Moliſmenſi.

Hugonis Campaniæ comitis diploma pro Moliſmenſi monaſterio.

IN nomine ſanctiſſimæ & individuæ Trinitatis, Patris & Filii & Spiritus-ſancti, amen. Hugo comes Campaniæ, comitis Theobaudi filius, notum volo fieri omnibus ſanctæ eccleſiæ fidelibus, quod excellentiori uſus conſilio ampliare & honorare de meis propriis redditibus Moliſmenſem, quæ in honore beatæ Mariæ ſemper virginis fundata eſt, propoſui eccleſiam; credens & certiſſime ſciens tanto me in cæleſtibus partem habere potiorem, quanto eamdem beatam Mariam interventricem præmittere procuravero meliorem. Trado igitur & gratanti animo concedo eidem eccleſiæ ex poſſeſſionibus mei juris villam, quæ dicitur Rumiliacus, cum poteſtate & juſtitia ejuſdem villæ poſt deceſſum meum tam in nemoribus quam in agris, pratis, paſcuis & aquis, ſervis & ancillis, (excepta uxore Leobaudi de Trecis & infantibus ejus) quæ in omni uſu conſuetudinario; & in præſenti pro veſtitura dimidiam partem redditutum. Præterea concedo redditus venditionis ſalis, id eſt ſalagium de Barro ſuper Albam & juſtitiam ejuſdem ſalagii, ſi quis inde foris fecerit. Concedo etiam in poſſeſſione Iſlenſi ea quæ & pater meus conceſſit, videlicet villam ſancti Theobaudi de Volva & duo molendina ſuper ripam Sequanæ ſita. Culturam quoque meam ex integro, quæ vulgariter Cumina vocatur, aliaſque agrorum partes, quæ juri meo attinent; pratum etiam muro Trecenſi adjacens, quod frater meus Odo comes eccleſiæ ſancti Quintini dedit perpetualiter tenendum, concedo. Item apud Inſulas furnum bannalem concedo. Molendinum quoque de Larricurte, ſicut teneo, & quamdam culturam apud caſtrum Vallicoloris, & tertiam partem in molendino, & tertiam in furno huic dono adjicere diſpoſui. Ne hoc autem aliquando caſſaretur, aut tergiverſatione alicujus calumniatorum infringeretur, conjugem meam Conſtanriam, filiam, regis Francorum, necnon & comitiſſam Adelam, uxorem fratris mei comitis Stephani, nepotes quoque meos, filios, & conceſſores ſpontaneos & laudatores huic meæ legitimæ dationi adhibui. In territorio Remenſi villam ſanctæ Valburgis, quæ alio nomine Dbona vocatur, & juſtitiam ejus cum appendiriis ſuis, ſicut in aliis cartis ſcriptum reperitur, eidem ſupradictæ eccleſiæ Moliſmenſi jure perpetuo contradidi tenendum. Hoc idem uxore mea Conſtantia, ex cujus parte in jure meo tranſiit, annuente, & fratre ſuo Ludovico approbante, & ſigillo proprio huic conceſſioni meæ aſſenſum præbuit dominus meus Manaſſes Remenſis archiepiſcopus cum clero ſuo ſuper his quæ ad eum pertinebant, exoratus ſupplicationibus meis. Acta ſunt hæc apud Trecas quinto nonas Aprilis, anno ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo-quarto, indictione XII. epacta XXII. concurrente V. in ſede Romana vicem apoſtolicam gerente domino papa Paſchali, Richardo Albanenſi epiſcopo, apoſtolicæ ſedis legato, de negotiis eccleſiaſticis in generali concilio Trecis tractante, Philippo epiſcopo eidem eccleſiæ præſidente, Francorum regnum Philippo & filio ejus Ludovico regente, Hugone comite, filio Theobaudi, Campaniæ comitatum pacifice Dei gratia retinente. Cujus largitione præſcriptarum rerum donatio conceſſa, auctoritate corroborata, petitione in eccleſia Trecenſi coram omni ſynodo recitata, a præfato Richardo cardinali approbata, & a conſedentibus archiepiſcopis, epiſcopis, abbatibus collaudata, immo tam clericorum quam laïcorum judicio eſt generaliter confirmata, de quibus aliquos nominamus, & ad corroborationem hujus chartulæ hic inſcribendos judicavimus. Daimbertus archiepiſcopus Senonenſis, Rodulfus Turonenſis, Ivo epiſcopus Carnotenſis, Hunbaudus Autiſſiodorenſis, Herveus Nivernenſis, Marbodus Redonedſis, Robertus Lingonenſis, Norgaudus Eduenſis, Hugo Catalaunenſis, Philippus Trecenſis, & clerici ejus Rainaudus præpoſitus, Gerardus, Gocelinus & Drogo archidiaconi, & ceteri ejuſdem eccleſiæ canonici. Abbates hi interfuerunt, domnus Robertus primus Moliſmenſis cœnobii abbas, Hilgodus Majoris-monaſterii abbas, Lambertus Pulrarienſis, Rodolfus ſancti Petri Inſulæ Germanicæ, Otto Arremarenſis. De laïcis fuerunt, Milo comes de Barro, Milo de Cacennaco, Wido de Vangionis rivo, Gaufridus filius Ottanni, Raynerius de Caſtellione. His ita, ut præſcripſimus, in Trecenſi concilio geſtis, eodem anno convenimus Moliſmum ego Hugo Trecenſis & Guillelmus comes Nivernenſis, pro quibuſdam negotiorum noſtrorum rebus tractandis, quos honorifice fratres, licet invitos, procedentes exceperunt. Poſt proceſſionem vero, ut credo, divinitus tactus, in præſentia domni Roberti abbatis ceterorumque monachorum adhuc in albis aſtantium, acceſſi ad altare & medietatem de Rumiliaco, quam mihi in vita mea retinueram, & poſt meum deceſſum dare diſpoſueram, (nam alteram medietatem jam ex toto eccleſia poſſidebat) extracto de proprio digito annulo in donum de tota poteſtate ſuper altare ponens, deinceps jure perpetuo poſſidendam contradidi. Teſtes ſunt Guilelmus comes Nivernenſis, Walterius vicecomes de Damiciaco, Hugo de Tilio, Andreas Ramerruci comes, Hugo cognomine Bruco filius ejus, Milo comes de Barro, Gaufredus filius Ottanni, Libaudus & Grimaudus Trecenſes, Theobaudus tunc puer filius comitis Stephani fratris mei. Poſtea denique Hieroſolymam tendens, Moliſmum diverti orationis cauſa; ibique qui de poteſtate Rumiliaci apud Trecas morabantur omnes homines & eorum mulieres dono ſuperiori addidi. Concedo igitur Deo & beatæ Mariæ Moliſmenſi univerſos qui de poteſtate Rumiliaci degunt, tam apud Trecas quam & Inſulas, ne aliquid de poteſtate jam dudum conceſſa minuiſſe aut deciſiſſe videar, excepta uxore Leobaudi & filiis ejus. Concedo etiam ſalvamentum eorum omnium, quorum capita ſunt ſanctæ Mariæ Moliſmenſi in poteſtate Rumiliaci. Licet igitur hæc dona præſcripta diverſis fuerint collata temporibus, in unam tamen volui paginam univerſa congerere. Utque inconcuſſa permaneant, ſigilli mei impreſſione confirmare & ſubſcriptis teſtibus corroborare decrevi. Sed & hoc non prætereundum. Si quis de caſamento meo aliquid

Digitized by Google

eccleſiæ Moliſmenſi dedit, vel in futurum dare voluerit, ratum & firmum concedo permanere, quod & jam eccleſiis omnibus confiteor conceſſiſſe. Si quid vero minus inventum fuerit ſcriptum in chartula iſta de donis patris mei & fratrum meorum & meis, quam jus popoſciſſet; non idcirco quæ ſcripſi memorialiter non potuerunt, & tamen dudum conceſſa habentur a nobis, a confirmatione iſta removeo; ſed ſicut ſcripta, ita inſcripta quæ hactenus tenuit Moliſmenſis eccleſia, fixa permanere decerno.

S. Guillelmi comitis Nivernenſis. S. Gerardi comitis Briniæ. S. Milonis comitis Barri. S. Hugonis comitis Riſnelli. S. Guidonis Ganelyriæ. S. Rogeri Sevincinvillæ. S. Hamonis Deſticoncel. S. Gaufredi de Balmonte. † Bertrannus ſine terra. Gaufredus tervernis, Hato de Moneta, † Pontius de Triaggello, Hilduinus de Marſolas, Boſo filius Albreæ, Achardus Remenſis.

Acta ſunt hæc & confirmata apud Caſtellionem, ab incarnatione Domini anno milleſimo centeſimo-octavo.

L X I.

Ad lib. 70. n. 101.

Ex archivo Cadurcenſi.

Notitia de abbatibus Tutelenſibus.

DUo abbates Tutelenſes noſtri ſucceſſive unus poſt alium uno intermedio, quorum primus vocabatur Bernardus, ſeptimus abbas Tutelenſis poſt ſanctum Aymonem, & alius ſimiliter vocatus Bernardus, nepos prædicti Bernardi, ſeptimi abbatis, nonus abbas, fuerunt ſumpti in epiſcopos Cadurcenſes de monaſterio Tutelenſi &c. Et iſti duo abbates, Bernardus & Bernardus avunculus & nepos, jura abbatiæ miniſtrabant pro monaſterio noſtro, & jura epiſcopatus pro eccleſia Cadurcenſi & Tutelenſi, & apud Rupem-amatoris magnam reſidentiam faciebant & in aliis locis noſtris ad negotia monaſterii exercenda, ibique pro abbatibus ſe gerebant Tutelenſibus, licet eſſent epiſcopi, ex quadam permiſſione antiqua, propter paupertatem eccleſiæ Cadurcenſis propter guerras, quæ tunc temporis perniciose vigebant. Poſt reædificationem monaſterii Tutelenſis fuit ſanctus Aymo abbas primus, ſanctus Odo abbas ſecundus, Adacius abbas tertius, Bernardus filius Ademari quartus, Geraldus abbas quintus, ſextus Ademarus, ſeptimus Bernardus abbas Tutelenſis & epiſcopus Cadurci, octavus Petrus abbas, nonus Bernardus abbas Tutelenſis & epiſcopus Cadurci, nepos alterius Bernardi; & uterque iſtorum, Bernardus ſcilicet avunculus & Bernardus nepos, quilibet ſuo tempore rexit abbatiam Tutelenſem & epiſcopatum Cadurcenſem, de quibus ſupra fecimus mentionem. De aliis vero qui poſtea ſunt ſequuti uſque ad.... ſuperſedimus ad præſens, quoniam non ſunt neceſſaria ad præmiſſa.

L X I I.

Ad lib. 71. n. 6.

Index abbatum Athanacenſium a variis auctoribus concinnatus.

SAbinus fuit abbas monaſterii Interamnis temporibus ſancti Romani abbatis Condadiſcenſis.

Sanctus Anſelmus hic fundavit monaſterium Leucenſe, & venit monaſterium Athanaci, quod reſtauraverat ſanctus Salonius epiſcopus Gennenſis, filius ſancti Eucherii epiſcopi Lugdunenſis.

Brunechildis quoque regina ad preces Arigii ſacerdotis & epiſcopi Lugdunenſis conſtruxit monaſterium Athanaci, & dedit multa bona.

Sanctus Aurelianus hic fundavit cœnobium de Saxiaco.

Amblardus hic reparavit abbatiam, & Giſlebertus fuit abbas poſt eum multo tempore.

Utubaldus fuit abbas poſt mortem Giſleberti.

Aſterius poſt Utubaldum.

Arnulfus poſt Aſterium.

Hugo hic fuit frater Artaudi comitis Forenſis, & benefecit.

Raynaudus hic fundavit monaſterium ſancti Romani in Podio abb anno M VII.

Dayvannus poſt Raynaudum.

Alius Raynaudus poſt Dayvannum.

Girardus poſt Raynaudum & erat abbas anno M LXXI.

Garnerius ſedit poſt eum, & deinde

Humbertus. Huic ſucceſſit

Artaudus, qui reædificavit ſuum monaſterium, & fuit abbas poſt eum.

Gauceraunus hic recepit Paſchalem papam, qui altare ſancti Martini dedicavit, & factus eſt Gauceranus epiſcopus Lugdunenſis.

Sequentia alterius eſſe videntur.

Bernardus de Cambernaco fuit abbas poſt Gancerannum, & præfuit v. annis.

Pontius ſedit poſt Bernardum.

Augerius fuit abbas poſt Pontium, & obiit VII. calend. Junii.

Berardus rexit poſt eum, deinde

Hugo alter, & poſt eum

Stephanus; huic ſucceſſit

Humbertus, & deinde

Aymendricus.

Sequentia alia manu adjecta fuiſſe videntur.

Johannes Rufus electus eſt abbas anno M CCXIII. erat de Iſarone; obiit autem pridie nonas Maii.

Willelmus de Sartinis ei ſucceſſit, quo mortuo,

Girinus de Claro-monte fuit abbas, & poſt eum

Aygletius, deinde

Joſſerannus de Laviaco, qui obiit XV. calendas Martii.

Sequentia alium habent ſcriptorem.

Ancelinus Rigaudi electus eſt abbas anno M CCC. & fuit ſeptem annis, ei ſucceſſit

Humbertus de Vareyo. Hic viſitavit reliquias ſancti Annemandi, & obiit anno Domini M CCC XIII. III. idus Maii.

Johannes ei ſucceſſit, & fuit abbas ad annum M CCC XX. dicebatur Granus.

Bartholomæus fuit abbas poſt eum, deinde

Johannes de Palude, & poſt

Guillermus de Aura, cui ſucceſſit

Bartholomæus de Cuino, qui erat doctor decretorum & fuit abbas XXIX. annis, ſepultus eſt autem ad oſtium clauſtri eundo ad capitulum, & ſcripta ſunt hæc ſuper tumulum ejus. Hic jacet

venerabilis

Digitized by Google

venerabilis dominus D. Bartholomæus de Cuino, abbas hujus monaſterii, qui rexit XXIX. annis, & obiit anno Domini M CCC LXI. cujus anima requieſcat in pace. Amen.

Sequentia a recentiori adjecta.

Adamus de Monte fuit abbas uſque ad annum M CCC LXXXII.

Antonius de Brona ei ſucceſſit, & fuit abbas uſque ad annum M CCCC X. & poſt eum fuit abbas

Guillelmus de Unciaco, & poſt eum

Antonius Terrail, qui obiit anno M CCCC LVI. & ei ſucceſſit

Theodorus Terrail. Hic annis XLVIII. rexit abbatiam; ſepultus eſt autem in navi eccleſiæ, & hæc leguntur in tumulo ejus. Theodorus natione Allobrogus, patria Gratianopolitanus, gentilibus Terralinis, loci hujus ſummus antiſtes, hîc ſitus eſt. Annis præfuit IIL. menſ. IIII. IIXX. diebus. Deceſſit anno ſalutis M D. V. pridie nonas Maii. ætatis vero ſuæ LXXIII. Vivat Deo.

Quæ ſequuntur a domino de la Meure adjecta fuere.

Philibertus Naturel ſucceſſit Theodoro Terrail anno M D V.

Antonius de Thalaru ſedit poſt eum. Deinde

Nicolaus Gaddius S. R. E. C.

Ludovicus de Borbonio.

Franciſcus de Turnone.

Hippolitus Eiſtenſis.

Veſpaſianus Gribaldy archiepiſcopus Vienenſis.

Petrus d'Eſpinac archiepiſcopus Lugdunenſis.

Camillus de Neuville archiepiſcopus Lugdunenſis.

LXIII.

Ad lib. 71. n. 3.

Farfenſium libellus ſupplex contra prædones Guarnerio duci porrectus.

Ex chartario Farfenſi.

QUoniam Dei eccleſiæ perſecutores maximis ac variis pœnis leges perſequuntur, & aliquando datis poteſtatibus ſemper ulciſcuntur, idcirco ego Berlandus abbas, inſimul cum Carbone advocato meo, tibi, Guarneri Dei gratia excellentiſſime dux & marchio, querimur, atque omnibus chriſtianis in Chriſto pie viventibus notum fieri volumus, ſanctæ Dei genitricis eccleſiam multis & variis eſſe afflictam miſeriis. Quapropter conquerimur & proclamationem facimus de Morito & Carbone, qui in tantum Dei eccleſiam perſecuti ſunt, quia nullus paganus & nullus Judeus ſuper hoc tranſire valuit. Imprimis ſcilicet nos ſtantes & caſtrum noſtræ eccleſiæ corroborantes ipſe prædictus Carbo ſupradictæ eccleſiæ perſecutor nobis ſecuritatem dedit, & poſtea aſſaltum nobis poſuit & duos noſtros milites interfecit, ab hac hora in antea terram noſtram divaſtaverunt, prædia abſtulerunt, meſſes noſtras ignibus concremaverunt, homines quos potuerunt capere, occiderunt, monaſteria noſtra ſpoliaverunt, tribus vicibus infra immunitatem eccleſiæ damnum dederunt, & poſtea in eccleſiam Dei irruerunt & crimen ſacrilegii commiſerunt, altaria ſpoliaverunt, libros & paramenta abſtulerunt, monachum infra dormitorium apprehendentes exuerunt, alios verberaverunt, alios in captivitatem funibus in collo ligatis duxerunt, & de ſcapulariis eorum veſtimenta & caligas ſibi & ſuis militibus fecerunt, in capite aſini ſcapularium miſerunt, & *domne abba benedicite* dixerunt; inſuper Dei famulum ſpoliatum nudum cum quadam muliere in foveam miſerunt, alium vero muſellaverunt & morti tradiderunt, quamdam Dei ancillam apprehendentes, cippos in pedibus ejus miſerunt & funibus ſuſpenſam per gyros eam revolverunt, variiſque pœnis affecerunt; in tantum Dei eccleſiam affligebant, ut culvertas ſuas mitterent, quas offertiones de manu preſbyteri per vim diſtraherent, in quorum manibus qui offerebant, oſculum prebebant. Super hæc omnia tam peſſimam & nefandam & inauditam injuriam, quam dicere licet verecundemur, reticere tamen non poſſumus, ſcilicet quia apprehenſum Dei famulum & venerabilem monachum de jumento in terram miſerunt, & fuſtibus cæſum ac male verberatum ſpoliaverunt, eumque ad caudam vulvam & anum oſculari fecerunt, qui eos rogare cœpit ut eum dimitterent, quia pro animabus parentum illorum illo die ſacrificaverat. De noſtris vero hominibus quos potuerunt cœperunt, & pluſquam centum libras extorſerunt, prædas & aſſaltus & injurias innumerabiles nobis fecerunt, abbatem vero alium ſine armis in via aſſallierunt, & armati ſuper eum irruerunt, & in fugam miſerunt, & vix fuit quia in captionem eum non habuerunt. Poſt tanta & tam nefaria nobiſcum convenerunt, pactiones & obligationes nobiſcum fecerunt & plurimis ſacramentis nos firmaverunt, noſtrique homines devenerunt, & fidelitatem juraverunt, obſides dederunt. Inter ea dum in eis magis quam in nullo alio noſtro fideli conſideremus, fraudulenter ad vicecomites noſtros venerunt, inimicos noſtros prædam noſtram captos eſſe dixerunt, & ut noſtri cum aliquid audirent cum præda ad eos fugerent ſecuritatem dederunt; tunc ipſi malitia pleni fraudeque detenti per diverſa loca prædones venire fecerunt, omneſque noſtri cum omni præda ad eos confugerunt. Poſtquam vero in ſua virtute prædam habuerunt & homines tenuerunt, & ultra centum libras .... acquiſierunt. Inſuper ſanctæ Mariæ caſtrum Carbo cum ſua fortitudine intratum & filiam cujuſdam noſtri boni hominis per vim rapuit, ſuoque militi in uxorem tribuit, nec ante eam ejus pater recipere potuit, quam bonum equum & aliud quantum ipſe Carbo voluit pro ea dedit; alii etiam noſtro bono homini, nomine Zaccios, unoquoque anno prædam auferebant, quam æſtimamus valuiſſe plus quam centum libras. Hæc & alia plura nobis fecerunt, quæ omnia nulla lingua enarrare vel manus ſcribere valet de tantis & tam nefariis & ſceleſtiſſimis hominibus, eccleſiam Dei variis & diverſis malis perſequentibus. Ut fideles chriſtiani deprecamur, eccleſiæ Dei ſic perſecutæ conſoleatis, & qui juſtitiam a divino numine conceſſam geritis, ſuppliciter oramus ut quæ leges præcipiunt, pleniter nobis exhibeatis.

Guarnerii ducis judicium.

In nomine Domini noſtri Jeſu-Chriſti. Guarne-

Digitized by Google

rius Dei gratia dux & marchio, notum fieri volumus in Chriſto pie viuentibus, tam futuris quam præſentibus, qualiter Maynardus quondam filius Gualterii bona ſanctæ Mariæ in Marchia ſita Pharphenſi eccleſiæ omni jure pertinentia invadere, moleſtare, diripere, quoad vixit, ſacrilega præſumptione non deſtitit. Simili etiam tyrannide ejuſdem venenati patris venenatus filius Adalpertus, & idem cœnobium omnimodis impugnare, deſtruere conatum eſſe. Poſt hunc quippe Adalpertum ſceleratiſſimi ejus filii Morico & Carbo, quæcumque patri ipſorum, vel avo quæcumque de bonis prædictæ eccleſiæ indeſtructa remanſerunt, temerario auſu & irrefragabili furore præcipitare, demoliri, ac penitus confundere non ceſſaverunt. Ad quæ ſacrilega factione, divina potentia vel imperatorum ſive apoſtolorum conceſſa prædicto cœnobio præcepta ſeu privilegia mentes reproborum nullatenus revocaverant. Sed dum tantis, ut jam diximus, pravitatibus prædictam eccleſiam intolerabiliter diſtraherent, & ejuſdem innocentes famulos graviſſimis calumniis laceſſerent, abbates una cum cœnobitis crebras & miſerandas principibus ac rectoribus ſuper his fecerunt querimonias, ſed, ut ſupra docuimus, nec divino timori nec principum juſſioni obtemperantes a nefario opere ceſſavere. Poſtremo noſtri regiminis tempore abbas Berlandus, virtutibus & nobilitate vir clariſſimus, zelo juſtitiæ & ultionis divinæ accenſus, contra peſtiferas prædictorum fratrum Morici ſcilicet & Carbonis machinationes potenter ſe erexit, ſæpe de ipſis ſacrilegis eccleſiæ Dei ac genitricis ejus invaſoribus nobis reclamavit. Sæpe nihilominus ipſum venerabilem abbatem & eoſdem ſceleſtos datis finiendæ litis terminis in noſtri præſentia ad judicium legaliter vocavimus. Advenientibus autem terminis abbas juſtitiam & ſatisfactionem recepturus in noſtri præſentia adfuit, ſed dignam perpetrati ſceleris ſententiam & proſcriptionem metuentes reproborum fratrum neuter venit, ſed in conſueta pravitate contumaciter perſeveravere. Deinde præfatus abbas, Deo cælitus & ejus ſancta genitrice victoriam ſibi adminiſtrante, vindex præteritorum malorum potenter extitit, contra eoſdem hoſtes prævalens, ipſoſque de bonis ipſorum omnibus prorſus exhereditavit. Quapropter quomodo ultione divina ac judiciali cenſura declaratum eſt, prædictorum rebellium poſſeſſionem & proprietatem præfatæ eccleſiæ jure in omnibus deliberavimus, ſive cenſuimus poſſidendam, ita ut a modo liceat prædicto abbati ejuſque eccleſiæ quiete & libere ac ſine aliquo præjudicio rectoribus procurare infandorum præfatorum poſſeſſionem & proprietatem. Auctoritate itaque domini imperatoris præſentis ſereniſſimi Henrici & eidem ſacro cœnobio antiquitus imperiali vel apoſtolica ſtatuta in præceptis ſeu privilegiis cenſura præcipiente jubemus, ut nullus deinceps marchio, comes, vicecomes, vel aliqua magna parvaque perſona prædictam eccleſiam moleſtare vel inquietare in prædictis bonis præſumat. Quod ſi aliquis forte contra hæc ſtatuta ire præſumpſerit, centum libras auri componat medietatem prædictæ eccleſiæ, medietatem vero cameræ noſtræ. Quod ut ratum & inconcuſſum ſit, tam apud poſteros quam apud præſentes jugiter permaneat, manu propria hoc ſignum huic paginæ impreſſum & noſtri ſigilli impreſſione conſignari præcipimus.

LXIV.

Epiſtola clericorum Remenſium ad Radulfum præpoſitum, ut archiepiſcopatu Remenſi cedat in gratiam Gervaſii. Ad lib. 71. n. 12.

R*. Remenſis eccleſiæ præpoſito fratres qui Remis ſunt ſacerdotes omnes. R. cantor & qui cum eis ſunt, quæ diſcordiæ ſunt, fugere, & ad pacis viſionem tendere. Fratres eccleſiæ Remenſis producta tribulatione & continua detriti, genibus tuæ diſcretionis advolvimus, precantes & obſecrantes, ut dum adhuc tempus eſt, dum non adhuc oportunitas omnis ſubtei fugit, miſerearis eccleſiæ Remenſi, condoleas cotidianis lacrymis, remedium præbeas ejus miſerabili & violentæ diſtractioni, indulgeas intolerabili fratrum egeſtati. Ad ultimum famam tuam ad hæc uſque tempora integram, venia ſit dicto, ne ſis adeo negligens & crudelis: quæ enim aſperior & minus audita crudelitas, quam ejus matris lacrymas reſpuere, quæ te de pulvere ſuſcitavit egenum, quæ cum eſſes parvulus in oculis tuis, tanquam caput te conſtituit in tribubus ſuis? Recordare tanquam peritus in litteris, quia cum omnia vitia ſint de domo Sathanæ & familia, hæc duo magis ſunt domeſtica, & intra ſathanæ penetralia jugiter verſantur, ambitio & invidia. Quem autem nec populus expetit, nec clerus eligit, principes reſpuunt, regis adjuravit animadverſio, eum ſeſe quoquomodo in vocabulum epiſcopi præcipitare, quid aliud videtur niſi ambitioſus? nemo enim ſibi ſumere debet honorem, ſed qui vocatur a Deo tanquam Aaron. Eum autem intelligimus vocari a Deo, quem vocat electio. Ille vero ſibi ſumit honorem, quem per gladios, per ignem & ſanguinem, per pauperum oppreſſiones, per eccleſiarum ſciſſuras rapit ambitio. Sed neceſſe eſt ut præceps eat, cujus auriga fuerit ambitio & invidia. Invidia pro certo; quia etſi ore diſſimules vel diffitearis, conſcientia tua tamen intra ſe clamat, ſchiſma eccleſiæ Remenſis ex zelo religionis non proceſſiſſe, ſed, quod luce clarius eſt, ex invidia. Ne movearis, ſi exaſperando aliquantulum exceſſerit pagina noſtra, quia difficile eſt in illis habere verba modum, in quibus cotidiana ſuſpiria, bonorum ſuorum diſtractio, violenta & jugis pauperum oppreſſio, obſequii divini ſilentium, & omnium fere adverſitatum turbines & impetus, nullum queunt invenire terminum. Sed melior eſt & utilior in ore proximi aſpera & minime parcens cum dilectione correptio, quam blanda & quæ famæ non conſulat in lingua adulatoris ſuaſio. Videat igitur prudentia tua, quomodo te verbis lacerat omnis ſexus, omnis ætas, univerſa conditio; quia cum in præcedentibus eſſet eorum de te ſententia, pro libertate Remenſis eccleſiæ te laborare, ecce omnes improperant quia non eſt eccleſiæ liberatio, ſed cauſa ſit vehemens ſola & impudens ambitio, fruſtra obtendens quod cogi debeas a domino papa, cui leviter ex ratione excuſatum te poteris habere, & ne te in

Ex cod. colleg. Pariſ. Soc. J.
* Radulfo.

ejus quem accuſaſti cathedram impellat, facile erit & accommodatum rationi compeſcere. Si vero, quod abſit, nec lacrymis matris tuæ eccleſiæ motus, nec intolerabili fratrum egeſtate revocatus, nec pauperum oppreſſione miſeratus, nec ſanguinis effuſione reveritus decertas in ſchiſmate promoveri, tanquam fratres fratri opponimus, quia nec electioni conſenſimus, nec promotioni congaudemus. Deus pacis & dilectionis procul faciat ab animo & opere tuo quidquid eſſe poteſt ſchiſmatis & odii.

Ad lib. 71. n. 18.

LXV.

Paſchalis II. epiſtola ad Radulfum archiepiſcopum Turonenſem & coëpiſcopos pro abbate S. Albini.

Ex cod. Capucin. Rotomag.

* Radulfo. * Ildeberto. * Marbodo. * Paganus. * Archembaldum

P. epiſcopus ſervus ſervorum Dei, venerabilibus fratribus & coëpiſcopis R*. Turonenſi, J*. Cenomanenſi, M*. Rhedonenſi ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Sancta Romana eccleſia, ſicut omnium mater eſt, ſic omnes materna caritate complectitur, omnibuſque ipſius miſericordiam poſtulantibus ſatagit ſubvenire. Præſentium ſiquidem bajulus P*. Alerici ſuam penes nos querelam depoſuit, quod cum ſine audientia & judicio frater noſter R*. Andegavenſis epiſcopus a ſede ac poteſtate abbatis, in qua ipſum fratres monaſterii ſancti Albini poſuerant, ſub anathematis interdicto expulerit, & A*. qui eamdem abbatiam abdicaverat, poſt appellationem apoſtolicæ ſedis reſtituerit: queſtus eſt etiam quod fratres qui eum elegerant, præbere ſibi auxilium ſeu conſilium prohibentur, & qui cum eo vel pro eo appellaverant, officiis ſuis & obedientiis poſtea ſunt privati. Aliam rurſus querelam appoſuit, quod ad executionem appellationis & cauſæ ſuæ communes expenſas ab iis qui prædictam abbatiam regere videbantur experierit, & nullatenus potuerit obtinere. In quibus profecto, ſi vera ſunt, non ſolum appellanti, verum etiam ſedi apoſtolicæ, ad quam appellatum eſt, non parva injuria irrogata eſt. Propterea experientiæ veſtræ mandamus, ut intra dies quadraginta poſt harum litterarum acceptionem cum fratribus noſtris G. Vindocinenſi, G. ſancti Florentii, G. ſancti Sergii abbatibus, & R. de Arbrixellis in capitulum ſancti Albini Andegavenſis convenire curetis, & cauſam iſtam, Domino adjuvante, ordine canonico terminetis. Quod ſi unus ex vobis neceſſitatis imminentia præpeditus adeſſe nequiverit, reliqui negotium exequantur, cui nimirum negotio & monachos qui prædictum fratrem P. Alerici elegerunt, libera eis ad tuitionem cauſæ illius facultate conceſſa, præcipimus intereſſe. Interim a lectoribus ipſius monaſterii eidem P. reſtituantur quæ pro controverſia ſua expendit, & de reliquo uſque ad conſummationem cauſæ ſibi & ſuis neceſſaria miniſtrentur. Porro fratribus ejus officia ſua ſeu obedientiæ, quibus poſt apoſtolicæ ſedis appellationem privati ſunt, cum ſua integritate reddantur. Audivimus præterea, quod idem frater P. Alerici deprædationi ſit expoſitus laïcorum. Unde fraternitatem veſtram monemus, ut ex parte noſtra dilecto filio noſtro F. comiti Andegavenſium injungatis, quod eum cum ſuis omnibus officii munimine tueatur. Data Laterani 15. cal. Martii.

LXVI.

Epiſtola Hugonis archiepiſcopi Lugdunenſis ad Hugonem archiepiſcopum Biſontinenſem de eccleſia ſancta Mariæ de Salina.

Ad lib. 71. n. 19.

Ex bibliotheca S. Benigni.

HUgo Dei gratia Lugdunenſis eccleſiæ ſervus, dilecto in Chriſto fratri Hugoni venerabili Biſontinorum archiepiſcopo ſalutem. Significamus dilectioni veſtræ dominum papam nobis nuper litteras direxiſſe, in quibus præter alia quædam nobis præceptum eſt, ut vos conveniremus, & authoritate ſua commoneremus, quatinus abbati Divionenſi eccleſiam ſanctæ Mariæ de Salina redderetis, ſuper qua querimonia, prout reminiſcimini, præceſſor veſter ſæpe a nobis ad juſtitiam exequendam cum prædicto abbate vocatus fuit. Et ad ultimum Meldenſe concilium invitatus, a quo cum nulla exiſtente canonica excuſatione ſe abſentaſſet, ab eodem concilio judicatum eſt abbatem inde inveſtiendum, aut eccleſiam divino officio uſque ad plenam juſtitiam eſſe privandam. Proinde præſcripta præceptione conſtricti, dilectionem veſtram apoſtolica auctoritate commonemus, ut idem quod rationabiliter prædicti concilii judicio proviſum fuit, abbatem de prædicta eccleſia inveſtiatis. Quod quantum prudentiæ veſtræ ſatagendum ſit, ex ſententia domini papæ, quam per eadem verba hic ſubjecimus, poteritis cognoſcere, quibus ita nobis ſcribit.

Præterea præcipimus ſtrenuitati tuæ, ut ex noſtra parte Biſontinum antiſtitem convenias, ut Divionenſi abbati eccleſiam ſanctæ Mariæ de Salina reddere auctoritate noſtra commoneas, inſuper & fructum prædiorum quem retentionis tempore uſurparunt.

LXVII.

Judicium de cella Gordanica in gratiam Anianenſium contra Caſæ-Dei monachos.

Ad lib. 71. n. 42.

Ex archivo Anianenſi.

CArtam recordationis ad memoriam retinendam in futuris temporibus ſcribere curamus de lite, quam habuerunt abbas & monachi ſancti Salvatoris de Aniana contra abbatem & monachos Caſæ-Dei, de quadam eccleſia ſanctæ Mariæ ſita in loco qui Gordanica nuncupatur. Poſt proclamationem autem factam ante domnum apoſtolicum Paſchalem II. dati ſunt ab eo judices, qui cauſam utriuſque partis diligenter auditent & bene diſcuſſam diligenti ſtudio definirent, videlicet domnus Richardus Albanenſis epiſcopus & Girardus Engoliſmenſis epiſcopus & Albertus Avinionenſis epiſcopus & Euſtachius Valentinus epiſcopus & Gauterius Magalonenſis epiſcopus, & preſbyteri cardinales domnus Riſus & Landulfus & Divizo, & diacones cardinales Johannes, Ugo & Berardus, qui omnes viſis rationibus partium & inſtrumentis, ex rationibus prædictorum abbatis & monachorum Caſæ-Dei, & ex ſcripturis illorum inſtrumentorum, cognoverunt prænominatos Anianenſes abbatem & monachos eccleſiam ſupradictam, de qua lis fuerat, prius poſſediſſe, eoſque expulſos fuiſſe a

Digitized by Google

prædictis monachis Caſæ-Dei, & ideo prænominari judices communi conſilio judicaverunt ut reſtitutio præſcriptæ eccleſiæ canonice & plenarie daretur Anianenſibus abbati & monachis jam ſæpe dictis. Quod judicium poſtquam ante prædictum Romanum pontificem relatum eſt, ad effectum perducere non diſtulit, ſed præfatum abbatem Caſæ-Dei cum cereo quem tenebat in manu ſua refutare fecit, & ipſemet papa ſuſcepta eadem refutatione illico Anianenſem abbatem & monachos cum eodem cereo & quodam lapide reveſtivit, ſalvo tamen jure Caſæ-Dei, ſi quod ibi habere videbitur. Facta ſunt hæc apud Valentiam temporibus domni Paſchalis II. papæ & coram eo, dominicæ incarnationis anno MCVII. menſe Julio, indictione XV.

Ego Riſus presbyter cardinalis Damaſi S.

Ego Richardus Albanenſis epiſcopus interfui, & S.

Ego Johannes diaconus conſenſi & S.

† Signum factum manu Leodegari Bituricenſis archiepiſcopi, qui interfuit, & pro ſe ſubſcribere juſſit.

Ego Landulfus presbyter cardinalis titul. Lucinæ S.

Ego Berardus diaconus S.

Ego Girardus Engoliſmenſis epiſcopus S.

Ego Divizo cardinalis presbyter tit. beati Martini & beati Silveſtri S.

Euſtachius Valentinæ eccleſiæ interfuit & manu propria S.

Ego Rembaldus judex ſupra ſcriptus interfui & dictavi atque ſubſcripſi & complevi & abſolvi præfato domno noſtro papa jubente.

LXVIII.

Ad lib. 71. n. 41.

Ex mſ. cod. S. Severi.

Epiſtola Suavii abbatis S. Severi, Willelmi ducis & Gaſtonis ad Paſchalem papam.

PAſchali ſanctæ Romanæ eccleſiæ Dei gratia epiſcopo, Suavius abbas beati Severi Waſconiæ totuſque conventus ſibi commiſſus, atque Willelmus Aquitaniæ dux, & Gaſto proconſul de Bearni, inito concilio eccleſiaſtici ordinis & baronum totius Waſconiæ, domno kariſſimo paſtorique ſuo digna Deo. Omnes nos pariter ſcandalizamur ſuper quibuſdam rationibus, quas quidam ex veſtris ſub ſpecie judicii in placito abbatis beati Severi atque abbatis beatæ Crucis protulerunt. Si enim aliquam juſtitiæ ſemitam inveſtigare voluiſſent, decretum domni Alexandri & Gregorii VII. ſummorum pontificum ſanctæ Romanæ eccleſiæ pro adinventionibus ſuis minime poſtpoſuiſſent. In hoc tamen non modice gaudemus, quod veſtra ſancta diſcretio ab illorum ſe abſentavit judicio, eo quod etiam abbati beati Severi conſilium a vobis petenti conſuluiſtis, dicens: Si litteras patris noſtri Alexandri & Gregorii VII. quas jactas te habere, poteris habere ſigillatas, mitte mihi eas, quibus viſis te & abbatem ſanctæ crucis invitabo, ut termino conſtituto revertamini ad judicium. Quare quoniam gratia Dei litteræ ſunt inventæ, nos veſtri ſervuli veſtræ ſupplicamus ſanctitati, quatenus exemplo Danielis prophetæ, qui judicium ſanctæ Suſannæ minus continens, ad plenariam reduxit juſtitiam, litteris veſtris utrumque abbatem ante reverendam præſentiam veſtram dignemini invitare, ut injuſtitiam quam nos credimus in abbatem ſancti Severi ingeri a veſtris, veſtra præcelſa diſcretio, Spiritu paraclito prævio, ad canonum revocet juſtitiam. Veſtra vita floreat in augmentum juſtitiæ.

LXIX.

Ad lib. 71. n. 73.

Ex archivo S. Luciani.

Hugonis monachi Cluniacenſis epiſtola ad Godefridum Ambianenſem epiſcopum.

REverendo patri & domino G. epiſcopo & omnibus Ambianenſis eccleſiæ filiis, frater Hu. Clun. ultimus ſervus veſter humillimus in Domino ſalutem. Notum ſit veſtræ caritati, quod alodium illud de *Granviller*, quod prædeceſſoris veſtri D. Rorigonis epiſcopi & matris meæ antiquitus fuerat, ipſe D. R. & mater mea beato Luciano Belvacenſi pro animabus ſuis & parentum ſuorum legitime conceſſerunt; ita videlicet ut eis viventibus aliquantula annui cenſus diſtributio ex eodem alodio ſolveretur. Decedente itaque D. R. epiſcopo, media pars ipſius alodii quitta & ſine cenſu eccleſiæ ſancti Luciani omnino libera remanſit. Poſtquam vero mater mea mundo mortua, pro Domino ſe monacham fecit, quicquid ad ipſam de prædicto alodio pertinuit, poſſeſſioni B. Luciani martyris abſque cenſu aliquo & penitus abſolutum devenit. Veſtræ ſanctitati veritatem ſcribere volui.

LXX.

Ad lib. 71. n. 77.

Ex archivo Ciſtercienſi.

Donatio facta Ciſtercienſi Novo-monaſterio a monachis S. Germani a Pratis.

NOtum ſit cunctis ſanctæ matris eccleſiæ filiis, quod domnus Rainaldus ſancti Germani Pariſiacenſis abbas & fratres ejus conceſſerunt domno Stephano abbati Novi-monaſterii & fratribus ejuſdem eccleſiæ quidquid juris ſe habere crediderant in terris, ſilvis, pratis, quæ Helgodus in fundo Giminiaco huc uſque tenuerat. Conceſſerunt etiam idem abbas & monachi ſancti Germani prædictis fratribus Novi-monaſterii quidquid ſpinis vel ſilvis occupatum inveniſſent in illa parte terrarum, ſilvarum, pratorum, quæ in eodem fundo Giminiaco ipſi poſſidere videntur. Prædictus etiam abbas cum monachis ſuis in omni territorio Gilliacenſis poteſtatis dedit uſuaria ad paſtum porcorum & aliorum animalium & ad omnia ſibi neceſſaria in terris, pratis, ſilvis, aquis, ſupra dictis monachis Novi-monaſterii. Inſuper & quatuor jugera terræ, quæ apud Britiniacum poſſederant. Monachi vero Novi-monaſterii ſpoponderunt ſe ſingulis annis tam pro his omnibus quam decimis perſoluturos ſex ſextarios annonæ, medietatem videlicet frumenti, & medietavenæ obedientiario Gilliacenſi; & ſi vineas in terra in qua ipſi decimas accipiunt plantarent, cum ipſæ vineæ fructum redderent, unum tantum modium vini pro decem jornalibus prædicto obedientiario ſolverent. Et hi ſunt teſtes, Henricus presbyter de Gilliaco, Walo, itemque Walo nepotes ejuſdem Henrici, & Willelmus & Simo & Deodatus decanus, Sennatus & Archadus decimarii.

Digitized by Google

LXXI.

Alia eorumdem donatio.

NOtum fore cupimus & præſentibus & ſubſequentibus ſanctæ matris noſtræ eccleſiæ filiis, Aimonem & conjugem ejus, Varonem quoque & Vidonem filios ejuſdem conjugis, ac Dodonem & uxorem ejus, natoſque illorum, monachis ſanctæ Mariæ Novi-monaſterii octo journales terræ incultæ apud Gilliacum fundum conceſſiſſe pro remedio animarum ſuarum, cunctorumque prædeceſſorum ſuorum parentum, tam libere, ut ex toto nil ſibi retinerent inde. Iſtis autem prædicti monachi viginti ſolidos, filiis vero conjugis ſupradicti Aimonis, quia hujus terræ heredes ſperabantur, duas tunicas de fuſtania ſponte ſua ob recordationem facti tribuebant. Et hi ſunt teſtes, Henricus & Valo preſbyteri, Oldierius, Vido de Sais, Petrus de Granunt, Girardus Leo, Girardus major, Baldricus clericus, Hugo Valo major, Eliſabeth quoque domina caſtri Viziacenſis & filii ejus, Arnulfus etiam cognomento Cornutus, qui decem ſolidos inde ſuſcepit, & conjunx ejus, filiuſque illorum Rainaldus, & filia hoc donum laudantes & confirmantes, quidquid juris in prædicta terra hactenus poſſederant, prædictis ſervis Dei reliquerunt. Monachi vero ſancti Germani de Pariſiaco quatuor jornales terræ ſimiliter incultæ, inſuper etiam nemoroſæ, quæ contigua erat ſupra memoratis octo jornalibus habentes, ante-dictis monachis pauperibus Novi-monaſterii cauſa Dei magnæque ſuæ miſericordiæ communi conſilio capituli ſui contulerunt. Et ut eſſet perpetua memoria hujus doni, monachi S. Mariæ decem ſolidos ob recordationem facti Pariſiacenſibus obtulerunt. Dehinc prædicti monachi de Pariſiaco igne caritatis ac miſericordiæ ſuper inopia ante ſcriptorum pauperum monachorum ſuccenſi annuerunt eis, ut pro decimatione duodecim jornalium terræ, quam ipſi ac præſcripti homines illis ad vineam plantandam donaverant, modium tantum vini annuatim ſolverent. Quod ſi fructus hujus vineæ aliquo anno perierit, monachique modium reddere nequiverint ex eo parvo quod in vinea remanſerit, uſitatam illo anno decimam non reddant, demumque cum dominus fructus vineæ ſervaverit, ad modium reddendum revertantur. Hæc ſunt ſtatuta tempore domni Arnaldi abbatis ſancti Germani, illo ſcilicet iſta poſtulante, ordinante & ad effectum perducente, cui ſibique gregi commiſſo Deus dives in omnibus & potens miſericordiam & pietatem in futuro retribuere dignetur. Amen.

LXXII.

Donum epiſcopi Æduenſis.

Ad lib. 71. n. 77. *Ex archivo Ciſtercienſi.*

STephanus Dei gratia Eduenſis eccleſiæ epiſcopus, dilecto in Chriſto fratri Stephano Ciſtercienſi abbati ejuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum. Religionis Ciſtercienſis bono odore plurimum delectati, tuis tuorumque fratrum petitionibus annuentes, dedimus eccleſiam Combuſii liberam, ſalvo tamen epiſcopali jure canonicis Virgiacenſis caſtri. Ipſi autem canonici precibus noſtris in manu noſtra cenſum quem annuatim in territorio Gergulii grangiæ veſtræ a vobis accipere ſolebant, Ciſtercienſi eccleſiæ retinendum in perpetuum guerpiverunt. Cujus donationis & guerpinæ cenſus hi teſtes fuerunt, Bertrannus archidiaconus de Bella, Humbertus archipreſbyter de Belna, Walo preſbyter de Gilliaco, Paganus *Rabuſtel* de Vergiaco.

LXXIII.

Epiſtola cujuſdam canonici regularis ad priorem Caritatis de canonico regulari facto monacho, quem ille repetebat. Ad lib. 71. n. 81.

Ex mſ. cod. bibliothecæ modo Ottobonianæ.

VEnerabili ac jure diligendo domino N. priori de Caritate S. H. ſemper bene valere. Audiſtis ſcripturam dicentem: Caritas non quærit quæ ſua ſunt. noſtis quod dico, ubi caritas eſt, lumen eſt & tenebræ non ſunt ullæ, nihil fictum patrat caritas, nihil fuſcatur veritas; propterea vero amico loquor nihil diſſimulans, ſed cum fiducia qua noſtis, quoniam ex caritate eſt quod dico. Si autem quod & vos idipſum ſentitis, quoniam eamdem caritatem habetis ad me, non credatis quod nihil vobis dicam niſi ex caritate & pro veritate. Propterea cum fiducia loquar nihil timens offendere in caritate.

Significatum eſt mihi quemdam de fratribus eccleſiæ ſancti Johannis Senonenſis clam de eccleſia ſua eduxiſſe, eumque a vobis receptum & in monaſterio veſtro cucullatum; præterea & vos abbati & ſupra memoratæ eccleſiæ ovem ſuam requirentibus dura quædam reſpondiſſe & minus dicenda. Non hæc conveniunt ſervis Chriſti; apoſtolus ſuper alienum fundamentum ædificare noluit, & lex divina in meſſem alienam prohibet falcem mitti. Si autem dicitis, quod tamen dicere vos non puto, ſed quoſdam qui vobiſcum ſunt, quia vita veſtra melior eſt, licet omni homini quomodo vult & ubi vult, meliorem vitam & converſationem potiorem eligere. Recordamini quid magiſter nos docuit: apoſtoli de primatu contendunt: facta eſt contentio inter diſcipulos, quis eorum videretur eſſe major: fortaſſis ideo facta eſt contentio, quia futura erat contentio. Adhuc contendimus, & dicit unus: Melior ſum: alter dicit: Non tu, ſed ego: Chriſtus quid dicit, intendite: Qui voluerit, inquit, major eſſe inter vos, erit veſter ſervus, erit ſervus, erit Chanaan, erit ſervus ſervorum qui dicit membro Chriſti: Tu malus es, eſto bonus; verenda patris deridet, ſervus ſervorum erit. O Chanaan quare rides, quare derides? Servus ſervorum eris; ſemen Chanaan & non Juda, ſpecies decepit te, quia veritas non eſt apud te; tu gloriaris in ſpecie tua, & ſufficere putas cum non habeas veritatem. Si enim veritatem haberes, numquam gloriareris in ſpecie. O lingua impudica, poſt Chriſtum dicere audes, Tu malus es, ego ſum bonus. Ille jam dixit: Qui voluerit major eſſe, erit ſervus; & tu adhuc impudenter clamas: Ego melior ſum? Attendis poſt ſpeciem tuam, & in ipſa gloriaris; reſpicis nigredinem tuam, & candorem meum non atten-

Digitized by Google

dis, quare? quia nigredo ſpecies eſt humilitatis; & ego dico, quia candor ſpecies eſt puritatis. Nigredo, ſpecies abjectionis; candor, gloriæ & exaltationis. Commendamus nos modo de ſpecie; tu gloriaris in nigredine, ego in candore. tu in humilitate gloriaris, & utinam bene gloriareris; ſi enim de humilitate bene gloriareris, numquam ſuperbires de humilitate, contrariis contraria miſcens: humilitas enim & ſuperbia contraria ſunt, non poſſunt ſimul eſſe duo hæc. de humilitate ſuperbire potes, ſed cum humilitate ſuperbiam habere non potes; quia igitur ſuperbis de humilitate, humilitatem te non habere oſtendis. Tu vis major eſſe, quid eris? parum eſt ut dicam minor, quia ſervus eris. Monachi dicunt: Nos meliores ſumus; canonici dicunt: Non, ſed nos meliores ſumus. ego dico: Nec vos nec nos, quia omnes mali ſumus; ubi autem omnes mali ſunt, nemo melior eſt. Veniant, inquiunt monachi, canonici ad nos ut boni fiant, quia nos meliores ſumus: ſi vos meliores eſtis, ergo & illi boni ſunt; quomodo ergo apud vos boni fient, qui & ſine vobis jam boni ſunt. ſed dicitis: Boni ſunt, ſed veniant ut meliores fiant. Nulli prohiberi poteſt quin melior fiat, ſi vult. Audite: dicitis, quod licet canonico, poſthabita & ſpreta profeſſione ſua, ad veſtram converſationem tranſire, quia, ut vos dicitis, melior eſt: ergo licet mulieri nuptæ, contemta matrimonii lege, ad continentiam ſe transferre, quia, quod negare non poteſtis, continentia matrimonio melior eſt. Obliti eſtis legis, quæ dicit: nec pro bono pejus, nec pro malo melius, idem ipſum, non aliud, quod voviſti, hoc redde; hoc enim debes. Si melius quid dare volueris, cum illo da pro illo; nam non poteſt niſi per illum cui hoc debes, & per illum per quem debes, quantum in te eſt, nec aliud debes quam hoc quod voviſti. Si ille aliud accipere voluerit, cui hoc debes in ipſius eſt voluntate, non in tua poteſtate. De cetero, pro eo quod dicit apoſtolus, Honore invicem prævenientes, qui ſe ipſos commendant, hoc modo fortaſſis intelligendum putant, ut unuſquiſque ante alium honorem rapere feſtinet, jactando & ſeipſum præferendo: ego ſic intelligo: Qui me interrogaverit, ſi canonicus ſum, dico monachos meliores; ſi monachus ſum, dico canonicos potiores. hoc eſt mandatum Chriſti & regula chriſtiana. Quapropter ſi meæ parvitati crediris, non aliud ſapietis, nec facietis. Quod ſi forte id, quod a veſtris minus diſcrete factum eſt, corrigere neglexeritis, timeo ne Deo diſpliceat; & eccleſiaſtici juris cenſura, ſi Romani pontificis audientiam fratres qui a vobis læſi ſunt, adierint, inultum eſſe non permittet. Idcirco modeſtiæ veſtræ quam hactenus Dei gratia tenuiſtis, nolite oblivíſci. Valete.

LXIV.

Ad lib. 71. n. 95. *Notificatio ſive Intitulatio prabendarum aliarumque inſtitutionum, ſicut moderni & anteceſſores noſtri ab antiquis inſtitutionibus collatas, ad noſtra uſque tempora tranſtulerunt.*

In Christi nomine.

Ex codice Fabarienſi. EGo itaque Geroldus abbas ſubtili indagatione inveſtigans unguentum ſancti Spiritus nequaquam redolere poſſe in domo ubi contentiones, iræ, rixæ, aliaque ſemina diſcordiæ locum invenire poſſunt, pacem in hoc monaſterio informare modis omnibus curavi. Attendens itaque per activæ vitæ deſudationem leviſſime procelloſis concuti turbinibus, ſi non contemplativa vita interveniente portus quietus frequenter exoptetur; præbendas aliaſque adminiſtrationes, prout ab anteceſſoribus noſtris accepimus, in hoc libro, qui dicitur viventium, fecimus adnotari: quatenus fratres liberiores in divino officio peragendo redderemus, ſublata totius murmurationis tinea. Sicut enim conſuetudinis hujus ad nos linea pervenit, non liberti, non ſervi hactenus in nobis locum tenuerunt, quomodo eccleſiam iſtam liberam recepimus, ſuæ libertatis jura inconvulſa ſervari, ſicut a principibus accepimus conſilium. Formam ergo panis triticei ſtudioſiſſime præparati, qualis digne cuſtodibus diu noctuque non tacentibus debet dari, fratribus conſtituimus, eo videlicet pondere, ut modius non exorbitet a numero xxx. panum & unius qui dabitur piſtori de labore ſuo. Eminam vini, licet juxta conſtitutum eximii patris Benedicti ad plenum non poſſimus adminiſtrare, ita tamen ut ordinata fuit primitus ipſis conſtituimus, duo ſcilicet per diem pocula, quorum octo galletam recta compleant menſuram. Kalendis Octobris computatis fratribus cellerario xxvi. caſei conſignantur talis ponderis, unde ſine queræla xii. portiones poſſint dividi, dimidiuſque caſeus qui datur quotidie pro præbenda J. de Bulgaria ac de curte de Bidenins eis conſtitutam dari cottidie conſtituimus. In omni vigilia apoſtolorum, ſimiliter B. Mariæ, ſancti Laurentii, & in vigilia omnium ſanctorum, ferculum unum. In vigilia item Natalis, Epiphaniæ, Aſcenſionis Domini, & in vigilia Pentecoſtes ferculum unum. In jejunio quatuor temporum feria quarta ferculum unum, feria vi. ferculum unum, & in ſabbato ferculum de jejunio, & ferculum de 12. lectionibus. In litaniis fercula duo de proceſſione & jejunio. In omni pleno officio datur ferculum unum, & ſi ſequentia canitur, potum vini. Quandocumque fratres albis induuntur, datur ſimila fercula tria & potum vini: præter in aſſumtione B. Virginis, & in dedicatione hujus eccleſiæ, tunc datur per ſingulos ſtaupus vini & dimidius de curia abbatis, & quatuor fercula, ut quadrati & caritate ſancta & veræ vitis inebriati in tantis digne ſolempnitatibus gloriari debeant ac lætari. Dantur & de curia abbatis alia duo plena ſervitia inſtar priorum quæ prælibavimus. In Natali propinatur fratribus albis indutis infra pulſationem campanarum ad veſperas caritas nati infantis poculum vini ſingulis ſingula, & ſic fit per triduum. Hæc ſunt in quibus induimur albis. In Natali per triduum in miſſa & in ſecundis veſperis. In octava Domini, in Epiphania, in purificatione S. Mariæ, in feſto S. Benedicti, in annuntiatione S. Mariæ, in palmis, in paſcha per triduum ad miſſam & ad veſperas, & propinatur fratribus per omnia ſicut in Natali. in aſcenſa Domini, in pentecoſte ſicut in paſcha per omnia cum caritate conſtituta. in feſto S. Joannis, B. Petri & Pauli, tranſlatione ſancti Benedicti, Laurentii martyris, in aſſumptione S. Mariæ, in natali ejuſdem, in dedicatione S. Michaëlis, in dedicatione hujus eccleſiæ, in feſto omnium

Ss. Pirminii confeſſoris, Martini epiſcopi, Nicolai epiſcopi. In omni dominica ferculum carnium in prandio, & in omnibus majoribus feſtis, ſi die tali venerint, quando licet uti carnibus. In feria tertia ſimiliter. in quinta feria carnes ſimiliter. in VI. feria ferculum & piſces de lacu, ſi venerint, qui etiam omni feria VI. ſunt fratribus ordinati. in feria 2. poſt quinquageſimam fratribus dantur legumina, & in feria IV. quæ eſt in capite jejunii datur fratribus compoſitum faba, piſces, & milium, & caſtaneæ, ſi forte habentur. Omni dominica II. IV. & VI. feria per totam quadrageſimam dantur piſces ſicci & recentes, ſi ſit unde fuerint. In ſabbato paſchæ, pentecoſtes & feriis de lectionibus. In die ſancto paſchæ ad repellendos malos humores primitus datur ſorbitium cum lardo, ut ſtomachus jejuniorum acerbitate laſſus in melius reparetur. Datur & ſingulis ad veſtitum per ſingulos annos pellicium manicatum anno uno. anno vero altero pellicium ſtrictius aliquantum, & tunica quam vocamus ſuperpellicium; duæ etiam pelles caprinæ & plantæ IV. XVIII. ulnæ panni linei; calcei nocturni grandes. duæ etiam ulnæ & dimidia panni lanei ad caligas, & coopertoria; quæ omnia in feſto S. Andreæ fratribus debent eſſe diſpenſata. Ordinavimus etiam de his quæ habuimus libere de vinea quadam commemorationem annuam fieri obitus mei, & ut fratribus ad plenum ſerviatur a magiſtro hoſpitaris.

Decernimus ergo ut quæcumque perſona ſpiritualis ſæculariſve ex his conſtitutionibus, quas ab anteceſſoribus noſtris accepimus, Adalberto ſcilicet epiſcopo & abbate, Salomone & Hartmano epiſcopo & abbate, Wechempto prædeceſſore noſtro, infringere conatus fuerit, ſit anathema, maranatha, ſentiens vindictam diſtricti examinis & indignationem Dei omnipotentis.

Et ego Henricus humilis abbas hujus cœnobii pro remedio animæ meæ, ea quæ abbas Geroldus ordinavit illibata permanere conſtitui. Et ferculum unum in dominica ad cœnam, & in V. feria ad cœnam. Item unum dari anniverſarium meum ſtudioſe peragere, & fratribus plenum ſervitium dari conſtitui.

LXXV.

Ad lib. 71. n. 99.

Concordia Alpenſium & Balernenſium monachorum facta a Rotberto abbate Moliſmenſi.

ABbas Alpenſis & Balernenſis ad invicem diſcordiam habentes & pro Balernenſis eccleſiæ ſubjectione, quæ Alpenſi ſubjici debere ferebatur, diu inter ſe altercantes, tandem pari conſenſu eademque ſententia Moliſmum petierunt, quatinus domni Roberti primi ejuſdem loci abbatis ceterorumque fratrum judicio vel concordia, eorum diutina controverſia ad pacem ſedaretur, & ſicut Moliſmenſis eccleſiæ concilium definiret, ab utriſque abbatibus firmum ac perpetuo ratum teneretur. Præſidente igitur domno Rotberto abbate Moliſmenſi & præſente domno Lamberto Pultarienſi, aſſiſtente etiam toto conventu fratrum, taliter prædictarum eccleſiarum pax & concordia determinata eſt. Statutum eſt ergo a prædictis abbatibus, quatinus dimiſſis cunctis retro actis querelis & contentionibus tali ſubjectione Balernenſis abbas Alpenſi ſubderetur, ut ſi Alpenſis Balernum venerit, primam ſedem teneat, & quidquid juſte vel regulariter diſpoſuerit, vel ordinaverit, & ſecundum conſilium abbatis vel fratrum ejuſdem loci, ei cuncti obediant. Si autem Balernenſis in aliquo contemtor ſanctæ regulæ repertus fuerit, vel in tali cauſa quæ emendatione digna ſit, exceſſerit, admoneatur ab Alpenſi bis, ter, vel quater; ſi emendaverit, bene: ſi vero contempſerit, vel contra eum rebellare præſumpſerit, invitabit eum in ſuum Alpenſe capitulum, & ſecundum Deum, & ut talem decet perſonam, cauſam ejus nulla ſibi injecta violentia tractabit. Quod ſi tanta aut talis cauſa fuerit, quæ nec ſic poſſit emendari, tunc demum abbati & eccleſiæ Moliſmenſi notificabit, & ipſe emendare curabit aut per ſe aut per quos dignum eſſe cognoverit. Si autem Balernenſis gravari ſe injuſte ab illo ſenſerit, prius eodem abbate ſimili modo uſque quartum commonito, licite Moliſmenſis eccleſiæ audientiam appellabit, nulla aliena audientia a neutro eorum pro qualicumque negotio ſuo vel diſcordia, priuſquam Moliſmenſis deficiat, appellata. Si propter eccleſiæ diſciplinam vel neceſſitatem aliquos de fratribus Alpenſibus ſecum Balernenſis habere voluerit, caritative præſtabit ei quantos potuerit, præcipiens eis ut ita illi ſicut ſibimet obediant. Neuter tamen eorum de propriis profeſſis in ſuum monaſterium ad habitandum aliquem ſine communi conſenſu ſuſcipiet. Porro in temporali Balernenſium ſubſtantia nullam violentiam nullamque exactionem Alpenſes inferent, ſicut nec iſti in illorum rebus, niſi quod ex caritate ſibi utrinque ſervient. Si domnus David abbatiam ſuam quoquo modo reliquerit, libere ad Moliſmenſem, vel ſi maluerit, ad Alpenſem eccleſiam, non ad aliam ibit. Factum in capitulo anno ab incarnatione Domini M C X. indictione III. agente domno Rotberto primo ejuſdem loci abbate, præſente domno Lamberto Pultarienſi. Teſtes ex utraque parte ſunt iſti, Willelmus prior Moliſmenſis, Girbaudus ſubprior clauſtralis, Teobaudus cantor, Walterius ſecretarius, Richerius camerarius, Rotbertus cellerarius, immo totus conventus, puſilli cum magnis, ſenes cum junioribus. Signum Widonis Alpenſis & Andreæ monachi ejus. Signum David abbatis Balernenſis & Stephani monachi ejus.

LXXVI.

Bulla Paſchalis II. pro monaſterio S. Vualarici. Ad lib. 71. n. 107.

Ex authentico.

PAſchalis epiſcopus ſervus ſervorum Dei, dilecto filio in Chriſto Lamberto abbati venerabilis monaſterii S. Gualerici, quod in comitatu Vitmacenſi ſitum eſt, ejuſque ſucceſſoribus regulariter promovendis in perpetuum. Sicut injuſta poſcentibus nullus eſt tribuendus effectus, ſic legitima deſiderantium non eſt differenda petitio. Tuis igitur, fili in Chriſto cariſſime Lamberte, juſtis petitionibus annuentes, beati Gualerici monaſterium, cui Deo auctore præſides, & omnia ad ip-

Digitized by Google

ſum pertinentia ſub tutelam apoſtolicæ ſedis excipimus. Quod videlicet monaſterium ab Hugone quondam comite in loco qui Leugonaus dicebatur, ædificatum agnoſcitur. Per præſentis igitur privilegii paginam apoſtolica authoritate ſtatuimus, ut quæcumque prædia, quæcumque bona idem comes Hugo vel alii fideles eidem monaſterio contuliſſe de jure proprio cognoſcuntur, quæcumque etiam in futurum conceſſione pontificum, liberalitate principum, vel oblatione fidelium juſte dari offerrive contigerit, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneant: ipſum etiam monaſterium, juxta prædeceſſorum noſtrorum ſtatuta, ſemper ſub juriſdictione ſanctæ Romanæ eccleſiæ conſervetur. Nulli etiam ſacerdotum in eodem monaſterio poteſtatem exercere liceat, aut ejus bona quibuſlibet occaſionibus infeſtare: miſſas quoque publicas in eodem monaſterio celebrari, vel ſtationes fieri præter abbatis ac fratrum voluntatem omnimodis prohibemus, ne in ſervorum Dei receſſibus popularibus occaſio præbeatur ulla conventibus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat idem cœnobium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione & gubernatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Chriſma, oleum ſanctum, conſecrationes altarium ſive baſilicarum, ordinationes monachorum qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, ab epiſcopo in cujus diœceſi eſtis accipietis, ſi quidem gratiam atque communionem apoſtolicæ ſedis habuerit, & ſi ea gratis ac ſine pravitate voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis catholicum quem volueritis adire antiſtitem, & ab eo conſecrationum ſacramenta ſuſcipere, qui apoſtolicæ ſedis fultus auctoritate, quæ poſtulantur indulgeat. Sane adjacens parrochia, cum beati Martini eccleſia & preſbytero ejus, in ea quam hactenus poſſedit libertate permaneat. Si qua igitur eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Jeſu-Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu-Chriſti, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. amen, amen, amen. Ego Paſchalis catholicæ eccleſiæ epiſcopus SS. Bene valete.

Datum Beneventi per manum Joannis ſanctæ Romanæ eccleſiæ diaconi cardinalis ac bibliothecarii IIII. idus Martii, indictione XIIII. incarnationis dominicæ anno MCVI. pontificatus autem domini Paſchalis ſecundi papæ VII.

LXXVII.

Carta eccleſiæ Carnotenſis pro Bernardo abbate Tironienſi. Ad lib. 71. n. 112.

IN nomine ſanctæ & individuæ Trinitatis, amen. Eccleſia Carnotenſis cunctis Chriſti fidelibus præſentibus & poſteris ſalutem & pacem. Salvatoris noſtri Jeſu-Chriſti ejuſque genitricis Mariæ piæ matris noſtræ admiranda prodigia & præconia noſtris in temporibus accidentia cum ſilere fas non ſit, in lucis notitiam educere volentes, omni poſteritati notificamus, quod cum tribus continuatis diebus noſtrum pluribus viſiones quædam, ut nunc perpendimus, apparuiſſent: quibuſdam agmen apum dulciſſimum noſtras adiens ſedes, aliis vir monachali redimitus habitu, miro vallatus candore, ipſos a ſomno excitans; viſiones autem ipſas mirificus & ſuaviſſimus ſequebatur omnium aromatum odor, quas flagitatim duobus perpenſantes diebus, ad extremum quænam hæ viſiones eſſent, cujuſque rei gratia concernerent, ſingulis quibuſque noſtrum per dies, per momenta, per horas ſolerter diſcutientibus, miſſa ſancti Spiritus celebrata & ejuſdem gratia poſtulata, paullo poſt nuntiatum fuit adeſſe domnum Bernardum reverendum Tyronenſium patrem noſtro cœtui loqui deprecantem, qui intromiſſus in noſtro capitulo nobis in eo congregatis, proponenſque ſe cum ſua congregatione malle in beatæ Mariæ territorio quam principis terreni degere, carrucatam terræ ad cœnobium ſuæ ædificandum congregationi depoſcens, a nobis libenter admiſſus eſt. Cognoſcentes enim ab nudius tertius habitas viſiones, libenter eiſdem eorumque ſucceſſoribus dictam carrucatam conceſſimus cum omni juriſdictione, jure, diſtrictu, & alia quavis libertate ſpirituali & temporali, & ita libere & quiete tenendam ab ipſis, ſicuti ipſam prius tenebamus. Lætabundi autem de eorum adventu, eos, ſi in carrucata terræ quam eis in territorio noſtro de Garzeis conceſſimus, monaſterium ſibi ædificent, libertatibus ſequentibus immunimus. Volentes ſiquidem ipſos in pace & tranquillitate foveri, ne mundi creſcente malitia ſuper optata per nos pace turbentur; volumus & in perpetuum ipſi monaſterio largimur, quod ipſum monaſterium & ejus cellæ domus & adminiſtrationes præſentes & futuræ, & habitantes in eis præſentes & poſteri, ſoli ſubſint epiſcopo Carnotenſi, ita quod nec nobis decano & capitulo, nec quibuſvis noſtris archidiaconis, dignitatibus, officiis, vel præbendis ſubeſſent, nec coram eis in aliquo reſpondeant, nec per alium quam per Carnotenſem epiſcopum juriſdictio ſpiritualis ſive in civili in eos exerceatur; ſic tamen & ſub hac conditione præmiſſa a capitulo, archidiaconis, dignitatibus, officiis & præbendis rejicimus & tollimus & epiſcopo tribuimus, quod abbam Tyronenſem ad ſuam ſynodum epiſcopus venire vel intereſſe non compellat, niſi ab eo ſuper aliquibus totum diœceſeos eccleſiaſticum ſtatum concernentibus noviter ordinandis, conſilium & conſenſum exquirentibus, litteratorie ſibi inſinuatis & expreſſatis, vocatus & vocandus extiterit. Licentius enim ipſum abbam ſollicitudini Ex archivo Tironienſi.

&

& curæ ſibi commiſſæ vacare vellemus. Inſuper volentes eos honoribus plus ceteris attolli, quia in territorio noſtro degere præmaluerunt, volumus & largimur quod Tyronenſis abba primo quovis honore primus poſt epiſcopum emineat. Ut autem eo magis bonis temporalibus accreſcat, quo ſperamus & optamus eos in domo Domini fructus uberes allaturos, volumus & eis in perpetuum concedimus & largimur, quod in quibuſcumque dominiis & territoriis noſtris & ſub nobis exiſtentibus ipſi libere adquirere poſſint, & adquiſitum in manu mortua libere in perpetuum teneant & poſſideant, nullaque calumnia per nos vel noſtrum aliquem ſuper hoc eis inferri poſſit. Ab omni autem conſuetudine & exactione ſæculari ipſi & eorum homines in quibuſcumque dominiis & diſtrictibus noſtris liberi ſint & immunes. Ut autem per ſuccedentia tempora hæ noſtræ largitiones firmæ eis & validæ permaneant, volumus & largimur nullum ipſis lapſum, nullum in contrarium uſum vel poſſeſſionem, quin his libertatibus & largitionibus in perpetuum inviolabili gaudeant & uti poſſint in futurum, his obeſſe poſſe; quin immo nos ipſos actus, uſus & poſſeſſiones vel quaſi, ac præſcriptiones quaſcumque ſecutas ex nunc irritamus & annullamus, ac irritas & nullas, irritoſque & nullos decernimus. Volentes hæc decreto legati & quorumcumque ſuperiorum noſtrorum in perpetuum firmari, & omnes uſus, actus, poſſeſſiones vel quaſi, & præſcriptiones ſequutas quaſcumque, præmiſſis per nos largitis contrarias, per eum & eos irritari & annullari pro in perpetuum, ac irrita ea omnia per quæ contra venirent & nulla decerni. Unde hæc ſub noſtrorum eccleſiam Carnotenſem facientium nominum ſubſcriptionibus & ſignis, manibus noſtris factis, ipſis religioſis ſub ſigillorum noſtrorum characteribus unanimi omnium voluntate & aſſenſu duximus concedenda, perpetuam firmitatem illatura.

Ego Yvo Carnotenſis epiſcopus.

Arnaudus decanus, Gerogius cantor Carnot.

Hugo ſubdecanus Carnot. Warinus ſuccentor Carnot.

Anſgerius archid. Carnot. Walterus archid. in Duno.

Goſlenus archid. in Piſciaco, Rambaudus arch. in Droco.

Odo archid. in Bleſo, Landricus archid. in Vindocino.

Goffredus præpoſitus in Normannia.

Henricus præpoſitus in Mazeziro.

Jeraudus præpoſitus in Euvercio.

Hugo præpoſitus in Ingreyo.

Rodulfus camerarius Carnot.

Stephanus abba ſancti Johannis.

Data Carnoti manu Wlgrini cancellarii tertio nonas Februarii anno ab incarnato Verbo M C X. regnante in Francia Ludovico Philippi.

LXXVIII.

Ad lib. 72. n. 1.

Excerptum ex chronico Saxonico mſ. de captione & cuſtodia Paſchalis papæ II.

ANno dominicæ incarnationis M C XI. rex Heinricus rebus per Langobardiam atque Tuſciam diſpoſitis apud Florentiam dominicæ nativitatis gaudia cum ingenti ſuorum tripudio, & mirando ac eatenus illius patriæ civibus numquam viſo decore & honore percelebravit. Moto inde verſus Ariciam exercitu, illoque perveniens, a clericis benivole, a civibus ſubdole recipitur, quorum etiam inſolentiam ſatis abundeque perdomuit, ſcilicet civitate illorum cum turribus, quas ad repugnandum regi paraverant, funditus everſa, eccleſiæ tamen omni ſua juſtitia, quam iidem cives violenter abſtulerant, juxta clericorum petitionem reſtituta. Inde ad Aquam-pendentem progreſſus, legatos ſuos dudum ab Aricia miſſos ab apoſtolico boni nuntii bajulos reperit, remiſſiſque aliis cum Romanorum nuntiis, qui ſupplices illic ſibi occurrerant, paulatim Sutriam proceſſit. Ibi legati apoſtolici cum miſſis regiis advenientes, paratum eſſe apoſtolicum ad conſecrationem & omnem regis honorem & voluntatem, ſi tamen ipſe ſibimet annueret libertatem eccleſiarum laïcam, ab illis prohibens inveſtituram, recipiendo nihilominus ab eccleſiis ducatus, marchias, comitatus, advocatias, monetas, telonea, ceterorumque regalium, quæ poſſident, ſummam. Præbuit rex aſſenſum, ſed eo pacto quatenus hæc tranſmutatio firma & authentica ratione, conſilio totius eccleſiæ ac regni principum aſſenſu ſtabiliretur, quod tamen vix aut nullo modo fieri poſſe credebatur. Qua conventione facta, dimiſſis legatis, & obſidibus utrimque miſſis rex hilariter ad urbem properat, domnus autem apoſtolicus cum omni clero, immo tota Roma ſe in ejus occurſum adornat. Longum eſt enarrare quam immenſa honorificentia ſit receptus & per argenteam portam uſque ad mediam rotam antiquo Romanorum inſtituto ſit deductus, ibique lectis publice privilegiis, tumultuantibus in infinitum principibus pro eccleſiarum ſpoliatione ac pro hac beneficiorum ſuorum ablatione, quam ingenti periculo, quam varia diſceptatione tota dies illa conſumta ſit. Dum hæc aguntur, factione quorumdam tumultus in eccleſiæ gradibus oritur: vulnerantur plures, quidam trucidantur. quo audito a rege, concilium diſturbatur, apoſtolicus cum cardinalibus regiæ cuſtodiæ deputatur, Romani trans Tiberim diffugiunt, apoſtolicus ab epiſcopis & aliis fidelibus regis interim eſt cuſtoditus uſque ad pacatam & eccleſiaſticam conſecrationem imperatoris, in exemplum patriarchæ Jacob, dicentis ad angelum: Non dimittam te, niſi benedixeris mihi. His in dominica quadrageſimæ tranſactis, eadem nocte civitas Lateranenſis tumultu bellico concutitur. Orto mane, erectis ſignis, Lateranenſes unanimiter regem ex improviſo invadunt, cubicularii vero regis arma corripiunt, multitudini viriliter reſiſtunt, rex vero & acies ſua jam adaucta, quæ prius rara erat, venientes audacter invadit, occurſantes multos obtruncat, ceteros fugat, plenaque victoria potitus, adducto ſecum apoſtolico cum cardinalibus verſus Albam tendit, caſtra in campis urbi adjacentibus figit, ubi per totam quadrageſimam moratur. His ita geſtis, regis optimates quidam, communicato conſilio, papam, qui adhuc in cuſtodia regia detinebatur, adeunt, monent, orant, ut ſuper regis negotio mitius agat, injuriæ, ſi quam adverſus regem habeat, obliviſcatur, fœdus cum rege ineat, regis ſibi fidelitatem & obedientiam proponunt, om-

nino ſollicitant, ut quæ pacis & concordiæ ſunt, cum primoribus regni diſponere dignetur: rex ipſe pedibus ejus humiliter proſuſus veniam poſtulat, obedientiam ſpondet, dummodo ei in regia poteſtate jure anteceſſorum ſuorum catholicorum regum uti concedat, ſicque ſæpius domnum papam, ut aiunt, rigorem aliquantiſper temperaret, attentavit. Tandem papa vincitur & cedit, & ſic Romam honorifice redire permittitur. Igitur cum cardinalibus ceteriſque perſonis ad tale negotium dignis de conſecratione regis tractat. Rex Heinricus Paſcha non longe ab urbe in caſtris ſuis celebravit, & poſt octavas paſchæ die ſcilicet idus Aprilis in eccleſia beati Petri in imperatorem conſecratur. Cumque uſque ad communicandum miſſæ ſollemnitas eſſet celebrata, apoſtolicus, dato ſilentio, imperatorem ſic alloquitur: Hoc corpus Domini noſtri Jeſu-Chriſti natum ex Maria virgine, paſſum pro ſalute generis humani, ſit confirmatio veræ pacis & concordiæ inter me & te. & communicantes invicem oſculati ſunt. Donatus eſt etiam in præſenti per manum apoſtolici privilegio inveſtituræ eccleſiaſticæ, juxta quod utriuſque prædeceſſoribus placuerat & permanere conſueverat. cujus inconvulſibilem ſtabilitatem papa mox anathemate confirmabat. Sic denique ea die gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis, ut ita dixerim, eſt recuperata, dum tam inveterata & eatenus incorrigibilia de regno Chriſti ſchiſmatum ablata ſint ſcandala. Poſt hæc imperator apoſtolicum regiis muneribus donat, a quo tamquam filius a patre ſalutatus dimittitur. Pentecoſten autem Veronæ celebrans, per Langobardiam ad Alpes, indeque ad terras Germanicas eſt reverſus. Poſt reditum quoque ſuum nonnulla tam ab ipſo quam ab epiſcopis ſecum comitantibus, quæ corrigenda videbantur, juxta quod ſummus pontifex conceſſerat vel injunxerat, ad planum ſunt expolita, vitiataque ad purum excocta. Sic Chriſto reſpiciente in terras de cælo ſancto ſuo, ſicut ubique devotio & religio chriſtiana, ita etiam rerum proſperitas & copia frugum, ac nova circumquaque creſcere cœpit lætitia.

Heinricus imperator menſe Auguſto plurimos epiſcopos & abbates, nonnullos etiam principes Spiram convocat, quorum aſſenſu & cooperatione patris ſui anniverſarium permagnifice celebrat. Nam toto quinquennio ſuſpenſa communio ſepulturæ & orationum apoſtolica auctoritate ab eiſdem ſacerdotibus, qui & Romæ coram papa pœnitentiæ illius teſtimonium reddiderant, tunc teſtificantibus conceditur, & quibus nulli imperatorum auguſtiores impenſæ ſint exſequiis, juxta majores ſuos in eccleſia ſepelitur. Imperator, habita in aſſumtione ſanctæ Mariæ Moguntiæ curia, Adalbertus omnium cancellariorum, qui ante eum fuerunt, in aula imperatoris celeberrimus, præſente imperatore, & conſentiente unanimi eccleſiæ electione, Moguntinus archiepiſcopus conſtituitur. Imperator Sigefridum palatinum comitem, diutina ſatis afflictum cuſtodia, juxta principum conſilium atque petitionem ſibi reconciliatum dimittens, benigne tractare cœpit, adeo ut ejus filium de baptiſmate ſuſciperet & injuriarum præteritarum oblivisci ſe facturum ſponderet. Wladizlaus dux Boëmiæ, matre ſua Suatala ſatagente, & Herimanno epiſcopo Pragenſi mediante, fratrem ſuum Sobezlaum revocavit de Polonia, & dedit ei civitatem Satec cum omni ad eam pertinente provincia. Ottonem vero patruelem ſuum idem dux in trienni detinuit cuſtodia.

LXXIX.

Illuſtriſſimo Domino D. Archiepiſcopo Lugdunenſi, F. Johannes Mabillon S. P. D. Ad lib. 71. n. 3.

MIhi noſtri Ordinis Annales perſequenti occurrit non levis difficultas circa ſeriem archiepiſcoporum primatialis tuæ eccleſiæ, Illuſtriſſime Archipræſul, de qua, ſi bene meminiſti, non ita pridem te conſulebam, ut pro eximia tua eruditione tenebris meis lucem afferres.

Inter magnos iſtius ſedis antiſtites illuſtris fuit Hugo S. R. E. legatus, ex Dienſi epiſcopo creatus archiepiſcopus Lugdunenſis, quem anno M C VI. Seguſii mortuum fuiſſe conſtat, cum ad Guaſtallenſe concilium, juſſu Paſchalis II. convocatum, proficiſceretur.

Quæſtio inter nos erat, quis ei in ſede Lugdunenſi ſucceſſiſſet.

Ante annum M DC X. receptiſſima omnium ſententia erat, Joceranum ſeu Gauceranum (nam ejus nomen varie ſcribitur) Athanacenſem abbatem, ejus ſucceſſorem fuiſſe. Verum prædicto anno, cum vir ſuſpiciendæ memoriæ & eruditionis Jacobus Sirmundus, Societatis Jeſu lumen, aliam ſententiam iniiſſet in notis ad epiſtolas Goffridi abbatis Vindocinenſis, & inter Hugonem & Jocerannum interpoſuiſſet Johannem; omnes ejus judicio pro ſumma tanti viri auctoritate ſubſcripſerunt.

Sirmundi ſententia nititur duabus epiſtolis Ivonis epiſcopi Carnutenſis, nimirum CC. XXXVI. & CC XXXVII. quarum prima *Joanni Lugdunenſis primæ ſedis archiepiſcopo* & Daimberto Senonenſi inſcripta eſt: alteram Daimberto ſcribit ipſe *Joannes primæ Lugdunenſis ſedis archiepiſcopus*. Ex his Sirmundus in notis ad lib. II. epiſtolam XVIII. Goffridi abbatis, qui in reditu ex urbe Roma *Lugduni a domno Primate Lugdunenſi & a tota eccleſia ejus* ſe multum honorifice ſuſceptum fuiſſe dicit, Sirmundus, inquam, obſervat, id intelligendum de Johanne Hugonis ſucceſſore, *quem mirum eſt*, inquit, *ab iis hactenus præteritum fuiſſe, qui Antiſtitum Lugdunenſium catalogum texuerunt*. Sed Johannis archiepiſcopi Lugdunenſis nomen, tempuſque, vindicari ex his duabus epiſtolis, quas anno M C XI. ſcriptas fuiſſe conſtat, poſtquam ſcilicet Henricus V. imperator privilegium inveſtiturarum a Paſchali captivo per vim extorſiſſet.

Hæc ſententia, ut recte perſpicis, Illuſtriſſime Primas, ſolido nititur fundamento, nec mirum eſt omnes ei ſubſcripſiſſe, tametſi nullum Johanni locum antea dediſſent illi, qui archiepiſcoporum Lugdunenſium catalogos texuerant, ut Sirmundus ipſe fatetur.

Verumtamen nihil tanti viri exiſtimationi detractum iri puto, ſi ejus opinionem tantiſper ad tuum, Illuſtriſſime Pontifex, examen & judicium ſiſtam. Neque enim tuo examine indigna eſt hæc difficultas, quæ non parum lucis, ſi accurate

Digitized by Google

diſcutiatur, hiſtoriæ eccleſiaſticæ afferre poteſt.

Atque ut dilucide procedam, tota quæſtio in eo verſatur, uter Hugonis ſucceſſor fuerit, Johannes an Jocerannus; dein ſi quidem Jocerannus, an Johannes Joceranno poſtponendus ſit.

Certe Jocerannum ſeu Gaucerannum fuiſſe archiepiſcopum conſtat. id enim & veteres catalogi docent, & acta ab eo edita, quæ inferius adducturus ſum. At Johannes ex præmiſſis tantum Ivonis epiſtolarum inſcriptionibus notus eſt: quæ ſi dubiæ ſint, dubius; ſi mendoſæ, nullus erit Johanni locus in ſerie Lugdunenſium archiepiſcoporum, qui re vera in omnibus indicibus deeſt.

Atqui Jocerannus jam ea dignitate potiebatur ante annum M C XI. quo prædictæ Ivonis epiſtolæ ſcriptæ ſunt. Id certum ex epiſtola S. Anſelmi archiepiſcopi Cantuarienſis, quæ eſt libri IV. epiſtola LXXXVI. inſcripta *Jotſeranno domino atque cum dilectione reverendo, & cum reverentia diligendo archiepiſcopo Lugdunenſi.* Porro hæc epiſtola ſcripta eſt ante finem menſis Aprilis, anni M C IX. quo menſe & anno deceſſit Anſelmus; immo ſcripta videtur ipſo anno M C VII. quo reſtitutus eſt in ſedem ſuam Anſelmus, cui Jocerannus litteris ſuis gratulatus erat, quod eum Deus ſua tandem conſolatione lætificaſſet: ad quas litteras Anſelmus prædicta epiſtola reſpondit.

Itaque Jocerannus ſedem Lugdunenſem jam occupabat quadriennio aut ſaltem biennio ante ſcriptas ab Ivone epiſtolas, & ſi quidem quadriennio, proximo anno poſt obitum Hugonis.

Jam vero Lugdunenſem archiepiſcopatum retinebat Jocerannus tum anno M C XIII. ut patet ex decreto alterius Gauceranni Lingonenſis epiſcopi ad inſtituendos canonicos regulares in Divionenſi S. Stephani eccleſia, edito *anno ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo decimo-tertio, indictione* I. apud Perardum [a], *Goceranno Lugdunenſis eccleſiæ epiſcopatum regente*: tum anno M C XV. quo Trenorchiano concilio interfuit.

a Perard. p. 213. & ſeq.

Si ergo anno M C XI. id eſt medio illo tempore, quod inter annum M C VII. quo ſcripta videtur Anſelmi ad Jocerannum epiſtola, & annos M C XIII. & M C XV. effluxit, Johannes Lugdunenſem epiſcopatum tenuit, ut ex duabus illis Ivonis epiſtolis collegit Sirmundus; conſequens eſt duos eodem tempore ejuſdem ſedis fuiſſe archiepiſcopos, & quidem publicis teſtimoniis agnitos. quod cum nullo veterum teſtimonio ſtabiliri poſſit, diſpiciendum eſt, an non mendoſæ ſint inſcriptiones duarum Ivonis epiſtolarum, & num potius Joceranno, quam Johanni directæ ſint.

Illud maxime pro hac ſententia facit, quod ad oram poſterioris Ivonianæ epiſtolæ, ſcilicet CC XXXVII. quam Johannes ſcripſiſſe dicitur, Souchetus notavit alias legi in quibuſdam codicibus *Joſcemnos*, non Johannes. ubi nemo non videt, mendoſe hoc ſcriptum *Joſcemnos* pro *Joſcerannus*, cui in nonnullis codicibus hæc epiſtola adſcripta erat.

At quo pacto, inquis, Johannes pro Joſceranno ſeu Joceranno intrudi potuit? Nimirum in antiquis illis non modo tranſſumtis, ſed etiam autographis non raro nomina propria prima dumtaxat littera deſignari ſolebant, ut ſexcentis exemplis demonſtrari poſſet, ſi res viris rei antiquariæ peritis explorata non eſſet. Cum itaque Joceranni nomen prima tantum littera I. duabus illis Ivonianis litteris deſignatum eſſet, factum eſt, ut amanuenſes, proprium illud nomen integrum deſcribere temere volentes, Johannis nomen loco Joceranni ſcripſerint.

Quod ne gratis dixiſſe videar, præſto adeſt Soucheti notatio ad epiſtolam CC XXXVII. ubi obſervat, varie legi ejus inſcriptionem in mſſ. codicibus: *Sed & in alio*, inquit, *priſco libro prima nominis littera tantum deſignata habetur*, I. PRIMÆ LUGDUNENSIS &c. quo nihil ad propoſitum opportunius afferri poteſt.

Hinc itaque contigiſſe non dubito, ut Johannes in duabus illis epiſtolis a temerariis notariis intruſus ſit pro Joceranno; adeoque corruit fundamentum, quo Johanni archiepiſcopatus Lugdunenſis aſſerius credebatur. Expungendus proinde videtur Johannes iſte intruſus e catalogo Lugdunenſium archiepiſcoporum, niſi alia proferantur argumenta, quæ contrarium perſuadeant.

Hæc ſunt, Illuſtriſſime Archipræſul, quæ ad illuſtrandum Joceranni pontificatum, & ad expungendum e catalogo Lugdunenſium archiepiſcoporum Johannem tibi proponere viſum eſt, ut ex antiquis primatialis iſtius eccleſiæ monumentis, quæ in numerato memoria retines, decretorium feras judicium, quo vel meus corrigatur error, vel opinatio confirmetur.

Luteciæ Pariſ. III. kal. Aprilis
M DCC VII.

LXXX.

Epiſtola apologetica Laurentii abbatis ſancti Vitoni ad canonicos Virdunenſes. Ad lib. 72. n. 4.

FRater L. catholicus, Domino miſerante abbas, Deo diſponente abbatia pulſus, homine perſequente, clericatis Virdunenſibus quod merentur. Litteras non ad nos, ſed de nobis & contra nos, vos comperimus ediſſe, editas emiſiſſe & emiſſis nihil quidpiam reſpondiſſe: unde poteſtis conjicere, quomodo receptæ ſunt; ſiquidem qui acceperunt, ne reſpondere quidem dignati ſunt. Nos autem vobis reſpondendum cenſuimus, veſtræ potius ſaluti proſpicientes, quam noſtram innocentiam, quæ Deo ſatis nota eſt, deffendentes. Et nos quidem decreveramus vobis nihil penitus ſcribere, & perſecutiones veſtras taciti potius tolerare, ne nos verbo ſaltem videremur ulciſci, exemplo prophetæ dicentis: Cum conſiſteret peccator adverſum me, obmutui & humiliatus ſum & ſilui a bonis. Domini etiam verbis nos conſolantes, quibus ait: Beati eritis cum maledixerint vobis homines, & perſequuti vos fuerint, & dixerint omne malum adverſus vos, mentientes propter me. Sed quia ipſi nos provocaſtis, ignaros rerum in nos concitantes, objectionibus veſtris reſpondere compellimur, vobis ipſis in hoc etiam profuturi, ſi ea quæ ſcribimus, legere ad finem uſque dignemini.

Aliquoties novimus eveniſſe, ut qui injuriam irrogavit, prior properaverit ad tribunal, prior arbitros inſtigarit, prior expetierit ultionem. Hoc in veſtram innocentiam ipſi nuperrime admiſiſtis, cum Remenſi & Catalaunenſi eccleſiæ veſtras lit-

Digitized by Google

teras deſtinaſtis, quidquid vobis in buccam adſcendit in nos eructantes ad excuſandas excuſationes in peccatis, cor veſtrum in verba malitiæ declinantes, & injurias quas nobis ipſis infertis, nos vobis inferre culpantes; ad qua omnia, ſi prout competit reſcribamus, fruſtra forſitan faciemus; cum, qui nos ipſos abjicitis, apices utique noſtros ne lectione quidem dignos æſtimabitis: ſuſpicamur tamen, quia ſcripta noſtra, etſi quidam odio noſtri deſpicient, quidam legendi ſaltem curioſitate reſpicient. Qua de cauſa veſtris calumniis non ſubſannatione ironica, ſed ratione veridica reſpondemus.

In ipſo veſtrarum primordio litterarum, me & monachos noſtros erga vos immoderatos & indiſcretos, per antiphraſim, dicitis exſtitiſſe, & querimonias noſtras ab omni veritate alienas exſiſtere. Et ego & monachi noſtri, imo nobis commiſſi, modum & diſcretionem erga vos eo uſque tenuimus, quo uſque, ſalva animarum noſtrarum ſalute, & ſalva ſedis apoſtolicæ obedientia, tenere potuimus. Ex quo autem ipſi præceptis apoſtolicis obedire immoderata & indiſcreta audacia deſpexiſtis, immoderati & indiſcreti vobis videmur, quia modo & diſcretioni univerſalis eccleſiæ concordare maluimus, præceptis apoſtolicis obediendo, quam vobis communicare, immoderate & indiſcrete eadem contemnendo. Querimoniæ autem noſtræ, quas ab omni veritate dicitis alienas, utinam non tam veræ, utinam non tam omni veritati vicinæ, congruæ & individuæ eſſent. quas ſi univerſas enumerare conemur, in ipſo noſtro conatu deficiemus; ſed ſicut omnes replicare non eſt poſſibilitatis, ita omnes prætermittere non eſt utique rationis.

Ut autem, plurimis omiſſis, ea tantum ponamus, quæ conquerendi nobis materiam maximam ingeſſerunt; in feſtivitate beati Vironi veſpertinam horam nobis canentibus, vos de induſtria nos turbare volentes, ſuper nos irruiſtis. & quia non ſtatim oſtiis reſeratis vos excepimus, iræ veſtræ offenſam incurrimus, cum non ob aliud diſtulimus vos ſtatim recipere, quia necdum pulſatis veſpertinis horis, ut moris erat, adventum veſtrum præſtolabamur, nec communionem veſtram, niſi offenſo univerſitatis Domino, poteramus habere. Tunc unum converſorum noſtrorum a quibuſdam veſtrum impelli, diſtrahi, vellicari caput barbamque aſpeximus, aſpicientes doluimus, dolentes ei ſubvenire nequivimus. Tunc ipſe, utinam numquam abbas, congregationem mihi commiſſam patroni ſui lætam felicitatem vidi cum perturbatione incipere, cum jejunio deducere, cum luctu finire. Tunc nobis claves ærarii, & non multo poſt armarii ſunt ablatæ, quas ipſe acceperam, quando a congregatione concorditer ſum electus, a catholico epiſcopo canonice conſecratus, & totius abbatiæ poteſtate donatus. Ea tunc poteſtate privatus ſum, nulla accuſatione pulſatus, nullo crimine convictus, nullo canonico judicio condemnatus; ſed ob id tantum quod ſedi apoſtolicæ parebam, quia excommunicatis communicare timebam, nec mihi commiſſis hoc permittebam.

Facile purgari poſſe dicitis quod neque ſcandalo linguæ, neque actu commiſſum eſt. Si ea, quæ utroque modo in nos commiſſa ſunt, ſingillatim recenſere velimus, & nos in ſcribendo, & lector deficit in legendo. Ut enim omittam quod ego ipſe non abbas, non frater, non ſaltem Laurentius, ſed Laurentiolus nominabar; rogo, nonne ſcandalum linguæ erat, quando fratres noſtros, non monachos, ſed ruſticos, gardones, pantonarios & advenas penuria congregatos vocabatis? Aut numquid non merito ſcandaliſari poterant, qui de ſæculo converſi talibus ſe vocabulis denotari audiebant? Actu etiam ipſo nonne magnum in nos ſcandalum commiſiſtis, quando nos poteſtate abbatiæ & intus & extra privaſtis? quando cuſtodiam clauſtri vobis uſurpaſtis? quando quoſdam converſorum & monachorum colaphiſabatis? quando eis orantibus juxta eos accubantes, orationes eorum præpediebatis? quando ancillis Dei cum accenſis luminaribus, pſalmos cantantibus & orantibus, quidam veſtrum cum riſibus & cachinnis eas infeſtabant, & exſufflantes earum luminaria extinguebant? Rogo, nonne magnum inferebatis nobis ſcandalum, quando quoſdam confratres noſtros, qui ob devotionem a nobis ſe communicari petiverant, poſtquam a nobis fuerant communicati, ipſi eos confraternitatem noſtram negare coëgiſtis, & communioni a nobis datæ veſtram ſuppoſuiſtis? hanc violentiam intuliſtis Johanni de Arcubus, Luzoni & Hayrico canonicis. Si conſcientiam veſtram coram Deo in veritate convenire velitis, hæc omnia vera eſſe, ac per hoc querimoniæ locum dari cognoſcetis.

Sed forte opponitis noſtrum non fuiſſe canonicorum veſtrorum confeſſiones recipere, nec eos communicare debuiſſe. Nec plane feciſſemus, ſi vos, quorum officii eſt confeſſiones recipere, gradu presbyterii præditos eſſe, & gratiam ſedis apoſtolicæ habere ſciremus: ſed cum utrumque vobis deeſſe conſtet, rogo quæ fuit illa immanitas qua in animas confratrum noſtrorum odio noſtri in tantum ſæviſtis, ut eos communionem noſtri, qui catholicæ & apoſtolicæ ſedi communicamus, ac per hoc catholici ſumus, compuleritis negare, & cum tanto periculo ad illud tremendi judicis examen feceritis exire? O quicumque hæc, nobis referentibus, audiunt, ſtuporem pro admiratione concipiunt, & hoc vos feciſſe, vos factum non dolere vehementiſſime dolent.

Quid etiam de Aſcelino præcentore veſtro dicam? qui cum in ipſo mortis articulo animam ſuam electo veſtro committere vellet, & ille eam ſuſcipere noluiſſet, neceſſitate ſuprema compulſus, Torpinum pictorem miſit ad accerſendum me; ad quem cum veniſſem ex præcepto veſtro, Herbertus filius Gundaldi ita mihi oſtium obſeravit, ut me ad eum qui me rogaverat, qui me deſiderabat, nullatenus ingreſſurum ſacramento interpoſito teſtaretur. Ludonem quoque & Walterum & quoſlibet alios quomodo poſſumus præterire, qui, quia devotionis cauſa ad nos veniebant, publice quibuſdam cæſis denuntiaſtis, ne ad nos, utpote hæreticos, ulterius venire auderent! Quibus cognitis, quilibet arbiter æſtimet, qui hæc & his nobis deteriora intuliſtis, utrum contra nos aliquam injuriæ machinam erexeritis, an ſicut ipſi veſtræ interrogationi reſpondentes ſub-

Digitized by Google

junxiſtis nullam. At nos contra multam, magnam, enormem & intolerabilem, niſi per hanc injuriarum machinam nos cælum ſcanſuros ſperaremus. Nam ut adhuc de injuriarum machina erecta contra nos pauca dicamus; rogo, quid minus antiquis martyrum perſecutoribus in nos feciſtis? Antiquitus martyres verborum convitiis dehoneſtabantur, colaphis cædebantur, patrimoniis privabantur, de loco ad locum fugere cogebantur, in vias publicas progredi vetabantur, emere vel vendere non permittebantur, ad ultimum vario mortis genere necabantur. Hoc poſtremo excepto, ſuperiora omnia, quæ in eorum paſſionibus legimus, in noſtris tribulationibus experti ſumus, niſi quod illi paſſi ſunt pro ſuorum augenda gloria meritorum, nos utinam patiamur pro noſtrorum minuenda ignominia peccatorum.

Hæc ſunt quæ non, ut ipſi dicitis, de quaſi exſilio, ſed de re vera exſilio noſtro vos accuſabiles, & nos reddunt excuſabiles. Quod autem in diffamatione veſtri noſtram ſanctitatem nos dicitis confregiſſe, ſcriptori veſtro condonandum eſt, qui verbum quod aptius poneret, ignoravit, Verum, ut quod dixit contemnamus, & id quod dicere voluit condemnemus, nobis non opus eſt ut vos diffamemus. nam iſta vita veſtra vos ubique diffamat, & ſi patienter audiris, diffamando infamat. Ubi enim non diffamatum eſt, quod cum ſacri canones cenſeant eccleſiam ultra tres menſes epiſcopo vacare non debere; nos jam quinto anno ſine epiſcopalibus officiis vos eſſe patimini? In tanto annorum ſpatio quis apud vos criminoſus pœnitentiæ eſt ſubmiſſus? quis pœnitens reconciliatus? quod oleum conſecratum? quod chriſma confectum? qui ſacri ordines diſtributi? quis ignorat quod is ipſe, quem paſtorem vobis elegiſtis, non ut paſtor ovem paſcit, ſed ut tyrannus cædibus, rapinis, incendiis in nos omnes deſævit, ut lupus diſpergit, lacerat, conſumit, qui etiam limitem poteſtatis utcumque acceptæ excedit: qui cum nonniſi dominium temporalium de manu regis acceperit, ipſe cum infra ordines ſit, ordines eccleſiæ ſpernens, ordinare præſumit, dans vel auferens archidiaconatus, præpoſituras, præcenturas, decanias, abbatias, quibus vult, qualibus vult, & quomodo vult? In quibus eſt ille qui ab abbatia Flaviniacenſi repudiatus, ab eccleſia Divionenſi, cui jubente domino ſuo abbate Rodulpho profeſſionem fecit fugitivus, ab abbate Divionenſi excommunicatus, virgam paſtoralem, qua in æternum verberandus, ſuſcipere præſumpſit. Cujus præſumtionis participes ſe fecerunt & illi, qui tam infami perſonæ curam paſtoralem commiſerunt, & qui ſe ei committi perpeſſi ſunt. Qui ipſe quoque contra eos qui Romanæ eccleſiæ reſiſtunt, librum auctoritatibus munitum confecit, & credimus, quia modo juxta quod ruſtici dicunt, cultrum duas leges habere, alium librum compilabit, ſubiturus ſententiam apoſtoli dicentis: Si ea quæ deſtruxi iterum reædifico, prævaricatorem me conſtituo.

Huc accedit etiam quod qui Virdunenſem eccleſiam noverunt, univerſi ſciunt, ſcientes mirantur, mirantes deteſtantur, quod vos ipſi qui decani dicimini, contra canones agitis, cum & officium decanorum tenetis, & officii gradum, id eſt preſbyteratum ſuſcipere recuſatis. Unde prudentes quique conjiciunt, aut vos epiſcopos habere ſuſpectos, a quibus ordinari refugitis, aut tale quid admiſiſſe, propter quod ad gradum officii veſtri accedere non audetis.

Hæc ſunt quæ vos, nobis etiam tacentibus, ubique diffamant. Sane de archiepiſcopi Trevirorum epiſtola ad communionem veſtram commonitoria, cui conſultu abbatis Roberti fratres aſſenſerunt, abſit ut, quemadmodum dicitis, ab hac concordia, ab hoc oſculo, ut vobis videtur, ſancto, & ego affirmo illicito, conſenſus noſter non diſcrepaverit; ſemper enim diſcrepavit, & numquam concordabit. Quod evidenter oſtendi, cum fratres qui ſe tali oſculo contaminaverunt, ad pœnitentiam provocavi, & hoc feci Dei ſpiritu tactus, de quo notarius veſter bene dixit (neſcio quo ſpiritu.) Si enim eo ſpiritu quo eccleſia catholica per rectores ſuos pœnitentes ad pœnitentiam exhortatur, plenus eſſet; quo ſpiritu tactus ſim, utique non neſciſſet: ſed animalis homo non percipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei. Nonne enim ſpiritus Dei me tetigit, cum fratres mihi commiſſos, quia excommunicatis communicaſſe cognoveram, pœnitentiæ ſubdidi, & ne iterum communicare pari modo cogerentur, locum mutare præcepi. Hoc, inquam, feci ſpiritu Dei tactus, cui ipſi audaciſſime reſtitiſtis, cum litteris apoſtolicis infra ſcriptis obedire contemſiſtis, & in hoc contemtu uſque hodie perduratis.

Paschalis epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, fratribus eccleſiæ Virdunenſis catholicis, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Richardum eccleſiæ veſtræ occupatorem a ſancta Romana eccleſia pro ſuis meritis excommunicatum, etſi hactenus non legiſtis, certius tamen ſcire & audiſſe vos credimus. Hoc autem vobis ſcripto denuntiamus, quatenus eum excommunicatum ſcientes, communionem ejus omnino devitetis. Sane abbatem ſancti Vitoni & Widonem archidiaconum pro catholicæ veritatis dilectione dignitatibus rebuſque ſuis ſpoliatos audivimus. Præcipimus ergo, ſi qua penes vos beati Petri & noſtri obedientia eſt, ut bonis ſuis reſtituantur: ſi autem præſentibus litteris obedire contemnitis, nos eccleſiam veſtram a divinis officiis interdicimus: qui vero ab hujus erroris macula reſipuerint, confratris noſtri archiepiſcopi Trevirenſis, ſeu prædicti abbatis conſilio, catholicæ unitati reconcilientur. Præfatum Widonem noveritis apud nos diaconum ordinatum ... Data Lat. xv, kal. Aprilis.

Has litteras, cum is qui attulerat, ſupra altare poſuiſſet, vos non ſolum eas recipere & relegere deſpexiſtis, ſed inſuper in eum unanimiter irruentes & capillos ejus vellicantes, juxta altare matris miſericordiæ cum ſine miſericordia cecidiſtis, cæſum ab eccleſia extraxiſtis, extractum vinxiſtis, vinctum ad alia compedibus alligandum, & carcere retrudendum deſtinaſtis.

Sed ad hoc quod ſolitis apponitis; canonicus noſter erat, papam illicenter adierat, & ideo nihil deliquimus. Vox iſta, vox veſtra eſt, ſed non vox rationis, non judicii, non æquitatis. Concedamus enim quod canonicus veſter erat, cur ergo eum canonice non tractaſtis? Canonice autem eum tractaviſſetis, ſi tunc quidem, quando vobis litteras & mandata domini papæ deferebat, ei a quo

Digitized by Google

veniebat, reverentiam ſervaretis, ac litteras apoſtolicas, ut filii univerſalis eccleſiæ, reverenter ſuſciperetis, ſuſceptas legeretis, lectis obediretis; aut ſi vos ſentiretis obedire non poſſe, cauſas veſtræ impoſſibilitatis ei qui juſſerat ſuggereretis, & ſuggerentes ut præceptum ſuperaret, humiliter poſceretis. Deinde ſi adverſus illum veſtrum canonicum aliquid querimoniæ vos habere crederetis, inter confratres & pares eum convenientes, judicio eorum quod deliquerat corrigeretis. Quis catholicorum neget hoc totum ita fieri debuiſſe, & ita factum eſſe, ſi in corde veſtro dominam rationem ira ancillula non præiſſet, ſi quæ penes vos reverentia Dei & beati Petri manſiſſet, ſi tanto auſu veſtra fraternitas a fraternitate totius eccleſiæ dividi timuiſſet? Cum vero ſedes apoſtolica juſſis ſuis vos obedire noluiſſe comperiſſet, has litteras ad me iterum deſtinavit.

Paschalis epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Laurentio abbati ſancti Vitoni, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Richardus Virdunenſis ad nos veniens, nullam reatus ſui ſatisfactionem eccleſiæ fecit, unde nec a nobis in communionem ſuſceptus, nec a vinculo excommunicationis abſolutus eſt. Quapropter dilectioni tuæ mandamus, ut illius conſortium omnino devites, & tam eum, quam fautores ejus a nobis excommunicatos eſſe denunties, & omnes qui ei ſcienter communicant, &c.

Acceptis litteris apoſtolicis non eis potui non parere, ne ſi veſtram communionem contra domini papæ interdictum haberem, ejuſdem totius eccleſiæ communionem habere non poſſem. unde pacem univerſalis eccleſiæ veſtra pace pluris feci, & fratres mihi commiſſos, ubi quietius & chriſtianius viverent, conſilio catholicorum, & ipſius domini papæ, migrare ad alia præcepi. Qui autem intra provinciam adhuc a me retenti ſunt, non, ſicut vos improprie dixiſtis, per lucos ſine jugo vagantur, ſed ideo ad alia huc uſque differunt migrare, ut ſi Deus omnipotens cor veſtrum ad pœnitentiam emolliret, eo citius eccleſiam ſuam reintroirent, quo non longius diſceſſiſſent. quod ſi vos in incœpto viderimus perdurare; quo alios illos, & iſtos tranſducemus: & quotquot nobis inobedientes extiterint, per poteſtatem a domino papa nobis indultam a corpore præcidentur.

Quod autem dicitis de ſtabilitate quam fratres juraverant beato Vitono, & non beato abbati Laurentio: hanc ironiam veſtram frater qui dictavit, tacitus præterire non potuit, etiam me volente. Nunc itaque reſpondite, obſecro, abſque contentione: juſtum eſt an injuſtum, ut ſedi apoſtolicæ obediatur? juſtum eſt an injuſtum, ut excommunicatorum communio caveatur? ſed juſtum eſſe, ut ſedi apoſtolicæ obediatur, ut excommunicatorum communio caveatur, nullus juſtus negat. At nos apoſtolicæ ſedi obedimus, at nos excommunicatorum communionem cavemus, quia hoc juſtum eſſe teſtimonio omnis juſti probamus. Dominus autem in evangelio dicit: Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam. Si hoc verum eſt, imo quia quod veritas dicit, verum non eſſe non poteſt, beatos videlicet qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam. Nos autem propter eam juſtitiam qua juſtum eſt, ut ſedi apoſtolicæ obediatur, ut excommunicatorum communio caveatur, perſecutionem patimur, ergo beati ſumus. Ergo fratri quoque Laurentio nomen hujus beatitudinis non immerito coaptatur, qui & ipſe propter juſtitiam perſecutionem patitur. Fratres autem qui propter ſtabilitatem, quam juraverant, exire timuerunt, vel ſe timere finxerunt, vere ibi trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Recte enim hoc dicerent, ſi non propter illos locum, ſed propter locum illos Dominus elegiſſet; recte hoc dicerent, ſi ut beato Vitono, ſic & parietibus eccleſiæ juraviſſent; at Excelſus in manufactis non habitat. Recte, inquam, habitationem ſui commutare timerent, ſi ſalva pace apoſtolicæ ſedis ibidem conſiſtere poſſent, ſuper cujus nimirum fundamentum univerſalis eccleſia fundata ſubſiſtit, Domino teſtante, qui ait: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo eccleſiam meam. Unde monachus quiſque tamdiu jurat, peccat, ſi loci ſui habitationem mutat, quamdiu ibi ſtabilitas fidei generalis non mutat: tamdiu eccleſiæ ſuæ parietibus ſtabilitatem promiſſam debet, quamdiu ibidem bonos mores ſuper univerſalis fidei fundamentum ſtare ſtabiliter videt. Ceterum, ſi hæc ibi cœperit vacillare, ſtultum profecto eſt ibi cum animæ periculo parietes obſervare, qui certe pro periculo corporis fugere feſtinaret, ſi eos proxime ruituros pauliſper cerneret titubare. Quod illis qui ad faciendum pœnitentiam de ſæculo converſi ſunt, maxime expedire beatus Hieronymus oſtendit, dicens: Si volueris pœnitentiam agere, ſegregare te debes a conſortio peccatorum vel omnium malorum, & fugere in alium locum, ut perfecte agere poſſis. Si juxta ſancti doctoris conſilium acturis perfecte pœnitentiam vitandum eſt conſortium peccatorum & omnium malorum, & fugiendum in alium locum; nemo magis malus eſt, quam qui a corpore catholicæ eccleſiæ merito inobedientiæ ſuæ anathematis gladio præciſus eſt. Rogo, non bene fecerunt fratres noſtri, qui ſe a talium peccatorum conſortio ſegregantes, ad locum alium profugerunt, ad quod agendum beati etiam Cypriani magiſterio roboramur, Magno preſbytero ita ſcribentis: Eccleſia una eſt, quæ intus & foris eſſe non poteſt. Si enim apud Novatianum eſt, apud Cornelium non fuit, qui Fabiano epiſcopo legitima ordinatione ſucceſſit. Novatianus in eccleſia non eſt, nec epiſcopis computari poteſt. Et paullo poſt: Invenimus in tali facinore non ſolum duces & auctores, ſed & participes pœnis deſtinari, niſi ſe a communione malorum ſeparaverint, præcipiente Domino per Moyſen, Separamini a tabernaculis hominum iſtorum duriſſimorum, & nolite tangi ab omnibus qui ſunt eis, ne ſimul pereatis in peccatis eorum; & quod comminatus fuerat per Moyſen implevit, ut quiſquis ſe a Chore & Dathan & Abiron non ſeparaſſet, pœnas pro impietate perſolveret. Quo exemplo oſtenditur & probatur obnoxios culpæ & pœnæ futuros, qui ſe ſchiſmaticis contra præpoſitos & ſacerdotes irreligioſa temeritate immiſcuerint. Quis vero ſit ſchiſmaticus, beato Iſidoro demonſtrante, in promptu eſt: Schiſmaticus, inquit, eſt qui quidem rectam confiteri ſe ſimulat fidem, ſed ſanctorum patrum traditiones ſuperbe contemnit, & ſe aliqua malevolentia ab unitate eccleſiæ ſcindit.

Digitized by Google

Obſecramus vos per Chriſtum, hanc ſententiam diligentiſſima attentione notate, notantes intelligite, intelligentes cavete. Sanctorum patrum traditiones ſunt, ante omnia ut fides catholica obſervetur, ut eadem fides bonis operibus exornetur, ut ſedi apoſtolicæ, quæ mater eſt omnium eccleſiarum, ab omnibus eccleſiæ filiis obediatur, ut eorum communio, qui ab ea excommunicati ſunt, devitetur, ut honores eccleſiaſtici abſque interventu ſimoniæ diſpenſentur, ut libera mater eccleſia ſub nulla ſervitute laïca ancilletur, ut miniſtri ejus a ſacris canonibus non diſcordent, ut uſuris non intendant, ut nulla ſe ſuccubarum pollutione commaculent. Ecce iſtæ ſunt traditiones ſanctorum patrum, quas omnes evangelicis, apoſtolicis, propheticis & canonicis teſtimoniis comprobare facillimum eſſet, niſi nos epiſtolaris brevitas coarctaret. A quibus quicumque diſcordare ſe ſentit, ſi non dolet, omnem prorſus ſenſum doloris amiſit. qui nimirum ſenſus ut in eo aliquantenus reviviſcat, acriori ſtimulo pungendus eſt, ut deprehendatur, ſi forte quod exterius obſtupuit aliquis, in intimis ſenſus remanſit.

Pelagius papa Viatori & Pancratio inter cetera ait: A ſchiſmaticorum ſacrificiis, potius autem ſacrilegiis, abſtinere debetis. Idem in eadem epiſtola: Non eſt corpus Chriſti quod conficit ſchiſmaticus; nec enim diviſum Chriſtum poterit quiſquam ſine apoſtoli reprobatione confringere. Unam, ut ſæpe dictum eſt, quæ corpus Chriſti eſt, eſſe conſtat eccleſiam, quæ in duo vel in plura dividi non poteſt. Similiter vero cum ab ea quiſquam diſceſſerit, eſſe deſiſtit eccleſia. Unum Jeruſalem templum eſt; idolis neceſſe eſt ut immolet, qui ſemetipſum diviſerit. Gregorius in Regiſtro: Nos conſecrationem nullo modo dicere poſſumus, quæ ab excommunicatis eſt celebrata. Notate, rogamus vos, notate quæ legitis, quia non ſunt noſtra, ſed pontificum illius eccleſiæ verba ſunt, a cujus eccleſiæ unitate quicumque ſeparatur, membris univerſalis eccleſiæ, cujus iſte caput eſt, non unitur. Tam autem patentia ſunt iſta, ut dilucidari non egeant, manifeſtiſſime namque demonſtrant, quod eorum ſacrificia, qui extra eccleſiam ſunt, irrita ſint & nullius omnino momenti. Extra eccleſiam autem ſunt omnes hæretici, ſchiſmatici, ſimoniaci, & quicumque ab eccleſia per excommunicationis gladium ſunt præciſi, quod evidenter Auguſtinus oſtendit Valeriano Patricio ita ſcribens: Vide utrum ſchiſmatici non ſint, qui ſe ab eminentiſſima & manifeſtiſſima auctoritate apoſtolicarum ſedium ſeparaverunt. Apoſtolicas autem ſedes appellat, quæ vel apoſtolorum epiſtolas acceperunt, vel in quibus apoſtoli ſederunt, ſicuti eſt Hieroſolyma, ubi Jacobus: Epheſus, ubi Johannes: Antiochia, ubi primo Petrus: Alexandria, ubi Marcus, Roma ubi itidem Petrus ſedit.

LXXXI.

Ad lib. 71. n. 17.

Monaſterii Fontis-dulcis origo.

Ex mſ. cod. Fontis-dulcis.

QUia largiente Domino monaſterium Fontis-dulcis cum multo ſudore conſummavimus, placuit ſtylo allegare, ne de memoria fugeret, qui primi, quibuſve temporibus & ſub quibus perſonis illud ædificaverunt; quomodo etiam calumnias, quas paſſi ſunt, per Dei gratiam terminaverunt, poſſeſſiones quoque quas & a quibus dono vel prætio cum Dei adjutorio acquiſierunt. Anno igitur ab incarnatione Domini M C XI. Willelmus de Concampo, vir in diſciplinis ſæcularibus atque divinis valde ſtudioſus, tandem ſupernæ pietatis gratia admonitus, & divinæ legis ſcientia illuminatus, quantum a ſalutis ſuæ tramite deviarat, agnovit, & confeſtim ſæcularium litterarum ſtudia dereliquit. Venit itaque cum collega ſuo Petro ad Fontem-dulcem, non illius deſiderans ſatiari dulcedine, ſed fontis vitæ. quem ſuſcepit Aimarus ſenex bonus, in cella ſua, quæ tunc ſita erat ubi nunc eſt monachorum hortus, cum quo uno anno nihil ædificans demoratus eſt. Circumſpectis interim adjacentibus locis, aliquando in denſiſſima ſilva locum opportunum ad ædificandum monaſterium reperit, quem nulli antea datum, a dominis, Pardone ſcilicet & Willelmo Paluel & Landrico Ayraudi, inſtinctu Spiritus-ſancti primus obtinuit. Inde cum fratribus ſuis arbores exſtirpavit, primuſque in voluntate Dei ac gratia hoc monaſterium ſecundo adventus ſui anno fundavit, anno vero ab incarnatione Domini M C XII. papa Paſchali II. præſidente, Raginaudo Xantonis epiſcopante, Ludovico rege Francorum, Willelmo ducatum Aquitaniæ tenente, deſiderans inibi Deo ſervire pauper & abjectus, parvis ædificiis pauciſque fratribus contentus. Sed inſpirante Jeſu-Chriſto excitari plures fratres ad eum convenerunt, qui poſt VI. annos, id eſt ab incarnatione Domini anno M C XVII. eumdem communi conſilio in abbatem elegerunt, & ſecundum regulam beati Benedicti & inſtituta Ciſtercienſis cœnobii vivere deliberantes, anno prædicto abbatiam per Dei gratiam feliciter conſtituerunt. Antea tamen dum prædictus Willelmus adhuc in hac eremo clericus degeret, monachi de Caſa-Dei cellam prædicti Aimari ſenis calumniabantur, ſed precibus & auctoritate domini Gerardi, Engoliſmenſis epiſcopi & ſanctæ Romanæ eccleſiæ legati, eamdem manu-miſerunt, conſona ſententia in audientia totius capituli ſancti Roberti data, & ſigillata charta quæ hodie in hoc monaſterio habetur, cujus exemplar in hoc libello ſcripſimus.

Charta abbatis & capituli de Caſa-Dei.

Ego Stephanus, abbas Caſæ-Dei, notum fieri volo tam præſentibus quam futuris fidelibus, quod conſilio capituli noſtri querelam illam, quam habebamus adverſus Willelmum de Concampo & fratres ejus de loco, qui dicitur Fons-dulcis, tali tenore penitus dimiſimus, ut dum in eo ſtatu, in quo ſunt, permanſerint, ſive etiam fieri voluerint monachi ſeu canonici regulares, ipſi & ſucceſſores eorum monaſterium ſuum liberum & quietum cum terra & adjacente in perpetuum poſſideant. Quod ſi quandoque ad aliam eccleſiam ſe transferre voluerint, illam juſtitiam quam in monaſterio illo in præſenti habemus, retinemus. Ut autem hæc conceſſio firmius teneatur, ſigillo eccleſiæ noſtræ munivimus. Facta eſt hæc conceſſio anno dominicæ incarnationis M C XVII. indictione X. regnante Ludovico rege Francorum, anno regni ejus X.

Dominus vero Robertus de Bruiſſello, qui jure

Digitized by Google

obedientiæ prædictam cellam requirebat, eo quod Rotgerius ejus tunc apoſtata diſcipulus illam ædificaverat & Aimaro reliquerat, prædicto Willelmo adhuc clerico libere eam dedit ad tuitionem, domno Lamberto abbate de Corona, & domno Arnaudo Raymondi & multis aliis religioſis fratribus audientibus. Monachi etiam ſancti Johannis Angeriacenſis ſuſurrantes & quaſi a tergo, non in auribus noſtris, calumniantes, dicentes, Aimarum cellam ſuam illis dediſſe, ab eodem Willelmo jam abbate frequenter in cauſam vocati ante domnum Petrum Xantonenſem epiſcopum, & dominos ejuſdem loci, renuerunt. Aimarus namque a prædicto abbate adjuratus per obedientiam, obnixe negabat ſe dediſſe; ſemel tamen fatebatur ſe promiſiſſe, ſi eum monachum facerent, ſed, illis renuentibus, ipſe ſe retraxit.

Quia vero in parochia ſancti Brictii monaſterium ſitum eſſe Willelmus Arnaudi capellanus ipſius dicebat, domnus Petrus bonæ memoriæ Xantonenſis epiſcopus in Xantonenſi eccleſiæ capitulo cum archidiaconis & clericis ſuis, concedente ſupradicto preſbytero, ab omni jure parochiali noſtrum monaſterium reddidit liberum, & ſcripto firmavit: cujus exemplar etiam in hoc opuſculo ſcripſimus.

Peracto itaque monaſterio, rogatu domni Willelmi abbatis conveniunt domnus Gerardus Engoliſmenſis epiſcopus atque legatus, & domnus Willelmus Xantonenſis epiſcopus, & eccleſiam noſtram in honore ſanctæ Dei genitricis Mariæ conſecraverunt anno incarnationis dominicæ M C XXVII. convocatis abbatibus & religioſis viris & principibus atque omni populo ſub Honorio papa, rege Ludovico, duce Aquitanorum Willelmo. Rexit autem monaſterium noſtrum prædictus abbas Willelmus annis XXV. obiit autem M C XXXVII. anno XIV. kalendas Junii & acquiſivit XII. grangias de Chairac, de Jarnazol &c. Creavit autem abbatiam de Tenalia, & acquiſivit huic eccleſiæ locum de Granataria, quem donavit ſibi magiſter Giſlebertus de Caſa, ubi poſtea, Domino adjuvante, a domno Gaufrido abbate fundata eſt abbatia.

Abbates hi recenſentur in chartulario Fontis-dulcis.

Willelmus de Concampo primus abbas Fontis-dulcis, natus de Tailla-burgo, patrem habuit Conſtantinum de Concampo, qui Conſtantinus duas particulas cujuſdam prati ceſſit Fonti-dulci.

Gaufredus fuit ſecundus abbas Fontis-dulcis. Geraldus erat abbas Fontis-dulcis annis M C L. & M C LXX. Arnaudus præerat Fonti-dulci annis M C LXXIV. & M C LXXV. Fulcherius, Guillelmus Calonis. Willelmus præerat in monaſterio Fontis-dulcis anno M CC XXII. Hugo abbas anno M CCC XC. Jobertus anno M CCCC XXVIII. Johannes anno M CCCC LVIII. regebat. Johannes Aulbin erat abbas anno M D VII. Karolus Guerin abbas anno M D XXV. Anno M C XXVIII. Hugo Bruni multa contulit cœnobio Fontis-dulcis apud Sulbiziam & alibi, tam in pago Santonico, quam in pago Pictavenſi ſita. Anno M CCCC XLIX. ab Anglis caſtrum Cogniacum captum fuit, & monaſterium beatæ Mariæ de Fonte-dulci ab iiſdem ſpoliatum fuit. Anno M CLX. Petrus regebat abbatiam beatæ Mariæ de Tenalia in pago Santonico, & Thomas abbatiam beatæ Mariæ de Granataria.

LXXXII.

*De adventu Cluſenſis * abbatis in Hiſpaniam.* Ad lib. 71. n. 17.

Ex apographo D. le Grand.

* *al.* Cluniacenſis, *ſed mendoſe.*

INterea prædictus epiſcopus videns diſcordiæ tumultum magis magiſque multiplicari, & Aragonenſem tyrannum feritatis ſuæ impetu fere totam Hiſpaniam depopulari, pro totius patriæ pace ſollicitus ſanctæ Romanæ eccleſiæ pontifici iterum iterumque litteras miſerat, admonens & deprecans eum, ut ipſe qui totius orbis dominium tenebat, totiuſque chriſtianitatis paſtor & rector erat, occidentalibus partibus, nimiæ diſcordiæ tumultu perturbatis, conſilium ſuum porrigeret, ſcilicet quempiam de cardinalibus ſuis, ſeu aliam eccleſiaſtici gradus venerabilem perſonam illuc mitteret, qui utrobique examinata norma juſtitiæ, aut belligerum Aragonenſem ad pacis fœdera invitaret, aut renuentem anathematis gladio percuteret. Præter hæc oſtendens ei, quæ & qualia prædictus Aragonenſis in eiſdem partibus ambitione regni feciſſet, quot & quanta mala tyrannidis rabie ſuccenſus Hiſpanis intuliſſet, videlicet divina & humana ab eo audacter temerata, Hiſpaniarum eccleſias graviter conturbatas, eccleſiarum theſauros violenter direptos, & earum hereditates & prædia diſtracta, duces omneſque Hiberiæ heredes, alios ab eodem vinculis ferreiſque catenis adſtrictos, alios gladio peremtos, pauperes ferro, fame, frigore morti deditos, ipſos ſacerdotes Domini, ipſos eccleſiarum magiſtros epiſcopos, tanquam fures & latrones captos, & a ſedibus ſuis expulſos, diverſiſque contumeliis afflictos, venerabilem quoque virum Toletanum archiepiſcopum & Romanæ eccleſiæ legatum ab eodem graviter inquietatum, & a diœceſi ſua per biennium expulſum, epiſcopum Palentinum proditione atque Oſmenſem captos, Burgenſem & Legionenſem expulſos, abbatem ſancti Facundi a cœnobio ſuo abſtractum. Præterea tantam eccleſiæ perſecutionem, tantam in Hiſpania afflictionem, quantam nec Sarraceni, ſi ſui juris eſſet, ei intuliſſent.

His igitur atque aliis Romanus pontifex a Compoſtellanæ ſedis epiſcopo multoties ſuppliciter admonitus, venerabilem perſonam, ſcilicet Cluſenſem abbatem ad Hiſpanos miſit, qui ab eodem legis magiſtro litteras ſecum attulit, quatenus omnes Hiſpaniarum pontifices uſque ad proximam beatæ Mariæ feſtivitatem ad præſentiam ipſius papæ convenirent, & Aragonenſis regis & nobilis reginæ Urracæ nuntios ſecum ducerent, ut utriuſque cauſa plenius indagata tantis cladibus, Deo auxiliante, finis imponeretur, & Hiſpaniæ finibus pax & tranquillitas reformaretur. Eccleſiæ vero ſancti Jacobi ſupradictum epiſcopum idem venerabilis pater ad hoc conventum ceſſare præcepit. noverat enim illum totius patriæ eſſe firmiſſum clypeum, & infinita cura pro patriæ tuitione & pacis reformatione ſeſe contra hoſtes inexpugnabilem opponere murum, & ob hoc Aragonenſem tyrannum ei per nimium inimicari, & ſi poſſet tota mentis intentione illi muſcipulam velle machinari. Heu! miſer Aragonenſis in mentis promptuario non habebat, quod qui foveam fodit

Digitized by Google

ſodit proximo ſuo, in illam decidet, & qui ſtatuit lapidem proximo, ſe offendit in eo, & alibi. Nolite tangere chriſtos meos &c. Supradictus abbas Cluſenſis occidentales partes ingrediens, & multo plura & nefandiora quam quod audierat, videt, totamque Hiſpaniam diſcordiæ ſtimulo perturbatam invenit. Tunc impium Aragonenſem adiit, atque illi ex auctoritate beati Petri apoſtoli & ſanctæ Romanæ eccleſiæ & ejuſdem apoſtolicæ ſedis pontificis, uti ſibi injunctum fuerat, interdixit, ne deinceps ad conſanguineæ ſuæ illicitam copulationem rediret, & ne Hiſpaniæ regnum ſuæ feritatis turbine amplius inquietare præſumeret, quod nobiliſſimus rex Alfonſus, perſolvens jura naturæ, filiæ ſuæ Urracæ reginæ & nepoti ſuo parvulo regi Alfonſo dederat. Quod ſi aliquid horum facere renueret, anathematis gladio ſuccumberet. Quid igitur ille? nempe quod ſcriptum eſt: In malevolam animam non introibit ſapientia. Deinde idem abbas Urracam reginam adiit, atque illi eadem retulit. Illa vero, prout eam decuit, congrue reſpondit, poſt obitum patris ſui regis Alfonſi Aragonenſem tyrannum ad regnum ſuum convolaſſe, & ne Hiſpaniæ regnum tanto rege nuper deſolatum aliquo diſcordiæ tumultu fluctuaret, Iberos proceres ſe ad illius connubii unionem invitam coëgiſſe. quocirca cum fas & leges talia prohibebant, Romanæ auctoritati ſatisfacere non repugnabat. Noverat enim, quod ſub ſpe pœnitentiæ Deum offendere, eſt pœnitentiæ aditum negare. Præterea Cluſenſis abbas litteras ad Romanum pontificem directas Hiſpaniarum epiſcopis tradidit, & eos ad ſupradictam ſynodum tempore determinato invitavit, ut de regis & reginæ negotio, & de pacis atque concordiæ negotio in præſentia ipſius papæ plenius tractarent.

Quod idem abbas Galleciam adiit, & a prædicto epiſcopo conſilium accepit.

His ita diſpoſitis, abbas ad Galleciæ partes proficiſcitur, per anguſtas & aſperas fauces montium Galleciam ingreditur. Tandem ad apoſtolicam civitatem Compoſtellam pervenit, & ab ejuſdem loci pontifice honorifice ſuſceptus eſt. Quumque Cluſenſis abbas venerabilem eccleſiæ beati Jacobi epiſcopum prudentiæ profluum fontem habere noverat, & eum firmiſſimum patriæ clypeum, inſuper juſtitiæ cultorem atque pacis amatorem eſſe ſciebat, & pacis fœdera, ſi quoquo modo poſſet fieri, maxime per ipſum reſtitui non immerito exiſtimabat, ab eis enucleari ſummopere expoſtulavit totius rei ſeriem, & inter impium Aragonenſem & reginam Urracam, nobilis regis Alfonſi filiam, totius diſcordiæ cauſam, quæ & qualia idem Aragonenſis in occidentali plaga feciſſet, & quomodo pax & concordia, exſtirpata diſcordiæ lepra, Hiſpaniæ reformari poſſet. Ad hæc venerabilis epiſcopus tale fertur dediſſe reſponſum: Et quidem, venerabiliſſimus frater, in temporibus nobiliſſimi regis Alfonſi Hiſpaniæ regnum divitiarum gloria, & non modica fertilitate nimium & pluſquam nimium floruit, & illo regnante pax, fides, leges, jura viguerunt. quo defuncto, poſtquam Alfonſus rex Aragonenſis in illicitum ruens, conſanguineam ſuam Urracam reginam prædicti regis Alfonſi filiam in matrimonium ſumſit, omnia ſupra dicta in contraria converſa ſunt. Quid enim referam Hiſpanorum procerum gloriam in laborem & ærumnam converſam, & pauperes fame, nuditate omnique calamitate oppreſſos? Quid referam Hiſpaniarum eccleſias ab illo Aragonenſi violatas & deſtitutas, divina & humana ab eodem temerata? Quid referam Toletanum metropolitanum, venerabiliſſimum virum & Romanæ eccleſiæ legatum, & expulſum & captum? proh nefas! Inſuper Oſmenſem, Palentinum, Aurienſem, metropolitanos captos, Legionenſem, Burgenſem, & eccleſiæ ſancti Facundi abbatem expulſos, & diverſis contumeliis dehoneſtatos? Quid plura? illius violentia leges, juſtitia diſceſſerunt; fraus, perjuria & cetera hujuſmodi ſubierunt. Unde omnipotentem Deum ſuppliciter deprecemur, & beato Jacobo tota mentis devotione ſupplicemus, ut finem tot & tantis malis dignetur imponere, & Hiſpaniam de ore cruentali leonis eruere, & quando quidem inter ſupradictum Aragoniæ regem & reginam Urracam conſanguineam ſuam diſcidium & diſcordia habetur, & ab invicem, ut fieri juſtum eſt, ſeparantur; totis viribus animi & corporis niti & reſiſtere debemus, ne amplius inter eos illicitæ copulationis fiat concordia: utique enim eſt ad hoc pluribus de cauſis elaborare. Si enim illud illicitum connubium Aragonenſis lupi & Urracæ reginæ, quod abſit, conſolidatum fuerit, procul dubio illicitæ copulationis horrendum facinus amodo Occidentis partibus auctores illos ſequentes inolebit, & ſancta mater eccleſia fundo tenus evelletur & deſtruetur. Proh dolor! miniſtri Domini pluribus & intolerabilibus contumeliis opprimentur, principes, duces omnes, omneſ Hiſpaniarum proceres in contumeliam redigentur. Denique, Aragonenſi tyranno in Hiſpania regnante, pax & concordia prorſus effugabuntur. Qua in re, venerabiliſſime frater, quem mater noſtra ſancta Romana eccleſia ad hoc diffiniendum & diſcutiendum miſit, regem illum Aragonenſem hortare & hortando compelle, ut conſanguinitatis reatu ſe amplius pollui pertimeſcat, & Hiſpaniæ regnum, quod nobiliſſimus rex Alfonſus, dum adhuc viveret, filiæque ſuæ reginæ Urracæ & nepoti ſuo parvulo regi Alfonſo, ejuſdem reginæ filio, tradidit, inquietare deſiſtat, ſua habeat, aliena relinquat. Quod ſi renuerit, a liminibus ſanctæ eccleſiæ & a conſortio omnium chriſtianorum ſegregetur. His auditis, Cluſenſis abbas pontificis prudentiam nimium collaudavit, acceptoque ab eo conſilio, ab apoſtolica urbe diſceſſit.

LXXXIII.

Epiſtola encyclica ſanctimonialium Cadomenſium de morte Mathildis, primæ parthenonis ſanctæ Trinitatis Cadomenſis abbatiſſæ. Ad lib. 72. n. 36.

OMnibus . . . . catho . . . . filiis univerſis . . . . divine rati . . . . devote . . . . ſuffragia C . . . . . caſus deplo . . . . . . eſt . . . . Fratres conditio quam in orbem terrarum invidia . . . . . . Evæ ambitio & Adæ . . . . . inobedientia introduxit. Cum enim Eva ſerpenti, Adam Evæ morem geſſiſſet, in quibus profecto duobus tan- *Ex authentico.*

quam primis parentibus humanum genus totum latebat ; factum eſt, ut in omnem eorum futuram progeniem maledictionis etiam & peccati pœna tranſiret. Quam. . . . atque miſerabilius formidamus & deteſtamur amarius, cum ejus familiarem violentiam & tormenta ſentimus. Porro ipſius aculei mentibus noſtris altius ſunt impreſſi, cum piiſſimam matrem noſtram & abbatiſſam Mathildem legum fatalium extuliſſet cenſura. Quæ cum ab ipſis pueritiæ primæ crepundiis regularibus fuerit ſubdita diſciplinis, ipſam nimirum intra Chriſti cunas eccleſiæ ſanctæ fovit mamilla, & evangelici plenius alimenti ſuaviſſimum lac in omnem morum & fidei ſanctitatem nutrivit. Hæc in teneris adhuc annis immortali ſponſo virginitatem ſuam devovit, ut ad ejus nuptias ſempiternas & immaculatum cubile plenius mereatur gaudiis introire, & de corona virginum, qui eſt fructus centeſimus, gloriari. In hujus autem deſponſionis votivam profeſſionem ſacrum velamen in ſignum ſubjectionis & humilitatis accepit, contemtoque mundi regno cum ipſius divitiis & ornatu, propter amorem Domini noſtri Jeſu-Chriſti, intra monaſticæ manſionis clauſtrales anguſtias ſe concluſit : ubi ſane verbo vitæ præceptiſque ſalutaribus ſic conſenſit, ut cum ad maturam perveniſſet ætatem, & baculum ſimul paſtoralem acciperet, & nobis ad animarum prærogaretur cuſtodiam. In cujus ita miniſterio vigilavit, ut & verbo ſubjectis prodeſſe ſatageret & exemplo. Immo ſicut in actibus apoſtolorum invenitur : *Quæ cœpit Jeſus facere & docere :* quæ prius ipſa fecerat, poſtmodum prædicavit. Hæc ad noſtri cœnobii magiſtratum non eſt alteri ſubrogata, quæ prima incipientis eſt monaſterii mater effecta. Quod profecto monaſterium rex Willelmus, qui de Normannis regnum Anglorum primus obtinuit, & uxor ejus regina Mathildis, cujus probos actus & nobilem vitam ſuorum operum monimenta declarant, a fundamentis intra juris ſui terminos extruxerunt. In quo ſane filiam ſuam Ceciliam, nobiliſſimam virginem, Deo dicantes, in decorem & exultationem domus Dei cultui mancipaverunt divino, ut ſecurius Deo pſallerent cum propheta : *Domine dilexi decorem domus tuæ :* in quo prætera poſt felices actus, poſt pietatis opera, poſt vitam virtutum, eadem eſt regina, ſicut ante rogaverat, tradita ſepulturæ : ut ſacellum, quod amore vivens coluerat, oſſibus mortua decoraret. Ad hujus igitur habitationis regimen eſt aſſumta, cujus vobis annuntiamus obitum, mater noſtra : quæ cum viveret, in agro dominico triticum ſeminavit, cum veniret, ejuſdem cum exultatione manipulos reportavit in horreum. Hæc profecto plantationis ſuæ ſurculos, quos circumquaque multipharIam inſerebat, in florem aperuit, flores in fructum perduxit. Porro quod de fruc 1 jam ipſius maturuit, divinæ manui colligendum, & in cæleſti cellario reponendum mandavit. Multis in locis, gratias Deo, ipſius eruditio cuſtoditur, & ejuſdem inſtitutio diſciplinæ ſervatur, quam ſicut monaſticis neceſſaria rudimentis divina gratia non reliquit, ſed uſque in ſenectam & ſenium ſuis incolumem conſervavit ancillis. In articulo tamen ultimæ ſenectutis, cum jam naturæ gloria defeciſſet, gravi eſt infirmitate correpta, & per quatuor fere dies doloris continuatione vexata. Porro cum diſſolutionis ſuæ terminum imminere ſentiret, filias ſuas, quas in amorem pietatis verbi cæleſtis educaverat alimento, jubet otius convocari, ut in fine quoque, quam ſemper docuerat, prædicare non deſiſteret veritatem. Habito igitur aliquamdiu de religione colloquio, *poſt olei ſacri deſideratiſſimam unctionem, poſt dominici corporis & ſanguinis communionem vivificam*, inter ſanctarum oſcula feminarum, inter ſuſpiria virginum & ſingultus glorioſo tranſitu migravit a ſeculo, ſine fine regnatura cum Chriſto. Obiit autem anno prælationis ſuæ quinquageſimo-quarto, pridie nonas Julias, in confeſſione fidei chriſtianæ, ſenex & plena dierum : quam intra monaſterii ſui parietes cum omni ſolemnitate filiarum ejus caritas ſepelivit & cura : ut quem in vita ſua frequentare non deſtitit, nec in morte locum relinqueret. Agebatur inſtar exequiarum beati Martini pontificis matris noſtræ celeberrimum funus, in quo nec pſallentium vocibus fletus, nec lugentium lacrymis poterat cantus abeſſe. Nemo tamen qui præſentis mundi poſſit illæſus converſationem evadere, qui non vel levi pulvere ſordidetur, quem non oporteat orationum ſimul & eleemoſinarum emundari ſuffragiis. Rogamus ergo vos per fraternæ viſcera caritatis, rogamus & per religionis miſericordiam chriſtianæ, ut quod in amphiteatro mundi hujus, in quo cum vitiis quaſi cum beſtiis depugnatur, mater noſtra vulnus accepit, precum ſanctarum & liberalitatis in pauperes ſanetis remedio. Sed & ſorores noſtras & omnes in utroque ſexu, quorum nomina ſubnotamus, veſtræ ſemper caritatis diligentiæ commendamus. Mathildem Anglorum reginam, noſtri cœnobii fundatricem, Adilidem, Mathildem, Conſtantiam filias ejus, Murielem, Adelidem, Haviſam, Catherinam, Mabiliam, Emm. m, Adelam, Murielem, Ansfridam, Adelaidam, Mathildem, Emmam, Haviſam, Ermelinam, Eremburgam, Avitiam, Adelidem, Suſannam, Roſlam, Baſiliam, Emitiam, Baſiliam, Lutiam, Aſcelinam, Rohaidem, Murielem, Odeldam, Evam, Baſiliam, Haviſam, Adelidem, Hugonem, Girardum, Hugonem, Giſlebertum, atque omnes noſtræ congregationis defunctos. Noſtro rotulario ſubvenire precamur pro Domino, ne penuria victus ab incepto deficiat, ſed vobis ſibi benigne ſuffragantibus bene cœptum opus ad effectum uſque perducat.

LXXXIV.

Titulus S. Leodegarii Pratelli de morte ejuſdem Mathildis.

Dum ſic polleret, ſuper hoc dum fama volaret,
Abſtulit hanc nobis gemmam regina Mathildis,
Tradens cœnobium ſibi matris jure regendum,
Quod ſub honore Dei conſtruxerat ipſa Cadomi.
Quæ fuerit poſt hæc, non eſt recitare neceſſe,
Cum titulus cartæ bene dixerit, & ſatis inde
Fundimus ecce preces, cordis ſuſpiria, flentes,
Ut cuncti Chriſto ſignati chriſmate ſancto
Subveniant animæ matris tam magnificandæ.
Nec minus illarum ſubduntur nomina quarum

Emma, Anſfrida, Richilda, Alberia, Adelina & Alberia, dominæ noſtræ Baſilia, Hatuiſa, Adeliza, Papia, Aſcelina, Tenſcenda, Agnes, Emma, Juliana, Richilda, Mabilia, Aſcelina, Alberia, Godelina, IIII. kl. Sept. O Eliſabeth m. & Deo ſacrata noſtri cœnobii.

Titulus S. Petri Nannetis.

Turba puellaris, cur plangis, cur lacrimaris?
Cur gemis, & quereris, cur tua membra feris?
Qui ſemel exivit, lacrymis non denuo vivit.
Non dolor aut lacrymæ proficiunt animæ.
Ergo tuos fletus depone, piiſſime cœtus,
Funde preces potius, hoc erit utilius.
Noſtraque cenſura ſi vobis eſt placitura,
Quod melius ſcimus, conſilium dabimus.
Abbatiſſa gregis Cæcilia, filia regis,
Facta ſit. illud erit quod melius poterit.
Non videt in rebus, quamvis videt omnia Phœbus,
Quæ magis eniteat, quam magis hoc deceat.
. . . . archidiaconi
Hæc anus & virgo cum præferretur honore,
Cunctis obſequio ſubdita ſemper erat.
Se vilem reputans, pretioſior omnibus inde,
Non habuit faſtum, cum generoſa foret.
Viva Deo, mundo jam mortua, pauca reſervans
Multa dabat; multis dives, egenſque ſibi.

Titulus S. Martini Turonenſis.

VERSUS ARDUINI.

Femina femineum domuit non femina ſexum,
Mathildis mente non femina, femina carne.
Femina nata quidem, ſed in actibus exuit illam.
Ex quo nata Deo data, plena Deo monachata,
Sic crevit corpus; crevit cum corpore virtus.
Poſt paſtoralis non hoc facientibus annis,
Sed meritis illi baculus datur, illa * neganti.
Sicque decem luſtris vivens & quatuor annis,
Deque bona totidem nunc optima facta
Mundum deſeruit, & cum Chriſto requieſcit.

* ſic.

Titulus S. Petri Santonicæ ſedis.

Cujus ſit cartæ titulus prima lego parte:
Eſt Chriſto grata Mathildis virgo dicata,
Quæ dum vivebat, nubſiſſe Deo cupiebat,
Chriſto velata, regali ſtirpe creata,
Sprevit mundana, quæ mundi gaudia vana.
Poſtea multarum princeps fuit hæc monacharum
Per vitæ meritum ſub corde diu ſtabilitum.
Chriſti digna domo fuit abbatiſſaque dono.
Mathildis regimen nullum tribuit ſibi crimen,
Nec ſibi nec multis pullo velamine cultis,
Fecit quod docuit, vivere dum potuit.
Plures inſtruxit monachas & ad hethera duxit.
Finita meta mundi ſtet in æthere læta,
Tranſeat ad cælum, ſprevit veneris quia cælum.
Mathildi deſit, ſi quicquam criminis hæſit,
Et condonetur ſi quid nocuiſſe videtur.
. . . .
Hujus Chriſte tuæ, pie rex, famulæ miſerere,
Quæ vivens voluit normam pro poſſe tenere;
Sed ſi contraxit, quæ poſſet culpa nocere,
Tolle ſibi culpam, quam nullam poſſit habere.

Titulus S. Dionyſii Nongenti Caſtri-Pertici.

Anima hujus abbatiſſæ & animæ omnium fidelium in Chriſti nomine dormientium requieſcant in pace, amen. Orate pro noſtris, domno Humberto priore noſtro, Benedicto p. Bernardo p. Humberto m. Adalardo m. Willelmo m. Widone m. Willelmo m. & pro ceteris fratribus noſtris, quorum nomina Deus ſcit. Requieſcant in pace.

Item verſus diſcipulorum.

Si lacrimæ cuiquam cæleſtia regna par { arent
Defunctum quemquã ſi carmina noſtra juv {
Unus quiſque ſibi tot carmina compoſu { iſſet
Sicut & ipſe reor, quod cartula plena fu {
Sed quia nil proſunt lacrymæ nec verſificari,
Arbitror inſtandum votis, ſed & invigilandum
Pſalmis pro tali, pro virgine tam ſpeciali,
Quæ quoniam munda, prudens nimis, aut pudibunda,
Nec non caſta fuit ut dicit epiſtola pr { ima
Hoc bene confirmo, numquam deſcendet ad {
Immo virgineis jungetur virgo choreis.

Item alii.

Regia cæleſtis huic debet jure par { ari
Spiritus atque ſuus præcelſa ſede loc {
Hæc quia dum vixit, carnis vitium ſuper { avit
Et pura mente factorem ſemper am {
Nil ſibi ſervabat ſua pauperibus tribu { endo
Deſeruit mundum terreſtria deſpici {
Sprevit mundana, promiſit virginit { atem
Et tenuit votum fugiendo mobilit {
Regibus orta fuit, potuiſſet ſceptra ten { ere
Hæc quia deſeruit, requiem mereatur hab {

LXXXV.

Leodegarius archiepiſcopus Bituricenſis Caſalis-Benedicti monachos purgat a ſimonia. Ad lib. 71. n. 38.

SÆpe nobis querimoniam fecit abbas Caſal. cum fratribus ſuis, dicens ſe & anteceſſores ſuos non legitime, ut illi videbatur, eſſe in loco ſuo: nam domnus Andreas primus fundator ipſius loci clericis S. Cyrici, in quorum parochia ipſe locus eſſe videbatur, ut ſepulturam ad opus fratrum ſuorum & oratorii in pace poſſent habere, promiſit dimidiam libram incenſi per ſingulos annos reddendam in feſtivitate S. Cyrici. Poſtea vero cum domnus Andreas atque fratres ſui burgum facere vellent, non potuerunt habere parochialia jura, niſi dando pecuniam ſupradictis clericis, & niſi v. ſolidos per ſingulos annos cenſualiter reddendos promitterent. Unde nos, Remis accepto conſilio a ſapientibus epiſcopis qui concilio interfuerunt, in capitulum illorum venimus, in quo abbas claves ipſius eccleſiæ nobis tradidit, & parrochiam quam injuſte adquiſiverant, aſſentientibus fratribus, nobis dereliquit. Nos vero, omnibus monachis illis a capitulo ſuo expulſis, conſilio clericorum noſtrorum & monachorum & quorumdam virorum nobilium eos redire fecimus, & illis data pœnitentia de ſimonia, ex auctoritate Dei & S. Stephani & noſtra eccleſiam

Ex archiv. Caſal. Bened.

reddidimus ; cenſum vero, quem reddere ſolebant de ſupradicta eccleſia clericis S. Cyrici, prohibemus ne ultra reddatur. Communicato enim conſilio dijudicatum eſt, ut illi, quorum ſimoniaca exactione ſervi Dei quaſi pro habenda quiete ſimpliciter erraverant, lucrum de ſcelere non conſequantur. In periculum ergo anathematis ipſi incurrent, ſi iniquitatis hujus pretium expoſtulaverint amplius. Hoc fuit factum in capitulo Caſalis-Benedicti coram his teſtibus. S. domni Leodegarii Bituricenſis archiepiſcopi, qui hoc fecit. S. domni Litterici abbatis Soldunenſis. S. domni Goſlini archidiaconi Bituricenſis. S. Radulphi archidiaconi. S. Haymerici archidiaconi. S. Harberti archidiaconi. S. Gaufredi archipreſbyteri Bituricenſis. S. Johannis & Petri fratris ſui de Lineriis. S. Emenonis de Debord. S. Arnulfi Euvroini. S. Hugonis Vaſtinenſis.

CXXXVI.

Ad lib. 72. n. 59.

S. Godefridus Ambianenſis epiſcopus confirmat Majori-monaſterio eccleſiam S. Dionyſii.

IN nomine Patris, & Filii, & Spiritus-Sancti. Amen.

Godefridus gratia Dei Ambianenſis epiſcopus, omnibus catholicæ eccleſiæ fratribus & filiis præſentibus & futuris, ſalutis & pacis interminabilem jocunditatem. Neceſſarium ducimus, fratres in Domino dilectiſſimi, nos qui gratuita Dei benignitate in eccleſia paſtoralis curæ officio fungimur, ſtudioſa ſollicitudine, animo quoque indeſinenter vigilante, ſuper Dominici gregis ovile, quod nobis a Domino creditum eſt, officioſiſſime intendere, atque pro viribus nobis a Deo Patre collatis ſpeculatoris ipſius actiones imitari, qui ſuper ſpecula jugiter ſtans die ac nocte, nequaquam dormitat, in æternum neque dormiet, populum quem peculiarem ſibi ex omnibus elegit, conſervando ac protegendo familiæ Iſraël. Super muros nempe hujus terreſtris Jeruſalem, quæ in valle lacrymarum primi parentis culpa poſita ſervit cum filiis ſuis, cuſtodes conſtituimur, ejus culturam, regimen, tutelam, jugemque obſervantiam ordinis noſtri ratione profitemur. Proinde omni tempore ab hoſtili incurſu ſibi debemus providere, indeſeſſaque vigilantia præcavere, ne repentinis perverſorum oppreſſa injuriis, ſubſtantiolas ad uſus ſibi neceſſarios a fidelibus delegatas negligentiæ noſtræ tempore amittat. Conſueverunt ſi quidem ex cupiditatibus hominum perfidorum, rapinas magis quam largitatem diligentium, turbelæ, & quæ non expediunt pacis inquietationes pullulari, damna quoque atque exterminia propagari : quæ omnia, ſi minus cauta providentia, minime præventa non reſecantur; portio eccleſiaſtica plurimorum utilitatibus diſtincta diſtrahitur. Ex qua quidem diſtractione plurima ſequuntur, ſicut diximus, incommoda, plurima exoriuntur proviſoribus diſpenſatoribuſque pericula, memoriaque eorum, qui aut perfectionis voto, aut pro peccato redimendo, res ſuas eccleſiis contulerunt, apud nos derelinquitur; quique eas diſtribuere indigentibus fideliter poterant, officio coronaque fidelium diſpenſatorum privantur. In facultatibus enim eccleſiaſticis exiſtunt pauperum patrimonia, militantibus Chriſto ſtipendia debita, peregrinorum & hoſpitum ſuſceptacula, baſilicarum labentium reparatio, captivorum quoque redemptio, compeditorumque ſolutio. Quæ omnia ſi adnihilantur, magna neceſſitatem patientibus ſolatia ſubtrahuntur. Conſequens eſt itaque, cariſſimi, ut propter miſeriam inopum devitandam, propter gemitum pauperum ſupprimendum, propter religionem defendendam, propter noſtri loci profeſſionem adimplendam exurgamus, & adverſus nefarios eccleſiaſticarum poſſeſſionum pervaſores gladium uſque ad animam pervenientem exeramus. Erit enim Deo gratum, cunctiſque boni amatoribus acceptum, cum nos ſenſerint ſtudioſe præcavere, ne eccleſia defraudetur ſuo jure. Quare agite, fratres, nobiſcum in procinctu caſtrorum Dei hodie convocati, ſcuto fidei quo poſſimus omnia tela nequiſſimi ignea extinguere obarmemur, galeaque ſalutis protecti, gladio ſpirituali accingamur, firmique muniminis decretum in perpetuum duraturum concordi conſcriptione ſanciamus poſſeſſionibus omnibus monaſterium B. martyris Dionyſii in prato Ambianenſis ſuburbii ab Ingutione, divini pro ſe amoris & gratiæ pleno ſacerdote ædificari, & religioſis fratribus Majoris-monaſterii ab anteceſſoribus noſtris conceſſi. Hodie ergo prædicto monaſterio privilegium confirmantes, excommunicamus, & anathemate indiſſolubili percutimus illos omnes qui invadere, lacerare, ſeparare, jurique ſuo aſſignare præſumpſerint prædia, poſſeſſiones, hoſpites, pecora, aurum, argentum, gemmas, vel quælibet alia mobilia vel immobilia ad victum vel ornatum prædicti monaſterii pertinentia, & univerſaliter cuncta donaria quæ devotione fidelium ei jam acceſſerunt, quæque in futurum adjicienda ſunt, altare ſcilicet quod jam eis acceſſit, omneſque ejus oblationes, eccleſiaque omnis prædicti martyris, ſepulturaque univerſa, & quæcumque plantaverunt vel ædificaverunt, decima quoque pecorum ſuorum atque lanæ ſub hujus privilegii conſignatione quieta exſiſtant, libera quoque atque in perpetuum abſoluta ab omni reddITU, excepto quod eccleſiæ egregii confeſſoris Nicolai quoque anno in ſua ſollemnitate perſolvent duos cereos duodecim denariorum, & tantum thuris quod ſufficiat in die feſti. Fratribus quoque in prædicti confeſſoris eccleſia degentibus caritatis vinculo ſic innectantur, ut in funebribus officiis cum candelis clerici cum monachis, monachique cum clericis præſententur. Animas fratrum defunctorum Deo mutuo commendent, trigintaque diebus pro invicem miſſas decantent. Anniverſarium quoque domni Drogonis Theroanenſis epiſcopi celebrent. Altare quoque Durtii, & atrium, & ſeptem curtilli, & omnes redditus & conſuetudines eorum, altare de Sarton & atrium, altare ſancti Gratiani & atrium, tertia pars altaris de Curcellis, tertia pars altaris de Caſſaincurte, & appoſitio ſacerdotis, altare de Wulpi & atrium, & dimidia pars alodiorum camporum, & nemoris & advocatoriæ; altare de Septemvilla & atrium, & omnis decima; altare de Cuntai & atrium, altare de Chedriſicco, tertia pars duarum partium altaris de Placi, & tres hoſpites & dimidius, & dimidia pars decimæ caſæ eccleſiæ Roboredi, & omnis decima caſæ eccleſiæ Uli-

Digitized by Google

naſtri, & unus curtillus & viridiarium; tres campi & tres hoſpites in Senecurte; terra de Magno-campo, dimidium terrarum Alberti, quæ adjacent civitati Ambianis ex parte prædictæ eccleſiæ, & v. ſolidi decemque capones de hoſpitibus ejuſdem Alberti; quinque ſolidi & ſex denarii & duodecim capones de eleemoſyna Wermundi vicedomini; & quaque hebdomada tres bigadæ lignorum de eleemoſyna Haimonis de Chiedriu in nemore Fragileti, & una quadrigata in nemore Douxville de eleemoſyna Ermecinis & filiæ ejus Emmelinæ, & in eadem villa duo curtilli; hoſpites quoque quos in urbe noſtra habebat, & extra urbem. Allagiſterium quoque ſecundi molendini . . . . epiſcopali curia cum iſtis. Altare quoque Douxville & atrium & dimidia pars decimæ ejuſ eccleſiæ. Gavulum quoque ejuſdem villæ, quæ . . . . . . juris Ruriconis epiſcopi ſucceſſorumque ejus.

Signum Godefridi epiſcopi.

Signum Fulconis archidiaconi. S. Ingelranni archidiaconi. S. Rogeri decani. S. Warini theſaurarii. S. Radulfi cancellarii. S. Balduini ſacerdotis. S. Radulfi ſacerdotis. S. Willelmi diaconi. S. Adſonis diaconi. S. Roberti ſubdiaconi. S. Symonis canonici. S. Balduini canonici. Signum canonicorum eccleſiæ S. Nicolai, Milonis ſacerdotis. Walleri diaconi, Rogeri ſubdiaconi, Roberti & Arnulfi acolythorum.

A † Ω.

Confirmata eſt hæc karta anno Verbi incarnati MCXIII. indictione VII. in capitulo S. Mariæ, VI. anno regni Ludovici regis, X. anno epiſcopatus domini Godefridi epiſcopi feliciter, amen.

LXXXVII.

Ad lib. 72. n. 81.

Ex archivo S. Sergii.

Briccii Namnetenſis epiſcopi epiſtola pro S. Sergii monaſterio.

DUm ego B. Nannetenſium epiſcopus in ſede mea ſederem primo ordinationis noſtræ anno, P. abbas S. S. venit ad nos, poſtulans, ut quod habebat apud Radeſium in tribus eccleſiis, videlicet Roent, Chameré & capella, quæ Porſnit ædificabatur, ei concederem. . . . . & quia religioſum virum offendere timui, petitionem ipſius canonicam implere non diſtuli. Sed quoniam de capella illa Porſnit erat controverſia inter monachos & ſacerdotes ejuſdem caſtri, ſtatutum eſt, ut monachi de jure ſacerdotum nihil uſurpent, ſcilicet infantes non baptizent, infirmos non viſitent nec eis communionem præbeant, ſi quid tamen beneficii monachis ab illis impendatur, hoc habeant abſque querela. Quod de exſequiis defunctorum juxta conſuetudinem eccleſiaſticam debetur, ſacerdotibus id intactum relinquant. In dominicis & feſtis diebus miſſas ſuas non celebrent, donec in eccleſia ſacerdotum, ad quam parochia caſtri pertinet, miſſa finiatur. Proceſſionem abſque eorum conceſſione non faciant, niſi in feſtivitate beati Andreæ, in cujus honore fundata eſt illa capella, & in dedicatione ejuſdem eccleſiæ. In his tantum duobus feſtis monachi ad velle ſuum mane, & hora tertia miſſas celebrent, & oblationes ſibi accipiant. Schola eſt clericorum. Pro præfata capella pepigit idem abbas reddere annuum cenſum Namnetenſi eccleſiæ unum auri Bizantium, quod Marabotin nuncupatur . . . præſente E. comitiſſa quæ venerat ut nos rogaret de cauſa abbatis. Data Nannetis menſe Auguſto, feria prima, luna vigeſima ſeptima, epacta duodecima, Ludovico rege in Francia, Conano duce in Britannia.

Radulfi archiepiſcopi Turonenſis epiſtola pro eodem.

R. Dei gratia ſanctæ Turonorum matris eccleſiæ humilis metropolitanus, dilectis in Chriſto filiis R. atque R. archidiaconis aliiſque Nannetieæ eccleſiæ clericis ſalutem & paternam benedictionem. Noverit dilectio veſtra fidelem & confratrem noſtrum ſancti Sergii abbatem noſtram adiiſſe humilitatem, ſupplicandoque noſtri miniſterii imploraſſe clementiam, ut quoniam eccleſiæ veſtræ regiminis ſumma in poteſtate noſtra præcipue nunc conſtare videtur, aſſenſum noſtrum præberemus ei, ſalvo ſiquidem jure veſtræ eccleſiæ, ad celebrandum divinum officium in quodam oratorio apud Porſnitum. Ad cujus humiliter nos flexi petitionem, veſtræ caritatis obedientiam non dedignamur ſuper tali re obſecrare, & etiam apoſtolica noſtraque auctoritate inflectere, quatenus ei & vos, quantum ad noſtrum pertinet miniſterium, hoc concedatis, & pro noſtro amore ad hæc & ad alia, ubicumque veſtro opus ei fuiſſe fuerit auxilio, prompti adjutores adſitis. Aquam autem ſacratam, quia forſan deeſt vobis, epiſcopo veſtro longius abſente, ad conſperſionem loco ex more faciendam, a nobis eum accepiſſe ſciatis. Ego vero niſi divino permiſſu febrium incommodo pernimium gravarer, veſtras de eccleſiæ veſtræ utilitatibus, divina præeunte providentia, vobis & vobiſcum ordinaturus jam viſitaſſem partes. quod equidem ad præſens, Deo meam confortante infirmitatem, facere diſpono. Valete.

LXXXVIII.

Ad lib. 72. n. 83.

Ex archivo Anianenſi.

Paſchalis II. decretum de cella Gordanica in favorem Anianenſium.

PAſchalis epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, dilecto filio Petro, Anianenſis monaſterii abbati, ſalutem & apoſtolicam benedictionem. Apoſtolicæ ſedis auctoritate debitoque compellimur, pro univerſarum eccleſiarum ſtatu ſatagentes, earum quieti, auxiliante Domino, providere. Ea propter opportunum duximus, dum in Galliarum partibus moraremur, controverſiam illam, quæ inter Caſæ-Dei monaſterium & Anianenſe cœnobium ſuper cella de Gordanico agebatur, venerabilibus fratribus Arberto Avenionenſi, Euſtachio Valentino, Hiſmioni Dienſi epiſcopis diſcutiendam determinandamque committere, qui nimirum utriuſque partis ratiocinationibus diligenter diſcuſſis & canonice examinatis, ſicut ex eorum allegatione chirographoque comperimus, & perſpectis pontificalibus ac regalibus inſtrumentis & aliarum chartarum indiciis juſtum eſſe ſenſerunt, & ſcriptis ſubſcriptionibuſque ſanxerunt, ut monaſterium Anianenſe præfatam cellam de Gordanico ad Dei ſervitium regere ac perpetuo habere deberet: ut enim verbis ipſorum loquamur, inter primam juſtam acquiſitionem & ultimam juſtam reveſtitionem, quam per nos acceperant, nullam invenire potuerunt juſtam ipſius poſſeſ-

Digitized by Google

ſionis interruptionem. Nos ergo ſupra-dictorum fratrum, quos in hoc negotio noſtri vice judices dedimus, litterarum præſentium decreto judicium confirmamus, & ſupra-dictam cellam de Gordanico tibi, cariſſime Petre abbas prædicti Anianenſis monaſterii, tuiſque ſucceſſoribus firmam & quietam in perpetuum manere ſancimus, præcipientes & interdicentes ne ſuper hac ulterius querimonia Caſæ-Dei fratres Anianenſe cœnobium inquietare præſumant, ſed ut quiete ac libere ſub Anianenſis cœnobii jure ac poſſeſſione in perpetuum conſervetur cum omnibus pertinentiis ac poſſeſſionibus ſuis, ſicut a Lodoico imperatore Caroli-magni imperatoris filio conceſſum ac traditum Anianenſi cœnobio per inſtrumenti regalis memoriam declaratur. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica quælibet ſæculariſve perſona hanc noſtræ confirmationis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reumque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo corpore ac ſanguine Dei & Domini redemptoris noſtri Jeſu-Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat, niſi ſecundo tertiove commonita præſumptionem ſuam congrua ſatisfactione correxerit. Cunctis autem eidem cœnobio juſta ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu-Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, amen, amen.

Ego Paſchalis catholicæ eccleſiæ epiſcopus SS.

Datum Laterani per manum Johannis ſanctæ Romanæ eccleſiæ cardinalis ac bibliothecarii, II. idus Aprilis, indictione VI *. incarnationis dominicæ anno M C XIIII. pontificatus quoque domni Paſchalis papæ ſecundi XIIII.

* L. VII.

LXXXIX.

Ad lib. 72. n. 92.

Cononis cardinalis ſynodica epiſtola pro monaſterio S. Quintini de Monte prope Perronam.

Ex authentico.

CONO divina gratia Præneſtinus epiſcopus, apoſtolicæ ſedis legatus, omnibus fidelibus tam præſentibus quam futuris. Cum legatione in Francia fungeremur, adverſus Henricum abbatem ſancti Quintini de Monte, de quadam terra de Botencurt, ſcilicet quam cyrographo ſibi defendebat, a quibuſdam monachis ſancti Vedaſti calumnia exorta eſt. Abbas tamen ſancti Vedaſti & plures ex fratribus ejus illi cyrographo teſtimonium perhibebant & aſſenſum non negabant. Cum igitur cauſa iſta ad nos uſque perlata fuiſſet, ad illos monachos litteras noſtras direximus, ut vel ab injuſta calumnia quieſcerent, aut ſi quid contra cyrographum ſe habere confiderent, in concilio, quod Catalaunis futurum indixeramus, calumniam ſuam ad diffinitionem præſentarent. In indicto igitur termino cum concilium celebraremus, neminem illorum, qui adverſus abbatem ſancti Quintini vel cyrographum ejus quidquam dicerent, adeſſe cognovimus. Sic itaque judicio concilii cyrographum illud ratum probavimus, & ut deinceps ſtabile & inconvulſum permaneat, authoritate apoſtolicæ ſedis in hujus paginæ patrocinio confirmavimus. Actum Catalaunis anno incarnationis dominicæ M C XV. indictione VIII. Huic confirmationi teſtes interfuerunt. S. Radulphi archiepiſcopi, S. Godefridi Ambianenſis epiſcopi, S. Gualonis Pariſienſis epiſcopi, S. Guillelmi Catalaunenſis epiſcopi, S. Johannis Morinenſis epiſcopi, S. Johannis Aurelianenſis epiſcopi, S. Philippi Trecenſis epiſcopi, S. Rotberti Atrrebatenſis.

XC.

Ad lib. 72. n. 115.

Seledenſis monaſterii fundatio.

FRATER P *. Cluniacenſis abbas, tam præſentibus quam futuris. Princeps nobilis Geraldus pro amore Dei deſtructo caſtello ſuo, voluit fieri monaſterium in proprio alodio ſuo Seleden, donans illud in manu noſtra Deo & beato Petro Cluniacenſi, ideo ſcilicet ut ſanctimoniales noſtras illuc transferri mandaremus; antea enim manebant Boliſwilere. Donatio autem iſta facta eſt nobis, præſente Bertolfo duce, ſcilicet advocato loci, Bertolfo comite, & Adelberto de . . . . & legato epiſcopi Baſilienſis domni Rodolfi, Siginando Grandivalenſi præpoſito, & ceteris venerabilibus plurimis. Statuimus autem ut monaſterium Seleden neque Cellæ, neque alicui umquam monaſterio ſubjaceat, niſi tantum Cluniaco. Interdicimus vero, ut in prædictarum monaſterio ſanctimonialium nulla umquam femina recipiatur, niſi per abbatem Cluniacenſem præcipiatur. Decrevimus quoque, ut omnes poſſeſſiones, quæ pro ſuſceptione ſeu ſuſtentatione ſanctimonialium, fratribus de Cella aliquando donatæ ſunt, qui earum curam multo tempore geſſerunt, ſanctimoniales ex integro ut proprias ſibi recipiant. Diffinivimus etiam quatenus quæcumque monachi de Cella de ſuis propriis poſſeſſionibus ad ſuſtentationem ſanctimonialium caritative contulerunt, ex integro recipiant. Illas vero poſſeſſiones, quas ſpecialiter pro monialibus quibuſdam, videlicet Giſela, Sigeburg, Mathilt, Luigard, Mathilt, pro victu & veſtitu earum monachi de Cella diſtribuerunt, unaquaque earum moriente ſtatim recipiant. Actum anno incarnati Verbi M C XV. Romanorum imperatore auguſto Henrico V.

* Pontius.

XCI.

Ad lib. 72. n. 116. Ex mſſ. codd. Columbenſi & Beccenſi.

Sermo de corylo ſancti Gratiani martyris.

CELebrantes hodie, fratres cariſſimi, beati Gratiani præclara ſolemnia, tanto majorem cauſam lætitiæ ſpiritalis habemus, quanto familiarius pro noſtris exceſſibus Domino ſuplicat in cælis, cujus hic ſacratiſſimum corpus pio complectentes amore veneramur in terris. Omnes quippe ſanctos æternæ beatitudini conjunctos pro prædeſtinatis exorare, ſibique ſocios optare nequaquam dubitamus. Sed ſi eos proprios patronos nos habere credamus, quos devotioribus obſequiis venerantes, velut advocatos mittimus ad judicem, non erramus. Pro grativa igitur noſtri Gratiani, ſummi judicis ira placabitur, ſi nos ſuæ feſtivitati viderit intentos, & debita devote reddentes obſequia. Cujus noſtris licet exigentibus peccatis ignoremus paſſionem, quantum tamen de lapide pretioſo coronatus, ſole lucidior ante Dominum reſplendeat, nimis evidenti declaratur miraculo. Quod quamvis ſuæ magnitudinis inau-

Digitized by Google

dita novitate, non ſolum a vobis, ſed & diverſarum regionum a populis agnoſcatur, nequaquam tamen erit incongruum, ſi veſtræ caritati præſenti ſermone referatur.

Eſt igitur in Ambianenſi pago brevis ambitu, magna virtutibus eccleſia quædam pretioſi martyris hujus nomini dicata, cunctis mortalibus admiranda, ſe juxta poſitam arborem habens, quæ ſancti Gratiani corylus ab incolis appellatur. Hic virum Dei martyrium ſuſcepiſſe tradit antiquitas, qui dum ab impiis decolaretur, ſiccum colurinum baculum, quem manu tum forte geſtabat, in terram fixit, &, ô res nova! ſicciras recipit humorem, ariditas viriditatem, truncus illico vertitur in arborem. Inhæreſcens humo firmatur imis radicibus, ſurſum pullulans diſtenditur in ramos, veſtitur foliis, fructibus adornatur. Natura miratur, tempus non exſpectare coacta; mutat ordinem, dum veteri plantario ſubminiſtrat novas vires. Quid longius protraham? Videte miraculum, ne credatur Gratianus mori dum moritur, lignum quod diu fuerat mortuum reviviſcit. Quam beata vita perpetua vivens in gloria perfruatur, evidenter teſtatur miraculum, quod in corpore moriens operatur.

Talia ſunt tua munera, Deus magne largitor, tales tuæ retributiones, benigne remunerator, qui bonis quæ tribuis, ſi non negligantur, meliora retribuis; qui ſanctos tuos in terra glorioſe magnificans, glorioſius in cælo coronans, pro ſingularibus multiplicia, pro temporalibus rependis æterna. Sed, ut verius loquar, tibi famulantes mortalitatis hujus ergaſtulo diſſolutos de multiplicitate veram perducis ad unitatem per exterioris tabernaculi laborioſas immolationes, interius eos introducens requietionis tabernaculum, ad te ſcilicet unum & verum Deum ſine velamine videndum, ſine ſpeculo cognoſcendum, ſine defectione diligendum, ſemper contemplando deſiderandum, deſiderando ſemper contemplandum. Gratianum noſtrum de hoſte ſuperbo triumphantem, ſuper alta cælorum cacumina hodie ſublimaſti. Gratianum noſtrum pro præſentis vitæ certamine ſerto perpetuitatis adornaſti. Gratianum noſtrum quantum diligas ubi tecum vivit, hic ubi pro te mortuus eſt, tali tantoque miraculo declaraſti. Sed mirandis majora ſuccedunt: immo, fratres mei, parum, comparatione ſequentium, quidquid de arbore ſuperius narratum eſt.

Tantam gratiam Gratiano ſuo confert divina benignitas, ut non huic ſimile toto terrarum orbe poſſit reperiri miraculo. Nam decimo calendas Novembris, quando ſacræ paſſionis martyris hujus annua dies agitur, arbor juxta temporis qualitatem arbores ut ceteræ fructibus viduata, foliis etiam exſpoliata, rurſum, quod mirabile dictu, natura mirante pubeſcit, frondeſcit, nuces parit, quas antequam hora diei ſexta compleatur, ad maturitatem perducit, & temporis non oblita, quo plantata fuit, martyris paſſionem terrigenis recolendam prædicat, diemque denuntiat. Circumfluit ad tale ſpectaculum diverſis e partibus ingens populorum multitudo, & ludentes, velut apertius rem probaturi, purgant arborem foliis veteribus, ſi quæ fortaſſe remanſerint, novæ pubertatis alia diluculo viſuri, novos fructus quos gratia Gratiano confert collecturi. Sero nihil in ea dignum admiratione reperiunt, divinam in ea virtutem operatam nocte fuiſſe mane comperiunt. Poſt deifici myſterii celebrationem certatim a populo curritur, divini muneris ubertas e cælo miſſa lætabunde colligitur. Vid..... inibi ſanctam arborem manibus feſtinantium diſcerpi, futuro tamen anno nullum propter hoc damnum paſſam fuiſſe cognoſceres; neſcit enim gratia cedere naturæ. Denique novo refecti cibario, læti remeantes ad propria, ad infirmorum curationem partes reſervant in poſterum. Si quis enim ægrotus, maxime febricitans, de Gratiani dono guſtaverit, in divino judicio mereatur affligi, priſtinam ſanitatem ſe recipere gratulatur, quod noſtro tempore noſtraque patria, non ſolum de fructu, verum quoque de ramuſculis certis experimentis verum eſſe didicimus. Dicant alii quid ſenſerint; ego quidem fateor me nunquam audiſſe, nuſquam tale legiſſe miraculum.

O quam magnum eſſet, ſi ſanctus baculus verſus in arborem aliarum arborum conſuetudinem ſequeretur, & ad teſtimonium martyrii vivens ordine naturali, tempore fructuum ſuos etiam fructus afferret? Sed parum id eſſe Gratiano divina munificentia judicavit, ni paſſionis illius inſignia nobis annuo & nunquam deficiente repræſentaret miraculo. Si enim fortaſſe contigerit aliquotiens naturales fructus deeſſe, gratia Gratiano, velut debito coacto, ſuos deeſſe fructus non patitur. Evenit nempe, quod ſilentio præterire non debemus, pretioſiſſimi martyris eccleſiam igne concremari, & quia parietibus illius erat contigua, ſanctam arborem ſic omnino fuiſſe combuſtam, ut nec reviviſcendi ſpes maneret ulterius: ſed adeſt rurſus mira Dei potentia, quantique meriti ſit apud eum Gratianus evidens declarat indicium. Ne debiti muneris martyri deeſſet largitio, prodeunt ex radicibus virgulta multiplicia, quæ contra naturalem morem novæ pullulationis eodem anno die ſolito tributa reddidere. Quid dicam? Majus eſſe procul dubio perſpicatur; intuentibus aperte liquet nova ſcilicet virgulta, naturaliter fecunditatis neſcia, hyemali prope tempore fructificaſſe, quam ſi Gratiani meritis arbor ab igne ſervaretur intacta; illud enim haberet exempla quam plurima, hoc autem habet nullum.

Nonne tibi modo ſuo loqui manifeſtiſſime tenera virgulta videntur, & dicere: Nos noſtram quidem matrem ante tempora nativitatis amiſimus; ſed ne ſimus ingrati Gratiano, cujus merito meruimus naſci, contra pubertatem noſtram ſervitia materna rependimus? Sperabat ſe maximum damnum chriſtianis hoſtis invidus intuliſſe, miraculum, per quod Dei magnalia prædicantur, funditus extinxiſſe; ſed ſuis vinculis irretitus, promiſſionis ſuæ damna nunc lugeat, ſeque tantum licuiſſe fraude ſua deceptus nunc doleat. Quis hæc audiens non admiretur & obſtupeſcat? Quis pie conſiderans non excitetur ad lacrymas? O miraculum! Cælo reſidens immortalitatis laurea coronatus, & capitis abſciſione candidato martyrum choro junctus, nec uno anno ſui redditus munere Gratianus privatur martyris. Si centum in annis ſemel fieret, nonne dignum admiratione, dignum eſſet relatione? Quanto magis nunc admirandum & prædicandum eſt, quod gratia novo genere neceſſitati ſubacta, velut ſui conſtitutum ſolem-

Digitized by Google

nitatis diem tranſgredi neſcit immunis.

Accedit ad miraculi cumulationem, quod non verno tempore, quando naturaliter humor ſuperiora conſcendens vires novæ pullulationis ſubminiſtrat arbuſculis, id agitur, ne videatur arbor ſancta naturæ fructus præparare, non gratiæ dare. Sed quando radicibus imis immoraturus humor inferiora petit, tum prius naturales fructus largitione gratiæ foliis decoratus fructu fœcundatur. Cum extollant igitur alii ſuorum martyrum geſta, & litteris aſſignata tranſmittant ad poſteros, quæ quoniam non viſa cernuntur, poſſunt ab infidelibus decredi, nos noſtri Gratiani ſuperexcellens, quia nunquam deficiens miraculum tacere non debemus: quod quia viſu cernitur, manu palpatur, ore guſtatur, dicere non eſſe capitis inſani. Huic nec incredulitas Judæorum, nec gentilium cervicoſitas poterit contraire. An nos, cui credulitas famulatur, falſa loquentes fictam contexere fabulam dicemur? Sed cernant oculis, qui corporalibus aſſueti ſigna quærunt, & in hoc miraculo, quod pro uno ſervorum ſuorum Chriſtus operari dignatur, conſiderent quam præclara chriſtianorum fides habeatur. An fortaſſe videbitur, quod terræ natura, non gratia ſubminiſtret arbori tali tempore renovationis vires? Sed nec quis opinari debet quod ratione caret, caret & exemplo. Quod ſi miraculum credatur, imo quoniam fides eſt convictio rerum non apparentium, a nullo miraculum eſſe dubitabitur quod viſu cernitur; alteri cuipiam vel confeſſori vel martyri præter Gratianum reputabitur, ſed illius ſolius meritis id agi certa ſunt indicia, & poſteris ſuis ita tradens antiquitas, & præſentis diei ſibi dicata ſolemnitas, & eccleſiæ, quæ contigua eſt arbor, vicinitas.

Comparemus, ſi placet, nova veteribus, & excepto ſignificationis typo, quantum Judaïcis præemineant videamus chriſtiana miracula. Divino jubetur oraculo legiſlator ſingulas virgas a ſingulis tribuum principibus accipere, & eas ad demonſtrandum quem illi Deus elegerat ſacerdotem, in tabernaculo recondere. Nam quoniam familiariſſimus a ſecretis Dei Moyſes fratrem ſuum pontificatus honore ſublimaverat, putabatur a quibuſdam perverſæ mentis hominibus parentelam ſuam exaltaſſe, quod modo facere quoſdam noſtrum videmus & dolemus, qui, ut multa brevi concludam, recalcitrantes, arcam Dei ferre recuſant, tritamque viam deſerentes, ſiniſtram divertuntur in partem. Contra quos & ipſe Moyſes exemplo pugnavit, quia cum tribui Leviticæ quæ tabernaculi erant deferenda diſtribueret, & filiis Gerſon atque Merari ad ſublevanda oneta plauſtrorum emolimenta tribueret, filii Cahat, unde ducebat originem, in propriis humeris onus aſportare jubentur. Sed quoniam prolixo ſermone res indigeret, ut proprietatis genus radicitus amputaretur, his breviter per exceſſum dictis, ad ordinem redeamus. Cum poſuiſſet Moyſes, ut ait ſermo divinus, virgas coram Domino in tabernaculo fœderis, ſequenti die regreſſus invenit germinaſſe virgam Aaron in domo Levi, & turgentibus gemmis eruperant flores, qui foliis dilatatis in amigdalas deformati ſunt. Tranſeamus & nunc oſtendere, quoniam ad præſens negotium non pertinet, qualiter per ea deſignatur virga de radice, quæ peperit florem cælos odore replentem, angelos & homines fructu reficientem. Rei puritatem videamus: illa igitur recens exciſa de ſtipite naturale adhuc humoris aliquid retinebat; hæc, juxta traditionem veri, ſiccus baculus diu geſtatus nil humoris habebat. Illa quidem fronduit peperitque nuces, ſed non crevit in immenſum. Hæc mirabiliter radicibus innitens, in ramos diſtenta magnam mox crevit in arborem. Illa ſemel, ſemper iſta repræſentat miraculum. Hæc ob id iſta dicimus, non ut veteri detrahamus teſtamento, ſed ne parvum miraculum putemus, quod ſingulari præditum dignitate videmus. Denique, illa quoniam umbra fuit, patefacta veritate, juxta quorumdam exiſtimationem jam non eſt: vel, quod nullus ambigit, ubi ſit ambigitur: hæc mori neſcia ſemper vivit, & ubi ſit certiſſime ſcitur. Vivas igitur, ô felix arbor, & certum martyrologium, diem quo Gratianus cælos aſcendit, nec anticipans terminum, nec morata denunties. Vivas, precamur, & quod ille vivat in cælis, tu pro modulo tuo demonſtres in terris.

Nos autem, fratres cariſſimi, quia tanti martyris hodie paſſionem recolimus, exultemus in Domino. Gaudio ſpirituali dulcis pſalmorum reſonet melodia, murmur abſit, procul ſit diſcordia, ſit nobis cor unum in Domino & anima una, divino ſermone paſcamur, angelorum pane reficiamur, pauperes recreentur, partes eis dentur, qui non præparaverunt . . . . . . ſanctus enim dies Domini eſt. Tu vero, martyr inclite, paradiſi roſa non marceſcens, decus eccleſiæ, patrone noſter, piiſſime Gratiane, juxta proprietatem tui nominis gratia plene, tibi famulantes ac ſuplicantes, tua ſolemnia celebrantes exaudito, & paraliſi peccaminum conſtrictos ante Jeſum precibus deponito, quatinus ea quæ retro ſunt obliviſcentes, tendamus in anteriora, ſequentes ad palmam ſupernæ vocationis Jeſum-Chriſtum Dominum noſtrum, qui ſe nobis ad hoc agendum viam ſtravit humilitatis. quod ipſe præſtare dignetur, cui honor & imperium in ſæc.

Extitit præterea quidam vir monachus, Petrus nomine, tunc temporis ſecretarius hujus eccleſiæ, qui velut alter Thomas de miraculo nimium dubitans, dixit ſe nullo modo crediturum, niſi oculis ſuis contemplaretur factum. Itaque a domno Toroldo abbate licentia petita & accepta, ad locum ubi teſtis Chriſti pro ipſo Domino occubuit, & ubi miraculum ſuperius annotatum quotannis fit, perrexit, oculis ſuis, ut deſideraverat, vidit in ipſa vigilia cum multis aliis, qui ob aſſuetam conſuetudinem ad feſtivitatem ſanctiſſimi martyris undique confluxerant, manu ſua folia, & quæque alia a prædicta corylo detraxit, & ſub uno noctis ſpatio nuces natas & ad integrum adultas collegit, detulit, pluribus oſtendit; etiam domno Gauffrido Carnotenſi epiſcopo duas ex ipſis nucibus dedit, quas ipſe domnus gratanter accepit, & ipſo vidente comedit, reliquas vero inter reliquias hujus eccleſiæ in quadam parva buxtula poſuit ad memoriam præſentium, & teſtimonium futurorum. Et ut peregrinatio ejus rata fieret, litteras domni Ambianenſis ſigillo ejus ſignatas ſecum detulit ita ſe habentes: *Ingerannus &c.* pag. 619.

FINIS.

Digitized by Google

INDEX GENERALIS
EORUM, QUÆ CONTINENTUR IN TOMO QUINTO
ANNALIUM BENEDICTINORUM.

Littera a *initium paginæ*, b *medium*, c *finem deſignat.*

A

A. Imperatrix, an ei inſcripta Victoris III. epiſtola? 237. b.
Aalidis S. Bernardi mater, *vide* Aletha.
Aaron inſula, nunc S. Maclovii urbs; a quo primum illuc tranſlata ſedes epiſcopalis? 621. a.
Abaëlardus, (Petrus) ortus ejus & parentes. Guillelmi de Campellis auditor, prima facta, 382. c. Unde dictus Cucullatus? 324. b. Cum magiſtro diſſidet, *ibid.* 383. a. b. Meliduni ſcholas tenet, deinde Corbolii, 383. a An Roſcelini diſcipulus? 261. c. 383. a. 384. c. Pariſiis docet, 383. b. In patriam reverſus, iterum redit theologiæ addiſcendæ cauſa, 383. c. 384. a. An auctor epiſtolæ contra Roſcelinum? 384. a. b. c. Ejus ſcripta, *ibid.* b. Viros abbatiſſæ ſubjici non probat, 423. b. Ei ſcribit Fulco Diogili prior, 552. b. Laudunum adit Anſelmum auditurus, 585 b. iniquius de eo ſentit, *ibid.* c. inde altercationes, ibid. Gloſandi opus ei interdicitur, 585. c. Pariſios redit, & ſcholas tenet, *ibid.* 586. a. Ejus adverſarii, *ibid.* miſeriæ & calamitates, 586. a. A Goſvino palam impugnatur, 589. b. Pariſiis litteras ſacras profitetur, 612. b. Lapſus ejus & varia fortuna, *ibid.* Heloïſſam velari curat, *ibid.* c. Dionyſianorum odium in ſe concitat, necnon magiſtrorum quorumdam invidiam, *ibid.* 613. a Fulconis conſolatoria ad eum epiſtola, 512. c. Ob tractatum de Trinitate apud epiſcopos traductus, 613. a.
Abbamonte, *vide* Boamundus.
Abbas nonniſi ſepulto anteceſſore eligatur, 265. c. Electioni præmittatur jejunium, 281. a. De monachis monaſterii aſſumatur, modo adſit idoneus, 317. c. Etiam ex his qui probabili cauſa, ſuo relicto, ad alia receſſerint monaſteria, 299. a. 307. b. Etiam novitius eligitur, 307. a. b. Ex monacho abſque abbatis ſui venia fieri non debet, 261. c. 347. b. 381. b. c. Factus ab ejus juriſdictione liber, 147. c. 380. b. c. 381. a. Ante ſuſceptos ſacros ordines non ordinetur, 307. b. Etiam diaconus eligitur, 312. a. 413. c. Preſbyter fiat aut prælationem amittat, 127. a. 416. c. Ejus ordinatio in quo conſiſtit? 402. b. An proprie dicta conſecratio? 402. b. Eſſentialis non eſt ad munia peragenda, 421. a. Ab epiſcopo diœceſano fiat, 229. c. Nuſquam à ſchiſmatico, 402. b. Majoris-monaſterii abbas a quocumque epiſcopo interdum conſecrari poteſt, 272. b. Exemtus profeſſionem non faciat, 363. c. Ne quidem ſedi metropolitanæ, 402. a. b. Ejuſdem formula, 595. a. Obedientiæ promiſſio inutilis, ex Anſelmo, 261. a. Inveſtitionis modus, 234. a. 281. a. 638. *ſeqq.* De manu laïca abbatiam non accipiat, 237. a. Ordinati prima receptio, 638. In ea *Te Deum* cantatum, 326. b. Sit regularis diſciplinæ ſtudioſus, 526 c. Ab ejus jugo ipſe non liber, 375. c. Exemplo virtutem ſuadeat, 58. b. c. 600. a. Scandali aut murmuris occaſionem non det, 399. b. Paſtor, non tyrannus, nec alienarum rerum invaſor, 58. b. c. Peculium non habeat, 35. c. Eſcis communibus ſit contentus, 399. b. Propria commoda negligat, 11. c. In eadem domo cum monachis reficiatur & dormiat, 450. b. Animæ ſuæ cuſtodiam commiſſi ſibi gregis neceſſitatibus non præponat, 132. b. Deum in oratione conſulat, 604. c. Caritati ſtudeat erga egenos, 554. c. Pauperes curet, 600. b. Erga infirmos ſollicitus, 321. c. 322. a. 659. *ſeqq.* Eos quotidie viſitet, 371. c. Ut ſe gerat in monachos delinquentes, leves, imperfectos, 544. b. 596. b. 659. & *ſeqq.* Erga eos nec indulgentior, nec ſeverior, 529. b. Improbos corripiat & patienter ferat, 374. b. c. Sui detractores ſevere excipiat, immo excommunicet, 596. b. Etiam ſibi ſubjectum priorem, 332. c. Ejus facta aut dicta non dijudicanda, 346. b. Priores cellarum revocare poteſt pro arbitrio, 273. a. Monaſterii privilegia cuſtodiat, 375 a. b. Amiſſas poſſeſſiones recuperare curet, 489. b. Studioſus ſit litterarum, 322. c. Bibliothecam curet, 548. a. Et libros colligat, 322. c. 323. a. Pietatis ac religionis ſpecie regimen non dimittat, 374. b. Etiam vexatus, 132. b. Gregem indocilem facile non deſerat, 374. b. c. Relinquens improbatur, 269. b. Abſque epiſcopi venia non dimittat, 298. c. 520. a. Abdicandi modus, 595. b. Tranſlationes, 22. c. 23. a. b. 600. c. & paſſim. An licite duplicem abbatiam teneat? 39. c. 40. a. 117. c. A pluribus retenta, 310. c. 447. c. 493. b. Inconſultis epiſcopo & principe altiorem gradum non aſcendat, 304. b. 305. a. Monachorum conſenſus requiritur, ut epiſcopus fiat, 305. a. b. c. 381. c. Abbatiam ſimul & epiſcopatum non teneat, 93. c. 358. c. 359. a. Secus monaſterio detrimentum affert, 483. a. Plures utrumque retinent, 299. a. 376. b. 391. c. 519. c. Quandonam licitum? 672. Exauctoratur ob Simoniæ crimen, 16. b. Simoniace cuidam electo dignitate frui permittitur, 247. a. Nepotem ſibi ſucceſſorem eligens, carpendus, 93. b. Quidam obedientias aſſignant pro anniverſarii vel conſecrationis die, 525. a. Morti proximus fratres abſolvit, oſculatur, & benedicit, 330. b. 355. c. 410. c. Quomodo ſepelitur, *ibid.*
Abbati conceſſa eccleſiaſtica munia. Baptiſmi jus, 8. c. 284. a. Et ſepulchri, 284. a. Confeſſiones externorum audit, 554. c. Eccleſiam reconciliat petita prius aqua benedicta ab epiſcopo diœceſano, 532. c. Excommunicat, 378. b. 379. a. Suis monachis tonſuram confert, 428. a. His dat facultatem prædicandi, confeſſiones audiendi, 339. b. 450. a. Pœnitentiam abſque proprii epiſcopi licentia non injungat, 127. a. 416. b. Ei epiſcopalia inſignia a ſummo pontifice conceſſa, 106. c. 127. a

 Tttt

Et confirmata, 463. c. Secus non utatur, 428. a. Data facultas ferendi tintinnabulum capellæ, 463. c. Calices & ornamenta benedicendi, 478. a. Mitræ uſus & anuli indultus, 415. a. 292. c. Sceptrum imperiale geſtat loco baculi paſtoralis, 46. a. 308. c. Capellam habet, 293. a. Capellanum, 9. b. 299. b. Camerlarium, 23. c. Dapiferum, 258. a. Bajulum ſeu monachum domeſticum, 244. a. Proprium ſigillum, 46. a. 308. c. Ejus portio a communi diſtincta, 530. c.

Abbas Cluniacenſis magno comitatu incedit & curiam tenet, 580. a. b. Frater appellatus a ſummo pontifice, 407. b. *Sanctiſſimi* etiam titulo donatus, 251. c.

Abbates non faciant milites, 450. a. Armorum uſus eis non infrequens in locis quibuſdam, 590. c. 591. a. An probandus? 591. a. Partes ſuas armis tueri illicitum, 287. b. Eccleſias ac decimas a laïcis non recipiant, abſque epiſcopi conſenſu vel Romani pontificis, 265. b.

Abbates conciliis adſunt & ſubſcribunt, 14. a. b. 26. c. 57. b. 87. b. 97. b. 117. b. 357. b. Abſque metropolitani venia in concilio loquuntur ſicut epiſcopi, 98. b. Conventus abbatum duplicis provinciæ, 80. c.

Inter abbates inita ſocietas, 258. b. De ſacro fonte reges ſuſcipiunt, 553. b. Plures, cœnobiis relictis, iter ſactum arripiunt, 365. a. Item monachi abſque abbatis venia; an prudenter? *ibid.*

Abbas cardinalis apud Glannafolium, 391. a.

Abbates papæ legati, 87. c. 149. b. *ſeqq.*

Abbates epiſcopi, 30. c. 62. a. b. 258. b. 290. c.

Abbas ſimul & epiſcopus, 559. c.

Abbates canonici nati, 302. b.

Abbates canonici, 87. a.

Abbas ſanctimonialium, 191. a.

Abbas ſæcularis, 101. c.

Abbas commendatarius, 292. b.

Abbas laïcus, 127. b.

Abbates imperiales ſeu imperialium monaſteriorum, eorum privilegia & officia; dicti ſacrorum principes, 600. b. Quotuplices in Germania? *ibid.* c.

Abbates generales, ſub quibus abbates vicarii, 621. c.

Abbas abbatum ſolus Caſinenſis, 615. c. Talem ſe jactitabat Cluniacenſis, 580. a. 615. c.

Abbates duplicis monaſterii, 319. c. 581. c.

Abbatiæ de manu laïca non accipiendæ, 237. a. Cum epiſcopatu illicite tenentur, 93. c. 358. c. 359. a. A multis tamen tetentæ, 299. a. 376. b. 391. c. 559. c. Necnon plures abbatiæ ab uno abbate, 310. c. 447. c. 493. b. an licite? 39. c. 40. a. 117. c. A regibus retentæ, 211. a. Una ſanctimonialium epiſcopo conceſſa, 191. a. Earum fundationes in Germania ſub Heinrico IV. 212. c. Non dimittendæ abſque conſenſu metropolitani, epiſcopi & conventus, 475. c. Reſignandi modus, 404. c. 495. b 559. c. Eas disjungere aut coadunare, penes ſummum pontificem, 358. b.

Abbatiolæ, cellæ appellatæ, 271. c. 273. a.

Abbatiſſa a ſanctimonialibus eligatur, cum conſilio epiſcopi, 658. Regimen non dimittat abſque venia metropolitani, epiſcopi, & conventus, 475. c. An monachi ei recte ſubjiciantur? 423. c.

Abbatiſſæ ad ſynodum vocatæ, 449. c.

Abbo Floriacenſis ortus ex ſchola Aurelianenſi, 539. c. Nantoliacum adit, 164. b.

Abderames Maurorum rex, 317. b.

Abdicationis epiſcopatus modus, 587. b.

Abdua, *Leadda*, flumen agri Bergomenſis, 599. b.

Ablutio manuum & pedum tribus pauperibus fer. V. in cœna Domini apud Cormaricum, 161. b.

Abrahæ-mons prope Hildebergam, 340. c. 341. a. *vide* Abrinſbergenſe monaſterium, in indice peculiari.

Abrincacenſes epiſcopi, Johannes, 3. b. Michaël, 187. a. 199. a. Richardus, 187. b. Turgiſius, 579. c.

Abſentium vitia, maxime prælatorum, non publice enumeranda aut carpenda, 425. b.

Abſolutio generalis cruce ſignatis indulta a ſummo pontifice, 359. c. 360. a. Excommunicatis conceſſa poſt mortem; trita res apud Græcos, 590. a. Data ab abbate morti proximo, 330. b.

Abſtinentia a carnibus ſabbato nondum in uſu, 530. c. Quo tempore inducta & quomodo? 147. a. b. Item a vino feria ſexta, *ibid.*

Abundantia creſcente cupiditas creſcit, 532. a.

Academia apud Beccum, 260. b. *vide* Schola.

Acedia ſeu dæmonium meridianum; nihil monachis exitialius, maxime tironibus, 589. c. Remedia, *ibid.*

Achardus Cabilonenſis ep. Anſæ concilio intereſt, 26. c. Ejus opera data Inſulæ-Barbaræ S. Laurentii cella, *ibid.* 27. a. Chartæ ſubſcribit, *ibid.*

Achardus fit S. Sergii abbas. Magna contentio inter eum & S. Albini abbatem, 186. c. Item lis cum Simone S. Jovini abbate, 243. c. Obit, 243. c. 334. c.

Achardus Remenſis chartæ ſubſcribit pro Moliſmo, 672.

Achardus miraculi annui S. Gratiani teſtis, 620. a.

Achardus miles de Monte-merulo Monti-Bertaldo donationem facit, 365. b.

Acheruntinus archiep. Petrus, 668. a.

Acuis Calenſis monacha Eliſabethæ Roſeti fundatrici ſe adjungit, 467. c.

Ada Viromandenſis comitiſſa in S. Quintinum de monte munifica, 349. c. 442. b. Ejus filii, *ibid.*

Ada Theoderici de Aveſniis uxor, Leicienſe monaſterium inſtaurat, & ad illud ſeccdit, 351. a. 556. a. Varii ejus mariti, *ibid.*

Ada B. Mariæ de Roſeto abbatiſſa, ei donatio facta, 468. a.

Ada prioriſſa B. Mariæ de Roſeto, 468. a.

Adacins abbas Tutelenſis III. 672. c.

Adalaïdis Willelmi Tiernenſis principis uxor, Magenciaco factam donationem confirmat, 101. b.

Adalaſia nobilis fœmina fundatrix Pinarolienſis monaſterii, 138. a.

Adalaſia Rogerii Siciliæ ducis uxor, ſepulturæ locus, 342. b.

Adalbero ex primicerio Metenſi archiep. Trevirenſis, 589. a. An fuerit monachus? *ibid.*

Adalbero archiep. Remenſis, S. Theoderici reformator, ejus anniverſarium ibi inſtitutum, 575. b.

Adalbero Metenſis ep. obit, 54. a.

Adalbero IV. Metenſis ep. Trudonianum monaſterium adit ad ſedandas turbas, 513. c. 514. a. Item Aquiſgranum cum imperatore, *ibid.* b. Virdunum pergit ad imperatorem, 513. b. Rodulfo Trudoniano duas ſcribit epiſtolas, *ibid.* Herimannum comitem abſolvit ob injurias Senonienſi monaſterio illatas, 564. a.

Adalbero Virdunenſis ep. 29. c

Adalbero Wirziburgenſis ep. Ejus genus, Lambacum ſede pulſus receedit, 258. c. Ejus loci clericos in monachos convertit, & eccleſiam dedicat, 259. a.

Adalbero S. Benigni Divion. abbas, 27. b. Ejus obitus, *ibid.* 115. c.

Adalbero S. Udalrici abbas, ejus obitus, 46. b.

Adalbero S. Vincentii Laudunenſis abbas; ejus elogium; Philippi regis & plurimorum epiſcoporum benevolentiam ac munificentiam ſibi conciliat, 243. b. Donationes eo abbate, 179. a 347. a. 480. c. Et acta, 573. c. Paſchali II. apud Lingonas occurrit, 500. a. Chartis ſubſcribit pro Novigento, 348. c. S. Petro Remenſi, 348. a. Majori-monaſterio, 574. b.

Adalbero Friſingenſis eccleſiæ decanus ſubmerſus perit, 257. b.

Adalbero Gladbacenſis abbas; ſub eo monaſterium floret, 526. b.

Adalbero ſeu Albero Wiſſembrunenſis abbas in S. Udalrici monaſterium intruditur, 542. a.

Adabero Prumienſis abbas, *vide* Albero.

Adalbertus monachus & Cardinalis Claromontano concilio intereſt, 357. a.

Adalbertus Hammaburgenſis archiep. ejus diſſidia cum Annone Colonienſi, 43. b. Ei donatæ Corbejenſis & Laurishamenſis abbatiæ, 43. b.

Adalbertus Bremenſis archiep. ejus obitus, 52. b.

Adalbertus Heinrici imperatoris, *Cancellariorum omnium celeberrimus*, Moguntinus fit archiep. 682. c. 1. col.

Adalbertus Laureshamenſis abbas, poſtea depoſitus, 89. b.

Adalbertus fit Scafuſenſis abbas, 412. c. Apud epiſcopum Conſtantienſem ſe purgat, *ibid.*

Adalbertus comes, Hirſaugiæ advocatus & deſtructor, 45. c.

Adalburgis Severaci prima abbatiſſa, 461. a.

Adalelmus Caſæ-Dei monachus & abbas, 131. b. Genus ejus & patria, *ibid.* c. In Hiſpaniam miſſus, 131. c. Miraculis & ſanctitate florens ab Alfonſo

Digitized by Google

rege retinetur, 132. a. Pietas ejus in peregrinos, *ibid.*
Adalfredus Sollemniacenſis abbas, 160. c.
Adalgiſus monachus S. Theoderici miraculorum teſtis oculatus, 270. a.
S. Adalhardus, ejus reliquiæ in Flandriam delatæ pro reſtitutione ablatorum, 82. b. Factum ſuccedit pro voto, *ibid.*
Adalheidis Gandersheimenſis abbatiſſa, forſan Heinrici IV. Germaniæ regis ſoror, 10. b.
Adalheidis Ludovici Saltatoris uxor ab ipſo repudiata, Schibliceuſis & Oldesflebienſis monaſteriorum fundatrix, 212. b. Prioris fit prima abbatiſſa, *ibid.*
Adalpertus Farfenſium divexator, 674. a.
Adam Attenſis ep. a quo dedicata Sublaci S. Thomæ eccleſia, 50. b.
Adam Aſculanus ep. S. Benedicti cœnobii auctor; ibi primum abbatem ordinat, 170. a.
Adam ep. an Tuſculanus, monaſterii S. Benedicti Tuſculanenſis fundator, 191. b.
Adamus Alatrenſis ep. quædam altaria conſecrat in ſacro Specu, 591. a.
Adam S. Dionyſii abbas, ſub quo Sugerius adhuc puer monachus, 332. c. Acta ſub eo, 564. c. 565. a. Cum Paſchali II. Catalaunum adit, 501. a. De eo Abaelardus male ſcribit, 612. c. Ejus defenſionem apud regem ſuſcipit Ivo Carnut. 613. a. *Pia memoria* dictus abbas, *ibid.*
Adam Montis-Sanctæ-Catharinæ abbas VIII. poſtea S. Audoëni, ejus elogium, 631. b.
Adamus de Monte Athanaci abbas, 673. a.
Adam Caſaurienſis abbas, 62. b.
Adam Diſertinenſis abbas libertates & jura monaſterii ſui confirmari curat, 582. b.
Adamus S. Audomari princeps a Guermundo Pinquiniaci vicedomino comprehenditur, 482. b. A Godefrido Ambianenſi liberatus, 483. a. Mira pontificis humilitas & patientia, *ibid.* c.
Adam de Inſula, a quo Inſula-Adami, chartæ ſubſcribit pro Pontitara, 18. b. Necnon pro Angeriaco, 144. b.
Adefunſus Toleti & Legionis rex chartæ ſubſcribit pro S. Petro de Eſloncia, 410. a. *vide* Alfonſus.
Adela I. S. Georgii apud Redonas abbatiſſa obit, 7. c. Adela II. de Mathefelone S. Georgii apud Redonas abbatiſſa; ex ejus ſtirpe tres aliæ poſtea abbatiſſæ, 8. a.
Adela Sanctimonialis Santonenſis, 148. a.
Adela ſeu Adelaidis aut Adeleidis Bleſenſis comitiſſa, 298. c. Necnon Trecenſis & Carnutenſis, 311. c. 312. a. Meldenſis, 544. c. Et Palatii, 347. Willelmi Conquæſtoris filia & Stephani Bleſenſis uxor, 92. b. 477. b. In S. Ciliniæ monachos munifica, 185. a. Majoris-monaſterii, 438. c. 656. Moliſmi, 465. b. 671. b. Andecavenſes S. Nicolai, 477. b. Bleſenſes, 493. c. Chartis pro iiſdem ſubſcribit, & donationes confirmat, 298. c. 365. a. 465. b. 656. b. Reformationem curat S. Martini de Valle; Ivonis Carnutenſis ad eam epiſtola hac de re, 311. c. 312. a. Sollemni ſanctæ Helenæ reliquiarum probationi adeſt, 349. b. S. Quintini de Monte baſilicam abſolvit, 349. c. Reſbaci ſub capſa B. Agilii ſanitatem recuperat, & pallium pretioſiſſimum offert, 349. c. Canonicos S. Carileſi & Majoris-monaſterii monachos reconciliat, 438. b. Infirma ab Anſelmo Cantuarienſi viſitatur, 474. b. Ambo Carnutas pergunt, 474. b. In ejus gratiam Hugo Flaviacenſis hiſtoriam eccleſiaſticam ſcribit, 544. c. Locum offert Bernardo Tironienſi pro ædificando monaſterio, 552. c. Marciniaci fit monacha. Hildeberti Cenomannenſis ad eam epiſtolæ, 438. c.
Adela Balduini pii Flandriæ comitis conjux, Rotberti regis Francorum filia, marito mortuo ab Alexandro pp. ſacrum velamen. Romæ accipit, 5. a. In Meſſinenſi Parthenone reliquum vitæ piiſſime peragit, *ibid.* In S. Winnocum munifica, *ibid.* S. Adalhardi reliquias in Flandriam deportatas retinere conatur, at dextere deluta, *ibid.* c. Obit, ſepulturæ locus, 207. b.
Adela Barri ad Albam comitiſſa, ejus filiæ, 467. b.
Adela Ambianenſis comitiſſa, Criſpiacenſis monaſterii fundatrix, 459. a.
Adela Rodulfi Criſpiacenſis comitis filia, 467. b.
Adela Danorum regina S. Canuti regis uxor, S. Theoderici cœnobium inviſit, & donationem facit, 269. c. 270. a. Ejus rogatu S. Theoderici corpus in Flandriam delatum, 270. a. 579. a.
Adela Heribrandi uxor, apud Affligemium una cum marito relictis omnibus ſecedit, 285. a. Sequuntur quinque filii, *ibid.* b.
Adela Arnulfi recluſi ſoror, & miraculi ab eo patrati teſtis, 108. a.
Adelada Falconis Jurenſis principis uxor, Bartholomæi Laudunenſis mater; ejus parentes, 584. c. Et cognatio regia, 585. b.
Adelaïdis Willelmi regis filia, *vide* Adela.
Adelais Palatina comitiſſa, *vide* Alais.
Adelais S. Bernardi mater, *vide* Aletha.
Adelais S. Crucis Pictavenſis abbatiſſa, poſſeſſionum confirmationem, & Sedis Apoſtolicæ tuitionem ab Urbano II. obtinet, 282. c.
Adelais B. Mariæ Sueſſionenſis abbatiſſa obit, 618. c.
Adelais Warchenſis comitiſſa, 30. a.
Adelais comitiſſa, coram ea ventilata controverſia Fructuarienſem inter & Divionenſem abbates, 33. a.
Adelais comitiſſa donationis teſtis S. Brunoni factæ, 294. b.
Adelais marchiſa, cujus interventu liberatus Benedictus Cluſenſis, 114. a.
Adelais, variæ hujus nominis Mellenti comitiſſæ, 435. c.
Adelais Hugonis Mellenti comitis ſoror; ad ejus liberos tranſit comitatus, 435. c.
Adelardus Laubienſis abbas obit, 110. a.
Adelardus abbas Trudonianus mœrore confectus obit, 190. b. Annus notatus, 196. c. 247. b.
Adelardus Marchianenſis abbas, 264. c.
Adelardus Buticularius Philippi regis chartæ ſubſcribit pro Angeriaco, 208. b.
Adelardus decanus de Petrona, pactum init cum Petro Trenorchienſi, 386. a.
Adelaſia Securiæ comitiſſa S. Dalmatii abbatiam de Pedona Aſtenſibus epiſcopis ſubjicit, 236. a.
Adelbertus archiep. Moguntinus chartæ ſubſcribit pro Lacenſi monaſterio, 581. c.
Adelbertus Bremenſis archiepiſcopus, quantæ vir ſuperbiæ, 10. a. b. Heinrici IV. flagitioſi Germaniæ regis peſſimus conſiliarius, *ibid.* Ab eo captus, & in cuſtodia detentus Ludovicus Saltator, 212. b.
Adelbertus ex monacho Caſæ-Dei Dolenſis abbas, donationis teſtis pro Caſa-Dei, 283. a. Poſtea archiep. Bituricenſis, *ibid.* 357. a. Claromontano concilio adeſt, 357. a.
Adelbertus Pontidæ abbas, *vide* Albertus.
Adelbertus comes, injuſtæ exauctorationis Friderici Hirſaugienſis auctor, 16. a.
Adelbertus comes, monachus & conditor Hirſaugienſis obit, 413. a.
Adeleidis Willelmi regis filia, *vide* Adelaïdis.
Adelelmus Alberdonienſis abbas, adeſt concilio Anglicano, & ſubſcribit, 57. b.
Adelelmus Flaviacenſis monachus, ei inſcripta Deuteronomii expoſitio a Richardo Pratellenſi, 436. c. Lugubres verſus componit de Willelmo Fiſcamnenſi, 504. b. Ejus elogium, *ibid.* 505. a. Item colloquium cum Baldrico Dolenſi archiep. de Fiſcamnenſibus abbatibus Guillelmo & Rogerio, 505.
Adelelmus S. Rotberti Caſæ-Dei diſcipulus, poſt Durantum ejuſdem loci abbas, tum Burgenſis in Hiſpania, 9. c. Burgis pie obit, 379. b. Morienti adeſt Petrus Pampilon. ep. *ibid.* Sepultura & miracula, *ibid.* Tranſlatio in eccleſiam ſui nominis, *ibid.* Ejus vitæ ſcriptor, *ibid.* c.
Adelelmus eremita duo condit monaſteria, ejus elogium, 421. c. 535. c. 536. a.
Adelelmus Conſtabularius Philippi regis chartis ſubſcribit pro Ferrarienſi monaſterio, 27. c. Pro Senonenſi S. Columbæ, 82. b. Necnon pro reformatione S. Maglorii, 311. a.
Adelgotus Magdeburgenſis archiep. Hallenſe monaſterium condit, 616. c.
Adelhaida Alpium Cottiarum marchioniſſa, Annoni Colonienſi archiep. quaſdam reliquias concedit, 30. b.
Adelhaidis Heinrici III. Germaniæ regis uxor, e cuſtodia elapſa ad Mathildem comitiſſam confugit, 303. b.
Adelheida Henrici comitis Palatini uxor, Lacenſe monaſterium inchoat una cum marito, 319. a. b. Ejus ſepultura, *ibid.* c.
S. Adelheidis ſeu Alheidis prima abbatiſſa S. Ægidii;

de ea quid relatum a Cæſario ? 614. c.
Adelheidis Hartmanni Kiburgenſis comitis uxor, Neresheimenſis monaſterii fundatrix, 362. c.
Adelheidis Codiciaci vicecomitiſſa, ſpretis ſæculi pompis, Novigentum ſecedit, 132. c.
Adelhunus Moguntinus S. Jacobi abbas; annus obitus, 517. a.
Adelina Waleranni comitis Mellenti filia, 83. c. Rogerii de Bello-monte uxor, 328. b.
Adelina Caſeoli & Agrimontis domina, prima Morimundi fundatrix, 605. b.
Adelis Rotberti Perronenſis domini conjux, in Corbiniacenſes munifica, 442. a. In S. Quintinum de Monte, *ibid.* b.
Adeliſa Gundulfi Beccenſis mater, in Cadomenſi monaſterio monacha, 104. c.
Adeliſia Gaufredi Iſoldunenſis domini uxor, in Caſale-Benedicti munifica, 468. c.
Adeliſſa comitiſſa uxor Rogerii de Monte-Gomerici, 199. c.
Adelmannus Moguntinus S. Albani abbas, 211. c. Obit, 362. c.
Adelmannus Willelmi Mettenſis abbatis præceptor, 40. b. Eum ad ſæculi contemtum hortatur Willelmus in epiſtola, *ibid.*
Adelo Mauri-monaſterii abbas, 615. a.
Adelprechtus, vir nobilis, primus Schirenſis cœnobii auctor, Ottone ſocio, 125. a.
Adelramnus I. ſeu Alramus Cremiſanenſis abbas, ejus geſta, 555. a.
Adelramnus ſeu Alramus II. Cremiſanenſis abbas, 555. a.
Adelricus S. Urbani abbas, chartæ ſubſcribit pro S. Apro, 606. c.
S. Adelwoldus Wintonienſis epiſc. ejus opera monachi in tribus Angliæ Cathedralibus clericis ſubſtituti, 35. c.
Ademanus Anicienſis ep. 656. b. Ad ſacra loca proficiſcitur, 229. c. In Calmeliacum munificus, 274. c. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 358. a. Et S. Benigno, 345. a.
Ademarus ſeu Almarus ex Stirpenſi abbate Engoliſmenſis epiſcopus, 110. b. 164. b. Ejus parentes, 110. b. Chartæ ſubſcribit pro Silva-majori, 163. b. Ejus auctoritate & conſilio S. Eparchii cella Angeriaco ſubjecta, 161. c. 162. a. Burgulienſibus eccleſias tradit, 376. b. Monachorum amans, 110. b. Conciliis Burdigalenſi, 146. b. 253. b. Santonenſi, 156. b. Alteri Burdegalenſi adeſt & ſubſcribit, 318. b. 652. Galterii Eremitæ eccleſiam conſecrat, 409. b.
Ademarus I. Ruthenenſis ep. Salvatoris parthenium Calmeliacenſibus donat, 274. c. Severaci reformationem probat, 461. a.
Ademarus Podienſis epiſc. ſacræ expeditionis dux delectus in concilio Claromontano, 360. a. Sacrum ſudarium Podienſi eccleſiæ tradit, 613. b.
Ademarus abbas S. Martialis Lemovicenſis, pluribus conciliis adeſt, Toloſano, 14. a. Pictavenſi, 127. b. Santonenſi, 156. b. Santonenſi alteri, 178. b. Claromontano, 357. b. Chartis ſubſcribit pro Cluniaco, 8. b. 358. a. Pictavenſi Eccleſia, 127. b. Suum jus deffendit in electione epiſcopi Lemovicenſis, 361. c. 362. a. Ei patrocinatur Urbanus II. *ibid.* & b. Ab eo renovata baſilica, 361. c. Ei & ſucceſſoribus indultum ab Urbano II. privilegium, 365. c. Subjectum Terraſonenſe monaſterium, 440. a. Obit, 596. a. Cluniaci olim Eleemoſynatius, *ibid.*
Ademarus de S. Riberico Terraſonenſis abbas, ſe & ſuum monaſterium Lemovicenſi ſubjicit, 440. a.
Ademarus S. Benigni benefactor, ibidem fit abbas, 568. a.
Ademarus S. Sori abbas, ordinationi adeſt abbatis S. Martialis, 596. b.
Ademarus Tutelenſis abbas, 672.
Ademarus vicecomes, a quo inducti Cluniacenſes in Uzercenſe monaſterium, 15. a.
Ademarus Lemovicenſis vicecomes, apud S. Martialem tumultum excitat, 596. a.
Ademarus de Roca-Fulcaldi, Nantoliaci inſtaurator, 164. b.
Ademarus-Guillelmi, vir nobilis, filium adhuc puerum Gellonenſi monaſterio offert, & donationem facit, 253. a.
Adenora Bolonis vicecomitis uxor, in S. Cyprianum munifica, 253. c.
Adhericus ſeu Hadericus ep. Aurelianenſis, donationis teſtis pro Majori-monaſterio, 5. c.
Adilidis Mathildis reginæ Anglorum filia, 690. b.
Ado S. Eugendi abbas, 554. b.
Adoiſa Gaufridi de Reliaco uxor, Majori-monaſterio donationem confirmat, 24. b.
Adolfus Vedaſtinus abbas, 109 b.
Advenæ ſeu *Albani* monaſterio conceſſi, 179. c. 271. b.
In adverſitate, Dei voluntati hilariter aſſentiendum, 98. b.
Adultero regi Miſſam privatim audire permittitur, 303. c.
Advocatus alicujus loci, id eſt dominus, 174. c.
Advocati Sanctimonialium ab ipſis electi, 658.
Advocati monaſteriorum, comites & duces, 43. c. Monaſteriis pernicioſi, 339. b. Buoſonis-villam diripiunt, 499. a. Eorum temperata jura, 90. c. 91. a. Et præſcriptæ leges, 319. b. c.
Adurenſis ep. Petrus, 13 c. 318. b
Adzela ſeu Aſcela S. Arnulfi Sueſſionenſis ſoror; ex ejus relatu vita S. Arnulfi ab Hariulfo ſcripta, 242. c.
Æduenſes epiſcopi Agano, 122. c. Seu Hagano, 384. c. Norgaudus, 457. b. Seu Norgaldus, 404. c. Vel Nargodus, 476. b. Henricus, 468. b. Stephanus, 532. a.
Æduenſes canonici, his reconciliatur Norgaudus epiſcopus, 457. c.
Ægelnothus Glaſtonienſis abbas chartæ ſubſcribit pro S. Eadmundo, 180. b.
Ægelſinus Rameſcenſis abbas chartæ ſubſcribit pro S. Eadmundo, 180. b.
Ægelwinus Eoveshamenſis abbas chartæ ſubſcribit pro S. Eadmundo, 180. b.
Ægelwigus abbas Eiſeshamienſis ſodalitatem init cum Wigornienſi epiſcopo & aliis abbatibus, 158. b.
Ægidia Romaricenſis abbatiſſa; ſub ea laxior diſciplina, 389. a.
S. Ægidii feſtum in Anicienſi eccleſia ceteriſque Raimundo comiti ſubjectis celebratur, 365. b. Ejus miracula & nova baſilica, 623. b. c. Liber de iis, Petro Guillelmo auctore, *ibid.* b.
S. Ægidii comes, Raimundus, 360. a. 365. b.
Ægidius ſeu Egidius S. Agerici abbas, ejus electioni intereſt S. Bernardus: annus obitus, 498. a.
Ægidius Aureæ-vallis monachus; ejus ſententia de die obitus Henrici Leodicenſis epiſcopi, 284. b.
Ægidius Romanus, Petri Caſinenſis pater, 610. c. 611. a.
Ælſtanus decanus Wigoraceaſtrienſis ſocietatem init cum Wigornienſi epiſcopo & pluribus abbatibus, 158. b.
Æquilibrator regis, id eſt moderator, 5. c.
Æterna tranſitoriis anteponere, 105. b.
Ævierna Aimerici comitis conjux, cujus aſſenſu commiſſa Cluniaco S. Lupercii cella, 241. b.
Africam devaſtant Sarraceni, & ab exercitu Victoris III. debellantur, 237. a.
Agano ſeu Hagano Auguſtodunenſis vel Æduenſis epiſcopus, 628. c. Anſæ concilio intereſt, 26. c. Et Meldenſi, 157. c. Floriaco S. Symphoriani ſubjectionem confirmat, 122. c. Ejus & Lugdunenſis provinciæ epiſcoporum epiſtola in gratiam Radulfi Turonenſis, 176. b. Gregorii VII. depoſitioni intereſt; circumſtantiæ ab eo relatæ, 214. a. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 358. a. *Vid.* Hagano.
Agano Flaviniacenſis abbas, 454. b.
Agano Quadrellæ prior, ei confirmatæ quædam eccleſiæ, 476. b.
Agathenſis epiſcopus Bernardus, 499. c.
Agelricus archidiaconus Wigornienſis, chartæ ſubſcribit pro eadem eccleſia, 258 a.
Agennenſis epiſcopus. *Vid.* Aginnenſis.
S. Agericus, ejus vita a Stephano abbate ſcripta, 189. c.
S. Agili meritis Adela comitiſſa Reſbaci ſanitati reſtituta, 349. c. Ejus miraculorum ſcriptor, *ibid.*
S. Agilolfi ſeu Ailulfi corpus Malmundarienſes Annoni Colonienſi pollicentur, 43. b.
Aginnenſes epiſcopi ſeu Agennenſes, Guillelmus, 12. b. Raimundus-Bernardus, 78. c. Donaldus, 163. b. Simon, 253. b. 399. c. Girardus, 461. a.
Agner fluvius, *l'Indre*, prope Veduntam, 25. c.
Agnes prima abbatiſſa Jeroſolymitani B. M. Magdalenæ parthenonis, 429. c.

Digitized by Google

Agnes amita regiæ Alienordis, Santonenſis abbatiſſa, 426. a.
Agnes Urſanenſis apud Bituriges monaſterii præfecta, Rotberto Arbriſſellenſi adhæret, 423. b.
Agnes Pictavorum comitiſſa, cognominis imperatricis mater, 11. c. Vindocino donationem facit, de qua-lis intentata a Cadolo de Talamonte, *ibid.* & 13. a. Obitus annus, 13. a.
Agnes auguſta mater Heinrici IV. Germaniæ regis Romæ, ob filii flagitia, in monaſterio ſanctæ Petronillæ verſatur, 10. c. Hujus rogatu Johannes abbas pium libellum componit, *ibid.* & 11. a. Ejus interventu Fructuarienſibus indultum privilegium ab Alexandro papa, 32. c. Dedicationi intereſt Caſinenſis monaſterii, nec non ibi per aliquot menſes commoratur & multa donat, 34. b. Sublacum adit, & pretioſum pallium offert, 52. b Wormatiam ad filium Heinricum accedit, Rudolfi ducis reconciliandi cauſa, 52. a. b. Audita Gregorii VII. electione, Romam revertitur, 66. a. *Pia memoria* imperatrix vivens à ſummo pontifice vocatur, 72. c. In Germaniam ad Heinricum venit cum pontificis legatis, pro exſtirpanda ſimoniaca hæreſi & incontinentia clericorum corrigenda, *ibid.* Obit, ſepulturæ locus, 113. c. Ejus anniverſarium Cluniaci inſtitutum, 32. a.
Agnes Leonum regina chartæ ſubſcribit pro Carione, 115. a.
Agnes Adelaïdis comitiſſæ nurus, coram ea & aliis ventilata controverſia Fructuarienſem inter & Divionenſem abbates, 33. a.
Agnes comitiſſa, Willelmi Pictavienſis comitis filia, in Pinarolium munifica, 137. c. Ejus epitaphium, 138. a.
Agnes, Friderici Franconiæ ducis uxor, Lorſacenſe monaſterium fundat una cum marito, 499. a.
Agnes Seguſienſis comitiſſa in Fructuarienſes munifica, 556. c. Ibidem forſan poſtea monacha, *ibid.*
Agnes Balduini VII. Flandriæ comitis uxor, ejus parentes, 579. a.
Agnes Roſſilionenſis comitiſſa Suredenſe monaſterium Craſſenſibus committit, 515. c.
Agnes Gaufridi Andecavorum comitis uxor, Guillelmi Pictavorum comitis mater, in Vindocinum munifica, 41. b. 366. a.
Agnes ex nobilibus primis Fontis-Ebraldi ſanctimonialibus, 423. b.
Agnes nobilis matrona ad Lætienſe monaſterium ſecedit, ubi fit ſanctimonialis, ejus beneficia, 351. b.
Agnes Jaremonis S. Benigni abbatis mater, genere clara, 81. c.
Agnes Anſelmi de Ribodi-monte mater, filii donationes S. Amando confirmat, 28. a.
Agobertus epiſcopus Carnotenſis obit, 24. c.
S. Agricii corpus apud S. Petrum-vivum, 526. a.
Agrimontis dominus, Oldericus, 605. b.
Agrippinenſis archiep. Fridericus, 563. b.
Ajas, *Aix*, inſula apud Pictones Cluniaco datur, 8. a.
Aibertus Criſpinii monachus, Urbanum II. adit cum Rainero abbate, 279. c. Vallumbroſanos inviſit, *ibid.* Dignus monaſterii cellerarius, 280. a. Duas quotidie miſſas celebrat, cetera pia geſta, *ibid.* Solitudinem petit, 279. c. 280. a.
Aicardus Arelatenſis archiep. 165. c.
Aicardus de Botno Santonenſi parthenoni donationes confirmat, 425. c. Et auget, 426. a.
S. Aidaberti inventæ reliquiæ, 473. b.
S. Aidani inventæ reliquiæ, 473. b.
Ailfwinus Eoveshamenſis abbas, *Vide* Elwinus.
S. Ailulfus, *Vid.* Agilolfus.
Aimardus Manſo-Garnerii monachus, ſancti Licerii eccleſiæ inſtaurator, 71. a.
Aimarus Fontis-dulcis eremita; ad eum ſe recipit Willelmus de Comcampo & monaſterium condit, 566. b. c. 687. 688.
Aimericus ſedis apoſtolicæ legatus, querelæ ad eum delatæ de Giſleberto Porretano a Sarra S. Crucis abbatiſſa, 283. a. Ejus litteræ in favorem abbatiſſæ, *ibid.*
Aimericus Claromontenſis epiſc. ei tradita Biliomenſis S. Lupi eccleſia cum pluribus aliis, 337. a.
Aimericus Narbonenſis comes, coram eo inita concordia inter tribunos Malvierenſes, 41. c.
Aimericus vicecomes Narbonenſis, ejus filii, 443. b.
Aimericus Thoarcii vicecomes Salmurienſi cœnobio donationem facit, 26. a.
Aimericus vicecomes Narbonenſis Tomerienſibus poſſeſſiones confirmat, 400. b. 461. c. Et auget, 461. c. 462. a. Ejus parentes, 461. c.
Aimericus Aſtæ-Novæ, S. Lupercii & Orientii monaſteria reformanda tradit Cluniaco, 241. b.
Aimericus Fezentiacus comes, 78. c.
Aimericus ſeu Aymericus vir nobilis, S. Michaëlis eccleſiam Burgulienſibus committit, 317. c. 318. a. Charta hac de re, 651. Suffragiorum beneficium obtinet, 318. a. Sepultura, *ibid.*
Aimericus Senegundis Mare-vallis dominæ filius Angeriaco data confirmat, necnon poſtea invadit, 8. b. Facti demum pœnitens & monachus obit, *ibid.* c.
Aimericus S. Romani decanus chartæ ſubſcribit pro S. Cypriano, 253. c.
Aimericus, *Vid.* Aymericus.
Aimeruz Willelmi cujuſdam uxor eccleſiam ſanctæ Geniveræ Cluniaco confert, 8. b.
Aimo Bituricenſis archiep. concilio Toloſano adeſt, 13. c.
Aimo II. Flaviniacenſis abbas, 454. b.
Aimo canonicus regularis, abbas S. Æmiliano præfectus, 380. b.
Aimo Genevenſium comes erga S. Eugendum bene affectus, 283. c. Ejus donationes, 264. a.
Aimo filius Senechildis de Firmitate-Bauduini, Mauriniacenſis fundator, 491. a.
Ainardus Laudunenſis epiſc. a quo erectus prioratus S. Thomæ prope Vetus-Laudunum, 243. b.
Ainardus Divenſium primus abbas e præcipuis ſui temporis, 261. b. Obit, 69. b. Funus curatum a Durando Troarnenſi, qui & epitaphium compoſuit, *ibid.* 121. c Quorumdam verſuum auctor, *ibid.*
Ainricus Angeriaci abbas, *Vid.* Henricus.
Airaldus S. Cypriani monachus & benefactor, *Vid.* Airaudus.
Airaldus *de Montoiron* ſeu Airaudus Pictavenſis S. Cypriani benefactor & monachus, 19. a. 161. c.
Airardus præpoſitus S. Mariæ & S. Lupi eccleſiæ fundator, 24. b.
Airardus Breonenſis comes, ejus obitus & ſepultura, in Dervenſes munificus, 564. c. Ejus parentes, *ibid.*
Airaudus Fontis-Gombaudi abbas III. 283. b. Quo tempore? 697. b.
Aiſtetenſis epiſc. Gunzo, 46. b.
Alaïs ſeu Adelaïs Tetbaldi Palatini comitis uxor, Meldenſis concilii actis ſubſcribit, 184. b.
Alanus Redonenſis epiſcopus in S. Sulpicii parthenium munificus, 578. b.
Alanus Cadomenſis abbas, quo anno? 506. a.
Alanus Britanniæ dux, 7. c.
Alanus Redonenſis dux, Kemperlegii fundator, 96. b.
Alanus Sergandus Britanniæ comes S. Florentii cellam prope Dolum Salmurenſibus concedit, 128. b.
Alanus Eudonis Britanniæ minoris comitis filius S. Olavi eccleſiam Wirebienſibus fugitivis inhabitandam concedit, 257. c.
Alanus Britannorum conſul S. Catwodi monaſterium Kemperlegienſibus donat, 264. b.
Alanus Fergentius ſeu Furgentius Britanniæ dux ad Jeroſolymitanam expeditionem proficiſcitur, 439. c. Diris addictus ob damna Rotbonenſibus illata & abſolutus, 440 a. Redonenſe S. Sulpicii parthenium condit, 577. c. Monaſtica veſte donatus, 440. a.
Alanus comes donationes Majori-monaſterio confirmat, 579. a. Ejus filii, *ibid.*
Alanus emendatur, 604. a. 605. b.
Alardus primus Aquicinctenſis abbas, vir miræ ſimplicitatis, 151. b. E ſuis Affligemium mittit, 196. a. Necnon venit ipſe, 206. c. Ejus obitus, 234. a.
Alatrenſes ſeu Alatrini epiſc. Albertus, 407. a. Adamus, 581. a.
Alatrinus ep. *Vide* Alatrenſes.
Albæmarlenſis comes & comitiſſa, Stephanus & Haviſa, 437. a.
Albaldus primus Mellentenſis S. Nicaſii prior, poſtea abbas S. Eadmundi in Anglia, 435. c. Sub eo plures eccleſiæ confirmatæ, *ibid.* 436. a.
Albanenſes epiſcopi, Petrus Igneus, 2. a. Richardus cardin. 445. c. 500. a. 515. a.
Albani id eſt advenæ, 271. b. Monaſteriis conceſſi, 179. c. Et aſſerti, 271. b. Charta de his pro S. Quintino de Monte, 649.

Digitized by Google

Albenſis ep. Petrus, 556. c.

Alberada Hunfridi de Vetulis uxor, an marito ſuperſtes? 83. c. Pratellenſis parthenonis fundatrix & monacha, *ibid.* 84. a. Ejus obitus, *ibid.*

Alberada Groſſa in Jeroſolymitano itinere obit; ex ejus pecunia multum promota baſilicæ S. Audoëni fabrica, 296. b.

Alberera Rogerii de Bello-monte neptis, mater Willelmi tertii Beccenſis abbatis, 308. c.

Albergaria, id eſt hoſpitandi jus, 608. b.

Albericus Caſinenſis monachus, forte poſtea cardinalis, unius hebdomadæ ſpatio librum edit adverſus Berengarium, 139. b. Ejuſdem fidei profeſſioni ut addatur vox *ſubſtantialiter* inſiſtit in Romana ſynodo, *ibid.* A juniori Alberico diſtinguendus, *ibid.* c.

Albericus Caſinenſis junior cum magno Alberico non confundendus, 139. c.

Albericus Moliſmi prior illuſtris, ejus patria, 219. c. Viviċum ſecedit, a Lingonenſi epiſcopo poſtea revocatus, 219 b. Auctor anonymus emendatur, *ibid.* Chartæ ſubſcribit pro Moliſmo, 385. b. Unus e primis Ciſtercii inſtitutoribus, 395. b. *& ſeq.* Ibidem fit prior, 394. c Poſtea abbas, 219. c. 405. a Ejus laudes, 405 a E ſuis duos mittit ad Paſchalem II. pro monaſterii confirmatione, 415. b. Privilegium obtinet, *ibid.* c. 416. a. Ejus prima ſtatuta, 431. c. 432. a. Annus obitus, 531. a. A pleriſque beatus, a quibuſdam ſanctus appellatus, *ibid.* An ab eo admiſſum parvum officium B. M. 531. a. Mutationis auctor nigri coloris in album, unde rixæ, *ibid.* b. Excuſatur, *ibid.* & c.

Albericus ex Cluniacenſi monacho fit abbas Padolirenſis, 402 b. Ritus Cluniacenſes inducit, *ibid.* Ei commiſſum Mantuanum hoſpitium, 456 a. Infirmus viſitatur non ſemel a Mathilde comitiſſa, 608 a

Albericus S. Anaſtaſii Peruſini abbas, de eo graves Gregorii VII. ad Sigebaldum S. Salvatoris abbatem litteræ, 86. b.

Albericus ex monacho Caſaurienſi fit abbas, prius ad Theatinenſem epiſcopatum electus, 557. a. Ei commiſſa abbatia S. Johannis in Arelano, *ibid.* A Paſchali II. conſecratus; ablata recuperat, *ibid.* b. Ejus obitus, *ibid.* 570 c.

Albericus S. Savini Placentini abbas, 86. b.

Albericus ſeu forte Albertus abbas S. Modeſti, Beneventanæ ſynodo adeſt & ſubſcribit, 87. b.

Albericus quidam S. Nicaſii abbas, an ſecundus? 269. b.

Albericus Remenſis, Anſelmi Laudunenſis diſcipulus, Abaëlardo infenſus, 585 c.

Albericus chronici auctor, 3 b Emendatur, 252. a.

Albero Laodicenſis epiſcopus, ei & ſucceſſoribus datum Bullonium caſtrum, 29. c.

Albero ſeu Adalbero Prumienſis abbas, 589. a.

Albero Wiſſenbrunenſis abbas, *Vide* Adalbero.

Albertus-Attellanus antipapa ſub Paſchali II. 417 b. Ejus fortuna, 487. b. In Averſanum monaſterium retruſus, 417 b.

Albertus cardinalis S. Sabinæ, chartæ ſubſcribit pro Dervo, 420. a.

Albertus Heinrici regis cancellarius, 527. b. Necnon Moguntiæ eccleſiæ archicancellarius, 543. b. Ejuſdem poſtea epiſcopus, *ibid.*

Albertus Avenionenſis ep. chartæ ſubſcribit pro Andaonenſi monaſterio, 241. c. Judex a Paſchali II. delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 510. a. 675. *Vide* Arbertus

Albertus Alatrinus epiſc. cui revelata Paſchalis II. electio, 407. a.

Albertus Affligemienſis ſimul & Lacenſis abbas, 581. c.

Albertus abbas S. Modeſti, *Vide* Albericus.

Albertus Cremiſanenſis abbas, 555. a

Albertus ſeu Adelbertus Bergomas, Pontidenſis conditor & abbas, 240. b. 345 a. b. Hugonis Cluniacenſis olim diſcipulus, 345. a. b. Pro ſancto habitus a Bergomenſibus, 240. b. Annus obitus, *ibid.* c. 345. a. b. Vitæ auctor, *ibid.*

Albertus Haſnonienſis abbas chartæ ſubſcribit pro monaſterio Elnonenſi, 388. a. Urbani II. ad eum litteræ pro Lamberto Attrebatenſi, 310. b.

Albertus Rambonenſis abbas, 181. a.

Albertus II. S. Michaëlis ad Moſam abbas, lis ejus cum epiſcopo Virdunenſi, 74. c. Interpellatus ea de re Gregorius VII. *ibid.* 75. a. Obit, 135. a.

Albertus S Michaëlis ad Moſam prior, 338. c. 410. b.

Albertus II. abbas Fructuarienſis, 32. c. Conditor cellæ in Ripa-rubea, 33. a.

Albertus monachus S. Valeriæ, chartæ ſubſcribit pro S. Dionyſio, 18. a.

Albertus Gualteri comitis filius apud Saxum-vivum fit monachus, 215. b.

Albertus Aquenſis canonicus, ſcripſit de Petro eremita, 324. a.

Albertus Cauſei inſulæ ſanctiſſimus eremita, 421. c.

Albertus Belvacenſis canonicus Angeriaco dat eccleſiam Buriaci, 144. b. c. 366. b. S. Luciani eccleſiam eidem ſubjicit, 208. a.

Albertus comes Namucenſis, quo favente factus pons lapideus Dionantenſis, 168. b Sancti Huberti monaſterium adit & ablata reſtituit, 168. b. Chartæ ſubſcribit pro eodem, 247. c. 663 a.

Albertus comes Mansfeldenſis, Lutheranus, in cujus manus bona Salefeldenſis monaſterii devenerunt. 44 c.

Albertus Auſtriæ marchio partem veræ crucis Mellicio donat, 266. c.

Albertus miles articulum digiti S. Nicolai Bari ad Portum in Lotharingia transfert, 320. b. *Vid.* S. Nicolaus.

Albertus quidam in Silvam-majorem munificus, 194. b.

Albertus Hugonis Perverenſis frater, in Floriacum munificus, 41. a.

Albertus medicus, ei ſcribit Anſelmus Mauricium commendans, 37. c.

Albi coloris habitum quandonam geſtaverint Beccenſes, 520. b. Inductus etiam apud Ciſtercium, 531. a. Unde rixæ, *ibid.*

Albigenſes Clariaci monaſterium peſſumdant, 14. b.

Albigenſis, Toloſæ, & Carcaſſonenſis comes & dux, Guillelmus, 165. b.

De Albitcio quidam dictus, ſancti Albani fit abbas, 308. a.

Albinus clericus in Majus-monaſterium munificus, 207. c.

Albionenſis comes, Wigo, 129. a. Seu Guigo, 530. a.

Alboldus ex Becci monacho & Mellenti priore, S. Eadmundi fit abbas, 591. a.

Albricus S. Manſueti abbas, chartæ ſubſcribit pro ſancto Michaële ad Moſam, 217. a.

Albricus Codiciaci dominus, malam ejus fortunam prædicit Arnulfus recluſus, 107 c. 108. a. b. Ejus rogatu altari Novigentenſi aſſerta libertas, 118. b.

Alcha Tullenſis epiſcopus, ejus corporis inventio, 515 b.

Alcherius Panormitanus archiep. Squillaci Cartuſiam dedicat, 342 b.

Alcius nominatiſſimus Cluniaci monachus, poſtea Lemovicenſis prior, 15. a.

Aldcarda Gerardi de Salis mater monaſticen amplectitur, 567. b.

Aldebertus forte Dolenſis apud Bituriges abbas, in Caſam-Dei liberalis, 283 a.

Aldebertus de Monte-Maurilionis ſeu Audebertus, Caſæ-Dei fit monachus, 92. c. Deinde abbas Dolenſis, 192. a. Demum archiep Bituricenſis, 296 c. Utrumque retinet, 299. a. 376. b. Exſtruendo Caſali-Benedicto favet, 316. b. Ejus auctoritate compoſita in concilio Claromontano Hugonis Cluniac. & Pontii Caſæ-Dei controverſia, 358 b Obitus dies, 299. a. 376. b. Varia epitaphia, *ibid.* c.

Aldebertus I. Lirinenſis abbas, ſub eo monaſterii clades, 463. a.

Aldebertus ſeu Eldebertus II. Lirinenſis abbas, ei inſcriptus Danielis Lirinenſis commentarius in pſalmos, 211. b. Geſta, 443. c. 444 a. Obitus & epitaphium, *ibid.*

Aldebertus comes Lemovicenſis in S. Johannis cellam beneficus, 613. c.

Aldebrandus in Rambonenſe monaſterium munificus, 180. c. 181. a.

Aldeburgis donationem facit Caſali-Benedicto, 468. c.

Aldeburgum ſeu Aldenburgum, *Oudenbourg*, Flandriæ oppidum, 206. b. A quo exciſum? *ibid.*

Aldefonſus Aragonum rex & Pampilonis, Sancii regis filius, chartæ ſubſcribit pro Legerenſi monaſterio, 31. a

Aldefonſus Hiſpaniæ rex, *Vide* Alfonſus.

Digitized by Google

Aldemarus ex monacho Caſinenſi Capuanus abbas, Sapiens cognominatus, 237. c. Plura condit monaſteria, 238. a. *Miraculorum patrator egregius, ibid.*

Aldemarius Capuanus clericus, Leonis Marſicani magiſter, 238. c.

Aldenmunſter cella inſtauratur, 46. a.

S. Aldhelmi reliquiarum tranſlatio & miracula, 236. b.

Aldiardis nobiliſſima matrona quædam Ebroïſo confert, 56. c.

Aldigozus Magdeburgenſis ep. Conradum Salzburgenſem profugum humaniſſime excipit, 561. c.

Aldo Placentinus ep. dedicationi intereſt S. Benigni Divionenſis, 500. a. Item Dolenſis eccleſiæ, in qua altare B. Mariæ conſecrat, 500. c.

Aldo Aldeburgenſis eccleſiæ ſancti Petri fundator, eam Laubienſi cœnobio attribuit, 206. b.

Aldo Aſculanum S. Benedicti cœnobium Farfenſibus confert, 170. a.

Aldredus Eboracenſis archiep. chartæ ſubſcribit pro S. Dionyſio, 17. c.

Aldredus Wigornienſis ep. Glawornenſis cœnobii fundator & conſecrator, 224. b.

Aldrinus ſeu Aldwinus Winchecumbenſis aut Wincelcumbenſis prior in Northanimbriam proficiſcitur, 257. a. Una cum duobus Eoveshamenſibus monachis Northumbriæ monaſteria reſtituit, 84. c. Girvenſe, 85. a. Malbroſenſe, *ibid.* b. Wiramuthenſe, *ibid.* Turgoto ſocio monaſticum habitum tribuit, *ibid.*

Aldwinus Dunelmenſis prior obit, ejus laudes, 246. c.

Alectenſis eccleſia melius Electenſis, non confundenda cum Aletenſi, 621. a.

Alectenſes epiſcopi, *Vid.* Electenſes.

Aleimus Becci monachus, Aquicincti fit abbas, 234. a. Ejus obitus, *ibid.*

Alemanniæ dux, Bertholdus, 303. b.

In Alemannia compactum initum inter principes contra Heinricum III. 303. b.

Aleranus nepos unus e ſociis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 163. c.

Alermus Columbenſis abbas, 620. b.

Aleta urbs unde tranſlata ſedes epiſcopalis ad Macloviensem, 524. a. b. 621. a.

Aletenſes epiſc. Benedictus, 524. a. Donoaldus *ibid.* b. Benedictus III. Johannes de Craticula, 524. b. 621. a. *Vid.* Macloviensſes.

Aletenſis eccleſia non confundenda cum Alectenſi, 621. a.

Aletenſes ep. *Vid.* Maclovienſes.

Aletha aut Aalidis, ſeu etiam Eliſabeth S. Bernardi mater, proſapia illuſtris, 267. b. 268. a. Utrum ex comitibus Tornodorenſibus, 267. c. Pietas ejus eximia, 268. b. Bernardo gravida ſomnio terretur, *ibid.* Obit, piæ mortis circumſtantiæ, 497. a. Apud S. Benignum ſepulta, *ibid.* b. Variæ ejus apparitiones, *ibid.*

Alexander papa II. 9. b. 45. c. Lanfranci diſcipulus, 260. b. Florentinorum ad eum epiſtola, 2. a. Adelæ Rotberti Francorum regis filiæ ſacrum velamen imponit, 5. a. Conſultus de filio ſacerdotis electo epiſcopo quid reſpondet? 6. a. Ejus epiſtolæ ad Guillelmum Petragoricenſem & Durannum Toloſanum epiſcopos, necnon Hugonem Cluniacenſem, 14. b. Ad impediendum Heinrici Germaniæ regis cum Berta uxore divortium mittit, 15. b. Novam Caſinenſem eccleſiam dedicat, 34. a. Lanfranco Cantuarienſi præter pallium conſuetum, alterum in amoris ſignum concedit, 34. c. Coram eo ventilata controverſia de primatu Cantuarienſis eccleſiæ ſuper Eboracenſem, *ibid.* 35. a. b. Ejus juſſu habitum hac de re concilium in Anglia, 57. a. b. De rebus in eo geſtis certior factus a Lanfranco, *ibid.* In monachos Angliæ cathedralium molitiones reprimit, *ibid. & ſeqq.* Wintonienſium litteræ ad ipſum ea de re, 35. c. Ejus reſcriptum, 36. a. Scribit etiam ad Lanfrancum pro Wintonienſi eccleſia, *ibid.* b. Necnon pro Cantuarienſi, *ibid.* c. Tullenſi pariter ep. pro eccleſia S. Mauricii, 54. b. Sub eo tentatum ut Romani ritus in Hiſpania reciperentur, 42. b. c. Ad eum mittit Lanfrancus opuſculum ſuum contra Berengarium, 57. b. Romam citat Heinricum IV. regem, 59. c. Ab eo S. Petrus factus Anagniæ epiſc. 484. c. Exauctoratus Rupertus Babenbergenſis abbas, 16. b. Coram eo Farfenſium lis cum monachis SS. Coſmæ & Damiani compoſita, 51. a. b. S. Eadmundo libertatem aſſerit, 18. a. Balduino abbati geſtatorium altare ab ſe conſecratum donat. *ibid.* S. Rigaldi abbatiam in clientelam recipit, 628. c. 629. Sublaci reformationi proſpicit, 50. a. Novum abbatem conſecrat, *ibid.* b. S. Petro Florentino bona confirmat, 2. b. Item Majori-monaſterio eccleſiam S. Guingualoei, 6. b. Ejus privilegia pro monaſteriis Pinnatenſi, 42. c. 43. a. Fructuarienſi, 32. c. 33. a. S. Dionyſio Pariſienſi, 17. c. Ferrarienſi 27. c. Andaginenſi, 29. 7. Lucenſem epiſcopatum ad ultimum vitæ retinet, 62. c. Obit, 60. b. A Fulcoïo poëta celebratus, 185. c. Ejus ſucceſſor, 60. b.

Alexandri II. legati, Petrus Igneus, 2. b. Rainbaldus, Gerardus Oſtienſis, 4. c. Stephanus cardinalis, 7. b. Amatus, 19. b. Johannes & Petrus preſbyteri cardinal. 20. a. Hugo-Candidus cardinalis, 42. a. Petrus Anagnienſis ep. 484. c.

Alexander III. Vallenſium Malliaco ſubjectionem confirmavit, 226. a. Ejus bulla conſiſtorialis pro Montis-Caveoſi monaſterio, 415. a. Alia pro Electenſibus, 622. a. c. Diogili cellæ apoſtolicam benedictionem impertit, 552. b. Redonenſi S. Sulpicii poſſeſſiones omnes confirmat, 578. b. Ejus diploma adverſus abbatem Canigonenſem, 598. a.

Alexander Lincolnienſis epiſc. ei dialogum ſuum mittit Giſlebertus Weſtmonaſterienſis abbas, 435. a.

Alexander Teleſinus abbas & hiſtoricus, 403. a.

Alexander Cantuarienſis monachus Romam legatus mittitur ob inveſtituras pro Anſelmo, 433. c.

Alexander Scotorum rex legatos ad Radulfum Cantuarienſem mittit, 33. b.

Alexander Eadgari Scotorum regis frater oſtenſioni incorrupti corporis S. Cuthberti adeſt, 473. b.

Alexii Comneni C. P. imperatoris bulla aurea, 190. b. Utrum ei Victoris III. inſcripta epiſtola? 237. b. Ejus avaritia, *ibid.* 190. b. Veſtem imperialem apud Caſinum offert, 238. b. Item pallium pretioſum per apocriſarios, 485. a. Ei carus Guilielmus-Ludovicus Cormarici monachus, 459. c.

Alfanus I. Salernitanus archiep. obit prope tumulum Gregorii VII. ſepultus; ejus ſcripta, 225. b. c. Olim ei injunctum ſcribendi chronici Caſinenſis opus, 238. c.

Alfanus II. Salernitanus archiep. 225. c. An ejus conſecrationi aliquando reſtiterit Victor III. 228. b. Ab ejus ditione abſoluti Cavenſes, 293. a.

Alferius Cavenſis primus abbas, de quo ſcripſit Victor III. 237. c.

S. Alfgina Eadgari Angliæ regis filia, 35. c.

Alfonſus V. Galliciæ rex, quænam ex filiis Willelmi Conquæſtoris ei deſponſata? 92. b.

Alfonſus Magnus VI. ſeu Adefonſus vel Aldefonſus aut Ildefonſus ex monacho coacte facto Hiſpaniarum rex, Leonis, Caſtellæ &c. 31. b. Ejus benevolentia in Cluniacenſes, quorum ſuſtentationi providet, *ibid.* c. Cenſum auget & plura confert monaſteria, 56. c. 115. 178. c. 316. c. Eorum inſignis in ipſum gratitudo, 31. c. 32. a. Hugoni abbati ſcribit ut alios e ſuis inſuper mittat, 31. b. Tranſlationi S. Dominici Exilienſis abbatis intereſt, 71. b. Adalelmum Caſæ-Dei abbatem apud ſe retinet, 131. c. 132. a. Ejus filiæ, 537. c. Ad eum mittit Gregorius VII. claviculam auream in qua de catenis B. Petri, 150. c. Scribit ei pontifex pro abjiciendo ritu Mozarabico & Romano recipiendo, 155. c. Paret rex, 156. a. Expugnata urbe Toleto de præficiendo ei epiſcopo cogitat; litteræ hac de re ad Gregorium, 171. c. Pontificis reſponſum, *ibid.* 172. a. Bernardum Saguntenſem ordinari curat, 172. c. Iraſcitur ob deſtructum a Bernardo Toletano Sarracenicum fanum, 172. c. Ejus litteræ commendatitiæ poſtea pro eo ad ſummum pontificem, 250. c. Offenſionem pariter incurrit Didacus Compoſtellanus, ob id depoſitus & incarceratus, 251. a. Ei Dalmacium ſufficit, 290. a. In Cluniaci majorem eccleſiam ædificandam multam pecuniam confert, 316. c. *Cluniacenſis abbatis* dictus *obedientiarius, ibid.* Ejus obitus, elogium & ſepultura, 537. b. Monachiſmi reparator in Hiſpania, *ibid.* Cœnobia ab eo condita, *ibid.* & c. 538. a. Petri Engelberti viſio de eo, 537. c.

Alfonſus Aragonenſium rex Caſtellæ regnum invadit, necnon ſtrages multas edit, 571. a. Illicita ejus copula cum Urraca; turbarum cauſa, 570. c. 571. a. Clulenſis abbas ad eum miſſus cum litteris apoſtolicis hac de re, 571. b. A Caſtellanis intra Carrionem rex obſeſſus, *ibid.* Excerptum hac de re ex apographo, 688. *& ſeq.*

Digitized by Google

Alfonſus VII. cognomine prælıator, Caſtellæ rex, 537. c.

Alfonſus VIII. cognomento Bonus, Caſtellæ rex, 537. c.

Alfonſus rex. *Vid.* Aldefonſus.

Alfredus Angliæ rex a quo primum Gallica ſcriptura frequentari cœpit, 106. c.

Alfſigus abbas Bathonienſis ſeu Altſius, aut Elſius, ſodalitatem init cum aliis abbatibus, 258. b. Ejus obitus, *ibid.*

Algunga, Petri, monaſterii S. Gregorii de Concha fundatoris, uxor, 19. c.

S. Albheidis abbatiſſa ſancti Ægidii. *Vid.* Adelheidis.

Aligernus abbas Caſinenſis, unus e præcipuis monaſterii inſtauratoribus, 238. c.

Alix Virdunenſis ſancti Mauri abbatiſſa, ei donationes factæ, 463. c.

Allo ſancti Clementis abbas chartæ ſubſcribit pro ſancto Apro, 606. c.

Almannus S. Teuderii abbas, 27. a.

Almaricus Aimerici Narbonenſis vicecomitis filius, Tomerienſi monaſterio a patre oblatus, 461. c.

Almarus Engoliſmenſis ep. *Vid.* Ademarus.

Almenon rex, ad eum confugit e cœnobio ſanctorum Facundi & Primitivi Alfonſus poſtea Caſtellæ rex, 31. a.

Almeus Fructuarienſis abbas, donationes ſub eo confirmatæ, 556. c. Et acta, *ibid.* Ei commiſſa in locis ſacris eccleſia, 570. c.

Almodis Oliverii de Turribus uxor obit; ejus exequiis adſunt plures abbates, 595. b.

Almodis Marchiæ Lemovicenſis comitiſſa, S. Johannis & S. Nicolai cellæ munifica, 613. c

Almodus Rothonenſis abbas, ei Gregorius VII. privilegia confirmat, 103. a.

Alo de Monte-Morelli, ejus conſilio S. Eparchii abbatia Angeriaco ſubjecta, 161. c.

Alo de Monte-Maurelio, *de Montmoreau*, Borneti monaſterium fundat, 588. a.

Alo Burgulienſium colibertus, quanta pro eo certamina, 597. a. b.

Aloldus S. Vedſſti abbas, ei ſcribit Urbanus II. pro Lamberto ep. Atrebatenſi, 310. b. Claromontano concilio adeſt, 357 b. Chartæ ſubſcribit pro cœnobio Elnonenſi, 388. a. Ejus controverſia cum Atrebatenſi epiſc. compoſita, 449. c. Obitus, *ibid.*

Alphabetum duplex latinum & græcum ab epiſcopis deſcriptum in dedicatione baſilicæ, 364. b.

Alpium Cottiarum Marchioniſſa, Adelhaida, 30. b.

Alquerius miles eccleſiam S. Petri de Sozziaco una cum fratribus S. Florentio donat, 177. b.

Alramus Cremiſan. abbas, *vide* Adelramnus.

Alſerius Montis-Caveoſi abbas, ei indultus mitræ uſus & anuli, 415. a.

Alſius Bathonienſis abbas obit, 246. b.

Altardus ſeu Artaldus Vizeliacenſis abbas, ei libertas aſſerta in conventu Maſſilienſi, 457. c. Interficitur, 497. b. Plures ad eum & de eo Paſchalis II. epiſtolæ, *ibid.* c. Cædis auctores, *ibid.* c.

Alrare B. Mariæ, veſtis ejus principalis tactu ſancte aliquid affirmatur, 265. b.

Altaris geſtatorii uſus a ſummo Pontifice conſecrati, 18. a.

Altaribus olim thus noctu adolendi uſus in monaſteriis tam virorum quam virginum receptus, 32. b.

Altare ſi movetur, eccleſia de novo conſecranda, 514. b. Idem de Altarium tabulis tranſlatis, 261. c.

Altarium conſectatio, 361. c. In his depoſitæ reliquiæ, 485. c. 570 b.

Altare matutinale Cluniaci, 356. c.

Altaria, de eorum redemtione quid ſtatutum in concilio Claromontano? 359. b. Obtenta ſub gravi penſione, 188. a.

Altate in caſamento tenere, 101. a. In fevum, quid? 201. a.

Altare ſigillare, quid? 167. c.

Altenburgenſis ep. Ezzo, 73 a.

Altiſſiodorenſis ep. Humbaldus, 386 c.

Altmannus Paſſavienſis ep. a quo inſtitutus Theodoricus Cremiſanenſis abbas, 555. a.

S. Altmannus Patavienſis ep. ſeu Paſſavienſis, clericorum incontinentium acerrimus inſectator, S. Nicolai extra muros Patavienſes fundator, 12. b. 169. a. Necnon Gotwicenſis, *ibid.* Hoc monaſterium poſt mortem ejus monitu reformatum, 341. b. c. Garſtenſis initiis favet, 190. c. Lambaci eccleſiam dedicat, 258. c. 259. a Eidem pariter munificus, 259. a. Ei ſcribit Gregorius VII. 180. c.

S. Alto nobilis Scotus Alto-monaſterienſis fundator, 339. c.

Altolinus Mertenſis abbas, ejus rogatu Paſchalis II. S. Clementis monaſterio privilegium concedit, 500. a.

Altſius abbas Bathonienſis, *vide* Ælfſigus, Alſius.

Altus-villaris ſeu Silva-major, locus inter Dordoniam & Garumnam, 162. b.

Alvericus primus Hildiſlevienſis abbas, 555. c.

Alviſia S. Eligii Pariſ. abbatiſſa, *vide* Hadviſa.

Alviſus ſeu Alviſius ex monacho Sithienſi S. Vedaſti prior, 540. b. Poſtea abbas, 450. a. 580 c. 581. a. Monaſterii reformator, 450. a. Demum epiſcopus Attebatenſis, 581. a. Odonem Cameracenſem epiſcop. infirmum excipit, 586. b Sub eo Goſvinus celebris philoſophus monaſtica veſte indutus, 589. b.

Alulfus monachus, ejus converſio occaſionem dat reformationi S. Martini Tornacenſis, 350. a. b. Fit cantor, *ibid.* b. Gregorialem ſuum juſſu Odonis abbatis componit, 586. b. c. Annus obitus, *ibid.* c. Ejus pater, *ibid.*

Alwinus dapifer Wolſtani Wigornienſis epiſcopi ſubſcribit, 258. a.

Amalbertus Floriacenſis abbas, cui commiſſa S. Capraſii cella, 165. a. 253. b.

Amalfitani ex occidentalibus primi qui cum orientalibus commercium inierunt, 429. b. Ipſi auctores monaſterii de Latina apud Jeroſolymam, *ibid.* Et benefactores, *ibid.* c.

Amalricus pro ſua temeritate Ebroïcenſi comitatu privatus, 522 b.

S. Amandus Trajectenſis ep. Rotomagi apud S. Amandum miſſas celebravit, 506. c. Patratum ab eo miraculum, *ibid.* Poteſtas ſingularis in dæmones, 507. a.

Amandus ex priore Aquicinctenſi Marcianenſis abbas, Tornacum ad S. Martinum ſecedit, 352. c. Encyclicam ſcripſit epiſtolam de Odone Cameracenſi, 586. b.

Amarus Mutilenſis ep. dedicationi intereſt eccleſiæ Montis-Caveoſi, 667. Obitus, *ibid.*

Amatus Oleronenſis ep. 124. a ſeu Oloronenſis, 146. a. vel Olorenſis, 178. a. aut Elleronenſis, 175. b. ſeu Ellorenſis, 313. c. Poſtea Burdegalenſis archiep. 240. c. An monachus? 241. a. Et quidem ſcriptor Caſinenſis? 239. b. Apoſtolici legati munere diu functus, 19. b. c. 240. c. Variis conciliis præeſt; Burdegalenſibus tribus, 146. a 253. b 318. b. 652. 399. c. Santonenſibus totidem, 156 b. 178. a. 379. c. Meldenſi, 157. c 184. a Exoldunenſi, 175. b. 186. b. Pictavenſi, 375. c. Mittitur in Hiſpaniam a Gregorio VII. 123. b Scribit ad Radulfum Turonenſem contra Gervaſium abbatem, 313. c. Necnon contra Gaufridum comitem, 314. a. In Gellonenſi monaſterio altare conſecrat, 110. b. Ei finiendam committit Gregorius VII. litem Burdigalenſes inter & S. Severi monachos, 148. b. Amati litteræ ea de re, *ibid.* c. Chartæ ſubſcribit pro Silva-majori, 163. b. Et Vindocino, 379. c. Eccleſiam de Solaco Burdegalenſibus aſſerit, ejus definitio hac de re, 633. Malliacum adit, 162. c. Judicio adeſt pro Generenſibus, 191. c. Item conventu Dolenſi pro exemtione Majoris monaſterii, 333. c. 334. a. Ejuſdem privilegia tuetur adverſus archiepiſcopum Turonenſem in concilio Brivatenſi, 333. c. Vindocino eccleſiam Oleronenſem reſtitui curat, 365. c. 366. a. Ejus epiſtola hac de re ad Goffridum Vindocinenſem, *ibid.* 657. Ejus rogatu S. Crucis poſſeſſiones confirmatæ, 406. b. Ægrotat, 364. b. Romam adit cum Odone Oleronenſi, 367. c. Dedicationi adeſt eccleſiæ S. Saturnini ab Urbano II. factæ, 368. a. Obit, 240. c. 241. a.

Amatus ex Caſini monacho epiſcopus, cujus ſedis? 239. a. Ejus ſcripta, *ibid.* b.

Amauricus primus fundator cœnobii S. Martini Pontiſarenſis, 18. b.

Ambianenſes legatos mittunt ad concilium Belvacenſe pro petendo epiſcopo, 599. a. b. 601. a. b. Ipſi indociles & refractarii, *ibid.* c.

Ambianenſis eccleſiæ charta pro Angeriaco, 254. a. 648. a

Ambianenſes epiſcopi, Guido, 4. b. ſeu Wido, 5. b.

Godefridus,

Godefridus, 51. c. Fulco, Raduſfus, 117. a. Roricus, 184. b. ſeu Rorico, 280. b aut Rorigo, 529. a. Gervinus, 280 b. ſeu Getewinus, 310. a. aut Girvinus, 465. b. Ingelrannus, 611 c. ſeu Ingelramnus, 612. b. aut Ingerannus, 619. c.
Ambianenſes comites ſeu conſules. & Comitiſſæ, Galterius, Adela, 459. a. Engelrannus, 466. b. ſeu Ingelrannus, 523 a.
Ambiani orta ſeditio ex communiis, 587. a. b. Turris obſidio biennio durat, an rex Ludovicus jaculo ſauciatus? 601. c.
Amblardus primus abbas Prulliaci, 314. a.
Amblardus S. Martialis abbas, Goffrido Vindocinenſi ſcribit de monacho quodam detractore, 596. b Ejus reſponſum, *ibid* Sub eo combuſtum monaſterium, *ibid.*
Amblardus Athanaci abbas, 672 a.
Ambroſius Liparenſis abbas, ei inſcriptum Urbani II. diploma, 342. a. Et commiſſum Pactenſe monaſterium, 342. b.
Ambroſius primus conditor eccleſiæ de Commiſago in locis ſacris, 570. c
Amedeus Lugdunenſis archiep. ab eo dedicata Athanacenſis eccleſia, 487 a.
Amelia Iſemberti ep. Pictav. mater, ubi ſepulta? 19. b.
Amelia nobilis matrona Nobiliaco donationem facit, ſepulturæ locus, 620 c. Ejus filii, *ibid.*
Amelina Gaufridi Prulliacenſis mater, 314. b.
Amelina S. Sulpicii Redonenſis abbatiſſa, annus obitus, 578. b.
Amelinus Gervaſii militis avus, fundator S. Guingualoei, 6 b.
Amelius Toloſanus epiſ. 622. a. Cluniaco reſtituit eccleſiam ſanctæ Columbæ, 550. b.
Amelius Dalonenſis abbas cum ſubditis abbatibus novem intereſt exequiis Almodis nobilis matronæ, 595 b.
Amicus ſacerdos & monachus Caſinenſis, 484. c.
In Amici receptione viridi junco domus conſterni ſolita, 145. b.
Amon Tullenſis ep. ejus corporis inventio, 515. b.
Amor, co ſolo comparatur cælorum regnum, 174. a.
Anagnia a Paſchali II. deficit 487. c.
Anagnienſis epiſcopus, Petrus, 591. a.
Anaſtaſius ex monacho S. Michaëlis factus Cluniacenſis, Sarracenis fidem prædicat, 123. a. Cluniacum redit, poſtea ſolitudinem petit, *ibid* Sanctitate clarus obit, 231. b. Ei in eremo verſanti ſcripſit Hugo Cluniacenſis, *ibid.*
Ancelinus Rigaudi, Athanaci abbas, 672. c.
Anconitanus princeps Guarnerus, 487. c. ſeu Guarnerius, 488. b.
Andecavenſes epiſcopi, Hucbertus, 7. a. Euſebius, *ibid.* b. Seu Euſebius-Bruno, Goffridus ſeu Gauftidus, 175. c. Ulgerius, 359. c. Goffridus de Meduana, 378 b. Seu Gaufredus, 386. a. Aut Gaufridus, Rainaldus de Martiniaco, 439, b. c. Reginaldus ſeu Rainaldus II. 536. b. R. 675.
Andecavenſes canonici ad Goffridum Vindocin. ſcribunt, 439. b.
Andecavenſes comites & comitiſſæ, Gaufridus, Julitta, 5. c. Fulco Niger, 7. a. Seu Fulco-Rechinus, Bertrada, 273. c. 274. a. Gaufridus Martellus ſeu Gaufredus, 490. b. Aut Goffridus 366. a. Agnes, *ibid.* Fulco-Rechinus, junior, 459. c. 477. a.
Andecavenſibus comitibus primo Vindocinum paruit, 314. b.
Andoverpia Tanchelmi erroribus inficitur, 615. a.
Andreas Hilgodi Sueſſionum epiſc. frater chartæ ſubſcribit pro Majori-monaſterio, 298. c. Brivatenſi concilio adeſt, 333. c.
S. Andreæ in Scotia ep. Eadmerus, 33. b. 607. c. Robertus, 35 b. Turgotus, 146. c.
S. Andreæ epiſcopatui in Scotia quomodo ceſſerit *Keledeorum* jus, 520. c. 521. a.
Andreas, Caſalis S. Petri abbas, donationes ſub eo. 316. b. Privilegium ab Urbano II. obtinet, 406. b.
Andreas Valladerii abbas, ejus ſcripta, 515. c.
Andreas Vallumbroſanus in Gallia condit monaſteria, 254. c. Ad Urbanum papam mittit pro Corneliaco & poſſeſſionum ſuarum confirmatione, 297. a. Ex Corneliacenſi priore Caſalis-Benedicti ab eo conditi primus fit abbas, 316. b. Sub eo creſcit monaſterium numero fratrum & cenſu, 468. c. A Paſchali II. privilegium obtinet, *ibid.* Pie obit, encyclica de eo epiſtola, & geſta, 477. a. b, Tranſlatio, *ibid.* b. Beatus merito dicitur, *ibid.*
Andreas prior a Goffrido Vindocinenſi ob erratum quoddam objurgatur, 399. b.
Andreas qui & Aigibertus fit Corbiniacenſis prior, 442 a. Sancti Marculfi corpus deferri curat ad quærendas ſuppetias, *ibid.* & 6.
S. Andreas Bariſiaci præpoſitus, S. Amandi diſcipulus, & Elnonenſis abbas, ejus corporis elevatio, 354. b.
Andreas Ramerruci comes, donationis teſtis pro Moliſmo, 671 c.
Andreas S. Bernardi proavus maternus, 268. a.
Andreas S Bernardi frater, ei ſæpius apparet Aletha utriuſque mater, 497. b. Sæculo nuntium remittit, 572. a.
Andreas laïcus, unus e ſeptem primis S. Brunonis ſociis, 203. a.
Andreas quidam Romæ mortuus reviviſcit, 30. b. c. An id converſioni S. Brunonis occaſionem dederit? *ibid.* c.
Andreas Jannenſis, S. Johannis Gualberti vitæ ſcriptor, 64. a.
Andreas ſecundæ vitæ Rotberti de Arbriſſellis ſcriptor, 619. b.
Andreas Cheſnius. *Vid.* Cheſnius.
Angelbertus ſeu Engelbertus Tornodorenſis S. Michaëlis monaſterii abbas, 15. b.
Angelrannus Arnulfi Sueſſionum epiſcopi archidiaconus, teſtis miraculi ab eo patrati, 173. b.
Angilberga imperatrix S. Xiſti Placentiæ monaſterii fundatrix, 608.
S. Angilbertus, ejus corpus inventum a Gervino Centulenſi abbate, 93. b. Variæ tranſlationes, miracula, canonizatio & feſtum, 551. b Vitæ & miraculorum ſcriptor, 397. b. 551. c.
Angilramnus Metenſis epiſcopus in Gorziam munificus, 320. b.
Anglebertus decanus Virdunenſis, S Leonis abbatiæ conditor, 515. b.
Angliæ ſtatus per Lanfrancum innovatus, 21 b. Reſtorer monaſticus ordo, *ibid* c. Ibi inſtituti Beccenſes, 143. b. Tironienſes pariter quo auctore? 588. a. Gravis in monachos exorta perſecutio, molientibus quibuſdam epiſcopis & clericis, 35. b. *ſeqq.*
In Anglia, a quo primum Gallicana ſcriptura frequentari cœpit? 106. c, Per omnes eccleſias fiunt preces pro eligendo Cantuar archiep. 303. c. Eccleſiæ venales ſub Willelmo Rufo, 307. a. Anglia Urbanum II. agnoſcit pro legitimo pontifice, 345. b. c Per eam delatæ reliquiæ pro inſtauratione eccleſiæ Laudunenſis, 585. a.
Anglorum religio erga reliquias ſanctorum, 401. b. Eorum collegio urbis Romæ unita S. Savini abbatia, 86. b.
Anglicani epiſcopi & abbates plures in concilio Catalaunenſi exauctorantur, 602. b.
Angliæ regnum Anſelmo commiſſum, 506. a.
Angliæ reges & reginæ, Alfredus, 106. c. Edwardus, 17. c. 33. c. S. Edwardus, 35. c. Willelmus I 244. c Mathildis, 3. a. Willelmus Rufus, 244. c. Heinricus I. 418. b.
Anicium, huc divertit Urbanus II. & concilium indicit, 345. a.
Anicienſes epiſcopi, Stephanus, 115. b. Ademarus, 329. c. 345. a Hujus cauſam examinandam mandat Gregorius VII. Hugoni Dienſi, 115. b.
Anicienſis eccleſia, ibi feſtum S. Ægidii celebrari curat Raimundus comes, ejus benefactor, 365. b.
Anima per moleſtias nutritur ad æternitatem, 98. b.
Anna regina chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 5. b.
Anna Comnena Petrum eremitam, unde cucullatum dicit? 324. b.
S. Anno Colonienſis archiep. ſancti Innocentii corpus una cum ſancti Vitalis capite ex Agaunenſi monaſterio in Sigebergenſe infert, 30. b Confert pariter B. Cæſarii m. brachium ſacello ſancti Jacobi a ſe conſecrato, *ibid.* Ejus diſſidia cum Adalberto Hammaburgenſi, 43. b. Ei tradita Saleſelda, 44. c. Donatæ pariter Indæ & Malmundariæ abbatiæ, *ibid.* Poſteriorem a Stabulaci juriſdictione eximere tentat, unde rixæ, *ibid.* c. 44. a Romæ a ſummo pontifice increpitus publice pœnas luit, 44. a. b. *ibid.* c Præter duas collegiatas tria exſtruxit monaſteria; Sigebergenſe,

Grafſcafenſe, 44. b. Salefeldenſe, *ibid.* c. 90. b. Erga Fructuarienſes bene affectus, 32 c. Ei denuo commiſſa regiprocuratio, 52. b. Per eum Romam citatus Heinricus IV. rex, 59. c. Procurationem publicæ rei deſerit, *ibid.* Corbeïam cum epiſcopis & principibus venit ad hortandos Saxones, 72. b. In eum ſeditio gravis Coloniæ excitata, 73. b. c. Ei commiſſa lis Wernheri Corbeïenſis abbatis cum Bennone Oſeoburgenſi ep. 73. c. Brunwillarenſium in eum querelæ, 124. b. Ejus pia conſilia, 195. c. Godefridi Gibboſi necem prædicit, 90. c. Plura inviſit monaſteria, 89. b. Mortuum Hermannum Sigebergenſem priorem funebri oratione laudat, *ibid.* c. Sepulturæ ſuæ locum deſignat, *ibid.* In extremis pœnitentiæ ac pietatis ſigna, *ibid.* 90. a. Obitus & ſepultura, *ibid.* Miracula, *ibid.* Vitæ ſcriptor, *ibid.* b.

Anno abbas chartæ ſubſcribit pro Inſula-barbaræ, 27. a.

Annus novus initus a Septembri, 293. b. Veterum quorumdam more a natali Domini, 608 c.

Annus incarnationis non a paſchate, ſed a kalendis Januarii repetitus 616. c

Anonymus ſcriptor vitæ S. Rotberti Moliſmenſis emendatur, 219. b.

Anonymus ſcriptor vitæ Theoderici I. Andaginenſis abbatis, an Heribrandus Leodienſis monachus? 248. b.

Anonymus Lambaci monachus, actorum Adalberonis ep. Wirziburgenſis ſcriptor, 259. a

Anonymus Admontenſis, vitæ S. Gebehardi Saltzburgenſis archiep auctor, 287. c.

Anſa oppidum agri Lugdunenſis, ubi habita ſynodus, 26. c. 27. a.

Anſchetus Centulæ monachus inſignis, 93 b Ejuſdem loci fit abbas, *ibid.* 359. a. Ejus pater, *ibid.* Geſta & ſcripta, 397. b. 551. b Chartarum recognitionem fieri curat, 663. 664. Teſtis eſt donationis pro Majori-monaſt. 421. b. Ei ablata reſtituit Wido Pontivorum comes, *ibid.* c. Sub eo facta Angilberti canonizatio, 551. b. De eo ſcripſit Hariulfus, 397. b. 664 665.

Anſculfus Angeriaci abbas, 254. a.

Anſellus Bellovacenſis ep. in S. Medardum munificus, 243. a. *Vid.* Anſelmus.

Anſellus ſeu Anſelmus Laudunenſis canonicus, *vir totius Franciæ lumen*, 500. b. 573. a. Galdrici ep. Laudunenſis electioni contrarius, 500. b.

Anſellus comes. *Vid* Anſelmus.

Anſellus de Dangiolio S. Cilniæ monachus & benefactor, 186. a.

Anſellus de Warlanda ſeu de Garlanda, Ludovici regis dapifer & conſiliarius, chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 518. c. 540. a. 576. Item manumiſſioni, 533. a. In Mauriniacum munificus, 540. a.

Anſellus vir nobilis Mauriniacenſis fundator, 491. a.

Anſellus S Mariæ cancellarius, chartæ ſubſcribit pro S. Nicolao de Saltu, 442. c.

Anſelmus Cantuarienſis, Lanfranci diſcipulus, 260. b. An ejus propinquus? *ibid.* a. Guibertum inſtituit, 11. a. Ejus virtutes, proprietatis odium, humanitas, prudentia, 11. b. c. Manſuetudo, 528. b Dicta pro oraculis habita, *ibid.* b Propter quod frendet dæmonis invidia, ſed fruſtra, *ibid.* c Obedientiæ quam tenax, etiam archiepiſcopus, 525. b. Becci prior Guibertum Flaviniacenſem erudit, 104. b. Monologium ſcribit, 37. a. Mauricii diſcipuli flagitatu, 38 a. Operis idea, 37. a. Trinitatem tres ſubſtantias dicit, quo ſenſu? *ibid.* Idem Lanfranco corrigendum mittit, *ibid.* b. Rainaldo Pictavenſi pariter mittit, 58. a. Scribit librum meditationum, de quo Durandi Caſæ-Dei abbatis ad eum epiſtola, 58. b. Ipſius pariter ad Durandum, *ibid.* Mauricio Becci monacho ſcribit, 37. b. Item Lanfranco archiepiſcopi nepoti, cujus occaſione aliæ poſtea epiſtolæ Anſelmi ad Lanfrancum Cantuar. & Lanfranci ad Anſelmum, *ibid.* c Regulam S. Dunſtani ſibi mitti petit a Lanfranco, *ibid.* c. Quanti fecerit Mauricium Becci monachum, *ibid.* Gerberto Fontanellenſi ſcribit pro vidua paupercula, 38. a. Item Gualtero, *ibid.* b. Arnuſto Roffenſi ægrotanti, 98. b. Pia ad eum monita, *ibid.* Oſberno Exonienſi, 105. c. Rodulfo Belli abbati, 106. a. Et Duranto Caſæ-Dei, 131. b. Quot libros prior ſcripſit? 133. c. Mortuo Herluino, unanimi conſenſu eligitur abbas 133. b. Reluctans a Giſleberto Ebroïcenſi conſecratus, *ibid.* c. 142. b. Ejus modeſtia, 133. c. Sub eo CLXXX. monachi, 307. a An ab eo inducta apud Beccum candida veſtis? 327. c. 328. a. Abbas quam pie & ſapienter ſe gerit! *ib.* Lanfranco duas epiſtolas ſcribit, de miſſis eleemoſynis gratias agens, *ibid.* c. In Angliam trajicit, ubi honorifice receptus, *ibid.* Sermonem coram monachis habet; hujus ſumma ab Eadmero relata, *ibid.* Lanfranci ſcrupulum ſolvit de Elfegi ſanctitate & martyrio, 143. a. Ejus apud Anglos auctoritas, & pia monita, *ibid.* b. Beccenſes ibi conſtituendos ab eo plures expetunt; quod lubenter concedit, *ibid.* Hac occaſione plures ab eo ſcriptæ epiſtolæ, *ibid.* c. Scribit Beccenſibus apud Confluentium, de generibus, 173. c. Item Hugoni incluſo, 174. a. Honorifica Gregorii VII ad ipſum epiſtola, 173 c. 174. a. Giſleberto e ſuis Weſtmonaſterienſi abbati electo gratulatur, 189. c. 190. a. Ei inſcribit epiſtolam de Sacramento Altaris, *ibid.* Ad Ceſtrenſes ſcribit, 295. a Apta ad eos monita, *ibid.* b. Item præclara ad abbates, 58. b c. Et monachos, 451. c. 452. a. Cantuarienſes, 457. b. Beccenſes, 326. b. c. Ad Lambertum Sithienſem, 492. c. Arnulfum Troarnenſem, 520. a. Pia hortamenta ad vitam monaſticam, 262 c 263. a. Alia ad Mathildem Winthoniæ abbatiſſam, 346. a. Ad ſuos Beccenſes, *ibid.* b. Definitioni ſubſcribit pro Fontanellenſibus, 187. b. Erga Eadmerum diſcipulum benevolentia & familiaritas, 327 b Præcipuus Gundulfi Beccenſis amicus, 104. c. Cui Roffenſi creato epiſcopo religioſe gratulatur, 105. b. Willelmi Hirſaugienſis dubia ſolvit, 210. c. Inter utrumque contracta familiaritas, 211 a. A Simone Criſpiacenſi mortuo per Rotbertum monachum reprehenſus, 183. a. A Willelmo Angliæ rege morti proximo acceſſitur, 244 c. Ejus ſepulturæ adeſt, 245. a. Ejus prudentiam miratur Rotbertus Mellenti comes, 245. b. Conſulitur a Mathilde Scottorum regis filia, 260. b Lanfrancum nepotem objurgat ob acceptam abſque ſua venia Fontanellenſem abbatiam, 261 c. Variæ ejus epiſtolæ, *ibid.* Ad Arnulfum Troarnenſem, 261 a. Ad Girardum Morinorum ep. pro Lantfrido S Wulmari abbate, 263. b Goffridum Pariſienſem, 308. b. c. Boſonem monachum Beccenſem, 327. b. Didacum Compoſtellanum, 455. c. Paſchalem II 506. 517. b Turoldum Bajocenſem, 520. b. Odonem Beccenſem, *ibid.* Henricum & Ernulfum Cantuar. priores, non ſemel, 521. a. Hugonem Lugdunenſem, 345. c. Oſbernum Exonienſem pro monachis *de Bataillа*, 346. a Hugonem Cantuarienſem archidiac. 403 c. 404 a. Mathildem Cadomi abbatiſſam, 475 c Mathildem comitiſſam, 476. a Joceramnum Lugdunenſem, 496. b. Henricum Angliæ regem, 519. a. Aliæ paſſim epiſtolæ, *&c.* Item plures ad ipſum, Rotberti Nortmanniæ ducis, 306. b. Ivonis Carnutenſis, 326. c. Herberti Tetfordenſis, 450. b. Ludovici Groſſi Francorum regis, 460. a. Hugonis Cluniac. 476. a 496. b. Heinrici Angliæ regis, 519. a & aliæ paſſim, *&c.* Ejus ſententia de obedientiæ promiſſione ab epiſcopis in abbatis conſecratione exacta, 262. a In Roſcelinum ſcribit, & errorem confutat, 261. c. 262. a. 309. c. Ejus hac de re ad Fulconem Belvacenſem epiſtola, 262. a. Juxta eum diverſe tractandi hæretici & infideles, *ibid.* Librum de fide Trinitatis & Incarnationis ſcribit, 309 a. Fulconis electioni in epiſcopum Belvacenſem primo repugnat, poſtea aſſentit, 262. b. De eo ſcribit ei Urbanus II. necnon de Johanne monacho, *ibid.* c. Haimonem & Rainaldum conſanguineos ad vitam monaſticam adhortatur, 262. c. Beccenſis monaſterii libertatem tuetur, 635. *& ſeqq.* In Angliam ægre trajicit, 294. b Ceſtrenſi a ſe ordinato monaſterio præficit abbatem, *ibid.* c. Modum ac formam precationum publicarum ordinat pro futuro Cantuarienſi archiep. 303 c. Willelmo regi graviter ægrotanti pœnitentiam ſuggerit, a quo & ipſe deſignatur archiepiſcopus, 304. a. Reluctans onus ſuſcipit vir modeſtiſſimus, *ibid.* b. c. Abbatia S. Albani & aliis ad archiepiſcopatum pertinentibus inveſtitur. *ibid.* 305. a. Ei ſcribit Willelmus Rotomagenſis, 305. a. Cum rege diſſidet de prædiis eccleſiæ Cantuar. *ibid.* Conſentientibus omnibus conſecratur, *ibid.* b Quo die? 308. c. Urbano II. addictiſſimus, 305. b, Ejus

Digitized by Google

& aliorum de hac electione plures epiſtolæ, *ibid.* c. 306. a. Una ad Beccenſes malevolorum refutat calumniam, 306. a. b. Willelmum ſucceſſorem in abbatia deſignat: variæ hac de re epiſtolæ, *ibid.* b. Ernulfum in eccleſia Chriſti priorem conſtituit, 307. b. Ei ſcribit Rorbertus Normannorum dux pro electione Beccenſis abbatis, 306. b. Litteris ſe purgat apud Walterum cardinalem, 345. c. 346. a. Ejus reſponſa ad Gelduinum Aquicinctenſem, 449. b. Item Paſchalis II. ad ipſum, 517. b. Ernulfum Cantuariæ priorem Burgenſem abbatem creat, *ibid.* Librum de incarnatione Verbi ſcribit, contra Roſcelinum, & Urbano II. offert, 324. c. Item abſolvit libros inſcriptos, *Cur Deus homo*, ibid. 327. b. Willelmi Angliæ regis indignationem incurrit, 325. a. Mira ejus libertas & fortitudo epiſcopalis, *ibid.* b. c. Urbanum II. legitimum pontificem agnoſcit, 345. b. a quo pallium recipit, *ibid.* c. Urbano II. gratias agit in epiſt. 345. c. B. Wolſtanum conſulit de eccleſiæ ſuæ juribus, 346. c. Dublinenſem & Watfordienſem epiſcopos conſecrat, rogatu Murchertachi Hiberniæ regis, 370. b. Willelmum Dunelmi epiſc. ægrotantem inviſit, 370. b. In Galliam proficiſcitur, variæ inſidiæ in via, 389. c. 390. a. Apud S. Bertinum hoſpitatur, & altare conſecrat in S. Audomari eccleſia, 389. c. Cluniacum adit, *ibid.* 390. a. Lugduno ad Urbanum II. nuntios mittit, 390. a. Romam pergit, 395. a. Apud monachos villæ Aſperæ hoſpitatur incognitus, *ibid.* b. A pontifice honorifice acceptus, *ibid.* Ad Willelmum regem ſcribit, *ibid.* Teleſiam adit, 395. b. Deinde Capuam; a Rogerio Apuliæ duce honorifice exceptus, *ibid.* c. Averſæ moratur cum Urbano II., 400. b. Nihil non movet contra eum apud pontificem & principes Angliæ rex, *ibid.* c. Romæ acta pro eo adverſus Willelmum regem, 401. b. Epiſcopali munere abſolvi poſtulat, 400. b. Barenſi concilio intereſt cum Urbano II. Græcos refellit; quam feliciter! *ibid.* c. 401. a. Pro Willelmo rege intercedit, 401. a. Concilio Romano adeſt; acta pro eo, 403. b. c. Lugdunum redit, *ibid.* c. Scribit libros de peccato originali & de meditatione redemptionis humanæ, 427. c. Marciniacum adit, poſtea Caſam-Dei, ubi reſtinctum ab eo incendium, *ibid.* Rege mortuo in Angliam redit, variæ ad eum litteræ hac de re, *ibid.* Maxime Heinrici novi regis, 418. a. Cui jus inveſtituræ denegat, *ibid.* & b. Rorberti S. Eadmundi abbatis electionem improbat, epiſtolæ tres hac de re, 418. b. Quem poſtea deponit, *ibid.* c. Ob Heinrici regis connubium immerito culpatur, 433. a. b. Ob inveſtituras ab eodem vexatus, 433. c. Legatos mittit hac de re ad Paſchalem; una cum rege, *ibid.* Pontificis reſponſum, *ibid.* 434. a. Ei ſuos in Geneſim commentarios dedicat Richardus Pratellenſis, 436. c. Librum ſcribit de variis quæſt. ad Waleramnum Nuemburgenſem ep. 450. b. c. 451. a. Londonienſi concilio præeſt, 450. a. A rege inveſtitos conſecrare detrectat, ob id e regno rurſum exire coactus, 450. b. Ejus conſtantia adverſus incontinentes presbyteros, *ibid.* Multas canonicas a rege imponi non probat, 450. b. Quantum abhorret a ſimonia! 450. a. 451. a. Mathildi reginæ hac de re reſcriptum, 451. b. Angliæ regi iterum reſiſtit ob inveſtituras, Romam denuo pergit hanc ob rem, 456. c. Becci aliquandiu moratur, & Gundulfo Roffenſi ſcribit, 457. a. Roma egreſſus Lugdunum venit, 474. a. Variæ ab eo ſcriptæ & acceptæ epiſtolæ, *ibid.* & b. A rege ſpoliatur, *ibid.* b. Poſtea in Normanniam venit, 474. b. Adelam Bleſenſem comitiſſam adit, & cum ea Carnutas pergit, ad colloquium Angliæ regis, 474. b. Miſſo Romam legato, Beccum proficiſcitur, poſtea Remos, *ibid.* c. Mathildi comitiſſæ meditationes mittit, 476. a. Becci infirmatur, 488. b. Rex & regina ejus morbum graviter ferunt; utriuſque ad eum hac de re epiſtolæ, *ibid.* c. Ad ejus exequias conveniunt epiſcopi & abbates, *ibid.* Contra ſpem ſanitati reſtitutus, *ibid.* Quidam ei detrahens maledicentiæ dat pœnas, *ibid.* Heinricus rex ad eum venit, & omnibus controverſiis finem imponit, *ibid.* Ei dantur duo B. Mariæ capilli, 489. b. c. Hugonis Cluniac. ad eum epiſtola de obitu Hugonis Lugdun. 496. b. Item Paſchalis II. de presbyterorum filiis, 501. b. Eo præſente Heinricus rex inveſtituris renuntiat, 503. b. In Angliam redux res eccleſiarum curat, 503. b. Apud S. Eadmundum diu infirmatur, *ibid.* Litteras a Paſchali accipit, *ibid.* Librum componit de præſcientiæ concordia cum libero arb. 504. a. Ei committitur Angliæ regnum, 506. a. Helgoti ad eum epiſtola hac de re, ejuſque reſponſum, *ibid.* & b. Ejus ſententia de voto monachi ante profeſſionem, 506. b. Gundulfo Roffenſi in extremis adeſt, 519. b. Et funus curat, *ibid.* c. Radulfum ejus ſucceſſorem conſecrat, *ibid.* Ejus ultima verba, & obitus, 384. c. 496. b. Adſunt rex & regina, 527. b. c. Funus curatum a Radulfo Roffenſi, 528. a. Sepulturæ locus, *ibid.* Vitæ ſcriptores, & ſcripta, *ibid.* & b. An ſcripſit contra Rupertum? 563. a. Ejus ſanctitatis argumentum, 529. b. A Fulcoïo poëta verſibus celebratus, 185. c.

Anſelmus Lucæ ep. ob acceptam inveſtituram affectus dolore, fit monachus, 62. c. Juſſu Gregorii VII. ad epiſcopatum redit, *ibid.* In reformandis clericis & monachis zelus, *ibid.* Auſteritas & pia inſtituta, 63. a. Mathildis comitiſſa ei a Gregorio VII. committitur in ſpiritualibus dirigenda, *ibid.* Pontii Fraxineti abbatis abdicationem improbat, 132. b. Gregorii VII. cauſam adverſus ſchiſmaticos ſcriptis propugnat, 154. c. Ejuſdem pontificis legatus in Longobardia, 182. a. Ab Heinrici hominibus captus, 113. b. Synodo Romanæ adeſſe nequit, 191. a. Utrum unus e tribus a Gregorio VII. ad ſuccedendum deſignatis? 213. c. 214. a. Obit; ejus paupertas & humilitas, 218. c. Mantuæ funus ſollemni pompa curatum, *ibid.* Sepulturæ locus, *ibid.* Ejus ſcripta, necnon vitæ & miraculorum ſcriptores, *ibid.*

Anſelmus III. Mediolanenſis archiep. Urbano II. addictiſſimus obit, 105. b.

Anſelmus IV. Mediolanenſis archiep. S. Protaſii eccleſiam aſſerit monachis S. Simpliciani, 413. b.

Anſelmus Belvacenſis ep. ſeu Anſellus a quo dedicata S. Jacobi eccleſia, 331. a. *vide* Anſellus.

Anſelmus Lucanus epiſc. Caſæ-Dei benefactor, 453. c.

Anſelmus ex S. Medardi monacho Sueſſionum electus epiſcopus, in archiepiſcopum Viennenſem poſtulatur, 192. a.

Anſelmus Laureshamenſis abbas ſeu Anshelmus, monaſterii reſtaurator, 137. b. Sub eo floret diſciplina, 277. b. Cellam novam in monte Abrinſbergenſi conſtruit, & dotat, 277. b. 341. a. Chartæ hac de re, 341. a. S. Nazarii corpus humo infoſſum eruit, 277. a. Ex oblationum affluentia inſtaurat eccleſiam, *ibid.* b. A Bertholdo advocato in cuſtodiam retruditur, *ibid.* Obitus & ſepultura, 341. a. 389. b.

S. Anſelmus Athanaci abbas, Leucenſis monaſterii fundator, 672. a.

Anſelmus Gemblacenſis chronographus, ejuſdem loci fit abbas, 589. a. Guerici quondam prioris conſanguineus & diſcipulus, *ibid.* Eum magiſtrum habent Altovillarenſes & Lariniacenſes, *ibid.*

Anſelmus archiepiſcopi cognominis nepos, S. Sabæ abbas, deinde S. Eadmundi, poſtea Londonienſis ep. 607. b. Radulfo Cantuarienſi pallium defert, *ibid.* a. b.

Anſelmus Beccenſis monachus, auctor vitæ S. Berengarii Papulenſis, 317. c.

Anſelmus eremita S. Johannis de Calmis, 379. a.

Anſelmus de Ribodi-monte, ſeu Anſellus S. Amando plures donationes facit, 27. c. 28. a. Locum dat exſtruendo Aquicinctii monaſterio, 151. b. c. Fundat monaſterium S. Nicolai de Prato, qua de re litteræ ad Guibertum, 195. a. b. S. Vincentii monachis ſatisfacit, 243. b. Chartis ſubſcribit pro Brocarienſi, 179. Et Haſnonienſi monaſteriis, 233. c.

Anſelmus vir illuſtris. *Vid.* Anſellus.

Anſelmus archilevita Ambianenſis, Angeriaco munificus, 254. a.

Anſelmus archidiaconus, a Paſchali II. privilegium obtinet pro S. Martini monaſterio contra Tornacenſes canonicos, 512. a. Inde turbæ, *ibid.* b. c. Quomodo ſedantur? *ibid.*

Anſelmus cancellarius Laudunenſis chartæ ſubſcribit pro Majori-monaſterio, 574. b.

Anſelmus Laudunenſis magiſter & decanus, ejus elogium, 563. b. 585. b. Contra eum ſcribit Rupertus, 563. b. Eum auditurus adit Abaëlardus, 585. b. Hujus opinio de illo iniquior, *ibid.* c. Unde altercationes, *ibid.* Annus obitus, 585. b.

Anſelmus hiſtoriæ concilii Remenſis ſcriptor. Herimari

abbatis S. Remigii diſcipulus, 39. c.

Anſelmus Sebramb Mellicenſis hiſtoriæ auctor, 167. a.

Anſericus miles de Avalone Fontis-humidi monaſterium fundat, 468. b.

Anſelmus canonicus Laudun. *Vid.* Anſellus.

Ansfredus Pratellenſis primus abbas, cujus tempore obiit Hunfridus de Vetulis, 83. a.

Ansfridus II. Pratellenſis abbas, ei inſcripta Roberti Tumbalenienſis expoſitio in Cantica-Canticorum, 369. c. 370. a. A Durando pariter ſuum in Berengarium opus, 103. c. 104. a. Annus obitus, *ibid.*

Anſgerius ſeu Rangerius ex Majoris-monaſterii monacho S. R. E. cardinalis, poſtea archiep. Regienſis, Cavenſi dedicationi intereſt, 273. b. Necnon conciliis Claromontenſi & Vaſtallenſi, *ibid.* & c. Annus obitus, *ibid.*

Anſgerius natione Brito, Salmurenſis monachus, ex S. Euphemiæ in Calabria priore ſit Catanenſis epiſcopus abbas, 190. c. Ei inſcriptum Urbani II. diploma, *ibid. Vid.* Catanenſis eccleſia.

Anſgerius Catanenſis ep. *Vid.* Georgius.

Anshelmus Laureshamenſis abbas. *Vid.* Anſelmus.

Anſis, *Ens*, fluvius in Stiria, 110. c.

Auſquilinus ab Urbano II. Moiſiacenſis ordinatus abbas, Hunaldi factione dejicitur, 337. c. Pontificis ea de re epiſtola ad comitem Toloſanum, *ibid.* 338. a.

S. Anthelmus ex priore Cartuſiæ Portarum poſtea Bellicenſis ep. 614. a. b.

Antiocheni principes, Boamundus pater, Boamundus filius, 293. a. Seu Buamundus, 429. a.

Antipolitanus epiſ. Manfredus, 554. a.

S. Antoninus, ei probata S. Brunonis tempore redivivi canonici hiſtoria, ſed male, 102. c.

S. Antonii corpus Viennam tranſlatum, 369. a b.

Antoniano igne laborantibus erectum xenodochium a Montis-majoris monachis, 369. a. Inde Viennenſis S. Antonii Ordinis origo, *ibid.* b.

Antonianorum monachorum prima origo, 369. a. b.

Antonius Senonienſis abbas, ortus ejus & vitæ initia, 248. b. Ex Mertenſi monacho Laicenſis cellæ præpoſitus, *ibid.* c. 302. b. Poſtea abbas, *ibid.* c. 285. b. S. Clodulfi eccleſiam multum auget, ejuſque corpus e veteri in novam transfert, 302. b. Sub eo reparatum monaſterium & auctum, 385. b. Plures cellæ exſtructæ aut comparatæ, *ibid.* c. De injuriis ſibi illatis ab Herimano comite conqueritur, 563. c. 564. a. Chartæ ſubſcribit pro S. Apro, 606. c.

Antonius Leſatenſis abbas. *Vid.* Atto.

Antonius de Brona Arhanaci abbas, 673. a.

Antonius Terrail Arbanaci abbas, ejus obitus, 673. a.

Antonius de Thalaru Arhanaci abbas, 673. b.

Antonius Cantuarienſis monachus prioris vices ſupplet, 521. a.

Antuerpia, ibi Tanchelmianæ hæreſis reliquiæ a S. Norberto debellatæ, 615. a.

Antuerpiæ marchiones, Gozelo, Godefridus-Bullionis, 99. b.

Anulus epiſcopalis metropolitano remiſſus in abdicatione epiſcopi, 587. b. Abbati permiſſus, 415. a. Per privilegium, 428. a. Averſano tantum in celebrationibus miſſarum præcipuarum & conciliorum conſeſſu, 292. c. In conſecratione quarumdam ſanctimonialium ſollemniter traditus, 452. b. c.

S. Apollonius quintus Brixienſis ep. ejus reliquiarum pars Canuſiano cœnobio collata, 292. b. Ex corpore dum ſecatur cruor effluit, *ibid.* Ejus nomine poſtea inſignitum Canuſii monaſterium, *ibid.*

Apollonium, caſtellum pro veſtiario Sublacenſium, 51. a.

Apoſtatæ etiam laïci, qui ſemel monaſteriis mancipati a propoſito deficiunt, 287. c. 288. a. *Vid.* monachus fugitivus.

Appellationes ad Romanam ſedem, 347. c. 380. c. *ſeq.*

Apuleiæ duces & duciſſæ, G. forſan Guiſcardus, 26. a. Rotbertus, Guiſcardus, 182. c. Sicelgaita Rotberti conjux, 214. a. Boamundus, 214. b. Seu Buamundus, 489. b. Apuliæ, Calabriæ & Siciliæ comes, Rogerius, 290. b. 598. b. Adalaſia uxor, 290. c.

Aqua benedicta petita ab epiſcopo pro reconcilianda eccleſia, 512. c. A metropolitano ad benedicendam eccleſiam miſſa, abſente epiſcopo, 596. c.

Aquæ frigidæ judicium, 71. c. Exorcizatæ judicio probati hæretici, 574. c. 575. a. Quo ritu? *ibid.*

Aquenſes archiepiſcopi, Bernardus, 13. c. Roſtagnus, 178. b Bernardus, 253. b. Petrus, Fulco, 462. a.

Aquila, caſtrum in Normannia, ubi Heinrici regis cum Anſelmo colloquium, 474. b.

Aquilæ dominus, Ingenulfus, 215. a.

Aquila, *l'Aiglette*, fluviolus pagi Laudunenſis, 108. a.

Aquileienſes patriarchæ, Fridericus, Udalricus, 235. c. 582. b.

Aquilinus Pinnatenſis abbas privilegium ab Alexandro II. obtinet, 42. b. c. 43. a.

Aquiſgranenſis regula, eam amplectuntur Toloſani S. Saturnini canonici, 194. c.

Aquitaniæ duces, Pictavorum & Waſconiæ comites, Gosfredus, ſeu Gosfridus-Guido, Guillelmus III. 13. b. 18 b. Seu Willelmus, 107. a Mathilda uxor, 13. b. Guillelmus IX. 478. a. 510 b.

In Aragonia quandonam abjectus Mozarabum cultus, & ubi primum abrogari cœpit? 42. b. c. 43. a.

Aragoniæ monaſteria ab eccleſia Romana dudum alienata ei reſtituuntur, 42. b. c.

Aragonum reges & Pampilonæ, Sancius, Sancius Ranimirus ſeu Ramirus, Ranimirus alter, 30. c. 338. a. Petrus, 317. b Alfonſus, 570. c.

Aragoniæ regina, Felicia, 210. a.

Araldus Carnutenſis ep. ſeu Arraldus apud Vindocinum capellam domeſticam conſecrat, 24. c. Ejus ope facta conventio Vindocinenſes inter & S. Albini monachos de Credonenſi cella, 55. c. 56. a. Ad eum ſcribit Gregorius VII. de S. Launomari abbatia, 64. c. Hucbertum S. Petri ab. exagitat & monaſterio cedere cogit, 121. b. Chartæ ſubſcribit pro cella Trecenſi, 43. a. Ejus obitus, 120. b.

Arbertus Avenionenſis ep. ejus diploma pro Lerinenſi monaſterio, 515. c. Amanenſibus cellam Gordanicam adjudicat, 597. c. 693. *Vid.* Albertus.

Arbertus Privazacenſis prior, poſtea Tripolitanus epiſc. iter ſacrum arripit, 365. b. S. Ruberti ſcyphum ad Caſam-Dei cum donariis remittit, *ibid.*

Arbriſellum, *Arbreſec*, villa pagi Redonenſis, 314. c.

Archambaldus vicecomes. *Vid.* Archembaldus.

Archembaldus S. Maxentii abbas, deinde epiſcopus Burdegalenſis, ſede dejectus, quo anno? 12. c.

Archembaldus de abbatia S. Albini contendit cum Pagano; epiſtolæ hac de re Paſchalis II. & Goffridi Vindocinenſis, 495. b. 675.

Archembaldus Cambornenſis vicecomes ſeu Archambaldus, Maimaci fundator, 160. a. Charta hac de re, *ibid.* b. Ei libertatem obtinet, 213. b. Ejus parentes, 160. a.

Archembaldus. *Vid.* Archimbaldus.

Archiabbatis nomen Regulæ contrarium, 449. c.

Archiater regis, id eſt capellanus, 122. a.

Archicancellarius in Moguntina eccleſia vacante ſede, 543. b.

Archicancellarius regis, 191. b.

Archidiaconus cardinalis, 265. b. Epiſcopus. 337. c.

Archidiaconi majores, 27. b.

Archidiaconi, Rotomagenſis, 369. b. Cenomannenſis, 377 b Carnutenſis, 375. b.

Archiepiſcopus quo ritu pallio indutus? 607. b.

Archilevita Ambianenſis, 254. a.

Archimbaldus Dunfermelinenſis abbas in Scotia, 33. c.

Archimbaldus S. Albini abbas ſeu Arcimbaldus chartam a Paſchali II. obtinet pro cella Credonenſi, 606. c.

Archimbaldus vicecomes chartæ ſubſcribit pro Clumaco, 101. c.

Archimbaldus IV. Burbonenſis dominus malas conſuetudines Silviniaco dimittit, 654. 655.

Archimbaldus V. Burbonenſis ſeu Borbonenſis dominus, malas conſuetudines exigit apud Silviniacum, 356. c. Citationes multæ & actiones in eum, *ibid.* 655. & *ſeqq.* Ejus obitus 656. b.

Archimbaldus S. Maxentii ſubprior pacto adeſt pro S Maxentio, 469. c.

Arcimbaldus. *Vid.* Archimbaldus.

Arcus ſepulcro additus in venerationis ſignum, 408. c.

Arditio marchio, Fructuarienſis benefactor & monachus, 556. c.

Arduinus Pinarolii abbas, 137. c. Acta ſub eo, 138. a.

Arduinus, ejus verſus de morte Mathildis Cadomenſis abbatiſſæ, 691.

Areæ epiſcopus, Petrus, 146. b.

Arelatenſes archiep. Aycardus, 149. c. Seu Aicardus, 165. c. 462. a. Raimbaldus, 251. a. Gibilinus ſeu Gibelinus, 454. c. Gebuinus, 515. c.

Aremburgis

Digitized by Google

Aremburgis Hugonis II. Burgundiæ ducis filia Elariaci ſanctimonialis, 131. a

Aremburgis Gervaſii militis uxor, S. Guingaloëi fundatrix, 6. b.

Aremburgis Andecavenſis comitiſſa, *Vid.* Eremburgis.

Arfaſtus Tetfordenſis ep. *Vid.* Erfaſtus.

Arfaſtus ſeu Erfaſtus ep. Helmarenſis S. Eadmundi abbatiam vexat; ejus molitionibus reſiſtitur, 64. b. Gregorii VII. ad Lanfrancum contra eum epiſtola, *ibid.*

Argentinenſis ep. Garnerius II. ſeu Wernherus, 74. a.

Argentrada, *Argentré*, villa pagi Cenomannenſis; ibi S. Melanii meritis reſtinctum incendium, 26. b.

Argila Beræ Ruſſilionenſis comitis filius Beſano filio ſuo duas villas vendit, 621. c.

Arialdus S. Dionyſii Mediolanenſis abbas judicio adeſt pro S. Simpliciano, 413. b. Item conventui Padolironenſi, 456. a.

Ariani caſtri palatium, cum quibuſdam eccleſiis, Padolironenſibus datum, 292. c.

Aribertus Regienſis ep. Anſelmi Lucenſis exequiis intereſt, 228. c.

Armannus Viennenſis archiep. electioni Hugonis S. Rigaldi abbatis ſubſcribit, 629. a.

Armannus Brixienſis epiſc. judicio adeſt pro S. Simpliciano, 413. b.

Armannus monachus, Petri venerabilis frater, 440. c.

Armarius, id eſt bibliothecarius, 288. c. Cantor, 350. 586. c.

Armorum uſus in locis quibuſdam monachis & abbatibus non infrequens, 590. c. 591. a. An probandus? 591. a.

Arnaldus ſeu Ernaldus Cenomannenſis ep. ejus electioni contradicitur eo quod filius ſit ſacerdotis, 6. a. Rem ſolvit Alexander papa, *ibid.* Novæ Beccenſis eccleſiæ dedicationi intereſt, 119. c. Ab Hugone Dienſi ſuſpenſus cum pluribus epiſcopis & abbatibus, a Gregorio VII. poſtea reſtitutus, 159. a. b. Obit, apud ſanctum Vincentium ſepultus, 175. c.

Arnaldus-Guitaudus Burdegalenſis archiep. a quo Stirpenſis abbatiæ canonci in S. Æmiliani monaſterium inducti, 380. b. Conventui Augeriaci adeſt pro electione abbatis, 459. c. *Vid.* Ernaldus.

Arnaldus Trencardi Burdigalenſis S. Crucis abbas, ei denuo aſſerta eccleſia de Solaco, 148. b. c. Definitio concilii Burdegal. hac de re contra Severianos, 633. Nec ſic tamen lis finita, 149. a. Santonenſi concilio adeſt, 156. b.

Arnaldus Deſtios S. Severi abbas ſeu Arnaudus litem renovat de eccleſia beatæ Mariæ de Solaco adverſus Burdigalenſes, 148. b. In concilio Burdigalenſi juſſu Gregorii VII. retractata, Burdigalenſibus iterum bene cedit, *ibid.* c. 633. Nec ſic tamen finita, 149. a.

Arnaldus de Trajecto S. Severi abbas, 510. c.

Arnaldus *de Corac* Burgulienſis abbas Burdigalenſi concilio adeſt, 146 b. Arnaldus-Odo Condomenſis abbas, ejus obitus, 78. c.

Arnaldus Caſtrenſis abbas chartæ ſubſcribit pro ſancto Victore, 229. b.

Arnaldus S. Petri vivi abbas, 373. c. Trecenſi concilio intereſt & privilegium obtinet, 467. a. Ejus geſta, *ibid.* In carcerem retruditur, poſtea liberatus, *ibid.* Cluniacenſium ſocietatem obtinet, 532. b. Mauriaci decanum excommunicat & deponit, *ibid.* c. Bituricenſem archiepiſcopum & alios convenit apud Evaonium hac de re, *ibid.* c. Ejus controverſia cum Petro Claromontenſi epiſc. 544. a. Quomodo finita, *ibid.* b. Lis pariter cum Moliſmenſibus, 594. b. & Reomaënſibus, *ibid.* c.

Arnaldus ſancti Germani abbas *Vid* Rainaldus.

Arnaldus Noveii prior, donationes ſub eo, 382. b.

Arnaldus de Podio-rebelli Vindocini monachus placito intereſt pro Vindocino, 127. c.

Arnaldus prior S. Petri de Sorziaco, S. Florentio ſubjici detrectat, 177. b.

Arnaldus Rotberto in Scholarum Cenomann. regimine ſuccedit, 6. a. Poſtea ep. Cenomannenſis, *ibid.*

Arnaldus-Arnaldi, a quo abbatia de Arulis auro redemta, 129. c.

Arnaldus S. Stephani de Vallibus fundator alter, 97. a. Boſonem Santonenſem ep. adit tempore ſynodi generalis pro ejuſdem confirmatione, *ibid.* b.

Arnaldus Ecoliſmenſis comes, Buxienſis cœnobii fundator, 7. c.

Arnaldus-Raimundi in Montis-Olivi monaſterium munificus, 461. c.

Arnaldus a Laima ad S Jacobum peregrinatur, 164. c.

Arnaldus Jarentonis S. Benigni abbatis pater, 82. c.

Arnaudus Fontis-dulcis abbas, 688. c.

Arnaudus S. Severi abbas. *Vid.* Arnaldus.

Arno de Veleia morti proximus Ebroilo donationem facit. 364. b. c.

Arnoldus ſeu Arnolfus S. Galli monachus in ſedem Conſtantienſem intruditur, 236. a. 259. b. 302. c. 464. b. Unde turbæ, 259. b. 464. b. Heinrico III. conſtanter adhæret, 303. b.

Arnoldus S. Albani abbas obit, 73. b.

Arnoldus Arnolſteini abbas, cui inſcripta Ottonis Babenbergenſis epiſtola, 541. c.

Arnoldus primus abbas Morimundi, 605. b.

Arnoldus comes apud Lambacum clericale monaſterium inſtituit, 258. c.

Arnoldus S Stephani conditor in monte Abrinſbergenſi, 341. a.

Arnolfus S. Galli monachus. *Vid.* Arnoldus

Arnulfus S. Medardi recluſus fugit, ne regiminis onus ſubeat; coactus fit abbas, 107. b. Abbatia cedit ſæculari militia implicari detrectans, *ibid.* c. Bertæ reginæ conſilium ſuum abnuenti mala vaticinatur, *ibid.* In cella denuo recluſus futura prædicit, *ibid.* & 108. a. Ejus vitæ auſteritas, 107. c. Gregorii VII. Hugonis Cluniacenſis & Girardi Silvæ-majoris litteris ſæpe eruditus, *ibid.* Sueſſionum eligitur epiſcopus, 156. c. Conſecratur, 172. c. 173. a. Theobaldum Campaniæ comitem adit, 172. c. Bertæ reginæ futuræ prolis ortum prænuntiat, 173. a. Quanta ejus exiſtimatio, *ibid.* Sueſſionas adveniens repulſam patitur, *ibid.* Ejus miracula, *ibid.* b. 108. a. Calvi-montis dedicat eccleſiam, *ibid.* 173. b. Meldenſi concilio adeſt & ſubſcribit, 184. b. Non Sueſſionenſi; abſentiæ cauſa, 206. a. Simonis Criſpiacenſis obitum cognoſcit, 183. a. Gregorii papæ legatus in Flandriam tempore concilii Sueſſionenſis, 206. a. Pontificis ad eum epiſtola deeſt, *ibid.* Turbæ ibi ab ipſo compoſitæ & miracula, *ibid.* Ei data Aldenburgenſis eccleſia, *ibid.* b. Sueſſionas regreditur, denuo Flandriam adire coactus, *ibid.* Ejus ſorores, 242. c. Epiſcopatum abdicat & ad priſtinam cellam ſecedit, 223. c. Aldenburgum profectus obit, 206. b. Ejus apologia, & piæ mortis circumſtantiæ, 241. c. 242. a. Exequiæ a quibus curatæ, *ibid.* b. Vitæ auctor Hariulfus, *ibid.* Miraculorum ſcriptor Liſiardus, *ibid.* c. 551. b. Sacrum corpus Medardenſes ſubripere tentant, 243. a. Ejus tranſlatio e veteri theca in novam, 459. a.

Arnulfus ex S. Medardi monacho Aldenburgenſis abbas, cognominis avunculi ſacrum corpus ſubripere tentat, 243. a. Ejus relatu vita ejuſdem ab Hariulfo ſcripta, 242. c.

Arnulfus Jeroſolymitanus patriarcha Fructuarienſibus committit eccleſiam in locis ſacris, 570. c.

Arnulfus Coſentinus archiep. a Siciliæ comite ſede dejectus & factus coacte monachus, de eo conqueritur in Ceperano concilio, 598. b. Veſtem monaſticam ad pedes papæ abjicit, *ibid.* c. Utrum in comitis gratiam redierit? *ibid.*

Arnulfus Aurelianenſis chartæ ſubſcribit pro S. Remigio Senonenſi, 209. c.

Arnulfus Latiniaci & S. Columbæ abbas, genere clarus, 138. c. S. Theobaldi fratris ſui reliquiarum partem obtinet, 86. a. Et Latiniacum transfert, 82. b. 137. a. b. Ei etiam prope Senonas eccleſiam nuncupat, *ibid.* Sub eo libertas monaſterio aſſerta, 82. b. Facta pariter tranſlatio S. Florentii, 332. c. Vitæ S. Furſei auctor, *ibid.* Ejus lis cum epiſcopo Pariſienſi, 374. a. b. Chartæ ſubſcribit pro S. Remigio Senonenſi, 209. c. Obit, 332. c. 493. b.

Arnulfus abbas de Lobus Compendienſi concilio intereſt, 224. b.

Arnulfus Laubienſis abbas obit, ſubſtantiæ monaſterii decoctor, 338. c. 339. a.

Arnulfus ex S. Nicaſii monacho Gemblaci abbas pietate & doctrina illuſtris, 458. c. 575. c.

Arnulfus Athanaci abbas, 672. a.

Arnulfus abbas Tullenſis, 564. a.

Arnulfus ſeu Ernulfus e Sagienſi priore Troarnenſis abbas a Rotberto Beliſmi vexatus, 261. a. Anonymi commentarius in Eccleſiaſtem ei nuncupatus, *ibid.* b,

Electioni adeſt Uticenſis abbatis, 281. a. Necnon ejus loci eccleſiæ dedicationi, 409. a. Item compoſitioni Fiſcamnum inter & Ebroïcenſe monaſter. 490. b. Radulfo Roffenſi epiſcopo ſcribit, 520. a. Anſelmi plures ad eum epiſtolæ, *ibid.*
Arnulfus Gemblacenſis monachus, poſtea abbas, chronici poſt Sigebertum continuator, 581. b.
Arnulfus Roffenſis monachus, Gundulfi epiſcopi capellanus, 519. c.
Arnulfus Navenſis monachus eremiticam vitam amplectitur, 379. a.
Arnulfus vir illuſtris apud S. Eugendum fit monachus, 119. b.
Arnulfus Heribrandi filius, cum filiis & filiabus Affligemium ſecedit, 285. b.
Arnulfus clericus Affligemii fit monachus, 234. c.
Arnulfus comes a quo occupata S. Dagoberti eccleſia, 16. b.
Arnulfus Flandriæ comes, 54. c. Ejus filius, 28. b.
Arnulfus Chinienſis ſeu Cimacenſis comes Aureæ-vallis initiis favet, 29. b. Ejus obitus *ibid.* c.
Arnulfus Egmondenſis comes in Egmundæ monaſterium munificus, 197. a.
Arnulfus Watchenſis comes S. Hucberto donat S. Sulpitii abbatiolam, 30. a.
Arnulfus Lomenſis comes Virdunum pergit ad imperatorem, 513. b.
Arnulfus de Los comes, ei data ab Heinrico rege Metrenſis epiſcopi pars dominicalis apud S. Trudonem, 318. c. Inde turbæ, *ibid.*
Arnulfus *d'Eſtrées* chartæ ſubſcribit pro Cluniaco primus inter nobiles plures, 284. b.
Arnulfus Morinorum archidiaconus, a cujus vexatione Gregorius VII. Rotbertum Flandriæ comitem dehortatur, 206. a.
Arnulfus S. Maximini Trevirenſis dignæ memoriæ præpoſitus, 516. a.
Arnulfus S. Benedicti cellæ de Aſenaïo fundator, 375. c.
Arnulfus Belvacenſis ab Anſelmo ſalutatus in epiſtola, 37. b.
Arnuſtus ſeu Ernoſtus, vel Hernoſtus ex Becci monacho Roffenſis ep. 98. a. Ejus mortem prædicit Lanfrancus, *ibid.* Anſelmi ad eum epiſtola, *ibid.* b. Obit, 105. a.
Arpeta, quoddam morbi genus, 283. b. Seu ignis inexſtinguibilis, 597. b.
Arpinus ſeu Harpinus Bituricus princeps a quo redemta a Philippo rege urbs Biturica, 379. a.
Arraldus Carnotenſis ep. *Vid.* Araldus.
Arrefortis vicecomes. *Vid.* Tortus.
Arſendis abbatiſſa Santonenſis, cui monaſterium S. Silvani conceſſum, 148. a.
Arſinus de Albione, Neracum inducit Condomienſes monachos, 365. c.
Artacenſis vicecomes, Tortus ſeu Arrefortis, 253. a.
Artaldus Vizeliacenſis abbas. *Vid.* Altardus.
Artaldus Palliarenſis comes Urgellenſe B. Mariæ cœnobium inſtaurat, & Richardo Maſſilienſi committit, 367. c.
Artaldus de Avalone in ſocietatem Cluniacenſium admittitur, 128. c.
Artardus Athanaci abbas a quo reædificatum monaſterium, 672. b.
Arturus, ejus ſententia de die obitus Mathildis reginæ, 198. c.
Arvernorum epiſcopi, Renco, Durandus ſeu Durannus, 336. c. Guillelmus Baſienſis, 337. a. ſeu Willelmus, *ibid.* c, Petrus, 532. b. *Vid.* Claromontenſes.
Arvernenſis eccleſia; ejus cauſam examinandam mandat Gregorius VII. Hugoni Dienſi, 115. b.
Arverniæ comites & comitiſſæ, Rotbertus, Audeta uxor, 10. a. Rotbertus, Judith, 530. c.
Aſcela S. Arnulfi ſoror. *Vid.* Adzela.
Aſcelinus cognomento Goëllus, Hildeburgis Pontiſarenſis ſanctimonialis filius, in idem cœnobium munificus, 331. a. b. Ejus diſſidium cum Guillelmo Britolienſi, *ibid.* 40. c.
Aſcelinus Arturi filius Cadomenſis eccleſiæ aream ſui juris a Willelmo rege abſtractam in ejus exequiis cauſatur, 245. b.
Aſcelinus Foſſatenſis abbas, ei redditum S. Eligii monaſterium, 507. c. Epiſcopi Pariſienſis litteræ hac de re, *ibid.* 508. a.
Aſculanus ep. Adam, 170. a.
Aſquilinus Moiſiaci fit abbas, 170. b. 283. c. Ei ſubjectum monaſterium S. Petri de Curte, 469. c. Auctor cellæ de Senaco, 470. b. Cetera ejus geſta, 283. c. 470. b. c.
Aſtanona comes de Fedenzac, coram eo Bernardus vicecomes regulæ ſatisfacit, 461. a.
Aſtenova Aimerici comitis filius, cujus aſſenſu commiſſa Cluniaco S. Lupercii cella, 241. b.
Aſtenſes epiſcopi, Otto, Landulfus de Vareglate, 455. c.
Aſterius Athanaci abbas, 672. a.
Aſtorgius Lyrenſis abbas nigrum habitum ibi reſtituit, 327. c.
Aſturicenſes ſeu Aſtoricenſes ep. Petrus, 114. c. Pelagius, 571. c.
Aſturicenſes comites ſeu Aſtuarienſes, Guillelmus, 74. c. Rodrigo-velit, 571. c.
Athelelmus ex monacho Gemeticenſi Abendonenſis abbas obit, 211. a.
Ato Claromontenſis abbas donationi Caſæ-Dei factæ aſſentit, 131. a
Atrebatenſis ſedes Cameracenſibus epiſcopis diu commiſſa, 310. b. Ejus reſtitutio examinata in Claromontano concilio, 358. a.
Atrebatenſes ſimul & Cameracenſes epiſc. Gerardus II. 109. b. ſeu Geraldus, 274. a. Lambertus, *ibid.* b. 263. c. Alviſus, 581. a. Rotbertus, 602. b.
Atrenſis epiſc. Adam, 50. b.
Atto ep. Theatinus, ad quem verſus ſcripſit Alfanus Salernitanus, ejus epitaphii auctor, 225. b.
Atto Vallumbroſani Ordinis abbas generalis, vitæ ſancti Johannis Gualberti ſcriptor, 64. a.
S. Atto Piſtorii S. Michaëlis abbas, octavus Vallumbroſanus, 200. c.
Atto ſeu Antonius Leſatenſis abbas, 470. c.
Atto Italiæ marchio Cenomannenſem comitatum uſurpat, 6. a.
Atto Brixienſis marchio, Canuſinæ eccleſiæ primus auctor, 182. b. Sepulturæ locus, 292. b.
Avalonis caſtrum Gratianopolitanæ diœceſeos, 128. c.
Avaritia monachis vitanda, 9. a. 154. b.
Aucenſis ep. Simon, 115. a.
Aucenſis comes, Robertus, 122. a.
S. Auctoris brachium Treviris in Saxoniam tranſlatum, 516. a. Ejus corpus in S. Ægidii monaſterium reponitur, 614. c.
Audebertus Dolenſis abbas. *Vid.* Aldebertus.
Audebertus comes de Marchia chartæ ſubſcribit pro Monaſterio-novo, 102. b.
Audebertus Cenomannenſis magiſter a Balderico celebratus, 299. c.
Audeta Arvernenſis comitiſſa, 10. a.
S. Audoënus, ejus meritis diſſipatus ingens tumultus, 68. c.
S. Audomari eccleſia, ibi Anſelmus altare conſecrat, 389. c.
S. Audomari princeps, Adamus, 482. b.
Audomaropolis in Morinis, ibi conventus procerum, 592. c.
Audura, *l'Eure*, fluvius prope Anetum, in diœceſi Ebroïcenſi, 40. b.
Avelina Albrici Codiciaci domini conjux iniqua, 108. b.
Avenionenſis urbis hiſtoriæ ſcriptor, 515. c.
Avenionenſes ep. Roſtagnus, 78. b. 151. a. Albertus, 241. c. 550. a Seu Arbertus, 597. c.
Averſanus ep. Wirmundus, 281. c.
Avelinenſes domini, a quo orti? 556. b.
Aveſnienſes domini, Guericus ſeu Wericus, Wedricus Barbatus, Theudericus, 556. b.
Augenſes comites & comitiſſæ, Rotbertus, 17. c. Willelmus, Henricus, 437. a. Heliſendis. 437. b.
Augerius Regienſis ep. eccleſiam donat Lirinenſi monaſterio, 444. a.
Augerius Athanaci abbas, annus obitus, 672. b.
Augerius Regulæ prior, ejus lis cum Bernardo Aquenſi epiſcopo ſuper Captahi cella, 165. a. In concilio Burdegalenſi ventilata, 253. b.
Augerius de Andirano Condomenſis abbas, 78. c.
Auguſtenſes epiſcopi, Embrico, 46. b. Sigefridus, 259. b. Boſo, 322. b. Conradus, 472. a.
Auguſtenſis eccleſia ab Hermanno pſeudoepiſcopo turbatur, 542. a.

Digitized by Google

S. Auguſtini eccleſia, in qua baptiſatus olim ſanctus doctor, Ambroſianæ baſilicæ monachis confirmatur, 463. c. Ejus libri de lib. arb. lectione ſubito converſus Aurelianenſis magiſter, 300. a. b.

S. Auguſtinus Anglorum apoſtolus, legatus S. Gregorii papæ in Angliam, 36. a. Ejuſdem pontificis ad eum reſponſa de variis eccleſiarum ritibus, 41. b Ejus tranſlationis hiſtoria necnon aliorum cum eo ſanctorum, 288. c 289. a. Oſſa majora, ubi recondita? 288. c.

S. Auguſtini clerici apud S. Martinum Tornacenſem, 300. c.

Auguſtinenſe chronicon emendatur, 289. a.

Auguſtinus cardinalis ſanctorum quatuor Coronatorum, legatus, chartæ ſubſcribit pro Dervo, 420. a Ad Caſaurienſe monaſterium divertit & corporis S. Clementis exiſtentiam explorat, 481. c.

Auguſtodunenſis epiſc. Agano, 628. c. Seu Hagano, 184. b.

Auguſtodunenſi epiſcopo needum undecimo ſæculo commiſſa cura Lugdunenſis eccleſiæ vacantis, 176. c.

Avi nomen nepoti datum, cur? 511. c.

Aviſus Aquicincti abbas, poſtea Atrebatenſis ep. Laubienſium reformationem promovet, 514. c.

Avitia Radulfi Fulgerienſis uxor Saviniacenſe monaſterium una cum marito & filiis fundat, 179. c.

Aurelianenſes ep. Hadericus ſeu Adhericus, 5. c. Rainerius, 28. b. 158. b. Arnulfus, 209. c. Sanctio, Johannes ſimoniacus, 408. a b. Johannes II. 478. b. 576. c.

Aurelianenſes ſcholæ. *Vid.* Schola.

S. Aurelianus ex Athanacenſi abbate Lugdunenſis archiepiſcopus, utrum ſanctorum Hilarii & Florentini reliquias dederit ad Bonam-vallem Carnutenſ. transferendas, 198. b. Fundator cœnobii de Saxiaco, 672.

S. Aurelii Cordubenſis corporis cum capite uxoris ſuæ Nathaliæ revelatio apud Pratenſes, 618. b.

Auriolus Alatici comitis filius, 621. c.

Auſcienſes archiep. Guillelmus de Monte-alto, 13. c. Guillelmus-Bernardi, 71. c. Seu Willelmus-Bernardus, 318. b. Raimundus, 379. c.

Auſculfus Angeriacenſis monachus primus Buciaci prior, 144. b.

Auſculfus Angeriaci prior Bellovacum miſſus, 208. a. Ejuſdem loci fit abbas, 274. c. 283. b Hugonem ſancti Eparchii abbatem ordinat, 262. a. Ei commiſſum ab Urbano II. Baziacenſe monaſterium, 361. c. Pontificis ad eum epiſtolæ, *ibid.* 366. b. Eumdem hoſpitio excipit, 366. b. Ejus lis cum Cluſenſibus, *ibid.* c. 367. a. Et Maxentianis, 399. c. Obit, 469. c. Contentio magna de ſucceſſore. 459. c. In conventu definita, 460. a.

Auſpicius Tullenſis ep. ejus corporis inventio, 515. b.

Auſtindus archiep. Auſcienſis Auſciæ concilium habet, 14. a.

S. Auſtreberta Pauliacenſis olim abbatiſſa, 181. b.

Auſtriæ marchiones, Leopoldus, Heinricus, Albertus, Erneſtus, Leopoldus III. 266. c Leopoldus IV. 555. b. Iidem Mellicii advocati, 555. c. Ibi ſepulti, 266. c.

Autbertus Maricolarum abbas chartæ ſubſcribit pro Elnonenſi monaſt. 481. a.

Autgerius de Riontio unus e primis Silvæ-majoris benefactoribus, 162. b.

Autiſiodorenſes epiſc. Gaufredus 43. a. Seu Goffridus, 95. b. Robertus, 386. c. 387. c. Humbaudus, 465. a. Seu Humbaldus, 368. b. 419. a. 617. b Hugo de Monte-acuto, 617. b.

Autiſiodorenſibus epiſcopis profeſſionem faciunt Pontiniacenſes abbates, quo ritu? 595. a.

Auxienſis archiep. Willelmus, 70. c 163. b.

Aycardus Arelatenſis archiepiſcopus in Maſſilienſe monaſterium munificus, 149. c.

Aymendricus Athanaci abbas, 672. b.

Aygletius Athanaci abbas, 672. b.

Aymericus de Peyrato Moiſſiacenſis abbas, & chronici auctor, 469. c.

Aymericus Caſæ-Dei fit abbas, 453. b. Ejus laudes, 453. c. Bullas & diplomata a Paſchali II. obtinet, 453. b. 499. c. 501. c. Ei commiſſa plura monaſteria, 453. b. c. Conceſſum privilegium, 501. c. Gordanicam cellam Anianenſibus reſtituit, 510. b. Placitum hac de re, 675. Ei adjudicatæ Gaſenolienſes eccleſiæ, 565. c. 566. a. Utrum jam epiſcopus Claromontenſis? 566. a. b. Annus obitus, *ibid.* b.

Aymericus vicecomes Narbonenſis anathemate percuſſus a Richardo archiepiſcopo, 525. b. Craſſæ oppignerationem facit villulæ de Laco, 598. a.

Aymericus de Bullio, Brolii-Grolandi fundator, 510. a. *Vid.* Aimericus.

Aymo de Varennis Arverniæ domus benefactor, Bernardi I. Portarum prioris ad eum epiſtola, 614. a.

S. Aymo primus abbas Tutelenſis a reædificato monaſterio, 672.

Aymo Borbonenſis dominus Silviniaco libertatem aſſerit, 656.

Aynerius Sancionis Condomenſis abbas, 78. c.

Azanus ſancti Benedicti in Tuſculano primus abbas ordinatur, 191. b.

Azelinus ſancti Clementis prior, poſtea Gorzienſis abbas, Mediomatricum pergit cum Rodulfo Trudoniano, 513. b.

Azelinus Fotceri abbas, nimis ſimplex, ejus obitus, 126. b.

Azenarius ſancti Remigii abbas, an Roberto præmittendus? 347. b. Quo anno? 397. a 416. c Ejus genus, 417. a. Acta ſub eo, 618. b. Et factæ donationes, 458. b. A Paſchali II. diploma obtinet, 500. b. Chartis ſubſcribit pro ſancto Theoderico, 458. a Pro ſuo monaſterio, 492. c. Ruminiaco & ſancto Nicaſio, 575. b.

Azo Aſculani ſancti Benedicti cœnobii primus fit abbas, 170. a.

Azo decanus Caſinenſis a Sarracenis captus obit in Africa, ad ejus tumulum viſæ lampades, 598. c.

Azo marchio, quo præſente liberatus energumenus meritis ſancti Theobaldi eremitæ, 86. a. Brachium ejuſdem Latiniacum transferri permittit, 138. b.

Azuris comites, Petrus, Didacus, 114. c.

Azzo marchio, cujus interventu Heinrico IV. reddita communio, 112. b.

Azzo Caſini monachus, de quo ſcripſit Victor III. 237. c.

B

B. *Presbyter in pœnitentia* Anſelmi Lucenſis, ejus vitæ & miraculorum ſcriptor, 228. c.

Babbenergenſes epiſcopi. *Vid.* Bambergenſes.

Bacchinus. *Vid.* Benedictus.

Baculi paſtoralis forma, 9. b. In ſignum inveſtituræ datus, 18. c. Defuncti epiſc. Roffenſis, pro more, Cantuariam delatus, 519. c.

Bajoariæ duces & duciſſæ, Walfo, 99. b. ſeu Welfo, 52. c. 339. b. Mathildis, 99. b. Juditha, 339. b.

Bajocenſes ep. Odo, 17. c. 119. c. Turoldus, 490. b.

Bajocenſium epiſcoporum & canonicorum ſepulturæ, 369. b.

Bajulus abbatis, id eſt, monachus domeſticus, 144. a.

Baldericus Dolenſis, Noviomenſis. *Vid.* Baldricus.

Baldericus Morinenſis cantor, Chronographus Cameracenſis, 109. c.

Baldewinus Bantzenſis abbas, cui inſcripta Ottonis Babenbergenſis epiſtola, 541. c.

Baldewinus S. Edmundi abbas. *Vid.* Balduinus.

Baldrici villa Floriaco conceſſa, 41. a.

Baldricus ſeu Baldericus, aut Baudricus Noviomenſium & Tornacenſium ep. erga monachos & monaſteria bene affectus, 353. b. Donationes facit S. Quintino de Monte, 398. a 442. b. S. Quintino de Inſula, 493. a. Elnonenſibus, 507. b. Prædium S. Criſpino adjudicat adverſus Radulſum Nigellæ dominum, 603. a. Ei ſcribit Paſchalis II. pro S. Martini monaſterio, 512. a. Item Godefridus Ambianenſis, 522. c.

Baldricus Burgulienſis monachus, poſtea abbas, 146. b. Ejus patria & magiſter, haud incelebris poëta, *ibid.* c. Ejus carmina, *ibid.* 147. a. b. Appellatus Batoricus, 148. a. Dictus *Civis Aurelianenſis*, 539. c. Viros illuſtres verſibus celebrat, 299. c. Raherium, 264. b. Godefridum Remenſem cancellarium, *ibid.* c. Verſus ad Odonem cardin. Oſtienſem necnon Odonis ad ipſum, 381. a. b. 382. a. Ad Cæciliam Willelmi conquæſtoris filiam, 92. a. Plurimorum epitaphiorum auctor, 377. a Durandi Claromontenſis epiſcopi, 357. b. c. Raherii viri nobilis, 264. b. Geraldi, Silvæ-majoris abbatis, 356. a.

Digitized by Google

Odonis Angeriaci, 283. b. Rainaldi S. Cypriani, 422. b. Benedictæ reeluſæ, 316. a. Ejus ad Fiſcamnenſes epiſtolæ, 146. b. Rotbertum S. Remigii abbatem Odoni Oſtienſi verſibus commendat, 381. a. b. 416. c. Dirimendæ liti intereſt, inter Andecavenſes monachos, 173. b. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Item Sueſſionenſi contra Roſcelinum, 309. c. Chartæ ſubſcribit pro S. Theobaldi monaſterio, *ibid.* Exequiis intereſt Durandi Claromontenſis ep., 357. b. c. Ei factæ donationes, 376. b. Aurelianenſi ſede excluditur, 408. b. Simoniæ ſuſpectus, *ibid.* Ex Burgulienſi abbate fit archiep. Dolenſis, *ibid.* 523. b. Acta ſub eo, 597. a. Roma rediens Salmurenſibus bona confirmat, 523. b. Varia perluſtrat monaſteria, *ibid.* Ejus ſententia de Organis muſicis, 505. c. Scripta, 360. b. Britannicum iter deſcribit in epiſtola ad Fiſcamnenſes, 504. c. 505. a. b. 523. b. c.

Baldricus Beccenſis prior, ei ſcribit Anſelmus Cantuarienſis, ſibi ſucceſſorem in abbatia deſignans, 306. b. Rotbertum Normanniæ ducem adit contra Rotomagenſem archiep. pro Beccenſi libertate, 326. a.

Baldricus Philippi regis moderator, 5. c.

Balduinus Ebroïcenſis ep. chartæ ſubſcribit pro S. Dionyſio, 17. c.

Balduinus Noviomenſis & Tornacenſis ep. 28. a.

Balduinus Burgulienſis abbas, Miciacenſibus S. Marcelli eccleſiam cedit, 478. b.

Balduino S. Dionyſii Pariſ. monacho conceditur in ſuos uſus eccleſia *de Derheſt* in Anglia, 17. c.

Balduinus ſeu Baldwinus aut Baldewinus e Dionyſiano monacho S. Eadmundi abbas, 143. b. Magnam poſſeſſionum copiam monaſterio acquirit, 18. a. Sacerdos Romæ ab Alexandro ordinatus, *ibid.* Ei donat pontifex geſtatorium altare a ſe conſecratum, *ibid.* Concilio Anglicano adeſt, & ſubſcribit, 57. b. Erfaſti molitionibus reſiſtit, 64. b. Ei commendat Anſelmus Beccenſes ſuos in Anglia conſtituendos, 143. b. Lis ejus cum epiſcopo Tetfordenſi, 180. b. Controverſiæ compoſitæ teſtis adeſt, 199. a. Obit, 385. b.

Balduinus Beccenſis monachus, Anſelmum comitatur in Angliam, 304. c. Et Romam, 395. b. Huc legatus mittitur ob inveſtituras, 433. c. Reverſus aulicis Angliæ epiſcopis conſtanter reſiſtit, *ibid.* 434. a Iterum Romam mittitur pro re eadem, 474. b. Redit, 488. b. Miſſus pariter ad Trecenſe concilium ab Anſelmo & rege, 503. b.

Balduinus V. cognomento Pius ſeu Inſulanus, comes Flandriæ, Philippi regis cognatus, 5. c. Et moderator, 4. c. 132. c. Ejus filii, 5. a. Chartis ſubſcribit pro S. Martino Campenſi, 4. b. Et Floriaco, 5. b. Majori-Monaſterio donationem confirmat, 5. c. S. Winnoci monachorum penuriam relevat, 4. c. 5. a. Sepulturæ locus, 4. c.

Balduinus VI. dictus Montenſis Flandriæ & Hannoniæ comes, 5. a. 28. b. Patri ſuccedit, 5. a. 28. a. b. Ejus filii, 28. a. b. Acre bellum ſuſtinet cum Rotberto Friſio, 5. a. Opem ei fert Philippus rex, *ibid.* Chartæ ſubſcribit pro S. Martino Campenſi, 4. b. Ab eo reformatum Haſnonienſe monaſterium, 28. b. 256. b. Obitus & ſepultura, 28. b. 233. c.

Balduinus VII. Flandriæ comes, Rotberti filius, cognomento *Haphin*, Securis ſeu Securicula. Balteum & ordinem militarem a Ludovico rege accipit, 565. b. Ejus elogium, *ibid.* S. Salvii eccleſiam Cluniaco cedit, 458. a. Sithienſium libertatem tuetur adverſus Cluniacenſes, 80. a. b. Audomaropolitano conventui adeſt, & pacem firmat; ejus diploma pro S. Bertino, 592. c. Permutatio quædam inter ipſum & S. Amandi abbatem in concilio Remenſi confirmatur, 601. c. Factus in extremis monachus obit, 579. a. Sepulturæ locus, *ibid.*

Balduinus II. Hannoniæ comes ſeu Montenſis, Balduini Montenſis filius S. Ghiſleno infeſtus, 28. b. Ea de re conqueritur Widricus abbas apud Heinricum imperatorem, *ibid.* c. 29. a. Dictus Jeroſolymitanus, 233. c. 360. a. S. Dionyſio in Brocareïa libertatem aſſerit, 175. b. Servos & advenas concedit, *ibid.* c. Eidem eccleſiam S. Petri ſubjicit, 179. c. B. Mariæ baſilicam apud Valencenas condit, & Haſnonienſi poſtea cœnobio reformandam tradit, 233. c. Donationem Marchianis confirmat, 265. a. Sepulturæ locus, 233. c.

Balduinus comes Jeroſolymitanus Andreuſe exſtruit monaſterium, 207. a. b. Obitus & ſepultura, *ibid.*

Balduinus Valencianenſis comes, chartæ ſubſcribit pro Ribodimonte, 195. b.

Balduinus Godefridi Bullionii, poſtea Jeroſolymorum regis, frater, 30. a. E Cruce-ſignatorum ducibus unus, per Hungariam exercitus partem ducit, 360. a. Cum fratre ſuo Cruce-ſignatis adjungitur, 364. c.

Balduinus cancellarius Philippi regis, variis chartis ſubſcribit pro Floriaco, 5. b. Pro Majori-monaſterio, 6. c. Pro S. Martino Pontiſarenſi, 18. b. Ferraria, 17. c.

Balduinus *de Gant* chartæ ſubſcribit pro S. Theoderico, 270. b.

Balduinus de Radvariis, *de Revers*, Montis-burgi conditor, 281. c.

Balduinus Senginenſis major, concordiam init cum Aquicinenſibus & Ciſonienſibus.

Balduinus de Liſſula morti proximus apud Pontiſaram monachum induit, & donationem facit, 331. a.

Baldwinus abbas. *Vid.* Balduinus.

Balgentiaci domini, Lancelinus, Lancelinus Vaſſus, Lancelinus III. 145. c. 272. a.

Balradus Brugenſis monachus, S. Arnulfi corpus ſubripere tentat, 243. a.

Balthazar Fletorpienſis abbas, apoſtata & hæreticus, 444. c.

Baluzius, ejus ſententia de monachatu Mauricii-Burdini, 361. b.

Bambergenſes epiſcopi, Herimannus. 59. c. 88. c Rodbertus ſeu Riupertus, *ibid.* c. 541. a. Otbo ſeu Otto, 473. a. 541. a.

Bambergenſis epiſcopatus, ad eum pertinet Thariſienſe monaſterium, 473. a.

Baptiſma, nobilium infantes ad id S. Rotberto Caſæ-Dei oblati, 8. c. De ſacro fonte reges ab abbatibus ſuſcepti, 553. b.

Baptiſandi poteſtas abbati conceſſa, 494. c.

Barba prolixa effeminatorum indicium, 482. b.

Barbati & comati viri arguuntur, 482. b.

Barbati fratres rebus exterioribus deputantur, 554. c. *Vid.* fratres converſi.

Barcinonenſis epiſcopus & comes, Fulco, 402. a.

Barcinonenſes comites, Raimundus, 41. c. Raymundus-Berengerii, Lucia uxor, 598. a.

Barcinonenſes a Sarracenis impetiti Ludovici regis opem implorant, 525. c.

Bardolus Juhelli-largi filius, S. Sulpicio Redonenſi donationes confirmat, 578. c. Ibi monachus obit, *ibid.*

Barium Apuliæ civitas, quo tranſlatæ S. Nicolai reliquiæ, 239. c. 320. b. Barenſia monaſteria, 239. c. 240. a.

Barenſes archiepiſcopi, Andreas, Urſus, Elias, 240. a. 265. b.

Barnabitæ, ad eos devolutum S. Eligii monaſterium Pariſ., 508. a.

Barones Fulconis Andium comitis, Rotbertus Burgundio, Johannes de Caïone, Gervaſius de Ledio, Hugo de S. Maura, 25. c.

Barri ad Albam comitiſſa, Adela, 467. b.

Barri comites Milo I. 564. c. 583. c. Milo II. 583. c.

Baronius emendatur, 2. a. b. 139. b 291. b. An merito culpatus ab eo Paſchalis II. ? 569. b.

S. Bartholomæi os brachii eccleſiæ Cantuarienſi datum, 401. b.

Bartholomæus Turonenſis archiep. Majori-monaſterio donationem confirmat, 5. c. Chartæ ſubſcribit pro S. Florentio, 7. b. c. Annus obitus, 25 c.

Bartholomæus Laudunenſis ep. Genus ejus, 574. b. 584. c. Et parentes, 585. b. Canonicus Remenſis, dein Theſaurarius, 584. c. Poſtea Laudunenſis canonicus, & theſaurarius S. Quintini, ac demum epiſcopus Laudunenſis, 585. a. Eccleſiam & ædes epiſcopales inſtaurat, *ibid.* Decem monaſteria conſtrui curat, in monachos liberalis, *ibid.* b. Ei dedicati libri ab Hermanno monacho, 556. a. 585. b. Et Guiberto, 585. b. Ejus elogium, *ibid.* 574. b. Quanta de eo opinio, 602. b. S. Germani eccleſiam Ribodimonti ſubjectam in cellam convertit, 195. b. Leſcienſem eccleſiam conſecrat, 556. b. Belvacenſi concilio adeſt, 599. a. Et Remenſi, 601. c. Litteris ſubſcribit pro S. Amando, *ibid* Cenſum annuum a Codiciacenſibus S. Remigio perſolvendum confirmat, 618. b.

Digitized by Google

Bartholomæus Athanaci abbas, 672. c.
Bartholomæus de Cuiſo Athanaci abbas, & decretorum doctor, 671. c. Annus obitus & epitaphium, 673. a.
Bartholomæus Majoris-monaſterii abbas, 23. c. 24. a. b. Sub eo creſcit religio cum re familiari, 6. c. Donationes variæ, 69. c 70. a. b 630. b. 145. a. Ei ſubjectæ plures eccleſiæ, & confirmatæ: chartæ hac de re, 643. & ſeqq. Commiſſa S. Guingaloëi eccleſia, 6. b. Cella Brigenſis, 185. a. Moritonienſis, 186. c. 187. a. Ernaldo Cenomannenſi ſcribit de Vivorio altari, 24. c. Concordiam init cum abbate Nucarienſi, 25. b. Apud Salmurum abbatum conventui adeſt, 80. c Tranſcriptum bullæ Gregorii V. pro Turonica S. Martini eccleſia, lectu difficile, legit, 96. c. Societatem precum init cum Laudunenſi eccleſia, 145. a. Miraculis floret, 194. a. Ejus obitus, 207. c.
Bartholomæus de Inſula, miles, chartæ ſubſcribit pro Vindocino, 375. b.
Bartholomæus S. Bernardi frater, ſæculo nuntium remittit, 572. a.
Baſileenſes ep Burchardus, 74. a. 476. b. Rodulfus, 543. a. ſeu Rudolfus, 616. c. aut Rodulfus, 694. b. 1. col.
Ad Baſilicas locus, ſuburbium Mettenſe, 171. a.
Baſilicarum domini, Gervaſius, Manaſſes, 309. b.
Baſtardus Joſbertus de Luciaco. *Vid.* Joſbertus.
Bathonienſe monaſterium in cathedrale erigitur, 258. b.
Bathonienſis cathedralis epiſcopus abbas, Johannes, 258. b.
Baturadus Paderbornenſis epiſc. a quo tranſlatæ S. Landolini reliquiæ, 444 c.
Baudricus Noviomenſis ep. *Vid.* Baldricus.
Bauduinus Mauriniaci exſtructor & promotor, 491. b.
Bearnenſis vicecomes & comes Bigorræ, Centullus, 149. c.
Bearnenſis proconſul, Gaſto, 510. b.
Beatæ memoriæ elogium homini viventi tributum, 402. c.
Beatrix prima Camaldulenſis prioriſſa, 229 a.
Beatrix Amptenhauſenſis ſanctimonialis, cujus corpus incorruptum, 472. b.
Beatrix Bonifacii Tuſciæ marchionis vidua, uxor ſecunda Godefridi barbati, 16. c. Chartæ ſubſcribit pro Gorzienſibus, *ibid.* b.
Beatrix Godefridi Gibboſi uxor, cujus hortatu temperata advocatorum jura, 90. c. 91. a.
Beatrix Mauritaniæ comitiſſa, Rotroci comitis Perticenſis mater, Hucbertum Carnutenſem abbatem pulſum a Nogione capeſſendo excludit, 121. b. Idem cœnobium una cum marito Cluniacenſibus confert, 157 c. Charta hac de re, ab utroque confirmata in concilio Meldenſi, *ibid.* Bernardo Tironium conferri curat, 495. a. 508. c. Huc ſe recipit, & ingentem baſilicam condit, 553. b.
Beatrix Marchiſa, cujus conſilio Anno Colonienſis pœnas a ſeipſo repetit, 44. b. Fraxinorenſis, & Canuſini monaſteriorum fundatrix, 65. b. 182. b. c. S. Proſperi cœnobio munifica, 65. a. b.
Beatrix Bertholdi ducis uxor obit, a Pibone Tullenſi ſepulta, 302 c.
Beatrix Bigorritana comitiſſa, ſecundis nuptiis Centullo itidem vicecomiti nubit, 124. a. Immunitatem renovat Generenſis monaſterii, 367. b.
Beatrix Regiteſtis comitiſſa Noveïo munifica, 382. b.
Beatrix Widonis de Vargionis-rivo conjux, erga Moliſmum liberalis, 546. b.
Becelinus Corbejenſis bibliothecæ cuſtos, ejus viſio, 303. a.
Becemannus Lambacenſis abbas, 250. a.
V. Bedæ reliquiarum inventio, 473. b.
Bego Conchenſis S. Fidis abbas, donationes ſub eo, 402. a. 461. b. Ei geſta, 461. b.
Bego Hugonis monachi Cluniacenſis filius, 78. a. Figiacenſium reformationem promovet, *ibid.*
Bego de Calvo-monte, nobilis miles, chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 101. c.
Belenſis ep. *Vid.* Bellicenſis.
Belgicæ ſecundæ epiſcopi quidam connubium probant Philippi regis cum Bertrada, 348. c. 349. a.
Beliſmi dominus, Rotbertus, 260. c
Bella amita patris Victoris III. ex cujus relatu deſcripta geſta Offæ Beneventanæ abbatiſſæ, 32. b.
Bellicardi comes, Theodericus, 54. b.
Bellicenſis ſeu Belenſis ep. Pontius, 405. a. 457. c.
Belli-montis domini, Ivo, 174. c. Radulfus, 535. c.
Bello-montenſis comes *Vid.* Belli-montis.
Bellovacenſis ep. *Vid.* Belvacenſis
Bellum Campionum pro accuſatoribus & accuſatis, 70. a.
Belnenſis vicecomes, Rainaldus, 394 b. Hodierna uxor, *ibid.*
Belvacenſes ep. Richardus, 97. c. Wido, 122 c. ſeu Guido, 178. c. Urſio, 224. a 306. b. Fulco, Rogerius, 357. a. Petrus, 599 c.
Benedectus Namnetenſis epiſc. *Vid.* Benedictus.
Benedicta Andecavenſis recluſa, ejus epitaphium, 316. a.
S. Benedicti conf. reliquiæ apud Quinciacum, 375. c.
S. P. Benedicti corpus ob incendium transfertur, 355. b. Tranſlatio in ſcrinium æneum, & ſubſequentia miracula, 157. a. b. In novam thecam, 501. c. Utrum huic adfuerit Philippus rex? 502. a. Petri diaconi fabula refellitur, *ibid.* b. c. Aliæ tranſlationes, *ibid.* a. Veſtium ejus particulæ in Capuana ejus nominis eccleſia reconditæ, 517. b. Ejus meritis ſanatus Urbanus II. 249. c. Ejus reliquias in Galliam aſportatas fuiſſe ægre ferunt Caſinates, *ibid.* Ejus imago depicta, 49. a. Specus à centum amplius annis deſerta a Palumbo monacho incolitur, 276 a.
S. Benedicti regula primis Carthuſianis a S. Brunone propoſita, 203. c. 204. a. Juxta eam vivunt Carthuſiani cœnobitæ, 456. c. In Orientem jam propagata ſæc. XII. 448. c. Debitam epiſcopo obedientiam adſtruit, 261 a.
Benedictinus Ordo; ſub ejus diſciplina conſtitutæ eccleſiæ Catanenſis, Pactenſis, Monteregalenſis, Syracuſana, &c. 291. a. Ejus propagatio in locis ſacris, 428. c.
Benedictina cuculla nullibi alba ante XII. ſæculum, 328. a.
Benedictus S. R. E. legatus, ejus auctoritate coërcitus Goffridus Vindocini comes, 398. c. Concilium Pictavenſe cogit contra Philippum regem, 415. a. 416. a b. 422. b. Mira ejus conſtantia, 422. c. Ciſtercium adit, ejus litteræ ad Paſchalem II. pro confirmatione ejuſdem, 415. b. 416. a. Valentino concilio præeſt, 415 a. 416. a. b Ejus litteræ pro reſtitutione Hugonis Flaviniacenſis, 416. b. Bernardo Tironienſi favet contra Cluniacenſes, 494. c. Alteri ſynodo Pictavenſi præeſt, 469. c.
Benedictus Mutinenſis ep. Anſelmi Lucenſis exequiis intereſt, 228 c.
Benedictus II. Aletenſis epiſc. Majori-monaſterio eccleſias donat, 524. a. Diſſidet de eccleſia Dinanni, 524. a. Demum cedit, *ibid.* b.
Benedictus III. Aletenſis ep. 621. a.
Benedictus ſeu Benedectus fit Kemperlegienſis abbas, 7. c. Donationes ſub eo, 96. b. 264. b. Poſtea epiſcopus Namnetenſis, 178. a. Abbatiam retinet, 264 b. Simoniæ reus, *ibid.* Majori-monaſterio infenſus, tandem ei per Bernardum abbatem reconciliatur, 273 a Dolonenſem eccleſiam Majori-Monaſterio tradit, 533. c. 534. a. Ejus charta hac de re, 534 b. Loſdunenſi concilio adeſt, *ibid.* a. Ejus lis cum Trenorchienſibus in concilio Loſdun. agitata, 535. b. Cauſa cadit, *ibid.* c. Regimen dimittit, 596. b. c. Et obit, 597. a.
Benedictus e Caſini monacho fit epiſcopus in Sardinia, 276. b.
Benedictus Cluſinus abbas, ei favet Gregorius VII 86. c. Ejus ſcrupulos eximit in ſomnis B. Benedictus, 113. c. Gregorio VII. addictus adverſus Heinricum IV. ob id multa patitur a Cuniberto Taurinenſi ep. 113. c. Et aliis Heinrici aſſeclis, 114. a. E monaſterio pulſus, 113. c. Gregorii VII litteræ ea de re, *ibid.* Ejus lis cum Angeriacenſibus, 366 b c. Et Toloſanæ Majoris eccleſiæ canonicis, 368. a. Præcognito vitæ termino obit; ejus fervor, pietas & abſtinentia, 288. a. b. Funus a vicinis abbatibus & monachis triduo curatum, *ibid.* b. Ejus diſcipulus & vitæ ſcriptor; Hymni de eo compoſiti, *ibid.* c.
Benedictus primus Anianenſis abbas, ejus pater, 530. c. An idem cum S. Euticio? 414. a.
Benedictus S. Maxentii abbas, 81. b.
Benedictus S. Vincentii ad Vulturnum abbas, Paſcha-

lem II. adit cum Johanne chronographo, 517. b. Ejus juſſu ſcriptum chronicon. 517. c.

Benedictus Autiſiodori monachus, Selebienſis monaſterii conditor, 17. b. S. Germani digitum Selebiam furtim aſportat, *ibid.* Primus ejus loci fit abbas, *ibid.* Abdicato regimine Roveceſtriam recedit, ibi ſepultus, 371. b. Ob nimiam ſeveritatem culpandus, *ibid.* a.

Benedictus Fructuarienſis abbas, ejus pietas ac ſollicitudo, 87. c. Pacis conciliator inter Taurinenſem ep. & abbatem Cluſinum, *ibid.*

Benedictus S. Criſpini abbas, Compendienſi concilio intereſt, 224. b.

Benedictus abbas monaſterii B. M. diœceſis Dordonenſis Gregorium VII. inviſit, 64. c. 65. a.

Benedictus Lezatenſis abbas, vicarius ſub Coxanenſi abbate, 621. c.

Benedictus S. Audoëni prior, ei commiſſum Divenſe monaſterium, exſule Fulcone abbate, 296. b

Benedictus-Maillardi Saviniacenſis major-prior, ejus ſcripta, 598. b. Emendatur, *ibid.*

Benedictus Tornacenſis monachus & eleemoſynarius, ei datum altare ad expenſas pauperum, 586. a.

Benedictus Vernerius, utrum patriarchii Bituricenſis ſcriptor? 254. c.

Benedictus Bacchinus, litteræ ab eo editæ pro Padolirone emendantur, 456. a.

Benedictus cognomento Biſcopus, Girvenſis cœnobii auctor, 85. a.

Benefactores, pro his ſtatutæ preces & eleemoſynæ, 641.

Beneventani archiepiſcopi, Vodalricus ſeu Udalricus, Milo, 66. c. Roffridus, 169. c.

Beneventanus archiep. pretioſiori cappa præ cæteris amictus in conciliis, cur? 401. a. b.

Beneventanus princeps, Landulfus, 34. a.

Beneventi ſynodus contra ſchiſmaticos, 179. b.

S. Benigni corpus, an vere tranſlatum in Germaniam? 67. b. Hiſtoria ea de re relata quid probat? *ibid.* c.

B. Benigni chronographus emendatur, 567. c. 568. a.

Benno Oſenburgenſis ſeu Oſnaburgenſis ep. lis ejus cum Corbejenſi abbate de decimis, 73. c. 74. a. Ad Gregorii VII. communionem accedit, pontificis de eo epiſtola ad Altmannum Patav. 180. c. Obit, duorum cœnobiorum auctor, 248. c. Geſtorum ejus ſcriptores, *ibid.*

Benno cardinalis ſchiſmaticus, Berengario ſuffragatur adverſus Gregorium VII. 140. b. Hinc abjiciendi papæ anſa a cæteris ſchiſmaticis arrepta in conventu Brixiæ, *ibid.*

Bera ſeu Beranus comes Ruſſilionenſis, Electenſis monaſterii fundator, 621. a. Ejus charta hac de re, *ibid.* b. Exalatenſi munificus, 621. c. Ejus filii, *ibid.*

Beraldus Farfenſis abbas. *Vid.* Berardus.

Beraldus preſbyter, a quo liber de vitandis excommunicatis Gerhardo Scafuſenſi abbati inſcriptus, 373. b.

Beraldus Majori-monaſterio præpoſitus, 6. c.

Beraldus de S. Ægidio, Toloſano concilio adeſt, 14. a.

Beranus Ruſſilionenſis comes. *Vid.* Bera.

Berardus diac. cardinalis a Paſchali II. judex delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 510. a. 675.

Berardus Marſorum epiſc. Pauli cæci Caſinenſis diſcipulus, 427. a.

Berardus Lugdunenſis archidiac. epiſcopus Matiſconenſis conſecratur, 384. c. Conventui adeſt ad Petram-Seiſſam, 405. a. Eo præſente Floriacus S. Marcello aſſertus, 471. a Cluniacenſium privilegiis repugnans, cauſa cadit in conventu Maſſilienſi, 457. b. Lugdunenſis archiepiſcopi vices agit, *ibid.*

Berardus Athanaci abbas, 672. b

Berardus I. Farfenſis abbas, ſeu Beraldus ſenior, monaſterium adit SS. Coſmæ & Damiani, 51. b. Ei excommunicatio intentata in concilio Romano, 125. b. Litem movet ſuper eccleſia S. Petri, 169. c. Ei adjudicatur, 170. a. Reſtituta etiam bona Minionenſis & Viterbienſis eccleſiæ, 191. b. Item caſtrum Faræ ab Heinrico IV. 181. b. Ei tradita S. Valentini eccleſia, 200. b. Obit, ejus ſtatuta, 265. b. Anni præfecturæ, 487. c. Ei dicata a Gregorio monacho chartarum monaſterii collectio, *ibid.*

Berardus II. dictus Florentinus, Rainaldo abbati in Farfæ regimine ſubſtituitur, 275. c. Præſtiti ſacramenti haud memor, monaſterii uſus mutat, necnon res, ac ſubſtantiam diſſipat, *ibid.* 276. a Ejus juſſu continuata chartarum monaſterii collectio, 266. a. Monaſterium inchoat in monte, ejus conſtitutum hac de re, 393. a. b. Obit, 413. b.

Berardus III ſeu Berlandus aut Beraldus, ex Ophidæ cellæ præpoſito Farfæ fit abbas, 413. c. Conſuetudines loci ſe ſervaturum promittit, ſponſionis indiculus, *ibid.* 414. a. Beati Guricii ad eum monita, 414. a. Monaſterii defenſor ſtrenuiſſimus, *ibid.* b. Paſchali II. ſemper addictus, ejus patrocinium implorat adverſus invaſores, 488. a. Item Garnerii marchionis opem, *ibid.* b. Libellus ſupplex hac de re, 673. Quot annis præfuit? 487. c.

Berardus abbas. *Vid.* Bernardus, 191. b.

S. Berchatii corpus apud Dervenſes, 64. a.

Bercherus Senonienſis abbas obit, 248. b.

Berengarius Tarraconenſis epiſc. Rivipullenſi abbati ſatisfacit in concilio Nemauſenſi pro violatis privilegiis, 368. b.

Berengarius Gerundenſis ep. Craſſæ abbatem a Guixalenſi monaſterio repellit, 598. a.

Berengarius ſeu Beringerus, aut Berengerius, Leodicenſis abbas, Ruperti magni præceptor in religione monaſtica, 301. b. Electioni adeſt novi abbatis Trudoniani, 196. c. Lanzonem electum aſtu liberat, 216. c. Andaginenſi abbati Theoderico I. morienti adeſt, 248. a. Heinrici regis juſſu detruditur, 284. c. 301. a. Nobilium poſtea auctoritate reſtitutus, *ibid.* b. Conventui adeſt pro Trudonianis, 514. a. Ritus Cluniacenſes admittit, 526. c. Sub eo ſtabilitatem firmat Rodulfus Trudonianus prior, 514. a. Item miraculum parrarum, 562. b Rupertum Cunoni abbati commendat, 588. b. Obit, *ibid.* c.

Berengarius Lemovicenſis abbas, extra monaſterium in diſſenſione obit, 81. c.

Berengarius ſeu Berengerius Tomerienſis monachus, nobiles ejus parentes, 443. b. 598. a. Plures eccleſias obtinet ab archiep. Narbonenſi, 443. b. Craſſæ fit abbas, 598. a. Poſtea archiep. Narbonenſis, *ibid.* Ejus geſta, *ibid.* Ei commiſſum monaſterium de Galli-cantu, 598. a. A Guixalenſi repulſus, *ibid.* Ejus lis cum Electenſibus de abbatia S. Polycarpi, 622. b. c.

Berengarius Gellonenſis abbas, 79. a. 110. b. Dictus Malefactus, 110. b. Donatio ſub eo, 253. a.

Berengarius S. Cucuphatis abbas, ampliſſimum privilegium obtinet, 402. a.

Berengarius S. Papuli pius & nobilis monachus obit, 317. b. Miraculis clarus, *ibid.* c. Ejus vitæ auctor, *ibid.*

Berengarius Carlatenſis vicecomes, adverſus eum ſcribit Gregorius VII. in gratiam Autiliacenſium, 159. c. 160. a.

Berengarius Narbonenſis comes, ejus querimonia adverſus Guifredum archiep. 622. a.

Berengarius, Barcinonenſis comitis filius, chartæ ſubſcribit pro reformando Canigonenſi monaſterio, 598. a.

Berengarius de Alta-ripa Leſatenſe cœnobium Cluniaco ſubjicit, 70. c.

Berengarius, vir nobilis, Abaëlardi pater, ſub finem vitæ monachus, 382. c. 383. c.

Berengarius-Raimundi, Craſſæ munificus, 41. c.

Berengarius Petri, eccleſiam B. M. in valle Cubaria Cluniaco & Moiſiaco ſubjicit, 130. a.

Berengarius hæreticus in concilio Pictavenſi propemodum interemtus, 58. a. 96. a. Ejuratos errores diſſeminare pergit, *ibid.* c. In eum ſcribunt Lanfrancus, 19. b. Guitmundus, 103. b. Durandus, 104. a. Ejus calumniam in S. Hilarium diluit Lanfrancus, 57. c. 58. a. Denuo examinatus in concilio Romano, 125. c. De eo Gregorium VII. conſulit Hugo Cluniacenſis, *ibid.* Pontificis reſcriptum, *ibid.* 126. a. In altera ſynodo Romana novam duabus aliis explicatiorem fidei formulam ſubſcribit, 139. a. Ejus adverſarii in illa ſynodo, *ibid.* b. Librum adverſus eum edit Albericus, *ibid.* b. In Galliam reverſus poſtremam fidei profeſſionem refutat, 140. a. Gregorii indulgentia abuſus ipſum falſo accuſat, *ibid.* b. Ei ſuffragatur Benno ſchiſmaticus cardinalis, unde abjiciendi papæ anſa a cæteris ſchiſmaticis arrepta, *ibid.*

Digitized by Google

In concilio Burdigalenſi ultimo damnatus, 156. b. Ejus hæreſis in concilio Placentino iterum damnata, 344. c. *Vid.* Gregor. VII.
Berengariani hæretici apud Epoſium Luciliburgenſis pagi caſtrum, 582. a.
Berengerius Montis-olivi abbas, ſub eo donationes factæ, 463. c.
Berengerius Leodicenſis abbas. *Vid.* Berengerus.
Berengerius Craſſæ abbas. *Vid.* Berengarius.
Beringerius Fuldenſis monachus in S. Udalrici monaſterium intruſus, 542. a.
Beringerus ex ultimo Altorfii abbate primus Weingartenſis abbas, 339. c.
Beringerus Leodicenſis abbas. *Vid.* Berengarius.
Berengozus ſeu Berengoſus S. Maximini Trevirenſis abbas, Thietmarum Helmwardeshuſanum honorifice excipit, 516. a. Ejus ſcripta, 516. c. Ejus rogatu S. Arnulfi poſſeſſiones ab Heinrico V. confirmatæ, *ibid.*
Berlajus Dynaſtes monachos inſtituit in eccleſia S. Petri apud Monaſteriolum, 477. b.
Berlandus Farfæ abbas. *Vid.* Berardus III.
Berlegius Francigena, unus e ſociis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 163. c. Ejus converſio, *ibid.*
Bermundus Montis-majoris abbas, vir flagitioſæ vitæ, 151. a. Exauctoratur, 165. b. Unde turbæ, *ibid.* Arelatenſis comitis ea de re epiſtola ad Gregorium VII. *ibid.* c.
Bernardus cardinalis diaconus, Gregorii VII. legatus, 112. c.
Bernardus cardinalis, quartus Vallumbroſanus abbas, donationes ſub eo, 427. c. Poſſeſſiones confirmatæ, 464. a. Papæ legatus in Italia, 455. c. Apud Padolironem verſatur, *ibid.* Parmæ epiſcopus a Paſchali II. inſtitutus, 486. c. Querelæ ad eum delatæ de hoſpitali Mantuano, 455. c.
Bernardus Saguntenſis abbas, ortus ejus, vitæ primordia, monachatus & laudes, 172. a. b. Fit archiep. Toletanus, *ibid.* c. Ob deſtructum Sarracenicum fanum iram Alfonſi regis incurrit, *ibid.* Pallium Romæ ab Urbano II. accipit, primaſque denuo inſtituitur, 150. c. Claromontano concilio adeſt, 357. a. Item dedicationi eccleſiæ S. Saturnini ab Urbano II. factæ, 368. a. b. Mauricium Burdinum ſecum perducit in Hiſpaniam, 361. b. Monachos in ſua eccleſia canonicis ſubſtituit, 537. b. In exſilium pellitur, 571. a. 688. & *ſeqq.* Ejus charta pro S. Clemente, 538. a. Aliis ſubſcribit pro Cluniaco, 572. c. Et SS. Servando & Primitivo, 537. c.
Bernardus Aquenſis ep. Toloſano concilio adeſt, 13. c.
Bernardus de Mugronio ex S. Severi monacho fit Aquenſis epiſcopus, mollis in juris ſui defenſione dictus, 164. c. Ejus lis cum Augerio Regulæ priore, 165. a. S. Caprasii cellam invadit, 253. b. Rem deferunt Floriacenſes ad concilium Burdegalenſe, cui adeſt & ſubſcribit, *ibid.* 318. b. Eamdem reſtituere coactus, 318. b. Decretum concilii hac de re, 652. Generenſem eccleſiam conſecrat, 367. b.
Bernardus Coſeranenſis ep. Toloſano concilio adeſt, 13. c.
Bernardus Willermus Urgellenſis ep. 19. c.
Bernardus Namnetenſis ep. arbiter conſtituitur Kemperlegienſes monachos inter & Namnetis canonicos, 86. b.
Bernardus Coriſopitenſis ep. arbiter conſtitutus Kemperlegii monachos inter & Namnetis canonicos, 96. b.
Bernardus incertæ ſedis epiſcopus in Hiſpania, Cluniaco favorabilis, 114. c.
Bernardus Palentiæ ſedis ep. 114. c. 115. a. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 56. c. 115. a.
Bernardus Laſcurrenſis ep. 114. a.
Bernardus avunculus, Tutelenſis abbas & epiſcopus Cadurci, 672.
Bernardus nepos, Tutelenſis abbas & epiſcopus Cadurci, 672.
Bernardus Santonenſis ep. 226. a. Ejus aſſenſu editæ litteræ in concilio Pictavenſi in favorem Pictavenſis S. Crucis Parthenonis, 283. a.
Bernardus ep. Tarbejenſis S. Savini reformationi aſſentit, 259. b.
Bernardus Mariſconenſis ep. & archidiac. Lugdunenſis, donationem Caſæ-Dei confirmat, 337. c.
Bernardus Bigorrenſis ep. Generenſem eccleſiam conſecrat, 367. b.
Bernardus ex Bellicenſi epiſcopo ſecundus Portarum prior, 613. c. Annus obitus, 614. a.
Bernardus III. Portarum prior, poſtea epiſcopus Dienſis, 614. a.
Bernardus abbas SS. Facundi & Primitivi a Gregorio VII. privilegium exemtionis obtinet, 192. c.
Bernardus Laburnenſis ep. 622. a.
Bernardus-Raimundi de *Poles* Leſatenſis abbas, & ep. Coſeranenſis, 70. c.
Bernardus Maſſilienſis abbas Toloſano concilio adeſt, 14. a. Gregorii VII. ad Teutonicas partes legatus, 112. c. necnon in Hiſpaniam & Germaniam, 149. b. In priori legatione captus, *ibid.* 113. a. Qua de re ſummi pontificis epiſtola ad Udonem Trevirenſem, 112. c. Item alia conſolatoria ſuper ejus abſentia ad Maſſilienſes, 149. b. Obit, 150. a. c. Alia iterum ſuper ejus obitu ad eoſdem, *ibid.* b. Ejus ſententia de ritibus Cluniacenſibus, 222. a.
Bernardus de S. Venantio fit Majoris-monaſterii abbas, 207. c. Plurium cellarum acceſſio ſub eo, *ibid.* Ei data eccleſia B. Mariæ de Campis apud Pariſios, 209. c. Aliæ donationes, 207. c. 299. b. Ei confirmata Meldenſis S. Ciriniæ eccleſia, 186. a. Commiſſum ſancti Maglorii monaſterium, 310. c. 311. a. Ampliſſimum ab Urbano II. obtinet privilegium, 272. b. Vexatus a monachis paſtoralem curam abjicere cogitat, de quo ſcribit ad Urbanum II. *ibid.* c. Pontificis reſcriptum, *ibid.* Suæ ditionis cellas & obedientias in Britannia perluſtrat, *ibid.* Namnetenſem epiſc. ſibi reconciliat, 273. a. Ivonis Carnutenſis ad eum epiſtola, 298. c. Philippi regis pariter pro reformatione Farenſis parthenonis, 311. b. c. Dolenſi conventui intereſt, in quo aſſerta monaſterii ſui exemtio, 333. c. 334. a. Robertum S. Remigii abbatem male excommunicat, 347. c. Adeſt Claromontano concilio, 357. b. 358. b. Ejus tempore dedicata ab Urbano II. baſilica, 364. b. Agitata controverſia cum Quinciacenſibus, 375. c. Ad cautam dicendam citatur, 376. a. Societatem init cum Culturenſibus, 377. a. Ejus cauſa contra Robertum Remigianum in ſynodo Remenſi examinatur, 380. b. Damnati Remigiani ad Urbanum appellant, *ibid.* c. Reſciſſa ſynodi ſententia, *ibid.* 381. a. Variæ litteræ hac de re, *ibid.* b. c. Inter S. Nicolai & S. Albini monachos judex conſtitutus, 399. c. Novas a fratribus procellas ſuſtinet, 402. a. Ei ſcribit Ivo Carnut. hac de re, *ibid.* b. Obit, 420. c. Quo anno? 402. a. Encyclica de ejus morte epiſtola, 420. c. 668.
Bernardus Tironienſis, ejus vitæ primordia & monachatus, 254. b. Elogium, *ibid.* S. Savini præpoſitus, 313. a. Ejus diſſidium cum Gervaſio abbate, *ibid.* In eremum receſſit, cellamque & contubernium Petri eremitæ ceteris præfert, *ibid.* b. Auſteritas utriuſque & vivendi modus, *ibid.* c. Guillelmi nomen aſſumit, *ibid.* b. S. Savini regimen refugit, 283. b. Apud ſanctum Medardum latet, 378. b. A Savinienſibus quæſitus, ad Cauſeum inſulam fugit, *ibid.* c. Paupertatis amor inſignis, *ibid.* b. Captivos a prædonibus oratione liberat, *ibid.* c. Cauſeo ad ſilvas eremitarum redit, ubi Fontis-Goyhardi cellam exſtruit, 421. c. 422. a. S. Cypriani fit præpoſitus, poſtea abbas, 422. a. Ejus humilitas, caritas, &c. *ibid.* b. Pictavenſi concilio adeſt, 422. b. Cluniacenſibus ſubjici detrectans regimen abdicat, 460. a. b. Paſchalis II. litteræ hac de re, *ibid.* b. Prædicationi inſiſtit, 460. b. Clericos incontinentes exagitat, *ibid.* c. Ab his viciſſim quot patitur mala? *ibid.* Romam petit; a Paſchali in ſedem reſtitutus Pictavos redit, 469. b. Monaſterii libertatem tuetur adverſus Cluniacenſes, ejus iter Romam hac de re, 494. b. Dejectus, brevi poſtea reſtituitur, *ibid.* c. Cardinalis dignitatem recuſat, *ibid.* Ei injuncta eccleſiaſtica munia a pontifice, *ibid.* c. Varias luſtrat ſolitudines, 495. a. Arſiciis Tironium ſecedit, & in loco S. Annæ dicto monaſterium conſtruit, 508. c. Favet ei Ivo Carnut. *ibid.* 509. a. Vitæ ejus inſtitutio & fama, 509. a. b. c. Fit archiabbas, *ibid.* b. Ejus miracula, *ibid.* Ex prædicto loco migrare coactus, Ivonem Carnut. adit, 552. b. Fundum alterum ab eo & canonicis accipit, litteræ hac de re, *ibid.* c. 680. Alium ſibi oblatum a Bleſenſi comitiſſa recuſat, *ibid.* Monaſterium conſtruit, *ibid.* 553. a. Futura prædicit, 553. a. Principum ac regum in eum beneficia *ibid.* & b. c. Ejus fama in exteras regiones penetrat, *ibid.* b. Quot cellæ ei & monaſte-

Digitized by Google

ria ſubjecta, *ibid.* c. Monaſticum inſtitutum valde propagat, 588. a. Ejus vitæ auctor, 422. b. 509. a. 553. b.

S. Bernardus Claræ-vallenſis, nativitatis ejus annus & locus, 267. b. Parentes pietate & proſapia illuſtres, *ibid.* 268. b. Stirps ejus altius inquiritur, 267. c. 268. a. De eo in ſomnis terretur gravida mater, 268. b. Canonicis eccleſiæ Caſtellionenſis erudiendus traditur, *ibid.* Caſtitatis amans, *ibid.* c. Erga B. Virginem perquam devotus, *ibid.* Nativitatis ædes in domum Fulienſium quandonam converſæ? 268. b. Mortua mater ei apparet, 497. b. Ejus corporis & animæ dotes, Pericula, 547. b. Curioſitatis levis in ſeipſum quam ſeverus vindex! *ibid.* Mundum fugere cogitans anxius hæret, *ibid.* c. Quomodo firmatum propoſitum, *ibid.* 548. a. Propinquos alioſque Deo lucratur, 572. a. b. c. Ciſtercium cum triginta ſociis ingreditur, 582. c. Quo ætatis anno? 583. a. Soror ejus & ſociorum uxores Juliacum ſe recipiunt, 584. a. b. Novitius ut ſe gerit, *ibid.* & b. Virtutum omnium cultor, *ibid.* & c. Sacrarum litterarum ſpiritu plenus, *ibid.* c. Ejus exemplo quantum creſcit familia Ciſtercienſis! 582. c. 583. a. Cum ſociis profeſſionem emittit, 594. c. Sacris ordinibus initiatur, 595. a. Ad fundandam Claram-vallem mittitur, 603. b. Ejus & diſcipulorum vitæ genus, necnon fama ſanctitatis, *ibid.* c. A Catalaunenſi ep. abbas ordinatur, 604. a. Cur non a Lingonenſi? *ibid.* & 605. b. Exin quam arcta inter utrumque familiaritas, 604. b. Claræ-vallis florens ſtatus ſub eo, *ibid.* b. c. 605. a. Adventantibus quid dicere ſolebat? 604. b. Nimiam perfectionem a ſuis exigit, *ibid.* c. Temperat zelum, *ibid.* Nonniſi a Spiritu ſancto ſuggeſta loquitur, *ibid.* Quanta fides in anguſtiis? *ibid.* Cellerarii puſillanimitatem relevat miraculo, 605. a. Ut nimis audax improbatur, *ibid.* Robertus ejus nepos Ciſtercio ad eum migrat, 605. c. In Laudunenſi diœceſi agente Bartholomæo epiſc. plura condit monaſteria, 585. b. Imminentem pluviam avertit, 616. c. An ei familiaris Gerardus de Salis? 567. b. Bernardi I. Portarum prioris ad eum epiſtola, 614. b. Cujus etiam rogatu Cantica-canticorum poſtea commentatus eſt, 614. b. Ejus litteræ pro Pictavenſi S. Crucis parthenone, 283. a. Sententia de emancipatione monachi, 381. c.

Bernardus Tegernſenſis abbas, ejus meritum & obitus, 10. c.

Bernardus abbas cellæ Trecenſis Philippum regem adit, 43. a.

Bernardus Maurimontis abbas, 76. c.

Bernardus S. Sophiæ abbas, cui indultum a Gelaſio II. privilegium, 169. c.

Bernardus II. Reomaënſis abbas, 155. b. Ejus lis cum S. Petri-vivi monachis, 594. c.

Bernardus I. Tutelenſis abbas IV. 672.

Bernardus S. Launomari Bleſenſis abbas, prius *evangelius* ſeu capellanus abbatis, 299. b. Goffridi Vindocinenſis ad eum epiſtola, *ibid.* Concilio Æduenſi adeſt, *ibid.* & 334. c. Item placito pro Majori-monaſterio, *ibid.* Chartæ ſubſcribit pro eodem, 698. c. Et pro Vindocino, 375. b. Ejus obitus, 437. c.

Bernardus de Meſua ex monacho Gellonenſi abbas creatus, quo anno? 443. c.

Bernardus Rivipullenſis abbas ex Maſſilienſi monacho, 19. c. Ei ſatisfacit Berengarius Tarraconenſis ep. in Nemauſenſi concilio pro violatis monaſterii privilegiis, 368. b.

Bernardus ex priore S. Sergii fit abbas, 243. c. 334. c. Goffridi Vindocinenſis ad eum epiſtola, 334. c. Ei donatio facta, 355. b. Judex conſtitutus inter S. Nicolai & S. Albini monachos, 399. c. Ejus obitus, 334. c.

Bernardus S. Martini Lemovicenſis abbas oſſa Hildoini & Donadei abbatum honorifice ſepeliri curat, 81. c.

Bernardus Cluniaci eleemoſynarius, poſtea prior, S. Martialis Lemovicenſis fit abbas, 596. a. Annus obitus, *ibid.* b.

Bernardus de Cambernaco, Athanaci fit abbas, 672. b.

Bernardus I. Æduenſis S. Martini abbas, 412. c.

Bernardus Montis-Olivi abbas, 461. c.

Bernardus S. Caloceri abbas chartæ ſubſcribit pro Ruminiaco & S. Nicaſio, 575. b.

Bernardus major prior Cluniacenſis, 440. a.

Bernardus cognomento Pontius, Majoris-monaſterii prior, 279. c. 364. c. Concilio Brivatenſi adeſt contra Rodulfum Turonenſem, 333. c. Vice abbatis cauſam dicit adverſus Quinciacenſes, 376. a.

Bernardus Nogenti prior, ei in ſomnis apparet S. Hugo, 529. b.

Bernardus Ambroniacenſis monachus, primus auctor domus Portarum & prior, 613. c. Præfecturam abdicat, *ibid.* Variæ ejus epiſtolæ, præcipue ad Rainaldum incluſum, 614. b. Succeſſores, *ibid.* a.

Bernardus monachus, ſcriptor actorum S. Rotberti, 8. c. 9. b.

Bernardus Matthæus, Uticenſis monachus, poſtea Divenſis, peritiſſimus librarius, 69. b.

Bernardus Centulæ monachus pietate inſignis, e monaſterio expulſus, 93. c.

Bernardus Aſſilienſis ſacriſta, 97. b.

Bernardus-Guigo de Grandimontenſis Ordinis primordiis ſcripſit, 101. b.

Bernardus Tumapalerius, comes, in Monte ſancto monachus, 124. a.

Bernardus Tullenſis S. Apri monachus & ſcholaſticus, auctor operis luculenti contra Heinricum IV. 153. a. Ejus obitus, 152. c.

Bernardus Divenſis S. Petri monachus, ad quem Anſelmi epiſtola, 173. c.

Bernardus monachus, Cluniacenſium conſuetudinum ſcriptor, Udalrico anterior, 221. c. Cur ab eo ſuſceptum opus, *ibid.*

Bernardus cognomento Flagellum, Majoris-monaſterii monachus, Stephano Bleſenſi comiti familiaris, 365. a. 656. b.

Bernardus, a quo conceſſa Angeriaco Aureæ-vallis cella, an monachus? 367. a.

Bernardus monachus B. Mariæ de Caſtello, a Goffrido Vindocinenſi citatus, 399. a.

Bernardus Caſæ-Dei monachus, ejus ſcripta, 566. b.

Bernardus, Golvini celebris philoſophi frater, Aquicincti fit monachus, 589. c.

Bernardus Pontidæ monachus, Mediolanum gratias Mediolanenſibus acturus mittitur, 590. c.

Bernardus Tarbienſis archidiaconus, inter quem & Generenſes S. Petri monachos grandis altercatio de cujuſdam ſepultura, 191. c.

Bernardus Guaſtenienſis præpoſitus exequias S. Arnulfi Sueſſionenſis curat, 242. b.

Bernardus Sueſſionenſis eccleſiæ decanus, cui dicatus Guiberti liber adverſus Judæos, 574. b. 602. c. Chartæ ſubſcribit pro cella S. Pauli, 602. c. Quorumdam carminum auctor de S. Godefrido Ambianenſi, 612. a.

Bernardus Biſuldunenſis comes monaſteria quædam a ſe redempta Cluniaco ſubjicit, 129. c. 130. a.

Bernardus comes, S. Lupercii cellæ conditor, 241. a.

Bernardus comes, fundator S. Johannis parthenonis prope Cremonam, 344. b.

Bernardus Ceritanienſis comes, Canigonenſe monaſterium Craſſenſi ſubjicit, 597. c.

Bernardus vicecomes in Tomerienſes munificus, 400. b.

Bernardus Atto vicecomes Biterrenſis, in procinctu ſacri itineris Craſſenſibus & Gellonenſibus donationem facit, 443. c. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 550. b.

Bernardus vicecomes Regulæ, ſatisfacit ob teloneum injuſte impoſitum, 460. c. 461. a.

Bernardus vicecomes de Minerba, chartæ ſubſcribit pro Tomerienſi monaſterio, 462. a.

Bernardus Toremaæ vicecomes, in Tutelenſes munificus, 478. b.

Bernardus de *Montfort* chartæ ſubſcribit pro Cluniaco & in ſocietatem fratrum admittitur, 128. c.

Bernardus de Monte-forti apud Burgundiæ ducem intervenit pro S. Marcello, 471. a.

Bernardus Aimerici comitis frater, cujus aſſenſu commiſſa Cluniaco S. Lupercii cella, 241. b.

Bernardus de Monte-Barro donationis teſtis pro Moliſmo, 129. c.

Bernardus de Monte-Barro, S. Bernardi proavus maternus, 267. c. Uxor ejus & filii, 268. a. Ejus pars in villis Rictiaco & Pauliaco, 594. b.

Bernardus alter Montis-Barri dominus, S. Bernardi germanus, 268. a.

Bernardus de Meſua, vir nobilis, morti proximus filium ſuum Gellonenſibus in monachum offert; ſepulturæ locus, 443. c.

Bernardus filius Radulfi de Lauziaco, *de Lugeac*, ſancto

Rotberto

Rotberto Caſæ-Dei a patre offertur, 10. a.
Bernardus Seniofredi, eccleſiæ B. Mariæ de Riquerio fundator, 42. a.
Bernardus de Marca fava, *Marque-fave*, Leſatenſe cœnobium Cluniaco ſubjicit, 70. c.
Bernardus de Roca Orreæ concilio intereſt, 72. a.
Bernardus dominus Corbonicenſis chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 101. c.
Bernardus de Monceio chartæ ſubſcribit pro Angeriaco, 144. b.
Bernardus de Partella ſeu Pardeilla, in piaculum duplicis homicidii Autex-vaili Sauronenſi donationem facit, 467. a.
Bernardus Groſſus, camerarius Cluniacenſis, teſtis adeſt pro Quadrellæ monaſterio, 476. b.
Bernardus Montis-Bertaldi camerarius, ei facta donatio, 365. b.
Bernardus pater S. Berengarii monachi Papulenſis, 317. b.
Bernardus cognomine Dictus, Caſæ-Dei benefactor, 131. a.
Bernerius Lacellenſis abbas, ejus obitus, 185. a.
Beroerius Credonenſis prior, a Goffrido Vindocin. objurgatus in epiſtola, 399. b.
Bernerius ſeu Bernerus monachus Bonæ vallenſis, monaſterio relicto, ad Dolenſe ſecedit, cujus eligitur abbas, 298. c. Quo anno? 299. a. Favet ei Ivo Carnotenſis adverſus Bonæ-vallenſes, *ibid.* Electio non tenet, 376. c. Bonæ-vallis poſtea abbas, acta ſub eo, 492. a. Ab Ivone Carnut. ad Paſchalem II. miſſus, *ibid.* Ivonis ad eum epiſtola de monacho apoſtata, *ibid.* Præclara de eo Goffridi Vindoc. verba, *ibid.* b. A ſuis vexatus Cluniacum ſecedere cogitat, 494. b. Concordia inita inter ipſum & Ivonem epiſc. 619. b.
Bernerus abbas S. Nicolai de Boſco, ei facta donatio a Philippo rege, 442. b. c.
Bernerus Bonæ-vallenſis abbas. *Vid.* Bernerius.
Berngerus, ſeu Perngerus, aut Perengerus primus Formbacenſis abbas conſecratur, 340. b. Ejus laudes, *ibid.*
Berno Vindocini abbas, 186. c. 232. a. 272. a. Regimen abdicat, 312. a. Ejus elogium & obitus, *ibid.* c.
Berno primus S. Celinæ prior apud Meldas, ad cujus preces eccleſia eadem Majori-monaſterio confirmata, 186. a.
Berno, vir nobilis, Richenbacenſis monaſterii primus benefactor, 197. c.
Bernuinus Tornacenſis S. Martini monachus ſub Odone abbate, 352. c.
Berqueria, territorii Furnenſis villa, 592. c.
Berta Germaniæ regina in Laureshamenſe monaſterium ſecedere compellitur, ob imminens divortium regis, 15. b. Ei poſtea utcumque reconciliata, *ibid.* c. Erga Einſidlenſes bene affecta, 47. b. Imperatrix coronatur a pſeudopontifice Clemente III. 200. a. Caſinum adit, ejus modeſtia, *ibid.* b. E cuſtodia elapſa ad Mathildem comitiſſam confugit, 303. b.
Berta Franciæ regina, ei prædicta ab Arnulfo recluſo repudium & mala mors, 107. c. S. Symphoriani eccleſiam Floriaco confirmat, 122. c. A Philippo rege repudiatur, 203. c. Sepulturæ locus, 107. c. *Vid.* Philippus.
Berta Redonenſis comitiſſa, cujus inſtinctu excitatum denuo S. Melanii cœnobium, 26. b.
Berta comitiſſa, Alani Redonenſis ducis uxor, eccleſiam S. Mariæ Kemperlegienſibus donat, 96. b.
Berta ſeu Bertrea Fulconis Andecavenſium comitis uxor cum Philippo rege copulatur, 299. b. *Vid.* Bertrada.
Berta comitiſſa fundatrix parthenonis S. Johannis Cremonenſis, 344. b.
Berta Henrici Tornacenſis uxor una cum marito, filiabus & filio, ad S. Martini monaſterium ſecedit, 352. c.
Berta, Rotberti Burgundi uxor, donationibus Sabloſio factis annuit, 376. b.
Berta, Britanniæ duciſſa, Stephani Campaniæ comitis uxor, ejus filia, 578. a.
Bertha Toleti & Legionis regina chartæ ſubſcribit pro S. Petro de Esforcia, 410. a.
Bertholdus Salizburgenſis ſedis invaſor, 110. c. Schiſmaticus 111. a. Detruditur, 287. b.
Bertholdus S. Waldeburgis in Alſatia primus abbas, 74. b.
Bertholdus e S. Blaſii priore fit Gotwicenſis prior, 449. a. Item abbas Garſtenſis, *ibid.* 554. b. Sub eo floret monaſterium, 554. b. Eberhardum ſocium individuum ſibi adſciſcit, *ibid.* c. Pia ejus opera & modus regiminis, *ibid.* Caritas in egenos, *ibid.* 555. a. Miracula, vitæ ſcriptor, *ibid.*
Bertholdus Cremiſanenſis abbas, 555. a.
Bertholdus Alemanniæ dux & marchio locum *Graningen* Cluniacenſibus cedit, 53. b. Acquiſitionis cujuſdam teſtis pro eodem loco, 222. b. In odium Heinrici IV. S. Galli res diripit, 124. c. Monaſterium devaſtat, 212. b. 235. c. 257. b. Furoris cauſæ, *ibid.* Compactum init ad duos annos contra Heinricum, 303. b. S. Petri in Nigra-ſilva monaſterium condit & dotat, 321. b. Petroburgenſis abbas ab eo ad papam miſſus a Guibertinis comprehenditur, 323. c.
Bertholdus Hennebergenſis comes Gottiſaugienſe monaſterium condit & dotat, 563. c.
Bertholdus Laureshami advocatus & vexator, Anſelmum abbatem in cuſtodiam retrudit, 277. b.
Bertholdus Conſtantienſis preſbyter, auctor accuratiſſimus, ejus appendix ad Hermanni chronicon, 426. b. Præclara de Willelmo Hirſaugienſi verba, 285. c.
Bertilda prima Foreſtenſis abbatiſſa, 372. a.
Bertoldi-curtis, vicus pagi Ambianenſis, in quo ejuſdem nominis parthenium, 296. b.
Bertoldus marchio, *Vid.* Bertholdus.
Bertolfus S. Albani abbas, 616. c.
Bertolfus dux. *Vide* Bertoldus.
Bertrada Andecavorum comitiſſa, Fulconis-Rechini uxor, 274. a.
Bertrada ſeu Bertreda Laudunenſis S. Johannis abbatiſſa, Vallis-coloris monachis litem movet, 478. c. Quomodo compoſita? *ibid.* 479. a.
Bertrada Simonis de Monte-forti filia, a Fulcone Andecavorum comite tertia, duabus uxoribus viventibus, ſuperducta, necnon poſtea a Philippo rege ei ſubducta, 107. c. 246. b. Arnulfi recluſi de hoc poſtremo vaticinium, 107. c. A Philippo iterum reducta, is in concilio Pictavenſi anathemate denuo percuſſus, 415. a. Apud Senonas, effracta eccleſiæ porta, ſibi miſſam dici cogit, 422. c. Baldrico favet pro epiſcopatu Aurelianenſi, 408. b.
Bertrandus Narbonenſis archiep. S. Aniani abbatiam ad Vernodubrum Tomerienſi abbati committit, 400. b. Eidem monaſterio plures eccleſias donat, 443. b. Chartæ ſubſcribit pro eo, 462. a. Ejus obitus, 525. b.
Bertrandus ſeu Bertrannus Convenarum ep. concilio Burdegalenſi adeſt & ſubſcribit, 153. b. 318. b. 652.
Bertrandus Magalonenſis epiſc. ejus controverſia cum Anianenſibus in concilio Claromontano compoſita, 358. b.
Bertrandus Maſſilienſis ep. obit, 567. c.
Bertrandus Nobiliacenſis abbas. *Vid.* Bertrannus.
Bertrandus Grandis-ſilvæ abbas, de quo Bernardus in epiſt. ad Toloſates, 567. b.
Bertrandus primus Firmitatis abbas, 585. a.
Bertrandus monachus, frater Girardi de Turre, chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 335. b.
Bertrandus cognomento Dictus, S. Andulfi eccleſiam Caſæ-Dei tradit, 131. a.
Bertrandus filius Radulphi de Lauziaco, *de Lugeac*, 10. a.
Bertrannus Convenarum ep. *Vid.* Bertrandus.
Bertrannus ſeu Bertrandus Nobiliacenſis abbas concilio Pictavenſi adeſt & ſubſcribit, 123. c. 127. c. Item Burdegalenſi, in quo Silvæ-majoris libertatem confirmat, 163. b.
Bertrandus Belliloeenſis abbas apud Lemovicas, a Paſchali II. privilegium obtinet, 80. c. 378. b.
Bertrannus ſine terra, chartæ ſubſcribit pro Moliſmo, 672.
Bertrea Andecavenſis comitiſſa. *Vid.* Berta.
Bertreda Laudunenſis abbatiſſa. *Vid.* Bertrada.
Bertricus Rotenſis abbas, cui ab Innocentio II. monaſterii confirmata privilgia, 72. a.
Bertricus Mediani-monaſterii abbas, plures eccleſias conſecrari curat, 210. b. 285. c. Recluſus & recluſa ſub eo, 388. c. 389. a. Diſſidium cum Cluniacenſibus ſuper Frovillæ cella, 564. b. Obit, 484. b.
S. Bertulfus abbas, ejus tranſlatio, 59. b.
Beſlius emendatur, 505. c.
Bethania prope Jeroſolymam, ibi monaſterium Benedictinum, 428. c.

Digitized by Google

Bibliorum ſacrurum menda corriguntur apud Hirſaugiam, quibus auctoribus? 277. c.

Bibliotheca, etiam monachorum, non modo ſacris ſed & prophanis libris bene inſtruatur, 323. b. Nec curandi malevolorum ſuſurri, *ibid.*

Bibliothecæ in monaſteriis, 353. c. Ampliſſima apud Cluſam, 288. c. Pompoſam, 322. c. 323. a. Sithienſe monaſterium, 354. c.

Bigorrenſes ep. Pontius, 72. a. Hugo, 163. b. Odo, 253. b. ſeu Hodo, 318. b. Bernardus, 367. b.

Bigorræ comes & vicecomes Bearnenſis, Centullus, 149. c. Giſla, Beatrix, ejus uxores, 124. c.

Biliomum, *Billom*, Arvernorum opidum, 336. c.

Biliomenſes canonici, S. Lupi monaſterium diripiunt, 336. c. Urbani II. contra eos epiſtola ad Durandum Arvernorum ep. *ibid.* Tandem Celſinienſibus adjudicatum, 337. a.

Bilius Rorhonenſis abbas elevationi corporis beati Gurloëſii intereſt, 103. b.

Biſontinenſes ſeu Veſontionenſes aut Chryſopolitani archiepiſcopi, Hugo II. Hugo III. 302. a. Pontius, 511. c.

Biſontinenſis archiepiſcopi vicarius natus, & primus poſt eum in conſeſſu, S. Vincentii abbas, 302. b. Item canonicus natus, *ibid*

Biſontini clerici, ex mandato papæ, Lugduni conveniunt pro S. Benigno, 496. c. 497. a. 675.

Biſuldunenſis comes, Bernardus, 129. c

Biterrenſis vicecomes, Berraidus-Atto, 443. c.

Biterrenſis & Carcaſſonæ vicecomitiſſa, Ermengardis, 443. c.

Biturica urbs, Philippo regi a quo vendita? 439. a.

Bituricenſis patriarchii ſcriptor, quis? 254. c. Emendatur, 296. c.

Bituricenſes archiep. Aimo, 13. c. Richardus I. 122. c. 156. c. Leodegarius I. Richardus II. 254. c. Aldebertus, 296. c. Leodegarius, 468. c. 566. a.

Bituricenſis diœceſis, ibi multa recuperat S. Dionyſii Pariſienſe cœnobium, 17. c. 18. a.

Biturici principes, Gregorii VII. ad eos epiſtola pro Warmundo Viennenſi in abbatiam Dolenſem reſtituendo, 149. b.

Biturici principes, Rodulfus, 149. b. Arpinus ſeu Harpinus, 379. a.

Bituricenſis vicecomes Stephanus,, 296. c.

S. Bladinus porcorum paſtor, a Fulcoïo poëta celebratus, 185. b. Sepulturæ locus, *ibid.*

Blanca, alio nomine Hadviſa, Rorberti Burgundionis uxor, 123. a.

Blaſius S. Æmiliani abbas, ſub quo facta S. Felicis eremitæ tranſlatio, 278. a.

S. Blaſii eccleſia, prædium pro infirmis Sublaci, 51. a.

Bleſenſes comites, Stephanus, 364. c. Adela comitiſſa, 365. a. Theobaldus Magnus, 553. b. 592. a.

Blitmurenſis dominus, *Bremur*, olim Sedunenſis aut Pſeudunenſis, Brutinus, 385. a.

Boamundus Rogerii ducis filius, in Barenſem S. Nicolai eccleſiam bene affectus, 240. a.

Boamundus ſeu Boſmundus Rotberti-Guiſcardi filius, alio nomine Marcus & Abbamonte vocatus, 276. b. Patri ſuccedit in Apuliæ principatu, 214. b. Caſinum adit, Urbani II. ſalutandi cauſa, 249. c. Bantino & Caſino monaſteriis munificus, 276. b. Illius immunitatem confirmat, 250. a. Averſanis monachis eccleſiam donat, 293. a. Cruceſignatis ſe adjungit, 360. b. Monaſteriorum reſtaurator in ſacris locis, 429. a. Ejus nuptiæ cum Conſtantia, 471. c. Rotomagum adit cum Brunone cardinali, 489. b. Item Majus-monaſterium, poſtea Lemovicas, 477. c. S. Leonardo compedes argenteas offert, *ibid.* Concilio Pictavenſi adeſt, 496. a.

Boamundus ſeu Buamundus præcedentis filius, ejus charta pro Monte Caveoſo, 658.

Boëmorum duces, Borivoiius, 341. c. Wladizlaus, 682. c.

Boleſlaus, Polonorum dux, 540. c.

Boloniæ comes & comitiſſa, Euſtachius, Ida uxor, 271. b.

Bonæ-vallenſe chronicon emendatur, 298. b.

Bondenum de Rochotis ſeu de Ronchuris vel Ronchuro, villa prope Padolironem, 608. b. 609. b.

Bonfilius Fulginatenſis ep. a quo monaſterium Saxi-vivi conſecratum, 215. b.

Bonifacius Conchenſis abbas, 553. c. Donationes ſub eo, *ibid.* 554. a.

Bonifacius monachus, poſtea epiſc. Aſtenſis, 455. c.

Bonifacius marchio, Juviniacenſis parthenonis fundator, 368. c.

S. Bonitı corpus apud Montis-ſanctæ-Catharinæ monaſterium, 631. c. Ejus capſa auro tegitur, *ibid.*

Bonizo Sutrienſis ep. cujus conſilio Anſelmus Lucenſis Mantuæ ſepultus, 228. c.

Bonobria, *Boneuvre*, vicus diœceſis Namnetenſis, 623. c.

Bonum quod non eſt in ſe, ſaltem in aliis admirari, 531. c.

Boni, propter eos mali æquanimiter ferendi, 374. c.

Bonus Regienſis ep. judicio adeſt pro S. Simpliciano, 413. b.

Bonus Pompoſiæ monachus, inſtruendæ inſigni bibliothecæ præeſt, 323. a.

Borbonenſes domini ſeu Burbonenſes, Archimbaldus IV. Archimbaldus V. 654. 655. Aymo, 656. c.

Borivoiius Boëmorum dux, ejus uxor Wilwirga Gotwici recluſa, 341. c.

Boſa nobilis matrona, S. Neoti reſtauratrix, 520. b.

Boſmundus Rorberti Guiſcardi filius *Vid.* Boamundus.

Boſo Santonenſis fit epiſc. 81. b. Synodicis litteris ſubſcribit pro S. Stephano de Vallibus, 97. a. b. Duplici concilio Burdigalenſi adeſt, & ſubſcribit, 146. a. 163. b.

Boſo Auguſtenſis epiſc. B. Mariæ eccleſiam conſecrat, 322. b.

Boſo Stirpenſis abbas, ſocietatem init cum Brantoſmenſi, 162. a.

Boſo fit abbas S. Agerici, 189. c. Annus obitus, 264. c. 498. a.

Boſo Beccenſis abbas, monaſterii libertatem tuetur, 639. Ejus elogium, 640. c.

Boſo II. Floriaci abbas, 502. a. Acta ſub eo, 533. a. 544. b. c. Ad Ludovicum regem querelas defert contra Waſtinienſem comitem, 576. c. Annus obitus, 577. a.

Boſo Crucis S. Audoëni monachus, 23. c.

Boſo Beccenſis monachus & Anſelmi diſcipulus, ad eum ſcribit Anſelmus, 327. b.

Boſo monachus, cujus ſuaſu ſcripta ab Anſelmo quædam opuſcula, 417. c.

Boſo Pratellenſis monachus a patre oblatus, 370. a.

Boſo eremita Hauzenſis prope Moliſmum, 385. c.

Boſo Petragoricenſis comes, a quo conditum S. Silvani cœnobium, 148. a.

Boſo vicecomes, cujus aſſenſu Bellicocenſe monaſterium Cluniaco commiſſum, 101. c.

Boſo vicecomes, S. Cypriano Pictavenſi confert abbatiam S. Romani, 253. c.

Boſo *de Vsocort* monaſterium S. Michaëlis ad Moſam vexat, 167. c.

Boſo Palatinus comes, *Vid.* Boto.

Boto ſeu Botto, aut Boſo comes Palatinus de Witelſbach, cognomento Fortis, Thariſienſis fundator, obit, ſepulturæ locus, 472. c. 473. a.

Botvenſes ſeu Bovenſes comites, *de Bove*, 573. a. Galterius, Ingelrannus, 144. c. 479. c.

Bovo ſenior, Elnonenſis abbas, acta ſub eo, 109. c.

Bovo junior, Elnonenſis abbas, 507. b. Ei ſcribit Marſilia Rotomagenſis abbatiſſa de inſigni miraculo S. Amandi, 506. c. 507. a. Permutatio quædam inter ipſum & Balduinum comitem, in concilio Remenſi confirmata, 601. c. Donationes ſub eo, 565. a.

Brabantum invadit Guericus Sorus, 556. b.

Brabantenſes, ſeu Lovanienſes ac Lotharienſes comites, Heinricus, Godefridus barbatus, 234. a. Heinricus II. Sifridus ſeu Sigefridus, 319. b. c.

Bracarenſis archiep. Mauricius-Burdinus, 361. b.

Bracbantenſes comites. *Vid.* Brabantenſes.

Branum, quo delatum S. Marculfi corpus, 442. a.

Braquenſis eccleſia ad Moſam, Novello traditur & confirmatur, 382. b. c.

Bremenſis archiep. Adelbertus, 10. a. ſeu Adalbertus, 52. b.

Breonenſes comites, Walterus, 54. b. ſeu Gualterus, Airardus, 564. c.

Breviarium ſollemniter traditum in conſecratione Cartuſianarum virginum, 452. b.

S. Briccii corpus delatum ad habendas ſuppetias, 442. a.

Briccius fit epiſcopus Namnetenſis, 596. b. Donationes S. Sergio confirmat, *ibid.* c. Epiſtola hac de re, *ibid.* 693.

Digitized by Google

Briegii & Campaniæ comes, Theobaldus, 493. b.
Brigantinus comes, Ruodulfus, 354. b.
Brinto Formbacenſis abbas. *Vid.* Wirnto.
S. Brioci epiſc. Johannes, 523 b.
Brionæ comes, Rogerus *de Beaumont*, 83. a.
Britanniæ duces & duciſſæ, Alanus, 7. c. Hoëllus, 8. a. 96. b. Alanus Fergentius, 264. b. 439. c. ſeu Sergandus, 128. b. Eudo, Alanus, 257. c. Berta, 578. a. Hadviſa, 8. a. Ermengardis, 423. b.
Britolienſis comes, Guillelmus, 331. b.
Brivenſis comes, Galterius, 206. a.
Brixienſes ep. Gothifredus, 292 b. Armannus, 413 b.
Brixiæ comes, Gerardus, 672. b.
Brixienſis marchio, Atto, 182. b.
Broburgum oppidum prope Gravelinam urbem, 484. a.
Brunechildis regina, Athanaci fundatrix, 672. a. col.
Bruno ſeu Brunus, Signienſis ep. & cardinalis; ejus patria & parentes. Senenſis an Aſtenſis canonicus? 139. c. Contra Berengarium in Romana ſynodo diſputat, *ibid.* Quo anno epiſcopus conſecratus? *ibid.* Pluribus conciliis adeſt vel præeſt, Claromontano, 357. a Pictavenſi, 496. a. Lateranenſi, 616. a. Cavenſis baſilicæ dedicationi intereſt, & capellam abbatis conſecrat, 293. a. Item Cluniaci altare, 356. c. Apud Majus-monaſterium capellam infirmorum, 364. b. Et cœmeterium, *ibid* c. In Caſinum bene affectus, 484. c. Ibidem fit monachus, 139. b. 471. b. A Paſchali II. revocatur, *ibid* c. Ejus epiſtola hac de re ad amicos cardinales, *ibid.* Cum Boamundo Apuliæ duce Rotomagum adit, 489 b. Eo præſente Goſfridus Bleſenſis abbas abdicat regimen, 493. c. Apoſtolicæ ſedis legatus in Galliam, quo anno? 427. c. 503. a. Variæ ejus legationes, 471. c. Caſini fit abbas, 503. a. Cum Paſchali II. Beneventum pergit, 517. a. Diſcidii dux & ſignifer adverſus eum, ob pactum de inveſtituris, 559. c. Ejus epiſtola hac de re ad pontificem, necnon ad Portuenſem epiſc. *ibid.* Abbatiam abdicat, *ibid.* Ejus ſcripta, 484. c.
Bruno Trevirenſis archiep. in Abrinſbergenſem S. Stephani cellam bene affectus, 341. a. Ei dicatum opus Thiofridi Epternacenſis de floribus Sanctor. 498. b. Heinrici imperatoris legatus ad Paſchalem II. pro inveſtituris, 501. a. Plures reliquias concedit Thietmaro Helmwardeshuſano abbati, 516. a. b. Vitonianos ad clericalem communionem hortatur, 561. b. Chartæ ſubſcribit pro Lacenſi monaſterio, 581. c. Quoſdam Berengarianos hæreticos reprimit, 582. a. S. Vitoni theſaurum abſtractum reſtitui curat, 593 c. 594. a. S. Auctoris corpus apud S. Ægidium transferri permittit, 614. c. Rodulfo Remenſi ſcribit pro Sanctimonialibus B. Mariæ, 602. a.
Bruno epiſcopus Tulli, poſtea Leo IX. 16. c. In ejus memoriam & animæ remedium conſtructum Tulli S. Salvatoris monaſterium, 16. c. 17. a.
Bruno Oſnabrugenſis ep. adverſus eum Corbejenſibus confirmata decimarum poſſeſſio, 183. c.
Bruno Aſtenſis ep. cujus ſcripta Brunoni Cartuſiano falſo adſcripta, 445 c.
Bruno Spirenſis epiſcopus, Romam miſſus ad Calliſtum pro componendo ſchiſmate, 542. a.
Bruno Salmenſis comitis filius, in Mettenſem epiſcopatum intruſus ab Heinrico IV. 152 b. c. 211. a. Ejus frater Godefridus, poſtea comes Palatinus, 235. c. Trudonianum abbatem Herimannum ſimoniace conſtituit, 246 c. 247. a. Epiſcopatu expellitur, 247. a. Ab ipſis Mettenſibus poſtea interfectus, 152. b. c.
Bruno Dervenſis abbas, 54. b. Donationes ſub eo, 642. b.
S. Bruno Cartuſienſis, ortus ejus & vitæ initia, 201. c. 202. a. Canonicus Remenſis, & ſcholarum magiſter, 201. c. Poſtea Cancellarius, 108. c. 201. c. Hoc nomine chartis ſubſcribit pro S. Baſolo, 108. c. & S. Martino Gemellarum, 201. c. Ab hoc officio depoſitus, *ibid.* Vir inculpatæ omnino vitæ, 117. a. Unus e Manaſſis accuſatoribus in concilio Æduenſi, 116. c. An ei poſtea adverſari deſtiterit? 117. a. Remis diſcedit, quo anno? 202. a. Vera ſeceſſus cauſa, *ibid.* b. Et converſionis occaſio, 30. b. c. Quid de redivivi canonici hiſtoria ſentiendum, & quis ei præluſerit? 202. a. c. Quemnam magni nominis eremitam conſuluerit? 205. b. c. Apud Siccam-Fontanam aliquandiu eremitice vivit, 205. c. Gratianopolim adit, 202. b. c. Sex ejus ſocii, & Cartuſiæ majoris initia, *ibid.* 203. a. Mens ejus non auſtera, 343. a. Non alia ab eo præter Benedictinam propoſita regula, *ibid.* c. 234. a. Romam evocatus, 208. c. In ejus abſentia fratres locum deſerunt, & Cartuſia ab ipſo Caſæ-Dei conceditur, 268. c. Ipſi poſtea reſtituta, *ibid.* 269. a. Romanæ Curiæ turbas non ferens, in Calabriam ſecedit, & Turris Cartuſiam condit, 293. c. Rogerii ducis charta hac de re, 294. a. Necnon Urbani II. privilegium, 293. c. Ei conceſſum Arſafienſe monaſterium, 342. b. Cartuſiam Squillacenſem dedicari curat, 342. b. Ejus epiſtolæ ad Radulfum viridem, 342. c. 343. a. Et Fratres Majoris-Cartuſiæ, 407. c. 408. a. Adit eum Landuinus prior, 407. b. Obit, 444. c. Encyclica de eo epiſtola, 445. a. Variarum eccleſiarum tituli, *ibid.* b. 669. Ejus fides de Euchariſtia, 445. a. Sepultura, *ibid.* c. Scripta, *ibid.* Diſſenſio de ſucceſſore, *ibid.*
Bruno vir nobilis Ulinhovenſis ſeu Viſpacenſis aut Schirenſis fit abbas, geſta ſub eo, 464. c.
Bruno ex monacho fit abbas Hirſaugienſis, 447. c. 483. b. Antea canonicus Spirenſis, 483. b. A Richardo Albanenſi ordinatus, *ibid.* Ejus genus, *ibid.* E ſuis monachos Gottſaugiam mittit, 563. c.
Bruno comes de Galba, ob pertinacem Heinrico adhæſionem excommunicatus, ultro ſe divinis officiis apud Hirſaugiam ingerit, 210. c. Anſelmi hac de re conſulti reſponſum, *ibid.*
Brunſwicenſis dux, Otto, 266. c.
Brunus Signienſis ep. *Vid.* Bruno.
ruſchii catalogus emendatur, 277. b.
Bruſtemenſes Trudonianos expugnant, magna utrinque ſtrage, 234. c. 235. a. Monaſterio & monachis non parcunt, *ibid.*
Brucinus Blimutenſis dominus Flaviniaco ablata reſtituit, 385. a.
Buamundus Apuliæ dux, *Vid.* Boamundus.
Bucco Halberſtatenſis ep. *Vid.* Burchardus.
Bucelinus emendatur, 446. a. 483. b. 589. a.
Buciacus, *Buſſy le long*, proxima Sueſſionis villa, ibi quidam manichæi, 574. c.
Bulæus emendatur, 384. c.
Bulio, *Vid.* Bullio.
Bullonius. *Vid.* Godefridus.
Bullæ Gregorii VII. pro inſtitutione Grandimontenſis Ordinis, 65. c. Urbani II. pro Caſinenſi monaſterio, 665. Paſchalis II. pro S. Walarico, 679.
Bulla aurea ab Alexio Comneno data, 190. b.
Bullio ſeu Bullonium ſilvæ Arduennæ caſtrum, 29. c. ab Oberto Leodicenſi epiſc. comparatur, 339. b.
Bullonium caſtrum. *Vid.* Bullio.
Burchardus Baſilenſis ep. ei commiſſa lis de advocatia S. Crucis Hugonem inter & Gerardum Leonis IX. nepotes, 74. a. Ab eo cellam acquirit Udalricus, 222. b. S. Albani monaſterium Cluniaco ſubjicit, 476. b. Cum Altichirchenſi, *ibid.* c.
Burchardus Halberſtatenſis ep. cæſus obit, ſepulturæ locus, 258. c.
Burchardus Cameracenſis ep. ejus auctoritate reformata cella, *Monaſterium* dicta, 514. b.
Burchardus I. S. Baſoli abbas, ſeu Burgardus, Compendienſi concilio intereſt, 224. a. Et Sueſſionenſi contra Roſcelinum, 309. c. Item ſollemni reliquiarum S. Helenæ aſſertioni, 349 b. Rainaldi Remenſis archiep. legatus ad Urbanum II. 280. c. Variis chartis ſubſcribit pro S. Theobaldi monaſterio, 309. c. Pro S. Theoderico, 310. b. c. S. Vincentio Laudunenſi, 347. b.
Burchardus II. S. Baſoli abbas, chartis ſubſcribit pro S. Remigio, 458. b. 492. c.
Burchardus Moguntiacenſis S. Jacobi abbas, ei commiſſum S. Diſibodi monaſterium, 527. a. Ejus elogium, & obitus, *ibid.*
Burchardus ex Hirſaugienſi monacho fit abbas Erfurdienſis, 447. c. 448. a. Per eum Gebehardus Hirſaugienſis cœtus correptus, *ibid.*
Burchardus Remigianus abbas, cujus tempore combuſtum monaſterium, 397. a. Ejus cauſa in concilio Pictavenſi retractata, 416. c.
Burchardus comes, chartæ ſubſcribit pro S. Columbæ monaſterio, 82. b.
Burchardus comes teſtis notatus in quadam charta pro Vindocino, 145. b.

Digitized by Google

Burchardus comes, filius Fulconis Anſeruli comitis, obiit, 232. a.
Burchardus Vindocinenſis comes, SS. Trinitatis monaſterio donationes confirmat, & malas conſuetudines remittit, 95. c.
Burchardus de Monte-maurenciaco, Diogili cellæ munificus, 552. b.
Burchardus cancellarius Heinrici IV Germaniæ, 191. b.
Burchardus de Inſula, Majoris-monaſterii monachis donationem facit, ad ſarciendum damnum a ſe in bello illatum, 24. a.
Burdegalenſes archiep. Archembaldus poſtea dejectus, Goſcelinus, 12. c. 255. b. ſeu Gauſcelinus, 175. b. vel Gocilinus, 633. b. aut Joſcelinus, 248. a. Amatus, Arnaldus-Guiraudus, 380. b. ſeu Ernaldus, 535. c. Gaufridus, 283. a.
Burdegalenſis S. Stephani eccleſia ab Urbano II. dedicatur, 365. c.
Burdegalenſes S. Æmiliani canonici, eorum lis cum Nantoniacenſibus in concilio Santonenſi agitata, 380. a. Ad Urbanum ſcribunt hac de re, *ibid.* b.
Burdigalæ præpoſitus, Radulfus, 162. b.
Burgardus S. Baſoli abbas. *Vid.* Burchardus.
Burgenſes ep. Scemenus, 56. c. Symeon, 114. c. Garzias, 537. c.
Burgenſis S. Johannis eccleſia, quandonam in parochialem converſa? 379. b. S. Adelelmus quouſque ſepultus ibi perſtitit? *ibid.*
Burgenſium patronus S. Adelelmus Caſæ-Dei abbas, 379. b. Sub eo nomine conſtruunt eccleſiam, ad quam corpus ejus tranſlatum, *ibid.*
Burgundiæ duces, Roibertus, 94. a. 129. a. 442. c. Hugo, 129. a 442. c. Odo, 394. c. 442. c.
Burgundiæ & Matiſcenſium comites, Willelmus I. Rainaldus I. Rainaldus II. Willelmus II. Cono, Rainaldus III. Willelmus III. Stephanus, 511. b.
Burgundiæ duces S. Benigni Divionenſis benefactores, 369. b
Burgundiæ ducum antiqua inſignia, 394. c.
Buſentiacum caſtrum, *Buzançay*, apud Biturigas, 500. c.

C

Cabilonenses ep. Achardus, 26. c. Rodericus, 122. c. Walterus, 156. c. aut Gualterius, 176. b. Frotgerius, 208. b. Walterius, 384. c. ſeu Galterius, 386. c. aut Gualterus, 404. c. 405. a. 415. b.
Cabilonenſis comes, Teudbaldus, 192. b.
Cabilonenſis eccleſia ſocietatem init cum S. Benigni monaſterio, quo pacto? 567. c.
Cadalous Parmenſis epiſcopus, ſchiſmaticus, a quo in cuſtodia Ekkehardus Augiæ abbas diu detentus, 114 b.
Cadavera incorrupta, poſt correctionem vel abſolutionem in pulverem redacta, 590. a.
Cadelaus Alexandri II. Parmenſis æmulus, 44. a.
Cadulus nobilis miles, diabolicis inſidiis vexatus, S. Anſelmum conſulit, 11. b. In majori-monaſterio fit monachus, *ibid.* c.
Cadurcenſes epiſcopi ſimul & abbates Tutelenſes, Bernardus I. Bernardus II. 672. 1. col.
Cæcilia Odonis Aurelianenſis mater, 299. c.
Cæcilia Willelmi conquæſtoris filia primogenita, fit monacha Cadomenſis, poſtea abbatiſſa, 91. c. 199. a. 176. c. Illi verſibus gratulatur Baldricus Burgulienſis, 92. a.
Cæleſtinus III. a quo S. Geraldus, Silvæ-majoris abbas, inter Sanctos relatus, 356. a.
Cæleſtinus Bergomenſis hiſtoriæ ſcriptor emendatur, 140. b.
Cæna Domini *Vid.* Cœna.
S. Cæſarii brachium Colonienſi S. Jacobi ſacello collatum, 30. b. Ejus invocatio quanti meriti! hiſtoria hac de re ab Annone archiep. relata, 30. b. c.
Cæſarius Heiſterbacenſis, is qui falſa de redivivo canonico, S. Brunonis tempore, hiſtoriæ prælusit, 202. c.
Caïetani epiſcopi, Leo, Rainaldus, 276. b.
Calabriæ monachi Benedictini, primi Aureæ-vallis conditores, 29. b. c.
Calabriæ monachi ſeu eremitæ, ad quorum normam Ordinem ſuum inſtituit Stephanus de Tigerno, quinam illi? 67. a. b
Calabriæ, Apuliæ, & Siciliæ comes, Rogerius, 290 b. 294. c. Adalaſia uxor, *ibid.* c.
Calabriæ & Siciliæ comitiſſa Adalaſia, 299. Seu Adelaïs, 294. b.
Calacianorum comites, Rainulfus, Rodbertus, 484. c.
Calamitates publicæ, in his indictæ proceſſiones, 300. c.
Calamus ad ſanguinem Chriſti ſumendum, aureus vel ſaltem argenteus, 549. c.
De Calba comes, Bruno, 210. c.
Calceorum longorum mos unde inductus & a quo? 246. b. His utuntur nonnulli clerici & monachi, *ibid.*
Caldarenſes rerum S. Savini Tarbienſis invaſores, ejus reformationi obſiſtunt, 229. b.
Calix in ſacrificio, corporali tegi ſolitus, 517. c.
Calices benedicendi facultas abbati conceſſa, 478. a.
Calliſtus II. Mellicio immunitatem confirmat, 555. c. Ejus privilegium pro S. Melanio Redonenſi, 537. a. Pro Pratenſi, 618. b. Electenſi, 622. a.
Calmociacenſis eccleſia, huc ſe recipiunt Caſtelleti quidam clerici, 389. b.
Calo vicecomes Santonenſi concilio intereſt, 178. b.
Calonna, locus Andecavenſis pagi, ubi recluſus & recluſa, 315. a. b. c. 316. a. *Vid.* Herveus, Eva.
Calumniæ, his purgari ſe tenetur, quiſquis ſcandalum timet, 306. a.
Calvus-mons, *Chaumont*, Remenſis diœceſis opidulum, 373. a.
Calvomontenſis miles, Bego, 101. c.
Camaldulenſes anachoretas & conventuales habent, 456. c.
Cameracenſes ſimul & Atrebatenſes epiſcopi, Lietbertus, Gerardus, 31. 109. b. Seu Geraldus, 224. a.
Cameracenſes epiſcopi, Manaſſes, 398. a. Galcherus, ſeu Galtherus, Odo, 480. c. ſeu Odoardus, 586. b. Burchardus, *ibid.* 514. b. Guido, 372. a.
Cameracenſes epiſcopi, ad eos ſcribit Urbanus II. pro Lamberto Atrebatenſi, 310. b.
Cameracenſes clerici conjugati, eorum epiſtola ad Remenſes in gratiam uxorum ſuarum, 109. b. c. 634. 635. Similiter Noviomenſium ad Cameracenſes, 109. c. Heinrico IV. adhærent contra Paſchalem II. unde turbæ, 446. b.
Camerarius. *Vid.* Oeconomus.
Camerarius abbatis, ſeu Camerlarius, 23. c.
Camiliacenſes canonici, eorum lis cum Majori-monaſterio, 535. c.
Camillus *de Neuville*, archiep. Lugdun. Athanaci abbas, 673. b.
Campaniæ comites, Theobaldus III. 108. b. ſeu Theobaldus, 172. c. aut Terbaldus, 201. a. 443. a. vel Theobaudus, 464. c. 465. a. Stephanus-Heinricus, 119. a. 125. c. Hugo, 443. a. 454. b. 464. c. 465. a. Odo, 188. a.
Campaniæ & Briegii comites, Theobaldus, 493. b. Campaniæ tantum Stephanus, poſtmodum rex, 577. c. 578. a. Theobaldus magnus, 595. a. Hugo, 603. b.
Campionum bellum pro accuſatoribus & accuſatis, 70 a. 629. c.
Campionum oblatio apud Vindocinum, 127. c. 128. a.
Campo ep. Draconariæ, ejus lis cum S. Sophiæ monachis in concilio Beneventano definita, 87. b. Cancellarius eccleſiæ, 442. c. Cardinalis, 265. b. Regis, 191. b.
Candela die ac nocte ardens in Anicienſi eccleſia pro Raimundo S. Ægidii comite, 365. b.
Candelabrum cum ſeptem lucernis S. Petro de Eſloncia oblatum, 409. a.
SS. Candidus & Victor, quorum corpora Valciodorum tranſlata, 449 b. Hiſtoriæ auctor, *ibid.*
Canones ſacri, de his monachi non ſatis curare ſoliti, 222. c.
Canonici regulares ad normam Aquiſgranenſis regulæ, 194. c.
Canonici ſæculares cappis & ſuperpelliciis ornati, 35. b.
Canonici duplicis generis *ad ſuccurrendum*, 534. c.
Canonicis decimæ & eccleſiæ non conferantur abſque epiſcopi aut Romani pontificis conſenſu, 265. b. Hi ad communem vitam adducti, 62. c. Apud Exceſtram, 434. c. Fratres appellati, 253. c. Fundant monaſteria, 552. c. 553. a. Facti monachi, an denuo poſſint eſſe canonici? 375. b. c. 376. a. Cucullam ſaltem ad memoriam retineant, 376. a. Inde cuculla *memorialis*, ibid.

Canonicis S. Martini Turonenſis conceſſum jus habendi & eligendi epiſcopum, 96. c. 97. a.
Canonici redivivi hiſtoria, utrum vera ſeceſſus S. Brunonis cauſa? fabulæ quis præluſerit, & a quibus pondus mutuata. 202. b. c.
Canonizatio S. Angilberti per Paſchalem II. 551. b.
Canoſa, Lombardiæ locus, 182. a.
Cantabrigienſis pagus novo Elienſi epiſcopatui tributus, 521. b.
Cantabrigienſis academia inſtituitur, 539. a. b.
Cantaldus Vindocinenſis monachus, chartæ ſubſcribit pro ſuo monaſterio, 375. b.
Canticum graduum Sublaci ad Miſſas dictum, 50. c.
Canticum *Te Deum* in receptione abbatis, 326. b.
Cantuarienſis eccleſia, de illius primatu lis mota ab archiep. Eboracenſi, 34. c. 35. a. b. In concilio Anglicano definita, 57. a. Ejus archiepiſcopus Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ primas, alia privilegia, 503. c. 504. a.
Cantuarienſis S. Salvatoris eccleſia igne combuſta, magnificentius reædificatur, 84. b. S. Dunſtani fit translatio, *ibid.* Canonicis ſubſtituti monachi, *ibid.* Hujus reformationis cauſa ſcriptus a Lanfranco rituum monaſtic. liber, *ibid.* c. Ibi inſtitutus archidiaconus, *ibid.* b. Ejus appendix, S. Albani abbatia, 304. c. 305. a. Archiepiſcopi Sabbato majori abſolutionem indulgent apud S. Auguſtinum, 224. c.
Cantuarienſes archiep. Rotbertus, 20. b. Stigandus, 20. a. Lanfrancus, *ibid.* 22. b. Anſelmus, 303. c.
Cantuarienſes archiep. Radulfus, 33. b. 473. a. Willelmus, ſeu Guillelmus, 33. b.
Cantus apud S. Trudonem emendatur, 526. b. Turbæ acerrimæ ob cantum Glaſtoniæ excitatæ, 21. c.
Capella monachis confirmata, ſalvis parochialibus juribus, 596. c. 693.
Capellæ domeſticæ. *Vid.* Oratoria.
Capellanus abbatis, 9. b. Dictus *Evangelista*, 299. b.
Capilli torti, ob id Fontebraldenſes Sanctimoniales increpantur, 595. c.
Capilli prolixi. *Vid.* Coma.
Capilli B. Virginis. *Vid.* Maria.
Capitium eccleſiæ ſeu caput, *Chevet*, 501. c.
Capitia tunicis annexa, reſecta apud S. Trudonem, 526. c.
Capitolium, id eſt, Capitulum, 286. a.
Capitulum dictum Capitolium, 286. a. Item fornax purgatoria animarum, 505. a. In eo lectionem facere novitii primo anno non præſumant, 37. c. Graviter ea de re Lanfrancus nepos ab archiepiſcopo increpitus, *ibid.*
Capitulum generale primum Ciſtercienſe habetur, aliis Ordinibus poſtea exemplar, 617. b.
Cappæ, feſta principalia in Cappis celebrata, 632. b. c. *Vid.* Superpellicia.
Capua a Rogerio Apuliæ duce obſeſſa, 395. c.
Capuanus ep. Lico, 49. c.
Capuani principes, Richardus, 34. a. 49. c. Jordanus, 170. b. Richardus II. 293. a.
Capite damnatos liberandi jus abbati conceſſum, 293. b.
Caputium novitiis profeſſis, tertia tantum profeſſionis die detrahendum, 84. c.
Carbo Farfenſes vexat, poſtea ad ſatisfactionem compulſus, 488. b. Libellus ſupplex contra eum Garnerio marchioni porrectus, 673. Marchionis judicium, *ibid.* c 674.
Carbonellus a Burgulienſibus ſuffragiorum beneficium obtinet, 318. a. 651. c. Sepulturæ locus, 318. a.
Carcaſſonenſis epiſc. Raimundus, 461. b.
Carcaſſonenſis, Albigenſis, & Toloſæ comes & dux Guillelmus, 165. b.
Carcaſſonæ & Biterrenſis vice-comitiſſa, Ermengardis, 443. c.
Cardinales ſummi pontificis litteris ſubſcribere incipiunt, 420. a. In comitiis generalibus factum Paſchalis II. reſcindunt, 559. b.
Cardinalis abbas apud Giannafolium, 391. a.
Cardinalis cancellarius, 265. b.
Cardinales presbyteri, 510. b. Archidiaconi, 264. a. Diaconi, 272. b. 292. c. 368. c. 510. b. 622. c.
Carinthiæ principes, & duces, Liutoldus, 235. c. Erbo, 472. c.
Carion nobile oppidum regni Legionenſis, 114. c.
Caritas, Dei nomen, in quo majus altare Caſæ-Dei conſecratum, 9. a.
Caritatis præclarum exemplum in Benignianis monachis, 217. *& ſeqq.*
Caritas, certa quædam vini & frumenti quantitas, 180. b. Annuus cenſus, 360. c.
Caritatis charta. *Vid.* Charta.
Carlatenſis vicecomes, Berengarius, 159. c.
Carneta, *Charnie*, ſilva Cenomannica, 535. c.
Carnutum, ibi turbæ de novi epiſcopi electione, 120. b. c. Ea de re ſcriptæ a Gregorio litteræ, *ibid.*
Carnutenſes epiſcopi, Agbertus, Arraldus, 24. c. 64. c. ſeu Araldus, 120. b. Robertus, Goſfridus, 121. a. ſeu Gaufredus, 209. c. vel Goſfridus, 158. c. aut Gaufridus, Ivo, 121. a. 291. a. Gaufridus de Leugis, 552. a. 619. b.
Carnutenſis eccleſiæ cauſa commiſſa Hugoni Dienſi, 115. b.
Carnutenſis B. M. canonici, Tironienſis monaſterii primi fundatores, 552. c. 553. a. Eorum charta hac de re, 680. Theobaldo comiti reconciliantur, 619. b.
Carnutenſis comes, Theobaldus, 565. a.
Carnutenſis & Trecenſis comitiſſa, Adela, 311. c. 544. c.
Carnutenſes vicecomites, Ebrardus, Hugo, 629. c. 630. a.
Carnis abſtinentia nondum vigebat Sabbato, 530. c. 615. b. Quo anno inducta, & qua occaſione, 146. c. 147. a.
Carnis eſus monachis illicitus, exceptis infirmis, 399. a. Certis diebus in uſu apud Fabarienſes, 544. a. 679. a. Cartuſianis infirmis an interdictus? 550. a.
Caroli-vallis, *Charleval*, opidulum Vilcaſſini pagi, ubi olim Torneïenſis cella, 522. b.
Carolus magnus, an conditor Clariaci monaſterii, 14. b.
Carolus Francorum rex, S. Launomari Bleſ. quondam benefactor, 500. c.
Carolus Bonus Balduino VII. ſuccedit in comitatu Flandriæ, 579. a.
Carroſi-montis comites. *Vid.* Scabioſi.
Cartuſianus Ordo, quo anno inſtitutus, 203. a. b. c. Ejus primordia, 202. c. 203. a. Regula & inſtituta, 203. c. 204. a. Primi monachi, 203. a. Et mores, 204. b. *& ſeqq.* Exarandis libris occupati, 204. c. c. Eorum fama late divagatur, *ibid.* Nova conſtruunt cœnobia, 105. a. *Vid.* Indicem peculiarem. Cartuſianorum prima inſtituta viva voce, & uſu primum tradita, 100. c. A quo deinde ſcripta? *ibid.* c. Cœnobitæ juxta regulam S. Benedicti inſtituti, litteræ Paſchalis II. hac de re, 456. c. His terras extra metas monaſterii poſſidere nefas, 100. c. Infirmis interdictus carnis eſus, cur? 101. b.
Cartuſianæ Sanctimoniales quomodo conſecrantur, & ſepeliuntur, 452. b.
Cartuſiæ majoris fundationis annus, 189. b. Ad fratres ejus loci S. Brunonis epiſtolæ, 407. c. 408. a. Ejus priores, Landuinus, 268. c. 407. b 417. c. ſeu Laodovinus, 407. c. aut Landwinus, 408. a. Petrus-Franciſcus, Johannes, Guigo, 417. c.
Cartuſiæ Turris priores, S. Bruno, Lanuinus, 293. c.
Caſalenſes abſoluti ad cautelam, 691.
In Caſamento altare tenere, 201. a.
Caſati, id eſt, feudatarii, 107. b. 643. a.
Caſeoli dominus, Oldericus, 605. b.
Caſeus in Quadrageſima prohibitus, 211. c.
Caſinenſis abbas cardinalis diaconus, diaconorum Romanorum legatus in electione Urbani II. 251. b.
Caſinenſes a fratribus ejuſdem Ordinis per Alemanniam & Franciam de variis variorum conſuetudinibus conſulti reſpondent, 448. b. Eorum habitus idem cum Germanorum Benedictinorum, *ibid.* c.
Caſſanolium, *Chaſeneuil*, villa pagi Pictavenſis, a Caſſanogilo palatio diſtinguenda, 409. a.
Caſtellæ reges, Sancius, Aldefonſus, 31. a. b. Urraca regina, 31. c.
Caſtellæ rex, & Legionenſis Alfonſus VI. 537. b. Berta regina, *ibid.* c. Alfonſus VII. Præliator, Alfonſus VIII. Bonus, *ibid.* c.
Caſtellæ regnum, ibi multæ ſtrages patratæ ab Alfonſo Aragonenſium rege, 571. a. Cluſenſis abbas ad eas reprimendas miſſus, *ibid.* b 688. *& ſeqq.*
Caſtellenſis comes, Hermannus, 125. a
Caſtellio, huc delatum S. Marculfi corpus, 442. a.
Caſtelli Porcenſis comes, Godefridus, 382. b.
Caſtellum, locus diœceſis Andecavenſis, 398. c.

Digitized by Google

Caſtiras. *Vid.* Virginitas.

Caſtrenſis ep. Rotbertus, 224. c.

Caſtrenſis comes, Hugo, 389. c.

Caſtri-Alionis, *Chatelaillon*, dominus, Iſembertus, 8. a.

Caſtrum-Ledi, *Chateau du Loir*, huc tranſlatæ quædam ſancti Melanii reliquiæ; ſubſequentia miracula, 26. b.

Catalaunum, huc delatum S. Marculfi corpus, 442. a.

Catalaunenſes epiſc. Rogerus, 4. b. Seu Rogerius II. 76. b. Vel Rotgerus, 195. b. Philippus 284. a. 420. b. Hugo, 458. b. Guillelmus de Campellis, 383. b. 601. c. Seu Willelmus, 383. b. Joffridus ſeu Gaufridus, 575. a.

Catanenſis eccleſia in Sicilia reſtituitur cum epiſcopali ſede, quibus auctoribus? 290. b. Ibi erectum templum ſub diſciplina regulari Ordinis S. Benedicti, *ibid.* 291. a. Epiſcopi abbates, 290. c. Rogerii Calabriæ &c. comitis litteræ hac de re, necnon Urbani II. diploma, *ibid.*

Catanenſes epiſcopi, Anſgerius, an Georgius, Mauricius, 290. c. 402. c.

S. Catharina, de ea quoſdam verſus compoſuit Airardus Diveuſis abbas, 121. c.

Cathedrale monaſterium, nullus ibi abbas præter epiſcopum, ſub quo prior congregationem regit, 258. b.

Cathedrales eccleſiæ, ibi monachi præbendas obtinent & ſeptimanam faciunt, 567. c.

In cathedralibus quibuſdam Angliæ eccleſiis clericorum loco cur ſubſtituti monachi. 35. c.

Caturcenſis ep. Geraldus, 78. a.

Cavæ opidum juris B. Petri, a Petro de Columna occupatum, 487. c.

Cavenſes monachi in Calabria, utrum ii ad quorum normam Ordinem ſuum inſtituerit Stephanus de Tigerno? 67. b.

Cavenſis dedicatio ab Urbano II. 293. a.

Caveoſi dominus. *Vid.* Scabioſi.

Cauſæ ferri judicio finitæ, 187. c.

Cauſeum, *Chauſey*, inſula, Conſtantiæ urbi objacens, 378. b Ibi latet Bernardus Tironienſis, *ibid.* 421. c. Cum paucis diſcipulis, 495. a.

Cellæ, parva monaſteria ſeu abbatiolæ, in quibus aliquot monachi ſub priore, 272. 273. a.

Cellerarii in anguſtiis non ſint puſillanimes, 604. c. 605. a. Cujuſdam parcitas punita, 472. b. *Vid.* Præpoſitus. Oeconomus.

Celſinus Tullenſis ep. ejus corporis inventio, 515. b.

Cenomannenſis epiſcopatus cura, ſede vacante, ad quem pertinet? 5. c.

Cenomannenſes epiſcopi, Gervaſius, 6. b. Wulgrinus, Arnaldus, 5. c. Seu Ernaldus, 24. c. Hoëllus, 175. c. 376. c. Seu Hoëlus, 377. a. Hildebertus, ſeu Ildebertus, *ibid.*

Cenomannenſes decani, Guicherius, Gervaſius, 282. b.

De Cenomannenſi comitatu multæ rixæ, tempore Willelmi Normannorum ducis, 6. a.

Cenomannenſes comites, Helias, 231. c. Fulco 536. a.

Cenomannorum & Normannorum comes, Rotbertus, 281. c.

Cenomannenſium & Andecavenſium comites & comitiſſæ. *Vid.* Andecavenſes.

Cenomannenſis vicecomes, Wibertus, 6. c.

Cenomanni, bis revocandis ad ſuas partes impeditur Willelmus Angliæ rex, 119. c.

Apud Cenomannos ſeditio gravis adverſus Hoëllum epiſcopum, turbarum auctores ac incentores, 281. c. *& ſeqq.* Tandem compoſita, 282. b.

Centullus Bigorræ comes & vicecomes Bearnenſis, de conſanguinea illicite ſibi copulata Gregorii VII. litteris reprehenſus, 149. c. Eam dimittit, 123. c. In facti piaculum Morlanenſem cellam erigit, 124. a. Beatricem Bigorritanam comitiſſam ſecundis nuptiis uxorem ducit, *ibid.* Pinnarenſibus donationem facit, 123. b. Generenſibus favet adverſus epiſcopum Tarbienſem, 191. c. 192. a. S. Savini monaſterium Maſſilienſibus reformandum tradit, 229. b. Necnon uſurpata bona reſtitui curat, 229. b.

Ceperanum ſeu Ciperanum, *Ceperano*, locus Beneventanæ regionis, 598. b.

Cerei paſchalis medietas Caſæ-Dei conceſſa, 283. a.

Ceritaniæ comites, Willelmus, Eliſabeth uxor, 41. c. Bernardus, 597. c.

Ceſtrenſis ep. Rotbertus, 433. c. Seu Robertus, 457. c.

Ceſtrenſis comes, Hugo, 418. b.

Charta Ambianenſis eccleſiæ pro Angeriaco, 648. Carnotenſis pro Bernardo Tironienſi, 553. 680. Pratenſis pro Ciſtercio, 676.

Chartæ ſummorum pontif. Alexandri II. pro Pinnatenſi monaſterio, 42. b. c. 43. a. Gregorii VII. pro Cluniaco, 158. a. b. Urbani II. pro Catanenſi eccleſia, 290. c. Ejuſdem pro Glannafolii Caſino ſubjectione, 390. b c. 391. a b. Pro Corneliaco, 297. a. b. Juviniaco, 368. c. Primatu eccleſiæ Toletanæ, 250. c. Paſchalis II. pro Anianenſi monaſterio, 693. *& ſeq.* Savinlacenſi, 670.

Chartæ archiepiſcoporum; Guidonis Viennenſis pro reformatione S. Andreæ, 653. Leodegarii Bituricenſis pro abſolutione Caſalenſium a ſimonia, 691. *& ſeq.* Rainoldi Remenſis pro S. Theoderico, 310. b. c.

Chartæ epiſcoporum; Benedicti Namnetenſis pro reformatione Dolonenſis eccleſiæ, 534. b. Briccii Namnetenſis pro S. Sergio, 596. c. 693. Godefridi Ambianenſis pro Majori-monaſterio, 692. Hugonis Gratianopolitani Cartuſiæ aditum mulieribus vetantis, 646. Hugonis III. Nivernenſis pro Patriciaco, 383. b. Hugonis Trecenſis pro Cluniaco, 188. b. Manaſſis Sueſſionenſis pro Novigento, 508. b. Odonis Bajocenſis pro libertate eccleſiæ de Ros, 650. Roberti Meldenſis pro Majori-monaſterio, 645. Stephani Æduenſis pro Ciſtercio, 677. Stephani Pariſienſis pro Eligiano monaſt. Foſſatenſibus iterum ſubjiciendo, 507. c. 508. a. Walteri Meldenſis pro cella Brienſi, 643.

Chartæ abbat. Gerardi abbatis & conventus Silvæ-majoris in gratiam Willelmi-Guidonis Aquitaniæ ducis, 641. San-Germanenſium pro Ciſtercio, 676. Herimani Remigiani pro fratribus infirmis, & pauperibus monaſterii, 39. a. b. Rainaldi S. Cypriani Pictavenſis pro Monaſterio-novo, 19. a. Udalrici Laurishamenſis pro inſtauratione cellæ *Aldenmunſter*, 46. a.

Chartæ reg. *&c.* Philippi Francorum regis pro reformatione S. Maglorii, 310. c 311. a. Alia ejuſdem pro Majori-monaſterio, 645. Pro Novigento, 348. c. Pro Silvæ-majoris cella, 194. a Conſtantiæ Philippi regis filiæ pro S Michaële de Monte-Caveoſo, 668. Sancii Aragoniæ regis pro Tomerienſi monaſt. 317. a. b. Urracæ Ferdinandi regis filiæ pro reſtauratione S. Petri de Eſloncia, 409. b. c.

Chartæ ducum, comit. comitiſſ. vicecomit. milit. *&c.* Guillemi Aquitaniæ ducis pro Cluniaco, 633. 634. Boamundi pro Caſino, aureo ſigillo bullata, 276 b. Emmæ comitiſſæ pro S. Michaële de Monte-Caveoſo, 667. 668. Guarini Roſnacenſis comitis pro Dervenſi monaſterio, 642. Heliæ Petragoricenſium comitis pro Brantoſmo Caſæ-Dei ſubjiciendo, 162. a. Hugonis Campaniæ comitis pro Moliſmo, 671. Mathildis comitiſſæ pro Vallumbroſanis, 427. b. c. Radulfi comitis pro S. Michaële de Monte-Caveoſo, 667. Rodulfi Criſpiacenſis comitis pro Waltero filio, 54. c. *& ſeq.* Rogerii Calabriæ & Siciliæ comitis pro S. Brunone, 294. a. Stephani Bleſenſis comitis pro Majori-monaſterio, 656. Tetbaldi comitis Franciæ Palatini pro Majori-monaſterio, 630. Unfredi comitis pro S. Michaële de Monte-Caveoſo, 666. Willelmi Burgundiæ & Matiſcenſis comitis pro Cluniaco, 511. b. Archembaldi vicecomitis pro Maimaco, 223. b. Ebrardi vicecomitis Carnotenſis pro Majori-monaſterio, 629. 630. Aymerici ſeu Aimerici pro reformatione prioratus ſancti Michaëlis ad Ligerim, 651. Gaufridi de Tauniaco de cella Tauniacenſi Angeriaco ſubjecta, 649. 650 Heldini de Monte-Pancerio, 335. b. Johannis de Comburnio pro Majori-monaſterio, 646. Rainaldi Credonenſis pro Vindocino, 628. Warini de Monte-Pancerio, 335. b.

Charta fundationis cellæ Gravenſis, 647. 648. Juliaci, 583. b c 584. a. Monſterienſis cœnobii, 196. b. Nidi-avis, 536. b. Porcenſis, 662. Saviniacenſis, 579. c. Seledenſis, 694.

Charta confirmationis Credonenſis eccleſiæ ſuper altare B. Petri Romæ impoſita, ibique in perpetuum reſervanda, 25. b. Alia de electione abbatis S. Rigaldi de Ancîſa, 639. Alia conceſſionis domus hoſpitalis factæ Saviniaco, 166. b. c. Donationis abbatiæ de cella Brienſi, 643. Item plurium eccleſiarum Majori-monaſterio, 644. 645. Altera ſubjectionis Vallenſis monaſterii Malliaco, 646. 647. Alpenſium Moliſmo, 663. Alia pro Anianenſi monaſterio, 675. Pro recon-

ciliatione Alpenſium cum Balernenſibus, 679. Pro S. Quintino de Monte de Albanis, 649.

Chartæ omnes Centulenſes, 663. 664.

Charta in qua notanda verba, *bonæ memoriæ*, de abbate adhuc ſuperſtite, 511. a. Alia in qua hæc concluſio, imperante Domino noſtro Jeſu-Chriſto, 78. b. In altera nulla mentio excommunicati regis, 376. b. In alia chriſimum cum literis Græcis A & Ω ſubſcriptioni præmiſſum, 7. b. In altera *paſſionis* nomen pro *incarnationis* verbo uſurpatum, 273. a. Alia ubi ſigna ante datam & poſt datam, 518. c. Altera in cujus fine A † Ω, 693. Aut ſigillum pro ſigno, 229. b. Vel ſignum crucis in inferiori margine defectu ſigilli, 102. b. Quibuſdam ſigillum ſanctæ Crucis impreſſum in confirmationem earumdem, 477. b. Pluribus appoſita puerorum & infantium nomina, 175. a. *Vid.* Reſcriptum, Statutum, Privilegium, Decretum, Litteræ, Epiſtola, Pactio, Chirographum.

Charta Caritatis; de ea conſtituenda actum in primis capitulis generalibus Ciſtercienſibus, 617. b. Ejus utilitas, *ibid.*

Cheſnius emendatur, 384. b. 440. b.

Chinienſes comites, ſeu Cimacenſes, Arnulfus, 29 b. Otto, 29. b.

Chirographum inter Majus-monaſterium & epiſcopum Rotomagenſem de Gitorcio, 627. c. 628. a.

Chlodoveus Magnus in S. Remigium munificus, 108. a.

S Chlodulfi tranſlatio e veteri eccleſia in novam, 302. b.

Chriſimum præmiſſum in ſubſcriptionibus, cum litteris Græcis A & Ω, 7. b.

Chriſmatis collatio, epiſcopi munus, 187. c.

Chriſtiana ſeu Chriſtina, Edwardi regis filia, Hantonienſis fit monacha, 236. b.

Chriſtianus Miciaci abbas, ei donationes factæ, 478. b. Et confirmatæ, 95. b.

Chriſtianus S. Petri Carnutenſis abbas, ejus ſcripta, 478 b

Chriſtianus Silvæ-majoris monachus, vitæ S. Geraldi parum accuratus ſcriptor, 356. a.

Chriſtianus pius eremita, quo duce ad inſulam Cauſenm properat Petrus de Stellis, 421. c.

Chriſtianus miles & ſancti Goberti eccleſiæ advocatus, 347. a.

Chriſtianitatem auferre, quid? 396. a.

Chriſtienus Cormaricenſis monachus, primus Leotherici converſionis auctor, 161. b.

Chriſtina Edwardi regis filia, *Vid.* Chriſtiana, 246 b.

Chriſtophorus inſtaurati monaſterii S. Petri de Eſloncia primus abbas, 409. b c.

Chriſtophorus Uiterdenus. an patriarchii Bituricenſis ſcriptor? 254. c.

Chriſtus, omnia ei poſtponenda, 447. a. Sciſſis veſtibus ſimoniaco preſbytero iacia facienti apparet, 222. c. Ejus reſurrectionis fides miraculo patet, 562. b. Ejus effigies olim in Divenſi monaſterio, Luccenſi & Ruenſi conſimilis, 490. b. De ejus ſanguine datum Weingartenſi monaſterio, 340. a. In miſſa aureo vel argenteo calamo ſumptus, 549. c. Sudarii tranſlatio ad Caduini monaſterium, 613. b. Portio Floriaci ſervata, incendio opponitur, 355. b. S. Crucis & ſepulcri fruſta e locis ſacris relata, 439. c. Eorum receptio celebris, *ibid.* 440. a.

Chrodegangi Metrenſis epiſcopi regula, 434. c.

Chronicon Saxonicum, *Vid.* Saxonicum

Chryſopolitanus archiep. *Vid.* Biſontionenſis, ſeu Veſuntionenſis.

Cimacenſes comites *Vid.* Chinienſes.

Cinelinus miles, unus ex auctoribus Affligemienſis cœnobii, 195. c.

Cinis, ſuper eum depoſiti moribundi, 379. b.

Ciſtercienſe inſtitutum novitatis inſimulatum, 475. *Vid.* Indicem peculiarem.

Civitatis veteris comes. *Vid.* Montis-Caveoſi.

Clamieci vicecomes, Walterius, 443. b.

Clarembaldus Silvanectenſis ep. Remenſi concilio adeſt & litteris ſubſcribit pro S. Amando, 601. c. Item Belvacenſi, 599. a. Godefridi Ambianenſis exequiis intereſt, 612. b. In Criſpiacum munificus, 501. a.

Clarembaldus dominus Vendolii chartæ ſubſcribit pro S. Nicolao de Saltu, 118. b.

Clarigationis jus, 82. b.

Clarimons, caſtellum Leodicenſis diœceſis, 284. b. multo pretio ab Otberto Leodicenſi ep. acquiſitum, *ibid.*

Clarimontis comites apud Leodicum, Gilbertus, Leutgardis uxor, 284. a. Lambertus, *ibid.* b.

Clarius S. Petri Vivi monachus & ſcriptor, 374. a.

Clarius Floriaci monachus S. Benedicti tranſlationi intereſt, 501. c. 502. a.

Clarus de S. Aniano, Vindocini monachus, placito intereſt ex parte Vindocinenſium, 127. c. Ad Widonem Pictavorum comitem mittitur, 145. b.

Clarii monachi chronicon emendatur, 467. a.

Claromontenſes ep. Durandus, 357. b. Seu Durannus, 358. a. Willelmus ſeu Willelmus de Baſia, 358. a. Petrus Aymericus, 566. a Seu Aimericus, 337. a. Stephanus, 566. a.

Claudius de Calviniaco ad S. Jacobum peregrinatur, 164. c.

Clavicula aurea, in qua de catenis B. Petri, ad Alfonſum regem a Gregorio VII. miſſa, 150. c.

Clauſtra, ex his non exeant ſanctimoniales; Marciniacenſium fides ea in re & conſtantia, 335. c. 336. a. b. Ibi ſedentes monachi libros ſcribunt, 353. c.

Clauſtralia officia monaſterii S. Amandi 28. a.

Claya, *la Claye*, fluviolus pagi Turonenſis, 314. a.

S. Clementis papæ corpus apud Caſam-auream, 392. c. Ejus inventio & tranſlatio, 485. c. Injurias monaſterio illatas ulciſcitur, 392. c. 393. a.

S. Clementis ep. tranſlatio Mettas divinitus inſpirata, 270. b. Nundinæ eo die in perpetuum inſtitutæ, necnon equorum exercitia, *ibid.* c.

Clemens III. pſeudopontifex, 154. c. 199. c. 200. a. Exercitui præfectus ab Henrico IV. 181. a Henricus viciſſim ab eo imperator coronatus, 199. c. Et Berta ejus uxor, 200. a. Egelberto Treviren archiep. pallium concedit, 216. a. Ei contrarii monachi fugere coguntur, 217. a. b. c. Arnoldum Conſtantienſem epiſcopum ordinat contra Gebehardum, 236. a. A Victore III. excommunicatur, 236. c. 237. a.

Clemens VI primum Caſæ-Dei monachus, 9. c.

Clemens Guigo, Inſulæ-barbarenſis abbas, 27. a.

Clementia Conradi Lucilburgenſis comitis & Monſterienſis fundatoris conjux, 196. b.

Clementia Flandriæ comitiſſa, Roberti comitis uxor, 270. b. Broburgenſis parthenonis fundatrix, 484. a. A pontificibus Romanis privilegia obtinet, *ibid.* Sithienſium reformationi favet, 432. c. Necnon eorum libertatem tuetur adverſus Cluniacenſes, 580. a. b.

Clementius manichæus errores diſſeminat, 574 c. Aquæ exorcizatæ judicio addictus, ſupernatat, *ibid.* 575. a. In vincula conjicitur, *ibid.*

Clericale monaſterium inſtitutum apud Lambacum, 258. c.

Clerici præennes dicti, 479. b. An hi ſoli decimas poſſidere queant? *ibid.* Ivonis Carnut. ea de re ſententia, *ibid.* c. Eis arma conceſſa contra barbaros tantum & Dei inimicos, 446. c. Aut ſacerdotio aut conjugio ſe abdicent, 72. c. Decretum hac de re conventus Lateranenſis, *ibid.* b. Eorum congregationibus ſe mancipant laici utriuſque ſexus in Teutonicorum regno; piæ inſtitutionis origo, 287. c. Hanc probat Urbanus II. unde ad conjugatos etiam propagatur, *ibid.* Apoſtaſiæ reus quiſquis ſemel a propoſito defecerit, *ibid.* 288. a.

Clerici ſimoniaci & incontinentes ſeu conjugati patronum habent Henricum IV. Germaniæ regem, 10. b. Damnantur in concilio Romano, 88. a. Cameracenſes excitant turbas, 109. b. Eorum epiſtola ad Remenſes adverſus Romanos & ſuum epiſcopum, *ibid.* 634. 635. Noviomenſium pariter ad ipſos Cameracenſes, 109. b. c *Vid.* Cameracenſes, Noviomenſes, Remenſes, Romani. In eos renovata vetera decreta, 358. a. In concilio Pictavenſi iterum damnati, 416. b. Necnon in concilio Londinenſi, 450. a. b. Anſelmi adverſus eos conſtantia, *ibid.* Inſecutores pariter Milo cardinalis ſub Paſchali II. 458. a Et Bernardus S. Cypriani abbas, 460. c. Cujuſdam infelix exitus, 417. a. Eorum filii ab eccleſia Pictavenſi proſcripti, 127. b. Paſchalis II. epiſtola eorum cauſam Anſelmo committentis, 503. b.

Clericis coronas benedicere, id eſt, tonſuram conferre, 428. a Nonnulli calceis longis, ex more ridicule inducto, utuntur, 246. b. Depoſitos propter ſimoniacum crimen reſtituere nulli abbati licet, 449. b. c.

Clericus monaſticam vitam expetens, ſi certa ſit vocatio, Deo obediat, etiam renitente epiſcopo, 308. c. Factus monachus, an priorem ſtatum repetere queat? 375. b. c. 376. a. Repetens cucullam ad memoriam retineat, 376. a.

Clito, id eſt, primogenitus, 236. b.
Cluniacenſis Ordinis propagatio, 431. a. *Vid.* Indicem monaſteriorum.
Cluniacenſium habitus a cæteris diſcrepans, 448. c.
Cluniacenſis chronographus emendatur, 377. c.
Cnutus rex, S. Eadmundi conditor, 18. a.
Coccius, inſcriptio ab eo relata emendatur, 615. a.
Cociacus. *Vid.* Codiciacus.
Codices gemmis ornati, 498. c.
Codiciacus ſeu Codillus, *Coucy*, locus pagi Laudunenſis, 108. a. S. Remigio conceſſus, brevi poſtea a quibuſdam principibus occupatus, 108. b. Ejus caſtellani cenſum annuum S. Remigio perſolvunt, 618. b. Conſtitutio hac de re confirmata, *ibid.*
Codiciaci domini Rotbertus, Albricus, 108. b. Avelina uxor, 108. b. Ingelrannus, 232. b. ſeu Ingelrannus, aut Ingerannus, 348. c.
Codiciaci miles, Rainaldus, 348. c.
Codiciaci vicecomitiſſa, Adelheidis, 232. c.
Cogitationes intimæ, in his etiam minimi exceſſus cavendi, 346. a.
Cœcitatis tædium pie relevandi modus, 321. c.
Cœcus a nativitate luce donatus Mariæ Virg. ope, 15. a.
Cœlibatus clericorum perpetuus, aſſertus in conventu Lateranenſi ſub Gregorio VII. 72. b.
Cœlorum regnum venale eſt, at ſolo amore comparandum, 174. a.
Cœmeterii jus monachis aſſertum, 368. a. 434. c.
Cœmeterio polluto, quid ſit? 210. a.
Cœna Domini: ea die pauperibus pedes abluti, iique oblatis non conſecratis triduo communicati, 84. c. Apud Cormaricum tribus tantum pedes & manus abluuntur, 162. b.
Colemannus monachus, & Wigornienſis cancellarius, 258. a.
Coliberti, homines cenſui obnoxii, 597. a. Burgulienſium duellum pro uno, *ibid.* b.
Colimbriæ princeps, Siſenandus, 213. b.
Collectæ factæ pro Romana eccleſia & ſummo pontifice, 312. c. 313. a. *Vid.* SS Reliquiæ.
Colloquium Heinrici regis cum Anſelmo ad caſtrum Aquilam in Normannia, 474. b. Ejuſdem cum Ludovico Francorum rege in pago Vilcaſſino, 519. a.
B. Colomannus, ejus martyrium, 266. c 590. a. Corpus Stokerauviæ primum ſepultum, Mellicium transfertur, 266. c. Ejus miraculorum ſcriptor, 590. b.
Coloniæ ſeditio gravis in Annonem archiep. 73. b. c.
Colonienſes archiep. Cunibertus, 43. a. Anno, 30. a. 43. b. Hildolfus, 124. a. b Herimannus III. 285. c. Fredericus, 412. a. ſeu Fridericus, 513. b 616. c.
Colonienſes archiepiſcopi Malmundarium Stabulenſi cœnobio ſubjectum ægre ferunt, inde magna diſſidia, 43. b. *& ſeqq*
Colonienſes Virgines, earum corpora Valciodorum translata, 449. b.
S. Columba Hiienſis abbas, in ejus honorem dedicata capella domeſtica apud Vindocinum, 25. a. Ejus reliquiæ illic aſſervatæ, & feſtum celebratum, *ibid.*
S. Columbanus Nivernenſis S. Stephani parthenonis primus auctor, 386. b.
Columbarium, *Colomier*, caſtrum in Briegio, 364. c.
Columna, oppidum a Paſchali II. expugnatum, 487. c.
Comanus epiſcopus, Regiraldus, 191. a.
Comati viri arguuntur, 482. c.
Combornenſis vicecomes, Archembaldus, 160. a.
Comes ſollemni proceſſione a monachis ſuſceptus, 270. b.
Cometes apparet, 478. a.
Comites abbatis titulo donati, 13. c. Inſtituti monaſteriorum advocati, 43. c.
Comitia generalia Tetracinæ pro electione Urbani II. 249. c.
Communiæ, ſeu Communitates, quid? 573. b. Improbantur, *ibid.* c. Earumdem origo, & ſubſecuta mala, *ibid.* 587. a. b.
Communione ſacra, triduo ante Paſcha, ipſoque Paſchatis die monachi Cantuarienſes refecti, 84. c. Pauperes vero quibus in cœna Domini pedes abluebantur, de oblatis non conſecratis communicati, 84. c.
Communio ſub utraque ſpecie apud Cluniacum, quibus diebus? 252. c. Per intinctum panem in uſu XI. ſæc. 307. c.
Communio moribundo data poſt extremam unctionem, 284. b. c. 288. b. 330. b. *Vid.* Moribundi. Extrema unctio.
Communio. *Vid.* Communitas.
Communis vita, ad eam adducti canonici, 62. c. Ab Exceſtrenſibus ſuſcepta, 434 c. *Vid.* Vita.
Compoſtellana ſedes ad Iirienſem eccleſiam tranſlata, 251. a.
Compoſtellani archiep. Didacus Gelmirides, 290. b. ſeu Gelmirius, aut Gelmirez, *ibid.* 455. b. Petrus, Dalmacius, 290. b. ſeu Dalmachius, 455. b.
Comprofeſſi fratres, 106. b.
Concilium Anglicanum pro primatu Eboracenſis eccleſiæ ſupra Cantuarienſem, cui rex intereſt cum regina, 57. a. Aſanum, 26. c. 27. a. Duplex Avenionenſe, 156. a. 189. b. Poſterioris annus expenditur, 189. b. Æduenſe triplex ſeu Auguſtodunenſe, vel Oſtionenſe, 115. c. *& ſeqq.* Aliud in quo aſſerta libertas Majoris-monaſterii, 333. a. Aliud ibidem, 333. c. 334. b. Auſcienſe duplex, 13. c. 14. a. Barenſe contra Græcos, 400. c. 401 a. b. Belvacenſe contra hæreticos quoſdam, 575. a. 598. c. Epiſcopi, 599. a. Et acta, *ibid.* b. c. Beneventanum duplex pro S. Sophiæ monaſterio, 87. b. Contra ſchiſmaticos, 279. b. Brivatenſe, in quo aſſerta libertas Majoris-monaſterii, 333. c. Burdegalenſe, 12. b. 13. c. Aliud, 146. a. Ejus definitio ſuper eccleſia de Soliaco, 148. b. 633. Epiſcopi qui adfuere, 633. b. Aliud contra Berengarium, 156. b. Aliud pro Regula, 253. b. Aliud ibidem, 318. b. Epiſcopi qui interfuere, 652. Aliud iterum, 399. c. Cujus anni? 400 a. Carrofenſe, 164. b. 186. b. Apud Carum-locum contra Archimbaldum Borbonenſem dominum, 654. Catalaunenſe, 602. b. Ceperanum, cui præeſt Paſchalis II. 598. b. Claromontanum, cui præeſt Urbanus II. 256 a. 356. a. Epiſcopi & abbates qui interfuere, 356. c. 357. a. b. Acta, 358. a. b. 359. b. In eo determinata expeditio ſacra, 359. c. 360. a. b. Colonienſe, 616. b. Compendienſe, 224. a b. Conſtantienſe, 323. c. Dalonenſe, 595. b. Erfordenſe, in quo extrema pernicies Moguntino archiepiſcopo intenta a pſeud-epiſcopis Germaniæ, 72. c. Exoldunenſe, 97. c. 175. a. 186 b. Floriacenſe, 544. b. Ejus acta, *ibid.* c. Guaſtallenſe ſub Paſchali II. in quo ſchiſmaticis clericis reſtituta communio, 486. c. 496. b Ilerdenſe, in quo improbata duplicia conjugatorum monaſteria, 471. b. Juliobonenſe in Caletis, 156. a. Lateranenſe ſub Gregorio VII. in quo damnatæ inveſtituræ, & perpetuus cœlibatus clericorum aſſertus, 72. b. Lateranenſe duplex ſub Paſchali II. contra inveſtituras, 474. a. 615. c Poſterioris acta, 616. a. Aliud intermedium, in quo abrogatum ejuſdem pontificis pactum de inveſtituris, 568. a. b. Legerenſe pro confirmatione privilegiorum ejuſdem monaſterii, 31. a. Legionenſe, 251 a. Lingonenſe ſeu Lucenſe ſub dio habitum, contra prædones, 617. a. Londonienſe duplex ſub Lanfranco, 98. b. Contra ſimoniacos & incontinentes clericos, 450. a. Loſdunenſe, 534. a. ſeu Lauſdunenſe, ejus acta, 535. b. c. Lugdunenſe, in quo depoſitus Manaſſes archiep. Remenſis, 156. a. Santonenſe, *ibid.* b. Apud S. Mariam de Fuſellis, 251. a. Meldenſe, 156. b. c. 157. c. Aliud pro Dervo, 184. a. *& ſeq.* Epiſcopi qui interfuere, & acta, 641. 642. Aliud ibidem, 496. c. 675. Melfitanum, ejus ſtatuta, 265. a. Narbonenſe anni MXC. 622. b. Nemauſenſe, cui præeſt Urbanus II. 368 b. Normanniæ, 20. c. 21. a. Orreenſe, in quo Simoniæ aſſerta S. Dodæ cella, 71. c. 72. a. Pariſienſe, 56. a. 91. b. Pictavenſe multiplex: Adverſus Berengarium, 58. a 96 a. Apud S. Maxentium, 96. a. Contra clericos conjugatos, 123. 126. c. Ejus canones, 127. a. Aliud ibidem, 283 a. Aliud contra Philippum regem, 415. a. Ejus acta contra incontinentes & ſimoniacos clericos, 416. c Epiſcopi qui adfuerunt, 422. b. Mira legatorum fortitudo & conſtantia, *ibid.* c. Sanciti canones, 428. a. Aliud pro Angeriaco, 469. b. c. Aliud *plenum & celebre*, juxta Sugerium, 496. a. Placentinum, cui præeſt Urbanus II. 344. c. Remenſe, 243. b Aliud in cauſa Philippi regis & Bertradæ, 380. a. Ibidem pro electione novi ep. Cameracenſis, 480. c. an falſum? 482. a. Aliud, 691. c. 2. col. Aliud iterum, 601. a. Epiſcopi qui interfuere, & acta, 601. c. 602. a. c. Romanum, ſub Nicolao, 12. b. Sub Gregorio VII. 19. b. De eo quid notandum in editione Acheriana, *ibid.* Sub eodem contra pervaſores prædiorum S Clementis, 62. a. Aliud iterum contra ſimoniacos & incontinentes clericos, 88. a. Necnon

contra

Digitized by Google

contra Heinricum Germaniæ regem, 98. c. 99. a. Contra Berengarium duo, 125. c. 139. a. & ſeqq. Totidem contra Heinricum IV. 554. c. 591. a. Aliud contra eumdem, & Wibertum antipapam, 111. c. Aliud contra ſchiſmaticos epiſcopos, 125. b. Aliud ſub Urbano II. contra inveſtituras, 403. a. & ſeqq. 375. c. Ibidem ſub Paſchali II. contra Heinricum IV. 446. b. Santonenſe triplex, 156. b. 178. a. 379. c. Poſterioris acta, ibid. 380. a. Senonenſe duplex, 95. b. 157. b. Sueſſionenſe triplex, 200. c. 101. a. Apud S. Medardum, 108. c. Contra Roſcelinum, 308. c. 309. a. b. Toloſanum duplex, 622. a. 13. c. Trecenſe pro abſolutione Philippi regis, 464. c. Epiſcopi & abbates qui interfuere, 465. a. b. 671. Cujus anni? 467. a. Aliud ſub Paſchali II. 501. b. cujus anni? ibid. 507. b. Trenorchienſe, 614. a. Turonenſe, cui præeſt Urbanus II. 363. c. 364. a. Valentinum ſub Paſchali II. 415. a. Tempus, 416. a. Acta, ibid. b. Viennenſe, contra Paſchalem II. 569. b. c. Vid. Conventus. Synodus.
Conciliis interſunt laici, monachi, & abbates, 178. b.
Conciliorum editores emendantur, 150. a. 379. c.
Concionatoria quæſtura. Vid. Quæſtura.
Confeſſio non bona, quam non ſubſequitur vitæ emendatio, 352. a.
Confeſſiones excipiendi poteſtas abbati conceſſa, 494. c. Etiam externorum; his intenius abbas, 554. c. Eaſdem excipit monachus, 180. a. Quod probant ſummi pontifices, ibid. His ſolis preſbyteris faciendæ, quibus id proprius epiſcopus commiſerit, 344. c. Monachis peregrinis aut monaſterii in quo degunt non profeſſis, haud faciendæ, 265. b.
Confeſſio publica in articulo mortis, 89. c. 90. a.
Confeſſio fidei in tumulo appoſita, 63. b.
Confeſſio procerum, id eſt, fidelitatis profeſſio, 506. a.
Confirmationis modus. Vid. Traditionis.
Confluentium, oppidum diœceſis Pariſienſis, 173. c.
Confuſi homines quinam dicti? 50. b.
Congratulationis religioſæ ſpecimen, 105. b.
Conimbricenſis epiſc. Mauricius-Burdinus, 361. b.
Conjugatæ mulieres monaſteriis mancipatæ in Teutonicorum regno, 287. c. Vid. Vita communis.
Conjugatorum monaſteria improbata in Hiſpania, 471. b.
Conjugati clerici. Vid. Clerici.
A conjugio toto ſeptennio abſtinet fratricida etiam involuntarius, 14. b.
Conanus Alani Britanniæ ducis filius obit, 7. c.
Conanus comes, Alani comitis filius, Redonenſi S. Sulpicii parthenoni eccleſiam confert, 578. a. Donationes pariter Majori-monaſterio confirmat, & novas adjicit, 579. a.
Connubia Latinorum cum cognatis in certis gradibus; de his conſultus Anſelmus Cantuar. 450. c.
Cono Maurianenſis epiſc. B. Mariæ eccleſiam conſecrat, 322. b.
Cono Sigebergenſis abbas. Vid. Cuno.
Conon Præneſtinus ep. cardinalis & legatus, regularis quondam canonicus & eremita, 598. c. Sithienſibus favet contra Cluniacenſes, 594. a. Judicium confirmat latum pro S. Pauli parthenone, 599. c. Litteris ſubſcribit pro S. Amando, 601. c. Item decreto pro Electenſibus, 621. c. Variis conciliis præeſt; Belvacenſi, 598. c. Sueſſionenſi, 600. c. Remenſi, 601. c. Lateranenſi adeſt, & Heinricum imperatorem vult excommunicari, 616. a. Præeſt Catalaunenſi, & plures excommunicat ac deponit, 602. b. Ejus ſynodica epiſtola pro S. Quintino de Monte, ibid. 694.
Conon Waſſeburgenſis Rotenſe condit monaſterium, 72. a.
Conon comes, quo favente factus pons lapideus Dionantenſis, 168. b.
Conon miles Aldenburgum ſuis odiis conturbat, 106. b.
Conradus Ratiſponenſis ep. imperii nomine tenet advocationem Rotenſis monaſterii, 72. a.
Conradus Auguſtenſis ep. poſtea S. Afræ monachus, 472. a.
Conradus Trajectenſis ep. 197. b.
Conradus Conſtantienſis ep. S. Petri, Peterhauſen, fundator, in Sanctorum numerum relatus, 464. c.
Conradus epiſcopus Saltzburgenſis, ejus generoſum factum pro defenſione Paſchalis II. 558. c. Ab Heinrico rege valde exagitatur, 561. c. Ejus fuga & ærumnæ, ibid. A Magdeburgenſi archiep. humaniſſime exceptus, ibid. Poſtea reſtitutus, 461. a.
Conradus prior III. Cantuar. ei profeſſionem præſtat Thomas Eboracenſis ep. 520. c. Poſtea factus abbas S. Benedicti de Hulmo, 521. a. Ejus elogium, ibid.
Conradus Schirenſis chronographus emendatur, 125. b.
Conradus monachus Wolphelmi Brunwillarenſis abbatis diſcipulus, & actorum ſcriptor, 286. a.
Conradus Hirſaugienſis frater in cappa, ut vocant, S. Thiemonem ex ſchiſmaticorum manibus eripit, 187. b.
Conradus Urſpergenſis emendatur, 487. a.
Conradus rex, Abrinsbergenſis & Laureshamenſis cœnobiorum benefactor, 340. c.
Conradus Heinrici IV. Germaniæ regis filius, Herſfeldiæ triduanus baptizatur; ab abbate & monachis e ſacro fonte ſuſceptus, 73. a. In patrem rebellat, regno Longobardorum potitus, 303. a. b. Rogerii Siciliæ ducis filiam uxorem ducit, ibid. b. c. Urbano II. fidem ſacramento obſtringit, 345. a. Ejus odium in Fridericum Taurinenſem comitem, 692. c.
Conradus comes, 17. b.
Conradus Lucilburgenſis comes, Monaſterienſis cœnobii fundator, ejus charta hac de re, 196. b. In S. Michaëlis monaſterium munificus, 217. a. 218. c. In peregrinatione Hieroſolimitana obit, 218. c.
Conradus Godefridi Gibboſi Lotharingorum ducis filius & ſucceſſor, 99. b.
Conſcientiæ teſtimonium bonum, conſolatio indeficiens, 447. a.
Conſecratio eccleſiarum. Vid. Eccleſia, Dedicatio.
Conſul, id eſt, Comes, 523. a.
Conſuetudines inveteratas immutare, quam difficile! 514. c. Monaſticarum varietas non improbanda, modo a regula non diſcordent, 448. b.
Conſtantia Caleſis monacha, Eliſabethæ parthenonis de Roſeto fundatrici ſe adjungit, 467. c.
Conſtantia Alfonſi Hiſpaniæ regis ſecunda uxor, Adelelmum Caſæ-Dei abbatem acceſſi curat, 131. c. 132. a.
Conſtantia Philippi Galliæ regis filia, 349. b. Hugonis Campaniæ comitis uxor, 454. b. Sollemni reliquiarum S. Helenæ aſſertioni intereſt, 349. b. Moliſmum adit, & donationem facit, 443. a. 671. Chartæ ſubſcribit pro eodem, 454. b. Poſt ſuum divortium ab Hugone Trecaſſino, Boamundo Apuliæ duci nubit, 489. b. Ejus charta pro Monte-Caveoſo, 668.
Conſtantia Mathildis Anglorum reginæ filia, 690. b.
Conſtantienſes, ſeu S. Laudi ep. Goisfridus, 17. c. Rogerius, 593. a.
Conſtantienſes ad Rhenum epiſcopi, Otto, 47. b. 212. c. Gebehardus, 212. c. Arnoldus invaſor, 303. b. Udalricus I. Udalricus II. 464. b. 554. b.
Conſtantienſis archidiaconus, incontinentiæ reus, Bernardi dictis cedere compellitur, 460. c.
Conſtantienſes S. Galli villas devaſtant, 236. a. 259. b.
Conſtantinopoli fabricantur januæ æreæ S. Pauli, earum deſcriptio, 32. a.
Conſtantinopolitanus imperator, Alexius, 237. b.
Conſtantinus Uſercenſis abbas, 15. a. 160. c.
Conſtantinus monachus Caſinenſis, ejus patria, 239. b. Ob nimiam eruditionem popularibus ſuis inviſus, ibid. Varia ejus fortuna, & ſcripta, ibid.
Conſtantinus Tuſcuriacenſis monachus, monaſterii jura tuetur, 595. b.
Conſtantinus quidam Navenſibus donationem facit, & mille miſſas poſtulat, 379. a.
Conſtantinus Willelmi Fontis-dulcis fundatoris pater, erga idem monaſterium liberalis, 628. c. 1. col.
Conſtantius abbas de Claytaco, Toloſano concilio adeſt, 14. a. b.
Contentiones de perfectiori ſtatu a religioſis vitandæ, 534. c. Epiſtola hac de re cujuſdam canonici regularis, 535. a. b. 677.
Continentiæ votum etiam ab infirmo, cum aſſenſu conjugis, utrumque ligat, 475. b. Ad continentiam tenetur mulier, viri hac de re propoſito aſſentiens, 475. b.
Convenenſes ep. Guillelmus, 13. c. Bertrannus, 253. b. ſeu Bertrandus, 318. b.
Conventus Angeriacenſis ſuper electione abbatis, 459. c. In Anglia pro deſignando legitimo Romano pon-

Digitized by Google

tificc, 345. b. Ibidem epiſcoporum, abbatum, & procerum de inveſtituris, 503. b. Alter poſt reditum Anſelmi & Heinrici regis, 503. b. Audomaropolitanus, in quo pax firmata, 592 c. Beneventanus adverſus Clementem antipapam & aſſeclas, 237. a. Burdigalæ nobilium, cui præeſt Willelmus Aquitaniæ dux, 367. b. Dolenſis, pro exemtione Majoris-monaſterii contra archiep. Turonenſem, 333. c. 334. a. Evaunenſis, 532. c. Apud Floriacum, ad transponendas S. Benedicti reliquias, 501. c. 502. a. Francofurtenſis, 541. c. Saxonum procerum & principum apud Goſlare, 183. c. Apud S Lambertum, contra Herimannum pſeudo-abbatem S. Trudonis, 514. a. b Lateranenſis, ſub Gregorio VII. Maſſilienſis pro Cluniacenſibus negotiis, 457. b. c. Apud S. Mauricium Andecav. pro dirimenda lite Sergianos inter & S. Albini monachos, 273. b. Ad Montem S. Mariæ pro Philippo rege, 348. b. 349. a. Ad Petram-ſciſſam, *Pierre enciſe*, pro reditu S. Rotberti Moliſmenſis, 404. b. c. Ratiſponæ, ſub Heinrico V. 542. c. Sueſſionenſis, pro revocando Godefrido Ambianenſi epiſcopo, 599 b. 600 c. 601. a. Plures in Saxonia & Thuringia, contra ſchiſmaticos, 211. c. Terracinæ, pro electione Urbani II. 251. b. Apud Ulmam contra Heinricum IV. Germaniæ, 203. b. Windleshoræ, pro electione archiep. Cantuarienſis, 591. b. Wintoniæ, duplex, 180. b. 305. b. Wormatiæ, in quo pontificatus Gregorio VII. abrogatus, 99. a. *Vid.* Concilium, Synodus

Converſi laici, ſeu barbati fratres apud Ciſtercium admiſſi, eorum officia, 431. c. Ipſi non monachi, *ibid.*

Converſionis præclarum exemplum, 300. b. In extremis quam dubia! 305. b.

Copia rerum emollit monachorum animos, 94. b.

Corbonieenſes domini, Girbertus, Berrardus, 101. c.

Corcodiſium caſtrum, ubi cardinales Paſchali II. faventes cuſtodiæ mancipantur ab Heinrico V. 550. a.

Coriſopitenſes ep. Bernardus, 96. b. Robertus, 578. a.

In corio cervino compoſitum mortui corpus, 9. a.

Corneliaci dominus, Rainaudus-Paganus, 297. a.

SS. Cornelii & Cypriani reliquiæ Corneliacum tranſlatæ, 254. c.

Cornubiæ comes, Hoëlus, 7. c.

Cornugalliæ epiſcopus, Robertus, 578. a.

Cornugalliæ comes, Alanus, 596. b.

Corona data ſollemniter in conſecratione quarumdam ſanctimonialium, 452. b.

Coronæ in eccleſiis ſuſpendi ſolitæ, 182. a.

Coronas benedicere, id eſt tonſuram conferre, 428. a.

Corporale miſſæ, igni oppoſitum & intactum relictum, 517. c. Eo calix olim tegebatur, 517. c.

Corporali vindicta purgati monachi in extremis, 154. a.

Corylus S. Gratiani, ſermo de eo, 694. *& ſeqq.*

Coſentinus archiep. Arnulfus, 598. b.

Coſetanenſis ep. Bernardus, 13. c.

SS. Coſmæ & Damiani inſula prope Turones, ad quam fugit Galterius Pontiſarenſis abbas, 58. c. *Vid.* Galterius.

Credonenſes domini, Warinus, 125. b. Rainaldus, 127. c. Ennoguena ejus uxor. *ibid.* Rotbertus Burgundio, Mauricius, 477. a.

Credonenſis ſilva in confinio Andecavenſis & Britannicæ regionis, ubi celebres eremitæ, 314 c. Quinam præcipui? 314. b. Eis ſe adjungit Bernardus Tironienſis, 313. b. Mulierum curam gerunt, 315. a.

Cremona, Urbani II. ibi acta, 344. b. c.

Cremonenſes cives Cluniacenſibus eccleſiam donant, 102. b.

Creſcentius Montis-ſcabioſi abbas, ei factæ donationes, 414. c. 666. 667. *& ſeqq.*

Criſpeïenſis comes, Hugo magnus, 109. a. 327. a.

Criſpiacenſes ſeu Vaudenſes comites, Rodulfus, 54. c. Radulfus, 467. b. ſeu Simon, 77. a. 97. b.

Criſpinorum nobile genus, 190. a.

Croſa, *la Creuſe*, amnis in confinio Pictonum & Biturigum, 283. b.

Cruce-ſignatorum teſſera, 359. c. Et ſignum, 360. a. His indulta abſolutio generalis, pœnitentia relaxata, & rebus promiſſa publica ſecuritas, *ibid.* Iter aggrediuntur, 364. c.

Crucis ſigillum chartis impreſſum in confirmationem earumdem, 477. b.

S. Crucis portio auro ac gemmis ornata Tullenſi eccleſiæ data a Pibone ep. 218. c. Particula inſignis apud Mellicium, 266. c. 590. b. Apud Electenſe monaſterium, 621. b. 622. c. Apud Cormaricum, portio per ignem probatur, 459. c. Fruſta a Rioco milite e locis ſacris relata, 439. c. Receptio percelebris, *ibid.* 440. a.

Crucifixi ſtatua affabre ſculpta apud cellam de Senaco, 470. b. Duæ aliæ tum in Lucana civitate, tum in Carroſenſi monaſt. *ibid.* c.

Crucifixi imago in pavimentum depoſita, ex more olim recepto, ad implorandum Dei auxilium, 81. a.

Crucifixus S. Trinitatis, id eſt, altare S. Crucis, 363. c.

Cubitalis menſura, a quo originem trahit, 215. b.

Cuculla memorialis, quid? 376. a.

Cuculla monaſtica, ejus forma, 448. b. Ad opera externa, 371. b. Abſque tunica veſtitur & vice verſa, 526. c. Candida quo tempore cœpit apud Beccum? 327. c. 328. a. A ſæcularibus ſecreto ſervata, ad eam, inſtante ſaltem obitu, induendam, 476. a. Velum pariter ſanctimonialium, *ibid.* Id conſulit Anſelmus, *ibid.*

Cuiricus S. Apri abbas, prædium cedit Moliſmo, 606. b. Paſchalis II. litteræ hac de re, *ibid.*

Cultellus fractus ſuper altare, 95. c. Per eum donatio facta, 102. b. Super altare poſitus in ejus confirmationem, 175. b. *Vid.* Traditio.

Cunibertus Colonienſis archiep. 43. b.

Cunibertus Taurinenſis ep. de quo exſtant Gregorii VII. litteræ, 113. c. ſeu Cunipertus, 87. a. Heinrici IV. Germaniæ regis fautor, 87. a. 113. c. Cluſino monaſterio infeſtus, qua de re graves ad eum Gregorii VII. litteræ, 86. c. 113. c. Ad proximam ſynodum citatus, 87. a.

Cunidia comitiſſa Camaldulenſi Sanctimonialium monaſterio munifica, 229. a.

Cuno ſeu Cono ex Sigebergenſi abbate epiſc. Ratiſponenſis, 483 b. Ejus elogium, & patria, *ibid.* c. Ei ſcribit Rupertus, 562. a. 588. c. Et pleraque ſcripta nuncupat. 563. b. Goffridi Vindocini ad eum epiſtola, 502. c. Beringeri pariter Leodicenſis abbatis, ei Rupertum commendantis, 588. b.

Cuno venerabilis monachus, coram eo proſtratus Hugo Cluniacenſis, erratorum veniam petit, 322. a. Ei apparet Udalricus poſt mortem, *ibid.*

Cuno comes *de Vulfelingem*. S. Petri miles, necnon Zwifaltenſis cœnobii fundator, obit, ibi ſepultus, 302. c.

Cuonradus Trevirenſis archiep. quouſque ſuperſtes? 16. b.

Cuonradus comes, Malmundarii advocatus, 43. c.

Cuonradus S. Georgii monaſterium excitat, 321. c.

Cupiditas creſcit cum abundantia, 532. a.

Curba, *Corbehen*, Flandrenſis villa, huc delatæ S. Adalhardi reliquiæ, 82. b

Curienſis epiſcopus, Wido, 543. c.

S. Cuthberti corpus incorruptum Dunelmi, 370. c. Willelmi epiſcopi in illud reverentia, *ibid.* Oſtenſio duplex, 473. a. Inventio ſub Heinrico VIII. *ibid.* b. Item Evangelii codicis ab ipſo ſcripti, *ibid.*

D

D. Abbatiſſa detruſa & excommunicata, abbatiam denuo invadit; iterum excommunicata, 625. c. litteræ hac de re in chronico Saxonico, *ibid.*

Dacbertus S. Sergii abbas, ejus lis cum Otbranno S. Albini, 80. c. Obit, 186. c.

Daibertus Piſanus epiſc. Cluniaci altare conſecrat, 356. c.

Daimbertus Senonenſis theſaurarius, donationem Remigiano monaſterio factam approbat, 209. c. Fit archiep. Senonenſis, 373. c. 374. a. Lugdunenſi archiep. profeſſionem denegat, *ibid.* Ideo ab Urbano II conſecratus, *ibid.* Pluribus conciliis intereſt; Floriacenſi, 544. b. Trecenſi, in quo donationem confirmat Moliſmo, 465. a. 671. Belvacenſi, cum ſuis comprovincial. 599. a. Remenſi, 501. c. S. Martini de veteribus Stampis reformationi aſſentit, 491. c. Eamdem eccleſiam Mauriniaco confirmat, 540. a. Ab eo facta S. Lupi tranſlatio, 493. b. Chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 576. c. Philippum regem conſecrat; Remenſium graves hac de re querelæ, 518. b. Reſpondet Ivo Carn. pro Daimberto, *ibid.* Willer-

Digitized by Google

num Remigianum abbatem ordinat, 525. c. 526. a. A Joſceranno Lugdunenſi invitatus ad concilium Anſanum contra Paſchalem II. 560. b. Ejus nomine reſpondet Ivo Carnut. *ibid.*

Dainardus abbas Ribodimontis, chartæ ſubſcribit pro S. Nicolao de Saltu, 442. c.

Dalmacius ex Cluniacenſi monacho fit Compoſtellanus ep. 290. b. Eccleſiæ ſuæ jura ab Urbano II. confirmari curat, & obit, *ibid.*

Dalmatius, Craſſæ abbas, poſtea Narbonenſis archiep. necnon abbas Aſſilienſis, 41. c. 97. b. Ejus opera inita concordia inter 4. tribunos Malvicrenſes, 41. c. S. Victori Maſſilienſi donat eccleſiam B. M. de Monachia, 229. a. Et poſtea confirmat, *ibid.* b. In ejus charta ſigillum pro ſigno, *ibid.* Ejus diſſidium cum Rotberto Craſſenſi ſuper duplici abbatia, 275. b. S. Griſanti eccleſiam Maſſilienſibus reſtituendam tradit, *ibid.*

Dalmatius Saviniacenſis abbas, Anſanæ ſynodo intereſt, 26. c. Ejus geſta, 166. a. b. Donationes ſub eo, 166. b. c. Obitus, ſepultura, epitaphium, *ibid.* c.

Damaliochus, Rotberti de Arbriſello pater, 314. c.

Damianus cardinalis, Norantulenſis abbas, Anſelmi Lucenſis exequiis intereſt, 228. c.

Damiciaci vicecomes, Walterius, 671. c.

Damnatus capite. *Vid.* Reus.

Daniæ rex & regina Canutus, Adela, 269. c. 579. a.

Daniel Mantuanus S. Andreæ prior, cui ſubtracta cura hoſpitalis Mantuani, 455. c. 456. a.

Daniel Diogili prior, acta ſub eo, 552. b.

Daniel Litimenſis monachus, auctor commentarii in pſalmos, 211. b. 444. a.

Daniel fugitivus monachus Vindocinenſis, Goffridum abbatem infamat, 398. b. Ad pœnitentiam tandem admiſſus, *ibid.* c.

David abbas de Buzeïo, arbiter conſtitutus Kemperlegienſes monachos inter & Namnetis canonicos, 96. b.

David Vindocinenſis monachus, ad Widonem Pictavorum comitem mittitur, 145. b. Ejuſdem loci fit abbas, 186. c. Ejus obitus, *ibid.*

David Balernenſium abbas, ejus lis cum Alpenſibus, 545. b. Judicium hac de re, 679.

David-Gregorius-Cornerus, Gotwicenſis abbas & reſtaurator, ejus laudes, 341. c.

David Lothonienſium & Northantonienſium dux, poſtea rex Scottorum, monaſterium de Catmeis pro Tironienſibus ædificat, 553. c. Tironium ipſe accedit, *ibid.* Ante eum nullus Fermelodunenſis abbas, 33. b. Ejuſdem monaſterii benefactor, *ibid.* c.

David magiſter ſcholarum eccleſiæ Herbipolenſis, poſtea S. Jacobi monachus, ejus ſcripta, 559. b.

Dayrannus Athanaci abbas, 672. a.

Decani, aut preſbyteri fiant, aut prælationes amittant, 416. c.

Decimæ vel altarium oblationes a laïcis non poſſidendæ, 27. a. An a monachis? 479. b. Ivonis Carnut. hac de re epiſtola, *ibid.* c. De his rixæ apud Thuringiæ ſacerdotes, 59. c. 60. a. A laïcis tantum, non a monachis perſolvendæ, Leonis IV. hac de re decretum, 512. a. Monaſteriis non conferantur abſque epiſcopi vel Romani pontificis conſenſu, 265. b. Eas de manu laïcorum redimere, an licitum? 449. c.

Decimæ indominicatæ, 339. b.

Decretum Hugonis Dienſis pro Dervenſi monaſterio, 641. Concilii Burdigalenſis pro Floriaco, 652. Paſchalis II. pro Saviniaco, 670. Ejuſdem de cella Gordanica in favorem Anianenſium, 693. *& ſeqq.*

Dedicatio Affligemii & Aquicincti, 233. c. 234. a. Eccleſiæ S. Afræ & S. Udalrici, 46. b. Bantini monaſterii per Urbanum II. 249. c. 250. a. Novæ eccleſiæ Beccenſis a Lanfranco, 119. c. S. Benigni Divion. per Paſchalem II. 499. c. 500. a. Altaris SS Petri & Pauli apud Beſuam ab eodem, 500. a. Eccleſiæ Bredonienſis, 357. c. S. Stephani Cadomenſis a Lanfranco & aliis epiſcopis, præſentibus Willelmo rege & Mathilde regina fundatoribus, 120. a. Eccleſiæ Calvi-montis, 173. b. Capuanæ S. Benedicti per Paſchalem II. 517. b. Cellæ caritatis ab eodem, 500. b. Novæ eccleſiæ Caſinenſis ab Alexandro papa, 34. a. Indulgentiæ indultæ, *ibid.* b. Cavenſis novæ ab Urbano II. 293. a. b. Ciſtercienſis, 405. b. Dolenſis a Paſchali II. 500. b. Novæ S. Juliani Turonenſis, 209. c. Majoris-monaſterii ab Urbano II. 364. a. b. S. Martialis Lemovicenſis ab eodem, 361. c. S. Martini de Campis, adeſt Philippus rex, 4. b. S. Martini Caſinenſis, 276. b. Mellicenſis, 590. b. S. Michaëlis de Monte-Caveoſo, 667. S. Michaëlis in Monte ſancto, 152. c. Cartuſiæ Squillacenſis, 342. b. Uticenſis eccleſiæ, 408. c. 409. a. Variæ ab Urbano II. 361. a. *& ſeqq.*

Dedicationis modus, 361. c. 364. b.

Defuncta puella amicæ ex condicto apparet, 484. b.

Defuncti in eccleſia non ſepeliendi, 581. b. Preces pro eis in monaſteriis inſtitutæ, 615. b. Ut pro eis orabatur Cluniaci, 492. a. 615. b. In majori-Cartuſia, 548. c. Anniverſarium inſigne pro Urſo S. Martini priore, 492. a. De his variarum eccleſiarum tituli, 576. a. b. 690. *& ſeqq.* Eorum memoriale in monaſteriis, 283. a.

Defunctorum miſſæ, ad eas panis & vinum omnes in monaſterio offerunt, 50. c.

Delictum tanto gravius apud Deum, quanto majora ejus beneficia, 315. c.

Denarii a jurantibus ad reliquias ſacramentorum miſſi, 127. c.

Deodatus monachus, auctor epitaphii Gerberti Fontanellæ abbatis, 261. b.

Deodatus Severaci dominus, S. Theotfredi monachos, monialibus alio tranſlatis, Severacum inducit, 461. a.

Deoduinus Leodicenſis ep. *Vid.* Theoduinus.

Depoſitum, res ſacra, 170. b. Ob id in eccleſia ſubtractum, ceſſatio a divinis, *ibid.*

Depoſiti propter ſimoniacum crimen; hos reſtituere nulli abbati licet, 449. c. *Vid.* Clerici.

Dermethus frater Murchertachi Hiberniæ regis, 370. b.

Deſiderius Caſinenſis abbas & cardinalis, a quo conſtructa nova eccleſia Caſinenſis, 34. a. Et decorata, *ibid.* b. Monaſterium renovat, 48. b. c. S. Angeli cœnobium ad formam reſtaurat, 49. c. Ejus juſſu ſcriptus a Guaifferio liber de vita S. Secundini, 239. b. Reſtructa S. Martini eccleſia, 276. b. Ad reformandum Sublacum miſſus, 50. a. Gregorii VII. ad eum epiſtolæ, 60. c. 61. a. Adverſus Heinricum IV. 171. c. Ei Johannem quemdam Armenium examinandum committit, 169. c. Heinricum quartum Germaniæ regem vocatus adit; quam ſapienter apud eum ſe gerit, 181. b. c. Apuliæ ducem in auxilium Gregorii VII. adducit, 200. a. An unus e tribus a Gregorio VII. in ſucceſſorem deſignatis, 213. c. 214. a. Electus, pontificatum refugit, 215. a. Romæ papa renuntiatur ſub nomine Victoris III. 227. b. Pontificis ornamentis depoſitis, Caſinum redit, *ibid.* c. Hugonis Lugdunenſis ſiniſtrum de ejus electione judicium refellitur, *ibid.* 228. a. b. Papa conſecratur, 236. c. De Sarracenis ingentem reportat victoriam, 237. a. Clementem antipapam, indicto conventu, cum ejus aſſeclis excommunicat, *ibid.* Cætera ejus acta, 236. c. *& ſeqq.* Caſini obit deſignato ſucceſſore, 237. a. Ejus ſcripta, & diſcipuli, *ibid.* *& ſeqq.* Tranſlatio, 237. b. In eum paullo iniquior Hugo Flaviniac. in chronico, 453. c. Falſi convincitur, 237. b. *Vid.* Victor III.

Deſiderius Ambroniacenſis abbas, cujus tempore fundata domus Portarum, 683. c.

Dei judicia aliquando aperta, aliquando occulta, ſed ſemper juſta, 624. c. Apud eum tanto graviora delicta, quanto majora ejus beneficia, 315. c.

Deum offendere ſub ſpe pœnitentiæ, eſt pœnitentiæ aditum negare, 689. b.

Deus regum favori præferendus, 600. b. Servis ſuis nequaquam deeſt, 546. c. 547. a. Cui vult miſeretur, & quem vult indurat, quo ſenſu? 224. c. Miſericors cum tribulationes mittit, 396. c. Quomodo malum fieri velit? Ruperti hac de re ſententia, 563. b. c. 623. c. *& ſeqq.*

Deus illud vult, cruce ſignatorum teſſera ſub Urbano II. 359. c.

Deuſdedit cardinalis ſcriptis ſuis Gregorii VII. cauſam propugnat adverſus ſchiſmaticos, 154. c.

S. Deuſdedit archiep. cujus corporis fit tranſlatio Cantuariæ eccleſia in S. Petri, 289. a.

Diabolus, ejus fraudes & inſidiæ, 11. b.

Diaconus ante XXIV. annos non ordinetur, 265. a.

Diaconi cardinales, 292. c. 368. c. 510. b. 622. c.

Diaconus præpoſitus & abbas, 413. c.

Dictwinus Leodicenſis ep. *Vid.* Theodewinus.

Didacus *Pelaiz*, alio nomine Gelmiridez, Compoſtellanus archiep. depoſitus & incarceratus, 251. a. Ab Urbano II. reſtituitur, brevi poſtea ab Aldefonſo rege in cuſtodiam retruſus, 290. b. Ac tandem ad priſtinum locum revocatus, *ibid.* Obtinendi pallii cauſa Romam adit, in itinere ubique honorifice exceptus, 454. a. Maxime apud Cluniacum, *ibid.* b. Hugonis abbatis colloquium cum eo, *ibid.* Anſelmi ad eum epiſtola, *ibid.* c. Item Paſchalis II. 471. b. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 571. c. Hiſpanicis turbis commotus Paſchalem II. interpellat, 571. a. b. 688. *& ſeqq.* Ejus ſcripta, *ibid.* b.

Didacus Azuris comes, Cluniaco data confirmat, 114. c.

Dido de Setona, chartæ ſubſcribit pro Silva-majori, 382. b.

Diedaldus Mediolanenſis archiep. *Vid.* Thiebaldus.

Diemarus S. Udalrici abbas, quo tempore? 542. b.

Dienſes ep. Hugo, 33. a. P. 275. b. Iſmio, 497. a. ſeu Hiſmio, 597. b. Bernardus, 614. a.

Dienſis comes, Guillelmus, 79. c.

Dietericus cardinalis, ejus obitus & ſepultura, 616. b.

Dietbelmus Tokemburgi miles, e S. Galli loco armis fugatur ab Udalrico abbate, 212. b.

Dietmarus Halberſtattenſis ep. 258. c.

Dietmari abbatis oſſa levata apud Corbeïam novam, 197. b.

Dietmarus monachus, de quo mortuo energumena interrogatur, 555. a.

Dilectio vera a fide vera neſcit deviare, 454. a.

Dillingenſis & Kiburgenſis comes, Hartmannus, 362. c. Adelheidis uxor, *ibid.*

Dinanti dominus, Gaufredus, 524. a.

Dionantenſis ſuper Moſam pons lapideus, 168. a. b.

S. Dionyſius, de ejus veſtimentis portiuncula Paſchali II. conceſſa, 500. c.

Dionyſius ep. Placentinus, Gregorii VII. ad eum litteræ, 86. b. Inter ipſum & Placentinam plebem mota controverſia, *ibid.* Excitatum ab eo S. Sepulcri monaſterium, *ibid.* In ſanctum Savinum pariter munificus, *ibid.* Poſtea depoſitus, *ibid.*.

Diploma Urbani II. pro Catanenſi eccleſia, 290. c. Hugonis Campaniæ comitis pro Moliſmo, 671. *Vid.* Charta.

Diſciplinæ uſus erga monachos pœnitentes, 661. Suſcepta a monachis ad placandam Dei iram, 512. b. Sæcularibus impoſita in pœnitentiam, 554. c. Morientibus inflicta in peccatorum expiationem, 346. b. 519. b.

Divitiarum bonus uſus à Deo eſt, 532. a.

Divizo presbyter cardinalis à Paſchali II. judex delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 510. a. 675. Diutius dictus, *ibid.* b. In Germaniam legatus, *ibid.*

Diutius cardinalis. *Vid.* Divizo.

Doadum, *Doay*, caſtellum, ejus eccleſiæ Trenorchienſibus datæ, 386. a.

Dodo epiſcopus Tarbienſis, grandis altercatio inter eum & Generenſes monachos de cujuſdam ſepultura, 191. a.

Dodo Pecianenſis abbas, renovata ſub eo lis cum Aureliacenſibus de cella Dalmaraci; cauſa cadunt Pecianenſes, acres ea de re Gregorii VII. litteræ in gratiam Aureliacenſium, 159. c.

Doſnaldus epiſcopus in Anglia, ad Anſelmum mittit pro conſecratione Wataſordienſis epiſcopi, 370. b.

Dogmata catholica. *Vid.* Fides.

Dolum, caſtrum in Britannia, a Willelmo Conquæſtore obſidetur, 92. c. 96. c.

Dolenſibus ſcribit Gregorius VII. 102. c.

Dolenſis eccleſiæ ſubjectio Turonenſi, in concilio Claromontano diſcuſſa, 358. a. Ejus fundi ſuper Riſelam fluvium, 523. c.

Dolenſes in Britannia archiepiſcopi; Johoveus, Evenus, aut Ivo ſeu Evantius, 102. c. Vel Eveneius, 128. a. Johannes, 243. c. Rotlandus, 379. c. Seu Rollandus, Baldricus, 523. a.

Dolenſium epiſcoporum ſeries unde corrigitur? 177. c.

Dolenſis dominus in Britannia, Johannes, 26. a.

Dolenſis eccleſia pagi Bituricenſis a Paſchali II. dedicatur, 500. b.

Dolenſis princeps Radulfus, 316. b. 468. c. Seu Rodulfus, 518. c.

Dolonenſis canonicorum regularium eccleſia Majori-monaſterio traditur, 534. a. Charta hac de re, *ibid.* b.

Domeſtici in monaſteriis, pro his fabricata oratoria privata, 25. a.

Dominicis & feſtis diebus, apud Grandimontenſes, aditus in oratorium ſæcularibus interdictus, 100. c.

Dominicus Caſaurienſis abbas & epiſc. Valvenſis obit, ejus ſucceſſores, 62. a. b.

Dominicus Exilienſis abbas mortem ſuam prænuntiat, & obit, 71. a. Sanctitatis ſigna, *ibid.* Corporis tranſlatio, *ibid.* Infinita ejus miracula, *ibid.*

Dominicus Loricatus B. Petri Damiani diſcipulus, 52. a.

Dominicus Mellini, ejus ſcripta 609. b.

S. Domitianus, S. Landelini ſocius, Criſpinienſis cœnobii conditor, 279. c.

Domni-Petra, locus ubi eremiticam vitam duxit Vitalis de Mauritania, 315. a.

Domnizo presbyter, ejus verſus de Mathilde comitiſſa, 609. b.

De Domno-Martino comes, Hugo, 184. c.

Donadeus, e Tutelenſi monacho, & pœnitentiario Lemovicenſi, abbas Lemovicenſis, ejus miracula, 81. c. Oſſium tranſlatio, *ibid.*

Donadeus monachus Farfenſis, 266. a.

Donaldus Agennenſis ep. concilio Burdegalenſi adeſt & chartæ ſubſcribit pro Silva-majori, 163. b.

Donatia in proprios uſus nunquam accipiat monachus, 15. b.

Donationum litteris puerorum appoſita nomina, 175. a.

Donationis formulæ & modi. *Vid.* Traditio.

Donatoribus eorumve conjugibus aut liberis facta a monachis munuſcula, 479. a.

Donatus Dublinenſis ep. obit, 370. b.

Donincum opidum, vulgo Dulendum, corrupte Durlendum, 620. b.

Donoaldus ſeu Dontaldus, ex monacho S. Michaëlis de Monte, Redonenſis abbas, 178. a. 537. a. Fit epiſcopus Aletenſis, 620. c. In ſanctum Melanium munificus, 621. a.

Dontaldus S. Melanii abbas. *Vid.* Donoaldus.

Donus Vallenſis II. abbas, ejus obitus, 225. c.

Dordonenſis eccleſia ignota, 65. a.

Dormanis villa Sueſſioni proxima, *Dormans*, ibi hæretici quidam concremantur, 575. a.

Dorobernenſis eccleſia. *Vid.* Cantuarienſis.

Dorobernenſes archiep. *Vid.* Cantuarienſes.

Dotes non exiguntur a ſanctimonialibus, niſi ex prava conſuetudine, 475. a. Marbodi Redonenſis notabilis hac de re epiſtola, *ibid.*

Draco Malliacenſis abbas. *Vid.* Drogo.

Draconariæ epiſcopi, Leo, Campo, 87. b.

Droco ex Cadomenſi monacho Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas VI. ejus elogium, 631. a.

Drogo Matiſcenſis ep. Anſanæ ſynodo intereſt, 26. c. Ejus obitus, 629. c.

Drogo Tervanenſis ep. S. Winnoco donationem confirmat, 5. a. Ab Hugone Dienſi interdictus; de quo queritur Manaſſes Remenſis in apologetico, 117. a. Ejus anniverſarii fundatio, 586. c. 587. a. 692.

Drogo Tervanenſis ep. Godolevæ vitam conſcripſit, 256. b.

Drogo Morinenſis ep. poſt ejus obitum creſcunt diſcidia, 178. c.

Drogo miles Maurimonem vexat, 76. a. Reprimitur & ſatisfacit, 76. b. Ibi monachum induit, *ibid.*

Drogo S. Maxentii abbas, 81. b.

Drogo Malliacenſis abbas ſeu Draco Santonenſi concilio adeſt, 156. b. S. Gerardo locum cedit pro conſtituendo Silvæ-majoris monaſterio, 162. b. c. Chartæ ſubſcribit pro eodem, 163. b.

Drogo ex S. Nicaſii monacho, S. Johannis Laudun. abbas, poſtea cardinalis, pietate & doctrina inſignis, 458. c. 575. c.

Drogo Pontelevienſis abbas, ejus tempore reliquiæ e locis ſacris allatæ, 453. a. Roberti Bethleemitici præpoſiti epiſtola hac de re, 670.

Drogo nobilis miles, Uricenſis monachus, 295. a.

Drutmarus Corbeïæ-novæ abbas, ejus miracula & corporis elevatio, 426. b.

Dublinenſes epiſcopi; Donatus, Samuël, 370. b.

Duces inſtituti monaſteriorum advocati, 43. c.

Dudo Dervenſis abbas in Goffridum juniorem Junvillæ dominum querimoniam movet, 184. c.

Digitized by Google

Dudo abbas a Fulcoïo poëta celebratus, 185. b.

Dudo obedientiarus Scafuſeolis abbati ſuo ſe ſubtrahit, & reverti cogitur, 323. c.

Dudo capellanus Rainaldi Remenſis archiep. legatus ad Urbanum papam, 280. c.

Dudovicecomes Marogienſis ſollemni reliquiarum ſanctæ Helenæ probationi adeſt, 349. b.

Duellum ad litem dirimendam, 82. c. 83. a. 597. a. Ritus prævii, *ibid.* b Et formula, 524. a. Indictum pro Nobiliaco, 469. a.

Duguerca Piboois Tullenſis ep. mater, 17. a.

Dulendum opidum. *Vid.* Donincum.

Dunelmenſes epiſcopi; Walcherus, 75. a. Willelmus, 246. c 370. b Ramoulfus, *ibid* c. 473. a. Gaufridus I. Willelmus II. Hugo, 371. a.

Dunelmenſis hiſtoria emendatur, 370. b.

S. Dunſtanus Cantuarienſis archiep. cujus opera ſubſtituti monachi in tribus Angliæ cathedralibus eccleſiis, 35. c. Monachicæ inſtitutor regulæ, quam a Lanfranco ſibi mitti petit Anſelmus, 37. c. Ejus corporis tranſlatio pro reædificanda S. Salvatoris eccleſia, 84. b.

Duranda Turchetilli uxor, Pratellenſis monacha. 84. a.

Durandus ſeu Durannus ep. Toloſanus, 71. a. Et Moiſiacenſis abbas, 78. b. Alexandri II. ad eum epiſtola, 14. b. Toloſano concilio adeſt, 13. c. 14. a. Soricinio poſſeſſiones confirmat, 41. c.

Durandus ſeu Durannus aut Durantus S. Roberti Caſæ-Dei diſcipulus & ſucceſſor, 9. c. Ejus epiſtola ad Anſelmum, 58. a. Et Anſelmi ad ipſum, *ibid.* b. 131. b. Factus Claromontenſis ep. *ibid.* a. Ei ſcribit Urbanus II. contra Biliomenſes canonicos, 336. c Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 335. b. Bredonii eccleſiam dedicat, 357. c. Mauziacenſe cœnobium Cluniaco ſubjicit. 358. a. Eo favente Ss. Stephani & Leonis eccleſiam retinent Caſæ-Dei monachi, 356. b. Gravis hac de re Blaſilienſium epiſtola ad Urbanum II. 654. Obit, 337. a 357. b Quam celebres ejus exequiæ! 357. b. His intereſt Urbanus II. *ibid.* Epitaphia duo, *ibid* c

Durandus Troarnenſis abbas, funus curat Ainardi Divenſis abbatis, 69. b. In Berengarium ſcribit, quo anno? 103. c. 104. a. Auctor epitaphii Ainardi Divenſis abbatis, 121. c. Cadomum convenit ad ſepulturam Willelmi Angliæ regis, 245. a.

Durandus S. Symphoriani abbas chartæ ſubſcribit, 270. c.

Durandus baro, cognomento Lepuſculus, erga Pratellenſes liberalis, 370. a.

Durandus Scriniarius monaſterium adit Ss. Coſmæ & Damiani, 51. b.

Durannus, Claromont ep. *Vid.* Durandus.

Durannus Maurimontis abbas. 76. c.

Durannus S. Mariæ Eboraci monachus, 17. c.

Durantus ep. *Vid.* Durandus.

Durlendum opidum. *Vid.* Donincum.

E

SAncti EADFRIDI reliquiarum inventio, 473. b.

Eadgarus Angliæ rex, S. Edwardi II. regis pater, cujus auctoritate in tribus Angliæ cathedralibus eccleſiis clericis ſubſtituti monachi, 35. c. Ejus mandato condita a Dunſtano Concordia regularis, 37. c.

Eadgarus *Clito*, ſeu primogenitus Edwardi quondam regis, in Apuliam pergit, 236. b.

Eadmerus ſeu Edmerus, primum Becci, poſtea Cantuariæ monachus, 142 c. 327. b. Demum S. Andreæ in Scotia electus epiſc. 528. a. Ad eum obtinendum Alexander Scottorum rex legatos ad Radulfum Cantuarienſem mittit, 33. b. Adoleſcens in Anſelmi familiaritatem admittitur, 142. c. Non minor neceſſitudo poſtea cum Radulfo, 327. b. Quanta Anſelmi, etiam archiepiſcopi, in eum confidentia! *ibid.* Ejus conſiliorum omnium particeps, *ibid.* Immo pater ſpiritualis, *ibid.* 528. a. Eumdem Romam comitatur, 395. b. Capillos duos B. V. ab eo cuſtodiendos accipit, 489. c. Ejus vitæ auctor, 528. a.

Eadmundus abbas Pertcorenſis; ſocietas ab eo inita cum aliis abbatibus, 258. b. Ejus obitus, 224. b.

Eadwinus primus inſtaurati Weſtmonaſterii abbas, 22. c.

Ealdwinus abbas de Rameſeja, propter ſimoniam depoſitus in concilio Londin. 450. a.

Ebalo archidiaconus Laudunenſis ſub Elinando ep. 145. a.

Ebalus de Turenna, ſeu de Torenna, Tutelenſis abbas, 478. b. Ejus lis cum Petro preſbytero, 588. b.

Ebalus ſeu Ebolus, comes de Rameruco & de Ruceio, plures eccleſias Majori-monaſterio ſubjicit, chartæ hac de re, 643. & *ſeqq.*

Ebalus Ventadorenſis comes, Caſini ſepultus, 238. b.

Ebalus Roccienſis comes, chartæ ſubſcribit pro S. Theoderico, 270. b.

Ebbo ex monacho Lauresham enſi Wormatienſis ep. S. Nazarii corporis elevationi adeſt, & caput omnibus venerandum exhibet, 277. a. b.

Eberhardus Campidonenſis abbas obit, 340. a.

Eberhardus Scutterenſis abbas, cui inſcripta Ottonis Babenbergenſis epiſtola, 541. c.

Eberhardus, Cluniacenſis cellæ prior in Nigra-ſilva, Udalrico morienti adſiſtit, 322. a.

Eberhardus Garſtenſis I. præpoſitus, 169. b. Ejus obitus, 448. c.

Eberhardus ex Garſtenſi clerico ejus loci fit monachus, verberibus ad id compulſus, 449. a. Bertholdi primi ibidem abbatis capellanus & fidelis collaborator, *ibid.* 554. c.

Ebo Radulfi Dolenſis principis frater, in Caſale S. Petri munificus, 316. b.

Ebolus comes. *Vid* Ebalus.

Eboracenſis eccleſia, de ejus Cantuarienſi ſubjectione ventilata controverſia, 34. c. 35. a. b. In concilio Anglicano definita, 57. a.

In Eboracenſibus partibus an rari monachi undecimo ſæculo? 17. c.

Eboracenſes archiep. ſeu Evoracenſes, Aldredus, 17. c. Thomas ſenior, 17. b. 34. c. 370. c. Gerardus, 457. c. Thomas junior, Turſtanus ſeu Turſtinus, 637. c.

Eboracenſis vicecomes, Hugo, 17. b. 85. a.

Eblo de Caſtro-Allionis, eccleſiam Oleronenſem Vindocino reſtituere renuens, ab Urbano excommunicatur, 365. c. Variæ de eo epiſtolæ, *ibid.* 366. a. Inita tandem cum eo concordia, 366. b. Reſiliens Ivera ejus conjux cum filio Iſemberto excommunicatur, *ibid* Goffridi Vindocinenſis hac de re epiſtola ad Ramnulfum Santonenſem, *ibid.* Item Amati Burdegalenſis ad Goffridum, 657. 658.

Eblo Iſemberti Caſtri-Alionis domini & Clariſciæ filius, 8. a.

Eblo vicecomes, chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 101. c.

Ebrardus Tarbejenſis S. Savini abbas, judicio adeſt pro Generenſibus, 191. c. Uſurpata monaſterii bona reſtitui curat, 229. b.

Ebrardus abbas S. Crucis de Thalamonte, ejus lis cum Vindocinenſibus, 127. c.

Ebrardus S. Carilefi abbas, chartæ ſubſcribit pro S. Vincentio Ceroman. 363. b. Judex conſtitutus inter S. Nicolai & S. Albini monachos, 399. c.

Ebrardus prior de Caſtro-Ledi, ſub Bernardo Majoris-monaſterii abbate, 375. c.

Ebrardus de Puteolis, monachus, Majoris-monaſterii jus tuetur adverſus Quinciacenſes, 375. c.

Ebrardus eremita S. Johannis de Calmis, cui Arnulfus Navenſis monachus ſe adjungit, 379 a.

Ebrardus Manichæus errores ſuos diſſeminat, 574. c. Aquæ judicio addictus, & in vincula conjectus. 575. a.

Ebrardus vicecomes Carnotenſis, ejus converſio, 69. c. Majori-monaſterio donationem facit, 70. a. b. 629. 630. Et fit monachus, 70. a. b.

Ebrardus Puteoli dominus, a quo emtus Mauriniaci feodus, 491. c.

Ebroïcenſes ep. Balduinus, 17. c. Giſlebertus, 119. c. 408. c.

Ebroïcenſes comites & comitiſſæ, Willelmus, 82. c. ſeu Guillelmus, 246. a. 522. b. Helviſa, Amalricus, *ibid.*

Ebroïnus unus e ſociis S. Gerardi *Silvæ-majoris* fundatoris, 163. c.

Ecbertus Trevirenſis archiep. in Egmondenſe cœnobium liberalis, 597. a.

Ecbertus abbas S. Felicitatis in *Schwartzach*, 44. c.

Ecbertus Babenbergenſis abbas, ad cujus adventum diffugiunt mali monachi, 47. b.

Eccardus Augiæ abbas, eum inter & Ottonem Conſtantienſem ſimultas, 90. b.

Eccleſiæ erigendæ modus, 356. b. In ſollemni ejus primotum lapidum poſitione epulum generale, 592. a. Antiquæ, ſubobſcuræ, cur? 252. b.

Eccleſiæ conſecratio, epiſcopale munus, 187. b. Ad eam benedicendam aqua ſacrata a metropolitano miſſa, abſente epiſcopo, 596. c. Ab epiſcopo petita pro ejus reconciliatione, 532. c. Abſque ſanguinis effuſione polluta reconciliatur, 69. a. Etiam ab excommunicato epiſc. 593. a. Moto altari, de novo conſecranda, 514. b. Ejus aditus fœminis interdictus apud Ciſtercienſes, 431. c. In ea humari non vult Sigebertus, 581. b. Silentium ſtricte ſervandum, 555. a Irreverentia punita, 253. b. In eccleſiis coronæ ſuſpendi ſolitæ, 182. a.

Eccleſiarum vacantium res curandæ, 21. b. Earum emptio prohibita, 127. a. 380. a. Aliquando datæ ſub annuo cenſu, 461. b. Monaſteriis non conferantur abſque epiſcopi vel Romani pontificis conſenſu, 265. b. Earum vexatores, etiam nobiles, reprimuntur, 602. a.

Eccleſiarum tituli pro defunctis, 576. a. b. c. 690. Plures de morte Mathildis Cadomenſis abbatiſſæ, 690. 691.

Eccleſia una eſt, 686. c. 2. *col.* Corpus Chriſti eſt, non dividendum, 687. b. Bella neſcit, 446. c.

Eccleſiaſtici reditus & prædia, ſæcularibus non immiſceantur, 304. b. 305. b.

Eccleſiaſticæ inſtitutionis ſtatus in Anglia per Lanfrancum innovatus, 21. b.

Eccleſiaſtica munia abbati injuncta, 494. c.

Eccleſiaſticæ dignitates, ab his non arcendus monachus, qui probabili cauſa, ſuo relicto, ad aliud ſeceſſerit monaſterium, 299. a.

Eccleſiaſtici viri, in eos judicia vulgi plerumque iniqua, 425. c.

Ecfridus ſeu Effredus, Prulliaci & Rupepozeæ dominus, ex cujus ſtirpe Vindocinenſium comitum ſecunda ſeries originem trahit, S. Petri Prulliacenſis fundator, ejus laudes, & ſepultura, 314. a.

Echardus ſeu Ekkehardus abbas Babenbergenſis, Augiæ abbas, a Gregorio VII. conſecratus, 74. a.

Eckpertus comes Formbacenſem cellam in abbatiam erigit & dotat, 340. b.

Ecoliſmenſes epiſc. *Vid.* Engoliſmenſes.

Ecoliſmenſes comites, Arnaldus, 7. c. Gaufridus, 110. b.

S. Edgitha Eadgari Angliæ regis filia, 35. c.

Edimburgenſis S. Andreæ epiſcopus, Turgotus, 520. c.

Edmerus Beccenſis. *Vid.* Eadmerus.

Eduenſis ep. *Vid.* Æduenſis.

S. Edwardus II. m. Eadgari Angliæ regis filius, 35. c.

Edwardus Angliæ rex, 17. c. Ejus filius Eadgarus, filia Chriſtina, 236. b.

S. Edwardus III. rex, ad ejus tumulum patratum miraculum in favorem Wolſtani Wigorniæ epiſcopi, 234. c. Hac in re quiddam humani paſſus Lanfrancus, 135. a.

Edwardus, ſcilicet Fortis, Angliæ rex, a cujus exercitu everſum Dumfermelini monaſterium, 33. c.

Edvardus Brown Lanfranco grave crimen perperam intentat, 259. c. 260. a.

Edulfus Wintonienſis monachus, a Malmeſburienſi abbatia arcetur ob ſcyphum Anſelmo oblatum, 451. b.

Effide caſtrum a Paſchali II. expugnatum, & Sublaco reſtitutum, 590. c.

Effredus de Prulliaco. *Vid.* Ecfridus.

Egatus Cutraci clericus, S. Theoderici meritis ſanatus, 270. a. Poſtea monachus, *ibid.*

Egbertus S. Michaëlis Babenbergenſis abbas, ci tradita eccleſia S. Jacobi extra muros Banbergæ, 88. b.

Egbertus Suarzaci abbas. *Vid.* Eggebertus.

Egbertus Corbejæ-novæ abbas. *Vid.* Erchinbertus.

Egelbertus Trevirorum archiep. a Clemente pſeudopontifice pallium obtinet, 216. a. Horreenſi parthenoni veneficam abbatiſſam ſubſtituit, 216. b.

Egelricus Crulandenſis abbas & ſcriptor, 290. a.

Egelricus Midelhunenſis abbas, ſimoniace electus, deponitur in concilio Londin. 450 a.

Eggebertus ſeu Egbertus Swarzaci abbas, ſub quo Herimannus ep exauctoratus monachum induit, 88. c.

Eggebertus abbas Augienſis. *Vid.* Ekkehardus.

Eggehardus Urangiæ abbas, 541. a. Cui inſcripta Ottonis Babenbergenſis epiſtola, 541. c.

Egidius S. Agerici abbas. *Vid.* Ægidius.

S. Egidius. *Vid* Ægidius.

Egilbertus ſeu Hilbertus, aut Heilbertus, vel Eilbertus, Trevirenſis archiep. Lacenſis monaſterii fundationem probat, 319. a.

Egino S. Udalrici monachus, ejus genus; ad S. Blaſii monaſterium ſecedit, poſtea fit abbas S. Udalrici, 542. b. Diſciplinam reſtituit, *ibid.* Ab Herimanno pſeudepiſcopo exagitatus, 472. a. 542. c. Variæ hac de re tum ipſius, tum Paſchalis II. litteræ, 542. c. Ejus vitæ auctor, *ibid.* b. Annus obitus, 472. a.

Egmondenſes comites, Theodericus I. Theodericus II. Ecbertus Trevir. Arnulfus, Theodericus III. Florentius I. Theodericus V. 197. a. b.

Egmondenſium comitum donationes Egmundæ factæ enumerantur & confirmantur, 197. b.

Eilbertus Trevirenſis archiep. *Vid.* Egilbertus.

Eillonſia Artaldi Palliarenſis comitis uxor, una cum marito Urgelienſe cœnobium inſtaurat, & Richardo Maſſilienſi committit, 367. c.

Eiſtetenſis ep. Udalricus, 249. b.

Ekkebertus primus Lambaci abbas, ejus elogium, 259. a.

Ekkehardus junior S. Galli præpoſitus, libri de monaſterii ſui caſibus continuator, obitus dies, ſepulturæ locus, & epitaphium, 46. b. c.

Ekkehardi quinque, omnes ſcriptores, & S. Galli monachi, 46. c.

Ekkehardus ſeu Eggebertus, ex comitibus de Nellenburgo, Augiæ abbas, 52. c. Rudolfi ducis fautor contra Heinricum regem, 124. b. Ejus varii conflictus cum abbatibus S. Galli, 52. c. 124. b 183. c. In cuſtodia diu detentus a Cadaloo ep. ſchiſmatico, 124. b. Egreſſus in S. Gallum debacchatur, *ibid.* c. Auguſtæ-Vindelicorum præſul deſignatus obit, 52. c. 236 a. 259 b.

Ekkehardus Babenbergenſis abbas. *Vid.* Echardus.

Ekkihardus comes & conditor Helmwardeshuſenſis, 515. c.

Elariacus, *Larè*, locus ſuburbii Divionenſis, 130. c.

S. Elatius Catalaunenſis præſul, ejus actorum ſcriptor, 138. c.

Elbodo monachus Ciſtercienſis, Catalaunum adit pro ordinatione S. Bernardi, 604. a.

Eldebertus II. Lirinenſis abbas. *Vid.* Aldebertus.

Electenſis eccleſia ſeu Alectenſis, *Alet*, olim monaſterium, nunc ſedes epiſcopalis, ejus ſitus, 621. a. *Vid.* Indicem monaſter.

Electi pauci ſunt, ideoque timendum ſemper, 271. c.

Eleemoſynæ datæ pro defuncto, 445. b.

Elenenſes ep. Raimundus, 42. a. Ermengaudus, 525. c Petrus, 597. c. 598. a.

S. Elfegus Cantuarienſis ep. de cujus ſanctitate & martyrio Lanfranci ſcrupulos diſſipat Anſelmus, 143. a. Ejus hiſtoriæ auctor, *ibid.*

Elfwinus Rameſienſis abbas, concilio Anglicano adeſt, & ſubſcribit, 57. b.

Elfwius Eoveshamenſis monachus, una cum Aldwino & Reinfredo in Northumbria Girvenſe monaſterium reſtituit, 84. c. 85. a. b. Plures eis ſe adjungunt, *ibid.*

Elias e Cavenſi monacho Barenſis abbas, 239. c. Ei reliquiarum S. Nicolai commiſſa cuſtodia, *ibid.* Ad novum S. Nicolai monaſterium tranſlatus, 240. a. Fit archiepiſcopus Barenſis, *ibid.* 265. b.

Elias Boſonis Petragoricenſis comitis filius, S. Silvani monaſterium ad ſanctimoniales Santonenſes transfert, 148. a.

Elias Johannis de Siſſa filius, patris donationes S. Albino confirmat, 244. a.

Elias, Wiberti de Talonſone frater, a quodam Bernardo de Partella occiſus, 367. a.

Elienſis epiſcopus. Herveus, 521. b. 582. c.

Elinandus Laudunenſis ep. Remenſem ſedem illicite biennio tenet, 201. b. Variis conciliis intereſt; Sueſſionenſi, 201. a. Compendienſi, 224. a. Sueſſionenſi alteri contra Roſcelinum, 309. c. Erga monaſteria liberalis; S. Vincentium, 12. a. 179. a. 243. b. S. Huebertum, 30. a. 168. b. Majus-monaſterium, 145. a. S. Theodericum, 243. b. 310. b. Ab eo conſecrata nova Novigentenſis eccleſia, & privilegiis inſignita, 118. b. Reformatus pariter S. Go-

Digitized by Google

berti prioratus, & S. Dionyſio ſubjectus, 331. b. 346. c. 347. a. Remenſi S. Petri parthenoni altare donat, qua lege? 348. a. Variis chartis ſubſcribit; pro Ribodimonte, 195. a. b. S. Vincentio, 347. b. Novigento, 348. c. S. Theobaldo, 309. c.

Elinandus Sugerii abbatis pater, 441. b. c.

Eliſabetha Calenſis monacha, ejus genus & parentes, 467. b. Condit parthenium de Roſeto; ſanctitatis fama, obitus, & miracula, *ibid.* c. Corpus integrum repertum, 468. a.

Eliſabeth Willelmi Ceritaniæ comitis uxor, pro cujus anima Coxano monaſterio facta donatio, 41. c.

Eliſabetha Viromandenſis, Rotberti Mellenti comitis uxor, ejus filii, 435. c.

Eliſabetha Stirenſis marchioniſſa, ejus ſepultura, 448. c.

Elizabeth Viziacenſis domina, 677. a. 1. col.

Eliſabeth Hugonis uxor, plura S. Teuderii monaſterio confert, 27. a.

Eliſabeth Cononis ſenioris Rorenſis cœnobii conditoris nurus, dotem ſuam eidem monaſterio tradit, 72. a.

Eliſabetha Petri de Curtiniaco uxor, in parthenium Roſeti liberalis, 468. a.

Eliſabetha Landrici de Prajaco uxor, Fontis-humidi monaſterio munifica, 468. b.

Eliſabetha Gervaſii militis mater, fundatrix S. Guingaloei. 6. b.

Eliſabetha Godefridi Ambianorum ep. mater, 11. c.

Eliſabeth ſeu Aalidis S. Bernardi mater. *Vid.* Aletha.

Ellenhardus Friſingenſis ep. a quo conſecrata S. Udalrici eccleſia, 46. b.

Ellenhardus Polenſis ep. Schirenſem eccleſiam conſecrat, 125. a.

Ellerenſes epiſc. *Vid.* Oleronenſes.

Elnodus Glaſtonienſis abbas, adeſt concilio Anglicano, & ſubſcribit, 57. b.

Elſius abbas Bathonienſis. *Vid.* Ælfſigus.

Elvira Hiſpaniæ infans *Vid.* Ielvira.

Elwinus ſeu Ailfwinus Eoveshamenſis abbas, adeſt concilio Anglicano, & ſubſcribit, 57. b.

Emancipationis litteræ a ſolo abbate concedendæ monacho electo epiſcopo, vel abbati, 381. b. c.

Embrico Auguſtenſis ep. a quo conſecrata S. Udalrici eccleſia, 46. b.

Embricus primus abbas Thariſſenſis, 472. c.

Emeno præpoſitus Cambonenſis, chartæ ſubſcribit pro S. Dionyſio, 18. a.

Emina vini, 678. b. 2. col

Emma, prima S. Leodegarii in vico Pratellenſi abbatiſſa, 21. c.

Emma ſeu Emmenia, prima S. Amandi Rotomagi abbatiſſa, 106. c.

Emma abbatiſſa, ad quam Baldrici carmen, 145. c.

Emma Montis-ſcabioſi comitiſſa, civitatis Severianæ domina, in S. Michaëlis monaſterium liberalis, 414. c. Ejus chartæ pro eo, *ibid.* 427. b. 667.

Emma, pia matrona, mortem precatur & obtinet, 465. c. Novigenti ſepulta, 466. a.

Emma, Thomæ Leporarii uxor, Alventonienſis cellæ fundatrix, 421. b.

Emmauricus Montis-fortis dominus, donationis teſtis pro Mauriniaco, 491. c.

Emmenia S. Amandi abbatiſſa. *Vid.* Emma.

Emmeno Anianenſis abbas, Gregorio VII. ſcribit adverſus Gellonenſes & Caſæ-Dei monachos, 79. a.

Emmo S. Caloceri ſeu Maurimontis abbas, chartæ ſubſcribit pro S. Remigio, 458. b. 492. c.

Emmo S. Andreæ Viennenſis benefactor, 192. b.

Encyclicæ epiſtolæ forma de morte alicujus, ludicræ verſuum næniæ excludantur, 420. c. 668. *Vid.* Epiſtola.

Energumena interrogatur de quibuſdam recens mortuis, 555. a.

Engelardus S. Martini de Campis abbas, chartæ ſubſcribit pro eodem loco, 4. b. Canonici ſub eo, 141. b.

Engelbertus Walteri comitis Breonenſis filius, chartæ ſubſcribit pro Dervo, 54. b.

Engelbertus. *Vid.* Angelbertus.

Engelramus pædagogus Philippi regis, chartæ ſubſcribit pro S. Martino de Campis, 4. c.

Engelrannus ſeu Ingelrannus Laudunenſis ep. concilio Pictavenſi adeſt, 469. c.

Engelrannus Ambianenſis conſul, 466. b.

Engeltamus vir nobilis, ſimoniæ reus, 147. a.

Engeſchalcus Mellicenſis abbas, annus obitus, 590. b.

Engoliſmenſes ep. ſeu Ecoliſmenſes, Guillelmus, 97. b. aut Willelmus, 110. b. Ademarus, *ibid.* 163. b. ſeu Almarus, 164. b. Girardus, 497. c. 532. c. ſeu Gerardus, 534. a. Lambertus, 283. a.

Engoliſmenſium comes, Fulco, 161. c. *Vid.* Ecoliſmenſes.

Ennogrena Rainaldi uxor Credonenſis domini, 127. c.

Ennoguardis S. Sulpicii Redonenſis abbatiſſa, quo anno? 578. b.

Enoch Heliæ comitis Cenomannenſis frater, apud Culturam fit monachus, 231. c.

Enſis in manu, ſignum equeſtris dignitatis, & recte factorum, 329. a.

Epiſcopalis dignitas. *Vid.* Epiſcopatus.

Epiſcopalia munia, quæ? 187. c.

Epiſcopalia inſignia abbati conceſſa, 126. c. 127. a.

Epiſcopalis benedictio utrum abbatem efficiat? 402. b.

Epiſcopatus grave onus, 105. b. Ad eum nulla cogat neceſſitas præter obedientiam, 492. c. Inobedientia hac in re periculoſior quam obedientia fulta ſpe in Dei miſericordiam, *ibid.* 493. a. De manu laïca non accipiendus, 237. a. Quomodo abdicatur? 251. a. 587. b. Duplicem qui tenet, bigamus, 201. b. Cum abbatia retentus, 199. a. 391. c. 559 c. An licite? 93. c. *Vid.* Epiſcopus.

Epiſcopatus disjungere, vel coadunare, penes ſummum pontificem, 358. b. 521. b. Eorum nundinationes in Germania, 212. c. Tranſlationes variæ, 251. a. 434. c. 621. a. Erectiones, 521. b.

Epiſcopus; pro ejus electione preces publicæ, 303. c. An eligi poſſit ſacerdotis filius? 6. a. Ex abbate non fit abſque monachorum conſenſu, 305. a. b. c. Si populis invitis, rapax, 22. c. Eligendi dotes, 504. a. Non ſe ingerat, 280. b. Invitus ac reluctans trahatur, 304. b. Ex obſequiis promotus deponitur, 156. c. Etiamſi Deus eligat, timendum, 262. b. Electus tamen obediat, 304. b. 305. a. 306. a. Anſelmi conſilium hac de re, 492. c. 493. a. Poſt electionem *Te Deum* cantatum, 304. c. 305. c. Ex apertis ſacris codicibus quoddam de eo, ex more, conceptum præſagium, 617. c. Invito clero electus, ſed a vulgo arreptus, confirmatur, 463. a. A ſchiſmatico ordinationem non accipiat, licet valide, 302. a. Inconſulta apoſtolica ſede, ſuſcepta reſcinditur, 290. b. Ex monacho vel abbate epiſcopus priorem modeſtiam ſervat, 522. c. 523. c. Mores 617. c. Habitum, 62. c. 466. b. Regulam, 567. c. Fratrem ſe appellat, 479. c. 523. a. Humilem filium talis eccleſiæ ſe dicit, 624. b. Eccleſiaſtica doctrina qualis in eo? 135. a. Plus factis quam dictis doceat, 466. b. Sit pius, modeſtus, amet pauperes, *&c. ibid.* Culpas corrigat, 544. b. Spiritualium & ſæcularium æque ſollicitus, 304. b. Gratiam principis ſuorum diſpendio non emat, 325. c. Libere eum alloquatur, 325. b. Soli legitimo ſacramentum & fidem præſtet, 281. c, *& ſeq.* An ſchiſmatico communicare & parere debeat? 446. c. Ante obitum non omnia pauperibus diſtribuat, 519. b. Unus morti proximus a monachis reconciliatus, 255. c. Defunctorum corpora lota & balſamo uncta, 528. a. Cum veſtibus ſacris ſepulta, *ibid.* 515. b.

Epiſcopi ſpecialia munia & jura, 187. c. In conciliis abſque metropolitani venia loquitur, 98. b. Hæreticos in cuſtodia detinet, 615. b. Abſque ejus auctoritate mortuis nullus exhibeatur cultus, 428. a. Diœceſanus advocetur in componendis controverſiis, 375. a. Abſque ejus abſolutione monachum non induat excommunicatus, 449. c. An repetere poſſit clericum, qui ſine licentia in monaſterium fugerit? 308. c. Immo & monachos accerſere, exigente neceſſitate? *ibid.* Excommunicationem ab archiepiſcopo latam ei relaxare permittitur, 117. b. Ei obedientiam debitam reddant monachi, 261. a. Abſque ejus conſilio presbyteros in parochialibus ſuis eccleſiis ne collocent, 359. c. Abſque ejus conſenſu aut Romani pontificis, decimæ vel eccleſiæ eis non conferantur, 265. b. Abbas eo inconſulto altiorem gradum non aſcendat, 304. b. 305. a.

Epiſcopis monaſteria non ad deſtructionem ſubjecta; ſecus, ſedi apoſtolicæ tribuenda, 86. c. Ab exemptis abbatibus profeſſionem non exigant, 363. c. Inutilis ex Anſelmo, 261. a. Extorta declaratur irrita & nulla a ſummo pontifice, 363. c. Miſſas non celebrant apud

Majus-monaſterium, 272. b. Unus ob violata monaſterii privilegia abbati ſatisfacit, 368. b. Archiepiſcopi Rotomag. interdictum obſervare renuunt Fiſcamnenſes, 263. c. Quibus favet Gregorius VII. 264. a.

Epiſcopus unius ſit eccleſiæ, duplicem qui tenet bigamus, 201. b. A quibuſdam tamen retenta, 20. b. 493. b. 618. c. *&c.* Abbatia ſimiliter cum epiſcopatu, 62. a. b. 70. c. 97. a. b. 114. b. 299. a. 376. b. 447. c. 559. c. An licite? 93. c. 358. c. 359. a. His favet Gregorius VII. 149. a. b. Qua occaſione retineri poteſt? 672.

Epiſcoporum tranſlatio frequens, 591. c. *Et alibi.* Recta intentione regimen dimittens, nullius culpæ reus, 471. c. Abdicandi modus, 251. a. 587. b. Sedis ſuæ nomen ac titulum poſt abdicationem retinet. 4. c. An eligi poſſit in abbatem abſque injuria? 421. a. Electus, an denuo benedicendus? 425. a. Plures fiunt monachi, 189. a. 316. c. 503. a. Et abbates, 273. c. 503. a.

Epiſcopus inconſulto metropolitano a ſummo pontifice non deponitur, 291. b. Depoſitus unus, ignis probatione adhibita, 1. c. Alter ob uſurpatum archiepiſcopatum, epiſcopatu retento, 20. b. Alius in carcerem conjectus, 251. a. In vinculis detentus, 510. c. Exauctoratus inter laïcos laïcaliter vivit, 362. b. Excommunicatus eccleſiam reconciliat, 573. a.

Epiſcopus duplicis eccleſiæ, 618. c.

Epiſcopus & abbas, 258. b. 290. c. In cathedrali monachorum eccleſia, qualis ejus familia; nullus abbas præter ipſum; ſub eo prior congregationem regit, 258. b.

Epiſcopus villarum ſub epiſcopo Wigornienſi, 258. a.

Epiſcopi proprii privilegium S. Martino Turonenſi conceſſum, 96. c. 97. a. Idem poſtea ſuppreſſum, 363. c.

Epiſcopus archidiaconus, 337. c.

Epiſcopus vocatus coëpiſcopus a non epiſcopo, 34. b.

Epiſcopi litteris ſubſcribit femina, 54. b.

Epiſtolæ ſummorum pontificum: Alexandri II. ad Wintonienſes monachos; ad Lanfrancum duæ pro Cantuarienſi eccleſia, 36. a. b. c. Victoris III. ad imperatricem pro relevando tributo S. Sepulcri, 647. Gregorii VII. ad S. Martini canonicos Turonenſes, 176. c. Ejuſdem conſolatoriæ ad Vallumbroſanos, 63. c. 64. a. Et Maſſilienſes S. Victoris monachos, 149. b. Urbani II. quinque pro Caſino, 666. Ad Hugonem Cluniacenſem, 251. b. c. Ad Bernardum Majoris-monaſterii abbatem, 272. c. Ad Manaſſem Remenſ. archiep. pro Rotberto Remigiano, 381. b. Ad Hugonem Lugdun. legatum, 404. b. Paſchalis II. plures; ad Hugonem Cluniacenſem, 407. b. Ad Philippum Catalaunenſem, 420. b. Ad Lanuinum Cartuſiæ Turris priorem plures, 445. c. 446. a. 456. b. c. Ad Petrum Pictavenſem epiſc. 460. b. Ad Rudolfum Baſileenſem pro Fabarienſi monaſterio, 543. b. c. Ad Radulfum Turonenſem archiep. & coëpiſcopos pro abbate S. Albini, 675. Ad Virdunenſes contra Richardum epiſcopum, 685. b. 2. col. Ad Laurentium Vitonianum abbatem, 686. a. 1. col. Ad Reinhardum Halberſtadenſem pro monialium reformatione, 625. b.

Archiepiſcoporum & cardinalium; Amati Burdegalenſis ad Goffridum Vindocinenſem de Oleronenſi eccleſia, 657. 658. Anſelmi Cantuar. ad Mabiliam monacham, 455. c. Ejuſdem ad Paſchalem II. pro erigendo novo Elienſi epiſcopatu, 521. b. Cononis cardinalis ſynodica pro S. Quintino de Monte, 694. Hugonis Lugdunenſis ad Mathildem comitiſſam de electione Victoris III. 227. *& ſeq.* Altera ad eamdem, 250. a. b. Aliæ ejuſdem; ad Haganonem Æduenſem pro Hugone Flaviniacenſi, 385. a. Ad S. Rotbertum Moliſmenſem & ſocios pro inſtitutione Ciſtercii, 393. c. 394. a. Ad Paſchalem II. pro Ciſtercio, 415. c. Ad Hugonem archiep. Biſontinenſem pro S. Benigno Divionenſi, 675. Radulfi Turonenſis archiep. pro S. Sergio, 693.

Epiſcoporum; Briccii Namnetenſis pro S. Sergio, 693. Brunonis Signienſis ad amicos cardinales, 471. c. Hildeberti Cenomannenſis in laudem & defenſionem Paſchalis II. 568. c. 569. a. Ingelranni Ambianenſis de corylo S. Gratiani, 619. c. 620. a. Ivonis Carnutenſis variæ; ad Urbanum II. pro Hilgoto Sueſſionenſi ep. 273. c. ad Walterium Foſſatenſem, 374. b. c. Alia pro concordia Vindocinenſes inter & Goffridum comitem, 374. c. 374. a. b. Gratulatoria ad Paſchalem II. 407. b. Ad Manaſſem Meldenſem de Jotrenſi abbatiſſa explicatur, 618. c. 619. a. Lugdunenſis provinciæ epiſcoporum in gratiam Radulfi Turonenſis, 176. b. Marbodi Redonenſis notabiles ad Vitalem Saviniaci abbatem, 475. a. Ad Hildebertum Cenomannenſem, *ibid.* b.

Abbatum & abbatiſſ. Baldrici Burgulienſis ad Fiſcamnenſes, 523. b. c. Bartholomæi Majoris-monaſterii ad Ernaldum Cenomannenſem de Vivonio altari, 24. c. Brunonis Cartuſiani ad Radulfum viridem, 342. c. 343. a. Ejuſdem ad fratres majoris Cartuſiæ, 407. c. Ermengaudi Cluſenſis ad Ramnulfum Santonenſem epiſc. 366. c. Goffridi Vindocinenſis duæ ad Paſchalem II. 312. b. c. Poſterior contra inveſtituras, 569. c. 570. a. Hugonis Cluniacenſis ad Moiſſiacenſes, inedita, 130. a. b. Altera ad Anſelmum Cantuar. 496. b. Jarentonis Divionenſis ad Hucbertum Audaginenſem, 446. c. 447. a. 669. Laurentii Vitoniani abbatis apologetica ad canonicos Virdunenſes, 683. *& ſeqq.* Marſiliæ S. Amandi abbatiſſæ ad Bovonem Elnonenſem, 506. c. 587. a. b. Odrici Vindocinenſis ad Girardum Oſtienſem de Credonenſi cella, 56. a. Roberti Bethlemitici præpoſiti ad Drogonem Pontilevii abbatem, 670. Rotberti de Tumbalenia ad monachos S. Michaëlis de Monte de quodam monacho epileptico, 659. *& ſeqq.* Ruperti ad Cunonem Sigebergenſem, 588. c. Seguini Caſæ-Dei pro reſtitutione Cartuſiæ-majoris, 268. c. 269. a. Suavii S. Severi abbatis ad Paſchalem II. 676. Widrici Cellenſis ad Heinricum imperatorem adverſus Balduinum Hannoniæ comitem, 28. c. 29. a. b.

Monachorum, ſanctimonialium, clericorum, &c. Heinrici clerici de inſigni Pompoſiæ bibliotheca, 322. c. 323. a. Hugonis monachi Cluniac. ad Godefridum Ambianenſem, 676. Mabillonii ad archiepiſcopum Lugdunenſem, 682. Oſberni Cantuarienſis monachi ad Anſelmum Cantuar. 305. c. Andecavenſium canonicorum ad Goffridum Vindocinenſem, 439. b. Blaſilienſium ſanctimonialium ad Urbanum II. 654. Cadomenſium encyclica de morte Mathildis abbatiſſæ, 689. Cameracenſium clericorum ad Remenſes in gratiam uxorum ſuarum, 634. 635. Caſalis-Benedicti monachorum encyclica de obitu Andreæ abbatis, 577. a. b. Remenſium clericorum ad Radulfum præpoſitum in gratiam Gervaſii, 674. Winthonienſium monachorum ad Alexandrum II. contra epiſcopos quoſdam, ſuam e cathedrali Wintonia expulſionem molientes, 35. c. Sacerdotis cujuſdam ad Radulfum archiep. Turonenſem ſuper contentione Andecavenſis comitis cum archiepiſcopo, 177. a. Item canonici regularis ad priorem Caritatis de canonico regulari facto monacho, 695. a. 677.

Regum, duc. & comit. Philippi regis pro reformatione Farenſis parthenonis, 211. b. c. Gaſtonis proconſulis de Bearno ad Paſchalem II. 676. Willelmi Aquitaniæ ducis ad eumdem, *ibid.*

Epiſtolæ encyclicæ pro deffunctis, 586. b.

Epitaphia varia, Durandi Claromontenſis epiſcopi, 357. c. S. Godefridi Ambianenſis, 612. b. Guillelmi Rotomagenſis, 551. c. Maurilii Rotomag. 3. b. Aldeberti Lirinenſis abbatis, 444. a. Bartholomæi Athanacenſis, 672. c. 673. a. Ekkehardi junioris S. Galli præpoſiti, 46. c. Guillelmi Fiſcamnenſis abbatis, 504. b. Herimari Remigiani, 38. c. Johannis Fiſcamnenſis, 134. b. Joſceranni Floriacenſis, 459. b. Ivonis I. ſancti Dionyſii abbatis, 331. c. 332. a. b. Nicolai S. Audoëni, 295. c. 296. a. Odonis Augeriacenſis, 283. c. Rainaldi S. Cypriani, 422. b. Teodori Therrail Athanacenſis, 673. a. Vitalis Weſtmonaſterienſis, 189. c. Adelæ abbatiſſæ S. Georgii Redonenſis, 7. c. Fredeſindis & Sybillæ abbatiſſarum S. Petri Remenſis, 348. a. Agnetis comitiſſæ, Willelmi Pictavorum comitis filiæ, 538. a. Guirici ſeu Guerini monachi Gemblacenſis illuſtris, 136. a. Simonis Criſpiacenſis, Urbano II. auctore, 583. b.

Eporedienſes epiſcopi; Heinricus, Ogerius, 87. a.

Epoſium ſive Ivodium, Lucilibutgenſis pagi caſtrum, ibi hæretici Berengariani, 582. a.

Eppo abbas de Monte S. Petri in Nigra ſilva, cui conceſſa ſocietas fraternitatis Cluniacenſis, 615. b.

Epulum generale in ſollemni poſitione primorum eccleſiæ lapidum, 592. a.

Equeſtres ludi ad majorem feſti ſollemnitatem inſtituti, 270. b.

Digitized by Google

Equeſtris nobilitas *militia legitima & antiqua* nomine a veteribus deſignatur, 267. b.
Equitius cancellarii Paſchalis II. vicem agit, 500. c.
Eraclius ſeu Heraclius, Petri Venerabilis frater, archiepiſcopus Lugdun. 440. c.
Erardus præpoſitus chartæ ſubſcribit pro S. Huberto, 247. c.
Eraſmus epiſcopus Segninus dedicationi intereſt Caſinenſis monaſterii & altare conſecrat, 34. a.
Erandus Bremenſis abbas donationi intereſt pro Novaleſia, 322. b.
Erbertus Virzionenſis abbas donationis teſtis pro Caſali-Benedicto, 316. b.
Erembolduſ Humolar. abbas. *Vid.* Erleboldus.
Erchembolduſ ſeu Erchinboldus Schirenſis ſeu Viſpacenſis vel Uſilhorenſis abbas a Paſchali II. privilegium obtinet, 464. c. Annus obitus, *ibid.*
Erchenaldus monachus chartam tenet ſubſcribente rege, 24. b.
Erchenfridus Mellicenſis abbas, quo anno ? 590. b. Ejus acta, 555. c. Scripta, annus obitus, 590. b.
Erchengerus monachus, de quo mortuo energumena interrogatur, 555. a.
Erchimbertus, ſeu Erkenbertus, aut Erchenbertus, vel Egbertus ex hoſpitalario Corbeïæ-novæ Hereſburgi ſeu Merſburgi fit abbas, 152. c. 180. c. Poſtea Corbeïenſis, geſta ſub eo, 499. b. Creſcit res familiaris, 563. c. Chartæ ſubſcribit pro Fletorpienſi monaſterio, 444. c. Rebus ſuis a Moguntinis ſpoliatus, 616. c.
Erchinboldus Schirenſis abbas. *Vid.* Erchemboldus.
Erembertus fit abbas Nienburgenſis, 212. c.
Erembertus Venuſii cœnobita, brachium S. Nicolai extorquet, 240. b.
Eremburgis prima Nido-avis abbatiſſa; ejus obitus, 536. b.
Eremburgis matrona, prima fundatrix Fontebraldenſis monaſterii, 423. a.
Ereinburis ſeu Aremburgis Cenomannenſium & Andecavenſium comitiſſa, 578. a.
Eremi ſacræ deliciæ, 343. a.
Eremitæ barbari & inculti, 422. a. Plures, domibus relictis, iter ſacrum arripiunt, abſque abbatis venia, 365. a.
Erenfridus palatinus comes. *Vid.* Ezo.
Erfaſtus ſeu Arfaſtus, Tetfordenſis ep. ſedem ſuam in eccleſia S. Eadmundi ſtatuere tentat, ſed fruſtra, 18. a. 180. b.
Erfaſtus Helmanenſis ep. *Vid.* Arfaſtus.
Erhardus Corbeïenſis monachus doctrina floret, 499. c.
Eribo Pruveningenſis abbas, cui inſcripta Ottonis Babenbergenſis epiſtola, 541. c.
Erkenbertus abbas. *Vid.* Erchimbertus.
Erlebaldus Cameracenſis decanus, viſum de eo, 484. b.
Erleboldus Humolarienſis abbas, mendoſe Erembolduſ, 420. c.
Erlolfus Murbacenſis abbas, poſtea Fuldenſis, Romam miſſus ad Calliſtum pro ſchiſmate componendo, 542. a.
Erluinus S. Oricoli prior, Herimanni Remigiani abbatis diſcipulus, 39. c.
Erluwinus Witceburgenſis ep. cui ablatus ab Heinrico imperatore orientalis Franciæ ducatus, 616. b.
Ermauricus Stampenſis opidanus, S. Juliani eccleſiam dat Mauriniaco, 491. b.
Ermenaldus S. Rigaldi Mariſconenſis prior una cum abbate Gravam ſecedit, & ibi cellam condit, 240. c. Charta hac de re, 647. 648.
Ermenfredus Sedunenſis ep. legatus Wintonienſi ſynodo præeſt, 10. a. Coacto Normanniæ concilio, Lanfrancum adigit ad ſuſcipiendum archiepiſcopatum, *ibid.* c. 21. a.
Ermengaldis Porcenſis comitiſſa, ſeu Ermengardis chartæ ſubſcribit pro S. Huberto, 247. b. c. 662. 663.
Ermengarda comitiſſa in Craſſenſes liberalis, 622. b.
Ermengardis comitiſſa, ſecunda S. Ægidii abbatiſſa, ejus acta, 614. c.
Ermengardis Willelmi Tiernenſis principis ſoror chartæ ſubſcribit pro Mageneiaco, 101. b.
Ermengardis comitiſſa, Blaſienſis parthenonis fundatrix, 356. b.
Ermengardis Britanniæ comitiſſa Roberto Arbriſſellenſi adhæret, Goffridi Vindoc. dux ad eam epiſt. 423. b.
Ermengardis comitiſſa erga Sergianos bene affecta, 596. c.
Ermengardis Porcenſis comitiſſa, *Vid.* Ermengaldis.
Ermengardis Biterrenſis & Carcaſſonæ vicecomitiſſa Craſſenſi monaſterio donationem facit, 443. c. 622. b.
Ermengardis Narbonenſis vicecomitiſſa Craſſæ oppignerationem facit villulæ de Laco, 598. a.
Ermengardis Gerardi Brunelli uxor, in Majus-monaſterium liberalis, 24. a.
Ermengardis Caſtelionenſis toparchæ uxor, ei prægnanti felicem partum aſſerit Arnulfus recluſus, & filio viſum reddit, 108. a. b.
Ermengardis de Giſtris una e primis Silvæ-majoris benefact. 162. b.
Ermengardis Humberti Borbonii conjux, 192. b.
Ermengardis reformationi Severaci parthenonis una cum filiis aſſentit, 461. a.
Ermengardis nobilis matrona, Mathildis Sueſſionenſis abbatiſſæ mater, ejus diſciplinæ ſe ſubjicit, 618. c.
Ermengaudus Elenenſis ep. cujus conſilio Suederenſe cœnobium Craſſæ ſubjectum, 515. c.
Ermengaudus Cluſenſis abbas à Paſchali II. diploma obtinet, 288. c. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Ejus lis cum Angeriacenſibus, 366. b. Scribit hac de re ad Ramnulfum Santonenſem epiſcopum, *ibid.* c. 367. a.
Ermengaudus fit S. Aniani abbas, 443. c.
Ermengaudus comes & marchio Rivipullo donationem facit, 19. c.
Ermengerus S. Winnoci abbas injuſte expulſus reſtituitur, annus obitus, 126. c. 433. a.
Ermentrudis comitiſſa chartæ ſubſcribit pro S. Michaële ad Moſam, 498. b.
S. Erminoldus ex Hirſaugienſi monacho fit Lorſacenſis abbas, 499. a. Simoniam abhorrens Hirſaugiam repetit, *ibid.* Factus poſtea primus Pruſeningenſis abbas, 287. a. 499. b. 541. b. Ut ſe gerit, 600. a. Charitas in pauperes inſignis, *ibid.* Heinrico imperatori monaſterii portas occludit, *ibid.* b.
Ernaldus Burdegalenſis archiep. Lauſdunenſi concilio adeſt, 535. c.
Ernaldus Cenomannenſis epiſc. chartæ ſubſcribit pro S. Dionyſio, 17. c. Bartholomæi Majoris-monaſterii abbatis ad eum epiſtola de Vivonio altari, 24. c. *Vid.* Arnaldus.
Ernaudus abbas de Alba-corona arbiter conſtituitur Kemperlegienſes monachos inter & Namnetis canonicos, 96. b.
Ernaldus Uticenſis monachus, Roberti fratris ſui oſſa ex Ceſtrenſi cœnobio in ſuum transfert, 295. a. Ejus converſionis initia, & varia itinera in Angliam, Apuliam, &c. *ibid.*
Ernaldus ex Carnutenſi decano Vindocini monachus priorem ſtatum repetit, Goffridi abbatis de eo epiſtola ad Ivonem. 376. a.
Ernaſtus Reinardi-fontanus abbas, 212. a.
Ernaudus Petri Bleſenſis nepos, ipſe Bleſenſis abbas, 494. a.
Erneſtus primus Nereſheimenſis abbas, 362. c.
Erneſtus Auſtriæ marchio, Mellicio dat lanceam S. Mauricii, particula ſanctæ crucis ornatam, cum cratere S. Udalrici, 256. c. Novis etiam prædiis eccleſiam ditat, *ibid.*
Ernoſtus Roffenſis ep. *Vid.* Arnuſtus.
Ernulfus Cantuarienſis prior II. 84. b. Una cum monachis Anſelmo ſcribit, 457. b. Pontificis ad eum plures epiſtolæ, necnon ab eo Burgenſis promotus abbas, 521. a. Roffenſis demum electus epiſc. Cantuariæ inveſtitur, 591. c. Scripta ejus & geſta, *ibid.* Inter benefactores Roffenſes nulli ſecundus, *ibid.*
Ernulfus Troarnenſis abbas. *Vid.* Arnulfus.
Ernulfus Eccleſiæ Chriſti prior, primum S. Luciani monachus, poſtea Beccenſis, 307. b. Reſtaurator monaſterii, *ibid.* De variis dubiis conſultus docte reſpondet, *ibid.* c. 308. a. Ejus de Euchariſtia fide nihil expreſſius, 308. a.
Ernulfus Roberti Normanniæ ducis cancellarius, ad Willelmum archiep. Rotom. miſſus pro tuenda Becci libertate, 326. a.
Ernuſtus Richembacenſis monaſterii prior ſub Willelmo Hirſaugienſi, 197. c.

Erpho abbas Sigebergenſis I. ſub quo Sigebergum tranſlatum S. Benigni corpus, 67. c. Ejus nomen vitiatum apud Bucelinum, 483. b. Annoni Colonienſi moriruro ſæpius adeſt, 89. c 90. a.

Erpho ſeu Erpo Padbergenſis comes, Flectorpienſis monaſterii conditor, 444. b.

Erpo Padbergenſis comes. *Vid.* Erpho.

Errores in multos ruit præceps, quiſquis catholica dogmata ratione non fide vult aſſequi, 309. b.

S. Etheldritæ reliquiarum tranſlatio, 418. c.

S. Ethelwoldi reliquiarum inventio, 473. b.

Eva Climonienſis monacha, poſtea Calonnæ recluſa cum Herveo monacho, 315. c. Ejus obitus, 316. a. De ea ryrhmus editus, *ibid.*

Evangelii codex a S. Cuthberto ſcriptus, 473. b.

Evangelii textus, ex eo de induſtria ſuper altare poſito futuri omen, 446. c. Ex primo verſu occurrente concepta de novo epiſcopo præſagia, 617. c.

Evangelini, id eſt capellanus, 299. b.

Evantius Pinnatenſis monachus, a quo tranſlatæ S. Indaletii reliquiæ, 211. b.

Evantius. *Vid.* Evenus.

Evan, Combraliæ vicus in Arvernia, ubi canonici regulares, 532. c.

Eubalus comes de Roceio chartæ ſubſcribit pro Ribodimonte, 195. b.

Euchariſtia vere & eſſentialiter corpus & ſanguis Chriſti, 344. c. An Chriſtus in ea aliquas exerceat ſenſuum functiones? 562. c. 563 a. Panis azymus & fermentatus non differunt ſubſtantialiter, 450. c. In conſecratione calicis cur adhibita verba *myſterium fidei?* 571. c. Panem intinctum porrigendi, mos receptus undecimo ſæculo, 307. c. An porrigi debeat ægrotis etiam cum vomitus periculo? 618. c. 619. a. Moribundis data poſt olei ſacri unctionem, 248. a. 286. b. *&c. paſſim.* Etiam non jejunis, 485. b. *Vid.* Moribunndi. Data cum terribili adjuratione, 559. b. Etiam ante probationem aquæ, 574. c. Indigne ſumpta ſacrilegum torquet, 601. b. Simoniacus presbyter ab ea offerenda divinitus arcetur, 212. c. Toto triennio abſtinet fratricida etiam involuntarius, 14. b Triduo ante paſcha, ipſoque paſchatis die, monachi ſacra communione refecti, pauperes vero quibus feria v. abluti pedes, de oblatis non conſecratis communicati, 84. c Super euchariſtia & ſacris reliquiis præſtitum ſacramentum, 401. b. Cum ſanctorum reliquiis in altari collocata, in ejus dedicatione, 364. b. De euchariſtiæ ſacramento epiſtola beati Wolphemi Brunwillarenſis abbatis, 286. a. *Vid.* Communio, Miſſa, Viaticum.

Eudo Navenſis abbas obit, 452. c. Donationes ſub eo, 453. a.

Eudo ſeu Odo Cadomenſis monachus, vices abbatis diu ſupplet, 506. a.

Eudo de Blazone Vindocinenſibus rixam movet, 81. a. Injuriam reparat, *ibid.* b.

Eudo dapifer Willelmi regis, chartæ ſubſcribit pro Fontanella, 83. a.

Eudo Rotberti Nortmanniæ ducis dapifer, Anſelmi Cantuarienſis ad eum epiſtola, 306. c.

Eventius Dolenſis archiep. *Vid.* Evenus.

Evenus ſeu Eventius, aut Evantius, vel Ivo, ex Salmurenſi monacho S. Melanii abbas, 26. b. c. Gervaſii Remenſis archiep. ad eum epiſtola de miraculis S. Melanii, cujus ei quædam conceſſæ reliquiæ, 26. b. Creſcit ſub eo monachorum numerus, *ibid.* c. Conventui adeſt apud S. Florentium, 80. c. Fit archiep. Dolenſis, duæ hac de re Gregorii VII. litteræ, 102. c. Abbatiam retinet, 177. c. S. Florentii cellæ conſtructioni annuit, 66. c. A Johoveo æmulo vexatur, 126. b. Litem dirimi curat Gregorius VII. variis litteris hac de re, *ibid.* c. Cimiterium cellæ S. Florentii benedicit, 128. a. Obit, apud S. Melanium ſepultus, 177. c. Ex ejus inſcriptione corrigenda ſeries epiſcopor. Dolenſium, necnon abbatum S. Melanii, *ibid.* 178. a.

Everardus ep. Placentinus, S. Savini inſtaurator, 86. b.

Everhardus Brunwillarenſis abbas, ei dicatus Conradi liber de actibus beati Wolphelmi abbatis, 286 a.

Everardus monachus, S. Adalhardi reliquias dextere ſubtractas, Corbejam clam reportat, 82. c.

Everardus monachus Carroſo Andernas mittitur, 207. a

Everardus Tornacenſis caſtellanus Noviomum mittit pro revocandis S. Martini monachis, 350. c Turbas ſedat inter eoſdem & majoris eccleſiæ canonicos, 512. b.

Everardus comes chartæ ſubſcribit pro S. Apro, 54. a.

Everolfus monachus, S. Arnulfi Sueſſionenſis familiaris, 242. a. Cujus interventu ſanitatem recuperat, 173. a. Ejus vita illius relatu ſcripta, *ibid.* c.

Everwinus S. Eucharii abbas, nunc S. Mathiæ, cum ſuis occurrit S. Modoaldi reliquiis, 516. b.

Eufronia Vindocinenſis comitiſſa, uxor Goffridi comitis, ob Saviniaci eccleſiam Vindocino ablatam excommunicata, eamdem reſtituit, 272. a.

Eugenia Materienſis abbatiſſa, obit, 293. b. c.

Eugenius III. ab eo confirmata Rotenſis monaſterii privilegia, 72. a. Ejus privilegium pro Pratenſi monaſterio, 618. b. Et pro Electenſi, 622. a.

Eugubina eccleſia Petro Damiani commiſſa, 15. c.

Eugubinus ep. Rodulphus, 52. a.

Evigii inſulæ, huc ſe recipit Pelagius II. Cellæ-novæ abbas, vexationes fugiens Jelviræ infantis, 428. b.

Eulalia S. Eduardi abbatiſſa & ſorores ejus Anſelmi abſentiam impatienter ferunt, duæ ejus ad illas epiſtolæ ac præclara monita, 489. a.

Evoracenſis ep. *Vid* Eboracenſis.

Euphroſia Goffridi de Prulliaco uxor, 314. b.

Evrardus S. Sulpicii Bituricenſis abbas, 80. b.

Evrardus S. Apri abbas, 210. b. Chartæ ſubſcribit pro S. Michaële, 217. a.

Evrardus Corbejenſis abbas, utrum Compendienſi concilio interfuerit? 224. a b.

Evrardus Lingonenſis decanus, chartæ ſubſcribit pro Dervo, 54. b.

Euroguena Rainaldi filii Rotberti Burgundionis uxor, donationem eccleſiæ S. Clementis Credonenſis Vindocino confirmat, quo jure? 25. b.

SS. Euſebiæ & Rictrudis reliquiæ, 265. a.

Euſebius Andecavenſis ep. 7. b. 25. b. 81. b. 127. c. Cognomento Bruno, 175. c. S. Lupi reformationem confirmat, 24. b. Gregorii VII. ad eum epiſtola pro Berengario, 140. a.

Euſtachia Guillelmi-Gotti uxor, cujus inſtinctu reparata Brajacenſis cella, 452. c.

Eoſtachius Valentinus ep. cui commiſſa lis Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos de cella Gordanica, 510. a. 597. c. 675. 693.

Euſtachius S. Petri Carnutenſis abbas, ejus lis cum Cluniacenſibus de Nogentenſi cella in Æduenſi concilio agitata, 334. b. Urbani II. decreto compreſſa, at nonniſi ſub Paſchali II. penitus extincta, *ibid.* c. Obit, 452. c.

Euſtachius ſeu Euſtatius ex monacho Beſuenſi S. Eligii abbas, quo anno? 255. b. Chartæ ſubſcribit pro S. Criſpino, 629. 5. 603. c.

Euſtachius Nogiomenſis abbas, 157. c.

Euſtachius Barenſis SS. omnium abbas, novo S. Nicolai cœnobio præficitur, 240. a.

Euſtachius Beccenſis monachus, Anſelmum comitatur in Angliam, 304. c.

Euſtachius Corbejæ monachus, viventi Hucberto, Carnutenſi abbati ſubſtitutus, agente Gaufrido epiſcopo, 121. b.

Euſtachius Petri venerabilis frater, 440. c.

Euſtachius Boloniæ comes, chartæ ſubſcribit pro S. Winnoco, 5. a.

Euſtachius ſecundus, Bolonienſis comes, 16. c. 320. b. Ejus filius Godefridus Bullionius, Antuerpiæ marchio, poſtea rex Jeroſolymorum, 99. b. Capellæ monaſterium condit, 271. b.

Euſtachius Godefridi Bullionii frater, 30. a. Cum eo Cruce-ſignatis adjungitur, 364. c.

Euſtachius Bernardi de Monteforti filius, ſubſcribit & in ſocietatem Cluniacenſium admittitur, 128. c.

Euſtachius comes, S. Wlmari monaſterium Cluniaco committit, 511. c.

Euſtaſius Eligianus abbas *Vid* Euſtachius.

Euſtatia comitiſſa, litteris epiſcopi ſubſcribit pro Dervo, 54. b.

Euſtorgius Lemovicenſis ep. 596. a. In vinculis detentus a Willelmo comite, 510. c. Dalonenſis monaſterii initia confirmat, 595. b.

B. Euticius, an Benedictus Anianenſis abbas? 414. a Ejus monita ad Berlandum Farfæ abbatem, 414. a.

Digitized by Google

S. Eutropius Santonenſis ep. & m. in cujus honorem dedicata capella domeſtica intra muros Vindocinenſes, 25. a. Ejus corpus Vindocini nunc adſervatum, *ibid.* Totumne an potior tantum pars? 178. b.
S. Eutropii eccleſia Calonnæ ſita, ubi recluſus & recluſa, 315. c
Ewrardus decanus Lingonenſis, 15. b.
Excecceſtrenſes epiſc. *Vid.* Exceſtrenſes.
Exceſſus minimi monacho nequaquam negligendi, 295 b.
Exceſtrenſes epiſcopi, ſeu Excecceſtrenſes, Lefricus, Oſbernus, 434. b c.
Exceſtrenſis epiſcopatus in urbem translatio, quo auctore? 434 c.
Exceſtrenſis eccleſiæ canonici vitam communem degunt, 434. c.
Excommunicati, an & quo pacto habenda ſit cum eis communio? 572. a. Licite communicatur in rebus temporalibus, 570. a. Excommunicati nominatim, fugiendi, 571. a. 687. a. Ad divina officia non admittantur, 362. c. Non fiant monachi, niſi præmiſſa abſolutione epiſc. 449 c. Excommunicatus epiſcopus eccleſiam reconciliat, 573. a. De regibus excommunicatis nulla mentio in chartis, 376. b. Heinrico imperatori portæ occluſæ apud Pruſeningam, 600. b. Nequidem cum mortuis communicandum, 543. a. Eorum incorrupta cadavera, poſt abſolutionem in cineres redacta, 590. a. Res trita apud Græcos, *ibid.*
Excommunicatio ob corruptas ſummi pontificis litteras, 362. b. Ab archiepiſcopo Remenſi latam relaxandam mandat Gregorius VII. epiſcopo Pariſienſi, ni ipſemet archiepiſcopus ab illa deſiſtat, 117. b.
Excommunicatio lata ab abbate, 378. b. 399. a.
Exemtiones monaſteriorum, ſaltem inſigniorum, canonicæ auctoritati non repugnant, 187. b. A vectigalibus, aliiſque oneribus, conceſſæ, 590. c.
Exemtio Beccenſis ab initio, 635. *& ſeqq.* Ejus limites, 187. b. Contra Rotomagenſem archiep. aſſerta, 326. a. Item Broburgenſis parthenonis, 484. a. Caſinenſis, ab Urbano II. confirmata, 391. b. Cavenſis monaſterii, 293. a. Averſani, 292. c. Cluniacenſis, 155. a. S. Cornelii Compendienſis, in concilio aſſerta adverſus ep. Sueſſionenſem, 224. a. b. Electenſis monaſterii, 621. b. Fabarienſis aſſerta, 543. a. *& ſeqq.* Et confirmata, 616. c. 617. a. Item Fiſcamnenſis ab Urbano II. 264. a. Fontanellenſis vane impugnata, 187. b. Pratenſis S. Germani reſtituta & confirmata, 618. b. Maimacenſis cœnobii, 223. b. Majoris-monaſterii, 272. b. In tribus conciliis aſſerta, & ab Urbano II. contra archiep. Turonenſem confirmata, 333. a. *& ſeq.* Item in concilio Claromont. ab eodem, 358. b. c. Valentianenſis B. Mariæ, 233. c. Mellicenſis, 555. b. Confirmata, *ibid.* c. Montis-majoris, 151. a. S. Victoris Maſſilienſis, 150. b. S. Orientii in concilio Auſcienſi confirmata, 14. a. Roſenſis eccleſiæ a Bajocenſi epiſcopo & archiepiſcopo Rotomagenſi confirmata, 296. a. Charta hac de re, 650. Saguntenſis. 192. c. Siciliæ monaſteriorum ſub Urbano II. 291. a. Silvæ-majoris in concilio Burdegalenſi probata, 162. c. 163. a. Cartuſiæ Squillacenſis, 293. c. S. Symphoriani Leodicenſis, 284. a. Vindocinenſis, 375. b. Ab Urbano II. confirmata, 363. c. 401. c. 402. a. S. Walarici a Paſchali II. & Alexandro III. 481. c. Nicolai monachi de ea hiſtoria expenditur, 481. b. c. 482. a. *Vid.* Privilegium.
Exoldunenſes ſeu Suldurienſes S. Cyrici canonici, eorum pactum cum Caſalenſibus, an Simoniacum? 577. c. Ad cautelam abſoluti, 691.
Exonienſes ep. Oſbernus, 346. a. Willelmus, 503. c.
Exonienſes clerici, contra hos ſcribit Anſelmus ad Oſbernum epiſc. pro monachis de Bello, 346. a.
Expeditio ſacra determinata in concilio Claromont. ab Urbano II. 359. c. Quo duce? 360. a. Signatorum teſſera, & ſignum, 359. c. 360. a. In tres turmas diviſi ſub variis ducibus, 360. a. Caſinenſe monaſterium adeunt, *ibid.* b. Plures nobiles eis ſe adjungunt, *ibid.* 364. c. 365 a. Immo pergunt abbates plures, monachi, recluſi & eremitæ, etiam abſque abbatum venia, 365. a.
Extrema unctio moribundo data ante communionem, 284. b. c. 288. b. 330. b. 497. a. Modo indicativo apud Caſinum, 485. b. *Vid.* Unctio, Moribundi.
Ezelo ſeu Hezelo, ex canonico Leodienſi monachus Cluniac. Hugonis abbatis vitæ ſcriptor, ejus elogium, 528. c.
Ezo ſeu Erenfridus, comes Palatinus, 44. c.
Ezulus Humberti Caſini abbatis frater, 50. b.
Ezzo Altenburgenſis ep. Germaniæ reginæ filium triduanum baptiſat, 73. a.
Ezzo Saleſeldenſis abbas, an primus? 44. c.

F

F. Andecavenſis comes, 675. c. 1. col.
Fulco Jurenſis princeps, Bartholomæi Laudunenſis pater, 584. c.
Fama bona non contemnenda, 437. b
Fames per ſeptem continuos annos in Gallia, 540. a.
S. Farcimæ eccleſia S. Cypriano reſtituta, 19. a.
Faricius Malmeſburienſis monachus, fit abbas Abendonienſis, 418. c. Ejus elogium, & genus, arte medicus, 419. a. Petri verſus de eo, *ibid.*
Faſtradus de Offiaco, advocatus Tornacenſis, 351. a.
Faventinorum patronus B. Petrus Damiani, 52. a.
Febronia, ultima S. Xiſti Placentiæ abbatiſſa, 608. a.
De Fedenzac comes, Aſtanona, 461. a.
Felicia regina Aragoniæ, Silvæ-majoris inſtitutum confirmat in Hiſpania, 210. a. Necnon donationes Silvenſibus factas, 338. b.
Felicia Hiſpaniæ regina Bartholomæi Laudun. matertera, 585. b.
S. Felicis Complutenſis corpus in Carionenſi S. Zoili cœnobio aſſervatum, 114. c. 115. a.
S. Felicis eremitæ Hiſpani tranſlatio ad S. Æmiliani monaſterium, 278. a.
S. Felix Gerundenſis apoſtolus, cujus reliquiæ ad S. Udalricum miſſæ, cum paſſionis actis, 249. a.
Felix Caſini monachus, de quo ſcripſit Victor III. 237. c
Feneſtræ in veteribus eccleſiis cur anguſtæ, aut colorata vitra? 252. b.
Fenollenſium vicecomes, Petrus, 129. c.
Ferdinandus ſeu Fredenandus, Leonum rex, 114. c.
Ferdinandus comes, 409. c.
Ferento S. Benigni abbas. *Vid.* Jarento.
Feria ſexta, abſtinentia a vino, quo anno ſancita, & qua occaſione? 147. a.
Feritatis dominus. *Vid.* Firmitatis.
Feritas-regis, caſtrum a Willelmo Angliæ rege obſeſſum, 263 c.
Fernandus-Munio, comes in Hiſpania, pro eo donatio facta Cluniaco, 571. c.
Ferri calidi judicium, 70. a. b. 187. c. 629. c.
Ferrum calidum inſtar crucis ſibi adhibent Cruce-ſignati, 360. a.
Ferrucius Guitberti antipapæ miniſter contra Urbanum II. 312. b.
Feſta principalia in cappis celebrata, 632. b. c. In his inſtituti mercatus, 349. b. Nundinæ, equorum exercitia, ad majorem ſollemnitatem, 270. c. Apud Fabarienſes ferculum unum aut plura pro majori vel minori ſollemnitate, 678. Diebus feſtis & Dominicis apud Grandimontenſes aditus in oratorium ſæcularibus interdictus, 100. c.
Feſtivitas S. Petri, dicta Gula-auguſti, 145. b.
Feſtum SS. Trinitatis XI. ſæc. celebratum, die octava poſt Pentecoſten, 41. b.
Feudatarii. *Vid.* Caſati.
In Fevum altare tenere, quid? 201. a.
Fezentiacus comes, Aimericus, 78. c.
Fidelitatis ſacramentum ſoli legitimo principi præſtandum putat Hoëllus epiſcopus, 281. c.
Fide ſalva, variæ eccleſiarum conſuetudines tolerandæ, 451. a.
Fides ratione perſuadenda infidelibus, auctoritate ab hæreticis exigenda, 262. a. Ejus dogmatis impar intellectus aut ratio, ſola fides aſſequitur, 309. b. Circa myſteria ab inutilibus quæſtionibus temperandum, 308. a.
Fidei confeſſio in tumulo appoſita, 63. b.
Fidei veræ omnia poſſibilia, 335. c. 336. a. Inſignia ejus exempla, *ibid.* 281. c. *& ſeq.* 546. c. 547. a.
Fidei puſillitas monachis, maxime officiariis, vitanda, 218. b. 220. c. 221. a.
Figuræ æri inciſæ, Johannis Marſicani, & quorumdam

aliorum tom. I. explicantur, 49. a. b. Hunfridi de Vetulis, 83. Eccleſiæ Cluniacenſis, 252. 253. Pratellenſium benefactorum, 329. Abbatis Caſaurienſis ſceptrum imperiale geſtantis, 392. a. Manumiſſionis formulæ, 533. b. Mathildis comitiſſæ cum inſcriptione, 610.

Figuræ ligno inciſæ, Bullæ pontificiæ Gregorii V. pro Turonicis S. Martini canonicis, 97. a. Sigillum Amati Burdegal. papæ legati, 379. c.

Filius ſuæ matris, id eſt ſpurius, 491. b.

S. Firmini martyris reliquiæ, humi depoſitæ, pro liberatione Adami S. Audomari principis, 482. c.

Firmitatis ſeu Feritatis dominus, *la Ferté*, Walterius Senioratot, 397 b.

Firmitatis-Huberti dominus, Sancio, 478. b.

Firmitatis ſub Jotro vicecomes, Godefridus, 618. c.

Fiſtula argentea ad ſumendum Chriſti ſanguinem in uſu apud Ciſtercium, 531. c.

Flagellatio ante obitum in erratorum piaculum, 346. b. Die paraſceves apud Crulandam inſtituta, 582. b. *Vid.* Diſciplina, Virgæ,

Flandria cædibus & rapinis miſcetur, 206. b. Turbis ſedandis occupatur Arnulfus Sueſſionenſis, *ibid.* Ejus proceres pacem firmant in Audomaropolitano conventu, 592. c. In Flandria igniti morbi graſſantur, pro quibus curandis S. Theoderici corpus delatum, 270. a.

Flandrenſes comites & comitiſſæ; Balduinus Pius ſeu Inſulanus, 4. b Balduinus Montenſis 5. a. Arnulfus, 28. a. 54. c. Rotbertus Friſius, 59. b. 82. b. Rorbertus Junior 179. a. 270. a. 565. a. Balduinus, VII. 579. a. 601. c. Carolus Bonus, 579. a. Adela, 5. a. Richildis, 28. b. Clementia, 270. b. 520. a. Agnes, 579, a.

Flaviana vallis S. Ægidio reſtituta, 368. b.

Florentia Santonenſis abbatiſſa, 425. c.

Florentia Blaſilienſis abbatiſſa, privilegiorum confirmationem ab Urbano II. obtinet, 356. b. Graves ejus querelæ ad eumdem adverſus Caſæ-Dei monachos, *ibid.* Epiſtola hac de re, 654.

Florentiæ ſeditio perſeverat; ignis probatione iræ diremtæ, 1. c.

Florentini epiſcopi, Petrus ſimoniacus, 2. b. Petrus, *ibid.* Rainerius, *ibid.* c. 229. a.

Florentini ad Alexandrum papam ſcribunt, 2. a.

S. Florentinus martyr, ejus tranſlatio in Latiniacenſe monaſterium, 332. c.

Florentius I. Egmondenſis comes, in monaſterium Egmondenſe munificus, 197. a.

S. Florentii reliquiæ in Salmurenſe caſtrum delatæ, 6. c. utrum in Royenſem eccleſiam tranſlatæ? 109. a.

Floriacenſe opidum incendio conflagrat, 355. a. b.

Fœminis interdictus in eccleſiam aditus apud Ciſtercienſes, 431. c.

Fœmina epiſcopi litteris ſubſcribit, 54. b.

Folcardus Blandinienſis abbas, cujus opera tranſlatæ S. Bertulfi reliquiæ, 59. b.

Folcardus, ejus converſio; una cum fratribus Affligemium ſecedit, 285. b.

Folcardus ſeu Fulcardus S. Bertini monachus, poſtea Tornetenſis abbas, 521. c.

Folcardus Carrofenſis abbas. *Vid.* Fulcardus.

Folcmarus Mettenſis comes, 277. b.

Foleradus abbas S. Pauli, quo agente repreſſæ advocatorum exactiones, 90. c. 91. a. Chartæ ſubſcribit pro S. Michaële ad Moſam, 338. c.

Folminus S. Mariæ ad martyres abbas, an is qui S. Modoaldi tranſlationi interfuit? 516. b.

Folmarus primus Monaſterienſis abbas, 196. c.

Folmarus comes chartæ ſubſcribit pro S. Felicis monaſterio, 270. c. Hermanni comitis abſolutioni adeſt, 564. a.

Fons-dulcis, *Font-douce*, locus apud Santones inter Mediolanum-Santonum & Angeriacum, 566. b.

Fons-humidus ſeu Fontiſmus, *Fontemoi*, locus diœceceſis Æduenſis, 468. b.

Fontanæ, ibi obit Aletha S. Bernardi mater, 497. b.

Fontebraldenſis ordo, ejus initia, 423. a. *Vid.* indicem monaſt.

Fontiſmus. *Vid.* Fons-humidus.

Forcalcarienſis comes, Fulco, 462. a.

Forchemii principes in Alſatia conveniunt & Heinrico IV. imperium abrogant, 112. c.

Forenſis comes, Guillelmus, 337. b.

Formula profeſſionis epiſcopo factæ, 595. a. Manumiſſionis, 533. b. Profeſſionis Grandimontenſium, 99 c.

Fornax purgatoria animarum, id eſt capitulum, 505. a.

Foro-Julienſis epiſc. Berengarius, 515. c.

Fortunius Exilienſis abbas, cujus conſilio tranſlatum S. Dominici corpus, 71 b,

Francia, in eam irrumpit Willelmus Angliæ rex & omnia populatur, 244. b Interdicto ſuppoſita ob divortium Philippi regis, 303. b.

Francorum reges S. Hilarii Pictavenſis, & S. Martini Turonenſis abbatis titulum retinent, 13. b. Anianenſis monaſterii benefactores, 406. b Eorum conſecratio ad Remenſem eccleſiam pertinet, 518. b. Sepulturæ apud S. Dionyſium, 518. a.

Francorum reges, Philippus I. 460. Berta regina, 107. c. Ludovicus Groſſus, *ibid.* 518. a. b.

Franciæ comes, Stephanus, 360. c.

Franciæ Orientalis ducatus Wirceburgenſi epiſcopo ablatus, & Conrado Heinrici imperatoris nepoti conceſſus, 616. b.

Franciſcus de Turnone Atbanaci abbas, 673. b.

Franciſcus Auguſtinus emendatur, 288. b.

Franciſcus abſolute nominatus in chartario Dunenſi, 438. c.

Franco Affligemienſis ſimul & Lacenſis abbas, 581 c.

Franco vir illuſtris apud S. Eugendum fit monachus, 119. b.

Franco Caſtellanus Bruxellenſis Fulgentio abbati Foreſtum dat; eò tranſlatæ B. Mariæ ſanctimoniales, 372. a.

Franco magiſter ſcholarum S. Lamberti, novi S. Trudonis abbatis electioni adeſt, 196. c.

Franconiæ & Sueviæ dux. *Vid.* Sueviæ.

Franſgalo Radulfi Fulgerienſis Saviniaci fundatoris filius, 579. c.

Frater appellatus canonicus, 253. c. Tales ſe nominare monachos non pudeat, 479. c. Epiſcopus ex monacho fratrem ſe dicit; Eo nomine donatus abbas Cluniacenſis a ſummo pontifice, 407. b

Fratres laïci in monaſterio Crulandenſi, 106. b. In cappa, ſeu barbati apud Hirſaugiam, 190. b 287. b. In conſtruendo monaſterio artifices præcipui, 190. b. Eis detur habitus monaſticus, 220. c. Ad eorum exemplum laïci utriuſque ſexus, etiam conjugati, communem vitam amplectuntur, 187. c *Vid.* Vita communis. Tales apud Cartuſianos, eorum ſtatuta, 550. a. Apud majorem Cartuſiam degentibus gratulatur ſanctus Bruno in epiſtola, 407. c. 408. a. *Vid.* Barbati, Hoſpitales.

Pro Fratricidio etiam involuntario, qualis pœnitentia, 14. b.

Fredenandus abbas in Hiſpania Cluniaco aucta confirmat, 114 c.

Fredenandus ſeu Ferdinandus Leonum rex, ejus uxor & filius, 114. c. 178. c. *Vid.* Ferdinandus.

Fredericus archiep. Colonienſis. *Vid.* Fridericus.

Fredericus Cavenſis improbus monachus, corporali vindicta purgatus obit, 154. a.

Fredericus Tullenſis comes chartæ ſubſcribit pro ſancto Apro, 54. a.

Fredericus dapifer Philippi regis variis, chartis ſubſcribit, 82. b. 95. c. 122 c.

Fredeſindis ſeu Frideſindis S. Petri Remenſis abbatiſſa, ei factæ donationes, 348. a. Obitus dies & epitaphium, 348. b. Utrum ejus nominis prima, *ibid.*

Fredenandus Legionenſis rex. *Vid.* Ferdinandus.

Frehents. *Vid.* Marquardus.

Fremundus Burdigalenſis S. Fermerii conditor, 161. a.

Fretherícus S. Albani abbas obit, 120. a.

Frethricus Corbeïæ-novæ abbas, nullius frugi, 180. c. Juſte depoſitus, 184. a. 197. b.

Frethricus S. Apri Tullenſis abbas, merito poſtea exauctoratus, 152. c.

Fridelocus Campidonenſis abbas, ejus bellum cum Marquardo Iſnenſi abbate, 373 b.

Fridericus Aquileïenſis patriarcha occiditur, 235. c.

Fridericus ſeu Fredericus Colonienſis ep. in Abrinſbergenſem S. Stephani cellam bene affectus, 341. a. Chartæ ſubſcribit pro Lacenſi monaſterio, 581. c. S. Guiberti elevationi aſſentit, 412. a. 556. a. Virdunum pergit ad imperatorem cum copiis, 513. b. Ruperto adverſus æmulos patrocinatur, & ad ſcribendum impellit, 588. c. 589. a. Trajectenſis eccle-

Digitized by Google

ſiæ ad eum epiſtola contra Tanchelmiſtas hæreticos, 615. a. Thietmarum Verdenſium epiſcopum ordinat, 616. c.

Fridericus Agrippinenſis archiep. Ruperti defenſor & patronus, 562. b.

Fridericus Halberſtadenſis ep. propter quem declinandum Ilſineburgenſes monachi per quinquennium exſulant, 484. b.

Fridericus Hirſaugiæ abbas exauctoratus, 16. a.

Fridericus S. Albani abbas adeſt concilio Anglicano & ſubſcribit, 57. b.

Fridericus abbas Rotenſis, cui poſſeſſiones monaſterii ab imperatore confirmatæ, 72. a.

Fridericus primus Flectorpienſis abbas, ejus ſucceſſores, 444. c.

Fridericus Gengenbacenſis abbas, cui inſcripta Ottonis Babenbergenſis epiſtola, 541. c.

Fridericus Ænobarbus, imperator, a quo confirmatæ Rotenſis monaſterii poſſeſſiones, 72. a.

Fridericus imperator & Siciliæ rex, Montis Caveoſi monachis donationes confirmat, 414. c.

Fridericus dux Sueviæ erga monaſterium S. Waldeburgis beneficus, 74. b.

Fridericus Sueviæ & Franconiæ dux Lorſacenſe monaſterium fundat, 499. a.

Fridericus Taurinenſis comes legitimo pontifici addictus; in cujus odium Heinricus imperator Fructuarienſes vexat, necnon ejus filium paterna ſpoliat hereditate, 292. c.

Fridericus palatinus comes, præclarum ejus dictum, 10. b.

Fridericus comes palatinus Herſeveldenſe monaſterium reformat, 258. c. Diploma obtinet pro nova Abrinſbergenſi cella, 341. a.

Fridericus marchio, 33. a.

Fridericus Thoderici Montis-Biligardis comitis filius Altkirchenſe monaſterium Cluniaco tradit, 476. c.

Fridericus dux, Stabulaci advocatus, 43. c. Obitus & ſepultura, *ibid.*

Frideruna Geiſenfeldæ abbatiſſa pactum init cum Eiſtetenſi epiſcopo, 249. b.

Fridesindis Remenſis abbatiſſa. *Vid.* Fredeſindis.

Fridiburga virgo Treviris reliquias S. Paulini & XIII. aliorum detegit, 45. b.

Frioldus comes in Armorica Majoris-monaſterii benefactor, 193. c.

Friſingenſes ep. Ellenhardus, 46 b. Meginwardus, 125. a.

Fritherícus capellanus Wigornienſis epiſcopi chartæ ſubſcribit pro ejus loci monaſterio, 258. a.

Fritiſlatis opidum combuſtum in expeditione Rodulfi regis, 153. a.

Frodinus abbas Tutelenſis. *Vid.* Frudinus.

Frodo monachus Sagienſis, Salopiam mittitur, 199. b

Frodo Godefridi Ambianorum ep. pater, 11. c. 68. a.

Frodo Andecavenſis magiſter a Balderico celebratus, 299. c.

Frodo, Godefridi monachi Montis S. Quintini pater, fit monachus, 68. a.

Fregerius de Cathalaunis chartæ ſubſcribit pro Novigento, 348. c.

Fromaricus Podienſis abbas ablata recuperat, diploma hac de re Urracæ reginæ, 623. a.

Fronciacum, huc ſe recipiunt cum S. Æmiliani corpore canonici ejuſdem nominis, a Nantoniacenſibus pulſi, 380. b.

Frotardus abbas S. Pontii, 223. a. Dictus illuſtriſſimus, 123. b. Toloſano concilio adeſt, 14. a. A Gregorio VII. in Hiſpaniam miſſus, 123. b. Multi nobiles ſub eo filios ſuos monaſterio offerunt, 165. b. Oblatus Raimirus Sancii Aragonum regis filius, 317. a. b. Ei commiſſum Vaurenſe monaſterium, 400. a. Ejus obitus, *ibid.* b.

Froterus ſeu Froterius Nemauſenſis ep. quem graviter arguit in epiſtola Gregorius VII. ob violata S. Ægidii jura, 79. c. Sorienii abbatis Raimundi electionem approbat, 41. b. c.

Frotgerius ep. Cabilonenſis chartæ ſubſcribit pro Angeriacenſibus, 208. b.

Frotmundus abbas S. Amandi, ſeu Amantis, chartæ ſubſcribit pro S. Florentio, 7. c.

Frovinus S. Eparchii Engoliſmenſis abbas ſynodicis litteris ſubſcribit, 97. b

S. Fructuoſus abbas in Hiſpania, a quo duplicia conjugatorum monaſteria improbata, 491. b. An Podienſis monaſterii fundator, 623. a. Alterius auctor apud Caſtrum-Leonis, *ibid.*

Frudinus ſeu Frodinus Tutelenſis & Bellilocenſis abbas, 160. c. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 301. c.

Fulbertus Lacenſis abbas, quo anno? 582. a. Ejus laudes, 320. a.

Fulbertus Pontilevienſis abbas, quo tempore? 453. b.

Fulbertus Pariſienſis canonicus, Heloiſſæ avunculus, Abaëlardum mutilari facit, 612. b. c.

Fulcardus qui & Lambertus, Elnonenſis abbas, 28. a Ejus obitus, 109. c.

Fulcardus ſeu Folcardus Carrofenſis abbas, an idem ac Fulcaudus, 164. a. Quo uſque ſuperſtes? *ibid.* b.

Fulcardus abbas de *Gans* Compendienſi concilio intereſt, 224. b.

Fulcardus, Laubienſis abbas, damna monaſterii reſarcit, quo adjutore? 338. c. Ejus hac de re libellus ſupplex ad Heinricum imperatorem, 339. a. b. Obit, ejus elogium & ſepultura, 514. b.

Fulcardus Moguntinus abbas, 527. a.

Fulcardus Torneïenſis abbas. *Vid.* Folcardus.

Fulcaudus Carrofenſis abbas, 107. c. *Vid.* Fulcardus.

Fulcaudus Francardi, primus Tucionis fundator, 579. b.

Fulcheredus primus Scrobeſburienſis abbas, 199. b.

Fulcherius Carnutenſis abbas, 103. a.

Fulcherius Carrofenſis abbas Vindocinenſi dedicationi intereſt, 164. b.

Fulcherius Tauniacenſi cœnobio recens reformato præficitur abbas, 274. a. Pacto adeſt pro S. Maxentio, 469. c.

Fulcherius primus Orbiſterii auctor & abbas, 509. c. Chartæ ſubſcribit pro Brolio-Grolandi, 510. a.

Fulcherius Fontis-dulcis abbas, 688. c.

Fulcherius de Turre ex præcipuis Vindocini benefactoribus, ejuſdem fit monachus, 158. c.

Fulcherus Ulterioris portus abbas, ei confirmatæ eccleſiæ & decimæ in diœceſi Rotomag. ab Hugone archiepiſcopo, 437. b.

Fulcius-Monoculus S. Brunonis amicus, 202. b.

Fulco Ambianenſis ep. electus ſubſcribit, 102. b.

Fulco Beccenſis monachus, Lanfranci diſcipulus, 260. b. Renitente Anſelmo fit epiſcopus Belvacenſis, 262. b. De eo Urbanus Anſelmo ſcribit, *ibid.* Variæ ad eum Anſelmi epiſtolæ, 262. a. 306. b. Contra Roſcelinum hæreticum, 308. c. 309. a. Chartæ ſubſcribit pro S. Theoderico, 310. b. Ejus obitus, 357. a.

Fulco Pariſienſis epiſc. utrum ei inſcripta P. epiſtola contra Roſcelinum, 384. b. Annus obitus, *ibid.*

Fulco Barcinonenſis ep. & comes in Concheaſes munificus, 402. a.

Fulco Aquenſis ep. a quo Guigo comes excommunicatus, 462. a.

Fulco ex Uticenſi priore Divenſis abbas, peritiſſimos librarios ſecum Divam adducit, 69. b. 121. c. A Willelmo Anglorum rege in Brigiam ad Beriam comitiſſam mittitur, 121. c. Varia ejus fortuna, 122. a. An idem ad quem ſcripſit Anſelmus? *ibid.* Cadomi convenit ad ſepulturam Angliæ regis, 245. a. Uticenſis abbatis electioni adeſt, 281. a. Calumniam paſſus Urbanum II. adit, & poſt ſeptem apud Caſinum exſilii annos redit, 296. b. Ejus obitus, 489. c.

Fulco Corbeïæ-veteris abbas, 106. c. Cognomine Magnus, 372. b. Sub eo delatum S. Adalhardi corpus in Flandriam pro reſtitutione ablatorum, 82. b Adela comitiſſa loculum apud ſe retinere meditans dextere deluſa, *ibid.* c. Sub eo vicecomitatus Corbeïæ reſtitutus, 144. c. Ipſe, non Evrardus, Compendienſi ſynodo intereſt, 224. b. Ejus obitus, 372. b.

Fulco Miciacenſis abbas, lis ejus adverſus Gemeticenſes de cella Domnæ-Mariæ, 231. b.

Fulco Burdigalenſis abbas confirmationem obtinet beatæ Mariæ de Solaco, 367. b. Urbani II. bulla pro eo, 406. b.

Fulco Bellilocenſis abbas apud Loccas a Paſchali II. privilegium obtinet, 378. b.

Fulco Pſalmodienſis abbas chartæ ſubſcribit pro Caſa-Dei, 426. b. Ei traditum S. Romani de Aquilia monaſterium, 454. c.

Fulco Navenſis abbas, quo anno? 453. a.

Fulco ex Saviniacenſi monacho Dunenſis abbas II. a quo inchoatum novum monaſterium, 512. c.

Fulco abbas Lirinenſis, 554. a.

Fulco Diogili prior, donationes ſub eo, 552. b. Conſolatoriam epiſtolam ad Abaelardum ſcribit, *ibid.* 612. c.

Fulco Cluniacenſis, dictus de Galliniaco, Santonenſi concilio adeſt, 178. b.

Fulco Gerardi de Salis pater, in extremis fit monachus, 567. b. Frater cognominis, eremita, *ibid.*

Fulco decanus Pariſienſis, chartæ ſubſcribit pro Mauriniaco, 491. b.

Fulco comes, cujus permiſſu illata Vindocinenſibus injuria, 81. a.

Fulco comes cognominatus Anſerulus, ejus filios, 232. a.

Fulco comes chartæ ſubſcribit pro reformatione Saranaci, 16. b.

Fulco Andecavorum comes, cognomento Niger, Salmurenſe cœnobium incendit, 7 a.

Fulco Richinus Andecavorum comes, Salmurenſis caſtri fit dominus, 7. b. Ejus barones, 25. c. 597. a. b. Vexationes in Berengarium ſedare jubetur, 140. a. Philippi regis partes tuetur adverſus Gregorium VII. & Radulfum Turonenſem, 175. c. 176. a. Lugdunenſis provinciæ epiſcoporum adverſus eum epiſtola, *ibid.* b. Gregorii pariter ad Turonenſes, *ibid.* c Cum Radulfo Turonenſi archiep. colloquium habet apud Rupes, 177. a. Ea de re litteræ cujuſdam ſacerdotis ad Radulfum, *ibid.* In monaſteria liberalis: Cormaricenum, 25. c. S. Albinum, 243. c. S. Sergium, 334. c. 355. b. c. S. Nicolaum, 363. b. 399. b. Majus-monaſterium, 24. a. 364. b Inſulam Glannafolio reſtituit, 273. c. 274. a. Duabus uxoribus viventibus tertiam ſuperducit, a Philippo rege ei poſtea ſubductam, 246, a. 303. b. Longorum calceorum morem ridicule inducit, *ibid.* b. Donationes confirmat Majori-monaſterio, 24. a. Et Burgulio, 318. a. 651. c. Ejus rogatu tranſlata oſſa Gaufridi Martelli ab Urbano II. *ibid.* a. Florem aureum ei donat ſummus pontifex, 364. a. Dedicationi intereſt Majoris-monaſterii, *ibid.* b. S. Nicolao donationem facit, de qua poſtea diſceptatio, 399. b. c. Lis ad eum delata de cella Credonenſi, 477. a.

Fulco Rechini filius, Cenomannenſis & Andecavenſis comes, 536. a. Poſtea Jeroſolymitanorum rex, 553. a Rotrocum comitem Roberto Beliſmenſi ejus inimico tradit, *ibid.* S. Sulpicio Redonenſi donationeum facit, 578. a. In ejus curia duellum paratum ad cauſam dirimendam, 597. a.

Fulco Engoliſmenſium comes S. Eparchii abbatiam Angeriaco ſubjicit, 161. c.

Fulco Vindocinenſis comes donationi Culturæ factæ aſſentit, 231. c.

Fulco Forcalcarienſis comes, ob abſtractum Monti-Majori caſtrum, excommunicatus, 462. a.

Fulco Waſtinienſis vicecomes Floriacenſes vexat, querelæ hac de re ad Ludovicum regem, 576. c.

Fulco Galeranni Mellenti comitis filius, 435. c.

Fulco frater Gaufridi comitis chartæ ſubſcribit pro Majori-monaſterio, 5. c.

Fulco Godefridi Ambianorum ep. frater, 11. c.

Fulco Berengarii in Galliam revertentis comes, 140. a.

Fulco quidam Exciſum monaſterium Cluniaco confert, 8. b.

Fulcoïus poëta Meldenſis ſubdiaconus, varia ejus opuſcula, 185 b. c. Ivonem I. S. Dionyſii abbatem laudat, 332. b.

Fulcradus Carrofenſis abbas chartæ ſubſcribit pro Silva-majori, 163. b. 177. b.

Fulcradus S. Pauli apud Virdunum abbas, ejus in S. Vitonum & S. Michaëlem facinora, 167. c. Comprehenſus cuſtodiæ mancipatur, *ibid.* a.

Fulcradus archidiaconus Landunenſis ſub Elinando ep. 145. a.

Fulgentia prima Strumenſis abbatiſſa, 224. b.

S. Fulgentii codex mſ. apud domum Portarum, 614. b.

Fulgentius S. Agerici monachus Affligemium venit cum Herimanno ſocio, 206. c. Seceſſionis cauſa, 206. c. Walbodoni monacho conſtanter reſiſtit, 234. b. Invitus Affligemii primus fit abbas, 256. b. c. B. Mariæ parthenonem prope Bruxellas condit, 371. c. Poſtea Foreſtum transfert, 372. a. Ejus hac de re litteræ, 371. c. Inſtituta, 372. a. Ejus viſio de Anſelmo & Hugone Cluniac. 529. b. Lacenſi monaſterio præficitur, 581. c. An pariter Eligiani fuerit abbas? 255. b. 529. c.

Fulgeriacum, *Fougeres*, caſtrum in confinio Britanniæ & Cenomannicæ regionis, 474. c.

Fulgerienſis dominus, Radulfus, 495. a.

Fulginatenſis ep. Bonfilius, 215. b.

Fulmarus Crulandenſis cantor, ex officio juvenes exercet in lectione ſcripturæ Saxonicæ, 289. b.

Fune ad collum alligato ſe ad altare ſiſtunt ſervi perpetui, monaſterio ſe mancipantes, 158. c. 159. a.

S. Furſei vita ab Arnulfo Latiniacenſi abbate ſcripta, 332. c.

S. Fuſcianus martyr, ejus reliquiarum tranſlatio in feretrum novum, 310. a.

Futuri omen ex evangelii textu ſuper altare poſito, 446. c. 466. b.

Fuxi comes, Rogerius, 470. c.

G.

G. Pariſienſis epiſc. inſcriptæ ei epiſtolæ an auctor Abaelardus, 384. a. b. c.

G. S. Florentii abbas, de quo Paſchalis II. in epiſt. ad Radulfum Turon 657. c.

G. S. Sergii abbas, de quo Paſchalis II. in epiſtola ad Radulfum Turon. 675. c. 1. *col.*

G. archidiaconus Andecavenſis, ejus & ceterorum canonicorum litteræ ad Goffrid. Vindocin 439. b.

G. Apuliæ dux an Guiſcardus, quanta apud eum Salmurienſium exiſtimatio, 26. a.

Gabalitanus, Rutenenſis *&c.* comes, Raimundus, 165. b.

Galburgis ſeu Walburgis S. Agerici recluſa, poſtea Juviniacenſis abbatiſſa, ei conceſſum ab Urbano II. privilegium, 368. c 658 Annus obitus, 369. a.

Galcherus Cameracenſis ep. *Vid.* Galtherus

Galdricus electus Laudun. ep. a Paſchali II. Lingonis examinatur, 500. a. Guiberti opus de expeditione Hieroſolymitana legere non dignatur, cur? 551. a. *Vid.* Gualdricus.

Galdricus S. Bernardi avunculus, Tuillii dominus, nepoti ſe adjungit, 572. a.

Galeciæ reges & comites. *Vid.* Galliciæ.

Galerannus Silvanectenſis ep. ſeu Guido Philippi regis camerarius chartis ſubſcribit pro Majori-monaſterio, 6. c. 102. b. Et Angeriaco, 208. b. *Vid.* Gualerannus.

Galerannus Reſbaci abbas, donationis teſtis pro Majori-monaſterio, 186. a.

Galerannus ſeu Walerannus aut Gualerannus Mellenti comes S. Nicaſii fundator, ejus filii & filiæ, 435. c.

Galerannus cognominis Mellenti comitis filius, 435. c.

Galerannus de Britolio chartæ ſubſcribit pro Angeriaco, 144. b.

Galerannus. *Vid.* Gualerannus, Walerannus.

Galerius filius ſpurius chartæ ſubſcribit pro Pariſienſi S. Eligii parthenone, 491. b.

Galfredus vicecomes donationis teſtis pro Majori-monaſterio, 186. a.

Galilæa monaſterii, id eſt navis eccleſiæ, 477. c.

In Galliis, Cluniacenſium cura, reſtituta religio, 486. c 487. a. Condita monaſteria ab Andrea Vallumbroſano, 254. c. Viri litterati florent apud Magdunum, Andecavos, Cenomannos, Remos, 299. c. Peſtilentia ingens graſſatur, 323. c. Item fames per annos VII. 540. a. Turbatiſſimæ res ob divortium Philippi regis cum Berta regina, 303. b. Per eam delatæ reliquiæ pro inſtauratione eccleſiæ Laudunenſis, 585. a.

Galliarum epiſcopis ſcribit Paſchalis II. contra interfectores abbatis Vizeliacenſis, 497. b c

Galliæ reges, Henricus, Philippus, 348. c. Ludovicus Groſſus, 460. a. 461. a.

Gallia Chriſtiana. *Vid.* Sammarthani.

Gallicana manus, a quo primum in Anglia frequentari cœpit, 106? c.

Gallicanus ritus brevi poſt Gregorium Magnum abjectus in Galliis ut Romano locum faceret, 42. b.

Galliciæ reges & reginæ, 92. b. 571. c.

Galliciæ comites, Petrus-Pelagii, 71. b. Raimundus, 316. c. 410 a. Seu Raymundus, 537. c. Petrus, 571 c.

Galo Pariſienſis ep. an ei inſcripta P. epiſtola contra Roſcelinum, 384. b. Eccleſiæ ſuæ libertatem Sugerius contra eum ſtrenue defendit, 441. c. Ab eodem coram ſummo pontifice confutatus, 500. b. Caritatis cellæ dedicationi adeſt, *ibid.* S. Eligii monaſterium, pulſis feminis Foſſatenſibus tradit, 507. c. Paſchalis II. ei ſcribit hac de re, *ibid.* b. Annus obitus, 384. b.

Digitized by Google

Galterius Cabilonenſis ep. S. Stephani Nivernenſis dedicationi adeſt, 386. c. Ipſe Firmitatis eccleſiam conſecrat, 587. c.

Galterius Meldenſis ep. ſeu Galterus, Ivonis Carnutenſis ad eum epiſtola pro reformatione Farenſis parthenonis, 311. c. Chartæ ſubſcribit pro cella Trecenſi, 43. a. Item placito pro Pratenſi, 188. a. *Vid.* Walterius.

Galterius Ferrarienſis ab. Senonenſi adeſt ſynodo, 157. b.

Galterius Flaviniaci abbas, poſtea S. Medardi, 454. b.

Galterius, ſeu Gauterius, aut Galterus, vel Gualterius ex Reſbacenſi monacho primus abbas Pontiſarenſis, nunc S. Martini, 18. b. Ejus ortus, patria, ſanctitas, *ibid.* Generoſe dictum, cum baculum paſtoralem a rege acciperet, *ibid.* c. Regimen non ſemel deſerit & fugit, toties reductus, 58. c. Vit miræ auſteritatis, *ibid.* 91. c. Profuſæ caritatis, 58. c. Anſelmi ad eum epiſtola, 59. a. Romam adit muneris vacationem impetraturus, 59. a. 91. b. Philippum regem libere arguit, 91. b. Decretorum Gregorii VII. in concilio Pariſienſi propugnator acerrimus, *ibid.* & c. Ob id contumeliis affectus & in cuſtodiam retruſus, *ib.* c. B. Mariæ monitu Bertholdi-curtis parthenium condit, 296. b. Suppetias conferunt Godelindis & Helwidis nobiles monachæ, *ibid.* c. Ejus pœnitentia ſingularis & pius obitus, 330. a. b. Annus & dies inquiruntur, *ibid.* c. Vitæ & miraculorum ſcriptor, *ibid.*

Galterius abbas S. Vandregeſili chartæ ſubſcribit pro eccleſia Roſcoſi, 296. a.

Galterius Gemeticenſis monachus, cui commiſſum Divenſe monaſterium, exſule Fulcone abbate, 296. b.

Galterius eremita ex nobili milite, cellam ſuam Carrofenſibus tradit, qua de re lis cum Buxienſibus, 409. a.

Galterius S. Richarii monachus donationis teſtis pro Majori-monaſt. 421. b.

Galterius archipreſbyter Turonenſis Bartholomæo abbati privilegium antiquum legendum affert, 96. c.

Galterius Ambianorum comes, Criſpiacenſis monaſterii fundator, 459. a.

Galterius de Capis in Planciacum munificus, 206. a.

Galterius de Pexeio crucceſignatus Francigena, 364. c.

Galterius cognomento *Sinehabere* crucceſignatus Francigena, 364. c.

Galterius. *Vid.* Galterus, Gualterius, Gauterus, Gualterus.

Galterus Meldenſis epiſc. *Vid.* Walterius II. Seu Galterius.

Galterus Autiſiodori abbas obit, 82. a.

Galterus ſeu Galterius I. ex S. Wandregiſili monacho Montis S. Catharinæ abbas III. ejus laudes, 84. a. De eo intelligendus Anſelmus in ep. ad Walchelmum, *ibid.* Pauliacenſe ſibi traditum monaſterium reſtruit, 387. b. Ejus elogium & acta, 631. c.

Galterus II. Montis S. Catharinæ abbas V. ejus elogium, 631. a.

Galterus Thorneïenſis abbas obit, 582. b.

Galterus monachus, cui relevanda & procuranda commiſſa Maurimontis abbatia, 76. a.

Galterus *Vid.* Galterius.

Galcherus ſeu Galcherus Cameracenſis ep. deponitur in concilio Remenſi, 480. c. Nequaquam cedens, tandem pulſus, 481. a.

Galtricus S. Bernardi avunculus, nepotis dictum, ut nimis audax, improbat, 605. a.

Garganus mons. *Vid.* Mons.

Garinus Ridellus miles placito ſubſcribit pro monaſterio Pratenſi, 188. a.

Garmundus clericus apud S. Petrum Neronis-villæ, monachum induit, 194. b.

Garnerius Athanaci abbas, 672. a.

Garnerius vel Garnerus Flaviacenſis abbas ſeu S. Geremari, Guiberti ſtudiis minus favorabilis, 104. b. Chartæ ſubſcribit pro Angeriaco, 144. b. Præfecturam abdicat, 208. b.

Garnerius S. Maxentii abbas concilio Burdigalenſi adeſt, 399. c. Ejus lis cum Angeriacenſibus de quadam eccleſia, *ibid.* Pactum init cum iiſdem, 469. c. Donationes ſub eo, 496. a. Et prædium confirmatum, 478. a.

Garnerius I. ſeu Guarnerius Reſbacenſis abbas, a quo ſocietas inita cum Odone Remigiano; an auctor carminis de S. Vincentio, 349. c.

Garnerius abbas forte Quinciacenſis, diſceptationi adeſt Quinciacenſes inter & Majus-monaſterium, 376. a

Garnerius archidiaconus Andecavenſis, *nutritor* Goffridi Vindocinenſis, 312. a.

Garnerius Montis-Maurilionis olim dominus, e Pictavenſi monacho illuſtri, anachoreta, 154. b.

Garnerius Aldeberti de Monte-Maurilionis frater, Caſæ-Dei fit monachus, 92. c.

Garnerius *Vid.* Guarnerius, Garnerus.

Garnerus. *Vid.* Garnerius, Guarnerius.

Garſendis ſanctimonialis Santonenſis, donationis teſtis pro ſuo monaſterio, 148. a.

Garſias Burgenſis ep chartæ ſubſcribit pro Ss. Servando & Primitivo, 537. c.

Garſias Jaccenſis ep. chartæ ſubſcribit pro Pinnatenſi monaſterio, 123. c.

Garſias abbas Condomenſis, 78. c.

Garſias Legerenſis abbas chartæ ſubſcribit pro Pinnatenſi, 123. c.

Garſias-Munionis, S. Dominici Silenſis meritis curatur, 71. b.

Garſias Pinnatenſis monachus, per quem tranſlatæ S. Indaleſii reliquiæ, 211. b.

Garſindis Arnaldi-Raimundi conjux, in Montis-Olivi cœnobium liberalis, 461. c.

Gaſpar Aſtenſis epiſc. necnon S. Petri de Mulegio commendatarius abbas, 444. b.

Gaſto vicecomes Miramontis renovat immunitatem Generenſis monaſterii, 367. c.

Gaſto Gualterii militis filius, Carnutis apud S. Petrum ſepultus, 479. a

Gaſto Bearnenſis proconſul, Paſchali II. ſcribit pro S. Severi monaſterio, 510. b. 676.

Gaubertus Malafayda, ſeu Gauzbertus, Uſercenſis abbas, 15. a. Necnon Sollemniacenſis, 160. c Ejus ortus, 362. b. Sub eo dedicata baſilica, *ibid.* Obitus & ſepultura, 510. c.

Gaucelinus Leſatenſis abbas, 70. c.

Gaucelinus de Petra-Buferia, S. Crucis monaſterium Sollemniacenſibus committit, 160. c.

Gaucerannus Athanaci abbas, poſtea epiſc. Lugdun. 672. b. Conventui adeſt ad Petram-Sciſſam, 405. a. Fundationi domus Portarum favet, 613. c. *Vid.* Jocerannus.

Gaucerannus Groſſus pactum init cum Petro Trenorchienſi abbate, 385. a.

Gaudericus comes illuſtris, Firmitatis monaſterii fundator, 587. c.

Gaudinus Malliacenſis abbas, a Vallenſi interpellatur contra Sulleienſes, 226. a.

Gaudinus de Poenio Nucarienſis abbas, quo anno? 495. c. Ejus elogium, 496. a.

Gaudius abbas B. Mariæ de Piſtitio, quo anno? 427. b. Chartæ ſubſcribit pro S. Michaële de Monte-Caveoſo, 668.

Gaufredus Brito, ſeu Gaufridus, aut Goiffredus, vel Goisfredus Cenomannenſis eccleſiæ decanus, 377. b. Fit archiepiſc. Rotomagenſis, 551, a. Ab eo dedicata S. Audoëni baſilica, 575. c. Erectioni eccleſiæ de Bachervilla in abbatiam, aſſentit, 593. a.

Gaufredus Autiſiodorenſis ep. chartæ ſubſcribit pro cella Trecenſi, 43. a.

Gaufredus ſeu Gaufridus, aut Godfridus, Goffridus, Goisfredus, Gosfridus, vel Josfredus Pariſienſis ep. & Philippi regis cancellarius, 122. c. 132. c. 188. a. Gregorii VII. ad eum epiſtola pro duobus S. Remigii monachis a Manaſſe archiep excommunicatis, 117. b. Pariſiacæ B. Mariæ de Campis eccleſiæ plura confert, 209. b. Compendienſi concilio intereſt, 224. a. Variis chartis ſubſcribit; pro Campenſi monaſterio, 4. b. Pro Floriaco, 5. b. Majori-monaſterio, 5. c. Cella Trecenſi, 43. a. Ponte monachor. 95. b. c. S. Remigio Senonenſi, 209. c. Ejus aſſenſu Confluentia cella Becco conceſſa, 372. c. Waleranum cantorem a vita monaſtica abſtrahit, de quo reprehenſus ab Anſelmo in epiſtola, 380. b c. An ei inſcripta P. epiſtola contra Roſcelinum? 384. b. Annus obitus, 332. c.

Gaufredus ſeu Gaufridus, aut Gosfridus Malliacenſis abbas, poſtea rector S. Michaëlis de Clula, 186. b, Ei ſubjectum Vallenſe monaſterium, 225. c. Quo pacto? 332. c. Charta hac de re, 646. 647. Chartæ ſubſcribit pro Vindocino, 366. a. Donationis teſtis pro S. Juniano, 282. c.

Digitized by Google

Gaufredus ſeu Goffridus II. S. Maxentii abbas, a quo inſtauratum monaſterium, 597. b. Ejus lis cum Caſæ-Dei monachis de eccleſiis Gaxenolienſibus, 565. c. 566. a. Ei donatio confirmata, 478. a. Quo uſque ſuperſtes? 597. b.

Gaufredus Mala-terra monachus & hiſtoriens, 402. c. Unde oriundus? 403. a. Ejus ſcripta, *ibid.*

Gaufredus Voſcienſis ſeu Volienſis prior & ſcriptor, 440. b. 477. c. 510. c. 511. a. Emendatur, 530. a.

Gaufredus ſeu Gaufridus S. Hugonis frater, Sinemari dominus, Cluniaci fit monachus, deinde Marciniacenſium ſororum prior, 95. a. 438. c. 439. a.

Gaufredus Waſconum dux, 78. c.

Gaufredus Andecavorum comes, a quo direptæ res S. Guingaloei, 6. b *Vid.* Gaufridus, Godefridus.

Gaufredus Andium comes ſeu Goffridus, Vindocini benefactor, 25. b. 41. b. 366. a. 628. c. *Vid.* Gaufridus ſeu Godefridus.

Gaufredus Andium comes Divenſibus infeſtus, 490. b.

Gaufredus Martellus I. Fulconis Andium comitis avunculus, 25. c. *Vid.* Gaufridus, Godefridus.

Gaufredus Foaldus Burchardi de Inſula avunculus, 24. a.

Gaufredus Iſolduuenſis dominus, Caſali-Benedicto donationem facit, 468. c. Ejus parentes, *ibid.*

Gaufredus Dinanni dominus, Majori-monaſterio eccleſiæ cognominis ſubjectionem probat, 514. a.

Gaufredus. *Vid.* Gaufridus, Godfridus, Goffridus, Goiffredus, Goſfridus, Goisfredus, Joſfredus.

Gaufridus Burdegalenſis archiep. Pictavenſi S. Crucis parthenoni favet adverſus Giſlebertum Porretanum, 283. a.

Gaufridus ſeu Goffridus vel Gaufredus Andecavenſis fit epiſcopus, 175. c. 274. a Adverſus eum & comitem Andecavenſem ſcribunt Lugdunenſis provinciæ epiſcopi, 176. b. Girardum S. Albini abbatem ordinat, 186. c.

Gaufridus de Meduana ſeu Goffridus aut Gaufredus, poſtea Andecavenſis ep. ſeditionis auctor per totam Cenomannicam regionem, 281. c. Turbarum cauſa & incentores, 282. a. b. 355. c. Electioni Petri Bellilocenſis abbatis intereſt, quo jure? 378. b. Ad eum ſcribit Goffridus Vindocinenſis hac de re *ibid.* Santonenſi concilio adeſt & decreto ſubſcribit pro Vindocino, 379. c. Inter S. Nicolai & S. Albini monachos judex conſtitutus, 399. c. Doadi eccleſias Trenorchienſibus dat, 386. a. Teſtis adeſt pro Quadrellæ monaſterio, 476. b. Abdicato epiſcopatu Cluniacum petit, 401. a. Et fit monachus, 355. c. 461. c. Seceſſus cauſa, 439. b De eo ſcribit Goffridus Vindocinenſis ad Hugonem Lugdun. 402 a. In ejus curia duellum pro colliberto, 597. a. b. Obitus dies, 555. c. Epitaphii auctor, 463. a.

Gaufridus I. ſeu Gaufredus, aut Goisfredus, vel Goſfridus Euſtachii Bolonenſium comitis nepos Carnotenſem ſedem occupat, 120. b. 121. a. 145. b. Unde turbæ, 120. c. In S. Petri monaſterium munificus, 121. c. Donationem Majori-monaſterio confirmat, 158. c. Chartæ ſubſcribit pro S. Remigio Senonenſi, 209. c. A Paſchali II. ob ſcelera depoſitus, 121. b 291. a b.

Gaufridus de Leugis Carnutenſis fit epiſcopus, ob id Theobaldus comes in canonicos ſævit, 619. b. Sedis apoſtolicæ legatus, 493. c. Ab eo dedicata S. Nicaſii Mellent. eccleſia, 435. c. S. Launomaro ablata reſtitui curat, 493. c. 494. a. A Ludovico Craſſo privilegium obtinet, 552. a. Caſalenſibus eccleſiam tradit, 577. c. Erga Bleſenſes monachos bene affectus, 597. c. Delatas ei coryli S. Gratiani nuces inter ſacras eccleſiæ ſuæ reliquias reponit, 619. c. 696. c.

Gaufridus ſeu Joffridus ex S. Nicaſii priore fit abbas S. Theoderici, poſtea S. Medardi, dein epiſcopus Catalaun. 243. a. 458. c. 575. a. Acta ab eo, *ibid.* b. Walcherum abſolvit, *ibid.*

Gaufridus regis cancellarius, poſtea epiſc. Dunelmenſis, quo anno? 371. a.

Gaufridus ſeu Goffridus vel Goſfridus anachoreta ob colloquia cum devota ab Ivone Carnut. arguitur, 437. b. Bleſenſis poſtea abbas, 299. b. Regimen abdicat, 437. c. 493. b. Ejus inconſtantia, *ibid.* c. Ivonis Carnut. graves ad eum litteræ hac de re, *ibid.* Necnon Goffridi Vindocin. 493. c.

Gaufridus II. Bleſenſis abbas, quo tempore? 494. a.

Gaufridus I. ſeu Goſfridus monaſterii Dunifermelini in Scotia abbas, an primus? 33. b. c. Ejus obitus, *ibid.*

Gaufridus II. ſeu Goffridus Dunifermelini in Scotia monaſterii abbas, 33. c.

Gaufridus Latiniacenſis abbas, 332. c. Ejus obitus, 493 b.

Gaufridus Moliſmenſis abbas reditum S. Rotberti obtinet, 404. a. *& ſeq.*

Gaufridus ſeu Goffridus, aut Goiffredus vel Gaufredus fit Nobiliaci abbas, donationes ſub eo, 282. c. 469. a. Indictum duellum pro Nobiliaco, 469. a. Ejus lis cum monachis Caſæ-Dei de eccleſia Fronteniaci, 565. c.

Gaufridus Nucarienſis abbas concordiam init cum abbate Majoris-monaſterii, 25. b.

Gaufridu Silvæ-majoris abbas, ejus geſta, 602. c.

Gaufridus Montis-Bertaldi prior, ei facta donatio, 365 b.

Gaufridus S. Albini monachus, donationis teſtis, 244. a.

Gaufridus S. Petri Carnutenſis monachus, rerum in Nortmannia ſitarum cuſtos & proviſor, 121. b.

Gaufridus recluſus, eum conſulunt canonici Dolonenſes, 534. c.

Gaufridus Bernardi Tironienſis diſcipulus & vitæ ſcriptor, 553. b. Emendatur, 422. c.

Gaufridus ex Augeriacenſi cœnobio Buriacum miſſus, 144. b.

Gaufridus Carnutenſis eccleſiæ decanus, ad quem Ivonis epiſtola de Ebrardo canonico, 375. b. c.

Gaufridus archidiaconus Namnetenſis chartæ ſubſcribit pro Dolonenſi reformatione, 534. b.

Gaufridus comes Andecavenſis, pro eo facta donatio Majori-monaſterio, 5. c.

Gaufridus comes Majori-monaſterio donationem confirmat, 5. c

Gaufridus Andecavorum comes, 25. b. 231. c. *Vid.* Gaufredus.

Gaufridus Martellus a quo inſtituti apud Salmurum canonici, 7. a Pro eo Sergianis facta donatio, 355. c. Ejus oſſa ab Urbano II. tranſlata, 363. a. *Vid* Gaufredus.

Gaufridus Barbatus Andecavorum comes in S. Florentium munificus, 7. a.

Gaufridus Martellus II. Andecavenſis comes, ad eum delata lis de cella Credonenſi, 477. a. Mauricium ad emendationem compellit, *ibid.* Occiditur, ejus ſepultura, 495. c.

Gaufridus ſeu Gaufredus aut Goſfredus vel Goſfridus-Guido-Willelmus, ſeu Wido-Willelmus, Aquitaniæ dux, Pictavorum & Waſconiæ comes, 145 b. Necnon S. Hilarii Pictavenſis abbas laïcus, 13. b. Monaſterii-novi fundator, cui privilegium obtinet a Philippo rege, 102 b. Ejus aſſenſu condita S Stephani de Vallibus abbatia, 97. a. Spurios clericos aut clericorum filios ab eccleſia Pictavenſi proſcribit, 127. b. c. *Vid.* Guillelmus VIII.

Gaufridus de Calvo-monte confirmationem Pontilevienſis cœnobii a Philippo rege obtinet, 95. c. Adelam pariter Willelmi Angliæ regis filiam in uxorem, *ibid.* Apud Pontilevium ad patrem, monaſterii fundatorem, ſepultus, *ibid.* 96. a.

Gaufridus Mauritaniæ comes Rotroci filius Cluniacenſibus dat Nogiomenſe S Dionyſii monaſterium, 157. c. Chartam hac de re confirmat in concilio Meldenſi, *ibid.* Lis poſtea a Carnutenſibus de hac cella in concilio Æduenſi agitata, 334. b.

Gaufridus Rhedonenſis comes, S. Melanii reſtaurator, 26. b.

Gaufridus de Pruliaco ſeu Goffridus, aut Gaufredus vel Gaufridus Rehdonenſis conſul, 177. a.

Goſfridus cognomento Jordanus, Vindocinenſis comes, ejus parentes, 314 b. eum coram ſe citat Amatus Ellorenſis, *ibid.* a. Concordiam init cum Vindocinenſibus, agente Ivone Carnut. 374. c. Pontificis hac de re epiſtola, *ibid.* 375. a. b. Chartæ ſubſcribit pro iiſdem, 366. a.

Gaufridus comes S. Launomaro ablata reſtituit, 493. c. 494. a.

Gaufridus de Reliaco, cognomento Papabos, in S. Mariæ & S. Lupi eccleſiam, pulſis laxioribus clericis, monachos aſciſcit, 24. b. Mutationem confirmat ep. Andecavenſis, *ibid.*

Gaufridus puer occiditur, pro eo facta donatio S. Petro de Cultura, 231. c.

Gaufridus de Brullone pro anima filii occiſi S. Petro de Cultura donationem facit, 231. c.

Gaufridus

Digitized by Google

Gaufridus Johannis de Fiſſa filius S. Albino donationes confirmat, 244. a.
Gaufridus de Tauniaco cellam Tauniacenſem Angeriaco ſubjicit, charta hac de re. 649. 650. *Vid.* Goffridus.
Gaufridus primus fundator Caſalis-Benedicti, 316. b.
Gaufridus Senex Jonvillæ; ejus filius, 479. a.
Gaufridus de Loratorio magiſter famoſiſſimus, an Sugerius eum audierit? 441. c.
Gaufridus filius Ottanni Trecenſi concilio intereſt, 671. b. Donationis teſtis pro Moliſmo, *ibid.*
Gaufridus. *Vid.* Gaufredus, Godfridus, Goffridus, Goiſfredus, Gosfridus, Goiffridus, Josfridus.
Gaulerius Bonæ-vallis abbas. *Vid.* Gualterius.
Gauſbertus ſeu Joſbertus ex Divionenſi priore Beſuenſis abbas, cui data S. Remigii eccleſia, 219. c. Abdicato poſtea regimine Cluniacum petit, *ibid.*
Gauſbertus Majoris-monaſterii monachus, Belli fit abbas, 105. c.
Gauſbertus-Ludovici, Majoris-monaſterii monachus, Stephano Bleſenſi comiti familiaris, 365. a. 656. b.
Gauſbertus Mauriacenſis cellæ decanus in concilio Trecenſi deponitur, 467. a.
Gauſcelinus Burdegalenſis archiep. Exoldunenſi concilio ſubſcribit, 175. b.
Gauſcelinus archiep. Burdegalenſis. *Vid.* Goſcelinus.
Gauſmarus Cellenſis abbas Claromontano concilio adeſt, 357. b.
Gauſmarus Inſulæ-Germaniciæ S. Petri abbas, Claromontano concilio adeſt, 358. b.
Gauterius Magalonenſis ep. a Paſchali II. judex delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 510. a. 675.
Gauterius ſeu Walterius S. Sergii abbas, pœnitentiæ auctor Guilleimi de Vernecia, 334. c. Annus obitus, 335. a
Gauterius ſeu Galterius Nantonienſis abbas locum cedit pro ædificando Tucionenſi monaſterio, 579. b.
Gauterius Pontiſarenſis abbas. *Vid.* Gualterius.
Gauterius de Nido-Selli ſeu Nido-avis ejuſdem nominis parthenium fundat, 536. b. Ejus charta hac de re, *ibid.* Ibi monachus cum uxore, *ibid.*
Gauterius vir nobilis in S. Laurentium de Helliaco munificus, 565. b.
Gauterius apud Comburnum a Bartholomæo Majoris-monaſterii abbate, ſigno crucis, ſanitati reſtitutus, 193. c.
Gauterius Camberlarius Philippi regis, chartæ ſubſcribit pro reformatione S. Maglorii, 311. a.
Gauzbertus Malafaida Uſercenſis abbas. *Vid.* Gaubertus.
Gauzbertus Tutelenſis abbas, 160. c. Chartæ ſubſcribit pro Uzetecenſi monaſterio, *ibid.* b. Et Maimacenſi, 223. b.
Gauzbertus Johannis de Fiſſa filius S. Albino donationes confirmat, 244. a.
Gauzbertus miles Cluniaco eccleſiam donat, 14. c.
Gauzfredus Coxani abbas, 41. c.
Gebehardus Salzburgenſis archiep. erga Einſidlenſes bene affectus, 47. b. Admontenſe monaſterium condit & dotat, 110. c. 287. b. Gregorii partes acriter deffendit contra Wecilonem Moguntinum, 211. c. Diu vexatus, 110. c. Ejus obitus & ſepultura, 287. b. Vitæ auctor, *ibid.* c.
Gebehardus ex Hirſaugiæ monacho Conſtantienſis ep. Willelmi Hirſaugienſ. diſcipulus, 286. c 287. a. Utrum vexator S. Galli in odium Udalrici abbatis? 212. c. Eum adit ſtuprator quidam pœnitens, 222. b. Ei data poteſtas ab Urbano II. ſuper Augienſem inſulam, 259. b. In ejus locum intrudi tentat Arnoldus S. Galli monachus, 236. a 259. b. Unde turbæ, 259. b Popponem Mettenſem epiſcopum ordinat, 271. a. Necnon Theotgerum S. Georgii abbatem, 277 c. Item Adalbertum Scafuſenſem, 412. c. Sedis apoſtolicæ legatus in Germania, 287. a. 303. b. 464. b. Willelmi Hirſaugienſis funeri adeſt, 286. c. Vani in eum conatus Udalrici Aquileienſis, 302. c. Pactum iniri curat inter principes contra Heinricum imperatorem, 303. b. Monaſteria dedicat: S. Georgii, 321. c. S. Petri in Nigra-ſilva, 321. c. Wiblingenſe, *ibid.* Synodum cogit, 323. c. Judithæ uxoris Welfonis Bajoariæ ducis funus curat, 339. b. Ei vices ſuas in Teutonicis partibus commendat Paſchalis II. 415. a. Sede expellitur, poſtea reſtitutus, 464. b. Annus obitus, *ibid.* Et geſta, 554. b.
Gebehardus ex canonico Argentinenſis Hirſaugiæ monachus, ſub Willelmo abbate, 287. a. 288. a. Deinde prior, poſtea abbas, *ibid.* Cluniacum miſſus pro afferendis capillis B. Petri, 286. c Laureshamenſem quoque abbatiam obtinet, 288. a. 389. b. 447. b. Unde turbæ, *ibid.* Ob male acta divinitus correptus, 448 a. Spirenſis conſecratur epiſcopus, 288. a. 447. c. 483. a. Mores mutat, 483. a.
Gebehardus Scafuſenſis abbas. *Vid.* Gerhardus.
Gebizo monachus Caſinenſis, ejus vitæ auctor, 416. c.
Gebuinus Arelatenſis archiep. ejus lis cum Lerinenſibus, 515. c
Gebuinus Hugonis III. comitis Divionenſis filius, 15. b. ex archidiacono Lingonenſi fit Lugdunenſis archiep. in concilio Æduenſi, 116. a b 165. c.
Geilinus Viennenſis comes in S. Theofredi cœnobium munificus, 114. b.
Geilo Solhacenſis dominus, 296. c.
Gelaſius II. a quo nova Andaonenſis cœnobii dedicata baſilica, 241. c. Apud Cluniacum ſepultus, 252. c.
Gelduinus Cluniaci abbas, ejus ſepultura, 428. c.
Gelduinus ex monacho Laudunenſi, abbas S. Michaëlis in Teoraſcia, abdicata præfectura, apud Aquicinctum recluſus vivit, 234. a. Ibidem fit abbas, *ibid.* 449. b. S. Anſelmi ad eum reſponſa, 449. b. A fratribus abjectus ad Sithienſe ſe recipit, *ibid.* c 580. b. Ad Pontium Cluniacenſem mittitur, 580. b. Obit in Anglia, *ibid.* c.
Gelduinus quidam de familia Philippi regis apud Silvam majorem monachum induit, 194. a.
Geldulfus miles unus ex auctoribus Affligemienſis monaſterii, 195. c.
Gelminius Compoſtell. ep. *Vid.* Didacus.
Geloira Hiſpaniæ infans. *Vid.* Jelvira.
Gelvira Frederandi imperatoris filia, 115 a. Seu Gelviſa, chartæ ſubſcribit pro S. Petro de Ifloneia, 410. a.
Gelvira Iſloneiæ comitiſſæ filia in Cluniacum munifica, 571. c.
S. Gemiani epiſcopi tranſlatio ſollemnis, cui intereſt Paſchalis II. cum Mathilde comitiſſa, 486. c.
Sancti Gemmæ ſeu S. Jacobi eccleſia: de ea pactum facit Willelmus rex Angliæ cum Hugone Floriacenſi, 5. b. Ibi caſtellum exſtructum a Willelmo, *ibid.*
Genebrardus celebris apud Sinemurum, 94. c.
Genevenſes ſeu Genuenſes ep. Wido, 283. c. 554. b. Seu Guido, 385. b Otto 525. b.
Genevenſium comes, Aimo, 283. c.
Sanctæ Genuveræ V. & M. eccleſia cum aliis ei ſubjectis Cluniaco collata, 8. b.
S. Georgii miraculum in favorem Pruſeningenſium, 600. a.
S. Georgii Bethleemitæ monachi corporis revelatio apud Pratenſes, 618. b.
Georgius an Anſgerius, Catanenſis ep. cui inſcripta Gaufredi Mala-terræ hiſtoria, 402. c. An monachus, *ibid.* 403. a.
Georgius Salefeldenſis ultimus abbas, 44. c.
Georgius-Falbius Gerwiecenſis abbas & reſtaurator, 341. c.
Gepizo S. Bonifacii abbas, Gregorii VII. legatus, poſtea Cæſenatis eccleſiæ præſul, 87. c.
Geraldus card. ep. Oſtienſis. *Vid.* Gerardus.
Geraldus Caturcenſis ep. ſeu Caturcenſis Toloſano concilio adeſt, 13. c. Ejus aſſenſu Figiacum Cluniaco ſubditum, 78. a.
Geraldus ſeu Geraudus aut Giraldus Caſalenſis fit abbas, acta ſub eo & donationes, 577. c.
Geraldus Dolenſis fit abbas, 376. c.
Geraldus Lemovicenſis abbas, 81. c. Pro indigenis monachis victum per diœceſim quærit, *ibid.*
Geraldus Theokeſberiæ abbas Wolſtanum ep. decumbentem inviſit, 546. b.
Geraldus Tutelenſis abbas, 672.
Geraldus ſeu Geraudus nominatiſſimus Cluniacenſis monachus, poſtea Uſercenſis abbas, 15. a. 160. b. Sub eo monaſterium creſcit, *ibid.* c. Ei commiſſa Maimaci eccleſia, *ibid.* b. Chartæ ſubſcribit pro eadem, 223. b. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Apud eum hoſpitatur Urbanus II. 361. a. Obitus & ſepultura, 15. a. 361. b.

Digitized by Google

Geraldus de Venna Caſæ-Dei monachus, 9. b. Et S. Roberti capellanus, 9. c.

Geraldus puer Gellone *ad monachilem habitum* oblatus, 253. a.

Geraldus bibliothecarius Cluſenſis, cui inſcriptus liber de vita Benedicti, 288. c.

Geraldus ſeu Giraudus hoſpitalis de Jeruſalem, ejus obitus, 429 c. 430. a.

Geraldus de Turribus primus Dalonenſis fundator, 595. b. Ejuſdem loci ſynodo intereſt, *ibid.*

Geraldus Selodenſe monaſterium a ſe conditum Cluniaco ſubjicit, 615. c. quo pacto a Pontio abbate receptum. *ibid.* 694.

Geraldus de Salis, ejus frater Grimoardus Tucionenſis fit monachus, 579. b. *Vid.* Gerardus.

Geraldus. *Vid.* Gerardus, Giraldus, Girardus, Giraudus.

Gerannus S. Benigni abbas. *Vid* Jarento.

Gerardivilla, *Graville*, ad oſtium Sequanæ poſita, 173. c.

Gerardus ſeu Geraldus, aut Giraldus, vel Girardus ex monacho prior Cluniacenſis; ejus origo, 4. c. 78. a. Cardinalis poſtea epiſcopus Oſtienſis, an Petri Damiani ſucceſſor? 4. c. Chartæ ſubſcribit pro S. Martino de Campis, *ibid.* Apoſtolicæ ſedis legatus in Galliam, Hiſpaniam, *ibid.* 55. c. Germaniam, 72. c. 77. b. Eum conveniunt abbates Vindocinenſis & ſancti Albini, 12. b. Utriuſque litteræ ad eum de cella Credonenſi, 56. a. Gregorii VII. pariter pro concordia Hugonem-Candidum inter & Hugonem Cluniacenſem, 61. a. Ejus auctoritate Figiacenſe cœnobium Cluniaco ſubjectum, 78. a. Pictavenſi concilio præeſt contra Berengarium, 96. a. Ab Heinrico IV. dire exagitatus, 4. c. In Longobardia captus, 113. b. Obit, 4. c. 113. b. 128. c.

Gerardus Eboracenſis ſeu Evotacenſis archiep Maſſiliæ conventui adeſt, 457. c. Ejus ad Anſelmum epiſtola, *ibid.*

Gerardus II. ex monacho & præpoſito Vedaſtino Cameracenſis ep. ultimus qui Cameracenſi & Attrebatenſi ſimul præfuit, 109. b. Ejus electione examinata, ab Hugone Dienſi ordinatus, *ibid.* Clericis conjugatis infeſtus, unde turbæ, *ibid.* b. c Ejus cauſam examinandam mandat Gregorius VII. Hugoni Dienſi, 155. b. Concilio Sueſſionenſi adeſt 203. b. Et Compendienſi, 224. a. b. Strumenſis parthenii conditor, 224. a. b. Aquicinctenſi exſtruendo locum tribuit, 151. b c. Affligemii initiis favet, 196. a. Erga S. Sepulcri & Geroldimontenſe cœnobia liberalis, 151. a. 179. a. Novo S. Dionyſii in Brocareïa monaſterio libertatem aſſerit, 179. b. Ejus conſilio unita ei S. Petri ecclelia, *ibid.* c. Duo altaria, Valentianis, apud B. Mariæ cœnobium conſecrat, 233. c. Affligemium & Aquicinctum dedicat, 233 c. 234. a Item S. Amandi eccleſiam, 353. a. Morinenſis ei commiſſa ob inteſtina diſcidia. 178. c. Propter metum imperatoris duos Affligemii monachos expellit, 234. b. Joannem Sithienſem abbatem ordinat, 178. c. Chartæ ſubſcribit pro Ribodi-monte, 195. b.

Gerardus ſeu Girardus Engoliſmenſis epiſcopus, legatus, Nucariis duos occiſos fratres ibi ſepultos abſolvit, 495. c. Goffridi Vindocinenſis ad eum epiſtola, 497. c. A Paſchali II. judex delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 510 a. 675. Evaunenſi conventui adeſt, 532. c. Loſdunenſi concilio præeſt, 534. a. 535. b. Majoris-monaſterii monachos inveſtit de eccleſia Dinanni, 424. a. Ejus charta pro iiſdem, 535. c Gaſcnolienſes eccleſias Caſæ-Dei adjudicat adverſus Maxentianos, 565. c. 566. a. Fontis-dulcis monaſterii initiis favet, 566. c. 687. 688. Necnon Tucionenſis, 579. b. Et Borneti, 588. a. Prioris eccleſiam conſecrat, 566. c. Lateranenſi ſynodo adeſt & concilii nomine privilegium de inveſtituris abrogat, 568. b. Tutelenſibus S. Stephani eccleſiam adjudicat, 588. b.

Gerardus ſeu Girardus Teruacenſis aut Taruennenſis Morinorum epiſcopus cum duobus aliis, 178. c. Duplici Sueſſioni concilio intereſt, 201. b. 309. c. Ei ſcribit Anſelmus pro abbate S. Wlmari, 253. b. Conſecrationi Philippi Catalaunenſis adeſt, 349. a. Lambertum Sithienſem abbatem ordinat, 354. c. In Andrenſe & Majus-monaſterium liberalis, 207. b. c. Chartis ſubſcribit; pro Ribodi-monte, 195. b. Sancto Theobaldo, 309. c. S. Theoderico, 310. b.

Gerardus S. Andreæ abbas, 481. a.

Gerardus Canuſinus abbas I. Romam, Gregorio ad anguſtias rei familiaris redacto, eccleſiæ ſuæ theſaurum mittit, 182. a. c.

Gerardus Epternaci abbas ob ſegnitiem depoſitus, 498. c.

Geraldus Exoldunenſis abbas, 18. a.

Gerardus ſeu Girardus Flaviniacenſis prior, ab Hugone abbate ad concilium Valentinum citatur, 416. a. In abbatiam poſtea intruſus, *ibid.* 453. a.

Gerardus ſeu Geraldus abbas Fontis-dulcis, Granateriæ conditor, 567. a. 688. c. An idem cum Gerardo de Salis, 567. a

Gerardus ſeu Girardus Hamenſis abbas Compendienſi concilio intereſt, 224. b. A ſynodo Remenſi ad Robertum Flandriæ comitem miſſus, 278. c.

Gerardus Leſatenſis abbas, 70. c.

Gerardus II. e Cluniacenſi monacho Monaſterii-novi abbas, 144. b *Vid.* Giraldus, Geraldus II.

S. Gerardus Silvæ-majoris auctor, ſeu Geraldus, aut Giraldus vel Girardus, æditu<ins>us</ins> primum Corbeienſis, ejus geſta, 106. c. Jeroſolymam profectus, ſancti Vincentii Laudunenſis poſt reditum fit abbas, *ibid.* Abdicata præfectura ad S Medardi regimen poſtulatur, 107. a. c. Sede iterum pulſus Silvam-majorem petit, *ibid.* c. Monaſterium condit, operis initia, difficultates, progreſſus, 162. b. *& ſeqq.* Socii & adjutores, *ibid.* 163 c. 164. a. primus abbas inſtitutus, 163. a. Ejus laudes, 164. a. Arnulfo recluſo ſcribit, 107. c. Ejus & diſcipulorum fama, 194. a 338. a. Hiſpanias penetrat, 210 a. Sancii Aragoniæ regis ad eum epiſtola, *ibid.* Ei plures in Hiſpania & Navarra cellas concedit, 338. a. His beneficiis non ingratus, *ibid.* b. Ad ſancti Dionyſii monaſterium in Brocareïa monachos mittit, 179. b. Ejus ſtatutum in gratiam Willelmi Aquitaniæ ducis, 641. Obitus & ſepultura, 355. c. Miracula, tranſlatio, epitaphia, vitæ ſcriptores, 356. a. Eccleſiaſticum de eo officium, *ibid.*

S. Gerardus de Salis ſeu Geraldus aut Geraudus, genus ejus & parentes, apud S. Avitum canonicus regularis 567. a. An S. Bernardo familiaris? *ibid.* b. Monaſticum inſtitutum valde propagat, 588. a. Pater ejus, mater & fratres monaſticen amplectuntur, 567. b. Plura condit monaſteria; Grandis-ſilvæ, *ibid.* Borneti, Grandi-Vallenſe, 588. a. b. Ligurienſe, 595. c. Caduini, 613. b. Dolonenſe, cui abbatias a ſe conſtructas ſubjicit, 588. b. 595. c. An Fontis-dulcis pariter & Granateriæ? 566. b. c. 567. a. Fontebraldenſes ob tortos capillos increpat, 595. c. Ejus elogium, *ibid.* 596. a. Annus obitus & vitæ auctor, 567. b.

Gerardus S. Trudonis eligitur abbas, unde turbæ, 196. c. 197. a. Illuc remittitur monaſterii ruinas reparaturus, 235. b. Baculum a Brunone Metenſi ep. accipere renuit, 246. c. Novæ turbæ, 247. a.

Gerardus Uſercenſis abbas. *Vid.* Geraldus.

Gerardus Albotnenſis prior Guarſtallæ concilio intereſt, 495. a.

Gerardus ſeu Girardus primus Caritatis ad Ligerim prior, per omnes cellas ſuas antiphonam & hiſtoriam S. Nicolai decantari curat, 230. c. Ejus caritas eximia, 220. c. 230. b. Obitus, 230. a.

Gerardus ſeptimus Grandimontenſis prior vitam Stephani fundatoris ſcripſit, nævi corriguntur, 66. c. *& ſeqq.* Ab eo pariter in vulgatum ordinem redacta Grandimontenſis regula, 100. c.

Gerardus Lauſdunenſis, ad quem Baldrici carmen, 147. b. Burgulii monachus obit, ejus epitaphii auctor, *ibid.*

Gerardus Vitonianus monachus Virduni epiſcopum Theodericum morti proximum reconciliat, 255. c.

Gerardus a Boſco emendatur, 308. c. 384. c.

Gerardus S. Bernardi frater, ſeu Girardus, 268. b Mire ſæculo renuntiat, 572. b. Bernardi dictum velut audacius improbat, 605. a.

Gerardus clericus ſuam S. Stephani eccleſiam Cluniaco donat, 14. c.

Gerardus comes in Beneventanum S. Sophiæ cœnobium liberalis, 169. c.

Gerardus Briniæ comes ſubſcribit pro Moliſmo, 672.

Gerardus Vaudani-montis comes Bellæ-vallis cellæ fundator, ibi ſepultus, 388. b.

Gerardus de Chiriſiaco, *de Quierzy*, vir nobilis, Lau-

dunenſis S. Johannis parthenii caſtellanus, obtruncatur, 573. a. Unde turbæ & cædes, *ibid.* b. c.
Gerardus Bruxellus donationem facit Majori-monaſterio, 23. c. Aſſentiunt uxor & filii, 24. a.
Gerardus Caper monaſterio S. Petri Carnotenſis donationem facit, 121. b.
Gerardus de Granceïaco teſtis pro Moliſmo, 129. c.
Gerardus Niger miles unus ex auctoribus Affligemienſis monaſterii, 195. c. 256. b.
Gerardus Albus miles pœnitens ad Affligemienſe monaſterium ſecedit, 195. c. 196. a.
Gerardus Vaudanimontis comitis filius, ejus ſepultura, 388. b.
Gerardus Odonis Aurelianenſis pater, 299. c.
Gerardus *de Sallent* miles Celſinanienſi cœnobio donationem confirmat, 501. c
Gerardus & Hugo Leonis IX. nepotes. *Vid.* Hugo.
Geratdus. *Vid.* Geraldus, Giraldus, Girardus, Geraudus.
Gerberga Henrici abbatis S. Quintini de Monte mater, 398. a.
Gerbertus ſeu Girbertus Fontanellenſis abbas, 83. a. Ortu Moguntinus, 161. b. Apud eum intercedit Anſelmus pro vidua paupercula, 38. a. Ejus commendatio, *ibid.* b. Lis cum archiepiſcopo Rotomagenſi, de exemtione monaſterii, 187. a. Sub eo monachum induit Ingulfus, poſtea Crulandenſis abbas, 186. b. Cadomi convenit ad ſepulturam Angliæ regis. 245. a. Obit, 261. b. *Sancti* elogio an recte donatus? *ibid.*
Gerbertus Coxanenſis fit abbas, 42. a.
Gerbertus Vironianus adhuc monachus, poſtea Bellilocenſis abbas Theodericum Virduni ep. in extremis reconciliat, 255. c.
Gerbertus Odonis Aurelianenſis in converſione ſocius, 300. b.
Gerbertus. *Vid.* Girbertus.
Gerento Cluniacenſis monachus Santonenſi concilio adeſt, 178. b.
Gerento. *Vid.* Jarento.
Gerewinus Ambianenſis ep. *Vid.* Gervinus.
Gerhardus, ſeu Gebehardus Scafuſenſis abbas, abdicato regimine, cum cruceſignatis iter ſacrum arripit, 373. b. Ei commiſſa ſepulcri Dominici cuſtodia, *ibid.* 426. b. Ei inſcriptus Beraldi liber de vitandis excommunicatis &c. 373. b.
Gericus nobilis miles, cujus converſionem Arnulfus reclus obtinet, 108. a.
Gerlacus comes, quo agente ad Sigebergenſe monaſterium tranſlatum corpus Annonis Colonienſis, 90. a.
Gerlaſius ad invadendum Malmundarium miſſus, 44. a.
Germani Benedictini de tonſura Cluniacenſium & habitu Caſinenſes conſulunt, 448.
Germania, ibi peſtilentia ingens graſſatur, 323. c. Epiſcopatuum & abbatiarum nundinationes ſub Henrico IV. 212. c. Res ejus peſſum abeunt; 303. a. Plerique ob decretum concilii Romani ab ejus ſocietate recedunt, 99. a. Epiſcopi & principes ei imperium abrogant, 112. c. Illuc ire intendit Gregorius VII. pacandarum turbarum cauſa, *ibid.* Ei favent epiſcopi contra Paſchalem II. 558. c.
Germaniæ reges & reginæ; Ludovicus III. Arnulfus, Conradus, Henricus Auceps, Otto magnus, 340. c. Henricus Auguſtus, 341. a. Rudolfus, 52. c. Agnes, 52. b. Adelhaidis, ſeu Praxedes, aut Berta, 200. a. 303. b.
In Germania triplicis generis monaſteria, 600. b. Singulorum privilegia, *ibid.* c.
Germanicarum rerum accuratus ſcriptor Lambertus Scafnaburgenſis, 113. b.
S. Germanus Pariſienſis, primarius S. Martini prope Pontiſaram cœnobii patronus, 18. b. c.
Germanus Centulæ monachus pietate inſignis e monaſterio expulſus, 93. c.
Gero Einſidlenſis abbas, 47. b.
Gerohus præpoſitus Reicherſpergenſis, auctor vitæ Wirntonis Formbacenſis abbatis, 340. b. 589. c.
Geroldus proprio nomine jam Electenſis abbas, poſſeſſiones ſub eo confirmatæ, 622. a. Ex acta, *ibid.*
Geroldus ſeu Giroldus Fabarienſis abbas, a quibuſdam dictus beatus, 544. a. Suam libertatem vehementer tuetur adverſus Baſileenſem epiſc. 543. a. b. Regium edictum pro eo, necnon graves Paſchalis II. litteræ, *ibid.* b. c. Romam pergit & decretoriam ſententiam obtinet, 544. a. Præbendas aliaſque inſtitutiones deſcribi curat, 544. a. Earum intitulatio, 678. Inſigne privilegium a Paſchali II. obtinet, 616. c.
Geroldus Hamenſis abbas chartæ ſubſcribit pro Elnonenſi, 388. a.
Geroldus Lauriſhamenſis fit abbas, undenam aſſumptus? 389. b. Bonorum cellæ Abrinſbergenſis confirmationem petit ab Henrico imperatore, 341. a. Annus obitus, 389. b.
Geroldus-Burgundus Mali-Stabuli dynaſta, Carnotenſis S. Petri benefactor & monachus, 452. c.
Gerricus epiſc. Pariſienſis, utrum ſcripſerit ad eum Abaëlardus contra Roſcelinum, 384. c.
Gerſon, ei probata S. Brunonis tempore redivivi canonici hiſtoria, ſed male, 202. c.
Gertrudis Onulphi uxor, cum marito & duobus filiis Affligemium ſecedit, 285. b.
Gertrudis uxor Heinrici una cum marito Burſfeldenſe monaſterium condit, 321. a.
Gertrudis Theoderici Lotharingiæ ducis uxor, erga Buoſonis-villæ monaſterium bene affecta, 499. a.
Gertrudis Giſleberti comitis uxor Trudonianis infenſa, a Rodulfo placatur, 513. c.
Gertrudis Northeimenſis comitiſſa S. Ægidii monaſterium condit & ibi S. Auctoris corpus reponit, 614. c.
S. Gervaſii eccleſia apud Pariſios Meliſiacenſi S. Nicaſio confirmatur, 436. a.
Gervaſius ex Cenomannorum præſule Remenſis archiep. S. Guingaloëi fundator, 6. b. Ejus parentes, 26. b. Quaſdam S. Melanii reliquias Eveno Redonenſi abbati concedit, *ibid.* Ejus epiſtola de miraculis ad illas perpetratis, *ibid.* In S. Hucbertum liberalis, 30. a. Necnon Remenſem eccleſiam, 4. a. Eximium in extremis fidei argumentum, 3. c. Et obitus, 4. a. 26. c. A Fulcoïo poëta verſibus celebratus, 185. c.
Gervaſius comitis Regiteſtenſis filius ſede Remenſi dejicitur, 492. b. Clericorum Remenſium in ejus gratiam epiſtola, 674. Archidiaconatum retinet, poſt obitum fratrum factus Regiteſtenſis comes, *ibid.* c. Injuſtas conſuetudines S. Remigio relaxat in ſynodo Remenſi, 602. a.
Gervaſius Hugonis Cluniacenſis nepos & monachus, S. Germani Autiſſiodorenſis fit abbas, 618. a. Ejus geſta & controverſiæ cum Guillelmo comite & Hugone Manſello, *ibid.*
Gervaſius ex S. Florentii monacho S. Melanii abbas, 177. c. 242. c. Obit, 537. a.
Gervaſius e Pictavenſi monacho illuſtri, S. Savini abbas, 254. b. 283. a. Litteris ſubſcribit contra ſpurios clericos, 127. b. Collectas facit pro Urbano II. 312. c. Ejus laudes, 254. b. 313. a. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Ejus cum Bertraldo præpoſito diſſidium, 313. a. Cedere coactus S. Cypriani monaſterium repetit, & S. Savini ſumtibus domum ſibi conſtruit, *ibid.* Simoniæ inſimulatur, qua de re Amati Elloronſis ad Radulfum Turonenſem epiſtola, *ibid.* c. 314. a. Ejus obitus, 283. b. 314. a.
Gervaſius, cognominis Cenomannorum epiſcopi nepos, ejuſdem eccleſiæ fit decanus, puerulo ad injuriam Hoëlli ep. depoſito, 282. b.
Gervaſius dapifer Philippi regis, cujus favore Urſio fit ep. Meldenſis, 156. c. Arnulfum Sueſſionum epiſcopum urbis aditu prohibet, 173. a. Chartis ſubſcribit pro Angeriaco, 208. b. Et S. Remigio, 269. c.
Gervaſius miles eccleſiam S. Guingaloëi Majori-monaſterio committit, 6. b. Ejus parentes, *ibid.*
Gervaſius de Ledio ex baronibus Fulconis Andium comitis, 25. c.
Gervaſius Baſilicarum dominus, monaſterii S. Theobaldi auctor, 309. c
Gervaſius Scriniarius regionarius & notarius ſacri palatii, 608. a.
Gervinus Aldenburgenſis abbas II. cujus vita ab Hariulfo ſcripta, 242. c.
S. Gervinus I. Centulenſis abbas lepra percuſſus, ejus pietas & patientia inſignis, 38. b. Abbatis onus deponit, & nepotem ſibi ſucceſſorem obtinet, *ibid.* c. In eo carpendus, 93. b. Mira ejus humilitas, obitus ſepultura, 93. a. Epitaphii auctor, laudes ac geſta *ibid.* b. Pro ſancto ſtatim habitus, *ibid.* b. Ejus meritis Odelricus ſanitatem recuperat, 372. b.
Gervinus II. ſeu Gerewinus aut Girvinus Remigianus monachus, 38. c. Herimari abbatis diſcipulus, 39. c.

S. Gervini Centulenſis abbatis nepos, 93. b. Et ſucceſſor, 38. c. Patruo longe diſſimilis, 93. b Viri inſignes ſub eo & geſta, *ibid.* Motum objurgatores e monaſterio expellit, *ibid.* c Compendienſi ſynodo intereſt, 224. a. Urbanum II. adit Ambianenſem ſedem adepturus, 93. c. 280. b. de Simoniæ vitio ſacramento ſe purgat, *ibid.* c. Nova ea de re pontificis epiſtola, *ibid.* Abbatiam cum epiſcopatu retinet, 93. c. 280. c. Ei ſcribit Anſelmus de quodam fratre Normanno, 310. a. Sueſſionenſi concilio intereſt contra Roſcelinum, 309. c. Et Claromontano, 357. Chartæ ſubſcribit pro S. Theobaldi monaſterio, 309. c. Philippi Catalaunenſis conſecrationi adeſt, 349. a. Ei ablata ab Urbano II. S. Richarii abbatia, 358. c. 359. a. Ad Pictavenſe concilium pergit & Majori-monaſterio donationem facit, 421. b. Abdicato epiſcopatu ad Majus-monaſterium clam ſecedit, 93. c. 359. b. 465. b. Annus obitus, 359. b.

Gerundenſis ep. Berengarius, 249. a. 598. a.

Gerulfus monachus Tornacenſis a majoris eccleſiæ canonicorum miniſtris graviter percuſſus, 512. b.

Gerungus Marbacenſis canonicus, a quo Theorgerus Hirſaugiam miſſus, futurus poſtea S. Georgii abbas, 277. b.

Gerungus Hirſaugiæ monachus & cantor, deinde prior, ortus ejus & familia, Cluniacum miſſus rituum ejus addiſcendorum cauſa, tandem cellæ Paulinæ factus abbas, 517. a. Scribendi peritiſſimus, *ibid.*

Geſlebertus monachus S. Audoëni Rotom. 23. c.

Geyſſa dux Hungarorum, 266. c.

Gibbuinus abbas Molomenſis chartæ ſubſcribit pro S. Baſolo, 108. c.

Gibelinus archiep. Arelat. *Vid* Gibilinus.

Gibellinus Jeroſolymitanus patriarcha obit, 570. c.

Giberga S. Mauri abbatiſſa, qua agente temperata advocatorum jura, 90. c. *Vid.* Girberga.

Gibilinus ſeu Gibelinus archiep. Arelatenſis S. Romani de Aquilia monaſterium Pſalmodio unit 454. c.

Gilberga Iſemberti Caſtri-alionis uxor, Cluniaco donationem confirmat, 8. a.

Gilbertus abbas. *Vid.* Giſelbertus.

Gilbertus Criſpinus. *Vid.* Giſlebertus.

Gilbertus ſeu Giſlebertus monachus Carrofo Andernas mittitur, ubi prior præfectus, 207. a.

Gilbertus Airaldus dominus de Legagnac, 56. c.

Gilbertus comes Clari-montis Cluniaco donationem facit, 284. a.

Gilbertus. *Vid.* Gilebertus, Gillebertus, Girbertus, Giſelberus, Giſlebertus.

Gilduinus nobilis adoleſcens archiepiſcopus Dolenſis electus, hanc dignitatem a ſe amoliturus Romam adit, 102. Ea de re duæ Gregorii VII. litteræ, *ibid.* Ejus obitus, ſepultura, Miracula, 103. a.

Gilduinus primus abbas S. Victoris Pariſienſis, 383. c.

Gilduinus Guillelmi Salmurenſis abbatis frater, in Salmurenſe cœnobium liberalis, 128. a.

Gilduinus vicecomes chartæ ſubſcribit pro Majori-monaſterio, 630. c.

Gilebertus Caſaurienſis abbas intruſus res monaſterii diripit, 62. b. 391. c.

Gilia nobilis matrona Placiacum fundat & Moliſmo tradit, 205. c. Aliæ ejus donationes 206. a.

Gillebertus Lexovienſis ep. chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 193. b.

Gillebertus Floriacenſis monachus quæſturam concionatoriam exercet, 157. b.

Gillebertus ſeu Giſlebertus Athanaci abbas, 672. a.

Gillebertus Everardi comitis filius chartæ ſubſcribit pro S. Apro, 54. a.

Gillebertus miles Foreſtenſis fundator. *Vid* Giſelbertus.

Gilo ex Cluniaci monacho cardinalis & ep. Oſtienſis Anſelmi vitæ ſcriptor 528. c. 529. a.

Giraldus Oſtienſis ep. *Vid.* Gerardus.

Giraldus Pontilevii abbas, 96. a.

Giraldus de Alingia Alpenſis cœnobii fundator, 385. b. 663.

Giraldus Sozziacenſis monachus ſuam eccleſiam prodere vult, 177. b.

Giraldus. *Vid.* Geraldus, Gerardus, Girardus, Giraudus.

Girardus Aginnenſis epiſc. quo præſente Bernardus vicecomes Regulæ ſatisfacit, 461. a.

Girardus Potentinus ep. dedicationi intereſt eccleſiæ Montis-Caveoſi, 657.

Girardus Sagienſis ep. 260. c. Obit, 280. c.

Girardus abbas S. Albini, 148. a.

Girardus II. ſeu Giraldus ſancti Albini Andecavenſis ex priore fit abbas, 175. c. Hoëlli comitis filius, *ibid.* Magna contentio inter eum & S. Sergii abbatem, 156. c. 273. b. Donationes ſub eo, 244. a. Chartæ ſubſcribit pro S. Vincentio Cenomann. 363. b. Ejus lis cum S. Nicolai monachis de Catia ſilva, 399. c. Obit, 495. a. De ſucceſſore diſſidia, 675.

Girardus Athanaci abbas, 672. a.

Girardus Caſinenſis abbas ad eum delata Arnulfi Coſentini archiep. cauſa adverſus Siciliæ comitem, 598. c. Plures e ſuis a Sarracenis captos redimit, *ibid.* Sub eo oblatus Petrus diaconus adhuc quinquennis, 681. a.

Girardus Fontanellæ abbas, Ivonis Carnotenſis ad eum epiſtola de tabulis altarium tranſlatis, 261. c.

Girardus eremita Fontis-humidi monaſterii conditor & primus abbas, 468. b. Ei donationes factæ, *ibid.*

Girardus ſeu Gerardus Glannafolienſis abbas, Urbani II. ad eum epiſtola, 363. c. Subſcribit pro S. Vincentio Cenomann. *ibid.* b.

Girardus Herefordenſis ep. poſtea Eboracenſis, Romam mittitur pro inveſtituris, 433. c.

Girardus S. Luciani Belvacenſis abbas, donationes ſub eo, 523 a. *Vid.* Giroldus.

Girardus Moliſmenſis abbas IV. Annus obitus, 584. b.

Girardus I Monaſterii-novi abbas, 96. a. *Vid.* Geraldus, Geraldus.

Girardus S. Vincentii ad Vulturnum abbas, monaſterii inſtaurator, 518. a.

Girardus de Turre miles, Cluniaci fit monachus, & plura confert, 335. b.

Girardus monachus, Anſelmi Cantuarienſis litteras Beccum affert pro electione novi abbatis, 306. c.

Girardus Sugerii nepos, 441. b.

Girardus miles chartæ ſubſcribit pro Dervo, 54. b.

Girardus. *Vid.* Geraldus, Gerardus, Giraldus, Giraudus.

Giraudus hoſpitalis Jeroſol. *Vid.* Geraldus.

Girbaldus ſeu Girbaudus Saviniacenſis abbas, 166. c. 167. a. Annus obitus, 598. b.

Girbaudus Saviniaci abbas. *Vid.* Girbaldus.

Girberga Virdunenſis S. Mauri abbatiſſa, cujus tempore Richildis nobilis femina ſe Deo vovet 463. b. *Vid.* Giberga.

Girbertus ſeu Gilbertus S. Juliani Turonenſis abbas novam monaſterii ſui baſilicam dedicari curat, 209. c.

Girbertus dominus Corbunicenſis chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 101. c.

Girbertus Richardi comitis frater, Severaci parthenonis reformationi aſſentit, 461. a.

Girbertus. *Vid.* Gerbertus.

Girinus Inſulæ-barbaræ abbas, 27. a.

Girinus de Claro-monte Athanaci abbas, 672. b.

Girogius cellam Majori-monaſterio concedit, 158. c.

Giroldus Fabarienſis abbas. *Vid.* Geroldus.

Giroldus S. Luciani abbas judicium fert pro S. Pauli parthenone adverſus Miciacenſes, 599. c. *Vid.* Girardus.

Giſebors ſanctimonialis prope Medianum-monaſterium recluſa, 388. c 389. a.

Giſelbertus Regienſis abbas, 65. b. 170. a.

Giſelbertus abbas Reinardi-fontanus, ad cujus petitionem Heinricus imperator monaſterium confirmat, 212. a.

Giſelbertus ſeu Giſlebertus, aut Gilbertus Lacenſis abbas, 319. b. 320 a. Peculiaris primus, 582. a. Annus obitus, 320. a. 582. a.

Giſelbertus monachus, Rudolfi ad papam legatus, obit, 154 c. Cujus loci monachus? *ibid.*

Giſelbertus Balduini Gandenſis filius Aloſti parthenii auctor, 256. b.

Giſelbertus ſeu Gillebertus miles primus Foreſtenſis parthenii auctor, ejus parentes, 371. c. 372. a. Sacrum iter arripit, *ibid.*

Giſelbertus. *Vid.* Giſlebertus, Gilbertus, Giſilbertus, Gillebertus.

Giſilbertus Admontenſis abbas, 110. c. Reineſprunenſi recuſata abbatia Hirſaugiam petit; unde ad inſtaurandum Admontenſe monaſterium eductus abbas creatur,

Digitized by Google

creatur, 287. c. Ad loca ſacra profectus, 446. a. Martyrio afficitur, *ibid.* 472. a.

Giſilbertus. *Vid.* Giſlebertus, Giſelbertus, Gilbertus, Gillebertus.

Giſla Cremonenſis S. Johannis abbatiſſa, 344. b.

Giſla, Centullo comiti Bigorrenſi illicite copulata, ab eo tandem dimittitur, 123. c. Marciniaci fit monacha, 124. a.

Giſla nobilis Marciniaci ſanctimonialis, 336. a.

Giſla nobilis matrona S. Petri monaſterio multa confert, 2. b.

Giſlebertus Turonenſis archiep. 597. a.

Giſlebertus Ebroïcenſis ep. Beccenſi dedicationi intereſt, 119. c. Ei demandatum funus Hugonis Lexovienſis, 122. a. Herluini Beccenſis exequias curat, 133. b. Anſelmum ſucceſſorem abbatem conſecrat, *ibid.* c. 142. b. Apud S. Audoënum archiepiſcopi Rotomag. vices gerit, 141. c. Liti componendæ intereſt Cadomenſes monachos inter & ſanctimoniales, 199. a. Item compoſitioni inter Fiſcamnum & S. Taurini monaſterium, 490. b. Ei ſcribit Anſelmus Cantuarienſis, 306. b. Uticenſem eccleſiam dedicat, 408. c.

Giſlebertus Maminotus, Willelmi regis capellanus, Lexovienſis fit epiſcopus, 122. a. Novæ Beccenſis eccleſiæ dedicationi intereſt, 119. c. Item compoſitioni Cadomenſes monachos inter & ſanctimoniales, 199. a. Chartæ ſubſcribit pro Majori-monaſterio, 187. a. Willelmo regi morituro adſiſtit, 244. c. Eccleſiam Uticenſem dedicat, 408. c. Ejus loci abbatem Rogerium ordinare detrectat, 408. c. Auctoritati cedit Willelmi regis, *ibid.*

Giſlebertus Porretanus Pictav. ep. 283. a.

Giſlebertus Athanaci abbas. *Vid.* Gilebertus.

Giſlebertus Callidus Cadomenſis abbas, ad quem exſtant duæ Anſelmi epiſtolæ, 142. a. Ejus tempore Willelmi Angliæ regis corpus Cadomi humatum, 245. a. Obit, 436. a.

Giſlebertus Criſpinus ſeu Gilbertus e monacho Beccenſi Weſtmonaſterienſis abbas, 189. c. Ei gratulatur Anſelmus, *ibid.* 190. a. Inſcripta pariter ejuſdem Anſelmi de ſacramento altaris epiſtola, 190. a. Ejus diſputatio cum Judæo, 434. c. Annus obitus, 435. a. Ab Heinrico rege miſſus ad Anſelmum pro S. Auguſtini monaſterio, 503. c. Ejus ſcripta, 190. a. 434. c. Et obitus, 435. a. Epitaphii auctor, 133. b.

Giſlebertus prior, an S. Martini de Campis? Chartæ ſubſcribit pro eodem loco, 4. b.

Giſlebertus S. Audoëni fit monachus & promovendæ eccleſiæ fabricæ pecuniam confert, 296. b.

Giſlebertus Beccenſis monachus Anſelmo archiepiſcopo familiaris, 190. a.

Giſlebertus Tornacenſis S. Martini monachus, peritiſſimus librarius, ejus obitus, 353. c.

Giſlebertus S. Andreæ apud Elnonem decanus, poſtea monachus & ſcriptor, ejus obitus, epitaphium, laudes, 354. b. c.

Giſlebertus monachus Theologiæ profeſſor Cantabrig. 539. a.

Giſlebertus clericus eccleſiæ B. M. apud Valentianos proviſor, 233. c.

Giſlebertus presbyter, ſanctitatis fama illuſtris, 300. b. c. Ejus ſepultura, *ibid.* c.

Giſlebertus Godefridi Ambianenſis individuus comes, 612. a.

Giſlebertus comes, Herimanni pſeudo-abbatis Trudon. fautor, 513. b. c.

Giſlebertus de Claromonte, 144. b.

Giſlebertus de Merlo, 144. b.

Giſlebertus Ingenulfi Aquilæ domini filius, 215. a.

Giſlebertus *de Duram*, S. Trudonis advocatus, 412. b. c.

Giſlebertus de Caſa, Granateriæ fundator, 567. a. 688. b.

Giſlebertus. *Vid.* Giſelbertus, Giſilbertus, Gilbertus, Gillebertus.

Giſlerius Rambonenſis, S. Flaviani abbas, 180. c. 181. a.

Giſlo miles, Alpenſis fundator, 385. b. 663.

Giſo Caſaurienſem abbatiam invadit, at rejectus, 557. a. Mutatis poſtea moribus revocatur, *ibid.* 570. b. Ejus elogium & geſta, *ibid.* Peritiſſimi librarii ſub eo, 570. c.

Giſortium caſtrum de quo actum inter Heinricum & Philippum reges, 519. a.

Giſulfus Salernitanus princeps, Caſini dedicationi intereſt, 34. a. Ejus opera Petrus Cavenſis fit Policaſtrenſis abbas, 153. b. Gregorii papæ legatus, 213. b. Romam acceſſit pro electione novi ſummi pontificis, 227. b.

Gladius ſuper altare poſitus & redemptus, 593. b.

Glandatenſis epiſcopus, Imbertus, 554. a.

Gocilinus archiep. Burdegal. *Vid.* Goſcelinus.

Godardus Arenienſis, 421. c.

Godebertus monachus, S. Arnulfi corpus ſubripere tentat, 243. a.

Godefridus ex Novigenti abbate epiſc. Ambianenſis; ejus patria & parentes, 11. c. Nativitas ejus Godefridi S. Quintini abbatis precibus obtenta, *ibid.* 12. a. Editus, ab ipſo baptiſatur, 12. a. Necnon quinquennis monaſtica veſte induitur, 67. c. 68. a. Fit monaſterii œconomus, 174. b. c. Invitus presbyter ordinatus, *ibid.* c. Novigenti fit abbas, 117. c. 195. b. 232. a. Oblatam ſibi S. Remigii abbatiam recuſat, 117. c. Ejus virtutes & geſta, 232. a. *& ſeqq.* Confluunt ad eum multi, etiam abbates, regimine abdicato, 232. c. Simoniæ crimen abhorret, *ibid.* b. Nobiles feminæ ejus conſiliis reguntur, *ibid.* c. 233. a. Vincti ſolvuntur ejus precibus, & latrones reſipiſcunt, 233. b. Donationes ſub eo, 348. c. Chartis ſubſcribit pro S. Nicolao de Salru, 442. c. Et S. Remigio, 458. b. Ambianenſis eligitur epiſc. 465. b. 565. b. Talis ab omnibus acclamatus in concilio Trecenſi, 465. c. Guiberti iniquior de eo ſuſpicio, *ibid.* Novigenti Emmæ funus curat, *ibid.* 466. a. Remis cæleſte de eo iudicium, 466. a. Ambianos proficiſcitur; ejus virtutes, *ibid.* b. 529. c. Monaſticam cucullam retinet, 466. b. Fratrem ſe appellat, 479. c. 522. c. Campenſibus donationem facit, 466. b. S. Fuſciani inſtaurationem probat, 480. a. In monaſteria liberalis, 523. a. 611. c. Oratorium S. Thomæ apud Corbeïam dedicat, 480. b. Utrum immunitatem S. Walarici impugnaverit? 481. b. *& ſeqq.* Plurimorum procerum dona rejicit, ob intonſas comas, 482. a. Guermundum Pinquiniaci vicedominum anathemate plectit, 482. c. Multas calamitates patitur, 483. a. Radulfum Remenſem archiep. papæ reconciliat, 492. c. Ejus ad Baldericum epiſtola, 522. c. Necnon Hugonis monachi Cluniacenſis ad ipſum, 529. a. 676. a. col. Ejus viſio de S. Hugone Cluniac. 529. c. S. Angilberti miraculorum teſtis, 551. b. Viennenſi concilio præeſt, 569. c. Majori-monaſterio Bonidicurtis fundationem confirmat, 593. a. S. Dionyſii cellam reſtituit, 586. c. 587. a. Charta hac de re, 692. In Cartuſiam ſecedit, 587. b. An conjuratis opidanis faverit? *ibid.* Ejus modeſtia, *ibid.* c. Seceſſus dies, & annus, 599. a. b. 601. c. Nuntios mittit de eo ad Belvacenſe concilium, 599. b. Sueſſione conventus pro ejus revocatione, *ibid.* 600. c. Juſſis obſequitur, 601. a. c. Guiberti de eo ſiniſtrum judicium, *ibid.* a. Refractarios cives a ſacra menſa removet, *ibid.* b. Chartæ ſubſcribit pro S. Amando, *ibid.* 602. a. Item ſynodicis litteris concilii Catalaunenſis pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694. Obitus annus, 611. a. b. c. Vitæ ſcriptores, 481. b. c. 611. c. 612. a. Et teſtes præcipui, 612. a. Epitaphium, tranſlatio, *ibid.* c.

Godefridus Magalonenſis ep. 228. c.

Godefridus Epternaci abbas, pater dictus patriæ, poſtea Prumienſis rector, 498. c.

Godefridus Fuldenſis abbas, 541. c.

Godefridus ex Gemeticenſi monacho Elienſis abbas, 57. c. Poſtea Malmeſburienſis, 179. c. 236. b. 451. b. Ejus laudes, 236. b. 451. b.

Godefridus Monſterienſis abbas, 196. c.

Godefridus ex S. Agerici monacho S. Quintini abbas, 189. c. Vir ſanctiſſimus, 11. c. Sub eo floret religio, 174. b. Godefridi Ambian. nativitatem precibus obtinet, *ibid.* 12. a. Editum baptiſat, *ibid.* Necnon quinquenni monaſticam veſtem concedit, 67. c. 68. a. Compendienſi ſynodo intereſt, 224. a. Philippi regis ad eum epiſtola, 232. b. Cum Odone Perronæ domino diſſidet *de Albanis*, 271. b. Ejus obitus, 398. a.

Godefridus ex Beſuenſi monacho Reomaënſis abbas, 255. b.

Godefridus II. Scrobeſburienſis II. abbas, 199. b. Obitus, *ibid.* c.

Godefridus abbas, iter ſacrum arripit, 365. a.

Godefridus Glocestrenſis prior, & poëta, 473. b.
Godefridus Onulfi filius, una cum parentibus Affligemium ſeccdit, 285. b.
Godefridus Tornacenſis monachus, peritiſſimus librarius, 353. b. Ejus obitus, *ibid.* c.
Godefridus Remenſis magiſter celebris, 147. c. Et cancellarius, 201. c. 202. a. A Balderico celebratus, 147. c. 299. a. Auctor carminis de Odone Aurelianenſi, 300. c. 301. a. Ex eo quædam excerpta, 650. 651. Chartæ ſubſcribit pro S. Remigio, 264. c.
Godefridus Firmitatis-Auſculfi vicecomes, poſtea monachus, 618. c.
Godefridus Magnus ſeu Barbatus, Lotharingiæ ſuperioris & inferioris dux, 16. b. Necnon Brachantenſis, ſeu Lovanienſis comes, 234. a. Gozelonis filius, 16. b. 76. a. Sataraci eccleſiam reformat, & Gorzienſibus tradit, 16. b. 320. b. In Moſellæ ducatum reſtitutus, 16. c. Beatricem ſecundis nuptiis uxorem ducit, ejus filii, *ibid.* In Bullonii cellam liberalis, 30. a. Necnon in Cameracenſe S. Sepulchri cœnobium, 552. b. Coram eo citatur Drogo miles, 76. b. Res B. Mariæ Remenſi adjacentes vicario jure gerit, *ibid.* Sepulturæ locus, 16. c. 99. b.
Godefridus Gibboſus ſeu Gozelo, Barbari Lotharingiæ ducis filius & ſucceſſor, 320. b. Antuerpiæ marchio, 99. b. Chartæ ſubſcribit pro Gorzia, 16. c. Advocatorum & ſubadvocatorum eccleſiarum jura temperat, 90. c. 91. a. Per inſidias cæſus, 99. b.
Godefridus Bullionius, Godefridi Gibboſi nepos & ſucceſſor, 99. b. Lovanienſis comes, 318. c. Poſtea Jeroſolymorum rex, 30. a. Ejus parentes, 320. b. Filia & fratres, 30. a. Bullionis cellæ poſſeſſiones auget, *ibid.* Sataraci cellam Gorzienſibus reſtituit, 16. c. Litteræ hac de re, 322. b. Ejus auctoritate reſtitutus Berengerus Leodienſis abbas, 301. b. S. Trudonis abbatiam Herimanno venumdat, 318. b. c. Poſtea res diripit, 319. a. Bulionem caſtrum vendit Otberto Leodienſi epiſc. 339. b. In monachos liberalis, 364. c. Unus e Cruce-ſignatorum ducibus per Hungariam, 360. 364. c. Paleſtinæ rex dictus, 428. c. In ſacris locis monaſteria conſtrui curat, *ibid.* Henrico Lemburgenſi comiti reſiſtit, 412. c. Virdunum pergit ad imperatorem, 513. b.
Godefridus Tuſciæ dux, Stabulaci advocatus, 43. c.
Godefridus Lovanienſis comes. *Vid.* Godefridus Bullionius.
Godefridus Namnecenſis comes, 573. a.
Godefridus comes Palatinus, 235. c.
Godefridus Caſtelli-Porcenſis comes, 382. b.
Godefridus comes, Herimanni comitis abſolutioni adeſt, 364. c.
Godefridus Vindocinenſis comes, 597. c.
Godefridus de Ribodimonte, Anſelmi filius, 195. b.
Godefridus cancellarius Philippi regis, 201. b.
Godefridus. *Vid.* Goffridus, Godfridus, Goſfridus, Goisfridus, Goisfredus, Goiffredus, Gaufridus, Gaufredus, Gottifredus.
Godehildis, Eſtivalis abbatiſſa, 536. a.
Godelindis Bertoldi-curtis fundatrix & abbatiſſa, 296. c.
Goderannus ſeu Godemarus Santonenſis ep. & Malliacenſis abbas, 317. c. Burdegalenſi concilio adeſt, 12. b. & Toloſano, 13. c. Donationis teſtis pro Angeriaco, 367. a. Ejus aſſenſu condita S. Stephani de Vallibus abbatia, 97. a. Inita pariter concordia Baſciacum inter & Vindocinum, 41. b. Obit, 81. b.
Godeſcalcus S. Albani fit abbas, 73. b.
Godeſcalcus Affligemienſis ſimul & Lacenſis abbas, 581. c. Deponitur, 211. c.
Godeſcalcus abbas Valciodorenſis, 168. a. b. Ejus obitus, 449. b.
Godeſcalcus presbyter & monachus, papæ legatus, 276. b.
Godezo S. Vitoni monachus, 410. c. 411. a.
Godfridus ſeu Gaufridus abbas B. Mariæ Eboraci, 257. c. 258. a.
Godfridus ſeu Gottifridus Fuldenſis abbas, 472. b. c. Ejus obitus, *ibid.* c.
Godfridus. *Vid.* Gaufredus, Gaufridus, Goffridus, Goiſfredus, Godefridus, Goſfredus, Goisfredus.
Godildis Broburgenſis abbatiſſa, 484. a.
Godmannus primus Torneienſis abbas, 521. c.
Godo Bonæ-vallis Carnot. abbas, 297. c. 298. a. b. Ejus canonum codex, 297. c. 298. a. Nunc Colbertinus, 297. c.
Godoleva a marito ſtrangulata, 256. b.
Godricus abbas de Burgo ſimoniace electus deponitur, 450. a.
Godricus monachus Wintonienſis vir eximiæ ſanctitatis, 180. a.
Goffredus Bacianenſis abbas, 469. c.
Goffredus comes, 667.
Goffridus Autiſſiodorenſis ep. 95. b.
Goffridus Vindocinenſis ſeu Goffredus, 166. c. 232. a. Ejus laudes, 312. a. Abbas conſecratur, *ibid.* Profeſſio Ivoni facta irrita cenſetur, *ibid.* 363. c. Romæ ſacerdotio initiatur a ſummo pontifice, *ibid.* b. B. Priſcæ inveſtituram recipit, 312. c. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Urbanum II. hoſpitio excipit, 363. c. Ei reſtituta Oleronenſis eccleſia, 366. a. Amati Burdegalenſis ad eum epiſtola hac de re, 657. 658. Variæ ejus lites; cum Eufronia comitiſſa, 272. a. Cum Gaufrido comite, 374. c. *ibid.* c. 375. a. b. Cum Mauricio Credonenſi, 476. c. 477. a. Cum Bleſenſibus monachis, 493. c. A Vindocini comite vexatus, 398. b. A ſeditioſo monacho infamatur, 398. c. Urbanum adit, 401. c. 402. a. Ejus teſtimonium de Guillelmo Pictavorum comite, 422. c. Societatem init cum Fontebraldenſibus, 424. b. An vulgatæ auctor ep. ad Robertum Arbriſcell. *ibid.* c. 425. c. Concordiam de eccl. Credonenſi vult retractare, 606. c. Andecavenſium canonicorum ad eum litteræ pro eligenndo epiſcopo, 439. b. Rainaldi electionem improbat, *ibid.* c. 463. a. Egregia ejus facta & monita, 398. c. 399. a. b. Variæ epiſtolæ, 399. a. b. 423. b. 570. a. Ad Urbanum II. & ad Ramnulfum Santonenſem ep. de Eblonc, 366. b. Paſchalem II. 312. c. Ad Herveum recluſum tres, 315. b. Rainaldum de Martiniaco, 439. c. Ad Bernardum & Guillelmum abbates, 334. c. Ad Ulgerium Andecavenſem, 359. c. Ivonem Carnut. 376. a. 493. c. 437. c. Ad Hildebertum Cenomanenſem, 377. c. Ad Hugonem Lugdunenſem, 402. a. Ad Guillelmum Aquitanorum ducem. 438. a. Honorifica ad Bernerium Bonævallenſem, 494. b. Ad Paſchalem II. 495. b. Contra inveſtituras, 569. c. 570. a. Ad Girardum Engoliſ. 497. c. Ad Cunonem legatum, 502. c. Romam adit, 570. a. Lugduni humaniſſime excipitur, *ib.* Ad Amblardum S. Martialis abbatem prolixa, 596. b.
Goffridus de Prulliaco pater Goffridi Vindocin. comitis, 314. b.
Goffridus Vindocinenſis comes, cognomento Jordanus, dictus etiam Prulliacenſis, 272. a. Excommunicatus, 398. b. Publice ſatisfacit, *ibid.* c. *Vid.* Gaufridus.
Goffridus junior Junvillæ dominus, ſeu Goſfridus aut Goſfredus, ejus lis cum Dervenſibus, 584. c. Pactio cum iiſdem, 642. 643.
Goffridus Frioldi comitis filius, 193. c.
Goffridus ſeu Gaufridus Tauriaci reformator, 274. b.
Gofredus Militenſis ep. 294. a.
Gofredus Rogerii Calabriæ comitis filius, 294. b.
Gofredus de Mauritania, 367. a.
Gofridus Cluniacenſis ſacriſta, 476. a.
Goiffridus abbas Cameracenſis, 388. a.
Goiffridus Moritoniæ comes, 328. b.
Goisfredus Pratellenſis abbas III. 370. a.
Goisfredus Crulandenſis abbas. *Vid.* Joffridus.
Goisfridus S. Laudi Conſtantienſis ep. 17. c.
Goisfridus ſeu Goffridus Weſtmonaſterienſis abbas, 57. b.
Goisfredus. *Vid.* Gaufredus, Gaufridus, Godfridus, Goffridus, Goiffredus, Goſfridus, Joſfredus, Goisfredus, Gofridus, Gofredus.
Goiſlinus camerarius Philippi regis, 311. a.
Golſcherus Annalium Trevirenſium continuator, 216. b.
Gomitius Didacus comes in Hiſpania, 571. c.
Gondiſalvus Salvatoris comes, 114. c.
Gonſalvus comes Cluniaco aucta confirmat, 114. c.
Gonſtardus Tornacenſis prior, 352. c.
Gontardus Valentiæ epiſcopus, Urbanum II. excipit, 345. a.
Goſbertus S. Carileſi abbas, 272. a.
Goſbertus quidam in Prulliacum munificus, 314. b.
Goſceguinus Lærienſis nobilis monachus, 351. a. b.
Goſcelinus ſeu Gocilinus Burdegalenſis archiepiſcopus, S. Hilarii Pictavenſis theſaurarius, 13. b. Concilio duplici adeſt, 12. b. c. 148. b. 633. b. Item Pictavenſi 96. a. Ejus aſſenſu concordia inita Vindocinenſes inter & Baſciacenſes, 41. b. Synodicis litteris ſubſcribit, 97. b. Coram eo fit placitum pro Vindocino, 127. b. c. Ejus aſſenſu inſtaurata S. Eutropii eccleſia,

Digitized by Google

146. b. Silvæ-majori ampliſſimum concedit privilegium, 162. c. 163. b. Obitus, 240. c.

Goſcelinus epiſcopus Pariſienſis, 384. b.

Goſcelinus Barciacenſis abbas, 41. b

Goſcelinus Sithienſis, dein Cantuariæ monachus, ejus ſcripta, 288. c. 289. a.

Goſcelinus infans nobilis miles, 97. c. obit, 98. a.

Goſcelinus Hugonis de S. Maura filius, poſt necem abſolutus, 495. c.

Goſfridus Redonenſis comes, Gregorii VII. ad eum epiſt. 126. c. S. Florentii cellam confirmat, 128. b.

Goſfridus Eudonis filius, 128. b. *Vid.* Goiffredus.

Goſfridus de Rupe-forti, 12. c.

Goſlenus de Leugis poſtea ep. Carnot. 577. c.

Goſlenus ſeu Joſlenus Sueſſionum ep. 612. a. b.

Goſuinus celebris philoſophus, 586. a. Abaëlardum palam impugnat, 589. b. Duaci ſcholas aperit, 589. b. Aquicincti fit monachus, *ibid.* c. Poſtea abbas, 586. a.

Gotafredus Magalonenſis ep. 426. b.

Gotefredus Bellilocenſis Argonræ abbas, 175. a.

B. Gothalmi reliquiæ apud Mellicium, 590. b.

Gothardus Hirſaugienſis abbat, 344. c.

Gothia; ad univerſos ejus loci fideles Urbanus II. ſcribit in gratiam S. Ægidii monachorum, 344. b.

Gothifredus Brixienſis ep. 292. b.

Gothifredus Regienſis ep. 182. c.

Gotifredus dux & marchio, 2. b.

Gotifridus Fuldæ abbas. *Vid.* Godfridus.

Gozelo Godefridi Barbati filius, 16. c.

Gozelo ſeu Godefridus Gibboſus Lotharingorum dux cæditur, 99. b.

Gozelinus archidiaconus, cancellarius Lingonenſis, 15. b.

Græcorum ſchiſmaticorum objectio, ipſiſſima cauſa interdictæ carnis Cartuſienſibus & Grandimontenſibus infirmis, 101. b. In Barenſi concilio ab Anſelmo refelluntur, 400. c. 401. a. Ob uſum panis fermentati non damnandi, 450. c.

Grammaticam docent monachi, 539. a.

Grandimontenſis ordinis origo, 65. b. c. 66. a. Et fundator, 99. c. Bulla confirmationis examinatur, 66. b. *& ſeqq.* Undenam dictus Grandimontenſis? 101. b. Bernardus-Guidonis de eo ſcripſit, 101. b. Priorum monachorum auſteritas, inſtitutum, primigenius habitus, 100. a. b. Norma profitendi, 99. c. Prima regula, *ibid.* b. Vulgatæ auctor, & præclara inſtituta, 100. c. 101. a. Interdictæ carnis, etiam infirmis, vera cauſa, *ibid.* b.

Gratia Dei gratuita, 624. c. Infirmam voluntatem adjuvat, ſed non cogit, *ibid.*

S. Gratiani reliquiæ apud Columbenſes; coryli miraculum annuum eis probatum, 619. c. Litteræ Ingelranni Ambianenſis hac de re, 619. c. 620. a. Sermo de eodem corylo, 694. Nuces mirificæ in veteri capſa nuper inventæ, 620. b.

Gratianopolitanæ Cartuſiæ titulus pro S. Brunone defuncto, 445. a.

Gratianopolitanus ep. Hugo venerab. 188. b. 189. b. 613. c.

B. Gratus a quo conditum S. Laurentii monaſt. 26. c.

Gravinenſis epiſc. Guido, 667.

Gregorialis auctores, 586. c.

Gregoriana conſtitutio de primatu Cantuarienſis eccleſiæ, 35. a.

Ex Gregoriano cantu apud Glaſtonios turbæ, 21. c.

Gregorii magni ſapiens œconomia circa varios eccleſiarum ritus, 42. b. Ejus homiliarum lectione, acedioſi recalet animus, 589. c.

Gregorii V. bulla pro Martinianis Turonicæ urbis canonicis, 96. c. 97. a. Sigilli typus, 95. a.

Gregorius VII. 9. b. Alexandro II. ſuccedit, 60. b. Preſbyter primo conſecratus, *ibid.* Utrum in Colonienſi eccleſia educatus? *ibid.* c. Concordiam inter Hugonem-Candidum & Hugonem Cluniacenſem confirmari cupit, 61. a. Sub eo abrogati in Hiſpania Mozarabum ritus, 42. b. 43. a. Abbate Caſaurienſi & Valvenſi epiſcopo mortuis, utrique ſedi proſpicit, 62. a. Compunctionis gratiam interventu S. Johannis Gualberti recuperat, 64. a. *Piæ memoriæ* imperatricem vocat Agnetem adhuc viventem, 72. c. Heinricum IV. ſibi infeſtum patitur, 10. b. In Laterano ſynodum cogit, 72. b. Decreta in Germaniam mittit, 72. c. Non obtemperat Heinricus, *ibid.* In magnas conjectus anguſtias ob contumaciam incontinentium clericorum & Heinricianum ſchiſma, 87. c. 88. a. Ad Hugonem Cluniac. lugens ſcribit, 88. a. Pontificatu a rege privatus, ipſum viciſſim regno ſpoliat & excommunicat, 98. c. 99. a. Reſipiſcentem abſolvit, 99. b. 112. b. c. Regi iterum anathema dicit in concilio Romano, & Rudolfum ſubſtituit, 154. b. Rex antipapam Clementem intrudit, 154. c. Anſelmus Lucenſis & Deuſdedit cardinalis in papæ defenſionem ſcribunt, 154. c. Heinricum cœpta perſequitur, 171. b. Hac de re ſcribit pontifex Deſiderio Caſinenſi, *ibid.* c. E ſchiſmaticis non pauci ad ejus communionem redeunt, 180. c. Pontificis in eos humanitas, *ibid.* Wernheri Corbeïenſis litem cum Bennone Oſenburg. ep. definiri curat, 73. c. Monachis S. Michaëlis ad Moſam favet contra Virdunenſem ep. 74. c. 75. a. S. Bonifacii & S. Sabæ abbates, legatos ſuos inſtituit, 87. c. Herimannum Bambergæ ep. excommunicat, & ſuam S. Jacobi clericis reſtituit eccleſiam, 88. b. c. Ejus decreta in concilio Pariſienſi a Galterio Pontiſarenſi conſtanter aſſerta, 91. b. Simoni Criſpiacenſi Romæ pœnitentiam indicit, 92. b. Johoveum Dolenſem archiep. deponendum mandat, 102. c. Gerardi II. Cameracenſis ep. electionem examinandam committit, 109. b. S. Theodericum Andaginenſem abbatem officioſiſſime excipit, 110. a. Viennenſis eccleſiæ primatum confirmat, & plures abbatias ſubjicit, 114. b. Hugoni Dienſi examinandas mandat multas cauſas, 115. b. Æduæ ad hæc coactum concilium, *ibid. & ſeqq.* Elogium S. Hugonis Cluniacenſis, 115. c. Sententiam latam in Robertum Carnot. intruſum litteris confirmat, *ibid.* Ad eum appellat Manaſſes Remenſis, 116. c. 117. a. Brunwilarenſis abbas Wolphelmus ad eum legatos mittit, 124. a. b. Eveni Dolenſis litem cum Johoveo legatis ſuis dirimendam committit, 126. b. c. Hugonem Cluniac. increpat, 129. a. b. Fraxineti abbatem Pontium ordinat, 132. a. A Berengario decipitur, & falſo accuſatur, 140. a. b. Hinc depoſitionis cauſa prætenditur, *ibid.* Purgatur, *ibid.* c. 141. a. Ejus indoles facilis, 141. a. Promotioni Guillelmi in archiep. Rothomag. ſtatim non aſſentit, 141. c. Statuta confirmat de abſtinentia feriæ ſextæ a vino, & ſabbati a carnibus, 147. b. Amato Olorenſi litem Burdigalenſes inter & S. Severi monachos committit, 148. b. Warmundo Dolenſem abbatiam ſimul cum archiepiſcopatu Viennenſi retinere permittit, 149. a. Claviculam auream ad Alfonſum Caſtellæ regem mittit, 150. c. Centulii Bigorræ comitis conjugium cum conſanguinea damnat, 149. b. c. Ejus ſtudium erga Cluniacenſes, 154. c. 155. a. Male audiunt tamen apud eum ob retardatam Mozarabum rituum in Hiſpania abolitionem, 155. a. c. Pontificis mandato paret Alfonſus, an pariter Hugo Cluniacenſis? 156. a. Arnaldum Cenomannenſem & Johelem Culturæ abbatem ſuſpenſos reſtituit, 159. a. b. Montis-majoris & Craſſæ reformationem urget, 165. c. 166. a. Herimanno Mettenſi abſolutionem indulget, 167. a. Johannis cujuſdam Armeni errores Roffrido Beneventano & Deſiderio Caſinenſi examinandos committit, 169. c. Caſini poſſeſſiones confirmat, necnon ibi officium ceſſare jubet, 170. b. Ejus iram incurrunt Turonenſes S. Martini canonici, 176. a. c. Canuſinæ abbatiæ theſaurus ei in neceſſitate oblatus, 182. a. Hermannus rex ad eum liberandum expeditionem in Italiam parat, 183. c. Simonem Criſpiacenſem monachum Romam accerſit, 182. c. Eundem mittit ad reconciliandum Rotbertum Guiſcardum, *ibid.* Romæ mortuo inter Apoſtolicos ſepulturam concedit, 183. a. Hugonem ordinat Gratianopolitanum epiſcopum, 188. c. Heinrici IV. nova contra eum facinora, 190. c. Synodum Romæ indicit pontifex, 191. a. Wennerici Vercellenſis ep. ad eum epiſtola, 191. b. Aliæ ab Heinrico excitatæ procellæ, 199. c. Salernum receſſit, 200. a. Epiſcopum reprehendit ſedem alteram illicite tenentem, 201. b. Aldenburgenſem S. Petri eccleſiam Tornacenſi ep. reſtituit, 206. a. b. Arnulfum Sueſſionenſem mittit in Flandriam, 206. a. Wibertum antipapam, Heinricum & fautores anathemate percutit in concilio Romano, 211. c. Ejus pietas erga Walterium occiſum, 215. a. Quantæ apud eum exiſtimationis fuerint, Hugo Cluniacenſis? 126. a. b. Willelmus Hirſaugienſis, & Altmannus Pataviensis? 160. a. Eccleſiam S. Sym-

Digitized by Google

phoriani apud Æduam reformari curat, 122. b. c. Item Babenbergenſibus, Monti-majori, Cluſenſibus ablata reſtitui curat, 74. a. 113. 151. a. Monaſteriis variis varia confirmat, Hirſaugiæ chartam, 45. c. Condomenſi poſſeſſiones, 78. c. Donationes, 110. b. Rothonenſi jura, 103. b. Divionenſi Elariacum, 130. c. Hirſaugienſi, Scafuſiam, 168. c. Cluniaco ſubjecta monaſteria, 102. a. Eidem nova committit; Padolironenſe, 157. c. 158. a. b. Gigneuſe, 102. a. Varia ejus privilegia pro Andaginenſi monaſterio, 76. c. 77. a. Pro Cluniaco, 102. a. 215. b. 640. Pro S. Cypriano, 161. b. c. Pro Ficiclenſi, 214. a. Pinarolienſi, 137 a. Scafuſenſibus conceſſum reſcindit, 169. a. Lambacenſi reformationi annuit, 259. a. De ſepulto comite in caſtello, legitimo poſſeſſori vi ablato, conſulitur, 77. a. Item ab Hugone Cluniac. de Berengario, 125. c. 126. a. Ejus ad Hermannum Metenſem epiſtola confutatur a Sigeberto, 136. b. Aliæ epiſtolæ, 79. c. 80. a. Ad Altmannum Patav. 130. c. Ad Andecavenſes & Turonenſes, 176. b. Ad Anſelmum Beccenſem, 174. a. Ad Araldum Carnot. de abbatia Bleienſi, 64. c. Ad Arraldum S. Severini abbatem, 148. b. Ad Carnutenſes contra Roibertum intruſum, 120. c. Ad Cunipertum Taurinenſem, 86. c. 87. a. Ad Deſiderium Caſin. 60. c. 61. a. 75. b. Ad Dionyſium Placentinum, 86. b. Ad Dolenſes & Britanniæ epiſc. 102. c. Ad Fratres B. M. Dordon. 64. c. 65. a. Ad Froterum Nemauſenſem dura, 79. c. Ad Gerardum Oſtienſem, 61. a. Ad Guillelmum Dienſem comitem minax, 79. b. Ad Herimannum Metenſem, 75. b. Ad Hugonem Lugdunenſem jam archiep. 104. c. Ad Hugonem Cluniac. plures, 39. c. 40. a. 61. c. 77. b. 141. a. Ad Humbertum Lugdun. pro Puttarienſi cœnob. 80. a. b. Ad Iſembertum Pictav. pro Nobiliacol, 79. c. 80. a. Ad Ivonem & monachos S. Dionyſii, 91. a. b. Ad Lanfrancum de S. Eadmundi abbatia, 64. b. Ad Manaſſem Remenſem, 61. c. 75. b. Ad Maſſilienſes conſolatoriæ de abſentia Bernardi abbatis, 149. b. Et obitu ejuſdem, 150. b. Ad Ottonem Conſtantienſem ep. 90. b. Ad Richardum Bituric. pro Dolenſi monaſt. 80. b. Ad Richardum cardinalem Maſſilienſem abb. 150. c. 194. c. Ad S. Savini monachos, 86. b. Ad Senonenſem archiep. & Carnutenſes contra Robertum Carnut. intruſum, 120. c. Ad Sigebaldum S. Salvatoris abbatem, 86. b. Ad Stephanum Belilocenſem, 80. b. Ad Turonenſes S. Martini canonicos, 176. c. Ad Vallumbroſanos, 63. c. 64. a. Ad Udonem Trevirenſem, 112. c. Ad Willelmum Auſcienſem, 159. c. Item ad diverſos archiepiſcopos contra Berengarium Carlat. vicecomitem, *ibid.* 160. a. Ad Willelmum Hirſaug. 168. c. 169. a. Aliæ paſſim epiſtolæ, 74. c. 88. a. 113. c. 171. c. Item plures ad ipſum; Arelatenſis comitis adverſus Bermundum Montis-majoris abb. 165. b. c. Emmenonis Anianenſis abb. adverſus Gellonenſes & Caſæ-Dei monachos, 79. a. Hugonis Dienſis pro Manaſſe canonico & Brunone Cart. 117. a. Manaſſis Remenſis, 75. b. Willelmi Metenſis abbatis, 61. a. b. Die Paraſceves orationem pro excommunicatione & depoſitione Heinrici imperatoris dici præcipit, 250. b. Ejus extrema facta, & obitus, 213. b. *& ſeqq.* An Heinrico & fautoribus indulgentiam in extremis impertiverit? 213. c. 214. a. Elogium, & vitæ ſcriptores, *ibid.* b. Non factum ab eo teſtamentum, 228. c. In eum ſcripſit Theodericus Trevirenſis ſcholaſticus, 216. a. Utrum ei aliquando infenſus fuerit Deſiderius Caſinenſis? 228. b. c. Amati Caſinenſis ad eum carmen de geſtis SS. Petri & Pauli, 239. b.

Gregorii VII. legati; Amatus Oleron. in Hiſpania, 123. b. Anſelmus Luccen. in Longobardia, 113. b. Bernardus uterque Maſſilienſis, & cardinalis diaconus in Germania, 112. c. Gepizo S. Bonifacii abbas ad diverſa negotia, 87. c. Gerardus Oſtienſis in Hiſpania & Germania, 4. c. Guillelmus cardin. 96. b. Hubertus cardin. in Anglia, 126. c. Hugo Dienſis in Gallia, 116. c. Humbertus Præneſtinus in Germania, 72. c. Kadalaus ibidem, 99. b. Maurus abbas S. Sabbæ variis in locis, 87. c. Richardus Maſſilienſis in Hiſpania, 150. c. Teuzo in Anglia, 126. c.

Gregorius cardinalis, poſtea Innocentius II, abſolutionem generalem pro Cruce-ſignatis ab Urbano petit, 359. c. 360. a.

Gregorii IX bulla pro Monte-caveoſo, 415. a. Privilegium pro Diſertinenſibus, 582. b.

Gregorius Laicurrenſis ep. Toloſano concilio adeſt, 13. c.

Gregorius ex Caſini monacho epiſcopus Sueſſanus, 427. a.

Gregorius ex Caſini monacho Tarracinenſis epiſc. ejus ſcripta, 427. a

Gregorius Vercellenſis ep. & regis cancellarius, 2. b. Cadaloi antipapæ fautor, 61. b. Benedictum Cluſenſem abbatem vexat, 114. a.

Gregorius Regulæ Bigorritanæ abbas, 191. c.

Gregorius Caſinenſis de quo ſcripſit Victor III. 237. c.

Gregorius Cartophylax Farfenſis; ortus ejus & parentes, 256. a. Non favet Berardus abbas, 276. a.

Gregorius Scrinarius Urbani II. 272. b.

Gregorius Bergomenſis ex ordine Vallumbroſano, Pontidæ benefactor, 345. b.

Gregorius de Albetico Romanorum patricius & conſul, 610. c. 611. a.

Gregorius prædicti Romanorum conſulis filius, 610. c. Ejus ad Petrum Caſin. epiſtolæ, 611. a

Grimalcus S. Savini Placentini primus abbas, 86. b.

Grimaldus S. Victoriani abbas, 123. c.

Grimaldus ſcriptor vitæ S. Dominici Exilienſis, 278. a.

Grimaldus monachus ſeu Grimoldus, hiſtoriæ tranſlationis S. Felicis ſcriptor, 278. a.

Grimbaldus abbas S. Manſueti, 54. c.

Griminicus Exilienſis monachus, an geſtorum S. Dominici ſcriptor, 71. b.

Grimoaldus ex monacho S. Vincentii & S. Petri de Tirte præpoſito fit abbas Caſaurienſis, 62. b. 391. c. ſeu Piſcarienſis, 556. c. Ab Urbano II. paſtoralem baculum loco ſceptri imperialis accipit, 391. c. 392. b. Ejus acta, 557. a. S. Clementis reliquias e terra effodit, 485. c. Obit, 556. c. Sepulturæ locus, 557. a.

Grimoaldus frater Geraldi de Salis Turonenſis monachus, dein Caſtellariæ prior, 567. b. Poſtea abbas Allodienſis, tandem Pictavorum epiſc. *ibid.* 579. b.

Grimoaldus S. Vitoni Virdunenſis abbas exactiones advocatorum reprimit, 90. c. 91. a. Ejus depoſitio & obitus, 135. b.

Groſſolanus Mediolanenſis archiep. ſeu Groſulanus, 444. a. Ejus diſcidia de archiepiſcopatu cum Jordano, 463. c. Inter utrumque civile bellum, 590. c.

Guaiferius-Benedictus, Caſini monachus ſub Deſiderio, ejus ſcripta, 54. b. 239. b. An epiſcopus & faſtis ſanctorum inſcribendus? *ibid.* c.

Gualbertus Tornacenſis canonicus, poſtea monachus, demum Catalaunenſis abbas, 300. a.

Gualbertus. *Vid.* Walbertus.

Gualchelmi viſio de Gerberto Fontanellenſi, 261. b.

Gualchelmus. *Vid.* Walchelmus.

Gualdricus ep. Laudunenſis, ſeu Galdricus Heinrici Angliæ regis referendarius, 572. c. 573. a. Gerardi necis auctor, 573. Unde tot mala & cædes, *ibid.* b. 574. a. Ipſe necatur, 573. b. c. Sepulturæ locus, *ibid.* c. Ejus elogium, 574. a.

Gualdricus. *Vid.* Galdricus, Waldricus.

Gualerannus ſeu Galerannus aut Guido Walerannus Silvanect. ep. Philippi regis camerarius, variis chartis ſubſcribit, 6. c. 18. b. 27. c. 41. c. 101. b. 122. c. 208. b. 576. c.

Gualerannus II. Mellenti comes S. Nicaſii eccleſiam abſolvit, 435. c. *Vid.* Walerannus.

Gualerannus ſeu Galerannus de Breteolio, 70. b. 630 chartæ ſubſcribit pro Angeriaco, 144. b.

Gualerannus. *Vid.* Galerannus, Walerannus, Guido.

Gualfredus Paſchalis II. nepos in aula Heinrici regis obſes, 544. a.

Gualo. *Vid.* Walo.

Gualter, locus juxta fluvium Sicaris, 19. c.

Gualterius ſeu Gaulterius, vel Gauterius Bonæ-vallis Carnut. abbas Majus-monaſterium repetit, 298. b. c.

Gualterii abbas Dolenſis electio & depoſitio, 149. a.

Gualterius S. Judoci abbas, 480. a.

Gualterius Valvenſis abbas & epiſc. 485. c.

Gualterius apud Revillonem villam eremita, 452. c.

Gualterius comes Saxi-vivi fundator, 215. b.

Gualterius vicecomes, Montis-Caveoſi benefactor, 414. b. 666.

Gualterius-Giſfardus primus cellæ Caritatis apud Longam-villam fundator, 230. c.
Gualterius miles, Carnut. monaſterii benefactor, 479. a.
Gualterus Ferrarienſis abbas, 27. c. Chartæ ſubſcribit pro S. Remigio Senonenſi, 209. c.
Gualterus Fontanellæ prior, 261. c.
Gualterus alter, ad quem ſcripſit Anſelmus, an monachus? 38. b.
Gualterus ex Beccenſi monacho Eoveshamenſis abbas, 143. c.
Gualterus Drogonis filius Maurimontem vexat, 76. b.
Gualterus. *Vid.* Walterius, Galterius, Galterus, Gauterius.
Guarinus Rogerii Uticenſis abbatis diſcipulus & ſucceſſor, 281. a.
Guarinus Averſanus abbas, ei & ſucceſſoribus uſus mitræ & anuli conceſſus, 292. c.
Guarinus abbas S. Michaëlis de Monte-Caveoſo, 414. c. 668.
Guarinus Coxanenſis abbas & quinque abbatiarum præpoſitus generalis, 621. c.
Guarinus Wigornienſis prior, 346. c.
Guarinus Roſnacenſis comes, in Dervenſes liberalis, 184. b. Charta hac de re, 642.
Guarinus laïcus, unus e ſeptem primis S. Brunonis ſociis, 203. a.
Guarinus. *Vid.* Warinus.
Guarmundus. *Vid.* Warmundus, Guermundus.
Guarnerius II. ſeu Wernherus Argentinenſis ep. 74. a.
Guarnerius S. Maxentii abbas, 366. a.
Guarnerius Anconitanus princeps, ſeu Guarnerus, ejus ad Heinricum imperat. epiſtola, 487. c. An idem cum Guarnerio marchione? 488. b.
Guarnerius marchio ſeu Garnerius protectionis dat litteras pro Farfa, 488. a. b. An idem cum Anconitano principe, aut cum Wernero Heinrici IV. miniſteriali? *ibid.* b.
Guarnerius. *Vid.* Warnerius, Garnerius.
Guaſconia, *vid.* Waſconia.
Guericus ſeu Wericus cognomento Sorus totum pene Brabantum cum Nervienſi comitatu invadit, 556. b. Ab eo orti domini Aveſnienſes, *ibid.*
Guericus, *vid.* Guerricus.
Guerinus, *vid.* Guiricus.
Guermundus Pinquiniaci vice-dominus Adamum principem comprehendit, 482. b. Anathemate plectitur, *ibid.* c. In vincula poſtea conjectus, a Godefrido Ambianenſi liberatur, *ibid.* 483. a.
Guerricus Igniacenſis abbas, 372. c.
Guerricus archidiaconus Aletenſis Majoris-monaſterii monachis reſiſtit ob eccleſiam Dinanni, 524. a.
Guerricus. *Vid.* Werricus.
Gueſnaius emendatur, 525. b.
Guethnucus abbas Ruïenſis, 96. b.
Guibertus Autiſſiodorenſis abbas, 82. a. Chartæ ſubſubſcribit pro S. Remigio Senon. 209. c. Claromontano concilio adeſt, 357. b. In concilio Nemauſenſi exauctoratur, 368. b.
Guibertus ſeu Guitbertus aut Wilbertus ſeu Wibertus, ex priore Burgulienſi fit abbas, 523. c. 524. a. Acta ſub eo, 597. a. b. Sammarthani emendantur, 524. a.
Guiberti ſeu Wiberti Gemblacenſis elevatio, 411. c. 412. a. Miracula, 555. c. 556. a. Vitæ auctor, 555. c. Et cultus, 556. a.
Guibertus Novigentenſis, ſeu Wibertus Hugone commodioti abbate ſtudia proſequitur, 208. b. Ejus ſententia de urnis ſepulcralibus, 118. a. Conjecturæ de Petro eremita, 324. a. b. Suſpicio iniquior de Godefrido Ambianenſi, 465. c. Emendatur, 205. a. Heliſindi comitiſſæ familiaris, 437. b. Novigenti fit abbas, 466. a. b. c. Broburgenſem parthenonem laudat, 484. b. Paſchali II. Lingonis occurrit, 500. a. Ei datum Creciacum cum inſigni elogio, 508. a. b. Liſiardo Sueſſion. ep. ſuum librum dicat de expeditione Hieroſolymitana, 550. c. 551. a. Cætera ſcripta, 360. b. 437. b. 551. a. Sermonem habet in reconciliatione eccleſiæ Laudun. 573. b. Tractatum edit contra Judæos, 574. b. c. Utrum prænomen habuerit, *ibid.* Aquæ probationem ſuadet, 574. c. Moralia ſua in Geneſim Bartholomæo Laudun. dicat, 585. b. Belvacenſi concilio adeſt, 599. a. Tertium vitæ ſuæ librum ſcribit, 601. c. Conſtitutioni intereſt pro S. Remigio Remenſi, 618. b. Matris obitus, 490. c.
Guibertus Flaviacenſis monachus a S. Anſelmo in ſacris ſtudiis eruditus, 11. a. Vice abbatis ſui ſermonem habet, 104. b. Commentarium in Hexaëmeron aggreditur, 104. b.
Guibertus. *Vid.* Guitbertus, Wilbertus, Wibertus, Ubertus.
Guicheno emendatur, 284. b.
Guicherius decanus Cenomannenſis ab Hilgoto preſbytero traductus & vexatus, 175. c. Monachum induit, & puerum duodennem decani loco ſubſtituit, unde turbæ, 182. b.
Guido ſeu Wido, Burgundiæ comitis filius, poſtea Calliſtus II. ejus pater, 337. c. Fit archiep. Viennenſis, 192. a. In S. Eugendum liberalis, 284. a. S. Andreæ abbatiam Caſæ-Dei reformandam tradit, 337. c. 499. c. Charta hac de re, 653. Eccleſiæ libertatem tuetur adverſus Heinricum IV. 560. c. Concilium cogit contra Paſchalem II. ob pactum de inveſtituris, 569. b. Lucenſi præeſt, 617. a.
Guido ſeu Wido Ambianenſis ep. 4. b. 5. b.
Guido Cameracenſis ep. 372. a.
Guido Gravinenſis ep. dedicationi Montis-Caveoſi intereſt, 667. 668.
Guido ſeu Wido Lemovicenſis epiſcopus, 101. c. 164. b. Ejus lis cum Dolenſibus, 159. b. Gerardo Uzercenſi abbati Maimacum committit, 160. b. Eidemque libertatem indulget, 223. b.
Guido ſeu Wido Nivernenſis ep. 386. c.
Guido-Walerannus Silvanectenſis ep *Vid.* Gualerannus.
Guido III. Calmiliacenſis ſeu S. Theotfredi abbas, regimen dimittit, 79. b.
Guido ſeu Wido II. Cormaricenſis abbas, 25. c. Leotherici converſionis auctor, 161. b. 186. b. Allatæ ſub eo e locis ſacris reliquiæ, 452. c.
Guido Farfæ abbas, 487. c.
Guido S. Launomari Bleſenſis abbas, 70. b. 101. b.
Guido S. Nicaſii abbas, 269. c.
Guido Nivernenſis abbas, 102. b.
Guido abbas Perſcorenſis, depoſitus, 450. a.
Guido primus Pompoſianus abbas, pietate inſignis, 322. c.
Guido ſeu Wido Sollemniacenſis abbas, 160. c.
Guido Tuſturiatenſis abbas, Dalonenſi ſynodo adeſt 595. b. Necnon Ligurienſi fundationi, 595. c.
Guido Beccenſis ad quem Lanfranci & Anſelmi epiſtolæ, 37. b. c.
Guido monachus, ejus diſſidium cum Iſembardo S. Launomari abbate, 64. c.
Guido S. Bernardi frater, 268. b. Sæculo nuntium remittit, 572. b. Uxor ejus Elariaci abbatiſſa, 130. c. 572. b.
Guido decanus Catalaunenſis, Maurimontis inſtaurator, 76. a.
Guido Trimolienſis dux, S. Remigii inſtaurator, 397. a.
Guido Nivernenſis comes, 102. b.
Guido Vindocinenſis comes, 25. c.
Guido comes, litteris ſubſcribit pro Vallumbroſanis, 427. c. 464. a.
Guido Caſtellanus & vicecomes, Plani-Caſtelli fundator, 508. b.
Guido Guillelmi Pictavorum comitis frater, Vindocini benefactor, 41. b.
Guido quidam Guidonis comitis filius, uſurpata reſtituit, 191. b.
Guido Langobardus, Majoris-monaſterii benefactor, 200. b.
Guido de Guerra, 427. c. 464. a.
Guido de Acro-monte S. Bernardi avus, 267. b.
Guido de Turre, fundator cellæ S. Nicolai de Aciaco, 492. b.
Guido Severiaci parthenonis fundator, 461. a.
Guido Guidonis de Cociaco filius, 508. b.
Guido Wangionis-rivi dominus, 511. a.
Guido Petri Pampilonenſis ep. nepos, 514. a.
Guido Lemovicenſis vicecomitis filius, tumultum apud S. Martialem excitat, 526. a
Guido de Guiſa ſeu de Guiſea, repreſſa ejus licentia in concilio Remenſi, 602. a.
Guido. *Vid.* Wido.
Guidricus Cellenſis abbas. *Vid.* Widricus.
Guifredus Narbonenſis archiep. a quo abbatia de Arulis redemta, 129. c. 130. a. Berengarii vicecomitis adverſus eum querelæ, 622. a.

Guifredus Canigonenſis monaſt. fundator, 597. c.

Guigo Cartuſiæ prior quintus, Cartuſienſis ordinis propagator, & inſtitutionum primus ſcriptor, 100. c. 548. a. Acta & ſtatuta, ibid. & ſeqq. Godefridum Laudunenſem excipit, 587. b. Scriptæ ad eum litteræ juſſu regis pro illius reditu, 600. c. 601. a.

Guigo Calmeliacenſis olim abbas, 274. c.

Guigo Inſulæ-barbaræ abbas, 337. c.

Guigo ſeu Wigo Albionenſis comes, Cluniaci fit monachus, 129. a. Ejus auſteritas, 130. a.

Guigo monachus, Hugonis Dienſis ep. frater, 131. a.

Guilafredus S. Euſebii abbas, 369. b.

Guilencus Lingonum ep. 24. a.

Guillelmundus comes, Electenſis benefactor, 622. c.

Guillelmus cardinalis titulo S. Petri ad vincula, Ap. Sed. legatus, 96. b.

Guillelmus Bituricenſis archiep. 502. a.

Guillelmus Cantuarienſis archiep. 33. b.

Guillelmus Senonenſis archiep. & legatus, 435. c. 436. a.

Guillelmus Aginnenſis ep. 12. b.

Guillelmus de Baſia, ſeu Willelmus, aut Willermus, fit Arvernenſis vel Claromont. epiſc. 656. b. Et abbas S. Irenæi, 337. c. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 358. a. S. Lupi eccleſiam Celſinienſibus adjudicat, 337. a.

Guillelmus ſeu Willelmus de Campellis, regularis S. Victoris canonicus, Pariſiis dialecticam docet, 382. c. Ejus diſſidia cum Abaelardo, ibid. 383. a. 383. b. An poſtea monachus? ibid. Fit epiſcopus Catalaunenſis, ibid. 585. c. Canonicatus & epiſcopatus anni conciliantur, ibid. c. 384. a. Contra eum ſcribit Rupertus, 563. b. 623. c. 624. a. & ſeqq. Eum conſulunt primi incolæ Claræ-Vallenſes, 603. c. Bernardum abbatem ordinat, 604. a. Subſcribit pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694. Et S. Amando, 601. c. Conciliis adeſt Remenſi & Belvacenſi, 599. a. 601. c.

Guillelmus Convenenſis ep. 13. c.

Guillelmus Ebroïcenſis ep. 23. b.

Guillelmus Engoliſm. ep. adeſt concilio Burdegal. 12. b. 97. b. In Angeriacum munificus, 110. b. Obit, ibid.

Guillelmus ex priore S. Martialis, Lemovic. epiſc. 362. b. Ejus obitus, ibid. c.

Guillelmus Pictavinus, Lexovienſis epiſc, 21. c.

Guillelmus Pariſienſis epiſcopus, 332. c. Ejus parentes, 374. a. Conventioni aſſentit Mauriniacenſes inter & S. Eligii Sanctimon. 491. b. Ab Ivone Urbano II. commendatur contra Latiniacenſes, 374. a. b. An ei inſcripta P. epiſtola contra Roſcelinum, 384. b. Annus obitus, ibid.

Guillelmus Præneſtinus ep. & legatus, Ruperto patrocinatur, 588. c. 589. a.

Guillelmus, cognomine Ludovicus, Cormarici monachus, poſtea Salpinenſis epiſc. 459. b. c.

Guillelmus ſeu Willelmus, Santonenſis ep. 566. c. 588. b.

Guillelmus S. Ambroſii abbas, 413. b.

Guillelmus Ambroſianæ baſilicæ abbas, poſtea Taurinenſis, 463. c. 590. c.

Guillelmus Andrenſis abbas, & chronographus, 207. b.

Guillelmus de Unciaco, Athanaci abbas, 673. a.

Guillelmus Balotenſis, fit abbas S. Audoëni, 575. c.

Guillelmus ſeu Willelmus, Carnutenſis abbas, 334. c. Ei donationes factæ, 533. c.

Guillelmus ſeu Willelmus, ex Becci monacho Cormelienſis abbas, 326. b. Herluino & Lanfranco familiaris, 536. c. Ejus epiſtola ad eundem, ibid. 537. a. Elogium & obitus, 536. a. c.

Guillelmus S. Dionyſii abbas, 21. a.

Guillelmus ſeu Willelmus Deva, ex Cluniaci monacho Arnaci præpoſitus, tum Caleſii prior, 15. a. Demum primus Figiaci abbas, ibid. 78. a. Chartæ ſubſcribit pro Cluniaco, 101. c.

Guillelmus *de Roz*, ſeu Willelmus, Fiſcamnenſis abbas III. 134. b. Dictus Puella, ibid. 505. a. b. Fiſcamnum ſub eo augetur & floret, 134. b. Cadomum adit ad ſepulturam Angliæ regis, 245. a. Rothomagenſem archiep. convenit ob interdictum ab eo latum, 263. c. Ejus epiſtola ad Ivonem Carn. necnon Ivonis ad ipſum, 346. b. Obit, ejus elogium, 504. c. 505. a. b. Lugubres verſus & epitaphium, 504. b.

Guillelmus Calonis ſeu Willelmus, Fontis-dulcis abbas, 688. c.

Guillelmus Fontis-Gombaudi abbas II. 283. b. Quo anno? 597. b.

Guillelmus I. abbas Gellonenſis, 79. a.

Guillelmus II. ſeu Willelmus, Gellonenſis abbas, 443. c.

Guillelmus Lemovicenſis abbas, 81. c.

Guillelmus de Caſtro-novo, Leſatenſis abbas, 470. c.

Guillelmus S. Melanii abbas, 177. c.

Guillelmus ex Majoris-monaſterii monacho Carnutenſis abbas, 452. c.

Guillelmus Vaſtel, Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas IX. 531. c. 632. a.

Guillelmus Montis-majoris abbas, Bermundo ſubſtituitur, unde turbæ, 165. b. c. Privilegiorum confirmationem obtinet ab Urbano II. 369. a. Eadem a Paſchali II. renovari curat, 454. b.

Guillelmus I. Nobiliacenſis abbas, 620. c.

Guillelmus ſeu Willelmus, S. Remigii Senonenſis abbas, 209. c. Obit, 525. c.

Guillelmus a S. Theoderico, ſeu Willelmus, S. Nicaſii fit monachus, 458. c. Contra Rupertum ſcribit, 562. c. 563. a. S. Theoderici fit abbas, 458. c. 563. a. Pietate & doctrina inſignis, 575. b. c. Auctor libri primi vitæ S. Bernardi, 584. b. Emendatur, 604. a. 605. b.

Guillelmus Ulterioris-portus abbas ſextus, 437. a.

Guillelmus prior B. Mariæ de Caſtello, a Goffrido Vindocinenſi objurgatus, 399. a.

Guillelmus S. Laurentii prior, 189. a.

Guillelmus prior de Tolone, 241. c.

Guillelmus de Aura-ſicca, ſacriſta Andaonenſis, 242. c.

Guillelmus ex archidiacono Namnetenſi Majoris-monaſterii monachus, 375. c.

Guillelmus de Archis, Moliſmenſis monachus, Rotberti Normannorum ducis conſiliarius, 246. b. 295. c.

Guillelmus Nantuaci monachus, 215. c.

Guillelmus Pratenſis monachus, doloſe abbatiam adipiſcitur, poſtea dejectus, 458. c. 459. a.

Guillelmus de Monſterolo monachus Uticenſis, 69. b. Poſtea Divenſis abbas, 121. c.

Guillelmus monachus, grammaticus, 225. b. c.

Guillelmus puer Judæus baptiſatus, poſtea Flaviaci monachus, 437. b.

Guillelmus Petri Signarii filius una cum patre Lirino ſe offert, 444. a.

Guillelmus eremita S. Nicolai Andecav. 477. b.

Guillelmus magiſter Goffridi Vindocinenſis, 312. a.

Guillelmus Sugerii abbatis nepos, 441. b.

Guillelmus Sancius dux in S. Severum munificus, 502. b.

Guillelmus VIII. ſeu Guido-Gaufredus aut Wido-Goſfredus-Willelmus, Aquitaniæ dux, Waſconiæ & Pictavorum comes, 8. a. 148. c. S. Hilarii abbas laïcus, 13. b. Monaſterii-novi fundator, 18. c. 102. b. Ad id quid conferunt S. Cypriani monachi? 19. a. Concordiam confirmat inter Vindocinum & Ebrolium, 81. b. Coram eo fit placitum pro Vindocino, 127. b. Eidem exemtiones & donationes confirmat, 12. c. 13. a. 41. b. Necnon exactiones remittit, 145. b. S. Gerardo auctor eſt conſtruendi monaſt. Silvæ Majoris 107. a. 162. b. 163. b. Cujus & inſtituti propagator, 210. a. In ejus gratiam conventus Silvæ-majoris ſtatutum, 641. Burdigalenſi concilio duplici intereſt, 146. b. 148. c. 633. b. Monaſterium-novum Cluniaco committit, 96. a. Charta hac de re, ibid. 634. S. Eutropii eccleſiam inſtaurat, 146. a. b. Et Cluniaco reformandam tribuit, 178. a. *Vid.* Gaufridus.

Guillelmus IX. ſeu Willelmus Aquitaniæ dux, Waſconiæ, Toloſæ & Pictavorum comes, 274. a. Necnon Talemundi dominus, 509. c. Leſatenſibus donationem facit, 470. c. Alias Monaſterio-novo confirmat, 244. b. Oleronenſem eccleſiam Vindocinenſibus reſtituit, 366. a. Minaces ad eum Urbani II. litteræ hac de re, ibid. Item epiſtola Amari Burdegalenſis ad Goffridum Vindocin. 657. 658. Burdigalenſi nobilium conventui præeſt, 367. b. Paſchali II. ſcribit pro S. Severi monaſterio, 510. b. 676. Ejus diſſidium cum Goffrido Vindoc. 458. a. Conventui Angeriaci adeſt pro Hugone Cluniacenſi, 459. c. 460. a. Duellum indicit pro Nobiliaco, 469. a. Ægre aſſentit Pictavenſi concilio, 416. b. Ab eo cum minis re-

Digitized by Google

cedit, 422. c. An ſtupris inquinatus? *ibid.* b. c. Bernardum vicecomitem ad ſatisfactionem compellit ob teloneum Regulæ impoſitum, 460. c. 461. a. Orbiſterium fundat, 509. c. 510. a. Cum eo excommunicato communicat Goffrid. Vindocinenſis, 570. a.
Guillelmus Aſtuarienſis comes cellæ S. Dodæ conditor, 71. c.
Guillelmus Brirolienſis comes, ejus diſcidia cum Aſcelino Goëllo, 40. c. 332. b.
Guillelmus Dienſis comes, Gregorii VII. ad eum minaces litteræ, 79. b.
Guillelmus Forenſis comes, 337. b.
Guillelmus comes Moretonii, Noveburgi fundator, 474. c.
Guillelmus comes illuſtris, monaſterii Firmitatis fundator, 587. c.
Guillelmus de Alba-Roca Petragoricenſis, 532. a.
Guillelmus Arnaldi Ecoltimenſis comitis filius, Buxienſis conditor, 7. c
Guillelmus Guidonis Pictavorum comitis frater, 12. c. 13. a.
Guillelmus de Molinis caſtro, 121. b.
Guillelmus vir nobilis, ad quem Anſelmi epiſtolæ, 144. a.
Guillelmus de Monciaco Buriaci benefactor, 144. b.
Guillelmus Rotberti comitis Moritonii filius, 187. a.
Guillelmus Criſpinus, 187. b.
Guillelmus-Ramo de Barris; grandis altercatio de ejus ſepultura, 192. c.
Guillelmus Marchiſii filius crucefignatus, 238. b.
Guillelmus de Alta-villa, 294. b.
Guillelmus de Vernecia Torinnacenſium vexator, ſatisfacit, 334. c. 335. a.
Guillelmus crucefignatus Francigena, 364. c.
Guillelmus quidam a Goffrido abbate excommunicatus, 378. b.
Guillelmus Senior de Monte-Sorelli, 423. a.
Guillelmus comitis Montis S. Michaëlis in Italia frater, 426. c.
Guillelmus-Goëtus in Carnutenſem S. Petrum munificus, 452. c.
Guillelmus quidam Montis-Olivi monaſterio S. Petri eccleſiam cedit, 461. b.
Guillelmus Adelæ Bleſenſis comitiſſæ filius, 465. b.
Guillelmus frater Rotberti comitis, in ſanctimoniales de Cumis munificus, 10. a.
Guillelmus-Bernardi de Arviniano, 525. c.
Guillelmus de Maddanta cognomento Rufinus, 25. b.
Guillelmus. *Vid.* Bernardus Tironienſis.
Guillelmus. *Vid.* Willelmus.
Guillermus de Aura Athanaci abbas, 672. c.
Guimpla ſeu Wimpla ſæcularis feminæ ornamentum,
Guinizo Caſini monachus, 237. c.
Guirardus S. Mariæ in Hedoa inſula abbas, 623. c.
Guiricus ſeu Guerinus Gemblacenſis, 135. c. Ejus epitaphium, 136. a.
Guiſcardus Apuliæ dux, 26. a. *Vid.* Rotbertus.
Guiſindis abbatiſſa Malbodienſis, 442. c.
Guirbertus antipapa. *Vid.* Wibertus, Guibertus.
Guiterius Regiteſtis comes, Noveli benefactor, 382. b.
Guitmundus Magnus ſeu Witmundus Crucis S. Audoëni monachus, 23. c. Lanfranci diſcipulus, 26. a. Ejus iter in Angliam juſſu Willelmi regis, 22. a. Epiſcoparum recuſat, *ibid.* & b. Occupatum a Willelmo regnum rapinam deputat, 22. b. In Nortmannia invidiam patitur multorum, *ibid.* c. In Berengarium ſcribit 103. b. c. Imparatoris nomine primus uſus eſt, *ibid.* An electus archiep. Rotomagenſis? 242. a. Italiam petit, *ibid.* Utrum electioni Victoris III. aliquando obſtiterit? 228. b.
Gulferius primus Dolonenſis fundator, 593. b.
Gulvericus ſeu Wlfricus S. Bavonis abbas, 507. b.
Gumbaudus ſeu Gunbaudus abbas S. Benedicti de Quinciaco, donationis teſtis pro S. Juniano, 282. c. Duelli ſpectator pro Nubiliaco, 469. a.
Gumbertus ex Corbeïenſi priore Abdinghovenſis abbas, 499. b. S. Modoaldi reliquiis obviam procedit, 516. b.
Gumbertus Columbenſis abbas. *Vid.* Humbertus.
Gumbertus Millebeccenſis abbas, 80. c.
Gumpertus Corbeïæ-novæ prior, 249. a. Poſtea abbas incerti loci, *ibid.*
Gunbaudus. *Vid.* Gumbaudus.
Gunderannus Melleuri comes & Pratellenſis monachus, 328. b. Ejus effigies æri inciſa, 329.
Gundirannus eremita apud Rothonenſes ſtabilitatem firmat, 103. b.
Gundulfus Rotomagenſis clericus Jeroſolymitanum iter ſuſcipit, 104. c. Becci poſtea monachus, 260. b. Anſelmi præcipuus amicus, 104. c. Eum ſibi adjutorem adſciſcit Lanfrancus, Cadomenſis, archiepiſcopuſque creatus rei ſuæ familiaris procuratorem, *ibid.* 105. a. Roffenſis fit epiſc. 98. a. Ejus prudentia, ſanctitas, pia exercitia, 105. a. b. Reges eum venerantur, *ibid.* Anſelmi ad eum plures epiſtolæ, 104. c 457. a. Baculum Wolſtani Wigorniæ epiſcopi e tumulo S. Edwardi regis efferre non valet, 134. c. Ei commendat Anſelmus Beccenſes ſuos in Angliam miſſos, 143. b. Elevationi corporis S. Auguſtini præſidet, 288. c. Ejus epiſtola ad Beccenſes, 305. c. Per eum inveſtitur Anſelmus, 305. a. Infirmantem eum inviſit archiep. 519. a. Anulum ſuum Radulfo Sagienſi tradit, *ibid.* b. Pius obitus, *ibid.* c. Et vitæ ſcriptor, *ibid.*
Guniacus, *Guny*, vicus Novigento proximus, 465. c.
Gunſalbus comes in Hiſpania, 56. c.
Gunſalbus Salvatoris comes, 178. c.
Guntardus Gemeticenſis abbas, 211. a. Lis ejus cum Fulcone Miciacenſi de cella Dominæ-Mariæ, 231. b. Willelmo regi morituro adſiſtit, 244. c. Cadomum adit ad ſepulturam ejuſdem, 245. a. Claromontano concilio intereſt, 357. b. Obit, 360. c.
Guntardus Thorneïenſis abbas, 582. c.
Guntchramnus rex S. Marcelli Cabilon. benef. 470. c.
Gunterius Torneïenſis abbas, ejus geſta, 521. c. Obitus & epitaphium, 522. a.
Gunterus Leſcienſis abbas, 556. b.
Gunterus. *Vid.* Guntherus.
Guntherus ſeu Gunterus Hersfeldenſis abbas, 447. b.
Gunthildis prima abbatiſſa parthenonis in Alſatia conditi haud procul a S. Waldeburgis monaſt. 74. b.
Gunzo Aiſtetenſis ep. 46. b.
Gunzo Balmenſis olim abbas divinitus inſpiratus Hugonem monet de nova condenda Cluniaci baſilica, 252. a.
Gurehandus Kemperlegienſis abbas, 596. c.
S. Gurloëſi Kemperlegienſis abbatis elevatio, 103. b. 178. a.

H.

H. Andecavenſis eccleſiæ cantor, 339. b.
Habitus monaſtici forma, 49. a. b. Profeſſionis die, non prius, novitiis datus, 594. c.
Hadericus Aurelianenſis ep. 5. b. *Vid.* Adhericus.
Hadervidis Theoderici Lotharingiæ ducis mater, 606. a.
Hadvidis Juviniacenſis abbatiſſa, 369. a.
Hadviſa ſeu Alviſia abbatiſſa S. Eligii Pariſienſis, 491. b.
Hadviſa uxor Rotberti de Sabulio, 5. c.
Hadviſa Rotberti Burgundionis, uxor. *Vid.* Blanca.
Hadwidis *ductrix* Caſtaneti, cellam Moliſmo committit, 193. a.
Hadwiſa Hoëlli comitis Namnetenſis uxor, 8. a.
Hæretici judicio aquæ probati, 574. c. 575. a. Simplicium animos clam ſeducunt, 574. c. Contra eos auctoritate agendum, 262. a.
Hagano ſeu Agano Auguſtodunenſis ep. 141. b. Meldenſi concilio adeſt, 184. b. Item Berardi Matiſconenſis conſecrationi, 384. c. 385. a. Hugonis Lugdunenſis ad eum epiſtola pro Hugone Flaviniacenſi, 385. a. Obit, 395. c.
Hagano S. Clementis Mettenſis abbas, ejus genus, 271. a. Sub eo facta S. Clementis tranſlatio, 270. b. c. Herimanni epiſc. funus curat, *ibid.* 271. a.
Haimericus Aquicinctenſis abbas, quo auctore Odo Tornacenſis clericus & ſocii fiunt monachi, 350. a b. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Obit, 449. b.
Haimericus de Aquila S. Launomari monachus, 375. b.
Haimericus Goſuini philoſophi ſodalis obit, 589. c.
Haimo Andecav. S. Nicolai abbas, 80. c.
Haimo Cerneliensis abbas, 450. a.
Haimo S. Maglorii abbas, 310. c. Obit, 311. a.
Haimo comes, 54. a.
Haimo Gervaſii Remenſis archiep. pater, 26. b.

Digitized by Google

Haimo a Bartholomæo Majoris-monaſterii abbate ſanitati reſtitutus, 593. c.

Haimo Anſelmi conſanguineus, 262. c.

Haimo Prunerienſis eques, 522. b.

Halberſtadenſes ep. Burchardus ſeu Bucco, Dietmarus, 258. c. Herrandus qui & Stephanus, 276. c. Fredericus, 484. b. Reinhardus, 625. b.

Halduinus S. Petri Vivi prior, 594. b.

Halduinus Hannoniæ comes, Criſpinienſis reſtaurator, 556. b.

Hamelinus Eſcherpellus morti proximus monachum induit, 69. b.

Hamericus ex Attrebatenſi monacho Aquicincti fit abbas, ſub eo Gelduinus recluſus, 234. a. Urbani II. ad eum epiſtola, 310. b. Chartæ ſubſcribit pro Elnone, 388. a.

Hammaburgenſes archiep. Adalbertus, 43. b. Liemarus, 191. a. Seu Lietmarus, 212. c.

Hannoniæ comes, Balduinus, 28. b. 556. b. Richildis comitiſſa, 179. b.

Harcodius de S. Petro, archidiaconus Namnetenſis, 534. b.

Hardericus Moſomenſis abbas, 575. b.

Hardericus vir nobilis, clericus Aurelianenſis, Cluniaci benefactor, 158. b.

Harduinus Magdeburgenſis archiep. ad quem ſcriptus a Bernardo Corbeïenſi liber contra Heinricum IV. 153. a.

Harduinus Lingonum ep. Wangionis-rivi S. Benigno unitionem probat, 175. a. Ejus obitus, *ibid.*

Harduinus Camberlarius Galliæ reginæ, 311. a.

Hargerus miles unus ex Affligemii auctoribus, 195. c.

Hariulfus chronographus, 93. a. b. 359. b. 397. b. 664. Ex monacho Centulenſi Aldenbergenſis abbas III. 551. b. Vitæ auctor S. Arnulfi Sueſſionenſis, 242. b. c. Alia ſcripta, 93. a. b. 243. a. 397. b.

Harpinus Bituricus princeps, ejus fortuna; Paſchalis II. ad eum conſilia, 439. a. Ab eo vendita Philippo regi urbs Biturica. *ibid. Vid.* Arpinus.

Harteburgum caſtellum a Saxonibus deſtruitur, 72. b.

Hartmannus e S. Blaſii priore Gotwici reformator & abbas, 169. b. 341. b. c. In S. Udalrici monaſterium intruſus, ſponte cedit, 142. a. b. Campidunenſi poſtea præfectus, *ibid.* a. Aquis ſubmerſus perit, 600. c.

Hartmannus Tuitienſis abbas, 124. b.

Hartmannus comes, Wiblingenſis fundator, 321. c.

Hartmannus Kiburgenſis & Dillingenſis comes, Neresheimenſis fundator, 362. c.

Hartwicus Herſfeldenſis abbas deſignatur, 53. a. Spatenbergum mittitur ad eripiendam inde prægnantem reginam, 73. a. Fit Magdeburgenſis ep. & fugatur, 212. c.

Haſtinga in Anglia; ibi moratur Willelmus rex, necnon conveniunt epiſcopi, 325. a.

Havidis Sueſſionenſis B. Mariæ ſanctimon. 233. a.

Haziga nobiliſſima comitiſſa, Schirenſis fundatrix, 225. a. b.

Hebrethmus Cluniacenſis monachus & ſcriptor, 211. b.

Hecilo Hildenheimenſis epiſcopus, 10. b.

Heilbertus Trevirenſis archiep. *Vid.* Egilbertus.

Heinricus patriarcha, 191. a.

Heinricus Leodicenſis ſeu Henricus, ejus conſilio fit pons Dionantenſis, 168. b. Trudonianos vexat, 190. b. Novi abbatis electioni adeſt, 196. c. Lanzoni favet adverſus imperatorem, 216. b. Unde turbæ, *ibid.* c. Opidum & monaſterium expugnat, 234. c. Magna utrinque ſtrages, 235. a. Ab obtinenda abbatia Gerardum præpoſitum diſſuadet, 246. c. Hetimannum ſimoniacum excommunicare ſtatuit, 247. a. Theoderici Andaginenſis funus curat, 248. a. Alia acta & obitus, 284. b. c.

Heinricus ex Sueſſionenſi epiſcopo monachus Cluniacenſis, 316. c. Obitus & ſepultura, 55. c.

Heinricus Virdunenſis ep. ſeu Henricus, ab eo dedicata Aureæ-vallis eccleſia, 29. c. Jus monetæ confirmat S. Michaëli ad Moſam, 410. b. Item compromiſſum S. Pauli inter & S. Mauri monachos, 463. c.

Heinricus ex monacho Cremiſanienſi Admontenſis abbas, 555. b.

Heinricus ſeu Henricus Angeriaci abbas, ejus pactum cum Willelmo comite, 469. c. Paſchali II. Beſuam occurrit, 500. a.

Heinricus ex Corbeïæ-novæ decano Ereſburgi abbas, 276. c.

Heinricus Tivielenſis, S. Galli abbas detruſus, 582. a. Ad Zwifaltenſe monaſterium ſecedit, poſtea S. Galli præpoſitus, *ibid.*

Heinricus S. Georgii in Nigra-ſilva primus abbas, 197. c.

Heinricus Gorzienſis abbas, ſeu Henricus, 270. b. Donationes ſub eo, 16. b. Et obitus, 320. b.

Heinricus ſeu Henricus, Humolarienſis, Remigianus, ac Novigentenſis abbas, 39. c. 57. c. 108. c. 109. a. 117. c. 264. c. An ſimoniace apud S. Remigium intruſus? 117. b. c. Novigentenſem abbatiam ævo gravis reſignat, *ibid.* c. 232. a. A Guiberto laudatus, 117. c. Compendienſi concilio intereſt, 224. b. Et Sueſſionenſi contra Roſcelinum, 309. c. Sub eo renovata privilegia, 269. c. Variis chartis ſubſcribit, 309. c. 310. b. c. 347. b. Obit, 347. b. c.

Heinricus archidiac. & decanus Leodicenſis, quo auctore plura a Sigeberto ſcripta, 136. b. Coloniam mittitur pro elevatione corporis Guiberti Gemblac. 412. a.

Heinricus III. imperator Auguſtus, 15. b. 17. a. Ejus anniverſarium Cluniaci ſollemniter celebratum, 231. c. Adminiſtratio imperii cui poſt eum commiſſa? 43. b.

Heinricus IV. Germaniæ rex, 15. b. Unus apud eum in pretio & honore archiep. Adelbertus, 10. a. b. Sororis ſuæ pudori non parcit, *ibid.* b. Hunc adverſarium infeſtiſſimum Gregorius VII. ſimoniaci & incontinentes patronum ſuſtinent, *ibid.* b. Perditi filii flagitia Agnes auguſta deteſtatur, *ibid.* c. A divortio faciendo cum uxore deterretur, 15. b. Widrici Cellenſis ad eum epiſtola, 28. c. 29. a. b. S. Remacli poteſtati cedit, 44. a. S. Udalrici dedicationi adeſt, 46. b. Totum fere occidentem perturbat, 59. c. 60. a. Romam citatur ab Alexandro II. 59. c. Decimas a Turingis ſacerdotibus contra jus & fas exigit, *ibid.* 60. a. Gregorii VII. electionem ſe inconſulto factam ægre fert, 60. b. Cum Saxonibus diſſenſio, 72. b. Decretis Lateranenſis conventus non obtemperat, *ibid.* c. Immo Moguntino arch. extrema pernicies intenta in ſynodo Erford. *ibid.* Herſfeldenſium res, ac Fuldenſium diripit, 72. c. 73. a. Seceſſionem a pontifice molitur, 87. a. Deficit, 88. a. 98. c. Ei pontificatum abrogat, ipſe viciſſim a pontifice regno privatus, 99. a. Reſipiſcit, *ibid.* b. Et abſolvitur, 112. b. Fidem fallenti denuo abrogatur imperium, 112. b. c. Plures legati papæ capti, 4. c. 113. a. b. Gebehardus Salzburgenſis ſede pulſus, 110. c. Apud Augiam & S. Gallum turbas excitat, 124. b. c. Herimannus ſede Metenſi dejectus, 152. b. Contra eum ſcribit Bernardus Corbeïenſis, 153. a. Obſtinatius perſiſtenti anathema dicit Gregorius VII., 154. c. Effetatus pontificem abjurat, *ibid.* Romam aggreditur, 171. b. Moguntiæ ei naſcitur cognominis filius, 180. c. Plures ab eo recedunt, 180. c. Nova facinora, 181. a. Factæ acta, *ibid.* b. c. 191. a. Expeditionem contra eum parat Hermannus Luciliburgenſis, 183. c. Denuo Romam impugnat, & Guibertum opponit, 190. c. In Lombardiam recedit, 191. a. Liemaro Hammaburgenſi Elſtenenſe parthenium confert, *ibid.* Roma capta a pſeudo-pontifice imperator coronatur, 199. c. Reſipiſcentiam ſimulat, *ibid.* 200. a. In Germaniam redire compellitur, 200. a. Anathemate percuſſus in concilio Romano, 211. c. Fuldenſem abbatiam confert pro adulterio, 212. c. Necnon puellares aſſeclis donat, *ibid.* An Gregorius VII. in extremis ei indulgentiam impertiverit? 213. c. Apud S. Trudonem novas turbas excitat, 216. b. c. Contrarii monachi fugere coacti, 217. a. b. c. Utrum ei fidem dederit Deſiderius Caſinenſis? 227. c. 228. a. Brunonem, in Metenſem ſedem intrudit, 235. c. 271. a. Arnoldum in Conſtantienſem, 236. a. Anathemate multatur in ſynodo Benevent. 279. b. Mantuam obſidet, 286. b. Ejus gratiam Luipo ſimoniace mercatur, *ibid.* Leodicenſem epiſcopatum Otberto indulget, *ibid.* c. Ejus favore Wolbodo S. Laurentii abbatiam recuperat, *ibid.* Walfonis ducis & Mathildis terras devaſtat, 291. c. Haud impune, 292. a. Ejus vexillum Canuſii in templo ſancti Apollonii ſuſpenſum, *ibid.* b. Novæ vexationes apud Padolironenſes, Fructuarienſes, 292. c. Leodium, 301. a. In Gebehardum Conſtantienſem odium & Marcwardum Oſnabrugenſem, 302. c. Conradus filius in eum rebellat, 303. a. b. Metenſis epiſcopi partem

partem dominicalem apud S. Trudonem Arnulfo comiti donat, unde turbæ, 518. c. In Germaniam redit, 523. b. Fulcardi Laubienſis ad eum libellus ſupplex pro bonis recuperandis, 339. a b. Erga monachos & monaſteria bene affectus; Abrinſbergenſe, 341. a. Brixienſe, 212. b. Cluniacenſe, 53. b. Einſidlenſe, 47. b. Farfenſe, 200. b. Hirſaugienſe, 45. c. 46. a. Lacenſe, 320. a. Laubienſe, 339. b. Papienſe, 513. c. Reinardi-fontanum, 212. a. Regno ſpoliatur a filio Conrado, 345. a. Ejus exploratores Anſelmo Cantuar. inſidias parant, 390. a. Plures ad eum deficiunt metu perſecutionis, 397. c. Communicat Richerus Virdun. ep. 411. b. A Paſchali II. diris addictus, unde turbæ apud Cameracenſes & Leodicenſes, 446. b. Ei odioſi Hirſaugienſes, 448. a. Galcherum Cameracenſem excommunicatum tuetur, 482. a. Guarneri principis Anconitani ad eum epiſtola, 487. c. Ad Heinricum filium mittit ſupplex, 484. b. Abdicato regno mox facti pœnitens, in aciem deſcendit, & a filio comprehenditur, 486. b. Lugubris hac de re epiſtola ad Philippum regem, *ibid.* Necnon ad Paſchalem II. 473. c. Spiræ miſere obit, & inſepultus jacet, 474. a. 486. c. Tandem ſepelitur; exequiæ permagnificæ, 682. c. 1. col.

Heinricus IV. ejus archicancellarius Siſegninus, Cancellarii Burchardus ep. 191. b. Otto, 541. a.

Heinricus V. cognominis Germaniæ regis filius, ad pontificem deficit, 473. c. Landulfo Aſtenſi ep. illatæ injuriæ, 455. c. Gebehardum Conſtantienſem in ſedem reſtituit, 464. b. Pellit Galcherum Cameracenſem, 481. a. Spira regiiſque ibi reconditis theſauris potitur. 483. a. Supplex ad eum mittit pater, 484. b. Regni inſignibus inveſtitus, cum patre prælium conſerit & comprehendit, 474. a. 486. b. Iſineburgenſes ad ſua redire jubet, 484. b. Legatos mittit ad Paſchalem pro inveſtituris, 501. a. Herimanno Trudoniano favet, 513. b. Leodium adit, & conventum indicit, 514. a. b. Francofurti pariter, 541. c. Et Ratiſponæ, 542. c. In Italiam pergit cum exercitu, *ibid.* Ei favent epiſcopi Germani adverſus Paſchalem, 558. c. Conditiones pacis cum pontifice ultro citroque miſſæ, 543. a. A Paſchali propoſitas ſacramento ſancit, 558. b. Romam accedenti omnes ei obviam procedunt cum ſanctimonialibus, *ibid.* Pontificem arte deludit & capit, *ibid.* c. Archiepiſcopi Salzburgenſis generoſum factum, *ibid.* Quot cades ex utraque parte? 559. a. Victus pontifex inveſtituras cedit, *ibid.* b. Auguſtus ille conſecratus in Germaniam redit, *ibid.* Excerptum hac de re e chronico Saxonico, 681. Extorti privilegii exemplum per totum regnum miſſum. 560. c. Richardi Virdunenſis vexationes & Vitonianorum fuga, 561. a. b. c. Salzburgenſis archiep. ærumnæ, 561. c. 562. a. Eccleſiæ libertas ab Albanenſi & Viennenſi archiep ſtrenue defenſa, 560. c. Privilegium damnatum in conciliis Lateranenſi & Viennenſi, 568. a. b. 569. c. Manegoldum San-Gallenſem abbatem confirmat, 582. b. Pruſeningam advenienti portæ occluſæ, 600. b. Paſchali II. ſcribit per nuntios, 607. a. Pontificis reſcriptum *ib.* b. Legatis præmiſſis ipſe in Italiam pergit, 615. c. Colonienſem ſynodum improbat, 616. b Lateranenſis excommunicationem declinat, 616. a. Erluwino Wirceburgenſi ep. orientalis Franciæ ducatum aufert, 616. b. In monachos bene affectus; Corbeïenſes, 499. b. Diſertinenſes, 582. b Fabarienſes, 543. a. Lacenſes, 581. c. Mettenſes, 516. c. Ejus cancellarius, Albertus, 527. b.

Heinricus Willelmi conquæſt. filius 244. c. Angliæ rex & Normannorum dux, 553. b. Ejus avunculi, 592. a. Montis-burgi abbatiam Richardo de Ridvariis committit, 281. c. Cellam B. M. de Bononuntio abſolvit, & Beccenſibus tradit, 295. b Anſelmo Cantuarienſi ſcribit, 417. c. Diſſidium de inveſtituris, 418. a. Rotbertum in S. Eadmundi abbatiam intrudit, 389. c Tres Anſelmi epiſtolæ hæc improbantis, 418. b. Elienſem abbatiam Richardo Beccenſi confert, 418. c. Faritium Abendionenſi præfici curat, 418. c. 419. a. Licitum judicatur ejus connubium cum Mathilde, 433. b. Immerito hac de re culpatus Anſelmus, *ibid* c. Eumdem vexat, 433. c. Ejus legati calumniæ convicti excommunicantur, 434. a. De eo conciliando cum Rotberto fratre ſcribit Paſchalis II. ad Anſelmum, 431. a. Anſelmus ab eo inveſtitos conſecrare detrectat, 450. b. Concilii Londonienſis violatoribus multas canonicas imponit, quod improbat Anſelmus, 450. b. Romam iterum mittit pro inveſtituris, 456. c. Sed fruſtra, 457. a. Anſelmum bonis ſpoliat, 457. b. Normanniam occupaturus venit, ejus colloquium cum Anſelmo, 474. b. A Serlone Sagienſi cum optimatibus attondetur, 482. b. Ejus ad Anſelmum epiſtolæ, 474. a. 488. c. 519. a. Becci cum eo controverſiis finem imponit, *ibid.* Cadomi a Rodberto pſeudo-abbate Divenſi fraude circumventus, 489. c. Cum monaſterio caſtrum comburi jubet, & proditorem pellit, 490. a. Rotberto fratre comprehenſo in Angliam redit, 503. b. Diſſidium componit Ebroïcenſes inter & Fiſcamnenſes monachos, 490. b. Inveſtituris renuntiat, 503. b. S. Auguſtini privilegiis favet, *ibid.* c. Faleſiæ fidelitatis profeſſionem recipit a regni proceribus, 506. a. Colloquium habet cum Ludovico Francorum rege, 518. c. 519. a. Ejus odium incurrit Guillelmus comes Ebroïcenſis, 522. b. Bella cum Waleranno Mellentenſi & aliis, 638. Rotbertum Beliſmenſem perpetuo carceri mancipat, 553. b. Joſfridum Crulandæ abbatem præficit, 538. c. Inſigne ejus privilegium, 592. a. b. Ei dicatus ab Hugone Floriac. liber de regia poteſtate, 545. a. Ejus in Bernardum Tironienſem veneratio & beneficia, 553. b. Windleſhoræ conventum habet, 591. b Ejus diploma pro erectione abbatiæ de Bachervilla, 593. a. Becci libertatem tuetur, 638. 639. & *ſeqq.* Ejus camerarii, Willelmus I. de Tancarvilla, Willelmus II. 593. a. b

Heinricus Auſtriæ marchio, B. Colomanni corpus Stokerauvia Mellicium transfert, 266. c.

Heinricus Brabantenſis comes, Affligemienſis benefactor, 195. a. 233. c. Obitus, & ſepultura, *ibid.* 234. a.

Heinricus Lovanienſis comes, 284. b.

Heinricus Montis-ſancti Michaëlis comes, Montis Gargani xenodochium Caſino committit, 426. c.

Heinricus comes de ſancto-Monte, monaſterii S. Petri vexator, 464. b.

Heinricus Northeimenſis comes, Burſfeldienſis fundator, 614. c.

Heinricus comes Palatinus, 17. a.

Heinricus Portugalliæ comes, 316 c.

Heinricus ſancti Montis comes, 236. a.

Heinricus Everardi comitis filius, 54. a.

Heinricus Ottonis ducis filius, Burſfeldenſis conditor, 321. a.

Heinricus Hugonis Burgundiæ ducis frater, 471. a. 511. a

Heinricus Franconiæ & Sueviæ ducis filius, 499. a.

Heinricus Radulfi Fulgerienſis filius, 579. c.

Heinricus. *Vid.* Henricus.

Heldegardis Widonis principis uxor, 175. a.

Heldinus de Monte-Pancerio Arvernus miles, Cluniaci fit monachus, 335. a. b.

S. Helenæ ſollemniter probatæ reliquiæ, 549. a. b. Inde mercatûs inſtitutio qualibet feria ſexta, *ibid.* Hiſtoriæ hac de re auctor, *ibid*

Helgaudus Majoris-monaſterii abbas, 359. b.

Helgotus ex priore Cadom. S. Audoëni abbas, ſub eo promota baſilicæ fabrica, 296. b. Anſelmo ſcribit, 506. a. Archiepiſcopi reſponſum, 506. b. Obitus, & ſepultura, 575. c.

Helia de Bordella, Ligurii fundator, 595 c.

Helias Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas IV. ejus elogium, 631. c.

Helias Navenſis abbas, 453. a.

Helias *de Gimel*, Archidiaconus Lemovic. excommunicatus, 362. a. b.

Helias Cenomannenſis comes, Culturæ benefactor, 231. c. 232. a. Hildeberto Cenomanenſi infenſus, 377. b.

Helias Petragoric. comes, 162. a 177. b.

Helias de Didona, vir nobilis, 317. c.

Helienſis epiſcop *Vid.* Elienſis.

Helinandus Laudunenſis ep. 106. c. Novigentenſi bono conſulit, 232. b. *Vid.* Elinandus.

Heliſendis Augenſis comitiſſa, Guiberto Novigent. fa-

miliaris, 437. b.

Helmanenſis ep. Arfaſtus ſeu Erfaſtus, 64. b.

Heloiſſa ſeu Heloyſa, ejus lapſus & fortuna, 612. b. c.

Heltopirgis nobilis matrona. *Vid.* Wilwirga.

Helvidis Sueſſionenſis B. M ſanctimon. 233. a.

Helvidis Vaudanimontis comitiſſæ ſepultura, 388. b.

Helviſa Ebroïcenſis comitiſſa, Nogionis cellæ fundatrix, 522. b. Ejus diſſidia cum Heinrico Angliæ rege, *ibid.*

Helwidis Berroldi-curtis fundatrix, & monacha, 296. c.

Hemeræus emendatur, 420. b.

Hemina. *Vid.* Emina.

Hendricus ſeu Henricus, prior Cluniacenſis, 440. a.

Hennebergenſis comes, & comitiſſa, Bertholdus, Luca, 563. c.

Henrardus miles, pœnitens apud Affligemium ſecedit, 296. a.

Henricius abbas Salefeldenſis, a quo vendirum jus cudendæ monetæ, 44. c.

Henricus archiep. Ravennas ſchiſmaticus obit, 51. b.

Henricus Senonum archiep. 467. b

Henricus Æduenſis epiſcopus, 468. b.

Henricus Leodicenſis ep. 510. a.

Henricus Paderbornenſis ep. 444. c.

Henricus S. Agerici abbas, 498. a.

Henricus ſeu Ainricus e Cluniaci monacho Angeriaci abbas, 283. b. De electione contentio, 459. c. 460. a.

Henricus ex Cantuarienſi priore Belli abbas, 106. a.

Henricus Einſidlenſis abbas obit, 47. b.

Henricus ex Corbeïenſi decano Ereſburgi abbas, 499. b.

Henricus abbas Fabarienſis, 679. c. 1. col.

Henricus Ferrarienſis abbas, 467. b.

Henricus abbas de Longo-campo, 290. a.

Henricus Nereshеimenſis abbas, acta ſub eo, 352. c.

S. Henricus Cremonenſis Pontidæ abbas, 345. a.

Henricus Montis S. Quintini abbas, ejus parentes, & laudes, 398. a. b. Geſta ſub eo, *ibid.* 522. c. Factæ donationes & confirmatæ, 442. b. Paſchalis II. bulla, 398. b. Cum ſuis ad venerandas S. Marculfi reliquias Petronam accedit, 442. b. Ad Cartuſiam mittitur pro reditu Godefridi Ambian. 522. c. 599. b. 600. c. 601. a.

Henricus ex monacho Beſuenſi S Sequani abbas, 255. b.

Henricus, ex Pratenſi monacho primus inſtaurati Lariniaci abbas, 138. b.

Henricus S. Sequani abbas, Paſchali II. Beſuam occurrit, 500 a.

Henricus S. Vedaſti abbas, 449. c. Sub eo languet diſciplina, 450. a. Sithienſes accerſit ad ejus reſtitutionem, 540. b.

Henricus Wirziburgenſis abbas, poſtea epiſcopus in Polonia, 541. a.

Henricus ex Becci monacho Cantuarienſis decanus, 84. b. Poſtea primus prior, 143. b. Anſelmi ad eum plures epiſtolæ, 521. a. Ei inſcriptus a Lanfranco decretorum liber, 84. b. 260. c.

Henricus prior Clun. *Vid* Hendricus.

Henricus Siculus ab Urbano II. in Galliam miſſus, 357. a.

Henricus de Gornaco, unus e Beccenſibus ab Anſelmo in Angliam miſſis, 143. c.

Henricus camerarius Becci, ex Anglia juſte revocatus, 143 c.

Henricus miles, S. Criſpini monachus, 611. b.

Henricus Tornacenſis, una cum uxore & filiabus, ad S. Martini monaſterium ſecedit, 352. c. Fit cellerarius, 353. b.

Henricus canonicus, ad quem Lanfranci epiſt. 57. c.

Henricus clericus, ejus epiſtola de Pompoſiana bibliotheca, 322. c. 323. a

Henricus IV. Francorum rex, Clariaci reditus Laterano attribuit, 14. b.

Henricus rex Provinciæ, 78. b.

Henricus Augenſis comes, Ulterioris-portus benefactor, 437. a.

Henricus Lemburgenſis comes, S. Trudonis major advocatus, 318. c. Monaſterii bona conſumit, *ibid.* 319. a. Herimannum pſeudo-abbatem denuo intrudit, 412. c. Chartæ ſubſcribit pro Lacenſi, 319. b.

Henricus palatinus comes, Lacenſis conditor, 319. a. b. c. 581. c. Annus obitus, 319. c.

Henricus Warivicenſis comes, Pratellenſis benefactor, & monachus, 328. b. Ejus effigies, 329.

Henricus I. Vaudanimontis comes, 388. b. Ejus fortuna, & filii, *ibid.* c.

Henricus II. Vaudanimontis comes, Heinrici I. filius, 388. c.

Henricus III. Vaudanimontis comes, Henrici II. filius, 388. c.

Henricus Alfonſi VI. regis gener, 537. c.

Henricus Ambianenſis comitiſſæ filius, 459. a.

Henricus advocatus urbis Tulli, 27 b.

Henricus, ad quem Anſelmi hortamenta, 262. c. 263. a.

Henricus cognominis abbatis S. Quintini pater, 398. a.

Henricus. *Vid.* Heinricus, Ainricus.

Hentfridus de Reshberga, monachus Carrofenſis, 207.

Hepidannus S. Galli monachus, & ſcriptor, 52. c.

Heraclius Lugdun. archiep. *Vid.* Eraclius.

Herbertus Tetfordenſis ep. 264. a. Loſinga cognominatus, 434. a. Ex Fiſcamnenſi priore Rameſiæ abbas, epiſcopatum nundinatus, *ibid.* Sedem epiſcop. Norwicum transfert, & monaſterium condit, *ibid.* b. Cætera ejus acta, *ibid.* Romam miſſus pro inveſtituris, 433. c. Ad Anſelmum epiſtolæ, 450. b. 457. c. Maſſiliæ conventui adeſt, 457. c. In gratiam redit Willelmi Angliæ regis, 345. c.

Herbertus Ibriaci abbas, 40. c.

Herbertus Scrobeſburienſis abbas, 199. c.

Herbertus S. Albini prior, 244. a.

Herbertus Majoris-monaſterii monachus, 24 a.

Herbertus de Caſtellione, malas conſuetud. Cluniaco remittit, 458. a.

Herefordenſes epiſc. Robertus, 346. b. c. Girardus, 433. c.

Heribertus Regienſis ep. Mathildi comitiſſæ pacem ſuadet cum Heinrico imperatore, 201. c. 202. a.

Heribertus S. Dionyſii in Brocareïa abbas, 179. c.

Heribertus Sithienſis abbas obit, 178. c

Heribertus Brunwillarenſis monachus, a piratis liberatus, 286. a.

Heribertus IV. Viromandenſis comes, 108. b. In S. Præjectum & Humolarienſes liberalis, 109. a. b. Obit, *ibid.*

Heribrandus ex Leodienſi S. Jacobi monacho S. Laurentii abbas, 588. c. An vitæ Theoderici Andaginenſis auctor? 248. b. Ruperti mag. præceptor, 301. c. Anſelmi Laudun. ad eum epiſtola contra eundem, 624 b. c 625. a.

Heribrandi principis converſio, 256. c. 284. c. 285. a. Et obitus, 285. b.

Herigerus Abrinſbergenſis & Laureshamenſis benefactor, 340. c

Herimannus III. Colonienſis arch. 285. c.

Herimannus ſeu Hermannus, Bamberg. ep. 59. c. Ob ſimoniam exauct. 88. a. Swarzaci fit mon. *ibid.* c.

Herimannus ſeu Hermannus ex Leodicenſi præpoſito fit Metenſis ep. 54. a. Theodericum Virdunenſem ad colloquium citat, 74. c. 75. a. Romam adit, 76. c. Coram eo ſiſtitur Maurimontis vexator, 76 c. Gregorio VII. primum infeſtus, pœnitens a Jarentone abſolvitur, 167. a. Ab Heinrico IV. bis ſede dejicitur, 152. b. 212. a. 216. b. 235. c. S. Trudonis facultates in ſuos uſus convertit, 190. a. Electioni adeſt ibi novi abbatis, 196. b. c. Reſtitutus S. Clementis tranſlationem facit, 270. b. c. Nundinas & equorum exercitia inſtituit, *ibid.* c. Obitus & ſepultura, 271. a.

Herimannus Colon. S. Pantaleonis abbas, 285. c. Ei dicatus Conradi liber de actibus beati Wolphelmi, 286. a.

Herimannus ſenior, cognomine Calvus, S. Trudonis abbas ſimoniacus, 247. a. Expellitur, & obit, 284 b.

Herimannus nepos S. Trudonis monachus abbatiam ſimoniace acquirit 318. b. Poſtea excommunicatur, *ibid.* c. Denuo intruſus excommunicatur, 412. c. Novas perſecutiones excitat, 513. a. *& ſeqq.* Ejus fautores, 513. b. c. Leodium adit, & abſolvitur, 514. a. b.

Herimannus Affligemii monachus, 256. b.

Herimannus ſenex, vir ſapiens, & auctoritate præſtans, 202. a.

Herimannus comes, 222. b.

Herimannus comes, Senonienſi infeſtus monaſterio ſatisfacit, 563. c.

Herimannus. *Vid.* Hermannus.

Herimarus S. Remigii abbas, Gervaſio archiep. adeſt

Digitized by Google

in extremis, 4. a. Ante obitum acta, 39. a. b. Sepultura & epitaphium, 38. c. 39. a. 55, c. Diſcipuli, 39. c.
Hetino Hirſaugienſis monachus, ſacrorum bibliorum emendator, 277. c.
Heriſipila, ſeu ſacer ignis, per totam Flandriam graſſatur, 270. a.
Herlefrandus Cameracenſis archidiaconus, Laubienſes reprehendit, 514. c.
Herlewinus Glaſtonienſis abbas, 21. c.
Herluca virgo Berndriedenſis, 277. c.
Herluinus Beccenſis conditor, & abbas, 11. a. 635. Paterna ejus ſollicitudo, 11. a. Lanfranco jubet ut archiepiſcopatum ſuſcipiat, 20. c. Sub eo facta monaſterii ſecunda tranſlatio, 69. a. Lanfrancum Cantuar. adit, 38. a. Archiepiſcopum ipſe quanto cum gaudio excipit! 119. c. Ejus viſum de eo, 536. c. Pie obit, 133. c. 133. a. Celebres exequiæ, ibid. b. Epitaphium duplex, ibid. Vitæ auctor, 190. a. Diſcipuli illuſtres, 133. c. 134. a.
Herluinus Centulæ monachus, pietate inſignis, e monaſterio expulſus, 93. c.
Herluinus pædagogus Ludovici regis, 491. b.
Hermannus S. R. E. cardinalis, 33. a.
Hermannus ſeu Herimannus pſeudo-epiſcopus Auguſtenſis, a tribus ſummis pontificibus excommunicatus, 542. a. c.
Hermannus Cremiſanenſis abbas, 555. a.
Hermannus Sigebergenſis prior, obit, 89. c.
Hermannus Tullenſis, S. Apri monachus, & ſcholaſticus, 152. c.
Hermannus Laudunenſis monachus, 556. a. Ejus ſcripta, 585. a. Ab Hermanno Tornacenſi diſtinguendus, 586. c.
Hermannus Tornacenſis ſcriptor, 586. c.
Hermannus ex Tornaci præpoſito S. Martini monachus, 350. b.
Hermannus magiſter, a Fulcoio poëta laudatus, 185. c.
Hermannus Luciliburgenſis, Heinrici IV. regis æmulus, 183. c. Turbas excitat apud S. Gallum, ibid. Corbeïæ-novæ renovat privilegia, 183. c. In Saxoniam redit, ibid. c. Cæditur, 216. a.
Hermannus Caſtellenſis comes, 121. a.
Hermannus comes, Formbacenſis benefactor, 340. b.
Hermannus Gilberti comitis Clari-montis frater, 284. a.
Hermannus marchio, Cluniaci porcorum paſtor, 190. c.
Hermannus ep. Vid. Herimannus.
Hermarus prior S. Mariæ Eboracenſis, 421. b.
Hermengardis Combornenſis vicecomitiſſa, 160. b.
Hermengardis vicecomitiſſa, Caſæ-Dei munifica 221. c.
Hermengardis amita Gilberti comitis Clari-montis, 284. b.
Hermentrudis Montis-Biligardis comitiſſa, 476. c.
Hermes ex Sithienſi priore S. Winnoci abbas, 433. a. Abdicato regimine apud S. Nicaſium ſecedit, 592. c.
Hermuinus S. Petri-vivi abbas, ejus obitus, 373. c.
Hernoſtus Roffenſis ep. Lanfranci diſcipulus, 160, b. Vid. Arnuſtus.
Herrandus, qui & Stephanus, ex abbate Geneburgenſ. fit Halberſtad. epiſcopus, 258. c. 276. c. Ejus conſilio apud Herſeveldam reſtituti monachi, 258. c.
Herſendis Fontis-Ebraldi prioriſſa, 282. c. 283. a.
Herſendis de Campania, ſeu de Claris-vallibus, prima Fontebraldenſis magiſtra, 423. a. 424. b.
Herveus Nivernenſis ep. Trecenſi concilio adeſt, 465. a. 671. Chartæ ſubſcribit pro Flotiaco, 518. c.
Hervens Rancornenſis, poſtea Elienſis primus epiſcopus, 52. b. Ab eo dedicata Torneïenſis eccleſia, 521. a. Conſecratus pariter Robertus Crulandenſis abbas, 581. c.
Herveus Flaviniaci abbas, 454. b.
Herveus I. S. Melanii abbas, 178. a.
Herveus II. Redonenſis abbas, 537. a. Donationes ſub Heo, & acta, 621. a.
Herveus Rothonenſis abbas, 440. a.
Herveus Vindocini monachus, dictus de Trinitate.
Herveus magiſter Pincernarum Philippi regis, variis chartis ſubſcribit, 82. b. 121. c.
Herveus de Breviareo, 6. c.
Herveus de Monte-Maurenciaco, Diogili benefactor, 552. b.
Heſelinus comes, 16. b.
Heſſo miles, Gruningæ conditor, 53. b.
Heſſo, quo auctore conditum S. Georgii Hercin. monaſt. 277. c.
Heymo Virdunenſis ep. S. Mauri parthenonis auctor, 463. c.
Heymo Hirſaugienſis monachus, & ſcriptor, 286. c.
Hezelo Cluniacenſis monachus. Vid. Ezelo.
Hezilo S. Afræ abbas, 572. a.
Hezilo S. Georgii in Nigra-ſilva benefactor, 197. c.
Hezilo ejuſdem monaſt. fundator, 277. c.
Hiberniæ rex, Murchertachus, 370. b.
Hieronymiani Benedictinis in Caramaniæ monaſterio ſubſtituti, 214. a.
Hieronymus Pompoſianus abbas, inſignis bibliothecæ auctor, 321. c. 323. a.
Hiienſis inſulæ monachi, quorum jus ſuper totam provinciam & epiſcopos, 520. c.
S. Hilarius Pictavenſis, Berengarii in eum calumnia, 57. c. 58. a. Vid. Reginaldus, Lanfrancus.
SS. Hilarii & Florentii tranſlatio ex Athanaco ad Bonam-vallem, de ea quid certi? 298. b.
Hilarius poëta, Anglus, ejus ſcripta, 315. c.
Hilbertus Trevirenſis arch. Vid. Egilbertus.
Hilda abbatiſſa, a qua Streaneshalenſe dictum monaſt. 256. c.
Hildebertus ſeu Ildebertus Cenomannenſis, 371. a. Ortus ejus, & parentes, 377. a. Scholarum magiſter, deinde archidiac. poſtea epiſc. ibid. b. c. S. Hugonis de eo prædictio, 378. a. Necnon Ivonis Carnut. minus favorabile præjudicium, ibid. b. Variæ ejus epiſtolæ; Ad Adelam Bleſenſem comitiſſ. 438. c. Ad Dunelmenſes, 371. a. Ad Hugonem Cluniac. 378. a. 462. c. Ad Marbodum Redonenſem, 475. b. Willelmum de Campellis, 383. b. Monachus eſſe cupit, 461. c. An fuerit? 377. c. Lausdunenſi concilio adeſt, 535. c. Et Santonenſi, 379. c. Judex conſtitutus inter S. Nicolai & S. Albini monachos, 399. c. Rainaldi Andecavenſis electioni reſiſtit, 439. c. Ordinationi adeſſe renuit, 463. a. Romam adit, 439. c. In Paſchalis papæ defenſionem ſcribit, 568. c. 569. a. Alia ſcripta, & geſta, 378. a. 504. b. 528. c.
Hildebertus e Pictavenſi mon. Dolenſis abbas, & Bituric. archiep. 254. b.
Hildebertus Nantoliaci abbas, 163. b.
Hildebertus comes de Marchia, 13. a. Ejus filia Simoni Criſpiacenſi nubit, 92. c. 93. a.
Hildeboldus Magaburgenſis abbas, obit, 600. c.
Hildebrandus S. R. E. archidiac. & monachus, 32. a. Ejus litteræ ad Lanfrancum, 34. c. Ad reformandum Sublacum miſſus, 50. a. Apud Alexandrum II. agit pro componenda Farfenſium lite, 51. a. Vid. Gregorius VII.
Hildeburgis Gervaſii Remenſis archiep. mater, 26. b.
Hildeburgis S. Guingaloëi fundatrix, 6. b.
Hildeburgis Goëlli mater, Ibriaco munifica, 40. c.
Hildeburgis, cujus aſſenſu S. Gundulfi monaſterium Virzioni ſubjectum, 206. c.
Hildeburgis nobilis vidua, monaſteriorum amatrix, 331. a. b. Obitus, miracula, vitæ ſcriptor, ibid.
Hildegardis regina, Campidonenſis fundatrix, 373. b.
Hildegardis Willelmi Aquitaniæ ducis mater, 366. a.
Hildefonſus Hiſpaniæ rex, ejus mater, 585. b.
Hildemarus Centulæ monachus, pietate inſignis, e monaſt. expulſus, 93. c.
Hildensheimenſis ep. Hecilo, 10. b.
Hildiboldus Magdeburgenſis abbas, 412. c.
Hildoini abbas Lemovicenſis oſſa e tumulo extracta, 81. c.
Hildolphi Colonienſis arch. rixæ cum Brunwillarens. 134. b.
Hilduinus Lemovicenſis ep. 560. c.
Hilduinus comes de Roceïo, Majori-mon. munificus, 145. a.
Hilgodus ſeu Hilgotus ex Belvaci preſbyt. Sueſſionum ep. 273. b. Petræ-pontis cellam auget, 223. c. Contra eum aſſerta S. Cornelii libertas, 224. a. Chartæ ſubſcribit pro Majori-mon. 298. c. 299. b. Sanctioni adeſt pro reformatione S. Maglorii, 315. b. Item conciliis Brivatenſi, 333. c. Claromontano, 357. a. 358. c. Trecenſi, 465. b. 671. Ad Majus-monaſterium ſecedit, cujus poſtea fit abbas, 207. c. 273. c. Lis cum Quinciacenſibus, 275. c. 376. a. Obit, 477. c.

Hilgotus S. Audoëni abbas, 490. b.
Hilgotus preſbyter Cenomann. Hoëllo epiſc. infeſtus, 175. c. 282. a. b.
Hillinus Corbeïæ-novæ lector, 499. b. Oltenſlevæ fit abbas, 555. c.
Hilloardis mater S. Berengarii Papulenſ. 317. b.
Hilmedrudis Fontbacenſis prima fundatrix, 340. b.
S. Hippolyti reliquiæ Tauniaci, 274. b. 650. a.
Hippolytus Eiſtenſis, Athanaci abbas, 673. b.
Hilmio Dienſis ep. 597. c. 693.
Hiſpania, ibi turbæ, 570. 571. Ad quas pacandas Cluſenſis abbas miſſus, 688. 689. Quandonam abrogatus Mozarabum cultus? 42. b. c. 43. a. Monaſteria duplicia improbata, 471. b. Plura Silvenſibus attributa, 338. a. b. Toletanus ep. primas denuo inſtitutus, 250. c.
Hiſpaniæ reges & reginæ, Sancius, Hildeſonſus, Felicia, 585. b. Alfonſus, 132. a. ſeu Adefonſus, 178. c. vel Ildefonſus, 250. c. aut Aldefonſus, 290. b.
Hodierna S. Georgii Redon. abbatiſſa, 8. a.
Hodierna S. Glodeſindis abbatiſſa, 217. a.
Hodierna S. Arnulfi recluſa, 54. a.
Hodierna Rainaudi-Pagani uxor, 297. a.
Hodierna Belnenſis vicecomitiſſa, Ciſtercii fundatrix, 394. b.
Hodo Bigorrit. ep. concilio Burdegal. adeſt, 318. b. 652.
Hoël. *Vid.* Hoëllus, Hoëlus.
Hoëllus ſeu Hoëlus ep. Cenomannenſis, 244. a. Ab Hilgoto preſb. vexatus, 175. c. Vindocino munificus, 272. a. Rotberti Normannorum comitis partes tuetur adverſus Hugonem & Gauſridum, 281. c. Interim ſeditio; ejus auctores, 282. a. b. Ad Anglorum regem confugit, & redit, *ibid.* b. Rodulfi Turonenſis fautor contra Majoris-mon. monachos, 333. c. Ejus placitum pro S. Vincentio, 363. b. S. Juliano donum confirmat; obitus, & ſepultura, 376. c. A Baldrico laudatus, 377. a.
Hoëllus comes Namnetenſis, poſtmodum Britanniæ dux; 8. a. ſeu Hoël, 96. b.
Hoëlus Cornubiæ comes, 7. c.
Hogerius Inſulæ-Barb. abbas. *Vid.* Ogerius.
Hogoldus Cremiſanenſis abbas, 555. a.
Homicida ſui in profanam foveam projiciendus, 507. a.
Homicidii involuntarii pœna, 14. b. Eo pollutum cæmeterium, 210. a.
Hominis voluntas infirma ad bonum per gratiam adjuvatur, 624. c.
Honeſtus ep. Verulanus, 276. b.
Honor, id eſt, comitatus, 328. b.
S. Honorinæ nova eccleſia apud Confluentium, 173. c. Ejus interceſſionis vis, *ibid.*
Honorius II. Saleſeldenſium bona confirmat, 44. c. Necnon Diſertinenſium libertates, & jura, 582. b. Litteræ pro Lirinenſi contra Sarracenos, 463. a. Pro Fabarienſibus bulla, 617. a. Melanienſes inter & Vitreïenſ. concordiam firmat, 621. a. Ejus legatus Galterius Magalon. ep. 597. c.
Honorii archiep. tranſlatio, Cantuariæ, 289. a.
Hortwicus Herſfeldiæ abbas, Heinrici IV. legatus in Saxoniam, 72. b.
Hoſpitales præpoſiti Jeroſol. Geraldus, ſeu Giraudus, Raimundus, 429. c.
Hoſpitales fratres Jeroſolym. eorum habitus; obedientiæ jugum excutiunt, 430. a.
Hoſpites, in eos caritas & munificentia laudatur, 220. c. 505. b. Præclara exempla, 405. c. 406. a. Pro his ſolvatur jejunium regulare, 549. c.
Hoſpitii jus monaſterio conceſſum, 608. b.
Horrudis ſeu Horradis Alarici comitis uxor, 621. c.
Hubaldus epiſcopus Sabinenſis, 34. a.
Hubertus legatus cardinal. concilium Nortmanniæ cogit, 20. c. Anglicano adeſt, 57. a. Gregorii VII ad eum epiſt. de lite Eveni & Johovei ep. 102. c. 126. a.
Hubertus Silvanectenſis ep. ſeu Huebertus eccleſiam S. Martino Pariſ. confirmat, 402. b. Chartis ſubſcribit pro S. Remigio, 458. b. Et Floriaco, 518. c. Excommunicatus Laudunenſ. eccleſiam reconciliat, 573. a.
Hubertus ſeu Huebertus Carnutenſis abbas exauct. 103. a. 157. c. Poſtea Nogent. prior, 334. b.
Hubertus abbas de S. Winſcio, 224. b.
Hubertus Petroſellus de Monte-Baſonis infirmus monachum induit, 495. c.
Hubertus Cluniacenſis monachus magnæ auctoritatis, 599. b. 600. c. 601. a.
Hubertus cancellarius Philippi regis chartæ ſubſcribit pro reformatione S. Maglorii, 311. a.
Hubertus Baldrici Burgul. magiſter, 299. c. 146. c.
Hubertus. *Vid.* Humbertus.
Huebertus Andecavorum ep. 7. a.
Huebertus Morinenſis ep. Sithium ſecedit, 178. c. Monaſterii inſtaurator, 179. a.
Huebertus Ecoliſmenſis ſacriſta, 110. b.
Huebertus. *Vid.* Hubertus, Humbertus.
Hugo-Candidus cardinalis, 41. c. Seu Albus, 14. a. Aut Blancus, 99. c. Variis conciliis adeſt aut præeſt: Auſcienſi duplici, 13. c. 14. a. Legerenſi, 31. a. Toloſano, 13. c. In Hiſpaniam legatus, 42. a. b. c. 43. a. Concordia cum Hugone Cluniac. 61. a. Gregorio VII. cum aliis pontificatum abrogat, 99. a.
Hugo Dienſis primum, poſtea Lugdun. archiep. e Burgundiæ ducibus ortus, 471. a. S. Marcelli prior, utrum & monachus? 470. c. 471. a. R. E. legatus, 163. b. Cardinalis, 334. b. Coram eo ventilata controverſia Fructuarienſ. inter & Divionenſ. abbates, 33. a. Item Burdigalenſium contra Severianos, 148. b. Ei commendat Gregorius VII. Simonem Criſpiae. 92. b. Necnon plures cauſas committit, 102. c. 109. b. 115. b. *& ſeq.* 126. c. Gregorio VII. ſcribit pro Manaſſe canonico & Brunone Cartuſ. 127. a. Dolenſes monachos ad duo concilia vocat, 159. b. Clericis conjugatis infeſtus, 109. c. Manaſſen archiep. damnat, 116. c. & deponit, 156. a. b. c. Drogonem Taruenn. interdicit, 117. a. Robertum Carnot. intruſum excommunicat, 110. c. Plures epiſcopos & abbates ſuſpendit, ſu 159. a. b. Variis conciliis adeſt aut præeſt, Æduenſi, 116. c. Burdigalenſi, 146. a. Exoldunenſi, 175. b. 236. b. Lugdunenſi, 156. a. b. c. Meldenſi, 157. c. 284. a. Santonenſi, 156. b. 178. a. Romano adeſſe nequit, ab Heinrico IV. prohibitus, 191. a. Gregorii VII. ad eum epiſtolæ, pro abſolutione Herimanni Mettenſ. 167. a. De lite Seguini abbatis, 184. c. Arnulfum recluſum Sueſſion. ep. conſecrat, 156. c. 173. a. Rotbertum Meldenſem, 184. b. 185. a. Willelmum III. abbatem Camiliiac. 79. b. Ad eccleſiaſticos gradus promovet Jarentonem, 82. a. In ſuam familiam adoptat Hugonem poſtea Gratianopolitanum ep. 188. c. Calmeliaco contra Cluniacenſes favet, 275. a. Ejus decretum pro Dervo, 641. Chartam confirmat pro eodem, 642. Lugdunenſis arch. 132. b. 184. c. Totius Galliæ primas, 273. b. quo anno? 184. c. Salmurum adit, 273. b. Unus e tribus a Gregorio VII. in ſucceſſorem deſignatis, 213. c. Excommunicatur, 237. a. Ad Mathildem comitiſſ. ſcribit de electione Victoris III. 227. c. *& ſeq.* Judicium ejus refellitur, 228. b. Apud eamdem ſchiſmatis crimen eluit & de Cluniacenſibus conqueritur, 250. a. b. Theoderici Virdun. reconciliationem approbat, 255. c. Popponem Mettenſem ep. conſecrat, 256. a. Richerum pariter poſt abjurationem, 256. a. Item Betardum Mariſconenſ. 384. c. Conciliis adeſt; Æduenſi, 333. c. Brivatenſi, 333. c. Dolenſi, 333. c. Meldenſi, 334. b. Ad ejus vocem reſtinctum incendium, 336. a. b. Anſelmi ad eum epiſtola, 345. c. Et Urbani II. 386. a. Ei profeſſionem denegat Daimbertus Senonenſis, 374. a. Controverſiam componit Hugonem inter Cluniac. & Pontium Caſæ-Dei, 358. b. Ad Haganonem Æduenſem ſcribit, 385. a. Erga S. Eugendum, Caſam-Dei & Conchenſes liberalis, 284. a. 461. b. 499. c. Cluniaco plura confirmat, 476. b. Mauziacum, 358. a. Nongentenſem cellam, 334. b. Cluniaci altare conſecrat, 356. c. Anſelmum honorifice excipit, 390. a. Non ſemel, 403. c. 404. a. 747. a. Eum adit S. Rotbert. Moliſm. cum ſociis, 393. b. Pio eorum propoſito annuit, *ib.* c. 394. a. Et Burgundiæ duci commendat, *ibid.* c. Ei ſcribit Goffridus Vindocinenſis, 402. a. Urbanus II. pariter & Robertus Lingonenſis pro revocatione S. Rotberti, 404. a. b. Conventum habet hac de re ad Petram-ſciſſam, *ibid.* c. Definitionem mandat Lingonenſi ep. *ibid.* 405. a. Riherum Virdunenſem reconciliat, 411. b. Ejus litteræ commendatitiæ pro Ciſtercio, 415. b. Ei favet Hugo Flaviniac. præ Deſiderio Caſin. 453. c. Ejus vices agit Berardus Matiſcenſis in conventu Maſſil. 457. c. S. Benigno favet adverſus Hugonem Biſontinenſem, 496. c. Epiſtola hac de re, 675. Sepultura, epitaphium,

Digitized by Google

epitaphium, 496. a. b. c. 584. c. Hugonis Cluniacenſis epiſtola de eo, *ibid.* A Fulcoïo poëta laudatus, 185. c.

Hugo Rotomag. archiep. 187. b. Roſenſis eccleſiæ immunitatem confirmat, 296. a. 650. a.

Hugonis II. Biſontinenſis ſeu Chryſopolitani archiep. acta & obitus, 26. c. 302. a.

Hugo III. Biſontinenſis archiepiſc. S. Vincentii abbatiam perficit, 302. a. b. Salinenſem eccleſiam S. Benigno reſtituit, 496. c. Qua lege? 497. a. Hugonis Lugdunenſis epiſtola ad eum hac de re, 675.

Hugo Aſtenſis ep. 445. c.

Hugo de Monte-acuto, ex abbate S. Germani, Autiſiodor. fit ep. 617. b. Præſagium de eo, *ibid.* c. Et acta, 618. a. Imminentem pluviam avertit, 617. c.

Hugo Bigorrenſis ep. 163. b.

Hugo Catalaunenſis epiſc. 458. b. Concilio Trecenſi adeſt, 465. a. 671.

Hugo Eboracenſis theſaurar. poſtea Dunelmenſis epiſc. 371. a.

Hugo Gratianopolitanus epiſc. 268. c. Ejus patria, parentes, 188. b. c. In conc. Avenionienſi ep. electus, 156. a. Romæ conſecratur, 188. c. 189. b. Quo anno? 203. b. Mathildis comitiſſæ in eum benevolentia, 188. c. Corruptelis ſuæ diœceſis emendandis plurimum inſudat, *ibid.* 189. a. De adventu S. Brunonis & ſociorum in ſomnis præmonitus, 202. c. Eos excipit, *ibid.* 203. b. Ancienſem abbatem Willelmum ordinat, 229. c. Claromont. concilio adeſt, 357. a. Meldenſi, 184. b. Et Viennenſi, 569. c. Ab Urbano II. reprimitur, 275. a. Caſæ-Dei fit monachus, 189. a. Dignitatem epiſcopalem reſumit, 337. a. Durandi Claromontenſis funus curat, 357. b. Chartæ ſubſcribit pro S. Benigno, 497. a. Fundationi Portarum favet, 613. c. Annus obitus, 189. b. Et vitæ ſcriptor, 548. a.

Hugo ex decano Aurelian. ep. Laudun. 574. b.

Hugo Lexovienſis; lis de ejus ſepultura, 122. a.

Hugo Lingonenſis ep. cognomento Rainardus, 43. a. 54. b. 94. a. In Dervum munificus, 54. b. Clericis conjugatis infeſtus, 109. c. Conciliis adeſt, Meldenſi, 157. c. 184. b. Santonenſi, 156. b. *Vid.* Rainardus, Rainaldus.

Hugo Nivernenſis ep. 122. c. Ejus litteræ lectæ in ſynodo Burdig. 12. b. Meldenſi concilio adeſt, 157. c. 184. c.

Hugo II. ex decano ep. Nivernenſis, 386. c.

Hugo III. Nivernenſis ep. a quo in S. Stephani monaſt. inſtituti monachi, 387. a. Alia acta, 387. a. b. c. Et obitus, 386. c. 387. a.

Hugo IV. Nivernenſis ep. 518. c.

Hugo Oſtienſis & Veletrenſis ep. Sublaci reformationis auctor, 50. a. b.

Hugo Silvanectenſis ep. 118. c. 348. c.

Hugo Sueſſionenſis ep. 188. a.

Hugo de Petra-fonte Sueſſionenſis ep. conciliis adeſt; Sueſſionenſi, 309. b. Et Pictavenſi, 479. c. Item conſecrationi Philippi Catalaunenſis, 349. a. Reliquiarum S. Helenæ probationem facit, 349. b. Erga ſanctum Theobaldum liberalis, 309. b. c. 310. b. Et cellam S. Pauli 602. c. Chartæ ſubſcribit pro Novigento, 348. c. Societatem init cum Campenſibus, 372. c. Braquenſem eccleſ. Noveïo adjudicat, 382. c.

Hugo Toloſanus ep. 368. a.

Hugo Trecenſis ep. ſubſcribit, 4. b. 43. a. Ejus litteræ in ſynodo Burdigal. lectæ, 12. b. Moliſmi inopiæ ſuccurrit, 94. a. In Floriacum pariter munificus, 95. a. b. Meldenſi concilio adeſt, 184. b. Augienſem cellam Cluniaco ſubjicit, 188. a. b.

Hugo II. Æduenſis abbas veneno interemtus, 451. c.

Hugo Autiſiodor. abbas, 471. a.

Hugo S. Ægidii Nemauſ. abbas, 505. c. 623. b.

Hugo Alti-villarenſis abbas, 458. a. b. 492. c. 575. b.

Hugo I. Athanaci abbas, 672. a.

Hugo II. Athanaci abbas, 672. b.

Hugo Montacultius magni Hugonis nepos, Autiſiodorenſis abbas, 419. a. Paſchalis diploma pro eo, 501. b.

Hugo S. Baſoli abbas, 575. b.

Hugo de Floriaco Beccenſis monachus, Willelmi regis conſanguineus, 307. a. b. Novitius eligitur abbas, 503. c. 504. a.

Hugo de Caſtello-novo Bellilocenſis abbas ſæcularis, 101. c.

Hugo Ceraſienſis abbas, 193. b.

Hugo Cluniacenſis abbas, 52. b. Doctrinæ & ſanctitatis fama, 14. a. b. c. Exiſtimatio & auctoritas, 126. a. b. Humilitas & paterna ſollicitudo, 321. c. 322. a. Erga infirmos, 530. a. Concordia inter eum & Hugonem cardinalem, 61. a. Odonem priorem cum aliis Romam mittit, 78. a. 77. b. Obedientiam quamdam ſub annuo cenſu inſtaurandam concedit, *ibid.* b. Calmeliacenſibus ſubſidia ſubminiſtrat, 79. a. Ejus interventu Heinrico IV. reddita communio, 112. b. Ejus conſilio ſancti Eparchi abbatia Angeriaco ſubjecta, 161. c. Anaſtaſium e ſuis ad Saracenos mittit, 123. a. Variæ ejus epiſtolæ; ad Anſelmum, 476. a. 496. b. Anaſtaſium monachum, 231. b. Arnulfum reclusum, 107. c. Ad Gregorium VII. de Berengario, 125. c. Ad Moiſſiacenſes, 130. a. b. Item plures ad ipſum: A Fonſi Caſtellæ regis, 21. b. Gregorii VII. 61. c. 88. a. 91. b. 126. a. 129. a. 141. a. 155. a. b. c. 156. a. Hildeberti, 462. b. c. Paſchalis II. 407. b. Simonis Criſpiacenſis, 118. c. Urbani II. 251. a. b. c. Varia ei commiſſa monaſteria aut cellæ, 114. c. 115. a. S. Albani, 476. b. Avalonenſe, 128. b. Augienſe, 188. a. b. Bellilocenſe, 101. c. 102. a. 368. a. S. Bertini, 431. b. c. S. Benigni, 116. b. Carionenſe, 114. c. Campenſe, 141. b. S. Columbæ, 178. a. Criſpiacenſe, 119. c. Ad Eremitas, 115. a. S. Eutropii, 178. a. b. c. Ss. Fabiani & Sebaſt. 14. c. 15. a. Figiacenſe, 77. c. Ss. Gervaſii & Protaſ. 178. b. Gigniacenſe, 101. c. 102. a. Laudenſe, 24. c. 25. a. Leiatenſe & S. Licerii, 70. c. 71. a. S. Lupi, 178. a. b. c. S. Lupercii, 241. b. S. Marci, 14. c. 15. a. Mauziacenſe, 358. a. Monaſterium-novum, 18. c. 96. a. 633. 634. Morlanenſe, 124. a. Nivernenſe, 14. c. 386. c. Nogentenſe, ſeu Nogiomenſe, 334. b. 157. c. S. Orientii, 241. b. Padolironenſe, 157. c. S. Petri de Campo-modio, 125. a. Piteverenſe, 158. b. S. Saturnini, 194. b. S. Valeriani de Rodobio, 188. a. b. S. Wimari, 101. c. 521. c. A Gregorio VII. graviter increpatur, 129. a. b. Honorifica ejus de eo epiſtola, 125. b. c. Ab Urbano II. *ſanctiſſimus* appellatus, 151. c. *Frater* a Paſchali II. 407. b. Hiſpanorum principum in eum reverentia, 31. b. 114. c. 115. a. Ejus erga Alfonſum gratitudo, 31. c. 32. a. Marciniacenſe parthenium condit, 94. c. 95. a. Figiacenſe reformat, 77. c. 78. a. Autiſiodorenſi & Saguntenſi abbates præficit, 172. b. 419. a. b. Pontidæ & Monaſterio-novo priores, 120. b. 140. b. Confirmatæ ſub eo eccleſiæ & poſſeſſiones, 361. a. 373. a. 486. c. 512. c. Donationes & privilegia, 8. a. 419. c. 420. a. 476. b. 511. c. 640. Ei litteræ conceſſæ pro S. Orientio prope Auſciam, 368. a. Archimbaldum IV. increpat, 654. 656. Ei commiſſæ lites eccleſiarum & epiſc. 115. b. c. 116. c. 126. c. Walteri epiſc. Cabilonenſis electioni adeſt, 156. c. Bernardum Maſſilienſem de manibus Heinrici IV. eripit, 113. a. Ad reſipiſcentiam hortatur Heinricum, 199. c. Petrum Cavenſem perhumaniter excipit, 153. b. Nantuacum adit pro elevatione corporis S. Maximi, 225. c. Factum Jarentonis Benigniani de Vitonianis non probat, 218. b. Ei nuncupatus conſuetudinum Cluniac. liber, 221. c. De eo conqueritur Hugo Lugdunenſis, 250. a. b. Bernardum Toletanum commendat apud ſummum pontificem, 250. c. Novæ eccleſiæ fundamenta jacit, 252. a. Diu abſens eſt, 275. b. Dedicationi intereſt Bredonienſis eccleſiæ, 357. c. Concilio Toloſano, 54. a. Claromontano, 357. b. Maſſilienſi conventui, 457. b. Ejus iter cum Trenorchienſibus, 385. c. 386. a. Factum ſibi de Willelmi regis morte oraculum Anſelmo aperit, 417. c. Didaco Compoſtellano ſuadet ut Paſchalem per ſe adeat, 455. b. Sub eo admiſſus Petrus Venerabilis, 440. c. An pariter Hildebertus Cenomann. 377. c. 378. a. Alii viri nobiles & benefactores, 335. a. b. Futura novit, 77. c. 215. c. 231. a. 378. a. 441. a. Commodoliaci B. Amandi ſepulcrum indicat, 419. c. Signo crucis imminentem diſpellit tempeſtatem, 476. c. Urſi prioris Campenſis anniverſarium confirmat, 492. a. Statuta & teſtamentum, 524. b. & ſeq. Ultima facta & obitus, 528. b. c. Vitæ ſcriptores, *ibid.* c. 377. c. 378. a. Tumulus, 252. c. 529. a. Sanctitatis varia argumenta, *ibid.* b. Cluniaci ſub eo celebritas, 530. a. b. Ejus tunica pro ægrotantibus induitur, 199. c. A Fulcoïo poëta laudatus, 185. c.

Hugo Criſpeïenſis abbas, 59. a.
Hugo Dolenſis abbas, 376. c.
Hugo Elnonenſis abbas, ejus parentes, 354. b. Novam eccleſiam perficit, 109. c. 354. a. Tornacenſibus monachis ſuccurrit, 353. c. Verſus de eo, 354. a. b. Donationes ſub eo, 388. a. 482. a. 501. b 507. b. 565. a. & acta, 102. c. 354. b. Annus obitus, 354. b. 507. b.
Hugo ex Angeriacenſi monacho S. Eparchi abbas, 162. a.
Hugo Vitonianus, poſtea Divion. monachus Flaviniaci eligitur abbas, 8. c. 384. c. 411. b. Ab Æduenſi ep conſecratus, 385. a. b. Diſcordiæ cum eo ortus & progreſſus, 395. c. & ſeq. Abſolutionem accipit a Lugdunenſi, 396. b. Ei dati Divionenſes *ad ſolatium laboris*, 396. b. In concilio Valentino purgatus reſtituitur, 416. a. Legatorum litteræ pro eo, *ibid.* b. Sede pulſus in S. Vitoni abbatiam intruditur, 561. c. Varia ejus fortuna, adverſarii & patroni, 453. c. Moderatio & pietas, 454. a. Vulgatum ejus chronicon emendatur, 92. a. 237. b. In quo deſinit? 453. b.
Hugo abbas Floriacenſis, 5. b.
Hugo Fontis-dulcis abbas, 688. c.
Hugo Garnenſis abbas vicarius, 621. c.
Hugo Gingenbacenſis abbas, necnon Laureshamenſis, 389. b.
Hugo Laureshamenſis ſeu Gingenbacenſis abbas, detruſus, 447. b.
Hugo Magaburgenſis abbas, 600. c.
Hugo Mauriniacenſis abbas, 539. c. Abdicat, 540. a.
Hugo Neresheimenſis abbas II. 362. c.
Hugo Matiſconenſis, Bernardi amicus, Pontiniacenſis primus abbas, 572. c. 594. c. Autiſiodorenſi ep. profeſſionem facit, 595. a.
Hugo I. Pratenſis abbas, a quo reſtituta libertas & ordo reformatus, 459. a. 618. b.
Hugo II. Reomaënſis abbas, 192. c.
Hugo ſeu Ugo S. Rigaldi abbas, 629.
Hugo Sagienſis abbas, 519. c.
Hugo Selebienſis abbas, ejus virtutes & acta, 371. b. c. 473. b.
Hugo Tiernenſis abbas, 101. b.
Hugo S. Victoris abbas, 296. a.
Hugo abbas da .... 124. b.
Hugo Affligemienſis prior, 256. c.
Hugo prior S. Benigni obit, 134. a.
Hugo Celſinienſis prior, 335. c.
Hugo Criſpiacenſis prior, 459. a.
Hugo *de Diurnach* Mortuæ-aquæ prior, 476. c.
Hugo S. Laurentii de Helliaco prior & ſcriptor, 565. b. c.
Hugo Vallis-coloris primus prior, 479. a.
Hugo Ventiliaci prior, 145. a. 201. a.
Hugo Angeriaci monachus, 8. a.
Hugo Autiſiodorenſis monachus emendatur, 502. a.
Hugo Bajocenſis monachus epilepticus, de eo epiſtola, 659. & ſeqq.
Hugo recluſus Cadomenſis, 574. a.
Hugo monachus Cluniacenſis, 77. c. 78. a.
Hugo Cluniacenſis Magni Hugonis medicus, 365. b.
Hugo Cluniaci cellerarius litem Trenorchienſibus intentat, 385. c. 386. a. Teſtis pro Quadrellæ monaſterio, 476. b.
Hugo monachus Cluniacenſis, cujus converſio a S. Hugone prædicta, 529. a. Ejus parentes & ſcripta, *ibid.* Epiſtola ad Godefridum Ambianenſem, 676. Necnon ad Pontium Cluniacenſem, 530. a.
Hugo Ebroilenſis monachus, 56. c.
Hugo de S. Maria Floriaci floret, 544. c. 545. a.
Hugo Medianenſis monachus Bonæ-vallis conditor, 388. b.
Hugo Vitonianus profugus apud S. Benignum ſtabilitatem firmat, 217. b. c. Profeſſionis verba, *ibid.* 218. a 256. a.
Hugo S. Vitoni monachus Richardo Virdunenſi communicat, poſtea reſipiſcit & fugit, 561. b.
Hugo quidam eremita Silvenſium benefactor, 338. b.
Hugo ſacerdos unus e ſeptem primis S. Brunonis ſociis, 203. a.
Hugo adoleſcens, ejus revelationes, 270. b.
Hugo de Puihana auctor hagiologii & necrologii S. Severi, 510. c.
Hugo archidiaconus major, 27. b.
Hugo archidiaconus Cantuarienſis, 403. c.
Hugo Cameracenſis decanus Aquicincti fundator, 151. c.
Hugo Captianus preſbyter & ſcriptor, 228. c.
Hugo Nivernenſis decanus, 14. c.
Hugo Tullenſis primicerius, 53. c. 74. c.
Hugo theſaurarius Turonenſis, 96. c.
Hugo princeps Plaiolæ, 188. b.
Hugo I. Burgundiæ dux, 115. c. 116. a. S. Symphoriani Floriaco ſubjectionem confirmat, 122. c. Erga Cluniacum & Moliſmenſes liberalis, 128. b. 129. b. c. Loricam ab his accipit, 129. b. c. Cluniaci fit monachus, 119. b. 129. a. De quo increpatur Hugo abbas, 129. b. Ejus laudes, *ibid.* a.
Hugo II. Burgundiæ dux filiam ſuam apud Elariacum conſecrat, 130. c. 131. a. Fontis-humidi cœnobio donationem confirmat, 468. b. Floriacum S. Marcello aſſerit, 470. c. 471. a. Ciſtercii dedicationi intereſt, 405. b. Necnon S. Benigni, 511. a. cui exactiones remittit, *ibid.* 442. c. Ejus dapiferi, Rainerius, 511. a. Hugo, 471. a. Coneſtabulus, Walterus, *ibid.*
Hugo Campaniæ & Trecenſis comes, 421. a. 564. c. Primus Claræ-vallis fundator, 603 b. Jeroſolymam pergit cum pompa, 593. c. Erga Moliſmum & Autiſiod. liberalis, 419. b. 443. a. 454. b 465. b. 671. In Remenſem eccleſiam & S. Eugendum itidem munificus, 284. a. 454. b. Trecenſi concilio adeſt, 464. c.
Hugo Ceſtrenſis comes cognominis monaſterii auctor, 294. b. Variæ ejus donationes, 295. b.
Hugo Magnus Criſpeïenſis comes & Viromandenſis, 109. a. 327. a. Philippi regis frater, 238. b. Crucesignatorum dux per Italiam, 360. b Caſinum adit, 238. b. Variis Philippi chartis ſubſcribit, 4. b. 18. b. 27. c. 41. a. 95. c. 102. b. 188. a. 311. a.
Hugo comes de Domno-Martino, Bullenſem cellam S. Luciano reſtituit, 97. c. Erga Cluniacum liberalis, 178. c. Cellam Brigenſem cum aliis Majori-mon. committit, 184. c. 185. a. Chartæ hac de re, 643. 644. 645.
Hugo de Luziniaco ſeu Liziniaco, ejus filii, 530. c. Nobiliacenſium defenſor, 469. a. Erga Cluniacum liberalis, 530. c. An Gazenolium in feudum a Maxentianis acceperit? 565. c. Angeriaci conventui adeſt, 459. c.
Hugo Meldenſis comes, 6. c.
Hugo Mellendis ſeu Mellentis comes, 4. b. Becci fit monachus, 59. a. Ejus parentes, *ibid.* b. 328. b 435. c.
Hugo Pontici comes, 125. b.
Hugo comes de Rameruco, 443. a.
Hugo Regiteſtenſis comes S. Remigio ſatisfacit, 332. c. 333. a. Altimontenſi reformationi aſſentit, 347. a. Necnon eamdem S. Vincentio Laudun. cedit, 480. c. Noveii fundator, 382. b.
Hugo Riſnelli comes, chartæ ſubſcribit pro Moliſmo, 443. a. 672.
Hugo Tricaſſenſis comes, 349. b. Conſtantiæ ab eo divortium, 489. b.
Hugo Vaudanimontis comes, 388. b.
Hugo Carnotenſis vicecomes, 630. a.
Hugo vicecomes Eboracenſis, 17. b. 85. a.
Hugo vicecomes, 8. b. 14. c. 518. c.
Hugo de Aloïa miles, Vindocini benefactor, 69. c.
Hugo miles de Alba-Spina, Caſini monach. 598. c.
Hugo Lupereiaci dominus, fit monachus, 316. c.
Hugo Pitiverenſis miles, Floriaci benefactor, 49. c. 41. a.
Hugo de Piſſiaco, camerarius Philippi regis, 82. b. 95. c.
Hugo conſtabularius Philippi regis, chartis ſubſcribit, 95. a. 122. c.
Hugo dictus Strabo, Ludovici regis conſtabularius, variis chartis ſubſcribit, 518. c. 533. a. 576. c.
Hugo Burgundiæ ducis dapifer, 471. a.
Hugo de Autogilo, 144. b.
Hugo de Brenna, 348. c
Hugo Bruni Fontis-dulcis benefactor, 688. c.
Hugo de Calvo-monte, 23. c. Majoris-monaſt. benefactor, 364. b. 627. a.
Hugo de Ceſtria, 187. b.
Hugo de Criſpeïo, 178. c.
Hugo Diſſutus primus Cluſenſis conditor, 440. c.
Hugo Euvremodienſis, S. Laurentii conditor, 520. b.
Hugo-Gregarius, miles, 452. b.

Digitized by Google

Hugo Malmazettus, Caſaurienſis abbatiæ dilapidator, 62. b. 391. c.
Hugo-Manſellus S. Germano Autiſiod. ſatisfacit, 618. a.
Hugo de Marlenniaco, Moliſmi benefact. 93. c.
Hugo de ſancta Maura, 13. a. 25. c. 495. c.
Hugo occiſus, & poſt ſepulturam abſolutus, 495. c.
Hugo de Mercuriolo ſeu de Palerios, Biliomenſis fundator, 336. b.
Hugo-Metellus plures epiſtolas ſcripſit, 525. b.
Hugo de Monte-Morenciaco, 18. b.
Hugo de Poliaco, 511. a.
Hugo de Puſiaco ſeu de Puteolo, *du Puiſet*, 491. a.
Hugo de Roceto, 6. b.
Hugo Senioratus, 421. c.
Hugo miles cognomento Statello, Pratenſis vexator, 187. c. 188. a.
Hugo de Tilio, 671.
Hugo de Velenoſa, 583. c.
Hugo vir nobilis, S. Teuderii benefactor, 17. a.
Hugo frater Ancelini de Longeïo, 25. c.
Hugo Ebrardi vicecomitis frater, 70. b.
Hugo & Gerardus Leonis IX. nepotes, 74. a.
Hugo Teutbaldi Cabilonenſis comitis filius, 192. b.
Hugo Attonis comitis filius, Cenomannenſem comitatum occupat, 201. c. *& ſeqq.* Seditionis auctor, & incenrores, 282. a.
Hugo Adæ Vitomandenſis comitiſſæ filius, 349. c.
Hugo Willelmi Aquitaniæ ducis frater, 367. b.
Hugo Gerardi comitis Vaudanimontis filius, 388. b.
Hugo Petri-Venerabilis frater, 440. c.
Hugo Scotus Porcenſis comitis filius, 247. c. 663.
Hulvardus Anglus, Oſberni conſobrinus, 37. b.
Humbaldus Autiſiodorenſis ep. Guibertum S. Germani abbat. variorum criminum convincit, 368. b. 419. a. b. Dedicationi adeſt S. Stephani Nivernenſis, 386. c. S. Benedicti tranſlationi, 502. a. Concilio Trecenſi, 465. a. Erga Fontis-humidi monaſt. liberalis, 468. b. Chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 518. c. Hugonem Pontiniacenſem ordinat, 595. a. In itinere Jeroſolym. obit, 612. b. 621.
Humbaldus Lemovic. ep. exauctoratur, 361. c. Ad S. Severum ſecedit, 362. b.
Humbaldus Virſionenſis abbas, 18. a.
Humbaudi Virzionenſis pactum cum Salmurenſibus, 296. c. 297. a.
Humbelina ſeu Humberga, S. Bernardi ſoror, 267. c. Juliacum ſe recipit, 584. b. c.
Humberga S. Bernardi proavia, 267. c.
Humberga. *Vid.* Humbelina.
Humbertus Gratianopol. ep. 274. c.
Humbertus Lugdunenſis archiep. Anſæ concilio præeſt, 26. c. Gregorii VII. ad eum epiſtola, 80. a. b.
Humbertus ſeu Hubertus Præneſt. in Germaniam legatus, 72. c.
Humbertus Athanaci abbas, 672. a. b.
Humbertus S. Petri Catalaunenſis abbas, 349. b.
Humbertus ſeu Gumbertus, Columbenſis abbas, 620. b.
Humbertus S. Eugendi abbas, 284. a.
Humbertus Pultarienſis abbas, 80. a. b.
Humbertus abbas Sublacenſis, 50. a. b.
Humbertus Viennenſis, S. Andreæ abbas, 192. b.
Humbertus prior S. Dionyſii Novigent. 691.
Humbertus Maurianæ comes, 138. a.
Humbertus II. Sabaudiæ comes, necnon Maurianenſis & Italiæ marchio, 322. b.
Humbertus comes, Alpenſis fundator, 385. b. 663.
Humbertus ſeu Umbertus de Bello-joco, 385. c. 386. a. b.
Humbertus Borbonius, 592. b.
Humbertus de Vareyo, acta & obitus, 672. c.
Humilitas ſervanda, ſed abſque veritatis ac juſtitiæ detrimento, 272. c.
Humolariam delatæ S. Marculfi reliquiæ, 442. b.
Hunaldus ſeu Unaldus I. S. Eugendi abbas, 283. c. Donationes ſub eo, 284. a.
Hunaldus II. S. Eugendi abbas, 284. a. Donationes ſub eo, 554. b.
Hunaldus I. Moiſiacenſis abbas, ſeu Unaldus, 70. c. 124. a. 130. a. 192. b. 194. b. Obit; Alairiaci fundator, 283. c. Ad ejus tumulum lampas accenſa, *ibid.*
Hunaldus II. Moiſiacenſem abbatiam invadit, 337. c. 338. a.
Hunfridus ſeu Hunfredus de Vetulis, Pratellenſis fundator & monachus, 328. b. c. Obit, 83. a. Ejus effigies, *ibid.*
Hungariæ reges, Bela, 111. a. S. Ladiſlaus, 137. b.
Hungarorum dux, Geyſſa, 266. c.
Huracha ſeu Uraca, Fredenandi regis filia, 178. c.

J.

JAccetanus ep. Garſias, 123. c. Ad S. Jacobum in Gallicia peregrinatio celebris, 164. b. Ejus reliquiæ in monte Sionna, 388. a. b.
S. Jacobi eccleſia extra Babenbergæ muros, 88. b. c.
Jacobus medicus, concilio Brivatenſi adeſt, 333. c.
Januarius Caſinenſis, de quo ſcripſit Victor III. 237. c.
Jarento Divion. abbas, ſeu Geremo, aut Ferento, 511. a. Vel Jerunto, 446. c. Dictus etiam Geranous, 497. b. Ejus laudes, 27. c. 241. c. 568. a. Patria, parentes, 81. c. Valentinæ eccleſiæ quondam canonicus, 345. a. Caſæ-Dei fit monachus, deinde prior, 82. a. Æduenſi ſynodo adeſt, 116. a. Abbas conſecratur, *ibid.* b. Sub eo reſtituta diſciplina, *ibid.* An primus Elariaci monialium inſtitutor? 130. c. Herimmannum Mettenſem abſolvit, 167. a. Profugos S. Vitoni monachos bis excipit, 167. b. 217. b. Per decennium ſervat, 561. b. Factum non probat Hugo Cluniacenſis, 218. b. Gregorium VII. Salernum comitatur, 200. a. Walterius mon. in via occiſus, 213. a. Ejuſdem pontif. legatus contra ſchiſmaticos, 213. a. Ad ſuos opportune redit, *ibid.* b. Eo agente Poppo Mettenſis conſecratus ep. 256. a. Plures eccleſias obtinet, 345. a. Aliæ donationes, 175. a. 369. b. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Et Durandi funus curat, *ibid.* In Angliam mittitur, 360. b. Moratur in Normannia, 384. c. Odonem Bajocenſem ep. hoſpitio excipit, 369. b. Ejus gratiam amittit Hugo Flaviniacenſis, 396. b. c. Conventui adeſt ad Petram-Sciſſam, 405. a. Ejus epiſtola ad Theodericum Andagin. 446. c. 447. a. 669. Lugduni convenit contra Biſontin. arch. 496. c. 497. a. 675. Alethæ S. Bernardi matris corpus Fontanis ad S. Benignum transfert, 497. b. Societatem init cum Cabilonenſi eccleſia, 567. c. Obitus & epitaphium, *ibid.*
Jaucerannus Athanaci abbas, 487. a.
Ibriacum, munitiſſimum olim caſtrum diœceſis Ebroïcenſis, 40. b.
Ibriaci dominus Guillelmus Britulienſis, 40. c.
Ida Virdun. S. Mauri abbatiſſa, 463. c.
Ida ſanctimon. B. M. Sueſſionenſis, 233. a.
Ida nobilis matrona Tornacum prope S. Martini monaſterium ſecedit & fit ſanctimonialis, 351. a. b.
Ida Godefridi Bullionii filia, 30. a.
Ida Godefridi Bullonii mater, 16. c. 320. b. Capellæ monaſterium condit, 371. b. Variæ ad illam Anſelmi epiſtolæ, 371. c.
Idelberga Aldebrandi conjux, in Rambonenſe monaſterium munifica, 180. c. 181. a.
Jejunii diebus ferculum unum, 678. b. c. 1. *col.*
Jejunium IV. & VI. fer. protractum uſque ad veſperam apud Gemblacum, maxime diebus adventus & quadrageſimæ, 301. b.
Jelvira Fredenandi regis filia, 178. c. Seu Elvira aut Geloïra, 428. b. Obitus & ſepultura, *ibid.* c.
Jembardus Pratenſis abbas, 187. c. 188. a.
Jeroſolyma expugnatur, 403. a. Ibi plura monaſteria noſtri Ordinis, 428. c. 429. a. Eorum auctores, *ibid.* b. c. Duo condita xenodochia pro viris & mulieribus, Latinis ſubjecta, 429. c. Unde militaris ordo S. Johannis, *ibid.* 430. a.
Jeroſolymitana expeditio, ad eam ſuppetias poſtulat Boamundus princeps, 496. a. De ea libri novem, 347. c.
Jeroſolymitani militaris S. Johannis Ordinis origo, 429. c. 430. a. b.
Jeroſolymitani patriarchæ, Arnulfus, Gibellinus, 570. c.
Jeroſolymorum reges, Godefridus Bullionii, 30. a. 99. b. Fulco, 553. a. Balduinus, 570. c.
Jerunto Divionenſis abbas, *Vid.* Jarento.
Jeſcelinus Baſſatenſis abbas, 97. b.
Jeſu-Chriſto imperante, Domino noſtro, chartæ concluſio, 78. b.
Igmarus Caritatis prior, *Vid.* Imarus.

Digitized by Google

Ignis probatio adhibita, 2. c. 222. c.
Igne probatæ reliquiæ, 34. c.
Igniti morbi in Flandria, 270. a.
Ignorantia exitioſa etiam monacho, 322. c.
Ildebertus Cenomannenſis, *Vid.* Hildebertus.
Ildebordus Ciſtercienſis ad Paſchalem II. miſſus, 415. c. 416. a.
Ildefonſus rex Hiſpaniæ. *Vid.* Alfonſus.
Ildemundus Sublaco ablata reſtituit, 590. c.
Ildeprandus, poſtea Piſtorienſis epiſc. an primus abbas S. Michaëlis? 200. c.
Ilgyrus vir inſignis, varias e ſacris locis affert reliquias, 489. b. c.
Ilius Cluniacenſis villæ decanus, 386. a.
Imarus ſeu Igmarus ex monacho Campenſi Caritatis prior, poſtea Monaſterii-novi abbas, demum cardinalis, 231. a.
Imbertus Pariſiorum ep. 138. b.
Imbertus Glandahenſis epiſc. 554. a.
Imbrillo Michelveldenſis abbas, 541. c.
Imiſa Horreenſis abbatiſſa, 216. b.
Imma Angliæ regina, 401. b.
Immilla Muſinaci fundatrix, 114. a. 138. a. Necnon Caramaniæ parthenonis, 114. a.
Immunitas. *Vid.* Exemtio.
Impanationis vocis primus auctor, 103. c.
Imperfecti bonum quod non eſt in ſe, ſaltem in aliis admirentur, 531. c.
Imperatores in Italia quorumdam monaſteriorum inveſtituras ſibi arrogant, 181. b.
Imperatori reſervata monaſterii Rotenſis advocatio, 72. a.
Imperatores Occidentis & Orientis, Heinricus III. 57. a. Heinricus IV. 112. b. Fridericus Ænobarbus, 72. b. Michaël, 170. b. Alexius, 238. b. 459. c.
Imperatrices, Agnes, 10. c. A. 237. b.
Impœnitentibus denegata in extremis ſacramenta, 413. c.
Improbi. *Vid.* Mali.
Incendium fide & precibus reſtinctum, 336. a. b.
Incontinentes clerici. *Vid.* Clerici.
S. Indaletii Vecitani tranſlatio, 211. b.
Indictio a Septembri inita a Napolitanis ſcriptoribus, 293. b.
Indiculus promiſſionis Berlandi abbatis, 413. c. 414. a.
Indulgentiæ conceſſæ in dedicationibus, 293. a. 363. c. Ad conſtructionem eccleſiæ, 356. b. Et monaſterii, 538. c. Ad procurandam monaſteriorum inſtaurationem, 381. b. In tranſlationibus reliquiarum, 485. c.
Infans in cunis monaſterio oblatus, 352. b. *Vid.* Pueri.
Contra Infidelem ratione agendum, 262. a.
Infirmitatum utilitas, 520. a. Patienter ferendæ, 480. b.
Infirmis olim in eodem morbo ſæpius unctio repetita, 480. b. *Vid.* Moribundi.
Infirmorum domus luſtrata ab abbate pſalmos & litanias recitante, 371. c.
Inglarius Bonæ-vallis Carn. abbas, 298. b.
Ingelbaldus apud Vindocinum ſervum perpetuum ſe addicit, 158. c. Oblationis modus, 159. a.
Ingelbertus abbas S. Quintini de Inſula, donationes ſub eo, 493. a. Et privilegia, *ibid.*
Ingelbertus S. Winnoci abbas intruſus, 433. a.
Ingelbertus una cum fratribus Affligemium ſecedit, 285. b.
Ingelbertus de Calsfrerto Affligemii fit monachus, 284. c. Ejus humilitas, 285. b.
Ingelgerus Foreſtenſis abbas, 224. b.
Ingelramnus Sueſſionenſis ep. 195. b.
Ingelramnus Ambianenſis ep. *Vid.* Ingelrannus.
Ingelramnus comes Codiciaci dominus, 232. b.
Ingelramnus Laudunenſis comes opidanos rebelles armis aggreditur, 587. a. b. S. Remigio ſatisfacit, 618. b.
Ingeltamus magiſter regis Philippi, 5. b.
Ingelrannus Laudunenſis ep. S. Nicolao in Boſco libertatem aſſerit, 118. b. Necnon ibi parochiam inſtituit, 442. c. Urbani II. ad eum epiſtola, 352. c. Erga S. Remigium liberalis, 458. b. *Vid.* Engelrannus.
Ingelrannus ſeu Ingelramnus aut Ingerannus, Ambianenſis ep. S. Fuſciano munificus, 612. b. Et S. Quintino, 611. c. Ejus litteræ de corylo S. Gratiani, 619. c. 620. a.
Ingelrannus Bovenſis comes, ſeu Botvenſis, cum eo pactum initum, 144. c. S. Fuſciani monaſterium inſtaurat, 479. c. Godefridi Ambian. litteræ hac de re, *ibid.* 480. a. Conſuetudinem habet cum uxore comitis Namucenſis, 573. a.
Ingelrannus dominus Lillerienſis, 207. a. 271. c. Hamenſis fundator, *ibid.* c.
Ingelrannus de Cociaco, Plani-caſtelli fundator, 508. b.
Ingelrannus Drogonis Botvenſis filius, 108. b.
Ingelrannus. *Vid.* Ingerannus, Ingelramnus, Engelrannus.
Ingenulfus Aquilæ dominus, S. Sulpitii fundator, 225. a.
Ingerannus Cociaci miles, 348. c.
Ingerannus. *Vid.* Ingelrannus.
Ingertandus de Bova, S. Honorinæ meritis liberatus, 573. c.
Ingezo civis Laudunenſis, eccleſiam Cluniaco donat, 14. c. 15. a.
Ingulfus ex Fontanellenſi priore Crulandenſis abbas, ejus origo, & patria, 98. c. 106. a. b. Erga anteceſſorem commiſeratio & humanitas, *ibid.* c. Monaſterii ſui inſtaurator, & hiſtoriæ ſcriptor, *ibid.* c. 289. b. Ejus ſtatuta, ſcripta, & obitus, 290. a. c. 538. a. b.
Ingulfus primus Norwicenſis abbas, 434. b.
Ingumarius abbas Kemperlegienſis, 7. c.
Ingutio preſbyter, cellæ S. Dionyſii Ambianenſis reſtaurator, 526. c. 592. S. Angilberti miraculorum teſtis, 551. b.
Inimicis ignoſcendum, ſalva ſemper veritate, 454. a.
Inobedientiæ culpa in monacho graviter punitur, 406. a. Bonum opus corrumpit, 493. a.
Inſula, opidum Flandrenſe, ibi depoſitæ apud S. Stephanum S. Adalhardi reliquiæ, 82. b. Inde clam ac dextere a Corbejenſibus monachis ereptæ, 82. c.
Inveſtitiones abbatum, 638. 639. 640.
Inveſtituræ damnatæ in Lateranenſi conventu, 72. b. In concilio Romano ſub Urbano II. 403. b. In Lateran. concilio, 474. a. Interdictæ in Anglia a Paſchali II. 433. c. 434. a. Laïcis ablatæ, 503. b. De iis magna diſſidia Paſchalem inter & Heinricum V. 558. b. Victus pontifex cedit, ſed factum improbant cardinales & reſcindunt, 559. a. b. Item multi alii, *ibid.* c. 560. a. Ivonis Carnot. & aliorum ſententia, & epiſtolæ, 559. c. 560. b. Turbæ hac de re apud S. Vitonum, *ibid.* c. 561. a. Paſchalis II. pactum cum Heinrico V. abrogatur in concilio Lateranenſi, 568. a. b. Ipſe Paſchalis II damnat, 615. c. 616. a.
Inveſtituræ varii modi; Per clavem & oſtium, 200. b. Per fruſtum ligni 25. b. Per baculum paſtoralem, 18. c. 281. a. 304. c. 305. c. Per baculum & anulum paſtoralem, 503. b. Per cereum & lapidem, 510. b. 576. a. 1. col. Per anulum aureum, 578. a. *Vid.* Traditio.
S. Innocentii corpus ex Agaunenſi monaſterio in Sigebergenſe illatum, 30. b.
Innocentius II. confirmat Rotenſis monaſterii privilegia, 72. a. Bexienſis monaſterii bona, 444. b. Poſſeſſiones omnes Mediani monaſterii, 484. b. Ejus petitione S. Eligii monaſterium Foſſatenſibus iterum ſubjectum, 508. a. Mellicio immunitatem confirmat, 555. c. S. Florentii cellæ reformationem, 618. a. Ejus privilegium pro Broburgenſi parthenone, 484. a. Pro Pratenſi monaſterio, 618. b. Ejus juſſu vita S. Hugonis Gratianopolit. a Guigone Cartuſ. ſcripta, 548. a.
Joachimus Perionius Cormaricenſis cœnobita doctiſſimus, 161. b. Scriptor vitæ Leotherici monachi, 408. c.
Jobertus Fontis-dulcis abbas, 688. c.
Jocerannus ſeu Gancerannus aut Joſcerannus ex Athanaci abbate Lugdunenſis archiep. 496. b. Ei reſcribit Anſelmus Cantuar. *ibid.* &c. Scribit ei Ivo Carnot. & ipſe Daimberto Senonenſi, 496. c. Sirmundus hic emendatur, *ibid.* 682. 683.
Jocerannus fit epiſcopus Lingonenſis, 546. b. An quatuor monachos e Vivico Moliſmum revocaverit? 219. b. Lucenſe concilium cogit, 617. a.
Jocerannus Groſſus, monachus Cluniacenſis, 316. c.
Joëlus Culturenſis abbas. *Vid.* Johelius.
Joffredus S. Benigni prior, 497. a.
Joffridus Pariſienſis ep. 269. c.
Joffridus ſeu Goisfredus ex S. Ebrulfi monacho & priore

re abbas Crulandenſis, 638. a. c. In ſchola Aurelian. inſtitutus, 539. c. Pro inſtaurando monaſterio indulgentiam obtinet & per varias regiones prædicari curat, *ibid.* 539. a. Cantabrigienſem academiam inſtituit, 539. a. Ejus ſermones ad populum, *ibid* b. Novæ eccleſiæ fundamenta jacit, & ſolemne epulum adſtantibus univerſis parat, 591. c. 592. a. Flagellationem inſtituit die ſancto paraſceves, 592. b. Ejus lis cum Glocceſtrenſibus, *ibid* c.

Joffridus S. Theoderici abbas. *Vid.* Gaufridus.

Joffridus Rogerii Calabriæ & Siciliæ comitis filius, 290. c.

Johanna Heinrici III. Vaudani comitis filia, Romaricenſis abbatiſſa, 388. c.

Johannelinus abbas. *Vid.* Johannes.

S. Johannis-Baptiſtæ caput utrum olim apud Angeriacum? 550. c. 551. a.

S. Johannis de Greva eccleſia apud Pariſios, S. Nicaſio Mellentenſi confirmatur, 435. c. 436. a.

S. Johannis de Valle monaſterium canonicorum regularium, ibi ſepultus Ivo Carnut. 619. b.

S. Johannis Ordinis militaris origo, 429. c. 430. a. b.

Johannes XXII. Montem-Albanum in epiſcopatum erexit, 9. c.

Johannes Tuſculanus ep. & cardinalis in Angliam mittitur, 435. a. b.

Johannes preſbyter cardinalis & legatus Wiotonienſi ſynodo præeſt, 20. a.

Johannes S. R. E. diaconus cardinalis, 272. b 274. c. 282. c 292. c.

Johannes S. R. E. card. & bibliothecarius, 555. c.

Johannes diac. card. 556. c.

Johannes Cajetanus abbas, ex monacho Caſin. Lateranenſis patriarchii diaconus ordinatur ab Urbano II. 249. Trium ſummorum pontificum cancellarius, 249. c. *Præſignator* ſeu *proſignator* Urbani II dictus, 250. c. 251. c. 252. a. Ad Guidonem Moliſmenſem ſcribit, 265. b Concilio Claromontano adeſt, 357. a. Privilegio Cartuſiæ Squillacenſis ſubſcribit, 393. c. Juviniaci, 368. c. 658. Caſæ-Dei, ſub Paſchali II. 499. c S. Clementis Metteriſis, 500 a. Judex delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 518. a. 675. Lateranenſis concilii decreto ſubſcribit contra Paſchalem II. 568. b. In altero concilio Lateran. papam defendit, 616. a. Pontii Cluniacenſis jactantiam retundit, 615. c. Iperii de eo fabula, 594. a.

Johannes S. R. E. legatus cardinalis, cujus auctoritate repreſſus Goffridus Vindocini comes, 398. c. Ejus litteræ pro reſtitutione Hugonis Flaviniacenſis, 416. b. Ciſtercium adit, indeque ad Paſchalem II ſcribit pro confirmatione ejuſdem, 415. b. 416. a. Valentino concilio præeſt, 415. a. 416. a b. Pictavenſi, 469. c. Contra Philippum regem, 416. a. *& ſeq.* 422. b. c. Bernardo Tironienſi favet, 494. c.

Johannes Dolenſis archiep. 243. c.

Johannes Abrincatenſis, electus Rotomag. archiep. 3. c. In ejus curiam tracta cauſa de Giſortii cella, 23. c. 627. c. 628. a. Ejus auctoritate Galterius abbas Pontiſaram redit, 58. c. Ejus occaſione ingens tumultus excitatus apud S. Audoënum, 68. b *& ſeq* 69 a. Inter eum & abbatem S. Dionyſii inita concordia, 91. a. Cæciliam Willelmi regis filiam monialem conſecrat, 91. c. Dedicationi eccleſiæ Cadomenſis intereſt, 120. a. Hugonis ep. Lexovienſis funus curare renuit, 122. a. Obit, 141. b c.

Johannes an ſucceſſor Hugonis archiep. Lugdunenſis? 560. b. 496. b. c. Epiſtola hac de re Mabillonii ad Lugdunenſem archiep. 682. 683.

Johannes de Craticula Aletenſis ep. 524. b. Ab eo ſedes epiſcopalis Aleta ad urbem S. Maclovii tranſlata, 621. a.

Johannes Aurelianenſis archidiaconus epiſcopatum ſimoniace obtinet, 408. b. Ivonis Carnut. hac de re epiſtolæ, *ibid.* Duas eccleſias Miciacenſibus confirmat, 478. b. S. Benedicti tranſlationi adeſt & altare conſecrat, 502. a. Chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 518. c. 576. c. Manumiſſionem facit, 533. a. Formula æri inciſa, *ibid.* b.

Johannes Bathonienſis ep. 370. c.

Johannes S. Brioci epiſcopus, 523. b.

Johannes III. Caſaurienſis abbas & epiſcopus Valvenſis, 62. b. Abbatiam abdicat, 321. c.

Johannes ep. Lexovienſis chartæ ſubſcribit pro S. Georgii monaſterio, 593. a.

Johannes Liparenſis dictus epiſcopus, ei commiſſa Pactenſis abbatia, 342. b.

Johannes Morinorum ſeu Taruanenſis ep. ejus conſilio reformatum Sithienſe monaſt. Romam adit, 432. c. Ejus opera Hermes fit abbas S. Winnoci, 433. a. Chartæ ſubſcribit pro S Remigio, 458. b. Godefridi Ambianenſis conſecrationi adeſt, 466. a. S. Wlmari cœnobium Cluniaco committi curat, 501. c. 511. c. Remenſi concilio adeſt, & litteris ſubſcribit pro S. Amando, 601. c. Item Belvacenſi, 599. a. Synodicæ epiſtolæ concilii Catalaunenſis ſubſcribit pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694. Broburgenſis parthenonis immunitatem confirmat, 484. a. Chartæ ſubſcribit pro S. Bertino, 592. c. Obit, 612. c.

Johannes Portuenſis ep. Ss. Coſmæ & Damiani monaſterium adit, 51. b. Claromontano concilio adeſt, 357. a.

Johannes Soranus ep. 238. a.

Johannes Spirenſis ep. 286. a. c. Willelmi Hirſaugienſis funeri adeſt, 286. c.

Johannes de Nicephoro ex decano Militenſi primus Squillacenſis epiſcopus Latinus, 342. c.

Johannes epiſcopus Tuſculanenſis dedicationi intereſt Caſinenſis monaſterii, 34. a. S. Martini eccleſiæ, 276. b. Factum Paſchalis II. reſcindit una cum cardinalibus, 559. b. Heinrici V. manus effugit, 558. c.

Johannes Valvenſis ep. *Vid.* Johannes Caſaurienſis.

Johannes ep. Wellenſis Bathonienſem abbatiam in cathedrale monaſterium erigit, 258. b.

Johannes II Ambroſianæ baſilicæ abbas, 463. c.

Johannes de Palude Athanaci abbas, 672. c.

Johannes dictus Granus, Athanaci abbas, 672. c.

Johannes Athanaci abbas, 672. c.

Johannes S. Bertini abbas, 271. c.

Johannes ex monacho Sagienſi Burgenſis abbas, 595. c. Romam mittitur, 607. a.

Johannes abbas an Canuſinus? 292. b. Mathildi comitiſſæ diſſuadet pacem cum Heinrico imperatore, 291. c Victoriam ſpondet, *ibid.* 292. a. b.

Johannes abbas Caſini in Capua-nova monaſterium extruxit, 238. c. Chronici cujuſdam Caſinenſis auctor, *ibid.*

Johannes abbas Clariaci, 14. b.

Johannes quondam abbas S. Crucis, 178. a.

Johannes abbas de Curte, Montis-Gargani xenodochii auctor, 426. c.

Johannes Dolenſis abbas, donationis teſtis pro Caſali-Benedicto, 316. b. Eo abbate dedicata eccleſia a Paſchali II 376. c. 500. c.

Johannes S. Eligii Noviomenſis abbas, 255. b. 529. b.

Johannes Farfenſis monachus fit Sublaci abbas, 50. a. Ejus geſta & inſtituta, *ibid* b. c 51. a. Agnetem imperatricem excipit, 52. b. Ejus liber Sacramentorum, 80. b. Sub eo floret monaſterium, 176. a. Abbas & cardinalis decreto Lateranenſi ſubſcribit contra Paſchalem II. 568. b. Eumdem excipit, 590. c. Ablata vi & armis recuperat, *ibid.* 591. a. Cætera ejus geſta, *ibid.*

Johannes abbas forte Fiſcamnenſis, 10. c. Liber ejus ad Agnetem, *ibid.* & 11. a.

Johannes Italicus, ſecundus Fiſcamnenſ. abbas, 10. c. 504. c. Johannelinus dictus, 534. a. Prius S. Benigni abbas, *ibid.* Willelmi regis ad eum epiſtola, 22. c. 23. a. Ejus viciſſim ad regem, 23. a. Et ad Vitalem Bernacenſem abbatem, *ibid.* b. Obitus & epitaphium, 134. c.

Johannes Flaviaci ſeu S. Geremari abbas, 480. a. 490. c.

Johannes Florentinus abbas, 527. a.

Johannes *Aulbin*, Fontis-dulcis abbas, 688. c.

Johannes S. Gabrielis abbas, 484. c.

Johannes S. Juliani Turonenſis abbas, 576. c.

Johannes abbas de Kelchow, 33. c.

Johannes primus Maurimontis abbas, 76. b. c.

Johannes Montis S. Catharinæ abbas XIII. 635. b.

Johannes abbas primus Montis S. Eligii Atrebatenſis, cui inſcripta S. Vindiciani vita, 552. a. Chartæ ſubſcribit pro Elnone, 388. a.

Johannes ex monacho Caſæ-Dei abbas S. Nicaſii, aut forte proabbas, 269. b. c. Sueſſionenſi concilio intereſt contra Roſcelinum, & chartæ ſubſcribit pro S. Theobaldi monaſterio, 399. c. Et pro S. Theoderico, 310. b.

Johannes S. Nicolai Andecavenſis abbas, 477. b.
Johannes abbas Peruſinus diploma a Paſchali II. obtinet, 608. a.
Johannes abbas de Piſtitio, 427. a.
Johannes *de Muros*, Podienſis monaſterii abbas in Gallicia, 623. a.
Johannes Porceti abbas, 526. b.
Johannes Quinciacenſis abbas, 375. c.
Johannes Sagienſis abbas, 519. c.
Johannes Salvatoris abbas, 395. b. c.
Johannes Sithienſis abbas, 178. c. Librorum amator, paupertate inſignis, 354. c. Pius obitus & ſepultura, *ibid.*
Johannes Sublaci abbas. *Vid.* Johannes Farfenſis.
Johannes Gualbertus ignis probatione Florentini epiſc. cauſam probat, 1. c. Ad eum confugiunt Mediolanenſes catholici, 63. a. Quoſdam preſbyteros ordinari curat, *ibid.* b. Morti proximus epiſtolam ſcribit de Caritatis unione ſervanda, *ibid.* Epiſtola conſolatoria Gregorii VII. ad Vallumbroſanos, *ibid.* c. 64. a. Ejus interventu gratiam compunctionis intermiſſam recuperat idem pontifex, 64. a. Vitæ ſcriptores & diſcipuli, 64. a. b.
Johannes Eremita Claræ-vallenſis prior, S. Bernardo æqualis, 257. b.
Johannes majoris Cartuſiæ prior quartus, 417. c.
Johannes monachus Urbanum II. adit, 279. c. Vallumbroſanos inviſit, ſolitudinem poſtea petiturus, *ibid.*
Johannes eremita Hanzenzis prope Moliſmum, 385. c.
Johannes eremita, Morimundi fundationem ſuadet, 605. a. b.
Johannes præpoſitus S. Angeli ad Formam, 49. c.
Johannes Beccenſis monachus, 262. b.
Johannes Beſuenſis monachus & chronographus, 255. b.
Johannes monachus Caſaurienſis & peritiſſimus librarius, 570. b. c.
Johannes Marſicanus archipreſbyter fit Caſini monachus, 49. a. Codicem offert eodem die, *ibid.* Donationis inſcriptio, *ibid.* b.
Johannes Caſini monachus & eremita, 237. c.
Johannes Ciſtercienſis monachus ad Paſchalem II. miſſus, 415. c. 416. a.
Johannes Henrici Tornacenſis filius, ad S. Martini monaſterium ſecedit, 352. c.
Johannes Moliſmi monachus, unus e primis Ciſtercii inſtitutoribus, 393. c. *& ſeq.*
Johannes Sagienſis monachus, poſtea Monæ inſulæ epiſcopus, 519. c.
Johannes S. Vincentii ab Vulturnum monachus & chronographus, 517. b. c.
Johannes Mabillonius. *Vid.* Mabillonius.
Johannes B. Marus emendatur, 2. a.
Johannes Laudenſis ſcriptor, 52. a.
Johannes Britto litteratus, apud Santonicos haud ignotus, 56. b.
Johannes magiſter Ordinis Prædicatorum, 78. c.
Johannes quidam Armenus, cujus errores examinandos committit Gregorius VII. 169. c.
Johannes Aurelianenſis ſynodicæ epiſtolæ concilii Catalaunenſis ſubſcribit pro S. Quintino de Monte, 602. b. 694.
Johannes Barenſis archidiac. ſcriptor tranſlationis S. Nicolai, 239. c.
Johannes, Sugerii nepos, 441. b.
Johannes clericus, Radulfi Cantuarienſis nepos, 607. a.
Johannes Sueſſionum comes judaïſat, 574. b. Adverſus eum ſcribit Guibertus, *ibid.* c. Altare S. Pauli cellæ uſurpat, 602. b. Miſera morte multatur, 574. c. 575. a.
Johannes de Caïnone, 25. c.
Johannes Dolenſis dominus in Salmurenſes liberalis, 26. a. 128. a. b. S. Florentii cellam prope Dolum condit, 66. c. 128. b. 26. a
Johannes inſignis pietate Scotus laxiores clericos Gotwicenſes corripit, 341. c.
Johannes filius Attonis comitis, 215. b.
Johannes de Fiſſa, *la Flèche*, S. Albino donationes facit, 244. a.
Johannes *Frica-panem*, in cujus domo latitavit Urbanus II. 312. b.
Johannes Oddo Johannis Caſinenſis abbatis frater, 50. a.
Johannes quidam, forte Nominalium anteſignanus, temerariam Roſcelini de ſanctiſſima Trinitate aſſertionem Anſelmo proponit, 261. c 262. a.
Johannes quidam Rodberti pſeudoabbatis Divenſis interfector, 490. a.
Johannicus Montis-Caveoſi abbas, 414. c.
Johel ſeu Johellus, aut Joëlus, Culturæ abbas, ab Hugone Dienſi ſuſpenſus, a Gregorio VII. poſtea reſtitutus, 159. a. b. Placito intereſt pro Gemeticenſibus, 231. c Obit, 376. c. A Baldrico laudatus, 377. a.
Johoveus Dolenſis archiep. deponitur, 102. c. Pulſus, ſedem rurſus occupare nititur, 127. b. c.
Joirannus ſeu Jorannus ex præpoſito S. Nicaſii creatus abbas, ſub eo floret monaſterium, 458. c. 575. b. Chartæ ſubſcribit pro S. Theoderico, 458. a Et pro S. Remigio, *ibid.* b 492. c. Ad Cartuſiam Montis-Dei ſecedit, ejus elogium, *ibid.*
Jordanes, Rogerii Calabriæ & Siciliæ comitis filius, 290. c.
Jordanus, ejus diſſidia de archiepiſcopatu Mediolanenſi cum Groſſolano, 463. c. Civile bellum, 590. c. Ei aſſertus Mediolanenſis archiepiſcopatus in concilio Lateranenſi, 616. a.
Jordanus Lemovicenſis abbas, 81. c.
Jordanus monachus, Petri Venerabilis frater, 440. c.
Jordanus Vindocinenſis comes. *Vid.* Gaufridus.
Jordanus princeps, Heinrici IV. fautor, 181. c.
Jordanus Capuanus princeps, ob ſubtractum pecuniæ depoſitum oculis orbatus, 170. b. Reſipiſcit & ſatisfacit, *ibid.* Deſiderii Caſinenſis electioni in ſummum pontificem favet, 215. a. Caſini ſepultus, 238. b. 276. b.
Jordanus de Caſtro-Achardi filium ſuum offert apud Nobiliacum, 469. a.
Joſbertus abbas Beſuenſis, *Vid.* Ganſbertus.
Joſbertus de Marla, in S. Huebertum gratus, 168. b.
Joſbertus vicecomes, 521. a.
Joſbertus baſtardus de Luciaco, 294. b.
Joſcelinus ſeu Goſcelinus, Burdegalenſis archiep. 148. a. 156. b. *Vid.* Goſcelinus.
Joſcerannus Lugdunenſis archiep. Paſchalem II. judicare vult in concilio; Ivonis Carnut. ad eum epiſtola hac de re, 560. b. 569. b. 682. 683. Goffridum Vindocin. humaniſſime excipit, 570. a. Firmitatis eccleſiæ dedicationi intereſt, 587. c.
Joſcerannus Lingonum epiſc. apud eum querelæ de Montis-Barri domino, 594. c. An Ciſtercienſes in Morimundi abbatiam induxerit? 605. b. Quo uſque ſuperſtes? 604. a. Cur ab eo S. Bernardus non ordinatus abbas? *ibid.* 605. b.
Joſcerannus ſeu Joſcerandus, Floriaci abbas, *bonæ memoriæ*, precibus incendium reſtinguit, 355. a. b. Obitus, *ibid.* b. 459. b.
Joſephus Crulandenſis abbas, 582. b.
Joſerandus cantor Cabilonenſis eccleſiæ, 471. a.
Joſfredus. *Vid.* Goſfridus.
Joſfridus princeps, Vallis-coloris cellam fundat, 478. c.
Joſlenus dialecticam Pariſiis docet, 589. b. Poſtea ep. Sueſſionenſis, 586. a. Eo agente inita concordia Martinianos inter & Igniacenſes, 371. c. 373. a.
Joſlenus archidiac. Bituric. *Vid.* Goſlenus.
Joſſerannus de Laviaco, Athanaci abbas, 672. c.
Jotſelinus abbas Altivillarenſis, 108. c.
Jotſerannus Lugdun. archiep. *Vid.* Joſcerannus.
Iperius emendatur, 594. a.
Irembertus S. Petri Saltzburgenſis abbas, præfecturam reſignat, 121. a.
Irenæus abbas S. Stephani Pedaniæ, 156. b.
Ad Irienſem eccleſiam tranſlata Compoſtellana ſedes, 251. a.
Irmingardis Brixienſis S. Juliæ abbatiſſa, 212. b.
Irreverentia in eccleſia punita, 253. b.
Irunienſis epiſcopalis ſedes ad Legerienſe monaſterium tranſlata, 30. c.
Iſambertus Montis-ſanctæ-Catharinæ primus abbas, 630. c. 631. a.
Iſarnus Toloſanus epiſc. 41. c. 102. a. 368. b. In Cluniacum bene affectus, 78. b. Aſſilienſibus jura confirmat, 97. b. Moiſſacenſes in S. Saturnini eccleſiam inducere vult, 194. b. Sed fruſtra, *ibid.* c. Vautenſe monaſterium Frotardo abbati Tometienſi inſtaurandum committit, 400. a.
Iſarnus Frigdilenſis prior, 550. b.
Iſembardus S. Launomari Bleſenſis abbas, ejus diſſidium cum Guidone monacho, 64. c.

Iſembardus Pratenſis S. Germani abbas, obit, 458. c.
Iſembardus ex monacho S. Huberti Tullenſis abbas, 564. b.
Iſembardus nobilis miles, in Cluniacum munificus, 158. b.
Iſembertus ep. Pictavenſis, 19. a. b. Adeſt ſynodo Burdegal. 12. b. 13. a. b. Ei ſcribit Gregorius VII. pro Nobiliacenſi monaſterio, 79. c. 80. a. Ejus aſſenſu ſubjecta S. Cypriano S. Romani abbatia, 253. c. Subſcribit, 127. b. Coram eo fit placitum pro Vindocino, 127. c.
Iſembertus, forte Huebertus, S. Germani Pariſ. abbas, ſubſcribit, 209. c.
Iſembertus filius Eblonis, Caſtri-Alionis, *Chatelaillon*, dominus, cum Clariſcia uxore donationem facit Cluniaco, 8. a. A Ramnulfo Santonenſi excommunicatus, 366. b.
Iſibordus Tullenſis, S. Apri monachus illuſtris, 152. c.
Iſingrinus primus Admontenſis abbas, 110. c.
Iſloncia comitiſſa, S. Salvatoris monaſterium in Hiſpania Cluniaco concedit, 571. c.
Iſmio Dienſis ep. 497. a.
Iſnardus Nemauſenſis ep. 222. c.
Iſoldunenſis dominus, Gaufredus, 468. c.
Iſſoldunenſes domini, primi Caſalis-Benedicti benefactores, 316. b.
Iſſoldunenſes S. Cyrici canonici extruendæ eccleſiæ Caſalis-Benedicti poteſtatem faciunt, 316. b.
Italia, quorumdam ibi monaſteriorum inveſtituras ſibi arrogabant imperatores, 181. b. Ibi peſtilentia ingens graſſatur, 323. c. Heinrici regis res peſſum abeunt, 303. a.
Italicus dux, Walfo, 291. c.
Iterius Lemovicenſis ep. 12. b.
Iterius de Taiaru, Saviniaci abbas, privilegia a Gregorio VII. obtinet; ejus obitus, 166. c. Acta ſub eo, & donationes, 386. a. b.
Iterius II. Saviniacenſis abbas, obit, 598. b.
Iterius de Bulliaco, 462. b.
Iterius de Turre, unus e primis Ligurienſis parthenonis fundatoribus, 595. c.
Iterius Cogniacenſis, 561. c.
Judæi, adverſus eos Guibertus ſcribit, 574. b. c.
Judæus baptiſatus. *Vid.* Guillelmus.
Judicaël Macloviénſis ep. 439. c.
Judicia temeraria, iis obnoxii viri pii & ſancti, 405. c.
Judicia vulgi in eccleſiaſticos viros plerumque iniqua, 425. c.
Judicium calidi ferri, 629. c. Aquæ frigidæ, 71. c. 574. c.
Judicii divini cogitatio quam efficax, 184. c. 285. a.
Judiciaria poteſtas monachis data, 489. a.
Juditha Heinrici IV. imperatoris ſoror, Boleſlai Polonorum ducis uxor, 540. c.
Juditha Friderici Sueviæ ducis uxor, 74. b.
Juditha ſeu Judita, Welfonis Bajoariæ ducis uxor, obit, 339. b. c. Ejus pretioſiſſima capella Weingarto data, *ibid.* Angliæ regina perperam dicta, *ibid.* c. 340. a.
Iveta Eblonis de Caſtro Allionis uxor, a Ramnulfo Santonenſi excommunicata, 366. b.
Juga, *Joug*, oppidulum diœceſis Autiſſiodorenſis, 468. b.
Juliana Rotroci comitis ſoror, Tironium ſe recipit, & ædificia perficit, 553. b.
Juliana paupercula de ſua penuria Crulandenſibus confert, 289. b.
S. Juliani m. caput inventum, 491. b.
Julianus abbas SS. Facundi & Primitivi, 114. c. 115. a.
Julitta uxor Gaufridi comitis, 5. c.
Julius II. cujus auctoritate Valliſoletanæ congregationi unitum S. Petri de Eſloncia monaſterium, 410. a.
Julius de Mareſelone ep. Redonenſis, 26. b. S. Melanii corpus Redonenſibus reſtitui curat, *ibid.*
Juncus viridis, ex eo conſtrata domus in receptione perſonæ potentis vel amici, 245. b.
S. Junianus B. Amandi diſcipulus, 419. c.
Junna, *la Juine*, fluvius prope Senonas, 490. c.
Junvillæ domini, Goffridus junior, Stephanus de Vallibus, 584. c.
Ivo Dolenſis archiep. *Vid.* Evenus.
Ivo epiſcopus Carnotenſis, 151. a. Lanfranci diſcipulus, 260. b. 291. c. Prius Belvacenſis S. Quintini abbas, 244. b. 474. c. Electus epiſcopus Urbanum II. adit, cauſam in Richerium Senonenſem acturus, 291. a. A ſummo pont. ordinatus, *ibid.* b. Epiſtolæ ad Petrum Pictavenſem, ad Urbanum II. *ibid.* Ejus elogium, *ibid.* c. Exoldunenſi concilio adeſt, & ad epiſcopum Belvacenſem de Bullenſi cella ſcribit, 97. c. Concilio Trecenſi, 465. a. 671. Pictavenſi, 469. c. Walterium Foſſatenſem abb. de abdicando regimine diſſuadet, 374. b. c. Girardum Fontanellæ abbatem conſulit de altarium tranſlatis tabulis, 261. c. A Pontio Cluniacenſi conſultus reſpondet. 571. c. 572. a. Ejus ſcripta, *ibid.* Sententia de Monacho qui ad aliud monaſterium ſecedit, 298. c. 299. a. De decimis monachorum, 479. b. c. Monomachias improbat, 469. a. Nivernenſem S. Stephani eccleſiam conſecrat, 386. c. Necnon Goffridum Vindocinenſem abbatem, 312. a. Perſecutionem patitur ob improbatum Philippi regis cum Bertrada contubernium, 346. b. Epiſt. ad Urbanum II. Hilgotum Sueſſionenſem epiſcopum purgat, 273. c. Variæ, ad moniales S. Aviti, 297. a. b. Ad Bernardum Majoris-monaſterii abbatem, 298. c. Ad Dolenſes pro Bernerio, 298. c. 299. a. Ad Roſcelinum hæreticum, 309. a. Ad Galterium Meldenſem epiſc. pro reformatione Farenſis parthenonis, 311. c. Ad Adelam comitiſſam pro reſtitutione ſancti Martini de Valle, *ibid.* 312. a. Ad clericos Mellentinos contra Mellentenſem comitem, 327. a. S. Nigaſii eccleſiam Beccenſibus confirmat, *ibid.* Eorumdem litem cum Moliſmenſibus componit; epiſtola hac de re ad Anſelmum, 326. c. Item alia ad Philippum regem, *ibid.* 327. a. Urbano II. ſcribit, & Manaſſem Remorum archiep. commendat, 363. b. Eidem contra Latiniacenſes, 374. a. Paſchali II. 407. b. Eidem pro Hilgoto ep. Majoris-monaſterii abbate electo, 421. a. b. Epiſtola ad Hildebertum Cenomanenſem an genuina? 377. b. Ad Bernardum Majoris-monaſt. abbatem, 402. b. Ad Gaufridum anachoretam, 437. b. c. Ad Robertum Mellenti comitem, 489. b. Ad Ludovicum regem pro Godefrido Ambianenſi, 483. a. Ad Richardum Alban. de controverſia Bleſenſium cum Bonæ-vallenſibus, 544. c. Ad Laurentium Caritatis ad Ligerim monachum, 572. a. Ad Manaſſem Meldenſem ep. de Jotrenſi abbatiſſa, 618. c. Utrum ſcripſerit Lugdunenſi alicui archiep. nomine Johanni, 496. c. Mabillonii epiſtola hac de re ad Lugdunenſem archiep. 682. 683. Ad eum ſcribit Goffridus Vindocin. de Ebrardo decano, 376. a. De Gaufrido & Mauricio abbatib. Bleſens. 493. c. Hugonis Floriacenſis ad eum epiſtola, 545. a. Paſchalis II. de inveſtiturarum pacto, 560. a. Ivonis epiſtolæ hac de re, *ibid.* b. Ejus lis cum Bonævallenſibus monachis, 494. b. Componitur, 619. b. Bernerium Bonævallenſem Romam mittit, 494. a. Ei eccleſiam confert, *ibid.* Item ſcribit de monacho apoſtata, *ibid.* Litem componit Vindocinenſes inter & Gaufridum comitem, 374. c. 375. a. b. Inter Radulfum Turonenſem & Guillelmum Majoris-monaſterii abbatem componere tentat, 477. c. 478. a. Anſelmum Cantuar. excipit, 457. a. Ad eum confugit Goffridus Vindocin. a comite vexatus, 328. b. Seditioſi monachi calumniis adverſus Goffridum Vindocinenſem nimium credulus, 358. b. Radulfo-viridi Remenſi archiepiſcopo favet contra Gervaſium invaſorem, 492. b. Bleſenſibus contra Vindocinenſes, 493. c. Adamum S. Dionyſii abbatem apud regem Ludovicum defendit, 613. a. Bernardo Tironienſi locum dat pro ædificando monaſterio, 552. c. Litteræ hac de re, *ibid.* 680. Tironienſe monaſt. confirmat, & ei libertatem aſſerit, 508. c. 509. a. Chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 576. c. Regem Ludovicum adit adverſus Hugonem Puteolenſem dominum, 564. c. Johannem Lugdunenſem archiep. a celebrando in Paſchalem II. concilio deterret, 569. b. Ab eo canonicorum regularium ordo multum illuſtratus in Gallia, 619. b. Ejus elogium, obitus, & ſepultura, *ibid.* a. c.
Ivo Saxenſis ſeu Sagienſis ep. 4. b. 5. c.
Ivo I. abbas S. Dionyſii ſimoniæ inſimulatus, 91. a. Purgatur, *ibid.* b. Ei reformanda tradita S. Goberti eccleſia, 332. b. 346. c. 347. a. Ab inimicis occiditur, 331. c. Necis cauſa, 332. a. Ejus duo epitaphia, 331. c. Ad Ivonem II. nequaquam referenda, ſicut nec verſus maligni auctoris, 332. b. A Fulcoïo poëta laudatus, *ibid.* 185. c.
Ivo II. S. Dionyſii abbas, ad eum nequaquam referenda

Digitized by Google

duo Ivonis I. epitaphia, 764. Nec verſus cujuſdam maligni auctoris, 331. a. b. Obitus annus, ibid. b.
Ivo S. Melanii abbas. Vid. Evenus.
Ivo Cluniacenſis prior, 128. c. Cum quindecim ſociis ad S. Germani monaſterium Autiſiodor. reformandum miſſus, id Cluniaco ſubjicere tentat, 419. b. Vir ſcholaſticus, S. Pandulfi vitam expolit, necnon hymnum de eodem, & alterum de S. Martiale componit, 440. a. Subſcribit donationi pro SS. Gervaſio & Protaſio, 316. c.
Ivo Latiniacenſis monachus Italiam adit reliquias S. Theobaldi Vicentini eremitæ relaturus, 138. b.
Ivo clericus in S. Quintinum de Monte munificus, 171. b.
Ivo comes de Bello-monte, 144. b.
Ivo Curvæ-villæ fundator, 158. c.
Ivo dominus Belli-montis ad Iſaram Beccenſibus donat Confluentinam S. Honorinæ cellam, 173. c.
Ivo *Talbois*, Crulandenſibus infeſtus, 289. c. Læſæ majeſtatis reus declaratus, & in exſilium actus, 290. a.
Ivodium caſtrum. Vid. Epoſium.
Juramentum etſi non ſponte præſtitum, non tamen violandum, 169. b.
Juramentum abbatis tertia vel ſexta manu monachorum ſuorum, 633. c. Per tactum veſtis principalis altaris, 265. b. Per eccleſiam, 636. b. Super tumulum, 356. c. In manu monachorum, 148. c. 149. a.
Jurenſis princeps, Falco, 584. c.
Juretus emendatur, 291. b.
Juſti obitus, non mors ſed mutatio, 286. c.
Juſtinus Rothonenſis abbas, 103. b. Receptioni adeſt quarumdam reliquiarum, 439. c. 440. a. Obitus annus, 440. a.
Juſtitia & veritas humilitati præponendæ, 272. c.
Juſtitia de pane & vino pauperibus data, 50 c.
S. Juſti archiep. tranſlatio Cantuariæ in eccleſia S. Petri, 280. a.
Juvavenſes. Vid. Saltzburgenſes.

K.

KADALAUS Gregorii VII. legatus, poſtea monachus, 99. b.
Kalo vicecomes cujus aſſenſu inſtaurata S. Eutropii eccleſia, 146. b.
Karolus Guerin, Fontis-dulcis abbas, 688. c.
Keledei ſeu Kuldei in Scotia, 520. c. Eorum jura, ibid. 521. a.
Kiburgenſis & Dillingenſis comes, Hartmannus, 362. c. Adelheidis uxor, ibid.
S. Kilianus Wirziburgenſis ep. de eo quoſdam verſus compoſuit Aynardus Divenſis abbas, 121. c.
Kuldei in Scotia. Vid. Keledei.

L.

L. VERI numiſma inventum apud S. Manſuetum, 515. b.
Labbeus emendatur, 57. b.
Laburnenſis epiſcopus, Bernardus, 622. a.
Lacus apud Ripuarios, a quo Larenſe monaſt. 581. b. c.
S. Ladiſlaus Hungariæ rex, Semichenſis eccleſiæ, necnon Waradienſis monaſt. fundator, 137. b.
Lætus Paſſinianenſis abbas, 63. b.
Lagnis fluviolus in Burgundia, ejus origo, 94. b.
Laïci an inveſtiturarum jus habere poſſint, 237. a. 560. a. b. Damnatæ in concilio Romano, 403. b. Decimas ſuas aut eccleſiam monaſteriis non conferant abſque epiſcopi vel Romani pontificis conſenſu, 265. b. 479. b. Decimas vel altarium oblationes nullo jure poſſidere queunt, 27. a. Eaſdem ab his redimere an licet? 449. c. Conciliis interſunt, 178. b. 465. b. 671.
In Laïcis utriuſque ſexus vita communis floret apud Teutones, 287. Vid. Teutones.
Laïci nimium credulis monachis ſæpius infideles, 524. b.
Laïci Manu-paſti, 187. c.
Laïci fratres in Crulandenſi monaſterio, 106. b. Eorum inſtitutio apud Hirſaugiam, 198. b. Vid. Fratres, Hoſpitales.
Laïci obedientiarii, an ad propria redire poſſint? 323. c.
Laïcus abbas, 127. b.
Lambaci comes, Arnaldus, 258. c. 283. a.
Lambertus Attrebatenſis ep. ab Urbano II. conſecratur, 310. a. b. In Strumenſe parthenium bene affectus, 324. b. Summo pontif. rationem reddit latæ in Rotbertum Remig. ſententiæ, 347. c. 380. b. c. Conc. Æduenſi adeſt, 334. c. Et Claromontano, 357. b. Rotberti Remig. ad eum epiſt. 381. a. Duo altaria Elnonenſibus donat, 387. c. 388. a. Ejus lis cum Vedaſtinis, 449. c. Malbodienſib. altare confirmat, ibid. Chartæ ſubſcribit pro S. Remigio, 458. b. Lanfrido S. Wulmari abbati ſcribit, 263. c. Godefridi Ambian. conſecrationi intereſt, 466. a. Philippum regem abſolvit, 474. a. Sithienſes in S. Vedaſtum inducit, 540. b.
Lambertus Engoliſmenſis ep. 283. a.
Lambertus Noviomenſis & Tornacenſis ep. Remenſi concilio adeſt, 601. c. Et Belvacenſi, 599. a. Chartis ſubſcribit, 592. c. 603. b.
Lambertus Morinenſis ep. intruſus, 178. c.
Lambertus Tornacenſis ep. 242. b.
Lambertus S. Nicolai Andecav. abbas, geſta ſub eo, 477. b. Et donationes, 363. b. Hildeberti Cenomann. cum eo ſocietas, 377. c. Lis de Catia ſilva cum Albinenſibus, 399. c. Suffragia ſpondet pro S. Brunone def. 445. b. Donationis teſtis pro Majorimon. 529. a.
Lambertus Elnonenſis abbas. Vid. Fulcardus.
Lambertus S. Faronis abbas, 186. a.
Lambertus Flotin. abbas, Novigentum ſecedit, 232. c.
Lambertus ex Valciodorenſi monacho Haſterienſis abbas, 168. b.
Lambertus Pultarienſis abbas S. Brunonis diſcipulus, 445. b. Trecenſi concilio adeſt, 465. b. 671. Paſchali II. Beſuam occurrit, 500. a. Alpenſium & Balernenſium concordiæ ſubſcribit, 545. b. c. 679.
Lambertus Sithienſis S. Bert. abbas conſecratur, 354. c. Floret monaſterium ſub eo, ibid. 355. a. Concilio Claromontano adeſt, 357. b. Cluniaci publice profitetur, 432. b. c. Et monaſterium ſuum reformat, ibid. 549. b. Item Alchiacenſe, 433. a. Et Vedaſtinum, 450. a. 540. b. Remenſis electus archiep. non acquieſcit, 492. b. c. Anſelmi reſcript. & monita, ibid. 493. a. Eo præſente S. Wlmari monaſterium Cluniaco commiſſum, 511. c. Permutatio cum Balduino comite, 592. c. Cluniaco ſubjici detrectat, 580. a. Paſchalem II. adit hac de re, ibid. b. c. Inita qualiſcumque concordia, 594. a.
Lambertus S. Walarici abbas, 679.
Lambertus Andaginenſis monachus, 248. b.
Lambertus Scafnaburgenſis, 44. c. Ejus ſententia de auſteriori vita Sigebergenſium & Salefeldenſium, 45. a. Apud Hersfeldam monachus, quo anno? 113. a. Ejus ſcripta, ibid. b. Emendatur, 16. c.
Lambertus quidam Ernulfo Eccleſiæ Chriſti priori varia proponit dubia, 307. c. 308. a.
Lambertus S. Brunonis diſcipulus, 205. c.
Lambertus, ad quem Anſelmi hortamenta, 144. a.
Lambertus archidiaconus de Bar, 27. b.
Lambertus cancellarius, Hugonis Dienſis vicarius, 156. b.
Lambertus Clari-montis comes, 284. b.
Lambertus Gerici Nobilis filius, 108. a.
Lancelinus Vaſſus de Balgentiaco, 145. c.
Lancelinus II. de Balgentiaco, 145. c. 272. a. In Vindocinum munificus, 145. c. 146. a. 175. b.
Lancelinus III. Balgentiaci dominus, 146. a.
S. Landelinus, cujus ſocius S. Domitianus Criſpinienſis fundator, 279. c.
Landericus ep. Matiſc. Vid. Landricus.
Landerici-villa, *Landreville*, diœceſis Lingonenſis, 219. c.
Landouinus Cartus. Vid. Landuinus.
Landricus Matiſconenſis epiſc. ſeu Landericus chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 122. c. Ejus lis cum Hugone Cluniac. 141. a. Meldenſi concilio adeſt, 157. c. 184. b. Ejus & Lugdunenſis provinciæ epiſcoporum epiſtola in gratiam Radulfi Turonenſis, 176. b. Obit, 384. c.
Landricus de Prajaco Fontis-humidi benefact. 468. b.
Landricus-Aytaudi, unus e primis Fontis-dulcis benefact. 687. a. 2 col.
Landuinus ſeu Landouinus aut Landwinus, unus e ſeptem S. Brunonis ſociis, 203. a. Cartuſiæ prior in abſentia S. Brunonis, 268. c. Eumdem adit in Calabriam, 407. b. In reditu a Guiberto antipapa comprehenſus, 408. a. Obitus & ſepultura, 417. b. Non confundendus cum Lanuino Turris priore, 446. a.
Landulfus preſbyter cardinalis, 510. a. 675.

Digitized by Google

Landulfus de Vareglate ex monacho S. Petri in Cælo-aureo, S Nazarii præpoſitus, deinde epiſcopus Aſtenſis, 455 c.

Landulfus Tullenſis abbas, 564. a.

Landulfus Pontidæ monachus Mediolanum mittitur, 590 c.

Landulfus Beneventanus princeps, 34. a.

Lanfrancus e Beccenſi monacho Cadomenſis abbas, 22. b. Ivonis Carn præceptor, 291. c. Rotomagenſem archiepiſcopatum recuſat, 3. c. Cantuarienſis conſecratur, 20 c. Nihil non movet ut ab impoſito munere abſolvatur, 21. a. Quam arcta cum Gundulfo familiaritas, 104. c. 105. a. Romam adit, 34. c. Præter conſuetum pallium, aliud accipit, ibid. Lis de primatu cum Thoma Eboracenſi, ibid. & 35. a. b In Angliam redit, 35 b In monachos cathedralium excitatas turbas exhorret, 35. b. Alexandri II ad eum epiſtolæ, 36. b c. Ei monologium ſubmittit Anſelmus, 37. b. Ejus nepos Becci fit monachus, 37. b. Variæ epiſtolæ de eo, ibid c. Item monita, 37. c. Quanti fecerit Mauritium Beccenſem, 37. c. Eum adit Herluinus abbas, 38. a. Futura prædicit, 28. a. 98. a. Angliæ ſtatus per eum innovatus, 21. b. Concilio Anglicano adeſt, 57 a. Et Alexandro II. ſcribit, 57. b Eidem mittit opuſculum contra Berengarium, 19. b. 57 b. Reginaldo ſcribit contra eumdem, 57. c. 58. a. Gregorii VII. ad eum epiſtola, 64. b. Eccleſiam S. Salvatoris reſtituit & reformat, 84. b Librum de tribus ſcribit, ibid c. Concilio Londonienſi præeſt, 98. b. Ejus caritas erga pauperes, & prudentia in reformandis Cantuariæ monachis, ibid. c. Ingulfum Crulandæ abbatem ordinat, 104. b. Ei concecla a Willelmo rege regni procuratio, 119. b. In Gallias iter, ibid. Becci eccleſiam dedicat, ibid. c. Necnon variis dedicationibus intereſt, 120. a Erga Uticenſes munificus, ibid. In Angliam reverſus concilium habet, 134. c In Wolſtanum ep. vani conatus, 135 a. 346 c. In Beccenſes caritas, 142 c. Anſelmum honorifice excipit, ibid. Ejus ſcrupuli de cultu & martyrio Elfegi, 143. a Giſlebertum Criſpinum Weſtmonaſterienſem abbatem fieri curat, 180. c. A Rodulfo S. Vitoni abbate conſulitur, 257 c. Unum e ſuis in locum Auguſtinenſis abbatis contra monaſterii privilegia ſubſtitui tentat, 246. b. Variis chartis ſubſcribit, 180. b. 258. b. Ejus ſententia de monachis non profeſſis, an ſæculum repetere poſſint, 260. b. A Roſcelini calumniis purgatur, 262 a 309. a. Secretum ab eo creditum Willelmo Cormelienſi, 536. c. Obitus dies, 259. b. Elogia & geſtorum ſcriptores, 185 c. 259. c. 648. Apologia adverſus Edwardi Brown & aliorum calumnias, 259 c. 260. a. Scripta & diſcipuli, ibid b c. Obituarium, 648. 649.

Lanfrancus ex Pontidenſi monacho Bergomenſis epiſc. 345 b.

Lanfrancus archiepiſcopi nepos, Becci fit monachus, 37. b. c. Poſtea Fontanellæ abbas, 261. b. Graves ad eum Anſelmi litteræ, ibid c.

Lanfrancus Romani palatii ſcriptor, 420. a.

Lanfridus cui commiſſum altare Dominæ-Mariæ, 243. b.

Lanfridus Odonis Aurelianenſis ſocius miſere perit, 300. b.

Langobardorum reges, Liutprandus, 215. b. Conradus 303. b.

Lantfridus S. Wimari abbas, 263 b. c.

Lanuinus ſeu Landuinus Squillacenſis prior, 293. c. 294. a. Diſtinguendus a Lanuino majoris Cartuſiæ, ibid. 342 b S Brunoni ſuccedit, 445. c. Paſchalis ad eum litteræ, ibid. 446 a. Ei commiſſa vicinorum monaſteriorum cura, 466. a. b. Mentauri monaſterium exſtruit, 456. b. c.

Lanzo S. Vincentii Mettenſis abbas ab Heinricianis vexatur, 152. b. S. Trudoni præficitur, unde turbæ, 196 c. 197. a Chartæ ſubſcribit, 270 c. Clarontanto concilio adeſt, 357. b. Perſecutionem ſuſtinet, 397. c Ejus interventu monetæ fabric. jus S. Michaëli conceſſum, 410. a b. Trudoniana ſede dejicitur, 211 b c. Monaſterium repetit, 235. b. Jeroſolymitanum iter clam ſuſcipit, ibid. c. Ob diſceſſum novæ turbæ, 246 c. 247. a

Lanzo S Michaëlis ad Moſam abbas, 498. b.

Laodicenſis ep. Albero, 29. c.

Lapurrenſes ep Gregorius, 13. c. Bernardus, 124. a. Sancius, 367 b

Lateranenſi eccleſiæ attributi Characi reditus, 14. b.

Latini, pro his ædificatur monaſterium apud Jeroſolymas, 429. a Forum inſtitutum, 591 a b. Cluniaco ſe ſubjiciunt, 429. b. A Turcis cæduntur, 191. a b.

Latinorum connubia cum cognatis, de his conſultus Anſelmus, 450. c

Latinus epiſcopatus Squillaci, ejus fundator, 342. c.

Latiſco, Lingonicæ diœceſis locus, S. Lupi Trec. receſſu conſecratus, 94. b. c.

S. Laudi ep. Vid. Conſtantienſis.

Laudunum delatæ S. Marculfi reliquiæ, 442. b. Gualdrici epiſcopi ac civium cædes, 572. c. & ſeqq. Major eccleſia bis reconciliata, ibid. 573. c. Igne poſtea conſumta cum pluribus aliis, ibid.

Laudunenſium epiſcoporum ſepultura apud S. Vincentium, 12. a. 573. c.

Laudunenſes epiſcopi; Adalbero, alio nomine Aſcelinus, 572 c. Helinandus ſeu Elinandus, ibid. 218. b. Engelrannus ſeu Ingelrannus, 469. c. Gualdricus, 572. c. Seu Galdricus, 573. a. Hugo, Bartholomæus, 584. c.

Laudunenſes canonici S. reliquias deferunt per Galliam & Angl. pro inſtauratione majoris eccleſiæ, 585. b.

S. Laurentii craticula cum duabus ampullis ſanguine plenis ſub novo altari recondita, 570. b.

S. Laurentii de Heiliaco eccleſia canonicis regularibus collata, 565. b.

S. Laurentii de Padulo Cartuſia, 427 b

S. Laurentius archiep. ei erecta eccleſia in Scotia, 289. a. Margarita regina ob temeritatem ſubito percuſſa, ibid.

Laurentius Neapolit. Benevent. ſynodo adeſt, 87. b.

Laurentius ex priore S. Vitoni, deinde S. Benigni, Veromanus fit abbas, 411. a. b Romam miſſus pro reconciliatione Richeri Virdunenſis, ibid. b. Paſchalis II. ad eum epiſtola, 515. a Virdunenſi ep. & clero communicare renuit, 560. c. Ob id cum fratribus pulſus, 561. a. E ſuis ſingulos ad reſipiſcentiam hortatur in epiſt. ibid. b Alia ad canonicos Virdunenſes apologetica, 683. & ſeqq. Reſtitutus ſuos revocat, 593. c Abſtracta recuperat, 594. a. Chartæ ſubſcribit pro S Apro, 606. c Pro eo ſcribit Paſchalis II. ad Virdunenſes, 685. b Necnon ad ipſum, 686. a.

Laurentius a Leodio Vitonianus monachus, 256. a.

Lecelinus Pontiſaræ benefactor, 331 a.

Lectio publice primo anno a novitiis non facienda, 37 c.

Lectorenſis eccleſia in epiſcopatum reformatur, 13. c.

Lecturenſis ſeu Lectorenſis ep. Raimundus, 78. b. Seu Raimundus Ebbo, 102. a.

Lefricus Exceſtrenſis epiſcopus, 436. c.

Legagnac, pagus apud Rutenos, 56. c.

Legagnaci dominus, Gilbertus Airaldus, 56. c.

Legati miſſi ad eccleſias orbatas, 21 b.

Legatus papæ, ultimus ſubſcribit, 4. c.

Legeſtrenſis & Mellentenſis comes, Robertus, 338. b.

Legionenſes ep Pelagius, 124. c. Petrus, 53. c.

Legionenſes reges & reginæ, Ferdinandus ſeu Fredinandus, Sancia, 409. b. Adefonſus, ſeu Alfonſus, Bertha, 410. a. 527 b c.

Lemburgius comes, Henricus, 219 b.

Lemovicum urbs ab ſeditioſis conflagrat, 478. b.

Lemovicenſis eccleſia ab Urbano II. dedicatur, 361. c.

Lemovicenſes ep. Hilduinus, 160. c. Iterius, 12. b. Wido, 101. c ſeu Guido, 159. b. Humbaldus, 361. c. Guillelmus, 362. b. Euſtorgius, 510 c.

Lemovicenſis vicecomes, Ademarus, 196. a.

Lemovicenſis Marchiæ comitiſſa, Aimodis, 613 c.

Lens ſur-Leigne ſeu *Lanſuine*, urbs paullo ſupra Moliſmum, utrum ipſa Latiſco, 94. b.

Lentzburgenſis comes, Udalricus, 118. c.

S. Leo papa, in ejus honorem dedicata capella intra muros Vindeciņenſes, 25 a.

S. Leonis abbatia canonicorum regul. 515 b.

Leo IV. ei oblatum Electenſe monaſterium, 622. b.

Leo IX. Tullenſem epiſcopatum retinet, 62. c. Electenſis monaſt bona confirmat, 623. a.

Leo X a quo S Benedicti monaſterium Patricio Capuano in jus patronatus conceſſum, 517 c.

Leo Marſicanus Caſini mon. 4 b Genus & patria, 538. b. Cardin. abbas & ep. Oſtienſis, ibid c. 539 a 570 b. Sumto plebeio habitu, Heinrici regis manus effugit, 558. c. Bullæ ſubſcribit pro eccleſ Martorum, 520 b, Caſinenſibus ſcribit pro depoſitione Brunonis abbatis,

Digitized by Google

559. c. Ultima facta, obitus & ſcripta 239. a. 570. b.
Leo alter Caſinenſis mon. & cardinalis, 570. b.
Leo ep. Cajetanus, 276. b.
Leo Piſtorienſis ep. 200. c.
Leo I. Cavenſis abbas obit, 153. a. 237. c.
Leo II. Cavenſis abbas, 225. c.
Leo Craſſenſis abbas, 443. c. Ejus patentes, 525. c. Ei commiſſum Sutedenſe monaſterium, *ibid.* Acta ſub eo, 597. c. 598. a.
Leo vir nobilis Cluniaci benefactor, 14. c.
Leo Craſſæ a patre oblatus, 41. c.
Leodegarius Bituric. archiep. Caſali-Benedicto eccleſiam donat, 468. c. Dedicationi adeſt Dolenſis eccleſiæ, 500. c. Floriaco eccleſias confirmat, 544. c. Chartæ ſubſcribit pro eo, 576. c. Ibidem concilio adeſt, 544. c. Necnon Belvacenſi, 599. a. Et Remenſi, 601. c. Item judicio pro Caſa-Dei, 566 a. Caſalenſes purgat a ſimonia, 577. c. Inſtrumentum hac de re, 691.
Leodegarius Dolenſis archiep. 468. c.
Leodegarius Viennæ in Gallia archiep. 114. a.
Leodegarius Vivarienſis ep. 500. a.
Leodicenſe necrologium emendatur, 284. b.
Leodicenſes epiſcopi, Theodewinus ſeu Dictwinus, aut Theoduinus vel Deoduinus, 110. a. Henricus, 110. a. Seu Heinricus, 190. b. 301. a. Otbertus, 284. a. 318. c. Seu Olbertus, 284. b. Vel Obertus, 301 a.
Leodicenſes clerici Heinrico IV. adhærent contra Paſchalem II. 446. b.
Leonenſes ep. Pelagius, 56. c. Walo, 576. c.
Leonum reges, Ferdinandus ſeu Fredenandus, Alfonſus ſeu Adefunſus vel Aldefonſus, 114. c. Aut Alfonſus, 115. a
Leonina urbs obſidetur, 181. a.
Leonius ex Aquicincti monacho Heſdinienſis prior, poſtea Laubienſis abbas, 514. c.
S. Leontius Santonenſis ep. 25. a.
Leopaldus abbas S. Salvatoris de Teleſia, 87. b.
Leopoldus e Gotwicenſi monacho Sideſtetenſis primus abbas, 625. c.
Leopoldus I. Auſtriæ marchio, Mellicenſis primus fundator, 266. b.
Leopoldus III. Auſtriæ marchio, Mellicii reformator, 266. c. An ſanctimonialium pariter inſtituor, 267 a.
Leopoldus IV. Auſtriæ marchio, Mellicienſis benefactor, 555. b. Eccleſiam dedicari curat, 590. b.
Leotbaldus Digonienſis, 476. b.
Leotgerius Vivarienſis ep. 274. c.
B. Leotheticus Cormaricenſis monachus, 25. c. Ejus origo, parentes, converſio, 161. a b. Obitus & ſepultura, 408. b. Vitæ auctor, miracula, 161. b. 408. c.
Leowinus S. Petri Meld. abbas, 209. c.
Leproſis extructa domus a Nicolao Corbeienſi abbate, 372. b.
Leteelina comitiſſa, Diverſis fundatrix, 3. a.
Letaldus S. Hugonis Cluniac. nepos, 96. a. Novi-monaſterii abbas, 220. a.
Letaldus Moliſmenſis, unus e primis Ciſtercii inſtitutoribus, 395. c. & *seq.*
Letbaldus primus abbas S. Nicolai in Boſco, 118. b.
Letbertus abbas Haſnonienſis, 233. c. Quædam vendit alodia, 256. b.
Letbertus abbas S. Rufi, 426. b.
Letbertus in libertatem aſſertus per Johannem Aurelianenſem, 533 a. b.
S. Leudomiri Catalaun. actorum ſcriptor, 138. c.
Leutgardis Clarimontis comitiſſa, 284. a.
Lexovienſes epiſcopi, Hugo, Giſlebertus Maminotus, 122. a. 408. c. Johannes, 593. a. Guillelmus Pictavinus, 21. c.
Lexovienſium canonicorum contentio de ſepultura Hugonis epiſcopi, 122. a.
Leyceſtrenſes comites, Rotbertus III. de Bello-monte, 59. b. 431. b. Rotbertus IV. 435. c.
Libertas. *Vid.* Exemtio, Manumiſſio.
Libi. *Vid.* Panes.
Libtandus Tricanienſis ep. 667.
Librarii periti in monaſteriis. 121. c. 264. c. In clauſtro ſcribunt, 353. c. 354. a. Libris emendandis aut ſcribendis occupari primi Carruſienſes, 204. c. 548. a. b. 549. a.
Libri prophani etiam in monaſteriorum bibliothecis ponendi, 323. a.
Liematus Hammeburgenſis archiep. ſchiſmaticus, 191. a. Muliebres abbatias obtinet, 212. c.
Lietardus Gemblacenſis fit abbas, 301. b. Acta ſub eo, 555. c. 556. a. Obitus, 581. b. 589. a.
Lietbertus Cameracenſis ep. 28. b. Obit, 109. b. Vitæ auctor, *ibid.*
Lietbertus S. Trudonis mon. ab ipſis Trudonianis percuſſus, 235. a.
Ligerius monachus, Dunenſis fundator & abbas, 512. c.
Lillerienſis dominus, Ingelrannus, 207. a. 271. c.
Lincolnienſis epiſcopatus in duos dividitur, 521. b.
Lincolniæ ep. Remigius, 106. b. 289. b. Simeon, Rotbertus, 418. c. Alexander, 435. a.
Linerienſes domini, Caſalis-Benedicti benefactores, 316. b.
Lingonenſes epiſcopi, Bruno, 219. b. Harduinus, 175. a. ſeu Arduinus, Rainaudus, cognomento Hugo Rotbertus, 219. b. c. ſeu Rotbertus, 385. b. Guilencus, 94. a. Jocerannus, 219 c. aut Joſecrannus, 587. c.
Lingonenſis eccleſiæ titulus pro S. Brunone def. 445. b.
Lingonenſes clerici Pultarienſes vexant, 80. a. b.
Lipara Siciliæ inſula, ubi erectum monaſt. 342. a.
Liprandus Fontis-Avellani prior, 51. c.
Liprandus Mediolanenſis, Pontidam ſecedit, & obit, 590. b. Sanctitatis indicia, *ibid.* c.
Liſiacum Normanniæ pagus, 506. c.
Liſiardus S. Arnulfi miraculorum, non vitæ ſcriptor, 242. b. Hariulfi ad eum epiſtola, 242. b. Fit epiſc. Sueſſion. 550. b. c. Ei dicatus a Guiberto liber de expeditione Hieroſol. 550. c. Necnon ab Hariulfo S. Arnulfi vita, 551. b. Aquæ judicium adhibet contra hæreticos quoſdam, 574. c. Quo ritu? *ibid.* 575. a. Belvacenſi concilio adeſt, 599. a. Et Remenſi, 601. c. 602. a. Altaris reſtitutionem S. Pauli ecclæ confirmat, 621. c. Godefrido Ambianenſi in extremis aſſiſtit, 611. b. Ejus ſcripta, 551. b.
Litaniæ quotidianis diebus Sublaci, 50. c.
Literius Cormaricenſis, quantæ abſtin. vir. 186. b.
Lites duello diremtæ, 82. 83. a.
Litherius unus e ſociis S. Gerardi Silvæ-majoris, 164. a.
Litteræ Gregorii VII pro ordine Grandimontenſi, 65. c. 66. a.
Litteræ obedientiales a gyrovagis delatæ, 408. a. Encycliex ad cogendas pecunias, 538. c.
Litteræ emancipationis, 381. b. c. Mundeburdi, 543. a. *Vid.* Epiſtola.
Liudericus dux, Dieterici cardin. exequiis intereſt, 616. b.
Liudigerus ex Corbeienſi mon. Reinsdorfii abbas, 555. c.
Liudolfi Corbeienſis elevatio, & miracula, 197. b. 426. b.
Liugerus Regenſtorfenſis abbas, 541. c.
Liupo ſeu Luipo, S. Trudonis abbas intruſus, 216. b. Excommunicatur, *ibid.* c. Ad imperatorem pergit, 234. c. 235. a. Reſtituitur, 284 b. Heinrici gratiam ſimoniace mercatur, *ibid.* c. Ejus obitus, *ibid.*
Liutfredus de Haſſia, Prumienſis abbas, 589. a.
Liutfridus abbas S. Martini, an Weingartenſis, 373. c.
Liutgarda venefica, Hortenſis abbatiſſa, 216. b.
Liutgerus Stadenſis comes. *Vid.* Udo.
Liutoldus S. Galli abbas intruſus, 52. c. Fugatur, 124. b. c. Et deponitur, 183. c.
Liutoldus Carinthiæ dux, Bertholdo inviſus, 235. c.
Liutolfus comes ſchiſmaticorum malleus, 412. c. 413. a.
Liutpoldus Styrenſis marchio, 561. c.
Liutprandus rex a quo menſura cubitalis, 215. b.
Liutulfus ex comite Zwifaltenſis monachus, 198. a.
Lochenſes in eodem cœmeterio ſepeliendi, 80. c.
Logicam docent monachi, 539. a.
Lomenſis comes, Arnulfus, 513. b.
Londonienſes ep. Willelmus, 20. c. Mauricius, 224. c. 504. a. Richardus, 520. a.
Londonienſis eccleſia utrum paris honoris cum Eboracenſi, 35. a.
Longobard. reges, Liutprandus, Conradus, 303. b. 215. b.
Loriacus, *Long.* opidum pagi Waſtinenſis, 576. c. 577. a.
Lotharingiam Benedictini adeunt ex Calabria, 29. b.
Lotharingiæ utriuſque duces & ducilſæ, Godefridus-barbatus, Godefridus Gibboſus, 320. b. ſeu Gozelo,

Digitized by Google

99. b. Godefridus Bullionius, 320. b. Beatrix duplex, 16. c. Mathildis, 99 b.
Lotharingiæ duces & duciſſæ, Conradus, 99. b. Gerardus, 388. b. Theodericus, 217. a. 499. a. Simon, 605. c. Gertrudis, 499. a. 320. b.
Lotharingiæ ſeo de Morçione comes, Fredericus, 556. c.
Lotharius Rotenſis abbas, 72. a.
Lotharius imperator, 340. b. *Konighsluttern* monaſterii fundator, 654. c.
Lothonicoſium & Northantonienſium dux David, 553. c.
Lotulfus Lombardus, Abaëlardo infenſus, 585. c.
Lovanienſes comites, Heinricus, 284. b Godefridus-barbatus, 234. a. Godefridus-Bullionius, 412. c. *Vid* Bombantenſes.
Lucia Barchinonenſis comitiſſa, 598. a.
Lucia Ermengaudi comitis uxor, 19. c.
Lucia Willelmi de Tancarvilla filia, 593. a.
Lucia Abaëlardi mater, poſtea monacha, 382. c. 383. c.
Lucilburgenſes comites, 196. b. Heinricus, 218. c.
Lucius II. Pontio Vizeliacenſi ſcribit, 497. c. Ejus privilegium pro Pratenſi mon. 618. b.
Lucius III. ejus bulla pro monaſterio de Roſeto, 468. a. Pro Diſertineoſi, 582. b.
Lucius vicecomes, S. Nicolai de Palma fundator, 225. c.
Lucenſis epiſcopatus ab Alexandro II. retentus, 62. c.
Lucenſes ep. Anſelmus, 182. a. Reingerus, 403. b.
Lucretia ſanctimonialis Santonenſis, 548. a.
Ludigerus e Corbeïenſi mon. Reinsdorfenſis abbas, 541. b.
Ludovicus Tricaricenſis ep. & Canuſii abbas commendatarius, 292. b.
Ludovicus de Borbonio Athanaci abbas, 673. b.
Ludovicus Uticenſis mon. S. Georgii reformator, 281. b. Ibidem fit abbas, 593. b. Ejus obitus, *ibid.*
Ludovicus S. Agerici monachus & ſcriptor, 264. c.
Ludovicus VI. Philippi I. regis filius, apud S. Dionyſium cum Sugerio educatus, 441 c Variis chartis ſubſcribit, 269. c. 454. b. Jam tum Galliæ rex una cum patre, 460. a. 461. a. 465. a. Dictus Groſſus, 460. a. ſeu Craſſus, 349. c. Ad Anſelmum ſcribit, 460. a. 474. a. Ejus colloquium cum Paſchali II. apud S. Dionyſium, 500. c. 501. a. S. Benedicti tranſlationi adeſt, 501. c. Novi abbatis Floriac. electioni annuit, 502. a. Bituricas poſt conſecrationem pergit, 518. b. Cum Heinrico Angliæ rege colloquium habet, 518. c. 519. a. Bella civilia inter utrumque & comites, 525. c. Ejus opem implorant Barcinonenſes, *ibid.* Manumiſſionis formula ab eo factæ, 532. c 533. a. Floriaco Pariſios redit, 533. c Puteolum expugnat, 564. c. Nuntios mittit ad Cartuſiam pro reditu Godefridi Ambian. 599. b. 600. c. 601. a. Infamatus apud eum Adamus S. Dionyſii abbas, 613. a. S. Victoris Pariſ. fundator, 383. c. Reformatur S Medardi, 432. b. Immunitates Ferrarienſibus confirmat, 467. b. Et Vizeliacenſibus, 498. a. Pro variis privilegia, 552. a. Erga monachos bene affectus, & liberalis, 349. c. 442. c. 491. c. 500. c 502. a. 518. b. c. 533. c. 540 a. 558. b. 599. b. In Bernardum Tironienſem veneratio & beneficia, 553 b. An Gaſenolium Maxentianis tribuerit? 566. a Litem componit Floriacenſes inter & Waſtinienſem comitem, 576. c. Ejus pædagogus, Herluinus, 491. b. Dapifer Anſellus de Warlanda ſeu Garlanda, 540. a. Conſtabularius Hugo Strabo, Buticularii, Paganus Aurelianenſis, 518. c. Wido Silvanect. 533. a 576. c. Camerarii, Wido Silvanectenſis, 518. c. Guido Walerannus, 576. c. Cancellarius, Stephanus, 533. a. 576. c.
Ludovicus VII. de ſacro fonte a Tironienſi abbate ſuſceptus, 553. b.
S. Ludovicus ad S. Nicolaum pergit, voto e naufragio ereptus, 320. c.
Ludovicus Saltator, Reinardi-fontis conditor, & monachus, 212. a. b.
Ludovicus comes, & monachus, 276. c.
Ludovicus comes Hugonem Cluniacenſem hoſpitio excipit, 476. c.
Ludovicus Warchenſis comitis pater, 30. a.
Ludovicus nobilis Ringavienſis mon. 527. b.
Ludi equeſtres diebus feſtis inſtituti, 270. c.
Ludriacum, alodium S. Cypriani Pictav. 19. a.
Lugdunenſium canonicorum lis cum Saviniacenſibus, 462. a. His favet Paſchalis II. *ibid.* b. 670. Saviniaco domum hoſpitalem concedunt, 166. b. c.
Lugdunenſis primatus in concilio Claromontano diſcuſſus, 358. a. Non agnoſcunt Senonenſes, 374. a.
Lugdunenſis provinciæ epiſcoporum epiſtola in gratiam Radulfi Turonenſis, 176. b.
Lugdunenſes archiep. Humbertus, 80. a. Gebuinus, Hugo, 184. c. 223. c. Jocerannus, ſeu Gaucerannus, aut Joſcerannus, 406. b. vel Jaucerannus, 487. a. Aut Joſcerannus, 560. b. Amedeus, 487. a. Heraclius ſeu Eraclius, 447. c.
Luliacus, *Lully*, locus pagi Laudunenſis, 508. a.
S. Lupus Trecenſium ep. 94. b. Ejus tranſlatio, 493. b.
Luponis cujuſdam lis cum Farfenſibus, 569. c. 570. c.
Lupo Toloſanæ eccleſiæ præpoſitus, 368. a.
Lupoldus Moguntinus ep. 113. a.
Lupus comes, 278. a.
Lutgardis pro qua conditum Bruxellenſe parthenium, 371. c.
Lutolfus S. Leonis Tullenſis conditor, 389. b.
Luxovienſis ep. Giſlebertus, 199. a. *Vid.* Lexovienſes.

M.

MABILIA ſanctimon. ad quam Anſelmi epiſt. 451. c.
Mabillonii epiſtola ad archiep. Lugdun. 682.
Macarius Floriaci abbas, 283. a.
Machellus Burgulienſis, 317. c. 318. a. 651.
Maclovienſes ſeu Aletenſes ep. Judicaël, 439. c. Donoaldus, 537. a.
S. Maclovii urbs, a quo primum in ſedem epiſc. erecta? 621. a.
Madantæ miles, Guillelmus, 24. b.
Madelmus S. Sophiæ abbas, Beneventanæ ſynodo adeſt, 87. b. Varia obtinet privilegia, 169. c.
Maderus emendatur, 113. b.
Magalonenſes ep. Godefridus, 228. c. Seu Gotafredus, 426. b. Bertrandus, 358. b. Gauterius, 510. a.
Magdeburgenſes ſeu Parthenopolitani archiep. Harduinus, 553. a. Seu Hartwigus, Hartwigus alter, 212. c. Waltranus, 276. c. Aldigozus, 561. c. Seu Adelgotus, 616. c.
Mageilenſes eremitæ in Aprutio, 67. b.
Maginulfus antipapa ſub Paſchali II. 417. b. Seu Silveſter III. an Farfenſis abbas? 487. b. c. 488. b. Ejus fortuna, 487. c.
Meginwardus Hildineshеimenſis abbas, 26. b.
Magnatum familiaritas monachis periculoſa, 438. a.
B Magnus Anagniæ patronus, 484 c.
Maiduni dominus, Stephanus, 452 c.
S. Majoli tranſlatio, 356. c. Ejus ſcapulare Silviniaci, 448. b.
Mainardus Taurinenſis ep. 556. c.
Mainardus cardin. *Vid* Meginardus.
Mainardus Cormarici abbas, 459. c. S. Brunonis olim diſcipulus, 445. c. Titulus de eo, 669.
Mainardus S. Nicolai abbas, 574. b.
Mainardus Rebodimont. abbas II. 195. b.
Mainardus eremita, Saxi-vivi auctor & abbas, 215. a. b.
Mainerius Uticenſis abbas, 120. a. Cadomum adit ad ſepulturam Angliæ regis, 245. a.
Mainerius S. Ebrulfi abbas, 231. c.
Maingaudus miles, Nucarienſis benefact. 25. b.
Maino ep. Redonenſis, 8. a.
Maino quidam apud Comburnum, cujus filii a Bartholomæo abbate ſanari, 593. c.
Maino, Radulfi Sabiniaci fundatoris filius, 579. c.
Mainfendis Tornaci una cum marito & filiis monacham induit, 352. a. b. c. 353. a. c.
Malchus Wataforditenſis ep. 370. b.
Malcolmus III. Scotiæ rex, Fermeloduni fundator, 33. a. b. Malbroſenſis monaſterii reſtitutioni obſiſtit, 85. b. Ejus filia Heinrico regi nubit, 433. b. Vitæ auctor, 521. a.
Malguinus ep. Nivernenſis, 14. c.
Mali æquanimiter portandi, 374. c.
Malum Deus permittit, 563. b. c. Fieri vult, quo ſenſu? 623. c. *& ſeq.*
Manaſſedes comitis Regiteſtis filius, 382. b.
Manaſſes I pontificatum Remenſem ſimoniace invadit, 4. b. Ejus ſigillum, 108. c Gregorii VII ad eum epiſtolæ, 40. a. 61. c. 75. b. Necnon Willelmi Remigiani, 75. c,

Ejus pariter ad pontificem, 75. b. 114. b. Coram eo diſcuſſæ epiſcoporum quorumdam & eccleſiarum cauſæ, 115. b. Erga monachos bene affectus, 108. b. c. 109. a Ss. Theoderici & Rodulfi reliquias e loculis extrahit, *ibid.* Abbatem & monachos apud Maurimontem conſtituit, 76. b. Chartæ ſubſcribit, 122. c. Criminibus multis accuſatur in conc. Æduenſi, 116. a c. Damnatus ad Gregorium appellat. *ibid.* c. Apologeticum ſuum ſcribit, *ibid.* 117. a. Ejus adverſarii, 127. b. Duos S. Remigii monachos excommunicat, 117. b. In concilio Lugdunenſi depoſitus, 156. a. Aliquamdiu ſe pro archiepiſcopo gerit, 201. b. A Fulcoïo laudatus, 185. c.

Manaſſes II. ex præpoſito archiep. Remenſis, 4. b. 201. b. Variis chartis ſubſcribit, *ibid.* 347. b Ejus electionem approbat Urbanus II 363. b. Rotbertum Remigianum damnat, 380. b. c Necnon ab Urbano II. abſolutum reſtituere renuit, 381. a. c. Adverſus eum ſcribit Baldricus, *ibid.* & b. Philippo regi adultero coronam imponit, de quo carptus, 381. a. b Trecenſi concilio adeſt, 465. c. Godefridum Ambian. conſecrat, 466. a Concilium habet, in quo depoſitus Galcherus Camerac. 480. c. 481. a. Anſelmum honorifice excipit, 474. b. Erga monaſteria liberalis; Moliſmum, 454. b. 671. c. S. Nicaſium, 269. c. S. Remigium, 458 b. 492. b. S. Theodericum, 458. a. S. Vincentium Laudun. 480. c. Bartholomæum nepotem apud ſe educari curat, 584. c. 585. a. Obit, 492. b. De ſucceſſore diſcidia, *ibid.* 674.

Manaſſes Cameracenſis ep. 398. a.

Manaſſes I. Meldenſis ep. Cellam Majori-monaſterio confirmat, 185. c. Chartæ ſubſcribit pro Floriaco, 518. c. Ivonis Carn. ad eum epiſtola de abbatiſſa Jotrenſi, 618. c. 619. a.

Manaſſes Sueſſionenſis ep. chartæ ſubſcribit pro S. Remigio, 458. b Ejus in Novigentenſes affectus, 508. a. b. Plani-caſtelli cellam confirmat, 508. b. c.

Manaſſes Virdunenſis S. Pauli abbas, 463. c.

Manaſſes Burgenſis abbas, 126. c. 127. a.

Manaſſes canonicus Remenſis, cognominis archiepiſcopi accuſator, 126. c. 127. b. An poſtea ei adverſari deſtiterit? 137. a. Gregorio VII. ab Hugone Dienſi commendatus, 127. a.

Manaſſes theſaurarius Laudun 145. a.

Manaſſes comes, Andrenſis benefactor, 271. c.

Manaſſes Iſemberti ep. Pictav. pater, 19. b.

Manaſſes de Baſilica, Majoris-mon. benefactor, 309. c.

Manaſſes comes, cujus aſſenſu temperata advocatorum jura, 90. c.

Manegoldus S. Georgii abbas cæditur, 426. b.

Manegoldus de *Bolſtein* S. Galli abbas, 582. a. b.

Manfredus Antipolitanus ep. 554. a.

Manfredus Mantuanus ep. 609. b.

Mangoldus Weringenſis comes, Iſnenſis conditor & abbas, 373. b.

Manichæorum hæreſis, 574. c. Judicio aquæ probantur, *ibid.* c. 575. a. Apud Sueſſionas igne cremari, 699. a.

Manipulus, eo monachus non utatur, niſi fuerit ſubdiaconus, 428. a. Impoſitus in conſecratione Cartuſianarum ſanctimonialium, 452. b.

Manricus & alii Ciſtercienſ. ſcriptores emendantur, 405 b. 584. b. 605. b.

Mansfeldenſis comes, Albertus, 44. c.

Mantuæ obſidium ab Heinrico rege, 284. b. In poteſtatem Mathildis redacta, 608. a. b.

Mantuæ comitiſſa, Mathildis, 128. c. 455. c.

Mantuanum hoſpitale, 455. c. S. Andreæ ablatum Padolironi tribuitur, 456. a.

Mantuani ep. Ubaldus, 228. c. Ugo, 456, a. Manfredus, 609. b.

Manumiſſionum formulæ, 533. a. b.

Manupaſti laïci, 187. c.

Maralda Narbonenſis comitiſſa, 411. c. 462. a.

Marbodus archidiaconus & ep. Redonenſis, 273. b. 386. a. Conciliis adeſt; Lauſdunenſi, 535. c. Santonenſi, 379. c. Trecenſi, 465. a. 671. Chartæ ſubſcribit pro Treuorchio, 386. a. Inter S. Nicolai & S Albini monachos judex, 399. c. Vulgata ſub ejus nomine ad Rotbertum Arbriſſell. epiſtola, an genuina? 424. c. 425. a. b. Rainaldi Andecav. electioni favet, 439. c. 463. a. Scribit ad Vitalem Saviniacenſ. 474. c. 475. a. Paſchalis II. ad eum epiſt. pro Pagano, 495. b.

675. Bertam S. Sulpicii abbatiſſam conſecrat, 578. a. Pactum init cum Melanienſibus, 621. a. Ejus ſcripta, 9. a. 462. c. 463. a. 566. b. 670. Ei carmina ſua corrigenda offert Baldricus, 146. c.

S. Marcelli capſa apud Cluniacum, 528. c.

Marcellinus magiſter Hugonis fratris Philippi regis, 5. b.

Marcenniacus, *Marcenay*, villa Latiſcenſis pagi, 94. c.

Marchiæ comes, Hildebertus, 13. a. 92. c. 130. c. Seu Audebertus, 102. b.

Marchiæ Lemovicenſis comitiſſa, Almodis, 613. c.

Marciniaci dominus, Gaufridus, 95. a.

S. Marculfi corpus delatum ad quærendas ſuppetias, 441. c. 442. a. b.

S. Marci Evang. eccleſia, ubi inventum S. Secundini corpus, 34. b.

Marcus Monaſterii-novi abbas, 96. a. 220 a 244. b.

Marcus alter Monaſterii-novi abbas, 244. b. Teſtis pro Cluniaco, 530. c. Et Nobiliaco, 565. c.

Marcus. *Vid.* Boamundus.

Marcwardus ſeu Marquardus Corbeïæ-novæ abbas, ejus laudes & acta, 153. a. 184. a. 197. b. Sub eo renovata privilegia, 183 c. Reflorent ſcholæ & monaſt. 197. b Ei commiſſum Herivordenſe parthenium, 183. c. Oſnaburgenſis poſtea ep. *ibid.* 248. c. Corbeiam-novam reperit, 302. c. De ſtudiis & libris ſollicitus, *ibid.* 303. a. 447. b 499. b. Burſfeldam monachos mittit, 321. a. Ab eo levata corpora Liudolfi & Drutmari abbatum, 426. b. Expellitur, poſtea reſtitutus, 447. b. Annus obitus, & diſcipuli illuſtres, 499. b. c.

Marcvallis domina, Senegundis, 8. b

Margareta *d'Angennes*, Redonenſis abbatiſſa, 578. c.

Margareta Petri Venerabilis ſoror, 440. c.

Margareta ſeu Margarita Scotorum regina, 433. b. Fermeloduni fundatrix, 33. a Ab eccleſia S. Laurentii divinitus arcetur, 289. a. Ejus vitæ ſcriptor, 522. a.

Margarita S. Ludovici uxor, ejus votum ad S. Nicolaum pro rege, 320. c.

Margarita Warivicenſis comitiſſa, 328. b.

B. Maria Virgo; ſabbatum ei dicatum jam ab anno M. 147. a. Ejus capilli Rotomagi & Becci, 489. b. c Lignea effigies vetus apud S. Remigium, 397. b. Sibi devotos protegit, 90. 91. b. Cæco a nativitate lucem reddit, 15. a. Ejus miracula apud Aldenburgum, 206. b. Laudunum, 585. a. S. Rotberti Caſæ Dei animam ad ſuperna deducit, 9. a. Ejus monitu conditum Beroldi-curtis parthenium, 296. b. Ciſtercienſium eccleſiarum patrona, 394. b. c.

In Sancta Maria ep. Pelagius, 114. a. c.

Maria prima S. Sulpicii Redonenſis abbatiſſa, 577. c. Ejus parentes, 578. a. Et obitus, *ibid.* b.

Maria II. S. Sulpicii Redon. abbatiſſa, 578. c.

Maria Johannis Sublacenſis ſoror, 591. a.

Marianus Scottus poſt decem annos recluſionis apud Fuldam Moguntiæ denuo incluſus, 15. c. 16. a. Ejus chronicon, 198. b. Et obitus, *ibid.*

Marinus papa S. Angeli libertatem aſſerit, 49. c.

Marlotus emendatur, 4. b. 39. c. 76. a. 269. b. 347. b. c. 348. b.

Marogienſis vicecomes, Dudo, 349. b.

Marquardus Corbeïæ-novæ abbas. *Vid.* Marcwardus.

Marquardus Iſnenſis abbas, 373. b.

Marquardus Freherus emendatur, 341. b.

Marſilia Rotomagenſis S. Amandi abbatiſſa, 506. c. 507. a. b.

Marſorum epiſc. Berardus, 427. a.

Martha prima Laïenſis cellæ fundatrix, 302. b.

S. Martini parochialis eccleſia Floriaco conceſſa, 41. b.

Martini IV. bulla pro monaſterio de Roſeto, 368. a.

Martinus V. duo unit monaſteria, 20. a.

Martinus Ovetenſis ep. 537. c.

Martinus Ventimilienſis ep. 554. c.

Martinus Cremiſanenſis abbas, 555. a.

Martinus S. Dionyſii in Brocareïa abbas, 579. c.

Martinus Iſineburgenſis abbas, 484. b.

Martinus abbas de Ribodi-monte, 299. b.

Martinus S. Stephani de Vallibus abbas, 97. a.

Martinus S. Romani Aquileïenſis prior, 454. c.

Martinus, unus e primis Silvæ-maj. fundatorib. 163. c.

Martinus *Picardus*, 438. c.

Martinus Adfonſo, comes, 178. c.

Martyr dicendus, qui ſubditorum commoda propriæ vitæ pretio redimit, 143. a.

In

In martyrologio benefactoris nomen adſcriptum, 164. c.
Marus. *Vid.* Johannes.
Marcelinus ſeu Milac Gemblacenſis abbas, 54. a.
Marcelinus princeps, Tauniaci fundator, 274. b.
Maſſilienſes epiſc. Bertrandus, Raimundus II. 567. c.
Maſſilienſis vicecomes, Gausfredus, 149. c. Seu Josfredus, 462. a. Rixendis uxor, *ibid.*
Matefelonenſis ep. Julius, 26. b.
Mater pueros in vita ſavere corripiat, 590. a.
Matera, *Matola*, urbs olim epiſc. regni Neapol. 293. b.
Materienſis ep. Stephanus, 414. b.
Matfridus vir nobilis, Laïenſis benefact. 302. b.
Matheïa femina in libertatem aſſerta a Ludovico rege, 532. c. Manumiſſionis formula, 533. a.
Mathildis Cadomenſis abbatiſſa. 91. c. An Pratellenſi monaſterio præfuerit? 576. b. Anſelmum conſulit, 475. c. Encyclica de ejus morte epiſt. & variarum eccleſiarum tituli, 576. a. b. c. 689. 690. 691.
Mathildis B. M. Sueſſionenſis abbatiſſa, 618. c.
Mathildis Winthonienſis abbatiſſa, 346. a.
Mathildis Nidi-avis ſanctimonialis, 536. b.
Mathildis Willelmi Anglorum regis uxor, 3. a. Variis chartis ſubſcribit, 5. c. 17. c. Concilio Anglicano adeſt, 57. a. Cadomenſis fundatrix, 91. c. 120. a. 690. b. S. Eadmundi eccleſiam monachis aſſerit, 180. b. Simonis Criſpiac. tumulum exornat, 183. a. Majori-monaſterio pro ea facta donatio, 187. a. Obitus dies 198. c.
Mathildis Malcolmi Scottorum regis filia, 160. b. Ejus connubium cum Heinrico Angliæ rege licitum judicatur, 433. b. Immerito hac de re culpatus Anſelmus, *ibid.* & c. Malmeſburienſem abbatem Edulfum creat, 451. a. Variæ ad Anſelmum epiſtolæ, *ibid.* 474. a. 488. c.
Mathildis comitiſſa, Bonifacii marchionis filia, 608. a. Godefridi-Gibboſi uxor, 29. b. Deinde Welfonis Bajoariæ ducis, 99. b. A Gregorio VII Anſelmo Lugdunenſi commiſſa, 63. a. Ejus interventu Heinrico IV. reddita communio, 112. b. Padolironenſe cœnobium ſedi ap. ſubjicit, 157. c. 158. a. Regienſem Ss. Petri & Proſperi eccleſiam reformat, 170. a. In eamdem munifica, 65. a. b. Theſaurum Canuſinæ eccl. Gregorio VII Romam perferri curat, 182. a. Fraxinorenſis & Canuſini monaſteriorum fundatrix, 65. a. b. 182. b. c. Ejus in Hugonem Gratianopol. benevolentia, 188. c. Hugonis Lugdun. ad eam epiſt. 227. c. & *ſeq.* 250. a. b. Romam adit cum Victore III. 236. c. Ejus terras devaſtat Heinricus, 291. c. Non impune, 292. a. Padolironenſes ab eodem vexatos ſuſtentat, 292. c. Ad eam confugit Germaniæ regina, 303. b. Adjungit ſe Conradus adverſus patrem, 345. a. Urbani II. ad eam epiſt. pro Padoliron. 402. c. Ejus litteræ inſignes pro Vallumbroſanis, 427. b. Et beneficia, 456. a. 463. c. 464. a. Subſcriptio ſingularis, 427. c. Mantuani hoſpitalis fundatrix, 455. c. Ei meditationes mittit Anſelmus, 476. a. S. Geminiani tranſlationi intereſt cum Paſchali II. 486. c. S. Xiſti reformationem promovet, 607. c. Fœdus ſancit cum Heinrico V. 542. c. Padolironum adit non ſemel, 608. a. c. Ejus beneficia, *ibid.* b. 609. a. Pietas inſignis, 608. c. Sacramentum fidelit. a Mantuanis recipit, 608. b. Pontio Cluniac. plura donat, 609. a. Diploma pro S. Cæſario, 609. b. Ultima facta, obitus, vitæ auctores, *ibid.* c. Effigies, & inſcriptio, 610. a.
Mathildis comitiſſa, Gosfredi Aquitanorum ducis uxor, 13. b.
Mathildis Willelmi Aquitaniæ ducis uxor variis chartis ſubſcribit, 366. a. 367. b. Quid ei acciderit apud Pontones, 253. b. c.
Mathildis Moritonii comitiſſa, 187. a.
Mathildis Narbonenſis vicecomitiſſa, 598. a.
Mathildis Sicheri Aquicincti fundatoris uxor, 151. b.
Matiſcenſes ſeu Matiſconenſes ep. Drogo, 26. c. Landricus, 122. c. Seu Landericus, 141. a. Bernardus, 337. c. Seu Berardus, 184. c. Pontius *de Rochebaron*, 598. b.
Matiſconenſi epiſcopo demandata cura Lugdunenſis eccleſiæ vacantis, 176. a. b.
Matiſconenſis comes, Wido, 119. b.
Matiſcenſium & Burgundionum comites. *Vid.* Burgundia
Matrimonium an licite contrahere poſſit virgo non ſponte velata? 433. b. c.
Matthæus canonicus, poſtea cardinalis & ep. Oſtienſis, 529. c. Radulfum Remenſem archiep. papæ reconciliat, 492. c.
Matthæus Pariſius emendatur, 69. a. 141. c.
Matthæus Cruce-ſignatus Francigena, 364. c.
Matthæus-Vitalis, cujus arte corruptæ Urbani II. litteræ, 361. a. b.
Matutinale altare Cluniaci, 356. c.
Matzelinus Humolarienſis abbas, 420. b.
Mauberrus Giannafolienſis prior, 274. a.
Mauniacum villa, 7. a.
Mauriannæ comes, Humbertus, 138. a.
Maurianenſis epiſc. Cono, 322. b.
S. Mauricii m. lancea, S. Crucis particula ornata, Mellicio datur, 266. c.
Mauricius archiep. Rotomag. 23. b.
Mauricius Catalaunenſis ep. 402. c.
Mauricius Londonienſis ep. 214. c. An Hugonem S. Auguſtini abbatem conſecraverit? 504. a.
Mauricius Blefenſis S. Launomari abbas, 299. b. Acres adverſus eum Gaufridi anteceſſoris litteræ, 437. c. 493. b. c. An antea prior Magenciacenſis? *ibid.* 438. a. Ejus lis cum Goffrido Vindoc. 493. c. A Paſchali II. diploma obtinet, 500. c. Boſonis II Floriacenſis electioni adeſt, 502. a. An ei recte inſcripti commentarii in Geneſim Richardi Pratellenſis, 436. c.
Mauricius Eveshamenſis abbas, 592. c.
Mauricius S. Launomari abbas, 597. b.
Mauricius abbas de Langonio, 96. b.
Mauricius Sollemniacenſis abbas, 525. b.
Mauricius Magenciacenſis prior, 101. b.
Mauricius prior Caſæ-Dei, 426. b.
Mauricius Beccenſis Anſelmo familiaris, 37. c. 38. a.
Mauricius unus e Beccenſibus monachis ab Anſelmo in Angliam miſſis, 143. c.
Mauricius S. Audoëni mon. auctor epitaphii Nicolai abbatis, 296. a.
Mauricius cui dedicata Richardi Pratell. expoſitio in Cantica-Cant. 437. a.
Mauricius Burdinus, ejus fortuna, 361. a. b. S. Martini monaſt. in Hiſpania Cluniaco confirmat, 571. c.
Mauricius Credonenſis, ejus lis cum Vindocinenſibus, 476. c. 477. a.
Mauricius de Monte-Buxerio Willelmi Tiernenſis nepos, 101. b.
Mauricius Petri Venerabilis pater, 440. b. c. Sepulturæ locus, 441. a.
Maurilius ex Fiſcamni monacho Rotomagenſis archiep. 3. b. c. 104. c. 133. b.
Mauritaniæ comites & comitiſſæ, Gaufridus, Rotrocus, Gaufridus, 157. b. c. Rotrocus, Beatrix, *ibid.* 505. c.
S. Mauri m. reliquiæ apud Floriacum, 355. b. Brachium unum Diaci, alterum Pontone, 253. b.
S. Mauri conf. corpus Virduni, 463. c.
Maurus S. Sabæ abbas Gregorii VII legatus, 87. c.
Maurus peritus librarius Caſaurienſis, 570. c.
Maurorum rex, Abderames, 317. b.
Maxentianus chronographus emendatur, 163. b.
Maximina Ligurienſis abbatiſſa, 595. c.
S. Maximi Regienſis tranſlationis ſollemnitas Nantuaci, 215. c.
Maynardus Farfenſium divexator, 674. a.
Mediolani bellum civile, 463. c. 590. c.
Mediolanenſes, ad ſimoniacorum vitandam conſortium, ad Vallumbroſanos confugiunt, 63. b. Eorum lis cum S. Simpliciani monachis, 213. a. b. Pontidæ monaſt. vectigalibus eximunt, 590. c.
Mediolanenſes archiep. Thiedaldus ſeu Diedaldus, 191. a. Anſelmus, 413. b. Groſſolanus, 444. a. Seu Groſulanus, 590. c.
Mediomatricenſis ep. Walo, ſeu Gualo, 216. c.
Meginardus ſeu Mainardus ex monacho Caſinenſi S. Rufinæ epiſcopus & cardin. 62. c.
Meginherus Herſfeldenſis abbas, 113. a.
Meginwardus Friſingenſis ep. 125. a.
Meginwardus Hildensheimenſis, Augienſis abbas intruſus, abdicat, 46. c.
Meingerus Capellæ abbas, 271. c.
Meinwercus Patherbrunenſis ep. 191. a.
S. Melanii quædam reliquiæ ad Caſtrum-Ledi tranſlatæ, 26. b. Miracula, *ibid.* 537. a.
Meldenſes ep. Gualterus I. 4. b. Seu Walterus, 12. b.

Aut Galterius, 43. a. Seu Walterius, Rotbertus excommunicatus, 184. b. Walterius ſeu Galterus II. 186. a. Aut Walterus, ſeu Galterius, 188. a. Vel Gualterus, 224. a. Manaſſes I. 185. c. 618. c.
Meldenſis comes & comitiſſa, Hugo, 6. c. Adela 544. c.
Mellentum caſtrum prope Pariſios, 435. b.
Mellentenſes comites & comitiſſæ, Galerannus ſeu Walerannus I. Hugo, Rotbertus, 59. a. b. Seu Robertus, Gunderannus, 328. b. aut Gualerannus II. 435. c. Oda, Adelais, Eliſabetha, *ibid.*
Mellentenſis & Leceſtrenſis comes, Robertus, 328. b.
Melus ex priore Barenſis abbas, 240. a.
Membranæ purpureæ, 498. c.
S. Memmii Catalaunenſis actorum ſcriptor, 138. c.
Pia Memoria vocata vivens imperatrix, 72. c.
Menagius emendatur, 274. a.
Mengiſus Venetenſis ep. 12. b.
Menſuræ cubitalis origo, 215. b.
Mentia nobilis Laudun. S. Johannis ſanctim. 478. c.
Mercatus inſtitutus in ſollemnitate reliquiarum, 349. b.
Mercati jus S. Remigio confirmatur, 500. b.
Merciorum epiſcopus, Rotbertus de Limoſia, 295. a.
Mergulienſis comes, *Melgueil*, Petrus, 530. b.
Merleburgenſis ep. Wernherus, 302. c.
Meſchinus abbas Marolii, 510. a.
Meſquita, Sarracenicum fanum, 172. c. Quædam in Hiſpania Sarracenis ereptæ & Silvenſibus datæ, 338. b.
Metropolitani jus in concilio, 98. b. Aquam ſacratam mittit pro benedicenda eccleſia, abſente epiſcopo, 596. c.
Mettenſis eccleſia turbatur, 255. b. c.
Mettenſes epiſcopi, Adalbero, 54. a. Hermannus, 167. a. Herimannus, Poppo, 285. b. 498. c. Adalbero, 513. b. Stephanus, 285. c.
Mettenſis comes, Folcmarus, 277. b.
Melquita. *Vid.* Meſquita.
Michaël Abrincatenſis ep. 199. a. S. Audoëni eccleſiam reconciliat, 69. a. Variis chartis ſubſcribit, 187. a. 193. b. Giſlebertum Lexovienſem epiſcopum conſecrat, 122. a.
Michaël Gotwicenſis abbas, 341. c.
Michaël imperator in Caſinum munificus, 170. b.
Michaël Ducas imperator, 484. c.
Mileſina ex nobilibus primis Fontis-Ebraldi ſanctimon. 423. b.
Mileſindis, Regiteſtis comitiſſa, Altimontenſi reformationi aſſentit, 347. a. Erga Silvam-majorem liberalis, 382. b.
Mileſindis Hugonis Petverenſis mater, 41. a.
Miliacenſes canonici, eorum lis cum S. Pauli ſanctimon. 599. c.
Militaris Ord. S. Johan Jeroſol. origo, 429. c. 430. a.
Militenſis epiſc. Gofredus, 294. a.
Militia legitima & antiqua vir, id eſt primæ poſt duces & comites nobilitatis, 267. b.
Milo archiep. Beneventanus, prius decanus Pariſiacus, 128. a.
Milo Beneventi archiep. 65. b. Apud quem manſit Stephanus de Tigerno, 66. b. & *ſeqq.* Synodo præeſt, 87. b. Annus obitus, 66. c. & *ſeqq.*
Milo ex S. Albini monacho Præneſtinus epiſc. 363. a. Cardinalis legatus, 457. b. Ejus elogium, 670. Mittitur ad præparanda concilio Claromont. neceſſaria, 357. a. Cluniaci privilegia confirmat, 457. b. c. Chartæ ſubſcribit pro eodem, 420. a. Norgaudum Æduenſem reconciliat, 457. c. Simoniacorum clericorum inſecutor, 458. a.
Milo Mediani monaſterii abbas, 484. b. 606. c.
Milo Saviniacenſis abbas, 462. b.
Milo prior S. Laurentii de Helliaco, 565. c.
Milo decanus S. Dionyſii de carcere, 4. b.
Milo Beccenſis, Lanfranci geſtorum ſcriptor, 259. c.
Milo Aragoniæ eremita, 210. a.
Milo eremita ... aurenſis prope Moliſmum, 385. c.
Milo-Criſpinus emendatur, 20. b.
Milo Virdun. primicerius & Tullenſis archidiac. 54. a.
Milo de Monte-Barro, S. Bernardi avus, Moliſmo Pauliacum donat, 94. a. 267. b. c. An gratuito? *ibid.* 268. a. Lis ea de re, 594. b. c.
Milo II. Barrenſis comes chartæ ſubſcribit pro Dervo, 564. c. Juliaci parthenium fundat, 583. c. Charta hac de re, 584. a. b. Trecenſi concilio intereſt, 464. c. 465. a. 671. b. c.
Milo de Cacemaco, 671. b.
Milo de Nuceriis, 468. b.
Milo de Frolles, 471. a.
Mimatenſis epiſcopus, Adalbertus, 530. c.
Mimmde, locus ubi conditum Burſfeld. monaſt. 321. a.
Mindenſes ep. Reinhardus, Volcmarus, 212. c.
Mindunienſis ep. Munio, 571. c.
De Minerba vicecomes, Bernardus, 462. a.
A Minimis exceſſibus ſummopere cavendum. 143. b. 346. a. 489. a. Eorum cura vigori monaſtico eſſentialis, 295. b.
Miracula monaſteriis noxia, 9. b. 235. a.
Miræus emendatur, 179. b.
Miramontis vicecomes, Gaſto, 367. c.
Miſae Gemblacenſis abbas. *Vid.* Malcelinus.
Miſſa duplex eodem die celebrata ab uno ſacerdote, 280. a. 519. a. Pium exercitium, 105. b. Duæ conventuales Sublaci, 50. c. De deffunct. quotidie, *ibid.* In ea adhibeatur vinum peculiare & optimum, 530. c. Fiſtula argentea in uſu, 531. c. 549. c. A celebratione arceatur ſimoniacus, 222. c. Cur varii ritus per diverſa loca? 450. c. 451. a. De his ſcribit Anſelmus, *ibid.* In Canone recitata benefact. viventium nomina, 69. c. In conſecratione calicis cur adhibita verba, *Myſterium fidei?* 571. c. Pro miſſis quidquam oblatum recipere Grandimontenſibus nefas, 100. c.
Miſſæ VII. dierum & XXX. pro deffunct. 445. b.
Centum Miſſæ, 70. b. 630. b.
Mille Miſſæ, 231. c. 232. a. 379. a.
Miſſæ publicæ apud Majus-monaſterium ab epiſcopis non celebrandæ, 272. b.
Miſſam privatim audit Philippus rex toto adulterii tempore, 309. c.
Miſſa, id eſt feſtum, 134. a.
Miſſa. *Vid.* Euchariſtia.
Miſſale Mozarabum ex Hirachenſi monaſterio Romam delatum, 57. a. *Vid.* Ritus.
Mitræ uſus, cujus antiquitatis? 428. a. Abbati indultus, 292. c. 415. a.
Modeſtiæ præclarum exemplum in epiſcopo, 304. b.
Modii tritici quantitas, 678. b. 2. *col.*
S. Modoaldi tranſlatio, 516. b.
Moguntina eccleſia archicancellarium habet vacante ſede, 543. b.
Moguntini Corbeïenſem abbatiam ſpoliant, 616. c.
Moguntino archiep. decimæ in totam Turingiam conceſſæ, 55. b.
Moguntini archiep. Lupoldus, 123. b. Sigifridus, 152. c. Seu Sigefridus, Wecilo. 210. b. 221. a. Ruothardus, 321. b. Vel Ruthardus, 517. a. Alberrus, *ibid.* b. Aut Adalbertus, 581. c. Seu Adelbertus, 682. c. 1. *col.*
Moleſtiæ corporales patienter ferendæ, 483. b. Per eas nutritur anima ad æternitatem, 98. b.
Monæ inſulæ epiſcopus, Johannes, 519. c.
Monacha. *Vid.* Sanctimonialis.
Monachali benedictione inſigniri, id eſt, ad monaſticam profeſſionem admitti, 440. c. 441. a.
Monachi oblati a parentibus, 525. c. Etiam pueri, in perpetuum, 253. a. 265. b. Ab his non exigendum pretium, 265. b. Tales non admittunt Cartuſienſes, 549. a. Quo ætatis anno recipiendi? 549. a. Monachus ante converſionem monaſterium ipſe liber eligat, 11. c. Suſceptus pro anima defuncti, 492. a. Novitii in viliſſimis quibuſque officiis exercendi, 352. c. Ab his nil exigendum, 265. b. Si quid tamen oblatum fuerit, accipiatur, 315. b. Monachum non induat excommunicatus, niſi præmiſſa abſolutione, 449. c. Ejus veſtium deſcriptio, 448. b. 679. Amplæ & laxæ damnantur, 448. b. Certis temporibus diſtributæ, 679. Nobili indultus molliorum uſus, 530. a. Tunicæ abſque cucullis indutæ & vice verſa, 526. c. Calceis longis nonnulli ridicule utuntur, 246. b. Fratris nomen non pudeat, 479. c. An liget votum ante profeſſionem emiſſum, 506. b. Ordinatus preſbyter humilior fiat & ſanctior, 173. c. Etiam epiſcopus priorem modeſtiam ſervat, 522. c. 523. c. Habitum, 62. c. 466. b. 566. b. Regulam, 567. c. Mores, 617. c. Fratrem ſe appellat, 479. c. 523. a. Ex abbate non fiat abſque monachorum conſenſu, 305. a. b. Quidam nondum in ſacris eligitur abbas, 503. c. Abſque venia proprii abbatis non fiat, 265. c.

Digitized by Google

347. b. 381. b. c. Factus ab ejus juriſdictione liber, *ibid.* c. 380. b. c. 381. a. Abſque abſolutione obedientiæ eremum non petat, 613. c. Propter abuſus quoſdam monaſterium non deſerat, 479. b. Relinquens excuſandus, 298. c. Nec ab eccleſiaſticis dignitatibus arcendus, 299. a. 307. b. Licet non profeſſus ad ſæculum redire non debet, 260. b. Coacte factus habitum deponere vel retinere poteſt pro libito, 598. c. Ex canonico, an denuo poſſit eſſe canonicus? 375. b. c. 376. a. Cucullam ad memoriam retineat, 376. a. Monachum fieri in extremis, veterum pietas, 476. a. Id conſulit Anſelmus, *ibid.* Aſſentiente muliere factus, voti reus eſt, ſi thorum repetat, 475. b.

Monachi certius perveniunt ad ſalutem, 262. c. 263. a. Ad eos congrua monita, 232. c. 286. b. 295. b. 297. b. c. 346. a. b. 399. a. b. 520. a. 524. c. *& ſeqq.* 600. a. Eorum virtutes, 583. b. Hoſpitales ſint, benigni, 326. b. Obedientes, 489. a. Corde & voluntate, 346. a. Prælati facta aut dicta non dijudicent, 346. b. Inobedientes ſevere puniuntur, 406. a. 554. c. 555. a. Paupertatem ament, 378. b. Donaria in proprios uſus nunquam accipiant, 11. b. 208. c. Cuidam conceſſa in ſuos uſus eccleſia, 17. c. Proprietarius dæmoni addictus, 153. b. Defunctus, orationum publicarum exſors, 208. c. Pectori ſuperpoſita pecunia, extra cœmeterium ſepultus, 98. b. 208. c. Opes in foveam projectæ, 154. b. Monachis perniciosa nimia rerum copia, 94. b. Religionis non peritos, quem terret paupertas, 100. c. In neceſſitate non contriſtentur, 547. a. Panem mendicant Ciſtercienſes, 546. c. 547. a. Tunc frugalitas eis commendanda, præfectis vero caritas, 221. a. In refectorio de cibariis nil diſtrahant, 526. c. Sæcularium familiaritatem fugiant, 526. c. 527. a. Simoniam vitent, 87. c. Avaritiam, 9. a. 154. b. Cellerarii aut rectores cupiditatem aut fidei puſillitatem, 218. b. Ad eos apta monita, 326. b. Monachus puram conſcientiam & bonam famam appetat, 437. b. Semper proficiat, 295. a. Minima curet, 143. b. 489. a. 589. c. Otioſitatem fugiat, 295. b. Pſalmorum ſcientiam habeat, 37. c. Quidquid regulæ vel tantillum refragatur abjiciat, 431. c. Solitudini ſtudeat, 548. c. Silentio, 604. b. Maxime in eccleſia, 555. a. Et dum raditur, 548. b. Non vagetur, 326. b. c. 479. c. 554. c. Gyrovagi ſæpius detractores, 408. a. A ſæcularibus, maxime mulieribus, caveat, 180. b. 399. b. Propinquorum frequentationem fugiat, 451. c. Magnatum familiaritatem, 438. a. Strepitus, turbas, 356. c. Aulam, 143. c. Sæcularibus familiares ad obedientias non miſſi, 526. c. 527. a. Eis neceſſarium opus manuum, 297. c. Acedia nihil exitialius, 589. c. Scientia perquam utilis, 322. c. Libris ſcribendis & emendandis occupati, 264. c. 353. c. 354. a. 548. a. b. 549. a. Illiterati rebus exterioribus, 544. c. Libros ſtudioſe ſervent, 549. a. Simplicitati ſtudeant, etiam in eccleſia, non ornamentis pretioſis, non aureis calicibus, &c. 532. c. Non affectent ſingularitatem, etiam ſub majoris perfectionis ſpecie, 425. b. Severioris ordinis alios non deſpiciant, 531. b. c. De perfectiori ſtatu non contendant, 534. c. 535. a. 677. Monachi habitus & nomen etiam in reis & proditoribus venerandum, 490. a. Ambitioſorum merces, 514. b. Delinquentes, etiam ægroti, corporali vindictæ ſubditi, 153. c. 154. a. Infamis peccati rei pœnitentia, 399. b. Pro altero a levitate converſo preces, jejunia, eleemoſynæ, 661. Pœnitens benignius a Deo altero non monacho ſuſcipitur, 263. a. Fugitivi, ſi reſipiſcant, admittendi; ſin autem, detur eis licentia ad aliquam aliam tranſeundi domum, 150. a. Eorum pœna, 398. c. Laxiores reformare, quam difficile! 514. c. Diſciplinæ reſtitutionem impatienter vident, 531. b. Monachis carnis eſus prohibitus, infirmis exceptis, 399. a. Hi quomodo curantur, 658. *& ſeqq.* Quomodo moribundis aſſiſtitur? 548. c. 519. b. c. Mors in cinere & cilicio, 248. a. 485. b. 527. Pro his eleemoſynæ, 472. b. c. Cellerarii parcitas punita, *ibid.* Nomina in martyrologio adſcripta, 164. c.

Monachos e monaſteriis abſtrahere non licet abſque permiſſu abbatis, 308. c. Iter ſacrum arripiunt plures, abſque abbatis venia, 364. c. 365. a. Armorum uſus illis non infrequens quibuſdam in locis, 259. b. 590. c. 591. a. An probandus? 591. a. Decertare aut jurare ſibi licere non exiſtimant, 552. a. Pugiles pro ſe & juratores adhibent, *ibid.* Ad lites duello dirimendas, 552. a. 597. a. b. Eorum ſervis teſtificandi poteſtas aſſerta, 552. a. In manu monachorum jurare, quid? 148. c. 149. a. In tertia vel ſexta juratur, 633. b. c. An decimas poſſidere queant, 479. b. c. Ab his non perſolvendæ, 512. a. Immerito male audiunt apud ſæculares, ſi amiſſa recuperent, 489. b.

Monachis conceſſa privilegia, 640. Eadem ſervent, 475. a. b. Exemtiones in conciliis aſſertæ, 333. a. *& ſeqq.* Contra epiſcopos, 359. b. Eis data judiciaria poteſtas, 489. a. Sepulturæ jus extraneorum, 512. a. Et cœmeterii, 368. a. 434. c. 555. c. Conciliis adſunt, 115. c. 116. a. 178. b. Præbendas obtinent in cathedralibus, 302. b. Et ſeptimanam faciunt, 567. c. Canonici vocati, 478. b. Capellanos habent ſibi ſubjectos, 514. b. Eis conceſſa parochialia jura, 691. Cura animarum, 388. b. Plures concionatores, 460. c. 539. b. c. Confeſſarii, 282. a. 539. b. c. 554. c. Grammatici, rhetores, ſophiſtæ, 539. b. c. Baptiſant, 8. c. Sanctimoniales regunt, 584. a. In ſpiritualibus & temporalibus, *ibid.* b. c. An recte abbatiſſæ ſubjiciantur? 423. c. Ab abbate tonſuram recipiunt, 428. a. Ordinationem ab epiſcopo, 187. b. Nullus manipulis utatur, niſi fuerit ſubdiaconus, 428. a. Illicite ordinatus an munia poſſit exercere? 546. c. Exemti a diœceſano ordinentur; ſi nolit, a quocumque ep. 457. c. Rotomag. archiepiſcopi interdictum obſervare renuunt Fiſcamnenſes, 263. c. Quibus favet Gregorius VII. 264. a. Epiſcopis debite obediant, 261. a. Abſque eorum licentia pœnitentias non injungant, 127. a. 416. b. Et abbatis permiſſu, 450. a. In parochialibus ſuis eccleſiis presbyteros, inconſultis eis, ne collocent, 359. c. Vicariorum molitiones adverſus eos, 386. a. b. De talibus quid ſtatutum? *ibid.* 116. a. Peregrinis aut monaſterii in quo degunt non profeſſis, haud facienda peccatorum confeſſio, 265. b. De ſacris canonibus non ſatis curare ſolent, 222. c. In majoribus feſtis albis induti, & lautius refecti, 678. Diebus jejunii & quadrag. quomodo, *ibid.* 679. Pro his pauperes, 615. b. Omnes triduo ante paſcha ipſoque die, ſacra communione, 84. c. Principalia feſta in cappis celebrant, 632. b. c. Magnatem ſollemni proceſſione ſuſcipiunt, 270. b. Suffragiorum beneficium quibuſdam concedunt, 318. a. 651. c. Eorum congregationibus ſe mancipant laïci utriuſque ſexus, 287. c. Ruſticus eis cum uxore & liberis ad utilitatem datus, 123. b. Erecta in epiſcopalem eorum eccleſia, & ipſi retenti, 521. b. A communione epiſcopi abſtinent, 250. b. Morti proximum reconciliant, 255. c. An rari in Eboracenſibus partibus undecimo ſæculo? 17. c. In Angliæ cathedralibus aſſerti, 35. b. *& ſeqq.* Herſfeldenſes e ſacro fonte ſuſcipiunt Conradum filium Heinrici imperatoris, 73. a.

Monachus papæ legatus, 363. a. Domeſticus abbatis, ſeu bajulus, 244. a.

Monaſterium ſumtum pro eccleſia, 581. b. Etiam cathedrali, 522. b. Nullus in hac abbas præter epiſcopum, ejus familia, 258. b. Ædificia ſint ſimplicia, 604. b. In aſperis locis & ſolitariis aptius conſtructa, 509. a. A mulieribus remota, 220. c. 522. a. Sæculares in ea accerſere, quanti periculi? 180. b. In bene moratis oratoria domeſtica, 24. c. Pro familiaribus & domeſt. peculiaria, 25. a. Pro reparatione ædificiorum monachus quæſturam concionatoriam exercet, 157. b. Conceſſæ indulgentiæ, 381. b. Pro uno extruendo tributum prædiis & hominibus impoſitum, 393. a. In ſollemni priorum lapidum poſitione epulum generale, 592. a.

In monaſteriis tutius ad Deum pervenitur, 263. a. Pueri offeruntur, 317. a. b. 443. c. 525. c. 550. b. Etiam infantes in cunis, 352. b. Immo naſcituri, 463. b. Pro exceſſibus parentum, quod improbatur, 469. a. Ab his nullum exigatur pretium, 265. b. In monaſteriis ſcholæ celebres, 447. b. 448. a. 539. a. b. Pro filiis nobilium, 535. c. Pueri educati, 417. b. Eruditi in muſica, 554. c.

In monaſteriis ſilentium ſervetur, 604. b. Pueri non admittantur, 220. b. Suſceptus quidam pro anima defuncti prioris, 442. a. In his detrimentum affert

Digitized by Google

abbas ſimul & epiſc. 483. a. Creſcentibus divitiis relaxantur, 53 2. a. Miracula etiam noxia, 235. a. Amiſſæ poſſeſſiones recuperandæ, 489. b. Decimæ aut eccleſiæ abſque conſenſu epiſcopi vel Romani pontificis non conferantur, 265. b. Eorum familia, 167. c. Ad rectores monita, 220. c. 221. a. 326. b. His cavenda fidei puſillitas, 218. b. 406. a. Duritia, 554. c. Moroſitas, 326. b. In monaſteriis pauperum cura, quæ? 498. c. 600. a. b. 586. a. 620. b. Pro mortuis pauperes refecti, 615. b. Cura hoſpitum, 220. c. 505. b 541. c. Infirmorum, 658. & ſeqq. Studiorum & bibliothecarum, 302. c. 323. a. Quot peritiſſimi librarii? 221. c. 353. c. 354. c. 570. b. c. In egenis contractæ pſalmodiæ prolixiores, 495. a. Feſta principalia in cappis celebrata, 632. b. c. Clericorum advenientium immoderatio coërcetur, 526. c. Tabulæ uſus pro convocandis fratribus, 353. c. Preces pro deffunctis, 345. b. Parentibus, 530. c. Benefactoribus vivis, 630. b. 641. Et mortuis, 615. b 641. Anniverſaria ſollemnia, 575. b. 632. c. Memoriale, 283. a. Suffragiorum beneficium externis conceſſum, 318. a. 651. c.
In Monaſteriis, nobilium ſepulturæ, 620. b. Epiſcoporum, 369. b. 376. c. 515. b. 550. b 573. c. 586. b. 611. b. Et canonicorum, 369. b. c. Monachorum illuſtrium, in eccleſia, 581. b. Cœmeterii jus quibuſdam conceſſum, 555. c. Epiſcopis non ad deſtructionem ſubjecta, 86. c. Secus apoſtolicæ ſedi tribuenda, *ibid.* Eorum immunitates canonicæ auctoritati non contrariæ, 187. b Plura data privilegia, 616. c. Exemtiones, 179. c. 180. a. Earumdem limites, 187. b. A vectigalibus eximuntur, 590. c. Communi interdicto, 263. c. 264. a. 579. c. 580. a. Pro violatis privilegiis epiſcopi ſatisfactio, 368. b. Pro damnis illatis, Magnatum, 398. c. Jurium uſurpatores excommunicati, 525. b. Quibuſdam proprii epiſcopi, 363. c. Jus mercati eis confirmatum, 500 b Fabricandæ monetæ jus conceſſum, 410. a. b. Dati oppidani ab omni exactione immunes, 193. b. Servi cum tota progenie ſua, 123. b. 316. b. *Albani* ſeu advenæ, 179. c. Sokemanni acquiſiti, 18. a.
Monaſteriorum advocati, comites & duces, 43. c. 45. c. Eorum officium, 47. a. Non ſe intromittant abſque venia abbatis, 564. a. Sæpe his pernicioſi, 339. b.
In Monaſteriis virorum mulieres receptæ, 285. a. b. 331. a. b. 554. a. In diſparatis ædibus, 351. b. 556. a. c. 583. c. Plures recluſæ, 54. a. Offerentibus aliquid permiſſus capituli ingreſſus, 69. c. In monaſteriis virorum & virg. thus noctu altaribus adoletur, 32. b. Apud Teutones eis ſe mancipant laici utriuſque ſexus, 287. c Etiam conjugatæ, *ibid.* Apoſtata quiſquis a propoſito defecerit, *ibid.* & 288. a.
Monaſteria duplicia, 578. b. 595. c. Duplicis generis, 423. b. c. Hiſpanica conjugatorum improbantur, 471. b. Triplicis generis in Germania, 600. b. Privilegia ſingulorum, *ibid.* c. Unum alteri unitum a ſummo pontifice, 20. a. Sub unico abbate duo, 319. c. Aliud virorum ſanctimonialibus conceſſum, 148. a. Cluniaco ſubjecta triplicis generis, 419. c. 420. a. Puellaria priori in ſpiritualibus & temporalibus ſubjecta, 584. b. c. Illic dotes prave exiguntur, 475. a. Monaſteria imperialia, regia, 600. b. Princeps Tironium, 509. b.
Monaſterium canonicorum regularium, 169. a. Clericorum, 258. c.
Monaſteria multiplicanda, 541. c. In Benedictinis ante XII. ſæculum cuculla nigra, nuſquam albi coloris, 328. a. In donationibus ſæpe munuſcula donatoribus, eorumve conjugibus aut liberis facta, 479. a. E monaſterio monachum abſtrahere non licet abſque permiſſu abbatis, 308. c. Turbæ, cauſa veniabilis monacho diſcedendi & aliud petendi, 298. c. 299. a. 307. b.
Monaſterii ſervus in libertatem aſſertus per abbatem, 123. c.
Monaſterii in epiſcopatum reformandi modus, 13. c.
Monaſterium venditum, 264. b. Plura auro redemta, 129. *Vid.* Monachi.
Monaſteriorum & abbatum index peculiaris infra habetur.
Monaſtica vita, ab ea non deterrendus vocatus a Deo, licet clericus, 308. b. Ejus prærogativa, 262. c. 263. a. Pia ad eam hortamenta, 262. c. 263. a.
Monaſtici ordinis vigori eſſentialis minimorum cura, 295. b. Innovatus in Anglia per Lanfrancum, 21. b. Monaſtici habitus deſcriptio, 448. b. c. Sumtus in extremis etiam a nobilibus, 579. a. *Vid.* Monachi.
Monaſticæ conſuetudines. *Vid.* Conſuetudines.
Monetarii, milites quidam a Richardo Albanenſi epiſc. repreſſi, 453. b.
Monetæ cudendæ jus monaſteriis conceſſum, 244. c. 410. a. b.
Moniales. *Vid.* Sanctimoniales.
Monius comes Cluniaco aucta confirmat, 114. c.
Monomachiæ improbatæ, 469. a Ejus leges diſſolutæ a Rogerio Columbenſi abbate, 620. b.
Mons-Abrahæ ſeu Mons-ſanctus prope Hildebergam, 340. c. 341. a.
Montis-ſancti comes, Heinricus, 464. b
Mons-Albanus in epiſcopatum erectus, 9. c.
Mons-bellus ab Heinrico imperatore obſeſſus, 291. c. 292. a. b.
Mons-Buxerius, *Montboiſſier*, caſtrum in Arvernia, 440. b.
Mons-Piloſus, ibi epiſcopalis ſedes reſtituta, 9. c.
Montis-Barri domini, S. Bernardi avi materni, Bernardus, Milo, Rainardus, Bernardus alter, 267. c. 268. a. 594. b.
Montis-Biligardis comes, *Montbeliard*, Theodericus, 476. b.
Montis-Contorii miles, Rotbertus, 175. b.
Montis-Deſiderii caſtellum apud Ambianos, unde remotum Radulfi Criſpiacenſis corpus, 118. c.
Montis-fortis dominus, Emmauricus, 491. c.
Montis-Gargani xenodochium, ejus auctor, Caſino commiſſum, 426. c.
Montis-Gomerici comes & comitiſſa, Rogerius, Adeliſſa, 199. c.
Montis ſancti Michaëlis comites, Rotbertus, Heinricus, 426. c.
Montis-Scabioſi comites, Unfredus ſeu Unfreda, 414. b. Raho ſeu Radulfus, Emma uxor, *ibid.* c.
Montis-Caveoſi principes, monaſterii ejuſdem loci benefactores, 414. c 666. 667. 668.
S Montani regulares canonici, Juviniacenſium ſanctimonialium curæ deputati, 358. c. 618.
Montaſinus Condomenſis abbas, 78. c.
Montenſium comes, Balduinus Jeroſolym. 233. c. 360. a.
Montiſonis reges, Sancius, Sancius Ranimirus ſeu Ramirus, 30. c. Petrus, 317. c.
Morandus Cluniacenſis, Altkirkæ fit prior, ejus vitæ auctor, 476. c.
Morbi & moleſtiæ, per hæc anima nutritur ad æternitatem, 98. b.
Morum hominum ridicula ſæpius primordia, 246. b.
Moribundi ut adjuti & adjuvandi, 510. b. c. 548. c. 659. & ſeqq. Iis paſſio Chriſti lecta, 527. c. Super cilicium & cineres depoſiti, *ibid.* 485. b. Uncti & viatico refecti, 284. b. c. 286. b. 288. b. 330. b. 355. c. 465. a. 485. b. 497. a. 690. a. *Et alibi paſſim.*
Moricus Farfenſes vexat, 488. b. Libellus ſupplex contra eum, 673. Guarnerii marchionis judicium, *ibid.* c. 674.
Morinenſis eccleſiæ inteſtina cum epiſcopo diſcidia, 178. c. Tres ſimul epiſcopi, *ibid.*
Morinenſes epiſc. ſeu Morienenſes, Hugo, 33. a. Drogo, Hucbertus, 178. c. Gerardus, 309. c. Seu Girardus, 310. b. Johannes, 432. c.
Moritonii comites & comitiſſæ, Rotbertus, 187. a. 199. a, Goifredus, 328. b. Guillelmus, 474. c. Mathildis, 187. a.
Moroſitas monachis vitanda, 326. b.
Non Mors ſed mutatio, obitus juſti, 248. a. 286. c.
Piæ Mortis exempla, 286. & ſeqq. 346. c. In cilicio & cinere, 248. a In extremis confeſſio publica, 89. c. 99. a. *Vid.* Moribundi. Sui interfectores in foveam projiciendi, 507. a.
Mortuis nullus exhibeatur cultus abſque epiſcopi auctoritate, 428. a.
Moulicorte, prædium pagi Sueſſionenſis, 11. c.
Moyſes Brajacenſis prior, 452. c.
Mozarabum cultus in Hiſpania abrogatus, 42. b. c. 43. a. *Vid.* Ritus.
Mulier excitata meritis S. Amandi, 506. c. 587. a.
Mulier viro in extremis monachum induenti aſſentiens, utrum ad continentiam teneatur? Marbodi hac de re epiſtola, 475. b.

Digitized by Google

Mulieri datum in extremis velum, 490. c. Plures monaſteriis mancipatæ in Teutonicorum regno, 87. c. In virorum monaſteriis receptæ, 285. a. b. Vetitus tamen ad Cartuſiam acceſſus, 646. A muliere avertendi oculi, 547. b. Cohabitatio aut minus cauta converſatio pernicioſa, 425. a. Procul a monaſteriis ſemotæ, 522. a. *Vid.* Monaſteria.
Muncaceſtre locus, civitas-monachorum dictus, in Nortumbria, 85. a.
Mundeburdi litteræ, id eſt regiæ protectionis, 543. a.
Mundus totus exſilium eſt, 541. c.
Munio Mindunienſis ep. 571. c.
Munuſcula a monachis facta donatoribus, eorumve conjugibus aut liberis, 479. a.
Murchertachus Hiberniæ rex, 370. b.
Muretum, Lemovicenſis locus, in quo primordia Ordinis Grandimontenſis, 89. c.
In Muſica eruditi pueri in monaſteriis, 354. c.
Mutinenſis ep. Benedictus, 228. c
Myra Lyciæ metropolis, unde S. Nicolai corpus Barim tranſlatum, 239. c. 320. b.
Myſterium fidei, hæc verba cur adhibita in conſecratione calicis? 571. c.
De Myſteriis inutiliter non diſputandum, 308. a.

N.

NAGARENSES ep. Petrus, 537. c.
Namnetenſis eccleſiæ titulus de morte Mathildis Cadomenſis, 691. A Normannis ſubverſa, 273. a.
Namnetenſes ſeu Nannetenſes epiſc. Warechus, 7. c. Quiriacus, 96. b. Benedictus, 273. a. Briccius, 596. c. Bernardus, 96. b.
Namnetenſium canonicorum lis cum Kemperlegienſibus, 96. b. Et Trenorchienſibus, 535. b. c.
Namnetenſis comes, Hoëllus, 8. a. 96. b.
Namurcenſes comites, Albertus, 247. c. 663. c. Godefridus, 573. a.
Nanceïanæ primiriali eccleſiæ unita Nanciaci cella, 193. b. Attributæ pariter poſſeſſiones Waringiſi-villæ, 321. a.
Nantelmus Cigniaco eccleſiam confert, 322. b.
Nanterus ſeu Nantarius, non Nanceïus comes, Mauri-montis fundator, 75. c. 76. b.
Nanthelmus Portarum prior. *Vid.* Anthelmus.
Nantilda Arpini Biturici principis uxor, 379. a.
Napolitani ſcriptores annum novum ac indictionem ineunt a menſe Septembri, 293. b.
Narbonenſes archiep. Dalmatius, 97. b. Guifredus, 129. c. Seu Wilfredus, 130. a. Bertrandus, Richardus cardinalis, 525. b.
Narbonenſis, Ruthenenſis, Gabalitanus &c. comes, Raimundus, 165. b. 229. b. 241. c. 252. c.
Narbonenſes vicecom. & vicecomitiſſæ, Aimericus, 400. b. 443. b. Seu Aymericus, 598. a. Maralda, 400. b. Matta, 443. b. Ermengardis, 598. a.
S. Narciſſi Gerundenſis corpus incorruptum, 249. a. Paſſionis liber amiſſus, 249. b. Veſtimenti & ſtolæ particulæ ad S. Udalricum miſſæ, *ibid.* a.
Nargodus Æduenſis. *Vid.* Norgaudus.
A Natali Domini cœptus annus juxta veteres quoſdam, 608. c.
Natalis, S. Nicolai Andecavenſis abbas, ſub quo ſubreptum S. Nicolai brachium, 240. b. Dirimendæ liti intereſt, 273. b. Claromontano concilio, 357. b. Urbanum II. apud ſe invitat, 363. a. Obit, *ibid.* Balderici de eo carmina, *ibid.*
Natalis Frogerius, prior Salmurenſis, 177. b.
S. Nathaliæ capitis revelatio apud Pratenſes, 618. b.
Navarra Aragonio adjecta a Sancio rege, 338. a.
Navicula argentea ad Waringiſi-villam ex Margaritæ reginæ voto delata, 310. c.
S. Nazarii corporis elevatio Laureshami, 177. a. Ex oblationibus inſtaurata eccleſia, *ibid.* b.
Neceſſitate urgente, fratres parcimoniæ, rectores caritati ſtudeant, 221. a.
Nellenburgenſis comes, Ekkehardus, 52. c.
Nemauſum, Galliæ Narbonenſis civitas, 222. c.
Nemauſenſes epiſc. Froterius, 41. b. Seu Froterus, 79. c. Petrus-Ermengaudi, 222. c. Raymundus, 426. a.
Nemauſenſis comes, Raimundus, 221. c.
Nepos avi nomine nuncupatus, 511. c.
Nepotem ſibi ſucceſſorem eligens abbas, carpendus, 93. b.
Nervienſem comitatum invadit Guerricus Sorus, 554. b.
Neuſtria pia emendatur, 436. b.
S. Nicolaus Crucis cellæ priorem in ſomnis flagris cædit, 230. b. Ejus corpus Myra Barim tranſlatum, 320. b. Eliæ abbati S. Benedicti aliquandiu commiſſum, 240. a. Tranſlationis ſcriptor, 239. c. Brachium Venuſii in eccleſia Ss. Trinitatis reconditur, 240. a. Articulus digiti ad Portum in Lotharingia tranſlatus, 320. b. Miraculorum & peregrinorum frequentia, *ibid.* Multæ eccleſiæ in ejus honorem conditæ, 240. b. 321. a.
S. Nicolai de Waringiſi-villa, opidum. *Vid.* Portus.
S. Nicolai clerici cælibes ab Heinrici IV. ſatellitibus virgis publice cæſi, 169. a.
Nicolai papæ ſententia contra Albinenſes monachos, 12. b.
Nicolaus Gaddius cardinalis Athanaci abbas, 673. b.
Nicolaus S. Audoëni Rotomag. abbas, 13. c. In ejus abſentia tumultus ingens excitatus, 68. b. & ſeq. Cadomum adit ad ſepulturam Angliæ regis, 245. a. Acta ſub eo, 575. c. 627. 650. Obitus, 295. c. Epitaphium, 296. a. Ei dedicata S. Audoëni vita, *ibid.*
Nicolaus Bexienſis abbas, 444. b.
Nicolaus Corbeïenſis abbas in Gallia, privilegiorum confirmationem obtinet, 372. b. Oratorium S. Thomæ dedicari curat, 480. b.
Nicolaus Auſtriacus, Mellicenſis abbas & reformator, 267. a.
Nicolaus poëta, vir nullius ponderis, an is qui Ivoni L. S. Dionyſii abbati maledixit? 332. b.
Nicolaus Schatenus Paderbornenſis annaliſta, 248. c.
Nicolai monachi hiſtoria de S. Walarici privilegio, expenditur, 481. b. & ſeq.
Nicolaus Cluniacenſis mon. Godefridum Ambian. Remos comitatur, 611. a. b.
Nicolaus Criſpinianus monachus, Godefridi Ambianenſis vitæ ſcriptor, 611. c. 612. a.
Nicolaus *Davanne*, Pratenſis & Melleurenſis cellarum inſtaurator, 295. c.
Nicolaus *Domſus* Ruminiaci eccleſiam in cellam erigit & Nicaſianis tradit, 575. b. Trevirenſe B. M. parthenium vexat, 602. a.
Nigallus Andecavenſis S. Nicolai abbas, 477. b.
Nigellæ dominus, Radulfus, 602. c.
Nina S. Sulpicii Redonenſis abbatiſſa, 578. b.
Nivelo de Petra-fonte in Majus-monaſterium munificus, 223. c. 324. a. Chartæ ſubſcribit pro Novigento, 348. c.
Nivernenſium epiſcoporum index emendatur, 386. c. & ſeq. 518. c.
Nivernenſes ep. Malguinus, 14. c. Roclenus, 287. c. Hugo II. Hugo III. Guido, 386. c. Seu Wido, Herveus, Hugo IV. 518. c.
Nivernenſes comites, Guido, 102. b. Guillelmus I. 6. c. Rainaldus II. 141. b. Robertus, 231. a. Willelmus II. 443. a. 386. b. 465. b. Willelmus III. 465. b. 509. c. Seu Guillelmus, 612. a. Petrus, 468. a.
Nobilium filii in monaſteriorum ſcholis erudiri, 235. c.
Nocherius ſeu Nocherus Alti-villarenſis abbas Sueſſionenſi concilio intereſt contra Roſcelinum, 309. c. Chartis ſubſcribit pro S. Theoderico, *ibid.* 310. b. c. Et S. Vincentio Laudun. 347. b. Conſecrationi adeſt Philippi Catalaunenſis epiſc. 349. a. Ejus ſcripta, *ibid.* b.
Nominalium inſtitutor Roſcelinus, 261. c. 262. a.
Nonninus Gunſalbus comes, 178. c.
Nonnus, id eſt Domnus, 6. c.
Norbertus Præmonſtratenſium inſtitutor apud Sigebergam educatur, 483. c. Plura exſtruit monaſteria in Laudunenſi diœceſi, 585. b. Tanchelmianæ hæreſis reliquias debellat, 615. a.
Norgaudus ſeu Nargodus aut Norgaldus Æduenſis fit epiſc. 395. c. Cum Hugone Flaviniacenſi diſſidet, *ibid.* 396. a. b. Romam adit, 396. b. In Marciniacum & Cluniacum liberalis, 457. c. 458. a. 476. b. Conventui ad Petram-ſciſſam intereſt, 404. c. Trecenſi concilio, 465. a. 671. Dedicationi S. Benigni Divion. 500. a. Gerardum in abbatiam Flaviniac. intrudit, 410. b. Simoniæ accuſatur in concilio Valentino, 416. a. In Pictavenſi poſtea depoſitus, *ibid.* b. Cluniacenſium privilegiis repugnat, 457. b. A Milone cardin. reconciliatur, 457. c. In capitulo Cluniacenſi epiſcopus acclamatus, 458. a.

Norgaudus quidam, a quo redemta Moritonii cella, 187. a.
Norbertus Iburgenſis abbas III. & ſcriptor, 248. c.
Northeimenſis comes & comitiſſa, Heinricus, Gertrudis, 614. c.
Northumbriæ monaſteria reſtituta, 84. c. & ſeqq.
Nortmanniæ ducatus, de eo Angliæ rex Galliæ regi hominium debet, 519. a. Ad ejus præſidium exſtructum a Willelmo caſtellum, 45. b. Infelix ejus ſtatus, Rorberto molli & ignavo duce, 246. a. Bellum deflagrat, 263. c. Contra Nortmannos ſententiam promulgat Gregorius VII. 62. a. His agentibus Wlketulus Crulandenſis exauctoratus, 98. c. Epiſcoporum & abbatum depoſitorum dignitates monachis datæ, 20. b. Iidem ab Hugone Dienſi ſuſpenduntur, 159. a. b.
Nortmanni pugna vacant diebus quadrageſimalibus, 171. c. Moderandis provinciis præfecti, non innocuum reddunt Willelmi regnum, 21. b. Caſinatium bonorum invaſores reprimuntur, 125. c.
Nortmannorum duces & Angliæ reges, Willelmus, 2. c. Heinricus, 553. b.
Nortmannorum dux & Cenomannorum comes, Rotbertus, 281. c.
Nortmanni principes in locis ſacris fundant monaſteria, 429. a.
Nortpertus S. Galli abbas, 46. c. Obit, 52. c.
Nortvegiæ rex, Olavus, 85. c.
Norwicum tranſlata Thetfordenſis epiſc. ſedes, 345. c.
Norwicenſis ep. Herbertus, 345. c.
Norwienſis ep. *Vid.* Tetfordenſis,
Notificatio præbendarum aliarumque inſtitutionum Fabarienſium, 544. a. 678.
Notitia de abbatibus Tutelenſibus, 672. 673.
Notkerus S. Galli abbas, 46. c.
Notkerus Zwifaltenſis abbas, 286. c.
Noviomum fugiunt Tornacenſes S. Martini monachi, poſtea redire juſſi, 350. c. 351. a. Illuc delatum ſancti Marculfi corpus, 442. a.
Noviomenſes ep. Balduinus, 28. a. Ratbodus, 108. c. Seu Radbodus, 122. c. Baldricus, 398. a. Seu Waldricus, 458. b. Vel Baudricus, Lambertus, 603. a. Simon, 618. c.
Noviomenſes clerici conjugati Cameracenſibus ſcribunt, 109. c. Ex canonicis plures ad S. Amandum ſecedunt, 353. b.
Novitii habitus forma, 49. a. Sæcularem ſervant toto tirocinii anno, 594. c. In viliſſimis quibuſque officiis exercendi, 352. c. Gratis admittendi, 265. b. Si quid tamen oblatum fuerit, accipiendum, 315. b. Primo anno lectionem publice non faciant, 37. c. Facta profeſſione, triduo communionem corporis & ſanguinis Chriſti percipiunt, 84. c. Sacerdotibus miſſam celebrare, primo converſionis anno, veritum, *ibid.* In cellis Cluniacenſibus degentium profeſſio, ad Cluniacum reſervata, 221. b. Apud Corbeïam-novam quivis bibliothecæ librum confert, 302. c.
Novum-caſtellum, Nortumbriæ locus, *Muncaceſtre* dictus, 85. a.
Nuemburgenſis epiſc. Waleramnus, 450. b.
Nundinæ Mettis, die tranſlationis S. Clementis, inſtitutæ, 270. c.

O.

OBEDIENTIA neceſſitas, 195. b. Præcipuum religionis fundamentum, 100. c Virtus & meritum, 493. a. Prælati facta aut dicta non dijudicat, 346. b.
Obedientiæ abſolutio data monachis eremum migrantibus, 613. c.
Obedientiæ, prædia inſigniora, 172. c. Ad eas non promoti monachi ſæcularibus familiares, 526. c. 527. a.
Obedientiales monachi, vicariorum molitiones adverſus eos retunduntur, 386. a. b.
Obedientarii laïci. *Vid.* Laïci.
Obertus Leodicenſis ep. 301. a. b.
Obituarium Lanfranci Cantuarienſis, 648. 649.
Obitus juſti non mors ſed mutatio, 186. c.
Oblatis non conſecratis communicant pauperes, 84. c.
Obſides dati in pacti confirmationem, 643.
Ex Occidentalibus quinam primi cum Orientalibus commercium iniere? 429. b.
Oda nobilis matrona condendo prope Bruxellas parthenoni occaſionem dat, 371. c. 372. a.
Oda Galetanni Mellentenſis comitiſſa, 435. c.
Oda S. Arnulfi Sueſſionenſis ep. ſoror, 206. b. 242. c.
Odalricus præpoſitus Remenſis. *Vid.* Odolricus.
Odardus Rogeri Porcenſis comitis filius, 668.
Oddo Farfæ abbas, 413. c.
Oddo Cluniacenſis abbas, 286. c.
Oddo Sabinenſis comes, Farfenſis vexator, 414. b.
Oddo vicecomes, Cluniaci benefactor, 78. b.
Oddo Oſtienſis, *Vid.* Odo.
Odelerius Aurelianenſis preſbyter, pater Orderici Vitalis 199. a. b. Fit monachus, *ibid.* b.
Odelina Belli-montis abbatiſſa, 24. b.
Odelina ſoror Tacelini de Maliaco, apud Moliſmum religioſa, 206. a.
Odelricus S. Gervini meritis ſanatus, an Corbeïenſis abbas? 372. b. c.
Odelricus ſeu Udalricus S. Michaëlis ad Muſam abbas, 338. c. *Vid.* Udalricus.
Odelricus præpoſitus, archidiaconus de Volferei-curte, 27. b.
Odelricus Haimonis comitis filius, 54. a.
Odelrici militis diſſidium cum Tullenſi abbate, 74. b.
Odelricus. *Vid.* Udalricus.
Odericus Vindocini abbas, 25. b. 145. b. Seu Orricus, 55. c. Vel *Auricus*, 81. b. Scribit Giraldo Oſtienſi, 56. a. Variæ ejus lites cum Albinenſibus, 12. b. c. 13. a. Ebrolienſibus, 82. b. Cum abbate S. Crucis de Thalamonte, 127. c. Donationes ſub eo, 125. b. Et obitus, 186. c.
Oderiſius I. cardinalis, Caſini abbas ſub Victore III. 237. a. Ejus pietas, familia, 238. b. Ei inſcriptum Leonis Marſicani chronicon, 238. c. Terracinam convenit pro electione Urbani II. 249. c. Ei reſtitutum Glannafolienſe monaſterium, 363. c. Commiſſum Montis-Gargani xenodochium, 426. c. Donationes ſub eo, 238. b. 484. c. 485. a. Et acta, 401. c. 665. 666. Obitus, 485. a. Bruno Signienſis fit monachus, 471. c.
Oderiſius Turelli filius, 50. b.
Odilo S. Ægidii abbas, 356. a. 368. b.
Odilo Cluniacenſis abbas, 336. b.
Odilo Crucis S. Audoëni ſeu S. Leufredi abbas, 23. c. Guitmundum dimittit, 142. a. Giſorcii cellam cedit Majori-monaſterio, 627.
Odilo nobilis Valentinenſis, Hugonis Gratianopolitani pater, 188. b.
Odmundus SS. Coſmæ & Damiani abbas in Mica-Aurea, 51. b.
Odo prior Cluniac. ſeu Otto vel Oddo, 249. b. Præcipuus Gregorii VII. conſiliarius, 22. b. Fit epiſcopus Oſtienſis, 128. b. c. Unus e tribus a Gregorio in ſucceſſorem deſignatis, 213. c. Eum relaxari jubet Heinricus IV. 199. c. Ex Germanica legatione Cluniacum divertit, 215. c. Acta Nantuaci, *ibid.* Romam redit, 216. a. Ejus conventus in Saxonia & Turingia contra ſchiſmaticos, 211. c. An electioni Victoris III aliquando reſtiterit? 228. b. Eumdem conſecrat, 236. c. Papa poſtea ab eo deſignatus, 237. a. Eligitur, 249. b. *Vid.* Urbanus II.
Odo alter ſeu Oddo ex monacho Cluniac. Oſtienſis ep. & cardin. 249. c. 381. c. A Baldrico laudatus, 147. c. 382. a. An ejuſdem cum Urbano II. generis? *ibid.* Verſus ejus ad Baldricum, Baldrici pariter ad ipſum, 381. b. 382. a. Necnon epiſtulæ pro Rotberto Remigiano, 381. a. b. 416. c. Subſcribit pro Cluniaco, 420. a.
Odo Aurelianenſis epiſcopus, an aliquis hujus nominis? 301. a.
Odo Bajocenſis ep. Willelmi Angliæ regis frater, 12. c. Ei commiſſa rerum eccleſiaſticarum cura ab eodem, 3. a. Dedicationi intereſt novæ Becceñſis eccleſiæ, 119. c. Roſenſis immunitatem confirmat, 296. a. Charta hac de re, 650. Philippi regis adulterino divortio ſolus favet, 303. c. S. Vigoris cellæ fundator, 369. c. Eamdem donat S. Benigno, *ibid.* b. c. Ad ſacram expeditionem pergit, *ibid.* c.
Odo Bigariæ ep. 223. b.
Odo ſeu Odoardus Aurelianenſis celebris magiſter, 299. c. 539. c. Tulli-Leucorum, dein Tornaci litteras docet, 299. c. Realium patronus, unde rixæ, 300. a. Ejus converſio & ſocii, *ibid.* b. 350. a. b. & ſeqq. S. Martini abbas conſecratur, 350. b. Sub eo celebritas & fama, 300. c. Ex ejus exemplo Tornacenſium mores renovati, 352. b. Sanctimonialium domi-

Digitized by Google

ciliа conſtrui curat, 353. a. Concilio Remenſi adeſt, 480. c. 481. a. Fit epiſcopus Cameracenſis, 539. c. Ejus hortatu Aluiſus Gregorialem ſcribit, 586. b. Ejus donationes, 372. a. 481. a. 586. a Obitus, ſepultura, *ibid.* b. Scripta, 301. a. De eo ſcribit Godefridus magiſter Remenſis, 300. c. 650.
Odo II. Generenſis abbas & epiſc. Oleronenſis, 367. b c.
Odo Tullenſis ep. 388. b.
Odo e Cluniacenſi monacho Alchiacenſis abbas & reformator, 433. a.
Odo abbas Angeriacenſis, 8. b c. Pluribus conciliis adeſt, Burdigalenſi, 146. b. Santonenſi duplici, 156 b. 178. b. Toloſano, 14. a. Synodicis litteris ſubſcribit, 97. b. Item variis chartis pro Cluniaco, 8. a. Monaſterio-novo, 96. a. 102. b. Pictavenſi eccleſia, 127. b. Silva-majori, 193. b. Vindocino, 12. c. E ſuis Buriacum mittit, 144. b. Necnon Belvacum ad S. Lucianum, 108. a. Ei ſubjectum Tauniacenſe, 274. b. 649 650. Et S. Eparchii monaſt. 161. c. Donationes ſub eo, 253. c. 254. a. Obitus & epitaphium, 283. b. c.
Odo Beſuenſis abbas, 219. c.
Odo S. Blaſii abbas, 341. b. Gotwici reformator, *ibid.* c.
Odo Brantoſmenſis reformati monaſterii primus abbas, 162. a.
Odo Cadomenſis abbas, 436. a.
Odo e Mauriniaci monacho S. Criſpini abbas, ejus laudes & geſta, 603. a. b. Godefridum Ambianenſem apud ſe invitat, 621. a. Necnon mortuum ſepeliri curat, *ibid.* b.
Odo Culturæ abbas, 231. c.
Odo de Diogilo S. Dionyſii abbas, ejus ſcripta, 552. b.
Odo S Eugendi abbas, 119. b.
Odo S. Petri Generenſis abbas, 191. c. Ejus parentes & vitæ exordia, 192. a. Lis cum Tarbetenſi epiſcopo de ſepultura, 191. c.
Odo ex cellerario Gloceſtrenſis abbas, 57. b.
Odo de Bajeras Leſatı abbas, 70. c.
Odo Leſatenſis abbas, 469. c. 470. a. b. Donationes ſub eo & acta, *ibid.* c.
Odo S. Medardi abbas, 243. a. Sueſſionenſi concilio intereſt contra Roſcelinum, 309. c.
Odonis Mettenſis abbatis acta & obitus, 564. a.
Odo II. Moliſmi abbas, 546. a.
Odo Remigianus abbas & reformator, 432. b. Ædificandæ Montis-Dei Cartuſiæ fundum ſuppeditat, 548. a. a.
Odo S. Savini Tarbeīenſis abbas, 229. b.
Odo abbas S. Sulpicii Bituricenſis, 80. b.
Odo S. Symphoriani Bellovacenſis abbas, cui dicati a Guiberto libri IV. de pignoribus Ss. 551. a. Judex adeſt Miliacenſes inter & S. Pauli ſanctimoniales, 599. c.
S. Odo Tutelenſis abbas, quo tempore? 672.
Odo S. Xiſti abbas I. 607. c. 608. a.
Odo abbas Odoardi Aurelianenſis in converſione ſocius, 300. b.
Odo abbas incerti loci, 8. b.
Odo Caritatis prior, 500. b.
Odo Cluniacenſis prior, 77. b. c. An fuerit archidiaconus Remenſis? *ibid.* c.
Odo prior Majoris-monaſterii, 6. c. 24. a.
Odo unus e Beccenſibus ab Anſelmo in Angliam miſſis, 143. c.
Odo Becci cellerarius, ad quem Anſelmi epiſt. 520. b
Odo Majoris-monaſterii monachus, 6. c.
Odo Moliſmi monachus, unus e primis Ciſtercii fundatoribus, 393. c. *& ſeq.*
Odo Montis S. Quintini mon. auſteritate inſignis, 62. b.
Odo ex milite Uticenſis monachus, 205. a
Odo S. Theobaldi eremitæ corpus clam ſurripit & Vangadiciam transfert, 85. c. 86. a.
Odo Laudunenſis cantor, 348. a.
Odo monachus Satyricus, grammaticæ prælector in Cantabrigienſi academia, 139. a.
Odo Burgundiæ dux ſeu Otto, 470. c. Ciſtercii fundator, 344. c. Ejus dedicationi intereſt, 405. b. S. Benigno exactiones remittit, 442. c.
Odo Burgundiæ dux S. Benigno donationes confirmat, 568. a.
Odo frater Hugonis Burgundiæ ducis, 118. b. In Moliſmum munificus, 119. c
Odo Campaniæ comes, 188. a.
Odo comes, 269. c.
Odo Caſtellanus Perronenſis, 349. c. Ejus diſſidium de *Albanis*, 271. b. Charta hac de re, 649.
Odo de Avalore, Fontis-humidi benefactor, 468. b.
Odo de Marchia, 13. b.
Odo Stephani Bleſenſis comitis avus, 364. c.
Odo avunculus Rotberti Normanniæ comitis, 369. c.
Odo Godefridi Ambianorum ep. frater, 11. c.
Odo Roberti Caſtri-Rodulfi domini frater, 500. c.
Odo Tetbaldi Palatini comitis filius, 184. b.
Odo. *Vid.* Eudo, Odoardus, Otto.
Odoardus. *Vid.* Odo.
Odolricus S. Fuſciani abbas, acta ſub eo, 479. c. 480. a. Et obitus, 480. b.
Odolricus ſeu Odalricus præpoſitus Remenſis, 3. c. 4. a. Ejus ope inſtaurata Mauri-montis eccleſia, 75. c. 76. a. b.
Odvinus vir illuſtris, Cluniaci benefactor, 564. b.
Offa Beneventana abbatiſſa, 32. a. b. Obitus & ſanctitatis ſigna, *ibid.* b. c. De ea ſcripſit Victor III. 237. c.
Officio divino nihil præponatur, 73. c. Ceſſat ob ſubtractum depoſitum in eccleſia, 170. b.
Oeconomi duritia erga egenos punitur, 554. c. Pecunia in flumen projecta, *ibid.*
Ogerius Eporedienſis ep. 87. a.
Ogerius ſeu Hogerius Inſulæ-barbaræ abbas, 27. a.
Ogiva Broburgenſis abbatiſſa, 484. a.
Ogiva Sueſſionenſis B. M. abbatiſſa, 233. a.
Oibaldus Cameracenſis archidiac. 110. a. Laubienſis pſeudo-præpoſitus & bonorum decoctor, *ibid.* 338. c.
Oidela Plani-Caſtelli cellæ benefact. 508. b.
Olavus Norwegiæ rex, 85. c.
Olbertus Leodicenſis ep. *Vid.* Otbertus.
Olbertus Gemblacenſis abbas, 54. a.
Oldericus Caſeoli & Agrimontis dominus, primus Morimundi fundator, 605 b.
Oldericus Henrici Vaudanimontis comitis filius, 388. b.
Oldricus Caritatis ad Ligerim prior, 331. a.
Oldrius Caſaurienſis librarius, poſtea abbas, 570. c.
Olei ſancti collatio, epiſcopi munus, 187. c.
Olei ſacri unctio. *Vid.* Unctio., Moribundi.
Oleronenſes ep. 124. a. Seu Oloronenſes, 146. a. Vel Olorenſes, 178. a. Aut Elleronenſes, 175. b. Seu Ellorenſes, 313. c. Amatus, 123. b Odo, 367. b.
Oleronis caſtri capella Vindocino aſſerta, 41. b.
Olgerius Beſuenſis abbas, 219. c.
Olivarius de Turre, Silvæ-majoris benefact. 161. b.
Oliveranis conceſſum S. Sepulchri monaſterium, 86. b.
Olricus S. Jacobi prior in Lotharingia, 388. b.
Olricus prior S. Laurentii de Hellīaco, 565. c.
Oltum, *le Lot*, flumen pagi Aginnenſis, 8. b. 14. b.
Onaſburgenſis ep. *Vid* Oſnabrugenſis.
Oniaci vicecomes, Willelmus, 367. a.
Onufrius emendatur, 487. b.
Onulfi converſio & quinque fratrum, 285. b.
Opes a monacho apoſtata acquiſitæ in foveam projectæ, 154. b.
Opidani dati monaſteriis ab omni exactione liberi, 193. b.
Opinio ſiniſtra de ſe diluenda, ubi ſcandalum timetur, 306. b.
Opizo epiſcopus Romandiolæ, 19. c. Ei ſubjectum monaſterium S. Gregorii de Concha, 20. a.
Opus manuum monachis neceſſarium, 297. c.
Orationis pretium, 11. c. Remedium efficax contra acediam, 189. c.
Oratoria domeſtica in bene moratis cœnobiis fabricata, 24. c. Pro domeſticis & familiaribus peculiaria, 25. a.
Oratorii patres cellam S. Pauli in Nemore poſſident, 602. c.
Ordericus Vitalis Ciſtercienſium inſtitutum carpit, 475. Necnon albas veſtes, 327. c. 328. a. Emendatur, 20. b. 21. c. 295. c.
Ordinatio monachorum, epiſcopale munus, 187. b. *Vid.* Epiſcopus, Monachus.
Ad ſacros Ordines ætas requiſita, 265. a. Ante ſuſceptos eos non ordinetur abbas, 307. b. Illicite ordinatus an munia poſſit exercere? 546. c. Ordinari non poſſe ſacerdotum filios, Roſcelini error a Thoma Stampenſi refutatus, 309. b.
Ordo Caſæ Dei, 9. b.
Ordo Tironenſis, 553. c.
Ordo S. Benedicti. *Vid.* Benedictinus.

Ordinis militaris S. Johannis origo, 429. c. 430. a. b. Aliorum inſtitutio, 430. b.
Ordo Romanus, Mozarabicus. *Vid.* Ritus.
Ordonii comes, Sancius. 114. c.
Ordricus præpoſitus Wigorrienſis villæ & plurimarum villarum epiſcopus, ſub Wolſtano Wigornienſi, 258. a.
Organa muſica an probanda? 505. c.
Orguendis mater Roberti de Arbriſello, 314. c.
Oria virgo incluſa prope monaſterium Exilienſe, 71. b.
In Oriente jam recepta & propagata S. Benedicti regula, 448. b.
Ex Orientalibus quinam primi cum Occidentalibus commercium iniere? 429. b.
Orius Caritanus monachus, 215. c. Cujus obitus Hugoni Cluniacenſi revelatus, 231. a.
Ornamenta benedicendi facultas abbati conceſſa, 478. a.
Orricus Vindocinenſis abbas. *Vid.* Odericus.
Oſbernus Exceſtrenſis epiſc. 434. c.
Oſbertus Exonienſis ep. ad quem Anſelmi litteræ, 105. c 346. a.
Olbernus ex monacho Troarnenſi Bernacenſis abbas, 23. a. b. Cadomum adit ad ſepulturam Angliæ regis, 245. a.
Oſbernus Ulterioris-portus abbas, 437. a.
Oſbernus Cantuarienſis S. Elfegi hiſtoriæ ſcriptor, 143. a. Ad Anſelmum ſcribit, 305. b. c.
Oſcara, *l'Ouche*, fluvius pagi Divionenſis, 470. c.
Oſenburgenſis ep. Benno, 73. c.
Oſmundus Willelmi Angliæ regis cancellarius, poſtea Sariſberienſis ep. 57. b. S. Aldhelmi tranſlationi adeſt, 236. b.
Oſnabrugenſes ep. ſeu Oſnaburgenſes, Bruno, 183. c. Seu Benno, 180. c. Marcwardus, 658. c. 302. c.
Oſtienſes epiſcopi, Petrus Damiani, Gerardus ſeu Giraldus, aut Geraldus, 4. c. 113. b. Hugo, 50. a. Odo, 199. c. Seu Otto, 212. c. Vel Otho, ſeu Oddo, 249. c. Odo alter, 382. a. Matthæus, 529. c. Leo, 558. c.
Oſtremarus, quem a comitatu ſuo repellit Arnulfus Sueſſionum ep. 172. c. 173. a.
Oſtreſella, Flandriæ villa, 592. c.
S. Oſwaldi regis & martyris caput inventum, 473. b.
Otacherus ſeu Ottacherus Stirenſis marchio, Garſtenſe monaſterium condit, 169. b. 190. c. Et reformat, 448. c. 449. a. Bertholdum abbatem conſtituit, 554. c.
Otbertus ſeu Olbertus ex Leodicenſi S. Crucis præpoſito fit epiſcopus, 284. b. Lupponem ſimoniacum S. Trudonis abbatem conſecrat, *ibid.* c. Wolbodonem S. Laurentii abbatem reſtituit, *ibid.* Ei ſcribunt Laubienſes adverſus Oibaldum pſeudo-præpoſitum, 110. a. Clari-montis caſtellum multo pretio acquirit, 284. b. Herimannum Trudonianum abbatem excommunicat, 318. c. Laubienſium damna ſarciri curat, 338. c. 339. a. S. Guiberti Gemblac. elevationi aſſentit, 412. a. 555. c. 556. a. Heinrico IV. adhæret contra Paſchalem II. unde turbæ, 446. b. c. Andaginenſes vexat, *ibid.* c. Jarentonis Divionenſis durior in eum epiſtola, 446. c. 447. a. 669. Eum adeunt Trudoniani contra Herimannum pſeudo-abbatem, 513. a. b. c. Conventui adeſt apud S. Lambertum cum imperatore, 514. a. Ab eo dedicatum S. Trudonis monaſterium, 527. a.
Otbertus Ambianenſis canonicus, 253. c. 254. a.
Otbrannus S. Albini abbas Giraldum Oſtienſem Carnutis convenit, 55. c. 56. a. Variæ lites cum Vindocinis, 12. b Et Sergianis, 80. c. Obit, 175. c.
Otgerius Ferrarienſis abbas, 467. a.
Otgerius S. Florentii prior, 523. b
Otgerius de Landortone Regulæ prior, 318. b. 651.
Othlonus Ratiſponenſis monachus, S. Bonif. vitæ ſcriptor, 60. a.
Otho Prulliacenſis abbas, ſub eo donationes, 314. b. Dedicationi intereſt Majoris-monaſterii, 364. b.
Otho Oſtienſis.. *Vid.* Odo.
Otho comes de Warch, 382. b.
Otioſitas monachis pernicioſa, 295. b. 346. a.
Oto Bambergenſis, 473. a. Seu Babenberg. ep. Judithæ Heinrici IV. ſororis capellanus, Wirziburgenſis xenodochii inſtitutor, Ratiſponenſis monaſterii œconomus, 540. c. Ab imperatore cancellarius factus, 541. a. Poſtea ep. conſecr. *ibid.* Quot cellæ & monaſteria ab eo condita, reparata vel ditata, *ibid.* & b. c. Ejus epiſtola omnibus ſuæ curæ commiſſis monaſteriis, 541. c. Pruſeningenſi abbatem præficit, 600. a.
Otto Conſtantienſis ep. erga Einſidlenſes beneaffectus, 47. b. Cum Augienſi abbate diſſidet, 90. b. Exauctoratur, 212. c.
Otto ex Maſſilienſi abbate epiſcopus Genevenſis, 567. c.
Otto Adrematenſis abbas, 465. b. 671.
Otto S. Blaſii abbas Wiblingenſe & S. Georgii monaſteria informat, 325. c.
Otto ex præpoſito S. Nicolai de Pica Caſini fit abbas, ejus genus, 485. a Fratrum querelæ de eo ad Paſchalem II. 502. c. Obitus, 503. a.
Otto Maſſilienſis S. Victoris fit abbas, 523. b. Poſtea Genuenſis ep. *ibid.*
Otto Steinenſis abbas, 541. c.
Otto Simorræ abbas, 71. c.
Otto magnus rex in Abrinſberg. monaſterium munificus, 340. c.
Otto dux in Saxonia obit, 183. c.
Otto dux Brunſwicenſis, 266. c.
Otto in cuſtodia triennio detentus ab Wladizlao Boëmiæ duce, 682. a.
Otto Chinienſis comes, Aureæ-vallis monaſterium abſolvit, 29. c.
Otto vir nobilis, primus Schirenſis cœnobii auctor, 125. a.
Otto Wiblingenſis conditor, 321. c.
Otto Petri Venerabilis frater. 440. c.
Ova in quadrageſima prohibentur, 211. c.
Oudalricus ſeu Udalricus ex clerico Garſtenſis monachus, poſtea abbas S. Lamberti, 449. a.
Oudalricus Cremiſanenſis abbas. *Vid.* Udalricus.
Overenſis ep. Martinus, 337. c.

P.

P. Cardinalis, 251. b.
P. Dienſis ep. 275. b.
P. nepos Alexandri II. 56. b.
P. epiſtola Pariſienſi epiſcopo G. inſcripta. an Petri Abaelardi, 384. a. b. c.
Padbergenſis comes, Erpo ſeu Erpho, 444. b. Beatrix, uxor, *ibid.* c.
Paderbornenſes epiſc. Baturadus, Henricus, 444. b. c.
Paganellus Farfenſibus Aſculanum cœnobium confert, 170 a.
Paganus cardinalis diaconus, 427 c. 464. a. Pandoliſonenſi conventui adeſt, 456. a.
Paganus-Alericus, 495. b.
Paganus Ludovici regis buticularius, 518. c.
Palatini comites & Germaniæ, Fridericus, 10. b. Heinricus, 17. a. Seu Henricus, 581. c. Ezo ſeu Erenfridus, 44. c. Fridericus, Sigefridus, 341. a. 581. c. Erbo, 471. c. Boto ſeu Bolo aut Botto, *ibid.* 473. a.
Palatini comites Franciæ, Tetbaldus, 184. a. 201. a. Seu Theobildus, 184. a. b. Vel Tebaudus aut Teobaudus ſeu Theobaldus, 641. Vel Teodebaldus, 642. Godefridus, 235. c. Stephanus, 349. b. Comitiſſæ, Alais, 184. a. Adelais, 349. b.
Palatinus & Bleſenſis comes, Stephanus, 438. b.
Palentini ep. Bernardus, 114. c. Petrus, 571. c.
Palliarenſis comes & comitiſſa, Arnaldus, Ellonſia, 367. c.
Pallium abſenti non tribuendum, duo Lanfranco Conceſſa, 34. c. Recipiendi ſollemnis ritus, 607. b.
Pampilonis rex, Aldefonſus, 31. a.
Pampilonæ & Aragonum reges, Sancius, Petrus, 317. b.
Pampilonenſis epiſcopus, Petrus, 338 b.
Pandulfus emendatur, 487. c.
Panis & vinum ad miſſas defunctorum oblata, 50. c. Azymus & fermentatus non differunt ſubſtantialiter, 450. c.
Panes *Libi* vocati, 209. a
Panormitanus archiep. Alcherius, 342. b.
Pantaleon conſul, *Malfigenus* dictus, æreæ portæ januas S. Pauli fabricari curat, 32. a.
Papa. *Vid*, Romanus pontifex.
Pariſienſes epiſc. Imbertus, 138. b. Gaufredus, 43. a. Seu Goſfridus, 122. c. Aut Joſfredus, 117. b. Vel Joſfridus, 269. c Aut Goffridus, 209. b. Vel Goisfredus, 224. a. Aut Gaufridus, 332. c. Guillelmus, 374. a. 491. b. Fulco, Galo, 384. b. 441. c. Seu Walo, 518. c. Gerricus, 384. b. Stephanus, 507. c.
Pariſienſi clero inviſa Pratenſium privilegia, 458. c.
De Parochiis quas tenent monachi, quid ſtatutum in concilio Claromonte. 359. c. Earum cura presbyteris ab abbate eligendis delegata, 193. b.
Parochialia jura acquirere pecunia, an ſimoniacum? 577. c.

Parœciali officio intereſſe debent ſæculares dominicis & feſtis, 100. c. Aditus in oratorium his diebus apud Grandimontenſes interdictus, *ibid.*

Parmenſes ep. Cadalous 124. b. Bernardus cardinalis, 427 c. 486. c.

Parthenopolitani epiſcopi. *Vid.* Magdeburgenſes epiſcopi.

Paſchatis die, necnon triduo ante, monachi ſacra communione refecti, pauperes vero de oblatis non conſecratis communicati, 84. b. c.

Paſchalis II. ex Cluniac. monacho cardinalis, poſtea Ss. Laurentii & Stephani abbas Urbano II. ſuccedit, 406. c. 407. a. Barenſem S. Nicolai eccleſiam ſub tutela apoſtolicæ ſedis ſuſcipit, 240. a. Ejus auctoritate exſtincta lis Carnutenſium & Cluniacenſium de cella Nogentenſi, 334. c. Dolenſem eccleſiam conſecrat, 376. c. Goisfredum Carnotenſem deponit, 122. a. Richerum Virdunenſem ep. ſuſpendit, 412. b. Richardum Eilenſem abbatem reſtituit, 418. c. Necnon Bernardo S. Cypriani interdictum munus, 469. b. Electionem confirmat Hugonis abbatis Autiſiodor. 419. b. Gebehardo Conſtantienſi vices ſuas in Teutonicis partibus commendat, 415. a. Legatos mittit in Galliam, *ibid.* Inveſtituras interdicit, 433. c. Heinrici Angliæ regis legatos excommunicat, 434. a. Johannem cardinalem in Angliam mittit, 435. a. b. Coram eo S. Dionyſii libertas ſtrenue defenſa a Sugerio, 441. c. Richardum cardinalem mittit ad Carnutiam Turris, 445. c. 446. a. Heinricum IV. excommunicat, 446. b. Eo inſtigante bellum Cameracenſibus & Leodicenſibus illatum, 446. b. c. Eum adit Anſelmus, 457. a. Milonem cardinalem in Galliam mittit, 457. b. Petro Aquenſi pallium concedit, 462. a. Hildebertum Cenoman. monachum fieri non ſinit, 462. c. Udalrico I. Conſtantienſi electo conſecrationem denegat, 464. b. Richardum cardin. in Galliam mittit pro abſolutione Philippi regis, 464. c. Brunonem Signienſem e Caſino revocat, 471. c. Angliæ proceres excommunicat, 474. a. Heinricus rex & Anſelmus ad eum legatos mittunt, 474. b. Guillelmum Majoris-monaſterii abbatem ordinat, 477. c. In ſanctorum numerum refert Petrum Anagniæ ep. 484. c. Caſinenſium querelæ ad eum contra Ottonem abbatem, 485. a. 502. c. 503. a. In Germaniam iter inſtituit, 486. c. Conſilium mutat, 487. a. Sub eo tres antipapæ & plures turbæ, 487. b. c. Ejus patrocinium implorat Berlandus Farfenſis, 488. a. Indignationem incurrit Radulfus Rem. 492. c. Bernardo Tiron. favet, 494. b. c. Guarſtallæ concilium celebrat, 496. b. 497. c. 498. a. Ejus iter per Franciam & acta, 487. a. 499. c. 500. a. & ſeqq. An S. Benedicti tranſlationi adfuerit? 502. b. c. Richardum Virdunenſem excommunicat, 515. a. Acta Florentiæ, Beneventi, Capuæ, 517. b. Richardum cardin. Narbonenſem archiep. confirmat, 525. b. Ottonis Babenberg. electionem, 541. a. Campaniam adit, 542. c. 543. a. S. Angilbertum in ſanctorum numerum admittit, 551. b. Ab Heinrico V. captus cedit, 558. b. & ſeqq. Turbæ inde exortæ, 560. a. & ſeqq. Concilia, 568. a. & ſeqq. In Hiſpaniam mittit ad pacandas turbas, 571. a. b. 682. & ſeq. Gualdrici Laudunenſis ep. electionem confirmat, 573. a. Sublaci feſtum celebrat, 590. c. 591. a. Ejus monita pro electione novi archiep. Cantuarienſis, 591. b. Radulfo electo pallium mittit, *ibid.* c. 607. a. b. Richardo Virdunenſi veniam pollicetur, 593. c. Cluniacenſibus gratiam vix reſtituit, 594. a. Ceperano concilio præeſt, 598. b. Ex urbe recedit ob tumultum Petri Leonis, 606. c. Redit, 607. c. Laterani concilium habet, 615. c. 616. a. Hugonem Autiſiodor. epiſcopum conſecrat, 617. b. Catalaunenſis molitiones reprimit, 420. b. Contra Baſileenſem ſententia, 544. a. Heinricus imperat. eo vetante inſepultus jacet, 474. a. Monaſteria quædam duplicia improbat, 471. b. Variæ ejus epiſtolæ ad Anſelmum, 433. c. 435. b. 474. a. 501. a. 503. b. Ad Baſileenſem epiſc. 543. b. c. Ad cardinales, 559. c. Heinricum Angliæ regem, 433. c. Variæ ad ipſum; Anſelmi, 521. b. Brunonis Caſinenſis, 559. c. Goffridi Vindoc. 312. b. c. 495. b. 569. c. 570. a. Heinrici Germaniæ regis, 473. c. Leodicenſium contra ipſum, 44. b. c. Ejus bullæ pro monaſt. diplomata, decreta, donationes, &c. 452. b. 476. &c. *paſſim.* Muſivo opere Athanaci depictus, 487. a.

Paſchalis II legati, Auguſtinus cardin. 485. c. Benedictus cardin. in Gallia, 415. a. Bernardus Tolet. in Hiſpania, 537. c. Bernardus Vallumbr. card. in Italia, 455. c. Bruno Signienſis ſeu Brunus in Gallia, 437. c. 485. a. 503. a. Conon cardin. in Francia, 594. a. 598. c. Gaufridus Carnot. 597. b. Gebehardus Conſtantienſis apud Teutones, 415. a. 554. b. Gerardus Engoliſm. ſeu Girardus in Gallia, 495. c. 597. c. 532. c. 534. a. Johannes cardin. *ibid.* 415. a. Milo cardin. *ibid.* 457. b. Richardus cardin. in Burgundia, 453. b. 464. c. 532. c.

Paſchalis cereus. *Vid.* Cereus.

Paſſavienſes ſeu Patavienſes ep. S. Altmannus, 53. b. 555. a. Udalricus, 569. b. 341. c. Seu Ulricus, 625. c.

Paſſionis nomen pro incarnatione poſitum in charta, 273. a.

Paſtoralis baculi forma, 9. b.

Patherbrunenſes ep. Poppo, 152. c. Meinwercus, 191. a.

De Patientia ſermonem habet Beſuæ Paſchalis II. 500. a.

Pauliacus villa, paterna hereditas avi & proavi S. Bernardi, 267. c.

Pauliaci dominus Thomas, 281. b.

Paulina, Celiæ cognominis fundatrix & recluſa, 516. c. Ejus obitus, 557. a

S. Paulini & XI 15. aliorum mart. corpora Treviris detecta, 45 b.

S. Pauli baſilicæ æreæ januæ, 32. a.

Paulus S. Albani abbas, 120. a. Anſelmi ad eum monita, 58. b c. Monaſterii reformator, 224. c. Et ſanctimonialium contiguarum, 120. a. Ejus obitus, 308. a.

Paulus cæcus Caſini mon. dictus alter Didymus, 426. c. Ejus ſcripta & diſcipuli, *ibid.* 427. a.

Pauper gratis factus monachus pro benefactore, 338. b.

In Pauperes charitas commendatur, 600. a b. Eorum cura in monaſteriis, *ibid.* 620. b. 661. Pro defunctis refecti, 31. c. 625. b. Iis pedes abluti, & de oblatis non conſecratis triduo communicati, 50. c. 84. c. Carne refecti, 492. a.

Paupertas & obedientia præcipuum religionis fundamentum, 100. c.

Paupertatis amor inſignis. *Vid.* Proprietas.

Peccatum Deus non vult fieri, 623 c. & ſeq.

Peccatorum confeſſio. *Vid.* Confeſſio

S. Pecinnæ reliquiæ an Auguſtam-Viromanduorum tranſlatæ? 109.

Peculium etiam abbati interdictum, 354. c.

Pecunia in flumen projecta ob inobedientiam fratris, 554. c.

Pelagius ep. in ſancta Maria, 214. c.

Pelagius ep. Aſturicenſis, 571. c.

Pelagius ep. Leonenſis ſeu Legionenſis, 56. c. 154. c.

Pelagius I. Cellæ-novæ abbas in Gallicia, 428. b.

Pelagius II. Cellæ-novæ abbas, 428 b. c.

Pelles caprinæ pro monachis, 679. a 1. *col.*

Pellicia varia, 649. a.

Die Pentecoſtes ad tertiam hymnum *Veni creator* dici ſtatuit Hugo Cluniac. 530. a.

Peregrinationes ad S Jacobum in Gallicia, 164. b. Ad S. Nicolaum de Waringiſi villa, 320. c. Ad ſancta loca, 429. c. 430. a. &c.

Peregrinus Condomenſis abbas, 78. c.

Perfecti imperfectos non deſpiciant, 531. c.

Perngeri Formbacenſis abbatis obitus & miracula, 589. c. *Vid.* Berngerus.

Peronam delatum S. Marculfi corpus, 442. a.

Peronnæ domini, Robertus, 271. b. Seu Rotbertus, 349. c. 398. b. Odo, 271. b

Ad Peronenſes ſcripta S Furſei vita, 332. c.

Perſona potens, in ejus receptione viridi junco conſtrata domus, 145. b. Pro eadem proceſſio ſollemnis a monachis, 270. b.

Perticenſium comes, Rotrocus, 553. b.

Pes Liutprandi, menſura cubitalis, 225. b.

Petragoricenſes epiſc. Willelmus I. 96. a. Seu Guillelmus, 97. b. Guillelmus II. de Monte-Berulfo, 162. a. Rainaldus, 223. b. Guillelmus III. de Alba-Roca, 613. b Willelmus IV. 148. b.

Petragoricenſes comites, Bolo, Willelmus, 148. a. Elias, *ibid.* b Seu Helias, 177. b.

Petronax Caſinenſis abbas, 238. c.

Petronilla prima Fontis-Ebraldi abbatiſſa. 423. a. 424. b.

Petronilla Burchardi Vindocini comitis mater, 127. c.
S. Petri monitu incœpta nova Cluniaci baſilica, 252. a. De ejus capillis ibidem & apud Hirſaugiam, 286. c. Ejus feſtivitas dicta Gula Auguſti, 145. b.
Petrus Rogerii Caſæ-Dei monachus, poſtea Clemens VI. 9. c.
Petrus Preſb. cardinalis, 20. a.
Petrus preſbyter cardinalis & bibliothecarius, 43. a. 110. b. 192. c.
Petrus diaconus cardinalis, 612. c.
Petrus Damiani Oſtienſis ep. & legatus Heinrico IV. reſiſtit, 15. b. Alexandri querelas patitur, *ibid.* c. Ei commiſſum Concheuſe monaſterium, 19. c. 20. a. Et Eugubina eccleſia, 15. c. Obitus, 4. c. 51. b. Vitæ ſcriptor, 51. c. Elogia, *ibid.* Diſcipuli, 52. a. Cultus, *ibid.* Poſt abdicationem Oſtienſis ep. titulo inſignitus, 4. c.
Petrus Acheruntinus archiep. 668.
Petrus *d'Eſpinac* Athanaci abbas & archiep. Lugdunenſis, 673. b.
Petrus Adurenſis ep. 13. c. 163. b. 253. b 318. b. 652.
Petrus Johannis Gualb. diſcipulus, 64. b. Unde dictus Igneus? 1. c. 2. a. Creatus Albanenſis epiſcopus, 2. b. In Franciam & Germaniam legatus, *ibid.* 211. c 212. c. 213. a. Annus obitus, 2. b.
S. Petrus Anagniæ ep. acta, obitus & vitæ ſcriptor, 484. c. 591. a.
Petrus epiſc. Aquenſis, 462. a.
Petrus ep. de Area, 146. b.
Petrus Aſturicæ ep. 56. c. 114. c.
Petrus Belvacenſis ep 599. c.
Petrus Claromontenſis ſeu Arvernorum ep. 544. b. Ejus controverſia cum Arnnldo abbate Senonenſi, 544. a. b. Ad eum Richardi & Gerardi legatorum litteræ, *ibid.* 532. b. c. Obit, 566. a.
Petrus ep. Compoſtellanus, 251. a. Poſtea exauctoratus, *ibid.* 290. b.
Petrus Elenenſis ep. 597. c. 598. a.
Petrus Florentinus ep. ob ſimoniam detruſus, 2. b. c.
Petrus Legionenſis ep. 537. c.
Petrus Nagarenſis ep. 537. c.
Petrus Ermengaudi, Nemauſenſis ep. 222. c. 223. a.
Petrus Palentinus ep. 521. c.
Petrus Pampilonenſis ep. 357. a. 379. b. In Silvam-majorem liberalis, 338. b.
Petrus Pampilonenſis epiſc. 553. c. 554. a.
Petrus II. Pictavenſis ep. 375. c. 379. c. 469. c. 535. c. In monaſteria bene affectus, 253. c. 282. c. 283. a. 366. a. 379. c. 579. b. Ejus carmina de Petro Venerabili, 440. b. Ad Bernardum S. Cypriani abb. epiſtola, 469. b Paſchalis II ad eum, 460. b.
Petrus Pictorienſis epiſc. 200. c. 427. c. 464. a.
Petrus Portuenſis ep. 559. c. 622. c.
Petrus de Sulbizia, *Soubize*, epiſc. Santonenſis, 426. a. 535. c. Nobiliaco Frontemaci cellam confirmat, 565. c.
Petrus Vincienſis epiſc. 444. a.
Petrus Xantonenſis ep. 688. a. 1. col.
Petrus Affligemienſis ſimul & Lacenſis abbas, 581. c.
Petrus Alti-Villarenſis abbas, 224. b.
Petrus Ardaonenſis abbas, 241. c. 253. a.
Petrus *de Salve*, Anianenſis abbas, 79. a. 357. b. 406. a. b. 693.
Petrus abbas Aureliacenſis, 352. b. 532. b. Ejus lis cum Pecianenſibus, 159. c.
Petrus Bellilocenſis abbas, 80. c. Ejus electionem non probat Goffridus Vindocinenſis, 378. a b.
Petrus abbas S. Benedicti ſuper Padum, 158. b.
Petrus S. Benigni abbas, 568. a.
Petrus Broſii-Grolandi I. abbas, 510. a.
Petrus Carrofenſis abbas, 254. a. 357. b. 363. a.
Petrus Policaſtrenſis ep. poſtea Cavenſis abbas, 253. b. Virtutes & geſta, *ibid.* c. 254. a. b. In ſynodo nudo capite aſſidenti Urbanus II mitram mittit, 254. b. 279. b. Ejuſdem pontificis & Rogerii ducis privilegia pro eo, 293. b.
Petrus Condomenſis abbas, 78. c.
Petrus Dolenſis abbas, 7. c.
Petrus de Columna, an Farfenſis abbas? 487. c.
Petrus abbas Ficielenſis, 214. a.
Petrus de Stella ſeu de Stellis eremita, Fontis-Gombaudi conditor & abbas, 283. b. Ad eum ſecedit Bernardus Tiron. *ibid.* 313. b. Ipſe Bernardum perquirit, 421. c. Ejus obitus, *ibid.* 527. b.
Petrus Gellonenſis abbas, 79. a. 110. b.
Petrus de Angulis Generenſis abbas, 367. c.
Petrus S. Germani Pratenſis abbas, 187. c.
Petrus abbas Gloceſtrenſis, 473. b.
Petrus Ibriaci I. abbas, 40. b.
Petrus de Ponte-Gibaudi S. Illidii abbas, 223. b. Juxta prophetiam Seguini, 131. c. 223. b. Claromontano concilio adeſt, 357. b.
Petrus S. Johannis Sueſſionenſis abbas regularis, 445. c.
Petrus Lemovicenſis abbas, 81. c.
Petrus I. Lerinenſis abbas, 554. a.
Petrus II. Lirinenſis abbas, 554. a.
Petrus abbas S. Luciani Belv. 144. b. 224. b.
Petrus S. M. ad Martyres abbas, 516. b.
Petrus Raimundi S. Maxentii chronographus & abbas, 597. b.
Petrus Montis-majoris abbas, 454. c.
Petrus Montis-Olivi abbas, 461. b. An poſtea epiſcopus? *ibid.* c.
Petrus Nantoliacenſis abbas, 164. b.
Petrus Nobiliacenſis abbas, 123. c.
Petrus Orbacenſis abbas, 349. b.
Petrus S. Remigii abbas, 382. c.
Petrus S. Saturnini abbas, 406. b.
Petrus S. Sergii abbas, 596 c. 693.
Petrus de *Goz*, S. Severi abbas, 510. c.
Petrus Silvæ-majoris abbas VII. 356. a.
Petrus Soliacenſis abbas, 361. a.
Petrus Tenaliæ abbas, 688. c.
Petrus II. abbas Tomerienſis, poſſeſſiones ſub eo confirmatæ & auctæ, 400. b. 443. b. 461. c. 462. a. Ei commiſſa S. Aniani abbatia ad Vernodubrum, 400. b.
Petrus Trenorchienſis abbas, 156. c. 405. a. Ejus lites cum Cluniacenſibus, 385. c. 386. a.
Petrus abbas Tutelenſis, 672.
Petrus-Willelmus abbas Vallenſis, 225. c. 226. a.
Petrus Vangadicenſis abbas, ſub quo facta S. Theobaldi tranſlatio, 85. c. 86. a. Ejuſdem reliquias quaſdam Latiniacenſibus concedit, 178. a. b.
Petrus Uzercenſis abbas, 511. a.
Petrus Venerabilis, ejus ortus, parentes, educatio, & prima facta, 440. c. 441. a. Ejus teſtimonium de fide & conſtantia Marciniacenſium, 335. c. 536. a. b. Tumulus Cluniaci, 252. c.
Petrus-Franciſcus majoris Cartuſiæ prior III. 417. c.
Petrus Dolenſis apud Bituriges prior ſeu decanus, 299. a.
Petrus Lemovicanus Grandimont. prior, collectæ Grandim. regulæ primus auctor, 100. c. Mureto fratres Grandimontem transfert, 101. b.
Petrus eremita, S. Quintini de monte prior, diſtinguendus ab eo de quo Guibertus & alii, 324. b.
Petrus-Guillelmus S. Ægidii mon. bibliothecarius & ſcriptor, 623. b.
Petrus Bleſenſis, hiſtoriæ Crulandenſis continuator, 290. a. Emendatur, 538. a. b.
Petrus diaconus Caſinenſis, ejus genus, & fortuna, 610. c. 612. a. Venuſino monaſterio præfectus ad tempus, 611. a. Chronici Caſinenſis continuator, 238. c. 239. a. 570. b. Emendatur, 139. c. 239. c. Ejus fabula de S. Benedicti tranſlatione, 502. b. c.
Petrus Gundiſalvi apoſtata in cellam novam intruſus, 428. b.
Petrus Divenſis monachus, poëta, 259. c.
Petrus eremita re & nomine, an fuerit S. Quintini prior? 324. a. b. Expeditionis ſacræ præcipuus incentor, 232. c. E Cruce-ſignatorum ducibus ipſe, per Hungariam, 324. c. 360. a. b. 364. c. Novi-monaſterii auctor, 614. c. Obitus, & de eo ſcriptores, 324. c. 614. c.
Petrus Moliſmi mon. unus e primis Ciſtercii inſtitutoribus, 393. c. & *ſeqq.*
Petrus ex Moliſmi mon. Juliaci prior; vitæ auctor, & miracula, 584. c.
Petrus de ſancto Balderio, Mauriaci decanus, 467. a. Scandali & turbarum auctor, 532. b. c.
Petrus S. Brunonis diſcip. apud Siccam-Fontanam eremita, 205. c.
Petri preſbyteri diſſidium cum Tutelenſibus, 588. b.
Petrus S. R. E. ſubdiac. & bibliothecarius, 6. b.
Petrus Urbani II. camerarius, 405. a.
Petrus Willelmi Malmeſbur. ſodalis, ejus verſus, 419. a.
Petrus de Curtin. Philippi-Aug. regis patruus, 468. a.

Petrus Sancii Aragonum regis filius, 32. a. Rex ipſe in Suprarbio, &c. & patris ſucceſſor, 317. a. b. Silvæ-majoris inſtitutum confirmat, 210. a. Necnon donationes patris, 338. b.
Petrus comes in Alſatia, 74. b.
Petrus Azuris comes, 114. c. 178. c.
Petrus-Raimundi Biterrenſis comes, 622. a.
Petrus-Pelagii Galliciæ comes, 71. b.
Petrus Galliciæ comes, Cluniaco S. Martini monaſterium committit, 571. c.
Petrus Mergulienſis comes, 530. b.
Petrus Nivernenſis comes, 468. a.
Petrus Valpergiæ comes, poſtea fructuarienſis abbas, dein epiſcopus Albenſis, 556. c.
Petrus Fenollenſium vicecomes, 129. c.
Petrus marchio, 113. c.
Petrus-Bernardi, 41. c. Craſſæ benefactor, 525. c.
Petrus Bernardi vicecomitis de Minerba filius, 462. a
Petrus S. Gregorii de Concha fundator, 19. c.
Petrus de Lauziaco, S. Andreæ de Valle-Dei fundator, 10. a.
Petrus-Leonis urbis præfectus, Heinrico imp. fidelis, 616. a. Tumultum Romæ excitat, 606. c.
Petrus Samuëlis, Nobiliaci benefactor, 610. c.
Petrus S. Stephani de Vallibus fundator, 97. a.
Petrus Willelmi Fontis-dulcis conditoris ſocius, 566. c. 687.
Petrus notarius region. ſacri palatii, 454. c.
Petrus Protoſcriniarius, 51. b.
Petrus cancellarius Philippi regis, 43. a.
Peverentæ caſtrum diœceſis Aurelian. in Belſia, 41. a.
Pexeïum, *Poiſſy*, locus diœceſis Carnutenſis, 306. c.
Philibertus Naturel Athanaci abbas, 673. b.
Philippus Catalaunenſis ep. Remis conſecratur, 349. a. Et delegatæ vices archiep. Remenſis, 349. b. Dervi libertatem minuere tentat, 410. b. Erga S. Eugendum liberalis, 184. a. Ejus obitus, 420. b.
Philippus Pictavorum ep. 409. a.
Philippus Redonenſis ep. 578. b.
Philippus Trecenſis ep. 209. c. 465. a. 602. b. Moliſmi benefactor, 25. b.
Philippus Bonæ-Spei abbas, auctor vitæ S. Amandi, 507. a.
Philippus Reſbacenſis abbas, 349. b. c.
Philippus I. Galliæ rex, opem fert Balduino Montenſi adverſus patruum, 5. a. Horiarenſium querelas componit, 5. a. b. Ejus bellum cum Simone Criſpiacenſi, 77. a. 92. b. Cum Rotberto Flandrenſi diſſidia, 82. b. Cum Willelmo Angliæ rege, 102. b. 244. a. Lites de Giſorrio, 263. c. 264. a. Gaudefridum Aquitaniæ ducem adit, 102. b. Corbeïam in ditionem revocat, 82. b. Ob ſimoniacas pactiones a Galterio Pontiſarenſi increpitus, 91. b. 408. b. Bertam reginam repudiat, 107. b. Rodbertum S. Euphemiæ abb. ad Carnutenſem ſedem poſtulat, 120. b. Raduifum Turonenſem ſede dejici mandat, 176. a. b. c. Godefridi Novigentenſis electionem probat, 232. b. Ejus dicterium de Willelmo Angliæ rege, 244. b. Fulconi Andecavorum comiti Bertradam ſubducit, 246. a. 299. b. Ob id ſacris abſtentus, 303. b. Unus favet Odo Bajocenſis ep. *ibid.* c. Montis S. Mariæ ſynodum Urbani ſententiæ opponit, 348. c. Belgicæ ſecundæ epiſcopi quidam ejus connubium probant, 349. a. b. Ivonis Carn. ad eum epiſtola, 316. c. 317. a. Ab Urbano II. reconciliatur, 369. b. Anathemate denuo percuſſus in concilio Pictavenſi, 415. a. 416. b. 422. b. Pro ejus abſolutione Richardus cardin. in Galliam miſſus, 464. c. 465. a. A Lamberto Atrebatenſi abſolvitur, 474. a. Et Anſelmo ſcribit, 474. a. Ludovicum filium ſibi regem conſociat, 460. a. 461. a. 465. a. Conſtantia ejus filia Apuliæ duci nubit, 489. b. Apud S. Dionyſium cum Paſchali II. colloquium habet, 500. c. 501. a. An S. Benedicti tranſlationi interfuerit? 502. a. b. c. Eccleſiam S. Martini de Campis dedicari curat, 4. b. Variis monaſteriis varia confirmat vel donat; Andecav. S. Nicolao, 477. b. Angeriaco, 108. b. Cluniaco, 95. c. 102. b. 141. b. 158. b. 173. b. 178. c. 358. a. &c. *paſſim*. Ejus obitus & ſepultura Floriaci, 512. a. Annus regni eodem anno diverſe dictus, 209. a.
Philippi I. regis frater, Hugo magnus, 5. b. 138. b. Moderatores, Balduinus Inſul. 4. c. Baldricus, 5. c. Pædagogus, Engelrammus, 4. c. Cancellarii, Gregorius Vercellenſis ep. 2. b. Balduinus, 5. b. Petrus, 43. a. Gaufridus Pariſ. ep. 95. b. 188. a. Seu Goſfridus, 132. c. Aut Godefridus, 201. b. Rogerus, 141. b. Seu Rotgerius, 158. c. Willelmus, 82. b. 138. c. Hubertus, 312. a. Camerarii, Galerannus, 6. c. Seu Gualerannus, 27. c. 42. a. 122. c. Hugo de Pirſiaco, 82. b. 95. c. Goiſlinus, Gaurerius, 311. a. Dapiferi, Robertus, 141. b. Balduinus, 27. c. Fredericus, 82. b. 95. c. 122. c. Gervaſius, 173. a. 208. b. Wido, 312. a. Rotbertus de Caſtella, 311. a. Conſtabularii, Adelelmus, 27. c. 311. a. Adelerius, 82. b. Hugo, 95. c. 122. c. Tetbaldus, 208. b. Buticularii, Rainaldus, Adelardus, 208. b. Magiſter pincernarum, Herveus, 95. c. 122. c.
Philippus Ludovici VI. filius, 553. b.
Philoſophiam docent monachi, 539. a.
Phrygium, id eſt, tiara ſummi pontificis, 500. c.
Pibo Tullenſium ep. 16. c. Seu Popo, 74. c. Ejus patria, parentes, 17. a. Alexandri II. ad eum epiſt. 54. b. Theodericum Virdunenſem ad colloquium citat, 74. c. 75. a. Ex Ultrajectino conciliabulo ſe proripit, 167. a. Hieroſolymitanum iter aggreditur, 17. b. 217. a. In reditu S. Benigni fit monachus, 75. a. 218. c. Beatricis duciſſæ funus curat, 302. c. Erga monachos bene affectus & liberalis, 17. b. 54. a. b. c. 152. c. 193. b. 210. b. 217. a. 285. c. 302. b. 388. a. 478. c. Eccleſiæ ſuæ curam reſumere coactus, 218. a. Richerum Virdun. honorifice excipit, 256. a. Obit, 515. b.
A Pictavenſi eccleſia proſcripti ſpurii clerici, 187. b.
Pictavenſes epiſcopi, Iſembertus, Petrus II. 253. c. 409. a. 579. b. Willelmus, 578. a. 620. c. Grimoardus, 579. b. Giſlebertus Porree, 283. a. Philippus, 409. a.
Pictavorum, Aquitaniæ & Waſconiæ comites & comitiſſæ, Willelmus VIII. 144. b. Seu Goffridas-Guido-Willelmus, ſeu Wido, 8. a. 18. b. 122. c. Aut Willelmus-Gaufridus, 96. a. Vel Goſfredus, 127. b. Willelmus IX. 144. b. Seu Guillelmus III. 470. c. 509. c. 510. b. Agnes, 12. c. Machildis, 253. b. c.
Pictavenſes comites, S. Hilarii abbates, 13. b.
Piæ memoriæ vivens appellatur, 72. c.
Pii viri temerariis imperfectorum judiciis obnoxii, 405. c.
Pinquiniaci vicedominus, Guermundus, 482. b.
Piſanus epiſcopus, Daibertus, 356. c.
Piſanus calculus vulgarem novem annis antevertit, 501. a
Piſces ſicci in quadrageſima, 679. a. 1. col. *Generale unum ex piſcibus*, die ob tus abbatis, fratribus datum, 209. a.
Piſtorienſes ep. Leo, Petrus, 200. c. 417. c. Ildeprandus, 200. c.
Pitverenſis miles, Hugo, 40. c.
Placentiæ Urbani II. acta, 344. c.
Placentini ep. Evetardus, Dionyſius, 86. b. Aldo, 500. b.
Placitum Dei habere, id eſt, concilium, 612. a.
Placitum pro Auiavenſi monaſterio, 510. b. 675. De Giſorcio cum monachis de Cruce S. Audoëni, 687. Inter Archimbadum Burbonenſem & monachos Silviniac. 654. 655. *&c. paſſim*
Plaïolæ princeps, Hugo, 188. b.
Planciacum, *Plancy*, caſtrum diœceſis Trecenſis, 205. c.
Podienſis epiſc. Ademarus, 360. a.
Pœnitentia in extremis dubia, 305. b. In loco patrati facinoris agenda, 195. c. A conſortio peccatorum recedendum, 686. b. 2. col. Pars condonata conferentibus aliquid ad monaſterii reſtructionem, 381. b. Vel alio peragenda aſſignata, 92. b. Quam dura pro homicidio etiam involontario, 14. b. c. Publica ad tumulum S. Remigii, 333. a. Occultæ quædam a ſolo epiſcopo determinandæ, 187. c. Ab eis tantum injungantur quibus proprius ep. hanc curam dederit, 416. b.
Pœnitentiæ ſpe qui Deum offendit, pœnitentiæ aditum ſibi negat, 689. b. 1. col.
Pœnitentiæ ſignum, virgarum faſciculus, 335. a.
Pœnitentiarius preſbyter, 188. c
Pœnitentium reconciliatio, munus epiſcopale, 187. b.
Polenſis ep. Ellenhardus, 125. a.
Pollutum cœmeterium homicidio, 210. a.
Poloniæ regina, Richeza, 44. c. 124. a.
Polonorum dux & duciſſa, Boleſlaus, Juditha, 540. c.

Digitized by Google

Pontia Petri Venerabilis ſoror, Marciniaci ſanctimonialis, 440. c.
Pontifex. *Vid.* Romanus.
Pontificalia ornamenta abbati conceſſa, 106. c. 117. a. Et confirmata, 463. c. Mitræ uſus & anuli indultus, 415. a. 292. c. Ii ſoli utantur, quibus id fuerit a Romana eccleſia permiſſum, 428. a. Cum iis ſepulti epiſcopi, 528. a. *& alibi.*
Pontificiæ litteræ, in his non adhibita ſubſcriptio *Valete*, 416. c.
Pontiſara, pagi Vilcaſſini opidum, 18. b.
Pontivorum comes, Wido, 242. c.
Pontivorum proceres, Simon, Hugo Senioratus, Godardus-Arenienſis, 422. c.
Pontivi princeps, Willelmus, 482. c.
Pontius Bellicenſis ep. 405. a. Seu Belenſis, 457. c.
Pontius Bigorrenſis ep. & abbas Simorrenſis, 72. a.
Pontius Matiſconenſis ep. dictus *de Rochebaron*, 598. b.
Pontius ep. Rotenſis, 402. a.
Pontius Veſontionenſis ep. 518. c.
S. Pontius Andaonenſis abbas obit, 241. b.
Pontius Athanaci abbas, 672 b
Pontius I. de Turnone, Caſæ-Dei abbas, 337. a. Ejus laudes, *ibid.* b. c. Ei commiſſa S. Andreæ Vienn. abbatia, 337. c. Charta hac de re, 653. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Concordiam init cum epiſcopo Nemauſenſi, 426. a. Fit ep. Anicienſis, 453. b.
Pontius Cluniaci abbas, ejus genus, 530. b. c. Et ſtatura, *ibid.* 615. b. Sub eo acta, 550. b. Ei dedicata ab Hildeberto Cenomannenſi S Hugonis vita, 378. a. Inſcripti pariter commentarii Richardi Pratellenſis, 437. a. Ejus cum Medianenſibus diſcidium, 564. b. Ivoni Carnut. dubia proponit, 571. c. 572. a. Ei commiſſa monaſteria S. Martini Miudun. 571. c. Selodenſe, 615. c. 694. Sithienſes ſibi ſubjicere tentat, 580. a. b. c. 594. a. Diplomata duo a Paſchali obtinet, 594. a. Romam adit, 594. a. S. Martialis abbatem ordinat, 596. a. In reditu Bondenam divertit, Mathildem comitiſſam ſalutaturus, 608. c. Ab ea munera accipit, 609. a. Societatem concedit Nigræ-ſilvæ monachis, 615. b. Abbatem ſe abbatum jactitans retunditur, 615. c. 616. a. b. Cluniaci tumulatus, cur pedes irrectos præfert? 252. a.
Pontius Fraxinenſis abbas, 132. a. b.
Pontius Leſatenſis abbas, 70. c.
Pontius Fortis Lerinenſis abbas, 463. a. Acta ſub eo, 515. c. Et donationes, 444. a. Obit, 554. a.
Pontius S. Medardi pſeudo abbas, 107. a.
Pontius Saviniaci abbas, 166. c. 167. a. An fuerit ep. Matiſconenſis? 598. b. Ejus geſta, *ibid.* Cum eccleſia Lugdun. diſſidet, 462 a. b. Acta ſuperiorum abbatum deſcribi curat, 462. b.
Pontius Petri Venerabilis frater, Vizeliaci abbas, 440. c. Paſchalis II. ad eum epiſtola, 497. c.
Pontius Ambroniaci monachus, auctor domus Portarum, 613. c.
Pontius de Glana, reformationis S. Symphoriani auctor, 122. b. c.
Pontius Palatinus, Toloſanorum comes, 71. a.
Popo Tullenſis ep. *Vid.* Pibo.
Poppo Trevirenſis archiep. 266. c. Mettenſis fit epiſcopus, 271. a. Antonium Senoniæ abbatem præficit, 285. b. Cum Heinrico rege diſſidet, 318. c. Richerum honorifice excipit, 256. a. Trudonianam abbatiam ſimoniace aſſerit Herimanno, 318. a.
Poppo Patherbrunenſis ep. 252. c.
Poppo de Bello-monte Prumienſis abbas, 589. a.
Porcienſis comes ſeu Porcenſis, Rogerus, 247. b. 662. c. Seu Rogerius, 573. a. Aut Rogeïus, 662. c. Ermengaldis, ſeu Ermengardis uxor, *ibid.*
Porta argentea Romæ, 681. b. 2. *col.*
Portus in Lotharingia, peregrinationibus celebris, 320. b.
Potuenſes ep. Johannes, 357. a. Petrus, 559. c.
Potentinus ep. Girardus, 667.
Potentium mores etiam ridiculi in ſubditorum conſuetudinem propagantur, 246. b.
Portugalliæ comes, Heinricus, 316. c.
Præcepta varia. *Vid.* Charta.
Præcones, id eſt, clerici, 479. b.
Prædicandi poteſtas abbati conceſſa, 494. c.
Prælationes fugiendæ, 304. b. 306. a. b.
Prælatorum abſentium vitia abſque utilitate publice non carpenda, 425. b. *Vid.* Abbas, Superior.
Præneſte a Paſchali II. deficit, 487. c.
Præneſtini ep. Humbertus ſeu Hubertus, 72. c. Milo cardinal. 457 b. Guillelmus, 588. c. 589. a. Cono, 622. c. Seu Conon card. 694.
Ad Præpoſitos monaſteriorum monita, 520. b. *Vid.* Cellerarius, Monaſterium.
Præpoſitura, religionis ſpecie, facile non abjicienda, 374. b. c. *Vid.* Abbas, Monachus.
S. Praxedis feſtum xi. undecimo ſæculo, 282. c.
Praxedes Germaniæ regina e cuſtodia elapſa ad Mathildem comitiſſam confugit, 383. b.
Preces publicæ pro eligendo pontifice, 303. c.
In Preſbyteratus gradu humilior & ſanctior fiat monachus, 173. c.
Preſbyter veſte religionis indutus, licet non profeſſus, ſæculum non repetat, 260. b. Ante annos xxx. non ordinetur, 265. a. Confeſſiones non audiat niſi prius ab epiſcopo approbatus, 544. c. De preſbyteris pro monachis eccleſiam tenentibus quid ſtatutum? 156. a. Plures abbatiſſæ ſubjecti, 599. c. 618. c. An recte? 423. c. Incontinentes exagitati & damnati, 450. b. 460. c. Cujuſdam infelix exitus, 417. a. *Vid.* clerici.
Preſbyter pœnitentiarius, 228. c.
Preſbyteri cardinales, 510. b.
Primicerius Tullenſis, 53. c 74. c.
Principes, in eorum aulis maligni nunquam deſunt, 325. a. Soli legitimo ſacramentum fidelitatis præſtandum, 281. c.
Prior ſub epiſcopo abbate, 258. b.
Priores majores, 221. c. 273. 440. a. Clauſtrales, 221 c. Cluniaci plures, 77. c.
Priores ſanctimonialibus in ſpiritualibus & temporalibus præpoſiti, 584. c. In cellis ad nutum abbatis revocabiles, 273. a. Sæculares an fuerint? 471. b.
Privilegia pro monachis, 552. a. 555. b. c. 618. b. In conciliis aſſerta, 333. a. *& ſeq.* Ab epiſcopis non impune violata, 368. b. 363. c. *Vid.* Epiſcopus.
Privilegium Gregorii VII. de S. Benedicti monaſterio, 640 Urbani II. pro Averſano, 292. c. Pro Juviniaco, 368. c. 658. Paſchalis II. pro Broburgenſi parthenone, 484. a. Pro Caſa-Dei, 502 c. Pro Mellicio, 552. b. c. Alexandri II. pro S. Rigaldo de Anciſa, 628. 629. Calliſti II. pro Broburg. parthenone, 484. a. Innocentii II. pro eodem, *ibid.* Heinrici V. pro Fabarienſibus, 543. a. Aliud inſigne pro iiſdem, 616. c. Confirmatur, 617. a. Pro Maimaco, 223. b. *Vid.* Exemtio, Charta.
Probatio reliquiarum ſollemnis, 349. a.
Proceſſio ad ſuſcipiendam eleemoſynam, 547. c. Sollemnis nudis pedibus, 300. c. Pro receptione Magnatis, 570 b.
Proceſſiones in cappis, 50. c. Per clauſtrum pedibus excalceatis, 50. c Cleri Virdunenſis ad S. Vitonum, 561. a. Ejuſdem ritus Caſini in die nativitatis Domini, 485. c.
Procinctus monaſterii, id eſt ambitus, 339. b.
Profectus monacho eſſentialis, 271. c. 295. a.
Profeſſionis monaſticæ ritus apud Caſinum, 485. b. Formula Grandimontenſium, 99. c. Hugonis Vitoniani apud S. Benignum, 217. c. 218. a. Pontiniacenſium abbatum Autiſiodorenſi epiſcopo, 595. a. Ab exemptis non exigenda, 272. b 402. a. b Inutilis ex Anſelmo, 262. a. Extorta, declaratur irrita a ſummo pontifice, 363. c.
Promiſſionis firmandæ modus per denarios ſuper caput & per cultellum, 398. c.
Proprietatis virium quam pernicioſum monachis, 11. b. 98. b. 208. c. *Vid.* Paupertas, Monachus.
S. Proſperi reliquiarum tranſlatio, 65. b.
Proſperitas nimia, monachis exitioſa, 132. a.
Providentiæ divinæ præclara ſigna, 218. b. 405. c. 406. a.
Provinciæ rex, Henricus, 78. b.
Provinciæ comes, Gausfredus, 151. a.
Provinciæ marchio, Toloſæ comes & Narbonæ dux, Raimundus IV. 241. c. 251. c. Seu Raymundus, 570. c.
Proximi ſaluti tam providendum, quam ſuæ, 437. b.
S Prudentii reliquiæ delatæ ad concilium Lucenſe, 617. a
Prudentii Sandovallii ſententia de monachatu Mauricii-Burdini, 361. b.
Prulliacum, *Prully*, locus pagi Turonenſis, 26. b. 314. a.

Prulliaci

Prulliaci domini, Ecfridus ſeu Effredus, 315. a. Goſfridus, Gaufridus, ſeu Goffridus, 314. a. b.
Pſalmodiæ prolixiores contractæ in monaſteriis egenis, 495. a.
Pſalmus *Exaudiat* cum ſua collecta Cluniaci decantatus pro Alfonſo rege, 31. c.
Pueri in monaſteriis a parentibus oblati, 317. a. b. 358. b. 443. c. *Ad monachilem habitum* in perpetuum, 253. a. 365. c. An bene? 550. b. Etiam in cunis, 358. b. Immo naſcituri, 463. b. In monaſteriis educari, 452. b.
Pueros non recipiunt Cartuſienſes, 549. a.
Pueri chorales apud Cluniacum, 252. c. Caſam-Dei, 9. a.
Pueri cadaver incorruptum virgis cæſum, 590. a.
Puerorum nomina chartis appoſita, 175. a.
Pugna vacant Nortmanni in quadrageſima, 171. c.
Puteoli domini, Ebrardus, 491. b. Hugo, 564. c.

Q.

QUADRAGESIMÆ diebus ova & caſeus prohibita, 211. c. His vacare pugna ſolitum apud Nortmannos, 171. c.
Quæſtura concionatoria pro ædificiis reficiendis, 157. b.
Quercus-docta quo ſecedit Bernardus Tiron. 495. a.
Quiriacus Namnetenſis ep. ſynodo Burdegal. adeſt 12. b. Erga monachos bene affectus; Kemperlegienſes 96. b. Majoris-monaſterii, 193. c. 273. a. S. Florentii, 627. c.

R.

R. ANDECAVENSIS ep. 675.
R. Ciſonienſis abbas, 241. b. 580. c.
Rabodo ep. ſeu Radbodus. *Vid.* Ratbodus.
Rademundus ſeu Raymundus abbas Dolenſis, 9. c.
Radulfus ex Sagienſi monacho & abbate, Roffenſis ep. poſtea Cantuarienſis, 33. b. 260. c. 473. a. 519. c. 521. c. Electioni adeſt Uticenſis abbatis, 281. a. Et ordinationi, 408. c. Ejuſdem eccleſiæ dedicationi, 409. c. Oſtenſioni corporis S. Cuthberti, 473. a. Beccum adit, 448. c. Gundulfum Roffenſem in extremis inviſit, 519. b. Ei ſcribit Arnulfus Troarnenſis abbas, 520. a. Anſelmi ſucceſſor, 527. c. 528. a. Pallium petit & accipit, 607. a. Alboldum S. Eadmundi abbatem conſecrat, 521. c.
Radulfus ſeu Rodulfus Viridis, præpoſitus Remenſis, ad eum ſcribit S. Bruno, 202. b. 342. c. 343. a. Teſtis patrati miraculi ab Arnulfo Sueſſionenſi, 173. b. Ei nuncupata ejuſdem vita, 248. b. Necnon liber miraculorum & vitæ S. Angilberti, 397. b 551. b. Fit archiepiſcopus Remenſis, 492. b. Clericorum Rem. ad eum epiſtola, 654. Floriacenſi concilio adeſt, 544. b. Eccleſiam Laudunenſem reconciliat, 573. c. Ruminiaci cellæ erectionem confirmat, 575. b. Bartholomæum Laudun. epiſc. conſecrat, 585. a. Litteris ſubſcribit pro S. Amando, 601. c. Belvacenſi concilio adeſt, 599. a. Item Remenſi, 601. c. Catalaunenſi, 602. b. 694. Ad eum ſcribit Bruno Trevirenſis, 602. a.
Radulfus ſeu Rodulfus Turonum archiep. 274. a. 163. b. Ejus diſcidium cum Bellilocenſi abbate, 80. b. c. Ei cauſam Dolenſium committit Gregorius VII. *ibid.* Scribit idem papa ad eum pro Berengario, 140. a. Scribit Amatus Ellorenſis, 313. c. 314. a Romanæ ſedis legatis contra Philippum regem favet, 276. a. b. c. Cum Fulcone comite Andecavenſi colloquium habet, 177. a. Santonenſi adeſt concilio, 136. b. Exoldunenſi, 175. b. Brivatenſi & Auguſtodunenſi, 333. c. Donationem Burgulienſibus confirmat, 318. a. 651. c. Novam S. Juliani baſilicam dedicat, 209. c. Coram eo lis inter S. Sergii & S. Albini monachos agitata, 273. b. Ejus diſcidium cum Majoris-monaſterii monachis, 333. a. b. c. Excommunicatus obit, 334. a.
Radulfus ſeu Rodulfus alter, Turonenſis archiep. Majori-monaſterio infeſtus, 334. a. 356. b. c. Ejuſdem eccleſiam conſecrat cum Urbano II. 364. b. Sollemni reliquiarum S. Helenæ probationi adeſt, 349. a. Necnon conciliis Burdegalenſi, 633. b. Floriacenſi, 544. b. Trecenſi, 465. a. 671. A Willelmo Majoris-monaſterii abbate profeſſionem exigit, 477. c. 478. a. Paſchalis II. ad eum epiſtola, 495. b. 675. Sulionem homicidam excommunicat, 495. c. Gurchandum ordinat Kemperlegii abbatem, 596. c. Sergianis officium apud Porſulcum celebrare permittit, 596. c. Epiſtola hac de re, 693. Annus obitus, 597. a.
Radulfus Ambianenſis ep. 117. a.
Radulfus Divenſis abbas, 490. a.
Radulfus abbas de Fidemiis, 442. c.
Radulfus S. Fuſciani abbas, 480. b.
Radulfus Latiniaci abbas, 138. c. 332. c. 493. b.
Radulfus *de Chaaremonle*, Lemovicenſis S. Martini abbas, 160. c.
Radulfus Lyrenſis abbas, 327. c.
Radulfus S. Medardi abbas, 243. a. 611. b.
Radulfus S. Melanii abbas, 620. c.
Radulfus Nobiliacenſis abbas, 469. a. 650. c.
Radulfus Redonenſis abbas, 537. a.
Radulfus abbas S. Symphoriani, 144. b. 224. b.
Radulfus S. Theoderici & S. Vitoni. *Vid.* Rodulfus.
Radulfus Nortmannus Tornacenſis mon. Monaſterioli conditor, 353. b.
Radulfus de Fuſteia, eremita, 283. b. 313. b. 315. a.
Radulfus princeps Dolenſis, Caſalis-Benedicti fautor, 316. b. 368. c.
Radulfus comes, 452. a.
Radulfus Vadenſis ſeu Criſpiacenſis comes, de quo conſulitur Gregorius VII. 77. a. Ejus corpus e caſtello Montis-Deſiderii Criſpiacum transfertur, 118. c. Hinc occaſio converſionis Simonis filii ejus, 219. a.
Radulfus ſeu Raho Montis-Scabioſi comes, 414. c.
Radulfus Strenuus, Viromandenſis comes, 467. c 349. c.
Radulfus vicecomes & Belli-montis dominus, Carretenſis ſeu Eſtivalenſis parthenii fundator, 535. c. 536. a.
Radulfus Nigellæ dominus, 602. c. 603. a.
Radulfus de Balgentiaco, 175. b. 299. b. 334. c.
Radulfus Fulgerienſis Bernardo Tironienſi favet, 495. a. Saviniaci primus fundator, 474. c. 579. b.
Radulfus de Fuſteïa S. Juvini de Marnis monachus, quo agente Redonenſe S. Sulpicii parthenium conditur, 577. c.
Radulfus *de Oſmont* nobilis miles, Tornaci apud S. Martinum fit monachus, 351. c. 352. a. b. c. 353. c. Ejus humilitas, 352. b. 353. b.
Radulfus de Tancarvilla, S. Georgii de Bachervilla fundator, 592. a.
Radulfus. *Vid.* Radulphus, Rodulfus.
Radulphus Tudertinus ep. 63. b.
Radulphus abbas Brivatenſis, 10. a.
Radulphus Pafferonus, S. Roberti Caſæ-Dei diſcipulus, 9. a. b.
Radulphus de Lauziaco, *de Lugeac*, S. Andreæ de Valle-Dei fundator, 10. a.
Ragemundus Vaſatenſis ep. 25. b.
Ragenaldus Lemovicenſis abbas, 81. c.
Ragenerius Vercellenſis ep. Bexienſis conditor, 444. b. *Vid.* Rainerius.
Raginaldus archiep. Remenſis. *Vid.* Rainaldus.
Raginaldus Burgundio de Credone, 125. c.
Raginaldus. *Vid.* Raginoldus, Reginaldus, Reginoldus.
Raginerius. *Vid.* Rainerius.
Raginoldus archiep. Rem. *Vid.* Rainaldus.
Raho ſeu Rao Montis-Scabioſi comes. *Vid.* Radulfus.
Raimbaldus Arelatenſis archiep. 151. a.
Raimbaldus ſeu Rainaldus S. Theoderici abbas, 108. c. Ejus religio erga reliquias Ss. Theoderici & Rodulfi, 108. c 109. a Obitus, *ibid.*
Raimbertus famoſus magiſter Inſulenſis, Nominalium patronus, 299. c.
Raimboldus. *Vid* Raimbaldus.
Raimirus ſeu Ramirus aut Ranimirus, Sancii Aragonum regis filius, 317. a. b.
Raimundus Auxitanus archiep., 379. c. 380. b. 399. c. 550. b.
Raimundus-Bernardus ep. Aginnenſis, 78. c.
Raimundus Carcaſſonenſis ep. 461. b.
Raimundus Elenenſis ep. 42. a.
Raimundus, primus reſtauratæ Lectorenſis eccleſiæ ep. 13. c. 78. b. 357. c. Dictus Ebbo, 102. a.
Raimundus Maſſilienſis ep. 567. c.
Raimundus Vaſatenſis ep. 163. b. Burdigalenſi concilio adeſt, 146. b. Santonenſi, 156. a S. Fermerii monaſterium Salmurenſibus committit, 161. a.
Raimundus Burgulienſis abbas, 83. b.
Raimundus Condomenſis abbas, 78. c. 365. c. 110. b. Tololano concilio adeſt, 14. a.

Digitized by Google

Raimundus de Galardo Condomenſis abbas ultimus, & primus epiſcopus, 78. c.
Raimundus ſeu Remundus Electenſis abbas diſtracta recuperat, 622. a. b.
Raimundus abbas S. Orientii, 14. a.
Raimundus S. Papuli abbas, 14. a. 41. c. Ejus rogatu ſcripta S. Berengarii vita, 317. c.
Raimundus abbas Pecianenſis, 159. c.
Raimundus-Bernardi S. Severi abbas VI. poſtea Aginnenſis ep. 510. c.
Raimundus-Sancius S. Severi abbas X. 510. c.
Raimundus III. S. Severi abbas XI. poſtea Aginnenſis ep. 510 c.
Raimundus Soricini abbas, 41. b. c.
Raimundus Tomerienſis abbas, 400. b. 462. a.
Raimundus comes Cruce-ſignatus, 360. a. S. Ægidio ablata reſtituit, 344. b. 368. b. Ejuſdem feſtum in eccleſiis ſibi ſubjectis celebrari curat, 365. b. Anicienſi eccleſiæ donationem facit, ibid. Ejus in S. Rotbertum Caſæ-Dei abbatem & monaſterium pietas, ibid. 365. b. Obit, ibid.
Raimundus Aldefonſi regis gener & Galliciæ comes, 290. b. 537. c. Ejus in Hugonem Cluniacenſem reverentia, 316. c.
Raimundus Rutenenſis, Gabalitanus &c. comes, 229. b. Tomerienſi cœnobio bona confirmat, 165. b. S. Baudilii eccleſiam Caſæ-Dei ſubjicit, 222. c. 223. a. Figiacum Cluniaco, 78. a.
Raimundus IV. Toloſæ comes, Narbonæ dux & Provinciæ marchio, 241. c. 252. c. 253. a.
Raimundus vicecomes, 56. c.
Raimundus de Turenna, 440. a.
Raimundus-Willelmi in Craſſam liberalis, 41. c. Leſatenſe cœnobium Cluniaco ſubjicit, 70. c.
Raimundus-Petri, eccleſiæ B. M. in Valle Cubaria reſtaurator, 130. a.
Raimundus de Gentiaco S. Fermerii monaſterium Salmurienſibus committit, 161. a.
Raimundus Jeroſolymitani xenodochii præpoſitus, abbatis jugum excutit, 429. c. Inde militaris S. Johannis Ordinis origo, ibid. 430. a. 554. a.
Raimundus Barcinonenſis comes, 41. c.
Rainaldus ex abbate Vizeliacenſi Lugdunenſis archiepiſcopus, 529. a.
Rainaldus ſeu Rainoldus II. archiep. Remenſis, 4. b. 195. b. 209. a. 232. b. 233. b. 243. b. 310. 347. a. b. 348. c. 575. c. 663. c. Pontificatus initia, 201. b. Bullonium caſtrum dat epiſcopo Leodicenſi, 29. c. Compendienſe concilium cogit, 224. a. b Sueſſionenſi præeſt, 200. c. 201. a. Alterum eodem convocat contra Roſcelinum, 308. c. & ſeq. Romam adit, 264. c. Duos Affligemii monachos expulſos reſtitui curat, 234. b. Caſæ-Dei monaſterium inviſit, 269. b. Urbano II. Gervinum Ambianenſem epiſc. electum commendat, 280. b. Pontificis ad eum epiſtola pro Lamberto Atrebatenſi, 310. b. Hugonem Regiteſtenſem comitem abſolvit, 333. a. Philippum conſecrat ep. Catalaunenſem, 349. a. Sollemni reliquiarum S. Helenæ probationi non adeſt, cur? 349. b. Obit, 363. b.
Rainaldus de Martiniaco fit Andecavenſis epiſc. 439. c. 463. a. Credonenſe caſtrum interdicto ſubjicit, cur? 477. a. Nido-avis parthenium dedicat, 536. b.
Rainaldus e Caſini mon. ep. Cajetanus, 276. b.
Rainaldus Meldenſis ep. 126. a.
Rainaldus Petragoricenſis ep. 253. b. 318. b. 399. c. 652.
Rainaldus Abendonenſis abbas. Vid. Rainoldus.
Rainaldus Ambroniacenſis abbas, 26. c.
Rainaldus Bleſenſis abbas, 493. c. 494. a.
Rainaldus monachus Culturenſem abbatiam invadit, 159. a.
Rainaldus S. Cypriani Pictavenſis abbas, 146. b. 163. b. 178. b. 253. c. 254. a. 357. b. In Monaſterium-novum beneficus, 18. c. 19. a. Sui libertatem tuetur, 59. b. Lanfranci ad eum reſcriptum contra Berengarium, 57. c. 58. a. Anſelmus ei Monologium mittit, 58. a. Urbanus II. concedit S. Crucis eccleſiam de Engla, 291. b. Ejuſd. pont. ad inopiam redacti, epiſtola, 312. c. Bernardum Tironienſem Pictavos reducit, & ſucceſſorem deſignat, 422. a. Ejus epitaphium, 422. b.
Rainaldus Farfæ abbas contra canones eligitur, 265. c.
Poſtea dejectus, ibid. 275. b. 487. c.
Rainaldus I. Burgundiæ ducis frater, Flaviniaci abbas, 384. c.
Rainaldus II. Flaviniacenſis abbas, 454. b.
Rainaldus S. Germani Pratenſis abbas, ſeu Arnaldus, 458. c. 676. c. 677. c. Deceptus regimen abdicat, 458. c. Brevi poſtea reſtitutus, 459. a. Ciſtercio donationem facit, 532. a. Charta hac de re, 676. b. Ejus obitus, 618. b.
Rainaldus S. Launomari abbas, 597. b.
Rainaldus Mauriniacenſis abbas, 492. a. Obit, 539. c.
Rainaldus S. Medardi abbas, obit, 107. a.
Rainaldus Vizeliacenſis abbas, 599. c.
Rainaldus Voſienſis abbas, 526. b.
Rainaldus comes de Nivernis, 141. b.
Rainaldus Sueſſionenſis comes, 125. a. b.
Rainaldus comes Turbulienſis, 4. b.
Rainaldus Belnenſis vicecomes, Ciſtercii fundator, 394. b.
Rainaldus Credonis dominus, Vindocini benefactor, 127. c. 312. a. 628. Et Sablolii, 376. b.
Rainaldus Buticularius, 18. b.
Rainaldus. Vid. Reinaldus, Rainaudus, Reginaldus.
Rainardus-Hugo, parœcialem Barri-Sequanenſis eccleſiam in cellam erigit, 15. b.
Rainardus-Hugo, ſeu Rainaldus, Lingonum fit ep. 43. a. 175. a. Pultarienſes vexat, 80. a. b. Primus Moliſmi fundator, 94. a. 192. c. 206. a. Reomai benefactor, 192. c. Jarentonem eligi curat abbatem S. Benigni, 136. a. b. Ejus & Lugdunenſis provinciæ epiſcoporum epiſtola in gratiam Radulfi Turonenſis, 176. b. Obitus, 219. b. Vid. Hugo.
Rainardus S. Petri Cabilonenſis abbas, 156. c.
Rainardus abbas I. Ribodimont. 195. b.
Rainardus Montis-Barri dominus, S. Bernardi avus paternus, 267. c.
Rainardus vicecomes, 405. b
Rainardus-Paganus, Corneliaci dominus, 297. a.
Rainaudus. Vid. Rainaldus, Raginaldus, Reginaldus, Reinoldus, Reinaldas, Reinardus, Rainardus.
Rainbaldus Apoſtolicæ ſedis legatus, 4. c.
Rainerius ſeu Raingerius, cardinalis, poſtea ſummus pontifex, ejus ortus, 406. c. Parentes, 407. a. Ss. Laurentii & Stephani creatus abbas, ibid. Vid. Paſchalis II.
Rainerius Aurelianenſis ep. 28. b. Dictus Flandrenſis, 158. b. Chartis ſubſcribit, 43. a. 95. b. 122. c.
Rainerius Florentinus ep. 2. c. 229. a.
Rainerius ſeu Ragenerius, Vercellenſis ep. 191. c. 200. b.
Rainerius ſeu Raynerius, Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas II 84. a. 631. b.
Rainerius abbas S. Dionyſii Pariſ. 17. c. 91. a.
Rainerius ſeu Raginerius, Nucarienſis abbas, 25. b.
Rainerius abbas, Hugonis Clun. frater, 115. a.
Rainerus Criſpinii abbas, 279. c.
Rainerus S. Sepulcri abbas, 481. a.
Rainerus Vid. Rainerius, Reinerius, Reinerus.
Raingardis Petri Venerabilis mater, 440. b. Apud Marciniacum ſanctimonialis, ibid. c.
Raingerius. Vid. Rainerius.
Rainoldus Pariſiorum ep. 209. b.
Rainoldus ſeu Rainaldus, Abendonenſis abbas, 221. a.
Rainoldus comes, 498. b.
Rainoldus. Vid. Raynodus, Rainaldus, Reginaldus.
Raiſendis Laudun. S. Johannis abbatiſſa, occiditur, 574. a. An Reiſcendis? ibid.
Ramerruci comites, Andreas, 671. c. Hugo, 443. a.
Ramiris monachus, Alfonſi regis frater, 571. a. 688. & ſeqq.
Ramirus abbas in Hiſpania, 114. c.
Ramnulfus Dunelmenſis epiſc. 370. c. 473. a.
Ramnulfus Santonum epiſc. 357. b. 365. b. 379. c. 386. b. 399. c. 400. a. 459. c. 469. c. 650. c. Ejus rogatu Rainaudus fit Vallenſis abbas, 317. c. Goffridi Vindocin. ad eum epiſt. 366. b. Ermengardi Cluſenſis, 366. c. Tauniaco abbatem ordinat, 274. b. Vallenſium Malliaco ſubjectionem confirmat, 225. c. Eorumdem reformationi aſſentit, 647.
Ramnulfus ſeu Rannulfus, Buxienſis abbas, 409. a.
Ramnulfus Cenoman. S. Vincentii abbas, 363. b.
Ramnulfus abbas S. Michaëlis de monte, 5. b.
Rancornenſis in Wallia epiſc. Herveus, 521. b.
Rangerius Regienſis ep. & cardinalis, 293. a. 357. a. 358. c. Majoris-monaſterii eccleſiam conſecrat cum

Digitized by Google

Urbano II. 364. b. c. *Vid.* Anſgerius.
Rao Montis Scabioſi comes. *Vid.* Radulfus.
Raperſvillanus comes, Rudolfus I. 47. b.
Ratbodus ſeu Radbodus, Noviomenſis & Tornacenſis ep. 28. b. 59. b. 108. c. 109. a. 122. c. 179. a. 201. b. 224. a. 243. b 255. b. 309. c. 310. b. 348. c. 349. c. Godefridum monachum preſbyterum ordinat, 174. c. Aldeburgenſem eccleſiam confert ad conſtruendum monaſterium, 206. b. Odoni Aurelianenſi & ſociis tradit S. Martini eccleſiolam, 300. b. c Eoſdem fugientes regredi cogit, 350. c. 351. a. Ablata reſtituit, 351. a. Odonem S. Martini abbatem ordinat, 350. b. S. Amandi eccleſiam conſecrat, 353 a Simoniæ reus, 351. c.
Radbodus Sagienſis ep. filium habet, 23. b.
Ratio fidei dogmatibus impar, 30. b.
Ratiſponenſes ep. Conradus, 72. a. Cuno, 562. a.
Rau ſeu Radulfus, Montis-Caveoſi abbas, 414. c.
Rau ſeu Rodulfus Montis-Scabioſi dominus, 427. a.
Ravengarius Capellæ abbas, 271. c.
Ravennas archiep. Henricus ſchiſmaticus, 52. b. Guibertus, Antipapa, 112. a. 125. b. 154. c.
Ravennates Romanæ eccleſiæ reconciliantur, 52. c.
Raugerius. *Vid.* Rogerius, Rogerus.
Ravulfus abbas Wincelcumbenſis, 258. b.
Raymundus Nemauſenſis epiſc. 426 a.
Raymundus-Berengerii Barcinonenſis, 598. a.
Raymundus. *Vid.* Rademundus, Raimundus.
Raynaldus Tarentinorum archiep 668.
Raynaldus Vizeliacenſis abbas, Hugonis Cluniacenſis frater, 498. a. Monaſterii reſtaurator, *ibid.* Lugdun. archiepiſcopus, *ibid.*
Raynaudus I. Athanaci abbas, S. Romani in Podio fundator, 672. a.
Raynaudus II. Athanaci abbas, 672. a.
Raynaudus. *Vid.* Rainaldus, Reginaldus.
Raynerius. *Vid.* Rainerus, Rainerius.
Recardus Ulterioris portus abbas VII. 437 b.
Rechardus Bituricenſis archiep. 186. b
Recluſi & recluſæ, 315. b. 316. a Medianenſes, 388. c. 389. a.
Recluſus in monaſterio, 107. a. Aquicincti, 234. a. Bebronii, 614. a. Cadomi, 174. a. Crulandiæ & Eoveshamii, 592. b. c. S. Medardi, 107. b. c. *Vid.* Arnulfus.
Recluſæ in monaſteriis virorum, 54. a. 144. b. Prope monaſteria virorum, 331. a. b. 341. c. Apud S. Agericum, 360. a. Apud cellam Paulinæ, 516. c.
Recluſi domibus relictis, iter ſacrum carpunt, 365. a.
Recoſindus abbas Arulenſis, 621. b.
S. Rectrudis Marcianenſis fundatrix, ejus reliquiæ apud Andernas, 207. a. b.
Redonenſes epiſcopi, Maino, 2. a. Silveſter, 177 c. Marbodus, 379. c. Alanus, Stephanus, Philippus, 578. b.
Redonenſis comes & comitiſſa, Gaufridus, Berta, 26. b. 126. c.
Redonenſis dux & duciſſa, Alanus, Berta, 96. b.
In Refectorio Novitii primo anno non legunt, 37. c.
Reformationes novæ, quam difficiles! 514. c. Murmurationi & indignationi imperfectorum ſemper obnoxiæ, 531. b. c.
Refutationis modus per cereum, 510. b. 676. a. 2. col.
Regienſes ep. ſeu Regitani, Tauzus, Thomas, 65. b. Gothifredus, 182. c Aribertus, 228. c. Anſgerius, ſeu Rangerius, 273 b. aut Rangerus, 293. a. 357. a. Bonus, 413. b. Augerius, 444. a.
Regimbertus Epternaci abbas, 498. c.
Regimundus Rodenſis abbas, 402. a.
Reginaldus ſeu Rainaldus II. Andecavenſis ep. *Vid.* Rainaldus.
Reginaldus Cemanus epiſc. 102. a.
Reginaldus S. Cypriani abbas *Vid.* Rainaldus.
Reginaldus Eoveshamenſis abbas, 592. c.
Reginaldus Lucionenſis abbas. 245. b.
Reginaldus primus Vallium abbas, 225. c. 226. a.
Reginaldus. *Vid.* Reginhardus, Reginoldus, Raynaudus, Rainaldus, Reinaldus, Raginoldus.
Reginbaldus Laurishamenſis abbas, & Abrinſbergenſis reſtaurator, 340. c
Reginerus S. Vincentii Laudun. abbas, 12. a. Obit, 106. c.
Reginhardus prior Sigebergenſis, Annonis Colonienſis amicus, 89. c. 285. c. 483. b. Ejus juſſu ſcripta ejuſdem vita, 90. b.
Reginoldus. *Vid.* Reginaldus, Reinaldus.
Regitani epiſcopi. *Vid.* Regienſes.
Regiteſtenſes comites & comitiſſæ, Hugo, 332. c. 492. b. Guiterius, ſeu Witerius, 382. b. Gervaſius, 492. c. Mileſindis, Beatrix, 382. b.
Regniacum, *Regny*, locus diœceſis Autiſiodor. 468. b.
Regnum Dei comparari non poteſt niſi per multas tribulationes, 457. b. *Vid.* Cœlorum regnum.
Regnum occupatum, excluſis legitimis hæredibus, rapina deputatur, 22. a. b.
Regula, opidum pagi Burdegalenſis, 460. c.
Regulæ S. Benedicti non contrariæ conſuetudines, haud improbandæ, 448. b. Porrecta epiſcopo in ſignum dimiſſionis, 495. b.
Regularis diſciplina ex frequentioribus miraculis imminuta, 235. a.
Reinaldus abbas S. Theoderici, 145. a.
Reinaldus *Vid.* Rainaldus, Reginaldus.
Reinerus Cameracenſis abbas, 388. a.
Reinerus Criſpinienſis abbas, 556. b.
Reinerus de Carneriis Leſcienſis abbas, 556. b.
Reinfridus monaſteriorum Northumbrenſium inſtaurator, 85. a b. 257. a.
Reingerus Lucenſis ep. 403. b. c.
Reingerus abbas Elewangenſis, an S. Benigni corpus Sigebergenſibus conceſſerit? 67. c.
Reingerus ſeu Renigerus S. Quintini de Monte monachus, 612. a.
Reinhardus Halberſtadenſis ep. 625. b.
Reinhardus Meldenſis ep. deponitur, 212. c.
Reinhardus Reinhauſenſis I. abbas, ejus ſcripta, 373. c.
Reinhardus Figulus, a quo nuncupatum Reinhardi-Fontanum monaſt. 232. b.
Reinoldus. *Vid.* Reinaldus, Reginaldus.
Reiſcendis Laudunenſis abbatiſſa. *Vid* Raiſendis.
Reiteſtenſis comes. *Vid* Regiteſtenſis.
Reliacum, caſtrum diœceſis Andecav. 24. b.
Religio illibata vix ſervari poteſt in magna rerum copia, 532. a Ejus præcipuum fundamentum obedientia & paupertas, 500. c.
Ss. Reliquiarum feſtum inſtitutum Epternaci, 498. c. Sub altari reconditæ, 364. b. 485. c. 570. b. In earum tranſlationibus datæ indulgentiæ, 485. c. Nullus eis cultus exhibendus abſque epiſcopi auctoritate, 428. a. Anſelmi hac de re epiſtola, *ibid.* Igne probatæ, 34. c. 349. a. b. Super iis præſtitum ſacramentum, 401. b. In calamitatibus humi depoſitæ, 482. c. Ad concilia delatæ, 82. b. 108. c. 339. a. 617. a. Ad colligendas eleemoſynas, 441. c. 442. a. b 538. c 585. a Quod improbatur, 428. a. 551. a. De iis unde tot contentiones inter eccleſias? 551. a.
S. Remaclus Stabulenſis & Malmundarienſis monaſteriorum ſub uno rectore conditor, 43. b. *& ſeq.* Ejus corpus cur ad Heinricum imperat. delatum? 43. b. *& ſeqq.*
Remenſis eccleſiæ prærogativæ, 363. b. Ad eam pertinet conſecratio regum Francorum, 518. b. Luliacum & Codiciacum uſque ad Frodoardum poſſedit, 108. a. 445. c.
Remenſes archiep. Odalricus, 233. b. Ebalus, *ibid.* Wido, 76. b. Gervaſius, *ibid.* 3. c. Manaſſes, 4. b 233. b. Rainaldus I ſeu Reginaldus, *ibid.* 243 b. 280. b. c. Manaſſes II. 4. b. 516. c. 585. a. Radulfus ſeu Rodulfus-viridis, 492. b. 674. Rainaldus II. 575. c. Cœna iis exhiberi ſolita apud S. Remigium abrogatur, 500. b.
Remenſium clericorum opem implorant Cameracenſes clerici conjugati, 109. b c. 634. 635. Ad Radulfum præpoſitum ſcribunt in gratiam Gervaſii, 674.
Remigius Lincolniæ ep. Crulandiæ abbatem benedicit, 106. b. Et Elienſem, 180. a. Crulandenſe monaſterium adjuvat, 289. b.
Remigius S. Nicaſii abbas, 39. c.
Remundus Electenſis abbas. *Vid.* Raimundus.
Renco Arvernorum epiſcopus, 336. c.
Renfridus. *Vid.* Reinfridus.
Renigerus. *Vid* Reingerus.
Rennarus abbas Buonis-villæ, 498. c. 499. a.
Reſcriptum. *Vid.* Charta.
Retellius emendatur, 498 a.
Reus ad quaſdam eccleſias confugiens, liber & abſq.

lutus dimittitur, 105. c.

Reos a capitali ſententia liberandi jus abbati conceſſum, 293. b.

Regem libere alloquatur epiſcopus, 325. b. In ejus aula maligni nunquam deſunt, *ibid.* a. An multas canonicas conciliorum violatoribus imponere queat? 450. b. Schiſmatico an communicandum & obediendum? 446. c.

Reges de ſacro fonte ab abbate ſuſcepti, 553. b. Summo pontifici occurrentes pedibus ejus incurvantur, 500. c. 501. a. Abbatis titulo donati, 13. c.

Regina Mathicenſium comitiſſa, Marciniaci ſanctimonialis, 511. c.

Rhegienſes epiſcopi. *Vid.* Regienſes.

Rheni comes, Richoldus, 527. b.

Rhetoricam docent monachi, 539. a.

Ribbodo Centulenſis abbas, ab eo illatum in baſilicam S. Angilberti corpus, 551. b. Occultatum metu paganorum, 93. b.

Ribodimontenſis comes Anſelmus ſeu Anſellus, 195. a.

Richarda Auſtriæ marchioniſſa, 266. c.

Richardus cardin. legatus, & Maſſilienſis abbas, 537. c. Bernardo ſuccedit, 150. b. An monachus fuerit? *ibid.* c. Mozarabicum ritum in Hiſpania abrogari curat, *ibid.* 155. c. Pictavenſi concilio intereſt, 150. c. Gregorii VII. ad eum epiſt. 150. b. 194. c. Ei commiſſa reformatio Craſſæ & Majoris-monaſterii, 165. c. 166. a. Excommunicatur, 137. a. Ab ejus communione abſtinent Cluniacenſes, 250. b. Concilio Fuſellano præeſt, 251. a. Didacum Compoſtellanum ep. dejicit, 290. b. Sigefrido Seafuſenſi Nobiliacum donat, 321. b. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Taraſconenſis cellæ erectioni, 368. a. Ei commiſſum Urgellenſe B. M. cœnobium, & alia Urgellitani comitatus, 367. c. Fit archiep. Narbonenſis, 525. b. Donationes ſub ea confirmatæ, 462. a.

Richardus cardin. Albanenſis, 445. c. Miſſus ad Carcuſiam Turris, *ibid.* In Burgundiam & Franciam legatus, 453. b. Ad abſolvendum Philippum regem, 464. c. Trecis concilium cogit, *ibid.* 465. a. 671. Ivonis ad eum epiſtolæ, 464. c. 544. a. In concil. Trecenſi Godefridum Ambian. electum confirmat, 465. c. Brunonem Hirſaugienſem ordinat, 483. b. S. Manſueti eccleſiam conſecrat, 515. c. Benignianæ itidem dedic. intereſt, 500. a. Judex delegatus Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 510. b. 675. Cluniaci adeſt cum ſex abbatibus, 532. b. Petro Arvernorum ep. ſcribit contra decanum Mauriacenſem, *ibid.* 544. b. Floriaci concilium cogit, *ibid.* c. Eccleſiæ libertatem tuetur contra Heinricum V. 560. c. Richardum Virdunenſem electum reconciliat, 593. c.

Richardus II. Bituricenſis archiep. 122. c. 156. b. 175. b. 184. a. b. 254. c. Ei ſcribit Gregorius VII. pro Dolenſi monaſterio, 80. b. S. Dionyſii monachis amiſſa reſtituit, 18. a. Majori-monaſterio eccleſiam confert, 175. b. Obit, 296. c.

Richardus Abrincatenſis ep. 187. b.

Richardus Belvacenſis ep. 97. c.

Richardus Londonienſis ep. 520. c.

Richardus ep. Virdunenſis excommun. 535. a. Vitonianos vexat & pellit, 560. c. 561. a. b. c. Laurentii abbatis epiſtola apologetica ad canonicos Virdunenſes, 683. & ſeqq. Hugonem Flaviniac. in S. Vitoni abbatiam intrudit, 561. c. Paſchalis II. epiſtola contra eum ad Virdunenſes, 685. b. 2. col. Jeroſolymam pergit, 593. b. Triburiæ a ſummo pontifice veniam petit, *ibid.* c. Caſini obit, *ibid.*

Richardus S. Agerici abbas, 264. c. 498. a.

Richardus S. Albani abbas, 573. a.

Richardus II. S. Apri abbas, 210. b.

Richardus de Aquila Divenſis abbas, 490. b.

Richardus S. Calocerii abbas, 458. a.

Richardus primus Ceſtrenſis abbas, 143. c. 294. c. 295. b.

Richardus Elienſis abbas, 418. c. Ultimus, 521. c. Deponitur in concilio Londin. 450. a. A Paſchali poſtea reſtitutus, *ibid.* 503. b. Ejus obitus, 521. c.

Richardus de Duabus-Virginibus, Gellonenſis abbas, 443. c.

Richardus Marcianenſis abbas, 310. b. 388. a.

Richardus S. Mauricii abbas, 90. c.

Richardus Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas XII. 632. a.

Richardus de Furnellis, Pratellenſis abbas, 370. a. 489. a. Ejus initia & fortuna, 436. b. Scripta, *ibid.* c. 437. a. c.

Richardus novitius Beccenſis, cujus nomine epiſtolam ſcribit Anſelmus, 143. b.

Richardus de Ridvariis, *de Reviers*, cui commiſſa ab Heinrico Angliæ rege Montis-burgi abbatia, 281. c. Ab Anſelmo laudatur apud Paſchalem, 506. b.

Richardus Rotomagenſis archid. 369. b.

Richardus Willelmi Anglorum regis filius, 5. c. 17. c.

Richardus Capuanus princeps, 44. a. 49. c.

Richardus II Capuanus princeps, S. Laurentii monaſterium Averſano attribuit, 293. a. 485. a.

Richardus comes Rutenenſis, 461. a.

Richardus comes Caſaurienſem abbatiam emit & vexat, 392. b. c. Subita morte percuſſus, *ibid.* 393. a.

Richardus Anglus Beccenſes monachos ab Anſelmo expetit in poſſeſſione ſua conſtituendos, 143. b. c.

Richeldis Hannoniæ comitiſſa. *Vid.* Richildis.

Richerius Senonenſis archiep. 4. b. 43. a. 104. b. 122. c. 138. b. 157. c. 158. b. 175. a. 192. c. 349. a. Walterium Meldenſem ordinat, 184. b. Ivonem Carnut. conſecrare detrectat, 291. b. Remigianis S. Baldi eccleſiam informandam tradit, 209. c. Obit, 373. c. A Fulcoïo poëta laudatus, 285. c.

Richerius S. Baſoli abbas, 233. b. 458. a.

Richerii chronicon emendatur, 285. c.

Richerus Virdunenſis ep. 255. c. 256. a. 338. c. A Paſchali II. divinis interdictus, 411. b. Vitonianos ad dignum abbatem eligendum hortatur, 411. a. S. Michaëli ad Moſam jus cudendæ monetæ concedit, 410. a. b. In S. Agericum & alia monaſt. munificus, 256. a. 338. c. Obit, 515. a.

Richerus S. Theoderici Remenſis abbas, 209. a. 224. a. Ejus obitus, 243. b.

Richerus. *Vid.* Richerius.

Richeza Poloniæ regina, ejus tabulæ, 44. c.

Richildis ſeu Richeldis Flandriæ comitiſſa, 28. b. B. M. Valentianenſis fundatrix, 235. c. Necnon S. Dionyſii in Brocareïa, 179. b. c. Criſpinienſis reſtauratrix, 555. b. Sepulturæ locus, 235. c.

Richolfus Rheni comes, 527. b.

Riewinus Mauri-monaſterii abbas, 615. a.

Riewinus abbas Sindenlenſis, 615. a.

Ss. Rictrudis & Euſebiæ reliquiæ, 265. a.

Rigizo S. Savini Placentini ſimoniacus abbas, 86. b.

Rioco miles, cellæ Salvatoris conditor, 439. c.

Ripareorcenſis epiſc. Arnulphus, 406. b.

Riparcurciæ rex necnon Suprarbii &c Petrus, 317. b.

Riquinus Tullenſis ep. 373. a. 515. c. 564. b. 606. c.

Riſnelli comes, Hugo, 443. a.

Riſus preſb. Cardin. 510. a. 675.

Ritus Romanus in Hiſpania admiſſus, abrogato Mozarabico, 150. c. Ab illo recipiendo Hiſpanos dehortatur Robertus mon. 155. a. c. Gregorii VII. ea de re epiſtolæ, *ibid.* b. c. Paret Caſtellæ rex, an pariter Hugo Clun. 156. a. *Vid.* Romanus, Mozarabicus.

Ritus Caſinenſes, maxime in celebrandis divinis officiis, 485. b. c.

Riveria Fontebraldenſis prima fundatrix, 423. a.

Rixæ magnæ ex parvis ſæpe rebus oriuntur, 597. a.

Robertus archiepiſcopus Cantuarienſis, 20. b.

Robertus S. Andreæ epiſc. in Scotia, 33. b.

Robertus Atrebatenſis ep. 602. b. 694.

Robertus Autiſſiodorenſis ep. 387. c.

Robertus Banbergæ ep. 82. c.

Robertus Carnotenſis ep. 95. b.

Robertus Ceſtrenſis ep. 224. c. 457. c. Romam mittitur pro inveſtituris, 433. c. Anſelmo ſcribit, 457. c.

Robertus Coriſopitenſis ſeu de Cornugallia, ep. 578. a.

Robertus Herefordenſis epiſc. 346. b. c.

Robertus Lincolnienſis ep. 418. c. 419. a. Epiſcopatus ejus dividitur, 521. b. Joffridum Crulandæ abbatem conſecrat, 538. c.

Robertus Lingonenſis præſul, 129. c. 193. a. 443. a. 445. b. 463. b. 471. a. 497. a. 500. a. 511. a. 663. Ab eo dedicata Siccæ-fontanæ eccleſia, 205. c. Beſuæ monaſterium reformat, 219. b. c. 255. a. Alpenſe Moliſmenſibus confirmat, 385. b. 663. Ad Hugonem Lugdun. ſcribit pro reditu S. Roberti Moliſmenſis, 404. b. Eum adit abbas redux, 405. a. concilio Trecenſi adeſt, 465. a. 671. Moliſmi fit Monachus & obit, 546. b.

Robertus ex abbate Reſbacenſi fit ep. Meldenſis, 184. b. 185. a. Poſtea depoſitus, 184. b.

Robertus

Digitized by Google

Robertus de Limoſia Merciorum ep. 295. a.
Robertus Sagienſis ep. 119. c. Fulconem abbatem Diveuſem conſecrat, 121. c.
Robertus Andaginenſis abbas, 248. b.
Robertus ſeu Rotbertus Aquicinčti abbas, 580. c.
Robertus de Arbriſſello, ortus ejus & parentes, &c. 314. c. Ad eum eremiticam vitam agentem ſe recipit Bernardus Tiron. 283. b. 313. b. 314. b. Ei donationem facit Sibylla S. Crucis Pictavenſis abbatiſſa, 282. c. Pictavenſi concilio adeſt, 422. b. Ei commiſſa cauſa Pagani S. Albani abbatis, 675. c. 1. col. Fontebraldenſis Ordinis inſtitutor, 423. a. 425. c. Duplex pro utroque ſexo ædificat monaſterium, 423. a. b. An viros abbatiſſæ ſubjecerit? ibid. b c. Ejus regula, 424. a b. Nimiæ cum feminis familiaritatis arguitur, 424. b. An merito? 425 c Vulgata hac de re Goffridi Vindoc. epiſtola, an genuina? 424. b. c. Item alia Marbodi Redonenſis, 424. c. 425. a. b Ob veſtis ſingularitatem notatur, 425. b. Initiis Fontis-dulcis intercedit, 566. c. 687. 688. Monaſticum inſtitutum valde propagat, 588. a. Ejus in prædicatione ſocii, 567. a. Tucionenſe monaſterium condit, 579. b. Caduini locum Gerardo de Salis ad extruendum cœnobium confert, 613. b. Domos ſui inſtituti viſitat & lites componit, 619. b. Obitus & vitæ auctor, 659. b.
Robertus S. Florentini Bonæ-vallis abbas, 209. c. 298. c. 334. c.
Robertus Cadomenſis abbas obit, 436. a. 505. c. 506. a.
S. Robertus Caſæ-Dei abbas, ſub eo floret monaſterium, 9. b. Diſcipuli & miracula, 18. c. Infantes baptizat, 8. c. Mors & ſepultura, 8. c. 9. a. Cultus, 232. a 365. b.
Robertus Cellenſis abbas, 15. b.
Robertus II. Cormarici abbas, 25. c.
Robertus Craſſenſis abbas cum Dalmatio Narbonenſi archiep. diſſidet, 275. b. Obitus annus, 443. c. 525. c.
Robertus ſeu Rodbertus S. Dionyſii pſeudomonachus Divenſem abbatiam ſimoniace obtinet, 489 c. Heinricum regem fraude circumvenit, ibid. 490. a. Cum dedecore pulſus in Franciam aufugit & Argentolii præfecturam obtinet, ibid. Miſere poſtea intereuntus, ibid.
Robertus Dunfermelini abbas, 33. c.
Robertus S. Ebrulfi monachus in abbatiam S. Eadmundi intruditur, 389. c. 418 b. Poſtea depoſitus, ibid. c. 450. a.
Robertus S. Eadmundi abbas, 389 c. 418. c. Ab Anſelmo conſecratur, 503. c. Annus obitus, 450. b.
Robertus abbas Foreſtenſis, 480 a.
Robertus abbas de Haſnone, 284. b.
Robertus S. Huberti abbas, 563. b.
Robertus Moliſmi conditor, ejus & ſociorum duriſſima vita, 93. c. Paupertas, 94. a. A monachis jam laxioribus recedere ſtatuit, ibid. b. Ejus religio, 129. c. Nullus non rectorem ac ducem cupit habere, 205. c. Secedit ad Alſenſem cellam, 228. c. 259 a Ei commiſſæ Caſtaneti & Nanciaci cellæ, 193. a b. Item Planciacum, 206. a. Et Alpenſe monaſt. 385 b. c. Charta hac de re, 663. Cum ſociis Ciſtercium pergit, 393. b. & ſeq Hugonis Lugdun. litteræ, 393. c. 394. a. Primus ibi fit abbas, 394. c. Immo totius Ordinis fundator, 325 a 405 b. Moliſmum redire cogitur, 404. a. b Levitatis immerito culpatur, 405. c. Ejus charitas erga hoſpites, ibid 406. a. Monaſterii ſub eo fama, 443 a. Curiam adit Willelmi Nivernenſis comitis, 443 b Hugonem Campaniæ comitem ſollemni pompa excipit, 465 b 671. Trecenſi concilio adeſt, 465. b. Ei confirmata S. Walburgis eccleſia, ibid. & 671. Inſigne de ejus ſanctitate teſtimonium, 478. c. Alpenſes & Balernenſes reconciliat, 543. b c. Judicium hac de re, 679. Obitus annus & dies, 545 c. 546. a. c Ætas, 546. a Sepultura, canonizatio & vitæ auctor, ibid. An is eremita quem conſuluit S. Bruno? 205. b.
Robertus Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas XI. 632. a. c.
Robertus Nobiliacenſis abbas, 620. c.
Robertus S. Remigii abbas, 347. b. c. Herimari diſcipulus, 39. c. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Ejus ſcripta, ibid. 347 c. 348. a. 360. a. 365. b 416. c. Exauctoratus, cur? ibid. Depoſitionis hiſtoria, 380. b. c. & ſeq. Jeroſolymam pergit, ibid. Ad Senucenſem cellam ſecedit, ibid. 416. c. Ejus cauſa in concilio Pictavenſi retractata, 416. c.
Robertus Rothonenſis abbas, 103. b.
Robertus Sagienſis abbas placito intereſt pro Gemeticenſibus, 231. c. 245. a. Obit, 260. c.
Robertus S. Severi abbas, 510. c.
Robertus ſeu Rodbertus Thorneienſis fit abbas, 512. a. b. 582. b. 592. a.
Robertus de Tumbalenia, primus abbas S. Vigoris Bajocenſis, ejus fortuna, 369. c. Scripta, 370 a. Diſcipuli, ibid. Charitas erga epilepticum monachum, de quo epiſtola, 659. & ſeqq.
Robertus Vizeliacenſis abbas, 497. c.
Robertus primum Uticenſis abbas, poſtea S. Euphemiæ in Calabria, Carnotum a Philippo rege poſtulatur epiſcopus, 120. b.
Robertus ſeu Rupertus Uttemburanus abbas, 472. a. 131. b.
Robertus Urticidi prior, Mauriaci fit decanus, 532. c.
Robertus Cluniacenſis mon. ad Alfonſum, Caſtellæ regem cum aliis mittitur, 31. b. Apud Gregorium VII. ob retardatam Mozarabici ritus abolitionem male audit, 155. a. b. c.
Robertus S. Bernardi conſobrinus, dictus nepos, Cluniaco Ciſtercium migrat, 605. b. c. Claram-vallem petit, ibid.
Robertus Nantoliaci preſbyter, Pontelevium reliquias mittit, 453. a. 670.
Robertus monachus Carnutenſem ſedem ambitioſe occupat, 120. b c. Ab Hugone Dienſi excommunicatur, ibid. Abſolutus obit, 123. a.
Robertus Andecavenſis, ortus ex ſchola Aurelianenſi, 539. c.
Robertus Hugonis Burgundiæ ducis frater, 128. b.
Robertus celebris grammat. Cenomanenſium ſcholarum moderator, 6. a.
Roberti de Monte appendix ad Sigebertum duplex, 581. b.
Robertus Guiſcardus Apuliæ princeps Gregorio VII. reconciliatur, 182. c. Ejus auxilium quærit pontifex contra Heinricum IV. 171. c. Illum Salernum abducit, 200. a Magno in honore habet Conſtantinum Caſinatem, 239. b. Catanenſem eccleſiam reſtituit, 290. b c Obit, 214. b Variæ ejus donationes Caſino factæ, ibid. c. Filii, ibid b De ejus geſtis in Apulia & Sicilia quatuor libri, 402. c. 403 a.
Robertus Burgundiæ dux, 94. a. c. 95. a. 115 c. 442. c.
Robertus Willelmi Angliæ regis primogenitus, Normanniæ comes, 5. c. 17. c. 83. a 187. a. 244. c. Infelix provinciæ ſub eo ſtatus, 246 a Patri ſuo reconciliatur, 173 b. Meſlenſis comitis moleſtia Beccenſes liberat, 245. b. c 246. a. Giſortium dat Philippo regi, 263. c. Bellum inter eum & fratrem Willelmum, 263. c. Electionem abbatis Uticenſis confirmat, 281. a. Adverſus eum gravis ſeditio per totam Cenomannicam regionem, 281. c. & ſeq Turbarum auctores & incentores, 282. a. Cellam B. M. de Bono-nuntio Becco attribuit, 295. b. Anſelmi Cantuarienſis electioni aſſentit, 305. a Eidem ſcribit pro eligendo Beccenſi abbate, 306. b. Willelmi III. electionem probat, 306. c. Contra eum parat bellum Willelmus Angliæ rex, 324. c. Beccenſem libertatem tuetur contra arch. Rotomagenſem, 326. a. 636. & ſeqq De eo conciliando cum Heinrico Angliæ rege Paſchalis II. ſcribit ad Anſelmum 435 a. Jeroſolymam profecturus terram ſuam Willelmo fratri cuſtodiendam tradit, 360. b. c Iter ſacrum aggreditur, 364. c. 449. a. Italia tranſiens Caſinum adit, 238. b. 360. a. S. Vigoris cellam Benignianis confirmat, 369. c Proceribus inviſus, 464 b. Rodberti pſeudo-abbatis Divenſis cum eo pactum, 489. c. 490. a. Eum in abbatem Divenſem intrudit, 489 c.
Robertus comes Arvernorum, 10. a. 357. c 358. a. Caſæ-Dei defenſor, 132. b. 358. a.
Robertus Aucenſis comes, 17. c 122. a.
Robertus Galacianorum comes, 484 c. 485. a.
Robertus Fortis, primus a quo S. Martini Turon. abbatis titulus retentus, 13 b.
Robertus Friſius, cui Arnulfi Flandriæ comitis tutela commiſſa, 28. b Bellum indicit Balduino Montenſi, 5. a. 54. c. Blandinienſis cœnobii poſſeſſiones confirmat, 59. b. Necnon Meſſinenſis parthenonis, 167. c. 168. a. Lambertum in Morinenſem ſedem intrudit, 178. c.
Robertus junior, Flandriæ comes, in Geroldi-montem bene affectus, 179. a. Corbeïæ poſſeſſiones in Flan-

dria occupat, 81. b. Poſtea reſtituit, *ibid.* Per ejus inſidias Godefridus Gibboſus cæſus, 99. b. Apud S. Theodericum ſollemni proceſſione ſuſcipitur, 270. b. Concilium Remenſe ad emendationem eum impellit, 271. c. Ejus lis cum Corbeïenſibus, 372. b. S. Vedaſti & S. Petri Gandenſis reformator, 432. b. c. 540. b. c. Illius poſſeſſiones ejus rogatu confirmatæ, 449. c. S. Theoderici monaſterio benefacit, 269. c. 270. b. Jeroſolymam proficiſcitur, 270. b. 364. c. Caſino tranſit, 238. b. Leodicenſibus clericis & Cameracenſibus bellum infert, 446. b. Ob intonſam comam arguitur, 382. a. In Broburgenſe parthenium munificus, 484. a. Elnonenſibus donationem facit, & obit, 540. b. 565. a. b.

Robertus de Bello monte, poſtea Mellentenſis comes & Leyceſtrenſis, 187. c. 188. a. Ejus parentes, 328. b. Beccenſes Mellentum inducit, 59. b. 435. b. Becci libertatem violare tentat, ſed fruſtra, 245. b. c. 246. a. 636. Willelmo abbati favet, 306. c. A Paſchali II. excommunicatur, 474. a. Eum laudat Anſelmus apud ſummum pontificem, 606. b. Ejus odium incurrit Helviſa Ebroïcenſis comitiſſa, 5 11. b. Pratellenſis benefactor & monachus, 328. b. 489. a Ejus effigies æri inciſa, 329.

Robertus Moritonii comes, 187. b. 193. b. 199. a.

Robertus Nivernenſis comes, 231. a.

Robertus comes de Ol, 627. c.

Robertus Perronæ caſtri dominus, 271. b. 349. c 442. b.

Robertus de Beliſmo, 199. a. 231. b. Majori monaſterio favet, 477. c. Sagienſes vexat ac Tronarnenſes, 260. c. 261. a. 281. a. De ejus rapacitate ſermonem habet Serlo Sagienſis ep. 482. b. Ejus captivitas a Bernardo Tironienſi prædicta, 553. b.

Robertus Codiciaci dominus, 108. b.

Robertus caſtri Rodulfi dominus, 500. c.

Robertus vicedominus, 492. a.

Robertus Burgundio, 25. c. 122. c. 123. a. 178. b. 376. b. Ejus propinqui, 123. a. & filii, 376. b. Credonenſis dominus, 123. b.

Robertus, nobilis Anglus, Tironienſes monachos in Angliam accerſit, 553. c. 588. a.

Robertus de Caſtella, dapifer Philippi regis, 311. b.

Robertus de Magentiaco, an pater Mauricii Bleſenſis abbatis? 437. c. 438. a.

Robertus de Rodelento, Hunfridi filius, in monaſterio Ceſtrenſi primum ſepultus, 294. c. Poſtea in Uticenſe tranſlatus, 295. a. Ejus epitaphii auctor, *ibid.*

Robertus fundator S. Guingaloëi, 6. b.

Robertus in Richardi fratris Apuliæ ducis principatu ſuccedit, 485. a.

Robertus dapifer Philippi regis, 141. b.

Rocchi Pirri ſententia de pluribus eccleſiis ad Ordinem Benedict. pertinentibus, 291. a. 342. b. 402. c.

Roceïenſes comites, Eubalus, 195. b. 270. b. Hilduinus, 556. a. 584. c.

Rocherius Senonenſis archiep. 95. b.

Rodbertus *Vid.* Robertus.

Rodericus Cabilonenſis ep. 522. c.

Rodoardus Vitreïenſis præpoſitus, 621. a.

Rodolfus Baſilienſis ep 694. b. 2. *col.*

Rodricus Monniz, comes, 178. c.

Rodrigo-Velit, comes Aſturicenſis, 571. c.

Rodulfus Baſileenſis ep. 694. b. 2. *col.* Fabarienſe monaſterium invadere tentat, 543. b. c. 544. a.

Rodulfus ep. *Vid.* Radulfus, Rodulphus.

Rodulfus Belli abbas, 106. a.

Rodulfus S. Fuſciani abbas, 612. b.

Rodulfus Moſomenſis abbas, 458. a. b. 491. c.

Rodulfus Maſſilienſis abbas, 567. c.

Rodulfus S. Petri Inſulæ Germanicæ abbas, 465. b. 671.

Rodulfus S. Taurini Ebroïcenſis abbas, 490. b.

Rodulfus S. Theoderici abbas, 245. b. 310. b. 347. b. 349. b. 458. b. 492. c. Sub eo S. Theoderici corpus in Flandriam delatum, 269. c. 270. a. Obit, 575. a.

Rodulfus ſeu Radulfus, S. Trudonis chronographus & abbas, ortus ejus, converſio, prima facta, 526. a. b. Apud S. Trudonem veniens, muſicam ibi docet, & cantum emendat, *ibid.* Prior factus Cluniacenſes mores inducit & abuſus emendat, *ibid.* c. Regimen abdicat, & recedit, 513. a. b. c. Apud S. Laurentium Leodic. ſtabilitatem firmat, 514. a. Abbas factus S. Trudonis, diſciplinam regularem inſtaurat, 526. c. 527. a Chronici S. Trudonis ſcriptor, 284. b. 412. c. An Lietberti vitæ auctor? 109. b. Ejus epiſtola ad Sibertum S. Pantaleonis priorem, 265. b.

Rodulfus totius Ordinis Vallumbroſani abbas poſt Johannem Gualb. 63. b. 64. a.

Rodulfus II. Vallumbroſanus abbas, 427. c.

Rodulfus S. Vitoni abbas, 135. b. c. 338. c. Inter alios ſui temporis præcipuus, 156. b. Thendericum Virdun. bis reconciliat, 167. a. b. 255. c. Ab eo vexatur, 167. b. Romæ facultatem accipit a Gregorio VII. reconciliandi ſchiſmaticos, 167. a. b. Perſecutionem ſuſtinet, 397. c. Apud S. Benignum profugus ægre ſtabilitatem firmat, 217. b. Per eum reconciliatus Richerus Virdun. 255. c. 256. a. Ejus interventu fabricandæ monetæ jus S. Michaëli ad Moſam conceſſum, 310. a. b. Flaviniaci pie obit, ejus laudes & ultima verba, 410. b. c. Variæ tranſlationes, *ibid.* c. 411. a.

Rodulfus Camaldulenſis eremi prior, primi ſanctimonialium Camaldulenſium monaſterii auctor, 229. a.

Rodulfi Belvacenſis theſaurarii converſio, 143. c. 144. a. Gratulatoria ad eum Anſelmi epiſt. *ibid.*

Rodulfus Odonis Aurelianenſis in converſione ſocius, 300. b.

Rodulfus rex S. Launomari Bleſ. quondam benefactor, 500. c.

Rodulfus Bituricus princeps, 149. b.

Rodulfus Criſpiacenſis ſeu Vadenſis comes, 54. c. 55. a. Ejus filiæ, 467. b.

Rodulfus Dolenſis comes, 27. c. 518. c. Ejus caſtellum obſidetur, 96. c.

Rodulfi caſtri dominus, Robertus, 500. c.

Rodulfus intra-muranæ S. Luciani Bellovacenſis eccleſiæ fundator, 208. a. Belvaci dictus *caſatus*, dapifer, *ibid.* b.

Rodulfus. *Vid.* Radulfus, Rodolfus, Rodolfus, Rodulphus.

Rodulphus ep. Eugubinus, 52. a.

Rodulphus de Soliaco, Caritatis ad Ligerim prior, 231. b.

Rodulphus rex, cujus in Haſſiam expeditione Fririſlaris opidum cum monaſterio combuſtum, 153. a.

Roffenſes epiſcopi, Siwardus, Arnuſtus ſeu Ernoſtus vel Hernoſtus, Gundulfus, 98. a. 519. b. Radulfus, 519. b c. 591. c. Ernulfus, 59. c.

Roffridus Beneventanus archiep. 569. c.

Roſridus S. Agerici Virdunenſis abbas, 498. a.

Rogerius cardin archidiac. papæ legatus, 264. a.

Rogerius ſeu Rotgerius cardin. ſubdiaconus, 250. b.

Rogerius Belvacenſis ep. 357. a.

Rogerius II. ep. Catalaunenſis, 4. b. 76. b. 184. b. 195. b. 224. a. An is cui nuncupata S. Urbani vita? 138. c.

Rogerius Conſtantienſis ep. 523. a.

Rogerius Sariſberienſis ep. 503. c.

Rogerius Carnutenſis abbas, cui directus a Bernardo liber de præcepto & diſpenſatione, 478. a.

Rogerius Columbenſis abbas, 620. b.

Rogerius primus Dalonenſis abbas & inſtitutor, 525. b.

Rogerius Dervenſis abbas ſeu Rogerus, 420. a. 564. c.

Rogerius primus abbas Exaquenſis, 133. a. 306. c.

Rogerius Fiſcamni abbas IV. ejus elogium, 504. c. 505. b.

Rogerius Lariniaci abbas, 138. b.

Rogerius Moiſiacenſis abbas, 470. c.

Rogerius abbas S. Michaëlis in Periculo-maris, 245. a. 370. a.

Rogerius Montis-burgi abbas & conditor, 281. c.

Rogerius ſeu Rogerus Montis-ſanctæ-Catharinæ abbas VII. 631. b.

Rogerius de Sappo fit Uticenſis abbas, 281. a. b. Diu epiſcopalis benedictionis expers, cur? 408. c. Tandem conſecratus, *ibib.* Eccleſiam ſuam dedicari curat, *ibid.* 409. a. Monachos Nogionem mittit, 522. b.

Rogerius Nogionis cellæ prior, 522. b.

Rogerius de Bello-monte ſeu Rogerus Longobardus, Pratellenſis benefactor & monachus, 83. a. c. 187. b. 328. b. c. Ejus effigies æri inciſa, 329.

Rogerius Guitmundum ad ſcribendum contra Berengarium impellit, 103. b.

Rogerius Fuxi comes, 470. c.

Rogerius comes, 78. b. Seu Rogerus, 101. c. 102. a.

Rogerius fit Siciliæ, Calabriæ & Apuliæ dux, 214. b. Ejus filia Conradi Longobardorum regis uxor, 303. b. Caſinum adit Urbani II. ſalutandi cauſa, 249. c. Rei chriſtianæ inſtaurator in Sicilia, 341. c. Lipa-

Digitized by Google

renſem & Pactenſem eccleſias ædificat, & Benedictinis tradit, 342. a b. Catanenſem & alias reſtituit, 290. b. c. 291. a. Latinum epiſcopatum fundat in civitate Squillacenſi, 342. c. In monaſteria beneficus, 250. a. 276. b. 293. b. 342. b 414. c. Anſelmum Cantuar. honorifice excipit, 395. c. Ad eum accedit cum Anſelmo Urbanus II. 400. b c. Meſſanenſia duo monaſteria ſubjicit B. Mariæ de Latina, 429. a. De eo conqueritur in Ceperano concilio Colentinus archiep. 528. b. De ejus geſtis in Apulia & Sicilia quatuor libri, 402. c.

Rogerius ſeu Rogerus Beliſmenſis, comes de Monte-Gomerici & Salopiæ, Schrobeſbutienſis fundator, 199. a. b. c. Utrum & monachus? ibid. c.

Rogerius comes, Leſatenſe cœnobium Cluniaco ſubjicit, 70. c.

Rogerius de Benefacta, 245 c. 246. a.

Rogerius de Calvimiaco, 164. c.

Rogerius de Ibraco, Ibreii fundator, 40. b.

Rogerus unus e primis Odonis ſociis apud S. Martinum Tornacenſem, 353. b.

Rogerus comes Porcenſis, 173. b. Ejus uxor & filii, 573. a. 662 c. S Theobaldi cellam fundat, ibid. 663.

Rogerus ſeu Rogerius comes, S. Angeli ſeu S. Michaëlis fundator, 456. b

Rogerus cancellarius Philippi regis, 141. b. 158. c.

Rogerus Wangionis-rivi cellæ auctor, 174. c. 175. a.

Rogerus. Vid. Rogerius, Rotgerius.

Rolandus ſeu Rolannus, Montis-majoris abbas, 151. a.

Rollandus epiſcopus Dolenſis, 399. c. Obit, 533. a.

Rollandus abbas Cluniacenſis, 252. b.

Roma, eam Heinricus IV. obſidione premit, ſed fruſtra, 181. a Ibi excitatæ procellæ ab eodem, 199. c. & ſeqq. Eam recuperat Rotbertus Guiſcardus, 200. a. S. Pauli æreæ portæ, 32. a. Porta argentea, 681. b. 2. col.

Romana eccleſia nunquam hæreſes admiſit, 616. a. Guiberti antipapæ factione ad ſummam inopiam redacta, 312. c. 313. a Pontificalium ornamentorum uſum abbatibus per privilegium concedis, 428 a. Ad Romanam ſedem appellatio, 347. c.

Romani ritus, abjecto Gallicano, in Galliis quando recepti 142. b. Item in Hiſpania abrogato Mozarabico, 42. b. c. 43. a. Vid. Ritus.

Romani pontificis jura, & poteſtas, 358. b. c. Caſula & pallio amictus in conciliis, 401. b. Synodi ſententiam reſcindit, 380. c. 381. a Cum errat admonendus, at temere non dijudicandus, 560. b Occurrentes reges ejus pedibus incurvantur, 500. c 501. a. 558. c. Epiſcopum, inconſulto metropolitano, non deponat, 291. b In concilio ſe purgat, & acta ſua ipſe reſcindit, 568 a b In ipſum coactum concilium, 569. b. c. Ejus factum in comitiis generalibus a cardinalibus receſſum, 559. b. Altare geſtatorium a ſe conſecratum donat, 18. a. Ejus litteris cardinales ſubſcribere incipiunt, 420. a.

Romani pontifices, Alexander II Gregorius VII. 60. b. 127. b Victor III. 227. b 229. c. Urbanus II. 249. c. Paſchalis II 406. c. Antipapæ; Cadalous, 61. b. Guibertus Ravennas dictus Clemens III. 190. c. 199. c. 217. b 273. b. Albertus Attellanus, Theodoricus Romanus, Maginulfus, 417. b. 487. b

S. Romani m. Gerundenſis reliquiæ ad S. Udalricum miſſæ, 249. b.

Romella ſeu Romilla aut Romildis, Ruſſilionenſis comitiſſa, 621. a b.

Romildis Ruſſil. comitiſſa. Vid. Romella.

Rorans Gervaſii Remenſis arch. avia, 26. b.

Roricus aut Rorico Ambianenſis ep. 184. c. 195. b. 201. b. 234. a. S. Luciani benefactor, 529 a. S. Dionyſii cellam S. Nicolai canonicis concedit, 586. c. 587. a. Ejus obitus, 280 b.

Roſcelinus hæreticus, quis & qualis? 261. c 262. a. In eum ſcribit Anſelmus, ibid. 308. c 304. a. b 324. c. Ad concilium Sueſſionenſe citatus, ſimulate errorem abjurat, 309. a. Ivonis Carn. ad eum epiſtola, ibid. Exſilio actus in Anglia novas excitat turbas, ibid. b. An contra eum ſcripſerit Abaëlardus? 384. a. b. c.

Roſcelinus S. Columbæ abbas, an Nominalium anteſignanus? 493. b.

Roſetum, Roſoy. vicus pagi Waſtinenſis, 467. b.

Roſnacenſis comes, Guatinus, 184. b 642.

Roſſilionenſes ſeu Ruſcinonenſes comites & comitiſſæ, Girardus, 525. c. Guillelmus Bera ſeu Beranus, 621. b. Agnes, 525. c.

Roſtagnus Aquenſis archiep. 178. b

Roſtagnus epiſcopus forſan Avenionenſis, 78. b.

Roſtagnus ep. Avenionenſis, 151. a.

Rotberga, Archembaldi Maimaci conditoris mater, 560. b.

Rotbertus. Vid Robertus.

Rotenorum comes, Raimundus, 78. a.

Rotenſis epiſcopus, Pontius, 402. a.

Rotfridus S. Agerici abbas, 264. c.

Rotgerius. Vid. Rogerius, Rogerus.

Rothadus Sueſſionenſis, 611. c.

Rotlandus Dolenſis archiep. 379. c.

Rotlandus Autiſiodori abbas, 82. a. Deponitur, 209. c.

Rotomagenſes archiep Maurilius, 3. b. c. 23. b Johannes Abrincatenſis ibid. c. 23. c 91. a. Guillelmus ſeu Willelmus Bona-anima, 145. c. 551. c. Goisfredus, 575. c. ſeu Goiffredus vel Gaufridus-Brito, 552. a. Aut Gaufredus, 593 a. Hugo, 587. a. b.

Rotrocus Pertricenſium & Mauritaniæ comes, 553. a. Ab eo Nogiomenſe cœnobium obtinet abbas S. Petri Carnutenſis, 157. b. Sagienſem eccleſiam vexat, 281. a. Bernardo Tironienſi & diſcipulis Areſias concedit, 495. a. Alia ejus beneficia, 508 c. 552 a

Rualodus Novi-monaſterii Wintonienſis abbas, 57. b.

Rubertus Babenbergenſis abbas, cognomento Nummularius, ſimoniace Augienſem abbatiam obtinet, 46. c. 47. a. b. Anathemate perculſus, & Augia pulſus, 52. b. c.

Rudericus Toletanus emendatur, 172. a.

S. Rudeſindi meritis, Cellæ-novæ monachi amiſſa recuperant, 428. b. c.

Rudgangus archiep Moguntinus, 46. a.

Rudolfus Baſileenſis ep 616. c.

Rudolfus I. Einſidlenſis abbas, 47. b.

Rudolfus Sueviæ dux, Heinrico regi reconciliatur, 55. b Et delatum imperium poſt depoſitionem Heinrici IV 52. c. 122. c Apud S. Galium abbatem conſtituit, unde turbæ, 124 b. c. In regia dignitate confirmatus a Gregorio VII. 154. c. Annus obitus, ibid. 171 b.

S. Rufinæ epiſc. Meginardus, ſeu Mainardus, 61. c. Theodewinus, 615. a

Ruminiacum, villa diœceſis Remenſis, 575 b.

Ruminiaci Toparchæ, Odo-Fortis, Nicolaus, Nicolaus Domitus, 575. b.

Rumoldus abbas S Winnoci, 5. a.

Ruodolfus Brigantini monaſt fundator, 464. c. Ejus rixæ cum Udalrico II Conſtantienſi epiſc. 554. b.

De Rupeforti comes, Wido, 500. b.

Rupepoſitæ & Prulliaci dominus Eſcfridus ſeu Effredus, 314. a.

Rupertus abbas Babenbergenſis, Augiæ fit abbas, 16. b. Poſtea exauctoratus, ibid.

Rupertus Tuitienſis abbas, ejus primordia & inſtitutio, 301. b. c. 302. a Sua opera Cunoni Ratiſponenſi dedicat, 483. b c. Libros de divinis officiis ſcribit, 562. a. Adverſarii ejus, & patroni, ibid. b. c. 562. a. b. c. & ſeqq Sententia de Euchariſtia, ibid. Cunoni Sigebergenſi commendatur, 588. b. Sigebergam ſe recipit, ibid. c. Æmulis nova obtrectantibus reſpondet, ibid. 589. a Scribit librum de voluntate Dei, 623. c. Exponit quædam capitula regulæ S. Bened. 624. a. Anſelmi Laudun. contra eum epiſtola, ibid. b. c. Se ſiſtit coram decano Leodienſi, ibid. c. Librum de omnipotentia Dei contra eoſdem ſcribit, 625. a.

Rupertus Uttemburanus abbas. Vid. Robertus.

Ruſcinonenſes comites, ſeu Ruſſilionenſes. Vid. Roſſilionenſes.

Ruſticus tertius Vallumbroſanus abbas, 427 c.

Rutgerus Thariſlenſis abbas, 473 a.

Ruthardus ſeu Ruothardus, Moguntinus archiep. Reinardbrunnæ & Burſfeldenſis benefactor, 212. a. 321. b. Gebehardum Spirenſem ep. conſecrat, 453 a. S Diſibodi monaſterium inſtaurandum committit Moguntiacenſibus, 527. a. Ringavienſem etiam condit, & S. Albano ſubjicit, 527. b. Ejus obitus, ibid.

Ruthardus Hersfeldenſis abbas, 59. c. 60. a. Ultro ſe abdicat, 53. a. Obit, 73 a. Ejus laudes & ſcripta, ibid. b.

Ruthardus ſeu Ruzelinus, ex Hersfeldenſi mon. fit abbas Fuldenſis, 89. a.

Ruthenenſis ep. Ademarus, 274. c.
Ruthenenſis & Narbonenſis comes, Raimundus, 229. b. 165. b. *Vid.* Rotenenſis.

S.

S. Canonici regularis epiſtola ad priorem Caritatis, 534. c. 535. a. 677.
Sabaudiæ ducum origo, 138. a.
Sabaudiæ comes, Humbertus, 322. b.
Sabbato, abſtinentia a carnibus nondum viget, 530. c. 615. b. Saltem ubique, 146. c. 147. a. Quo anno inducta, & qua occaſione? 247. a. Major excepta feſtivitas vel infirmitas, *ibid.* b.
Sabinæ Jotrenſis ſanctim. viſio de S. Hugone Clun. 529. c.
Sabinenſes ep. Hubaldus, 34. a. Teuzo, 265. c.
Sabinenſis comes, Oddo, 414. b.
Sabinus monaſterii Interamnis abbas, 672. c.
Sablolii dominus, Rotbertus Burgundus, 376. a.
Sæculares in monaſteria acceſſere periculoſum, 180. b. Aditus eccleſiæ eis interdictus apud Grandimontenſes, dominicis & feſtis diebus, 100. c.
Sæcularium curam in alios non rejiciat epiſcopus, 304. b.
Sæcularis abbas, 101. c.
S. Sacerdotis Lemov. vitæ auctor, 545. a.
Sacerdos illicite ordinatus an munia poſſit exercere? 546. c.
Sacerdotis filius an eligi poſſit epiſcopus? 6. a. Eum ad ſacros ordines promoveri non poſſe, Roſcelini error, 309. b.
Sacerdotium a ſchiſmaticis non ſuſcipiatur, licet valide, 301. c. 302. a.
In Sacramentis variæ conſuetudines tolerandæ, unitatis & charitatis cauſa, 451. a. Validus miniſter, etiam ſchiſmaticus, 302. a.
Sacramentum ſuper Chriſti corpore & Sanctorum reliquiis, 401. b. *Vid.* Fidelitas.
Sacrificium extra eccleſiam celebratum, an verum ſacrificium? 687. b. c. *Vid.* Miſſa.
Sagienſis eccleſia turbatur, 281. a
Sagienſes ſeu Salarienſes, aut Saxenſes ep. Ivo, 4. b. Rotbertus, 69. b. ſeu Robertus, 121. c. Girardus, Serlo, 280. c.
Salarienſes epiſcopi. *Vid.* Sagienſes.
Salefeldenſi Senatui cudendæ monetæ jus a Salefeldenſi abbate venditum, 44. c.
Salernum relegatus Gregorius VII. 213. *& ſeqq.*
Salernitani arch. Alfanus I. Alfanus II. 225. c.
Salernitanus princeps, Giſulfus, 34. a. 213. b.
Salmurenſes domini, Fulco cognomento Niger, Gaufridus Martellus, Gaufridus Barbatus, 7. a. Fulco Richinus, *ibid.* b.
Salomon S. Galli abbas, 46. c.
Salomon anachoreta, Nidi-avis, & aliorum mon. conditor, 536. a. b. c.
Salonius Genevenſis ep. Athanaci reſtaurator, 672. 2. *col.*
Salopiæ comes, Warinus, 199. b.
Saltzburgenſes ſeu Juvavenſes arch. Gebehardus, Bertholdus ſchiſmaticus, S. Thiemo, 112. a. Conradus, 558. c.
Salvaricus Navenſis benefact. 379. a.
Salvatoris comes, Gondiſalvus, 114. c.
De Salute ſecurus non eſt, qui non ita vivit, ut pauci ſint quibus ipſius vita debeat comparari, 273. c.
Sammarthani emendantur, 7. c. 54. b. 141. c. 177. a. 355. c. 386. c. 387. a. b. c. 496. b. 518. c. 524. a. 560. b. 566. a. 682. 683.
Samuël Dunelmenſis ep. prætermiſſus in hiſtoria Dunelm. 370. b.
Samuël ex S. Albani mon. Dublinenſis ep. 370. b.
Samuël Cadomenſis monachus, 37. b.
Sancia regina Fredenandi uxor, 178. c. Ejus filiæ, *ibid.* 410. a.
Sancio Firmitatis-Huberti dominus, 478. b.
Sancius I. Legerenſis abbas & epiſc. 30. c.
Sancius minor Legerenſis abbas & ep. 30. c. 31. a.
Sancius Laſcurrenſis ep. 367. b.
Sancius Pinnatenſis abbas, 123. c. 211. b.
Sancius Caſtellæ rex, 31. a.
Sancius Aragoniæ rex, Ranimiri pater, 30. c.
Sancius Ranimirus ſeu Ramirus Aragonum rex & Montiſonis, 30. c.
Sancius-Ranimirus Ranimiri filius, Aragoniæ rex & Navarræ, 30. c. Ejus filii, 31. a. Romanos ritus in Pinnatenſi cœnobio ſuſcipi curat, 42. b. c. 43. a. In idem liberalis, 123. b. Silvæ-majoris inſtitutum promovet in Aragonia, 210. a. 338. a. b. Montaragonis conditor, 317. b. Filium ſuum Raimirum Deo offert in Tomerienſi monaſterio, 317. a. b. Ejus obitus, *ibid.* 338. b.
Sancius comes, Generenſis fundator, 367. b.
Sancius Ordonii comes, 114. c.
Sanctorum reliquiæ ſub altari reconditæ, 570. b. Nullis exhibeatur cultus, abſque epiſcopi auctoritate, 428. a. *Vid.* Reliquiæ.
Sanctorum filii, non qui eorum loca tenent, ſed qui opera exercent, 396. c.
Sancti temerariis imperfectorum judiciis obnoxii, 405. c.
Sandalia metropolitano remiſſa in abdicatione epiſcopi, 587. b.
Sandebaldus Iſemberti ep. Pictav. avunculus, ubi ſepultus? 19. b.
Sandovallius. *Vid.* Prudentius.
De Sanguine Chriſti datum Weingartenſi monaſterio, 340. a.
Sanctimoniales quo ætatis anno admittendæ? 524. c. Conſecratio duplex pro duplici earum genere, 452. c. Diſtincta a profeſſione monaſtica, 452. a. b. Non ſponte velata, an licite matrimonium contrahere poſſit? 260. b. 433. b. c. Quæ diu monaſticum geſtavit habitum, ſed ab epiſcopo non conſecrata, an ſæculum repetere queat? 260. b. 452. c. 452. a. Ab his dotes nonniſi ex prava conſuetudine exiguntur, 475. a. Silvatica indumenta, præter coopertoria, eis prohibita, 584. a. Ob tortos capillos increpantur, 595. c. Monachis in temporalibus & ſpiritual. ſubjectæ, 311. b. 539. b. 584. a. b. c. Ad eas monita, 489. a. 524. c. Sæcularium & propinquorum frequentationem fugiant, 451. c. Clauſuram inviolabiliter ſervent, 335. c. 336. a. b.
Sanctimoniales exemptæ ſub ſe preſbyteros habent, 599. c. 618. c. Monachi an recte eis ſubjiciantur? 423. c. Heinrico imper. obviam procedunt, 558. b. Una Trevirenſis epiſtolam defert ad Remenſem arch. 602. a.
Sancti-Montis comes, Heinricus, 236. a. *Vid.* Mons.
Santonis S. Eutropii corpus Vindocinum tranſlatum, 25. a.
Santonenſis eccleſiæ titulus de morte Mathildis, 691.
Santonenſes epiſc. Godemarus, 13. c. Seu Goderannus, Boſo, 81. b. Ramnulfus, 399. c. 469. c. Seu Rannulfus, 225. c. Petrus de Sulbiſia, 426. a. Petrus, 535. c. 688. a. Guillelmus, 566. c. Seu Willelmus, 688. b.
Santonenſis comitiſſa, Agnes, 426. a.
Saracho abbas Corbeïæ-novæ, 73. c. Seu Saricho, 47. b.
Sardinienſis ep. Benedictus, 276. b.
Saricho abbas. *Vid.* Saracho.
Sariſberienſes epiſcopi, Oſmundus, 57. b. Rogerius, 503. c.
Sarlo vir nobilis, Navenſis benefactor, 378. c. 379. a.
Sarra S. Crucis Pictav. abbatiſſa, 283. a.
Sarraceni ab exercitu Victoris III. debellati, 237. a. Ab his deſtructæ aut violatæ eccleſiæ in Sicilia, 290. c. 291. a. Ejecti a Rogerio duce, 341. c. 342. a. Litinenſe mon. devaſtant, 462. b. c. Honorii II. litteræ adverſus eos pro eodem, 463. a. Contra eos Ludovici regis opem implorant Barcinonenſes, 525. c. Caſinenſes capiunt, 598. c. His fidem prædicat Anaſtaſius Cluniacenſis, 123. a.
Satanaeum, opidum in confinio Lotharingiæ, 16. b.
Satisfactio publica Magnatum pro damnis monaſterio illatis, 398. c.
Savaricus Navenſis abbas, 453. a.
Savinus abbas S. Lupi, 87. b.
Saxenſis ep. *Vid.* Sagienſis.
Saxo comes, Farfæ benefact. 51. b.
Saxones inter & Heinricum IV. diſſenſio ſerpit, 72. b. Omnes fere epiſcopi ſchiſmatici, 302. c.
Saxonicum chronicon mſ. 681.
Saxi-vivi comes, Atto, 215. b.
Saxowalus Centulenſis chronograph. 242. c. 359. b.
Scabioſi-montis comites. *Vid.* Montis.
Scandali vitandi cauſa, a calumnia ſepurgandum, 306. a.

Scantia

Digitized by Google

Scantia, rivulus Virduni, 463. c.
Scapularis monaſtici forma, 448. b. Longiora a quibus inducta? 448. b.
Scemenus Ocenſis ep. 71. a.
Schillacenſis ep. Vid. Squillacenſis.
Schitenſis comes, Otto, 125. a.
Schiſma in Alemannia, 321. b.
Schiſmatici, qui ſunt? 686. c. 2. col. 687. a. c. Hi fugiendi, 686. c. 2. col. Ab eorum ſacrificiis abſtinendum, 687. a. Epiſcoporum ſchiſmatic. ordinationes validæ, 302. a. Gregorio VII. adverſantes anathemate percuſſi, 211. c.
Schola Cantabrigienſis a monachis inſtituta, 539. a. Aurelianenſis celebritas, 539. c. Beccenſis, 260. b. Celſinienſis, 335. a. Corbeienſis, 153. a. 184. a. 302. c. 303. a. Stanfordenſis, 539. b.
Scientia monachis perquam utilis, 322. c.
Scirpus ex viridi junco datus in ſignum, 145. b.
Scollandus ſeu Scotlandus aut Scolandus S. Auguſtini abbas in Anglia, 52. b. 180. b. Obit, 246. b.
Scottorum reges, Malcolmus III. Margareta uxor, 433. b. Edgarus, Alexander, 473. b. David, 553. c. Forum ſepulturæ, 33. c.
Scriptores librorum. Vid. Librarii.
Scuta bellica Vindocino tradita, 127. c.
S. Secundi Trojani ep. vitæ ſcriptor, 34. b. 239. b. Igne probatæ ejus reliquiæ, 34. c.
Secuſiæ comitiſſa Adelaſia, 216. a.
Sedunenſes epiſc. Ermenferdus, 20. a. Hugo, 33. a.
Segardus S. Martini Tornacenſis prior, poſtea abbas. 481. a. Sub eo acta, 512. a. b. c. 586. b.
Seguinenſis ep. Willelmus, 34. a
Seguinus ſeu Seguinus S. Rotberti Caſæ-Dei diſcipulus, & abbas, 9. c. 310. c. Ejus laudes, 131. b. c. 337. a. Ei commiſſa monaſteria, 162. a. 221. c. 323. a. 269. b. Santonenſi concilio adeſt, 178. b. Ab Hugone interdictus, 184. c. Sub eo fit monachus Hugo Gratianopolitanus, 188. b. c. Ejus prophetia de S. Illidii abbate, 223. b. Ei data Cartuſia-major, 268. c. Quam reſtituit, 269. a. Obit, 337. a.
Seguinus Condomenſis abbas, 78. c.
Seguinus Leſatenſis abbas, 70. c.
Seguinus Vallenſis abbas, 226. a.
Seguſium, *Suze*, urbs ad Alpium radices, 496. b.
Seguſienſis comes & comitiſſa, Petrus, Agnes, 556. c.
Seherus abbas S. Leonis Tullenſis, 389. b. 515. b. 606. c.
Seifredus Tegernſenſis abbas obit, 30. c.
Seifridus abbas. Vid. Sigifridus.
Selingerus abbas Einſidlenſis, 47. b.
Sempectæ, id eſt ſeniores, 290. a.
Senegundis domina Marc-vallis, 8. b.
Senonenſes archiep. Richerius, 43. a. Seu Richerus, 4. b. Aut Rocherius, 95. b. Daimbertus, 373. c. 592. a. Seu Dainbertus, 465. a. Guillelmus, 435. c. Henricus, 467. c.
Senonenſis archiep. profeſſionem denegat Lugdunenſi, 374. a.
A Septembri novum annum ineunt Neapolitani ſcriptores, 293. b.
S. Sepulcri fruſta e locis ſanctis relata, 439. c. 440. a. Victoris III. epiſtola pro relevando ejus tributo, 647.
Sepulcro arcus additus in venerationis ſignum, 408. c.
Sepulcrales urnæ. Vid. Urnæ.
Sepeliendi modus, 9. a. Pedes Orienti obverſi ex veteri more, 529. a.
De Sepultura grandis altercatio, 591. c. Ejuſdem jus S. Martino Tornacenſi aſſertum, 512. a.
S. Serenici vicus apud Andecavos, 536. a.
Ss. Sergii & Bacchi reliquiæ Sergianis datæ, 273. b.
Serlo ex Uticenſi abbate ep. Sagienſis, 180. c. A Rotberto Beliſmenſi & Rotrone Mauritanenſi vexatus, 281. a. Claromontano concilio adeſt, 357. a. Eccleſiam Uticenſem dedicat, 408. c. Henricum Angliæ regem cum ceteris optimatibus attondet, 483. b.
Serlon Glawornenſis abbas, 224. b.
Serlo fit Glocestrenſis abbas, 57. b. Seu Gloweceſtrenſis 258. b. 346. b. Obit, 473. b.
Serlo Witebienſis prior, 257. a.
Sermo de corylo S. Gratiani, 694. & ſeq.
Servaria, Sublaci prædium, 50. b.
Servis eccleſiarum teſtificandi poteſtas aſſerta, 552. a. Plures monaſterio conceſſi, 579. c. Cum tota progenie ſua, 316. b. Cujuſdam voluntarii oblatio, 158. c. 159. a. Alius in libertatem aſſertus ab abbate, 153. c.
Servi indominicati, qui? 643. a.
Servus talis eccleſiæ, id eſt, monachus, 611. c.
Severaci dominus, Deodatus, 461. a.
Severiana civitas. Vid. Mons-Scabioſus.
Severitas nulla humanitate temperata, diu tolerari nequit, 360. c
S. Sexburgæ reliquiarum tranſlatio, 418. c.
Sexus longe a monaſteriis ablegandus, 220. c. Vid. Mulier.
Sibertus S. Pantaleonis prior, 265. b.
Sibotho comes, 20. c.
Sibylla S. Crucis Pictavenſis abbatiſſa, 282. c.
Sibylla I. S. Petri Remenſis abbatiſſa, 348. a.
Sibylla Santonenſis abbatiſſa, 426. a.
Sicardis Rotgerii comitis uxor, 78. b.
Sicelgaita ſeu Sicelgaeta Rotberti Guiſcardi conjux, 214. b. c. Sepulturæ locus, 238. b. 276. b
Sicherus Aquicincti fundator, 152. b. c. Et mor. 152. a.
Siciliæ eccleſiæ a Sarracenis deſtructæ, 290. c. 291. a. A quo inſtauratæ cum monaſteriis? 341. c. 342. a. b.
Siciliæ, Apuliæ & Calabriæ comites & comitiſſæ, 290. b. c. 294. b. 388. c. 414. c. 598. a.
Sico epiſcopus Capuanus, 49. c.
Sifridus abbas, 27. a.
Sifridus. Vid. Sigefridus, Sigifridus.
Sigebaldus Peruſinus S. Salvatoris abbas, 86. b
Sigebertus ſeu Sigibertus Gemblacenſis chronographus, 136. a. S. Guiberti elevationem ſuadet, 411. c. 412. a. Et curat, 555. c. Heinrico IV. adhæret, 446. c. Obit, 581. a. Ejus ſcripta, & laudes, 136. a. 555. c. Diſcipuli, 531. b. Emendatur, 213. c.
Sigebertus Corbiniacenſis prior. Vid. Andreas.
Sigehardus ſeu Sigbardus, S. Afræ fit abbas, 169. b. Fidelis dictus, 46. b. 542. b. Reliquias obtinet a Berengario Gerundenſi ep. 249. a. b.
Sigefridus Moguntinus archiep. 15. b. Cluniacum ſecedit, poſtea revocatus, 52. c. 53. a. Decimas a Turingiæ ſacerdotibus exigit, 59. c. 60. a. Corbeiam venit cum epiſcopis & principibus, 72. b. Ei extrema pernicies intentata in ſynodo Erfordenſi, *ibid.* c. Obit, 210. b.
Sigefridus Auguſtæ Vindelicorum epiſcopus, 340. a. 259. b
Sigefridus Scafuſenſis abbas, 321. b. c. Ei commiſſum S. Petri monaſterium, 331. c. De Dudone *obedientiario* conqueritur in ſynodo Conſtantienſi, 323. c. Obitus & laudes, 373. b.
Sigefridus ſeu S. fridus Brabantiæ comes, 319. a. b. Et Palatinus, 341. a. 681. c. Lacenſe monaſterium abſolvit & dotat, 319. b. c. 320. a. 581. a.
Sigerus Tornacenſis præcentor, S. Martini fit monachus, 330. a. b. 586. c.
Sighardus S. Afræ abbas. Vid. Sigehardus.
Sigibertus S. Salvatoris abbas, 606. c.
Sigiboldus primus Mellicenſis abbas, 267. a. Acta ſub eo & donationes, 555. b. c. 590. b.
Sigifridus ſeu Seifridus ex monacho S. Agerici, S. Michaelis ad Moſam fit abbas, 135. a. 167. c. 217. a. Obitus, 338. c
Sigillare altare, quid? 167. c.
Sigilli defectu, ſignum crucis poſitum, 102. b. 477. b.
Sigillum in charta pro ſigno, 329. b. Plura donatoris effigiem referunt, 270. c. 308. c. 348. c. Fere nudam, 485. a.
Sigilla abbatum in uſu, 46. a.
Sigillum aureum, 276. b.
Sigiſmundus S. Martini in collibus fundator, 266. b.
Signienſis ep. Bruno, 471. b. 550. c.
Signum crucis in charta, defectu ſigilli, 102. b.
Signum, id eſt campana, 152. a.
Sigo Salmurenſis S. Florentii abbas, 7. c. Obit, 35. c. Corpus ejus incorruptum, 36. a. Diſcipuli inſignes, 36. b.
Siguinus Caſæ-Dei abbas. Vid. Seguinus.
Silentio ſtudeant monachi, 548. c. In eccleſia, 555. a. Dum raduntur, 548. b.
Silva-major. Vid. Altus-villaris.
Silvanectenſes epiſc. Galeranus, 502. b. Urſo, 288. a. Seu Urſio, 234. a. Hugo, 248. c. Letardus, Hubertus, 458. b. 492. a. Clarembaldus, 501. a.
S. Silvani villula apud Arvernos, 9. b.

Silvatica indumenta ſanctimonialibus prohibita, 584. a.
Silveſter Rhedonenſis ep. 8. a. 177. c. 243. c. 314. c.
Silviniacum, locus pagi Burbonenſis, 501. b.
Silviniacenſis codex emendatur, 445. c.
Simeon Dunelm. plagiarius auctor, 85. c. 246. c. 289. a.
Simeon, ſeu Symeon ex Wintonienſi priore fit Elienſis abbas, 180. a. Obit, 308. b.
Simeon Montis-Caveoſi abbas, 414. c. 666.
Simeon. *Vid.* Symeon.
Simon apoſtolicus legatus, 272. a.
Simon patriarcha Jeroſolym. 323. c. 324. a.
Simon Aginnenſis ep. 253. b. 318. b. 379. c. 399. c. 652.
Simon Aucenſis ep. 115. a.
Simon Noviomenſium & Tornacenſium epiſc. 618. c.
Simon S. Agerici abbas, 498. a.
Simon Aquicinctinus abbas, 580. c. 581. a.
Simon Floriaci abbas, 459. b. Obit, 502. a.
Simon S. Nicolai abbas in Vedogia ſilva, 332. c. 493. b.
Simon ex monacho S. Nicaſii, abbas S. Nicolai de Nemore, 458. c. 575. c.
Simon S. Jovini abbas, 243. c.
Simon S. Mariæ de Cagia abbas, 186. a.
Simon prior S. Laurentii de Helliaco, 565. c.
Simon prior S. Martini de Campis, 372. c.
Simon Monceïus Waringiſi villæ prior, 320. c.
Simon Criſpiacenſis ſeu Vadenſis comes, 54. c. 77. a. Romam adit, 92. b. c. Radulfi patris exuvias Criſpiacum transfert, 118. c. Ejus converſionis occaſio & modus, *ibid.* 20. a. 119. a. b. Apud S. Eugendum monachus, 93. a. 119. a. b. 220. a. Ejus exemplo plures monaſticam vitam amplectuntur, 128. c. 129. a. Philippum & Willelmum reges adit, 173. b. Ejus geſta, 182. b. c. Et obitus, 183. a. Honorifica ſepultura & vitæ auctor, *ibid.* c.
Simon Theoderici Lotharingiæ dux, 499. a. 605. c.
Simon de Monte-forti, Guillelmi Pariſ. ep. pater, 374. a.
Simon de Nielfa ſedet ad pedes Philippi regis, 24. b.
Simonia muneris a manu: ob eam abbatia dimittitur, 499. b. Eadem ab obſequio damnata, 156. c. Monachis vitanda, 87. c. Gravis ſcrupulus Caſalenſes torquet, 577. c. Abſoluti ad cautelam, 691. Hoc vitio infamati & corrupti Teutonici monachi, 47. a. Ea ſe purgat abbas Ss. evangeliorum tactu, 280. c. Damnata in concilio Londinenſi, 450. a. Depoſitum propter eam, reſtituere an licet? 449. c. Simoniacorum abhorrendæ eleemoſynæ, 546. c.
Simoniacus ep. ignis probatione adhibita condemnatus, 2. c. Abbas exauctoratur, 16. b. cuidam dignitate frui permittitur, cur? 247. a. Preſbyter ab offerendo ſacrificio divinitus arcetur, 222. c.
Simoniaci clerici damnati, 88. a. Fautorem habent Heinricum IV. 20. b. Inſecutorem, Milonem cardinalem ſub Paſchali, 458. a. *Vid.* Clerici.
Sinemurum, *Semur*, opidum pagi Alexienſis, 94. c.
Sinemurum caſtrum ad Ligerim, 94. c.
Sinemuri dominus, Gaufredus, 438. c.
Singularitas monachis vitanda, 425. b.
Sinus-aureus, *Senoire*, fluviolus S. Flori diœceſis, 10. a:
Sirmundus emendatur, 399. b. 496. c. 560. b. 570. a. 682. 683.
Siſebudus Cari-dignæ abbas, 215. a.
Siſeguinus archicancellarius Heinrici IV. 591. b.
Siſenandus Colimbriæ princeps, 213. b.
Siwardus Roffenſis ep. antea Certeſciæ abbas, 98. a.
Sobezaus Boëmiæ regis frater, 682. a.
Societas inter abbates, 258. b. Et eccleſias, 145. a.
Sokemanni, id eſt homines liberi, 18. a.
Soliacenſis caſtri dominus, Geilo, 296. c.
Solitudinis ſacræ deliciæ, 343. a.
Somniaticas perſolvere, quid? 108. b.
Sophia Belæ Hungariæ regis filia, 111. a.
Sophia comitiſſa qua hoſpitio exceptus Hugo Clun. 476. c.
Sophia Lotharingiæ comitiſſa, 167. c. Aſmingiam cellam abſolvit, 517. a.
Soranus epiſcopus, Johannes, 238. b.
Sorus, id eſt ſubrufus, 267. b.
Souchetus emendatur, 377. b.
Sparnacum delatum S. Marculfi corpus, 442. a.
Spatenbergum a Turingis obſidetur, 73. a.
Spicilegium emendatur, 497. c.
S. Spinuli tranſlatio & miracula, 388. c.
Spirenſes epiſcopi, Johannes, Gebehardus, 287. a. Bruno, 542. a.
Spurii, qui eo nomine olim deſignati? 491. b.
Squillacenſis ſeu Schillacenſis, aut Squillatinus primus ep. Latinus, Johannes de Nicephoro, 342. c.
Squillatinus ep. Theodorus, 294. a.
Stabilitatis votum non infringit, qui ſalutis ſuæ cauſa in aliud monaſterium migrat, 217. c.
Stadenſis comes, Udo, ſeu Liutgerus, 258. c.
Stampenſes ſuppetias conferunt ad Mauriniaci conſtructionem, 495. a.
Stationum feſtivarum inſtitutio, 57. a.
De ſtatu perfectiori vitanda contentio inter monachos, 534. c. Epiſtola hac de re, 535. a. 677.
Statutum Silvenſium mon. in gratiam Willelmi-Guidonis Aquitaniæ ducis, 641.
Staupus vini, 678. c. 2. col.
Stepelinus venerabilis mon. a Trudonianis percuſſus, 235. a.
Stepelinus Leodienſis abbas. *Vid.* Stephanus.
Stephania comitiſſa, cognomento Dulcis, prima fundatrix cellæ Taraſconenſis, 367. c.
S. Stephani monitu incœpta nova Cluniaci baſilica, 252. a.
Ss. Stephani & Leonis eccleſia a monachis Caſæ-Dei uſurpata, 356. b. 654.
Stephanus cardinalis, 7. b. Legatus in Gallia, 22. b. Burdigal. concilio præeſt, 13. c.
Stephanus Æduenſis epiſc. 468. b. Ejus charta pro Ciſtercio, 532. a. 677.
Stephanus de Marcorio, Aniciſis epiſc. ſimoniacus, 115. b. c.
Stephanus Caſæ-Dei abbas, poſtea ep. Clarom. Ejus charta pro Fontis-dulcis monaſt. 687. Miracula, vitæ ſcriptor, 566. b.
Stephanus Halberſtatenſis ep. *Vid.* Herrandus.
Stephanus Materienſis ep. 414. b.
Stephanus Mertenſis epiſcopus, S. Stephani conditor juxta Danubrium, 285. c.
Stephanus Pariſienſis ep. 507. c. 508. a.
Stephanus Redonenſis ep. 578. b.
Stephanus Tornacenſis ep. 356. a.
Stephanus S. Genovefæ Pariſ. abbas, poſtea Tornacenſis ep. 535. b.
Stephanus Trojanus ep. 34. b. 239. b.
Stephanus Vaſatenſis ep. 253. b. 652. 461. a.
Stephanus abbas S. Agerici, 189. c.
Stephanus Athanaci abbas, 672. b.
Stephanus Bellilocenſis abbas, 7. c. 80. b.
Stephanus ex S. Eugendi mon. S. Stephani Barrenſis prior, 254. c. Poſtea abbas Beſuenſis, 119. b. 546. b. Et reformator, 220. a. b. 254. c. 255. a. b. Paſchalem II. honorifice excipit, 500. a. S. Prudentii reliquias defert ad concilium Lucenſe, 617. a.
Stephanus Hardingus Moliſmi prior, ejus patria, 219. b. c. Præcipuus Ciſtercii inſtaurator, 393. b. & *ſeq.* Ibi ſubprior, 394. c. Prior, 405. a. Abbas, 212. c. 531. c. Donationes ſub eo, 532. a. b. 676. 677. Geſta, 546. c. 547. a. Firmitatis monaſt. auctor, 587. c. 588. a. Monachos novos Pontiniacum mittit, 594. c. 595. a. Morimundum, 605. b. Bernardum ad Claram-Vallem, 603. b.
Stephanus Columbenſis abbas, 620. b.
Stephanus ex Witebienſi abbate S. Mariæ Eboraci auctor & abbas, 17. c. 371. b. 473. b. 257. b. c.
Stephanus abbas Egmondenſis, 597. a. b.
Stephanus Grandis-Silvæ abbas I. 567. b.
Stephanus S. Auguſtini Lemovicenſis abbas, 596. b. Seu Stepelinus, 526. c.
Stephanus Leodienſis S. Jacobi abbas, 513. b. Rodulfum Trudonianum benigne excipit, 513. c. 514. a. Ejus ſcripta, 516. b.
Stephanus Materienſis S. Euſtachii abbas, 293. b.
Stephanus S. Michaëlis abbas in Teotaſcia, 442. c.
Stephanus Montis-Scabioſi abbas, 414. b.
Stephanus-Blancus, Nemauſenſis abbas, 501. c.
Stephanus Nucarienſis abbas, 25. b. Vir magnæ auctoritatis, 495. c. Ejus acta, *ibid.* 209. c. 210. a. 376. a. 579. a. Claromontano concilio adeſt, 357. b. 358. c.
Stephanus Obazinenſis abbas, 595. c.
Stephanus S. Rigaldi Mariſconenſis abbas, Gravenſis cellæ auctor, 240. c. 647. 648.
Stephanus-Sicci S. Romani abbas, 253. c.
Stephanus S. Urbani abbas, 138. c.

Digitized by Google

Stepharus Wizeburgenſis abbas, 341. a.
Stephanus de Tigerno, ejus patria & parentes, 65. b. Inſtituendi ordinis facultatem obtinet, *ibid.* c. 66. a. Bulla confirmationis examinatur, *ibid.* b. *& ſeqq.* Mureti eum inſtituit, 99. b. Ad quorum normam, 67. b. Ejus virtutes, 100 a. *& ſeqq.* An regulæ peculiaris auctor? 101. b. c. Carnis eſum etiam infirmis interdicit, 101. An eremita a S. Brunone conſultus? 105. b.
Stephanus Criſpiacenſis prior, 459. a.
Stephanus S. Flori prius, 362. a.
Stephanus uterque, Burgenſis & Dienſis, S. Brunonis ſocii, 103. a.
Stephanus S. Rotberti Caſæ-Dei diſcipulus, 9. b.
Stephanus Veneticus Caſinenſis, de quo ſcripſit Victor III. 237. c.
Stephanus Malafayda cæcus a nativitate, B. Virginis ope luce donatus, 15. a. 510. b.
Stephanus eremita Pontiniacenſis, 525. a.
Stephanus Andecavenſis decanus, 439. b. 463. a.
Stephanus archidiac. Pariſienſis, 491. b.
Stephanus Albæ-Marlenſis comes, 437. a.
Stephanus-Heinricus Bleſenſis comes, 92. b. 119. a. 122. c. 298. b. 334. c. Iter ſacrum aggreditur, 364. c. 656. Ejus obitus, 438. c.
Stephanus Campaniæ comes, poſtea Angliæ rex, 187. b. 577. c. 578. a. 592. a. b.
Stephanus Franciæ comes, 360. c.
Stephanus Palatinus comes, 349. b.
Stephanus vicecomes de Tigerno, 65. b.
Stephanus vicecomes, 348. c.
Stephanus Maiduni dominus, 379. a. 453. a.
Stephanus Mercorienſis, 356. b. 654.
Stephanus de Nucario, 129. b. c.
Stephanus de Turre, 335. b.
Stephanus de Vallibus, Junvillæ comes, 184. c.
Stephanus de Vatennis, Saviniaci vexator, 462. b.
Stigandus Cantuarienſis archiep. 17. c. Poſtea depoſitus, 20. a. b.
Stirenſes marchiones, ſeu Styrenſes, aut Styrgenſes, Ottacherus, 448. c. Seu Otacherus, 169. b. Liutpoldus, 562. c.
Stola impoſita in conſecratione Cartuſianarum virgiginum, 452. b.
Sub Stola alicujus, id eſt, ſub cuſtodia, 200. b.
Stratoris officium, 345. a.
Suavius S. Severi abbas, 149. a. Ejus epiſtola ad Paſchalem papam, 676. Obit, 510. b.
Subadvocati eccleſiarum, 90. c.
Subdiaconus ante XIV. annos non ordinetur, 265. a. Non ordinatus, etiam monachus, manipulo non utatur, 428. a.
Sublacum opidum Sublacenſi monaſterio reſtituitum, 50. b. c.
Sublaciani nobiles apud Sublacum tum primum ſepulti, 591. a.
S. Sudarii ad Caduini monaſterium tranſlatio, 613. b. Portio Floriaci incendio opponitur, 355. c.
Sueſſanus ep. Gregorius, 427. a.
Sueſſio, huc delatum S. Marculfi corpus, 441. a. In quibuſdam partibus hæretici dogmata diſſeminant, 574. b. Aquæ judicio addicti, 575. a. Igne cremati, 599. a.
Sueſſionenſis eccleſiæ ſocietas cum Campenſi, 372. c.
Sueſſionum epiſcopi, Tetbaldus ſeu Theobaldus, 107. b. Aut Tetbodus, 122. c. Arnulfus, 156. b. c. Helgodus, 316. c. Aut Hilgotus ſeu Hilgodus, 223. c. Heinricus, 309. b. c. Hugo de Petra-Fonte, 309. b. c. Manaſſes, 458. b. Liſiardus, 242. b. Joſlenus, 372. c. 373. a. Hugo, 382. b. 469. c. Rothadus, 612. c.
Sueſſionenſes comites, Willelmus, 4. b. Rainaldus, 195. a. Johannes, 574. b.
Sueviæ monaſteriorum reſtaurator Willelmus Hirſaugienſis, 186. c.
Sueviæ & Franconiæ duces, & duciſſæ, 52. b. 74. a. 499. a.
Suffragiorum beneficium a monachis conceſſum, 318. a. 651. c.
Sugerius ſeu Suggerius S. Dionyſii monachus, 332. c. 441. a. b. c. Gaufridi de Loratorio diſcipulus, *ibid.* c. Tauriaci fit præpoſitus, 441. c. Ejuſd. jura propugnat, 564. c. 565. a. Ejus ſcripta, 564. c. Concilio Pictavenſi intereſt, 496. a. Et Lateranenſi, 568. b. c. Galonem Pariſ. ep. confutat, 500. b. Cum Paſchali II. Catalaunum adit, 501. a.
Saldurienſes. *Vid.* Exoldunenſes.
Sulio de Rupibus Nucarienſe cœmeterium homicidio polluit, 209. c. 210. a. 495. c.
Sulpicius Maſciacenſis abbas, 18. a.
Superbia & vanitas animi vigorem enervant, 586. a.
Superiores. *Vid.* Prælati.
Superpellicia & cappæ canonicorum ſecularium, 35. b.
Suprarbii, Riparcurciæ & Monteſoni rex, Petrus, 317. b.
Surius emendatur, 242.
Sutrienſis ep. Bonizo, 228. c.
Symeon Burgenſis ep. 114. c.
Symeon. *Vid.* Simeon, Simon.
Synodus Ambianenſis, 480. a. Atrebatenſis, 387. c. Beneventana ſub Urbano II. 279. b. Sub Paſchali II. 517. b. Pictavenſis, 375. c. 376. a. Remenſis, 380. b. c. Rotomagenſis, 280. c. Windreſſorenſis, 20. b. Wintonienſis, 20. a. b.
Synodus. *Vid.* Conventus, Concilium.
Synodi ſententia a Romano pontifice reſciſſa, 381. a. b. c.
Syracuſana eccleſia Benedictini olim Ordinis, 291. a.

T.

T. Figura baculi paſtoralis S. Rotberti, 9. b.
T. Tabulæ ſonitus pro convocandis fratribus, 353. c.
Talamonis dux, Wibertus, 366. c. Seu Witbertus, 367. b.
Talemundum ſeu Talemons, opidum diœceſis Lucionenſis, 510. a.
Talemundi domini, Willelmus I. Willelmus II. Pipinus, Willelmus III. 509. c. 510. a.
Tancardus ex Fiſcamnenſi priore abbas Gemeticenſis, 360. c.
Tanchelmus hæreticus, mendoſe Tanchelinus, ejus errores, & diſcipuli, 615. a. b.
Taraſco, locus infra Avenionem, 356. b.
Taraſia comitiſſa S. Zoyli monaſterium Cluniaco confert, 114. c.
Taraſia Alfonſi VI. regis filia, 537. c.
Tarbienſes ep. Dodo, 191. c. Bernardus, 229. b.
Tarcinenſis vicecomes, Tortus, ſeu Arrefortis, 165. a.
Tarentaſienſis epiſc. Boſo, 322. b.
Tarentinorum archiep. Raynaldus, 668. a.
Tarraconenſis epiſc. Berengarius, 368. b.
Tarracinenſis epiſc. Gregorius, 427. a.
Tarticenſis vicecomes. *Vid.* Tarcinenſis.
Taruennenſes epiſcopi. *Vid.* Morinenſes.
Tauniaci ad Carenteram domini, Maſcelinus, Goffridus, ſeu Gaufridus, 274. b.
Tauniaci canonicorum eccleſia reformatur, & Angeriaco ſubjicitur, 274. b.
Tauriacus, *Toury*, famoſa S. Dionyſii villa, 441. c. 564. c.
Taurinenſes ep. Cunipertus, 86. c. Seu Cunibertus, Witelmus, 114. a. Mainardus, 556. c.
Taurinenſis comes, Fridericus, 292. c.
Taurinus Eporedienſis abbas, 87. a.
Tauzus epiſcopus Regienſis, 65. b.
Te Deum cantatum poſt electionem epiſcopi, 304. c. 305. c. Et abbatis, 326. b.
Tebaudus comes. *Vid.* Tetbaldus.
Tecelinus vir nobilis, Silvæ-majoris benefact. 194. b.
Tecelinus Sorus. *Vid.* Teſcelinus.
Tedbaldus Vetulus Majoris-mon. monachus inſignis, 2. c.
Tegeno ex Brunwillarenſi mon. Malmundarii abbas, 43. c.
Temeraria judicia. *Vid.* Judicia.
Teodebaldus comes. *Vid.* Tetbaldus.
Terræ ſanctæ infelix ſtatus, 359. c. *Vid.* Expeditio ſacra.
Terricus monachus, acutiſſimus ſophiſta, 539. a.
Terracenſis ep. Gerardus, 201. b.
Teſcelinus Sorus, S. Bernardi pater, 267. b. 471. a. 511. a.
Teſtamenta varia pro Centulenſibus, 664.
Teſtes pro monachis, eorum ſervi, 552. a.
Tetbaldus ſeu Tetbodus, aut Theobaldus, Sueſſion ep. 107. b. 122. c. 243. b.
Tetbaldus ſeu Theobaldus S. Luciani Belv. abbas, 97. c.
Tetbaldus III. Campaniæ comes Palatinus ſeu Theobildus, aut Tetbaudus vel Theobaldus, 231. b. Mel-

Digitized by Google

denſi concilio adeſt, 184. a. b. c. Et Sueſſionenſi, 201. a. Erga monachos bene affectus, 43. a. 70. b. 82. b. 95. b. 157. c. 185. a. 186. a. 630. 201. a. Codiciacum occupat, 208. b. Arnulfum Sueſſionenſem humaniter excipit, 172. c. Annus obitus, 365. a. Sepultura, 656. a.
Tetbaldus IV. Campaniæ, Bleſenſium, Carnutenſium, Briegii &c. comes, 438. c. 465. b. Dictus Magnus, 592. a. b. Pontiniaci conditor, 595. a. Ejus acta, 332. c. 493. b. Cum Ludovico rege diſcidia, 565. a. b. Carnutenſibus canonicis reconciliatur, 619. b. Bernardum Tiron ad Heinricum regem deducit, 553. b.
Tetbaldus. *Vid.* Theobaldus, Teutbaldus, Thebaldus.
Tetfordenſes ſeu Norwienſes ep. S. Eadmundi libertatem confirmant, 18. a.
Tetfordenſes epiſc. Willelmus, 114. c. Arfaſtus ſeu Erfaſtus, 180. b. Herbertus, 264. a.
Teudbaldus Cabilonenſis comes obit, 192. b.
Tendoldus Centulæ mon. pietate inſignis, 93. c.
Teulfus Mauriniaci abbas & chronographus, 491. a. b.
Teulfus Mauriniaci prior in abbatem electus, 539. c.
Teutonicum regnum in varias factiones ſcinditur, 616. b. c. Ibi floret vita communis in laicis utriuſque ſexus, 287. c. 288. a. Monaſteria reformata per Sigebergenſes, 45. a. Simoniæ vitio & ſordidis quæſtibus infamari monachi, *ibid.* 47. a.
Teuzo Gregorii VII. legatus, 126. c. 127. a. 178. b.
Teuzo Sabinenſis ep. 265. c.
Teuzo Razolenſis abbas, 64. b.
Tezzo unus e ſociis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 163. c.
Thabor mons ſanctus, 429. a.
Thaborenſes monachi a Turcis cæduntur, 591. a. b.
Tharaſia Adefonſi regis filia, 410. a.
Theatinus ep. Atto, 225. b.
Thebaldus Pontidæ prior, 590. c.
Thebeæ legionis martyrum quædam reliquiæ in Sigebergenſe monaſterium illatæ, 30. b.
Theduinus ſeu Tuinus Navenſis abbas, 378. c. 379. a.
S. Theobaldi ſeu Theoibaldi Vicentini eremitæ variæ tranſlationes, 82. b. 85. c. 86. a. Ejus miracula, *ibid.* Brachium Latiniaci, 138. a. b.
Theobaldus e Criſpiacenſi priore Cluniacenſis abbas, 459. a.
Theobaldus S. Columbæ abbas, 493. b.
Theobaldus Columbenſis abbas, 620. b.
Theobaldus Foſſatenſis abbas, 507. c. 552. a. Ejus modeſtia, 508. a.
Theobaldus Cormariei abbas, 459. c.
Theobaldus Pontiſarenſis abbas inſignis, 330. c. 459. a. Acta ſub eo & donationes, 331. a. b.
Theobaldus prior S. Martini de Campis, 141. b. Quantæ auctoritatis, 492. b. Acta ſub eo, 492. a. b. 501. a.
Theobaldus de Helliaco, 565. b.
Theobaldus de Rubeo-monte, 512. c.
Theobaldus. *Vid.* Tetbaldus, Tetbaudus.
S. Theoderici corpus in Flandriam delatum, 270. a. Laudunum ad finiendam controveſiam, 108. c.
Theodericus antipapa ſub Paſchali II. 487. b. 488. b. In Cavenſe monaſterium relegatus, 417. b.
Theodericus Virdunenſis epiſc. Varia ejus negotia cum S. Michaëlis monachis, 74. c. 75. a. 135. b. Abbatiam deſtruit, 217. a. Sibi contrarios monachos vexat, 206. c. 217. b. Angeriacenſes, 189. b. c. Vitonianos, 217. b. Coram eo ſiſtitur Gualterus Maurimontis vexator, 76. c. Sub ejus nomine Wennericus Vercellenſis ad Gregorium VII. ſcribit, 191. b. Pontifici reconciliatus, 167. a. Ad vomitum redit, *ibid.* b. Heinrici IV. ad eum epiſtola, 181. a. Calumniis adverſus duos Affligemii monachos nimium credulus, 234. b. In S. Mauri parthenium liberalis, 463. b. Abſolutus obit, 255. c.
Theodericus I. Andaginenſis S. Hueberti abbas, 29. c. 30. a. Romam adit, 76. c. Odium incurrit Theodewini Leodicenſis, *ibid.* 77. a. Septima vice Romam petit, 110. a. Remorum urbi pluviam cælitus impetrat, 110. a. Everni-curtis cellam condit, 168. b. Acta ſub eo & donationes, 247. b. 662. Obitus, laudes, 247. b. c. 248. a. Vitæ ſcriptor, *ibid.* b.
Theodericus II. ſeu Theodoricus Andaginenſis abbas, 30. a. 247. b. Acta ſub eo, 301. b. 339. b. Jarentonis Divion. ad eum epiſt. 446. c. 447. a. 669. Obitus, 248. b.
Theodericus Lacenſis abbas. *Vid.* Thirricus.
Theodericus Petri-domus, *Peterhauſen* abbas, 136. a. 464. b. 554. b.
Theodericus ex Gemblacenſi & Gandavenſi monacho Trudonianus abbas, 247. b. 412. b. Acta ſub eo & perſecutiones, 412. b. c. 526. b. c. Obitus, 513. a.
Theodericus Valciodorenſis abbas, 449. b.
Theodericus ſcholaſticus Trevirenſis, poſtea S. Martini abbas, ejus ſcripta, 216. a. b.
Theodericus Vallumbroſanæ congregationi præpoſitus, 464. a.
Theodericus de Aveſniis, Leſcienſis fundator, 351. b. Et inſtaurator, 556. a.
Theodericus Lotharingiæ dux, 210. b. Aſmingiæ cellæ conditor, 217. a.
Theodericus Lotharingiæ dux, 270. c. 499. a. Nanciaci cellæ fundator, 605. c. 606. a. Ejus obitus, 606. a.
Theodericus Bellicardi comes, S. Waldeburgis fundator, 74. b.
Theodericus I. Egmondenſis comes, Egmundæ fundator, 197. a.
Theodericus II. Egmondenſis comes, 197. a.
Theodericus III. Egmondenſis comes, 197. a.
Theodericus IV. Egmondenſis comes, 197. a.
Theodericus Hadwidis duciſſæ filius, Caſtaneti cellam in abbatiam erigit, 193. b.
Theodericus Radulfi *de Oſmont* filius, quinquennis ſimoniam abhorret, 351. c. Tornaci poſtea monachus, 352. a. b.
Theodewinus ſeu Dictwinus, aut Theoduinus vel Deoduinus, Leodicenſis ep. 76. c. 77. a. 110. a.
Theodewinus S. Rufinæ epiſcopus & legatus, 615. a.
Theodewinus ex Gemeticenſi monacho Elienſis abbas, 57. c.
Theodoricus S. Albani abbas, obit, 616. c.
Theodoricus *de Gezza*, Cremiſanenſis reſtaurator & abbas, 555. a.
Theodoricus S. Maximini Trevirenſis, necnon Stabulenſis abbas, 43. c. 44. a.
Theodoricus Uticenſis abbas, 23. b.
Theodoricus *Vid.* Theodericus.
Theodorus *Terraill*, Athanaci abbas, 673. a.
Theodorus Squillacenſis ep. 294. a.
Theogerus S. Georgii abbas. *Vid.* Theotgerus.
Theomarus S. Manſueti abbas, tria feretra detegit, 515. b. Donationes ſub eo, & acta, 388. b. 564. b. 606. c.
Theophania Belli-Montis abbatiſſa, 24. b.
Theophania S. Georgii apud Redonas abbatiſſa, 8. a.
Theoroldus Columbenſis abbas. *Vid.* Turoldus.
Theotardus Caritatis ad Ligerim prior, 231. b.
Theotardus Mageneiacenſis prior, 101. b.
Theotardus Willelmi Tiernenſis principis filius, 101. b.
Theotgerus ſeu Theogerus ex Hirſaugiæ mon. Reichenbacenſis prior, 277. b. c. Poſtea Hercinienſis abbas, *ibid.* 278. a. Demum ep. Mettenſis, 287. a. Plurium monaſteriorum pater, 197. c. 471. a. b. Willelmi Hirſaugienſis funeri adeſt, 286. c. Necnon ordinationi Brunonis ſucceſſoris, 483. b. Ei conceſſa fraternitatis Cluniac. ſocietas, 615. b.
Thetfordenſis epiſcopatus Norwicum tranſlatus, 345. c.
Theuderada duciſſa, Beneventani parthenonis fundatrix, 32. a.
Theutbergæ reginæ ſepultura, 345. b.
Thiatmarus abbas forte Burſfeldenſis, 303. a.
Thiatmarus. *Vid.* Thietmarus.
Thiebaldus ſeu Diebaldus, Mediolanenſis archiepiſc. 291. a.
S. Thiemo, ejus primordia, 110. c. Ex monacho Altahenſi Juvavenſis abbas, 112. a. Poſtea archiep. ejuſd. urbis, 287. b. A ſchiſmaticis captus, *ibid.* A barbaris occiditur, 446. a. Martyrii ſcriptores, & miracula, *ibid.*
Thiemo comes, Formbacenſis cellæ advocatus, 340. b.
Thietbertus prope Medianum-monaſterium recluſus, 388. c. 389. a.
Thietmarus Verdenſium ep. 616. c.
Thietmarus ſeu Thiatmarus ex Corbejæ mon. Helmwardulenſis abbas, 499. b. S. Auctoris brachium & S. Modoaldi corpus obtinet, 516. a. b.
Thietmarus Gemblacenſis abbas, 54. a. 135. c. Sub eo viri illuſtres, 135. c. 136. a. Obit, 301. b.

Digitized by Google

Thiofridus Epternaci abbas, ſeu Thiotfridus, 136. b. Ejus ſcripta, & obitus, 498. b. c.
Thirricus ſeu Theodericus Lacenſis abbas, 319. b.
Thomas ſenior ex canonico Bajocenſi Eboracenſis arch. 17. b. Ejus acta, 17. b. 180. b. 258. b 370. c. Et variæ lites, 34. c. 35. a. b. 257. b. c. Concilio Londonienſi intereſt, 98. b. Necnon dedicationi eccleſiæ Cadom. 120. a. Epitaphii Willelmi Angliæ regis auctor, 245. b. Anſelmus ab eo conſecratus arch. 305. b.
Thomas junior, Eboracenſis ep. priori Cantoarienſi profeſſionem præſtat, 520. c. Ejus acta, *ibid.* 607. c.
Thomas Regienſis ep. S. Petri Regienſ. conditor, 65. b.
Thomas Granatariæ abbas, 688. c.
Thomas ex Columbenſi mon. abbas Maurioiacenſis, 540. a
Thomas Wigornienſis cathedralis prior, 346. c. 258. a.
Thomas Leporarius, Alvertonienſis prioratus conditor, 421. b.
Thomas de Marna, vulgo de Marla, vir nequiſſimus, excæcatur, 573. b. 574. a. 599. b.
Thomas de Monte-acuto Corbiniaci direptor, 442. a.
Thomas Pauliaci dominus, quo auctore reſtructum Pauliacenſe monaſt. 281. b.
Thomas Ingelranni Laudunenſis comitis filius, 587. a b.
Thoareii vicecomes, Americus, 26. a.
Thus noctu altaribus adoletur in monaſteriis virorum & virginum, 32. b.
Tibaldus miles, unus ex auctoribus Affligemienſis monaſterii, 195. c.
Tieroenſis princeps, Willelmus, Adalaïdis uxor, 101. b.
Timendum ſemper de ſalute, 271. c.
Tintinnabulum ferendi facultas abbati data, 463. c.
Tiodrochus Laureshami abbas, Abrinsbergenſis primus conditor, 340. c.
Tiro S. Benedicti, id eſt novitius, 462. c.
Tironienſis ordo, ex quibus conſtabat? 553. c. *Vid.* Indicem monaſt.
Titubaldus Aquicincti prior, 196. a.
Tituli eccleſiarum, ſeu lugubres verſus in memoriam deffuncti, 445. a. 669. 690. 691.
Tokemburgi miles, Dierhelmus, 212. b.
Toletum urbs, quo anno expugnata a Chriſtianis? 172. a. b. Ejus eccleſiæ primatus reſtituitur, 250. c.
Toletanus ep. Bernardus, 172. b. 368. a. 571. a.
Toleti ac Legionis reges & reginæ, Adephonſus & Bertha, 410. a.
Tolonenſis ep. Willelmus, 229. b.
Toloſani ep. Durannus ſeu Durandus, Iſarnus, 78. b. 368. b. Amelius, 550. b.
Toloſanorum canonicorum lis cum Cluſenſibus de eccleſia S. Gavellæ, 368. a.
Toloſæ comitatus Caſæ-Dei factus vectigalis, 365. b.
Toloſæ comites, Pontios, 71. a. Willelmus IV. 101. c. Seu Guillelmus, 194. b. Raimundus IV. 241. c. Guillelmus IX 470. c.
Toraldus Columbenſis abbas. *Vid.* Turoldus.
Torennæ vicecomes, Bernardus, 478. b.
Tornacenſis urbs, ſacro igne contacta, 300. c. Alio fugere volentes S. Martini monachi retinentur, 350. c 351 a.
Tornacenſis epiſc. Stephanus, 356. a.
Tornacenſes ep. *Vid.* Noviomenſes.
Tornacenſes canonici S. Martini monachos vexant, 512. a b. c.
Tornodorenſis comes, Willelmus, 443. a.
Tornum, Porcenſis pagi caſtrum, 573. a.
Toroldus Burgenſis abbas, 57. b.
Toroldus. *Vid.* Turoldus.
Tortus ſeu Arrefortis vicecomes, Arracenſis Pontonis conditor, 165. a. 253. a.
Traditionis & confirmationis varii modi; per anulum, 671. c. Anulum aureum, 376. b. 578. a Baculum, 534. c. Baculum paſtoralem, 18. c. Baculum buxi, 620. c. Cavillam Caiſoiram, 299. b. Per cultellum, 175. b. 534. a. Cultellum fractum, 95. c. 399. c. 479. a. Cultellum juxta buſetum, 579. a. Per chyrothecam avellanis plenam, 409. b. Per encauſtum, 376. c. Feſtucam nodatam, 102. b. Per fuſtem, 191. b. Per redemptionem gladii, 593. b. Per fruſtum ligni, 25. b. Per librum evangeliorum, 666. Per fragmentum marmorei lapidis, 468. b. Per pannum mantelli, 579. a. Ramum arboris, 102. b.
Per Wantonem, Waſonem terræ, Wandiluc, 102. b.
Trajectenſis eccleſiæ epiſtola contra Tanchelmeiſtas hæreticos, 615. a.
Trajectenſis ep. Conrados, 197. a.
Traoſmundus puer ſcholaſticus, ad quem verſus Alfani Salernitani arch. 225. b.
Traſmundus ex monacho Valvenſis ep. & Caſaurienſis abbas, 62. a. b.
Trebecum caſtrum, ubi Paſchalis II. cuſtodiæ mancipatus, 559. a.
Trecenſes ep. Hugo, 95. b. 288. a. Philippus, 95. b. 465. a. 602. b.
Trecenſium comites, Theobaldus, 43. a. Hugo, 471. a. *Vid.* Campaniæ.
Trevirenſes archiep. Cuonradus, 16. b. Udo, 45. b. Seu Uto, 47. b. 112. c. Egbertus, 197. a. Seu Egelbertus, 216. a. Aut Egilbertus ſeu Hilbertus, 319. a. Aut Heilbertus, *ibid.* b. Vel Eilbertus, 320. b. Bruno, 341. a. 561. b.
Trewinus cardinalis, 285. c.
Tribulatio non eſt, quidquid animam non lædit, 305. b. Miſerantis Dei flagellum, a rerum proſperarum torpore excitans, 396. c. Quandonam prodeſt? 520. a. Regni cæleſtis porta, 452. b.
Tributum prædiis & hominibus impoſitum pro ædificatione monaſterii, 393. a.
Tricanienſis ep. Librandus, 667.
Tricaricenſis ep. Ludovicus, 292. b.
Tricaſſenſis comes, Hugo, 349. b. 489. b.
Trimolienſis dux, Guido, 397. a.
In Ss. Trinitate perſona & ſubſtantia unum & idem juxta Anſelmum, 37. a 58. a. Roſcelini & Nominalium error ab eodem confutatur, 261. c. 262. a.
Ss. Trinitatis feſtum, *Vid* Feſtum.
Tripolitanus epiſcopus, Arbertus, 365. b.
Trithemius Hirſaugienſis chronographus, 286. c. 321. b. Emendatur, 600. b.
Trojanus epiſcopus, Stephanus, 239. b.
Ad S. Trudonis tumulum concurſus frequens, 190. a. Miracula monachis noxia, 235. a.
Tudertinus ep. Radulfus, 63. b.
Tulium, *Tuillon*, caſtrum territorii Æduenſis, 572. a.
Tuillii dominus Galdricus, 572. a.
Tuinus Navenſis abbas. *Vid* Theduinus.
Tullenſis epiſcopatus a Leone IX. retentus, 62. c.
Tullenſi eccleſiæ ſex nummos ſolvunt Molismenſes pro Commerciaci cella, 373. a. Ei data veræ Crucis portio auro ac gemmis ornata, 218. c.
Tullenſes epiſcopi in ordinem monaſticum optime affecti, 53. c. Primorum ſepulturæ apud S. Manſuetum, 515. b.
Tullenſes primi epiſcopi, S. Manſuetus, Amon, Alcha, Celſinus, Auſpicius, Urſus, 515 b.
Tullenſes alii ep. Bruno, Udo, Pibo, 16. c. 210. b. Riquinus, 515. b.
Tullenſis comes, Fredericus, 54. a.
Tumapalerius comes, Bernardus, 124. a.
Super Tumulum jurare, 356. c.
Turbulienſis comes, Rainaldus, 4. b.
Turchetillus mon. Uticenſis, peritus librarius, 69. b. 121. c.
Turci Thaborenſe monaſterium ſubvertunt, 591. a.
Tureldus Carnutenſis abbas. *Vid.* Turoldus.
Turgiſius Abrincenſis ep. 579. c.
Turgotus ex Dunelmenſi priore S. Andreæ ep. 520. c. Genus ejus, & varia fortuna, 85. c. In Northumbria monacharum reſtituit, *ibid.* b. Incorruptum S. Cuthberti corpus explorat, 473. a. Ejus obitus, 607. c. Et ſcripta, 146. c. 521. a.
A Turingiæ ſacerdotibus decimæ contra jus exactæ, 15. b. 59. c. 60. a.
Toringiæ comites & comitiſſæ, Ludovicus Barbatus, Ludovicus Saltator, Adelheidis, 212. b.
Turketulus Crulandenſis abbas & reſtaurator, 289. c. 290. a.
Turoldus de Euvremodio, Bajocenſis ep. 490. b. 520. b.
Turoldus ex Fiſcamo. monacho Malmeſburienſis, poſtea Burgenſis abbas, 180. b. 236. b. 451. b.
Turoldus ſeu Tureldus, Carnutenſis abbas, 479. a.
Turoldus ſeu Toroldus, aut Toraldus, Columbenſis abbas, aliis Theoroldus, 619. c. Ei probatum annuum S. Gratiani miraculum, *ibid.* 620. a. 696. c.
Turonenſis eccleſia, in ea ingentes turbæ, 176. a. *& ſeq.*

 Vuuuu

Ejus cauſa de ſubjectione Dolenſis diſcuſſa in concilio Clarom. 358. a.
Turonenſes arch. Bartholomæus, 25. c. Rodulfus, 80. b. 313. a. 318. a. Rodulfus alter, 334. a. Seu Radulfus, Giſlebertus, 527. a.
Turonicis S. Martini canonicis conceſſum jus habendi & eligendi epiſcopum, 96. c. 97. a. Iram incurrunt Gregorii VII. necnon Radulfi Turonenſis, 176. a. c.
Turris, locus Squillacenſis ſeu Schillacenſis diœceſis, ubi condita a S. Brunone Cartuſia, 293. c. Ibi obit S. Bruno, 444. c. 445. a.
Turſtanus ſeu Turſtinus ex Cadomenſi mon. Glaſtonienſis abbas, 198. c. Dictus Normannus, 21. c. Monachos vexat ob cantum, 198. b.
Turſtanus Certeſienſis abbas, 57. b.
Turſtinus ſeu Turſtanus Eboracenſis archiep. 607. c.
Turſtinus e Glawornenſi monacho Perſchorenſis abbas, 224. b. Obit, 246. b.
Tuſciæ marchio, Bonifacius, Beatrix uxor, 16. c.
Tuſciæ dux, Godefridus, 43. c.
Tuſculanum a Paſchali II. deficit, 487. c.
Tuſculanenſes ep. Johannes, 34. a. Adam, 191. b. Lavicanus, Johannes, 435. a. b.

V.

VADENSIS comes. *Vid.* Criſpiacenſis, 54. c.
Valentianenſis comes, Balduinus, 595. b.
Valentiæ epiſcopus, Gontardus, 345. a.
Valentinus epiſc. Euſtachius, 510. a.
Valete, hæc ſubſcriptio non uſurpata in litteris pontificiis, 416. c.
Valo abbas de Latona, 511. a.
Valpergiæ comes, Petrus, 556. c.
Valterus unus e ſociis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 164. a.
Valvenſes epiſcopi, Dominicus, Traſmundus, Johannes, 62. a. b.
Varnerus nobilis monachus S. Nicolai de Salru, 118. b.
Vaſatenſes epiſc. Ragemundus, 22. b. Seu Raimundus, 156. a. Stephanus, 253. b.
Vaſconiæ comes, Guillelmus, 633. b.
Vaudani-montis comites, Gerardus, Hugo, Gerardus, Hugo III, 388. b. Henricus, *ibid.* c. Henricus II. Henricus III. *ibid.*
Ubaldus Mantuanus ep. 228. c.
Ubertus ſeu Guibertus ex Fructuarienſi abbate Eporedienſis ep. 33. a.
Ubertus Pinarolli abbas, 138. a.
S. Udalrici inventio, 169. b. Crater datus Mellicio, 266. c.
Udalricus Beneventi archiep. 66. c.
Udalricus III. S. Galli abbas ſeu Vodalricus, 182. a. Fit Aquileïenſis patriarcha, 235. c. 124. b. c. Ejus rixæ cum Ekkehardo Augienſi, 183. c. Et Werinhario, 212. b. c. Gebehardi Conſtantienſis electioni reſiſtit, 212. c. Eum detrudere tentat, 259. b. 302. c. 464. b. Conſtantienſes in ſe concitat, 236. a. Ejus obitus, 582. a.
Udalricus I. Conſtantienſis ep. 464. b. Ejus geſta, *ibid.* c. 554. b.
Udalricus II. Conſtantienſis ep. 554. b. Apud S. Blaſium fit monachus, 464. c.
Udalricus Eiſtetenſis ep. 249. b.
Udalricus Patavienſis ep. 169. b. 340. b. 341. c. Mellicii exemtioni aſſentit, 555. b. Ejuſdem eccleſiam dedicat, 590. b.
Udalricus ex præpoſito Augienſis abbas, 259. b. Placentino concilio intereſt, 344. c.
Udalricus II. S. Galli abbas, 52. c. Obit, 124. b.
Udalricus ex Garſtenſi monacho Glunici abbas, 449. a.
Udalricus II. Cremiſanenſis abbas, 555. a.
Udalricus III. ſeu Oudalricus Cremiſanenſis abbas, 555. a.
Udalricus Laureshamenſis abbas & Murbacenſis, 46. a. Obitus, & laudes, 89. b.
Udalricus ſeu Odelricus S. Michaëlis abbas, 338. c. Acta ſub eo, 397. b. c. 410. c. 411. a. 498. b. Ei conceſſum jus cudendæ monetæ, 410. a. b. Ejus charitas, 397. c.
Udalricus ſeu Ulricus, Cluniaci mon. poſtea Gruningæ prior, 53. b. Willelmi Hirſaugienſis hortatu, conſuetudines Cluniacenſes ſcribis, 220. b. Qua occaſione? 221. b. 222. a. Et ordine? 221. c. Male vexatur, 222. b. c. Ejus obitus, & miracula, 321. c. 322. a. Vitæ auctor, 322. a.
Udalricus Lentzburgenſis comes, 112. c. 113. a.
Udalricus comes, Formbacenſis benefactor, 340. b.
Udalricus comes, Augiæ-majoris conditor, 389. b.
Udalricus ſeu Udalſcalcus comes, Sideſtetenſis conditor, & mon. 625. c.
Udalſcalcus Tegernſenſis abbas, 10. c.
Udo Trevirenſis archiep. 45. b. Gregorii VII. ad eum epiſtolæ, 74. c. 75. a. 112. c.
Udo Tulli epiſcopus, S. Salvatoris conditor, 16. c. 17. a.
Udo ſeu Liutgerus Stadenſis comes, Herſeveldæ reformator, 258. c.
Udo marchio, Roſſenvaldenſis benefactor, 444. c.
Vecitanus ep. S. Indaleſius, 211. b.
Vectigalibus exemta monaſteria, 590. c.
Veletrenſis ep. Hugo, 50. a.
Velum ante altare apponendum, 410. a.
Velum virginitatis utrumque, quo ætatis anno accipiendum? 452. a. Non ſponte ſuſceptum, an obligat? 433. b. c. Mulieri datum in extremis, 490. c. Secreto ſervatum, ad illud, inſtante ſaltem obitu, capiti immittendum, 476. a.
Vendolii dominus, Clarembaldus, 118. b.
Venetenſis ep. Mengiſus, 12. b.
Veni Creator, Cluniaci ad Tertiam die Pentecoſtes cantatur, 530. a.
Ob Veniales culpas confeſſione non dilutas, in extremis territus epiſcopus, 3. b.
Venna, *la Venne*, viculus apud Arvernos, 9. b.
Ventadurum, caſtrum pagi Lemovicenſis, 467. a.
Ventadorenſis comes, Ebalus, 238. b.
Ventiliacum, *Ventelay*, villa diœceſis Remenſis, 201. a.
Ventimilienſis epiſc. Martinus, 554. a.
Veranus Floriacenſis fit abbas, 117. a. b. Ejus obitus, 355. a.
Vercellenſes epiſcopi, Wennericus, Rainerius, ſeu Regenerius, 192. c.
Verdenſium epiſcopus, Thietmarus, 616. c.
Verecundus Condomenſis abbas, 78. c.
S. Veremundus Hirachenſis abbas, 57. a.
Verinharius Augienſis mon. in S. Galli abbatiam intruſus, 183. c.
Veritas humilitati præponatur, 272. c. Pro ea omnia ſuſtinenda, 442. a.
Vermanuenſis comes. *Vid.* Viromandenſis.
Verſus maligni in Ivonem S. Dionyſii abbatem, 652. Marbodi de Milone Præneſtino, 670.
Verulanus ep. Honeſtus, 276. b.
Veſontionenſis archiep. *Vid.* Biſontionenſis, Chryſopolitanus.
Veſpaſianus Gribaldy archiep. Viennenſis, Athanaci abbas, 673. b.
Veſtimentis retentis corpus ſepultum, 9. a.
Vetulæ civitatis pars media Farfenſibus data, 52. b.
Vexillum datum in rei confirmationem, 656. c.
Ughellus emendatur, 2. b.
Ugo diac. cardinalis ſub Paſchali II., 510. a. 675.
Ugo Lauriſhamenſis abbas, 541. a.
Ugo S. Martini in collibus fundator, 266. b.
Ugo. *Vid.* Hugo.
Ugoarus ſeu Ugolinus Saxi-vivi primus fundator, 215. a.
Ugolenus Lirinenſis prior, 444. a.
Ugolinus. *Vid.* Ugoarus.
Viaticum porrigendi ritus apud Caſinum, 485. b. *Vid.* Moribundus.
Vicariorum molitiones adverſus monachos, 386. a. b. De his quid ſtatutum in concilio Claromontano, 359. b. c.
Vicentia, unde S. Theobaldi corpus Vangadiciam translatum, 85. c.
Victoris III. conſecratio, 236. c. *& ſeqq.* Sergius vocatus, 237. b. Adverſus eum ſchiſmatis crimen a ſe amolitur Hugo Lugdunenſis, 250. a. Ejus epiſtola pro relevando tributo S. Sepulchri, 647. Acta, & obitus, 236. c. *Vid.* Deſiderius Caſin.
Victor abbas II. S. Georgii de Bachervilla, 593. b.
Viennenſis S. Antonii ordinis prima origo, 369. a. b.
Viennenſes in Gallia arch. Armannus, 629. a. Leodegarius, Warmundus, 114. a. Seu Guarmundus, Guido, 192. a. 337. c. Seu Wido, 284. a.

Digitized by Google

Viennenſis comes, Geilinus, 314. b.
Vigera, fluvius infra Glannafolium, 274. a.
S. Vincentius Cæſaraugustanus martyr, 349. c.
Vincentius abbas S. Petri de Aſlanea, 115. a.
Vinciensis epiſc. Petrus, 444. a.
S. Vindiciani epiſc. Cameracenſis vitæ auctor, 109. c. 152. a. b.
Vindocinum Andecavenſibus comitibus primum paruit, 314. b.
Vindocinenſes comites, Guido, 95. c. Fulco, 231. c. Burchardus, Goffridus, cognomento Jordanus, ſeu de Pruliaco, 272. a. 366. a. Seu Godefridus, 597. c. Euſronia uxor, 272. a.
Vindocinenſium comitum ſecunda ſeries, a quo originem trahit? 314. b.
Vinum peculiare & optimum pro ſacrificio altaris, 530. c. Ejus menſura in majoribus ſollemnitatibus aucta, 678. b. c. 2. col. Abſtinentia ab eo, die ſexta, quo anno inducta, & qua occaſione? 147. a. Eo ablutum cadaver, 9. a. Vid. Emira, Scaupus.
Viperus marchio Reinsdorfenſis & Pegavienſis monaſteriorum fundator, 541. b.
Ad Virdunenſes Paſchalis II. epiſtola contra Richardum epiſcopum, 685. b. 2. col. Contra eos pariter ad Laurentium S. Vitoni abbatem, 586. a.
Virduni advocatorum eccleſiarum temperata jura, 90. c. 91. a.
Virdunenſes epiſcopi, Heymo, 463. b. c. Rambertus, 189. b. c. Theodericus, 181. a. 465. b. c. Richerus, 255. c. 410. a. b. 515. a. Richardus, 189. b. c. 515. a. Henricus, 463. b. Seu Heinricus, 410. a. b. Adalbero, 19. c.
Virdunenſes epiſcopos inter & Vitonianos mon. ſoluta vetus neceſſitudo, 167. b.
Virdunenſium epiſcoporum hiſtoriæ ſcriptores, 412. c.
Virdunenſibus canonicis communicare renuunt Vitoniani, 561. a. b. Laurentii abbatis apologetica epiſtola ad eoſdem, 683. & ſeqq.
Virga paſtoralis. Vid. Baculus.
Virgarum faſciculus, pœnitentiæ ſignum, 335. a.
Virgarum judicium, 661. His cædi ſe jubet Galterus Pontiſarenſis abbas ante obitum, 33c. a. b. Cæſum pariter incorruptum cadaver, ob culpam in vita non correctam, 590. a.
Virgo non ſponte velata, an licite matrimonium contrahere poſſit? 433. b. c. Quo ætatis anno velo donanda? 452. a.
Virgines recluſæ in monaſteriis, 54. a.
Virginitatis gradus quanto ſuperior, tanto gravior caſus, 297. b. c.
Viromandenſes comites & comitiſſæ, Heribertus IV. Hugo magnus, Radulfus Strenuus dictus, 467. b. c. Ludovicus, 398. b. Ada, 349. c. Adila, 398. b. Seu Adela, 467. c.
Virtutes, opidum pagi Catalaunenſis, 172. c.
Vita communis floret apud Teutones in laïcis utriuſque ſexus, 287. c. Ad conjugatas propagatur, ibid. A pio propoſito deficiens, apoſtaſiæ reus, ibid. 288. a.
Vitæ communis & canonicæ reſtaurator in Gallia Ivo Carnotenſis, 291. c.
S. Vitalis caput ex Agaunenſi monaſterio in Sigebergenſe illatum, 30. b.
Ss. Vitalis & Agricolæ reliquiæ apud Caſam-Dei, 356. a.
Vitalis abbas S. Gildaſii, 7. c.
Vitalis de Mauritania, ejus ortus & parentes, 314. c. 315. a. Credonenſis eremita, ibid. 283. b. Ei ſe adjungit Bernardus Tironienſis, 313. b. 421. c. Rotberti de Arbriſſelis pariter ſocius, 579. b. Novoburgi conditor, 474. c. Saviniaci pariter, & abbas, ibid. 579. b. Ejus laudes, & ſanctitatis fama, 475. b. Ab Orderico carptus, 475. c. Apud Anglos Gallice verba faciens intelligitur, ibid. Inſtituta ab eo, & miracula, 579. b. c. Paſchalis II. & Marbodi ad eum epiſtolæ, 474. c. 475. a. 580. a. Monaſticum inſtitutum valde propagat, 582. a. Annus obitus, 425. c.
Vitalis Weſtmonaſterienſis abbas ex Bernacenſi, 22. c. 23. a. b. 180. b. Obitus & epitaphium, 189. c.
Vitalis Angligena, auctor epitaphii Rotberti de Rodelento, 295. a.
Vitia abſentium abſque utilitate publice non carpenda, 425. b.
Vitonus Fontanellenſis prior, 106. b.
Vitriaci redditio, 92. c.
Vivarienſes ep. Leotgerius, 274. c. Seu Leodegarius, 500. a.
Vivat, clamor poſt electionem prælati, 304. c.
Victa nobilis matrona, poſtea Sueſſionenſis B. M. ſanctim. 233. a.
Vivianus Leſatenſis abbas, 470. c.
Vivicus, *Viuier*, locus diœceſis Lingonenſis, 259. b.
Viziacenſis domina, Eliſabeth, 677. a. 1. col.
Ulbertus Novigenti prior, Plani-Caſtelli auctor, 508. b.
Ulciacum, *Oulchy-le-Château*, Sueſſionenſis diœceſis caſtellum, 173. a.
Ulgerius Andecavenſis epiſc. 359. c.
Ulgerius Beſuenſis abbas. Vid. Olgerius.
Ulricus Patavienſis ep. 625. c.
Ulricus ex S. Agerici mon. abbas S. Michaëlis ad Moſam, 189. c.
Ulricus Gruningenſis prior. Vid. Udalricus.
Umbaudus S. Sigiranni abbas, 316. b.
Umbertus Lugdunenſis archiep. 80. a. 629.
Umbertus. Vid. Humbertus.
Unaldus ſeu Hunaldus, Moiſiacenſis abbas, 78. b.
Unaldus. Vid. Hunaldus.
Unctio extrema in eodem morbo an iterari queat? 480. b. Impœnitenti denegata, 413. c. Data ante viaticum, 248. a. Vid. Moribundi.
Unfredus ſeu Hufreda Montis-Scabioſi comes, S. Michaëlis fundator, 414. b. Charta pro eo, 666. 667.
Ungarus abbas Conchenſis, 20. a.
Unitate ſervata, conſuetudo diverſa non nocet, 451. a.
Vodalricus Beneventi arch. Vid. Udalricus.
Volcmarus Mindenſis ep. 212. c.
Volcmarus Nienburgenſis abbas, 212. c.
Volpetius S. Albani abbas, 616. c.
Voluntas humana. Vid. Homo, Gratia.
Vota facta ante profeſſionem an obligant? 506. b.
Urbanus II. papa eligitur, antea Odo Oſtienſis, 240. a. 249. c. Electionis hiſtoria ab ipſomet relata, 252. b. c. Eum conveniunt comites & barones, 249. c. 250. a. Johannem Cajetan. patriarchii Lateran. diaconum ordinat, 249. c. Ejus poſtea in omnibus anguſtiis adjutorem, 252. a. Abbatiam cum epiſcopatu Ambian. abrogat Gervino, 93. c. Apud Melfim concilium celebrat, 265. a. Claro-montem, 256. a. Placentiæ, 344. c. Romæ, 375. c. 403. a. & ſeqq. Barenſi præeſt, 400. c. 401. a. Ejus elogium de Anſelmo, 401. a. Rotlannum Autiſſiodorenſem abbat. deponit, 209. c. Bernardo Toletano pallium concedit & primatum, 250. c. Conſtantienſi poteſtatem ſuper Augiæ inſulam, 252. b. Rothomagenſi pallii uſum interdicit, 264. a. Barim adit, 265. b. Brunonem Cartuſ. Romam evocat, 268. c. Beneventi ſynodum habet contra antip. Guibertum, 279. b. Petro Cavenſi, nudo capite in ſynodo aſſidenti, mitram mittit, 279. b. Electionem Gervini Ambianenſis confirmat, 280. b. Item vitæ communis inſtitutum apud Teutones, 287. c. 288. a. Petri Compoſtellani ordinationem reſcindit, 290. b. Ejuſd. eccleſiæ jura confirmat, 290. b. Necnon Catanenſis reſtitutionem, 290. c. Ab Heinrico IV. vexatur, 291. c. Quam pauci ei adhærent! 297. b. c. Præter Walfonem ducem & Mathildem comitiſſam, 292. a. b. In Cavenſi & Materienſi cœnobiis hoſpitatur, 293. b. c. Ad puellare S. M. de Matina divertit; ejus acta ibi, 293. c. Eo favente Conradus adverſus Heinricum patrem rebellat, 303. b. Fidelitatis ſacramentum ab eo recipit, 345. a. Legatos mittit ad Philippum regem ob divortium cum Berta, 303. c. Ei addictiſſimus Anſelmus uterque, Mediolan. & Cantuar. 305. b. Ab iſto librum de fide Trinitatis & Incarnationis accipit, 309. a. 324. c. A Goffrido Vindocinenſi ſubſidia, 312. b. c. Guibertini liberum ad eum tranſitum non permittunt, 323. b. c. Ejus litteræ pro Fulcone Divenſi, 296. b. Et Lamberto Atrebatenſi, 310. a. b. Pro faciendis collectis, 312. c. 313. a. Ad Anſelmum, 262. b. c. Ad Bernardum Majoris-mon. abb. 272. c. Ad Durandum Arvernorum ep. 336. c. Ad univerſos Gothiæ fideles, 344. b. Ad Hugonem Gratianop. ep. 275. a. b. Hugonem Lugdun. 386. a. Hugonem Cluniac. 252. c. Mathildem comitiſſam, 402. c. Willelmum Angliæ regem, 305. b. 310. b. 338. a. &c. paſſim. Item variæ ad ipſum; Anſelmi Cantuar. 345. c. 390. a. S. Æmiliani canonicorum, 389. a. b. Goffridi Vin-

doc. 366. a. Ivonis Carnut. 273. c. 363. b. 374. a. Lamberti Atrebatenſis, 347. c. Simonis Jeroſol. patriarchæ, 323. c. 324. a. Udalrici S. Michaëlis abb. 338. c. 397. b. c. Ejus erga Hugonem Clun. veneratio, 252. c. Ad eccleſiam Deauratam cœmeterium extrui permittit, 338. a. Anſquilini Moiſſacenſis abb. partes tuetur, 337. c. 338. a. Gotwico primum abbatem inſtituit, 341. c. In Anglia agnoſcitur pro legitimo pont. 345. b. c. Anſelmo pallium mittit, *ibid.* Herbertum Tetfordenſem purgat a ſimonia, 345. c. Ivonem Carnut. conſecrat, 291. a. Necnon primus Caſaurienſem abbatem, 391. c. An ordinationem Goffridi-Andecavenſis improbaverit? 439. b. Sententiam meditatur contra Philippum regem, 348. c. 349. a. Varia luſtrat loca, 344. c. 345. a. Ad concilium Claromont. properat, acta in itinere; apud Caſam-Dei, 356. a. b. S. Ægidium, *ibid.* b. 358. c. 369. a. Taraſconæ, 356. b. 367. c. 368. a. Avenione, Cluniaci, Silviniaci, 356. c. 654. *& ſeqq.* Tempore concilii, 357. b. 358. b. c. 359. c. Poſt concilium, 361. a. Abſolutionem generalem Cruceſignatis indulget, 360. a. Geſta Lemovicis, 361. c. 362. a. b. Pictavis, 363. a. 365. c. 366. a. Andecavis, 363. a. Glaunafolium adit; Cenomannos luſtrat, *ibid.* Vindocini acta, *ibid.* c. Turonibus, *ibid.* 364. a. b. 372. b. Angeriaci, Burdegalæ, Leiraci, Toloſæ, 365. c. 366. a. 368. a. b. Moiſiaci, 368. a. Santonis, 365. c. 366. a. Nemauſi, 368. b. 373. a. Cabellici, 369. a. Aptæ-Juliæ, *ibid.* b. Philippum regem reconciliat, *ibid.* b. Erga monachos optime affectus & liberalis, 169. b. 233. b. 251. c. 264. a. 255. b. 273. b. 279. b. 281. b. 292. a. 297. a. b. 312. c. 334. a. 342. c. 346. a. 369. c. 390. b. *& ſeqq.* 401. c. 402. b. 666. Pro variis bullæ, 373. a. 406. a. b. 665. Diplomata, 250. a. 282. c. 342. a. 360. a. *& ſeqq.* 410. a. Privilegia, 274. c. 293. c. 294. a. 272. b. 292. c. 293. b. 344. b. 360. a. *& ſeq.* 658. Dedicationes paſſim, 360. a. *& ſeq.* 207. c. 250. a. 293. a. Decretum pro monachis ad clericatum reverſis, 376. a. Item contra Carnutenſes de cella Nogent. 334. c. Anſelmi ad eum nuntii, 390. a. Eum adeunt Moliſmenſes pro reditu S. Rotberti, 404. a. b. Synodi Remenſis ſententiam contra Rotbertum Remig. reſcindit, 380. b. c. 381. a. Anſelmum honorifice excipit, 395. b. Regis Willelmi conatus apud eum contra archiepiſcopum, 400. b. c. Romæ acta pro eo, 401. b. Epitaphii Simonis Criſp auctor, 183. b. Ejus obitus, inſtituta, 406. b. c. Sanctitatis ſigna, *ibid.* c. Succeſſor, *ibid. & ſeq.*

Urbani II. cancellarius, Johannes Cajetanus, 357. a. Scriniarius, Gregorius, 272. b. Legati, Amatus, Burdegalenſis in Gallia, 334. a. 379. c. Benedictus, 398. c. Gebehardus Conſtant. in Germania, 287. a. 464. b. Godeſcalcus preſb. & mon. 276. b. Herbertus Tetford. 264. a. Hugo Lugdun. in Gallia, 334. a. 394. b. Johannes, 398. c. Milo, 363. Rainerius, 251. a. Rogerius cardin. 264. a. Richardus cardin. in Hiſpania, 252. a. 290. b.

Urbanus S. Gregorii de Concha abbas, 20. a.

Urgellenſes ep. Bernardus-Willelmus, 19. c. Erimbaldus, 406. b.

Urnæ ſepulchrales, 118. a.

Urraca Caſtellæ regina, Alfonſi VI uxor, 31. c. 32. a.

Urraca Ferdinandi regis filia, Alfonſi ſoror, S. Petri de Eſloncia inſtauratrix & reformatrix, 409. b. Ejus donationes, *ibid.* c. 410. a.

Urraca Alfonſi VI. Caſtellæ regis filia, 190. b. 557. c. Alfonſo Aragonenſi illicite copulata, 570. c. 571. a. b. Excerptum hac de re ex apographo, 688. *& ſeq.* Ejus diploma pro monaſterio Podienſi, 623. a.

Urſio Belvacenſis ep. 224. a.

Urſio ſeu Urſo, Silvanectenſis ep. 188. a. 208. b. 224. a. 321. a.

Urſio Bantini monaſterii abbas, 250. a.

Urſio ſeu Urſus, e Cluniaci monacho S. Martini de Campis primus prior, 141. b. Societatem init cum Sueſſionenſi eccleſia, 372. c. Obit, 492. a. Inſigne pro eo anniverſarium, *ibid.*

Urſio monachus, ſede Sueſſionenſi merito detruſus in concilio Meldenſi, 156. b. c.

S. Urſmari corpus delatum ad recuperanda Laubienſium bona, 339. a.

Urſo vicecomes, 258. a.

Urſus Barenſis archiep. 239. c.

Urſus Tullenſis ep. ejus corporis inventio, 515. b.

Urſus S. Faronis abbas, 186. a.

Urſus Gemeticenſis abbas, 360. c. 361. a. 490. b.

Urſus ex Gemetici ſubpriore Montis-burgi abbas, 281. c.

Urſus prior primus S. Martini de Campis. *Vid.* Urſio.

Urſus S. Jacobi in Lotharingia conditor, 388. a. b.

Uto Trevirenſis archiep. 47. b.

Utubaldus Athanaci abbas, 672. a.

Vulgi judicia in eccleſiaſticos viros plerumque iniqua, 425. c.

Uxor conſanguinea vetita, 149. c.

W.

W. Archidiaconus Andecavenſis, 439. c.

Walacra Tanchelmi erroribus inficitur, 615. a.

Walbertus ex Tornacenſi S. Martini priore abbas in monte S. Martini, 352. c. Marcianenſis reformator, *ibid.*

Walbertus. *Vid.* Gualbertus.

Walburgis Juviniaci abbatiſſa. *Vid.* Galburgis.

Walchelmus ex Cadomenſi mon. ep. Wintonienſis, 84. a. Seu Walkelmus, 180. a. Aut Walchelinus, 370. c. Monachis infeſtus, 35. b. Ernulfum priorem conſulit de inceſtis conjugiis, 307. c.

Walchelmus. *Vid.* Gualchelmus.

Walchelinus. *Vid.* Walchelmus.

Walcherus Dunelmenſis ep. 85. a. c.

Walcherus Roceïenſis excommunicatur, 575. b.

Walcherus Iſnenſis monaſterii conditor, 573. b.

Walchunus Entſdorfenſis abbas, 541. c.

Walderus comes, a Normannis occiſus, ejus miracula, 98. c. Inventio & tranſlatio, 289. c.

Waldradus Ribodi-montis abbas, 232. c.

Waldricus Noviomenſis epiſc. 458. b.

Waldricus S. Præjecti Viromand. abbas, 109. a.

Waldricus. *Vid.* Gualdricus, Galdricus.

Walerannus Nuemburgenſis ep. ſchiſmaticus, 450. b. c. 451. a.

Walerannus Pariſienſis cantor, ad S. Martinum de Campis ſecedit, 308. b.

Walerannus Mellenti comes, 638.

Walerannus. *Vid.* Gualerannus, Galerannus.

Walfo Bajoariæ dux, 199. b. Seu Welfo, 212. a. c. 287. b. Ejus bellum cum Heinrico IV. 291. c. 292. a. 303. b. Weingartenſis fundator, 339. b. c.

Walkelmus Wintonienſis. *Vid.* Walchelmus.

Walo Leonenſis ep. 576. c.

Walo ſeu Gualo, Mediomatricenſis ſeu Metenſis epiſcopus, intruſus, 216. c. 235. b.

Walo ſeu Gualo Pariſienſis ep. 518. c. Ejus acta, 552. b. 602. b. 618. b. 694.

Walo S. Arnulfi abbas, 54. a. 152. b. 564. a.

Walo abbas Novillarenſis, 564. a.

Walterius ſeu Gualterius, aut Walterus, Cabilonenſis ep. 156. c. 405. a. Ejus acta, 241. c. 385. a. 476. b. 567. c. Epiſtolæ, 176. b. 405. a. 415. b. Meldenſi concilio adeſt, 157. c. Conventui ad Petram-Sciſſam, 405. a. Berardi Matiſconenſis conſecrationi, 384. c.

Walterius I. ſeu Walterus Meldenſis ep. 4. b. 12. b. Ejus charta pro cella Brienſi, 185. a. 647. Obitus, 184. b.

Walterius II. Meldenſis ep. 184. b. Seu Galterus, 186. a. Aut Gualterus, 224. a. Vel Walterus, 188. a. 209. a.

Walterius I. & II. Difertinenſis abbates, 582. b.

Walterius Foſſatenſis abbas, 374. b. c.

Walterius ſeu Walterus Laubienſis abbas, 514. b. c.

Walterius Pontelevienſis abbas, 453. b.

Walterius Rhotonenſis abbas, 440. a.

Walterius S. Sergii abbas. *Vid.* Gauterius.

Walterius ſeu Gualterius Ss. Trinitatis de Monte abbas, 345. a. 490. b.

Walterius Divionenſis mon. occiditur, 200. a. 213. a.

Walterius vicecomes de Clamiceïo, 443. b.

Walterius Damiaci vicecomes, 671. c.

Walterius. *Vid.* Gualterius.

Walterus Senioratus ſeu Seniorator, Firmitatis dominus, 359. a. 397. b.

Walterus cardinalis Albanenſis, 345. c. 346. a.

Digitized by Google

Walterus S. Joſcii abbas, 224. b.
Walterus Millebeccenſis abbas, 28. a.
Walterus Salefeldenſis abbas, 44. c.
Walterus S. Sepulchri abbas, 109. c. Ejus ſcripta, & obitus, *ibid.* 152. a. b.
Walterus e nobili milite Tornaci apud S. Martinum mon. 351. c. Ejus acta, *ibid.* 353. b.
Walterus Breonenſis comes, 54. b. Decretum contra eum pro Dervo, 564. c. 641.
Walterus *de Gant*, Barducienſis monaſt. inſtaurator, 607. c.
Walterus de Hadonis-villa, decanus, archidiaconus, & cancellarius, 27. b. 74. c.
Walterus Tornacenſis advocatus, S. Martini fit monachus, 351. b.
Walterus Vadenſis comitis filius, occiditur, 54. c. 55. a. b. c.
Walterus Aquicincti conditor, 151. b. c. & mon. 152. a.
Walterus. *Vid.* Gualterus, Walterius.
Wandelbertus dux, Ferrarienſis conditor, 467. b.
Wandelgerus cognomento Bruno, Dervenſis abbas, 54. c.
Wandiluc, id eſt ramus arboris, 202. b.
Waramundus Corbejæ-novæ abbas, 303. a. 499. b.
Warchenſes comites, Arnulfus, 30. a. Otho, 382. b.
Warechus ep. Namnetenſis, 7. c.
Warinus Corbejæ-novæ abbas. *Vid.* Weinherus.
Warinus S Richarii prior, 421. c.
Warinus ex Lyræ monacho abbas Malmeſburienſis, 236. b. 451. b.
Warinus eremita, Fontis-humidi auctor, 468. b.
Warinus Salopiæ comes, cœnobiorum conditor, 122. b.
Warinus de Beliſmo, 95. c.
Warinus dominus Credonenſis, 25. b.
Warinus de Monte-Pancerio, Cluniaci monachus, 335. a b.
Warinus. *Vid.* Guarinus.
Warmundus ſeu Guarmundus, Dolenſis abbas, 7. c. 18. a. Necnon arch. Viennenſis, 114. a. b. 156. b. Acta ſub eo, & turbæ, 80. b. 149. a. b. Simoniæ inſimulatus, 188. c. Deponitur, 192. a. Et obit, *ibid.* 173. b.
Warnerius Weſtmonaſterienſis mon. dictus Homiliarius, 435. a.
Warnerius primus fundator cœnobii S. Martini Pontiſar. 18. b.
Warnerus Gorzienſis abbas, 320. b.
Warnerus. *Vid.* Guarnerius.
Warulfus abbas III. Ribodimontenſis, 195. b.
Waſconum duces, 78. c. 148. c. 361. b. *Vid.* Aquitaniæ.
Waſtinienſis vicecomes, Fulco, 576. c.
Watafordienſis epiſc. Malchus, 370. b.
Wecilo Moguntinus archiep. Heinrici partium fautor, 210. b. 211. c.
Wedericus monachus Gandenſis, divini verbi præco per Flandriam & Brabantiam, 195. c.
Wedricus Barbatus, Aveſnienſis dominus, 556. b.
Welfo Bajoariæ dux. *Vid.* Walfo.
Wellenſis ep. Johannes, 258. b.
Wellenſis epiſcopatus ad Bathonienſem transfertur abbatiam, 258. b.
Wennericus Vercellenſis ep. 191. c.
Wentana civitas Angliæ, 57. a.
Wentanus ep. Walchelmus, 35. b. *Vid.* Wintonienſis.
Wericus Sotus. *Vid.* Guericus.
Weringenſes comites, Mangoldus, Walcherus, Wolfradus, 373. b.
Werinharius Augienſis abbas, 212. b. c. 235. c.
Werinherus Corbejæ-novæ abbas, 47. b. Seu Werinherus, 73. c. 74. a. Aut Warinus, 152. c. Acta, & obitus, *ibid.*
Werinherus S. Galli abbat, 582. b.
Werinherus ſeu Wernerus, Roſſenveldenſis primus abbas, 444. c. Obit, 600. c.
Wernerus Heinrici IV. miniſterialis, Marchiæ Aquinenſi præfectus, 487. a.
Wernherus Argentinenſis ep. *Vid.* Guarnerius II.
Wernherus Merſeburgenſis ep. 302. c.
Wernherus Wiblingenſis abbas, 321. c.
Wernherus. *Vid.* Werinherus.
Werricus abbas Indenſis, 17. a.
Werricus Satrapa, vir nobilis, 420. b.
Werricus. *Vid.* Guerricus.
Weſtanus Glouceſtrenſis abbas, 52. b.
Wibertus ſeu Guibertus Ravennas antipapa contra Gregorium VII. 190. c. Et Urbanum II. 303. b. 312. b. c. Sub nomine Clementis III. 154. c. 199. c. Heinrici regis fautor, 112. c. 199. c. 200. a. In pluribus conciliis excommunicatus, 125. b. 131. c. 172. b. A Gregorio VII. non abſolutus, 213. c. Ejus fautores turrim Creſcentii obtinent, 323. b. c. Anſelmo inſidias parant, 390. Ipſe Landuinum Cartuſ. in carcere detinet, 408. a. Obit, 417. b. *Vid.* Clemens III.
Wibertus ſeu Guibertus abbas S. Novianni, 574. b.
Wibertus vicecomes Cenomannorum, 6. c.
Wibertus de Loiſiaco, 25. c.
Wibertus ſeu Witbertus Talomonis dominus, Aureævallis Santon. fundator, 366. c. 367. a.
Wibertus. *Vid.* Guibertus.
Wicardus Athanacenſis abbas, 26. c.
Wicherus Conciaci prior, 550. c.
Wieramnus Fabarienſis, eruditione clarus, 543. b. Deinde abbas, 544. a. 617. a.
Wideradus Fuldenſis abbas, 47. a. Acta ſub eo, 59. c. 60. a. Expeditioni Saxonicæ adeſt, 88. c. Ejus obitus, 89. a. Laudes, *ibid.*
Wido ſeu Guido Belvacenſis ep. 97. c. 122. c. 144. b. 178. c. 195. b. 208. a. 366. b. Concilio Sueſſionenſi adeſt, 201. b.
Wido ſeu Guido Genevenſis epiſc. 322. b. 385. b. 663. In S. Eugendum liberalis, 283. c. 284. a. 554. b.
Wido Silvanectenſis, Ludovici regis buticularius, 533. 576. c.
Wido Alpenſis abbas, 385. b 545. b. 679. An poſtea Moliſmenſis? 546. b.
Wido S. Apri abbas Tullenſis, 27. b. 54. a. 74. b. 152. c. Obit, 210. b.
Wido S. Auguſtini Cantuar. abbas in Anglia, 246. b. Acta ſub eo, 288. c. 289. a. c.
Wido ſeu Guido S. Benedicti ſuper Padum abbas, 258. a. b.
Wido ex Arremarenſi monacho Beſuæ abbas, 219. c.
Wido S. Auguſtini Cantuar. abbas, 307. a.
Wido ſeu Guido Moliſmi abbas II. 268. a. 265. b. An ex Alpenſi? 546. b. c. Acta ſub eo, 564. c. 584. a. b. 594. b. c. 606. b.
Wido ſeu Guido ex Cluniaci priore Monaſterii-novi abbas, 96. a. 127. b. Obit, 220. a.
Wido Pontilevii abbas II. 96. a.
Wido Saviniaci abbas, 166. c.
Wido ex Beſuenſi mon. S. Michaëlis Tornodorenſis abbas, 255. b. 500. a. 546. b.
Wido comes Matiſc. 319. b. Ejus converſio, 128. c.
Wido nobilis miles, Uricenſis mon. 295. a.
Wido Centulæ mon. pietate inſignis, 93. c.
Wido Virdunenſis archidiaconus, Romam mittitur, 411. b.
Wido unus e ſociis S. Gerardi Silvæ-majoris fundatoris, 163. c.
Wido princeps, 175. a.
Wido Willelmi Tiernenſis principis filius, 101. b.
Wido Barenſis comitis filius, 664. c.
Wido Pictavorum comes, 122. c. 145. b. 161. a. *Vid.* Gausfridus, Guillelmus.
Wido Pontivorum comes, 242. c. 421. c.
Wido comes de Rupeforti, 500. b.
Wido comes, 54. b.
Wido de Monte-Leutherico, 5. b. Seu de Monte-Lethario, 18. b.
Wido de Noceriis, 468. b.
Wido de Vangionis-rivo, 671. b.
Wido. *Vid.* Guido.
Widricus S. Apri abbas, 210. b.
Widricus II. S. Apri abbas, 388. b. 564. b.
Widricus ſeu Guidricus, S. Ghiſleni abbas, 28. b. c. 29. a. b.
Widricus Valciodori fit abbas, 449. b.
Wigandus Tharifienſis abbas, 473. a. 541. c.
Wigo *Vid.* Guigo.
Wigorniæ ep. Wolſtanus, 134. c. Seu Wulſtanus, 258. a.
Wilbaldus Stabulenſis abbas, ſimulque Corbejæ & Caſinenſis, 449. b.
Wilbertus Burgulienſis. *Vid.* Guibertus.
Wilfredus Narbonenſis archiep. 130. a.
Willa mater S. Theobaldi Vicentini, erem. 138. b.
Willelmus de Monte-Alto, ſeu Guillelmus-Bernardi ex Cluniacenſi mon. & S. Orientii, Auſcienſis archiep. 14. a. 224. a. 78. b. c. Ejus acta, 270. c. 191. c. 163. b. 241. a. b. 367. b. Erga Cluniac. liberalis, 78. b. 365.

Digitized by Google

c. Acres ad eum Gregorii VII. litteræ, 159. c. Burdegalenſi concil. duplici adeſt, 253. b. 318. b. 633. b. 652. Toloſano, 14. a. Otrenſe convocat, 71. c.
Willelmus ex clerico Dunelmenſi archiepiſcopus Cantuar. 473. b.
Willelmus Bona-anima, ſeu Guillelmus, ex archid. Rotom. Beccenſis mon. poſtea Cadom. abbas, 23. b. 260. b. Fit archiep. Rotom. 141. c. 187. a. Ejus acta, 245. a. 280. c. 281. b. 306. c. 307. a. 479. a. 490. b. 551. c. Epiſtolæ, 305. a. Ad ipſum, 281. b. 418. b. Lis de exemtione Fontanell. 187. b. Becco immunitatem concedit, 187. c. Profeſſionem exigere vult ab abbate, 637. & ſeqq. Normanniam totam interdicto ſubjicit, 263. c. Duos B. M. capillos magno cum honore excipit, 489. c. Ejus obitus & epitaphium, 551. c.
Willelmus I. Dunelmenſis ep. 246. c. Obitus & ſepultura, 370. b. c.
Willelmus II. Dunelmenſis epiſc. 371. a.
Willelmus Exonienſis ep. 503. c.
Willelmus Londonienſis ep. 20. c.
Willelmus I. ſeu Guillelmus de Monte-Berulfo, Petragoric. epiſc. 14. b. 97. b. 162. a. 163. b. 177. b. Concilio Pictav. adeſt, 96. a.
Willelmus II. ſeu Guillelmus de Alba-Roca, Petragoric. ep. 595. c. Et abbas S. Frontonis, 613. b. Dalonenſi ſynodo intereſt, 593. b. Cadunii fundator, 613. b.
Willelmus III Petragoricenſis ep. 148. b.
Willelmus Pictavenſis ep. ſeu Guillelmus, 578. a. 595. c. 596. a. 620. c.
Willelmus ep. Tolonenſis, 229. b.
Willelmus Tetfordenſis ep. 224. c.
Willelmus Wintonienſis ep. 503. c.
Willelmus de Sartinis, Athanaci abbas, 672. b.
Willelmus de Bello-monte, Becci fit abbas, 325. c. 326. a. b. 408. c. Acta ſub eo, 435. c. Ad eum epiſtolæ, 506. b. 536. c. 537. a. Baldricum Dolenſem archiep. honorifice excipit, 504. c. Anſelmum conſulit de voto monachi ante profeſſionem, 506. b. Pontificis ad eum monita, 326. b. c. Monaſterii libertatem tuetur, 637. & ſeqq.
Willelmus Britulienſis abbas, 224. b. 480. a.
Willelmus Borneti primus abbas, 588. b.
Willelmus III. ex decano S. Eugeniæ Calmeliaci reformator, & abbas, 79. b. c. Obit, 229. b.
Willelmus IV. Calmeliacenſis fit abbas, 229. c. Acta ſub eo, & donationes, ibid. 230. a. 274. c. 275. a.
Willelmus Divion. abbas, Beſuenſ. reformator, 219. c.
Willelmus ex archid. Redonenſi Majoris-monaſterii mon. & prior, Dolonenſis fit abbas, 534. a.
Willelmus Dunifermelinenſis abbas, 33. c.
Willelmus ex Fiſcamni priore abbas Ebroïcenſis, 490. b.
Willelmus ſeu Guillelmus abbas Ebroïcenſis, 56. c. 82. b. 564. c.
Willelmus Divionenſis, primus Fiſcamni abbas, 504. c.
Willelmus ſeu Guillelmus, S. Florentii Salmur. abbas, 80. c. 523. b. Ejus fama ſanctitatis, 26. a. Donationes ſub eo, 128. a. 177. b. Ei commiſſum S. Fermerii monaſterium, 161. a. Claromontano concilio adeſt, 357. b. Pactum init cum Virzionenſib. 296. c. 297. a. Inter S. Nicolai & S. Albini monachos judex, 399. c.
Willelmus Floriaci abbas, 40. c. 41. a. 95. b. Seu Guillelmus, 122. c. Obit, 156. b. 157. a.
Willelmus de Concampo, Fontis-dulcis conditor, & primus abbas, 566. b. c. 687. Tenaliæ pariter, 567. a. Obitus, & geſta, ibid. 688. b. c.
Willelmus II. Fontis-dulcis abbas, 688. c. Vid. Guillelmus.
Willelmus ex S. Emmerammi mon. Hirſaugienſis abbas, 16. a. Ejus laudes, & acta, 45. c. 286. a. b. Romam adit, 90. b. Divinitus ei ſanitas reſtituta, ibid. E ſuis plures Cluniacum mittit, 113. a. Plurium monaſteriorum conditor, vel inſtitutor, 125. a. b. 168. c. 169. a. 197. b. c. 198. a. b. Zwifaltenſe inſtaurat. 198. a. Suum de novo extruit, 190. b. Omnium velut paſtor generalis, 197. c. 198. a. Quanta ſub eo Hirſaugiæ celebritas, 190. c. Diſciplinæ monaſticæ inſtaurator in Suevia, 286. c. Fratrum laïcorum inſtitutor, 287. c. Pro his monaſterium condit, 198. a. b. Eccleſiæ graviora negotia ei commiſſa a Gregorio VII. 169. a. Anſelmum conſulit de Brunone excommunicato, 210. c. Inter utrumque contracta familiaritas, 211. a. Ejus conſuetudines laudat Udalricus, 220. b. c. Haſungenſes numero xxx. apud ſe recipit, ibid. 221. a. Ejus hortatu ritus Cluniacenſes Udalricus ſcribit, ibid. b. 222. a. Simoniacum preſbyterum ad celebrandum non recte admittit, 222. c. Theotgerum S. Georgii abbatiæ præficit, 277. c. Ejus ultima verba, & obitus, 286. a. b. c. Scripta, 221. c. 222. a. 287. a. Vitæ auctores, 287. a. Diſcipuli, ibid. 499. a.
Willelmus de Cambornis, ſeu Guillelmus, Majoris-monaſterii abbas, 477. c. Ejus geſta, 478. a. Teloneum in fluvio Ligeris recuperat, 477. c. Paſchali II. occurrit, 500. c. Poſſeſſiones ſub eo auctæ & confirmatæ, 534. a. b. 578. c. 579. a. Loſdunenſi concilio adeſt, 534. b.
Willelmus Metenſis & Remigianus abbas, 39. c. 40. a. Variæ ejus epiſtolæ, ibid. 61. a. b. Poſteriorem abbatiam abdicat, 40. a. 61. c. 75. b. c. An inter Remigianos abbates numerandus, 347. b.
Willelmus abbas S. Merennii, 439. c.
Willelmus Mooris S. Catharinæ abbas XIV. 632. c.
Willelmus abbas Padolironenſis, 158. b. Ei ſubjectum S. Martini monaſterium, 166. b. Ab Heinrico IV. vexatus fugit, 292. c. Obit, 402. b.
Willelmus ex Pexeii priore Beccenſis abbas, 306. c. 307. a.
Willelmus Pſalmodienſis abbas, 229. b.
Willelmus Ribodimontenſis abbas, 195. b.
Willelmus ſeu Willermus, ex S. Petri-vivi mon. S. Remigii Senonenſis abbas, 525. c. 526. a.
Willelmus Talamonenſis abbas, 620. c.
Willelmus S. Theotfredi abbas, ei reformandum committitur Severaci parthenium, 468. a.
Willelmus Tutelenſis abbas, 362. c. 478. b. 532. b.
Willelmus Angeriacenſis prior, 469. c.
Willelmus ex archid. Redonenſi Majoris-monaſterii prior, 478. a.
Willelmus Centulæ mon. pietate inſignis, 93. c.
Willelmus Cluſenſis monachus, Aureæ-vallis cellæ primus auctor, 366. c. 367. a.
Willelmus *Coche*, Majoris-monaſterii monachus inſignis, 2. c.
Willelmus Faber, Majoris-monaſterii mon. cui commiſſa cura conſtruendi Belli-monaſterii, 20. c.
Willelmus Malmeſburienſis ſcriptor, 346. c. 528. a. Temere judicat de S. Rotberto, 405. c. Emendatur, 422. c.
Willelmus Thornus emendatur, 289. a. 307. a. 504. a.
Willelmus Odonis Aurelianenſis magiſtri in converſione ſocius, 300. b.
Willelmus monachus, Cantabrigienſis rhetor, 539. a.
Willelmus Bajocenſis decanus, 369. b.
Willelmus archidiaconus Rotomagenſis, 104. c.
Willelmus Pictavienſis præpoſitus, Nobiliacenſium vexator, 469. a.
Willelmus ſeu Guillelmus conquæſtor, Angliæ rex, & Normannorum dux, 40. b. 187. a. 193. b. Ejus conjux, 5. c. Filii & filiæ, 83. a. 91. c. 92. b. 244. b. 576. c. Fratres, 3. a. 4. b. Monaſteriorum fundator ac promotor, 2. c. 3. c. 17. b. c. 18. a. 105. c. 120. a. 245. a. b. Ejus pactum cum Hugone Floriacenſi, 5. b. Nobiles Anglos beneficiis ſibi conciliare ſtudet, 3. a. Neuſtriæ proſpicit quieti, 3. c. Eccleſiarum ſtatui & tranquillitati invigilat, 20. a. b. 21. b. c. Simoniacam hæreſim abrogat, ibid. Ejus Cenomanenſis comitatus uſurpatur, 6. a. Glaſtoniæ res mutilat, 21. c. Gravibus Guitmundi monitis non offenditur, 22. a. b. Johanni Fiſcamnenſi ſcribit, ibid. c. 23. a. b. Concilio Anglicano adeſt, 57. b. Varias lites componit, 82. c. 83. a. 122. a. 187. b. 198. c. 199. a. Turrim in Dionyſiana baſilica facit conſtrui, 91. b. Apud Fiſcamnum primogenitam ſuam offert, 91. c. Dolum obſidet, ibid. 96. c. Gregorii VII. ad eum epiſt. 102. c. 126. b. Johoveo Dolenſi arch. favet, 126. b. Simonem Criſpiacenſem interpellat, ut filiam ſuam ducat uxorem, 119. a. b. In Gallia verſatur, 119. b. c. Ejus bella cum Philippo rege, & occaſio, 102. b. 244. b. Rodberto S. Euphemiæ abbati ob injuſtum exſilium veniam poſtulat, 120. b. Fulconem Divenſem ad Bertam comitiſſam mittit, 121. c. Baculum paſtoralem dat Anſelmo Beccenſi, 133. c. Wolſtanum Wigorniæ ep. ſede dejicere tentat, 134. c. 135. a. Rotberto filio reconciliatur, 173. b. Godefridum Elienſem ad Malmeſburienſem

Digitized by Google

ſedem transfert, 179. c. S. Eadmundi abbati favet contra ep. Tetfordenſem, 180. b. Turſtanum Glaſtonienſem deponit, 198. c. Capellanis ſuis epiſcopatus donat, *ibid.* 224. a. Ejus obitus, 244. c. Et ſepultura, 245. a. Mauſoleum inſigne, *ibid.* b. Pro ejus anima donatio Majori-monaſterio facta, 187. a. Ejus cancellarius, Oſmundus, 57. b. Scriba, Ingulfus, 106. a.
Willelmus Rufus ſeu Guillelmus, Angliæ rex a patre deſignatur, 83. a. 187. a. 244. c. Londoniæ conſecratus, 245. b. Auguſtinenſibus contra Lanfrancum favet, 246. b. Eboracenſis B. Mariæ fundator, 257. c. Montis-Burgi, quo ſenſu? 281. c. Ejus diploma pro erectione Bathonienſis cathedralis, 258. b. S. Auguſtini elevationem permittit, 288. c. Abbatias plures uſque ad obitum retinet, 213. a. Vacantium reditus in ſuos uſus profligat, 294. b. Sub eo eccleſiæ venales, 307. a. S. Auguſtini abbatiam conſanguineo tradit, 307. a. b. Ejus bella cum Rotberto fratre, 263. c. 324. c. 325. c. Ei reconciliatur, 360. b. c. Romam mittit ad exploranda legitimi pontificis jura, 345. b. c. Preces ægre permittit pro electione arch. Cantuarienſis, 303. c. Anſelmum arch. creat, 304. a. b. c. Nuntii hac de re in Neuſtriam, 305. a. Variæ ad eum epiſt. *ibid.* Ejus diſſidia cum Anſelmo, 305. a. Vexationes & malæ artes, *ibid.* b. 307. a. 389. c. 390. a. 400. b. c. Urbani II. epiſtola hac de re, 395. b. Reſpondet, 401. b. In ejus gratiam tedit Herbertus Thetfurdenſis, 345. c. Selcbienſium ad eum querelæ, 371. b. Concilii Barenſis ſententiam declinat, 401. a. Uticenſium jura tuetur, 408. c. Bona confirmat, 281. a. Obit, 417. c.
Willelmus Heinrici Angliæ regis filius, hominium præſtat Galliæ regi ob Normanniæ ducatum, 519. a.
Willelmus Heinrici Angliæ regis legatus, 456. c. 457. a.
Willelmus Pontivi princeps, 482. c.
Willelmus Tiernenſis princeps, 101. b.
Willelmus Augenſis comes, 437. b.
Willelmus Burgundiæ & Matiſcenſium comes, 511. b.
Willelmus Ceritaniæ comes, 41. c. 42. a.
Willelmus Ebroïcenſis comes, 82. c. 83. a. Seu Guillelmus, 246. a.
Willelmus Ebroïcenſis comes, Nogionis cellæ auctor, 522. b.
Willelmus I. ſeu Guillelmus, Nivernenſis comes, 6. c. 14. c. S. Stephani inſtaurator, 386. b. c. 387. a. b. Ejus filii, *ibid.* b. 443. b.
Willelmus II. ſeu Guillelmus, Nivernenſis comes, 386. c. 443. b. 518. c. Moliſmum adit, 465. b. 671. 672. Paſchalis II. ad eum epiſt. 497. b. A Theobaldo comite detentus, 619. a. Tironenſium penuriam levat, 509. b.
Willelmus III. ſeu Guillelmus, Nivernenſium comes, poſtea Cartuſianus, 618. a.
Willelmus Normannorum dux, Rollonis filius, 476. a.
Willelmus comes Petragoricenſis, 148. a. b.
Willelmus comes Sueſſionenſis, 4. b.
Willelmus V. ſeu Guillelmus, Toloſæ, Carcaſſon. Albig. &c. comes, 78. a. 101. c. Erga monachos bene affectus, 165. b. 194. b. c. 337. c. 338. a.
Willelmus Tornodorenſis comes, 443. a. Nivernenſis comitis filius, 387. c.
Willelmus comes, Oſberni filius, 17. c. Ei commiſſa rei bellicæ cura in Anglia, 3. a.
Willelmus comes, Gellonis cellæ conditor, 79. a.
Willelmus comes, 469. c. 510. c.
Willelmus Rotberti comitis Arvernorum filius, 10. a.
Willelmus Stephani Bleſenſis comitis filius, 438. b.
Willelmus Guillelmi Tiernenſis principis filius, 101. b.
Willelmus de Britolio Beccenſes tuetur, 145. c. 326. a.
Willelmus-Criſpinus, Beccenſes tuetur, 145. c.
Willelmus de Tancarvilla S. Georgii eccleſiam in abbatiam erigit, & dotat, 593. a.
Willelmus de Watelwaſto, Heinrici Angliæ regis legatus pro inveſtituris, 474. b. 488. b.
Willelmus Conradi Luciliburgi comitis filius, 196. b.
Willelmus cancellarius Philippi regis, 82. b. 138. c.
Willelmus *de Percy*, Witebienſis benefactor, 257. a.
Willelmus Taſſio, Caſaurienſis abbatiæ dilapidator, 391. c. 392. a.
Willelmus. *Vid.* Guillelmus.
Wilencus Caritatis ad Ligerim prior, 231. a.
Wilwirga alio nomine Hektopirgis, Boëmorum duciſſa, 341. c.
Wimandus S. Bavonis abbas, 224. b.
Wimpla. *Vid.* Guimpla.
Wimundus Taviſtokenſis abbas ſimoniacus, 450. a.
Windleſora villa regia Angliæ, 57. a.
Winherus abbas Lauriſhamenſis, poſtea Wormat. ſedis invaſor, 137. a. b.
Wintolfus ex Corbeienſi mon. abbas in *Bigau*, 426. c.
Wintonienſes ſeu Wentani ep. Walcelmus, 180. a. Seu Walchelmus, 370. b. Aut Walchelinus, 370. c. Willelmus, 503. c.
Wipertus marchio, Pegavienſis conditor, 321. b.
Wirceburgenſis epiſcopus, orientalis Franciæ ducatum amittit, 616. b.
Wirziburgenſes ep. ſeu Wirceburg. Adalbero, 258. c. Erluwinus, 616. b.
Wirnto ſeu Wirundus, aut Wirundo, mendoſe Brinto, ex Gotwici & Garſtenſi priore Formbacenſis abbas II. 340. b. 449. a. 554. b. Sanctitas ejus & miracula, 589. c. 590. a. Vitæ auctor, 589. a. 340. b.
Wirbertus. *Vid.* Wibertus.
S. Wirburgæ tranſlatio, 418. c.
Witelmus Taurinenſis epiſcopus, 114. a.
Witerius Regiteſtenſis comes. *Vid.* Guiterius.
Witmundus ep. Averſanus; ejus ſcripta, 281. c. *Vid.* Guitmundus.
Wadizlaus Boëmiæ dux, 682.
Wlfclingenſis comes, Cuno, 302. c.
Wlfcrius Foſſatenſis abbas, 274. a.
Wlfinculdus Certeſienſis abbas, 180. b.
Wlframnus Prumienſis abbas, 516. b.
Wulframus. *Vid.* Wolframus.
Wulfricus S. Bavonis abbas. *Vid.* Gulvericus.
Wlgrinus ex S. Sergii abbate Cenomannorum ep. 24. c. Ejus obitus, 6. a. Et ſepultura, 376. c.
Wulgrinus cancellarius Carnutenſis, 523. a.
Wlſius anachoreta, ſeu Wlſinus, 592. b. c.
Wlſtanus. *Vid.* Wolſtanus, Wulſtanus.
Wolbudo S. Laurentii Leodicenſis abbas, 284. c. 301. a. b.
Wolfelmus Fuldenſis abbas, 541. c. Obit, 542. a.
Wolphelmus Brunwillarenſis abbas, 124. a. b. Obit, 285. c. Miracula, & ſcripta, 286. a.
Wolſtadus Iſſenſis fundator, 373. b.
Wolframus S. Michaëlis Babenberg. abbas, ſeu Wulframus, 541. a.
Wolpoto Gottiſaugienſis primus abbas, 663. c.
Wolſtanus ſeu Wulſtanus, Wigornienſis ep. 57. b. Inſcitiæ male inſimulatur, 346. c. Ejus in Lanfrancum conſtantia, 134. c. 135. a. Monaſterii cathedr. B. M. auctor & abbas, 258. a. Ejus obitus, vitæ ſcriptor, feſtum, 346. b. c.
Wormatienſis ep. Ebbo, 277. a.
Wulbodo miles, unus ex auctoribus Affligemienſis monaſterii, 195. c. Ejus infelix lapſus pacem turbat, 234. b.
Wulfwoldus abbas de Ceortcſige, 258. b.
Wulgrinus filius Ulgerii decani S. Martini, 13. a.
Wulketulus Crulandenſis abbas, 98. c.
Wulſtanus ep. Wigornienſis. *Vid.* Wolſtanus.
Wulſtanus e Wigornienſi mon. Glawornenſis abbas, 234. b.

X

Xantonenses epiſcopi. *Vid.* Santonenſes.
Xenodochium. *Vid.* Jeroſolymitanum.

Y

Ymarus e Campenſi mon. Caritatis prior, poſtea abbas Monaſterii-novi, demum cardinalis & ep. Tuſculan. 459. a.
Ymarus Criſpiaci prior, 459. a.
Yvo I. S. Dionyſii abbas. *Vid.* Ivo.

Z

Zaulina comitiſſa, 229. a.
Zagarola opidum a Paſchali II. expugnatum, 487. c.
Zianus, id eſt, patruus, 426. c.
S. Zilmii canonicorum lis cum Cenomannenſibus monachis, 363. b.

Digitized by Google

INDEX PECULIARIS
MONASTERIORUM ET ABBATUM.

A

ABINDONENSE ſeu Abendonienſe, *Abbendon*, 211. a. 418. c. Abbates Athelelmus, Rainoldus, 211. a. Seu Rainaldus, 211. a. Faricius, 418. c.
Abdinchofenſe, 516. b. Seu Abdinghovenſe, 449. b. Abbas Gumbertus, 516. b.
Aberbredok in Scotia, 33. c.
Aberineſburg. *Vid.* Abrinſbergenſe.
Abrahæ-mons, vulgo Mons ſanctus, aut Sanctorum. *Vid.* Abrinſbergenſe.
Abrinſbergenſe S. Michaëlis vetus, 389. b. Seu *Aberineſberg*. aut Heiligenbergenſe, vulgo Mons-ſanctus, Mons Abrahæ, 340. c. 341. a. 389. b. Renovatur, 341. a.
Abrinſbergenſis Ss. Stephani & Laurentii cella conditur, 277. b. 341. a.
Admontenſe S. Mariæ & S. Blaſii in Stiria conditur, 110. c. Auctor & inſtaurator, 287. b. Illuc ſecedit S. Thiemo Salzburgenſis arch. 111. a. In cellario ſubterraneo latitat Conradus itidem archiep. 561. c. Necnon Sophia Belæ Hungariæ regis filia religioſe vivit, 111. b. Scriptores, 287. b. Abbates Iſingrinus, Giſilbertus, 110. c. 472. a. Heinricus, 555. b.
Adrematenſe, *Montieramè*, abbas Otto, 465. b.
S. Adriani. *Vid.* Balneare.
Æduenſe S. Martini, *Authun*, huc acciti Benigniani, 431. c. Ibi hoſpitantur epiſcopi Lavicanus & Æduenſis, 435. b. Hugo abbas veneno interemtus, 411. c. Abbates, Hugo, Bernardus I. 431. c.
Æduenſe S. Symphoriani, olim monaſterium, 122. b. Floriaco traditur, unde querelæ, *ibid.* c.
S. Ægidii prope Nemauſum, *S. Gilles*, 344. b. 355. b. In Septimania, 623. b. In Valle Flaviana, 356. a. Ab epiſcopo Nemauſ. interdictum, 79. c. Ei ſubjectum Semichenſe monaſt. 137. b. Urbani II. ibi acta, 356. a. 368. b. c. Ablata reſtituuntur, 344. b. 368. b. Injurias reſarcit Raimundus comes, 365. b. Donationes & benefactores, 137. b. Summorum pontif. privilegia, 137. b. 356. c. 501. c. S. Ægidii miracula, & nova baſilica, 623. b. c. Scriptores, *ibid.* Abbates, Beraldus, 14. a. Odilo, 137. b. 368. b. Stephanus-Blancus, Hugo, 501. c. 623. b.
S. Ægidii diœceſis Halberſtadenſis, modo Lutheranorum, 614. c.
S. Ægidii puellare prope monaſterium Weſtfalorum conditur, 614. c. Abbatiſſæ S. Adelheidis ſeu Alheidis, Ermengardis, 614. c.
S. Ægidii extra Brunſwigam conditur, 614. c. Ibi. S. Auctoris corpus, *ibid.*
S. Ægidii capella Madantæ, Majori-monaſterio conceſſa, 24. a.
S. Ægidii in Hungaria. *Vid.* Semichenſe.
S. Æmiliani in Hiſpania, *S. Milan*, huc tranſlatum S. Felicis corpus, 278. a. Abbas, Blaſius, *ibid.*
S. Æmiliani prope Burdigalam, varia fortuna, 380. a. Abbas, Aimo, *ibid.*
Afflegemienſe, *Affligham*. S. Petri, 206. c. 256. b. 234. a. In Brabantia, 424. a. Ejus ſitus, 581. c. Initia, auctores, primi incolæ, 195. c. 196. a. Elogium, 234. c. 371. c. 581. c. Turbæ, 233. b. Novi monaſterii dedicatio, 233. c. Nobilium converſio, 284. c. 285. a. b. Ei unitum Lacenſe, 319. c. 581. c. An diu hæc unio perſtiterit? 320. a. Juxta ritus Cluniacenſes informatum, 353. c. 432. b. Ad ejus normam conditum pro Sanctimonialibus cœnobium, 371. c. 372. a. Monachi illuſtres, 256. c. 284. c. 285. a. b. Donationes & benefactores, 234. a. 364. c. 372. a. Hugonis Cluniaci poſt mortem apparitio, 529. c. Abbates, Fulgentius, Franco, Albertus, Petrus, Godeſcalcus, 581. c. Priores, 256. b.
S. Afræ. *Vid.* S. Udalrici.
Agaunenſe *S. Mauris*, 30. b.
S. Agerici. *Vid.* Virdunenſe.
S. Agulfi. *Vid.* Pruvinenſe.
Alairiacenſe S. Martini, *Leyrac*, ejus conditor, 288. c.
Alamontenſe S. Martini, 369. a.
Alathenſe monaſterium, 110. c.
Albæ-Coronæ abbas, Ernaudus, 96. b.
Albaneta cella Caſinenſis, 49. c.
S. Albani in Anglia, *S. Albans*, 120. Reſtituta diſciplina, auctæ poſſeſſiones, renovata ædificia, 224. c. Subjecta Tinemuthenſis cella, 224. c. 225. a. Cantuarienſi arch. attributum, 304. c. 305. a. Novæ baſilicæ dedicatio ſolemnis, 308. a. Inde aſſumti epiſcopi, 370. b. Abbates, Fridericus, 57. b. Seu Fretherieus, 120. a. Aut Fredericus, 58. b. Paulus, 120. a. Alter dictus *de Albinejo*, 308. a. Richardus, 473. a.
S. Albani. *Vid.* Moguntinum.
S. Albini. *Vid.* Andecavenſe.
Albornenſis prior, Gerardus, 428. a.
Alchiacenſe Sithienſi ſubjectum reformatur, 433. a. Abbates, Rotbertus, Odo, 433. a.
Alcinenſis S. Mariæ cella, de ea lis, 87. b.
Aldechiarcenſe. *Vid.* Altichirchenſe.
Aldenburgenſe S. Petri in Flandria, ſeu Aldenborgenſe, 551. b. Ejus origo, 206. b. Ibi obit S. Arnulfus Sueſſionum ep. 242. a. b. 243. a. Scriptores, 242. c. Abbates, Arnulfus, Gervinus, Hariulfus, 242. c.
Aldenmunſter cella, 46. a.
Alectenſe. *Vid.* Electenſe.
Alcſlevenſe monaſterium deflagrat, 473. a.
S. Alexandri. *Vid.* Grafſcafenſe.
Alikirkenſe. *Vid.* Altichirchenſe.
Allodienſis abbas, Grimoardus, 579. b.
Aloſti parthenium conditur, 256. b.
Alpenſe ſeu Alſenſe, 219. a. Conditur, & Moliſmo ſubjicitur, 385. b. Conventio inter utrumque, 663. An idem cum loco *Haut* dicto, 385. c. Ejus lis cum Balernenſibus, 545. b. Componitur, *ibid.* c. 679. Abbas, Wido, 545. b.
In Alſatia parthenon conditur prope S. Waldeburgam, 74. b.
Alſenſe. *Vid.* Alpenſe.
Altæ-Brugeriæ monaſt. ſeu Brogariæ, aut Brueriæ, *Haute-Bruyere*, ejus conditor, & ſitus, 619. b.
Altenenſe. *Vid.* Eltenenſe.
Altichirchenſis ſeu Aldechiarcenſis, aut Alikirkenſis, *Altkirch*, S. Chriſtophori cella Cluniaco traditur, 476. b. c. Prior, Morandus, 476. c.
Altimontenſis eccleſia S. Vincentio Laudunenſi conceſſa, 347. a. b. 480. c.
Altivillarenſe S. Petri, *Hautvillers*, 589. a. S. Helenæ reliquiarum probatio ſollemnis, 349. a. b. Mercatus inſtitutio qualibet feria ſexta, *ibid.* b. Abbates, Jorſelinus, 108. c. Petrus, 224. b. Nocherius, 309. c. Seu Notherus, 310. b. Hugo, 492. b.
Alto-monaſterienſe in pago Friſingenſi, ejus auctor, & varia fortuna, 339. c.
Altorfii abbas, Beringerus, 339. c. *Vid.* Weingartenſe.
Alvertonienſis Majoris-monaſterii prioratus, ejus fundatores, 421. b.
S. Amandi. *Vid.* Elnonenſe, Rotomagenſe.
S. Amantii. *Vid.* Buxienſe.
Ambianenſe S. Dionyſii de Prato, ejus initia, & fortuna, 586. c. Reſtituitur, *ibid.* 587. a.
Ambroniacenſe monaſterium a quo orta Portarum Cartuſia, 548. a. 613. c. 614. b. Abbates, Rainaldus, 26. c. Deſiderius, 613. c.

Ambroſianum

Digitized by Google

Ambroſianum ſeu Ambroſiana baſilica. *Vid.* Mediolanenſe.

Amptenhauſenſe parthenium, ejus ſitus, & auctor, Beatrix ſanctitate floret, 472.

S. Anaſtaſii. *Vid.* Peruſinum.

Andaginenſe. *Vid.* S. Hubesti.

Andaonenſe. *Vid* Avenionenſe.

Andecavenſe S. Albini, *S. Aubin d'Angers*, ejus lites cum Vindocinenſibus, 12. b. 55. c. 56. a. b. Sergianis, 80. c. 186. c. 273. b. S. Nicolai monachis, 399. c. Poſſeſſiones confirmatæ, 175. c. 243. c. 244. a. Donationes, 243. c. Eccleſiam ab Urbano II. dedicari nolunt monachi, 363. a. Paſchalis II. epiſt. pro iiſdem, 606. c. De abbate contentio, 495. b. 675. Sergianis datæ Ss. Sergii & Bacchi reliquiæ, 273. b. Inde aſſumti epiſcopi, 670. Abbates, Otbrannus, Girardus, 175. c. Archembaldus, 495. b. Seu Archimbaldus, 606. c.

Andecavenſe S. Nicolai, 240. b. Eccleſiæ dedicatio per Urbanum II. 363. a. Oſſium tranſlatio Gaufridi Martelli, *ibid.* Poſſeſſionum confirmatio, 377. c. 477. b. Donationes & benefactores, 399. b. 477. b. Regium ſigillum quibuſlibet chartis impoſitum, 477. b. Ejus titulus de S. Brunone, 445. b. Abbates. Haimo, 80. c. Natalis, 363. a. Lambertus, 399. c. Johannes, Nigellus, 477. b.

Andecavenſe S. Sergii, *S. Serge d'Angers*, 335. a. Variæ lites cum Albinenſibus, 80. c. 186. c. 273. b. Ss. Sergii & Bacchi ei conceſſæ reliquiæ, 273. b. Donationes & benefactores, 243. c. 355. b. c. 596. c. 597. a. 623. Nobilium ſepulturæ, 334. c. 355. b. c. Prioratus, 335. a. Abbates, Wigtinus, 6. a. Daebertus, Achardus, 186. c. Bernardus, 243. c. Walterius ſeu Gauterius, 334. c. 675. c. Petrus I. 335. a. 596. b. Priores, 334. c.

Andecavenſe S. Mariæ de Caritate. *Vid.* Ronceretum

Andecavenſe S. Mariæ & S. Lupi. *Vid.* S. Mariæ.

Andernenſe. *Vid.* Andrenſe.

S. Andreæ de Cumis puellare, 92. c.

S. Andreæ ad pedem montis Soractis, 417. b.

S. Andreæ. *Vid.* Avenionenſe, Caſtellum Cameraceſii, Clunicenſe, Cluſinenſe, Exalatenſe, Mantuanum, Suderenſe, Vallis-Dei, Viennenſe,

Andrenſe ſeu Andernenſe, *Andernes*, conditur, quo auctore? 207. a. Eo inducti Carrofenſes, *ibid.* b. c. Scriptores, *ibid.* c. Abbas Giſlebertus ſeu Gilbertus, 207. a. b.

S. Angeli ad Formam apud Capuam reſtauratur, 49. c. Præpoſitus, Johannes, *ibid.*

S. Angeli. *Vid* Mellitenſe..

Angeriacenſe, ſeu Ingeriacenſe S. Johannis, *S. Jean d'Angely*, 283. b. An ibi aliquando S. Johannis caput? 550. c. 551. a. Eccleſiæ conceſſæ, 144. b. c. 253. c. 366. b. 648. 565. b. c. Subjecta monaſteria aut cellæ, Baziacenſe, 361. c. S. Eparchii, 161. c. 162. a. S. Luciani Belv. 208. a. b. Tauniacenſe, 274. b 649. 650. Duo recepti monachi pro anima Willelmi ep. Ecoliſmenſis, 110. b. Illuc ſecedit Senegundis nobilis matrona cum filiis, 8. b. c Lis cum Cluniacenſibus, 459. c. 460. a. Cluſinenſibus, 357. b. 366. c. 367. a. Maxentianis, 399. c. 400. a. 469. b. c. Pactum initum cum Willelmo comite, 469. c. Loci ceſſio pro fundatione Fontis-dulcis, 566. c. 688. a. Illic Urbani II. acta, 365. c. 366. b. Abbates, Gauffridus, Odo, 8. b. c. Auſculfus, Aimricus, ſeu Henricus, 283. b. Aut Heinricus, Hugo, 469. c. Priores, 208. a. 469. c.

Anianenſe S. Salvatoris, *Aniane*; Gellonenſes, aliique jugum excutiunt, 79. a. Lis de Gordanica cella, 501. c. 510. b. 597. c. 675. 693. Petri abbatis cum ep. Magalonenſi controverſia, 358. b. Urbani II. bulla pro eo, 406. b. Benefactores Francorum reges, *ibid.* Abbates, Benedictus, 530. c. Pontius, Emmeno, Petrus *de Salve*, 79. a. 357. b.

S. Aniani ad Vernodubrum, *S. Chinien ſur Vernazonbre*, Tomerienſi monaſterio commiſſum, 400. b. 443. b. Abbas, Ermengaudus, *ibid.* c.

S. Aniani. *Vid.* Tullenſe.

S. Annæ juxta probaticam piſcinam. *Vid.* Jeroſolymitanum.

S. Antonii de Mota prope Viennam, Montis-majoris cella, 369. a. Unde Antonianorum origo, *ibid.* b.

S. Apollonii. *Vid* Canoſa.

S. Apri. *Vid;* Tullenſe.

Aptenſe. *Vid.* S. Euſebii.

Aquicinctenſe in Belgio, *Anchin*, ſeu Aquicinenſe, conditur; auctores, & benefactores, 151. b. c. Ab Haſnonienſibus informatum, *ibid.* b. Ibi recepti ritus Cluniacenſes, 353. c. 432. b. Dedicatur, 234. a. Inde acciti vitæ monaſticæ magiſtri pro Affligemienſi monaſterio, 196. a. Ejus inſtituta, & conſuetudines aſſumunt Tornacenſes, 350. a. b. 352. a. Orta diſſenſio, 449. c. Vexationes, 580. c. Inde aſſumti Epiſcopi, 581. a. Et abbates, 514. c. Quidam abdicata præfectura illuc ſecedunt, 234. a. 586. b. Viri illuſtres, 234. a. 589. b. Abbates, Alardus, Alelmus, Hamericus, Geldninus, 234. a. Rotbertus ſeu Robertus, Simon, Alviſus, 580. c. 581. a. Seu Aviſus, 514. c. Aut Alviſo, 450. a. Goſvinus, 586. a, Priores, 196. a. 350. a. 351. c.

Aquicinenſe. *Vid.* Aquicinctenſe.

Aquilenſe S. Sulpicii, 225. a.

Aragonenſe. *Vid.* Pinnatenſe.

Atelatenſe. *Vid.* Mons-major.

Argentoïlum, *Argenteuil*, 468. a. Ibi monacham induit Heloiſſa Abaëlardi conjux, 612. b.

Argentolii præfectus Rodbertus pſeudo-abbas Divenſis, 490. a.

Artaci præpoſitus, Guillelmus Deva, 15. a.

Arnolſteingenſis abbas, Arnoldus, 541 c.

S. Arnulfi. *Vid.* Criſpiacenſe, Metenſe.

Arveriæ Cartuſiæ benefactores, 614. a.

Arulenſe S. Mariæ in Elenenſi territorio, 129. c. Abbas, Recoſindus, 621. b. c

Aſculanum S. Benedicti Farfæ conceſſum, 170. a.

Aſmantia cella S. Michaëlis ad Moſam, 217. a.

Aſperæ-Villæ monachi, apud quos hoſpitatur S. Anſelmus, 395. a. b.

Aſſilienſe S. Stephani, 97. b. Prior, Pontius, 97. b.

Athanacum S. Petri, *Aiſnay*, 487. a. 672. c 673. a. A Brunechilde regina fundatum, 672. a. Novæ eccleſiæ dedicatio per Paſchalem II. *ibid.* 487. a. An inde Ss. Hilarii & Floteurini reliquiæ ad Bonam-vallem tranſlatæ? 298. b. Abbates, Wicardus, 26. c. Seu Guichardus, 629. a. Jocerannus ſeu Jotcerannus, aut Gaucerannus, 496. b. *Vid.* Indiculum in Appendice relatum, 672. 673.

Atrebatenſe S. Vedaſti, ſeu Nobiliacenſe, *S. Vaſt d'Arras*, acciris e Tornacenſi monachis reformatur, 432. b. Necnon per Sirbienſes, 540. b. Lis cum epiſcopo Atrebatenſi, 449. c. Et monachis S. Quintini de Monte, 602. b. Ejus prioratus, 540. b. c. Nobiles ſepulturæ, *ibid.* c. 565. a. Poſſeſſiones a Paſchali II. confirmatæ, 449. c. Abbates, Adulfus, 109. b. Seu Alolfus, 449. c. Henricus, 540. b. Priores, 540. b.

Atrebatenſe. *Vid* Mons S. Eligii.

Avalonis eccleſia Cluniacenſibus conceſſa, 128. c.

S. Audoëni. *Vid.* Crux, Giſortium, Rotomagenſe.

Avenionenſe ſeu Andaonenſe, ſeu Montis-Andaonis, S. Andreæ, *S. André d'Avignon*, Huc accedit Urbanus II. 241. c. Donationes, 252. c. 253. a. Et bonorum confirmatio, 241. c. Pontius abbas ſanctitate floret, 241. c. Eo ſecedit Seguinus Caſæ-Dei abbas, 337. a. Abbates, Pontius, Petrus, 253 a.

Averſanum S. Laurentii, S. Petri juris, 292. c. Abbatum privilegia, *ibid.* Donationes, & benefactores, 293. a. Ei commiſſum Capuanum S. Laurentii, *ibid.* Ibi hoſpitatur Anſelmus Cantuar. cum Urbano II. 400. b. Illuc recruſus Albertus Atellanus antipapa, 417. b. Abbates Guarinus, 292. c. Rotbertus, 299. a.

S. Augendi monaſterium. *Vid.* S. Eugendi.

Augienſe prope Conſtantiam, *Richenavv*, 46. c. 47. a. Cum Gallenſibus diſſidet, 183. c. 212. b. Ei interdicta omnis poteſtas in clerum & populum, 344. c. Conſtantienſi epiſcopo data poteſtas epiſcopalis ſuper inſulam, *ibid.* Abbates, Udalricus, Meginwardus, Rupertus, 16. b. Seu Rubertus, 46. c. Ekkehardus, 52. b. c. Seu Eggebertus, 259. b. Aut Eccardus, 90. b. Werinharius, 212. b. Udalricus, 344. c.

Augiæ majoris ſeu Brigantinæ monaſt. conditur, 389. b.

Augienſis ſeu Oyenſis cella prope Sezanam Cluniaco ſubjicitur, 188. a. b

Augia-Dei. *Vid.* Gotriſaugienſe.

Auguſtanum. *Vid* S. Udalrici.

S. Auguſtini eccleſia in qua olim S. doctor baptiſatus, Ambroſiano monaſterio confirmata, 463 c.

S. Auguſtini. *Vid.* Cantuatienſe, Lemovicenſe.
Auguſtodunenſe. *Vid.* Æduenſe.
Avinionenſe. *Vid.* Avenionenſe.
S. Aviti. *Vid.* Dunenſe.
Aurea-Inſula. *Vid.* Caſauriense.
Aurea-Vallis in pago Aurelianenſi, 367. b.
Aurea-Vallis in pago Carolenſi, 367. b.
Aurea-Vallis apud Lucilburgum ſeu Luxemburgum, Ciſtercienſe, *Orval*; ejus initia, fundatores, incrementa, 26. b. c. 367. b.
Aurea-Vallis apud Santonas, *Orlac*; ejus origo, 366. c. 367. a. De ea lis Cluſenſes inter & Angeriacenſes, 366. b.
Aurelianenſe B. Mariæ de Bono-nuntio, *Bonne-Nouvelle d'Orleans*, 312. a.
Aurelianenſis S. Gervaſii eccleſia Floriaco conceſſa, 132. c. In ſimplex beneficium poſtea redacta ſub titulo S. Phaterrii, *ibid.*
Aurelianenſis Ss. Symphoriani & Samſonis abbatia, S. Martino de Campis tradita, 4. b.
Auriliacenſe, *Aurillac*, ejus lis cum Pecianenſi, 159. c. 160. a. Ei confirmatum Viacenſe, 160. a. Huc adit Urbanus II. 361. a. Abbas, Petrus, 159. c. 532. b.
Auſcienſe. *Vid.* S. Orientii.
S. Auſtremonii. *Vid.* Mauziacenſe, Ieiodotenſe.
Autiſiodorenſe S. Germani, *S. Germain d'Auxerre*, 82. a. Reſtauratur, 419. b. Cluniacenſium vani conatus, *ibid.* Qua ratione eis ſubjectum? *ibid.* 420. a. Guiberti abbatis depoſitio, 368. b. Cum Guillelmo III. Nivernenſi comite diſſidium, 618. a. Hugonis-Manſelli vexationes, *ibid.* Paſchalis II. diploma, 501. b. Monachi illuſtres, 17. b. 139. c. Prioratus, 618. a. Nobiles benefactores, 419. b. Inde aſſumtus epiſc. 617. b. Abbates, Galterus, Rotlannus, Guibertus, 82. a. Hugo Mont-acutius, 419. b. Gervaſius, 618. a.
Auxelionenſe. *Vid.* Exoldunenſe.

B

Babenbergense S. Michaëlis, ſeu Bambergenſe, 74. a. 88. b. c. A quo inſtauratum? 541. a. Abbates, Rupertus, 16. b. Seu Rubertus Nummularius, 48. c. Ecbertus, 47. a. Wolframus, 541. a.
Bajocenſe S. Vigoris, *S. Vigor de Bayeux*, ejus origo, 369. c. Divionenſi ſubjicitur, *ibid.* b. c. Ibi monachus epilepticus, 370. a. 659. & *ſeqq.* Bajocenſium præſulum & canonicorum ibi ſepulturæ, 369. b. c. Congregatio diſperſa, 436. b. Viri illuſtres, & ſcriptores, 369. c. 370. a. Abbas, Robertus Tumbalenienſis, 436. b.
Balcheri-Villæ eccleſia, ſeu Bancherivillæ, reformatur, 281. b. *Vid.* S Georgii.
Balernenſe conditur, ejus ſitus, 385. c. Cum Alpenſibus diſcordia, 545. b. c. 679. Abbas, David, 545. b.
Balmenſe, Urbani II. privilegium pro eo, 265. b.
Balneare S. Adriani, 409. c.
Balneolenſis privilegia confirmata, 368. b.
Bantinum B. Mariæ prope Acheruntiam; ejus eccleſia ab Urbano II. conſecratur, 250. a. Immunitas & privilegium, 276. b.
Bantzenſis abbas, Baldewinus, 541. c.
Barcinonenſe. *Vid.* S. Cucuphatis.
Bardneienſe inſtauratur, 607. c.
Barenſe S. Benedicti, abbas, Elias, 239. c.
Barenſe S. Nicolai, ubi reconditæ ab Urbano II. ejuſdem Sancti reliquiæ, 240. a. Nova baſilica a Paſchali II. ſub tutela Sedis Apoſtolicæ ſuſcepta, *ibid.* Abbates, Elias, Euſtachius, Melus, 240. a.
Barenſe Ss. omnium, abbas, Euſtachius, 240. a.
Barenſe S. Scholaſticæ, parthenium, 240. a.
Barenſis S. Stephani eccleſia, 239. c.
Bariſiacum, cella S. Amandi, 28. a.
Barri-ſuper-Albam. *Vid.* S. Petri.
Barri Sequanenſis cella, Tornodorenſi S. Michaëlis commiſſa, 25. b.
S. Bartholomæi. *Vid.* Liparenſe, Pariſienſe.
Baſilicarum S. Theobaldi, *Baſoches*; ejus ſitus & auctor, 309. b. c.
S. Baſoli prope Remos, *S. Baſle*; eo delatum S. Marculfi corpus, 442. a. Donationes, & benefactores, 108. b. c. 233. b. Privilegia confirmata, & poſſeſſiones, 233. b. Abbates, Stephanus, Burchardus I. Richerius, 233. b. Seu Richerus, 458. a. Burchardus II. *ibid.* b. Hugo, 575. b.
Baſciacenſe S. Stephani, *Baſſac*, 41. b. Seu Baziacenſe, 361. c. Vel Baciacenſe, 469. c. Aut Baſſatenſe, 97. b. Romanæ eccleſiæ juris; Angeriaco committitur, 361. c. Abbates, Goſcelinus, 41. b. Aut Joſcelinus, 97. b. Goffredus, 469. c.
Bathonienſis abbas, Ælfſigus, ſeu Alſius, vel Elſius, 258. b. Aut Alſius, 246. b.
Bathonienſe cathedrale ob tranſlatum illuc Wellenſem epiſcopatum, 258. b. Abbas epiſcopus, Johannes, *ibid.*
Bancherivilla. *Vid.* Balcherivilla.
S. Baudilil. *Vid.* Nemauſenſe.
S. Bavonis. *Vid.* Gandavenſe.
Bebronnenſe S. Ragneberti, 614. b.
Beccenſe S. Mariæ, *le Bec*, ejus altera tranſlatio, 69. a. Floret, 104. b. Eccleſia nova a Lanfranco dedicatur, 119. c. Ibi ſingularis in B. Virginem devotio, 133. b. Scholæ celebres, 260. b. Inſtitutus olim Ivo Carnutenſis, 291. c. Herluini abbatis obitus, 132. c. 133. a. Succeſſor Anſelmus, 142. b. Beccenſium caritas erga hoſpites, 142. c. Eorum penuriæ ſubvenit Lanfrancus, *ibid.* Plures ex eis in Angliam miſſi, 143. b. c. Mutationis tempus nigri habitus in album, 327. c. 328. a. Et ratio, 153. b. Anſelmus abbas eligitur archiepiſcopus Cantuarienſis, 304. a. & *ſeqq.* Elicito prius Beccenſium conſenſu, 305. a. b. c. Apud eos pontifex ſe purgat, 306. a. b. c. In abbatiam ſucceſſor Willelmus ſollemni proceſſione ſuſcipitur, 325. c. 326. a. b. Ejus aſſerta libertas contra Rotomagenſem archiepiſcopum, 326. a. Ad eum & Beccenſes præclara Anſelmi monita, *ibid.* b. c. 346. b. Mellentum introducuntur, 59. a. b. Quo auctore? 435. b. c. Becco immunitas conceſſa ab archiepiſcopo Rotomagenſi, 187. b. c. Ejus exemtio ſtrenue deffenditur, 245. b. c. 246. a. Ab initio repetita, 635. & *ſeqq.* Variæ cellarum donationes, S. Honorinæ, 173. c. B. Mariæ de Bono-Nuntio, 295. b. c. S. Neoti, 520. b. S. Nicaſii confirmatio, 327. a. Cum Moliſmenſibus diſſidium, 326. c. 327. a. Illuc delati duo B. Virginis capilli, 489. b. Ibi manet Hildeburgis nobilis matrona, 331. b. Aliquandiu moratur Anſelmus Cantuar. 457. a. 474. b. Morbo correptus revertit, 488. b. Epiſcoporum & abbatum acceſſus, *ibid.* c. Necnon Heinrici Angliæ regis, *ibid.* Honorifica receptio Baldrici Dolenſis archiep. 504. c. Seceſſus Turoldi ep. Bajocenſis, 520. b. Monachi nobiles, 59. a. 331. a. Scientia & ſanctitate illuſtres, 134. c. Ex his aſſumti cardinales, 435. b. Archiepiſcopi, 133. c. Epiſcopi, 98. a. 104. c. 133. c. 262. b. 435. b. Abbates, 103. c. 134. c. 308. c. &c. 551. c. 591. c. Priores, 522. a. 592. c. Lanfranci diſcipuli, 260. b. Abbates, Herluinus, Anſelmus, 133. b. Willelmus, 306. c. 435. c. Priores, 37. b. 306. b. 326. a.
Bella-Vallis, Mediani-monaſterii cella, S. Spinuli miraculis celebris, 388. c. Ibi Vaudanimontis comitum ſepulturæ, *ibid.* b.
Belliloocenſe S. Petri apud Lemovices, *Beaulieu en Limoſin*, Cluniaco committitur, 101. c. 368. a. Sæcularis abbas Hugo de Caſtello-novo, 101. c.
Belliloocenſe Turonum prope Loccas, *Beaulieu près Loches*, 80. b. Ibi Lochenſium ſepulturæ, *ibid.* c. Paſchalis II. privilegia, 378. b. Abbates, Stephanus, 2. c. Rodulfus Turonenſis prius antiſtes, 80. b. Petrus, Bertrannus, Fulco, 328. b.
Belliloocenſis ſeu Bellocenſis Argentæ abbas, Gotefredus, 125. a.
Belli-montis. *Vid.* Turonenſe.
Bellovacenſe S. Luciani, *S. Lucien de Beauvais*, ejus jura, 108. b. Angeriaco ſubjicitur, 108. a. b. Donationes, 97. c. 98. a. Et benefactores, *ibid.* 523. a. Ei reſtitutæ Bullenſes eccleſiæ, 97. c. Hugonis Cluniac. monachi epiſtola pro eo ad Godefridum Ambianenſem, 676. Abbates, Teibaldus ſeu Theobaldus, 97. c. Petrus, 144. b. Giſlebertus, Giroldus, 599. c. Seu Girardus, 523. a.
Bellovacenſe S. Pauli puellare, 599. c.
Bellovacenſe S. Quintini canonicor. reg. 374. c. Abbas Ivo, poſtea Carnut. epiſcopus, 144. b.
Bellovacenſe S. Symphoriani, abbates, Radulfus, 144. b. Odo, 551. a.
Bellum S. Martini in Anglia, ſeu de Bataillâ, *Bataille*, conditur, 2. b. Ejus ſitus, 3. a. Fundator Willelmus

Digitized by Google

Conqueſt. 105. c. 106. a. Libertas & privilegia, *ibid.* apud Exoniam cella, 346. a. Abbates, Gauſbertus, Henricus, Rodulfus, 106. a.
S. Benedicti cella de Aſenaio, de qualis Quinciacum inter & Majus-monaſterium, 375. c. 376. a.
S. Benedicti de Hulmo abbas, Conradus, 521. a.
S. Benedicti. *Vid.* Aſculanum, Barenſe, Beneventanum, Capuanum, Floriacenſe, Nantoliacenſe, Padoliro-nenſe, Patriciacenſe, Quinciacum, Salernitanum, Tuſculanum.
Beneventana S. Benedicti eccleſia, 87. b.
Beneventanum S. Petri puellare, 32. b. Miraculis floret Offa abbatiſſa, *ibid.* c.
Beneventanum S. Sophiæ, 84. b. Caſino aſſertum, 401. c. 666. Ejus privilegia, 169. c. Abbates, Amicus, 87. b. Sicenolfus, Madelmus, Bernardus, 169. c.
S. Benigni. *Vid.* Divionenſe.
S. Berchari. *Vid.* Dervenſe.
Bergenſe S. Winnoci, *Berg-ſaint-Winok*, refloreſcit & augetur, 433. a. Abbates, Rumoldus, 5. a. Ermengerus, Manaſſes, 126. c. Ingelbertus, Hermes, 433. a. 592. c.
Bergenſe. *Vid.* Magdeburgenſe.
Berlaii S. Petri. *Vid.* Monaſteriolum.
Bernacenſe B. Mariæ, *Bernay*, 22. c. 33. a. Abbates, Vitalis, 22. c. Oſbernus, 23. a.
S. Bertini. *Vid.* Tarvanenſe, Sithienſe.
Bertoldi-Curtis B. Mariæ parthenon conditur, 296. b. c. Abbatiſſa prima Godelindis, 296. c.
Beſſenſe. *Vid.* Bexienſe.
Beſuenſe S. Petri, *Beze*, ejus ſtatus, 219. c. Reformatur, 220. a. Eramplificatur, 234. c. 255. a. Inde aſſumti abbates, *ibid.* b. Huc accedit Paſchalis II. 500. a. Delatæ S. Prudentii reliquiæ ad concilium Lucenſe, 617. a. Scriptores, *ibid.* 255. b. Abbates, Ulgerius ſeu Olgerius, Odo, Wido, Gauſbertus, 259. c. Stephanus, 519. b. 220. a. 546. b.
Bexienſe S. Jacobi, 161. c. Seu Beſſenſe, ejus auctor, & fortuna, 444. b. Abbas, Nicolaus, 444. b.
Biblingenſe. *Vid.* Wiblingenſe.
Biburgenſe, *Biburch*, ejus conditor, 541. b.
Bigau, abbas Wintolfus, 426. b.
Bigorritanæ Regulæ. *Vid.* Regula.
Biſiomenſe S. Lupi, ejus auctor, 336. b. Et fortuna, *ibid.* c. 337. a.
Biſontinenſe. *Vid.* Veſontionenſe.
Bituricenſe S. Sulpicii, Navenſe, *S. Sulpice de Bourges*, 20. b. Arnulfus mon. eremum petit, 379. a. Mille Miſſæ inſtituuntur, 379. a. Nobiles monachi, 452. c. Donationes, & benefactores, 378. c. 379. a. 452. c. 458. a. Prioratus, 378. c. Abbates, Odo, 20. b. Evrardus, Theduinus ſeu Tuinus, 578. c. Eudo, 379. a. 452. c. Fulco, Helias, Savaricus, 453. a.
Bituricenſe. *Vid.* Dolenſe.
Blandinienſe. *Vid.* Gandenſe, aut Gandavenſe.
Blaſienſe ſeu Blaſilienſe parthenium, ejus fundatrix, & privilegiorum confirmatio, 356. b. Contra Caſæ-Dei monachos querelæ, *ibid.* 654. Abbatiſſa Florentia, 356. b.
S. Blaſii in Nigra-ſilva, 341. b. Inde Gotwicum deducta colonia, *ibid.* c. 169. b. Eo ſecedit Udalricus II. Conſtantienſis ep. 464. b. 554. b. Abbates, Odo, 341. b. Seu Otto, 321. c. Priores, Hartmannus, 341. b. Bertholdus, 449. a.
Blaſilienſe. *Vid.* Blaſienſe.
Bleſenſe S. Launomari, *S. Laumer de Blois*, 493. c. 494. a. Ejus benefactores Francorum reges, 500. c. Donationes, & alii benefactores, 493. c. Cum Bonæ-Vallenſibus & Vindocinenſibus diſſidia, 493. c. 494. b. 544. c. Incendium, 597. b. Abbates, Iſemberrus, 70. b. Seu Iſembardus, Guido, Bernardus, Goffridus ſeu Gaufridus, Mauricius, 299. b. Rainaldus, 493. c. Gaufridus II. Ernaudus, 494. a.
Bonæ-Spei, abbas, Philippus, 507. a.
Bona-Vallis Carnut. Ss. Petri & Marcellini, *Bonneval*, 297. c. 298. a. b. Oblatus a Godone canonum codex nunc Colbertinus, *ibid.* a. Lis cum Bleſenſibus, 494. a. 544. b. Donatio, 494. a. Turbæ, 298. c. Concordia reformata cum Ivone Carn. 619. b. Presbyteri incontinentis infelix exitus, 417. a. Abbates, Godo, 298. a. b. Robertus, Gauterius, ſeu Gualterius, 298. b. Robertus, 309. c. Seu Rotbertus, Bernerius, aut Bernerus, 494. a.
Bonidi-Curtis cella Majori-monaſterio confirmata 599. a.
S. Bonifacii eccleſia dedicatur, 285. c.
S. Bonifacii. *Vid.* Romanum.
Bonus-Radius Ordinis Ciſterc. 617. c.
Bornetum, B. Mariæ, *le Bonnet*, conditur, ejus ſitus, & fundator, 588. a. b. Abbas I. Willelmus, 588. b.
Boſci-Grolandi. *Vid.* Brolii-Grolandi.
Braſſacenſis cella, S. Petri Carnut. prioratus, 452. c. Prior, Moyſes, 452. c.
Brantoſmenſe ſeu Brantolmienſe, *Brantoſme*, Caſæ-Dei ſubjicitur, 562. a. 453. c. Abbas Odo, 162. a.
Bredonnii S. Timothei & S. Crucis eccleſia, 357. c.
Bremenſis abbas, Evandus, 312. b.
Brigantinum monaſterium, ejus fundator, & conſecrator, 464. b. 554. b.
Brigenſis cella reformatur, 184. c. Dicta Lacella, 185. a. Seu abbatia cellæ Brienſis, *ibid.* c.
Briſgonienſe. *Vid.* S. Blaſii.
Britolienſe B. M. *Breteuil*, abbas, Willelmus, 224. b. 480. a.
Brivatenſis abbas, Radulphus, 10. a.
Brixienſe S. Juliæ, *Breſcia*, abbatiſſa, Irmingardis, 212. b.
Broburgenſe ſeu Brotburgenſe B. M. ejus fundatrix, Romanorum pontificum privilegia 484. a. Elogium, *ibid.* b. Abbatiſſæ, Godildis, Ogiva, 484. a.
Brocarenſe S. Dionyſii erigitur, & Silvæ-majori ſubjicitur, 179. b. Fundatrix, benefactores, privilegia, *ibid.* c. Abbates, Martinus, Heribertus, 179. c.
Brolii ſeu Boſci-Grolandi mon. *Bois-Groland*, conditur, ejus ſitus, fundator, primi incolæ, 510. a. Abbas, Petrus, 510. a.
Bruerolienſe S. Germani, cella S. Petri Carnut. 121. c.
Brunwilarenſe S. Nicolai & Medardi; ejus diſſidia cum arch. Colonienſibus, 124. a. b. S. Wolphelmi abbatis obitus, 285. c. Miracula, 286. a. Monachi plures in Daciam miſſi, 286. a. Scriptores, *ibid.* Abbates, S. Wolphelmus, 285. c. Everhardus, 286. a.
Bruxellenſe B. M. *Vid.* Foreſtenſe.
Bullenſis cella, ejus fortuna, 97. c.
Bullionis S. Petri cella, ejus benefactores, 29. c. 30. a.
Buoſonis-Villæ S. Crucis, *Bouſonville*, 498. c. Nobiles benefactores, 499. a. Abbas, Rennatus, 498. c.
Burdigalenſe S. Crucis, *Sainte-Croix de Bordeaux*, ejus lis cum S. Severi monachis de eccleſia B. M. de Solaco, 148. b. c. 149. a. Concilii Burdigal. definitio, 367. b. 633. Urbani II. bulla 406. b. Abbates, Arnaldus Trencardi, 148. b. Fulco, 367. b.
Burenſe in Anglia. *Vid.* S. Eadmundi.
Burgenſe in Anglia, ſeu Medeshamſtedenſe, 591. c. Viri illuſtres, & ſcriptores, *ibid.* Abbates, Toroldus, 57. b. Seu Turoldus, 236. b. Godricus, 450. a. Ernulfus, Johannes, 607. a.
Burgenſe S. Johannis Evang. in Hiſpania, 132. a. Abbas Adelelmus, 9. c.
Burgenſe S. Columbæ in provincia Caſtellæ, 178. c.
Burgulienſe S. Petri, *S. Pierre de Bourgueil*, dictum Roſerum, 523. b. Ibi languet diſciplina, 147. b. Nequidem ſabbato a carnibus abſtinetur, 146. c. Donationes, & benefactores, 53. b. 317. c. 318. a. 651. 376. b. Prioratus, 376. b. Ibi duella, 524. a. 597. a. Baldricus abbas floret, 146. c. *& ſeqq.* 360. b. Fit archiep. Dolenſis, 523. a. b. Abbates, Raimundus, Arnaldus *de Corac*, Baldricus, 146. b. Guibertus, 523. c. Seu Guitbertus aut Wibertus, Bernardus, 524. a.
Butiacum Angeriaci cella, 144. b. c. 366. b. Prior, Auſcultus, 144. b.
Burſfeldenſe Ss. Thomæ & Nicolai conditur, ejus fundatores, 322. a. Primi incolæ, *ibid.* b. Primus abbas, Waramundus an Thiatmarus? 303. a.
Buſſutum prædium Cellenſis mon. 28. c.
Buxienſe ſeu Buxia apud Rhutenos, *Boiſſe*, S. Amandi, ſeu S. Amantii, 7. c. 409. a. Abbates, Frotmundus, 7. c. Rannulfus ſeu Ramnulfus, 409. a.
Buzelenſis abbas, David, 96. b.
Buzzani monaſterium, 556. c.

C.

CABILONENSE S. Marcelli ; *S. Marcel de Châlons*, 470. c. 471. a. b.
Cabilonenſis S. Petri, *Châlons ſur Saône*, abbas, Rainardus, 156. c.
S. Cadoci prioratus, *S. Cadoc*, 264. b. *vid.* S. Carwodi.
Cadomenſe S. Stephani, *S. Etienne de Caën*, 3. a. A Lanfranco informatum, 23. b. Eccleſia dedicatur, 69. a. 120. a Veſtium color ab initio, 327. c. Celebres Willelmi regis exequiæ, 244. c. 245. a. b. Lis cum monialibus Ss. Trinitatis, 198. c. 199. a Permutatio quædam cum Divionenſibus confirmata, 436 a. Illic verſatur Heinricus Angliæ rex, 489. c. 490. a. Aſſumti inde archiepiſcopi, 141. c. 263. c. 551. c. Et abbates, 120. a 296. b. 631. a. Monachi inſignes, 120. a. 174. a Scriptores, 19. b. Abbates, Guillelmus Bona-anima, 141. c. 142. a. Seu Willelmus, 263. c, Giſlebertus, ſeu Gilbertus, Rotbertus, Odo, 436 a. Seu Eudo, Alanus, 505. c. 506. a.
Cadomenſe Ss. Trinitatis, ejus fundatores, 3. a. Lis cum S. Stephani monachis, 198. c. 199. a Mathildis reginæ exequiæ, 198. c. Illuſtres & regiæ ſanctimoniales, 91. c 92. b. 104. c. 676. b. Epiſtola encyclica de morte Mathildis abbatiſſæ, 689. *& ſeq.* Variarum eccleſiarum tituli de eadem, 690. a. 691. Abbatiſſæ, Mathildis, Cæcilia, 91. c.
Caduinum, *Cadouin*, conditur, poſtea ad Ciſtercienſes tranſlatum, 613. b. Ibi ſacrum Chriſti ſudarium, *ibid.*
S. Cæciliæ, *vid.* Colonienſe.
Cajetanus abbas, Johannes, 568. b.
Calenſe, *Chelles*, 467. b. Nobiles ejus benefactores, *ibid.* c Roſeti parthenonis origo, *ibid.*
Caleſii prior, Guillelmus Deva, 15. a.
Calmiliacenſe S. Theotfredi, ſeu Calmeliacenſe, *S. Chafre*, reformatur, 79. b. Et inſtauratur, 229. c. Chartulæ in unum corpus redactæ, 230. a. Bona omnia ab Urbano II. confirmata; eccleſiæ conceſſæ, 274. c. Benefact. 79. c. Cum Cluniacenſibus diſſidium, 274. c. 275. a. b. Abbates, Guido, 79. b. Willelmus III. Willelmus IV. 229. c.
S. Caloceri, *vid.* Mautimons.
Calvi-montis eccleſia, Remenſis diœceſis dedicatur, 373. b.
Camaldulenſium ſanctimonialium primum monaſterium, Eremo ſemper ſubjectum, ejus auctor, & benefactores, 229. a. Prior, Rodulfus, *ibid.* Prioriſſa, Beatrix, *ibid.*
Camaraciaci S. Johannis eccleſia Majori-monaſterio tradita, 200. b.
Cambonenſe, *Chambon*, præpoſitus, Emeno, 18. a.
Cameliacum, *Chemillé*, ſub Majori-monaſterio, 477. c.
Cameracenſi caſtellum, *vid.* Caſtellum.
Cameracenſe S. Sepulcri, *S. Sepulchre de Cambray*, 109. b. Donationes & benefactores, 152. a. b. Abbates, Walterus, 152. a. Reinerus, 388. a. Seu Rainerus, 481. a.
Campergenſe Willelmo Hirſaugienſi commiſſum, 198. a.
Campidonenſe, *Kempten*, in Suevia, S. Hildegardis, 373. b. Princeps, 340. a. Imperiale, 600. c. Ilnenſis ditioni ſex horis ſubjectum, 373. b. Abbates, Eberhardus, 340. a. Fridelocus, 373. b. Hartmannus, 600. c.
Campi-rotundi S. Petri, *Campredon*, Cluniaco ſubjectum, 129. c.
Canigonenſe S. Martini, *Canigou*, Craſſæ ſubjicitur, 597. c. 598. a.
Canoſa, *vid.* Canuſinum.
Cantuarienſe, *Cantorbery*, S. Auguſtini, 224. c. 433. c. Seu S. Petri, 288. c. Ibi libera abbatis electio, 246. b. Ordinationis locus, 503. c. 504. a. S. Auguſtini & aliorum ſollemnis tranſlatio, 288. c. 289. a. Abbates, Scollandus, 57. b. Seu Scotlandus, 246. b. Wido, Hugo de Floriaco, 307. a.
Cantuarienſe cathedrale Chriſti, ſeu S. Salvatoris, ei monachi aſſerti, 35. c. 36. c. A Lanfranco reformantur, 98. c. Anſelmus eo adveniens de rebus moralibus præclare diſſerit, 142. c. Fratrum ad eum epiſtola, 452. b. Ibi inveſtitur Ernulfus Roffenſis arch. 591. c. Lanfranci archiep. elogium & acta, 648. Ejus obituarium, *ibid.* 649. Priores, Henricus, Ernulfus, 84. b. Seu Arnulfus, 299. a. Conradus, 521. a.
Canuſinum S. Apollonii, ejus ſitus, origo, & fundatores, 182. a. b. Reliquiæ, 292. b. Ibi ſuſpenſum Heinricianum vexillum, 291. c. Theſaurus ejus Gregorio VII. ad rerum anguſtias redacto traditus, 182. a. Nobiles ſepulturæ, *ibid.* c. 292. b. Abbates, Gerardus, 182. a, Johannes, 292. b. Commendatarius Ludovicus Tricaricenſis ep. *ibid.*
S. Caprasii de Pontonis cella, *Pontons*, 165. a. Ejus fortuna, 253. a. b. Floriaco reſtituta, 165. a. 318. a. b. 652. Ibi S. Mauri reliquiæ, 253. b.
Capuanum S. Benedicti cella Caſini, 512. b. Sub eo Dianæ Tifatinæ monaſterium, 49. c. Ejus fortuna, 417. c.
Capuanum S. Laurentii, 293. a.
Caramaniæ S. Mariæ, ejus fortuna, 214. a.
Careaſſonenſe S. Hilarii, Coxanæ ſubjectum, 621. c. Vicarius abbas, Benedictus, 621. c.
Caradinienſe ſeu Cari-Digna, abbates, Siſebundus, 115. a. Petrus, 290. b.
S. Carileſi, *S. Calez*, abbates, Goſbertus, Ebrardus, 363. b. 272. a. Ebrardus, 363. b. 399. c.
Carionenſe, *vid.* S. Zoyli.
Caritatis ad Ligerim, *la Charité ſur Loire*, B. Mariæ, 230. b. Ei ſubjectum S. Victoris Nivernenſe, 387. b. Illuc accedit Anſelmus Cantuar. 474. b. A Paſchali II. dedicatur, 499. c. 500. b. Contentio de admiſſo canonico, 534. c. 535. a. 677. Poſſeſſionum confirmatio, 231. a. Cellæ, 230. b. *& ſeqq.* Per omnes decantatur S. Nicolai antiphona, *ibid.* Priores, Girardus, Wilencus, Imarus ſeu Igmarus, aut Ymarus, Oldricus, Theotardus, Rainardus, Rodulphus de Soliaco, 231. a. b. Odo, 500. b.
Caritatis cella apud Longam-Villam in Caletis, 230. c. 231. a.
Caritas S. Mariæ, *vid.* Roncereÿum.
Carnetenſe, *vid.* Eſtivalenſe.
Carnutenſe S. Petri, *S. Pere de Chartres*, 374. c. Turbis exagitatur, 121. b. Incendio deflagrat, *ibid.* b. c. Lis cum Cluniacenſ. de Nogiomo, 157. c. 334. b. c. Donationes, benefactores, 121. b. 331. b. 452. c. 479. a. 533. c. Bullæ pontif. litteræ regiæ, prioratus, 452. c. Scriptores, 103. a. 478. b. Gilduini ibi ſepulti miracula, 103. a. Abbates, Landricus, 157. b. Huebertus, 157. c. Euſtachius, 121. b. 334. a. Guillelmus, 334. c. Seu Willelmus, 533. c. Fulcherius, 103. a. Chriſtianus, 478. a.
Carnutenſe S. Martini de Valle, 311. c. 312. a.
Carrofenſe S. Salvatoris, *Charoux*, 207. c. Inde deducti primi Hamenſes monachi, 107. c. Colonia pariter pro Andrenſi, 207. a. b. Urbanus II. majus altare conſecrat, 363. a. Ibi concilium habitum, 164. b. 186. b. Cum Buxienſibus diſſidium, 409. a. Ibi ſtatua affabre ſculpta, 469. c. Abbates, Fulcherius, Folcardus, 164. a. b. Seu Fulcardus, 164. a. Petrus, 357 b.
Cartuſienſis Ordo creſcit ſub Guigone, primarii inſtituti notitia brevis, 548. a. *& ſeqq.* Monachi ad tranſcribendos libros occupati, 548. b. 549. a. An carnium eſus infirmis interdictus? 550. a. *vid.* Indic. maj.
Cartuſia major Guigone priore floret, & renovatur, 548. a *& ſeqq.* Ab ea arcentur mulieres, 646. Ibi ampliſſima bibliotheca, 548. a. Godefridi Ambian. ad eam ſeceſſus, 587. b. 599. a. Repetitur, *ibid.* b. 600. c. 601. a. b. c. Priores, Johannes Tuſcus, Guigo, 548. a.
Caſa-aurea, *vid.* Caſaurienſe.
Caſa-Dei, *La Chaiſe Dieu*, ejus elogium, 82. a. 337. a. b. 453. b. Patroni titulares, 337. b. S. Rotberto abbate quanta celebritas, 9. b. Ejus obitus, 8. c. 9. b. Monaſterium floret ſub Seguino, 131. b. 269. a. Ab Urbano II. dedicatur, 356. a. Varia ei commiſſa cœnobia & cellæ, 9. c. 453. c. S. Andreæ Viennenſis, 337. c. 653. S. Baudilii, 222. c. 223. a. 426. a. S. Mariæ, 426. a. Montis-Albani & Piloſi, 9. b. Vallis-Dei, 9. b. 10. a. An pariter S. Nicaſii Remenſis, 269. b. Aliud S. Johannis, quo uſque ei ſubjectum perſtitit? 379. c. Ex his omnibus Ordo conſtat, 9. b. Aliæ datæ eccleſiæ, 131. a 268. c. 269 a. 283 a. 437. b Confirmatæ poſſeſſiones & cellæ, 453. b. 499. c. Renovata privilegia, 453. b. Toloſæ comitatus factus vectigalis, 365. b. Variæ lites, 184. b. Cum Anianenſibus, 79. a. 501. c 510. a. b. 597. c. 675. 693. Blaſienſibus, 356. b. 654. Nobiliacenſibus, 565. c. Cluniacenſibus, 358. b. Maxentianis, 565. c. Concordia inita cum epiſcopo

Nemauſenſi

Digitized by Google

Nemauſenſi, 426. a. Loci ceſſio facta pro condendo Fontis-dulcis monaſt. 566. c. S. Rotberti miracula deſinunt, 9. c. Paſtoralis ejus baculi pars ſuperior adhuc ſervatur, *ibid.* b. Sciphus pro reliquiis habitus, 365. b. Aliorum reliquiæ, 356. a. Illuc accedit Rainaldus Remenſis archiep. 269. b. Anſelmus Cantuar. incendium reſtinguit, 417. c. Hugo Gratianop. fit monachus, 188. b. 189. b. Monachi illuſtres, 9. c. 81. c. 82. a. 92. c. 93. a. 182. c. 189. b. 390. c. 566. b. Scriptores 8. c. 379. c. Abbates miraculis clari, 9. c. 379. b. 566. c. Aſſumti inde ſumm. pont. cardin. epiſcopi, abbates, 8. c. 9. c. 81. c. 82. a. 357. b. 390. c. 453. b. 566. a. Donationes & benefactores, 10. a. 131. a. 283. a. 566. b. Summorum pontif. privilegia & bullæ, 337. a b. 356. a. 501. c. Prioratus & cellæ, 453. b. 499. c. 613. c. Abbates, S. Rotbertus, 8. c. Durandus ſeu Durantus, *ibid.* & 9. c. Adelelmus, 9. c. Seu Adalelmus, 131. c. Seguinus, aut Siguinus, *ibid.* Pontius de Turnone, 337. b. Aymericus, 453. b. Stephanus, 566. b. Priores, Jarento, 12. a. Mauricius, 426. b. Rodulfus, 532. b.

Caſale-Benedictum, *Chezal-Benoiſt*, 154. c. prius Caſale Malanum ſeu Caſale S. Petri, conditur, ejus auctor, ſitus, 316. c. Benefactores, *ibid.* 468. c. Urbani II. bulla, 406. b. Paſchalis privilegium, 468. c. Encyclica epiſtola de obitu Andreæ abbatis, 577. a. b. Gravis ſcrupulus Caſalenſes torquet, *ibid.* c. 577. c. Ad cautelam abſoluti, *ibid.* 691. *& ſeq.* Eorum prioratus, 577. b. Abbates, Andreas, Geraldus, ſeu Geraudus, aut Giraldus, Iſembertus, Radulfus, 577. a. c.

Caſale-Malanum, *vid.* Caſale-Benedictum.

Caſaurienſe S. Clementis, ſeu Caſa-aurea, Piſcarienſe, *Caſaure*, 557. a. Monaſterium regium, 181. b. Ejus abbates epiſcopi Valvenſes, 62. a. b. Ab his olim ſceptrum imperiale geſtatum loco baculi paſtoralis, 391. c. 392. a. Prædia direpta, 62. a. b. vexatores, 398. c. *& ſeqq.* Inſtauratur, *ibid.* 392. a. b. c. Ablata reſtituuntur, 557. a. Tyrannus a S. Clemente percuſſus, 302. c. Ejuſdem ſancti exploratæ reliquiæ, 485. c. Palatium pro abbatibus conſtructum, 557. a. Creſcit monaſterium & floret, 570. b. c. Viri illuſtres, 557. a. Peritiſſimi librarii, 570. b. c. Abbates, Wido, Dominicus, Traſmundus, Adam, Johannes, Grimoaldus, 62. a. b. 341. c. Albericus, Giſo, 557. a. Oldricus, 570. a. b.

Caſinenſe ſeu Mons-Caſini, *Le Mont-Caſſin*, renovatur, 48. b. c. Eccleſiæ dedicatio per Alexandrum II. 34. a. Indulgentiæ indultæ, *ibid.* b. Abbas ſuper omnes abbates ſedet, 391. b. Diaconorum Romanorum legatus in electione Urbani II. 251. b. Eccleſia interdicta a Gregorio VII. 170. b. Ejus inveſtituram ſibi arrogat Heinricus IV. 181. b. c. Deſiderius abbas fit ſummus pont. ſub nomine Victoris III. 227. *& ſeqq.* Ejus diſcipuli, 237. c. *& ſeqq.* Obitus & ſepultur. 237. a. Ibi ſcholæ, 427. a. Ritus peculiares, 485. b. c. Ei ſubjecta monaſteria, 49. c. 401. c. 665. 666. Reſtituitur Glannafolium, 363. c. 390. b. *& ſeq.* Inde acciti monachi ad informandum monaſt. de Larina, 429. b. Ab ejus abbatibus conſtructum Capuanum, 517. b. Reſtaurata S. Martini eccleſia, 49. a. Dedicatur, 276. b. Invaſores Normanni reprimuntur, 125. c. Illuc accedunt Cruce-ſignati, 238. a. 360. a. Gregorius VII. 200. a. Paſchalis II. 517. b. Veſtem imperialem & pallium pretioſum offert Alexius imp. 238. b. 485. a. Ibi ſolito dolore relevatur Urbanus II. 249. c. Bertæ imperatr. notanda religio, 200. b. Agnetis donaria, 34. b. Michaël imperator pariter munificus, 170. b. Richardus princeps per legatos ſolita obſequia reddit, 485. a. Ei datum Montis-Gargani xenodochium, 426. c. Aliæ donationes & benefactores, 224. b. c. 238. a. 276. b. 426. c. 484. c. 485. a. Poſſeſſionum confirmatio, 170. b. 237. a. 276. b. Jordani principis generale præceptum, 170. b. Litteræ ſummorum pontif. 237. a. 390. b. 665. 666. Ejus privilegia, 390. b. *& ſeq.* Viri illuſtres & ſcriptores, 34. b. 49. a. 237. a. 239. b. c. 426. c. 427. a. 471. b. 570. b. 598. c. 610. c. 611. a. Aſſumti inde cardinales, epiſcopi, abbates, 276. b. 427. a. 559. c. 520. b. Monachorum querelæ ad ſummum pont. de Ottone abbate, 485. b. 502. c. 503. a. Ægre jam ferunt S. Benedicti reliquias in Galliam aſportatas fuiſſe, 249. c. Eorum epiſtola ad fratres in Alemannia verſantes, 448. b. c. E Sardinia remeantes a Sarracenis capti, 598. c. Brunonis abbatis diſcordia cum Paſchali II. 559. c. Ibi exſul remanet Fulco Divenſis abbas, 296. b. Alfani Salernit. carmina de Caſino, 225. b. Chronici auctor & continuator, 570. b. Nobiles ſepulturæ, 276. b. Abbates, Deſiderius ſeu Victor III. 171. c. Oderiſius, 390. b. Otto, 502. c. Bruno ſeu Brunus 503. a. Girardus, 598. c. Wilbaldus, 442. b.

Caſſanolii eccleſia, *Jazeneuil*, Buxienſibus data, 409. a.

Caſtaneæ cella S. Johannis & S. Nicolai, *Chatain*, 683. b. c.

Caſtanetum S. Petri & S. Mariæ cella, ſeu Caſteniacum, *Chaſtenoy*, 193. a. Ejus fortuna, *ibid.* 606. b.

Caſtellum-Cameraceſii, ſeu Novum caſtellum S. Andreæ, *Chaſteau-Cambreſis*, abbates, Goiffridus, 358. a. Gerardus, 481. a.

Caſtellariæ prior, Grimoardus, 567. b.

Caſteniacum, *vid* Caſtenetum.

Caſtrenſis abbas, Arnaldus, 129. b.

Caſtri-Heraldi abbatia, *vid.* S. Romani.

Caſtri-Ledi apud Cenoman. *vid.* S. Guingaloëi.

Caſtri-Leonis in Gallicia, 623. a.

Catalaunenſe S. Petri, *Châlons ſur Marne.* Abbas, Humbertus, 349. b.

Catanenſe Cathedrale inſtituitur, 290. b. c. 291. a. Abbas epiſcopus, Anſgerius, 290. c.

S. Catharinæ, *vid.* Rotomagenſe.

S. Catwodi prioratus, 264. b. *vid.* S. Cadoci.

Cavenſe Ss. Trinitatis, *Cave*, ejus elogium, 293. b. 153. b. Novæ baſilicæ dedicatio per Urbanum II. 293. a. Exemtio & privilegia, *ibid.* Ei ſubjecta monaſteria, 153. c. 154. a. 225. c. Opes a monacho acquiſitæ in foveam projectæ, 154. b. Eo relegatus Theodoricus antipapa, 417. b. Abbates, Alferius, Leo, Petrus, 153. a.

Caviriaci eccleſia, 81. a.

Caunenſis eccleſia a Caunenſi monaſterio diverſa 462. a.

S. Celiniæ Majoris-monaſterii cella, 185. c. 186. a.

Cella Cluniacenſis in Silva-nigra, 13. b. Monachi inique vexati, 222. b. c. Ibi fratres barbati, 222. b. S. Udalrici conditoris obitus, & miracula, 321. c. 322. a.

Cellenſis abbas, Ganſmarus, 357. b.

Cella Barri ad Sequanam, abbas, Rotbertus, 25. b.

Cella-Paulinæ, 516. c. 517. a. Abbas, Gerungus, 516. c.

Cella nova in Gallicia, 428. b. Abbates, Ficanus, Pelagius I. Pelagius II 428. b.

Celleoſe, *vid.* S. Ghiſleni, Trecenſe.

Celſinianenſe S. Petri, ſeu Celſinienſe, *Sautillanges*, ab Urbano II. dedicatur, 361. a. Ibi educatus Petrus Venerab. 441. Scholæ, 335. c. Huc divertit Paſchalis II. 501. c. S. Juliani eccleſia ei confirmata, *ibid.* Traditum Biliomenſe S. Lupi, 336. c. Prior, Hugo, 335. c.

Cenomannenſe S. Vincentii, *S. Vincent du Mans*, 282. a. 363. b. Ejus ſocietas cum Majori-monaſterio, 377. a. Epiſcoporum Cenomann. ibi ſepulturæ, 6. a. 575. c. 376. c. Abbas, Ramnulfus, 363. b.

Cenomannenſe, *vid.* Culturenſe.

Centulenſe, *vid.* S. Richarii.

Ceortefigenſis abbas, Wulforoldus, 258. b.

Ceratienſe, *Ceriſy*, abbas, Hugo, 123. b.

Cervelierſis abbas, Haimo, 450. a.

Cerreſiæ abbates, Turſtanus, 57. b. Siwardus, 98. a. Wlfivoldus, 182. b.

Ceſtrienſe S. Walburgis conditur, auctor & inſtitutor, 294. b. c. Donationes, benefactores, 295. a. b. Abbas, Richardus, 294. c. 295. a.

S. Chlodulphi cella, *vid* Laïenſis.

S. Chriſtophori cella, Senonienſis prioratus, 285. b.

S. Chriſtophori, *vid.* Altikirchenſe.

Chryſopolitanum, *vid.* Veſontionenſe.

Ciſonienſe, *Ciſoing*, abbas, R. 580. c.

Ciſtercium, *Ciſteaux*, principio Monaſterium-novum 405. c. Ejus & Ordinis primordia, 393. b. *& ſeqq.* Primus inſtitutor S. Rotbertus, 393. b. 405. b. Patrona generalis B. M. 394. c. A Paſchali II. confirmatur, 412. b. c. Ejus fautores, *ibid.* 617. b. Benefactores, 394. b. c. 532. a. 676. 677. Inſignia, 394. c. Auſterior vivendi modus, 405. b. Statuta, 431. c. 432. a. Eccleſiæ aditus fœminis interdictus, 431. c. In ea nec aureæ nec argenteæ cruces, *&c.* 531. c. Ejus dedicatio, 405. b. Parvi officii B. V. recitandi auctor, *ibid.* b. Item mutati coloris, *ibid.* S. Rotberti diſceſſus, & cauſa, 404. a. b. c. 405. a. Bernardi & ſociorum ingreſſus, 572. a. b. 583. a. b. Profeſſio, 594. c.

Ibi olim principum curia, 531. c. Ei ſubjectum Bornetum, 588. b. Dalonum, *ibid.* 595. b. Dunenſe, 512. c. 513. a. Grandi-Vallenſe, 588. b An pariter Juliacenſe, 584. b. c. Ejus quatuor filiæ; Firmitas, 587. c. 588. a. Pontiniacum, 594. c. 595. a. Clara-Vallis, 604. b. Morimundum, 605. a. Ciſtercienſium fides in extrema inopia, 546. c. 547. a. Mendicant, 546. c. *Griſei* cur dicti? 531. b. Eorum inſtituta apud Fontem-dulcem recepta, 566. c. Primum capitulum generale, 617. b. Fratres barbatos admirtunt, 431. c. Alberici obitus, 531. a. Robertus S. Bernardi nepos Cluniaco Ciſtercium migrat, 605. b. c. Abbates, S. Rotbertus, Albericus, 405. b. Stephanus Hardingus, 219. c. Priores, 394. c. 405. a.

Clairacum, *vid.* Clariacum.

Clara-Vallis, *Clairvaux*, olim Vallis-Abſinthialis, ejus primordia, & auſteritas, 603. b c. Florens ſtatus ſub Bernardo, *ibid.* 604. b. & *ſeqq.* Imminentem pluviam dicto avertit, 617. c. 618. a. Ad eum migrat Robertus, 605 c. Abbas Bernardus, 283. a. Prior, Johannes eremita, 267. b.

Clariacum, abbatia ſæcularis apud Benearnos, 14. b.

Clariacum aliud S. Petri, ejus fortuna, 14. b. Abbates, Couſtantius, Johannes, 14. b.

Clari-Mons, Mediani-monaſterii cella, 358. c.

Claromontenſe S. Ilidii, *S. Alire de Clermont*, bellico turbine oppreſſum, 132. c. Quot procellis jactatum? 223. b. Abbates, Aio, 131. a. Petrus de Ponte-Gibaudi, 223. b. 357. b.

Clayracum, *vid.* Clariacum.

S. Clementis, *vid.* Caſaurienſe, Credonenſe, Mettenſe, Toletanum.

Clintonienſe B. Mariæ parthenium, 315. c.

Cluniacum, *Cluny*, 123. a. 221 b. 322. a. 441. a. 455. a. 506 c. 605. b. c. Ejus elogium, & fama, 8. a. 31. b 115. b. 221. b 222. a. 310. c. 353. c. 530. a 550. b. c. Totius religionis monaſticæ caput, 455. a. Speciali jure Romanæ ſedi addictum, 155. a. Ejus libertas a ſummis pontificibus confirmata, 115. a 356. c. Abbas magno comitatu incedit, & curiam tenet, 580. a. Ejus portio jam a communi diſtincta, 530. c. Varii officiales poſt eum, 221. c. Archi-abbatis nomen uſurpat, 494. c. Novæ eccleſiæ initia & deſcriptio, 252. a. Figura æri inciſa, 253. 254. Dedicatio per Urbanum II. 356. c. Pontificis erga monachos affectus, 251. c. Hugonis abbatis auctoritas in eccleſia, 126. a. b. Erga eum ſummi pont. reverentia, 251. c. Et principum, 316. c. Ejus ſtatuta, 524. c. 525. a. b. 530. a. Teſtamentum, 524. c. Obitus, 528. a. Sepultura, 529. a. b. Paſchalis II ibi geſta, 499. c. Illuc accedunt Anſelmus Cantuar. 389 c. 474. a. Didacus Compoſtellanus, 455. a. Godefridus Ambian. 587. b. Milo cardin. 457. b. Odo Oſtienſis, 215. c. Norgaudus Æduenſis in capitulo epiſc. acclamatus, 457. c. 458. a. Ejus geſta ibi, 476. Pontius abbas fratrum animos in ſe concitat, 530. b. Ejus iter Romam, 594. a. b. 608. c. 609. a. Abbatum ſe abbatem immerito jactitat, 615. c. Cluniacenſium ope in pleriſque Galliæ locis reſtituta religio, 486. c. 487. a. Item in Hiſpania diſciplina monaſtica, 31. a. Ad eorum normam quot informata vel reformata monaſteria, 96. a. 310. c. 419. a. 433. a. 434. b. 540. b. Cluniacum adeunt plures, conſuetudinum addiſcendarum cauſa, 113. a. 153. b. 517. a. Eas Udalricus ſcribit, 220. b. 221. b. c. 222. a. Ex his tanquam ex fonte Hirſaugienſes ritus manant, 222. a. In pluribus locis admiſſæ, 352. c. 412. c. 432. a. b. 526. c. Conc. Meldenſis decretum pro ſubjiciendis Cluniaco vel Majori-mon. minoribus abbatiis, 184. c. Varia ei ſubjecta vel commiſſa monaſteria, 419. c. Autiſiodorenſe, 420. a. S. Albani, 476. Augienſe, 188. a. b. Bellilocenſe, 101. c. 368. a. Biliomenſe, 336. b. S. Columbæ, 150. b. c 178. a. b. c. 550. b. c Eremitarum ſub alpe Cerratos, 215. a. Exciſum, 8. b. S Eutropii, 178. a. b. c. Ss. Fabiani & Sebaſtiani, 14. c. 15. a. Figiacenſe, 78. a. Ss. Gervaſii & Protaſii Atelar. 178 a. b Gigniacenſe, 102. a. Gruningenſe, 53. b. S. Jacobi de Pontida, 240. b. S. Iſidori in Hiſpania, 56. c. Leſatenſe, S. Licerii, 70. c. 71. a. S. Lupi, 178. a. b c. Malliacenſe, 460. b. S. Marci, 14. c. 15. a. S. Martialis Lemov. 196. b. S. Mariæ ad Arulas, 129. c. S. Mariæ in Valle-Cubaria, 130. a. S. Martini de Campis, 141. b. Mauziacenſe, 358. a. Mindunienſe, 571. c. Monaſterium-novum, 633. 634. Morlanenſe, 124. a. Nivernenſe, 14. c. 356. b. c. Nogiomenſe, 157. c. 334. b. 361. a. 501. b. Padolironenſe, 157. c. 158. a. 402. b. c. S. Pauli in Valle-Olei, 129. c. S. Petri de Campo-modo, 115. a. Campi-Rotundi, 129. c. Pitverenſe, 158. b. c. S. Salvatoris in Hiſpania, 571. b. c. Selodenſe, 615. b. 694. Tarvannenſe, 420. a. Thaborenſe, 591. a. S. Valeriani de Rodobio, 188. c. Vallis-Cluſæ 511. c. S. Wlmari, 501. c. 511. c. S. Zoyli, 114. c. Pariter ſe ſubdunt indigeræ ſacrorum locorum monachi, 429. b. An ei ſubjecta S. Saturnini eccleſia? 194 b. c. Aliæ aſſertæ eccleſiæ vel donatæ 8. a. b. 102. a. 128. c. 334 b. c. 358. a. 361. a. 364. b. 365. c. 368. b. 457. c. 458. a. 486. c. 501. b. 612. b. c. 564. b. Summorum pont. decreta vel confirmationes, 154. c. 155. a. 158. a. 334. b. 361. a. 368. b. 365. c. 476. b. 486. c 501. b. Privilegiorum aſſertio, 457. b. Malarum conſuet. remiſſio, 458. a. Exemtio a decimis, 476. b. Ablatorum reſtitutio, 173. b. Variæ donationes, 8. a b. 53. b. 78. b. 101. c. 102. a b. 284. a. 418. a. 512. b. 530. b. 550. b. c. Benefactores, reges, 31. b. c. 114. c. 141. b. 316. c. 337. b. 358. a Burgundiæ duces, & Matiſcenſium comites, 512. b. c. Alii benef. 8. a b. 129. a. 335. a. b. 365. c 457 c 458. a. 530. b. 550. b. c. Eo ſecedunt plures epiſcopi abdicato regimine, 52 c 53. a. 316. c. 355. c. 402. a. 439. b. 462. c. Et abbates, 18. c. 81. b. An ibi mon. Hildrbertus Cenomann. 462. c. Pueri chorales ſex ex nobilibus ibi educati, 252. c. Societas fraternitatis aliis conceſſa, 128. c 532. b. 615. b. Vinea empta pro miſſæ ſacrificio, 530. c. Communio ſub utraque ſpecie, 252. c. Inſigne edictum pro Hiſpaniæ rege & regina, 32. a. Ibi anniverſaria pro nobilibus, 528. c. 530. c. Inſigniorum ſepulturæ, 192. b. 252. c. Generale officium pro defunctis fratr. & parentibus, 530. c. 615. c. Tres pauperes pro viventibus refecti, 625. b. Monaſteria a ſe reformata ſibi ſubjugare conantur Cluniacenſes, 459 c. Eorum molitiones in Angeriacum, *ibid.* 460. a. b. S. Cyprianum, *ibid.* 29. b. 494. c. Autiſiodorenſe, 419. b. Sithienſe, 580. a b. c Lites cum Caſa-Dei, 358. b. Calmeliaco, 274. c. Trenorchio, 385. c. 386. a. Eorum querelæ de Hugone Gratianop. 275. a. b. Apud Rom. pontificem male audiunt, 155. a b. c. Ab Hugonis Lugdunenſis & Richardi Maſſilienſis communione abſtinent, 250. b. Improbant Paſchalis II. pactum de inveſtituris cum Heinrico, 560 a. Ab his inducta longiora ſcapularia, 448. c. Apud eos abbatum conventus, 532. a. b. Priores plures, 77. c. Viri illuſtres, & ſcriptores, 220. b. 528. c. 529. a. b. c. 530. a. 531. a. 599. b. Aſſumti inde ſummi pontif. 249. c. 406. c. 407. a. 530. a. 531. a. Card. & epiſcopi, 4. c. 113. b. 128. c. 249. c. 381. c. 382. a. Abbates, 293. a. 218. a Nobiles monachi, 128. c. 129. a. 190. c. 335. a. b. 355. c. 438. c 439. a. Prioratus, 222. c. 321. c. 323. a. 365. c. 445. c. 513. c. 550. c. Abbates, S. Hugo, Pontius, Hugo II. 439. a. Priores majores, Ivo, Hendricus ſeu Henricus, 440. a. 458. a. Bernardus, 458. a. Priores, Odo, Warmundus, 77. b. c. 128. c. Gerardus, 4. c. 128. c. Petrus, 386. c. Officiales, 188. b. 476. b.

Clunicenſe S. Andreæ, *Clunik*, abbates, 541 b. c.

Cluſinum ſeu Cluſenſe S. Michaëlis, *Cluſe*, 86. c. 113. c. 114. a. 440. b. 470 a. b. 571. a. Ibi ampliſſima bibliotheca, 288. c. Viri illuſtres, *ibid.* b. 366. c. Lis cum Angeriacenſibus, 357. b. 366. b. c. 367. a. Et Toloſæ canonicis, 368. a b. Ejus titulus de S. Brunone, 445. a Abbates, Benedictus ſenior, Benedictus junior, Ermengaudus, 288. b. c. Gaufredus, 186. b.

Colnienſe S. Cæciliæ, 73. c.

Colonienſe S. Pantaleonis, 73. b. c. 248. c. Honorifice excipitur S. Modoaldi corpus, 516. Abbas, Herimannus, 285. c. Prior, Sibertus, 265. b.

Colricenſis cella, *Conches*, Flaviniaci, 395. c 396. a.

S. Columbæ puellare, Viennenſi S. Petri ſubjectum, 114. b.

S. Columbæ, *vid.* Burgenſe, Senonenſe.

Columbenſe B. M. *Coulombs*, 331. b. Ibi turbæ, 479. b. c. S. Gratiani miraculum annuum, 619. c. 620. b. 694. 695. & *ſeqq.* Ei ſubjectum Ibriacenſe, 40. b. Donationes, 619. c. Cellæ, 620. b. Abbates, Tu-

Digitized by Google

reldus ſeu Turoldus, 479. a Aut Toroldus, 619. c. Rogerius, Hombertus, ſeu Gumbertus, Alermus, Theobaldus, 620. b.
Commerciacenſis cella Moliſmo aſſerta, 373. a.
Comodoliacum S. Juniani, 419. c.
Compendienſe S. Cornelii, ejus libertas aſſerta, 224 a. b.
Conchenſe S. Salvatoris & S. Fidis, *Sainte Foy de Conques en Rouergue*, 368. b. Figiaco unitum, 358 b. Inde aſſumti epiſcopi, 553. c. Donationes & benefact. 402. a. 461. b. 554 a. Ibi conjuges ambo admiſſi, 554. a. Abbates, Bego, 402. a. Bonifacius, 553. c.
Conchenſe S. Gregorii, *vid.* S. Gregorii.
Condatiſcenſe monaſterium, *vid.* S. Eugendi.
Condomienſe S. Petri, nunc cathedrale, *Condom*, 365. c. Donationes confirmatæ, 28. c. 120 b. Abbates, Petrus, Verecundus, Raimundus, Seguinus, Aynerios Sancionis, Garſias, Peregrinus, Monaſinus, Augerius de Andirano, Arnaldus-Odo, Raimundus de Galardo, primus ejus loci epiſcopus, 78. c.
Confluentina S. Honorinæ cella Becco tradita, 173. c.
Conſiacum, *Coincy*, Cluniacenſis cella, 550. c. Prior, Wieherus, 550. c.
Corbeïa-nova, *Corvey* ſeu *Corbie en Saxe*, abbatia imperialis, 600. c. Adalberto Hammaburgenſi data, 43. b. Marcwardo abbate ſcholæ reflorent, 153. a. 184. a. 197. b. Augetur bibliotheca, 302. c. A novitio quovis conferendus liber, *ibid.* 303. a. Ss. Liutolfi & Dietmari corporum elevatio, 184. a. 197. b. 426. b. Cum Bennone Osnaburgenſi diſſidium, 180. c. Inde deducta Hersfeldam colonia 321. a. Heinrici regis benefacta, 499. b. 563. c. Marcwardi abbatis depoſitio, 447. b. Studiorum lapſus, *ibid.* 499. b. Privilegiorum renovatio, 183. c. Viri illuſtres, 152. c. 499. b. 541. b. 555. c. Abbates, Saricho, ſeu Saracho, Werinherus, 47. b. Aut Wernherus, 73. c. Seu Warinus, 152. c. Frethricus, 152. c. Marcwardus, 153. a. Erchenbertus ſeu Erkenbertus, aut Erchinbertus vel Egbertus, 563. c. Wilbaldus, 449. b. Priores, 249 a. 499. b.
Corbeïa-vetus ſeu Corbeïenſe S. Petri, *Corbie*, 480. b. S. Adalhardi reliquiæ in Flandriam delatæ, 82. b. c. Reſtitutus Corbeïæ vicecomitatus, 144. c. Ab avita nobilitate decidit, 372. b. Privilegiorum ejus confirmatio, leproſis domus exſtructa, *ibid.* Cellæ, 565. c. Abbates, Fulco, 82. b. Evrardus, 224. a. Fulco magnus, Nicolaus, 372. b.
Corbiniacenſis S. Marculfi cella, 441. c. Præpoſitus Andreas, qui & Sigebertus, 442. a.
Cordæ cella Cluniacenſis, 240. c.
Cormaticenſe S. Pauli, *Cormery*, 25. c. S. Martino reſtituitur, 363. c. 364. a. Ibi floret B. Leothericus, 25. c. 186. b. 408. b. c. Reliquiæ e ſacris locis allatæ, 459. b. Ejus titulus de S. Brunone, 669. Abbates, Rotbertus II. Guido ſeu Wido II 25. c. 186. b. Mainardus, Guido, Theobaldus, 459. c.
Cormelienſe S. Mariæ, *Cormeilles*, abbates, Rogerius, 326. a. Guillelmus ſeu Willelmus, 536. c.
Cormeriacenſe. *Vid.* Cormaricenſe.
Corneliacum, *Cornilly-les-Centres*, conditur, ibi Ss. Cornelii & Cypriani reliquiæ, 254. c. Poſſeſſiones ab Urbano II confirmatæ, 297. a. b. Caſali-Benedicto poſtea ſubjectum, *ibid.* b. Prior, Andreas Vallumbroſanus, 316. b.
S. Cornelii. *Vid.* Compendienſe.
Coronæ abbas, Lambertus, 688. a. 1. *col.*
Ss. Coſmæ & Damiani in Mica-aurea, 51. a. b. Abbas, Odmundus, 51. b.
Cotewich. *Vid* Gotwicenſe.
Coxanenſe S. Michaëlis, *Coxanes*, 41. c. 42. a. Ei ſubjectæ plures abbatiæ ſub abbate generali, 621. c. Abbates, Gauzfredus, Gerbertus, 42. a. Abbas generalis, Guarinus, 621. c. Abbas vicarius, Giffredus, *ibid.*
Craſſenſe ſeu Urbionenſe B. M. *Noſtre-Dame de la Graſſe*, reformatur, 150. c. 165. c. 166. a. Ei ſubjectum Canigouenſe, 597. c. 598. a. S. Petri de Galli cantu, 598. a. Suredenſe, 525. c. Reſtitutæ S. Laurentii & S. Polycarpi abbatiæ, 275. b. Subjici detrectat Guixalenſe, 598. a. Ejus donationes & nobiles benefactores, 41. c. 443. c. Immunitates & poſſeſſiones a ſummis pontificibus confirmatæ, 598. a. Cum Electenſibus diſſidium, 622. b. c. Nobiles monachi, 525. c. Abbates, Randulfus, Dalmatius, 41. c. Rotbertus, 575. b. Robertus II. Leo, Berengarius de Narbona, 443. c.
Credonenſis S. Clementis cella, *Craon*, 606. c. De ea variæ lites, 12. b. 25. b. 55. c. 56. a. 476. c. 477. a. Priores, Bernerius, 399. b. Allo, 606. c.
Cremiſanenſe, *Cremſmunſter*, 555. b. Abbates, Theodoricus de *Gozze*, Hogoldus, Bertholdus, Adelramnus I. Hermannus, Udalricus I. Udalricus II. Albertus, Martinus, Adelramnus II. ſeu Altamos, Udalricus III. ſeu Oudalricus, 555.
Cremonenſe S. Johannis Evangeliſtæ, 344. b. Abbatiſſa, Giſla, 344. b.
Criſenonenſe parthenium Juliacenſis Ordinis Moliſmo ſubjectum, 584. b. c. Ejus benefact. 617. c.
Criſpiacenſe S. Arnulfi ſeu Criſpeïenſe, *S. Arnoul de Crepy*, 347. b. Cluniaco ſubjicitur, 119. c. Ejus fundatio & poſſeſſiones a Paſchali II. confirmatæ, 459. a. 501. a. Illuc translatum corpus Radulfi comitis, 119. c. Donationes & nobiles benefact. 459. a. 501. a. 523. a. S. Arnulfi reliquiarum translatio, 452. a. Abbates, Hugo, 59. a. Willelmus, 347. b. Priores, Stephanus, Hugo, Ymarus, Theobaldus, 459. a.
Criſpinienſe, *Creſpin*, in pago Hainoënſi, 279. c. Viri illuſtres, *ibid.* 280. a. Abbas, Rainerus, 279. c. Seu Reinerus, 556. b.
Ss. Criſpini & Criſpiniani. *Vid.* Sueſſionenſe.
Crucis S. Leufredi, ſeu S. Audoëni, aut Crucis Eltonis, Madriacenſe, *La Croix S. Leufroy*, 22. a. Rotomagenſi S. Audoëno ſubjectum, 23. c. Ibi floret Guitmundus, *ibid.* 103. b. Abbas Odilo, 142. a.
S. Crucis parthenon in Alſatia, 74. a.
S. Crucis monaſterium Sollemniaco commiſſum, 160. c.
Crucis cella pagi Brigienſis, Caritati ad Ligerim ſubjecta, 230. b. c.
S. Crucis & Timothei eccleſia. *Vid.* Bredonienſis.
S. Crucis. *Vid.* Buoſonis-villa, Burdegalenſe, Kemperlegienſe, Moguntinum, Talemontis.
Crucis-Eltonis monaſt. *Vid.* Crucis S. Audoëni.
Crulandenſe, *Croyland*, ejus poſſeſſiones regia auctoritate recenſitæ, 106. c. Theſaurus direptus, 98. c. Totum fere conflagrat, 289. b. Magnifice reſtauratur, *ibid.* 538. c. Novæ eccleſiæ fundamenta jacta, 591. c. Quo die epulum ſollemne, 592. a. Immunitas ab Heinrico rege conceſſa, *ibid.* b. Variæ conſtitutiones & ſtatuta, 290. c. Ibi fratres laïci, 106. b. Flagellatio in capitulo die tantum paraſceves, 592. b. Cantabrigienſis academiæ inſtitutio, 539. a. Juvenes in lectione ſcripturæ Saxonicæ exercentur, 289. b. Monachi illuſtres, 539. b. Et ſcriptores, 290. a. Ibi recluſus S. Wlſinus, 592. b. Waldevi corporis inventio & tranſlatio, 289. b. Miracula, 98. c. Wlketuli abbatis depoſitio, 98. c. Lis cum Glouceſtrenſibus, 592. c. Ivonis cujuſdam dira machinatio, 289. c. Benefactores, *ibid.* a. Prioratus, 539. b. Abbates, Wulketulus, Ingolfus, 98. c. Turketulus, Egelricus, 290. a. Joffridus, 538. a. Seu Goisfredus, *ibid.* b.
S. Cucuphatis in Catalaunia, alias Octavienſe, *S. Culgat de Uvals*, 402. a. Abbas, Berengarius, 402. a.
Colturenſe S. Petri, *La Couture*, 282. b. Viri illuſtres, 231. c. Mille miſſæ pro defuncto, *ibid.* Abbates, Johel, 159. a. Seu Johelus, aut Joëlus, vel Johellus, 376 c. Odo, 231. c.
De Cumis parthenon. *Vid* Vallis-Dei.
Cunaldenſis cella, Trenorchii prioratus, 535. c.
Curiæ-Evroldis cella Majori-monaſterio ſubjicitur, 645.
Curtenſis abbas, Johannes, 426. c.
Curvæ-villæ cella Majori-monaſterio datur, 158. c.
S. Cuthberti. *Vid.* Dunelmenſe.
S. Cypriani. *Vid.* Pictavenſe.

D

SANCTI Dagoberti. *Vid.* Satanacum.
S. Dalmatiaci cella Aureliaco reſtituta, 159. c.
S. Dalmatii de Pedona varia fortuna, 216. a.
Dalonenſe, *Dalone*, ejus ſitus & primordia, 595. b. c. Ei ſubditæ abbatiæ, *ibid.* Ciſtercio cedit, 588. b. Abbates, Rogerius, Amelius, 595. b.
Deaurata. *Vid.* Toloſanum.
Dethestenſis eccleſia in Anglia, 17. c.
Dervenſe S. Petri ſeu S. Bercharii, *Montier-en-Der*, Acta pro eo in concilio Meldenſi, 641. *& ſeqq.* Ejus aſſerta libertas, 184. a. Donationes, 54. b. 564. b. c.

Digitized by Google

Nobiles ſepulturæ, 564. b. c. Paſchalis II. privilegium, 420. a. b. Abbates, Bruno, Dudo, 184. c. Rogerus, 564. c.

Dianæ Tifatinæ cœnobium ſub cuſtodia S. Benedicti Capuani, 49. c.

Dinanni eccleſia, *vid.* S. Maclovii.

Diogili ſeu Duelii S. Eugenii cella, *Deüil*, al. *Dueil*, Salmurenſi abbatiæ ſubjecta, 612. c. Ejus ſitus & origo, 552. a. Nobiles benefactores, *ibid.* b. Priores, Fulco, Daniel, 552. b. 612. c.

S. Dionyſii prope Pariſios, *S. Denys en France*, 91. a. 535. b. Ivo abbas ſimoniæ inſimulatur, *ibid.* Ejus privilegiorum confirmatio, 17. c. Amiſſorum recuperatio, 18. a. Donationes, 346. c. 347. a. Benefact. 17. c. Ivonis abbatis obitus & epitaphia, 331. c. 332. a. Ibi educatus Ludovicus Philippi regis filius, 441. c. Sugerii monachi initia, 332. c. Illuc accedit Paſchalis II. *tamquam ad propriam B. Petri ſedem*, 500. c. 502. b. Ejus acta, 501. a. Occurrit ei Philippus rex cum filio, 500. c. 501. a. S. Goberti prioratus reformatio, 332. b. Tauriaci jura propugnata, 564. c. 565. a. Illuc ſecedit Abaelardus, 612. c. A Willelmo Anglor. rege conſtructa turris in eccleſia, 91. b. Cur non ſepultus ibi Philippus Galliæ rex? 518. a. Inde aſſumti abbates, 18. a. 618. b. Scriptores, 552. b. Abbates, Rainerius, 17. c. Guillelmus, Ivo I. 91. a. Adam 332. b. 612. c. Ivo II. ſeu Yvo, 332. b.

S. Dionyſii Ambian. cella, Majori-monaſterio reſtituta, 586. c. 692.

S. Dionyſii, *vid.* Brocareienſe, Mediolanenſe, Nogentenſe, ſeu Nogiomenſe.

Diſertinenſe, *Diſentis*, pontificum bullæ & privilegia pro eo, 582. b. Abbates, Adam, Walterius I. Walterius II. 582. b.

S. Diſibodi monaſterium inſtauratur, 527. a.

Divenſe B. Mariæ apud S. Petrum, *N. Dame de S. Pierre ſur Dive*, ejus dedicatio, 3. a. Fulconis abbatis exſilium, 296. b. Illuc adſciti ex Uticenſi peritiſſimi librarii, 69. b. 121. c. Rodbertus abbas ſimoniace intruditur, 489. c. Unde turbæ, 490. a. Ibi olim Chriſti Domini effigies Lucenſi conſimilis, *ibid.* Abbates, Ainardus, Fulco, 121. c. Rodbertus ſeu Rotbertus ſimoniacus, 489. c. Radulfus, Richardus de Aquila, 490. a.

Divionenſe S. Benigni, *S. Benigne de Dijon*, Jarentone abbate refloreſcit, & augetur, 17. c. 215. c. 216. a. b. An tranſlatum in Germaniam S. Benigni corpus? 67. b. c. Walterii monachi cædes, 213. a. Jarentonis a legatione reditus, *ibid.* Profugi Vitoniani ibi ſtabilitatem firmant, 217. b. c. Charitas erga eos laudatur, 218. a. b. Eorum exitus, 255. c. 256. a. Jarento in Angliam mittitur, 360. b. c. Inde Flaviniacum acciti monachi, 396. b. Æduam pariter miſſi, 411. c. Odo Burgundiæ dux in capitulo abſolutus, 442. c. Paſchalis II. eccleſiam conſecrat, 499. c. 500. a. 511. a. Ab Hugone duce libertas ejus firmata, 511. a. Vitoniani denuo vexati & pulſi illuc ſe recipiunt, 561. c. Eorum diſceſſus, 593. c. *& ſeq.* Unus e monachis præbendam habet in Cabilonenſi eccleſia & ſeptimanam facit, 567. c. Jarentonis obitus & epitaphium, *ibid.* Lis cum Fructuarienſibus, 33. a. Et confirmatum a Gregorio VII. Elariaci parthenium, 130. c. Addicta Wangionis-rivi cella, 174. c. 175. a. Aliæ reſtitutæ & datæ eccleſiæ, 241. c. 345. a. 369. b. 476. c. 497. a. 675. Altaria confirmata, 17. b. 27. b. Ibi hoſpitatur Odo Bajocenſis ep. 369. b. Pibo Tullenſis fit monachus, 75. a. 218. c. Aletha S. Bernardi mater ſepulta, 497. b. Permutatio quædam cum Cadomenſibus a Paſchali II. confirmata, 436. a. Inde aſſumti abbates, 219. c. 384. c. 385. a. 411. c. Benefactores Burgundiæ duces, 568. Donationes & benefact. 369. b. 511. b. Abbates, Adalbero, Jarento, 27. c. Seu Gerannus, 497. b. Aut Getento, vel Ferento, 511. b. Aut Jerunto, 669. 567. c. Ademarus, Petrus, Henricus, 568. a. Priores, Hugo, 134. a. 219. c. 411. b. 497. a.

S. Dodæ ſub Simorra, 71. a. c.

S. Dogmaëlis, *S. Dogmels*, in finibus Walliæ, 588. a.

Dolenſe apud Bituriges, *Bourg Deols*, ſeu *Bourg-Dieu en Berry*, 296. c. Gravis rixa adverſus Warmundum, abbatiam ſimul cum archiepiſcopatu Viennenſi retinere volentem, 149. a. c. Lis cum Bituricenſi, b. S. Sulpicii monachis, 80. b. Cum epiſcopo Lemovicenſi, 159. b. Diſſenſio de electione Bernerii abbatis, 298. c. 299. a. 376. b. Eccleſiæ dedicatio per Paſchalem II. 376. c. 500. b. Inde aſſumti archiep. 7. c. 283. a. Abbates, Rademundus aut Raymundus, Petrus, Guarmundus, 7. c. Seu Warmundus, 18. a. Aldebertus de Monte-Maurilionis, 92. c. Seu Audebertus, 192. a. Geraldus, Hugo, Johannes, 376. c.

Dolenſis cella. *Vid.* S. Florentii.

Dolonenſe S. Medardi reformatur, & Majori-monaſterio ſubjicitur, 533. c. 534. a. b. Prior, Willelmus, 534. a. b.

Domena Gratianopolitanæ diœceſis cella, præpoſitus, Petrus Venerab. 441. a.

S. Dominici Silenſis. *Vid.* Toletanum.

Dongii cella erigitur, 193. c.

Dordonenſe. *Vid.* S. Mariæ, 64. c.

Duelii cella. *Vid.* Diogili.

Dunfermilingenſe Ss. Trinitatis, *Dunfermelin*, in Scotia, ejus fundatores, 33. a. b. c. Ibi Scotiæ regum ſepulturæ a Macolmo, *ibid.* c. Abbates, Goſfridus I. ſeu Gaufridus, Gaufridus II. Archimbaldus, Willelmus, Goffridus, Robertus, 33. c. Prior, Petrus, 33. b.

Dunelmenſe in Anglia, *Durham*. 17. c. Nullæ ſepulturæ in eccleſia, 370. c. S. Cuthberti incorrupti corporis oſtenſio, *ibid.* 473. a. Aliæ inventæ reliquiæ, *ibid.* b. Ibi obit Turgotus S. Andreæ in Scotia epiſc. 607. c. Inde aſſumti epiſcopi, *ibid.* 520. c. Scriptores, 246. c. 521. a. Priores, Aldwinus, Turgotus, 85. c.

Dunenſe S. Aviti, *S. Avit de Château-Dun*, puellare, ejus ſitus, 297. b. Solutior ibi diſciplina, *ibid.* b. c.

Dunenſe B. M. monachorum nigrorum in Flandria, ejus initia, primus auctor, 512. c. Fortuna, 513. a. Abbates, Ligerius, Fulco, 512. c.

Durbonis Cartuſiæ conditor, 548. a.

Duruum, prædium Cellenſis monaſterii, 28. c.

E

SANCTI Eadmundi Burenſe in Anglia, a Cnuto rege conditum, 18. a. Ejus libertas a ſummo pontifice, epiſcopis ac rege aſſerta, *ibid.* Contra illud Tetfordenſium epiſcoporum molitiones, 18. a. 64. b. 434. b. Reprimuntur, 180. b. Rotbertus in abbatiam intruſus, 418. b. Deponitur in concilio London. *ibid.* 450. a. Anſelmi Cantuar. ibi acta, 503. b. Inde aſſumti epiſcopi, 607. b. Abbates, Leofſtanus, 143. b. Balduinus Gallus, 389. c. Seu Baldewinus, 18. a. Aut Baldwinus, 57. b. Rotbertus, Rotbertus alter, 389. c. Alboldus, 418. b. c. Seu Albaldus, 435. c. Anſelmus, 428. b. c. 607. b. Guillelmus, 435. c. Seu Willelmus *Curteys*, 180. b.

Eboracenſe S. Mariæ, 17. c. Prius S. Olavi, 257. b. Ortum habet a Witebienſi, 85. b. 257. b. c. Inde educti monachi ad condendam abbatiam B. Mariæ de Fontibus, *ibid.* c. 258. a. Abbates, Stephanus, Richardus, Godfridus ſeu Gaufridus, 257. c.

Eboracenſis S. Mariæ, Majoris-monaſterii cella, 421. b. Prior, Hermarus, *ibid.*

Ebroïcenſe S. Taurini, *S. Taurin d'Evreux*, Fiſcamno ſubjicitur, 490. b. Ibi manet Hildeburgis nobilis matrona, 331. b. Abbates. Rodulfus, Willelmus, 490. b.

Ebroïlenſe S. Leodegarii ſeu Ebrolienſe apud Arvernos, *Ebreuil*, 56. c. Lis cum Vindocinenſibus, 81. b. Donationes, 56. c. 164. c. Abbates, Giſlebertus ſeu Gilbertus, Guillelmus, 56. b. Seu Willelmus, Theodardus, 164. c.

S. Ebrulfi, *vid.* Uticenſe.

Ecoliſmenſe, *vid.* Engoliſmenſe.

S. Edmundi, *vid.* S. Eadmundi.

S. Eduardi in Anglia, abbatiſſa, Eulalia, 489. a.

S. Egidii, *vid.* S. Ægidii.

Egmundenſe, *Egmond*, abbas Stephanus, 197. a.

Einſidlenſe in Helvetia, *Einſidlen*, ſeu *N. Dame des Ermites*, abbates, Henricus, Selingerus, Rudolfus I. Gero, 47. b.

Eiſeshamienſis abbas, Ægelvigus, 258. b.

S. Elani, *vid.* Vaurenſe.

Elariaci parthenon, *Laré*, 130. c. 572. b. Abbatiſſæ, 130. c.

Electenſe B. M. monaſt. *Alet*, ſeu Alectenſe, ejus ſitus, 621. a. c. Fundatores, immunitas, *ibid.* b. Varia fortuna, *ibid.* c. 622. a. b. c. Abbates proprii, Geroldus, Remundus ſeu Raimundus, 622. a. b. Abbas vicarius, Benedictus, 621. c.

Elevangenſe

Digitized by Google

Elevangenſe, *Elvvangen*, abbas, Reingerus, 67. c.

Elienſe in Anglia, *Ely*. 180. a b. Annis ſeptem vacat, 308. b. Richardo abbati variæ inflictæ moleſtiæ, 418. c. 450 a. Ss. Etheldritæ, Sexburgæ & Witburgæ tranſlatio, 418. c. In epiſcopale erigitur, 522. b. Ejus hiſtoriæ ſcriptores, *ibid.* c. Abbates, Turſtanus, Theodevinus, Godefridus, 57. c. 197. c. Symeon, 180. a. Seu Simeon, 308. b. Remigius, Richardus, 418. c.

S. Eligii, *vid.* Mons-S. Eligii, Noviomenſe, Pariſienſe,

Eliſoncenſe, *vid.* Eſloncienſe.

Elnonenſe S. Amandi, S. *Amand*, 601. c. Ab Hugone abbate abſolutum, 353. a. Ejus conſecratio, *ibid.* B. Andreæ reliquiarum elevatio, *ibid.* b. Orta inter fratres diſcordia, 109. c. Donationes & benefactores, 27. c. 28. a. 387. c. 388. a. 481. a 565. a. Paſchalis II. diplomata, 501. b. 507. b. Clauſtralia officia, 28. a. Abbates Fulcardus qui & Lambertus, Bovo, Hugo, 109. c. Bovo II. 507. b.

Elnonenſis S. Petri eccleſia, 300. b.

Eltenenſe ſeu Altenenſe, puellare, in Saxonia, 191. a.

S. Emmerammi Ratiſpon. monaſterium, 16. a.

Engoliſmenſe S. Eparchii, *S. Cybar d'Angoulême*, Angeriaco ſubjicitur, 161. c. 162. a. Abbates, Frovinus, 97. b Hugo, 162. a

Entsdorfenſis abbas, Walchunus, 141. c.

Eoveshamenſe, inde aſſumti monachi pro reformandis Northumbrienſibus monaſteriis, 84. c. Ibi recluſus S. Wlſinus, 592. c. Abbates, Ailfwinus ſeu Elwinus, 57. b. Seu Ægelwinus, 180. b. Gualterus, 143. c. Mauricius, 502. c. Reginaldus, *ibid.*

S. Eparchii, *vid.* Engoliſmenſe.

Eporedienſe S. Stephani, *Ivrée*, Ejus abbates canonici, 87. a. Abbas, Taurinus, 87. a.

Epternacenſe ſeu Eſternacenſe, *Eternac*, 136. b. c. Feſti Ss. reliquiarum inſtitutio, 498. c. Viri illuſtres, 136. b. c. 498. b. Abbates, Humbertus, Reginbertus, Thiofridus, 136. b. Gerardus, Godefridus, 498. b c.

Erehana, villa Cellenſis monaſterii, 29. a.

Eremitarum cella ſeu Eremus B. Mariæ, *vid.* Einſidlenſe.

Eremitarum locus ſub Alpe Cerratos, 115. a.

Ereſburgi abbates, Erchimbertus, 152. c. Heinricus, 276. c. Seu Henricus, 499. b.

Erfordenſe Ss. Petri & Pauli, *Erdfurt*, 198. a. Abbas, Burchardus, 448. a.

Eſloncienſe ſeu Eliſoncenſe S. Petri, 71. b. c. Reformatur & inſtauratur, 409. b. Poſſeſſiones ab Urbano III. confirmatæ, 410. a. Abbates, Chriſtophorus, 409. b. Martinus, 410. a.

Eſpargnemail, B. M. Sueſſ. cella, 618. c.

Eſternacenſe, *vid.* Epternacenſe.

Eſtivalenſe ſeu Stivalenſe apud Cenomannos, cognomento de Carreto, ſeu de Charnia, conditur, 536. a. Abbatiſſa, Godehildis, 536. a.

Evaunenſe, ubi conventus epiſcoporum, 532. c.

S. Eucharii, *vid.* Trevirenſe.

Everner-curtis B. Mariæ, *Everneicourt*, S. Huberti cella, 30. c. 301. b.

Eveshamenſe, *vid.* Eoveshamenſe.

S. Eugendi ſeu Augendi Condatiſcenſe, *S. Claude de Ioux*, c. 283. Ibi fit monachus Simon Criſpiac. cum pluribus aliis. 119. a. b. Ei eccleſiæ datæ, 283. b. 283. c. 284. a. 554. b. Nobiles benef. 284. a 554. b. Paſchalis II. privilegium, 284. a. Abbates, Odo 119. b. Hunaldus ſeu Unaldus I. Humbertus, Hunaldus II. 283. c. 284. a. Ado, 554. b.

S. Eugenii, *vid.* Diogili cella,

Eugubini monachi, ad eos ſcribit Gregorius VII. 87. c.

S. Euphemiæ in Calabria, ejus conditor, 238. a. Inde aſſumti præſules pro Siciliæ eccleſiis, 291. a. Abbas Rodbertus, 120. b. Prior Anſgerius, 290. c.

S. Euſebii infra Aptam-Juliam, *S. Euſebe d'Apt*, Abbas Guiloſredus, 369. b.

S. Euſtachii, *vid.* Marericenſe.

S. Eutropii, *vid.* Santonenſe.

Euvremodienſis S. Laurentii cella, Becci prioratus, 510. b.

Exalatenſe S. Andreæ, 621. c.

Exaquenſis abbas, Rogerus, 133. a. 306. c.

Exceſtrenſe ſeu Excerceſtrenſe S. Petri, puellare, ibi epiſcopalis ſedes, 434. b.

Exciſum *Eſſes*, Ss. Gervaſii & Protaſii, ejus ſitus & fortuna, 8. b.

Exloncenſe. *Vid.* Eſloncienſe.

Excubiarum Cartuſiæ auctor, 548. a.

Exidolii monaſterium, *Exideil*, 511. a.

Exienſe. *Vid.* Exciſum.

Exilienſe, S. Dominici miracula & tranſlatio, 71. b. Abbates, S. Dominicus, Fortunius, 71. b.

Exoldunenſis abbas, Gerardus, 18. a.

Exonienſis S. Olavi cella, 105. c.

F

FABARIENSE monaſterium, *Pfevers*, ejus libertas aſſerta, 543. a. b. c. 544. 616. c. Carnis eſus certis diebus ibi conceſſus, 544 a 679. *col.* 1. 2. Ejus præbendarum & inſtitutionum deſcriptio, 678. 679. Abbates, Geroldus ſeu Giroldus, Wicramnus, 543. c. 544. a.

Fabricata B. M. *Vid.* Toloſanum.

S. Facundi. *Vid.* Saguntenſe.

Farenſe parthenium, *Farmoutier*, ejus infelix ſtatus, 311. b. c. Philippi regis & Ivonis Carnot. epiſtolæ pro ejus reformatione, *ibid.* Ibi olim monachi miniſtrabant, abbatiſſæ ſubjecti, 423. c.

Farſenſe ſeu Pharphenſe, *Farſe*, 51. a. b. 169. c. 170. b. 191. a 393. a. b. 674. a. Ei conceſſum Aſculanum S. Benedicti cœnobium, 170. a. Illuc Heinricus IV. Germaniæ rex accedit, 181. b. c. Omnia ejus beneficia & poſſeſſiones confirmat, 200. b. Cellæ & monaſteria ejus ditionis, *ibid.* Charta ejus omnes in tria volumina redactæ, 265 c 266. a. Infelix monaſterii ſtatus ſub Rainaldo, Berardo & Oddone abbatibus, 275. b c. 276. a. 413. c Inſtaurat Berlandus 413. c 414. a. Paſchalis II & Guarnerii marchionis opem implorant monachi vexati, 488. a. b. Abbates, Berardus I. ſeu Beraldus, Rainaldus, Beraldus II. 265. c. 266. a. 275. b. c. 276. a. 487. c. Oddo, 413. b. Berlandus ſeu Berardus III. *ibid.* c. Guido, 487. c. An etiam Theodericus, Maginulfus, & Petrus de Columna? 487. b. c. 488. a. b. Prior, Romanus, 393. a.

S. Faronis. *Vid.* Meldenſe.

Faventinum S. Mariæ, *Faenza*, ibi ſepultus B. Petrus Damiani, 52. a.

S. Felicis de Silare eccleſia Caſæ-Dei conceſſa, 183. a.

S. Felicis. *Vid.* Guixalenſe, Metenſe.

S. Felicitatis. *Vid.* Swarcenſe.

Feretrani monachi, ad eos ſcribit Gregorius VII. 87. c.

Fermelodunum. *Vid.* Dunfermilingenſe.

S. Fermerii monaſterium, *S. Ferme*, 162. c. 161. a.

Ferrarienſe cœnobium, *Ferrieres*, Alexandri II. & Paſchalis II. privilegia 27. c. 467. b. Francorum reges, ejus benefactores, ſicut & Senonum archiepiſcopi, *ibid.* Prioratus, *ibid.* Abbates, Gualterus, Orgerius, Henricus, 27. c. 152. b 467. b.

Fiacenſe. *Vid.* Figiacenſe.

Ficiclenſe ſeu Ficaclenſe monaſterium, ei commiſſum Piſtorienſe S. Michaëlis de Furculis cœnobium, 200. c. Abbas, Petrus, 214. a.

Fidemienſis abbas, *de Femy*, Radulfus, 441. c.

S. Fidis. *Vid.* Conchenſe.

S. Fidis cella. *Vid.* Morlanenſis.

Figiacenſe monaſterium, *Figeac*, Cluniaco ſubditum, 77. c. 78. a. 358. b. 368. b. Abbas, Willelmus, 78. a.

Firmitatis monaſterium B. M. *La Ferté*, conditur, 587. c. 588. a. Prima Ciſtercii filia, 588. a. Primus abbas, Bertrandus, 588. a.

Fiſcamnenſe Ss. Trinitatis monaſterium, *Feſcamp*, 3. a. c. An ibi Cæciliam primogenitam Deo obtulerit Willelmus Conquæſtor? 91. c. Guillelmo II. abbate floret, 234. a. b. Interdictum latum a Willelmo Rothomag. obſervare renuit, 263. c. Ejus libertas denuo aſſerta ab Urbano II. 264. a. Ibi organa muſica, 505. c. Viri illuſtres, *ibid.* a. c. Ei Bernacenſe ſubjectum, 22. c. 23. a. Ebroïcenſe S. Taurini monaſterium, 490. b. Ibi honorifice excipitur Baldricus Dolenſis archiep. 504. c. 505. a. b. c. 523. c. Inde aſſumti abbates, 450. b Maurilius Rotom. archiepiſc. 3. c. Abbates, Guillelmus I. Johannes, Guillelmus II. 22. c. 134. a. b 263. c. 504. c. Rogerius, 504. c. Priores, Tancardus, 360. c. Willelmus, 490. c. Robertus, 505. b.

Flaviacenſe. *Vid.* S. Geremari.

S. Flaviani. *Vid.* Rambonenſe.

Flaviniacenſe monaſterium, *Flavigny*, 385. a. Abbas primas partes habet in electione epiſcopi Æduenſis, 395. c. Illuc acciti e Divione monachi, 396. b. Hugonis abbatis diſcordia cum epiſcopo Æduenſi, 395. c.

396. a. b. c. Deſtruſi varia fortuna, 416. a. b. 453. c. 454. a. Abbates, Hugo, Gerardus, Agano, Rainaldus II. Aimo II. Galterius, Herveus, 384. c. 416. a. b. 454. a.
Flaviniacum, cella S. Vitoni Virdunenſis, ibi obit Rodulfus abbas, 410. b. c.
Flectorpienſe B. M. monaſterium conditur, 444. b. c. Abbates, Fridericus *&c.* Balthaſar apoſtata, 444. c.
Florentinum B. M. monaſterium, 517. a. Abbas, Johannes, *ibid.*
Florentinum S. Petri monaſterium, 1. b. c.
S. Florentini eccleſia in cellam converſa, 618. a.
S. Florentii cella prope Dolum, 66. c. 67. a. 128. a. b.
S. Florentii. *Vid.* Salmurenſe, Glonnenſe.
Floriacenſe S. Benedicti, *Fleuri*, vel *S. Benoiſt ſur Loire*, ei data & aſſerta, 5. b. c. 40. c. 41. a. 95. a b. 122. b. c. 132. c. 156. a. 165. a. 193. b. 318. b. 532. c. 533. a. 544. c. 576. c. 598 b. Celebratum ibi concilium, 544. c. Feminam manumittit Ludovicus rex, 532. c. 543. a. Formula, *ibid.* Opidum incendio conflagrat, 355. a. Sacræ reliquiæ incendio oppoſitæ, *ibid.* Corporis S. Benedicti tranſlationes in novas thecas, 157. a. 501. c. 502. a. b. Petri diaconi fabula, *ibid.* Floriaci ſepultus Ludovicus rex, 598. a. b. Viri illuſtres, Abbo, 539. c. Clarius, 501. c. Hugo de S. Maria, ejus ſcripta, 544. c. 545. a. Abbates, Abbo, 164. b. Hugo, Guillelmus, 40. c. Veranus, 157. a. 355. a. Amalbertus, 165. a. Macarius. 283. a. Joſcerandus, ſeu Joſcerannus, Simon, 335. a. b. 459. b. Boſo II, 502. a. 576. c.
Floriaci cella S. Marcello aſſerta, 470. c 471. a.
Floriaci eccleſia ad Oſcaram, *l'Ouche*, fluviolum, ibi obit Rotbertus Burgundiæ dux, 95. a.
S. Floriani eccleſia, Padolironenſis prioratus, 402. c.
Floriniensis abbas, Lambertus, 232. c.
S. Flori, *S. Flour*, 361. a. Prior Stephanus, 361. a.
Fontis-Avellani eremi prior, Liprandus, 52. c.
Fontis-dulcis monaſterium B. Mariæ, *Fontdouce*, ejus ſitus, origo & fundatores, 566. b. c. 687. Ejus abbates Tenaliæ & Granateriæ fundatores, 567. a. Item Grandis-ſilvæ, & aliorum, *ibid.* & b. 687. 688. Ab Anglis ſpoliatum, 688. c. Primi benefactores, 687. 688. Abbates, Gerardus de Salis, ſeu Geraudus, 567. a. Willelmus de Concampo, Gerardus, Gaufredus, Arnaudus, Fulcherius, Guillelmus Calonis, Hugo, *&c.* uſque ad annum M. D. XXV. 688 c.
Fontis-Ebraldi, ſeu Evraldi, aut Ebraudi, *Fontevrault*, Ordinis & monaſterii origo & auctor, 423. a Ordinis caput aliquamdiu Tucionenſe monaſterium, 579. b. Pro utroque ſexu conditum Fontebraldenſe, 423. a. Regula & ritus, 424. a. Societas & patroni, *ibid.* 441. c. Incolarum numerus, 424. b. Feminæ illuſtriores, 423. a. b. An abbatiſſæ ſubditi viri? *ibid.* & c. Siniſtri rumores de Rotberto Arbriſello, 424. b. c. 425. a. Reprehenſæ moniales, 595. c. Magiſtræ ſeu abbatiſſæ, Herſendis, Petronilla, 423. a.
Fontis-Gombaudi monaſterium conditur, 283. b. Abbates, Petrus de Stella ſeu de Stellis, Guillelmus, Airaudus, 283. b.
Fontis-Goyhardi cella, ejus conditor, 422. a.
Fontis-humidi monaſterium, *Fontemoy*, conditur, 468. b. Donationes & benefactores, *ibid.* Poſtea Regniacum tranſlatum, *ibid.* Abbas, Girardus, 468. b.
Fons-S. Martini cella, 578 a.
Fontanella. *Vid* S. Vandregiſili.
Foreſtenſes abbates, Ingelgerus, 224. b. Robertus, 480. a.
Foreſtenſe B. Mariæ parthenium, ejus origo & inſtitutio, 371. c. Affligemio ſubjectum, ab eo poſtea avulſum, 372. a Abbatiſſa, Bertilda, 372. a.
Formbacenſis B. M. cella in abbatiam erigitur, 340. b. Perngeri abbatis miracula, 589. c. B. Wirntonis fama, *ibid.* Miracula, 590. a. Abbates, Perngerus ſeu Berngerus aut Perengerus, Wirnto, 340. b. Seu Wirundo, 449. a. Aut Wirundus, 554. c.
Foſſatenſe agri Pariſienſis monaſterium, *S. Maur des Foſſez*, ei ſubjectum Glannafolium, 274. a Ablatum deinde & Caſino reſtitutum, 363. b. 389. b. Traditum Pariſienſe S. Eligii monaſterium, 507. b. c. 508. a. Monachi vitæ laxioris, 374. b. c. Eorum ſervis teſtificandi poteſtas aſſerta, 552. a. Abbates, Wulferius, 274. a. Walterius, 374. b. c. Theobaldus, Aſcelinus, 507. c. 552. a.
Francæ-villæ cella, Majoris monaſterii prioratus, 438. b.
Fraxineti monaſterium, 65. a.
Fraxinenſe cœnobium, 132. b. Abbas, Pontius, 132. b.
Fraxinorenſe monaſterium, ejus origo & ſtatus præſens, 582. b. c Fundatores, Caſæ-Dei ſubjicitur, 453. c.
Fredenſis parthenonis abbatia, 212. c.
Frigidilenſis prior, Iſarnus, 550 b
Fritſlarienſe cœnobium, 72. b. Combuſtum in expeditione Rodulphi regis in Haſſiam, 153. a.
Frodonenſis cella, vulgo Frovilla, 564. b.
S. Frontonis abbas, Guillelmus de Alba-Roca, 613. b.
Fructuarienſe S. Mariæ cœnobium, 32. c. 33. a. Ab Heinrico imperatore vexatum, 292. c. Ex eo acciti Sigebergenſes monachi, 45. a. Eccleſiæ ſubjectæ, 550. c. 570. c. Donationes, 556. c. Feminæ recluſæ, *ibid.* Inde aſſumti epiſcopi, *ibid.* Nobiles monachi, *ibid.* Abbates, Albertus II. Ubertus ſeu Guibertus, poſtea ep. Eporedienſis, 33. a. Almeus, Petrus, 556. c.
Fuldenſis abbatia imperialis, 600. b. Vexata, 59. c. 60. a. Res ejus direptæ, 72. c. 73. a. De eligendo novo abbate grandis concertatio, 89. a. Abbatia ab Heinrico IV. *pro adulterio* collata, 212. c. Ibi magna lues, 472. b. Cellerarii flagellatio & obitus, *ibid.* c. Inopia, 616. c. Abbates, Wideradus, Ruthardus, 88. c. 89. a. Godfridus ſeu Gottifridus, 472. c. 541. c. Wolfelmus, 641. c. Erlolfus, 542. a.
S. Fulciani monaſterium, *S. Fuſcien des bois*, inſtauratur, 479. c. 480. a. 522. c. 523. a Donationes & benefactores, *ibid.* 612. b. S. Fulciani reliquiæ in novum feretrum tranſlatæ, 310 a. Abbates, Odolricus, Radulfus, 480. a. Seu Rodulfus, 612. b Euſtachius, Wigomarus, Simon, *ibid.* b.

G

SANCTI Gabrielis abbas, Johannes, 434. c.
SS. Gabrielis & Raphaelis capella Cluniacenſibus donata, 102. b.
Gallanenſis S. Stephani abbatia, 215. c.
Galliacenſe Caſæ-Dei ſubjicitur, 453. c.
S. Galli monaſterium, *S. Gal en Suiſſe*, ibi turbæ, 124. b. c. Rixæ inter Gallenſem abbatem & Augienſem, 183. c. 212. b. c. 235. c. 236. a. 259. b. Arnolfus monachus in Conſtantienſem ſedem intruditur, 464. b Schiſma de eligendo abbate, 582. b. De caſibus S. Galli liber ſcriptus, 46. c Abbates, Salomon, Nortpertus, Norkerus, 46. c. Udalricus I. Udalricus II. Liutoldus, 124. b. Manegoldus, 582. b. Abbates intruſi, Liutoldus, Verinharius, 183. c.
Galli cantus. *Vid.* S. Petri.
Gandavenſe S. Bavonis, abbates, Wimandus, 224. b. Gulvericus ſeu Wlfricus, 507. b.
Gandavenſe ſeu Blandinienſe, 59. b. S. Petri, 412. b. Reformatur, 431. b. 540. c. Coxanæ ſubjectum, 621. c. Abbas, Fulcardus, 59. b.
Gangenbacenſe reformatum, 472. a.
Garnenſe, *vid* Curtenſe.
Garſtenſe, *Garſten*, conditur, 190. c. Canonicis ſubſtituti Gotwicenſes monachi, 169. b. 448. c. 449. a. Bertholdo abbate floret & creſcit, 554. c. 555. a. Inde aſſumti abbates, 449. a. 554. c. 589. c. Abbas, Bertholdus, 449. a. Prior, Wirundus, 554. c. Seu Wirnto, 589. c. Præpoſitus, Eberhardus, 169. b.
Geiſenfeldenſis parthenon, 249. b. Abbatiſſa, Frideruna, *ibid.*
Gellonenſe S. Salvatoris ſeu S. Guillelmi, *S. Guillem du Deſert*, 110. b. 253. a. 443. c. Aniacenſium jugum excutit, 79. a. Abbates, Petrus, Berengarius, Guillelmus, 110. b. Hugo, Willelmus II. Richardus de duabus Virginibus, Bernardus, 443. c.
Gemblacenſe ſeu Gemmelacenſe, *Gibloux*, ibi jejunium IV. & VI. feria uſque ad veſperam protractum, 301. b. Sigebertus monachus Heinrico imperatori adhæret contra Paſchalem II. 446. c. S. Guiberti miracula & elevatio, 411. c. 412. a. 555. c. 556. a Viri illuſtres, & ſcriptores, 135. c. 136. a. b 555. c. 581. b. 589. a. Abbates, Olbertus, Maſcelinus, Thietmarus, 54. a. 301. b. Liettardus, 301. b. Arnulfus, 581. b. Anſelmus, 589. a.
Gemeticenſe B. M. *Jumieges*, 231. b. Eccleſiam dedicari curat Willelmus Angliæ rex, 3. b. Inſignis Evangeliorum liber, 211. a. Galterio ibi monacho commiſſum Divenſe monaſterium, 296. b. Hinc diſcedit

Digitized by Google

Tancardus abbas ob feritatem intolerabilis, 360. c. 435. a. A Baldrico Dolenſi archiep. viſitatur, 523. c. Anſelmus illic infirmus, 488. b. Inde aſſumti abbates, 450. b. Abbates, Guntardus, 357. b. Tancardus, 360. c. Urſus, 361. a. Subprior, Urſus, 281. c.
S. Gemmæ cella, 372. c.
Gemmelacenſe, vid. Gemblacenſe.
Generenſe S. Petri, S. Pé de Generez, 191. c. 192. a. Ejus fundator, 367 b. Eccleſia dedicatur, ibid. Abbates, Arſius, Odo, 192. a. Odo II. Oleronenſ. ep. Petrus de Angulis, 367. b. c.
Gengenbacenſe, vid. Gingenbacenſe.
De S. Genio, 78. b.
S. Georgii de Bachervilla eccleſia, S. George de Baucherville, in abbatiam erigitur, 281. b. 593. a. b. Abbates, Ludovicus, Victor, 593. a. b.
S. Georgii in Hercynia ſeu Nigra-ſilva, aut Villingenſe, 472. b. 625. b. A Willelmo Hirſaugienſi extructum, 597. c. Ab Ottone S. Blaſii abbate informatur, 321. c. Theotgero abbate floret, 272. a. 277. c. Mulieres ſeſe ejus magiſterio committunt, 278. a. 472. c. Manegoldus abbas cæditur a nefario monacho, 426. b. Abbates, Heinricus, Theotgerus ſeu Theogerus, 197. c. 277. c. Manegoldus, 426. b.
S. Georgii eccleſia, vid. Oleronenſis.
S. Georgii, vid. Pruſeningenſe.
S. Georgii, vid. Redonenſe.
S. Georgii eccleſia, vid. Rogenſis.
S. Geremari, ſeu Flaviacenſe, S. Germer, Ibi floret Guibertus, 11. a. 104. b. 108. b. Ejus mater, 490. c. Duo proprietarii monachi, 108. b. c. Ibi monachus quidam olim Judæus, 437. b. Scriptores, 504. b. Abbates, Garnerius, Hugo, 108. b. Johannes, 480. a.
S. Germanæ cella, 83. b.
S. Germani eccleſia, 195. b.
S. Germani. Vid. Autiſiodorenſe, Montis-Falconis ſeu Virdunenſe, Pariſienſe, Pontiſarenſe, Selebienſe.
Geroldi-montenſe, Gramont, conditur, ſcholis etiamnum inſigne, 179. a. b.
Ss. Gervaſii & Protaſii apud caſtrum, Foſſas, 178. b.
Ss. Gervaſii & Protaſii eccleſia, 316. c.
Ss. Gervaſii & Protaſii monaſterium. Vid. Excisum.
S. Gervaſii eccleſia, vid. Aurelianenſis.
S. Ghiſleni, vid. Giſleni.
Gigniacenſe, Gigny, 322. b. Cluniacenſibus commiſſum. 102. a.
S. Gildaſii abbas, Vitalis, 7. c.
Gingembacenſes abbates, Hugo, 389. b. Fridericus, 541. c.
Girvenſe S. Pauli ex integro fere dirutum reſtituitur, 85. b.
S. Ghiſleni Cellenſe, S. Guillain, a Balduino Hannoniæ comite dire vexatum, 28. b. c. 29. a. b. Abbates, Heribrandus, Widricus, Folcardus, Alardus, ibid.
Giſortii cella S. Audoëni, S. Ouen de Giſorts, Majori-monaſterio aſſerta, 23. c. 627.
Gladbacenſe, Gladbac, 526. b. Abbas, Adalbero, 526. b.
Glanafolienſe S. Mauri, S. Maur ſur Loire de Glanfeuil, 273. c. 274. a. Foſſatenſi ſubjectum, 274. a. Urbano II. illuc adveniente jugum excutere moliuntur Glanafolienſes, 363. b. Caſino reſtituuntur, ibid. c. 390. b. Urbani II. ampliſſimum privilegium, 365. b. Cardinalis abbas ibi confirmatus, 391. a. Abbates, Girardus, 363. b. Seu Gerardus, ibid. c. Prior, Maubertus, 274. a.
Glaſtonienſe, Glaſtonbury, ibi turbæ ob cantum, 21. c. 198. b. Cœnobii res peſſumdatæ, 21. c. Illuc retruſus Wulketulus Crulandenſis exauctoratus, 98. c. Abbates, Turſtinus ſeu Turſtanus, Herlevinus, 21. c. 98. c. Elnodus, 57. b. Ægelnothus, 180 b.
Glawornenſe S. Petri, abbates, Wulſtanus, Serlo, 224. b.
Gloceſtrenſe, Gloceſter, 57. b. 592. c. Inde aſſumti abbates, 592. c. Abbates, Weſtanus, Serlo, Odo, 57. b. Petrus, 473. b. Prior, Godefridus, 473. b.
Glonnenſe S. Florentii, S. Florent le vieil, 109. a. Abbates, Sigo, 7. c. Willelmus, ibid.
Glunicum, Clunik, abbas, Udalricus, 499. a.
S. Gobani prioratus, S. Gobain, 11. a.
S. Goberti eccleſia, 346. c. 347. a.
Gordanica S. Mariæ cella, de ea lis Anianenſes inter & Caſæ-Dei monachos, 501. c. 510. b. 597. c. 675. 693.
Gorzienſe, Gorze, 16. b. c. 310. b. c. Illuc pœnitens ſecedit Walo S. Arnulfi abbas, in Mettenſem ſedem antea intruſus, 152. b. 235. c. Abbates, Henricus, Warnerus, 320. b. Azelinus, 513. b.
Gottilaugienſe ſeu Augia-Dei, Gottſavv, conditur, 563. c. Abbas, Wolpoto, ibid.
Gotwicenſe, Kotvvich, B. Mariæ, conditur, 53. b. Canonicis regularibus primo conceſſum, ibid. Iis monachi ſubſtituti, 269. b. 341. b. c. Ibi in cella proxima Wilwirga nobilis ſanctimonialis, 341. b. c. Hinc aſſumti monachi ad Garſtenſe informandum, 169. b. 449. a. Abbates, Hartmannus, 269. b. Michaël, Georgius Falbius, David-Gregorius-Cornerus, 341. c. Priores, Wirundus ſeu Wirnto, Bertholdus, 449. a.
Granateria, la Grenetiere, ejus fundatio & ſitus, 567. a. 687. 688. Abbas, Thomas, 688. c.
Grandimontenſes priores, Stephanus, Petrus Lemovicanus, Gerardus, 65. b. 100. c. Vid. in indice maj.
Grandis-ſilva, Grand-Selve, ejus fundator, & primi incolæ, 567. b. Abbates, Stephanus, Bertrandus, 567. b.
Grandivallenſis abbatia Ciſtercio cedit, 588. b.
Graſcafenſe S. Alexandri, Graſcaf, ejus fundator, 44. b. c. 45. a.
Gravenſis cella conditur, 140. c. 647. 648.
S. Gregorii de Concha monaſterium, ejus fundator & ſtatus, 19. c. 20. a. Abbates, Ungarus, Urbanus, 20. a.
S. Griſanti eccleſia, 275. b.
Gruningæ cœnobium conditur, 53. b. Prior, Udalricus, 53. b.
S. Gualerici, vid. Walarici.
S. Guengaloëi Caſtri-Ledi, reformatur, 6. a. b. Prior, Ebrardus, 375.
S. Guilielmi, vid. Gellonenſe.
Guixalenſe S. Felicis, 598. a.
S. Gundulfi monaſterium Virzioni ſubjicitur, 196. c. Salmurenſibus reſtituitur, 297. a.
Guitellæ parthenium conditur, 256. b.

H.

HACANOS monaſterium conditur, 257. a.
Haffliginienſe. Vid. Affligemienſe.
Haguſaldenſe Benedictinorum, poſtea canonicorum regularium prior, Richardus, 607. c.
Hallenſe extra muros Magdeburg. 616. c.
Hamenſe, 207. c. Inde acciti monachi pro Capellæ cœnobio, 271. b. c. Ejus bona confirmata, 272. c. Abbates Giraldus, 224. b. Seu Gerardus, 271. c. Aut Geroldus, 388. a.
Hantonienſe. Vid. Rumeſienſe, ſeu Rameſienſe.
Harreenſe puellare, abbatiſſæ, Imiſa, Liutgarda venefica, 216. b.
Hartfeldenſe, vid. Neresheimenſe.
Haſnonienſe, 256. b. 371. c. Inſtauratur & reformatur, 28. Inde aſſumti monachi ad novum Aquicinctenſe informandum, 151. b. Ei commiſſa Valentiana B. M. eccleſia, 233. c. Abbates, Robertus, 214. b. Letbertus, 233. c. Albertus, 310. b.
Halprenſe, S. Vedaſti cella, 540. b.
Haſterienſe, modo cella abbatiæ Valciodorenſis, 168. b. Abbas, Lambertus, 168. b.
Haſunge S. Hemmeradi, 221. b.
Hauz, eremitarum locus prope Moliſmum, 385. c.
Heiligenbergenſe, vid. Abrinsbergenſe.
S. Helenæ. vid. Altivillarenſe.
Helliacenſe, vid. S. Laurentii. 253. c. 254. a.
Helmwardenſe in Saxonia, 212. Seu Helmwardeshůſanum, ejus auctor, 215. c. Inſtauratur, 516. a. Ibi S. Auctoris brachium & S. Modoaldi corpus, ibid. c. Abbas, Thiatmarus ſeu Thietmarus, 499 b.
S. Hemmeradi. Vid. Haſungenſe.
Hereſburgenſis abbas, Erchimbertus, 380. c.
Herbipolenſe, vid. Wirtſburgenſe.
Herivordenſe puellare, 183. c.
Herſeveldenſe reformatur, 258. c. Diſtinguendum ab Hersfeldenſi, ſeu Herveldenſi, ibid.
Hersfeldenſe ſeu Herveldenſe, 59. c. 60. a. Diſtinguendum ab Herſeveldenſi, 258. c. Abbatia imperialis, 600. b. Res ejus direptæ, 72. c. 73. a. Ibi filium parit Germaniæ regina, 73. a. Illuc accedit Anno Colonienſis, 89. b. Abbates, Meginherus, 113. Ruthardus, Har-

Digitized by Google

wicus, 53. a. Seu-Hartwicus, 73. a. 212. c. Guntherus ſeu Gunterus, 447. b.
Herrhinium, villa Elnonenſi cœnobio collata, 27. c. 28. a.
Herveldenſe, *vid.* Hersfeldenſe.
Heſdinienſis prior, Leovius, 514. c.
Hiienſis inſula in Scotia, ubi monachi *Keledei* ſeu *Kuldei* appellati, 520. c. 521. a.
S. Hilarii. *Vid.* Carcaſſonenſe, Pictavenſe.
S. Hildæ. *Vid.* Witebienſe.
S. Hildegardis. *Vid.* Campidonenſe.
Hildensheimenſis abbas, Meginwardus, 16. b.
Hildiſlevenſis præpoſitura in abbatiam mutatur, 555. c. Abbas, Alvericus, *ibid.*
S. Hildulfi eccleſia dedicatur, 285. c.
Hirachenſe in regno Navarræ, 57. a. Inde Romam delatum miſſale Mozarabicum, *ibid.* Abbas, S. Veremundus, 57. a.
Hirſaugienſe, *Hirſauge*, 18. a. Novum conditur, 190. b. Ejus libertas aſſerta, 45 c. Summorum pontif. & reg. privilegia, 90. b. 344. c. Willelmo abbate fama & inſtituti propagatio, 190. b. 287. c. Subjecta monaſteria, 125. a. 197. b. & *ſeq.* Ejus conſuetudines ex Cluniacenſibus deſumtæ, 220. b. 221. c. 222. a. 517. a. Pueri non admiſſi, 220. b. Pro fratribus laïcis conſtructum monaſterium, 198. a. b. Et oratorium dedicatum, 286. a. 287. c. Horum exemplo apud Teutones vitam communem amplectuntur laïci utriuſque ſexus, 287. c. Bruno comes de Calba monachos perturbat, 210. c. Illuc accedunt epiſcopi, 112. a. 137. a. b. 287. b. Item vir ſtupro infamis, 222. b. c. Accedit pariter Anſelmus, 212. a. Haſungenſes palabundi numero LXX. illic excepti, 221. a. b. Lorſacenſes pariter numero XL. 499. b. Willelmi abbatis obitus, & celebres exequiæ, 286. b. c. Eo allati capilli quidam B. Petri, *ibid.* c. Inde ad cellam Paulinam & Gortiſaugiam acciti monachi, 516. c. 563. c. Gebehardus abbas cælitus correptus ob ſubtractam pauperibus annonam, 448. a. Hirſaugienſium factione propulſi Laureshamenſes, 447 b. Illi ſchiſmaticis odioſi, 448. a. b. Viri illuſtres, 286. c. 287. a 516. c. 517. a. Epiſcopi & abbates, 483. a. 499. a. Abbates, Fridericus, Willelmus, 16. a. Gebehardus, 286. c. 287. a. Seu Gothardus, 344. c. Bruno, 447. c. Priores, 386. c. 517. a.
S. Honorati. *Vid.* Lirinenſe.
S. Honorinæ de Confluentio eccleſia, 435. c.
Hornutum, prædium Cellenſis monaſterii, 28. c.
S. Hucberti Andaginenſe, *S. Hubert en Ardenne*, 29 c. Ejus poſſeſſiones a Gregorio VII. confirmatæ, 76. c. 77. a. Donationes & ablatorum reſtitutio, 168. b. S. Hucberti miracula, *ibid.* Theoderici abbatis obitus, 248. a. Eo redit Berengerus Leodicenſis abbas, 301. b. Monachi a communione Heinrici imperatoris abſtinent, 446. c. Jarentonis abbatis hac de re epiſtola, *ibid.* 447. a. Benigne excipitur Rodulfus S. Trudonis prior, 513. c. Ejus prioratus, *ibid.* & cellæ, 29. c. 30. a. 247. b. 339. b. 662. Viri illuſtres, 564. a. Abbates, Theodericus, 29. c. Theodoricus II. ſeu Theodericus, 446. c. Rotbertus, 561. a.
Hugonis-curiæ monaſterium, 472. a.
Humolarienſe, *Hemblieres*, 109. a. Nobiles ibi monachi, 420. c. Abbates, Henricus, 109. a Seu Heinricus, 223. a. Erleboldus, mendoſe Ercemboldus, Marzelinus, Aldo, Hugo, 420. c.

I.

SANCTI Jacobi ſacellum, S. Georgii templo contiguum, 30. b.
S. Jacobi cella in Lotharingia, 388. a. b.
S. Jacobi in monte prior, Olricus, 388. b.
S. Jacobi in Hiſpania, prior Petrus, 571. c.
S. Jacobi de Bexia. *Vid.* Bexienſe.
S. Jacobi. *Vid.* Herbipolenſe, Leodienſe, Moguntinum, Pontidenſe.
Ss. Jacobi & Georgii. *Vid.* Iſnenſe.
Ibriacenſe S. Mariæ, *Ivry*, ejus fortuna, 40. b. c. Abbates, Petrus, Herbertus, 40. c.
Iburgenſe, ejus auctor, 248. c. Abbas Norbertus, 248. c.
Jeroſolymitanum S. Annæ puellare, juxta probaticam piſcinam. 428. c.
Jeroſolymitanum S. Lazari puellare, in Bethania, 428. c.
Jeroſolymitanum B. Mariæ de Latina, 429. a. Ejus initia, *ibid.* b. 430. a. Meſſanenſia duo monaſteria ei ſubjecta, *ibid.*
Jeroſolymitanum B. M. Magdalenæ, 429. c. Abbatiſſa, Agnes, *ibid.*
Jeroſolymitanum S. Johannis Eleemoſin. xenodochium, B. M. de Latina ſubjectum, præpoſiti, Geraldus, ſeu Giraudus, Raimundus, 429. c. Inde Ordinis milit. S. Johannis origo, *ibid.* 430. a. b.
Jeroſolymitanum xenodochium pro mulieribus, 430. a.
Jeroſolymitanum in monte Thabor. *Vid.* Thaborenſe.
Igniacenſe, abbas, Guerricus, 372. c.
Ilienſe, ubi Scoticorum regum ſepulturæ, 33. c.
S. Illidii. *Vid.* Claromontenſe.
Ilſeneburgenſe. *Vid.* Iſlenburgenſe.
Indenſe, *Cornils-Munſter*, 16. c. 17. a. 43. b. Abbas, Werricus, 17. a.
Ingeriacenſe S. Johannis. *Vid.* Angeriacenſe.
Iugirienſe. *Vid.* Angeriacum.
Inſula-Aaron. *Vid.* S. Maclovii.
Inſulæ-barbaræ S. Martini, *l'Iſle-Barbe*, 26. c. 27. a. Abbates, Ogerius ſeu Hogerius, Clemens-Guigo, Givinus, 27. a.
Inſulæ-Germanicæ S. Petri apud Trecas, abbates Gauſmarus, 358. c. Rodolfus, 465. a.
Inſulana S. Stephani eccleſia, 82. c.
Inſulanum S. Petri, 4. c.
Inſulenſe. *Vid.* S. Quintini.
Interamnis monaſterii abbas, Sabinus, 672.
S. Johannis B. monaſt. a S. Benedicto conditum inſtauratur, 591. a.
S. Johannis de Calmis, ubi eremitæ, 379. a.
S. Johannis ad Ligerim, 606. c.
S. Johannis monaſterium, *S. Juan de la Voga*, 379. c.
S. Johannis in Aſturiis. *Vid.* Vetulum.
S. Johannis in Caſtro Malaſti. *Vid.* Montis-Olivi monaſt.
S. Johannis. *Vid.* Angeriacenſe, Burgenſe, Cremonenſe, Laudunenſe, Legionenſe, Orbiſterium, Podienſe, Reomaënſe, Virdunenſe.
S. Johannis-Baptiſt. *Vid.* Laudunenſe, Novum-monaſterium, Pinnatenſe, Porcetum, Regensdorfenſe, Ringavienſe, Vendolienſe.
S. Johannis Evang. *Vid.* Michelvendenſe.
Ss. Johannis & Benigni eccleſia conſecratur, 285. c.
S. Joſcii. *Vid.* S. Judoci.
Joſaphat in Palæſtina, ubi plura Benedictinorum monaſteria, 428. c.
Jorrenſe puellare, *Joüarre*, 423. c. Ibi S. Hugonis apparitio, 529. c. Preſbyteri abbatiſſæ ſubjecti, 618 c. Ivonis Carn. epiſtola pro abbatiſſa, 619. a.
S. Jovini abbas, Simon, 243. c.
S. Jovini. *Vid.* Pertum.
S. Iſidori. *Vid.* Legionenſe.
Iſlenburgenſe, ſeu Ilſeneburgenſe, aut Iſineburgenſe in Saxonia, 258. c. Abbates, Errandus qui & Stephanus, 258. c. Martinus, 484. b.
Iſnenſe Ss. Jacobi & Georgii conditur, 373. a. b. Abbates, Mangoldus, Wernerus, Marquardus, 373. b.
S. Judoci, abbas Gualterius, 480. a. Seu Walterus, 224. b.
S. Juliani, olim ſanctimonialium, 492. b. Ibi caput S. Juliani, *ibid.*
S. Juliani. *Vid.* Turonenſe.
Juliacenſe parthenium ſeu Julleïenſe conditur, 583. c. Moliſmo in omnibus ſubjectum, *ibid.* 584. a. b. Varia ex eo propagata monaſteria, *ibid.* Prior, Petrus, 584. c.
S. Juniani. *Vid.* Comodoliacenſe, Nobiliacenſe.
S. Juſti. *Vid.* Seguſienſe.
Juvavenſe. *Vid.* Saltzburgenſe, 111. a.
Juviniacenſe S. Scholaſticæ, ejus fundatores, 368. c. 658. Abbatiſſæ, Galburgis, 368. c. Seu Walburgis, 369. a. Hadvidis, *ibid.*

K.

KARROFENSIS abbas, Fulcradus, 177. b.
De Kelchow abbas, Johannes, 33. c.
Kemperlegienſe S. Crucis, *Kemperlé*, 96. b. Ei datum S. Catwodi monaſterium, 264. b. S. Gurloëſii elevatio, 578. a. Benedictus abbas fit ep. Namnetenſis, *ibid.* 533. c. 596. b. Abbates, Ingumarius, Benedictus, 27. c. Gurchardus, 596. b.
Konigslutern ſeu *Luther* prope Brunſwigam, 614. c.

Digitized by Google

L.

LACELLENSE, *la Celle*, ſeu de Cella Brienſi, 185. a. Majori-monaſterio ſubjicitur, 643. & *ſeqq.* Abbas, Bernerius, 185. a.
Lacenſe S. Mariæ & S. Nicolai conditur, 319. a. Ejus fundatores palatini comites, 319. a. 581. c. Affligemio unitum ſub uno abbate, *ibid.* 320. a. Abbates, quinque primi iidem qui Affligemienſes 581. c. Peculiares, Giſelbertus vel Gilbertus 582. a. Seu Giſlebertus, Fulbertus, 320. a. Thirricus ſeu Theodericus, 319. b.
Lactorenſe. *Vid.* Lectorenſe.
Lætienſe, ejus fundatores, 351. b.
Laïenſis S. Chlodulphi cella, præpoſitus, Bernardus, 302. b.
Lambacenſe, *Lambach*, 258. c. Reformatur, 259. a. Abbates, Ekkebertus, Becemannus, 259. a.
S. Lamberti abbas Udalricus ſeu Oudalricus, 449. a.
Lancheimenſe S. Mariæ, 541. a.
Langonienſis abbas, Mauricius, 96. b.
Latiniacum S. Petri, *S. Pierre de Lagny*, 589. a. Eo tranſlatæ S. Theobaldi Vicentini reliquiæ, 138. b. Necnon S. Florentii, 332. c. Lis cum epiſcopo Pariſienſi, 374. a. b. Paſchalis II. ibi acta, 501. a. Abbates, Herbertus, Rogerius, Radulfus, Arnulfus, 138. b. c. Gaufridus, Radulfus II. 493. b.
Latinorum monaſterium. *Vid.* Jeroſolymitanum.
Latonæ abbas. Walo, 511. a.
Laubienſe Ss. Petri & Pauli, *Lobes*, ejus bona direpta, 110. a. Reſtituitur, 338. c. Fulcardi abbatis libellus ſupplex hac de re ad Heinricum imp. 339. a. A Leodicenſibus tentata ejus reformatio, 514. c. Eccleſiæ dedicatio, 514. b. Abbates. Adelardus, 110. a. Arnulfus, Fulcardus, 338. c. Walterius, 514. b. Seu Walterus, Leonius, *ibid.* c.
Laudunenſe S. Johannis puellare, *S. Jean de Laon*, cum Vallis-coloris monachis diſſidet, 478. c. 479. a. Occiditur Rainſendis abbatiſſa, 574. a. Abſtracta recuperantur, 599. c. Baſilica concrematur, 573. c. Abbatiſſæ, Bertgeda ſeu Berrada. 478. c. Rainſendis ſeu Reiſcendis, 574. a. Primus abbas, Drogo, 575. c.
Laudunenſis S. Mariæ eccleſia, dicta Profunda, concrematur, 573. c.
Laudunenſis S. Petri eccleſia concrematur, 573. c.
Laudunenſe S. Vincentii, *S. Vincent de Laon*, Laudunenſium epiſc. olim ſecunda ſedes & cœmeterium, 12. a. 573. b. Item canonicorum & nobilium, 12. a. Ei datæ eccleſiæ & cellæ, *ibid.* 179. a. 347. a. b. 480. b. c. Benefactores, 243. b. Anſelmi de Ribodi-monte publica ſatisfactio, *ibid.* c. Gualdrici epiſcopi exequiæ, 573. c. Abbates, Reginerus, Gerardus, 106. c. Rogerius, Adalbero, 179. a. 573. c.
Lavenſe Hirſangiæ commiſſum, 198. a.
S. Launomari. *Vid.* Bleſenſe, Magentiacum.
S. Laurentii monaſt. Inſulæ-barbaræ datum, 26. c. 27. a.
S. Laurentii de Helliaco eccleſia Angeriaco datur, 253. c. 254. a. 648. Ejus varii ſtatus, 565. b. c. Benefactores, ſcriptores, *ibid.* Priores canonici, Olricus, Hugo de Foliaco, Simon, Milo, 565. b. c.
S. Laurentii in Monte Ord. Oliv. 20. a.
S. Laurentii ſupra Nigellam Craſſæ reſtituitur, 275. b.
S. Laurentii in Scotia, 289. a.
S. Laurentii prior, 189. a.
S. Laurentii. *Vid.* Averſanum, Capuanum, Leodicenſe, Romanum.
Laureshamenſe ſeu Lauriſſenſe, *Lauresheim*, monaſt. imperiale, 600. b. Diſtinguendum a Lorſacenſi, 499. b. Adalberto Hammaburgenſi donatum, 43. b. Berta regina ad illud ſecedit ob divortium Germaniæ regis, 15. b. Winthero abbate res diſſipatæ, 137. a. b. Baſilica & monaſterium combuſta, 276. c. S. Nazarii corporis elevatio, 277. a. Ex oblationum affluentia eccleſia inſtauratur, principalis tamen nonniſi XXI poſt annos dedicata. 277. b. Ei ſubjectum Abrinſbergenſe S. Michaëlis, *ibid.* 340. c. 341. a. Et S. Stephani, *ibid.* b. Anſelmus abbas in cuſtodiam retruſus, 277. b. Hirſaugienſium factione diſperſi monachi, 447. b. c. Abbates, Tiodrochus, Waltherus, Gerhardus, Gerbodo, 340. c. Ugo, 341. a. Udalricus, Adalbertus, 89. b. Wintherus, Anſelmus, 137. b. Seu Anshelmus, Geroldus, 341. a. b. Hugo, Gebehardus, 389. b. Diemo, 341. b.
Lauriſſenſe. *Vid.* Laureshamenſe.
S. Lazari puellare in Bethania, 428. c.
Lectorenſe, *Letours*, ſeu Lactorenſe, denuo in epiſcopatum reformatur, 13. c.
Legerenſe in Hiſpania S. Salvatoris, *Leyre*, ſub tutela ſedis apoſt. 31. a. Eo tranſlata Irunienſis epiſcopalis ſedes, 30. c. Ibi coactum concilium, 31. a. Ejus privilegia, *ibid.* Abbates epiſcopi, Sancius I. Sancius minor, 30. c. 31. a. Abbas, Garſias, 523. c.
Legionenſe S. Johannis, S. Petro de Eſloncia datum, 409. c.
Legionenſe S. Iſidori, *Leon*, 56. c. Regiæ ibi ſepulturæ, 428. b.
Lehunenſe monaſterium, Cluniacenſe, ei ſubjectæ eccleſiæ, 565. c.
Leiraci cella, ad eam divertit Urbanus II. 365. c.
Lemovicenſis S. Auguſtini abbas, Stephanus, 596. b.
Lemovicenſe S. Eutropii, hoc adit Urbanus II. 365. c.
Lemovicenſe B. Mariæ de Regula, puellare, 361. b. 478. b.
Lemovicenſe S. Martialis ſeu Salvatoris, ei ſubjectum Terraſonenſe, 440. a. Ejus abbatum privilegia, 362. a. b. 365. c. Eccleſiæ conſecratio per Urbanum II. & libertas aſſerta, 361. b. c. 362. a. Illuc accedit Buamundus Antiochiæ princeps, 477. c. Gerardi & Ganzberti abbatum Uzercenſium ibi ſepulturæ, 15. a. 362. a. b. 510. c. Turbæ de electione abbatis, 596. a. Grande incendium, *ibid.* Abbates, Ademarus, Bernardus, Amblardus, *ibid.* Prior, Guillermus, poſtea epiſc. Lemovic. 362. b.
Lemovicenſe S. Martini Tutelenſi commiſſum, 160. c. Inde aſportata oſſa Hildoïni & Donadei abbatum, 81. c. Abbates, Hildoïnus, Berengarius, Donadeus, Jordanus, Geraldus, Ragenaldus, Guillelmus, Petrus, 81. c. Radulfus de Chantemioule, 160. c.
Lemovicenſe. *Vid.* Bellilocenſe.
S. Leonis. *Vid.* Tullenſe.
Leonis-montis cella, ſeu Romonenſis, *Leomont*, Senonienſis prioratus, 285. b. 358. c.
S. Leodegarii cella, cujus auctor Simon Criſp. 183. b. S. Eugenio attributa, *ibid.*
S. Leodegarii. *Vid.* Pratellenſe.
Leodienſe S. Jacobi, *S. Jacques de Liege*, 513. c. Ritus Cluniac. admittit, 526. c. Ejus ſcriptores, 526. b. Abbas, Stephanus ſeu Stepelinus, 526. c.
Leodienſis S. Lamberti major eccleſia, ibi conventus pro Trudonianis, 514. a. b.
Leodienſe S. Laurentii in Publico monte, ibi turbæ, 301. a. b. Eo inducti ritus Cluniacenſes, 526. c. Eo ſe recipit Rodulfus Trudonianus prior, 514. a. Ibi floret Rupertus & libros de divinis officiis ſcribit, 301. b. c. 562. a. b. 588. b. Ejus adverſarii, 562. b. & *ſeqq.* Miraculum patratum die paraſceves, 562. a. Abbates, Wolbodo, Berengerus ſeu Beringerus aut Berengerius, 301. a. Vel Berengarius, 588. b. Heribrandus, *ibid.* c.
Lerinenſe S. Honorati, *Lerins*, a barbaris penitus everſum, 462. b. c. Heinrici II. litteræ pro conſtruenda ibi contra Sarracenorum impetum munitione, 463. a. Aldeberti abbatis geſta & obitus, 443. c. Viri illuſtres & ſcriptores, 444. a. Paſchalis II. privilegium, *ibid.* Donationes, *ibid.* 515. c. Benefactores, 554. a. Prioratus, 515. c. Abbates, S. Oddo, Amalricus, 211. b. Aldebertus I. ſeu Eldebertus, 444. a. Aldebertus II. 463. a. Seu Adelbertus, 212. b. Poncius Fortis, Petrus I. Fulco, Petrus II. 554. a. Prior, 444. a.
Leſatenſe. *Vid.* Lezatenſe.
Leſcienſe ſeu Letienſe inſtauratur & reformatur, 556. a. b. Reineri prioris miraculum, *ibid.* b. Abbates, Reinerus, Guoterus, Reinerus de Carnetiis, Wedricus, 556. b.
Leſſingha, prædium, ad quod fugati ſe recipiunt Wirebienſes, 257. c.
Letienſe. *Vid.* Leſcienſe.
Leucenſe, ejus fundator, 672.
S. Leufredi. *Vid.* Crucis S. Audoëni.
Lexovienſe B. Mariæ puellare, ibi ſepultus Hugo Lexovienſis, 122. a.
Lezatenſe S. Petri, *Lezat*, reformatur & Cluniaco ſubjicitur, 70. c. Ei ablatum S. Petri de Curte cœno-

bium, 469. c. Donationes & benefactores, 470. c. Coxanæ poſtea commiſſum, 621. c. Abbas ſimul & ep. Coſeranenſis, Bernardus Raimundi de *Pelet*, 70. c. Abbates ex parte Cluniacenſium, Pontius, *Seguinus*, Gaucelinus, Gerardus, *ibid.* Seu Geraldus, 470. a. Odo de *Bajeras*, 70. c. Atto ſeu Antonius, Guillelmus de Caſtro-novo, Vivianus, 470. c. Abbas vicarius, Benedictus, 621. c.

S. Liberatoris monaſterium, 238. a.

S. Licerii monaſterium, *S. Lizier*, Cluniaco ſubjectum, 70. c. 71. a.

Liguriense B. M. parthenium, *Ligueux*, conditur; ejus ſitus & benefactores, 595. c. Principio duplex, virorum & feminarum, *ibid.*

Libunenſis cella, 580. b.

Lintburgenſe occupatur & obſidetur, 616. b.

Liparenſe S. Bartholomæi, 342. a. Johannes abbas dictus epiſcopus, *ibid.* b. Abbates, Ambroſius, Johannes, 342. a. b.

Lirenſe B. M. *Vid.* Lyrenſe.

Lirinenſe. *Vid.* Lerinenſe.

De Lobus abbas, Arnulfus, 224. b.

Loccenſe. *Vid.* Bellilocenſe.

Locmaria minor, Redonenſis S. Sulpicii prioratus, 578. a.

Longi-campi abbas, Henricus, 290. a.

Loratorii cella, *Loroir*, Majoris-monaſterii prædium, ubi rixa, 13. a.

Lorchingæ cella, Senonienſis prioratus, 285. c.

Lorſacenſe in Suevia, *Lorch*, conditur, 499. a. Ibi regum ſepulturæ, *ibid.* b. A Laurishamenſi diſtinguendum, *ibid.* 600. b. Abbas, Erminoldus, 499. a.

Lothonienſe B. Mariæ de Roca-Burgio, ſeu de Catmeis aut Cameis, Tironio ſubjectum, ejus auctor, 553. c.

Lucenſe S. Martini in collibus, Padolironenſi ordinandum ſubjicitur, 266. b.

Ss. Luciæ & Agathæ. *Vid.* Materienſe.

S. Luciani. *Vid.* Belvacenſe.

Lucionenſe S. Mariæ, 445. b. Abbas, Reginaldus, *ibid.*

Lugdunenſe S. Petri parthenium, 614. a.

S. Lupercii monaſterium inſtauratur & Cluniaco committitur, 241. a. b.

S. Lupi eccleſia ad Iſaram Cluniaco datur, 178. c.

S. Lupi abbas, Savinus, 87. b.

S. Lupi. *Vid.* Andecavenſe, Biliomenſe.

Lureii altare S. Amandi, 387. c. Ejus obedientiarius monachus Atrebatenſi ſynodo intereſſe debet, 388. a.

Luther monaſt. *Vid.* Konigsluttern.

Luxemburgenſe. *Vid.* Monſterienſe.

Lyrenſe B. M. *Lyre*, 327. c. 450. b. Abbates, Radulfus, Aſtorgius, 327. c.

M.

SANCTI Maclovii eccleſiæ de Inſula Aaron & Dinanni Majori-monaſterio datæ & confirmatæ, 524. a. b.

Madantenſis S. Ægidii capella. *Vid.* S. Ægidii.

Madeldorfenſe, *Malaſtorf*, ejus conditor, 541. b.

Madriacenſe. *Vid.* Crux S. Leutfredi.

Magaburgenſe. *Vid.* Magdeburgenſe.

S. Magdalenæ de Fulgeroſia, S. Sulpicii Redonenſis prioratus, 578. a. b.

S. Magdalenæ. *Vid.* Jeroſolymitanum, Quadrella.

Magdeburgenſe aut Magaburgenſe, *Magdebourg*, ſeu Bergenſe aut S. Johannis in Monte ſeu ad Montem, 412. c. Abbates, Hildibodus, 412. c. Seu Hildeboldus, Hugo, 600. c.

Magenciacum apud Arvernos, 101. b. Priores, Theotardus, Mauricius, 101. b. Bernardus, 437. c. 438. a.

S. Maglorii, *vid.* Pariſienſe.

Majus-monaſterium, *Marmoûtier les Tours*, ejus fama Cluniaci quodam modo æmula, 6. c. Eccleſiæ dedicatio per Urbanum II. 363. c. 364. a. b. Patroni titulares, *ibid.* b. Ejus jura vindicantur, 13. a. Ampliſſimum ab Urbano II. datum privilegium, 272. b. Omnia in conc. Claromontenſi confirmata, 273. b. Variæ lites cum Radulfo Turonenſi de exemtione, 333. a. b. 477. c. 478. a. Ea in pluribus conciliis aſſerta, 333. a. b. 358. b. c. Necnon ab Urbano II. 273. b. 334. a. Et Paſchali II. 421. a. b. 478. a. Abbati data facultas calices & ornamenta benedicendi, 428. a. Miſſæ publicæ ab epiſcopis ibi non celebrandæ, 272. b. Cauſæ graviores ſummo pontif. reſervatæ, *ibid.* Pedagii exemtio monaſterio conceſſa, 500. c. Concilii Meldenſis decretum pro ſubjiciendis ei vel Cluniaco minoribus abbatiis, 184. c. Ad ejus normam plura in Galliis informata vel reformata monaſt. 207. c. 310. c. 321. c. Ei commiſſum Farenſe, 311. b. c. Datæ eccleſiæ; S. Ægidii, 24. b. Cellæ Brienſis, 184. c. 185. a 643. 644. Curvæ-villæ, 158. c. Dinanni, 524. a b. S. Dionyſii Ambian. 692. S. Guingaloëi, 6. b. Inſulæ-Aaron, 524. a. b. S. Machuti, 5. c. In Moriniscellæ, 187. a Moritonii, 187. a. S. Nicolai de Roceïo, 145. a. Petræ-Pontis, 223. c. Ventiliaci, 101. a. *&c.* 24. b. 184. c. 185 a c. 186. a. 223. c. 224. a. 644. 645. Aliæ confirmatæ, 186. b 535. c 599. a. Eo ſecedit Gerwinus Ambian. ep. 93. c. 359. b. 465. b. Hilgotus Sueſſion. fit mon. 273. c. 357. a Poſtea electus abbas, 420. c. De quo diſſidium cum archiep. Turon. 421. a. Ebrardus mon. ex canonico priorem ſtatum repetit, 375. b. c. Bernardus abbas Rotbertum Remigianum excommunicat, 342. b. c. 348. a. Ipſe a monachis exagitatur, 272. b. 273. a. 402. a. Obit, 420 b. c. Encyclica de eo epiſt. 668. Ibi tres miſſæ pro defunctis quibuſque Rotomagenſibus canonicis, 628. a. Lis cum Quinciacenſibus, 375. b. c. 376. a. Cum ep. Andecavenſi, 24. c. Item de Giſortio, 23. c. 627. c. 628. a. Concordia duplex cum S. Carilefi canonicis, 438. b. De S. Ægidii eccleſia, 25. b. Societas inita cum Laudenſi eccleſia, 145. a. Et Cenomannenſibus, 377. a. Benedictus Namnetenſis ep. flectitur, 273. a. Monachi in epiſtola Lugdunenſis provinciæ epiſcopor. graviter excepti, 176. b. Bartholomæi abbatis miracula, 193. c. Guillelmi geſta, 478. a. Illuc accedit Buamundus princeps, 477. c. Redit Gualterius Bonæ-vallis abbas, 298. c. Paſchalis II. ibi acta, 500. c. Variæ donationes & benefactores, 6. b. c. 23. c. 24 a. 69. c. 70. a. b. 175. a. 193. c. 194. a. 209. b. 264. a. 299. b. 364. b. c. 365. a. 421. b 438. b c. 500. c. 629. 630. a. 656. Poſſeſſionum confirmatio, 69. c. 70. a. b. 376. b 478. a. Chartæ, 298. b. 629. 630 644. 645. 646. Monachi illuſtres, 375. c. Epiſcopi & cardin. 273 b. 358. c. Abbat. 347. b. c. 452. c. Scriptores. 333. a. Nobilium ſepulturæ, 346. c. 656. Prioratus, 375 c. 421. b 438. c. Abbates, Bartholomæus, Bernardus, Hilgotus, 207. c. Seu Hilgodus, 421. b. Willelmus de Cambornis, ſeu Guillelmus, 477. c. Priores, 24. a. 273. c. 364. b 375. c. 376. a. b. 478. a

Maimacenſe B. M. conditur, 160. a. b. Uzercenſi abbatiæ ſubjicitur, *ibid* b. Ei privilegium conceſſum, 223. b. Præpoſitus, Stephanus, 223. b.

Malbrocenſe, ejus reſtitutioni obſiſtit Malcolmus Scotorum rex, 85. b.

Malbodienſe puellare, 449. c. Abbatiſſa, Guiſendis, *ibid.*

Malliacenſe, *Maillezais*, 162. b. c. Ei ſubjicitur Vallenſe S. Stephani, 97. a. b. 225. c. 226. a. 317. c. 646. 647. Ipſum Cluniaco ſubjectum, 460. b. Incendio conſumitur, 186. b. 597. b Scriptores, *ibid.* Abbates, Goderannus, 97. a. Drago ſeu Drogo aut Draco, 156. b. Gaufredus, 225. c. Seu Gaufridus, 317 c. Aut Goſfridus, 366. Vel Goffridus, Petrus-Raimundi, 597. b. Gaudinus, 216. a.

Malmeſburienſe, *Malmeſbury*, S. Adelhelmi tranſlatio & miracula, 236. b. Godefrido abbate ibi floret religio & augetur bibliotheca, *ibid.* 451. b Abbates, Godefridus, 179. c. Turoldus, Warinus, Godefridus, 236. b. 450. b.

Malmundarienſe, *Malmedy*, Stabulaco unitum, unde rixæ multæ, 43. b. *& ſeqq.* Annoni Colonienſi donatum, 43. b. Ejus advocatus, Cuonradus comes, *ibid* c. Abbas electus, Tegeno, 43 c.

S. Mammetis parochialis eccleſia, 71. b c.

S. Manſueti. *Vid.* Tullenſe.

Manſum-Garnerii ſeu Garnenſe aut Curtenſe S. Petri, *Le Mas-Garnier*, Coxanæ ſubjectum, 621. c. Vicarius abbas, Hugo, *ibid.*

Mantuanum S. Andreæ, 455. c. 456. a. Prior, Daniel, 456. a.

S. Marcelli. *Vid.* Cabilonenſe.

Ss Marcellini & Petri. *Vid.* Haſnonienſe.

Marchianenſe in Belgio, ſeu Marcianenſe, aut Marcienſe, *Marchiennes*, 264. c. Olim ſanctimonial. 207. a. b Ibi reliquiæ Ss. Rictrudis & Euſebiæ, 265. a. Re-

Digitized by Google

formatur & inſtauratur, 352. c. Abbates, Adelardus, 264. c. Amandus, 352. c. Richardus, 388. a.

Marciniacenſe, *Marcigny*, ejus ſitus, 94. c. Et conditor, 95. a. Ibi monachæ ſub priore, 438. Plures nobiles & regii ſanguinis, 92. b. 124. a. 229. a. 335. c. 438. c. 440. a. Earum fides & conſtantia, 335. c. 336. a. b. Ad earum normam inſtitutum Foreſtenſe prope Bruxellas, 372. a. Urbani II privilegium, 361. a. Donatio eccleſiæ S. Juliani, 476. b. Eo accedit Anſelmus Cantuar. 417. c. Hugonis Cluniac. ultima ſtatuta, 524. b. c. 525. a. b. Priores, Gaufridus, 95. a. Seu Gaufredus, 438. c. Hugo, 439. a.

S. Marci Evang. & Ss. Fabiani & Sebaſtiani eccleſia Cluniaco conceſſa, 14. c. 15. a.

S. Marculfi cella. *Vid.* Corbiniacenſis.

S. Mariæ monaſterium, dictum Mater eccleſiæ, Rivipullo ſubjectum, 19. c.

S. Mariæ Dordonenſis diœceſis, ignotum, 64. c. 65. a. Abbates, Uberrus, Benedictus, 64. c.

S. Mariæ cella, S. Benigni prioratus, 567. c.

S. Mariæ de Caſtello cella, Vindocino ſubjecta, 398. c. Prior, Guillelmus, 399. a.

S. Mariæ de Cingla, Caſini cella, 401. c. 665.

S. Mariæ de Fontibus, ortum ab Eboracenſi, 257. c. 258. a.

S. Mariæ in Minione, 52. a. b.

S. Mariæ de Plancis cella, 121. b.

S. Mariæ de Regula, *vid.* Lemovicenſe.

S. Mariæ de Riquerio, Coxano tributa, 42. a.

S. Mariæ de Salis, 129. c.

S. Mariæ in Silva Buxienſi, 409. a.

S. Mariæ in valle Cubaria, Cluniaco & Moiſiaco ſubjectum, 130. a.

S. M. in Hedoa inſula, abbas, Guitaudus, 623. c.

S. Mariæ eccleſia apud Ruthenos, Ebroïlo data, 56. c.

S. Mariæ ad Arulas. *Vid.* Arulenſe.

S. Mariæ de Bono-nuntio, *vid.* Aurelianenſe, Rotomagenſe.

S. Mariæ de Capella, *vid.* Merkenſe.

S. Mariæ in Campis, nunc S. Crucis, *vid.* Moguntinum.

S. Mariæ de Campis, *vid.* Pariſienſis.

S. Mariæ de Caritate, *vid.* Ronceretum.

S. Mariæ ad Gradus, *vid.* Moguntinum.

S. Mariæ de Horrea, *vid.* Trevirenſe.

S. Mariæ de Latina, *vid.* Jeroſolymitanum.

S. Mariæ ad Martyres, *vid.* Trevirenſe.

S. Mariæ ad S. Paulum, *vid.* S. Pauli.

S. Mariæ de Picciano, *vid.* Materienſe.

S. Mariæ de Roca-Burgio, *vid.* Lothonienſe.

S. Mariæ de Regula, *vid.* Lemovicenſe.

S. Mariæ, *vid.* Aleinenſe, Aurelianenſe, Bantinum, Beccenſe, Bernacenſe, Bornetum, Brinolienſe, Broburgenſe, Bruxellenſe, Catamania, Caritatis, Caſtanetum, Clintonienſe, Clunienſe, Cluſinenſe, Columbenſe, Cormelienſe, Craſſenſe, Deaurata, Divenſe, Dunenſe, Eboracenſe, Einſidlenſe, Electenſe, Fabarienſe, Farfenſe, Faventinum, Firmitatis, Flectorpienſe, Florentinum, Fontis-dulcis, Fontebraldenſe, Foreſtenſe, Formbacenſe, Fructuarienſe, Gemeticenſe, Gordanica cella, Gotwicenſe, Granataria, Ibriacenſe, Jeroſolymitanum, Lucenſe, Lanckeimenſe, Lexovienſe, Lucionenſe, Lyrenſe, Materienſe, Matinenſe, Meduntana eccleſ. Meſſinenſe, Moguntinum, Moliſmum, Montis-burgi, Morironium, Moſomenſe, Najatenſe, Namnetenſe, Nanciacum, Narbonenſe, Nemauſenſe, Nidi-avis, Nogiomenſe, Novigentenſe, Nuçarienſe, Pinarolienſe, Piſtienſe, Pompoſianum, Pontelevienſe, Pontenſe, de Quinque-milliariis, Reinardi fontanum, Rivipullenſe, Rotomagenſe, Roſetum, Santonenſe, Sideſiterenſe, Sinemurenſe, Solacum, Soliacum, Sueſſionenſe, Tauniacenſe, Tenalia, Toloſanum, Trevirenſe, Urgellenſe, Waradienſe, Wigornienſe.

S. Mariæ & S. Lupi diœceſ. Andec. reformatur, 24. b.

S. Mariæ & S. Nicolai, *vid.* Lacenſe.

S. Mariæ Magdal. *vid.* Planum-caſtellum.

Ss. Marini & Aniani, *vid.* Rotenſe.

Marolium, *Mareuil*, 510. a. Nunc cella S. Michaëlis in eremo, *ibid.* Abbas, Meſchinus, 510. a.

S. Martialis, *vid.* Lemovicenſe.

S. Martini canonic. regul. alias S. Laurentii de abbatia, 367. c. Abbas, Dungio, *ibid.*

S. Martini de Alamonte, 454. c.

S. Martini de Bello, 434. b. c. *Vid.* Bellum.

S. Martini de Bono-Opere cella, S. Florentii Salmur. 623. c.

S. Martini de Calidis-aquis, 361. a.

S. Martini de Campis, olim de Briva apud Bituricas, 186. b.

S. Martini in Hiſpania Cluniaco committitur, 571. c.

S. Martini de Veteribus Stampis, 491. c.

S. Martini in Collibus, *vid.* Lucenſe.

S. Martini de Campis, *vid.* Pariſienſe.

S. Martini, *vid.* Æduenſe, Alairiacenſe, Alamontenſe, Canigonenſe, Carnutenſe, Fontis S. Martini, Inſula-barbara, Lemovicenſe, Maſciacenſe, Moguntinum, Moſciacenſe, Papienſe, Pontilatenſe, Sagienſe, Saviniacenſe, Schirenſe, Tornacenſe, Trevirenſe, Troarnenſe, Turonenſe, Tutelenſe, Weingartenſe, Wiblingenſe.

Maſciacenſes abbates, Sulpicius, 18. a. Guarinus, 544. c.

Maſſilienſe S. Victoris, *S. Victor de Marſeille*, 149. b. Romanæ ſedi ſpecialiter ubitum, 150. b. Ei ſubjectum Rivipullenſe, 19. c. Et S. Griſanti, 275. b. Richardo abbati commiſſa Urgellitani comitatus monaſteria, 367. c. Confirmata eccleſia B. Mariæ de Monachia, 229. a. b. Necnon Taraſconenſis, 367. c. 368. a. Cognominis Pariſienſis, ejus cella, 383. b. c. Inde aſſumti archiepiſc. 462. a. Donationes & benef. a. 462. a. 525. b. Viri illuſtres, cardinales, arch. 149. b. 150. c. Epiſcopi, 149. b. 150. c. a. 525. 567. c. Abbates, Bernardus, Richardus, 150. b. Otto, 525. b. Rodulfus, 567. c. Hugo, 296. a.

S. Victoris, *vid.* Pariſienſe.

Materienſe S. Euſtachii, 293. b. c. Abbates, Stephanus, Simon, 293. b.

Materienſe Ss. Luciæ & Agathæ, abbatiſſa, Eugenia, 293. b. c.

Materienſe de Armenis, Virginum, 293. c.

Materienſe S. Salvatoris parthenium, 293. c.

Materienſe B. M. de Picciano Virgin. diſtinguendum a Matinenſi in Calabria, 293. c.

S. Mathæi cella in Calabria, 153. c. 154. a.

S. Mathiæ, *vid.* Trevirenſe.

Matinenſe S. M. parthenium in Calabria, 293. c.

Matiſconenſe, *vid.* S. Rigaldi.

Mauriacum S. Petri Senonenſis decanatus, 467. a. 544. b. c. Ibi patratum grande ſcandalum, 532. b. c. Decanus, Gauſbertus, 467. a. Priores, Petrus, Robertus, 532. b.

S. Mauricii eccleſia ſuper Bleſam Dervenſibus aſſerta, 54. b.

S. Mauricii, *vid.* Sigebergenſe, Virdunenſe.

Mauri-monaſterium, *Maurſmünſter*, 615. a. Abbas, Richwinus, 615. a.

Mautimons ſeu S. Caloceri, ejus ſitus, fundatores, 75. c. 76. a. Varia fortuna, 76. a. b. c. Abbates, Joannes, 76. c. Richardus, 458. a. Emmo, 492. b. Bernardus, 525. b. Durannus, 76. c.

Mauriniacum Ss. Trinitatis prope Stampas, *Maurigny*, 490. c. 603. b. Paſchalis II. charta pro eo, 540. Benefact. Galliæ reges, *ibid.* 491. c. Alii benef. *ibid.* a. 540. a. Cellæ, 491. c. Abbates, Rainaldus, Hugo, 539. c. Thomas, 540. a. Prior, Teulfus, 539. c.

S. Mauri, *vid.* Glannafolienſe, Foſſatenſe, Virdunenſe.

Maurzicenſe Aurelhacenſibus reſtitutum, 160. a.

Mauziacenſe S. Auſtremonii, *Mauzac*, Cluniaco ſubjectum, 358. a. 432. a.

S. Maxentii, *S. Maixent en Poitou*, flammis abſumtum, 186. b. Ibi celebratum concilium, 96. a. Cum Angeriacenſibus & Caſæ-Dei mon. diſſidet, 399. c. 400. a. 469. c. 565. c. Illuc divertit Urbanus II. 365. b. Donationes & benef. 478. a. 496. a. Nobiles mon. prioratus, 496. a. Abbates, Archembaldus ep. Burdegal. 12. c. Goderannus Santon. ep. Drogo, Benedictus, 81. b. Adam, 478. a. Guarnerius, 366. a. Seu Garnerius, 399. c. Goffridus, 478. a. Seu Gaufredus, 365. c.

S. Maximini, *vid.* Miciacenſe, Trevirenſe.

S. Medardi, *vid.* Dolonenſe, Sueſſionenſe.

Medianum-monaſterium, *Moyen-moutier*, 210. b. 285. c. Ibi recluſus & recluſa, 389. c. Poſſeſſiones ab Innocentio II. confirmatæ, 434. b. Cum Cluniacenſibus diſſidium, 564. b. Prioratus, 388. b. c. Benefactores, *ibid.* b. Abbates, Benedictus, Bertricus, 210. b. Milo, 484. b.

Mediolanenſe pagi Trevir. 606. a. Reſtauratur & floret, 136. c. Ibi ultimos exigit dies Theodericus Mo-

Digitized by Google

ſellanorum dux, 137. a. Abbates, Everhelmus, Mizo, 136. c. Libo, 137. a.

Mediolanenſe S. Ambroſii ſeu Ambroſiana baſilica, 590. c. Abbas primus poſt archiep. pontificalibus ornamentis utitur, 463. c. Abbates, Heribertus, Johannes, Guillelmus, Johannes alter, 463. c.

Mediolanenſis S. Dionyſii abbas, Arialdus, 456. a.

Mediolanenſe S. Protaſii, 413. a. b.

Mediolanenſe S. Simpliciani, 413. a. b. Abbas, Johannes, 413. b.

Meduntana B. M. eccleſia, 244. b.

S. Melanii, *vid.* Redonenſe.

Meldenſe S. Celiniæ, prior, Berno, 186. a.

Meldenſe S. Faronis, abbates, Urſus, Lambertus, 186. a.

Meldenſis S. M. de Cagia, abbas, Simon, 186. a.

Meldenſis S. Petri abbas, Leowinus, 209. c.

Mellentenſis S. Nicaſii cella, *S. Nicaiſe de Meulent*, 495. c. Becco datur, 59. b. 435. b. Et confirmatur, *ibid.* c. 327. a. Benefactores, 435. c. 436. a. Prior, Albaldus, 435. c. Seu Alboldus, 591. c.

Mellicenſe S. Petri, *Melck*, ejus ſitus, origo, fundatores, 266. b. Eccleſiæ dedicatio, 590. b. Exemtio a ſummo pont. confirmata, 555. b. Abbas a ſolo Romano pont. conſecrandus, *ibid.* c. S. Colomanni illuc tranſlatio, 266. b. Aliæ reliquiæ, *ibid.* c. 590. b. Auſtriacorum marchionum illic ſepulturæ, 266. b. Viri illuſtres & ſcript. 267. a. 598. b. Bibliotheca, *ibid.* Abbates, Sigiboldus, Engelſchalcus, Erchenfridus, 590. b.

Mellitenſe S. Michaëlis ſeu S. Angeli, ejus fundator, 456. b.

Mentaurii cœnobium extruitur a Lanuino Cartuſiano, 436. b. Inſtitutio & vivendi modus, *ibid.* c.

Merkenſe B. M. de Capella conditur, 271. b. Ejus fortuna, *ibid.* 282. c. Abbates, Ravengarius, Meingerus, 271. c.

Merſburgenſis abbas, Erkenbertus ſeu Erchenbertus, 499. b.

Meſſinenſe S. M. *Meſſines* in Flandria, 5. a. Ejus ſtatuta, 167. c. 168. a.

Metienſe S. Arnulfi, *S. Arnoul de Mets*, 54. a. 564. a. Ibi recluſa, 54. a. Abbates, Willelmus, 39. c. Walo, 54. a. Odo, 564. a.

Metienſe S. Clementis ſeu S. Felicis, ejus ſitus, 270. c. 271. a. 513. b. Sub tutela Romanæ ſedit, 500. a. S. Clementis fit tranſlatio, 270. c. Abbates, Hagano, 270. c. Altolinus, 500. Allo, 606. Prior, Azelinus, 513. b.

Metenſis S. Glodeſindis abbatiſſa, Hodierna, 217. a.

Mettenſe S. Petri, 152. b.

Mertenſis S. Petri ad Arenas eccleſia, 271. a.

Metienſis S. Symphoriani abbas, Durandus, 270. c.

Metienſe S. Vincentii, abbas, Lanzo, 397. c.

S. Mevennii abbas, Willelmus, 439. c.

Mica-aurea, *vid.* Romanum.

S. Michaëlis in Eremo, *S. Michel en l'Herme*, ejus prioratus, 510. a.

S. Michaëlis cella ad Ligerim, Burgulio commiſſa, 317. c. 318. a. 651.

S. Michaëlis de Monte, cella Cluniaci, 365. c.

S. Michaëlis de Monte ſeu Mons S. Michaëlis in periculo maris, ſeu de Monte Tumba, *le Mont S. Michel*, 369. c. Inde acciti monachi ad Bajocenſe S. Vigoris, 370. a. Eò redit Robertus Tumbalenienſis, 436. b. Inde aſſumti abbates, 620. c. Scriptores, 369. c. 370. a. Abbates, Ramnulfus, 5. b. Rogerius, 245. a.

S. Michaëlis Montis-Caveoſi ſeu in Monte Caveoſo, ſitus, & primordia, 414. b. Donationes, & nobiles benefactores, *ibid.* c. 427. b. 666. 667. 668. Pontificum bullæ, privilegia, 415. a. Eccleſiæ dedicatio, 414. b. Abbates, Stephanus, Simeon, Creſcentius, 414. b. c. Guarinus, Rau ſeu Radulfus, Johannicus, *ibid.* c. Alferius, Johannes, 415. a.

S. Michaëlis in Monte ſancto, 152. c. *vid.* Abrinſbergenſe.

S. Michaëlis ad Moſam, *S. Miel*, varia ejus negoria cum epiſcopo Virdunenſi, 74. c. 75. a. Eccleſia concremata, 167. c. Aliæ vexationes, & monachorum fuga, *ibid.* 206. c. 217. a. Monachi in novo monaſt. tum primum ſepulti, 338. c. 397. b. c. Poſſeſſiones, & cellæ a Paſchali II. confirmatæ, 498. b. Auctæ donationes, 135. b. 217. a. 338. c. Benefactores Virdunenſes ep. 75. a. 338. c. Cudendæ monetæ jus conceſſum, 410. a. b. Prioratus, 498. b. Abbates, Albertus, Sigifridus ſeu Seifridus, 135. a. Aut Sigefridus, 338. c. Ulricus, 189. c. Seu Odelricus vel Udalricus, 338. c. Lanzo, 410. a. Priores, 338. c.

S. Michaëlis in Theoraſcia, *S. Michel en Tieraſche*, Abbates, Gelduinus, 234. a. Stephanus, 442. c.

S. Michaëlis, *vid.* Abrinſbergenſe, Babenbergenſe, Cluſenſe, Coxanenſe, Mellitenſe, Piſtorienſe, Sigebergenſe, Tornodorenſe.

Michelvendenſe S. Johannis, 541. a.

Miciacenſe S. Maximini, *S. Meſmin prés d'Orleans*, 231. b. c. Philippus rex donationes confirmat, 95. b. Datæ eccleſiæ & confirmatæ, 478. a. Monachi *Canonici* vocati, *ibid.* b. Abbates, Fulco, 231. b. Chriſtianus, 478. a.

Midelhunenſis abbas, Egelricus, 450. a.

Millebecenſe, *Meaubec*, Abbates, Walterus, 18. a. Gumbertus, 80. c.

Mindenſe, unde ad Iburgenſe miſſi monachi, 248. c.

S. Modeſti abbas, Albericus ſeu Albertus, 87. b.

Moguntinum S. Albani, *S. Alban de Mayence*, 46. c. Ibi ſchiſmaticorum conciliabulum, 211. c. Cluniaco ſubjicitur, 476. b. An ibi recluſus Marianus Scottus? 16. a. Ibi ordinatur Thiemarus ep. Verdenſis, 616. c. Abbates, Godeſcalcus, Adelmannus, 211. c. Theodericus, Bertolfus, Volpertus, 616. c.

Moguntinum S. Jacobi, abbates, Burchardus, Adelhunus, Fulcardus, 527. a.

Moguntinum S. Mariæ ad Gradus, 15. c. 16. a.

Moguntinum S. Crucis, olim S. Mariæ in Campis, 15. c. 16. a.

Moguntinum S. Martini Cathedrale 16. a. Conflagrat, 180. c.

Moiſiacenſe ſeu Muſciacenſe S. Petri, *Moiſſac*, ei ſubjecta vel commiſſa monaſteria, 129. c. 130. a. Exeiſum, 8. b. S. Petri de Curte, 469. c. 470. a. An pariter S. Saturnini? 194. b. c. Eò divertit Urbanus II. 368. a. Honorifice excipitur Didacus Compoſtellanus, 455. a. Hugonis Cluniac. ad ejus monachos epiſt. 130. a. b. Apud eos turbæ, 337. c. 338. a. Aſquilini abbatis geſta, 470. b. Chronici monaſt. auctor, 469. c. Prioratus, 470. c. Abbates, Durannus ſeu Durandus ep. Toloſanus, Unaldus, 78. b. Seu Hunaldus, 192. b. Aſquilinus, Rogerius, Guillelmus, 470. b.

Moliſmenſe B. M. *Moleſme*, ejus origo, ſitus, primi benef. 93. c. 94. a. Sub tutela poſitum Romanæ ſedis, 361. a. Opes monachis in perniciem vertunt, 94. a. 218. c. S. Rotberti & alior. diſceſſus, 219. a. b. Ciſtercii origo, 393. b. *& ſeq.* Redire cogitur, 219. a. 404. a. b. c. 405. a. Fama religionis ſub eo, 443. a. 478. c. Oeconomus ob diffidentiam objurgatur, 406. a. Vallis-Coloris prioratus fundatur, 478. c. Monaſteria ei ſubjecta aut cellæ, 192. c. 193. a. b. 584. b. Alpenſe, 385. b. Planciacum, 205. c. Caſtanetum, 193. a. An pariter Pratenſe B. M. 295. c. Aſſerta ei Commerciacenſis cella, 373. a. S. Walburgis data, 464. c. 465. a. Et Nanciaci, 193. b. 605. c. 606. a. Aliæ donationes & confirmat. 129. c. 192. c. 206. a. 267. b. c. 268. a. 443. a. b. 465. b. 546. b. Benefactores Remenſes arch. 454. b. Alii benef. 443. a. b. 465. b. 192. c. 193. a. b. 546. b. De Villæ incendio ſatisfacit Willelmus Tornodor. comes, 443. b. Sollemniter excipitur Hugo Campaniæ comes, 465. b. Ejus diploma, 671. Rotbertus abbas Alpenſes & Balernenſes reconciliat, 545. b. c. 679. Ejus obitus, 545. c. 546. a. Viri illuſtres, & ſcript. 219. b. 546. a. b. 584. b. Monachum induit Robertus Lingonenſis ep. 546. b. Ibi religioſæ mulieres in diſparatis ædibus, 583. c. Juliaci parthenium eis conditur, *ibid.* 584. a. Variæ lites cum Beccenſibus, 326. c. 327. a. S. Apri monachis, 608. b. Sithienſibus, 594. b. Quid de monacho illicite ordinato? 546. c. Nobiles ſepulturæ, *ibid.* b. Titulus de S. Brunone deſſ. 445. b. Abbates, S. Rotbertus, Gaufridus, Wido, 545. c. 546. a. Seu Guido, Girardus, 584. c. Priores, Albericus, Stephanus Hardingus, 219. c. Willelmus, 679.

Monaſterium S. Petri ſupra Namucum monialium nigr. S. Fregandi reliquiis inſigne, 526. a.

Monaſteriolum Berlaii S. Petri, *Monstreüil-de-Bellay*, 476. b.

Monaſterium, cella Laubienſis, 514. b.

Monaſterium-novum in pago Santonico, 145. b.

Monaſterium-novum, *vid.* Ciſtercienſe.

Monaſterium-vetus, *vid.* Aldenmunſter.
Monemuta in Anglia, poſſeſſio Salmurienſis mon. 26. a.
Moneals ad opera clauſtri S. Amandi, 28. a.
Mons-Abrahæ, *vid.* Abrinſbergenſe.
Mons-Albanus in comitatu Toloſano, 9. c.
Mons-Barrenſis S. Stephani; prior, Stephanus, 254. c.
Montis-Bertaldi prior, Gaufridus, 365. b.
Mons-Burgi B. M. *Montbourg*, ejus ſitus, & auctor, 281. b. c. Abbates, Rogerius, Urſus, 281. c.
Mons-Caveoſus, *vid.* S. Michaëlis.
Mons-ſanctæ-Catharinæ ſeu Ss. Trinitatis extruitur & reparatur, 631. c. & *ſeqq.* Ei traditum Pauliacum, 281. b. Abbates, Iſembertus, 84. a. Seu Iſambertus, 630. c. Rainerius, 84. a. Seu Raynerius, Gualterus, 245. a. Aut Galterus, Helias, Galteros II. ſeu Walterius, Droco, Rogerus, Adam, Guillelmus Vaſtel, 490. b. 631. Robertus, Richardus, Johannes, Willelmus, 632.
Montis-Dei Cartuſia, 575. c. Ejus fundator Odo S. Remigii abbas, 548. a.
Montis S. Eligii abbas, Johannes, 252. a.
Mons Falconius S. Germani, 90. c.
Mons-Major S. Petri prope Arelatem, *Mont-Majour*, ſpeciali jure Romanæ ſedi ſubjicitur, 151. a. Ibi turbæ, 165. b. c. Ejus reformatio Richardo Maſſilienſi commiſſa, 150. c. 165. c. 166. a. Bona reſtitui jubet Gregorius VII. 152. a. Ejus poſſeſſiones & privilegia ab Urbano II. confirmata, 369. a. Eadem renovata a Paſchali II. 454. b. Confirmata pariter monaſteria, *ibid.* c. Guigo Forcalcarienſis comes ob abſtractum ei caſtrum excommunicatur, 462. a. Abbates, Eldebertus, Rolandus ſeu Rolanus, Bermundus, 151. a. Guillelmus, 454. b. Petrus I. *ibid.* c.
Montis-ſancti-Martini abbas, Walterus, 352. c.
Mons S. Michaëlis, *vid.* S. Michaëlis.
Mons Olivi diœceſis Carcaſſon. ejus varia nomina, 461. b. Donationes, & benefactores, *ibid.* c. Abbates, Petrus, Berengerius, Bernardus, 461. b. c.
Montis S. Petri abbas, Eppo, 615. b.
Mons Piloſus in Baſilicata provincia regni Neapolitani, varia ejus fortuna, 9. c.
Mons S. Quintini prope Peronam, *le Mont S. Quentin*; abbas Godefridus, 67. c.
Mons-ſanctus, *vid.* Abrinſbergenſe.
Mons-ſpecioſus, *vid.* Moguntinum.
Mons Ss. Trinitatis, *vid.* Mons S. Catharinæ.
S. Montani eccleſia canonic. regul. Juviniaco ſubjecta, 368. c. 658.
Montaragonis mon. a Sancio rege conditum, 317. b.
Montonis prioratus in finibus Walliæ, 582. a.
Monſterienſe ſeu Luxemburgenſe, ejus fortuna, 196. b. c. Abbates, Folmaros, Godefridus, &c. 196. b.
Morimundi abbatia, quarta Ciſtercii filia, conditur, 605. a. b. Abbas, Arnoldus, 605. b.
Moritonii B. Mariæ de Rochero, *Mortain*, 193. b Sub Majori-monaſterio 136. c. Ei data præbenda in S. Ebrulfi collegiata, 182. a.
Morlanenſis S. Fidis cella conditur, & Cluniaco committitur, 124. a.
Mortuæ-Aquæ prior, Hugo de Diurnoch, 476. c.
Moſomenſe S. Mariæ, *Mouſon*; abbates, Gibbuinus, 108. c. Rodulfus, 492. b. Hardericus, 575. b.
Mulegienſe S. Petri, poſtea Vallumbroſanis attributum, 191. c.
Murbacenſe, 46. a. 542. a. Abbatia imperialis, 600. c. Abbates, Udalricus, 89. b. Erlolfus, 542. a.
Muſinaſeum S. Petri, 114. a.
Muſciacenſe, *vid.* Moiſiacenſe.

N.

NAJARENSE ſeu Nagarenſe S. M. in Hiſpania, 537. b. c.
Namnetenſis S. Mariæ eccleſia Kempetlegienſibus data, 96. b.
Nanciaci B. M. cella conditur, & Moliſmo ſubjicitur, 193. b. 605. c. Ejus præſens ſtatus, 193. b. 606. a.
Nantoliacenſe S. Benedicti, ſeu Nantogilum, Nantolium, Nantuacum, Nantuliacum, Nantoniacum, Salmurenſi primò commiſſum, deinde S. Cypriano Pict. 164. b. S. Maximi Regenſis fit tranſlatio ſeu elevatio, 215. c. Cum canonicis S. Æmiliani diſſidium, 380. a. b. Abbates, Hugo, 77. c. Hildebertus, Petrus, 163. b.
Namnacenſe, *vid.* Nantoliacenſe.
Narbonenſe B. Mariæ de Monachia, *la Mourguè*, Maſſilienſi S. Victori datur, 229. a. b.
Navenſe S. Sulpicii. *Vid.* Bituricenſe.
S. Nazarii. *Vid.* Laureshamenſe.
Nemauſenſe S. Ægidii. *Vid.* S. Ægidii.
Nemauſenſe S. Baudilii, *S. Baudille de Niſmes*, Caſæ-Dei ſubjectum, 222. c. 223. a. 426. a. b. 453. c. Prior, Petrus Guidonis, 426. a.
Nemauſenſe S. Mariæ, puellare, Caſæ-Dei ſubjectum, 426. a. b.
S. Neoti in Anglia Beccenſibus datum, 327. c. 520. b.
Neracum S. Thomæ & S. Nicolai, 265. c.
Neresheimenſe conditur, eo miſſi Zwifaltenſes, 362. c. Abbates, Erneſtus, Hugo, Theodoricus, Henricus, 362. c.
Neronis-Villæ S. Petri, *Neronville*, Silvæ-majoris cella, 194. b.
S. Nicaſii, *vid.* Mellentenſe, Remenſe.
S. Nicolai de Aciaco, cella ſancti Martini Pariſienſis, 492. b.
S. Nicolai in Boſco ſeu in Vedogia ſilva, aut de Nemore, *S. Nicolas aux Bois*, ſitus & initia, 128. b. Benefactor Philippus rex, 442. c. Ejus libertas aſſerta ab epiſc. Laudunenſi, *ibid.* 128. b. Inde aſſumtus abbas, 493. b. Abbates, Lethaldus I. 128. b. Bernerus, 442. b. Simon, 493. b. 575. c.
S. Nicolai de Carneta apud Cenomannos, conditur, 535. c. 536. a.
S. Nicolai in Lotharingia, origo & celebritas, 320. b. c. Conditor, 321. a.
S. Nicolai de Palma mon. Cavenſibus inſtituendum committitur, 225. c.
S. Nicolai de Pica præpoſitus, Otto, 485. a.
S. Nicolai de Prato. *Vid.* Ribodimontenſe.
S. Nicolai de Regniaco, varii ſtatus, 565. c.
S. Nicolai mon. Taraſcone, juſſu Urbani II. erectum, 356. b. c.
S. Nicolai de Roceio, ſeu de Ruceio, *Roucy*, 145. a. Majori-monaſterio ſubjicitur, 644. 645. Ejus benefactores, 574. b. Abbas, Maynardus, 574. b.
S. Nicolai, *vid.* Andecavenſe, Barenſe, Burſfeldenſe, Lacenſe, Neracum, Paravienſe.
Nidi-Avis B. M. parthenium conditur, 536. a. b. Ibi monaſticam veſtem induit Gauterius fundator, *ibid.* Abbatiſſa, Eremburgis, *ibid.*
Nienburgenſes abbates, Volcmarus, Erembertus, 212. c.
Niorti S. Martini eccleſia Saviniaco ſubjecta, 386. b.
Nivernenſe S. Stephani, olim puellare, 386. b. Inſtauratur, & Cluniaco ſubjicitur, *ibid.* 387. a. 614. c. Donationes, 387. b. c. Ibi hoſpitatur Rotbertus Moliſmi abbas, 443. b.
Nivernenſis abbas, Guido, 102. b.
Nivernenſe S. Victoris, Caritati ad Ligerim ſubjectum, 387. b.
Nobiliacenſe S. Juniani, *Noüaillé*, 8. c. Gregorii VII. epiſtola pro eo, 79. c. 80. a. Item duellum indictum, 469. a. Donationes, & benefactores, 282. c. 610. c. Concordia cum Talamonenſibus, *ibid.* Ei aſſerta Fronteniaci eccleſia, 563. c. Nobiles ſepulturæ, 610. c. Abbates, Petrus, Bertrannus, 123. c. Seu Bertrandus, Goffridus ſeu Gaufredus, 282. c. Vel Gaufridus, 469. a. Aut Goiffredus, 565. c. Radulfus, 496. a. Guillelmus I. Rotbertus, Joſcelinus de Mortuo-mari, 620. c.
Nobiliacum, cella S. Victoris Maſſil. Scafuſianis conceſſa, 321. b.
Nobiliacenſe, *vid.* Attrebatenſe.
Nogentum, *vid.* Novigentenſe.
Nogiomenſe S. Dionyſii ſeu Nogentum Rotroci, *Nogent le Rotrou*, Cluniaco datur, 121. b. 157. c. Et confirmatur, 361. a. 501. b. De eo lis cum Carnutenſibus, 334. b. c. Ejus titulus de morte Mathildis Cadomenſis abbatiſſæ, 691. Abbas, Euſtachius, 157. c. Priores, Hubertus, Hubertus alter, 334. b. Seu Humbertus, 691. Bernardus, 529. b.
Nogionis B. M. cella in Vilcaſſino, 522. a. b. c. Priores, Rotbertus ſeu Rodbertus, aut Robertus, Rogerius, Rannulfus, 522. a. b.
Nonantulenſis abbas, Damianus, 228. c.
Norwicenſe conditur, totius diœceſos princeps, ejus

privilegia, 454. b. Abbates, Ingulfus, Elias, Richardus, 434. b.
Novaleſia B. Petri, 322. b.
Noveium, *Novy*, Silvæ-majoris cella conditur, 382. b. Ei tradita & confirmata Braquenſis eccleſia, *ibid.* c. Prior, Arnaldus, 382. b.
Novigentum Rotroci, *vid.* Nogiomenſe.
Noujandum, *vid.* Novigentum.
Noviannum, *vid.* Novigentum.
Novigentenſe B. M. *Nogent ſous Coucy*, ejus primordia, 117. c. 118. a. Quid certi de templo *Virgini parituræ* dicato, 118. b. Eccleſiæ novæ conſecratio, & privilegia, *ibid.* Godefrido abbate refloret monaſt. & creſcit, 232. b. Ad illud confluunt multi, etiam abbates, regimine relicto, *ibid.* c. Nobiles fœminæ Godefridi conſiliis reguntur, *ibid.* 233. a. Res ejus à Philippo rege confirmatæ, 348. b. c. Godefridus abbas fit epiſc. Ambian. 465. b. Emma pia matrona mortem precatur ante ejus diſceſſum, & obtinet, *ibid.* c. 466. a. Sacramenta dominica ex Godefridi manu percipit, *ibid.* Guibertus abbas floret, 360. b. 437. b. 550. c. 572. c. 573. b. 574. b. Viri illuſtres, 508. c. Prioratus, *ibid.* Benefactores, Sueſſionum epiſcopi, 508. b. 550. c. Abbates, Heinricus, Godefridus, Guibertus, 117. c. Seu Wibertus, 618. b. Prior, Ulbertus, 508. b.
Novigentum, Plani-caſtelli cella erigitur, 508. b. c.
Novillarenſis abbas, Walo, 564. a.
Noviomenſe Ss. Eligii, & Lupi, *S. Eloy de Noyon*, 255. b. Abbates, Johannes, Fulgentius, Euſtaſius ſeu Euſtachius, 255. b.
Novoburgenſe Ss. Trinitatis parthenium conditur, 474. c. Marbodi Redonenſis de eo epiſtola, 475. a.
Novum-monaſterium, *vid.* Affligemicoſe, Ciſtercienſe, Pictavenſe, S. Sepulcri, Wintonienſe.
Nucarienſe B. M. *Noyers*, ejus inſtaurator, 25. b. Cœmeterium homicidio pollutum, 209. c. 465. c. Crimen eluit reus, *ibid.* 210. a. Duorum occiſorum fit abſolutio, 465. c. Stephanus abbas floret, 495. c. Donationes & benefact. 465. c. Abbates, Gaufridus, Rainerius, ſeu Raginerius, 25. b. Stephanus, Gaudinus de Poënto, 495. c. 496. a.

O.

OBAZINENSE monaſt. 595. c.
Octavienſe, *vid.* Barcinonenſe, S. Cucuphatis.
S. Olavi, *vid.* Eboracenſe, Exonienſe.
Oldenſlebienſe monaſterium, 212. b.
Oletonenſis S. Georgii eccleſia Vindocinenſibus reſtituitur, 365. c. 366. a. Epiſtola hac de re Amati Burdegal. 657. 658. Reſtitutio confirmatur, 379. c.
Olſtenſleve abbas, Hillinus, 555. c.
Onienſe S. Salvatoris. *Onia*, ibi ſepultus Sancius Caſtellæ rex, 31. a.
Ophida Farfenſis cella, 413. c.
Orbaci, *Orbais*, abbas, Petrus, 349. b.
Orbiſterium S. Johannis *Orbeſtier*, conditur, 509. c. Ejus ſitus, 510. a. Abbas, Fulcherius, 510. a.
S. Oricoli, *vid.* Sindunum, ſeu Senucenſe
S. Orientii prope Auſciam, *S. Orient d'Auſch*, Cluniaco committitur, 241. b. Ejus immunitas in concilio confirmatur, 14. a. Necnon cœmeterii jus ab Urbano II. 368. a. Abbas Raimundus, 14. a.
Ottemburanum, *vid.* Uttemburanum.
Oyenſis cella, *vid.* Augienſis.

P.

PACTAENSE in Sicilia conditur & Liparenſi ſubjicitur, 342. b. Ibi poſtea epiſcopalis ſedes, *ibid.* Abbates iidem ac Liparenſes, 342. b.
Padolironenſe S. Benedicti, *Polirone* ſeu *San Benedetto*, Romanæ ſedi addicitur, 402. b. c. Ejus elogium, 456. a. Cluniaco committitur, 157. c. 402. b. c. Gregorii VII. hac de re diploma, 158. a. b. Item privilegium pro eo, 640. Ei ordinandum ſubjicitur Luccenſe, 266. b. Ob vexationes Heinrici imperatoris ad anguſtias redactum, 291. c. Willelmi abbatis fuga, *ibid.* Anſelmus Lucc. fit monachus, 22. c. Ibi verſatur Bernardus cardin. legatus, 455. c. Ei tributum hoſpitale Mantuanum, 456. a. Urbani II. epiſtola pro eo, 402. b. c. Mathildis comitiſſæ ibi ſepultæ figura & inſcriptio, 609. b. c. 610. a. Ejus donationes, 292. c. 608. a. b. 609. a. Alii benef. 456. a. Abbates, Petrus, Wido, 158. a. Seu Guido, *ibid.* b. Willelmus, 158. b. Albericus, 402. b.
Palmaræ monaſterium in locis ſacris, 429. b.
Pamperonii cella, S. Maxentii prioratus, 496. a.
S. Pantaleonis. *Vid.* Colonienſe.
Papienſe S. Martini Caſæ-Dei ſubjicitur, 453. c.
Papienſe S. Salvatoris, 513. c.
S. Papuli in Septimania, 317. b. c. Abbas Raimundus, 317. c.
Paraclitenſe, quo anno ab Argentoïlenſibus ſanctimonialibus inhabitari cœpit? 468. a.
Pariſienſe S. Dionyſii. *Vid.* S. Dionyſii.
Pariſienſe S. Eligii puellare, 491. b. In deteriora prolapſum Foſſatenſibus tribuitur, 507. b. Scrupulo tacti Foſſatenſes illud reſignant, *ibid.* c. Eis poſtea redditum, *ibid.* 508. a. Abbatiſſa, Hadviſa, 491. a.
Pariſienſe S. Germani a Pratis, *S. Germain des Prés les Paris*, 187. c. 188. a. Ei factæ donationes, 188. a. Summorum pontificum privilegia, 618. b. Ejus exemtio clero Pariſienſi inviſa, a Paſchali II. confirmata, 458. c. Guilellmus monachus abbatiam inique obtinet, *ibid.* 459. a. Hugone I. abbate libertas reſtituta & ordo reformatus, 459. a. Ejus donationes & chartæ pro Ciſtercio, 532. a. 676. 677. Plurium reliquiarum revelatio, 618. b. Abbates, Rotbertus II. Petrus, Iſembardus, 187. c. Seu Iſembertus, 209. c. Rainaldus, 458. c. 676. c. Seu Arnaldus, 677. c. 1. col. Hugo. 618. b.
Pariſienſe S. Bartholomæi & S. Maglorii, *S. Magloire*, reformatur & Majori-monaſterio committitur, 310. c. Charta Philippi regis hac de re, *ibid.* 311. a. Abbas, Haimo, 310. c. Prior, Rotbertus, 311. a.
Pariſienſe S. Mariæ de Campis, *N. Dame des Champs*, Majoris-monaſterii prioratus, 209. b.
Pariſienſe S. Martini a Campis, *S. Martin des Champs*, eccleſia ſollemniter dedicatur, 4. b. Cluniaco ſubjicitur a Philippo rege, 141. b. Et ab Urbano II. aſſeritur, 368. b. Ibi floret diſciplina, 372. c. Inita ſocietas cum eccleſia Sueſſionenſi, *ibid.* Waleranni Pariſienſis cantoris illuc ſeceſſus, 308. b. Theobaldi prioris magna auctoritas, 492. b. De Urſi anniverſario inſigne conſtitutum, 492. a. Ei datæ eccleſiæ, 372. c. 466. b. Poſſeſſiones a ſummis pontificibus confirmatæ, 373. a. 492. b. 501. a. Auctæ a Philippo rege, 4. b. Ludovici Craſſi diploma pro eo, 552. a. Alii benef. 466. b. Inde aſſumti cardin. epiſcopi & abbates, 459. a. 529. c. Abbates, Engelardus, 14. b. Bernardus, 209. b. Priores, Urſus ſeu Urſio, Theobaldus, 141. b. Simon, 372. c.
Pariſienſe S. Victoris, ejus origo & fundator, 383. b. Primitus cella S. Victoris Maſſil. *ibid.* c.
Pariſienſe S. Mauri. *Vid.* Foſſatenſe.
Paſſinianenſis abbas, Lætus, 63. b.
Paſtitienſe B. M. *Vid.* Piſtitienſe.
Patavienſe S. Nicolai canonic. regul. 169. a.
Patriciacenſe, *Perrecy*, in pago Carolenſi, 387. b. Floriaco ſubjectum, 367. b. Prior, Petrus, 387. b.
Pauliacenſe reſtituitur & Rotomagenſi Ss. Trinitatis traditur, 281. b. Utriuſque præſens ſtatus, *ibid.*
Pauli-crux, S. Vitoni cella, 561. b.
S. Pauli cella in Nemore, Silvæ-majori ſubjecta, 602. b. c.
S. Pauli in Valle-olei mon. Cluniaco ſubjectum, 129. c.
S. Pauli. *Vid.* Bellovacenſe, Cormaricenſe, Girvenſe, Virdunenſe.
Pecianenſe ſeu Pezanenſe in ſuburbio Auſciorum, 159. c. Abbates, Raimundus, Dodo, 159. c.
Pedanienſis S. Stephani abbas, Irenæus, 156. b.
Pegavienſe monaſterium recens dedicatur, 321. b. Ejus conditor, *ibid.* 541. b. Abbas in comitiis imperialibus jus habet ferendi ſuffragii, 321. b.
Perronenſe *Vid.* S. Quintini de Monte.
Perſcorenſe in Anglia ſeu Perſorenſe, 450. a. Abbates, Eadmundus, Turſtinus, 224. b. Guido, 450. a.
Pertum, *le Pertre*, S. Jovini apud Pictones cella, 243. c.
Peruſinum S. Anaſtaſii nobis ignotum, 86. b. Abbas, Albericus, *ibid.*
Peruſinum S. Petri, *Perugia*, *Perouſe*, 602. a. Abbas, Johannes, *ibid.*

Digitized by Google

Peruſinum S. Salvatoris, 86. b. Abbas, Sigebaldus, *ibid.*

Petershanſen. *Vid.* Petri domus.

Petræ-pontis cella, Majori-monaſterio attributa, 223 c.

Petri-domus prope Conſtantiam, *Petershauſen*, Wilmo Hirſaugienſi commiſſum, 198. a. Ejus fundator, 464. b. Ab Heinrico de Sancto-monte vexatum, 464. b. Ejus rixæ cum epiſcopo Conſtantienſi, 554. b. Abbas, Theodericus, 464. b. 554. b.

S. Petronillæ. *Vid.* Romanum.

S. Petri cella apud Barr. ſuper Albam ſub S. Eug. 183. b.

S. Petri monaſterium in Nigra-ſilva conditur, 381. b. Scafuſenſi abbati commiſſum, *ibid.* c. Apoſtolicæ ſedi nullo medio ſubjectum, *ibid.*

S. Petri ad Arenas. *Vid.* Mettenſe.

S. Petri de Aſlanza abbas, Vincentius, 115. a.

S. Petri eccleſia de Babaneo in provincia Hydruntina, Averſano monaſterio data, 293. a.

S. Petri in Cælo-aureo, 435. b. 455. c.

S. Petri de Campo-modo in Hiſpania, Cluniaco datum, 115. a. Ibi reconditæ plures reliquiæ, *ibid.*

S. Petri de Curte mon. a Leſatenſium ditione ad Moiſiacenſium jus tranſlatum, 469. c. 470. a.

S. Petri Dominarum. *Vid.* Toletanum.

S. Petri de Ferrania prope caſtrum Caïri, 137. c. Ejus fortuna, 138. a.

S. Petri de Galli-cantu Craſſæ commiſſum, 598. a.

S. Petri de Mulegio. *Vid.* Vercellenſe

S. Petri de Muſinaſcha, Pinarolienſi ſubjectum. 138. a.

S. Petri de Sozziaco eccleſia S. Florentio datur, 177. a.

S. Petri. *Vid.* Aldenburgenſe, Athanacenſe, Bellilocenſe, Beneventanum, Beſuenſe, Bullionis, Burgulienſe, Campi-rotundi, Cantuarienſe, Carnutenſe, Caſale-Benedictum, Caſinenſe, Caſtanetum ſeu Caſteniacum, Catalaunenſe, Celſiniacenſe, Condomenſe, Corbeïenſe, Culturenſe, Deaurata, Dervenſe, Divenſe, Elnonenſe, Erfordienſe, Eſloncienſe, Ferrarienſe, Florentinum, Gandavenſe, Generenſe, Glawornenſe, Haſnonienſe, Inſula-Germanica, Inſulanum, Latiniacenſe, Lezatenſe, Lugdunenſe, Mellicenſe, Mettenſe, Moïſiacenſe, Monaſterienſe, Monaſteriolum Berlaii, Mons-major, Mons-S. Petri, Mulegienſe, Muſinaſcum, Neronis-villæ, Novaleſia, Orbacenſe, Peruſinum, Petri-domus, Pontiſarenſe, Pratellenſe, Prulliacenſe, Remenſe, Reſbacenſe, Rodenſe, Rotomagenſe, Saleſeldenſe, Saltzburgenſe, Scrobesburienſe, Senonenſe, Tomerienſe, Viennenſe, Virdunenſe, Virzionenſe, Uzercenſe, Wiramuthenſe, Witebienſe.

Ss. Petri & Marcellini. *Vid.* Bona-vallis.

Ss. Petri & Pauli. *Vid.* Erfordenſe, Generenſe, Laubienſe.

Ss. Petri & Proſperi. *Vid.* Regienſe.

Ss. Petri & Remacli, *vid.* Stabulacum.

Pexeïum. *Vid.* Pixiacum.

Pezanenſe, *vid.* Pecianenſe.

Pharphenſe, *vid.* Farfenſe.

S. Philiberti, *vid.* Trenorchienſe.

Pica, *vid.* S. Nicolai de Pica.

Picianenſe, *vid.* Pecianenſe.

Pictavenſe S. Crucis, 282. c. Abbatiſſæ, Petronilla, Adelaïs, Sibylla, 282. c. Sarra, 283. a.

Pictavenſe S. Cypriani, 18. c. 19. a. Gregorii VII. ampliſſimum pro eo privilegium, 161. b. c. Ei commiſſum Nantoliacum, 164. b. Subjecta S. Romani abbatia, 554. c. Data ab Urbano II. eccleſia S. Crucis de Engla, 291. a. b. Quædam reſtituta ab Iſemberto Pictav. 19. a. Illud ſibi ſubjicere tentant Cluniacenſes, *ibid.* Paſchalis II. litteræ hac de re, 460 a. b. Bernardus abbas ſubjici detrectans ſedem abdicat, *ibid.* Ejus reſtitutio, 462. b. Ei injuncta eccleſiaſtica munia, 494. c. Rainaldi abbatis epitaphium, 422. b. Libertas monaſterio aſſerta adverſus Cluniacenſes, 494. b. Ejus donationum confirmatio, 253. c. Viri illuſtres, 254. b. Nobiles ſepulturæ, 19. b. Abbates, Reginaldus ſeu Rainaldus, 17. c. Bernardus, 253. c. 422. a.

Pictavenſe S. Hilarii ad ſæculares canonicos tranſlatum, quomodo? 13. b. Pictavorum comites ibi olim abbatis titulo gaudebant, nunc Francorum reges, *ibid.*

Pictavenſe. *Vid.* S. Maxentii.

Pictavenſe Monaſterium-novum, *Monſtierneuf*, 17. b. Ejus dedicatio per Urbanum II & patroni titulares, 18. c. 363. a. Benefactores, S. Cypriani monachi, 18. c. 19. a. Cluniaco ſubjicitur, 18. c. 96. a. Charta hac de re Guillelmi Aquitaniæ ducis, 633. 634. Ei donationes confirmatæ, & privilegium a Gregorio VII. conceſſum, 102. b. 244. b Abbates, Wido, 96. a. Seu Guido, 127. b. Girardus, 96. a. Seu Geraldus, Letaldus, Marcus, 220. a. Gerardus II. Marcus alter, 244. b. 565. c. Ymarus poſtea card. 459. a.

Pictavenſe S. Petri puellare, 423. c.

Pictavenſe S. Savini, 378. b. Abbas, Gervaſius, 383. a.

Pinarolienſe S. Mariæ in Pedemontana regione, *Pignerolles*, ejus abbates nonniſi in abbatum conventu eligendi, 137. c. Ei ſubjecta abbatia S. Petri de Muſinaſcha, 138. a. Abbates, Aginulfus ſeu Arnulfus, Arduinus, Ubertus, 137. c. 138. a.

Pinciacum. *Vid.* Pixiacum.

Pinnatenſe S. Johannis B. 123. b. c. Ibi primum abrogato Mozarabum cultu recepti Romani ritus, 42. b. c. 43. a. Eo tranſlatæ S. Indaletii reliquiæ, 212. b. Ibi ſepultus Sancius Aragonum rex, 317. b. Alexandri II. privilegium pro eo, 42. c. 43. a. Abbates, Aquilinus, 42. b. Sancius, 211. b.

Piſcarienſe. *Vid.* Caſaurienſe.

Piſciacum. *Vid.* Pixiacum.

Piſtirienſe ſeu Paſtitienſe B. M. ejus ſitus, & nobiles benefactores, 427. a. b. Varia fortuna, *ibid.* b. Abbates, Johannes, Gaudius, 427. b.

Piſtorienſe S. Michaëlis, Ficuclenſi commiſſum, 200. c. Abbates, Ildeprandus, S. Atto, 200. c.

Pixiacum vel Pexeium, aut Piſcianum, ſeu Pinciacum, *Poiſſy*, cella forte Beccenſis, 326. c. 327. a. Prior, Willelmus, 306. c.

Placentinum S. Sabini ſeu Savini, *Plaiſance*, 86. b. Abbates, Grimaldus, 86. b. Albericus, Rigizo ſimoniacus, 86. b.

Placentinum S. Sepulchri, 86. b.

Placentinum S. Xiſti, 607. c. 608. a. Abbas, Odo, 607. c. Ultima abbatiſſa, Febronia, *ibid.*

Planciacenſe conditur, & Moliſmo traditur, 205. c. 206. a.

Planum-Caſtellum, Novigentenſis cella, erigitur, 508. b. c.

Podienſe S. Johannis, *S. Jean de Podio ou Pogio*, 623. a. Abbas, Fromaricus, 623. a.

Podienſe S. Romani, ejus fundator, 672. a.

S. Polycarpi abbatia, varia ejus fortuna, 275. b. 622. b. c.

Pompoſianum S. Mariæ, ibi inſignis bibliotheca, 322. c. 323. a. Abbates, Guido, Hieronymus, 322. c.

Pontis-monachorum cella, 95. b. c.

Pontidenſe S. Jacobi conditur, & Cluniaco ſubjicitur, 240. b. c. Ibi ſepultus B. Liprandus presb. Mediolan. 590. b c. An pariter Theutberga regina? 345. b. Mediolanenſium impenſis renovatur, 590. c. Ejus privilegia, *ibid.* Benefactores, & varia fortuna, 343. b. Abbates, Albertus ſeu Adelbertus, Henricus Cremonenſis, 345. a. Priores, 240. b. 590. c.

Pontilevienſe B. M. *Pontlevoy*, à Philippo rege confirmatum, 95. c. Eo allatæ è locis ſacris reliquiæ, 453. a. Poſſeſſiones confirmatæ à Lucio II. *ibid.* b. Inſignes ibi ſepulturæ, 96. a. Abbates, Anſbertus, Wido, Giraldus, 96. a. Drogo, Walterius, Fulbertus, Fulcherius, 453. a. b.

Pontiniacum, *Pontigny*, ſecunda Ciſtercii filia, extruitur, 594. c. Situs ejus & fundator, *ibid.* 595. a. b. Benefactores nobiles, *ibid.* 617. c. Abbas, Hugo, 594. c. 595 a.

Pontiſarenſe S. Martini, *S. Martin de Pontoiſe*, 17. b. Prius S. Germani, 18. b. c. Ejus origo, & primi auctores, *ibid.* Hildeburgis nobilis viduæ ad illud ſeceſſus, 331. a. Beneficia, obitus, & miracula, *ibid.* b. Galteri abbatis fama, 95. b. c. Et pius obitus, 330. a. b. c. Abbates, Galterus, 330. a. Seu Galterius, Theobaldus vel Theobaudus, *ibid.* c.

Pontiſarenſis S. Petri eccleſia Beccenſibus confirmatur, 435. c.

S. Pontii eccleſia diœceſis Agathenſis Gellonenſibus traditur, 443. c.

S. Pontii, *vid.* Tomerienſe.

Pontonis cella, *vid.* S. Capraſii.

S. Porcarii cella Burgulio ſubjecta, 13. b.

Porcetum S. Johannis B. modo Ciſtercienſium virginum, 526. b. Abbates, Azelinus, Johannes. 526. b.

Porcenſe S. Theobaldi fundatur, 247. b. Et S. Huberto conceditur, 662.

Portarum Cartuſia fundatur, ejus ſitus, 613. c. 614. b. Auctores, 548. a. Ordinis tertia, 613. c. Inde aſſumti epiſcopi, 614. a. b. Scriptores, *ibid.* Priores,

Digitized by Google

Bernardus I. Bernardus II. 613. c. S. Nanthelmus, ſeu Authelmus, 614. a. Bernardus III. *ibid.*

Portus-Dei, Caſæ-Dei prioratus, 613. c.

S. Præjecti, *vid.* S. Quintini.

Pratellenſe virorum, S. Petri, *Preaux*, ejus fundatoris & benefactorum ibi ſepulcrorum effigies, 83. a. 328. b. c. 329. a. Eccleſia quo anno dedicata, 436. b. Ei data judiciaria poteſtas, 489. a. Aliæ donationes & benef. *ibid.* 370. b. Scriptores, 436. b. c. 437. a. Abbates, Anſfridus, 103. c. Seu Anſfredus, 83. a. Willelmus, Goisfridus ſeu Goisfredus, vel Gaufredus III. Richardus de Furnellis, 436. b.

Pratellenſe S. Leodegarii, puellare, 21. c. Nobilium ibi ſepulturæ, 84. a. Ejus titulus de morte Mathildis Cadomenſis abb. 576. b. 690. Abbatiſſa, Emma, 21. c.

Pratellenſe virginum Remenſis diœceſis Moliſmo ſubjectum, 584. b. c.

Pratenſe, *vid.* Pariſienſe, Ribodim. Rotomagenſe.

Pratum-longum, puellare, *Pralon*, Moliſmo ſubjectum, 584. b c.

Preſtebienſe, *vid.* Witebienſe.

Privazacenſis apud Rhutenos prior, Arbertus, 365. b.

S. Proſperi monaſterium, *vid.* Regienſe.

S. Protaſii, *vid.* Mediolanenſe.

Pruſeningenſe, *Priveling*, S. Georgii, conditur, 540. c. Quo auctore? 541. b. Abſolvitur & floret, 600. a. b. Abbates, S. Erminoldus, 287. a. Eribo, 541. c.

Prolliacenſe Salvatoris & S. Petri, 314. a. b. Abbates, Amblardus, Otho, 314. b.

Prumienſe, *Pruim*, 498. c. 516. b. Incendio conflagrat, 589. a. Abbates, Wolframmus, 589. a. Seu Wlframnus, 516. b. Liutfredus de Haſſia, Albero ſeu Adalbero, 589. a.

Pruveningenſe. *Vid.* Pruſeningenſe.

Pruvinenſe S. Aigulfi, *S. Ayoul de Provins*, quo ſecedit Abaelardus, 612. c. 613. a.

Pſalmodienſe, *Pſalmody*, cui unitum Aquilienſe S. Romani, 454. c. Abbates, Willelmus, 229. b. Fulco, 454. c.

Pultarienſe apud Lingones, *Poutieres*, ejus diſſidium cum Lingonenſibus clericis, 80. a. b Titulus de S. Brunone deffuncto, 445. b. Abbates, Humbertus, 80. a. Lambertus, 545. b.

Q.

QUADRELLÆ S. Magdalenæ, *le Charolois*, Prior, Agano, 476. b.

Quimperlegium. *Vid.* Kemperlegium.

Quinciacenſe S Benedicti in pago Pictavenſi, *Quinſy*, ejus lis cum Majori-monaſterio, 375. c. 376. a. Abbates. Gualterius, Johannes, 375. c. Garnerius, 376. a. Gunbaudus, 469. a.

De Quinque-milliariis B. Mariæ eccleſia, 50. b.

S. Quintini de Inſula, *S. Quentin en Iſle*, 493. a. Paſchalis II. privilegium pro eo, & benefactores, *ibid.* Abbas, Ingelbertus, 493. a.

S. Quintini de Monte, *le Mont S. Quentin proche Perrone*, ibi floret diſciplina, 11. c. 12. a. 398. a. Godefridus poſtea Ambian. ep. ibi monachus, 174. b. c. Ejus induſtria res in integrum reſtitutæ, *ibid.* Lis de *Albanis* cum Perronæ domino, 271. b. Charta hac de re, 649. Cum Vedaſtinis diſſidium, 602. b. S. Marculfi reliquiis obviam itur, 442. b. Donationes & benefactores, *ibid.* 12. a. 271. b. 349. c. 398. a. 649. Poſſeſſiones à Ludovico rege & aliis confirmatæ, *ibid.* 522. c. 611. c. Perfecta baſilica ab Adeleide comitiſſa, 349. c. Cononis cardin. epiſt. pro eo, 694. Abbates, Godefridus, Henricus, 442. b.

S. Quintini S. Præjecti, *S. Prix à S. Quentin*, abbas, Waldricus, 109. a.

S. Quintini, *vid.* Belvacenſe.

R.

SANCTÆ Radegundis collegiata eccleſia Pictavenſi S. Crucis parthenoni ſubjecta, 282. c. 283. a.

Radingenſe monaſterium, 552. a.

Rambonenſe S. Flaviani, ei factæ donationes, 180. c. 181. a. Abbates, Giſlerius, 180. c. Albertus, 181. a.

Rametuci eccleſia Majori-mon. ſubjecta, 644. 645.

Rameſienſe in Anglia ſeu Ramecienſe, aut Rameſcenſe, non confundendum cum Rumeſienſi, 236. b. Ealdwinus abbas deponitur in concilio Londonienſi, 450. a. Abbates, Elfwinus, 57. b. Ægelſinus, 180. b. Herbertus poſtea Norwicenſis ep. 345. c. Ealdwinus, 450. a.

Ratiſponenſe. *Vid.* S. Emmerammi.

Razolenſis abbas, Teuzo, 64. b.

Redonenſe S. Georgii, *S. Georges de Rennes*, 8. a Abbatiſſæ, Adela, 7. c Hodierna, Theophania I. Adela II. Adela de Mathefelone, 8. a.

Redonenſe S. Melanii, *S. Melaine de Rennes*, denuo inſtauratum, 26. b. c. 177. c. S. Melanii corpus ei reſtitutum, *ibid.* Ejus miracula, *ibid.* Calliſti II privilegium pro eo, 537. a. Inde aſſumti epiſc. *ibid.* 620. c. Factum cum Marbodo epiſc. 621. a. Donationes, *ibid.* Abbates, Evenus aut Evantius, ſeu Ivo, 102. c. Gervaſius, Herveus, Dontaldus, 177. c. 178. a. Seu Donoaldus, Radulfus, Herveus II. 537. a.

Redonenſe S. Sulpicii & S. Mariæ Virginum, conditur, 577. c. Donationes, & nobiles benefactores, 578. a. b. Bona omnia ab Alexandro III. & aliis confirmata, *ibid.* c. Ibi monachi ſub priore in altero monaſterio, *ibid.* c. Prioratus conventuales, *ibid.* b. Abbatiſſæ, Maria I. Nina, Ennoguendis, Amelina, Maria II. 578. b. Margareta d'*Angennes*, *ibid.* c.

Regienſe Ss. Petri & Proſperi, 65. a. b. 170. a. Abbates, Landulfus, Giſelbertus, 65. b.

Regenſdorfenſe S. Johannis B. *Reinſdorf*, ejus conditor, 541. b. Abbas, Liudigerus, 555. c. Seu Liugerus, 541. c. Aut Ludigerus, 541. b.

S. Regneberti, *vid.* Bebronenſe.

Regniacenſe, ejus origo, 468. b. Et benefactores, 617. c.

Regula, *la Reole*, Floriaci cella, *Squirs* olim vocata, 156. a. Ei reſtituta S. Capraſii cella, 165. a. 253. b. Teloneum remiſſum, 460. c 461 a. Priores, Augerius, 165. a. 253. b. Seu Oigerius de Landorrone, 318 b. Raimundus, 460. c.

Regulæ monaſt. in Benearnia ubi conventus epiſcopor. 165. a.

Regulæ Bigorritanæ abbas, Gregorius, 191. c.

Regula B. M. *vid.* Lemovicenſe.

Reichembacenſis prior Theorgerus, ſeu Theogerus, 277. b.

Reicherſpergenſis præpoſitus, Gerohus, 589. c. 590. a.

Reinardi-Fontanum S. M. apud Turingos conditur, 212. a. b. 276. c. Abbates, Giſelbertus, Ernaſtus, 212. a.

Reinhardbrunnenſe, *vid.* Reinardi-Fontanum.

Reinhardiſbornenſe, *vid.* Reinardi-Fontanum.

Reinhauſenſe, *Reinhauſen*, in Saxonia conditur, 373. c. Abbas, Reinhardus, 373. c.

S. Remacli. *Vid.* Stabulenſe.

Remenſe S. Nicaſii, 310. c. Ad paucos redactum monachos, 269. b. c. Sub Joranno abbate floret, 458. b. 592. c. Eo ſecedit Hermes S. Winnoci abbas, 592. c. Inde aſſumti abbates & epiſcopi, 458. b 575 a. Ei ſubjecta Ruminiaci cella, 571. b. Et poſſeſſiones confirmatæ, *ibid.* c. Abbates, Remigius, 269. b. c. Seguinus, 310. c. Johannes Seguini vices gerens, 310. b. 309. c. Guido, Jorannus, 458. b. Seu Joirannus, *ibid.* a. Prior Gaufridus ſeu Joffridus, 575. a.

Remenſe S. Petri, 423. c. Donationes & benefact. 348. a. Abbatiſſæ, Sibylla I. Fredeſindis ſeu Fridefindis an ſecunda, Eliſabeth, 348. b.

Remenſe S. Remigii, proprios abbates quando habere cœpit? 108. a. Rebus ejus inhiat Manaſſes arch. 61. c. Et excitat turbas, 117. b. Combuſtum inſtauratur, 397. a. Per Sithienſes reformatur, 432. b. Roberti abbatis varia fortuna, & ſcripta, 347. c. 348. a. 360. b. Ejus cauſa in ſynodo Remenſi agitatur, 380. b. Delata ad Urbanum II. *ibid.* 381. a. *& ſeqq.* In concilio Pictavenſi retractata, 416 c. 417. a. Hugo Regiteſtis comes ad tumulum S. Remigii pœnitens ſatisfacit, 332. c. 333. a. Item Ingelrannus comes, 618. b. Manaſſes II. ibi conſecratur archiep. 363. b. Ibi B. Mariæ lignea effigies cum inſcriptione, 397. a. Eo delatum S. Marculfi corpus, 442. a. Codiciacum caſtrum Ingelranno datum ſub Advocatiæ nomine, 108. a. Corbiniacum ei reſtitutum, 359. c. Jus mercatus a Paſchali II. confirmatum, 500. b.

A

A Philippo rege renovata privilegia, 269. c. Cœna in duabus S. Remigii ſollemnitatibus a Remenſi arch. accipi ſolita abrogatur, 500. b. Benefactores reges, arch. & ep. 4. a. 108. a. 458. b. 492. b. Donationes, 54. c. 55. a. b. 108. a. 264. c. Nobiles ſepulturæ, 33. a. 54. c. Abbates, Herimarus, Willelmus, 39. c. Heinricus, 309. c. Seu Henricus, 310. b. Robertus, 347. b. Seu Rotbertus, 380. b. Burchardus, Azenarius, 381. c. Odo, 432. b.
Remenſe S. Theoderici, vid. S. Theoderici.
S. Remigii mon. in Nemore, 482. c.
S. Remigii, vid. Remenſe, Senonenſe.
Reomaënſe S. Johannis, Moutier S. Jean, abbates, Hugo I. Hugo II. 192. c. Godefridus, 255. b.
Reſbacenſe S. Petri, Rebez, 18. b. c. Ibi Adela comitiſſa S. Agili meritis ſanitatem recuperat, 349. c. Abbates, Rotbertus, 184. b. Seu Robertus, Philippus, Garnerius I. ſeu Guarnerius, Natalis, Briccius, 349. c. Galerannus, 186. a.
Revillonis villa, ubi eremitæ, 452. c.
Ribodimontenſe, alias S. Nicolai de Prato, ejus ſitus, initia, auctor, 195. a. b. Abbates, Rainaudus, Mainardus, Waruiſus, Willelmus, 195. b. Waldradus, 232. c.
S. Richarii de Centula, S. Riquier en Ponthieu, plures mon. e monaſterio expelluntur, 93. a. b. c. Gervinus abbas miraculis floret, ibid. 372. b. Fit epiſcopus Ambianenſis, 280. c. Ei auffertur abbatia, 358. c. Ejus pœnitentiæ nullam fidem habent monachi, 359. a. S. Angilberti variæ tranſlationes, miracula, & canonizatio, 551. b. Chartarum omnium recognitio, 597. b. 663. Ablatorum recuperatio, 421. c. Viri illuſtres, & ſcriptores, 93. b. c. 397. b. 551. c. Chronographi, 242. c. 359. b. Abbates, Gervinus I. Gervinus II. Anſcherus, 93. a. b. Prior, Warinus, 421. c.
Richembacenſis prior, Ernuſtus, 197. c.
S. Rigaldi ſeu Rigaudi de Aveſa aut de Aneiſa prope Matiſconem, Aveiſe, 240. c. Alexandri II. privilegium pro eo, 628. Electio Hugonis abbatis ab archiep. Lugdunenſi confirmata, 629. Stephani abbatis ſeceſſus ad locum Gravam dictum, 240. c. Ibi conditur cella, ibid. Charta hac de re, 647. 648. An ibi monachus famoſus Petrus eremita? 324. b. c. Abbates, Hugo, Stephanus, 241. c.
Rimeſigunenſis eccleſia Cluniaco donata, 53. b.
Ringavienſis S. Johannis B. præpoſitura conditur, & S. Albani abbati committitur, 529. b. Ei adjunctum virginum cœnobium, ibid.
Ripæ-rubeæ cella, ejus fundator, 33. a.
Rivipulienſe B. M. ſeu Rivipollenſe, Ripoüil, 19. c. Maſſilienſi S. Victoris cœnobio ſubjectum; pro violatis ejus privilegiis Berengarius Tarraconenſis ep. ſatisfacit, 368. b. Eadem privil. ab Urbano II. confirmata, ibid. Abbates, Bernardus I. Bernardus II. 19. c.
Roboretæ cella, Sivarolle, S. Eugendo attributa, 283. b.
Roca-Baula, Caſæ-Dei cella, 453. b.
Rodenſis S. Petri abbas, Regimundus, 402. a.
Rodobienſe S. Valeriani Cluniaco commiſſum, 188. b.
Roffenſe Cathedrale Chriſti, Rocheſter, 105. a. b. Poſſeſſionum ejus pars epiſcopo, pars monachis aſſignata, cur? ibid. b. Gundulfus epiſc. obit, 519. b. c. Funus ejus curatum ab Anſelmo, ibid. c. Prior, Rodulfus, 106. a. Radulfus, 473. a.
Romanum S. Bonifacii; abbas, Gepizo, 87. c.
Romanum S. Gregorii, vid. S. Gregorii de Concha.
Romanum Ss. Laurentii & Stephani; abbas, Rainerius, ſeu Raingerius, poſtea Paſchalis II. 407. a.
Romanum S. Pauli, ejus æreæ portæ, 32. a.
Romanum S. Petronillæ, ibi verſatur Agnes imperatrix, 10. c.
Romanum S. Sabæ; abbates, Maurus, 87. c. Anſelinus, 607. a.
S. Romani de Aquilia, Pſalmodienſi unitum, 454. c. Abbates, Garnerius, Rogerius, 454. c. Prior, Martinus, ibid.
S. Romani clericalis abbatia S. Cypriano Pict. ſubjicitur, 253. c. Abbas cleric. Stephanus-Sicci, 253. c. Decanus, Aimericus, ibid.
S. Romani, vid. Podienſe.
Romonenſis cella, vid. Leonis-Montis.
Romariei-mons, Remiremont, ob laxiores ſanctimonialium mores recedunt monachi earum curæ deputati, 389. a. Item clerici in Caſtelleto reſidentes, ibid. b. Abbatiſſæ, Johanna, 388. c. Ægidia, 389. a.
Ronceretum, ſeu S. M. de Caritate apud Andecav. 536. a.
Roſetum B. M. conditur, ejus ſitus, 467. b. c. Donationes & nobiles benefactores, 468. a. Pontificum bullæ, ibid. Abbatiſſæ, Eliſabetha, Adam, 467. c. 468. a.
Roſetum, vid. Burgulium.
Roſſenveldenſe ſeu Roſſenvaldenſe, aut Roſveldenſe, pulſis clericis inſtituitur, Romanæ eccleſiæ ſubjectum, 444. c. Abbas Werinherus, ibid. Seu Wernerus, 600. c.
Rotenſe Ss. Marini & Aniani cœnobium, Rott, 71. a. Romanæ eccleſiæ ſub annuo cenſu tributum, ibid. Ejus advocatio imperatori reſervata, ibid. Privilegia, & poſſeſſiones deinceps confirmatæ, ibid. b. Abbates, Bertricus, Lotharius, Fridericus, 72. a.
Rothonenſe S. Salvatoris, Redon, ejus privilegia confirmat & auget Gregorius VII. 103. a. b. Ibi Alanus Britanniæ dux ad pœnitentiam receptus, 440. a. Abbates, Almodus, Bilius, Rotbertus, Juſtinus, 103. b. 440. a. Walterius, Herveus, 440. a.
Rotomagenſe S. Amandi, ſeu S. M. S. Amand de Roüen, ejus antiquitas, 506. c. Inſigne ibi patratum miraculum, ibid. 507. a. Abbatiſſæ, Emma ſeu Emmenia, Marſilia, 506. c.
Rotomagenſe S. Audoëni, S. Oüen de Roüen, ibi turbæ inter Johannem arch. & cœnobitas, 68. b. c. 141. b. Eccleſia reconciliatur ab epiſcopo Abrincatenſi, 69. a. Eo venit Johannes archiep. die feſto S. Audoëni, & ſacro intereſt, 141. b. Emendandi hic Matthæus Paris, & Sammarthani, ibid. c. A Nicolao abbate incœpta ingentis baſilicæ fabrica, 295. c. 296. a. 575. c. Multum promota ſub Helgoto ejus ſucceſſore, 296. b. 575. c. Incendio poſtea deformata, & reparata, 575. c. 576. a. Ei dantur duo B. Virginis capilli, 489. b. Priori Benedicto commiſſum Divenſe monaſterium, 296. b. Inde aſſumti abbates, 630. c. Scriptores. 296. a. Abbates, Nicolaus, 23. c. Hilgotus, 490. b. Seu Helgotus, Guillelmus, 575. c.
Rotomagenſe B. M. de Prato, vulgo B. M. de Bono-Nuntio, N. D. de Bonne-Nouvelle, 295. b. c. Illuc inducti Beccenſes monachi, ibid. An prius Moliſmenſes? ibid.
Rotomagenſe Ss. Trinitatis, vid. Mons S. Catharinæ.
Rovecestria, quo ſecedit Benedictus Selebienſis abbas, 371. b. vid. Roffenſe.
Royenſis S. Georgii eccleſia, 109. a.
S. Rufi abbas, Leibertus, 426. b.
Ruïenſis abbas, Guethenucus, 96. b.
Rumeſienſe puellare, 428. a. Diſtinguendum à Rameſienſi virorum, 236. b.
Ruminiaci S. Petri cella S. Nicaſio ſubjicitur, 525. b. c.
Rupes, 687. c.

S.

SAncti Sabæ, vid. Romanum.
S. Sabini, vid. Placentinum.
Sablolienſis prior, Alfredus, 376. b.
Sagienſe S. Martini, S. Martin de Seez, inde aſſumti monachi ad Scrobeſburienſe, 199. b. A Rotberto Beliſmeo vexatur, 260. c. 261. a. Inde aſſumti epiſcopi, 519. b. c. 591. b. Abbates, Rotbertus, Radulfus, 260. c. Hugo, Gilbertus, Johannes, 519. b. c. Prior, Arnulfus, 261. a.
Saguntenſe Ss. Facundi & Primitivi, atque Thyrſi de Domnos ſanctos, Domnos fantos, a juriſdictione ep. eximitur a Gregorio VII. 192. c. Ibi coactus monachum induit Alfonſus, poſtea Caſtellæ rex, 31. a. Inter ejus loci monachos & fratres S. Petri de Exonza diſſidium, 171. b. c. Ibi floret Bernardus abbas, poſtea Toletanus archiep. 172. b. c. Ibi regiæ ſepulturæ, 537. b. Turbæ, 171. a. 689. a. 2. col. Abbates, Julianus, 114. c. Bernardus, 172. a. 537. b.
Salefeldenſe, vid. Saleveldenſe.
Salernitanum S. Benedicti, 484. c.
Saleveldenſe S. Petri, Salevelt, ejus ſitus, initia, fundatores, &c. 44. b. c. Hoc inviſit Anno Colonienſis, 89. b. Auſterioris vitæ fama terrorem aliis monaſteriis inji-

cit, 44. c. 46. a. E cœnobio pulſi monachi, 44. c. Abbates, Georgius, 44. c. Waltherus, Ezzo, Heinricus, *ibid.*

Salgiacenſis eccleſia dedicatur, 283. a.

Saligniaci prior, Petrus, 81. c.

alinenſis eccleſia S. Benigno reſtituta, 469. c. Epiſtola hac de re Hugonis Lugdun. 675.

Salmurenſe S. Florentii, *S. Fleurant de Saumur*, ibi conventus abbatum, 80. c. An inde tranſlatæ S. Florentii reliquiæ in Royenſem eccleſiam? 109. a. Sigonis abbatis ibi ſepulti corpus incorruptum, 25. b. 26. a. Monachorum ibi apud omnes exiſtimatio, *ibid.* Ei reformandum ſubjicitur S. Fermetii cœnobium, 160. c. 161. a. Data ei S. Florentii cella prope Dolum, 118. b. Necnon S. Petri de Sotziaco, 177. b. Ei ſubjecta Diogili cella, 552. Pactum initum de S. Gundulfi monaſterio, 296. c. 297. a. Eccleſia Caſtri Salmurenſis ei reſtituta, 6. c. 7. a. & *ſeqq.* Aliæ ei ablatæ & Trenorchienſibus redditæ, 364. a. Ejus privilegia, 26. a. Donationes, 26. a. 128. a. Cellæ, 612. c. 623. c. Poſſeſſiones in Anglia, 26. a. Bona confirmata a Baldrico Dolenſi arch. 523. b. Abbates, Sigo, 25. c. Guillelmus, 26. a. Seu Willelmus, 161. a. 523. b. G. 675 c. 1. col. Priores, Natalis, 177. b. Otgerius, 523.

Salopienſe, *vid.* Scrobeſburienſe.

Saltzburgenſes S. Petri abbates, Irembertus, S. Thiemo, 111. a.

S. Salvatoris de Teleſia abbas, Leopaldus, 87. b.

S. Salvatoris in Valle-viridi Cluniaco datur, 571. b. c.

S. Salvatoris. *Vid.* Anianenſe, Cantuarienſe, Carrofenſe, Conchenſe, Gellonenſe, Legerienſe, Lemovicenſe, Marolium, Marcrienſe, Otienſe, Papienſe, Peruſinum, Prulliacenſe, Rothonenſe, Schafuſenſe, Septimum, Seveiracum, Teleſienſe, Tullenſe, Tironienſe.

S. Salvii eccleſia prope Valentianas, 458. a.

Ss. Jamſonis & Symphoriani. *Vid.* Aurelianenſe, 4. b.

Sanctorum omnium. *Vid.* Barenſe.

Santonenſe S. Eutropii Cluniaco ſubjectum, 278. a. b. Eccleſia inſtauratur, 146. a. b.

Santonenſe B. Mariæ, *N. D. de Saintes*, ei conceſſum S. Silvani monaſterium, 148. a. Aliæ donationes, & benef. 425. c. 426. a. Nobiles ſanctim. *ibid.* Abbatiſſæ, Arſendis, 148. a. Seu Herſendis, Florentia, 425. c. Sibylla, 426. a. Agnes, *ibid.*

Sardenacum, ubi monachi Græci ſanctimonialibus ſubjecti, 423. c.

Sathanacum S. Dagoberti, *Stenay*, 16. b. Gorziæ reſtituitur, 310. b.

S. Saturnini in pago Urgellenſi abbas, Petrus, 406. b.

S. Saturnini *Vid.* Carcaſſonenſe, Toloſanum.

Savineïum, *Vid.* Saviniacum.

Saviniacenſe S. Martini, *Savigny*, ei ſubjecta Niorti eccleſia, *ibid.* Domus hoſpitalis a capitulo eccleſiæ Lugdunenſis ei conceſſa, 166. b. c. Ejus vicarii ſtipendium ſuum augeri volunt, 386. a. Ejus controverſiæ cum eccleſia Lugdunenſi, 462. a. b. Paſchalis II. decretum hac de re, 670. Ibi viri illuſtres, 598. b. Abbates, Durantus II. Dalmatius, Wido, Iterius *de Talaru*, Gitbaudus, 166. c. Seu Gitbaldus, 598. b. Pontius, Milo, 462. b. Major prior, Benedictus Maillardi, 598. b.

Saviniacum ſeu Savineïum Ss. Trinit. conditur, quibus auctoribus, 474. c. 475. c. 579. b. c. Quale ibi inſtitutum, 475. b. c. Paſchalis II. privilegium pro eo, 580. a. Abbates, Vitalis de Moretonio, Gaufridus, 475. b.

Saviniaci eccleſia Vindocino conceſſa, 272. a.

S. Savini ſeu Sabini. *Vid.* Pictavenſe, Placentinum, Tarbeïenſe.

Saxiacum, ejus fundator, 672. a.

Saxi-vivi monaſterium conditur, 215. a. b. Eo tranſlatæ Ss. Carphori & Abundii reliquiæ, *ibid.* b. Caput monaſteriorum extitit, *ibid.* Ejus præſens ſtatus, *ibid.* c.

Scafuſanum ſeu Schafuſenſe, *Schafouſe*, Salvatoris, Hirſaugiæ commiſſum, 168. c. 169. a. 198. a. Ibi laïci utriuſque ſexus ſub monachorum obedientia, 287. c. Apoſtata declaratur quidam a propoſito deficiens, *ibid.* 288. a. Sigefridus abbas Nobiliacum cellam impetrat a Maſſilienſib. quo ipſe & monachi ad tempus ſecedant, 321. b. c. Gerhardus abdicato regimine cum Cruce-ſignatis iter ſacrum arripit, 373. b. Abbates, Sigefridus, Gerhardus ſeu Gebchardus, 373. b. Adalbertus, 412. c.

Scaldinii altare S. Amando datum, 387. c. Ejus obedientiarius monachus Atrebatenſi ſynodo intereſſe debet, 388. a.

Schiblicenſis fundatrix & prima abbatiſſa, Adalheidis Ludovici Saltatoris uxor, 212. b.

Schirenſis S. Martini origo & fundatores, 124. c. Hirſaugienſi commiſſum, 125. a. Ob varias ſedes varia ſortitum nomina, *ibid.* 464. c. Poſtea in abbatiam erectum, 125. b. Abbates, Etchemboldus, 125. b. Seu Etchimboldus, Bruno, 464. c.

S. Scholaſticæ. *Vid.* Barenſe, Juviniacenſe, Subiacenſe.

Schwartzach S. Felicitatis abbas, Ecbertus, 44. c.

Scrobeſburienſe S. Petri ſeu Salopienſe conditur, occaſio & auctor, 199. a. b. Eo adſciti Sagienſes monachi, *ibid.* b. c. Abbates, Fulcheredus, Godefredus, Herbertus, 199. b. c. Prior, Reginaldus, *ibid.*

Scututenſis abbas, Eberhardus, 541. c.

Seguſienſe S. Juſti, ubi ſepultus Hugo Lugdun. archiepiſcopus, 496. b.

Seiſſiacenſis S. M. eccleſia S. Eugendo data, 283. c.

Selebienſe S. Germani in Anglia, ejus ſitus, primordia, benefactores, 17. b. Inſtauratur, 371. c. S. Germani Autiſſiodorenſis digitus eo furtim aſportatus, *ibid.* Inter fratres orta ſimultas, 371. a. b. Abbates, Benedictus, 17. b. Hugo, 371. b. 473. a.

Seledenſe ſeu Selodenſe Baſileenſis diœc. conditur & Cluniac. ſubjicitur, 615. b. Illuc tranſlatæ ſanctimoniales, *ibid.* 694.

Semichenſis S. Ægidii eccleſia, 137. b.

Senacum, *Senas*, Moiſiaci cella, ubi crucifixi ſtatua affabre ſculpta, 469. c.

Senonenſe S. Columbæ, *S. Columbe de Sens*, 38. c. Ejus libertas aſſerta a Philippo I. rege, 82. b. Refloret, 493. b. S. Lupi fit tranſlatio, *ibid.* Abbates, Wilencus, Arnulfus, 82. b. Roſcelinus, Theobaldus, 493. b.

Senonenſe S. Petri vivi, *S. Pierre le Vif*, 374. a. Ibi S. Agricii reliquiæ, 526. a. Ei aſſertum privilegium in concilio Trecenſi, 467. a. Arnaldus abbas in carcerem retruſus, *ibid.* Ei Claromontenſis ep. plene ſatisfacit ob Mauriaci decanum, 532. b. c. 544. b. Decretum concilii Floriacenſis hac de re, *ibid.* c. Ejus cum Moliſmenſibus diſſidium, 594. b. Inde aſſumti abbates, 525. c. Turris S. Petri perfecta, & chorus tectus, 526. a. Abbates, Hermuinus, Arnaldus, 373. c. 594. b. Halduinus prior, *ibid.*

Senonenſe S. Remigii, ei conceſſa S. Baldi eccleſia, 209. c. Abbas, Guillelmus, 209. c. Seu Willelmus, aut Willermus, 525. c.

Senonienſe in Voſago, *Senone*, Mettenſi eccleſiæ ſubjectum, 285. b. Ejus prioratus, *ibid.* c. Berchero abbate mortuo ad triennium vacat, 248. b. Ei ſatisfacit Herimannus comes, 563. c. 564. a. Abbates, Bercherus, Antonius, 248. b.

Senucenſis S. Oricoli cella, ſeu Sindunum, *Senuc*, ibi Rotbertus Remigianus abbas exauctoratus de expeditione Jeroſolymitana ſcribit, 39. c. 347. c. 381. c. Prior, Erluinus, 39. c.

Septimum S. Salvatoris prope Florentiam, 1. c.

S. Sepulchri & S. Johannis B. Novum-monaſt. apud Hoyum, *Huy*, fundator ejus Petrus eremita, 614. c.

S. Sepulchri. *Vid.* Cameracenſe, Placentinum.

S. Sequani, *S. Seine*, abbas Henricus, 500. a.

S. Sergii. *Vid.* Andecavenſe.

Ss. Servandi & Germani *Vid.* Toletanum.

Seveiracum Salvatoris, *Severac*, ejus fundator & primæ abbatiſſæ, 461. a. S. Theotfredi monachis reformandum traditur, *ibid.* 274. c. Abbatiſſa, Adalburgis, 461. a.

S. Severi in capite Waſconiæ, *S. Sever Cap.* ejus lis cum Burdegalenſibus S. Crucis de eccleſia B M. de Solaco, 148. b. c. 149. a. 510. c. Concilii Burdegal. definitio hac de re, 633. Inde aſſumti epiſcopi, 164. c. 510. c. Eo delatus Anno de Velcia morti proximus, 164. b. c. Scriptores, 519. c. Abbates, Gregorius, Arnaldus Deſtioſ. 148. b. Suavius, 149. a. Raimundus-Bernardi, Petrus *de Goz*, Robertus, Arnaldus de Trajecto, Raimundus Sancius, Raimundus III. 510. c.

Sideſtetenſe B. M. Auſtriæ infer. noſtris datur, 625. c. Abbas, Leopoldus, 625. c.

Sigebergenſe S. Michaëlis & S. Mauricii, ejus monachorum fama & auſteritas, 44. c. 46. c. De eorum con-

Digitized by Google

ſuetudinibus Lamberti Scafnaburg. ſententia, *ibid.* Ad eorum normam plura inſtituta aut reformata monaſteria, *ibid.* 526. b. Eo tranſlatæ quædam reliquiæ ex Agaunenſi cœnobio, 3. b. An pariter S. Benigni corpus? 67. b. c. Ibi ſepultus Anno Colonienſis, 89. b. c. 90. a. Ad ejus ſepulcrum quot miracula? 90. a. Ibi inſtitutus Norbertus Præmonſtratenſis, 483. c. Cunonis abbatis elogium, *ibid.* b. c. Eo ſecedit Rupertus, 588. c. Et in Willelmum ſcribit, 623. c. *& ſeqq.* Inde aſſumti epiſcopi, 563. b. Abbates, Erpho, Reginhardus, Cuno, ſeu Cono, 483. Priores, Hermannus, Reginhardus, 89. c.

Signiacenſe monaſterium, 575. c.

Sileuſe. *Vid.* Exilienſe.

Silvæ-majoris Cartuſia, ejus conditor. 548. a.

Silvæ-majoris mon. *la Seauve-majeure*, a S. Gerardo conditur, 107. a. 162. b. c. Adjutores & benef. 163. c. 164. a. Romanæ ſedi nullo medio ſubjectum, 163. a. Ejus libertas probata in concilio Burdegal. 162. c. 163. a. Civilis pariter aſſerta, 163. b. Ejus fama religionis, Giraldo abbate, 194. a. 338. a. Ad Hiſpaniam, Angliam, Belgicam II. pertingit, 210. a. 382. b. Ei ſubjectum S. Dionyſii cœnobium in Brocarcia, 179. b. Poſſeſſiones ejus & cellæ in Hiſpania, 338. a. b. Aliæ donationes & cellæ, 194. b. 382. b. c. 602. b. Ejus monachorum ſtatutum in gratiam Sancii regis, 210. a. Et Willelmi Aquitaniæ ducis, 641. Philippi regis honorificum diploma pro eo, 194. a. S. Geraldi obitus, 355. c. Miracula, tranſlatio, vitæ & epitaph. auctores, 356. a. Abbates, Girardus, 107. c. Seu Giraldus, 194. a. Aut Gerardus 210. a. Petrus, 356. a.

Silvæ-majoris cella in eccleſia S. Petri Neronis-villæ, 194. b.

Silvæ-rubræ cella. *Vid.* Roboretæ.

Silviniacum, *Souvigny*. Cluniacenſis cella prope Molinas, 445. c. Ibi aſſervatum S. Maïoli ſcapulare, 448. b. Ejus corporis tranſlatio per Urbanum II. 356. c. Libertas monaſterii ab eodem aſſerta, *ibid.* Malæ conſuetudines remiſſæ, 654. *& ſeqq.* Ibi ſepultus Robertus Carnot. ep. 121. a.

Simorrenſes S. M. abbates, Otto, 71. c. Pontius Bigorrenſis ep. 72. a.

S. Simpliciani. *Vid.* Mediolanenſe.

Sindenienſe in Alſatia conditur, 615. a. Abbates, Richwinus, Adelo, 615. a.

Siudunum S. Oricoli. *Vid.* Senucenſe.

Sinemurenſe B. M. *Semur*, ſub Flaviniaco, ibi Genebrardi tumulus, 94. c.

Sithienſe S. Bertini, *Sithieu* vel *S. Bertin à S. Omer*, a Cluniacenſibus reformatur, 432. b. c. 540. b. Ad ejus normam alia poſtea reformata, *ibid.* 433. a. 540. b. Cluniaco ſubjici detrectat, 459. c. 594. a. Paſchalis II. diploma hac de re, *ibid.* 580. a. b. Illuc ſecedit Hucbertus epiſc. Morinenſis, 178. c. Succenſum monaſterium inſtaurat, 179. a. Eo ſe recipere coactus Gelduinus abbas Aquicincti, 449. Anſelmi Cantuarienſis ibi acta, 389. c. Lamberti abbatis elogium, 354. c. 355. a. Inde aſſumti epiſcopi & abbates, 433. a. 492. c. 493. a. 581. a. Inſignes ibi ſepulturæ, 579. a. Balduini comitis diploma pro eo, 592. c. Abbates, Heribertus, Joannes, 178. c. Lambertus, 179. a. Priores, 178. c. 354. c. 433. a.

Solacum B. M. *Solac*, 148. b. c. Burdegalenſi S. Crucis aſſertum, 367. b.

Solemnenſis cella S. Petri de Cultura, *Soléme*, 282. b.

Soliacum B. M. *Soüillac*, ibi Stephanus Mala-fayda cœcus a nativitate, B. Virginis ope, luce donatur, 15. a. 510. c. Abbas, Petrus, 361. a.

Sollemniacenſe, *Solignac*, ei commiſſum S. Crucis monaſterium, 160. c. Abbates, Geraldus, Adalfredus, 160. c. Wido ſeu Guido, 60. c. Gauzbertus, 160. c. Mauricius, 525. b.

S. Solutoris. *Vid.* Taurinenſe.

S. Sophiæ. *Vid.* Beneventanum.

S. Sori abbas, Ademarus, 596. b.

Soricinium B. M. *Soreze*, 41. b. Abbas, Raimundus, 41. b. c.

Sozziacum. *Vid.* S. Petri.

S. Spinuli eccleſia dedicatur, 285. c.

Squillacenſis Cartuſia, alio nomine Turris dicta, dedicatur, 342. b

Stablonenſe Monti-majori confirmatur, 369. a. 454. c.

Stabulacum Ss. Petri & Remacli, *Stavelo*, ei unitum Malmundarienſe, unde rixæ, 43. b. *& ſeqq.* Ejus advocati, 43. c. Scholæ, 449. b. Abbates, Theodericus, 43. c. Wilbaldus, 449. b

Stanfordenſe, ubi viri illuſtres, 539. b. Prior, Elſinus, *ibid.*

Steinenſis abbas, Otto, 541. c.

S. Stephani de Gallano abbatia, 215. c.

S. Stephani juxta Danubrium, Senonienſis cella, 285. b. c.

S. Stephani Capella, Majori-mon. adjudicata, 535. c.

S. Stephani. *Vid.* Abrinſbergenſe; Aſſilienſe, Cadomenſe, Eporedienſe, Mons-Barri, Nivernenſe, Vallenſe.

Ss. Stephani & Leonis eccleſia Blaſienſibus ſanctim. reſtituta, 356. b. 654.

Stirpenſis abbas, Boſo, 162. a.

Stivalenſe. *Vid.* Eſtivalenſe.

Streaneshalenſe. *Vid.* Witebienſe.

Strumenſe conditur, 224. b. Abbatiſſa, Fulgentia, 224. b.

Suerza ſeu Swarzacum S. Felicitatis, diœceſis Herbipolenſis, 88. c. Inde aſſumti monachi pro Tharienſi monaſt. 472. c. Abbas Eggebertus ſeu Egbertus, 88. c.

Sublacenſe, *Subiago*, reformatur, 49. c. *& ſeqq.* Diſtracta prædia recuperantur, 50. b. Hujus loci inſtituta, *ibid.* c. 51. a. Prædia aſſignata pro veſtiar. infirm. hoſpit. 51. a. Hoc inviſit Agnes imperatrix & pretioſum pallium offert, 52. b. Johanne abbate floret, 276. a. Palumbus mon. ad ſpecum S. B. ſecedit, *ibid.* Paſchalis II. ibi geſta, 590. c. Monaſterii milites armata manu caſtra recuperant, *ibid.* 591. a. Sublacianorum nobilium ibi ius primum ſepulturæ, *ibid.* Inde acciti primi monachi Mellicenſes, 266. c. Illuc confluunt nobiles multi, 276. a. Abbates, Humbertus, Johannes cardin. 50. a. 568. b.

Sueſſionenſe S. Criſpini majoris, *S. Creſpin le Grand*, 602. c. 603. a. b. Ejus monachi reformantur, 174. b. c. Ibi ſepultus Godefridus Ambianenſis, 611. b. Ejus tranſlatio, 612. a. Nicolaus mon. vitam ejus ſcribit, 611. c. 612. a. Abbates, Benedictus, 224. b. Odo, Theulfus, 612. c.

Sueſſionenſe B. M. *N. D. de Soiſſons*, Deiparæ miraculis floret, 618. c. Inde colonia deducta ad cellam *Eſpargnemail*, *ibid.* Ibi olim monachi miniſtrabant abbatiſſæ ſubjecti, nunc canonici, 423. c. Nobiles ſanctim. 233. a. b. 388. c. Abbatiſſæ, Ermengardis, Ogiva, 233. a. b. Adelais, Mathildis, 618. c.

Sueſſionenſe S. Medardi, *S. Medard de Soiſſons*, ad extrema redactum ſub pravi abbatis regimine, 107. a. Ab Arnulfo recluſo reſtituitur, *ibid.* b. Ibi habitum concilium, 108. c. Prædictus Arnulfus Sueſſ. eligitur ep. 156. c. Abdicato regim. priſtinam cellam repetit, 223. c. Ejus corpus monachi apud Aldenburgum ſurripere tentant, 243. a. A Sithienſibus reformantur, 432. b. Ex his aſſumti ep. 156. a. 575. a. b. Abbates, Rainaldus, Pontius, Arnulfus, 107. a. b. Odo, Radulfus II. Gaufridus, 243. a. Seu Godefridus, 454. a. Aut Joffridus, 575. a. Galterius, 454. a.

Sulleïenſis Cella, Vallenſibus ſubjecta, 226. a.

S. Sulpicii abbatiola S. Hucberto data, 30. a.

S. Sulpicii. *Vid.* Aquilenſe, Bituricenſe, Navenſe, Redonenſe.

Suredenſe S. Andreæ, *S. André du Sau*, Craſſæ inſtaurandum committitur, 525. c.

De Suris cella, Mediani-monaſterii prioratus, 388. c

Swarzacum. *Vid.* Suarza.

S. Swituni in Anglia, 17. c.

S. Symphoriani eccleſia diœceſis Leodicenſis, 284. a.

S. Symphoriani, Cluniacenſis cella, 513. c.

S. Symphoriani. *Vid.* Æduenſe, Bellovacenſe, Mettenſe, Thiernenſe.

Ss. Symphoriani & Samſonis. *Vid.* Aurelianenſe.

T.

TALAMONINSE S. Crucis, *Talemont*, 620. c. Abbates, Ebrardus, 127. c. Willelmus, 620. c.

Taraſconenſis cella ab Urbano II. erecta, Maſſilienſi monaſt. confirmatur, 367. c. 368. a.

Tarbeïenſe S. Savini, *S. Savin de Tarbes*, reformandum traditur Maſſilienſi, 229. b. c. Abbates, Odo, Ebrardus, *ibid.* b.

Tartenſe ſanctimonialium, *le Tart*, ex Juliacenſi propagatum, & Moliſmo ſubjectum, 584. b. c.

Digitized by Google

Taruannenſe S. Bertini, *vid.* Sithieuſe.

Tanennenſe in favillas redactum, 24. a.

Taviſtokenſe in Anglia, abbas Wimundus, 450. a.

Tauniacenſe B. M. ſeu Talniacenſe, 469. c. reformatur & Angeriaco ſubjicitur, 274. b. Charta hac de re, 649. 650. Abbas, Fulcherius, 274. c.

Tauriacum, *Toury*, S. Dionyſii præpoſitura, 441. c. Exactiones Puteolenſium dominorum reprimuntur, 564. c. 565. a. Ejus præpoſitus, Suggerius, 441. c.

Taurinenſe S. Solutoris, *S. Soluteur de Turin*, 463. c. Abbas ſeu rector, Guillelmus, 590. c.

S. Taurini, *Vid.* Ebroïcenſe.

Tegernſeenſe in Bavaria, ſeu Tegrinſe, *Tegernſée*, abbates, Seifridus, Bernardus, Udalſcalcus, 10. c.

Teleſienſe Salvatoris, abbates, Johannes, 395. b. Alexander, 403. a.

Tenaliæ monaſterium, *la Tenaille*, ejus fundatio & ſitus, 567. a. 687. 688. Abbas, Petrus, 688. c.

Teotfordenſe, ubi inſtituti Cluniacenſes, 434. b.

Terraſonenſe Lemovicenſi S. Martialis ſubjicitur, 440. a. Abbates, Geraldi duo, Ademarus de Sancto Riberico, *ibid.*

S. Teuderii in pago Viennenſi, *S. Chef*, 27. a. Viennenſi eccleſiæ ſubjicitur, 114. b. Abbas, Almannus, 27. a.

Thaborenſe Latinorum, 429. a. Cluniaco ſubjectum, 591. a. A Turcis ſubverſum, *ibid.*

Thalamonrenſe *Vid.* Talamonenſe.

Tharienſe, *Teris*, ſeu Thariſſenſe aut Thariſienſe ſeu Theriſſenſe, ejus ſitus & fundator, 472. c. 473. a. Abbates, Embricus, 472. c. Rutgerus, Wigandus, 473. a.

S. Theobaldi. *Vid.* Porcienſe.

S. Theodardi ſub Caſa-Dei, 453. c.

S. Theoderici prope Remos, *S. Thiery près de Reims*, 209. a. Ss. Theoderici & Theodulfi thecæ ex auro & argento compoſitæ, *ibid.* Eo divertit Adela Danorum regina & donationem facit, 269. c. 270. a. Item Rotbertus Flandrenſium comes, 270. b. S. Theoderici corpus in Flandriam defertur, *ibid.* a. Item ad ſedandam peſtilentiam, 575. a. Ibi inſtitutum anniverſarium pro Adalberone archiep. 575. b. Walcheri infeſtationes reprimuntur, *ibid.* Ejus benefact. Laudunenſes epiſc. 310. b. Rainoldi Remenſis archiep. charta inſignis pro eo, *ibid.* & c. Ejus prioratus, *ibid.* Donationes, 108. c. 109. a. 209. a. 243. b. 458. a. b. Abbates, Raimbaldus, 108. c. Seu Reinaldus, 145. a. Aut Raimboldus, Richerus, 209. a. Radulfus, 243. b. Seu Rodulfus, 310. b. Joffridus, 275. a. Aut Gotfridus, Willelmus ſeu Guillelmus, 458. b. Rupertus, 563. a.

Ss. Theodori & Martini *Vid.* Cajetanum.

Theokeſberiæ abbas, Geraldus, 346. c.

S. Theofredi ſeu Theotfredi, ei aſſerta S. Victoris eccleſia, 154. b. Ab ejus monachis reformatum Severiaci parthenium, 461. a. Abbas, Willelmus, *ibid.* *Vid.* Calmiliacenſe.

Theriſſenſe. *Vid.* Tharienſe.

S. Theuderii. *Vid* Teuderii.

Thiernenſe S. Symphoriani, *Thiern*, ejus origo, 435. b. Abbas, Hugo, 101. b.

S. Thomæ cella, ſubtus Verus-Laudunum, S. Vincentio datur, 170. a.

S. Thomæ. *Vid.* Burſfeldenſe.

S. Thomæ & S. Nicolai. *Vid.* Neracum.

Thorneïenſe. *Vid.* Torneïenſe.

Tiernenſe. *Vid.* Thiernenſe.

S. Timothei, 357. c. *Vid.* Bredonienſis eccleſia.

Tinemuthenſis cella, S. Albano ſubjecta, 224. c. 225. a.

Tipſiacus ad panem fratrum S. Amandi, 28. a.

Tironienſe Salvatoris, Ss. Trinitatis & S. Mariæ, conditur, 508. c. 552. c. Novigentenſes movent rixas, 509. a. Fundum dant canonici Carnut. 552. c. 680. Monaſterii celebritas ſub Bernardo, 509. b. c. 553 a. b. Ejus miracula, 509. b. Principum ac regum beneficia, 553. a. b. c. Alii benef. *ibid.* 509. c. Ingens baſilica conditur, 553. b. Quot ei ſubjecta monaſteria etiam in exteris regnis, 509. b. 553. c. 588. a. Ab ejus abbatibus Philippus & Ludovicus poſtea reges de ſacro fonte ſuſcepti, 553. b. Abbas, Bernardus, 619. b.

Toletanum S. Clementis parthenium Ordinis Ciſterc. Ejus ſitus & benefact. 538. a.

Toletanum S. Dominici Silenſis parthenium, ab Alfonſo VI. fundatum, 537. c.

Toletanum S. Petri Dominarum parthenium, ab Alfonſo VI. fundatum, 537. c.

Toletana eccelſia, in eam inducti monachi canonicorum loco, 537. b.

Toletanum Ss. Servandi & Germani, ab Alfonſo VI. fundatum, Maſſilienſi monaſterio ſubjectum, 537. c.

Toloſanum B. M. Deauratæ, olim Fabricatæ, *N. D. de la Deaurade*, 338. a. & S. Petri, *ibid.* Prior, Guillelmus, 470. c.

Toloſanum S. Saturnini, *S. Sernin*, 194. b. Ab Urbano II. conſecratur, 368 a. b.

Tomerienſe S. Pontii, *S. Pons de Tomieres*, S. Salvatoris & S. Mariæ, 461. c. Frotardo abbate floret, 165. b. Ei unita Vaurenſis S. Elani eccleſia, 400. a. b. Item S. Aniani commiſſa, *ibid.* 443. b Aliæ conceſſæ eccleſiæ, 443. b. 462. a Ei donationes factæ, 123. b. 165. b. 400. b. 461. c. Et confirmatæ, 123. a. 400. b. 461. c. 462. a Benefactores, *ibid.* Ibi Deo offertur Raimirus a patre Sancio Aragonum rege, 317. a. Donationes pro eo ampliſſimæ, *ibid.* b. Aſſumti inde epiſc. & abbates, 357. a. 379. b. 598. a. Viri illuſtres, 530. b. Abbates, Frotardus, 400. b. Seu Frotarius, Petrus II. Raymundus, 462. a.

Torinniacenſis cella, 334. c. 335. a.

Tornacenſe S. Martini, *S. Martin de Tournay*, inſtauratur & reformatur, quo auctore? 300. c. 350. a. & *ſeqq.* 586. a. b. Ablata recuperantur, 351. a. Ibi recepti ritus Cluniacenſes, 353. c. 432. a. Cum Aquicinctenſibus magna neceſſitudo, 351. a. Ejus monachi alio fugere volentes retinentur, 350. c. 351. a. Ab his Tornacenſis provincia renovatur, 352. b. Reformantur S. Vedaſti & S. Petri Gand monaſteria, 432. b. Eorum vivendi modus, 352. c. 353. a. Nobiles ſanctim. ad eos prope monaſterium ſecedunt, 351. b. 353. a. Eorum inopiæ ſuccurrunt Elnonenſes, 353. c. 354. a. Cum majoris eccleſiæ canonicis graviter diſſident de ſepultura, 512 a Paſchalis II. privilegium hac de re, *ibid.* Quomodo ſedatæ turbæ, *ibid.* b. c. Viri illuſtres & ſcriptores, 351. b. c. & *ſeqq.* 353. b. c. 539. c. 586. b. Epiſcopi inde accepti, 480. c. 481. a. 512. a. 539. c. 586. a. Abbates, Odo, Segardus, 512. a. 352. c. Priores, 352. c. 481. a.

Torneïenſe ſeu Thorneïenſe a S. Ethelwodo conditum, 521. c. 522. a. Rotberto abbate baſilica abſoluta & dedicata, *ibid.* 582. c. Muliebris habitatio procul a monaſterio, 522. a. Abbates, Godmannus, Folcardus ſeu Fulcardus, Gunterius de Bello, 521. c. Seu Galterus, 582. b. Rotbertus, 522. a. Aut Robertus, 582. b. Guntardus, *ibid.*

Tornodorenſe S. Michaëlis, *S. Michel de Tonnerre*, 15. b. Abbates, Rotbertus, Angelbertus ſeu Engelbertus, 15. b. Wido, 546. b.

Trecenſis cellæ monaſter. 43. a. Abbas. Bernardus, *ibid.*

Trenorchienſe S. Philiberti, *Tournus*, ei datæ eccleſiæ aut aſſertæ, *ibid.* 364. a. 386. a Ejus prioratus, 535. b. c. Lites cum Cluniaco, 385. c 386. a. Abbas, Petrus, 405. a.

Trevirenſe S. Eucharii, nunc S. Mathiæ, *S. Mathias de Treves*, 516. b. Ibi ſcriptores, 216. b.

Trevirenſe S. Mariæ de Horrea, puellare, 602. a.

Trevirenſe S. Mariæ ad Martyres, 516. b. Abbates, Folcuinus, Petrus, 516. a.

Trevirenſe S. Martini, ſupra Moſellam, 516. b. Abbates, Sigibertus, Theodericus, 216. a.

Trevirenſe S. Maximini, *S. Maximin*, 216. a. b. c. Abbas Berengozus, 516. a. Seu Berengoſus, *ibid.* c.

Ss. Trinitatis de Monte-Fineſio, Piſtitio datum, 427. b.

Ss. Trinitatis. *Vid.* Cadomenſe, Cavenſe, Dunfermilingenſe, Fiſcamnenſe, Mauriniacenſe, Mons S. Catharinæ, Novoburgum, Pictavenſe, Saviniacenſe, Tironienſe, Venuſinum, Vindocinenſe.

Troarnenſe S. Martini in Neuſtria, *Troarn*, ibi floret Durandus, 103. c. A Rotberto Beliſmenſi vexatur, 260. c. 261. a. Abbates, Arnulfus, Durandus, 261. a.

S. Trudonis, *S. Tron*, ad ejus tumulum frequens concurſus, 190. a. Monaſterii res direptæ, *ibid.* b. Ejus miſerabilis ſtatus & variæ ſuccreſcentes turbæ, 196. c. 197. a. 216. b. c. 234. c. 235. a. 246. c. 247. a. 284. b. c. 318. b. c. 319. a. 412. b. c. 513. a. & *ſeqq.* Gerardo & Theoderico abbatibus inſtauratur, 335. b. 412. b. Sub Rodulfo perficitur & dedicatur, 526. c. 527. a. Ritus Cluniacenſes admittuntur, 412. b. 526. b. c. Reſtituitur diſciplina, veſtes reformantur,

Digitized by Google

tur, 526. b. c. Scriptores, 109. b. Abbates, Adelardus, 196. c Gerardus, 235. b. Theodericus, Rodulfus, 526. a. Intruſi, Lanzo, 197. a. Liupo, 216. b. Herimannus, 247. a.
Tucionenſe, *le Touſſon*, conditur, 579. b. Fontebraldenſis ordinis caput, *ibid.* Inde aſſumti epiſcopi & abbates, *ibid.*
Tuitienſe, *Tuy*, abbas, Hatimannus, 124. b.
Tullenſe S. Apri, *S. Evre de Toul*, 27. b. 53. c. Ejus cellæ, 54. a. 74. b. 606. b. Et bona confirmata, 152. c. Abbates, Widricus, Richardus, Wido, Evrardus, 20 b. Widricus II. 388. b.
Tullenſe S. Leonis canonicorum regul. 389. b. Ejus initia, & fundator, 516. b. Abbas, Seherus, 389. b.
Tullenſe S. Manſueti, *S. Manſuy de Toul*, Regiæ ibi ſepulturæ, necnon primorum Tullenſium epiſcoporum, 515. b. Nova dedicatur eccleſia, *ibid.* c. 285. c. Donationes, 388. b. Benefactores epiſcopi Tullenſes, 515. c. Abbates, Grimbaldus, 54. a. Albricus, 217. a. Thiemarus, 388. b. Seu Theomarus, 515. b.
Tullenſe S. Salvatoris, prius S. Aniani, 16. c. 17. a. Abbas, Sigibertus, 606. c.
Turonenſe Bellimontis, *Beaumont près de Tours*, abbatiſſæ, Theophania, Odelina, 24. b.
Turonenſe S. Juliani, *S. Julien de Tours*, 376. c. Nova baſilica dedicatur, 209. c. Abbates, Gilbertus ſeu Girbertus, 209. c. Johannes, 376. c.
Turonenſe Majus-monaſterium, 578. c. 579. a. *vid.* Majus-monaſt.
Turonenſe S. Martini, *S. Martin de Tours*, exemtum, 363. c. Reges Francorum in ea abbatis titulum tenent, 13. b. Proprii epiſcopi privilegium ei confirmatum, 96. c. 97. a. Poſtea ſuppreſſum, 363. c. Ibi habetur concilium, *ibid.* 364. a. Ei aſſertum Cormaricenſe cœnobium, 363. c. 364. a. Eo accedunt Urbanus II. & Paſchalis II. 363. c. 500. c. Ejus titulus de morte Mathildis Cadomenſis, 691.
Turris Cartuſia dedicatur, 342. b. *Vid.* Squillacenſis.
Tuſculanum S. Benedicti fundatur, 191. b. Azanus, 191. b.
Tuſturiacenſis abbas, Guido, 595. b.
Tutelenſe S. Martini, *S. Martin de Tulle*, ab ejus monachis informatum S. Martini Lemovicenſe, 160. c. In eorum cædis piaculum fundatum Maimacum, 160. a. b. Urbani II. privilegium pro eo, & ejus aſſerta libertas, 362. c. Quo auctore inſtauratur? 478. b Ei adjudicata eccleſia S. Stephani de Vairiaco, 588. b. Inde aſſumti ep. 672. b. Primi abbates, S. Aymo, S Odo, Adacius, Bernardus I. Geraldus, Ademarus, Bernardus II. ep. Cadurci, Petrus, Bernardus III. ep. Cadurci, 672. 2. *col.* Alii abbates, Adacius, Frodinus, ſeu Frudinus, Gauzbertus, Willelmus, 160. c. 532. b. Ebalus de Torenna, 478. b.

V.

SANCTA Valburgis, *vid.* Walburgis.
Valciodorenſe, 168. b. Ibi ſcholæ, & ſcriptores, 449. b. Abbates, Lambertus, Godeſcalcus, 168. b. Widricus, Theodericus, Rotbertus, 449. b.
Valentiana B. M. eccleſia Haſnonienſibus reformanda traditur, 233. c. Major appellata, *ibid.*
S. Valeriani, *vid.* Rodobienſe.
Valladerii abbas, Andreas, 515. c.
Vallenſe S. Stephani, *S. Eſtienne de Vaux*, conditur, 97. a. b. Et Malliaco ſubjicitur, 225. c. 317. c. 646. 647. Vallenſibus pariter Sullejenſis prioratus, 226. a. Abbates, Martinus, 97. a. Donus, Reginaldus, 225. c. Seguinus, 226. a. Rainaudus, 317. c. Petrus-Willelmus, 226. a.
Vallis eccleſia, de qua contentio Cluſinenſes inter & Atriacenſes, 317. b.
Vallis-cluſa Cluniaco traditur, 511. c.
Vallis-coloris cella ſub Moliſmo, *Vaucouleur*, conditur, 478. c. 479. a. Ejus benefactores, 479. a. Prior, Hugo, *ibid.*
Vallis-Dei parthenium, *Vaudieu*, S. Andreæ, olim de Comis *de Camps*, Caſæ-Dei ſubjectum, 9. c. 10. a.
Vallis-Onæ parthenium Moliſmo ſubjectum, 584. b.
Vallis-Sigerii, *vid.* Montis-Olivi.
Vallis-traverſæ cella ſub Caſa-Dei, 453. c.
Vallis-umbroſa, *Vallumbroſe*, ejus elogium, 279. c. Inde accerſitur Johannes abbas ad finiendam inter Florentinos controverſiam, 1. c. Ibi ſepultus Petrus Igneus, 2. a. Illuc confugiunt Mediolanenſes Catholici ad vitandum ſchiſmaticorum conſortium, 63. b. Gregorii VII. epiſt. conſolatoria ad Vallumbroſanos ſuper Johannis Gualberti obitu, 63. c. 64. a. Iis ſubjectum Piſtorii cœnobium, 100. c. Mathildis comitiſſæ pro his protectionis literæ, 427. b. c. Et beneficia, 463. c. 464. a. Alii benefactores, 427. c. Viri illuſtres, 577. a. Abbates generales, Johannes Gualbertus, Rodulfus, Ruſticus, Atto, 63. b 64. a. Bernardus cardinalis, 427. c. 455. c. Prior, Andreas, 254. c. Præpoſitus, Teodoricus, 427. c.
Valvenſe monaſterium, inde aſſumti epiſcopi, 485. c. Abbas, Gualterius, *ibid.* c
S. Vandregeſili, *vid.* Wandregeſili.
Vangadicenſe S. M. eò reportatur S. Theobaldi corpus, 85. c. 86. a. Ejus mater ibi incluſa in proxima cellula, 86. a. Reliquiarum ejus pars cum quibuſdam aliis Latiniacum tranſlata, 138. b. Abbas, Petrus 85. c.
Vaurenſis S. Elani eccleſia Tomerienſi unitur, 400. a.
S. Udalrici & S. Afræ Auguſtenſe, *S. Ulric d'Auſbourg*, ejus eccleſiæ dedicationi adeſt Heinricus imperat. 46. b. Monaſterium incenditur, 169. b. S. Udalrici miracula, 542. c. Et inventum ſepulcrum, 169. b. Eo miſſæ quædam Ss. Narciſſi, Felicis, & Romani reliquiæ, 249. a. b. A Theotgero S. Georgii abbate reformatur, 472. a. Sub intruſis abbatibus gemit, 542. a. Sub Eginone reſpirat, *ibid.* b. Ibi monachum induit Conradus Auguſtenſis ep. 472. a. Abbates, Adelbero, Sigehardus Fidelis, 46. b. Seu Sighardus, 169. b. Egino, Hezilo, 472. a. Intruſi, Hartmannus, 600. c. Beringurius, Albero ſeu Adalbero, 542. a.
S. Vedaſti, *vid.* Atrebatenſe.
Veduntenſis prioratus, *Vente*, Cormarico conceſſus, 25. c.
Vendolienſis S. Johannis B. cella ſupra Faram, 179. a.
Ventiliaci cella ſub Majori-monaſt. *Vrntelay*, 201. a. Prior, Hugo, 145. a.
Venuſinum Ss. Trinitatis, ibi S. Nicolai brachium, 140. b.
Vercellenſe S. Petri de Mulegio conditur, ejus varia fortuna, & abbates, 444. b.
Veſontionenſe S. Vincentii perficitur, abbatis ejus privilegia, 322. a b. Ejus præſens ſtatus, *ibid.* Abbas, Achardus, *ibid.*
Vetulum S. Johannis in Aſturiis ſub Eſlonenſi S. Petri, 409. c.
Vetus-monaſterium, *vid.* S. Michaëlis ad Moſam, 3.
Viacenſe Aureliacenſibus confirmatur, 160. a.
Vicentinus eremita, S. Theobaldus, 138. a.
S. Victoriani abbas, Grimaldus, 123. c.
S. Victurini monaſt. a S. P. B. conditum, inſtauratur, 591. a.
S. Victoris prædium quoddam Tarraſcone ab Urbano II. in eccleſiam converſum, poſtea S. Nicolai monaſterium, 356. b. c.
S. Victoris, *vid.* Maſſilienſe, Nivernenſe, Pariſienſe.
Viennenſe S. Andreæ, *S. André de Vienne*, 192. b. Caſæ-Dei reformandum ſubjicitur, 332. c. 653. Et confirmatur, 499. c. Abbas, Humbertus, 192. b.
Viennenſe S. Andreæ puellare, 114. b.
Viennenſe S. Petri, 114. b.
Viennenſe, *vid.* S. Antonii. S. Theuderii.
S. Vigoris, *vid.* Bajocenſe, Ceraſienſe.
Villæ-Caſſonis parthenon, *Villechaſſon*, quo tranſlatæ ſanctimoniales de Roſeto, 488. a.
Villare prædium Cellenſis monaſt. 19. a.
Villemeli ad camerarium S. Amandi, 28. a.
Villingenſe, *vid.* S. Georgii in Nigra-ſilva.
S. Vincentii ad Vulturnum, 518. a. 556. c. 557. a. Inde aſſumti abbates, *ibid.* Ejus chronici auctor, 517. b. c. Abbates, Girardus, Benedictus, 517. c. 518. a.
S. Vincentii, *vid.* Cenomannenſe, Laudunenſe, Mettenſe, Pariſienſe, Veſontionenſe.
Vindocinenſe Ss. Trinitatis, *Vendôme*, ejus libertas ab Urbano II. aſſerta, 12. b. 358. 363. c. Recognita ab Ivone Carnut. 375. a. b. Profeſſio ab abbate facta irrita declaratur a ſummo pontifice, 363. c. 402. a. Ejus privilegia ab eodem confirmata, 401. c. Ibi S. Columbæ & S. Eutropii reliquiæ, 25. a. b. 178. b. Capella domeſtica pro pauperibus & familiaribus dedicatur, 24. c. 25. a. Multi nobiles fiunt monachi, 69. b. 158. c. Servi perpetui oblationis modus, *ibid.*

159. a. Campionum oblatio, 127. c. 128. a. Ernaldus mon. ex canonico, priorem ſtatum reperit, 376. a. Ibi hoſpitantur Urbanus II. & Paſchalis II. 363. c. 500. c. 502. b. Ille in Eblonem invaſorem diras profert, 365. b. c. Mille miſſæ pro defuncto celebrantur, 232. a. Procella excitatur ab Eudone de Blazone, 81. a. b. Indebita exigit Ulgerius ep. Andec. 359. c. Vindocin. comes Goffridum abbatem vexat, 398. b. Diſcordiam auget ſeditioſus mon. ibid. c. Utriuſque pœnitentia, ibid. Alia diſſidia & lites, 13. a. 127. c. 374. c. 375. a. De S. Aniano, 12. c. De Credonio, ibid. b. 55. c. 56. a. b. 476. c. 477. a. 606. c. De Monte Revell, 81. b. Societas inita cum Fontebraldenſibus, 424. b. Variæ ei reſtitutæ eccleſiæ aut aſſertæ, 41. b. 127. c. 365. c. 366. a. 379. c. 657. 658. Remiſſæ exactiones, 95. c. Donationes factæ aut confirmatæ, 69. c. 95. c. 122. c. 123. a. 127. c. 145. b. c. 146. a. 175. a. 272. a. Ejus benefactores, 158. c. 312. a. Prioratus, 398. c. 399. a. b. Rainaldi Credonenſis charta pro eo, 628. Abbates, Odericus ſeu Orricus, 55. c. David, Berno, Goffridus, 186. c. 232. a. Seu Goffredus, 425. a. Prior, Radulfus, 424. b.

S. Vinnoci, 4. c. vid. Bergenſe.

Vinearum, vid. Weingartenſe.

Virdunenſe S. Agerici, *S. Airy de Verdun*, religione floret, 135. c. 189. c. Ab ejus monachis reformatum S. Vitoni monaſt. 135. c. Ex iis aſſumti abbates XII. pro locis diverſis, ibid. 189. c. Ob vexationes Theoderici Virdunenſis loco cedere coguntur, 189. b. 206. c. Dedicatio fit eccleſiæ S. Salvatoris, 264. c. Ibi incluſa Walburgis, 369. a. Ejus benefactores, 255. c. 256. a. Abbates, Stephanus, Boſo, 189. c. Rotfridus, 264. c. Seu Roſtidus, Richardus, Ægidius, ſeu Egidius, Henricus, Simon, 498. b.

Virdunenſe S. Mauri, 90. c. Seu S. Johannis, 465. b. c. Ibi S. Mauri corpus, ibid. b. Abbatiſſæ, Alix, Girberga, Ida, ibid.

Virdunenſe S. Pauli, 206. c. Abbates, Foleradus ſeu Fulcradus, 90. c. Manaſſes, 463. c.

Virdunenſe S. Vitoni ſeu S. Petri, *S. Vannes de Verdun*, reformatur, 135. c. Ejus advocatorum temperata jura, 90. c. Rodulfi abbatis quanta exiſtimatio, 167. b. 256. b. c. Ipſe & monachi ob perſecutiones ep. Virdunenſis fugere coacti, 167. b. 206. c. Apud S. Benignum ſe recipiunt, 167. b. Et ſtabilitatem firmant, 217. b. c. Jarentonis abbatis erga eos charitas, 218. a. b. Redeunt, quo anno? 255. c. 256. a. Theodericum epiſc. morti proximum abſolvunt, 255. c. Flaviniaco refertur Rodulfi abbatis corpus, 410. c. 411. a. A Richardi ep. & Cleri Virdun. communione abſtinent, 411. b. 515. a. 560. c. Ob id iterum pulſi, S. Benignum repetunt, 561. a. Juniores victi reſipiſcunt, ibid. b. c. Laurentii abbatis epiſtola apologet. ad canonicos Virdun. 683. *& ſeqq.* Tandem redeunt, 593. c. Theſaurus eccleſiæ reſtituitur, 594. a. Inſignes ibi ſepulturæ, 99. b. 411. a. Scriptores, 412. b. 561. b. Prioratus, 561. b. Abbates, Grimoldus, Rodulfus, 135. b. Seu Radulfus, Laurentius, 411. a.

Viromandenſe S. Præjecti, vid. S. Quintini.

Virzigneſe, vid. Virzionenſe.

Virzionenſe S. Petri, *Vierzon*, 296. c. 297. a. Abbas, Humbaudus, 296. c.

Viſpacenſe, vid. Schirenſe.

Ss. Vitalis & Agricolæ, vid. Caſa-Dei.

S. Viti cella in Suevia, 67. b. c.

Vizeliacenſe, *Vezelay*, ejus libertas aſſerta in conventu Maſſilienſi, 457. c. Attaldi abbatis cædes, 497. b. c. *Seniorum ibi doctor & cuſtos Ordinis* Petrus Venerabilis, 441. a. Monaſterio conceſſa Bullenſis cella, 97. c. Paſchalis II. privilegium pro eo, 497. b. Et Ludovici VI. 498. a. Aſſumti inde archiepiſcopi, 529. a. Abbates, Altardus ſeu Attaldus, 497. c. Raynaldus, 498. a. 599. c. Pontius, 400. c. 497. c.

Ulterior portus S. Michaëlis, *Treport*, ejus benefactores, 437. a. b. Abbates, Alueredus, Oſbernus, 437. a. Fulcherus, Guillelmus, Recardus, ibid. b.

Voſienſe, *Vigeois*, abbas, Rainaldus, 596. b. Prior, Gaufredus, 510. c.

Utaugienſe ſeu Uragienſe, ejus auctor, 541. a. Scriptores, 563. c. Abbas, Eggehardus, 541. a.

S. Urbani abbates, Stephanus, 138. c. Adelricus, 606. c.

Urbjonenſe, vid. Craſſenſe.

Urenſe, ejus conditor, 541. a.

Urgellenſe inſtauratur, & Maſſilienſi S. Victoris cum aliis Urgellitani comitatus informandum committitur, 367. c.

Urſanenſis apud Bituriges præfecta, Agnes, 423. b.

Urſinenſe monaſterium, 373. b.

Urſpergenſis abbas, Conradus, 487. b.

Urticidi prior, Robertus, 532. c.

Uſercenſe S. Petri apud Lemovices, *Uſerche*, Geraldo abbate augetur, & floret, 160. c. Eccleſia dedicatur, 362. b. Ei commiſſum Exidolii monaſterium, 511. a. Subjectum Maimacum, 160. a. b. Ibi hoſpitatur Urbanus II. 362. a. b. Honorifice excipitur Didacus Compoſtellanus, 455. a. Abbates, Richardus, 160. c. Conſtantinus, Geraldus, 15. a. Seu Gerardus, 357. b. Gaubertus Malafayda, 15. a. Seu Gauzbertus, 160. c. Petrus, 512. a.

Uſilhovenſe, vid. Schirenſe.

Uticenſe S. Ebrulfi ſeu S. Petri, *S. Evroul*, ejus privilegia, 408. c. Ad ejus & baſilicæ inſtaurationem multa confert Lanfrancus arch. 120. a. Sub Rogerio abbate monachi, numero CXV. 282. b. Multi nobiles, 295. a. Ex his plures aſſumti abbates, 281. b. 582. b. Intruſus unus, 418. b. c. Ab eis conſtructum Nogionis monaſt. 522. b. Eccleſia dedicatur, 408. c. 409. a. Ibi contentio ob profeſſionem epiſcopo denegatam, 408. c. Roberti de Rodelento corpus eo tranſlatum, 295. a. Serlo abbas fit ep. Sagienſis, 281. a. 409. a. Monaſterii bona a Willelmo rege confirmata, 281. b. Alii benef. 134. b. Abbates, Rodbertus, 120. b. Theodoricus, 23. b. Mainerius, 120. a. Serlo, 280. c. Rogerius de Sappo, 281. a. Guarinus, ibid. b. Priores, Fulco, 69. b. Joffridus ſeu Goisfredus, 538. c.

Uttemburanum ſeu Ottemburanum in Suevia, 340. a. Reformatur, 472. a. Abbas, Robertus ſeu Rupertus, 472. a.

Vulturnenſe, vid. S. Vincentii.

W.

SANCTI Walarici ſeu Gualerici Leuconaënſe, *S. Valery ſur Somme*, Nicolai mon. narratio de ejus immunitate expenditur, 481. b. c. Ea a Romanis pontif. confirmata, ibid. c. Ejus limites, 482. a. Paſchalis II. bulla pro eo, 679. Abbas, Lambertus, 679.

S. Walburgis eccleſia Moliſmo confirmata, 464. c. 465. a.

S. Walburgæ in Anglia, 143. c. vid. Ceſtrenſe.

S. Waldeburgis in Alſatia conditur, 74. b. Abbas, Bertholdus, ibid. Aliud etiam virginum haud procul ædificatur, ibid.

S. Wandregeſili Fontanellenſe, *S. Wandrille*, ſeu *Fontenelle*. 631. c. Ejus exemtio vane impugnata ab arch. Rotomagenſi, 187. b. Lis ejus cum Willelmo Ebroïcenſi comite, 82. 83. a. Willelmus Angliæ rex donationem facit, 106. b. Lanfrancus abbas durius agit cum monachis, ad quos Anſelmus conſolatoriam mittit epiſtolam, 261. c. Eos inviſit Baldricus Dolenſis arch. 523. c. Abbates, Gerbertus ſeu Girbertus, Lanfrancus, Girardus, 261. b. c. Galterius, 296. a. Priores, 106. a. 261. c.

Wangionis-rivi ſub S. Benigno, 174. c. 175. a.

Waradienſe S. M. a Ladiſlao Hungarorum rege conditum, 137. b.

Waringiſi-villæ cella, ejus ſitus & fortuna, 320. b. c. 321. a. Prior, Simon Monceïus, 320. c.

Waſlogienſe, vid. Bellus locus in Argon.

Weingartenſe S. Martini, ſeu Vinearum, *Weingarten*, a Welfone Bajoariæ duce conditum, 339. b. c. Apoſtolicæ ſedi ſubjectum & vectigale, ibid. Ei datum de Chriſti ſanguine, 340. a. Abbates, Beringerus, 339. c. Liutfridus, 373. b.

Weſtmonaſterienſe S. Petri Londini, *Weſtminſter*, de ejus prima conſtructione conſcriptus liber, 189. c. Giſlebertus abbas floret, 190. a. Ejus diſputatio cum Judæo, 434. c. Ibi ſuſceptum a Willelmo regni ſceptrum, 22. c. Inde aſſumti abbates, 189. c. 103. c. 450. b. Viri inſignes ibi, & ſcriptores, 434. c. 435. a. Regiæ ſepulturæ, 22. c. Abbates, Eadwinus, Vitalis, 22. c. 180. b. Giſlebertus-Criſpinus, 189. c. Prior, Robertus, 389. c. 450. b.

Wiblingenſe ſeu Biblingenſe S. Martini conditur, ejus

Digitized by Google

ſitus, 321. c. Abbas, Wernherus, 321. c.
Wigornienſe B. M. Cathedrale, *Vvorcheſter*, 35. c. Ibi nullus abbas præter epiſcopum, 238. a. b. Ejus familia, *ibid.* a. Sub eo epiſcopus villatum, *ibid.* Priores, Thomas, Gravinus, 346. c.
Wilheimenſe Willelmo Hirſaugienſi commiſſum, 198. a.
Wineelcumbenſis ſeu Wincheleumb. Prior, Aldwinus, 84. c. 257. a. Abbas, Ravulfus, 258. b.
S. Wingaloëi, *vid.* S. Guengaloëi.
S. Winnoci abbas, Hubertus, 224. b. *vid.* Bergenſe.
Winthonienſe parthenium, *Vinchester*, abbatiſſa, Mathildis, 346. a.
Winthonienſe Cathedrale, ei monachi aſſerti, 35. b. c. Alexandri II. ad eos epiſt. 36. a. Plures inde Eliam miſſi, 180. a. Prior, Simeon, 180. a.
Winthonienſe Novum-mon. abbas, Rualadus, 57. b.
Wiramuthenſe S. Petri reſtituitur, 85. b. c.
Wirziburgenſe ſeu Wirtburgenſe Herbipolenſe, *Wirsbourg*, S. Andreæ, poſtea S. Burchardi & S. Jacobi, 540. c. 541. a. 559. b. Abbates, Stephanus, 541. a. Henricus, 540. c.
Wiſbrunenſe ſeu Wiſſenbrunenſe, 541. a. Abbas, Albero ſeu Adalbero, 541. a.
Wiſſemburgenſis abbatia imperialis, 600. b.
Witebienſe, prius Streaneshalenſe, 85. b. Deinde Preſtebienſe, 256. c. Inſtauratur, 257. a. b. Virorum olim & ſanctimonialium converſatione inſigne, *ibid.* b. Hinc diſcedere coacti monachi ortum dant B. Mariæ Eboraci, *ibid.* c.
Witebienſis S. Petri & S. Hildæ eccleſia, 257. b. Priores, Reinfridus, ſeu Renfridus, Serlo, 257. a. Abbates, Willelmus, Stephanus, *ibid.*
Wizeburgenſe, *vid.* Wirziburgenſe.
S. Wulmari apud Morinos, *Samer*, 263. b. Cluniaco reformandum committitur, 501. c. Paſchalis II. litteræ hac de re, 511. c. Abbates, Alfridus, Lantfridus, 263. a. b.
Wlturnenſe, *vid.* S. Vincentii.

X

SANCTI Xiſti, *vid.* Placentinum.

Y

YCOLMKILLENSE, *vid.* Ilienſe.

Z

SANCTI Zachariæ Benedictinarum virg. 452. b.
S. Zoyli de Carione, S. Felicis Complutenſis corpore decoratum, 114. c. 115. a. Cluniaco datur, 114. c.
Zwifaltenſe, 302. c. A Willelmo Hirſaugienſi inſtauratum, 198. a. Eo ſecedit Heinricus S. Galli abbas detruſus, 580. b. Abbas, Nokerus, 286. c.

INDEX SCRIPTORUM PRÆCIPUORUM,

Qui in hoc Tomo quinto laudantur.

A

ADELELMI Flaviniacenſis lugubre carmen de Willelmo Fiſcamnenſi, 504. b.
Ainardi Divenſis primi abbatis verſus de S. Chiliano & de S. Catharina virgine, 69. b. 121. c.
Albertus Aquenſis canonicus de Petro eremita ſcripſit, 324. a.
Albericus Caſinenſis ſcripſit librum adverſus Berengarium, 139. b.
Alexander Teleſinus abbas, de Rogerii Siciliæ regis geſtis ſcripſit, 403. a.
Alfani archiep. Salernitani opera, 115. b. c.
Alulfus monachus Tornacenſis Gregorialem ſcripſit, 586. b. c.
Amandus Aquicincti prior encyclicam ſcripſit epiſtolam de vita & obitu Odonis Cameracenſis ep. 586. b.
Amatus ep. an Oleronenſis, carmen ſcripſit de geſtis Ss. Petri & Pauli, & hiſtoriam Nortmannorum, 139. a.
Andreas Rotberti de Arbriſſellis ſecundam vitam ſcripſit, 619. b.
Andreas Januenſis vitam S. Johannis Gualberti ſcripſit, 64. a.
Andreas Valladerii abbas Avenionenſis urbis hiſtoriam ſcripſit, 515. c.
Angelus de Nuce, ejus notæ ad chronicon Caſinenſe, 610. a.
Anonymus S. Agili miraculorum ſcriptor, 349. c.
Anonymus monachus commentarios in Eccleſiaſten ſcripſit, 261. b.
Anonymus, Galterii Pontiſatenſis diſcipulus, & ejus geſtorum ac miraculorum ſcriptor, 330. c.
Anonymus Gundulſi Roffenſis epiſcopi vitam ſcripſit, 105. b.
Anonymus ſcriptor vitæ & miraculorum Hildeburgis Pontiſatenſis ſanctimonialis, 331. b.
Anonymi verſus in Ivonem abbatem S. Dionyſii, 332. a. 652.
Anonymus libellum de Majoris-monaſterii libertate ſcripſit, 358. c.
Anonymus ſcriptor tranſlationis S. Maximi Regenſis ep. 215. c.
Anonymus vitam ſcripſit Morandi Altkirkæ prioris, 476. c.
Anonymus librum ſcripſit de vita Petri Juliaci prioris, 584. c.
Anonymus monachus hiſtoriam diſcidii Rodulfum inter & Majoris-monaſterii monachos ſcripſit, 333. a.
Anonymus ſcripſit vitam S. Rotberti Moliſmenſis, 546. a.
Anonymus Simonis Criſpiacenſis acta litteris mandavit, 183. a.
Anonymus libros duos de Selebienſis monaſterii origine & progreſſu compoſuit, 17. b.
Anonymus ſcripſit vitam Theoderici I. Andaginenſis abbatis, 248. b.
Anonymi duo martyrium S. Thiemonis Saltzburgenſis archiep. ſcripſerunt, 446. a.
Anonymus Admontenſis monachus, vitæ S. Gebehardi Saltzburgenſis archiep. auctor, 187. b.
Anonymus Blandinienſis monachus, ſcripſit vitam & tranſlationem S. Bertulfi abbatis, 59. b.
Anonymus Bonæ-vallenſis chronici ſcriptor, 298. a.
Anonymus Calmeliacenſis monachus, omnes monaſterii ſui chartulas in unum corpus redegit, cui & breve chronicon adjunxit, 230. a.
Anonymus Carnutenſis monachus ſcripſit librum de vita & miraculis Gilduini, 103. a.
Anonymus auctor vitæ S. Udalrici Cluniacenſis, 322. a.
Anonymus Gemblacenſis chronici ſcriptor, 581. b.
Anonymus Lambacenſis monachus, actorum Adalberonis Wirziburgenſis epiſcopi ſcriptor, 259. a.
Anonymus Sigebergenſis vitam S. Annonis Colonienſis ſcripſit, 90. b.
Anonymus Roffenſis monachus, Gundulſi epiſcopi vitam ſcripſit, 519. c.
Anonymus Silvæ-majoris monachus, vitam S. Geraldi abbatis ſcripſit, 356. a.
Anonymus Stabulenſis monachus, triumphum S. Remacli ſcripſit, 44. a.
Anſchetus Centulenſis abbas, librum de miraculis & vita S. Angilberti ſcripſit, 397. b. 551. b. 664. 665.
Anſelmus ex abbate Beccenſi archiepiſcopus Cantuarien-

Digitized by Google

ſis, ſcripſit Monologium, librum Meditationum, Proſlogium, Apologeticum contra Gaunilonem, libros de Veritate, de Caſu diaboli, de Libertate arbitrii, de Grammatica, de Malo, 37. a. 38. a. 58. a. b. 59. a. 133. c. 476. a. Librum de fide Trinitatis & de Incarnatione Verbi contra Roſcelinum, 309. a. b. 324. c. Libros duos, *Cur Deus homo?* 324. c. Librum de proceſſione Spiritus ſancti, 401. a. De peccato originali, de meditatione Redemtionis humanæ, 417. c. De concordia prædeſtinationis cum libero arbitrio, 504. a. Plures epiſtolas, 37. b. c. 305. 306. a. *&c. paſſim.* Alia ſcripta, *&c.* 450. c. 452. a. 526. b.

Anſelmus decanus Laudunenſis, ſcripſit epiſtolam contra Rupertum, 624. b.

Anſelmus Lucenſis ſcripſit Apologeticum pro Gregorio VII. & expoſitionem in lamentationes Jeremiæ, quædam in pſalmos imperfecta, collectionem canonum, 154. c. 228. c.

Anſelmus Beccenſis, alius a S. Anſelmo, ſcripſit vitam S. Berengarii, ad S. Papulum monachi, 317. c.

Anſelmus, Herimari S. Remigii abbatis diſcipulus, ſcripſit hiſtoriam concilii Remenſis ſub Leone IX. ejus denique pontificis iter, 39. c.

Anſelmus Schramb, Mellicenſis hiſtoriæ auctor, 267. a.

Arnulfus Gemblacenſis chronici continuator poſt Sigebertum, 581. b.

Arnulfus, Latiniacenſis abbas, vitam S. Furſei ad Peronenſes ſcripſit, 332. c.

Atto Vallumbroſani ordinis abbas generalis, vitam S. Joannis Gualberti ſcripſit, 64. a.

Aymericus de Peyrato, Moiſiacenſis abbas, ejuſdem loci ſcripſit chronicon, 469. c.

B

B. Scriptor vitæ & miraculorum Anſelmi Lucenſis ep. 228. c.

Bacchinus (Benedictus) Padolironenſis hiſtoriæ ſcriptor, 609. a.

Baldericus ex cantore Morinenſi epiſc. Noviom. chronicon Cameracenſe ſcripſit, 109. c. 522. c.

Baldericus ſcripſit vitam Rotberti Arbriſcellenſis, 424 a.

Baldricus ex Burgulienſi abbate Dolenſis archiep. poëta haud incelebris, ejus ad varios carmina, 92 a. 146. b. *& ſeqq.* Ad Fiſcamnenſes ſcripſit epiſtolam, 146. b 504. c. 505. a. Plures doctrina illuſtres verſibus celebravit, 299. c. 363. a. 381. a. b 382. a. Variorum epitaphia ab eo compoſita, 264. b. 283. c. 299. a. 316 a. 355. a. 357. b. c. 376. b. c. 377. a.

Benedictus-Maillardi, Saviniaci major-prior, indicem abbatum, & ab eis geſta vel acquiſita recenſuit, 598. b.

Benedictus Bacchinus, *vid.* Bacchinus.

Berengoſus, S. Maximi Trevirenſis abbas, tres libros de inventione S. Crucis, & quoſdam ſermones compoſuit, 516. c.

Bernardi Cartuſiæ Portarum prioris ſcripta, 614. b.

Bernardus Caſæ-Dei monachus, S. Rotberti vitam ſcripſit, 8. c. 9. b. 566. b.

Bernardus Cluniacenſium conſuetudinum ſcriptor, 221. c.

Bernardus Corbejæ novæ monachus, ſcripſit opus contra Heinricum IV. imperatorem, 153. a.

Bernardus Sueſſionenſis decanus, carmina ſcripſit de S. Godefrido Ambianenſi ep. 612. a.

Bernardus-Guigo de Grandimontenſis Ordinis primordiis ſcripſit, 101. b.

Bertharius presbyter Virdunenſium epiſcoporum hiſtoriam inchoavit, 411. c.

Bertholdus presbyter Conſtantienſis, appendicem compoſuit ad Hermanni chronicon, 426. b.

Brunonis Aſtenſis epiſc. expoſitio in Pſalmos, 445. c.

S. Bruno Carthuſ. expoſitionem in Pſalmos compoſuit, & commentarium in Pauli epiſtolas, 445. c.

Bruno Signienſis vitam ſcripſit S. Petri Anagniæ epiſcopi, 484. c.

Burchardus poſt Ekkehardum juniorem libri de caſibus S. Galli continuator, 46. c.

C

CHRISTIANUS Carnutenſis abbas, ſermones in totum annum dominicales compoſuit, 478. b.

Chriſtianus Silvæ-majoris monachus, vitam S. Geraldi abbatis ſcripſit, 356. a.

Chriſtophorus Ulierdenus, Sulpicianus monachus, Bituricenſis patriarchii ſcriptor, 254. c.

Conradus Brunvillarenſis monachus, beati Wolphelmi acta ſcripſit, 286. a.

Conſtantinus Caſini monachus, libros de medicina plurimos latine vertit, 239. b.

D

DANIEL Litinenſis monachus, commentarium in Pſalmos compoſuit, 211. b. 444. a.

David Herpibolenſis monachus, tres libros de diſſidiis Heinrici V. cum Paſchali II. ſcripſit, 558. b.

Deſiderius Caſinenſis abbas, poſtea Victor III. ſcripſit epiſtolam A. Imperatrici. 237. b. Opus de miraculis S. Benedicti & quorumdam Caſinenſium, *ibid.* c. Dialogos, 32. b.

Deuſdedit cardinalis, cauſam Gregorii VII. contra ſchiſmaticos ſcriptis propugnavit, 154. c.

Dominicus Mellini Mathildis comitiſſæ vitam ſcripſit, 609. b.

Domnizo presbyter, geſta Mathildis comitiſſæ quatuor libris ſcripſit, 609. b.

S. Dunſtanus concordiæ regularis author, 37. c.

Durandus Troarnenſis in Neuſtria abbas, opus in Berengarium ſcripſit, 103. c. Ainardi Divenſis abbatis epitaphium compoſuit, 122. c.

E

EADMERUS Cantuar. monachus, Anſelmi vitam ſcripſit, & hiſtoriam Novorum in ſex libros diſtinctam, 528. a.

Egelricus Crulandenſis abbas, geſta Turketuli abbatis ſcripſit, 290. a.

Eggehardus Uraugienſis abbas, chronicon ſcripſit, 563. c.

Ekkehardus junior, S. Galli præpoſitus, librum de caſibus ſui monaſterii poſt Hartmannum & Ratpertum continuavit, & ad Notkerum abbatem perduxit, 46. c.

Erchenfridus Mellicenſis abbas, S. Colmanni martyrium & miracula deſcripſit, 590. b.

Ernulfus ex Cantuariæ priore Roffenſis epiſc. plura ſcripſit, 307. c. 308. a. 391. c.

Ezelo monachus Cluniacenſis, S. Hugonis vitam ſcripſit, 528. c.

F

FRANCISCUS *Doremieux*, Montis S. Eligii abbas, novam S. Vindiciani vitam adornavit, 152. b.

S. Fructuoſus abbas, communem regulam ſcripſit, 471. b.

Fulbertus Lacenſis abbas, *ob relicta ingenii ſui monumenta* commendatus, 320. a.

Fulcoii Meldenſis ſubdiaconi, poëtæ, varia opuſcula, 185. a. c.

G

GAUFRIDUS Voſienſis prior, ſeculi XII. ſcriptor, 440. b.

Gaufridus monachus vitam ſcripſit Bernardi Tironienſis, 422. b. 559. b.

Gaufredus Mala-terra, monachu, hiſtoriam ſcripſit de rebus geſtis Rotberti Wiſcardi, & Rogerii ejus fratris, 401. c.

Gautbertus ſcripſit librum contra Judæos & Johannem Sueſſ. comitem, 602. c.

Gelmirius Compoſtellanus ep. Compoſtellanam hiſtoriam ſcripſit, 571. b.

Gerardus abbas ſcripſit notitiam de origine monaſterii Silvæ-majoris, 107. a.

Gerardus Grandimontenſis prior ſeptimus, vitam S. Stephani de Tigerno ſcripſit, 66. b. Ab eo regula Grandimontenſium in vulgatum ordinem redacta, 100. c.

Geraldus de Venna, Caſæ-Dei monachus, vitam & miracula S. Rotberti litteris mandavit, 9. b.

Gerohus præpoſitus Reicherſpergenſis, vitam ſcripſit Wirntonis Formbacenſis abbatis, 340. b. 589. c. 590. a.

Gilo monachus Hugonis Cluniacenſis vitam ſcripſit, 476. c. 528. c.

Giſlebertus Criſpinus, Beccenſis monachus, poſtea abbas Weſtmonaſterienſis, plura ſcripſit in libros ſacros, vitam & epitaphium B. Herluini Beccenſis, necnon diſputationem quam habuit ipſe cum Judæo, 190. a. 233. b. 320. a. 434. c.

Giſlebertus Elnonenſis monachus, libellos quatuor ſcripſit de incendio & miraculis S. Amandi, 353. b.

Godefridus

Digitized by Google

Godefridus prior verſus ſcripſit de Serlone Gloceſtrenſi abbate, 473. b.

Godefridus Remenſis magiſter, ſcripſit carmen inſcriptum, *Somnium de Odone Aurelianenſi*, 300. c. Excerpta ex eodem, 650.

Golscherus Trevirenſis ſcholaſticus, Annalium Trevirenſium continuator, 216. b.

Golcelinus Sithienſis, poſtea Cantuarienſis monachus, ſcripſit hiſtoriam tranſlationis S. Auguſtini, & aliorum, 188. c.

Goſlenus ſeu Juſlenus Sueſſion. ep. epitaphium compoſuit Godefridi Ambianenſis, 612. a.

Gregorii VII. papæ epiſtolæ, *paſſim.*

Gregorius Tarracinenſis ep. varia ejus ſcripta, 417. a.

Gregorius Farfenſis monachus, omnia monaſterii ſui inſtrumenta in tria majora volumina redegit, 265. c.

Grimaldus monachus auctor hiſtoriæ tranſlationis S. Felicis eremitæ Hiſpani, 278. a

Grimaldus alter, auctor vitæ S. Dominici Exilienſis, 278. a.

Griminicus Exilienſis monachus, librum de S. Dominici Silenſis geſtis compoſuit, 71. b.

Guaiferius Caſinenſis monachus, auctor vitæ & hiſtoriæ inventionis S. Secundini ep. 34. b. 239. b

Guarnerius Reſbacenſis abbas, ſcripſit carmen de S. Vincentio Cæſarauguſtano, 349. c.

Guiberti Novigentenſis varia ſcripta, 550. c. De Expeditione ſacra, 592. c. 601. c. 324 a. 360. b De pignoribus rum, 484. a. 551. a. Tractatum contra Judæos edidit, 551. a. 574. b. Commentarios ſcripſit in Geneſim, 12. a. 202. b. 585. b. In Hexaëmeron, 104. b.

Guigo Carthuſiæ prior quintus, Carthuſienſis Ordinis inſtitutiones primus ſcripto digeſſit, item librum de vita S. Hugonis Gratianopolitani ep. compoſuit, necnon Meditationes & epiſtolas, 548. a.

Guillelmus Pictavius, Lexovienſis epiſc. ſcripſit geſta Willelmi Anglorum regis, 22. c.

Guillelmus S. Theoderici abbas, vitam S. Bernardi ſcripſit, 584. b.

Guillelmus *Foreſtier*, Montis-ſanctæ-Catharinæ monachus, quatuordecim primorum ejuſdem loci abbatum elogia edidit, 630. *& ſeqq.*

Guitmundus Averſanus, S. Leutfredi in Neuſtria monachus, tres libros in Berengarium ſcripſit, 103. b. 282. b.

H

HARIULFUS Aldenburgenſis tertius abbas, vitam S. Arnulfi Sueſſionenſis duobus libris ſcripſit, 242. b. 551. b. Item vitam & epitaphium Gervini abbatis Centul. necnon libellum de miraculis S. Petri Apoſtoli intercesſione apud Aldenburgum patratis, 93. a. 242. c. Item chronicon Centulenſe abſolvit, 242. c. 352. b 397. b. Carminis auctor de Anſchero Centulenſi abbate, 397. b.

Hebrethmus Cluniacenſis monachus, S. Indaletii Vercitani epiſcopi tranſlationis hiſtoriam ſcripſit, 212. b.

Henricus clericus, ejus epiſtola de Pompoſiana bibliotheca, & librorum catalogus, 322 c. 323. a. b.

Hepidannus S. Galli monachus, vitæ S. Wiboradæ ſcriptor, 52. c.

Hermannus Tornacenſis abbas, ejus loci hiſtoriam ſcripſit, 586. c.

Hermannus Lauduni monachus, ſcripſit de miraculis S. Mariæ Laudunenſis, 556. a. 585. a.

Heymo Hirſaugienſis monachus, Willelmi Hirſaugienſis geſtorum primus ſcriptor, 286. c.

Hilarius, poëta Anglus, Rythmum edidit de Eva recluſa, 315. c.

Hildebertus Cenomannenſis ep. S. Hugonis Cluniacenſis vitam ſcripſit, 378. a.

Hugo Cluniac. ſcripſit Gregorio VII. de Berengario hæreſiarcha, 125. c.

Hugo Flaviniacenſis, chronici auctor, 397. a. 453. c.

Hugo monachus Cluniac. S. Hugonis abbatis vitam ſcripſit, 529. a.

Hugo Floriacenſis hiſtoriam Eccleſiaſticam ſcripſit, 544. c. Item librum de vita S. Sacerdotis, 545. a. Ac Opus de regia & ſacerdotali poteſtate, *ibid.* a. b.

Hugo de Foliaco, S. Laurentii prior, ſcripſit libros de clauſtro animæ, 565. c.

Hugo Metellus plures ſcripſit epiſtolas, 515. b.

Hugo preſbyter Mantuanus, librum ſcripſit de miraculis Anſelmi Lucenſis epiſcopi, 228. c.

Hugo clericus de Puihana, hagiologium & necrologium S. Severi ſcripſit, 510. c.

I

INGULFUS Crulandenſis abbas, monaſterii ſui chronographus, 206. b. 290. a.

Joachimus Perionius, Cormaricenſis monachus, S. Leotherici vitam edidit, 161. b. 408. c.

Johannes Caſini abbas, Chronici cujuſdam Caſinenſis auctor, 238. c.

Johannes abbas, forte Fiſcamnenſis, ſcripſit librum ad Agnetem, 10. c. 12. a.

Johannes Beſuenſis monachus & chronographus, 255. b.

Johannes grammaticus, Farfenſis monachus, & chartarum collector, 266. a.

Johannes Laudenſis geſta ſcripſit Dominici Loricati, & Rodulfi epiſcopi Eugubini, 52. a.

Johannes S. Vincentii ad Vulturnum monachus, ejus loci chronicon ſcripſit, 517. b.

Johannes ſcriptor vitæ S. Petri Damiani, 51. c.

Johannes Barenſis archidiac. de tranſlatione S. Nicolai ſcripſit, 239. c.

Johel monachus Culturæ, ſcripſit librum de vita S. Nicolai, 159. b.

Ivo Carnut. ejus ſcripta, 571. c.

Ivo Cluniacenſis prior, S. Pandulfi vitam inculto ſtilo ſcriptam expolivit, necnon hymnum de eodem, & alterum de S. Martiali compoſuit, 440. a.

L

LAMBERTUS Scafnaburgenſis, Annalium ſcriptor ab orbe condito ad annum ML. deinceps vero res potiſſimum Germanicas enarrat ad annum MLXXVII. 113. b.

Landulfus Liprandi preſb. Mediol. vitam ſcripſit, 590. c.

Lanfrancus Cantuarienſis ſcripſit librum decretorum ſeu monaſticorum rituum, 84. c. Librum adverſus Berengarium; commentarios in epiſtolas Pauli; epiſtolas plures, 19. b. 37. b. c. 57. c. 58. a. 260. b. c.

Laurentius de Leodio S. Vitoni abbas, Virdunenſium epiſcopor. hiſtoriæ continuator, 411. c. 561. b. Ejus epiſtolæ, *ibid.*

Leo cardinalis & monachus Caſinenſis, plures epiſtolas Urbani II. nomine ſcripſit, & ejus regiſtrum fecit, 570. b. Cronicon Caſinenſe quatuor libris edidit, 238. c. 570. b.

Liſiardus ep. Sueſſionenſis, librum de miraculis S. Arnulfi Sueſſionenſis duobus ejus vitæ libris adjecit, 243. c. 551. b.

M

MANASSES archiepiſcopus Remenſis, Apologetici ſui auctor, 116. c. *& ſeqq.*

Marbodus ep. Redonenſis acta S. Roberti Caſæ-Dei in litteras retulit, 9. b. 566. b. Epitaphium compoſuit Gaufridi de Meduana, 462. c. 463. a. Ejus verſus de Milone Prænestino, 670.

Marianus Scotus chronici auctor, Pſalterium etiam regium commentariis illuſtraſſe fertur, 198. b.

Mauricius S. Audoëni monachus, Nicolai abbatis epitaphii auctor, 196. a.

Michaël Buchingerus, Colmarienſis, vitam Urbani II. ſcripſit, 405. b.

Milo Beccenſis monachus & cantor, geſta Lanfranci ſcripſit, 259. c.

N

NEVELO Corbejenſis monachus, martyrologium ſcripſit, 372. b.

Nicolaus poëta, auctor duarum ſatyrarum in abbates, 332. b.

Nicolaus Beccenſis monachus, auctor libri de miraculis S. Nicolai, 230. a.

Nicolaus Ss. Criſpini & Criſpiniani monachus, vitam ſcripſit Godefridi Ambianenſis, 603. b. 611. c. 612. a.

Nocherus Altivillarenſis abbas, de S. Helenæ miraculis ſcripſit, 349. c.

O

ODO ſeu Odoardus Cameracenſis ep. ſcripſit plures libellos ſuper canonem Miſſæ, diſputationem contra Judæum, & de origine animæ, 586. b.

Odo Oſtienſis ep. & cardinalis, ejus verſus ad Baldricum

Digitized by Google

Burgulienſem, necnon Baldrici ad ipſum, 381. a. b. 382. a.
Odo de Diogilo S. Dionyſii abbas, librum ſcripſit de expeditione Hieroſolymitana, 552. b.
Odo ſeu Odoardus Aurelianenſis, ſcripſit librum de bello Trojano, 300. c. Et carmen de primis Geneſeos verſibus, 301. a.
Oſbernus Cantuarienſis monachus, hiſtoriam S. Elfegi ſcripſit, 143. a. Epiſtolas ad S. Anſelmum, 305. c.
Othlonus Ratiſponenſis monachus, vitam S. Bonifacii ſcripſit, 60. a.

P

PATERIUS Gregorialem pluribus libris ſcripſit, 386. b.
Paulus Cæcus, monachus Caſinenſis, de Romanorum cum Græcis altercatione ſcripſit; item commentarios in Prophetas & in novum Teſtamentum, ac libellum de vita Gebizonis monachi Caſinenſis, 426. c. 427. a.
Petrus Bleſenſis, hiſtoriæ Crulandenſis continuator poſt Ingulfum, 290. a. 592. a.
Petrus diaconus, chronici Caſinenſis continuator, 239. a. 370. b. 610. c. Scripſit librum de viris illuſtribus, 239. a.
Petrus Divenſis monachus, metro cecinit laudes Herluini, Lanfranci, Anſelmi, &c. 259. c.
Petrus Gazadius hiſtoriam monaſterii S. Petri de Regio ſcripſit, 65. b.
Petrus-Guillelmus, S. Ægidii monachus, librum de miraculis S. Ægidii ſcripſit, 623. a.
Petrus Lemovicanus, Grandimontenſis prior primus, à quo concinnata regula Grandimontenſium, 120. c.
Petrus-Raimundi, Maxentianus abbas, & chronographus, 597. b.
Petrus, Willelmi Malmeſburienſis ſodalis, verſus in laudem Faricii abbatis compoſuit, 419. a.
Philippus Bonæ-Spei abbas, vitam S. Amandi ſcripſit, 507. a.
Pontius Saviniacenſis abbas, geſta ſuperiorum abbatum deſcribi curavit, 462. b.

R

R. Andaonenſis monachus, S. Pontii abbatis vitam ſcripſit, 241. b
Radulfus Phyſicus, carmen de Sugerio compoſuit, 441. c.
Rainaldus Vizeliacenſis abbas, S. Hugonis Clun. acta proſa & metro deſcripſit, 529. a.
Reinbardus Reinhauſenſis abbas, commentarios in Iſaïam, in Ezechielem, in Job, & in omnes beati Pauli epiſtolas compoſuit, 373. c.
Richardus Pratellenſis abbas, ſcripſit commentarios in Geneſim, Numerorum librum, Deuteronomium, 436. c. Proverbia Salomonis, & Cantica-Canticorum, 437. a.
Richardus Elienſis monachus, ejuſdem eccleſiæ hiſtoriam proſecutus eſt, 521. c.
Richerus Valciodori monachus, ſcripſit libellum de tranſlatione Ss. Candidi & Victoris, & Ss. Virginum Colonienſium, 449. b.
Rotbertus S. Remigii abbas, libros ſcripſit de expeditione Jeroſolymitana, 39. b. 360. b. 416. c.
Robertus de Monte, ejus appendix ad Sigebertum duplex, 581. b.
Robertus Quatremarius diſſertationem edidit de S. Walarici exemtione, 482. a.
Robertus de Tumbalenia, expoſitionem ſcripſit in Cantica-Canticorum, 369. c. Item prolixam epiſtolam fratribus Montis S. Michaëlis de epileptico monacho, 370. a. 659.
Rodulfus monachus, dein S. Trudonis abbas, ſcripſit vitam Lietberti Cameracenſis ep. chronicon monaſterii ſui, & vitas Sanctorum non paucas, 109. b. 284. b.
Rodulfus Caſæ-Dei monachus, vitam ſcripſit S. Adelelmi ejuſdem loci abbatis, 379. b.
Rogerius Cadomenſis, carmen de contemtu mundi compoſuit, 134. a.
Rupertus Tuitienſis, ejus opera, 483. b. c. 588. c. 623. c. *& ſeqq.* Scripſit duodecim libros de Divinis Officiis, 562. a. b. c. Item librum de voluntate Dei, 563. b. 623. c. Item in regulam S. Benedicti, *ibid.* 624. Et de Dei omnipotentia, 563. b. 625. a.
Ruthardus Herſfeldenſis abbas, quædam opuſcula ſcripſit de tranquillitate vitæ, de miſeria vitæ præſentis, de ſacramento Altaris contra Berengarium, 73. b.

S

SAXOWALUS, chronicon Centulenſe inchoavit, 243. c. 358. b.
Sehrambius Mellicenſis chronographus, 590. b.
Sicardus Weſtmonaſterienſis monachus, ſcripſit librum de prima ejuſdem loci conſtructione, 189. c.
Sigebertus Gemblacenſis, plura compoſuit, S. Luciæ virginis & mart. paſſionem proſa & metro; librum de jejuniis quatuor temporum; reſponſiones ad epiſtolas Hildebrandi ſeu Gregorii VII. & Paſchalis papæ, 136. a. b. S. Guiberti vitam ſcripſit, 555. c. Chronicon, & librum de ſcriptoribus eccleſiaſticis, &c. 581. a.
Simeon Dunelmenſis librum de geſtis Anglorum ſcripſit, 85. c. Ejus loci hiſtoriam continuavit a libro quarto, 521. a.
Stepelinus auctor libri de miraculis S. Trudonis, 235. a.
Stephanus S. Agerici abbas, vitam ejuſdem S. Agerici ſcripſit, 189. c.
Stephanus S. Jacobi Leodicenſis abbas. S. Modoaldi tranſlationis hiſtoriam deſcripſit, 516. b.
Stephanus S. Urbani monaſterii abbas, patroni ſui vitam ſcripſit, &c. 138. c.
Sugerius ſcripſit vitam Ludovici Groſſi, & libellum de rebus in adminiſtratione ſua geſtis, 564. c.

T

TEOLFUS monachus, auctor chronici Mauriniacenſis, 491. a.
Theobaudus Beluenſis monachus, ſcripſit acta, tranſlationes, & miracula S. Prudentii martyris, 617. a.
Theodericus Rotomagenſis monachus, S. Audoëni vitam metrice ſcripſit, 296. a.
Theodericus Trevirenſis ſcholaſticus, Annalium Trevirenſium ſcriptor, 116. b.
Thiofridus Epternaci abbas, ſcripſit libros de vita S. Willibrodi, ac de vita S. Liutwini, 136. c. Flores epitaphii Sanctorum, 498. b. c.
Thomas Elienſis monachus, ſcripſit hiſtoriam ejuſdem eccleſiæ, 521. c.
Thomas Stampenſis, Oxonienſis theologus, ſcripſit contra Roſcelinum hæreticum, 309. b.
Trithemius Hirſaugienſis chronici auctor, 286. c.
Turgotus Dunelmenſis prior, ſcripſit librum de tranſlationibus & miraculis S. Cuthberti, 473. b. Dunelmenſem hiſtoriam, 85. c. 246. c. 521. a. Item vitam Malcolmi regis, & Margaretæ reginæ, &c. 521. a.

V

UDALRICUS Cluniacenſium conſuetudinum ſcriptor, 220. b. *& ſeqq.*
Udalſcalcus ſcripſit de diſſenſionibus Auguſtenſium, b. 510.
Urbani II. papæ epiſtolæ, 310. b. &c. *paſſim.*
Walterus S. Sepulcri primus abbas, vitæ S. Vindiciani auctor, 109. c. 152. b.
Wennericus Vercellenſis ep. ſub nomine Theoderici Virdunenſis, de diſcordia regni & ſacerdotii ad Gregorium VII ſcripſit, 191. b.
Willelmus Metenſis, S. Arnulfi abbas, plures epiſtolas ſcripſit, 39. c.
Willelmus *Curteys* abbas, notitiam quamdam pro monaſteriorum libertate ſcriptis mandavit, 18. a.
Willelmus Hirſaugienſis, duos libros conſuetudinum Hirſaugienſium ſcripſit, 221. c. 222. a. 286. c. Item libellum de Muſica, 287. a.
Willelmus Cluſenſis monachus, utriuſque Benedicti abbatis ſenioris & junioris vitam ſcripſit, 288. b.
Willelmus Malmeſburienſis, tribus libris geſta ſcripſit B. Wolſtani epiſcopi, 346. c. Alia ejus ſcripta, 473. b. 528. b.
Willelmus Tyrius de Petro eremita accuratiſſime ſcripſit, 320. a.
Winiolfus abbas in *Bigau*, chronicon compoſuit, 426. c.
Wolphelmus Brunwillarenſis abbas, epiſtolæ auctor de Euchariſtiæ ſacramento, 286. a.

Digitized by Google

Addenda & corrigenda in ſuperioribus tomis, præter ea quæ jam in aliis tomis notata ſunt.

IN TOMO PRIMO.

PAg. 23. *l.* 17. quinquageſimo-quarto, *lege* quadrageſimo-quarto.

IN TOMO SECUNDO.

Pag. 548. *l.* 10. triceſimi, *lege* viceſimi

IN TOMO TERTIO.

Pag. 611. *l.* 49. alterius Alberici filius, Letaldi nepos, *lege* alterius Alberici nepos, Letaldi filius.

IN TOMO QUARTO.

Pag. 54. *ad marg. num.* 12. S. Pauli cella, *lege* S. Petri cella.

Pag. 108. *l.* 6. His patribus, *lege ex mſ. cod.* Dominis patribus.

Pag. 109. *l.* 5. Hic eſt Fredericus *&c. ſic corrige.* Hic Fredericus Cluniacenſis monachus fuiſſe videtur, nec cum eo confundendus, qui ſcholis Majoris-monaſterii præfectus adverſus Bernerii abbatis vitia inſurrexerat.

Pag. 194. *l.* 36. Sichardus, *adde* ſeu Sicbardus.

Pag. 195. *l.* 15. Prima ejus loci abbatiſſa, *lege.* Tertia ejus loci abbatiſſa Theophania ſeu Tiphania.

Pag. 246. *l.* 23. prædium ſuum Deſervum, *lege* partem prædii ſui de Servum.

Pag. 310. *l.* 40. Frederico ſancti Juliani monacho, *lege,* Frederico Majoris-monaſterii monacho. *Et paulopoſt pro,* Alius eodem tempore Fredericus, *lege.* Is ipſe eodem tempore Fredericus Salmurenſi monaſterio præerat.

Pag. 334. *l.* 16. ipſe Wido, *lege,* ipſe Otto.

Pag. 362. *l.* 53. regnante rege Rotberto XXXIV. *adde,* vel XLIV. ex quo ſcilicet regnare cœpit cum patre.

Pag. 391. *l.* 12. Hic eſt Giſlebertus, cognomento Criſpinus, *lege.* Haud confundendus hic Giſlebertus, Brionenſis comes, cum altero cognomine, dicto Criſpino, cujus poſteri erga Becci monaſterium *&c.*

Pag. 392. *l.* 29. filii eſſe videntur Gilleberti *&c. lege,* ſuperiores domini eſſe videntur Tavilleii & Surceii villarum, a quibus eas in feudum acceperit Herluinus, ſicut Burnevillam & Sernaium a Gilleberto comite.

Pag. 400. *l.* 36. *&* 37. matris ejus nomen ignoratur, quam, *lege,* Matrem ejus, Herlevam nomine, cujuſdam Herberti *&c.*

Ibid. l. 42. Ita Albericus, *adde,* qui Faleſiam urbem male collocat in Caletis, quam in Sagienſi pago ſitam eſſe conſtat. & quem Hervelinum de Vado-comitis vocat, alii Herluinum de Contavilla appellant.

Pag. 415. *l.* 18. in atrio eccleſiæ, *lege,* in capitulo. *Ibid. l.* 22. poſt Hugo, *dele,* ſcilicet archiepiſcopus Bituricenſis.

Pag. 438. *l.* 49. Giſleberto, *lege,* Widone. *Ibid. l.* 56. Erat Guillelmus filius naturalis .... ſed poſtea, *lege,* Erat Guillelmus frater naturalis Richardi ſecundi Nortmannorum ducis, cujus beneficentia comitatum Oximenſem adeptus eſt. verum cum in fratrem rebellaſſet, dignitate ab eodem ſpoliatus, ſed poſtea *&c.*

Pag. 439. *l.* 4. Fallitur Guillelmus Gemeticenſis ... Lexovienſem epiſcopatum obtinebat. *Hæc omnia dele.*

Pag. 511. *l.* 3. & Arnoldus Santonenſis, *expuncta conjunctione* &, *lege,* Arnoldus Santonenſis & Gozfredus Conſtantienſis in Nortmannia. *Et paullo poſt expunctis his verbis,* Ex epiſcopis enim ſolus occurrit Gozfredus Conſtantienſis, *totum hunc locum ab iis verbis,* & Pereneſius ſancti Salvatoris Rotonenſis, *ſic corrige:* quos Fulco abbas Corbeïenſis paullo poſt ſubſecutus eſt, & Lanfrancus tum prior Beccenſis ſub Herluino abbate, ſive a pontifice accitus, ſive ab ſuo abbate Romam miſſus negotiorum cauſa. Mirum eſt quam pauci ex Germania epiſcopi & abbates pontifici in urbem redeunti ſe adjunxerint.

Pag. 520. *l.* 4. ad Ornam fluvium, *lege,* ad Divam fluvium.

Pag. 522. *l.* 9. Marbodus, Hamelinus & Iterius, Namnetenſes epiſcopi, *lege,* Marbodus, Hamelinus, Redonenſes, & Iterius Namnetenſis, epiſcopi.

Pag. 538. *l.* 45. 46. v. idus Januarias, *lege,* v. idus Junias.

Pag. 625. *l.* 25. *dele,* quod Guido jurejurando probare paratus erat.

Pag. 646. *l.* 3. Majoris-monaſterii abbas Herveus, *lege,* Majoris-monaſterii abbas Guillelmus Herveo abbati & monachis Rothonenſibus *&c.*

Pag. 674. *n.* XCVI. Si Warinus &c. *lege.* Qui Warinus abbas modo memoratus eſt, abbas erat ſancti Vigoris Ceraſienſis, tertius, ut videtur, ab inſtauratione ejus monaſterii, a Rotberto duce Nortmannorum facta. Alia erat eccleſia ſancti Vigoris epiſcopi Bajocenſis, quæ ſita eſt juxta murum urbis, ad quam Odonem epiſcopum monachos poſuiſſe ſcribit Ordericus Vitalis, eiſque religioſum & ſapientem Robertum de Tumbalenia patrem præpoſuiſſe; ac tandem prædictum monaſterium Grentoni ſeu Jarentoni abbati Divionenſi commiſiſſe; & ab eo tempore cellam fuiſſe Divionenſium monachorum. Mons in quo ſita eſt eccleſia hæc ſancti Vigoris, urbi Bajocenſi proximus, Chriſmatum olim dictus eſt, propterea quod illic ab antiquo eccleſia baptiſmalis eſſet, ubi olim gentilium fanum exſtiterat. Huic monaſterio &c. *Proinde in Indice generali ad nomen,* Warinus abbas S. Vigoris, *dele,* An primus &c. *Et in Indice peculiari monaſteriorum, ad nomen,* Bajocenſe S. Vigoris, *poſt,* quando ibi monachi? *dele,* & abbas; *tum,* abbas Warinus, &c.

Pag. 849. *in addendis & emendandis, col.* 2. *tota annotatio quæ incipit,* D. Pag. 205. n. 71. lin. 2. lege, tranſlatæ dicuntur &c. *male refertur ad tomum primum; pertinet ad ſecundum. Transferenda igitur in pag. ſeq. inter ea quæ ſpectant ad tomum ſecundum, proxime ante ea verba:* Pag. 204. l. 33. adde: Non deſunt tamen argumenta &c. *quibus poſtremis verbis concludi debet annotatio.*

Digitized by Google

ERRATA HUJUS TOMI.

P*Ag.* 5. *lin.* 11. dictus Montenſis. Hic cum Roberto Friſio *&c. ſic emenda*, dictus Montenſis. quo trienniо poſt mortuo, Arnulfus filius cum Roberto Friſio. *Ibid. l.* 28. *dele* Sancti Gemmæ *&c.*

Pag. 6. *l.* 23. revelata, *lege*, relevata.

Pag. 6. *l.* 49. Nivernendis, *lege*, Nivernenſis.

Pag. 9. *l.* 42. nec eis ulterius valvæ apertæ ſunt, nec obſequia exhibita, *lege*, nec cuiquam ulterius valvæ apertæ ſunt, nec obſequia palam exhibita.

Pag. 12. *l.* 21. Sancti Bobani, *lege*, Sancti Gobani, *& ad marg. lege* Saint Gobain.

Pag. 12. *l.* 27. patres, *lege* partes. *Ibid. l.* 38. ſancti Albani, *lege* ſancti Albini

Pag. 13. *l.* 10. in tertium, *lege* in ſextum.

Ibid. l. 56. Godemarus, *lege* Goderannus.

Pag. 16. *l.* 28. Ragoberti, *lege* Dagoberti.

Pag. 24. *l.* 35. Theophaniam primam ejus loci abbatiſſam *&c. iis omnibus expunctis ſic emenda*, Theophaniam ejus loci tertiam abbatiſſam in ſuperioribus laudavimus. quænam vero eam præceſſerint, quæve Odelinæ ſucceſſerint, nobis incompertum.

Pag. 28. *l.* 13. Balduino, *lege* Ratbodo.

Pag. 33. *l.* 56. Eadgari, *lege* Edwardi.

Pag. 41. *l.* 25. Boſonis, *lege* Goderanni.

Pag. 43. *ad marg. num.* XCVIII. *lege* cellæ Trecenſi.

Pag. 66. *l.* 55. exſtructi, quod, *lege* exſtructæ, quam

Pag. 82. *l.* 30. illis, *lege* illi.

Pag. 87. *l.* 49. Benedictum abbatem, *lege* Albertum, ejus nominis ſecundum, Fructuarienſem abbatem.

Pag. 88. *n.* XC. *ad marg.* Herimannus abbas, *dele* abbas.

Pag. 93. *l.* 33. conquerenda, *lege* conquirenda.

Pag. 107. *l. ult.* Codiacenſis, *lege* Codiciacenſis.

Pag. 113. *l.* 41. Heinrici II. *lege* Heinrici III.

Pag. 117. *ad marg. num.* IX. Turbæ .... monuſterio, *lege* Turbæ monaſterio.

Pag. 144. *l.* 56, Franco, *lege* Fulco.

Pag. 148. *l.* 21. quartus, *lege* tertius.

Pag. 159. *l.* 37. quas, *lege* quam.

Pag. 178. *l.* 1. MCVIII. *lege* MCIX.

Pag. 197. *l.* 14. *&* 23. Theodericus V. *lege* IV.

Pag. 206. *l.* 42. *& pag.* 234. *l.* 25. Sancti Agerici, *utrobique legendum videtur* Sancti Vitoni.

Pag. 207. *l.* 8. præeminebat, *lege* præeminebant.

Pag. 216. *l.* 38. fautore, *lege* fautori.

Pag. 335. *l.* 49. Augien. mon. *lege* Augienſis abbas.

Pag. 246. *l.* 18. Eroïcenſis, *lege* Ebroïcenſis.

Pag. 256. *l.* 30. 31. Drogone Teruanenſi, *lege* Ratbodone Noviomenſi.

Pag. 258. *l.* 52. facta eſt, *lege* dedicata eſt.

Pag. 258. *l.* 52. eccleſia, *lege* eccleſiæ dedicatio.

Pag. 266. *l.* 45. MXII. *adde* vel MXVII. ſecundum alios.

Pag. 267. *l.* 35. paternus, *lege* maternus.

Pag. 284. *l.* 11. MCX. *lege* MXCI. *Ibid. l.* 26. obitus, *lege* obitum.

Pag. 298. *l.* 35. Robertus, *adde* ejus nominis ſecundus.

Pag. 299. *l.* 40. Martinus, *lege* Mainardus.

Pag. 301. *l.* 16. nec innocentia, nec æquitas, *lege* nec innocentiam, nec æquitatem.

Pag. 308. *l.* 9. ex Beccenſi mon. *lege* ex Cadomenſi mon.

Pag. 335. *l.* 3. Bernardus, *lege* Walterius.

Pag. 337. *l.* 48. Brullelmi, *lege* Willelmi.

Pag. 368. *l.* 19. Toloſani. *lege* Toletani.

Pag. 375. *l.* 31. Carnutenſis, *lege* Cenomannenſis.

Pag. 383. *l.* 47. confitebantur, *lege* confitebatur.

Pag. 384. *l.* 27. vel Goſcelino qui anno MXCV. *lege* vel Galoni qui anno MCXV.

Pag. 384. *l.* 38. Gerberto, *lege* Gerrico.

Pag. 427. *l.* 2. ſanctum, *lege* factum.

Pag. 432. *l.* 47. Conſtantiæ, *lege* Clementiæ.

Pag. 433. *l.* 9. triginta & uno, *lege* viginti & duobus.

Pag. 449. *l.* 25. Caſinenſis, *lege* Caſinenſi.

Pag. 465. *l.* 32. Laudunenſi, *lege* Pariſienſi.

Pag. 470. *l.* 3. monachi, *lege* monachos.

Pag. 478. *l.* 18. octavo, *lege* ſexto.

Pag. 478. *l.* 19. Balduinus, *lege* Baldricus.

Pag. 499. *l.* 13. filiæ, *lege* filia.

Pag. 500. *l.* 36. beatæ Mariæ, *lege* beati Andreæ.

Pag. 508. *l.* 46. conjux, *lege* mater. *Et lin. ſeq.* marito, *lege* filio.

Pag. 520. *ad marg. num.* LX. *lege* notabiles epiſtolæ.

Pag. 535. *l.* 53. ſlorebat, *lege* florebat.

Pag. 536. *l.* 9. Richardi, *lege* Radulfi.

Pag. 541. *l.* 55. hoc uno, *lege* hoc anno.

Pag. 543. *l.* 15. Gregorium, *lege* Geroldum.

Pag. 550. *l.* 47. MCIX. *adde* quo.

Pag. 556. *l.* 38. confirmavit, *lege* confirmari curavit.

Pag. 569. *l.* 27. *&* 30. Johannes, *lege* Jocerannus.

Pag. 596. *l.* 38. Bernardo, *lege* Walterio.

Pag. 617. *l.* 2. MCXVI. *lege* MCXXVI.

Pag. 618. *l.* 3. quod monachum, *lege* quod per mon.

Pag. 621. *l.* 7. *&* 8. Johannes de Craticula, ex abbate ſanctæ Crucis de Guingampo, canonicor. reg. *lege* Johannes de Craticula, ex monacho Ordinis Ciſt.

Pag. 624. *l.* 50. Willelmum Catalaunenſem & Anſelmum Laudunenſem ep. *lege* Willelmum Catalaunenſem ep. & Anſelmum Laudunenſem decanum.

Pag. 633. *col.* 2. *ad marg. lege* lib. 64. n. 69.

Pag. 634. *col.* 1. *ad marg. lege* num. 133.

Pag. 666. *col.* 1. *ad marg. Inſtrum.* 2. *lege* n. 121.

Pag. 669. *col.* 2. *ad marg. lege* lib. 67.

Pag. 672. *col.* 2. *l.* 3. Gennenſis, *lege* Genuenſis.

e Typographia JACOBI VINCENT.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Google